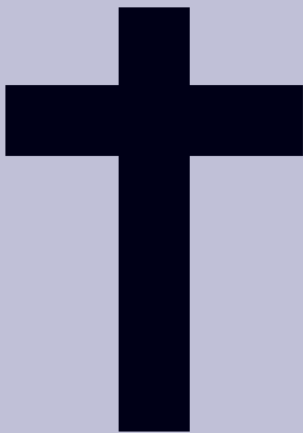

Bibeli Gusunon Gari

The Holy Bible in the Baatonum language of Benin, also
called the Bariba language

Bibeli Gusunɔn Gari

The Holy Bible in the Baatonum language of Benin, also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8

Contents

Torubu	1
Yaribu	69
Saarun Wooda	126
Gbaburu	166
Sosiru	220
Yosue	270
Kparobu	303
Rutu	336
Samueli I	341
Samueli II	385
Sinambu I	424
Sinambu II	468
Bandun Gari I	511
Bandun Gari II	554
Esidarasi	602
Nemi	616
Esitae	638
Yoobu	648
Womusu	699
Mönnu	819
Waasu kowo	853
Womu Duro	864
Esai	873
Yeremi	981
Swii	1077
Esekieli	1087
Danieli	1155
Osee	1176
Yoeli	1192
Amosu	1199
Abudiasi	1212
Yonasi	1214
Misee	1217
Nahumu	1226
Habakuku	1231
Sofoni	1236
Asee	1242
Sakari	1245
Malasi	1260
Mateu	1264
Maaku	1315
Luku	1348
Yohanu	1401

Gərobun Kookoosu	1440
Romu	1488
Korinti I	1509
Korinti II	1529
Galati	1542
Efesu	1550
Filipi	1558
Kolose	1564
Təsalonika I	1569
Təsalonika II	1574
Timote I	1577
Timote II	1583
Titu	1588
Filemə	1591
Heberu	1593
Yakəbu	1609
Piεε I	1615
Piεε II	1621
Yohanu I	1625
Yohanu II	1631
Yohanu III	1632
Yudu	1633
Kəsiru	1635

HANDUNIAN TORUBU

Bibelin tire gbiikira ba sokumɔ Handunian Torubu. Tera ta sun sɔɔsimɔ nge me ba ka handunia ka tɔnu taka kua, ka nge me durum ka wahala ya ka torua handunia sɔɔ. Tera ta maa sun Isireliban sikadoban gari sɔɔmɔ. Sikado ben gbiikoowa Aburhamu wi u yĩsiru yara win naane dokebun sɔ ka win mem nɔɔbun sɔ. Tera ta maa sun win bii Isakin gari sɔɔmɔ ka sere maa win debubu Yakɔbu wi u bibu wɔkura yiru mara.

Bibu wɔkura yiru yen turo u kua nenem. Win yĩsira Yosefu. Wiya u win tundo ka win maabu ka win wɔnɔbu faaba kua Egibitiɔ gɔɔrun saa sɔɔ.

Tire ten kpunaa

1. Handunian torubu, wiru 1n di sere wiru 11.
2. Aburhamun gari, wiru 12n di sere wiru 25:18.
3. Isakin gari, wiru 25:19n di sere wiru 26:35.
4. Yakɔbun gari, wiru 27n di sere wiru 36.
5. Yosefun gari, wiru 37n di sere wiru 50.

GĀANU KPURON TORE

Nge me Gusunɔ u ka handunia taka kua

¹ Sanam me Gusunɔ u handunia torua, u wɔllu ka tem taka kua.

² Tem daa wāawa bitam. Gāanu kun wāa me sɔɔ. Men temɔ wɔru bɔkɔwa ga wāa mi, ma yam wɔkura gu wukiri. Ma nim mu terie tem men wɔllu gia. Nim men wɔllɔwa Gusunɔn Hunde ra n bellimɔ.

³ Yera Gusunɔ u neɛ, yam bururam mu kooro. Ye u gerua me, ma mu kooro.

⁴ Ma yam bururam me, mu nɔn wɛre. Saa yera u mu wunana ka yam wɔkuru.

⁵ Ma u yam bururam soka sɔɔ sɔɔ, yam wɔkuru maa wɔkuru. Ma sɔɔ sɔɔ ge ka wɔku te, n swīina ma n kua tɔɔ gbiikiru.

⁶ Ma Gusunɔ u neɛ, gāanu nu terio wɔllɔ nge gɔna kpa mu n nim bɔnu sāa.

⁷ Ye u gerua me, ma wom mu teria mu nim me bɔnu kua. Sukum wāa nim wɔllɔ, sukum maa wāa temɔ.

⁸ Ma u gāa ni soka wɔllu. Saa ye u yeba mɔ, sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru n swīina ma n kua tɔru yiruse.

⁹ Ma Gusunɔ u neɛ, nim me mu wāa wom dirum temɔ mu subenu koowo kpa tem gbebum mu tera.

Ye u gerua me, ma n kooro.

¹⁰ Ma u tem gbebum me soka tem, ma u maa nim sube nin baatere soka nim wɔku. Ma n nɔn wɛre.

¹¹ Yera u neɛ, tem mu gāa dabinu kpiyo, ka yaka si su ko n binu marumɔ ka dāa binugii bwese bweseka ni nu nin bweseru mɔ nin marum sɔɔ.

Ye u gerua me, ma n kooro.

¹² Tem mu gāa dabinu kpia, ka yaka bwese bweseka si su binu marumɔ, ka dāa binugii bwese bweseka ni nu bweseru mɔ nin marum sɔɔ. Ma n nɔn wɛre.

¹³ Ye u yeba mɔ, sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru n swīina ma n kua tɔru itase.

¹⁴ Ma Gusunɔ u neɛ, fitilanu nu kooro wom dirum sɔɔ kpa nu sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru wunana, kpa nu n sɔɔsimɔ saa ye wɔsu ka tɔɔ bakanu koo tore.

¹⁵ Kpa nu n sāa fitilanu wom dirum sɔɔ nu ka tem yam bururasia.

Ye u gerua me, ma n kooro.

16 U fitila bakanu yiru kua, niya sɔɔ ka suru. U maa kperi kua. U sɔɔ kuawa u n ka bandu dii sɔɔ sɔɔ, ma u suru kua u n ka bandu dii wɔkuru.

17 Ma u ni kpuro doke wɔllɔ nu n ka tem yam bururasie,

18 kpa nu n sãa sɔɔ sɔɔ ka wɔkurun sunɔ, kpa nu n yam bururam ka yam wɔkuru wunanɛ. Ma n nùn wêre.

19 Saa ye u yeba mà, sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru n swĩina ma n kua tɔru nnɛɛ.

20 Ma Gusunɔ u nɛɛ, nim mu de hunde koniba dabi dabinu nu koorɔ mɛ sɔɔ, kpa gunɔsu su n yɔmɔ wom dirum sɔɔ.

21 Yera u swêɛ beke taka kua ka yɛɛ kpuro yi yi sĩimɔ yi yiba nim mɛ sɔɔ bwese bweseka. U maa gunɔsu kua bwese bweseka. Ma n nùn wêre.

22 Yen biru u yi domaru kua u nɛɛ, yi kɔwaro yi dabia yi yibu nim wɔkun nim sɔɔ kpa gunɔsu su dabia handunia sɔɔ.

23 Saa ye u yeba mà, sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru n swĩina ma n kua tɔru nɔɔbuse.

24 Ma Gusunɔ u nɛɛ, yɛɛ bwese bweseka yi maruro tem sɔɔ. Yiya kpaaku yɛɛ ka gbeku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri, yi kpuro bwese bweseka.

Ye u gerua mɛ, ma n koorɔ.

25 U gbeku yɛɛ kua bwese bweseka ka kpaaku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri. Ma n nùn wêre.

26 Yen biru Gusunɔ u nɛɛ, kon tɔnu taka ko u n sãa nɛn weenasii mam mam, kpa u n sãa ye na taka kua kpuron wirugii. Yeya tem kpuro ka swêɛ ka gunɔsu ka kpaaku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri temɔ kpuro.

27 Ye u gerua mɛ,

ma u tɔnu taka kua
u ka nùn weenɛ mam mam.
U bu kuawa durɔ ka kurɔ.

28 Ma u bu domaru kua u nɛɛ, i maruro i dabia i handunia yibu ya n sãa beegia kpa i n yɛɛ kpuro nɔma sikerenɛ. Yiya swêɛ ka gunɔsu ka yɛɛ yi yi sĩimɔ temɔ kpuro.

29 U maa nɛɛ, wee ye i ko n da di. Yeya yakɔ bweseru baatere tem sɔɔ kpuro te ta ra binu ma, ka dãa binugiru baatere te ta ten bweseru mɔ ten marum sɔɔ.

30 Ma u maa handunian yɛɛ kpuro yi yi hunde mɔ yi sĩimɔ temɔ ka gunɔsu kpuro sɔɔwa u nɛɛ, na bɛɛ yakɔ beku baagere wê i n da di.

Ye u gerua mɛ, ma n koorɔ.

31 Yera u mɛɛra kpuro ye u kua, ma n nùn wêre gem gem. Saa ye u yeba mà, sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru n swĩina ma n kua tɔru nɔɔba tiase.

2

1 Nge mɛya Gusunɔ u ka wɔllu ka tem ka kpuro ye ya wãa sɔɔ taka kua u wiru go.

2 Tɔru nɔɔba tiase sɔɔra u win sɔma ye u kua kpuro wiru go ma u wêra tɔru nɔɔba yiruse.

3 Ma u nɔɔba yiruse te yi nɛnɛm win sɔ, u tu domaru kua yèn sɔ te sɔɔra u wêra ye u kpuro taka kua u kpa.

Gusunɔ u tɔnu doke gbaa te ba sokumɔ Edeniɔ

4 Sanam mɛ Yinni Gusunɔ u wɔllu ka tem taka kua,

5 dãru gara kun gina kpia tem sɔɔ, yakasu gasu kun maa kpia domi Yinni Gusunɔ kun gina gura nɛɛsie sanam mɛ. Tɔnu maa sari wi u koo tem mɛ wuku.

6 Adama kakoru garu ta ra se tem di tu tem mɛ nikererasia kpuro.

7 Yen biruwa Yinni Gusunɔ u tɔnu mɔma ka tem u nùn wãarun wom wɛsie win wêrɔ, ma tɔnu kua waso.

⁸Ma Yinni Gusunɔ u gbaaru kua Edenio sɔɔ yari yerun bera, ma u tɔnu wi u kua mi sua u doke sɔɔ.

⁹Ma u dāa bwese bweseka kpiisi te sɔɔ, ni nu waabu wā ka ni nu dim do, ka sere dāa tɛn binu nu koo tɔnu wāaru wɛ, ka maa tɛn binu nu koo tɔnu gea ka kɔsa giasia. Dānu yiru ye, nu wāawa gbaa ten suunu sɔɔ.

¹⁰Daaru gara wāa gbaa te sɔɔ, te ta tu nike nikeru sāa. Min diya ta yara ma ta keri kua nne.

¹¹Gbiikaan yīsira Pisoni. Yeya ya tem mɛ ba mɔ Hafila sikerene.

¹²Tem mɛ sɔɔra wura gea wāa. Turare nubu durorugia maa wāa mi, ka kpee gobiginu.

¹³Kera yirusen yīsira maa Gihoni. Yeya ya tem mɛ ba mɔ Kusi sikerene.

¹⁴Kera itasewa maa Tigiri. Yeya ya kokumɔ tem mɛ ba mɔ Asirin sɔɔ yari yeru gia. Kera nnešewa maa Efarati.

¹⁵Ye Yinni Gusunɔ u gbaa te sɔɔru kua u kpa Edenio, yera u tɔnu wi sua u doke sɔɔ u ka tu wuku kpa u n tu kɔsu.

¹⁶Ma u nūn wooda yeni wɛ u nɛɛ, kaa kpī a gbaa ten dānu kpuron binu di.

¹⁷Adama dāa tɛn binu nu koo tɔnu gea ka kɔsa giasia, a ku ra ten binu di, domi dāma te a nu di, kaa gbiwa.

¹⁸⁻²⁰Ka tema Yinni Gusunɔ u gbeeku yɛɛ kpuro kua ka gunɔsu kpuro, ma u ka ye kpuro na tɔnu win mi, u ka wa mɛ u koo ye yīsiru kɛ. Ma tɔnu wi, u yaa sabenu kpuro ka gunɔsu ka gbeeku yɛɛ kpuro yīsa kā. Yīsi te tɔnu wi, u maa yaa baayere kā teya ba ka ye sokumɔ. Adama ye kpuro sɔɔ, sari ye ya ka nūn weene ye ya koo nūn somi. Yen sōna Yinni Gusunɔ u nɛɛ, n n̄ wā tɔnu u n wāa wi turo. Kon nūn goo kua u n sāa nge wi, wi u koo nūn somi.

²¹Yera Yinni Gusunɔ u tɔnu wi dom mɔn bakaru kpɛɛ u dweeya. Ma u win yēsan kuku teeru wuna ma u yēsa ye kɔrua ka yaa baasi.

²²Ma u tɔn kurɔ taka kua ka tɔn durɔn kuku te, te u wuna. Ma u ka nūn na tɔn durɔ win mi.

²³Yera durɔ wi, u nɛɛ,

wee tɛ, wini u wasi mɔ nge nɛgii mam mam.

Ba koo nūn sokuwa tɔn kurɔ,

domi tɔn durɔn min diya u yara.

²⁴Yen sōna durɔ u koo win tundo ka win mero deri kpa wi ka win kurɔ ba n manine, kpa be yiru kpuro bu ko wasi tee.

²⁵Saa ye sɔɔ, durɔ wi ka win kurɔ terera ba wāa. Sekura kun maa ben goo mɔ.

Gusunɔ u win taka kooru kpuro b̄rusi

3

¹N deema waa ya bwisi bo gbeeku yɛɛ kpuro sɔɔ yi Yinni Gusunɔ u taka kua. Yera ya na kurɔ win mi, ya nūn bikia ya nɛɛ, ka gem Gusunɔ u nɛɛ, i ku gbaa tenin dāa binu kpuro di?

²Ma kurɔ wi, u ye wisa u nɛɛ, sa ra gbaa ten dāa binu di ni,

³ma n kun mɔ te ta wāa suunu sɔɔ. Tera u nɛɛ, su ku mam ten binu baba su sere di su ku ka gbin sɔ.

⁴Yera waa ye, ya kurɔ wi wisa ya nɛɛ, i n̄ gbimɔ pai!

⁵Domi Gusunɔ u yɛ dāma te i ten binu di, bɛɛn nōni koo wukiarawa kpa i n sāa nge win tii, i n gea ka kɔsa yɛ.

⁶ Ma kurɔ wi, u wa dāa te, ta ka dii dobu weene ta waabu wā, ta koo maa kpī tu nūn ko bwisigii. Ma u ten bii ni sɔra u di. U maa win durɔ wē ka wi ba wāasine, ma wi, u maa di.

⁷ Yera be yiru kpuron nɔni wukiara ba gia ma terera ba wāa. Ma ba da ba dāa te ba mɔ figien wuru bakasu bura ba swēena ba ka tii gandii.

⁸ Ye ba Yinni Gusunɔ nɔɔ nua u bɔsu gbaa te sɔɔ yoka, yera ba da ba nūn kukue gbaa ten dānun suunu sɔɔ.

⁹ Adama Yinni Gusunɔ u durɔ wi soka u nɛɛ, mana a wāa.

¹⁰ Durɔ wi, u wisa u nɛɛ, ye na wunen nɔɔ nua gbaaru sɔɔ, berum man mwa domi terera na wāa, ma na kukua.

¹¹ Gusunɔ u nɛɛ, wara nun sɔɔwa ma terera a wāa. Nge a dāa ten binu diwa te na nɛɛ, a ku di.

¹² Durɔ wi, u nɛɛ, kurɔ wi a man wē u n ka man wāa wiya man dāa ten binu wē ma na di.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u kurɔ wi bikia u nɛɛ, mban sɔna a kua mɛ.

Ma u wisa u nɛɛ, waa ya man kəkura na ka di.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u waa ye sɔɔwa u nɛɛ, yèn sɔ a kua mɛ, a kua bɔrura n yee kpuro kere.

Wunen nukura kaa n da ka kabiri.

Tema kaa n da di

sere ka wunen wāarun nɔɔɔ.

¹⁵ Na kon maa yibere tɛeru doke

wunɛ ka kurɔ win baa sɔɔ,

ka maa wunen bweseru ka win bweserun baa sɔɔ.

Win bweserun goo u koo nun wiru kɔra,

kaa maa win naa tokuru mɛera ko.

¹⁶ Yera u maa kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ,

kon wunen guran wahala sosi.

Kaa n da mawa ka nɔni swāaru.

Wunen kīru kpuro ta ko n wāawa wunen durɔ sɔɔ,

wiya ko n maa sāa wunen wirugii.

¹⁷⁻¹⁹ U maa durɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, yèn sɔ a wunen kurɔn gari wura, ma a dāa ten binu di te na nɛɛ, a ku di,

na tem bɔrusi wunen sɔ.

Sākunu ka awīya mu koo nun kpīiya,

wunen wāaru kpuro sɔɔ,

nɔwīawa kaa n da ko

kpa a wɛnya a sere wunen dīanu wa gberɔ.

Yen biru kaa gbi

kpa bu nun sike temɔ,

domi tema na ka nun kua.

Kaa maa wura a ko tem mɛ.

²⁰ Ma Adamu u win kurɔ yīsiru kā Efa, domi wiya u sāa tambu kpuron mero.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ u Adamu ka win kurɔ yaa gɔnan yabenu kua u bu sebusia.

²² Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee tɔnu wi, u kua nge mɛ na sāa, u gea ka kōsa gia. Tē na ñ kon de u dāa bii ni nu koo nūn wāaru wē sɔri u di u n ka wāa ka baadommaɔ.

²³ Yera u nūn gira Edenin gbaa ten min di u da u tem wuku mɛ u ka nūn mɔma.

²⁴ Nge meya u ka Adamu gira ma u wəllun kōsobu doke Edenin gbaa ten kənnəwə, ge ga wāa sōo yari yerun bera gia. Ba takobi neni ba ye fiamə ma ya ballimə sōo sōo nge dōo yara, ba ka dāa tən binu nu koo tōnu wāaru wē kōsu.

Kaeni ka Abeli

4

¹ Yen biru Adamu ka win kurə Efa ba menna ma Efa u gura sua u Kaeni mara. Ma u nee, ka Yinni Gusunən somira na tōnu taka kua.

² Ma u maa gura sua u Abeli, Kaenin wənə mara.

Abeli wiya u ra yāanu kpare, Kaeni maa kua gbee wuko.

³ Sōo mēerun biru, Kaeni u ka win kēru na Yinni Gusunən mi, te ta sāa win gberun dīanu.

⁴ Ma Abeli maa ka wigiru na te u gəsa saa win yaa sabenun bii gbiikinun di ni nu bōoru. Yinni Gusunə u ka Abeli nōni geu mēera ma u win kēru mwa.

⁵ Adama u n ka Kaeni nōnu geu mēera, u n maa win kēru mwe. Ma Kaeni u mōru bara sere win wuswaa burisine.

⁶ Yera Yinni Gusunə u Kaeni bikia u nee, mban sōna a mōru bare, mban sōna wunen wuswaa burisine.

⁷ Geema, à n gea m̀, wunen bwēra ko n kpī. N n maa kōsan na a m̀, durum ya kpī wunen dīi kənnəwə nge yaa gəba ya nun mara. Adama a de a ye kamia.

⁸ Sōo teeru Kaeni u win wənə Abeli sōwa u nee, su da gberə.

Sanam me ba wāa mi, yera u win wənə wi sēre u go.

⁹ Ma Yinni Gusunə u da Kaenin mi, u nùn bikia u nee, mana wunen wənə Abeli u wāa.

U wisa u nee, na yē ro? Nena na nen wənən kōso?

¹⁰ Ma Yinni Gusunə u kparam nee, mba a kua mi. Wunen wənən yem me mu yari temə, mu nen laakari seeye.

¹¹ Tē kaa ko bōruro n kere tem me a dera mu wunen wənə win yem nora.

¹² À n tem me wuka, mu n maa nun dīanu kuamme sāa sāa. Kaa n sāawa kpiko ka yaayaare kowo handunia sōo.

¹³ Yera Kaeni u Yinni Gusunə sōwa u nee, wee, a man seeyasiamə bi bu man kere.

¹⁴ A man gire gisə tem men di. Na dōo na n kukua mi n toma wunen min di, kpa na n sāa kpiko na n yaayaare m̀ handunia sōo. Wi u man wa kpuro, kpa u man go.

¹⁵ Adama Yinni Gusunə u nùn sōwa u nee, aawo, n n me. Goo u n nun go, kon yēro mōru kōsiawa tia tian nən nōba yiru.

Ma u Kaeni yīreru koosi, wi u nùn wa u ku ka nùn gon sō.

¹⁶ Ma Kaeni u doona n toma Yinni Gusunən min di, u da u sina Edenin sōo yari yerun bera gia, Nōduə. Yīsi ten tubusiana yaayaaren tem.

Kaenin bibun bweseru

¹⁷ Yen biru Kaeni ka win kurə ba menna ma kurə wi, u gura sua u Enaku mara. Ma Kaeni u wuu gagu bana u gu soka Enaku nge win biin yīsi.

¹⁸ Enaku wi, u Iradi mara, Iradi maa Mehuyaeli mara. Mehuyaeli u Metusaeli mara ma Metusaeli u Lemeki mara.

¹⁹ Lemeki wi, u kurəbu yiru sua. Turon yīsira Ada, turogira maa Sila.

²⁰ Ada u Yabali mara. Wiya u sāa be ba wāa kunə ba yaa sabenu kparamən baaba.

²¹ Win wənən yīsira Yubali. Wiya maa sāa be ba ra mōrəkunu ka guunu so kpuron baaba.

²² Sila wi maa, u Tubali Kaeni mara wi u ra dendi yānu kpuro seku ye n sāa sisu ka sii gandū. Win sesun yīsira Naama.

²³ Yera Lemeki u win kurōbu sōwa u nee,
i man swaa dakio,
bee nen kurōbu, Ada ka Sila.
Na tōnu go been sō
yèn sō u man mēera kua.

²⁴ Bā n wi u Kaeni go mōru kōsia nōn nōōba yīru,
ba koo ne Lemeki mōru kōsia
nōn wata ka wākura nōōbu ka yīru.

²⁵ Adamu ka win kurō Efa ba mēna kpam, ma Efa u gura sua u bii tōn durō mara u nūn yīsiru kā Seti. U nee, domi Yinni Gusunō u kpam man bii tōn durō kā u kua Abelin kōsire, wi Kaeni u go.

²⁶ Setin tii, u bii tōn durō mara ma u nūn yīsiru kā Enōsi. Sanam me sōra tōmba Yinni Gusunō sāaru torua.

Adamun bibun bweseru

5

¹ Wee nge me ba Adamun bweserun yīsa yorua. Dōma te Gusunō u tōn durō ka tōn kurō taka kua u bu kuawa win weenasibu.

² U bu soka tōmbu ma u bu domaru kua.

³ Ye Adamu u kua wōō wunaa teeru ka wākuru (130) u bii tōn durō mara wi u ka nūn weene mam mam. Ma u nūn yīsiru kā Seti.

⁴ Setin marubun biru Adamu wi, u bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō nene (800).

⁵ U kuawa wōō nene ka wunaa teeru ka wākuru (930) ma u kpuna u gu.

⁶ Ye Seti u kua wōō wunōbu ka nōōbu (105), yera u Enōsi mara.

⁷ Enōsin marubun biru, Seti wi, u bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō nene ka nōōba yīru (807).

⁸ U kuawa wōō nene ka wunōbu ka wākura yīru (912) ma u kpuna u gu.

⁹ Ye Enōsi u kua wōō wene ka wākuru, yera u Kenani mara.

¹⁰ Kenanin marubun biru Enōsi wi, u bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō nene ka wākura nōōbu (815).

¹¹ U kuawa wōō nene ka wunōbu ka nōōbu (905) ma u kpuna u gu.

¹² Ye Kenani u kua wōō wata ka wākuru, yera u Mahalaleeli mara.

¹³ Mahalaleelin marubun biru Kenani wi, u bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō nene ka weeru (840).

¹⁴ U kuawa wōō nene ka wunōbu ka wākuru (910) ma u kpuna u gu.

¹⁵ Ye Mahalaleeli u kua wōō wata ka nōōbu, yera u Yerēdi mara.

¹⁶ Yerēdin marubun biru Mahalaleeli wi, u bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō nene ka tēna (830).

¹⁷ U kuawa wōō nene ka wene ka wākura nōōbu (895) ma u kpuna u gu.

¹⁸ Ye Yerēdi u kua wōō wunaa wata ka yīru (162), yera u Enōku mara.

¹⁹ Enōkun marubun biru Yerēdi wi, u bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō nene (800).

²⁰ U kuawa wōō nene ka wunaa wata ka yīru (962) ma u kpuna u gu.

²¹ Ye Enōku u kua wōō wata ka nōōbu, yera u Metusela mara.

²² Metuselan marubun biru Enōku wi, u ka Gusunō swīina. U bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marumō sere n ka kua wōō goōba wunōbu (300).

²³ U kuawa wōō goōba wunōbu ka wata ka nōōbu (365).

24 U ka Gusunɔ swĩina, yen biru u doona wɔllɔ, domi Gusunɔ u nùn suawa wasĩru.

25 Ye Metusela u kua wɔɔ wunaa wene ka nɔɔba yiru (187), yera u Lemeki mara.

26 Lemekin marubun biru Metusela wi, u bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nata ka wunaa wene ka yiru (782).

27 U kuawa wɔɔ nene ka wunaa wata ka nɔɔba nne (969) ma u kpuna u gu.

28 Ye Lemeki u kua wɔɔ wunaa wene ka yiru (182), u bii tɔn durɔ mara.

29 Ma u nùn yĩsiru kã Nɔwe, u nee, winiwa koo sun somi besen wasiraru ka besen som sēsɔgia sɔɔ ye sa mɔ yèn sɔ Yinni Gusunɔ u tem bɔrusi.

30 Nɔwen marubun biru Lemeki wi, u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ neera wunɔbu ka wene ka wɔkura nɔɔbu (595).

31 U kuawa wɔɔ nata ka wunaa wata ka wɔkura nɔɔbu ka yiru (777) ma u kpuna u gu.

32 Ye Nɔwe u kua wɔɔ neera wunɔbu (500), yera u Semu ka Kamu ka Yafeti mara.

Tɔmbun daa kɔsa

6

1 Sanam me tɔmba kɔwarabu torua handunia sɔɔ ma ba bii tɔn kurɔbu marumɔ,

2 Wɔllun tɔmbu * gaba na ba wa ma tɔmbun bii tɔn kurɔbu ba wã ma ba tii kurɔbu gɔsia.

3-4 Ma ba ka bu menna ba bibu mara. Bii beya ba kua durɔ ghebunu handunia sɔɔ, ni nu raa yĩsiru yara yellu. Ma Yinni Gusunɔ u nee, nen hunde kun ko n wãa tɔmbu sɔɔ ka baadommaɔ domi ba sãawa be ba koo gbi. Ka me, kon de ba n gina wãa wɔɔ wunaa teeru.

5 Domi u wa tɔmbun daa kɔsa kpɛa handunia sɔɔ. Ben gɔrun bwisikunu nu ra n wãawa kɔsa sɔɔ baadomma.

6 Ma win gɔru ga sankira yèn sɔ u tɔmbu taka kua handuniaɔ. Ya nùn dua too sere win nukura.

7 Ma u nee, wi, u koo kpuro kpeerasiawa handunia sɔɔn di, saa tɔnun min di n ka girari yeeyɔ yi yi ra sɔ ka yi yi ra kabiri ka gunɔsu. Domi win nukura sankira yèn sɔ u yeba kpuro taka kua.

Ye Gusunɔ u Nɔwe yĩire

8 Adama Gusunɔ u ka Nɔwe nɔnu geu mɛera

9-10 domi u win wɔɔdaba mem nɔɔwa. U ñ taare mɔ win waati ye sɔɔ, ma u ka Gusunɔ swĩina. Bii tɔn durɔbu itawa u mara. Ben yĩsa wee, Semu ka Kamu ka Yafeti.

11 Saa ye sɔɔ, handunian kɔsa kpɛa Gusunɔn wuswaɔ ma ya gɔba banda.

12 Yera u handunia mɛerima u wa yen kɔsa kpɛa domi hunde koni baayere ya yen daa sanku.

13 Ma u Nɔwe sɔɔwa u nee, na gɔru doke n hunde koniba kpuro kpeerasia, domi ba dera handunian gɔba banda. Kon bu kpeerasia, be ka tem sannu.

14 Adama wune Nɔwe, a tii kpakoro bakaru kuo ka dãa damgia, ta n dii sɔsu mɔ, kra a tu dãa fiifiinu tɛeni ten sɔɔwɔ ka tɔɔwɔ.

* **6:2 wɔllun tɔmbu** - Ka Heberum ba yorua, Gusunɔn bii tɔn durɔbu. Gaba tamaa yen tubusiana wɔllun tɔmbu. Gaba maa tamaa ba sãa Setin bweseru. Gaba maa tamaa ba sãawa sina bibu.

15 Ameniwa kaa tu koosina. A de ten dɛɛbu bu n s̄aa ḡom soonu gooba wunɔbu (300) kpa ten yasum mu n s̄aa ḡom soonu weerakuru, kpa ten gunum mu n s̄aa ḡom soonu tena.

16 A de ta n kpeeru ma wɔllɔ. Kpɛɛ te sɔɔ, kpa a fɛnenti ko yen dɛɛbu ka yasum mu n s̄aa ḡom soo teeru. Kpa a kɔnnɔ yaba ten yɛsaa, a kenutiru doke. A de ta n s̄aa gidambisa ita.

17 Wee, kon de nim yibu bakaru tu na tem sɔɔ, tu hunde koni baayere kpeerasia handunia sɔɔ. Ye ya w̄aa tem sɔɔ kpuro ya koo gbiwa.

18 Adama wuna kon wure n ka nen arukawani b̄ake. Kaa du kpakoro te sɔɔ, wune ka wunen kurɔ ka wunen bibu ka ben kurɔbu sannu.

19 Hunde koni baayere, yen yiruwaa kaa maa duusia dwaa ka nia kpakoro te sɔɔ ka wune sannu.

20 Gunɔsu ka yɛɛ yi yi ra kabiri, ye kpuron bwese bweseka sɔɔ, yiru yiruwaa ya koo na wunen mi, a ka ye faaba ko.

21 A maa d̄ia ni ba ra di kpuro mennɔ a yi kpa nu ko wune ka yɛɛ yin d̄ianu.

22 Ma Nɔwe u kua kpuro ye Gusunɔ u n̄un yiire.

Nɔwe u yɔɔwa u dua kpakoro te sɔɔ

7

1 Yen biruwaa Yinni Gusunɔ u Nɔwe s̄ɔɔwa u nɛɛ, wuna na wa a man mem nɔɔwamme saa yenin tɔmbu sɔɔ. Yen s̄ɔ, i duo kpakoro te sɔɔ, wune ka wunen yenugibu kpuro.

2 Kpa a ka yɛɛ yi kaa ka ȳakuru ko du yiru yirun wasi nɔɔba yiru dwaa ka nia, ka maa yɛɛ yi yi tien yiru yiru dwaa ka nia,

3 ka maa gunɔsu yiru yirun wasi nɔɔba yiru d̄ɔɔ ka niu su ka wa su bweseru tiara handunia sɔɔ.

4 Domi s̄ɔ nɔɔba yirun biru kon de gura yu nɛ s̄ɔ sɔɔ weeru ka w̄akuru weeru kpa n hunde koni baayere kam koosia ye na taka kua.

5 Ma Nɔwe u kua kpuro ye Yinni Gusunɔ u n̄un yiire.

Handunia gira ya nim diira

6 Sanam mɛ nim yibu bakara tunuma, Nɔwe u m̄ɔwa w̄ɔɔ nata (600).

7 Ma u dua kpakoro te sɔɔ ka win kurɔ ka win bibu ka ben kurɔbu bu ka wa bu nim yibu baka te suuri.

8 Yɛɛ yi ba koo ka ȳakuru ko ka yi yi tie ka gunɔsu ka yɛɛ kpuro yi yi kabirimɔ temɔ,

9 yen baayere ya dua kpakoro te sɔɔ yiru yiru dwaa ka nia ka Nɔwe sannu nge mɛ Gusunɔ u n̄un s̄ɔɔwa.

10 S̄ɔ nɔɔba yirun biru nim yibu baka te, ta tunuma tem sɔɔ.

11 Nɔwen w̄ɔɔ natasen suru yirusen s̄ɔ w̄akura nɔɔbu ka yiruse sɔɔ, yera n s̄are nge ba w̄aru b̄kɔ k̄ɔria ma nim mu kurama ka dam tem di, ma gura nemo nge w̄ɔlla ḡɛera.

12 Gura ye, ya nawa tem sɔɔ s̄ɔ sɔɔ weeru ka w̄akuru weeru.

13 T̄ɔ te s̄ɔra Nɔwe dua kpakoro te sɔɔ, wi ka win kurɔ ka win bibu ita be, Semu ka Kamu ka Yafeti, ka maa ben kurɔbu ita,

14 be ka gbeeku yɛɛ ka yaa sabenu ka yɛɛ yi yi ra kabiri ka gunɔsu ka sere ye ya kasa m̄ɔ, ye kpuro bwese bweseka.

15-16 Hunde koni baayere kpuro gesi, ya duawa ka Nɔwe sannu goo ge sɔɔ yiru yiru dwaa ka nia, nge mɛ Gusunɔ u Nɔwe s̄ɔɔwa. Ma Yinni Gusunɔ u n̄un kenusi.

17-18 Gura nɛmɔ ma nim mu kpɛamɔ tem sɔɔ sere sɔɔ weeru, mu ɛriamɔ mu kpakoro te yīiya ma ta seewa tem di ta ɛrua mɛn wɔllɔ.

19 Ma mu kpɛamɔ mu sosimɔ sere mu guu bakanu kpuro mwe tem sɔɔ.

20 Mu kpam gunia guunun wɔllun di sere ɔm soonu wɔkura nɔɔbu.

21 Ma hunde koni baayere handunia sɔɔ ya gu, saa tɔmbu sere ka yaa sabenu ka gbeeku yɛɛ ka gunɔsu ka ye ya kabirimɔ temɔ kpuro.

22 Ye ya wɛsiamɔ tem dira sɔɔ kpuro gesi ya guwa.

23 Hunde koniba kpuro handuniaɔ ba kam kuawa, saa tɔnu sere yɛɛ naasu nɛgii ka yi yi ra kabiri ka gunɔsu. Kpurowa n kam kua, ma n kun mɔ Nɔwe turo ka sere win tɔmbu ka yɛɛ yi yi wāa kpakoro te sɔɔ.

Nim bakam mɛ, mu gbera

24 Ma nim mɛ, mu ɛrie handunia sɔɔ sɔɔ wunaa weeru ka wɔkuru.

8

1 Adama Gusunɔ kun Nɔwe duari ka gbeeku yɛɛ kpuro ka yaa sabe ni kpuro yi yi ka nūn wāa kpakoro te sɔɔ. Ma u dera woo ga kua tem sɔɔ ma nim mɛ, mu kaaram torua.

2 Nim mɛ mu kuramɔ tem di mu yɔra, wɔlla maa kenua, gura yɔra.

3 Nim mu doonamɔ fiiko fiiko. Sɔɔ wunaa weeru ka wɔkurun biru ma mu kaara.

4 Suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiruse sɔɔ, yera kpakoro te, ta da ta yɔra guu te ba mɔ Araratin wɔllɔ.

5 Nim mu kaaramɔ sere n ka kua suru wɔkuruse. Suru win tɔɔ gbiikiru sɔɔra guunun wii wɔlla tera.

6 Ye n maa kua n kua sɔɔ weeru, ma Nɔwe u kpakoro ten ɛnenti wukia.

7 U gbanangbaaru yɔsu ta n ka yaayaare mɔ ta n daamɔ ta n wuramamɔ sere nim mu ka gbera temɔ.

8 Yen biru u totoberu yɔsu u ka wa nim mū n kaara temɔ.

9 Adama totoberu te, ta n ayeru wa mi ta koo sura. Ma ta wura win mi, kpakoro te sɔɔ, yɛn sɔ nim gina tie tem sɔɔ kpuro. Ma Nɔwe u nɔmu demia u tu mwa u doke kpakororu sɔɔ.

10 U maa mara n kua sɔɔ nɔɔba yiru u sere maa totoberu te yɔsu.

11 Ta wurama win mi yoka ta dāa wuru beku nɔɔ bɛri. Ma Nɔwe u gia ma nim mu kaarawa temɔ.

12 Ma u maa mara sɔɔ nɔɔba yiru, u kpam totoberu te yɔsu. Ta n maa wurame win mi.

13 Yen dɔma tera n kua Nɔwen wɔɔ nata ka tiasen (601) suru gbiikoon tɔɔ gbiikiru. Ma u kpakoro te kpɛya u deema wee, nim mu kpa tem mu gberama.

14 Ye n kua suru yirusen sɔɔ yɛnda nɔɔbu ka yiru, yera u deema wee, tem mu gbera mam mam.

15 Yera Gusunɔ u Nɔwe sɔɔwa u nɛɛ,

16 i yario kpakororun di wunɛ ka wunen kurɔ ka wunen bibu ka ben kurɔbu.

17 I ka yɛɛ bwese bweseka kpuro yario saa gunɔsu sere yɛɛ naasu nɛgii ka yɛɛ yi yi ra kabiri temɔ, kpa yi marura yi dabia kpa yi ɛria temɔ.

18 Ma Nɔwe u yara wi ka win kurɔ ka win bibu ka ben kurɔbu.

19 Ma yɛɛ yi yi naasu nne mɔ kpuro ka yi yi ra kabiri ka gunɔsu kpuro, yaa baayere gesi ye ya wāa temɔ kpurowa ya yara goon di, baayere ka yen bweseru.

²⁰ Saa yera Nɔwɛ u yāku yeru bana mi u koo Yinni Gusunɔ sã. Ma u yɛɛ ka gunɔsu gɔsa bweseru baatere sɔɔ te ba ra ka yākuru ko. Ma u ka yāku dɔɔ mwaararuginu kua yāku yee ten wɔllɔ.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ u yāku ni mwa ma u tii sɔɔwa u nɛɛ, na ñ kon maa tem b̄rusi tɔnun s̄ɔ. Domi tɔnun ḡrun bwisikunu s̄awa k̄sunu saa win birun di. Na ñ maa hunde koniba kpuro kpeerasiamɔ nge mɛ na kua.

²² Sere dunia yu ka kpe,
duurubu ka ḡɛɛbun saa
ka wooru ka yam susurun saa
ka s̄ɔ s̄areru ka wuburun saa,
ka sere maa s̄ɔ s̄ɔ ka w̄kuru,
yen gaa kun kpeemɔ.

Arukawani ye Gusunɔ u ka Nɔwɛ b̄kua

9

¹ Yen biru Gusunɔ u Nɔwɛ ka win bibu domaru kua u nɛɛ, i maruro i dabia kpa i yibu tem sɔɔ.

² Handunian yaa baayere ka gunɔ baagere ka ye ya kabirimɔ temɔ ka swāa baayere nim w̄ku sɔɔ ya ko n b̄ɛɛn b̄rum mɔ, domi na b̄ɛɛ ye kpuro n̄mu s̄ndia.

³ Ye ya s̄imɔ ya wasi kpuro, ya ko n s̄awa b̄ɛɛn d̄ianu nge mɛ na raa b̄ɛɛ d̄aa binu ka yaka b̄ii w̄ɛ, m̄ɛya na maa b̄ɛɛ ye kpuro w̄ɛmɔ.

⁴ Adama i ku yaa tem ka yen yem sannu, i kun ye sake, domi yen yema mu dera ya w̄aa.

⁵ I n maa ȳɛ ma hunde koni baayere ye ya t̄onu go, kon ye win yem k̄sire bikia.

⁶ Wi u t̄onun yem yari,
t̄onuwa koo maa ȳɛron yem yari,
domi na t̄onu taka kuawa n̄ɛn weenasii.

⁷ Adama i n maruramɔ i n dabiama kpa i teria tem sɔɔ.

⁸ Gusunɔ u kpa Nɔwɛ ka win bibu sɔɔwa u nɛɛ,

⁹ wee, na wure na ka b̄ɛɛ n̄ɛn arukawani b̄kumɔ ka b̄ɛɛn bwese te ta koo marura b̄ɛɛn min di,

¹⁰ ka sere hunde koni baayere ye ya ka b̄ɛɛ w̄aa, saa gunɔsu sere yaa sabenu ka gb̄ee ku yɛɛ yi yi ka b̄ɛɛ yara kpakoro ten di kpuro gesi.

¹¹ Arukawani yera, nim yiburu ta ñ maa hunde koniba kpuro kam koosiamɔ, m̄ɛya ta ñ maa handunia kpeesiamɔ.

¹² Arukawani ye na wure na b̄kumɔ ka b̄ɛɛ ka hunde koni baayere sere ka baadommaɔ, yen ȳireru wee.

¹³ Tera guru waa ye na dokemɔ wɔllɔ.

¹⁴ Nã n guru winu doke wɔllɔ, guru waa ye, ya koo s̄ɔsira ni sɔɔ,

¹⁵ kpa n n̄ɛn arukawani yaaya ye na ka b̄ɛɛ b̄kua ka hunde koni baayere, kpa nim mu ku maa yibu mu sere baayere kam koosia ye ya wasi.

¹⁶ Guru waa ye, ya koo s̄ɔsira guru wiru sɔɔ. Nã n ye m̄ɛera kpa n arukawani n̄ru sariya ye yaaya ye ya w̄aa n̄ Gusunɔ ka hunde koni baayeren baa sɔɔ.

¹⁷ N̄ɛn arukawani yen ȳirera mi.

Nɔwɛ ka win bibun gari

¹⁸ Nɔwɛn bibu ita be ba raa dua kpakoro te sɔɔ ba yara, bera s̄ɛmu ka kamu ka Yafeti. Kamu s̄awa Kananin tundo.

¹⁹ Be ita beya ba s̄aa Nɔwɛn bibu. Ben min diya handuniagiba teriara kpuro.

²⁰ Sanam meya Nɔwe u wukubu torua u dāa bii ni ba mɔ resem duura.

²¹ Sɔɔ teeru u nin tam nɔra ya nɔn goomɔ, ma u da win kurɔ u kpuna tereru.

²² Ye Kamu Kanani tundo u win baan tere te wa u da tɔwɔ u win mɔɔ ka wɔnɔ, Semu ka Yafeti sɔɔwa.

²³ Yera ba na ba kumbooro sua ba sɔndi ben senɔ ba ka birum birum sīa ba ben tondon tereru wukiri. Ba n̄ tu wa yèn sɔ ba ben wuswaa sīiye.

²⁴ Sanam me Nɔwen tam mu kpalla, yera u nua ye win bii yiruse u nɔn kua.

²⁵ Ma u neɛ,

kam koorewa Kanani.

U koo kowa win maabu ka win wɔnɔbun yoo.

²⁶ U maa neɛ,

bu Gusunɔ siaro wi u sāa Semun Yinni.

Wiya u koo Kanani ko Semun yoo,

²⁷ kpa u maa Yafeti dukia sosia,

u de wi ka Semu ba n wāa sannu,

kpa Kanani u ko ben yoo.

²⁸ Nim yibu baka ten biru Nɔwe u kua wɔɔ gooba wunɔbu ka weeraakuru (350).

²⁹ Win wɔɔ kpuro ga kuawa neɛ ka wunaa weeru ka wɔkuru (950) ma u kpuna u gu.

10

Nɔwen bibun bweseru

(I maa meɛrio Bandun Gari I, 1:5-23)

¹ Nɔwen bibu Semu ka Kamu ka Yafeti ben bweseru wee. Be ita kpuro ba bibu mara nim yibu baka ten biru.

² Be Yafeti u mara be wee, Gomɛɛ ka Magɔgu ka Madai ka Yafani ka Tubali ka Meseke ka Tirasi.

³ Ma Gomɛɛ u seewa u maa Asikenasi ka Rifati ka Togaama mara.

⁴ Yafaniwa u maa Elisa ka Taasisi ka Kitimu ka Dodanimu mara.

⁵ Yafetin bwese tera ta da ta sina nim wɔkun bɔkuɔ ka tem burenɔ. Miya ba marura ma ben baawure u da u sina yam tem ka win bwese kera, ba ben barum gerumɔ.

⁶ Be ba maa sāa Kamun bibu, be wee, Kusi ka Misiraimu ka Puti ka Kanani.

⁷ Kusi u seewa ma u Saba ka Hafila ka Sabuta mara ka Raema ka Sabuteka. Raema u maa seewa u Seba ka Dedani mara.

⁸ Kusi u maa bii mara wi ba sokumɔ Nimurodu. Wiya u gbia u kua wɔrugɔ damgii handunia sɔɔ.

⁹ Yinni Gusunɔ u dera u kua taaso geon tii tii. Yen sɔna ba ra mɔndu garu ko bu neɛ, Yinni Gusunɔ u nun ko taaso geo nge Nimurodu.

¹⁰ Nimurodu wi, u gina gbia u bandu di Babeliɔ ka Erekiɔ ka Akadiɔ ka Kalineɔ Sinean temɔ.

¹¹ Tem min diya u yara u da Asirin temɔ. Ma u wuu sini bana si ba mɔ Ninifu ka Rehobɔtuhiro ka Kalasi,

¹² ka maa Reseni, Ninifu ka Kalasin baa sɔɔ. Wuu si kpuro su kuawa wuu bɔkɔ teu.

¹³ Misiraimu wiya u Ludiba mara ka Ananiba ka Lehabuba ka Nafituba

¹⁴ ka Paturusigibu ka Kafitorigibu ka Kasulugibu m̄n di Filisitiban bwesera yarima.

¹⁵ Kanani u maa Sidoni mara. Wiya u sāa win bii gbiikoo. Ma u maa Heti mara.

16 Win bibun gaba ba kua Yebusiba ka Amoreba ka Girigasiba

17 ka Hefiba ka Aakiba ka Siniba

18 ka maa Aafadiba ka Semarigibu ka Hamatiba. Yen biru Kananin bwese keri yi, yi yarina.

19 Yi da da Sidonia, Geran bera gia sere ka Gasaa ka maa Sodomoo ka Gomora gia ka Adima ka Seboimoo n ka girari Lesaa.

20 Beya ba saa Kamun bibu. Ma ben baawure u da u sina yam tem ka win bwese kera, ba ben barum gerumoo.

21 Be ba maa saa Semu, Yafetin maaon bibun bweseru beya Heberuba.

22 Ben yisa wee, Elamu ka Asuri ka Aapasadi ka Ludi ka Aramu.

23 Ma Aramu u seewa u maa Usi ka Uli mara ka Getee ka Masi.

24 Aapasadi u maa Sela mara. Ma Sela u maa Heberu mara.

25 Ma Heberu u bii ton durabu yiru mara. Turowa ba sokumoo Pelegi, yen so win waati soora duniagiba tem bonu kua. Win wanon yisira maa Yokutani.

26 Ma Yokutani wi, u maa Alimodadi mara ka Selefu ka Hasamafeti ka Yeraa

27 ka Hadoramu ka Usali ka Dikila

28 ka Obali ka Abimaeli ka Saba

29 ka Ofiri ka Hafila ka Yobabu. Be kpurowa ba saa Yokutanin bibu.

30 Ba sinawa saa Mesan di sere ka guu te ta waa soo yari yeru gia te ba mo Sefaa.

31 Be ba saa Semun bibu bera mi. Ma ben baawure u da u sina yam tem ka win bwese kera, ba ben barum gerumoo.

32 Nge me Nowen bibun bweserun keri yi saa ka sere maa tem mi ba da ba waa waa ka barum me kera baayere ya ra gere, meya mi. Ben min diya handunian bweseru baatere ta yara nim yibu baka ten biru.

Ba gidambisa bana Babeli

11

1 N deema yellu handunia kpuro soo, barum tema ba ra gere mam mam.

2 Ma ba seewa ba doona saa soo yari yerun di ba batuma deema Sinean temo ma ba sin yeru kua mi.

3 Yera ba geruna ba nee, too, i de su biriki mura su ye wo yu gbera.

Ma ba ka biriki ye bana kua yen so ba n kpenu mo. Ma ba kontaa kua ben simaa.

4 Ba kpaam nee, i de su wuu swii kpa su gidambisa bani yen wii kpiira koo wollo girari, kpa su yisuru yari kpa su ku yarina handunia kpuro soo.

5 Yera Yinni Gusunoo u sarama u ka wuu ge ka gidambisa ye meeri ye tamba banimo mi.

6 Ma u nee, be wee, ba saa bwese teeru ba maa barum tem gerumoo ma ba bwisika bu yeni ko. Saa ten di gaanu kun bu yinarimo bu ka ko ye ba bwisika kpuro.

7 Yen so, kon sara n da n ben barum burisina kpa bu ku maa noosina.

8 Yera Yinni Gusunoo u bu yarinasia n toma min di, ba wuu gen bana deri ba da ba pusa tem kpuro soo.

9 Yen sona ba wuu ge soka Babeli, domi miya Yinni Gusunoo u barum burisina. Min diya u maa tambu kpuro yarinasia ba pusa handunia kpuro soo.

Semun bibun bweseru n ka Aburamu girari

10 Semun bibun bweseru wee. Nim yibu baka ten biru n kua wo yiru yera u Aapasadi mara. N deema saa ye soora u mo wo wunabu (100).

11 Aapasadin marubun biru Semu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛra wunɔbu (500).

12 Ye Aapasadi u kua wɔɔ tɛna ka nɔɔbu ma u Sela mara.

13 Selan marubun biru Aapasadi u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛru ka ita (403).

14 Ye Sela u kua wɔɔ tɛna ma u Heberu mara.

15 Heberun marubun biru Sela u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛru ka ita (403).

16 Heberu u kua wɔɔ tɛna ka nɛɛ ma u Pelegi mara.

17 Pelegin marubun biru Heberu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ nɛɛru ka tɛna (430).

18 Pelegi u kua wɔɔ tɛna ma u Rehu mara.

19 Rehun marubun biru Pelegi u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ goobu ka nɔɔba nɛɛ (209).

20 Rehu u kua wɔɔ tɛna ka yiru ma u Serugu mara.

21 Serugun marubun biru Rehu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ goobu ka nɔɔba yiru (207).

22 Ye Serugu u kua wɔɔ tɛna ma u Nakori mara.

23 Nakorin marubun biru Serugu u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ goobu (200).

24 Ye Nakori u kua wɔɔ tɛna tia sari ma u Tera mara.

25 Teran marubun biru Nakori u maa bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marumɔ sere n ka kua wɔɔ wunaa teeru tia sari (119).

26 Tera u kua wɔɔ wata ka wɔkuru ma u Aburamu ka Nakori ka Harani mara.

27 Teran bibun bweseru wee. Tera u Aburamu mara ka Nakori ka Harani. Ma Harani u seewa u Lotu mara.

28 Harani wi, u gu ben wuu Uru sɔɔ, Kaladen temɔ mi ba nɔn mara, win tundo Tera u sɔ.

29 Aburamu ka Nakori ba kurɔbu sua. Aburamun kurɔn yɔsira Saarai, Nakorigiin yɔsira maa Milika. Wi ka Yisika ba sɔawa Haranin bibu.

30 Saarai u sɔawa wɔro, u n bii mara.

31 Yen biru Tera u win bii Aburamu sua ka Saarai Aburamun kurɔ ka Lotu Haranin bii, ba seewa ba yara sannu Urun di Kaladen temɔ ba dɔɔ Kananin temɔ. Ye ba tura wuu ge ba mɔ Karaniɔ ma ba sina mi.

32 Ye Tera u kua wɔɔ goobu ka nɔɔbu (205) ma u kpuna u gu Harani mi.

ABURAHAMU

Gusunɔ u Aburamu gɔsa nenem

12

1 Yen biruwa Yinni Gusunɔ u Aburamu sɔɔwa u nɛɛ, a seewo wunen tem di a wunen wuu deri ka wunen tundon yenu a da tem gam mi kon nun sɔɔsi.

2 Wunen min diya kon de bwese bakaru tu yari. Kon nun domaru kua kpa wunen yɔsiru tu kpɛa kpa a ko domarun nuuru.

3 Baawure wi u nun domaru kua, kon maa yɛro domaru kua. Wi u maa nun bɔrusi, kon yɛro bɔrusi. Wunen min diya handunian tɔmbu kpuro ba koo domaru wa.

4 Yera Aburamu u swaa wɔri nge mɛ Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa ma ba da sannu ka Lotu. Sanam mɛ ba yara Haranin di, Aburamu u mɔwa wɔɔ wata ka wɔkura nɔɔbu.

5 U win kurɔ Saarai sua ka Lɔtu win wɔnɔn bii ka ben arumani ye ba mɔ kpuro ka sɔm kowo be ba wa Haraniɔ. Be kpurowa ba swaa wɔri ma ba tura Kananin temɔ.

Aburamu u Egibiti da saa Kananin di

6 Ye ba tura mi, ma Aburamu u tem mɛ bukiana sere u ka tura Sikɛmuɔ mi dɔa sɔɔ ga wɔa ge ba mɔ Mɔre. Kananiba maa wɔa tem mɛ sɔɔ, saa ye.

7 Sɔɔ teeru yera Yinni Gusunɔ u Aburamu kure u nɛɛ, wunɛn bibun bwesera kon tem mɛ wɛ.

Ma u yɔku yeru bana u ka Yinni Gusunɔ sɔ wi u nɔn kure mi.

8 Yen biruwa u seewa min di u da guuru garun bera gia Betɛlin sɔɔ yari yero u win dii bekuruginu gira. U Betɛli mɛɛra sɔɔ kpee yeru gia, Ayi maa sɔɔ yari yero. Miya u maa yɔku yeru bana u Yinni Gusunɔ sɔwa.

9 Ma u maa seewa u win sanum wɔri u dɔɔ sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia Nɛgebuɔ.

10 Ye Aburamu u tura mi, yera gɔɔra tunuma tem mɛ sɔɔ. Ma u seewa u da Egibitin temɔ u sina mi, domi gɔɔ te, ta kpɛa win tem mi.

11 Sanam mɛ ba Egibitin tem turuku kua, Aburamu u win kurɔ Saarai sɔɔwa u nɛɛ, wee wunɛ kurɔ burɔwa.

12 Egibitigibu bɔ n nun wa ba koo nɛɛ, a sɔa nɛn kurɔ kpa bu man go bu nun deri.

13 Na nun kanamɔ, a nɛɛ, wunɛ nɛn sesuwa kpa bu ku man wahala ko wunɛn sɔ, kpa a wa a nɛn wiru dwe.

14 Ye ba tura Egibitiɔ, Egibitigiba wa ma kurɔ wi, u wɔ gem gem.

15 Egibiti sunɔn bwɔaba nɔn wa ma ba na ba sunɔ kurɔ win buram gari saaria, ma sunɔ u dera ba ka nɔn na win mi.

16 Ma u Aburamu gea kua gem gem kurɔ win sɔ. U nɔn yɔanu kɔ ka nɛɛ ka ketɛkunu ka ketɛku mɛrobu ka yooyoosu ka yoo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu.

17 Adama Yinni Gusunɔ u sunɔ wi ka win yɛnugibu kpuro wahala baka doke Saarai, Aburamun kurɔn sɔ.

18 Yera u Aburamu sɔka u nɛɛ, mban sɔna a man kua mɛ. Mban sɔna a nɔn man sɔɔwa ma wunɛn kurɔwa.

19 Ma a nɛɛ, wunɛn sesuwa, a dera na nɔn sua kurɔ. Tɛ wunɛn kurɔ wee, a nɔn suo a ka doona.

20 Ma u wooda wɛ bu de u doona ka win kurɔ ka win ye u mɔ kpuro.

13

1 Ma Aburamu u seewa Egibitin di u wura Nɛgebu gia wi ka win kurɔ ka ye u mɔ kpuro ka Lɔtu sannu.

Aburamu ka Lɔtu ba karana

2 Aburamu u sɔawa dukiagii. U yaa sabenu mɔ ka sii geesu ka wura.

3 Ma u sanum so Nɛgebuɔn di u da Betɛli gia u tura mi u raa win dii bekuruginu gira Betɛli ka Ayin baa sɔɔ.

4 Miya u Yinni Gusunɔ sɔwa mi u raa yɔku yeru bana.

5 N deema Lɔtu u maa yɔanu mɔ ka nɛɛ ka dii bekuruginu u ka Aburamu swii.

6 Ben arumani ye, ya kpɔ sere yam mi ba wɔa mu nɔ tura ba n ka wɔa mi sannu.

7 Yen sɔna sannɔ ga dua Aburamun kparobu ka Lɔtugibun suunu sɔɔ. N deema Kananiba ka Feresiba ba wɔa tem mɛ sɔɔ sanam mɛ.

⁸ Yera Aburamu u Lōtu sōwa u nee, na nun kanamō, a ku de sikirinō ga n wāa ne ka wunen suunu sō, ñ kun me nen kparobu ka wunegibun suunu sō. Domi beεe dusina.

⁹ A ñ tem waamō kpuro wunen wuswaa? A de su kabana. À n da nōm dware, kon da nōm geuō, ñ n maa nōm geu gian na a da, kon da nōm dware.

¹⁰ Ma Lōtu u nōni seeya u Yuudenin daaru bera mēera sere n ka da wuu ge ba mō Soari. U wa tem mu gea sāa mu nike nikeru mō nge gbaa te Yinni Gusunō u kua Edenio, ñ kun me Egibitin tem. N deema Yinni Gusunō kun gina Sodomu ka Gomōra kpeerasie.

¹¹ Yera Lōtu u Yuudenin wōwa ye kpuro tii gōsia ma u da sō yari yeru gia. Meya n kua ba ka karana.

¹² Aburamu u sina Kananin temō, Lōtu u maa da u sina wōwa yen wusun bōkuō ma u ka win dii bekuruginu susimō sere ka Sodomu.

¹³ Sodomugibu wee, tōn kōsoba. Ba sāawa durumgibu mam mam Gusunōn wuswaa.

¹⁴ Ye Lōtu ka Aburamu ba karana ba kpa, yera Yinni Gusunō u Aburamu sōwa u nee, a nōni seeyo kpa a sō yari yeru ka duu yeru mēeri n toma ka sō yēsi yēsika.

¹⁵ Domi tem me a waamō mi kpuro, wunε ka wunen bibun bwesera kon mu wē ka baadomaa.

¹⁶ Kon wunen bibun bweseru dabiasia nge yanim. Wi u koo kpī u yanim gari wiya u koo maa kpī u wunen bibun bweseru gari.

¹⁷ A seewo a tem me bōsu kpa a mēn kpāaru wa nge me mu ne. Domi wuna kon mu wē.

¹⁸ Ma Aburamu u win dii bekuruginu kparenu kua u da u sina Manden sōwō, wuu ge ba mō Heboronin bōkuō. Ma u yāku yeru bana u ka Yinni Gusunō sā mi.

Aburamu u Lōtu wōra

14

¹ Sanam me Amurafeli u sāa Sinean sunō, ma Ariōku sāa Elasan sunō, ma Kedolameε sāa Elamun sunō, ma Tideali sāa Goyimun sunō,

² sanam meya sinam be, ba tabu kua ka Bera, Sodomun sunō, ka Birisa, Gomōran sunō, ka Sineabu, Adiman sunō, ka Semεbeε, Seboimun sunō, ka Belan sunō ye ba maa sokumō Soari.

³ Beni kpurowa ba mēna nim wōku bōruguu ge ba maa sokumō Sidimu, gen wōwaa.

⁴ N deema wōō wōkura yiruwa ba Kedolameε yoru diiya, adama wōō wōkura itase sō ba seewa ba ka tii yina.

⁵ Yera wōō wōkura nnese, Kedolameε ka sinam be ba wāa ka wi, ba tabu da ma ba Refaba tabu di Asiterōtu Kaanaimuō, ma ba Susiba tabu di Hamuō, ma ba Emiba tabu di Safe Kiriataimuō.

⁶ Ba maa Horiba tabu di ben guu te ba mō Seirio sere Paranib sōwō ge ga wāa gbaburun bera.

⁷ Yen biru ba gōsirama ba da Eni Misipatio, ye ba maa sokumō Kadēsi. Miya ba Amalekiba tabu wōri ba kamia ben tem kpuro sō ka Amōreba be ba terie Hasasōntamaa.

⁸ Yera Sodomun sunō seewa ka Gomōran sunō ka Adiman sunō ka Seboimun sunō ka Belan sunō ye ba maa sokumō Soari, ba da ba ka sinam be tabu yinna Sidimun wōwaa.

⁹ Sinam beya Kedolamee, Elamun suno, ka Tideali, Goyimun suno, ka Amurafeli, Sinean suno, ka Arioku, Elasan suno. Sinambu nne be, ba ka noobu be tabu ma.

¹⁰ Sidimun wowa miya kontaan worusu waa nge dakaba. Yera Sodomun suno ka Gomoran suno ba duki sua ba da ba wari si so. Be ba tie ba maa duki doona guunu gia.

¹¹ Be ba bu tabu di, ba Sodomu ka Gomaraqibun dukia gura ka ben dianu kpuro ba ka doona.

¹² Ba maa Aburamun wonon bii Lotu mwa wi u waa Sodomu ka win dukia kpuro ba ka doona.

¹³ Yera duru goo wi u kpikuru sua Sodomun di u na u Aburamu, Heberu wi soowa. N deema Aburamu u so Manden soowo. Mande saawa Amoren bweseru, Esikoli ka Aneen wono, be ba arukawani bakua ka Aburamu.

¹⁴ Ye Aburamu u nua ma ba win wonon bii yoru mwa, yera u win som kowo wurugaba gosa gooba wunabu ka wakura noobu ka ita (318) be ba mara win yenuo u bu tabu yanu we. Ma u ka sinam be naa gira sere Danuo.

¹⁵ Ma u win tambu bonu kua u ka bu wari wokuru, wi ka win som kowobu. U bu tabu di ma u bu naa swi sere Kobaa, ye ya waa Damasin soo yesan nom geu gia.

¹⁶ U dukia ye kpuro worama ma u win wonon bii Lotu worama ka win ye u mo ka sere maa ton be ba raa mweera ka ben kurabu.

Aburamu u ka Meekisideki ka Sodomun suno yinna

¹⁷ Ye Aburamu u Kedolamee ka sinam be ba waa ka wi tabu diima u wee, Sodomun suno u nun senna da Safen wowa ye ba maa sokumo sunon wowa.

¹⁸ Ma Meekisideki, Salemun suno u ka pee na mi ka tam. Duru wi saawa Wurukoon yaku kowo.

¹⁹ U Aburamu domaru kua u nee, Gusuno, wi, wi u kpuro kere, u maa wollu ka tem taka kua, u koo nun domaru kua.

²⁰ Wigia siarabu domi u nun wunen werabu nomu beria.

Ma Aburamu u ye u waama kpuron wakuru baateren wollo tia tia sua u Meekisideki wi we.

²¹ Yen biru Sodomun suno u Aburamu soowa u nee, a man tambu weyo kpa a dukia sua yu ko wunegia.

²² Aburamu u Sodomun suno wisa u nee, na nomu sua wollo na borua ka Gusunan yisuru, wi, wi u kpuro kere u maa wollu ka tem taka kua,

²³ ma na n ganu ganu suamo ni nu saa wuneginu baa wee siira, baa bara weru kpa a ku ra ka nee, wuna a man kua dukiagi. Na n ganu ganu suamo,

²⁴ ma n kun mo ye nen aluwaasiba ba di. Adama a de Anee ka Esikoli ka Mande be ba ka man da bu ben bonu sua.

Arukawani ye Gusuno u ka Aburamu bakua

15

¹ Yeniba kpuron biru Yinni Gusuno u ka Aburamu gari kua kasiru soo u nee, Aburamu, a ku berum ko, nena na wunen tereru, wunen are ko n kpa gem gem.

² Aburamu nun wisa u nee, Yinni Gusuno, mba kaa maa man we. Wee na goo doo bii sari kpa Eliese Damasiigi u ko nen tubi dio.

³ Yen so a n man bii ka, nen yoo Eliese wi ba mara nen yenuo wiya koo nen tubi di.

⁴ Yera Yinni Gusuno u Aburamu soowa u nee, n n wi, u koo ko wunen tubi dio. Wunen tii tiin biiwa u koo wunen tubi di.

⁵ Ma Gusunɔ u ka nùn da tɔwɔ u nɛɛ, a wɔllu mɛɛrio kpa a kperi gari, à n kaa kpī. Nge mɛya wunɛn bwesera koo dabiru nɛra.

⁶ Ma Aburamu u Yinni Gusunɔ naanɛ kua. Yen sɔna Gusunɔ u nùn garisi gemgii.

⁷ Ma u kpam nùn sɔwɔ u nɛɛ, nɛna na Yinni Gusunɔ, nɛ wi na nun yarama saa Urun di Kaladen temɔ kpa n ka nun tem mɛni wɛ.

⁸ Adama u wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, amɔna ko na n ka yɛ ma tem mɛni mu koo ko nɛgim.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a naa gbiiba wɔɔ itagia tama ka boo niu wɔɔ itaguu, ka yāa kinɛru wɔɔ itagiru ka kparuko ka totoberɛ buu kpa a man ye goowa a yi.

¹⁰ Yera Aburamu u yɛɛ yi kpuro menna u yi go u berana yiru u yin bɛsi yi u karinasia, adama u n̄ gunɔsu bɛre si.

¹¹ Yaberekunu nu sarama yaa goo ni sɔɔ, ma Aburamu u nu gira.

¹² Ye sɔɔ duɔ, dom mɔn bakara Aburamu wɔri ma bɛrum nùn mwa yam wɔku te sɔɔ.

¹³ Yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔwɔ u nɛɛ, a n yɛ ma wunɛn bibun bwesera ta koo tem tukumɔ sina mi ba koo bu yoru diisia kpa bu bu nɔni sɔ sere wɔɔ nɛɛru (400).

¹⁴⁻¹⁶ Adama kon tem mɛn tɔmbu siri be ba koo bu yoo te diisia. Wɔɔ dabirun biru ba koo yari tem min di ka dukia baka kpa bu kpam gɔsirama mini, domi Amɔreban durum kun gina yiba n ka bu kpeerasia. Adama wunɛ kaa tɔkɔ kowa kɔɔ kɔɔ kpa a da a wunɛn baababa deema ka alafia.

¹⁷ Ye sɔɔ kpa yam t̄ira niki niki, yera Gusunɔ u kurama yaa bɛsi yin kpoo kpooka sɔɔ. U s̄aa nge d̄ɔɔ bokon w̄isu ka d̄ɔɔ yari.

¹⁸ Nge mɛya u ka Aburamu arukawani bɔkua t̄ɔɔ te sɔɔ u nɛɛ, wunɛn bwesera kon tem mɛni wɛ saa daa piibu ge ga w̄aa Egibitin tem nɔɔ bura yerun di sere daa baka ten mi, te ba m̄ɔ Efarati.

¹⁹ Tem mɛ, mu s̄awa Keniban tem ka Kenisibagim ka Kadimɔnibagim

²⁰ ka Hɛtibagim ka Feresibagim ka Refaban tem,

²¹ ka Amɔreban tem ka Kananiban tem ka Girigasiban tem ka Yebusiban tem.

Agaa u Aburamu Isimɛli marua

16

¹ Aburamu ka win kurɔ Saaraɪ ba n̄ bii mara. Wee Saaraɪ wi, u yoo tɔn kurɔ goo mɔ wi u s̄aa Egibitigii. Win ȳisira Agaa.

² Ma Saaraɪ u win durɔ sɔwɔ u nɛɛ, wee, Yinni Gusunɔ u man kua w̄iro. Na nun kanamɔ, a ka nɛn yoo duo. Sɔrɔkudo kon bibu wa saa win min di.

M a Aburamu u win kurɔn gari wura.

³ Saa ye sɔɔra Saaraɪ u win yoo Agaa wi sua u win durɔ k̄a kurɔ. N deema ba wɔɔ wɔkuru kua kɔ Kananin temɔ.

⁴ Ma Aburamu u ka Agaa menna ma Agaa u gura sua. Ye u wa u gura mɔ, yera u win yinni Saaraɪ gendu wɔri.

⁵ Ma Saaraɪ u Aburamu sɔwɔ u nɛɛ, nɛn wɔmburu tu wɔri wunɛ sɔɔ. Na nun nɛn yoo k̄a kurɔ, adama ye u wa ma u gura mɔ, yera u man gendu wɔri. Yinni Gusunɔwa koo sun sira nɛ ka wunɛ.

⁶ Aburamu u Saaraɪ wisa u nɛɛ, wuna a wunɛn yoo mɔ, a ka nùn koowo nge mɛ a k̄i.

Saa yera u Agaa nɔni mɛni ma Agaa u duka sua win min di.

7 Yinni Gusunən gərado * u nùn wa gɓaburɔ bwia gaan bəkuɔ Surin swaaɔ.

8 U nɛɛ, Aгаа, Saarain yoo, man diya a wee. Mana a dɔɔ.

Aгаа u nɛɛ, na duka suɔwa nɛn yinni Saarain min di.

9 Ma gərado wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a gəsiro wunen yinnin mi, kpa a nùn wiru kp̄iia.

10 Kon wunen bweseru dabiasia sere goo kun kp̄ɛ u tu gari.

11 Wee a gura mɔ, kaa bii tən durɔ ma kpa a nùn ȳisiru k̄ɛ Isimɛɛli. Domi Yinni Gusunɔ u wunen nɔɔ nua nɔni swāa te sɔɔ.

12 Bii wi, u ko n s̄aawa nge keteku gbeeku. U ko n ka tambu kpuro nɔɔ gəmumu mɔ. Tambu kpuro ba koo maa ka nùn nɔɔ gəmumu ko. U ko n ka win dusibu tondine.

13 Ye Yinni Gusunɔ u ka Aгаа gari yi kua u kpa, ma Aгаа u nùn ȳisiru k̄a u nɛɛ, wuna Yinni wi u waamɔ. Domi u tii bikia u nɛɛ, ka gem na Gusunɔ wa ka nɔni, ma na wāa na n̄ gu?

14 Yen s̄na ba dɔkɔ ye soka Gusunɔ u man waamɔ. Dɔkɔ ye, ya wāawa Kadəsi ka Barədin baa sɔɔ.

15 Yen biru Aгаа u Aburamu bii tən durɔ marua, ma Aburamu u bii wi ȳisiru k̄a Isimɛɛli.

16 Aburamun w̄ɔ ga s̄aawa wene ka nɔɔba tia sanam me ba Isimɛɛli mara.

Bango s̄aawa Gusunən arukawani yen ȳireru

17

1 Ye Aburamu kua w̄ɔ wunɔbu tia sari yera Yinni Gusunɔ u nùn kure u nɛɛ, nɛna na Gusunɔ Dam kpuroḡii. A n s̄imɔ nɛn wuswaaɔ kpa a kun taare mɔ.

2 Kon ka nun arukawani bəke kpa n wunen bweseru dabiasia gem gem.

3 Yera Aburamu u yiira mii mii u wuswaa tem girari. Ma Gusunɔ u kpam ka nùn gari kua u nɛɛ,

4 nɛn arukawani wee, ye na ka nun bəkumɔ. Kon nun kowa bwese dabinun baaba.

5 Ba n̄ koo maa nun soku Aburamu, ba koo nun sokuwa Aburhamu, ye ya gerumɔ bwese dabinun baaba.

6 Kon de wunen bibu bu marura bu sosi sere ba n̄ garirɔ, kpa bwesenu ka sinambu bu kɔwara wunen min di.

7 Kon wure n ka bɛɛ nɛn arukawani bəke, wune ka wunen bibu ka ben bweseru kpuro kpa na n s̄a wunen Yinni ka wunen bweserun Yinni sere ka baadommaɔ.

8 Kpa n wune ka wunen bibun bweseru Kananin tem me w̄ɛ, m̄ɛ sɔɔ a wāa mi, a s̄aru dimɔ. Me kpuro mu koo ko begim sere ka baadommaɔ kpa na n s̄a ben Yinni.

9 Ma u kpam Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ, i nɛn arukawani nenuɔ, wune ka wunen bibun bweseru. A ku de bu ye duari wunen bweserɔ.

10 Arukawani ye wee, ye na ka bɛɛ bəkumɔ, ye i ko nene wune ka wunen bibun bweseru. I ko i tən durɔ baawure bango kua wi u wāa bɛɛn suunu sɔɔ.

11 Kpa ya n s̄a arukawani yen ȳireru ye ya wāa nɛ ka bɛɛn suunu sɔɔ.

12 I n da bii tən durɔ baawure bango kue ù n s̄ɔ nɔɔba ita tura. N n̄ mɔ be ba mara bɛɛn yenɔɔ tɔna, ka maa be i ka gobi dwawa tən tukobun mi.

13 I ko be kpuro bango kuawa kpa nɛn arukawani yen ȳireru ta n wāa bɛɛn wasi sɔɔ sere ka baadommaɔ.

* 16:7 Yinni Gusunən gərado - Isireliba ba ku ra k̄a bu Gusunən ȳisiru sia. Yen s̄na ù n bu kurema ba ra nɛɛ, Gusunən gəradowa.

14 Tɔn durɔ wi ba n̄ bango kue, i ko i n̄n wunawa wigibun min di i go. Domi u n̄n arukawani sankā.

15 Gusunɔ u kpam Aburhamu sɔɔwa u n̄ɛ, a ku maa wunen kurɔ soku Saaraɪ. Saaraawa kaa n̄ da n̄n soku.

16 Kon n̄n domaru kua kpa u nun bii tɔn durɔ marua. N̄n doma ten saabu bwese dabinu ka sinambu ba koo kɔwara win min di.

17 Yera Aburhamu u Gusunɔ yiira mii mii u siriru tem girari u ȳɛ ma u gerua win tii sɔɔ u n̄ɛ, ba koo maa tɔnu wɔɔ wunɔbugii bii marua? Saaraa wi u kua wɔɔ wene ka wɔkuru mini, u koo bii ma?

18 Yera u Gusunɔ sɔɔwa u n̄ɛ, a de Isimɛlin sanu sanusu su nun w̄ere kpa u n̄n tubi di.

19 Ma Gusunɔ u n̄ɛ, aawo, wunen kurɔ Saaraawa koo nun bii tɔn durɔ marua kam kam, kpa a n̄n ȳisuru k̄ Isaki. Wiya kon wure n̄ ka n̄n arukawani b̄ake ye ya n̄ kpeemɔ win bweserɔ.

20 Meya na wunen kanaru nua te a kua Isimɛlin s̄ɔ. Wee, kon maa n̄n domaru kua kpa u marura, win bibu bu dabia sere ba n̄ garirɔ. U koo bibu wɔkura yiru ma, kpa bii be, bu ko bwese bakarun kerɪ wɔkura yirun nuuru.

21 Adama n̄n arukawani ye, ya ko n̄ wāawa Isakin mi, wi Saaraa koo nun marua gasɔku amadaare.

22 Ye Gusunɔ u ka Aburhamu gari kua u kpa, u n̄n deri u doona w̄allɔ.

23 Yen biru Aburhamu u Isimɛli sua ka yobu kpuro be ba mara win ȳenuɔ ka be u ka gobi dwa, tɔn durɔ be ba wāa win ȳenuɔ kpuro gesi, ma u bu bango kua d̄oma te, nge m̄ɛ Gusunɔ u n̄n sɔɔwa.

24 Aburhamu u m̄ɔwa wɔɔ wunɔbu tia sari sanam m̄ɛ u bango kua.

25 Win bii Isimɛli u maa m̄ɔwa wɔɔ wɔkura ita.

26 Sɔɔ tee tera ba Aburhamu ka win bii Isimɛli bango kua.

27 Tɔn durɔbu kpuro be ba mara win ȳenuɔ ka be u dwa tɔn tukobun mi, ba bu bango kuawa ka wi sannu.

Ba Aburhamu biin n̄ɔ mw̄ɛru kua

18

1 Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Aburhamu kure Manden sɔɔwɔ ye u s̄ɔ win dii bekurugirun k̄nnɔwɔ s̄ɔ s̄ɔ gb̄ara.

2 U n̄ni seeya u m̄ɛɛra. Wee tɔn durɔbu ita ba ȳs saruɔ. Ye u bu wa yera u seewa u duka da ben mi, u yiira ben wuswaaɔ.

3 Ma u ben tɔnwero sɔɔwa u n̄ɛ, Yinni, à n̄ wura, a ȳɔro, a ku man sarari a doona.

4 I de bu nim tama i ka b̄ɛn k̄ri kpakia kpa i w̄era d̄aa saaru mini.

5 Kon da n̄ d̄ianu tama fiiko kpa i di i ka dam wa. Yen biru kpa i sere swaa w̄ri i doona. B̄ɛn naa te, ta b̄ɛɛɛ kua. Yen s̄ɔ, i de i n̄n yaare di.

Ma ba n̄ɛ, a koowo nge m̄ɛ a gerua.

6 Yera Aburhamu u ḡosir̄a ka sendaru win dii bekurugirɔ Saaraan mi. U n̄n sɔɔwa u n̄ɛ, a wasi suo a som sakakun n̄ɔ ita sua a buri kpa a kiraru s̄ome.

7 Ma Aburhamu u duka da win naa ḡɔwɔ u naa kin̄ɛ kp̄embu ge ga wā mwa u win som kowo turo w̄ɛ. Ma u gu go u sawa fuuku.

8 Aburhamu u naa bogum sua ka bom ka yaa saara ye, u ka da u yi tɔn ben wuswaaɔ. Win tii u da u sina bee tia d̄aa ten saarɔ sanam m̄ɛ ba dim̄ɔ nge m̄ɛ ben komaru.

9 Yera ba n̄n bikia ba n̄ɛ, mana wunen kurɔ Saaraa u wāa.

Ma u n̄ɛ, u wāa dirɔ.

10 Ma ben turon min di Gusunɔ u nɛɛ, gasɔku amadaare kon wurama wunen mi. Saa ye sɔɔ, wee, wunen kurɔ Saaraa u koo bii tɔn durɔ ma.

N deema Saaraa u yɔ u gari yi swaa daki dii kannɔwɔ ge ga wāa sɔɔ win biruɔ.

11 Aburhamu ka Saaraa ba maa bukura gem gem. Saaraa kun sāa wi u koo bii ma.

12 Ma u tii yɛɛ u nɛɛ, tɛ ye na tɔkɔ kua na kpa, nɛn durɔn tii maa tɔkɔ kua, yera sa ko maa kpī su mennabun nuku dobu wɔ?

13 Ma Yinni Gusunɔ u Aburhamu sɔɔwa u nɛɛ, mban sɔna Saaraa u yɛɛ u nɛɛ, u koo bii mawa mi ka gem? Wi, wi u tɔkɔ kua u kpa?

14 Gāanu ganu wāa ni nu ka man sɛ? Nge me na yi, suru nɔɔba nɛn biru kon wurama kpa Saaraa u bii tɔn durɔ ma.

15 Ma Saaraa u siki u nɛɛ, na ñ yɛɛ. Domi berum nùn mwa.

Adama Yinni Gusunɔ u nɛɛ, weesa, a yɛɛ.

Aburhamu u Gusunɔ suuru kana Sodomun sɔ

16 Ma tɔn be, ba seewa ba doonɔ. Ba wuswaa t̄i Sodomun bera gia. Ma Aburhamu u bu swaa yɔra.

17 Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ye kon ko, n weene n ye Aburhamu berua?

18 N ñ gāanun sɔ, Aburhamun bwesera koo kpɛa kpa ta n dam mɔ. Win min diya handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa.

19 Domi wiya na gɔsa u ka win bibu ka ben bweseru wooda wɛ bu nɛn swaa swī kpa ba n sīimɔ dee dee ba n nɛn kīru mɔ, kpa n nɛn nɔɔ mwɛenu yibia ni na nùn kua.

20 Ma u nɛɛ, tɔmbun weeweenu kpɛa Sodomu ka Gomɔragibun daa kɔsan sɔ. Ben durum ya banda.

21 Yen sɔna kon sara kpa n wa bā n mɔ ka gem nge me na nɔɔmɔ. N kun me, kpa na n yɛ.

22 Tɔn ben yiru ba ben swaa wɔri ba doonɔ Sodomun bera gia. Adama Yinni Gusunɔ u gina yɔra ka Aburhamu.

23 Ma Aburhamu u nùn susi u nɛɛ, ka gem kaa tɔn geobu ka tɔn kɔsobu go sannu?

24 Sɔɔkudo tɔn geobu weeraakuru ba ko n wāa wuu ge sɔɔ, be ba wunen kīru mɔ. N n man na, kaa maa bu gowa? A ñ wuu gen tɔmbu suuru kuamme tɔmbu weeraaku ten sɔ?

25 N ñ weene a tɔn geobu ka tɔn kɔsobu kpeerasia sannu kpa be kpuro bu are tee wa. Yen bwesera kun ka nun weene. Wune wi kaa handunia kpuro siri, a ñ kaa ko ye n wā?

26 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, na n tɔn geobu weeraakuru wa Sodomun nukuru sɔɔ, kon wuu ge kpuro suuru kua ben sɔ.

27 Aburhamu u kparam gari sua u nɛɛ, wee, na kaka na ka nɛn Yinni gari kua, nɛ wi na sāa tua ka torom dirum.

28 Sɔɔkudo tɔnu weeraaku te sɔɔ, nɔɔbu koo kaara. Nɔɔbu yen sarirun sɔ kaa wuu ge kpeerasia?

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, na ñ gu kpeerasiamɔ na n tɔn geobu weeru ka nɔɔbu wa ge sɔɔ.

29 Aburhamu u kparam nùn sɔɔwa u nɛɛ, sɔɔkudo tɔn geobu weeruwa ba ko n wāa mi.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, kon wuu ge deri gen tɔnu weeru yen sɔ.

30 Aburhamu u nɛɛ, a ku ka man wasira. Kon kparam gari gere. N n tɔn geobu tenan na ya wāa mi maa ni?

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, na ñ gu kam koosiamɔ na n tena ye wa mi.

³¹Ma Aburahamu u nɛɛ, Yinni, wee na kākā na ka nun gari m̀. N n tɔn geobu yɛndun na ta maa wāa mi ni?

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, na n̄ gu kpeerasiamɔ nà n yɛn te wa.

³²Aburahamu u kpam nɛɛ, a suuru koowo, nɔn tee teniwa kon gari gere. Ba n̄ n wɔkurun na ta wāa mi ni?

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, na n̄ gu kpeerasiamɔ nà n wɔku te wa.

³³Yen biru Yinni Gusunɔ u doona ye u ka Aburahamu gari kua u kpa. Aburahamu u maa gəsira u da win yɛnuɔ.

Lɔtu u yara Sodomun di

19

¹Tɔmbu yiru be ba raa Sodomun swaa wɔri ba tura mi yoka. N deema ba s̄aawa Gusunɔn gɔradoba. Wee, saa ye s̄ɔɔ, Lɔtu u s̄ɔ wuun gb̄ara kɔnnɔwɔ mi wuun wirugibu ba ra sinɛ. Ye u bu wa u seewa

²u bu sennɔ da u yiira ben wuswaaɔ u nɛɛ, i dam kooma nɛn yinnibu, i de su da nɛn yɛnuɔ i bɛɛn k̄ɔri kpakia i kpuna mi. Bururu kpa i yellu se i bɛɛn swaa wɔri.

Ba nɛɛ, aawo, tɔɔwɔwa sa ko kpuna.

³Adama Lɔtu u bu nɔɔ ḡɛɛ ba sere wura ba dua win yɛnuɔ. U t̄ɔɔ baka dim kua ka p̄ɛɛ ye ba kun seeyatia doke ma ba di.

⁴Ba n̄ gina kpunam kpa Sodomugibu ba ka yɛnu ge tarusi saa bukurobun di sere ka aluwaasi yākaminɔ, wuu gen tɔn durɔbu kpuro gesi.

⁵Ma ba Lɔtu soka ba nɛɛ, mana durɔ be, ba wāa be ba s̄ɔbia wunen yɛnuɔ yoka ye. A bu yarama su ka bu kpuna nge tɔn kurɔbu.

⁶Ma Lɔtu u yara u bu deema yɛnu kɔnnɔwɔ, u gambo kɛnuɔ birum birum.

⁷U nɛɛ, kpaasibu, i suuru koowo i ku daa k̄s̄a ko mɛ.

⁸Wee, na bii wɔndiaba yiru mɔ be ba kun gina durɔ ȳɛ. I de n bɛɛ bu yarama kpa i ka bu ko nge mɛ n bɛɛ w̄ɛɛ. Adama durɔ beni, i man bu derio domi s̄ɔba.

⁹Ba nɛɛ, wunɛ s̄ɔɔwa, ma a k̄i a sun siri? A tii gawo min di, n̄ kun mɛ, ye sa ko nun kua ya koo begia kera.

Ma ba Lɔtu b̄ɔrikiya ka dam sere ba k̄i bu win gambo k̄ɔra.

¹⁰Saa yera s̄ɔɔ be, ba Lɔtu gawa ba sure yɛnuɔ ba gambo kɛnuɔ.

¹¹Ma ba tɔn be kpuro w̄ɔkoru kp̄ɛɛ be ba ȳɔ yɛnu gen kɔnnɔwɔ saa aluwaasi yākaminun di sere ka bukurobɔ. Yera ba babi babi ba n̄ kɔnnɔ ge wa.

¹²S̄ɔɔ be, ba Lɔtu bikia ba nɛɛ, wara a mɔ mini maa. Wunen bibun durɔbu ka wunen bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu. Be ba s̄a wunɛgibu kpuro gesi, a bu mɛnnɔ i yari minin di.

¹³Domi sa ko wuu ge kpeerasia t̄ɛ yèn s̄ɔ tɔmbun weeweenu kp̄ɛa ni ba Gusunɔ koosimɔ gen tɔmbun daa k̄s̄an s̄ɔ. Yen s̄ɔna u sun gɔrima su ka gu kam koosia.

¹⁴Ma Lɔtu u yara u da u win bibun durɔ k̄ɛɛrobu s̄ɔɔwa bu seewo bu yari min di domi Yinni Gusunɔ u koo wuu ge kam koosia.

Adama ba gari yi atafiiru kua.

¹⁵Buru buru yam s̄arɛru gɔrado be, ba Lɔtu nɔɔ ḡɛɛ ba m̀, a seewo a wunen kurɔ sua ka wunen bii wɔndiaba yiru be ba wāa mini kpa i ku ra kam ko b̄a n wuu ge kpeerasiamɔ.

¹⁶Ye ba wa ma Lɔtu u tɛɛmɔ, ba wi ka win kurɔ ka win bii wɔndiaba yiru yen n̄m̄u nɛnuɔ ba gawa ba ka yara sere wuun biruɔ, domi Yinni Gusunɔ u ben wɔnwɔndu wa.

17 Ye ba bu yara ba kpa ben turo u nee, a ka wunen hunde dukao, a ku ra sira, a ku ra maa yora batuma mi. A duka doo guunun bera gia kpa a ku ra kam ko.

18 Ma Lotu u nee, aawo, yinni.

19 Wee, a man durom kua, a maa man wunen wɔnwɔndun kpāaru sōsi ye a ka nen hunde faaba kua. Adama na n̄ kpē n duka turi guu ten mi, wahala ye, ya kun ka man babe kpa n kam ko.

20 Wuu geni wee, ga wāa turuku, ga n̄ maa kpā. A de n da n kuke mi, kpa n faaba wa. Ye u wa gorado wi, u n̄ wisa, ma u nee, nge ga n̄ piibu sāa ro?

21 Ma gorado wi, u nee, kon kpa n̄ nun durom kua. Wuu gēn gari a mō mi, na n̄ gu kpeerasiamō.

22 A hania koowo a da a kuke mi, domi na n̄ kpē n gāanu ganu ko ma n kun mō a tura mi.

Yen sōna ba wuu ge yīsiru k̄a Soari. Yen tubusiana wuu piibu.

23 N deema sōo yarima Lotu u sere dua Soario.

24 Yera Yinni Gusunō u sōo bisu ka dōo neesia saa wɔllun di Sodomu ka Gomara sōo.

25 U wuu si kpeerasia ka sin tumbu kpuro ka sin batuma ka ye ya kpia mi kpuro.

26 Adama suaru sōo Lotun kurō u sira, ma u gōsira bōo kperu.

27 Ye n kua buru buru yellu, yera Aburahamu u da u yōra mi u raa ka Yinni Gusunō gari kua.

28 Ye u mēera Sodomu ka Gomaran bera ka batuma yen mi gia, u wa wee, dōo wiira seemō nge gbee burōn dōo wiiru.

29 Sanam mē Gusunō u batuma yen wusu kpeerasiamō, u Aburahamu yaaye ma u Lotu yara kam koo bin min di.

Min di M̄abuba ka Am̄oniban bwesera yara

30 Yen biru Lotu u yara Soarin di u da u sina guuru garun kpee wōru sōo ka win bii wōndiaba yiru ye sannu, domi u b̄erum bara u sina Soario.

31 Yera win bii yeruma u win wōnō sōowa u nee, b̄esen tundo wee, u tōkō kua. Tōn durō gōo maa sari bera mi, wi u koo sun sua nge mē siba mō tem baama.

32 A na su b̄esen tundo tam n̄rusia mu n̄ kpā kpa su de u ka sun kpuna kpa win bweseru tu ku gbi.

33 Wōku te, ba ben tundo tam n̄rusia, ma yeruma u da u win tundo kpunē, adama Lotu kun yē saa ye bii wi, u na u kpuna ka saa ye u seewa.

34 Yen sisiru yeruma wi, u win wōnō sōowa u nee, wee, ḡia wōkuru na dera b̄esen tundo ka man kpuna. Su kpa n̄ n̄n tam n̄rusia wōku te, kpa wunē a maa da u ka nun kpuna kpa win bweseru tu ku gbi.

35 Ma ba wure ba ben tundo tam n̄rusia wōku te, ma wōnō da u n̄n kpunē. Tundo kun yē saa ye bii wi, u na u kpuna ka saa ye u seewa.

36 Ma Lotun bii tōn kurōbu yiru ye, ba win guri saa.

37 Bii yeruma wi, u mara tōn durō ma u n̄n yīsiru k̄a M̄abu. Yen tubusiana nen tondon bii. Win min diya M̄abuban bwesera yara.

38 Wōnō wi, u maa mara tōn durō, ma u n̄n yīsiru k̄a B̄eni Ami. Yen tubusiana nen dusin bii. Win min diya Am̄oniban bwesera maa yara.

Aburahamu ka Abim̄leki

20

1 Yeniban biru Aburahamu u seewa Manden di, ma u da sōo yēsān n̄m d̄waru gia Negebū Kadēsi ka Surin baa sōo, u da u wāa wuu ge ba mō Gerāo.

² Gera miya u ra n win kurɔ Saaraa sokumɔ win sesu. Ye Geran suno Abimeleki u nua me, yera u Saaraa sua kurɔ u yenu doke.

³ Adama Yinni Gusunɔ u Abimeleki sɔɔwa dosu sɔɔ wɔkuru u nee, wee, kaa gbi tɛ kurɔ win sɔ wi a sua mi, domi wi ka win durɔwa ba wɔa mi.

⁴ N deema Abimeleki u n gina ka Saaraa mennare. Yera u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nee, kaa tɔnu go wi u kun taare gaa mɔ?

⁵ N n win tiwa u man sɔɔwa ma win sesuwa? Ma kurɔ win tii u maa gerua me. N n men na, na n kɔsa bwisika nen gɔruɔ n sere mam nee, na durum kua ka nen noma.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u nɔn wisa u nee, geema na ye ma a n taare gaa mɔ wunen gɔruɔ sanam me a yeni kua. Yen sɔna na n dere a nɔn baba kpa a ku ra durum ko.

⁷ N n men na, a durɔ wi nɔn win kurɔ wesio tɛ, domi nen sɔmɔwa u sɔa. U koo maa nun kanaru kua kpa a ku gbi. A n maa yina a nɔn kurɔ wi wesia, i ko gbiwa wune ka wunen tɔmbu kpuro.

⁸ Yera Abimeleki u seewa buru buru yellu u win bwɔabu kpuro menna u bu Yinni Gusunɔn gari yi saaria. Ma berum bwɔa be mwa gem gem.

⁹ Saa ye sɔɔra Abimeleki u Aburhamu bikia u nee, amɔna a ka sun kua me. Mba na nun torari a ka sun durum baka yenin bweseru sɔbi ne ka nen tɔmbu. A man gɔanu kua ni nu n weene bu tɔnu kua.

¹⁰ Mba a bwisika a ka yenin bweseru kua.

¹¹ Ma Aburhamu u wisa u nee, na raa tamaa ba n Gusunɔn berum mɔwa tem mini, kpa bu man go nen kurɔn sɔ.

¹² Adama ka yen de kpuro u sɔawa nen sesu tundo turosi, sa n sɔa mero turo. Ma na nɔn sua kurɔ.

¹³ Yen sɔ, saa min di Gusunɔ u man yara nen yenun di na bɔsu, na nɔn sɔɔwa na nee, u man biru wukirio. Mi sa dua kpuro u n da nee, u sɔawa nen sesu.

¹⁴ Yera Abimeleki u nɔn win kurɔ Saaraa wesia. Ma u maa nɔn yoo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu wɛ ka yɔanu ka keteba.

¹⁵ Ma u nɔn sɔɔwa u nee, nena na tem me mɔ. A gɔsio me sɔɔ, bera mi a ki a n wɔa.

¹⁶ Ma u maa Saaraa sɔɔwa u nee, wee wi a sokumɔ wunen sesu mi, na nɔn sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) wɛemɔ. Yeni ya koo wunen tɔmbu sɔɔsi ma a deere, kpa ba n ye ma a n kɔsa gaa kue.

¹⁷⁻¹⁸ N deema Gusunɔ u raa Abimeleki ka win kurɔ ka win yobu bararu kpɛɛ te ta n derimɔ bu ma, ye u ka Saaraa mwan sɔ. Yen sɔna ye u Saaraa wesia, Aburhamu u Gusunɔ kana, ma u bu beka bu ka kpɛ bu ma.

Isakin marubu

21

¹ Yinni Gusunɔ u yaaye ye u raa Saaraa sɔɔwa. U maa win nɔɔ mwɛɛru yibia.

² Saaraa u gura sua ma u Aburhamu bii tɔn durɔ marua win tɔkɔru sɔɔ, saa ye Gusunɔ u raa nɔn bura.

³ Aburhamu u bii wi yisuru ka Isaki.

⁴ Ye Isaki kua sɔɔ nɔɔba ita u nɔn bango kua nge me Gusunɔ u raa nɔn wooda wɛ.

⁵ Aburhamu mɔwa wɔɔ wunɔbu (100) sanam me ba win bii Isaki mara.

⁶ Saa ye sɔɔra Saaraa nee, Gusunɔ u man yeesu go. Be ba maa nua kpuro ba koo ka man yeewa.

⁷ U kpam nee, wara koo raa Aburhamu sɔ ma ne Saaraa kon bii bɔm kɛ. Wee tɛ na nɔn bii tɔn durɔ marua win tɔkɔru sɔɔ.

Aburhamu u Agaa ka Isimeeli gira

⁸ Bii wi, u kp̄ēa ma ba n̄n b̄m kara. Yera Aburhamu u yaa dii bakabu kua d̄ma te.

⁹ Ye Saaraa wa ma bii wi Agaa Egibitigii wi, u Aburhamu marua u Isaki ȳem̄o,

¹⁰ yera u Aburhamu s̄ōwa u n̄ē, a yoo wi giro ka win bii, domi win bii kun tubi dim̄o ka n̄n bii sannu.

¹¹ Gari yi, yi Aburhamu dua gem gem win bii Isimeelin s̄o.

¹² Adama Gusun̄o u Aburhamu s̄ōwa u n̄ē, a ku gari yi ḡoburu wa wunen yoo wi ka win biin s̄o. A Saaraa kuo ye u nun bikia kpuro. Domi Isakin min diyā bwese baka t̄en n̄ō m̄w̄ēru na nun kua ta koo yari.

¹³ Kon maa de wunen yoo win bii u ko bweseru garun nuuru, domi wunen biiwa u s̄ā.

¹⁴ Ye n kua sisiru Aburhamu u seewa buru buru yellu u d̄ianu ka nim bwāaru sua u Agaa w̄ē. U maa n̄n bii wi n̄mu beria u n̄ē, bu doo. Ma ba doona ba da ba tora gbabur̄o te ba ra soku Beri Seba.

¹⁵ Ye bwāa ten nim mu kpa, yera u bii wi deri d̄āa piibu gagun saar̄o.

¹⁶ Ma u da u sina n desire n tura mi b̄a n s̄ēu toba ga koo wen saka. Domi u n̄ē, u n̄ kp̄ē u n win bii m̄ēera u n gbim̄o. Mi u s̄o mi, ma u wura takana u swī.

¹⁷ Gusun̄o u bii win n̄ō nua ma win ḡor̄ado u Agaa soka w̄ollun di u n̄ē, mba n nun m̄o, Agaa. A ku nanda, domi Gusun̄o u bii win n̄ō nua mi u wāa.

¹⁸ A seewo a da a n̄n sua a k̄okiri domi kon n̄n ko bwese bakarun nuuru.

¹⁹ Saa yera Gusun̄o u kur̄o win n̄ni wukia ma u d̄ok̄o gaa wa mi. U da u bwāa te nim yibia u bii w̄ē u n̄ra.

²⁰⁻²¹ Gusun̄o u wāa ka bii wi, sanam m̄e u kp̄ēam̄o. U wāa gbabur̄o te ba m̄o Parani, ma u kua ten towo. Win m̄ero maa n̄n kur̄o sua Egibitin tem di.

Aburhamu u ka Abimeleki arukawani b̄okua

²² Saa ye s̄ōra Abimeleki ka win tabu sun̄o wi ba m̄o Pikoli ba na Aburhamun mi. Ba n̄n s̄ōwa ba n̄ē, sa wa ma Gusun̄o u wāa ka wun̄e ye a m̄o kpuro s̄ō.

²³ Yen s̄o, a b̄ōruo ka win ȳisiru ma a n̄ n̄e ka n̄n bibu ka n̄n debuminu b̄ōr̄o k̄ō kom kuamme, kpa a n̄e ka n̄n tem m̄egibu dur̄om kua nge m̄e na nun kua.

²⁴ Ma Aburhamu u n̄ē, na wura, kon b̄ōre.

²⁵ Adama u Abimeleki gerusi d̄ok̄o gaan s̄o ye Abimelekin yobu ba n̄n mwaari.

²⁶ Abimeleki u n̄ē, na n̄ ȳē wi u yen bweseru kua. Meyā wunen tii, a n̄ maa man s̄ōre ma n̄ kun m̄o gis̄o.

²⁷ Ma Aburhamu u yāanu ka keteba sua u Abimeleki w̄ē, be yiru ba ka arukawani b̄okua.

²⁸ Ma Aburhamu u maa yāa ḡbiibi ḡōsa n̄ōba yiru u yi n̄n̄em.

²⁹ Yera Abimeleki u n̄n bikia u n̄ē, mba kaa ka yāa ḡbiibi n̄ōba yiru yeni ko.

³⁰ Aburhamu u n̄n wisa u n̄ē, a nu m̄ō kpa nu n̄ s̄ā seeda ma n̄na na d̄ok̄o yeni gba.

³¹ Yen s̄ōna ba yam mi soka Beri Seba domi miya ba arukawani b̄okua ka b̄ōri. Ȳisi ten tubusiana d̄ok̄o ȳen nuur̄o ba b̄ōrua.

³² Ye ba arukawani b̄okua ba kpa, yera Abimeleki ka win tabu sun̄o Pikoli ba ḡōsira ba wura ben wuūo Filisitiban tem̄o.

³³ Yen biru Aburhamu u dāru garu duura Beri Seba mi, ni nu ra saa bakaru ko. Ma u Yinni Gusunə sāwa mi. Yinni Gusunə wi, u ko n wāawa ka baadommao.

³⁴ Aburhamu u sina Filisitiban tem mi, u tε.

Gusunə u nεε, Aburhamu s2 u ka Isaki yākuru koowo

22

¹ Yeniba kpuron biruwa Gusunə u Aburhamun laakari mεεra u nùn soka u nεε, Aburhamu.

Ma Aburhamu u wura u nεε, nε wee, Yinni.

² Ma u nεε, a Isaki wunen bii teere te suo wi a kī mi, a ka da Məriyan temə kpa a ka nùn yāku dōo mwaararugiru ko guuru garun wəllə te kon nun sōosi.

³ Yera Aburhamu u seewa buru buru yellu u win keteku gaari bəkua ma u win səm kowo aluwaasiba yiru sua ka win bii Isaki sannu. U yāku dāa besuka. Yen biru ba swaa wəri ba dōo mi Gusunə u nùn sōowa.

⁴ Ba sanum sō sōo yiru, yen itasera Aburhamu u yam mi wa sarun di ye u nōni seeya.

⁵ Ma u win səm kowo be sōowa u nεε, i yōro mini ka keteku. Nε ka nen bii sa dōo guu teənən mi, su sāaru ko kpa su wurama su bεε deema.

⁶ Ma Aburhamu u yāku dāa ye sua u win bii Isaki səbi. Win tii u dōo ka woburu sua u neni ma be yiru ba swīine.

⁷ Yera Isaki u nùn bikia u nεε, baaba.

Aburhamu u nεε, nε wee, nen bii.

Isaki nεε, dōo ka dāa wee, adama mana yāku yāara wāa.

⁸ Aburhamu nùn wisa u nεε, nen bii, Gusunə u koo tii win yāku yāaru waaWa.

Ma be yiru ye, ba n dōo.

⁹ Ye ba tura mi Gusunə u raa nùn yīreru kua, Aburhamu u yāku yeru kua u yāku dāa ye teria ten wəllə, ma u win bii Isaki bəkua u sōndi mi.

¹⁰ Yen biru Aburhamu u woburu sua u ka win bii Isaki saka.

¹¹ Yera Yinni Gusunən gərado* u nùn soka wəllun di u nεε, Aburhamu, Aburhamu.

Ma u nεε, nε wee, Yinni.

¹² Ma gərado wi, u nεε, a ku ra bii wi baba, a ku nùn gāanu ganu kua. Domi na gia tε ma a man nasie, a n ma ka man wunen bii teere te yinari.

¹³ Yera Aburhamu u nōni seeya u sīira u yāa kineru wa tən kōba tōki tēke ta yō. Ma u da u tu mwa u ka yāku dōo mwaararugii te kua win biin ayero.

¹⁴ Ma u yam mi yīsiru kā, Yinni Gusunə u koo bukata wunana. Yen sōna ba ra mōndu ko ka gisə bu nεε, Yinni Gusunən guuro bukata ya koo wunanara.

¹⁵ Yinni Gusunə u kpam Aburhamu soka nən mεεruse wəllun di u nεε,

¹⁶ yèn sō a kua mε, ma a n ka man wunen bii teere te yinari, nε, Yinni Gusunə na bōrumə ka nen tiin yīsiru

¹⁷ kon nun domaru kua ka gem kpa n wunen bweseru dabiasia nge wəllun kperi, n kun mε nge yani sεeri yi yi wāa nim wōkun gooro, kpa ba n ben yiberēba taare.

¹⁸ Bwesenu kpuro handunia sōo nu koo domaru wa saa wunen bweserun min di, yèn sō a nən gari mēm nōowa.

¹⁹ Ma Aburhamu u gosirama u na u win səm kowo be deema ba wəma yenuo Beri Seba.

* 22:11 *Yinni Gusunən gərado* - I wiru 16:7n tubusianu mεerio.

Nakorin bibun bweseru

²⁰Yeniban biruwa Aburahamu u nua ma Milika u maa ka win wɔnɔ Nakori bibu mara.

²¹Win bii gbiikoon yĩsira Usi. Usin wɔnɔba Busi ka Kemueli wi u sãa Aramun tundo,

²²ka Kesedi ka Haso ka Pilidasi ka Yidilafu ka Betueli.

²³Betueliwa u Rebeka mara. Bibu nɔɔba ita ye Milika u Aburahamun wɔnɔ Nakori marua, bera mi.

²⁴Nakorin kurɔ goo wi ba mɔ Reuma u maa nùn bibu marua. Bera Tebaki ka Gahamu ka Tahasi ka Maaka.

*Saaraa u gu. Aburahamu u tem dwa mi u koo nùn sike***23**

¹Saaraa u kuawa wɔɔ wunaa teeru ka nɔɔba yiru (127) u sere gu.

²Heboroniɔwa u gu Kananin temɔ ma Aburahamu u na u win gɔɔ swĩ.

³N deema u ñ win goo te sikum kpa. Yera u seewa u da Hetiban mi, u bu sɔɔwa u nɛɛ,

⁴ɔɛn tii i yɛ ma nɛ sɔɔwa ɔɛn tem mi. Yen sɔ, i man tem dɔreo mi ko na n da nen tambu sike kpa n da n nen kurɔ sike mi tɛ, na kun win goru mɛɛra mɛ.

⁵Ma Hɛti be, ba Aburahamu wisa ba nɛɛ,

⁶yinni, a bɛsɛn gari swaa dakio. Gusunɔ u nun kuawa sina bii bɛsɛn suunu sɔɔ. A wunen kurɔ sikuo bɛsɛn win siki wɔru ga nun wɛre sɔɔ. Goo kun ka nun gu yinarimɔ.

⁷Yera Aburahamu u tɔn be yiira u bu bɛɛre wɛ.

⁸U nɛɛ, i ñ n kĩ n nen kurɔ sike kpa na kun win goru mɛɛra, i Eforoni Sokaan bii sɔɔwɔ yɛn bukata na mɔ,

⁹kpa u man Makpɛlan kpee wɔru ge ga wãa win gbee goorɔ deria kpa n nùn gobi kɔsia nge mɛn nɔɔ u gerua, kpa gu ko nen siku yeru bɛɛn suunu sɔɔ.

¹⁰N deema Eforoni Hɛti wi, u sɔ ka wuun wirugibu gbãra kɔnnɔwɔ mi ba ra sinɛ. Ma u Aburahamu wisa Hɛti be ka be ba dumɔ min nɔni biru u nɛɛ,

¹¹aawo, nen yinni, na nun gbee te kãwa ka kpee wɔru ge ga wãa mi. A gu mɔɔ nen tambu kpuron nɔni birɔ. A doo a wunen kurɔ sike mi.

¹²Ma Aburahamu u yiira tɔn ben wuswaaɔ

¹³u Eforoni sɔɔwa u nɛɛ, a maa nɛgii swaa dakio. Kon nun gbee ten gobi kɔsiawa. A yi mɔɔ kpa n nen kurɔ sike mi.

¹⁴Adama Eforoni u Aburahamu sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁵nen yinni, a swaa dakio a nɔ. Mba sii geesun gobi nɛɛru (400) ya tura nɛ ka wunen baa sɔɔ. A wunen kurɔ sikuo kperu mi.

¹⁶Aburahamu u Eforonin gari yi wuru, ma u sii geesun gobi nɛɛ te sua u Eforoni wɛ Hɛtiba kpuron nɔni biru. Sii geesun gobi yira tenkuba ba ra ka kiaru dwe saa ye sɔɔ.

¹⁷Nge mɛya Eforonin gbee te ka ten kpee wɔru ge ka ten dãa ni nu wãa mi kpuro

¹⁸ya kua Aburahamugia Hɛtiba kpuron nɔni biru ka sere be ba maa dumɔ gbãra kɔnnɔn min di.

¹⁹Yen biruwa Aburahamu u win kurɔ Saaraa sikua Makpɛlan kpee wɔru ge sɔɔ Manden deedeeru Heboroniɔ Kananin temɔ.

²⁰Nge mɛya gbee te Aburahamu u dwa Hɛti win mi, ka kpee wɔru ge, n ka kua win tambun siku yeru.

Ba Isaki kurɔ kasua

24

1 Aburhamu wee, u təkɔ kua gem gem. Yinni Gusunɔ u maa nùn domaru kua yabu baayere kpuro sɔɔ.

2 Sɔɔ teeru u win yobun tɔnwero wi u win yɛnun dukia kpuro nɔmu sɔndia sɔɔwa u nɛɛ, na nun kanamɔ, a wunen nɔma dokeo nen tɔbuɔ,

3 kpa a bɔre ka Yinni Gusunɔn yisuru wi u sɔa wɔllu ka tem Yinni, ma a n̄ kaa nen bii kurɔ sua Kanarin bii wɔndiaba sɔɔ bèn suunu sɔɔ sa wɔa mini.

4 Adama kaa da nen temɔ sere nen wuuɔ a nen bii Isaki kurɔ kasuama.

5 Yoo wi, u nùn wisa u nɛɛ, à ku tuba kurɔ wi, u n̄ ko n kī u man swiima sere tem mini. N weenɛ n ka wunen bii da tem mìn di a yarima?

6 Aburhamu u nɛɛ, aawo, a laakari ko a ku ra ka nen bii da mi.

7 Gusunɔ, wɔllun Yinni, wi u man yarama nen baan yenu ka nen tem di, u ka man gari kua u bɔrua u nɛɛ, nen bibun bwesera u koo tem mɛ wɛ. Wiya u koo de win garado u nun gbiiya kpa a ka nen bii kurɔ kasuama min di.

8 Kurɔ wi, u kun kī u nun swiima a dibu yara bɔri yin min di. Adama a ku ra ka nen bii da tem mi.

9 Yera yoo wi, u win nɔma doke win yinni Aburhamun tɔbuɔ u ka bɔrua ma u koo ye kpuro ko mam mam.

10 Yen biru u yooyoosu wɔkuru wuna saa win yinnin yooyoosu sɔɔn di, domi win yinnin arumani kpuro wɔawa win nɔmaɔ. Ma u seewa u swaa wɔri u da Aburhamun wɔnɔ Nakorin wuuɔ Mesopotamin temɔ.

11 Ye u tura wuu gen bɔkuɔ u win yooyoosu yiirasia su ka wɛra dɔkɔ gaan bɔkuɔ yoka, saa ye tɔn kurɔba ra nim takam ne.

12 Yera u nɛɛ, Gusunɔ, wunɛ wi a sɔa nen yinni Aburhamu Yinni, na nun kanamɔ, a Aburhamu durom kuo, a de ye na kaso na n ye wa gisɔ.

13 Wee na wɔa dɔkɔ yèn bɔkuɔ mi wuu gen wɔndiaba ba koo yarima bu nim takiri.

14 Ben wi kon nim nɔruram kana n nɔ, kpa u win tooru sika u nɛɛ, n nɔruo, kpa u maa nen yooyoosu kɛ, a de wɔndia wī, u n sɔa wi a wunen bɔɔ Isaki gɔsia. A n kua mɛ, ko na n yɛ ma a nen yinni durom kuawa.

15 U ka gari yi gere u kpe, wee Rebeka u yarima ka tooru. Rebeka wi, win tundowa Betueli, Nakorin bii wi Milika u nùn marua.

16 Wɔndia wi, kurɔ burɔn tii tiiwa. Mɛya u n̄ durɔ yɛ. U dua bwiaɔ u nim taka ma u kpm makama.

17 Yera yoo wi, u duka da u ka nùn yinna u nùn bikia u nɛɛ, kaa wura a man nim kɛ n nɔ fiiko wunen tooru min di?

18 U nɛɛ, oo.

Ma u too te sɔbia u nùn mu kɔ.

19 Sanam mɛ u durɔ wi nim mɛ kɔ u kpa u nɛɛ, kon maa wunen yooyoosu takiriama su nɔ su debu.

20 Yera u nim mɛ mu tie wisi ka sendaru mi yɛɛ ra nim nɔ ma u duka wura bwiaɔ u yooyoo si kpuro takiria.

21 Durɔ wī, u nùn mɛɛra ka biti, adama u mari u ka wa Yinni Gusunɔ u win sanum mɛ dorasiamɔn na.

22 Sanam mɛ yooyoo si, su nim nɔra su kpa, durɔ wi, u wuran taabu yarama ge ga gea * sɔa ka wuran sum beke yiru yi yi bunu † u nùn wɛ.

23 Ma u nɛɛ, waran biiwa a sɔa. A gem mɔ, a man sɔɔwɔ, aya wɔa wunen baan yenuɔ n ka sɔbia mi?

* 24:22 **gea** - Ka Heberum ba nɛɛ, taabu gen bunum mu sɔawa sikilin bonu, ye ya sɔa garamu nɔɔba ita.

† 24:22 **bunu** - Ka Heberum ba nɛɛ, sumi yin bunum mu sɔawa sikili wɔkuru, ye ya sɔa garamu wunaa wata ka nɔɔbu (165).

24 Rebeka u nùn wisa u nεε, nen baawa Betueli wi Milika u Nakori marua.

25 Besen yenuo yakasu ka taka kpuro yibawa, ayera maa wāa mi kaa sɔbia.

26 Ma durɔ wi, u yiira u Yinni Gusunɔ siara u nεε,

27 Gusunɔgia siarabu wi u sāa nen yinni Aburahamun Yinni, wi u kun dere win wɔnwɔndu ka win bɔrɔkiniru tu nùn desirari. Ma u man kpara u ka da sere win wɔnɔbun yenuo.

28 Ma Rebeka u duka da u win mɛron yɛnugibu ye kpuro saaria.

29 N deema u sesu goo mɔ, win yīsira Labani.

30 Labani wi, u taabu ge ka sumi yi wa win sesu Rebekan nɔmaa, u maa win gere kpuro nua ye u nεε, mɛsuma durɔ wi, u nùn sɔɔwa. Yera u yara ka duka u durɔ wi sennɔ da mi u wāa ka win yooyoosu bwian bɔkuo.

31 Ye u tura mi, u nεε, a seewo su da yenuo, wunε wi Yinni Gusunɔ u domaru kua. Mban sɔna kaa n yɔ tɔwɔ. Wɔɔ, na nun ayeru kua yenuo ka wunen yooyoosugiru kpuro.

32 Ye durɔ wi, u tura yenu mi, Labani u dera ba yooyoosun sɔmunu kusia ma u su yakasu ka taka wē su di. Ma u nim tama mε durɔ wi ka wīgibu ba koo ka kɔri kpakia.

33 Ma ba nùn dīanu yīiya. Adama u nεε, na n̄ gina dimɔ ma n kun mɔ na gari yi na ka sīimɔ gerua na kpa.

Ma Labani u nεε, a geruo.

34 Yera u nεε, na sāawa Aburahamun yoo.

35 Yinni Gusunɔ u nen yinni wi domaru kua gem gem ma u kua gobigii kpoko. U nùn yāanu kā ka keteba ka yooyoosu ka ketekunu ka sii geesu ka wura ka yoo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu.

36 Win kurɔ Saaraa u maa nùn bii tɔn durɔ marua win tɔkɔru sɔɔ, ma u bii wi ye u mɔ kpuro wē.

37 U maa man bɔrusia sanam mε u nεε, n ku ra win bii wi kurɔ sua Kananin wɔndiaba sɔɔ, bèn temɔ u wāa mi.

38 Adama n doo win dusibun mi, n nùn kurɔ kasua.

39 Na nùn sɔɔwa na nεε, kurɔ wi, u kun kī u man swīima maa ni?

40 Ma u man wisa u nεε, Yinni Gusunɔ wi u sāmɔ u koo win gɔrado gɔrima u ka man da kpa u nen sanum dorasia kpa n win bii kurɔ suama win dusibun min di.

41 Nà n wura na da win dusibun mi, na dibu yara nen bɔrin di. Nà n maa tura mi, ma ba kun man goo wē, ka mε, na dibu yara nen bɔrin di.

42 Ye na tunuma bwiaɔ gisɔ na nεε, Gusunɔ, wunε wi a sāa nen yinni Aburahamun Yinni, a man nen sanum mε dorasio.

43 Wee, na wāa bwia yen bɔkuo. Bii wɔndia wi u koo nim takam na, ma na nùn kana na nεε, u man nim kē n nɔ win toorun di,

44 kpa u man wisi u nεε, n nɔruo kpa u maa nen yooyoosu taka, a de wɔndia wi, u n sāa kurɔ wi a nen yinnin bii gɔsia.

45 N ka nen gɔruo gari yi gere n kpe, ma Rebeka u yarima ka win tooru. Ma u dua bwiaɔ u nim takama. Ma na nùn kana na nεε, u man nim kē n nɔ.

46 U win tooru sɔbia fuuku u nεε, n nɔruo. Yen biru u koo maa nen yooyoosu takirama su nɔ. Na nɔra ma u maa su kā su nɔra.

47 Na nùn bikia na nεε, waran biiwa u sāa. U wisa u nεε, Betueliwa u sāa win tundo wi Nakori ka Milika ba mara. Ma na nùn taabu dokea wērɔ. Ma na sumi doke win nɔmaa.

48 Yera na Yinni Gusunɔ kpuna wi u sāa nen yinni Aburahamun Yinni. Ma na nùn siara yèn sɔ u man kpara ka bɔrɔkiniru n ka na n nen yinnin wɔnɔn debubu win bii sua.

⁴⁹ Tɛ, i n kī i nɛn yinni durom ka bɔrɔkiniru kua, i man sɔɔwɔ. I kun maa mɔ, i man sɔɔwɔ, kpa n da gam.

⁵⁰ Labani ka Betueli ba wisa ba nɛɛ, Yinni Gusunɔn min diya yeni kpuro ya wee. Sa n kpɛ su yen gea n kun mɛ yen kɔsa gere.

⁵¹ Rebeka wee wunɛn wuswaaɔ. A nùn suo a ka da u n s̄a wunɛn yinnin biin kurɔ nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.

⁵² Ye Aburahamun yoo wi, u ben gari yi nua, ma u Yinni Gusunɔ kpuna.

⁵³ Yen biru u sii geesu ka wuraba yarama ka beka u Rebeka k̄a. U maa win sesu ka win mero ḡa geenu k̄a.

⁵⁴ Yenin biru durɔ wi ka win t̄ambu ba di ba n̄ra ma ba kpuna.

Ye ba seewa bururu, yoo wi, u nɛɛ, i de n ḡosira n wura nɛn yinnin mi.

⁵⁵ Adama Rebekan sesu ka win mero ba nɛɛ, a de wɔndia w̄i, u ka sun sina saa fiiko nge s̄ɔ w̄okurun saka kpa a sere doona.

⁵⁶ U bu wisa u nɛɛ, i ku maa de n tɛ, domi Yinni Gusunɔ u nɛn sanum dorasia. Yen s̄ɔ, i man karo n da nɛn yinnin mi.

⁵⁷ Yera ba nɛɛ, su wɔndia win tii soku su nɔ ye u koo gere.

⁵⁸ Ma ba Rebeka soka ba nùn bikia ba nɛɛ, a wura a ka durɔ wi da?

Ma u nɛɛ, oo, kon da.

⁵⁹ Ma ba ben sesu Rebeka ka yoo wi u nùn n̄ɔri win birun di n̄ɔ kana ba doona ka Aburahamun yoo wi ka t̄ɔn be ba nùn ȳɔsirima.

⁶⁰ Ba Rebeka domaru kua ba nɛɛ,

wuna bɛsɛn sesu, Gusunɔ u de a ko t̄ɔn dabunun mero, kpa wunɛn bibun bweseru tu ten yibɛrɛba taare tu ben wusu mwɛɛri.

⁶¹ Rebeka ka win yoo t̄ɔn kurɔbu ba seewa ba yooyoosu s̄ɔni ba durɔ wi sw̄i ba n doonɔ.

⁶² N deema Isaki u wurama d̄ɔkɔn di ye ba m̄ɔ Gusunɔ u man waamɔ, ma u da u w̄a ḡbaburɔ Nɛgɛbuɔ.

⁶³ S̄ɔ teeru u yara yoka u swaa gawa u ka bwisiku. Yera u n̄ɔni seeya u mɛɛra saru u yooyoosu wa su wee.

⁶⁴ Rebekan tii u maa n̄ɔni seeya u mɛɛra u Isaki wa ma u sara yooyoon di

⁶⁵ u yoo wi bikia u nɛɛ, durɔ wara u sisi yakasun di u ka sun yinna mini.

Yoo wi, u nɛɛ, nɛn yinniwa.

Yera Rebeka u s̄ɔnditia sua u tii wukiri nge mɛ ben komaru.

⁶⁶ Ye ba ka Isaki yinna, yoo wi, u nùn gari yi kpuro saaria ye u kua.

⁶⁷ Ma Isaki u ka Rebeka da win mero Saaraan kuu bekurugirɔ. Ma u nùn sua win kurɔ. U nùn k̄ia gem gem. Nge mɛya Isakin nukura ka yemia win meron ḡɔn biru.

Aburahamun bibu gabu

25

¹ Saaraan ḡɔn biru Aburahamu u maa kurɔ sua. Kurɔ win ȳsirira Keturɔ.

² Kurɔ wi, u Aburahamu bibu n̄ɔba tia marua. Bera Simurani ka Yokusani ka Mɛdani ka Madiani ka Yisibaku ka Sua.

³ Ma Yokusani u seewa u Seba ka Dedani mara. Dedanin bibun bwesera Asuriba ka Letusiba ka Lumiba.

⁴ Madiani u maa seewa u bibu mara. Bera Efa ka Efɛɛ ka Enɔku ka Abida ka Elida. Beni kpurowa ba s̄a Keturɔn bibu ka win nikurɛminu.

⁵ Adama ye Aburahamu u m̄ɔ kpuro, Isaki turowa u w̄ɛ.

⁶ Ma u win kurɔ be ba tien bibu k̄ɛnu k̄a k̄a. Yen biru u bu gira Isakin min di, ba da s̄ɔ yari yerun bera gia.

Aburhamu u gu, ba nùn sikua

⁷⁻⁸ Aburhamu u tókɔ kua kōɔ kōɔ, u kuawa wōɔ wunaa wata ka wəkura nōɔbu (175) ma u kpuna u gu.

⁹ Yera win bibu Isaki ka Isimɛɛli ba na ba nùn sikua Makpɛlan kpee wəruɔ Eforoni Sokaan biin gberɔ, Manden deedeeru. Eforoni wi, u sāawa Hɛti.

¹⁰ Aburhamun tiwa u gbee te dwa Hɛtiban mi. N deema miya ba raa win kuro Saaraa sikua.

¹¹ Aburhamun gɔɔn biru Gusunɔ u win bii Isaki domaru kua. Saa ye sɔɔ, u wāawa dɔkɔn bəkuɔ ye ba mō Gusunɔ u man waamɔ.

Isimɛɛlin bibun bweseru

¹² Isimɛɛlin bibun bweseru wee. Isimɛɛli u sāawa Aburhamun bii wi u ka Aɡaa Egibitigii mara. Aɡaa wi, u sāawa Saaraan yoo wi u Aburhamu wē kurɔ.

¹³ Isimɛɛli wiya u seewa u bibu mara. Ben yīsa wee nge mɛ ba bəm wēɛna. Nɛbayɔtuwa u sāa win bii gbiikoo. Nɛbayɔtun wənɔba Kedaa ka Adibeli ka Mibusamu

¹⁴ ka Mikima ka Duma ka Masa

¹⁵ ka Hadadi ka Tema ka Yeturi ka Nafisi ka Kedima.

¹⁶ Ma be wəkura yiru yen baawure u kua win bwese keran wirugii. Ben tiin yīsa ba ben wusu k̄a ka ben gberu kpaaneba.

¹⁷ Isimɛɛli u kuawa wōɔ wunaa teeru ka wəkura nōɔbu ka yiru. Yen biru u kpuna u gu u win baababa deema gərɔ.

¹⁸ Win bibu ba wāawa nenɛm ba ka Aburhamun bii be ba tie tondinɛ. Ba da ba sina Hafila ka Surin tem baa sōɔ Egibitin tem sōɔ yari yeru ɡia, Asirin swaaɔ.

YAKɔBU*Esau ka Yakɔbu*

¹⁹ Aburhamun bii Isakin bibun bweseru wee.

²⁰ Ye Isaki u kua wōɔ weeru yera u Rebeka sua kurɔ. Rebeka u sāawa Labanin sesu. Ben baawa Bɛtuɛli Aramugii. Ben wuuwa maa Padanaramu.

²¹ Isaki u Yinni Gusunɔ kana win kurɔn s̄ɔ domi u kua wīro. Gusunɔ u win kanaru mwa, ma win kurɔ Rebeka u gura sua.

²² Yera biba kuru karanamɔ win nukurɔ. Ma u nɛɛ, mban s̄ɔna yenin bwesera man deema.

Ma u Gusunɔ bikia, mba yenin tubusianu.

²³ Yera Yinni Gusunɔ u nùn s̄ɔwa u nɛɛ, bwesenu yiruwā nu wāa wunɛn nukurɔ.

Bwese ni, nu koo kabana

sanam mɛ nu yara wunɛn nukurun di.

Nin t̄era koo tensim dam kera.

Mɔɔ * wiya u koo win wənɔ wiru kp̄iia.

²⁴ Ye kurɔ win maru suru yiba, wee sikabara ba wāa win nukurɔ.

²⁵ Gbiikoo u yara ma win wasi sansu yiba, ma ba nùn yīsiru k̄a Esau †.

²⁶ Yen biru yiruse maa yarima. Win n̄ama Esau n̄a tokuru neni. Ma ba nùn yīsiru k̄a Yakɔbu ‡. Isaki u m̄owa wōɔ wata sanam mɛ ba bu mara.

²⁷ Bii be, ba seewa ba kp̄ɛa. Esau u kua taaso geo, u ra n wāawa yakasɔ. Adama Yakɔbu u kuawa t̄n s̄ɛ wi u ra n wāa yenuɔ.

²⁸ Isaki u Esau kīru bo, domi u ra win taasorun yaa tem. Ma Rebeka u maa Yakɔbu kīru bo.

* **25:23** mɔɔ - Yuuban mi, sika wi ba ɡbia ba mara, wiya t̄onwero. † **25:25** Esau - Yīsi ten tubusiana, wi u sansu m̄ɔ. ‡ **25:26** Yakɔbu - Yīsi ten tubusiana, wi u goon ayeru mwa.

²⁹ Sɔɔ teeru nge me Yakɔbu u agbaara ye ya swɛri mɔ, yera Esau u wurama taaso gberun di ka wasira bakaru.

³⁰ Yera u Yakɔbu sɔɔwa u neɛ, a man yabu swāa ye sɔko n nɔ, domi na wasira too.

Yen sɔna ba Esau soka Edamu. Yen tubusiana tɔn swāa.

³¹ Ma Yakɔbu u neɛ, a gina man wunen bii yerumarun tubi dɔreo.

³² Esau u neɛ, n wee na gɔɔ dɔɔ. Mba nen yerumarun arufaani.

³³ Ma Yakɔbu neɛ, a bɔruo gina.

Ma u bɔrua ma u win yerumaru Yakɔbu dɔre.

³⁴ Saa yera Yakɔbu u pɛɛ ka agbaara yɛ sɔɔ u swii doke sua u Esau wɛ. Esau u di u nɔra ma u wigiru doona. Nge meya n kua u ka win yerumaru gema.

Isaki u da u wāa Gerɔɔ

26

¹ Gɔɔra kparam dua tem me sɔɔ, nge me ta raa kua Aburahamun waati. Ma Isaki u da u wāa Abimeleki Filisitiban sina bokon mi Gerɔɔ.

² Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Isaki kure u ka nɔn gari kua u neɛ, a ku ra da Egibitiɔ. A de a sina tem me kon nun sɔɔsi sɔɔ.

³ A ku doona tem minin di. Ko na n wāa ka wunɛ kpa n nun domaru kua. Domi wunen bibun bwesera kon tem me wɛ. Mesuma kon ka nen nɔɔ mwɛeru yibia te na wunen tundo Aburahamu kua.

⁴ Kon de wunen bibun bweseru tu dabia nge wɔllun kperi. Beya kon maa tem me kpuro wɛ. Ben min diya handunian bwesenu nu koo domaru wa.

⁵ Domi Aburahamu u nen gere mem nɔɔwa, u maa nen woodaba swii ye na nɔn sɔɔwa kpuro.

⁶ Yera n dera Isaki u sina Gerɔɔ.

⁷ Ye u wāa mi, tɔmbu bā n nɔn win kurɔn gari bikia, u ra neɛ, win sesuwa yɛn sɔ u berum mɔ bu ku raa nɔn go ù n neɛ win kurɔwa. Domi Rebeka u sāawa kurɔ burɔ.

⁸ Nge me u tɛmɔ wuu mi, yera sɔɔ teeru Abimeleki Filisitiban sunɔ wi, u mɛɛrima saa win dirun fɛnɛntin di u wa wee, Isaki ka Rebeka ba bɔnda mɔ.

⁹ Ma u Isaki sokusia. Ye u na, u nɔn bikia u neɛ, ase wunen kurɔwa Rebeka. Ma a sun weesu kua a neɛ, wunen sesuwa?

Isaki u nɔn wisa u neɛ, na ñ kī bu man gowa. Yen sɔna na ka gerua me.

¹⁰ Abimeleki u nɔn sɔɔwa u neɛ, mban bwesera a sun kua me. Wee, n daa tie fiiko goo u ka wunen kurɔ wi kpuna, kpa a ra de sa n sāa taarɛgibu.

¹¹ Saa yera u kpara u neɛ, wi u Isaki ñ kun me win kurɔ baba ba koo yɛro gowa.

¹² Yeniba kpuron biru Isaki u gberu kua tem mi. Ma win dīanu gea kua wɔɔ ge sɔɔ. Nu kuawa ye u duuran nɔn wunɔbu (100) yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u nɔn domaru kua.

¹³ Nge meya Isakin dukia ya ka kuuramɔ ya dɔɔ. Ma u kua gobigii kpoko.

¹⁴ U yāanu ka keteba mɔ ka yoo dabinu.

Isaki u ka Abimeleki arukawani bɔkua

Yera n dera Filisitiba ba ka nɔn nisinu seewa.

¹⁵ Ma ba dɔko be win tundo Aburahamun yoba raa gba kpuro kɔrua ka tem.

¹⁶ Yera Abimeleki u neɛ, a doonɔ bɛɛn min di, domi a sun dam kere.

¹⁷ Ma Isaki u doona ben min di u da u wāa daru wɔwa gaan mi, Geran tem me sɔɔ.

18 U win tundo Aburahamun dākɔba wia ye Filisitiba ba raa kɔrua win gɔɔn biru. Ma u dākɔ be yīsa kā kā nge mɛ win tundo u ra raa bu soku.

19 Ma Isakin yoo be, ba dākɔ gba wɔwa ye sɔɔ, ba nim gem kame.

20 Ka mɛ, Geragibun naa kparoba na ba Isakin naa kparobu sannɔ nɔɔ kuura ba nɛɛ, ben dākɔwa.

Ma Isaki u dākɔ ye yīsiru kā Sikirinɔsu.

21 Yera Isakin yoo be, ba kɔam dākɔ gaa gba, ma Geragibun naa kparo be, ba kɔam na ba ka bu sanna dākɔ yen sɔ. Ma Isaki u dākɔ ye yīsiru kā Yiberɛ.

22 Ma u win kuru wuka saa min di u da u sina gam gia. Ma u kɔam dākɔ gba mi. Adama ba ñ maa ka nùn sannɛ. Ma u yam mi yīsiru kā Tii mɔru.

23 Yen biru Isaki u doona saa min di ma u da Beri Sebaɔ.

24 Yera Yinni Gusunɔ u nùn kure wɔku te, u nɛɛ, nɛna na Gusunɔ wunen tundo Aburahamun Yinni. A ku bɛrum ko. Ko na n wāa ka wunɛ. Kon nun domaru kua kpa n de wunen bweseru tu dabia nɛn bɔɔ Aburahamun sɔ.

25 Ma Isaki u yāku yeru bana Beri Seba mi, u Yinni Gusunɔ sāwa. U win kuu bekuruginu gira, ma win yoba dākɔ gba mi.

26 Saa yera Abimeleki ka win bɔɔ Ahusati ka sere maa win tabu sunɔ Pikoli ba seewa Geran di ba Isaki beram da.

27 Ye ba tura mi, yera u bu bikia u nɛɛ, mban sɔna i maa man naa swī. Domi bɛɛya i man tusa i gira bɛɛn suunu sɔɔn di.

28 Ma ba nùn wisa ba nɛɛ, sa yɛ ma Yinni Gusunɔ u wāa ka wunɛ. Yen sɔna sa na a ka sun arukawani bɔke.

29 N n mɛn na, a bɔruo ma a ñ kaa sun kɔsa gaa kua nge mɛ sa nun gea kua sa dera a doona ka bɔri yɛndu bɛɛn min di. Wee tɛ Yinni Gusunɔ u nun domaru kua.

30 Ma Isaki u bu yaare kua, ba di ba nɔra ma ba kpuna mi.

31 Yera ba seewa buru buru yellu ba arukawani ye bɔkua ka bɔri. Ma Isaki u dera ba doona ka alafia.

32 Yen tɔɔ tera Isakin yobu ba na ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ ba nim wa dākɔ ye ba gba sɔɔ.

33 Ma u dākɔ ye yīsiru kā Seba. Yen tubusiana Nɔɔ mwɛɛru. Yen sɔna ba ka wuu ge sokumɔ Beri Seba sere ka gisɔn gisɔ. Yen tubusiana nɔɔ mwɛɛrun dākɔ.

Esau u bwese tukunu sua kurɔbu

34 Esau u mɔwa wɔɔ weeru u ka kurɔbu yiru sua. Bera Yuditi, Berin bii, ka Basimati, Elonin bii. Be kpuro ba sāawa Hɛtiba.

35 Adama kurɔ be, ba Isaki ka Rebeka nuki sanko to.

Yakɔbu u Esaun domaru mwa

27

1 Sanam mɛ Isaki u tɔkɔ kua, win nɔni dam dwiia, u ñ maa yam waamɔ, ma u win bii yeruma soka u nɛɛ, Esau.

Esau u nɛɛ, nɛ wee.

2 Ma Isaki u nɛɛ, wee na tɔkɔ kua, na ñ maa nɛn gɔɔn tɔru yɛ.

3 Yen sɔ, na nun kanamɔ tɛ, a seewo a wunen sɛɛ bwāaru ka wunen tɛndu sua a da yakasɔ a man yaa goowama.

4 Kpa a ka man ye yaa dibu kua nge mɛ na ra kā a ka man naawa n di kpa n nun domaru kua n sere gbi.

5 Ma Esau u seewa u da yakasɔ u ka gbɛeku yaa ye gooma. N deema Rebeka u nɔɔmɔ ye Isaki u win bii Esau sɔɔmɔ.

6 Yera u win bii Yakɔbu sɔɔwa u nɛɛ, wee na nua wunen baa u wunen mɔɔ Esau sɔɔwa u nɛɛ,

⁷ u doo u nùn yaa goowama kpa u ka nùn ye yaa dibu kua u di kpa u nùn domaru kua Yinni Gusunən wuswaaə u sere gbi.

⁸ Tē nən bii, a nən gari nəwə yi kon nun s̄.

⁹ A doo boo ḡrə a man boo binu yiru tama ni nu wā kpa n nu wunen baaba kua nge mē u ra kā,

¹⁰ kpa a ka nùn daawa u di, kpa u nun domaru kua u sere gbi.

¹¹ Yakəbu u win mero wisa u nē, wee, nən məə u sansu mə adama nena kun mə.

¹² À ku tuba, nən baaba koo man baba kpa n ko wee kowo win mi. Kpa doma te na kī mi, tu ko b̄ri.

¹³ Win mero nùn s̄əwa u nē, nən bii, a de b̄ri yi, yi wəri nən wirə. A gesi nən gari nəwə kpa a man boo ni tama.

¹⁴ Ma Yakəbu u da u ka boo ni na u win mero wē. U ka yaa dibu kua bi Isaki u ra kā.

¹⁵ Yen biru u win bii gbiikoo Esaun t̄ə baka yānu sua ni nu wā dirə u nu Yakəbu sebusia.

¹⁶ Ma u nùn boo bii nin ḡni t̄kusi win nəməə ka win w̄irə, domi u n̄ sansu mə.

¹⁷ Ma u d̄ia duro ni ka p̄ē ye u kua win bii Yakəbu n̄mu b̄ria.

¹⁸ Saa yera Yakəbu u ka nu da win tundo mi, u nē, baaba.

Ma tundo u wura u nē, nē wee, wuna were nən bii.

¹⁹ Yakəbu u win tundo wisa u nē, nena Esau, wunen bii yeruma. Wee, na kua nge mē a gerua. A seewo a sina a nən taasorun yaa tem, kpa a man doma te kua.

²⁰ Ma Isaki u nùn bikia u nē, aməna a ka ye wa fuuku mē, nən bii.

Yakəbu u nùn wisa u nē, Gusunə wunen Yinniwa u man ye gawama.

²¹ Ma Isaki u nē, n̄ n mən na, a susima nən bii, n̄ nun baba n wa à n s̄a Esaun na ka gem.

²² Yakəbu u susi win baaba Isakin mi, ma u nùn baba u nē, Yakəbun nəwə na nəmə, adama Esaun nəma na baba.

²³ U n̄ nùn tuba yèn s̄ win nəma sansu mə nge Esaugia. Adama ye u kī u nùn domaru kua,

²⁴ u ḡina nē, wuna nən bii Esau ka gem?

U wisa u nē, oo, nena.

²⁵ Isaki u nē, a ka susima n wunen taasorun yaa tem kpa n nun domaru kua.

Yakəbu u ka susi win mi, ma u di. U maa tam sua u nùn wē ma u n̄ra.

²⁶ Yen biru Isaki u nùn s̄əwa u nē, a susima a man s̄su, nən bii.

²⁷ Yakəbu u susi u nùn s̄su. Isaki u win yānun nuburu nua ma u nùn domaru kua u nē, wee nən biin nubura ka gberun nuburu weene te Yinni Gusunə u domaru kua.

²⁸ Gusunə u de gura ya n̄ da nun n̄eyē tem barukagim s̄ə, kpa a alikama ka resem wa n̄ kp̄ēa n̄ banda.

²⁹ T̄ən dabinu nu nun wiru kp̄iia,

kpa bwese dabinu nu nun yiira.

Kpa a ko wunen mero bisibun yinni,

kpa ben tii bu nun yiira.

Wi u nun b̄rusi u koo b̄ri wa.

Wi u maa nun domaru kua, ȳero koo domaru wa.

³⁰ Ye Isaki u Yakəbu domaru kua u kpa, sanam mē Yakəbu u doona kese, yera win məə Esau u wurama taasorun di.

³¹ Ma u d̄ianu kua u ka da win tundo mi, u nùn s̄əwa u nē, baaba, a seewo a nən taasorun yaa tem kpa a man doma te kua.

32 Win tundo Isaki u nùn bikia u nεε, wuna were.

U nεε, nεna Esau wunen bii yeruma.

33 Ma Isaki u diira gem gem u nεε, ñ n mεn na, wara u man gbeeku yaa tama na tema a sere tunuma, na maa nùn domaru kua. Yēro koo maa baruka ko.

34 Ye Esau u gari yi nua win tundo sōwa u nεε, baaba, a maa nen tii domaru kuo.

35 Isaki u nεε, wunen wōnō u na u wunen domaru mwa ka bwisi.

36 Esau u nεε, wee u man taki di nōn yiru nge mε win yīsiru. U man nen yerumaru mwaari. Gisō u maa nen domaru mwa. A ñ maa domaru garu mō a man kua?

37 Isaki u nùn wisa u nεε, wee na nùn kua wunen yinni, na maa nùn win mero bisibu kpuro wē bu ko win yobu. Na maa sii dīanu ka dāa bii ni ba ra ka tam ko kpuroñ domaru kua. N n mεn na, mba kon kpī n maa nun kua, nen bii.

38 Esau u nεε, ñ n mεn na, doma teni tōnawa a mō, baaba? A maa man domaru kuo.

Ma u wura nōō kpēε u swī.

39 Win tundo Isaki u nùn sōwa u nεε, wee ye kon nun sō.

Wunen tem kun baruka wasi.

Meya gura kun maa nēmō wunen mi.

Wunen takobin areya kaa n dimō a n ka wāa.

40 Kaa maa ko wunen wōnōn yoo.

Adama à n da ka tii yina,

kaa win yoru yari nge mε kete ya ra yen sugu fēre yu kō.

Yakōbu u da Labanin mi

41 Saa dōma ten diya Esau u Yakōbu tusa doma te ben tundo nùn kuan sō. Ma u gerua win tii sōō u nεε, nen baaban gōō turuku kua. Win gōō gbabu sindun biruwa kon nen wōnō go.

42 Ba Rebeka gari yi dōmeya yi win bii gbiikoo Esau u gerua. Ma u win bii dāako Yakōbu sokusia u nùn sōwa u nεε, n wee, wunen mōō u kī u win mōru kōsia u nun go.

43 Tē nen bii, a nen gari swaa dakio. A seewo a kpikuru da nen sesu Labanin mi Haranō.

44 Kpa a sina mi sōō mēeru gaa sere wunen mōōn bwēra yà n kpuna.

45 Win mōru yà n sara wunen min di, u koo duari ye a nùn kua. Sanam meya kon de a gōsiramā. Domi na ñ kī n bεε yiru kpuro bia sōō teeru.

46 Yera Rebeka u da u Isaki sōwa u nεε, na ka nen wāaru wasira Esaun kuro benin daan sō, be ba sāa Hetiba. Yakōbu ù n maa kuro sua tem mini nge be, mban wāara ko na n maa wāa.

28

1 Yera Isaki u Yakōbu soka u nùn domaru kua, ma u nùn sōwa u nεε, a ku ra ko a Kanani minin kuro sua.

2 Yen sō, a seewo a da Padanaramuō, Betueli wunen mēron baaban yenuō kpa a kuro sua mi, Labani wunen dwaanin bibu sōō.

3 Kpa Gusunō Dam kpurogii u nun domaru kua, a marura a teria a ka ko bwese dabinun nuuru.

4 Kpa u nun domaru kua wunε ka wunen bibun bweseru nge mε u Aburhamu kua, kpa tem mε, mu ko wunεgim mi a sōru dimō, mε Gusunō u Aburhamu kua.

5 Isaki u dera Yakōbu u da Padanaramu gia Labanin mi, wi u sāa Betueli Aramugiin bii, Yakōbu ka Esaun dwaani.

⁶ Esau u wa ma Isaki u Yakabu domaru kua ma u nùn gɔra Padanaramu gia u win kurɔ kasu. U maa nua ma saa ye u nùn domaru kuamme u neɛ, u ku raa kurɔ sue Kananin bii tɔn kurabu sɔɔ.

⁷ U maa wa ma Yakabu u win baa ka win mɛron gari nua ma u doona Padanaramu gia.

⁸ Yera u gia ma Kananin bii tɔn kurabun daa ya n win baa wɛremɔ.

⁹ Ma u seewa u da Isimɛelin mi, u win bii Mahalati, Nebayɔtun sesu sua kurɔ u doke kurɔ be u raa mɔ sɔɔ. Isimɛeli wi, u sɔawa Aburahamun bii.

Yakabu u dosa Beteli

¹⁰ Yakabu u seewa saa Beri Seban di u doona Harani gia.

¹¹ U tura yam gam. Miya u sɔ domi sɔɔ u dua. Ye u kpunamɔ u kperu garu sua u tu wiru kpɔiri.

¹² Yera u dosa u wa wee, sɛra gaa ya yɔ temɔ ma yen wira wɔllu girari, ma u Gusunɔn gɔradoba wa ba yɔmɔ ba saramamɔ ka sɛra ye.

¹³ Yinni Gusunɔn tii u yɔ yen wɔllɔ ma u ka nùn gari kua u neɛ, nɛna Gusunɔ, Aburahamu wunen debun Yinni ka Isakin Yinni. Tem mi a kpɔ mi, wuna kon mu wɛ ka sere maa wunen bibun bweseru.

¹⁴ Wunen bibun bwese te, ta koo kowa nge yani sɛeri kpa tu teria tem mɛn goonu nne kpuro sɔɔ. Wunɛ ka wunen bibun bweserun min diya handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa.

¹⁵ Wee na waa ka wunɛ, ko na n maa nun kɔsu yam kpuro mi a dɔɔ kpa n maa ka nun wurama tem mɛ sɔɔ. Domi na n nun derimɔ sere n ka ko ngɛ mɛ na nun sɔɔwa.

¹⁶ Yakabu u dom yanda ma u neɛ, Yinni Gusunɔ u waa mini ka gem. Na n daa maa yɛ mɛ.

¹⁷ Yera berum nùn mwa ma u neɛ, n waa bu suunu mi nasia. Gusunɔn yenuwa mini ka maa wɔllun duu yeru.

¹⁸ Ma u seewa buru buru yellu u kpee te sua te u wiru kpɔiri mi, u gira temɔ tu ka ko yɔreru. Ma u ten wɔllɔ gum wisi.

¹⁹ U yam mi yɔsiru ka Beteli. Yen tubusiana Gusunɔn waa yeru. Adama wuu ge ga waa mi, ba ra ra gu sokuwa Lusi.

²⁰ Yen biru u nɔɔ mwɛɛru kara u neɛ, Gusunɔ u n ka man waa, ma u man kɔsu nɛn sanum mɛ sɔɔ, ma u man dɔanu wɛ ka yaa ni kon sebe,

²¹ kpa n gɔsira nɛn baaban yenuɔ ka alafia, wiya ko n saa nɛn Yinni.

²² Kpee te na gira mini, ta kua yɔreru ma miya n ko n ko win waa yeru. Ye u maa man wɛ kpuron wɔkuru baateren wɔllɔ kon nùn tia tia wesia.

Yakabu u tura Labanin mi

29

¹ Ma Yakabu u seewa u win sanum wɔri u da sɔɔ yari yeru gia.

² Ye u Harani turuku tia, yera u mɛɛra u dɔkɔ gaa wa yakasɔ. U wa wee, yaa gɔsu gasu ita ya kpɔ ya wɛramɔ dɔkɔ yen bɔkuɔ, domi miya ba ra yaa sabenu nim kɛ nu nɔ. Kpee te ba maa ka dɔkɔ yen nɔɔ wukiri ta kpɔ.

³ Miya yaa sabenu kpuro ra mɛnɛ, kpa bu kpee te swɛnya dɔkɔn nɔɔn di bu nu nim kɛ, kpa bu kpam wure bu dɔkɔ ye wukiri ka kpee te.

⁴ Yakabu u yaa nin kparobu bikia u neɛ, kpaasibu, saa man diya i na.

Ba nùn wisa ba neɛ, bɛsɛ Haranigiba.

⁵ U bu bikia u neɛ, i Labani Nakorin bii yɛ?

Ba neɛ, oo, sa nùn yɛ.

⁶ Ma u neɛ, u sere bwaa do?

Ba nee, oo, u alafia ma. A ñ mam win bii Raseli wa u wee mini ka win yāanu?
 7 Yakōbu u nee, wee sōo kpā, saa kun tura gina i ka yaa sabenu menna. I nu nim kēeyo kpa i kram da i nu kpara.

8 Ba nūn wisa ba nee, sa ñ kpē sere yāa gōsu kpuro sū n menna. Sanam meya sa ra kpee te swenye dōkōn nōon di su sere yāanu nim kē.

9 Saa ye u ka bu gari mō mi, yera Raseli u tunuma ka win tundon yāanu, domi wiya u sāa nin kparo.

10 Ye Yakōbu u win dwaani Labanin bii Raseli wa ka win yāa gōo, u susi u kpee te swenya dōkōn nōon di ma u yāa ni nim kā.

11 Ma u Raseli tōbura u nūn sōsu. Ma durō wura nōo kpēe u swī nuku do bun sō.

12 U Raseli sōowa u nee, sa sāawa dusinu. Domi ne Rebekan biiwa. Ma Raseli u duka da u win tundo gari yi sōowa.

13 Ye Labani u win dwaanibu Yakōbun labaari nua, u duka na u nūn senna. U nūn tōbura u nūn bōkasi u sōsu, ma u ka nūn da yenuo. Ma Yakōbu u Labani sōowa kpuro ye u ka sīimō.

14 Yera Labani u nee, ka gem ne ka wune yem tema.

Ma Yakōbu u sina Labanin mi suru tia.

Yakōbu u Labani sōmburu kua Raseli ka Lean sō

15 Yen biru Labani u Yakōbu sōowa u nee, kaa man sōmburu kua kam yèn sō a sāa nen dusi? A man sōowō nyen na kaa man mwaari.

16 N deema Labani u bii tōn kurōbu yiru mō. Gbiikoon yīsira Lea, wōnōgira maa Raseli.

17 Lean nōni kun dam mō, adama Raseli kurō burōwa, win wasi ka win wuswaa ya girima mō.

18 Yakōbu u Raseli kī. Ma u Labani sōowa u nee, kon nun sōmburu kua sere wōo nōoba yiru wunen bii Raselin sō.

19 Ma Labani u nee, ya wā. N buram bo n nun wi kē, ye kon ka nūn durō goo kē. N n men na, a ka man sinō.

20 Yera n dera Yakōbu u sōmburu kua wōo nōoba yiru Labanin mi. Ma n nūn kua nge sōo yiru yèn sō u Raseli kī.

21 Yen biru u Labani sōowa u nee, a man nen kurō wēeyo kpa n nūn yenu doke, domi nen tōra yiba.

22 Yera Labani u win wōo beran tōmbu menna kpuro ma u tōo baka dim kua.

23 Ye n kua yoka, u win bii Lea sua u Yakōbu duusia ma ba menna.

24 Ma u win yoo tōn kurō Silipa sua u win bii Lea wē.

25 Sisiru bururu, wee Yakōbu deema Leawa. Ma u Labani sōowa u nee, mban bwesera a man kua meni. N ñ Raselin sōna na nun sāwa ro? Mban sōna a man weesu kua.

26 Labani u nee, n ñ besen komaru bu wōnō kurō kpaaru sua kpa mōo u n wāa.

27 A gina kurō kpaarun sōo nōoba yiru dakuro ka Lea. Yen biru sa ko maa nun wōnō wē. Kpa a kram man sōmburu kua wōo nōoba yiru win sō.

28 Ma Yakōbu u kua nge me. U sōo nōoba yiru ye dakura ka Lea. Yen biru Labani u nūn win bii Raseli kā kurō.

29 Ma u maa win yoo tōn kurō Bilihā sua u win bii Raseli wē.

30 Yakōbu u ka Raseli menna, u nūn kīa n kere Lea. Ma u kram Labani sōmburu kua wōo nōoba yiru.

Yakōbun bibu

31 Ye Yinni Gusunō u wa ma Yakōbu u ñ Lea kī, ma u dera Raseli u kua wīro ma u Lea kua bii mero.

³² U gura sua u bii tɔn durɔ mara ma u nùn yĩsiru kã Rubeni, u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u wa ma ba man gema. Tɛ nɛn durɔ u koo man kĩa.

³³ Yen biru u maa gura sua u bii tɔn durɔ mara ma u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u nua ma ba n̄ man kĩ. Yera u ka kpam man wini kã.

Yera ba nùn yĩsiru kã Simeɔ.

³⁴ Simeɔn biru u maa gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba nùn yĩsiru kã Lefi. Yera u nɛɛ, tɛra nɛn durɔ u koo man tii gawe, domi na nùn bii tɔn durɔbu ita marua.

³⁵ Lefin biru u maa gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma u nɛɛ, tɛ kon Yinni Gusunɔ siara. Yen sɔna u bii wi yĩsiru kã Yuda.

Yen biru u gina marubu yɔra.

30

¹ Ye Raseli u deema u n̄ ka Yakɔbu marumɔ, yera u ka win mɔɔ nisinu seewa. Ma u Yakɔbu sɔɔwa u nɛɛ, a de n̄ ka nun ma. Ma n̄ kun mɛ, kon gbi.

² Yera Yakɔbu u ka Raseli mɔru besira u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛna Gusunɔ n̄ ka nun yinari a ma?

³ Raseli u nɛɛ, too, ya n̄ taare, nɛn yoo Biliha wee, a ka duo kpa n̄ bibu wa saa win min di n̄ taaru sɔndi, kpa sa n̄ wãasine.

⁴ Ma u win yoo Biliha sua u Yakɔbu wɛ kurɔ. Yakɔbu u ka nùn menna,

⁵ yera u gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ marua.

⁶ Raseli u nɛɛ, Gusunɔ u nɛn kanaru nua ma u man siria ma u man bii tɔn durɔ kã.

Yen sɔna u bii wi yĩsiru kã Danu.

⁷ Danun biru Biliha u maa gura sua ma u Yakɔbu bii tɔn durɔ marua.

⁸ Raseli u nɛɛ, na ka nɛn mɔɔ gabirina gem gem na nùn kamia.

Ma u bii wi yĩsiru kã Nɛfitali.

⁹ Saa ye Lea u deema u marubu yɔra, yera u win yoo Silipa sua u Yakɔbu wɛ kurɔ.

¹⁰ Ma Silipa u gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ marua.

¹¹ Lea u nɛɛ, anna a nɛn wii dobu wa!

Ma u nùn yĩsiru kã Gadi.

¹² Gadin biru Silipa u kpam gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ marua.

¹³ Yera Lea u nɛɛ, doo nɔɔrugiiwa na sãa, domi tɔn kurɔbu ba koo man soku doo nɔɔrugii.

Ma u nùn yĩsiru kã Aseɛ.

¹⁴ Sɔɔ teeru doo gɛɛrun saa sɔɔ, yera Rubeni u seewa u da yakasɔ u dãa te ba sokumɔ mandaragoren * binu sɔrima u ka win mero Lea wɔma. Saa yera Raseli u Lea sɔɔwa u nɛɛ, a suuru koowo, a man wunen biin dãa bii ni sɔko.

¹⁵ Lea u nùn wisa u nɛɛ, ye a man nɛn durɔ mwaari n̄ n̄ nun tura? Yera a kpam kĩ a man nɛn biin dãa binu mwaari?

Raseli nɛɛ, a suuru koowo, kon de besen durɔ u ka nun du yoka ye, wunen biin dãa bii nin sɔ.

¹⁶ Ye n̄ kua yoka Yakɔbu u gberun di wee, yera Lea u seewa u da u ka nùn yinna ma u nɛɛ, nɛna kaa ka du gisɔ, domi nɛn biin mandaragoren bina na ka nun dwa.

Ma Yakɔbu u ka nùn dua dɔma te.

¹⁷ Ma Gusunɔ u Lean kanaru mwa, u gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ nɔɔbuse marua.

* 30:14 *mandaragore* - Ba nɛɛ, dãa ten binu nu koo kpĩ nu tɔn kurɔ ko bii mero.

18 Yera u nee, Gusunɔ u man nen are wɛ, yɛn sɔ na dera nen durɔ u nen yoo sua kurɔ.

Ma u bii wi yĩsiru kã Isakari.

19 Isakarín biru Lea u kɔam gura sua u Yakɔbu bii tɔn durɔ nɔɔba tiase marua.

20 Ma u nee, Gusunɔ u man kɛɛ geeru kã. Tɛ nen durɔ u koo man tii gawe u man beɛɛ doke yɛn sɔ na nùn bii tɔn durɔbu nɔɔba tia marua.

Ma u bii wi yĩsiru kã Sabuloní.

21 Yen biru u bii tɔn kurɔ mara ma u nùn soka Dina.

22 Gusunɔ u maa Raselin tii yaaye u win kanaru mwa ma u nùn kua bii mero.

23 U gura sua u bii tɔn durɔ mara ma u nee, Gusunɔ u man sekuru yara.

24 Yera u bii wi yĩsiru kã Yosefu. U nee, kpa Yinni Gusunɔ u kɔam man bii tɔn durɔ sosia.

Yakɔbu u kĩ Labani u nùn kara

25 Saa ye Raseli u Yosefu mara, yen biruwa Yakɔbu u Labani sɔɔwa u nee, a den man karo me, n we nen temɔ.

26 Kpa a de n ka nen kurɔbu ka nen bibu da bèn sɔ na nun sãwa. A maa yɛ ko mèn nɔɔ na nun sɔmburu kua.

27 Ma Labani u nùn wisa u nee, a suuru koowo, a de a yɔra gina. Domi na wa ma wunen sɔna Gusunɔ u man domaru kua.

28 Yen sɔ, a man sɔɔwɔ nyen na n weene n nun kɔsia, kpa n nun wɛ.

29 Yera Yakɔbu u nùn wisa u nee, wunen tii a yɛ nge mèn nɔɔ na nun sãwa. A maa wa nge mèn nɔɔ wunen yã gɔɔ ga kuura nen nɔmaɔ.

30 Domi yã gɔɔ piibuwa a raa mɔ n sere tunuma wunen mi. Adama ye na tunuma, Yinni Gusunɔ u nun domaru kua ma ga kpɛa. N n men na, saa yerá kaa den man yɔsu n nen tiin sɔmburu ko.

31 Ma Labani u nùn wisa u nee, mba kon nun wɛ.

Yakɔbu u nee, na ñ kã a man gãanu ganu wɛ. Ye kon nun sɔ wee. À n wura, a de n kɔam wunen yã gɔɔ ge sua n kpara.

32 Gisɔ kon du wunen sabenu sɔɔ n mɛeri mɛeri n wa yãanu ka bonu ni nu bausu mɔ ka yã nìn sansu tĩri. Niya kon gɔsi nenem nu n sãa nen kɔsiaru.

33 Siara gem mu koo sɔsira sanam me a na a ka nen kɔsiaru wa. Domi boo ni nu ñ bausu mɔ ka yã ni nu ñ tĩri nù n wãa neginu sɔɔ, a man garisio gbɛnɔ.

34 Labani u nùn wisa u nee, n kooro nge me a gerua.

35 Yen tɔɔ te, Labani wi, u bonu ka yã ni nu bausu mɔ ka ni nu tĩri wuna u yi nenem ma u nu win bibu nɔmu befia.

36 Yen biru u dera ba ka sabe ni tonda saa Yakɔbun min di nge sɔɔ itan sanum saka.

Ma Yakɔbu u ni nu tie kparamɔ.

37 Sanam me u nu kparamɔ, yera u dãnu ganun kãasi beki bura u yin koro wɔrukisu yorua yorua nge me ba ra kaaru yore.

38 Ma u dãa kãasi yi sua u doke mi sabenu ra nim nɔ, domi miya nu ra n yɔɔnamɔ.

39 Sanam me, nù n yɔɔna dãa kãasi yin bɔkuɔ, nu ra binu mawa ni nu bausu mɔ.

40 Yen biru Yakɔbu u ni nu tĩri ka ni nu bausu mɔ wunamɔ nenem u yiimɔ bee tia nu ko wiginu.

41 U n deema yãa damgina nu yɔɔnamɔ, u ra dãa kãasi yi kɔwa nin wuswaaɔ.

42 Adama ù n wa ni nu ñ gea sãa, niya nu yɔɔnamɔ, u ra yi suewa min di kpa ni, nu n sãa Labaniginu.

Yaköbu u duka sua saa Labanin min di

⁴³ Meya Yaköbu u kua u ka dukia wa ya kpā. U yāanu ka bonu ka yooyoosu ka ketekunu ka yoo tən duröbu ka tən kuröbu mō.

31

¹ Sōo teeru Yaköbu u nua Labanin bibu ba gerumō ba mō, Yaköbu u besen tondon arumani kpuro gura ma u kua dukiagii.

² Yen biru u wa ma Labani kun maa nūn mēera nge yellu.

³ Saa yera Yinni Gusunō u Yaköbu sōwa u nēe, a gōsiro wunen baaban temo mi ba nūn mara. Ko na n ka nun wāa.

⁴ Ma Yaköbu u win kuröbu Lea ka Raseli sokusia bu na win mi kpara gberō.

⁵ U bu sōwa u nēe, na wa been baaba kun maa man mēera nge yellu. Adama Gusunō, nen baaban Yinni, u ka man wāa.

⁶ Been tii i maa wa nge me na been baaba sōmburu kua ka nen dam kpuro.

⁷ Wee tē, u man kam mēera, u nen kōsiarun gari kōsa sere nōn wōkuru. Adama Gusunō kun dere u man kōsa kua.

⁸ Domi been tundo wi, ù n nēe, sabe ni nu bau bakasu mō niya nu ko n sāa neginu, ni kpurowa nu ra bau si ko. U n maa nēe, ni nu bau piiminu mō, ni kpurowa nu ra ko mē.

⁹ Nge meya Gusunō u ka been tondon yāa gōo wōra u man wē.

¹⁰ Saa ye sabe ni, nu yōnamō na dosa. Dosu ge sōo, na nōni seeya wōlō na wa nin dwanu kpuro bausu mōwa.

¹¹ Ma Yinni Gusunōn gōrado u man soka u nēe, Yaköbu! Yera na wura na nēe, nē wee.

¹²⁻¹³ Ma u nēe, wiya Gusunō, wi, wi u man kure Beteliō mi na kperu gira na gum wisi ta n ka sāa yīreru. Miya na maa nūn nōo mwēeru kua. Tē, n nōni seeyo kpa n wa ma sabe nin dwanu kpuro bausu mōwa. Domi u wa ye Labani u man kua. Kpa n se tem minin di n wura tem mi ba man mara.

¹⁴ Raseli ka Lea ba nūn wisa ba nēe, sa ñ maa bōnu gaa mō besen tondon mi.

¹⁵ U sun mēera nge sōbu domi u sun dōra u besen gobi di.

¹⁶ Arumani ye Gusunō u nūn wōrari ya maa kua bese ka besen bibugia. N n men na, a koowo ye Gusunō u nun sōwa.

¹⁷ Yen biru Yaköbu u seewa u win kuröbu ka win bibu yooyoosu sōndi.

¹⁸ Ma u win dukia kpuro sua ka win sabe ni u wa Padanaramuō. U swaa wōri u dōo win tundo Isakin mi, Kananin temō.

¹⁹ Ye ba doonō, yera Raseli u da u win tundo Labanin būu wi ba mō Terafimu gbena. N deema saa ye sōo, Labani u win yāanun sansu bōrimō.

²⁰ Nge meya Yaköbu u ka Labani nōni wōkua u doona, u ñ maa nūn gāanu sōwa.

²¹ U win ye u mō kpuro gura. Ma u da u daa te ba mō Efarati tōbura u doona Galadin guunu gia.

²² Ye Yaköbu u doona, yen sōo itasera ba na ba Labani sōwa ma Yaköbu u duka sua.

²³ Ma Labani u win tōmbu sua ba Yaköbu naa gira. Sōo nōōba yiruwa ba kua swaa sōo ba sere nūn naamwē Galadin guunō.

²⁴ N deema Gusunō u Labani sōwa dosu sōo wōkuru u nēe, a tii laakari ko, a ku ra Yaköbu gāanu ganu sō.

²⁵ Ye u Yaköbu naamwē mē, u deema wee, u win kuu bekuruginu gire Galadin guu nin mi. Yera ba maa beginu gira mi, wi ka win tōmbu.

²⁶ Yen biruwa u Yaköbu bikia u nēe, mban sōna a man kua mē. A man kam mēera a ka nen bibu doonama nge yoo be a mwērima tabu gberun di.

²⁷ Mban sōna a duka sua asiri sɔɔ, a n̄ man nɔɔ kanɛ. À n̄ daa man sɔɔwa, kon de a doona ka nuku dobu ba n̄ womusu m̄, kpa ba n̄ m̄rɔkunu ka ḡasu soomo.

²⁸ Wee, a yina n̄ nen bibu ka nen debuminu nɔɔ kana n̄ bu b̄kasi a sere doona. Anna a ka gari bakaru kua m̄!

²⁹ Na yiiko m̄ n̄ ka nun k̄sa kua, adama Gusunɔ, wunen baaban Yinni, u man sɔɔwa ḡia u n̄ɛɛ, n̄ laakari ko n̄ ku ra nun ḡaanu ganu s̄.

³⁰ Wee a doonɔ wunen baaban yenuɔ ḡen b̄ke a ra n̄ m̄, a n̄ maa wee mini. Adama mban sōna a nen b̄u kperu gb̄na.

³¹ Ma Yakɔbu u Labani wisa u n̄ɛɛ, na n̄ ȳ à n̄ kaa ra man wunen bibu w̄ari. Yen sōna na kua m̄.

³² Adama a b̄urio besen s̄munu sɔɔ t̄n beni kpuron wuswaaɔ. À n̄ wunen ḡaanu wa mi, kpa a sua. Win mi a wunen b̄u kperu wa, kpa bu ȳro go.

N̄ deema Yakɔbu kun ȳ ma win kurɔ Raseliwa u b̄u kpe te gb̄na u neni.

³³ Ma Labani u dua Yakɔbun kuu bekurugirɔ ka Bilihagirɔ ka Silipagirɔ ka sere maa Leagirɔ, adama u n̄ ḡaanu wa. Ye u yara Lean kurun di, ma u dua Raseligirɔ.

³⁴ Ma u kuu te b̄ura u n̄ ḡaanu wa. N̄ deema Raseli u b̄u kpe te sua u doke win yooyoon gaarin k̄k̄rɔ u sinari.

³⁵ Yera u win tundo sɔɔwa u n̄ɛɛ, a ku ka man m̄ru ko, na n̄ kp̄ n̄ se domi na n̄ma neni.

Labani u win b̄u kpe te kasu kuu te sɔɔ kpuro u n̄ wa.

³⁶ Saa yera Yakɔbu u m̄ru besira ma u ka Labani sannɔ w̄ri u n̄ɛɛ, toraru mba na nun torari m̄, n̄ kun m̄ k̄sa yer̄a na nun kua m̄, a ka man naa gire ka dam.

³⁷ Sanam m̄ a besen ȳanu b̄ura mba a wa mi, ye ya s̄a wunen ȳnun ḡaanu. A man ye s̄osio nen tambu ka wunegibun wuswaaɔ, kpa ba n̄ s̄a besen seeda.

³⁸ Wee w̄ɔ ȳenda na kua wunen mi. Wunen ȳaanu n̄ kun m̄ wunen bonu yen gaa kun nukuru yarire nen n̄ma sɔɔ. Meya na n̄ maa wunen ȳa ḡɔn di ȳa kin̄ru garu suare n̄ tem.

³⁹ Gbeeku yaa ȳa n̄ wunen saberu garu go, na ku ra ka nun tu naaw̄ɛ. Nena na ra ten k̄sire w̄ɛ. Ten te ba maa gb̄na w̄kuru n̄ kun m̄ s̄ɔ sɔɔ, a ra man ten k̄sire bikiewa.

⁴⁰ Meya na ra n̄ s̄ɔ soore kpara gberɔ, kpa w̄kuru na n̄ wooru n̄rure, na n̄ dweeyamɔ.

⁴¹ Nge meya na kua sere w̄ɔ ȳendu, na nun s̄mburu kuawa w̄ɔ w̄kura n̄ɛ wunen bii t̄n kurɔbun s̄, ma na maa kua w̄ɔ n̄ɔba tia ȳa ni ka boo nin s̄. Ka m̄, a nen k̄siarun gari ḡsiawa sere n̄n w̄kuru.

⁴² Gusunɔ, wi, wi Aburahamu ka nen baaba Isaki ba nasie ù kun daa ka man w̄a, kaa man deriwa n̄m dira. Wee, u nen w̄nw̄ndu wa ka nen wahala ye na kua. Yen sōna u man siria ḡia.

⁴³ Yera Labani u n̄n wisa u n̄ɛɛ, wunen kurɔ be, ba s̄awa nen bibu. Bii beni ba maa s̄awa nen debuminu. Ȳa ḡɔ s̄ini, su maa s̄awa negisu. Ye a gesi wa mini kpuro negia. Adama na n̄ kp̄ n̄ nen bibu ka nen debumii ni n̄ɛɛ.

⁴⁴ Yen s̄ t̄ɛ, a de n̄ ka wun̄ su arukawani b̄ke kpa su ȳireru doke ta n̄ s̄a yen seeda.

⁴⁵ Ma Yakɔbu u kperu sua u gira yam mi, ta n̄ ka s̄a ȳireru.

⁴⁶ Ma u win t̄mbu sɔɔwa u n̄ɛɛ, i kpenu gurama. Ma ba nu gurama ba suba. Yen biru ba sina ba di nin b̄ku.

⁴⁷⁻⁴⁸ Labani u n̄ɛɛ, kpee sube teni, ta s̄awa besen seeda n̄ ka wun̄.

Yen sōna ben baaw̄re u yam mi ȳisuru k̄a ka win barum, Seeda yeru.

⁴⁹ Ba maa yam mi soka Misipa domi Labani u Yakōbu sōwa u nεε, Gusunō u besen baawure gbara su ku kā wōrina sà n yarina minin di.

⁵⁰ À n nen bibu nōni sōmō, ñ kun me à n kurō kpaō sua, n ñ tōnu koo sun siria, Gusunōwa koo sun siria nε ka wunε. Yen sō, a laakari ko.

⁵¹⁻⁵² Kpee sube teni ka kpee te a gira mi, nu kua seeda nε ka wunen baa sō. Meya na ñ kpee ni saramō n nun wari. A ku ra maa nu sara a man wōrima.

⁵³ Sà n kua me, Gusunō, Aburahamu ka Nakorin Yinni, u koo sun siria.

Ma Yakōbu u maa bōrua ka Yinni Gusunōn yīsiru, wi, wi win tundo Isaki u nasie.

⁵⁴ Saa yera u yākuru kua guuru wōllu mi, ma u win tumbu menna ba di sannu. Yen biru ba kpuna mi wōku te.

32

¹ Ye n kua buru buru yellu, Labani u seewa u win bibu ka win debuminu nō kana u bu bōkasi, ma u ben baawure domaru kua. Yen biru u gōsira u wura win yenuō.

Yakōbun sōru bu sere yinna ka Esau

² Yakōbu u swaa mō u doonō, yera Gusunōn gōradoba ba ka nùn yinna.

³ Ye Yakōbu u gōrado be wa, yera u nεε, Gusunōn tabu kowoba beni.

Ma u yam mi yīsiru kā Mahanaimu. Yisi ten tubusiana, sansani yiru.

⁴ Yera u sōmōbu gōra win mōō Esaun mi, Edōmun temō me ba maa mō Seiri.

⁵ U bu wooda wē u nεε, ameniwa i ko nen tōnwero Esau sō i nεε, nε Yakōbu win bōō, na da na sina Labanin mi sere n ka kua gisō.

⁶ Na nεε mō ka ketekunu ka yāanu ka yoo tōn durōbu ka tōn kurōbu. Yera na nùn nōsiamō u ka man nōnu geu mēeri, wi, wi u sāa nen tōnwero.

⁷ Sōmō be, ba da ba wurama Yakōbun mi, ba nεε, sa tura wunen mōō Esaun mi, u maa sun sennō sisi ka tabu kowoba tumbu nēeru (400).

⁸ Yera berum Yakōbu mwa u nanda gem gem. Ma u tōn be ba wāa ka wi bōnu kua wuunu yiru ka win yāanu ka ketēba ka yooyoosu.

⁹ Ma u nεε, baa Esau ù n na u sube teeru wōri u tu kamia, te ta tie ta koo yari baani.

¹⁰ Ma u kanaru kua u nεε, Yinni Gusunō, nen baaba Aburahamu ka nen tundo Isakin Yinni, a man sōwa n wuro nen temō mi ba man mara. Gea tōnawa kaa man kua.

¹¹ Na ñ tura n ka wunen durom bakam ka wunen bōrōkiniru kpuro wa te a man sōsi, nε wi na sāa wunen bōō. Domi na Yuudeni yeni tōburawa ka nen dēka tōna. Adama tē nen tōmbu ka nen sabenu kua wuunu yiru.

¹² Na nun kanamō a man wōro saa nen mōō Esaun nōmun di. Domi na berum mō u ku raa sun wōrima u go ka nen kurōbu ka bibu sannu.

¹³ Wuna a maa gerua kaa man durom kua kpa a nen bibun bweseru dabilitas nge nim wōkun yanim me goō kun kpē u gari.

¹⁴ Yam miya Yakōbu u sōbia u kpuna. Ma u win yaa sabenun sukum sua u ka win mōō Esau kē.

¹⁵ Sabe niya boo ninu goobu (200) ka boo kinenu yendu ka yāa ninu goobu ka yāa kinenu yendu

¹⁶ ka naa mērobu weeru ka naa kinenu wākuru ka keteku mērobu yendu ka keteku dwanu wākuru, ka mam yooyoo mērobu tena ka sin bii ni nu bom nōrumō.

¹⁷ U ye kpuro sua u win yobu nōmu beria gōō ka gōō nennenka. Ma u bu sōwa u nεε, i n gbia nen wuswaaō kpa i de gōō si, su n swīne dandankuru.

¹⁸ Ma u gbiikoo sɔɔwa u nɛɛ, Esau nɛn mɔɔ ù n ka nun yinna, ù n nun bikia weren min diya a wee, mana a dɔɔ, weren sabena a gbiisie,

¹⁹ a nùn wisio a nɛɛ, win bɔɔ Yakɔbugina. Nu sáawa kɛɛ te na wi, nɛn tɔnwero mɔrisiama. Nɛn tii na wee biru.

²⁰ Gari teeya u yiruse sɔɔwa ka itase. Mɛya u be kpuro sɔɔwa be ba sabe ni kpare gesi.

²¹ Ma Yakɔbu u maa nɛɛ, i geruo i nɛɛ, wee, nɛ win bɔɔ na wee bɛɛn biru.

Domi u bwisika win tii sɔɔ u nɛɛ, Esau ù n kɛɛ te na gbiisie wa, win mɔru koo sure. Yen biru nɛ ka wi sa ko waana nɔni ka nɔni. Sɔrɔkudo u koo man dam kooisia ka nuku dobu.

²² Kɛɛ te, ta gbia ma u yɔra u kpuna mi, wɔku te.

Durɔ goo u ka Yakɔbu gabirina Penieli

²³ Yakɔbu u seewa wɔku te, u win kurɔbu yiru ka win yoo tɔn kurɔbu yiru ka win bibu wɔkura tia sua u da u ka bu Yabɔkun daaru tɔbura.

²⁴ Ye u bu tɔburasia u kpa, ma u wura u maa ye u mɔ kpuro tɔburasia.

²⁵ Yakɔbu u tia wi turo. Yera durɔ goo u na u ka nùn gabirina sere yam ka sára.

²⁶ Ye durɔ wi, u wa ma u ñ kpɛ u Yakɔbu sura, ma u win gáa kpɔɔ so, ga sɔsiara ye ba wɔri mɔ.

²⁷ Yen biru durɔ wi, u nɛɛ, a de n doona, domi yam sárerera wee.

Yakɔbu u nùn wisa u nɛɛ, na ñ nun derimɔ a doona ma n kun mɔ a man domaru kua.

²⁸ Yera durɔ wi, u bikia u nɛɛ, amɔna wunɛn yísiru.

U wisa u nɛɛ, Yakɔbu.

²⁹ Durɔ wi, u maa nɛɛ, ba ñ maa nun sokumɔ Yakɔbu. Isireliwa ba koo nun soku yèn sɔ a ka Gusunɔ gabirina ka maa tɔnu, ma a kamia.

³⁰ Yera Yakɔbu u nɛɛ, a gem mɔ, a man wunɛn yísiru sɔɔwɔ.

U nùn wisa u nɛɛ, mban sɔna a nɛn yísiru bikiamɔ.

Ma u nùn domaru kua.

³¹ Yakɔbu u yam mi yísiru ká Penieli. Yísi ten tubusiana, Gusunɔn wuswaa. U nɛɛ, na Gusunɔ wa nɔni ka nɔni, nɛn hunde maa faaba waara.

³² Ye u Penieli tɔbura, ma sɔɔ u n yarimɔ. Saa dɔma ten diya u killimɔ ka gáa te.

³³ Yen sɔna sere ka gisɔ Isireliba ba ku ra yaan síiru tem te ta ka gáaru sɔrine, yèn sɔ síiru miya Gusunɔ u Yakɔbu so u ka kua gáarugii.

Yakɔbu u ka Esau yinna

33

¹ Yeniban biru Yakɔbu u nɔni seeya u wa wee, Esau u wee ka win tabu kowobu tɔnu nɛɛ te. Yera Yakɔbu u win bibu bɔnu kua u Lea nùn wigibu wɛ. Ma u maa Raseli wigii wɛ. Ma u maa win yoo tɔn kurɔbu yiru begibu wɛ.

² Ma u win yoo tɔn kurɔ be gbiisia ka ben bibu, ma u dera Lea ka win bibu ba bu swíi, yen biru Raseli ka win bii Yosefu ba swíi.

³ Ma Yakɔbu u besira u bu gbiiya u da u yiira nɔn nɔɔba yiru win mɔɔn wuswaaɔ.

⁴ Yera Esaun tii u maa duka na u Yakɔbu gaba wíro ba bɔkasina ba sɔsuna. Ma be yiru kpuro ba swíi.

⁵ Ye Esau u nɔni seeya u Yakɔbun kurɔ be ka bii be wa, yera u nɛɛ, berà beni.

Yakɔbu u nùn wisa u nɛɛ, bii be Gusunɔ u man ká win durom saabu, bera mi.

⁶ Yera yoo be, ba na Esaun wuswaaᵇ ba yiira.

⁷ Ma Lea ka wigibu ba na ba yiira. Yen biru Raseli ka Yosefu ba maa na ba yiira.

⁸ Ma Esau u maa Yakᵇbu bikia u nεε, mban sᵇna a tᵇn be ka sabe ni gbiisiaman nᵇn mi.

Yakᵇbu u nᵇn wisa u nεε, na nun ye kpuro mᵇrisiawa kpa a ka man nᵇnu geu mεerin sᵇ.

⁹ Ma Esau u nεε, nᵇn wᵇnᵇ, sabe ni na mᵇ nᵇn tii nu man tura, a wunεginu nᵇnuᵇ.

¹⁰ Yera Yakᵇbu u nεε, aawo, à n ka man nᵇnu geu mεera, a nᵇn kᵇε te mᵇᵇ. Domi ye a man dam koosia ka nuku dobu na wunᵇn wuswaa waasinawa nge Gusunᵇgia.

¹¹ N n mᵇn na, a nᵇn kᵇε te mᵇᵇ. Domi Gusunᵇ u man durom kua u man wᵇ kpuro yᵇn bukata na mᵇ.

Ma u Esau suuru kana gem gem u sere kᵇε te mwa.

¹² Ma u nεε, a seewo su doona kpa na n nun swaa gbiiye.

¹³ Yakᵇbu u nᵇn wisa u nεε, nᵇn tᵇnwerᵇ, a yᵇ ma na bibu mᵇ be ba kun gina dam mᵇ, ka yᵇa binu ka kᵇεε binu ni nu bom nᵇrumᵇ. Yen sᵇ, sà n dera ba sᵇa too baa sᵇᵇ teeru, sabe ni kpuro nu koo gbisuku.

¹⁴ Yen sᵇ, a n gbia, kpa nε ka bii be ka sabe ni, sa n wunᵇn yira swᵇi kpure kpure sere su ka tunuma Seiriᵇ mi a wᵇa.

¹⁵ Ma Esau u nᵇn sᵇᵇwa u nεε, to, kon nun nᵇn tᵇmbu gabu deria.

Yakᵇbu u nεε, aawo, tᵇnwerᵇ, n de gesi durom wa wunᵇn min di.

¹⁶ Yen dᵇma tera Esau u ᵇsira u doona Seiriᵇ.

¹⁷ Adama Yakᵇbu u da Sukᵇtuᵇ. Ye u tura mi, u diru bana ma u win sabenu kunu kua. Yen sᵇna ba yam mi soka Sukᵇtu. Yen tubusiana, kunu.

Yakᵇbu u win sansani gira Sikemun bᵇkuᵇ

¹⁸ Yen biru u seewa min di u tura ka alafia Kananin temᵇ min di u raa da Padanaramuᵇ. Ma u win kunu gira wuu ge ba mᵇ Sikemun bᵇkuᵇ.

¹⁹ Tem mi u nu gira mi, ma u mu dwa ka sii geesun gobi wunᵇbu (100) Hamᵇrin bibun mi. Ben turon yᵇsira Sikemu.

²⁰ Yera u yᵇku yeru kua mi, u tu yᵇsiru kᵇ u nεε, Gusunᵇwa u sᵇa Isirelin Yinni.

Sikemu u Dina gaba

34

¹ Sanam mᵇ ba wᵇa Sikemu mi, yera Dina, Lean bii tᵇn kurᵇ, wi u Yakᵇbu marua, u da win wᵇndia kpaasibun mi, be ba sᵇa tem migibu.

² Ma Sikemu wi u sᵇa Hamᵇri, tem min sunᵇn bii u Dina wa. Ma u nᵇn gaba u sᵇre u ka kpuna. N deema Hamᵇri wi, u sᵇawa Hefi.

³ Sikemu wi, u Dina kᵇa gem gem sere u ka nᵇn gari kua u wa u ka win ᵇᵇru sᵇiye win mi.

⁴ Yen biruwa u win tundo sᵇᵇwa u nεε, a man wᵇndia wini kasuo n sua kurᵇ.

⁵ Saa ye sᵇᵇra Yakᵇbu u maa nua ma ba ka win bii Dina kpuna ka dam. Yera u mari u nᵇ gᵇanu gerua sere ye win biba wᵇma kpara gberun di.

⁶⁻⁷ Ye ba gari yi nua, ma be kpuro ba mᵇru besira ye Sikemu u ka Isirelin bweserun yᵇsiru sanku u ka ben sesu Dina kpuna. Domi n nᵇ weene bu yen bweseru ko ben suunu sᵇᵇ.

Yen biru Hamᵇri, Sikemun tundo wi, u seewa u da Yakᵇbun mi, u ka nᵇn gari yi ko.

⁸ Sanam me u tunuma u nee, nen bii Sikemu u wunen bii wondia wi ba mō Dinan gōō gbimō kīrun sō. Yen sō, a suuru koowo a nūn wōndia wi kēeyō u sua kurō.

⁹ Domi besen bibu bā n suana sa ko ko tia besē ka beē. Yen sō, i sun beēn wōndiaba wēema kpa su maa besēgibu beē wē.

¹⁰ Yen biru i ko n wāa besen tem me sōō, i n mō ye i kī, i n tenkuru mō kpa i dukia wa.

¹¹ Yera Sikemun tii u maa Yakōbu ka win bii be ba tie sōōwa u nee, kon ko kpuro ye i man sōōwa kpa i ka man nōnu geu mēeri.

¹² Yen sō, i man dokiri gobi beke bureo ka kēē dabinu nge mēn nōō i kī. Kon ye kpuro wē i n ko gesi man bii wi kē n sua kurō.

¹³ Adama yēn sō Sikemu u Dina sankā, yen sōna Yakōbun bii be, ba wi ka win tundo Hamōri wisa ka bwisi ba nee,

¹⁴ n n koorō su besen sesu bangō sari wē, domi besen mi, seku bakara.

¹⁵ Ye sa bikiamō tōna, yera beēn tōn durō baawure u bangō ko nge besē.

¹⁶ Saa yera sa ko besen wōndiaba beē kē kurōbu kpa i maa sun besēgibu wē kurōbu kpa sa n wāa sannu su ko bwese teeru.

¹⁷ Adama i n yina i bangō ye ko, sa ko besen wōndia mwawa kpa su doona minin di.

¹⁸ Gari yi, yi ka Sikemu ka win tundo naawa.

¹⁹ N n maa te Sikemu ka yi mēm nōōwa domi u Yakōbun bii wōndia wi kī too. N deema wiya u beere bo win baaban yenuō.

²⁰ Ma wi ka win tundo Hamōri ba da wuun gbāra kōnnōwō mi bukurobu ba ra siri, ba bu sōōwa ba nee,

²¹ tōn beni ba ka sun dō. Yen sō, su de ba n wāa besen tem me sōō ba n tenkuru mō. Domi tem me, mu kpā. Kpa su ben wōndiaba sua kurōbu, kpa be, bu maa besēgibu sua kurōbu

²² kpa su ko bwese teeru. Yu ka koorā me, sere besen tōn durō baawure u bangō ko nge me ben tii ba sāa.

²³ Yā n koorā me, berā ba ben sabe ni mō ka ben dukia. I de su ko me kpa bu wa bu sina ka besē sannu.

²⁴ Be ba wāa gbāra kōnnōwō kpuro ba Hamōri ka win biin gari yi nōōmō, ma tōn durōbu be ba yi nua ba da ba bangō ye kua.

²⁵ Ye tōn be, ba bangō ye kua ba wāa wahala sōō gina, ba tamaa goō kun bu wōrimō, yen sōō itasera Yakōbun bibu Simeō ka Lefi, Dinan sesubu, ba ben takōbiba sua ba wuu ge wōri ba gen tōn durōbu kpuro go.

²⁶ Mēya ba maa Hamōri ka win bii Sikemu go. Ma ba ben sesu Dina yara Sikemun yēnun di.

²⁷ Ma Yakōbun bii be ba tie ba da ba wuu ge wōri ba gen yānu gurama yēn sō ba ben sesu sankā.

²⁸ Ba ben yānu ka ketēba gura ka ben ketekunu ka yaa sabe ni nu wāa ben gberu kpaanēō

²⁹ ka ben arumani kpuro ka ben bibu ka ben kurōbu. Ye tōn be, ba mō gesi yēnusō kpuro ba gurawa.

³⁰ Yera Yakōbu u win bibu Lefi ka Simeō sōōwa u nee, wahala baka i ka man kasu mi. I dera nen bwēra kun kpī. Domi Kananiba ka Feresiba ba koo man tusi. Yen biru bā n da nōō tia kua ba man wōrima ba koo sun kpeerasiawa mam mam, domi nen tōmba kun dabi.

³¹ Ma ba Yakōbu wisa ba nee, sa ko dewa ba n besen sesu garisi kurō tanō?

35

¹ Yeniban biru Gusunə u Yakəbu sɔwə u nɛɛ, a seewo a da Beteliə kpa a n wāa mi, kpa a man yāku yeru kua mi na raa nun kure sanam mɛ a wunɛn mɔɔ duka suurimɔ.

² Yakəbu u win tɔmbu sɔwə u nɛɛ, bũu ni i raa mɔ, i nu wuno bɛɛn suunu sɔɔn di, kpa i tii dɛɛrasia i bɛɛn yānu tea.

³ Domi sa ko se su da Beteliə. Miya kon Gusunə yāku yeru kua domi wiya u man somi sanam mɛ na wāa wahala sɔɔ. Mɛya u maa ka man wāa nɛn sanum kpuro sɔɔ.

⁴ Ma be kpuro ba ben bũu kpɛɛ ni ba wa saa tɔn tukobun min di gura ba Yakəbu wɛ ka maa ben swaa tonkunu. Ma u ye kpuro sua u sikua dāa bakaru garun nuurɔ Sikɛmu mi.

⁵ Yen biru ba seewa ba doona min di. Ma Gusunə u dera tɔn be ba ka bu sikereɛ mi, ba bɛrum soora. Yen sɔna ba n bu swaa naamwɛ.

⁶ Yakəbu u tunuma, wi ka win tɔn be, Lusio ye ba maa sokumɔ Beteli, Kananin temɔ.

⁷ Yera u Yinni Gusunə yāku yee te bania ma u tu yĩsiru kã Gusunə u wāa Beteliə. Domi miya u nùn kure sanam mɛ u win mɔɔ duka suurimɔ.

⁸ Yam miya Debora wi u Rebeka nɔɔri birun di u gu. Ma ba nùn sikua Betelin guurun nuurɔ dāa bakaru garun korɔ. Yen sɔna ba dāa te soka gɔɔ wurin dāru.

⁹ Yen biru Gusunə u kpam Yakəbu kure Beteliə ma u nùn domaru kua, sanam mɛ u wurama Padanaramun di.

¹⁰ U nɛɛ, wunɛn yĩsira Yakəbu, adama ba n koo maa ka nun tu soku. Isireliwa ba ko n da nun soku.

¹¹ U maa nɛɛ, nɛ Gusunə na sāawa Dam kpurogii. A maruro kpa wunɛn bibu bu kɔwara kpa bwese dabinu ka sinambu bu marura wunɛn min di.

¹² Wunɛ ka wunɛn hibun bwesera i ko n tem mɛ mɔ mɛ na Aburhamu ka Isaki wɛ.

¹³ Ye Gusunə u gari yi gerua u kpa, u doona wɔllɔ u Yakəbu deri.

¹⁴ Ma Yakəbu u kperu sua u gira ba n ka yaaye ma miya Yinni Gusunə u ka nùn gari kua. Ma u tu tam ka gum wisi kpa ta n ka sāa Gusunəguru.

¹⁵ Yera u yam mi soka Beteli, domi miya Gusunə u ka nùn gari kua.

Raselin gɔɔ

¹⁶ Yen biru Yakəbu ka win tɔmbu ba seewa Betelin di ba dɔɔ Efarataɔ. Ye ba Efarata turuku kua, yera Raseli u yiira u mara swaa ye sɔɔ. Kurɔ wi, u wahala kua win maru bi sɔɔ.

¹⁷ Sanam mɛ u wahala mɔ, yera marusio u nùn sɔwə u nɛɛ, a ku nanda, bii tɔn durɔwə a maa wa.

¹⁸ Ye u mara u kpa u gɔɔ dɔɔ, yera u win bii wi yĩsiru kã Beni Oni. Yen tubusiana, bii wi na mara ka wahala. Adama win tundo u nùn soka Benyameɛ. Yen tubusiana maa, nɛn nɔm geun bii *.

¹⁹ Ma Raseli u kpuna u gu. Ba nùn sika Efaratan swaaɔ ye ba maa sokumɔ Betelehɛmu.

²⁰ Yera Yakəbu u kperu garu sua u gira Raselin siki ten mi, ba n ka nùn yaaye. Kpee te, ta wāa mi sere ka gisɔn gisɔ.

²¹ Min diya u seewa u da u win kuu bekuruguru gira Migidali Edɛɛɔ.

²² Sanam mɛ ba wāa Migidali Edɛɛ mi, yera ben turo Rubeni u da u ka win tondon kurɔ Biliha kpuna. Ma tundo wi, u ye nua.

Yakəbun bii tɔn durɔbu ba sāawa wəkura yiru.

* 35:18 nɛn nɔm geun bii - Heberuban mi, ba nɔm geu garisiwa gāa geenu n kere nɔm dwaa.

²³ Bibu wəkura yiru ye sɔɔ, Leagiba Rubeni wi, wi u s̄aa Yakɔbun bii gbiikoo, ka Simeɔ ka Lefi ka Yuda ka Isakari ka Sabuloni.

²⁴ Be ba maa s̄aa Raseligibu, bera Yosefu ka Benyamεε.

²⁵ Be ba s̄aa Biliha, Raselin yoon bibu, bera Danu ka Nεfitali.

²⁶ Silipa wi u s̄aa Lean yoo, wigiba maa Gadi ka Aσεε. Bii be ba Yakɔbu marua Padanaramuɔ bera mi.

²⁷ Yen biru Yakɔbu u tura win tundo Isakin mi, Mandeɔ, Kiriati Ariban bɔkuɔ ye ba maa mɔ Heboroni. Miya Aburhamu ka Isaki ba sɔru di.

²⁸⁻²⁹ Isaki u tɔkɔ kua gem gem u kuawa wɔɔ wunɔbu ka wεnε (180), ma u kpuna u gu u da u win baababa deema. Win bibu Esau ka Yakɔbu ba na ba n̄un sika.

Esau u sina Edɔmun temɔ

36

¹ Esau wi ba maa sokumɔ Edɔmu win bibun bweseru wee.

² U kurɔbu sua Kananiban bweseru sɔɔ. Kurɔ ben ȳisa wee, Ada, Eloni Hetin bii, ka Oholibama, Anan bii, Sibeoni Hefin debubu,

³ ka Basimati, Isimεelin bii, Nεbayɔtun sesu.

⁴ Ada u Esau Elifasi marua. Ma Basimati u Reweli mara.

⁵ Ma Oholibama u Yeusi mara ka Yalamu ka Kore. Bii be Esau u mara Kananin temɔ, bera mi.

⁶ Ma u win kurɔbu sua ka bii be kpuro ka win tɔn be u mɔ kpuro, ka win yaa sabenu ka win dukia ye u wa Kananin tem mi kpuro, ma u seewa u da tem gam u ka win wɔnɔ Yakɔbu tonda.

⁷ Domi ben yaa sabenu dabi sere ayera kun bu turi bu ka nu kp̄ara. Yen s̄ɔ, ba n̄ kp̄ε ba n̄ w̄aa yam tem.

⁸ Ma Esau u da u w̄aa Seirin guunun bera gia. Esau wiya ba ra maa soku Edɔmu.

Esaun bibun bweseru

⁹ Bii be u mara, bera ba kua Edɔmuba. Ma ba sina Seirin guunu gia. Ben bweseru wee.

¹⁰⁻¹³ Elifasi, Adan bii u seewa u Temani mara ka Omaa ka Sefo ka Gatamu ka Kenasi.

Ma win kurɔ wi ba mɔ Tinna u n̄un Amaleki marua.

Reweli, Basimatin bii u maa seewa u Nahati ka Seraki ka Sama ka Misa mara. Bera ba kua Rewelin bweseru.

¹⁴ Be ba maa s̄aa Oholibaman bibu, bera Yeusi ka Yalamu ka Kore.

¹⁵ Be ba s̄aa Esaun bibun bweserun tore, bera mini. Esaun bii gbiikoo Elifasi wiya u s̄aa bwese ninin sikado, Temanigibu ka Omaagibu ka Sefogibu ka Kenasigibu

¹⁶ ka Koreba ka Gatamugibu ka Amalekiba. Bera ba s̄aa Adan bibu.

¹⁷ Reweliwa u maa s̄aa benin sikado, Nahatigibu ka Serakiba ka Samagibu ka Misagibu. Be kpurowa ba s̄aa Basimatin bibun bweseru.

¹⁸ Be ba maa s̄aa Oholibaman bibun bweserun nuuru, bera Yeusi ka Yalamu ka Kore.

¹⁹ Saa Esaun min diya bwese ni kpuro nu marura.

²⁰ Seiri Horin bweserun diya tɔn beni ba yara. Ma ba kua win bwese ten k̄erin nuuru. Beya Lotani ka Sobali ka Sibeoni ka Ana

²¹ ka Disoni ka Eσεε ka Disani. Bera ba kua Horiban sikadoba be ba w̄aa Edɔmun temɔ s̄aa yellun di.

22 Ye Lotani u seewa ma u Hori mara ka Hemamu. N deema Lotani wi, u sesu goo mɔ wi ba mɔ Tinna.

23 Ma Sobali u maa seewa u Alifani mara ka Manahati ka Ebali ka Sefo ka Onamu.

24 Ma Sibeoni u maa bibu yiru mara, Aya ka Ana. Ana wiya u bwii wa yin min di nim sum mu yarimɔ saa ye u win tondon ketekunu kparamɔ gbaburɔ.

25 Wiya u Disoni ka win sesu Oholibama mara.

26 Be ba maa sãa Disonigibu, bera Hemudani ka Esibani ka Yitirani ka Kerani.

27 Be ba maa sãa Esegibu, bera Bilani ka Safani ka Akani.

28 Ma Disoni u maa Usi ka Arani mara.

29-30 Beniwa ba kua Horiban bwese kerin wirugibu Edɔmun temɔ, Lotani ka Sobali ka Sibeoni ka Ana ka Disoni ka Esee ka Disoni.

31 Sinam be ba bandu di di Edɔmuɔ Isireliba bu sere maa bandu swi ben temɔ, be wee.

32 Bela, Beorin bii, win wuun yisira Dinaba.

33 Ye Bela u gu ma Yobabu, Serakin bii, Botisiragii u gona kɔsire kua.

34 Ye Yobabu u gu ma Husamu Temanigii u gona kɔsire kua.

35 Ye Husamu u gu ma Hadadi, Bedadin bii u gona kɔsire kua. Wiya u Madianiba go Mɔabun baru kpaanɔ. Win wuuwa Afiti.

36 Ye Hadadi u gu ma Samula Masirekagii u gona kɔsire kua.

37 Ye Samula u gu ma Sɔlu u gona kɔsire kua. Sɔlu wi, u sãawa Rehobɔugii. Wuu ge, ga wãawa daa te ba mɔ Efaratin goorɔ.

38 Ye Sɔlu u gu ma Baali Hanani, Akaborin bii, u gona kɔsire kua.

39 Ye Baali Hanani u gu ma Hadari Paugii u gona kɔsire kua. Win kurɔn yisira Mɛhetabeli, Matiredin bii, Mɛsaabun debubu.

40 Be ba maa sãa Esaun bweserun sikadoba ba ka wãa Edɔmuɔ, be wee, Tinna ka Alifa ka Yeteti

41 ka Oholibama ka Ela ka Pinɔni

42 ka Kenasi ka Temani ka Mibisaa

43 ka Madieli ka Iramu. Tem mi ben baawure u sina, win yisira ba ra ka mu soku.

Be kpuro ba marurawa saa Esaun min di.

YOSEFU

Yosefu ka win maabu

37

1 Yakɔbu u sina Kananin temɔ mi win tundo u raa sina.

2 Win bibun gari wee. Ye Yosefu u kua wɔɔ wokura nɔɔbu ka yiru, u yaa sabenu kparamɔ ka win maabu. U ra n wãawa ka win tundo turosibu, Biliha ka Silipan bibu sannu. Yera u ra ben tundo dɔmeyɛ daa kɔsa ye win maa be, ba mɔ.

3 N deema Yakɔbu wi ba maa mɔ Isireli u Yosefu kɔ n win bii be ba tie kpuro kere, yɛn sɔ tɔkɔru sɔɔra u nɔn mara. Ma u nɔn tako* nɔni bwese bwesekagia kua.

4 Ye win maaba wa ben tundo u nɔn kɔ n be kpuro kere, yera ba nɔn tusiru seewa. Ba ku ra kpɔ bu ka nɔn kɔru gari sɔ.

5-7 Sɔ teeru Yosefu u dosa. Yera u win maabu dosu ge saaria. U bu sɔwa u nɛɛ, i swaa dakio n bɛɛ nɛn dosu sɔ. Doo bɔka sa bɔkumɔ gberɔ, yera nɛn doo bɔkuru ta seewa ta yɔra, ma bɛɛginu na nu tu sikerena nu tu kpunamme.

* 37:3 tako - Yabe te ba ka yã mini ta sãawa te sina bokon bibu ba ra doke.

Ye ba win gari nua yera ba nùn tusiru sosi

⁸ba nEE, wuna a tamaa kaa ko besen suno kpa a n sun kpare?

Ma ba kparam nùn tusa ba sosi win dosu ka win garin sã.

⁹Yen biru u kparam dosu gagu kua u gu win maabu saaria u nEE, wee na kparam dosa na wa são ka suru ka kperi wokura tia man kpunamme.

¹⁰U maa gu win tundo sãowa. Ma win tundo u nùn gerusi u nEE, mba wunen dosu genin tubusianu. Ne ka wunen mero ka wunen maabu sa ko na su nun kpunawa?

¹¹Win maaba ka nùn nisinu neni, adama win tundo u ye kpuro lasabu m̀ win gõruo.

Ba Yosefu dwa ba ka doona Egibitiã

¹²São teeru Yosefun maaba ka ben tundon sabenu kãoru da Sikemuã.

¹³Ma Isireli u Yosefu sãowa u nEE, n ñ Sikemu gia wunen maaba kãoru da? A na n nun gari ben mi.

Yosefu u nEE, too.

¹⁴Ma Isireli u nEE, a doo a mEeri b̀ na bwãa do kpa a wa sabenu ǹ n maa alafia m̀, kpa a wurama a man sã.

Nge meya u ka Yosefu gora Sikemuã saa Heboronin di.

¹⁵Sanam me u sirene gbabu te são, yera durõ goo u ka nùn yinna u nùn bikia u nEE, mba a kasu.

¹⁶Yosefu u nEE, nen maaba na kasu. A gem m̀ a man sãowã mi ba ben sabenu kparamã.

¹⁷Durõ wi, u nEE, ba doona minin di. Domi na nua ba nEE, bu doona Dotani gia.

Ma Yosefu u win maabu naa gira u bu deema Dotaniã.

¹⁸Ye ba nùn wa sarun di, u sere turi ben mi, ba wesiana kã bu ka nùn go.

¹⁹Ba sãona ba nEE, besen dosusugii wee u sisi.

²⁰I de su nùn go tẽ su kpẽe dãkã kpiri ninin teeru são, kpa su nEE, yaa kãsa gaa ya nùn tema, kpa su wa me win dosu si, su koo ka koorã.

²¹Ye Rubeni u nua me, u kasu u nùn faaba ko. Ma u nEE, i ku de su nùn go.

²²I nùn kpẽeyã dãkã kpiri teni são gbaburu mi. Adama i ku nùn nãma doke.

N deema Rubeni u bwisikumã u nùn wõra ben nãman di kpa u nùn gõsia ben tundon mi.

²³Saa ye Yosefu u tunuma ben mi, ba nùn win tako nãni bwese bwesekagia ye potari.

²⁴Ma ba nùn sua ba kpẽe dãkã kpiri te são, te ta ñ nim m̀.

²⁵Yen biru ba sina ba dimã. Ye ba nãni seeya ba tenku wuuru garu wa be ba sãa Isimæliba ba swiine ba wee Galadin di ba ben yooyoosu turare ka gum sawaram ka tim me ba ra soku miru sãbi ba ka dão Egibitiã gia.

²⁶Ma Yuda u win maabu ka wãnõbu sãowa u nEE, arufaani yerã sa ko wa sã n besen wãnõ go sa tii marisi.

²⁷I na su da su nùn Isimæliba dõre, su ku nùn nãma doke. U sãawa besen yem domi besen wãnõwa.

Ma ba win gari wura.

²⁸Ye Isimæeli be, be ba sãa Madianin temgibu, ba sarõ, yera Yosefun maaba nùn gawa ba yara dãkã kpiri ten min di ba nùn Isimæeli be dõre ka sii geesun gobi yendu, ma ba ka nùn doona Egibitiã.

²⁹Ma Rubeni u wurama dãkã kpiri ten mi, u deema wee, Yosefu kun maa wãa mi. Yera u win tiin yaberu nẽnuu u karana nuku sankiranun sã.

³⁰ Ma u gɔsira u wigibu deema u nɛɛ, bii wi kun maa wāa mi ni! Nɛn wāaru! Mana kon du!

³¹ Sanam mɛya ba boo kinɛru go ma ba Yosefun yaberu sua ba ka tu boo gen yem tɛɛra.

³² Yera ba goo gɔra ben tundon mi ka tako nɔni bwese bwesekagia ye, u nùn sɔ u nɛɛ, u mɛɛrio ye ba wa. Win biin yabera mi? Nge n ñ te.

³³ Ye u tura mi, Yakɔbu u yabe te tuba. Ma u nɛɛ, nɛn biin yabera mi. Gbeeku yaa ya nùn kasuka ya tema.

³⁴ Yera u win tiin yaberu nɛnua u karana ma u saaki sua u deewa nuku sankiranun sɔ. U win biin gɔɔ wooru sina sɔɔ dabi dabinu.

³⁵ Win bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu kpuro ba na bu ka nùn nukuru yemiasia, adama u yina u ben goon gari nɔ. U nɛɛ, u koo win biin gɔɔ swīwa sere u ka nùn naamwɛ gario. Ma u gɔɔ wi swī n ka te.

³⁶ Saa ye sɔɔ, Madiani be, ba tura Egibitiɔ, ma ba Yosefu Potifaa dore wi u sāa Egibiti sunɔn sina kpa kɔsobun wirugii.

Yuda ka Tamaa

38

¹ Yen biru Yuda u win maabu ka wɔnɔbu deri u da Hiran mi, Adulamuɔ.

² Miya u Kananin wɔndia bii goo wa win tundo ba mɔ Sua. Ma u nùn sua kurɔ, ba mɛnna.

³ Kurɔ wi, u gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba bii wi yīsiru kã Eru.

⁴ U maa wure u gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba nùn yīsiru kã Onani.

⁵ Ye u Onani sarasia, u kpan wure u gura sua u bii tɔn durɔ mara, ma ba nùn yīsiru kã Sela. Saa ye sɔɔ kurɔ wi, u Sela mara, Yuda u ñ wāa mi. U da u wāawa Kisibuɔ.

⁶ Eri, Yudan bii gbiikoo wi, u kpɛa ma win tundo u nùn kurɔ kasua. Kurɔ win yīsira Tamaa.

⁷ Ye Yinni Gusunɔ u wa ma Eri u sāa tɔn kɔso, ma u dera u gu.

⁸ Saa ye sɔɔra Yuda u Onani sɔɔwa u nɛɛ, a wunɛn mɔɔn kurɔ suo a yɛnu doke kpa a nùn bweseru kasua nge mɛ wooda ya gerumɔ.

⁹ Onani u wa ma kurɔ wi, ù n mara, bii be, ba ñ ko n sāa wigibu. Yera ù n ka nùn mɛnna mɔ u ku ra wure u tii wa kurɔ wi sɔɔ, u ku ka win mɔɔ bibu maruan sɔ.

¹⁰ Ye Onani u mɔ mi, ya ñ Yinni Gusunɔ dore. Yen sɔna u maa dera u gu.

¹¹ Yera Yuda u Tamaa sɔɔwa u nɛɛ, a doo a gɔminiru di sere nɛn bii Sela ù n kpɛa.

¹² Domi u tii sɔɔwa u nɛɛ, Sela ù n kurɔ wi sua, u koo ra maa gbi nge win maabu. Ma Tamaa u doona u da u wāa win tundon yenuɔ.

¹³ Sanam dɔɔ sanam wee, Yudan kurɔ Suan bii u gu. Ye Yuda u yen gɔminiru di u kpa, win bwɛra wurama, yera ba da Tinnɔ wi ka win bɔrɔ Hira Adulamugii wi. Miya ba Yudan yāanun sansu bɔɔrimɔ.

¹⁴ Yera goo u da u Tamaa sɔɔwa u nɛɛ, wee wunɛn dwaɔ tundo u dɔɔ Tinnɔ u ka win yāanun sansu bɔɔri.

¹⁵ Ye u nua mɛ, yera u win gɔmini yānu pota, ma u tii sɔnditia wukiri nge kurɔ tanɔ, u da u sina wuu ge ba mɔ Enaimun kɔnnɔwɔ Tinnan swaaɔ. Domi u wa Sela u kpɛa, ba ñ maa nùn wi wɛ durɔ.

¹⁶ Ye Yuda u sarɔ u nùn wa u sɔ mi, ma u nùn garisi kurɔ tanɔ yèn sɔ u win wuswaa sɔnditia wukiri.

16 Ma u susi win bəkuə u ka nùn gari kua u nɛɛ, su da wunen yenuə n ka nun kpuna.

Domi u n̄ yē win biigii kurəwa. Ma kurə wi, u nùn wisa u nɛɛ, mba kaa man kē à n ka man kpuna.

17 Ma Yuda u nɛɛ, kon de bu ka nun boo kpemu naawa.

Kurə wi, u nɛɛ, n̄ n mɛn na, a man gāanu təruba yiyo sere à n boo ge m̄risiama.

18-19 Yuda u nùn wisa u nɛɛ, mba a kī n nun təruba yiya.

Ma u nɛɛ, a man wunen taabu ge ga wunen yīreru m̄ ka gen wēɛ ka deka ye a eni wēɛma.

Yera u ye kpuro kurə wi wē, ma u da u ka nùn kpuna. Yen biru kurə wi, u seewa u doona. U da u s̄nditia ye wuna ma u maa win ḡmini yāa ni doke. Amen biru u deema wee, u gura m̄.

20 Yuda u win b̄rə Hira Adulamugii wi ḡra u ka boo ge kurə wi daawa, kpa u win yāa ni u təruba yii mi mwaama. Adama ye u tura mi, u n̄ kurə wi wa.

21 Yera u yam min t̄mbu bikia u nɛɛ, mana kurə tanə wi u raa wāa Enaimun k̄n̄wə swaa s̄ə mini.

Ma ba nùn wisa ba nɛɛ, kurə tanə goo sari mini.

22 Yera u ḡsira Yudan mi, u nɛɛ, na n̄ kurə wi wa. Yam min t̄mbu ba maa nɛɛ, kurə tanə goo sari ben wuu mi.

23 Yuda u nɛɛ, n̄ n mɛn na, u n̄nuə, ye u wa k̄. Wee, na ka nun boo kpemu ge ḡra win mi, a n̄ maa nùn wa. Yen s̄, su ku de bu sun yēɛ.

24 Suru itan biru ba na ba Yuda s̄əwa ba nɛɛ, wunen biigii kurə Tamaa u kurə tanaru dimə sere u mam ten gura sua.

Ma Yuda u nɛɛ, bu nùn yaro wuun di bu d̄ə m̄ni.

25 Sanam m̄ ba ka nùn yariə wuun di, yera u ḡra bu Yuda taabu ge ka gen wēɛ yi ka deka ye s̄əsi, kpa bu nùn s̄ ma wi u ye kpuro m̄, ȳron gura u m̄.

26 Ye ba ka yāa ni tura, Yuda u nu gia ma u nɛɛ, kurə wi, u man gem kere, domi na yina n nùn n̄n bii Sela wē durə.

Yen biru Yuda kun maa ka nùn m̄nnare.

27 Sanam m̄ kurə wi, u marubu tura yera ba wa ma sikabara ba wāa win nukurə.

28 Ye u yiire, yera bii ben turo u n̄ma yarama, ma marusio u n̄mu ge s̄ə wēɛ wun̄mgii gbinisi u nɛɛ, winiwa koo gbi u yarima.

29 Adama u n̄mu ge wesia, ma wi u kun daa n̄ma yare mi, u gbia u yarima. Yera marusio u nɛɛ, anna a ka tii swaa kenia m̄!

Yen s̄na ba nùn yīsiru k̄ Per̄si. Yen tubusiana, swaa kenio.

30 Yen biruwa wi ba wēɛ wun̄mgii gbinisi mi, u yarima. Ma ba nùn yīsiru k̄ Seraki.

Yosefu u wāa Potifaa mi

39

1 Isimeɛliba ba ka Yosefu da Egibitio. Ma Potifaa Egibitigii u nùn dwa ben mi. Potifaa wi, u s̄awa Egibiti sun̄n sina k̄aa k̄s̄obun wirugii.

2 Yinni Gusunə u wāa ka Yosefu, ma u nùn kua t̄n barukagii. U wāa win yinni Egibitigiin yenuə.

3 Yinni wi, u wa ma Yinni Gusunə u ka nùn wāa, ma u maa nùn swaa kusiamme yabu baayere s̄ə ye u m̄.

4 Yen s̄, u ka nùn n̄nu geu m̄era u nùn kua win ȳnun s̄m kowobu kpuron wirugii, ma win ye u m̄ kpuro u nùn n̄mu s̄ndia.

⁵ Saa mìn di u Yosefu kua win yɛnɛn sɔm kowobu kpuron wirugii ma u nùn ye u mɔ kpuro nɔmu sɔndia, Yinni Gusunɔ u win yɛnu ge domaru kua ka ye u mɔ kpuro yɛnuɔ ka gberɔ.

⁶ Potifaa wi, u ye u mɔ kpuro deri Yosefun nɔma sɔɔ. U ñ maa yen gaan gari yɛ ma n kun mɔ win dīa ni u koo doke nɔɔwɔ baasi.

Yosefu ka Potifaaan kurɔ

N wee Yosefu durɔ burɔwa. Win wasi ka win wuswaa girima mɔ.

⁷ Yera sɔɔ teeru win yinnin kurɔ u nùn nɔni girari ma u nɛɛ, a de a ka man kpuna.

⁸ Adama Yosefu u yina. U kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, n wee, nɛn yinni u ñ yɛnɛn gāanun gari yɛ. Win ye u mɔ kpuro, nɛna u nɔmu sɔndia.

⁹ U ñ man dam kere yɛnu ge sɔɔ, u ñ maa man gāanu yinari ma n kun mɔ wunɛ tɔna yèn sɔ a sāa win kurɔ. Yera kon gāa ninin bweseru ko kpa n Gusunɔ torari?

¹⁰ Baadommawa kurɔ wi, u ra n ka nùn gari yi mɔ. Ka mɛ, Yosefu u yina u ka nùn kpuna. U ku ra mam kã ba n wāa sannu.

¹¹ Sɔɔ teeru Yosefu u dua dirɔ u ka win sɔmburu ko. N deema yɛnu gen tɔnu goo sari turuku.

¹² Yera kurɔ wi, u Yosefun bekuru nɛnuu u nɛɛ, a ka man kpunɔ.

Yosefu u nùn beku te deria u duka yara tɔɔwɔ.

¹³ Ye kurɔ wi, u wa ma u nùn beku te deria u duka yara tɔɔwɔ,

¹⁴ yera u win yɛnugibu soka u nɛɛ, i na i wa. Heberu wi nɛn durɔ ka na u sun kam mɛɛra. U kī u ka man kpuna adama na wura kua tãa tãa.

¹⁵ Ye u nua na wura kua mɛ, u man win bekuru deria u duka yara tɔɔwɔ.

¹⁶ Ma kurɔ wi, u beku te yii yeru kua sere win yinni u ka wurama yɛnuɔ.

¹⁷ Sanam mɛ u wurama mi, kurɔ wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, yoo Heberu wi a ka sun naawa mi, u man duwi u ka man sanku.

¹⁸ Ye na wura kua, yera u man win bekuru deria u duka yara tɔɔwɔ.

¹⁹ Ye durɔ wi, u win kurɔn gari yi nua, yera u mɔru besira.

²⁰ Ma u Yosefu sua u doke piriɔm dirɔ mi ba ra sunɔn piriɔmba doke.

Ba Yosefu piriɔm kpɛɛ

Miya u wāa.

²¹ Adama Yinni Gusunɔ u wāa ka wi. U maa nùn domaru kua u dera u kīi geeru wa piriɔm kɔsobun wirugiin mi.

²² Ma wirugii wi, u nùn piriɔm be ba wāa mi kpuro nɔmu sɔndia. Ye ba koo ko kpuro, wiya ra yen wooda wɛ.

²³ Wirugii wi, u ku ra mɛɛri ye Yosefu u mɔ domi Yinni Gusunɔ u wāa ka wi. Ma u dera win ye u kua kpuro ya wɛra.

40

¹ Yeba kpuron biru Egibiti sunɔn sɔm kowobun wirugibu yiru ba nùn torari. Turo u sāa pɛɛ kowobun wirugii, turo maa wi u ra nùn nɔra wɛ.

² Ma u ka be yiru ye mɔru bara.

³ U bu doke piriɔm kɔsobun wirugiin dirɔ mi ba Yosefu kɛnuu.

⁴ Piriɔm kɔsobun wirugii wi, u bu Yosefu nɔmu sɔndia u n bu sɔmburu kuammɛ. Ma ba sɔɔ mɛɛru kua piriɔm diru mi.

Yosefu u dosusu tubusia piriɔm dirɔ

5 Yera wōkuru garu be yiru ye, ba dosa pirišom diru mi. Ben baawure ka wiguu ka gen tubusianu nenem.

6 Ye Yosefu u na ben mi bururu u bu mēera, yera u deema ben nuki sankire.

7 Ma u bu bikia u nee, amona been wuswaa ka burisine me giso.

8 Ba nūn wisa ba nee, sa dosawa. Goo maa sari wi u koo sun dosu si tubusia. Yosefu u bu sōwa u nee, n n Gusunōwa u ra n gāanu kpuron tubusianu yē? N n men na, i man been dosu si saario.

9-10 Ma wi u ra Egibiti suno tam nora wē, u win dosu Yosefu saaria u nee, nen dosu sōo wee, na resem dāru wa nen wuswaa ta kpia. Dāa te, ta kāasi ita mō. Ma ta wēsu kua ta binu mara nu ye.

11 N deema na Egibiti sunon nora neni nen nomuo. Na resem ye wōka na game nora ye sōo. Ma na ye sua na nūn wē.

12 Ma Yosefu u nūn sōowa u nee, dosu gen tubusianu wee. Kāasi ita ye, sōo itawa mi.

13 N tie sōo ita suno u ka nun yara pirišom di kpa u nun wesia wunen sōmburu sōo. Kaa kram nūn win nora wē nge me a ra raa ko sanam me a sāa win sōm kowo.

14 Adama a n man yaaye sanam me a doo nōoru wōri. Na nun kanamō, a man durom kuo a suno nen gari sō kpa a man yara dii tenin di.

15 Domi ba man gbenawa saa Heberuban tem di, ba ka man na mini. Yen biru na n maa gāanu kue ba ka man kpēema pirišom diru mi.

16 Ye pēe kowobun wirugii wi, u wa ma Yosefu u wianon dosu ge tubusia n dora, yera u nee, wee, nen dosu sōo, nena maa birenu ita sōowa ni sōo ba ra pēe doke.

17 Bire te ta wāa wōllo, kira bwese bwesekawa wāa mi, ye ba yeesia pēe doo sōo. Ma gunosu kira ni dimo bire te sōo, nen wiru wōllo.

18 Yosefu nūn wisa u nee, gen tubusianu wee. Birenu ita ye, sōo itawa mi.

19 N tie sōo ita suno u ka wunen wiru bura kpa bu nun sāarusia dāa wōllo, gunosu su wunen yaa di.

20 Ye n kua sōo ita ye, Egibiti suno u win marubun tōo bakaru kua. Ma u sōm kowobu yiru ye yara pirišom di, u bu yōrasia win sōm kowo be ba tien wuswaa.

21 Ma wi u ra nūn nora wē mi, u nūn wesia win sōmburu sōo.

22 Adama ba pēe kowobun wirugii wi sāarusia nge me Yosefu u raa bu tubusia.

23 Yen biru sunon nōri wēo wi, u Yosefu duari.

Egibiti suno u dosa

41

1 Wōo yirun biru Egibiti sunon tii u dosa. Wee u yō daru bōowō.

2 Yera naa mero bure nōoba yiru yi yi bōoru yi yarima daarun di yi dimo daru bōowō.

3 Ma nee nōoba yiru gee maa yarima daarun di yi yi woore yi n waabu wā, yi yōra yionon bōkuo daru bōo mi.

4 Ma yi nee bure yi yi bōoru mwē. Ma u dom yanda.

5 U kram dweeya ma u dosa nōn mēeruse. Wee, doo gāa teeru sōo, u doo wii geenu nōoba yiru wa ni nu bem mō swēe swēe.

6 Ma doo winu nōoba yiru ganu nu maa yara niōnon temō, ni nu sakosu sāa nu gbere sōo ka woon sō.

7 Doo wii sako si, su doo wii geenu mwε mwε. Ma u dom yanda u deema u dosawa.

8 Ye n kua bururu win bwεra kun kpune. U sɔrobu ka bwisigibu kpuro soka be ba wāa Egibitiā. U bu win dosu si kpuro saaria. Adama baa ben turo kun kpīa u nūn dosu si tubusie.

9 Saa ye sɔra win nari wεw wi, u nūn sōwa u nεε, gisora na yaaya ma na tora.

10 Sanam mε a mɔru kua ka beεe wunen sɔm kowobu, ma a dera ba sun kpεε ne ka pεε kowobun wirugii pirisɔm kōsobun wirugiin dirɔ,

11 beεe yiru ye, sa dosa wōku teeru. Ma beεen baawure u win dosun tubusianu nua nge mε u dosa.

12 N deema beεe ka Heberu bii goowa sa wāa mi, wi u sāa pirisɔm kōsobun wirugiin yoo. Ye sa nūn beεen dosu si saaria, yera u sun si tubusia.

13 Ma n kua nge mε u baawure tubusia. A man wesia nen sɔmburu sɔɔ, ma a dera ba pεε kowobun wirugii wi sāarusia.

Yosefu u Egibiti sunɔ dosusu tubusia

14 Ye Egibiti sunɔ u nua mε, u Yosefu sokusia. Mii mii ba nūn yarama pirisɔm dirun di, u win toburu kɔna ka win baa sansu u yānu kōsa, ma u seewa u da sunɔ win mi.

15 Sunɔ u nūn sōwa u nεε, na dosa. Goo kun kpīa u man dosu ge tubusie. Na maa nua a ra dosu tubusie bā n nun gu sōwa.

16 Ma Yosefu u nūn wisa u nεε, n n̄ nε, Gusunɔwa u koo nun ge tubusia n dora.

17 Ma sunɔ u nεε, wee, nen dosu sɔɔ na yō daru bōwɔ.

18 Yera naa mero bure nɔɔba yiru yi yi bɔɔru yi yarima daarun di yi dimɔ daru bōwɔ.

19 Ma nεε nɔɔba yiru gee maa yarima daarun di yi yi woore yi n̄ waabu wā. Na n̄ naa kōsimii nin bweseru waare Egibitin tem kpuro sɔɔ.

20 Nεε yi, yi nεε gbiikii nɔɔba yiru yi yi bɔɔru mi mwe.

21 Adama ye yi yi mwe mε, a n̄ kaa n mam yē nge yi gāanu mwε. Domi mε yi woore yellun di, mεya yi woore mi. Ma na dom yanda.

22 Yen biru na kram dosa na doo gāa teeru sɔɔ doo wii geenu nɔɔba yiru wa ni nu bem mɔ swεε swεε.

23 Ma doo winu nɔɔba yiru ganu nu maa yara niɔnɔn temɔ ni nu sakosu sāa nu gbere sōɔ ka woon sō.

24 Doo wii sako si, su doo wii gee ni mwe mwε. Na dosu ge nen sɔrobu saaria adama ben goo kun man gu tubusie.

25 Yosefu u nūn sōwa u nεε, gāa teena a dosa. Gusunɔwa u nun sōsi ye u koo ko.

26 Naa mero bure nɔɔba yiru ye, ka doo wii geenu nɔɔba yiru ye, wōɔ nɔɔba yiruwa. Ye kpuro ya sāawa dosu teu.

27 Nεε nɔɔba yiru yi yi woore yi n̄ waabu wā mi, yi yi yara yionan biruɔ, ka doo wii sakosu nɔɔba yiru si su gbere sōɔ ka woon sō mi, nu sāawa wōɔ nɔɔba yiru yē sɔɔ gōra ko n wā.

28 Gusunɔwa nun sōsi ye u koo ko nge mε na raa nun sōwa, sunɔ.

29 N wee, wōɔ nɔɔba yiru sɔɔ, debura ko n wā Egibitin tem kpuro sɔɔ.

30-31 Adama yen biru gōra koo tem mε kpuro wɔri wōɔ nɔɔba yiru kpa tu kpεa gem ka tia sere ba n̄ koo maa debu ten yira wa.

32 Ye a ka dosu ge kua n̄n koo mεeru, Gusunɔ u kī a n̄ yē ma ya koo koorawa ya n̄ maa tεemɔ.

33 Tē, suno, n weene a bwisigii goo kasu wi u lasabu mo, kpa a nun ko Egibitin wirugii.

34 Kpa a maa tambu gabu wuna be ba koo deburun saan dianu kpuro bonu ko suba noobu kpa bu nin sube teeru mwa baawuren mi.

35 Kpa bu dia ni kpuro menna ka wunen yiiko bu doo bokunu bere biranu soo wuu baageren so kpa ba n nu kosu.

36 Niya nu ko n berua tambun so ba n ka goorun wo nooba yiru ye mara ye ya wee tem me soo, kpa tu ku raa ka tambu kpuro go.

Ba Yosefu kua Egibitin wirugii

37 Ma Yosefun gari yi, yi Egibiti suno dore ka win sina asakpabu kpuro.

38 Yera u bu bikia u nee, mana sa ko maa tonu wa wi u Gusunon Hunde mo nge wini.

39 Ma u Yosefu soowa u nee, nge me Gusuno u nun ye kpuro soosi, goo maa sari wi u bwisi ka lasabu mo nge wune.

40 Kon nun ko nen yenu yero. Nen tambu kpuro ba koo wunen gari mem noowa. Nen sina gona tonawa ko na n ka nun kere.

41 U maa nee, wee, na nun kua Egibitin tem kpuron wirugii.

42 Yera u win taabu ge ga win yireru mo pota win nomun di u Yosefu dokea win nomu. Ma u nun ya buranu sebusia. Yen biru u nun yoni wuragii dokea wiwo.

43 Ma u dera ba nun yosia keke soo ye dumi gawe ya wigia swi. Gaba nun gbiye ba mo, i yiwo i yiwo. Nge meya Egibiti suno u ka Yosefu kua tem me kpuron wirugii.

44 Ma u kram nun soowa u nee, ne Egibiti suno, nena na gerua, Egibitin tem kpuro soo, goo kun kpe u ganu ko ma n kun mo ka wunen wooda.

45-46 Ma u Yosefu yisuru ka Safenati Paniaki te ta sa be Egibitigibun yisuru. Ma u nun Potiferan bii Asinati ka kur. Potifera wi, u saawa wuu ge ba mo Onin yaku kowo. Yosefu u mowa wo tena sanam me Egibiti suno u nun kua wirugii.

Ma Yosefu u doona u da u Egibitin tem kpuro bera.

47 Deburun wo nooba yiru ye soo, tem mu dianu kua gem gem.

48 Yera Yosefu u wuu baageren gbean dianu menna wo nooba yiru ye soo, u nu berua wuu gen biranu soo.

49 Dia ni u menna mi, nin kpaa banda sere ba n kpe bu nin geeru gia. Nu saawa nge yani seri.

50 Go ten saa yu sere na, Asinati, Potiferan bii u Yosefu bii ton durabu yiru marua.

51 Yen gbiikoowa Yosefu u yisuru ka Manase, u nee, domi Gusuno u dera na nen wahala kpuro duari ka maa nen baan yenu kpuro.

52 Ma u yiruse yisuru ka Efaraimu, u nee, domi Gusuno u dera na mara tem mi na noni swaarua wa.

53 Sanam doo sanam wee, debu baka ten wo nooba yiru yen baa doona Egibitin temo.

54 Ma wo nooba yiru goorugia ya tunuma nge me Yosefu u raa gerua. Go te, ta tem baama kpuro nenua, ma n kun mo Egibitin tem tona soo mi dianu wa.

55 Adama ye goora ra dua mi, tamba Egibiti suno wuri koosimo bu ka dianu wan so. Ma u bu soowa u nee, bu doo Yosefun mi, kpa bu ko ye u koo bu so.

56 Ye Yosefu u wa goora tem me kpuro nenua, yera u bira ni kpuro wukia u tambu dianu dorem. Go te, ta kpeam.

⁵⁷ Ma tamba naama Egibitiɔ tem kpuron di bu ka dīanu dwe Yosefun mi, domi gɔɔ te, ta tem kpuro neni gem gem.

Yosefun maaba dīanu dwebu da Egibitiɔ

42

¹ Ye Yakɔbu u nua dīanu wāa Egibitiɔ, yera u win bibu bikia u nee, mban sɔna i mɛerine i n̄ gāanu mɔ.

² Na nua ma Egibitiɔ dīanu wāa. N n mɛn na, i seewo i da i sun nu dwiama kpa su wa sa n ka wāa.

³ Ma Yosefun maabu wɔkuru ba seewa ba da Egibitiɔ bu ka dīanu dwe.

⁴ Adama Yakɔbu kun wure Yosefun wɔnɔ Benyamɛɛ u ka bu da domi u nee, wahala gaa ya koo ra n̄n deema.

⁵ Ma ba dīa ni dwem da Egibitiɔ ka Kananiba gabu. Domi gɔɔra wāa Kananin tem kpuro sɔɔ.

Yosefu u win maabu buku buku kua

⁶ Saa ye sɔɔ, Yosefuwa u Egibitin tem kparamɔ. Wiya u tem min tambu dīanu dɔrasiamɔ. Ye win maa be, ba tura mi, ba n̄n yiira ba wiru tem girari.

⁷ Ye u bu wa u bu gia, adama u kua nge u n̄ bu yɛ. Ma u bu gerusi ka dam u nee, man diya i na.

Ba n̄n wisa ba nee, saa Kananin tem diya sa na su ka dīanu dwe.

⁸ Adama ka mɛ, ba n̄ n̄n tuba.

⁹ Saa yera u yaaya dosu ge u raa kua ben sɔ. Ma u bu sɔɔwa u nee, i nawa i ka besen tem saria mɛeri kpa i wa mi sa dam kɔmie.

¹⁰ Ba n̄n wisa ba nee, aawo, yinni, sa nawa su ka dīanu dwe.

¹¹ Tɔn turowa u bese kpuro mara. Gema sa gerumɔ, sa n̄ s̄aa be ba tem saria mɛerim na.

¹² Adama Yosefu u bu wisa u nee, weesa, i nawa i ka wa mi sa dam kɔmie.

¹³ Ba kpa m̄n wisa ba nee, yinni, sa s̄aawa bese tɔnu wɔkura yiru. Tɔn turowa u sun mara Kananin temɔ. Besen wi u piiburu bo, wiya sa deri yɛnuɔ ka besen tundo, ma turo u sariru kua.

¹⁴ Yosefu kpa m̄n bu wisa u nee, weesa i mɔ. I nawa i ka besen tem saria mɛeri.

¹⁵ Wee nge mɛ kon ka besen laakari mɛeri. I kun ka besen wɔnɔ wi u wāa yɛnuɔ mi ne, sere ka Egibiti sunɔn yīsiru i n̄ yariɔ minin di.

¹⁶ Yen s̄ɔ, i besen turo gɔrio u da u ka n̄n na. Bɛɛ be i tie, bu bɛɛ doke pirisɔm dirɔ. Saa ye sɔɔra sa ko wa n̄ n gem na i gerumɔ. Ma n̄ kun mɛ, sere ka Egibiti sunɔn yīsiru, i nawa i ka tem saria mɛeri.

¹⁷ Ma u bu kenusi pirisɔm dirɔ s̄ɔ ita.

¹⁸ S̄ɔ itase tera u bu sɔɔwa u nee, na Gusunɔ nasie. Yen s̄ɔ, i koowo mɛni kpa i wa i n̄ ka wāa.

¹⁹ I n̄ s̄aan na tɔn geobu, i besen turo derio diru mini. Bɛɛ be i tie kpa i ka besen tambu dīanu daawa gɔɔ ten s̄ɔ.

²⁰ Kpa i ka man besen wɔnɔ d̄aako wi naawa. Saa yera kon gia ma gema i gerumɔ, kpa su bɛɛ deri i n̄ wāa.

Ba wura mɛ,

²¹ ma ba s̄ɔna ba nee, k̄ɔsa ye sa besen wɔnɔ Yosefu kua yera ya sun kɔsiemɔ t̄ɛ, domi sa win nuku sankiranu wa. Ye u sun suuru kana sa n̄ wure.

²² Rubeni u bu sɔɔwa u nee, na n̄ daa bɛɛ sɔɔwa na nee, i ku bii wi k̄ɔsa gaa kua? Adama i n̄ nen gari wure. Wee, t̄ɛ Gusunɔ u sun win yem bikiamɔ.

²³ Sanam me ba gari yi mɔ, ba n̄ yɛ Yosefu u ben barum nɔɔmɔ. Domi goowa u ra bu gari tusie.

²⁴ Ma Yosefu u bu desirari gina u da u swi.

Yosefun maaba gosira Kananin temo

Yen biru u wura u ka bu gari kua. Ma u be sɔɔ Simeɔ gɔsa u dera ba ka n̄n̄ ɔni bɔkua be kpuron nani biru.

²⁵ Yen biru u wooda wɛ u nɛɛ, bu ben saakiba sɔɔ dīanu yibio kpa bu ben baawuren gobi wesia win saaki sɔɔ, kpa bu be dīanu kusenu kua ni ba koo di swaa sɔɔ. Ma ba kua me.

²⁶ Ma ba ben dīa ni ketekunu sɔbi ba doona.

²⁷ Swaa sɔɔ mi ba wɛre, yera ben turo u win saaki kusia u ka win keteku dīanu kɛ. Ma u deema gobi wee saaki ye sɔɔ.

²⁸ Ma u be ba tie sɔɔwa u nɛɛ, ba man n̄n̄ gobi wesia. Yi wee n̄n̄ saakio.

Yera ba nanda ba geruna ba nɛɛ, mba Gusunɔ u sun kua yeni.

²⁹ Ma ba wure ba swaa wɔri ba tura ben tondon mi Kananin temɔ. Ba n̄n̄ sɔɔwa kpuro ye n̄ bu deema.

³⁰ Ba nɛɛ, durɔ wi u s̄a Egibitigibun wirugii u sun gerusi u nɛɛ, sa nawa su ka ben tem saria mɛeri.

³¹ Ma sa n̄n̄ wisa sa nɛɛ, sa s̄awa t̄n̄ geobu. Sa n̄ nɛ su ka ben tem saria mɛeri.

³² Sa kpam n̄n̄ sɔɔwa sa nɛɛ, sa s̄awa t̄n̄ turon bibu, bɛsɛ wɔkura yiruwɔ a mara. Bɛsɛn turo sariru kua. Wi u piiburu bo, u maa w̄a yenuɔ ka wunɛ.

³³ Yera u sun wisa u nɛɛ, su n̄n̄ bɛsɛn turo derio. Bɛsɛ be sa tie, kpa su ka bɛsɛn t̄mbu dīanu naawa ni nu koo bu turi gɔɔ ten s̄ɔ,

³⁴ kpa su ka n̄n̄ bɛsɛn wɔnɔ wi u w̄a yenuɔ mi naawa. Nge mɛya u koo be ka gia ma sa s̄a t̄n̄ geobu, sa n̄ weesu mɔ, sa n̄ maa s̄a be ba ben tem saria mɛerim na. Kpa u sun bɛsɛn turo wi wesia. Mɛya u koo be maa de su tenkuru ko ben tem ni.

³⁵ Ye ba gari yi gerua ba kpa, yera ben baawure u win saaki kusia. Be ka ben tundo ba wa wee, ben baawuren gobi yi u kɔsia yi w̄a win saakio. Ma b̄rum be kpuro mwa.

³⁶ Yera Yakɔbu u nɛɛ, i ko de n̄ n̄n̄ bibu kpuro biawa. Domi wee, Yosefu u sariru kua, na maa Simeɔ bia, t̄ɛ i k̄i i Benyamɛɛ sua. Ye kpuro nɛ sɔɔra ya w̄arimɔ.

³⁷ Rubeni u ben tundo wisa u nɛɛ, a gesi man Benyamɛɛ n̄mu s̄ondio. N̄a kun ka n̄n̄ wurame, n̄n̄ bibu yiru wee, a bu goowo.

³⁸ Yakɔbu u bu wisa u nɛɛ, n̄n̄ bii u n̄ ka bɛɛ dɔɔ. Domi win mɔɔ u gu, wi turowa u man tie. Yen s̄ɔ, wahala gaa ȳa n̄ seewa ya n̄n̄ deema ḡbaburu sɔɔ, nuku sankiraru ta koo ra man go, domi na t̄kɔ kua.

Yosefun maabu ba ka Benyamɛɛ da Egibiti

43

¹ Sanam dɔɔ sanam wee, gɔɔra dam mɔ Kananin temɔ ta dɔɔ.

² Ye Yakɔbu ka win bibu ba dīa ni dī ba kpa, ni ba raa dweema Egibitin di mi, yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, i maa wuro Egibiti mi, i sun dīanu fiiko dwiama.

³ Yuda u n̄n̄ sɔɔwa u nɛɛ, Egibitin wirugii wi, u sun sɔɔwa u sirewa u nɛɛ, su ku na win wuswaaɔ ma sa n̄ bɛsɛn wɔnɔ Benyamɛɛ n̄ni.

⁴ N̄ n̄ men na, à n̄ wura u sun swi, sa ko da su nun dīanu dwiama.

⁵ À n̄ maa yina, sa n̄ dɔɔ. Domi durɔ wi, u nɛɛ, su ku ra nɛ win wuswaaɔ ma n̄ kun ka bɛsɛn wɔnɔ wi.

6 Ma Yakɔbu wi ba maa sokumɔ Isireli, u bu sɔɔwa u nɛɛ, gari kɔsi yiren bwesera i man kua mɛ, ye i nɛɛ, i maa wɔnɔ mɔ u bɛɛ tie.

7 Ba nùn wisa ba nɛɛ, durɔ wi, u sun bikia u sirewa u nɛɛ, amɔna sa s̄a. Wara sun mara. Bɛsɛn tundo u w̄a hunde sɔɔ? Sa maa wɔnɔ goo mɔ? Ma sa nùn wisa ye u sun bikia kpuro. Amɔna sa ko n ka yɛ ma u koo nɛɛwa su ka bɛsɛn wɔnɔ na.

8 Yuda u win tundo Isireli sɔɔwa u nɛɛ, a de bɛsɛn wɔnɔ wi, u ka man da kpa su doona kpa bɛsɛ kpuro su ku ra gbi, bɛsɛ ka wunɛ ka bɛsɛn bibu.

9 Ye n nùn deema kpuro nɛna kon ye sɔbe kpa na n s̄a taaregii wunen mi, nà kun ka nùn wuramɛ.

10 Wunen ti a wa saa mìn di sa gari yi mɔ, sà n dɔɔn na, sa n gɔsiramɛ nɔn mɛɛruse.

11 Isireli u gerua u nɛɛ, ñ n men na, yà n kua tilasi, i ḡa buranu suo ni nu s̄a bɛsɛn tem miginu ni nu ñ w̄a Egibitiɔ i ka durɔ wi daawa, nge gum sawaram ka tim fiiko ka turare fiiko ka d̄a marum fiiko ka tii bi ba ra soku miru.

12 Kpa i n gobi neni nge mɛ i raa ka dan nɔn yiru. I n tura mi, kpa i bu yionɔ wesia yi sa deema bɛsɛn saakiba sɔɔ. À ku tuba, ba yi duariwa.

13 Yen biru i bɛsɛn wɔnɔ wi suo kpa i da.

14 Gusunɔ Dam kpurogii u koo de durɔ wi, u bɛsɛn wɔnwɔndu wa kpa u de i wurama ka Simeɔ ka Benyamɛɛ. Nà n kon maa bibu bian na, to, kpa n bia.

Yosefu u ka win maabu gari mɔ

15 Ma bii be, ba k̄ɛ ni sua ka gobi yi ba raa ka dan nɔn yiru ka Benyamɛɛ sannu. Ma ba seewa ba swaa wɔri ba da Egibitiɔ. Ye ba tura mi, ba da Yosefun mi.

16 Sanam mɛ Yosefu u bu wa ka Benyamɛɛ sannu, u win sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nɛɛ, a ton be duusio nɛn dirɔ. Yen biru a doo a yaa go. Domi sanna sa ko di sɔɔ sɔɔ ge nɛ ka be.

17 Ma sɔm kowo wi, u kua nge mɛ Yosefu u nùn sɔɔwa. U ka bu da diru mi.

18 Ye ba w̄a diru mi, yera bɛrum bu mwa ba tii sɔɔwa ba nɛɛ, gobi yi ba wesia bɛsɛn saakiba sɔɔ, yin s̄na ba ka sun na mini, kpa bu sun mwa ka dam ka bɛsɛn ketekunu, kpa su ko ben yobu.

19 Yera saa Yosefun dii kɔnnɔn di ba sɔm kowo wi sɔɔwa ba nɛɛ,

20 yinni, a sun suuru kuo. Ye sa gbia sa na mini sa d̄ianu dwa,

21 saa ye sa ka nu dɔɔ yɛnuɔ, sa ȳra swaaɔ su ka w̄ɛra. Yera sa bɛsɛn saakiba kusia ma sa deema gobi yi sa kɔsia kpuro wee, yi w̄a bɛsɛn baawuren saaki sɔɔ. Yi wee, sa ka wurama.

22 Domi sa ñ yɛ wi u yi wesia bɛsɛn saakiba sɔɔ. Mɛya sa maa ka gobi na su ka wure su d̄ianu dwe.

23 Sɔm kowo wi, u bu wisa u nɛɛ, i ku nanda, i ku wurura. Gusunɔ, bɛsɛn baaban Yinniwa u bɛɛ yi k̄a. Na raa bɛsɛn gobi yi mwa.

Yen biru u bu Simeɔ yarama.

24 Ma u bu duusia Yosefun yɛnuɔ u dera ba ben k̄ori kpakia, u maa ben ketekunu taka w̄ɛ.

25 Ma Yosefun maa be, ba ben k̄ɛnu sɔɔru mɔ sere u ka tunuma sɔɔ sɔɔ, domi ba nua ma sanna ba koo di ka wi.

26 Ye Yosefu u tunuma yera ba da ba yiira ba nùn k̄ɛ ni w̄ɛ.

27 Ma u ben alafia bikia u nɛɛ, bɛsɛn durɔ tɔkɔ win gari i gerua mi, u bw̄a do? U w̄a hunde sɔɔ sere ka t̄ɛ?

28 Ba nùn wisa ba nɛɛ, bɛsɛn tundo, wunen b̄ɔɔ u w̄a hunde sɔɔ, u bw̄a do. Ma ba kpa m nùn yiira.

29 Ye Yosefu u nɔni seeya u win wɔnɔ Benyamεε wa, yera u bikia u nεε, bεεn wɔnɔ win gari i man sɔɔwa mi, wiya mini?

Ma u Benyamεε domaru kua u nεε, Gusunɔ u nun durom kua nen bii.

30 Ma u seewa fia u bu deri u da u swī dii sɔɔwɔ, domi win wɔnɔn kīra nūn nenua too too.

31 Ye u swī u kpa, u wuba ma u yarima. Ka mε, u maa tii dam kāawa u ku ka swī ben wuswaaɔ. Ma u wooda wē bu ka dīa ni na.

32 Ma u sina nenem, win maabu ka wɔnɔ maa nenem, Egibitigii be ba ra maa ka nūn di, be maa nenem. Domi Egibitigibu ba ku ra kā bu ka Heberuba di sannu yèn sɔ ba bu garisi disigibu.

33 Yosefu u win maa be sinasia nge mε ba ka kerane saa gbiikoon di sere ka dāakawɔ. Ma ba mεerina ka biti ye u ka bu sinasia.

34 Ma ba bu dīa ni wεemɔ ni nu wāa Yosefun tabulu wɔllɔ, adama Benyamεεginu nu sāawa beginun nɔn nɔɔbu. Ma ba di ba nɔra ba nuku dobu kua.

Yosefu u win maabu yina beria ka win nɔra

44

1 Yosefu u win yɛnun sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nεε, a tɔn ben saakiba yibio nge mε ben baawure u koo kpī u sɔbe, kpa a ben baawuren gobi wesia win saakio.

2 Kpa a nen nɔra ye ba kua ka sii geesu doke ben yākabun saakio ka sere maa win dīanun gobi.

Sɔm kowo wi, u kua kpuro nge mε Yosefu u nūn sɔɔwa.

3 Bururu yam sāreru ba bu kara ba doona ka ben ketekunu.

4 Ye ba swaa wɔri n ñ tε, yera Yosefu u win sɔm kowo wi sɔɔwa u nεε, a tɔn be naa swīyo kpa a bu sɔ a nεε, mban sɔna ba bu gea kua ma ba kɔsa wesia.

5 Ba ñ yē ma nɔra yera nε wunen yinni na ra ka tam nɔ, kpa n ka wa ye ya wee sia? Mban sɔna ba kɔsa yenin bweseru kua.

6 Ma sɔm kowo wi, u bu naa swīi. Ye u bu naamwε, u bu gari yi sɔɔwa.

7 Ba nūn wisa ba nεε, mban sɔna a gari yinin bweseru gerua. Sere ka Gusunɔ wi sa sāmɔn yīsiru, sa ñ yenin bweseru kue.

8 Bεε be sa ka nun gobi yi a duari bεεn saakiba sɔɔ naawa saa Kananin di, bεsεra sa ko maa sii geesu ñ kun mε wura gbeni wunen yinnin dirun di?

9 Yen sɔ, wìn mi a nɔra ye wa, yēro u gbi, kpa bεε be sa tie, su ko wunen yobu.

10 Ma sɔm kowo wi, u bu wisa u nεε, ya wā ye i gerua. Adama win mi na nɔra ye wa, wi turowa u koo ko nen yoo. Bεε be i tie, kpa i doona.

11 Ma ben baawure u win saaki yi temɔ ka sendaru u kusia.

12 Ma sɔm kowo wi, u na u saaki be mεera mεera saa bukurogian min di n ka girari ben yākabugiaɔ. Ma u nɔra ye wa Benyamεεn saakio.

13 Ma ba ben tiin yabenu nenua ba kasuka nuku sankiranun sɔ. Yera ba maa ben ketekunu sɔmunu sɔbi ba wura wuuɔ.

Yuda u suuru kanamɔ Benyamεεn sɔ

14 Yuda ka wigibu ba tunuma Yosefun yɛnuɔ ba deema u ñ gina yara. Ma ba yiira win wuswaaɔ.

15 Yosefu u bu sɔɔwa u nεε, mban bwesera i kua mε. I ñ yē ma tɔnu nge nε u koo kpī u wa ye ya wee sia?

¹⁶ Ma Yuda nùn wisa u nEE, yinni, yen yerà kon maa gere su ka yari taaren di. Domi Gusunò u sun wa ma sa sãa taaregibu. Tẽ a sun mɔɔ su ko wunen yobu, bESE ka win mi ba nɔra ye wa.

¹⁷ Yera Yosefu u nEE, su ku wa mE bu nEE, nENA na yen bweseru kua. Adama win mi ba nɔra ye wa, wiya u koo ko nen yoo. N n men na, bEE be i tie, i gɔsiro yenuò ka bɔri yendu i BEEN tundo deema.

¹⁸ Ma Yuda u maa Yosefu susi u nEE, a suuru koowo yinni, nà n maa gãanu gerua, a ku mɔru ko, domi a sãawa nge Egibitin sunò.

¹⁹ Yinni, wuna a sun bikia a nEE, sa tundo mɔ? Sa wɔnɔ mɔ?

²⁰ Ma sa nun wisa sa nEE, sa tundo mɔ u tɔkɔ kua, ka wɔnɔ turo wi ba mara tɔkoru sɔɔ. Bii win mɔɔ u gu, wi turowa u tie win meron bera gia. Besen tundo wi, u maa nùn kĩ too.

²¹ Ye sa yeni gerua, yinni, ma a nEE, su ka nùn na wunen mi, a nùn wa ka nɔni.

²² Ma sa wisa sa nEE, n n koorɔ bii wi, u besen tundo deri, domi ù n nùn deri, tundo wi, u koo gbi.

²³ Ma a sun sɔɔwa a nEE, sà kun ka nùn sisi, su ku ra nE wunen mi.

²⁴ Saa ye sa tura besen tondon mi, sa wunen gari yi nùn sɔɔwa.

²⁵ Sɔɔ mEerun biru ma u nEE, su gɔsirama mini su ka maa nùn dīanu dwia fiiko.

²⁶ Yera sa nùn wisa sa nEE, sa ñ dɔɔ ma n kun mɔ ka besen wɔnɔ sannu, domi sa ñ kpẽ su na wunen wuswaaɔ n kun ka wi.

²⁷ Ma besen tundo u sun sɔɔwa u nEE, sa yẽ ma bibu yiruwa win kurɔ Raseli u nùn marua.

²⁸ Ben turo u yara yenun di, u ñ maa nùn wa sere ka gisɔ. U yīiyɔ ma gbeeku yaa ya nùn sɛre ya kasuka.

²⁹ Yen sɔ, sà n maa nùn yiruse wi suari, ù n nua wahala gaa ya nùn deema, nuku sankiranu koo be nùn go, domi u tɔkɔ kua.

³⁰⁻³¹ Yen sɔ tẽ, yinni, nà n wura besen tondon mi, bii wi sari, sa ko de durɔ tɔkɔ te, tu gbi ka nuku sankiranu bii win kīrun sɔ.

³² Yen biru nE wi na gari mò mini, nENA na tii bii wi sɔbi, domi na nEE, nà kun ka nùn wurame, n kua nen sɔmunu sere ka baadommaɔ.

³³ Yen sɔ tẽ, na nun kanamɔ a man koowo yoo bii win ayerɔ, kpa wi ka be ba tie bu gɔsira yenuò.

³⁴ Domi na ñ yẽ amɔna kon besen tundo tusia nà n sãa bii wi sari. Gusunò u ku de nen nɔni yi wa kɔsa ye ya koo durɔ tɔkɔ te deema.

Yosefu u tii win maabu tusia

45

¹ Yosefu u den kpana u tii nENE Egibitigii be ba wãa mi kpuron wuswaaɔ. Yera u wooda wE u nEE, bu yario min di.

Ma be kpuro ba yara ba bu deri wi ka win maabu u ka tii bu tusia.

² U wura kua sere Egibitigii be ba wãa turuku mi, ba ye nua, ma ba ye sunɔn yenugibu sɔɔwa.

³ Yosefu u win maabu ka wɔnɔ wi sɔɔwa u nEE, nENA Yosefu. Besen baaba u wãa hunde sɔɔ?

Adama ba kpana bu nùn wisi domi berum bu mwa win wuswaaɔ.

⁴ Ma u nEE, i suuru koowo i susima nen bɔkuu.

Ye ba nùn susi, yera u bu sɔɔwa u nEE, nENA BEEN wɔnɔ Yosefu wi i dɔra ba ka na Egibiti mini.

⁵ Tē, i ku nuki sankira, i ku maa taare wēena ye i ka man dāra. Domi Gusunōwa u dera na na mini n ka bēe faaba ko.

⁶ Wee, gōo ten wōo yirusewa sa dōo mini. N maa tie wōo nōobu yē sōo goo kun kpē u duure u sere gē.

⁷ Gusunōn sinara na ka na tem mini n ka bēe dīanu berua kpa n bēe yara gōo ten di n bēen bweseru faaba ko.

⁸ N n bēe i dera na na mini. Gusunōwa u dera na na, ma u man kua Egibiti sunōn yenu yēro ka win ye u mō kpuron wirugii ka sere maa tem mēn wirugii.

⁹ Yen sō, i gōsiro fuuku bēsen tundo mi, i nūn sō i nēe, amēniwa nē win bii Yosefu na gerua, Gusunō u man kua Egibitin tem wirugii, u de u na fuuku.

¹⁰ U n na kon de u sina Goseniō kpa u n wāa nēn bōkuo, wi ka win bibu ka win debuminu ka win yāanu ka win ketēba ka win ye u mō kpuro gesi.

¹¹ Yēn bukata u mō kpuro kon nūn wē, domi gōōra maa tie wōo nōobu. U n wāa nēn bōkuo, gōo te, ta n maa bu goomō ka win yēnugibu ka win ye u mō kpuro.

¹² Bēe kpuro ka wunen tii Benyamee, i wa ka nōni ma nēna Yosefu, nē wi na ka bēe garī mō mini.

¹³ N n mēn na, i doo i bēsen tundo sō nge mē nēn yiiko ya nē Egibitiō ka ye i wa mini kpuro. I doo fuuku i nūn tama.

¹⁴ Yen biru Yosefu u win wōnō Benyamee nēnuu u bōkasi wīirō, ma u swī. Benyameen tii u maa swī mi ba bōkasine.

¹⁵ Ye u Benyamee yōsu, yera u win maa ben baawure bōkasi u sōsu u ka swīisimō. Yen biruwa ba ka nūn gari kua.

Egibiti sunō u Yakōbu sokusia u na Egibitiō

¹⁶ Ye Egibiti sunōn yēnugiba nua ma Yosefun maaba tunuma, yera ya sunōn tii ka win tambu dore.

¹⁷ Ma u Yosefu sōōwa u nēe, a wunen maa be sōōwō bu ben ketēkunu sōmunu sōbio bu da Kananin temō.

¹⁸ bu ka bēen tundo ka bēen yēnugibu na nēn turuku. Kon bu tem gem wē kpa ba n dīa geenu mō ba n dimō.

¹⁹ A maa bu sōōwō bu Egibitin sarētiba suo bu ka da bu bēen tundo ka ben kurōbu ka ben bibu suama.

²⁰ Bu ku wurua ben ye ba koo derin sō, domi gāa ni nu gea sāa Egibiti mini, niya nu koo ko beginu.

²¹ Ma Isirelin bii be, ba kua mē. Yosefu u bu sarētiba wē ma u bu dīanu kusenu kua ni ba koo di swaao nge mē sunō u gerua.

²² U ben baawure yabe kpaaru kā. Adama yabe kpaanu nōobuwa u Benyamee kā ka sii geesun gōbi gooba wunōbu (300).

²³ Ma u ben tundo Egibitin gāa geenu mōrisia u nu ketēkunu wōkuru sōbi. U dīanu sua u bu wē ka kuse ni ba koo di swaao bā n wee Egibitiō. Ma u maa ni ketēku ninu wōkuru sōbi.

²⁴ Yen biru u dera win maa be, ba swaa wōri. Ma u bu sōōwa u nēe, i suuru koowo, i ku ra sanna swaao.

²⁵ Ma ba doonama saa Egibitin di ba na ben tundo Yakōbun mi Kananio.

²⁶ Ye ba tura, ba nūn sōōwa ba nēe, Yosefu kun gu, u wasi. Wiya u mam Egibitin tem kpuro kpare.

Ye Yakōbu u nua mē, u kpana u bu wisi, domi u n naane kue ye ba nūn sōōmō.

²⁷ Adama ye ba nūn kpuro saaria ye Yosefu u bu sōōwa, ma u sarēti be wa be u mōrisiama bu ka nūn suama, yera win bwēra den yēmia ma win dam wurama.

²⁸ Yera u nee, wee tē, nen bii Yosefu u wāa hunde sōo, nen bwēra kpuna tē. Kon da n nūn wa n sere gbi.

Yakabu ka win tambu ba da Egibiti

46

¹ Yakabu wi ba mō Isireli u seewa u swaa wōri ka ye u mō kpuro u tura Beri Sebaa. Miya u Gusunō yākuru kua nge mē win tundo Isaki u ra raa ko.

² Yera wōkuru Gusunō u ka nūn gari kua kāsiru sōo u nee, Yakabu, Yakabu. Ma u wura u nee, ne wee.

³ Ma Gusunō u nee, nēna Gusunō, wunen tondon Yinni. A ku berum ko, a doo Egibiti mi, domi miya kon nun ko bwese bakarun nuuru.

⁴ Nen tii kon ka nun da kpa n maa ka nun wurama. Yosefun nōmu sōora kaa gbi.

⁵⁻⁶ Yakabu ka win tambu kpuro ba seewa Beri Seban di, ma win biba nūn doke sareti sōo ka ben tiin bibu ka ben kurabu. Sareti be, Egibiti sunōwa u bu mōrisiama bu ka bu sua. Yen biru ba ben yaa sabenu gura ka ben dukia ye ba wa Kananin temo. Ma ba doona Egibiti,

⁷ wi ka win bii tōn durabu ka tōn kurabu ka maa win debuminu, win yenugibu kpuro gesi.

Yakabun tambu

⁸ Be ba sāa Yakabun bweseru be ba na Egibiti, ben yīsa wee. Rubeni, win bii gbiikoo,

⁹ ka win bibu Enōku ka Paalu ka Hēsironi ka Kaami.

¹⁰ Simeō ka win bibu Yemuēli ka Yamini ka Ohadi ka Yakini ka Sokaa ka sere Sōolu win mero u sāa Kananigii.

¹¹ Lefi maa ka wigibu Gēsōni ka Kehati ka Merari.

¹² Yuda ka wigibu Eri ka Onani ka Sela ka Peresi ka Seraki. Adama Eri ka Onani ba gu Kananin temo. Ma ben wōnō Peresi wi, u Hēsironi mara ka Hamulu.

¹³ Isakari ka maa wigibu Tola ka Pufa ka Yoobu ka Simuroni.

¹⁴ Sabuloni maa ka wigibu Seredi ka Eloni ka Yalēli.

¹⁵ Beni ka sere win bii tōn kurō Dina ba sāa Lean bibu be u Yakabu marua Padanaramuo. Be ka ben bibu ba sāawa mi tōnu tēna ka ita.

¹⁶ Gadi ka maa wigibu Sifioni ka Hagi ka Suni ka Esiboni ka Eri ka Arodi ka Areli.

¹⁷ Aseē ka maa wigibu Yimina ka Yisifa ka Yisifi ka Beria ka ben sesu Seraki. Ma Beria u Heberu mara ka Maakieli.

¹⁸ Bera ba sāa Yakabun bweseru be ba maa marura Silipan min di. Be kpuro ba sāawa tōnu wōkura nōbu ka tia. Silipa wi, u sāawa Lean yoo wi Labani win tundo u nūn wē.

¹⁹ Yosefu ka Benyamēewa ba sāa Raselin bibu.

²⁰ Yosefu u wāawa Egibiti u ka Manase ka Efaraimu mara. Bii ben meron yīsira Asinati. U sāawa Potifera, Onin yāku kowon bii.

²¹ Ma Benyamēē u seewa u Bela mara ka Bekēē ka Asibeli ka Gera ka Namani ka Ehi ka Rōsi ka Mupimu ka Hupimu ka Aadu.

²² Be ba sāa Yakabun bweseru be ba maa marura Raselin min di, bera mi. Be kpuro ba kuawa tōnu wōkura nne.

²³ Biliha u bibu yiru mara, beya Danu ka Nefitali. Danu u seewa u Husimu mara.

²⁴ Nefitali u maa seewa u Yaseeli ka Guni ka Yesēē ka Silēmu mara.

²⁵ Bera ba sãa Yakɔ̀bu da Egibiti be ba maa marura Bilihan min di. Be kpuro ba sãawa mi tɔmbu nɔɔba yiru. Biliha wi, u sãawa Raselin yoo wi Labani win tundo u nùn wē.

²⁶ Tɔn be ba ka Yakɔ̀bu da Egibiti be ba sãa win tiin yem, ba sãawa tɔnu wata ka nɔɔba tia, win bibun kurɔ̀bu baasi.

²⁷ N deema Yosefu u maa bibu yiru mara Egibiti mi. Ma Yakɔ̀bu tɔmbu be ba sãa win yem ba ka wãa Egibiti, ben geera kua tɔnu wata ka wɔkuru.

Yakɔ̀bu ka win tɔmbu Egibiti

²⁸ Ye ba sisi mi, yera Yakɔ̀bu u Yuda gɔra u da u Yosefu sɔ ma u dɔɔ Goseni gia.

²⁹ Ma Yosefu u win keke ye dumi gawe dua u ka da Goseni u ka win tundo Isireli yinna. Ye ba yinna u nùn gaba wĩro u bɔkasi ma u swĩisi n ka te.

³⁰ Ma Yakɔ̀bu wi ba maa sokumɔ Isireli, u Yosefu sɔɔwa u nɛɛ, baa nà n gu gisɔ, ya n taare, domi na wunen wuswaa wa, na maa wa ma a wãa hunde sɔɔ.

³¹ Yera Yosefu u win maabu ka sere maa win tondon yenugii be ba tie sɔɔwa u nɛɛ, na kon da n sunɔ nɔɔsia ma bɛɛ nen tondon yenugibu i tunuma, bɛɛ be i raa wãa Kananin temɔ.

³² Kon nùn sɔ ma yaa sabenun sɔmbura i ra ko. I maa ka bɛɛn yãanu ka bɛɛn ketɛba na, ka sere bɛɛn ye i mɔ kpuro.

³³ Yen sɔ, ù n da bɛɛ bikia u nɛɛ,

³⁴ sɔmbu terà i ra ko, i nùn wisio i nɛɛ, yaa sabenun nɔɔriba bu sãa bɛɛn sɔmburu saa bɛɛn birun di sere ka gisɔ, bɛɛ ka bɛɛn baababa. Nge meya i ko wa i ka sina Gosenin temɔ, domi Egibitigiba ku ra sabe kparobu kã.

47

¹⁻² Yen biruwa Yosefu u win maa ben nɔɔbu sua ba da Egibiti sunɔn mi. Ma Yosefu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nen maabu ka nen tundo ba na saa Kananin tem di ka ben yãanu ka ben ketɛba ka ben ye ba mɔ kpuro. Wee, ba wãa Gosenin temɔ. Ma u win maa be Egibiti sunɔ tusia.

³ Sunɔ wi, u bu bikia u nɛɛ, sɔmbu terà i ra ko.

Ba nùn wisa ba nɛɛ, yaa sabena sa ra kpare, yinni. Meya maa bɛɛn baababan tii.

⁴ Ba maa nɛɛ, sa nawa su ka sina tem mi, domi yaka bekusu sari si bɛɛn yaa sabenu koo di, yèn sɔ gɔɔ te, ta Kananin tem neni. Yen sɔna sa nun kanamɔ a de su sina Gosenin temɔ.

⁵ Yera sunɔ wi, u Yosefu sɔɔwa u nɛɛ, wee, wunen tundo ka wunen maabu ba wɔma wunen mi.

⁶ Egibitin tem kpuro wee wunen nɔmuɔ. A de bu sina Goseni, domi min tema mu gea sãa. A n maa yē gaba kparabun hania mɔ be sɔɔ, a bu nen yaa sabenu nɔmu sɔndio.

⁷ Yen biru Yosefu u ka win tundo Yakɔ̀bu da Egibiti sunɔn mi, ba tɔbirina. Ma Yakɔ̀bu u sunɔ wi domaru kua.

⁸ Yera sunɔ u nùn bikia u nɛɛ, wunen wɔɔ nyewa mini.

⁹ Yakɔ̀bu u nùn wisa u nɛɛ, nen wɔɔ wunaa teeru ka wɔkura mi, min di na handunia dua, na maa sirenɛwa. Nen wɔɔ ga n dabi, ga n maa nuku dobu mɔ, meya ga n maa nen baababaguu tura ge ba kua sanam me ba wãa hunde sɔɔ.

¹⁰ Ma Yakɔ̀bu u kpan sunɔ domaru kua ba sere yara win min di.

¹¹ Yosefu u win tundo ka win maabu sin yeru kua, u bu tem wē Ramusesin bera gia mi n gea bo Egibitin tem sɔɔ, nge me sunɔ u raa nùn sɔɔwa u ko.

¹² Ma u win tondon yenugii be kpuro dɔanu wē nge me ben geera ne.

Gɔɔ bakaru

13 Sanam dɔɔ sanam wee, gɔɔra kpɛa tem mɛ sɔɔ. Baa dɛa bura kun maa waa. Egibitigibu ka Kananiɔ ba wururawa kpuro gɔɔ ten sɔ.

14 Ba ka ben gobi kpuro dɛanu dwa. Ma Yosefu u gobi yi menna u yi sunɔn yenuɔ.

15 Sanam mɛ gobi kpa Egibitiɔ ka Kananiɔ, Egibitigibu kpuro ba na ba Yosefu deema ba nɛɛ, a sun dɛanu wɛɛma. Mban sɔna sa ko gbi a n sun mɛɛra, domi bɛsɛn gobi kpa.

16 Yosefu u bu sɔɔwa u nɛɛ, i kun gobi mɔ, i man bɛɛn yaa sabenu wɛɛma kpa n bɛɛ dɛanu wɛ.

17 Ba ka ben dumi ka yāanu ka bonu ka nɛɛ ka ketekunu Yosefu naawa. Ma u ka ye kpuro bu dɛanu kɔsina. Nge mɛya ba ka ben sabenu kpuro dɛanu kɔsina wɔɔ ge.

18 Ye wɔɔ ge, ga doona, ba kpa na Yosefun mi, ba nɛɛ, yinni, sa n kpɛ su nun gāanu berua. Bɛsɛn gobi kpa, bɛsɛn yaa sabenu kpuro maa waa wunen mi. A yɛ ma gāanu kun maa sun tie ma n kun mɔ bɛsɛn wasi ka bɛsɛn gbea.

19 Mban sɔna kaa n sun mɛɛra sa n gbiɔ, kpa bɛsɛn gbea yu kam ko. Yen sɔ, a ka sun dɛanu kɔsina kpa bɛsɛn gbea yu ko sunɔgia kpa su ko win yobu. A sun dɛa bweseru wɛɛyɔ su duure ni sa ko ra di sa n ka waa, kpa gbea ye, yu ku ko gbee diinu.

20 Ma Yosefu u Egibitigibun gbea kpuro sunɔ dwia, domi gɔɔra dera ba nùn ye dɛre. Yera tem mɛ kpuro mu kua sunɔgim.

21 Ma Yosefu u tumbu kpuro yarinasia u bu yoo sɔmburu koosia Egibitin tem kpuro sɔɔ.

22 Adama u n yāku kowobun gbea dwa, domi Egibiti sunɔ u wooda gaa mɔ ye ya dera u ra bu dɛanu wɛ. Yen sɔna ba n ben gbea dɛre.

23 Ma Yosefu u tumbu sɔɔwa u nɛɛ, gisɔ na bɛɛ dwa bɛɛ ka bɛɛn gbea i kua sunɔn yobu. Wee, na bɛɛ dɛa bweseru wɛɛmɔ i ka duure gbea ye sɔɔ.

24 Sanam mɛ dɛanu ra ye, i nu bɔnu koowo suba nɔɔbu, i sunɔ sube teeru wɛ kpa i suba nɛɛ tii yiya. Mi sɔra ko i bweseru wuna i ka duure kpa i ye ya tie di, bɛɛ ka bɛɛn tumbu.

25 Ma ba nɛɛ, wunen durom mɛ, mu sun faaba kua. Tɛ sa ko ko sunɔn yobu.

26 Nge mɛya Yosefu u ka wooda yen i yi, ye ya nɛɛ, ba n da Egibitin gbean dɛanu bɔnu ko suba nɔɔbu kpa sube teeru tu ko sunɔgiru. Wooda ye, ya waa sere ka gisɔ. Yāku kowobun gbea tɔnawa ya n kue wigia.

Ye Yakabu u kī bu nùn kua ù n gu

27 Yakabu wi ba maa sokumɔ Isireli ka wigibu ba sina Egibitin temɔ Gosenin bera gia. Ba dukia kpaasinamɔ mi, ba maruramɔ ba dabiamaɔ.

28 Yakabu u kua wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiru Egibitin temɔ. Ma win wāarun sanam kpuro mu kua wɔɔ wuna weeru ka nɔɔba yiru.

29 Ye win gɔɔ turuku kua, u win bii Yosefu soka u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nà n wunen kī geeru wa, na nun kanamɔ, a wunen nɔmu dokeo nɛn tɔbuɔ a ka bɔre ma a n man sikumɔ Egibitin tem mini.

30 Sanam mɛ kon kpuna n gbi n nɛn baababa deema, a nɛn goru suo a ka yari Egibitin di kpa a tu sike ben sikaɔ.

Yosefu u nùn wisa u nɛɛ, kon ko nge mɛ a gerua.

31 Yakabu nɛɛ, a bɔruo.

Ma Yosefu u bɔrua. Yen biru Yakabu u yiira win kpin yerun wiru gia u Gusunɔ siara.

*Yakabu u Efaraimu ka Manase domaru kua***48**

¹ Yeniba kpuron biru ba na ba Yosefu sɔɔwa ma win tundo kun bwāa do. Yera u win bibu yiru Manase ka Efaraimu sua ba da mi.

² Ye ba Yakabu nɔɔsia ma win bii Yosefu u na win mi, yera u kookari kua u seewa u sina win kpinu wɔllɔ.

³ Ma u Yosefu sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ Dam kpurogii u man kure Lusio Kananin temɔ ma u man domaru kua.

⁴ U nɛɛ, kon marura n dabilia kpa n ko bwese dabirun nuuru kpa u nɛn bibun bweseru tem mɛ wɛ ba n mu mɔ sere ka baadommaɔ.

⁵ Tɛ, Yosefu, wunen bibu yiru beni, Manase ka Efaraimu be ba nun marua Egibitin tem mini n ka sere nun swiima mi, ba kua negibu. Na bu mɛera nge Rubeni ka Simeɔ.

⁶ Adama bii be a mara benin biru, bera ba ko n s̄a wunegibu. Ben maabun yisa ba koo ka tubi di.

⁷ Na yeni mɔwa yɛn s̄o na wunen mɛro Raseli k̄i. Ye sa wee Padanin di u man gbiiriwa swaɔɔ Kananin temɔ ye n tie fiiko su ka Efarata du. Miya na n̄n sika. Efarata yera ba m̄o Betelehemu.

⁸ Ma Isireli u Yosefun bibu mɛera u nɛɛ, ber̄a mini.

⁹ Yosefu u win tundo wisa u nɛɛ, nɛn biba mi, be Gusunɔ u man k̄a.

Ma Isireli u nɛɛ, a de bu susima nɛn bɔkuɔ kpa n bu domaru kua.

¹⁰ N deema Isirelin n̄ni dam dwiyya tɔkɔrun s̄o. U n̄ maa kpɛ u yam wa s̄a s̄a. Yen s̄ona Yosefu u bu susisia win bɔkuɔ. Ma Isireli u ben baawure bɔkasi u s̄su.

¹¹ U Yosefu sɔɔwa u nɛɛ, na n̄ daa maa ȳiyɔ n nun wa. N wee, sere ka wunen bibɔ Gusunɔ u dera na wa.

¹² Ma Yosefu u bii be seeya saa win tundon taarun kɔkɔrun di, ma win tii u yiira win wuswaaɔ u siriru tem tura.

¹³ Yen biru u Efaraimu ȳɔrasia Isirelin n̄m dwarɔ, Manase maa win n̄m geuɔ.

¹⁴ Adama Isireli u win n̄m geu demia u s̄ondi Efaraimun wirɔ wi u s̄a yakabu. Ma u win n̄m dwaru s̄ondi Manasen wirɔ. N deema Isireli u yɛ s̄a s̄a ye u m̄o. U yɛ ma Manasewa u s̄a yeruma.

¹⁵ Ma u Yosefu domaru kua u nɛɛ,

Gusunɔ win wuswaaɔ nɛn baababa Aburhamu ka Isaki ba ben w̄aaru di, wiya u man kp̄ara saa nɛn marubun di sere ka gisɔ.

¹⁶ Win gɔrado u maa man w̄ara k̄sa kpuron di.

Gusunɔ wiya u koo wunen bii beni domaru kua.

Nɛn ȳisuru ka nɛn baababa Aburhamu ka Isakin ȳisina ba koo ka bu soku, kpa bu marura bu dabilia.

¹⁷ Sanam mɛ Yosefu u wa ma win tundo u win n̄m geu s̄ondi Efaraimun wirɔ, win nukura kun dore, yera u n̄mu ge nɛnua u gawa Efaraimun wirun di u s̄ondi Manasen wirɔ.

¹⁸ Ma u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, n̄ mɛ baaba, domi winiwa u s̄a yeruma. A wunen n̄m geu s̄ondio win wirɔ.

¹⁹ Adama u yina u nɛɛ, na yɛ mɛ, nɛn bii, na yɛ. Win tii u koo maa ko bwese bakarun nuuru. Adama win w̄nɔ koo n̄n kera. Wiya u koo ko bwese dabinun nuuru.

²⁰ U bu domaru kua d̄oma te, u nɛɛ, Isireliba b̄a n domaru m̄o, b̄ɛn ȳisa ba koo ka ko bu nɛɛ, Gusunɔ u nun koowo nge Efaraimu ka Manase.

Nge meya u ka Efaraimu gbiisia.

²¹ Ma Isireli u Yosefu sɔɔwa u neɛ, wee, na gɔɔ turuku kua. Adama Gusunɔ u ko n ka beɛ wāa kpa u ka beɛ wura beɛn baababan temɔ.

²² Miya kon nun tem gam sosia me na ñ wunen maabu ka wɔnɔ wɛɛmɔ. Tem me, mu sāawa me na mwa Amɔreban nɔman di ka takobi ka tɛndu.

Yakɔbun gari dāaki

49

¹ Yen biru Yakɔbu u win bibu soka u neɛ, i mennama kpa n beɛ sɔ ye n koo beɛ deema amɛn biru.

² I na i nɔ nen bibu, i man swaa dakio.

³ Rubeni, wunɛ nen bii yeruma, a sāawa nen dam.

Wuna na mara nen aluwaasiru sɔɔ.

Wuna a yiiko ka dam bo nen bibu sɔɔ.

⁴ Adama a sāawa nge nim tora, a ñ gaya mɔ.

Yen sɔna a ñ kaa ko wunen wɔnɔbun wirugii.

Domɔ a ka nen kurɔ Biliha kpuna, a nen kpɔn yeru disi doke.

⁵ Wunɛ Simeɔ ka Lefi, daa tia i mɔ.

I ra beɛn takobi suewa ka gbana i ka kɔsa ko.

⁶ Beɛn mɔrun sɔ i tɔmbu go.

Beɛn nuku kɔsurun sɔ

i ketɛ kinɛnun naa sɔinu bɔɔra.

Yen sɔ, nen gɔru gu ku raa du

beɛn kankam wesianɔ sɔɔ.

Nen bwɛra yu ku raa ka beɛ mɛnɛ.

⁷ Beɛn mɔru yu ko bɔrura yɛn sɔ ya sāa gbanagia.

Meya maa ka beɛn nuku gbisibu yɛn sɔ bu ñ wɔnwɔndu mɔ.

I ko n yarinɛwa beɛn tem kpuro sɔɔ.

⁸ Wunɛ maa Yuda, wunen maabu ka wɔnɔbu ba koo nun siara.

Kaa wunen yiberɛban wɔinu taare.

Wunen tundo bisibu ba koo nun yiirawa.

⁹ Yuda nen bii, a sāawa nge gbee sunɔ kpɛmbu,

ge ga yaa gooma ga wee,

kpa gu kpam wura gu yaa sākiria.

A sɛ nge gbee sunɔ mɛro.

Wara koo kaku u nun besu.

¹⁰ Banda kun doonɔ wunen bweserun di.

Sina bɔra kun kisiramɔ wunen nɔmun di,

sere Silo ù n tunuma,

kpa bwesenu kpuro nu nùn mɛm nɔɔwa.

¹¹ Wunen resɛm ya koo kuura

sere a wunen ketɛku ka gen buu sɔri mi.

Yen marum mu koo nun tam wɛ mu n kpā

sere a ka mu wunen yānu tea nge nim.

¹² Kpa wunen nɔni yi n sɔri tam mɛn sɔ.

Kpa wunen donnu nu n buriri bom bekum sɔ.

¹³ Wunɛ maa Sabulonɔ, kaa n wāawa nim wɔkun goorɔ mi goo nimkusu ra yɔre.

Wunen tem mu ko n teriewa sere Sidoni gia.

14 Isakari, wunε a s̄awa nge keteku damguu.

A ra k̄a a n w̄a tem n̄o bura yenun baaba s̄o.

15 A wa ma mi a w̄ere n w̄a.

Tem mε, mu maa gea s̄a.

Yen s̄na a wura a s̄munu sua kpa a yoo s̄omburu ko.

16 Wunε maa Danu, wuna kaa n da wunen bweserun gari wunanε Isireliban suunu s̄o.

17 Kaa n s̄awa nge surak̄aru swaa s̄o,

te ta dumin naa s̄inu dw̄εm̄o,

maas̄obu bu ka fukura yin w̄ollun di.

18 Yinni Gusun̄o, na wunen faaba ȳiȳo.

19 Wunε maa Gadi, wεr̄o dabira ta koo nun w̄ori,

adama kaa bu kamia a gira.

20 A s̄εε, wunε maa, wunen tem mu ko n d̄ia geenu m̄o.

Sina dima kaa n da di.

21 Wunε maa Nεfitali, a s̄awa nge gina ye ya tii m̄aru k̄i,

ya maa bii buranu marum̄o.

22 Wunε Yosefu, a s̄awa nge keteku gbeeku ge ga w̄a bwian b̄oku.

A s̄awa nge keteku buu ge ga w̄a guurun ḡar̄o.

23 Yibεr̄eba ba nun n̄o kuura,

ba nun w̄ori ka m̄aru,

ba nun s̄εnu twee.

24 Adama wunen tenda kun wurure

ȳen s̄o nen Yinni, Gusun̄o Dam kpurogii, u wunen n̄oma dam k̄a.

Wi, wi u Isireliba kpare,

u bu ganua nge kpee bakaru,

25 wiya u koo nun somi u nun domaru kua,

kpa gura yu nun n̄εya,

kpa nim mu n yiba bw̄iȳo yi a m̄o wunen tem s̄o.

U koo maa wunen kur̄abu ko bii m̄erobu,

kpa wunen sabenu nu ma.

26 Wunen domaru ta koo wunen baababagiru kera.

Ta kp̄a ta guunu kpuro kere.

Doma te, ta ko n nun w̄asiwa, Yosefu,

wunε wi a s̄a nenem wunen maabu s̄o.

27 Wunε maa Benyamεε, a s̄awa nge demaku

ge ga ra n yaa goom̄o bururu ka yoka ga n temm̄o.

28 Nge m̄eya Isireli u ka win bibu domaru kua nen̄enka. Ye u maa bu s̄owa, yera mi. Bii beya ba kua win bwese k̄eri w̄akura yiru ye.

Yak̄abun ḡo

29 Yen biru Yak̄abu u win bibu yiire u n̄εε, na d̄o n nen t̄ambu deema ḡarīo. I man sikuo nen baababan sikir̄o, kpee w̄aru s̄o ge ga w̄a Eforoni H̄etin gber̄o.

30 Kpee w̄aru gera ga w̄a Makpelan gber̄o, Manden deedeeru Kananin tem̄o. Gbee tera Aburahamu u dwa Eforoni H̄etin mi, tu ka ko win t̄ambun siku yeru.

31 Miya ba Aburahamu sikua ka win kur̄o Saaraa, ka maa Isaki ka win kur̄o Rebeka. Miya na maa Lea sikua.

32 Ba gbee te ka ten kpee w̄aru ge dwawa H̄etiban mi.

33 Sanam mε Yak̄abu u win bibu gari yi s̄owa u kpa, yera u win naasu sua u s̄ondi kpin yeru w̄oll̄o ma u gu u da u win baababa deema.

Yak̄abun sikubu

50

1 Yera Yosefu u da u win tundo sere u swāisimō.

2 Ma u win tiin doktoroba yiire bu win tondon goru tim sawa tu ku ka kōsi. Ma ba tu tim me sawamō

3 n ka kua sōo weeru. Egibitigiba gōo wooru sina sere sōo wata ka wōkuru.

4 Sanam me ba gōo woo ten baa kpa, Yosefu u Egibiti sunon yenugibu sōowa u nee, i suuru koowo, nā n kīi geeru wa been mi, na kī i man suno sōowa i nee,

5 nen tundo u ka man arukawani bōkua u nee, wee, u koo gbi. Ma u man bōrusia u nee, ù n gu, n ka nùn doo n sike siki te u gba sōo Kananin temō. Yen sōna na kī n da mi, n nùn sike, kpa n gōsirama.

6 Yera suno u nùn wisa u nee, a seewo a da a wunen tundo sike nge me u nun bōrusia.

7 Yosefu u seewa u da u ka win tundo sike. Egibiti sunon sam kowobu kpuro ba nùn swī ka win yenun wirugibu ka Egibitin wirugibu

8 ka Yosefun yenugibu ka win maabu ka wōnō, win tondon yenugibu kpuro gesi. Bibu ka yāanu ka keteba tanawa ba deri Goseniō.

9 Kēke be dumi gawe ka maasōbu ba maa Yosefu swīi sere tōn wōru ge, ga kpēa n banda.

10 Ye ba tura doo soo yerō te ba ra soku Atadi, Yuudenin daarun guruō, miya ba nōogiru sua tāa tāa ba gōo wuri mō. Ma Yosefu u win tondon gōo wooru sina mi, sōo nōōba yiru.

11 Kananin temgibu ba gōo woo te wa Atadin doo soo yeru mi, ma ba nee, wee, Egibitigibu ba ko n damgii goon gōo mō.

Yen sōna ba doo soo yee te soka Abeli Misiraimu ka ben barum. Ta wāawa Yuudenin daarun guruō.

12 Nge meya Yakōbun biba kua ye u bu yiire.

13 Ba win goru sua ba ka da Kananin temō ba sikua kpee wōru sōo Makpelaō. Kpee wōru ge, ga wāa gberu garu sōo Manden deedeeru te Aburahamu u dwa Eforoni Hetin mi, tu ka ko win tōmbun siku yeru.

14 Ye Yosefu u win tundo sikua u kpa, u gōsirama Egibitiō ka win maabu ka be ba ka nùn da kpuro.

Yosefu ka win maabu Yakōbun gōon biru

15 Ye Yosefun maaba wa ben tundo u gu, yera ba nee, sōrōkudo Yosefu koo sun tusi kpa u sun kōsa kpuro kōsie ye sa raa nùn kua.

16 Ma ba nùn gōria ba nee, beeen tundo u sere gbi u sun wooda yeni wē

17 u nee, su nun gari yini sō, a be gem mō, a ka sun suuru koowo a beeen durum ye kpuron gari wunō wunen gōrun di, domi sa nun torari. Yen sō, a sun suuru kuo beese be sa Gusunō, wunen baaban Yinni sāmō.

Sanam me Yosefu u gari yini nua u swī.

18 Yera win maa ben tii ba da ba yiira win wuswaaō ba nee, a sun garisio wunen yobu.

19 Ma Yosefu u bu sōowa u nee, i ku berum ko, na ñ Gusunō.

20 Kōsa i raa bwisika i man kua, adama Gusunō u kōsa ye gōsia gea u ka tōn dabinu faaba kua nge me sa waamō gisō.

21 N n men na, i ku berum ko, kon bee ka beeen bibu nōōri.

Ma u bu nukuru yemiasia ka gari dori.

22 Yosefu u sina Egibitiō wi ka win tondon yenugibu. Win wāarun sanam kpuro kuawa wōō wunōbu ka wōkuru (110).

²³ U Efaraimun bibu wa sere ka win debuminɔ. Meya u maɔ Manasen bii Makirin bibu wa u sɔndi win taarɔ.

²⁴ Yen biru u win maabu sɔɔwa u neɛ, na kon gbi adama Gusunɔ u koo na u beɛ yara tem men di, kra u ka beɛ da tem me sɔɔ, mèn nɔɔ mwɛɛru u Aburahamanu ka Isaki ka Yakɔbu kua.

²⁵ Ma u bu sɔɔwa u neɛ, i bɔruo ma Gusunɔ ù n na u beɛ yara mi n toma minin di, i ko nen kukunu sua i ka doona.

²⁶ Yosefu u kuawa wɔɔ wunɔbu ka wɔkuru u ka kpuna u gu. Yera ba win goru tim sawa ba doke kprakororu sɔɔ Egibitiɔ.

ISIRELIBAN YARIBU YORUN DI

Ba tire te soka Yaribu yèn sō tera ta sun sōmō nge mē Gusunō u ka Isireliba yara Egibitin di mi ba yoru dimō. N deema gōra ta ka Isireliba da Egibiti mi. Gō ten biru, ba sina mi, ba marura. Adama amen biru Egibitin sunō u bu yoru diisia, ma Gusunō u ben weeweenu nua. Yera u kparo goo gōsa be sō, u ka bu yara yoo ten di. Kparo wiya Mōwisi. Nōni swāa dabira Yinni Gusunō u Egibitigibu kpēe ba sere wura ba Isireli be yōsu. Ma ba yara Egibitin min di. Ba da ba wāa gbaburō. Miya u wure u gerua u sire ma ba ko n sāa win tōmbu. Adama ba nūn mēm nō sariru koosi nān dabinu. Sanam mē Mōwisi u yōwa Sinain guurō Yinni Gusunō u nūn woodaba wē ka sere maa win kuu bekurugirun kpunaa. Tire ten wii goberu ta ka kuu bekurugii ten sōmburu yā.

Tire ten kpunaa

1. Mōwisin marubu ka win sokuru Gusunōn sōmburu sō, wiru 1n di sere wiru 4.
2. Gusunō u Isireliba yara yorun di, wiru 5n di sere wiru 18.
3. Gusunō u ka Isireliba arukawani bōkua, wiru 19n di sere wiru 31.
4. Isireliba ba mēm nōbu sariru kua, wiru 32n di sere wiru 33:6.
5. Gusunō u wāa Isireliban suunu sō, wiru 33:7n di sere wiru 34.
6. Swaa ye Isireliba ba koo swī bu ka ben toranun suuru wa, wiru 35n di sere wiru 40.

GUSUNO U ISIRELIBA YARA EGIBITIN DI

Isireliba ba yoru dimō Egibitiō

¹ Yakōbu wi ba maa sokumō Isireli, win bibun yīsa wee, be ba ka nūn na Egibitiō, ben baawure ka win kurō ka bibu.

² Beya Rubeni ka Simeō ka Lefi ka Yuda

³ ka Isakari ka Sabuloni ka Benyamee

⁴ ka Danu ka Nefitali ka Gadi ka Asee.

⁵ Yakōbun bibu ka win debumii ni, ba sāawa tōnu wata ka wōkuru. N deema Yosefu, wi, u wāa Egibitiō sanam mē.

⁶ Sanam dōo sanam wure Yosefu ka win maabu ka be ba wāa win waati sō kpuro ba gu.

⁷ Ma Isirelin bii be, ba marura ba dabia ba teria ba yiba tem mē sō ba kua damgibu.

⁸ Yen biru sunō kpao u bandu di wi u kun Yosefun wāarun gari gee yē.

⁹ Yera u win tōmbu sōwa u nee, Isireliba wee, ba sun dabiru kere ba maa sun dam kere. N n mēn na, kari baka sa tii derie.

¹⁰ Tabu bū n da seewa ba koo besen werōbu somi bu ka sun tabu ko. Bā n kpa bu sere sun kisirari bu doona. Yen sō, i de su bu bwisi gee kasua su ka ben marubu yōrasia kpa bu ku maa dabiru sosi.

¹¹ Ma ba bu sōman wirugibu gosia be ba koo bu yoo sōm sēsəginu koosia. Nge meya ba kua ba ka wuu marosu bana si ba sokumō Pitomu ka Ramusesi, si su kua Egibiti sunōn dukia beru yenu.

¹² Adama nge mē ba bu nōni sōmō, nge meya ba maa dabiamō ba sosimō. Ma Egibitigibu ba bu tusa n banda.

¹³ Ma ba bu yoo sōmburu doke.

¹⁴ Ba birikiba muramō ka sōndu, ba maa gbee sōma baayere mō. Ma ben wāara sēsia domi ka nuku kōsura ba ka bu sōma ye kpuro koosiamō.

Egibiti suno u Isireliba nani sɔɔmo

¹⁵ Ma Egibiti suno u Heberuban marusio beni, Sifira ka Pua sɔɔwa u neɛ,

¹⁶ i n Heberuban kurabu marusiamo, i n wa bii ton durawa ba mara, i nun goowo. N n ton kuron na, i nun derio u n wa.

¹⁷ Adama marusio be, ba Gusuno nasie. Yen sɔna ba n kue nge me suno wi, u bu yiire. Ba bii be kpuro deriwa.

¹⁸ Ma u bu soka u neɛ, mban sɔna i ka kua me, i dera bii be, ba wa.

¹⁹ Marusio be, ba nun wisa ba neɛ, Heberuban kurabu ba n saa nge Egibitigibu. Ben wasi yi sau. Ba ra mawa su sere tunuma.

²⁰⁻²¹ Ma Gusuno u marusio be durom kua u ben tii bibu ka yen sɔ ba nun nasie. Meya maa Heberu be, ba dabiamo ba dam sosimo.

²² Ma Egibiti suno u win tambu kpuro wooda we u neɛ, i Heberuban bii we ton durabu kpuro kpeyo daa baka te ba mo Nilu sɔɔ, kpa i bii we ton kurabu deri.

*Mowisin marubu***2**

¹ Durɔ goo wa Lefin bweseru sɔɔ, win kurɔ maa saa win bwese te.

² Yera saa ye sɔɔ, ye ba menna ka kurɔ wi, ma kurɔ wi, u gura sua u mara bii ton durɔ. U wa ma bii wi, u wa, ma u nun berua suru ita.

³ Saa ye bii wi kun maa beruro, u kpakoro bwigiru kua u tu kontaa ka daa swi swinu teeni, nim mu ku ka da mi, ma u bii wi sua u kpeɛ sɔɔ. U da u tu yi naa yarin suunu sɔɔ daa baka ten gooro.

⁴ Ma bii win sesu u da mi, u yo n desire u ka mɛera u wa ye n koo bii wi deema.

⁵ Saa ye sɔra Egibiti sunon bii ton kurɔ u na daaru mi, u ka wobure. Ma win yoba bosu daa ten bɔɔwo. Ye u kpakoro bwigii te wa, ma u yoo ben turo gora u ka tu na.

⁶ Yera u tu wukia u deema bii weera ta wa mi, ton durɔ, ta sumo. Ma wɔnwɔnda nun mwa u neɛ, Heberuban biiwa.

⁷ Yera bii win sesu besirama u sunon bii wi sɔɔwa u neɛ, a ki n da n nun goo kasuama Heberuban kurabu sɔɔ wi u koo nun bii wi nɔria?

⁸ Ma sunon bii wi, u neɛ, oo, a doo.

Yera wɔndia wi, u da u bii weɛ ten mero sokuma.

⁹ Ye u na, yera sunon bii wi, u neɛ, a bii wi moɔ a man nɔria, kon da nun yen kɔsiaru we.

Kurɔ wi, u bii weɛ te sua u ka da u nɔri.

¹⁰ Sanam me bii wi, u bɔm karabu tura, yera u ka nun wura, ma sunon bii wi, u nun kua nge win tin bii maruro. U tii sɔɔwa u neɛ, na nun yaramawa nim di. Yen sɔ, win yisira Mowisi.

Mowisi u yakura u da Madiano

¹¹ Sanam doo sanam wure, Mowisi u kpea. Yera u win mero bisibu Heberuba beram da, u wa ba som sesoginu mo. Ma u mam Egibitigii goo wa u ben turo soomo u ki u go.

¹² Yera Mowisi u mɛera gee ka gio, u n goo wa. Ma u Egibitigii wi so u go. U nun sikua yani seeri sɔɔ.

¹³ Yen sisiru u kram wura mi. Yera u deema Heberuba yiru ba sannamo. Ma u bu yakiana u wi u kun gem mo sɔɔwa u neɛ, mban sɔna a wunen beruse soomo.

¹⁴ Ma durɔ wi, u Mowisi wisa u neɛ, wara nun kua besen wirugii a ka sun siri. A ki a man gowa nge me a Egibitigii wi go?

Ye Məwisi u nua mε, berum nùn mwa. U nεε, ñ n mεn na, tɔmbu kpuro ba gari yi nua.

¹⁵ Saa ye Egibiti sunə u nua ye ya koorə yera u swaa kasu u ka Məwisi go. Adama Məwisi u yakura u doona min di u da u wāa Madianin temo. Səo teeru u da u sɔ dɔkɔ gaan bɔkuə.

¹⁶ Yera Madianin yaku kowon bii wəndiaba nɔɔba yiru ba nim takam na dɔkɔ mi, ma ba nim yibia sabenun nim naru yerə ben baaban sabenu nu ka nɔ.

¹⁷ Ma kparobu gaba na ba bu gire. Adama Məwisi u seewa u bu sanna u ben sabenu nim kã.

¹⁸ Saa ye ba gəsira yenuə, ben tundo Rewelin mi, wi ba maa mə Yetoro, u nεε, amona i ka yellu wama mε gisə.

¹⁹ Ba nùn wisa ba nεε, Egibitigii goowa u ka sun yina ye kparo be, ba sun gire, sere u mam sun nim taka u besen sabenu kã.

²⁰ Yera u win bii be bikia u nεε, mana durə wi, u sere wāa. Mban sɔna i ñ ka nùn nε. I doo i nùn sokuma u na u di.

²¹ Ye Məwisi u na u di ma u wura u ka sina durə win mi. Ma u nùn bii ben turo kã kurə, wi ba mə Sefora.

²² Kurə wi, u gura sua u Məwisi bii tən durə marua. Yera Məwisi u nùn yisuru kã ka win barum Gεεsɔmu, yen tubusiana, sɔɔ, domi u nεε, u sãawa sɔɔ tem tukumə.

Gusunə u Məwisi soka u ka Isireliba wəra

²³ Sanam dɔɔ sanam wure, Egibiti sunə wi, u gu. Saa ye sɔɔ, Isireliba ba weeweenu mə ba wuri mə ben yoo sɔma yen sɔ. Ben wuri yi, yi Gusunə girari,

²⁴ ma u ben weeweenu nua. N deema u ñ win arukawani duari ye u ka ben baababa Aburhamu ka Isaki ka Yakəbu bɔkuə.

²⁵ Yera u bu mεrima u ben wənwəndu wa.

3

¹ Saa ye sɔɔ, Məwisi u win dokiri Yetoro, Madianin yaku kowon sabenu kpare. U ka nu da yakasə sɔɔ duu yeru gia. Ma u tura sere guu te ba mə Horebuə te ba maa sokumə Sinai te Gusunə u tii gəsia.

² Yera Yinni Gusunən gɔrado * u ka nùn gari kua dɔɔ yarin di yi yi wāa awii gεen suunuə. Məwisi u mεera u wa wee, awii yi kpuro yi dɔɔ mə, adama yi ñ dɔɔ mwaaramə.

³ Ma u nεε, kon gera n kəsi baka te wawa, kpa n wa yèn sɔ awii yi, yi ñ dɔɔ mwaaramə.

⁴ Ye Yinni Gusunə u wa ma u gera u ka wa, yera u nùn soka saa awii yin suunu sɔɔn di u nεε, Məwisi, Məwisi.

Ma Məwisi u wura u nεε, nε wee.

⁵ Gusunə u nεε, a ku susima mini. A wunen salubata ye poto domi nena na wāa mini,

⁶ nε wi na sãa wunen sikadoba Aburhamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni.

Ma Məwisi u win wuswaa berua domi berum nùn mə u ka Gusunə mεeri.

⁷ Yinni Gusunə u kpan nεε, na nen tɔmbun nɔni swāaru wa be ba wāa Egibitiə. Na maa ben weeweenu nua dam mε ba bu dɔremən sɔ. Na ben nuku sankiranu yē.

⁸ Yera na sarama n ka bu wəra Egibitigibun nɔman di, kpa n ka bu da tem bakam gam sɔɔ mε mu gea sãa mu tim ka bom yiba. Tem mε sɔɔra Kananiba ka Hətiba ka Aməreba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba ba wāa.

* **3:2 Yinni Gusunən gɔrado** - Heberuba ba ku ra kã bu Gusunən yisuru soku. Yen sɔna ba yorua Yinni Gusunən gɔrado. N deema Gusunən tii tiwa u ka nùn gari kua.

⁹ Wee, na Isireliban weeweenu nua. Na maa dam me wa me Egibitigiba bu doremə.

¹⁰ A doo n nun gəri tē Egibiti sunən mi, a nen tambu Isireliba yarama win tem di.

Gusunə u win yīsiru Məwisi tubusia

¹¹ Məwisi u nūn wisa u nee, wara ra n ne n ka da Egibiti sunən mi, n Isireliba yara win tem di.

¹² Gusunə u nee, ko na n ka nun wāa. Sanam me a tən be yarama Egibitin di, guu tenin miya i ko na i man sā. Yeniwa ya ko n sāa yīreru a n ka yē ma nena na nun gəra.

¹³ Məwisi u Gusunə sōwa u nee, n n men na, kon da Isireliban mi, n bu sō n nee, bešen sikadoban Yinniwa u man gərīma ben mi. Adama bā n man bikia, aməna win yīsiru, mba kon gere.

¹⁴ Gusunə u nūn wisa u nee, nena wi na ra n wāa. A Isireliba wisio a nee, wi u tii sokumə Wi u ra n wāa, wiya u nun gərīma ben mi.

¹⁵ Məniwa nen yīsiru sere ka baadommao. Məya ba ko n da man soku sere ka ben bweserun bibə. Ma u kram Məwisi sōwa u nee, aməniwa kaa Isireliba sō a nee, ne wi na ra n wāa na sāa beən sikadoba Aburahamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni, na maa nun gərīma ben mi.

¹⁶ A doo a Isireliban guro gurobu menna a bu sō a nee, ne wi na ra n wāa, na sāa beən sikadoba Aburahamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni, na maa nun kure na ka nun gari kua na nee, na bu wa, na maa wa ye ba bu kuamme Egibitiə.

¹⁷ Ma na nee, kon bu yara Egibitin di mi ba nani swāaru waamə. Kpa n ka bu da Kananiiba ka Hətiba ka Amoreba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiban temo me nu tim ka bom yiba.

¹⁸ Ba koo wunen gari wura kpa wune ka Isireliban guro gurobu i da Egibiti sunən mi, i nee, ne wi na ra n wāa na sāa bee Heberuban Yinni, na maa ka bee gari kua. U de i da gburə i tonda nge sōo itan sanum saka kpa i ne beən Yinni yākuru kua mi.

¹⁹ Na yē ma Egibiti sunə ù n nua me, u n wuramə i da ma n kun mə na nūn nen dam sōsi.

²⁰ Yen sō, kon nen nōmu demia kpa n səm maamaaki bwese bwese ka dabinu ko Egibitiə. Yen biru ba koo bee gira i doona.

²¹ Sanam me ba koo doona ba n doonə nəm dira. Domi kon de nen tambu bu kīi geeru wa Egibitigibun mi.

²² Beən tən kurə baawurewa u koo win beruse n kun me ka wi ba wāa yenu teu sō bura yāa ni ba kua ka wura ka sii geesu kana, ka maa beka kpa bu ye kpuro ben bibu dokea. Nge meya i ko ka Egibitigibun arumani gura.

Məwisi u kī u Gusunən sokuru yina

4

¹ Ma Məwisi u wisa u nee, na tən be yē. Ba n koo man naane ko. Ba n gari yi swaa dakimə. Ba koo nee, wune Yinni Gusunə a n man kure a ka man gari kue.

² Yinni Gusunə u nūn bikia u nee, mba a neni wunen nōmuə mi.

Məwisi u nee, deka.

³ Ma Yinni Gusunə u nee, a ye kōwə temə. Ma u ye kō temə, ma ya gəsia waa. Yera Məwisi u duka sua yen min di.

⁴ Yinni Gusunə u kram nūn sōwa u nee, a wunen nōmu demio kpa a yen siru nene a sua.

Ma u win nōmu demia u yen sii te nenua u sua, ma ya kpam gosia deka win nōmu.

⁵ Yinni Gusunō u maa nee, yeniwa kaa ko, kpa bu gia ma ne wi na ra n wāa na ka nun gari kua, ne wi na sāa ben baababa Aburahamu ka Isaki ka Yakabun Yinni.

⁶ Ma Yinni Gusunō u kpam nee, a wunen nōmu dokeo wunen yaberun sōwo tororō.

Ma u doke, yen biru u wuna. Wee ga burura nge wēsu, ga bara disigiru wa.

⁷ Yinni Gusunō u kpam nee, a maa wunen nōmu ge wesio mi.

U wesia, ma u ge wuna. Ma ga kpam kua nge me ga raa sāa.

⁸ Yinni Gusunō u nee, bà kun nun naane kue, bà kun yīre gbiikuru wure, ba koo yiruseru wura.

⁹ Bà kun maa wure baa me ba yīrenu yiru ye wa, bà n wunen gari yina, a daa baka ten nim soko a yari temō. Nim me a soka mi, mu koo gosiawa yem temō.

Gusunō u Aroni gosa u ka Mōwisi somi

¹⁰ Yera Mōwisi u Yinni Gusunō wisa u nee, Yinni, gari gerubu bu ra n ka man sē yellun di, baa ka tē ye a ka man gari mō, domi nen yara bunu.

¹¹ Ma Yinni Gusunō u nūn sōwa u nee, wara tōnun nō kua. Wara ra tōnu ko soso. Wara ra yam waasie. Wara ra tōnu ko wōko. N n ne, Yinni Gusunō wi ro?

¹² N n men na, a doo tē. Kon nun somi. Kon nun sōsi ye kaa gere.

¹³ Adama Mōwisi u nee, aawo, a goo gosio a gari.

¹⁴ Saa yera Yinni Gusunō u ka Mōwisi mōru kua. Ma u nee, n n Aroni Lefi u sāa wunen mō? Na yē ma gari gerubu kun ka nūn sē. Win tii wee, u nun senna sisi. U n nun wa, win nukura koo dora.

¹⁵ A ka nūn gari koowo, kpa a nūn sō ye u koo gere. Nena kon wunen nō ka win nō dendi, kpa n bee sōsi ye i ko ko.

¹⁶ Wiyā u koo tambu wunen gari tusia. U ko n sāa nge wunen nō, kpa a n sāa nen kāsire win sō.

¹⁷ Tē, a deka ye suo ye kaa ka yīreru ko, kpa a n ye neni wunen nōmu.

Mōwisi u gosira Egibiti

¹⁸ Yen biru Mōwisi u doona min di. U gosira u da win dokiri Yetoron mi. Ye u tura mi, u nūn sōwa u nee, a de n da n nen dusibu wa me ba ka wāa Egibitiō. Ma Yetoro u nūn sōwa u nee, a doo ka bəri yendu.

¹⁹⁻²⁰ Ma Mōwisi u win kurō ka win bibu sua u bu ketekunu yōsia ba da Egibitin temō. U maa deka ye sua ye Gusunō u nūn sōwa u n neni mi. Domi Yinni Gusunō u raa nūn sōwa u nee, be ba raa kasu bu nūn go, be kpuro ba gu. Yen sō, u gosiro u da Egibitiō.

²¹ Yinni Gusunō u kpam Mōwisi sōwa u nee, tē, a doo Egibiti mi, kpa a n yaaye yīre ni na nun nōmu beria, a ka nu ko Egibiti sunən wuswaaō. Adama kon win gōru bōbiasia. U n wuramō u tōn be deri bu doona.

²² Kpa a nūn sō a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua, Isirelin bweseru ta sāawa nge nen bii yeruma.

²³ Yen sō, u de nen bii wi, u doona u ka man sā. U n maa yina, kon win bii yeruma go.

²⁴ Swaa sō mi Mōwisi u yōra u kpuna, miya Yinni Gusunō u nūn sēre, u kī u nūn go.

²⁵ Ma Sefora u kpee nō durorugiru sua u win bii bango kua, ma u win sen sarusu sua u ka Mōwisin tiin tōn durōru baba u nee, wee, na wunen woro yemguru kua.

²⁶ Bango yen sōna u gerua me. Sanam me sōra Yinni Gusunō u Mōwisi deri.

²⁷ N deema Yinni Gusunō u raa Aroni sōwa u nee, a seewo a Mōwisi sennō da gbaburō.

Aroni u seewa u da ma u ka Mōwisi yinna guu ten mi, te Gusunō u tii gōsia. Ma ba gabana ba bōkasina nuku dobun sō.

²⁸ Yen biru Mōwisi u Aroni saaria kpuro ye Yinni Gusunō u ka nūn gōrima, ka yīre ni u nūn sōwa u ko.

²⁹ Ma Mōwisi ka Aroni ba gurena ba da Egibitiō, ba Isireliban guro gurobu mena.

³⁰ Ma Aroni u bu gari yi kpuro saaria yi Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa mi. Ma Mōwisi u tōn be yīre ni kua.

³¹ Yera, ba naane doke. Ba gĩa ma Yinni Gusunō u wa nge me ba bu nōni sōmō. Tē u kī u bu faaba ko. Ma ba yiira ba nūn sāwa.

Mōwisi ka Aroni ba da Egibiti sunōn mi

5

¹ Yen biru Mōwisi ka Aroni ba seewa ba da Egibiti sunōn mi ba nee, ameniwa Isireliban Yinni wi ba mō Wi u ra n wāa, u gerua. U nee, a de win tōmbu bu da gbaburō bu sāaru ko.

² Ma Egibiti sunō u nee, wara ba mō Wi u ra n wāa, n ka sere nūn mem nōwa, n de beE Isireliba i doona. Na n nūn yē. Na n maa derimō i doona.

³ Yera ba nee, beE Heberuban Yinniwa u sun kure u ka sun gari kua. Yen sō, a de su da gbaburō nge sōō itan sanum saka su ka nūn yākuru kua, kpa u ku raa sun bara bakaru kpēe su gbi, n kun me u de bu sun gō tabu sō.

⁴ Ma Egibiti sunō u bu sōwa u nee, wunE Mōwisi ka Aroni, mban sōna i tōn be sōmburu yōrasia. I doo i beE sōma ko.

⁵ Wee, ye tōn be, ba marura ba dabia tē tem meni sō, yera i kī i ben sōmburu yōrasia?

Ba Isireliba sōmburu sosia

⁶ Dōma teya Egibiti sunō u wigii be ba tōn be kpare sōma ye sō, ka Isireliban swaa gbiobu sōwa u nee,

⁷ i ku ra maa tōn be taka nō wē nge yellu bu ka birikiba ko. I de ben tii bu da bu taka nō kasu.

⁸ Ka me, i ku ben birikiban geeru kawa me ba ra raa ko yellu. Dōmi yikura ta bu mō. Yen sōna ba weeweenu mō ba mō, bu da bu ben Yinni yākuru kua.

⁹ I de tōn ben sōmburu tu sēsō sosi, kpa ba n tu mō. Sanam me, ba n koo maa weesu swaa daki.

¹⁰ Ma be ba tōn be kpare sōma ye sō mi, ka Isireliban swaa gbiobu ba na ba bu sōwa ba nee, ameniwa Egibiti sunō u gerua. U nee, u n maa beE taka nō wēemō.

¹¹ N n men na, i doo i beE taka nō kasu mi i ko wa. Adama ka me, sa n gāanu kawamō beE sōma sō.

¹² Ma tōn be, ba yarina baama Egibitin tem sō, ba yakasu kasu bu ka taka nō ko.

¹³ Be ba bu kpare sōma ye sō, ba bu baasi ba mō, i beE sōma yibio tōru baatere nge me i ra raa ko, sanam me ba beE taka nō wēemō.

¹⁴ Ma ba Isireliban swaa gbio be Egibiti sunōn tōmba wuna soomō ba bu bikiamō, mban sōna i n beE birikiban geeru yibie gĩa ka gisō nge me i ra raa ko.

¹⁵ Sanam me sɔra Isireliban swaa gbio be, ba da ba Egibiti sunɔ wuri koosimɔ ba mɔ, mba n kua, yinni, a ka sun yenin bweseru kuammɛ.

¹⁶ Ba ku ra maa sun taka nɔɔ wɛ. Kpa ba n mɔ su birikiba muro. Yen biru sà kun kue, kpa ba n sun soomɔ. N sere deema, wunen tɔmbun taarɛwa.

¹⁷ Ma Egibiti sunɔ u bu wisa u nɛɛ, yikurobu bɛɛ, i n̄ garu kobu kī. Yen sɔna i gerumɔ, n de i da i Yinni Gusunɔ yākuru kua.

¹⁸ I doo tɛn tɛ ge i bɛɛn sɔmburu ko. Goo kun maa bɛɛ taka nɔɔ wɛɛmɔ. Adama birikiban gee tee tera i ko n muramɔ mi.

¹⁹ Isireliban swaa gbio be, ba wa ma ben wahala ya sɔsimɔwa domi ba nɛɛ, bu ku ra ben birikiban geeru kawe. Tɔru baatere ka ten sɔmbura.

²⁰ Ye tɔn be, ba yarima Egibiti sunɔn min di, ba Mɔwisi ka Aroni deema ba yɔ ba bu mara.

²¹ Yera ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, Yinni Gusunɔ u bɛɛ waamɔ. U koo maa bɛɛ siri. Bɛɛya i sun tusiru kasua Egibiti sunɔ ka win tɔmbun mi. Wee, i takobi doke ben nɔmuɔ bu ka sun go.

²² Ma Mɔwisi u wura Yinni Gusunɔn mi, u nɛɛ, Yinni, mba n dera a tɔn be kɔsa kuammɛ. Mban sɔna a man gɔrima ben mi.

²³ Saa mìn di na da Egibiti sunɔn mi, na ka wunen yĩsiru n̄n gari sɔɔwa, u wunen tɔmbu gɔba kuammɛwa, a n̄ maa bu wɔre sere ka tɛ.

6

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, tɛ kaa wa ye kon Egibiti sunɔ kua. Kon n̄n tilasi ko u ka bu yɔsu bu doona. U koo mam bu girawa win tem di.

Gusunɔ u kpaɔm ka Mɔwisi gari kua

² Ma Gusunɔ u kpaɔm ka Mɔwisi gari kua u nɛɛ, nɛna Wi u ra n wāa.

³ Na Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu kure na ka bu gari kua. Ba maa gia ma nɛna na s̄a Gusunɔ Dam kpurogii. Adama ba n̄ tuba ma nɛn yĩsira Wi u ra n wāa.

⁴ Na maa ka bu arukawani bɔkua ma kon bu Kananin tem wɛ mu ko begim mɛ sɔɔ ba sina nge sɔbu.

⁵ Na Isireliban weeweenu nua mi ba yoru dimɔ Egibitigibun mi, na maa nɛn arukawani ye yaaye.

⁶ Yen sɔ, a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, nɛna Wi u ra n wāa, na kon maa bu wɔra saa wahala ye Egibitigiba bu koosiamɔn di. Kon bu yakia ben yorun di, kpa n nɛn dam sɔɔsi n̄ Egibitigibu wahala doke, kpa n nɛn tɔmbu faaba ko.

⁷ Kon bu mwa bu ko nɛn tɔmbu, kpa n ko ben Yinni, kpa bu gia ma nɛna Wi u ra n wāa, na maa s̄awa ben Yinni nɛ wi na bu yakiamɔ ben yoo sɔma ye Egibitigiba bu koosiamɔn di.

⁸ Na kon bu duusia tem mɛ sɔɔ, mɛ na Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu nɔɔ mwɛɛru kua na nɛɛ, kon bu wɛ ba n mɔ. Nɛ wi na ra n wāa nɛna na gerua mɛ.

⁹ Yera Mɔwisi u da u Isireliba gari yi sɔɔwa. Adama ba n̄ n̄n swaa daki, domi ben yoo sɔm sɛsɔgii ni, nu kpɛa sere ba mwia kpanamɔ.

¹⁰ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

¹¹ a seewo a da a Egibiti sunɔ sɔ u be de Isireliba bu doona win tem di.

¹² Ma Mɔwisi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ, wee Isireliba ba n̄ nɛn gari swaa daki. Amɔna Egibiti sunɔ u koo ka man swaa daki. Na n̄ daa nun sɔɔwa ma gari gerubu ra n ka man sɛ?

¹³ Yen biru Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni wooda wɛ ye ba koo Isireliba ka Egibiti sunɔ sɔ kpa bu ka Isireliba yara Egibitin di.

Mɔwisi ka Aronin bwese kera Isireliba sɔɔ

14 Isirelin bii gbiikoo wi ba mɔ Rubɛni, win bibun yīsa wee, Enɔku ka Paalu ka Hɛsironi ka Kaami. Ben min diya Rubɛnin bwese keri marura.

15 Be ba maa s̄aa Simɛɔba, beya Yɛmuɛli ka Yamini ka Ohadi ka Yakini ka Sokaa ka Sɔɔlu win mero s̄aa Kananiḡii. Ben min diya Simɛɔn bwese keri marura.

16 Be ba maa s̄aa Lefin bibu, beya Gɛɛsɔni ka Kehati ka Mɛrari. Ben min diya Lefin bwese keri maa marura. Ben baaba Lefi wi, u kuawa wɔɔ wunaa weeru ita sari u sere gu.

17 Ma Gɛɛsɔni u seewa u bii tɔn durɔbu yiru mara. Beya Libini ka Simeɪ. Ma ba marura ba kua Gɛɛsɔnin bweseru.

18 Be ba maa s̄aa Kehatiba, beya Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli. Ma ben baaba Kehati wi, u kua wɔɔ wunaa teeru ka wɔkura ita u sere kpuna u gu.

19 Be ba maa s̄aa Mɛrariba, beya Makili ka Musi. Beni kpurowa ba kua Lefin bwese keri.

20 Amuramu u win tiɔ Yokebɛdi sua kurɔ. Wiya u ka Aroni ka Mɔwisi mara. Amuramu wi, u kuawa wɔɔ wunaa weeru ita sari u sere kpuna u gu.

21 Be ba maa s̄aa Yiseharin bibu, beya Kore ka Nɛfɛḡi ka Sikiri.

22 Be ba maa s̄aa Usielin bibu, beya Mikali ka Elisafani ka Sitiri.

23 Aroni u Eliseba, Abinadabun bii sua kurɔ. Kurɔ wi, u s̄awa Nasonin sesu. Ma u ka Aroni bibu mara. Bera Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa.

24 Be ba maa s̄aa Koren bibu, beya Asiri ka Elikana ka Abiasafu. Ben min diya Koren bwesera marura.

25 Ma Eleasaa, Aronin bii wi, u Putielin bii wɔndia turo sua kurɔ. U ka n̄un bii tɔn durɔ mara. Bii win yīsira Fineesi. Be sa wa mi kpuro, beya ba s̄aa Lefin bwese kerin wirugibu.

26 Be sɔɔra Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni ḡɔsa bu ka Isireliba yara saa Egibitin di. U nɛɛ, b̄a n yariɔ bu de ba n swīine bweseru ka bweseru ba n s̄oka s̄aa swɛɛ swɛɛ.

27 Ma Mɔwisi wi ka Aroni wi, ba wura ba da ba Egibitin sina boko wi kana u de Isireliba bu yari win tem di.

Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwɛɛru sire

28 Sanam mɛ Yinni Gusunɔ u ka Mɔwisi gari kua Egibitiɔ,

29 u n̄un s̄ɔɔwa u nɛɛ, nɛna Wi u ra n w̄aa. A Egibiti sunɔ s̄ɔɔwɔ kpuro ye na nun s̄ɔɔmɔ mini.

30 Ma Mɔwisi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ, wee, gari gerubu ra n ka man s̄ɛ. Egibiti sunɔ u koo wura u man swaa daki?

7

1 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi s̄ɔɔwa u nɛɛ, wee, na nun kua nɛn kɔsire Egibiti sunɔn s̄ɔ. Wunen mɔɔ Aroni u ko n maa s̄aa wunen gari gero.

2 Wuna kaa n̄un s̄ɔ ye na nun s̄ɔɔmɔ kpuro. Wiya u koo maa Egibiti sunɔ s̄ɔ, kpa u de Isireliba bu doona win tem di.

3-4 Kon de Egibiti sunɔn ḡɔru gu b̄abia sere u n̄ bɛɛ swaa dakimɔ, baa mɛ kon yīre nanumḡii dabinu ko win temɔ. Yen s̄ɔ, na kon n̄un nɛn dam s̄ɔɔsi n win tɔmbu wahala doke, kpa n nɛn tɔmbu Isireliba yara win tem di, ba n s̄oka s̄aa swɛɛ nge tabu kowobu.

5 Sanam mɛ na nɛn dam s̄ɔɔsi tem mi, ma na Isireliba yara min di, sanam mɛya Egibitigiba koo ḡia ma nɛna Yinni Gusunɔ.

6 Ma Mɔwisi ka Aroni ba kua mam mam nge mɛ Yinni Gusunɔ u bu s̄ɔɔwa.

⁷ Sanam me ba ka Egibiti suno gari yiba ma, Mowisi u mowa wdo wene, ma Aroni u mo wdo wene ka ita.

Egibiti suno u yina u Mowisi ka Aroni swaa daki

⁸ Yen biru Yinni Gusuno u Mowisi ka Aroni sowa u nee,

⁹ Egibiti suno u n bee sowa u nee, i nun yireru kuo te ta sosa ma nena na bee garima, saa ye sora wune Mowisi kaa Aroni so u win deka suo u ye ko suno win wuswaa. Ya koo gosia waa.

¹⁰ Ma ba seewa ba da Egibiti sunon mi, ba kua ye Yinni Gusuno u bu sowa. Aroni u win deka ye ko suno wi ka win bwabun wuswaa. Ma ya gosia waa.

¹¹⁻¹² Yera Egibiti suno u win bwisigibu ka win timgibu ka win sorobu soka. Ben baawure u dobo dobo kua, u win deka ko ma ya gosia waa. Adama Aroniga ya begii mweki.

¹³ Ka me, Egibiti sunon goru ga babia, u n maa Mowisi ka Aronin gere swaa daki, nge me Yinni Gusuno u raa gerua.

Wahala gbiikaa ye Gusuno u Egibitigibu doke, yem

¹⁴ Yinni Gusuno u kram Mowisi sowa u nee, Egibiti sunon goru ga babia. U yina tan be, bu doona.

¹⁵ Wee u koo da daaro buru buru yellu. A doo a ka nun yinna daaron gooro kpa a n deka ye neni, ye ya raa gosia waa mi.

¹⁶ Kpa a nun so a nee, ne Gusuno Heberuban Yinniwa na nun garima win mi. U de nen tambu bu da bu man sa gbaburo. Na wa ma sere ka te u n gari yi swaa sue.

¹⁷ Yen so u nee, u n man ye, yen sona na nee, ameniwa u koo ka man gia, ne wi na ra n wa. A daa ten nim soowo ka deka ye a neni mi, kpa n nim me gosia yem.

¹⁸ Swee yi yi wa daa te so, kpa yi gbi, kpa daa ten nim mu sankira sere Egibitigibu bu kpana bu mu no.

¹⁹ Yera Yinni Gusuno u Mowisi sowa u nee, a Aroni sowa u win deka suo u ye ti Egibitin nim kpuron wallo me mu wa daana ka yerusa ka sere kotoso ka wekeno. Mi nim mu wa kpuro gesi mu koo gosiawa yem, kpa yem mu n wa Egibitin tem kpuro so.

²⁰ Ma Mowisi ka Aroni ba kua nge me Yinni Gusuno u bu sowa. Aroni u win deka ye sua, ma u daa ten nim so Egibiti suno ka win bwabun wuswaa. Ma mu gosia yem.

²¹ Swee yi yi wa daa te so, yi gu. Ma daa ten nim mu sankira. Egibitigiba kpana bu mu no. Ma nim me mu wa tem me kpuro so mu kua yem.

²² Adama Egibitin sorobu ba maa kua me ka ben dobo dobo. Ye Egibiti suno u wa me, ma win goru ga babia, u n Mowisi ka Aronin gari swaa daki nge me Yinni Gusuno u raa gerua.

²³ Egibiti suno u gosira win yenuo. Gari yi, yi n mam nun nande.

²⁴ Ma Egibitigibu kpuro ba tem gba gba daa ten gooro bu ka nim wa bu no, domi ba n kpe bu daa ten nim no.

²⁵ Ma daa ten nim me, mu gosire yem n ka kua so noba yiru saa dama ten di Yinni Gusuno u dera ba mu so.

Wahala yiruse, surenu

²⁶ Yen biru Yinni Gusuno u kram Mowisi sowa u nee, a doo Egibiti sunon mi, a nun so a nee, ne Yinni Gusuno na nee, u de nen tambu bu da bu man sa.

²⁷ U n maa yina u bu kara bu doona, kon de surenu yibu nu wahala doke win tem sɔɔ kpuro.

²⁸ Surenu koo marura daa baka ten di, kpa nu gasirima sere win yenuo ka win dii sɔɔwɔ ka win kpɛnu wɔllɔ n ka da win bwāabu ka win tɔmbun diaɔ. Nu koo mam du sere doo koo yenɔ ka sonɔ.

²⁹ Sure ni, nu ko nu n kabirimɔ kpa nu win tii ka win tɔmbu ka win bwāabu makiri.

8

¹ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a Aroni sɔ u doo u win nɔmu demia u deka ye tii daanu ka yerusun wɔllɔ kpa surenu nu gasirima nu na nu n wāa Egibitin tem sɔɔ.

² Yera Aroni u win nɔma demia Egibitin daanu gia, ma surenu nu gasirima nu Egibitin tem wukiri.

³ Adama Egibiti sunɔn sɔro be, ba maa kua mɛ, ka ben dobo dobo. Ba dera surenu nu gasirima Egibitin temɔ.

⁴ Ma Egibiti sunɔ u Mɔwisi ka Aroni soka u nɛɛ, i Yinni Gusunɔ kanɔ u sure ni doonasia nɛ ka nɛn tɔmbun min di, kpa n de tɔn be, bu doona bu nɔn yākuru kua.

⁵ Sanam meya Mɔwisi u Egibiti sunɔ sɔɔwa u nɛɛ, na wunen gere mara, a man sɔ saa yerɔ dim dim kon Yinni Gusunɔ kana wunɛ ka wunen tɔmbu ka wunen bwāabun sɔ, u ka de sure ni, nu tonda bɛɛ ka bɛɛn yenusun di, kpa nu kun maa tie ma n kun mɔ daa bakaru sɔɔ.

⁶ U wisa u nɛɛ, sia.

Ma Mɔwisi u nɛɛ, n koo koorɔ mɛ, kpa a gia ma goo sari wi u sāa nge Gusunɔ bɛɛn Yinni.

⁷ Sure ni, nu koo ka nun tonda nu geera wunen bwāabu ka wunen tɔmbu ka bɛɛn yenusun di. Daa bakaru tɔna sɔra nu ko nu n tie.

⁸ Yen biru Mɔwisi ka Aroni ba yara Egibiti sunɔn min di. Ma Mɔwisi u Yinni Gusunɔ nɔɔgɛru sue u sure ni gira ni u Egibiti sunɔ wisi mi.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u kua nge mɛ Mɔwisi u bikia. Yera sure ni, nu gbisuka diaɔ ka yenu yaariɔ ka gbeaɔ.

¹⁰ Ba nu gura ba menna menna. Ma nin nubura yiba tem mɛ sɔɔ.

¹¹ Ye Egibiti sunɔ u wa ma wahala ya dwiia yera u kpam win gɔru bɔbiasia. U n maa Mɔwisi ka Aroni swaa daki, nge mɛ Yinni Gusunɔ u raa gerua.

Wahala itase, gaanikunu

¹² Yen biru Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, u Aroni sɔɔwɔ u win deka suo u tem so, kpa tua yu gɔsia gaanikunu Egibitin tem kpuro sɔɔ.

¹³ Ma ba kua nge mɛ. Tua kpuro ya gɔsia gaanikunu tem mɛ kpuro sɔɔ. Gaanikuu ni, nu dua tɔmbu ka yaa sabenu sɔɔ.

¹⁴ Ma sɔrobu ba dobo dobo kua bu ka maa gaanikunu ko. Adama ba kpana. Gaanikuu ni, nu wāawa baama.

¹⁵ Yera sɔro be, ba Egibiti sunɔ sɔɔwa ba nɛɛ, Gusunɔn tiin dama mini.

Adama ka mɛ, Egibiti sunɔn gɔru ga bɔɔbu. U n Mɔwisi ka Aronin gari swaa daki nge mɛ Yinni Gusunɔ u raa gerua.

Wahala nnɛse, gbabu swɛɛ

¹⁶ Yen biru Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a seewo buru buru yellu a da a ka Egibiti sunɔ yinna sanam mɛ u doo daaru, kpa a nɔn sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ Yinni Gusunɔ na gerua. U de nɛn tɔmbu bu da bu man sɔ.

¹⁷ U n maa yina nen tambu bu doona kon nùn gbabu swɛɛ surema yi yi koo wi ka win bwāabu ka win tambu kuni. Egibitigibun yenusu kpurowa su ko n gbabu swɛɛ yiba kpa yi tem wukiri.

¹⁸ Adama dāma te, na ñ derimā gbabu swɛɛ yi da Goseniā mi nen tamba wāa, kpa u gĩa ma ne, Yinni Gusunā na wāa tem me sōo.

¹⁹ Kon nen tambu ka win tambu wunana. Siawa yīre te, ta koo sōosira.

²⁰ Yinni Gusunā u kua nge me. Gbabu swɛɛ wuuru ta Egibiti sunā ka win bwāabun yenusu wōri. Ma Egibitin tem kpuro mu sankira gbabu swɛɛ yin saabu.

²¹ Yera Egibiti sunā u Mōwisi ka Aroni sokusia u neɛ, i doo i beɛn Yinni yāku te kua tem me sōo, i ku yari.

²² Adama Mōwisi u wisa u neɛ, n ñ koorō me domi beɛn yākuwu ko n sāa taare Egibitigibun nōni sōo. Sā n maa yāku taareginu kua ben nōni biru, ba ñ koo sun kpenu kasuku?

²³ Yen sō, sa ko dawa gbaburō mi n toma nge sōo itan sanum saka su ka Gusunā beɛn Yinni yākuru kua, nge me u sun sōowa su ko.

²⁴ Egibiti sunā u neɛ, kon de i da i Gusunā beɛn Yinni yākuru kua gbaburō, adama i ku tonda. Yen sō, i kanaru koowo nen sō.

²⁵ Ma Mōwisi u nùn wisa u neɛ, wee, na doonā wunen min di, n ka Yinni Gusunā kana wunen sō. Sia gbabu swɛɛ yi, yi koo doona wunɛ ka wunen bwāabu ka wunen tambun min di. Adama a ku maa sun yaakoru ko a yina su da su Gusunā beɛn Yinni yākuru kua.

²⁶ Yera Mōwisi u yara Egibiti sunān min di, u da u Yinni Gusunā suuru kana.

²⁷ Ma Yinni Gusunā u kua nge me Mōwisi u nùn bikia. Gbabu swɛɛ yi, yi tonda Egibiti sunā ka win bwāabu ka win tambun min di. Yi ñ maa tie mi, baa tia.

²⁸ Adama ka me kpuro, Egibiti sunān gāru ga bōbia kpa maa, ma u yina tən be, bu doona.

Wahala nāobuse, yaa sabenu gāo

9

¹ Yen biru kpa m Yinni Gusunā u Mōwisi sōowa u neɛ, a doo Egibiti sunān mi kpa a nùn sō a neɛ, amēniwa ne Heberuban Yinni Wi u ra n wāa na gerua. Na neɛ, u de nen tambu bu doona bu man sā.

² Adama ù kun bu yōsu, ma u yen yina yinaminu mō kpa m,

³ wee, kon nen nām damguu doke win dumi ka ketekunu ka yooyoosu ka keteba ka yāanu sōo, win yaa sabenu kpuro gesi ni ba kparamā gberō. Adumgbeku baka ya koo nu wōri.

⁴ Saa ye sōo, kon Isireliban sabenu ka Egibitiginu wunana. Ye ya sāa Isireliban sabenu, yen gaa kun gbimā.

⁵ Ma Yinni Gusunā u tōru yi u neɛ, ù kun bu yōsu, siawa kon yabu ye ko tem me sōo.

⁶ Yen sisiru Yinni Gusunā u kua me. Egibitigibun sabenu gbisuka kpuro, adama Isireliban sabenu sōo, baa teeru ta ñ gu.

⁷ Egibiti sunā u ye ya kooran labaari bikia. U nua ma Isireliban sabenu sōo baa teeru ta ñ gu. Ka me, win gāru ga kpa m bōbia, u ñ wure tən be, bu doona.

Wahala nāoba tiase, bwisinu

⁸ Yinni Gusunā u kpa m Mōwisi ka Aroni sōowa u neɛ, i torom soko doowā i n nēni, kpa Mōwisi u me yēka wōllō Egibiti sunān wuswaa.

⁹ Torom me, mu koo gasia nge tua, kpa mu Egibitin tem kpuro wukiri. Mu koo bwisinu wisi tumbu ka sabenu sɔɔ, kpa nu booboosu ko.

¹⁰ Yera ba torom me sɔka ba da Egibiti sunɔn wuswaaɔ. Ma Mɔwisi u torom me yɛkana wɔllɔ, ma mu kua bwisinu tumbu ka sabenu wasi sɔɔ.

¹¹ Saa ye sɔɔ, sɔroba kpana bu yarima Mɔwisin wuswaaɔ bwisi nin sɔ. Domi nu ben tii wisiwa nge Egibitigii be ba tie.

¹² Egibiti sunɔ u n̄ Mɔwisi ka Aronin gari swaa daki. Yinni Gusunɔ u dera win gɔru ga bɔbia ga sosi nge me u raa Mɔwisi sɔɔwa.

Wahala nɔɔba yiruse, guru kpenu

¹³ Yera Yinni Gusunɔ u kpam Mɔwisi sɔɔwa u n̄ɛɛ, a seewo buru buru yellu a da Egibiti sunɔn mi, kpa a n̄n̄n̄ sɔ a n̄ɛɛ, ameniwa n̄ɛ Gusunɔ Heberuban Yinni n̄ɛ wi na ra n waa na gerua. U de n̄n̄n̄ tumbu bu doona bu man sã.

¹⁴ Domi tɛ, n̄ n̄ mɔ win bwãabu ka win tumbu tɔna kon wahala doke ye ya koo n̄n̄n̄ dam bakam sɔɔsi. Ka win tiiwa kpa u gia ma goo sari nge n̄ɛ handunia sɔɔ.

¹⁵ Nã n̄ daa n̄n̄n̄ n̄m damguu demia na wi ka win tumbu bara kɔsuru kpɛɛ, u n̄ ko n̄ daa maa wã handuniaɔ.

¹⁶ Adama na dera u wãa u ka n̄n̄n̄ dam wan sɔ, kpa n̄n̄n̄ yĩsiru tu ka nɔɔra handunia kpuro sɔɔ.

¹⁷ Wee u ka n̄n̄n̄ tumbu seewa sere ka tɛ. U n̄ dere bu doona.

¹⁸ Yen sɔ, sia amadaare kon de guru kpenu nu n̄ɛɛra ka dam n̄n̄n̄ bweseru nu n̄ koore Egibitin temɔ saa yen toren di sere n̄ ka gisɔ girari.

¹⁹ N n̄ m̄n̄ na, a de bu win yaa sabenu kuku yeru kua, ka yabu ye u mɔ kpuro gberɔ. Domi guru kpee ni, nu koo tumbu kpuro so gbeaɔ ka yaa sabenu kpuro ni nu n̄ kuku yeru wa, kpa sabe ni, ka tɔn be, bu kam ko.

²⁰ Yera Egibiti sunɔn bwãabu gabu be ba Yinni Gusunɔn gari nasie, ba dera ben yobu ba ka ben sabenu wɔma yenuɔ fuuku fuuku.

²¹ Be ba kun maa Yinni Gusunɔn gari gara, ba ben yobu ka yaa sabenu deri gbeaɔ.

²² Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u n̄ɛɛ, a wunen nɔma suo wɔllɔ kpa guru kpenu nu yɛkama Egibitin tem kpuro sɔɔ, tumbu ka sabenu ka ye ya kpia gbeaɔ kpuron wɔllɔ.

²³ Yera Mɔwisi u win deka sua u tii wɔllɔ, ma Yinni Gusunɔ u dera guru kpenu n̄mɔ. Guru maakinu mɔ nu girarimɔ sere temɔ.

²⁴ Gura yen bwesera kun n̄ɛɛre Egibitin tem sɔɔ saa yen toren di.

²⁵ Ma guru kpee ni, nu baayere kpuro so nu go ye ya wãa gbeaɔ Egibitin tem sɔɔ, saa tumbu sere ka sabenu ka ye ya kpia kpuro. Ma d̄nu kpuro nu besikira.

²⁶ Gosenin bera mi Isireliba ba wãa tɔnawa guru kpee ni, nu n̄ na.

²⁷ Yera Egibiti sunɔ u Mɔwisi ka Aroni sokusia u n̄ɛɛ, na wa ma n̄na na tora. Gusunɔ wi u ra n wãa u gem mɔ. N̄ɛ ka n̄n̄n̄ tumbu sa taare kua.

²⁸ A Yinni Gusunɔ kanɔ domi guru gbãsuku ni, ka guru kpee ni, nu den tura. Kon de i doona, na n̄ maa b̄ɛ n̄n̄n̄mɔ.

²⁹ Ma Mɔwisi u n̄n̄n̄ wisa u n̄ɛɛ, n̄ n̄ yara wuun di kon n̄n̄n̄ nɔma sua wɔllɔ n̄ Yinni Gusunɔ kana, kpa guru gbãsukunu ka guru kpenu nu mari a ka gia ma wiya handunia mɔ.

³⁰ Adama na yɛ ma wunɛ ka wunen bwãabu i n̄ Yinni Gusunɔ nasiam kpa.

³¹ Saa ye gura ye, ya na, w̄ɛsu ka ɔsu kam kua ȳn̄ sɔ ɔsu ya nɔɔ kusia, w̄ɛsu maa w̄ɛsu sã.

³² Adama alikama ya n̄ kam kue ȳn̄ sɔ ya n̄ sanam me kpã.

³³ Yen biru Mōwisi u yara Egibiti sunən min di u da wuun biruə. Ma u win nəma sua wəllə u Yinni Gusunə kana, ma guru gbāsukunu ka guru kpee ni, nu mari. Gura kun maa nɛmə.

³⁴ Ye Egibiti sunə u wa mɛ, u win toraru sosi. Wi ka win bwāaba ben gōrusu bəbiasia.

³⁵ U n wure Isireliba bu doona nge mɛ Yinni Gusunə u raa gerua saa Mōwisin nən di.

Wahala nɔɔba itase, twee

10

¹⁻² Yinni Gusunə u kpam Mōwisi sɔɔwa u nɛɛ, na dera Egibiti sunə ka win bwāabun gōrusu bəbia, kpa n ka nɛn yīre ni sɔɔsi ben suunu sɔɔ. Kpa wunɛn tii a ka wunɛn bibu ka wunɛn debuminu sɔ nge mɛ na ka Egibitigibu yaakoru kua, ka yīre ni na sɔɔsi ben suunu sɔɔ kpa i n ka yɛ ma nɛna Gusunə wi u ra n wāa. N n mɛn na, a doo Egibiti sunən mi.

³ Mōwisi ka Aroni ba da sunə win mi, ba nɛɛ, ameniwa bɛsɛ Heberuban Gusunə wi u ra n wāa u gerua. U nɛɛ, sere domma kaa n yinɛ a tii kawa win wuɔwaa. A de win tɔmbu bu doona bu nūn sā.

⁴ A n maa yina a bu kara, wee, sia u koo de twee yi na wunɛn tem kpuro sɔɔ.

⁵ Yi koo tɛria yi tem wukiri. Baa tem bau ba n wasi. Yi koo dia ni nu tie di ni guru kpenu kun sanku, kpa yi bɛɛn gbean dāa wurusu kpuro di.

⁶ Yi koo wunɛ ka wunɛn bwāabu ka Egibitigibu kpuron dia duuri yi yibu. Wunɛn baababa ka wunɛn sikadoba ba n yen bweseru waare saa min di ba wāa handunia sɔɔ sere ka gisə.

Ma Mōwisi u seewa u yara Egibiti sunən min di.

⁷ Yera Egibiti sunən bwāaba nūn bikia ba nɛɛ, sere domma durə wini u ko n sun wahala mɔ. A de tən be, bu doona bu da bu Gusunə ben Yinni sā. A n wa ma bɛsɛn tem mu kam kobu dɔɔ?

⁸ Ma ba dera Mōwisi ka Aroni ba wurama Egibiti sunən mi. Ye ba tura mi, yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo i Gusunə bɛɛn Yinni sā, adama bɛɛ sɔɔ berə ba koo da.

⁹ Mōwisi u wisa u nɛɛ, bɛsɛ kpurowa, bibu ka bukurobu ka bɛsɛn yaa sabenu. Sanna sa ko da. Domi tɔɔ bakara sa ko Yinni Gusunə kua.

¹⁰ Ma Egibiti sunə u bu yaakoru kua u nɛɛ, Yinni Gusunə u ka bɛɛ da baani, nā n dera i da ka bɛɛn kurəbu ka bibu. Domi gāa kōsuna i bwisikumə.

¹¹ Adama bɛɛ tən durəbu tənawa i ko da. Domi mɛya i bikia.

Yera u dera ba bu gira win min di.

¹² Ma Yinni Gusunə u Mōwisi sɔɔwa u nɛɛ, a wunɛn dɛka suo a tii Egibitin tem sɔɔ kpa twee yi na yi tem mɛ wukiri, yi kpuro di ye ya kpia mi, ye guru kpenu nu deri.

¹³ Yera Mōwisi u win dɛka ye sua u tii mi. Ma Yinni Gusunə u dera woo gaga seema saa sɔɔ yari yerun di tem mɛ sɔɔ. Woo ge, ga kuawa saa sɔɔ sɔɔn di sere ka wōkuru kpuro. Sisi bururu ba deema twee wee yam kpuro yi woo ge, ga ka na.

¹⁴ Twee yi, yi na wuunu ka wuunu yi pusa Egibitin tem baama. Yi dabia yi sara yi ba raa waare. Mɛya ba n maa yin bweseru wasi.

¹⁵ Tem kpuro mu tīra twee yin saabu. Ma yi yakasu ka dāa binu kpuro di, ni guru kpenu kun dāa sanku. Wuru gaga kun maa tie Egibitin tem sɔɔ dāa ka dāa kikisə.

¹⁶ Yera Egibiti sunə u Mōwisi ka Aroni sokusia fuuku u nɛɛ, na Gusunə bɛɛn Yinni tora, mɛya, na maa bɛɛn tii tora.

¹⁷ Tē, i man suuru kuo nən tee teni kpa i Gusunə beɛn Yinni kana u man wahala gəɔgia yeni wunari.

¹⁸ Ma Məwisi u yara min di u da u Yinni Gusunə suuru kana.

¹⁹ Yera Yinni Gusunə u dera woo damguu ga seema saa sɔɔ duu yerun di ga ka twee yi doona ga gure nim wōku sɔɔ ge ba mə Naa yari. Baa yin tia kun tiare tem mɛ kpuro sɔɔ.

²⁰ Adama Yinni Gusunə u kpam dera Egibiti sunən gōru ga bəbia, u n wure Isireliba bu doona.

Wahala nəɔba nnese, yam wōkuru

²¹ Yen biru Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u nɛɛ, a wunen deka tīiyə wəllə kpa yam wōku sinumgiru tu Egibitin tem wukiri, sere bu tu baba.

²² Yera Məwisi u win deka ye tīi wəllə ma yam wōkura kua Egibitin tem kpuro sɔɔ sɔɔ ita.

²³ Egibitigiba kun waanamə, goo kun seere win yenun di sere sɔɔ ita ye. Adama mi Isireliba ba wāa kpuro, yam bururam mu wāawa.

²⁴ Egibiti sunə u Məwisi sokusia u nɛɛ, i doo i Yinni Gusunə sā ka beɛn kurəbu ka bibu sannu. Adama i ku ka beɛn yaa sabenu da.

²⁵ Məwisi u wisa u nɛɛ, n n men na, a sun yaa sabenu wēyɔ domi n n koo koorə sa kun nu mə su ka Gusunə beɛn Yinni yāku dɔɔ mwaararginu ka yākuu ganu kua.

²⁶ Yen sɔ, sa ko ka beɛn yaa sabenu dawa, baa samu sa n derimə. Domi miya sa ko gəsi ye sa ko ka nūn sā. Sa n maa gina yen geeru yē ka yen ye sa ko gəsi sere sà n tura mi.

²⁷ Adama Yinni Gusunə u dera Egibiti sunən gōru ga bəbia, u n wure bu doona.

²⁸ Ma sunə wi, u Məwisi sɔɔwa u nɛɛ, a gəsiro nən bəkun di. A ku ra maa na nən wuswaaɔ, domi dɔma te na maa nun wa, a guwa.

²⁹ Məwisi u nɛɛ, too, ya wā, a n maa man wasi.

Məwisi u wahala wəkurusen gari mə

11

¹ N deema Yinni Gusunə u raa Məwisi sɔɔwa u nɛɛ, n tie wahala tia ye kon Egibitigibu ka ben sunə doke. Yera ya koo de u beɛ yɔsu. U koo mam beɛ girawa minin di ka dam.

² A tən durə ka tən kurə baawure sɔɔwə u bura yāa wuraguin u ka sii geesuginu kana win beruse Egibitigiin mi.

³ N deema Yinni Gusunə u dera Egibitigibu ba ka Isireliba nən u geu mɛɛra. Məwisi u maa sāa tən boko sunən bwaabu ka Egibitigii be ba tien nən sɔɔ.

⁴ Məwisi u sere doona Egibiti sunən min di, u nūn sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunə u gerua. Wōkurun bənun sakawa u koo Egibitin tem bukiana.

⁵ Bii yerumaba kpuro ba koo gbi, saa wunen bii yeruman di, wi u koo wunen sina gəna tubi di sere ka yoo tən kurən bii tən durə gbiikoowə. Yaa sabenun bii gbiikii dwanu nu koo maa gbi.

⁶ Wuri beke yi ko n wāa Egibitin tem kpuro sɔɔ dɔma te, yin bweseru yi n koore. Mɛya yi n koo maa wure yi ko.

⁷ Adama beɛɛ Isireliban mi, baa bɔɔ ga n sun worimə sere ka beɛn yaa sabənə, kpa i n ka yē ma Yinni Gusunə u sun wunanə ka beɛ Egibitigibu.

⁸ Ma Məwisi u kpam nɛɛ, wunɛn bwāabu kpuro ba koo na bu kpuna nɛn wuswaaɔ bu man sɔ̄ bu nɛɛ, n yario ka nɛn tɔmbu kpuro be ba man swīi. Yen biru na kon den yari n doona.

Ye u gari yi gerua u kpa, ma u yara Egibiti sunɛn min di ka mɔru baka.

⁹ Yinni Gusunɔ u raa nɔn sɔ̄wa u nɛɛ, Egibiti sunɔ kun wunɛn gari swaa dakimɔ. Yera ya koo de n maa sɔm maamaakiginu ganu ko Egibitin temɔ.

¹⁰ Məwisi ka Aroni ba sɔm maamaakigii ni kpuro kua Egibiti sunɛn wuswaaɔ adama Yinni Gusunɔ dera win gɔru ga bɔbia ma u n wure Isireliba bu doona win tem di.

Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru

12

¹ Məwisi ka Aroni bu sere yari Egibitin di Yinni Gusunɔ u bu sɔ̄wa u nɛɛ,

² suru winiwa u koo ko bɛɛn suru gbiikoo wɔɔ sɔɔ.

³ I Isireliba kpuro sɔ̄wɔ i nɛɛ, suru winin sɔ̄ wɔkuru, ben yɛnu yɛro baawure u yāa kinɛ kpɛndu gɔsi win yɛnun sɔ̄.

⁴ Yenu yɛro win tɔmba kun dabiru tura bu ka yāa giriru tem, wi ka win beruse bu yāaru gɔsio te begiba koo kpī bu tem bu kpe.

⁵ I ko kpī i yāaru n kun mɛ boo gɔsi, adama i de ya n sāa kinɛru te ta wɔɔ tia mɔ, kpa ta kun alebu mɔ.

⁶ I ko nu berewa sere suru win sɔ̄ wɔkura nɛɛ, kpa bɛɛ Isireliba kpuro i nu go dɔma ten yoka kpa.

⁷ I ko nin yem sua i tɛɛniwa dinu mi i ko nin yaa tem kɔnnɔsun beri berika ka sin wɔllo.

⁸ Wɔku tera ba koo yaa ye wɔ kpa bu ye di ka pɛɛ ye ba n seeyatia doke ka kpee wuru si su sosu sannu.

⁹ I ku yen gɔma tem, n kun mɛ ye ba yikua. I ye wɔɔwɔ girum girum ka yen wiru ka taanu ka bɔsɔ yānu.

¹⁰ Yā n maa tiara i ko ye wisiwa dɔɔ sɔɔ. I ku de yen gaa yu yam sāra.

¹¹ Wee mɛ i ko i n sāa i ka ye di. I n sɔ̄ru sāa i ka swaa wɔri, i n gbaburun yānu doke, i n bɔkunu nɛni, kpa i di ka wasi kasanu, domi ya sāawa tɔɔ bakaru te i ko man diiya Gɔɔ sararibun sɔ̄.

¹² Wɔku tera kon Egibitin tem bukiana kpa n bii tɔn durɔ gbiikoo baawure go, tɔmbun bibu ka yaa sabenun binu. Mɛya kon ka sɔ̄si ma Egibitigibun būnu nu n dam mɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa kon ye ko.

¹³ Yem mɛya mu koo ko yīreru te ta yɛnusu sɔ̄simɔ mi i wāa. Nā n yem mɛ wa, kon bɛɛ sarariwa. Kɛsi te, ta n bɛɛ babamɔ te kon ka Egibitigibu wahala ko.

¹⁴ I ko i n da tɔɔ te yaayewa wɔɔ ka wɔɔ, kpa i man tɔɔ bakaru diiya. Bɛɛn bibun bweseru ba ko n da maa tu yaayewa sere ka baadommaɔ.

Pɛɛ ye ba n seeyatia doken tɔɔ bakaru

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, i ko kowa sɔ̄ nɔɔba yiru i ku pɛɛ di ye ba seeya. Tɔɔ gbiikuru i ko pɛɛ seeyatia yara bɛɛn yɛnusun di. Domi bɛɛn goo ù n gāanu di ni nu seeyatia mɔ sɔ̄ nɔɔba yiru ye, yu sere yibu, ba koo yɛro gowa.

¹⁶ Tɔɔ gbiikuru ka tɔru nɔɔba yiruse, i ko mɛnnawa i man sā. I ku ra sɔmburu garu ko tɔnu yiru ye sɔɔ, ma n kun mɔ bɛɛn dīa ni i ko dīn kɔbu.

¹⁷ I ko n da pɛɛ ye ba n seeyatia doken tɔɔ bakaru di, domi tɔɔ te sɔ̄ra na bɛɛn bweseru kpuro yara Egibitin tem di. Yen sɔ̄, bɛɛn bibun bweseru ba ko n da tɔɔ bakaru diwa tɔɔ te sɔɔ, sere ka baadommaɔ.

¹⁸ Suru gbiikoon sɔ̄ wɔkura nɛɛsen yokan di, pɛɛ ye ba n seeyatia dokewa i ko i n dimɔ sere ka win sɔ̄ yɛnda tiasen yokaɔ.

¹⁹ Sɔɔ nɔɔba yiru yen baa sɔɔ, bu ku raa pɛɛ seeyatia wa bɛɛn yenusɔ. Domi wi u gāanu di ni ba seeyatia doke, ba koo yɛro gowa, baa ù n sɔɔn na.

²⁰ N n mɛn na, bɛɛn yenusu kpuro sɔɔ, i ku ra gāanu di ni ba seeyatia doke.

Gɔɔ sararibun torubu

²¹ Yen biru Mɔwisi u Isireliban guro gurobu sokusia u nɛɛ, i yāa kinɛ kpɛnnu gɔsio nge mɛ bɛɛn yenusu nɛ, kpa i nu go gɔɔ u ka bɛɛ sarari.

²² Kpa bɛɛn baawure u dāa kiku ge ba mɔ isɔpu sua u wasi yāa yɛm sɔɔ mɛ mu ko n wāa gbɛɛrɔ, kpa u tɛɛni win dii kɔnnɔn beri berikaɔ ka gen wɔllɔ. Bɛɛn goo u ku raa yari dirun di ma n koon mɔ yam sāra mam mam.

²³ Sanam mɛ Yinni Gusunɔ u koo tem mɛ bukiana u ka Egibitigibu go, u koo yɛm mɛ wa bɛɛn dii kɔnnɔsun beri berikaɔ ka sin wɔllɔ, kpa u bɛɛn dia sarari. U ñ wuramɔ gɔɔn gɔrado u du u bɛɛ go.

²⁴ Bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru, mɛya i ko i n da tɔɔ baka te di sere ka baadommaɔ.

²⁵ Sanam mɛ i tem mɛ dua, mɛ Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ wɛ nge mɛ u nɔɔ mwɛɛru kua, i de tɔɔ baka te, tu ko bɛɛn wororu.

²⁶ Bɛɛn bibu bā n bɛɛ woro ten tubusianu bikia,

²⁷ i ko bu wisi i nɛɛ, Gɔɔ sararibun yākura te sa ka Yinni Gusunɔ sāamɔ, domi u bɛɛ Isireliban dia sarari, u ñ sun go sanam mɛ u Egibitigibu goomɔ.

Yen biru Isireliba ba yiira ba Gusunɔ sāwa.

²⁸ Ma ba da ba kua dee dee ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa.

Bii gbiikobun gɔɔ

²⁹ Ye n kua wɔkurun bɔnu, Yinni Gusunɔ u bii gbiikobu kpuro go Egibitin temɔ, saa Egibiti sunɔn tiin bii gbiikoon di wi u koo win sina gɔna tubi di, sere ka be ba wāa pirisom sɔɔn bii gbiikobu, n ka da yaa sabenun bii gbiikino.

³⁰ Egibiti sunɔ ka win bwāabu ka tɔn be ba tie Egibiti ye sɔɔ kpuro, ba seewa wɔkuru ba wuri beke kua domi yenu gagu sari gɛn mi tɔn tia tia kun gu.

³¹ Wɔku tee te sɔɔ, Egibiti sunɔ u Mɔwisi ka Aroni soka, u nɛɛ, i seewo i doona nen tɔmbun min di, bɛɛ ka bɛɛn tɔmbu Isireliba. I doo i Yinni Gusunɔ sã nge mɛ i gerua.

³² I ka bɛɛn yāanu ka bɛɛn ketɛba doo nge mɛ i gerua, kpa i maa man domaru kana bɛɛn Yinnin mi.

³³ Ma Egibitigiba Isireliba baasi bu ka yari ben tem di fuuku, ba nɛɛ, domi sa ko gbi su kpe.

³⁴ Ma Isireli be, ba ben pɛɛ kpɛi te ta ñ seeyatia mɔ sua gbɛa sɔɔ ba tu beka wukiri ba sɔɔwa.

³⁵ N deema Isireliba ba raa kua nge mɛ Mɔwisi u gerua, ba Egibitigibu bura yāa ni ba kua ka wuru ka sii geesu kana, ka maa beka.

³⁶ Yinni Gusunɔ u maa dera tɔn be, ba kī geeru wa Egibitigii ben mi. Ma ba bu wɛ ye ba bikia kpuro. Nge mɛya ba ka Egibitigibun yānu wa ba gura.

Isireliba ba yara Egibitin di

³⁷ Isireliba ba swaa wɔri ka naasu saa Ramusesin di ba dɔɔ Sukɔtuɔ. Ben geera sāa nɔrɔbun suba natan saka (600.000), tɔn kurɔbu ka bibu ka durɔ tɔkɔnu baasi.

³⁸ Ma ba ka ben yaa sabenu da dabi dabɛnu, ketɛba ka yāanu ka bonu. Tɔn tuko dabira maa bu swii.

³⁹ Ba pɛɛ kua ka pɛɛ kpɛi te ba ñ seeyatia doke, domi ba bu girawa Egibitin di ba yara ka sendaru. Ba ñ maa fɛɛ wa bu dīa kusenu sua.

40-41 Gusunən tɔmbu Isireliba ba kuawa Egibitiɔ wɔɔ nɛɛru ka tena (430). Dɔma te wɔɔ nɛɛru ka tena ye, ya yiba, yera be kpuro ba yara Egibitin di.

42 Wɔku te sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Isireliba kɔsu ba ka yara Egibitin di. Yen sɔna wɔɔ ka wɔɔ Isireliba ba ko n da dom se wɔku te. Kpa bu Yinni Gusunɔ tɔɔ bakaru diiya, be ka ben bibun bweseru sere ka baadommaɔ.

Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun yaa dibun wooda

43 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa u nɛɛ, wooda ye na bɛɛ wɛɛmɔ Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun sɔ wee.

Sɔɔ goo u ku raa ten yaa dibu di.

44 Adama yoo tɔn tuko be i dwa ka gobi, ma i bu bango kua, ba koo kpɔ bu di.

45 Sɔɔ wi u sarɔ, n̄ kun mɛ tɔn tuko goo wi u sɔmburu mɔ bɛɛn mi, u ka gobi wa, be yiru yen goo kun yaa dii bi dimɔ.

46 Dirɔwa i ko tɔɔ baka ten yaa dibu di. I ku ra ka yen yaa yari tɔɔwɔ.

Baa yen yaa kuku teeru i ku ra kɔra.

47 Isireliba kpurowa ba koo tɔɔ baka te di.

48 Sɔɔ goo ù n tem yarima u wɔa bɛɛn mi, ù n kɔ i tɔɔ baka ten yaa dibu di, i nùn bango koowo ka win yɛnun tɔn durɔbu kpuro i sere yaa dii bi di ka wi sannu. Domi u n̄ ko n maa sɔa nge sɔɔ.

Adama bango sarirugii goo kun bu dimɔ.

49 Wooda tia ye, ya ka bɛɛ kpuro yã, bɛɛ Isireliba ka sere sɔɔ be ba wɔa bɛɛn mi.

50 Ma Isireliba ba kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa.

51 Yen tɔɔ tera u maa Isireliba yara Egibitin di bwese kera ka bwese kera.

Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun woodaba

13

1 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

2 a de Isireliba bu ben bii tɔn durɔ gbiikobu ka ben yaa sabenun bii gbiikii dwanu wuna nenem kpa ye kpuro ya n sɔa nɛgia.

3 Mɔwisi u Isireliba sɔɔwa u nɛɛ, i n da tɔɔ te yaaye tɛ sɔɔ Gusunɔ u bɛɛ yarama ka win dam bakam saa Egibitin di, mi i yoru di. Yen sɔ, i n tɔɔ ten yaa dibu dimɔ, i ku ra pɛɛ ye ba seeyatia doke di.

4 Suru wi sɔɔ ba ra gɛɛbu tore, wi ba mɔ Abibu, win tɔɔ gbiikiru sɔɔra i yara.

5 Yinni Gusunɔ u bɛɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri sannu u nɛɛ, u koo bu tem gem wɛ mi tim ka bom yiba. Tem miya Kananiba ka Hɛtiba ka Amɔreba ka Hefiba ka Yebusiba ba wɔa. U n ka bɛɛ tura tem mi, i n da tɔɔ baka teni di i ka nùn sã suru win tɔɔ gbiikiru sɔɔ.

6 Sɔɔ nɔɔba yirun baa sɔɔra i ko pɛɛ di ye ba n̄ seeyatia doke. Yen nɔɔba yirusen tii sɔɔra i ko Yinni Gusunɔ tɔɔ bakaru diiya.

7 Sɔɔ nɔɔba yiru ye sɔɔ, i ku maa de pɛɛ ye ya seeyatia mɔ n̄ kun mɛ seeyatia gaa ya n wɔa bɛɛn suunu sɔɔ tem me kpuro sɔɔ.

8 Dɔma te i tɔɔ baka te mɔ, i bɛɛn bibu sɔɔwɔ i nɛɛ, sa yeni mɔwa su ka yaaya ye Yinni Gusunɔ u sun kua sanam mɛ sa yara Egibitin di.

9 Yeni ya ko n sɔawa nge yire te ba yorua nɔmaɔ, n̄ kun mɛ sirikanaɔ, kpa i n Yinni Gusunən woodaba yaayamɔ bɛɛn faagi sɔɔ. Domi wiya u bɛɛ yarama ka win dam bakam Egibitin di.

10 Yen sɔna n weene i tɔɔ baka ten wooda yibia wɔɔ baagere, ten saa ya n tura.

11 Saa ye Yinni Gusunɔ u dera bɛɛ Isireliba i dua Kananin temɔ, mɛ u bɛɛ ka bɛɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri ma u bɛɛ mu wɛ,

⁹ Egibitigibun tabu kowobu ka ben maasɔbu ka dumi, ka tabu kekeɓa ba bu naa gira ma ba bu naamwe mi ba yɔra nim wɔkun bɔkuɔ ba ben sansani gira Piha Hirotun bera gia Baali Sefonin deedeeru.

¹⁰ Sanam me Egibiti sunɔ u turuku kua, Isireliba ba nɔni seeya ba wa wee, Egibitigiba kekuɔ ba wee. Ma berum bu mwa gem gem, ma ba Yinni Gusunɔ nɔgiri sue.

¹¹ Ba Mɔwisi sɔɔwa ba nee, siku yeru sariwa Egibitiɔ? Yen sɔna a ka sun na su gbi gbaburu mini? A wa ye a ka sun deema ye a sun yarama Egibitin di?

¹² Sa n daa nun sɔɔwa me Egibitiɔ sa nee, a sun derio su Egibitigibu yoru diiya? Domi sa kɔru bo su bu yoru diiya ka sere ye sa ko gbi gbaburu mini.

¹³ Yera Mɔwisi u tɔn be wisa u nee, i ku berum ko, i yɔro sɛɛ, kpa i wa nge me Yinni Gusunɔ u koo beɛ faaba ko giso. Domi Egibitigii be i waamɔ mini, i n maa bu wasi sere ka baadommaɔ.

¹⁴ I yɔro sɛɛ, Yinni Gusunɔwa u koo beɛ sanna.

Yinni Gusunɔ u nim wɔku burana

¹⁵ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi bikia u nee, mban sɔna i man nɔgiri mɔ. A Isireliba sɔɔwɔ bu seewo bu da wuswaɔɔ.

¹⁶ Wunɛ maa, a wunen deka suo a tii nim wɔku wɔllo kpa gu bɔnu ko yiru Isireliba bu ka du bu tɔbura ge sɔɔ, ga n tem gbere.

¹⁷ Nɛna kon Egibitigibun gɔrusu bɔbiasia bu ka bu swii mi. Kpa n ben sunɔ kamia ka win tabu kowobu ka win tabu kekeɓa ka win maasɔbu, kpa bu nen yiiko wa.

¹⁸ Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na Yinni Gusunɔ.

¹⁹ Sanam me sɔɔ, Gusunɔn gɔrado wi u Isireliba gbiiye u gɔsira ben biru gia ma guru wii wuro te, te ta raa bu gbiiye, ta maa wurama biruɔ.

²⁰ Ma ta da Egibitigibu ka Isireliban sansani yiru yen baa sɔɔ. Ta yam tiri Egibitigibun bera gia ma ta yam buriri Isireliban mi gia. Ma Isireliba ka Egibitigibu ba n susine wɔku te kpuro.

²¹ Ye ba tura nim wɔku gen mi, yera Mɔwisi u win deka tii gen wɔllo ma Yinni Gusunɔ u woo damguu seeya sɔɔ yari yerun di wɔku giriru sɔɔ, ga dera nim wɔku gen nim mu bɔnu kua yiru, ma gen suunu sɔɔ mi, n gbera.

²² Nim mu kpaasine bera ka bera ben nɔm geuɔ ka nɔm dwareɔ. Ma Isireliba ba sia tem gbebum sɔɔ, ba tɔbura.

²³ Egibitigibu ba bu naa swii ba dua nim wɔku gen suunu sɔɔ, ka ben sunɔn dumi ka win tabu kekeɓa ka win maasɔbu.

²⁴ Ye n kua buru buru yellu, ma Yinni Gusunɔ u bu mɛerima saa guru wii wuro ten min di, ma u bu nandasia. Be kpuro ba yɔsuna.

²⁵ U dera ben kekeɓan naasu wɔɔramɔ, ba kpana bu si fuuku. Ma ba nee, su duki gɔsira Isireliban min di, domi Yinni Gusunɔ u ka sun sannamɔwa ben sɔ.

²⁶ Ma Yinni Gusunɔ u kpan Mɔwisi sɔɔwa u nee, a wunen deka tiiyo nim wɔku mi, kpa nim me, mu wurama mu Egibitigibu ka ben tabu kekeɓa ka maasɔbu wukiri.

²⁷ Mɔwisi u win deka ye tii nim wɔku gen mi. Ye n kua yam sareru, ma nim me, mu wurama nge me mu raa sɔa. Egibitigibu ba ki bu nim me suuri, adama Yinni Gusunɔ u bu sure men suunu sɔɔ.

²⁸ Nim me, mu wurama mu Egibiti sunɔn tabu kekeɓa ka win maasɔbu ka tabu kowobu kpuro wukiri be ba Isireliba naamwem da nim wɔku gen suunu sɔɔ. Baa ben turo, u n yara.

²⁹ Adama Isireliba ba sīa tem gbebum sɔɔ nim wōku gen suunuɔ. Domi nim mu kpaasinewa bera ka bera ben nɔm geuɔ ka nɔn dwareɔ.

³⁰⁻³¹ Ye Isireliba ba sɔm damguru wa te Yinni Gusunɔ u Egibitigibu koosi ma ba ben gonu wa nim wōkun gooro, yera ba gia ma Yinni Gusunɔwa u bu faaba kua dɔma te, saa Egibitigibun nɔman di. Ma ba nùn nasia ba sosi, ba nùn naane kua ka maa win gɔro Mɔwisi.

Mɔwisi ka Isireliban womu

15

¹ Saa yera Mɔwisi ka Isireliba ba Yinni Gusunɔ siarabun womu kua. Ba neɛ, kon Yinni Gusunɔ tɔma ka womu domi u win werɔbu tabu di.

U dumi ka yin maasɔbu sure nim wōku sɔɔ.

² Yinni Gusunɔwa nen dam, wiya na siaramɔ ka nen womu.

Wiya u man faaba kua.

Wiya nen Yinni, kon nùn beere wē.

Wiya nen baaban Yinni, kon nùn wolle sua.

³ U sãawa tabu kowo ka gem.

Win yīsira Yinni Gusunɔ.

⁴ U Egibiti sunɔn tabu kekeba ka win tabu kowo damgibu sure nim wōku sɔɔ ge ba mɔ Naa yari.

Win tabu kowo gisonkoba ba nim diira.

⁵ Nim me, mu bu wukiri, ma ba numa temɔ nge kperu.

⁶ Yinni Gusunɔ, wunen nɔm geu ga dam yiikogim mɔ.

Geya ga wunen werɔbu munku muku muku.

⁷ Wunen sinandun kpãaru ta ra wunen werɔbu taare.

Wunen mɔru yà n seewa, a ra de bu dɔɔ mwaarewa nge wīi.

⁸ A wēru wura ma nim mu kpaasina mu sinum kua bera ka bera nge gbãraru.

⁹ Werɔ u neɛ, u koo bu naa swīi kpa u bu naamwe.

U koo mɔru kɔsia be sɔɔ nge me u kī,

kpa u takobi woma u bu go ka win nɔma,

kpa u ben dukia bɔnu ko.

¹⁰ Adama a wunen wom wēsia, ma nim mu bu wukiri.

Ba numa ba kpuna nge dɔɔ kpenu mi nim mu duku.

¹¹ Yinni Gusunɔ, mba n ka nun weene

ye tɔmba sãamɔ kpuro sɔɔ.

Mba n ka nun dɛɛraru ne, wune wi a nanum mɔ.

Mba n ka nun weene, wune wi ba koo siara.

Mba n ka nun weene, wune wi a ra sɔm maamaakiginu ko.

¹² Domi a wunen dam sɔsi, ma tem bu mwe.

¹³ Wunen wɔnwɔndu sɔra

a wunen tɔmbu swaa sɔsi be a yakia.

A maa bu kparama ka wunen dam

a ka dɔɔ sere wāa yee te a bu nɔɔ mwɛɛru kua sɔɔ.

¹⁴ Tɔn tukobu ba ye nua, ma ba diirumɔ.

Filisitiba ba berum soora.

¹⁵ Edəmun sinambun toronu kara.

Ma Məabun tabu durəbu ba diirumə.

Kananiba kpuro, ben wasi dwiyya.

¹⁶ Bərum ka nandabu koo bu deema subaru səə.

Wunenə dam saabu ba koo mari səə səə nge kperu.

Sere wunenə tən be a yakia yorun di

bu ka nim wəku təbura, Yinni Gusunə.

¹⁷ Kaa ka bu da kpa a bu tāsisia

wunenə tiin guuru wəllə,

mi a wunenə wāa yeru səəru kua.

Tera ta sāa wunenə sāa yeru te a tii kua.

¹⁸ Wunə Yinni Gusunə, kaa n bandu diiwa ka baadommaə.

¹⁹ Sanam mē Egibiti sunən dumi ka win tabu kəkəba ka maasəbu ba dua nim wəku səə, Yinni Gusunə u dera nim mu wurama mu bu wukiri. Adama u dera tem mu gbera nim wəku gen suunu səə, ma Isireliba ba təbura.

²⁰ Yen biruwa Aronin sesu Mariamu wi u sāa Gusunən səmə, u barə kpāru sua ma tən kurəbu kpuro ba nūn swīi ba barə kpānu soomə ba yaamə.

²¹ Mariamu u bu womu geni kua u nēē,

i Yinni Gusunə təmə ka womu,

domi u nasara wa ka win yiiko.

Dumi ka yin maasəbu u sure nim wəku səə.

ISIRELIBAN SANUM GBABURU

Nim sosuram

²² Yen biru Məwisi u Isireliba kpara saa nim wəku ge ba mə Naa yarin di ba da gbaburə te ba mə Suri. Səə itawa ba sīa ghabu te səə ba n̄ nim wa.

²³ Ma ba tura Marə adama nim mē ba wa mi, mu sosu, ba n̄ kpīa bu nə. Yen sōna ba yam mi soka Mara. Yen tubusiana sosura.

²⁴ Ma tən be, ba Məwisi wəkisi ba nēē, mba sa ko nə.

²⁵ Məwisi u Yinni Gusunə nəəgiru sue. Ma Yinni Gusunə u nūn dēka gaa sōsi. Ye u deka ye sua u kare nim mē səə, ma mu dora.

Miya Yinni Gusunə u win təmbu woodaba wē ka woronu. Miya u maa ben laakari mēera.

²⁶ U nēē, i n nē Gusunə bēen Yinnin gere nua sāa sāa, ma i mə ye n man wēre ma i nēn woodaba mēm nəəwa, na n̄ ka bēē barə ni sēyiasiamə ni na Egibitigibu kpēē. Nena Yinni Gusunə nē wi na ra n bēē bekiamə.

²⁷ Yen biru ba tura Elimuə mi nim bwii wəkura yiru ya wāa ka kpakpa bēē wata ka wəkuru. Ma ba ben sansani gira bwii yin bəkuə.

Manna ka kusunu

16

¹ Ma Isireliban wuu te kpuro ta seewa Elimun di ta da gbaburə te ba mə Sini te ta wāa Elimu ka Sina'in baa səə. Saa dōma tən di ba doona Egibitin di, ba kuawa suru tia ka səə wəkura nəəbu ba sere tura mi.

² Ma be kpuro ba Məwisi ka Aroni wəkisim wəri gbaburu mi.

³ Ba nēē, n daa sanə bo Yinni Gusunə u sun go Egibitiə mi sa ra raa sine su dīanu di ni sa kī ka yaa. Adama wee, i ka sun na ghabu teni səə gōəru tu ka sun go bēse kpuro.

⁴ Yen biru Yinni Gusunə u Məwisi səəwa u nēē, tē kon de dīanu nu nēera wəllun di nge gura bēē kpuron sə, kpa təmbu ba n da yari bu gure baadomma

mèn bukata ba mō tō te. Nge mēya kon ka ben laakari mēeri n wa bā n koo nən woodaba mēm nōwa.

⁵ Sō nōba tiase, mē ba ra guren nən yiruwa ba koo gura kpa bu yen sōmburu ko.

⁶ Ma Mōwisi ka Aroni ba Isireliba kpuro sōwa ba nēē, yoka ye, i ko gia ma Yinni Gusunōwa u bēē yarama Egibitin di.

⁷⁻⁸ Domi u koo bēē yaa wē i tem yèn sō u nua i nùn wōkisimō. I n yē ma wiya i wōkisimō, n n̄ mō bēse. Sia bururu u koo maa bēē dīanu wē i di i debu, kpa i win yiiko wa.

⁹ Ma Mōwisi u Aroni sōwa u nēē, a Isireliban wuuru kpuro sōwō a nēē, bu susima Yinni Gusunō mi, yèn sō u ben wōkinu nua.

¹⁰ Saa ye Aroni u ka Isireliban wuu te gari mō, ba sīra ghaburu gia ba wa wee, Yinni Gusunōn yiikon girima sōsira guru wii wuro te sō.

¹¹ Ma Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nēē,

¹² na Isireliban weeweenu nua. A bu sōwō ma yoki yam bere berebu ba koo yaa tem kpa sia bururu bu dīanu di bu debu kpa bu gia ma nēna na Gusunō ben Yinni.

¹³ Ye n kua yoka yera kusu wuu bakara na ta teria sansani ye kpuro sō. Sisiru bururu ma tem kpuro mu kakoru sā.

¹⁴ Saa ye kako te, ta gbera gā piiminu terie temō nge dīa bimi. N sā nge guru kpenu nu tem wukiri.

¹⁵ Ye Isireliba ba ye wa, ba sōna ba nēē, mba yeni. Domi ba n̄ ye yē.

Mōwisi u bu sōwa u nēē, yeniwa dīa ni Yinni Gusunō u bēē wēema i di.

¹⁶ U nēē, yēnu yēro baawure u koo gurawa mèn nō win yēnugibu ba koo di sō teeru nge mē ben geera nē.

¹⁷ Ma Isireliba ba kua mē. Gaba gura n kpā n kere gabu.

¹⁸ Yen biru ba ye yīra. Ma ba deema wi u gura n kpā u n̄ saka sare. Wi u maa gura fiiko u n̄ saka kōmie. Baawure u wa dee dee nge mèn nō u koo di.

Mannan wooda

¹⁹ Mōwisi u bu sōwa u nēē, bēēn goo u ku de yu tiara sere sisiru bururu.

²⁰ Adama ba n̄ Mōwisigia nua. Ben gaba dera ya tiara sere sisiru bururu ma ya kōsa ya kōkōnu kua. Yera Mōwisi u ka bu mōru bara.

²¹ Bururu baatere ba ra gurewa mèn nō ba koo di, adama sō ù n ye, ya ra yandewa.

²² Alusuman sō nōba tiase, ben sō yirun dim sakawa ba gura. Ben guro gurobu kpuro ba na ba Mōwisi sōwa ba nēē, ba kua mē.

²³ Ma u bu sōwa u nēē, Yinni Gusunō u gerua u nēē, sia tō wērarugira te sa ra nùn derie, i sōnwō ye i kī i sōmē, kpa i yike ye i kī i yike. Kpa i sukum yi sere sia bururu.

²⁴ Ba ye yi sere sisiru bururu nge mē Mōwisi u gerua. Ya n̄ maa kōsa, yu sere kōkōnu ko.

²⁵ Mōwisi u nēē, i ye dio domi tō wērarugira te i ko Yinni Gusunō deria. Giso i n̄ ye wasi temō.

²⁶ Sō nōba tia i ko n da ye gure. Adama sō nōba yiruse, tō wērarugira. Te sōra i n̄ ko ye wa i gura.

²⁷ Ka mē, sō nōba yiruse te, tōn ben gaba yara bu wa bu ka gura adama ba n̄ gāanu wa.

²⁸ Yera Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nēē, sere domma i ko i n nēn gere ka nēn woodaba yinamō.

²⁹ I yaayo ma ne, Yinni Gusunɔ na beɛ tɔɔ wɛrarugiru wɛ. Yen sɔna na ra beɛ sɔɔ yirun dɛanu wɛ sɔɔ nɔɔba tiase. I de beɛn baawure u sina u ku yari win waa yerun di u sɔmburu ko sɔɔ nɔɔba yiruse te sɔɔ.

³⁰ Ma tɔn be, ba wɛra tɔɔ te sɔɔ.

³¹ Isireliba ba dɛa ni soka ka ben barum manna. Yen tubusiana, mba yeni. Ya sɔawa nge dɛa bima kpika piibu. A n denda, ya dowa nge kira te ba kua ka tim.

³² Sɔɔ teeru Mɔwisi u neɛ, wooda wee ye Yinni Gusunɔ u beɛ wɛɛmɔ. I manna beruo, sɔɔ teerun dim saka beɛn bibun bweserun sɔ bu ka wa dɛa ni u beɛ wɛ i di gɔburɔ sanam me u beɛ yarama Egibitin di.

³³ Mɔwisi u maa Aroni sɔɔwa u neɛ, a wekeru garu tama a manna doke sɔɔ teerun dim saka, kpa a tu yi Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ, kpa ya n berua beɛn bibun bweserun sɔ.

³⁴ Ma Aroni u ye sua u yi woodan kpakororun wuswaaɔ kpa ya n berua nge me Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wooda wɛ u ko.

³⁵ Isireliba ba manna ye diwa wɔɔ weeru, sere ba ka tura Kananin tem nɔɔ bura yerɔ, tem mɛ sɔɔ ba koo du ba n waa.

³⁶ Mannan sɔɔ teerun dim sakawa ba ra soku omeri. Omeri ye, ya sɔawa ditiri nnɛn saka. Omeri wɔkurun sakawa ba ra soku efa.

Nim mu yara kperun di

17

¹ Isireliban wuu te kpuro ta sɛima saa gɔburun di te ba mɔ Sini, ta ka ten sanum dɔɔ nge me Yinni Gusunɔ u bu sɔɔwa. Ye ba tura Refidimuɔ ma ba ben sansani gira, adama ba n nim wa mi, bu nɔ.

² Miya ba Mɔwisi nɔɔ kuurim wɔri ba neɛ, a sun nim wɛɛyo su nɔ.

Mɔwisi u bu sɔɔwa u neɛ, mban sɔna i ka man nɔɔ kuurimɔ. Nge mba n kua i ka Yinni Gusunɔn laakari mɛɛrimɔ.

³ Adama nim nɔru ga tɔn be baasi gia ma ba Mɔwisi wɔkisimɔ ba mɔ, mban sɔna a sun yarama Egibitin di. Kaa ka de nim nɔru gu sun go, beɛ ka beɛn bibu ka beɛn yaa sabenu.

⁴ Ma Mɔwisi u Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue u neɛ, mba kon tɔn beni kua. Wee, ba ki bu man kpenu kasuku.

⁵ Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u neɛ, i saro i da i n tɔn be gbiiye wune ka ben guro gurobu sannu, kpa a n wunen deka ye neni ye a ka daa ten nim so.

⁶ Wee, kon yɔra wunen wuswaaɔ kperu garun wɔllɔ Horebun guuro, te ba maa sokumɔ Sinai, kpa a kpee te so. Nim mu koo yari min di tɔn be, bu ka nɔ. Ma Mɔwisi u kua me, Isireliban guro gurobu wuswaaɔ.

⁷ Yera u yam mi yisinu yiru ka Teera Masa domi miya Isireliba ba nɔn nɔɔ kuura. Yiruse maa Meriba domi miya ba Yinni Gusunɔn laakari mɛɛra ba neɛ, Yinni Gusunɔ u waa beɛn suunu sɔɔ? Nge u sari.

Isireliba ba ka Amalekiba tabu kua

⁸ Sanam me sɔɔra Amalekiba ba na ba Isireliba tabu wɔri Refidimuɔ.

⁹ Yera Mɔwisi u Yosue sɔɔwa u neɛ, a durɔbu gabu gɔsio kpa i yari i da i ka Amalekiba tabu ko sia. Nen tii kon da n yo guuru wɔllɔ na n deka ye sue wɔllɔ ye Gusunɔ u neɛ, na n neni.

¹⁰ Yosue u Amalekiba tabu wɔri nge me Mɔwisi u nɔn sɔɔwa. Ma Mɔwisi ka Aroni ka Huri ba da guu ten wɔllɔ.

¹¹ Mɔwisi u n win nɔma sue wɔllɔ, Isireliba ba ra n kamiamɔwa, adama u n ye sura temɔ, Amalekibara ba ra n bu kamiamɔ.

¹² Məwisiŋ nəma ya mənya ma ba kperu garu sua ba yi win kəkərə ma u tu sinari. Ma Aroni ka Huri ba win nəma sue wəllə, turo nəm geuə, turo maa nəm dware. Ma win nəma suare wəllə dim dim sere sō ka dua.

¹³ Ma Yosue u Amaleki ka win tumbu kamia mam mam.

¹⁴ Ma Yinni Gusunə u Məwisi sōwa u nəe, a yeni yoru tireru sō i ka ye yaaya, kpa a Yosue sō ma kon de bu Amalekiba duari mam mam handunia sō.

¹⁵ Yen biru Məwisi u yāku yeru gira ma u tu yīsiru kă Yinni Gusunəwa nən tuuta. Domi wiya u bu nasara wē.

¹⁶ U nəe, yèn sō Amalekiba ba Yinni Gusunə seesi, yen sōna u koo ka bu tabu ko sere ka baadomma.

Yetoro u Məwisi beram da

18

¹ Saa ye sō, Yetoro Madianiban yāku kowo, wi u sāa Məwisiŋ dokiri, u nua kpuro ye Yinni Gusunə u Məwisi ka win tumbu Isireliba kua sanam mə u bu yarama Egibitin di.

²⁻³ Ma u seewa u da Məwisiŋ mi ka Məwisiŋ kurə Sefora ka win bibu yiru be u raa deri wi, Yetoron mi. N deema, ye Məwisi u bii be mara, u turo yīsiru kă Geeəsomu yèn sō u wāa tem tukumə u ka nūn mara.

⁴ Ma u yiruse yīsiru kă Elieeə yèn sō Gusunə win baaban Yinniwa u nūn somi u nūn wəra Egibiti sunən nəmun di.

⁵ Ma Yetoro ka Məwisiŋ kurə ka win bii be, ba tura mi Isireliba ba ben sansani gire guu te ba mə Sinaə.

⁶ Saa yera Yetoro u Məwisi gəria u nəe, bu nūn sō wee, u ka nūn win kurə naawa ka win bibu yiru ye.

⁷ Ye Məwisi u nua mə, yera u yara u win dokiri sennə da. Ye u tura mi, ma u yiira win wuswaa. Yen biru u seewa ba bəkasiŋa ba təbirina. Ma Məwisi u ka nūn da win dii bekurugirə.

⁸ Ma u win dokiri wi saaria kpuro ye Yinni Gusunə u Egibitigibu ka ben sunə kua be Isireliban sō, ka sere nəni swāa te ba wa swaa sō, ka nge mə Yinni Gusunə u bu yara te sən di.

⁹ Durom mə Yinni Gusunə u Isireliba kua mi, sanam mə u bu yara Egibitigibun nəman di, ya Yetoro dore.

¹⁰ Yera u nəe, na Yinni Gusunə siara wi u beə wəra saa Egibiti sunə ka win təmbun yorun di.

¹¹ Tē na gia ma wiya u būnu kpuro kere. Domi u dera Egibitigibun nuku kōsura wəri ben tii sō.

¹² Ma u Gusunə yāku dō mwaararugiru kua ka yākuŋu ganu. Yera Aroni ka Isireliban guro gurobu ba na ba di ka Məwisiŋ dokiri wi sannu ba ka Gusunə sāwa.

Yetoro u Məwisi bwisi kă

¹³ Yen sisiru bururu yera Məwisi u sina u ka Isireliba siria, ma tən be, ba yō win wuswaa saa bururun di sere ka yokə.

¹⁴ Ye Yetoro u wa mə, yera u Məwisi sōwa u nəe, mba a tən be kuammə mə. Mban sōna a sō wunə turo a bu siriammə saa bururun di sere ka yokə.

¹⁵ Ma Məwisi u nūn sōwa u nəe, tən be, ba naaməwa nən mi, n ka bu Gusunə bikia ye u kī bu ko.

¹⁶ Bə n maa gari gē mə ben tii tiinə sō kpa n bu sōsi ye Yinni Gusunə u kī.

¹⁷ Yera win dokiri wi, u nəe, ye a mə mi, ya n wā.

¹⁸ Kaa ra tii mɛɛra kowa mi, ka sere maa tɔn be ba nun sikerene mini. Domi sɔmbu te, ta kpā. A n̄ kpē a tu ko wunɛ turo.

¹⁹ Tē a nɛn gari nɔwɔ, kpa Gusunɔ u nun somi. Bwisi yi kon nun kē wee. A koowo tɔn ben wirugii Gusunɔn wuswaa, kpa a n da ka ben gari de win mi.

²⁰ Kpa a bu Gusunɔn woodaba tubusia ka swaa ye ba koo swīi, ka sɔma ye ba koo kō.

²¹ Kpa a gabu gɔsi be sɔɔ, be ba koo kpī bu bu kpara kpa yēroba n sāa be ba Gusunɔ nasie, ba gem swīi, ba ku ra n̄m biran kēnu mwe. Kpa a ben gabu ko tɔmbu n̄rɔbun (1.000) wirugibu, gabu maa wunɔbun (100) wirugibu, gabu weeraakurun wirugibu, gabu maa wɔkurun wirugibu.

²² Beya ba ko n da tɔn be sirie baadomma kpa ba n da ka gari yi yi sē nɛ wunen mi. A de bu nun wunen sɔmunu kawa, kpa bu ka nun sɔbe.

²³ A n kua mɛ, ma Gusunɔ u nun kpare swaa ye sɔɔ, kaa kura, kpa tɔn be, bu maa turi mi ba dɔɔ ka b̄ri yendu.

²⁴ Mɔwisi u win dokirin gere wura u kua kpuro nge mɛ u n̄n sɔwa.

²⁵ U tɔn be gɔsa Isireliba sɔɔ be ba koo sɔmbu te kpī. Ma u ben gabu kua tɔmbu n̄rɔbun (1.000) wirugibu, gabu maa wunɔbun (100) wirugibu, gabu weeraakurun wirugibu, gabu maa wɔkurun wirugibu.

²⁶ Bera ba ra gari yi yi n̄ sē siri. Yi yi sē kpa bu ka Mɔwisi daawa.

²⁷ Yen biru win dokiri u n̄n n̄ɔ kana ma u doona u da win temo.

GUSUNO U KA ISIRELIBA ARUKAWANI BOKUA

Isireliba ba wāa Sinain guurun nuurɔ

19

¹⁻² Yen biru Isireliba ba doona Refidimun di. Ye n kua suru itasen t̄ɔ gbiikiru saa m̄n di ba yara Egibitin di, yera ba tura Sinain gɔburɔ. Ma ba ben sansani gira guu te ba m̄ɔ Sinain nuurɔ.

³ Yera Yinni Gusunɔ u Mɔwisi soka guu ten wɔllɔ u ka n̄n gari ko.

Ye u yɔwa mi, yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ, ameniwa kaa Yakɔbun bibu Isireliban bwese keri s̄ɔ a nɛɛ,

⁴ i wa ye na Egibitigibu kua ka nge mɛ na bɛɛ tii gawe na sua ka nɛn n̄m damguu nge mɛ gunɔ bakeru ta ra ten binu sue.

⁵ Tē, i n nɛn gere nua, i kun nɛn arukawani kusie, i ko ko nɛn tiin tɔmbu n tɔmbu kpuro kere. Handunia kpuro s̄ɔawa negia,

⁶ adama bɛɛ i ko n s̄ɔawa nɛn tɔn be na gɔsa na tii yiye, kpa i n s̄ɔa nɛn yāku kowobu tɔn be ba tien s̄ɔ. Gari yi kaa Isireliba s̄ɔwa mi.

⁷ Yen biru Mɔwisi u sarama u tɔn ben guro gurobu sokusia u bu s̄ɔwa kpuro ye Yinni Gusunɔ u nɛɛ u bu s̄ɔ.

⁸ Ma tɔn be kpuro ba wura ba nɛɛ, ye Yinni Gusunɔ u gerua kpuro, yeya sa ko ko.

Ma Mɔwisi u maa ka tɔn ben gere wura Yinni Gusunɔn mi.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi s̄ɔwa u nɛɛ, wee, kon na wunen mi guru wii wuro te ta sinum m̄ɔ sɔɔ, kpa tɔn be, bu nɔ sanam mɛ na ka nun gari m̄ɔ, kpa ba n da n nun naane s̄ɔa.

Saa ye s̄ɔra Mɔwisi u den Yinni Gusunɔ tɔn ben gari yi tusia.

Gusunɔ u ka Mɔwisi yinna Sinain guuru wɔllɔ

¹⁰ Yera Yinni Gusunɔ u kpam n̄n s̄ɔwa u nɛɛ, a doo a tɔn be deema a bu s̄ɔ bu ben beka teo bu tii dɛɛrasia gisɔ ka sia,

¹¹ kpa ba n sɔ̄ru s̄a ba n ka s̄o itase mara. Domi s̄o itase te s̄ōra ne, Yinni Gusunɔ̄ kon sarama Sinain guurɔ̄ be kpuro bu ka man wa.

¹² Kaa tɔn be ȳireru kua mi ba koo ȳōra guu ten b̄akuɔ̄, kpa a bu s̄ō ba n tii se bu ku raa guu te ȳō, bu ku mam susi ten ḡāarɔ̄ bu tu b̄esu. Ben wi u tu b̄esu, ȳēro koo ḡbiwa.

¹³ Ba n n̄n s̄ēremɔ̄ ka nɔ̄ma, kp̄ena ba koo n̄n kasuku, n̄ kun m̄e bu n̄n s̄ēenu twee bu ka go. Baa n̄ n yaa saberun na, m̄eya ba koo ka tu go. Kɔ̄ba ȳa n sw̄iwa ba koo susi guu ten b̄akuɔ̄.

¹⁴ Ma M̄owisi u sarama guu ten min di, u tɔn be s̄ōwa u nee, bu tii d̄eerasio bu ka Gusunɔ̄ s̄a. Ma ba ben beka tea.

¹⁵ U kp̄am bu s̄ōwa u nee, i ku ra ka b̄een kurɔ̄bu bakuna i n s̄ōru s̄a i n ka s̄ō itase te mara.

¹⁶ S̄ō itase ten bururu ba guru kukiribu nua, ma ba guru maakinu ka guru wii wuro te ta sinum m̄o wa guu ten w̄ollɔ̄. Ma kɔ̄ba ya sumɔ̄ t̄a t̄a sere tɔn be ba w̄a sansani ye s̄ō kpuro b̄erum bu mwa ba diira.

¹⁷ Yera M̄owisi u tɔn be yarama ben sansanin di bu da bu ka Gusunɔ̄ yinna, ma ba ȳōra guu ten nuurɔ̄.

¹⁸ Wiisu Sinain guu te wukiri, domi Yinni Gusunɔ̄ u sarama ka d̄ō u w̄a ten w̄ollɔ̄. Wii si, su ȳōm̄o nge d̄ō bokon wiisu. Ma guu te, ta ȳiirum̄o ka dam.

¹⁹ Kɔ̄ba yen sw̄i maa sosimɔ̄. Yera M̄owisi u gari gerua, ma Gusunɔ̄ u n̄n wisa ka n̄ōgii te ta s̄a nge guru kukiribu.

²⁰ Nge m̄eya Yinni Gusunɔ̄ u ka sarama guu ten w̄ollɔ̄, ma u M̄owisi soka. Yera M̄owisi u ȳōwa u da mi.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ̄ u n̄n s̄ōwa u nee, a saro a tɔn be kirɔ̄ ko gem gem bu ku raa susima bu ȳire te sara bu man m̄eeri, kpa ben dabiru tu ku raa kam ko.

²² M̄eya ȳaku kowobun tii, be ba ra man susi, bu de bu tii d̄eerasia kpa n ku ra ben gabu go.

²³ Ma M̄owisi u Yinni Gusunɔ̄ s̄ōwa u nee, tɔn be, ba n̄ ȳōm̄o guuru w̄ollu mi. Domi a sun kirɔ̄ kua gem gem a nee n bu ȳireru kuo guu ten b̄akuɔ̄ mi ba koo ȳōra. Kpa su tu garisi guu te a tii yiye.

²⁴ Yinni Gusunɔ̄ u nee, a saro a da kpa wune ka Aroni i ȳōma, adama ȳaku kowobu ka tɔn be ba tie, bu ku raa ȳire te sara bu man m̄eeri, kpa n ku ra ben gabu go.

²⁵ Ma M̄owisi u sara u da u tɔn be gari yi s̄ōwa.

20

Wooda w̄aku te Gusunɔ̄ u Isireliba w̄e (I maa m̄eeri Wooda Yiruse 5:6-21)

¹ Yen biru Gusunɔ̄ u gari yini kpuro gerua u nee.

² N̄ena Gusunɔ̄ b̄een Yinni wi u ra n w̄a ne wi na b̄ee yarama Egibitin tem di, na b̄ee yakia saa yorun di.

³ Yen s̄ō, i n̄ ko i ḡāanu ganu s̄a ne baasi.

⁴ I ku ra tii bw̄āarokunu kua ni nu s̄a ḡāanun weenasinu ni nu w̄a w̄ollɔ̄, n̄ kun m̄e temɔ̄, n̄ kun m̄e nim s̄ōwɔ̄.

⁵ I ku ra ȳiira i bw̄āaroku gagu s̄a, domi n̄ena b̄een Yinni wi u ra n w̄a. Ne, Yinni nisinugiiwa, ne wi na ra baababan durum m̄ōru mwe ben bibun mi be ba man tusan suunu s̄ō sere ka ben sikadominun bibɔ̄.

⁶ Adama be ba man k̄i, ma ba nen wooda nasie, na ra ben bibun bweseru w̄onw̄andu kue sere ka baadommaɔ̄.

7 Nɛna bɛɛn Yinni wi u ra n wāa. I ku ra nɛn yīsiru soku kam. Wi u tu soka kam, kon yēro sɛɛyasia.

8 I wēro tɔɔ wērarugiru sɔɔ, kpa i tu garisi te na yi nɛnɛm nɛn sɔ.

9 Sɔɔ nɔɔba tia i ko n da bɛɛn sɔma kpuro ko.

10 Adama sɔɔ nɔɔba yirusera ta sāa tɔɔ wērarugiru te i nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni derie. Tɔɔ te sɔɔ, i ku ra sɔmburu garu ko, bɛɛ ka bɛɛn bibu, n̄ kun mɛ bɛɛn yobu, n̄ kun mɛ bɛɛn yaa sabenu, n̄ kun mɛ sɔɔ be ba wāa bɛɛn yɛnusɔ.

11 Domi sɔɔ nɔɔba tian baa sɔɔra na ka wɔllu ka tem ka nim wɔku kua ka baayere kpuro ye ya wāa mi sɔɔ. Ma na wēra sɔɔ nɔɔba yiruse. Yen sɔna na sɔɔ nɔɔba yiruse te domaru kua na tu yi nɛnɛm nɛn sɔ.

12 I bɛɛn tundo ka mero bɛɛrɛ wēyɔ kpa bɛɛn hunde yu wa yu dakaɔ da tem mɛ na bɛɛ wē sɔɔ.

13 I ku ra tɔnu go.

14 I ku ra sakafaru ko.

15 I ku ra gbɛni.

16 I ku ra goo gari mani.

17 I ku ra bɛɛn tɔnusin diru binɛ ko, n̄ kun mɛ win kurɔ, n̄ kun mɛ win yobu, n̄ kun mɛ win yaa sabenu, ye n sāa wunɛn tɔnusin gāanu kpuro gesi.

18 Yen biru tɔn be kpuro ba guru kukiribu ka kɔban swīi nuɔ ma ba guru maakinu wa guu ten wɔllɔ te wiisu wukiri. Yera ba diira ba da ba yōra n dɛsire.

19 Ba Mɔwisi sɔɔwa ba nɛɛ, wunɛn tii, a n ka sun gari kua, sa ko nun swaa daki. Adama a ku de Gusunɔ u ka sun gari ko, kpa su ku ra gbi.

20 Ma Mɔwisi u tɔn be sɔɔwa u nɛɛ i ku bɛrum ko. Domi Yinni Gusunɔ u nawa u ka bɛɛn laakarɔ mɛeri kpa i n n̄nɛn nasie, i ku ra maa ka durum ko.

21 Ma tɔn be, ba yɔ n dɛsire saa ye Mɔwisi u guru wii sinumgii te susi mi Gusunɔ u wāa.

Yāku yerun wooda

22 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, bɛɛn tii i wa ma wɔllun diya na ka bu gari kua.

23 Yen sɔ, i ku ra maa tii b̄wāaroku gagu kua ka wura, n̄ kun mɛ ka sii geesu, kpa i gu ko bɛɛn būu.

24 Adama i ko man yāku yeru bania ka tem. Kpa i bɛɛn yaa sabenu gɔsi i ka man yāku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yākunu kua ten wɔllɔ. Yam kpuro mi na gɔsa i ka man s̄a, ko na n wāa mi, kpa n bɛɛ domaru kua.

25 I n man yāku yeru baniammɛ ka kpenu, i ku tu bani ka kpee ni i dāka. Domi i n kpee ni dāka, i nu disi dokewa mi.

26 I ku ra de ta n yɔɔtia mɔ, kpa bu ku raa ka bɛɛn tereru wa i n yɔɔmɔ mi.

Wooda ye Yinni Gusunɔ u Isireliba wē yobun sɔ

21

1 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a Isireliba wooda yeni wēyɔ.

2 Ben goo ù n win Isirelisi dwa yoo, yoo wi, u koo win yinni s̄awa wɔɔ nɔɔba tia, nɔɔba yiruse u koo yariwa yoo ten di u kun gāanu kɔsie.

3 U kun kurɔ mɔ u ka dua yoo te sɔɔ, wi turowa u koo yari. U n maa kurɔ mɔ ba ka n̄nɛn dwa, sanna ba koo yari.

4 N n win yinnin na, u n̄nɛn kurɔ wē, ma u ka kurɔ wi bibu mara, dɔma te u yariɔ yorun di, u koo kurɔ ka win bibu win yinni deriawa kpa u yari wi turo.

5 Adama yoo wi, ù n gerua batuma sɔɔ u nɛɛ, u win yinni k̄i ka maa win kurɔ wi, ka win bibu, yen sɔ, u n̄ yariɔ,

⁶ Saa yera yinni wi, u koo ka nùn da Yinni Gusunən sãa yerə. Miya u koo nùn seririsia sãa yee ten gamboə, u nùn swaa yaba ka səkura. Kpa n sãa yīreru ma yoo wi, u sãawa win yoo sere ka baadommaə.

⁷ Goo ù n maa win bii tən kurə dərə yoo, ba ñ nùn yakiamə nge me ba ra yoo tən durəbu yakie.

⁸ Win yinni ù n nùn sua kurə, ma u wa dākuru ya ñ ka nùn naawe u koo kpī u nùn win təmbu yakie. Adama u ku raa nùn tən tuko yakie. Domi durə wi, u kua naanē sarirugli.

⁹ Goo ù n yoo tən kurə dwa u ka win bii tən durə wē, u nùn kuo nge me ba ra bii wəndia kue bā n nùn suamə.

¹⁰ Goo ù n yoo sua kurə, yen biru ù n maa kurə kpao sua, u ku raa yoo win dīanu ka win yāa ni u ra raa nùn wē kawa. Meya maa ben wāasināa səə, u ku raa de gāanu ganu kōsi.

¹¹ U kun maa nùn gāanu ita yenin gaa kuamme, u de kurə wi, u yari yorun di u kun gāanu kōsie.

Daa kōsa ye tənū ù n kua ba koo nùn go

¹² Wi u tənū so u go, ba koo yēron tii gowa.

¹³ Adama wi u kun kī u ka tənū go samba səə, nē Yinni Gusunə kon yam gam gəsi mi u koo kpikuru da u kuke.

¹⁴ Wi u win winsim mwa u go nuku kōsurun sō ka bwisi, bu yēro məə bu go, baa ù n dua nən sãa yerə u yāku yeru nenua u ka bōre.

¹⁵ Wi u win tundo so, ñ kun me win mero, ba koo yēro mwa bu gowa.

¹⁶ Wi u tənū tii gbena u dərə, ñ kun me u nùn kua win yoo, ba koo yēro mwa bu gowa.

¹⁷ Wi u win mero, ñ kun me win tundo kōsa gerusi, ba koo yēro gowa.

Wooda ye Gusunə u yi be ba təmbu mēera kuan sō

¹⁸ Saa ye təmbu yiru ba sannamə ma ben turo u win winsim so ka nəm kuseru, ñ kun me u nùn kara ka kperu u mēera kua, ma ya kun nùn go, ba ñ wi u nùn so mi goomə. Yā n nùn kpī,

¹⁹ ma u ra sanə kua u ka dēka sīimə, wi u nùn mēera kua mi, ba ñ nùn gāanu kuamme. Adama durə win səmbu te u koo raa ko ù n bwāa do, wi u nùn mēera kua mi, wiya u koo tu ko, kpa u maa mēera yen nəribun gobi kōsia.

²⁰ Goo ù n win yoo so ka bokuru u go mii mii ba koo yēro gowa.

²¹ Adama yoo wi, ù n kua tōə giriru ñ kun me sōə gira yiru u sere gu, ba ñ maa win yinni gāanu kuamme, domi yoo wi, u sãawa win gobi.

²² Tən durəbu gabu bā n sannamə, ma ba guraqii wəri sere win nukura ka yara, ma win gam kun mēera wa, yen me kurə win durə u tən be bure, meya ba koo kōsia siri kowobun wuswaaə.

²³ Adama kurə wi, ù n mēera gaa wa, mēera yen bwesera ba koo maa bu ko. U n maa gun na, ba koo bu gowa.

²⁴ N n win nənin na ba wuna ba koo maa begii wunawa. N n win dondun na ba bua, ba koo maa beginu buawa. N n win noman na ba bua, ba koo maa begia buawa. N n win naasun na ba bua, ba koo maa begisu buawa.

²⁵ N n maa dōən na ba nùn mēni, ba koo maa be dōə mēniwa. Mēera yèn bweseru ba nùn kua gesi, yen bwesera ba koo maa bu ko.

²⁶ Goo ù n win yoo tən durə, ñ kun me tən kurən nənū kərə, u koo yoo wi karawa u doona nənū gen sō.

²⁷ N n maa win dondun na u wuna, u koo nùn karawa u doona don ten sō.

²⁸ Kete ya n tɔnu kɔba so ya go, ba koo yen tii kpenu kasuku bu gowa, ba n yen yaa temmɔ. Yen biru ba n maa yen yinni gāanu kuammɛ.

²⁹ Adama kete ye, ya n daa goo kɔba sɔkure ma ba yen yinni sɔɔwa ma u n ka ye gāanu kue, ba koo win tii gowa ka kete ye sannu.

³⁰ Bɔ n maa nɔn gāanu buren na u wa u ka win wāaru yakia, u koo ni kpuro kɔsiawa nge mɛ ba gerua.

³¹ Kete yen bweseru ya n bii goo kɔba sɔka, siri tee biya ba koo ye kua mi, ka yen yɛro.

³² Adama kete ye, ya n goon yoo so ya go, sii geesun gobi tɛna yen yinni u koo yoo win yinni wɛ, kpa bu kete ye kpenu kasuku bu go.

³³ Goo ù n dɔkɔ mɔ, n kun mɛ u wɔru gagu gba u deri u n wukiri, ma goon yaa sabera wɔri mi, ta gu,

³⁴ wi u dɔkɔ ye mɔ n kun mɛ wɔru ge, u koo sabe ten kɔsire wɛwa kpa u sabe goo te sua.

³⁵ Goon kete ya n googia mɛɛra kua ya go, ba koo kete wasa ye dɔrawa bu yen gobi bɔnu ko. Kpa bu maa ye ya gu min yaa bɔnu ko.

³⁶ Kete ye, ya n daa geɛ mɛɛra koore, ma yen yɛro u yɛ adama u n gāanu kue, u koo ye ya gu min kɔsire wɛwa kpa wi, u goo te sua.

Yaa sabenun gbenan wooda

³⁷ Goo ù n kete gbɛna u go, n kun mɛ u ye dɔra, kete nɔɔbuwa u koo kɔsia tia yen wɔlɔ. N n maa yāarun na, yāanu nnɛwa u koo kɔsia tee ten wɔlɔ.

22

¹⁻³ Ye u gbɛna mi, bɔ n ye wa win nɔma sɔɔ, n n ketɛn na, n kun mɛ keteku, n kun mɛ yāaru, ma ya gesi wasi, yen yiruwa u koo wɛ. U kun maa gāanu mɔ, ba koo win tii dɔrawa.

Goo ù n gbɛna da wɔkuru, bɔ n nɔn mwa wɔku te, ba so ba go, ba n goo win yem bikiamɔ. Adama yam mù n sāra ba sere nɔn go, be ba nɔn go mi, ba koo bu win yem bikia.

Goon gāa ni ba suan woodaba

⁴ Bɛɛn goo ù n win sabenu sure win winsim gberɔ, n kun mɛ win dāa gbaarɔ, ma nu dīanu asɔrɔ kua, win gberun dīa geena u koo yɛro kɔsire wɛ, n kun mɛ win dāa marum.

⁵ Goo ù n dɔɔ menima, dɔɔ wi, ù n dua goon gberɔ, ma yɛron dīanu kpuro dɔɔ mwaara, wi u dɔɔ meni mi, u koo dīa ni nu dɔɔ mwaaran kɔsire wɛwa.

⁶ Goo ù n win winsim gobi, n kun mɛ gāanu berusia, ma ba nu gbɛna mi u berua mi, bɔ n gbɛnɔ wi wa ye u sua min nɔn yiruwa u koo kɔsia.

⁷ Bɔ kun maa nɔn wa, win mi ba gāa ni gbɛna u koo dawa Gusunɔn sāa yerɔ u nɔma sua wɔlɔ u bɔre u nɛɛ, u n gāanu ganu sue ni ba nɔn berusia mi sɔɔ.

⁸ Tɔmbu yiru bɔ n gāanu sikirinɛmɔ, n n yaa saberun na, n kun mɛ yānu, n kun mɛ gāa ni nu kɔɔra, be kpuro ba koo dawa Gusunɔn sāa yerɔ u bu siria. Ben wi u kun gem mɔ, ye ba sikirinɛ min wasi yiruwa u koo kɔsia.

⁹ Goo ù n win winsim yaa saberu garu sabusia, ma ta bɔɔra n kun mɛ ta gu n kun mɛ ba tu sɛre ba mwa goo kun wa,

¹⁰ wi ba tu sabusia mi, u koo dawa Gusunɔn sāa yerɔ u bɔre u nɛɛ, u n tu babe. Sanam mɛya, wi u sabe te mɔ mi, u koo durɔ win gere wura kpa wi ba sabe te sabusia u ku maa gāanu ganu kɔsia.

¹¹ Adama bɔ n sabe te gbɛnan na win yenuɔ, u koo ten kɔsire wɛwa.

12 N n maa gbeeku yaan na ya tu mwa ya kasuka, u ka ten seeda na u s̄s̄si. Saa ye, u ñ maa ten k̄sire w̄ɛɛm̄.

13 Goo ù n maa win winsim yaa saberu b̄kura, ma ta b̄ora ñ kun m̄e ta gu sanam m̄e wi u tu m̄o u ñ w̄aa mi, ba koo n̄un ten k̄sire w̄ɛɛwa.

14 Adama ù n w̄aa mi, ba ñ maa n̄un k̄sire w̄ɛɛm̄. Bà n maa tu due kuan na, ten due gobi yi, yi tura.

T̄ambun w̄aasinaan wooda ka s̄aarugia

15 Goo ù n w̄andia k̄kura u n̄un bekuru doke, ma ba ñ daa w̄andia wi dur̄o k̄a, wi u n̄un bekuru doke mi, u koo dokiriru kpuro kowa nge m̄e ba ra ko, kpa u w̄andia wi sua kur̄o.

16 Baa w̄andia win tundo ù n yina bu suana, ka m̄e, dur̄o wi, u koo dokiriru kpuro kowa nge m̄e ba ra ko bu ka w̄andia sua.

17 T̄on kur̄o s̄oro ù n w̄aa b̄een suunu s̄o, i n̄un goowo.

18 Wi u maa ka yaa saberu kpuna, i ȳero goowo.

19 N̄e, Yinni Gusun̄o turowa i ko s̄a. Wi u yina u b̄uu goo s̄aam̄, i ȳero goowo.

20 I ku s̄o goo n̄oni s̄. I ku maa n̄un taki d̄i. I yaayo ma b̄een tii i raa s̄oru di Egibitin tem̄o.

21 I ku ḡomini goo n̄oni s̄, ñ kun m̄e gobeku goo.

22 Wi u bu n̄oni s̄om̄o ma ba man somiru kana, ka geema na b̄ee s̄om̄o, kon bu somi.

23 Kpa n de nen m̄oru yu se bu b̄ee go tabu gber̄o, b̄een kur̄obu bu maa ko ḡominibu kpa b̄een bibu bu maa ko gobekuba.

24 B̄ee Isireliba s̄o, b̄een wi u s̄aaro gobi b̄okura, u ku raa yi nim dokea nge m̄e bwese tukunu nu ra ko.

25 I n goon bekuru t̄aruba mwa, i n̄un tu wesia s̄o u sere du.

26 Domi beku tee tera u m̄o mi, u ka win wasi wukiri. Yen s̄, à n tu nen m̄ba u koo wukiri w̄̄kuru. Sanam m̄e s̄o, ù n man wuri koosima, kon n̄un w̄onw̄ondu kua, n n̄un swaa daki.

27 I ku ra man k̄sa gerusi, i ku ra maa b̄een wirugii b̄ore.

28 I n b̄een d̄ia gbiikinu ḡa i ku de n te i sere ka neginu na.

I ku maa te i ka b̄een bii t̄on dur̄o gbiikobu yakia domi ba s̄aawa negibu.

29 M̄eya i ko maa man b̄een yaa sabenun bii gbiikinu yiya nenem adama i ko de nu gina b̄om n̄owa s̄o n̄oba yiru, n̄oba itase i sere ka man nu ȳakuru kua.

30 B̄een tii maa, i ko n w̄awa nenem nen s̄, i n deere. Yen s̄, i ku yaa gaa tem ye gbeeku yaa ya go ya deri. I ye b̄onu w̄ɛɛyo domi ba ñ ye sake.

In da bw̄ɛbw̄ɛbu sirie dee dee

23

1 I ku labaari weesugia kpara. I ku maa t̄on k̄so seeda weesugia diiya u ka yari.

2 B̄een goo u ku raa t̄on dabinun gere sw̄i u ka k̄sa ko. M̄eya u ku maa bu sw̄i bà n gem s̄iyam̄o siribu s̄o.

3 I ku goo siri ka w̄onw̄ondu baa ù n s̄a bw̄ɛbw̄ɛ.

4 I n b̄een wer̄obun saberu garu wa ta k̄s̄o, ketewa? N kun m̄e keteku? I tu m̄o i ka n̄un wurama.

5 I n maa win keteku wa ga w̄orum̄e ka s̄omunu, i ku doona i n̄un deri. I n̄un somio i ka gu seeya.

6 Siribu s̄o, i ku wi u gem m̄o gem bira win bw̄ɛbw̄ɛrun s̄.

⁷ I ku seeda weesugia wura. I ku maa goo go wi u kun taare gaa kue. Domi wi u kua me, ne, Yinni Gusuno kon yero seeyasia.

⁸ I ku nom biran kenu mwa domi nu ra tonu nani wokewa gem swaa soo kpa u kpaa u mu gere.

⁹ I ku wi u soru dimo been suunu soo nani so. Domi been tii i ye nge me u bwisikum, yen so i raa soru di Egibitia.

Woo weraruguu ka too weraruguru

¹⁰ Woo nooba tian baa soora i ko i n da been gberun dianu duure, kpa i nu ge.

¹¹ Adama woo nooba yiruse, i ko i been gbean tem kpuro deriwa mu wera, ka been daa gbaano. Kpa i de be ba saa saarobu bu da bu dianu kunonu ko be ka yaa sabenu.

¹² Meya maa soo nooba tian baa soora i ko i been sama kpuro ko. Adama nooba yiruse i ko wera wa ka been yobu ka soo be ba samburu mo been mi, ka sere been yaa sabe ni i ra ka samburu ko.

¹³ Ye na bee soowa kpuro, i ye mem noowa mam mam. Kpa i ku ra bunu ganun yisuru sia i sere nee, ko i nu sa.

Too bakanu ita ni nu kpaa ru bo

¹⁴ Woo baagere nan itawa i ko i n da man too bakaru kue.

¹⁵ PEE ye ba n seeyatia doken too bakara i ko gbi i ko. Soo nooba yiruwa i ko pee di ye ya kun seeyatia mo nge me na raa bee yen wooda we, won suru gbiikoo wi ba mo Abibu soo, domi saa yera i yara Egibitin di. I n kanaru mo, goo u ku raa na nen wuswaa u kun keru neni.

¹⁶ Yiruse kpa i maa been gbean dia gbiikinun yaa kpaabun too bakaru di. Yen biru i n been gberun dianu kpuro ga kpa i maa yen too bakaru di, i n waa kunu soo.

¹⁷ Nge meya woo baagere bee ton durabu i ko i n da ka menna nan ita nen saa yero.

¹⁸ I n man yakuru kua, i ten yaa gum doo menio doma te. I n maa ten yaa dimo, i ku ye menna ka pee ye ba seeyatia doke.

¹⁹ I n da ka man been gberun dia gbiikii ni nu gea saa naawe nen saa yero. Domi nena na saa Gusuno been Yinni. I ku boo buu yike ka gen meron bom.

Soo sinu ganu ka noo mweenu

²⁰ Yeniba kpuron biru Yinni Gusuno u Isireliba soowa u nee, kon bee nen garado garama u ka bee kpaa kpa u n bee koso been sanum soo. U koo ka bee da tem me na bee sooru kua soo.

²¹ Yen so, i de i n tii se kpa i nun mem noowa, kpa i ku nun nuki sanku. Domi u n da bee suuru kuamme i n tora, yen so nen yiiko ya waa wi soo.

²² Adama i n nun mem noowa mam mam, ma i mo dee dee ye na bee yiire, nena kon ka been werabu kpuro sanna.

²³ Nen garado wi, u koo bee swaa gbiya u ka bee turi sere tem mi Amoreba ka Hetiba ka Feresiba ka Kananiba ka Hefiba ka sere Yebusiba ba waa. Kpa n be kpuro go been so.

²⁴ Adama i n tura mi, i ku ra ben bunu sa, i ku maa ben komanu saari. I ben buu turanu suririo kpa i ben bwarokunu kosuku muku muku.

²⁵ Ne Gusuno been Yinniwa i ko i sa kpa n bee domaru kua, i n dianu mo ka nim. Meya na kon maa bee baranu gbara.

²⁶ Na n maa derimo ton kur goon nukuru tu yari, meya been goo kun maa mo wiro. Kon maa de been hunde yu deya.

²⁷ Ye kon maa wure n ko wee. Be ba nua i duɔ ben temɔ kpuro, kon de bu nanda, kpa bu yari bu doona beɛn sɔ.

²⁸ Kon Hefi be, ka Kanani be, ka Heti be susunu kpare, kpa bu yari bu doona tem min di.

²⁹ Adama na ñ be kpuro giramɔ wɔɔ tian baa sɔɔ, tem mɛ, mu ku raa ka ko bansu, kpa gbeeku yeɛ yi beɛ yibusu.

³⁰ Fiiko fiikowa kon de ba n doonamɔ min di, sere i ka dabia i teria i sina tem mɛ kpuro sɔɔ.

³¹ Tem mɛ kon beɛ wɛ mi, mɛn nɔɔ bura yera ko n wāawa saa nim wōku ge ba mɔ Naa yarin di sere n ka girari Filisitiban nim wōkuɔ, ka maa saa Sinain gɓaburun di, sere n ka girari daa te ba mɔ Efaratiɔ. Tɔn be ba wāa tem mi kpuro, kon beɛ bu nɔmu bɛriawa kpa i bu gira.

³² I ku ra ka bu arukawani gaa bɔke. I ku maa ben būu goo sã.

³³ I n ben būnu sāmɔ, nu ko n sāawa beɛn yina. Yen sɔ, i ku de ben goo u n wāa beɛn suunu sɔɔ kpa u ku raa beɛ torasia nɛn swaa sɔɔ.

Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwɛru sire

24

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, i yɔɔma Sinain guuru mini, nɛn mi, wunɛ ka Aroni ka Nadabu ka Abihu ka Isireliban guro gurobu wata ka wɔkuru, kpa i man kpuna sarun di.

² Wunɛ Mɔwisi, kaa man susima wunɛ turo. Be ba ka nun yɔɔma bu yōro mi ba wāa mi. Tɔn be ba maa tie, bu ku raa yɔɔma mini.

³ Ma Mɔwisi u da u tɔn be Yinni Gusunɔn gari ka win woodaba kpuro sɔɔwa. Ma be kpuro ba wura ka gōru teu ba nɛɛ, sa ko ko ye Yinni Gusunɔ u gerua kpuro.

⁴ Mɔwisi u Yinni Gusunɔn gari yi kpuro yorua ma u seewa buru buru u yāku yeru bana guu ten nuurɔ. U maa kpenu wɔkura yiru gira nge mɛ Isireliban bwese kerin geera nɛ.

⁵ Ma u Isireliban aluwaasiba gabu gɔra bu ka Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararuginu kua kpa bu naa kinɛnu go bu ka siarabun yākunu ko.

⁶ Mɔwisi u yaa yɛm mɛn bɔnu sua u doke gbɛa sɔɔ. Ma u sukum mɛ n tie yɛka yāku yee ten wɔllɔ.

⁷ Ma u woodan tire te sua u tu gara tɔn ben wuswaaɔ. Ma ba nɛɛ, sa ko Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔwa kpa su ko kpuro ye u gerua.

⁸ Ma Mɔwisi u yem mɛ sua u yɛka tɔn ben wɔllɔ u nɛɛ, yem mɛ wee, mɛ mu Yinni Gusunɔn nɔɔ mwɛru siremɔ te u beɛ kua sanam mɛ u beɛ wooda yeniba kpuro wɛ.

⁹ Ma Mɔwisi ka Aroni ka Nadabu ka Abihu ka Isireliban guro gurobu wata ka wɔku te, ba guu te yɔɔwa.

¹⁰ Ma ba Gusunɔ, be Isireliban Yinni wi wa. N sãare nge u yɔ turaru garun wɔllɔ te ba kua ka kpee boogu ni nu baalimɔ weene. Nu dɛereewa nge wɔllu te ta kun guru wiru mɔ.

¹¹ Gusunɔ u ñ Isireliban guro guro be kɔsa gaa kue. Ba nùn wa ma ba di ba nɔra.

Mɔwisi u yɔɔwa Sinain guurɔ

¹² Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a yɔɔma a yōra guuru mini. Kon nun kpee besu wɛ mi sɔɔ na wooda kpuro yorua, tɔn be ka ben bibun bweseru ba n ka ye mɛrimɔ baadomma.

13 Ma Mōwisi u seewa ka win bōo Yosue. Adama u sere guu te yō,

14 u guro guro be sōwā u nēē, i yōro mini, i sun ma sere su ka wurama bēēn mi. Wee Aroni ka Huri ba wāa ka bēē. Bēēn goo ù n gari giri gēē mā, u na ben mi.

15 Yen biru u yōwā guu ten wōllō, ma guru wii wurora tu wukiri.

16-17 Yera Yinni Gusunān yikon girima ya sōsira mi. Isireliba ba ye wa, ya sāa nge dōo boko. Ma guru wii wuro te, ta Sinain guu te wukiri sere sōo nōōba tia. Sōo nōōba yiruse Yinni Gusunā u Mōwisi soka saa guru wii wuro ten min di.

18 Yera Mōwisi u dua guru wii ten sōwō ma u yōwā guu ten wōllō. Miya u wāa sōo sōo weeru ka wākuru weeru.

YINNI GUSUNĀN KUU BEKURUGIRUN KPUNAA

Kēē ni Isireliba ba koo wē bu ka Yinni Gusunān sāa yeru ko

25

1 Yinni Gusunā u Mōwisi sōwā u nēē,

2 a Isireliba sōwō bu ka man kēnu naawa. Ye ba wē ka nuku tia kpuro, a mōo.

3 Kēē ni ba koo wē, niya, wura ka sii geesu ka sii gandu,

4 ka ana bekunu ni ba wōkua ka bura, ka maa gaadura ka ni ba swērasia ka sēesu, ka ni ba wesa ka wēē damgii ka yaa sansun beka,

5 ka yāa gōni yi ba swērasia ka sēesu, ka gōni sinumgii, ka dāa damgia,

6 ka gum mē ba ra ka fitila sōre ka gum mē mu turare mō mē ba ra kpuro tāre bu ka sōosi ma Gusunā u ye gōsa nēnem, ka turare ye ba ra dōo doke,

7 ka kpee gobiginu nīn nōni sāa bēro wuru ka kpee gobiginu bwese bweseka ka ni ba koo doke yāku kowo tōnweron yabe tarakpe sōo ka sere maa win bōo baran wōllō.

8 Yen biru i ka man ye kpuro kuu bekurugiru kuo na n ka wāa bēēn suunu sōo.

9 I ko tu kowa ka ten dendi yānu kpuro nge mē kon bēē sōosi.

Yinni Gusunān woodan kpakororu

10 Ba koo kpakororu ko ka dāa damgia. Ten dēēbu bu ko n sāawa gōm soonu yiru ka bōnu. Ten yasum mu ko n maa sāawa gōm soo teeru ka bōnu kpa ten gumun mu n sāa gōm soo teeru ka bōnu.

11 Kpa a tu wura pote ten sōwō ka tōwō. Kpa a ten goonu nne kpuro nōo bōka kua ka wura.

12 Kpa a wuran sumi ko wasi nne a doke ten goo gookan yinna yenu sōo, yiru ya n mēerine bee tia, yiru yeni ya n maa mēerine bee tia.

13 Yen biru a dāa pōosi kasu yiru a yi wura pote.

14 Kpa a yi wasi kpakoro ten sumi sōo beri berika, yi n sāa ten nēnutii.

15 Sumi yi sōora dāa pōosi yi, yi ko n da n wāa. Ba ñ yi wunamō min di.

16 Yen biru kaa woodan kpee bēsi yi kon nun wē doke kpakoro te sōo.

17 Kpa a kpakoro te wukiritia kua ka wura ya n ka tu saka nē.

18-19 Kpa a wōllun kōsobu yirun weenasibu ko ka wura a mani wukiritia yen goo piiminun wōllō gee ka gee.

20 Kpa yi n kpakoro ten wukiritia ye kasa wukiri mam mam. Yi ko n wuswaa kisinēwa yi n mēerine.

21 Kaa woodan kpee bēsi yi doke kpakoro te sōo, a sere ten wukiritia ye doke.

22 Yen wōllōwa ko na n da ka nun yinne kōsobu yiru yen baa sōo, kpa n nun nen woodaba kpuro wē Isireliban sō.

Tabulu yèn mi ba koo p̄ɛɛ yi, ye ba ka Gusunə naawa

²³ Yinni Gusunə u kɔam Məwisi s̄əwə u nɛɛ, kaa tabulu ko ka dāa damgia. Yen d̄ɛɛbu ko n s̄əwə ɔəm soonu yiru, yen yasum mu ko n maa s̄āa ɔəm soo teeru, kpa yen gunum mu n s̄āa ɔəm soo teeru ka b̄onu.

²⁴ Kpa a ye kpuro wura pote, kpa a maa yen goo gooka n̄əɔ b̄əka kua ka wura.

²⁵ Yen biru kpa a dāa b̄esi piimini gore yen goo gooka mi, ni nu ka n̄əm tararu yasum n̄ɛ, a ka sikerena, kpa a nin tii wura pote.

²⁶ Kpa a maa sumi n̄nɛ ko ka wura a doke tabulu yen goo gooka mi yen naasu gire gire.

²⁷ Mi ba dāa b̄esi piimii ni goren b̄əku b̄əkuka s̄əɔra sumi yi, yi ko n wāa, kpa bu dāa p̄əsi wasi yi s̄əɔ, ba n da ka tabulu ye sue.

²⁸ Dāa p̄əsi yi, yi ko n s̄əwə dāa damgia kpa a yi wura pote.

²⁹ Yen biru kaa gb̄ɛa ko ka n̄əri ka p̄ɛntiba ka gb̄ɛɛ yorukunu, ye kpuro ya n s̄āa wuragia kpa ba n da ka dendi ba n yāku tam wisim̄.

³⁰ Kpa a p̄ɛɛ ye ba ka man naawa s̄əndi tabulu yen w̄əll̄ə. A ku ra de p̄ɛɛ ye, yu biara mi. A de ya n da n wāa n̄ɛn wuswaā baadomma.

Fitilan dabu

³¹⁻³² Yinni Gusunə u kɔam Məwisi s̄əwə u nɛɛ, kaa dabu ko ka wura gea, ga n kāasi m̄ə n̄əɔba tia, gen ȳɛsi ȳɛsikā ita ita. Kpa gen ȳɔratia ka gen p̄ɔtura ka gen kāasi ka gen bura te ta ka dāa marum ka biibii weenɛ, ye kpuro ya n s̄āa b̄əri tia.

³³ A de kāasi n̄əɔba tia yen baayere ya n buranu ita ita m̄ə ni nu ka biibii weenɛ.

³⁴ Kpa dabu gen p̄ɔturan tii ya n buranu n̄nɛ m̄ə ni nu ka dāa marum weenɛ.

³⁵ Mi kāasi yiru yiru yi gbinnɛ ka p̄ɔtura, kaa nin tem̄ buraru koosiwa te ta ka dāa marum weenɛ.

³⁶ Bura te, ka kāasi yi, ye kpuro ya n s̄āa wuran b̄əri tia.

³⁷ Yen biru kaa fitilanu n̄əɔba yiru ko, kpa a nu s̄əndi s̄əndi dabu gen w̄əll̄ə ka gen tiin wii kpiir̄. Kpa ba n nu s̄əre nu n yam bururasie.

³⁸ Baku piibu ge ba ko n da ka fitila nin d̄əɔ s̄əmɛ ka m̄i s̄əɔ nin torom mu ko n da w̄əriki, kaa ye kpuro kowa ka wura gea.

³⁹ Dabu ge, ka gen dendi yānu kpuro, wuran kilo tenan sakawa kaa ka ye ko.

⁴⁰ Wunɛ Məwisi, a de a n s̄əmbu te n̄oni doke kpa a kuu te ko ta n s̄āa nge te na nun s̄əsi guuru w̄əll̄ə.

Kuu bekurugii t̄ən mi ba ra ka Yinni Gusunə yinnɛ

26

¹ Yinni Gusunə u Məwisi s̄əwə u nɛɛ, a bekunu w̄əkuru wesio ka w̄ɛɛ damgii ka w̄ɛɛ yi ba w̄əkuə ka bura ka maa gaadura, ka maa w̄ɛɛ wun̄əmgi, kpa a beka ye buraru doke ta n s̄āa w̄əllun k̄s̄obun weenasibu. Kpa a ka man kuu bekurugiru kua.

² Beka ye kpuro ya ko n n̄əwa. Yen d̄ɛɛbu bu ko n s̄əwə ɔəm soonu tena yiru sari. Yen yasum maa ɔəm soonu n̄nɛ.

³ Beka yen n̄əɔbu n̄əɔbuwa ba koo sua bu swɛɛna.

⁴ Yen biru kpa a yen baayeren goo baka teer̄ w̄ɛri doke ka w̄ɛɛ yi ba w̄əkuə ka bura, yi ba koo ra ka ye s̄ərena.

⁵ W̄ɛri weeraakuukuubuwa kaa doke beka ye ba swɛɛnan baayeren goo baka teer̄ yi n n̄ə kisinɛ.

⁶ Yen biru kaa s̄əretinu weeraakuru ko ka wura bu ka beka ye kpuro s̄ərena, kpa yu ko beku teeru kuu ten s̄.

7 Kpa a maa bekunu wākura tia wesi ka boo sansu ni ba koo kuu bekurugii te wukiri.

8 Beka ye kpuro ya ko n nɛwa. Yen dɛɛbu bu ko n s̄awa ḡom soonu tɛna. Yen yasum maa ḡom soonu nne.

9 Beka yen n̄oɔbuwa ba koo gbi bu swɛɛna kpa bu maa n̄oɔba tia yeni swɛɛna. Kpa bu n̄oɔba tiase ten sukum bue kuu ten w̄oll̄o wuswaa gia.

10 Kpa a w̄eri weeraakuukuubu doke beka ye ba swɛɛnan baayeren goo baka teera.

11 Yen biru kaa s̄oretinu weeraakuru ko ka sii gandū, kpa a nu doke beka yen w̄eri yi s̄oɔ, a ka ye s̄orena, yu ko beku teeru.

12 B̄a n ka tu kuu te wukiri, beku te ta kuu te sare mi, a de ta n s̄are kuu ten biru.

13 Kuu ten yasum gia, beka ye ya maa tiara, a de ya n s̄are beri berika ḡom soo teeru.

14 Kaa bekunu yiru ko bu ka kuu te wukiri, teeru ka ȳa kinɛnun ḡoni, yi ba sw̄ɛrasia, teeru maa ka yaa ḡoni sinumgii, te ta ko n w̄aa kpuron w̄oll̄o.

15 Akasian d̄aa besiya kaa gira a ka kuu te ko.

16-17 D̄aa besī yi, yi ko n nɛwa. Yin dɛɛbu bu ko n s̄awa ḡom soonu wakuru kpa yin yasum mu n s̄aa ḡom soo teeru ka b̄onu. Kpa a yin baayere s̄oretinu yiru dokea yi n ka s̄orene.

18 Kuu ten s̄oɔ ȳɛsan n̄om d̄waru gia d̄aa besī ȳenda kaa gira.

19 Kpa a yi ȳratii kua weeru ka sii geesu a doke yiru yiru, yin tia s̄oɔ tem̄o, yi n ka s̄oretii ni n̄eni.

20 Ten s̄oɔ ȳɛsan n̄om geu gia besī ȳenda kaa maa ko.

21 Kpa a maa yi ȳratii weeru kua ka sii geesu bu doke yiru yiru yin tia s̄oɔ.

22 Ten s̄oɔ duu yeru gia d̄aa besī n̄oɔba tia kaa gira.

23 D̄aa besī yiru yiruwaa kaa doke ten goo ḡomkinu yiru biru gia.

24 D̄aa besī yi, yi ko n maninɛwa yiru yiru saa tem di sere ka w̄oll̄o. Kpa a sumi doke yi n ka s̄orene w̄oll̄o. M̄esuma kaa goo ḡomkinu yiru yen d̄aa besī yiru yiru ye kua.

25 Kpa yi kpuro yi n s̄aa d̄aa besī n̄oɔba ita. Kpa a yen baayere s̄oɔ ȳratii doke yiru yiru yi ba kua ka sii geesu.

26-27 Yen biru kpa a ten ȳɛsi it̄a akasian d̄aa n̄oɔbu n̄oɔbu kare.

28 D̄aa karetia ye ya w̄aa ȳɛsa baayeren suunu s̄oɔ mi, yen n̄oɔ ga koo ȳrawa d̄aa ḡomkin̄o.

29 Kpa a maa d̄aa besī yi ka d̄aa kareti yi wura pote. Kpa a maa wuran sumi ko yi s̄oɔ ba koo d̄aa kareti yi wasi wasi.

30 A n yeniba kpuro m̄enna a kpa, saa yera kaa den kuu bekurugii te gira ta n s̄aa nge te na nun s̄oɔsi guu te ba m̄ò Sinain w̄oll̄o.

31 Kpa a maa beku kareru ko ka w̄ɛɛ damgii ka w̄ɛɛ ye ba w̄okua ka bura ka maa gaadura ka w̄ɛɛ wur̄umgii. Kpa a w̄ollun k̄osobun weenasibu ko beku te s̄oɔ, kpa ya n s̄aa buraru.

32 Kaa akasian d̄aa besī sinumgii nne ko a wura pote kpa a s̄oretii wuragii doke yi s̄oɔ, yi ka beku kare te gaba. Kpa a d̄aa besī yi ȳratii dokea yi ba kua ka sii geesu.

33-34 Kpa a beku kare te bw̄ɛ te ta ko n dii s̄oɔ ge ga d̄ɛere gem gem ka ad̄ero ge ga d̄ɛere b̄onu s̄aa.

A n beku kare te bw̄ɛ a kpa, ten s̄oɔw̄awa kaa ka kpakoro te da a yi t̄ɛ s̄oɔ wooden kpee besī yiru ye, ya w̄aa. Kpa a kpakoro te wukiritia dokea dii te ta d̄ɛere gem gem s̄oɔ mi.

³⁵ Kaa tabulu ye yiwa nɔm geu gia aderɔ ge sɔɔ à n duɔ kuu ten mi, kpa a dabu ge yi nɔm dwardu gia, tabulu ye ka dabu ge, nu n mɛɛrine.

³⁶ A kuu ten beku kenutiru wesio ka wɛɛ yi ba wɔkua ka bura ka maa gaadura ka wɛɛ wunɔmgii ka wɛɛ damgii, kpa a beku te sɔma doke.

³⁷ Kpa a akasian dāa besii sinumgii nɔɔbu wura pote kpa a yin baayere yɔratia kua ka sii gandu. Yen biru kpa a sɔretii wuragii doke yin baayere sɔɔ bu ka beku kenutii te bwɛ.

Yaku yeru

27

¹ Yinni Gusunɔ u kparam Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, kaa yaku yeru ko ka akasian dāa. A de ten goonu nne kpuro nu n nɛ, nu n sāa gɔm soonu nɔɔbu nɔɔbu, kpa ten gunum mu n sāa gɔm soonu ita.

² Kpa a ten wallun goo gɔmkinɔ kāanu doke kpa a nu sii gandu pote.

³ Kaa yaku yee ten dendi yānu kpuro kowa ka sii gandu. Niya gbɛɛ ni ba koo ka torom gura, ka kaatonu ka kaato donnuginu, ka gbɛɛ ni sɔɔ ba koo yaa yem doke bu ka yɛka, ka dɔɔ guratii.

⁴ Kpa a kɔkɔsɔ ko ka sii gandu kpa a yen goo gɔmkinɔ sii gandun sumi doke.

⁵ Yen biru kpa a ye sua a doke yaku yee ten kɔkɔrɔ kpa yen nɔɔ gu seema wɔlɔ yaku yee ten suunu suunukɔ.

⁶ Kpa a tu suatii yiru kua ka akasian dāa pɔɔsi a yi sii gandu pote.

⁷ Kaa dāa pɔɔsi yi wasi sumi yi sɔɔ ba n da ka yaku yee te sue.

⁸ Kaa yaku yee te kowa ka dāa besii ta n wɔru mɔ, nge te na nun sɔɔsi.

Kuu ten kara

⁹ Yeniba kpuron biru Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a kuu bekurugii te kara koosio. Yen sɔɔ yɛsan nɔm dwardu gia kpa a bekunu kare ni ba wesu ka wɛɛ damgii. Bā n ni kpuro swɛɛna, nu ko gɔm soonu wunɔbu (100).

¹⁰ Ba koo beka ye sɔrewa dāa besii sinumgii yendu sɔɔ ka sɔretii ka sii deki yi ba kua ka sii geesu. Kpa dāa besii yin yɔratii yi n sāa sii gandu.

¹¹ Nge meya ya ko n maa sāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, kpa ye yiru ye, ya n dɛɛbu nɛ.

¹² Kara yen sɔɔ duu yeru gia kaa bekunu kare dāa besii sinumgii wɔkuru sɔɔ yi ba yɔratii kua. Kara yen yasum mu ko n sāawa gɔm soonu weeraakuru.

¹³ Meya yen sɔɔ yari yeru gia yen yasum ko n maa sāawa gɔm soonu weeraakuru.

¹⁴⁻¹⁵ Yen suunu sɔɔ kaa kɔnnɔ wīa ga n sāa gɔm soonu yendu. Kpa a kɔnnɔ gen beri berikaɔ beka kare gɔm soonu wɔkura nɔɔbu nɔɔbu dāa besii sinumgii ita ita sɔɔ. Dāa besii yin baayere ya ko n yɔratia mɔ.

¹⁶ Kara yen kɔnnɔn tii sɔɔ, kaa beku kenutiru doke, tɛn yasum ko n sāa gɔm soonu yendu. Wɛɛ damgiya kaa ka tu ko kpa a tu buraru kua ka wɛɛ wunɔmgii ka yi ba wɔkua ka bura ka maa gaadura. Kpa a maa tu gaba kua ka dāa besii sinumgii nne yi yi yɔratii mɔ.

¹⁷ Kara yen beku sɔretii ka yen sii deki yi, yi sɔɔ ba koo beku ni sɔresi, ye kpuro ya ko n sāawa sii geesu, kpa yen dāa besii sinumgii yin yɔratii yi n sāa sii gandu.

¹⁸ Kara yen dɛɛbu bu ko n sāawa gɔm soonu wunɔbu (100) kpa yen yasum mu n maa sāa gɔm soonu weeraakuru, kpa yen gunum mu n sāa gɔm soonu

nɔɔbu. Ba koo yen beka wesiwa ka wɛɛ damgii kpa bu sii pɔɔsi yin yɔratii ko ka sii gandu.

¹⁹ Kuu bekurugii ten dendi yānu kpuro, sii ganda ba koo ka nu ko. Meya kuu te ka kara yen gabatian kurum kpuro ya ko n s̄awa sii gandu.

Fitila gen gum

²⁰ Yera Yinni Gusunɔ u kram Mɔwisi s̄ɔwa u nɛɛ, a de Isireliba bu dāa ye ba m̄ olifin binun gum ko mɛ mu gea s̄aa, ba n da ka kuu ten fitila s̄re baadomma.

²¹ Kuu bekurugii ten adɛɔ ge s̄ɔra Aroni ka win bibu ba koo da bu fitila ni yi yi, beku kare ten biruɔ te ta woodan kpakororu berua. Meya fitila ni, nu ko n da n s̄re saa yokan di sere ka bururu. Isireliba ba koo wooda yeni nɛnɛwa sere ka baadomma.

Yāku kowobun s̄aa yānu

28

¹ Yinni Gusunɔ u kram Mɔwisi s̄ɔwa u nɛɛ, a wunen m̄ɔ Aroni ka win bibu nɛ ye wunɔ nɛnɛm Isireliban suunu s̄ɔn di kpa ba n s̄aa nɛn yāku kowobu. Bii bera Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa.

² A de bu wunen m̄ɔ Aroni wi s̄aa yānu kua ni nu koo win yiiko ka win girima s̄ɔsi.

³ Yen s̄, be na yen bwisi wɛ, a bu wooda wɛɛyɔ bu ka n̄n yāa ni kua ni u koo doke d̄ma te ba koo n̄n tusia t̄mbun wuswaaɔ ka sanam mɛ u win s̄mburu m̄.

⁴ Yāa ni ba koo ko wee, b̄ɔ bara ye u koo doke win tororun w̄llɔ, ka yabe tarakpe, ka yaberu ka tako ye ba s̄oma kua ka dawani ka sere maa s̄ekatia. Yeniba kpuro ya ko n s̄awa yāa ni Aroni ka win bibu ba ko n da doke b̄a n yākurun s̄mburu m̄.

⁵ Ba koo yāa ni kpuro kowa ka beku ni ba w̄kua ka bura ka maa gaadura ka ni ba wun̄m doke, ka ni ba kua ka wɛɛ damgii ka wuran wɛɛ siiri.

Yabe tarakpe

⁶ Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi s̄ɔwa u nɛɛ, kaa yabe tarakpe kowa ka beku te ba kua ka wɛɛ damgii kpa a ge buraru kua ka wɛɛ wun̄mgii ka yi ba w̄kua ka bura ka maa gaadura ka wuran wɛɛ siiri.

⁷ Kpa a gu sari kua yi ba koo ka gen senu s̄arena.

⁸ Kpa a s̄ekatia ko ya n s̄aa beku n̄ni tee ka yabe tarakpe ge. Kpa ya n yinusi ge s̄ɔ.

⁹ Yen biru a kpee gobiginu yiru suo n̄n n̄ni s̄aa berɔ wuru, kpa a Isirelin bibu w̄kura yiru yen ȳsa yore ni s̄ɔ.

¹⁰ Teerɔ ben n̄ɔba tian ȳsa. Teerɔ maa n̄ɔba tia benin ȳsa. Kaa ye kpuro yorewa nge m̄sum ba keranɛ.

¹¹ Kaa ȳsa ye yorewa kpee ni s̄ɔ, nge mɛ ba ra yore sisɔ. À n ye yorua a kpa, kpa a kpee ni wura gore a ka sikerena.

¹² Kpa a nu mani tarakpe gen sari s̄ɔ. Aroni ù n nu doke win senɔ, niya nu koo s̄ɔsi ma ka Isireliban ȳsina u dua nɛn s̄aa yerɔ, kpa nɛ, Yinni Gusunɔ na n ka bu yaaye.

¹³ Mi ba kpee ni gore mu ko n s̄awa wura,

¹⁴ kpa a ȳni wuragii yiru tari a yi s̄re wura ye s̄ɔ.

B̄ɔ bara

15 Kaa bɔɔ bara ko ye Aroni u ko n da doke win tororɔ, u ka ne, Yinni Gusunɔn kɪru bikia. Ye ka tarakpe ge, ya ko n s̄awa beku nɔni tee, ka bura teeru.

16 Bɔɔ bara yen goonu nne kpuro nu ko n newa, nu n s̄a gam soonun bɔnu bɔnu.

17 Kpa a bɔɔ bara ye sɔɔ kpee gobigii bwese bweseka mani yu ko s̄a nne. Kpee nin nɔni wee. S̄i gbiikaa sɔɔ, sw̄aru ka d̄am buuru, ka wuru beku.

18 Yiruse sɔɔ maa, sw̄aru ka boogu ka s̄ɔ tiro.

19 Itase sɔɔ, d̄am buuru ka nɔni bwese bweseka ka gaadura.

20 Nnese sɔɔ, wuru beku ka berɔ wuru, ka nɔni bwese bweseka. Kpa a ni kpuro wura gore gore.

21 Kpee bwese bweseka w̄akura yiru yen baatere s̄ɔra kaa Isirelin bibun ȳsinu yore tia tia. Kaa nu yorewa nge me ba ra yore sisɔ.

22 Kaa yɔni wuragii yiru ko bɔɔ bara ye sɔɔ.

23 Kpa a taaminu yiru ko ka wura, a s̄ore bɔɔ bara yen soo w̄arikisɔ.

24 Taaminu yiru ye s̄ɔra ba koo yɔni yi s̄ore s̄ore.

25 Kpa a bɔɔ bara yen yɔni yi gb̄inisi tarakpe gen sar̄iɔ.

26 Yen biru kaa maa taaminu yiru ko ka wura, a nu doke bɔɔ bara yen soo temkisɔ si su yabe tarakpe ge girari.

27 Kpa a taaminu yiru ko a doke yabe tarakpe gen sarin nɔwɔ wuswaaɔ, s̄ekatia yen w̄ollu gia.

28 Yen biru kaa bɔɔ bara yen taamii ni sɔɔ w̄ɛ gaaduragii doke kpa a yi gb̄ine yabe tarakpe gen taaminu sɔɔ. Nge meya kaa ka ye s̄ore yabe tarakpe ge sɔɔ, kpa yu ku ka b̄ari.

29 Saa ye Aroni u duɔ kuu bekurugii ten mi, u ko n bɔɔ bara ye dokewa win tororɔ ye sɔɔ ba Isireliban bwese ker̄i w̄akura yiru yen ȳsa yorua, kpa ne, Yinni Gusunɔ na n ka beɛ yaaye baadomma.

30 Kaa maa urimu ka tumimu doke bɔɔ bara ye sɔɔ, kpa ya n w̄a Aronin tororɔ saa kpuro ye u duɔ nen s̄a yerɔ, kpa u ka gia ye na k̄i Isireliban s̄.

S̄a ȳa ni nu tie

31 Yinni Gusunɔ u kram M̄owisi s̄ɔwa u neɛ, yabe t̄en w̄ollɔ ȳaku kowo u koo yabe tarakpe ge s̄andi, kaa tu kowa ka beku gaaduragiru.

32 Kpa a ten w̄irɔ s̄oma doke a sinum koosia tu ku raa ka ḡɛɛra. W̄i ten min diya u koo wiru wasi ù n yabe te sebumɔ.

33 Kpa a maa ten temɔ tusanu doke nu n ka d̄a marum gam weene ni ba kua ka w̄ɛ yi ba w̄kua ka bura ka maa gaadura ka w̄ɛ wunɔngii, ka sere maa yangire piiminu wuraginu a ka sikerena.

34 Kpa a de d̄a marum weenasim me ka yangire ni, nu n kpa sa s̄a.

35 Yabe tera Aroni ko n da n seba ù n s̄omburu m̄ kuu bekurugii te sɔɔ. M̄en n̄ɔ u duɔ, ka m̄en n̄ɔ u yariɔ na kon da n yangire nin w̄akinu n̄ɔm̄ɔwa, kpa n ku n̄n go kuu bekurugii te sɔɔ.

36 Kpa a maa wuran batani ko a yore ye sɔɔ, wini s̄awa Yinni Gusunɔgii. Kaa ye yorewa nge me ba ra yore sisɔ.

37 Kpa a batani ye s̄resi Aronin dawanin wuswaaɔ ka w̄ɛ gaaduragii.

38 U ko n ye dokewa baadomma ù n d̄ɔ nen s̄a yerɔ, kpa ne, Yinni Gusunɔ n ka Isireliban ȳakunu mwa baa b̄a n toranu ganu kua saa ye ba ȳaku ni m̄.

39 Kpa a maa tako ka dawani ko ka w̄ɛ damgii, ka s̄ekatia ye ba s̄oma doke.

40 Kaa maa Aronin bibu takoba kua ka maa s̄ekatii ka furɔsu, ya n s̄a ben buraru te ta ben girima s̄ɔsimɔ.

41 Yen biru kaa Aroni ka win bibu yāa ni sebusia, kpa a bu gum tāre wirɔ a ka sɔɔsi ma na bu gɔsa ba n sāa nɛn yāku kowobu.

42 A bu sokoto kpirinu kuo kpa bu ku ka ben tereru wan sɔ. Kaa ye kpuro kowa ka wēɛ damgii.

43 Aroni ka win bibu ba ko n nu dokewa bà n dɔɔ kuu bekurugii te sɔɔ, n̄ kin mɛ bà n susiɔ yāku yerɔ bu ka ben sɔmburu ko. Yera ya koo de na kun bu go nɛn sāa yerɔ, domi ba n wāa mi tereru. Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ Aroni ka win bibun bweserun sɔ.

Nge mɛ ba koo ka sɔɔsi ma Yinni Gusunɔ

u yāku kowobu gɔsa

29

1 Yinni Gusunɔ u kɔam Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, wee nge mɛ kaa koosina a ka sɔɔsi ma na Aroni ka win bibu gɔsa na yi nɛnɛm bu ka ko yāku kowobu nɛn sāa yerɔ.

A naa kinɛ kpɛndu suo ka yāa kinɛnu yiru. A ku de yen gaa ya n alebu mɔ.

2 Kpa a p̄ɛ ko ka alikaman som, a ku seeyatia doke, kpa a maa kira wɔɔranu ko n̄n somɔ ba n̄ seeyatia doke, ka kira n̄n som ba ka gum burina.

3 Kpa a nu doke bireru sɔɔ a ka da yāku yerɔ ka naa kinɛ kpɛn te, ka yāa kinɛnu yiru ye, kpa a ka ye kpuro yākuru ko.

4 Kpa a de Aroni ka win bibu bu na kuu ten kɔnnɔwɔ mi nɛ, Yinni Gusunɔ na ra ka Isireliba yinne, kpa a bu wobure ka nim.

5 Kpa a Aroni n̄n win sāa yāa ni sebusia. Niya tako ye, ka yabe boogugii te, ka yabe tarakpe ge, ka bɔɔ bara ye. Kpa a s̄ekatia ye s̄eke yabe tarakpe gen wɔllɔ.

6 Kpa a maa dawani sua a doke win wirɔ, kpa a wuran batani ye sua yè sɔɔ ba yorua, wini sāawa Yinni Gusunɔgii, a doke win dawani yen wuswaaɔ.

7 Yen biru kpa a maa gum sua a tāre win wirɔ a ka sɔɔsi ma na n̄n gɔsa na yi u n sāa nɛn yāku kowo.

8 Kpa a maa win bibu soku a bu tako be sebusia,

9 a bu ben s̄ekatii s̄ekɛa kpa a bu ben furɔsu doke a nge mɛ a Aronin tii kua. Saa dɔma ten diya ba koo ko yāku kowobu sere ka baadommaɔ.

Yeniba kpuron biru, amɛniwa kaa de bu ka sɔmbu te tore.

10 Naa kinɛ te a gɔsa mi, kaa ka tu nawa kuu ten kɔnnɔwɔ, kpa Aroni ka win bibu bu ben nɔma sɔndi naa yen wiru wɔllɔ.

11 Kpa a ye saka nɛn wuswaaɔ kuu ten kɔnnɔ mi.

12 Kpa a yen yem dɛka ka niki bia a tɛni yāku yee ten kāanɔ. Mɛ mu tie kpa a yēka ten temɔ.

13 Kpa a yen bɔsɔnun gum sua ka yen worun bɛsi baka ka yen gabu swii ka yen gum sannu, kpa a ye kpuro mɛnna a dɔɔ doke yāku yee ten wɔllɔ.

14 Adama naa kinɛ ten yaa ka ten gɔna ka ten bɔsɔ bisu, ye kpurowa kaa dɔɔ doke bɛɛn sansanin biruɔ. Yāku te, ta ko n sāawa te ta koo ben durum wukiri.

15 Yen biru ba koo ka yāa kinɛ n̄n teeru na, kpa Aroni ka win bibu bu ben nɔma sɔndi ten wiru wɔllɔ.

16 Bā n kua mɛ ba kpa, yera kaa tu saka kpa a ten yem sua a yēka yāku yee ten goo gookaa.

17 Kpa a ten yaa bɔɔri bɔɔri a yi ka ten wiru sannu, kpa a maa ten bɔsɔnu tea ka ten k̄ɔri kpa a ye kpuro sɔndi wii te ka ye a bɔɔra min wɔllɔ.

18 À n kua mɛ a kpa, kpa a ye kpuro dɔɔ s̄ɔre yāku yee ten wɔllɔ. Ya ko n sāawa yāku dɔɔ mwaaruguru tɛn nubura koo nɛ, Yinni Gusunɔ dore.

¹⁹ Kpa a maa yāa kineru yiruse teni sua. Kpa Aroni ka win bibu bu kparam ben noma sōndi ten wirō.

²⁰ Yen biru, kpa a tu saka a ten yem sua a tēni Aronin soo nōm geuguuō, ka win bibun soo nōm geugisō, ka ben nōm geun niki bii bakanō, ka sere ben nōm geun naa niki bii bakanō. Yem me mu tie, kpa a mu yēka yāku yee ten goo gookao.

²¹ Kpa a maa yem me mu wāa yāku yee ten wōllō sua a mēnna ka gum me ba ra kpuro tāre ye Gusunō u gōsa nenem kpa a mu wisi Aroni ka win bibun sāa yāa ni ba sebuan wōllō. Nge mēya Aroni ka win bii be, ka ben sāa yāa ni kpuro, ba ko n sāa nenem nen sō.

²² Kpa a yāa ten gum sua ka ten siru ka ten bōsōnun gum ka ten worun besi baka, ka ten gabu swii yiru ka yin gum sannu, ka ten nōm geun nōmu. Domi yāa kinē te, ta ko n sāawa te ba ka sōsi ma na Aroni ka win bibu gōsa nenem nen sō.

²³ Kpa a maa pēe tia sua ye ba n seeyatia doke, ka kira wōra teeru ka kira teeru tēn som ba ka gum burina, saa birerun di te ta yii sāa yerō.

²⁴ Kpa a ye kpuro Aroni ka win bibu nōmu beria kpa a ben noma sua a ka sōsi beri berika ne, Yinni Gusunōn wuswaaō.

²⁵ Yen biru kpa a ye kpuro mwa ben nōman di a ye sōndi yāku dōō mwaara ten wōllō kpa a dōō doke kpa ya n sāa yāku dōō mwaarugii te ta man nuburu dore.

²⁶ Kpa a maa yāa kinē te ba ka sōsi ma na Aroni ka win bibu gōsa nenem min guroguro su a sōsi beri berika nen wuswaaō. À n kua me a kpa, yaa ye, ya ko n sāawa wunegia.

²⁷ Kpa a yāa kinē ten nōmu sua a yiiya wōllō nen wuswaaō. Nge mēya kaa ka sōsi ma guroguro te ka nōmu ge, ya sāawa negia.

²⁸ Mēya maa Isireliba bā n siarabun yākunū mō ba ko n da yaan guroguro su ka yen nōm geun nōmu wunē nenem nen sō kpa bu ye Aroni ka win bibun bweseru wē kpa ya n sāa wooda sere ka baadommaō.

²⁹ Aroni ū n maa gu, win bibun bweseru sōra ba koo turo wuna bu sāa yāa ni sebusia bu nūn gum tāre wirō dama te ba koo sōsi ma u sāa win kōsire.

³⁰ Wi, wi u kua Aronin kōsire mi, u ko n yāa ni dokewa sere sōō nōōba yiru. Wiya u ko n da du kuu ten mi, mi Yinni Gusunō u ra ka Isireliba yinne kpa u sōmburu ko aderō ge ga dēere sōō.

³¹ Kaa yāa kinē te ba ka sōsi ma na Aroni ka win bibu gōsa nenem yaa sua a yike sāa yerō.

³² Kuu ten kōnōwōra Aroni ka win bibu ba koo yaa ye ka pēe ye ya wāa bireru sōō mi mēnna bu tem.

³³ Be tōnawa ba koo yāku dīa ni dī, ni ba ka ben durum wukiri sanam me ba sōsi ma na bu gōsa nenem nen sō. Tōn tuko goo u ku raa nu di, domi nu sāawa dīa ni ba wuna nenem nen sō.

³⁴ Nū n tiara sere sisiru bu ku maa nu di. Bu nu wisio dōō sōō nu dōō mwaara.

³⁵ A Aroni ka win bibu kuo mam mam nge me na nun sōōwa. Sōō nōōba yiruwa kaa bu yen yāku yāki kua a ka sōsi ma na bu gōsa nenem nen sō.

³⁶ A n da naa kineru go yen tōō baatere yāku yee ten wōllō, yen yem mu ka tōmbun durum wukiri. Yāku niya nu koo yāku yee te disi wōka. Yen biru kpa a gum tāre ten wōllō a ka sōsi ma ta wāa nenem nen sāarun sō.

³⁷ Mēya kaa n da ko sere sōō nōōba yiru ye, yu ka yibu, kpa yāku yee te, ta n sāa nenem ta n dēere. Yen sō, ye n koo tu ture kpuro, baa n n tōnun na, u de u n dēere.

Yāku ni ba ko n da ko t̄ṣṣ baatere

³⁸ Yinni Gusunō u Mōwisi s̄ṣṣwa u n̄εε, wee ye kaa n da ko baadomma. Kaa ka yāa kine kp̄emminu yiru w̄ṣṣ tiaginu yākuru ko t̄ṣṣ baatere,

³⁹ teeru bururu, teeru maa yoka.

⁴⁰⁻⁴¹ Bururu ka yokan yāku nin baateren w̄llōwa kaa som kilo ita ye ya ka olifin binun gum yarum ditiri tia ka b̄nu burine doke, ka maa tam ditiri tia ka b̄nu, kpa a ye kpuro d̄ṣṣ doke. Yen nubura koo n̄ε, Yinni Gusunō dore.

⁴² Yāku d̄ṣṣ m̄waararugii tera b̄εεn bibun bweseru ba ko n da ko kuu bekurugii ten k̄nn̄w̄ n̄εn wuswaa sere ka baadomma. Miya b̄εε Isireliba i ko ka man yinna, kpa n ka nun gari ko.

⁴³ Kpa yam mi, mu n s̄āa n̄εn̄εm mu n d̄εere n̄εn yikon s̄ṣ.

⁴⁴ N̄εn t̄iwa kon kuu te d̄εerasia ka yāku yee te, n yi n̄εn̄εm ka sere maa Aroni ka win bibu ba n ka s̄āa n̄εn yāku kowobu.

⁴⁵ Kpa na n w̄āa b̄εε Isireliban suunu s̄ṣ i n man s̄āam̄.

⁴⁶ Kpa i n ȳε ma n̄εna na s̄āa Gusunō b̄εεn Yinni n̄ε wi na b̄εε yarama Egibitin di. Kpa na n ka b̄εε w̄āa.

N̄εna Gusunō b̄εεn Yinni.

*Kpakoro t̄en w̄llō ba ko n da turare d̄ṣṣ doke***30**

¹ Yinni Gusunō u kpam Mōwisi s̄ṣṣwa u n̄εε, kaa kpakororu garu ko t̄en w̄llō ba ko n da turare d̄ṣṣ doke. Kaa tu kowa ka akasian d̄āa.

² Ten d̄ēbu ka ten yasum mu ko n n̄εwa, m̄ε kpuro mu n s̄āa ḡm sooru tia tia, kpa ten gunum mu n s̄āa ḡm soonu yiru. Kpa a de ten goo ḡmkinu n̄n̄n̄ d̄āa yu n̄ṣṣ yari nge k̄āanu.

³ Kpa a ten baama kpuro wura pote sere ka ten k̄āan̄. Kpa a ten goonu n̄n̄ n̄ṣṣ b̄ka kua ka wura a ka sikerena.

⁴ Kpa a maa ten goo ḡmkin̄ wuran sumi doke ten n̄ṣṣ b̄kan tem̄, kpa ba n da d̄āa wasi yi s̄ṣ, bu ka tu sua.

⁵ D̄āa ye kaa wasi sumi yi s̄ṣ, ya ko n s̄āawa akasian d̄āa ye ba wura pote.

⁶ Ā n kua m̄ε a kpa, kpa a kpakoro te sua a yi ad̄er̄ṣṣ ge s̄ṣ beku kare ten deedeeru te ta n̄ε, Yinni Gusunōn woodan kpakororu berua dii s̄ṣ ge ga d̄εere gem gem s̄ṣw̄. Miya ko na n da ka nun yinne.

⁷⁻⁸ Bururu baatere saa ye Aroni u fitilanu gum dokem̄ ka yoka baayere saa ye u nu s̄r̄am̄, u ko n da turare d̄ṣṣ dokewa kpakoro ten w̄llō. Nge m̄εya wi ka win bibun bweseru ba ko n da ko sere ka baadomma.

⁹ Adama i n̄ ko turare tuka d̄ṣṣ doke kpakoro ten w̄llō. M̄εya i n̄ maa yāku d̄ṣṣ m̄waararuginu m̄ṣ mi, n̄ kun m̄ε i d̄ianu ganu s̄ondi mi, n̄ kun m̄ε i tam wisi mi, i ka yākuru ko.

¹⁰ W̄ṣṣ ka w̄ṣṣwa Aroni u ko n da ten k̄āa ni s̄ṣṣ yāku ȳem t̄ēni m̄ε ba ra ka durum wukiri u ka tu disi w̄ka. Nge m̄εya wi ka win bibun bweseru ba ko n da ko sere ka baadomma, kpa ta n yii n̄εn̄εm n̄εn s̄ṣ.

Gobi yi ba koo w̄ε kuu bekurugii ten s̄ṣ

¹¹ Yinni Gusunō u kpam Mōwisi s̄ṣṣwa u n̄εε,

¹² a Isireliba gario. Be ba w̄ṣṣ ȳendu turan diya kaa gari kpa a de ben baaware u gobi ḡεε w̄ε u ka win w̄āru yakia. Kpa n de wahala yu bu suuri saa ye a bu garim̄ mi.

¹³ Wi ba gara, sii geesun b̄ari piibuwa u koo w̄ε. Yi kpuro yi ko n n̄εwa. Gobi yi, yi ko n s̄āawa nge m̄ε ba ra s̄āa yerun gobi di.

14 Be ba wɔɔ yɛndu tura ka be ba kere mɛ, beya ba koo gobi yi wɛ.

15 Gee tee tera baawure u koo wɛ. Gobiɔii kun wɛɛmɔ n s̄aaro kere, u ka win w̄aaru yakia. Domi hunde tia be kpuro ba m̄o.

16 Gobi yiya kaa n da ka kuu bekurugii ten s̄amburu ko. Nge meya kon ka yaaya ma Isireliba ba ben w̄aaru yakia.

Boo gɛn mi ba ko n da s̄aayerun nim take

17 Yinni Gusunɔ u kpam M̄owisi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

18 kaa boo ko ka gen s̄owaritia, ye kpuro ya n s̄a s̄ii gandu. À n gu kua a kpa, a gu yiyo ȳaku yeru ka kuu bekurugii ten baa s̄ɔɔ kpa bu gu nim take.

19 Nim meya Aroni ka win bibu ba ko n da ka ben n̄oma ka naasu kpakie bu ka dɛɛra,

20 bu sere du kuu ten mi, bu ka ben s̄amburu ko, ñ kun mɛ bu sere susi ȳaku yerɔ bu ka ȳakuru ko kpa bu ku raa gbi.

21 Yeni ya ko n s̄aawa wooda sere ka baadommaɔ bɛɛn bibun bweseru s̄ɔɔ.

Gum mɛ ba kua s̄aarun s̄ɔ

22 Yinni Gusunɔ u kpam M̄owisi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

23 a turare bwese bweseka ye ya nuburu do suo, miru kilo n̄ɔɔbu, ka sinam̄omu kilo yiru ka b̄onu, ka kanɛli kilo yiru ka b̄onu

24 ka kasi kilo n̄ɔɔbu, ka sere olifn gum ditiri n̄ɔɔba tia.

25 Ye kpurowa kaa de wi u turare kobu yɛ u menna u ka gum ko mɛ ba ko n da kpuro t̄are bu ka s̄ɔɔsi ma na ye ḡosa nenɛm.

26 Gum meya kaa kuu te yɛka, ka nen woodan kpakoro te,

27 ka tabulu ye, ka yen dendi ȳanu, ka dabu ge, ka gen dendi ȳanu, ka sere kpakoro t̄en w̄allɔ ba ra turare d̄ɔɔ doke,

28 ka ȳaku yee t̄en mi ba ko n da ȳaku d̄ɔɔ mwaararuginu ko, ka ten dendi ȳanu, ka boo ge, ka gen s̄owaritia.

29 Nge meya kaa ka s̄a ȳa ni kpuro dɛɛrasia kpa nu n yii nen s̄ɔ. Ye n koo nu besu kpuro, a de ya n dɛɛre.

30 Kpa a maa Aroni ka win bibu gum mɛ t̄are ba n ka s̄a nen ȳaku kowobu.

31 Meya kaa Isireliba s̄ɔ a nɛɛ, gum mɛ, mu ko n s̄aawa dɛɛram mɛ ba ko n da kpuro t̄are bu ka s̄ɔɔsi ma ya w̄a nenɛm nen s̄aarun s̄ɔ. Yeni ya ko n s̄aawa wooda bɛɛ s̄ɔɔ sere ka baadommaɔ.

32 Goo u ku raa mu sawa. Goo u ku raa maa men bweseru ko. I ko nu yiwa nenɛm nen s̄aarun s̄ɔ.

33 Yen s̄ɔ, goo ù n yina u men bweseru kua, ñ kun mɛ u t̄on diro goo mu tɛɛni, ba koo ȳero wunawa bɛɛn suunu s̄ɔɔn di.

Turare ye ba koo d̄ɔɔ doke s̄aayerɔ

34 Yera Yinni Gusunɔ u kpam M̄owisi s̄ɔɔwa u nɛɛ, a turare bwesenu ita kasuo ye ya nuburu do, ka maa turare ye ba m̄ɔ ansam, ye kpuro ya n saka nɛ.

35 Wi u turaren kobu yɛ kpa u ye kpuro menna u b̄oru doke yu ko turare dɛɛra ye ba kua nenɛm nen s̄aarun s̄ɔ.

36 Kpa a yen sukum buuru wuna, a da a yi kuu bekurugii te s̄ɔɔ, woodan kpakoro ten wuswaaɔ mi ko na n da ka nun yinne. Kpa i ye yi nenɛm nen s̄aarun s̄ɔ.

37 Yen s̄ɔ, goo u ku raa turare yen bweseru ko win tiin s̄ɔ. I ko ye yiwa nenɛm nen s̄aarun s̄ɔ.

38 Wi u yina, u yen bweseru kua win tiin s̄ɔ, ba koo ȳero wunawa bɛɛn suunu s̄ɔɔn di.

Kuu bekurugii ten s̄om kowobu

31

¹ Yinni Gusunɔ u kɔam Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² wee na Besaleli, Urin bii, Hurin debubu gɔsa Yudan bweseru sɔɔ.

³ Na nùn nɛn Hunde yibie u n ka sɔm bwese bwesekan bwisi mɔ, kpa u n yen asansi kpuro yɛ.

⁴ U koo kpɛ u yen kpunaaba yi. U wuran sɔmburu yɛ, ka sii geesu ka sii gandu.

⁵ Ka nge mɛ ba ra kpee gobiginu sɔɔ yore ni ba koo gore, ka sere maa dɔa dɔkubu, ye kpuro gesi ye n sɔa burarun sɔmburu.

⁶ Ma na nùn Oholiabu, Ahisamakin bii wi u sɔa Danun bweseru nɔmu sɔndia u ka nùn somi. Yen biru na maa gabu bwisi kɔ be ba sɔmbu te yɛ. Be kpurowa ba koo mɛnna bu sɔmbu te ko te na nun sɔɔwa mi.

⁷ Tera kuu bekuruɔii te, ka nɛn woodan kpakoro te, ka ten wukiritia, ka sere maa kuu ten dendi yɔa ni nu tie,

⁸ ka tabulu ye, ka yen dendi yɔnu, ka dabu wuraguɔ ge, ka gen dendi yɔnu, ka kpakoro tɛn wɔllɔ ba ko n da turare dɔɔ doke,

⁹ ka yɔku yee te, ka ten dendi yɔnu, ka boo ge, ka gen sɔwaritia,

¹⁰ ka sere yɔa ni Aroni ka win bibu ba ko n da sebe bu ka yɔkurun sɔmburu ko,

¹¹ ka gum mɛ ba ko n da gɔanu yɛke bu ka sɔɔsi ma ya wɔa nɛnɛm nɛn sɔarun sɔ, ka sere turare nubu duroruɔia ye. Ye kpurowa ba koo ko nge mɛ na nun sɔɔwa.

Tɔɔ wɛrarugiru

¹² Yinni Gusunɔ u kɔam Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

¹³ a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, i ko tɔɔ wɛrarugirun wooda mɛm nɔɔwawa mam mam. Domi ta ko n sɔawa nɛn arukawanin yɛreru ye na bɔkua ka bɛɛ sere ka baadommaɔ. Yɛre tera ta koo sɔɔsi ma nɛna na bɛɛ gɔsa na yi nɛnɛm nɛn sɔ.

¹⁴ I n da wɛre tɔɔ wɛrarugii te sɔɔ. I ku tu garis nge sanam dirum. Wi u yina ma u sɔmburu kua te sɔɔ, ba koo yɛro wunawa bɛɛn suunu sɔɔn di bu go.

¹⁵ Yen sɔ, alusuma tia sɔɔ, sɔɔ nɔɔba tia i ko n da sɔmburu ko, adama nɔɔba yiruse te, ta ko n sɔawa tɔɔ wɛrarugiru te na yi nɛnɛm nɛn sɔ. Bɛɛn wi u sɔmburu kua tɔɔ te sɔɔ, ba koo yɛro gowa.

¹⁶ A de bɛɛ Isireliba i n tɔɔ wɛrarugii ten wooda mɛm nɔɔwamme, sere ka bɛɛn bibun bweserɔ, domi arukawani ye, ya ko n wɔawa sere ka baadommaɔ.

¹⁷ Tɔɔ te, ta sɔawa yɛreru te ta ko n wɔa nɛ ka bɛɛn suunu sɔɔ. Domi sɔɔ nɔɔba tia sɔɔra na wɔllu ka tem taka kua na kpa. Nɔɔba yiruse ma na sɔmburu deri na wɛra.

¹⁸ Ye Yinni Gusunɔ u ka Mɔwisi gari yi kua guu te ba mɔ Sinaiɔ u kpa, yera u nùn kpee besi yiru wɛ yi sɔɔ win tii u woodaba yorua.

ISIRELIBA BA GUSUNɔN ARUKAWANI KUSIA

Ba naa buu wuraguɔ kua ba sɔawa

32

¹ Sanam mɛ tɔn be, ba wa Mɔwisi u tɛɛmɔ u n sarame sɔa guu ten wɔllun di, ba da ba mɛnna Aronin mi, ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, a seewo a sun yinni kua wi u ko n sun swaa gbiiye. Domi Mɔwisi wi u sun yarama Egibitin tem di, sa n̄ yɛ ye n nùn deema.

² Yera Aroni u bu sɔɔwa u nɛɛ, i bɛɛn kurɔbun swaa tonku wuraguɔ potirima ka bɛɛn bibiginu i ka na.

³ Ma be kpuro ba ben swaa tonku wuraginu potira ba ka Aroni naawa.

⁴ U nu mwa u yania ma u kuura kua ye ya ka naa buu weene, u wura ye wisi mi, ma ya kua bwāaroku.

Ma ba nee, besen yinni wee, wi u sun yarama saa Egibitin di.

⁵ Ye Aroni u ye wa, yera u yāku yeru gira bwāaroku gen wuswaa. Ma u kpara u nee, sia sa ko Yinni Gusuno tso bakaru kua.

⁶ Yen sisiru, ba seewa buru buru yellu ma ba yāku dso mwaararuginu kua ka siarabun yākunu. Tōn be, ba sina ba di ba nora, ma ba seewa ba kom bereteke mō.

⁷ Saa yera Yinni Gusuno u Mōwisi sōwa u nee, a saro fuuku domi wunen tōn be a yarama Egibitin di mi, wee ba disi duura.

⁸ Ba swaa ye deri ko ye na nee bu swi. Wee ba tii wuran bwāaroku kua ge ga ka naa buu weene. Ma ba yiira ba gu yākuru koosi. Ba nee, geya ga ben yinni wi u bu yarama saa Egibitin di.

⁹ Ma u kparam nee, na tōn be wa, ben swaa tau, ba n̄ kī bu wiru kpī.

¹⁰ Tē nen mōru ya seewa. A de n bu kam koosia. Adama wune, kon de wunen tōmbu bu ko bwese bakaru.

¹¹ Mōwisi u Gusuno win Yinni suuru kana u nee, Yinni, mban sōna a ka wunen tōmbu mōru mō be a yarama Egibitin di ka wunen dam bakam.

¹² Mban sōna kaa de Egibitigibu bu gere bu nee, kōsa a kī a wunen tōmbu kua. Yen sōna a ka bu yarama kpa a bu go guunun bera gia, a bu kpeerasia ba kun maa wāa handunia. A wunen mōru ye suresio, a ku maa kōsa ye ko, ye a kī a bu kua mi.

¹³ A wunen bwāabu Aburahamu ka Isaki ka Yakōbu yaayo be a nō mweeru kua ka bōri a nee, kaa de ben bibun bweseru tu dabia nge wōllun kperi, kpa a bu tem me kpuro wē mēn gari a ka bu kua, ba n ka mu mō ka baadomaa.

¹⁴ Ma Yinni Gusuno u kōsa ye deri ye u raa nee u koo win tōmbu kua mi.

¹⁵ Saa yera Mōwisi u sarama guu ten wōllun di u woodan kpee besi yiru ye neni yēn beri yiru yiru kpuro ba yorua.

¹⁶ Kpee besi yi, yi sāawa yi Gusunan tii u kua. Win tiiwa u maa yorua yi sō.

¹⁷ Ye ba saram wee, Yosue u tōmbun wurenu nua nge me ba gbisimō. U Mōwisi sōwa u nee, tabun wurenu wāa sansani.

¹⁸ Mōwisi u nee, n n̄ be ba nasara suan wurenu mi. N n̄ maa mō be ba desiru mweeruginu. Be ba womusu mōn wurena na nōmō.

¹⁹ Ye Mōwisi u sansani ye turuku kua, u naa buu wuraguu ge wa ka tōn be ba yaamō, ma u mōru besira u kpee besi yi sura u kōsuka guu ten nuurō.

²⁰ Ma u naa buu ge sua u dō menī. Ma u ge munia muku muku u wisi nim sō. Ma u dera ba nīm me nōra.

²¹ Ma u Aroni bikia u nee, mba tōn be, ba nun kua a ka bu durum baka yen bweseru koosia.

²² Aroni u nūn wisa u nee, a ku de wunen mōru yu kpēa. A yē ma tōn be, ba ra n bō kōsan kōbu sō.

²³ Ba man sōwa ba nee, n bu yinni kuo wi u ko n bu swaa gbiiye, domi wune wi a bu yarama Egibitin tem di, ba n̄ yē ye n nun deema.

²⁴ Ma na bu sōwa na nee, ben wi u wuran gāanu mō u nu tama. Ye ba ka na, ma na nu kpēe dō sō. Yera naa buu wuraguu ge, ga yarima.

Ba Isireliba seeyasia

²⁵ Mōwisi u wa ma Aroni u kpana u tōn be nōni doke, ma u dera ba mō ye ba kī. Yera n dera ben yiberēba ba bu yaa kasikimō.

²⁶ Sanam meya u yōra sansani yen duu yerō u nee, baawure wi u ka Yinni Gusunō yō, u na nen bera gia.

Ma Lefiba kpuro ba menna win mi.

²⁷ Ma u nee, ameniwa Yinni Gusunō u gerua. Bēen baawure u win takobi suo u n neni, kpa u n sirene sansani ye sōo duu yee teerun di sere ten tensim mi. Kpa u win dusi ka win beruse ka win kpaasi go.

²⁸ Ma Lefi be, ba kua nge me Mōwisi u bu yiire. Be ba gu dōma te, ben suunu sōo, ba tura tōnu nōrōbun suba itan saka (3000).

²⁹ Yera Mōwisi u nee, gisōra i bēen tii Yinni Gusunō wē mam mam, ye bēen baawure u ka win bii tōn durō ka win dusi seesi. Yen sō, u bēe domaru kua gisō.

Mōwisin kanaru

³⁰ Yen sisiru u tōn be sōōwa u nee, wee, i durum baka kua. Yen sō, kon yō guu ten mi, n Yinni Gusunō suuru kana bēen durum yen saabu.

³¹ Yera u gōsira u da Yinni Gusunōn mi, u nee, kuku, tōn be, ba durum baka kua. Ba tii bwāaroku kua ka wura.

³² Na nun kanamō a bu suuru kuo. À kun maa suuru mō, a nen yīsiru wunō tire te sōon di, tēn mi a wunen tōmbun yīsa yorua.

³³ Yinni Gusunō u Mōwisi wisa u nee, wi u man torari, yēron yīsira kon wuna nen tireru sōon di.

³⁴ Yen sō, a doo a tōn be kpāra i da sere yam mi na nun sōōwa. Wee nen gōrado u ko n nun gbiiye mi. Adama saa ya sisi yē sōo kon tōn be nōma doke n bu sēyasia ben durum sō.

³⁵ Yen biru u tōn be baranu kpēe yēn sō ba dera Aroni u bu naa buu ge kua.

Yinni Gusunō u Isireliba wooda wē bu ka doona Sinain guurun di

33

¹ Yinni Gusunō u kram Mōwisi sōōwa u nee, i seewo i doona minin di, wunē ka tōn be a yarama Egibitin di, kpa i da tem mi, mēn nōo mwēeru na kua ka bōri na nee, kon mu Aburhamu ka Isaki ka Yakōbu ka ben bibun bweseru wē.

² Kon nen gōrado gōo gōri u n nun gbiiye kpa n nun Kananiba ka Amōreba ka Hetiba, ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba gira.

³ I doo tem me sōo. Tim ka bom yiba mi. Adama na ñ ka bēe dōo. Kpa n ku ra bēe kam koosia swaaō, domi bēen swaa tau.

⁴ Ye tōn be, ba labāari kōsa ye nua, ben wasi dwiia. Ba ñ maa ben bura yānu ganu doke nuku sankiranun sō.

⁵ Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa u nee, a Isireliba sōōwō a nee, ben swaa tau. Nà n ka bu sīimō nōni kpaki teeru sōo mam, kon bu kam koosia. Bu ben bura yānu potirio tē, kpa n wa ye kon bu kua.

⁶ Ma ba ñ maa ben bura yāa ni doke saa mìn di ba doona Horēbun guu ten di.

Yinni Gusunōn kuru

⁷ Mi Isireliba ba ben sansani gira kpuro, Mōwisi u ra ka kuu bekurugii te dewa u gira mi n ka sansani ye desire. U tu soka Yinni Gusunōn kuru. Be ba kī bu Yinni Gusunō gāanu bikia bera ba ra yari sansanin di bu da kuu ten mi.

⁸ Mōwisi ù n yariō u dōo kuu ten mi, tōn be kpuro ba ra sēwa bu yōra ben kunun kōnnōwō ba n Mōwisi mēera sere u ka du kuu te sōo.

⁹ U n dua mi, saa yera guru wii wuro te, ta ra saramē tu yōra kuu ten kōnnōwō kpa Yinni Gusunō u ka nūn gari ko.

¹⁰ Tɔn be kpurowa ba ra guru wii wuro te wa, ta yɔ̄ kuu ten kɔnnɔwɔ. Kpa ben baawure u yiira win kurun kɔnnɔwɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ u ra ka Mɔwisi gari kowa nɔni ka nɔni nge me tɔnu u ra ka win bɔrɔ gari ko. Yen biru Mɔwisi u ra gɔsiramɛ u na sansanɔ. Adama win bɔ̄ aluwaasi Yosue, Nunin bii, u ku ra yari kuu ten min di.

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu nɔɔ mwɛru kua ma u ko n ka bu wɔa

¹² Mɔwisi u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, wee, a nɛɛ, n ka tɔn be doo tem me sɔɔ. Mɛya a maa nɛɛ, a man yɛ̄ sɔ̄a sɔ̄a. Kaa n ka man nɔnu geu mɛɛra. Adama a n man sɔɔwa wi u koo man yɔ̄siri.

¹³ N n mɛn na, tɛ, a man wunen himba sɔ̄sio kpa n nun gia, kpa n kpam wunen durom wa. A yaayo ma tɔn be, ba sɔ̄awa wunen tɔn be a gɔsa.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛn tii kon ka nun da kpa n nun nasara wɛ̄.

¹⁵ Mɔwisi u wisa u nɛɛ, à kun ka sun dɔɔ wunen tii, a ku de su doona minin di.

¹⁶ Amɔna ba koo ka tubu ma sa wunen kɔ̄i geeru wa, nɛ ka wunen tɔmbu, ma n kun mɔ̄ a ka sun da. À n ka sun da, saa yera sa ko n sɔ̄a nɛnɛm handunian tɔn be ba tie sɔɔ.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, kon ko nge me a man bikia. Domi na nun yɛ̄ sɔ̄a sɔ̄a, a maa nɛn kɔ̄i geeru wa.

¹⁸ Mɔwisi u nɛɛ, a man wunen yiikon girima sɔ̄sio.

¹⁹ Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ, kon na n sara wunen wuswaaɔ ka nɛn girima kpuro, kpa n nun nɛn yɔ̄siru sɔ̄, nɛ, Yinni Gusunɔ. Be na kɔ̄i n durom kua, beya na ra durom kue. Be na maa kɔ̄i n wɔn wɔndu kua, kpa n bu wɔn wɔndu kua.

²⁰ Adama na n derimɔ a nɛn wuswaa wa, domi goo sari wi u koo nɛn wuswaa wa kpa u n wɔa.

²¹ Yen sɔ̄, ayeru garu wee nɛn bɔkuɔ kpee baa sɔɔ, mi kaa kpɔ̄ a n wɔa.

²² Sanam me na sarɔ ka nɛn yiikon girima, kon nun nɛn nɔma wukiri kpee baa ye sɔɔ.

²³ Yen biru kon nɛn nɔma wuna kpa a nɛn biru wa, adama a n nɛn wuswaa wasi.

Kpee bɛsi yiru yen kɔsire

34

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a kpee bɛsi yiru mɛnɔ a dɔku nge yɔ̄nɔ. Kon kpam gari yi yore mi, yi yi raa wɔa kpee bɛsi yi sɔɔ, yi a kɔsuka.

² A sɔ̄ru koowo sia bururu yellu, a yɔ̄ma Sinaɔn guuru mi, kpa a yɔ̄ra nɛn wuswaaɔ ten wɔlɔ.

³ A ku de goo u ka nun yɔ̄ma mi. A ku ra maa de n goo wa guu ten gam gum. Mɛya a ku maa de ketɛba ka yɔ̄anu, yen gaa yu yakasu di guu ten turuku.

⁴ Ma Mɔwisi u kpee bɛsi yiru mɛna u dɔka nge yɔ̄nɔ. U seewa buru buru yellu u yɔ̄wa Sinaɔn guurɔ u kpee bɛsi yiru ye nɛni nge me Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa.

⁵ Yera Yinni Gusunɔ u sarama guru wii wuroru sɔɔ u yɔ̄ra win bɔkuɔ. Ma u win tiin yɔ̄siru gerua u nɛɛ, nɛna na Yinni Gusunɔ.

⁶ Ma u sara Mɔwisin wuswaaɔ u nɔɔgiru sua u nɛɛ, nɛna Yinni Gusunɔ durom ka wɔn wɔndugii. Na ra saku n sere mɔru ko. Nɛn tɔn geeru ka nɛn bɔrɔkiniru ta kpɔ̄.

⁷ Na ra tumbu nen kīru sōsi sere ka baadommao. Na ra tɔn be ba kōsa kua bu ben durum suuru kue, adama na ku ra taaregii garisi deero. Na ra baababan durum mōuru mwε ben bibun mi sere ka ben sikadominun bibo.

⁸ Yerα Mōwisi u yiira fuuku u nūn sāwa.

⁹ Ma u nee, Yinni, à n ka man nōnu geu mēera, a de a ka sun da. Wee, tɔn be, swaa taoba. Adama a sun besen daa kōsa ka besen durum suuru kuo kpa a sun ko wunegibu.

Gusunō u wure u ka Isireliba arukawani bōkua

¹⁰ Ma Yinni Gusunō u nee, wee, na ka bee arukawani bōkumō. Kon sɔm maamaakigia ko wunen tɔn be kpuron wuswaa, yèn bweseru goo kun koore tem gam. Tɔn be kpuro bèn suunu sō i wāa, ba koo ne, Yinni Gusunōn sɔmburu wa. Domi gāa nanumgina kon bee kua.

¹¹ Wooda ye na bee wēmō mi gisō, i ye mēm nōwō. Wee, kon Amoreba ka Kananiba ka Hetiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba gira been wuswaan di.

¹² Wunε, Mōwisi, a n tii se, kpa a ku ra ka tem min tumbu arukawani bōke, mi i ko i du kpa bu ku ra ko been yina.

¹³ Adama i ko ben yāku yenu sura kpa i ben būu wi ba mō Asitaaten sāa yerun dānu wukiri, kpa i win bwāarokunu kāsuku.

¹⁴ I ku ra būu goo sā domi nen yīsira nisinugii. Na ku ra wure bu maa yinni goo sā.

¹⁵ A n tii se kpa a ku ra ka tem min tumbu arukawani bōke. Domi bā n ben būnu gasirimō ba sāamō ba yākunu mō, ba koo bee soku i ka bu ko. Kpa ben yāku yaa yu bee bine ko i di.

¹⁶ Sōrōkudo i ko been bii tɔn durōbu kurōbu sua ben bii wōndiaba sō, kpa kurō be, bu de been bii be, bu nen sāaru deri bu tɔn ben būnu sā.

¹⁷ I ku ra sisu sua i ka tii bwāaroku kua i sā.

¹⁸ I n da pēε ye ba n seeyatia doken tōo bakaru ko saa ye na yi, suru wi ba mō Abibu sō. Kpa i pēε ye di sō nōba yiru nge me na bee yiire. Domi suru wi sōra i yarima Egibitin di.

¹⁹ Bii gbiikoo tɔn durō baawure u ko n sāawa negii, meya maa yaa sabenu kpuron bii gbiikii dwanu, n n keten na, n n maa yāarun na, n kun me boo.

²⁰ N n ketekun na, i ka gen buu gbiikuu yāa buu kōsinō kpa gu ko yāku yāaru. I kun maa kue mε, i gen wīi suma buo i go. I ko bii gbiikoo tɔn durō baawure yakiawa ka gobi.

I ku de goo u na nen wuswaa u kun kēru neni.

²¹ Alusuma sō, sō nōba tia i ko sɔmburu ko, kpa i wēra sō nōba yiruse, baa n n duurubun saan na, n kun me gēebun saa.

²² I n da gēebun tōo bakaru ko sanam mε i alikama yε ya gbia ya ye gēebu torua, kpa i Kunun tōo bakaru ko sanam mε i been dāa binu sōrimō, wōō gā n kpeeyo.

²³ Wōō tia sō, nōn itawa tɔn durō baawure u koo na ne Gusunō, Isireliba Yinnin sāa yero.

²⁴ I ku herum ko. Kon bwese ni gira been wuswaan di, kpa n been tem yasiasia. Goo kun kākō u mu bine ko sanam mε i man tōo bakaru diiyamme nōn ita ye, wōō ka wōō.

²⁵ I ku man yāku yaan yem wē ka pēε ye ba seeyatia doke sannu. I n Gōo sararibun tōo bakaru mō, i ku de ten yaa yu tiara sere sisiru bururu.

²⁶ Wōō ka wōō i n da ka been gbean dīa gbiikinu ne, ne, Yinni Gusunōn sāa yero.

I ku ra boo buu yike ka gen meron bom.

²⁷ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a gari yi yoruo domi yiya nɛn arukawanin wiru ye na ka bɛɛ bɔkumɔ, wunɛ ka Isireliba.

²⁸ Mɔwisi u wāa mi ka Yinni Gusunɔ sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru. U n̄ dīanu di, u n̄ maa nim n̄ɔra. Ma Yinni Gusunɔ u arukawani yen gari yorua kpee bɛsi yi sɔɔ, yiya wooda wɔku te.

Mɔwisi u sarama Sinain guurun di

²⁹ Ye Mɔwisi u ka Yinni Gusunɔ gari kua u kpa, u sarama Sinain guurun di u woodan kpee bɛsi yiru ye nɛni, win wuswaa ya ballimɔ. Adama win tii u n̄ yɛ mɛ.

³⁰ Aroni ka Isireliba kpuro ba n̄n mɛɛra ba wa wee, win wuswaa ballimɔ ma ba berum bara bu n̄n susi.

³¹ Adama u bu soka, ma Aroni ka Isireliban guro gurobu ba na win mi, u ka bu gari kua.

³² Yen biru Isireliba kpuro ba n̄n susi, ma u bu wooda ye kpuro saaria ye Yinni Gusunɔ u n̄n wɛ Sinain guuru wɔllu mi.

³³ Ye u ka bu gari kua u kpa, u win wuswaa sɔnditia wukiri.

³⁴ U n̄ da Yinni Gusunɔn kuu ten mi u ka n̄n gari ko, u ra sɔnditia ye wunɛwa sere ù n̄ kpam yarima. U n̄ yarima min di, yera u ra Isireliba sɔ ye Yinni Gusunɔ u n̄n sɔɔwa.

³⁵ Kpa bu win wuswaa wa ya ballimɔ. Yen biruwa u ra ye sɔnditia wukiri sere ù n̄ kpam duɔ u ka Yinni Gusunɔ gari ko.

YINNI GUSUNɔN KURUN SɔMBURU

Tɔɔ wɛrarugiru

35

¹ Mɔwisi u Isireliba kpuro mɛnna u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u sun sɔɔwa su ko.

² Alusuma tia sɔɔ, sɔɔ nɔɔba tia sa ko n̄ da bɛɛn sɔma kpuro ko. Adama sɔɔ nɔɔba yiruse ya ko n̄ s̄awa tɔɔ wɛrarugiru te sa ko Yinni Gusunɔ deria. Yen sɔ, bɛɛn wi u sɔmburu kua te sɔɔ, ba koo ȳɛro gowa.

³ Baa d̄ɔɔ i ku ra s̄ɔre tɔɔ te sɔɔ, bɛɛn yɛnuso.

Kɛɛ ni ba koo ka na Yinni Gusunɔn kuu bekurugii ten sɔ

⁴ Mɔwisi u kpam Isireliba sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u bɛɛ yiire.

⁵ U nɛɛ, i ka n̄n k̄nu naawa ka nuku tia bɛɛn ye i mɔ sɔɔ. Kɛɛ n̄n bweseru i ko i ka na wee. Niya wura ka sii geesu ka sii gandu,

⁶ ka beka ye ba wɔkua ka bura ka maa gaadura, ka beku wunɔmginu ka maa ni ba wesa ka wɛɛ damgii ka sere ye ba kua ka boo sansu,

⁷ ka yāa kinɛnun gɔni yi ba s̄ɛsu doke ka gɔni damgii ka akasian dāa,

⁸ ka gum mɛ ba koo ka fitlanu s̄ra, ka gāa nubu duroruginu ni ba ko n̄ da doke gum sɔɔ mɛ ba ra kpuro tāre bu ka s̄ɔsi ma Gusunɔ u ye gɔsa nɛnɛm, ka turare sɔɔ ye ba ra d̄ɔɔ doke

⁹ ka kpee gobiginu n̄n n̄ni s̄a bɛrɔ wuru ni ba koo doke yabe tarakpe ge sɔɔ, ka ni ba koo doke b̄ɔɔ bara yen wɔllu.

¹⁰ Bɛɛn baawure wi u maa sɔmbu ten bwisi mɔ, u na u tu ko nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua,

¹¹ ye u nɛɛ, su kuu bekurugiru koowo mi sa ko n̄ da n̄n s̄a, kpa su ten wukiritii ko yi ba kua ka boo sansu ka yaa gɔni, ka s̄ɔretii ni, ka dāa bɛsi yi, ka dāa kareti yi, ka ten dāa bɛsi sinumgii ka yin ȳratii,

¹² ka woodan kpakororu ka ten wukiritia ka ten dāa p̄ōsi yi ba ko n da ka tu sue, ka beku kare te ta ko n tu berua dii te ta d̄ere gem gem s̄ō,

¹³ ka tabulu ye, ka yen dendi yānu kpuro, ka sere dāa p̄ōsi yi ba ko n da ka ye sue, ka p̄ē ye ba koo yi yen w̄ōlō,

¹⁴ ka dabu ge, ka gen dendi yānu kpuro, ka gen fitilanu, ka nin gum,

¹⁵ ka kpakoro t̄en w̄ōlō ba ko n da turare d̄ō doke, ka sere ten dāa p̄ōsi yi ba ko n da ka tu sue, ka gum m̄e ba ko n da kpuro tāre bu ka s̄ōsi ma Gusunō u ye ḡōsa nen̄em ka turare ye ba ko n da d̄ō doke, ka beku kenutii te ba koo doke kuu ten k̄ōn̄ōw̄ō,

¹⁶ ka yāku yeru ka ten k̄ōk̄ōs̄ō ye ba koo ko ka sii gandu, ka ten dāa p̄ōsi yi ba ko n da ka tu sue ka ten dendi yānu, ka boō ge, ka gen s̄ōwaritia,

¹⁷ ka kuu ten karan beku, ka yen sii p̄ōsi ka yin ȳōratii ka sere maa kara yen k̄ōn̄ōn beku kenutiru

¹⁸ ka kuu ten gabatian kurumba ka ten w̄ē,

¹⁹ ka beka ye ba koo ka kuu ten dendi yānu kpuro b̄ōke, ka sere s̄āa yāa ni Aroni ka win bibu ba ko n da doke bu ka s̄ōmburu ko kuu ten mi.

²⁰ Ye M̄ōwisi u gari yi gerua u kpa ma Isireliba kpuro ba doona win min di.

²¹ Yen biru, be ba gari yi ḡōru doke, ba ka k̄ē ni na ka nuku tia bu ka Yinni Gusunōn kuu te ko, ka ten dendi yānu kpuro ka yāa ni yāku kowobu ba ko n da doke bu ka s̄ōmburu ko kuu ten mi.

²² T̄ōn dur̄ōbu ka t̄ōn kur̄ōbu be ba ḡōru doke bu ka Yinni Gusunō k̄ēru naaw̄a, ba ka swaa tonkunu ka sumi ka taaminu ka s̄ēnin bataniba, ye ya s̄āa wuran ḡāanu kpuro gesi, ben baawure u ka na ma u yi ka k̄ē w̄ēebun wororu.

²³ Be ba maa beka m̄ō ye ba w̄ōkua ka bura ka maa gaadura, ka beku wun̄ōmginu ka maa ni ba wesa ka w̄ē damgii ka sere maa ye ba kua ka boō sansu, ka yāa kin̄enun ḡōni yi ba s̄ēsu doke, ka ḡōni damgii, ye kpurowa ba ka na Yinni Gusunōn kuu ten s̄ō.

²⁴ Be ba maa sii geesu m̄ō, ka sii gandu, ba ka na ba yi ka k̄ē w̄ēebun wororu. Be ba maa akasian dāa m̄ō ba ka na s̄ōmbu ten s̄ō.

²⁵ T̄ōn kur̄ō be ba maa w̄ē taribu ȳē, ba w̄ē bwese bweseka tara, gaaduragii, ka boogugii ka wun̄ōmgii, ka w̄ē damgii, ba ka na.

²⁶ Ma ben gabu be ba s̄ōmbu ten ȳēru ka ten k̄iru m̄ō, ba boō sansun w̄ē tara.

²⁷ Be ba maa s̄āa wirugibu ba ka kpee gobiginu n̄in n̄ōni s̄āa ber̄ō wuru na bu ka yabe tarakpe ge ka b̄ō bara ye buraru koosi.

²⁸ Ma gaba ka gum na m̄e ba koo ka fitilanu s̄ōra, ka ḡāa nubu duroruginu ni ba ko n da doke gum s̄ō m̄e ba ra kpuro tāre bu ka s̄ōsi ma Gusunō u ye ḡōsa nen̄em, ka turare s̄ō ye ba ra d̄ō doke.

²⁹ Isireliba s̄ō, be ba tii w̄ē bu ka somi s̄ōmbu te s̄ō, te Yinni Gusunō u M̄ōwisi s̄ōwa mi, ba ka ben k̄ē ni nawa ka nuku tia.

BeSalēli ka Oholiabu ba s̄ōmbu te torua

³⁰ M̄ōwisi u kpaam Isireliba s̄ōwa u n̄ē, wee, Yinni Gusunō u BeSalēli Urin bii ḡōsa wi u s̄āa Hurin debubu Yudan bweseru s̄ō.

³¹ Ma u n̄ūn win Hunde yibia u bwisi ka laakari ka ȳēru wa u ka s̄ōm bwese bweseka ko.

³² U koo kp̄i u s̄ōmbu ten baayeren kpunaa yi. Ye u koo ko, yera wura ka sii geesu ka sii gandun s̄ōmburu,

³³ ka kpee gobiginun dākubu ka nin gorebu ka dānun dākubu, s̄āa yee ten bura yānu baaniren s̄ōmburu gesi.

³⁴ Yen biru Gusunō u maa bu bwisi k̄ā, wi ka Oholiabu wi u s̄āa Ahisamakin bii Danun bweseru s̄ō, bu ka gabu s̄ōmbu te s̄ōsi.

35 Bera u yēru wē bu ka sāa yee ten bura yānu ko kpa bu beka ye kpuro buraru kua. U bu yēe te wēwa sāa yee ten sōma baayere kpuron sō.

36

1 Besaleli ka Oholiabu ka tən be Yinni Gusunō u bwisi ka yēru ka laakari wē bu ka kuu ten sōmburu kpuro ko, ba koo tu kowa nge me u gerua.

2 Ma Mōwisi u Besaleli ka Oholiabu sokusia ka sere be Yinni Gusunō u maa sōmbu ten bwisi ka yēru kā ma ba tii wē ka nuku tia.

3 Ma ba kēe ni mwēera Mōwisin min di, ni Isireliba ba wē Yinni Gusunōn kuu ten sō. Adama bururu baatere ba ra n maa ka kēe ni naamōwa Mōwisin mi ka kīru.

4 Ma tən be ba sōmbu te mō mi, ben baawure u gina win sōmburu deri,

5 ma ba na Mōwisin mi, ba nūn sōōwa ba nēe, tōmba ka kēnu naamō n kere mēn bukata sa mō su ka sōmbu te ko te Yinni Gusunō u gerua.

6 Yera Mōwisi u dera ba kpara ba nēe, goo u ku maa ka kēnu na kuu ten sō. Mesuma u kua u ka kēe ni yōrasia.

7 Domi ni ba wē ko nu koo turi nu tiara.

Ba kuu ten sōma mō

8 Tən be ba sōmbu ten yēru mō mi, ba kuu te kua ka beka wōku te ba wesa ka wēe damgii ka wēe yi ba wōkua ka bura ka maa gaadura, ka wēe wunōmgii. Ma ba wōllun kōsobun weenasibu kua ya kua buraru beka ye sōō.

9 Beku nin teerun dēebu bu sāawa gōm soonu tena yiru sari. Ten yasum maa gōm soonu nne.

10 Yen biru ba beka yen nōōbu sua ba swēena. Nge meya ba maa kua ka nōōbu ye ya tie.

11 Ma ba yen baayeren goo baka teerō wēri doke ka wēe yi ba wōkua ka bura, yi ba koo ra ka ye sōrena.

12 Wēri weeraakuukuubuwa ba doke beka ye ba swēenan baayeren goo baka teerō yi n nōō kisine.

13 Yen biru ba sōretinu weeraakuru kua ka wura ba ka beka ye kpuro sōrena ma ya kua beku teeru kuu ten sō.

14 Ba maa bekunu wōkura tia wesa ka boo sansu bu ka kuu bekurugii te wukiri.

15 Beku nin baateren dēebu bu sāawa gōm soonu tena, ten yasum gōm soonu nne.

16 Ma ba beka yen nōōbu sua ba swēena. Ma ba maa nōōba tia ye ya tie swēena nenem.

17 Ma ba wēri weeraakuukuubu doke beka ye ba swēenan baayeren goo baka teerō.

18 Ma ba sōretii kua weeraakuru ka sii gandu bu ka beka ye kpuro sōrena, kpa bekunu wōkura tia ye, yu ko beku teeru.

19 Ma ba yāa kinēnun gōni swērasia ba swēena bu ka kuu te wukiri. Ma ba maa yaa gōni sinumgii gee swēena yi ba koo sōndi ye kpuron wōllō.

20 Yen biru ba akasian dāa besī kasu yi ba koo gira yi ka ko kuu ten dāa.

21 Dāa besī yin dēebu bu sāawa gōm soonu wōkuru, yin yasum maa gōm soo teeru ka bōnu.

22 Ma ba yi sōretii dokea yiru yiru yi biru kisine.

23 Dāa besī yenda ba kua bu ka gira kuu ten sōō yēsan nōm dwardu gia.

24 Ma ba yen baayere yōratii yiru kua ka sii geesu. Ma ba yi doke mi sōretii yi, yi wāa.

²⁵ Ma ba maa dāa besi yendu kua bu ka gira ten sōo yēsan nōm geu gia.

²⁶ Ma ba yen baayere yōratii yiru dokea yi ba kua ka sii geesu.

²⁷ Dāa besi nōba tia ba kua bu ka gira ten biru sōo duu yeru gia.

²⁸ Ba maa dāa besi yiru kua bu ka doke tia tia ten goo gōmkinō biru gia,

²⁹ yi n ka yōnō manine saa tem di sere ka wōllo ma ba yi sumi wasi wōllo. Mesuma ba goo gōmkinu yiru ye kpuro kua.

³⁰ Nge meya ba dāa besi nōba ita kua bu ka gira kuu ten biru gia, yin baayere ka yen yōratii yiru yi ba kua ka sii geesu. Ma yi kua yōratii wōkura nōbu ka tia.

³¹⁻³² Yen biru ba ten yēsi itao akasian dāa nōbu nōbu kare. Ma ba sōo yari yerugia deri.

³³ Dāa karetia ye ya wāa yēsa baayeren suunu sōo mi, yen nōo ga yōra dāa gōmkinō.

³⁴ Ma ba dāa besi yi ka dāa karetii yi wura pote. Ma ba wuran sumi kua yi sōo ba koo dāa karetii yi wasi wasi.

³⁵ Ma ba beku kareru kua ka wēε damgii ka wēε yi ba wōkua ka bura ka maa gaadura, ka wēε wunōmgii. Ma ba wōllun kōsobon weenasibu kua beku te sōo, ya kua ten buraru.

³⁶ Yen biru ba dāa besi sinumgii nne kua ba wura pote, ma ba sōretii wuragii doke yi sōo yi ka beku kare te gaba. Ma ba dāa besi yi yōratii dokea yi ba kua ka sii geesu.

³⁷ Ma ba kuu ten beku kenutiru wesa ka wēε damgii ka wēε yi ba wōkua ka bura ka maa gaadura, ka wēε wunōmgii ma ba beku te soma dokea.

³⁸ Ba akasian dāa besi sinumgii nōbu kua bu ka beku kenutii te bwē, ka sōretii yi yi koo tu gaba, ma ba dāa besi yi furōsu ka sii deki kua ba ye kpuro wura pote. Ma ba yin baayere yōratia kua ka sii gandu.

Woodan kpakororu

37

¹ Besaleli u Yinni Gusunōn woodan kpakoro te kua ka akasian dāa. Ten dēebu bu sāawa gōm soonu yiru ka bōnu. Ten yasum ka ten gunum mu nēwa, ye kpuro gōm soo teeru ka bōnu bōnu.

² Ma u tu wura pote ten sōowō ka tōowō. Ma u ten goonu nne ye, nōo bōka kua ka wura.

³ Ma u wuran sumi kua wasi nne u doke ten goo gookan yinna yenu sōo, yiru ya mēerine bee tia, yiru yeni ya maa mēerine bee tia.

⁴ Ma u dāa pōosi kua yiru u yi wura pote.

⁵ Ma u yi wasi kpakoro ten sumi yi sōo beri berika. Yiya ba ko n da ka tu sue.

⁶ Yen biru u kpakoro te wukiritia kua ka wura. Wukiritia yen dēebu bu sāawa gōm soonu yiru ka bōnu, yen yasum maa gōm soo teeru ka bōnu.

⁷⁻⁸ Ma u wōllun kōsobon weenasibu yiru kua ka wura u mani wukiritia yen goo piiminun wōllo gee ka gee.

⁹ Ma yi kpakoro ten wukiritia ye kasa wukiri mam mam. Yi wuswaa kisinēwa yi mēerine.

Tabulu mi ba ra pēε yi

¹⁰ U tabulu ye kua ka akasian dāa. Yen dēebu bu sāawa gōm soonu yiru, yen yasum maa gōm soo teeru. Ma yen gunum maa sāa gōm soo teeru ka bōnu.

¹¹ U ye kpuro wura pote ma u ye nōo bōka kua ka wura.

12 Ma u dāa bēsi piiminu gore yen goo gooka mi, ni nu ka nōm tararun yasum nē u ka sikerena ma u maa nin tii wura pote.

13 Ma u sumi nne kua ka wura u doke yen goo gooka mi yen naasu gire gire.

14 Sumi yi, yi wāa mi ba dāa bēsi piimii ni goren bōku bōkukaa. Yi sōra ba koo dāa pōasi wasi bu ka tabulu ye sua.

15 Ma u dāa pōasi yiru kua u wura pote.

16 Yen biru u tabulu yen dendi yānu kua. Niya perentiba ka nōri ka gbēa ka gbēe yorukunu ni sō ba ko n da tam doke bu ka yākunu ko. U ye kpuro kuawa ka wura.

Fitilan dabu

17 Ma ba dabu ge seka ka wura. Gen yōratia ka gen pōtura ka gen kāasi ka gen bura te ta ka dāa marum ka biibii weene, ye kpuro ya sāawa bōri tia.

18 Kāasi nōba tia ga mō. Gen yēsi yēsikaa kāasi ita ita.

19 Gen kāasa baayere, buranu itawa ya mō. Nu ka dāa marum ka biibii weene.

20 Dabu gen pōturan tii ya buranu nne mō ni nu ka dāa marum ka biibii weene.

21 Mi kāasi yiru yiru yi gbinnē ka pōtura, u min temō buraru koosiwa te ta ka dāa marum weene.

22 Bura ni ka kāasi yi, ye kpuro ya sāawa wuran bōri tia.

23 Yen biru ba fitila nōba yiru ye kua ka nin baku ka mi torom mu ko n da wōriki. Ye kpurowa ba kua ka wura.

24 Wura ye ba ka dabu ge ka gen dendi yānu kpuro kua, ya sāawa kilo tena.

Kpakoro tēn wallo ba ko n da turare dō doke

25 Yen biru ba maa kpakororu kua tēn wallo ba ko n da turare dō doke. Ten dēbu bu sāawa gōm soo teeru. Ten yasum maa gōm soo teeru. Ten goonu nne ye, ya nēwa. Ten gunum maa gōm soonu yiru. Ma ba dera ten goo gōmkinu nnen dāa ya nō yara nge kāanu.

26 Ma ba kpakoro te kpuro wura pote, sere ka ten kāanō ma ba tu nō bōka kua ka wura ba ka sikerena.

27 Ma ba sumi nne kua ka wura ba doke ten goo gōmkinō nō bōka yen temō yi mērine yiru yiru. Sumi yi sōra ba koo dāa pōasi yiru wasi beri berika yi ba ko n da ka tu sue.

28 Ma ba dāa pōasi yi kua ka akasian dāa ba yi wura pote.

29 Yen biru be ba ra turare ko ba gum mē kua mē ba ko n da kpuro tāre bu ka sōsi ma Gusunō u ye gōsa nenem, ka sere maa turare ye ba ko n da dō doke.

Yāku yeru ka boo sii ganduguu

38

1 Ma ba yāku yee te kua ka akasian dāa. Ten goonu nne ye kpuro ya nēwa. Ya sāa gōm soonu nōbu nōbu. Ten gunum maa gōm soonu ita.

2 Ma ba dera kāanu nu yara ten wōllun goo gōmkinō ma ba yāku yee te kpuro sii gandu pote.

3 Ma ba ten dendi yānu kpuro kua ka sii gandu. Niya gbēe ni ba koo ka torom gura, ka kaatonu, ka kaato donnuginu, ka gbēe ni sō ba koo yaa yem doke bu ka yēka, ka dō guratii.

4 Ma ba kōkōsō kua ka sii gandu, ba ye sua ba doke yāku yee ten kōkōrō ma yen nō ga seema wallo yāku yee ten suunu suunukaa.

5 Ma ba yen goo gooka sumi doke yi sō ba koo dāa pōasi wasi.

⁶ Ma ba akasian dāa pɔɔsi yiru kua ba sii gandu pote.

⁷ Ma ba dāa pɔɔsi yi wasi sumi yi sɔɔ beri berika yi ba ko n da ka yāku yee te sue. Ba tu kuawa ka dāa besi ma ta wɔru mɔ.

⁸ Ma ba boo ge kua ka gen sɔwaritia, ye kpuro ya sāawa sii gandu. Ba nu mwɛɛrawa tɔn kurɔbun mi be ba ra sine sāa yee ten kɔnnɔwɔ. N deema sii gan niya nu ra n sāa ben digi.

Kuu ten kara

⁹ Ba kuu te kara koosi ka beku damginu. Yen sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia yen dɛɛbu bu sāawa gɔm soonu wunɔbu (100).

¹⁰ Ma ba dāa besi sinumgii yɛndu sua yi kua kara yen dāa. Ma ba yin yɔratii kua ka sii gandu. Yen biru ba maa yin beku sɔretinu kua ka sii geesu. Ma ba sii geesun dɛki kua bu ka beka ye taare.

¹¹ Kara yen sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, yen bekunun dɛɛbu sāawa gɔm soonu wunɔbu (100). Ma ba nu sɔre kara dāa sɔɔ nge mɛ ba sɔɔ yɛsan nɔm dɔwarugii ni kua.

¹² Sɔɔ duu yeru gia kara yen bekunun dɛɛbu sāawa gɔm soonu weeraakuru. Ma ba nu sɔre kara dānu wɔkuru sɔɔ ye ya sɔretii mɔ nge mɛ ba sɔɔ yɛsan nɔm dɔwarugii ni kua.

¹³ Yen sɔɔ yari yeru gia maa, yen dɛɛbu bu sāawa gɔm soonu weeraakuru.

¹⁴⁻¹⁵ Kara beku ni nu wāa kara yen kɔnnɔn beri berikaɔ, nin dɛɛbu bu sāawa gɔm soonu wɔkura nɔɔbu nɔɔbu. Ma ba nu kara dānu kua ita ita, ten baatere ka ten yɔratia.

¹⁶ Ba kara yen beku kpuro kuawa ka wɛɛ damgii.

¹⁷ Kara dāa nin yɔratii, sii ganda ba ka yi kua. Yen sɔretii ni nu wāa dāa ye sɔɔ, ka sii dɛki yi, ye kpuro ya sāawa sii geesu. Ma ba dāa nin wɔllɔ sii geesu pote. Dāa ni kpuro nu sɔrenɛwa ka sii dɛki yi.

¹⁸ Ba kara kɔnnɔ gen beku kenutii te kuawa ka wɛɛ damgii ma ba tu buraru kua ka wɛɛ wunɔmgii ka yi ba wɔkua ka bura ka maa gaadura. Ten yasum sāawa gɔm soonu yɛndu, ten gunum maa gɔm soonu nɔɔbu nge mɛ kuu ten beku teera yasum nɛ.

¹⁹ Dāa besi sinumgii nne sɔra ba beku kare te sɔre, ma ba yin yɔratii kua ka sii gandu. Ba yin wii wɔllɔ sii geesu pote nge furɔ. Ma ba yin sɔretinu ka sere yin sii dɛki yi kua ka sii geesu.

²⁰ Kuu bekurugii te, ka kara yen gabatian kurum kpuro ya sāawa sii gandu.

Sii si kuu bekurugii te, ta di

²¹ Mɔwisi u Lefiba sɔɔwa bu sisun dooru ko si kuu bekurugii te, ta di, tɛ sɔɔ ba koo Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te doke. Itamaa, Aroni yāku kowon biwa u sāa ben wirugii.

²² Besaleli, Urin bii, Hurin debubu, Yudan bweseru sɔɔ, u kuu ten sɔmburu kua kpuro te Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u ko.

²³ Oholiabu, Ahisamakin bii, Danun bweseru sɔɔ, wiya u Besaleli somi u ka sɔmbu te kua. Wiya u gāa dabinu kua kua. U sɔman kpunaaba kua, u kpee gobiginu dāka, ma u beku buraru kua ka wɛɛ wunɔmgii ka yi ba wɔkua ka bura ka maa gaadura.

²⁴ Wura ye Isireliba ba wɛ ba ka kuu bekurugii te, ka ten dendi yānu kpuro kua ya sāawa kilo nɛnɛ ka wata ka wɔkura nɔɔbu ka yirun (875) saka. Ba ye yīrawa ka ben sāa yerun sakaku.

²⁵ Sii gee si Isireliba ba maa wē sanam mē ba bu garimō, su kuawa kilo nōrōbun suba ita ka wōkura nōōbu ka yirun (3.017) saka. Ba su yīirawa ka ben sāa yerun sakaku.

²⁶ Tōn be ba sii gee si wē, ben geera sāawa tōnu nōrōbun suba nata ka ita, ka nēera wunōbu ka weeraakuru (603.550). N deema be ba wōō yendu tura, ka be ba kere mē, hera ba gara. Ben baawure u wēwa garamu nōōbu.

²⁷ Sii geesun kilo nōrōbun suba itawa (3.000) ba ka kuu bekurugii te ka ten beku kare ten dāa bēsin yōratii wunōbu (100) kua. Yen baayere, kilo tēna.

²⁸ Ma ba maa ka sii geesun kilo wōkura nōōbu ka ita ye ya tie sōretii ni, ka dāa bēsi yin furōsu, ka sii deki yi kua.

²⁹ Sii gan ni Isireliba ba maa mēna, nu kuawa kilo nōrōbun suba yiru ka wunaa teeru ka nne (2.124).

³⁰ Sii gan niya ba ka kuu ten kōnnōn dāa bēsi sinumgiin yōratii kua ka yāku yee te, ka ten kōkōso ye, ka ten dendi yānu.

³¹ Ka niya ba maa kuu ten kara dānun yōratii, ka yen kōnnōn pōsin yōratii ka sere kuu te, ka kara yen gabatian kurum kpuro kua.

Yāku kowon yabe tarakpe

39

¹ Ba yāku kowobun yāa ni kua ka yāa sansun beku ni ba wōkua ka bura ka maa gaadura ka ni ba wunōm doke. Ma Mōwisi u dera ba Aronin sāa yāa ni kua nge mē Yinni Gusunō u gerua.

² Ba yabe tarakpe ge kua ka beku te ba kua ka wēē damgii, ma ba ge buraru kua ka wēē yi ba wōkua ka bura ka maa gaadura ka wēē wunōmgii ka wura.

³ Ba wura ye bēasukawa teere teere ba doke doke yabe tarakpe gen bekuru sōō.

⁴ Ma ba gu sari yiru kua bu ka gen senu sōrena.

⁵ Yabe tarakpe ge ka gen sēkatia ya sāawa beku nōni tee, ma ba sēkatia ye yinusi yabe te sōō. Ba ye kuawa nge mē Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa u kō.

⁶ Ma ba kpee gobiginu yiru nīn nōni sāa bērō wuru wura gore ni sōō ba Isireli bibun yīsa yorusi nge mē ba ra yore sisō.

⁷ Ma ba nu mani sari yi sōō nu ka sōōsi ma Isirelin bwesenu kpuron yīsa Aroni u sōōwa sanam mē u duō sāa yee ten mi. Mēya ba ye kpuro kua nge mē Mōwisi u gerua.

Yāku kowon bōō bara

⁸ Ba maa bōō bara ye kua. Ye ka yabe tarakpe ge, ya sāawa beku nōni tee ka bura teeru.

⁹ Bōō bara yen yasum ka yen dēēbu mu nēwa. Ye kpuro gōm soonun bōnu bōnu.

¹⁰ Ma ba ye kpee gobiginu bwese bweseka mani sīa nne. Kpee nin nōni wee. Sīi gbiikaa sōō, swāaru ka dām buuru ka wuru beku.

¹¹ Yiruse sōō maa, swāaru ka bōōgu ka sōō tiro.

¹² Itase sōō, dām buuru ka nōni bwese bweseka ka gaadura.

¹³ Nnēse sōō, wuru beku ka bērō wuru ka nōni bwese bweseka. Ba ye kpuro wura gore gorewa ba sere mani bōō bara ye sōō.

¹⁴ Ma ba nin baatere sōō Isirelin bibun yīsinu yorua tia tia, domi ben baawuren yīsiru ta sāawa Isireliban bwese kēra tian yīsiru.

¹⁵ Ma ba bōō bara ye wuran yōni yiru kua.

¹⁶ Ma ba taaminu yiru ka sōretinu yiru kua ka wura, ma ba taamii ni doke bōō bara yen sōō wōrikisō.

17 Taaminu yiru ye sɔɔra ba wuran yɔni yiru ye sɔre.

18 Ma ba bɔɔ bara yen yɔni yi gbinisi yabe tarakpe gen sariɔ mi wuran sɔretii ni, nu wāa, kpa ya n ka sɔndi tororu wɔlɔ.

19 Ma ba maa wuran taaminu yiru kua ba doke bɔɔ bara yen soo temkiso si su yabe tarakpe ge girari.

20 Ma ba maa taaminu yiru kua ka wura ba nu doke yabe tarakpe gen sarin nɔwɔ wuswaaɔ sɛkatia yen wɔllu gia.

21 Yen biru ba bɔɔ bara yen taamii ni sɔɔ wɛɛ gaaduragii doke ba yi gbinua yabe tarakpe gen taaminu sɔɔ. Nge mɛya ba ka ye sɔre yabe tarakpe ge sɔɔ yu ku ka bāari. Ba ye kuawa nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

Yāku kowon sāa yāa ni nu tie

22 Yabe tɛn wɔlɔ ba yabe tarakpe ge sɔndi, ba tu wesawa ka wɛɛ gaaduragii.

23 Ma ba ten wīro sɔma doke ba sinum koosia kpa tu ku raa ka gɛɛra.

24 Ma ba ten temɔ tusanu doke ni nu ka dāa marum gam weenɛ. Ba nu kua ka wɛɛ damgii ka yi ba wɔkua ka bura ka maa gaadura ka wɛɛ wunɔmgii.

25 Ma ba maa wuran yangire piiminu kua ba nu doke ba ka sikerena, nu kpasa sāa ka tusa ni.

26 Ba ye kuawa nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

27 Ma ba Aroni ka win bibu takoba kua ka wɛɛ damgii.

28 Mɛya ba maa dawani ye kua ka furɔsu si su sāa ben buraru te ta ben girima sɔɔsimɔ, ka sokoto kpirinu. Ba ye kpuro kua ka wɛɛ damgii.

29 Ba maa sɛkatia ye wesa ka wɛɛ damgii ba buraru koosi ka wɛɛ yi ba wɔkua ka bura ka maa gaadura ka wɛɛ wunɔmgii. Mɛya ba ye kpuro kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

30 Ba batani wuragia ye kua ba yorua ye sɔɔ, wini sāawa Yinni Gusunɔgii. Ba ye yoruawa nge mɛ ba ra yore sisɔ.

31 Ma ba ye sɔresi dawani yen wɔlɔ ka wɛɛ gaaduragii nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

Ba Yinni Gusunɔn kuu bekurugii ten sɔmburu kua ba kpa

32 Isireliba ba Yinni Gusunɔn kuu bekurugii te kua ba kpa. Ba ye kpuro kuawa nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

33 Ma ba ka Mɔwisi ten yānu kpuro naawa.

Niya beka ye ka yen sɔretinu ka dāa besi yi ka dāa kareti yi ka dāa besi sinumgii yi ka yin yɔratii

34 ka yāa kinɛnun gɔni yi ba swɛrasia ka yaa gɔni sinumgii yi ka beku kare te

35 ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te ka ten nenutii ka ten wukiritia,

36 ka tabulu ye ka yen dendi yānu ka pɛɛ ye ba ra yi yen wɔlɔ,

37 ka dabu wuraguu ge ka gen fitilanu ka nin dendi yānu ka nin gum,

38 ka kpakoro wuragiru tɛn wɔlɔ ba ko n da turare dɔɔ doke, ka gum mɛ ba ko n da kpuro tāre bu ka sɔɔsi ma Gusunɔ u ye gɔsa nenɛm, ka turare nubu durorugia ye

ka kuu ten kɔnnɔn beku kenutiru,

39 ka yāku yee te ba kua ka sii gandu ka ten kɔkɔsɔ sii gandugia ka ten nenutii ka sere ten dendi yānu kpuro

ka maa boo ge ka gen sɔwaritia,

40 ka kuu ten karan bekonu ka yen dānu ka nin yɔratii ka yen kɔnnɔn beku kenutiru ka yen wɛɛ ka yen gabatian kurumba,

ka sere sāarun dendi yānu kpuro ni ba koo dendi kuu te sɔɔ,

41 ka s̄aa ȳaa ni Aroni ka win bibu ba ko n da doke bà n s̄amburu m̄ s̄aa yee ten mi. Niya nu koo ben girima s̄ōsi.

42 Isireliba ba s̄ambu te kuawa mam mam nge m̄e Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄ōwa.

43 Ye M̄owisi u ȳaa ni m̄eera u kpa, yera u wa ba nu kuawa nge m̄e Yinni Gusun̄o u gerua. Ma u bu domaru kua.

Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄ōwa u kuu te giro

40

1 Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄ōwa u n̄e,

2 suru gbiikoon t̄ō gbiikiru s̄ōra kaa n̄en kuu te gira.

3 Ā n tu gira a kpa, kpa a woodan kpakoro te sua a doke te s̄ō, kpa a tu gandi ka beku kare te.

4 Kpa a tabulu ye duusia ka yen dendi ȳanu, ka maa dabu ge, kpa a gen fitlanu doke nin ayen̄o.

5 Kaa maa de bu kpakoro wuragiru t̄en mi ba ko n da turare d̄ō doke yi woodan kpakororun deedeeru. Kpa a maa beku kenutiru doke kuu ten k̄onn̄ow̄o.

6 Kpa a ma ȳaku yee te yi ten ayer̄o kuu ten k̄onn̄on deedeeru.

7 Kpa a boo ge yi ȳaku yee te ka kuu ten baa s̄ō kpa a gu nim yibia.

8 Kpa a kuu ten kara ye gira a ka sikerena, kpa a yen k̄onn̄on beku kenutiru doke.

Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄ōwa u kuu te gum ȳeka ta n ka s̄aa n̄enem

9 Yen biru kaa gum ȳeka kuu te s̄ō ka ten dendi ȳanu kpuro s̄ō. Nge m̄eya kaa ka s̄ōsi ma ta s̄aa s̄aarugiru.

10 M̄eya kaa maa ȳaku yee te gum m̄e ȳeka ka ten dendi ȳan̄o. Nge m̄eya kaa ka s̄ōsi ma ta s̄aa s̄aarugiru.

11 Kaa maa boo gen tii ka gen s̄owaritia gum m̄e ȳeka a ka s̄ōsi ma ga s̄aa s̄aaruguu.

12 Yen biru kaa ka Aroni ka win bibu na kuu ten k̄onn̄ow̄o, kpa a bu wobure ka nim dirum.

13 Kpa a Aroni s̄aa ȳaa ni sebusia a n̄un gum m̄e t̄are a ka s̄ōsi ma u s̄aa n̄en ȳaku kowo.

14 M̄eya kaa maa win bibu s̄ō bu susima kpa a bu tako be sebusia.

15 Yen biru kpa a maa bu gum m̄e t̄are nge m̄e a ben tundo kua. Nge m̄eya kaa ka s̄ōsi ma ba s̄aa n̄en ȳaku kowobu, be ka ben bibun bweseru sere ka baadomma.

M̄owisi u kuu te gira

16 M̄owisi u kua kpuro nge m̄e Yinni Gusun̄o u n̄un s̄ōwa.

17 Ye n kua w̄ō yirusen suru gbiikoon t̄ō gbiikiru saa m̄in di ba yarima Egibitin di, yera M̄owisi u Yinni Gusun̄on kuu te gira.

18 U gbia u d̄aa besi yin ȳoratii gira ma u d̄aa besi yi doke s̄ō, ma u yi d̄aa kare. Ma u d̄aa besi sinumgii gira. Ma u beka ye wukiri yin w̄ollo.

19 Ma u boo sansun beka ye s̄ondi beka yen w̄ollo. Ma u yaa ḡoni yi sua u ka ye kpuro wukiri nge m̄e Yinni Gusun̄o u n̄un s̄ōwa.

20 Ma u woodan kpee besi yi sua u doke yin kpakoro te s̄ō. Ma u d̄aa p̄ōsi yi ba ra ka tu sue wasi yin b̄eri yen̄o. Ma u ten wukiritia doke.

21 Ma u ka kpakoro te na u yi kuu ten dii te ta d̄eere gem gem s̄ō, ma u beku kare te doke u ka kpakoro te gandi nge m̄e Yinni Gusun̄o u n̄un s̄ōwa.

²² Ma u tabulu ye doke nɔm geu gia adɛrɔ ge sɔɔ, à n duɔ kuu ten mi.

²³ Ma u pɛɛ ye yorua tabulu wɔllɔ mam mam, ye ba ka Yinni Gusunɔ naawa, nge mɛ u nùn sɔɔwa.

²⁴ Ma u dabu ge doke nɔm dɔwɔrɔ gia tabulun deedeeru.

²⁵ Ma u gu fitilanu sɔndi u sɔra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge mɛ u nùn sɔɔwa.

²⁶ Ma u kpakoro wuragii te doke adɛrɔ ge sɔɔ beku kare ten bɔkuɔ te ta wooden kpakoro te gandi.

²⁷ Ma u turare dɔɔ doke ten wɔllɔ, nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa.

²⁸ Ma u beku kenutiru doke kuu ten kɔnnɔwɔ.

²⁹ Ma u yāku yee te yi kuu ten kɔnnɔwɔ. Ma u yāku dɔɔ mwaararugiru ka abɔru garu kua mi, nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa.

³⁰ Ma u boo ge doke yāku yee te ka kuu ten baa sɔɔ. Ma u gu nim yibia, mɛ ba koo ka tii dɛɛrasia sārɔn sɔ.

³¹ Mɛya Mɔwisi ka Aroni ka win bii tɔn durɔbu ba ra ka ben nɔma ka naasu kpakie,

³² bā n duɔ kuu ten mi, n̄ kun mɛ bā n yāku yee te susiɔ, nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

³³ Ma Mɔwisi u kuu te ka yāku yee te kara koosi. Ma u beku kenutiru doke yen kɔnnɔwɔ. Nge mɛya u ka sɔmbu te wiru go.

Guru wii wuro te, ta yɔra kuu ten wɔllɔ

³⁴ Sanam mɛya guru wii wuro te, ta kuu te wukiri ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ya tu yiba.

³⁵ Mɔwisi u n̄ maa kpīa u kuu te du yèn sɔ guru wii wuro te, ta yɔ ten wɔllɔ ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ye, ya yiba te sɔɔ.

³⁶ Saa ye Isireliba ba wāa gbaburɔ, guru wii wuro te, t̄a n seewa kuu ten wɔllun di yera ba ra se bu swaa wɔri.

³⁷ Adama t̄a kun seewe, ba ku ra swaa wɔri.

³⁸ Isireliban sanum mɛ kpuro sɔɔ, Yinni Gusunɔn guru wii wuro te, ta ra n wāawa win kuu ten wɔllɔ sɔɔ sɔɔ. N n̄ kua wɔkuru, dɔɔwa ta ra n̄ ka weene.

SĀARUN WOODA

Sāarun Woodan tirerun gari sun sōmō wooda ye Isireliba ba swī ba ka Gusunō sāwa. Yāku kowoba ba tambu wooda ye sōasi. Wooda ye, ya bu sōsimōwa gāa ni nu disi mō ka ni nu n̄ disi mō. Ya maa n̄e, n ween̄e Isireliba ba n deere bu sere Gusunō susi.

Tire ten kpunaa

1. Yākunun wooda, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Wooda ye ba yi yāku kowobun s̄, wiru 8n di sere wiru 10.
3. Ye ya disi mō ka ye ya n̄ disi mō, wiru 11n di sere wiru 15.
4. Toranun yākunū, wiru 16.
5. Deerasiabū ka sārūn wooda, wiru 17n di sere wiru 27.

YĀKU NI ISIRELIBA BA KOO KO

Yāku d̄sō mwaararuginu

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi soka saa win kuu bekurugii t̄n mi ba ra n̄n s̄n di.

² U n̄n s̄ōwa u n̄e, a Isireliba s̄ōwō a n̄e, ben goo ù n kī u n̄e, Yinni Gusunō yākurū kua, u koo kpī u ket̄e go, n̄ kun m̄e yāaru.

³ N n̄ yāku d̄sō mwaararugira ȳero u m̄ō ka ket̄e, ket̄e ye, ya ko n̄ s̄āwa ket̄e kin̄eru te ta n̄ alebu gaa mō. U koo yāku te kowa n̄n s̄āa yerun k̄onnōwō, kpa u ka n̄e, Yinni Gusun̄n durom wa.

⁴ U koo win n̄ōma s̄ondiwa ket̄e yen wiru w̄ollō ye n̄e Gusunō na wura yu ka win durum wukiri.

⁵ U koo ket̄e ye gowa n̄e, Yinni Gusun̄n wuswaaō n̄n kuu ten k̄onnōwō. Aronin bibu be ba s̄āa yāku kowobu, beya ba koo yen ȳem sua kpa bu mu ȳēka bu ka yāku yee ten n̄ō b̄ōka sikerena.

⁶ Yen biru ba koo sabe te kokuwa kpa bu ten yaa b̄otiri.

⁷ Yāku kowo bera ba koo yāku d̄āa yi yi kpa bu d̄sō doke.

⁸ D̄sō wi s̄ōra ba koo ye kpuro doke ka yen wiru ka yen gum.

⁹ Ba koo yen b̄ōsō yānu ka yen w̄obunu kpuro teawa kpa yāku kowobu bu ye kpuro d̄sō doke. Ya ko n̄ s̄āawa yāku d̄sō mwaararuginu n̄n nubura koo n̄e, Yinni Gusunō dore.

¹⁰ Goo ù n̄ maa yāku d̄sō mwaararugiru m̄ō ka yāaru, n̄ kun m̄e ka boo, yāa kin̄era u koo go, n̄ kun m̄e boo kin̄eru te ta n̄ alebu gaa mō.

¹¹ U koo tu sakawa yāku yerun s̄ō ȳēs̄an n̄m geu gia Yinni Gusun̄n wuswaaō kpa yāku kowobu bu ten ȳem sua bu ȳēka ȳēka bu ka yāku yerun n̄ō b̄ōka sikerena.

¹² U koo yaa ye b̄otiriwa kpa u kp̄ēe yāku d̄sō s̄ō ka yen wiru ka yen gum sannu.

¹³ U koo yen b̄ōsō yānu ka yen w̄obunu sua u teawa, kpa yāku kowo u ye kpuro sua u d̄sō doke, yu d̄sō mwaara mam mam. Ya ko n̄ s̄āawa yāku d̄sō mwaararugiru t̄n nubura koo n̄e, Yinni Gusunō dore.

¹⁴ Goo ù n̄ yāku d̄sō mwaararugiru m̄ō ka gun̄ōsu, kparukona u koo ka tu ko, n̄ kun m̄e totober̄enu.

¹⁵ Yāku kowo u koo ka gun̄ō ge na yāku yerō. Kpa u gen wiru bura kpa u gen ȳem ȳēka ȳēka yāku yee ten ȳēs̄āō.

¹⁶ U koo gen sansu wukiriwa kpa u gen ȳōru wīa u k̄ō yāku yerun s̄ō yari yeru gia mi ba ra torom wisi.

¹⁷ Kpa u gu beɾa beɾi yiru u kun sɔsiane. Yen biruwa u koo gu dɔɔ kpɛɛ, kpa gu dɔɔ mwaara. Ya ko n sɔawa yāku dɔɔ mwaararugiru tɛn nuburu ta koo ne Yinni Gusunɔ dore.

Yāku ni ba kua ka dīa binnu

2

¹ Goo ù n kī u Yinni Gusunɔ yākuru kua ka win dīa binnu, soma u koo sua, u mu burina ka gum ka sere turare ye ba ra dɔɔ doke yāku yerɔ.

² U koo ka ye dawā Aronin bibun mi be ba sāa yāku kowobu. Ben turowa u koo som mɛn nɔm wɔɔ teeru sɔka u doke yāku yerun wɔllɔ ka turare ye kpuro kpa u dɔɔ doke. Yera ya koo de Gusunɔ u n yēro yaaye. Ya ko n sɔawa yāku dɔɔ mwaararugiru tɛn nubura koo Yinni Gusunɔ dore.

³ Som mɛ mu tie mu ko n sɔawa Aroni ka win bibugim. Mu kuawa mi dīa dɛɛranu, domi ba ka nu Yinni Gusunɔ yākuru kua.

⁴ À n Yinni Gusunɔ yākuru kuammɛ ka kira ni ba wɔɔwa, kaa nu kowa ka som mɛ ba gum yēka ñ kun mɛ mɛ ba ka gum burina ba ñ seeyatia doke.

⁵ Bà n koo yāku te kon na ka kira ni ba sɔnwa, ba koo nu kowa ka som buu te ba burina ka gum, seeyatia sari.

⁶ Yen biru ba koo nu muririwa kpa bu gum yēka nin wɔllɔ. Ya ko n sɔawa yākuru.

⁷ Bà n koo yāku te kon na, ka kira te ba koo wɔ, ba koo tu kowa ka som buuru te ba burina ka gum.

⁸ Ba koo ka yāku kira te dawā Yinni Gusunɔn sāa yerɔ. Kpa u tu yāku kowo wɛ u ka tu da yāku yerɔ.

⁹ U koo ten garu mura te ta koo de Yinni Gusunɔ u n yēro yaaye kpa u tu dɔɔ doke yāku yee ten mi, kpa tu dɔɔ mwaara. Ta ko n sɔawa yāku dɔɔ mwaararugiru tɛn nubura koo Yinni Gusunɔ dore.

¹⁰ Kira ni nu tie, Aroni ka win biba ba ni mɔ. Nu kuawa mi dīa dɛɛranu domi ba ka nu Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararugiru kua.

¹¹ Kira ni ba koo ka yāku dɔɔ mwaararugiru ko kpuro, bu ku raa nu seeyatia doke, bu ku raa maa nu tim doke.

¹² Kaa kpī a ka wunen dīa gbiikinu Yinni Gusunɔ naawa. Adama a ñ ka nu yāku dɔɔ mwaararuginu mɔ yāku yerɔ.

¹³ Dīa ni a ka yākuru mɔ kpuro, kaa nu bɔru dokewa. A ku duari a kun tu doke. Domi bɔru ta sɔawa wunɛ ka Gusunɔn arukawanin yīreru. Yen sɔna ba ko n da tu doke yākuru baatere sɔɔ.

¹⁴ I n kī i ka beɛn gberun dīa gbiikinu na Yinni Gusunɔn mi, i ko i nu sɔmewa kpa i nu nam i sere ka na.

¹⁵ Kpa i ka nu gum burina, i turare sɔndi nin wɔllɔ. Ya ko n sɔawa yākuru.

¹⁶ Yāku kowowa u koo som mɛ mu sāa Gusunɔgim dɔɔ doke ka sere maa turare ye. Yera ya koo de Gusunɔ u n yēro yaaye. Ya ko n sɔawa yāku dɔɔ mwaararugiru Yinni Gusunɔn sɔ.

Siarabun yākuru

3

¹ Goo ù n siarabun yākuru mɔ Yinni Gusunɔn mi ka ketɛ kinɛru, ñ kun mɛ ka ketɛ nia, yen ye u wa kpurowa u koo ka na, ya kun gesi alebu mɔ.

² U koo win nɔmu sɔndiwa ketɛ yen wiru wɔllɔ kpa u ye saka kuu ten kɔnnɔwɔ mi ba ra Yinni Gusunɔ sã. Kpa yāku kowo Aronin bibu bu yen yem yēka bu ka sāa yerun nɔɔ bɔka sikerena.

³ Wee ye ba koo Yinni Gusunɔ dɔɔ dokea, yera gum mɛ mu bɔsɔ yānu tēke,

⁴ ka gabu swii yiru ka yin gum mɛ mu yi tēke yēsi yēsikaɔ, ka yen buro ge ga yen woru wukiri. Ba koo gu wāwa ka gabu swii sannu.

⁵ Yāku kowoba ba koo ye kpuro dɔɔ doke yu dɔɔ mwaara ka yāku dɔɔ mwaararugiru sannu. Ya ko n sāawa yāku tèn nubura koo Yinni Gusunɔ dore.

⁶ Goo ù n siarabun yākuru mɔ ka yāru, yā te u wa kpurowa u koo ka na, baa ñ n nirun na, ta kun gesi alebu mɔ.

⁷ N n yā kpendun na, u koo ka tu dawa Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁸ Kpa u win nɔma sɔndi ten wiru wɔllɔ u sere tu saka Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ. Saa yera yāku kowobu ba koo ten yem sua bu yēka bu ka yāku yee ten nɔɔ bɔka sikerena.

⁹ Wee ye ba koo Yinni Gusunɔ dɔɔ dokea, yera ten gum, ka ten siru kpuro te ba koo bura saa ten gabu wāan di, ka gum mɛ mu bɔsɔnu wukiri,

¹⁰ ka ten gabu swii, ka ten gum mɛ mu wāa yēsaa ka ten buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wāa ka gabu swii sannu.

¹¹ Yāku kowo u koo ye kpuro dɔɔ dokewa yāku yera, kpa ya n sāa yāku dɔɔ mwaararugiru Yinni Gusunɔn sɔ.

¹² Goo ù n maa ka boo yākuru mɔ, u koo ka gu dawa Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

¹³ U koo win nɔma sɔndiwa boo gen wiru wɔllɔ kuu ten kɔnnɔwɔ, kpa u sere gu saka. Kpa yāku kowobu bu gen yem sua bu yēka yāku yerun nɔɔ bɔkaɔ bu ka sikerena.

¹⁴ Wee ye ba koo Yinni Gusunɔ dɔɔ dokea, yera gum mɛ mu gen bɔsɔ yānu tēke,

¹⁵ ka gabu swii yiru ka gum mɛ mu yi tēke ka gen buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wāa ka gabu swii sannu.

¹⁶ Yāku kowowa u koo ye kpuro dɔɔ doke mu dɔɔ mwaara. Kpa ya n sāa yāku dɔɔ mwaararugiru tèn nubura koo Yinni Gusunɔ dore.

Yen gum kpuro mu ko n sāawa Yinni Gusunɔgim.

¹⁷ Yen sɔna baa ñ n saa yeren na, mi i wāa kpuro, i wooda yeni mem nɔɔwɔ sere ka baadommaɔ, yera i ku yaa gum di, i ku maa yen yem di.

Toranun yākunu

1. Yāku kowo tɔnweron toranun yākuru

4

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Isireliba wooda yeniba sɔɔwɔ a nɛɛ, goo ù n Yinni Gusunɔn wooda gaa tora u kun yē, wee ye u koo ko.

³ N n yāku kowon na u tora, ma win tora te, ta Isireliba kpuro torasia, u koo ka ketɛ kinɛ kpambu nawa ge ga ñ alebu gaa mɔ, u go u ka win tora ten suuru wa.

⁴ U koo ka ketɛ ye dawa Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ, kpa u win nɔma sɔndi yen wiru wɔllɔ u sere ye saka Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁵ Yen biru kpa u yen yem sua u ka da kuu ten sɔɔwɔ.

⁶ U koo ka mu win niki bia dekawa, kpa u mu yēka nɔn nɔɔba yiru kuu ten beku kare ten bera gia Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁷ Yen biru u koo yem mɛ yēka kpakoro tèn mi ba ra turare dɔɔ doken kãano te ta wāa kuu ten sɔɔwɔ, kpa u mɛn sukum wisi yāku yerun temɔ te ta wāa kuu ten kɔnnɔwɔ.

⁸ U koo yaa yen gum kpuro wuna mɛ mu wāa bɔsɔ yānu sɔɔ,

⁹ ka yen gabu swii, ka gum me mu gabu swii yi wukiri yēsi yēsikaḳ, ka buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wīa ka gabu swii sannu.

¹⁰ Ye ba ra wīe bā n siarabun yākuru mḳ gesi, yera ba koo maa wīa yeni sḳḳ. Yen biru yāku kowo tḳnwerowa u koo ye dḳḳ doke yāku yerun wḳḳḳ.

¹¹⁻¹² U koo ye ya tie kpuro gurawa u ka da sansanin biruḳ mi ba gḳsa ba n da yāku dḳḳ mwaararugirun torom kube. Miya u koo yen gḳna ka yaa ye ya tie kpuro dḳḳ doke torom mēn wḳḳḳ, ka yen wiru ka yen wḳbunu ka yen bḳsḳ yānu.

2. Yāku te ba koo ko Isireliba kpuron torarun sḳ

¹³ Isireliba kpuro bā n Gusunḳn wooda gaa sara ba ḳ ka baaru, ba torawa mi.

¹⁴ Adama bā n tuba ma ba torawa mi, ba koo naa kinē kpembu gowa bu ka ben tora ten suuru kana. Ba koo ka naa kinē te dawa Yinni Gusunḳn kurun kḳnḳwḳ.

¹⁵ Kpa Isireliban wirugibu bu ben nḳma sḳndi naa yen wiru wḳḳḳ kpa ben turo u ye saka Yinni Gusunḳn wuswaaḳ.

¹⁶ Yāku kowo tḳnwerowa u koo yen yem fiiko sua u ka da kuu ten mi.

¹⁷ Saa ye sḳḳra u koo yem me dēka ka win niki bia kpa u mu yēka nḳn nḳḳba yiru kuu ten beku kare ten deedeeru.

¹⁸ Yen biru, kpa u maa kpakoro tēn mi u ra turare dḳḳ doken kāanu yem yēka. Yem me mu tie, kpa u mu wisi yāku yerun temḳ te ta wāa kuu ten kḳnḳwḳ.

¹⁹ Yen biru u koo yaa yen gum kpuro sua u dḳḳ doke yāku yerun wḳḳḳ.

²⁰ Nge me u raa kua win tiin torarun sḳ, nge meya u koo ko Isireliba kpuron tora ten sḳ kpa Gusunḳ u sere bu suuru kua.

²¹ Yen biru kpa u ka yaa ye ya tie da sansanin biruḳ kpa bu ye doke dḳḳ sḳḳ nge me ba raa kua wi, yāku kowon torarun sḳ. Yāku te, ta sāawa Isireliba kpuro bu ka ben torarun suuru wa.

3. Yāku te Isireliban wirugii u koo ko win torarun sḳ

²² Isireliban wirugii goo ḳ n Gusunḳn wooda gaa sara u ḳ ka baaru, u torawa mi.

²³ Adama ḳ n tuba ma u tora, boo kinera u koo go te ta ḳ alebu gaa mḳ u ka yākuru ko. Kpa Gusunḳ u nḳn win tora te suuru kua.

²⁴ U n ka boo ge na, u koo win nḳma sḳndiwa boo gen wḳḳḳ kpa u gu saka mi ba ra yāku dḳḳ mwaararuginun yaa sake. Yāku te, ta sāawa torarun suurugiru.

²⁵ Yāku kowo wi, u koo ka win niki bia yem me dēkawa kpa u mu yēka yāku yerun kāanu sḳḳ. Yem me mu tie, kpa u mu wisi yāku yee ten temḳ.

²⁶ U koo yaa yen gum kpuro suawa u dḳḳ doke nge me ba ra siarabun yākuru ko. Nge meya yāku kowo tḳnwerow wi, u koo ko u ka wirugii win torarun suuru kana. Saa ye sḳḳ, Gusunḳ u koo nḳn tu suuru kua.

4. Yāku te ba koo ko tḳn diron torarun sḳ

²⁷ Tḳn diron goo ḳ n Gusunḳn wooda gaa sara u ḳ ka baaru, u torawa mi.

²⁸ Adama ḳ n tuba ma u torawa, boo niu ge ga ḳ alebu gaa mḳwa u koo ka yākuru ko Gusunḳ u ka nḳn win toraru suuru kua.

²⁹ U koo win nḳma sḳndiwa boo gen wiru wḳḳḳ kpa u gu saka mi ba ra yāku dḳḳ mwaararugirun yaa sake.

³⁰ Yen biru, yāku kowo u koo na u yem me dēka ka win niki bia, kpa u mu yēka yāku yerun kāanu, kpa u yem me mu tie wisi yāku yee ten temḳ.

³¹ Yen biru, ba koo yaa yen gum kpuro wīawa nge me ba ra siarabun yākurugim wīe. Kpa yāku kowo u mu dḳḳ mēni, kpa mēn nuburu tu Yinni

Gusunɔ dore. Nge mɛya yāku kowo wi, u koo ka toro wi suuru kana. Saa ye sɔɔ, Gusunɔ u koo nùn suuru kua.

³² Toro wi, ù n maa kīn na, u ka yāa kpɛndu yākuru ko, yāa nira u koo ka na u go, te ta ñ alebu mɔ, u ka win torarun suuru wa.

³³ U n kī u tu go, u koo win nɔma sɔndiwa ten wiru wɔllɔ kpa u tu saka mi ba ra yāku dɔɔ mwaararugirun yaa go.

³⁴ Yen biru yāku kowo u koo yem mɛ deka ka win niki bia u mu yēka yāku yerun káanɔ. Yem mɛ mu tie kpa u mu wisi sáa yee ten temɔ.

³⁵ Yen biru u koo yen gum wíawa nge mɛ ba ra siarabun yākurugim wīɛ. Yāku kowowa u koo mɛ kpuro dɔɔ doke ka yāku dɔɔ mwaararugiru sannu. Nge mɛya yāku kowo wi, u koo ko u ka toro wi suuru kana. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u koo nùn win tora te suuru kua.

5. Tora bwese bwesekan yāku

5

¹ Su tē nɛɛ, goo u bōrua ma u koo seeda di gāa ni u wan sɔ, adama u ñ gerua ye u wa, ñ kun mɛ ye u yē. Saa ye sɔɔ, yēro u torawa mi.

² Su tē kpa m nɛɛ, goo u gāanu baba ye ya disi mɔ u kun ka baaru, aa, yaa sabe te ba ku ra din gora? N kun mɛ gbeeku yaa ye ba ku ra din gora? N kun mɛ yaa ye ya ra kabirin gora? Saa ye sɔɔ, yēro u disi duurawa mi.

³ Su maa tē nɛɛ, goo ù n win winsim baba wi u disi gɛɛ mɔ yi yi koo nùn tia, n deema u ñ yē, ma u ra ye tuba, yēro u torawa mi.

⁴ Toraru garu wee maa. Su tē nɛɛ, goo u bōrua u win winsim kōsa kua ñ kun mɛ u nùn gea kua, u ñ bwisika, ù n deema gari yi, gari giriya u gerua, yēro u torawa mi.

⁵ Goo ù n tora nin garu kua, u koo yen tuuba kowa.

⁶ Adama u sere tora ten suuru wa, u koo yāa niru ñ kun mɛ boo niu gowa u ka Yinni Gusunɔ yāku kua. Yen biru yāku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi, kpa u sere win torarun suuru wa.

6. Bwēɛbwēɛbun toranun yāku

⁷ Goo ù kun kpē u yāa niru ñ kun mɛ boo niu wa u ka torarun yāku ko, u koo kpī u kparukonu yiru ñ kun mɛ totoberenu yiru kasu. Gunɔ gen teuwa ba koo ka torarun yāku ko. Kpa bu maa ka teu geni yāku dɔɔ mwaararugiru ko.

⁸ Ba koo gina yāku kowo wi gunɔ ge wēwa ge ba ka torarun suuru kanabu na mi, kpa u gen wīiru bua u kun sɔsie.

⁹ Kpa u gen yem deka u yēke yāku yerun nɔɔ bɔkaɔ, mɛ mu tie kpa u wisi ten temɔ. Ya ko n sáawa torarun yāku.

¹⁰ Yen biru yāku kowo u koo gunɔ yiruse sua nge mɛ wooda ya gerua u ka yāku dɔɔ mwaararugiru garu ko. Kpa u nùn suuru kanabun wororu koosi. Nge mɛya Gusunɔ u koo ka yēro suuru kua.

¹¹ Goo ù kun kpē u kparukonu yiru ye wa, ñ kun mɛ totoberenu yiru ye, u ka som buuru kilo nne na u ka yāku ko kpa u ka win torarun suuru wa. Adama u ku mu gum doke, u ku maa mu turare doke, domi u ka mu nawa u ka win torarun suuru wa.

¹² U koo ka som mɛ dawā yāku kowon mi kpa yāku kowo wi, u mɛn nɔm kure teeru sɔka u dɔɔ doke mi ba ra yāku dɔɔ mwaararugiru ko. Som nɔm kure tee te, ta koo de Yinni Gusunɔ u n yēro yaaye. Yāku tera ta koo de u win torarun suuru wa.

¹³ Saa ye sɔɔ, yāku kowo wi, u koo wi u tora suuru kanabun wororu koosi. Kpa Gusunɔ u nūn win torarun suuru kua.

Kpa yāku kowo u mɛ mu tie sua win tiin sɔ, nge gberun dīanun yāku.

Yāku ni ba ra ka toranu sɔmɛ

¹⁴ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁵ goo ù n gāanu nɛni ni n weenɛ u Yinni Gusunɔn wɛ, ma u n̄ yɛ ma Yinni Gusunɔgina, wee ye u koo ko win tora ten sɔ. Kaa nūn yāa kineru te ta n̄ alebu gaa mɔn geeru burawa te u koo kasu u ka na u ka torarun sɔmbun yāku ko. Kaa ten gee te burawa ka sii geesun gobi yi ba ra di Yinni Gusunɔn kuu bekurugirɔ.

¹⁶ Kpa u ka gāa ni u nɛni mi na. Yen biruwa u koo maa ka nin bɔnu nɔɔbusen tia na. Yāku kowowa u koo ye wɛ. Yāku kowo wiya u koo nūn torarun yāku kua, kpa u sere suuru wa.

¹⁷ Goo ù n Yinni Gusunɔn wooda gaa sara, baa u kun yɛ, u torawa mi. Yen torara ko n nūn wāasiwa.

¹⁸ Yen sɔ, u koo ka yāa kineru te ta n̄ alebu gaa mɔ dawa yāku kowon mi, win tora ten sɔ nge mɛ n weenɛ u kɔsia. Kpa yāku kowo u nūn suuru kanabun wororu koosi. Saa ye sɔɔra Gusunɔ u koo nūn suuru kua.

¹⁹ Ya ko n sāawa torarun sɔmbun yāku. Domi yɛro u Yinni Gusunɔ torariwa.

²⁰ Yinni Gusunɔ u kpa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

²¹ goo ù n win winsim weesu kua gāa ni u nūn berusie sɔɔ, n̄ kun mɛ u bɔkura, n̄ kun mɛ u gbena, n̄ kun mɛ u kawa,

²² n̄ kun mɛ u gāanu dɔba ma u siki, n̄ kun mɛ u bōri weesugii kua,

²³ tɔnu win bweseru u Yinni Gusunɔ torariwa mi. U koo gāa ni u gbena mi wesia, n̄ kun mɛ ni u kawa mi, n̄ kun mɛ ye ba nūn berusia mi, n̄ kun mɛ ye u dɔba ma u siki,

²⁴ n̄ kun mɛ yèn bōri u kua mi. Adama n̄ n̄ mɔ ye tɔna u koo wesia. U koo maa yen bɔnu nɔɔbusen tia kɔsiawa dɔma te u koo win torarun sɔmbun yāku ko.

²⁵ U koo ka yāa kineru dawa yāku kowon mi, te ta gāa nin gobin saka tura bu ka ye Yinni Gusunɔ yāku kua.

²⁶ Yinni Gusunɔn wuswaaɔra yāku kowo u koo nūn suuru kanabun wororu koosi. Yen biru Gusunɔ u koo yɛro suuru kua, baa n̄ n mɛren na win torara nɛ.

Yakunun woodaba

1. Yāku dɔɔ mwaararugii te yāku kowobu ba ko n da ko

6

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Aroni ka win bibu wooda yeni wɛɛyɔ a nɛɛ, wee ye ya sāa yāku dɔɔ mwaararugirun wooda.

Ten yāku yaa ya ko n wāawa dɔɔ sɔɔ wōku giriru, kpa bu ku de dɔɔ wi, u gbi sere yam mu ka sara.

³ Yen biru yāku kowo u koo win tako sebewa ka win sokoto kpiriru kpa u yāku dɔɔ mwaararugii ten torom gura u yi yāku yee ten bɔkuɔ.

⁴ Yen biruwa u koo win yāa ni pota kpa u kpaanu doke u sere torom mɛ sua u ka yari sansanin di. Kpa u ka mu da yam mi ba gɔsa men sɔ u yi mi.

⁵ Dɔɔ wi u mwaaramɔ yāku yee ten mi, ba n̄ koo de u gbi pai! Bururu baatere yāku kowo u ko n da tu dāa dokewa. Yen wollɔwa u koo yāku yaa sɔndi ka sere siarabun yāku gum.

⁶ Dɔɔ u ko n wāawa yāku yee te sɔɔ sere ka baadommaɔ, ba n̄ koo de u gbi.

2. Yāku te ba ra ko ka gberun dīanu

⁷ Yāku te ba ra ko ka gberun dīanun wooda wee.

Aronin biba ba ko n da ka tu de yāku yerō Yinni Gusunān wuswaa.

⁸ Kpa ben wi u yāku mō dama te, u som nām kure teeru sōka mē ba ka yāku na mē ba gum wisi, ka turare kpuro, kpa bu ye kpuro mēna bu dō doke kpa ten nuburu tu Gusunō dore kpa u n yēro yaaye.

⁹⁻¹⁰ Som mē mu tiara Aroni ka win biba ba koo mē di. Yera ya ko n sāa begia yāku dō mwaararugiru sō. Adama ba koo mu diwa Yinni Gusunān kuu bekurugirun yaara. Ba n mē pēē seeyatia dokemō. Ya sāawa nēnēm nge yāku te ba kua bu ka torarun suuru wan dīanu, n kun mē te ba ra ka toraru sōmēn dīanu.

¹¹ Aronin bii tōn durō baawurewa u koo dīa ni di. Yeni ya ko n sāawa wooda win bibun bweseru sō sere ka baadomma. Tōn tuko wi u koo nu baba kpuro u koo gbiwa.

¹² Yinni Gusunō u kpa Mōwisi sōwa u nē, yāku te Aroni ka win bibu ba koo Yinni Gusunō kua wee.

¹³ Bā n Aroni ka win bibu tusia ma ba kua nēn yāku kowobu, saa dama ten diya ba ko n da som kilo ita ka yāku ko tō baatere, tia ka bōnu bururu, yoka maa tia ka bōnu.

¹⁴ Ba koo som mē mōmwa buturu buturu, kpa bu mē sōmē siru sō ka gum, kpa mēn nuburu tu nē, Yinni Gusunō dore.

¹⁵ Yāku kowo wi ba gum tāre ba gōsa Aronin bibu sō u ka nūn kōsire ko, win tii u koo tu kowa. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadomma nē, Yinni Gusunān sō. Ba koo som mē dō dokewa kpuro.

¹⁶ Yāku te yāku kowon tii u kua, ba koo de tu dō mwaarawa mam mam, ba n koo tu di.

3. Yāku te ba koo ko bu ka suuru kana

¹⁷ Yinni Gusunō u maa Mōwisi sōwa u nē,

¹⁸ a Aroni ka win bibu sōwa a nē, yāku te ba koo ko bu ka suuru kanan wooda wee.

Yam mi ba ra yāku dō mwaararugirun yāku yaa sake, miya ba koo yāku tenin yaa saka. Ya ko n sāawa gāa dēranu.

¹⁹ Yāku kowo wi u koo yāku te ko wiya u koo ye di. U koo ye diwa yam dēramō, kuu ten yaara.

²⁰ Tōn tuko wi u koo yāku yaa ye baba kpuro u koo gbiwa. Yāku yaa yen yem mū n wisi win yabero u koo tu teawa yam dēram mi.

²¹ Bā n tu sawa wekeru sō te ba kua ka sōndu, ba koo weke te kōrawa. N n maa weke te ba kua ka sii gandun na, ba koo tu teawa sāa sāa ka nim.

²² Yāku kowo tōn durō baawurewa u koo kpī u tu di domi ta sāawa dīa dēranu.

²³ Adama ba n koo torarun yāku yaa tem tēn yem ba ka dua sāa yerō. Ba koo ye dō dokewa yu dō mwaara mam mam.

4. Yāku te ba ra ko bu ka toraru sōmē

7

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nē, yāku te ba ra ko bu ka toraru sōmēn wooda wee.

Yāku te, ta ko n sāawa yāku dēranu.

² Mi ba ra yāku dō mwaararugirun yaa sake, miya ba koo maa ten yaa saka, kpa bu yaa yen yem yēka yāku yerun nō bōkaō bu ka sikerena.

³ Yaaŋ mi ba koo ka Yinni Gusunɔ yāku kua wee, yera yen gum kpuro, ka yen siru ka bɔsɔ yānun gum,

⁴ ka yen gabu swii yiru, ka gum mɛ mu yi tɛke yɛsi yɛsika, ka yen buro ge ga woru wukiri.

⁵ Yāku kowo u koo ye kpuro dɔɔ dokewa yāku yerɔ Yinni Gusunɔn sɔ. Yāku te, ta sāawa te ta koo toraru sɔmɛ.

⁶ Yāku kowo tɔn durɔ baawurewa u koo tu di. Ba koo tu diwa yam dɛɛramɔ domi ta sāawa dīa dɛɛranu.

⁷ Yen wooda ye, ya sāawa tia ka torarun yākurugia. Yāku kowo wi u yāku te kua, wiya u yen yaa mɔ.

5. Ye ya ko n sāa yāku kowobugia

⁸ Goo ù n yāku dɔɔ mwaararugiru kua, yāku kowo wi u nùn tu kua wiya u ten gɔna mɔ.

⁹ Yāku te ba kua ka gberun dīanu ba wɔɔwawa? Aawo, ba sɔnwawa? Yāku kowo wi u tu kua wiya u tu mɔ.

¹⁰ Adama ni ba ka gum burina ka ni ba ñ yeesie, ba koo nu Aronin bibu bɔnu kuawa.

6. Siarabun yāku

¹¹ Siarabun yākurun wooda wee.

¹² Goo ù n siarabun yāku mɔ, u koo kira bwesenu ita kowa. U koo gbiikinu ko ka gum nu kun seeyatia mɔ, kpa u yirusenun som gum yɛka nu kun seeyatia mɔ, kpa u itasenun som burina ka gum u sɔmɛ.

¹³ Kira nin biru, u koo pɛɛ ye ba seeyatia doke sosi mi, ka sere win siarabun yākunun yaa.

¹⁴ Ba koo yāku dīa nin baaniren sukum suawa wɔllɔ bu Yinni Gusunɔ sɔɔsi. Yera ya ko n sāa wi u yɛm yɛkaginu.

¹⁵ Doma te ba siara bin yāku kua, yen dama tera ba koo ten yaa di, ba ñ koo de ten yaa yu yam sāra.

¹⁶ Adama goo ù n yāku kua u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia ñ kun mɛ win tii ù n gɔru doke u ka nɛ, Yinni Gusunɔ kɛru wɛ, u koo kpī u ten yaan sukum di yen tɔɔ te, kpa u sukum yi sere sisiru.

¹⁷ Adama yà n maa wure ya tiara sɔɔ itaseru ba koo ye dɔɔ meniwa.

¹⁸ Goo ù n siarabun yāku yaa ye ya tiara sere sɔɔ ita tema, Gusunɔ kun maa yɛron yāku te mwaamɔ. U win yāku garisiwa mi kam domi yaa ye, ya disi duura. Wi u maa ye tema, yɛro u torawa mi.

¹⁹ Mɛya bà n maa ka yāku yaa gāanu baba ni nu disi mɔ, ba koo ye dɔɔ meniwa, ba ñ ye dimɔ.

Wi u kun disi mɔ, wiya koo yāku yaa tem,

²⁰ adama goo ù n wāa disi gɛɛ sɔɔ u ka siarabun yāku dimɔ te ba Yinni Gusunɔ kua, ba koo yɛro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

²¹ Goo ù n maa tɔnu baba wi u disi mɔ, ñ kun mɛ yaa gaa ye ya sāa seseru, ñ kun mɛ gāanu ganu ni nu disi mɔ, ma u ka siarabun yāku di te ba Yinni Gusunɔ kua ba koo yɛro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

Wooda Isireliban sɔ

²² Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

²³ a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, bu ku yaa gaan gum di nge yāaru ñ kun mɛ kete, ñ kun mɛ boo. Bu ku yen gaan gum di.

²⁴ Sabe te gbeeku yaa ya go, ñ kun mɛ te ta gu, i ko i kpī i ka ten gum gāanu ko. Adama i ñ mu dimɔ.

25 Goo ù n yākurun yaan gum di me ba ka Yinni Gusunō yāku dō mwaararugiru kua, ba koo yēro girawa wigibun suunu sōn di.

26 I ku gunō gagun yem di n̄ kun me yaa gaa, baa mi i da kpuro.

27 Wi u mu di, ba koo yēro girawa win t̄mbun suunu sōn di.

28 Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nee,

29 a Isireliba wooda yeni wēyō a nee, goo ù n ne Yinni Gusunō siarabun yākuru kuamme, u koo wunawa ye ya sāa negia.

30 Win tiywa u koo ka ne, Yinni Gusunō yen gum ka yen guro guro ru naawa u kpara nen wuswaa.

31 Yāku kowowa u koo yen gum me dō doke yāku yerō. Adama yaa guro guro te, ta ko n sāawa Aroni ka win bibugiru.

32 Yāku yaa yen n̄mu n̄m geuguu ga ko n maa sāawa Aroni ka win bibuguu.

33 Yaa n̄mu ge, ga ko n sāawa Aronin biiguu wi u yem yēka ma u yaa gum me doke yāku yerō.

34 Yaa n̄mu ge, ge ba man sōsi, ka yen guro guro te ba kpara nen wuswaa sanam me ba siarabun yākuru mō mi, yera ya ko n da n sāa Aroni ka win bibugia sere ka baadomma.

35 Yāku dō mwaararuginu sō, yeniwa ya ko n sāa Aroni ka win bibugia dōma tēn di ba koo bu gum tāre bu ka ko yāku kowobu.

36 Wooda yera Yinni Gusunō u Isireliba wēemō bu ka Aroni ka win bibu yaa ye wē saa dōma tēn di ba bu gum tāre bu ka ko yāku kowobu. Ba ko n da bu ye kuenta sere ka ben bibun bweserō.

37 Nge meya ba ko n da ko bā n yāku dō mwaararugiru mō, n̄ kun me bā n yākuru mō ka gberun dīanu, n̄ kun me bā n torarun yākuru mō, n̄ kun me bā n yākuru mō te ba ra ka toraru sōme, n̄ kun me te ba ra ko bu ka t̄nu gum tāre u sere s̄mburu tore, n̄ kun me bā n siarabun yākuru mō.

38 Yinni Gusunōwa u Mōwisi wooda yeni wē gbaburō, Sinain guurō, tō te u bu wooda wē bu ka n̄n yākunu kua.

BA YĀKU KOWO GBIKOBU TUSIA KA WORORU

Woro te ba koo ko yāku kowobun s̄ bu sere s̄mburu tore

8

1 Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nee,

2-3 a Aroni ka win bibu sokuo Yinni Gusunōn kurun kōnnōwō. Kpa a de bu ka ben yāku yānu na ka gum me ba ra gāanu tāre bu ka nu gōsi Yinni Gusunōn s̄ ka naa kinē te ba koo ka torarun yākuru ko ka yaa kinenu yiru ka bire te ta p̄e mō ye ba n̄ seeyatia doke. A maa Isireliba kpuro mennō mi.

4 Ma Mōwisi u Yinni Gusunōn gari yi wura u Isireliba kpuro menna sāa yee ten kōnnō mi.

5 Ma u bu sōwa u nee, wee ye Yinni Gusunō u gerua su ko.

6 Ma u dera Aroni ka win bibu ba na u bu wobura.

7 Ma u Aroni win tako sebusia ka s̄katia ye, ka yabe boogugii te, ka yabe tarakpe ge, ge u gbiniya yabe boogugii te sō ka gen s̄katia.

8 Ma u bōo bara ye s̄ndi win tororu w̄llō. Ma u urimu ka tumimu doke bōo bara yen sōwō.

9 Ma u dawani ye b̄kua win wirō. Ma u wuran batani ye mani nge me Yinni Gusunō u n̄n sōwa.

10 Mōwisi u gum me sua u sāa yee te yēka ka ten dendi yānu kpuro, ma ta kua nenem Yinni Gusunōn s̄.

11 Ma u mu yēka nən nǝba yiru yāku yerun wǎllǝ, ka ten dendi yānǝ ka boo sii ganduguu ge, ka gen yǝratiiyǝ, ye kpuro ya n ka sāa Gusunǝn kuu bekurugirugia.

12 Ma u Aroni gum me tāre wiru u ka nùn wuna nenem u ko yāku kowo.

13 Yen biru Mǝwisi u maa Aronin bibu soka u bu takoba dokea ka sēkatii ka furǝsu nge me Yinni Gusunǝ u nùn sǝwa.

14 Mǝwisi u maa ka naa kineru na te ba koo ka torarun yākuru ko. Ma Aroni ka win bibu ba ben nǝma sǝndi naa kine ten wiru wǎllǝ.

15 Ma Mǝwisi u ye saka u yen yem deka ka win niki bia u tēeni yāku yerun kāanu wǎllǝ ka sere maa ten nǝ bǝkaǝ u ka sikerena. Nge mēya u ka kuu te deerasia. Ma u maa yem yēka kuu ten temǝ. Nge mēya u ka kuu te kua nenem tən mi ba ko n da toranun yākuru ko.

16 Ma u yen gum me sua me mu bǝsǝ yānu tēke ka yen buro ge ga woru wukiri ka yen gabu swii yiru ye, ka yin gum sannu. Ye kpurowa u dǝǝ doke yāku yerun wǎllǝ.

17 Adama u naa kine ten tii ka ten bisu ka ten gǝna yarawa tǝwǝ u dǝǝ doke nge me Yinni Gusunǝ u nùn sǝwa.

18 U maa ka yāa kineru na yāku dǝǝ mwaararugirun sǝ. Ma Aroni ka win bibu ba ben nǝma sǝndi yāa ten wiru wǎllǝ.

19 Ma Mǝwisi u tu saka u ten yem yēka u ka yāku yee ten nǝ bǝka sikerena.

20 Ma u yāa ten yaa bǝǝra, yen biru u ten wiru dǝǝ doke ka ten gum ka yaa ye u murura mi.

21 Ma u ten nuki ka ten kǝri tea ka nim. Ma u yāa kine ten yaa doke dǝǝ sǝǝ yāku yeru wǎllǝ u ka yāku dǝǝ mwaararugiru kua nge me Yinni Gusunǝ u gerua. Ma yāku ten nubura Yinni Gusunǝ dore.

22 Yen biru u maa ka yāa kineru yiruse na te ba koo ka Aroni ka win bibu tusia ma ba sāa yāku kowobu. Aroni ka win bibu ba ben nǝma sǝndi yāa ten wiru wǎllǝ.

23 Ma Mǝwisi u tu saka, u ten yem sua u tēeni Aronin soo nǝm geuguuǝ ka nǝm geun niki bii bakaǝ ka maa win nǝ nǝm geuguun niki bii bakaǝ.

24 Ma u maa Aronin bibu soka u bu yaa yem me tēeni ben soo nǝm geugisǝ, ka maa nǝm geun niki bii bakanǝ ka ben naa nǝm geugisun niki bii bakanǝ. Ma u yem me mu tie yēka yāku yee ten nǝ bǝkaǝ.

25 Ma u yen gum sua ka yen siru ka yen nukin gum ka yen buro ka yen gabu swii ka sere yen nǝm geu.

26 Ma u pēe sua bireru sǝǝ ye ba ñ seeyatia doke ka kira te ba kua ka gum ka sere maa kira sǝndanu. Ma u ye kpuro sǝndi yaa gum men wǎllǝ ka yāa nǝmu gen wǎllǝ.

27 Yen biru u ye Aroni ka win bibu wē. Ma u nεε, bu ye Yinni Gusunǝ wēεyǝ. Kpa bu ye sǝǝsi beri berika.

28 Yen biru u ye kpuro mwa ben nǝman di u dǝǝ mēni yāku dǝǝ mwaararugii ten wǎllǝ. Ma yen nubura Yinni Gusunǝ dore. Nge mēya ba ka Aroni ka win bibu wuna nenem.

29 Ma Mǝwisi u yāa ten guro guroru sua u tu sǝǝsi beri berika Yinni Gusunǝn wuswaaǝ. Ma ta kua Mǝwisigiru nge me Yinni Gusunǝ u nùn sǝwa.

30 Mǝwisi u gum me sua ka yem fiiko me mu wāa yāku yeru wǎllǝ, ma u mu Aroni yēka ka win sāa yānǝ ka sere maa win bibun wǎllǝ ka ben sāa yānu sǝǝ. Nge mēya u ka ye kpuro deerasia u yi nenem.

31 Ma Mōwisi u Aroni ka win bibu sōwā u nεε, i yāku yaa ye saawo Yinni Gusunōn wuswaa. Miya i ko i ye di ka pēε ye ya wāa bire te sō. Bεεya i ko ye di nge mε Yinni Gusunō u gerua.

32 Yaa ka pēε ye ya tiara, i ko ye kpuro dokewa dō sō yu dō mwaara.

33 I ko i n wāawa kuu ten kōnnō mi sere sō nōba yiru. I n̄ yariō min di. Domi sō nōba yiruwā i ko i ko ba n bεε tusiamō.

34 Yinni Gusunōwā u yenin wooda wē i n da ko nge mε i wa sa kua gisō i ka bεεn toranun suuru wā.

35 N n mēn nā, i ko i sinawa kuu ten kōnnō mi sere sō nōba yiru, wōkuru ka sō sō. Kpa i win woodaba mēm nōwā i ku ra ka gbīn sō. Wooda be Yinni Gusunō u man wē bera mi.

36 Ma Aroni ka win bibu kpuro ba kua ye Yinni Gusunō u bu yiire saa Mōwisin min di.

Aroni ka win bibu ba sɔmburu torua

9

1 Sō nōba itase, Mōwisi u Aroni ka win bibu soka ka sere Isireliban guro gurobu.

2 U Aroni sōwā u nεε, a naa kinε kpɛndu suo a ka yāku ko wunen torarun sō, kpa a yāa kinεru kasu a ka yāku dō mwaararugiru ko. A n̄ kaa de yen gaa ya n alebu mō. Kpa a ka ye kpuro Yinni Gusunō yāku kua sāa yerō.

3 Yen biru kaa Isireliba sō a nεε, bu boo kinεru suo ben torarun yākurun sō ka naa buu ka yāaru ye kpuro ya n wōō tia tia mō, kpa ya kun alebu gaa mō. Ba koo ka ye yāku dō mwaararugiru kowa.

4 Kpa a maa ka naa kinεru ka yāa kinεru na bu ka siarabun yāku ko Yinni Gusunōn mi, ka som mε ba bura ka gum. Domi Yinni Gusunō u koo bεε kure mi gisō.

5 Ba ka ye kpuro na kuu ten mi ye Mōwisi u bikia. Ma be kpuro ba na Yinni Gusunōn wuswaa.

6 Mōwisi u nεε, i koowo ye Yinni Gusunō u gerua. Kpa u de win yiiko yu bεε kure.

7 Mōwisi u Aroni sōwā u nεε, a susima yāku yeru mini, kpa a wunen tiin torarun yāku ko ka yāku dō mwaararugiru. Yen biru kpa a maa wunen tōmbu Isireliban toranun yāku ko nge mε Yinni Gusunō u gerua.

8 Ma Aroni u susi yāku yee ten bōkuō. Ma u naa kinε kpēm te go win torarun sō.

9 Ma win biba n̄n yen yēm wē. Ma u mu dēka ka niki bia u tēni sāa yerun kāanu sō, ma u mε mu tie wisi yāku yee ten temō.

10 Yen biru u yaa yen gum sua u dō doke ka yen gabu swii yiru ka yen buro ge ga woru wukiri nge mε Yinni Gusunō u gerua.

11 Adama yen yaa ka yen gōna, tōwōwā u da u ye dō doke.

12 Yen biru Aroni u yāa te saka bu ka yāku dō mwaararugiru ko. Ma win biba ten yēm sua ba n̄n wē. Ma u mu yēka u ka yāku yee ten nō bōka sikerena.

13 Yen biru ba yāa ten yaa bōōra ba Aroni wē ka ten wiru. Ma u ye kpuro dō doke.

14 U ten nuki tea ka ten kōri u sōndi yāku dō mwaararugii ten wōlō u dō doke.

15 Yen biru u Isireliban yāku kua. U boo ge saka ge ba koo ka yāku ko tōmbun toranun sō ma u kua nge mε u raa yāku gbīkii te kua ka naa kinε kpembu ge.

16 Yen biru u yāku dō mwaararugiru kua nge mε wooda ya gerua.

17 Ma u gberun dīanu sua u ka yākuru kua. U som nəm kureru sua u dōo doke yāku yerun wəllə bururu baateren yāku dōo mwaararugii te baasi.

18 U ketε ye ka yāa kinε te saka ba ka siarabun yākuru kua Isireliban sō. Ma win bibu ba nūn yen yem wē u ka mu yēka yāku yerun nōo bōkaō u ka sikerena.

19 Ma ba maa nūn ketε yen gum wē ka yāa ten siru ka maa ten gum mε mu ten bōo yānu tēke ka sere maa ten gabu swii ka maa ten buro ge ga woru wukiri.

20 Ma u yaa yen gum sōndi yen guro gurorun wəllə. Yen biru u gum mε dōo doke yāku yeru wəllə.

21 Ma Aroni u yaa yen guro guro ni sua ka yen nəm geu ge, u sōosi beri berika Yinni Gusunən wuswaaō nge mε Mōwisi u gerua.

22 Sanam mε Aroni u toranun yākunu ka yāku dōo mwaararuginu ka siarabun yākunu kua u kpa, yera u nōma sua wəllə u Isireliba domaru kua. Yen biru u sara yāku yerun di.

23 Mōwisi ka Aroni ba dua kuu ten mi. Ye ba yara, ma ba tōmbu domaru kua. Saa yera Yinni Gusunə u bu win yiikon girima sōosi.

24 Ma dōo yari yara win wuswaan di yi da yi yāku dōo mwaararugii te mwa ka yāku ni nu tien yaa gum mε. Ma Isireliba kpuro ba ye wa. Ma ba nuku dobun kuuki wəri ba yiira sere temə.

Aronin biba dōo mwaara

10

1 Aronin bibu Nadabu ka Abihu ben baawure u win dōo guratia sua ba dōo gure, ma ba turare doke mi. Yen biru ba ka Yinni Gusunə daawa kuu bekurugirə. Nge mεya ba ka dōo tuko da kuu ten mi. N deema Yinni Gusunə u bu ye yinari.

2 Yera u dera dōo u yara u bu di ma ba gu mi.

3 Ma Mōwisi u Aroni sōowa u nεε, Yinni Gusunə u n̄ daa bεε sōowa u nεε, u kīwa be ba nūn susimə bu win dεraru nasia, kpa bu nūn bεεrε wē tōmbu kpuron wuswaaō? Ma Aroni u win nōo mari.

4 Ma Mōwisi u Misaeli ka Elisafani Usielin bibu soka. Usieli wi, u sāawa Aronin tundon wənən bii. Mōwisi u bu sōowa u nεε, i na i bεen wənəbun gonu sua kuu ten min di i ka nu da sansanin biruə.

5 Ma ba na ba goo ni sua ka nin takoba sannu ba ka da sansanin biruə nge mε Mōwisi u gerua.

6 Ma Mōwisi u Aroni ka win bibu yiru be ba tie Eleasaa ka Itamaa sōowa u nεε, i ku bεen winu deri diinu, i ku maa bεen yānu gēεku nuku sankiranun sō kpa Gusunə u ku raa bεε go kpa u ka Isireliba mərəu ko. Adama i de bεen mero bisibu Isireliba bu swi be dōo u din sō.

7 Bεen tii i ku doona kuu ten kənnən di kpa i ku ra ka gbini sō. Domi gum mε ba bεε tāre mi, mu bεε kuawa mi Yinni Gusunən yāku kowobu.

Ma Aroni ka win bii be, ba kua ye Mōwisi u gerua.

Gusunə u yāku kowobu yinari bu tam nə

8 Yinni Gusunə u Aroni sōowa u nεε,

9-11 a n̄ kaa tam bōbōm gam nə wunε ka wunen bibu i n̄ dōo nen kuu bekurugirə, kpa i ku ra ka gbini sō. Kpa i ka kpī i wunana ye ya sāa sāarugia ka ye ya n̄ sāa sāarugia. Mεya i ko i maa kpī i wunana ye ya dεere ka ye ya n̄ dεere. Mεya i ko i maa kpī i Isireliba Gusunən woodaba kpuro sōosi ye u Mōwisi wē. Yeni ya ko n̄ sāawa wooda sere ka bεen bibun bweserə.

Wooda ye ba yi yāku dīanun s̄

¹² M̄wisi u Aroni ka win bibu yiru be ba n̄n tie, Eleasaa ka Itamaa s̄owa u n̄e, i som me suo me ba ka yākuu kua mu tiara. Kpa i ka mu p̄e ko ye i kun seeyatia doke. Kpa i ye di yāku yerun b̄aku. Domi nu kuawa mi dīa d̄eranu.

¹³ I ko ye diwa yam d̄eram s̄o. Yera ya ko n̄ s̄a wunε ka wunen bibugia nge me Yinni Gusun̄o u man s̄owa.

¹⁴ M̄ya wunε ka wunen bii t̄n dur̄bu ka t̄n kur̄bu i ko i yaa n̄mu ge ba kpara mi di ka guro guro te ba s̄osi beri berika Yinni Gusun̄n wuswaa. Yera ya ko n̄ s̄a wunε ka wunen bibugia Isireliba b̄a n̄ siarabun yākuu kua.

¹⁵ Isireliba ba ko n̄ da ka yen n̄mu ge ka guro guro te n̄wa ka sere maa yaa gum me ba ra d̄o doke yāku yerun w̄llu mi. B̄a n̄ ye kpuro s̄osi beri berika ba kpa, ya koo kowa wunε ka wunen bibugia. Ya ko n̄ s̄awa wooda sere ka baadomma nge me Yinni Gusun̄o u gerua.

¹⁶ Yera M̄wisi u torarun yāku boo ge bikia. Adama u deema ba gu d̄o m̄ni. Yera u ka Aronin bibu yiru Eleasaa ka Itamaa m̄ru bara u n̄e,

¹⁷ m̄ban s̄na i n̄ boo gen yaa teme Yinni Gusun̄n kuru mini. Domi ga s̄awa dīa d̄eranu. Yinni Gusun̄o u b̄e gu w̄wa i ka Isireliba kpuron toranun yākuu ko.

¹⁸ Adama i n̄ ka gen yem duume Yinni Gusun̄n kuu ten s̄ow̄. N̄ deema i ko i raa gen yaa temwa kuu ten mi nge me Yinni Gusun̄o u man s̄owa.

¹⁹ Aroni u M̄wisi s̄owa u n̄e, a ȳ ye n̄ man deema sanam me Isireliba ba Yinni Gusun̄o yākuu kua ben toranun s̄ ka maa yāku d̄o m̄waarugiru. Yen d̄ama te, n̄a n̄ torarun suurun yāku ten yaa di, ya koo Gusun̄o dore? Aawo! Ya n̄ Gusun̄o dorem̄.

²⁰ Ma Aronin wisi bi, bu M̄wisi dore.

YE YA D̄ERE KA YE YA N D̄ERE*Yaa ye ya s̄a seseru***11**

¹ Yinni Gusun̄o u M̄wisi ka Aroni s̄owa u n̄e,

² bu Isireliba s̄ow̄ bu n̄e, ȳe yi ba koo kp̄i bu di wee.

³ Ba koo kp̄i bu yaa di ye ya naa kaburosu m̄ ma ya ra tuka ko.

⁴ Adama ba n̄ ȳe dim̄ yi yi ra tuka ko t̄na ma yi n̄ naa kaburosu m̄. Nge m̄ya ba n̄ yooyoo temm̄ ȳn s̄ ga n̄ naa kaburosu m̄ baa me ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁵ Ba n̄ koo yaa ye ba m̄ damaa * tem baa me ya ra tuka ko ȳn s̄ ya n̄ naa kaburosu m̄.

⁶ M̄ya ba n̄ koo maa wukun yaa tem domi ga n̄ naa kaburosu m̄ baa me ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁷ M̄ya ba n̄ koo maa kurus̄o di. Ga naa kaburosu m̄ adama ga ku ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁸ Bu ku ȳe yi di, bu ku maa yin gonu baba. Ba koo yi garisiwa disigii.

⁹ Ȳe yi yi maa w̄a daan̄ ka nim w̄ku, yi yi w̄a nim s̄o gesi kpuro yi ba koo di wee. Yiya yi yi k̄eritii m̄ ka kokosu sannu.

¹⁰ Adama yi yi kun k̄eritii m̄ ka kokosu sannu, ba koo yi garisiwa disigii.

¹¹ Ba n̄ koo yi di. M̄ya bu ku maa yin gonu baba.

¹² Ȳe yi yi gesi w̄a nim w̄ku s̄o, ka daan̄, ma yi n̄ k̄eritii ka koko si m̄, ba koo yi garisiwa disigii.

* **11:5 damaa** - Damaa ye, ya ka saataburu weene.

13 Gunɔsu sɔɔ, si ba koo garisi disigisu wee, siya gunɔ bakeru ka sere maa si su ra swɛɛ di ka si su ra yaa di

14 ka yaberekunu ka sere si su ka nu weene

15 ka gbanamgbaanu ka maa si su ka nu weene

16 ka taataanu ka booro ka sere si su ka su weene ka kasa ka si su ka ye weene,

17 ka booro bweseru garu ka nim kpakpaye, ka booro dāa kōru

18 ka gunɔ gbamgbayaku ka gunɔ si su ra swɛɛ din bweseru

19 ka swāa wīaku ka si su ka ye weene ka kōo.

20 I ku maa kəkəmii ni nu kasa ka naasu mɔ di.

21 Adama ni sɔɔ, i ko i kpī i di ni nu ra yōoku tem sɔɔ

22 nge twea ka gbɔɔ ka ni nu ka ye weene.

23 Adama ni nu tie nu kasa ka naasu mɔ mi, i ku nu di.

Ye ya ra tɔnu ko disigii

24 Yɛɛ gɛɛ wāa yin goru tɔnu ù n baba u koo ko disigii. U ko n disi mɔwa sere ka tōɔ ten yokaɔ.

25 Wi u yin goru sɔɔwa, u koo win yānu teawa. Kpa u n wāa disi sɔɔ sere ka yokaɔ.

26-28 Yɛɛ yi i ko i garisi disigii yi wee. Yiya yi yi ñ naa kaburosu mɔ ka yi yi ku ra tuka ko ka sere yi yi naasu nne mɔ yi sīimɔ ka naa sēnu. Wi u yin gaa baba u disi duurawa mi sere ka tōɔ ten yokaɔ. Wi u maa yin goru sɔɔwa u koo win yānu teawa kpa u n disi mɔ sere ka tōɔ ten yokaɔ.

29 Yɛɛ yi yi kabirimɔ sɔɔ wee yi i ko i garisi disigii. Yiya gunɔ yantaru ka gunɔ kiikiiru ka dɛba ka ye ya ka ye weene kpuro

30 ka duuruwɛeku ka sureru ka korombɔru ka sokoro ka sunɔ naki.

31 Yi kpurowa i ko i garisi disigii yɛɛ yi yi kabirimɔ sɔɔ. Wi u yin gaan goru baba u ko n disi mɔwa sere ka tōɔ ten yokaɔ.

32 Yin gaan goru tà n wɔri dendi yānu sɔɔ ni ba kua ka dāa ñ kun mɛ ka bekuru ñ kun mɛ ka gɔna ñ kun mɛ ka saaki, dendi yāa ni, nu disi duurawa mi. Ba koo nu dokewa nim sɔɔ sere ka tōɔ ten yokaɔ. Yen biru nu sere dɛɛra.

33 Yen gaa yà n wekeru garu wɔri te ba kua ka sɔndu, ye ya wāa mi sɔɔ kpuro ya disi duurawa mi. Ba koo weke te kɔrawa. Bà n nim doke weke te sɔɔ, ma nim mɛ, mu tārā dīanu sɔɔ ñ kun mɛ nɔrura gaa sɔɔ, ba koo ye kpuro garisiwa disi.

34 Bà n nim doke weke te sɔɔ, ma nim mɛ, mu dāare dīanu sɔɔ ñ kun mɛ nɔrura gaa sɔɔ, ba koo ye kpuro garisiwa disi baa ñ n weke tere sɔɔn na ya wāa.

35 Mi yaa yen goru ta wɔri kpuro gesi, doo koo yerɔ ñ kun mɛ pɛɛ wɔɔ yerɔ, ba koo ye kpuro kɔsukuwa. Domi ye kpuro ya disi duurawa mi.

36 Yaa goɔ te, tà n wɔri dɔkɔ sɔɔ ñ kun mɛ daarɔ, i ñ ko i nim mɛ garisi disi. Adama wi u tu baba u disi duurawa.

37 Tà n wɔri dīa bwese te ba koo duure sɔɔ, dīa bwese te, ta ñ disi duure.

38 Adama bà n daa dīa bwese te wasan na bu ka di, ta disi duurawa mi.

39 Yaa ye ba ra di yà n ka tii gu, wi u yen goru baba, yɛro u disi duurawa mi sere n ka ko tōɔ ten yoka.

40 Wi u yen yaa tema ñ kun mɛ u yen goru sɔɔwa, u koo win yānu teawa kpa u n disi mɔ sere ka tōɔ ten yokaɔ.

41 I ku yɛɛ yi yi kabirimɔn yaa tem

42 ka yi yi ra ka nukuru sī ka yi yi kabirimɔ ka naasu nne ñ kun mɛ yi yi naa dabinu mɔ. I ko ye kpuro deriwa mam mam.

43 I ku de yee yin bweseru yi beɛ ko disigibu.

44 Domi ne Gusunɔ na s̄awa beɛn Yinni. I ko i tii deɛrasia kpa i n deɛre. Domi na s̄awa Deero. Yen s̄na i n ko i tii disi doke ka yee yi yi kabirimɔ.

45 Nena na beɛ yarama Egibitin di na n ka s̄a beɛn Yinni. Yen s̄, i de i n deɛre. Domi na deɛre.

46 Wooda yeni kpurowa na yi yee kpuron s̄ ka gunɔsu ka yee yi yi w̄a nimo ka sere yi yi kabirimɔ.

47 Yera ya koo de i n da yaa wunanɛ ye ba koo ka yākuru ko ka ye ba n ka yākuru m̄. Meya maa ya koo beɛ s̄osi yaa ye i ko i di ka ye i n dimɔ.

Tɔn kurɔ ù n maran wororu

12

1 Yinni Gusunɔ u M̄wisi wooda w̄ɛ u neɛ,

2 a Isireliba s̄ɔwɔ a neɛ, tɔn kurɔ ù n gura sua ma u bii tɔn durɔ mara, u ko n disi m̄wa s̄ɔ nɔba yiru nge sanam m̄ u yasa m̄.

3 S̄ɔ nɔba itase, kpa bu win bii wi banɔo kua.

4 Adama kurɔ wi, u ko n w̄awa disi s̄ɔ s̄ɔ tena ka ita kparam u sere deɛra yem m̄ u yarin s̄ marubun saa. U ku raa s̄a ȳnu ganu baba, u ku raa maa da Gusunɔn kuu bekurugirɔ sere t̄ɔ te, tu ka turi.

5 N n maa tɔn kurɔn na u mara, u ko n w̄awa disi s̄ɔ alusuma yiru. Ya ko n s̄awa nge sanam m̄ u yasa m̄. Yen biru u koo kowa s̄ɔ wata ka nɔba tia u sere deɛra win yem m̄ mu yarin s̄ marubun saa.

6 Tɔn kurɔ wi u mara, win deɛrasiabun saa yà n tura, u koo ka yāaru w̄ɔ tiagiru nawa u ka yāku d̄ɔ mwaaarugiruru ko. Kpa u totobereru n̄ kun m̄ kparuko sua u ka win torarun yākuru ko.

7 Yāku kowowa u koo ka ye yākuru ko. Kpa u n̄n win torarun suuru kana. Saa ye s̄ara u koo deɛra win yem m̄ mu yarin s̄.

Wooda yeniwa ne, Yinni Gusunɔ na w̄ɛm̄ tɔn kurɔ wi u bii maran s̄.

8 U kun yāaru wa, u koo totoberenu yiru n̄ kun m̄ kparukonu yiru kasu. Nin teywa u koo ka yāku d̄ɔ mwaaarugiruru ko kpa u maa ka teu geni torarun yākuru ko. Yāku kowowa u koo n̄n yāku te kua. Saa ye s̄ara u koo deɛra.

Gɔnan bararun wooda

13

1 Yinni Gusunɔ u M̄wisi ka Aroni s̄ɔwa u neɛ,

2 goo ù n m̄siru m̄ wasi s̄ɔ, n̄ kun m̄ debu, n̄ kun m̄ bau kpiku ge ga ka bara disigiru weene, ba koo ka ȳro dawa yāku kowo Aronin mi n̄ kun m̄ win bibun turon mi.

3 Yāku kowo wiya u koo bara te m̄ɛri. U n deema bau ge, ga san kpikisu m̄, ma ga w̄ru m̄, saa ye s̄ara u koo gere ma ȳro u bara disigiru barɔ.

4 U n maa bau kpiku gaɔu m̄ ma ga n̄ w̄ru m̄, ma gen sansu kun buriri, yāku kowo u koo ka ȳro dawa diru garu s̄ɔ u kenusi s̄ɔ nɔba yiru.

5 S̄ɔ nɔba yiruse, yāku kowo ù n wa bau ge, ga n̄ yabi, u koo maa n̄n kenusiwa s̄ɔ nɔba yiru.

6 S̄ɔ nɔba yiruse te, yāku kowo u koo maa n̄n yarawa u m̄ɛri. U n deema ga n̄ yabi baama, u koo ȳro s̄wa ma u deɛre, ya s̄awa debu, kpa u win ȳnu tea u deɛra.

7 Amen biru, debu ye, yà n yabi ḡna ye s̄ɔ, ȳro u koo maa wurawa yāku kowo u n̄n m̄ɛri.

8 Yāku kowo wi, ù n nùn mɛɛra ma u deema ya yabi win gɔna sɔɔ, u koo yēro sōwa ma u ñ deere, u bara disigiru mɔwa.

9 Goo ù n bara disigiru barɔ, ba koo ka nùn dawa yāku kowon mi.

10 Yāku kowo wiya u koo nùn mɛɛri. U n bau kpiku wa mi, ma bau gen sansu buriri, ma gɔna ye, ya boo kua,

11 ya sāawa bara disigii te ta torumɔ yēron gɔna sɔɔ. Yāku kowo u koo yēro garisiwa disigii. U ñ maa nùn kenusimɔ.

12 Adama yāku kowo ù n mɔsi mɔsiminu wa nu yabi yēron gɔna kpuro sɔɔ, saa win wirun di sere ka naaso,

13 u koo yēro garisiwa u deere, domi win wasi kpuro yi burura.

14 Adama dama te ba boo swāɔ wa win wasi sɔɔ, ba koo nùn garisiwa disigii.

15 Yāku kowon tiywa u koo nùn mɛɛri. U n deema boo swāɔ u wāa mi, u koo nùn garisiwa disigii, domi ya sāawa bara disigiru.

16 Adama win wasi yi, yi n kɔsa, ma yi burura kpuro, u koo maa dawa u yāku kowo wa.

17 Yen biru, yāku kowo u koo ye mɛɛriwa. U n wa ya burura, saa ye sɔɔ, u koo yēro garisiwa u deere.

18 Goo ù n win bwisi kpaka sɔɔ

19 mɔsiru garu wa, ma u deema ta buriri, ñ kun mɛ ta sōri, yēro u koo dawa u tii sōsi yāku kowon mi.

20 Yāku kowo wi, u koo nùn mɛɛriwa. U n deema mɔsi te, ta wɔru mɔ, ma win wasin sansu su burura, saa ye sɔɔra yāku kowo u koo nùn garisi disigii. Bara disigira ta yarimɔ saa bwisi kpaka yen min di.

21 Adama yāku kowo ù n wa ma san kpikisu sari mɔsi ten wɔlla, yen biru mɔsi te, ta ñ wɔru mɔ, ma ta buriri fiiko, u koo durɔ wi kenusiwa dirɔ sɔɔ nɔɔba yiru.

22 Mɔsi te, tà n gɔna yabi, yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii domi bara disigira ta nùn deema.

23 Adama mɔsi te, ta kun yabi, ta sāawa bwisi kpaka. Saa ye sɔɔ, yāku kowo u koo gere ma yēro kun disi mɔ.

24 Goo ù n dɔɔ mwaara ma yen boo kpaka sɔɔ bau kpiku ga yara, ñ kun mɛ bau sɔɔ, yāku kowo u koo yēro mɛɛriwa.

25 Gen sansu sù n kua kpikisu ma wɔru ga sɔɔsire gɔna ye sɔɔ, saa ye sɔɔ bara disigira ta sɔɔsira mi. Yāku kowo u koo nùn garisiwa disigii.

26 Adama yāku kowo ù n wa ma san kpikisu sari bau ge sɔɔ, ga ñ maa wɔru mɔ, ma ga buriri fiiko, u koo yēro kenusiwa dirɔ sɔɔ nɔɔba yiru.

27 Sɔɔ nɔɔba yiruse te, u koo nùn mɛɛri. U n wa bau ge, ga yabi win gɔna sɔɔ, u koo nùn garisiwa disigii. Ta sāawa bara disigiru.

28 Adama bau ge, ga kun yabi, ma ga burura fem fem, dɔɔ mwaara kpaka yera. Saa ye sɔɔ, yāku kowo u koo nùn garisiwa u deere.

29 Tɔn durɔ ñ kun mɛ tɔn kurɔ ù n bau gagu mɔ win wirɔ, ñ kun mɛ win tonkurorɔ,

30 yāku kowo u koo gu mɛɛriwa. Gà n wɔru mɔ ma gen sansu su ñ sinum mɔ, ma su swērana nge dɔm buuru, yāku kowo u koo yēro garisiwa disigii. Ya sāawa wii kpaka ye ya wāa wirɔ, ñ kun mɛ tonkurorɔ.

31 Yāku kowo wi, ù n wa ya wɔru mɔ, ma san wɔkusu sari, u koo yēro kenusiwa dirɔ sɔɔ nɔɔba yiru.

32 Sɔɔ nɔɔba yiruse te, u koo maa yēro mɛɛriwa. U n deema wii kpaka ye, ya ñ yabi ma ya sansu mɔ si su ka dɔm buuru weene, ma su ñ wɔru mɔ,

33 yēro u koo win sansu kōniwa. Adama u n̄ kpaka ye kōnimō. Yen biruwa yāku kowo u koo maa n̄n̄ kenusi dirō sōō n̄ōba yiru.

34 Sōō n̄ōba yiruse te, u koo ye m̄eriwa. Wii kpaka ye, yā kun yabi, ma ya n̄ t̄ire ya gōna kere, yāku kowo u koo n̄n̄ garisiwa u d̄ere. U koo win yānu tea. Saa ye sōō, u d̄erawa mi.

35 Adama wii kpaka ye, yā n̄ dākuru yabi, yāku kowo u koo maa n̄n̄ m̄eriwa.

36 U n̄ wa ya yabi gōna ye sōō, yāku kowo u n̄ maa kasumō yēro ù n̄ san d̄om buuru mō. U koo n̄n̄ garisiwa disigii.

37 Wii kpaka ye, yā kun yabi, ma yen sansu t̄ira, yēro u bekurawa mi. U n̄ maa disi mō. Yāku kowowa u koo gere ma u d̄ere.

38 T̄on durō goo ù n̄ kun m̄e t̄on kurō goo ù n̄ win gōna sōō bau kpikisu wa,

39 yāku kowowa u koo n̄n̄ m̄eri. U n̄ bausu gasu wa si su n̄ buriri s̄aa s̄aa, bau si, su n̄ s̄e. U koo yēro garisiwa u d̄ere.

40 Goo ù kun seri mō wirō, wii kpararugiiwa ba koo yēro garisi. U d̄erewa mi.

41 N n̄ wuswaa gian na u n̄ seri mō, yēro u s̄awa wii kpararugii. Ka m̄e, yēro u d̄erewa.

42 Adama wii kpara te sōō, bau gagu gā n̄ s̄ōsira ga s̄ōri, bara disigira ta torumō mi.

43 Yāku kowowa u koo gu m̄eri. U n̄ deema wii kpara te, ta bau kpikisu mō su ka bara disigiru weene, wi u su mō mi, u bara disigiru barōwa mi. U n̄ d̄ere.

44 Yāku kowo u koo n̄n̄ garisiwa disigii win wii bau gen s̄ō.

45 Wi u bara disigiru mō kpuro, u koo yānu dokewa ni nu ḡere, u ku furo doke, kpa u win wuswaa wukiri kpa u n̄ n̄ogiru sue u n̄ m̄, disigii, disigii.

46 U ko n̄ s̄awa disigii sere win bara disigii te, tu ka kpe. Yen s̄ōna u ko n̄ wāa yeru mō bee tia u n̄ ka t̄ambu d̄esire.

Disi gōmi yānu sōō

47-49 Bā n̄ disi gōmi ḡe wa yi s̄ōri n̄ kun m̄e yi s̄aa nge wuru biresu yānu ganu sōō, ni ba kua ka yāa sansu n̄ kun m̄e k̄ia si ba kua ka w̄e damgii n̄ kun m̄e yaa gōna, bau ge, yāku kowo u koo gu m̄eriwa.

50 Yāku kowo wi, ù n̄ yāa ni m̄era u koo nu yiwa sōō n̄ōba yiru.

51 Yen sōō n̄ōba yiruse te, u koo wure u maa yāa ni m̄eriwa. U n̄ deema disi gōmi yi, yi yabi baama, ma ba n̄ kp̄e bu yi w̄ia, saa ye sōō, u koo nu garisiwa yāa disiginu.

52 Saa ye sōōra yāku kowo u koo yāa ni d̄ō m̄eni. Baa bā n̄ nu kua ka w̄esu n̄ kun m̄e ka w̄e damgii n̄ kun m̄e ka yāa sansun w̄e n̄ kun m̄e ka mam gōna, ka m̄e, ba koo ye kpuro d̄ō m̄eniwa. Domi ba n̄ kp̄e bu disi gōmi yi w̄ia. D̄ōwa u koo ye go.

53 Adama yāku kowo ù n̄ wa gōmi yi, yi n̄ yabi yāa ni sōō,

54 u koo de bu nu teawa kpa bu maa nu diru kenusi sōō n̄ōba yiru.

55 Sōō n̄ōba yiruse te, u koo wure u maa nu m̄eriwa. U n̄ deema disi gōmi yi n̄ k̄sa, yi n̄ maa yabi, ba koo yāa ni garisiwa disiginu kpa bu nu d̄ō doke. Domi disi gōmi yi, yi nu di biruō n̄ kun m̄e wuswaa.

56 Adama yāku kowo ù n̄ deema disi gōmi yi, yi burura, u koo ye w̄akawa yāa nin min di.

57 Yen biru yi n̄ maa wurama yāa ni sōō, yi ko n̄ s̄awa disi gōmi. Ba koo yāa ni d̄ō m̄eniwa.

⁵⁸ Bā n yānu ganu tea ni nu disi gōmi kpia, ma disi gōmi yi, yi wīara, ba koo wure bu maa nu teawa bu sere nu garisi nu dēere.

⁵⁹ Yeniwa ya sāa disi gōmin wooda yi yi ra kpi yānu sōo ye ba kua ka wēsu n̄ kun mē ka wēē damgii n̄ kun mē ka gōna. Wooda yera ya koo sōosi yāa ni nu dēere ka ni nu kun dēere.

Wi u raa bara disigiru m̄n dēerasiabu

14

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa u nēē,

² wee nge mē ba koo ka tōnu dēerasia wi u raa bara disigiru m̄. Ba koo ka n̄n dawa yāku kowon mi,

³ kpa yāku kowo u ka n̄n yari sansanin di u n̄n mēeri. U n deema u bēkura,

⁴ yāku kowo u koo n̄n sōwa ye ba koo ka n̄n dēerasia. U koo gunōminu yiru sua ni ba ra ka yākuru ko ka sere dāa ye ba m̄ sēduru ka wēē wunōmgii ka dāa kiku gagun kāasa ge ba m̄ isōpu.

⁵ Yāku kowo u koo de bu gunō gen teu sakawa wekeru sōo te ba kua ka sōndu te ta nim gem m̄.

⁶ Yen biru u koo gunō ge ga wasi mi, ka sēdurun dāa ye, ka wēē wunōmgii yi, ka isōpun kāasa ye dokewa yem mē sōo, mē ba wisi nim sōo mi.

⁷ U koo ye yēkawa n̄n nōōba yiru wi ba koo dēerasian wālō. Yen biru u koo n̄n garisiwa u dēere kpa u gunō ge yōsu gu doona.

⁸ Wi u koo tii dēerasia, u koo win yānu teawa kpa u win sansu kōni, kpa u wobure nim sōo. Saa ye sōōra ba koo n̄n garisi u dēere. Yen biru, u koo kpī u wurama sansaniō. Adama u koo kowa sōo nōōba yiru tōōwō u kun due win kuu bekurugirō.

⁹ Sōo nōōba yiruse te, u koo win sansu kōniwa ka win seri ka win toburu ka win nōni burosu. Ye ya sāa sansu kpuro gesi, u koo kōniwa. U koo maa win yānu teawa kpa u wobure u dēera.

¹⁰ Sōo nōōba itase, u koo yānu yiru sua ni nu n̄n alebu m̄ ka yāa nii teeru wōo tiagiru ka som kilo nōōba n̄n mē ba burina ka gum ka sere maa gum litirin bōnu.

¹¹ Yāku kowo wi u koo tōnu wi dēerasia u koo n̄n tusia Yinni Gusunōn wuswaaō kuu ten kōnnōwō ka maa win yāku dīanu.

¹² Yāku kowo u koo yāa nin teeru suawa kpa u ka tu yākuru ko te ba ra ka toraru sōmē ka sere gum litirin bōnu ye, kpa u ye kpuro sōosi beri berika Yinni Gusunōn wuswaaō.

¹³ Kpa u tu saka yam dēeram mi, mi ba ra torarun yākuru ka yāku dōo mwaararugirun yaa sake. Domi torarun yāku yaa ka ye ba ra ka toranu sōmēgia ya sāawa dīa dēeranu ni nu koo ko yāku kowoginu.

¹⁴ Yāku kowo u koo torarun yāku yaa yen yem sua u tēeni wi u dēerasiamōn soo n̄m geuguuō ka win n̄m geun niki bia bakao ka sere win nōo n̄m geuguun niki bia bakao.

¹⁵ Yāku kowo u koo maa gum litirin bōnu ye wisiwa win n̄m dwarun n̄m wōōrō.

¹⁶ Kpa u ka win n̄m geun niki bia gum mē dēka u mu yēka n̄n nōōba yiru Yinni Gusunōn wuswaaō.

¹⁷ Yen biru, kpa u gum mē mu tie tēeni wi u dēerasiamōn soo n̄m geuguuō ka maa win n̄m geun niki bia bakao ka win nōo n̄m geuguun niki bia bakao. U koo mu tēeniwa mi u raa yem mē doke.

18 Kpa u maa me mu tie win noma sɔɔ doke yeron wiru wallo kpa u nun deerasiabun wororu koosi Yinni Gusunon wuswaaɔ.

19 Kpa u nun torarun yakuru kua. Nge meya u koo ka nun deerasia. Yen biruwa u koo yaku dɔɔ mwaararugirun yaa go.

20 Kpa u ye dɔɔ doke yaku yerɔ ka kenu. Nge meya u koo ka yero torarun yakuru kua kpa u deera.

Bwɛɛbwɛɛ wi u raa bara disigiru man deerasiabu

21 Wi u bara disigiru ma ma u n dam ma u ka yaku yaa saberu wa, ya teera u koo kasu u ka yakuru ko te ta saa torarun sambugiru. Yaku kowo u koo ka tu suuru kanabun wororu ko Yinni Gusunon wuswaaɔ. Yen biru durɔ wi, u koo som kilo ita we me ba bura ka gum ka sere maa gum litirin bonu.

22 U koo maa ka kparukonu yiru na n kun me totoberenu yiru nge me win waara ne. Ba koo gen teu go win torarun suurun sɔ. Kpa bu maa ka teu ge ga tie yaku dɔɔ mwaararugiru ko.

23 Win deerasiabun sɔɔ itasera u koo ka ye kpuro yaku kowo naawa saa yerun konnɔwɔ Yinni Gusunon wuswaaɔ.

24 Yaku kowo wi, u koo ya te mwa ka gum litirin bonu ye, kpa u ye kpuro sɔsi beri berika Yinni Gusunon wuswaaɔ.

25 Yen biru u koo ya te saka kpa u ten yem sua u tɛni wi u raa bara disigiru man soo nam geuguuɔ ka win nam geun niki bia bakaa ka sere maa win nɔ nam geuguun niki bia bakaa.

26 Yen biru yaku kowo wi, u koo gum me wie win nam dwarun nam wɔɔɔ.

27 Kpa u ka win nam geun niki bia gum me deka u yeka non nɔba yiru Yinni Gusunon wuswaaɔ.

28 U koo maa gum me tɛni wi u raa bara disigiru man soo nam geuguuɔ ka nam geun niki bia bakaa ka sere win nɔ nam geuguun niki bia bakaa. U koo mu dokewa mi u raa gesi yem tɛni.

29 Yen biru gum me mu tie win nomaɔ, u koo mu wisiwa wi u raa bara disigiru man wirɔ u sere nun deerasiabun wororu kua Yinni Gusunon wuswaaɔ.

30 Yen biru, u koo gunɔ gen teu go, gen bweseru u wa.

31 Ba koo ka gen teu torarun suurun yakuru ko. Teu maa yaku dɔɔ mwaararugiru ka som me, ka gum me. Kpa yaku kowo wi, u wi u raa bara disigiru ma deerasiabun wororu kua Yinni Gusunon wuswaaɔ.

32 Wooda yeniwa wi u bara disigiru ma ma u n dam ma u koo swi u ka deerasiabun yakuru ko.

Disi gomɔ dirun gani sɔɔ

33 Yinni Gusunɔ u Mowisi ka Aroni sɔɔwa u neɛ,

34 sanam me i ko i du Kananin temɔ me kon beɛ we, na n dera disi gomɔ yi kpia diru garu sɔɔ tɛ sɔɔ i wa,

35 wi u dii te ma, u koo dawa u yaku kowo sɔ u neɛ, wee u ganu waamɔ win dirɔ nge disi gomɔ.

36 Yaku kowo wi, u sere du u ka dii te mɛri, u koo dawa bu ten yanu kpuro yara kpa ya nin tii nu ku raa disi duura. Yen biru u koo du kpa u disi gomɔ yi mɛri.

37 U n deema gomɔ yi saa nge wuru bekusu, n kun me yi sɔri, kpa yi n saa nge wɔru gana ye sɔɔ,

38 u koo yariwa kpa u dii te keɛ sɔɔ nɔba yiru.

³⁹ Sɔɔ nɔɔba yiruse, yāku kowo u koo wuru diru mi. U n deema disi gɔmi yi yabi dii ten gani sɔɔ,

⁴⁰ u koo de bu dii ten kpenu wɔɔriwa nɔn mi disi gɔmi yi, yi kpia bu ka nu yari wuun di bu kɔ mi n kun dɛɛre.

⁴¹ U koo dewa bu dii ten sɔɔwɔ kpuro kɛra kpa bu yanim mɛ ba kɛra mi yari wuun biruɔ mi n kun dɛɛre.

⁴² Yen biru kpa bu kpee kpaanu kɔsire ko. Kpa bu wure bu dii te tawa.

⁴³ Amen biru, disi gɔmi yi, yi n maa wurama dii te sɔɔ,

⁴⁴ yāku kowo u koo maa sewa u da u tu mɛɛri. U n deema disi gɔmi yi, yi maa kpia dii ten gani sɔɔ, saa ye sɔɔ, n n̄ maa koorɔ bu yi wia min di. Dii te, ta disi duurawa mi.

⁴⁵ Ba koo tu surawa kpa bu ten kpenu ka dāa ka tem gura bu ka da wuun biruɔ mi n kun dɛɛre.

⁴⁶ Wi u dua diru mi sanam mɛ ba tu kɛnusi, u disi duurawa mi sere ka yokaa.

⁴⁷ Wi u kpuna mi, n̄ kun mɛ u gāanu di mi, u koo win yānu teawa.

⁴⁸ Sanam mɛ ba dii te sɔnwa ba kpa, yāku kowo u n wuru u ka tu mɛɛri, ma u deema disi gɔmi yi sari, u koo dii te garisiwa ta dɛɛre. Domi disi gɔmi yi, yi doona.

⁴⁹ Bu ka dii ten dɛɛrasiabun woronu ko, ba koo gunɔsu yiru kasuwa ka dāa ye ba mɔ sɛduru ka kiku ge ba mɔ isɔpu ka wɛɛ wunɔmgii.

⁵⁰ U koo gunɔ gen teu sakawa wekeru sɔɔ te ba kua ka sɔndu ta nim gem mɔ.

⁵¹ Yen biru, u koo ge ga wasi sua ka sɛduru ye, ka isɔpu ye, ka wɛɛ wunɔmgii yi, kpa u ye kpuro doke gunɔ ge ba sakan yem mɛ sɔɔ, mɛ ba wisi nim sɔɔ mi, kpa u mu yɛka nɔn nɔɔba yiru dii te sɔɔ.

⁵² U koo ka gunɔ gen yem mɛ ba wisi nim sɔɔ mi, disi wɔka ka gunɔ ge ga wasi ka sɛduru ye, ka isɔpu ka wɛɛ wunɔmgii yi.

⁵³ Kpa u gunɔ ge ga wasi yɔsu gu doona yakasɔ. Saa ye sɔɔra u koo dii te dɛɛrasiabun wororu koosi kpa tu dɛɛra.

⁵⁴ Wooda yenibara ba ko n da swīi bara disigiru ka wii kpakin sɔ

⁵⁵⁻⁵⁶ ka mɔsiru ka debu ka disi gɔmi yi yi ra kpi yānu sɔɔ ka dia sɔɔ.

⁵⁷ Wooda yera ya koo sɔɔsi gāa ni nu dɛɛre ka ni nu kun dɛɛre.

Tɔn durɔrun disi

15

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa u nɛɛ,

² i Isireliba sɔɔwɔ i nɛɛ, ben goo u n kentu kpika mɔ, u kuawa mi disigii.

³ Ya ra wī? Ya ku ra wī? Ka mɛ, u kuawa mi disigii.

⁴ Kpin yee tɛ sɔɔ u kpuna kpuro, ta disi duurawa mi, ka sere maa gāa ni u sinari kpuro.

⁵ Wi u maa kpin yee te baba kpuro u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka mɛ, yɛro u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

⁶ Wi u maa sina mi barɔ wi, u sina, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka yokaa.

⁷ Wi u barɔ wi baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka yokaa.

⁸ Barɔ wi, u n goo yāatam sie, yɛro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka yokaa.

⁹ Gāa ni barɔ wi, u sɔni kpuro, nu kuawa mi disiginu.

10 Gāa ni u sakusi kpuro, wi u nu baba yēro u kuawa mi disigi sere ka yokaa. Wi u maa nu sɔɔwa yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

11 Wi u dera barɔ wi, u nūn baba, ma u n̄ nie, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, yēro u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

12 Barɔ wi, ù n dendi yānu baba ni ba kua ka sɔndu ba koo nu kɔsukuwa. Nūn n maa sāan na ni ba kua ka dāa, ba koo nu teawa.

13 Sanam me kentu ye, ya wīibu yōra, u koo kowa sɔɔ nɔɔba yiru u sere dɛɛra. U koo win yānu tea kpa u wobure ka nim. Saa ye sɔɔ, u dɛɛrawa mi.

14 Sɔɔ nɔɔba itase u koo kparukonu yiru n̄ kun me totobɛɛnu yiru sua u ka da Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ kpa u nu yāku kowo wɛ.

15 Yāku kowo u koo nin teu gowa torarun sɔ. Kpa u ka teu geni yāku dɔɔ mwaararugiru ko kpa u nūn dɛɛrasiabun wororu koosi Yinni Gusunɔn wuswaaɔ kpa u dɛɛra.

16 Goon sen nim mù n yari, u koo woburewa. Adama ka me, u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

17 Mù n yānu ganu tāre, n̄ kun me gɔna ye ba ra wukiri, ba koo ye teawa ka nim. Adama ka me, ya ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

18 Kurɔ ka durɔ bà n menna, be kpuro ba koo woburewa ka nim. Adama ka me, ba koo bu garisiwa disigibu sere ka yokaa.

Tɔn kurɔrun disi

19 Tɔn kurɔ ù n yasa mɔ, ba koo nūn garisiwa disigii sɔɔ nɔɔba yiru. Wi u nūn baba kpuro u kuawa mi disigi sere ka yokaa.

20 Kpin yee tɛ sɔɔ u kpuna kpuro, ta kuawa mi disigiru. Ye u maa sinari kpuro ya kuawa mi disigia.

21 Wi u maa kurɔ win kpin yeru baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n sɔawa disigii sere ka yokaa.

22 Goo ù n baba ye kurɔ wi, u sinari, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n disi mɔwa sere ka yokaa.

23 Gāa ni nu wāa win kpin yee ten wɔllɔ n̄ kun me ye u sinarin wɔllɔ, wi u yen gaa baba, u kuawa mi disigii sere ka yokaa.

24 Tɔn durɔ goo ù n ka nūn menna, ma win yem mu nūn tāre, durɔ wi, u kuawa mi disigii sere sɔɔ nɔɔba yiru. Kpin yee tɛ sɔɔ u gesi kpuna ta maa disi duurawa mi.

25 Tɔn kurɔ wi u yem wīimɔ, win yasan saa baasi, n̄ kun me, mu wīimɔ mu win yasan saa kera, ba koo nūn garisiwa disigii yem wīi bin saa kpuro sɔɔ nge win yasan saa.

26 Kpin yee tɛ sɔɔ u kpuna kpuro ka ye u sinari kpuro, ya kuawa mi disigia nge sanam me u win yasa mɔ.

27 Wi u kpin yee te baba, n̄ kun me sin yee te, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u kuawa mi disigii sere ka yokaa.

28 Sanam me yem me, mu yōra u koo kowa sɔɔ nɔɔba yiru bu sere nūn garisi wi u dɛɛre.

29 Yen sɔɔ nɔɔba itase sɔɔra u koo kparukonu yiru n̄ kun me totobɛɛnu yiru kasu kpa u ka yāku kowo daawa Gusunɔn kuu ten kɔnnɔwɔ.

30 Kpa yāku kowo u nin teu sua u ka torarun suurun yākuru ko kpa u maa teu geni sua u ka yāku dɔɔ mwaararugiru ko. Yen biruwa u koo kurɔ wi dɛɛrasiabun wororu koosi Yinni Gusunɔn wuswaaɔ kpa u dɛɛra.

³¹ Yinni Gusunɔ u kpam Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa u nɛɛ, i Isireliba sɔɔwɔ i nɛɛ, bu de bu ka nɛn kuu te ta wāa ben suunu sɔɔ tonda sanam mɛ ba disi mɔ kpa bu ku raa gbi.

³² Wooda yeni ya wāawa kentugibun sɔ ka wɛn sen nim mu yari

³³ ka tɔn kurɔ wi u yasa mɔ ka tɔn durɔ wi u yem wɛimɔ win tɔn durɔrun di ka tɔn kurɔ wi yem wɛimɔ win tɔn kurɔrun di ka maa tɔn durɔ wi u ka tɔn kurɔ disigii kpuna.

Wɔɔ ka wɔɔn yaku te ba ra ko Isireliba kpuron toranun sɔ

16

¹ Aronin bii be ba gu Yinni Gusunɔn kurɔ yɛn sɔ ba ka turare tuka da mi, ben gɔɔn biruwa Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a wunen mɔɔ Aroni sɔɔwɔ a nɛɛ, u kun da du kiri kiri kuu ten dii te ta dɛere gem gem sɔɔ mi woodan kpakorɔra wāa ka ten wukiritia kpa u ku raa gbin sɔ. Domi kpakoro ten wukiritian wɔllɔwa kon tii sɔɔsi guru wii wuroru sɔɔ.

³ Dɔma te u duɔ mi, u koo ketɛ kinɛ kpɛndu kasuwa u ka win torarun yākuru ko. Kpa u maa yāa kinɛru kasu u ka yāku dɔɔ mwaararugiru ko.

⁴ Yen biru u koo win tako doke kpa u sokoto kpiribu doke ka sɛkatia. Ye kpuro ya ko n sāawa ye ba kua ka wɛɛ damgii kpa u dawani bɔke. U koo woburewa u sere yāa ni kpuro doke.

⁵ Isireliba ba koo maa boɔ kinɛnu yiru wɛ u ka ben toranun yākunu ko kpa bu nɛn yāa kinɛru wɛ u ka yāku dɔɔ mwaararugiru ko.

⁶ U n koo yākuru tore, u koo gina win tii ka win yenugibun toranun yākuru kowa ka ketɛ kinɛ te.

⁷ Yen biru kpa u boɔ kinɛnu yiru ye sua u ka da Yinni Gusunɔn wuswaaɔ kuu ten kɔnnɔwɔ.

⁸ Kpa u nu tubu tubu koosi u ka wa ge ga sāa Yinni Gusunɔguu ka ge ba koo yɔsu gbaburɔ.

⁹ Boɔ ge ga sāa Yinni Gusunɔguu, gera u koo ka torarun yākuru ko.

¹⁰ Ge ba koo maa yɔsu gbaburɔ, gera ba koo ka torarun suurun wororu ko. Wasira ba koo ka gu na Yinni Gusunɔn wuswaaɔ bu sere gu yɔsu gu doona gbaburɔ.

¹¹ Aroni u koo gina gbiwa u win tiin ketɛ kinɛ te go win toranun sɔ ka sere maa win yenugibuginun sɔ.

¹² Kpa u dɔɔ gɛɛ gura saa yaku yerun di yi ba yibie dɔɔ guratii sɔɔ kpa u turare buuru sɔka nɔm kurenu yiru kpa u ka ye kpuro du dii te ta dɛere gem gem sɔɔ.

¹³ U koo turare ye doke dɔɔ gɛɛ yi sɔɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ kpa yen wiisu su woodan kpakoro ten wukiritia wukiri kpa u ku raa ka gbin sɔ.

¹⁴ Yen biru kpa u ketɛ yen yem sua u dɛka ka win niki bia kpa u mu yɛka kpakoro ten wukiritia sɔɔ sɔɔ yari yeru gia. Kpa u maa ko mɛ kpakoro ten wuswaaɔ nɔn nɔɔba yiru.

¹⁵ Yen biruwa u koo maa boɔ ge ga sāa Yinni Gusunɔguu mi go Isireliba kpuron toranun sɔ kpa u gen yem sua u ka da dii te ta dɛere gem gem sɔɔ kpa u mu yɛka woodan kpakoro ten wukiritia wɔllɔ ka maa ten wuswaaɔ nge mɛ u kua ka ketɛ yen yem.

¹⁶ Kpa u dii te ta dɛere gem gem dɛɛrasiabun wororu koosi u ka ten disi wɔka yi ta duura Isireliban toranu ka ben mɛm nɔɔbu sarirun sɔ. Nge mɛya u koo ko u ka dii dɛɛra ten disi wɔka, domi ta wāa disigibun suunu sɔɔ.

17 Goo kun ko n wāa dii ten sɔwɔ sanam mɛ Aroni u koo du mi, u ka toranun yākuru ko sere u da u ka yarima. U koo win tii ka win yenugibun toranun yākuru ko. Yen biru kpa u maa Isireliba kpurogiru ko.

18 U n yariɔ, u koo dawa yāku yerɔ kpa u tu dɛɛrasiabun wororu koosi. Yen biru kpa u ketɛ ye, ka boo gen yem sua u tɛɛni yāku yerun kāanu nne yen baayere sɔɔ.

19 U koo yem mɛ dekawa ka win niki bia u yēka nɔn nɔɔba yiru yāku yee ten wallo. Nge meya u koo ka tu dɛɛrasia Isireliban toranun di kpa u tu yi nenem Yinni Gusunɔn sɔ.

20 Sanam mɛ u dii te ta dɛɛre gem gem dɛɛrasia u kpa, ka dii dɛɛra te, ka yāku yeru, u koo de bu ka boo ge ga wasi mi nawa.

21 Aroni u koo win nɔma kpuro sɔndiwa boo gen wiru wallo kpa u Isireliban toranu kpuro tuuba ko ka mɛm nɔɔbu sari te ba kua kpuro. Kpa u boo ge tora ni kpuro sɔbi kpa u de goo u gu gira u ka da gɔburɔ.

22 Nge meya boo ge, ga koo ka Isireliba kpuron toranu sɔbe gu ka doona gɔburɔ mi goo kun wāa.

23 Yen biru u koo wura kuu ten mi, kpa u win sāa yāa ni u doke potiri u nu yi mi.

24 Kpa u wobure yam dɛɛramɔ kpa u win tiin yānu doke. Yen biru kpa u yari u na u yāku dɔɔ mwaarugiru ko win tiin sɔ ka sere maa Isireliban sɔ. Yen biru kpa u toranun yākuru ko win tiin sɔ ka sere Isireliban sɔ. Kpa u suuru kanabun woronu ko win tii ka Isireliban sɔ.

25 Yen biru kpa u yaa yen gum dɔɔ doke yāku yerɔ ye ba ka toranun yākuru kua mi.

26 Wi u boo ge gira u ka da gɔburɔ u koo win yānu teawa kpa u wobure u sere du sansaniɔ.

27 Ketɛ ye, ka boo gen yem mɛ ba ka da dii te ta dɛɛre gem gem sɔɔ toranun sɔ, ba koo yen yaa ka yen ɔni ka yen bisu yarawa ben sansanin di bu dɔɔ doke.

28 Wi u ye kpuro dɔɔ mɛni u koo win yānu teawa kpa u wobure u sere wurama sansaniɔ.

29 Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ. Suru nɔɔba yirusen sɔɔ wākurse, i nɔɔ bɔkuo kpa i bɛɛn sɔma deri sere ka sɔbɔ be ba wāa bɛɛn suunu sɔɔ.

30 Domi tɔɔ te sɔɔra ba koo bɛɛ toranun yākuru kua bu ka bɛɛ dɛɛrasia. Nge meya i ko i ka dɛɛra bɛɛn durum kpuron di Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

31 Tɔɔ te, ta koo kowa tɔɔ wɛrarugiru kpa i n da nɔɔ bɔke. Kpa ya n sāa wooda sere ka baadommaɔ.

32 Amen biru yāku kowo wi ba gum tāre ba ɔsa u ka ko yāku kowo tɔnwero win baaban kɔsire, wiya u koo sāa yāa ni doke ni ba kua ka wɛɛ damgii.

33 Wiya u ko n da yākuru ko u ka dii te ta dɛɛre gem gem dɛɛrasia ka sere dii dɛɛra te, ka yāku yee te, ka yāku kowobu ka sere maa Isireliba kpuro.

34 Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ. Wɔɔ tia sɔɔ, ba ko n da yākuru kowa Isireliba kpuron toranun sɔ nɔn teeru.

Ma Aroni u kua kpuro ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

NGE Mɛ ISIRELIBA BA KO N KA DɛɛRE

Gusunɔ u yina bu yem di

17

1 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

2 a Aroni ka win bibu ka sere Isireliba kpuro sɔwɔ a nɛɛ, wooda wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na wɛɛmɔ.

³ Isireliba sɔɔ goo ù n kɪ u saberu garu saka sansaniɔ ò kun mɛ mi u wāa kpuro, u koo gina ka tu nawa nen kuu bekurugirun kɔnnɔwɔ u ka tu yākuru ko nɛ, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁴ Yɛro u kun kue mɛ, ba koo nùn sabe ten yem bikiawa domi u yem yariwa mi. Saa ye sɔɔ, ba koo yɛro yarawa Isireliban suunu sɔɔn di.

⁵ Wooda yeni ya koo dewa Isireliba bu ka ben yaa sabenu na yāku kowon mi nen kuu ten kɔnnɔwɔ bu go nɛ, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Kpa bu ku raa tu go mi ba tura. Kpa ta n sāa siarabun yākuru.

⁶ Yāku kowowa u koo ten yem mɛ yēka yāku yerɔ kuu ten kɔnnɔwɔ. Kpa u ten gum dɔɔ doke mɛn nuburu ta koo nɛ, Yinni Gusunɔ dore.

⁷ Nge mɛya Isireliba ba ò maa ka būnu yākuru kuammɛ nin bwāarokunu nu ka bonu weenɛ. Yeni ya ko n wāawa ben tiin sɔ ka ben bibun bibun sɔ sere ka baadommaɔ.

⁸ N n mɛn na, Isireli goo, ò kun mɛ sɔɔ goo wi u wāa ben suunu sɔɔ, ù n yāku dɔɔ mwaararugiru mɔ, ò kun mɛ yākunu ganu,

⁹ ma u ò ka nu nɛ nɛ, Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ u ka nin yaa go, ba koo yɛro yarawa ben suunu sɔɔn di.

¹⁰ Wee wooda ye nɛ, Yinni Gusunɔ na maa wɛɛmɔ. Isireli goo, ò kun mɛ sɔɔ goo wi u wāa ben suunu sɔɔ ù n yem di, baa ò n mɛren na mu sāa, nɛ, Yinni Gusunɔwa kon yɛro wɔrima n nùn yara win tɔmbun suunu sɔɔn di.

¹¹ Domi yem sɔara hunde koni kpuron wāara wāa. Na dera i yem dendimɔ yāku yerɔ i ka bɛɛn toranun suuru wa. Yem mɛya mu ra de tɔnu u win torarun suuru wa.

¹² Yen sɔna na nɛɛ, Isireliban goo ò kun mɛ sɔɔ goo bɛɛn suunu sɔɔ u ò yem dimɔ.

¹³ Bɛɛ Isireliban goo ò kun mɛ sɔɔ goo wi u wāa bɛɛn suunu sɔɔ, ù n yaa gaa mwa taasoru sɔɔ ò kun mɛ gunɔ gagu ge ba ra di, u koo yaa ye, ò kun mɛ gunɔ gen yem yariwa kpa u mu yanim wukiri.

¹⁴ Domi hunde koni ye ya wasi kpuro, yen wāara wāawa yen yem sɔɔ. Yen sɔna na nɛɛ, i ku hunde koni gaan yem di. Domi yem sɔara wāara wāa. Wi u maa yina u mu di, ba koo yɛro wunawa wigibun suunu sɔɔn di.

¹⁵ Bɛɛ Isireliban goo, ò kun mɛ sɔɔ goo wi u wāa bɛɛn suunu sɔɔ, ù n yaa goru di ò kun mɛ yaa ye gbeeku yaa ya go, yɛro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mɛ, u ko n sāawa disigii sere ka tɔɔ ten yokaɔ u sere dɛɛra.

¹⁶ U kun win yāa ni teye, ma u ò wobura, u koo win torarun are mwa.

Kɔɔ mɛnna bi bu ò bɛɛɛ mɔ

18

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, nɛna na Gusunɔ bɛɛn Yinni.

³ I ku ra ko ye ba ra ko Egibitiɔ mi i raa sina. I ku maa ko ye Kananiba mɔ mi na ka bɛɛ dɔɔ. I ku ben komanu swii.

⁴ Adama i nen woodaba ka nen yiirebu mɛm nɔɔwɔ kpa i ye swii. Domi nɛna na sāa Gusunɔ bɛɛn Yinni.

⁵ N n mɛn na, i nen gere ka nen woodaba mɛm nɔɔwɔ. Wi u ye mɛm nɔɔwa u ko n wāawa yen sɔ. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerumɔ.

⁶ Nɛna na wooda yeniba wɛɛmɔ. Na nɛɛ, bɛɛn goo u ku raa ka win dusi tɔn kurɔ kɔɔ mɛnna.

⁷ I ku bɛɛn tundo sekuru doke i ka bɛɛn mero kɔɔ mɛnna. Domi u sāawa bɛɛn mero.

8 I ku ka bēen meron nisi goo kōo menna, domi i n kua me, i bēen tundo sekuru dokewa mi.

9 I ku ka bēen sesu tundo tuosi n kun me mero tuosi kōo menna baa bā kun bēe seeye yenu teu sōo.

10 I ku ka bēen nikurōbu kōo menna baa u n sāan na tōn durōn bii, n kun me tōn kurōn bii. Domi wi u kua me, u tii sekuru dokewa mi.

11 I ku ka bēen tondon kurō goon bii kōo menna domi u sāawa bēen sesu.

12 I ku ka bēen tio kōo menna, domi u sāawa bēen tondon dusi.

13 I ku maa ka bēen meron wōnō n kun me win mōo kōo menna. Domi u sāawa bēen meron dusi.

14 I ku maa bēen tondon wōnō n kun me win mōo sekuru doke i ka win kurō kōo menna. Domi kurō wi, u sāawa nge bēen tiin mero.

15 I ku ka bēen bigii kurō kōo menna, domi u sāawa bēen biin kurō.

16 I ku ka bēen wōnō n kun me bēen mōon kurō kōo menna. I n kua me, i nūn sekuru dokewa.

17 I ku ka tōn kurō kōo menna kpa i maa ka win bii kōo menna, n kun me win nikurōbu, domi ba sāawa mi dusinu. I n kua me, ya sāawa mi tora bakaru.

18 I ku bēen kurōn wōnō n kun me win mōo sua kurō sanam me kurō win tii u wāa wāaru sōo. Domi ya koo nisinu ma.

19 I ku ka tōn kurō menna sanam me u yasa mō, domi u sāawa disigii.

20 I ku ka bēen winsim kurō kōo menna. I n kua me, i tii disi koosiwa mi.

21 I ku ka bēen bii yākuru ko būu wi ba mō Mōlōkun mi. Domi i n kua me, ne, Yinni Gusunōn yisira i sankā mi. I n yē ma nēna na sāa Gusunō bēen Yinni.

22 I ku ka bēen tōn durōsi kōo menna nge me i ra ka tōn kurō ko. Domi ya sāawa seku bakaru.

23 I ku ka yaa saberu kōo menna nge tōn kurō. Domi i n kua me, i tii disi dokewa. Nge meya maa tōn kurō goo u ku raa de yaa saberu tu ka nūn menna. Ya sāawa seku bakaru.

24 I ku de koma ninin bweseru nu bēe ko disigibu. Domi niya bwese tuku nini nu ra ko ni kon gira bēen suunu sōon di.

25 Ba tem men tii disi doke, ma na mu seeyasia ma mu men tōmbu yarinasia.

26 Bēe Isireliba ka bēe sōbu bēe be i wāa Isireliba sōo, i nen gere ka nen wooda ye mem nōowa. Kpa i bwese nin koma sekurugii ni deri.

27 Be ba raa sina tem me sōo i sere na, ba koma ni kua ma tem me, mu disi duura.

28 N n men na, bēen tii i ku mu disi doke kpa mu ku raa maa bēe yarinasia nge yellugibu.

29 Domi be ba koma nin garu saara Isireliba kpuro sōo, ba koo bu wunawa ben tōmbun suunu sōon di.

30 Nēna Gusunō bēen Yinni. I de i nen gere ka nen wooda ye mem nōowa mam mam. Kpa i ku bwese tuku nin komanu swīi ni ba ra ko i sere tunuma mini. Kpa i ku ra tii disi doke.

Nge me n weene bu Gusunō sā

19

1 Yinni Gusunō u Mōwisi sōowa u nēe,

2 a Isireliba kpuro sōowō a nēe, i de i n deere, domi ne Gusunō bēen Yinni na deere.

3 Yen sō, bēen baawure u win tundo ka win mero bēere wēeyo kpa u n da wēre tōo wērarugiru sōo. Nēna Gusunō bēen Yinni.

4 I ku tii būnu wē, i ku ra maa bwāroku gagu seku.

5 I n ne, Yinni Gusunɔ siarabun yākuru kuamme, i tu koowo nge me ta koo ka man wēre.

6 I ko ten yaa diwa doma te i ka ye yākuru kua n̄ kun me sisiru. Adama ye ya tiara sɔɔ itase, i ko ye d̄sɔ meniwa.

7 I n ye di sɔɔ itase, na n̄ yāku te mwaamɔ. Domi yaa ye, ya disɔ duurawa mi.

8 Wi u ye di u koo win torarun are wa, domi u n̄ ye garisi negia. Ba koo yēro wunawa beɛn suunu sɔɔn di.

9 I n beɛn dīanu gēemɔ, i ku gē ye ya wāa gbee gooro. I ku maa beɛn gberun dīanu kunɔnu ko.

10 Meya i ku maa resem gberu sɔɔ resem kunɔnu ko ka maa resem ye ya wɔruma. I ko ye deriwa s̄aarobu ka sɔbun s̄s. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

11 I ku gbeni, i ku maa beɛn winsim weesu kua n̄ kun me i n̄n̄ n̄ni wōke.

12 I ku b̄s̄ri weesugii ko ka nen yīsiru. Domi i n̄ kua me, i nen yīsiru sankawa. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

13 I ku beɛn winsim dam d̄ore. I ku maa n̄n̄ gāanu mwaari ka dam. I ku beɛn s̄am kowon k̄s̄iaru nen̄e sere yam mu ka s̄ara.

14 I ku soso w̄am̄e. I ku maa gāanu yi w̄ok̄on wuswaaɔ ni nu koo n̄n̄ sura. I de beɛn daa yu s̄ɔs̄i ma i man nasie ne Gusunɔ beɛn Yinni.

15 I ku murafitiru ko siribu sɔɔ. I ku goon bw̄ɛɛbw̄ɛɛru n̄ kun me win dam m̄ɛɛri i ka n̄n̄ siri. Adama i ko i bu sirɔwa nge me baawuren gem mu ne.

16 I ku gari weesugii kpara beɛn t̄onusin s̄s. I ku maa n̄n̄ gari mani yi yi koo n̄n̄ go.

17 I ku beɛn winsim t̄usi ḡoruɔ. Adama i n̄n̄ gerusio kpa i ku ra tii durum s̄abi win s̄s.

18 I ku beɛn winsim m̄oru k̄sie. I ku maa ka goo m̄oru nen̄e. I beɛn t̄onusi k̄iɔ nge beɛn tii. Ne Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

19 I de i nen wooda yeniba mem n̄ɔwa. I ku de yeɛ bwese bweseka yu ȳɔna. I ku d̄īa bwesenu yiru duure gbee teeru sɔɔ. I ku yānu doke ni ba kua ka w̄ɛɛ bwesenu yiru.

20 Goo ù n̄ ka yoo t̄on kurɔ k̄ɔɔ m̄enna wi ba durɔ k̄a, adama ba n̄ gina n̄n̄ yakie win yorun di, yēro u koo yen gobi k̄s̄iawa, adama ba n̄ bu goomɔ. Domi kurɔ wi, u gina s̄aa yoo.

21 Durɔ win torarun s̄s, u koo ka yāa kineru na Yinni Gusunɔn wuswaaɔ win kurun k̄ann̄w̄ɔ u ka torarun s̄ambun yākuru ko.

22 Kpa yāku kowo u n̄n̄ torarun suurun wororu koosi ne Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Saa ye s̄ɔra u koo win torarun suuru wa.

23 Sanam me i dua Kananin temɔ i kpa, ma i d̄aa bwese bweseka duura, i ko yen marum garisiwa disigim, w̄ɔɔ ita. I n̄ mu dimɔ.

24 W̄ɔɔ nn̄esen marum me ya koo ma, mu ko n̄ s̄āawa ne Yinni Gusunɔgim, i ka man siara t̄ɔɔ bakarun saa.

25 Saa w̄ɔɔ n̄ɔbusen diya beɛn tii i ko i n̄ da d̄aa marum me s̄ori i di. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

26 I ku gāanu ganu di ka yem. I ku w̄ɛɛ n̄ kun me guru wiru m̄ɛɛri i ka bikiaru ko.

27 I ku beɛn wirun goo gookan seri k̄oni bw̄ɛɛɛɛɛ. I ku maa beɛn toburun beri berika k̄oni.

28 I ku beɛn wasi muriri goon ḡɔn s̄s. I ku maa beɛn wasi yore. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

29 I ku beɛn bii wɔndiaba sekuru doke i bu kurɔ tanaru kpɛɛ sāaru garun sɔ, kpa sakararu ka sekuru sariru tu ku raa yibu tem me sɔɔ.

30 I n da tɔɔ wɛrarugiru yaaye kpa i nen kuu bekurugiru beɛɛɛ wɛ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

31 I ku da be ba ra gɔribu sokun mi n kun me sɔrobun mi kpa i ku ra ka tii disi doke. Domi nɛna na sāa Gusunɔ beɛn Yinni.

32 I wi u seri kpiki mɔ kpuro kpunɔ kpa i durɔ tɔkɔ beɛɛɛ wɛ. I maa ne, Yinni Gusunɔ nasio. Domi nɛna na sāa beɛn Yinni.

33 Sɔɔ goo ù n wāa beɛn tem sɔɔ, i ku nùn dam dɔre.

34 I ko i nùn kuawa nge kpaɔ yɛro, kpa i nùn kīa nge beɛn tii. Domi beɛn tii i raa sɔru di Egibitiɔ. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

35 I ku murafitiru ko siribu sɔɔ, ka gāa yīirubu sɔɔ, ka kiloba sɔɔ ka sakakunu sɔɔ.

36 I de beɛn kiloba ka beɛn sakakunu ye kpuro ya n sāa dee dee. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua, ne wi na beɛɛ yara Egibitin di.

37 I nɛn woodaba kpuro mem nɔwɔ kpa i ye swīi. Ne, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

Sāa ni Gusunɔ u yina

20

1 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

2 a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, ben goo n kun me sɔɔ wi u wāa be sɔɔ ù n win bii sua u ka būu wi ba mɔ Mɔlɔku yākuru kua, ba koo nùn kasukuwa bu go.

3 Ne, Yinni Gusunɔwa kon nùn wɔri kpa n nùn wuna nen tɔmbun suunu sɔɔn di yɛn sɔ u ka win bii Mɔlɔku yākuru kua ma u nen kuru disi doke u nen yīsi dɛɛraru sanku.

4 Isireliba bā n yina bu durɔ win bweseru go, ma ba nùn mɛɛra u daa yen bweseru mɔ,

5 nen tiiwa kon nùn wɔri wi ka win yɛnugibu kpuro kpa n nùn yara win tɔmbun suunu sɔɔn di ka sere be ba maa Mɔlɔku ye sāmɔ.

6 Goo ù n bikiaru da gɔri sokobun mi n kun me sɔrobun mi, kon nùn wɔriwa kpa n nùn wuna win tɔmbun suunu sɔɔn di.

7 I de i n dɛɛre, domi nen tii na dɛɛre. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua.

Kɔɔ menna bi Gusunɔ u yina

8 Nɛna Yinni Gusunɔ wi u beɛ gɔsa i n ka dɛɛre. I ko i nen woodaba mem nɔwɔwawa kpa i sī ye sɔɔ.

9 Goo ù n win tundo n kun me win mero bɔrusi, ba koo yɛro gowa kpa win yem mu wɔri win tii sɔɔ.

10 Goo ù n ka goon kurɔ kpuna, ba koo kurɔ wi ka durɔ wi gowa.

11 Goo ù n ka win tondon kurɔ kpuna, u win tundo sekuru dokewa. Ba koo yɛro gowa ka kurɔ wi sannu kpa ben yem mu wɔri ben tii sɔɔ.

12 Goo ù n ka win biin kurɔ kpuna, ba koo yɛro gowa ka kurɔ wi sannu. Domi seku bakara ba kua mi. Ben yem mu koo wɔriwa ben tii sɔɔ.

13 Tɔn durɔ ù n ka win tɔn durɔsi kpuna nge me ba ra ka tɔn kurɔ mɛnne, ba koo be yiru ye kpuro gowa. Domi gāa kɔsuna ba kua mi. Ben yem mu koo wɔriwa ben tii sɔɔ.

14 Goo ù n bii ka mero sua kurɔ, tora bakara mi. Ba koo be kpuro dɔɔ mɛniwa. Kpa yen bweseru ya kun wāa beɛn suunu sɔɔ.

15 Goo ù n maa ka yaa saberu menna nge me ba ra ka tɔn kurɔ mɛnne, ba koo yɛro gowa ka yaa sabe ten tii.

16 Tɔn kurɔ̀ ù n maa ka yaa saberu menna nge me ba ra ka tɔn durɔ̀ menna, ba koo nùn gowa ka yaa sabe ten tii. Kpa ben yem mu wɔri ben tii sɔɔ.

17 Goo ù n win sesu tundo turosi ñ kun me mero turosi sua kurɔ̀ u ka kpuna, ba tii sekuru dokewa mi. Ba koo bu wunawa ben tɔmbun suunu sɔɔn di. Durɔ̀ wi, u koo win torarun are sɔbewa. Domi u ka win sesu kpuna.

18 Goo ù n ka tɔn kurɔ̀ menna wi u yasa mɔ̀, ma yen yem me mu yara u mu wa, ba koo be yiru ye yarawa Isireliban suunu sɔɔn di.

19 I ku ka bɛɛn meron wɔnɔ̀ ñ kun me win mɔ̀ ñ kun me bɛɛn tiɔ̀ kɔ̀ menna. Domi i sɔawa dusinu. Wi u kua me, u koo yen are wa.

20 Goo ù n ka win tundon wɔnɔ̀ ñ kun me tundon mɔ̀n kurɔ̀ kpuna, u bu sekuru dokewa. Kurɔ̀ wi, ka durɔ̀ wi, ba koo ben toranun are wa. Ba ñ bii marumɔ̀ sere bu ka gbi.

21 Goo ù n win wɔnɔ̀ ñ kun me win mɔ̀n kurɔ̀ sua, u torawa mi. U win wɔnɔ̀ ñ kun me win mɔ̀ wi sekuru dokewa mi. Kurɔ̀ wi, ka durɔ̀ wi, ba ñ bibu marumɔ̀.

22 I de i nen woodaba ka nen yiirebu mem nɔ̀wa kpa i ka ye sɔmburu ko, kpa tem mi na ka bɛɛ dɔ̀ mu ku raa bɛɛ yarinasia.

23 I ku bwese nin komanu swi ni na kon bɛɛ gira. Domi koma niya ba kua na ka bu yina.

24 Na bɛɛ sɔ̀wa na nɛɛ,
bɛɛya i ko i n ben tem me mɔ̀.
Nɛna kon bɛɛ mu wɛ.

Tem me, mu tim ka bom yiba.

Nɛna Gusunɔ̀ bɛɛn Yinni nɛ wi na bɛɛ wuna saa bwese ni nu tien di.

25 Yen sɔna i ko i wunana yaa ye i ko i di ka ye i kun dimɔ̀ ka sere maa gunɔ̀ si i ko i di ka si i ñ dimɔ̀ kpa i ku ra bɛɛn tɔmbu disi doke yɛɛ yi, ka gunɔ̀ sin sɔ̀ ye na gesi nɛɛ, i ku di mi.

26 I de i n dɛere i n wɔa nen sɔ̀, domi na dɛere. Nɛ, Yinni Gusunɔ̀wa na bɛɛ wuna nɛnem bwese ni nu tien suunu sɔɔn di i n ka sɔa negibu.

27 Goo ù n wɔa bɛɛn suunu sɔɔ, tɔn kurɔ̀ ñ kun me tɔn durɔ̀ ma u ra gɔribu soku ñ kun me u ra sɔroru ko, ba koo yɛro kpenu kasukuwa kpa win yem mu wɔri win tii sɔɔ.

Yaku kowobun woodaba

1. Wooda ye ya ka yaku kowon tii ya

21

1 Yinni Gusunɔ̀ u Mɔwisi sɔ̀wa u nɛɛ, a Aroni ka win bibu sɔ̀wɔ̀ a nɛɛ, yaku kowo u ku raa tii disi doke u wigii goon goru baba

2 ma n kun mɔ̀ win mero ka win tundon goru ka win tiin biigiru ka win wɔnɔ̀ ka win mɔ̀guru

3 ka sere win sesu wi u kun durɔ̀ yɛguru wi ba ñ gina sue.

4 Isireliban suunu sɔɔ, yaku kowo wi, u sɔawa ben guro guro. Yen sɔ̀, u ñ koo tii disi doke ka ben goon goru.

5 Goo ù n gu, yaku kowobu bu ku raa ben wii suunun seri kɔni, bu ku raa maa ben toburun beri berika kɔni.

6 Mɛya bu ku raa maa tii muriri wasi sɔɔ. Ba ko n wɔawa nɛ Gusunɔ̀ ben Yinnin sɔ̀. Ba ñ nen yisuru sankumɔ̀. Domi beya ba ko n da man yakunu kue ni nu sɔa nen dɔanu. Yen sɔ̀, ba ko n dɛɛrewa.

7 Ba ñ koo kurɔ̀ tanɔ̀ ñ kun me wi ba gaba ba ka kpuna sua kurɔ̀. Ba ñ maa kurɔ̀ wi u win durɔ̀ yina suamɔ̀. Domi ba ko n dɛɛrewa ba n wɔa nɛ, Yinni Gusunɔ̀n sɔ̀.

⁸ Isireli baawurewa u koo yāku kowo garisi tɔn dɛɛro. Domi wiya u ra ka bɛɛn yāku nu nɛ, nɛ, Yinni Gusunɔn mi. Yen sɔ, ba ko n dɛɛrewa, domi nɛ, Yinni Gusunɔ na dɛɛre. Nɛna na bɛɛ gɔsa i n ka maa dɛɛre.

⁹ Yāku kowo goon bii wɔndia ù n tii sekuru dokemɔ u kurɔ tanaru dimɔ, win tundowa u sekuru dokemɔ. Ba koo bii wɔndia wi dɔɔ meniwa.

¹⁰ Yāku kowo wi ba gum tāre wirɔ u kua yāku kowo tɔnwero, ma ba nùn sāa yānu dokea, u ku maa win seri sanku goon gɔɔn sɔ. Mɛya u ku maa win yānu gɛɛku.

¹¹ U ku raa goru garu susi u tii disi doke, baa ñ n win tundo ñ kun mɛ win meron gorun na.

¹² U ñ maa yariɔ nɛn kurun di goon gorun sɔ, u ku ka kuu te disi doken sɔ. Domi ba nùn gum tāre u n ka sāa nɛnɛm. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

¹³ Wɔndia wi u kun durɔ yɛwa yāku kowo tɔnwero u koo sua kurɔ.

¹⁴ U ñ koo gɔmini goo sua kurɔ ñ kun mɛ kurɔ wi ba yina ñ kun mɛ kurɔ wi ba gaba ba ka kpuna ñ kun mɛ kurɔ tanɔ. Adama wɔndia wi u kun durɔ yɛwa u koo sua win dusibu sɔɔ.

¹⁵ Kpa u ku raa bwese tukuru doke win bweseru sɔɔ. Nɛ Yinni Gusunɔwa na nùn gɔsa u n ka dɛɛre.

2. Wi u kun kpɛ u ko yāku kowo

¹⁶ Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁷ a Aroni ka win bibu sɔɔwɔ a nɛɛ, baa ka win bibun bweserɔ goo ù n alebu gaa mɔ win wasi sɔɔ, yɛro kun kpɛ u da nɛn kuu te sɔɔ u nɛ, Yinni Gusunɔ dīanu ganu yākuru kua.

¹⁸ Alebugii goo kun kpɛ u nɛn sɔmbu te ko, aa wɔkowa? Aa kɔri barɔwa? N kun mɛ yɛron wuswaa ya kɔsikirewa?

¹⁹ N kun mɛ yɛron naasu ñ kun mɛ win gāsera bɔɔrewa?

²⁰ N kun mɛ yɛro u kundu kpiawa? N kun mɛ u sāawa tɔn kɔmiakubu? N kun mɛ yɛron nɔni kpiawa? N kun mɛ yɛro taataaru ñ kun mɛ debu mɔwa? N kun mɛ win tīa bii kɔsikira?

²¹ Wi u alebu gaa mɔ wasi sɔɔ gesi Aronin bweseru sɔɔ, u ñ kpɛ u nɛ, Yinni Gusunɔ yākuru kua. U ñ maa kpɛ u ka dīanu ganu na u ka yākuru ko nɛn kuu te sɔɔ.

²² Adama u koo kpɛ u nɛ, Yinni Gusunɔn dīa dɛɛranu di.

²³ Win alebun sɔna u ñ kpɛ u susi yāku yerɔ ka kuu ten beku kare ten mi. Kpa u ku raa nɛn kuu te diši doke. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ra yāku kowobu gɔsi ba n ka dɛɛre.

²⁴ Ma Mɔwisi u Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro gari yi sɔɔwa.

3. Be ba koo yāku dīanu di

22

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Aroni ka win bibu sɔɔwɔ a nɛɛ, ba n tii sɛ dīa ni Isireliba ba ka man naawammɛ sɔɔ, kpa bu ku raa nɛn yīsi dɛɛra te sanku. Nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

³ Ben bweseru sɔɔ, goo ù n nu susi, ma u disi gɛɛ mɔ, ba koo yɛro yarawa nɛn sɔmburun di.

⁴ Aronin bweseru sɔɔ, goo ù n bara disigiru mɔ, ñ kun mɛ ù n kentū kpika mɔ, u ñ yāku dīa ni dimɔ sere ù n dɛɛra,

⁵ ka sere wi u goru baba ñ kun mɛ win sen nim mu wīa ñ kun mɛ wi u yaa gaa baba ye ya disi mɔ ñ kun mɛ wi u goo baba wi u disi mɔ.

⁶ Wi u yen gaa baba gesi, u disi duurawa mi sere ka yokaɔ. U n̄ kp̄e u yāku dīa ni di ma n̄ kun m̄ɔ u wobura mam mam.

⁷ U n̄ wobura, yokan di u d̄eɛra, u koo kp̄i u n̄ɛn dīa ni di. Domi niya nu s̄aa win dīanu.

⁸ M̄eya yāku kowo goo kun yaa goru temm̄ɔ n̄ kun m̄e yaa ye ḡbeeku yaa gaa ya go u ku raa ka tii disi doken s̄ɔ. N̄e, Yinni Gusun̄ɔwa na yeni gerua.

⁹ Ba koo n̄ɛn woodaba m̄em̄ n̄ɔɔwawa domi b̄a n̄ n̄ɛn dīanu disi doke, ba koo ben torarun are s̄abe kpa bu ḡbi. N̄e, Yinni Gusun̄ɔwa na bu ḡɔsa ba n̄ ka d̄eɛre.

¹⁰ T̄ɔn diro kun yāku dīa ni dim̄ɔ baa yāku kowon s̄ɔm̄ kowo n̄ kun m̄e win s̄ɔɔ. Ȳɛro kun yāku dīa ni dim̄ɔ.

¹¹ Adama yoo wi yāku kowo u dwa ka wi ba mara win ȳenuɔ, ba koo kp̄i bu dīa ni di.

¹² Yāku kowon bii t̄ɔn kur̄ɔ ù n̄ t̄ɔn diro sua dur̄ɔ, ù ku raa yāku dīa ni di.

¹³ Adama bii wi, ù n̄ s̄aa ḡɔmini n̄ kun m̄e win dur̄ɔ u n̄n̄ yina, ma u n̄ ka dur̄ɔ wi mara, ma u ḡɔsira win tondon ȳenuɔ u s̄ɔ n̄ge sanam m̄e u n̄ dur̄ɔ sue, u koo kp̄i u dīa ni di. Ma n̄ kun m̄e, t̄ɔn diro u ku dīa ni di.

¹⁴ T̄ɔn tuko goo ù n̄ nu di u n̄ ka baaru, u koo nin k̄ɔsire yāku kowo w̄ɛwa. Yen biru kpa u n̄n̄ nin b̄ɔnu n̄ɔɔbun tia sosia.

¹⁵ Yāku kowobu bu ku raa dīa ni disi doke n̄ Isireliba ba ka yākuru kua Yinni Gusun̄ɔn wuswaaɔ.

¹⁶ B̄a n̄ nu di sanam m̄e n̄ n̄ weene bu nu di, ba Isireliba toranu s̄ɔbim̄ɔwa. N̄ɛna Yinni Gusun̄ɔ, n̄e wi na ra yāku nu d̄eɛrasie.

Sabe te ba koo ka yākuru ko

¹⁷ Yinni Gusun̄ɔ u M̄ɔwisi s̄ɔɔwa u n̄eɛ,

¹⁸ a Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro s̄ɔɔw̄ɔ a n̄eɛ, goo be s̄ɔɔ n̄ kun m̄e s̄ɔɔ goo wi u w̄aa ben suunu s̄ɔɔ, ù n̄ kī u yāku d̄ɔɔ m̄waararugiru ko ka kīru, n̄ kun m̄e u ka n̄ɔ m̄w̄eɛru garu yibia,

¹⁹ n̄e, Yinni Gusun̄ɔ n̄ sere tu m̄wa, yaa sabe d̄ɔɔ ge ga n̄ alebu m̄ɔ gera u koo ka na, naa, n̄ kun m̄e yāaru, n̄ kun m̄e boo, ya n̄ gesi s̄aa dwa.

²⁰ U n̄ koo ka yaa saberu na te ta alebu gaa m̄ɔ. Domi ù n̄ ka tu yākuru kua, na n̄ m̄waam̄ɔ.

²¹ Goo ù n̄ siarabun yākuru m̄ɔ ka kīru n̄ kun m̄e u ka n̄ɔ m̄w̄eɛru garu yibia, u koo tu kowa ka sabe te ta n̄ alebu gaa m̄ɔ n̄ sere win yāku te m̄wa.

²² N̄ n̄ m̄ɛn̄ na, bu ku ka sabe w̄ɔko na, n̄ kun m̄e te ta k̄ɔri b̄ɔɔre, n̄ kun m̄e te ba s̄ɔ ba k̄ɔsiki, n̄ kun m̄e te ta boo boosu n̄ kun m̄e taataaru m̄ɔ ḡn̄ɔɔ. Bu ku ka yen gaa yāku d̄ɔɔ m̄waararugiru ko.

²³ Ba koo kp̄i bu ka yaa sabe t̄ɛn wasin bee tia kp̄aaru bo k̄ɛrun yākuru ko. Adama bu ku ka tu n̄ɔ m̄w̄eɛru garu ko.

²⁴ Bu ku raa ka yaa sabe t̄ɛn t̄ɛra k̄ɔra n̄ kun m̄e ba w̄ia n̄e, Yinni Gusun̄ɔ yākuru kua. Bu ku maa yen bweseru yaa saberu garu kua b̄a n̄ dua ben tem̄ɔ.

²⁵ Bu ku ka n̄e, Yinni Gusun̄ɔ sabe ten bweseru yākuru kua te ba wa s̄ɔbun mi. Domi sabe t̄ɛn wasi ba m̄ɛra kua, ta s̄aawa n̄ge sabe te ta alebu m̄ɔ. N̄e, Yinni Gusun̄ɔ, na n̄ yāku ten bweseru m̄waam̄ɔ.

²⁶ Yinni Gusun̄ɔ u M̄ɔwisi s̄ɔɔwa u n̄eɛ,

²⁷ b̄a n̄ ket̄e buu mara n̄ kun m̄e yāaru n̄ kun m̄e boo, ga koo kowa s̄ɔɔ n̄ɔɔba yiru ka gen m̄ero. Adama saa s̄ɔɔ n̄ɔɔba itasen di, ba koo kp̄i bu ka gu yāku d̄ɔɔ m̄waararugiru ko.

²⁸ Bu ku raa yaa saberu garu go ka ten buu s̄ɔɔ teeru.

²⁹ B̄a n̄ n̄e, Yinni Gusun̄ɔ siarabun yākuru kuamm̄e, bu tu koowo n̄ge m̄e kon ka tu m̄wa.

30 Yen dōma tera ba koo ten yaa di. Ba ñ yen gaa tiamō sere sisiru.

31 Ba koo nen wooda ye mem nōowawa kpa bu ye swī.

32 Bu ku raa nen yīsiru sanku kpa bu wa bu man bēere wē ben suunu sōo. Nēna na Yinni Gusunō wi u bēe gōsa i n ka dēere.

33 Nēna na bēe yara saa Egibitin di na n ka sāa Gusunō bēen Yinni.

Tōo baka bwese bweseka

23

1-2 Yinni Gusunō u Isireliba sōowa saa Mōwisin nōon di u nēe, tōo baka ni sōo i ko i n da mēnne i man sā, ni wee.

Tōo wērarugiru

3 Alusuma tia sōo, sōo nōoba tia i ko i n da sōmburu ko, sōo nōoba yiruse, i ko i wēra kpa i mēna i ka man sā. Yen tōo te, i ku ra sōmburu garu ko. I ko i tu diwa nen sō baa mi i wāa kpuro gesi.

4 Tōo baka ni nu maa tie, ni sōo i ko i mēna i ka man sā, nin tōnu wee.

Gōo sararibun tōo bakaru

5 Yinni Gusunō u nēe, wōon suru gbiikoon sōo wōkura nnesen yokan di, i Gōo sararibun tōo bakaru dio nē, Yinni Gusunōn sō.

6 Yen sōo wōkura nōobuse sōora i ko i pēe ye ba kun seeyatia doken tōo bakaru tore. I ko i kowa sōo nōoba yiru i n pēe dimō ye ba kun seeyatia doke.

7 Alusuma yen tōo gbiikiru sōora i ko i mēna i man sā. Yen tōo te, i ku ra sōmburu garu ko.

8 Alusuma yen tōo baatere i ko i n da man yāku dōo mwaarugiru kuewa. Sōo nōoba yiruse, i ko i kpam mēna i man sā. Yen tōo te, i ku sōmburu garu ko.

Gberun dīa gbiikinun tōo bakaru

9-10 Yinni Gusunō u maa Isireliba sōowa saa Mōwisin nōon di u nēe, i n dua tem mē kon bēe wē sōo, ma i dīanu gā, i ko i ka dīa gbiikii ni i gā mi yāku kowo daawawa.

11 Kpa yāku kowon tii u man nu tusia tōo wērarugirun sisiru kpa n wa n ka bēe nōnu geu mēeri.

12 Yen tōo te, i ko i man yāku dōo mwaarugiru kua ka yāaru wōo tiagiru te ta ñ alebu gaa mō.

13 I ko i maa som kilo nōoba tia mē i ka gum burina sōndi kpa ye kpuron nuburu tu nē, Yinni Gusunō dore. Yen biru kpa i tam litiri tia ka bōnu tāre som men wōllo.

14 I ñ ko i dīa gbiikii nin pēe di ñ kun mē nin bima ye ba sōnwa ñ kun mē ye ba kōsuka sere dama te i ka nē, Yinni Gusunōgia na. I ko wooda yeni mem nōowawa mi i wāa kpuro sere ka baadommao.

Gēebun tōo bakaru

15 Yinni Gusunō u maa Isireliba sōowa saa Mōwisin nōon di u nēe, i ko i maa alusuma gariwa nōoba yiru saa tōo wērarugirun sisirun di dōma tēn di i ka bēen dīa gbiikii ni, nē, Yinni Gusunō naawa.

16 I ko i gariwa sōo weeraakuru sere n ka ko tōo wērarugiru nōoba yirusen sisiru. Kpa i maa nē, Yinni Gusunō yākuru kua.

17 I ko i ka pēe yiru na saa bēen yēnun di yēn baayere ba kua ka som kilo ita ka pēe seeyatia. Bēen gberun dīa gbiikii niya i ko i ka yen som mē ko, kpa yāku kowo u ye sōosi beri berika.

18 Yen biru, i ko i nē, Yinni Gusunō yāku dōo mwaarugiru kua ka yāanu nōoba yiru ni nu wōo tia tia mō kpa nu kun alebu gaa mō ka maa kete kinē kpem

teeru ka yāa kinenu yiru ka sere tam. Kpa ye kpuron nuburu tu ne, Yinni Gusunɔ dore.

¹⁹ I ko i maa boo go beɛn toranun yākurun sɔ ka maa yāanu yiru ni nu wɔɔ tia tia mɔ siarabun yākurun sɔ

²⁰ ka pɛɛ ye sannu. Yāku kowo u koo ka ye kpuro Yinni Gusunɔ daawawa u nu tusiarun wororu koosi. Kpa ye kpuro ya n sāa ne, Yinni Gusunɔgia. Ye kpuron biru, yaa ye kpuro ya koo kowa yāku kowogia.

²¹ Yen tɔɔ te, i ko mennawa beɛ kpuro i man sã. I n maa sɔmburu mɔ dɔma te. Mi i wāa kpuro, i ko i wooda yeɛi mem nɔɔwawa sere ka baadommaɔ.

²² I n beɛn gberun dīanu gɛɛmɔ, i ku ni nu wāa beɛn gbee gooro gɛ. Yen biru i ku maa nu kunɔnu ko. I ko i nu sārɔbu ka sɔbu deriawa. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye garua.

Tɔɔ baka tɛ sɔɔ ba ra kɔbi wure

²³⁻²⁴ Yinni Gusunɔ u Isireliba sɔɔwa saa Mɔwisin nɔɔn di u neɛ, wɔɔn suru nɔɔba yirusen tɔɔ gbiikuru sɔɔ, i ko i wɛrawa kpa i kɔbi so Gusunɔ u ka beɛ yaaya. Tɔɔ te, i ko i mennawa kpa i man sã.

²⁵ I ku ra sɔmburu garu ko. Kpa i man yāku dɔɔ mwaararuginu kua.

Toranun suurun tɔɔ bakaru

²⁶ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

²⁷ wɔɔn suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkurusewa i ko i yāku ko beɛn toranun suurun sɔ. I ko i mennawa kpa i nɔɔ bɔke kpa i man sã. Kpa i man yāku dɔɔ mwaararuginu kua.

²⁸ I ku ra sɔmburu garu ko tɔɔ te sɔɔ. Domi tɔɔ te sɔɔra ba koo beɛ toranun suuru kobun woronu koosi Gusunɔ beɛn Yinnin wuswaaɔ.

²⁹ Wi u kun nɔɔ bɔkue yen tɔɔ te, ba koo nūn wunawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

³⁰ Wi u maa sɔmburu kua tɔɔ te sɔɔ, kon de bu yɛro gowa.

³¹ I ku ra sɔmburu garu ko tɔɔ te. Ya ko n sāawa wooda ka baadommaɔ ka beɛn bibun bweserɔ. Mi i wāa kpuro, i ko ye mem nɔɔwawa.

³² Ya ko n sāawa nge tɔɔ wɛrarugiru kpa i nɔɔ bɔke. I ko i wɛrawa saa surun sɔɔ nɔɔba nnen yokan di sere ka yen sisirun yokaaɔ.

Kunun tɔɔ bakaru

³³⁻³⁴ Yinni Gusunɔ u Isireliba sɔɔwa saa Mɔwisin nɔɔn di u neɛ, saa wɔɔn suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkura nɔɔbun di, i ko i Kunun tɔɔ bakaru diwa sɔɔ nɔɔba yiru i ka ne, Yinni Gusunɔ sã.

³⁵ Yen tɔɔ gbiikuru, i ko i menna i man sã. I ku ra sɔmburu garu ko tɔɔ te.

³⁶ Tɔɔ baatere i ko i n da man yāku dɔɔ mwaararugiru kuewa sere n ka ko sɔɔ nɔɔba yiru ye. Yen sɔɔ nɔɔba itase, i ko i kpaɛ mennawa i man sã kpa i man yāku dɔɔ mwaararuginu kua. Tɔɔ te, i ku ra sɔmburu garu ko. Ta sāawa gāa girinu.

³⁷ Yeniba kpuro ya sāawa tɔɔ baka ni i ko i di ne Yinni Gusunɔn sɔ. Kpa i man yāku dɔɔ mwaararuginu kua ka beɛn gberun dīanu ka siarabun yākunu ka tam. Yāku baatere ka ten tɔru.

³⁸ Mɛya i ku maa tɔɔ wɛrarugiru duari ka yāku ni i ra man kue ka sere maa kɛɛ ni i ra ka ne ka maa nɔɔ mwɛɛrun yāku.

³⁹ Suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkura nɔɔbuse sɔɔ, i n beɛn gberun dīanu gā, i ko i tɔɔ bakaru diwa sɔɔ nɔɔba yiru i ka man beɛɛɛ wɛ. Yen tɔɔ gbiikuru ka yen tɔru nɔɔba itase, i ko i wɛrawa i ku sɔmburu garu ko.

40 Yen t̄ɔɔ ɔ̄biikii te, i ko i d̄āa marum buram sua ka k̄pakpa wurusu ka d̄āa wuru bakasu si su ra n w̄āa daarā k̄pa i n nuku dobu m̄ɔ̄ n̄en wuswaā s̄ɔ̄ n̄ɔ̄ba yiru ye.

41 W̄ɔ̄ baagere i ko i n da t̄ɔ̄ baka te diwa i ka man beere w̄ē suru n̄ɔ̄ba yiruse ye s̄ɔ̄. Ya ko n s̄āawa wooda sere ka baadommā.

42 B̄ē Isireliba kpurowa i ko i n w̄āa kunu s̄ɔ̄ sere s̄ɔ̄ n̄ɔ̄ba yiru.

43 K̄pa bēen bibun bweseru tu ka gia ma na ben sikadoba sinasia kunu s̄ɔ̄ sanam m̄e na bu yarama Egibitin di. N̄e Gusun̄ɔ̄ bēen Yinniwa na ye gerua.

44 N̄ge m̄eya M̄owisi u Isireliba t̄ɔ̄ baka ni s̄ɔ̄wa ni ba ko n da di bu ka Yinni Gusun̄ɔ̄ beere w̄ē.

Gusun̄ɔ̄n kuu bekurugirun dabu

24

1 Yinni Gusun̄ɔ̄ u M̄owisi s̄ɔ̄wa u n̄e,

2 a Isireliba s̄ɔ̄w̄ɔ̄ a n̄e, bu n̄un olifin gum kasuo m̄e mu gea bo k̄pa fitilanu nu n ka s̄ɔ̄re yoka baayere.

3 Aroni u koo ka gum m̄e dawa n̄e, Yinni Gusun̄ɔ̄n kuu bekurugii ten mi, beku kare ten wuswaā te ta woodan k̄pakoro te ganua. K̄pa u de fitila ni, nu n s̄ɔ̄re yokan di sere yam mu ka s̄āra. Yeni ya ko n s̄āawa wooda sere ka ben bibun bweser̄ɔ̄.

4 Aroni u koo fitila ni s̄andiwa dabu wuraguun w̄ɔ̄l̄ɔ̄ k̄pa nu n s̄ɔ̄re w̄ɔ̄kuru baatere sere yam mu ka s̄āra.

P̄ē ye ba ra Yinni Gusun̄ɔ̄ w̄ē

5 Yinni Gusun̄ɔ̄ u M̄owisi s̄ɔ̄wa u n̄e, a p̄ē w̄akura yiru w̄ɔ̄w̄ɔ̄ yen baayere ya n s̄āa kilo n̄ɔ̄ba tia.

6 Kaa ye yorewa n̄en wuswaā tabulu wuragia yen w̄ɔ̄l̄ɔ̄ s̄āa yiru, yen baayere s̄ɔ̄ p̄ē n̄ɔ̄ba tia.

7 S̄āa baayeren w̄ɔ̄l̄ɔ̄ kaa turare gea s̄andi k̄pa bu ye d̄ɔ̄ m̄eni n̄en s̄ p̄ē yen ayer̄ɔ̄ k̄pa n̄ bēe yaaya.

8 T̄ɔ̄ w̄ērarugiru baatere, ba ko n da man p̄ē yen bweseru yiyewa k̄pa ya n yii mi baadomma. Ya ko n s̄āawa wooda bēen bibun bweseru s̄ɔ̄ sere ka baadommā.

9 P̄ē ye ba k̄sire kua mi, ya ko n s̄āawa Aroni ka win bibugia. Ba koo ye diwa yam d̄ēerama. P̄ē ye, ya s̄āawa n̄en̄em domi n̄ena ba ye w̄ē sanam m̄e ba ȳaku d̄ɔ̄ m̄waararugiru m̄ɔ̄. Aronin bwesera ta ko n da ye di sere ka baadommā.

Wi u Gusun̄ɔ̄ gari kam gerusin sēyasiabu

10-11 S̄ɔ̄ teeru Isireliban ɔ̄o k̄a Egibitigii goon bii w̄i u ka Isireli t̄ɔ̄n kur̄ɔ̄ mara ba sanna. Kur̄ɔ̄ Isireli win ȳisira Selomiti, Debirin bii, Danun bweseru s̄ɔ̄. Selomitin bii wi, u Gusun̄ɔ̄n ȳisiru gari kam gerusim̄ɔ̄ u b̄rusim̄ɔ̄. Yera yande ba ka n̄un da M̄owisin mi.

12 Ma ba n̄un yii ba ka mara bu wa ye Yinni Gusun̄ɔ̄ u koo gere.

13 Yera Yinni Gusun̄ɔ̄ u M̄owisi s̄ɔ̄wa u n̄e,

14 i ka dur̄ɔ̄ wi yario sansanin di. Be ba maa nua u n̄e Yinni Gusun̄ɔ̄ gari kam gerusi mi, k̄pa bu ben n̄ama s̄andi win wir̄ɔ̄ bu ka seeda di k̄pa Isireliba kpuro bu n̄un kpenu kasuku bu ɔ̄o.

15 Yen biru wooda yeniwa kaa Isireliba w̄ē a n̄e, wi u n̄e, Yinni Gusun̄ɔ̄ gari kam gerusi, ȳero u koo yen are wa.

16 Wi u gesi ne, Yinni Gusunɔ gari kam gerusi, ba koo yɛro gowa. Isireliba kpurowa ba koo nɔn kpenu kasuku bu go. Baa ù n sãan na sɔɔ, ba koo nɔn gowa yɛn sɔ u ne, Yinni Gusunɔ gari kam gerusi.

17 Goo ù n win winsim go, ba koo maa yɛro gowa.

18 Goo ù n win winsim yaa saberu go, u koo ten kɔsire wɛwa wasiru. Hundewa ya hunden kɔsire.

19 Goo ù n maa win winsim mɛɛra kua, mɛɛra yen bwesera ba koo yɛro ko.

20 Wi u goo bua, ba koo maa yɛro buawa. Wi u goon nɔni wɛa, ba koo maa yɛron nɔni wɛawa. Wi u goon dondu bua, ba koo maa yɛrogiru buawa. Kɔsa ye tɔnu u win tɔnusi kua kpuro, yera ba koo maa nɔn kɔsie.

21 Wi u yaa saberu go, u koo ten kɔsire wɛwa. Wi u maa tɔnu go, ba koo maa yɛro gowa.

22 Wooda tia yera ba koo ka bɛɛ ka bɛɛn sɔbu siri. Ne Gusunɔ bɛɛn Yinniwa na ye gerua.

23 Ma Mɔwisi u Isireliba kpuro ye sɔɔwa. Ma ba durɔ wi u Yinni Gusunɔ gari kam gerusi mi yara sansanin di ba nɔn kpenu kasuka ba go. Nge meya ba ka kua ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

Tem wɛrasiabu

25

1-2 Yinni Gusunɔ u ka Mɔwisi gari kua guu te ba mɔ Sinain wallo u neɛ, bɛɛ Isireliba ù n dua tem mɛ sɔɔ, mɛ kon bɛɛ wɛ mi, i ko i dewa bɛɛn gbean tem mu wɛra nen sɔ.

3 Wɔɔ nɔɔba tia sɔara i ko i bɛɛn gbea duure kpa i bɛɛn resem gbaanu sɔmɛ i nin dɔnu kɔni. Kpa i yen marum sɔri.

4 Adama wɔɔ nɔɔba yiruse, ya ko n sãawa wɔɔ wɛraruguu Yinni Gusunɔn sɔ. Bɛɛn gbenu nu koo wɛrawa mam mam. I ku ra nu dɔanu duure, i ñ ko i maa bɛɛn resem kɔni.

5 Baa dɛa ni nu wɔruma sanam mɛ i gɛɛmɔ ma nu kpia ka tii, i ñ nu gɛɛmɔ. I ñ maa resem sɔrimɔ ye ya ka tii mara. Domi bɛɛn gbea ya koo wɛrawa mam mam wɔɔ ge sɔɔ.

6 Adama wɔɔ wɛraruguu ge sɔɔ, ye ya kpia ka tii, yera i ko i di bɛɛ ka bɛɛn sɔm kowobu ka bɛɛn yobu ka sere maa sɔɔ be ba wãa bɛɛn suunu sɔɔ

7 ka bɛɛn yaa sabenu ka gbeku yeɛ. Ye tem mɛ, mu koo kpi yera i ko i di.

Yakiabun wɔɔ

8 I ko i wɔɔ nɔɔba yirun suba nɔɔba yiru deriwa yu doona. Ye kpuro ya sãawa mi, wɔɔ weeraakuru tia sari.

9 Yen wɔɔ dɔakun suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkuru, tɔɔ te ba torarun yɔkuru kua mi, i ko i kɔbi wurawa ka kuuki tem mɛ kpuro sɔɔ.

10 Wɔɔ weeraakurusen wɔɔ ge, ga ko n sãawa nenem ne, Yinni Gusunɔn sɔ. Kpa i kpara ma baawure u tii mɔ. Wɔɔ ge sɔɔ, ba koo gbee te goo u raa dɔra ñ kun mɛ te ba nɔn mwaari wesiawa tu ko wigiru. Wi u raa maa yoru dimɔ, u koo yakiaara u wura win yenuɔ.

11 Nge meya i ko n da wɔɔ weeraakuru baateren yakiabun tɔɔ bakaru di. I ko i wɛrawa wɔɔ ge sɔɔ. I ñ dɔanu ganu duurumɔ. I ñ maa dɔanu ganu gɛɛmɔ ni nu ka tii kpia. Meya i ñ maa resem sɔrimɔ ye ya mara resem gbaara te ba ñ sɔwa.

12 Domi nuku dobun wɔɔwa ge i ko i wuna nenem ne Yinni Gusunɔn sɔ. Adama bɛɛn gbean dɛana i ko i di.

13 Wɔɔ ge sɔɔ, baawure u koo win tem mwawa mɛ ba raa nɔn mwaari.

14 I n tem dōramō, n̄ kun mē i n dwemō, bēen goo u ku raa win winsim n̄ni wōke.

15 Wi u kī u win gberu dōra, u koo gina lasabu kowa u wa mēn n̄o ta koo dīanu ma sere wōo weeraaku te, tu ka yibu tē sōo ba ra yakiabun tōo bakaru ko tē sōo yēro u koo tu wesia.

16 Nge mē wōsu su dabiru nē, nge mēya gbee ten gobi yi ko n kpāaru nē. Wōsun sukum mē mu tie mù kun dabi sere wōo weeraaku te, tu ka yibu, ten gobi yi n̄ ko yi n̄ kpā. Domi ye ba koo gē gbee te sōo, yera u dōramō.

17 Bēen goo u ku raa win winsim n̄ni wōke. I ko i man nasiawa domi nēna na sāa Gusunō bēen Yinni.

18 I nēn woodaba mēm nōowō kpa i sī ye sōo. Saa ye sōora i ko i sina tem mē sōo ka bōri yēndu.

19 Tem mē, mu koo dīanu ko ni nu koo bēe turi kpa i n ka wāa bōri yēndu sōo.

20 Sōrōkudo i ko i tii bikia i nēe, mba i ko i di wōo nōoba yiruse te. Domi i n̄ wōo ge sōo dīanu duurumō, i n̄ maa gēemō.

21 Kon bēe domaru kua wōo nōoba tiase kpa bēen gbea yu wōo itan dīanu ma.

22 Wōo nōoba itase sōo, i ko i dīanu duure kpa bēen dīa gurunu nu n tie sere i ka wōo nōoba n̄esen dīanu gē.

Tem ka dian yakiabu

23 Goo kun tōnu tem dōremō kpa yēro u n mu mō sere ka baadommāo, domi nē, Yinni Gusunōwa na tem mō, i maa wāawa nēn mi nge sōbu.

24 Yen sōna mi i sina kpuro, i ko i tem yakiabun wooda ye mēm nōowawa.

25 Bēe sōo, goo ù n kua sāaro, ma u win tem sukum dōra, win dusi goo ù n gobi mō, u koo kpī u mu yakia.

26 Yēro ù kun maa dusi goo mō wi u koo mu yakia, win tii u koo kookari kowa u ka mu yakia.

27 U koo wōsu gariwa si su tie wōo weeraaku te, tu ka sere yibu kpa u si kpuron gobi kōsia kpa tem mē, mu ko wigin.

28 U kun gobi wa u ka mu yakia, u koo mu wi u tem mē dwa deria sere yakiabun tōo bakaru tu ka turi. Yen biru u koo kpī u wura tem mē sōo.

29 Yinni Gusunō u nēe, goo ù n win diru dōra te ta wāa wuu gbāraruuguu sōo, wōo tia u mō u ka tu yakia.

30 Yēro ù n kpāna u dii te yakia wōo tia yen baa sōo, ta koo kowa wi u tu dwagiru sere ka baadommāo. U n̄ maa tu wesiamō baa yakiabun tōo bakaru tā n tunuma.

31 Adama dii te ta wāa wuu ge ga n̄ gbāraru mō sōo, ba koo tu yakiawa nge mē ba ra tem yakie. Baa n̄ n mēren na, wi u raa dii te mō, ba koo n̄n tu wesiaawa yakiabun tōo bakaru sōo.

32 Adama Lefiban wusu ka ben dia, ba ko n da kpī bu ye yakie saa kpuro.

33 Wi u Lefiban goon diru dwa, yakiabun tōo bakaru tā n tunuma, u koo yariwa dii ten min di ka wuu gen min di. Lefiban dia ya sāawa ben tiiginu Isirelibaginun suunu sōo.

34 Gbee ni nu maa ka ben wusu sikerene, ben goo kun kpē u nu dōra. Domi bera ba nu mō sere ka baadommāo.

Bōkurabun wooda

35 Yinni Gusunō u nēe, wunen Isirelisi ù n sāaru duura, ma u n̄ kpē u tii nōori, a de a n̄n somi u ka win wāaru di. Nge mēya kaa maa sōo kua kpa u wa u sina tem mē sōo wunen bōkuo.

36 À n nùn gāanu bākura, a ku nùn are kasusi. A de a ne Gusunō wunen Yinni nasia, kpa wunen winsim u wa u n wāa wunen bōkuo.

37 À n nùn gobi bākura ñ kun me dīanu, a ku nim doke.

38 Ne Gusunō bēen Yinniwa na ye gerua. Nēna na bēe yara saa Egibitin di n ka bēe Kananin tem wē kpa na n sāa bēen Yinni.

Yorun wooda

39 Yinni Gusunō u maa nee, wunen Isirelisi ù n sāaru duura ma u nun tii dāre, a ku nùn yoo sōma koosia.

40 U ko n sāawa wunen sōm kowo, u n wāa wunen yenuo sere yakiabun tōo bakaru tu ka na.

41 Yakiabun tōo baka te, tà n tunuma, kaa nùn yakiawa wi ka win bibu kpa u wura u win yenugibu deema, u win sikadoban gbea tubi di.

42 Domi ba sāawa nen yobu be na yarama Egibitin di. Ba ñ koo bu dāra nge me ba ra yobu dāre.

43 A ku nùn dam dāre. A sōsio ma a ne Gusunō wunen Yinni nasie.

44 À n yobu kī, bwese tuku ni nu ka nun sikerenewa kaa yoru mwēeri ba n sāa wunegibu.

45 Kaa kpī a sōbun bibu dwe be ba wāa wunen yenuo ka sere be ba mara bēen tem sōo. À n bu dwa, ba ko n sāawa wunegibu.

46 Wunen bibun bweseru ta koo kpī tu bu tubi di sere ka baadommao. Adama goo u ku raa win Isirelisi dam dāre.

47 Sōo goo ù n wāa wunen yenuo, ma u kua gobigii, ma Isireli goo u sāaru duura, ma u tii sōo wi dāre, ñ kun me sōo win dusi goo,

48 Isireli wi, u koo kpī u tii yakia ñ kun me win dusi goo u nùn yakia

49 ñ kun me win baan mōo ñ kun me win baan wōno ñ kun me ben bii goo ñ kun me win dusi goo gesi. Wi u maa tii dāra mi, ù n dam wa u ka tii yakia, u koo kpī u tii yakia.

50 Ba koo wōsun geeru gariwa wi ka wi u nùn dwa saa mìn di u tii dāra sere yakiabun tōo bakaru tu ka turi. Win yakiabun gobin geeru ta ko n sāawa nge gobi yi ba koo sōm kowo kōsia wōo si sōo.

51 Wōsu sù n maa tie su kpā yakiabun tōo bakaru tu sere turi, u koo win yakiabun gobi kōsiawa nge me wōo sin geera ne.

52 Wōsu sù kun maa dabi sere yakiabun tōo bakaru tu ka turi, u koo win yakiabun gobi kōsiawa nge me wōo sin geera ne.

53 U n wāa win yinnin mi, yinni wi, u koo nùn kowa nge me ba ra sōm kowo kue. U ñ koo nùn dam dāre.

54 U kun kpīa u tii yakie ka swaa yen gaa, u koo yakia wi ka win bibu yakiabun tōo bakaru sōo.

Nēna Gusunō bēen Yinni

55 Isireliba ba sāawa ne, Yinni Gusunōn yobu be na yara Egibitin di. Ne Gusunō na sāawa ben Yinni.

26

1 Na nee, i ku bwāaroku gagu sā. I ku ra maa gāanu ganun weenasinu ko. I ku maa kperu garu gira te ba gāanu ganun weenasinu koosi kpa i yiira i sā. Domi nēna na Gusunō bēen Yinni.

2 I tōo wērarugiru yaayo kpa i nen kuu bekurugiru bēere wē. Ne, Yinni Gusunōwa na ye gerua.

3 I n nēn woodaba mēm nōowa ma i ye swīi,

4 kon de gura yu nē yen saa sōo kpa tem mu dīanu wē kpa dānu nu binu ma.

5 I ko n dīanu gēmōwa sere bēen resēm yu ka sōribu turi. Kpa resēm ye, ya n maa wāa duurubun saa. I ko i di i debu kpa i n wāa ka bōri yendu bēen tem sōo.

6 Kon de alafia ya n wāa tem mē sōo. Goo kun bēe baasimō i n dō. Kon de yēe gōbi yi doona. Mēya tabu kun maa duō tem mē sōo.

7 I ko i bēen yiberēba naa girawa kpa i bu takobi sōkiri i kamia.

8 Bēen nōobu ba koo kpī bu tōmbu wunōbu (100) naa swīi bu go. Kpa bēen wunōbu bu tōmbu nōrōbun suba wōkuru (10.000) naa swīi bu go ka takobi.

9 Kon ka bēe nōnu geu mēeri kpa n de i marura i kōwara kpa n de nēn arukawani ya n wāa sere ka bēen bibun bibō.

10 I ko i bēen dīa gurunu di sere nu tiara kpa i kpaanu kōsire ko bēen biranō.

11 Kon de bu nēn wāa yeru gira bēen suunu sōo. Na n maa bēe biru kisimō.

12 Na kon sīimōwa bēen suunu sōo kpa na n sāa bēen Yinni kpa i n maa sāa nēn tōmbu.

13 Nēna Gusunō bēen Yinni, nē wi na bēe yara saa yorun di Egibitiō. Nēna na Egibitigibun dam dōrebu kpeerasia. Tē i ko i kpī i sī n kun ka sekuru.

Bōri

14 Yinni Gusunō u nēe, i kun nēn woodaba mēm nōowe, ma i n sīimō ye sōo,

15 ma i nēn arukawani yina, i nēn woodaba biru kisi, i n ka bu sōmburu kue,

16 wee ye kon bēe kua.

Kon bēe bērum tia kpa i n de wasi sun bakaru tu bēe wōri i woora sere bēen nōni yi tonda kpa i n wahala mō. Kam sōora i ko i bēen dīanu duure. Domi bēen yiberēbara ba koo nu di.

17 Kon bēe biru kisi kpa bēen yiberēba bu bēe kamia. Kpa be ba bēe tusa bu bēe dam dōre. I ko i duki yakikirawa baa bā kun bēe naa gire.

18 Yeniba kpuron biru, i kun man mēm nōowe, kon bēe sēyasia too too bēen torarun sō.

19 Kon bēen dam bua mēn sō i tii sue. Kon de wōllu tu bōbia nge sisu kpa gura yu ku nē. Kpa tem mu bōbia nge sii gandu.

20 I ko i bēen dam dōrawa kam sōo. Domi tem mu n dīanu mō. Mēya dānu nu n maa marumō.

21 I n man seesimō, kon bēe sēyasia too too bēen toranun sō.

22 Kon bēe gbēeku yēe surema yi bēen bibu go sere ka bēen yaa sabenō kpa i kun maa dabi kpa bēen swēe yi gbi.

23 Sēyasia bini bū kun maa dere i gōru gōsie, ma i man seesimō,

24 nēn tii kon bēe seesi kpa n maa bēe sēyasia too too n kere yellu bēen toranun sō.

25 Kon de tabu bu bēe wōri yēn sō i nēn arukawani kusia. I n mēna i kukua bēen wuso, kon de bararu tu bēe wōri kpa yiberēba bu bēe nōma turi.

26 Kon de gōōru tu na. Saa ye sōo, tōn kurōbu wōkuru ba koo pēe wōwa doo teu sōo kpa bu ka bēe naawa ye ya n bēe debumō.

27 Yeniban biru i kun man mēm nōowe, ma i man seesimō,

28 nēn tii kon bēe seesi ka mōru kpa n bēe sēyasia nōn nōoba yiru n kere yellu bēen toranun sō.

29 I ko i gōōru wa sere i bēen bibu tem.

30 Kon bēe tusi sere n bēe gunguu nīn mi i ra yākuru ko kōsuku ka bwāarokunu ni i ra ka sōo sā. Kon bēen gonu sōndi bwāaroku nīn kēkin wōllo.

31 Kon beɛn wusu gosia bansu kpa n beɛn s̄aa yenu k̄osuku. Na n̄ maa beɛn ȳakunu mwaam̄o.

32 Kon beɛn tem kam koosia. Beɛn yiberɛ be, ba koo na bu sina mi, kpa biti yu bu mwa.

33 Kon de bu beɛ tabu w̄ori kpa i yarina i da tem tukum̄o. Kpa beɛn wusu su ko bansu.

34-35 Saa yè s̄oo i ko i n w̄aa tem tukum mi, beɛn tem mɛ, mu koo w̄era, w̄era bi i n̄ daa mu w̄ɛri.

36 Be ba koo tiara ba n w̄aa yiberɛban tem̄o, kon de bu nuki sankira. Baa wuru kokosun damu, ga koo de bu duka yakurawa. Ba koo yakurawa nge be ba yiberɛba wa ba tabu ȳanu n̄eni ba ka bu naa gire. Ba koo w̄orukuwa baa goo ù kun bu naa sw̄ii.

37 Ba koo w̄orikinawa nge be ba goonam̄o tabu s̄oo ka takobi. Ba n̄ kp̄e bu ȳra bu ben yiberɛba ma.

38 Ba koo gbiwa bwese tukunun suunu s̄oo. Kpa yiberɛba bu bu kam koosia.

39 Be ba koo tiara yiberɛban tem mi, ba koo woorawa ka nuku sankiranu ben toranun s̄o ka ben baababaginun s̄o.

Gusun̄o u koo win arukawani yaaya

40 Isireli be ba tiara, ba koo ben toranu tuuba ko ka ben baababaginu ni ba kua nɛ, Yinni Gusun̄on wuswaāo ka sere seesi bi ba man seesi.

41 Ba koo gia ma n̄ena na bu seesi ma na ka bu da tem tukum̄o ben yiberɛban mi. Saa ye s̄ora ba koo tii kawa ben naane sarirun s̄o kpa bu gia ma n̄ena na bu s̄eyasiam̄o ben toranun s̄o.

42 Saa ye s̄oo, kon n̄en arukawaniba yaaya ye na b̄okua ka ben baababa. Bera Aburahamu ka Isaki ka Yak̄abu. Kon maa n̄en n̄oo mw̄ɛru yaaya te na kua ben tem s̄o.

43 Ben biru, tem mɛ, mu koo w̄era. Saa ye s̄ora ba koo s̄eyyasiabu wa ȳen s̄o ba n̄n woodaba deri.

44 Adama baa b̄a n̄ w̄aa tem tukum̄o ben yiberɛban mi, na n̄ bu derim̄o mam mam. Na n̄ bu biru kisim̄o, na n̄ maa bu kpeerasiam̄o. Na n̄ n̄en arukawani ye kusiam̄o. Domi na s̄awa Gusun̄o ben Yinni.

45 Ben arufaanin s̄o kon arukawani ye yaaya ye na ka ben baababa b̄okua mi, ye ya dera na bu yara Egibitin di bwesenu kpuron n̄eni biru, ma na kua ben Yinni. N̄ena Yinni Gusun̄o.

46 Wooda ka s̄oosi niniwa Yinni Gusun̄o u M̄owisi w̄e Sinain guur̄o u ka Isireliba s̄o.

N̄oo mw̄ɛnun yibiabu

27

1 Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄oowa u n̄ɛɛ,

2 a Isireliba wooda yeni s̄oow̄o a n̄ɛɛ, goo ù n̄ n̄oo mw̄ɛru kua u n̄ɛɛ, u koo nɛ, Yinni Gusun̄o t̄onu k̄ɛ, u koo kp̄i u gobi k̄asia t̄onu win ayer̄o nge m̄eni u ka win n̄oo mw̄ɛru yibia.

3 Saa t̄on dur̄o wi u w̄oo yendu m̄on di n̄ ka da w̄oo watagii, sii geesun gobi weeraakura u koo k̄asia nge m̄e ba ra s̄aa yerun gobi k̄asi.

4 N n̄ t̄on kur̄on na, sii geesun gobi t̄ena.

5 T̄on dur̄o wi u m̄o w̄oo n̄oo bu n̄ ka da w̄oo yendugii, sii geesun gobi yenda u koo k̄asia. N n̄ maa t̄on kur̄on na, sii geesun gobi w̄okuru.

6 Saa t̄on dur̄o suru tiagii sere n̄ ka da w̄oo n̄oo bu gii, sii geesun gobi n̄oo buwa u koo k̄asia. N n̄ maa t̄on kur̄on na, sii geesun gobi itawa u koo k̄asia.

⁷ Goo ù n maa wᵔo wata mᵔ ñ kun mε ù n kere mε, sii geesun gobi wᵔkura nᵔobuwa u koo kᵔsia. N n maa tᵔn kurᵔn na, sii geesun gobi wᵔkura u koo kᵔsia.

⁸ Goo ù n sāa sāaro too, ma u ñ kpē u kᵔsia mε ba gerua, ba koo ka yēro dawa yāku kowon mi, kpa yāku kowo wi, u nᵔn sᵔ mēn nᵔo u koo kᵔsia nge mε win waara nε.

⁹ Goo ù n nε, Yinni Gusunᵔ nᵔo mweeru kua ma u koo man yaa saberu kē te ba ra ka yākuru ko, yaa sabe te, ta ko n sāawa nεgīru.

¹⁰ Ba ñ ka tu garu kᵔsinamᵔ te ta kun wā. Baa tā kun maa wā, ba ñ ka tu garu kᵔsinamᵔ te ta wā. Ka mε, bā ñ maa ka tu kᵔsina, ni yiru kpuro nu ko n sāawa nεginu.

¹¹ Goo ù n ka yaa saberu na te ba ku ra ka yākuru ko, ba koo ka tu dawa yāku kowon mi.

¹² Kpa yāku kowo u tu mεeri u ten geeru bura.

¹³ Wi u ka yaa sabe te na, ma u kī u tu yakia, gee te yāku kowo u nᵔn bure, tera u koo kᵔsia. Kpa u maa gee ten bᵔnu nᵔobun tia sosi.

¹⁴ Goo ù n win diru Yinni Gusunᵔ kā, yāku kowowa u koo da u tu mεeri kpa u ten geerun saka gere. Gee te u gerua mi, tera ba koo ka sᵔmburu ko.

¹⁵ Adama ù n kī u win dii te yakia, u koo gina gee te yāku kowo u bura mi kᵔsiawa kpa u ten wᵔllo bᵔnu nᵔobusen tia sosi dii te, tu sere maa ko wigīru.

¹⁶ Goo ù n maa win gberu Yinni Gusunᵔ wē, ba koo ten geeru burawa. Dīa ni ba koo duuren kpāara ba koo mεeri. Nge tē bā ñ dīa ni ba mᵔ ᵔsu duura, ma nu kilo gooba wunᵔbu (300) kua, sii geesun gobi weeraakura ba koo kᵔsia.

¹⁷ N n sāan na yakiabun tᵔo bakarun diya u gbee te wē, ten gobi kpurowa u koo kᵔsia.

¹⁸ U n gbee te Yinni Gusunᵔ wē yakiabun tᵔo bakarun biru, yāku kowo u koo ten gobi kawawa. U koo wᵔo si su tie sere yakiabun tᵔo bakaru tu ka turin gobi kᵔsiawa.

¹⁹ Yēro ù n kī u win gbee te yakia, u koo kᵔsiawa ye ba bura mi, kpa u yen bᵔnu nᵔobun tia sosi gbee te, tu sere maa ko wigīru.

²⁰ U kun tu yakie, ma ba tu goo dᵔre, u ñ maa kpē u tu yakia win tii.

²¹ Yakiabun tᵔo bakaru tā ñ tunuma, ta koo kowa Yinni Gusunᵔgīru. Yāku kowoba ba ko n tu mᵔ sere ka baadommaᵔ.

²² Goo ù n Yinni Gusunᵔ gberu wē te u dwa, n ñ mᵔ te u tubi di,

²³ yāku kowowa u koo tu mεeri kpa u ten geeru bura. U koo wᵔsu gariwa si su tie yakiabun tᵔo bakaru tu ka turi. Wᵔo si kpuron gobiya u koo gere kpa gobi yi, yi ko Yinni Gusunᵔgīi.

²⁴ Adama yakiabun tᵔo bakaru tā ñ tunuma, gbee te, ta ko n sāawa wi u raa nᵔn tu dᵔregīru.

²⁵ Ba koo gāanu kpuron geeru burawa nge mε ba ra sāa yerun gobi kᵔsi. N deema gobi yin tian bunum mu ra n sāawa garamu wᵔkuru.

Kēε bwese bweseka

²⁶ Goo u ku raa win yaa saberun buu gbiikuu Yinni Gusunᵔ kē. Domi ga sāawa Yinni Gusunᵔguu kᵔ yēn sᵔ ga sāa buu gbiikuu. Baa ñ n yāarun na ñ kun mε kete, ga sāawa Yinni Gusunᵔguu.

²⁷ Gā ñ maa sāan na sabe te ba ku ra ka yākuru kon buu gbiikuu, wi u ka tu na u koo kpī u tu yakia ù n gee te yāku kowo u nᵔn bure kᵔsia kpa u maa ten bᵔnu nᵔobun tia sosi. U n kpāna u tu yakia, yāku kowo u koo kpī u tu goo dᵔre nge mε u ten geeru bure.

²⁸ Gāa ni ba Yinni Gusunō kā sere ka baadommao, aa tōnuwa? N kun mε yaa sabera? N kun mε gbee te u tubi diwa? Gāa ni ba gōsa ba yi Yinni Gusunōn sō gesi, n ñ maa koorō u nu yakia ñ kun mε u nu dōra. Nu ko n sāawa Yinni Gusunōginu sere ka baadommao.

²⁹ Baa ñ n tōnun na n ñ koorō u nūn yakia. Ba koo yēro gowa.

³⁰ I ko i n da Yinni Gusunō bεen gberun dīanun suba wōkuru sōo tia yiyewa sere ka dāa marumō.

³¹ Goo ù n kī u ye yakia, u koo yen gee te kōsiawa kpa u maa yen bōnu nōobun tia sosi.

³² Meya maa yaa sabenu sōo. Yāara? Ketewa? Boowa? Sabe ni ba kpare gesi, wōkuru baateren wōllo Yinni Gusunō u teeru mō.

³³ Wi u sabe ni mō, u ñ koo gōsi te ta wā ñ kun mε te ta kun wā. U ñ maa ka tu garu kōsinamō. Baa ù n ka tu garu kōsina, ni yiru kpuro nu ko n sāawa Yinni Gusunōginu. N ñ koorō bu nu yakia.

³⁴ Wooda yenibara Yinni Gusunō u Mōwisi wē Isireliban sō Sinain guurō.

ISIRELIBAN SANUM GBABURU SƆƆ

Gabu ba tire te yĩsiru k̄awa Gari Gari yèn s̄o te s̄ora ba Isireliba gara sanam me ba yarima Egibitin di. Adama s̄a n meera s̄aa s̄aa, sa ko wa ma yĩsi te, ta n̄ ka tire ten gari kpuro ȳa. Domi ten gari mero ya s̄awa Isireliban sirenabu w̄o weeru Sinain gbabur̄o. Yen s̄ona ba tu soka ka Heberum Gbaburun Tireru. W̄o wee te s̄o, Isireliba ba wurura ba nuki sankira, ba ben gutururu s̄osi ka sere ben naane sariru Yinni Gusun̄on mi, ye ba ka n̄n seesi n̄n dabinu. Adama Yinni Gusun̄o u n̄ ka bu k̄sa n̄nuu. U bu win durom ka win t̄on geeru s̄osiwa. Ka me, u ku ra de u kun bu seeyasie. Domi u s̄awa gemgii.

Tire ten kpunaa

1. Sanum s̄oru, wiru 1n di sere wiru 10:10.
2. Isireliban sanum Sinain guurun di n ka da M̄abuban tem̄o, wiru 10:11n di sere wiru 21.
3. Isireliba M̄abuban tem̄o, wiru 22n di sere wiru 25.
4. Kananin tem dubun s̄oru, wiru 26n di sere wiru 36.

ISIRELIBA BA W̄A SINAIN GBABUR̄O

Ba Isireliba gara

¹ Ye Isireliba ba yarima Egibitin di, yen w̄o yirusen suru yirusen t̄o gbiikuru s̄ora Yinni Gusun̄o u ka M̄owisi gari kua win kuu bekurugir̄o, gbabu te ba m̄o Sinaib.

² U nee, i Isireliban t̄on dur̄o bu kpuro gario, wune ka Aroni, yenu ka yenu, bwese kera ka bwese kera, kpa i baawuren yĩsiru yore.

³ I bu gario be ba w̄a tabu wuunu s̄o, saa be ba w̄o yendu m̄on di sere ka be ba kere me, be ba koo kp̄i bu tabu ko.

⁴ Bwese kera baayeren guro gurowa u koo beε somi.

⁵ Be ba koo beε somi mi, beya,

Elisuri, Sedeurin bii, Rubenin bweseru s̄o,

⁶ ka Selumieli, Surisadain bii, Sim̄on bweseru s̄o,

⁷ ka Nasoni, Aminadabun bii, Yudan bweseru s̄o,

⁸ ka Netan̄eli, Suarin bii, Isakarin bweseru s̄o,

⁹ ka Eliabu, Helonin bii, Sabulonin bweseru s̄o,

¹⁰ ka Elisama, Amihudun bii, Efaraimu, Yosefun biin bweseru s̄o,

ka Gamulieli, Padasurin bii, Manase, Yosefun bii turo goon bweseru s̄o,

¹¹ ka Abidani, Gideonin bii, Benyam̄en bweseru s̄o,

¹² ka Akies̄e, Amisadain bii, Danun bweseru s̄o,

¹³ ka Pagieli, Okiranin bii, Asēen bweseru s̄o,

¹⁴ ka Eliasafu, Dew̄elin bii, Gad̄in bweseru s̄o,

¹⁵ ka sere Ahira, Enanin bii, Nefitalin bweseru s̄o.

¹⁶ Guro guro be ba ḡosa mi, ba s̄awa Isireliban tabu sinambu.

¹⁷ Ma M̄owisi ka Aroni ba t̄ambu w̄akura yiru ye sua b̄en yĩsinu ba sia mi.

¹⁸ Ma ba Isireliba kpuro soka ba m̄enna w̄on suru yirusen t̄o gbiikuru s̄o, ma ba bu gara bwese kera ka bwese kera, yenu ka yenu, saa t̄on dur̄o be ba w̄o yendu m̄on di sere ka be ba kere me, ma ba ben yĩsa yorua.

¹⁹ M̄owisi u bu gara Sinain gbabur̄o nge me Yinni Gusun̄o u n̄n s̄owa.

²⁰⁻⁴³ Ba Isireliban bwese kera baayeren t̄ambu gara yenu ka yenu. Ma ba ben yĩsa yorua saa be ba w̄o yendu m̄on di, be ba koo kp̄i bu tabu ko. Ba garim toruawa ka Rubeni, Yak̄obun bii gbiikoon bwese kera. T̄on ben geeru wee.

Rubenin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeru ka n̄ɔba tia ka n̄ɛra wun̄ɔbu (46.500).

Simɛɔn bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeraakuru ka n̄ɔba nne ka gooba wun̄ɔbu (59.300).

Gadin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeru ka nata ka weeraakuru (45.650).

Yudan bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba wata ka w̄kura nne ka nata (74.600).

Isakarin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeraakuru ka nne ka n̄ɛru (54.400).

Sabulonin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeraakuru ka n̄ɔba yiru ka n̄ɛru (57.400).

Efaraimu, Yosefun biin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeru ka n̄ɛra wun̄ɔbu (40.500).

Manase, Yosefun biin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba t̄na ka yiru ka goobu (32.200).

Benyamɛn bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba t̄na ka n̄ɔbu ka n̄ɛru (35.400).

Danun bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba wata ka yiru ka nata ka wun̄ɔbu (62.700).

Asɛɛn bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeru ka tia ka n̄ɛra wun̄ɔbu (41.500).

Nɛfitalin bweseru sɔɔ, ba s̄awa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba weeraakuru ka ita ka n̄ɛru (53.400).

⁴⁴Tɔn be M̄wisi ka Aroni ka Isireliban guro gurobu w̄kura yiru ye, ba gara, ben geera mi.

⁴⁵Ba bu garawa saa be ba w̄ɔ yendu m̄n di sere ka be ba kere mɛ, be ba koo kp̄i bu tabu ko.

⁴⁶Be kpuron geera kuawa t̄mbu n̄r̄ɔbun suba nata ka ita ka n̄ɛra wun̄ɔbu ka weeraakuru (603.550).

Lefiban bweserun s̄mburu

⁴⁷Baɲ Lefiban bweserɔ t̄mbu gara,

⁴⁸ȳɛn s̄ Yinni Gusun̄ɔ u ra a M̄wisi s̄ɔwa u n̄ɛ,

⁴⁹Isireliba sɔɔ, a ku Lefiban bweserun t̄mbu gari.

⁵⁰Kaa de bu nɛ, Yinni Gusun̄ɔn kuu te n̄ɔriwa ka ten dendi ȳn̄u ka ye ya w̄a mi kpuro, beya ba ko n da ye kpuro s̄obe. Kpa bu ben kunu gira bu ka nɛ, Yinni Gusun̄ɔn kuu te sikerena.

⁵¹Isireliba b̄a n seewa, Lefibara ba ko n da kuu te kure. B̄a n koo maa ben sansani gira, ba ko n da Yinni Gusun̄ɔn kuu te girewa. T̄n tuko ù n tu b̄ɛsu, ba koo n̄n gowa.

⁵²Isireli be ba maa tie, ba koo sinawa ben bwese k̄ɛran wuuru sɔɔ, ben baawure u ȳra mi ben ḡidi b̄ɔra ya gire nge mɛ ba bu bonu s̄a.

⁵³Adama Lefiba ba koo ben sansani girawa bu ka kuu te sikerena mi woodan kpakorora w̄a. Nge m̄ya ba koo ka tu k̄ɔsu. Saa ye sɔɔ, Isireliba baɲ maa wasi bu tu susi n sere ka bu maru ko.

⁵⁴Ma Isireliba ba Yinni Gusun̄ɔn wooda ye kpuro mem̄ n̄ɔwa mam̄ mam̄ ye u M̄wisi w̄ɛ mi.

Nge mɛ Isireliba

ba koo ka sinasina ben sansani

2

1 Yinni Gusunə u Məwisi ka Aroni sɔɔwa u nɛɛ,

2 Isireliba bə n ben sansani giramə, ben baawure u koo win kuru girawa win bweserun gidi bəran bəkuə. Ba koo ben kuu ni girawa bu ka nɛ, Yinni Gusunən kuu te sikerena, kpa begii ni, nu n ka tu dəsire fiiko.

3 Sɔɔ yari yeru giara Yudaba ba koo ben sansani gira ben gidi bəran bəkuə be, ka ben tabu kowobu.

Ben tabu sunən yīsira Nasoni, Aminadabun bii.

4 Win tabu kowobun geera sāawa nərəbun suba wata ka wəkura nɛ ka nata (74.600).

5-7 Be ba ko n wāa ben wuuru sɔɔ bera, Isakarin bwese kera ka Sabulonin bwese kera.

Isakarin tabu sunən yīsira Netanəeli, Suarin bii. Win tabu kowobun geera sāawa nərəbun suba weeraakuru ka nɛ ka nɛru (54.400).

Sabuloniban tabu sunən yīsira Eliabu, Helonin bii.

8 Win tabu kowobun geera sāawa nərəbun suba weeraakuru ka nɔɔba yiru ka nɛru (57.400).

9 Be kpurowa ba sāa Yudaban tabu kowobu ma ben geera kua nərəbun suba wunəbu ka wɛnɛ ka nɔɔba tia ka nɛru (186.400).

Isireliba bə n sanum seewa, bera ba ko n da gbi.

10 Sɔɔ yɛsan nəm dware giara Rubeniba ba koo ben sansani gira ben gidi bəran bəkuə be, ka ben tabu kowobu.

Ben tabu sunən yīsira Elisuri, Sedeurin bii.

11 Ben tabu kowobun geera sāawa tɔmbu nərəbun suba weeru ka nɔɔba tia ka nɛra wunəbu (46.500).

12-14 Be ba ko n wāa ben wuuru sɔɔ, bera Simeən bwese kera ka Gadin bwese kera.

Simeəban tabu sunən yīsira Selumieli, Surisadain bii. Ben tabu kowobu ba sāawa tɔmbu nərəbun suba weeraakuru ka nɔɔba nɛ ka gooba wunəbu (59.300).

Gadigibun tabu sunən yīsira Eliasafu, Dewelin bii.

15 Ben tabu kowoba sāawa tɔmbu nərəbun suba weeru ka nɔɔbu ka nata ka weeraakuru (45.650).

16 Be ka Rubenin tabu kowobu kpuro ba sāawa tɔmbu nərəbun suba wunəbu ka weeraakuru ka tia ka nɛru ka weeraakuru (151.450).

Beya ba koo ko yiruse bə n swaa wəriə.

17 Yen biru, Lefiba ba koo Yinni Gusunən kuru sua kpa ba n wāa tabu kowo wunu yiru ye ya gbia ka wunu yiru ye ya wāa biruən suunu sɔɔ. Ben tii ba ko n swiɛwa nge mɛ ba ra ka sine sine bə n sansani giramə. Ben baawure u koo yɔrawa win gidi bəran bəkuə.

18 Sɔɔ duu yeru giara Efaraimuba ba koo ben sansani gira ben gidi bəran bəkuə be, ka ben tabu kowobu.

Ben tabu sunən yīsira Elisama, Amihudun bii.

19 Win tabu kowobun geera sāawa tɔmbu nərəbun suba weeru ka nɛra wunəbu (40.500).

20-23 Ben wuuru sɔɔra Manaseba ka Benyaməeba ba koo ben sansani gira.

Manaseban tabu sunən yīsira Gamulieli, Pedasurin bii.

Win tabu kowobun geera sāawa tɔmbu nərəbun suba tɛna ka yiru ka goobu (32.200).

Benyaməeban tabu sunəwa Abidani, Gideonin bii. Win tabu kowobun geera sāawa tɔmbu nərəbun suba tɛna ka nɔɔbu ka nɛru (35.400).

24 Be kpuro ka Efaraimun tabu kowobun geera kuawa tumbu nɔ̀rɔ̀bun suba wunɔ̀bu ka nɔ̀ba ita ka wunɔ̀bu (108.100).

Bera ba ko n s̄a itase b̄a n swaa wɔ̀riɔ̀.

25 S̄ɔ̀ ȳɛsan n̄m geu giara Danuba ba koo maa ben sansani gira ben gidi b̄aran b̄okuɔ̀ be, ka ben tabu kowobu.

Ben tabu sunɔ̀n ȳisira Akiesɛɛ, Amisadain bii.

26 Win tabu kowobun geera s̄aawa tumbu nɔ̀rɔ̀bun suba wata ka yiru ka nata ka wunɔ̀bu (62.700).

27-30 Ben wuuru s̄ɔ̀ra Aseɛba ka Nefitaliba ba koo du.

Aseɛban tabu sunɔ̀n ȳisira Paɓiɛli, Okiranin bii.

Ben tabu kowobun geera s̄aawa tumbu nɔ̀rɔ̀bun suba weeru ka tia ka n̄ɛra wunɔ̀bu (41.500).

Nefitaliban tabu sunɔ̀n ȳisira Ahira, Enanin bii.

Win tabu kowobun geera s̄aawa tumbu nɔ̀rɔ̀bun suba weeraakuru ka ita ka n̄ɛru (53.400).

31 Be kpuro ka Danuba ben geera kuawa tumbu nɔ̀rɔ̀bun suba wunaa wata ita sari ka nata (157.600).

Isireliba b̄a n swaa wɔ̀ri, kpa ben baawuren gidi b̄ara ya n bu gbiiye, bera ba koo be ba tie sw̄i biruɔ̀.

32 Isireli be ba koo kp̄i bu tabu ko, ben geera kuawa nɔ̀rɔ̀bun suba nata ka ita ka n̄ɛra wunɔ̀bu ka weeraakuru (603.550). Ba bu garawa bwese k̄era ka bwese k̄era, ȳenu ka ȳenu.

33 Bañ Lefiban bweseru gara ȳèn s̄ɔ̀ Yinni Gusunɔ̀ u M̄owisi s̄ɔ̀wa u ku bu gari.

34 Ma Isireliba ba kua mam mam ye Yinni Gusunɔ̀ u M̄owisi s̄ɔ̀wa. Ben baawure u win sansani girawa mi ben gidi b̄ara ya gire. Yen biru, b̄a n seewa ba swaa wɔ̀riɔ̀, ba ra n sw̄in̄ɛwa bwese k̄era ka bwese k̄era, ȳenu ka ȳenu.

Lefin bweserun s̄omburu

3

1 Tɔ̀n be ba w̄a Aroni ka M̄owisin bwese k̄era s̄ɔ̀ sanam m̄ɛ Yinni Gusunɔ̀ u ka M̄owisi gari kua Sinaɔ̀, ben ȳisa wee.

2 Bibu nn̄ɛwa Aroni u m̄ɔ̀. Gbiikoon ȳisira Nadabu. Be ba maa tie bera, Abihu ka Eleasaa ka Itamaa.

3 Be kpurowa ba gum t̄are bu ka ko ȳaku kowobu, ma ba bu yi n̄ɛn̄ɛm s̄ombu ten s̄ɔ̀.

4 Adama Nadabu ka Abihu ba gu s̄a yerun k̄onn̄ɔ̀wɔ̀ Sinain ḡbaburɔ̀ sanam m̄ɛ ba ka Yinni Gusunɔ̀ turare tuka daawɔ̀ bu ka ȳakunu ko. N deema ben goo kun bii mara. Ma n tia Eleasaa ka Itamaa ka sere ben baaba Aroni wi u ra n bu kpare ȳaku kobun s̄omburu s̄ɔ̀.

5 Yera Yinni Gusunɔ̀ u M̄owisi s̄ɔ̀wa u n̄ɛɛ,

6 a de Lefin bibun bweseru tu na kpa a tu Aroni n̄mu s̄ondia s̄ombu ten s̄ɔ̀.

7 Ba ko n da n w̄awa Gusunɔ̀n kurun k̄onn̄ɔ̀wɔ̀ bu ka ten s̄omburu ko Aroni ka Isireliba kpuron ayeraɔ̀.

8 Beya ba koo kuu te, ka ten dendi ȳanu kpuron s̄omburu ko Isireliban ayeraɔ̀.

9 Kaa wooda w̄ɛwa a n̄ɛɛ, Aroni ka win biba ba ko n Lefiba m̄ɔ̀ bu ka s̄a yee ten s̄omburu ko.

10 Adama Aroni ka win bibu t̄nawa ba koo ȳakuru ko. Goo ù n ȳakuru kua, ma n kun be, ba koo ȳɛro gowa.

11 Yinni Gusunɔ̀ u maa M̄owisi s̄ɔ̀wa u n̄ɛɛ,

¹² wee na Lefiba wuna Isireliban suunu sɔɔn di ba n ka s̄a Isireliban bii tɔn durɔ gbiikobun kɔsire, kpa bu ko nɛgibu.

¹³ Domi saa min di na Egibitigibun bii gbiikobu go, saa min diya na Isireliban bii gbiikobu ka ben yaa sabenun bii gbiikinu tii yiya. Ma ba kua nɛgibu. Nɛna Yinni Gusunɔ.

Ba gari gari kua Lefiban

bweseru sɔɔ nɔn gbiikuru

¹⁴ Yinni Gusunɔ u kram Mɔwisi sɔɔwa Sinain gbaburɔ u nɛɛ,

¹⁵ a Lefin bibun bweseru gario yɛnu ka yɛnu, bweseru ka bweseru. Ben tɔn durɔ baawurewa kaa gari saa be ba suru tia mɔn di sere ka be ba kere mɛ.

¹⁶ Ma Mɔwisi u bu gara nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.

¹⁷ Be ba s̄a Lefin bibu bera, Gɛɛsɔni ka Kehati ka Mɛrari.

¹⁸ Be ba s̄a Gɛɛsɔnin bibu ka ben bweseru bera, Libini ka Simɛi.

¹⁹ Be ba s̄a Kehatin bibun bweseru bera, Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli.

²⁰ Be ba maa s̄a Mɛrariba ka ben bweseru bera, Makili ka Musi. Beni kpurowa ba s̄a Lefin bibun bweseru.

²¹ Gɛɛsɔnin min diya Libinin bweseru ka Simein bweseru ta yara.

²² Tɔn durɔ be ba gara be ba suru tia mɔ ka be ba kere mɛ Gɛɛsɔnin bweseru sɔɔ ben geera kuawa tɔmbu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka nɛɛra wunɔbu (7.500).

²³ Gɛɛsɔniba ba ra ben sansani girewa Yinni Gusunɔn kurun biruɔ sɔɔ duu yeru gia.

²⁴ Ben kparon ȳisira Eliasafu, Laelin bii.

²⁵ Ye Gɛɛsɔnin bweseru ta ko n da ko kuu bekurugii te sɔɔ yera, kuu ten beku karenu ni ba koo doke ten sɔɔwɔ ka ten tɔɔwɔ ka ten kɔnnɔwɔ

²⁶ ka ten yaaraɔ ka yaara yen kɔnnɔwɔ ka sere maa ten w̄ɛɛ kpuro.

²⁷ Kehatin min diya Amuramugibu ka Yiseharigibu ka Heboronigibu ka Usieligibun bwese keri maa yara.

²⁸ Tɔn durɔ be ba gara Kehatin bwese te sɔɔ, be ba suru tia mɔ ka be ba kere mɛ, ben geera kuawa tɔmbu nɔrɔbun suba nɔɔba ita ka nata (8.600).

²⁹ Kehatiba ba ra ben sansani girewa kuu ten sɔɔ ȳɛsan nɔm geu gia.

³⁰ Ben kparon ȳisira Elisafani, Usielin bii.

³¹ Kehati bera ba ko n da woodan kpakoro ten sɔmburu ko ka tabulu ye, ka dabu ge, ka ȳaku yenu ka kuu ten dendi ȳanu kpuro ka dii dɛerarun beku kare te. Beya ba ko n da ye kpuron sɔmburu ko.

³² Wi u s̄a Lefiba kpuron guro guro wiya, Eleasaa, Aroni ȳaku kowon bii. Wiya u tɔn be kpuro kpare be ba s̄a yee ten sɔma mɔ.

³³ Mɛrarin min diya Makiligibu ka Musigibun bwesera yara.

³⁴ Tɔn durɔ be ba gara be ba suru tia mɔ ka be ba kere mɛ, ben geera kuawa tɔmbu nɔrɔbun suba nɔɔba tia ka goobu (6.200).

³⁵ Ben kparon ȳisira Surieli, Abihailin bii. Ba ra ben sansani girewa sɔɔ ȳɛsan nɔm geu gia.

³⁶ Beya ba Yinni Gusunɔn kuu ten d̄aa b̄esi ka ten d̄aa p̄ɔɔsi ka ten gbereba ka ten ȳɔratii ka ten sɔm ȳanu kpuro nɔmu sɔndia,

³⁷ ka sere ten kara d̄anu ka ten ȳɔratii ka ten kurumba ka ten w̄ɛɛ.

³⁸ Mɔwisi ka Aroni ka win bibu ba ra ben sansani girewa kuu ten kɔnnɔwɔ sɔɔ yari yeru gia. Domi beya ba ko n da sɔmburu ko kuu te sɔɔ Isireliban s̄ɔ kpa ba n tu k̄ɔsu tɔn tuko goɔ u ku raa ka tu susin s̄ɔ, kpa u ku raa gbi.

³⁹ Lefi tɔn durɔ be Mɔwisi ka Aroni ba gara be ba suru tia mɔ ka be ba kere me, nge me Yinni Gusunɔ u gerua, ben geera sɔawa tɔmbu nɔrɔbun suba yɛnda yiru (22.000).

Bii gbiikobun yakiabu

⁴⁰ Yinni Gusunɔ u kram Mɔwisi sɔɔwa u neɛ, a Isireliban bii tɔn durɔ gbiikobu gario saa be ba suru tia mɔn di sere ka be ba kere me, kpa a bu gari baawure ka win yisiru.

⁴¹ Yen biru, kpa a Lefiba wuna a yi nenem ba n sɔa ne Yinni Gusunɔgibu Isireliban bii gbiikobun ayerɔ. Meya kaa maa man ben yaa sabenu yiya Isireliban yaa sabenun bii gbiikinun ayerɔ.

⁴² Ma Mɔwisi u Isireliban bii gbiikoo be gara nge me Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u ko.

⁴³ Ma be kpuron geera kua tɔnu nɔrɔbun suba yɛnda yiru ka goobu ka wata ka wɔkura ita (22.273).

⁴⁴ Yinni Gusunɔ u kram Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

⁴⁵ a Lefiba wunɔ nenem kpa bu ko bii gbiikoo be kpuron kɔsire. Meya kaa maa ko ka ben yaa sabenu kpuro, nu ko Isireliban yaa sabenun buu gbiikuu baageren kɔsire. Ba ko n wɔawa nen sɔ. Nɛna Yinni Gusunɔ.

⁴⁶ Bɔ n kɔ bu Isireliban bii gbiikobu goobu ka wata ka wɔkura ita (273) be ba Lefiba dabiru kere mi yakia,

⁴⁷ sii geesun gobi nɔɔbuwa kaa mwa ben baawuren wɔllɔ. Gobi yin tian bunum mu sɔawa garamu wɔkuru nge me ba ka yi dimɔ sɔa yerɔ.

⁴⁸ Aroni ka win biba kaa yi nɔmu beria bu ka Isireliban bii gbiikobu yakia be ba Lefiba dabiru kere.

⁴⁹ Ma Mɔwisi u gobi yi mwɛɛra u yi bii gbiikoo ben yakiabun sɔ.

⁵⁰ Ma yi kua sii geesun gobi nɔrɔbu ka gooba wunɔbu ka wata ka nɔɔbu (1.365) nge me ba ka yi dimɔ sɔa yerɔ.

⁵¹ Ma u yi kpuro Aroni ka win bibu wɛ nge me Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa.

Kehatin bwese keran sɔmburu

4

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa u neɛ,

² i Kehatin bweserun tɔmbu gario Lefin bibun bweseru sɔɔ, yenu ka yenu, ³ saa be ba wɔɔ tena mɔn di n ka girari be ba mɔ wɔɔ weeraakurɔ, be ba koo kpɔ bu Yinni Gusunɔn kuu ten sɔmburu ko.

⁴ Sɔa yerun dii te ta deere gem gem sɔara ba koo sɔmburu ko. Sɔmbu te ba koo ko wee.

⁵ Bɔ n seewa ba doonɔ, Aroni ka win biba ba koo beku kare te sɔsia te ta wɔa dii te ta deere gem gem kɔnnɔwɔ, kpa bu tu woodan kpakoro te wukiri.

⁶ Ten wɔllɔwa ba koo gɔni damgii teria kpa bu maa yin wɔllɔ beku booguguru sɔndi kpa bu sere kpakoro ten nenutii wasi.

⁷ Ba koo beku booguguru teriawa tabulu yen wɔllɔ mi ba ra pɛɛ sɔndi kpa bu yen wɔllɔ gbɛɛnu sɔndi ka nɔri ka pɛrentiba ka tam kparabanu, kpa bu ku de pɛɛ yu biara mi baadomma.

⁸ Yen biruwa ba koo ye kpuron wɔllɔ beku wunɔmguru wukiri kpa bu gɔni damgii sɔndi. Bɔ n kpa, kpa bu tabulu yen nenutii wasi.

⁹ Yen biru, ba koo maa beku booguguru sua bu dabu ge wukiri ka gen fitilanu ka gen bakusu ka gen torom guratii ka gum kparabanu, gen dendi yɔnu kpuro gesi.

¹⁰ Ba koo dabu ge, ka gen dendi yāa ni kpuro dokewa bɔɔru sɔɔ te ba kua ka ɔni damgia. Yen biru, kpa bu tu s̄arusia dāa p̄tura sɔɔ ye ba koo ka tu sua.

¹¹ Kpa bu maa beku boogugiru sua bu wukiri kpakoro ten wallo mi ba ra turare d̄ɔ doke kpa bu maa tu ɔni damgii wukiri. Yen biru, kpa bu ten nenutii wasi.

¹² Kpa bu kuu ten dendi yānu kpuro sua bu nu kure ka beku boogugiru. Yen biru, kpa bu nu doke bɔɔru sɔɔ te ba kua ka ɔni damgii kpa bu bɔɔ te s̄arusia dāa p̄tura sɔɔ ye ba koo ka tu sua.

¹³ Kpa bu maa torom gura yāku yerun di. Yen biru, kpa bu tu beku wunɔmgiru wukiri.

¹⁴ Ten wallowa ba koo ten dendi yāa ni kpuro doke. Niya, d̄ɔ guratii ka kaato donnuginu ka kaato ni nu tie ka gb̄e ni ba ra ka yem ȳke, kpa bu ye ɔni damgii wukiri. Yen biru, kpa bu yen nenutii wasi.

¹⁵ Aroni ka win bibu b̄a n dendi yāa ni kpuro wukiri ba kpa, Kehatin bwesera ta koo na tu nu sua tu s̄obe. Adama tu ku raa dendi yāa nin tii baba b̄a kun nu beku wukiri kpa tu ku raa gbi. Isireliba b̄a n seewa ba swaa w̄ari, Kehatin bwese tera ta ko n da s̄a yāa n̄i s̄obe.

¹⁶ Eleasaa, Aroni yāku kowon biiwa u ko n da maa dabu gen gum gari ȳe, ka sere turare nubu durorugia ye, ka bururu ka yokan yāku te ba ra ko t̄ɔ baatere ka gum m̄e ba ra gāanu tāre bu ka nu ɔsi bu yi nenem ne, Yinni Gusunɔn s̄. Wiya u koo ne, Yinni Gusunɔn kuu te n̄ni doke ka ye ya wāa te sɔɔ.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa M̄owisi ka Aroni s̄ɔwa u nee,

¹⁸⁻¹⁹ i de i Kehatin bweseru n̄ni doke kpa tu ku raa gbi t̄a n s̄a yāa nin s̄amburu m̄. Wee m̄e kaa ko. Wune Aroni ka wunen bibu, i ko i ka baawure dawa win ayero kpa i n̄n s̄ɔsi yāa nin s̄amburu u koo ko.

²⁰ Bu ku raa du mi, bu ka s̄a yee ten dendi yānu kpuro m̄eri kpa ne, Yinni Gusunɔ n ku ra bu go.

Ḡes̄onin bwese keran

s̄amburu

²¹ Yinni Gusunɔ u M̄owisi s̄ɔwa u nee,

²² a Ḡes̄onin bwese keran t̄ambu gario yenu ka yenu.

²³ Kaa bu gariwa saa be ba w̄ɔ t̄ena m̄n di sere n ka girari be ba m̄ w̄ɔ weeraakuro, be ba koo kp̄i bu gesi s̄a yee ten s̄amburu ko.

²⁴ Wee s̄ambu te Ḡes̄onin bweseru ta koo ko.

²⁵ Ta ko n da kuu ten beka s̄obewa ka ten ɔni damgii yi ba ra wukiri wallo ka sere ten k̄nn̄n beku kare te,

²⁶ ka ten yaaran beka ka yen k̄nn̄n beku kareru ka ten w̄e ka ten s̄am yāa ni nu tie. Ye kpuron s̄ambura ba koo ko.

²⁷ Ḡes̄onin bweseru t̄a n s̄amburu m̄, Aroni ka win biba ba koo tu n̄ni doke, beya ba koo tu s̄ ȳe ta koo ko.

²⁸ S̄ma ye kpurowa Ḡes̄onin bweseru ta koo ko. Itamaa, yāku kowo, Aronin biiwa u koo bu kpara.

M̄erarin bwese keran s̄amburu

²⁹ Yinni Gusunɔ u maa M̄owisi s̄ɔwa u nee, a M̄erarin bwese keran t̄ambu gario yenu ka yenu.

³⁰ Kaa ben t̄n dur̄bu gariwa saa be ba w̄ɔ t̄ena m̄n di n ka da be ba m̄ w̄ɔ weeraakuro, be ba koo kp̄i bu gesi kuu ten s̄amburu ko.

³¹ Wee s̄ambu te ba koo bu n̄mu b̄eria. Beya ba ko n da kuu ten d̄a b̄esi s̄obe ka ten d̄a p̄ɔsi ka ten gbereba ka ten ȳratii,

³² ka maa ten yaaran kara dānu ka ten yōratii ka ten kurumba ka ten wēε ka sere ten dendi yāa ni nu tie. Ba koo baawure wēwa ye u koo sōbe.

³³ Soma yeniwa Mērarin bwese kera ya ko n da ko kuu te sō. Itamaa yāku kowo Aronin biiwa u koo bu nōni doke.

Ba Lefiba gara be ba koo kpī

bu kuu ten sōmburu ko

³⁴⁻⁴⁹ Mōwisi ka Aroni ka Isireliban yenu yērobu ba Lefiban bwese keri yinin tōmbu gara, yiya, Kehati ka Gēsōni ka Mērari. Ba bu garawa yenu ka yenu saa be ba wōō tēna mōn di sere n ka da be ba mō wōō weerakuru, be ba koo kpī bu sōmburu ko kuu te sō gesi nge mē Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa.

Be ba gara Kehatin bweseru sō, ben geera kuawa tōmbu nōrōbun suba yiru ka nata ka wunōbu ka weerakuru (2.750).

Gēsōnin bweseru sō maa, ben geera kuawa tōmbu nōrōbun suba yiru ka nata ka tēna (2.630).

Mērarin bweseru sō, ben geera maa kua tōmbu nōrōbun suba ita ka goobu (3.200). Ma Lefiba kpuron geera kua tōmbu nōrōbun suba nōōba ita ka nēra wunōbu ka wēne (8.580).

Ba ben baawure sōwa ye u koo ko ka ye u koo sōbe nge mē Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa.

Be ba koo yara sansanin di

5

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nēε,

² a Isireliba sōwō a nēε, bu bu yarō sansanin di, be ba disi mō gōnan bara disiginun sō, n kun mē kentun sō, n kun mē goru garun sō.

³ Yēro u sāawa tōn kurō? I ko i nūn yarawa kpa u ku raa sansani ye disi doke, yēn suunu sō nē, Yinni Gusunō na wāa.

⁴ Ma Isireliba ba Yinni Gusunōn wooda ye mem nōwa. Ma ba tōmbu kpuro yara be ba disi mō mi, nge mē Yinni Gusunō u gerua.

Torarun sōmbu

⁵ Yinni Gusunō u maa kpan Mōwisi sōwa u nēε,

⁶ a Isireliba sōwō a nēε, tōn kurōwa? Aa, tōn durōwa? U n win winsim tora, Yinni Gusunōwa u tora.

⁷ Yēro u koo win tora te tuuba kowa kpa u gāa nūn sō u tora mi wesia, kpa u yen bōnu nōōbun tia sosi.

⁸ Wi ba koo gāa ni wesia, ù kun wāa ma uñ maa goo mō wi ba koo nu wē, Yinni Gusunōwa ba koo nu wē, kpa nu ko yāku kowoginu. U koo maa yāa kineru wē te ba koo ka nūn win torarun yākuru kua.

⁹ Yākuru baatere tēn sukum ba wīa nenem Yinni Gusunōn sō, ta ko n sāawa yāku kowogiru.

¹⁰ Kpuro ye ba wē Yinni Gusunōn sō, ya kuawa yāku kowogia. U koo kpī u ye yi nenem win tiin sō.

Tōn kurō wi ba tamaa

u sakararu kua

¹¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nēε,

¹² a Isireliba kpuro sōwō a nēε, tōn kurō goo ù n naane sarirun kookoosu mō,

13 ma win durɔ u tamaa durɔ goo u ka nùn kpuna, baa mɛ ganu sari ni nu nùn sɔ̄simɔ ma u ka goo kpuna, mɛya un̄ maa seedagii goo mɔ wi u nùn wa u ye mɔ, durɔ win tii un̄ maa ka nùn ye mwɛ,

14 sɔ̄rɔkudo un̄ ye kue, adama ka mɛ, nisinun sɔ̄, un̄ nùn naanɛ s̄aa, ma u tamaa u sakararu kuawa kam kam,

15 baa ñ n meren na, durɔ wi, u koo ka win kurɔ wi dawɔ yāku kowon mi ka ɔ̄sun som kilo ita. Un̄ gum dokemɔ som mɛ sɔ̄. Mɛya un̄ maa turare s̄ndimɔ mɛn wollo. Domi ta s̄awa yākuuru te ta nisinu yaayamɔ.

16 Saa ye sɔ̄, yāku kowo u koo ka nùn dawɔ s̄aa yerɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ,

17 u ȳrasia, kpa u doma nim sua wekerun di te ba kua ka s̄andu, kpa u tua s̄oka s̄aa yerun temɔ u ka nim mɛ burina.

18 U koo de kurɔ wi, u ȳra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ kpa u nùn win yasa pota, kpa u k̄ɛ te s̄andi kurɔ win nɔ̄maa. Saa ye sɔ̄, yāku kowon tii u ko n nim sosuram̄ neni mɛ mu ka b̄ri naamɔ,

19 kpa u kurɔ wi b̄rusia u nɛɛ, saa ye a w̄a wunen durɔn yenuɔ, tɔn durɔ goo ù kun ka nun kpunɛ, ma añ tii disí doke, Gusunɔ u ku de a b̄ri wa yi nim mɛ, mu koo ka na.

20 Adama ma a ka durɔ goo kpuna, a tii disí kua,

21 Yinni Gusunɔ u nun s̄ɛyasia, kpa u nun w̄roru kp̄ɛ kpa wunen nukuru tu m̄si sere ba n da nun sie b̄ n t̄mbu b̄rusimɔ.

22 Gusunɔ u de nim mɛ mu ka b̄ri naamɔ mi, mu du wunen nukurɔ kpa wunen nuku te, tu m̄si, kpa wunen marutuu gu gbera. Saa ye sɔ̄ra, kurɔ wi, u koo gere u nɛɛ, ami!

23 Yāku kowo u koo b̄ri yi yorewa tireru sɔ̄ kpa u yi tea ka nim sosuram̄ mɛ,

24 mɛ mu ka b̄ri naamɔ kpa u mu kurɔ wi n̄rusia, kpa nim mɛ, mu du win nukurɔ mu nùn k̄sa kua.

25 Yen biru yāku kowo u koo nisinun k̄ɛ te mwa kurɔ win nɔ̄man di kpa u tu s̄ɔ̄si beri berika, kpa u ka sere tu da yāku yerɔ.

26 Yen biru u koo k̄ɛ ten som n̄m kure teeru sua kpa u mu d̄ɔ̄ m̄ni yāku yerɔ kpa Yinni Gusunɔ u kurɔ wi yaaya. Yen biru kpa u kurɔ wi nim sosuram̄ mɛ n̄rusia.

27 U n kurɔ wi nim mɛ n̄rusia ma u disí mɔ, u kua naanɛ sarirugii win durɔn mi, nim mɛ, mu koo ka nùn b̄ri naawa, kpa mu nùn k̄sa kua, win nukuru tu m̄si kpa win marutuu gu gbera, kpa ba n da nùn sie b̄ n t̄mbu b̄rusimɔ.

28 Adama ù kun disí mɔ, u tii n̄nua dee dee, ba koo nùn garisiwa taare sarirugii. Saa ye sɔ̄, u koo hibu wa u ma.

29 Yeniwa ya s̄a kurɔ ka durɔn nisinun wooda. Kurɔ ù n win durɔ n̄ni w̄kua u sakararu kua,

30 ñ kun mɛ durɔn nisinu n̄ n seewa, ù n win kurɔ taare weesugia w̄ɛmɔ, yāku kowo u koo ka nùn dawɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, kpa u ko mam mam ye wooda ye, ya gerua.

31 Durɔ u ko n s̄a taare sarirugii. Adama kurɔ ù n tora u koo ten are wa.

Be ba tii Yinni Gusunɔ w̄

6

1 Yinni Gusunɔ u M̄wisi s̄ɔ̄wa u nɛɛ,

2 a Isireliba s̄ɔ̄wɔ a nɛɛ, goo ù n tii wuna n̄nɛm u ka tii Yinni Gusunɔ w̄ɛ,

3 ȳɛro un̄ koo tam gam nɔ, baa mɛ ba kua ka resɛm. Un̄ maa resɛm beka ñ kun mɛ gbeba dimɔ.

⁴ Saa ye u tii Gusunɔ wɛ mi, un̄ gāanu dimɔ ye ba kua ka resɛm.

⁵ Un̄ maa win seri kɔnimɔ sere win tii wɛɛbun tɔɔ te, tu ka yibu. U koo win seri deriwa yi n kpɛamɔ, kpa u n wāa Gusunɔn sɔ.

⁶ U ku raa maa susi goru garun bɔkuɔ u sere tu baba,

⁷ baa n̄ n win baan gorun na, n̄ kun mɛ win mɛrogiru, n̄ kun mɛ win wɔnɔ ka win mɔɔgiru, n̄ kun mɛ win sesugiru. Domi seri yi u sɔɔwa mi, yi sɔɔsimɔ ma u tii Gusunɔ wɛɛwa.

⁸ Win tii wɛɛbun saa ye sɔɔ, u ko n wāawa Yinni Gusunɔn sɔmburun sɔ.

⁹ Wi ka goo b̄a n wāa sannu ma yɛro u gu suaru sɔɔ, ma u disɔ duura, u koo win seri kɔniwa sɔɔ nɔɔba yiruse dɔma te u tii dɛɛrasiamɔ.

¹⁰ Sɔɔ nɔɔba itase, u koo ka yāku kowo kparukonu yiru naawa, n̄ kun mɛ, totoɛɛnu yiru, s̄a yerun kɔnnɔwɔ,

¹¹ kpa yāku kowo u gen teu go, u ka durɔ win torarun suuru bikia kpa u ka yiruse yāku d̄ɔ mwaararugiru ko. Yen biru kpa u n̄n dɛɛrasiabun wororu koosi. Yen tɔɔ te, u dɛɛrawa mi.

¹² Kpa u maa wure u tii Yinni Gusunɔ wɛ. Saa yera u koo yāa kinɛru wɔɔ tiagiru go u ka win toraru sɔmɛ. Adama tɔɔ gbilkīi ni u raa tii wɛ mi, nu kam kuawa mi.

¹³ Be ba tii Gusunɔ wɛn wooda wee. Goo ù n tii wuna nɛnɛm Yinni Gusunɔn sɔ, ma u yen t̄ru yibia te u bura ba koo ka n̄n dawa Yinni Gusunɔn s̄a yerun kɔnnɔwɔ.

¹⁴ Miya u koo ka win k̄ɛru na Yinni Gusunɔn mi. Niya yāa kinɛru wɔɔ tiagiru te tañ alebu mɔ, u ka yāku d̄ɔ mwaararugiru ko, ka maa yāa niru wɔɔ tiagiru te tañ alebu mɔ u ka torarun yākuru ko. Kpa u maa ka yāa kinɛru na te tañ alebu mɔ u ka siarabun yākuru ko.

¹⁵ U koo maa ka p̄ɛ na bireru sɔɔ ye bañ seeyatia doke, yen gɛɛ yi n kp̄a yèn som ba ka gum burina, yen gɛɛ yi kun maa kp̄a yi ba koo gum tɛɛni.

¹⁶ Yen biru kpa yāku kowo u ka k̄ɛ ni na Yinni Gusunɔn mi, kpa u torarun yākunu ko ka sere yāku d̄ɔ mwaararuginu.

¹⁷ Kpa u maa siarabun yākunu ko ka yāa kinɛ te, ka p̄ɛ ye ya wāa bire te sɔɔ, ye bañ seeyatia doke, ka som mɛ, ka tam mɛ.

¹⁸ Saa ye sɔɔ, wi u tii wɛ mi, u koo win seri yi kɔniwa Yinni Gusunɔn s̄a yerun kɔnnɔwɔ, kpa u yi kp̄ɛ mi ba siarabun yākurun d̄ɔ s̄rua.

¹⁹ Yen biru yāku kowo u koo yāa kinɛ ten n̄mu sua te ba sawa mi, kpa u p̄ɛ ka kira teeru sua birerun di, kpa u ye kpuro s̄andi durɔ win n̄mu wi ba kɔna mi.

²⁰ Yen biru yāku kowo u koo ye Yinni Gusunɔ s̄ɔsi, ka sere yaa yen guro gururu ka yen taa teeru sannu, kpa yu ko wi yāku kowogia. Woro nini kpuron biruwa wi u tii Yinni Gusunɔ wɛ mi, u koo den kp̄i u tam nɔ.

²¹ Yera ya s̄a be ba tii wuna nɛnɛm Yinni Gusunɔn s̄n wooda. Yāku niya ba koo maa ko. B̄a n maa dam mɔ bu ka Yinni Gusunɔ k̄ɛnu ganu wɛ nini baasi, ba koo kp̄i bu ko. Adama baa n̄ n mɛren na, ba koo n̄n wɛwa ye ba n̄ɔ mwɛɛru kua nge mɛ yen wooda ya gerua.

Nge mɛ ba ko n da domaru ko

²² Yinni Gusunɔ u M̄owisi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

²³ a Aroni ka win bii t̄n durɔbu s̄ɔɔwɔ a nɛɛ, wee nge mɛ ba ko n da gere b̄a n Isireliba domaru kuammɛ.

²⁴ Ba ko n da nɛɛwa,

Yinni Gusunɔ u bɛɛ domaru kua, kpa u bɛɛ k̄ɔsu.

²⁵ Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ n̄nu geu mɛɛri

kpa u bεε durom kua.

²⁶ Gusunɔ u bεε mεεrima,

kpa u bεε bɔri yendu wε.

²⁷ Yāku kowo ù n nen yīsiru sokusina mε, sanam mε u Isireliba domaru kuammε, saa yera kon doma te mwa.

Kεε yi Isireliban

guro guroba wε sāa yerun sɔ

7

¹ Sanam mε Mɔwisi u Yinni Gusunɔn kuu te gira u kpa, u tu gum yēka, te ka ten dendi yānu kpuro, ta n ka sāa nenεm Yinni Gusunɔn sɔ. Ka yāku yee te ka ten dendi yānu ye kpurowa u gum yēka u wuna nenεm Yinni Gusunɔn sɔ.

² Yera Isireliban bwese kera baayeren guro guro be ba raa tumbu gara mi, ba susima.

³ Ben baawure u ka win kēru na. Kεε niya nεε wɔkura yiru ka kεke nɔɔba tia ye nεε gawe. Ba kεke yi wukiritii kua. Wirugibu yiruwa ba menna ba kεke tia kasu ba wε. Ma ben baawure u naa tia wε. Ma ba ka ye na Yinni Gusunɔn sāa yera.

⁴ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nεε,

⁵ a ye kpuro mɔɔ nen kuu ten sɔmburun sɔ, kpa a ye Lefiba bɔnu kua nge mε ben baawuren sɔmbura sāa yu ka nūn somi.

⁶ Ma Mɔwisi u kεke be ka nεε yi mwa ma u yi Lefiba wε.

⁷ U Gεεsɔnin bwese kera kεke yiru wε ka nεε nne ben sɔmburun sɔ.

⁸ U Mεrarin bwese kera kεke nne wε ka nεε nɔɔba ita, ben sɔmburun sɔ. N deema Itamaa yāku kowo Aronin biiwa u bu kpare.

⁹ Uñ Kehatiba yen gaa wε. Domi sāa yerun dendi yānun tiwa be, ba ra sue ben sena.

Kεε ni ba kua sanam mε

ba yāku yeru wukiamɔ

¹⁰ Dɔma te ba yāku yee te gum yēka ta n ka sāa nenεm Yinni Gusunɔn sɔ, Isireliban bwese kεrin wirugibu ba ka ben kēnu na yāku yee ten wuswaaɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nεε, a de Isireliban guro guro be, bu na tia tia, ben baawure u n win kēru mɔ u ka tu sɔɔsi yāku yee ten sɔ, ben baawure u n win tōru mɔ.

¹²⁻⁸³ Wee nge mε ba ka kεε ni naasina.

Tɔɔ gbiikuru Nasoni, Aminadabun bii, Yudan bweseru sɔɔ, wiya u ka wigiru na.

Tōru yiruse Netanēli, Suarin bii, Isakarin bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru itase Eliabu, Helonin bii, Sabulonin bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru nnεse Elisuri, Sedeurin bii, Rubenin bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru nɔɔbuse Selumieli, Surisadain bii, Simεon bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru nɔɔba tiase Eliasafu, Dewelin bii, Gadin bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru nɔɔba yiruse Elisama, Amihudun bii, Efaraimun bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru nɔɔba itase Gamulieli, Pedasurin bii, Manasen bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

Tōru nɔɔba nnεse Abidani, Gideonin bii, Bεnyamεen bweseru sɔɔ, u maa ka wigiru na.

⁴ Ba dabu ge kuawa ka wura b̄ori tia saa gen w̄ollun di sere n ka da tem̄o, ka sere bura ni ba gu kua. M̄owisi u dera ba gu kuawa nge me Yinni Gusun̄o u n̄un s̄osi.

Ba Lefiba wuna nenem

Yinni Gusun̄an s̄amburun s̄o

⁵ Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄owa u nee,

⁶ a Lefiba wun̄o Isireliban suunu s̄on di kpa a bu deerasia.

⁷ Wee nge me kaa ko a ka bu deerasia. Kaa bu nim ȳekawa me mu koo ben toran̄u wukiri. Kpa a de bu ben wasin sansu k̄oni. Kpa bu ben ȳanu tea kpa bu tii deerasia.

⁸ Yen biru ba koo ket̄e kin̄e kp̄embu sua ka som me ba ka gum burina ka ket̄e kin̄e kp̄embu gagu bu ka torarun ȳakuru ko.

⁹ Kpa a Isireliba kpuro m̄enna kuu ten k̄onn̄ow̄o, kpa a de Lefiba bu susima

¹⁰ ne, Yinni Gusun̄an wuswaāo, kpa Isireliba bu ben n̄oma s̄ondi Lefi ben wiru w̄oll̄o.

¹¹ Kpa Aroni u Lefi be s̄osi beri berika ne, Yinni Gusun̄an wuswaāo nge ȳakuru te Isireliba ba ka na. Saa ye s̄o, ba bu wunawa mi nenem nen s̄amburun s̄o.

¹² Lefiba ba koo maa ben n̄oma s̄ondi ket̄e kin̄e nin wiru w̄oll̄o. Yen biru kpa Aroni u teeru go ben torarun suurun s̄o kpa u ka teeru ȳaku d̄o m̄waararugiru ko u sere bu deerasiabun woronu koosi.

¹³ Kaa de Lefiba kpuro bu se bu ȳora Aroni ka win bibun wuswaāo, kpa a bu s̄osi beri berika nge ȳakuru ne, Yinni Gusun̄an wuswaāo.

¹⁴ Kaa Lefiba wunawa nenem Isireliban suunu s̄on di, kpa ba n w̄a nen s̄amburun s̄o.

¹⁵ Yeniban biru ba koo s̄amburu ko nen s̄a yer̄o. Kaa bu deerasiawa kpa a bu s̄osi beri berika nge ȳakuru.

¹⁶ Domi ba man bu w̄ewa mam mam ba kua Isireliban bii gbiikobu kpuron k̄osire.

¹⁷ Ben bii gbiikobu kpuro ba s̄awa negibu saa t̄ambun bii gbiikobun di n ka da yaa sabenun bin̄o. Na bu wunawa nenem ba kua negibu, saa min di na bii gbiikobu go Egibitīo.

¹⁸ Na Lefiba mwa Isireliban bii gbiikobun ayero.

¹⁹ Na bu wunawa na Aroni ka win bibu w̄e, bu ka s̄amburu ko Isireliban s̄o s̄a yer̄o, kpa ba n s̄a nge ȳakuru te Isireliba ba w̄e ben toranun s̄o. Saa ye s̄o, Isireli be, bañ susim̄o nen kuu ten b̄oku n sere bu go.

²⁰ M̄owisi ka Aroni ka Isireliba kpuro ba kua mam mam ye Yinni Gusun̄o u gerua Lefiban s̄o.

²¹ Lefiba ba tii deerasia ba ben ȳanu tea, ma Aroni u bu s̄osi beri berika nge ȳakuru. Ma u bu torarun suuru ka deerasiabun woronu koosi.

²² Yen biruwa Lefi be, ba na Yinni Gusun̄an kuu ten mi, ba ben s̄amburu torua Aroni ka win bibun n̄oni biru, nge me Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄owa u ko ben s̄o.

²³ Yinni Gusun̄o u maa M̄owisi s̄owa u nee,

²⁴ Lefi be ba w̄o yenda n̄o bu m̄o ka be ba kere me, beya ba koo s̄amburu ko nen kuu te s̄o.

²⁵ Be ba w̄o weer̄akuru tura, ba koo yariwa ben s̄amburun di mam mam. Bañ maa man s̄amburu kuamme.

²⁶ Ba ko n da ben Lefisibu somi b̄a n s̄amburu m̄o. Adama ben tii bañ ko n maa s̄amburu m̄o mi. Nge meya kaa Lefiba kua ben s̄amburun swaa s̄o.

*Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru***9**

¹ Ye Isireliba ba yarima Egibitin di yen wɔɔ yirusen suru gbiikoo sɔɔ, yera Yinni Gusunɔ u ka Mɔwisi gari kua Sinain gbaburo.

² U nɛɛ, Isireliba ba ko n da Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru diwa saa ye na yi sɔɔ.

³ Yera suru winin sɔɔ wɔkura nnɛsen yoka, sanam mɛ sɔɔ dua. Ba koo tu diwa nge mɛ ten wooda ya gerua.

⁴ Ma Mɔwisi u Isireliba sɔɔwa nge mɛ ba koo ka Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di.

⁵ Ma ba tɔɔ te di suru gbiikoon sɔɔ wɔkura nnɛse yen yoka sanam mɛ sɔɔ dua, Sinain gbaburu mi, nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa bu ko.

⁶ Yen dɔma te, tɔmbu gaba wɔa be ba disu mɔ gorun sɔ. Baɲ kpɔa ba tɔɔ baka te di. Ma ba da ba Mɔwisi ka Aroni deema.

⁷ Ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, wee sa disu mɔ gorun sɔ. Yen sɔ, kaa sun yinari su ka bɛɛn yɔkuru na Yinni Gusunɔn wuswaaɔ tɔɔ te sɔɔ, nge Isireli be ba tie?

⁸ Ma Mɔwisi u nɛɛ, i yɔro n bikia ye Yinni Gusunɔ u koo man sɔ bɛɛn sɔ.

⁹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ,

¹⁰ ben goo ñ kun mɛ ben bibun bweseru sɔɔ, goo ù n disu mɔ gorun sɔ, ñ kun mɛ u wuu da, ka mɛ, u koo Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru diwa nɛn sɔ.

¹¹ Adama ba koo tu diwa suru yirusen sɔɔ wɔkura nnɛsen yoka sanam mɛ sɔɔ dua. Kpa bu ten yaa tem ka pɛɛ ye baɲ seeyatia doke ka maa kpɛɛ wuru si su sosu.

¹² Bu ku yen gaa deri sere sisiru bururu. Baɲ maa yen kukunu kɔramɔ. Bu de bu yen wooda mɛm nɔɔwa mam mam.

¹³ Goo ù n dɛɛre ma uñ wuu de, ma u ka sere yina u Gɔɔ sararibun tɔɔ baka te di, ba koo yɔro yarawa Isireliban sansanin di, yɛn sɔ u yina u ka win yɔkuru na ten saa sɔɔ. Yɔro u koo win tora ten are mwawa.

¹⁴ Sɔɔ goo ù n wɔa bɛɛn suunu sɔɔ, u tɔɔ baka te dimɔ, u koo tu diwa nge mɛ na ten wooda yi. Bɛɛ ka sabu, wooda tia yera na bɛɛ wɛɛmɔ.

*Guru wii wuroru ta Yinni**Gusunɔn kuu te wukiri*

¹⁵ Dɔma te Mɔwisi u Yinni Gusunɔn kuu te gira u kpa, guru wii wurora ta tu wukiri saa yoka yen di n ka girari bururɔ. Ma ta yam bururasie nge dɔɔ kuu ten wɔɔ.

¹⁶ Nge mɛya ta tu wukiri saa dɔma ten di. Wɔkuru kpa ta n yam buriri.

¹⁷ Guru wii wuro te, tɔ n seewa Yinni Gusunɔn kuu ten wɔɔllun di, Isireliba ba ra kuu te wukewa bu doona. Kpa bu maa yɔra mi guru wii wuro te, ta yɔra.

¹⁸ Nge mɛya ba ra ka Yinni Gusunɔn gere tubu ù n kɔ bu kuu te gira, ñ kun mɛ, ù n kɔ bu tu wuka. Guru wii wuro te, tɔ n wɔa kuu ten wɔɔɔ, ba ku ra doone min di.

¹⁹ Tɔ n yɔra kuu ten wɔɔɔ n ka tɛ, Isireliba ba ra Yinni Gusunɔn wooda mɛm nɔɔwɛwa, ba ku ra doone min di.

²⁰ Tɔ n yɔra saa fiiko, miya ba ra ben sansani gire saa fiiko. Yen biru kpa bu se bu doona Yinni Gusunɔ ù n nɛɛ, bu se bu doona.

²¹ Gasɔ guru wii wuro te, ta ra yɔre yam tem, saa yokan di sere ka bururɔ, ñ kun mɛ sɔɔ teeru ka wɔku teeru. Adama tɔ n seewa, Isireliba ba ra sewa bu swaa wɔri.

²² Adama tɔ n yɔra kuu ten wɔɔɔ sɔɔ yiru ñ kun mɛ suru tia ñ kun mɛ wɔɔ tia Isireliba ba ku ra kuu te wuke, ma n kun mɔ ba guru wii wuro te wa ta seewa.

²³ Ba ku ra se, ba ku ra maa sine, ma n kun mɔ Yinni Gusunɔ u bu wooda wɛ. Ba ra win wooda swɔiwa nge mɛ u Mɔwisi sɔɔwa u ko.

Kɔbi yiru

yi ba kua ka sii geesu

10

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

² a de bu kɔbi yiru seku ka sii geesu yi ba ko n da so bu ka tɔmbu mɛnna kpa bu bu sɔ bu seewo bu doona sansanin di.

³ Bɔ n kɔbi yiru ye so sannu, tɔmbu kpurowa ba koo mɛnna wunɛn mi, Yinni Gusunɔn kuu ten wuswaaɔ.

⁴ Adama bɔ n yin tia so, Isireliban wirugibu ka ben yenu yɛroba ba koo mɛnna wunɛn mi.

⁵ Bɔ n kɔba so ba kuuki koosi, be ba ben sansani gire Yinni Gusunɔn kuu ten sɔɔ yari yeru gia, bera ba koo gbi bu doona.

⁶ Bɔ n maa wure ba so ba kuuki koosi, be ba ben sansani gire sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia kpa be, bu maa doona.

⁷ Adama bɔ n kɔ bu tɔmbu kpuro mɛnna, ba koo kɔba sowa ba kun kuuki kue.

⁸ Aroni ka win bibu, be, be ba sɔa yaku kowobu, be tɔnawa ba ko n da kɔbi yi so. Yeni ya ko n sɔawa wooda sere ka ben bibun bweserɔ.

⁹ I n dua bɛɛn tem sɔɔ, i tabu mɔ ka bɛɛn yiberɛba i ko i kɔbi yi sowa i n kuuki koosimɔ kpa ne, Yinni Gusunɔ n ka bɛɛ yaaya n bɛɛ wɔra yiberɛ ben nɔman di.

¹⁰ I n yaku dɔɔ mwaararuginu mɔ, n kun mɛ siarabun yakunu tɔɔ bakaru sɔɔ, n kun mɛ tɔɔ ni i ra di surun tɔɔ gbiikuru sɔɔ, n kun mɛ nuku doɔn saa gaa sɔɔ, i ko i n da kɔbi sowa. Nge meya kon ka bɛɛ yaaya. Nɛna Gusunɔ bɛɛn Yinni.

ISIRELIBAN SANUM SAA SINAIN DI N KA DA MɔABUN TEM Nɔɔ BURA YERO

Isireliba ba swaa wɔri

¹¹ Ye Isireliba ba yarima saa Egibitin di, yen wɔɔ yirusen suru yirusen sɔɔ yɛnduse sɔɔra, guru wii wurora seewa Yinni Gusunɔn kuu ten wɔllun di.

¹² Ma Isireliba ba seewa Sinain gbaburun di ba swaa wɔri nge mɛ ba wooda yi bu ka swiina. Ma guru wii wuro te, ta da ta yɔra Paraniɔ.

¹³ Dɔma te, ben see gbiikiba ba seewa mi, sanam mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa bu da.

¹⁴⁻¹⁶ Yudaban tabu kowo wuura ta gbia ta swaa wɔri ba ben gidi bɔra neni. Be ba maa wɔa wuu te sɔɔ, beya Isakariba ka Sabuloniba. Nasoni, Aminadabun biiwa u sɔa Yudaban tabu sunɔ. Isakariban tabu sunɔwa maa Netanɛli, Suarin bii. Sabuloniban tabu sunɔwa maa Eliabu, Helonin bii.

¹⁷ Ba Yinni Gusunɔn kuu te kurua. Ma Geɛsoniba ka Merariba be ba sɔa Lefin bweseru ba ten yɔnu sua ba ka swaa wɔri ba Yudaban tabu wuu te swii.

¹⁸⁻²⁰ Yen biruwa Rubɛnin bwese kɛra ka yen tabu kowo wuuru, ba Lefi be swii. Be ba maa wɔa tabu wuu te sɔɔ, bera Simeɔba ka Gadiba. Rubɛniban tabu sunɔn yisira Elisuri, Sedeurin bii. Simeɔban tabu sunɔn yisira Selumieli, Surisadaɛn bii. Gadiban tabu sunɔn yisira maa Eliasafu, Dewelin bii.

²¹ Yen biru Kehatibara ba swii be, be ba sɔarun dendi yɔnu sɔɔwa. Lefi be ba gbia ba koo kuu te girawa Kehatiba bu sere tunuma.

²²⁻²⁴ Kehatiban biru, Efaraimun bwese kɛra ya swii ka yen tabu kowo wuunu ba ben gidi bɔra gbiisie. Beya Manaseba ka Benyamɛba. Efaraimuban tabu sunɔn yisira Elisama, Amihudun bii. Manaseban tabu sunɔn yisira Gamulieli, Pedasurin bii. Benyamɛban tabu sunɔn yisira Abidani, Gideonin bii.

25-27 Yen biruwa Danun bwese kera ka yen tabu kowo wuunu ba bu swi ba ben gidi bora neni. Beya Aseeba ka Nefitaliba. Beya ba kua ton be kpuro kpuron biru kore. Danuban tabu sunan yisira Akiese, Amisadin bii. Aseeban tabu sunan yisira Pagieli, Okiranin bii. Nefitaliban tabu sunan yisira Ahira, Enanin bii.

28 Nge meya Isireliba ba swine ba ka swaa wari be ka ben tabu kowobu.

Mawisi u goo kasu

u ka bu swaa sadi

29 Mawisi u Hobabu win kuron sesu, Reweli Madianin bii sowa u nee, sa dawawa tem mi Yinni Gusun u sun noo mweeru kua u sun we. A na a ka sun da, kra su ka nun durom me bonu ko, me Yinni Gusun u be se Isireliba noo mweeru kua.

30 Hobabu u nun wisa u nee, naa ka be de doo. Kon dawa nen temo sere nen yenu.

31 Ma Mawisi u nun wisa u nee, a suuru koowo a ku sun deri. Domi a ghabu te ye mi sa waa mi. A de a sun gbiya.

32 A n sun swi sa ko ka nun durom me bonu ko, me Yinni Gusun u koo sun kua.

33 Ma Isireliba ba Yinni Gusun guu te deri ba sia sodo ita. Ma ba ka Yinni Gusun woodan kpakororu gbia bu ka yam kasu mi ba koo wera.

34 Guru wii wuro te, ta ra n wawa ben wallo sodo sodo ba n swaa wari.

35 Woodan kpakoro te, ta n seewa Mawisi u ra neewa, Yinni, a seewa a yora, kra a wunen yibera yarinasia. Kra be ba maa nun tusa bu duki wunen wuswaan di.

36 Ba n maa woodan kpakoro te yi, u ra neewa, Yinni Gusun, a wurama a n waa Isireli dabi dabi ten suunu sodo.

Yinni Gusun u dera doo u na

11

1 Sodo teeru Isireliba ba ka Yinni Gusun waki. Ye u nu nua, yaa nun dore. Ma u ka bu maru kua, u dera doo u na u ben sansanin bee tia mwa.

2 Yera Isireli be, ba Mawisi wuri koosi. Ma u Yinni Gusun kana. Ma sodo wi, u yora.

3 Ma ba yam mi yisuru ka Tabera, yen sodo sodo u yabura ben suunu sodo.

Isireliba

ba yaa kanamo bu tem

4 Sodo teeru ton tukobu be ba Isireliba swiima ben ghenubu seewa, ka sere maa Isireliban tii ba wakinu torua ba mo, wara u koo sun yaa we su tem.

5 Domi sa yaaye swee yi sa ra raa wa su tem faara ka gbesenu ka wiaru ka ayo ka alumasanu ka alumasanu ganu.

6 Wee te sa gberamo safi maa ganu waamo sa dimo ma n kun mo manna.

7 Manna ye, dia bim kpika ya ka weene.

8-9 Wokuru Gusun u ra dewa yu sarama ka kakoru kra sisiru bururu tambu bu yarima bu gura. Ba ra ye namwa, n kun me bu suni soru sodo. Kra bu ye swe wekeru. Ba ra maa ka ye kiraru ko. Manna ye, ya ra n numowa nge kira te ba sonwa.

10 Mawisi u nua ma Isireliba ba waki yenu ka yenu, bwese kera ka bwese kera. Ma Yinni Gusun maru seewa gem gem.

11 Yera Məwisi nukurə sankira, u Yinni Gusunə sɔɔwa u neɛ, mban sɔna aŋ ka man nɔnu geu meera. Mban sɔna a ka man nuki sankumə me, ye a ka man tɔn be nɔmu beria.

12 Nena na tɔn ben gura sua? Nena na bu mara? Mban sɔna a man sɔmɔ n bu bɔkio nge me bii mero u ra win bii bɔki, kpa n ka bu da sere mi a ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua.

13 Mana kon yaa wa n tɔn beni kpuro wɛ. Domi wee ba man wuri koosimɔ, ba mɔ, n bu yaa wɛɛyɔ bu tem.

14 Nɛ turo naŋ kpɛ n bu sɔbe. Domi sɔmu ni, nu bunu.

15 Na nun kanamɔ, à n ka man nɔnu geu meera, ye kaa ka man deri mesum, a man goowo. A ku de na n wāa nɔni swāaru sɔɔ.

16 Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u neɛ, a man Isireliban guro gurobu wata ka wɔku te ta sāa wirugibu mennama. A de bu na nen kuu ten mi ka wunɛ sannu.

17 Miya nen tii kon na n gari ko. Kon Hunde wi u wāa wunɛ sɔɔn dam sukum wuna n bu wɛ kpa bu wa bu nun somi a ka tɔn be kpara. Kpa ba kun sāa wunɛ turon sɔmunu.

18 Kaa Isireliba sɔ a neɛ, bu tii dɛɛrasio sian sɔ. Ba koo yaa tem domi na ben wɔkinu nua ni ba man koosimɔ. Ba mɔ, wara u koo bu yaa wɛ bu tem, domi sanam me ba wāa Egibitɔ ba ye kpuro mɔ. Adama tɛ ne, Yinni Gusunə kon bu yaa wɛ.

19 N n sɔɔ teeru tɔna ba koo ye tem, n kun me, sɔɔ yiru, n kun me, sɔɔ nɔɔbu, n kun me sɔɔ wɔkuru, n kun me, sɔɔ yendu.

20 Suru gira ba koo ye tem sere yu yari ben wɛrun di, yu bu tusi. Domi ba ne, Yinni Gusunə yina, ne wi na wāa ben suunu sɔɔ. Ba man wɔkisi ba mɔ, mban sɔna ba yara Egibitin di.

21 Məwisi u Yinni Gusunə wisa u neɛ, tɔn durɔbu nɔɔɔbun suba natawa (600.000) Isireliba ba sāa, bɛn suunu sɔɔ na wāa. Yera a neɛ, kaa bu yaa wɛ bu tem sere suru gira mam mam?

22 Domi wee, baa sà n bɛsɛn yāanu ka ketɛba kpuro go, n kun me su nim wɔkun swɛɛ kpuro mwɛɛri, ye kpuro yaŋ bu turi.

23 Yinni Gusunə u Məwisi wisa u neɛ, a tamaa ne nɔm kpiribugiiwa? Tɛ kaa wa ye na nun sɔɔwa yà kun koo kora.

Gusunə u win Hunde

Isireliban guro gurobu

wata ka wɔku te wɛ

24 Ma Məwisi u yara u da u Yinni Gusunə n gari yi tɔn be sɔɔwa. U Isireliban guro gurobu wata ka wɔkuru mennama. Ma u dera ba sina ba ka kuu te sikerena.

25 Yinni Gusunə u sarama guru wii wuroru sɔɔ. Ma u ka Məwisi gari kua. Ma u Hunde ye u Məwisi wɛn dam sukum sua u guro guro be wɛ. Ma guro guro be, ba sāaru wɔri nge Gusunə n sɔmɔbu, adama n n ka tɛ.

26 Ben yiru gabu Elidadi ka Medadi ba sina ben sansaniɔ, baŋ de Yinni Gusunə kuu ten mi. Adama ka me, Hunde u bu yɔɔwa. Ma ba maa sāaru mɔ sansani mi.

27 Yera aluwaasi goo u seewa u da u ye Məwisi sɔɔwa u neɛ, wee Elidadi ka Medadi ba sāaru mɔ nge Gusunə n sɔmɔbu bɛsɛn sansaniɔ.

28 Yera Yosue Nunin bii, wi u sāa Məwisi n sɔm kowo saa win aluwaasi piiburun di, u Məwisi sɔɔwa u neɛ, nen yinni, a bu yinari bu sāa te ko.

29 Məwisi u nɔn sɔɔwa u neɛ, a nisinu mɔwa nen sɔ? Gusunə u de win Hunde yu du Isireliba kpuro sɔɔ, kpa bu ko win sɔmɔbu.

³⁰ Yen biru Məwisi ka guro guro be, ba doona sansani yen min di.

Yinni Gusunə u Isireliba

kusunu wē bu tem

³¹ Yera Yinni Gusunə u woo seeya saa nim wōkun di. Ma woo ge, ga ka kusunu na nu teria sansani ye sɔɔ kpuro nge sɔɔ teerun sanum saka. Kusu ni, nu tem wukiriwa gɔm soonu yirun saka.

³² Tɔɔ te, ba kusunu gurawa sere ka wōkuro. Yen sisiru ba maa gura. Be ba gura fiiko, bera ba kilo nɔrɔm nɔrɔm suba dabinu gura. Ma ba kusu ni teria ba ka ben sansani sikerena.

³³ Sanam mɛ ba kusu ni nɔɔ kpɛɛ, yera Yinni Gusunən mɔru seewa ma u Isireliba nɔni swāa bakaru kpɛɛ.

³⁴ Ma ba yam mi yīsiru kā kɔdɛn sikiru. Domi miya ba bu sika be ba binɛ kua too yaa ye sɔɔ.

³⁵ Saa min diya Isireliba ba seewa ba da Haserɔtuɔ. Ma ba yōra mi.

Yinni Gusunə u dera

bara disigira Mariamu wɔri

12

¹ Məwisi u kurɔ goo sua wi u sāa Etiopigii. Yera Mariamu ka Aroni ba Məwisi wīimɔ.

² Ba nɛɛ, Məwisi tɔnan min diya Yinni Gusunə u ra ka Isireliba gari ko? Aawo! U ra maa ka bu gari ko saa bɛsɛn min di.

Yera Yinni Gusunə u gari yi nua.

³ N deema Məwisi u suuru mɔ too. Goo sari wi u nùn suuru kere handunia ye sɔɔ.

⁴ Ma Yinni Gusunə u Məwisi ka Aroni ka Mariamu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ kpuro i doo nɛn kuu bekurugirɔ.

Ma ba da mi.

⁵ Ma Yinni Gusunən tii u sarama guru wii wuro te sɔɔ, u na u yōra win kuu ten kɔnnɔwɔ. Ma u Aroni ka Mariamu soka. Ma be yiru ye, ba na.

⁶ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i nɛn gari swaa dakio. Nɛn sɔmɔ be ba wāa bɛɛn suunu sɔɔ, kāsiru sɔɔra na ra bu tii sɔɔsi, kpa n ka bu gari ko dosu sɔɔ.

⁷ Adama n n̄ mɛ na ra ka Məwisi nɛn sɔm kowo gari ko. Domi u sāawa naanɛgii nɛn tɔmbu sɔɔ.

⁸ Nɔɔ ka nɔɔwa na ra ka nùn gari ko, n n̄ maa mɔ kāsiru sɔɔ na ra nùn tii sɔɔsi. U ra man wawa sāa sāa nge mɛ na sāa. N n̄ mɛn na, mban sōna in̄ bɛrum kue i ka nɛn sɔm kowo Məwisi wīi.

⁹ Ma Yinni Gusunə u ka bu mɔru kua. Yen biru u doona.

¹⁰ Yera guru wii wuro te, ta doona. Ma Gusunə u dera bara disigira Mariamu wɔri u bau kpikisu yara nge wɛsu. Ma Aroni u Mariamu mɛɛra u deema bara disigira ta nùn mwa.

¹¹ Yera Aroni u Məwisi sɔɔwa u nɛɛ, a man suuru kuo. A ku de su bɛsɛn torarun are wa te sa kua nge gari bakasu.

¹² A ku de Mariamu u n sāa nge bii wi ba mara goru ma win wasin bee tia ya kɔsa.

¹³ Yera Məwisi u Yinni Gusunə nɔɔgiru sue u nɛɛ, a nùn bɛkio.

¹⁴ Ma Yinni Gusunə u nɛɛ, Mariamun tundo ù n nùn yāatam sie wuswaaɔ bañ koo nùn kɛnusi gina sɔɔ nɔɔba yiru sekurun sɔ? N n̄ mɛn na, bu nùn yaro sansanin di sɔɔ nɔɔba yiru, yen biru kpa bu ka nùn wurama yɛnuɔ.

¹⁵ Ma ba Mariamu yara sɔɔ nɔɔba yiru sansanin biruɔ. Adama Isireliba baɔ doone sere ye Mariamu u wurama.

¹⁶ Yeniban biru Isireliba ba seewa Haserɔtun di ba da ba sina Parandin gbaburɔ.

Mɔwisi u tɔmbu gɔra bu Kananin tem saria mɛeri

13

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a tɔmbu gɔsio bu ka Kananin tem saria mɛerim da, mɛ na bɛɛ Isireliba wɛɛmɔ. Bwese kɛra baayere sɔɔ, tɔn turowa kaa gosi u da. Yɛro u ko n sɔawa bwese kɛra yen wirugii turo.

³ Ma Mɔwisi u Yinni Gusunɔn gere wura. U tɔn be gɔsa u bu gɔra saa Parandin gbaburun di. Be u gɔsa mi, be kpuro ba sɔawa Isireliban wirugibu.

⁴ Ben yɛsa wee.

Rubenin bweseru sɔɔ, Samua, Sakurin bii.

⁵ Simɛɔn bweseru sɔɔ, Safati, Horin bii.

⁶ Yudan bweseru sɔɔ, Kalɛbu, Yɛfunɛn bii.

⁷ Isakaran bweseru sɔɔ, Yiguali, Yosefun bii.

⁸ Efaraimun bweseru sɔɔ, Osee, Nunin bii.

⁹ Bɛnyamɛɛn bweseru sɔɔ, Paati, Rafun bii.

¹⁰ Sabulonin bweseru sɔɔ, Gadieli, Sodin bii.

¹¹ Yosefun bweseru sɔɔ, be ba sɔa Manasen bwese kɛra, Gadi, Susin bii.

¹² Danun bweseru sɔɔ, Amieli, Gemalin bii.

¹³ Aseɛn bweseru sɔɔ, Seturi, Mikaelin bii.

¹⁴ Nɛfitalin bweseru sɔɔ, Nakabi, Fofusin bii.

¹⁵ Gadin bweseru sɔɔ, Geweli, Makin bii.

¹⁶ Tɔn be ba sia mi, beya Mɔwisi u gɔsa u gɔra bu ka tem mɛn saria mɛerim da. Ma u Osee Nunin bii yɛsiru kɔ, Yosue.

¹⁷ Mɔwisi u sere bu gɔri u bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo Kananin temɔ saa mɛn sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di kpa i ka da guunun bera gia.

¹⁸ Kpa i tem mɛn saria mɛeri kpa i wa mɛn tɔmbu bɔ n dam mɔ, bɔ kun maa dam mɔ, bɔ n dabi, bɔ kun maa dabi.

¹⁹ I ko i maa mɛeri tem mɛ, mɔ n gea sɔa, mɔ kun maa gea sɔa. Kpa i mɛeri mɛn wusu sɔ n gbɔranu mɔ, sɔ kun maa mɔ.

²⁰ Kpa i maa mɛeri mɔ n koo dɔanu ko, mɔ kun maa mɔ, mɔ n dɔnu mɔ, mɔ kun maa mɔ. I waruguru koowo. Kpa i ka mɛn dɔa marum wɔma.

N deema saa ye sɔɔra resɛm gbiikaa ya ra ye.

²¹ Yen biruwa tɔn be, ba seewa ba tem mɛn saria mɛerim da saa gbaburu te ba mɔ Sinin di n ka da Rehɔbuɔ, Hamatin swaɔɔ.

²² Ba dua tem mɛ sɔɔ saa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di ma ba ka da sere Heboroniɔ mi Ahimani ka Sesai ka Talimai, Anakin bibun bwesera wɔa. Heboroni ye, ya Egibitin wuu ge ba mɔ Soani tɔkuru kere ka wɔɔ nɔɔba yiru.

²³ Ma ba tunuma wɔwa ye ba mɔ Esikoliɔ. Miya ba resɛm kɔasa bura ka sere yen swaaruu. Ma ba ye sɔɔwa be yiru ba sɔarusie ka deka. Ba maa dɔa marum gam sua mɛ ba mɔ gerenadi ka figi.

²⁴ Ba wɔwa ye yɛsiru kɔ Esikoli, yɛn sɔ miya Isireliba ba resɛm swaaruu bura.

Mɔwisin gɔrobu ba gɔra tusia

²⁵ Sɔɔ weerun biru gɔro be, ba wurama.

²⁶ Ye ba tunuma, ba wura Kadɛsio, Parandin gbaburɔ, mi Mɔwisi ka Aroni ka Isireliba kpuro ba wɔa. Ma ba gerua ye ba wa kpuro.

²⁷ Ba nɛɛ, too, sa da tem mi a sun gɔra mi. Ka gem tem mɛ, mu tim ka bom kokumɔwa. Mɛn dāa marum gam wee sa ka na.

²⁸ Adama tɔn be ba wāa mi, ba dam mɔ. Ben wusu su kpā su maa gbāranu mɔ. Sa maa Anakin bibun bweseru wa mi, be ba ra n gunu.

²⁹ Ma Amalekiba ba wāa mɛn sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Ma Hetiba ka Yebusiba ka Amɔreba ba wāa guunun bera gia. Kananiba ba maa wāa nɔm wōku ge ba mɔ Mɛditeranɛn bɔkuɔ, ka sere Yuudenin daarun gooro.

³⁰ Yera tɔmba Mɔwisi wɔkisim seewa. Ma Kalebu u bu marisia u nɛɛ, su da su tem mɛ mwa mu ko bɛɛgim. Sa ko nasara wa.

³¹ Adama tɔn be ba ka nɔn tem mɛ mɛrim da mi, ba nɔn siki ba nɛɛ, saɔ kpɛ su ka tem mɛn tɔmbu sanna. Domi ba sun dam kere.

³² Ma ba seewa ba tem mɛ nanum sosi Isireliban wuswaaɔ. Ba nɛɛ, tem mi sa bɔsu mi, mu ra tɔmbu gowa be ba kī bu sina mi. Be sa wa mi kpuro ba gunuwa.

³³ Sa mam Anakin bibun bweseru wa mi, be ba sāa doogo bweseru. Ben wuswaaɔ sa sāawa nge twee. Mɛya ben tii ba koo sun garisi.

Isireliba ba yina

bu du Kananin temɔ

14

¹ Ye Isireliba ba gari yi nua ba kpa, yera ba nɔɔgiru sua ba swī wōku giriru.

² Ma ba Mɔwisi ka Aroni wɔkisim wɔri ba nɛɛ, mban sɔna saɔ daa yande gu Egibitiɔ, n̄ kun mɛ gbaburu mini.

³ Mban sɔna Yinni Gusunɔ u ka sun na tem mini bu sun go ka takobi kpa bɛsɛn kurɔbu ka bɛsɛn bibu bu ko yiberɛbagibu. N buram bo su wura Egibitiɔ.

⁴ Ma ba wesiana ba nɛɛ, su bɛsɛn tii kparo kua, kpa su wura Egibitiɔ.

⁵ Ye Mɔwisi ka Aroni ba nua mɛ, yera ba kibari ba wuswaa tem girari Isireliba kpuron wuswaaɔ.

⁶ Yera be sɔɔ, be ba tem mɛn saria mɛrim da mi, Yosue, Nunin bii ka Kalebu, Yefunen bii ba ben tiin yānu gɛɛka nuku sankiranun sɔ.

⁷ Ba gerua ba nɛɛ, tem mɛ sa mɛrim da mi, mu wā gem gem.

⁸ Tim ka boma mu kokumɔ mi. Gusunɔ ù n̄ ka sun nɔnu geu mɛera, u koo ka sun da mi, kpa u sun mu wɛ.

⁹ Yen sɔ, i ku nɔn seesi, kpa i ku tɔn ben bɛrum ko. Domi ba koo kowa nge bɛsɛn dīanu. Ben būnu kun bu kɔsumɔ. Adama Yinni Gusunɔ u ko n̄ ka sun wāa. I ku ben bɛrum ko.

¹⁰ Saa ye Isireliba ba gerunamɔ bu Kalebu ka Yosue kpenu kasuku, saa yera Yinni Gusunɔn yiiko ya sɔsira win kuu ten wɔllɔ Isireliba kpuron wuswaaɔ.

Mɔwisi u Isireliba

suuru kanammɛ Gusunɔn mi

¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, sere saa yerà Isireliba ba ko n̄ man gema. Sere saa yerà ba koo den man naanɛ ko, baa mɛ na maamaaki dabinu kua ben suunu sɔɔ.

¹² Kon bu baranu kpɛɛwa, kpa n̄ bu go. Adama wunɛ kon de wunen bweseru tu kpɛa tu dam ko n̄ kere Isireli be ba tie.

¹³ Yera Mɔwisi u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, wuna a Isireliba yarama Egibitin di ka wunen dam. Egibitigibu b̄a n̄ nua ye a Isireliba kua,

¹⁴ Ba koo ye Kananiba sɔ. N deema ben tii ba nua ma wuna a Isireliba kpare, a ra tii bu sɔsɔsi nɔni ka nɔni. Ba maa nua ma wuna a bu kɔsu. Domi a ra n̄ bu swaa gbiiye sɔɔ sɔɔ ka guru wii wuroru, wɔkuru kpa a n̄ wāa dɔɔ yara sɔɔ.

¹⁵ Wee tē, à n wunen tòn be kpeerasia nòn teeru, bwese tuku ni nu wunen gari nua, nu koo gere nu nēē,

¹⁶ wunē Yinni Gusunò aṅ dam mò a ka wunen tòn be kpara a ka da tem mi a bu nòò mwēeru kua. Yen sōna a na a bu go gbaburò.

¹⁷ Yen sō tē, na nun kanamò a de a wunen dam bakam sōsì nge mē a gerua a nēē,

¹⁸ a sāawa suuruḡii. Wunen durom mu kpā. A ra tumbu ben toranu suuru kue. A ku ra toro deri a kun nùn sēyasie. Mēya a ra baababan toranun mōru mwe ben bibun mi, sere ka ben sikadominò.

¹⁹ Yen sō, Yinni, a tòn be, ben toranu suuru kuo. A wunen wənwəndu yaayo. A yaayo nge mē a ra n bu suuru kuammē saa mìn di a bu yarima Egibitin dī.

²⁰ Ma Yinni Gusunò u nēē, kon bu suuru kua nge mē a kana.

²¹ Adama sere ka nēn wāaru ka sere maa nēn yiiko ye ya tem kpuro yiba,

²²⁻²³ Isireli be, baṅ duò tem mē sòò, bu sere mu wa, mē na bōrua na nēē, kon ben baababa wē. Domi ba nēn yiiko ye wa ka sòm maamaakigii ni na kua Egibitiò ka gbaburò. Ba maa nēn laakari mēera gbaburò nòn dabinu, ma baṅ nēn gere mēm nòwē, ba maṅ gema.

²⁴ Adama yèn sō Kalebu, nēn sòm kowo uḷ bwisika nge be, ma u nēn gere swīi mam mam, kon de u du tem mē sòò, mē u beram da kpa win bibun bweseru ta n mu mò.

²⁵ Adama Amalekiba ka Kananibara ba wāa tem mi, wəwa sòò. Yen sō, sia i gəsiro i da gbaburò nim wōku ge ba mò Naa yari gia.

Yinni Gusunò

u win tumbu sēyasia

²⁶ Yinni Gusunò u Məwisi ka Aroni sōwa u nēē,

²⁷ na nua Isireliba ba maṅ wəkisimò. Sere saa yerà ba koo maṅ wəkisim mari.

²⁸ I bu sōwò i nēē, sere ka nēn wāaru kon bu kuawa nge mē ba gerumò.

²⁹ Gbaburu miniwa ba koo della bu ḡbi, be, be ba gesi gara be ba wōò yəndu mò ka be ba kere mē, ba ka maṅ wəkisi.

³⁰ Ben ḡoo kun duò tem mi, mē na bēē nòò mwēeru kua, i ka sina, ma n kun mò Kalebu, Yefunen bii, ka Yosue, Nunin bii.

³¹ Adama ben bii be ba nēē, ba koo ko yiberēban yobu mi, beya kon de bu du tem mē sòò, kpa ba n wāa mi, mē be, ba ḡoburu wa mi,

³² kpa be, bu della gbaburu mini bu ḡbi.

³³ Ben bii be, ba koo sirena wōò weeru gbaburu mi, ben baababan mēm nòòbu sarirun sō sere bu ka ḡbisuku bu kpe.

³⁴ Nge mē ba kua sōò weeru ba ka tem mēn saria mēera, nge mēya kon maa de bu ko wōò weeru gbaburò ben toranun sō. Sōò wee ten tōò baatere ta ko n sāawa nge wōò tia. Saa ye sōra ba koo gia ma ḡa girina nà kun ka bu wāa.

³⁵ Nē, Yinni Gusunòwa na yeni gerua. Mēya kon bu kua domi ba maṅ seesi ben nuku kōsurun sō. Ba koo ḡbisukuwa gbaburu mi, kpa ben ḡonu nu kam ko mi.

³⁶ Be Məwisi u raa ḡsa ba ka tem mēn saria mēerim da, ye ba wurama ba wəki, ma ba tem mē nanum doke,

³⁷ beya Yinni Gusunò u so u go,

³⁸ ma n kun mò Yosue, Nunin bii ka Kalebu, Yefunen bii.

Isireliba ba maa tora

³⁹ Ma Məwisi u da u Yinni Gusunòn gari yi Isireliba kpuro sōwa. Ma ben nuki sankira gem gem.

⁴⁰ Ma ba seewa buru buru yellu ba yɔɔwa guuru wallo ba mɔ, Yinni, beɛ wee sa ko da mi a neɛ, su da mi. Sa torawa.

⁴¹ Yera Mɔwisi u neɛ, mban sɔna i Yinni Gusunɔn wooda sara kɔam. Ye i mɔ mi, yaɲ ka beɛ gam dɔɔ.

⁴² I ku da, domi Yinni Gusunɔ uɲ ka beɛ waa. I ku de beɛn yibereba bu beɛ kamia.

⁴³ Amalekiba ka Kananiba ba waa beɛn wuswaaɔ. Ba koo maa beɛ go ka takobi, domi i Yinni Gusunɔ biru kisi. Uɲ ko n maa waa ka beɛ.

⁴⁴ Ka me, ba da guuru wallo mi. Adama baɲ ka Yinni Gusunɔn woodan kɔkoro te de. Meya Mɔwisin tii kun maa ka bu de.

⁴⁵ Saa ye sɔɔra Amalekiba ka Kanani be ba waa guurun bera mi, ba na ba Isireliba wɔri. Ma ba bu go go ba ka da sere Hɔɔmaaɔ.

Som ka gum ka tam yākuru

15

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

² a Isireliba sɔɔwɔ a neɛ, i n dua tem mɛn nɔɔ mwɛɛru na beɛ kua sɔɔ, i ka sina,

³ ma i ne, Yinni Gusunɔ yaku dɔɔ mwaararugiru kuamme, n kun me nɔɔ mwɛɛrun yākuru, n kun me kɛru garu te i kua ka kiru, n kun me tɔɔ bakarun yākuru, i ko i tu kowa ka yāaru, n kun me ka kete, n kun me ka boo, kpa yaku ten nuburu tu man dore.

⁴ Wi u koo ka yaa saberu garu yākuru na, u koo som sɔndimawa kilo ita me ba burina ka gum ditiri tia ka bɔnu.

⁵ N n maa yāaru na ba ka yaku dɔɔ mwaararugiru mɔ, n kun me siarabun yākuru, ba koo tam ditiri tia ka bɔnu sɔndiwa te sɔɔ.

⁶ N n maa yāa kinerun na, ba ka yākuru mɔ, ba koo som sɔndimawa kilo nɔɔba tia, me ba burina ka gum ditiri yiru,

⁷ ka sere tam ditiri yiru. Bɔ n ye kpuro dɔɔ doke, yen nuburu ta koo man dore.

⁸ N n maa keten na, ba ka yaku dɔɔ mwaararugiru mɔ, n kun me siarabun yākuru, n kun me nɔɔ mwɛɛrun yākuru, n kun me yākuru garu,

⁹ ba koo som kilo nɔɔba nne me ba burina ka gum ditiri ita sɔndiwa yaa ye sɔɔ,

¹⁰ ka sere tam ditiri ita. Saa ye sɔɔ, bɔ n ye kpuro dɔɔ doke, yen nuburu ta koo man dore.

¹¹ Nge meya ba ko n da ko bɔ n ka kete yākuru mɔ, n kun me yāa kineru, n kun me yāa kpambu, n kun me boo kpambu.

¹² Yākuru baaterewa i ko i n da kue me, nge me ten wooda ya geru.

¹³ Isireli baawurewa u ko n da ko me, u n yākuru mɔ tɛn nubura koo man dore.

¹⁴ Sɔbu be ba waa saa fiiko, n kun me be ba te mi, bɔ n yākuru mɔ tɛn nubura koo ne, Yinni Gusunɔ dore, ba koo kowa nge me.

¹⁵ Wooda tia yera baawure u koo swii. Ya ko n maa waaawa sere ka beɛn bibun bweserɔ. Ne, Yinni Gusunɔ, naɲ beɛ Isireliba ka sɔbu wunanamɔ.

¹⁶ Wooda tia yera i ko i swii beɛ kpuro.

Dīa gbiikii ni ba koo din k̄ru

¹⁷ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

¹⁸ a Isireliba wooda yeni sɔɔwɔ a neɛ, sanam me i ko i du tem me sɔɔ, mi na ka beɛ dɔɔ,

¹⁹ ma i dīanu kua i ka di i ko i yen sukum suawa i man wɛ.

20 I ko i som buri kpa i man kiraru kua i ka na kpa i tu sōsi beri berika, nge me i ra ka been dāa gbiikinu ne i sōsi.

21 Nge meya i ko i ka man kira gbiikiru wē te i wōwa. Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommao.

Yāku ni ba koo ko

tora ni bañ yēn sō

22-23 Yinni Gusuno u maa Mōwisi sōwa u nee, tēwa? N kun me siawa? I n nen wooda gaa sara in ka baaru, ye na bee ka been bibun bweseru wē saa wunen min di,

24 ma goo kun tora te wa, beε kpurowa i ko i man yāku dōo mwaararugiru kua ka naa kinε kpambu tēn nubura koo man dore. Kpa i som ka tam me ba ra sōndi mi, doke ka sere maa boo kineru, tora ten suurun sō.

25 Yāku kowowa u koo Isireliba kpuro deerasiabun wororu koosi. Kpa be kpuro bu ben torarun suuru wa. Domi ba torawa bañ ka baaru, ma ba ka ben yāku dōo mwaararugiru na ka torarun yākuru ne, Yinni Gusunon wuswaa.

26 Kon bu ben tora te suuru kua ka maa sō be ba wāa ben suunu sō. Domi ba torawa bañ ka baaru.

27 N n maa tōn turon na u tora un ka baaru, u koo boo niu wōo tiaguu gowa win tora ten sō.

28 Yāku kowowa u koo nūn deerasiabun wororu kua. U n tu kua u kpa yēro u koo suuru wa.

29 Isireliba ka sōbu kpuro wooda tia yera ba ko n mō ben goo ù n tora un ka baaru.

30 Adama ben goo ù n yē ma torara u ka mò, u man torariwa. Ba koo nūn yarawa win tōmbun min di.

31 Domi u nen gari gema, ma u nen woodaba sara. Ba koo nūn yarawa win tōmbun min di kpa u win torarun are sōbe.

Goo u tōo wērarugirun

wooda sara

32 Sanam me Isireliba ba wāa gbaburo ba goo mwa u dāa guramō tōo wērarugiru sō.

33 Be ba nūn wa, ba ka nūn da Mōwisi ka Aronin mi ka Isireliba kpuron mi.

34 Ma ba nūn kenusi dirō gina, domi bañ yē ye ba koo nūn kua.

35 Yinni Gusuno u Mōwisi sōwa u nee, ba koo yēro yarawa sansanin di kpa bu nūn kpenu kasuku bu go.

36 Ma ba nūn yara sansanin di ba kpenu kasuka ba go, nge me Yinni Gusuno u Mōwisi sōwa.

Yabenun sari

37 Yinni Gusuno u Mōwisi sōwa u nee,

38 a Isireliba sōwō a nee, bu tii sari kuo yi n sāare ben yabenun swaa buaa kpa bu yi wēε gaaduragii sōre.

39 Bā n sari yi wa, yi sāare, ba koo nen woodaba yaaya bu ye mem nōwa. Saa ye, bañ maa ben tiin gōru kīru mò bu sere ko naane sarirugibu, bu da bu būnu gasiri.

40 Nge meya ba koo ka nen woodaba yaaya, kpa bu ka ye mem nōwa kpa ba n sāa nenem nen sō.

41 Nena na sāa Gusuno wi u bu yara Egibitin di na n ka sāa ben Yinni.

Kore u Mōwisi seesi

16

¹ Kore, Yiseharin bii, Kehatin debubu, Lefin bweseru sɔɔ, ka Datani ka Abiramu, Eliabun bibu ka Oni, Pelatin bii, Rubenin bweseru sɔɔ,
² be kpurowa ba Mɔwisi seesi, ka sere maa tɔmbu goobu ka weeraakuru (250) gabu be ba sɔa Isireliban wirugii be ba naane sɔa.

³ Yera ba menna ba Mɔwisi ka Aroni soka ba neɛ, ya den tura mɛ, beɛɛ Isireliba kpuro sa sɔawa be Gusunɔ u gɔsa. U maa wɔa beɛɛ kpuron suunu sɔɔ. Mban sɔna i tamaa i sun kere, beɛɛ, Gusunɔn tɔn be sa tie.

⁴ Sanam mɛ Mɔwisi u gari yi nua, yera u wuswaa tem girari.

⁵ U Kore ka win tɔn be sɔɔwa u neɛ, sia bururu, Yinni Gusunɔ u koo sun sɔɔsi wi u sɔa wigii ka wi u gɔsa. U koo maa de yɛro u nɔn susi.

⁶ Tɛ, wunɛ Kore ka wunɛgibu, i dɔɔ guratii suo.

⁷ Sia kpa i turare dɔɔ doke Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Sa ko wa wi u koo gɔsi u n sɔa wigii. An wa beɛ Lefin bibu i banda?

⁸ Mɔwisi u kpaɔm Kore sɔɔwa u neɛ, i swaa dakio beɛ Lefiba.

⁹ Ye Yinni Gusunɔ u beɛ gɔsa Isireliba sɔɔ, i ka win sɔmburu ko win kuru sɔɔ, kpa i n sɔa win tɔmbun sɔm kowobu, yaɲ beɛ tura?

¹⁰ U wura wunɛ Kore ka wunɛgibu i nɔn susi, yera i maa yaku kowobun sɔmburu ki?

¹¹ N n mɛn na, Yinni Gusunɔwa i seesimɔ. Domi wara ra n Aroni i n ka sere nɔn waki.

¹² Yera Mɔwisi u gɔra bu da bu Datani ka Abiramu, Eliabun bibu sokuma. Adama ba yina bu na.

¹³ Ba neɛ, wee Mɔwisi u dera sa tem deri mi tim ka bom mu kokumɔ, ma u ka sun na gbaburu mini u ka sun go. Yeni yaɲ nɔn tura? Yera u ki u maa sun dam dɔre?

¹⁴ Uɲ ka sun ne tem mi tim ka bom mu kokumɔ. Uɲ maa sun resem gbaanu wɛ. U tamaa u koo sun nɔni wɔkewa? U doo, saɲ wee.

¹⁵ Ma mɔru ya Mɔwisi mwa, u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u neɛ, a ku ben yakuru mwa. Naɲ bu keteku mwaarire. Naɲ maa ben goo kɔsa kuare.

Yinni Gusunɔ u Kore

ka wigibu kam koosia

¹⁶ Mɔwisi u maa Kore sɔɔwa u neɛ, wunɛ ka wunɛgibu i na sia Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, kpa Aroni u n wɔa mi.

¹⁷ Kpa beɛn baawure u win dɔɔ guratia sua u turare dɔɔ doke Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yi kpuro yi ko n sɔawa mi, goobu ka weeraakuru (250). Wunɛ ka maa Aroni i ko i n maa beɛgia neni.

¹⁸ Ma ben baawure u win dɔɔ guratia neni u dɔɔ doke. Ma ba turare doke. Ba da ba yɔra Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ ka Aroni ka sere maa Mɔwisi.

¹⁹ Ma Kore u Isireliba kpuro menna Mɔwisi ka Aronin sɔ, kurun kɔnnɔ mi. Yera Yinni Gusunɔn yikon girima ya sɔɔsira.

²⁰ Ma u Mɔwisi ka Aroni sɔɔwa u neɛ,

²¹ i doonɔ tɔn ben min di, domi kon bu gowa mi tɛn tɛ ge.

²² Ma Mɔwisi ka Aroni ba wuswaa tem girari ba neɛ, Gusunɔ wuna a hunde koni kpuro wɔaru wɛ. Tɔn turon torarun sɔna kaa tɔmbu kpuro go?

²³ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wisa u neɛ,

²⁴ a de tɔn be, bu se Kore ka Datani ka Abiramu bakun di bu da n toma.

²⁵ Mɔwisi u seewa ka Isireliban guro gurobu ba da ba Abiramu ka Datani deema.

²⁶ Saa yera u Isireliba sɔɔwa u neɛ, i tondo saa tɔn kɔso ben kunun di. I ku maa ben gāanu baba. I n maa yina i kua me, i ko i gbi ben tora nin sɔ.

²⁷ Ma tɔn be kpuro ba ka Kore ka Datani ka Abiramu tonda.

Ma Datani ka Abiramu ba yara ba wāa ben kunun kɔnnɔwɔ ka ben bibu ka ben kurɔbu ka ben debuminu.

²⁸ Ma Mɔwisi u neɛ, tɛ i ko i gia ma Gusunɔwa u man gɔsa n ka sɔma ye ko ye i waamɔ na mɔ. Nañ ye mɔ ka nen gɔru kīru.

²⁹ Tɔn be, bā n gu nge me tɔmbu kpuro ba ra gbi, n n̄ Yinni Gusunɔ u man gɔsa.

³⁰ Adama Yinni Gusunɔ ù n gāa nanumginu kua, u dera tem mu nɔɔ baara mu bu mwe ka ye ba mɔ kpuro, kpa bu da gɔribun wāa yerɔ, saa yera, i ko i gia ma tɔn be, ba Yinni Gusunɔ gemawa.

³¹ Sere Mɔwisi u ka gari gere u kpe, ma mi ba yɔ mi, mu besira.

³² Ma tem mu nɔɔ baara mu Kore ka win yenugibu ka ben arumani kpuro mwe, ka sere maa Datani ka Abiramu ka ben yenugibu, ka ben arumani kpuro.

³³ Ma ba dua gɔribun wāa yerɔ wasiru, ka sere ben ye ba mɔ kpuro. Ma tem me, mu bu wukiri. Nge meya ba ka doona Isireliban suunu sɔn di.

³⁴ Isireli be ba wāa mi, sanam me ba tɔn ben wuri nua, yera ba duki yakikira. Domi berum bu mwa, tem mu ku raa ben tii mwe.

³⁵ Ma dɔɔ yara ya na, ya tɔmbu goobu ka weeraku (250) te di, te ta turare dɔɔ dokemɔ mi.

Kore ka wigibun dɔɔ guratiin

gari

17

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

² a Eleasaa, Aroni yāku kowon bii sɔɔwɔ a neɛ, u tɔmbu goobu ka weeraku ten dɔɔ guratii yi wunɔ saa dɔɔn di. Domi yi sāawa Yinni Gusunɔgii. Adama u yin dɔɔ yɛɛ guro u ka da u yari n toma.

³ Kpa u de bu dɔɔ guratii yi so yi ko fere fere kpa bu ka yi yāku yeru wukiri. Domi Yinni Gusunɔwa ba ka yi turare dɔɔ dokea, kpa ye kpuro ya n sāa yaayatia Isireliban mi.

⁴ Ma yāku kowo Eleasaa u dɔɔ guratii yi ba kua ka sii gandu mi gura, ba ka yāku yerun wukiritii kua.

⁵ Ma ya kua yaayatia Isireliban sɔ ye ya bu sɔmɔ ma goo kun kpɛ u Yinni Gusunɔ turare dɔɔ dokea, ma n kun mɔ be ba sāa Aronin bibun bweseru. Wi u maa yina u kua me, ba koo yɛro kuawa nge me ba Kore ka wigibu kua. Domi meya Yinni Gusunɔ u Aroni sɔɔwa, saa win sɔm kowo Mɔwisin nɔɔn di.

Tɔmba Mɔwisi ka Aroni

taarɛ wɛ

⁶ Yera sisiru bururu Isireliba kpuro ba ka Mɔwisi ka Aroni waki ba mɔ, wee i dera Yinni Gusunɔn tɔmba gu.

⁷ Sanam me tɔn be kpuro ba mennamɔ bu ka Mɔwisi ka Aroni seesi, yera ba mɛera Yinni Gusunɔn kurun bera gia, ma ba wa guru wii wuroru ta tu wukiri. Ma Yinni Gusunɔn yiiko ya sɔsira.

⁸ Mɔwisi ka Aroni ba da kuu ten mi.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

¹⁰ i yario tɔn ben suunu sɔn di. Kon bu gowa nɔni kpaki teeru.

Ma Mɔwisi ka Aroni ba yiira ba wuswaa tem girari.

11 Məwisi u Aroni sɔɔwa u nɛɛ, a dɔɔ guratia ye suo, kpa a dɔɔ sua yāku yerun di a doke ye sɔɔ, kpa a turare doke mi, kpa a da tən ben mi gia fuuku a bu dɛɛrasiabun wororu koosi. Domi Yinni Gusunən mərəu ya seewa. Kɛsi kɛsi bararu ta torua.

12 Aroni u dɔɔ guratia ye sua nge mɛ Məwisi u gerua. U da tən ben mi. Ma u deema kɛsi kɛsi bararu ta torua tən ben suunu sɔɔ. Ma u turare dɔɔ doke, u bu dɛɛrasiabun wororu koosi.

13 Ma u yōra be ba gu ka be ba wasin baa sɔɔ. Ma bara te, ta yōra.

14 Tambu nərəbun suba wəkura nne ka nata ka wunəbuwa ba gu yen dōma te (14.700), be ba gu Koren torarun sɔ baasi.

15 Yen biru Aroni u gəsira u da Məwisin mi, Yinni Gusunən kuu ten kənnəwə. Ma bara te, ta yōra.

Aronin dɛka

16 Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u nɛɛ,

17 a Isireliba sɔɔwə a nɛɛ, ben bwese kɛra baayeren wirugii u ka dɛka tia na,

18 kpa a ben baawuren yīsiru yore win dɛka sɔɔ, kpa a Aronin yīsiru yore Lefin bwese kɛra dɛka sɔɔ. Domi bwese kɛra baayeren wirugii u ko n win dɛka mōwa.

19 Yen biru kpa a dɛki yi yi nən kuu bekurugirə, mi na ra ka bɛɛ yinne.

20 Wi na gəsa, win dɛka ya koo kpara. Saa yera kon Isireliba marisia wəki ni ba bɛɛ koosimə min sɔ.

21 Məwisi u Isireliba kpuro ye sɔɔwa. Ma bwese kɛra baayeren wirugii u dɛka tia wɛ. Ma yi kpuro yi kua dɛki wəkura yiru. Ma Aronin dɛka ya wāa begiin suunu sɔɔ.

22 Məwisi u ka dɛki yi da Yinni Gusunən wuswaaə kuu bekurugiru mi.

23 Bururu yam sāreru Məwisi u dua kuru mi, ma u deema Aronin dɛka ye ya sāa Lefiban dɛka, ya kpara ya wɛsu kua sere ya binu mara nu ye.

24 Ma Məwisi u dɛki yi gura Yinni Gusunən wuswaan di, u ka da Isireliba kpuron wuswaaə bu ka wa kpa ben baawure u win dɛka sua.

25 Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u nɛɛ, a ka Aronin dɛka wuro a yi woodan kpakoro ten wuswaaə, ya n ka sāa seeda Isireliban sɔ be ba man seesi. Nge mɛya baɪ maa ka man wəkimə n sere bu go.

26 Ma Məwisi u kua kpuro nge mɛ Yinni Gusunə u nən sɔɔwa.

Yāku kowobu

ka Lefiban səmburu

27 Yera Isireliba ba na ba Məwisi sɔɔwa ba nɛɛ, wee, sa gbimə sa dɔɔ.

28 Wi u gesi Yinni Gusunən kuu te susi, u ra gbiwa. Mɛya sa ko n gbimə sa n dɔɔ?

18

1 Yinni Gusunə u Aroni sɔɔwa u nɛɛ, wunɛ ka wunen bibun bweseru ka Lefiba kpurowa i ko i bɛɛn toranun are sɔbe i n tora Yinni Gusunən sāa yero. Adama wunɛ ka wunen bibun bweseru tənawa i ko bɛɛn toranun are sɔbe ni i kua yāku kobun səmburu sɔɔ.

2 I n da kuu bekurugii ten wuswaaə, mi woodan kpakoro te, ta wāa, a de wunen tundo bisibu Lefiba bu na bu ka bɛɛ somi, wunɛ ka wunen bibu.

3 Ba ko n da kowa ye a bu sɔɔwa kuu ten nɛnubu sɔɔ. Adama baɪ sārən dendi yānu ganu babamə, n̄ kun mɛ yāku yeruginu, kpa i ku ra ka gbin sɔ, wunɛ ka be.

4 Beya ba ko n da beε somi kpa ba n da kuu ten sɔmburu ko. Tɔn tuko goo kun susimɔ mi.

5 Beεn tii i ko n da sɔmburu kowa yāku yerɔ ka dii te ta deere gem gem mi. Nge meya nen mɔru kun maa ka seemɔ Isireliban sɔ.

6 Na beεn tundo bisibu Lefiba gɔsa Isireliban suunu sɔɔn di. Ba sāawa negibu, adama na beε bu wēwa bu ka kuu ten sɔmburu ko.

7 Wunε ka maa wunen bibu, beεgia yāku kobu yāku yerɔ ka sere ye ya sāa dii te ta deere gem gem sɔma. Sɔmbu tera i ko i ko. Nena na beε tu wēemɔ. Ta sāawa kēε geeru. Tɔn tuko goo ù n man susi, kon nùn gowa.

Ye ya sāa

yāku kowobun dīanu

8 Yinni Gusunɔ u Aroni sɔɔwa u neε, wee, yāku ni Isireliba ba ka man naawammε kpuro sɔɔ, kon beε beεn saria wē wunε ka wunen bibu. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ.

9 Yāku ni ba koo man kua, bā n kpa, n̄n sukum kaa n mɔ, ni wee, torarun yākunuu, ka yāku ni ba ra ka toraru sɔmε, ka gberun dīanun yākunuu, ka kēnu. Bā n yāku ni sɔɔ negia wīa, sukum mε mu tia wunε ka wunen biba i mε kpuro mɔ.

10 I ko i da i mu diwa yam deεramɔ. Wunε ka wunen bii tɔn durɔ baawurewa i ko mu di. I ko mu garisiwa dīa deεranu.

11 Wee ye ya ko n maa sāa beεgia. Yera kēε ni ba ka man naawa ba sɔɔsi beri berika. Ya ko n sāawa wunε ka wunen bibugia. Be ba deere wunen yenuɔ kpuro, bera ba koo ye di.

12 Kaa maa dīa gbiikii ni ba ka man naawan tii sua. Guma? Aa, alikamawa? Aa, tam kpama? Wunε ka wunen biba i ko n ye mɔ.

13 Dīa gbiikii ni ba ka man gesi naawa kpuro, nu ko n sāawa wunε ka wunen bibuginu. Be ba deere wunen yenu sɔɔ, bera ba koo nu di.

14 Gāa ni ba maa yi nen sɔ mam mam, nu ko n sāawa beεginu.

15 Bii tɔn durɔ gbiikoo ka yaa saberun buu dɔɔ gbiikuu ge ba koo man wē, ye kpuro ya ko n sāawa wunε Aronigia. Adama kaa dewa ba n da bii tɔn durɔ gbiikoo yakie ka sere maa yaa ye ba ku ra ka yākuru kon buu.

16 Kaa de bu ye yakiawa saa min di ya suru tia mɔ, ka sii gesun gobi nɔɔbu nge mε ba ra yi yīire sāa yerɔ. Gobi yin tian bunum mu sāawa garamu wɔkuru.

17 Adama ān ketε buu dɔɔ gbiikuu yakiamɔ, ñ kun mε yāa buu, ñ kun mε boo buu. Sabe nini kpuro nu sāawa ni ba ra ka yākuru ko. Kaa nu gowa a nin yem wisi yāku yerɔ kpa a nin gum dɔɔ doke kpa m̄n nuburu tu ne, Yinni Gusunɔ dore.

18 Yen yaa kpuro ya ko n sāawa beεgia nge mε siarabun yākurun yaa taa nɔm geugiru ka ten guro guroru nu sāa beεginu.

19 Yākunuu kpuro ni Isireliba ba ka gesi na nen mi, ba sɔɔsi beri berika na beε nu wēemɔ. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ wunε ka wunen bibun bweserun sɔ.

20 Yinni Gusunɔ u maa Aroni sɔɔwa u neε, ān tem wasi Isireliban suunu sɔɔ. Nena kaa n mɔ. Nena na sāa wunen arumani.

Ye ya ko n sāa Lefiban saria

21 Ye Isireliba ba wa kpuron wɔkuru baateren wɔllɔ, yen tia ye ba ra man wē, Lefibara kon ye wē ben sɔmbu te ba mɔ nen sāa yerɔn sɔ.

22 Isireli be ba tie, bān maa susimɔ nen sāa yerɔ bu sere taare wa ye ya koo de bu gbi.

²³ Lefibara ba koo sɔmburu ko nen s̄a ya w̄e, beya ba koo maa ben tiin toranu s̄abe ni ba koo ko mi. Bañ ko ba n tem m̄o Isireliban suunu s̄o. Ya ko n s̄awa wooda sere ka ben bibun bweser̄o.

²⁴ Adama ye Isireliba ba wa kpuron w̄okuru baateren w̄allo, yen tia ye ba ra man w̄e, yeya ya ko n s̄a begia. Yen s̄ona na nee, bañ tem gam wasi nge Isireli be ba tie.

²⁵ Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄oɔwa u nee,

²⁶ a Lefiba s̄oɔw̄o a nee, Isireliban ye ba wa kpuron w̄okuru baatere s̄o, yen tia ye ba ra man w̄e, Lefi be, b̄a n ye m̄wa ya kua begia, ben tii bu maa w̄okuru baatere s̄o tia wun̄o nen s̄.

²⁷ Nge m̄eya ben tii ba koo maa ka ben k̄enu na ni nu s̄a nge ben gberun d̄ianu, ñ kun m̄e tam.

²⁸ Nge m̄eya ba ko n da maa ye ba wa Isireliban min di kpuron w̄okuru baateren w̄allo tia wun̄e. Aroniwa ba ko n da ye w̄e.

²⁹ K̄e ni ba gesi wa kpuro ba ko n da Gusun̄ogia wun̄ewa. Gea ba koo n̄un wuna.

³⁰ B̄a n Gusun̄ogia w̄ia, ye ya tie ya ko n s̄awa begia, nge m̄e Isireli be ba tie ba ra ben alikama ñ kun m̄e ben tam tii yiye, b̄a n Gusun̄ogia w̄ia.

³¹ Be ka ben yenugibu ba koo kp̄i bu d̄ia ni di mi ba tura. Domi nu s̄awa ben s̄amburun k̄osiaru.

³² B̄a n gea wuna nen s̄, ma ba ye ya tie di, bañ Isireliban k̄e ni ba man w̄e disi doke, bañ maa toraru garu m̄o mi s̄o, bu sere gbi.

Naa nia sw̄aan torom

19

¹ Yinni Gusun̄o u M̄owisi ka Aroni s̄oɔwa u nee,

² i Isireliba s̄oɔw̄o i nee, wee ye ne, Yinni Gusun̄o na gerua. Na nee, bu ka naa nia sw̄a na ye ya kun bau m̄o, kpa ya kun alebu gaa m̄o, kpa ba kun ka ye s̄omburu koore.

³ Kpa bu ye ȳaku kowo Eleasaa n̄omu beria. U ko de bu ka ye dawa sansanin birūo kpa bu ye saka win wuswaa.

⁴ Eleasaa wi, u koo naa yen yem dekawa ka win niki bia kpa u mu ȳeka n̄on n̄oba yiru nen kurun k̄onn̄o gia.

⁵ Kpa u de bu naa gira ye d̄o men̄i win n̄oni biru ka yen ḡona ka yen yem ka yen bisu kpuro.

⁶ Saa ye s̄ora u koo s̄edurun d̄aa ka d̄aa kiku ge ba m̄o is̄oɔpu * doke d̄o wi s̄o, ka w̄e wun̄om̄gii kpa ye kpuro yu d̄o m̄waa ka naa ye sannu.

⁷ Yen biru Eleasaa wi, u koo win ȳanu teawa kpa win tii u wobure. Yen biru kpa u gosira u wura sansan̄o. Adama ka m̄e, u ko n disi m̄owa sere ka yokaa.

⁸ Wi u naa ye d̄o men̄i, u koo maa win ȳanu teawa kpa u wobure. Win tii u ko n maa disi m̄owa sere ka yokaa.

⁹ Wi u d̄ere wiya u koo da u yen torom gura kpa u mu yi sansanin birūo mi disi kun w̄a. Miya ba koo ka mu Isireliba d̄erasiabun nim kua. Nim m̄e, mu ko n s̄awa nge ȳakuru torarun s̄.

¹⁰ Wi u torom m̄e gura, u koo win ȳanu teawa. Ka m̄e, u ko n disi m̄owa sere ka yokaa. Yeni ya ko n s̄awa wooda sere ka baadom̄mao Isireliban s̄, ka sere maa s̄o be ba w̄a ben suunu s̄on s̄.

D̄erasiabun wooda

¹¹ Wi u t̄on goru baba u ko n disi m̄owa sere s̄o n̄oba yiru.

* **19:6 is̄oɔpu** - Yuuban tem kikisa. Sin wurusa ba ra ka saarun dendi ȳanu yem ȳke bu ka nu d̄erasia.

¹² Dɛɛrasiabun nim mɛya ba koo nùn yɛka sɔɔ itase ka maa sɔɔ nɔɔba yiruse, kpa u sere dɛɛra. Adama ù kun tii dɛɛrasie sɔɔ itase ka maa sɔɔ nɔɔba yiruse te, u ko n disɩ mɔwa.

¹³ Wi u tɔn goru baba, ma uñ tii dɛɛrasie, u nɛn kuru disɩ dokewa mi. Ba koo nùn yarawa Isireliban suunu sɔɔn di. Domi bañ nùn dɛɛrasiabun nim mɛ yɛke. Yɛro u gina disɩ mɔwa mi.

¹⁴ Wooda gaa wee maa. Goo ù n gu win kurɔ, be ba wāa kuu te sɔɔ, u ka gu ka be ba dua mi, be kpuro ba disɩ duurawa mi, sere sɔɔ nɔɔba yiru.

¹⁵ Weke te ta maa wāa kuru mi, ma tañ wukiri, ten tii ta disɩ duurawa mi.

¹⁶ Wi u goru baba yakasɔ wi ba go ka takobi, ñ kun mɛ wi u gɔɔ diro gu, ka maa wi u tɔnun kukunu ñ kun mɛ sikiru baba, be kpuro ba disɩ duurawa mi sere sɔɔ nɔɔba yiru.

¹⁷ Bu ka wi u disɩ duura dɛɛrasia, naa swāa yen torom mɛya ba koo doke gbɛɛru sɔɔ bu nim gem doke.

¹⁸ Wi u dɛɛre wiya u koo dāa kiku ge ba mɔ isɔpu sua kpa u ge wasi nim mɛ sɔɔ u kuu te yɛka ka sere dendi yāa ni nu wāa mi ka tɔn be ba wāa mi. Nim mɛya ba koo maa ka tɔnu baawure yɛka wi u tɔn goru ñ kun mɛ tɔn kukunu ñ kun mɛ, sikiru baba.

¹⁹ Ba koo nùn nim mɛ yɛkawa sɔɔ itase ka sɔɔ nɔɔba yiruse. Yen biru wi ba mu yɛka mi, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Saa yoka yen diya u dɛɛra.

²⁰ Adama goo ù n disɩ mɔ, ma bañ nùn dɛɛrasiabun nim mɛ yɛke u ka dɛɛra, ba koo nùn yarawa Isireliban suunu sɔɔn di, yèn sɔ u nɛn kuru disɩ doke.

²¹ Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommaɔ Isireliban sɔ. Wi u tɔnu dɛɛrasiabun nim mɛ yɛka, u koo maa win yānu teawa. Wi u maa nim mɛ baba kpuro u ko n disɩ mɔwa sere ka yokaɔ.

²² Tɔnu wi u disɩ mɔ, gāa ni u baba kpuro nu disɩ duurawa mi. Wi u maa nu baba, yɛron tii u disɩ duurawa mi, sere ka yokaɔ.

Meriban nim

20

¹ Wɔɔn suru gbiikoo sɔɔra Isireliba kpuro ba tunuma gbaburɔ te ba sokumɔ Sini, ma ba sina Kadesiɔ. Miya Mariamu u gu, ma ba nùn sika.

² Saa ye sɔɔra Isireliba ba nim bia ma ba Mɔwisi ka Aroni seesi.

³ Ma tɔn be, ba ka Mɔwisi wɔki ba nɛɛ, mban sɔna añ dere Yinni Gusunɔ u yande sun go sanam mɛ u bɛsɛgibu goomɔ.

⁴ Mban sɔna a ka bɛsɛ Gusunɔn tambu na gbaburu sɔɔ mini su ka gbi bɛsɛ ka bɛsɛn yaa sabenu.

⁵ Mban sɔna a sun yarama Egibitin di ma a ka sun na yam kɔsum mini, mi sañ kpɛ su dīanu ganu duure. Dāa ye ba mɔ figie sari mini, resem maa sari, gerenadi maa sari. Mɛya nim kun mam wāa mɛ sa ko nɔ.

⁶ Ma Mɔwisi ka Aroni ba tɔn be deri ba da Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ. Ma ba yiira ba wuswaa tem girari. Ma Yinni Gusunɔn yiiko ya sɔsira.

⁷ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

⁸ a wunɛn deka suo kpa wunɛ ka wunɛn mɔɔ Aroni i Isireliba mɛnna kpa i ka kpee te gari ko be kpuron wuswaaɔ. Ta koo nim yara i nɔ bɛɛ ka bɛɛn yaa sabenu.

⁹ Ma Mɔwisi u deka ye sua ye ya wāa Yinni Gusunɔn sāa yerɔ nge mɛ Yinni Gusunɔn tii u nùn sɔɔwa.

¹⁰ Ma wi ka Aroni ba Isireliba kpuro soka ba da kpee ten mi. Yera Mɔwisi u nɛɛ, i swaa dakio i nɔ bɛɛ mɛm nɔɔ sariba. Kpee tenin min diya sa ko de nim mu yari?

11 Yera Mōwisi u kpee te so ka win deka ye, nən yiru ma nim mu yara n kpā kpee ten min di. Ma tən be kpuro ka ben yaa sabenu ba nim me nōra.

12 Yera Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nē, yèn sō i man naane bira in man bēere wē Isireliban wuswaa, yen sōna nañ derimō i ka bu du tem me sō, me na bu nō mwēru kua.

13 Gari yinin sōna ba ra nim me soku Meriban nim. Yen tubusiana sannōn nim. Domi miya Isireliba ba Yinni Gusunō wākisi ma u bu win dēeraru sōsi.

Edōmuban sunō u yina

Isireliba bu kpe

saa win tem di

14 Saa Kadēsi min diya Mōwisi u Edōmun sunō gōria bu nūn sō nge me be Isireliba ba wahala kua.

15 U nē, yellu, bēsen baababa ba da Egibitiō. Miya bēsen bwesera sina n ka te. Ma Egibitigibu ba sun nōni sōwa bēse ka bēsen baaba be.

16 Saa ye sōra sa Yinni Gusunō nōogiru sue sa nūn somiru kana. Ma u bēsen nō nua u win gōrado gōrima u sun yara Egibitin di. Wee tē sa wāa Kadēsi mini wunen tem nō bura yerō.

17 Yen sō, sa nun kanamō a de su wunen tem bukiana. Sañ kpeeyō ka bēen gbea gia, sañ bēen resem gbaanu duō, sañ maa bēen dōkōban nim nōrumō. Swaa baka sa ko mwa sañ geramō gam sere su ka bēen tem sara.

18 Adama Edōmun sina boko wi, u nē, in nēn tem bukianamō. I n maa yina i na, kon ka bēē tabu ko.

19 Ma Isireliba ba nūn wisa ba nē, sa ko kpewa ka swaa baka. Bese ka bēsen yaa sabenu sō n wunen dōkōban nim nōra sa ko yen gobi kōsia. A gesi de su wunen tem bukiana su doona.

20 Ma Edōmun sina boko wi, u nē, nañ wurewa i nēn tem bukiana.

Yera Edōmuban tabu kowobu ba seewa ba da ba ka Isireliba yinna.

21 Ma ba yina Isireliba bu ben tem me bukiana bu doona. Saa ye sōra Isireliba ba gōsira, ba kpa gam gian di.

Aronin gō

22-23 Isireliba kpuro, ba seewa Kadēsi min di ba da Horin guurō, Edōmun tem nō bura yerō. Miya Yinni Gusunō u ka Mōwisi ka Aroni gari kua u nē,

24 wee Aroni u koo gbi. Uñ duō tem me sō me kon Isireliba wē yèn sō in nēn wooda mem nōwe ye na bēe wē Meribaō.

25 Wunē Mōwisi, a Aroni ka win bii Eleasaa suo a ka bu da Horin guu ten wollo.

26 Kpa a Aronin sāa yānu pota a nu Eleasaa sebusia. Domi miya Aroni u koo gbi.

27 Ma Mōwisi u kua ye Yinni Gusunō u nūn sōwa. Wi ka Aroni ka Eleasaa ba yōwa guu ten wollo Isireliba kpuron nōni biru.

28 Ye ba tura mi, u Aronin sāa yā ni pota u nu Eleasaa sebusia. Yen biru, Aroni u kpuna u gu guu ten mi. Ma Mōwisi ka Eleasaa ba sarama.

29 Ye Isireliba ba wa ma Aroni u guwa, yera be kpuro ba win gō swī sō tēna.

Isireliba ba Kananiba tabu di

21

1 Aradin sunō Kananigii wi u wāa sō yēsan nēm dwardu gia u nua ma Isireliba ba wee ka Atarimun swaa. Yera u da u bu tabu wōri, ma u ben gabu yoru mwēera.

² Yera Isireliba ba Yinni Gusunɔ nɔɔ mwεε teni kua ba nεε, Yinni Gusunɔ, à n sun tɔn beni nɔmu bεria, sa ko ben wusu kpeerasiawa mam mam.

³ Ma u Isireliban gari yi wura u bu Kanani be nɔmu bεria. Ma ba Kanani be, ka ben wusu kpeerasia. Yera ba yam mi yĩsiru kã Hɔɔma. Yen tubusiana bansu.

Wεε dεεgii

⁴ Yeniban biru, Isireliba ba seewa Horin guurun di ma ba kpa ka nim wɔku ge ba mɔ Naa yarin swaaɔ kpa bu ka Edɔmun tem bεwa. Adama ba tɛmanabu kpana swaaɔ.

⁵ Ma ba Yinni Gusunɔ ka Mɔwisi wɔkisiru wɔri ba mɔ, mban sɔna i sun yarama Egibitin di. Su ka gbi gbaburɔ? Domi dīanu ka nim sari mini. Manna ye wee, ya sun tusa. Dīa kamwa.

⁶ Yera Yinni Gusunɔ u bu wεε dεεgii sure ma ben dabira gu.

⁷ Yera be ba tie ba na ba Mɔwisi sɔɔwa ba nεε, wee sa tora sa wunε ka Gusunɔ wɔkisi. Tɛ, a Gusunɔ kanɔ u sun wεε yi gira yi tonda.

Ma Mɔwisi u kanaru kua tɔn ben sɔ.

⁸ Yera Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u nεε, a waan weenasia koowo kpa a ye bwε dεkan wɔllɔ. Wi waa ya dɔma ma u waan weenasia ye mεera, un maa gbimɔ.

⁹ Ma Mɔwisi u waa sii gandugia ye kua u ye bwε dεkan wɔllɔ. Wi waa ya dɔma kpuro ma u waa sii gandugia ye mεera, u ku ra maa gbi.

Isireliba

ba tura Pisigan guurɔ

¹⁰ Yeniban biru, Isireliba ba swaa wɔri ma ba da ba ben sansani gira Obɔtuɔ.

¹¹ Saa Obɔtun di, ba maa seewa ba da ba ben sansani gira Iye Abarimun gbaburɔ, Mɔabun deedeeru, sɔɔ yari yeru gia.

¹² Saa min di, ba maa seewa ba da ba ben sansani gira Serɛdin wɔwaaɔ.

¹³ Saa Serɛdin di, ba maa da ba ben sansani gira Aanɔɔn daarun guru giɔ, tɛn nim mu kokumɔ Amɔreban tem di mu dɔɔ gbaburu gia. Domi Aanɔɔ ya sãawa Mɔabu ka Amɔreban tem nɔɔ buru yeru.

¹⁴ Yen sɔna Yinni Gusunɔn tabun tireru sɔɔ ba Fahebun gari mɔ ye ya wãa Sufan temɔ ka yen daa tori ka Aanɔɔ

¹⁵ ka yen daa tori yi yi wãa Arin bera ma yi da yi girari Mɔabun tem nɔɔ buru yera.

¹⁶ Saa min di, ba da Beriɔ. Beri miya Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nεε, a tɔn be mɛnnɔ kpa n bu nim wɛ.

¹⁷ Yera Isireliba ba womu geni kua ba nεε, nim, a yarima dɔkan di kpa su taki ko.

¹⁸ Sinamba ba dɔkɔ ye gba.

Damgiba ba ye gba ka ben sina dɛki.

Yen biruwa Isireliba ba seewa ghabu ten min di ba da Matanaɔ.

¹⁹ Saa Matanan di, ba da Nahalieliɔ. Saa Nahalielin di, ba da Bamɔtuɔ.

²⁰ Saa Bamɔtun di, ba maa da wɔwa gaan mi, Mɔabun temɔ, guu te ba mɔ Pisigan wɔllɔ gbaburun deedeeru.

Isireliba

ba Sihoni ka Ogu kamia

²¹ Isireliba ba Sihoni Amɔreban sina boko sɔmɔbu gɔria ba nεε,

²² a de su wunɛn tem bukiana. Sañ kpeeyɔ ka bεɛn gbɛa gia, sañ bεɛn resɛm gbaanu duɔ, sañ maa bεɛn dɔkɔban nim nɔrumɔ. Swaa baka sa ko mwa, sañ gam gɛramɔ sere su ka bεɛn tem yari.

²³ Adama Sihoni u yina Isireliba bu kpe saa win tem di. Yera u win tabu kowobu menna ba da ba Isireliba wəri Yahasiò gbaburò.

²⁴ Ma Isireliba ba bu go go ba ben tem mwa saa daa te ba mò Aanòon di n ka da daa te ba mò Yabòkuò, sere n ka girari Amòniban tem nòò bura yerò. N deema Amòni be, ba ben tem nòò bura yerò tem kòsobu yii.

²⁵ Ma Isireliba ba Amòreban wusu kpuro mwèera ba sina mi ka Hèsiboniò ka gen baru kpaanò.

²⁶ Hèsiboni ye, ya sàawa Sihonin tiin wuu. Sihoni wi, u raa ka Mòabuba tabu kua ma u bu tabu di sere u Mòabuban tem mwa u ka na sere daa te ba mò Aanòowò.

²⁷ Yen sòna wom kowobu ba ra mändu ko bu nɛɛ,
i na i Hèsiboni bani.

I na i Sihonin wuu bani i gu gbàraru toosi.

²⁸ Domi dɔò u yara Hèsibonin di.

Dɔò yara ya yara Sihonin wuun di.

Ma u wuu ge ba mò Ari Mòabu di

ka bũu ni nu wāa Aanòon gungunu wòllò.

²⁹ Mòabu, a kam kuawa!

Bɛɛ be i maa bũu wi ba mò Kemòsi sàamò, i kòrawa!

Domi u dera Amòreban sina boko Sihoni u tòn duròbu ka tòn kuròbu yoru mwèera.

³⁰ Adama sa Amòreba sɛɛnu twee.

Ma Hèsiboni ya wòruka.

Ma tem mɛ kpuro mu kam kua

sere Diboniò n ka girari Nòfaò, ka Mèdebàò.

Sa ye kpuro kam koosiawa mam mam.

³¹ Nge mèya Isireliba ba ka sina Amòreban tem sòò.

³² Ma Mòwisi u gòra bu da bu Yàsɛɛn saria mèeri. Yen biru ba ye mwa ka yen baru kpaanu ma ba Amòre be ba wāa mi gira.

³³ Yen biru ba swaa kòsa ba da Basani gia. Yera Ogu Basanin sunò u seewa ka win tabu kowobu u bu tabu wòrim da Edɛɛò.

³⁴ Yera Yinni Gusunò u Mòwisi sòòwa u nɛɛ, a ku win bɛrum ko, domi kon nun nùn nomu sòndia, wi ka win tòmbu ka ben tem kpuro, kpa a bu kua nge mɛ a Sihoni, Amòreban sunò kua wi u wāa Hèsiboniò.

³⁵ Ma Isireliba ba bu go, wi ka win bibu ka sere win tòmbu. Baa tòn turo, bañ deri. Ma ba win tem mwa.

ISIRELIBA BA WĀA MÒABUBAN TEM BÒKUÒ

Balamun gari

22

¹ Yen biru, Isireliba ba da ba ben sansani gira Mòabun wòwaa, Yuudenin bòkuò, sòò yari yeru gia, Yerikon deedeeru.

² Balaki, Siporin bii u wa ye Isireliba ba Amòreba kua.

³ Yera Mòabuba ba nanda Isireliban dabirun sò.

⁴ Ma ba Madianiban guro gurobu sòòwa ba nɛɛ, tòn dabi teni, ta koo sun wòri tu di nge mɛ nɛɛ yi ra yakasu di. Saa ye sòò, Balakiwa u sàa Mòabuban sunò.

⁵ Yera u sòmòbu gòra Balamu Beorin biin mi, Petoriò ye ya wāa Efaratin daarò win tòmbun temò, u nùn sòòwa u nɛɛ, wee, bweseru gara yarima saa Egibitin di ma ta handunia kpuro pusi. Ta maa man turuku kooma.

⁶ Yen s̄, na nun kanam̄ a na a man t̄n be b̄rusia. Domi ba man dam kere. À n kua m̄, s̄r̄okudo kon kp̄i n bu kamia n gira nen tem di. Domi na ȳ ma wi a domaru kua u ra domaru wa. Wi a maa b̄rusi, u ra b̄ri wa.

⁷ Ma M̄abuba ka Madianiban guro guro be, ba da Balamu s̄ro win mi, ba k̄nu n̄ni. Ye ba tura mi, yera ba n̄n Balakin gari yi s̄wa.

⁸ Balamu u bu s̄wa u n̄, i kpun̄ mini w̄ku te, sisiru kpa n b̄e s̄ ye Yinni Gusun̄ u man s̄wa.

Ma M̄abun guro guro be, ba sina mi.

⁹ Yera Yinni Gusun̄ u Balamu bikia u n̄, t̄n ber̄a ba w̄a wun̄n mi.

¹⁰ Balamu u Gusun̄ wisa u n̄, Balaki Siporin bii, M̄abuban sina bokowa u t̄n be ḡrima bu man s̄ bu n̄,

¹¹ wee, w̄eseru gara yarima Egibitin di ma ta handunia pusi. Yen s̄, n be na n t̄n be b̄rusi. S̄r̄okudo u koo kp̄i u t̄n be w̄ri u kamia u gira win tem di.

¹² Gusun̄ u Balamu s̄wa u n̄, a ku da. A ku t̄n be b̄rusi domi na bu domaru kua.

¹³ Ma Balamu u seewa buru buru u Balakin s̄m̄ be s̄wa u n̄, i wuro b̄en tem̄, domi Yinni Gusun̄ u yina n ka b̄e da.

¹⁴ Ma t̄n be, ba seewa ba ḡsira Balakin mi. Ma ba n̄n s̄wa ma Balamu u yina u na.

¹⁵ Yera Balaki u maa wirugibu gabu soka u ḡra be ba gb̄ikobu dabiru ka b̄e kere.

¹⁶ Ba seewa ba da Balamun mi. Ye ba tura mi, yera ba n̄n s̄wa ba n̄, ameniwa b̄en sina boko Balaki, Siporin bii u gerua. U n̄, u nun kanam̄wa a ku yina a na.

¹⁷ Domi u koo be nun b̄e baka w̄. U koo ko kpuro ye a n̄n bikia. A gesi na a n̄n t̄n be b̄rusia.

¹⁸ Yera Balamu u t̄n be wisa u n̄, baa Balaki ù n man win diru k̄a te ta wura ka sii geesu yiba nañ kp̄i n ḡanu ko. Domi nañ kp̄i n Yinni Gusun̄n gere yina.

¹⁹ Ka m̄, i kpun̄ w̄ku te, kpa n b̄e s̄ ye u man s̄wa.

²⁰ Ma Yinni Gusun̄ u Balamu kure w̄ku te, u n̄n s̄wa u n̄, t̄ ȳn s̄ t̄n be, ba na bu nun soku, a seewo a ka bu da. Adama kaa kowa ye na nun s̄wa.

²¹ Balamu u seewa buru buru, u win keteku niu gaari b̄kua ma u ka M̄abuban guro guro be da.

Balamu ka win keteku

²² Ye Balamu u swaa w̄ri u win keteku s̄ni ma win s̄m kowobu yiru ba n̄n sw̄i, yera Yinni Gusun̄ u ka n̄n m̄ru kua ma u n̄n win ḡrado ḡria u bunana swaa.

²³ Ye keteku ge, ga ḡrado wi wa u ȳ swaa suunū u win takobi wome, yera ga ḡra ga da yakas̄. Ma Balamu u gu so, u ka gu swaa sure.

²⁴ Ma ḡrado wi, u da u ȳra swaa kisa gaa s̄, res̄m gbaanu yirun ganin baa s̄.

²⁵ Yera keteku ge, ga maa Yinni Gusun̄n ḡrado wi wa ma ga da ga mani gani yin tiā. Ma ga Balamun naasu ka gana ye baari. Ma u gu so k̄am.

²⁶ Yera ḡrado wi, u sw̄nya u da wuswaa, mi bañ kp̄i bu maa gera gam.

²⁷ Yera keteku ge, ga maa ḡrado wi wa ma ga w̄uma. Saa yera Balamu u maa gu soberu w̄ri ka m̄ru.

²⁸ Yera Yinni Gusun̄ u dera keteku ge, ga n̄ wukia ga gari gerua ga n̄, Balamu, mba na nun kua a ka man so m̄ sere n̄n ita.

²⁹ Ma u keteku ge wisa u nee, a man yaakoru mɔwa. Nà n daa mam takobi neni, na n nun go kɔ.

³⁰ Ma keteku ge, ga nùn wisa ga nee, na sāawa wunen keteku, a ra man sɔni baadomma sere n ka gisɔ girari. Nge meya na ra nun kue?

Ma Balamu u wisa u nee, aawo, n ñ me.

³¹ Saa yera Yinni Gusunɔ u Balamun nɔni wukia ma u Gusunɔn gɔrado wi wa u yɔ swaa suunu sɔɔ u win takobi womɛ. Yera u yiira u wuswaa tem girari.

³² Ma gɔrado wi, u nùn bikia u nee, mban sɔna a ka wunen keteku so me, sere nɔn ita. Na nawa n ka nun yɔrasia. Domi karin swaa a swii mi.

³³ Keteku ge, ga man wa ma ga gɛra sere nɔn ita. Gà kun daa gere me, kon daa nun gowa kpa n gen tii deri.

³⁴ Ma Balamu u gɔrado wi sɔɔwa u nee, wee na tora. Nañ yɛ ma a wāa swaaɔ. Tɛ, nɛn sanum me, mù kun ka nun naawe, kon gɔsira n wura nɛn yenuɔ.

³⁵ Ma gɔrado wi, u nee, aawo. A ka tɔn be doo. Adama gari yi kon nun sɔ, yiya kaa gere.

Ma Balamu u ka Balakin tɔn be da.

Balamu ka Balaki ba yinna

³⁶ Sanam me Balaki u nua ma Balamu u wee, yera u nùn sennɔ da sere Mɔabuban wuuɔ ben tem nɔɔ bura yera Aaɔɔn daaro.

³⁷ Ma Balaki u nùn sɔɔwa u nee, mban sɔna añ ne sanam me na gbia na nun sɔmɔbu gɔria. A tamaa nañ kpɛ n nun gāanu kɛ?

³⁸ Ma Balamu u Balaki wisa u nee, geema, wee, na na wunen mi tɛ, adama nañ gee mɔ n nun sɔ. Yinni Gusunɔwa u koo man sɔ ye kon nun sɔ.

³⁹ Ma Balamu ka Balaki ba swaa wɔrima ba tunuma Kiriati Husɔtuɔ.

⁴⁰ Yera Balaki u keteba ka yāanu go u ka yākuru kua.

Balamu u Isireliba

domaru kua

⁴¹ Yen sisiru bururu, Balaki u Balamu sua ba yɔɔwa Bamɔtu Baaliɔ. Min diya ba Isireliban sukum waamɔ.

23

¹ Ma Balamu u Balaki sɔɔwa u nee, u nùn yāku yenu nɔɔba yiru kuo. Yen biru, kpa u kete nɔɔba yiru ka yāa kinɛnu nɔɔba yiru kasu.

² Ma Balaki u kua ye Balamu u nùn sɔɔwa. Ma wi ka Balamu ba kete yen tia ka yāa kinɛ teeru go yāku yee nin baateren wɔlɔ.

³ Yera Balamu u Balaki sɔɔwa u nee, a yɔro yāku dɔɔ mwaaarugii nin bɔkuɔ kpa ne n desira n da gam gum. Sɔrɔkudo Yinni Gusunɔ u koo man kure mi, kpa u man sɔ ye kon nun sɔ.

Ma Balamu u da gunguru garun wɔlɔ.

⁴ Yera Yinni Gusunɔ u nùn kure ma Balamu u gerua u nee, wee na yāku yenu nɔɔba yiru kua ma na kete ka yāaru go yāku yee nin baateren wɔlɔ.

⁵ Saa yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa ye u koo Balaki sɔ, ma u nee, u gɔsiro u wura Balakin mi.

⁶ Ma Balamu u wura u da u Balaki deema mi u win yāku ni mɔ ka Mɔabuban wirugibu gabu.

⁷ Saa yera Balamu u gari gerua u nee, wee Balaki Mɔabun sunɔ u dera na na saa Aramun di. Wiya u dera na sarama saa sɔɔ yari yerun guunun di. U nee, n be na n Yakɔbun bweseru bɔrusi.

N be na n ka be Isireliba m̄aru ko.

⁸ Adama kon t̄onu b̄orusi wi Gusun̄o kun b̄orusi?

Am̄ona kon ka t̄onu m̄aru ko wi Gusun̄o kun ka m̄aru m̄.

⁹ Na Isireliba waam̄o guunu w̄ollo ka gungunu w̄ollo

ba w̄aa nen̄em bañ ka bweseru garu weene.

¹⁰ Goo kun kp̄e u bu gari.

Ba dabi nge yani seeri mini.

Wara u koo kp̄i u ben b̄onu nn̄en sube teeru gari.

Na kanam̄owa n gbi nge Isireli be, be ba s̄aa gem̄gibu.

Na k̄iwa nen̄ w̄aarun wii goberu ta n s̄aa nge begiru.

¹¹ Yera Balaki u Balamu bikia u nee, mba a man kuamme mesum. Na nun sokusiawa a ka nen̄ yiber̄eba b̄orusi. Adama wee domara a bu kuamme.

¹² Ma Balamu u n̄un wisa u nee, ye Yinni Gusun̄o u man s̄owa, n n̄ yera kon gere?

Balamu u Isireliba

domaru kua n̄on m̄eruse

¹³ Balaki u maa Balamu s̄owa u nee, a man sw̄iima su da gam gia. Min di kaa ben sukum wa n n̄ be kpuro. Be a wa mi, kpa a bu b̄orusi.

¹⁴ Ma u ka n̄un da sansanin k̄osu yeru garun mi, Pisigan guuru w̄ollo. Miya u maa ȳaku yenu n̄oba yiru kua. Ma u naa kin̄eru ka ȳaa kin̄eru go ȳaku yee n̄in baateren w̄ollo.

¹⁵ Ma Balamu u Balaki s̄owa u nee, a ȳoro mi a ȳaku d̄o mwaararuginu m̄o mini, kpa n da n n̄o ye Yinni Gusun̄o u koo man s̄o.

¹⁶ Yera Yinni Gusun̄o u na u ka Balamu yinna. Ma u n̄un s̄owa ye u koo Balaki s̄o. Ma u nee, u wuro Balaki win mi.

¹⁷ Ma u wura u da Balakin mi u deema u w̄aa win ȳakunun b̄okuo, wi ka M̄abuban wirugibu. Saa yera u Balamu bikia u nee, mba Yinni Gusun̄o u nun s̄owa.

¹⁸ Ma Balamu u nee,

Balaki, a seewo a swaa daki.

Wune Siporin bii, a swaa tem kp̄iȳo a n̄o.

¹⁹ Gusun̄o kun s̄aa nge t̄onu u sere weesu ko.

Uñ s̄aa nge t̄onu u sere k̄obia ye u raa gerua.

Ye u gerua, yera u ra ko.

Ȳen himba u maa yi, ya ra koorewa.

²⁰ Wee Gusun̄o u man wooda w̄e n Isireliba domaru kua.

Win t̄iwa u bu tu kua k̄o.

Yen s̄o, nañ kp̄e n tu yina.

²¹ Uñ toraru garu wa Isireliba s̄o.

U s̄awa Gusun̄o ben Yinni, u maa w̄aa ka be.

U s̄awa ben sina boko.

U maa nuku dobu m̄o ben s̄o.

²² Wiya u bu yara Egibitin di.

U bu dam w̄e nge ket̄e gbeekiru.

²³ Sororu tañ kp̄e tu Isireliba ḡaanu kua.

Dobo dobo yañ kp̄e yu bu n̄oni w̄oke.

Saa ȳa n tura ba koo bu s̄o bu nee,

bu m̄erio ye Yinni Gusun̄o u kua.

²⁴ Ba s̄awa nge gbee sun̄o ge ga ra yaa mwe gu tem

kpa gu yen yem n̄o gu sere da gu kpuna.

²⁵ Ma Balaki u Balamu sɔɔwa u nɛɛ, à kun kī a bu bɔrusi, a ku bu domaru kua.

²⁶ Yera Balamu u nùn wisa u nɛɛ, nañ daa nun sɔɔwa na nɛɛ, kon kowa ye Yinni Gusunɔ u gerua?

Balamu u Isireliba

domaru kua nɔn itase

²⁷ Balaki u maa Balamu sɔɔwa u nɛɛ, ñ n mɛn na, a na su da gam gia. Sɔrɔkudo Yinni Gusunɔ u koo wura a Isireliba bɔrusi nɛn sɔ.

²⁸ Ma Balaki u ka Balamu da Peorin guuru wɔllɔ tèn min di ba gbaburu mɛɛra.

²⁹ Balamu u Balaki sɔɔwa u nɛɛ, a man yāku yenu nɔɔba yiru kuo, kpa a ka man naa kinɛnu nɔɔba yiru ka yāa kinɛnu nɔɔba yiru naawa,

³⁰ ma Balaki u kua ye Balamu u nùn sɔɔwa mi. U naa kinɛru ka yāa kinɛru go yāku yee nin baateren wɔllɔ.

24

¹ Ye Balamu u wa ma Yinni Gusunɔ u yɔrariwa u Isireliba domaru kua, yera un maa bikiaru kue Yinni Gusunɔn mi nge mɛ u ra raa ko yellu. Adama u win wuswaa tīiwa gbaburun bera gia.

² Ye u nani seeya u wa Isireliba ba ben sansani gire bwese kera ka bwese kera, yera Gusunɔn Hunde nùn yɔɔwa.

³ Ma u gari gerubu wɔri u nɛɛ, nɛ, Balamu, Beorin bii, wee ye na gerumɔ. Na ra yam wa.

⁴ Na ra Gusunɔn nɔɔ nɔ.

Wi, Dam kpurogii u ra de n kāsɛnu wa.

Domi u ra man tii sɔɔsi nà n nùn sāmɔ.

⁵ Bɛɛ Isireliba Yakɔbun bweseru, bɛɛn kunu nu wā.

⁶ Nu tɛrie nge wɔwa ma nu sāa nge gbaa te ta wāa daarun bɔkuɔ.

Ma nu gire nge dāa ni ba mɔ sɛduru ni Yinni Gusunɔ u duura daarun bɔkuɔ ka sere dāa kiki si ba mɔ aloɛsi.

⁷ Ba nīm mɔ mu yiba mu yarimɔ mu dāa gbaaru nīm yɛkamɔ.

Isireliban sina boko u koo Agagi tabu di kpa win bandu tu dam ko.

⁸ Gusunɔwa u bu yara Egibitin di ka win dam bakam nge kɛɛ gbeekiru.

Wiya u ra de bu bwese tukunu kamia nɔni kpaki teeru kpa bu nu sɛɛnu twee bu nin kukunu kɔsuku bu go.

⁹ Be wee ba kpunamɔ nge gbee sinansu.

Wara u koo kpī u bu seeya.

Bɛɛ, Isireliba, wi u bɛɛ domaru kua, u koo domaru wa.

Wi u maa bɛɛ bɔrusi, u koo bɔri wa.

¹⁰ Yera Balakin mɔru ya seewa sere u nɔma yɛkana. Ma u nɛɛ, Balamu, na nun sɔkawa a ka nɛn yiberɛba bɔrusi. Adama wee a bu domaru kua nɔn ita.

¹¹ Yen sɔ, a doonɔ minin di tɛ, a wura wunen yenuɔ. Na raa nɛɛ, kon nun gāanu kɛ, adama Yinni Gusunɔ kun wure a ye wa.

Balamu u gerumɔ

ye ya koo koor

¹² Ma Balamu u Balaki wisa u nɛɛ, nañ daa wunen gɔro be sɔɔwa na nɛɛ,

¹³ baa à n man wunen diru kā, te ta wura ka sii geesu yiba nan̄ kpē n gea n̄ kun me kōsa gere ma n kun mō ye Yinni Gusun̄n u man sōwa?

¹⁴ Tē wee na gōsirō nen tōmbun mi. Adama a na a nō yè Isireliba ba koo wunen tōmbu kua sia.

¹⁵ Ma u maa nēē,
wee ye nē Balamu Beorin bii na gerumō,
nē wi na ra yam wa.

¹⁶ Na ra Yinni Gusun̄n nōō nō.
Na maa wi, Wōrukoon himba yē.
Na ra wi Dam kpurogiin kāsīnu wa,
domi u ra man tii sōōsi nà n nūn sāmō.

¹⁷ Na wa ye ya sisi, adama n n̄ mō gisō.
Na wa ye ya koo kōora, adama n n̄ tē.
Wee kpera gaa yara Yakōbun bweserun di.
Sina boko gōo u yara Isireliban suunu sōn̄ di,
be, be ba sāa Yakōbun bweseru.

Ma u ka win sina dēka Mōabuba soomō baa saburoō.
Ma ya be ba tii suen bweserun winu kōsukumō.

¹⁸ U maa Edōmu be ba sāa win yiberēban tem mwa me ba mō Seiri.
Ma Isireliba ba nasara sua.

¹⁹ Sina boko wī, u win yiberēba taare.
Ma u be ba raa tie go u kpeerasia mam mam.

Isireliban yiberēba

ba koo kam ko

²⁰ Ye Balamu u Amalekiba wa, yera u nēē,
Amalekibara ba dam bo dunia sōō.
Adama ba koo bu kam kōōsia sōō teeru.

²¹ Ye Balamu u maa Keniba wa, yera u nēē,
bēē Keniba, wee bēēn wāa yera naanē mō
nge gūnō sokuru te ta yīi kpee baa sōō.

²² Adama Asirigibu ba koo bēē yoru mwēeri
kpa bu bēēn wāa yenu kōsuku.

²³ Ma Balamu u maa nēē,
Gusunō ù n gōon gōōn saa yi, yēro u koo kpī u n wāa?

²⁴ Goo nimkusu su koo na saa Kitimun di
kpa yiberēba bu Asirigibu ka Ebēēn bweseru sekuru doke.
Adama yiberē ben tii ba koo kam kowa.

²⁵ Yeniban biru, Balamu u gōsira u da win wuuō, ma Balaki u maa wura win yenuō.

Isireliba ba būu sāaru wōri

25

¹ Saa ye Isireliba ba wāa Sitimuō, yera ba ka Mōabuban wōndiaba sakararu torua.

² Ma wōndia be, ba dera Isireli be, ba ben būu sāaru wōri, ba ka bu di, ba ka bu nōra. Ma ba ben būu yīira ba sāwa.

³ Ba tii būu wi ba mō Baali Peorigii wē. Ma Yinni Gusunō u ka bu mōru kua.

⁴ U Mōwisi sōōwa u nēē, a Isireliban wirugibu kpuro mēnnō, kpa a de bu be ba taare mō go sōō sōō nen wuswaaō. Saa yera nen mōru ya koo sure.

⁵ Ma Məwisi u Isireliban wirugibu sɔwə u nɛɛ, ben baawure u mɛɛrio win tɔmbu sɔɔ be ba Məabuban bũu wi ba mɔ Baali Peorigii sɔamɔ, kpa u bu go.

⁶ Saa yè sɔɔ Isireliba ba wuri mɔ Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ, saa yera ben turo u ka kurɔ Madiani goo na wigibun mi, Isireliba kpuron wuswaaɔ ka Məwisin wuswaaɔ.

⁷ Ye Finɛɛsi, Eleasaan bii, Aronin debubu u wa mɛ, yera u seewa tɔn ben suunu sɔɔn di u yaasa sua.

⁸ Ma u Isireli wi swĩ sere win kurɔ ma u bu yaasa sɔkura ben bɔsɔnɔ. Saa yera wahala ya yɔra Isireliba sɔɔ.

⁹ Yen dɔma te, tɔmbu nɔrɔbun suba yenda nɛwə (24.000) ba gu.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u maa Məwisi sɔwə u nɛɛ,

¹¹ wee yaku kowo Finɛɛsi, Eleasaan bii, Aronin debubu, u nɛn mɔru suresia ye u ka man sanna, Isireliban suunu sɔɔ. Yen sɔna nañ bu kpeerasie.

¹² Yen sɔ, a nùn sɔwɔ a nɛɛ, wee na ka nùn arukawani bɔkumɔ ye ya sɔa bɔri yendugia.

¹³ Arukawani ye, ya koo de wi ka win bibun bweseru ba n sɔa yaku kowobu sere ka baadomɔa. Domi u nɛ, Gusunɔ win Yinni sanna. Ma ya dera Isireliba ba ben torarun suuru wa.

¹⁴ Isireli wi ba go ka kurɔ Madiani wi sannu, win yĩsira Simiri, Salun bii. U sɔawa Simɛɔn bwese kɛra tian wirugii.

¹⁵ Kurɔ Madiani win yĩsira maa Kosibi. Win tundon yĩsira Suri. U sɔawa Madianiban bwese kɛra tian wirugii.

¹⁶ Yinni Gusunɔ u maa Məwisi sɔwə u nɛɛ,

¹⁷ i Madianiba wɔrio, kpa i bu go.

¹⁸ Domi ba sɔawa bɛɛn yiberɛba be ba bɛɛ torasia ben bũu Baali Peorigiin sɔ ka Kosibi, ben wirugii turon bii wɔndian sɔ, wi ba go sanam mɛ wahala ya seewa Peorio.

Ba Isireliba gara nɔn mɛɛruse

26

¹ Wahala yen biru, Yinni Gusunɔ u Məwisi ka yaku kowo Eleasaa, Aronin bii sɔwə u nɛɛ,

² i Isireliban bii tɔn durɔbu gario be ba wɔɔ yendu mɔ ka be ba kere mɛ, be ba koo gesi kpĩ bu tabu da. I ko i bu gariwa bwese kɛra ka bwese kɛra.

³ Ma Məwisi ka Eleasaa ba ye Isireliba sɔwə Məabun wɔwɔ, Yuudenin bɔkuɔ, Yerikon deederu.

⁴ Ba nɛɛ, bu gario ben be ba wɔɔ yendu mɔ ka be ba kere mɛ, be ba koo kpĩ bu tabu ko nge mɛ Gusunɔ u raa bu yen wooda wɛ sanam mɛ ba yarima Egibitin di.

⁵ Bɛn min di Rubeni, Yakɔbun bii gbiikoon bwese kɛri torua, bera Enɔku, wɔn min di Enɔkuban bwese kɛra yara, ka Paalu, wɔn min di Paaluban bwese kɛra yara,

⁶ ka Hɛsironi, wɔn min di Hɛsironiban bwese kɛra yara, ka Kaami wɔn min di Kaamiban bwese kɛra yara.

⁷ Be ba sɔa Rubenin bwese kɛri, bera mi. Ben geera sɔawa tɔmbu nɔrɔbun suba weeru ka ita ka tambu nata ka wunɔbu ka tɔmbu tena (43.730).

⁸ Eliabu, Paalun bii,

⁹ wiya u Nɛmuɛli mara, ka Datani, ka Abiramu. Datani wi, ka Abiramu ba sɔawa win gerunasibu. Beya ba Məwisi ka Aroni seesi, ma ba ka Koren bibun bweseru yɔra sanam mɛ ba Yinni Gusunɔ seesi.

¹⁰ Ma tem mu nɔɔ baara mu bu mwe ka Koren tii sannu. Ma dɔɔ u gabu di. Ben geera sāa tumbu goobu, ka weerakuru (250). Ma ya kua kirɔ be ba tien sɔ.

¹¹ Adama Koren bibu baɗ dɔma te gu.

¹² Bɛn min di Simeɔn bwese keri torua, bera, Nemueli, win min di Nemueliban bwese kera yara, ka Yamini, win min di Yaminiban bwesera yara, ka Yakini, win min di Yakiniban bwesera yara,

¹³ ka Seraki, win min di Serakiban bwesera yara, ka Sɔɔlu, win min di Sɔɔluban bwesera yara.

¹⁴ Be ba sāa Simeɔn bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tumbu nɔrɔɔbun suba yenda yiru ka tumbu goobu (22.200).

¹⁵ Bɛn min di Gadin bwese keri torua, bera Sefoni, win min di Sefoniban bwese kera yara, ka Hagi, win min di Hagiban bwese kera yara, ka Suni, win min di Suniban bwesera yara,

¹⁶ ka Osini, win min di Osiniban bwesera yara, ka Eri, win min di Eriban bwesera yara.

¹⁷ Ka Arodi, win min di Arodiban bwesera yara, ka Areli, win min di Areliban bwesera yara.

¹⁸ Be ba sāa Gadin bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tumbu nɔrɔɔbun suba weeru ka neera wunɔbu (40.500).

¹⁹⁻²¹ Bɛn min di Yudan bwese keri torua, bera Sela, win min di Selaban bwese kera yara, ka Peresi, win min di Peresiban bwesera yara, ka Seraki, win min di Serakiban bwesera yara. Bɛn min di Peresin bwese keri torua, bera Hesironi win min di Hesironiban bwese kera yara, ka Hamulu win min di Hamuluban bwesera yara. Yudan bibu yiru Eri ka Onani ba gu Kananin temɔ.

²² Be ba sāa Yudan bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tumbu nɔrɔɔbun suba wata ka wɔkura nɔɔbu ka tia ka neera wunɔbu (76.500).

²³ Bɛn min di Isakarin bwese keri torua, bera Tola, win min di Tolaban bwesera yara, ka Pufa, win min di Pufaban bwesera yara,

²⁴ ka Yasubu, win min di Yasububan bwesera yara, ka Simuroni, win min di Simuroniban bwesera yara.

²⁵ Be ba sāa Isakarin bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa nɔrɔɔbun suba wata ka neera wunɔbu (64.300).

²⁶ Bɛn min di Sabulonin bwese keri torua, bera Seredi, win min di Serediban bwese kera yara, ka Heloni, win min di Heloniban bwesera yara, ka Yalɛli win min di Yalɛliban bwesera yara.

²⁷ Be ba sāa Sabulonin bwese keri torua, bera mi. Ben geera sāawa tumbu nɔrɔɔbun suba wata ka neera wunɔbu (60.500).

²⁸ Yosefun bweseru sɔɔra Manase ka Efaraimu ba waa.

²⁹ Manasen biiwa Makiri, win min di Makiriban bwese kera yara. Makiriwa u Galadi mara, win min di Galadiban bwese kera yara.

³⁰ Bɛn min di Galadin bwese keri torua, bera Yesee, win min di Yeseeban bwese kera yara, ka Heleki win min di Helekiban bwese kera yara.

³¹ Ka Asirieli win min di Asirieliban bwesera yara, ka Sikemu win min di Sikemuban bwesera yara,

³² ka Semida win min di Semidaban bwesera yara, ka Hefee, win min di Hefeeban bwesera yara.

³³ Selofadi Hefeen bii, un bii tɔn durɔbu mara ma n kun mɔ tɔn kurɔbu tɔna. Beya, Mala ka Nɔa, ka Hogula, ka Milika, ka Tirisa.

³⁴ Be ba sāa Manasen bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba weeraakuru ka yiru ka tōmbu nata ka wunōbu (52.700).

³⁵ Bèn min di Efaraimun bwese keri torua, bera Sutelaki, wìn min di Sutelakiban bwese kera yara, ka Bekεε wìn min di Bekεεban bwesera yara, ka Takani wìn min di Takaniban bwesera yara.

³⁶ Sutelakin biywa Erani wìn min di Eraniban bwese kera yara.

³⁷ Be ba sāa Efaraimun bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba tēna ka yiru ka tōmbu nēera wunōbu (32.500). Be kpuro ba sāawa Yosefun bibu.

³⁸ Bèn min di Benyamεεn bwese keri torua, bera Bela, wìn min di Belaban bwesera yara, ka Asibeli wìn min di Asibeliban bwesera yara, ka Akiramu wìn min di Akiramuban bwesera yara,

³⁹ ka Sufamu wìn min di Sufamuban bwesera yara, ka Hufamu wìn min di Hufamuban bwesera yara.

⁴⁰ Belan biba Aadi ka Namani. Aadin min diya Aadiban bwese kera yara. Namanin min diya maa Namaniban bwese kera yara.

⁴¹ Be ba sāa Benyamεεn bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba weeru ka nōbu ka tōmbu nata (45.600).

⁴² Bèn min di Danun bwese kera torua, bera Sukamu, wìn min di Sukamuban bwese kera yara.

⁴³ Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba wata ka nne ka tōmbu nēeru (64.400).

⁴⁴ Bèn min di maa Aseεn bwese keri torua, bera Yimina, wìn min di Yiminaban bwesera yara, ka Yisifi wìn min di Yisifiban bwesera yara, ka Beria wìn min di Beriaban bwesera yara.

⁴⁵ Berian bweseru sōra Heβεε u wāa, wìn min di Heβεεban bwesera yara, ka Maakieli wìn min di Maakieliban bwesera yara.

⁴⁶ Aσεε u bii tōn kurō mō wi ba sokumō Seraki.

⁴⁷ Be ba sāa Aseεn bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba weeraakuru ka ita ka tōmbu nēeru (53.400).

⁴⁸ Be ba Nefitalin bwese keri torua, bera Yasieli, wìn min di Yasieliban bwesera yara, ka Guni wìn min di Guniban bwesera yara.

⁴⁹ Ka Yesεε wìn min di Yesεεban bwesera yara, ka Silēmu wìn min di Silēmuban bwesera yara.

⁵⁰ Be ba sāa Nefitalin bwese keri, bera mi. Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba weeru ka nōbu ka tōmbu nēeru (45.400).

⁵¹ Isireli be ba gara mi, be kpuron geera kuawa tōmbu nōrōbun suba nata ka tia ka tōmbu nata ka wunōbu ka tēna (601.730).

Nge mε ba koo tem mε

bōnu koosina

⁵² Yinni Gusunō u Mōwisi sōwā u nεε.

⁵³ A bwese keri yi tem mε bōnu kuo nge mε yin geera nε.

⁵⁴ Bwese kera yèn tōmba dabiru bo, a ye tem wēεyō mu n kpā. Bwese kera yèn tōmba kun maa dabi kpa a ye tem wē fiiko. A yen baayere tem wēεyō nge mε yen tōmba geeru nε.

⁵⁵ Adama kaa bu tem mε bōnu kuawa ka tete a bu wē bwese kera ka bwese kera.

⁵⁶ Ba koo tem mε bōnu kowa ka tete bu ka bwese kera baayere wē nge mε yen tōmba geeru nε.

*Ba Lefiban bweseru gara**nən mēeruse*

⁵⁷ Lefin bweseru sɔɔ, be ba gara, bera Gēesoni wɪn min di Gēesoniban bwese kera yara, ka Kehati wɪn min di Kehatiban bwesera yara, ka Merari wɪn min di Merariban bwesera yara.

⁵⁸ Be ba s̄a Lefin bwese keri, bera Libinan yenugibu, ka Heboronin yenugibu ka Makirin yenugibu, ka Musin yenugibu, ka Koren yenugibu, Kehatiwa u Amuramu mara.

⁵⁹ Amuramun kurən yīsira Yokebedi. U s̄awa Lefin bii wi u mara Egibitiɔ. Bii be u Amuramu marua, bera Aroni, ka M̄owisi, ka Mariamu ben sesu.

⁶⁰ Bii be Aroni u mara, bera Nadabu, ka Abihu, ka Eleasaa, ka Itamaa.

⁶¹ Adama Nadabu ka Abihu ba guwa sanam mē ba ka d̄ɔ tuko dua Yinni Gusunɔ s̄a yerɔ bu ka ȳakuru ko.

⁶² Tɔn durɔ be ba suru tia tia mɔ ba gara ka be ba mē kere, ben geera kuawa tɔmbu n̄rɔbun suba yenda ita (23.000). Bañ bu gara sanam mē ba Isireliba garimɔ domi bañ ka bu tem b̄onu mɔ.

Gari gari yen wii goberu

⁶³ Isireli be M̄owisi ka ȳaku kowo Eleasaa ba gara M̄abun wɔwaa, Yuudenin b̄akuɔ, Yerikon deedeeru, bera mi.

⁶⁴ Isireli be kpuro sɔɔ, goo sari mi, wi M̄owisi ka ȳaku kowo Aroni ba raa gara Sinain gbaburɔ,

⁶⁵ ma n kun mɔ Kalɛbu, Yefunɛn bii ka Yosue, Nunin bii. Domi nge mēya Yinni Gusunɔ u raa bu s̄ɔwa.

*Tubi ye tɔn kurɔba ko n mɔ***27**

¹ Selofadi, wi u s̄a Hefēē ka Galadi ka Makiri ka Manasen sikadobu Yosēfun bweseru sɔɔ, u bii tɔn kurɔbu n̄ɔbu mara. Bera Mala ka N̄ɔa ka Hogula ka Milika ka Tirisa

² ma be, ba na M̄owisi ka ȳaku kowo Eleasaan mi, ka wiruḡibun mi ka sere Isireliba kpuron mi Yinni Gusunɔn s̄a yerun k̄onnwɔ ba nē,

³ b̄esɛn tundo u guwa gbaburɔ. Uñ w̄aa Koren bibun wuuru sɔɔ be ba Yinni Gusunɔ seesi. U guwa wɪn tii tiin toranun s̄. Adama uñ bii tɔn durɔ mɔ.

⁴ N weene bu wɪn bwese kera deri yèn s̄ uñ bii tɔn durɔ mɔ? I sun tem w̄ēyɔ b̄esɛn tondon maabu ka w̄nɔbun suunu sɔɔ.

⁵ Ma M̄owisi u Yinni Gusunɔ kana ben gari yin s̄.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n wisa u nē.

⁷ Selofadin bii be, ba gem mɔ. A bu tem w̄ēyɔ mē ben tundo u ko n daa mɔ. Kaa bu mu w̄ɛwa ben tondon maabu ka w̄nɔbun suunu sɔɔ.

⁸ Yen biru, kpa a Isireliba s̄ a nē, goo ù n gu ma uñ bii tɔn durɔ mɔ, wɪn bii tɔn kurɔwa u koo wɪn arumani sua u tubi di.

⁹ U kun maa bii tɔn kurɔ mɔ, wɪn maabu ka w̄nɔba ba koo wɪn arumani sua bu tubi di.

¹⁰ U kun maa maabu ka w̄nɔbu mɔ, wɪn tondon maabu ka w̄nɔba ba koo wɪn arumani sua bu tubi di.

¹¹ Wɪn tundo ù kun maa maabu ka w̄nɔbu mɔ, wɪn mero bisi wi u f̄ēē f̄ēē bo wiya u koo wɪn arumani tubi di. Yeni ya ko n s̄awa wooda Isireliba sɔɔ nge mē nē, Yinni Gusunɔ na ye M̄owisi w̄.

Yinni Gusunɔ u Yosue ḡasa

u ka ko Məwisiŋ kəsire

12 Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u neɛ, a yɔɔwo Abarimun guu tenin wii kpiirə, kpa a nɔni seeya a tem me mɛɛri me kon Isireliba wɛ.

13 Yen biru, kpa a kpuna a gbi nge me wunen mɔɔ Aroni u gu.

14 Domi in woodaba mem nɔɔwe Sinin gbaburə, sanam me Isireliba ba man seesi. In maa man bɛɛɛ wɛ ben wuswaaɔ sanam me ba nim kanamə. Yera n dera na Meriban nim me soka Sannən nim Kadesiə, Sinin gbaburə.

15 Ma Məwisi u Yinni Gusunə sɔɔwa u neɛ,

16-17 Yinni Gusunə, wunɛ wi a taka koorə kpuro hunde wɛ, a goo gəsio, a nùn ko wirugii wi u koo kpɪ u wunen tɔmbu kpara kpa ba kun ka sãa nge yãa ni nuñ kparə mɔ.

18 Ma Yinni Gusunə u Məwisi wisa u neɛ, Yosue Nunin bii wee, wi sɔɔ nen Hunde u yiba. A nùn suo kpa a nùn nɔma sɔndi.

19 Kaa ka nùn dawa yaku kowo Eleasaan wuswaaɔ, kpa a nùn ko wunen kəsire Isireliba kpuron nɔni biru.

20 A nùn wunen yiikon bɔnu wɛɛyɔ kpa Isireliba kpuro bu nùn mem nɔɔwa.

21 Yaku kowo Eleasaawa u ko n da wa kpa Eleasaa u man kana win sɔ ka woro te ba ra ko ka urimu. Win gariya Yosue ka Isireliba kpuro ba ko n da ka sɔmburu ko.

22 Ma Məwisi u kua ye Yinni Gusunə u nùn sɔɔwa. U Yosue sua ma u ka nùn da yaku kowo Eleasaan wuswaaɔ Isireliba kpuron nɔni biru.

23 Ma u nùn nɔma sɔndi u nùn kua win kəsire nge me Yinni Gusunə u nùn sɔɔwa.

*Tɔru baateren yākurun**wooda***28**

1 Yinni Gusunə u Məwisi sɔɔwa u neɛ,

2 a Isireliba wooda yeni wɛɛyɔ.

A neɛ, bu ku duari saa ye na yi ba n da ka man kɛnu naawe kpa bu man yaku dɔɔ mwaararuginu kua ni nu koo man nuburu dore.

3 A bu sɔɔwə a neɛ, tɔɔ baatere, yãa kpɛminu yiru ni nu wɔɔ tia tia mɔ kpa nu kun alebu gaa mɔ, niya ba koo ka man yaku dɔɔ mwaararugiru kua baadomma.

4 Ba koo ka teeru yākuru kowa bururu, teeru maa yoki kpa,

5 ka som kilo ita me ba burina ka olifin gum ditiri tia ka bɔnu.

6 Tɔɔ baateren yaku te, ta ko n sãawa nge yaku nubu durorugii te ba ne, Yinni Gusunə kua Sinaïn guurə.

7 Bururu ba ko n da ka tam nɛwa ditiri tia ka bɔnu nen sãa yerə bu ka yākuru ko ka yãa te sannu.

8 Yoka, kpa bu maa man yaku dɔɔ mwaararugiru kua ka yãa tee te ta tie ka som ka tam nge me ba raa kua bururu. Ta ko n sãawa yaku dɔɔ mwaararugiru te ta koo ne, Yinni Gusunə nuburu dore.

*Tɔɔ wɛrarugirin yākunun**wooda*

9 Tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, yãanu yiru ni nu wɔɔ tia tia mɔ ma nuñ alebu gaa mɔ, niya i ko i ka ne, Yinni Gusunə yākuru kua ka tam ka som kilo nɔɔba tia me ba burina ka gum.

10 I ko i n da yaku te kowa tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ tɔɔ baateren yaku dɔɔ mwaararugii ni i ra ko baasi.

Surun tɔɔ gbiikirun yākunun

wooda

¹¹ Suru baawuren tɔɔ gbiikiru sɔɔ, i ko i ne, Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararuginu kuawa ka naa kpemi yiru, ka yāa kineru, ka yāa kpemminu nɔɔba yiru, ni nu wɔɔ tia mɔ. Kpa sabe nin baatere ta kun alebu gaa mɔ.

¹² I ko i ka ten baatere yākuru kowa ka som me ba burina ka gum.

¹³ Yāa kpemmii nin baatere maa ka som kilo ita me ba burina ka gum. Yāku dɔɔ mwaararugii niya nu koo ne Yinni Gusunɔ nuburu dore.

¹⁴ I n ka ke te yākuru mɔ, tam ditiri itawa i ko i ka ko. I n ka yāa kineru mɔ, tam ditiri yiruwa i ko i ka ko. I n maa ka yāa kpembu mɔ, tam ditiri tia ka bɔnuwa i ko i ka ko. Yāku dɔɔ mwaararugii ni i ko i n da ko wɔɔn suru baawuren tɔɔ gbiikiru sɔɔ, niya mi.

¹⁵ Yen biru, i ko i maa ne, Yinni Gusunɔ torarun yākuru kua ka tɔɔ baateren yāku dɔɔ mwaararugiru ka ten tam baasi.

Gɔɔ sararibun yākunun

wooda

¹⁶ Wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ wəkura nneɛe sɔɔra i ko i Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di, ne, Yinni Gusunɔn sɔ.

¹⁷ Suru win sɔɔ wəkura nɔɔbuse sɔɔra i ko i tɔɔ bakaru tore te i ko i di sɔɔ nɔɔba yiru. Tɔɔ ni sɔɔ, pɛɛ ye bañ seeyatia dokewa i ko i di.

¹⁸ Tɔɔ baka ten tɔɔ gbiikiru sɔɔ, i ko i beɛn sɔma deriwa, kpa i menna i ne, Yinni Gusunɔ sɔ.

¹⁹ I ko i man yāku dɔɔ mwaararugiru kuawa ka naa kpemi yiru, ka yāa kineru, ka yāa kpemminu nɔɔba yiru, ni nu wɔɔ tia mɔ, kpa sabe nin baatere ta kun alebu gaa mɔ.

²⁰ I ko i ka yaa saberu baatere yākuru kowa ka som sannu me ba burina ka gum. I n yākuru mɔ ka naa, som kilo nɔɔba nnewa i ko i ka ko. I n ka yāa kineru mɔ som kilo nɔɔba tia i ko i ka ko.

²¹ I n maa ka yāa kpembu mɔ, som kilo itawa i ko i ka ko.

²² Yen biru, kpa i boo kineru go i ka torarun yākuru ko.

²³ Yāku ni kpurowa i ko i n da ko tɔɔ baateren bururun yāku dɔɔ mwaararugii te baasi.

²⁴ Sɔɔ nɔɔba yiru ye sɔɔ, i ko i ne, Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararugiru kuawa baadomma te ta koo man nuburu dore tɔɔ baateren bururun yāku dɔɔ mwaararugii te baasi.

²⁵ Yen sɔɔ nɔɔba yiruse, i ko i beɛn sɔma deriwa kpa i menna i man sɔ.

Gɛɛbun saan yākunun wooda

²⁶ Gɛɛbun tɔɔ bakaru sɔɔ, i ko i ka ne, Yinni Gusunɔ beɛn gbean dīa gbiikinu naawawa kpa i menna i man sɔ. In dɔma te sɔmburu garu mɔ.

²⁷ I ko i man yāku dɔɔ mwaararuginu kuawa ni nu nuburu do ka naa kpemi yiru, ka yāa kineru, ka yāa kpemminu nɔɔba yiru ni nu wɔɔ tia mɔ.

²⁸ I ko i ka yaa saberu baatere yākuru kowa ka som sannu me ba burina ka gum. I n yākuru mɔ ka naa, som kilo nɔɔba nnewa i ko i ka ko. I n ka yāa kineru mɔ som kilo nɔɔba tia i ko i ka ko.

²⁹ I n maa ka yāa kpembu mɔ som kilo itawa i ko i ka ko.

³⁰ Yen biru, kpa i boo go i ka torarun yākuru ko,

³¹ yāku ni kpurowa i ko i n da ko tɔɔ baateren bururun yāku dɔɔ mwaararugii te baasi. Yaa sabe ni nuñ alebu gaa mɔwa i ko i n da ka yākuru ko, ka tam sannu.

Yāku te ba koo

ka Yinni Gusunə takaru ko

29

¹ Suru nəəba yirusen t̄sə gbiikuru s̄ə, i ku s̄əmburu garu ko. I ko i mennawa i Yinni Gusunə takaru ko. I ko i t̄sə te diwa i n k̄əbi soom̄ə.

² I ko Yinni Gusunə yāku d̄s̄ə mwaararuginu kua ni nu koo n̄n nuburu dore, ka ket̄e kp̄ema, ka yāa kin̄eru, ka yāa kin̄e kp̄emminu w̄s̄ə tia tiaginu nəəba yiru. Yaa sabe ni kpuro nu ko n s̄āawa ni nuñ alebu gaa m̄ə.

³ I ko i ka yaa sabe ten baatere yākuru kowa ka som m̄e ba burina ka gum. I n yākuru m̄ə ka ket̄e, som kilo nəəba nn̄ewa i ko i ka ko. I n m̄ə ka yāa kin̄eru, som kilo nəəba tia i ko i ka ko.

⁴ I n maa m̄ə ka yāa kin̄e kp̄embu, som kilo itawa i ko i ka ko.

⁵ I ko i maa torarun yākuru ko ka boo kin̄eru.

⁶ Yāku niniwa i ko i n da ko suru baawuren t̄s̄ə gbiikiruginu ka t̄s̄ə baatereginu ka nin som ka tam baasi. I ko nu kowa nge m̄e ba nin wooda yi. Nu ko n s̄āawa yāku d̄s̄ə mwaararuginu ni nu koo n̄e, Yinni Gusunə nuburu dore.

Durum wəkabun yākurun

wooda

⁷ Suru nəəba yirusen s̄ə wəkuruse s̄ə, i ku s̄əmburu garu ko. I ko i mennawa i Yinni Gusunə s̄ā kpa i n̄ə b̄əke.

⁸ I ko i Yinni Gusunə yāku d̄s̄ə mwaararuginu kuawa ni nu koo n̄n nuburu dore, ka naa kp̄ema, ka yāa kin̄e kp̄emminu w̄s̄ə tia tiaginu nəəba yiru. Yaa sabe ni kpuro nu ko n s̄āawa ni nuñ alebu gaa m̄ə.

⁹ I n yākuru m̄ə, i ko i nu kowa ka som m̄e ba burina ka gum. I n yākuru m̄ə ka naa, som kilo nəəba nn̄ewa i ko i ka ko. I n m̄ə ka yāa kin̄eru som kilo nəəba tia i ko i ka ko.

¹⁰ I n maa m̄ə ka yāa kin̄e kp̄embu, som kilo itawa i ko i ka ko.

¹¹ Yāku ninin biru, i ko i yākuru ko ka boo kin̄eru bu ka b̄e b̄e n̄ durum w̄ka, torarun yākuru ka t̄s̄ə baateregiru ka nin som ka tam baasi.

Kunun t̄s̄ə bakarun yākunun

wooda

¹² Suru nəəba yirusen s̄ə wəkura n̄əbuse s̄ə, i b̄e n̄ s̄əma derio ye i ra ko, kpa i mennawa i n̄e, Yinni Gusunə s̄ā kpa i man t̄s̄ə bakarun diiya s̄ə nəəba yiru.

¹³ T̄s̄ə baka ten t̄s̄ə gbiikuru s̄ə, i ko i n̄e, Yinni Gusunə yāku d̄s̄ə mwaararuginu kuawa ni nu koo man nuburu dore. I ko i nu kowa ka naa kp̄emi wəkura ita ka yāa kin̄enu yiru, ka yāa kin̄e kp̄emminu wəkura n̄n̄e ni nu w̄s̄ə tia tia m̄ə. Yaa sabe ni kpuro nu ko n s̄āawa ni nuñ alebu gaa m̄ə.

¹⁴ I ko i ka yaa sabe nin baatere yākuru kowa ka som m̄e ba burina ka gum. I n yākuru m̄ə ka naa, som kilo nəəba nn̄ewa i ko i ka ko. I n m̄ə ka yāa kin̄eru, som kilo nəəba tia i ko i ka ko.

¹⁵ I n maa m̄ə ka yāa kin̄e kp̄embu, som kilo itawa i ko i ka ko.

¹⁶ I ko i maa yākuru ko ka boo kin̄eru bu ka b̄e b̄e n̄ durum w̄ka, t̄s̄ə baateren yāku d̄s̄ə mwaararugii te i ra ko ka som ka tam sannu baasi.

¹⁷⁻³⁴ T̄s̄ə baateren yāku ni baasi, i ko i maa yākunu ko ka yaa sabe ni nuñ alebu gaa m̄ə ka maa som m̄e ba burina ka gum, nge m̄e i ra ko saa t̄s̄ə baka ten s̄ə yirusen di n ka girari ten s̄ə nəəba yiruse. Nge meniwa i ko i yāku ni koosina.

Sɔɔ yiruse sɔɔ, i ko i yākuru kowa ka ketɛ kinɛ kpɛnnu wəkura yiru ka yāa kinɛnu yiru, ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu wəkura nɛ wɔɔ tia tiaginu ka maa boo kinɛru.

Sɔɔ itase sɔɔ, i ko i yākuru kowa ka ketɛ kinɛ kpɛnnu wəkura tia ka yāa kinɛnu yiru, ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu wəkura nɛ, wɔɔ tia tiaginu ka maa boo kinɛru.

Sɔɔ nɛse sɔɔ, i ko i yākuru kowa ka ketɛ kinɛ kpɛnnu wəkuru, ka yāa kinɛnu yiru ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu wəkura nɛ, wɔɔ tia tiaginu, ka boo kinɛru.

Sɔɔ nɔɔbuse sɔɔ, i ko i yākuru kowa ka ketɛ kinɛ kpɛnnu nɔɔba nɛ ka yāa kinɛnu yiru, ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu wəkura nɛ, wɔɔ tia tiaginu, ka boo kinɛru.

Sɔɔ nɔɔba tiase, i ko i yākuru kowa ka ketɛ kinɛ kpɛnnu nɔɔba ita ka yāa kinɛnu yiru ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu wəkura nɛ, wɔɔ tia tiaginu, ka boo kinɛru.

Sɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, i ko i yākuru kowa ka ketɛ kinɛ kpɛnnu nɔɔba yiru, ka yāa kinɛnu yiru, ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu wəkura nɛ, wɔɔ tia tiaginu, ka boo kinɛru.

³⁵ Tɔɔ baka ten sɔɔ nɔɔba itase sɔɔ, i bɛɛn sɔma derio ye i ra ko, kpa i mɛnna i ka nɛ, Yinni Gusunɔ sɔ,

³⁶ kpa i man yāku dɔɔ mwaararuginu kua ni nu koo man nuburu dore, ka ketɛ kinɛru, ka yāa kinɛru ka yāa kinɛ kpɛmmɛnu nɔɔba yiru wɔɔ tia tiaginu. Yaa sabe ni kpuro nu i n sāawa ni nuñ alebu gaa ma.

³⁷ I ko i yāku nin baatere kowa ka som ka tam nge mɛ ba yen wooda yi.

³⁸ Kpa i maa yākuru ko ka boo kinɛru bu ka bɛɛ bɛɛn durum wəka, tɔɔ baateren yāku dɔɔ mwaararugiru ka ten som ka tam baasi.

³⁹ Yāku nini kpurowa i ko i nɛ, Yinni Gusunɔ kua tɔɔ baka te sɔɔ, ka sere maa yāku ni i ra ko baadomma. Niya yāku dɔɔ mwaararuginu ni i ra ko ka som ka tam, ka siarabun yākunu, ka kɛnu, ka sere maa ni i ra ko nɔɔ mwɛɛru n sɔ.

30

¹ Yeniwa Mɔwisi u Isireliba kpuro sɔɔwa nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn yiire.

Wooda ye ba yi

nɔɔ mwɛɛnun sɔ

² Mɔwisi u Isireliban bwese kɛrin wirugibu sɔɔwa u nɛɛ, wee wooda ye Yinni Gusunɔ u wɛ.

³ U nɛɛ, goo ù n nɔɔ mwɛɛru kua ma u koo nùn kɛru wɛ, ù kun mɛ ù n bɔrua u nɛɛ, u koo tii nɛnɛ gāanu ganun sɔ, uñ win gari yi kɔbiamɔ. U koo win nɔɔ mwɛɛ te yibiawa.

⁴ Bii wɔndia ù n Yinni Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru kua, ù kun mɛ, ù n bɔrua sanam mɛ u gina wāa win tondon nɔma sɔɔ,

⁵ ma tundo wi, uñ nùn ye yinari sanam mɛ u yen gari nua, saa ye sɔɔ, wɔndia wi, u koo win nɔɔ mwɛɛ te yibiawa.

⁶ Adama win tundo ù n nùn ye yinari sanam mɛ u yen gari nua, saa ye sɔɔ, wɔndia wi, uñ maa nɔɔ mwɛɛ te yibiamɔ. Yinni Gusunɔ u koo nùn yen suuru kua, domi win tundowa u nùn ye yinari.

⁷ Wɔndia goo ù n nɔɔ mwɛɛru kua, ù kun mɛ ù n bɔrua n deema uñ bwisika saa ye u bɔri yi mɔ, yen biru ma u durɔ sua,

⁸ ma win durɔ kun nùn ye yinari sanam mɛ u yen gari nua, u koo win nɔɔ mwɛɛ te yibiawa.

⁹ Adama win durɔ ù n ye yina sanam mɛ u yen gari nua, uñ maa nɔɔ mwɛɛ te yibiamɔ te u kua. Yinni Gusunɔ u koo maa nùn suuru kua.

¹⁰ Tɔn kurɔ win durɔ gu, ù kun mɛ wi ka durɔ ba yinana, ù n nɔɔ mwɛɛru kua, u koo tu yibiawa.

- 11 Kurɔ mɔro goo ù n nɔɔ mwɛɛru kua, ñ kun mɛ ù n bɔrua,
 12 ma win durɔ kun nùn ye yinari sanam mɛ u yen gari nua, kurɔ wi, u koo win nɔɔ mwɛɛ te yibiawa.
 13 Adama win durɔ ù n nùn ye yinari sanam mɛ sɔɔ u yen gari nua, kurɔ wi, uñ maa nɔɔ mwɛɛ te yibiamɔ. Yinni Gusunɔ u koo nùn suuru kua domi win durɔwa u nùn ye yinari.
 14 Kurɔ mɔro ù n nɔɔ mwɛɛru kua, ñ kun mɛ ù n bɔrua u nɛɛ, u koo tii nɛnɛ gāanu ganun sɔ, win durɔwa u koo de nɔɔ mwɛɛ te, tu koorɔ, ñ kun mɛ tu wɔruma.
 15 Sanam mɛ durɔ wi, u gari yi nua, ù kun ye yinɛ, u yi wurawa. Kurɔ wi, u koo nɔɔ mwɛɛ te yibiawa.
 16 Adama durɔ wi, ù n dera n tɛ u sere nùn ye yinari, durɔ wiya u koo yen taarɛ wa.
 17 Wooda yeniwa Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wɛ wɔndia ka win tundon sɔ, ka sere maa kurɔ mɔro ka win durɔn sɔ.

Isireliba ba Madianiba tabu di

31

- 1 Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,
 2 a doo a Madianiba mɔru kɔsia kɔsa ye ba Isireliba kuan sɔ. Yen biruwa kon de a kpuna a gbi a wunɛn baababa deema.
 3 Ma Mɔwisi u tɔn be sɔɔwa u nɛɛ, gabu bu ben tabu yānu sebuo bu da bu Madianiba wɔri kpa bu bu mɔru kɔsia nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.
 4 Yen sɔ, bwese kɛra baayere yu tabu kowobu nɔɔbu (1.000) gosio.
 5 Ma Isireliban bwese kɛra baayere ya tɔmbu nɔɔbu gosɔ. Ma ben geera kua tabu kowobu nɔɔbun suba wɔkura yiru (12.000).
 6 Ma Mɔwisi u tabu kowobu nɔɔbun suba wɔkura yiru ye tabu gɔra. Ba dawa ka Finɛsi, yāku kowo Eleasaan bii, u Yinni Gusunɔn kurun dendi yānu nɛni ka kɔbi sannu.
 7 Ma ba Madianiba tabu wɔri nge mɛ Yinni Gusunɔ u raɔ Mɔwisi sɔɔwa, ma ba ben tɔn durɔbu kpuro go.
 8 Ma ba ben sinambu nɔɔbu ye go. Bera, Efi ka Rekemu ka Suri ka Huri ka Reba. Ba maa Balamu Beorin bii go.
 9 Adama ba ben kurɔbu ka bibu yoru mwɛɛra ma ba ben yaa sabenu ka ben arumaniba gura.
 10 Ma ba ben wusu ka ben kpara yenu dɔɔ meni.
 11 Ma ba ka ye kpuro doona ye ba gura, tɔmbu ka yaa sabenu.
 12 Ma ba ka ye kpuro na Mɔwisi ka yāku kowo Eleasaa ka Isireliba kpuron mi sansaniɔ, Mɔɔbun wɔwɔɔ, Yuudenin bɔkuɔ, Yerikon deedeeru.
 13 Yera Mɔwisi ka yāku kowo Eleasaa ka Isireliban wirugibu ba yara ben sansanin di ba bu senna da.
 14 Yera Mɔwisi u ka tabu sinambu mɔru kua, ka nɔɔm nɔɔm wirugibu, ka wunɔm wunɔm wirugibu, be ba taa bi da ba wee.
 15 U nɛɛ, mban sɔna i tɔn kurɔbu deri ñ bu go.
 16 I yɛ ma bera Balamu u bɔrie ma ba dera Isireliba ba Yinni Gusunɔ torari Peorin gari sɔɔ, ma Yinni Gusunɔ u bu kɛsi kɛsi bararu sure.
 17 Yen sɔ tɛ, i ben bii tɔn durɔbu kpuro goowo ka tɔn kurɔ be ba durɔ yɛ.
 18 Adama i tii wɔndiaba yiyo be bañ durɔ yɛ.
 19 Be ba maa tɔnu go, ñ kun mɛ ba goru baba, ba koo yariwa sansanin di sɔɔ nɔɔba yiru, kpa bu tii dɛɛrasia be ka ben yobu, sɔɔ itase ka sɔɔ nɔɔba yiruse.

²⁰ I ko i been yānu deerasiawa ka gāanu kpuro ni ba kua ka yaa gona, ka boo sansu, ka sere maa ni ba kua ka dāa.

²¹ Ma yāku kowo Eleasaa u tabu kowo be ba tabu da mi sōwa u nee, wee wooda ye Yinni Gusunō u Mōwisi wē. U nee,

²² wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wōkusu ka p̄erum,

²³ sii si ba koo gesi kp̄i bu dōo doke kpuro, i ko i su dōo dokewa kpa i su deerasia. Ye bañ maa kp̄ē bu dōo doke i ko i ye wasiwa deerasiabun nim sōo.

²⁴ I ko i been yānu teawa sōo nōoba yiruse kpa i deera. Yen biru i ko i kp̄i i wurama sansaniō.

Isireliba

ba arumani bōnu kua

²⁵ Yinni Gusunō u Mōwisi sōwa u nee,

²⁶ wunē ka yāku kowo Eleasaa ka Isireliban yenu yērobu, i arumani ye gario ye Isireliba ba mwaama mi, tōmbu ka yaa sabenu.

²⁷ I ko i ye bōnu kowa suba yiru ya n kp̄āaru ne, be ba tabu dagia ka be bañ tabu degia.

²⁸ Be ba tabu dan bōnu sōo, wee ye i ko i wuna ne Yinni Gusunōn sō. Yera neera wunōbu (500) baayeren wōllo i tia wuna nen sō, tōmbu sōo ka ketēba sōo, ka ketekunu sōo, ka yāanu ka bonu sōo.

²⁹ Kpa a ye yāku kowo Eleasaa wē.

³⁰ Be bañ maa tabu den bōnu sōo, weeraakuru baateren wōllo, kaa tia tia wuna nen sō tōmbu sōo ka ketēba sōo ka ketekunu sōo ka yāanu sōo ka bonu sōo, ka sere yaa sabe ni nu tie sōo, kpa a ye Lefiba wē be ba sōmburu mō nen sāa yerō.

³¹ Ma Mōwisi ka Eleasaa ba kua ye Yinni Gusunō u Mōwisi yiire.

³² Arumani ye ba gura kpuro, yen geeru wee. Yāanu ka bonun geera sāa nōrōbun suba nata ka wata ka wākura nōobu (675.000).

³³ Ketēban geera sāa nōrōbun suba wata ka wākura yiru (72.000).

³⁴ Ketekunun geera sāa nōrōbun suba wata ka tia (61.000).

³⁵ Wāndiaban geera maa sāa nōrōbun suba tēna ka yiru, be bañ durō yē (32.000).

³⁶ Be ba tabu dan bōnu ya kua yāanu nōrōbun suba gooba wunōbu ka tēna ka nōoba yiru ka neera wunōbu (337.500).

³⁷ Mi sōo, ba nata ka wata ka wākura nōobu wuna Yinni Gusunōn sō (675).

³⁸ Ben ketēban geera sāa nōrōbun suba tēna ka nōoba tia (36.000). Mi sōo, ba wata ka wākura yiru wuna Yinni Gusunō sō.

³⁹ Ben ketekunun geera sāa nōrōbun suba tēna ka neera wunōbu (30.500). Mi sōo, ba wata ka tia wuna Yinni Gusunōn sō.

⁴⁰ Tōn be ba mwēeran geera maa sāa nōrōbun suba wākura nōobu ka tia (16.000). Mi sōo, ba tēna ka yiru wuna Yinni Gusunōn sō.

⁴¹ Ma Mōwisi u Gusunōgia kpuro yāku kowo Eleasaa wē nge mē Gusunō u nūn sōwa u ko.

⁴²⁻⁴³ Bōnu ye ba Isireli be ba tie wē ya nēwa ka be ba tabu dagia. Ya sāawa nōrōbun suba gooba wunōbu ka tēna ka nōoba yiru ka neera wunōbu (337.500),

⁴⁴ ka ketēba nōrōbun suba tēna ka nōoba tia (36.000)

⁴⁵ ka ketekunu nōrōbun suba tēna ka neera wunōbu (30.500),

⁴⁶ ka tōmbu nōrōbun suba wākura nōobu ka tia (16.000).

⁴⁷ Bōnu ye Mōwisi u Isireli be wē sōo, ye u wuna Yinni Gusunōn sō, yera tia tia weeraakuru baateren wōllo, tōmbu sōo, ka yaa sabenu sōo. Ma u ye kpuro Lefiba wē be ba sōmburu mō sāa yerō, nge mē Yinni Gusunō u nūn wooda wē.

Kɛɛ ni ba Yinni Gusunɔ wɛ

48 Tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm wirugibu ka wunɔm wunɔm wirugibu ba mɛnnama ba na Mɔwisin mi.

49 Ma ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, sa tabu kowobu gara be sa kpere. Baa tɔn turo uɔn kare be sɔɔ.

50 Yen sɔna sa ka Yinni Gusunɔ takarun kɛnu naawa ni ba kua ka wura. Niya sumi ka taaminu ka swaa tonkunu ka yɔni. Kpa nu n sɔa nge torarun yɔkuru.

51 Ma Mɔwisi ka yɔku kowo Eleasaa ba kɛɛ ni kpuro mwa ni ba kua ka wura mi.

52 Kɛɛ ni tabu kowobun wirugii be, ba Yinni Gusunɔ wɛ mi, nin bunum mu koo ko nge kilo wunaa wata ka wɔkurun saka.

53 Adama be ba sɔa tabu kowobu ba ben arumani ye ba gura tii yiyawa kpuro.

54 Mɔwisi ka Eleasaa ba ka kɛɛ ni kpuro da ba yi Yinni Gusunɔn kuro, Yinni Gusunɔ u n ka win tɔmbu Isireliba yaaye.

*Isireliban bwese keri ita**yi sina Yuudenin**sɔɔ yari yeru gia***32**

1 Rubenin bwese kera ka Gadin bwese keran tɔmbu ba yaa sabenu mɔ nu dabi too. Ma ba wa ma Yasɛɛn tem ka Galadin tem mu gea sɔa ben yaa sabenun sɔ.

2 Yera ba da ba Mɔwisi ka yɔku kowo Eleasaa ka Isireliban wirugibu deema, ba nɛɛ,

3 wuu sini, Atarɔtu ka Diboni ka Yasɛɛ ka Nimura ka Hesiboni ka Eleale ka Sebanu ka Nebo ka sere Beoni,

4 si Yinni Gusunɔ u dera beɛɛ Isireliba sa kamia, sin tem mu gea sɔa yaa sabenun sɔ. Wee sa maa yaa sabenu mɔ nu dabi.

5 Yen sɔ, à n ka sun nɔnu geu mɛɛran na, a de bu sun tem mɛ wɛ beɛɛ wunen sɔm kowobu. A ku de su Yuudenin tɔbura.

6 Ma Mɔwisi u bu wisa u nɛɛ, beɛn mɛro bisibu ba koo dawa ba n tabu mɔ kpa beɛ i n sɔ mini?

7 In yɛ ma i ko i bu mwia kpanasiawa kpa ba kun kɔ bu da tem mɛ Yinni Gusunɔ u bu wɛ sɔɔ?

8 Nge mɛya beɛn baababa ba kua yellu sanam mɛ sa wɔa Kadesi Baaneɔ, ye na bu gɔra ba da ba Kananin tem saria mɛera. Ye ba da ba tura sere Esikolin wɔwɔa ma ba tem men saria mɛera.

9 Ye ba gɔsirama, ma ba begibu Isireliba mwia kpanasia bu ku ka da tem mɛ Yinni Gusunɔ u bu wɛ sɔɔ.

10 Yen tɔɔ te sɔɔ, Yinni Gusunɔ u mɔru besira ma u bɔrua u nɛɛ,

11 tɔn be ba yarima Egibitin di mi, be ba wɔɔ yendu mɔ ka be ba kere mɛ, ben goo kun duɔ tem mɛ sɔɔ, mɛ u nɔɔ mwɛɛru kua u Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbu wɛ. Domi ba yina bu win gere mem nɔɔwa.

12 Kalebu, Yefunen bii, Kenasin bweseru sɔɔ, ka sere Yosue, Nunin bii, be tɔnawa ba koo du tem mɛ sɔɔ yɛn sɔ ba nɔn men nɔɔwa mam mam.

13 Yinni Gusunɔ u ka beɛn baababa mɔru kua ma u dera ba yaayaare kua gbaburo wɔɔ weeru sere be kpuro ba ka kpeera, be, be ba kua ye yaɔn nɔn wɛre.

14 Wee, tɛ beɛ, i kɔ i beɛn baaba ben yira swi, kpa i de Yinni Gusunɔ u kpan mɔru besira ka beɛ Isireliba.

15 Domi i n gera win swaan di, u koo de bee kpuro i kpam te gbaburo. Saa ye soo, kpa i de beegibu bu kam ko.

16 Ma ba Mowisi wisa ba nee, aawo. Sa ko besen yaa sabenu karaba kua kpa su maa wusu bani su gbaranu toosi besen kurabu ka bibun so.

17 Yen biru, sa ko tabu yānu sua kpa sa n gbia su ka besegibu duusia ben temo, me ba bu we. Sa ye soo, sa ko besen kurabu ka bibu deriwa ba n wāa wuu gbāranugii si soo, tem men tōmbun sō.

18 Sañ wurō besen yenusō ma n kun mō Isireli baawure u win tem mwa.

19 Sā n tem meni wa guru gee sōo yari yeru mi, sañ maa tem gam kī Yuudenin guru giō.

20 Ma Mowisi u bu sōwa u nee, n n men na, i de i besen nōo mweeru yibia. I tabu yānu suo kpa i da i tabu ko ka werōbu nge me Yinni Gusunō u bee yiire.

21 Bee kpuro, i Yuudeni tōburo nge me Gusunō u kī kpa i n wāa mi sere u ka win yibereba gira win wuswaan di,

22 kpa u tem me mwa. Saa ye soo, in ko i n maa taare gaa mō. I ko i kpī i wurama besen temo, kpa mu n sāa beegim.

23 Adama i kun kue me, i Yinni Gusunō torariwa mi. Kpa i n ye ma beeya i ko i tora ten are sōbe.

24 I doo i wusu bani besen kurabu ka bibun sō, kpa i maa karaba ko besen yaa sabenun sō. Yen biru kpa i na i besen nōo mweeru yibia.

25 Ma Gadigibu ka Rubeni be, ba Mowisi wisa ba nee, Yinni, ye a gerua mi kpuro, sa wura.

26 Sa ko besen kurabu ka besen bibu ka besen yaa sabenu deri Galadi mini.

27 Kpa besee kpuro su Yuudeni tōbura sa n tabu yānu neni su ka tabu ko Yinni Gusunōn wuswaaō nge me a gerua.

28 Yera Mowisi u yāku kowo Eleasaa ka Yosue Nunin bii, ka Isireliban bwese kera baayeren wirugii wooda wē ben sō.

29 U nee, Gadin bwese kera ka Rubenigia bā n tabu yānu sua ma ba Yuudeni tōbura ka bee sannu bu ka tabu ko Yinni Gusunōn wuswaaō, ma ba bee somi i ka tem me mwa, i bu Galadin tem wēeyō mu ko begim.

30 Adama bā kun kue me, i ko i bu tem wēwa besen suunu soo Kananin temo.

31 Ma Gadigibu ka Rubeni be, ba kpam nee, ye Yinni Gusunō u nun sōwa kpuro, sa wura.

32 Sa ko tabu yānu sua su Kananin tem wōri nge me Yinni Gusunō u gerua kpa sa n besen tem mō Yuudenin bera gee.

33 Ma Mowisi u Gadigii be ka Rubeni be, ka Manase, Yosefun biin bwese keran bōnu Amoreba ka Basanigibun tem kpuro wē, men wuu marosu ka men baru kpaanu, mi Sihoni ka Ogu ba raa bandu dii.

34 Wuu si Gadigiba ba bana, siya Diboni ka Atarōtu ka Aroee,

35 ka Atarōtu Sofani ka Yasēe ka Yogbea,

36 ka Beti Nimura ka Beti Harani. Ma ba su gbāranu toosi. Ba maa ben yaa sabenu karaba kua.

37 Wuu si Rubeniba maa bana, siya Hesiboni,

38 ka Eleale ka Kiriataimu ka Nebo ka Baali Meoni ka Sibima. Ma ba si kpuro yīsinu kōsa.

39 Makiri Manasen biin sikadominu, beya ba Galadin tem wōri ba Amoreba gira tem men di ma ba nu mwa.

40 Ma Mowisi u bu tem me wē ba sina mi.

41 Manasen bii wi ba maa mō Yairi, win sikadomina nu da nu Amoreban baru kpaanu wōri nu mwa, ma nu nu soka Yairin wusu.

⁴² Yen biru Nɔ̀baki u Kenati wɔ̀ri u mwa, ka yen baru kpaanu ma u ye soka ka win tiin yĩsiru, Nɔ̀baki.

Mi Isireliba ba sirena gbaburɔ̀

33

¹⁻² Sanam mɛ Mɔ̀wisi ka Aroni ba Isireliba kparama wuuru ka wuuru Egibitin di Yinni Gusunɔ̀ u Mɔ̀wisi sɔ̀wa u nɛɛ, u yoruo mi ba da da. Ye u yoruwa wee.

³ U nɛɛ, wɔ̀ɔn suru gbiikoon sɔ̀ wɔ̀kura nnese sɔ̀ yera ba Gɔ̀ sararibun tɔ̀ bakaru di nɔn gbiikiru. Yen sisiru ma ba seewa ba yara Ramusɛsin di Egibitigibun nɔni biru ka toro sindu.

⁴ Saa ye sɔ̀, Egibitigibu ba ben bii gbiikobu sikumɔ̀ be ba gu saa ye Yinni Gusunɔ̀ u ka ben bũnu siri.

⁵ Ye Isireliba ba seewa Ramusɛsin di, ba dawa Sukɔ̀tuɔ̀, ba ben sansani gira.

⁶ Sukɔ̀tun di ba da Etamuɔ̀ tem saaram gam bɔ̀kuɔ̀, ba ben sansani gira.

⁷ Saa Etamun di, ba na Pihahirɔ̀tuɔ̀ ye ya wɔ̀a Baali Sefonin deedeeru ma ba ben sansani gira Migidolin wuswaaɔ̀.

⁸ Saa Pihahirɔ̀tun di ba nim wɔ̀ku tɔ̀bura ba da Etamun tem saaram bera gia. Ba sanum sowa sɔ̀ ita ma ba da ba ben sansani gira Maraɔ̀.

⁹ Saa maran di ba tunuma Elimuɔ̀ mi nim nɔnusu wɔ̀kura yiru ka kpakpa bɛɛ wata ka wɔ̀kura wɔ̀a ma ba ben sansani gira mi.

¹⁰ Saa Elimun di ba da ba ben sansani gira nim wɔ̀kun bɔ̀kuɔ̀ ge ba mɔ̀ Naa yari.

¹¹ Saa min di, ma ba da bera mi ba mɔ̀ Sini, mi tem mu sɔ̀a saaram.

¹² Saa min di ma ba da ba ben sansani gira Dofukaɔ̀.

¹³ Saa min di ma ba da Alusiɔ̀ ba ben sansani gira mi.

¹⁴ Saa min di, ma ba da Refidimuɔ̀ ba ben sansani gira mi. Miya Isireliba ba nim bia bu nɔ̀.

¹⁵ Saa min diya ba seewa ba da bera mi ba mɔ̀ Sinai mi tem mu sɔ̀a saaram ba ben sansani gira mi.

¹⁶ Saa min diya ba da Kiburɔ̀ti Hatafaɔ̀ ba ben sansani gira mi.

¹⁷ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Haserɔ̀tuɔ̀.

¹⁸ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Ritimaɔ̀.

¹⁹ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Rimɔ̀ Pɛɛsiɔ̀.

²⁰ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Libinaɔ̀.

²¹ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Risɔ̀.

²² Saa min diya ba da ba ben sansani gira Kehelataɔ̀.

²³ Saa min diya ba da ba ben sansani gira guu te ba mɔ̀ Safɛɛɔ̀.

²⁴ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Haradaɔ̀.

²⁵ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Makelɔ̀tuɔ̀.

²⁶ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Tahatiɔ̀.

²⁷ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Tarakiɔ̀.

²⁸ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Mitikaɔ̀.

²⁹ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Hasimɔ̀naɔ̀.

³⁰ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Mɔ̀serɔ̀tuɔ̀.

³¹ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Bɛɛ Yakanio.

³² Saa min diya ba da ba ben sansani gira Hori Gidigadio.

³³ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Yotibataɔ̀.

³⁴ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Aboronaɔ̀.

³⁵ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Esioni Gebεεε.

³⁶ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Kadεsio bera mi ba mō Siniō, mi tem mu sāa saaram.

³⁷ Saa min diya ba da ba ben sansani gira guu te ba mō Horiō Edōmun tem nō bura yerō.

³⁸⁻³⁹ N deema n kua wōō weeru saa min di ba yarima Egibitin di. Saa ye, yāku kowo Aronin wōō wunaa teeru ka itawa mi. Ma u yōōwa guu ten wōllo nge mε Yinni Gusunō u nūn sōōwa. Miya u kpuna u gu wōōn suru nōōbusen tōō gbiikiru sōō.

⁴⁰ Ma Aradin sina boko wi u sāa Kananiḡiḡi u ka wāa Kanani yen sōō yēsan nōm dware ḡia, u nua ma Isireliba ba tunuma.

⁴¹ Ye Isireliba ba seewa Hori min di, ma ba da Salumōnaō, ba ben sansani ḡira.

⁴² Saa min diya da ba ben sansani gira Punōōwō.

⁴³ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Obōtuō.

⁴⁴ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Iye Abarimuō Mōabuban tem nō bura yerō.

⁴⁵ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Diboni Gadō.

⁴⁶ Saa min diya ba da ba ben sansani gira Alimōō Dibilataimuō.

⁴⁷ Saa min diya ba da ba ben sansani ḡira Abarimun ḡuunun bera ḡia, Nebon deedeeru.

⁴⁸ Ye ba doona Abarimun ḡuunun di, ba nawa Mōabuban wōwaō Yuudenin bōkuō, Yerikon deedeeru.

⁴⁹ Ma ba ben sansani ḡira mi, saa Bεti Yεsimōtin di, n ka ḡirari Abeli Sitimuō.

Yinni Gusunō u wooda wē

bu Kananin tem bōnu ko

⁵⁰ Yinni Gusunō u ka Mōwisi ḡari kua Mōabun wōwaō, Yuudenin bōkuō, Yerikon deedeeru, u nεε,

⁵¹ a Isireliba sōōwō a nεε, sanam mε ba koo Yuudeni tōbura bu du Kananin temō,

⁵² bu tem mεn tōmbu kpuro giro ben wuswaan di kpa bu ben bwāarokunu kōsuku ni ba dāka ka ni ba seka, ka sere maa ben yāku yenu.

⁵³ Bu tem mε mōō kpa bu sina mi, domi na bu mu wēwa mu n sāa begim,

⁵⁴ kpa bu tem mε bōnu ko ka tete nge mε ben bwese kerin tōmba geeru nε. Bēn tōmbu ba dabi, bu bu tem wēeyō mu n kpā. Be bañ maa dabi kpa u bu wē fiiko. Ba koo bwese kera baayere yen tem wēwa bera ye ba tete di kpa mu n sāa begim.

⁵⁵ Adama bā kun tem mεn tōmbu ḡire ben wuswaan di, be ba deri mi, ba ko n sāawa nge sāki yi yi ko n ben nōni sōkumō, ka yābiri yi yi ko n bu sōkirimo bera ka bera. Ba ko n sāawa ben yiberεba tem mε sōō, mi ba koo sina mi.

⁵⁶ Saa ye, beya kon kua ye na raa ḡōru doke n yiberε be kua.

Kananin tem nō bura yenu

34

¹ Yinni Gusunō u ka Mōwisi ḡari kua u nεε,

² a Isireliba sōōwō a nεε, bā n dua Kananin temō, mε mu koo ko begim, mεn nō bura yenu wee.

³ Sō yēsan nām dwaru gia mu koo nō yōrawa bera mi ba mō Siniō mi tem mu saaram sāa kpa gu maa da Mōabun tem bōkuō. Nōo ge, ga koo torewa nim wōku bārugūun bōkuō, sōo yari yeru gia.

⁴ Min di, kpa gu fuka gu da Akarabimun guunu gia sōo yēsan nām dwarō kpa gu bera mi ba mō Sinin sukum sara sere ka Kadesi Baanēaō, n ka da Hasaa Adario sere ka Asimōōwō.

⁵ Saa Asimōōn di kpa gu maa da Egibitin daa tora gaan mi kpa gu da gu yōra nim wōkuō ge ba mō Mēditeranē.

⁶ Sōo kpee yeru gia mēn nōo ga koo yōrawa nim wōku teu gen mi.

⁷ Sōo yēsan nām geu gia ba koo tem mēn nōo suawa saa nim wōku gen min di n ka da Horin guurō.

⁸ Min di, ba koo de gu kpewa ka Hamatiō n ka na Sedadio.

⁹ Kpa gu doona min di gu da Siforonio kpa gu da gu yōra Hasaa Enaniō. Miya n ko n sāa bēen tem nōo bura yeru sōo yēsan nām geu gia.

¹⁰ Sōo yari yeru gia maa, mēn nōo bura yera koo torewa saa Hasaa Enanin di kpa tu da Sefamuō.

¹¹ Saa Sefamun di kpa tu da Ribilan bera gia Ainin sōo yari yeru gia kpa tu Kineretin daa burerun gooru bēwa.

¹² Saa min di, kpa tu da Yuudenin bera gia kpa tu da tu yōra nim wōku bārugūuō. Mi n ko n sāa bēen tem nōo bura yeru miya mi.

¹³ Ye Mōwisi u Isireliba gari yi sōōwa ma u maa nēē, tem mēya mi, mē Yinni Gusunō u himba kua u bēē bwese keri nōōba nne ka bōnu wē i bōnu ko ka tete.

¹⁴⁻¹⁵ Bwese keri yiru ka bōnu yeni, Rubenigiru ka Gadigiru ka Manasegirun bōnu, ba ben tem mwa kō Yuudenin bera gee, Yerikon deedeeru, sōo yari yeru gia.

Wirugii be Gusunō u gōsa bu ka tem mē bōnu ko

¹⁶ Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa u nēē,

¹⁷ yāku kowo Eleasaa ka Yosue Nunin bii, beya ba koo tem mēn bōnu kobun wunanōsu ko,

¹⁸ kpa a ben bwese kera baayeren di wirugii turo wuna u raa bu somi.

¹⁹ Be ba koo bu somi, beya

Kalebu, Yefunen bii, Yudan bweseru sōo.

²⁰ Ka Samuēli, Amihudun bii, Simēon bweseru sōo,

²¹ ka Elidadi, Kisilonin bii, Benyamēen bweseru sōo,

²² ka Buki, Yogilin bii, Danun bweseru sōo,

²³⁻²⁴ ka Haniēli, Efodun bii, Manasen bweseru sōo ka Kemuēli, Sifitanin bii, Efaraimun bweseru sōo. N deema Manase ka Efaraimun bwesenu nu sāawa Yosefun bwese keri.

²⁵ Ka Elisafani, Paanakin bii, Sabulonin bweseru sōo,

²⁶ ka Patiēli, Asanin bii, Isakarin bweseru sōo,

²⁷ ka Ahihudu, Selōmin bii, Aseēn bweseru sōo,

²⁸ ka Pedahēli, Amihudun bii, Nēfitalin bweseru sōo.

²⁹ Be Yinni Gusunō u gōsa bu ka Isireliban bwese keri Kananin tem mē bōnu kua, bera mi.

35

Wuu si ba Lefiba wē

¹ Yinni Gusunō u ka Mōwisi gari kua Mōabun wōwāō, Yuudenin bōkuō, Yerikon deedeeru u nēē,

² a Isireliba sɔwɔ bu wusu ɔsi ben tem sɔɔ bu Lefiba wɛ mi ba ko n wāa ka sere maa kpara yenu.

³ Lefiba ba koo sinawa wuu marosu sɔɔ, kpa ba n tem mɔ mi ba ko n da ben yaa sabenu kpare.

⁴ Kpara yee ni i ko i bu wɛ mi, nin yasum mu ko n sāawa ɔm soonu nɔrɔbu (1.000) saa gbārarun beri berikan di,

⁵ kpa nin dɛɛbu bu n sāa ɔm soonu nɔrɔbun suba yiru (2.000) sɔɔ yari yeru gia, ka sɔɔ duu yeru gia, ka sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, ka maa nɔm geu gia, kpa wuu ga n wāa suunu sɔɔ. Nge mɛya ben kpara yee ni, nu ko n sāa wuu baagere sɔɔ.

⁶ Ba koo bu wusu nɔɔba tia wɛ mi wi u tɔnu go u ko n da kpikuru de, ka maa wusu gasu weeru ka yiru.

⁷ Wuu si kpuro su ko n sāawa weeru ka nɔɔba ita, ka sin kpara yenu.

⁸ Isireliban bwese kera baayere ya koo Lefiba wusu wɛwa nge mɛ yen tem mu kpāaru nɛ. Be ba dabi ba koo wɛwa n dabi. Be baɲ maa dabi, kpa bu wɛ fiiko.

Wuu sìn mi

ba ko n da kpikuru de

⁹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔwɔa u nɛɛ,

¹⁰ a Isireliba sɔwɔ a nɛɛ, bā n Yuudenɪ tɔbura ba dua Kanantin temɔ,

¹¹ bu wusu gasu ɔsio mi wi u kun kī u ka tɔnu go u ko n da kpikuru de,

¹² sere bu ka nùn da bu siri tɔmbun wuswaaɔ. Nge mɛya u koo ka yari wi u kī u nùn mɔru kɔsian nɔman di.

¹³ Wuu sìn mi ba ko n da kpikuru de, su ko n sāawa nɔɔba tia,

¹⁴ ita ya n wāa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia, ita ye ya maa tie ya n wāa Kanantin temɔ.

¹⁵ Isireli ɔoo, ɲ kun mɛ sɔɔ wi u wāa Isireliban suunu sɔɔ, ù kun kī u ka tɔnu go, u koo kpī u kpikuru da wuu sin gagun mi.

¹⁶⁻¹⁹ Goo ù n tɔnu so u go ka gāa ni ba kua ka sisu, ɲ kun mɛ ka kperu, ɲ kun mɛ ka bokuru, u sāawa tɔn gowo. Wi u go min tɔnu u koo maa nùn mɔru kɔsie u gowa.

²⁰ Goo ù n win winsim tusa u bɔria, ɲ kun mɛ u nùn gāanu kara,

²¹ ɲ kun mɛ u nùn so ka nɔma u go, ba koo yɛron tii gowa, domi u sāawa tɔn gowo. Wi u go min tɔnu u koo maa nùn mɔru kɔsie u gowa.

²²⁻²³ Goo ù kun maa kī u ka win winsim bɔria, ɲ kun mɛ u nùn kara ka gāanu ɲ kun mɛ, u ka nùn kperu so u go,

²⁴ tɔmbu ba koo ye ya koorā min saria mɛeriwa bu ka yɛro siri wi u tɔnu go mi.

²⁵ Kpa bu nùn wiru dwe bu de u wura wuu gèn mi u raa kpikuru da, kpa u sina mi sere yāku kowo tɔnwero u ka gbi wi ba gum tāre wirɔ.

²⁶ Wi u tɔnu go mi, ù n yara wuu gen min di, gèn mi u kpikuru da mi,

²⁷ ma wi u kī u nùn mɔru kɔsia u nùn go, yɛro kun taare gaa mɔ.

²⁸ Domi wi u tɔnu go mi, n weene u sinawa wuu mi u raa kpikuru da sere yāku kowo tɔnwero u ka gbi. Yen biru u koo kpī u wura win temɔ.

²⁹ Woda beniwa ba ko n da swīi, be ka ben bibun bweseru yam kpuro mi ba wāa.

³⁰ Goo ù n tɔnu go, tɔn dabira ba koo yen seeda di bu sere yɛro go. Tɔn turon seeda dibu kun tura bu ka tɔnu taare wɛ bu go.

³¹ Bu ku nɔm biran kēru mwa bu ka tɔn gowo deri. N weene u gbiwa kam kam.

³² Baɲ maa nɔm biran kēru mwaamɔ bu ka de u da wuu gèn mi ba ra kpikuru de, kpa u wura win temɔ yāku kowo tɔnwerɔ ù n gu.

³³ Bu ku raa tɔnu go, domi yera ya koo ben tem disi doke. N ñ maa koorɔ bu mɛ dɛɛrasia ma n kun mɔ ba yēro go, wi u tɔnu go mi.

³⁴ Bu ku raa tem mɛ disi doke mɛ sɔɔ ba ko n wāa, domi nɛ Yinni Gusunɔ, ko na n wāa ka be, nɛ wi na ra n wāa be Isireliban suunu sɔɔ.

Kurɔ suabun wooda ye ba yi

tɔn kurɔ be ba tem tubi din sɔ

36

¹ Manasen bweseru ta sāawa Yosefun bwese kɛra. Bwese te sɔɔ, Galadi u sāa Makirin bii, Manasen debubu. Galadi win bweserun wirugiba ba da ba Mɔwisi ka Isireliban yɛnu yērobu deema,

² ba nɛɛ, Mɔwisi, wee sanam mɛ Yinni Gusunɔ u nun yiire a Isireliba tem bɔnu kua ka tɛtɛ, u nun sɔɔwa u nɛɛ, a bɛsɛn mɔɔ Selofadin tem win bii wɔndiaba wɛ.

³ Tɛ, bii wɔndia be, bɔ n durɔbu sua Isireliban bwese kɛri yi yi tien gaa sɔɔ, ba koo ben tem mɛ ba tubi di suawa bu bwese kɛra yèn mi ba wura sosia. Añ wa ma bɛsɛn tem mu koo kaara mɛ ba sun wɛ ka tɛtɛ?

⁴ Isireliban yakiabun tɔru tà n tunuma, ba koo ben bɔnu wunawa bɛsɛn min di bu ye bwese kɛra yèn mi ba wura sosia.

⁵ Ma Mɔwisi u Isireliba sɔɔwa u nɛɛ, Yosefun bweserun tɔn be, ba gem mɔ.

⁶ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Selofadin bii wɔndiaban sɔ. U nɛɛ, ba koo kpɪ bu durɔ sua wi ba kɪ, adama ya n gesi sāa ben tundon bwese kɛra sɔɔ.

⁷ Isireliban bwese kɛra gaan tem muɲ duɔ bwese kɛra gaan tem sɔɔ. Isirelin bwese kɛra baayere, ya koo yen tem nɛnɛwa mɛ ya tubi di.

⁸ Tɔn kurɔ baawure wi u tem wa u tubi di Isireliban bwese kɛra gaa sɔɔ, u koo durɔ suawa win bwese kɛra ye sɔɔ, u wa u ka win tundon tem mɛ u tubi di nɛnɛ.

⁹ Bwese kɛra gaan tem kun duɔ bwese kɛra gaan temɔ. Adama Isireliban bwese kɛra baayere ya koo yen tem nɛnɛwa kem kem mɛ ya tubi di.

¹⁰⁻¹¹ Ma Selofadin bii wɔndia be, Mala ka Tirisa ka Hogula ka Milika ka Nɔa ba Yinni Gusunɔn wooda ye wura ye u Mɔwisi wɛ mi. Ma ba ben tundon maabu ka wɔnɔbun bibu sua durɔbu.

¹² Ba durɔbu suawa Yosefun bwese kɛra sɔɔ, Manasen bibun bweserɔ, ma tem mɛ ba tubi di muɲ mɛnɛnɛ ka ben tundobun tem.

¹³ Wooda ka yiire bi Yinni Gusunɔ u Isireliba wɛ Mɔwisin min di, Mɔabun wɔwaa, Yuudenin bɔkuɔ, Yerikon dedeeru, biya mi.

WOODAN Sɔ̄SIRU

Tire teni ta ka Mɔ̄wisin gari yā yì sɔ̄ u Isireliba wooda tubusiamɔ̄. Ta maa ka sɔm maamaakigii ni yā ni Yinni Gusunɔ̄ u kua be, win tɔmbu Isireliban s̄. U ka Isireliba arukawani b̄kua, ma u bu kpara w̄ɔ weeru gbaburu s̄. U bu yakia ben yibereban nɔman di, ma u bu nɔ̄ mwɛɛnu kua. Ma u bu wooda w̄ɛ ye ba koo mɛm nɔ̄wa ba n ka w̄a. Ta maa sun Mɔ̄wisin gɔ̄n gari s̄ɔ̄wa ka nge mɛ Yosue u kua ben kpara.

Tire ten kpunaa

1. Ye Gusunɔ̄ u gbia u kua ben s̄n yaayasiabu, wiru 1n di sere wiru 4.
2. Woodaban s̄ɔ̄sibu, wiru 5n di sere wiru 26.
3. Domanu ka b̄ri, wiru 27n di sere wiru 30.
4. Mɔ̄wisin kirɔ̄ d̄aki, wiru 31n di sere wiru 33.
5. Mɔ̄wisi u gu ma Yosue u sɔmburu sua, wiru 34.

Mɔ̄WISIN Sɔ̄SI GBIKIRU

¹ Wee gari yi Mɔ̄wisi u Isireliba s̄ɔ̄wa sanam mɛ ba w̄a Yuudenin s̄ɔ̄ yari yeru gia w̄ɔwa gaa s̄ɔ̄, mi tem saara w̄a, Sufun deedeeru, wuu sinin suunu s̄ɔ̄, Parani ka Tofeli ka Labani ka Haserɔ̄tu ka Disahabu.

² Ā n kpa ka Seirin guurun swaa, saa Horebun guurun di, a ka turi Kad̄esi Baaneaa, kaa s̄iwa s̄ɔ̄ w̄akura tia.

³ W̄ɔ̄ weeruse s̄ɔ̄, m̄n di Isireliba ba yarima Egibitin di, yen suru w̄akura tiasen t̄ɔ̄ gbiikuru s̄ɔ̄ra Mɔ̄wisi u Isireliba s̄ɔ̄wa kpuro ye Yinni Gusunɔ̄ u nɛɛ, u bu s̄.

⁴ Ya koorawa sanam mɛ Mɔ̄wisi u Sihoni, Am̄reban sina boko wi u w̄a Hesiboniɔ̄ kamia u kpa ma u da u Ogu, Basanin sina boko wi u w̄a Edeɛ ka Atarɔ̄tu kamia.

⁵ Mɔ̄abuban temɔ̄, Yuudenin s̄ɔ̄ yari yeru gia, miya Mɔ̄wisi u Isireliba Yinni Gusunɔ̄n woodaba s̄ɔ̄sibu torua.

Yinni Gusunɔ̄ u Isireliba wooda

w̄ɛ bu ka doona Horebun di

⁶ Mɔ̄wisi u nɛɛ, Gusunɔ̄ b̄ɛɛn Yinni u ka sun gari kua Horebun guurɔ̄ u nɛɛ, sa sina sa tɛ guu ten ḡarɔ̄.

⁷ N n m̄n na, su seewo su swaa w̄ari su da guunun bera gia mi Am̄reba ba w̄a ka Kananin temɔ̄ Yuudenin tem t̄ɛraɔ̄ ka guunu gia ka w̄ɔw̄aɔ̄ ka s̄ɔ̄ ȳɛsan nɔm d̄waru gia ka nim w̄ɔkun goorɔ̄ ka Libaniɔ̄ sere n ka da Efaratin daarɔ̄,

⁸ Kpa su tem mɛ m̄ɛɛri domi u sun mu n̄mu s̄ndiawa. U nɛɛ, su doo su mu mwa domi u n̄ɔ̄ mwɛɛru kua ka b̄ri u mu b̄ɛɛn waababa Aburahamu ka Isaki ka Yakɔ̄bu w̄ɛ, be ka ben bibun bweseru.

Mɔ̄wisi u wirugibu gɔ̄sa

⁹ Saa yè s̄ɔ̄ Yinni Gusunɔ̄ u nɛɛ, su doo su tem mɛ mwa, nɛ Mɔ̄wisi na b̄ɛ s̄ɔ̄wa na nɛɛ, na ñ kp̄ɛ n b̄ɛ s̄obe nɛ turo.

¹⁰ Gusunɔ̄ b̄ɛɛn Yinni u dera i marura ma i dabia nge w̄ollun kperi.

¹¹ Na kanamɔ̄ Gusunɔ̄ b̄ɛɛn baababan Yinni u de i dabia i sosi kpa u b̄ɛ domaru kua nge mɛ u b̄ɛ n̄ɔ̄ mwɛɛru kua.

¹² Adama i n ȳɛ ma na ñ kp̄ɛ n b̄ɛ s̄obe nɛ turo.

¹³ N n m̄n na, i tɔmbu ḡasio b̄ɛɛn bwese k̄era baayere s̄ɔ̄ be ba ȳɛru ka bwisi m̄, ma ba b̄ɛɛɛ m̄ tɔmbu s̄ɔ̄, kpa n bu ko b̄ɛɛn wirugibu.

14 Ma i man wisa i nɛɛ, ye na gerua mi, ya wā.

15 Ma i ka tɔn be na bɛɛn bwese kɛra baayeren di ma na bu sua na bu kua bɛɛn wirugibu, gabu nɔrɔm nɔrɔm (1.000) wirugibu, gabu wunɔm wunɔm wirugibu, gabu weeraakuukuubun wirugibu, gabu maa wɔku wɔkubun wirugibu, ma na gabu sɔma wɛ bu ka wirugii be kpara bɛɛn bwese kɛra baayere sɔɔ.

16 Ma na wirugii be wooda wɛ na nɛɛ, ben mɛro bisibu bā n gari mɔ ben tii tiine sɔɔ, n̄ kun mɛ, ka tɔn tuko, bu bu swaa dakio kpa bu bu siria dee dee.

17 Bu ku tɔmbun bɛɛɛ mɛeri bā n sirimɔ. Bu bu swaa dakio, bwɛɛbwɛɛ ka damgii. Bu ku ben goo nasia domi ba koo siriwa ka Yinni Gusunɔn yĩsiru. Bā n ka gari gɛɛ yinna yi yi bu sɛsiemɔ, bu ka yi na nɛn mi bu man sɔ kpa n yi wɛeri.

18 Nge mɛya na bɛɛ sɔ̄sɔ̄i saa ye sɔɔ, ye i ko i ko kpuro.

Isireliban mɛm nɔ̄ɔbu sariru

19 Yen biru, Gusunɔ bɛɛɛn Yinni u sun nɔɔ kā ma sa seewa Hɔrebun guurun di sa gbabu baka nanumgii te kpuro bukiana te i yɛ mi, ma sa kpa ka guunun swaaɔ mi Amɔreba ba wāa nge mɛ Gusunɔ bɛɛɛn Yinni u sun yiire. Ma sa tura Kadɛsi Baanɛɔɔ.

20 Miya na bɛɛ sɔ̄ɔwa na nɛɛ, wee i tunuma Amɔreban guurɔ te Gusunɔ bɛɛɛn Yinni u koo sun wɛ.

21 I mɛerio wee, Gusunɔ bɛɛɛn Yinni u bɛɛ tem mɛ nɔmu bɛria. I seewo kpa i mu mwa nge mɛ wi, bɛɛɛn baababan Yinni u bɛɛ sɔ̄ɔwa. I ku bɛrum ko. I dɛ i n wɔrɔgɔru mɔ.

22 Ma bɛɛ kpuro i na i man deema i nɛɛ, su tɔmbu gɔri bu da bu tem mɛn saria mɛeri kpa bu wurama bu sun sɔ swaa ye sa ko kpe, ka wuu s̄in mi sa ko gbi su turi.

23 Bɛɛn gari yi, yi man wɛre, ma na tɔmbu wɔkura yiru gɔsa bɛɛn bwese kɛra baayere sɔɔ tia tia.

24 Ma ba doona ba guunun bera gian swaa mwa ma ba tura sere Esikolin wɔwaa. Mi kpurowa ba bɔsu ba mɛera.

25 Ma ba tem mɛn dāa binu s̄arima ba ka sun naawa. Ma ba nɛɛ, tem mɛ, mu gia s̄aa mɛ Gusunɔ bɛɛɛn Yinni u sun wɛɛmɔ.

26 Adama i n̄ Gusunɔ bɛɛɛn Yinnin gere mɛm nɔ̄ɔwe, domi i yina i da.

27 I n̄n seesiwa bɛɛn kuu bekuruginu sɔɔ i nɛɛ, yɛn sɔ u sun tusa, yen s̄na u sun yarama Egibitin di u ka sun Amɔreba nɔmu s̄andia, bu sun kpeerasia.

28 I nɛɛ, mban s̄na i ko i da i bu w̄ori. Bɛɛgibu ba dera i mwia kpana domi ba nɛɛ, tɔn be, ba sun dam kere, ba sun gunum kere, ba maa ben wusu gb̄aranu toosiwa n ka wollu girari. Yen biru, ba mam Anakin bibun bweseru wa mi, be ba ra n s̄aa doogoba.

29 Ma na bɛɛ wisa na nɛɛ, i ku nanda, i ku maa ben bɛrum ko.

30 Gusunɔ bɛɛɛn Yinni u ko n sun gbiieye kpa win tii u sun sanna nge mɛ u kua bɛɛɛn n̄oni biru Egibitiɔ,

31 ka gbaburɔ. Bɛɛn tii i wa ma u sun b̄aki bɛɛɛn sanum sɔɔ nge mɛ tɔnu u ra win bii b̄aki sere sa ka tura mi sa d̄ɔɔ.

32 Adama ka mɛ, i n̄ Gusunɔ bɛɛɛn Yinni naanɛ kue,

33 baa mɛ u ra n sun swaa gbiieye u ka sun ayeru s̄ɔ̄sɔ̄i mi sa ko ȳɔra. W̄akuru, u ra sun kparewa u n bɛɛɛn swaa yam bururasie ka d̄ɔ̄ yara, s̄ɔ̄ sɔɔ maa ka guru wii wurou.

34 Yinni Gusunɔ u bɛɛn weeweenu nua, ma u m̄oru kua u b̄ɔrua u nɛɛ,

35 baa bɛɛn turo kun duɔ tem mɛ sɔɔ, mɛ mu gea s̄aa mi, mɛ u nɔ̄ mwɛeru kua u bɛɛɛn baababa wɛ,

36 ma n kun mɔ Kalebu, Yefunɛn bii. Wiya u koo mu wa. Wi ka win bibun bwesera u koo tem me wɛ me u bɔsu u mɛɛra mi, domi u win swɛɛ kpuro swɛiwa dee dee.

37 Yinni Gusunɔ u maa ka man mɔru kua bɛɛn sɔ, ma u nɛɛ, nɛn tii na n maa duɔ tem me sɔɔ.

38 Nɛn sɔm kowo Yosue, Nunin biiwa u koo du mi. Yen sɔ, n be nɛn dam kɛɛyɔ, domi wiya u koo bɛɛ Isireliba kpara u ka bɛɛ tem me wɛ.

39 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, bɛɛ, i nɛɛ, yiberɛba ba koo bɛɛn bibu gurawa. Adama bii be, be ba n gina gea ka kɔsa yɛ mi, beya ba koo du tem me sɔɔ ka Yosue sannu. Beya u koo tem me wɛ ba n mɔ.

40 Yen sɔ, bɛɛ i gɔsiro kpa i da gɔbaburu gia nim wɔku ge ba mɔ Naa yarin bera gia.

41 Ma i man wisa i nɛɛ, i tora Yinni Gusunɔn mi. Adama tɛ, i ko da i tabu ko nge me wi, Gusunɔ bɛsɛn Yinni u gerua. Ma i bɛɛn tabu yɛnu sua i dɔɔ ka wɔbia i ka guunun bera gia tabu wɔri.

42 Ma Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, n bɛɛ sɔɔwɔ n nɛɛ, i ku ra da i tabu ko. U n wɔa ka bɛɛ. Yen sɔ, i ku da, domi ba koo bɛɛ kamia.

43 Na bɛɛ ye sɔɔwa adama i yina i man swaa daki. I n Yinni Gusunɔn gere mɛm nɔwɛ. Ma i gɔru bɔbia i da i tabu wɔri guunun bera gia.

44 Saa yera Amɔre be ba wɔa bera mi, ba yarima ba bɛɛ kamia Seirio, ma ba bɛɛ naa swɛi nge tii sere ba ka girari Horimɔ.

45 Ye i wurama, i Yinni Gusunɔ weeweenu koosi. Adama u n bɛɛ swaa daki.

46 Ma i sina n ka tɛ Kadɛsi Baanɛɔ.

2

1 Yen biru ma sa gɔsira sa da ka gɔbaburun swaa nim wɔku ge ba mɔ Naa yarin bera gia nge me Yinni Gusunɔ u gerua. Ma sa sirena Seirin guunɔ n ka tɛ.

Isireliba ba Edɔmuba

ka Mɔabuba ka Amɔniban tem

bukiana

2 Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,

3 wee sa sirena guunun bera mi gia n ka tɛ. Su maa doo sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

4 U nɛɛ, n bɛɛ wooda yeni wɛ n nɛɛ, i seewo i Seirin tem bɛwa mi bɛɛn mɛro bisibu Esaun bibun bweseru ba wɔa. Ba ko n bɛɛn bɛrum mɔ, adama i n tii sɛ,

5 i ku ra bu wɔri. Domi u n bɛɛ ben tem wɛɛmɔ baa mɛn nɔɔ i ko i naasu sɔndi. Esaun bibun bwesera u Seirin guunun beran tem me wɛ ba n mɔ.

6 Dɔa ni i ko i di ka sere maa nim me i ko i nɔ, i ko i ye kpuro dwewa ben mi.

7 Domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛsɛn sɔma kpuro domaru kua ma u sun kɔsu sanam me sa gɔbabu baka te bukianamɔ. U wɔa ka bɛsɛ sere n ka kua gisɔ wɔɔ weeru. Sa n gɔanu bie.

8 Ma sa Seirin tem bɛwa mi bɛsɛn mɛro bisibu Esaun bibun bwesera wɔa. Sa n maa tem tɛɛran swaa mwɛ ye ya dɔɔ Elatiɔ ka ɛsioni Gebɛɛɔ. Ma sa gɔsira sa Mɔabun gɔbaburun swaa mwa.

9 Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, su ku Mɔabuba nɔɔ kuuri, su ku bu tabu wɔri, domi u n sun gɔanu nɔmu sɔndiammɛ ben temɔ. Lɔtun bibun bwesera u Arin tem me wɛ ba n mɔ.

10 Yellu, Emibara ba wɔa Arin tem me sɔɔ. Ba sɔawa bwese te ta dam mɔ. Ba dabi ba maa gunu nge Anakin bibun bweseru.

11 Gabu ba tamaa ba sāawa Refaba nge me Anakiba ba sāa, adama Mōabuba ba ra bu sokuwa Emiba.

12 Nge meya maa Horiba ba raa wāa Seirin temō yellu. Ma Esaun bibun bweseru ba bu kpeerasia ma ba sina mi, nge me beε Isireliba i kua tem me Yinni Gusunō u beε wē sōō.

13 Yen biru, Yinni Gusunō u wooda wē u neε, su seewo su swaa wōri kpa su Seredin daaru tōbura. Ma sa tu tōbura.

14 Saa mīn di sa seewa Kadēsi Baanēan di sere sa ka Seredin daaru tōbura, n kuawa wōō tena ka nōōba ita. Be ba raa sāa tabu kowobu sa ka seema ba n maa wāa nge me Yinni Gusunō u raa gerua ka bōri.

15 Win tiywa u bu nōma doke u kpeerasia.

16 Sanam me tabu kowo be kpuro ba gu ba kpa,

17 sanam me sōōra Yinni Gusunō u man sōōwa u neε,

18 tē, su Mōabun tem nōō bura yeru saro kpa su Arin tem bukiana,

19 su na Amōniban mi. Adama su ku bu nōō kuuri, su ku maa ka bu tabu ko. Domi u n sun gāanu wēεmō ben tem me sōō. Ba sāawa Lōtun bibun bweseru. Bera u maa tem me wē ba n mō.

20 Tem me, mu raa sāawa Refaban tem. Domi yellu Refabara ba raa wāa mi, be, be Amōniba ba ra soku Sansumiba.

21 Bwese te, ta dam mō ma ba dabi. Ba gunuwa nge Anakiba. Adama Yinni Gusunō u bu Amōniba nōma beria, ba bu gira ma ba sina mi.

22 Nge meya Yinni Gusunō u Esaun bibun bweseru kua be ba wāa Seiriō. U dera ba Horiba gira ma ba bu kpeerasia ba sina ben temō sere ka gisō.

23 Kafitorigibu ba na saa ben tem di ba Afi be ba wāa baru kpaanō n ka girari Gasō kpeerasia ma ba sina ben wusō.

24 Yen biru, Yinni Gusunō u neε, su seewo su swaa wōri kpa su Aanōon daaru tōbura. Wee u koo sun Sihoni Amōre, Hesibonin sina boko nōmu beria ka win tem. U neε, su doo su nūn wōri kpa su ka nūn tabu ko.

25 Saa gisōn di u koo de nandabu bu n wāa handunian bwesenu kpuro sōō beεn sō. Bā n beεn damu nua, kpa bu diiri berum sō.

Ba Sihoni, Hesibonin

sina bokon tem wōri

26 Saa Kedemōtin di, na sōmōbu gōra Sihoni, sina bokon mi, kpa bu nūn bōri yendun gari sō bu neε,

27 u de su win tem bukiana. Swaa doowa sa ko n swīi, sa n gam geramō.

28 Sa ko nūn dīa ni sa ko di ka nim me sa ko nōn gobi kōsia. U gesi de su win tem bukiana.

29 Esaun bibun bweseru be ba wāa Seiriō ka Mōabuba be ba wāa Arin temō ba wura sa ben tem bukiana. U maa de su win tem bukiana su ka Yuudani tōbura kpa su du tem me Gusunō beεn Yinni u sun wē sōō.

30 Adama Sihoni, Hesibonin sina boko u yina su sara ka win temō. Domi Gusunō beεn Yinni u win gōru bōbiasia u sun nūn nōmu sōndia nge me i waamō gisō.

31 Ma Yinni Gusunō u man sōōwa u neε, n meeriō u sun Sihoni ka win tem nōmu beria. Su nūn wōriō su tem me mwa.

32 Ma Sihoni ka win tabu kowobu ba na ba sun tabu wōri Yahasio.

33 Ma Gusunō beεn Yinni u sun nūn nōmu beria. Ma sa nūn kamia wi ka win bibu ka win tabu kowobu kpuro.

34 Sa win wusu kpuro mwēera sa kam koosia mam mam, ma sa tōn durōbu ka tōn kurōbu ka bibu kpuro kpeerasia, baa tōn turo kun tiare.

³⁵ Ma sa ben yaa sabenu ka ben arumani ye sa gura ben wuu si sɔɔ tii koosi.

³⁶ Saa Aroɛɛn di ye ya wāa Aanɔɔn daarun goorɔ ka wuu ge ga wāa wɔwɔa n ka da sere Galadiɔ, wuu gaga kun kpīa gu sun ma. Gusunɔ beɛɛn Yinni u sun si kpuro nɔmu beriawa.

³⁷ Adama sa ñ Amɔniban tem babe ka tem mɛ mu wāa Yabɔkun daarun goorɔ ka wuu si su wāa guunɔ ka sere mi Gusunɔ beɛɛn Yinni u sun yinari su wɔri.

Ba Ogu, Basanin sina bokon

tem mwa

3

¹ Yen biru, sa tem tureru yɔɔwa sa da Basaniɔ. Ma Ogu, Basanin sina boko ka win tabu kowobu ba na ba sun tabu wɔri Edɛɛɔ.

² Ma Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, su ku Ogu win bɛrum ko domi u koo sun nùn nɔmu beria, wi ka win tabu kowobu ka win tem kpuro. Sa ko nùn kuawa nge mɛ sa Sihoni, Amɔreban sina boko kua, wi u wāa Hɛsiboniɔ.

³ Ma Gusunɔ beɛɛn Yinni u sun Ogu, Basanin sina boko nɔmu beria ka win tabu kowobu kpuro. Sa bu kamia sa kpeerasia, baa tɔn turo sa ñ deri.

⁴ Sa win wusu kpuro mwɛɛra, baa teu ga ñ kpīa gu sun ma. Siya wusu wata ye ya wāa Aagɔbun temɔ Basaniɔ. Ogun tema sere mi.

⁵ Wuu si kpuro su gbāranu mɔwa ni nu gunu, ma ba nu gambo sisugii kua ba ra ka kɛnɛ. Wusu maa wāa su dabi mi, si ba ñ gbāranu toosi.

⁶ Sa si kpuro mwɛɛra ma sa tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu kpuro kpeerasia nge mɛ sa Sihoni, Hɛsibonin sina boko kua.

⁷ Ma sa wuu sin yaa sabenu ka sin arumani gura sa tii yiya.

Ba Galadin tem bɔnu kua

⁸ Nge mɛya sa ka Amɔreban sinambu yiru yen tem mwa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia saa Aanɔɔn daarun di n ka da Hɛɛmɔɔn guurɔ.

⁹ Sidonigibu ba ra Hɛɛmɔɔn guu te sokuwa Sirioni, kpa Amɔreba bu maa tu soku Seniri.

¹⁰ Sa Basanin sina boko Ogun wusu kpuro tabu di. Siya wuu si su wāa gunguru wɔllɔ ka Galadin temɔ ka Basanin tem mɛ kpuro sɔɔ n ka girari Salikaɔ ka Edɛɛɔ.

¹¹ N deema Refaban bweseru sɔɔ, Ogu, Basanin sina boko, wi turowa u raa tie. Kpakoro sisugiru sɔɔra ba win goru doke. Kpakoro te, ta wāa Amɔniban wuu maro Rabɔɔ. Ten dɛɛbu sāawa gɔm soonu nɔɔba nɛɛ. Ma ten yasum sāa gɔm soonu nɛɛ.

¹² Saa ye sɔɔra na Rubɛnin bweseru ka Gadin bweseru tem mɛ wɛ mɛ mu wāa Aanɔɔn bera gia Aroɛɛn sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka wuu si su wāa Galadin guunun bee tia.

¹³ Ma na Manasen bweserun bɔnu Galadin tem sukum mɛ mu tie wɛ ka Basanin tem mi Ogu u raa bandu dii. N deema Aagɔbun tem ka Basanin tem mɛya ba ra maa soku Refaban tem.

¹⁴ Yairi, Manasen bii, u Aagɔbun tem kpuro mwa n ka da Gesuriba ka Maakatigibun tem nɔɔ burɔ yerɔ. Ma u wuu si su wāa tem mɛ sɔɔ soka Yairin wusu nge mɛ ba su sokumɔ sere ka gison giso.

¹⁵ Ma na Makiri Galadin tem wɛ.

¹⁶ Ma na Rubɛnin bweseru ka Gadin bweseru Galadin tem bee tia wɛ n ka da Aanɔɔn daarɔ sere ka Yabɔkun daarɔ. Aanɔɔn daara ta sāa tem mɛn nɔɔ

buru yeru sɔɔ yɛsan nɔm dɔwuru giu, ma Yabɔkun daaru ta maa bu burane ka Amɔniba.

¹⁷ Ben tem mɛya mu waa Yuudenin wɔwaa, saa Genesaretin daa burerun di n ka da nim wɔku bɔruguu. Ma mu da sere ka Pisigan guuro sɔɔ yari yeru giu.

¹⁸ Saa ye sɔɔ, ma na bɛɛ wooda yeni wɛ na nɛɛ, tɛ, wee Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ tem mɛ wɛ i n ma. Tɛ, bɛɛ tabu kowobu kpuro, i bɛɛn tabu yānu suo kpa i Yuudeni tɔbura ka bɛɛgibu Isireliba sannu.

¹⁹ Bɛɛn kurɔbu ka bɛɛn bibu ka bɛɛn yaa sabe ni tɔnawa i ko i deri wuu si na bɛɛ wɛ sɔɔ.

²⁰ I bɛɛn mero bisibu somio sere Gusunɔ bɛɛn Yinni u ka bu swii ben temɔ nge mɛ u bɛɛ kua, kpa bu sina tem mɛ sɔɔ mɛ u koo bu wɛ Yuudenin sɔɔ kpee yeru giu. Saa ye sɔɔra i ko i wura bɛɛn temɔ mɛ na bɛɛ wɛ.

²¹ Ma na Yosue wooda yeni wɛ na nɛɛ, win nɔni yi wa ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u sinambu yiru ye kua. Nge mɛya u koo maa sinambu kpuro kua be u koo ka tabu ko sanam mɛ i Yuudeni tɔbura.

²² I ku bu nasia, domi Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛ sanna.

Mɔwisi u n duɔ

Kananin temɔ

²³ Saa ye sɔɔ, na Yinni Gusunɔ suuru kana na nɛɛ,

²⁴ Gusunɔ nen Yinni, a nɛ wunen sɔm kowo wunen kpāaru ka wunen dam bakam kookoo gbiikisu sɔɔsi. Yinni goo sari wallo ka temɔ wi u koo kpi u ko ye a ra ko.

²⁵ A de n Yuudeni tɔbura kpa n tem buram mɛ wa guru giɔ mi guu buranu waa ka maa Libani.

²⁶ Adama Yinni Gusunɔ u ka man mɔru kua bɛɛn sɔ ma u yina u nen kanaru na. U nɛɛ, ya tura mɛ. N ku maa nɔn yen gari sɔ.

²⁷ U nɛɛ, n yɔwo Pisigan guurun wii kpiro kpa n nɔni seeya n mɛeri sɔɔ yɛsan nɔm geu giu ka sɔɔ yɛsan nɔm dɔwuru giu ka sɔɔ kpee yeru giu ka sere maa sɔɔ yari yeru giu. Adama na n Yuudeni tɔburamɔ.

²⁸ U nɛɛ, n Yosue bwisi kɛɛyo kpa n nɔn dam kɛ, n de u n wɔruguru mɔ. Domi wiya u koo Yuudeni tɔbura kpa u Isireliba kpaa u ka bu tem mɛ wɛ mɛ kon wa mi.

²⁹ Ma sa sina wɔwa mi, Bɛti Peorin deedeeru.

I Yinni Gusunɔn wooda

mɛm nɔwɔ

4

¹ Tɛ, bɛɛ Isireliba, i yiirebu ka woodaba swaa dakio be na bɛɛ wɛɛmɔ. I ye mɛm nɔwɔ kpa i wa i n waa, kpa i du tem mɛ sɔɔ, mɛ Gusunɔ bɛɛn baababan Yinni u bɛɛ wɛ.

² I ko i win woodaba mɛm nɔwɔwɔ nge mɛ na bɛɛ ye wɛ. I ku gāanu ganu sosi ye sɔɔ, i ku maa gāanu ganu kawa.

³ Bɛɛn nɔni yi wa ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u kua Baali Peorigiin sɔ. U tɔmbu kpeerasia kpuro bɛɛ sɔɔ be ba da ba nɔn sāwa.

⁴ Adama bɛɛ be i Gusunɔ bɛɛn Yinni naane sāa, bɛɛya i waa wāaru sɔɔ gisɔ.

⁵ Wee na bɛɛ yiirebu ka woodaba wɛ nge mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u man sɔɔwa n ko. I ko i ye mɛm nɔwɔwɔ tem mɛ u koo bɛɛ wɛ sɔɔ.

⁶ I n ye mɛm nɔwɔwa ma i ye swii dee dee, bwese ni nu tie nɔn wooda ye nua, nu koo bɛɛ garisiwa yɛrobu ka bwisigibu, kpa nu nɛɛ, anna a bwese baka ten yɛru ka bwisi wa!

⁴⁷ Ma ba win tem mwa ka maa Ogu, Basanin sina bokon tem. Amɔreban sinambu yiru ye, ba raa wāawa ba bandu dii Yuudenin guru giɔ sɔɔ yari yeru gia.

⁴⁸ Ben tem men nɔɔ bura yera dawa Aroεεɔ, Aanɔɔn daarun gooro sere n ka girari guu te ba mɔ Hεεmɔɔwɔ te ba maa sokumɔ Siɔni,

⁴⁹ ka tem me mu wāa Yuudenin wɔwɔ sɔɔ yari yeru gia n ka girari nim wɔku bɔruguuɔ sere n ka da guu te ba mɔ Pisigan nuuro.

Wooda wɔkuru

5

¹ Mɔwisi u Isireliba kpuro sokusia ba mennna ma u bu sɔɔwa u neε, beε Isireliba i wooda ka yiirebu swaa dakio i nɔ bi na beε wεemɔ giɔɔ. I bu nenuɔ kpa i bu mem nɔɔwa mam mam.

² Gusunɔ besen Yinni u ka sun arukawani bɔkua Horebun guuro.

³ N n besen baababa tɔna u ka ye bɔkua, adama ka besen tiiwa beε be sa wāa sa wasi mini giɔɔ.

⁴ Yinni Gusunɔ u ka beε gari kua nɔni ka nɔni guuru wɔlɔ saa dɔɔ yara sɔɔn di.

⁵ Saa ye sɔɔ, ma na yɔ beε ka win suunu suunuka sɔɔ na ka beε tusiamɔ ye u gerumɔ, domi i n yɔwe guu ten wɔlɔ yɛn sɔ i dɔɔ win berum mɔ. U neε,

⁶ wiya u s̄aa Gusunɔ besen Yinni. Wiya u sun yarama Egibiti di mi sa raa wāa sa yoru dimɔ.

⁷ U maa neε, sa n ko n maa Yinni goo mɔ wi baasi.

⁸ Su ku ra tii bw̄aroku gagu kua ga n ka ḡaanu weene wɔlɔ, n kun me temɔ, n kun me nim sɔɔ.

⁹ Su ku ra yiira su nu s̄a. Domi wi, Gusunɔ besen Yinni u s̄awa nisinugii. U ra baababan durum m̄oru mwe ben bibun mi, be ba n̄un tusan suunu sɔɔ sere ka ben bibun bibɔ.

¹⁰ Adama be ba n̄un k̄i ma ba win woodaba mem nɔɔwammε u ra ben bibun bweserun n̄or̄m n̄or̄m (1.000) w̄anw̄andu kue.

¹¹ Su ku ra wi, Gusunɔ besen Yinnin ȳisiru soku kam. Domi wi u win ȳisiru soka kam, u koo ȳero s̄eyasia.

¹² Su t̄ɔ w̄ɛrarugiru mem nɔɔwɔ su tu beεre w̄ε nge me wi, Gusunɔ besen Yinni u sun yiire.

¹³ S̄ɔ nɔɔba tia s̄ora sa ko n da besen s̄oma kpuro ko.

¹⁴ Adama s̄ɔ nɔɔba yiruseru ta s̄awa Gusunɔ besen Yinnin t̄oru t̄e s̄ɔ u w̄ɛra. Yen s̄ɔ, su ku ra s̄amburu garu ko beε ka besen bibu ka besen s̄om kowobu ka besen ket̄eba ka besen ket̄ekunu, besen yaa sabenu kpuro gesi, ka maa s̄ɔ wi u wāa besen yenuɔ. Beε kpuro sa ko w̄ɛrawa.

¹⁵ Su yaayo nge me sa raa yoru dimɔ Egibiti, ma wi, Gusunɔ besen Yinni u sun yarama min di ka win dam bakam. Yen s̄ɔna u sun yiire su t̄ɔ w̄ɛrarugii te mem nɔɔwa.

¹⁶ Su besen tundobu ka besen merobu beεre w̄εyɔ nge me wi, Gusunɔ besen Yinni u sun yiire kpa besen w̄aaru tu daka da kpa sa n b̄ori yendu mɔ tem me u sun w̄ε s̄ɔɔ.

¹⁷ Su ku ra t̄onu go.

¹⁸ Su ku ra sakararu ko.

¹⁹ Su ku ra gb̄eni.

²⁰ Su ku ra goo gari mani.

21 Su ku ra bɛsɛn tɔnusin kurɔ binɛ ko, n̄ kun mɛ win diru, n̄ kun mɛ win gberu, n̄ kun mɛ win sɔm kowo tɔn durɔ n̄ kun mɛ tɔn kurɔ, n̄ kun mɛ win ketɛ, n̄ kun mɛ win ketɛku, win gāanu kpuro gesi.

22 Gari yiniwɔ Yinni Gusunɔ u nɔɔ suɔ guuru wɔllɔ u bɛsɛ win tɔmbu kpuro sɔɔwɔ dɔɔ yara sɔɔn di ka guru wii wuroru sɔɔn di ka guru wii sinumgɪrun di, u n̄ gāanu sosi. Yen biru, u ye yorua kpee bɛsi yiru sɔɔ u man wɛ.

Mɔwisi u s̄awa Yinni Gusunɔn gɔrɔ

23 Sanam mɛ i Yinni Gusunɔn nɔɔ ge nua guru wii sinumgɪrun sɔɔn di, guuru wɔllɔ tɛn mi dɔɔ u wāa, yera bɛɛn bwese kɛrin wirugibu ka bɛɛn guro gurobu ba na nɛ Mɔwisin mi.

24 Ma ba nɛɛ, weɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bu win yikon girima ka win kp̄aru s̄ɔsi. Ba win nɔɔ nua dɔɔ yara sɔɔn di. Gisɔ, ba wa ma Gusunɔ u ka tɔmbu gari kua ma ba wāa ba n̄ gu.

25 Adama mban s̄na ba koo de dɔɔ boko wi, u bu di kpa bu gbi. Domi b̄a n Gusunɔn nɔɔ nɔɔmɔ mɛ, ba koo gbi.

26 Wara u Yinni Gusunɔ wi u ra n wāan gari nɔɔre dɔɔ yara sɔɔn di nge be, ma ȳɛrɔ u wāa u n̄ gu.

27 Yen s̄ɔ, nɛ Mɔwisi, n susio Gusunɔ bɛsɛn Yinnin b̄okuɔ kpa n swaa daki ye u gerua. Yen biru, kpa n bu ye nɔɔsia. Ba koo ye nɔ, kpa bu ka ye sɔmburu ko.

28 Ma Yinni Gusunɔ u nua ye ba man s̄ɔwɔ. Ma u nɛɛ, ye ba gerua mi kpuro gari bureya.

29 B̄a n koo raa kp̄i bu n̄n ben ḡru wukia nge mɛ, bu ka n̄n bɛɛrɛ wɛ kpa bu win woodaba mɛm nɔɔwɔ, ba ko n daa b̄ari yendu mɔ be ka ben bibun bweseru sere ka baadommaɔ.

30 Yen s̄ɔ t̄ɛ, u nɛɛ, n doo n bu s̄ɔ bu wuro ben kuu bekuruginɔ.

31 Adama u nɛɛ, nɛ, n sinɔ ka wi, kpa u man woodaba ka s̄ɔsinu ka yiirebu s̄ɔ ye kon bu wɛ bu mɛm nɔɔwɔ tem mɛ u bu wɛɛmɔ sɔɔ.

32 Ma Mɔwisi u maa bu s̄ɔwɔ u nɛɛ, i wooda be kpuro mɛm nɔɔwɔ mam mam be Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛ. I ku ra gam gɛra be sɔɔn di.

33 I swaa ye sw̄iyo mam mam kpa bɛɛn wāaru tu dakaa da kpa i n b̄ari yendu mɔ tem mɛ wi, Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ sɔɔ.

I Gusunɔ bɛɛn Yinni k̄ɔ

6

1 Mɔwisi u maa nɛɛ, weɛ wooda ka s̄ɔsi ni Gusunɔ bɛsɛn Yinni u man yiire n bɛɛ wɛ i mɛm nɔɔwɔ tem mɛ i ko i mwa sɔɔ.

2 Nge mɛya i ko i ka Gusunɔ bɛsɛn Yinni bɛɛrɛ wɛ bɛɛn wāarun t̄ru kpuro sɔɔ kpa i win woodaba ka win yiirebu mɛm nɔɔwɔ be na bɛɛ wɛɛmɔ bɛɛ ka bɛɛn bibu ka bɛɛn debuminu kpa bɛɛn wāaru tu wa tu dakaa da.

3 Bɛɛ Isireliba, i ko i ye swaa dakiwa kpa i ye mɛm nɔɔwɔ kpa i wa i n b̄ari yendu mɔ kpa i marura i dabiɔ nge mɛ Gusunɔ bɛsɛn baababan Yinni u sun s̄ɔwɔ sanam mɛ u sun tem nɔɔ mwɛɛru kua mi tim ka bom mu kokumɔ.

4 Bɛɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ. Gusunɔ bɛsɛn Yinni turowa u s̄a kpuron Yinni.

5 I n̄n k̄ɔ ka bɛɛn ḡru kpuro ka bɛɛn bw̄ɛra kpuro ka bɛɛn dam kpuro.

6 Wooda be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ, i de ba n wāa bɛɛn ḡruɔ.

7 I bɛɛn bibu yen keu kuo kpa i n da ka bu yen gari ko yenuɔ ka swaaɔ i n wuu dɔɔ ka saa ye i ko i kpuna ka saa ye i seewa.

8 I de ya n gbɪnisi bɛɛn nɔmɔ ka bɛɛn sirinɔ kpa i ku ra ka ye duari.

9 I ye yoruo bɛɛn dian gambon kadiriba sɔɔ ka wuun duu yerun k̄nnɔɔ.

*Isireliba, i ku Gusunɔ**bɛsɛn Yinni duari*

¹⁰ Sanam mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ kpara u ka da tem mɛ u koo bɛɛ wɛ sɔɔ, nge mɛ u bɛsɛn baababa, Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbu nɔɔ mwɛɛru kua, i ko i wuu bakasu ka wuu burɔsu wa si i n banɛ,

¹¹ ka yɛnu si su arumani bwese bweseka yiba ye i n kasu ka dɔkɔba be i n gba ka resɛmba ka olifiba be i n duure.

¹² I ko i dɛanu wa siki siki i n dimɔ. Adama i n tii sɛ kpa i ku ra Gusunɔ bɛsɛn Yinni duari wi u sun yara Egibitin di mi sa yoru di.

¹³ I ko i nɔn nasiawa kpa i n wi turon wāaru wāa. Win yɛsira i ko i n da ka bɔre.

¹⁴ I ku ra da i bwese tuku ni nu ka bɛɛ sikerɛnɛn bɔnu sã.

¹⁵ Domi Gusunɔ bɛsɛn Yinni u wāa bɛsɛn suunu sɔɔ. U sãawa nisinugii. N n mɛn na, i n tii sɛ. I ku ra win mɔru seeya kpa u bɛɛ kpeerasia handunia sɔɔ.

¹⁶ I ku ra win dam mɛɛri i ka wa mɛ mu nɛ nge mɛ i kua sanam mɛ i wāa Masaa.

¹⁷ Adama i win woodaba ka win sɔɔsinu ka win yiire bi u bɛɛ wɛ mɛm nɔɔwɔ dee dee.

¹⁸⁻¹⁹ I n mɔ ye ya wã Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ, i ko i bɔri yɛndu wa kpa i tem gem mɛ mwa sanam mɛ u bɛɛn yibɛreba gira u kpa. Domi u bɛsɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri u nɛɛ, u koo bu mu wɛ.

²⁰ Sɔɔ teeru bɛɛn bibu bã n bɛɛ bikia ba nɛɛ, mban sɔna Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wooda beni ka sɔɔsi nini ka yiire bini wɛ,

²¹ kpa i bu wisi i nɛɛ, sa raa sãawa Egibiti sunɔn yobu Egibiti mi, ma Yinni Gusunɔ u sun yarama min di ka win dam bakam.

²² U sɔm maamaakiginu kua nu kpã bɛsɛn nɔni biru. Niya u ka Egibitigii be, ka ben sina boko ka win yɛnugibu nɔni swāaru kpɛɛ.

²³ Ma u sun yarama min di u ka sun da tem mɛ sɔɔ, mɛ u bɛsɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri u nɛɛ, u koo bu wɛ.

²⁴ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun yiire u nɛɛ, su wooda be kpuro mɛm nɔɔwɔ, kpa su nɔn bɛɛrɛ wɛ. Saa yera bɔri yɛnda ko n sun wāasi baadomma kpa u n sun kɔsu nge mɛ u mɔ gisa.

²⁵ Sã n wooda be kpuro mɛm nɔɔwa dee dee nge mɛ u sun yiire, saa yera sa ko n sãa gemgibu win wuswaa.

*Isireliba ba sãawa**Yinni Gusunɔn tɔmbu***7**

¹ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo de i du tem mɛ i ko i mwa sɔɔ kpa u bwese dabi nini gira bɛɛn wuswaan di. Niya, Hetiba ka Girigasiba ka Amɔreba ka Kananiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba. Nu sãawa mi bwesenu nɔɔba yiru ni nu bɛɛ dabiru kere ma nu bɛɛ dam kere.

² U koo bɛɛ bu nɔmu bɛria kpa i bu kamia i kpeerasia. I ku ra ka bu arukawani bɔke, i ku ra maa ben wɔnwɔndu ko.

³ I ku ra ka bu nɔɔ tia ko i suana bɛɛ ka be. I ku ra bɛɛn bii wɔndiaba ben bii aluwaasiba kɛ bu sua kurɔbu. I ku ra maa ben bii wɔndiaba kasu bɛɛn bii aluwaasiba bu sua kurɔbu.

⁴ Domi ba koo de bɛɛn bibu bu gera Yinni Gusunɔn swaan di bu ben bɔnu sã, kpa Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ mɔru ko u bɛɛ kpeerasia mii mii.

⁵ Wee nge mɛ i ko i bu kua. I ko i ben bɔu turanu suririwa, kpa i ben bwāarokunu kɔsuku i dɔɔ meni.

6 Domi i s̄awa bwese te Gusunō b̄esen Yinni u wuna nenem handunian bwese ni nu tie s̄on di, kpa i n ka s̄a win t̄ambu.

Yinni Gusunō u s̄awa

naanegii

7 N n̄ m̄o ȳen s̄i i bwesenu kpuro dabiru kere Yinni Gusunō u ka b̄e arukawani b̄okua. B̄eya i mam piiburu bo bwesenu kpuro s̄o.

8 Adama Yinni Gusunō u b̄e k̄iwa ma u k̄i u win n̄o mw̄eru yibia te u b̄en baababa kua. Yen s̄na u b̄e yarama ka win dam bakam Egibiti sun̄n yorun di.

9 Yen s̄i, i de i n ȳe ma Gusunō b̄esen Yinniwa u s̄a Gusunō. U ra win arukawani nen̄e ka be ba win woodaba m̄em n̄owamm̄e sere ka ben bibun bweserun n̄or̄om n̄or̄omw̄o (1.000). Be ba n̄n̄ k̄i, u ku ra bu t̄onu kandu kue.

10 Adama u ra be ba n̄n̄ tusa ben k̄sa k̄siewa u bu kpeerasia yande.

11 Yen s̄i, i win woodaba ka win yiirebu ka win s̄osinu m̄em n̄ow̄o ni na b̄e w̄em̄o ḡiso, kpa i ka ye s̄amburu ko.

12 I n wooda be swaa daki, ma i bu m̄em n̄ow̄a, u ko n arukawani ye neniwa mam mam ye u ka b̄esen baababa b̄okua ka b̄ri.

13 U koo b̄e k̄i kpa u b̄e domaru kua u de i d̄abia. U koo b̄en bibu domaru kua ka d̄ia ni i duura ka d̄ia binu ka d̄a b̄i ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko. U koo de b̄en naa ḡsu ka b̄en ȳa ḡsu ka b̄en boo ḡsu su kuura tem m̄e s̄o, m̄e u n̄o mw̄eru kua ka b̄ri u n̄e, u koo b̄en baababa w̄e.

14 U koo b̄e domaru kua n bwesenu kpuro kere. B̄e s̄o, t̄on dur̄o goo, n̄ kun m̄e t̄on kur̄o goo kun m̄o w̄iro. M̄ya b̄en yaa saberu gara kun maa gimare m̄o.

15 Yinni Gusunō u koo de baranu nu ka b̄e tonda. I ȳe bara k̄su ni u raa Egibitigibu sure. U n̄ derim̄o ten garu tu b̄e deema. Adama be ba b̄e tusa, b̄e u koo nu sure.

16 I ko i bwesenu kpuro kpeerasiawa mam mam ni Yinni Gusunō u b̄e n̄mu beria. I ku ra nin w̄n̄w̄ndu ko, i ku ra maa nin b̄nu s̄a. Domi b̄u ni, nu ko n s̄awa yina b̄en s̄o.

Yinni Gusunōwa

u win t̄ambu k̄su

17 S̄or̄kudo i ko i gere b̄en ḡrūo i n̄e, bwese ni, nu b̄e dam kere. Am̄na i ko i ko i ka nu gira.

18 I ku nin b̄erum ko. I yaayo ye Gusunō b̄esen Yinni u Egibitigibu kpuro ka ben sun̄o kua.

19 B̄en n̄ni yi wa n̄ni sw̄a baka te u bu kp̄e ka s̄m maamaakigii ni u kua ka win dam bakam m̄e u s̄osi sanam m̄e u b̄e yarama tem m̄en di. Nge m̄ya u koo maa bwese ni kpuro kua nin b̄erum i m̄o mi.

20 U koo nu susu bakanu sure sere be ba kisira ba kuku yenu kasu bu ka kpeera mam mam.

21 I ku diiri bwese nin s̄o. Domi Gusunō b̄esen Yinni u ka b̄e w̄a wi, wi u kp̄a ma u nanum m̄o.

22 U koo b̄e bwese ni kpuro gira kpure kpure. I n̄ kp̄e i nu kpeerasia mii mii gb̄eeku ȳe yi ku ka b̄e yibusin s̄o.

23 Gusunō b̄esen Yinni wi, u koo b̄e bu n̄mu beria. U koo de bu duki su b̄en wuswaan di sere bu ka kpeera mam mam.

24 U koo b̄e ben sinambu n̄mu beria kpa i de ben ȳisiru tu gbi handunia s̄o. Ben goo kun ȳram̄o b̄en wuswaa. I ko i bu kpeerasiawa kpuro.

25 I ko i ben bwāarokunu dɔɔ mēniwa. I ku nin sii geesu ka nin wura ye ba nu sebusie bine ko i sua kpa yu ku raa ko been yina. Domi ya sāawa disī wī, Gusunɔ bešen Yinnin mī.

26 I ku ra bwāaroku nin bweseru duusia been diaɔ. I n kua mē, i ko kam kowa ka ni sannu. I ko i nu bwēra yariwa, i nu garisi disiginu. Domi nu koo kam kowa.

Yinni Gusunɔ u Isireliba

see yasia ghaburɔ

8

1 I wooda be mem nɔɔwɔ be na beē wēemɔ gisɔ kpa beēn hunde yu dakaa da, kpa i marura i dabiɔ, kpa i du tem mē sɔɔ, mē Yinni Gusunɔ u nɔɔ mwēeru kua ka bōri u nēē, u koo beēn baababa wē.

2 I yaayo sanum bakam mē Gusunɔ bešen Yinni u dera sa sīa ghaburɔ sere wɔɔ weeru. Ma u bešen laakari mēera, u dera sa nōni sōra su ka tii kawa kpa u ka bešen gōrun bwisikunu gia, kpa u wa sà n ko win wooda mem nɔɔwan na, n̄ kun mē su ye yina.

3 U dera sa nōni sōra sa wahala kua gōrun sɔ, su ka tii kawa ma u sun manna wē, dīa ni beše ka bešen baababa sa n̄ daa yē. Nge mēya u ka sun sōsi ma tōnu kun ko n wāa dīanu tōnan sɔ ma n kun mɔ wī, Gusunɔn gere kpuron sɔ.

4 Wɔɔ weeru ye sɔɔ, bešen yānu kun kpeere, bešen naasu kun maa mōsire.

5 I n yē ma Gusunɔ bešen Yinni u sun nōni dokewa nge mē tōnu u ra win bii nōni doke.

6 I Gusunɔ bešen Yinnin woodaba mem nɔɔwɔ i sī win swēe sɔɔ, kpa i n̄n nasia.

Kirɔ kakiribun sɔ

7 Gusunɔ bešen Yinni u koo beē duusia tem gem sɔɔ, mi nim tori ka yerusu ka bwii dabira wāa wōwi sɔɔ ka guunɔ.

8 Alikama ka dobi ka dāa bii ni ba m̄ resem ka figi ka gerenadi ya kpia tem mē sɔɔ ma mu olifin gum ka tim yiba.

9 Tem mē sɔɔ, i ko i dīanu wa nu n kpā i di, i n̄ maa gāanu ganun yāaru m̄. Men kpenu nu ko n sii wōkusu m̄, kpa men guunun sɔɔwɔ sii ganda n wāa.

10 Sanam mē i dīanu wa i di i deba, i Gusunɔ bešen Yinni siaro tem gem mē u beē wēn sɔ.

11 I n tii se kpa i ku ra Gusunɔ bešen Yinni duari. I ku ra win woodaba ka win sōsinu ka win yirebu mem nɔɔbu yina be na beē wēemɔ gisɔ.

12 I ko i dīanu wa i di i debu kpa i dīi geenu bani i n wāa ni sɔɔ.

13 Beēn keteba ka beēn yāanu ka beēn bonu nu koo marura nu dabiɔ kpa beēn sii geesu ka beēn wura ka beēn arumani bwese bweseka ye i m̄ yu kuura.

14 Saa ye sɔɔ, i n tii se kpa i ku ra tii sua i Gusunɔ bešen Yinni duari wī, wī u sun yarama Egibitin di, mi sa raa yoru dimɔ.

15 U dera sa sīa ghabu baka nanumgiru sɔɔ mi wēē dēegii ka nii yi wāa, mi tem mu gberē, nim sari, ma u dera nim mu kokuma kperun di bešen sɔ.

16 U sun manna wē ghaburu mi, sa di ye bešen baababa ba n̄ daa yē. Ma u dera sa nōni sōra su ka tii kawa kpa u ka bešen laakari mēeri u sere sun gea kua.

17 I n tii se kpa i ku ra gere i nēē, beēn hania ka beēn tiin dama i ka arumani ye wa.

18 I yaayo ma Gusunɔ bešen Yinniwa u beē dam wē i ka arumani ye wa. Ma u arukawani ye sire ye u ka bešen baababa b̄kua ka bōri nge mē i waamɔ gisɔ.

19-20 I kun Gusunɔ bɛsɛn Yinni mɛm nɔwɛ, ma i nɔn duari, i da i bɔnu yiramme i sɔamɔ, na bɛɛ sɔɔmɔ na siremɔ gisɔ, i ko i kpeerawa nge mɛ u bwese ni kpeerasia bɛsɛn wuswaaɔ.

*Yinni Gusunɔ u Isireliba
durom kua*

9

¹ Bɛɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ. Wee gisɔ, i ko i Yuudɛni tɔburu kpa i bwese bakanu gira ni nu bɛɛ dam kere, kpa i ben wuu bakasu mwa si ba gbɔranu toosi nu gunu too.

² I Anakiba yɛ. Ba dam mɔ, ma ba gunu. I maa nɔɔre ba ben gari gerumɔ ba mɔ, wara u koo kpɔ u yɔra ben bweserun wuswaaɔ.

³ Wee i ko bu gira. Gisɔ i ko i gia ma Gusunɔ bɛsɛn Yinnin tiywa u ko n bɛɛ gbiye nge dɔɔ wi u ra kpuro kam koosie. U koo de bu yarina bɛɛn wuswaan di u bu kpeerasia. I ko i bu gira kpa i bu kam koosia fuuku nge mɛ Yinni Gusunɔ u bɛɛ sɔɔwa.

⁴ Sanam mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ bu gira bɛɛn wuswaan di, i ku ra tii sua i nɛɛ, bɛɛn gean kobun sɔna Yinni Gusunɔ u bɛɛ duusia tem mɛ sɔɔ. Domi bwese nin kɔsan kobun sɔna u koo nu gira bɛɛn wuswaan di.

⁵ N n mɔ gea ye i mɔn sɔna i ko i ben tem mɛ mwa. Ben kɔsan kobun sɔna Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bu gira bɛɛn wuswaan di, kpa win nɔɔ mwɛɛru tu ka sirera te u bɛsɛn baababa, Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbu kua ka bɔri.

⁶ I n yɛ ma n n mɔ bɛɛn gean kobun sɔna Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ tem gem mɛ wɛɛmɔ i n mɔ. Domi i sɔawa bwese te ta ku ra mɛm nɔ.

Isireliba ba tora

⁷ I yaayo nge mɛ i Gusunɔ bɛsɛn Yinnin mɔru seeya gbaburɔ. Saa dɔma tɛn di i yarima Egibitin di sere i ka tunuma mini, i ra n nɔn seesimɔwa.

⁸ I win mɔru seeya guu te ba mɔ Horebuɔ, ma u ka bɛɛ mɔru kua u gɔru doke u bɛɛ kpeerasia.

⁹ Sanam mɛya na yɔɔwa guuru wɔllɔ n ka woodan kpee besi mwa yi sɔɔ arukawani ye Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ bɔkua ya yorua. Na sinawa migum sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru, na n di, na n maa nɔra.

¹⁰⁻¹¹ Sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru wee ten biru, yera Yinni Gusunɔ u man kpee besi yiru ye wɛ, yi sɔɔ win tii u woodaba kpuro yorua, be u bɛɛ sɔɔwa dɔɔ yara sɔɔn di sanam mɛ i mɛnne guurun nuurɔ. Kpee besi yiya yi sɔɔ ba arukawani yen wooda yorua.

¹² Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, n seewo kpa n sara fuuku fuuku. Domi bɛɛ nen tɔn be na yarama Egibitin di, i kɔsa kua. I gera fuuku win swaan di ye u bɛɛ sɔɔsi. I sisu yania i ka tii bwɔaroku kua.

¹³ Ma u maa nɛɛ, u wa ma i sɔawa bwese te ta degangam mɔ.

¹⁴ N be de u bɛɛ kpeerasia, kpa u bɛɛn yɔsiru go handunia sɔɔ, kpa u man ko bwese damguru te ta koo bɛɛ dabiru kera.

¹⁵ Ma na gɔsirama na sarama guu ten min di, tɛn wɔllɔ dɔɔ u waa. Na kpee besi yiru ye neni yi sɔɔ arukawanin wooda ya yorua.

¹⁶ Ma na mɛera na deema wee, i Gusunɔ bɛsɛn Yinni torariwa ka gem. I sisu yania i ka tii bwɔaroku kua ga ka naa buu weene. Geema, i gerawa fuuku fuuku win swaan di ye u bɛɛ sɔɔsi.

¹⁷ Ma na kpee besi yiru ye na neni mi menna na sura na kɔsuka bɛɛn wuswaaɔ.

Mɔwisi u Yinni Gusunɔ

somiru kana Isireliban sɔ

18 Yen biru, na kpuna Yinni Gusunɔn wuswaaɔ sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru nge yellu, na ɛ di, na ɛ maa nɔra beɛn torarun sɔ te i kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ ma ta win mɔru seeya.

19 Ma beɛrum man mwa win mɔru yen kpɔarun sɔ ye ya dera u kɪ u beɛ kpeerasia. Adama dɔma te, u kpam nen kanaru mwa.

20 Yinni Gusunɔ u maa ka Aroni mɔru kua too, ma u kɪ u nɔn go. Adama na maa kanaru kua win sɔ tɔ te sɔɔ.

21 Ma na bwɔaroku ge sua ge i kua ga ka naa buu weene mi, gɛn sɔ i tora, ma na gu kpɛɛ dɔɔ sɔɔ. Na gu munia ga buuru kua nge tua ma na ye wisi nim bwerɔ tɛn nim mu saramamɔ guurun di.

22 I maa Yinni Gusunɔn mɔru seeya Taberaɔ ka Masaɔ ka Kiburɔti Hatafaɔ.

23 Sanam me u beɛ gɔra Kadɛsi Baanɛaɔ u nɛɛ, i doo i tem me mwa me u beɛ wɛɛmɔ, i nɔn seesiwa wi, wi u sɔa Gusunɔ beɛn Yinni. I yina i beɛn naane doke wi sɔɔ. I ɛ maa win gere mem nɔɔwɛ.

24 I ra n Yinni Gusunɔ seesimɔwa saa min di na beɛ yɛ.

25 Ma na kpuna Yinni Gusunɔn wuswaaɔ na nɔn kana sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru yɛn sɔ u nɛɛ, u koo beɛ kpeerasia.

26 Ma na nɔn kana na nɛɛ, Gusunɔ nen Yinni, a ku wunen tɔmbu kpeerasia be ba sɔa wunen arumani, be, be a yakia wunen kpɔarun saabu, ma a bu yarama Egibitin di ka wunen dam bakam.

27 A wunen sɔm kowɔbu, Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu yaayo. A ku wunen tambun degangam ka ben nuku kɔsuru ka ben toranu mɛɛri,

28 kpa tɔn bɛn tem di a bu yarama bu ku raa gere bu nɛɛ, wune Yinni Gusunɔ a ɛ kpɛ a ka bu dawa tem me a bu nɔɔ mwɛɛru kua sɔɔ. A ɛ bu kɪwa. Yen sɔna a bu yarama a ka de bu ghi gbaburɔ.

29 N sere deema ba sɔawa wunen tɔmbu ka wunen arumani ma a bu yarama Egibitin di ka wunen dam bakam.

Yinni Gusunɔ u suuru kua

10

1 Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, n kpee besi yiru dɔkuo yi n ka yiɔnɔ weene kpa n kpakororu ko ka dɔa kpa n yɔɔma win mi guuru wɔlɔ.

2 U koo maa wooda be ba raa wɔa kpee besi yi na kɔsuka sɔɔ yore kpee besi yini sɔɔ, kpa n yi doke kpakororu sɔɔ.

3 Ma na kpakoro te kua ka akasian dɔa. Na kpee besi yiru ye dɔka yi ka yiɔnɔ weene. Ma na yɔɔwa guu ten wɔlɔ na kpee besi yi nɛni.

4 Ma Yinni Gusunɔ u wooda wɔku te ta raa yorua kpee besi yiɔnɔ sɔɔ yorua yini sɔɔ, be u raa beɛ sɔɔwa dɔɔ yara sɔɔn di dɔma te i ka menna guu ten nuurɔ. Ma u man yi wɛ.

5 Ma na gɔsirama na sarama guu ten wɔllun di. Ma na kpee besi yi doke kpakoro te na kua mi sɔɔ. Miya yi wɔa nge me Yinni Gusunɔ u man yiire n ko.

6 Yen biru, beɛ Isireliba sa doona Beerɔtu Bene Yakanin di sa da Mɔseraɔ. Miya Aroni u kpuna u gu ma sa nɔn sika mi. Ma win bii Eleasaa u kua yaku kowo win ayero.

7 Saa min di, ma sa da Gudugodaɔ. Saa Gudugodaɔ di, ma sa da Yotibataɔ, tem mi daru tori yiba.

⁸ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u Lefin bwese kɛra gɔsa, ma u bu yiire u nɛɛ, bera ba ko n da win woodan kpakororu sɔbe kpa ba n da sɔmburu ko win sãa yerɔ. Kpa ba n da maa Isireliba domaru kue ka win yĩsiru. Sɔmbu tera ba ra ko sere ka gisɔ.

⁹ Yen sɔna Lefiba ba ñ tem wa ben mero bisibun suunu sɔɔ. Yinni Gusunɔgia ya sãa ben tubi nge me u bu sɔɔwa.

¹⁰ Ma na sina guuru wɔllu mi, sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru nge me na raa kua yellu. Ma Yinni Gusunɔ u maa nen kanaru mwa u nɛɛ, u ñ maa bɛɛ kpeerasiamɔ.

¹¹ Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, n seewo n da n bɛɛ gbiiya kpa i da i tem me mwa me u bɔrua u nɛɛ, u koo bɛsen baababa wɛ.

Kĩru ka mem nɔɔbun wooda

¹² Tɛ, bɛɛ Isireliba, ye Gusunɔ bɛsen Yinni u kĩ, yera i nùn nasia, i n s̄imɔ win swɛɛ kpuro sɔɔ, kpa i nùn kĩa i n nùn sãamɔ ka bɛɛn gɔru kpuro ka bɛɛn bwɛra kpuro,

¹³ kpa i win woodaba ka win yiirebu mem nɔɔwa be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ kpa i wa i n bɔri yendu mɔ.

¹⁴ Domi wiya u wɔllu mɔ ka tem ka ye ya wãa me sɔɔ.

¹⁵ Bɛɛn baababa tɔnawa u ka arukawani bɔkua ma u bu kĩa. Yen biru, bwesenu kpuro sɔɔ, bɛɛya u gɔsa bɛɛ be i sãa ben bibu nge me i waamɔ gisɔ.

¹⁶ Yen s̄, i nùn tii wɛɛyɔ mam mam kpa i ku maa nùn seesi.

¹⁷ Domi u sãawa wɔllun Yinni ka yinnibun Yinni. U kpã, u dam mɔ, ma u nanum mɔ. U ku ra gɔon nɔnu mɛɛri, u ku ra maa nɔm biran kɛru mwe.

¹⁸ U ra gobekuba ka gɔminibu ben gem wɛ, kpa u sɔbu kĩru sɔɔsi u bu dīanu ka yānu wɛ.

¹⁹ Yen s̄, i sɔbu k̄ɔ bɛɛn tii, domi i raa sɔru di Egibitiɔ.

²⁰ I Gusunɔ bɛsen Yinni nasio kpa i wi turo sã. I ka nùn maninɔ, kpa i n da bɔre ka wi turon yĩsiru.

²¹ Wiya n weene i siara domi u sãawa bɛsen Yinni. U maa gãa baka nanumginu kua bɛsen suunu sɔɔ sa wa ka nɔni.

²² Bɛsen baababa ba sãawa tɔmbu wata ka wɔkuru sanam me ba da Egibitiɔ. Adama tɛ, u dera sa dabia nge wɔllun kperi.

Mɔwisi u Isireliba yaayasiama

ye Yinni Gusunɔ u kua ben s̄

11

¹ I Gusunɔ bɛsen Yinni k̄ɔ kpa i win yiirebu ka win sɔɔsinu ka win gere ka win woodaba mem nɔɔwa baadomma.

² Tɛ, na ñ ka bɛɛn bibu gari mɔ, be, be ba ñ wa, ba ñ maa yɛ nge me Gusunɔ bɛsen Yinni u win dam sɔɔsisina. Adama bɛɛn tiwa na ka gari mɔ, bɛɛ be i win kpāaru ka win dam bakam seeda kua

³ ka sere maa maamaaki nanungia ye u kua u ka Egibitin sunɔ ka win temgibu kpuro sɛɛyasla.

⁴ I yɛ ye u ben tabu kowobu ka ben dumi ka ben tabu kekeba kua. U dera nim wɔku ge ba mɔ Naa yari ga bu di sanam me ba sun naa gire ma u bu kpeerasia mam mam.

⁵ Ma u sun k̄su gbaburɔ sere sa ka tunuma mini.

⁶ U derɔ tem mu nɔɔ wukia mu Datani ka Abiramu, Eliabun bibu, Rubenin bweseru sɔɔ mwɛ ka ben yenugibu ka ben kuu bekuruginu ka be ba ka bu nɔɔ tia kua kpuro sannu besɛ Isireliba kpuron wuswaaɔ.

⁷ Besɛn nɔni yi gɔa baka ni kpuro wa ni Yinni Gusunɔ u kua.

⁸ Yen sɔ, i wooda be kpuro mɛm nɔɔwɔ be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ kpa i dam wa i ka tem mɛ mwa mɛ sɔɔ i ko i du mi,

⁹ kpa bɛɛn wɔaru tu dakaɔ da tem mɛ sɔɔ, mɛn nɔɔ mwɛɛru Yinni Gusunɔ u kua ka bɔri u nɛɛ, u koo besɛn baababa ka ben bibun bweseru wɛ, mɛ sɔɔ tim ka bom mu yiba.

Tem mɛ Yinni Gusunɔ

u nɔɔrimɔ

¹⁰ Tem mɛ i ko i mwa mi, mu n̄ sɔa nge Egibitin tem m̄n di i yarima, mi i n d̄ianu duura i kpa, i ra nu nim yɛke nge kara mi ba kpee duura.

¹¹ Tem mɛni, mu sɔawa tem guunugim ka wɔwigim mɛ sɔɔ gura ya ra nɛ.

¹² Gusunɔ besɛn Yinni u ra tem mɛ nɔɔriwa kpa u mu kɔsu saa wɔɔn torubun di sere gen kpeerɔ.

¹³ I n woodaba mɛm nɔɔwa be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ, ma i Gusunɔ bɛɛn Yinni k̄ia ma i n̄n sɔamɔ ka bɛɛn ḡɔru kpuro ka bɛɛn bwɛra kpuro,

¹⁴ u koo de gura yu nɛ yen saa sɔɔ bɛɛn tem sɔɔ kpa alikama yu kooa i wa i gɛ kpa i maa d̄aa binu s̄ori ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko.

¹⁵ U koo maa de yakasu su kpi bɛɛn yaa sabenun sɔ. I ko i maa deburu wa.

¹⁶ Yen sɔ, i n tii sɛ kpa i ku ra gɛra swaa gean di i da i b̄unu yiira i nu s̄a.

¹⁷ Domi ya koo de Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ m̄aru ko, kpa u w̄ollu kenɛ gura yu ȳɔra yu ku maa nɛ, kpa tem mu ku maa d̄ianu ko kpa i gbi mii mii tem gem mɛ sɔɔ, mɛ u bɛɛ wɛɛmɔ.

¹⁸ Gari yi na bɛɛ s̄ɔmɔ, i de yi n w̄aa bɛɛn ḡɔruɔ ka bɛɛn nɔɔwɔ. I de yi n gb̄inisi bɛɛn ḡasɛnɔ ka bɛɛn sirinɔ kpa i n ka yi yaaya.

¹⁹ I ko i yi bɛɛn bibu keu kowa kpa i n da bu yin gari s̄ɔ yɛnusɔ ka swaaɔ i n wuu d̄ɔɔ ka sanam mɛ i ko i kpuna ka sanam mɛ i seewa.

²⁰ I yi yoruɔ bɛɛn dian gamboban kadiriba sɔɔ ka wuu duu yerun k̄onnɔsɔ.

²¹ I n kua mɛ, nge mɛn nɔɔ w̄ollu ka tem mu w̄aa, nge mɛn n̄ɔra Yinni Gusunɔ u koo de bɛɛn w̄aru tu dɛnya tem mɛ sɔɔ, mɛ u besɛn baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri u nɛɛ, u koo bu wɛ.

²² I n wooda be kpuro mɛm nɔɔwa be na bɛɛ wɛ mi, ma i ka be s̄amburu kua i Gusunɔ besɛn Yinni k̄ia, ma i s̄ia win swɛɛ kpuro sɔɔ, ma i ka n̄n maninɛ mam mam,

²³ saa ye s̄ɔra u koo bɛɛ bwese ni kpuro gira ni nu bɛɛ dam ka dabiru kere mi, kpa i nin tem mwa.

²⁴ Mi i naasu s̄andi kpuro mu koo kowa bɛɛgim. Bɛɛn tem mɛn nɔɔ bura yera ko n w̄awa saa tem saaran di s̄ɔ yɛsan n̄m d̄warɔ n̄ ka da Libanin guunɔ s̄ɔ yɛsan n̄m geuɔ, saa maa daa baka te ba m̄ɔ Efaratin di s̄ɔ yari yerɔ, n ka girari nim w̄ku ge ba m̄ɔ Mɛditeranɛɔ s̄ɔ duu yeru gia.

²⁵ Goo kun kpɛ u ȳɔra bɛɛn wuswaaɔ u bɛɛ ma. Yam kpuro mi i ko da tem mɛ sɔɔ, Gusunɔ besɛn Yinni u koo de min t̄mbu bu b̄erum soora kpa ba n nande bɛɛn s̄ɔ nge mɛ u bɛɛ yen nɔɔ mwɛɛru kua.

²⁶ I swaa dakio i nɔ. Domaru ka b̄ori wee. I ḡosio ye i k̄i gisɔ.

²⁷ I n Gusunɔ besɛn Yinnin woodaba mɛm nɔɔwa be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ, i ko i domaru wa.

28 Adama ì n yina i win woodaba mem nɔɔwa, ma i gɛra win swaan di ye na bɛɛ sɔsimɔ gisɔ, ma i da i bũnu sãwa ni i ñ daa yɛ, i ko i bõri wa.

29 Sanam mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo de i du tem mɛ i ko i mwa sɔɔ, guu te ba mɔ Garisimun wɔllawa i ko i domarun gari kp̄ara kpa i maa bõrin gari kp̄ara guu te ba mɔ Ebalin wɔllɔ.

30 Guu ni, nu wãawa Yuudenin guru giɔ, swaa ye ya wãa sɔɔ duu yeru gian biruɔ, Kananiban temɔ, be ba wãa Yuudenin wɔwaaɔ, Giligalin deedeeru, Mɔren dãa sɔɔn bɔkuɔ.

31 I ko i Yuudeni tɔbura i da i tem mɛ mwa mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛɛmɔ. Mu koo ko bɛɛgim kpa i sina mi,

32 kpa i woodaba ka yiirebu kpuro mem nɔɔwa mam mam be na bɛɛ wɛɛmɔ gisɔ.

YINNI GUSUNɔN WOODABA

12

1 Woodaba ka yiirebu wee ye i ko i mem nɔɔwa i ka sɔmburu ko bɛɛn wãarun tɔru kpuro sɔɔ tem mɛ sɔɔ, mɛ Gusunɔ bɛsɛn baababan Yinni u bɛɛ wɛɛmɔ.

Sãa yee teera ta ko n wãa

Yinni Gusunɔn sɔ

2 I ko i bwese ni i ko i gira min bũnun sãa yenu kpuro kɔsukuwa mam mam guunɔ ka gungunɔ ka dãa kubenɔ.

3 I ko i ben yãku yenu suririwa, kpa i ben bũu turanu kɔsuku. I ko i ben bwãarokunu bɔɔkuwa i dɔɔ menɔ kpa bu ku maa nin yĩsinu yaaya yam mi kpuro sɔɔ.

4 I ku bwese tuku nin komanu saari ì n Gusunɔ bɛsɛn Yinni sãamɔ.

5 Yam mi u koo gɔsi u win wãa yeru ko, miya bɛɛ kpuro i ko i da i nùn sã kpa u bɛɛ win tii sɔɔsi mi.

6 Miya i ko i n da ka bɛɛn yãku dɔɔ mwaararuginu de ka siarabun yãkunu ka bɛɛn ye i mɔ kpuron wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia ka bɛɛn gbean dĩa gbiikinu ka kɛnu ka maa kɛɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔɔ mwɛɛnu yibia ka sere maa bɛɛn yaa sabenun bii gbiikinu.

7 Gusunɔ bɛɛn Yinnin sãa yeru miya i ko i yãku diiranun sukum di sannu bɛɛ ka bɛɛn yɛnugibu kpa i n nuku dobu yiba yɛn sɔ u bɛɛ domaru kua ye i kua kpuro sɔɔ.

8 Saa ye, i ñ ko i maa Yinni Gusunɔ sã nge mɛ sa mɔ mini gisɔ mi baawure u mɔ ye u ki.

9 Geema, i ñ gina tura tem mɛ sɔɔ, mɛ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ kpa i n ka wãaru dimɔ bõri yɛndu sɔɔ.

10 Adama i ko i Yuudeni tɔbura kpa i sina tem mɛ sɔɔ mɛ u bɛɛ wɛɛmɔ mi. U koo bɛɛ wɛrabu wɛ sanam mɛ u koo bɛɛ wɔra bɛɛn yibereba kpuron nɔman di be ba bɛɛ sikerɛnɛ kpa i sina mi ka bõri yɛndu.

11 Miya Gusunɔ bɛsɛn Yinni u koo win wãa yeru gɔsi mi u koo bɛɛ win tii sɔɔsi. Miya i ko i n da ka bɛɛn yãku dɔɔ mwaararuginu de ka siarabun yãkunu ka bɛɛn ye i mɔ kpuron wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia ka bɛɛn gbean dĩa gbiikinu ka kɛnu ka sere maa kɛɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔɔ mwɛɛnu yibia nge me na raa bɛɛ sɔɔwa.

12 Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sãa yeru miya i ko i nuku dobu ko bɛɛ ka bɛɛn bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bɛɛn sɔm kowo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka Lefi be ba wãa bɛɛn suunu sɔɔ yɛn sɔ ba ñ ben tiin tem mɔ.

13 I n tii sɛ kpa i ku ra yāku d̄sɔ̄ mwaararuginu ko yāku turanu kpuron mi, ni i ko i wa.

14 Adama i ko i nu kowa yam mi Yinni Gusunɔ̄ u koo gɔ̄si bɛɛn bwese kɛri tian temɔ̄ kpa i ko mi kpuro ye na bɛɛ yiiremɔ̄.

15 Arumani ye Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ̄ sɔ̄ɔ̄, mi i wāa, i ko i kpī i yaa go i tem saa ye i kī. Be ba dɛɛre ka be ba kun dɛɛre, be kpuro ba koo kpī bu ye tem nge mɛ ba ra nɛmu ka gina tem.

16 Yen yɛm tɔ̄nawa i n̄ dimɔ̄. I ko i mu yariwa temɔ̄ nge nim.

17 I ku ra wākuru baateren wɔ̄llɔ̄n tia tia di bɛɛn yɛnuɔ̄, ye i wuna alikama sɔ̄ ka dāa binu sɔ̄ ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko. I ku maa bɛɛn nɛɛ ka bɛɛn yāanu ka bɛɛn bonun bii gbiikinu di bɛɛn yɛnuɔ̄ ka kɛnu ka kɛɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔ̄ mwɛɛnu yibia ka sere maa bɛɛn gbean dīa gbiikinu.

18 Adama i ko i ye diwa sāa yerɔ̄ te Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u gɔ̄sa bɛɛ ka bɛɛn bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ka bɛɛn sɔ̄m kowo tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ka Lefi be ba wāa bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄. Miya i ko i nuku dobu ko arumani ye i ko i n mɔ̄n sɔ̄.

19 I n tii sɛ saa kpuro ye i ko i n wāa bɛɛn tem mɛ sɔ̄ kpa i ku ra Lefiba biru kisi.

20 Sanam mɛ Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛn tem yasiaasia nge mɛ u bɛɛ nɔ̄ mwɛɛru kua, saa ye, yaa yà n bɛɛ binɛ mɔ̄, i ko i kpī i ye tem nge mɛ i kī.

21 Sāa yee te Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u gɔ̄sa t̄a n ka bɛɛ toma, i ko i kpī i yaa sabenu wuna bɛɛn naa gɔ̄ɔ̄ ka bɛɛn yāa gɔ̄ɔ̄ ka bɛɛn bɔ̄o gɔ̄ɔ̄ sɔ̄ɔ̄n di nge mɛ na bɛɛ yiire, kpa i ye go i tem bɛɛn yɛnuɔ̄ nge mɛ i kī.

22 Wi u dɛɛre ka wi u kun dɛɛre, bɛɛ kpurowa i ko i ye tem nge mɛ ba ra nɛmu ka gina tem.

23 Adama i tii nɛnuɔ̄ kpa i ku ra yaa yen yɛm di domi yɛm mɛya mu sāa yen wāaru. N n̄ maa weenɛ i yaa ye mɛnna i di ka yen wāaru sannu.

24 I ko i mu yariwa temɔ̄ nge nim.

25 I n kua mɛ, i ko i bɔ̄ri yɛndu wa bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru domi i kua ye ya koo Yinni Gusunɔ̄ wɛ̄re.

26 Adama ye i Yinni Gusunɔ̄ yiyya ka kɛɛ ni i kua i ka bɛɛn nɔ̄ mwɛɛnu yibia, i ko ka ye kpuro dawa win sāa yerɔ̄ te u gɔ̄sa.

27 I n yāku d̄sɔ̄ mwaararuginu mɔ̄, yaa ka yen yɛm sanna i ko i mɛnna i yi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin yāku yeru wɔ̄llɔ̄. I n maa siarabun yākunu mɔ̄, i ko i yen yɛm yariwa yāku yeru wɔ̄llɔ̄ kpa i yen yaa tem.

28 I sɔ̄sɔ̄ ni kpuro swaa dakio, i nu mɛm nɔ̄ɔ̄wa ni na bɛɛ wɛ̄ mi, kpa i wa i n bɔ̄ri yɛndu mɔ̄ sere ka baadomɔ̄ bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru, kpa i n mɔ̄ ye ya wā ya Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni doremɔ̄.

I ku ra Kananiban būnu s̄a

29 Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo bwese ni kpeerasia ni i ko i gira mi. Sanam mɛ i nu gira i sina nin temɔ̄,

30 i n tii sɛ kpa i ku ra de nu bɛɛ yina mwa i nin kookoosu saari. I ku ra kasu i gia nge mɛ nu ra ka nin būnu s̄a, kpa i gere i nɛɛ, i ko i kowa nge mɛ.

31 I ku ra bu saari i n Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni s̄aamɔ̄, domi b̄a n s̄aaru mɔ̄, ḡa disigina ba ra n mɔ̄ ni Gusunɔ̄ u tusa. Ba ra mam ben būnu yāku d̄sɔ̄ mwaararuginu kuewa ka ben bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu.

13

1 I ko i wooda be kpuro mɛm nɔ̄ɔ̄wawa be na bɛɛ wɛ̄ mi. I ku ra gāanu ganu sosi, i ku ra maa gāanu ganu kawa be sɔ̄ɔ̄.

*Ba koo Isireli**be ba bũnu s̄amɔ seeyasia*

² Bɛɛn suunu sɔ̄ɔ, Gusunɔ̄n sɔ̄mɔ goo ñ kun mɛ yam wao goo ù n bɛɛ maamaakin gari s̄ɔ̄wa,

³ ma ye ȳɛro u bɛɛ s̄ɔ̄wa mi, ya koorɔ, ma u bɛɛ s̄ɔ̄wa u nɛɛ, i da i bũnu s̄a ni i ñ daa ȳɛ,

⁴ i ku ra win gari nɔ. Domi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinniwa u bɛɛn laakarɩ mɛɛrimɔ u ka wa i n nùn kɩn na ka bɛɛn ḡɔ̄ru kpuro ka bɛɛn bw̄ɛra kpuro.

⁵ Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni turowa i ko i kasu kpa i nùn nasia. I win woodaba ñoni dokeo, i nùn mɛm nɔ̄wa, kpa i nùn s̄a kpa i n ka nùn maninɛ.

⁶ I ko sɔ̄mɔ wi, ñ kun mɛ yam wao w̄i gowa wi u bɛɛ b̄ariamɔ i ka Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni deri wi u sun yarama Egibitin di mi sa yoru di. I ko ȳɛro gowa yèn s̄ɔ̄ u k̄i u bɛɛ gerasia Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin swaan di, ye u sun s̄ɔ̄wa su sw̄i. Nge mɛya i ko i ka k̄ɔ̄sa kpeerasia bɛɛn suunu sɔ̄ɔn di.

⁷⁻⁸ Bwese tukunu nu ko n bɛɛ sikerene, ganu nu n w̄a turuku kpa ganu nu n w̄a n toma handunian goonu nne kpuro sɔ̄ɔ, nu n bũnu s̄amɔ ni bɛɛ ka bɛɛn baababa i ñ daa ȳɛ. S̄ɔ̄ɔkudo bɛɛn m̄ɔ ñ kun mɛ bɛɛn w̄ɔ̄n ñ kun mɛ bɛɛn bii t̄ɔn dur̄ ñ kun mɛ t̄ɔn kur̄ ñ kun mɛ bɛɛn kur̄ ñ kun mɛ bɛɛn b̄ɔ̄ k̄inasɩ goo u koo bɛɛ k̄ɔ̄kiri asiri sɔ̄ɔ u nɛɛ, i da i bũnu ni s̄a.

⁹ I ku ra ȳɛro swaa daki i win gari gem mwa. I ku ra maa win w̄ɔ̄nw̄ɔ̄ndu ko i sere nùn biru wukiri.

¹⁰ Adama i ko i nùn gowa. Wunɛ wi u k̄akura, wuna kaa gbi a nùn kpenu kasukum tore a ka go, t̄ɔn be ba tie bu sere nun sw̄i.

¹¹ I ko i nùn kpenu kasuku i gowa yèn s̄ɔ̄ u kasu u bɛɛ gerasia Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin swaan di wi u sun yarama Egibitin di mi sa yoru di.

¹² Mɛya n ko n s̄a kpa bɛɛ Isireliba kpuro i nɔ, kpa i b̄erum soora i ku maa ka k̄ɔ̄sa yen bweseru ko bɛɛn suunu sɔ̄ɔ.

¹³⁻¹⁴ S̄ɔ̄ɔkudo wuu si Gusunɔ̄ u bɛɛ w̄ɛn teu sɔ̄ɔ, t̄ɔn k̄ɔ̄sobu gabu ba koo wuugibu k̄ɔ̄kiri bu nɛɛ, bu da bu bũnu s̄a ni, ni i ñ daa ȳɛ. I n nua mɛ,

¹⁵ i ko i gari yin kaso kowa i yi w̄ɛɛri kpa i yi bikikia ka laakarɩ i wa b̄a n k̄ɔ̄sa ye kuan na ka gem.

¹⁶ B̄a n ye kuan na, saa yera i ko wuu gen t̄ambu kpuro go ka ben yaa sabenu kpa i wuu gen tii kpeerasia ka ye ya w̄a ge sɔ̄ɔ.

¹⁷ I ko i wuu gen arumani kpuro mennawa gen yaaraɔ mi ba ra mɛnɛ, kpa i wuu ge ka arumani ye kpuro d̄ɔ̄ mɛni muku muku. Ya ko n s̄aawa nge ȳaku d̄ɔ̄ mwaararugiru te i Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni kua. Wuu ge, ga ko n s̄aawa bansu sere ka baadommaɔ. Ba ñ maa su seeyamɔ.

¹⁸⁻¹⁹ I ku ra maa tii ḡaanu ȳiia arumani ye sɔ̄ɔ. Ya ko n s̄aawa Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinniḡia, kpa win m̄ɔru yu wa yu sure. I n win nɔ̄ nua ma i win woodaba kpuro mɛm nɔ̄wa be na bɛɛ w̄ɛɛm̄ gis̄ɔ, kpa i n m̄ɔ ye ya w̄a win ñoni sɔ̄ɔ, u koo bɛɛ w̄ɔ̄nw̄ɔ̄ndu ka durom kua, kpa i dabiya nge mɛ u bɛsɛn baababa yen nɔ̄ mwɛɛru kua ka b̄ari.

*Gɔ̄o woro ni Gusunɔ̄ u yina***14**

¹ Bɛɛ Isireliba, i s̄aawa Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin t̄ambu. Goo ù n gu, i ku ra bɛɛn wasin gam mura. I ku ra maa bɛɛn seri k̄ɔ̄ni wuswaa gia.

² Domi i s̄aawa bwese te Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u ḡɔ̄sa nɛnɛm. Handunian bwesenu kpuro sɔ̄ɔ, bɛɛya u ḡɔ̄sa i n ka s̄a win t̄ambu.

Yaa ye n weene bu di

ka ye n n̄ weene bu di

³ I ku ra gāa disiginu di.

⁴ Yee yi i ko i di, yiya naa ka yāaru ka boo

⁵ ka yaa kpiku ka nemu ka kpasa ka kpee boo ka gini bukaru ka kpee bera ka gina.

⁶ Yee yi yi naa kaburosu yiru m̄ ma yi ra tuka ko, yi kpurowa i ko i di.

⁷ Adama i ku ra yaa di ye ya ra tuka ko t̄na n̄ kun me ye ya naa kaburosu yiru m̄ t̄na. Nge meya i ku ra yooyoo di ka saataburu ka maa damaa*. Yee yi, yi ra tuka ko adama yi n̄ naa kaburosu yiru yiru m̄. I ko i yi garisiwa disigii.

⁸ I ku ra kurus̄o di ge, ge ga naa kaburosu yiru yiru m̄, adama ga ku ra tuka ko. I ko i gu garisiwa disiguu. I ku ra yee yin gaa di, i ku ra maa yin gaan goru baba.

⁹ Yee yi yi wāa nim s̄o i ko i di yiya, yee yi yi k̄eritii ka kokosu m̄ kpuro.

¹⁰ Adama yi yi n̄ k̄eritii ka kokosu m̄, i ku ra yi di. I ko i yi garisiwa disigii.

¹¹ Gun̄o ge ga deere kpurowa i ko i di.

¹² Adama gun̄o si i n̄ dim̄o siya, gun̄o bakeru ka yabereku ka gun̄o bake te ta ra n̄ wāa nim w̄kuu

¹³ ka b̄osu sooku ka siro ka ye ya ka gu weene kpuro

¹⁴ ka gbanamgbaaru ka ye ya ka tu weene kpuro

¹⁵ ka taataaru ka booro ka kparuko yāatam barebu ka kasa ka ye ya ka ye weene kpuro

¹⁶ ka booron bweseru baater

¹⁷ ka gbanmgbayaku ka tionko ka swāa w̄aku

¹⁸ ka nim kprakpaye ka bukaabo ka ye ya ka ye weene kpuro ka kpurabu ka sere k̄o.

¹⁹ I ko i k̄ok̄mii ni nu ra ȳo ȳo garisiwa disiginu. I ku ra nu di.

²⁰ Adama ni nu deere kpurowa i ko i kp̄i i di.

²¹ I ku ra yaa gaa di ye ya ka tii gu. I ye s̄o wi u wāa b̄een yen̄u k̄eȳo u di n̄ kun me i ye s̄abu gabu d̄ore. Domi i sāawa Gusun̄o b̄esen Yinnin t̄ambu mam mam. I ku ra maa boo buu yike ka gen meron bom.

W̄okuru baateren w̄ollun

tia tian wooda

²² W̄o baagere, b̄een gbean d̄ianu s̄o, w̄okuru baateren w̄oll̄o tia tiawa i ko i n da wun̄e,

²³ kpa i n da ka de Gusun̄o b̄esen Yinnin s̄aa yer̄o te u ḡosa. I ko i tia tia ye wuna b̄een alikama s̄o ka d̄aa bii ni ba ra ka tam ko s̄o ka ni ba ra ka gum ko s̄o, kpa i ye di mi, ka b̄een nee ka b̄een yāanu ka b̄een bonun bii gb̄iikinu. Ye kpurowa i ko i n da di mi, kpa i ka gia nge me i ko i n da Gusun̄o b̄esen Yinni nasie baadomma.

²⁴ Sanam me Gusun̄o b̄esen Yinni u koo b̄ee domaru kua ma b̄een d̄ianu nu koor̄a, s̄or̄okudo i n̄ kp̄ia i ka tia tia ye na ye i wuna w̄okuru baateren w̄oll̄o ȳen s̄o b̄een ḡabura toma ka win s̄aa yee te u ḡosa mi.

²⁵ Saa ye s̄o, i ko i tia tia ye d̄orawa ȳe i wuna w̄okuru baateren w̄oll̄o mi, kpa i yen gobi nenuma i ka na Gusun̄o b̄esen Yinnin s̄aa yer̄o te u ḡosa.

* 14:7 *damaa* - A maa meerio S̄aarun Wooda 11:5

²⁶ Miya i ko i ka gobi yi nɛɛ dwe ka yāanu n̄ kun mɛ bonu ka tam mɛ mu du ka mɛ mu bɔ ye ya koo ka bɛɛ naawa kpuro gesi kpa i ye di mi, i n ka Gusunɔ bɛɛn Yinni s̄amɔ, kpa i n nuku dobu m̄ɔ bɛɛ ka bɛɛn yenugibu.

²⁷ Saa ye s̄ɔ, i ku ra Lefiba duari be ba wāa bɛɛn wusɔ, domi ba n̄ tem mɔ bɛɛn suunu s̄ɔ.

²⁸ I ko i n da w̄ɔ itase ka w̄ɔ itasen w̄akuru baateren w̄allɔn tia tia yiwa bɛɛn wusɔ,

²⁹ kpa ya n s̄a Lefibagia be, be ba n̄ tem mɔ bɛɛn suunu s̄ɔ ka s̄ɔbugia ka gobekubagia ka ḡominibugia be ba wāa bɛɛn suunu s̄ɔ, kpa bu di bu debu kpa Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ domaru kua bɛɛn s̄oma kpuro s̄ɔ ye i m̄ɔ.

Dibun karabu w̄ɔ n̄ɔba yiru

ka w̄ɔ n̄ɔba yiru

15

¹ I ko i n da be ba bɛɛn dibu n̄eni karewa w̄ɔ n̄ɔba yiru ka w̄ɔ n̄ɔba yiru.

² Wee nge mɛ i ko i ka wooda ye s̄amburu koosina. Sanam mɛ ba dibu karabun gari kpara Yinni Gusunɔn s̄ɔ, n weenɛwa be ba ben winsim gobi b̄akura bu ȳrobu dii bi kara, kpa bu ku maa bu ḡaanu bikia.

³ I ko i kp̄i i s̄ɔbu baasi bu ka bɛɛ bɛɛn dibu k̄asia, adama i ko i bɛɛn mero bisibu karawa.

⁴⁻⁵ I n gesi Gusunɔ bɛɛn Yinnin n̄ɔ nua, i win woodaba m̄ɛm n̄ɔwa mam mam be na bɛɛ w̄ɛɛm̄ɔ gisɔ, u koo bɛɛ domaru kua tem mɛ u koo bɛɛ w̄ɛ s̄ɔ kpa s̄aro u kun wāa bɛɛ s̄ɔ.

⁶ U koo bɛɛ domaru kua nge mɛ u bɛɛ n̄ɔ mwɛɛru kua. I ko i bwese tuku dabinu gobi b̄akura, adama bɛɛ, i n̄ ko i n gobi b̄akurabun bukata m̄ɔ. I ko i bwese tuku dabinu kera, adama nu n̄ kp̄ɛ nu bɛɛ kera.

⁷ Ka mɛ, bɛɛn goo ù n s̄a s̄aro tem mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛ w̄ɛn wuu gagu s̄ɔ, i ku ra ḡobia i yina i n̄n gobi b̄akura.

⁸ I ko i n̄n b̄akurawa ka nuku tia ȳn bukata u m̄ɔ.

⁹ I laakari ko, kpa i ku ra nuku k̄su bwisikunu ko i nɛɛ, w̄ɔ n̄ɔba yiruse wee ya turuku kooma ȳɛ s̄ɔ ba ra dibugibu kare, kpa i s̄esia i yina i n̄n b̄akura. I n kua mɛ, u koo Yinni Gusunɔ n̄ɔḡiru sue bɛɛn s̄ɔ, kpa i yen taaren are s̄obe.

¹⁰ I n̄n b̄akuro ka nuku tia. I n kua mɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛn s̄oma kpuro domaru kua ye i m̄ɔ.

¹¹ S̄arobu ba ko n wāawa tem mɛ s̄ɔ saa kpuro. Yen s̄na na bɛɛ wooda yeni w̄ɛ na nɛɛ, i de i n s̄a nuku tiagibu bɛɛn mero bisi be ba s̄a s̄arobu ka w̄n̄w̄andobu s̄ɔ.

Yobun karabu

¹² Bɛɛn Heberusi goo, t̄n durɔ n̄ kun mɛ t̄n kurɔ ù n tii bɛɛ d̄are, u koo bɛɛ s̄amburu kuawa w̄ɔ n̄ɔba tia. W̄ɔ n̄ɔba yiruse i ko i n̄n karawa u doona.

¹³ I n n̄n karam̄ɔ, i ku de u doona n̄m dira.

¹⁴ I ko i n̄n k̄ɛru w̄ɛwa bɛɛn yaa sabenu s̄ɔ ka bɛɛn alikama s̄ɔ ka tam s̄ɔ, kpuro s̄ɔ gesi ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛ domaru kua.

¹⁵ I yaayo ma i raa yoru di Egibitiɔ, ma Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ yakia. Yen s̄na na bɛɛ wooda yeni w̄ɛɛm̄ɔ gisɔ.

¹⁶ Bɛɛn yoo goo ù n nɛɛ, u n̄ yariɔ bɛɛn min di ȳn s̄ɔ u bɛɛ ka bɛɛn yenugibu k̄i, u maa dobu n̄ɔm̄ɔ bɛɛn mi,

¹⁷ Saa ye s̄ɔ, u koo gambo gballiwa kpa i s̄okura sua i ka win swaa yaba kpa u ko bɛɛn yoo sere ka baadom̄m̄ɔ. Nge meya i ko i maa yoo t̄n kurɔn tii kua.

18 I ku ra de n bɛɛ sɛsɛ i ka yoo kara u doona bɛɛn min di yɛn sɔ̄ sɔ̄mbu te u bɛɛ kua wɔ̄ nɔ̄ba tia sɔ̄ ta bɛɛ sɔ̄m kowo wi i kɔ̄siamɔ̄n aren nɔ̄n yiru wɛ̄, kpa Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u bɛɛ domaru kua ye i mɔ̄ kpuro sɔ̄.

Yaa sabenun bii gbiikinu

19 I ko i bɛɛn nɛɛ ka bɛɛn yɔ̄anu ka bɛɛn bonun bii gbiikii dwanu Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni yiyewa. I ku ra ka bɛɛn nɛɛn bii gbiikinu sɔ̄mburu ko, i ku ra maa bɛɛn yɔ̄anun bii gbiikinu sansu bɔ̄ari.

20 I ko i n da nin yaa temwa bɛɛ ka bɛɛn yɛnuɔ̄gibu wɔ̄ baagere Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin sɔ̄a yerɔ̄ te u ɔ̄sa.

21 Yaa sabe nin ɔ̄aru tɔ̄ n naasu barɔ̄ n̄ kun mɛ tɔ̄ n wɔ̄ko sɔ̄a n̄ kun mɛ tɔ̄ n alebu gaa mɔ̄, i ku ra ka tu Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni yɔ̄kuru kua.

22 I ko i ten yaa temwa yɛnuɔ̄. Wi u dɛɛre ka wi u n̄ dɛɛre, be kpurowa ba koo ye tem nge mɛ ba ra nɛmu ka gina tem.

23 Adama i ku ra yen yɛm di. I ko i mu yariwa temɔ̄ nge nim.

Gɔ̄ sararibun tɔ̄o bakaru

16

1 Suru wi ba mɔ̄ Abibu sɔ̄, i ku ra duari i Gɔ̄ sararibun tɔ̄o bakaru di Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin sɔ̄. Domi suru wi sɔ̄ra u bɛɛ yara Egibitin di wɔ̄kuru.

2 Yɛɛ yi i ko i wuna bɛɛn yaa sabenu sɔ̄ i ka Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni yɔ̄kuru kua Gɔ̄ sararibun tɔ̄o baka te sɔ̄, yiya, yɔ̄anu ka bonu ka ketɛba. I ko i tɔ̄o baka te diwa Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄a yerɔ̄ te u ɔ̄sa.

3 Tɔ̄o baka ten sɔ̄ nɔ̄ba yiru ye sɔ̄, i n̄ pɛɛ dimɔ̄ ye ba seeyatia doke. Ye ba n̄ seeyatia dokewa i ko i di yɛn sɔ̄ ka duka i yara Egibitin di. I n̄ nɔ̄ni swɔ̄arun pɛɛ ye dimɔ̄, nge mɛya bɛɛn wɔ̄aru kpuro sɔ̄ i ko i ka tɔ̄o baka te yaaya tɛ sɔ̄ i yara Egibitin di.

4 Sɔ̄ nɔ̄ba yiru ye sɔ̄, i n̄ ko i de pɛɛ seeyatia ya n̄ wɔ̄a bɛɛn tem mɛ kpuro sɔ̄. I n̄ maa yaa ye i ka yɔ̄kuru kua tɔ̄o gbiikirin yoka yimɔ̄ sere sisiru bururu.

5 I ku ra tɔ̄o baka te di bɛɛn wusu kpuro sɔ̄ mi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u bɛɛ swī,

6 ma n̄ kun mɔ̄ wuu ge u ɔ̄sa sɔ̄, mi win sɔ̄a yeru ta wɔ̄a. I ko i yɔ̄kuru kowa yoka sanam mɛ sɔ̄ u dua nge saa ye i yarima Egibitin din saka.

7 I ko i yaa sabe te wɔ̄wa kpa i tu tem yam mi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u ɔ̄sa mi. I n̄ tɔ̄o baka te di i kpa, yen sisiru bururu, kpa i ɔ̄sira i wura bɛɛn wusɔ̄.

8 Sɔ̄ nɔ̄ba tia sɔ̄, i ko i pɛɛ diwa ye ba n̄ seeyatia doke. Sɔ̄ nɔ̄ba yiruse, kpa i menna Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin sɔ̄. I n̄ ko i sɔ̄mburu ɔ̄aru ko tɔ̄o te sɔ̄.

Gɛɛbun tɔ̄o bakaru

9 Yaa yɛn di i dɔ̄anu gɛɛbu torua, i ko i alusuma ɔ̄ariwa yu ka ko nɔ̄ba yiru.

10 Yen biru, kpa i Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni gɛɛbun tɔ̄o bakaru diiya kpa i maa ka n̄n̄ kɛnu naawa ye u domaru kua u bɛɛ wɛ̄ sɔ̄.

11 I ko i nuku dobu ko win wuswaa win sɔ̄a yee te u ɔ̄sa sɔ̄ bɛɛ ka bɛɛn bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ka bɛɛn sɔ̄m kowo tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ka Lefiba ka sɔ̄bu ka gobekuba ka ɔ̄minibu, be kpuro gesi be ba wɔ̄a bɛɛn suunu sɔ̄.

12 I wooda be mɛm nɔ̄wɔ̄ kpa i ka sɔ̄mburu ko. I yaayo ma i raa sɔ̄awa yobu Egibitiɔ̄.

Kunun tɔ̄o bakaru

13 I n̄ bɛɛn gbean dɔ̄a bimiginu so i kpa, ma i bɛɛn resem binu gama i kpa, i ko i Kunun tɔ̄o bakaru diwa sɔ̄ nɔ̄ba yiru.

14 I ko i nuku dobu kowa tɔ̄ɔ̄ baka te sɔ̄ɔ̄, bɛɛ ka bɛɛn bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ka bɛɛn sɔ̄m kowo tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ka Lefiba ka sɔ̄bu ka gobekuba ka gɔ̄minibu be ba wāa bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄.

15 I ko i Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni tɔ̄ɔ̄ baka te diiyawa sɔ̄ɔ̄ nɔ̄ɔ̄ba yiru sāa yee te u gɔ̄sa sɔ̄ɔ̄. Domi u koo bɛɛn gbean dīanu ka sɔ̄ma ye i mɔ̄ kpuro domaru kua kpa i n wāa nuku dobu sɔ̄ɔ̄ mam mam.

16 Wɔ̄ɔ̄ baagere, nɔ̄n itawa bɛɛn tɔ̄n durɔ̄bu kpuro ba ko n da de Gusunɔ̄ bɛɛn Yinnin sāa yera te u gɔ̄sa. Saa yera, pɛɛ ye ba n seeyatia doken tɔ̄ɔ̄ bakarun saa ka gɛɛbun tɔ̄ɔ̄ bakarun saa ka kunun tɔ̄ɔ̄ bakarun saa. Adama bu ku da mi ka nɔ̄m dira.

17 Ben baawure u koo ka kɛ̄ru dawa mɛ̄n nɔ̄ru u koo kpī ye Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u domaru kua u n̄n wɛ̄ sɔ̄ɔ̄.

Wooda ye ba yi siribun s̄

18 I ko i bɛɛn bwese keri sɔ̄ɔ̄ siri kowobu ka wirugibu swīiwa bɛɛn wusu kpuro sɔ̄ɔ̄ si Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u bɛɛ wɛ̄. Kpa ba n da tɔ̄mbu siri gem sɔ̄ɔ̄.

19 I ku ra siri ka murafitiru, i ku ra goo gem wɛ̄ win bɛɛɛn s̄. I ku ra maa nɔ̄m biran kɛ̄ru mwa domi ta ra laakarigibun nɔ̄ni wɔ̄kewa kpa tu gemgibun gere gɔ̄sia.

20 I ko i gem swīiwa mam mam kpa i wa i n wāa, kpa i tem mɛ̄ mwa mɛ̄ Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u bɛɛ wɛ̄mɔ̄.

Ba būu s̄aru yina

21 I ku ra būu dāru garu gira yāku yerun bɔ̄kuɔ̄ te i ko i Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni bania.

22 I ku ra maa kperu garu gira ta n sāa būu, domi Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u ye kpuro tusa.

17

1 I ku ra Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni yākuru kua ka kete n̄ kun mɛ̄ ka yāaru n̄ kun mɛ̄ ka boo, yen gaa yā n bararu garu n̄ kun mɛ̄ alebu gaa mɔ̄, domi ya sāawa sese disigiru win mi.

2-3 I n da da i wāa wuu si Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u bɛɛ wɛ̄ sɔ̄ɔ̄, sɔ̄ɔ̄kudo sɔ̄ɔ̄ teeru wuu sin gagu sɔ̄ɔ̄, tɔ̄n durɔ̄ goo n̄ kun mɛ̄ tɔ̄n kurɔ̄ goo u koo Yinni Gusunɔ̄ tɔ̄nu kam kom kua u da u būnu yiira u s̄a, ka mam sɔ̄ɔ̄ ka suru ka kperi kpuro. Yeya ya ko n sāa kɔ̄sa Gusunɔ̄n nɔ̄ni sɔ̄ɔ̄ domi n̄ n̄ mɛ̄ u bɛɛ yiire i ko.

4 Sanam mɛ̄ i nua ba nɛɛ, goo u yen bweseru kua, i ko i yen gari wɛ̄eriwa ka laakari. I n deema yɛ̄ro u sese disigii te kuawa ka gem bɛɛ Isireliban tem sɔ̄ɔ̄,

5 saa ye sɔ̄ɔ̄ra i ko i ka yɛ̄ro da wuun gbāra kɔ̄nnɔ̄wɔ̄ n̄ n̄ tɔ̄n durɔ̄n na, n̄ n̄ maa tɔ̄n kurɔ̄n na kpa i n̄n kpenu kasuku i go.

6 I ku ra goo taarɛ wɛ̄ i go ma n̄ kun mɔ̄ tɔ̄mbu yiru n̄ kun mɛ̄ ita ba win seeda di. Tɔ̄n turon seeda dibu kun tura.

7 Seedagii beya ba koo gbi bu yɛ̄ro kpenu kasukum tore bu ka go kpa tɔ̄n be ba tie bu sere maa swīi. Nge mɛ̄ya i ko i ka kɔ̄sa ye wuna bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄n di.

Siribu

8 Goo ù n̄ tɔ̄nu go n̄ kun mɛ̄ gabu bà n sanna n̄ kun mɛ̄ goo ù n̄ goo mɛ̄era kua, ma i kpana i bu siria, i seewo i ka bu da yam mi Gusunɔ̄ bɛɛn Yinni u koo tii gɔ̄sia sɔ̄ɔ̄.

9 I doo yāku kowobu Lefiban mi ka siri kowobun mi kpa bu bɛɛ s̄ nge mɛ̄ i ko i siri bi koosina.

¹⁰ I ko i kowa dee dee ye ba bεε sɔ̄wa s̄aa yee ten min di t̄e Yinni Gusunɔ̄ u tii gɔ̄sia.

¹¹ I ko i wooda ka sɔ̄si ni ba bεε w̄ε mi m̄em nɔ̄wawa mam mam. I ku ra yen gaa yina.

¹² Wi u tii sua ma u yina u ȳaku kowo wi u Gusunɔ̄ bεs̄en Yinnin s̄amburu m̄ɔ̄ mi ka siri kowon gari swaa daki, ba koo ȳero gowa. Nge m̄eya i ko i ka k̄ɔ̄sa wuna bεε Isireliban suunu s̄ɔ̄n di

¹³ kpa tanu baawure wi u ye nua u nanda kpa goo u ku maa tii sua.

Wooda ye ba yi

sina bokon sw̄ibun s̄ɔ̄

¹⁴ Sanam m̄ε i dua i w̄aa tem m̄ε Gusunɔ̄ bεs̄en Yinni u bεε w̄εem̄ɔ̄ s̄ɔ̄, ma i gerua i n̄ε, i k̄i i n̄ sina boko m̄ɔ̄wa nge m̄ε bwese ni nu bεε s̄ikeren̄ε nu m̄ɔ̄,

¹⁵ wi Gusunɔ̄ bεs̄en Yinni u ḡɔ̄sa, wiya i ko i sw̄i u ko sina boko. U ko n̄ s̄aawa Isireli. I ku ra de s̄ɔ̄ wi i n̄ s̄aa bwese teeru u ko b̄εen sina boko.

¹⁶ Sina boko wi, u n̄ ko u n̄ dumi m̄ɔ̄ dabi dabiru. U n̄ ko u n̄ da maa gabu ḡori Egibitiɔ̄ bu dumi dweema. Domi Yinni Gusunɔ̄ u bεε s̄ɔ̄wa u n̄ε, u n̄ k̄i i maa wura mi.

¹⁷ Win kur̄abu ba n̄ ko ba n̄ dabi win ḡoru gu ku raa ka gera Gusun̄n min di. U n̄ koo maa tii sii geesu ka wura sweena siki siki.

¹⁸ Sina boko wi, ù n̄ sina ḡona sina u kpa, u koo de bu n̄n wooda yeni yoruawa tireru s̄ɔ̄ ye ya ko n̄ w̄aa ȳaku kowo Lefiban mi.

¹⁹ Tire te, ta ko n̄ w̄aawa win b̄okuɔ̄ kpa u n̄ da tu gari t̄ɔ̄ baatere win w̄aarun t̄ru kpuro s̄ɔ̄ kpa u ka gia nge m̄ε u koo Gusunɔ̄ win Yinni nasia, u win woodaba ka win yiirebu m̄em nɔ̄wa.

²⁰ Kpa u ku tii sua u n̄ tamaa u win Isirelisibu kerewa kpa u ku wooda yen gaa yina kpa wi ka win bibun bweserun bandu tu dakaa da Isireliban suunu s̄ɔ̄.

Ye ya ko n̄ s̄aa Lefibagia

18

¹ Ȳaku kowo Lefiba ka be ba tie Lefin bweseru s̄ɔ̄ kpuro ba n̄ tem wasi nge Isireli be ba tie. Ȳaku ni ba Yinni Gusunɔ̄ kua ka ḡaa ni ba ka n̄n naawa, yera ya ko n̄ s̄aa ben d̄ianu.

² Ba n̄ tem wasi mu n̄ s̄aa ben tubi nge Isireli be ba tie. Adama Yinni Gusun̄gia ya ko n̄ s̄aa ben tubi nge m̄ε u bu s̄ɔ̄wa.

³ Ȳaku yaan mi bεε Isireliba i ko ȳaku kowobu w̄ε i n̄ ȳakuru kua ka ket̄ε n̄ kun m̄ε ka ȳaru n̄ kun m̄ε ka boo, miya yen n̄m faram ka yen baa saburosu ka yen b̄ɔ̄s̄nu.

⁴ Kpa i maa bu b̄εen d̄ia ni i gb̄ia i ḡa w̄ε. Niya, alikama ka d̄aa bii ni ba ra ka tam ko ka ni ba ra ka gum ko ka sere b̄εen ȳaanun san si i gb̄ia i b̄ɔ̄ra.

⁵ Domi b̄εen bwese ker̄i kpuro s̄ɔ̄, Lefin bwese ker̄a Gusunɔ̄ bεs̄en Yinni u ḡɔ̄sa bu ka s̄amburu ko win s̄aa yer̄ɔ̄ be, ka ben bibun bweseru sere ka baadommaɔ̄.

⁶ Lefi goo ù n̄ k̄i u yari Isirelin wuu gagun di mi u w̄aa u ka da mi Yinni Gusun̄n s̄aa yera w̄aa,

⁷ u koo kp̄i u win s̄amburu ko mi, Gusunɔ̄ win Yinnin wuswaaɔ̄ nge m̄ε win m̄ero bisibu Lefi be u deema mi ba m̄ɔ̄.

⁸ Ba koo n̄n dim w̄ewa mu n̄ ka begim n̄ε baa m̄ε u ye u raa m̄ɔ̄ d̄ra.

Gusun̄n s̄am̄ weesugibu

ka win sɔmɔ gemgii

⁹ I n tura tem me sɔɔ, me Gusunɔ besen Yinni u beɛ wɛ, i ku ra men tɔmbun s̄aaru saari te Yinni Gusunɔ u tusa.

¹⁰ I ku ra de beɛ sɔɔ, goo u ka win bii yākuru garu ko. I ku maa de goo u n sɔroru mɔ beɛn suunu sɔɔ,

¹¹ ñ kun me u n gɔribu sokumɔ ñ kun me u n dobo doboba mɔ.

¹² Domi yeni kpurowa Yinni Gusunɔ u tusa. Yen s̄na u koo tem min tɔn be kpuro gira beɛn wuswaan di,

¹³ kpa beɛ i n s̄a Gusunɔ besen Yinnigibu mam mam.

¹⁴ Domi bwese te i ko i gira mi, ba ra sɔroru kowa kpa bu kperin saria mɛɛri bu ka bikiaru ko. Adama Gusunɔ besen Yinni u ñ beɛ ye wurarimɔ.

¹⁵ U koo beɛ win sɔmɔ goo seeya beɛn bweseru sɔɔn di nge ne, Mɔwisi. Wiya i ko i swaa daki.

¹⁶ Domi yera i Yinni Gusunɔ bikia sanam me i menna Horebun guurɔ. I neɛ, i ñ maa k̄i i Yinni Gusunɔn tiin nɔɔ nɔ ñ kun me i win d̄ɔɔ boko wi wa. Domi i ñ k̄i u beɛ go.

¹⁷ Ma Yinni Gusunɔ u man s̄ɔɔwa u neɛ, beɛn bikia bi, bu w̄a.

¹⁸ U neɛ, u koo beɛ win sɔmɔ goo seeya beɛgibun suunu sɔɔn di nge ne, kpa u win gari doke win nɔɔ sɔɔ. Kpa sɔmɔ wi, u beɛ s̄ kpuro ye u nùn yiire.

¹⁹ Beɛn goo ù n yina u gari yi swaa daki yi sɔmɔ wi, u koo gere ka Gusunɔn ȳisiru, u koo ȳero seeyasiawa.

²⁰ Adama sɔmɔ wi, ù n gari geɛ sosi ka Yinni Gusunɔn ȳisiru ye u n nùn yiire u gere ñ kun me ù n gari gerua ka b̄n̄un ȳisiru, ba koo nùn gowa.

²¹ Sɔrɔkudo i ko i tii bikia i neɛ, am̄na sa ko n ka ȳe gari yi Yinni Gusunɔ kun gerua.

²² Gusunɔn sɔmɔ goo ù n gari gerua ka Yinni Gusunɔn ȳisiru, ma yi ñ koore me, yiya yi ñ s̄a Yinni Gusunɔn gere. Sɔmɔ wiya u win gari seka. I ku win berum ko.

*Wuu sin mi**ba ko n da kpikiru de***19**

¹ Gusunɔ besen Yinni u koo bwese tukunu gira nin tem di kpa u nin tem me beɛ wɛ, kpa i n ben wusu ka ben yenusu mɔ.

²⁻³ Tem me Yinni Gusunɔ u koo beɛ wɛ mi, i n mu mwa i kpa, i mu b̄onu koowo beri ita kpa i yen baayere sɔɔ wuu teu wuna mi be ba t̄onu go ba ko n da kpikiru we, kpa i swɛe yabiri yi ba ko n da ka de mi.

⁴ Tɔn be ba ben winsim go ba ñ ka baaru, ba ñ daa maa yibere teeru m̄ɔsine, be t̄nawa ba koo kp̄i bu kpikiru da wuu sin mi.

⁵ Nge t̄ɛ, gabu b̄a ñ da yakasɔ ba d̄a k̄imɔ, kpa gb̄a yu w̄ɔra yu win beruse w̄ori yu go, wuu gen teu s̄ɔra u koo kpikiru da u wa u n ka w̄a,

⁶ kpa wi ba gon dusibun m̄oru ȳa n seewa bu ku raa ȳero naa turi bu mwa swaan tondabun s̄. Domi wi, ka wi u gu mi, ba ñ daa yibere teeru s̄a.

⁷ Yen s̄na na beɛ s̄ɔɔwa na neɛ, i wusu ita ḡɔsi su n s̄a kpiki yenu.

⁸⁻⁹ Ma i wooda ye kpuro mem n̄ɔwa i ye n̄oni doke ye na beɛ w̄ɛm̄o ḡisɔ, ma i Gusunɔ besen Yinnin k̄iru m̄o, u koo beɛn tem me yasiasia kpa u mu beɛ w̄ɛ me u besen baababa n̄ɔ mw̄ɛru kua. Saa yera i ko i maa wusu ita gasu ḡɔsi i sosi sin mi ba ko n da kpikiru de.

¹⁰ Nge mɛya ba ñ koo maa be ba kun toren yem yari tem mɛ sɔ̄ mɛ Gusunɔ̄ besen Yinni u bɛɛ wɛ̄ i n mɔ, kpa yɛron yem mu kun wāa bɛɛn winɔ.

¹¹ Adama goo ù n win winsim tusa, ma u nùn so u go, yen biru, kpa u kpikiru we wuu sin gagu sɔ̄,

¹² win wuun guro gurobu ba koo dawa bu nùn mwaama bu wi u koo nùn mɔru kɔsie nɔmu beria u nùn go.

¹³ I ku nùn wɔnwɔndu kua. I taare sarirugiin yem wunɔ bɛɛ Isireliban suunu sɔ̄n di kpa n bɛɛ wɛ̄ra.

Gbee kɔ̄rɔn wooda

¹⁴ I n dua tem mɛ sɔ̄ i kpa mɛ Gusunɔ̄ besen Yinni u koo bɛɛ wɛ̄, bà n bɛɛ mu bɔnu kua ba kpa, i ku ra bɛɛn winsim kɔ̄rɔ mure bɛɛgia sɔ̄.

Seeda ye ba koo wura

¹⁵ Goo ù n tɔnu go ñ kun mɛ ù n toraru garu kua, tɔn turon seeda kun tura bu ka yɛro taare wɛ̄. Adama tɔmbu yiru ñ kun mɛ ita bà n seeda di, saa yera ba koo yɛro garisi taaregii.

¹⁶ Goo ù n win winsim kɔ̄sa gaa mani,

¹⁷ be yiru ye kpuro ba koo dawa Yinni Gusunɔ̄n s̄aa yerɔ bu yaku kowobu ka siri kowobu wa be ba dɔma te sɔmburu m̄ mi.

¹⁸ Siri kowo be, ba koo ben gari wɛ̄eriwa ka laakari. Bà n deema seeda weesugia u win winsim manimɔ,

¹⁹ saa ye sɔ̄ra ba koo nùn kua nge mɛ u raa bwisika bu win winsim wi kua. Nge mɛya i ko i ka kɔ̄sa wuna bɛɛn suunu sɔ̄n di.

²⁰ Tɔmbu bà n ye nua, ba koo berum duura. Ba ñ maa kɔ̄sa yen bweseru m̄ bɛɛn suunu sɔ̄.

²¹ I ku taaregii wɔnwɔndu kua. Wi u tɔnu go, ba koo maa win tii gowa. Wi u win winsim nɔni wuna, ba koo maa wigii wunawa. Wi u win winsim dondu bua, ba koo maa wigiru buawa. Wi u win winsim nɔma bua, ba koo maa wigia buawa. Wi u win winsim naasu bua, ba koo maa wigisu buawa.

Tabun wooda

20

¹ Sanam mɛ i bɛɛn yiberɛba tabu wari, ñ n ben dumi wa ka ben tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka sere ben tɔmbu be ba bɛɛ dabiru kere, i ku ben berum ko. Dumi Gusunɔ̄ besen Yinni u wāa ka bɛɛ wi, wi u bɛɛ yarama Egibitin di.

² I sere tabu tore, yaku kowo u koo nawa bɛɛn wuswaaɔ u nɛɛ,

³ i nɔ̄wɔ bɛɛ Isireliba. Wee i na gisɔ̄ i ka bɛɛn yiberɛba tabu ko. I ku de bɛɛn goon tororu tu kara. I ku berum soora, i ku diiri, i ku maa nanda ben s̄.

⁴ Gusunɔ̄ besen Yinni u ka bɛɛ wāa. Wiya u koo bɛɛ nasara wɛ̄.

⁵ Yen biru be ba ra tabu kowobu mwɛ̄eri, ba koo bikia bu nɛɛ, bɛɛ sɔ̄, wara u yenu kpɔ̄ɔ bana ma u ñ gina wure ge sɔ̄. Yɛro u de u wura yenuɔ, kpa u ku gbi taa bi sɔ̄ goo u du win yenu ge sɔ̄.

⁶ Ba koo maa bikia bu nɛɛ, bɛɛ sɔ̄, wara u dāa gbaanu kua ma u ñ gina yen are diire. Yɛron tii u de u gosira yenuɔ kpa u ku raa gbi taa bi sɔ̄ goo u tu tubi di.

⁷ Ba koo maa bikia bu nɛɛ, wara ba kurɔ̄ k̄a ma u ñ nùn sue gina. Win tii u wuro yenuɔ kpa u ku raa gbi taa bi sɔ̄ kpa goo u kurɔ̄ wi sua.

⁸ Kpa bu maa nɛɛ, bɛɛ sɔ̄, wara u wurure. Bu de yɛro u wura win yenuɔ. Kpa u ku raa be ba tie berum tia.

⁹ Bà n gari yi gerua ba kpa, kpa bu bu tabu sinambu kua.

¹⁰ Sanam mɛ i wuu gagu wɔ̄ri, i gina gen tɔ̄mbu bikio bu tii wɛ̄ ka alafia.

¹¹ B̄a n wura ba bɛɛ ben wuun kɔ̄nnɔ̄ kɛ̄nia i dua, be kpurowa i ko i yoo sɔ̄ma koosia.

¹² Adama b̄a kun k̄i bu bɛɛ senna ka alafia, ma ba nɛɛ, ba koo ka bɛɛ sannawa, i bu tabu wɔ̄rio.

¹³ Saa yɛ̄ sɔ̄ Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinni u bɛɛ bu nɔ̄mu bɛ̄ria, saa yera i ko i tɔ̄n durɔ̄ be ba w̄a mi kpuro go ka takobi.

¹⁴ Adama tɔ̄n kurɔ̄bu ka bii piiminu ka yaa sabenu ka arumani ye ya w̄a wuu ge sɔ̄ kpurowa i ko i gura yu ko bɛɛgia, kpa i ye dendi nge mɛ i k̄i, domi Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinniwa u bɛɛ ye wɛ̄.

¹⁵ Mɛsum a ko i bwese nin wusu kpuro kua ni nu ka bɛɛ toma, nu n̄ w̄a tem mɛ i ko i mwa sɔ̄.

¹⁶ Adama tɔ̄n benin wusu sɔ̄, si Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinni u bɛɛ wɛ̄ mi, i n mɔ̄, i ku ra de s̄in tɔ̄nu goo u n w̄a.

¹⁷ I de i bu go kpuro mam mam, be ba s̄aa Hetiba ka Amɔ̄reba ka Kananiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba nge mɛ Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinni u bɛɛ yiire.

¹⁸ Kpa bu ku raa bɛɛ ben koma b̄ɔ̄rɔ̄nugii ni tie ni ba ra ben b̄unu koosi. Kpa i ku ra ka ni Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinni torari.

¹⁹ Sanam mɛ i wuu gagu wɔ̄ri i gu tarusi n ka tɛ i sere gu kamia, i ku ra gen d̄aa binuginu gb̄aa suasi. I ko i kp̄i i nin binu di, adama i ku nu k̄i i sura domi d̄aru ta n̄ s̄aa tɔ̄nu wi i ko i wɔ̄ri i go.

²⁰ D̄aa te i yɛ̄ ta n̄ s̄aa diiraru, tera i ko i kp̄i i bura i ka s̄eri ko yi i ko i ka gb̄araru yɔ̄ sere i ka wuu ge kamia.

Wi ba go yakasɔ̄n gari

21

¹ Sanam mɛ i w̄a tem mɛ Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ̄ sɔ̄, ma i wa ba goo go mɛ sɔ̄, yɛ̄ron gora kp̄ii yakasɔ̄, ma i n̄ sere yɛ̄ wi u n̄n go,

² sanam mɛ sɔ̄ra guro gurobu ka siri kowobu ba koo yarima kpa bu wusun tondam yiire si su wi ba go mi sikerene.

³ Wuu ge ba wa ga ka wi ba go mi turuku bo, wuu gen guro gurobu ba koo naa gbiiba kasuma tia ye ba n̄ sugu dokere yu ka sɔ̄mburu garu ko.

⁴ Kpa wuu gen guro guro be, bu ka naa gbiiba ye da w̄wa gaa sɔ̄ ye ya nim kokumɔ̄, mi goo kun wukure u sere ḡaanu duure. Kpa bu naa gbiiba yen w̄i suma bua mi.

⁵ Kpa ȳaku kowobu bu susima yen b̄akuɔ̄ be, be ba s̄aa Lefin bibu be Gusunɔ̄ bɛ̄sɛn Yinni u wuna nɛ̄nɛm bu ka win s̄aa yerun sɔ̄mburu ko kpa bu maa tɔ̄mbu domaru kua ka Yinni Gusunɔ̄n ȳisuru. Beya ba ko n da gari kpuro wunanɛ yi yi s̄aa soonaa ka mɛeran gari.

⁶ Kpa wuu gen guro guro be kpuro be ba susi wi ba go min b̄akuɔ̄ bu ben n̄ma nia naa yen w̄llɔ̄ w̄wa mi.

⁷ Kpa bu gere bu nɛɛ, ben n̄ma kun yem mɛni yari, mɛya ben n̄ni kun maa wa mɛ n kua u ka gu.

⁸ Yinni u be win tɔ̄mbu Isireli be u yakiam a tora ten suuru kuo, kpa u ku yem mɛ garisi ben winɔ̄ mɛ mu s̄aa toraru sarirugiin yem. Saa ye, Gusunɔ̄ u koo maa bu yem mɛ suuru kua.

⁹ Nge mɛya i ko i ka toraru sarirugiin yem wuna bɛɛ sɔ̄n di kpa i n mɔ̄ ye ya koo Gusunɔ̄ wɛ̄re.

Kurɔ̄ deson suabu

¹⁰ Sanam me i yara i beɛn yibereba tabu wɔrim dɔɔ be Gusunɔ beɛn Yinni u beɛ namu beria, ma i bu desiru mwa,

¹¹ be sɔɔ, ma beɛn turo u kurɔ burɔ wa ma u nùn kīru gōru doke u ka nùn sua kurɔ,

¹² saa ye, u koo nùn suawa u ka da win yenuɔ kpa u de u wii pɔɔru woka kpa u win nii kɔkɔsu bɔɔri.

¹³ Kpa u win yāa ni u raa doke pota kpa u da u sina yēron yenuɔ u swī win baaba ka win meron sɔ suru tia. Yen biru, kpa yēro u den da u nùn deema u ko win durɔ kpa wi, u maa ko win kurɔ.

¹⁴ Adama ù n da nùn bwēra yara, u de u doona mi u kī. U ku raa nùn dɔra u gobi mwa. Meya u ku maa nùn garisi yoo. Domi u ka nùn menna.

Ye ya sāa bii yerumagia

¹⁵ Goo ù n maa kurɔbu mɔ yiru, ma u turo kī n kere turo, ma be yiru kpuro ba nùn bii tɔn durɔbu marua, wi u kun kī mi, ma wiya u nùn yeruma marua,

¹⁶ sanam me u bii be tubi bɔnu kuamme, n ñ weene u wi u kīn bii garisi yeruma wi u ñ kīn biin ayero.

¹⁷ Adama n weene u wi u ñ kīn bii wura nge win yeruma, kpa u nùn win tubin bɔnu yiru wē. Domi u sāawa win tondon dam yīre gbiikiru. N weenewa u yerumarun baa wa.

Bii mem nɔɔ sari kɔkɔɔ

¹⁸ Goo ù n bii tɔn durɔ mɔ, ma bii wi, u kua mem nɔɔ sari wi u ku ra win tundo ka win meron gere nɔ baa bā n nùn seyasia,

¹⁹ saa ye sɔɔ, win tundo ka win mero ba koo nùn mwawa bu ka na wuun guro gurobun mi,

²⁰ kpa bu guro guro be sɔ bu neɛ, ben bii wee, u ku ra ben gari nɔ. U win wāaru dimɔwa bereteke tam nɔrubu sɔɔ.

²¹ Saa yera wuun tɔn durɔbu kpuro ba koo nùn kpenu kasuku bu go kpa i kōsa wuna beɛn suunu sɔn di. Isireliba kpuro bā n ye nua kpa bu berum ko.

Wi ba soora doken goru

²² Goo ù n toraru garu kua te ta tura bu ka nùn go, ma ba nùn soora doke ba bwē dāa wallo,

²³ bu ku de win goru ta n wāa dāa mi sere ka wōkurɔ. Baa ñ n yen meren na, bu de bu nùn sike yen tɔɔ te. Domi wi ba soora doke ba bwē u kuawa mi bōruro Gusunɔn wuswaaɔ. I n da ko me, kpa i ku ra beɛn tem disi doke me Gusunɔ beɛn Yinni u beɛ wē.

A wunen tɔnusin gāanu

garisio nge wunen tiiginu

22

¹ I n beɛn tɔnusin naa ñ kun me win yāaru wa ta kōɔramɔ, i ku ra de tu doona. I ka tu wuro wi u tu man mi.

² Yēron yenu gā n toman na, ñ kun me i kun nùn yēn na, i yaa sabe te suo i ka da beɛn yenuɔ i tu nɔɔri sere wi u tu mɔ ù n tu kasum na. Saa yera i ko i nùn tu wesia.

³ I n maa beɛn tɔnusin keteku wa ñ kun me win yaberu ñ kun me win gāanu ganu ni nu kōɔra, nge meya i ko i maa nu kua. I ku nu deri nu kam ko.

⁴ I n wa goon keteku ñ kun me win naa ya wɔruma swaa sɔɔ, i ku de yen yēro u ye seeya wi tɔna. I ko i nùn somiwa u ka ye seeya.

Wooda bwese bweseka

⁵ Tɔ̄n kurɔ̄ u ku raa tɔ̄n durɔ̄n gāanu sebe, mɛya tɔ̄n durɔ̄ u ku raa maa tɔ̄n kurɔ̄n gāanu sebe. Domi wi u kua mɛ, Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo yēro tusi.

⁶ I n wuu dɔ̄ɔ̄ ma i gunɔ̄ wa ga sēa wɔ̄kusi n̄ kun mɛ ga binu wɔ̄kusi dāaɔ̄ n̄ kun mɛ temɔ̄, i ku gu mwa ka gen binu sannu.

⁷ I de mero gu doona kpa i tii binu yiya, kpa bɛɛn wāaru tu bɛɛ wēra kpa tu dakaa da.

⁸ I n dii kpaaru bana i kpa, i ten tɛɛra wɔ̄llɔ̄ gani dumi dokeo i ka sikerena kpa baa goo ù n wɔ̄ruma min di u gu, i kun taarɛ mɔ̄.

⁹ Bɛɛn resɛm gbaanu sɔ̄ɔ̄, i ku ra maa dīa bweseru garu duure. I n kua mɛ, ten marum kpuro ka maa resɛm ye, ya ko n sāawa Gusunɔ̄gia.

¹⁰ I n wukumɔ̄, i ku naa ka ketɛku sugu doke sannu.

¹¹ I ku yānu sebe ni ba wesa ka wēɛ damgii ka yāa sansun wēɛ sannu.

¹² I bɛɛn bekan soo sookaɔ̄ sari dokeo.

Suanaan wooda sarabu

¹³ Goo ù n kurɔ̄ sua ma ba menna ka kurɔ̄ wi, yen biru ma u n̄ maa kurɔ̄ wi kī, u n̄n tusa,

¹⁴ sere u n̄n funɛ wuna u win yīsiru sankaa, u gerua u nɛɛ, u kurɔ̄ wi sua, ye ba dua ka wi, u n̄ ka n̄n deeme,

¹⁵ saa ye sɔ̄ɔ̄ra bii kurɔ̄bu gen tundo ka gen mero ba koo ka bii win wɔ̄ndiarun seeda na bu wuun guro gurobu sɔ̄sɔ̄si wuun duu yerɔ̄ mi ba ra mɛnne.

¹⁶ Kpa bii win tundo u guro guro be sɔ̄ u nɛɛ, na nɛn bii wɔ̄ndia wi durɔ̄ wini kāwa u n̄ mɔ̄ kurɔ̄, adama u n̄n tusa.

¹⁷ Wee u n̄n weesu mani u nɛɛ, u n̄ ka n̄n deeme. Adama nɛn biin wɔ̄ndiarun yīreru wee. Kpa bu beku te dɛria wuun guro gurobu wuswaaɔ̄.

¹⁸ Kpa wuun guro guro be, bu durɔ̄ wi mwa bu so,

¹⁹ Kpa bu n̄n sii geesun gobi wunɔ̄bu (100) bure u wɔ̄ndia win tundo kɔ̄sia domi u Isireliban wɔ̄ndia turon yīsiru sankaa. Yen sɔ̄, u n̄ maa kpɛ u kurɔ̄ wi yina, u ko n̄ n̄n suewa sere ka win wāarun t̄ru kpuro sɔ̄ɔ̄.

²⁰ Adama gari yi, yi n̄ sāan na gem, ma ba n̄ yīreru garu wa te ta sāa bii wigiru,

²¹ saa ye sɔ̄ɔ̄ra ba koo kurɔ̄ wi sua bu ka da win baaban yenu kɔ̄nnɔ̄wɔ̄ kpa win wuun tɔ̄n durɔ̄bu bu n̄n kpenu kasuku bu ka go. Domi seku bakara Isireliban mi bu nɛɛ, bii wɔ̄ndia u durɔ̄ damaru kua win baaban yenuɔ̄. Nge mɛya i ko i ka daa kɔ̄sa yen bweseru wuna bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄n di.

²² B̄a n̄ durɔ̄ goo mwa u sakararu m̄d̄ ka goon kurɔ̄, ba koo be kpuro gowa durɔ̄ wi ka kurɔ̄ wi. Nge mɛya i ko i ka daa kɔ̄sa yen bweseru wuna bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄n di.

²³ Bii wɔ̄ndia goo ù n wāa, ma ba n̄n durɔ̄ kāa, adama ba n̄ gina suane, ma durɔ̄ goo u n̄n wa ma u ka n̄n kpuna,

²⁴ i ko i be yiru kpuro mwawa i ka na wuun duu yerɔ̄ mi guro gurobu ba ra mɛnne, kpa i bu kpenu kasuku i go yèn sɔ̄ bii wɔ̄ndia wi, u n̄ wura kue saa ye u n̄n gaba wuuɔ̄ ka yèn sɔ̄ durɔ̄ wi, u win winsim kurɔ̄ bekuru doke. Nge mɛya i ko i ka daa kɔ̄sa yen bweseru wuna bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄n di.

²⁵ Adama durɔ̄ wi, ù n wɔ̄ndia wi ba durɔ̄ kāa mi wan na yakasɔ̄ u ka n̄n gaba u ka kpuna ka dam yakasu mi, durɔ̄ wi t̄nawa ba koo go.

²⁶ I ku wɔ̄ndia wi gāanu kua. U n̄ toraru garu kue te ta weene bu ka n̄n go. N sāawa nge durɔ̄ goo wi u win beruse w̄ri u go.

²⁷ Domi u n̄n deemawa yakasɔ̄. Ma bii wɔ̄ndia wi, u wura kua adama goo sari wi u koo n̄n w̄ra.

28 Durɔ̄ goo ù n maa bii wɔ̄ndia goo wa wi ba ñ gina durɔ̄ kã, ma u nùn gaba u ka kpuna, ma ba bu mwa,

29 durɔ̄ wi, u koo bii wɔ̄ndia win tundo sii geesun gobi weeraakuru wēwa kpa u bii wi sua kurɔ̄, domi u nùn bekuru doke. U ñ maa kpɛ̄ u nùn yina sere ka win wāarun nɔ̄rɔ̄.

23

1 Durɔ̄ goo u ku raa maa win baaban kurɔ̄ kĩa. U n kua mɛ, u win baaba sekuru dokewa mi.

Tɔ̄n be ba ñ ko n wāa

Gusunɔ̄n tɔ̄mbun wuuru sɔ̄

2 Win tĩa bii ba kɔ̄suka ñ kun mɛ win tɔ̄n durɔ̄ru ba bura, u ñ kpɛ̄ u ka Yinni Gusunɔ̄n tɔ̄mbu mɛnna.

3 Be ba ñ weenɛ bu suana ma ba ka suana, ben bibu ba ñ kpɛ̄ bu ka Yinni Gusunɔ̄n tɔ̄mbu mɛnna sere ka ben bibun bibun bweserun nɔ̄n wɔ̄kurɔ̄.

4 Mɛya Amɔ̄niban goo ñ kun mɛ Mɔ̄abuban goo u ñ kpɛ̄ u ka Yinni Gusunɔ̄n tɔ̄mbu mɛnna sere ka ben bibun bibun bweserun nɔ̄n wɔ̄kurɔ̄.

5 Domi ba ñ ka sun nim ka dīanu sennɔ̄ kue saa ye sa yarima Egibitin di. Ba da ba Balamu, Beorin bii, Petorigii wi u na Mesopotamin di gobi kāwa u ka na u sun b̄rusi.

6 Adama Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u ñ Balamu win gere swaa daki. U b̄ri yi gɔ̄siawa domaru domi u sun kī.

7 I ku ra ben alafia kasu ñ kun mɛ ben gea sere ka baadommaɔ̄ bɛsɛn wāarun t̄ru kpuro sɔ̄.

8 I ku ra ko i Edɔ̄mu goo tusi, domi ba s̄awa bɛsɛn wɔ̄nɔ̄bu. I ku ra maa Egibitigii goo tusi domi sa s̄aru di ben temɔ̄.

9 Ben bibu ba ko n da ka Yinni Gusunɔ̄n tɔ̄mbu mɛnnɛwa sere ka ben sikadominɔ̄.

Sansanin d̄ɛraru

10 I n yara i ka yiberɛba tabu w̄ri, saa ye s̄ɔ̄ra i ko i tii laakari ko ka ḡa disiginu kpuro.

11 Tɔ̄n durɔ̄ goo ù n wāa bɛɛ sɔ̄, ma u dosa sere u tii wa dosu ge sɔ̄, i ka nùn yario sansanin di gina.

12 Adama s̄ɔ̄ ù n kella, u koo woburewa. Yen biru, s̄ɔ̄ ù n dua kpa u wurama sansaniɔ̄.

13 I de i n gam mɔ̄ sansanin biruɔ̄ mi i ko i n da dii bera ko,

14 kpa i n ḡanu neni ni i ko ka w̄ru gbe i ka bɛsɛn dii bera ye sike.

15 Domi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u wāa bɛsɛn sansani ye sɔ̄ u s̄imɔ̄ s̄imɔ̄ u ka bɛɛ k̄su kpa u bɛɛ bɛsɛn yiberɛba n̄mu b̄ria. Yen s̄ɔ̄, n weenɛwa bɛsɛn sansani ya n d̄ɛrɛ kpa u ku b̄rɔ̄nu ganu wa bɛsɛn suunu sɔ̄ ni nu koo de u bɛɛ biru kisi.

Yoo wi u duka sua

16 I ku yoo wi u win yinni duka suuri mwa i wesia win yinnin mi.

17 I de u n wāa mi u kī bɛsɛn suunu sɔ̄ wuu ge u koo ḡosi sɔ̄. I ku nùn dam d̄re.

Kurɔ̄ damaru s̄aru sɔ̄

18 I ku de durɔ̄ dama woronu ñ kun mɛ kurɔ̄ dama woronu nu n wāa bɛsɛn s̄aru sɔ̄.

19 I ku ra ka durɔ̄ dama gobi ñ kun mɛ kurɔ̄ dama gobi gɛɛ na Yinni Gusunɔ̄n s̄a yerɔ̄ i ka ye i Gusunɔ̄ nɔ̄ mwɛɛru kua k̄sia. Domi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u yen bweseru tusa.

Bɔkurabun nim dokebu

²⁰ Bɛɛn Isirelisibu b̄a n ḡaanu b̄akura, i ku bu nim dokea, n̄ n gobin na, n̄ n maa d̄ianun na n̄ kun mɛ ḡaanu ganu.

²¹ Sɔɔwa i ko i yen bweseru kua, adama i ku ra bɛɛn Isirelisibu kua mɛ, kpa Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ domaru kua tem mɛ sɔɔ mɛ i ko i du mi, i n mɔ.

Nɔɔ mwɛɛnun gari

²² I n Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru garu kua, i ku tɛ i ka tu yibia domi u koo bɛɛ tu bikia kpa i n taarɛ mɔ.

²³ Adama i kun nɔɔ mwɛɛru garu kue, i n̄ ko i n taarɛ mɔ.

²⁴ Nɔɔ mwɛɛ tɛ i yara bɛɛn n̄ɔn di, i ko i tu yibiaawa domi i tu kuawa ka bɛɛn tiin nɔɔ, n̄ n̄ ka tilasi.

Ye kaa kp̄i a ko goon gbaarɔ

²⁵ I n dua goon d̄aa gbaarɔ, i yen binu dio nge mɛ i k̄i, adama i ku ra nin ganu doke birerɔ i ka doona.

²⁶ I n maa dua goon alikama gbaarɔ, i ko i kp̄i i alikama w̄aka ka n̄ma adama i ku ye k̄ambɔ doke.

*Kurɔ wi ba yina***24**

¹ Goo ù n kurɔ sua ma u kurɔ wi ḡaanu waasi ye ya n̄ ka n̄n naawe, ma u kurɔ wi yinanaan tireru yorua u n̄n n̄mu beria, ma u n̄n gira win yɛnun di u doona,

² ma yen biru, kurɔ wi, u da u m̄arɛ durɔ goon mi,

³ durɔ d̄aako win tii ù n n̄n yinabun tireru yorua, ma u n̄n yina, u n̄n yara win yɛnun di n̄ kun mɛ ù n gu,

⁴ win durɔ gbiikoo wi u raa n̄n yina mi, u ku maa n̄n kasu bu menna. Domi kurɔ wi, u kua disigii. Yeya Yinni Gusunɔ u tusa. I n kua mɛ, i tem mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ w̄ɛ bɛɛrɛ sari kookoosu koosiwa mi.

Wi u kurɔ kpao sua

⁵ Goo ù n kurɔ kpao sua, u ku tabu da. Meya bu ku maa n̄n tilasi gaa ko. Bu de u n tii mɔ sere w̄ɔɔ tia, kpa u wa u win kurɔ wi nukuru dorasia.

Tɔruban wooda

⁶ N̄ n weenɛ i goon nɛɛru tɔruban mwa baa ten bia. Domi i n kua mɛ, i mwawa mi ye n ko n de u n w̄aa.

*Tɔnu wi u win tɔnusi gbɛnan**wooda*

⁷ Bɛɛn goo ù n win Isirelisi mwa u ḡasia yoo n̄ kun mɛ u n̄n d̄ara, i ko i ȳero wi gowa. Nge meya i ko i ka k̄ɔsa yen bweseru wuna bɛɛn suunu s̄ɔn di.

Bara disigirun wooda

⁸ I de i be ba bara disigiru mɔ laakari ko gem gem kpa i ko nge mɛ ȳaku kowobu Lefiba ba koo bɛɛ s̄ɔsi. Nge mɛ na yiire i ko, nge meya i ko i ko mam mam.

⁹ I yaayo ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u Mariamu kua saa ye sa wee Egibitin di sa w̄aa swaaɔ.

Tɔruban gari

¹⁰ I n bɛɛn Isirelisi goo ḡaanu b̄akura, i ku du win dirɔ i ka tɔruban sua.

¹¹ I ȳro tɔwɔ kpa wi i ḡaanu b̄akura mi u yarima u bɛɛ tɔruban w̄ɛ.

12-13 I n yāaro gāanu bɔkura ma u bɛɛ win yaberu tɔruba wɛ, i ku de ta n wāa bɛɛn mi sere yam mu ka tīra. Baa n̄ n kua amɔ, sɔɔ ù n dua, i ko i n̄n win yabe te wesiawa kpa u wa u tu wukiri u ka kpuna. Kpa u bɛɛ domaru kua kpa Gusuno besen Yinni u maa bɛɛ siara.

I yāarobu bɛɛɛ wɛɛyo

14 I n yāaro goo mɔ sɔm kowo, ù n sāa Isireli n̄ kun mɛ sɔɔ, i ku n̄n taki di.

15 I n̄n win sɔmburun gobi wɛɛyo baadomma sɔɔ u sere du. Domi u sāawa yāaro, u win gobin bukata mɔ gea. I kun kue mɛ, ma u Yinni Gusuno nɔɔgiru sue bɛɛn sɔ, i ko i taare wa.

Baawurewa

u koo win torarun are wa

16 Ba n̄ tɔnu goomɔ win biin torarun sɔ, mɛya ba n̄ maa bii goomɔ win mɔwɔbun torarun sɔ. Ba n̄ goo goomɔ goon torarun sɔ.

Ye ba koo ko yāarobun sɔ

17 I ku ra ko i sɔɔ n̄ kun mɛ gobeku gem bira siribu sɔɔ. Mɛya i ku ra maa gɔmini goon bekuru tɔruba mwa.

18 Adama i yaayo ma sa raa yoru di Egibitiɔ ma Gusuno bɛɛn Yinni u sun yakia. Yen sɔna na bɛɛ yiiremɔ i n da wooda yeni swī.

19 Saa yè sɔɔ i bɛɛn dīanu gɛɛmɔ, ma i yen gɛɛ tia duari gbee suunu sɔɔ, i ku maa wura i ye sua. I de yu ko sɔbu ka gobekuba ka gɔminibugia, kpa Gusuno bɛɛn Yinni u wa u bɛɛn nɔman sɔma kpuro domaru kua.

20 I n yɔɔwa bɛɛn dāa ye ba m̄ olifin wɔllɔ i ye sɔra, i ku ra maa wure i yɔ i ye i duari sɔri. I de ye, yu ko sɔbu ka gobekuba ka gɔminibugia.

21 Sanam mɛ i bɛɛn resɛm binu sɔrimɔ, i ku ra maa gɔsira i wura biruɔ. Ye i deri mi, yeya ya koo ko sɔbu ka gobekuba ka gɔminibugia.

22 Bɛɛn tii i yaayo ma i yoru di Egibitiɔ. Yen sɔna na bɛɛ yiiremɔ i n da yeni swī.

Siribun wooda

25

1 Nɔɔsinaa sariru t̄a n dua tɔmbu gabun baa sɔɔ, ma ba da siri yerɔ ba bu siria, saa ye sɔɔ, wi u gem mɔ, i n̄n win gem wɛɛyo. Wi u maa taare mɔ kpa i n̄n win taare wɛ.

2 Wi siribu di, b̄a n̄ n̄n soberu bure, siri kowo u koo de yēro u kpunawa win wuswaɔ kpa bu n̄n so nge mɛ win torara ne.

3 Adama bu ku seni nɔɔ weeru sara, domi ȳa n̄ kera mɛ, i bɛɛn mero bisi wi bɛɛɛ birawa mi.

Naa ȳa n̄ sɔmburu m̄ dīanɔn

wooda

4 I ku bɛɛn naa kinerun nɔɔ b̄ake saa ye ta sɔmburu m̄ dīanu sɔɔ.

Gɔmini wi u kun bii m̄n

wooda

5 Mɔɔ ka wɔnɔ b̄a n̄ wāa yenu teu sɔɔ, ma mɔɔ u gu u n̄ bii mara, win gɔmini wi, u ku yari yenu min di u m̄araru da gam. Win durɔn wɔnɔ wiya u koo n̄n sua kura.

6 B̄a n̄ bii tɔn durɔ mara, ba koo bii gbiikoo wi garisiwa wi u gu min bii kpa win yīsiru tu wa ta n̄ wāa Isireliban suunu sɔɔ.

⁷ Goo ù n yina u win mɔ̄n kuro ɔ̄mini sua, kuro wi, u doo siri yerɔ̄ u wuun guro gurobu deema kpa u bu sɔ̄ u nɛɛ, nɛn durɔ̄ wɔ̄nɔ̄ u yina u man sua kuro u ka win mɔ̄ bii marua win yĩsiru tu ka wa ta n wāa Isireliban suunu sɔ̄.

⁸ Saa ye sɔ̄ra wuun guro guro be, ba koo durɔ̄ wi soku kpa bu nùn gari yi bikia. U n yinan na mam mam u win mɔ̄n ɔ̄mini wi sua kuro,

⁹ kuro wi, u koo dawa u win bara nɔ̄ te wuna guro guro ben wuswaaɔ̄, kpa u nùn yāatam sie kpa u gere u nɛɛ, wee nge me ba ra durɔ̄ kue wi u yina u win mɔ̄ bii marua.

¹⁰ Kpa bu win bweseru yĩsiru kɛ Isireliba sɔ̄ bu nɛɛ, win bara nɔ̄ ba wunan bweseru.

Ye ba yina sannɔ̄ sɔ̄

¹¹ Tɔ̄n durɔ̄bu yiru bà n sannamɔ̄, kpa mi ba sannamɔ̄ mi, ben turon kuro u na u ka win durɔ̄ wɔ̄ra win yiberɛn nɔ̄man di, kpa u yiberɛ win tɔ̄n durɔ̄ru nɛnɛ,

¹² Saa ye sɔ̄, i kuro win nɔ̄mu ge buro. I ku nùn wɔ̄nwɔ̄ndu kua.

Tenkurun swaan wooda

¹³ I ku kiaru dɔ̄rena ka taki, i de bɛɛn kilo ya n sāa dee dee, kpa yen gaa kun gaa kere.

¹⁴ I de bɛɛn sakakunu nu n sāa dee dee. I ku de gagu ga n gagu kere.

¹⁵ I de bɛɛn kilo ya n sāa dee dee kpa bɛɛn sakakunu nu n sāa tia. Kpa bɛɛn wāaru tu wa tu dakaa da tem me Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ sɔ̄.

¹⁶ Domi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni wi, u be ba yen bweseru mɔ̄ tusa.

Amalɛkiban kpeerasiabu

¹⁷ I yaayo ye Amalɛkiba ba bɛɛ kua saa ye i wee Egibitin di,

¹⁸ i wasire, ma ba bɛɛ wɔ̄ri birun di ba be ba wāa biruɔ̄ go go, ba ñ Gusunɔ̄n berum kue.

¹⁹ Saa yè sɔ̄ Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛrabu wɛ u de yiberɛba kpuro bu bɛɛ deri tem me u koo bɛɛ wɛ sɔ̄ mu n ka sāa bɛɛgim, i ko i Amalɛkiba kpuro kam koosiawa kpa bu ku maa ben yĩsiru yaaya handunia sɔ̄. I ku ra ye duari.

Dīa gbiikinun wooda

26

¹ I n da i dua tem me Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u koo bɛɛ wɛ sɔ̄, ma i mu mwa, i sina me sɔ̄,

² i de bɛɛn baawure u win gbean dīa gbiikinu tama ni u duura tem me sɔ̄, u nu doke bireru sɔ̄ u ka na Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin sāa yerɔ̄,

³ kpa u da saa ye sɔ̄n yāku kowon mi, u nùn sɔ̄ u nɛɛ, u gerumɔ̄ Gusunɔ̄ win Yinnin wuswaaɔ̄ gisɔ̄ ma u dua tem me sɔ̄, me Yinni Gusunɔ̄ wi, u bɛsɛn baababa nɔ̄ mwɛɛru kua u nɛɛ, u koo sun wɛ.

⁴ Kpa yāku kowo wi, u yɛro bire te mwaari u yi Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin yāku yerun wuswaaɔ̄.

⁵ Kpa yɛro u gere Gusunɔ̄n wuswaaɔ̄ u nɛɛ, win sikado u sāawa Aramugii wi u kun wāa yeru mɔ̄. U da Egibitiɔ̄ u sina mi ka tɔ̄mbu fiiko be ba wāa ka wi. Yen biru, tɔ̄n be, ba dabia ba kua bwese damguru.

⁶ Adama Egibitigibu ba bu dam dɔ̄re, ba bu nɔ̄ni sɔ̄wa, ma ba bu kua yobu.

⁷ Yera ba Gusunɔ̄ bɛsɛn baababan Yinni nɔ̄ngiru sue, ma u begia nua. U ben nɔ̄ni swāaru wa ka dam me ba bu dɔ̄remɔ̄ ka nge me ba bu taare.

⁸ Yen biru, u bu yarama Egibitin di ka win nɔ̄m damguu, ka nanum bakam, ka sɔ̄m maamaakiginu.

⁹ U ka bu tunuma tem mini, mɛ mu tim ka bom yiba, ma u bu mu wɛ̄.

¹⁰ Yen sɔ̄na tɛ̄, u ka tem mɛ Yinni Gusunɔ̄ u nùn wɛ̄n dīa gbiikinu na win wuswaaɔ̄.

Kpa yɛ̄ro u yiira u wuswaa tem girari u ka Gusunɔ̄ sã.

¹¹ Yen biru, bɛɛ ka Lefiba ka sɔ̄ɔ̄ be ba wãa bɛɛn suunu sɔ̄ɔ̄, i ko n nuku dobu mɔ̄ gãa geenu kpuron sɔ̄ ni Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u bɛɛ ka bɛɛn bibu wɛ̄.

Wɔ̄kuru baateren wɔ̄llɔ̄n

tia tian wɛ̄ɛbun wɔ̄ɔ̄

¹² Wɔ̄ɔ̄ yirun biru, itase, i ko ge sokuwa wɔ̄kuru baateren wɔ̄llɔ̄n tia tian wɛ̄ɛbun wɔ̄ɔ̄. I n bɛɛn dīanu gã i kpa, i ko nin wɔ̄kuru baateren wɔ̄llɔ̄ tia tia wunawa kpa i Lefiba wɛ̄ ka sɔ̄bu ka gobekuba ka gɔ̄minibu kpa ba n da di bu debu bɛɛn wuu si sɔ̄ɔ̄.

¹³ Saa yera i ko i Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni sɔ̄ i nɛɛ, wɔ̄kuru baateren wɔ̄llɔ̄n tia tia ye ya sãa wigia, wee i wunama bɛɛn yenun di i Lefiba wɛ̄ ka sɔ̄bu ka gobekuba ka gɔ̄minibu nge mɛ u bɛɛ yiire i ko. I n̄ yen gaa duari i sere ye deri.

¹⁴ I n̄ wɔ̄kuru baateren wɔ̄llɔ̄n tia tia yen gaa di sanam mɛ i gɔ̄ɔ̄ wooru sɔ̄. I n̄ ye sue sanam mɛ i n̄ dɛɛre. I n̄ maa yen gaa gɔ̄ribu wɛ̄.

¹⁵ U tukama u bɛɛ mɛeri saa win sin yee dɛɛrarun di te ta wãa wɔ̄llɔ̄, kpa u bɛɛ win tɔ̄mbu Isireliba domaru sosia ka bɛɛn tem mɛ u bɛɛ wɛ̄, mɛ mu tim ka bom yiba nge mɛ u bɛsɛn baababa nɔ̄ mwɛɛru kua.

Isireliba ba sãawa

Gusunɔ̄n tɔ̄mbu

¹⁶ Gisɔ̄, Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u bɛɛ sɔ̄ɔ̄mɔ̄ u nɛɛ, i win woodaba ka win yiirebu kpuro mɛm nɔ̄wɔ̄. I n̄ tii sɛ kpa i ye kpuro swīi ka gɔ̄ru tia ka bɛɛn bwɛ̄ra kpuro.

¹⁷ Gisɔ̄, i wura ma Gusunɔ̄wa u sãa bɛsɛn Yinni, i maa wura ma i ko i sī win swaa sɔ̄ɔ̄, kpa i win woodaba ka win yiirebu kpuro mɛm nɔ̄wɔ̄.

¹⁸ Yinni Gusunɔ̄n tii u maa wura gisɔ̄ ma i sãa win tɔ̄n be u gɔ̄sa nɛnɛm win tiin sɔ̄ i ka win yiirebu kpuro swīi nge mɛ u bɛɛ nɔ̄ mwɛɛru kua.

¹⁹ Mɛya u koo maa bɛɛ wɔ̄lle sua i yīsiru yari kpa i n̄ bɛɛɛɛ mɔ̄ n kere handunian bwesenu kpuro ni u taka kua, kpa i n̄ sãa win tɔ̄n be u tii yiyya nge mɛ u gerua.

ISIRELIBA BA GUSUNɔ̄N ARUKAWANI YAAYAMɔ̄

Kpee ni ba koo sɔ̄nna

Ebalin guurɔ̄

27

¹ Mɔ̄wisi ka Isireliban guro gurobu ba tɔ̄mbu sɔ̄ɔ̄wa ba nɛɛ, i wooda be kpuro mɛm nɔ̄wɔ̄ be Mɔ̄wisi u bɛɛ saaria mi gisɔ̄.

² Tɔ̄ɔ̄ tɛ̄ sɔ̄ɔ̄ i da i Yuudenin daaru tɔ̄bura, i dua tem mɛ Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u bɛɛ wɛ̄ sɔ̄ɔ̄, i de i kpee bakanu gurama i sɔ̄nna i tãwaru koosi,

³ kpa i wooda yenin gari kpuro yore ni sɔ̄ɔ̄ dɔ̄ma te. Nge mɛya i ko i ka tem mɛ du mɛ mu tim ka bom yiba mɛ Gusunɔ̄ bɛsɛn baababan Yinni u bɛɛ nɔ̄ mwɛɛru kua.

⁴ I n̄ Yuudeni ye tɔ̄bura i kpa, yera i ko i sere kpee n̄n wooda na bɛɛ wɛ̄ gisɔ̄ gurama i sɔ̄nna Ebalin guurɔ̄ kpa i nu tãwaru koosi.

⁵ Miya i ko i Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni yãku yeru kua ka kpee ni i n̄ ka sisu dãke.

⁶ Kpee ni ba n̄ dãke tɔ̄nawa i ko i ka nùn yãku yee te bania. Miya i ko i nùn yãku dɔ̄ɔ̄ mwaararuginu

⁷ ka siarabun yākuṅu kua, kpa i sina mi i di ka nuku dobu Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin wuswaaɔ̄.

⁸ Kpa i woodan gari yi yore kpee ni sɔ̄ɔ̄ mɛ baawure u koo kpī u ka yi gari s̄aa s̄aa.

⁹ Ma Mɔ̄wisi ka yāku kowobu Lefiba ba Isireliba kpuro s̄ɔ̄wa ba nɛɛ, i mario i nɔ̄, gisɔ̄ra i kua Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin tɔ̄mbu.

¹⁰ Yen s̄s̄, i de i n̄n̄ mɛm nɔ̄wa kpa i win yiirebu ka win woodaba swī ye na bɛɛ saaria mi gisɔ̄.

¹¹ Mɔ̄wisi u dɔ̄ma te tɔ̄n be s̄ɔ̄wa u nɛɛ,

¹² i n Yuudenin daaru tɔ̄bura i kpa, bwese nini, Simeɔ̄ba ka Lefiba ka Bɛnyamɛɛba ka Yudaba ka Isakariba ka Yosefuba ba koo da bu yɔ̄rawa Garisimun guurɔ̄ kpa bu tɔ̄mbu domaru kua,

¹³ kpa maa bwese nini, Rubɛniba ka Gadiba ka Aseɛba ka Sabuloniba ka Danuba ka Nɛfitaliba bu da bu yɔ̄ra Ebalin guurɔ̄ kpa bu b̄rin gari gere.

B̄ri wākura yiru

¹⁴ Guuru miya Lefiba ba koo gb̄ara t̄aa t̄aa bu Isireliba kpuro s̄ɔ̄ bu nɛɛ,

¹⁵ b̄rurowa wi u d̄aa d̄aka ñ kun mɛ u sisu yania u wisi u ka tii bw̄aroku gagu kua u s̄a gbɛnum, domi Yinni Gusunɔ̄ u yabu yen bweseru tusa ye ba ka nɔ̄ma kua ba s̄aamɔ̄. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁶ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u kun win tundo ñ kun mɛ win mero bɛɛre doke. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁷ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u win winsim tem nɔ̄ɔ̄ bura yeru sare. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁸ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u w̄ko swaa s̄ɔ̄si kankam. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

¹⁹ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u sɔ̄ɔ̄ ñ kun mɛ gobeku ñ kun mɛ gɔ̄mini win gem bira siri yerɔ̄. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁰ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u win tondon kurɔ̄ k̄ia, domi u win tondon kp̄in yeru dis̄i dokewa mi. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²¹ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u ka yaa sab̄eru kpuna. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²² Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u ka win sesu mero turossi ñ kun mɛ tundo turossi kpuna. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²³ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u ka win kurɔ̄n mero kpuna. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁴ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u win tɔ̄nusi so u go b̄kuɔ̄ gbɛnum. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁵ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u nɔ̄m biran gobi mwa u ka taare sarirugii go. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

²⁶ Kpa Lefiba bu nɛɛ, b̄rurowa wi u yina u woodan gari yini mɛm nɔ̄wa. Kpa tɔ̄mbu kpuro bu nɛɛ, ami!

28

Domarun nɔ̄ mwɛɛnu

¹ Mɔ̄wisi u nɛɛ, i n Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinnin gere kpuro swaa daki, ma i win yiirebu kpuro mɛm nɔ̄wa bi na bɛɛ s̄ɔ̄mɔ̄ mini gisɔ̄, saa yera u koo bɛɛ w̄lle sua n kere bwesenu kpuro ni nu tie.

² Ma i win gere kpuro mɛm nɔ̄wa, wee nge mɛ u koo bɛɛ domaru kua.

³ U koo bɛɛ kpuro domaru kua, be ba w̄aa wuu marosɔ̄ ka be ba w̄aa baru kpaanɔ̄.

4 U koo de i bii dabinu ma kpa u de dīanu nu kooa beɛn gbeaɔ kpa beɛn ketɛba ka beɛn yāanu ka bonu nu marura nu dabia.

5 U koo de i dāa bii dabinu wa i birenu yibia kpa u de i n som mɔ mu n kpā i ka pɛɛ ko.

6 Mi i dɔɔ kpuro, u koo beɛ domaru kua.

7 Wi, Yinni Gusunɔ, u koo de yiberɛ be ba beɛ seesi bu yarina beɛn wuswaan di. Swaa tia ba koo ka duuma adama ba koo duki yarinawa bu swaa dabinu mwa.

8 U koo beɛn dīa ni i gā i doke biranu sɔɔ kɔsu, kpa u de ye i mɔ kpuro yu wɛra. U koo beɛ domaru sosia tem me sɔɔ, me u beɛ wɛɛmɔ.

9 I n win wooda be kpuro mem nɔɔwa, ma i win kīru mɔ, u koo beɛ wuna nenem win tiin sɔ nge me u beɛ nɔɔ mwɛɛru kua.

10 Handunian tɔmbu kpuro ba koo wa ma i sāa Yinni Gusunɔn tɔmbu kpa ba n beɛn berum mɔ.

11 Yinni Gusunɔ u koo beɛ durom dabinu yibusi tem me sɔɔ me u besen baababa nɔɔ mwɛɛru kua u nɛɛ, u koo beɛ wɛ. I ko i bii dabinu ma kpa beɛn yaa sabenu nu dabia kpa beɛn gbea yu dīanu ko.

12 U koo beɛ wɔllu wukia mi win arumanin beru yera wāa kpa u de gura yu nɛ beɛn tem sɔɔ saa ye n weenɛ. Kpa ye i mɔ kpuro yu kuura. I n maa gobi bɔkuramɔ gabun mi. Tɔn tuko dabira ta koo gobi bɔkura beɛn mi.

13 Yinni Gusunɔ u koo beɛ kowa wiru, n n mɔ siru. I ko i n da n yīsiru yarawa, i n biru wurɔ. Adama yu ka sere kooa me, i ko i wi, Gusunɔ besen Yinnin woodaba mem nɔɔwawa mam mam ye na beɛ sɔɔmɔ mini gisɔ.

14 I ku ra ko i gɛra gari yi na beɛ sɔɔwa mini kpuron gaan di, kpa i da i bīnu sã.

Bɔrin nɔɔ mwɛɛnu

15 Mɔwisi u maa nɛɛ, ma i n Gusunɔ besen Yinnin gere swaa daki, ma i kun ye kpuro mem nɔɔwɛ ka yiire bi na beɛ sɔɔmɔ mini gisɔ, bɔri yiniwa yi koo beɛ wɔri.

16 Beɛ kpuro i ko i bɔri wa, be ba wāa wuu marosɔ ka be ba wāa baru kpaanɔ.

17 I n dāa binu wasi i birenu yibia, i n maa som wasi i ka pɛɛ ko.

18 I n bibu marumɔ ba n dabi. Beɛn dīanu nu n kooramɔ beɛn gbeaɔ. Mɛya beɛn ketɛba ka beɛn yāanu ka bonu nu n maruramɔ nu dabia.

19 Mi i dɔɔ kpuro, bɔriya yi ko n beɛ swīi.

20 Ye i mɔ kpuro sɔɔ, Gusunɔ beɛn Yinni u koo de i bɔri wawa kpa i n berum mɔ kpa i wahala ko sere i ka kam ko mam mam yɛn sɔ i n n̄n deri ma i kɔsa kua.

21 U koo ka beɛ bara kɔsunu naawa ni nu koo beɛ kpeerasia tem min di me i ko n mɔ.

22 U koo de beɛn wasi yi gbera n̄n kun me yi swīa n̄n kun me yi mɔsi n̄n kun me yi wooru bara. U koo maa yina gura yu nɛ kpa beɛn gbean dīanu nu gbera n̄n kun me nu kɔsi. Wahala ye kpurowa i ko wa sere u ka beɛ kpeerasia mam mam.

23 Wɔllu ta koo bɔbiawa nge sii gandu beɛn wii wɔllɔ kpa tem mu bɔbia nge sisu.

24 Tua ka yanima u koo sure beɛn gbeaɔ guran ayerɔ sere u ka beɛ kpeerasia mam mam.

25 Yinni Gusunɔ u koo de beɛn yiberɛba bu beɛ kamia. Swaa tia ko i ka bu wɔri adama i ko i duki yarinawa ben wuswaan di i swaa dabinu mwa. Handunian bwesenu kpuro nu koo biti ko n̄n wa ye ya beɛ deema.

26 Beɛn gonu nu koo kowa gunɔsu ka gbeeku yeɛn dīanu. Goo kun yin gaa giramɔ.

27 Yinni Gusunɔ̄ u koo bɛɛ bwisinu wisi nge mɛ u Egibitigibu kua. U koo de i n ɔ̄nan bara bwese bweseka mɔ̄ ye ya n̄ bɛkuramɔ̄.

28 U koo de wiiraru ka wɔ̄koru ka fanfankura n bɛɛ wāasi.

29 Sɔ̄ sɔ̄ gbāara, i ko n s̄imɔ̄wa i n babi nge wɔ̄kobu. Gāanu sari ni nu koo wɛra ye i ko i ko kpuro sɔ̄. Mɛya gaba ko n bɛɛ taki dimɔ̄ ba n bɛɛ ghenimɔ̄. Goo kun ko n maa wāa wi u koo ka bɛɛ yina.

30 Bɛɛn goo ù n kurɔ̄ wa, goowa u koo n̄n sua. Goo ù n diru bana, goowa u koo du te sɔ̄. Goo ù n maa resɛm gbaaru kua, goowa u koo ten dāa binu di.

31 Ba koo bɛɛn naa kinɛnu go bɛɛn wuswaaɔ̄, adama i n̄ nin yaa temmɔ̄. Ba koo bɛɛn kɛtɛkunu mwa ka dam, i n̄ maa kpɛ̄ i nu wɔ̄rama. Bɛɛn yibɛrɛba ba koo bɛɛn sabe piiminu gura, i n̄ maa wasi wi u koo ka bɛɛ yina.

32 Ba koo bɛɛn bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu mwɛɛri bu ko tɔ̄n tukobun yobu bɛɛn n̄ni biru i n mɛɛra, kpa i wasira ka swaan mɛɛribu saa kpuro, adama i n̄ kpɛ̄ i gāanu ko.

33 Bwese tuku ni i n̄ yɛ nu koo na nu bɛɛn tem dīanu kpuro ka bɛɛn wahala ye i kuan are di. Ba ko n bɛɛ dam dɔ̄remɔ̄wa kpa ba n bɛɛ taki dimɔ̄ baadomma.

34 Mɛya i ko i ko wiirubu kɛsi ni bɛɛn n̄ni yi koo wan sɔ̄.

35 Yinni Gusunɔ̄ u koo de i bosu wa si i n̄ bɛkuramɔ̄. Su ko n wāawa bɛɛn dūnɔ̄ ka bɛɛn taanɔ̄ kpa su yɛbi bɛɛn wasi kpuro sɔ̄ saa bɛɛn wirun di sere ka bɛɛn naasɔ̄.

36 Mɛya u koo de bu bɛɛ mwɛɛri ka bɛɛn sunɔ̄ wi i ko i ko bɛɛn wirugii bu ka da tem tukumɔ̄ bwese te bɛɛ ka bɛsɛn baababa i n̄ yɛ mi, kpa i b̄nu s̄a mi, ni ba kua ka dāa ka maa kpenu.

37 Bwesenu kpuro n̄n mi Yinni Gusunɔ̄ u koo de i da, nu ko n biti s̄awa ye ya bɛɛ deema m̄n s̄. Saa yera ba koo bɛɛ funɛ wuna kpa bu bɛɛ yaakoru ko.

38 Dīa bwese bakara i ko i ka da gbeaɔ̄ i duure, adama nin fiikowa i ko i wa i gɛ̄, domi twee yi koo na yi nu di.

39 I ko i resɛm gbaanu ko i nu n̄ari, adama i n̄ nin binun tam n̄rumɔ̄, mɛya i n̄ maa nin dāa marum wasi i s̄ari domi k̄k̄ona nu koo mu di.

40 I ko i n olifin dāa mɔ̄ bɛɛn tem beri berika kpuro sɔ̄. Adama i n̄ yen gum wasi, domi ye kpuro ya koo della yu w̄rukuwa ya kun ye.

41 I ko i bii tɔ̄n durɔ̄bu ka tɔ̄n kurɔ̄bu ma adama ba n̄ mɔ̄ bɛɛgibu domi ba koo bu yoru mwɛɛriwa bu ka doona tem tukumɔ̄.

42 Bɛɛn dāa ka bɛɛn gbean marum kpurowa mu koo ko tween dīanu.

43 Sɔ̄ be ba wāa bɛɛn suunu sɔ̄ ba ko n dam mɔ̄ ba n d̄ɔ̄wa. Adama bɛɛ, i ko i biru wurawa.

44 Bera ba ko n da bɛɛ b̄kure. I n̄ wasi i bu b̄kura. Ba ko n s̄awa wiru kpa i n s̄a siru.

45 B̄ri yini kpurowa yi koo bɛɛ deema. Kpa yi n bɛɛ wāasi sere bu ka bɛɛ kam koosia. Domi i n̄ Gusunɔ̄ bɛɛn Yinnin gere swaa daki, i n̄ win yiirebu wure, i n̄ maa win woodaba mɛm n̄ɔ̄we ye u bɛɛ wɛ̄.

46 Mɛya ya ko n s̄awa yīreru te Gusunɔ̄ u koo ka bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru kirɔ̄ ko.

47 Gusunɔ̄ bɛsɛn Yinni u bɛɛ doma bakaru kua. Adama i n̄ n̄n s̄awa ka ḡru teu ka nuku dobu.

48 Yen s̄na u koo bɛɛ yibɛrɛba sure kpa i bu yoru diiya i n̄ wāa ḡɔ̄ru ka nim n̄ru ka s̄aru ka tereru sɔ̄. Ba koo bɛɛ yoo te diisiawa sere bu ka bɛɛ kam koosia.

49 U koo bɛɛ bweseru garu surema tontonden di, tu bɛɛ wukiri nge guno bakeru. I n̄ ko i bwese ten barum n̄.

50 Bwese te, ta ko n nuki sosuwa. Ta n̄ ko n bukurobun bεεε yē. Ta n̄ maa bibun wɔnwɔndu m̄.

51 Ta koo bεεn yaa sabenu ka bεεn gbεan dīanu mwεεriwa sere tu ka bεε kam koosia. Ta n̄ bεε dīanu ganu deriamme n̄ kun mε gum n̄ kun mε tam n̄ kun mε yaa saberu.

52 Ba koo bεε tarusiwa baama mi i wāa kpuro sere bεεn gbāra damgii ni i naane s̄aa nu ka wɔruku. Ba koo bεε tarusiwa tem mε kpuro sɔɔ mε Yinni Gusunɔ u bεε wē.

53 Sanam mε bεεn yibere be, ba bεε tarusi, ḡɔra koo ko sere i bεεn bibu tem be Yinni Gusunɔ u bεε wē.

54 Bεεn suunu sɔɔ, durɔ wi ba mam mεera u wɔnwɔndu m̄ too, u koo win wɔnɔbu ka win maabu ka win tiin kurɔ ka win bii be ba tie tusi.

55 Domi n̄n̄ni swāa ten saa sɔɔ, u n̄ ko n kī u ka ben goo win bii be u gon yaa b̄nu ko. Domi win bii bera ba ko n s̄aa win dīa ni nu tie.

56 Kurɔ wi ba raa maa mεera u du u sam m̄ sere u ku ra yari tɔwɔ u b̄su, u koo maa ko nge mε.

57 U koo mam bii wē te u mara ka ten yāa ni nu wɔruma sua u bere u n temm̄ asiri sɔɔ. Domi u n̄ dīanu ganu wasi u di saa ye yibereba ba bεε tarusi mi.

58 I kun Yinni Gusunɔn wooda mem n̄ɔwe ye ya yorua tire teni sɔɔ, ma i n̄ win yīsi baka te nasie,

59 u koo de bara bakanu nu bεε ka bεεn bibu w̄ri. Kpa nu n wāa sere ka bεεn bibun bweserɔ nu ka tε.

60 U koo ka Egibitin bara ni kpuro na u bεε sure n̄n̄ berum i m̄ mi.

61 Baranu kpurowa u koo bεε sure, ka mam ni nu n̄ yorua woodan tireru sɔɔ. Ni kpurowa nu koo bεε w̄ri sere nu ka bεε kam koosia.

62 Bεεn fiiko t̄nawa ya koo tiara bεε sɔɔ, bεε be i dabi mi nge w̄llun kperi. Domi i n̄ Gusunɔ bεεn Yinnin gere mem n̄ɔwe.

63 Nge mε Yinni Gusunɔ u raa bεε durom kua, u bεε dabiasia ka kīru, nge m̄ya u koo maa bεε yara ka win kīru tem mε u bεε w̄n di kpa i kam ko.

64 Nge m̄ya u koo de i yarina i n wāa handunian bwesenu kpuro sɔɔ. Miya i ko i b̄nu s̄a ni bεε ka besen baababa i n̄ daa yē ni ba ka dāa ka kpenu kua.

65 Bwese ni sɔɔ, i n̄ b̄ri yendu wasi. M̄ya i n̄ sinam̄ yam tem. Yinni Gusunɔ u koo de i burisina kpa i n nuki sankire i n sum̄.

66 Bεεn hunde ya ko n s̄aawa nge ye ba ka wēε s̄ari kpa i n berum soore w̄kuru ka s̄ɔ sɔɔ, kpa i n sika m̄ bεεn wāarun s̄.

67 Berum men saabu ye i ko wan s̄, i ko i n kī bururu tu na fuuku yokan saa sɔɔ. Kpa bururun saa, i n kī yoka yu na fuuku.

68 Yinni Gusunɔ u koo de bu ka bεε wura Egibitiɔ ka goo nimkusu. U koo ka bεε wura tem mε sɔɔ mε na raa nεε, i n̄ wasi. I n tura m̄, i ko i bεεn tii yibereba d̄re i ko yobu. Adama goo kun bεε dwem̄.

M̄WISIN S̄ɔɔSI D̄ĀAKIRU

69 Gusunɔ u M̄wisi wooda wē u ka Isireliba arukawani b̄ke M̄abuban tem̄ ye u raa ka bu b̄kua Horεbuɔ baasi.

Ye Yinni Gusunɔ

u Isireliba kua

29

1-2 Mōwisi u Isireliba kpuro menna u bu sōwa u nēē, bēen tii i wa sōm maamaakigii ni Yinni Gusunō u kua, ka nōni swāa ni u Egibitin sunō ka win sōm kowobu kpuro kpēē ben tem mē kpuro sōo.

3 Adama sere ka tē u n̄ dere i tubu ye bēen nōni wa ka ye bēen swasu nua.

4 U bēē kpara ghaburō wōo weeru ma bēen yāa ni i doke nu n̄ gēkire, bēen baranu kun maa diire nu sere kpe.

5 U n̄ dere i pēē di. I n̄ maa tam nōrure. Win tiiwa u bēē nōri i ka tubu ma wiya u sāa Gusunō bēen Yinni.

6 Sanam mē sa tunuma mini, Sihoni, Hesibonin sunō ka Ogu, Basanin sunō ba yarima ba sun tabu wōri ma sa ka bu tabu kua sa kamia.

7 Sa ben tem mwa sa Rubenin bwese kera ka Gadin bwese kera ka Manasen bwese kera sukum wē.

8 Yen sō, i de i wooda yen gari mēm nōwa kpa ye i mō kpuro yu bēē wēra.

I arukawani ye nenuo n wā

9-10 Mōwisi u maa nēē, wee gisō i na Gusunō bēen Yinnin wuswaaō ka bēen bwese kerin wirugibu ka yin guro gurobu ka yin tabu sinambu, bēē Isireliba kpuro gesi ka bēen kurābu ka bibu ka sere tōn tukobu be ba wāa bēen suunu sōo ka bēen sōm kowobu be ba ra bēē dāa kasue ka be ba nim takirimō.

11 Bēē kpurowa i menna i ka Yinni Gusunō arukawani bōke. Tē, u bēē kanamō i ye wuro ka bōri,

12 kpa i n sāa win tōmbu kpa wi, u n maa sāa bēen Yinni nge mē u bēen sikadōba Aburhamu ka Isaki ka Yakōbu nōo mwēeru kua ma u bēen tii sōwa mē.

13 N n̄ mō bēē tōna u ka arukawani ye bōkua ka bōri,

14 ka be ba mēnne win wuswaaō mini kpurowa ka mam be ba kun wāa minin tii kpuro.

15 Bēen tii i yē nge mē sa raa ka wāa Egibitiō ka nge mē sa sina bwese tukunun suunu sōo n̄n tem sa sasira.

16 I ben būu kamgii ni wa ni ba kua ka dāa ka kpenu ka sii geesu ka sere maa wura.

17 Yen sō, bēen suunu sōo, goo n̄ kun mē yenu gagu n̄ kun mē bwese kera gaa yu ku raa Gusunō bēen Yinni biru kisi kpa yu da yu bwese tuku nin būnu sā. Bēen suunu sōo, goo u ku raa gosira u ko nge dāa ye ya dēē mō.

18 Wi u arukawani yen gari nua ye ba bōkua ka bōri mi, u ku tii sua win gōruō u nēē, u koo bōri yendu wa baa ù n win tiin kīru mō, kpa u de goo u wōri būu sāaru sōo.

19 Yinni Gusunō kun n̄n suuru kuamme. Win mōru ka win nisinu koo wōriwa yēro sōo. Bōri yi ba yorua tire te sōo, yi koo n̄n diwa kpa Yinni Gusunō u de bu win yīsiru duari handunia sōo.

20 U koo yēro wunawa Isireliban bwese kerin suunu sōon di nge mē bōri yi, yi gerumō woodan tire te sōo.

Yinni Gusunōn bōri

yi koo bu di

21 Sōo teeru bii be ba koo ra marura ka sōo be ba koo ra na saa tontonden di, ba koo wa asōrō ye ya bēen wuu kua ka nge mē Yinni Gusunō u bēen tem mē kam koosia

22 ka sōo bisu ka bōru sere ba n̄ kpē bu gāanu duure, gāanu kun mam kpē nu kpi mē sōo baa yakasu su n̄ seemō mi. Ba mu kpeerasiawa nge Sodomu ka

Gomɔra ka Adima ka Seboimu, wuu si Yinni Gusunɔ u kpeerasia ka win mɔru baka.

²³ Saa yera bwese ni, nu koo bikia nu nee, mban sɔna Yinni Gusunɔ u tem me kua mesum. Mban sɔna u mu kpeerasia ka win mɔru baka.

²⁴ Kpa bu bu wisi bu nee, men tɔmbu ba arukawani ye kusiawa ye wi, Gusunɔ ben sikadoban Yinni u ka bu bɔkua sanam me u bu yarama Egibitin di.

²⁵ Ma ba bɔnu sɔaru wɔri ni ba n daa ye ni Yinni Gusunɔ u bu yinari.

²⁶ Yen sɔna u mɔru kua u bu bɔri yi yi waa tire te sɔɔ sure.

²⁷ Ma u win tɔmbu gira u yara tem min di ka win dam bakam ba da ba waa tem tukumɔ mi ba bu waamo giso.

²⁸ Ye ya berua, Yinni Gusunɔ turowa u ye ye. Adama besegia ye u sun sɔsi besɛ ka besen bibun bweseru kpa su win wooda ye mem nɔɔwa.

Isireliba ba koo wura

Yinni Gusunɔn mi

30

¹ Sanam me bɔri ka domarun gari yi na bee sɔɔwa kpuro yi bee deema, ma Yinni Gusunɔ u bee gira i da i waa tem tukumɔ,

² ma i gɔru gɔsia i wurama win mi, ma i win gere mem nɔɔwa ka gɔru tia bee ka been bibu nge me na bee yiiremɔ giso,

³ saa ye sɔra wi, Yinni Gusunɔ u koo bee wɔnwɔndu kua kpa u ka bee wurama min di u raa bee yarinasia i yoru dima.

⁴ U n daa dera ba ka bee yoru da n toma, u koo da u bee kasuma

⁵ u ka bee wurama tem me been baababa ba raa mɔ sɔɔ kpa i n mu mɔ. U koo bee gea kua n kere been baababa kpa i bu dabiru kera.

⁶ Yinni Gusunɔ u koo been gɔrusu ka been bibugisu deerasia kpa i nɔn kɔa ka gɔru tia ka been bwɛra kpuro kpa i wa i n waa.

⁷ Saa ye, kpa u bɔri yi yi waa tire te sɔɔ been yiberɛba sure be ba bee tusa ba nɔni sɔɔwa mi.

⁸ Bee maa, i ko i gɔsira ma i wi, Yinni Gusunɔ mem nɔɔwa, kpa i win woodaba swi ye na bee wɛemɔ mini giso.

⁹ Yinni Gusunɔ u koo bee dukia yibie kpa u bee kuurasia ye i mɔ kpuro sɔɔ. U koo been bibu ka been yaa sabenu ka been gbean dianu dabiasia. Domi u koo maa been doo nɔru kɔa nge me u raa yellu been sikadobagiru kɔa.

¹⁰ Yeni kpuro ya koo kɔora i n wurama win mi ka gɔru teu ka been bwɛra kpuro ma i win gere mem nɔɔwa ma i win woodaba swi dee dee ye ba yoru win tire te sɔɔ.

Gusunɔn gari yi waa turuku

¹¹ Wooda ye na bee wɛemɔ mini giso, ya n sɛ yu ka bee yeeri. Ya n maa sɛ i ka ye mem nɔɔwa.

¹² Ya n waa wollo bu sere nee, wara u koo da wollo u ka sun ye naawa u sun nɔɔsia su sere ye mem nɔɔwa.

¹³ Ya n maa waa daarun guru giɔ bu sere nee, wara u koo nim wɔku tɔbura u da u ka sun ye naawa u sun nɔɔsia su sere ye mem nɔɔwa.

¹⁴ Ka gem wooda ye, ya wawawa been bɔkuɔ ka been nɔsɔ ka been gɔrusɔ. I ko i kpɔ i ye mem nɔɔwa.

I de i waa ru gosi

¹⁵ Bɛɛ Isireliba, wee na wāaru ka gea ka maa gɔɔ ka kɔ̃sa yiimɔ bɛɛn wuswaaɔ i ka gɔ̃si.

¹⁶ Yen sɔ̃na na bɛɛ yiiremɔ gisɔ, i Gusunɔ bɛɛn Yinni kɔ̃ kpa i sɔ̃ win swɛɛ sɔɔ. Kpa i win woodaba mem nɔɔwa ka win gere ka win yiirebu kpa i kpɔ̃ i n wāa i n dabiamaɔ. Saa ye sɔɔ, u koo bɛɛ domaru kua tem mɛ i ko i mwa sɔɔ i n mɔ.

¹⁷ Adama bɛɛn gɔ̃ru gá n sɔ̃ra ma i n nùn mem nɔɔwɛ, ma i da i bũnu sãamɔ,

¹⁸ na bɛɛ sɔ̃mɔ ma i ko i gbiwa tem mɛ sɔɔ mɛ i ko i mwa i n mɔ mi, i n Yuudenin daaru tɔ̃bura.

¹⁹ Wollu ka tema mu sãa nen seeda gisɔ ma na bɛɛ wāaru ka gɔɔ, ka maa domaru ka bɔ̃ri yiyammaɛ. N n men na, i wāaru gɔ̃sio kpa i wa i n wāa bɛɛ ka bɛɛn bibun bweserɔ.

²⁰ Kpa i Gusunɔ bɛɛn Yinni kɔ̃a i n ka nùn maninɛ kpa i n nùn mem nɔɔwammaɛ. Domi yera ya koo de i n wāa kpa yu bɛɛn wāaru denyasia i ka wa i n wāa tem mɛ sɔɔ, mɛ u bɛɛn sikadoba Aburahamu ka Isaki ka Yakɔ̃bu nɔɔ mwɛɛru kua.

Mɔ̃WISIN Nɔ̃ɔ̃ KANABU KA WIN Gɔ̃ɔ̃

Yinni Gusunɔ u Yosue kua

Mɔ̃wisin kɔ̃sire

31

¹ Mɔ̃wisi u kpaɔ̃ Isireliba gari yini sɔ̃ɔ̃wa u nɛɛ,

² wee gisɔ na wɔ̃ɔ̃ wunaa teeru mɔ, na n maa kpɛ n bɛɛ kpara. Yeniba kpuron biru, Yinni Gusunɔ u man sɔ̃ɔ̃wa u nɛɛ, na n Yuudeni taburɔ.

³ Adama win tiɔ̃wa u koo bɛɛ swaa gbiiya kpa u bwese ni nu wāa mi go kpa i nin tem mwa. Yosuewa u koo ko bɛɛn kpara nge mɛ wi, Yinni Gusunɔn tii u gerua.

⁴ U koo bwese ni kam koosia nge mɛ u Amɔ̃reban sinam beni, Sihoni ka Ogun tem kam koosia.

⁵ U koo bɛɛ bu nɔ̃mu beria kpa i bu kua nge mɛ na bɛɛ sɔ̃ɔ̃wa.

⁶ Yen sɔ̃, i tii dam kɛ̃ɛyɔ̃ kpa i n wɔ̃rugɔ̃ru mɔ. I ku nanda, i ku maa diiri ben wuswaaɔ. Domi Gusunɔ bɛɛn Yinnin tiɔ̃wa u koo bɛɛ swaa gbiiya. U n bɛɛ derimɔ, u n maa bɛɛ biru kisimɔ.

⁷ Yera Mɔ̃wisi u Yosue soka u na Isireliba kpuron wuswaaɔ ma u nùn sɔ̃ɔ̃wa u nɛɛ, a tii dam kɛ̃ɛyɔ̃ kpa a n wɔ̃rugɔ̃ru mɔ. Domi wuna kaa ka tɔ̃n be da tem mɛ sɔɔ, mɛ Yinni Gusunɔ u ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔ̃ri. Wuna kaa bu nu bɔ̃nu kua.

⁸ Win tiɔ̃wa u koo nun swaa gbiiya kpa u n ka nun wāa. U n nun biru kisimɔ, u n maa nun derimɔ. Yen sɔ̃, a ku nanda, a ku maa de wunen tororu tu kara.

Woodan garibu wɔ̃ɔ̃ nɔ̃ɔ̃ba yiru

ka wɔ̃ɔ̃ nɔ̃ɔ̃ba yiru

⁹ Mɔ̃wisi u wooda ye yorua ma u ye yāku kowobu Lefiban bweseru be ba ra Yinni Gusunɔn woodan kpakororu sɔ̃be ka Isireliban guro gurobu wɛ̃.

¹⁰ U bu sɔ̃ɔ̃wa u nɛɛ, wɔ̃ɔ̃ nɔ̃ɔ̃ba yiru baayere yɛ sɔɔ ba ra be ba dibu neni kare, Kunun tɔ̃ɔ̃ bakarun saa,

¹¹ sanam mɛ Isireliba kpuro ba menna Yinni Gusunɔn wuswaaɔ batuma ye u gɔ̃sa sɔɔ, saa yera kaa n da wooda ye kpuro gari bu nɔ.

¹² Be kpurowa kaa menna, tɔ̃n durɔ̃bu ka tɔ̃n kurɔ̃bu ka bibu ka tɔ̃n tukobu be ba wāa ka bɛɛ, bu ka woodan gari yi nɔ, kpa bu wa bu Gusunɔ bɛɛn Yinni nasia kpa bu wooda ye kpuro mem nɔɔwa.

¹³ Nge meya beɛn bii be ba n̄ wooda yen gari yē ba koo ka ye n̄, kpa bu Gusun̄ beɛn Yinni nasia saa kpuro ye ko i n wāa tem me s̄ɔ, me i ko i mwa i n Yuudeni tɔbura.

Gari d̄aaki yi Gusun̄

u ka M̄owisi kua

¹⁴ Yinni Gusun̄ u M̄owisi s̄ɔwa u neɛ, wee t̄ɔ te kaa gbi ta turuku kooma. Yen s̄ɔ, a Yosue sokuma kpa i na i yōra nen kuu bekurugii ten mi, mi na ra ka beɛ yinne, kpa n̄ Yosue s̄ɔ ye u koo ko.

Ma M̄owisi ka Yosue ba da ba yōra kuu ten mi.

¹⁵ Miya Yinni Gusun̄ u bu kure guru wii wuroru s̄ɔ. Ma guru wii wuro te, ta da ta yōra kuu ten k̄onn̄w̄ɔ.

¹⁶ Yinni Gusun̄ u M̄owisi s̄ɔwa u neɛ, wee kaa wura a wunen sikadoba deema. Wunen biru, Isireliba ba koo man deri kpa bu nen arukawani kusia ye na ka bu b̄kua kpa bu da bu b̄nu gasiri bu s̄a tem mi ba dū mi s̄ɔ.

¹⁷ Yen t̄ɔ te, kon ka bu m̄aru ko kpa n̄ bu biru kisi n̄ bu deri. Ba koo kam kowa. Wahala ka n̄ni swāa dabinu koo bu deema. Saa ye s̄ɔra ba koo tii s̄ɔ bu neɛ, ne, Gusun̄ ben Yinni na n̄ wāa ben suunu s̄ɔ, yen s̄ɔna wahala yeni ya bu deemam̄ɔ.

¹⁸ Ka gem ne, Yinni Gusun̄ kon bu biru kisi n̄ bu deri. Domi ba k̄sa kua ba b̄nu s̄awa.

¹⁹ Tē, a womu geni yoruo ga n̄ s̄a seeda ne ka Isireliban suunu s̄ɔ. A bu womu ge s̄ɔsio kpa ga n̄ wāa ben n̄ɔw̄ɔ.

²⁰ Domi kon de bu du tem me na gerua ka b̄ri na neɛ, kon ben baababa wē s̄ɔ, mi tim ka bom mu kokum̄ɔ. Ba koo di bu debu bu b̄ria. Adama ba koo man torari bu nen arukawani kusia bu ben ḡru ḡsie b̄nu ganun mi bu nu s̄a.

²¹ Saa ye s̄ɔ, wahala ka n̄ni swāaru garu t̄a n̄ maa seewa ben suunu s̄ɔ, ben bibun bweseru ta koo womu ge yaaya kpa ga n̄ s̄a seeda. Na ben ḡrun gari yē saa t̄en di n̄ sere mam bu duusia tem me s̄ɔ me na bu n̄ɔ mw̄ɛru kua ka b̄ri.

²² T̄ɔ te s̄ɔra M̄owisi u womu ge yorua ma u gu Isireliba s̄ɔsi.

²³ Yinni Gusun̄ u Yosue, Nunin bii wooda yeni wē u neɛ, a de a tii dam kē kpa a n̄ w̄ruḡru m̄ɔ. Domi wuna kaa Isireliba duusia tem me s̄ɔ, me na bu n̄ɔ mw̄ɛru kua ka b̄ri. Meya nen tii ko na n̄ wāa ka wune.

²⁴ Sanam me M̄owisi u wooda ye yorua tireru s̄ɔ u kpa,

²⁵ yera u Lefiba be ba ra Yinni Gusun̄n woodan kpakororu s̄obe s̄ɔwa u neɛ,

²⁶ i woodan tire teni suo kpa i tu yi kpakoro ten b̄kū kpa ta n̄ s̄a seeda beɛn s̄ɔ.

²⁷ Na beɛn swaa taabu yē. Domi i ra Yinni Gusun̄ seesi nen wuswaa. Kaa ra sere gere nen ḡɔn biru?

²⁸ I beɛn bwese kerin guro gurobu ka beɛn tabu sinambu mennama bu na nen mi. Kon gari yini gere bu yi n̄. Kpa w̄llu ka tem mu n̄ s̄a nen seeda beɛn wuswaa.

²⁹ Na yē ma nen ḡɔn biru i ko w̄ri durum s̄ɔ. Kpa i swaa ye deri ye na beɛ s̄ɔsi. Yen s̄ɔ, wahala koo beɛ deema. Domi i ko k̄sa ko i Yinni Gusun̄n m̄aru seeya ka bw̄aroku ni i seka.

M̄owisin womu

³⁰ Ma M̄owisi u womu genin gari kpuro gerua, ma Isireliba kpuro ba yi nua. Ge wee.

32

1 Wɔ̄llu, a swaa dakio a nen gari nɔ.

Tem, a swaa tem kp̄iyo a nen nɔ nɔ.

2 Nen ȳēru ta kokumɔ nge guru nim

ma nen gari nɛmɔ nge kakoru

ma yi d̄aakumɔ nge dirum yaka bekusu sɔ̄.

3 Kon Yinni Gusunɔn ȳisuru kpara.

Bɛɛ Isireliba, i Gusunɔ besen Yinnin ȳisirun kp̄aaruru kparo.

4 Yinni Gusunɔ u s̄aawa nge kperu.

U ra kowa dee dee.

Win siribu bu ra n deɛrewa.

U s̄aawa naanegii, murafituru sari win mi.

U s̄aawa gemgii.

5 Adama bɛɛ, i s̄aawa tɔn k̄sɔbu be ba n̄ dee dee sw̄i.

I n̄n torari.

Ya kua bɛɛn sekuru.

I n̄ maa s̄a win bibu.

6 Gari bakasu bɛɛ,

nge m̄ya ba ra Yinni Gusunɔ kue?

U n̄ s̄a bɛɛn baaba ka bɛɛn taka kowo?

N n̄ wi, u bɛɛ t̄asisia u kua win t̄ambu?

7 I yellu yaayo.

I bwisikuo ye n̄ kooru yellu.

I bɛɛn baababa ka bukurobu bikio, ba koo bɛɛ s̄.

8 Sanam m̄e u t̄ambu tem b̄onu kua,

ka saa ye u bweseru baatere ten tem n̄ɔ bura yeru kua,

u nin baatere goo w̄e w̄ollun di wi u ko n̄ tu kpare.

9 Adama u tii Isireliba ȳiia,

be ba s̄a Yakɔbun bweseru.

10 Yinni Gusunɔ u bu deema ḡbaburu mi ḡbeeku b̄onu nu ḡberi.

Ma u bu sua u n̄ari u keu s̄ɔsi.

U ben laakari m̄o nge win tiin n̄oni.

11 U bu k̄su nge kasa

ye ya ȳɔwa yen sokuru w̄ollɔ

ya ka yen binu ȳɔsiam̄.

Ma ya kasa derie yu ka nu gaba.

12 Yinni Gusunɔ turowa u bu kpara.

B̄u goo kun n̄n somi.

13 U dera ba da ba sina gunguru w̄ollɔ.

Ma u bu gberun d̄ianu diisia.

U dera ba kperun tim di.

U dera ben d̄a gbaanu gea kua kpenu w̄ollɔ bu ka gum wa.

14 Ba ket̄eba ka ȳaanun bom n̄rum̄.

Ba ȳa kp̄em̄minu ka ȳa kinenu ka boo kin̄enun yaa gumgia temm̄.

Som gem d̄iana ba ra n̄ dim̄.

M̄ya ba ra maa res̄em tam gem n̄.

15 Ye ba deba ba kpa ma ba Gusunɔ seesi.

Ye ba b̄ria ba kpa, yera ba wi, Gusunɔ ben taka kowo deri.

Ma ba n̄n gema wi, wi u s̄a ben faaba kowo.

16 Ba win n̄sinu seeya ba da ba b̄inu s̄am̄.

Ba win m̄aru seeya ba da ba b̄inu yiire

17 ma ba nu yākuru koosimɔ ni,
ni nu ñ s̄aa gem.

Ba ñ daa nu yē,
ben baababa ba ñ nu s̄aare.

18 Ba Gusunɔ duari wi u s̄aa nge ben kpee baa mi ba ra kuke,
wi, wi u bu wāaru wē.

19 Sanam mε Gusunɔ u wa mε,
yera win mɔru seewa ma u bu gema
be, be ba s̄aa win bibu.

20 U nεε, u ñ maa bu somimɔ kpa u wa ye ya koo bu deema.
Domi ba s̄awa mem nɔɔ sarirugibu ka naanε sariba.

21 Ba win mɔru ka win nisinu seeya
ben būu ni ba sokumɔ Gusunɔn s̄o,
ni nu ñ s̄aa gāanu.

Yen s̄ona u nεε,
wi, u koo maa bwese wiirarugiru sokusia
u ka ben mɔru seeya,
kpa u ben nisinu seeya ka bwese te,
te ba ñ garisi gāanu.

22 Win mɔru koo se nge d̄ɔɔ yara
kpa yi gāanu kpuro d̄ɔɔ meni tem s̄oɔ,
kpa yu maa da sere tem s̄oɔ s̄oɔwɔ.
Kpa yu guunun kpεεkpεεkunu d̄ɔɔ meni.

23 U koo bu nɔni swāaru sure.
Kpa u bu tweek.

24 Ba koo gbi ḡɔɔru ka bararun s̄o.
Bara bakanu koo bu go.
U nεε, u koo bu gbeku yeε sure yi bu mwεeri.
Kpa u maa de wεε d̄εεgii yi bu dw̄εε.

25 Tabu koo bu go swεε s̄oɔ kpa be ba wāa yenusɔ bu bεrum soora.
Aluwaasiba ka wɔndiaba ba koo gbisuku,
baa ka bii w̄εεnɔ ka tɔkɔnɔ ba ñ derimɔ.

26 U koo bu kam koosiawa mam mam sere goo kun maa bu yaayamɔ.

27 Adama u ñ wuramɔ yiberεba bu n̄un yēε
yèn s̄o ba win tɔmbu kamia,
kpa bu nεε, n ñ wi, Yinni Gusunɔ u ye kua.

28 Isireliba ba s̄awa bwese te ta ñ bwisi mɔ,
ta ñ maa laakari mɔ.

29 B̄a ñ daa bwisi m̄on na,
ba koo raa gia ye ya koo bu deema.

30 Kpa bu tii bikia bu nεε,
t̄n turo u koo kp̄i u t̄mbu n̄rɔbu (1.000) yarinasia?
N kun mε t̄mbu yiru bu t̄mbu n̄rɔbun suba w̄okuru (10.000) yarinasia?
Geema Gusunɔ besen Yinni damgii u sun deriwa,
u sun yiberεba n̄mu beriawa.

31 Adama yiberε ben tii ba yē
ma ben būu wi u bu k̄osu
u ñ wi, Gusunɔ Isireliban Yinni dam tura.

32 Ben yiberε be, ba sankirewa nge Sodomu ka Gomɔragibu.
Ba s̄awa nge tam mε mu sosu, ma mu d̄εε mɔ.

33 Ba sosuwa nge waan d̄εε.
Ba s̄awa nge waa gos̄run d̄εε.

34 Yinni Gusunō u yē ye yiberε be, ba kua.
U maa yē ye u koo bu kōsie.

35 Wiya u koo bu mōru kōsie u bu seeyasia.
Tōru gara sisi tē sō ba koo wōruma.
Tō te, nōni swāarugira, ta n̄ maa teemō.

36 Yinni Gusunō ù n̄ deema
win tōmbu ba n̄ dam mō,
ba n̄ maa tāsī yeru garu mō,
u koo bu siria,
kpa u be, win sōm kowobun wōnwōndu wa.

37 Saa ye sō, u koo bikia u neε,
mana beεn būu damgii ni, nu wāa,
n̄n mi i kuku yeru kasu,

38 ni i ra yaa gumgia goowe,
kpa i nu tam wē nu nō.
I nu sokuo nu na nu beε somi tē.
I de nu duki na nu beε faaba ko.

39 Yinni Gusunō u neε, neNa na wāa.
Goo maa sari wi u sāa Gusunō.

NeNa na ra go,
neNa na ra maa seeye.

NeNa na ra mēera ko
kpa n̄ wure n̄ bekia.

Goo sari wi u koo kpī u tōnu wōra nen nōmun di.

40 Sere ka nen wāaru, na nōmu sua wōllō na bōrua na neε,

41 kon nen takobi nō dēeri,
kpa n̄ tōmbu siri.

Kon nen yiberεba mōru kōsie
kpa n̄ bu seeyasia
be, be ba man tusa.

42 Nen sēenu koo yem debu
kpa nen takobi yu be ba man seesimō go.

Na n̄ goo derimō

wi u ka man tabu mō.

Be, be ba mēera kua ka be ba yoru mwēera
ba koo gbiwa.

43 Beε bwese tukunu, i Yinni Gusunōn tōmbu tōmō,

domi u koo bu mōru bara,
kpa u bu ben toranu suuru kua
u ben tem deerasia.

44 Ma Mōwisi ka Yosue, Nunin bii ba na Isireliban wuswaa ba bu womu gen
gari kpuro saaria.

Mōwisin kirō dāaka

45 Sanam me Mōwisi u Isireliba Yinni Gusunōn sōsi te sōwa u kpa, yera u
neε,

46 wooda ye na beε wēemō mini gisō, i ye mem nōwō. I de i ye beεn bibu sōsi
kpa bu wa bu ye mem nōwō kpuro.

47 I n̄ yē ma wooda ye, ya n̄ faagin gari. Domi yeya ya koo beε wāaru wē kpa
yu de tu dakaa da tem me sō, me i ko i mwa Yuudenin guru gisō.

Mōwisi

u win gōn labaari nua

48 Yen tɔ̄ɔ̄ tera Yinni Gusunɔ̄ u Mɔ̄wisi sɔ̄ɔ̄wa u nɛɛ,

49 a doo guu ni ba mɔ̄ Abarimuɔ̄, Mɔ̄abun temɔ̄ Yerikon deedeeru, kpa a yɔ̄ Nɛ̄bon guurɔ̄. Saa min diya kaa Kananin tem wa mɛ kon Isireliba wɛ̄.

50 Guu ten wɔ̄llɔ̄wa kaa gbi nge mɛ wunen mɔ̄ɔ̄ Aroni u gu Horiɔ̄, kpa a da a wunen sikadoba deema.

51 Domi bɛɛ kpuro i n̄ man naane kue Isireliba kpuron wuswaaɔ̄ sanam mɛ i waa Meriban bwiaɔ̄, Kadɛsiɔ̄, Sinin gbaburɔ̄. A n̄ man bɛɛɛ wɛ̄ Isireliban wuswaaɔ̄ doma te.

52 Yen sɔ̄na kon de a tem mɛ wa tontonden di mɛ na nɛɛ, kon Isireliba wɛ̄ mi, adama a n̄ duɔ̄ mɛ sɔ̄ɔ̄.

Mɔ̄wisi u Isireliban

bwese keri domaru kua

33

1 Mɔ̄wisi Gusunɔ̄n tɔ̄nu u sere gbi, u Isireliba domaru kua, u nɛɛ,

2 Yinni Gusunɔ̄ u na Sinain guurun di

nge dɔ̄ɔ̄ wi u Seirin guuru wukiri,

ma u win tambu yam bururasia saa Paranin guurun di.

Gusunɔ̄n gɔ̄radoba dabi dabira ta n̄n̄n̄ yɔ̄sirima.

Ma u wooda nɛ̄ni win nɔ̄m geuɔ̄ nge dɔ̄ɔ̄.

3 Yinni Gusunɔ̄ u Isireliba k̄i.

U ra tɔ̄mbu kpuro kɔ̄su be ba s̄aa wigibu,

ba ra yiire win nuurɔ̄ bu ka win sɔ̄sɔ̄sɔ̄ wa.

4 Nɛ̄, Mɔ̄wisi, na bɛɛ wooda wɛ̄

ye ya s̄aa bɛɛ Yakɔ̄bun bibun bweserun tubi

ye ya kpuro kere.

5 Yinni Gusunɔ̄ u kua sina boko Isireliɔ̄

sanam mɛ ben guro gurobu ka ben kparobu ba menna

ka sere maa ben bwese keri.

6 Mɔ̄wisi u den domaru torua u nɛɛ,

Rubɛ̄nin bwese kera yu dakaa da,

yu ku raa gbi.

Gusunɔ̄ u de yen tɔ̄mbu bu dabia.

7 U maa gerua Yudan bwese kɛran s̄ɔ̄ u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ̄, a swaa dakio

a Yudan bwese kɛran sokuru nɔ̄.

A de ba n̄ nɔ̄ tia s̄aa ka Isirelin bwese keri yi yi tie.

A ye somiɔ̄ yen yiberɛba b̄a n̄ ye wɔ̄rim wee.

8 Lefin bwese kɛran s̄ɔ̄ u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ̄, wuna a wunen sɔ̄m kowobu Lefiba urimu ka tumimu nɔ̄mu bɛ̄ria.

A ben laakari mɛɛra Masaa,

ma a bu siri Meriban bwian gari sɔ̄ɔ̄.

9 Ba nun naane kua n̄ kere ben mɛro ka ben tundo

ka ben wɔ̄nɔ̄bu ka sere ben bibu.

Ba wunen woodaba mɛm nɔ̄ɔ̄wa.

Ma ba wunen arukawani ye yibia.

10 Ba wunen tɔ̄mbu wunen wooda s̄ɔ̄si bu ka nun mɛm nɔ̄ɔ̄wa.

Ba ra yaku dɔ̄ɔ̄ mwaaruginu ko

kpa bu turare dɔ̄ɔ̄ doke wunen yaku yerɔ̄.

11 Yinni Gusunɔ̄, a ben bwese kera somiɔ̄ bu ka dam ko.

A ben ye ba mɔ kpuro domaru kuo.

A ben yiberɛban dam buo.

A ku maa de bu se sere ka baadommaɔ.

¹² Benyamɛɛn bwese keran sɔ u nɛɛ,

Benyamɛɛn bwese kera ya sɔawa ye Yinni Gusunɔ u kɪ.

Maa ya wɔa bɔri yɛndu sɔɔ win bɔkuɔ.

U bu kɔsu baadomma.

U maa wɔa ben suunu sɔɔ.

¹³ Yosefun bwese keran sɔ u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, a ben tem domaru kuo,

kpɔ mu guran nim wa,

ka maa nim mɛ mu koo yari tem sɔɔn di.

¹⁴ A ben tem mɛ domaru kuo,

kpɔ dɔanu nu se,

kpɔ suru baawure ba n da n gɛɛru mɔ.

¹⁵ A de dɔa geenu nu kooa ben guunu kpuron wɔllo.

¹⁶ A de tem mɛ, mu dukia yibu.

Kpɔ wunɛ wi a gari gerua saa kiki bekusun din domaru tu du Yosefun bwese

kerɔ sɔɔ.

Domi yen tɔmbu ba kua begibun wirugibu.

¹⁷ Yosefun bwese kera ye, ya bɛɛɛ mɔ.

Ya dam mɔ nge ketɛ kinɛru.

Yen dam mu sɔawa nge gbeeku ketɛn kɔbin dam.

Dam mɛya ya ra ka bwese tukunu so,

kpɔ yu nu gira.

Efaraimun tɔn dabira ta sɔa nge kɔbi yin tia,

ma Manasen tɔn dabira maa sɔa nge kɔbi yin yiruse.

¹⁸ Sabuloni ka Isakarin bwese kerin sɔ u nɛɛ,

Gusunɔ, a Sabulonin bwese kera kuurasio

yen tenkurun sɔ te ya mɔ nim gooro.

Kpɔ a de Isakarin bwese kera ya n wɔa bɔri yɛndu sɔɔ yen kunɔ.

¹⁹ Ba koo tɔmbu soku ben guunɔ

kpɔ bu yɔkunu ko sannu

nge mɛ wooda ya gerua.

Ben dukia ya koo nawa nim wɔkun tenkurun di

ka sere maa yani sɛɛrin di.

²⁰ Gadin bwese keran sɔ u nɛɛ,

bu Gusunɔ siaro

wi u Gadin bwese kera batuma baka wɛ.

Ya yen yiberɛba mara

nge gbee sunɔ ge ga gen yaa mara gu kasuku

saa wirun di sere ka naasɔ.

²¹ Ya tii tem mɛ mu gea bo gɔsia.

Ye wirugii u ra sue yera ya sua.

Ya gbɔa Isireliba kpuron wuswaaɔ tabu sɔɔ.

Ya Yinni Gusunɔn wooda ka win gere mɛm nɔɔwa.

²² Danun bwese keran sɔ u nɛɛ,

Danun bwese kera ya sɔawa nge gbee sunɔ kpɛmbu

ge ga yɔɔma Basanin di.

²³ Nɛfitalin bwese keran sɔ u nɛɛ,

Nɛfitalin bwese kera ya Yinni Gusunɔn domaru yiba

ma ya win durom wa.

Yen tem mu ko n wāawa saa sɔɔ duu yerun di
n ka da sɔɔ yēsan nɔm d̄warɔ.

²⁴ Aseɛn bwese kera sɔ u neɛ,
Aseɛn bwese kera yu domaru wa
n kere bwese keri yi yi tie.

Gusunɔ u de yen maabu bu ye k̄ru sɔɔsi,
kpa yen tem mu n olifin gum yiba too,

²⁵ kpa yen wusun gbāranun k̄nnɔsu su n s̄a sisugisu ka sii gandugisu,
kpa ya n dam mɔ yen wāarun t̄ru kpuro sɔɔ.

²⁶ Yera Mɔwisi u kpaɛ gerua u neɛ,
beɛ Isireliba, i n yē ma Yinni goo sari nge Gusunɔ.
Wee u wɔllu sɔni u ka sisi beɛn mi ka win yiiko baka.
Guru wira u dua u ka wee u beɛ somi.

²⁷ Wiya u s̄a beɛn kuku yeru sere ka baadommaɔ.
Saa yee yellun diya win nɔm damguu ga beɛ k̄su.

Ma u beɛ yiberɛba gira u neɛ, i bu kam koosio.

²⁸ Yen s̄ona beɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru, i s̄o b̄ori yendu sɔɔ.
I s̄owa mi d̄ia binnu ka resem ya ra koore too.

Meya gura ya ra maa ne mi.

²⁹ Beɛ Isireliba, i s̄awa doo nɔɔrugibu.

I n̄ ka bweseru garu weeneɛ.

Domi i s̄awa bwese te Yinni Gusunɔ u faaba kua.

U s̄awa nge beɛn t̄ɛɛru

te ta beɛ k̄su.

U s̄awa nge beɛn takobi

ye ya beɛ nasara w̄ɛmɔ.

Beɛn yiberɛba ba koo na bu beɛ suuru kana

kpa i ben tii suabu kpeerasia.

Mɔwisin gɔɔ

34

¹ Yeniban biru, Mɔwisi u seewa u da Mɔabun guunu gia. Ma u yɔɔwa guu
te ba m̄ Nɛboɔ sere Pisigan wii kpiirɔ Yerikon deedeeru. Ma Yinni Gusunɔ u
n̄n tem me kpuro sɔɔsi saa Galad̄in di sere n ka da Danuɔ,

² ka Nefitalin tem ka Efaraimugim ka Manasegim saa Yudan tem di n ka da
nim w̄kuɔ ge ga wāa sɔɔ duu yeru gia,

³ ka sɔɔ yēsan nɔm d̄waru gia Negebuɔ ka Yuudenin bera gia ka wɔwaɔ ye ya
wāa Yeriko ye ba maa m̄ Kpakpa beɛn wuun bera gia n ka girari Soariɔ.

⁴ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔwa u neɛ, tem me na Aburahamu ka Isaki ka
Yakɔbu nɔɔ mwɛru kua meya mi, meya na maa dera a wa mi. T̄ɛ, kon mu ben
bibun bweseru w̄ɛ. Adama wunɛ, na n̄ derimɔ a taara mi.

⁵ Yeniban biru, Mɔwisi Yinni Gusunɔn s̄om kowo u kpuna u gu Mɔabun tem
mi nge me wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n sikua Mɔabun wɔwa mi, B̄eti Peorin deedeeru.
Adama sere ka gisɔ goo kun win sikiru waare.

⁷ Sanam me Mɔwisi u gu, u mɔwa w̄ɔ wunaa teeru. Adama win dam tie.
Meya win n̄ni kun maa dam dwiye.

⁸ Ma Isireliba kpuro ba win gɔɔ wooru sina sɔɔ t̄ena ba wuri m̄, Mɔabun
wɔwa mi.

⁹ Mɔwisi u Yosue, Nunin bii nɔma sɔndi u ka ko win kɔsire. Yosue wi, u bwisi yiba. Ma Isireliba ba nɔn mɛm nɔɔwa ba Gusunɔn wooda ye u Mɔwisi wɛ swɔi dee dee.

¹⁰ Isireliba sɔɔ, Gusunɔn sɔmɔ goo kun maa yɔsiru yarire nge Mɔwisi. Domi Yinni Gusunɔ u ra ka nɔn gari kowa nɔɔ ka nɔɔ.

¹¹ Goo sari wi ba koo ka nɔn weesina win sɔm maamaakigia ye u kuan sɔ sanam mɛ Yinni Gusunɔ u nɔn gɔra Egibitin sunɔ ka win sina bwɔabu ka win tem tɔmbu kpuron mi.

¹² Gusunɔn sɔmɔ goo sari wi u koo kpɔi u maamaaki ye, ka gɔa nanumgii ni ko, ni Mɔwisi u kua Isireliba kpuron wuswaaɔ.

YOSUE

Ba tire te sokumɔ Yosue yèn sɔ wiya u sãa Isireliban kparo waati yè sɔɔ ba ka dua Kanandin temɔ, mɛ Gusunɔ u bu nɔɔ mwɛɛru kua.

Tire te, ta gerumɔ nge mɛ ba koosina ba ka Kanandin tem mwa ka nge mɛ ba ka mu Isireliban bwese kɛra baayere bɔnu kua. Yosue u sere gbi u Isireliba kana bu tii Gusunɔ wɛ bu wi turo sã.

Tire ten kpunaa

1. Kanandin tem mwaabu, wiru 1n di sere wiru 12.
2. Tem mɛn bɔnu kobu, wiru 13n di sere wiru 21.
3. Yosuen kirɔ dãaki, wiru 22n di sere wiru 24.

Yosue u kua Mɔwisin kasire

¹ Mɔwisi, Yinni Gusunɔn sɔm kowon gɔɔn biru, Yinni Gusunɔ u ka Yosue, Mɔwisin asakpɔ gbiikoo wi u sãa Nunin bii gari kua.

² U nɛɛ, wee, nɛn sɔm kowo Mɔwisi u gu. N n mɛn na, a seewo a Yuudɛni ye tɔbura, wunɛ ka Isireliba kpuro i da tem mɛ na bu wɛɛmɔ sɔɔ.

³ Tem mi i dua kpuro, mu koo kowa bɛɛgim. Nɛna na bɛɛ mu wɛɛmɔ, nge mɛ na Mɔwisi nɔɔ mwɛɛru kua.

⁴ Saa Nɛgebun tem di n ka da Libanin temɔ, saa maa daa baka ten min di te ba mɔ Efarati, ka Hɛtiban tem kpuro, n ka da nim wɔku bɔkɔ gen mi, ge ba mɔ Mɛditeranɛ, ge ga wãa sɔɔ duu yerɔ, mi kpurowa mu ko n sãa bɛɛn tem.

⁵ Yibɛɛ goo kun kpɛ u yɔra u nun ma wunen wãaru kpuro sɔɔ. Nge mɛ na raa ka Mɔwisi wãa, nge mɛya ko na n maa ka nun wãa. Na ñ nun derimɔ pai. Mɛya na ñ maa nun kɔɔmɔ.

⁶ A de a n wɔrugɔru mɔ. Domi wuna kaa tɔn be gbiyya bu ka tem mɛ mwa, mɛ na gerua ka bɔri na nɛɛ, kon ben baababa wɛ.

⁷ A n gesi wɔrugɔru mɔ. Kpa a laakari doke a ka wooda kpuro mɛm nɔɔwa ye nɛn sɔm kowo Mɔwisi u nun wɛ. A ku ra yen gaa gɛɛrari baa fiiko, kpa n nun wɛra mi a da kpuro.

⁸ A de woodan tire ten gari yi n da n wãa wunen nɔɔ sɔɔ, kpa a n yi bwisikumɔ saa baayere, sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru. Kpa a laakari doke a ka ye kpuro mɛm nɔɔwa mam mam ye ba yorua mi. Domi à n kua mɛ, ye a mɔ kpuro ya koo arufaani ko.

⁹ A yaayo ma na nun yiire na nɛɛ, a n wɔrugɔru mɔ. A ku de wunen tororu tu kara, domi nɛ Gusunɔ wunen Yinni ko na n wãa ka wunɛ baama mi a dɔɔ.

Yosue u Isireliba wooda wɛ

¹⁰ Yen biru Yosue u win tɔmbu Isireliban wirugibu wooda wɛ,

¹¹ u nɛɛ, i sansani bukiano, kpa i tɔmbu sɔ bu ñanun sɔɔru ko, domi min di ka sɔɔ ita, sa ko Yuudɛni ye tɔbura su da su tem mɛ mwa, mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u sun wɛɛmɔ sa n mɔ.

¹² Ma u Rubɛniba ka Gadiba ka sere Manaseban sukum sɔɔwa u nɛɛ,

¹³ i yaayo ye Mɔwisi, Yinni Gusunɔn sɔm kowo u bɛɛ yiire. U nɛɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinni u koo bɛɛ tem mɛ wɛ mi i ko i n bɔri yendu mɔ.

¹⁴ Yen sɔ tɛ, bɛɛn kurɔbu ka bɛɛn bii piiminu ka bɛɛn sabenu koo sina tem mɛ sɔɔ Yuudɛnin bera mini, adama bɛɛ tabu durɔbu kpuro i ko i tɔbura i n tabu yãnu nɛni, i ka bɛɛn mero bisibu somi,

¹⁵ sere bu ka tem me mwa me Gusuno been Yinni u koo bu we kpa u ben tii bari yendu we nge me u be we. Sanam meya i ko i wurama i been tem mwa me Mawisi, Yinni Gusunan som kowo u be we Yuudenin soo yari yerun bera gia.

¹⁶ Ba Yosue wisa ba nee, ye a sun yiire kpuro, yeya sa ko ko. Mi a maa sun gara kpuro, sa ko dawa.

¹⁷ Nge me sa Mawisin gari mem noowa mam mam, nge meya sa ko maa wunegii mem noowa. Yinni Gusuno u n gesi ka nun wa nge me u raa ka Mawisi wa.

¹⁸ Baa n n weren na, ma u wunen wooda soo degangam m, ma u n wunen gere mem noowe, sa ko yero gowa. Adama wunen tii, a n gesi worugoru m.

Yosue u samabu gara

bu ka Yerikon saria meeri

2

¹ Yosue Nunin bii, u durabu yiru gabu gara asiri soo saa Sitimun di u nee, i doo i tem men saria meeri, n mam neere wuu ge ba m, Yeriko. Ye ba tura mi, ba dua kur, tan, goon yenu wi ba sokum, Rahabu bu ka kpuna mi.

² Yera ba Yerikon suno soowa ba nee, wee, Isireli gaba na mini yoka ye, bu ka si si bu besen tem saria meeri.

³ Ma Yerikon suno wi, u Rahabu gara u nee, a dur, be yarama be ba na ba dua wunen yenu mi, domi ba nawa bu ka si si bu besen tem me kpuron saria meeri.

⁴⁻⁶ N deema goro be, bu sere tunuma, kur, wi, u durabu yiru ye berua dii teran wallo, ma u bu daa we damguru garun deki wukiri yi yi keewa. Ma u nee, geema, dur, be, ba na nen mi, adama na n ye min di ba na. Ye soo u kpa bu sere gbara konna kee, saa yera ba yara nen min di. Na n maa ye gee ba da. I bu kasuo fuuku, i ko i bu wa.

⁷ Ye ba nua me, ba bu kaso wari ba da ka swaa ye ya doo Yuudenin daaru tabora yero. Ma ba gbara konna kenua ben biru.

⁸ Yen biruwa Rahabu u yowa dii tera yen wallo Yosuen goro ben mi, bu sere kpuna,

⁹ u bu soowa u nee, na ye ma Yinni Gusuno u be tem me we, yeya n dera been berum sun mwa. Tem men tambu kpuro ba diirimowa been so.

¹⁰ Domi sa nua nge me Yinni Gusuno u nim woku ge ba m, Naa yari gberasia i ka tabora sanam me i yarima Egibitin tem di. Sa maa nua nge me i Amoreban sinambu yiru Sihoni ka Ogu go Yuudenin guru gi, ma i ben ye ba m, kpuro munda muku muku.

¹¹ Yande ye sa yeni nua, sa nanda. Ma bese kpuron toronu kara been saabu. Domi Gusuno been Yinni wiya u saa wollu ka tem yero.

¹² N n men na, na be kanamo te, i boro ka Yinni Gusunan yisuru ma i ko i nen baan yenugibu ton geeru kua nge me na be kua. I man yireru garu kuo te ta soosimo ka gem,

¹³ ma i ko nen baa ka nen mero ka nen sesubu ka nen wonobu ka besen bweseru kpuro faaba ko sa kun ka gu.

¹⁴ Dur, be, ba nun wisa ba nee, sere ka besen waa, a kun bu besen asiri dame, sa ko nun ton geeru ka bokiniru soosi sanam me Yinni Gusuno u sun tem me noma beria u kpa.

¹⁵ N deema Rahabun diru ta girariwa wuun gbarru soo, ma u bu sarasia wuun biru win fenentin di ka we wa.

¹⁶ U nee, i saro i da guunun bera gia, be ba bee kasu mi, bu ku raa ka bee wa. Kpa i kuke mi nge sɔɔ ita sere bā n wurama. Yen biru kpa i been swaa wəri i doona.

¹⁷ Durɔ be, ba nūn sɔɔwa ba nee, yèn nɔɔ mwɛɛru sa kua ka bōri mi, sa ko ye ko. Adama wee ye wunen tii kaa kō.

¹⁸ Sā n dua tem me sɔɔ, kaa wɛɛ wunɔmgii yini gbinisiwa wunen fenenti mini min di kaa sun sarasia, kpa a wunen baa ka wunen mero, ka wunen sesubu menna wunen diru mini, be ba sāa wunen yenugibu kpuro gesi.

¹⁹ Ben goo ù n yara wunen dirun di u da tɔɔwɔ, win tii sɔɔra win yem mu koo wəri, be se sa ñ ko sa n toraru mɔ wi sɔɔ. Adama wi u wāa ka wune sannu wunen dirɔ, goo ù n nūn go, win yem mu wəri besen wirɔ.

²⁰ Adama à n bu besen asiri ye dɔmɛya, bōri yi a sun koosia mi, yi ñ maa sun dimɔ.

²¹ U bu wisa u nee, na wura n kooru nge me i gerua.

Nge mɛya u ka bu nɔɔ kana ma ba doona. Ma u wɛɛ wunɔmgii yi səri fenenti yen mi.

²² Ba doona ba tura guunun bera gia. Ba sina mi sɔɔ ita sere be ba bu kasu mi, ba ka gasirama domi ba bu mɛera swaa yen baama kpuro ba ñ bu wa.

²³ Yen biru Yosuen goro be, ba sarama guunun heran di ba Yuudeni tɔbura ba wura win mi. Ma ba nūn saaria kpuro ye n bu deema mi gia.

²⁴ Ba nūn sɔɔwa ba nee, geema, Yinni Gusunɔ u sun tem me kpuro nɔmu sɔndiawa. Mɛn tɔmbu kpuro ba nandewa ba diirimɔ besen sɔ.

Isireliba ba Yuudeni tɔbura

3

¹ Yosue u seewa buru buru yellu, wi ka Isireliba kpuro, ma ba doona Sitimun di ba tura Yuudenin daarɔ. Ba kpuna mi sɔɔ ita bu sere tu tɔbura.

² Sɔɔ ita yen biru, yera wirugibu ba sansani bukiana ba tɔmbu sɔɔwa

³ ba nee, sanam me i yāku kowo Lefiba wa ba Gusunɔ besen Yinnin woodan kpakororu sɔɔwa, i seewo i bu swīi biru.

⁴ Ba ko n bee gbiye yèn sɔ i ñ swaa ye swīire. Adama i ku susi kpakoro ten bɔkuu. I de i n tu swīi dandankuru nge kilo tian saka.

⁵ Ma Yosue u tɔn be sɔɔwa u nee, i tii dɛɛrasio domi sia Yinni Gusunɔ u koo sɔm maamaa kiginu ko been suunu sɔɔ.

⁶ U maa yāku kowobu sɔɔwa bu woodan kpakoro te suo bu swaa wəri bu tɔn be gbiya. Ma ba kua nge me u bu sɔɔwa.

⁷ Yen biru Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nee, saa gisɔn di, kon de a n yiiko mɔ Isireliba kpuron nɔni sɔɔ, kpa ba n yɛ ma na wāa ka wune nge me na raa wāa ka Mawisi.

⁸ Kaa yāku kowo be ba woodan kpakororu sɔɔwa sɔ a nee, bā n tura Yuudenin daarɔ bu nim duo bu yōra mɛn gooro.

⁹ Ma Yosue u Isireliba sɔɔwa u nee, i susima mini kpa i Gusunɔ been Yinnin gari nɔ.

¹⁰⁻¹¹ I n wa Gusunɔ Yinni wason kpakororu ta bee gbiye ta Yuudeni duɔ, i ko i n yɛ ma Gusunɔ u wāa been suunu sɔɔ. U koo maa Kananiba ka Hetiba ka Hefiba ka Feresiba ka Girigasiba ka Amoreba ka Yebusiba gira been wuswaan di.

¹² I tɔn durɔbu gabu gosio tɛ Isireliban bweseru baateren di tia tia, sɔmburu garun sɔ.

13 Yāku kowo be ba Gusunɔ, tem kpuron Yinnin woodan kpakororu sɔɔwa, bā n ben naasu kpɛɛ Yuudenin daarɔ, nim mɛ, mu koo burana. Mɛ mu wee, kpa mu guna ko.

14 Ma tɔn be, ba yara ben kunun di bu ka Yuudeni tɔbura. Yāku kowo be, ba gbia wuswaaɔ.

15 Saa ye, gɛɛbun saawa. Saa ye sɔɔra daa ten nim mu ra n yiba mu n terie sere ka ten guruɔ. Ye yāku kowo ben naasu daa ten nim baba,

16 yera mu burana mu guna kua sarun di wuu ge ba mɔ Adamun beraa. Wuu ge, ga wāawa Saatanin bakuɔ. Ma nim mɛ mu daamɔ nim wɔku bɔruguu gia mu doona mam mam. Saa yera tɔn be, ba tɔbura Yerikon deedeeru.

17 Be kpuro ba ka tɔbura ba kpa, yāku kowo be, ba yɔwa sim sim daa te sɔɔ mi ba naasu kpɛɛ nim ka burana mi.

Isireliba ba kpenu wākura yiru

sɔnna seedan sɔ

4

1 Saa ye tɔn be kpuro ba Yuudeni tɔbura ba kpa, yera Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nɛɛ,

2 i durɔbu wākura yiru gosio beɛn bweseru baatere sɔɔ tɔn tia tia.

3 I bu sɔɔwɔ bu kpenu wākura yiru sua Yuudenin tora minin di, mi yāku kowoba yɔra sim sim mi, kpa i ka da i yi mi i ko beɛn sansani gira i kpuna yoka ye.

4 Ma Yosue u durɔbu wākura yiru ye soka be u gɔsa Isireliba sɔɔ,

5 u bu sɔɔwa u nɛɛ, i gosiro Gusunɔ beɛn Yinnin kpakoro ten mi, Yuudenin daarun tora sɔɔ, kpa beɛn baawure u da u kperu sua u seru sɔndima kpa nu n sāa wākura yiru nge mɛ beɛ Isireliban bwesenun geera nɛ.

6 Kpa nu n sāa seeda ye ya koo sun yaayasia ye ya kooru mini. Beɛn bibu bā n sun bikia sɔɔ teeru, mba kpee nin tubusianu,

7 kpa u bu sɔ ma Yuudenin daarun nim mu kokubu yɔra Yinni Gusunɔn kpakororun wuswaaɔ sanam mɛ ba ka tu tɔburɔ. Kpee nini nu ko n sāa yen seeda beɛ Isireliban sɔ sere ka baadommaɔ.

8 Ma ba kua nge mɛ Yosue u bu sɔɔwa. Ba kpenu wākura yiru sua Yuudenin tora sɔɔn di nge mɛ ben bweserun geera nɛ, ba ka da ba yi yam mi ba ben sansani gira dɔma te, nge mɛ Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa.

9 Yosue u maa kpenu wākura yiru ganu sua u sɔnna Yuudenin tora sɔɔ mi yāku kowo be, ba yɔra. Nu maa wāa mi sere ka gisɔn gisɔ.

10 Yāku kowo be, ba yɔra Yuudenin tora sɔɔ, sere ye Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u tɔmbu sɔ kpuro ya ka kooru. N deema miya Mɔwisi u raa maa Yosue yire. Ma tɔn be, ba kua bara bara ba tɔbura.

11 Ye tɔn be kpuro ba tɔbura ba kpa, saa yera be ba kpakoro te sɔɔwa ba maa tɔbura, ma ba besira ba da tɔn ben wuswaaɔ.

12 N deema Rubeniba ka Gadiba ka sere Manaseban sukum ba tɔbura ka ben tabu yānu Isireli be ba tien wuswaaɔ nge mɛ Mɔwisi u raa bu sɔɔwa bu ko.

13 Ben geera sāawa nɔrɔbun suba weerun (40.000) saka be ba tɔbura Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ba da wɔwaa Yerikon bakuɔ ka ben tabu sɔɔru.

14 Tɔɔ tera Yinni Gusunɔ u Yosue wolle sua Isireliba kpuron wuswaaɔ ma ba nūn nasia win wāarun tɔru kpuro sɔɔ nge mɛ ba raa Mɔwisi nasie.

15 Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nɛɛ,

16 a yāku kowo be ba woodan kpakoro te sɔɔwa sɔɔwɔ bu yario Yuudenin toran di bu da guruɔ.

17 Ma Yosue u bu sɔɔwa mɛ.

¹⁸ Saa yè sɔɔ yāku kowo be, ba yara daa ten min di, ye ben naasu maka guruɔ, saa yera daa ten nim mɛ, mu wura mɛn ayerɔ mu yiba mu terie sere ka ten guruɔ nge yellu.

¹⁹ Ben wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ wɔkuruse, yera tɔn be, ba Yuudɛni tɔbura. Ma ba ben sansani gira Giligaliɔ, Yerikon sɔɔ yari yeru gia.

²⁰ Kpɛnu wɔkura yiru ye ba gurama Yuudɛnin daa tora yen di, Giligali miya Yosue u nu sɔnna.

²¹ Ma u Isireliba sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛn bibu bā n bɛɛ bikia sɔɔ teeru ba nɛɛ, mba kpee ninin tubusianu,

²² kpa i bu tubusia nge mɛ bɛsɛ Isireliba sa ka Yuudɛni yeni tɔbura yen gbeba,

²³ i nɛɛ, Gusunɔ bɛsɛn Yinniwa u yen nim gberasia bɛsɛn wuswaaɔ sere sa ka tɔbura sa kpa, nge mɛ u nim wɔku ge ba mɔ Naa yari kua.

²⁴ Kpa handunian tambu kpuro bu ka gia ma win dam mu kpā, kpa sa n nūn nasie sere ka baadommaɔ.

5

¹ Saa ye sɔɔ, Amɔreban sinam be ba wāa Yuudɛnin sɔɔ duu yeru gia ka Kananigii be ba wāa nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeranɛn bera gia, be kpuro ba nua ma Yinni Gusunɔ u Yuudɛnin nim gberasia Isireliban wuswaaɔ sere ba ka tɔbura ba kpa. Yera ba nanda ma ben toronu kara Isireli ben sɔ.

Ba Isireliba bango kua

Giligali

² Sanam mɛ sɔɔra Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, a wobunu koowo ka kpɛnu kpa a Isireli be kpuro bango ko be ba mara gɔburɔ.

³ Ma Yosue u kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua, u Isireliba bango ye kua guuru garun mi, ma ba tu soka Bangon kperu.

⁴⁻⁵ N deema be ba yarima Egibitin di mi, be kpurowa ba bango sāa. Adama be ba mara gɔburɔ, ba n ben ɔoo bango kue. Ma ben tɔn durɔ be ba tabu toobun saka tura ba ka yara Egibitin di mi, be kpuro ba gu gɔburɔ swaa sɔɔ sanam mɛ ba wee.

⁶ Domi Isireliba ba sīa wɔɔ weeru gɔbaburu mi, ma ben tabu durɔ be ba raa bango sāa, ba kam kua, yèn sɔ ba n Yinni Gusunɔn gere mɛm nɔɔwɛ. Ma u gerua ka bōri u nɛɛ, ba n koo maa tem mɛ wa mɛ mu tim ka bom yiba, mɛ u ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua.

⁷ Ben bii be Yinni Gusunɔ u seeya ben ayenɔ, beya Yosue u bango kua, domi ba n daa bu bango kue swaaɔ.

⁸ Saa ye ba tɔn be bango kua, ba sina sansaniɔ sɛɛ sere ben boo u ka kpa.

⁹ Yera Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, gisɔra na bɛɛ seku te wunari te i raa mɔ saa ye i sāa yobu Egibitiɔ.

Yen sɔna ba yam mi sokumɔ Giligali sere ka gisɔ. Yisi ten tubusiana, ba wuna.

Ba Gɔɔ sararibun

tɔɔ bakaru di

¹⁰ Isireliba ba sina ben sansaniɔ Giligali mi, ye ya wāa wɔwaaɔ Yerikon bakuɔ. Ma ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di surun sɔɔ wɔkura nnesen yoka.

¹¹ Tɔɔ baka ten sisira ba tem mɛn dīanu dibu torua. Ba dobi sɔnwa ba tema, ba maa pɛɛ di ye ba kun seeyatia doke.

¹² Dɔma tera manna ya yɔra ma ba Kananin tem min dīanu dim torua wɔɔ ge.

*Yosue ka durɔ**wi u takobi neni*

13 Ye Yosue u Yeriko turuku kua, subaru sɔɔ u durɔ goo wa u yɔ win wuswaaɔ u takobi womɛ u neni. Yera u susi durɔ win mi, u nɛɛ, wunɛ beɛsegiwa? Nge weɛɔwa a sãa.

14 Durɔ wi, u wisa u nɛɛ, aawo, na ñ yen goo. Na sãawa Yinni Gusunɔn tabu kowobun wirugii. Yen sɔna na na wunen mi tẽ.

Ye Yosue u nua mɛ, ma u kpuna u wuswaa tem girari, u nɛɛ, yinni, na sãawa wunen bɔɔ, mba a kã a man sã.

15 Tabu kowobun wirugii wi, u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, a wunen salubata poto, domi yam mi a yɔ mi, Gusunɔ u wãa mi.

Ma Yosue u kua mɛ.

*Isireliba ba Yeriko kpeerasia***6**

1 Yerikogibu ba ben wuun gb̄arun gamboba b̄eri, ba d̄aa s̄esiki, Isireliba bu ku ka du. Goo kun duɔ mi, goo kun maa yariɔ min di.

2 Ma Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, wee, na nun Yeriko nɔmu b̄eria ka yen sunɔ ka yen tabu durɔ damgibu.

3 Wunɛ ka wunen tabu durɔbu kpuro i n da s̄i s̄i i ka wuu ge sikerena nɔn teeru t̄ru baatere sere n ka ko s̄ɔ nɔɔba tia.

4 Yãku kowobu nɔɔba yiru ba ko n Yinni Gusunɔn woodan kpakororu gbiye ba n yaa kɔbi neni. Sɔɔ nɔɔba yiruse i ko wuu ge sikerenawa nɔn nɔɔba yiru kpa yãku kowo be, ba n kɔbi yi soomɔ.

5 B̄a n kɔbi yi so ba gawa, ma i yin sw̄i nua, t̄mbu kpuro bu tabun kuuki koowo. Saa yera wuu gen gb̄araru ta koo w̄ruma, kpa baawure u du deedeeru mi u yɔn di.

6 Ma Yosue Nunin bii u yãku kowobu soka u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu Yinni Gusunɔn woodan kpakororu suo bu senu s̄andi kpa ben nɔɔba yiru bu kɔbi sua bu woodan kpakoro te gbiya.

7 Yera u win t̄mbu sɔɔwa u nɛɛ, i seewo i s̄i s̄i i n ka wuu ge sikerenamɔ, kpa tabu kowobu gabu ba n woodan kpakoro te gbiye.

8-9 Ye Yosue u ka t̄n be gari yi kua u kpa, ma ba swaa w̄ri. Tabu kowo be, ba gbia, ma yãku kowo be ba kɔbi neni ba swaa w̄ri ba kɔbi yi soomɔ. Ma ba ka bu woodan kpakoro te sw̄i biruɔ. Tabu kowo be ba maa tie, ba kpakoro te sw̄i. Saa ye be kpuro ba s̄imɔ ba wuu ge sikerenamɔ, yãku kowo be, ba ben kɔbi soomɔ.

10 N deema Yosue u raa t̄n be yiire bu ku gb̄ara, bu ku w̄ki, bu ku mam de gari gɛ yi yari ben n̄sun di, sere t̄ɔ te u koo bu s̄ɔ bu kuuki ko. T̄ɔ tera ba koo kuuki ko.

11 Yera ba ka woodan kpakoro te wuu ge sikerena nɔn teeru. Ma ba wura ben sansaniɔ sere maa sisiru.

12 Yosue u seewa buru buru yellu ma yãku kowobu ba woodan kpakoro te sua.

13 Ben nɔɔba yiru be ba kɔbi neni, ba swaa w̄ri ba s̄imɔ ten wuswaaɔ. Tabu kowobu gabu ba bu gbiye ba tabu yãnu b̄eki. Ma gabu ba kpakoro te sw̄i biruɔ, saa ye be kpuro ba s̄imɔ ma yãku kowo be, ba kɔbi yi soomɔ.

14 S̄ɔ yiruse ba wuu ge sikerena nɔn teeru ma ba wura ben sansaniɔ. Nge m̄ya ba kua sere n ka kua s̄ɔ nɔɔba tia.

¹⁵ Ye n kua sɔɔ nɔɔba yiruse, ma ba seewa buru buru yam sāreru ba wuu ge sikerena nɔn nɔɔba yiru. Tɔɔ te tɔnawa ba gu sikerena nɔn nɔɔba yiru.

¹⁶ Nɔn nɔɔba yiruse te, saa ye yāku kowo be, ba kɔbi yi so, yera Yosue u tɔn be sɔɔwa u nɛɛ, i kuuki koowo. Domi Yinni Gusunɔ u bɛɛ wuu ge nɔmu bɛria.

¹⁷ I n ko i ko i kun wuu ge ka ye ya wāa ge sɔɔ kpuro kpeerasie. Ya ko n sāawa nge yāku dɔɔ mwaararugiru Yinni Gusunɔn sɔ. Adama i ko i Rahabu, kurɔ tano wi, ka wigii be ba wāa win dirɔ deri, yèn sɔ u tɔn be sa raa gɔra mi berua.

¹⁸ I n tii sɛ ka gāa ni Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i kpeerasia. Domi i n nu sua, bɛsɛ Isireliba sa ko nɔni swāaru wa kpa su kam ko.

¹⁹ Adama ye n sāa sii geesu ka wura, ka sii gandu ka sere sii wɔkusu, ye kpurowa i ko Yinni Gusunɔ gura i yiya win arumanin beru yerɔ.

²⁰ Ye yāku kowobu ba ben kɔbi so, tɔn be, ba yin swii nua ma ba kuuki kua. Yera wuu gen gbārara wɔruma. Ma ben baawure u dua deedeeru mi u yɔn di. Ma ba wuu ge mwa.

²¹ Ma ba ye ya wāa ge sɔɔ kpuro go mam mam ka takobi, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu, bibu ka bukurobu, ka yaa sabenu kpuro.

Yosue u Rahabu ka wigibu

faaba kua

²² N deema Yosue u raa durɔbu yiru be ba tem mɛn saria mɛɛrim da sɔɔwa u nɛɛ, bu doo kurɔ win dirɔ kpa bu wi ka wigibu kpuro yarama nge mɛ ba raa yen nɔɔ mwɛɛru kua ka bāri.

²³ Ma durɔ be, ba dua ba Rahabu yarama ka win baa ka win mɛro ka win sesubu, win mɛro bisibu kpuro gesi, ba ka bu da Isireliban sansanin biruɔ.

²⁴ Yen biruwa ba wuu ge dɔɔ sɔka ka baayere kpuro ye ya wāa wuu ge sɔɔ ma n kun mɔ ye n sāa sii geesu, ka wura, ka sii gandu ka sere sii wɔkusu. Yera ba doke Yinni Gusunɔn sāa yerun arumanin beru yerɔ.

²⁵ Yosue u Rahabu, kurɔ tano wi faaba kua ka win mɛro bisibu kpuro. Ma ba wāa ka Isireliba sannu sere ka gisɔ yèn sɔ u Yosuen tɔmbu berua be u gɔra bu Yerikon saria mɛɛri.

²⁶ Yen biruwa Yosue u bārua u nɛɛ, baawure wi u seewa u Yeriko bana kpam, u koo ko bōruro Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. U n kpeɛkpeɛku suramɔ, win bii gbiikoowa u koo gbi. U n maa bana wiru go u gamboba dokemɔ, kpa win bii dāako u gbi.

²⁷ Ma Yinni Gusunɔ u wāa ka Yosue ma u yīsiru yara tem mɛ kpuro sɔɔ.

Akanin durum ka win gɔɔ

7

¹ Adama Isireliba ba kua naane sarirugibu gāa ni Yinni Gusunɔ u nɛɛ, bu kpeerasia mam mam Yerikon sɔ. Domi Akani u gāanu sua min di, ma Yinni Gusunɔ u ka Isireliba mɔru kua. Akani wi, u sāawa Kaamin bii. U maa sāa Sabidin debubu ka sere maa Serakin sikadobu Yudan bweseru sɔɔ.

² Yera Yosue u tɔmbu gɔra Yerikon di Aylɔ, ye ya wāa Bɛti Afɛnin bɔkuɔ, Betelin sɔɔ yari yeru gia. U bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo i tem mɛn saria mɛɛri. Ma ba da ba Ayin saria mɛɛra.

³Ye ba wurama Yosuen mi, ba nee, wuu ge, ga ñ tura ge tumbu kpuro ba koo daawa. A de tumbu nɔɔɔ bun suba yiru (2.000), ñ kun me ita bu da bu Ayi wɔri, a ku tumbu kpuro wahala doke. Domi wuu gen tumbu ba ñ dabi.

⁴Ma tumbu nɔɔɔ bun suba itan (3.000) saka ba awan wɔri ba da mi, adama ba Ayin tumbu kpana ba duki gɔsirama.

⁵Ayigibu ba bu naa swii saa wuu gen duu yerun di sere Sebarimuo, ma ba Isireliban tɔnu tena ka nɔɔba tia go sanam me ba duki mɔ ba wee. Yeya n dera Isireliba ba nanda, ba mwia kpana.

⁶Yosue ka Isireliban guro gurobu ba ben yabenu nenua ba karana ba tii tua wisi wirɔ nuku sankiranun sɔ, ma ba wiru tem girari Yinni Gusunɔn woodan kpakoro ten wuswaaɔ sere sɔɔ ka kpa.

⁷Yosue u nee, kuku, Yinni Gusunɔ, mban sɔna a dera sa Yuudeni tɔbura ma a sun Amɔreba nɔmu beria bu sun go. Sɔ n daa yɛ me, sa n sine Yuudenin guru giɔ.

⁸Yinni, mba kon gere. Wee, Isireliba ba ben yibereba nasia ba biruku yira wura.

⁹Domi Kananiba ka tem men tumbu kpuro ba koo ye nɔ kpa bu sun kooro bure bu besen yisuru wuna handunian di. Amɔna kaa ko wunen yisi baka te, ta kun ka gu.

¹⁰Yera Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nee, a seewo. Mban sɔna a wunen wuswaa tem girari mesum.

¹¹Isireliba ba durum kuawa. Ba nen wooda sara ye na bu wɛ. Ba gāanu sua ni na nee bu kpeerasia. Ba nu gbena ba doke ben tiin yānu sɔɔ ba berua.

¹²Yen sɔna ba ñ kpɛ bu yɔra bu ben yibereba ma. Ma ba biruku yira wura. Domi tɛ ba sāawa be ba koo kpeerasia. I kun gāa ni wune besen suunu sɔɔn di, na ñ kpɛ na n maa wāa ka bee.

¹³A seewo a tɔn be sɔɔru koosia kpa bu tii deerasia sian sɔ, domi ne Gusunɔ, be Isireliban Yinni, na nee, ba gāanu neni ni na nee bu kpeerasia. Yen sɔ, ba ñ kpɛ bu yɔra bu ben yibereba ma, ma n kun mɔ ba nu wuna ben suunu sɔɔn di.

¹⁴Yen sɔna sia bururu besen bwesenu kpuro nu koo na nu sara nen wuswaaɔ tia tia. Bwese te na gɔsa, ten kāasi kpuro yi koo na yi sara tia tia. Bwese kāasa ye na gɔsa, yen yenusu kpurowa su koo na su sara tia tia. Yenu ge na gɔsa, gen tɔn durɔbu kpurowa ba koo na bu sara tia tia.

¹⁵Sanam me, kpa n gɔsi wi u gāa ni sua kpa i nūn dɔɔ meni, wi ka win ye u mɔ kpuro yɛn sɔ u nen wooda sara, ma u dera Isireliba ba sekuru wa.

¹⁶Yen sisiru Yosue u seewa buru buru yellu u dera Isireliban bwesenu nu na nu sara Gusunɔn wuswaaɔ tia tia. Ma Yinni Gusunɔ u Yudan bweseru gɔsa.

¹⁷Ma Yosue u dera Yudan bweserun kāasi yi na yi sara tia tia, ma Yinni Gusunɔ u Serakin kāasa gɔsa. Ma u dera win kāasan yenusu kpuro su na su sara tia tia. Ma Yinni Gusunɔ u Sabidin yenu gɔsa.

¹⁸Ma u dera Sabidin yenu tɔn durɔbu kpuro ba na ba sara tia tia. Ma Yinni Gusunɔ u Akani gɔsa wi u sāa Kaamin bii, ka Sabidin debubu, ka Serakin sikadobu Yudan bweseru sɔɔ.

¹⁹Yosue u Akani sɔɔwa u nee, nen bii, a Gusunɔ Isireliban Yinni besere wɛeyo, kpa a gem gere. A man sɔɔwɔ ye a kua. A ku man yen gaa berua.

²⁰Akani u Yosue sɔɔwa u nee, geema, na Gusunɔ Isireliban Yinni tora. Ye na kua wee.

²¹Ye sa tabu di sa mwa sɔɔ, na yabe buraru garu wa te ba kua Babiloniɔ ka sii geesun gobi goobu (200) ka wura deka yɛn bunum ka kilon bɔnu ne. Na ye bine kua ma na sua na sikua nen kurɔ, sii gee siya su wāa ten temɔ.

22 Yande Yosue u tǎmbu gǎra ba duki da Akanin kuru mi, ba deema wee, gāa ni kpuro nu berua kuu te sǎǎ. Ma sii gee si, su wāa nin temǎ.

23 Ba ni kpuro suama kuu ten min di ba ka da Yosue ka Isireliba kpuron mi, ba yi Yinni Gusunǎn woodan kpakororun wuswaaǎ.

24 Yosue ka Isireliba kpuro ba Akani Serakin sikadobu sua ka gāa ni u gura, ka win bibu ka win yaa sabenu ka win kuu te, ka sere win ye u mǎ kpuro gesi, ba ka da sere Akǎǎn wǎwaa.

25 Ma Yosue u nǎn sǎǎwa u nɛɛ, mban sǎna a dera sa wahala yeni wa. Yinni Gusunǎ u koo maa de a wahala wa gisǎ.

Ma Isireliba kpuro ba wi ka win tǎmbu kpenu kasuka. Ma ba bu dǎǎ menɪ ka win ye u mǎ kpuro sannu.

26 Ma ba kpenu gura ba nin takanu kua ben wǎllǎ te ta wāa mi sere ka gisǎ. Ye kpuron sǎna ba yam mi sokumǎ Akǎǎn wǎwa sere ka gisǎn gisǎ. Yisi ten tubusiana, nǎni swāarun wǎwa.

Saa yera Yinni Gusunǎn mǎru ya sure.

Isireliba ba Ayigibu kamia

8

1 Yinni Gusunǎ u Yosue sǎǎwa u nɛɛ, a ku nanda, a seewo a tabu durǎbu kpuro sua kpa i Ayi wǎri. Domi na bɛɛ yen sunǎ ka win tǎmbu ka win wuu ka gen baru kpaanu kpuro nǎmu bɛria.

2 Kaa bu kpeerasiawa nge mɛ a Yerikogibu ka ben sunǎ kua. Kpa i ben ye ba mǎ ka ben yaa sabenu mwɛɛri, ye kpuro yu ko bɛɛgia. Yen sǎ, i n da, bɛɛn gaba koo kukuwa wuu gen biruǎ, ba n bu yǎǎru bwɛɛye.

3-4 Ma Yosue u seewa u ka Ayi wǎri ka win tabu durǎbu kpuro. Yera be sǎǎ, u nǎrǎbun suba tɛna (30.000) gǎsa u bu sǎǎwa u nɛɛ, i doo i kuke wuu gen biruǎ wǎkuru, adama i kun ka bu toma kpa i n yǎ mi, i n sǎǎru sǎa.

5 Nɛ ka maa tabu kowo be ba tie, sa ko wuu ge susi. Bǎ n sun wǎrim wee, kpa su duki gǎsirama nge yellu.

6 Kpa bu sun naa gira. Mɛya sa ko ka bu yara wuun di mam mam. Domi ba koo nɛɛ, sa duki mǎwa nge mɛ sa raa kua yellu ben wuswaaǎ. Kpa bu sun naa swi.

7 Saa yera, bɛɛ be i kukua mi, i ko yarima i wuu ge wǎri, i gu mwa. Yinni Gusunǎwa u koo bɛɛ gu nǎmu bɛria.

8 Wee, na bɛɛ wooda wɛɛmǎ. Sanam mɛ i gu mwa i kpa, i gu dǎǎ sǎreo, nge mɛ Yinni Gusunǎ u gerua.

9 Ma Yosue u dera ba da ba kukua Ayi ka Betɛlin baa sǎǎ, Ayin sǎǎ duu yeru gia. Adama win tii ka tǎn be ba tie ba kpuna sansaniǎ wǎku te.

10 Ye n kua buru buru yellu, u seewa u win tabu kowobu mɛɛra mɛɛra ma wi ka Isireliban guro gurobu ba bu kpura ba ka da Ayi gia.

11 Yosue ka win tabu kowo be, ba Ayi susi. Sanam mɛ ba tura yen deedeeru, yera ba ben sansani gira sǎǎ yɛsan nǎm geu gia. N deema wǎwa gaa wāa be ka Ayin baa sǎǎ.

12 Yosue u maa dera tabu durǎbu nǎrǎbun suba nǎǎbu (5.000) ya da ya kukua Beteli ka Ayin baa sǎǎ, sǎǎ duu yeru gia.

13 Isireli be ba tie, ba ben sansani gira sǎǎ yɛsan nǎm geu gia. Ma ben gaba maa da ba kukua Ayin sǎǎ duu yeru gia. Adama Yosuen tii u da u kpunawa wǎwa yen mi, wǎku te.

14 Ye n kua buru buru yellu, yera Ayin sunǎ u Isireliba wa. Ma wi ka win tabu kowobu ba seewa ka sendaru bu ka Isireliba wǎri Yuudenin wǎwa mi,

mi ba raa bu kamia. Adama ba ñ yē ma Isireliban sukum mu kukua wuun biru.

¹⁵ Ye Yosue ka win tumbu ba bu wa, yera ba bwisi kua ba duki yakura ba swaa mwa ye ya dɔɔ ghaburu gia.

¹⁶ Ma ba Ayin tɔn durɔbu kpuro soka. Yera ba yara ba bu naa gira sere mi n toma wuun di.

¹⁷ Tɔn durɔ goɔ kun maa tiare Ayi ka Betelin wuu si sɔɔ. Ba wuu ge deriwa ba ñ kenua ba Isireliba naa gira.

¹⁸ Ma Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, a wunɛn yaasa ye a nɛni mi t̄iyɔ Ayi gia, domi kon nun wuu ge nɔmu beria.

Ma Yosue u win yaasa ye t̄i mi.

¹⁹ Saa yera tɔn be ba kukua mi, ba yara saa ben kuku yerun di ba wuu ge wɔri. Ye ba gu mwa ba kpa, ma ba yande gu dɔɔ sɔre.

²⁰⁻²¹ Ye Ayigibu ba biru s̄ira, yera ba wa wee, dɔɔ wiira ta ben wuu wukiri ta wollu girari. Ma ba deema ba ñ maa kp̄e bu gam susi bu ka tii faaba ko. Saa yera Yosue ka Isireli be ba raa duki mɔ ba dɔɔ ghaburu gia mi, ba wa ma begibu ba wuu ge dɔɔ sɔre, yera ba gɔsirama ba Ayiḡi be wɔri.

²² Sanam m̄eya Isirelin tabu kowo be ba raa wuu ge dɔɔ m̄eni mi, ba yara min di ba gen tabu kowo be mara. Ma ba bu suunu doke sere ba ñ yē mi ba koo da. Ba bu mwɛɛra ba go go kpuro. Ben goɔ kun bu kisirari,

²³ ma n kun mɔ ben sunɔ wi ba mwa wasiru ba ka da Yosuen mi.

²⁴ Ye Isireliba ba ben yibɛɛ be mwa ba go go ghaburu mi, mi ba bu naa sw̄i, yera ba maa gɔsirama Ayiɔ ba tɔn be ba tie go go.

²⁵ Tɔn be ba go d̄ama te, kurɔbu ka durɔbu, ba s̄aawa n̄ɔɔbun suba w̄akura yiru (12.000).

²⁶ Saa ye ba taa bi mɔ Yosue u win yaasa ye wuu ge t̄iwa sere ba ka gen tumbu kpuro go mam mam.

²⁷ Isireliba ba Ayigibun yaa sabenu gura ka ben arumani kpuro, nge m̄e Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa.

²⁸ Ma Yosue u wuu ge dɔɔ s̄aka ma ga kua bansu sere ka gis̄ɔn gis̄ɔ.

²⁹ Saa yera u dera ba Ayin sunɔ wi soora doke ba bw̄e ba deri saa bururun di sere s̄ɔ ka kpa. Yoka u dera ba win goru bw̄ɛya ba k̄ɔ wuu gen duu yerɔ. Ma ba tu kpenu s̄ɛsiki. Kpee ni, nu w̄a mi sere ka gis̄ɔn gis̄ɔ.

Yosue u Isireliba

Yinni Gusunɔn wooda garia

guu te ba mɔ Ebalis

³⁰ Yeniban biru Yosue u Gusunɔ, Isireliban Yinni ȳaku yeru bania guu te ba mɔ Ebalin wollu.

³¹ U ȳaku yee te banawa nge m̄e M̄owisi, Yinni Gusunɔn s̄ɔm kowo u Isireliba s̄ɔɔwa ye u yorua woodaban tireru sɔɔ. U nɛɛ, bu Yinni Gusunɔ ȳaku yeru kuo ka kpee ni ba ñ d̄ake. Ye ba tu bana ba kpa ma ba ȳaku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun ȳakunu kua mi.

³² Isireliba kpuron wuswaaɔ Yosue u wure u wooda yorua ye M̄owisi u raa yorua.

³³ Isireliba kpuro ka ben wirugibu ka ben siri kowobu ka ben guro gurobu ka sere be ba s̄a s̄ɔbu kpuro ba ȳɔ ba ka Yinni Gusunɔn woodan kp̄akoro te d̄esire. Ben gabu ba ȳɔ guu te ba mɔ Garisimun bera gia, gabu maa guu te ba mɔ Ebalin bera gia. Ma be kpuro ba ȳaku kowobu Lefi be ba woodan kp̄akoro

te sɔɔwaa wuswaa kisi. Domi meya Mɔwisi u bu sɔɔwaa bu ko saa ye ba koo bu domaru kua.

³⁴ Yen biru Yosue u bu wooda ye garia sere ka ye ya bɔri ka domarun gari mɔ, nge me Mɔwisi u yorua yen tireru sɔɔ.

³⁵ Ye kpurowa u gara Isireliban wuswaaɔ, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sere maa sɔbu be ba waa ben suunu sɔɔ. Baa yen tia, u n bure.

Isireliba ba ka Gabaonigibu

arukawani bɔkua

9

¹⁻² Sinam be ba waa sɔɔ duu yeru gia, guunun bera gia ka nim wɔku ge ba mɔ Mediterane gia n ka da Libanin tem bera gia, ba nua ma Isireliba ba Yerikogibu ka Ayigibu kamia. Yera ba nɔɔ tia kua bu ka Isireliba ka ben wirugii Yosue wɔrima. Bwese ninin sinamba, Hetiba ka Amɔreba ka Kananiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba.

³ Adama ye Gabaonigibu be ba saa Hefiba ba maa nua ye Yosue u Yerikogibu ka Ayigibu kua,

⁴⁻⁵ yera ba swaa kasu bu ka tii dwe. Ma ba dɔanu kusenu kua ba doke saaki tɔkɔnu sɔɔ, ma ba maa gɔni bɔɔ tɔkɔnu sua mi sɔɔ ba ra tam doke ka sere maa pɛɛ gbebi yi yi bukusa kua, ma ba ye kpuro ben ketekunu sɔbi. Ma ben tii ba yaa tɔkɔnu ka bara tɔkɔnu doke.

⁶ Ma ba da ba Yosue ka Isireliba deema Giligaliɔ ba neɛ, saa tontonden diya sa wee su ka beɛ arukawani bɔke.

⁷ Ma Isireliba ba bu wisa ba neɛ, sɔrɔkudo i waaawa besen turuku mini, sa n kpɛ su ka beɛ arukawani bɔke.

⁸ Ma ba Yosue wisa ba neɛ, sa wura su ko wunen sɔm kowobu.

Ma Yosue u bu bikia u neɛ, man diya i wee. Bwese tera i saa.

⁹ Ma ba nɔn wisa ba neɛ, beɛ wunen bwaaabu sa weewa saa tontonden di yɛn sɔ sa Gusunɔ wunen Yinnin baaru nua ka maamaaki ye u kua Egibitiɔ,

¹⁰ ka nge me u Amɔreban sinambu yiru ye kua, be ba waa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia. Beya Sihoni, Hesibonin sunɔ, ka Ogu, Basanin sunɔ wi u waa Asitarɔtu.

¹¹ Ye sa maa seewa besen wuun bukurobu ka be ba tie ba sun kirɔ kua ba neɛ, su dɔanu kusenu koowo swaan sɔ kpa su na su beɛ deema su beɛ bikia i ka sun arukawani bɔke kpa sa n beɛ sɔamɔ.

¹² Beɛn tii i wa nge me besen pɛɛ ye, ya gbere ya bukusa saa. Sanam me sa seewa yenun di, ya saaawa pɛɛ suma.

¹³ I maa besen gɔni meɛrio yi sɔɔ sa tam doke. Yi raa saaawa gɔni kpɛɛ, wee tɛ yi gɛɛkire. Meya maa besen baranu ka yaa ni sa doke, nu gɛɛkira swaa sɔɔ gbabu ten dɛɛbun sɔ.

¹⁴ Adama Isireliba ba n Yinni Gusunɔ bikie bu nɔ u n ki bu ka bu arukawani bɔke. Ma ba sibun dia kuse ni mura ba di.

¹⁵ Ma Yosue u ka bu nɔɔ tia kua, ba arukawani bɔkua ba n ka waa sine alafia sɔɔ. Ma Isireliban bukurobu ba wura ka bɔri ma ba koo ben arukawani ye yibia.

¹⁶ Yen sɔɔ itasera Isireliba ba nua ma tɔn ben wusu waaawa ben turuku mi.

¹⁷ Ma ba seewa ba wuu si meɛrim da. Ba siawa sɔɔ yiru, itase ma ba tura mi. Wuu siya, Gabaoni, ka Kefira ka Berɔtu ka Yarimun wuu.

18 Adama ba ñ bu go yèn sō ben bukuroba ka bu arukawani bōkua kō, ma ba koo bu deri alafia sō. Ma ba ye bōrua ka Gusunō ben Yinnin yīsiru. Ka mē, be Isireli be, ba ka ben bukuro be wāki.

19 Ma bukuro be, ba wisa ba nē, sa ñ kpē su tōn be nōni sō, domi sa ka bu arukawani bōkua kō. Sa bōrua ka Yinni Gusunōn yīsiru ma sa ñ bu gāanu kuamme.

20 Tilasiwa su ka bu deri. Ma n kun mē, sa ko Yinni Gusunōn mōru seeya.

21 Yen sō, wee ye sa ko bu kua. Ba ko n da sun dāa kasuewa kpa ba n da sun nim takirie.

22 Ma Yosue u Gabaonigii be kpuro sokusia. Ye ba tunuma u bu bikia u nē, mban sōna i sun weesu kua, i nē, i weewa tontonden di. Ma sa deema i wāa bēsen turuku.

23 Tē i kua bōrurobu bē kpuro. I ko i n sāawa bēsen yobu, kpa i n da nim takiri, i dāa kasu bēsen Yinnin sāa yerun sō.

24 Ma Gabaonigii be, ba nē, wee yèn sō sa kua mē. Sa nua ma Gusunō wunen Yinni u win sōm kowo Mōwisi wooda wē u bē tem mē kpuro wē kpa i mēn tōmbu kpuro go be i ka gesi yinna kpuro. Yen sōna sa ka bēsen wāaru nanda.

25 Tē, wee sa wāa wunen nōmu. A ka sun koowo nge mē n weenē.

26 Ma Yosue u ñ wure Isireliba bu bu go.

27 Adama u bu sure ba n da dāa kasu kpa bu nim takiri Isireliban sō ka ben yākunun sō yam mi Yinni Gusunō u koo ra gōsi bu nūn sā. Sere ka gisōn gisō Gabaonigibun bibun bwese tera, ta sōmbu te mō.

Isireliba ba Amōreba kamia

10

1 Adoni Sedeki, Yerusalemun sunō u nua ma Yosue u Ayi kamia u ye kpeerasia u yen sunō go, nge mē u raa Yeriko ka yen sunō kua. U maa nua ma Gabaonigibu ba ka Isireliba arukawani bōkua, ba wāa ben suunu sō.

2 Yeniba kpuron sō u nanda gem gem, domi Gabaoni wuu bōkōwa nge sin mi tem yērobu ba ra n wāa. Ga maa Ayi kere. Yen biru gen tōmbu kpuro tabu durō wōrugōbara.

3 Yen sōna Adoni Sedeki, Yerusalemun sunō wi, u sinam beni gōria. Beya Hohamu Heboronin sunō, ka Pireamu Yaamutin sunō, ka Yafia Lakinis sunō ka Debiri Egolonin sunō.

4 U nē, bu na win mi, kpa bu nūn somi bu ka Gabaoni wōri yèn sō yen tōmbu ba ka Yosue ka Isireliba arukawani bōkua.

5 Nge mēya Amōreban sinambu nōbu be, ba mēna ba ka ben tabu kowobu kpuro da ba ben sansani gira Gabaonin bōku. Ma ba ye wōri.

6 Ma Gabaonigibu ba Yosue sōmō gōria win sansaniō Giligaliō ba nē, a ku wunen nōma wuna bēse wunen bwāabun min di. A na fuuku a sun faaba ko, a sun somi. Domi Amōreban sinambu kpuro be ba wāa guunun bera gia, ba mēna ba sun wōrima.

7 Ma Yosue u seewa saa Giligali min di, ka win tabu kowobu kpuro bē sō tabu durō wōrugōba ba wāa.

8 Yinni Gusunō u nūn sōwōwa u nē, a ku bu nasia domi na nun bu nōmu beria. Ben gōo sari wi u koo yōra wunen wuswaa.

9 Yosue ka win tōmbu ba sanum so wōku giriru. Ma ba Amōreba wōri suaru sō.

10 Yera Yinni Gusunō u dera Amōre be, ba burisina Isireliban wuswaa. Ma Isireliba ba bu go go gem ka tia Gabaonin bōku. Ba ben gabu naa swīi ba go Beti Horonin swaa sere ba ka tura Asekā ka Makedaa.

11 Sanam me ba Isireliba duki suurimɔ Bɛti Horonin swaaɔ, ye ya saramɔ guurun di, miya Yinni Gusunɔ u dera guru kpee bakanu nu bu wɔrikimɔ wɔllun di nu goomɔ, sere ba ka tura Asekɔɔ. Be guru kpee ni, nu go, ba dabi ba kere be Isireliba ba go.

12 Dɔma te Yinni Gusunɔ u Isireliba Amɔreba nɔmu bɛria, Yosue u nɔn kana Isireliban nɔni biru u nɛɛ, a de sɔɔ u yɔra sau Gabaonin deedeeru kpa suru u maa yɔra Ayalonin wɔwan deedeeru.

13 Ma sɔɔ u yɔra sɛɛ, meya maa suru u yɔra sere ba ka ben yibɛɛ be kpuro kamia. Gari yi, yi yorua Yasarin tirerɔ, yi nɛɛ, sɔɔ u yɔra wɔllun suunu suunukaɔ. U n̄ ka dubu sende nge sɔɔ teerun saka.

14 Tɔru gara kun maa naare nge te, tɛ sɔɔ Yinni Gusunɔ u tɔnun gere wura me, dɔma te u Isireliba sanna mi.

15 Yen biru Yosue u gosira u da win sansaniɔ Giligaliɔ, wi ka Isireliba kpuro.

Yosue u Amɔreban

sinambu nɔɔbu ye go

16 Saa ye sɔɔ, sinambu nɔɔbu be, ba kpkiru sua ba da ba kukua kpee wɔruo Makedaɔ.

17 Yera goo u na u Yosue sɔɔwa ma sinam be, ba waa kpee wɔru gen mi.

18 Ma Yosue u nɛɛ, i ge kenueɔ ka kpee bakanu kpa i kɔsobu yi mi.

19 Adama i ku te mi, i yibɛɛ be ba tie naa swiɔyɔ kpa i ku de bu du ben wusɔ, domi Gusunɔ bɛsɛn Yinniwa u sun bu nɔmu bɛria.

20 Yosue ka Isireliba ba Amɔreba kpuro kamia, ma n kun mɔ be ba kpɔa ba duki sua ba kukua wuu si su gbɔraru mɔ sɔɔ.

21 Ma Yosuen tɔmbu ba wurama ka bari yeɛndu win mi Makedaɔ. Tem me sɔɔ, goo kun maa kaka u ben kɔsa gere.

22 Yen biruwa Yosue u nɛɛ, i man kpee wɔru ge wukio kpa i man sinambu nɔɔbu ye yarama.

23 Ba bu yarama ba ka da Yosuen mi. Ba sɔawa wuu sinin sinambu, Yerusalɛmu ka Heboroni ka Yaamuti ka Lakisi ka Egoloni.

24 Ye ba ka sinam be kpuro na Yosuen mi, yera u Isireliba kpuro sokusia u nɛɛ, be ba sɔa tabu kowɔbun wirugibu ba ka taa bi kua, bu na bu sinam ben wɔinu ka naasu taare.

Ma ba kua nge me u gerua.

25 Yosue u maa bu sɔɔwa u nɛɛ, i ku bɛrum ko, i de i n wɔrugɔru mɔ kpa i ku mwia kpana. Nge mɛsuma Yinni Gusunɔ u ko n da bɛsɛn yibɛreba kpuro kue.

26 Ye u gari yi gerua u kpa, ma u sinam be go u ben gonu bwɛ dɔnu nɔɔbu sɔɔ. U nu deri mi sere n ka kua yoka.

27 Yoka yera u wooda wɛ u nɛɛ, bu goo ni sarasio kpa bu nu kpɛɛ kpee wɔru ge sɔɔ. Yen biru ba kpee bakanu sua ba ka wɔru gen nɔɔ kɔrua. Kpee ni, nu waa mi, sere ka gisɔn gisɔ.

Yosue u maa Amɔreban

wusu gasu mwa

28 Yen tɔɔ tera Yosue u wuu ge ba mɔ Makeda wɔri u mwa. U gen sunɔ go ka tɔn be ba waa mi kpuro. Baa tɔn turo u n̄ deri. U Makedan sunɔ wi kuawa nge me u Yerikogii kua.

29 Yen biru saa Makedan di, Yosue ka win tɔn be, ba da ba Libina wɔri.

30 Ma Yinni Gusunɔ u bu wuu ge nɔmu bɛria. Ba gen tɔmbu go kpuro. Baa tɔn turo, ba n̄ deri. Ma ba gen sunɔ kua nge me ba Yerikogii kua.

³¹ Saa Libinan di Yosue ka win tumbu ba maa da ba Lakisi tarusi ba ye wɔri.

³² Ma Yinni Gusunɔ u bu wuu ge nɔmu beria. Ye ba gu wɔri me, yen sɔɔ yirusera ba gu kamia ba gen tumbu kpuro go. Baa tɔn turo, ba n̄ deri, nge me ba kua Libinaɔ.

³³ N deema Horamu Gesɛɛn sunɔ ka win tabu kowobu ba wāa mi, ba Lakisigibu somimɔ. Adama Yosue u be kpuro kamia u bu go, u n̄ ben goo deri.

³⁴ Saa Lakisin min diya Yosue ka win tɔn be, ba maa da Egoloniɔ ba ye tarusi ba wɔri.

³⁵ Yen dɔma tera ba wuu ge kamia, ma ba gen tumbu go nge me ba kua Lakisiɔ.

³⁶ Egoloni min diya ba maa da ba Heboroni wɔri.

³⁷ Ma ba wuu gen tumbu mwɛɛra ba go go, ka gen sunɔn tii, ka sere maa gen baru kpaanugibu kpuro. Baa tɔn turo, ba n̄ deri, ba bu gowa nge me ba kua Egoloniɔ.

³⁸ Yen biru ba maa gɔsira ba da Debirio. Ma ba ye wɔri

³⁹ ba kamia ba yen tumbu ka yen sunɔ ka yen baru kpaanugibu kpuro mwɛɛra ba go. Baa tɔn turo, ba n̄ deri. Yosue u dera ba tɔn be kpuro gowa nge me u Heboronigibu ka Libinagibu ka ben sinambu kua.

⁴⁰ U bera min tumbu gowa ka min sinambu wuu si su wāa guunun bera gia ka si su wāa sɔɔ yɛsan nɔm dware ka si su wāa wɔwɔa ye ya wāa nim wɔkun bera gia, ka sere maa si su wāa gungunɔ. Baa tɔn turo u n̄ deri. U bu gowa nge me Gusunɔ, Isireliban Yinni u n̄n sɔɔwa u ko.

⁴¹ Ma Yosue u maa wusu kpuro wɔri saa Kadɛsi Baanɛa ka Gasan di si su wāa sɔɔ yɛsan nɔm dware gia n ka girari Gosɛnin bera gia Yudan temɔ sere n ka da Gabaoniɔ sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

⁴² U wuu si su wāa mi kpuro mwɛɛra u sin sinambu kamia. Domi Gusunɔ Isireliban Yinniwa u bu sannammɛ.

⁴³ Yeniba kpuron biru Yosue ka win tumbu ba gɔsirama ben sansaniɔ Giligaliɔ.

Yosue u Yabini ka win bɔrɔba

kamia

11

¹ Saa ye Yabini, Hasorin sina boko u nua ma Yosue ka wigibu ba tabu dimɔ, yera u sɔmɔbu gɔra Yobabu, Madonin sunɔn mi ka Simuronin sunɔn mi ka Akusafun sunɔn mi,

² ka sere sinam be ba wāa guunun bera gia, sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, ka be ba wāa Yuudenin wɔwɔa daa bure te ba mɔ Genɛsarɛtin sɔɔ yɛsan nɔm dware gia, ka be ba wāa batuma ye ba mɔ Sefalaa, ka maa Dorin bera gia, nim wɔkun bɔkuɔ sɔɔ duu yeru gia.

³ Mɛya u maa Kananiba nɔɔsia be ba wāa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia ka gen sɔɔ duu yeru gia. Beya Amɔreba ka Hetiba ka Feresiba ka Yebusiba be ba wāa guunun bera gia, ka Hefiba be ba wāa guu te ba mɔ Hɛɛmɔɔn gāarɔ Misipan temɔ.

⁴ Sinam be kpuro ba seewa ka ben tabu kowo dabi dabinu nge yani sɛeri yi yi wāa nim wɔkun bɔkuɔ. Mɛya ba maa tabu kekeba mɔ ka dumi dabi dabinu.

⁵ Ma ba nɔɔ tia kua ba na ba ben sansani gira Meromun daarɔ bu ka Isireliba wɔri.

⁶ Yera Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa u neɛ, a ku ben berum ko. Sia amadaare kon beɛ bu nɔmu sɔndia, kpa i bu mwɛeri i go, kpa i ben dumin naa sɔnu bɔɔri, yen biru i ben tabu keke be dumi gawe dɔɔ meni.

⁷ Saa yera Yosue ka win tabu kowobu ba da ba tɔn be wɔri subaru sɔɔ Meromun daaru mi.

⁸ Yera Yinni Gusunɔ u bu beri ben nɔmaɔ ba bu kamia. Be ba duki sua ba bu naa swii sere wuu bɔkɔ ge ba mɔ Sidoniɔ sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka sere Miserefoti Maimuɔ ka Misipan wɔwaɔ sɔɔ yari yeru gia. Ba bu gowa mam mam, baa tɔn turo ba nɔ dere u sia.

⁹ Yosue u kuawa nge me Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. U tɔn ben dumin naa sɔnu bɔɔra ma u tabu keke be dumi gawe mi dɔɔ meni.

Ba Hasori mwa

¹⁰ Ye Yosue u gasirama, yera u wuu ge ba mɔ Hasori wɔri u mwa u gen suno go. N deema wuu gera ga saa bera min wuu maro gɛn mi ben sina boko u waa.

¹¹ Yosue u dera ba gen tɔmbu kpeerasia mam mam, ma ba gu dɔɔ meni.

¹² Ma ba sinam ben wuu si su tie wɔri ba sin sinambu ka sin tɔmbu kpuro kpeerasia. Ba kuawa nge me Mɔwisi, Yinni Gusunɔn sɔm kowo u Yosue sɔɔwa.

¹³ Adama ba nɔ wuu si su waa gungunu wɔllɔ dɔɔ meni, ma n kun mɔ Hasori ye.

¹⁴ Ye ba tɔn be kpuro go ba kpa, yera ba ben dukia ka ben yaa sabenu gura ba tii koosi.

¹⁵ Yosue u dera ba kua nge me Yinni Gusunɔ u win sɔm kowo Mɔwisi sɔɔwa u ko. U nɔ yen gaa bure.

Yosue u Kananin tem kpuro

mwa

¹⁶ Nge meya Yosue u ka Kananin tem me kpuro mwa, men guunun bera gia ka men sɔɔ yɛsan nɔm dwareu gia ka Gosenin tem kpuro, ka Sefalan bera gia, ka Yuudenin wɔwa gia, ka sere guu ni nu waa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka bera min batuma.

¹⁷ Sinam be ba kamia mi, ben wusu waaawa saa guu tɛn mi gaanu ku ra kpin bera gian di Seirin bɔkuɔ, sɔɔ yɛsan nɔm dwareu gia n ka girari Baali Gadiɔ ye ya waa Libanin wɔwaɔ guu te ba mɔ Hɛɛmɔɔn gaara sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

¹⁸ Ba ka sinam be tabu kua n te ba sere bu kamia be kpuro.

¹⁹ Tɔn be kpuro sɔɔ, Hefi be ba waa Gabaoniɔ tɔnawa ba ka Isireliba dora. Be ba tie Isireliba ba bu wɔriwa ba go mam mam.

²⁰ Domi Yinni Gusunɔ u dera sin tɔmbun gɔrusu babia ba ka Isireliba tabu kua, kpa Isireliba bu wa bu ka bu kpeerasia mam mam ba kun ben wɔnwɔndu kua, nge me Yinni Gusunɔ u win sɔm kowo Mɔwisi sɔɔwa.

²¹ Saa ye sɔɔ, Yosue u maa seewa u Anakiba wɔri be ba waa guunun bera gia Heboroniɔ ka Debiriɔ ka Anabuɔ ka sere be ba waa Yuda ka Isirelin guunun bera gia, u bu kpeerasiawa mam mam be ka ben wusu,

²² ma n kun mɔ be ba duki sua ba da Gasaa ka Gatiɔ ka Asidɔduɔ.

²³ Nge meya Yosue u ka Kananin tem me kpuro mwɛera nge me Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa. Yen biru u mu bɔnu kua. U Isireliban bwese kera baayere yegim wɛ. Saa ye sɔɔra ba tabun baa deri ba wɛra.

Sinam be Isireliba ba kamia

12

¹ Məwisin waati sɔɔ Isireliba ba sinam be ba wāa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia kamia. Ma ba bera min tem mwɛɛra mɛ mu wāa Yuudenin wɔwa kpuro sɔɔ saa daa te ba mɔ Aaɔnɔn di sere n ka girari guu te ba mɔ Hɛɛmɔɔwɔ.

²⁻³ Sinam ben turon yisira Sihoni. U sāawa Amɔreban sunɔ. Win wuuwa Hɛsiboni. Wiya u mɔ kpuro saa Aroɛn di ye ya wāa daa te ba mɔ Aaɔnɔn goorɔ sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, sere n ka girari guu te ba mɔ Pisigaa, saa min di sere Beti Yesimɔtia nim wɔku bɔruguun sɔɔ yari yeru gia, saa maa min di, n ka da daa te ba mɔ Yabɔkuɔ Amɔniban tem nɔɔ bura yerɔ, ka Galadin tem bee tia sere daa bure te ba mɔ Genɛsaretiɔ.

⁴ Turowa maa Ogu, wi u sāa Basanin sunɔ. Wiya u tie Refan bweseru sɔɔ. U wāawa Asitarɔtuɔ, ka Edɛɛɔ.

⁵ Wiya u Basanin tem kpuro mɔ saa guu te ba mɔ Hɛɛmɔɔn di sere ka Salikaa ka mi Gesuriban tem ka Maakagibun tem nɔɔ ga yɔra, ka Galadin tem bee tia mi Sihoni, Hɛsibonin sunɔn tem nɔɔ ga yɔra.

⁶ Tem mɛn tɔmbu kpurowa Məwisi, Yinni Gusunɔn sɔm kowo ka Isireliba ba go. Ma Məwisi u tem mɛ Rubɛnin bwese kɛra ka Gadin bwese kɛra ka Manasen bwese kɛran sukum bɔnu kua.

⁷ Yosue ka win tɔmbu Isireliba ba sinam be ba wāa Yuudenin sɔɔ duu yeru gia kamia. Sinam ben tema mu wāa saa Baali Gadin di Libanin guunun wɔwa sɔɔ, sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ, sere guu tɛn mi gāanu ku ra kpi te ta wāa Seirin bɔkuɔ, sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Tem mɛya Yosue u Isireliban bwese kɛri bɔnu kua.

⁸ Mɛya mu wāa guunun bera gia ka sere Sefalan beran batumaa ka Yuudenin wɔwaa ka min guunɔ ka sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi gāanu ku ra kpi. Hɛtibara ba wāa tem mi, ka Amɔreba ka Kananiba ka Feresiba ka Hefiba ka sere maa Yebusiba.

⁹ Sinam be ba maa kamia mi, ben wusu wee, siya Yeriko ka Ayi ye ya wāa Betelin bɔkuɔ

¹⁰ ka Yerusalemu ka Heboroni,

¹¹ ka Yaamuti ka Lakisi,

¹² ka Egoloni ka Gesɛɛ,

¹³ ka Debiri ka Gedɛɛ,

¹⁴ ka Hɔma ka Aradi

¹⁵ ka Libina ka Adulamu

¹⁶ ka Makeda ka Beteli,

¹⁷ ka Tapua ka Hefɛɛ,

¹⁸ ka Afɛki ka Lasaroni,

¹⁹ ka Madoni ka Hasori

²⁰ ka Simuroni Mɛroni ka Akusafu

²¹ ka Tanaki ka Mɛgido,

²² ka Kedɛsi ka Yokunɛamu ye ya wāa guu te ba mɔ Kaameliɔ,

²³ ka Dori ye ya wāa Dorin guunun bera gia, ka Goyimu ye ya wāa Giligalin bɔkuɔ,

²⁴ ka Tirisa. Sinam be kpuro ba sāawa tɛna ka tia.

Tem mɛ mu tie

Isireliba bu mwa

13

¹ Yosue u tɔkɔ kua gem gem. Yera Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wee, a tɔkɔ kua. Adama tem mɛ mu tie mu kpā mɛ Isireliba ba n̄ gina mwɛ.

² Mɛya Filisitiban tem ka Gesuriban tem

³ka Afaban tem me mu wāa sōo yēsan nōm dware. Tem me kpuro mu sāawa Kananiban tem. Mu wāawa saa daa te ba mō Sikorin di te ta wāa Egibitin tem nōo bura yerō, sere Ekoronin tem nōo bura yerō sōo yēsan nōm geu gia. Men wuu marōwa Filisitiban sinambu nōobu ba wāa. Wuu siya Gasā ka Asidōdu ka Asikaloni ka Gati ka Ekoroni.

⁴Kananin tem me mu maa tie bu mwa, mu wāawa saa Mearan di ye ya sāa Sidonigibun wuu, n ka girari Afekiō Amōreban tem nōo bura yerō,

⁵ka maa Gibaligibun tem, ka sere Libanin tem kpuro sōo yari yeru gia, saa Baali Gadi ye ya wāa guu te ba mō Hēemōon gāarōn di n ka girari Hamatin duu yerō,

⁶ka sere Libanin guunun bera gia n ka da Miserefōti Maimuō mi Sidonigibu ba wāa. Ne, Yinni Gusunō kon bu tem men tōmbu gira kpa a bu tem me bōnu kua ka tete nge me na nun yiire a ko.

⁷Ben bwese keri nōoba nne ye ka Manasen bwese keran sukum be ba n daa gāanu wa, bera kaa tem me bōnu kua.

Ba tem me mu wāa Yuudenin

sōo yari yeru gia bōnu kua

⁸Mōwisi, Gusunōn sōm kowo u Rubenin bwese kera ka Gadiba ka Manasen bwese keran sukum tem bōnu kua me mu wāa Yuudenin daaru sōo yari yeru gia.

⁹Ben tem me, mu wāawa saa Aroēn di ye ya wāa daa te ba mō Aanōon goorō, sōo yēsan nōm dware gia n ka da wuu ge ga wāa daa ten wōwan suunu sōo, sere Diboniō Mēdiban batuma sōo,

¹⁰ka wuu si Sihoni Amōreban sina boko wi u wāa Hēsiboniō u mō n ka girari Amaniban tem nōo bura yerō,

¹¹ka Galadiō ye ya sāa Gesuriba ka Maakagibun tem ka sere guu te ba mō Hēemōowō, ka Basaniō n ka girari Salikaō,

¹²ka sere sina boko Ogun temō wi u raa wāa Basaniō u bandu dii Asitarōtuō ka Edēō. Wiya u tie Refan bweseru sōo. Sinam be yiru kpurowa Mōwisi u kamia u ben tem mwēera.

¹³Adama Isireliba ba n Gesuriba ka Maakagibu gire. Yen sōna bwesenu yiru ye, ya wāa Isireliban suunu sōo sere ka gisōn gisō.

¹⁴Lefin bwese kera tōnawa ba n tem wē mi ba ko n wāa. Domi Gusunō u dera be ka ben bibun bweseru ba yākunun sukum dimō, yera ya kua ben tubi nge me u raa bu sōowa.

¹⁵Tem me Mōwisi u Rubenin bwese kera wē yenu ka yenu,

¹⁶meya mu wāa saa Aroēn di ye ya wāa daa te ba mō Aanōon goorō, n ka da wuu ge ga wāa wōwa yen suunu sōo ka batuma ye ya wāa Mēdiban bōkuo,

¹⁷ka Hēsiboni ka wuu si su wāa batuma ye sōo. Siya Diboni ka Bamōtu Baali ka Bēti Baali Mēōni,

¹⁸ka Yahasi ka Kedemōti, ka Mēfati,

¹⁹ka Kiriataimu ka Sibima ka Sere Hasasaa ye ya wāa guurō te ta wāa wōwao,

²⁰ka Bēti Peori ka guu te ba mō Pisigan bera gia ka Bēti Yesimōti,

²¹ka sere Sihoni Amōregii wi u raa bandu dii Hēsiboniōn wuu si su wāa batuma sōo. N deema Mōwisi u sunō wi kamia, ka Madianiban sinambu. Beya Efi ka Reke mu ka Suri ka Huri ka Reba. Be kpurowa ba raa Sihoni sāmō.

²²U maa dera ba Balamu Beorin bii go wi u sāa soro.

²³Rubenin bwese keran tem men nōo ga yōrawa sere Yuudenio sōo duu yeru gia. Beya ba wuu si ba sia sia mi kpuro mō.

²⁴ Tem me Mowisi u Gadin bwese kera we meya mu wa

²⁵ saa yaseen di ka Galadin wusu kpuro ka wuu si su wa Amoniban tem sukum soo n ka girari Aroeeo, Raban soo yari yerun deedeeru.

²⁶ Meya mu maa da saa Hesibonin di n ka girari Ramati Misipeo ka Betonimuo, saa maa Mahanaimun di, n ka girari Debirin tem noo bura yero,

²⁷ ka Yuudenin wawan wuu sini, Beti Haramu ka Beti Nimura ka Sukotu ka Safoni. Wuu siya su raa saa sina boko Sihonin wusu, wi u raa so Hesibonio. Yuudenin daara ta saa tem men noo bura yeru sere n ka da daa bure te ba mo Genesareti.

²⁸ Wuu si ba sia mi, siya su kua Gadin bwese keran tubi.

²⁹ Tem me Mowisi u Manasen bwese keran sukum we mu n saa ben tubi,

³⁰ meya mu wa Mahanaimun soo yesan nom geu gia. Tem meya Basanin tem kpuro mi sina boko Ogu u raa bandu dii ka sere Yairin wusu kpuro. Sin geera sawa wata.

³¹ Tem meya, mu maa Galadin tem sukum mo ka Asitarotu ka Edee, wuu si su raa saa sina boko Ogun wusu. Tem me kpurowa ba Makiri, Manasen biin bwese keran sukum we.

³² Mowisi u tem me bonu kuawa sanam me u wa Moabun temo Yuudenin soo yari yeru gia Yerikon deedeeru.

³³ Adama u n Lefin bwese kera tem gam we. U bu sawa bu ko Gusuno ben Yinnin yaku kowobu. Yeya ya ko n saa ben tubi, nge me Yinni Gusuno u gerua.

Ba Yuudenin soo duu yerun

bera bonu kua

14

¹ Yaku kowo Eleasaa ka Yosue, Nunin bii, ka Isireliban bwese kera baayeren guro gurobu bera ba Isireliba tem bonu kua. Wee nge me ba mu bonu koosina.

² Bwese kera nooba nne ka Manasen bwese keran sukum ye ya tie ye ya n daa tem wa, yera ba tem me bonu kua. Tetewa ba ka mu bonu kua nge me Yinni Gusuno u Mowisi sawa bu ko.

³ N deema Mowisi u raa Isireliban bwese kera yiru ka Manasen bwese keran sukum tem we Yuudenin soo yari yeru gia. Adama u n Lefiba tem gam we,

⁴ ma n kun mo wusu gasu ka sin kpara yenu. Manase ka Efaraimu ba sawa Yosefun bibu. Bera ba kua bwese kera yiru.

⁵ Isireliba ba tem me bonu kuawa nge me Yinni Gusuno u Mowisi sawa.

⁶ Soo teeru Yudan bibu ba Yosue deema Giligalio. Ma Kalebu, Yefune Kenisin bii, u Yosue sawa u nee, wunen tii a yaaye ye Yinni Gusuno u win som kowo Mowisi sawa ne ka wunen so Kadesi Baaneao.

⁷ Ne Kalebu, wo weeruwa na mo sanam me Mowisi Gusunan som kowo u man gora Kadesi Baanean di n na n tem me basu basu n men saria meeri. Na na na basu na meera. Ma na wura na nun sawa mam mam ye na wa.

⁸ Adama be ba man yosirima na ka tem me meirim na mi, ba dera tamba tem me bwera yara. Adama ne, na Gusunan gere mem noowawa mam mam.

⁹ Yen doma tera Mowisi u borua u nee, bera mi nen tii na meirim da mi, ya koo ko ne ka nen bibun bweserugia sere ka baadommao yen so na Gusunan gere mem noowa mam mam.

¹⁰ Yen wo weeru ka noobuwa mini ye Yinni Gusuno u ka Mowisi gari yi sawa saa ye bese Isireliba sa wa ghaburo. Saa maa doma ten diya Yinni Gusuno u man koso nge me u noo mweeru kua sere na ka giso wo wene ka noobu tura.

¹¹ Ka mε, na dam mɔ sere ka gisɔ n ka tabu da, n̄ kun mε n ka sɔmburu garu ko, nge mε na raa mɔ sanam mε Mɔwisi u man gɔrima n tem mɛn saria mɛeri.

¹² Yen sɔ tɛ, a man guunun bera gia wɛɛyɔ mi Yinni Gusunɔ u man nɔɔ mwɛru kua. Na n̄n sɔɔwa ma Anakin bwesera ta wāa bera mi. Ba ben wusu gb̄aranu toosiwa mam mam. Yen sɔ, Gusunɔ ù n ka man wāa, kon tem mε mwa nge mε win tii u gerua.

¹³⁻¹⁴ Yosue u Kalebu Yefunε Kenisin bii domaru kua. Ma u n̄n Heboronin bera wɛ. Yera ya kua wigia yɛn sɔ u Gusunɔ ben Yinnin gere mɛm nɔɔwa mam mam.

¹⁵ Heboroni yera ba ra raa soku Ariban wuu. Ariba wi, u ȳsiru yara Anakin bweseru sɔɔ.

Yeniba kpuron biruwa Isireliba ba wɛra ba n̄ maa tabu kue.

Tem mε ba Yudan bwese kera

wɛ

15

¹ Tem mε ba Yudan bwese kera wɛ, mɛn sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mu ȳɔrawa Edɔmun tem nɔɔ bura yerɔ. Mi gia n s̄awa batuma mi ḡanu ku ra kpi. Yera ba sokumɔ Sini.

² Bera min nɔɔ bura yeru ta toruawa saa nim wɔku bɔrugun di

³ ma ta da gunguu te ba mɔ Akarabimuɔ ka Siniɔ sere ka Kadesi Baaneɔ. Saa maa min di, ta da Hesironiɔ ka Adariɔ sere ka Kaakaɔ.

⁴ Saa min di ta da Asimɔn bera gia n ka da Egibitin daarɔ, ma ta daa te sw̄i sere nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeraneɔ. Nge mɛya Yudaban tem nɔɔ bura yeru ta s̄aa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia.

⁵ Sɔɔ yari yeru gia nim wɔku bɔruguuwa ga s̄aa mɛn nɔɔ bura yeru, n ka girari mi Yuudenin daara ra nim sure.

⁶ Saa min di, mɛn sɔɔ yɛsan nɔm geu gian nɔɔ bura yeru ta dawa Beti Hogulɔɔ ka Beti Araban sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ n ka girari Bohanin kperɔ. Bohani wi, u s̄awa Rubenin bii.

⁷ Saa min di, ta maa da Debiriɔ, Akɔn wɔwan bɔkuɔ. Saa min di ta da sɔɔ yɛsan nɔm geu gia sere Giligalin bɔkuɔ, Adumimun guurun deedeeru, yen daarun sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, n ka da Eni Semɛsin bwiin bɔkuɔ, sere ka Eni Rogelio.

⁸ Saa min di, ta sara ta da Beni Hinɔmun wɔwaɔ, Yebusin sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, ye ba maa sokumɔ Yerusalemu, ka sere guu ni nu wāa wɔwa yen sɔɔ duu yeru gia, ka mi Refan wɔwa ya ȳra sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

⁹ Saa maa min di ta da ta Nefitoan bwii girari n ka da wuu si su wāa guu te ba mɔ Eforoniɔ, n ka maa da sere Balɔ ye ba maa sokumɔ Yarimun wuu.

¹⁰ Saa Balan di, ta maa da sɔɔ duu yeru gia n ka girari Seirin guuru gia ka guu te ba mɔ Yarimun sɔɔ yɛsan nɔm geu gia Kesaloniɔ, ma ta da Beti Semɛsiɔ ka Tinnɔɔ,

¹¹ ka Ekoronin sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, n ka da Sikoronio ka guu te ba mɔ Bala gia sere Yabuneliɔ ma ta ȳra nim wɔku ge ba mɔ Mɛditeraneɔ.

¹² Nim wɔku geya, ga s̄aa tem mɛn nɔɔ bura yeru sɔɔ duu yeru gia.

Nge mɛya ba Yudaban tem mɛn nɔɔ bura yenu yi yi.

¹³ Ba Kalebu Yefunen bii Yudaban tem gam wɛ nge mε Yinni Gusunɔ u Yosue sɔɔwa. Ba n̄n Ariban wuu wɛ ye ba maa mɔ Heboroni. Ariba wi, u s̄awa Anakiban sikado.

14 Kalebu wi, u Anakiban bwesenu ita gira. Bera Sesaiba ka Akimaniba ka sere Talimaiba.

15 Heboronin diya u seewa u da u Debirigibu w̄ari. Wuu gera ba ra raa soku Sef̄een wuu.

16 Ma Kalebu u nee, wi u kp̄ia u Sef̄een wuu kamia, ȳerowa u koo win bii w̄andia Akusa k̄e u sua kur̄o.

17 Yera Otinieli, Kalebun m̄oo Kenasin bii, u wuu ge kamia. Ma Kalebu u n̄un win bii w̄andia wi w̄e kur̄o.

18 Sanam me kur̄o wi, u dua Otinielin ȳenuo u kpa, yera u n̄un bwisi k̄a u nee, a doo a tem bikia nen tundon mi. Adama kur̄o win tii u da win tundo Kalebun mi. Ye u tura mi, u sara saa win ketekun di. Yera Kalebu u n̄un bikia u nee, mba a ki.

19 Ma u wisa u nee, a suuru koowo a man bwii k̄e. Domi bera ye a man w̄e s̄o ȳesan n̄am dwaru gia, nim sari mi.

Ma Kalebu u n̄un bwii w̄e yi yi w̄a guun̄o ka w̄w̄ao.

20 Tem me ba sia sia mini kpurowa mu kua Yudan bwese keran tubi.

21 Wuu si su w̄a Ed̄mun tem n̄oo bura yeru gia Yudaban tem s̄o ȳesan n̄am dwaru gia, siya Kabiseeli, ka Edēe ka Yaguri,

22 ka Kina, ka Dim̄ona, ka Adada,

23 ka Kedēsi, ka Hasori, ka Itinani,

24 ka Sifu, ka Tel̄emu, ka Beal̄otu,

25 ka Hasori Hadata, ka Ker̄otu Hesironi ye ba maa sokum̄o Hasori,

26 ka Amamu, ka Sema, ka M̄olada,

27 ka Hasori Gada, ka Hesim̄oo, ka Beti Paleti,

28 ka Hasaa Suali, ka Beri Seba, ka Bisotia,

29 ka Bala, ka Iyimu, ka Asemu,

30 ka Elitoladi, ka Kesili, ka H̄oma,

31 ka Sikilagi, ka Madimana, ka Sansana,

32 ka Lebāoti, ka Silimu, ka Aini, ka Rim̄oo. Wuu si kpuro su kuawa tena tia sari, gen baagere ka gen baru kpaanu.

33 Wuu si su maa w̄a w̄w̄a s̄o, siya Esitaoli, ka Sorea, ka Asina,

34 ka San̄oa, ka Eni Ganimu, ka Tapua, ka Enamu,

35 ka Yaamuti, ka Adulamu, ka Soko, ka Aseka,

36 ka Saaramu, ka Aditaimu, ka Geder̄a, ka Geder̄otaimu. Si maa, su kuawa w̄okura nne, gen baagere ka gen baru kpaanu.

37 Ka Senani, ka Hadasa, ka Migidali Gadi,

38 ka Dilani, ka Misipe, ka Yokuteeli,

39 ka Lakisi, ka Bosikati, ka Egoloni,

40 ka Kaboni, ka Lasimasi, ka Kitilisi,

41 ka Geder̄otu, ka Beti Dagoni, ka Naama, ka Makeda. Si maa, su kuawa mi w̄okura n̄oobu ka tia, gen baagere ka gen baru kpaanu.

42 Ka maa Libina, ka Etēe, ka Asani,

43 ka Yifuta, ka Asina, ka Nesibu,

44 ka Keila, ka Akisibu, ka Maresa. Ma si kpuro su maa kua n̄ooba nne, gen baagere ka gen baru kpaanu.

45 Ka maa Ekoroni, ye ka yen wuu marosu ka yen baru kpaanu.

46 Ka sere wuu marosu ka baru kpaanu ni nu ka Asid̄odu sikerene ka ni nu w̄a Ekoroni ka nim w̄oku ge ba m̄o Mediteranen baa s̄o,

47 ka Asid̄odu, ka Gasa, ka sin wuu marosu ka baru kpaanu, n ka girari Egibitin daar̄o sere n ka da nim w̄oku ge ba m̄o Mediteranēo.

48 Wuu si su maa w̄a guun̄o, siya Samiri ka Yatiri ka Soko,

- 49 ka Dana, ka Sanan wuu, ge ba maa m̀ Deberi,
 50 ka Anabu, ka Esitema, ka Animu,
 51 ka Goseni, ka Holoni, ka Gilo. Ma si, su maa kua wəkura tia, gen baagere ka gen baru kpaanu.
 52 Ka Arabu, ka Duma, ka Eseani,
 53 ka Yanumu, ka Beti Tapua, ka Afeki,
 54 ka Humuta, ka Ariban wuu ge ba maa m̀ Heboroni, ka Siori. Ma si kpuro su maa kua nɔɔba nne, gen baagere ka gen baru kpaanu.
 55 Ka maa Maoni, ka Kaameli, ka Sifu, ka Yuta,
 56 ka Yisirɛɛli, ka Yokudeamu, ka Sanɔa,
 57 ka Kaeni, ka Gibe, ka Tinna. Si kpuro su maa kua wəkuru, gen baagere ka gen baru kpaanu.
 58 Ka sere maa Halulu, ka Beti Suri, ka Gedori,
 59 ka Marati, ka Beti Anotu, ka Eletekonu. Si kpuro su s̄awa nɔɔba tia, gen baagere ka gen baru kpaanu.
 60 Ka sere maa Baalin wuu ge ba maa m̀ Yarimun wuu, ka Raba. Ma si, su maa kua yiru, gen baagere ka gen baru kpaanu.
 61 Wuu si su w̄a bera mi ḡanu ku ra kpi, siya Beti Araba, ka Midini, ka Sekaka,
 62 ka Nibusani, ka wuu mi b̄ra w̄a, ka Eni Engedi. Si kpuro su kuawa wusu nɔɔba tia, gen baagere ka gen baru kpaanu.
 63 Adama Yudan bibun bweseru, ba n̄ kp̄ia ba Yebusiba gire be ba w̄a Yerusalemu. Yen s̄na ba w̄a sere ka ḡisn̄ ḡisɔ, ka Yudaba sannu.

Tem mɛ ba Efaraimu

ka Manasen bwese keri w̄ɛ

16

- 1 Tem mɛ ba Yosefun bibun bweseru w̄ɛ, mɛn nɔɔ bura yeru ta w̄awa saa Yuudenin di, Yerikon b̄kuɔ, n ka da bw̄iyɔ yi yi w̄a Yerikon s̄ɔ yari yeru gia gbaburɔ, n ka girari Beteliɔ mi guunu w̄a.
 2 Saa maa min di, ta da Lusio ka Atarotu, Aakiban tem nɔɔ bura yerɔ.
 3 Ma ta da s̄ɔ duu yeru gia mi Yafiletiban tem mu nɔɔ ȳra. Ma ta maa da Beti Horoniɔ ka Gesɛɛɔ n ka girari nim w̄ku ge ba m̀ Mediteraneɔ.
 4 Tem mɛya mu kua Yosefun bibu Manase ka Efaraimun bweserun tubi.
 5 Efaraimuba ba mɛn sukum sua m̄n nɔɔ bura yeru ta w̄a saa Atarotu Adarin di s̄ɔ yari yerɔ sere n ka girari Beti Horoniɔ ye ya w̄a gunguru w̄llɔ.
 6 Min diya ta da nim w̄ku ge ba m̀ Mediteraneɔ. S̄ɔ ȳsan n̄m geu gia ta da Mikimetatin di sere Taanati Silo s̄ɔ yari yeru gia, n ka girari Yanɔa.
 7 Saa Yanɔan di ta da Atarotuɔ ka Naarataɔ ka Yerikoɔ n ka girari Yuudeninɔ.
 8 S̄ɔ duu yeru gia maa, ta da saa Tapuan di n ka da Kanan daara, n ka girari nim w̄ku ge ba m̀ Mediteraneɔ. M̄ni kpurowa ba Efaraimun bwese kera w̄ɛ.
 9 Ma ba maa Manasen tem wusu gasu ka sin baru kpaanu sua ba bu sosia.
 10 Efaraimuba ba n̄ Kananiɔa gire be ba w̄a Gesɛɛɔ. Ba bu deriwa ben suunu s̄ɔ ba yoo s̄ma koosiamɔ sere ka ḡisn̄ ḡisɔ.

17

- 1 Yosefun bii gbiikoo Manase, wigibu ba maa ben tem b̄nu wa. N deema ba raa Makiri, Manasen bii gbiikoon bwese kera ben tem w̄ɛ kɔ. Makiri wi, u

¹⁸ Bera mi dāa sōo ga wāa mi, yera ya ko n maa sāa beegia. I ko yen dāa ye bōori kpa i Kanani be kamia baa me ba dam mō ba tabu keke sisugii yi mō, kpa tem me, mu ko beegim.

Tem me mu tie bu bōnu ko

18

¹ Sanam me Isireliba ba Kananiba kamia, yera ba menna Silo. Ma ba kuu bekuruḡii te gira tēn mi ba ra Yinni Gusunō sā.

² N deema Isireliban bwese kera nōba yiruwa ya n̄ gina tem wa.

³ Ma Yosue u bu sōowa u nee, saa yerà i mara i sere da i tem me mwa me Gusunō been baababan Yinni u beee wē.

⁴ Yen sō, bwese kera baayere sōo, i tōmbu ita ita gōsio n bu ḡori bu tem me meerim da, kpa bu wa nge me ba koo mu burana burana kpa bu wurama bu man sō nge me n sāa.

⁵ Ba koo mu bōnu kowa wasi nōba yiru. Adama Yudaba ba ko n wāawa mi ba wāa mi, sōo yēsan nōm d̄waru gia, Yosefun bwese keri maa sōo yēsan nōm geu gia.

⁶ N n̄ mēn na, i doo tē, i tem me bōnu ko wasi nōba yiru ye, kpa i na i man sō. Kpa su mu tete toosi Gusunō besen Yinnin wuswaaō su ka wa me mu sāa been baawuregim.

⁷ Adama Lefiba ba n̄ ko ba n tem mō. Domi ba kon sāa Yinni Gusunōn yāku kowobu. N deema Gadi ka Rubenin bwese keri ka Manasen bwese keran sukum ba tem wa kō Yuudenin sōo yari yeru gia me Mōwisi, Yinni Gusunōn sōm kowo u bu bōnu kua.

⁸ Yen biru tōn be, ba da ba tem me bukiana ba kua ye Yosue u bu sōowa.

⁹ Ma ba ye kpuro yorua ye ba wa mi, ka nge me ba tem me ka mēn wusu burana burana ma ba wurama Yosuen mi Silo.

¹⁰ Yen biru Yosue u bu tem me bōnu kua ka tete Yinni Gusunōn wuswaaō, u bwese kera baayere yen tem wē.

Tem me ba Benyamēen

bwese kera wē

¹¹ Tem me ba ḡbia ba tete toosi, Benyamēen bwese kera ya mu di. Ben tem me, mu wāawa Yudan bwese keragim ka Yosefun bwese kerigim baa sōo.

¹² Sōo yēsan nōm geu gia, tem mēn nōo bura yeru ta wāawa saa Yuudenin di n ka girari Yerikon sōo yēsan nōm geu gia, ma ta da guunun bera gia sōo duu yero sere Beti Afeniō mi ḡāanu ku ra kpi.

¹³ Saa min diya ta da ta yōra Lusio ye ba ra maa soku Beteli, sōo yēsan nōm d̄waru gia. Min diya ta maa da ta girari Atarōtu Adariō. Ma ta guu te bēwa te ta wāa Beti Horonin sōo yēsan nōm d̄warō. Beti Horoni ye, ya wāawa wōwa sōo.

¹⁴ Sōo duu yeru gia maa, ta dawa sōo yēsan nōm d̄waru gia saa guu ten di n ka girari Baalin wuuō ge ba maa sokumō Yarimun wuu. Wuu ge, ga sāawa Yudaban wuu.

¹⁵ Sōo yēsan nōm d̄waru gia maa, ta dawa sōo duu yeru gia saa Yarimun wuun di sere Nefitoan bwiiyo.

¹⁶ Saa maa min di, ta dawa guu te ta wāa Beni Hinōmun wōwan deedeeru, Refaban wōwan sōo yēsan nōm geu gia. Ma ta da Yebusiban guunun sōo yēsan nōm d̄waru gia n ka girari Eni Rogelio.

¹⁷ Saa maa min di, ta dawa Eni Semesio sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka Gelilotuɔ, gunguu te ba mɔ Adumimun deedeeru. Min di ta maa da sere Bohanin kperɔ. Rubɛnin biin yisira ba ka kpee te sokumɔ.

¹⁸ Ma ta da Yuudenin wɔwɔɔ guunun sɔɔ yɛsan nɔm geu gia

¹⁹ sere ka Beti Hogulaɔ sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi Yuudenin daara suremɔ nim wɔku bɔruguuɔ, sɔɔ yɛsan nɔm dwareɔ.

²⁰ Yuudenin daara ta sɔa tem mɛn nɔɔ bura yeru sɔɔ yari yeru gia.

Men nɔra Benyamɛɛn bwese keran tem mu yasum nɛ.

²¹ Wuu si su wɔa tem mɛ sɔɔ, siya Yeriko ka Beti Hogula ka Emeki Kesisi,

²² ka Beti Araba ka Semaraimu ka Beteli,

²³ ka Afimu, ka Para, ka Ofara,

²⁴ ka Kefaa Amɔnai, ka Ofini, ka Geba. Wuu si kpuro su sɔawa wɔkura yiru, gen baagere ka gen baru kpaanu.

²⁵ Sin gasa, Gabaoni, ka Rama ka Berɔtu,

²⁶ ka Misipe, ka Kefira, ka Mɔsa,

²⁷ ka Reke mu ka Yiipeeli, ka Tareala,

²⁸ ka Sela, ka Elefu, ka Yebusi ye ba maa mɔ Yerusalemu, ka Gibea ka Kiriati. Si kpuro su sɔawa wusu wɔkura nne, gen baagere ka gen baru kpaanu.

Yeni kpurowa n kua Benyamɛɛn bwese keran tubi.

Tem mɛ ba Simeon

bwese kera wɛ

19

¹ Tem mɛn bɔnu yirusewa ya kua Simeon bwese keragia. Yudaban tema mu ka begim sikereneɛ.

² Wuu si su wɔa mi, siya Beri Seba ka Seba ka Mɔlada,

³ ka Hasaa Suali, ka Bala ka Asemu,

⁴ ka Elitoladi, ka Betuli ka Hɔɔma,

⁵ ka Sikilagi, ka Beti Maakaboti ka Hasaa Susa,

⁶ ka Beti Lebaoti, ka Saruseni. Si kpuro su sɔawa mi wusu wɔkura ita, gen baagere ka gen baru kpaanu,

⁷ Aini, ka Rimɔɔ, ka Eteɛ, ka Asani, si maa wusu nne, gen baagere ka gen baru kpaanu,

⁸ n ka da Balati Berio ye ba maa sokumɔ Ramati, Negebuɔ. Tem mɛ ba sia sia mi kpuro, meya mu saa Simeon bwese keragim.

⁹ Yudaban tem sukuma ba Simeon bwese kera wɛ, domi Yudabagim mɛ, mu kpɔ.

Tem mɛ ba Sabulonin

bwese kera wɛ

¹⁰ Sabulonin bwese kera ya Kananin tem bɔnu itase tete di. Ben tem mɛ, mu dawa sɔɔ yɛsan nɔm dwareu gia sere Saridio.

¹¹ Saa maa min di mu da mu nɔɔ yɔrawa sɔɔ duu yeru gia Marealaɔ ka Dabesetio sere daru koka ye ya wɔa Yokunɛamun sɔɔ yari yeru gia.

¹² Saridin bera gia maa tem mɛn nɔɔ bura yeru ta dawa sɔɔ yari yeru gia sere Kisiloti Taborio, n ka girari Dabaratio ka Yafiaɔ.

¹³ Min di ta da Gita Efeɔ ka Ita Kasinio n ka da Rimɔwɔ sere Nea gia.

¹⁴ Ma ta da sɔɔ yɛsan nɔm geu gia sere Hanatoni gia n ka girari Yifuta Elin wɔwɔɔ.

15 Wuu si su wāa tem me sɔɔ, su sāawa wusu wɔkura yiru, gen baagere ka gen baru kpaanu. Sin gasa, Katati ka Nahalali ka Simuroni ka Yideala ka Betelehemu.

16 Bera yeni kpurowa ya kua Sabulonin bwese keragia.

Tem me ba Isakarin

bwese kera wē

17 Isakarin bwese kera ya maa Kananin tem men bonu nneɛe tete di.

18 Wuu si su wāa ye sɔɔ, siya Yisireeli ka Kesulotu ka Sunemu,

19 ka Hafaraimu, ka Siɔni, ka Anasarati,

20 ka Rabiti, ka Kisioni, ka Abesi,

21 ka Remeti, ka Eni Ganimu, ka Eni Hada, ka Beti Pasesi.

22 Ma tem men nɔɔ bura yeru ta maa da Taborio ka Sakasimaɔ ka Beti Semesio n ka girari daa te ba mɔ Yuudenio. Wusu wɔkura nɔɔbu ka tia su sāa, gen baagere ka gen baru kpaanu.

23 Bera ye kpurowa ya kua Isakarin bwese keragia ye ba wa bonu sɔɔ.

Tem me ba Aseen bwese kera

wē

24 Aseen bwese kera ya maa Kananin tem men bonu nɔɔbuse tete di.

25 Wuu si su wāa mi, siya Helikati, ka Hali, ka Beteni, ka Akusafu,

26 ka Alameleki, ka Ameadi, ka Mikali. Tem men sɔɔ duu yeru gia, men nɔɔ bura yeru ta wāawa saa Kaamelin guurun di n ka girari daa te ba mɔ Sikori Libinatio.

27 Sɔɔ yari yeru gia maa, ta dawa saa Beti Dagonin di n ka Sabulonin bwese keran tem girari sere wɔwɔa ye ba mɔ Yifuta Eliɔ, ma ta da sɔɔ yēsan nɔm geu gia Beti Emekio ka Neyelio, ka Kabuluɔ,

28 ka Abudonio ka Rehɔbuɔ ka Hamɔwɔ ka Kanaɔ. Ma ta yɔra wuu bɔkɔ ge ba mɔ Sidonio.

29 Min di ta maa da Rama gia ka sere Tirio, wuu ge ba gb̄araru koosi, sere n ka girari Hosaa ma ta yɔra nim wɔku ge ba mɔ Mediteraneo, Akisibun beraɔ.

30 Wuu siniwa su maa wāa tem me sɔɔ. Siya Uma ka Afeki ka Rehɔbu. Wuu si su wāa tem me kpuro sɔɔ, su sāawa yenda yiru, gen baagere ka gen baru kpaanu.

31 Bera ye kpurowa ya kua Aseen bwese keragia ye ba wa bonu sɔɔ.

Tem me ba Nefitalin

bwese kera wē

32 Nefitalin bwese kera ya maa Kananin tem bonu nɔɔba tiase tete di.

33 Sɔɔ yēsan nɔm dwaru gia, men nɔɔ bura yeru ta wāawa Helefun di sere Sananimun dāa sɔɔwɔ n ka girari Adami Nekebuɔ ka Yabunelio ka Lakumuɔ, ma ta yɔra Yuudenio.

34 Sɔɔ duu yeru gia maa, tem me, mu nɔɔ yɔrawa Asinotu Taborio ka Hukakuɔ n da n Sabulonin bwese keran tem bewa sɔɔ yēsan nɔm dwaru gia n ka girari Aseen bwese keran tem sɔɔ duu yeru gia. Sɔɔ yari yeru gia daa te ba mɔ Yuudeni ta kua men nɔɔ bura yeru.

35 Ben tem me sɔɔ, wuu si su gb̄araru mɔ wee, Sidimu ka Seri ka Hamati ka Rakati ka Kinereti,

36 ka Adama ka Rama ka Hasori

37 ka Kedesi ka Edeɛ ka Eni Hasori,

³⁸ ka Yireoni ka Migidali Eli, ka Horemu, ka Beti Anati ka Beti Semesi. Wuu si kpuro su s̄awa yendu tia sari, gen baagere ka gen baru kpaanu.

³⁹ Bera ye kpurowa ya kua Nefitalin bwese keragia ye ba wa b̄onu s̄o.

Tem me ba Danun

bwese kera wē

⁴⁰ Danun bwese kera ya maa Kananin tem men b̄onu n̄oɔba yiruse tete di.

⁴¹ Wuu si su maa w̄a ben tem me s̄o, siya Sorea ka Esitaoli ka Yiri Semesi,

⁴² ka Salabini, ka Ayaloni ka Yitila,

⁴³ ka Eloni ka Tinnata, ka Ekoroni,

⁴⁴ ka Eliteke, ka Gibetoni ka Balati,

⁴⁵ ka Yehudi, ka Bene Beraki, ka Gati Rim̄o,

⁴⁶ ka Yaakonin daaru ka Rakoni, ka Yafon bera.

⁴⁷ Sanam me Danuba ba wa yiberɛba ba kram ben tem mw̄erim̄o, yera be, ba maa da ba Lesemu w̄ari ba yen t̄ambu kpuro go. Ma ba yande sina mi, ya kua ben wuu. Yera ba ye ben sikadon ȳisuru k̄a te ba m̄o Danu.

⁴⁸ Wuu si su w̄a mi kpuro su kuawa begisu ka sin baru kpaanu.

⁴⁹ Sanam me Isireliba ba tem me b̄onu kua ba kpa, yen biruwa ba Yosue Nunin bii wigim wē.

⁵⁰ Wiya ba wuu ge ba m̄o Tinnati Seraki wē ye u bikia nge me Yinni Gusun̄o u gerua. Wuu gera ga w̄a Efaraimun guunun bera gia. Ma u gu bana s̄onwa u sina mi.

⁵¹ Ȳaku kowo Eleasaa ka Yosue Nunin bii ka sere maa Isireliban bwese kerin wirugiba ba Kananin tem me kpuro b̄onu kua ka tete Silō Yinni Gusun̄an s̄aa yerun k̄onn̄o. Ma ba bwese kera baayere wē b̄onu ye ya tete di. Mesuma ba ka tem me b̄onu kua.

Wuu sin mi ba ra kpi kiru de

20

¹ Yinni Gusun̄o u Yosue s̄oɔwa u n̄e,

² a Isireliba s̄oɔɔ bu wusu ḡosio sin mi ba ko n da kpi kiru de nge me na raa M̄owisi s̄oɔwa.

³ B̄en suunu s̄o, goo ù n win winsim go u kun k̄i, u koo kp̄i u da u kuke wuu sin teu s̄o. Sanam me, wi u n̄n naa sw̄i u go, u ka m̄oru k̄osia, u ù maa n̄n goom̄o.

⁴ U n tura wuu sin gagu s̄o, u koo ȳrawa wuu gen gb̄ara k̄onn̄o mi guro gurobu ba ra siri, kpa u tii tusia u gere ye ya n̄n deema. Saa ye s̄o, ba koo n̄n w̄a yeru kasua wuu ge s̄o.

⁵ Wi u maa n̄n naa sw̄i mi, ù n tunuma wuu gen mi, ba ñ maa wiɔn̄o yaramam̄o u sere n̄n go. Domi u ñ k̄i u ka t̄onu wi go.

⁶ Wuu gen bukurobu b̄a n̄n siri, miya u ko n w̄a sere ȳaku kowo t̄onwero u ka gbi. Yen biruwa u koo den kp̄i u wura win wuu, u n tii m̄o.

⁷ Ma Isireliba ba wuu sini ḡosa mi ba ko n da kpi kiru we. Siya Kedesi ye ya w̄a Galilēo, Nefitalin guunun bera gia, ka Sikemu ye ya w̄a Efaraimun guunun bera gia, ka Ariban wuu ye ba m̄o Heboroni ye ya w̄a Yudan guunun bera gia.

⁸ Yuudenin guru ḡio ba maa Bes̄e ḡosa Yerikon s̄o yari yeru gia batumāo mi ḡānu ku ra kpi, Rubeniban tem s̄o, ka Ram̄oti ye ya w̄a Galadīo, Gadiban tem s̄o, ka Golani ye ya w̄a Basanīo Manaseban tem s̄o.

⁹Wuu siya ba gɔsa mi goo wi u n̄ kī u ka tɔnu go, u koo kpī u kpikuru da, n̄ n Isirelin na, n̄ n maa tɔn tukon na, b̄a n̄ n̄n gire bu go. Ba n̄ kpē bu n̄n go ba kun n̄n siri.

21

Wuu si ba Lefin bwese kera wē

(I maa mɛrio Bandun Gari I, 6:39-66)

¹Lefin bwese keran bukurobu ba na ba yāku kowo Eleasaa ka Yosue Nunin bii ka Isirelin bwese keri yi yi tien bukurobu deema

²Siloɔ Kananin temɔ. Ba n̄ɛɛ, Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wooda wē u n̄ɛɛ, u sun wusu wē mi sa ko n̄ wāa ka sere maa kpara yenu.

³Yera Isireliba ba wusu gasu gɔsa ben bwese kera baayeren tem sɔɔ ka kpara yenu ba Lefiba wē nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

⁴Ye ba wuu si bɔnu m̄ɔ ka tɛtɛ, Kehatin yenugibu be ba s̄aa Aroni yāku kowon hibu, beya ba gb̄ia ba tɛtɛ di. Wusu w̄akura itawa ba wa Yudaban tem sɔɔ ka Simeɔbagim sɔɔ ka Benyamɛɛbagim sɔɔ.

⁵Ben be ba maa tie yenu ge sɔɔ, beya ba wusu w̄akuru tɛtɛ di si su wāa Efaraimuban tem sɔɔ ka Danubagim sɔɔ ka Manasen bwese kera ye ya wāa sɔɔ duu yeru gian tem sɔɔ.

⁶Gɛɛsɔnin yenugibu ba maa wusu w̄akura ita tɛtɛ di si su wāa Isakariban tem sɔɔ ka Aɛɛbagim sɔɔ, ka Nefitalibagim sɔɔ ka Manasebagim sɔɔ mɛ mu wāa Basaniɔ s̄ɔ yari yero.

⁷Mɛrarin yenugibu, be, ba maa wusu w̄akura yiru tɛtɛ di si su wāa Rubɛniban tem sɔɔ ka Gadibagim sɔɔ ka Sabulonibagim sɔɔ.

⁸Mɛya Isireliba ba kua ba ka Lefin bwese kera ye wuu si wē ka sin kpara yenu nge mɛ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

⁹⁻¹⁰Lefin tɔn be ba s̄aa Kehatin yenugibu Aronin bweseru sɔɔ, beya ba gb̄ia ba tɛtɛ di. Wuu si ba wa Yudaban tem sɔɔ ka Simeɔbagim sɔɔ, si wee.

¹¹Ba bu Ariban wuu wē ge ba ra maa soku Heboroni ka gen kpara yenu. Anakiban sikado Ariban ȳisira ba ka gu sokumɔ. Ga wāawa Yudan guunun bera gia.

¹²Gen gberu kpaanɛbara ba raa Kalebu Yefunen bii wē.

¹³Heboroni yen biru, ba maa bu Libina wē,

¹⁴ka Yatiri ka ɛsitemɔa,

¹⁵ka Holoni, ka Debiri,

¹⁶ka Aini, ka Yuta, ka Bɛti Semɛsi. Si kpuro su s̄awa wusu n̄ɛɛ, gen baagere ka gen kpara yenu. Yudaba ka Simeɔban tem sɔɔra si kpuro su wāa.

¹⁷Benyamɛɛban tem sɔɔ, ba Gabaoni tɛtɛ di ka Geba,

¹⁸ka Anatɔtu ka Alimɔɔ. Wusu n̄ɛwa mi, gen baagere ka gen kpara yenu.

¹⁹Wuu si kpuro, si ba yāku kowo Aronin bweseru wē su s̄awa w̄akura ita, gen baagere ka gen kpara yenu.

²⁰Kehatin yenugii be ba tie Aronin bwese te sɔɔ, ba maa wusu wa Efaraimuban tem sɔɔ.

²¹Siya Sikemu ye ya wāa Efaraimun guunun bera gia mi ba ko n̄ da kpikuru de, ka Gesɛɛ,

²²ka Kibisaimu ka Bɛti Horoni. Si kpuro su s̄awa wusu n̄ɛɛ, gen baagere ka gen kpara yenu.

²³Danuban tem sɔɔ, ba bu ɛliteke wē ka Gibetoni,

²⁴ka Ayaloni ka Gati Rimɔɔ. Si kpuro su s̄awa wusu n̄ɛɛ, gen baagere ka gen kpara yenu.

²⁵ Manasen bwese kera ye ya wāa sōo duu yeru gian temo be, ba maa bu wusu yiru wē, Tanaki ka Gati Rimoo, gen baagere ka gen kpara yenu.

²⁶ Wuu si ba bu wē mi kpuro su sāawa wokuru, gen baagere ka gen kpara yenu.

²⁷ Lefi be ba tie ba sāa Gēsōnin yenugibu, ba maa wusu yiru wa Manasen bwese kera ye ya wāa sōo yari yeru gian temo. Wuu siya Golani, Basanin temo mi ba ko n da kpikuru de ka Besitara, gen baagere ka gen kpara yenu.

²⁸ Isakariban tem sōo, ba bu Kisioni wē ka Dabarati,

²⁹ ka Yaamuti, ka Eni Ganimu. Si kpuro su kuawa wusu nne, gen baagere ka gen kpara yenu.

³⁰ Aseban tem sōo, ba bu Mikali ka Abudoni ka Helikati

³¹ ka Rehobu wē. Si kpuro su kuawa wusu nne, gen baagere ka gen kpara yenu.

³² Nefitalibagim sōo maa, ba bu Kedesi wē ye ya wāa Galilen temo, mi ba ko n da kpikuru de, ka Hamoti Dori, ka Kaatani. Siya su kua wusu ita, gen baagere ka gen kpara yenu.

³³ Wuu si Gēsōni be, ba tete di mi, su sāawa wokura ita, gen baagere ka gen kpara yenu.

³⁴ Be ba sāa Merariba Lefin bwese te sōo, ba maa bu wusu nne wē, gen baagere ka gen kpara yenu Sabuloniban tem sōo. Wuu siya Yokunεamu ka Kaata

³⁵ ka Dimma ka Nahalali.

³⁶ Rubeniban tem sōo ba bu wusu nne wē, gen baagere ka gen kpara yenu. Siya Besεε ka Yasa,

³⁷ ka Kedemoti ka Mefati.

³⁸⁻³⁹ Gadiban tem sōo, Merari be, ba maa wusu nne wa, gen baagere ka gen kpara yenu. Wuu siya Mahanaimu ka Hesiboni ka Yesεε ka Ramoti ye ya wāa Galadin temo, mi ba ko n da kpikuru de.

⁴⁰ Wuu si Merari be, ba tete di, si kpuro su sāawa wokura yiru.

⁴¹⁻⁴² Wuu si Lefin bwese keri yi wa Isirelin bwese keri yi yi tien mi, su kuawa weeraakuru yiru sari, gen baagere ka gen kpara yenu.

⁴³ Nge mesuma Yinni Gusuno u ka Isireliba tem me kpuro wē nge me u ben sikadoba nō mwεεru kua. Ma ba sina me sōo, mu kua begin.

⁴⁴ Meyu u maa dera ba wāa bōri yendu sōo, nge me u raa ben sikadoba nō mwεεru kua. U bu ben yiberεba kpuro nōmu beria. Ben goo sari wi u ka tii yina.

⁴⁵ Nge meya Yinni Gusuno u ka win nō mwεε ni kpuro yibia ni u Isireliba kua, baa nin teeru ta n kam wōra.

Isireliban bwese keri

yi yi wāa Yuudenin sōo yari yeru gia,

yi gosira yin temo

22

¹ Yera Yosue u Rubeniba ka Gadiba soka ka Manasen bwese keran sukum me mu wāa sōo yari yeru gia.

² U bu sōowa u nne, ye Mōwisi, Yinni Gusunan sōm kowo u gerua kpuro wee, i ye mem nōowa ma i kua mam mam ye nen tii na beε yiire.

³ I n beεgibu Isireliba deri baa fiiko tabu sōo sere ka giso. I Gusuno besen Yinnin gere mem nōowawa.

4 Wee tē u dera bεεgibu ba wēre tem mε sɔɔ, nge mε u raa gerua. Yen sɔ, i gɔsiro i wura tem mε Mɔwisi, Gusunɔn sɔm kowo u bεen baawure bɔnu kua sɔɔ Yuudenin sɔɔ yari yeru gia, kpa i da i sina mi.

5 I n tura mi, i de i wooda ye Mɔwisi u bεe wē mεm nɔɔwa mam mam. Yera, i Yinni Gusunɔ kɔɔ kpa i win woodaba mεm nɔɔwa. I de i n ka nùn manine kpa i nùn sà ka bεen gōru kpuro ka bεen bwisikunu kpuro.

6-8 Yen biru u bu domaru kua ma u nεε, i gɔsiro bεen temɔ ka bεen yaa sabenu ka sii geesu ka wura ka sii gandu ka sii wɔkusu. Arumani ye i gura bεen yibereban min di gesi kpuro, i ye bɔnu koowo ka bεen tɔn be i raa deri mi. I n maa yē ma Mɔwisi u Manasen bwese kεran sukum tem wē Basaniɔ Yuudenin sɔɔ yari yeru gia. Na maa ben sukum bɔnu wē sɔɔ duu yeru gee nge mε na Isireliban bwese keri yi yi tie kua.

Ba yāku yeru bana Yuudenin bɔku

9 Ma Rubeniba ka Gadiba ka Manase be, ba gɔsira ba da ben temɔ ba Isireliban bwese keri yi yi tie deri, Kananin tem mi. Ba da ba sina Galadin temɔ nge mε Yinni Gusunɔ u gerua saa win sɔm kowo Mɔwisin nɔɔn di.

10 Ye Rubeniba ka Gadiba ka Manaseban sukum ba Yuudenin daaru tura Kananin bera gia, yera ba yāku yee nanumgiru bana daa ten bɔkuɔ.

11 Ma goo u na u Isireli be ba tie sɔɔwa u nεε, wee Rubeniba ka Gadiba ka sere Manaseban sukum ba yāku yeru bana Yuudenin bɔkuɔ besen bera gee.

12 Ye Isireli be ba tie ba nua mε, yera be kpuro ba menna Siloɔ bu ka ben tundo bisibu tabu wɔri.

13-14 Yera ba Finεesi yāku kowo Eleasaan bii gɔra Galadin tem mi, ka Isireliban bwese keri woku ten baayeren wirugii bu ka Rubeniba ka Gadiba ka Manase be gari ko.

15 Ye ba tura mi, yera ba bu sɔɔwa ba nεε,

16 ka Isireli be ba tie kpuron yisira sa ka bεε bikiamɔ, mban sɔna i Yinni Gusunɔ seesi i bεen arukawani kusia ye i ka nùn bɔkuɔ. Domi i tii yāku yeru bania.

17 I yaaye ma Peoriɔ sa tora ten bweseru kua ma Gusunɔ u sun sεeyasia. Wee, sere ka gisɔ sa yen wahala mɔ. Yeni ya n̄ bεε tura?

18 Wee tē, i nùn mεm nɔɔbu sariru koosi gisɔ. I n yē ma bεε Isireliba kpuro sɔra win mɔru ya koo wɔri sia.

19 I n maa yē tem mi i wāa mi, i n̄ kpē i Gusunɔ sã, i gɔsirama besen mi, mi win sãa yee dεerara wāa. Sa ko bεε tem wē. Yen sɔ, sa bεε kanamɔ, i ku Gusunɔ seesi. I ku maa sun seesi i yāku yeru garu bani.

20 I yaayo sanam mε Akani wi u wāa Serakin bweseru sɔɔ u tora ye u ka arumani sua ye ba nεε, goo u ku sua. Isireliba kpurowa Gusunɔ u seesi. Domi n̄ Akani tɔna u gu dama te, tora ten sɔ.

21 Ye ba gari yi gerua ba kpa, yera Rubeniba ka Gadiba ka sere Manaseba ba wisa ba nεε,

22 Yinni Gusunɔ turowa u wāa. Wiya u yē yèn sɔ sa kua mε. Isireliba kpuro ba koo maa gia. Sà n̄ Yinni Gusunɔ seesi sa nùn toran na, u ku de sa n̄ wāa.

23 Sà n̄ maa yāku yee teni bana besen tiin sɔn na, su ka yāku dɔɔ mwaararuginu ko n̄ kun mε kēnuginu n̄ kun mε siarabuginu, Gusunɔn tii u sun siri.

24 Adama yèn sɔ sa tu kua wee, beruma n sun mwa domi sa n̄ kī amēn biru bεen bibun bweseru tu besegibu sɔ tu nεε, mba n sun mɔɔsine, bεε ka Gusunɔ Isireliban Yinni.

²⁵ Win tiywa u beɛ tem nɔɔ burana, u Yuudenin daaru doke beɛɛn suunu sɔɔ. Yen sɔ, sa n̄ baa mɔ win s̄aaru sɔɔ. Kpa a deema beɛɛn bibun bweseru ta Gusunɔn s̄aaru deri beɛɛn bibun sɔ.

²⁶ Yeniban saabuwa sa ka yaku yee teni bana, n̄ n̄ mɔ sa k̄i su tii yakunu kua.

²⁷ Adama sa kiwa ta n̄ s̄aa seeda beɛɛn bibun bweseru ka beɛɛn bibun bweserun sɔ. Kpa tu bu s̄ɔsi ma sa ra Yinni Gusunɔ s̄a ka yakunu. Be kpuro b̄a n̄ seeda ye wa m̄e, beɛgibu ba n̄ maa kp̄e bu n̄e, beɛgiba kun baa mɔ Yinni Gusunɔn s̄aaru sɔɔ.

²⁸ Baa n̄ n̄ saa yeren na ba sun s̄ɔwa m̄e, n̄ n̄ maa beɛɛn bibun bwesera ba s̄ɔwa m̄e, ba koo kp̄i bu bu wisi bu n̄e, i m̄erio nge m̄e beɛɛn sikadoba ba yaku yee teni bana nge te ta w̄aa Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ, adama ba n̄ tu bane bu ka tii yakunu kua mi. Seedan s̄ona ba tu bana.

²⁹ Yen sɔ, i n̄ ȳe ma sa n̄ ḡoru doke su Yinni Gusunɔ seesi kpa su ko naane sarirugibu win mi, yaku yee tenin sɔ. M̄eya sa n̄ maa k̄i su yakunu ko gam, ma n̄ kun mɔ yaku yee ten mi, te ta w̄aa Yinni Gusunɔn s̄aa yee deɛraɔ.

³⁰ Sanam m̄e yaku kowo Fin̄esi Eleasaan bii ka Isireliban guro gurobu ka ben yenu ȳerobu ba nua ye Rubeniba ka Gadiba ka Manaseba ba gerua, yera ben bw̄era kpuna.

³¹ Ma Fin̄esi u Rubeniba ka Gadiba ka Manase be s̄ɔwa u n̄e, gisɔ sa gia ma Yinni Gusunɔ u w̄aa ka beɛe, domi i n̄ n̄n̄ mem nɔɔ sariru koosi. M̄eya win m̄aru ya n̄ maa w̄arimɔ beɛe sɔɔ ȳen berum sa raa m̄ɔ.

³² Yen biru Fin̄esi wi, ka Isireliban guro guro be, ba gosira Galadin di ba wura ba begibu s̄ɔwa ye ba nua mi kpuro.

³³ Ye begii be, ba nua m̄e, ya bu dore. Ma ba Yinni Gusunɔ siara ba ḡoru gosia ba n̄e, ba n̄ maa Rubenin bwese k̄era ye, ka Gadigia ye w̄arimɔ bu ben tem kam koosia.

³⁴ Yen biruwa Rubeniba ka Gadiba ba n̄e, yaku yee teni ta s̄awa seeda beɛe kpuron wuswaaɔ ma Yinni Gusunɔ turowa u w̄aa.

Ma ba tu ȳisuru k̄a, Seeda.

Yosuen gari d̄aaki

23

¹ Yinni Gusunɔ u Isireliba w̄ora ben yiberɛ be ba ka bu sikerenen noman di. Ma ba w̄aa b̄ari ȳendu sɔɔ sere n̄ ka t̄e. Yosue u maa t̄okɔ kua gem gem.

² Yera u Isireliba kpuro sokusia ka ben guro gurobu ka ben wirugibu ka ben siri kowobu ka ben tabu sinambu. Ma u bu s̄ɔwa u n̄e, n̄e wee na t̄okɔ kua gem gem.

³ I maa wa nge m̄e Gusunɔ beɛɛn Yinni u bwese ni i deema mini kua. Wiya u ka bu tabu kua beɛɛn s̄ɔ u bu kamia.

⁴ Yen biru i wa nge m̄e tem m̄e sa mwa ka m̄e sa n̄ mwaabu kpa, na mu b̄onu kua ka t̄eɛ, ma na bwese k̄era baayere yegim w̄e. Tem m̄eya mu w̄aa saa Yuudenin di s̄ɔ yari yeru gia n̄ ka girari n̄im w̄ɔku ge ba m̄ɔ M̄editan̄eɔ, s̄ɔɔ duu yeru gia.

⁵ T̄ɔn be ba w̄aa m̄e sɔɔ, Yinni Gusunɔ u koo beɛ bu gira kpa ben tem m̄e, mu ko beɛgim, nge m̄e win tii u gerua.

⁶ Yen sɔ, i t̄emanɔ, i hania koowo kpa i wa i wooda ye m̄em n̄ɔwa ye M̄owisi u yorua tireru sɔɔ kpa i ku yen gaa ḡeɛrari baa fiiko.

⁷ I ku ka bwese tuku ni nu w̄aa beɛɛn suunu sɔɔ arukawani b̄oke i suana. I ku yiira i nin b̄unu s̄a. I ku maa ka nin ȳisa b̄ore.

⁸ Adama i n yē ma Yinni Gusunō tɔnawā i ko n ka maninē nge mē i sāa sere ka gisō.

⁹ Domi u bwese damginu gira bēen suunu sōn di. Goo maa sari wi u kpīa u yōra bēen wuswaa sere ka gisō.

¹⁰ Bēen tɔn turo u koo kpī u yiberē nɔrɔbu (1.000) go, nge mē Gusunɔn tii u nɔɔ mwēeru kua, yèn sō u ra n wāa ka bēe tabu sɔɔ.

¹¹ Yen sō i de i nùn kīa.

¹² I n nùn biru kisi i ka bwese ni nu wāa bēen suunu sɔɔ nɔɔ tia kua, i nin wɔndiaba sua kurɔbu kpa nin tii nu bēegibu sua kurɔbu,

¹³ saa ye sɔɔ, i n yē ma u n maa yiberē be giramō. U koo dewa ba n sāa bēen yina. Ba ko n bēe wahala mō ba n nɔni sōwā, kpa i gbisuku tem durom menī sɔɔ mē Gusunō bēen Yinni u bēe wē.

¹⁴ N n nɛn sɔn na, wee na gɔɔ tura. I n yē sāa sāa ma nɔɔ mwēe gee ni u bēe kua, u ni kpuro yibia mam mam. Baa nin teera kun kam kue.

¹⁵ Meya i n maa yē nge mē u nɔɔ mwēe gee ni yibia mi, meya u koo maa kōsa ye u gerua kpuro ko. U koo bēe go mam mam tem durom mē sɔɔ mē u bēe wē mini.

¹⁶ I n win arukawani ye kusia ye u ka bēe bɔkua kpa i da i n bwese tukunun būnu yiramme i n sāmō, saa yera win mɔru koo se kpa i gbisuku tem durom menī sɔɔ.

Yosue u ka Isireliba gari kua

Sikemu

24

¹ Yosue u Isireliban bwesenu kpuro menna Sikemu ma u ben guro gurobu soka ka ben wirugibu ka ben siri kowobu ka ben tabu sinambu. Ma ba ben tii tusia Gusunɔn wuswaaɔ.

² Ma Gusunō Isireliban Yinni u be kpuro sōwā saa Yosuen nɔɔn di u nɛɛ, yellu, bēen baababa ba wāa daa te ba mō Efaratin guruɔ. Miya ba būnu sāmō. Ben turowa Tera, Aburahamu ka Nakorin tundo.

³ Ma na bēen baaba Aburahamu yara saa daa ten bera gion di. Na dera u bɔsu Kananin tem kpuro sɔɔ ma na win bibu dabiasia. Na nùn Isaki kā.

⁴ Ma na maa Isaki Yakɔbu ka Esau kā. Na Esau Seirin guuru gia wē u n mɔ, adama Yakɔbu ka win bibu, be, ba dawa Egibiti gia.

⁵ Na Mɔwisi ka Aroni gɔra Egibitigibun mi. Ma na Egibitigii be tōya kua ka gāa maamaakigii ni na kua. Yen biru na bēe Isireliba yara min di.

⁶ Ye na bēen baababa yara min di, ma Egibitigiba bu naa gira ka ben tabu kekeba ka maasɔbu. Saa ye bēen baaba be, ba tura nim wōkuɔ ge ba mō Naa yari,

⁷ miya ba man nɔɔguru sue ma na yam wōkuru doke be ka Egibitigibun baa sɔɔ. Na dera nim wōkun nim mē, mu Egibitigii be wukiri ba nim diira. Bēen baababa ba wa ka nɔni ye na Egibitigibu kua. Yen biru i wōɔ dabinu kua gbaburɔ.

⁸ Ma na ka bēe na Amɔreban temō be ba wāa Yuudenin guru giɔ. Ba ka bēe sanna, na maa bēe bu nɔmu beria, ma ben tem mu kua bēegim. Ma na bu kpeerasia bēen wuswaaɔ.

⁹ Balaki, Siporin bii, Mɔabun sunɔ, u seewa u ka bēe tabu kua. U Balamu Beorin bii sokusia u na u bēe bōrusi.

10 Adama na yina n Balamun gere swaa daki ma na dera u bεε domaru kua, ma na bεε wɔra Balakin nɔman di.

11 Yen biru i Yuudeni tɔburu i tura Yerikoɔ, ma Yerikogibu ka Amɔreba ka Feresiba ka Kananiba ka Hetiba ka Girigasiba ka Hefiba ka Yebusiba ba bεε sannɔ seesi. Ma na bεε bu nɔmu beria.

12 Na susu bakanu gara bεεn wuswaaɔ, nu bu gira nge me nu Amɔreban sinambu yiru ye kua. N n mɔ bεεn takobiba, n kun me bεεn tennu i ka bu kamia.

13 Na bεε gbea wε ye i n kasire, ka wusu mi i waa si i n bane, ka daa yen binu i dimɔ ye i n duure.

14 Yen biru Yosue u nεε, yen sɔ, i de i Yinni Gusunɔ nasia kpa i nɔn sɔ ka gɔru teu ka bɔrɔkiniru. I bεεn baababan bɔnu derio ni ba raa sɔamɔ daa te ba mɔ Efaratin guruɔ ka maa Egibitiɔ.

15 I kun maa kɔ i Gusunɔ sɔ, i gɔsio gisɔ wi i ko i sɔ, n n bɔnun na, ni bεεn baababa ba sɔwa daa ten guruɔ, n n maa Amɔrebaginun na, bɛn temɔ i waa mi. Adama nε ka nεn yenugibu, Yinni Gusunɔwa sa ko sɔ.

16 Ma tɔn be, ba nɔn wisa ba nεε, sa n Yinni Gusunɔ derimɔ su bɔnu sɔ pai!

17 Domi wiya bεεn Yinni wi u sun yarama saa Egibitigibun yorun di, bεεn ka bεεn baababa. U maa sɔm maamaakigii dabinu kua bεεn nɔni biru. Ma u sun kɔsu baama mi sa da kpuro bεεn sanum sɔɔ ka bwese tukunun suunu sɔɔ.

18 Ma u sun bwese dabinu gira, ka mam Amɔreba be ba raa waa tem me sɔɔ. Yen sɔna sa ko Yinni Gusunɔ sɔ. Domi u sɔawa bεεn Yinni ka gem.

19-20 Yosue u tɔn be sɔwa u nεε, ya sε i ka Yinni Gusunɔ sɔ domi u sɔawa dεero, u n wuramɔ i maa gɔɔ sɔ. Yen sɔ, i n nɔn deri ma i bɔnu sɔwa, u n bεε bεεn durum suuru kuamme. Baa me u bεε gea kua kɔ, u koo gɔsirawa u bεε kɔsa kua kpa u bεε kam koosia.

21 Ma tɔn be, ba Yosue sɔwa ba nεε, baa n n mɛren na, Yinni Gusunɔwa sa ko sɔ.

22 Yosue u bu sɔwa u nεε, bεε, i bεεn tii seeda diiya ma Yinni Gusunɔwa i gɔsa i sɔ.

Ma ba nεε, mɛya sa gerua.

23 Ma u nεε, n n mɛn na, i bɔnu wunɔ i kɔ ni nu waa bεεn suunu sɔɔ, kpa i tii Gusunɔ bεεn Yinni wε.

24 Ma tɔn be, ba Yosue sɔwa ba nεε, Gusunɔ bεεn Yinniwa sa ko sɔ, kpa su nɔn mɛm nɔwa.

25 Doma tera Yosue u ka tɔn be arukawani bɔkua u bu wooda wε Sikemu mi.

26 Yen biru u gari yi yorua Gusunɔn woodan tireru sɔɔ ma u kpee bakaru sua u gira daa bakaru garun nuurɔ mi ba Yinni Gusunɔn kuu bekurugiru gire.

27 Yosue u tɔn be kpuro sɔwa u nεε, wee kpee teni ta ko n sɔawa bεεn seeda domi ta gari kpuro nua yi Yinni Gusunɔ u sun sɔwa. Ta koo bεε yi yaayasia kpa i ku ra ka ko naane sarirugibu Gusunɔn sɔaru sɔɔ.

28 Ma Yosue u tɔn be yarinasia u dera ben baawure u da win tem me u mwa sɔɔ.

Yosue ka Eleasaa ba gu

29 Yeniba kpuron biru Yosue Nunin bii, Yinni Gusunɔn sɔm kowo u gu. U kuawa wɔɔ wunɔbu ka wɔkuru (110).

30 Ba nɔn sika win temɔ Tinnati Serakiɔ Efaraimun guunun bera gia, Gaasin guurun sɔɔ yεsan nɔm geu gia.

³¹ Isireliba ba Yinni Gusunɔ sãwawa Yosuen waati ye kpuro sɔɔ ka maa guro guro be u derin waati sɔɔ, be ba yɛ ye Yinni Gusunɔ u be Isireliba kua gesi.

³² Yosefun kuku ni Isireliba ba ka na Egibitin di, ba nu sika Sikɛmun tem me sɔɔ, me Yakɔbu u dwa Hamɔrin bii Sikɛmu ka win wɔnɔbun mi, ka sii geesun gobi wunɔbu (100). N deema tem meya ba Yosefun bibun bweseru wɛ.

³³ Ma Aronin bii Eleasa u maa gu ma ba nɔn sika gunguru wɔllɔ te ba win bii Finɛsi wɛ. Ta wãawa Efaraimun guunun bera gia.

KPAROBU

Tire te ba m̀d Kparobu tera ta Isireliban sindun torubu Kanantin tem̀n gari gerum̀n n ka girari saa ye ba sina boko sw̄i.

Ben waati ye s̀d, Isireliba ba kua ye ba k̄i. Ba ku ra Gusuǹn mem̀ ǹw̄e. Ma u dera yibereba ba bu ǹni s̀dwa. Ben ǹni sw̄aru s̀d, b̀n n ḡru ḡsia ba Gusuǹn ǹogiru sue, u ra bu suuru kuewa kpa u bu kparo goo seeya wi u koo bu ẁra saa yibereban ǹman di.

Tire ten kpunaa

1. Yosuen ḡn gari, wiru 1n di sere wiru 2:10.
2. Kparo be Gusuǹn u seeya, wiru 2:11n di sere wiru 16.
3. Mero bisi sanǹsu, wiru 17n di sere wiru 21.

Isireliba ba w̄a Kanantin tem̀

¹ Yosuen ḡn biru Isireliba ba Yinni Gusuǹn bikia u bu s̀d bwese kera ye ya koo gbi yu da yu Kanani be ba tie ẁri.

² Yera u bu wisa u n̄e, Yudan bwese kera, domi na bu tem me n̄mu s̄ndia.

³ Ma Yudaba ba ben maabu Simeba s̀dwa ba n̄e, i na i ka sun Kanani be ba w̄a besen tem me s̀d ẁri su go. Yen biru kpa su maa da besen mi.

Ma Simeba be, ba wura ba da.

⁴⁻⁵ Yera be kpuro ba menna ba Kanani be ẁri. Yinni Gusuǹn u maa bu Kanani be ka Feresiba n̄mu s̄ndia. Ma ba bu kamia ba ben t̄mbu n̄r̄bun suba w̄kuru (10.000) go Beseki. Miya ba yande wuu gen suǹ deema ba ǹn ẁri.

⁶ Yera u duka sua ma ba ǹn naa gira ba mwa ba win ǹman niki bii bakanu b̀ra ka win naa niki bii bakanu.

⁷ Yera Besekin suǹ wi, u gerua u n̄e, sinambu wata ka w̄kura na dera ba ben ǹman niki bii bakanu b̀ra ka ben naasuginu. D̄a buri yi na deri, yiya ba ra n dim̀. Wee t̄ Gusuǹn u man ye kpuro k̄siem̀.

Ma ba ka ǹn da Yerusalem̀. Miya u gu.

⁸ Yeniba kpuron biru Yudaba ba Yerusalem̀ ẁri ba ye kamia. Yen d̄ma te, ba yen t̄mbu go ma ba wuu ge d̄o meni.

⁹ Yera ba maa da ba Kanani be ba w̄a guuǹ ẁri ka be ba w̄a s̀d ȳsan n̄m d̄waru gia gbabur̀, ka sere be ba w̄a s̀d duu yeru gia.

¹⁰ Ma ba maa Kanani be ba w̄a Hebronio ẁri ye ba ra raa soku Ariban wuu. Miya ba Sesaiba ka Akimaniba ka Talimaiba kamia.

¹¹ Hebronin di ba maa da ba Debirigibu ẁri. Saa ye s̀d, ba ra wuu ge sokuwa Sef̄en wuu.

¹² Ma Kalebu u n̄e, wi u kp̄ia u Sef̄en wuu ge mwa, ȳrowa u koo win bii w̄ndia Akusa k̄ kur̄.

¹³ Yera Otinieli, Kalebun w̄n̄o Kenasin bii u wuu ge kamia. Ma Kalebu u ǹn win bii w̄ndia wi k̄ kur̄.

¹⁴ Sanam me kur̄ wi, u dua Otinielin ȳnuo u kpa, yera u ǹn bwisi k̄ u n̄e, a doo a tem bikia n̄n t̄ndon mi. Adama kur̄ win t̄i u da win t̄ndo Kalebun mi. Ye u tura mi, u sara saa win ketekun di. Yera Kalebu u ǹn bikia u n̄e, mba a k̄i.

¹⁵ Ma u wisa u n̄e, a suuru koowo a man bwii k̄. Domi bera ye a man w̄ s̀d ȳsan n̄m d̄waru gia, nim sari mi.

Ma Kalebu u ǹn bwii w̄ yi yi w̄a guuǹ ka w̄w̄a.

16 Keniba be ba s̄a M̄owisin dokirin bweseru ba Yudaba sw̄i ba doona Yerikon di sannu, mi kpakpa b̄ēē w̄a. Ba da ba sina ḡbabur̄o Yudaban tem̄o Aradin s̄ō ȳsan n̄m d̄waru gia.

17 Yen biru Yudaba ka ben maabu Sim̄eoba ba Kanani be ba w̄a Sefatiō w̄ari ba kpeerasia mam mam. Wuu gera ba ȳsiru k̄a H̄ōma. Yen tubusiana bansu.

18 Yuda be, ba maa Gasa m̄wa ka Asikaloni ka Ekoroni, yen baayere ka yen baru kpaanu.

19 Yinni Gusunō u ka Yuda be w̄a. Yera ba bera mi guunu w̄a m̄wa ya kua begia. Adama bañ kp̄ia ba t̄n be ba w̄a nin w̄owao kamie. Domi t̄n be, ba tabu k̄k̄e sisuḡii m̄o yi dumi gawe.

20 M̄esuma Kal̄ebu u ka Heboroni wa nge m̄e M̄owisi u raa gerua. Ma u Anakiban bwese k̄eri ita gira min di.

21 Adama Benyam̄eba bañ kp̄ia ba Yebusiba gire saa Yerusalemun di. Yera n dera ba ka w̄a ben suunu s̄ō sere ka ḡis̄n̄ ḡis̄o.

22 Yinni Gusunō u w̄a ka Manaseba ka Efaraimuba be ba s̄a Yosefun bibun bweseru. Ma ba Beteli w̄arim da.

23 Adama ba gina dera gaba da ba yen saria m̄ēra. Beteli yera, ba ra raa soku Lusi.

24 Ye ba tura mi, yera ba goo wa u yariō wuu gen min di. Ma ba n̄n̄ s̄ōwa ba n̄e, a sun s̄ōs̄io m̄n̄ di ba ra ka wuu geni du, kpa su nun gea kua.

25 Ma dur̄o wi, u bu s̄ōsi. Ye ba dua wuu ge s̄ō, yera ba gen t̄mbu go. Ma ba dur̄o wi deri ka win ȳnuḡibu kpuro.

26 Yen biru dur̄o wi, u yara wuu gen min di u da Hetiban tem̄o u wuu kp̄ōo bana. Ma u gu ȳsiru k̄a Lusi. Ȳsi tera ba ka gu sokum̄o sere ka ḡis̄o.

27 Manaseba bañ kp̄ia ba Beti Seanigibu ka Taanagigibu ka Dorigibu ka Yibileamuḡibu ka sere maa M̄egidoḡibu ka ben baru kpaanuḡibu gire. Yera n dera Kanani be, ba ka w̄a Manaseban suunu s̄ō.

28 Baa sanam m̄e Isireliba ba dam kua, bañ maa kp̄ia ba t̄n be gire. Adama ba bu yoo s̄ama koosia.

29 M̄eya maa Efaraimuba bañ kp̄ia ba Kananigii be ba w̄a Ges̄eō gire. Yera n dera t̄n be, ba ka w̄a ben suunu s̄ō.

30 Sabuloniba, be maa, bañ kp̄ia ba Kitironigibu ka Nahalaligibu gire. Ba dera ba w̄a ka be sannu, adama ba bu yoo s̄ama koosia.

31 Asēeba bañ maa kp̄ia ba Akogibu ka Sidonigibu ka sere Alabugibu ka Akisibuḡibu ka Helubaḡibu ka Afikigibu ka Reh̄obuḡibu gire.

32 Ma Asēe be, ba w̄a ka be sannu.

33 N̄efitaliba bañ maa kp̄ia ba Beti Sem̄sigibu ka Beti Anatigibu gire. Ba w̄a ben suunu s̄ō, adama ba bu yoo s̄ama koosia.

34 Am̄oreba ba Danuba gira saa w̄owan di. Ma Danu be, ba da ba w̄a guunō.

35 Yen s̄ōna Am̄ore be, bañ doone saa Haari Her̄esi ka Ayaloni ka Saabimun di. Adama yen biru Efaraimuba ka Manaseba ba bu taare ba yoo s̄ama koosia.

36 S̄ō ȳsan n̄m d̄waru gia, Am̄oreban tem̄ n̄ō ga Ed̄muban tem̄ b̄ewa n̄ ka da sere gunguu te ba m̄d̄ Akarabimū s̄ō yari yeru gia. Akarabimu yen tubusiana n̄ia.

Gusun̄n̄ ḡrado u da

Bokimū

2

¹ Sṵo teeru Yinni Gusunṵn gṵrado u seewa Giligalin di u da Bokimuṵ. Ma Gusunṵ u Isireliba sṵowa saa gṵrado win nṵo sṵṵn di u nṵe, na bṵe yarama Egibitin di na ka bṵe na tem mṵe sṵo, mṵe na bṵen baababa nṵo mwṵeru kua ka bṵri. Na nṵe, nañ nen arukawani kusiamṵ pai ye na ka bṵe bṵkua.

² Na maa bṵe sṵowa na nṵe, i ku ra ka tem men tṵmbu arukawani bṵke. I ben bṵu sṵa yenu kṵsukuo. Adama inñ nen gere mem nṵowṵ. Mban sṵna i kua mṵe.

³ Yen sṵna na bṵe sṵomṵ ma nañ bu giramṵ bṵen min di. Ba ko n wṵawa bṵen bṵkuṵ, ba n sṵa bṵen werṵbu, kpa ben bṵnu nu ko bṵen yina.

⁴ Saa ye Yinni Gusunṵn gṵrado wi, u gari yi gerua u kpa, yera Isireliba kpuro ba nṵogiru sua ba swī.

⁵ Yen sṵna ba yam mi soka Bokimu. Miya ba Yinni Gusunṵ yṵkunu kua.

Yosuen gṵo

⁶ Sanam mṵe Yosue u wṵa wṵaru sṵo, u dera Isireli baawure u dawa u win tem mwa mṵe mu kua wigim.

⁷ Tṵn be, ba Yinni Gusunṵ sṵawa Yosuen waati kpuro sṵo ka maa guro guro be u derin waati sṵo, be ba sṵm maamaakiginu kpuro wa ni Yinni Gusunṵ u Isireliba kua.

⁸ Yosue, Nunin bii, Yinni Gusunṵn sṵm kowo, u kuawa wṵo wunṵbu ka wṵkuru (110) ma u gu.

⁹ Ba nṵn sika win temṵ Tinnati Herṵsio, Efaraimuban bera gia Gaasin guurun sṵo yṵsan nṵm geu gia.

¹⁰ Saa yen tṵmbu kpuro ba gu, ma be ba seewa ben ayenṵ bañ Yinni Gusunṵn bṵere yṵ. Meya ba maa duari ye u raa ben baababa kua.

Isireliba ba Yinni Gusunṵn

sṵaru deri

¹¹ Ye Isireliba ba kua, yañ Yinni Gusunṵ dore. Domi ba nṵn deri ba da ba bṵnu sṵamṵ ni ba ra soku Baaliba.

¹²⁻¹³ Ba Gusunṵ ben baababan yinni deri wi u bu yarama Egibitin di. Ma ba be ba bu sikereneñ bṵu ni ba mṵ Baaliba ka Asitaateba sṵamṵ ba nu wiru kpīiyamme. Yera n dera Yinni Gusunṵn mṵru seewa.

¹⁴ Ma u bu tṵn diobu nṵmu beria ba bu ye ba mṵ kpuro gurari. U maa bu ben yiberṵe be ba bu sikerene dṵre. Bañ maa kpīa ba ka tii yine.

¹⁵ Baama mi ba tabu da, Yinni Gusunṵ u ra dewa bu kṵsa wa nge mṵe u raa gerua ka bṵri. Ba nṵni swṵaru wa ta kpṵ.

¹⁶ Yen biruwa u bu kparobu seeya be ba koo bu faaba ko tṵn diobun nṵmun di.

¹⁷ Ka mṵe, ba ku ra kparo ben gere wure. Bañ ka Gusunṵ turo yṵre. Bṵna ba ra sṵ. Mii mii ba swaa ye deri ye ben baababa ba raa swī. Bañ maa Yinni Gusunṵn wooda mem nṵowṵ.

¹⁸ Yinni Gusunṵ ù n bu kparo wṵ, u ra n wṵawa ka yṵro u ka bu wṵra ben yiberṵeban nṵman di, kparo win waati kpuro sṵo. Domi u ra ben wṵnwṵndu wa sanam mṵe ba weeweenu mṵ, be ba bu tṵya mṵ ba bu nṵni sṵṵmṵn sṵ.

¹⁹ Adama kparo wi, ù n gu, ba ra maa kṵsa kowa n kere ben baababa. Bṵna ba ra kasu bu wiru kpīiya bu sṵ. Ben gṵru ga ra bṵbiewa bu ka swaa kṵsa ye swī ka degangam.

Yinni Gusunṵ

u Isireliban laakari mṵera

²⁰ Kpa Yinni Gusunɔ u ka bu mɔru ko gem gem u nɛɛ, tɔn be, ba nen wooda sankɔ ye na ben baababa wɛ. Baɲ maa nen gere mem nɔwɛ.

²¹ Yen sɔna naɲ maa bu bweseru garu girammɛ bwese ni Yosue u deri sɔ sanam mɛ u gu.

²² Bwese niya kon ka ben laakari mɛeri, kpa n wa bɔ n koo lasabu ko, bu nen swaa swii, nge mɛ ben baababa ba kua.

²³ Ma Yinni Gusunɔ u bwese ni deri, un ka nin girabu sende.

3

¹ Yinni Gusunɔ u bwese ni nu tie deri Isireliban suunu sɔɔ, u n da ka ben laakari mɛeri be baɲ tabu koore nge ben baaba be ba Kananin tem mwa.

² U yeni kuawa be ba kun tabu koore mi bu ka tabu gia.

³ Bwese ni u deri ben suunu sɔɔ wee, Filisitiba ka ben sinambu nɔɔbu ka Kananiba ka Sidonigibu ka sere Hefiba be ba waa Libanin guunɔ, saa Baali Hɛɛmɔɔn guurun di n ka girari Lebo Hamatiɔ.

⁴ Yinni Gusunɔwa u dera ba waa Isireliban suunu sɔɔ kpa u n da ka Isireli ben laakari mɛeri. Saa ye sɔɔra u koo gia bɔ n koo win woodaba swii ye u ben baababa wɛ saa Mɔwisin min di.

⁵ Yen sɔna Isireliba ba waa ka Kananiba ka Hetiba ka Amɔreba ka Filisitiba ka Hefiba ka Yebusiba sannu.

⁶ Ma ba ben bii wɔndiaba sua kurɔbu. Be, ba maa bu begibu wɛ ba sua kurɔbu. Saa yera Isireliba ba tɔn ben bɔnu sɔru wari.

KPAROBU

Otinieli

⁷ Yeniban biru, Isireliba ba Yinni Gusunɔ duari ma ba kɔsa kua ba bɔu ni ba mɔ Baaliba ka Asitaateba sɔamɔ.

⁸ Yera Yinni Gusunɔ u ka bu mɔru kua, u bu Mesopotamin sina boko nɔmu beria, wi ba mɔ Kusani Risetaimu. Ma ba nɔn sɔwa wɔɔ nɔɔba ita.

⁹ Saa ye sɔra ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue ba faaba kana. Ma u ben kanaru nua u bu faaba kowo waawa, u bu wɔra sunɔ win nɔman di. Faaba kowo win yiɔra Otinieli, Kenasin bii. Kenasi wi, u sɔawa Kalebun wɔnɔ.

¹⁰ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔn Hunde u Otinieli wi yɔɔwa ma u kua Isireliban kparɔ. Yen biru u seewa u da u ka sina boko wi tabu kua. Ma Yinni Gusunɔ u nɔn sunɔ wi nɔmu beria u kamia.

¹¹ Saa yera Isireliba ba maa bɔri yendu wa wɔɔ weeru. Yen biruwa Otinieli u gu.

Ehudu

¹² Otinielin biru, Isireliba ba maa kɔsa kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Ma u Maabun sina boko Egoloni dam wɛ, u nɔn Isireliba nɔmu beria.

¹³ Ma sina boko wi, u Amɔniba menna ka Amalekiba ba da ba Isireliba wari, ma ba Yeriko mwa.

¹⁴ Yera Isireli be, ba Egoloni wi sɔwa wɔɔ yendu yiru sari.

¹⁵ Sanam mɛ sɔra ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue ba faaba kowo kana. Ma u bu faaba kowo wi waawa. Win yiɔra Ehudu, Geran bii, Benyamɛɛn bweseru sɔɔ. Durɔ wi, u sɔawa nɔm dwaagii.

Sɔɔ teeru Isireliba ba nɔn gɔra u da u Egoloni kɛru wɛ.

¹⁶ Ma Ehudu wi, u takobi kua. Yen beri berika nɔɔ do. Yen dɛɛbu bu sɔawa gɔm soo teeru. Ma u ye doke win pɔraɔ nɔm geu gia u yaberu sebusi.

¹⁷ Ye u tura Egolonin mi, u nɔn kɛɛ te wɛ. N deema sunɔ wi, durɔ bemberera.

¹⁸ Yen biru Ehudu u gosirɔ yenu, wi ka tɔn be ba ka kɛɛ te na.

¹⁹ Adama sanam me ba tura kpee kara yeru garun mi, Giligalin bokuo, yera Ehudu u gosirama u na sina boko win mi, u nun sowa u nee, yinni, na gari asirigii gee ma kon nun so.

Ma sina boko u nee, win sina bwabu bu gina yario be kpuro.

²⁰ Saa ye so, sina boko u so gidambisan dii woo duruguru garu so te ba kua wi turon so. Ehudu u nun susi u nee, gari yi na ma yi weewa Gusunon min di.

Ma Egoloni u seewa saa win kitarun di u yora.

²¹ Sanam meya Ehudu u win nom dwa ye demia u takobi ye woma saa win yesi nom geu gian di, u suno wi soka nukuro.

²² Takobi ye, ya duawa ka yen buru sannu. Ma win wasin gum mu ye nenua soowo. Yera u ye derisi Egolonin nuku te so.

²³ Yen biru Ehudu u yara dii ten bee tia gian di ma u ten gambo kenua u beri.

²⁴ Ye u doona, yera sina bokon bwaba na ba deema dii ten gamboba ba kenua sim sim. Ma ba nee, u ko n swaa swibu mowa.

²⁵ Ma ba nun mara n ka te. Ye ba wa un kenie, yera ben tii ba kakoro sua ba kenia. Ma ba deema wee, ben sina boko u kpi temo u guu.

²⁶ Saa ye so, Ehudu u tonda u kpee kara yee te sara, u da Seirao.

²⁷ Ye u tura mi, u tabu koba so Efaraimun guuno. Ma Isireliba kpuro ba sarama ba ka nun taa bi da, u bu swaa gbiye.

²⁸ U bu sowa u nee, i man swiyi, domi Yinni Gusuno u sun besen yiberaba Mabuba nomu beria.

Ma ba nun swi ba da. Ba yora Yuudenin tabura yero, Mabuban tem bera gia. Ban dere baa Mababu ben turo u daa te tabura.

²⁹ Yen dama te, Mabuban tabu duru damgibu norobun suba wakra (10.000) ba go. Baa ben tan turo kun bu kisirari.

³⁰ To te, Isireliba ba Mabuba sekuru doke. Saa dama ten diya Isireliban tem mu beri yendu wa sere wo wene.

Sangaa

³¹ Ehudun biru Yinni Gusuno u maa Sangaa, Anatin bii gosa u kua Isireliban kparo. Sangaa wi, Filisitiban tabu duru natawa u go ka keke kpara deka yen no ga se u ma.

Deboraka Baraki

4

¹ Ehudun gon biru Isireliba ba kparu kua ye yan Yinni Gusuno dore.

² Ma u bu Kananin suno Yabini nomu beria wi u bandu dii Hasorio. Win tabu sunowa Sisera wi u wa Haroseti Goimu.

³ Yabini wi, tabu keke sisugii nene ka wunobuwa (900) u ma. Ma u Isireliba dam dare sere n ka kua wo yendu. Yera ba Yinni Gusuno noogiru sue ba faaba kana.

⁴ N deema Gusunon somo tan kuru wi ba ma Debora, Lapidotun kuru, wiya u saa Isireliban kparo saa ye so.

⁵ U ra n sowa kpakpa baa gaan nuuro ye ya wa Rama ka Betelin baa so, Efaraimun guunun bera gia. Ma ba ye yisuru ka Deboran kpakpa baa. Miya Isireliba ba ra de u ka bu siribu kua.

⁶ So teeru u Abinamun bii Baraki sokusia wi u wa Kedasio Nefitaliban temo. U nun sowa u nee, Gusuno, bese Isireliban Yinni, wiya u nun wooda yeni we u nee, a tambu norobun suba wakuru (10.000) gosio saa Nefitaliba ka Sabuloniban min di a ka bu da guu te ba ma Taborio.

⁷ U koo Siserá, Yabinin tabu sunò ka win tabu kekeba ka win tabu kowobu gawama wunen mi, Kisionin daarò, kpa u nun bu nòmu beria.

⁸ Ma Baraki u nùn wisa u n̄e, à n kaa ka man da, kon da. Adama à kun ka man dàò, nañ dàò.

⁹ Ma Debora u n̄e, ya wā, kon ka nun da, adama añ siarabu wasi sà n da sannu. Domi Yinni Gusunò u koo Siserá t̄n kurò goo nòmu beria.

Ma Debora u seewa u ka Baraki da sere Kedesiò.

¹⁰ Baraki u Sabuloniba ka Nefitaliba sokusia Kedesiò. Ma ben t̄mbu n̄ròbun suba wòkuru (10.000) ba ka nùn ȳra ka Debora sannu.

¹¹ N deema M̄owisin kur̄n sesu Hobabu, win bwesera ba m̄ò Keniba. Ben turo Heber̄e u ka Keni be ba tie karana. Ma u da u win kuru gira d̄aa bakaru garun nuurò Sanaimuò, Kedesiin b̄okuò.

¹² Yen biruwa ba Siserá s̄òwa ba n̄e, Baraki, Abinòamun bii, u da guu te ba m̄ò Taboriò.

¹³ Ma Siserá u win tabu kowobu kpuro sokusia u n̄e, bu na Haroseti Goimun di ka win tabu keke sisugii nen̄e ka wunòbu (900) ye. Ma ba menna Kisionin daarò.

¹⁴ Ma Debora u Baraki s̄òwa u n̄e, a seewo, domi gis̄ra Yinni Gusunò u koo nun gb̄iia u ka nun Siserá nòmu beria.

Yera Baraki u sarama guu ten min di ka win t̄mbu n̄ròbun suba wòku (10.000) te ta nùn sw̄i.

¹⁵ Ye ba Siserá ka win tabu kowobu ka win tabu kekeba w̄ri, Yinni Gusunò u dera Siseran t̄n be, ba burisina Barakin wuswaaò. Ma Siserá u sara win keken di u duka sua ka naasu.

¹⁶ Baraki u Siseran tabu kowobu ka win tabu kekeba naa gira sere Haroseti Goimuò. Ma ba bu go be kpuro ka takobi. Baa ben turo bañ deri.

¹⁷ Adama Siserá u duka sua u da u kukua Heber̄e Kenin kurò wi ba m̄ò Yaelin kuu bekurugirò, domi Heber̄e ka Yabini, Hasorin sunò ba n̄òsinamò.

¹⁸ Yaeli u yara u Siserá dam koosia u n̄e, a duuma nen̄ yinni, a ku berum ko.

Ma u dua kurò win mi, ma kurò wi, u bekuru sua u nùn wukiri.

¹⁹ Yera Siserá u n̄e, a suuru koowo, a man nim k̄eyò n nò. Nim n̄ru ga man m̄òwa.

Ma kurò wi, u bom bwāaru sua u nùn w̄e u n̄ra. Yera u k̄pam nùn bekuru wukiri.

²⁰ Siserá maa n̄e, a ȳrò dii k̄onnòwò. Goo ù n na u nun bikia, u n̄e, goo wāa mini? A n̄e, aawo.

²¹ N deema Siserá u wasire too, ma u dweeya mam mam. Yera Yaeli, Heber̄en kurò wi, u kurun sii deka sua ka matalaka u durò wi susi s̄e u sii deka ye kpare win baa saburon deederu. Ma ya girari temò. Ma durò wi, u gu.

²² N wee, saa ye s̄ò, Baraki u Siserá naa gire. Ye Yaeli u yara u nùn sennò da u n̄e, a na, kon nun durò wi s̄òsi wi a kasu.

U dua kurò win kuru mi, u wa wee, Siserá u k̄p̄i u guu, sii deka gire win baa saburoò.

²³ D̄oma te, Gusunò u dera Isireliba ba Yabini, Kananiban sunò kawa.

²⁴ Yen biru ba ra n ka nùn tabu m̄òwa sere ba ka nùn taare mam mam ba go.

Debora ka Barakin womu

5

¹ D̄oma tera Debora ka Baraki Abinòamun bii ba womu geni kua ba n̄e,

² i Yinni Gusunò siaro

domi Isireliban wirugibu ba ḡòru doke bu tabu ko.

T̄mbu kpuro ba maa tii w̄e bu ka bu sw̄i.

³ I nṳṳwṳ bḂḂ sinambu,
i swaa dakio bḂḂ tem yḂḂrobu.
Na kon Gusunṳ, Isireliban Yinni tṳma ka womusu.

⁴ Yinni, sanam mḂ a sarama Seirin guurun di Edṳmun temṳ,
tem mu yḂira,
guru winu gṳsira nim,
ma gura na.

⁵ Guu bakanu nu yḂira
wunḂ Gusunṳ Isireliban Yinnin wuswaaṳ,
wunḂ wi a tii sṳṳsi Siṳniṳ.

⁶ Sangaa, Anatin biin waati sṳṳ,
ka maa YaḂlin saa sṳṳ,
gṳṳ ku ra sḂ swaa doṳṳ.
Be ba gam dṳṳ, swaa kisiya ba ra ka de.

⁷ Wirugii gṳṳ sari wi u dam mṳ Isireliba sṳṳ,
sere nḂ Debora na ra ka seewa nge ben mḂro.

⁸ Sanam mḂ ba Gusunṳ deri ba bṳnu sṳamṳ,
saa yera ba bu tabu wḂrima.
Adama baa ben tṳmbu nṳṳṳbun suba weeru (40.000) sṳṳ,
gṳṳ sari wi u terḂru ṅ kun mḂ yaasa mṳ.

⁹ NḂn gṳru ga dora Isirelin wirugibun sṳ,
ka be ba tii wḂ bu ka tabu ko.
I Yinni Gusunṳ takaru koowo.

¹⁰ BḂḂ sinambu, bḂḂ be i ketḂku kpikinu sṳni,
i gari yi kparṳ.
BḂḂ gobigibu, bḂḂ be i sṳ beku buranu wṳṳṳ,
i yi geruo.
BḂḂ maa bwḂḂbwḂḂbu, bḂḂ be i ka naasu sḂimṳ,
i yi wonwṳ.

¹¹ I swaa dakio.
Dṳkṳban bṳkuṳ tṳmba Yinni Gusunṳn nasaran womusu mṳ,
ye u Isireliba wḂ.

YḂn biru Yinni Gusunṳn tṳmbu ba sarama
ba da ba wṳa ben wusṳ.

¹² A seewo, Debora, a tabun womu ko,
a n ka sun gbiiye.

A seewo, Baraki, Abinṳamun bii,
a ka wunen yobu wurama.

¹³ Isireliban sukum ba damgibu kamia.
Yinni Gusunṳ u dera na nasara wa tabu durṳṳbun wṳṳṳ.

¹⁴ Be ba Amalekiba kamia,
ba na Efaraimuban tem di.
BenyamḂḂba ba maa bu swḂi.
Wirugiba na Makirin bweserun di.

Tabu sinamba maa na Sabuloniban min di.

¹⁵ Isakariban wirugibu ba ka Debora yṳra.

Ma ben tṳmbu kpurṳ ba Baraki swḂi.
Ba duki na wṳwa mi.

Adama Rubeniba baṅ nṳṳ tia kue.

Ba sika kua taa bin daabu sṳṳ.

¹⁶ Mban sṳna ba yṳanu sine.

Ba kḂwa bu kparṳṳbun nṳṳ nṳṳ be ba nu sokumṳ?
MḂya Rubeniba baṅ nṳṳ tia kue.

Ba sika kua taa bin daabu sɔɔ.

¹⁷ Galadigibu ba sina Yuudenin guruɔ.

Mba n kua Danuba ba ka ben goo nimkusu sine.

Aseeba ba maa sɔ

nim wɔkun bera gia ka gen gooro, baɲ ne.

¹⁸ Adama Sabuloniba ka Nefitaliba

ba tii doke kari sɔɔ tabu gberɔ.

¹⁹ Kananin sinamba na ba ka bu tabu kua Tanakio

daarun bɔkuɔ te ba mɔ Megido.

Adama baɲ bu kamie bu sere ben arumani gaa gura.

Baa sii geesu baɲ wa ba sue.

²⁰ Wɔllun diya kperi yi ka Sisera tabu kua.

Yi wāawa yin swɛɛ sɔɔ saa ye yi ka nùn sannamɔ.

²¹ Kisionin daaru te ta wāa yellun di,

ten nim mu seewa mu bu gura.

Su se su tabu wɔri ka wɔrugɔru.

²² Sisera tabu kowobu ba duki doona.

Ben dumin naasun wɔkinu nɔɔra.

²³ Yinni Gusunɔn gɔrado u gerua u neɛ,

i Merosi bɔrusio,

i yen tɔmbu bɔrusio.

Domi baɲ ne ka wɔrugɔba sannu

bu ka Yinni Gusunɔ somi.

²⁴ Kaa domaru wa, Yaeli, Hebɛɛ Kenin kuro.

Kaa domaru wa, Yaeli,

n kere kurɔbu gabu be ba wāa kunɔ.

²⁵ Sisera u nun nim bikia, ma a nùn bom wɛ.

A ka nùn naa bom gum naawa gbɛɛ bɛɛregiru sɔɔ.

²⁶ A kurun sii deka sua ka nɔm dɔwaru.

Ma a matalaka sua wunen nɔm geuɔ.

A Sisera kpare a win baa saburosu yabura.

²⁷ Sisera u dwiia u kpuna wunen naasɔ.

Mi u kpī mi, miya u gbiisi.

²⁸ Sisera mero u mɛera fenɛntin di

u nɔɔgiru sua u neɛ,

amɔna win tabu keke yaɲ ka tunume.

Mba n kua win dumi yi ka te me.

²⁹⁻³⁰ Win bwāa bwisigiba nùn sɔɔwa ba neɛ,

ba arumani gura ba bɔnu mɔwa,

kpa tabu kowo baawure u wɔndia turo

ɲ kun me yiru sua.

Sisera u beku gobiginu suamɔ win tiin sɔ,

ka yabe ni ba sɔma dokea.

N deema meya win mero u maa tii sɔmɔ.

³¹ Yinni Gusunɔ, a de wunen yibereba kpuro bu gbi nge Sisera.

Adama be ba nun kī, ba n ballimɔ nge sɔɔ wii wɔllun sɔɔ.

Yen biruwa tem me, mu bɔri yɛndu wa wɔɔ weeru.

Madianiba

ba Isireliba nɔni sɔɔwa

6

¹ Yen biru Isireliba ba kparam kua ye yañ Yinni Gusunə dore. Ma u bu Madianiba nɔmu sɔndia sere wɔɔ nɔɔba yiru.

² Madiani be, ba bu dam dɔremə gem gem. Yen sɔna Isireliba ba da ba kuku yenu kua kpee baaba sɔɔ ka kpee wɔrusɔ guunun bera gia.

³ Isireliba bə n ben dɔnan duura, Madiani be, ka Amalekiba ka bwesenu ganu saa sɔɔ yari yerun di, ba ra nɛwa bu bu wəri.

⁴ Kpa bu ben sansani gira Isireliban gbeara, bu ben dɔna ni kpuro sanku sanku, bu ka da sere Gasan bɔkuɔ, kpa bu maa ben yaa sabenu gura. Ba ku ra bu gāanu derie ni ba koo di.

⁵ Ba ra nɛwa ka ben yaa sabenu ka ben kuu bekuruginu ba n dabi nge twee. Be ka ben yooyoosu bañ geeru mɔ. Ba ra nɛwa tem mɛ sɔɔ bu ka mu sanku,

⁶ kpa bu Isireliba deri nani swāaru sɔɔ. Yera n dera Isireli be, ba Yinni Gusunə nɔɔgiru sue ba nɔn soka.

⁷ Sanam mɛ ba nɔn soka Madiani ben sɔ,

⁸ u bu win sɔmɔ goo goria wi u bu sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunə u gerua. U nɛɛ, u bɛɛ yarama yorun di te i raa Egibitigibu diiyamme.

⁹ U bɛɛ wɔra ben nɔman di ka sere maa be ba bɛɛ dam dɔremə kpuron nɔman di. Ma u be kpuro gira bɛɛn wuswaan di. U ben tem mwa u bɛɛ wɛ.

¹⁰ U bɛɛ sɔɔwa ma wiya Gusunə bɛɛn Yinni. Yen sɔ, i ku Amɔreban bɔnu sã bɛn temɔ i wāa. Adama in win gere mem nɔɔwɛ.

Gusunə u Gedeoni gɔsa

u ka Isireliba faaba ko

¹¹ Yen biruwa Yinni Gusunə gɔrado u na Ofaraɔ u sina dāru garun nuurɔ. Dāa te, ta sāawa Yoasigiru wi u sāa Abiesɛɛn bweseru. Win bii Gedeoni u alikama soomɔ dāa bii gama yerɔ Madianiba bu ku raa ka nɔn wa.

¹² Ma Yinni Gusunə gɔrado wi, u tii Gedeoni sɔɔsi, u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, tabu durɔ damgii wune, Yinni Gusunə u ka nun wāa.

¹³ Gedeoni u nɔn wisa u nɛɛ, nɛn yinni, Yinni Gusunə ù n wāa ka bɛsɛ, mba n kua yeniba kpuro ya ka sun deema. Mban sɔna u ku ra maa sɔm maamaakigia ko ye bɛsɛn baababa ba sun sɔɔwa u ra raa ko ye u ka bu yarama Egibitin di. Tɛ wee, u sun Madianiba nɔmu sɔndia u deri.

¹⁴ Ma Yinni Gusunə u nɔn mɛɛra u nɛɛ, a doo ka wunen dam kpuro a Isireliba wɔra Madianiban nɔman di. Nɛna na nun gɔra.

¹⁵ Gedeoni u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni, swaa yerɔ kon kpe n ka Isireliba faaba ko, domi Manasen bweseru sɔɔ, nɛn tɔmba ba bwɛbɔwɛru bo. Nɛna na ma sãa yākabu nɛn baan yenuɔ.

¹⁶ Yinni Gusunə u nɔn wisa u nɛɛ, ka mɛ, ko na n ka nun wāa. Madianiban dam mu koo ko nge tɔn turogim kpa a bu sɛsuku.

¹⁷ Gedeoni u nɛɛ, à n ka man nɔnu geu mɛerañ na, a man yireru garu sɔɔsio te ta gerumɔ ma wunɛ Gusunəwa a ka man gari mɔ.

¹⁸ Na nun kanamɔ a ku doona minin di sere n ka wurama wunen mi ka nɛn kɛru kpa n nun tu wɛ.

Ma Yinni Gusunə u nɛɛ, to, kon nun ma sere a ka wurama.

¹⁹ Ye Gedeoni u da yenuɔ u boɔ buu go u gu sawa ma u som sua kilo tenagim u ka pɛɛ kua ye yañ seeyatia mɔ. U yaa ye doke bireru sɔɔ, ma u kpee tɔm doke wekeru sɔɔ u ka na u nɔn ye kpuro yiya dāa ten nuurɔ.

²⁰ Gɔrado wi, u nɛɛ, a yaa ye ka pɛɛ ye suo a sɔndi kpee tenin wollo kpa a kpee tɔm mɛ wisi yen wollo.

Ma u kua mɛ.

²¹ Gɔrado wi, u yaa ye ka pɛɛ ye baba ka win deka ye u nenin sɛru. Ma dɔɔ u yarima kpee ten min di u yaa ye ka pɛɛ ye mwa. Yera Gedeoni u gɔrado wi bia.

²² Saa yera u tuba ma Yinni Gusunɔn gɔradowa ma u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, na kam kua, domi na wunen gɔrado wa nɔni ka nɔni.

²³ Adama Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a wunen laakari kp̄īyɔ, a ku berum ko, ān gbimɔ.

²⁴ Ma Gedeoni u nùn yāku yeru bania mi, ma u tu ȳisuru kā, Yinni Gusunɔ u ra bori yendu wē. Yāku yee te, ta wāa mi sere ka gisɔ Ofarɔ Abiesɛɛban temɔ.

Gedeoni u būu wi ba mɔ

Baalín yāku yeru sura

²⁵ Wɔku tee te sɔɔra Yinni Gusunɔ u maa Gedeoni sɔɔwa u nɛɛ, a wunen baan naa kineru suo ka naa kineru garu te ta wɔɔ nɔɔba yiru mɔ, kpa a būu wi ba mɔ Baalín s̄aa yee te sura te wunen baa u mɔ mi, kpa a ten būu d̄aa te ta gire mi wuka.

²⁶ Kpee tenin wɔllɔwa kaa man yāku yeru bania nge mɛ ba ra ko, kpa a naa kineru yiruse te sua a ka yāku dɔɔ mwaararugiru ko ka būu d̄aa te a wuka mi.

²⁷ Ma Gedeoni u tɔmbu wɔkuru gɔsa win s̄am kowobu sɔɔ u da u kua ye Yinni Gusunɔ u nùn yiire. Adama yèn s̄ɔ u win baan yenugibu ka wuugibun berum mɔ, un̄ ye kue s̄ɔɔ s̄ɔɔ. Wɔkura u ye kua.

²⁸ Ye wuugiba seewa buru buru yellu, ba wa wee, ba būu wi ba mɔ Baalín yāku yeru sura, ma ba ten būu d̄aru wuka, ma ba naa kineru yiruse te go ba ka yāku dɔɔ mwaararugiru kua s̄aa yee kpa a te ba gira mi s̄ɔɔ.

²⁹ Yera ba bikianamɔ ba mɔ, wara u yabu ye kua.

Ba kaso kua baama bu ka nɔ. Ma ba nua ma Gedeoni, Yoasin biiwa u ye kua.

³⁰ Ma ba Yoasi sɔɔwa ba nɛɛ, a wunen bii yarama su nùn go, domi u būu wi ba mɔ Baalín yāku yeru sura, u maa ten būu d̄aru wuka.

³¹ Yoasi u be ba ȳɔ mi kpuro sɔɔwa u nɛɛ, beɛya i ko Baali sanna? Beɛya i ko nùn faaba ko? Baawure wi u nùn m̄aru bara, u koo gbi yam mu sere s̄ara. U n s̄aan na Gusunɔ, i de u ka tii yina. Domi win s̄aa yera ba sura.

³² Saa d̄oma ten diya ba Gedeoni soka Yerubaali yèn s̄ɔ Yoasi u nɛɛ, bu de Baali u ka tii yina, domi win yāku yera ba sura.

Gedeoni u Gusunɔ

ȳireru bikiamɔ

³³ Yen biru Madianiba kpuro ka Amalekiba ka bwese ni nu wāa s̄ɔɔ yari yeru gia ba menna ba Yuuden̄i tɔbura ba ben sansani gira wɔwɔ ye ba ra soku Yisirɛɛli.

³⁴ Ma Yinni Gusunɔn Hunde u Gedeoni yɔɔwa. Ma u kɔba wura u ka Abiesɛɛba soka bu nùn sw̄i.

³⁵ Ma u Manaseba kpuro sokusia ka Aseɛba ka Sabuloniba ka Nefitaliba. Ma be kpuro ba na ba menna sannu, ba nùn sw̄i.

³⁶ Yera Gedeoni u Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, à n kaa Isireliba faaba kon na saa nen min di nge mɛ a gerua, a man ȳireru s̄ɔɔsio.

³⁷ Wee, kon yāa san sini yi temɔ alikama soo yerɔ. N n kua bururu, dirum mù n wāa yāa san si tɔna s̄ɔɔ, kpa alikama soo yee te kpuro ta n gberɛ, sanam mɛ s̄ɔɔra kon gia ma geema, kaa Isireliba faaba kowa saa nen min di nge mɛ a gerua.

³⁸ Ma n koorɔ mɛ. Sisuru u seewa buru buru yellu u yāa san si gama ma sin nim mu gb̄ɛɛ yoruku yiba.

³⁹ Ma Gedeoni u Gusunɔ sɔwɔa u nɛɛ, a ku ka man mɔru ko, a de n ka nun gari ko nɔn tee teni. Na kɪ a maa man yɪreru sɔsi ka yāa san si. A de si tɔna su n ghere kpa alikama soo yee te, ta n kakoru sāa baama.

⁴⁰ Ma Gusunɔ u kua mɛ wɔku te. Yāa san si tɔna su ghere, ma alikama soo yee te, ta kakoru sāa.

Gedeoni ka win tɔmbu

gooba wunɔbu

7

¹ Ma Gedeoni wi ba maa mɔ Yerubaali, wi ka win tɔmbu kpuro ba seewa buru buru ba da ba ben sansani gira yeru ge ba mɔ Harodun bɔkuɔ. Madianiban sansani ya maa wāa ben sɔɔ yɛsan nɔm geu gia wɔwa gaa sɔɔ guu te ba mɔ Mɔren bɔkuɔ.

² Yera Yinni Gusunɔ u Gedeoni sɔwɔa u nɛɛ, wunɛn tɔn be, ba dabi too. Nà n bu Madianiba nɔmu beria ba ko n tamaa ben tiin dama ba ka bu kamia. Baɪ koo maa man siara.

³ Yen sɔ, a doo a kpara tɔn be sɔɔ, a nɛɛ, baawure wi u nande ma berum nùn mɔ, u gɔsira saa Galadi minin di u wura yenuɔ. Ma tɔmbu nɔrɔbun suba yenda yiru (22.000) ba gɔsira ba wura.

Ma n tie tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000).

⁴ Ma Yinni Gusunɔ u maa Gedeoni sɔwɔa u nɛɛ, ka mɛ, tɔn be, ba dabi too. A ka bu doo daara. Miya kon nun bu wunana. Ben wi na nɛɛ, u koo ka nun da, wiya u koo da. Ben wi na nɛɛ, un ka nun dɔɔ, wiya kun dɔɔ.

⁵ Yera Gedeoni u dera tɔn be, ba da daara. Miya Yinni Gusunɔ u maa nùn sɔwɔa u nɛɛ, be ba nim sɔka ka nɔma ba nɔra, a bu wunana ka be ba yiira ba nɔ girari daara.

⁶ Be ba ka nɔma nim sɔka ba nɔra, ben geera kuawa tɔnu gooba wunɔbu (300). Be ba tie ba yiirawa ba ka nɔra.

⁷ Ma Yinni Gusunɔ u Gedeoni sɔwɔa u nɛɛ, wunɛ ka tɔmbu gooba wunɔbu be ba nim sɔka ba ka nɔra mi, bɛɛn nɔmuɔra kon Madianiba berɪ, n ka bɛɛ faaba ko. A de be ba tie kpuro bu wura yenuɔ.

⁸ Ma Gedeoni u dera tɔn be kpuro ba gɔsira ma n kun mɔ tɔmbu gooba wunɔbu ye. Adama u dera ba dɪanu ka kɔbi kpuro deri mi.

N deema Madianiban sansani ya wāa wɔwaa ma Isireliba ba maa wāa yen gungurɔ.

Nasaran yɪreru

⁹ Ye n kua wɔkuru, Yinni Gusunɔ u Gedeoni sɔwɔa u nɛɛ, a seewo a da a Madianiban sansani wɔri domi na nun ye nɔmu beria.

¹⁰ À n maa berum mɔn na, a ka da mi, a gina doo mi, wunɛ ka wunɛn bɔɔ Pura,

¹¹ kpa i nɔ ye ba gerumɔ, kpa i dam wa i ka da i bu wɔri.

Yera ba sara ba da sere be ba sansani kɔsun bɔkuɔ.

¹² Madianiba ka Amalekiba ka bwese ni nu na saa sɔɔ yari yerun di ba teriewa wɔwa ye sɔɔ nge twee. Ben yooyoosu kun geeru mɔ, su dabiwa nge yari sɛri yi yi wāa nira mɔkun goora.

¹³ Saa ye Gedeoni u tura mi, saa yera durɔ goo u win beruse sɔmɔ dosu ge u kua. U nɛɛ, wee na dosa na wa ma kira tumaani gaa ya binda ya na ya wɔri bɛɛ Madianiban sansanin kuu teerɔ ya tu fuka ta wɔruma.

14 Win beruse wi, u nùn sṓwa u nεε, n n̄ m̄ gāa tukunu ganu. Gedeoni, Yoasin bii, Isireli win takobiwa ya koo sun tabu di. Gusunṓwa u nùn bεε Madianiba ka bεsen sansani kpuro nṓmu beria.

15 Gedeoni u dosu ge ka gen tubusianu nua. Yera u yiira u Gusunṓ siara. Ma u gṓsira u wura win sansaniṓ u nεε, i seewo domi Yinni Gusunṓ u bεε Madianiba nṓmu beria.

Gedeoni u Madianiba kamia

16 Gedeoni u win tṓmbu gooba wunṓbu (300) ye bṓnu kua wuunu ita. Ma u ben baawure kṓba wε̄ ka wekeru tṓ sṓ wii bṓnda wāa.

17 U bu sṓwa u nεε, i n deema na ben sansani turuku kua i man mεerio sāa sāa kpa i ko nge mε na mṓ.

18 Saa ye nε ka be sa wāa sannu sa bεsen kṓbi wura, saa yera i ko i maa bεegii wura kpa sa n ka sansani ye sikerene kpa i n gbāsukumṓ i n mṓ, Yinni Gusunṓ u nasara wa! Gedeoni u maa nasara wa!

19 Wṓku suunu sṓ, saa ye wuu kṓsobu ba ra kṓsine, yera Gedeoni ka win tṓn be ba wāa win mi, ba tura sansani yen kṓnnṓwṓ. Ma ba ben kṓbi wura ba weke ni kṓsuka ni ba neni mi.

20 Saa yera wuunu yiru ye ya tie ya yen kṓbi wura, ma ba ben wekenu kṓsuka. Ba wii bṓn ni sua ka nṓm dṓwaa ma ba kṓbi neni ka nṓm geu. Ba yi wuramṓ, ma ba gbāsukumṓ ba mṓ, Yinni Gusunṓ u nasara wa! Gedeoni u maa nasara wa!

21 Ben baawure u ka yṓ win yṓra yerṓ ba sansani ye sikerene. Ma werṓ be kpuro ba duku dukubu mṓ ka nṓṓguru. Ma ben gaba kpooru so ba doona.

22 Sanam mε tṓmbu gooba wunṓbu ye, ya yen kṓbi wuramṓ yera Yinni Gusunṓ u dera werṓ be kpuro ba goonamṓ ka takobi. Ma ben gabu ba duki sua sere Beti Sitṓ ye ya wāa Sereran bera gia Abeli Mēholan deedeeru Tabatin bṓkuṓ.

23 Ma Gedeoni u Isireliba sokusia saa Nεfitaliba ka Aεεba ka Manaseban tem kpuron di. Ma ba Madianiba kpuro naa swīi.

24 U maa gṓra Efaraimuban guunun beri berika kpuro sṓ u nεε, bu sarama bu Madianiba swaa bura Yuudenin tṓbusṓ sere n ka girari Beti Barṓ.

Yera Efaraimuba kpuro ba menna ba da ba swaa bura Yuudenin tṓbusun di sere n ka girari Beti Barṓ.

25 Ba Madianiban sinambu yiru mwa be ba mṓ Orebu ka Seebu. Ba Orebu gowa kpee saara gaan wṓllṓ, ma ba ye soka Orebutun kpee saara. Ba maa Seebu go dāa bii gama yerṓ, ma ba te soka Seebun dāa bii gama yeru. Yen biru ba maa Madianiba naa swīi. Ma ba ka Orebu ka Seebun winu na Gedeonin mi Yuudenin guruṓ.

Efaraimuba

ba ka Gedeoni mṓru kua

8

1 Yen biru Efaraimuba ba Gedeoni sṓwa ba nεε, mban sṓna a sun kua mε, aṅ sun soka su nun somi sanam mε a dṓ a ka Madianiba tabu ko.

Ma ba nùn gerusi gem gem.

2 Gedeoni u bu wisa u nεε, tṓn be i naa gira i go mi, i kua n kere ye Abiesεεba be ba sāa nen tiin tṓmbu ba kua.

3 Bεeya Gusunṓ u Madianiban sinam beni Orebu ka Seebu nṓmu beria. N n̄ men na, taa bi na kua buṅ gāanu tura bi bεε i kua sṓ.

Ye u bu sṓwa mε, yera ben mṓru ya sure.

Gedeoni u da

Yuudenin sɔɔ yari yeru gia

⁴ Yen biruwa Gedeoni u na Yuudenio u ye tabura wi ka win tambu gooba wunɔbu (300) ye. N deema ba wasire. Adama ka me, ba wero be naa swii.

⁵ Ye ba tura Sukotuo yera u Sukotugii be sɔɔwa u nee, na bee kanamowa i man dianu keeyo baa fiko nen ton be, bu wa bu di domi ba wasira. Sa maa Sebaki ka Salumuna, Madianiban sinambu naa swiwa.

⁶ Ma Sukotugibun wirugiba nun wisa ba nee, mban sɔna sa ko wunen tabu kowobu dianu ke. In Sebaki ka Salumuna nama tura gina.

⁷ Ma Gedeoni u nee, too, yan taare. Sanam me Yinni Gusuno u man Sebaki ka Salumuna nomu beria, saki ka awiin seniya kon ka bee so.

⁸ Min diya u da Penuelio. Ye u tura mi, ga tee niya u maa ben tii kana. Ma ba nun wisa nge me Sukotugiba wisa.

⁹ Ma Gedeoni u Penueligibu sɔɔwa u nee, na n nasara wa ma na gosirama na wee, kon been gidambisa ye sura.

¹⁰ N deema Sebaki ka Salumuna ba wa Kaakorio ka ben tabu kowobu ben geera saa norobun suba wokura nɔɔbu (15.000). Beya ba tie ben tabu kowo be sɔɔ, be ba na saa sɔɔ yari yerun di. Domi ba ben norobun suba wuna teeru (120.000) go.

¹¹ Gedeoni u swaa mwa ye ya gbaburu bewe, Nɔbaki ka Yogbean sɔɔ yari yeru gia. Ma u da u ton be wari Kaakorio subaru sɔɔ ban ka baaru.

¹² Yera Madianiban sinambu yiru be, Sebaki ka Salumuna ba duki yakikira. Ma Gedeoni u bu naa swii u mweerima. U ben tabu sia ye kpuro burisina.

¹³ Ye u gosirama u wee, u kpawa ka Heresio ye ya wa gungunun baa sɔɔ.

¹⁴ Ma u Sukotun bii aluwaasi goo mwa, u nun gari bikikia. Ma aluwaasi wi, u nun Sukotun guro gurobu ka yen wirugibun yisa yorua tonu wata ka wokura nɔɔbu ka yiru.

¹⁵ Ma u da u Sukotugii be deema u nee, Sebaki ka Salumuna be wee, ben sɔ i man kem sɔɔwa u nee, mban sɔna i ko i nen tabu kowobu be ba wasira dianu ke. Domi san Sebaki ka Salumuna nama tura gina.

¹⁶ Ma u wuu gen guro gurobu mweera u bu seeyasia ka saki ka awiin seni.

¹⁷ Yen biru u Penueligibu go go, ma u ben gidambisa sura.

¹⁸ Ma u Sebaki ka Salumuna bikia u nee, durɔ be i go Tabori mi, amona ba saa.

Ba nun wisa ba nee, ba ka nun weenewa, ba saa nge sina bibu.

¹⁹ Yera u nee, nen maaba mi, nen mero turosibun tii tii. Na borua ka Yinni Gusunan yisuru, i kun daa bu go, nan bee gooma.

²⁰ Ma u win bii yeruma Yetee sɔɔwa u nee, a seewo a bu go.

Adama bii durɔbu ge, gan gen takobi wome berum sɔ. Domi un gina kpā.

²¹ Yera Sebaki ka Salumuna ba nee, wunen tii a seewo a sun go. Domi ton durɔn tiwa u koo kpī u yen bweseru ko.

Ma Gedeoni u seewa u Sebaki ka Salumuna go. Yen biru u bura ya ni nu wa ben yooyoosun wina kusia u ka doona.

Ye Gedeoni u kua

win wa daakiru sɔɔ

²² Yen biru Isireliba ba Gedeoni sɔɔwa ba nee, wuna kaa ko been wirugii, wune ka wunen bii ka win bibun bweseru. Domi wuna a sun wera Madianiban noman di.

²³ Gedeoni u bu wisa u n̄e, nañ m̄ b̄eēn wirugii, nen bibu bañ maa m̄ b̄eēn wirugibu. Yinni Gusun̄wa u koo ko b̄eēn wirugii.

²⁴ Adama kon b̄eē ḡāa teenu kana. I de b̄eēn baawure u man swaa tonkunu w̄ē ni i w̄er̄obu m̄waari.

N deema Madianiba ba swaa tonku wuraginu m̄, domi ba s̄āawa Isim̄ēlin bweseru.

²⁵ Ba n̄e, sa ko nun w̄ē ka nuku tia.

Yera ba bekuru garu teria t̄e s̄ō be kpuro ba swaa tonku ni kp̄ē ni ba w̄er̄obu m̄waari mi.

²⁶ Swaa tonku wuragii ni ba Gedeoni w̄ē mi, nin bunum mu tura kilo yendun saka. Ni baasi u maa Madianiban sinambun wuraba ka swaa tonkunu ka yabe gobiginu wa, ka maa bura ȳā ni nu raa w̄āa ben yooyoosun w̄īn̄.

²⁷ Ma u bw̄āaroku kua ka wura ye, u gu yii yeru kua win wuu Ofarā. Ma Isireliba kpuro ba Yinni Gusun̄n s̄āaru deri, ba da ba gu s̄āam̄. Ma ga ra kua Gedeoni ka win t̄ambun yina.

²⁸ Taa bi s̄ō, Isireliba ba Madianiba kamia ba bu taare mam mam. Ma tem me, mu w̄āa b̄ori yendu s̄ō w̄ō weeru sere Gedeoni u da u ka gu.

²⁹ Saa ye s̄ōra Gedeoni, Yoasin bii wi, u da u sina win ȳnū.

³⁰ U bii t̄on dur̄obu marawa wata ka w̄okuru, domi win kur̄ba dabi.

³¹ Win kur̄o t̄an̄ wi u w̄āa Sik̄emū u maa n̄n̄ bii t̄on dur̄o marua, wi ba ȳsiru k̄a Abim̄ēl̄ki.

³² Gedeoni u t̄ok̄o kuawa k̄ō k̄ō ma u gu. Ba n̄n̄ sika win tundo Yoasin sikiro Ofarā, Abies̄ēban tem̄.

³³ Win ḡōn̄ biru Isireliba ba k̄pam Yinni Gusun̄n s̄āaru deri, ba b̄u ni ba m̄ Baaliba s̄āam̄. Ma ba Baali Beriti kua ben b̄u.

³⁴ Bañ maa Gusun̄ ben Yinni yaaye wi u raa bu w̄ra ben yibereban n̄man di be ba bu sikeren̄ kpuro.

³⁵ M̄ya bañ maa Gedeonin t̄ambu takaru garu kue, gea ye u raa bu kua k̄puron s̄.

9

Abim̄ēl̄ki u kua Sik̄emugibun k̄paro

¹ Yen biruwa Abim̄ēl̄ki, Gedeonin bii, u da Sik̄emū win dwaanibun mi, u ka bu gari kua.

² U n̄e, i doo i Sik̄emun wirugibu bikia, mba ba k̄iru bo, Gedeonin bibu wata ka w̄oku te kpuro ta n̄ s̄āa ben k̄parobu? Nge t̄on turowa ba k̄i. I de bu yaaya ma n̄na na s̄āa ben m̄ero bisi wi ba bu marua.

³ Ma win dwaani be, ba win gari yi kpuro Sik̄emun wirugii be s̄ōwa. Ma ben laakari ya wura win mi mam mam ȳn̄ s̄ō u s̄āa ben m̄ero bisi.

⁴ Ba n̄n̄ sii geesun gobi wata ka w̄okuru w̄ē yi ba sua Baali Beritin s̄āa yerun di. Ka gobi yiya u t̄on garu koo sariba ka naanaanugibu kasu ba n̄n̄ sw̄i.

⁵ U da win tondon ȳnū Ofarā, ma u win tundo turosibu wata ka w̄oku te go kperu garun w̄oll̄o ma n̄ kun m̄ ben d̄āako Yotamu wi u da u kukua.

⁶ Ma Sik̄emugibu kpuro ka Milon ȳnugibu ba da ba m̄enna Sik̄emu mi, d̄āa bakaru garun nuur̄o kpee te ba giran b̄okū, ma ba Abim̄ēl̄ki wi kua ben k̄paro.

Yotamun m̄ndu

⁷ Ye Yotamu u gari yi nua, u da u ȳra guuru w̄oll̄o te ba m̄ Garisimu u n̄ogiru sua u gb̄ara u n̄e, i nen gari swaa dakio b̄eē Sik̄emugibu, k̄pa Gusun̄ u maa b̄eēgii swaa daki.

⁸ Sṵo teeru dānu menna nu suno kaso da wi u koo bandu di nin suunu sṵo. Nu dāa te ba mṵo olifi deema nu nḗe, a de a ko bḗsen suno.

⁹ Adama olifi ye, ya nḗe, nañ nḗn gum kobu derimo n ko bḗsen suno, domi mena ba ra ka tṵnu wṵlle sue kpa bu maa ka mu Gusunṵo bḗere wḗ.

¹⁰ Ma nu dāa ye ba mṵo figie deema nu nḗe, a na a ko bḗsen suno.

¹¹ Adama figie ye, ya nu wisa ya nḗe, nañ nḗn bii geenu ka nḗn bam derimo n ko bḗsen suno.

¹² Ma dāa ni, nu maa da resem mi, nu ye sṵowa nu nḗe, a na a ko bḗsen suno.

¹³ Adama resem ye, ya nu wisa ya nḗe, nañ nḗn tam derimo n ko bḗsen suno, domi tam mena mu Gusunṵo ka tṵmbu nuku dobu wḗemṵo.

¹⁴ Saa yera dāa ni kpuro nu maa da nu awīi deema nu nḗe, a na a ko bḗsen suno.

¹⁵ Ma awīi yi, yi dāa ni wisa yi nḗe, ì n kī n ko bḗsen suno ka gem, i na i kuke nḗn kṵkṵrṵ. Ma n kun mḗ, dṵo u koo yari saa nḗn min di, kpa u Libanin dāa baka ni ba mṵo sḗduruba mwa.

¹⁶ Ma Yotamu u kpam nḗe, tḗ na bḗe bikiamṵo, ye i Abimeleki kua bḗsen kparo mi, i ye kuawa ka nuku tia murafitiru sari? I bḗsen tundo Gedeoni ka win yenugibu tṵn geeru sṵosi? I nṵn kua nge mḗ u bḗe kua?

¹⁷ Domi nḗn tundo u bḗe sanna, u win wāaru kari bṵrie ye u ka bḗe wṵra Madianiban nṵman di.

¹⁸ Bḗe wee, i nḗn tondon yenugibu seesi gisṵo ma i nḗn maabu wata ka nṵba nḗe mwḗera i go kperu garun wṵlṵo. Ma i win yoo tṵn kurṵn bii Abimeleki kua bḗe Sikemugibun kparo yḗn sṵo u sāa bḗsen mero bisi.

¹⁹ Tḗ ye i Gedeoni ka win yenugibu kua mi, ì n ye kuan na ka nuku tia murafitiru sari, Gusunṵo u de bḗe ka Abimeleki i n wāasine ka nuku dobu.

²⁰ Adama yā kun sāa mḗ, u de dṵo u yari Abimelekin min di u bḗe Sikemugibu ka Milon yenugibu mwa, kpa dṵo u maa yari bḗe Sikemugibu ka Milon yenugibun min di u Abimeleki mwa.

²¹ Yen biru Yotamu u duka sua u doona min di, u da u sina Berio yḗn sṵo u win mṵo Abimelekin bḗrum mṵo.

Sikemugibu

ba Abimeleki seesi

²² Abimeleki u Isireliba kpara wṵo ita.

²³ Yen biru Gusunṵo u dera Abimeleki ka Sikemugibu ba ku ra nṵasine. Yen sṵna tṵn be, ba Abimeleki seesi.

²⁴ Yeni ya koorawa kpa Abimeleki ka Sikemugii be ba raa Gedeonin bibu wata ka wṵkuru go mi, bu ka yen nṵni swāaru wa. Domi be kpurowa ba nṵo tia kua ba ka bu go.

²⁵ Sikemugibu bu ka Abimelekin waaru go, yera ba tṵmbu gabu berua guunu wṵlṵo. Tṵn be, bā n goo wa u sarṵ mi, kpa bu yḗro sḗre bu win yānu mwa. Yera ba da ba ye Abimeleki sṵowa.

²⁶ Sṵo teeru Gaali, Ebedin bii, u da Sikemuṵo, wi ka wigibu. Ma Sikemugibu ba nṵn tii wḗ.

²⁷ Yera ba da ben gbḗaṵ ba resemba sṵra ba gama ma ba tṵo bakaru kua. Ba da ben bṵu dirṵ ba di ba nṵra ma ba Abimeleki bṵrusi.

²⁸ Gaali u Sikemugibu sṵowa u nḗe, mban sṵna bḗse Sikemugibu sa ko ka wura Abimeleki u sun taare. Wara ra n Abimeleki. N ñ Gedeonin bii ro? N ñ Sebuluwa u sāa win tabu suno ro? N n mḗn na, i de su bḗsen sikado Hamṵri wiru kpīya wi u wuu ge swī. Domi nañ wa mban sṵna sa ko Abimeleki sā.

29 Bà n daa man kua wuu gen kparo, kon daa Abimeleki fukawa, kpa n nùn sō n nē, u wureo u win tabu yānu sosi kpa u na u ka man wōri.

30 Sanam mē Sebulu wi u wuu ge kpare, u nua ye Gaali u gerua kpuro, yera u mōru bēsira.

31 Ma u tōmbu gōra asiri sōo u nē, bu Abimeleki sō ma Gaali, Ebēdin bii u tunuma u tōmbu gari kēmō bu ka wi Abimeleki fuka.

32 Yen sō, u de wi ka win tōmbu bu da bu kuke wōkuru yakasō,

33 kpa u wuu ge wōrima buru buru yellu, saa ye Gaali ka wigibu ba yarima kpa u bu kua nge mē u kī.

34 Ye n kua sisirun wōkuru, yera Abimeleki u win tabu kowobu bōnu kua wuunu nē, ma ba da ba kukua Sikemun biru.

35 Saa ye Gaali ka win tōmbu ba yarima wuu gen min di, yera Abimeleki ka wigibu ba yarima ben kuku yenun di bu ka nùn wōri.

36 Ye Gaali u bu wa, yera u Sebulu sōōwa u nē, a mērio nge mē tōmba saram wee guunun di.

Ma Sebulu u nùn wisa u nē, guunun tirosa a waamō mi, n n tōmbu.

37 Gaali u nē, ka gem, tōmba ba saram wee guu te ta wāa suunu sōon di. Ma gaba maa wee dāa bakarun beran di mi sōroba ra sinē.

38 Saa ye sōōra Sebulu u nē, gari dori yi a raa maa saarimō mi ni? Yi a sun sōōwa a nē, wara ra n Abimeleki su ka de u sun taare. Tē wiyā wee mi, ka win tōmbu be a gema mi. N n mēn na, i wōrinō wunē ka wi.

39 Ma Gaali u gōsira u Sikemugibu mēna u bu kpara ba ka Abimeleki tabu kua.

40 Adama u nùn kpana u duka sua. Ma Abimeleki u nùn naa gira u win tōn dabiru mēera kua googookum, bu sere wuun gbārarun kōnnō turi.

41 Ma Abimeleki u da u wāa Arumao. Saa ye sōōra Sebulu u Gaali gira ka sere maa Sikemugii be ba ka nùn yōra. Ma u nē, bu ku raa maa wurama wuu mi.

42 Sisiru, Sikemugii be ba tie, ba sōōru kua ba gbea dōo. Yera ba da ba ye Abimeleki sōōwa.

43 Ma u win tōmbu bōnu kua wuunu ita, u dera ba kukua yakasō. Ye ba Sikemugii be wa ba yarima wuun di, yera ba bu tabu wōri.

44 Ma Abimelekin tii ka wuu teeru ba da ba yō wuun gbārarun kōnnōwō. Yera wuunu yiru ye ya tie, ya da ya be ba wāa gbeaō mi deema ya bu go go.

45 Ma ba ka wuu gen tōmbu tabu kua, sere sōo u ka kpa. Ma u gen tii kāsuka mam mam u bōru wisi gen kpekpeku wāllō u ka sōōsi ma u gu bōrusi.

46 Sanam mē be ba wāa Sikemun tabu kowobun kariō, ba nua mē, yera be kpuro ba dua wōrōō būu wi ba mō Beritin dirun temō.

47 Ma goō u na u Abimeleki sōōwa u nē, tōmba wāa ba mēnne wōru ge sōo.

48 Yera Abimeleki ka wigibu ba na guu te ba mō Saamōwō, ma u gbāa sua u ka dāa kāsasa gaa bura u seru sōndi. Yen biru u win bwāabu sōōwa u nē bu maa koowo nge mē.

49 Ma ben baawure u dāa kāsasa bura u seru sōndi ba ka nùn swī. Ma be kpuro ba ben dāa ye sure wōru gen kōnnōwō. Yen biru ba ye dōo doke. Ma Sikemugii be ba wāa wōru ge sōo kpuro ba dōo mwaara. Ba sāawa tōmbu nōrōbu (1.000), kurōbu ka durōbu.

Abimelekin gōo

50 Yen biru Abimeleki u maa da u wuu ge ba mō Tebesi wōri, u gu kamia.

⁵¹ N deema wuu ge sɔɔ, ba kuku yeru garu mɔ te ba bana. Ta s̄awa d̄ii t̄era. Ten w̄oll̄wa wuu gen t̄ambu, kur̄ɔbu ka dur̄ɔbu kpuro ka gen wirugibu ba ȳɔwa ba kukua.

⁵² Ma Abim̄el̄eki u kp̄ia u da d̄ii t̄era yen b̄okuɔ u ka bu w̄ori. Sanam m̄e u w̄a ten k̄ann̄w̄ɔ, u ka tu d̄ɔ s̄re,

⁵³ yera kur̄ɔ goo u n̄n̄ n̄e bia kara u wiru k̄ara.

⁵⁴ Saa yera Abim̄el̄eki u aluwaasi wi u win tabu ȳanu s̄ɔwa s̄ɔwa u n̄e, a man wunen takobi s̄kuo n gbi kpa bu ku n̄e t̄on kur̄ɔwa u man go.

Ma aluwaasi wi, u n̄n̄ ye s̄aka u go.

⁵⁵ Ye Isireliba ba wa Abim̄el̄eki u gu, yera ba yarina be kpuro. Ben baawure u da win ȳnu.

⁵⁶ M̄esuma Yinni Gusun̄ɔ u ka Abim̄el̄eki k̄osie k̄ɔsa ye u win tundo turosibu wata ka n̄ɔba n̄ne ye kua be u go.

⁵⁷ M̄eya Yinni Gusun̄ɔ u maa Sikemugibu ben k̄ɔsa ye ba kua k̄osie. Ma Yotamu, Gedeonin biin b̄ri yi bu di.

Kparobu gabu, Tola ka Yairi

10

¹ Abim̄el̄ekin ḡɔn biru, Tola, Puan bii, Dodon debubu Isakarin bweseru s̄ɔ u seewa u Isireliba faaba kua. Tola wi, u raa w̄awa Samiriɔ Efaraimun guunun bera gia.

² W̄ɔ yenda itawa u Isireliba kpara. Yen biru u kpuna u gu. Ma ba n̄n̄ sika Samiri mi.

³ Tolan biru Yairi Galadigiwa u Isireliba kpara w̄ɔ yenda yiru.

⁴ Bibu tena u m̄ɔ, ben baawure ka win ket̄eku. Wusu tena ba maa m̄ɔ si ba ra soku Yairin baru kpaanu. Su w̄awa Galadiɔ.

⁵ Yen biru Yairi u kpuna u gu ma ba n̄n̄ sikua Kam̄ɔw̄ɔ.

Isireliba

ba kpam b̄tu s̄aru w̄ori

⁶ Yeniban biru Isireliba ba kpam kua ye yañ Yinni Gusun̄ɔ dore. Ba da ba b̄u t̄on dur̄ɔ be ba m̄ɔ Baaliba ka b̄u t̄on kur̄ɔ be ba m̄ɔ Asitaateba s̄am̄ɔ. B̄u ni, nu s̄awa Sirigibu ka Sidonigibu ka Am̄oniba ka M̄abuba ka Filisitiban b̄nu. Nge m̄eya Isireliba ba kua ba ka Yinni Gusun̄ɔ deri, bañ maa n̄n̄ s̄am̄ɔ.

⁷ Yera win m̄ru ya seewa u bu Filisiti be ka Am̄oni be n̄mu s̄ndia.

⁸ Ma ba Isireli be ba w̄a Am̄oreban tem̄ɔ Galadiɔ, Yuudenin s̄ɔ yari yeru gia mi n̄ni s̄ɔwa n ka kua w̄ɔ yendu yiru sari.

⁹ Saa ye s̄ɔ, Am̄oniba ba maa Yuudenin daaru t̄bura ba da ba Yudaba w̄ori ka Benyam̄eba ka Efaraimuba. Ma Isireliba kpuro ba n̄ni s̄ɔra.

¹⁰ Yera ba Yinni Gusun̄ɔ n̄ɔgiru sue ba n̄e, sa nun torari sa durum kua. Domi sa nun deri wune wi a s̄a bes̄en Yinni ma sa da sa b̄u ni ba m̄ɔ Baaliba s̄am̄ɔ.

¹¹ Ma Yinni Gusun̄ɔ bu wisa u n̄e, ye Egibitigibu ka Am̄oreba ka Am̄oniba ka Filisitiba,

¹² ka Sidonigibu ka Amalekiba ka Maoniba ba raa b̄e taare i s̄a ben yobu, ma i man n̄ɔgiru sue i faaba kana, nañ b̄e wurari ro? Nañ b̄e w̄re ben n̄man di?

¹³ Adama wee, i man deri i b̄nu s̄am̄ɔ. Yen s̄ t̄, nañ maa b̄e somim̄ɔ.

¹⁴ I doo i b̄u ni i s̄am̄ɔ mi faaba kana nu b̄e w̄ra n̄ni sw̄a ten min di.

¹⁵ Ma ba n̄e, sa yē ma sa nun torariwa, a ka sun koowo nge m̄e a kī. Adama a ku de a kun sun faaba kue gis̄a.

¹⁶ Yera Isireli be, ba būu ni wuna ben suunu s̄oan di, ba Yinni Gusun̄o s̄awa. Saa ye s̄oara u ben w̄onw̄ondu wa, wahala ye ba bu m̄an s̄.

¹⁷ Ma Am̄oniba ba m̄enna ba ben sansani gira Galadīo. Yera Isireliba ba maa begia gira Misip̄a Galadin tem mi.

¹⁸ Ma ba wesiana ba n̄e, wara u koo sun kpara su ka Am̄oniba w̄ori. Wi u kp̄ia u kua m̄e, yērowa u koo ko b̄ese be sa w̄aa Galadi mini kpuron kpara.

Yefite

11

¹ Dur̄o goo u w̄aa Galadi mi, win yisira Yefite. Dur̄o wi, tabu dur̄on tiiwa. Galadiwa u n̄un mara ka kur̄o tan̄o goo.

² Galadi wi, u maa bibu gabu mara ka win kur̄o. Sanam m̄e bii be, ba kp̄ea ba Yefite gira win tondon yenun di ba n̄e, uñ tondon tubi dim̄o domi u s̄awa kur̄o tan̄o bii.

³ Ma Yefite u win tundo tuosi be duka suuri, u da u w̄aa Tobūo. Ma u garu koo sariba m̄enna u ka tambu w̄araa daam̄o.

⁴ Yen biru Am̄oniba ba Isireliba w̄ori.

⁵ Sanam m̄e tabu sw̄ia, yera Isireliban guro gurobu be ba w̄aa Galadīo ba da ba Yefite deema Tobu mi.

⁶ Ba n̄e, a na a ko b̄esen kpara su ka Am̄oniba w̄ori.

⁷ Yera u guro guro be s̄owa u n̄e, n̄e wi na s̄aa b̄een yib̄ere? N ñ b̄ee i man gira saa nen tondon yenun di? Ȳen s̄i i w̄aa wahala s̄o, n ñ yen s̄ona i man somiru kanam̄o?

⁸ Ma Galadīgii be, ba n̄un wisa ba n̄e, geema, yen s̄ona sa na wunen mi, a sun kpara su ka Am̄oniba tabu ko. Yen biru kpa a n̄ s̄aa b̄esen kpara, b̄ese be sa w̄aa Galadin bera mi.

⁹ Yefite u bu wisa u n̄e, ì n ka man da sa Am̄oniba tabu w̄ori, ma Yinni Gusun̄o u dera sa bu kamia, n̄ena kon ko b̄een kpara ka gem?

¹⁰ Ma t̄an be, ba n̄un wisa ba n̄e, Yinni Gusun̄owa ko n̄ s̄aa b̄esen seeda s̄a kun kue ye sa gerua.

¹¹ Yera Yefite u ka bu da, ma ba n̄un kua ben kpara. Saa ye s̄oara u win gari yi kpuro Yinni Gusun̄o saaria Misip̄a.

Gari yi Yefite

u Am̄oniba s̄owa

¹² Yera Yefite u Am̄oniban sina boko ḡoria u n̄e, mba n sun m̄oosine n̄e ka wune, a ka nen tem tabu w̄orim̄o.

¹³ Ma sina boko wi, u n̄un wisa u n̄e, sanam m̄e Isireliba ba wee Egibitin di, ba nen tem mwa saa daa te ba m̄o Aan̄oan di n ka girari daa te ba m̄o Yab̄okūo ka Yuud̄enin w̄owa. Yen s̄i, i sun b̄esen tem wesio ka b̄een tii. I n kua m̄e, sann̄o maa sari.

¹⁴ Yera Yefite u maa sun̄o wi ḡoria u n̄e,

¹⁵ Isireliba ban̄ M̄abuban tem ka Am̄oniban tem mw̄e.

¹⁶ Geema, sanam m̄e ba wee Egibitin di, ba ḡaburu sara ma ba nim w̄oku ge ba m̄o Naa yari t̄bura. Yen biru ba da Kad̄esīo.

¹⁷ Saa min diya ba Ed̄amun sun̄o ḡaria ba n̄e, u de bu win tem sara bu da wuswaāo Kananin tem̄o. Adama u yina mam mam. M̄eya ba maa M̄abun sun̄o ḡaria. Yera win tii, u maa yina. Ma Isireliba ba sina Kad̄esi mi.

18 Yen biruwa ba seewa Kadεsin min di ba gɓaburun swaa mwa ba Mɔabuba ka Edɔmuban tem sεεna sere ba ka tura Mɔabu ben tem sɔɔ yari yerɔ. Ma ba ben sansani gira daa te ba mɔ Aanɔɔn bɔkuɔ mi Mɔabuban tem mu nɔɔ yɔra.

19 Saa min diya ba maa Sihoni, Amɔreban sina boko gɔria wi u wāa Hεsiboniɔ ba nεε, u de bu sara win temɔ bu doona Kananin tem gia.

20 Adama Sihoni uɔ Isireliba naane kue u sere de bu sara win temɔ. Ma u win tabu kowobu kpuro menna ba ben sansani gira Yahasiɔ. Ma ba ka Isireliba tabu kua.

21 Yera Yinni Gusunɔ u Sihoni ka win tɔmbu kpuro Isireliba nɔmu bεria. Ma Isireliba ba bu go go ba kamia ba tem mε kpuro mwa.

22 Ba mwawa saa daa te ba mɔ Aanɔɔn di n ka girari daa te ba mɔ Yabɔkuɔ. Saa maa gɓaburun di te ta wāa sɔɔ yari yerɔ n ka girari Yuudenio.

23 Wee tε Gusunɔ, bεε Isireliban Yinni u Amɔreban tem mε mwa u sun wε. Yera a kī a maa sun mu mwaari?

24 Tem mε wunen bɔu Kemasi u nun wε, aɔ mu neni wune ro? N n men na, sa ko maa tem mε Gusunɔ bεεn Yinni u sun wε nenεwa.

25 Baa Balaki Siporin bii, Mɔabuban sunɔ wi u dam bakam mɔ, uɔ wure u ka sun sikirina u sere nεε, u koo sun tabu wɔri. Wune a nɔn dam kerewa?

26 Wee yen wɔɔ gooba wunɔbuwa (300) mini ye Isireliba ba ka wāa Hεsiboniɔ ka Aroεεɔ ka sere wuu si su wāa mi kpuro ka si su wāa daa te ba mɔ Aanɔɔn bɔkuɔ. Mban sɔna in bu tem mε mwaari saa saa yen di.

27 Sina boko, n n nε na tora, wuna a tora. Domi wuna a gɓia a sun tabu wɔrima. Yen sɔna Yinni Gusunɔ wi u ra tɔmbu sirie u sun siria gisɔ bεε ka bεε.

28 Adama Amɔniban sina boko wi, uɔ Yεfiten gari wure.

Yεfiten nɔɔ mwεεru

29 Yera Yinni Gusunɔn Hunde u Yεfite yɔɔwa. Ma u Manasen tem sara u da Misipaa Galadin temɔ. Min diya u maa da Amɔniban temɔ.

30 Miya u Yinni Gusunɔ nɔɔ mwεε teni kua u nεε, Yinni, à n man Amɔniba nɔmu bεria,

31 ma na bu kamia na wee, tɔnu wi na gɓia na ka yinna, wiya kon mwa n ka nun yaku dɔɔ mwaararugiru kua.

32 Min diya u seewa u da Amɔniban temɔ u ka bu tabu ko. Ma Yinni Gusunɔ u maa nɔn bu nɔmu bεria.

33 Ma u bu kamia u nasara sua u ben wusu yendu mwa si su wāa Aroεεn di n ka da Minitio sere ka Abeli Keramimuɔ. Ma Gusunɔ u dera Isireliba ba bu taare mam mam.

34 Sanam mε Yεfite u gɔsirɔ win wuuɔ, Misipaa, yera win bii wɔndia u yarima u nɔn sennɔ wee, u bara kp̄aru soomɔ u yaamɔ. N deema bii wɔndia wi turowa u mara. Uɔ maa bii goo mɔ.

35 Sanam mε u bii wi wa, yera u win tiin yaberu nenua u karana nuku sankiranun sɔ, u nɔɔguru sua u nεε, nen bii, nuku sankira bakanu sɔɔra a man doke mi. Domi na Yinni Gusunɔ nɔɔ mwεεru kua. Taɔ maa kɔbiarɔ.

36 Ma bii wɔndia wi, u win tundo wisa u nεε, à n Yinni Gusunɔ nɔɔ mwεεru kua, a ka man koowo kpuro nge mε a gerua domi u dera a Amɔniba be ba s̄aa wunen yiberεba mɔru kɔsia.

37 Adama a man suru yiru kεeyɔ gina kpa n da guunu wɔllo ka nen wɔndia kpaasibu su wuri ko mi, yɛn s̄a naɔ durɔ sue na ka gɓiɔ.

38 Ma Yεfite u nɔn suru yiru ye k̄a. U da guunu wɔllu mi, ka win wɔndia kpaasibu ba wuri kua.

³⁹ Ye suru yiru ye, ya yiba, u da u win tundo deema. Ma tundo u ka nùn yāku te kua, tèn nṓ mwεru u Yinni Gusunṓ kua. Nge mεya wṓndia wi, u ka gu, uñ durṓ sue. Saa dṓma ten diya ba woro teni yi Isirelio.

⁴⁰ Wṓṓ baagere Isireliban tṓn kurṓbu ba ra yariwa wuun di bu da bu Yεfite Galadigiin bii wṓndia wi swīya sṓṓ nne.

Yεfite ka Efaraimuba

12

¹ Yeniban biruwa Efaraimuba ba menna ba Yuudeni tṓbura ba da sṓṓ yεsan nṓm geu gia Yεfiten mi, ba nεε, mban sṓna a Amṓniba tabu wṓri ma añ sun soka su nun somi. Yen sṓ tē, sa ko nun dṓṓ mēni ka wunen diru sannu.

² Yera Yεfite u bu wisa u nεε, geema, nε ka nεgibu sa ka Amṓniba tabu kua gem gem. Saa ye sṓra na bεε soka i ka sun somi. Adama bεen goṓ kun nε.

³ Ye na wa mesum, yera na nēn wāaru kari bṓrie na ka Amṓni be tabu kua. Yinni Gusunṓ u maa man bu nṓmu beria. N n mēn na, mba na kua i ka man tabu wṓrima gisṓ.

⁴ Yera Efaraimu be, ba Galadigii be sṓṓwa ba nεε, i sṓawa be ba duki yakura bεse Efaraimun bwese keran di i da i wāa Manaseban suunu sṓṓ.

Ye Yεfite u nua mε, ma u win tṓmbu kpuro menna ba Efaraimuba tabu wṓri ba kamia.

⁵ Yera Galadigii be, ba da Yuudenin tṓbura yerṓ ba swaa bura mi Efaraimuba ba koo tṓbura. Efaraimu goṓ ù n na mi, ù n kī u tṓbura, yera Galadigibu ba ra nùn bikie bu nεε, a sṓawa Efaraimu?

Ù n nεε, aawṓ,

⁶ kpa bu nεε, ñ n mēn na, a geruo a nεε, Kiboleti.

Kpa u nεε Giboleti.

Domi Efaraimu be, ba ku ra kpī bu gere dee dee. Sanam mεya Galadigii be, ba koo nùn sēre yande bu saka Yuudenin tṓbu mi. Ben taa bi sṓṓ, Efaraimuba nṓrṓbun suba weeru ka yiruwa (42.000) ba gu.

⁷ Yεfite wi, u Isireliba kparawa wṓṓ nṓṓba tia ma u kpuna u gu, ba nùn sikua win wuuṓ, Galadin temṓ.

Kparobu gabu, Ibisani

ka Eloni ka Abudoni

⁸ Yεfiten biru Ibisani, Betelehemugiiwa u kua Isireliban kparo.

⁹ Bibu watawa u mara, bii tṓn durṓbu tēna, tṓn kurṓbu maa tēna. Ma u dera bii tṓn kurṓ be, ba mṓra ka Isireliban bwese kerī gεε. Mεya maa win tṓn duro be, ba wṓndiaba sua Isireliban bwese kerī gεε sṓṓ. U Isireliba kparawa wṓṓ nṓṓba yiru.

¹⁰ Yen biru u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Betelehemuṓ.

¹¹ Ibisani biru, Eloni, Sabulonin bwese keragiiwa u kua Isireliban kparo. U Isireliba kparawa wṓṓ wṓkuru.

¹² Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Ayalonio Sabulonin temṓ.

¹³ Elonin biru, Abudoni, Hilelin bii, Piratonigiwa u kua Isireliban kparo.

¹⁴ Bibu weeruwa u mara. Ma win debuminu sṓa tēna. Win bii be, ka win debumii ni, ben baawure u win keteku mṓwa. Abudoni u Isireliba kparawa wṓṓ nṓṓba ita.

¹⁵ Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Piratonio Efaraimun temṓ Amalekiban guurṓ.

Sansom marubu

13

1 Abudonin biru Isireliba ba kparam kua ye yañ Yinni Gusunɔ dore, ma u bu Filisitiba nɔmu beria wɔɔ weeru.

2 N deema durɔ goo waa Soreaa Danun bweseru sɔɔ, win yisira Manaa. Win kurɔ u saawa wiɔ.

3-5 Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔn gɔrado * goo u kurɔ wi kure u nee, wee, a saa wiɔ, adama kaa gura sua kpa a bii tɔn durɔ ma. U ko n saawa wi ba wuna nenem Gusunɔn sɔ saa win marubun di. Yen sɔ, a n tii se, a ku tam gam nɔ, kpa a ku gaa seseruginu di. A ku ra maa de bu bii win seri bura, domi wiya u koo Isireliba wɔram tore saa Filisitiban nɔman di.

6 Ma kurɔ wi, u da u win durɔ sɔɔwa u nee, Gusunɔn tɔnu goowa u man deema. U saawa nge Gusunɔn gɔrado goo. U nanum mɔ too. Nañ maa nɔn bikie min di u na. Un maa man win yisuru sɔɔwa.

7 Adama u man sɔɔwa u nee, kon be gura sua kpa n bii tɔn durɔ ma. Yen sɔ, n ku be tam gam nɔ, kpa n ku gaa seseruginu di. Domi bii wi, u ko n saa wi ba wuna nenem Gusunɔn sɔ saa win marubun di sere ka win waaɔrun nɔɔ.

8 Yera Manaa u kanaru kua nge meni, u nee, Yinni, a de wunen tɔnu wi a gɔrima mi, u kparam sun naawa kpa u sun sɔɔsi ye n weene su bii wi kua wi sa ko ma mi.

9 Ma Gusunɔ u Manaan kanaru mwa, u dera win gɔrado wi, u wura kurɔ win mi, mi u sɔ gberɔ. Adama win durɔ sari mi.

10 Ma u duka da win durɔn mi, u nɔn sɔɔwa u nee, durɔ wi u na nen mi gin teeru, wee u maa na tɛ.

11 Manaa u seewa u win kurɔ swii ba na durɔ win mi. Yera Manaa nɔn bikia u nee, wuna a ka kurɔ wi gari kua?

Ma u nee, oo, nena.

12 Manaa u nee, wunen gari yi, yi n kooɔa, wooda yerɔ sa ko swii bii win sɔ. Amɔna sa ko nɔn kua.

13 Ma Yinni Gusunɔn gɔrado wi, u nɔn wisa u nee, ye na kurɔ wi sɔɔwa mi kpuro, yera u koo se.

14 Un koo gaaɔnu di ni nu yara resem di. Un tam gam nɔrumɔ, un maa gaa seseruginu dimɔ. Ye na nɔn yiire mi kpuro, yera u koo ko.

15 Manaa u Yinni Gusunɔn gɔrado wi sɔɔwa u nee, na nun kanamɔ, a de su nun gɔrasia, kpa su nun boo kpemu yaare ko.

16 Ma gɔrado wi, u nee, baa a n man gɔrasia, nañ wunen dɔanu dimɔ. Adama a n ki a nu kon na ka me, a ka ye Yinni Gusunɔn yaaku dɔɔ mwaararugiru kuo.

Manaa un ye ma Yinni Gusunɔn gɔradowa durɔ wi, u saa.

17 Ma u nee, amɔna wunen yisuru, kpa su wa su nun takaru ko, wunen gari yi, yi n kooɔa.

18 Yera gɔrado wi, u nee, mban sɔna a nen yisuru bikiamɔ. Nen yisira, wi u ra maamaaki ko.

19 Saa yera Manaa u boo kpemu sua ka dɔanu ganu u yi kperu wallo u ka Yinni Gusunɔn yaaku kua, wi, wi u ra maamaaki ko. Saa ye Manaa ka win kurɔ ba yaaku te mɛera,

20 saa ye sɔɔra dɔɔ yara ya seewa wallo yaaku ten min di, ma Yinni Gusunɔn gɔrado wi, u dua dɔɔ yara ye sɔɔ u ka suara. Ye Manaa ka win kurɔ ba wa me, ma ba kpuna ba wuswaa tem girari.

* 13:3-5 **Yinni Gusunɔn gɔrado** Isireliba ba ku ra ka bu Gusunɔn yisuru sia. Yen sɔna u n bu kurema ba ra nee, Gusunɔn gɔradowa.

21 Saa ye sɔwra u den gia ma Yinni Gusunɔn gɔradowa mi. Saa dɔma ten di Gusunɔn gɔrado wi, uɔn maa naare ben mi.

22 Ma Manɔa u win kurɔ sɔwɔa u nɛɛ, sa ko gbiwa mi, domi sa Gusunɔ wa.

23 Yera win kurɔ u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u n kɪ u sun gon na, uɔn koo raa bɛsɛn yāku te mwa. Uɔn koo raa maa de su yeniba kpuro wa kpa su yenin bweseru nɔ ye sa nua tɛ.

24 Amen biru kurɔ wi, u gura sua ma u bii tɔn durɔ mara. Ma ba nɔn yɪsiru kã Sansom. Bii wi, u kpɛa ma Yinni Gusunɔ u nɔn domaru kua.

25 Sanam mɛ u wāa Makanɛ Danuɔ, Sorea ka Esitaolin baa sɔɔ, Yinni Gusunɔn Hunde u nɔn yɔwɔa u ka win sɔmburu tore.

Sansom u wɔndia goo kɪ

Tinnaɔ

14

1 Sɔɔ teeru, Sansom u seewa u da Tinnaɔ. Ma u bii kurɔbu gagu wa mi, Filisitiban bii wɔndiaba sɔɔ, ga nɔn wɛre.

2 Ye u wuma u win tundo ka win mero sɔwɔa u nɛɛ, na bii kurɔbu gagu wa Tinnaɔ Filisitiban bibu sɔɔ. I man nɔn kasuo n sua kura.

3 Win tundo ka win mero ba nɔn wisa ba nɛɛ, tɔn kurɔbu sariwa wunen mero bisibu sɔɔ, n kun mɛ bɛsɛn bweseru sɔɔ, a ka da a kurɔ kasu Filisitiba sɔɔ be ba ku ra bango ko mi?

Adama Sansom u win tundo sɔwɔa u nɛɛ, ka mɛ, a man nɔn kasuo domi u man wɛrewa.

4 Win tundo ka win mero baɔn yɛ ma gari yi, yi weewa saa Yinni Gusunɔn min di, domi swaa u kasu u ka Filisitiba sanna. N deema saa ye sɔɔ, Filisitibara ba sãa Isireliban yinnibu.

5 Yera Sansom u seewa u dɔɔ Tinna mi ka win tundo ka win mero. Ye ba tura Tinnagibun dāa gbaarɔ, miya Sansom u gɛra ma gbee sunɔ kpɛmu gagu ga nɔn kɛɛnu gurema subaru sɔɔ ga kukirimɔ.

6 Saa yera Gusunɔn Hunde u nɔn yɔwɔa ma u gbee sunɔ ge nɛnuwa u yakana ka win nɔma nge mɛ ba ra boo buu yakane. Adama uɔn win tundo ka win mero sɔwɔa ye u kua.

7 Ma u doona u da u ka kurɔ wi gari kua. Kurɔ wi, u nɔn wɛre gem gem.

8 Sɔɔ mɛɛrun biru Sansom u kpam sarɔ mi ka win tundo ka win mero u ka win kurɔ sua. Ma u gɛra gbee sunɔ goo ten mi, u tu mɛera. Yera u deema wee, tɪ yi mɔma te sɔɔ, yi tim koosi.

9 Ma u nɔma kpɛɛ u tim mɛ wɔwɔa u dimɔ swaaɔ. Ye u win tundo ka win mero naamwɛ, u maa bu wɛ ba di. Adama uɔn bu sɔwɔa ma gbee sunɔ gorun diya u tim mɛ wunama.

Sansom u Filisitiba

sukuru kua

10 Ma win tundo u da kurɔ win yɛnuɔ. Miya Sansom u kurɔ kpaa dɪanu kua domi mɛya aluwaaasiba ba ra ko.

11 Sanam mɛ Filisitiba ba wa mɛ, ma ba aluwaaasiba tena kasu ba da ba ka nɔn sina.

12 Ma Sansom u bu sɔwɔa u nɛɛ, kon bɛɛ sukuru garu kua. Sere n ka ko kurɔ kpaa ten sɔɔ nɔɔba yiru, kpa i man tu tubusia. I n tu tuba, kon bɛɛn baawure yaberu kɛ ka tɔɔ baka yānu.

13 Adama i kun tu tuba bɛɛya i ko man ye kpuro wɛ.

Ma ba nɛɛ, oo, a sun tu kuo, sa swaa daki.

¹⁴ Ma u n̄e, dion min diya d̄ianu yara. Damgiin min diya ḡā duronu yara.

Ma ba kp̄ana bu suku te tubusia sere n ka kua s̄ō ita.

¹⁵ Yen biru ba Sansom kur̄o wi s̄ōwa ba n̄e, a wunen dur̄o k̄okirio u ka sun suku te tubusia. À n yina, sa ko b̄e d̄ō m̄eni, wun̄e ka wunen̄ yenugibu kpuro. N n̄ i sun sokawa i ka b̄esen̄ ȳānu w̄o?

¹⁶ Ma Sansom kur̄o u na u sum̄o win wuswaāo u n̄e, a man̄ kam̄ m̄erawa. Añ man̄ k̄i. A n̄en̄ t̄ambu sukuru kua, adama añ man̄ tu tubusie.

Ma Sansom u n̄e, suku te nañ n̄en̄ tundo ka n̄en̄ m̄ero tubusie, wuna kon sere tu tubusia?

¹⁷ Ma u sum̄o t̄ō baatere Sansom wuswaāo. Ye n kua s̄ō n̄ōba yiruseru yera u n̄un̄ suku ten̄ tubusianu s̄ōwa. Domi wuri yi, yi den̄ n̄un̄ wasira. Ma kur̄o wi, u da u nu win t̄ambu s̄ōwa.

¹⁸ Yera s̄ō n̄ōba yiruse ten̄ yoka t̄on̄ be, ba Sansom s̄ōwa ba n̄e, m̄ba n̄ do n̄ tim kere.

Nge m̄ba n̄ dam̄ m̄o n̄ kere ḡbee sun̄o.

Ma Sansom u n̄e, i kun̄ daa ka n̄en̄ kur̄o s̄omburu kue nge naa wuku, in̄ daa suku te tubu.

¹⁹ Yande Yinni Gusun̄on̄ Hunde u n̄un̄ ȳōwa ma u da u Asikaloniḡibu go t̄onu t̄ena t̄on̄ dur̄obu t̄ona. U ben̄ ȳānu gura u ka da u be ba win suku te tuba w̄e. Ma u ḡosira win̄ baan̄ yen̄ūo ka m̄oru.

²⁰ Yera ba win̄ kur̄o wi sua ba aluwaasi t̄ena yen̄ turo k̄a wi u kua win̄ kur̄o kpaa saro.

Sansom u Filisitiba

m̄oru k̄osie

15

¹ Ye n kua s̄ō m̄er̄u, alikama ḡēbun̄ saa, Sansom u boo kp̄emu gagu sua u ka win̄ kur̄o beram̄ da. Ye u tura mi, yera u win̄ dokiri s̄ōwa u n̄e, na k̄i n̄ da n̄en̄ kur̄on̄ dir̄o. Adama dokiri wi, u yina.

² U n̄e, na tamaa añ maa n̄un̄ k̄iwa mam̄ mam̄. Ma na n̄un̄ wunen̄ b̄ōr̄o k̄a. Win̄ w̄on̄o wee, a n̄un̄ suo k̄osire. U maa n̄un̄ buram̄ kere.

³ Sansom u n̄e, n̄a n̄ Filisitiba k̄ōsa kua t̄ē, nañ ko na n̄ taar̄e m̄o ye s̄ō.

⁴ Ma u doona u s̄ēusu gooba wun̄obu (300) m̄wa u sin̄ sinu b̄okua yiru yiru. Yera u wii b̄onnu s̄arisi nin̄ sii nin̄ suunu s̄ō.

⁵ Ma u wii b̄on̄ ni d̄ō doke u s̄ēu si sure Filisitiban̄ alikama ḡbaan̄o. Ye ba ḡa ba suba ka ye bañ ḡēbu kpa sere ka ben̄ d̄aa ḡbaan̄o mi ba olifiba duura, kpuro ya d̄ō m̄waāawa.

⁶ Ma Filisitiba ba n̄e, wara u sun̄ yenin̄ bweseru kua.

Ma ben̄ gaba n̄e, Sansom, Tinnagibun̄ dokiriwa, ȳen̄ s̄ō ba win̄ kur̄o w̄o ba ba goo k̄a.

Ma ba da ba kur̄o wi ka win̄ tundo m̄wa ba bu d̄ō m̄eni.

⁷ Sansom u bu s̄ōwa u n̄e, yen̄iwa i m̄ō? N n̄ m̄en̄ na, nañ derim̄o na kun̄ m̄oru k̄osie.

⁸ Ma u bu w̄ori ka dam̄ u bu go ta saka sara. Ma u da u w̄ā Etamun̄ kp̄ee baa s̄ō.

Sansom u Filisitiba kama

⁹ Saa ye s̄ōra Filisitiba ba seewa ba da ba ben̄ sansani gira Yudaban̄ tem̄o ba terie sere Lekio.

¹⁰ Ye Yudaba ba bu wa ba n̄e, m̄ba n̄ kua i ka sun̄ w̄orima m̄eni.

Ba n̄e, Sansomw̄a sa kasu su mwa su b̄oke su n̄n kua nge m̄e u sun kua.

¹¹ Yera Yudaban t̄onu n̄r̄obun suba ita (3.000) ba seewa ba da Etamun kpee baa mi, ba Sansom deema ba n̄e, ān̄ ȳe ma Filisitibara ba s̄aa bes̄en yinnibu? Mban bwesera a sun kua men̄i.

Sansom u bu wisa u n̄e, nge m̄e ben tii ba man kua, nge m̄eya na maa bu kua.

¹² Ba n̄n s̄ōwa ba n̄e, sa nawa su ka nun mwa su b̄oke su nun Filisitiba n̄omu beria.

Ma u n̄e, i b̄ōruo bes̄en tii i kun man goom̄o.

¹³ Ba n̄e, ya w̄a. Sa k̄i su nun b̄akewa su nun Filisitiba n̄omu beria. Sān nun goom̄o.

Ma ba n̄n b̄okua ka w̄e kpee yiru. Ba n̄n yarama kpee baa yen min di.

¹⁴ Ye u tura Lekio, Filisitiba ba n̄n senn̄o na ka wure bakanu. Saa yera Yinni Gusun̄n Hunde u n̄n ȳōwa. Ma u w̄e yi ba ka n̄n b̄okua kasuka yi kua nge w̄e yi yi d̄ō soora. Ma yi w̄eruma win n̄oman di.

¹⁵ Yera u ketekun baa saburo beku gagu d̄aba u ka t̄ambu n̄r̄obu (1.000) go.

¹⁶ Ma u n̄e,

ka ketekun baa saburowa na t̄ambu n̄r̄obu go.

Na bu suba suba nge takanu.

¹⁷ Ye u gari yi saara u kpa, ma u ketekun baa saburo ge k̄o. Ma ba yam mi ȳisuru k̄a Ramati Leki. Ȳisi ten tubusiana baa saburon gunguru.

¹⁸ Yen biri nim n̄ru ga Sansom kua gem gem. Yera u Yinni Gusun̄o somiru kana u n̄e, wuna a dera na n̄n t̄ambu faaba baka yeni kua. T̄e kaa de n gbiwa ka nim n̄ru? Kpa n w̄ori t̄n tuko be bān banḡo kuen n̄oma s̄ō?

¹⁹ Yera Yinni Gusun̄o u dera nim mu yara kpee w̄ru gagun min di Leki mi, ma ya kua nim n̄nu. Sansom u n̄ra ma win hunde ya wurama, u dam kua. Yen s̄ōna ba nim n̄nu ge soka Eni Hakore. Yen tubusiana, wi u somiru kanan nim n̄nu. Ga w̄a mi sere ka gis̄n gis̄o.

²⁰ Sansom u kuawa Isireliban kparo w̄ō ȳendu saa ye Filisitiba ba s̄aa ben yinnibu.

Sansom u Gasa da

16

¹ S̄ō teeru Sansom u da Gas̄o. U kur̄o tan̄o goo wa mi, ma u da u kpuna win mi.

² Yera Gasagiba nua ma u w̄a mi. Ma ba yam mi tarusi ba n̄n mara w̄oku giriru wuu gen k̄ann̄w̄o. Ba ȳōra s̄e w̄oku giri te, ba n̄e, ñ n kua yam s̄areru, kpa bu n̄n go.

³ Ye n kua w̄okurun b̄onu, yera Sansom u seewa u wuu gen gambo gira ye kpuro wuka u seru s̄ondi u ka da sere guuru w̄ollo te ta w̄a Heboronin deedeeru.

Sansom ka Dalila

⁴ Yen biri Sansom u kpa kur̄o goo wa u n̄n w̄ere. Kur̄o wi, u w̄awa Sorekin w̄w̄a. Win ȳisira Dalila.

⁵ Ma Filisitiban sinambu ba da kur̄o win mi, ba n̄e, a n̄n k̄akirio kpa a n̄o m̄in di win dam bakam m̄e, mu wee, ka nge m̄e sa ko ko su ka n̄n n̄oma turi. Saa yera sa ko n̄n kamia kpa bes̄en baawure u nun sii geesun gobi n̄r̄obu ka wun̄obu (1.100) w̄e.

6 Ma Dalila u da u Sansom sɔw̄a u n̄e, na nun kanam̄o a man sɔw̄o man diya wunen dam bakam m̄e, mu wee. Mba ba koo ka nun b̄oke, bu ka nun kamia.

7 Sansom u n̄un wisa u n̄e, b̄a n man b̄okua ka ten w̄e beki n̄oba yiru, kon kowa dam sarirugii kpa na n s̄aa nge t̄on be ba tie.

8 Ma Filisitiban sinambu ba ten w̄e beki kasuma wasi n̄oba yiru yi b̄a keewe. Yera Dalila u ka yi Sansom b̄okua.

9 N deema Filisiti gaba w̄a ba kukua win mi, dii sɔw̄o. Ma u n̄e, Sansom, Filisitiba wee ba nun w̄rima.

Yera Sansom u seewa u ten w̄e yi kasuka nge sobu ye ya d̄so soora. Ma b̄a ḡie m̄in di win dam m̄e, mu naam̄o.

10 Ma Dalila u Sansom sɔw̄a u n̄e, wee, a man yaakorukua, ma a man weesukua. T̄e a suuru koowo a man gem sɔw̄o. Ka mba ba koo nun b̄oke.

11 Yera u n̄e, b̄a n ka man w̄e k̄p̄e b̄okua yi b̄a ka ḡānu b̄okure, kon kowa dam sarirugii kpa na n s̄aa nge t̄on be ba tie.

12 Ma Dalila u w̄e k̄p̄e sua u ka n̄un b̄okua u n̄un sɔw̄a u n̄e, Sansom, Filisitiba wee ba nun w̄rima.

N deema ben gaba w̄a ba kukua dii sɔw̄o. Adama Sansom u w̄e yi ba ka n̄un b̄okua kasuka nge w̄e siira.

13 Dalila u kpam Sansom sɔw̄a u n̄e, sere ka t̄e a man yaakorukua a man weesukuamm̄e. A den man sɔw̄o ka gem ye ba koo ka nun b̄oke.

U n̄e, a n̄en wirun tara n̄oba yiru ye m̄enn̄o ka w̄e siiri a wesi.

14 Ye Sansom u dweeya, ma Dalila u win wirun tari yi m̄enna ka w̄e siiri u wesa. Ma u ka yi d̄aru kparesi tem̄o. Yera u n̄un yamia u n̄e, Sansom, Filisitiba wee, ba nun w̄rima.

Sansom u yanda, win dom kpalla, ma u d̄aa te wuka ka wesi te sannu.

15 Kur̄o wi, u n̄un sɔw̄a u n̄e, ma a maa n̄e a man k̄i ni? Adama wunen ḡoru gān w̄a dee dee n̄e s̄o. Wee, a man yaakorukua sere n̄on ita. Ān man sɔw̄a m̄in di wunen dam bakam m̄e, mu wee.

16 Baadommawa u ra n̄un gari yi s̄om̄o sere win baasi bi, bu Sansom bande, u ka bu wasira.

17 Ma u n̄un win ḡoru wukia u n̄un sɔw̄a u n̄e, k̄o gān n̄en wiru ȳe saa m̄in di ba man mara. Domi na s̄awa wi Gusun̄o u ḡosa saa n̄en m̄eron nukurun di. B̄a n man k̄ona, n̄en dam mu koo man deri kpa n ko dam sarirugii nge t̄on be ba tie.

18 Sanam m̄e Dalila u wa ma u n̄un win ḡoru kpuro wukia, ma u Filisitiban sinambu sokusia u n̄e, bu den na t̄e, domi Sansom u n̄un win ḡoru kpuro wukia.

Yera Filisitiban sinam be, ba seema ba na kur̄o win mi ka gobi yi.

19 Ma Dalila u dera Sansom u dweeya win taar̄o ma u goo soka, u na u win tari n̄oba yiru ye kpuro k̄ona. Ma Sansom dam mu doona. Nge m̄eya Dalila u ka n̄un n̄ama tura.

20 U n̄e, Sansom, Filisitiba wee, ba nun w̄rima.

Ma u dom yanda, u tii sɔw̄a u n̄e, kon yari n ka tii yina nge m̄e na ra ko. Domi un̄ ȳe ma Yinni Gusun̄o u n̄un deri.

21 Yera Filisitiba ba n̄un s̄ere ba win n̄oni yiru kpuro w̄wa. Ma ba ka n̄un da Gās̄a. Ba n̄un b̄okua ka sii gandun ȳoni ba n̄un doke piris̄om dir̄o. Ba dera u dobi namm̄o nge m̄e ba ra ben yaa sabenu koosie.

22 Sanam d̄o sanam wee, win seri k̄piim̄o yi ba ra k̄ona mi.

²³ Saa ye sɔɔ, Filisitiban sinambu ba menna bu ka ben bũu Dagoni yāku bakaru kua kpa bu maa nuku dobu ko. Domi ba nɛɛ, u bu ben yiberɛ Sansom nɔmu beria.

²⁴ Sanam mɛ ba bũu wi wa, yera ba nùn siarabu wɔri ba mɔ, bɛsɛn bũu u sun bɛsɛn yiberɛ nɔma beria wi u raa bɛsɛn tem sankumɔ, ma u bɛsɛn tɔn dabinu goomɔ.

²⁵ Ben nuku doo bi sɔɔ, ba nɛɛ, su Sansom yarama u na u sun yɛesu go. Ma ba nùn yarama pirisɔm dirun di. U na ma ba nùn yaakoru kua. Ba nùn yɔrasia gbere yirun baa sɔɔ.

²⁶ Yera Sansom u aluwaasi wi u win nɔma nɛni sɔɔwa u nɛɛ, a man yɔsuo kpa n gbere be nɛnɛ bèn wɔllɔ gidambisa yeni ya sɔ kpa n yi gballi.

²⁷ N deema tɔmba yiba dii te sɔɔ, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu. Filisitiban sinambu nɔɔbu kpuro ba wāa mi. Be ba wāa wɔllɔ, ben geera kua tɔnu nɔrɔbun suba ita (3.000) be ba Sansom mɛɛra dɔma te.

²⁸ Yera Sansom u Yinni Gusunɔ kana u nɛɛ, Yinni, na nun kanamɔ, a man yaayo, a maa man dam kɛɛyɔ nɔn tee teni tɔna kpa n Filisitiba mɔru kɔsia n wiru go nɛn nɔni yiru yen sɔ.

²⁹ Ma Sansom u gbere suunukii yiru ye nɛnua yèn wɔllɔ gidambisa ye, ya yɔ, tia win nɔm geuɔ, tia maa win nɔm dɔwarɔ.

Ma u ye bɔria,

³⁰ u nɛɛ, a de n gbi ka Filisitiba sannu. Ma u yāara ka win dam kpuro, ma dii te, ta Filisitiban sinambu wɔri ka tɔn be ba wāa mi. Tɔn be ba gu ka wi sannu dɔma te, ba dabi ba kere be u go sanam mɛ u wasi.

³¹ Yera win wɔnɔbu ka win tundo Manɔan sikirɔ, Sorea ka Esitaolin baa sɔɔ.

Wɔɔ yɛnda Sansom u Isireliba kpara.

Mika u bũnu kua

17

¹ Durɔ goo u wāa Efaraimun guunun bera gia, win yīsira Mika.

² Sɔɔ teeru u win mero sɔɔwa u nɛɛ, sii geesun gobi nɔrɔbu ka wunɔbu (1.100) yi a nɛɛ, ba gbena, sere a gbɛnɔ wi bɔrusi nɛn nɔni biru, yi wee. Nɛna na yi sua. Ma win mero u nɛɛ, Gusunɔ u bɔri yi gɔsia domaru wunɛ sɔɔ, nɛn bii.

³ Ma Mika u gobi yi suama u win mero wesia. Yera mero u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wee, na sii gee si Yinni Gusunɔ wɛɛmɔ, bu bwāaroku koowo wunɛn sɔ kpa bu su pote. N n mɛn na, a yande su nɛnuɔ.

⁴ Adama u yina. Ma u su mero wesia. Yera win mero wi, u sin gobi goobu (200) sua u seko wɛ. Ma seko wi, u bwāaroku kua u gu sii gee si pote. Yen biru ba gu yi Mikan dirɔ.

⁵ N deema Mika u raa sāa yeru mɔ win yenuɔ. Ma u dera ba nùn bwāaroku ganu kua. Ma u win tiin bii turo gɔsa u kua nin yāku kowo.

⁶ Domi saa ye sɔɔ, Isireliba bañ kparo mɔ, baawure u mɔwa ye u kī.

⁷ Saa ye sɔɔ, aluwaasi goo wāa Betelehemuɔ Yudan temɔ. Durɔ wi, u sāawa Lefin bweseru.

⁸ Ma u seewa Betelehemun di u win wasangariru doona. Ye u tura Efaraimun guunɔ, ma u dua Mikan yenuɔ.

⁹ Yera Mika u nùn bikia u nɛɛ, man diya a wee.

Ma u wisa u nɛɛ, nɛ yāku kowon bwesera. Na weewa Betelehemun di ye ya wāa Yudan temɔ. Na nɛn bɔsunu mɔwa, na kasu mi kon sina.

10 Ma Mika u nùn sṣṣwa u n̄ē, ò n men na, a sinṣ n̄en mini kpa a n s̄aa n̄en yenun yāku kowo, kpa na n da nun sii geesun gobi wṣkuru wē wṣṣ baagere, ka sere maa yāa ni kaa n da doke, kpa na n nun n̄ṣṣimṣ.

Ma durṣ wī, u wura.

11 Nge m̄eya u ka sina Mikan mi. Ma Mika u nùn m̄era nge win tiin bii.

12 Ma u nùn kua win yāku kowo.

13 Yera Mika u tii sṣṣwa u n̄ē, na yē ma Yinni Gusunṣ u koo man domaru kua tē domi na yāku kowo mṣ wī u s̄aa Lefin bweseru.

Danuba

ba Mikan bwāarokunu

ka win yāku kowo w̄ra

18

1 Saa ye sṣṣ, Isireliba bañ kparo mṣ. M̄eya maa Danuba ba kpana bu ben tem mwa m̄e ba tubi di. Yera ba b̄osu ba tem kasu.

2 Ma ba tabu durṣ w̄rugṣba n̄ṣṣbu gṣsa ben suunu sṣṣ ba bu ḡra saa Sorean di ka Esitaolin di bu ka da bu tem saria m̄eri. Ma t̄n be, ba seewa ba da. Ye ba tura Efaraimun guunṣ, yera ba dua Mikan yenṣṣ ba kpana.

3 Sanam m̄e ba w̄a mi, yera ba Lefi goon n̄ṣṣ nua, ma ba win gari gerubu tuba. Yera ba nùn soka ba bikia ba n̄ē, mba a kom na bera gee. Mban s̄na a w̄a mini.

4 U bu wisa u n̄ē, Mikawa u man yii mini na n s̄aa win yāku kowo, u n man gobi k̄siamṣ.

5 Ma t̄n be, ba nùn sṣṣwa ba n̄ē, a Gusunṣ bikio u sun sṣṣi b̄esen sanum m̄ n koo dora.

6 Ma yāku kowo wī, u bu wisa u n̄ē, i doo ka b̄ri yendu. Yinni Gusunṣ u koo b̄ē kpara b̄ēn sanum sṣṣ.

7 Ma t̄nu n̄ṣṣbu be, ba doona min di, ba da Laisiṣ. Ba deema bera min t̄mba w̄awa b̄ri yendu sṣṣ, nandabu sari, nge Sidonigibu. Domi t̄n tuko goo kun bu baasi. M̄eya bañ maa w̄rṣ goo mṣ turuku. Sidonigibu ba ka bu toma. Bañ maa w̄asin̄e ka bweseru garu.

8 Laisi min di, t̄mbu n̄ṣṣbu be, ba ḡsira ba da ba begibu deema Soreaw ka Esitaolio. Ma begii be, ba bu bikia ba n̄ē, mba ka mba i wa mi gia.

9 Ma ba wisa ba n̄ē, i seewo su da su Laisigibu w̄ri. Domi tem mi ba w̄a mi, tem gem tiywa. I ku de sa n w̄a mini sa n kom yaa bie. I seewo su da fuuku su bu w̄ri, su ben tem mwa.

10 Tem m̄e, mu kp̄a, ḡānu kun maa bu k̄mie. S̄a n tura mi, sa ko deema wee ba w̄a b̄ri yendu sṣṣ. Gusunṣ u koo maa sun bu n̄mu b̄eria.

11 Yera Danun bwese te sṣṣ, t̄mbu nata (600) ba seewa saa Sorean di ka Esitaolin di ba ben tabu yānu n̄ni.

12 Ba da Yarimun wuuṣ Yudan temṣ ba ben sansani gira mi. Yen s̄na ba yam mi sokumṣ Makan̄e Danu sere ka gisṣ. Yen tubusiana Danun sansani.

13 Saa min diya ba maa da Efaraimun guunṣ ma ba da sere Mikan yenṣṣ.

14 Yera t̄mbu n̄ṣṣbu be ba raa tem min saria m̄erim na mi, ba begibu sṣṣwa ba n̄ē, i yē ma bwāaroku ge ba sii geesu pote ka bwāarokunu ganu nu w̄a diru mini? N n men na, i de su bwisiku ye n ween̄e su ko.

15 Ma t̄n be, ba da diru mi Lefi aluwaasi wī, u w̄a. Ma ba nùn t̄bura.

16 T̄mbu nata ye, ba da ba yṣ dii k̄nn̄wṣ ba tabu yānu n̄ni.

17 Ma t̄mbu n̄ṣṣbu be, ba dua Mikan dirṣ, ba bwāaroku ni yarama kpuro. Saa ye sṣṣ, yāku kowo wī, u yṣ dii k̄nn̄wṣ ka t̄nu nata ye.

18 Ye u wa tən be, ba dua Mikan dirɔ ba bwāaroku ni yarama, yera u bu bikia u nɛɛ, mba i m̀ò mi.

19 Yera ba ǹùn wisa ba nɛɛ, a wunen nɔɔ mario. A ku gam gere. Sa ko nun ko besen yāku kowo. Yen yerà a kīru bo, a n s̄a tən turon yāku koowo? Nge Isirelin bwese keri giragii.

20 Ma gari yi, yi yāku kowo wi dore. Yera ba ǹùn bwāaroku ni wē u ka bu swīi.

21 Ma Danu be, ba gurena ba doona, ba ben bibu gbiisie ka yaa sabenu ka sere ben s̄omunu.

22 Ye ba yara Mikan yɛnun di ba tonda, yera be ba ka Mika wāa sannu ba gurena ba Danu be naa gira,

23 ba bu sokumɔ t̄a t̄a. Yera Danu be, ba yōra ba Mika bikia ba nɛɛ, mba a kī a ka sun naa gire m̄e.

24 Ma u bu wisa u nɛɛ, mba n maa man tie. Wee, i n̄en b̄unu gura ma i n̄en yāku kowo mwa, ma i m̀ò, mba na kī?

25 Yera ba nɛɛ, sañ maa kī su wunen nɔɔ n̄. À n maa yina, besen gabun m̄oru koo se kpa bu nun w̄ari bu go t̄e, wune ka wunen yenugibu.

26 Ma Danu be, ba ben swaa w̄ari ba n doonɔ. Ye Mika u wa tən be, ba ǹùn dam kere, yera u ḡosirama u wuma win yenuɔ.

Danuba ba Laisi kamia

27 Nge m̄eya Danuba ba ka Mikan bwāarokunu doona ka win yāku kowo sannu. Yen biruwa ba da ba Laisi w̄ari, ba yen t̄ambu go be ba raa wāa b̄ari yendu s̄ɔ mi. Ye ba bu go ba kpa, ma ba wuu ge d̄s̄o meni.

28 Goo kun kp̄ia u Laisigii be faaba kue, domi Sidonigibu ba ka bu toma. Bañ maa ka bweseru garu w̄asine. Ba wāawa Beti Reh̄abun w̄owaa. Yen biruwa Danu be, ba wuu ge bana ba sina mi.

29 Ma ba gu ȳisi kpaaru k̄a, Danu. N deema ben sikadon ȳisira mi, wi u s̄a Yak̄abun bii.

30 Yera Danu be, ba bwāaroku ge gira bu ka s̄a. Ma Yonatan, Ḡes̄omun bii, M̄awisin debubu, ka win bibu ba kua ben yāku kowobu sere ba ra ka Isireliba gura ba ka doona tem tukumɔ.

31 Nge m̄e Isireli be ba tie ba Yinni Gusunɔ s̄aamɔ Siloɔ n ka t̄e, nge m̄eya Danu be, ba maa bwāaroku ge ba gira mi s̄awa n ka t̄e.

Lefi goo ka win kurɔ

19

1 Lefi goo wāa Efaraimun guunun bera gia, baru kpaaru garun mi. Yera u kurɔ tanɔ goo sua wi u s̄a Betelehemugii Yudan temɔ. Saa ye s̄ɔ, Isireliba bañ sunɔ m̄ɔ.

2 Durɔ wi ka win kurɔ ba sanna. Yen s̄na kurɔ wi, u da u sina suru n̄ne win tondon yenuɔ Betelehemuɔ.

3 Yera win durɔ u ǹùn naa da u ǹùn k̄akiri u ka wurama yenuɔ. Sanam m̄e u d̄ɔ, win s̄om kowo u ǹùn ȳsiri ka ben ketekunu yiru. Ye ba tura kurɔ win mi, ba dua win tondon dirɔ. Ye tundo wi, u durɔ wi wa, ma u ǹùn dam koosia ka nuku dobu.

4 U dera ba sina mi, s̄ɔ ita. Ba di ba n̄ra.

5 S̄ɔ n̄nese ba seewa buru buru yellu ba s̄ɔru kua bu ka doona. Adama win dokiri u nɛɛ, bu yōru bu ḡaanu di bu sere doona.

6 Ma ba sina ba di be yiru ye. Yera dokiri wi, u maa bu ḡɔra u nɛɛ, bu kpuno sere sisiru bu maa nuku dobu ko.

⁷ Lefi wi, u kĩa u doona adama win dokiri u nùn suuru kana ma u maa sina wōku teeru.

⁸ Sōo nāobuse u seewa buru buru yellu u ka doona. Yera dokiri wi, u maa nεε, u sinō u gāanu di kpa u doona sōo ù n kella.

Ma ba sina ba di sannu.

⁹ Sanam mε Lefi wi, u seewa ka win kurō ka win sōm kowo, win dokiri wi, u nùn sōowa u nεε, sōo u kpa, yam maa tīramō. Bu maa sinō sere sia bururu, kpa bu yellu se bu swaa wōri.

¹⁰ Adama Lefi wi, u den yina, ma ba swaa wōri ka win kurō ka win sōm kowo wi, ka ben ketekunu yiru ye. Yen dōma te, ba tura Yebusin deedeeru ye ba maa sokumō Yerusalemu.

¹¹ Sanam mε ba Yebusi ye bōku kua, saa ye sōo, sōo u kpeema. Yera sōm kowo wi, u win yinni sōowa u nεε, a de su da Yebusiban wuu genin mi su kpuna.

¹²⁻¹³ Yera win yinni u nùn wisa u nεε, tōn tukobun wuuōra sa ko da? A de su yande turi Gibeao, ñ kun mε Ramao mi Isireliba ba wāa, kpa su kpuna min gam.

¹⁴ Yera ba ben swaa wōri ba n doonō. Sanam mε ba tunuma Gibeao Benyamεen temō, sōo u dua u kpa.

¹⁵ Ye ba tura mi, ba da ba wāawa batuma mi wuugiba ra mεnne. Adama goo kun bu soka bu na bu kpuna win yenuō.

¹⁶ Yera durō tōkō goo u wee gberun di, u sarō. U sāawa Efaraimun guunun beragii. Adama u wāawa wuu gen mi. N deema Gibeagii be, ba sāawa Benyamεeba.

¹⁷ Yera u nōni seeya u tōn be wa, ba sō wuun mēnno yeru mi. Ma u bu susi u nεε, bεε ka sanum. Man diya i wee. Mana i dōo.

¹⁸ Lefi wi, u nùn wisa u nεε, sa weewa Betelehemun di ye ya wāa Yudan temō. Sa dōowa sere Efaraimun guunun bera gia baru kpaaru garun mi, domi miya na wāa na ka sāa yāku kowo. Yen sōna na gōsirō mi. Adama ye sa tunuma mini, goo kun sun dam koose si sere nεε, sa ko sōbia yēron yenuō,

¹⁹ baa mε sa taka mō besen ketekunun sō, sa maa dīanu ka tam mō. Gāanu kun sun kōmie.

²⁰ Saa yera durō tōkō wi, u nεε, to, i duuma. Gusunō u de i bōri yendu wa. Yēn bukata i mō, kon bεε ye kpuro kasua. I ku kpuna batuma mini. I na su da nen yenuō.

²¹ Ma u ka tōn be da win yenuō u ben ketekunu dīanu wē. Ben tii ba ben naasu kpakia, ma u bu dīanu wē ba dimō ba nōrumō

²² ba nuku dobu mō.

Yera wuu min tōmbu gabu be ba sāa garu ko sariba, ba na ba dii te sikerena, ba ten gambo soomō ba baasi ba mō, a durō wi u dua wunen yenuō mi sun yarama su ka nùn kpuna nge tōn kurō.

²³ Ma durō tōkō wi, u yara u bu suuru kana u nεε, aawo, negibu. I ku daa kōsa yenin bweseru ko domi nen yenuōra durō wi, u wāa.

²⁴ Wee na bii wōndia mō wi u kun durō yē. Durō win tii, u maa kurō mō. Na kon bεε bu yarama kpa i ka bu ko nge mε i kī. Adama i ku ka durō win tii kōsa yenin bweseru ko.

²⁵ Ka mε, tōn be, bañ durō win gari wure. Yera Lefi wi, u win kurō yarama u bu wē. Ma ba nùn tilasi kua ba ka nùn kpuna wōku giriru sere yam ka sāra. Yen biru ba nùn deri u doona.

²⁶ Yera kurō wi, u seewa u na u wōruma yenu gēn mi win durō u wāan kōnōwō.

²⁷ Ye n kua bururu, Lefi wi, u seewa u kī u swaa wōri. U gambo kenia, yera u deema wee, win kurō u kpī u gāseru demie kōnnōwō.

²⁸ Ma u kurō wi sōwā u nēε, a seewo su doona.

Adama uñ wisibu nua. Ase kurō wi, u guwa mi. Yera durō nūn sua u sōndi win ketekun wōllō u ka doona win wuu.

²⁹ Ye u tura win yenuō, yera u woburu sua u ka kurō win goo te bōtira kpirinu wākura yiru, ma u Isireliban bwese kera baayere kpiri tia tia mōrisia.

³⁰ Be ba ye wa kpuro, ba bitī soorawa ba nēε, sañ yenin bweseru waare saa min di sa yarima Egibitin di. Yen sō, i de su menna su wesiana kpa su wa yen me sa ko ko.

Ba Benyamεba seeyasia

20

¹ Isireli be ba wāa Danuō sōo yēsan nōm geu gia sere n ka girari Beri Sebāo sōo yēsan nōm dwarō ka maa be ba wāa Galadin temō sōo yari yeru gia, ba menna ba nōo tia kua nge tōn turo Yinni Gusunōn sāa yerō Misipāo.

² Ben bwese kera baayeren wirugibu ba nawa dōma te. Ben tabu naanaakobu be ba koo kpī bu ka takobi sanna ba sāawa tōmbu nōrōbun suba nēεru (400.000).

³ N deema Benyamεba ba nua kō ma Isireli be ba tie ba mēnne Misipāo.

Ma Isireli be, ba bikia ba nēε, amōna daa kōsa yenin bweseru ya ka koorā.

⁴ Ma Lefi win kurō ba go mi, u bu sōwā u nēε, na nen kurō naa dawā sa wee. Ma sa tunuma Gibeāo sa kpuna mi.

⁵ Yera Gibeagii be, ba man seesi, ba na ba man tarusi diru mi na kpī wōkuru. Nen tiwa ba raa kasu bu ka kpuna bu go adama na bu nen kurō wē ma ba ka nūn kpuna ka tilasi ba go.

⁶ Yera na win goo te sua na bōtira na Isirelin bwese kera baayere kpiri tia tia mōrisia. Domi gāa kōsuna ba kua mi, nīn bweseru n nēε Isireliba bu ko.

⁷ Yen sō, bēε Isireliba, wee i mēnne mini tē. I wesianō kpa i ko ye n weenε i ko.

⁸ Ma be kpuro ba nōo nera nge tōn turo. Ba nēε, bēsen goo kun wurō win yenuō u sere nēε u koo sīna win kuu bekurugirō.

⁹ Wee ye sa ko Gibeagii be kua. Sa ko tete towa

¹⁰ su ka tōmbu gōsi Isirelin bwese kera baayere sōo. Tōmbu wunōbu (100) sōo, sa ko wōkuru wīa. Tōmbu nōrōbu (1.000) sōo, sa ko wunōbu wīa. Tōmbu nōrōbun suba wōkuru (10.000) sōo, kpa su nōrōbu wīa. Tōn beya ba koo da bu sun dīanu kasuama su ka wa su di bēε be sa mēnne mini, kpa su wa su Gibeagii be seeyasia ben daa kōsa ye ba kua min sō.

¹¹ Nge meya Isireliba kpuro ba ka menna ba nōo tia kua bu ka Gibeagii be wōri.

¹² Ma Isireli be, ba tōmbu gōra Benyamεen tem kpuro sōo ba nēε, amōna kōsa yenin bweseru ya ka koorā bēen suunu sōo mē.

¹³ Yen sō, i sun tōn kōso be nōmu sōndio su bu go, kpa su kōsa ye wuna bēε Isireliban suunu sōon di.

Adama Benyamεε be, ba yina bu ben mero bisi ben gari nō.

¹⁴ Ma ba maa menna Gibeāo bu ka Isireliba tabu ko.

¹⁵ Yen dōma te, tōmbu nōrōbun suba yenda nōbu ka tia (26.000) be ba koo kpī bu ka takobi sanna, ba menna Benyamεen tem sōo ka sere maa tabu durōbu nata ka wunōbu (700) be ba sāa Gibeān tiigibu.

16 Benyamεεban tabu durɔbu sɔɔ, ben nata ka wunɔbu (700) ba s̄awa nɔm dwaagibu. Be kpuro ba nɔma dowa gem gem. Domi ben goo sari wi u koo tɔnun sera kpurantεεru ȳisi u kamia.

17 Isireliba sɔɔ maa, be ba tabun dɔɔne mɔ ba koo kp̄i bu ka takobi sanna ba s̄awa nɔrɔbun suba nεεru (400.000).

18 Ma Isireli be, ba da Beteliɔ bu ka Gusunɔ bikia u bu s̄ɔsi bwese kera ye ya koo gbi yu Benyamεεba w̄ari. Ma Yinni Gusunɔ u Yudaba gɔsa.

19 Sisiru bururu Isireliba kpuro ba seewa ba ben sansani gira Gibeab bɔkuɔ.

20 Yen biru ba ben tabu s̄a yi Gibeab deedeeru bu ka Benyamεεba w̄ari.

21 Yen dɔma tera Gibeagii be, ba yarima ba Isireliba w̄ari ba ben tɔmbu nɔrɔbun suba yenda yiru (22.000) go.

22-23 Ma Isireliba ba da ba Gusunɔ weeweenu koosi sere n ka kua yoka. Ma ba n̄un bikia ba nεε, bu maa ben mero bisi be w̄ario?

Ma Yinni Gusunɔ u nεε, oo, bu doo.

Saa yera ba dam wa. Ma ba ben tabu s̄a kp̄i mi ba raa yellu kp̄i ba ka Benyamεε be w̄ari.

24 Yera ba kram Benyamεεba w̄ari nɔn yiruse te.

25 Benyamεε be, ba kram yarima ba Isireliban tabu durɔbu nɔrɔbun suba yendu yiru sari go (18.000).

26 Yera Isireliba kpuro ba menna Beteliɔ ba sina Yinni Gusunɔn s̄a yeru mi, ba weeweenu mɔ. Yen dɔma te, ba nɔɔ bɔkuawa sere n ka kua yoka. Ma ba Yinni Gusunɔ ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kua ka siarabun ȳakunu.

27-28 N deema Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te, ta w̄a Beteli mi. Finεεsi, Eleasaan bii, Aronin debubuwa u s̄a ȳaku kowo saa ye. Yera Isireli be, ba Yinni Gusunɔ bikia ba nεε, su kram Benyamεεba w̄ario?

Ma u nεε, oo, i doo. Kon bεε bu nɔmu beria sia.

29-30 S̄ɔ itase Isireliba ba da ba tabu s̄a kp̄i bu ka Benyamεεba w̄ari nge me ba raa kua yellu. Adama ba maa tabu kowobu berua ba ka Gibeab sikerena.

31 Yera Benyamεεba ba maa yara ba ka Isireli be yinna. Ma ba bu naa gira ba ka wuu yara ba tonda. Nge mε ba raa kua ba ka Isireliba go yellu, nge mεya ba maa torua ma ba maa ben tɔnu tɛna go Betelin swaɔɔ ka Gibeabia sɔɔ yakasɔ.

32 Ma Benyamεε be, ba nεε, wee, sa maa bu kamia nge yellu. Adama Isireliba ba nεε, i de su duki su kpa bu ben wuu deri bu tonda.

33 Ma ba da ba menna Baali Tamaɔɔ. Yera be ba raa kukua ba yarima Mare Geban di mi ba w̄a.

34 Ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000). Ma ba da Gibeab ba tabu kua gem gem ka Benyamεεba. Benyamεε be, baɔl yε ba kam kobu dɔɔwa mi.

35 Ma Yinni Gusunɔ u dera ba burisina Isireliban wuswaɔɔ. Yen dɔma tera Isireliba ba tɔmbu go nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu ka wunɔbu (25.100) Benyamεεn tabu kowobu sɔɔ.

36 Saa ye sɔra Benyamεεba ba tuba ma ba kam kuawa.

Isireliba ba raa duki sua ba bu deri ȳen s̄ ba yε ma ben tabu kowobu gaba kukua Gibeab ba Benyamεεba mara.

37 Bera ba yarima ba Gibeab ye w̄ari ba yen tɔmbu go.

38 N deema Isireliba ba raa wesiana ba nεε, be ba kukua mi, bu wuu ge d̄ɔ s̄reo, kpa be ba tie bu gɔsirama b̄a n wiisu wa.

39 Ye ba wii si wa, yera ba gɔsirama. Benyamεεba ba raa bu tɔmbu tɛna goori. Yen s̄na ba tamaa ba maa bu kamiawa nge yellu.

40 Adama saa ye sɔɔ, wii bakara seewa saa Gibeab di, ma Benyamεεba ba wa d̄ɔ wiira ben wuu wukiri mam mam.

41 Isireli be ba raa duki sua mi, ba g̃siraama. Saa yera Benyamεε be, ba nanda, domi ba wa w̃r̃o ye ya bu deema.

42 Yen s̃na ba duki sua ba doona tem saaram bera gia. Adama Isireli be ba wuu ge d̃o s̃re ba yarima ba bu naa sw̃i ba goomo

43 sere Gibeana s̃o yari yer̃o. Bañ wure Benyamεε be, bu ỹra baa fiiko bu sere w̃ra.

44 Nge m̃ya ba kua ba ka Benyamεεban tabu dur̃bu ñr̃obun suba yendu yiru sari (18.000) ye go.

45 Ba maa ben t̃mbu ñr̃obun suba ñobu (5.000) go swaa s̃o be ba duki m̃o ba d̃o tem saaram̃o Rim̃on kperu gia. Ma ba be ba tie naa sw̃i sere Gideomũo. Miya ba maa ben t̃mbu ñr̃obun suba yiru (2.000) go.

46 Be ba gu dama te, ben bwese te s̃o, ba s̃awa tabu dur̃bu ñr̃obun suba yenda ñobu (25.000).

47 Adama Benyamεεba nata (600) ba kp̃ia ba tura Rim̃on kperu mi, tem saaram̃o ma ba kua suru ñε bera mi.

48 Isireliba ba g̃siraama ba na Benyamεε be ba tien wusu s̃o. Ba bu go go sere ka ben yaa sabeño. Hunde koni ye ya w̃a mi kpuro gesi, ba gowa. Ma ba ben wu si kpuro d̃o meni.

Benyamεεn bwese kera

maa seewa

21

1 N deema Isireliba ba raa ño mw̃eru kua Misipão ba ñε, bañ Benyamεε goo ben bii w̃ndia goo w̃εm̃o u sua kur̃o.

2 Ma ba na ba sina Betelĩo Yinni Gusuñon wuswaão sere n ka kua yoka. Ba wuri kua ka dam

3 ba ñε, Gusuño, be s̃ε Isireliban Yinni, mban s̃na bes̃en bwese kera tia ya kpeera.

4 Ma ba seewa buru buru yellu ba ỹku yeru kua mi, ma ba ỹku d̃o mwaararuginu ka siarabun ỹkunu kua ten w̃llo.

5 Yen biruwa ba ñε, geema sa ño mw̃eru kua ka b̃ri sa ñε, be ba kun de Misipão Yinni Gusuñon s̃a yer̃o sa ko bu gowa. N n men na, ber̃a bes̃ε Isireliba s̃o, bañ ka sun meñε mi.

6 N deema Isireliba ba g̃ru g̃sia ba ñε, wee sa bes̃en bwese keri tia go.

7 T̃ε amana sa ko ko su ka Benyamεε be ba tie kur̃bu waawa. Domi sa b̃rua k̃o Yinni Gusuñon wuswaão sa ñε, sañ maa bu bes̃en bii w̃ndiaba w̃εm̃o bu sua kur̃bu.

8 Ma ba bikiana ba ñε, bes̃ε s̃o ber̃a bañ ñε Yinni Gusuñon wuswaão Misipão. Ma ba deema goo kun ñε saa Yabesin di ye ya w̃a Galadĩo.

9 Domi sanam m̃ε ba t̃mbu gara ba deema Yabesigii goo kun w̃a mi.

10 Saa yera Isireli be s̃o, ba tabu kowobu ñr̃obun suba w̃kura yiru (12.000) g̃sa ba bu wooda w̃ε ba ñε, i doo i Yabesigibu go kpuro.

11 I t̃n dur̃bu kpuro goowo ka kur̃o be ba dur̃o ỹ k̃o.

12 Ye ba tura mi, ba w̃ndiaba wa t̃nu ñeru (400) be ba kun dur̃o ỹ. Ma ba bu mw̃erima ba ka na ben sansanĩo Silõo Kananin tem̃o.

13 Yen biruwa Isireliba ba Benyamεε be ba da ba kukua Rim̃on kpee w̃ruo g̃ria ba ñε, bu yarima, tabu kpa, ba dora.

14 Yera Benyamεε be, ba yarima. Ma ba bu w̃ndia be w̃ε ba sua kur̃bu, be ba mw̃erima saa Yabesin di mi, Galadin tem̃o. Adama kur̃o be, bañ bu dabiru tura.

¹⁵ Ma Isireliba ba Benyamεε ben wɔnwɔndu wa yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u dera ben bwese kera kanda.

¹⁶ Ma Isireliban guro gurobu ba nεε, wee tɔn kurɔbu sari Benyamεεn bweseru sɔɔ. Mana ben tɔn durɔ be ba tie ba koo kurɔbu wa.

¹⁷ Domi n n weenε ben bweseru tu kam ko, kpa beεε Isireliban bwese keri tia ye, yu gbi.

¹⁸ Adama saɔ kpε su bu beεεn bii wɔndiaba wε bu sua kurɔbu, domi sa nɔɔ mwεεru kua ka bɔri sa nεε, Isireli wi u win bii wɔndia Benyamεε goo wε u sua kurɔ, yen yεro u kam ko.

¹⁹ Adama ba bwisika ba nεε, wee wɔɔ ka wɔɔn tɔɔ bakara turuku kua te sa ra Yinni Gusunɔ kue Siloɔ. Silo ye, ya wāawa swaaɔ ye ya dɔɔ saa Betelin di sere Sikemuɔ sɔɔ yari yerɔ, Beteli ka Lebonan baɔ sɔɔ.

²⁰ Ma ba Benyamεεba bwisi yini kã ba nεε, i doo i kuke resem gbaanɔ.

²¹ Kpa i n yɔɔru bwεε i n Silon wɔndiaba mara, be ba koo yarima ba n yaamɔ. I n bu wa mε, kpa i yarima gbaa nin min di, i bu sεre i mwεεri i ka doona beεn temɔ bu ko beεn kurɔbu.

²² Ben mɔwɔbu bã n na, ba sun weeweenu koosi, sa ko bu wisi su nεε, saɔ kpĩa sa beε kpuro kurɔbu waawe Yabesin taa bi sɔɔ. Nge me n n ben tii ba beε bii wɔndia be wε, baɔ ben nɔɔ mwεεru kɔbie.

²³ Ma Benyamεε be, ba ka tɔn ben gari sɔmburu kua. Ba wɔndia be mwεεra sanam me ba yaamɔ Siloɔ. Ben baawure u wɔndia wa u sεre u sua kurɔ. Ma ba ka da ben temɔ. Ba wure ba ben wusu bana, ba sina mi.

²⁴ Yen biruwa Isireli be ba tie ba yarina. Baawure u da u win bwese kera deema win temɔ.

²⁵ N deema saa ye sɔɔ, Isireliba baɔ kparo mɔ. Ben baawure u mɔwa nge me u kĩ.

RUTU

Tire te, ta ka kurɔ goon gari yā wi ba mɔ Rutu. Rutu wi, u n̄ s̄aa Isireli. Ta sun s̄oosim̄o nge me u ka dua Gusun̄on t̄ambu Isireliba s̄oo. Ta maa Rutu win b̄ar̄akiniru s̄oosi win dur̄on t̄ambu s̄oo ka naane ye u Gusun̄o Isireliban Yinni kua.

Rutu ka win dwaa mero ba raa wāa yāaru s̄oo. Ben naane ye ba Gusun̄o kuan s̄o, u bu kua dukiagibu sere u mam dera Rutu u bii mara ma bii wi, u kua Dafidin debu.

Tire ten kpunaa

1. Naomi u ḡosira u wura Betelehemuɔ, wiru 1.
2. Rutu u Boasin k̄i geeru wa, wiru 2 ka wiru 3.
3. Boasi u Rutu sua kurɔ, wiru 4.

Elimelikin yɛnun n̄oni swāaru

¹ Kparobun waati s̄oo, ḡɔra dua Isireliban tem̄o. Yera dur̄o goo u seewa Betelehemun di ye ya wāa Yudan tem̄o, u da u wāa M̄oabuɔ ka win kurɔ ka win bii t̄on dur̄abu yiru.

² Dur̄o win ȳisira Elimel̄eki. Win kurɔwa Naomi. Win bii ben ȳisa wee, Maloni ka Kilioni. Be kpuro ba s̄aawa Efaratan bweseru. Ben wuuwa Betelehemu, Yudan tem̄o. Ye Elimel̄eki ka win t̄on be kpuro ba tura M̄oabu mi, yera ba ben wāa yeru kua.

³ S̄oo teeru, Elimel̄eki u kpuna u gu. Ma u Naomi ka bibu yiru ye deri.

⁴ Ma bii be, ba M̄oabun bii w̄andiaba sua kur̄abu. Kur̄o ben turoy ȳisira Oripa, turowa maa Rutu. Ma ba wāa mi sannu sere n̄ ka kua w̄oo w̄okuru.

⁵ Yen biruwa Maloni ka Kilioni ba kpuna ba gu. Ma Naomi u tia wi turo. U n̄ ka win dur̄o, u n̄ maa ka win bibu yiru ye.

Naomi ka Rutu

ba ḡosira Betelehemuɔ

⁶⁻⁷ Yeniban biru, Naomi u nua Gusun̄o u win t̄ambu dur̄om kua u bu d̄ianu w̄ɛ. Yera u seewa s̄oo teeru ka win bigii kur̄abu M̄oabun di, ba wiɔ Yudan tem̄o.

⁸ Ma u bigii kur̄o be s̄ɔwa u n̄ɛɛ, b̄ɛɛn baawure u wuro win meron yenuɔ, kpa Yinni Gusun̄o u b̄ɛɛ gea kua nge me i b̄ɛɛn dur̄o be ba gu kua, ka maa nen ti.

⁹ Kpa Yinni Gusun̄o u de b̄ɛɛn baawure u dur̄o wa u w̄ɛra win yenuɔ.

Ma u ben baawure s̄osu u bu n̄oo kana. Saa ye s̄oora ba wuri n̄oo kp̄ɛɛ ba sw̄i.

¹⁰ Yera ba n̄un s̄ɔwa ba n̄ɛɛ, sa ko ka nun dawa wunen t̄ambun mi.

¹¹ Ma Naomi u bu s̄ɔwa u n̄ɛɛ, bii kur̄aminu, i wuro b̄ɛɛn t̄ambun mi. Mban daaba i ko ka man da. Domi na n̄ maa bii t̄on dur̄abu tie nukur̄o be ba koo ko b̄ɛɛn dur̄abu.

¹² N n̄ m̄en na, i ḡosiro nen bii kur̄aminu. Domi na bukura k̄o, na n̄ maa s̄aa wi u koo dur̄o sua. Baa n̄ n̄ maa b̄ɛɛ s̄ɔwa na n̄ɛɛ, kon dur̄o wa w̄oku te kpa n̄ gura sua n̄ bii ma,

¹³ i ko i ȳra ù n̄ kp̄ɛa i sere n̄un sua dur̄o? Nge win s̄ona i ko n̄ɛɛ, i n̄ dur̄o goo suamo? Aawo, nen bii kur̄aminu, yeni ya n̄ koor̄o. B̄ɛɛn s̄ona na nuki sankire too. Domi Gusun̄o u man win n̄omu s̄ere.

¹⁴ Yera be kpuro ba maa wuri n̄oo kp̄ɛɛ ba sw̄i. Ma Oripa u Naomi s̄osu u n̄un n̄oo kana u doona. Adama Rutu kun n̄un deri.

15 Yera Naomi u nɛɛ, wee wunɛn beruse u wuru win tɔmbun mi, kpa ba n ben bũnu sãamɔ sannu. Wunɛn tii a gɔsiro a nùn swĩi.

16 Ma Rutu u nɛɛ, a ku man tilasi ko n ka nun deri. A de n ka nun da. Domi mi a dɔɔ miya kon da. Mi a wãa, miya ko na n wãa. Kpa wunɛn tɔmbu bu ko nen tɔmbu. Kpa Gusunɔ wunɛn Yinni u ko nen Yinni.

17 Mi kaa gbi, miya kon gbi, kpa bu sun sike mi sannu. Gãanu nù n dera na nun deri, ma n kun mɔ gɔɔ, Gusunɔ u man kuo nge mɛ u kĩ.

18 Ye Naomi u wa ma Rutu u yɔrawa u ka nùn da, yera u n̄ maa gɛɛ gerua.

19 Ma be yiru ye kpuro ba da Betelehemuɔ sannu. Ye ba tura mi, ma biti tɔmbu mwa ba m̄, Naomiwa mini?

20 Ma u bu wisa u nɛɛ, i ku maa man soku Naomi, i man sokuo Mara*. Domi Dam kpurogii u man nuki sanku.

21 Doo nɔra na ka yara minin di, adama Yinni Gusunɔ u dera na gɔsirama nɔm dira. N n mɛn na, mban sɔna i man sokumɔ Naomi. Domi wee Yinni Gusunɔ Dam kpurogii u man taare wɛ, ma u man nuku sankiranu kpɛɛ.

22 Nge mɛya Naomi ka win bigii kurɔ Rutu, Mɔabu, ba ka Mɔabun tem deri ba na Betelehemuɔ dĩa ni ba m̄ ɔsun gɛɛrun tore sɔɔ.

Rutu u dīanu kunɔnu m̄

Boasin gberɔ

2

1 Naomin durɔ Elimelekin dusi goo u wãa wi ba m̄ Boasi. Durɔ wi, u dukia mɔ, u maa bɛɛɛ mɔ.

2 Yera sɔɔ teeru Rutu Mɔabu u Naomi sɔɔwa u nɛɛ, a de n da goo wi u koo man tɔn geeru kuan gberɔ n dīanu kunɔnu ko. Ma Naomi u nɛɛ, ya wã, a doo nen bii kurɔbu.

3 Ma u seewa u da goon gberɔ u ɔsu kunɔnu m̄, u ka be ba ɔsu gɛɛmɔ swĩi. N deema gbee te, ta sãawa Boasigiru Elimelekin dusi.

4 Yera Boasin tii u seema Betelehemun di u na gberu mi, u win sɔm kowobu tɔbura u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u n ka bɛɛ wãa.

Ma ba nùn wisa ba nɛɛ, kpa u maa nun domaru kua.

5 Saa yera u win sɔm kowo ben wirugii bikia u nɛɛ, waran kurɔwa bii kurɔbu ge.

6 Wirugii wi, u nùn wisa u nɛɛ, kurɔ Mɔabu wi u ka Naomi wɔma wiya mi.

7 U na u nɛɛ, su de u sun swĩi u n dīanu kunɔnu m̄. Ye sa wuru, ma u win sɔmburu wɔri saa buru ten di, u n̄ wɛre sere ka tɛ, ma n kun mɔ ye u da u sina saa fiiko saarɔ.

8 Saa yera Boasi u Rutu sɔɔwa u nɛɛ, a nɔmɔ bii kurɔbu, a n da nɛ mini baadomma, a ku maa da goon gberɔ. A na a n kunɔnu m̄ a n nen sɔm kowo bii kurɔmii nini swĩi a n laakari sãa mi ba gɛɛmɔ.

9 Na maa nen sɔm kowobu sɔɔwa na nɛɛ, bu ku nun baba. Nim nɔru ḡa n nun m̄, a doo a nɔ ben bwãa nin mi, m̄i sɔɔ ba nim take.

10 Saa ye sɔɔra Rutu u yiira kure u wiru tem girari u nɛɛ, amɔna na ka k̄i geeru wa wunɛn mi, nɛ wi na sãa sɔɔ.

11 Ma Boasi u nùn wisa u nɛɛ, sa nua ye a wunɛn dwaa mero kua saa m̄n di wunɛn durɔ u gu, ka nge mɛ a wunɛn baaba ka wunɛn mero deri, ka wunɛn tem ka sere maa wunɛn bweseru. Ma a na bɛɛn bweseru sɔɔ te a n̄ daa yɛ.

* 1:20 Mara - Yisi ten tubusiana sosura. Naomi, yisi ten tubusiana, dobu.

¹² N n men na, Gusunə Isireliban Yinni wi, win mi a na u ka nun kōsu u nun yen dibu kōsia mam mam ye a kua kpuron sō.

¹³ Saa yera Rutu u nee, nen yinni, na wa ma a man kī geeru sōsi. Domi a ka man gari kua, a nen nukuru yemiasia, ne wi na n wunen səm kowobun goo tura.

¹⁴ Sanam me ba dimə, Boasi u nūn sōwa u nee, a susima a pēe sua a sōre kpee sō kpa a di.

Ma Rutu u sina səm kowo ben bokuə. Yera ba nūn dobi sōndε wē u di. Ye u deba ma u sukum berua.

¹⁵ Yen biru, u seewa u ka dīanu kunənu ko. Ma Boasi u win səm kowobu sōwa u nee, i de u mam dīanu kunənu ko ka mi i n gā. I ku nūn yinari.

¹⁶ Kpa i dīa nōmusu gasu deri u ka wa u gura. I ku maa nūn wəkisi.

¹⁷ Yen dōma te, Rutu wi, u dīanu kunənu kuawa saa bururun di sere ka yokaə. Domi ni u wa nin yari yi kuawa kilo tenan saka.

¹⁸ Yen biru, u yi sua u ka da yenuə u win dwaa mero sōsi ka sere maa dīa ni u din sukum, ma u ye kpuro win dwaa mero wi yiiya.

¹⁹ Yera win dwaa mero u nūn bikia u nee, waran gberəwa a dīa nini wa a kunənu kua me gisə. Gusunə u yēro domaru kua wi u wunen bwisiku nini kua.

Ma Rutu u nūn wisa u nee, Boasin gberəwa u səmburu kua dōma te.

²⁰ Ma Naomi u nee, Boasi wi, u sāawa besen dusi wi u ra sun tubi di. Yinni Gusunə wi u ra baadomma gəribu ka wasobu durom kue, u nūn domaru kua.

²¹ Rutu u maa Naomi sōwa u nee, durə wi, u mam man sōwa u nee, na n da n wāa ka win səm kowobu sere bu ka win dīa ni gē bu kpe.

²² Ma Naomi u nee, ya wā. N n men na, a ku ra maa da goon gberə. A doo a ka win səm kowo tən kurə be swīna.

²³ Yera Rutu u ra n ka Boasin səm kowo tən kurə be səmburu mō sere ba ka ben əsu ka alikama gā ba kpa. Adama Naomin miya u wāa u ka səmbu te daamo.

Rutu u durə wa

3

¹ Sō teeru Naomi u win bigii kurə Rutu sōwa u nee, na kon nun wāa yeru kua mi kaa wēra, kpa a n ka nuku dobu mō.

² Boasi win səm kowo tən kurəbu a ra n swī, u sāawa besen dusi. Wee tē, u koo da wōku te, u alikama sara doo soo yerə.

³ Yen sō, a woburuo, kpa a wunen yāa geenu doke, kpa a tii turare yēka, kpa a nūn naamwε doo soo yeru mi. Adama a ku de durə wi, u nun tubu sere u ka di u nō u kpe.

⁴ Saa ye u da u kpuna, a mεerio mi u kpī. Yen biru, kpa a win bekuru gbabia a kpuna win naasu gia. Saa yera u koo nun sō ye u kī a ko.

⁵ Ma Rutu u win dwaa mero sōwa u nee, ye a man sōwa kpuro, yera kon ko.

⁶ Ma u seewa u da doo soo yeru mi, u kua nge me win dwaa mero wi, u nūn sōwa kpuro.

⁷ Ye u wa Boasi u di u kpa u nara, u da u kpuna mi win dīanu suba, saa yera Rutun tii u da sēe u durə win bekuru gbabia u kpuna win naaso.

⁸ Ye n kua wōku suunu, yera Boasi u dom nanda u yēsa gōsia, ma u deema wee kurə goo u kpī win naaso.

⁹ Ma u bikia u nee, wara mi.

Rutu nūn wisa u nee, nena wunen yoo Rutu. A man yakio kpa n ko wunen kurə, domi wuna a ra man tubi di.

¹⁰ Ma Boasi u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u nun domaru kua nɛn bii kurɔbu. Wunɛn barɔkini te a man sɔɔsi mini, ta kere te a wunɛn dwaɔ mɛro kua. Domi a ñ aluwaasi goo kasu a sua wi u sãa sãaro, ñ kun mɛ gobiɔii.

¹¹ Yen sɔ, nɛn bii kurɔbu, a ku bɛrum ko. Ye a bikia kpuro yera kon nun kua. Domi nɛn tɔmbu kpuro ba nua ma wunɛ kurɔ geowa.

¹² Geema, kon kpɪ ñ nun tubi di, adama goo wãa wi u sãa wunɛn durɔn mɛro bisi n nɛn mi turuku kere.

¹³ A kpunɔ mini wɔku te. Sia bururu, ù n kɪ u nun tubi di, u koo yen gari ko. Adama ù n yina, sere ka Yinni Gusunɔn wãaru, nɛn tiywa kon ye ko. Ñ n mɛn na, a kpunɔ mini sere sia.

¹⁴ Ma Rutu u kpuna gee Boasi u naasu tɪi sere n ka kua bururu. Adama tɔmbu bu ka nùn wa kpuro, u seewa. Yera Boasi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku de goo u nɔ ma tɔn kurɔ goo u na doo soo yeru mini.

¹⁵ Ma u maa Rutu sɔɔwa u nɛɛ, a wunɛn beku te a wukiri mi terio.

Ma u tu teria. Yera Boasi u nùn ɔɔsu kilo wɔkura nɔɔbu wisia u bɔkua u nùn wɛ. Ma Rutu u ɔsira u da wuuɔ.

¹⁶ Saa ye u tura win dwaɔ mɛron mi, ma dwaɔ mɛro u nùn bikia u nɛɛ, wuna mi nɛn bii kurɔbu?

Ma Rutu u nɛɛ, oo, nɛna.

Yen biru, u dwaɔ mɛro saaria ye Boasi u nùn kua.

¹⁷ U nɛɛ, durɔ wi, u nɛɛ, na ñ ɔsira wunɛn mi nɔm dirɔ. Yen sɔna u man ɔɔsu kilo wɔkura nɔɔbu ye wɛ.

¹⁸ Ma Naomi u nùn wisa u nɛɛ, a sinɔ mini sɛɛ nɛn bii kurɔbu sere su ka wa mɛ gari yi, yi koo ka wiru goora. Domi durɔ win bwɛra kun kpunamɔ ma n kun mɔ u yi wiru go ɔisɔ.

Boasi u Rutu sua kurɔ

4

¹ Bururu Boasi u da u sina wuun gbãra kɔnnɔwɔ mi ba ra siri. Yera u win mɛro bisi goo wa u sarɔ. N deema win gariya u raa Rutu sɔɔwa u nɛɛ, wiya u koo nùn yakia u tubi di. Ma u nùn soka u nɛɛ, waane, a na mini.

Ma u na u yɔra.

² Yera Boasi u wuun guro gurobu sɔɔ tɔmbu wɔkuru soka, ma u nɛɛ, i sino mini. Ma ba sina.

³ Saa yera u win mɛro bisi wi sɔɔwa u nɛɛ, Naomi wi u wɔma saa Mɔabun di u tem dɔramɔ mɛ mu sãa Elimeleki besɛn mɛro bisigum.

⁴ Yen sɔna na ɔru doke n nun ye nɔɔsia. Kpa a mu yakia a tubi di wuuɔibu ka besɛn guro gurobu n wuswaaɔ. À kun maa mu yakiamɔ, a man sɔ kpa na n yɛ. Domi wunɛn biru goo sari wi koo mu yakia u tubi di ma n kun mɔ nɛ.

Ma durɔ wi, u nɛɛ, kon mu yakia.

⁵ Yera Boasi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, dɔma te kaa mu yakia a tubi di, ka Rutu Mɔabu Elimelekin biin ɔmimi sanna kaa menna a yakia a tubi di. Kpa Elimelekin yɪsiru tu ku ka gbi.

⁶ Ma durɔ wi, u nɛɛ, ñ n mɛn na, na ñ maa mu yakiamɔ. Domi ye na mɔ nɛn tii ya koo ra kam ko. Yen sɔ, na nun mu deria. A yakia a tubi di.

⁷ N deema sanam mɛ, Isireliba sɔɔ, wi u ɔãnu kɔsinamɔ ka goo, ñ kun mɛ u ɔãnu yakiamɔ, u ra win bara nɔɔ teu potewa u wiɔnɔ wɛ ga n ka sãa seeda.

⁸ Yera durɔ wi, u Boasi sɔɔwa u nɛɛ, a tem mɛ yakio. Ma u win bara nɔɔ teu sua u nùn wɛ.

⁹ Ma Boasi u wuun bukuro be, ka tɔn be ba wāa mi kpuro sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛya i sāa nɛn seedagibu gisɔ, ma na Elimɛleki ka win bibu Kilioni ka Malonin yānu kpuro yakia saa Naomin min di na tubi di.

¹⁰ Mɛya na maa Rutu Mɔabu wi u sāa Malonin gɔmini yakia u kua nɛn kurɔ. Kpa Malonin tubi ye u deri yu ku ka kam ko. Kpa win yīsiru tu ku gbi win bweseru sɔɔ ka sere maa wuu geni sɔɔ.

¹¹ Ma guro guro be, ka tɔn be ba wāa mi, ba nɛɛ, mɛya sa sāa wunɛn seedagibu. Yinni Gusunɔ u de kurɔ wi u duɔ wunɛn yɛnuɔ mi, u ko nge Raseli ka Lea. Domi be yiru yera ba Isirelin bweseru mara. Gusunɔ u maa nun ko tɔn boko kpa a yīsiru yari Betelehɛmu ye sɔɔ Efaratan bweseru sɔɔ.

¹² Kpa u de bii be kurɔ wi, u koo nun maruan bweseru tu ko nge Perɛsin bweseru wi Tamaa u Yuda marua.

Boasin bweseru

¹³ Yen biru, Boasi u Rutu yɛnu doke. Ma u ka nùn mɛnna. Yinni Gusunɔ u dera Rutu u gura sua, ma u bii tɔn durɔ mara.

¹⁴ Ma tɔn kurɔbu ba Naomi sɔɔwa ba nɛɛ, sa Yinni Gusunɔ siara wi u dera a goo wa u nun yakia. Gusunɔ u de u yīsiru yari Isirelio.

¹⁵ Wunɛn bigii kurɔ wi, u bibu nɔɔba yiru kere be kaa n mɔ. Domi u nun kī too. Wee u nun bii tɔn durɔ marua wi u koo nun wāa kpaaru wɛ. Kpa u nun nɔɔri wunɛn tɔkɔru sɔɔ.

¹⁶ Ma u bii wi sua u taaru sɔndi u ka sɔɔsi ma u kua win tii tiigii. Yen biru, u nùn mwa u nɔɔrimɔ.

¹⁷ Yera Naomin kraasibu ba nɛɛ, wee ba Naomi bii tɔn durɔ marua. Ma ba nùn yīsiru kã Obɛdi. Wiya u seewa u Isai Dafidin tundo mara.

Dafidin sikadoba

¹⁸ Be ba sāa Perɛsin bweseru be wee.

¹⁹ Perɛsi u Hɛsironi mara. Ma Hɛsironi u seewa u Ramu mara. Ma Ramu u seewa u maa Aminadabu mara.

²⁰ Ma Aminadabu u seewa u Nasoni mara. Ye Nasoni u seewa, yera u Saamɔɔ mara.

²¹ Ma Saamɔɔ u seewa u Boasi mara. Ye Boasi u seewa ma u Obɛdi mara.

²² Ma Obɛdi u seewa u Isai mara. Ma Isai u maa seewa u Dafidi mara.

SAMUELIN TIRE GBIIKIRU

Tire teni ta sun sɔɔmɔ nge me kparoba ka nɔru kua ma banda torua Isireliban suunu sɔɔ. Ta sun sɔɔmɔ nge me Samueli u win sɔmburu koosina. Wiya u Sɔɔlu Isireliban sina boko gbiikoo bandu wɛ.

Tire te, ta maa sun sɔɔmɔ ye Sɔɔlu wi, u kua. U mem nɔɔbu sariru kua, u Gusunɔn arukawani kusia. Ma u kua sunɔ kɔso. Ye Gusunɔ u wa me, yera u Dafidi gɔsa u swi bandu sɔɔ, Sɔɔlun ayera.

Tire ten kpunaa

1. Samuelin waati, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Sɔɔlu u bandu di Isireliba sɔɔ, wiru 8n di sere wiru 15.
3. Gusunɔ u Sɔɔlu biru kisi, ma u Dafidi gɔsa, wiru 16n di sere wiru 31.

Elikana ka wigibu Silo

¹ Durɔ goo u waa Efaraimun bweseru sɔɔ, win yisira Elikana. Win wuuwa Ramataimu Sofimu, Efaraimun guunun bera gia. U saawa Yerohamun bii. N deema Sufuwa u Tohu mara. Tohu u Elihu mara. Ma Elihu u Yerohamu wi mara.

² Elikana wi, u kurɔbu yiru mɔ. Gbiikoon yisira Hana, yirusen yisira Penina. Ma Penina u bibu mara adama Hana u n bii marure.

³ Wɔɔ baagere durɔ wi, u ra win wuu deriwa u da Siloɔ u Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni sã, kpa u yãkuru ko mi, mi Elin bibu yiru Hofini ka Finɛɛsi ba waa be ba saa Yinni Gusunɔn yãku kowobu.

⁴ Elikana u n yãkuru kua, u ra Penina ka maa win bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ben yãku yaa wɛwa.

⁵ Adama Hanagia u ra de ya n kpãaru bo. Domi u nùn kã baa me Yinni Gusunɔ u nùn kua wiro.

⁶ Adama win nisi u ra n nùn nɔɔ kuurimɔwa win wiro ten saabu.

⁷ Mɛya u ra nùn kue wɔɔ baagere. Hana u n tura Yinni Gusunɔn saa yeru mi, win nisi u ra nùn nɔɔ kuuriwa sere u swi, kpa u kun di.

⁸ Kpa win durɔ Elikana u nùn bikia u nɛɛ, Hana, mba n kua a ka sumɔ. Mban sɔna a n dimɔ. Mba n kua wunen nuki ra n ka sankire. Ne ka wunen wãasinãa ya n kere bii tɔn durɔbu wãkuru?

Hanan kanaru

⁹⁻¹¹ Sɔɔ teeru ye ba di ba kpa, yera Hana u seewa ka nuku sankira bakanu u da u Yinni Gusunɔ kanamɔ ka swi. U nɔɔ mwɛɛru kua ka bõri u nɛɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, a de a nɛ wunen yoon nɔni swãaru wa, kpa a man yaaya, a ku man duari. A n man bii tɔn durɔ kã, kon de u n saa wunegii win wãaru kpuro sɔɔ. Mɛya kɔɔ ga n win wiru babamɔ baa nɔn teeru. N deema Eli wi u saa yãku kowo tɔnweru u sã kitarɔ Yinni Gusunɔn saa yerun kɔnnɔwɔ.

¹² Nge me Hana u kana te mɔ kpeetim sari, yera Eli u win nɔɔ mɛɛra tii.

¹³ Hana u gari mɔwa gɔruɔ, win nɔɔ ga mɔ sumi sumi, adama u n gari gerua u yare goo u nɔ. Yen sɔna Eli u tamaa tama u nɔra too.

¹⁴ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, sere domma kaa de tam mu n nun goomɔ. A wunen tam nɔru bi derio.

¹⁵ Hana u nùn wisa u nɛɛ, n n me, yinni. Na n tam gam nɔra. Ne tɔn kurɔ nuku sankiranugiiwa. Nen gɔrun gariya na Yinni Gusunɔ sɔmɔ.

¹⁶ A ku nɛ wunen bii garisi nge bii kam. Nen nuku sankira bakanun saabuwa na kanaru mɔ sere ka tɛ.

¹⁷ Saa yera Eli u nùn wurari u nεε, a doo ka alafia kpa Isireliban Yinni u nun wē ye a nùn bikia.

¹⁸ Ma Hana u nùn nɔɔ kana u nεε, a ka man wunen nɔnu geu mεεrio.

Ma u doona. U da u di. U ñ maa mɔrua.

¹⁹ Ma ba seewa buru buru yellu ba Yinni Gusunɔ sãwa ba sere swaa wɔri ba sãa ben wuuɔ Ramɔ.

Samuelin marubu

ka win tusiaru

Elikana u ka Hana menna, ma Gusunɔ u Hanan kanaru mwa.

²⁰ Sanam dɔɔ sanam wee, Hana u gura sua u bii tɔn durɔ mara. U nùn yĩsiru kã Samueli u nεε, domi na nùn nɔna kuawa Yinni Gusunɔn mi.

²¹ Ye wɔɔ ga kpm wurama, Elikana u seewa ka win yenugibu kpuro, ba dɔɔ bu ka wɔɔ ka wɔɔn yãkuru ko Yinni Gusunɔn sãa yerɔ kpa u ka win nɔɔ mwεεru yibia.

²² Adama Hana u ñ de. U win durɔ sɔɔwawa u nεε, n kua ù n bii wi bɔm kara, yera u koo ka nùn da kpa bu nùn Yinni Gusunɔ tusia kpa u nùn deri mi, sere ka baadommaɔ.

²³ Win durɔ Elikana u nùn wisa u nεε, a koowo nge mε n wã wunen nɔni sɔɔ. A sinɔ sere à n bii wi bɔm kara kpa Yinni Gusunɔ u de wunen gari yi koorã.

Ma kurɔ wi, u sina u win bii bɔm kɛmɔ sere u ra ka nùn bɔm kara.

²⁴ Ye u nùn bɔm mε kara u kpa, ye ba maa wɔɔ ka wɔɔn yãkuru dɔɔ, ma u ka nùn da ka naa kineru wɔɔ itagiru ka som saaki kpiriru ka tam bwãa teeru. Yera u ka da Silo mi, Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. Sanam mε, bii wi, u ñ kpã.

²⁵ Ba naa kinε te saka, ma ba ka bii wi da Elin mi.

²⁶ Ma Hana u gerua u nεε, nen yinni, a man gafara kuo. Sere ka wunen wãaru, nenã kurɔ wi u dɔma te yɔra wunen bɔkuɔ mini, u kanaru kua Yinni Gusunɔn mi.

²⁷ Bii winiwa na kana, ma Yinni Gusunɔ u nen kanaru mwa u man nùn kã.

²⁸ Yen sɔna na kĩ n nùn Yinni Gusunɔ wē kpa u n sãa wigii win wãaru kpuro sɔɔ ma ba yiira ba Yinni Gusunɔ sãwa.

Hanan siarabu

2

¹ Hana u Gusunɔ siara u nεε, nen gɔru ga dora ye Yinni Gusunɔ u man kuan sɔ.

Nen nukura do win faaban sɔ.

Wee na dam kua.

Na nùn siaramɔ nen yibereban wuswaaɔ.

² Yinni Gusunɔ turowa u dεεre.

U sãawa nge kpee baa mi na ra kuke.

Wi turowa u sãa Gusunɔ.

³ I kun da n maa tii siaramɔ.

I ku de tii sua gari yi yari bεen nɔsun di.

Domu Gusunɔ u sãawa Yinni wi u kpuro yē.

Wiya u ra tɔnun daa wēeri.

⁴ Wiya u dera tabu kowo damgibun tɛma bɔkɪra.

Ma dam sarirugiba dam kua.

⁵ Be ba raa deburu mɔ,

bera ba tē sɔmburu kasu

bu ka dīanu wa.

Be gɔɔra raa mɔ,

beya ba tē wēre.

Wīro u mara bibu nōba yiru.

Adama wi u raa bii dabinu mara
u tia wi turo.

⁶ Yinni Gusunōwa u ra de tōnu u gbi.

Wiya u ra maa de u n wāa.

Wiya u ra de u da gōrio.

Wi turo wiya u ra maa nūn yare min di.

⁷ Yinni Gusunōn min diya

yāaru ka arumani ya ra nē.

U ra goo taare temō,

kpa u goo wōlle sua.

⁸ U ra wōnwōndo seeye tem di.

Kpa u wi ba gema wōlle sua.

U ra bu sinasie ka sina bibu sannu

kpa bu ko beeregibu.

Wiya u handunian kpeεkpeεku swī.

Gen wōllōwa u ye sōndi.

⁹ U koo win bōrōkiniban sanu sanusu kōsu.

Adama u koo de tōn kōsobu

bu kam ko yam wōkurō.

Domi goo sari wi u koo nasara wa

ka win tiin dam.

¹⁰ Yinni Gusunō u koo win yiberēba kōsuku

muku muku ka guru kpenu.

U koo handunia kpuro siri.

U koo wi u gōsa kō sunō,

kpa u nūn dam wē.

¹¹ Yen biru Elikana u wura win wuuō Ramaō. Adama Samueli u sina yāku kowo Elin mi, u ka Yinni Gusunōn sōmburu mō.

Elin bii tōn durōbu

¹² Elin bii tōn durōbu ba sāawa bii kamba. Ba n̄ Yinni Gusunō nasie.

¹³ Baa mē ba sāa yāku kowobu, wee ye ba ra ko. Goo ù n̄ yākuru na, ma ba ten yaa yikumō, yāku kowon sōm kowo u ra ka win sii kaato donnu itaguu nēwa,

¹⁴ kpa u gu kpēε wekerō. Ye ga sōka kpuro, yera ya ra ko yāku kowogia. Mesuma ba ra Isireliba kpuro kue be ba yākuru na Silōa.

¹⁵ Gasō, bu sere yaa gum dōō doke Yinni Gusunōn sō, yāku kowon sōm kowo u ra nēwa u durō wi u ka yāku te na sō u nēε, a man yāku kowon yaa wēεma u winyam wō. Domi u n̄ yaa yikura mwaamō wunen nōman di. Yaa gōma u kī.

¹⁶ Durō wi, ù n̄ nūn sōōwa u nēε, a de bu yaa gum dōō doke gina nge mē wooda ya gerua, bā n̄ kpa, kpa a sua mēn nō a kī, sanam mēya yāku kowon sōm kowo wi, u ra nēε, aawo, a man ye wēεyō tēn tē, n̄ kun mē, kon mwa ka dam.

¹⁷ Nge mēya ba yāku ni ba ra Yinni Gusunō kuen beere kawa. Ma ya kua durum baka win wuswaaō.

¹⁸ Samueli u sōmburu mō Yinni Gusunōn sāa yerō. U sāawa bii piibu ma ba nūn yāku kowon yaberu kua ka wēε damgii u sebua.

Yinni Gusunō u Elikana

ka Hana domaru kua

¹⁹ Mēya maa wōō baagere Samuelin mero u ra n̄ nūn yabe piibu kuamme u ka na bā n̄ yākuru sisi ka win durō.

²⁰ Kpa Eli u Elikana ka win kurɔ Hana domaru kua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u de kurɔ wi, u ka nun bii dabinu ma, kpa bu ko Samueli wi i Yinni Gusunɔ wɛn kɔsire.

Yen biru kpa Elikana ka Hana bu gɔsira ben wuuɔ.

²¹ Ma Yinni Gusunɔ u Hana domaru kua. U maa bibu mara tɔn durɔbu ita, tɔn kurɔbu yiru.

Samueli u maa kpɛamɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

Eli ka win bii tɔn durɔbu

²² Eli u tɔkɔ kua gem gem ma u nua ye win bii tɔn durɔbu ba Isireliba kuammɛ kpuro ka nge mɛ ba ra ka kurɔbu kpunɛ be ba sɔmburu mɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerun kɔnnɔwɔ.

²³ Ma u bu bikia u nɛɛ, amɔna i ka daa yenin bweseru mɔ, domi tɔmbu kpurowa ba man bɛɛn daa kɔsan gari sɔmɔ.

²⁴ I ku maa ko mɛ, bɛɛ nɛn bibu. Bɛɛn labaari ye na nɔɔmɔ ya ñ wā. Domi i dera Yinni Gusunɔn tɔmba durum mɔ.

²⁵ Goo ù n win winsim torari, Gusunɔwa u koo nùn yen suuru kana, adama goo ù n Yinni Gusunɔ torari, wara u koo nùn suuru kana.

Ka mɛ, ba ñ ben tundon gere ye nua, domi Yinni Gusunɔ u sɔɔru kpa kɔ u ka bu go.

²⁶ Adama Samueli u kpɛamɔ ma Yinni Gusunɔ u ka nùn nɔnu geu mɛɛra. Mɛya maa tɔmbun tii.

Gari yi Gusunɔ u gerua

Elin bweserun sɔ

²⁷ Gusunɔn sɔmɔ goo u na Elin mi, u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, saa ye wunen baababa ba wāa Egibitiɔ ba yoru dimɔ Egibiti sunɔn mi, u bu win tii sɔɔsi kpasasa.

²⁸ Ma u wunen baaba Aroni gɔsa Isireliban bweseru kpuro sɔɔ u ka ko win yaku kowo kpa u n da nùn yaku kue, u turare dɔɔ doke, kpa u n da Isireliba bikiaru kue wi Yinni Gusunɔn mi. U mam wi ka win yenugibu Isireliban yaku yaan sukum yolla kua bu di.

²⁹ Mba n kua i ka win yaku kam mɛɛra mɛ, ka kɛɛ ni u yiire bu ka na win sɔa yerɔ. Mban sɔna i win tɔmbu Isireliban yakunun yaa gungia dimɔ i bɔriamɔ. Amɔna a ka wunen bibu bɛɛrɛ wɛɛmɔ n kere wi.

³⁰ Yen sɔ, u nɛɛ, wiya u raa gerua ma wunen yenu ka wunen baaban yenugibu ba koo ko win yaku kowobu sere ka baadommaɔ. Adama tɛ u gerua u nɛɛ, ya ñ maa koorɔ mɛ, domi be ba nùn bɛɛrɛ wɛɛmɔ, beya u koo bɛɛrɛ wɛ. Be ba kun nùn gara, beya u ñ garisimɔ.

³¹ Wee, sanam sisi mè sɔɔ u koo wunen dam sura ka maa wunen baaban yenun dam, kpa goo u ku maa tɔkɔ ko wunen bweserɔ.

³² Goo koo ko wunen kɔsire win sɔa yerɔ. Isireli be ba tie ba koo durom wa adama wunen bweseru sɔɔ goo kun maa tɔkɔ mɔ.

³³ Ba koo gbiwa tabu sɔɔ. Baa ù n goo deri u waamɔ ye ba mɔ win sɔa yerɔ, u ko n nisinu mɔwa kpa u n nuki sankire.

³⁴ Yeniwa ya koo ko nɛn garin yiŋeru wunɛ sɔɔ. Wunen bibu yiru ye, Hofini ka Finɛsi, ba koo gbi sannu sɔɔ teerun sɔɔ.

³⁵ Na kon yaku kowo naanɛgii goo seeya wi u koo nɛn kiru ko nge mɛ na gɔru doke, kpa win bweseru tu ko yaku kowobu sere ka baadommaɔ sunɔ wi na gɔsan wuswaaɔ.

³⁶ Goo ù n tiara wunen bweserò u koo da u yēro wiru kpīiyawa gobi fiikon sō, ñ kun me dīanun sō, kpa u gere u nee, a suuru koowo, a de n ko yāku kowo goon sɔm kowo kpa na n da dīanu fiiko wa n di.

3

¹ Samueli, bii aluwaasi wi, u wāa u Yinni Gusunɔn sɔmburu mɔ Elin wuswaaɔ.

Yinni Gusunɔ u Samueli kure

Saa ye sɔɔ, daa daakawa Yinni Gusunɔ u ra ka tɔnu gari ko, kpa u bu kure kāsiru sɔɔ gasɔ ka gasɔ tɔna.

² N deema saa ye sɔɔ, Elin nɔni dam dwiiyama. U ku ra maa yam wa sāa sāa. Sɔɔ teeru, u kpī win kpɪn yerɔ sāa yerɔ,

³ Samueli u maa kpī Gusunɔn woodan kpakororun bɔkuɔ. Saa ye, fitila ga gɪna sōre.

⁴ Yerɔ Yinni Gusunɔ u Samueli soka ma u wura.

⁵ Ma u duka da Elin mi, u nee, ne wee.

Eli u nee, amɔna.

U nee, na nua a man sokawa.

Ma Eli u nee, na ñ nun soka, a wuro wunen kpɪn yerɔ.

Ma u wura u kpuna.

⁶ Yinni Gusunɔ u maa nùn soka u nee, Samueli, Samueli.

Ma u seewa u da Elin mi, u nee, ne wee. Na nua a man sokuwa.

Eli u nee, na ñ nun soka, nen bii. A doo a kpuna.

⁷ N deema Samueli u ñ Yinni Gusunɔn nɔɔ tuba domi u ñ gu nɔɔre.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa nùn soka nɔn itase. Ma u seewa u da Elin mi, u nee, ne wee, domi na nua a man soka.

Ma Eli u tuba ma Yinni Gusunɔwa u bii wi soku.

⁹ Yen sɔna u nùn sɔɔwa u nee, a doo a kpuna. Bà n kpam nun soka a geruo a nee, wune win sɔm kowo a nɔɔmɔ, u geruo.

Ma Samueli u da u kpuna win kpɪn yerɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u nùn susi ma u nùn soka nge me u raa kua. U nee, Samueli, Samueli.

Saa yerɔ Samueli u wura u nee, ne wunen sɔm kowo, na nɔɔmɔ, a geruo.

¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nee, wee, kon gāa kōsunu ko Isireliban suunu sɔɔ. Tɔn be ba ye nua kpuro ba koo gɔma dwiiya.

¹² Tɔɔ te sɔɔra kon de ye kpuro yu koorɔ mam mam ye na gerua Elin yɛnun sō.

¹³ Domi Eli u yē ma win biba bōrin kookoosu mɔ, u ñ maa bu gerusi. Yen sɔna na bōrua na nee, kon win yɛnugibu seeyasia sere ka baadommaɔ ben daa kōsan sō.

¹⁴ Yākuru garu sari te ba koo maa ko n ka bu suuru kua.

¹⁵ Samueli u kpuna sere n ka kua sisiru. Ma u sāa yerun gamboba kenia. Adama u ñ kākɔ Eli kāsɪ ten gari yi sō.

¹⁶ Saa ye sɔɔra Eli u nùn soka u nee, Samueli, nen bii.

Ma Samueli u wura u nee, ne wee.

¹⁷ Eli u gerua u nee, mba Yinni Gusunɔ u nun sɔɔwa. A suuru koowo, a ku man yi berua. Gusunɔwa u koo nun seeyasia à kun man ye kpuro sɔɔwa.

¹⁸ Ma Samueli u nùn gari yi kpuro saaria. U ñ nùn yin gee berue. Ma Eli u nee, Gusunɔ wiya Yinni. U koowo nge me n weene win nɔni sɔɔ.

¹⁹ Ma Samueli u kpɛamɔ. Yinni Gusunɔ u wāa ka wi. U ñ maa dere Samuelin gari yi kam wɔri, baa yin tia.

²⁰ Isireliba kpuro saa Danun di sɔɔ yɛsan nɔm geu gia sere n ka da Beri Sebaa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia ba gia ma Gusunɔwa u Samueli kua win sɔmɔ ka gem.

²¹ Yinni Gusunɔ u ra n tii sɔɔsimɔ Siloɔ mi u Samueli kure u ka nùn gari kua.

4

¹ Ma Isireliba kpuro ba Samuelin gari nua.

Filisitiba ba Yinni Gusunɔn

woodan kpakororu mwa

Sɔɔ teeru Isireliba ba yara bu ka Filisitiba tabu wɔri ma ba ben sansani gira Ebɛni Esɛɛn bɔkuɔ. Filisiti be, ba maa wɔa Afeki gia.

² Miya ba ben tabu tɛria ba dɔɔ bu ka Isireliba yinna. Saa yɛ sɔɔ ba sanna wɔrina ma Filisitiba ba Isireliba kamia ba bu go dabi dabɛnu nge tɔmbu nɔrɔbun suba nɛn saka (4.000) tabu gberu mi.

³ Ye Isireliba ba wura ben sansaniɔ, yera ben guro gurobu ba gerua ba nɛɛ, mba n kua gisɔ, Gusunɔ u ka dera Filisitiba ba sun kamia. I de su da su Gusunɔn woodan kpakororu tama Silon di ta n wɔa bɛsɛn suunu sɔɔ, kpa tu sun wɔra bɛsɛn yibɛrɛban nɔman di.

⁴ Ma tɔn be, ba gabu gɔra Siloɔ, ma ba ka bu Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin woodan kpakoro te naa. Ten wɔllɔwa Yinni Gusunɔ u ra tii sɔɔsi wɔllun kɔsobun weenasibun suunu sɔɔ. Ma Elin bii tɔn durɔbu yiru, Hofini ka Finɛsi ba kpakoro te yɔsirima.

⁵ Sanam mɛ ba ka kpakoro te tura Isireliban sansani mi, ma be kpuro ba seewa ba kuuki mɔ sere tem mu yirima.

⁶ Ye Filisitiba ba wure ni nua, ba nɛɛ, mban sɔna Heberu be, ba wure mɛ, ben sansaniɔ.

⁷ Ma ba ra nua ma Yinni Gusunɔn woodan kpakorora ta tunuma mi. Yera bɛrum bu mwa ba nɛɛ, Gusunɔ u dua Heberuban sansaniɔ. Gbera sun di. Yenin bweseru raa sari.

⁸ Gbera sun di. Wara koo sun wɔra Gusunɔ damgii winin nɔman di. Wiya u Egibitigibu nɔni swaa bwese bweseka doke sere ka gbaburo.

⁹ Yen sɔ, i wɔrugɔru koowo kpa i tɔn durɔ kom sɔɔsi, bɛɛ Filisitiba, kpa i ku ra ko ben yobu, nge mɛ ba raa gasɔ kua bɛɛn yobu. I tɔn durɔ kom sɔɔsio kpa i ka bu sanna.

¹⁰ Ma Filisitiba ba Isireliba tabu wɔri ba kamia. Yera Isireli be kpuro ba duki sua. Ben baawure dɔɔ win kuru gia. Ben be ba gu taa bi sɔɔ dɔma te, ba kuawa tɔnu nɔrɔbun suba tɛna (30.000).

¹¹ Ma Filisitiba ba Gusunɔn woodan kpakororu mwa. Miya Elin bii tɔn durɔbu yiru ye, Hofini ka Finɛsi ba gu.

Eli ka Finɛsin kurɔn gɔɔ

¹² Dɔma tɛra, durɔ gɔo wi u sɔa Benyamɛɛn bweseru u duka yara tabu sansani min di u da Siloɔ. N deema u win yaberu gɛɛka u tua wisi win wiru u ka win nuku sankiranu sɔɔsi.

¹³⁻¹⁵ Ma u dua wuuɔ u wuugibu tabun labaari sɔɔwa. Ma wuu giru ge kpuron tɔmba seewa ba wuri mɔ. N deema Eli u tɔkɔ kua u wɔɔ wunɔbu yiru sari mɔ. Win nɔni kun dam mɔ. U n maa yam waamɔ sɔa sɔa. Saa ye, u sɔ kitarɔ u swaa mɛɛra, domi win bwɛra kun kpunɛ Gusunɔn woodan kpakoro ten sɔ. Ye u wuri yi nua, ma u nɛɛ, mban sɔna ba wuri mɔ mɛ. Ma durɔ wi, u duka da win mi, u ka nùn sɔ ye n kooru.

¹⁶ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, na weewa tabu gberun di. Gisɔra na yarima min di.

Ma Eli u nùn bikia u nɛɛ, amona n kua, nen bii.

¹⁷ Ma u wisa u nɛɛ, Isireliba ba duki sua Filisitiban wuswaan di. Tɔn be ba go mi ba dabi. Mɛya maa wunen bibu yiru ye, Hofini ka Finɛɛsi, ba gu. Ma Filisitiba ba Yinni Gusunɔn woodan kpakororu mwa.

¹⁸ Saa ye sɔɔ Eli u nua ba Gusunɔn woodan kpakororu mwa, yera u wɔruma win kitarun di gbaru gbara gambon bɔkuɔ. Win wɔi suma bɔɔra ma u gu, domi u tɔkɔ kua, u maa kpā. Wɔɔ weeruwa Eli wi, u kua Isireliban kparo.

¹⁹ Saa ye sɔɔ, Elin bii Finɛɛsin kurɔ u gura mɔ. Win marubu maa turuku kua. Saa ye u nua ba Gusunɔn woodan kpakororu mwa, win dwaa tundo u maa gu, ka win durɔn tii, yera win nukura wuriribu torua, ma u yiira u mara.

²⁰ Yen biru u gɔɔ dɔɔ. Ye u wasikiramɔ, be ba nùn yɔre saa ye u yiire, ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, a ku bɛrum ko, wee, a bii tɔn durɔ mara.

Adama u n ben gari wure. U bu atafiiru kua.

²¹ Ma u bii wi yisuru kā Ikabodu. Yisi ten tubusiana, Gusunɔ kun maa wāa Isireliban suunu sɔɔ. U nùn soka mɛ, yɛn sɔ ba bu Yinni Gusunɔn woodan kpakororu mwaari ka maa win dwaa tundo ka win durɔn gɔɔn sɔ.

²² Ma u nɛɛ, Gusunɔ kun maa wāa Isireliban suunu sɔɔ. Domi yibereba ba win woodan kpakororu mwa.

Gusunɔn woodan kpakororu

Filisitiban mi

5

¹ Filisitiba ba Gusunɔn woodan kpakoro te sua saa Ebeni Eseen di ba ka da Asidɔduɔ,

² ba tu duusia ben būu Dagonin dirɔ ba yi temɔ win bɔkuɔ.

³ Ye n kua sisiru Asidɔdugibu ba seewa buru buru yellu ba deema wee, ben būu wi, u wɔrumɛ u kibari Yinni Gusunɔn woodan kpakororun wuswaaɔ. Ma ba nùn seeya ba kpm wesia win ayerɔ.

⁴ Sisiru ba maa seewa buru buru yellu ba deema wee, būu wi, u wɔrumɛ u kibari Yinni Gusunɔn woodan kpakoro ten wuswaaɔ, ma win wiru ka noma kpuro ya bɔtikire ya yii dii kɔnnɔwɔ. Win kuseru tɔnawa ta tie.

⁵ Yen sɔna Dagonin yaku kowobu ka be ba ra du win dirɔ bu ka nùn sã kpuro Asidɔduɔ, ba ku ra maa dii kɔnnɔ gen deedeeru taare sere ka gisɔn gisɔ.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u Asidɔdugibu ka ben baru kpaanugibu kpuro nɔmu doke u bu bwisinu wisi u dera ba nɔni swāaru wa.

⁷ Saa ye Asidɔdugibu ba deema mɛya n sãa, ma ba nɛɛ, sa n maa Isireliban Yinnin woodan kpakororu yimɔ bɛɛn mini domi u sun nɔmu doke ka mam bɛɛn būu Dagonin tiiɔ.

⁸ Ma ba gɔra baama kpuro mi Filisitiban sinamba wāa. Ba na ba menna ba wesiana ba nɛɛ, amona sa ko ko ka Isireliban Yinnin woodan kpakoro te.

Yera ba nɛɛ, i de su ka tu da Gatio.

Ma ba tu sua ba ka da mi.

⁹ Ye ba ka tu tura wuu gen mi, Yinni Gusunɔ u maa wuu gegibu nɔmu doke sere wuu ge, ga burisina. Gen tɔn durɔbu saa bukurobun min di, sere ka bibɔ, ba bwisinu barawa.

¹⁰ Yen sɔna ba ka maa kpakoro te da Ekoroniɔ. Ye ba ka tu wuu dua, yera Ekoronigiba wuri wura ba nɛɛ, wee, ba ka sun Isireliban Yinnin woodan kpakoro te naawa bu ka sun go bɛɛɛ kpuro.

¹¹ Ma ba gɔra Filisitiban sinambu kpuron mi, ba bu menna ba nɛɛ, i de bu ka Isireliban Yinnin kpakoro te wura ten ayerɔ kpa tu ku sun go tu kpe.

Domi wuu ge kpuro ga burisina gɔɔn berum sɔ, yèn sɔ Gusunɔ u bu nɔmu doke gem gem.

¹²Wuu gen tɔn durɔ be ba ñ gu, bwisinu bu wisiwa kpuro sere ben wuri yi wɔllu girari.

Filisitiba ba kpakoro te wesia

6

¹Yinni Gusunɔn woodan kpakorora wāawa Filisitiban temɔ suru nɔɔba yiru.

²Ma Filisitiba ba ben yāku kowobu ka ben sɔrobu soka ba bu bikia ba nɛɛ, amɔna sa ko ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te ko. I sun sɔɔwɔ nge me sa ko koosina su ka tu wesia Isireliban mi.

³Ma ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, ñ n Isireliban Yinnin kpakoro te wesiamɔ, i ku ra tu wesia kam dirum, adama baa ñ n mɛren na, i suuru kanabun kɛnu wɛɛyo, i ka bekura, kpa i gia yèn sɔ u bɛɛ nɔmu doke sere ka tɛ.

⁴Ma Filisitiba ba nɛɛ, kɛɛ nirà sa ko wɛ su ka suuru kana.

Ma ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i bwisinun weenasinu koowo wasi nɔɔbu ka maa gunɔnun weenasinu wasi nɔɔbu, ye kpuro ka wuru, nge me bɛɛ Filisitiban sinamba geeru nɛ, yèn sɔ bara tee tera ta bɛɛ mwa ka bɛɛn sinambu.

⁵Yen sɔna i ko i bwisinun weenasinu ko ka gunɔ ni nu tem sankumɔn weenasinu, kpa i Isireliban Yinni bɛɛɛ wɛ. Sɔɔkudo u koo win nɔman bunum kawa u bɛɛ wahala wunari bɛɛ ka bɛɛn bɔnu ka bɛɛn tem min di.

⁶N n mɛn na, i ku bɛɛn gɔru babiasia nge me Egibitigibu ka ben sunɔ ba kua. I yaayo nge me Gusunɔ u bu kua sanam me ba ñ Isireliba yɔsu ba doonɛ.

⁷Yen sɔ, i naa kɛkɛ kpaɔ koowo tɛ, kpa i naa merobu tama yiru yi yi binu bom kɛmɔ yi ba kun sugu dokere kpa i yi sɔri kɛkɛ ye sɔɔ, kpa i ka yin binu da yɛnuɔ.

⁸Kpa i Yinni Gusunɔn kpakoro te sua i sɔndi kɛkɛ ye sɔɔ, kpa i wuran yabu ye i nɔn kua mi sua i doke kpakororu garu sɔɔ i yi teɔnɔn bɔkuɔ, kpa i nɛɛ yi yɔsu yi doona ka yin tii.

⁹Sanam me yi doonɔ, i n yi mɛɛra. Yi n dɔɔ Beti Semɛsi gia Isireliban tem nɔɔ bura yerɔ, i n yɛ ma Yinni Gusunɔwa u sun kɔsa yeni kua. Adama yi kun kue me, sanam mɛya i ko i gia ma n ñ win nɔma ya sun so, ya yen naaru nawa.

¹⁰Ma durɔ be, ba kua mɛ. Ba naa merobu yiru ye kasu ba yi sɔri naa kɛkɛ ye sɔɔ, ma ba yin binu kenusi yɛnuɔ.

¹¹Ma ba ka Yinni Gusunɔn kpakoro te na ba yi kɛkɛ ye sɔɔ, ka kpakoro tɛ sɔɔ bwisinu ka gunɔnun weenasinu wāa mi.

¹²Ma nɛɛ yi, yi yande doona Beti Semɛsin swaaɔ tururu. Yi sumɔ yi ka swaa ye swii, yi dɔɔ sɔru sɔrum me, yi ñ gam gere. Ma Filisitiban sinamba yi swii dandankuru ba ka dɔɔ sere Beti Semɛsiɔ, Isireliban tem nɔɔ bura yerɔ.

¹³N deema Beti Semɛsigibu ba ben alikama gɛɛmɔ wɔwaa. Ye ba nɔni seeya, yera ba woodan kpakoro te wa, ma ba nuku dobu wɔri.

¹⁴⁻¹⁵Ma naa kɛkɛ ye, ya dua Yosue Beti Semɛsigiin gberɔ, ya yɔra mi. Wee kpee bakaru gara wāa mi. Ma Lefiba ba na ba Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te sua kɛkɛ yen di ka sere maa kpakoro te ta wuran yabu yeba mɔ, ma ba ye kpuro yi kpee baka ten wɔllo. Ma ba kɛkɛ yen dāa besuka ba ka naa mero be Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararugiru kua. Ma ba maa siarabun yākunu kua dɔma te.

¹⁶Ye Filisitiban sinambu nɔɔbu be, ba wa mɛ, yera ba gɔsira Ekoroniɔ dɔma te.

17 Bwisinun weenasii ni Filisitiba ba kua ka wura ba Yinni Gusunə wē ben durum sō, ba nu kuawa wuu sinin sō, Asidədu ka Gasa ka Asikaloni ka Gati ka maa Ekoroni.

18 Gunənun weenasii ni ba kua ka wura, nin geera maa kuawa nge me Filisitiban sinambu nəəbu yen wusu ne si su gbāraru mə ka si su kun mə. Kpee baka tən wəllə ba kpakoro te yi, ta wāawa Yosue Beti Seməsigiin gberə, ta sāa seeda sere ka gison gisə.

19 Yinni Gusunə u maa Beti Seməsigibu gabu go domi ba win kpakoro ten səwə mɛɛra. Be u go mi, ben geera kuawa tənə wata ka wəkuru. Ma be ba tie ba nəəguru sua ba gəə swī yèn sō Yinni Gusunə u ben dabinu go.

20 Ma Beti Seməsigibu ba nɛɛ, wara u koo yōra Yinni Gusunən wuswaaə, domi u deere. Nge weren miya kpakoro te, ta koo da tən n yara bɛsɛn min di.

21 Ma ba səməbu gəra Yarimun wuugibun mi, ba nɛɛ, Filisitiba ba ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te wurama mini. I na i tu sua i ka da bɛɛn mi.

7

1 Ma Yarimun wuugiba na ba kpakoro te sua ba ka da Abinadabun yenuə guuru wəllə. Ma ba win bii Eleasaa wuna nɛnɛm u ka kpakoro te kōsu.

Samueli u Isireliba kpare

2 Saa min di Yinni Gusunən kpakoro te, ta wāa Yarimun wuu mi, ya te ya kuawa wəə yendu. Ma Isireliba kpuro ba Yinni Gusunə kasu.

3 Ma Samueli u bu səwə u nɛɛ, i n yē i gəsirawa Yinni Gusunən mi, ka bɛɛn gōru kpuro, i bū wi ba mə Asitaaten bwāarokunu wunə bɛɛn suunu səən di, ka ni nu tie, kpa i bɛɛn gərusu Yinni Gusunə wē i wi turo sā. U koo bɛɛ faaba ko Filisitiban nɛman di.

4 Ma Isireliba ba bū ni ba mə Asitaate ka Baali kpuro wuna ben suunu səən di, ba Gusunə sāmə wi turo.

5 Ma Samueli u nɛɛ, Isireliba kpuro bu mɛnɛnɛna Misipaə, kpa u Yinni Gusunə suuru kana ben sō.

6 Ma ba mɛnɛna Misipa mi, ba nəə bəkua ba gerua ba nɛɛ, sa Yinni Gusunə tora. Ma ba nim taka ba mu yēka win sāa yerə bu ka sōsə ma ba tii wē. Yen tōə te, be kpuro ba wura ma Samueli sāa ben kparə.

7 Ye Filisitiba ba nua ma Isireliba ba mɛnɛnɛna Misipaə, yera ben sinamba bu daawa. Saa ye Isireliba ba ben baaru nua, ma ba nanda ben sō.

8 Ma ba Samueli səwə ba nɛɛ, a ku mari, a n da sun Gusunə bɛsɛn Yinni sokue u sun faaba ko Filisitiban nɛman di.

9 Ma Samueli u yāa kineru sua te ta bom nərəmə u ka tu Yinni Gusunə yāku dōə mwaararugiru kua. U maa nūn kana Isireliban sō, ma u nūn wurari.

10 Saa ye Samueli u yāku te mə mi, saa yera Filisitiba ba Isireliba tabu wərima. Yera Yinni Gusunə u dera gura ya gbāra ya Filisiti be nandasia, ben laakari ya burisina, ma ba duki yarina Isireliban min di.

11 Ma Isireliban tabu durəbu ba yara Misipan di ba Filisiti be naa gira ba bu go go ba ka tura sere Beti Kariə.

12 Ma Samueli u nɛɛ, Gusunə u sun somiməwa sere ka gisə. Ma u kperu garu sua u tu gira Misipa ka Senin baə səə, u tu soka Ebeni Eɛɛ. Yen tubusiana, somirun kperu.

13 Nge mɛya Yinni Gusunə u ka Filisitiba taare, ba n maa naare Isireliban mi. Ma u bu nani səwə sere Samuelin wāarun nərə.

14 Wuu si Filisitiba ba raa mwa Isireliban mi, saa Ekoronin di sere n ka da Gatiā, Isireliba ba si kpuro wɔrawa ka sin baru kpaanu Filisitiban noman di. Ma alafia ya dua Isireliba ka bwese ni nu ka bu sikerenen suunu sɔɔ.

15 Samueli u kuawa Isireliban kparo win wāarun tōru kpuro sɔɔ.

16 Wɔɔ ka wɔɔ u ra dewa u Beteligibu ka Giligaligibu bera ka maa Misipagibu, kpa u bu siribu kua.

17 Yen biru kpa u wura Ramaɔ mi win tamba wāa, u bu siribu kua. U maa Yinni Gusunɔ yāku yeru kua mi.

Isireliba ba sina boko bikia

8

1 Saa ye Samueli u təkɔ kua, u dera win biba kua Isireliban kparobu.

2 Win bii gbiikoon yisira Yoeli, yirusegira maa Abia. Bera ba kua kparobu Beri Sebɔɔ.

3 Adama win bii be, ba n win yira swī. Ba ye gerariwa gobin binen sɔ. Ba nɔm biran kēnu mwaamɔ. Ba ku ra tambu sirie dee dee.

4 Ma Isireliban guro gurobu kpuro ba menna ba da Samuelin mi Ramaɔ.

5 Ba nūn sɔɔwa ba nɛɛ, wee, a təkɔ kua, wunen biba kun maa wunen yira swī. N n mɛn na, a sun goo kasuo u ko besen sina boko u n sun kpare nge me bwesenu kpuro nu mɔ.

6 Adama gari yi, yi n Samueli dore, ye ba nɛɛ, u bu sina boko kasuo wi u ko n bu kpare. Ma u kanaru kua.

7 Yera Yinni Gusunɔ u nūn sɔɔwa u nɛɛ, ye tɔn be, ba nun sɔɔwa kpuro, a wuro. A ku yina. Domi n n wunɛ ba yinamɔ, nɛna ba yina na n sāa ben sunɔ.

8 Saa mīn di na bu yarama Egibitin di sere ka gisɔ ba man yinawa ba būnu sāmɔ. Nge mɛya ba maa nun kuammɛ.

9 Yen sɔ, a ben gere wuro, adama a bu sɔɔwɔ ye sina boko wi, u koo ra bu kua, kpa ba n yē.

Sina bokon saria

10 Ma Samueli u Yinni Gusunɔn gari yi kpuro tɔn be tusia.

11 U nɛɛ, sina boko wi u koo bandu di mi, ameniwa u koo ko. U koo bɛɛn bii tɔn durɔbu mwɛɛri ba n sāa win tabu kowobu, gabu bu win tabu kɛkɛban sɔmburu ko, kpa gabu ba n sāa maasɔbu, kpa gabu ba n sāa win kirukuba ba n duku dukubu mɔ win tabu kɛkɛn wuswaaɔ.

12 U koo gabu gɔsi ba n sāa tabu kowo wuunun wirugibu, kpa u gabu wuna ba n win gbee sɔma mɔ kpa gabu ba n tabu yānu ka tabu kɛkɛban yānu sekumɔ.

13 U koo maa bɛɛn bii wɔndiaba mwɛɛri ba n da nūn turare kue kpa ba n sāa dīa kowobu ka pɛɛ kowobu.

14 U koo bɛɛn gbee geenu mwɛɛri ka maa bɛɛn gbɔa geenu mi i dāa binu duura ni ba sokumɔ resɛm ka olifi, kpa u win bwāabu wē.

15 I n bɛɛn gberun dīanu ka bɛɛn resɛm marum kpuro suba suba wəkuru, sube teera ko n sāawa wigiru, kpa u tu sua u win sɔm kowobu ka ben wirugibu wē.

16 U koo bɛɛn sɔm kowo tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu be ba dam mɔ mwɛɛri, ka bɛɛn ketekunu ka bɛɛn naa kinɛ geenu kpa u ka win tii tiin sɔmburu ko.

17 U koo bɛɛn yaa sabenu menna kpa nin wəkuru baateren wɔlɔ u teeru sua, kpa bɛɛn tii i n sāa win yobu.

18 Dɔma te ye kpuro ya koora, i ko weeweenu ko sina boko wi i gɔsan sɔ, adama Yinni Gusunɔ u n bɛɛ wurarimɔ dɔma te.

19 Ka mɛ, tɔn be, ba n Samuelin gere wure. Ba nɛɛ, sina bokowa sa kī.

²⁰ Kpa beɛn tii sa n sãa nge bwesenu kpuro. Sina boko wi, u ko n da beɛn siribu ko kpa u n da sun kpare tabu sãã.

²¹ Ye Samueli u tɔn ben gari yi kpuro nua u kpa, yera u yi Yinni Gusunɔ saaria.

²² Yinni Gusunɔ u Samueli sãɔwa u neɛ, a tɔn ben gere wuro, kpa a bu sina boko wi kua.

Yen biru Samueli u Isireliba sãɔwa u neɛ, ben baawure u gina doo win wuuɔ.

Sɔɔlu u win baan ketekunu

kasu

9

¹ Durɔ goo u wãa Benyamɛɛn bweseru sãã, win yĩsira Kisi. Win baababara Abieli ka Serori ka Bekorati ka Afia. Be kpuro ba sãawa Benyamɛɛn bweseru. Kisi wi, u sãawa tɔn boko, u maa gobi mɔ.

² Wiya u bii tɔn durɔ goo mɔ wi ba sokumɔ Sɔɔlu. U sãa aluwaasi durɔ burɔ. Isireliba kpuro sãã, goo sari wi u nùn gea tura. Mɛya be kpuron gunum mu ra yɔrewa win serɔ.

³ Yera Kisi win ketekunu nu kɔɔra. Ma u win bii Sɔɔlu wi sãɔwa u neɛ, u seewo u sɔm kowo turo sua bu da bu nùn keteku ni kasuama.

⁴ Ma ba sara ba da Efaraimun guunun bera gia, ka Salisan temɔ, adama ba ñ nu wa. Min di, ba maa da Salimun temɔ ka Benyamɛɛn tem mɛ kpuro sãã, adama ba ñ nu wa.

⁵ Saa ye ba tura Sufuɔ, yera Sɔɔlu u sɔm kowo wi sãɔwa u neɛ, a na su wura yenuɔ, domi à n da, nen baaba u keteku nin gari duari u beɛn weeweenu mɔ.

⁶ Ma sɔm kowo wi, u nùn sãɔwa u neɛ, wee, Gusunɔn tɔnu goo u wãa wuu ge sãã, u beɛre mɔ. Ye u maa gerua kpuro ya ra koorewa. A na su da win mi. Sɔɔkudo u koo sun sã swaa ye sa ko kpe su ka keteku ni wa.

⁷ Ma Sɔɔlu u sɔm kowo wi wisa u neɛ, sà n da durɔ win mi, mba sa ko sii kɛ. Wee, sa ñ maa dīanu tie beɛn bɔɔrɔ. Mɛya gāanu ganu maa sari ñ sa ko nùn kɛ. Nge mba sa mɔ.

⁸ Ma sɔm kowo wi, u Sɔɔlu wisa u neɛ, na sii geesun gobi piibu gagu mɔ mini, kon yi Gusunɔn tɔnu wi kɛ kpa u sun beɛn swaa sãɔsi ye sa ko kpe su ka keteku ni wa.

⁹⁻¹¹ Saa yera Sɔɔlu u sɔm kowo wi sãɔwa u neɛ, geema a gerua. A na su da. Ma ba da wuu mi, mi Gusunɔn tɔnu wi, u wãa. Ye ba wuu gen tureru yɔɔmɔ, yera ba ka wɔndia gabu yinna ba yarima ba nim takam dɔɔ. Ba bu bikia ba neɛ, yam wao wi, u wãa mini?

N deema yellu Isireliban goo ù n kī u gāanu bikia Gusunɔn mi, ba ra neɛwa, a na su da yam waon mi. Wi sa tɛ sokumɔ Gusunɔn sɔmɔ, wiya ba ra sanam mɛ soku yam wao.

¹² Wɔndia be, ba bu wurari ba neɛ, oo, tɛn tɛ gera u doona mini. I bɔbio, u beɛ gbiye wuuɔ, domi tɔmba yākuru garu kobu na gunguru mi gisɔ.

¹³ I n wuu dua i ko nùn wa u sere yɔ gunguru mi, u di. Domi goo kun dimɔ ma n kun mɔ u tura mi, yɛn sã wiya u koo yākuru domaru koosi, yen biru be ba soka bu sere di. I doo fuuku, i ko i nùn wa.

Sɔɔlu ka Samueli ba yinna

¹⁴ Ma ba doona. Ye ba duɔ wuuɔ, yera ba ka Samueli yinna u yariɔ u dɔɔ gunguru mi.

¹⁵ N deema Sɔɔlu u sere na wuu mi, Yinni Gusunɔ u Samueli sãɔwa u neɛ,

16 sia amadaare kon Benyamēban turo gōrima wunen mi, kpa a nùn gum tāre wirō domi na nùn gōsa u ka ko nēn tōmbu Isireliban sunō. Wiya u koo bu wōra Filisitiban nōman di. Domi na ben wuri nua ma na bu mērima na ben wahala wa.

17 Saa ye Samueli u Sōlu wa, Yinni Gusunō u nùn sōwa u nēē, durō wiya mi, win gari na raa nun sōwa. Wiya u koo bandu di nēn tōmbun suunu sō.

18 Yera Sōlu u susi Samuelin bōkuō wuu duu yerō u nēē, a gem mō, a man sōwō mi yam wao wi, u wāa.

19 Samueli u Sōlu wisa u nēē, nēna yam wao wi. A na su da gunguru mi. Sanna sa ko di gisō. N n kua bururu, ye a bwisikumō wunen gōruō a bikia, kon nun ye kpuro wisi, kpa n de a doona.

20 Keteku ni nu kōōra yen sō ita gisō, a ku maa nin gari ko, domi siba nu wa. Adama a n yē ma Isireliban sia ya ko n wāa wunē ka wunen baan yenugibun nōmaō.

21 Ma Sōlu u nùn wisa u nēē, nē Benyamēn bwesera. N n beya ba piiburu bo Isireliba sō? Benyamēn bwese te sō kpa, n n nēn dusiba ba bwēebwēeru bo? Mba n kua a ka man gari yinin bweseru mō.

22 Samueli u ka Sōlu ka sōm kowo wi da gunguru mi, u bu duusia dii bakarō u bu aye bēregiru wē tōmbu tenan suunu sō be ba dim soka mi.

23 Ma Samueli u dīa kowo sōwa u nēē, a dīa ni tama ni na nēē, a gina yīyo bee tia wunen mi.

24 Dīa kowo u ka yaa taaru na u yi Sōlun wuswaaō. Ma Samueli u nēē, wee ye ba nun yīya, a tii ye gaweo a di. Domi na ye beruawa wunen gisōn naa ten sō n sere tōmbu dim soku mini.

Ma Sōlu ka Samueli ba di sannu dōma te.

25 Ye ba sarama gunguru min di, ba wura wuuō, ma Samueli u ka Sōlu gari kua win dii tēra wōllo, ma Sōlu ka win sōm kowo ba kpuna mi.

Samueli u Sōlu gum tāre

u ka ko sunō

26 Buru buru yellu, Samueli u Sōlu soka dii tēra wōllu mi, u nēē, a seewo, kon nun kara a doona.

Sōlu u seewa, ma wi ka Samueli ba yara sannu yenun di.

27 Sanam mē ba wuu yarimam dō, Samueli u Sōlu sōwa u nēē, a de wunen sōm kowo u sun gbīya u doona.

Ma sōm kowo wi, u gbīa u doona. Yera Samueli u nēē, a yōro, kpa n nun sō ye Gusunō u gerua.

10

1 Ma Samueli u gum kparaba piibu sua u gen gum tāre Sōlun wirō u nùn bōkasi u nēē, na yeni kuawa a n ka yē ma Yinni Gusunōwa u nun gōsa a ka ko win tōmbun sunō.

2 Sā n yarina minin di tē, kaa ka durōbu yiru gabu yinna Sētakiō, Benyamēn temō Raselin sikirun bōkuō. Ba koo nun sō bu nēē, keteku ni a kaso da mi, ba nu wa kō. Wunen baa u n maa nin bwisikunu mō, wunen tiin bwisikuna u mō. U tii bikiamō, amōna u koo ko win biin sō.

3 Kpa a sara a da sere Taborin dāa baka ten mi. Kaa ka durōbu ita gabu yinna be ba dō Beteliō bu ka Yinni Gusunō sā. Ben turo u ko n boo binu ita sōwa, turo ko n pēē ita nēni, kpa turo u n maa tam kparaba nēni.

4 Ba koo nun tōbiri kpa bu nun pēē yiru wē kpa a ye mwa.

⁵ Yen biru kaa da sere gunguru mi ba ra Gusunɔ sã te ba mɔ Gibea. Miya Filisitiban tabu kowo wuuru gara wãa. Saa ye a duɔ wuu ge sɔɔ, kaa ka Gusunɔn sɔmɔbun wuuru garu yinna be ba saram wee gunguu ten min di, ba girigbo ka bwãaru ka guuru ka mɔrɔku soomɔ, ba Yinni Gusunɔ sãamɔ.

⁶ Saa ye, Yinni Gusunɔn Hunde u koo nun yɔ kpa a ko tɔn kpao kpa a n Yinni Gusunɔ sãamɔ ka win sɔmɔ be sannu.

⁷ Saa ye yĩrenu ita ye, ya nun koorã ya kpa, a koowo kpuro ye wunen nɔma ya baba domi Yinni Gusunɔ u wãa ka wunɛ.

⁸ Kpa a man gbiiya a da Giligaliɔ a man ma mi sɔɔ nɔɔba yiru. Miya kon nun deema kpa n yãku dɔɔ mwaararuginu ko ka maa siarabun yãkunu kpa n nun sɔɔsi ye n weenɛ a ko.

⁹ Sanam mɛ Sɔɔlu u Samueli biru kisi u doonɔ, Gusunɔ u win gɔru gɔsia kpɔɔ, ma yĩre ni kpuro nu koorã tɔɔ te sɔɔ.

¹⁰ Sanam mɛ Sɔɔlu ka win sɔm kowo ba tura Gibeaɔ, Gusunɔn sɔmɔbun wuuru gara ka bu yinna. Yera Gusunɔn Hunde u Sɔɔlu yɔɔwa, ma u Gusunɔ sãaru wɔri ben suunu sɔɔ.

¹¹ Be ba raa nɔn yɛ kpuro, ye ba nɔn wa u Gusunɔ sãamɔ sɔmɔ ben suunu sɔɔ mɛ, yera ba bikiamɔ ba mɔ, mba n Kisin bii Sɔɔlu deema. U tɛ sãawa Gusunɔn sɔmɔ?

¹² Wuu gen tɔnu goo u wisa u nɛɛ, warã sɔmɔ ben tiin baaba. Yen sɔna ba ra mɔndu ko bu nɛɛ, Sɔɔlu tɛ sãawa Gusunɔn sɔmɔ?

¹³ Saa ye Sɔɔlu u sãa te kua u kpa, ma u da gunguu ten mi.

¹⁴ Yera win baa yãkabu u nɔn bikia u nɛɛ, mana i da ka wunen sɔm kowo.

Sɔɔlu u nɔn wisa u nɛɛ, sa ketɛkunu kaso dawa, adama sa ñ nu wa. Ma sa da Samuelin mi.

¹⁵ Yera baa yãkabu wi, u nɛɛ, a man sɔɔwɔ ye Samueli u nun sɔɔwa.

¹⁶ Ma Sɔɔlu u nɛɛ, u sun sɔɔwa dim dim ma ba ketɛku ni wa.

Adama u ñ nɔn bandun gari sɔɔwa yi Samueli u gerua.

Ba Sɔɔlu bandu wɛ

¹⁷ Yen biru Samueli u Isireliba kpuro sokusia ba menna Yinni Gusunɔn sãa yerɔ Misipaaɔ.

¹⁸ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, u bɛɛ yarama Egibitin di ma u bɛɛ wɔra Egibitigibun nɔman di, ka bwesenu kpuro ni nu raa bɛɛ dam dɔremɔn nɔman di.

¹⁹ Adama wee, i nɔn yina gisɔ, wi u bɛɛ faaba kua bɛɛn wahala ka bɛɛn nɔni swãarun di. Ma i nɛɛ, u bɛɛ sunɔ kuo, u bɛɛ kpara. N n mɛn na, i yarima bweseru ka bweseru, kpa i tii tusia yɛnu ka yɛnu win wuswaaɔ.

²⁰ Ma Samueli u dera Isireliban bwesenu kpuro nu susi nu tii tusia. Yera Gusunɔ u sɔɔsi ka yĩreru ma u Benyamɛɛn bweseru gɔsa.

²¹ Yen biru Samueli u dera Benyamɛɛn tɔmbu ba susi ba tii tusia yɛnu ka yɛnu ma Gusunɔ u Matirin yɛnu gɔsa. Matirin yɛnu ge sɔɔ, Kisin bii Sɔɔluwa u gɔsa. Adama ye ba nɔn soka soka ba ñ nɔn wa.

²² Yen sɔna ba kpaɔn Yinni Gusunɔ bikia ba nɛɛ, durɔ wi, u tunuma kɔ mini? Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, oo, wee, u kukua tɔmbun yãnu sɔɔ.

²³ Ba duki da mi, ma ba ka nɔn na. Ye u yɔra tɔmbun suunu sɔɔ, be kpuron gunum mu yɔrawa win serɔ.

²⁴ Ma Samueli u tɔn be kpuro sɔɔwa u nɛɛ, durɔ wi wee, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa. Goo maa sari bɛɛ kpuro sɔɔ wi u ka nɔn nɛ.

Ma tɔn be kpuro ba kuuki kua ma ba nɛɛ, sunɔn hunde yu dakaɔ da.

25 Ma Samueli u bu sinandun wooda tusia, ma u ye yorua tireru sɔɔ u yi Gusunɔn s̄aa yerɔ. Yen biru u tɔn be kpuro kara, ben baawure u da win yenuɔ.

26 Sɔɔlun tii u maa da win yenuɔ Gibeaa. N deema Gusunɔ u tabu durɔ dangibu gabun ḡɔruɔ doke bu n̄un sw̄i.

27 Adama aluwaasi garu ko sariba gabu ba gerumɔ ba m̄ɔ, durɔ winiwa u koo kp̄i u sun faaba ko? Ma ba n̄un gema ba ñ ka n̄un k̄eru naawɛ. Adama Sɔɔlu kun gɛɛ gerua.

Sɔɔlu u Amɔniba kamia

11

1 Amɔniban sunɔ wi ba m̄ɔ Nakasi u seewa u da u Yabesi w̄ari Galadin temɔ. Ma Yabesigibu kpuro ba n̄un s̄ɔwa ba nɛɛ, a ka sun arukawani b̄akuo, sa ko nun yoru diiya.

2 Adama Nakasi u bu wisa u nɛɛ, ì n wura n b̄een baawuren n̄om geun n̄onu w̄owa, kpa b̄ɛɛ Isireliba kpuro i sekuru wa, sanam meya kon ka b̄ɛɛ arukawani b̄ake.

3 Yabesin guro gurobu ba n̄un s̄ɔwa ba nɛɛ, a sun s̄ɔ n̄ɔba yiru k̄ɛyɔ su wa su ka t̄ambu ḡari Isirelin tem kpuro s̄ɔɔ. S̄a kun wa wi u koo sun faaba ko, sa ko b̄ɛɛ tii ȳsua.

4 Yera ḡoro be, ba da Gibeaa mi Sɔɔlu u w̄aa, ba labaari ye gerua. Ye t̄amba nua mɛ, ma be kpuro ba n̄ɔguru sua ba sw̄i.

5 N deema Sɔɔlu u wee gberun di ka win ketɛba, ma u bikia u nɛɛ, mba n t̄ɔn be deema ba ka sumɔ mɛ. Ma ba n̄un Yabesigibun gari yi saaria.

6 Ye Sɔɔlu u yi nua, yera Gusunɔn Hunde u n̄un ȳɔwa ma win nukura gbisa gem ka tia.

7 Yera u win ketɛba yiru sua u go u ye b̄otira b̄otira, ma u dera ba ka yen kp̄iri ni da Isirelin tem kpuro s̄ɔɔ ba nɛɛ, nge meya ba koo baawuren ketɛba kua wi u yina u Sɔɔlu ka Samueli sw̄i b̄a n tabu seewa.

Ma Yinni Gusunɔn berum mu t̄ɔn be mwa, yera be kpuro ba menna ba yara nge t̄ɔn turo.

8 Sɔɔlu u dera ba t̄ɔn be gara gara Besɛkiɔ. Isireliban geera kuawa t̄onu n̄arɔbun suba gooba wunɔbu (300.000). Yudaba ba maa s̄aa t̄onu n̄arɔbun suba t̄ena (30.000).

9 Ma ba Yabesigibun ḡoro be s̄ɔwa ba nɛɛ, i doo i b̄ɛgibu s̄i i nɛɛ, sia sere s̄ɔɔ u ka ye, ba koo faaba wa.

Ye ḡoro be, ba tura ba Yabesigii be s̄ɔwa mɛ, yera ben nukura dora.

10 Ma ba Amɔniba s̄ɔwa ba nɛɛ, sia sa ko b̄ɛɛ tii ȳsua i ka sun ko nge mɛ n b̄ɛɛ w̄ɛre.

11 Sɔɔlu u win t̄ambu b̄onu kua wuunu ita. Yen sisiru saa ye goo gbiikaa sw̄i, u dera ba da ba Amɔniban sansani w̄ari ba bu go go sere s̄ɔɔ ka ye. Be ba tie ba yarinewa ba sebiri tia tia.

12 Yera Isireliba ba Samueli s̄ɔwa ba nɛɛ, berà ba ñ daa k̄i Sɔɔlu u ko b̄esen sunɔ. Be ba gerua mɛ, a de bu yarima su bu go.

13 Adama Sɔɔlu u nɛɛ, ba ñ goo goomɔ ḡiso, domi ḡisɔra Yinni Gusunɔ u sun faaba kua.

14 Ma Samueli u be kpuro s̄ɔwa u nɛɛ, i na su da Giligaliɔ kpa su Sɔɔlun bandun dam sire.

15 Ma be kpuro ba da mi, ba Sɔɔlun bandun dam sire Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ. Ba maa Yinni Gusunɔ siarabun ȳakunu kua. Ma Sɔɔlu ka Isireliba kpuro ba t̄ɔɔ bakaru di ka nuku dobu.

*Samueli u Isireliban kparabu
deri*

12

¹ Samueli u Isireliba kpuro sɔɔwa u nɛɛ, wee na bɛɛn gere wura gāanu kpuro sɔɔ ma na bɛɛ sunɔ kua.

² Tē wiya u koo bɛɛ kpara, domi na tɔkɔ kua, nɛn seri burura, nɛn biba maa bukura nge bɛɛ. Wee na bɛɛ kpara saa nɛn aluwaasirun di sere n ka girari gisɔ.

³ I man seeda diiyo Yinni Gusunɔ ka sunɔ wi u gɔsan wuswaaɔ. Waran ketɛwa na mwaare. N kun mɛ, weren ketɛkuwa na mwa. Wara na taki diire. N kun mɛ, wara na dam dɔrere. Nge weren kɛra na mwaare n ka nùn gem wē. Wi na yen gaa kuare, kon yēro yen dibu kɔsia.

⁴ Ba nɛɛ, a n sun taki diire, a n maa sun dam dɔrere. Mɛya a n maa bɛɛn goon kɛru mwaare a ka nùn gem wē.

⁵ Samueli u bu sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ ka sunɔ wi u gɔsa ba s̄a seeda gisɔ ma i n kɔsa gaa wa nɛ sɔɔ.

Ba nɛɛ, mɛya.

⁶ Yera Samueli u kpam bu sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u s̄a nɛn seeda, wi, wi u Mɔwisi ka Aroni gɔsa ma u bɛɛn baababa yarama saa Egibitin tem di.

⁷ N n mɛn na, i yōro s̄ɛɛ t̄ɛ, kpa i bɛɛn taare nɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Kon bɛɛ win sɔm geenu yaayasia ni u kua bɛɛ ka bɛɛn baababan s̄ɔ.

⁸ Yakɔbu ka wigibu ba da Egibitiɔ. Ma Egibitigibu ba ben bibun bweseru noni sɔɔwa, ma ba Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue u ka bu somi. Ma u bu Mɔwisi ka Aroni goria. Beya ba bu yara Egibitin di, ma ba dera ba sina tem mini.

⁹ Adama ba Gusunɔ ben Yinni wi duari. Ma u bu Hasorin tabu sunɔ Sisera namu sɔndia ka Filisitiba ka Mɔabun sunɔ. Be kpurowa ba ka bu tabu kua ba bu kamia.

¹⁰ Yera ba Yinni Gusunɔ soka ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, ba durum kua domi ba nùn deri ba b̄u tɔn durɔ be ba m̄ɔ Baaliba ka b̄u tɔn kurɔ wi ba m̄ɔ Asitaate s̄aamɔ. Adama ù n bu wɔra ben yibɛɛban nɔman di, ba koo nu deri bu nùn s̄a.

¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u bu Gedeoni gɔriama ka Baraki ka Yɛfite ka sere maa nɛ Samueli. Ma u bɛɛ wɔra saa bɛɛn yibɛɛban nɔman di be ba bɛɛ sikerene, ma i sina ka alafia.

¹² Adama sanam mɛ i wa ma Amɔniban sunɔ Nakasi u bɛɛ tabu wɔrim wee, yera i man sɔɔwa i nɛɛ, sunɔwa i k̄i u bɛɛ kpara, baa mɛ Yinni Gusunɔ u bandu dii bɛɛn suunu sɔɔ.

¹³ I nùn sunɔ bikia, ma u bɛɛ nùn wē. Sunɔ wi i k̄i mi, wi wee mi t̄ɛ.

¹⁴ I n Yinni Gusunɔ nasie, i n nùn s̄aamɔ, i n win gari mɛm nɔɔwamme, ma i n win gere yine, ma i nùn sw̄i dee dee, bɛɛ ka bɛɛn sunɔ wi u bɛɛ kpare, i ko i gea wa.

¹⁵ Adama i kun win gari mɛm nɔɔwɛ, ma i win gere yina, u koo bɛɛ nɔma doke nge mɛ u bɛɛn baababa kua.

¹⁶ Tē, i yōro i wa ḡa baka ni Yinni Gusunɔ u koo ko bɛɛn wuswaaɔ.

¹⁷ N n̄ doo ḡɛrun saawa sa w̄a mi t̄ɛ? Kon Yinni Gusunɔ kana u de gura yu nɛ ka gb̄asukunu. Sanam mɛya i ko gia ma durum baka i kua win mi, ye i ka tii sunɔ bikia.

¹⁸ Ma Samueli u Yinni Gusunɔ kana. Gura na t̄ɔ te sɔɔ, ka gb̄asukunu. Yera tɔn be kpuro ba Yinni Gusunɔ ka Samueli nasia.

¹⁹ Ma be kpuro ba Samueli sɔɔwa ba nɛɛ, a Gusunɔ wunen Yinni kanɔ bɛɛn wunen bw̄abun s̄ɔ kpa su ku ra gbi yèn s̄ɔ sa kpam durum sosi bɛɛn durum gura sɔɔ domi sa tii sunɔ bikia.

²⁰ Ma Samueli u bu wisa u nee, i ku nanda. Geema, i kōsa ye kpuro kua, adama i ku maa geɾa Yinni Gusunɔn swaan di. I nūn s̄awɔ ka beɛn gōru kpuro.

²¹ I ku geɾa i b̄unu swī. Nu n̄ arufaani gaa mɔ, nu n̄ maa kp̄ɛ nu beɛ faaba ko, domi kama nu s̄aa.

²² Yinni Gusunɔ u gōru doke u beɛ ko win tambu, u n̄ maa beɛ yinamɔ win yīsi bakarun beɛɛn s̄.

²³ Nen tii maa Gusunɔ u man gbara bu nee, na n̄ maa beɛ kanaru kuammɛ. Domi yeya n ko n s̄aa nen durum win mi. Ko na n beɛ swaa gea s̄ɔsimɔwa ye ya dɛnde.

²⁴ I n gesi Yinni Gusunɔ nasie kpa i n nūn s̄amɔ ka nuku tia ka beɛn gōrusu kpuro, kpa i n yaaye ḡaa baka ni u beɛ kua.

²⁵ Adama i n daa kōsa mɔ, i ko i kam kowa beɛ ka beɛn sunɔ wi.

*Isireliba ba ka Filisitiba
tabu kua*

13

¹ S̄ɔlu u m̄ɔwa w̄ɔ * sanam mɛ u bandu di Isireliba s̄ɔ. Ye u bu kpara w̄ɔ yiru,

² yera u t̄onu n̄rɔbun suba ita (3.000) ḡɔsa be s̄ɔ. Ben n̄rɔbun suba yiru (2.000) ya w̄aa ka wi Mikimasiɔ, Betelin guurun bera gia. T̄onu n̄rɔbu (1.000) ba maa w̄aa ka Yonatham Gibeaɔ, B̄enyamɛɛn temɔ. Ma u dera t̄on be ba tie ba wura ben yenusa.

³ Gibea miya Yonatham u Filisitiban tabu kowo wuuru garu w̄ori u kamia. Ma Filisiti be ba tie ba yen baaru nua. Yera S̄ɔlu u dera ba k̄ɔba so Isirelin tem kpuro s̄ɔ ba nee, i de Heberuba kpuro bu baaru ye na.

⁴ Yera Isireliba kpuro ba nua ma S̄ɔlu u Filisitiban tabu kowo be kamia sere ben maru seewa. Yera n dera Isireli be kpuro ba menna S̄ɔlun mi ye u bu soka Giligaliɔ.

⁵ Ma Filisitiba ba maa menna bu ka Isireliba tabu ko. Ba tabu kekeba m̄ɔwa n̄rɔbun suba t̄ena (30.000) ka maa maas̄ɔbu n̄rɔbun suba n̄ɔɔba tia (6.000). Ben tabu kowobu ba n̄ garirɔ. Ba dabiwa nge yani seeri nim w̄ɔkun goorɔ. Ma ba na ba sansani gira Mikimasiɔ, Beti Afenin s̄ɔ yari yeru gia.

⁶ Sanam mɛ Isireliba ba wa ma ba n̄ kurɔ, domi Filisitiba ba bu s̄eke, ma ba da ba kukua kpee w̄orusɔ, ka aw̄i s̄ɔ, ka kpee baaba s̄ɔ, ka w̄orusɔ, sere ka d̄ɔk̄o kpirinɔ.

⁷ Isireliba s̄ɔ, gabu ba mam da sere Yuudenin guruɔ Gadi ka Galadin temɔ. Adama S̄ɔlu u w̄aa Giligaliɔ. Be ba ka nūn w̄aa mi kpuro ba berum soore ba diirumɔ.

⁸ Ba t̄e mi, ba kuawa s̄ɔ n̄ɔba yiru nge mɛ Samueli u S̄ɔlu bura, adama Samueli u n̄ ne. Yera t̄amba yarinam torua.

⁹ Yen s̄ɔna S̄ɔlu u nee, bu yaa sabenu tama u ka ȳaku d̄ɔ mwaararuginu ko ka maa siarabun ȳakunu. Ma u ȳaku d̄ɔ mwaararugii te kua ka win tii.

¹⁰ Saa ye u ȳaku te kua u kpa kese, yera Samueli u kurama ma S̄ɔlu u yarima u nūn sennɔ da.

¹¹ Samueli u nee, mban s̄ɔna a yenin bweseru kua.

S̄ɔlu u wisa u nee, na wa t̄amba yarinamɔ ma a n̄ ne saa ye a bura. Filisitiba wee, ba maa menna Mikimasiɔ.

¹² Ma na bwisika na nee, Filisitiba ba koo man w̄erima Giligali mini, na n̄ maa Gusunɔ somiru kanɛ. Yen s̄ɔna nen tii na ȳaku te kua.

* 13:1 w̄ɔɔ - Ye ba yorua Heberum s̄ɔ, ya n̄ d̄eɛɛ.

13 Ma Samueli u nee, gari bəkən kookoosa a kua mi. A n̄ Gusunə wunen Yinnin wooda mem nəwə ye u nun wē. À n̄ daa ye mem nəwə, Yinni Gusunə u koo raa de wunen bweseru ta n bandu dii Isireliba sə sere ka baadomma.

14 Adama tē wunen bandu ta n̄ maa teemə. Yinni Gusunə u koo goo kasu win daa ya n̄n wēre kpa u n̄n ko win tɔmbun kparo. Domi wunə, a n̄ win wooda mem nəwə.

15 Ma Samueli u seewa u doona Giligalin di. Yera Səlu ka win tabu kowo be ba tie ba maa da Gibeə, Benyamēn temə. Ma u bu gara mi. Ben geera kua tɔnu natan (600) saka.

16 Səlu ka win bii Yonatam ka tən be ba ka bu wāa sannu, ba ben sansani gira Gibeə mi. Adama Filisitiban sansani ya wāa Mikimasiə.

17 Filisitiban tabu kowobun wuunu ita ya yara ben sansanin di ya Isireliba wəraa da. Wuu teera da Ofaran swaaə Sualin temə.

18 Ma yirusera Beti Horonin swaa swī. Ma itasera maa da Benyamēn tem nə bura yerə wəwa gaan bəkuə mi purukanu ra n̄ wāa gbaburun bera gia.

19 N deema sekobu sari Isireliban tem kpuro sə domi Filisitiba ba nee, ba n̄ wure bu takobiba ko n̄ kun mē yaasi.

20-21 Yen s̄na Isireliba ba ra de Filisitiban mi bu ka ben naa tebonun yari nə dera, ka ben dākunu ka ben gbēe ka ben tebonu ka maa ben naa kpura dēkin nə s̄nu.

22 Yen s̄na tabun sanam mē sə, tən be ba wāa Səlu ka win bii Yonatam mi, ben goo kun takobi mə, n̄ kun mē yaasa. Səlu ka win bii Yonatam tənawa ba yeba mə.

23 Ma Filisitiban tabu kowobun wuu teeru gara yara ta da Mikimasiə, bera mi guunu yiru nu yinna. N deema miya ba ra ka sare.

Yonatam u Filisitiba kamia

14

1 Sə teeru Yonatam, Səulun bii, u win b̄ə aluwaasi wi u ra win tabu yānu səbe s̄wə u nee, a na su da Filisitiban tabu kowo wuu ten mi, te ta wāa giə.

Adama u n̄ Səlu s̄wə ma u gam d̄ə.

2 Səlu u wāa Migoroniə Gibeə bəkuə dāru garun nuurə te ba ra soku gerenadi. Tən be ba wāa ka wi, ben geera s̄awa tɔnu natan (600) saka.

3 N deema yāku kowo wi ba m̄ Aya u wāa tən ben suunu sə u s̄a yā ni ba ra ka bikiaru ko Gusunən mi nenī. Aya wi, u s̄awa Akitubun bii. Akitubu wi, ka win wənə Ikabədu, be, ba maa s̄awa Finēsīn bibu. Finēsīn tundowa Eli, wi u raa s̄a Yinni Gusunən yāku kowo Silə. Tɔnu nata ye sə, goo kun yē Yonatam u yara.

4 Swaa ye Yonatam u swī u ka da Filisitiban tabu kowo ben mi, ya kpawa ka kpee bakanu yirun baa sə. Teerun yīsira Bosei, yirusera maa Sēnə.

5 Teera wāa swaa yen s̄ə yēsān nəm geu gia Mikimasiin deedeeru. Teera maa wāa Geban deedeeru.

6 Yonatam u win b̄ə aluwaasi wi s̄wə u nee, a na su da bango sari ben mi. Səokudo Yinni Gusunə u koo sun somi. Domi gānu sari ni nu koo n̄n ganə u kun ka sun faaba kue, baa s̄a kun dabi.

7 Aluwaasi wi, u nee, a koowo kpuro ye a ḡru doke, a ku sika ko. Na wāa ka wunə.

8 Ma Yonatam u nee, n̄ n mēn na, su da ben bera gia kpa bu sun wa.

9 Bā n̄ nee, su ȳro su bu ma, sa ko ȳrawa su bu ma.

10 Bā n̄ maa nee, su na ben mi, sa ko dawə, domi ben soku tera ta ko n̄ s̄a yīreru ma Yinni Gusunə u sun bu n̄mu beria.

11 Ma be yiru ye, ba dera Filisitiba ba bu wa. Ma Filisiti be, ba nee, Heberuba wee, ba yarimama worusun di mi ba raa kukua.

12 Ma Filisitiban tabu kowo be, ba Yonatham ka win aluwaasi wi nɔɔ kɔ ba nee, i na mini su beɛ gari gee sɔ.

Ma Yonatham u win bɔɔ aluwaasi wi sɔɔwa u nee, a man swiima domi Yinni Gusunɔ u sun bu nɔmu beria, beɛ Isireliba.

13 Yera durɔ u kabura u ka yɔɔwa u da mi ba waa ma aluwaasi wi, u nun swi. Ye ba tura mi, ma u bu soomɔ u suririmɔ. Yera win bɔɔ aluwaasi wi, u bu goomɔ win biruɔ.

14 Ben tabun tore ye sɔɔ, be yiru ye, ba tumbu gowa nge tɔnu yendun saka batuma piibu sɔɔ.

15 Ma berum Filisitiban tabu kowobu mwa kpuro be ba waa sansaniɔ, ka be ba waa tabu gberɔ, ka be ba sansani kɔsu, ka maa be ba yarima ba tumbu wɔraa daama. Sere ka tem tii mu yirumawa ma tamba burisina. Gusunɔwa u dera yabu ye kpuro ya koorɔ me.

16 Be ba Sɔɔlun sansani kɔsu Gibeaɔ Benyamɛɛn temɔ, ba wa Filisitiban tabu kowo dabinu ba duku dukubu mɔ baama kpuro.

17 Ma Sɔɔlu u win tumbu sɔɔwa u nee, i beɛɛn tumbu mennɔ i ben yiisa soku kpa su wa be ba kun waa mi.

Ma ba kua me, ba deema Yonatham ka win bɔɔ aluwaasi wi u ra win tabu yanu sɔbe, beya ba sari mi.

18 Ma Sɔɔlu u Aya sɔɔwa u nee, u Gusunɔn woodan kpakororɔ suama.

N deema kpakoro te, ta waa Isireliban sansaniɔ sanam me.

19 Nge me Sɔɔlu u ka yaku kowo wi gari mɔ, wure ni nu waa Filisitiban sansaniɔ nu sosimawa nu dɔɔ. Yera Sɔɔlu u yaku kowo wi sɔɔwa u nee, a kpakoro te derio, su ku maa Gusunɔ gānu bikia.

20 Ma Sɔɔlu ka win tabu kowobu ba menna ba da tabu gberɔ, ba deema wee Filisitiba ba burisine ba goonama ka takobi.

21 N deema Heberu gabu ba raa yoru dimɔ Filisitiban mi, sere ba ka bu da ben sansaniɔ. Adama ye ba Sɔɔlu ka Yonatham ka begibu wa, yera ba tii wuna ba wura ben mi.

22 Isireli gabu ba raa maa kukua Efaraimun guunun bera gia. Ye ba nua ma Filisitiba ba duki mɔ, yera ba seema ba wari tabu sɔɔ ba bu naa swi,

23 ba ka tura Beti Afenin wuswaaɔ. Nge meya Yinni Gusunɔ u ka Isireliba faaba kua dama te.

Isireliba ba Yonatham yakia

Sɔɔlu naman di

24 Isireliba ba nani sɔɔra gem gem dama te, yen sɔ Sɔɔlu u bɔrua u nee, ma n kun mɔ na nen yiberɛba mɔru kɔsia, wi u di yoka yu sere turi, kon yero gowa. Yen sɔna tɔn be sɔɔ, goo kun dianu dende.

25 Sɔɔlun tumbu kpuro ba tura daa sɔɔwɔ mi tim mu terie temɔ.

26 Sanam me ba sɔɔ ge duɔ, ba deema wee, tim me, mu koka temɔ. Ka me, goo kun kaka u mu dabure domi ba bɔri yi nasie.

27 Adama Yonatham u n daa nua ma win tundo u tɔn be kirɔ kua ka bɔri. Yera u deka ye u neni ka tim bau saka u wuna u nɔ kpɛɛ, ma u dam wa.

28 Saa ye sɔɔra tɔn ben turo u nun sɔɔwa u nee, wunen tundo u sun kirɔ kua ka bɔri u nee, wi u di gisɔ, u koo yero go. Yera n dera tɔn be, ba ka wasira gem gem.

29 Ma Yonatham u nee, nen baaba u beɛɛn tumbu nani sɔɔmawa. A n wa nge me na dam wa sanam me na tim men fiiko di?

30 N koo raa wēra too tən be, bā n di baa fiiko ye ba wōra ben yiberēban nōman di. Domi ba koo raa Filisiti be go n kere me.

31 Dōma te, ba Filisitiba gowa saa Mikimasin di sere ka Ayalonio. Ma ba wasira gem gem.

32 Yera ye Filisitiba ba deri, ba ye kata kua ba gura. Ba yāanu ka ketēba ka ketē binu mwērimō ba goomō ma ba yaa ye temmō mi ya kpī yem sōo.

33 Saa ye sōara ba Sōolu sōowa ba nēe, wee, tən be, ba Yinni Gusuno torarimo ba yaa temmō mi ya kpī yem sōo.

Ma Sōolu u nēe, naaŋe sarirugibu be! I kpee bakaru bimiana mini tē.

34 Kpa i baawure sō u ka win ketē n kun me win yāaru na u saka mi, kpa u da u di. Bā n kua me, ba n maa Yinni Gusuno torarimo.

Wōku te sōo, tən ben baawure u ka win ketē na u go mi.

35 Ma Sōolu u Yinni Gusunō yāku yeru kua mi, tera ta sāa gbiikiru ni u kua sōo.

36 Yen biru u win tōmbu sōowa u nēe, su da su Filisitiba naa gira wōkuru su bu wōri sa n ben yānu guramō sere yam mu ka sāra. Su ku ra ben goo deri, baa turo.

Ma ba nēe, a koowo me n nun wēre.

Adama yāku kowo u nēe, su gina da su Gusunō bikia.

37 Ma Sōolu u Gusunō bikia u nēe, n doo n Filisitiba naa gira? Kaa sun bu nōmu beria?

Adama Gusunō u n nūn wisa dōma te.

38 Yera Sōolu u nēe, i mennama be be i sāa wirugibu kpa su gia mi torara wāa gisō.

39 Sere ka Yinni Gusunōn wāaru, wi u ra Isireliba faaba ko, baa n n nēn bii Yonatam na, u tora, u koo gbiwa.

Adama tən ben goo kun nūn wisa.

40 Ma u nēe, i doo i yōra miōnō, nē ka nēn bii Yonatam sa ko maa yōra mini.

Tən be, ba nēe, a koowo me n nun wēre.

41 Ma Sōolu u Yinni Gusunō sōowa u nēe, Gusunō, beŋe Isireliban Yinni, a sun sōōsio ka yīreru mi torara wāa.

Ma torara sōōsira Yonatam ka Sōolun bera gia. Be ba tie ba yara.

42 Sōolu u kpam nēe, n tiara nē ka nēn bii.

Ma torara sōōsira Yonatam mi.

43 Sōolu u Yonatam sōowa u nēe, a man sōōwō ye a kua.

Yonatam u nēe, na tim bau sōka ka dēka ye na nēni ma na mēn fiiko denda. Nē wee, na wura n gbi.

44 Yera Sōolu u nēe, nā kun nun go, Yonatam, Gusunō u man kua nge me u kī.

45 Adama tən be, ba Sōolu sōowa ba nēe, Yonatam, wi u Isireliba faaba baka yeni kua, wiya u koo gbi? Sere ka Yinni Gusunōn wāaru, baa win seri tia ya n wukuramō yu wōri. Domi ka Gusunōn somira u sōmburu kua gisō.

Mesuma ba ka Yonatam yakia u n ka gu.

46 Yen biru Sōolu u sina u n maa Filisitiba naa swīi. Ma Filisiti be, ba wura ben temō.

Sōolun nasara

47 Sanam me Sōolu u bandu di u kpa Isireliban suunu sōo u ka win yiberēba tabu kua u ka sikerena. Bera Mōabuba ka Amōniba ka Edōmuba ka Soban sinambu ka sere maa Filisitiba. Mi u tabu da da kpuro u ra kamiewa.

48 Sōo teeru u tabu kua ka wōrugōru u Amaleki be ba bu dam dōremō kamia u Isireliba faaba kua ben nōman di.

49 Səəlun bii tən durəbun yīsa wee, Yonatham ka Yisifi ka Maakisua. Win bii tən kurə gbiiikoon yīsira Mərabu, yiruse maa Mikali.

50 Win kurən yīsira Akinəamu, Akimasin bii. Win tabu sunəwa Abinεε, Nərin bii. Nəri sāawa Səəlun tundon məə.

51 Kisi, Səəlun tundo, ka Nəri, Abinεεn tundo, ba sāawa Abielin bibu.

52 Səəlun wāaru kpuro səə, tabu kun dwiiyare wi ka Filisitiban baa səə. Yen sōna win tambu səə, ʉ n goo wa wi u dam mə u wərugəru mə, u ra yēro mwaaməwa u ko win tabu kowo.

Isireliba ka Amalekiban tabu

15

1-2 Samueli u Səəlu səəwa u nεε, nənə Gusunə wəllu ka tem Yinni u gərima wunen mi, n nun gum wisi n ka səəsi ma u nun gəsa a ko sunə win tambu Isireliban suunu səə. Yen s̄ t̄, a swaa dakio a nɔ ye u gerua. U nεε, u koo Amalekiba dibu kəsia ye ba ka Isireliba swaa bura sanam mε ba yara Egibitin di.

3 Yen s̄, a doo a bu wəri kpa a ye ba mə kpuro kpeerasia mam mam. A ku de bu tiara. A bu goowo kpuro tən durəbu ka tən kurəbu ka bibu sere ka bii w̄εnə, ka maa ben yaa sabenu.

4 Ma Səəlu u win tambu menna u gara Telaimuə. Win tabu kowobun geera kua nərəbun suba goobu (200.000), ma Yudaba ba maa kua tambu nərəbun suba wəkuru (10.000).

5 Sanam mε Səəlu ka win tabu kowobu ba tura Amalekiban wuu bəkəwə, yera ba kukua gen wəwa gaa səə.

6 Ma Səəlu u Keniba səəwa u nεε, bu de bu tii wuna Amalekiban min di, kpa wi, u ku raa bu menna u go kpuro sannu. Domi be, ba Isireliba durom kuawa saa ye ba wee Egibitin di. Ma Keni be, ba yara saa Amalekiban min di.

7 Yen biru Səəlu ka win tabu kowobu ba Amalekiba wəri ba bu sunka saa Hafilan di sere ka Suriə ye ya wāa Egibitin s̄ə yari yeru gia.

8 Ma ba ben sunə mwa wi ba sokumə Agagi. Be ba tie, ma ba bu go ka takobi.

9 Adama Səəlu ka win tabu kowobu, ba Agagi deri, ba n̄ n̄n go, ka sere maa yaa sabe ni nu gea s̄a, yāanu ka keteba ka naa kp̄emi ka yāa kp̄emminu ni nu gum mə ka baayere kpuro ye ya gea s̄a. Ba yina bu ye kpuro kpeerasia mam mam. Adama ye ya n̄ dam mə ka ye ya n̄ waabu wā, ba ye kpuro gowa mam mam.

10 Saa ye səəra Yinni Gusunə u ka Samueli gari kua u n̄n s̄əwa u nεε,

11 n̄n nukura sankira ye na ka Səəlu kua sunə. Domi u man biru kisi, u n̄ n̄n gere m̄m n̄əwε.

Ye Samueli u gari yi nua, yera u m̄ru kua gem gem, ma u Yinni Gusunə n̄əgiri sue w̄ku giriru.

12 Sisiru bururu u seewa yellu u d̄ə u ka Səəlu yinna. Adama ba n̄n s̄əwa ba nεε, Səəlu u da wuu ge ba m̄ Kaameli gia. Miya u kperu garu gira tambu bu ka win nasara yaaya. Min diya u maa ḡsira u da Giligaliə.

13 Ma Samueli u da win mi. Ye Səəlu u Samueli wa, yera u nεε, Gusunə u nun domaru kua. Wee na kpuro kua ye u man yiire.

14 Samueli u nεε, n̄ n̄ m̄n na, amona na ka yāanu ka keteban wuri n̄əwə.

15 Səəlu u nεε, tabu kowoba ba yāanu ka kete geenu gosa ba ka wəma saa Amalekiban min di kpa bu ka Gusunə wunen Yinni yākuru kua. Adama ba ye ya n̄ gea s̄a kpeerasiawa mam mam.

16 Ma Samueli u nεε, a sakuo n nun s̄ ye Yinni Gusunə u man s̄əwa ḡa wəkuru.

Sölu nεε, a geruo.

¹⁷ Samueli u nεε, yellu a tii garisiwa bwεεbwεε, ma Yinni Gusunö u nun gösa a kua Isireliban sunö.

¹⁸ Ma u nun göra u nεε, a doo a Amaleki durumgii be tabu wöri a bu go a kperasia mam mam.

¹⁹ N n men na, mban söna a n̄ Yinni Gusunön gere mem nööwe. Mban söna i kua ye ya n̄ nün dore, i ben yānu kata kua i gura.

²⁰ Sölu u nεε, na Yinni Gusunön gere mem nööwa fa. Na da mi u man göra, ma na Amalekiban sunö Agagi mwa na ka na, ma na win tumbu go mam mam.

²¹ Adama nen tabu kowoba ba ben yānu ka ben kete geenu mwaama bu ka Gusunö wunen Yinni yākuru kua Giligaliö.

²² Samueli u nεε, mba Yinni Gusunö u kīru bo. Yākunu? Nge mem nööbu. Wee mem nööbu bu yākuru kere. Wii kpību bu maa yāku yaa gum kere.

²³ Wi u ku ra Gusunö mem nööwe u sāawa taaregii nge soro. Wi u ku ra nün wiru kpīye, u sāawa nge būu sāö. Tē, yèn s̄ a Yinni Gusunön gere yina, win tii u maa nun yina, u nun bandu yara.

²⁴ Yera Sölu u Samueli sööwa u nεε, na durum kua, na Yinni Gusunön wooda sara ka maa wunen gere. Na nen tōmbun berum kua ma na ben gere wura.

²⁵ Adama na nun kanamö, a man nen durum suuru kuo, kpa a ka man wura Giligaliö, n ka Yinni Gusunö sā.

²⁶ Ma Samueli u nün sööwa u nεε, na n̄ maa ka nun wurö. Domi a Yinni Gusunön gari yina. Meya u maa nun yina, u nun bandu yara.

²⁷ Sanam me Samueli u gösirö u ka doona, yera Sölu u win yaberun swaa gaba, ma yabe te, ta gēra.

²⁸ Samueli u nün sööwa u nεε, Yinni Gusunö u nun Isireliban bandu wöri gisö u tu goo wē wi u nun sanö kere.

²⁹ Gusunö, Isireliban Yinni yiikogii u ku ra weesu ko, u ku ra maa win himba gösie, domi u n̄ sā nge tōnu.

³⁰ Sölu u kpm nεε, na durum kua, adama tē na nun kanamö a man bereε dokeo nen tumbu Isireliba ka ben guro gurobu kpuron wuswaaö. A ka man gösiro Giligali mi kpa n ka Gusunö wunen Yinni sā.

³¹ Ma Samueli u gösira u ka Sölu da. Sölu u Yinni Gusunö sāwa.

³² Yera Samueli u nεε, i ka man Agagi, Amalekiban sunö wi naawa mini. Ma Agagi wi, u susi ka nuku dobu. Domi u bwisika ma göö nün sarari.

³³ Adama Samueli u nεε, nge me wunen takobi ya tōn kuröbu gabun bibu go, nge meya wunen mero u koo maa bii bia.

Ma Samueli u Agagi go u bötira Yinni Gusunön sāa yerö Giligaliö.

³⁴ Yen biru Samueli u da Ramaö, Sölu maa da win yenuö Gibeao.

³⁵ Sere Samueli u ka gu, u n̄ maa Sölu meεrim daare. Adama u ra n̄ nün swīyammewa yèn s̄ Gusunön nuki sankira ye u ka nün kua Isireliban sunö.

Gusunö u Dafidi gösa

u ka ko sunö

16

¹ Yinni Gusunö u Samueli sööwa u nεε, sere saa yerä kaa n wāa a n Sölu swīyamme. Domi na nün bandu yara. U n̄ maa kpē u bandu di Isireliba söö. Yen s̄, a gum yibio wunen kōba ye söö kpa n̄ nun göri a da Isai, Betelehεmugiin mi. Domi na win bii turo gösa u ka ko sunö wi na kī.

² Adama Samueli nεε, amona kon ko n ka da mi, domi Sɔɔlu ù n ye nua, u koo man go.

Ma Yinni Gusunɔ u nεε, a naa gbiiba suo kpa a nεε, a nawa a ka man yākuru kua.

³ Kpa a Isai soku yāku yeru mi. Miya kon nun sɔ ye kaa ko. Yera a gum tāre wi kon nun sɔsin wirɔ.

⁴ Samueli u kua nge mε Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa. Ye u na Betelehemuɔ, yera wuu gen guro gurobu ba na win mi ka berum ba nεε, n ka sere do mε?

⁵ Ma Samueli u bu wisa u nεε, n do gbāa gbāa. Na nawa n ka Yinni Gusunɔ yākuru kua. I been tii disi wunario kpa i na yāku yerɔ.

Ma Samueli u maa Isai ka win bii tɔn durɔbu soka. Ba tii disi wunari ba na yāku yeru mi.

⁶ Saa ye be kpuro ba tunuma, yera Samueli u Eliabu wa. Ma u bwisika u nεε, à n da wiya mi, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ u Samueli sɔɔwa u nεε, a ku win wasin buram mεeri, n̄ kun mε win gunum, n̄ n̄ wi, na gɔsa. Domi nε, Yinni Gusunɔ, na ku ra wasin buram mεeri nge tɔnu. Gɔruwa na ra mεeri.

⁸ Ma Isai u Abinadabu soka, u dera u susi Samuelin wuswaaɔ. Ma Samueli u nεε, Yinni Gusunɔ kun maa wini gɔsa.

⁹ Ma Isai u dera Sama u susi Samuelin wuswaaɔ. Adama Samueli u nεε, Yinni Gusunɔ kun winin tii gɔsa.

¹⁰ Isai u dera win bibu nɔɔba yiru ba susi Samuelin wuswaaɔ. Adama Samueli u nùn sɔɔwa u nεε, Yinni kun ben goɔ gɔsa.

¹¹ Ma u Isai bikia u nεε, wunen bii tɔn durɔbu kpurowa mini?

Isai u nùn wisa u nεε, ben dāako wi ba m̄ Dafidi, wiya u woo, u yāanu kparamɔ.

Yera Samueli u nεε, a de bu nùn kasuma. Domi sa n̄ kpē su yākuru ko ma n̄ kun m̄ u na.

¹² Ma Isai u dera ba nùn kaso da ba ka na. Dafidi wi, u sāawa tɔn swāɔ, u wasi bwāa do, u maa waabu wā. Ma Yinni Gusunɔ u nεε, a seewo a nùn gum mε tāre domi wiya na gɔsa.

¹³ Yera Samueli u win kɔba ye sua u nùn gum mε tāre win maabun wuswaaɔ. Ma Gusunɔn Hunde u Dafidi yɔɔwa saa dɔma ten di.

Yen biru Samueli u gɔsira u wura Ramaɔ.

¹⁴ Yen biru Gusunɔn Hunde u Sɔɔlu deri ma Yinni Gusunɔ u dera hunde k̄sa ya nùn t̄ya m̄.

¹⁵ Ma Sɔɔlu n̄ bwāabu ba nùn sɔɔwa ba nεε, wee Yinni Gusunɔ u dera hunde k̄sa ya nun t̄ya m̄.

¹⁶ N n̄ nen na, besen yinni, a de su goo kasu wi u m̄ɔr̄ku soberu yē. Yinni Gusunɔ ù n̄ dera hunde k̄sa ya nun seeri, kpa u m̄ɔr̄ku ge so kpa yu sara.

¹⁷ Ma Sɔɔlu u win bwāa be wisa u nεε, i doo i goo kasu wi u m̄ɔr̄ku soberu yē s̄a s̄a kpa i ka nùn na nen mi.

¹⁸ Ma win b̄ɔ turo u nεε, na Isai Betelehemugiin bii turo waare wi u m̄ɔr̄ku soberu yē. U maa w̄ruḡoru m̄ gem gem, u sāawa tabu durɔ, u ra maa gari gere ka laakari. Durɔ bur̄n̄ tiiwa. Yinni Gusunɔ maa wāa ka wi.

¹⁹ Yera Sɔɔlu u gɔra Isain mi, u nεε, a man wunen bii Dafidi yāa kparɔ wi k̄εma u na nen mi.

²⁰ Ma Isai u p̄ε sua ka tam mε ba doke yaa ḡonan b̄ɔru sɔɔ, ka boo kp̄emu, u ye kpuro keteku s̄abi. Ma u Dafidi swaa sure ka yāa ni kpuro u da Sɔɔlu mi.

²¹ Ye u tura mi, u kua win bōo. Sōolu u nùn kīa gem gem ma u nùn kua win tabu yāa sōwo.

²² Ma Sōolu u maa gōra Isain mi, u nēē, a man Dafidi derio u n sāa nēn sōm kowo, domi win daa ya man dore.

²³ Saa dōma ten di, Yinni Gusunō ù n dera hunde kōsa ya Sōolu seeri, Dafidi u ra win mōraku suewa u so, kpa hunde kōsa ye, yu sara. Kpa win laakari yu wurama mam mam.

Dafidi ka Goliati

17

¹ Yen biru Filisitiba ba ben tabu kowobu mēna ba tabun sōoru kua Sokoo Yudan temō. Ba ben sansani gira Efesi Damimuo, ye ya wāa Soko ka Asekan baa sōo.

² Sōolu ka Isireliba ben tii ba mēna ba ben sansani gira Elan wōwa sōo. Miya ba tabu kpī bu ka Filisitiba wōri.

³ Filisitiba ba yō wōwa yen bera gee, ma Isireliba ba maa yō yen bera giō.

⁴ Tabu durō goo u yarima Filisitiban sansanin di, u da u yōra sansani yiru yen baa sōo. Win yīsira Goliati. Gatin diya u na. Ma win gunum tura gōm soonu nōba tia ka bōnu.

⁵ U sii gandun furō doke, ka sii gandun tarakpe ye ba kua nge swāa kokosu. Yen bunum mu kua kilo wata.

⁶ U maa sii gandun kōrōm doke, ma u sii gandun yaasa beki.

⁷ Yaasa yen buru ta sāawa nge weson dēka ye u ra beku yasa tēke. Yen bēn bunum tura kilo nōba yirun saka. Ma tabu kowo goo u nùn gbiiye u win tereru nēni.

⁸ Goliati wi, u yōra u gbāra u Isireliban tabu kowobu sōowa u nēē, mban sōna i yarima i tabu sīa kpī. I n̄ yē ma nē Filisitiwa, bēē maa Sōolun yobu? I goo gōsio bēēn suunu sōo u na u ka man sanna.

⁹ U n̄ kpīa u man kamia u go, nēn tōmbu bu ko bēēn yobu. Adama n̄ n nùn kamia na go, bēeya ko i ko bēēn yobu, kpa i sun s̄a.

¹⁰ Sannōwa na kī gisō. I goo wunama wi u koo ka man sanna.

¹¹ Ye Sōolu ka Isireliba kpuro ba Filisiti win gari yi nua, ma bērum bu mwa gem gem.

¹² Dafidi wee, u sāawa Isain bii. Isai wi, Efaratigiwi wa wi u wāa Betelehemuo Yudan temō. Bii tōn durōbu nōba itawa u mara. Sōolun waati ye sōo, u sāawa durō tōkōru gem gem.

¹³ Win bii bukorobu ita ba Sōolu swīi ba ka tabu da. Ben yīsā wee, Eliabu ka Abinadabu ka Sama.

¹⁴ Sanam mē ba wāa Sōolun sansaniō, win bii dāako Dafidi

¹⁵ u ra dewa Betelehemuo u ka win tundon yāanu kpara kpa u gōsirama Sōolun mi.

¹⁶ Saa ye sōo, Goliati wi, u ra nēwa Isireliban wuswaaō bururu ka yoka u ka tii bu sōōsi. Mēya u kua sere sōo weeru.

¹⁷ Sōo teeru Isai u win bii Dafidi sōōwa u nēē, a gbere sōndanu saaki tia suo ka pēē wōku te, kpa a ka wunen maabu daawa fuuku tabu gberō.

¹⁸ A maa gasanu wōku te suo a ben wuurun wirugii wē kpa a wa nge b̄a n bwāa do, kpa a ka gāanu wurama ben min di ni nu koo man sōōsi ma a tura mi.

¹⁹ Ba wāa ka Sōolu ka Isireliban tabu kowobu Elan wōwaaō. Miya ba tabu mō ka Filisitiba.

²⁰ Sisiru buru buru, Dafidi u seewa u yāa ni goo nōmu sōndia. Ma u win sōmunu sua u doona nge me Isai u nūn yiire. Ye u tura mi, u deema wee, tabu kowoba yarimamā ba tabun sōru mō. Ba gbamgba soomā ba kuuki mō.

²¹ Isireliba ka Filisitiba ba tabu teriamō.

²² Dafidi u win sōmunu sōbia u yānun kōso nōmu beria, ma u duka da tabu gberō u win maabu deema u bu tōbura.

²³ Sanam me u ka bu gari mō, wee Filisitiban tabu durō Gatigii wi ba mō Goliati u kurama saa Filisitiban tabu sian di. U win gari yi saarim seewa, ma Dafidi u yi nua.

²⁴ Ye Isireliba ba durō wi wa, be kpuro ba berum soora gem gem ba duki yakikira.

²⁵ Ma ba mō, durō wi wee, u maa yarima u ka sun nōo kasu. Wi u kpīa u nūn go, sunō u koo yēro dukia baka wē, kpa u nūn win bii wōndia kē kuro. Meya yēron yenugiba ko n tii mō. Sunō kun maa bu gāanu bikiamō.

²⁶ Ma Dafidi u be ba wāa win bōkuō bikia u nēe, wara ra n Filisiti, bango sarirugii wi, u sere ka bese Gusunōn tabu kowoba nōo kasu. Mba ba koo yēro wē wi u nūn go, ma u Isireliba sekuru yara.

²⁷ Ba nūn sōwa ye ba raa gerunamō. Ba nēe, yeni ka yeniwa ba koo yēro wē wi u nūn go.

²⁸ Ye Eliabu Dafidin mōo tōnwero u nua Dafidi u gari mō ka tōn be, u ka nūn mōru kua u nūn bikia u nēe, wara a sere yāa gōo piibu ge deria gbaburō. Na wunen anayisiru yē ka wunen woo bōbunu. Na yē ma a na a ka tabu mēeriwa.

²⁹ Dafidi u wisa u nēe, mba n kua. Baa gari na n kpē n bikia?

³⁰ Ma u nūn biru kisi u da u goo gari bikia. Yera ba nūn wisa nge me gbiikoba raa gerua.

³¹ Be ba nua ye Dafidi u gerua, yera ba da ba Sōlu saaria. Ma Sōlu u Dafidi sokusia.

³² Dafidi u Sōlu sōwa u nēe, a ku de goon tororu tu kara Filisiti win sō, yinni, kon da n ka nūn sanna.

³³ Sōlu u nēe, a n kpē a susi Filisiti win mi, a sere ka nūn sanna. Domi wune bii piibuwa gina. Durō wi, u maa sāawa tabu durō saa win aluwaaasirun di.

³⁴ Ma Dafidi u Sōlu sōwa u nēe, na raa sāawa nen tundon yāa kparō. Gbee sunō, n kun me yaa kōsa gaa yā n na ya yāa teeru mwa yāa gōo sōo,

³⁵ na ra ye naa girewa kpa n ye so n yāa te wōra yen nōon di. Yā n man sīirema yen nōo gbiniya na ra nenē n ka ye so n go.

³⁶ Yinni na yaa kōsi goore. Nge meya kon maa Filisiti bango sarirugii wini go nge yen tia, domi u Gusunōn tabu kowobu nōo kasu.

³⁷ Yinni Gusunō wi u man wōra saa gbee sunō ka yaa kōsa yen min di u koo maa man wōra Filisiti win nōman di.

Ma Sōlu u nēe, a doo kpa Yinni Gusunō u nun yōre.

³⁸ Ma Sōlu u win tiin tabu yānu kpuro sua u Dafidi sebusia. Niya tarakpe ka sii gandun furō,

³⁹ ka takobi. Yen biruwa Dafidi u kookari kua u ka sī, domi u n yen dōone mō. Adama u Sōlu sōwa u nēe, na n kpē n ka yeniba kpuro sī, domi na n yen dōone mō.

Ma u ye pota u yi.

⁴⁰ Yera u win dēka sua u da u kpee gori nōo bu dōbura daaro u yi doke win kpara bōoro ma u win kpurantēru sua u susi Filisiti win mi.

⁴¹ Saa ye sōo, Filisiti wi, u win terē nenō gbiisie ba ka susimō ba dōo Dafidin mi.

⁴² Ye Filisiti wi, u Dafidi mæera tii, u wa ma aluwaasi kpembuwa, tɔn swāa durɔ burɔ, yera u nùn gema.

⁴³ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛ bɔɔwa a ka sere dɛki suama a man kasu? Yera u Dafidi bɔrusi ka win bŭnun yīsiru.

⁴⁴ Ma u nɛɛ, a susima, kon de gunɔsu ka gbeeku yɛɛ yu wunen yaa di.

⁴⁵ Dafidi wi, u Filisiti wi sɔɔwa u nɛɛ, wunɛ wee a ka man sannɔ wee ka takobi ka yaasa ka saka. Adama nɛ, na ka nun sannɔ weewa ka Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin yīsiru, wi u maa sāa Isireliban tabu kowobun Yinni wi a nɔɔ kasu.

⁴⁶ Gisɔ Yinni Gusunɔ u koo man nun nɔmu bɛria. Kon nun so n sura kpa n wunen wiru bura. Gisɔ kon Filisitiban tabu kowobun gonu gunɔsu ka gbeeku yɛɛ wɛ yi di. Kpa handuniagibu kpuro bu gia ma Gusunɔ Isireliban Yinni u dam mɔ.

⁴⁷ Be ba wāa mini kpuro ba koo wa ma Yinni Gusunɔ kun takobi ka yaasan bukata mɔ u ka tɔnu faaba ko. Domi wiya u ra tabu di. U koo sun bɛɛ nɔmu bɛria.

⁴⁸ Saa ye Filisiti wi, u susimɔ u ka Dafidi wɔri, saa yera Dafidin tii u maa duka dɔɔ Filisitiban tabu sīaɔ u ka nùn yinna.

⁴⁹ Ma u win nɔmu kpɛɛ kpara bɔɔ te sɔɔ u kperu wuna u bɛri win kpurantɛru sɔɔ. Ma u Filisiti wi kpee te kara ta da ta numa win sirikanɔɔ ma u wɔruma u kibari.

⁵⁰ Kpurantɛrun kpee teera Dafidi u ka Filisiti wi kamia. Ye u nùn sura baa takobi u n̄ neni.

⁵¹ Ma u duka da u durɔ win takobi woma yen kararun di u ka nùn go u wiru bura. Ye Filisitiba ba wa ma ben tabu durɔ wi, u gu, yera ba duki yarina.

⁵² Yera Isireliban tabu durɔbu ka Yudaba ba seewa ba Filisitiba fɛerisi ka tabun wurenu ba bu gira sere Gati ka Ekoronin kɔnnɔwɔ, ma Filisitiban gonu wɔruka Saaramun swaaɔ sere ka Gatiɔ n ka girari Ekoronio.

⁵³ Ma Isireliba ba gɔsiramama ba Filisitiban sansani wɔri ba ben yānu gura.

⁵⁴ Yen biru Dafidi u Goliatin wiru sua u ka da Yerusalemuɔ. Adama ye ya sāa Goliatin tabu yānu kpuro u ni yiwa win tiin kuru.

Yonatam

u ka Dafidi bɔrɔnu kua

⁵⁵ Saa ye Sɔɔlu u Dafidi wa u dɔɔ u ka Filisiti wi sanna, yera u win tabu sunɔ Abinɛɛ bikia u nɛɛ, Abinɛɛ, weren biywa bii durɔbu geni.

Abinɛɛ u wisa u nɛɛ, sere ka wunen wāaru, na n̄ yɛ.

⁵⁶ Ma sunɔ u nɛɛ, a bikio kpa a nɔ n̄ n weren biin na.

⁵⁷ Ye Dafidi u Filisiti wi go u kpa u win wiru bura u neni u ka wee, yera Abinɛɛ u ka nùn da Sɔɔlun mi.

⁵⁸ Sɔɔlu u nùn bikia u nɛɛ, bii wunɛ, weren biywa wunɛ.

Dafidi u nɛɛ, Isai, wunen bɔɔ wi u wāa Betelehemuɔ, wiya u man mara.

18

¹ Saa ye Dafidi u ka Sɔɔlu gari kua u kpa, Yonatam u nùn kīa nge win tiin hunde ma u ka nùn bɔrɔnu kua gem gem.

² Saa maa dɔma ten diya Sɔɔlu u nùn mwa u yi u n̄ maa wure u da win tondon mi.

³ Yonatam u bɔrua ma u ko n sāa Dafidin bɔrɔ sere ka baadommaɔ yèn sɔ u nùn kī nge win tiin hunde.

⁴ Yera u win tiin yaberu pota u Dafidi k̄a ka maa win tabu yaberu ka mam win takobi ka win tɛndu ka win kpaka.

⁵ Mi Səulu u Dafidi tabu gəra kpuro, u ra nasara suewa. Yen sōna u nūn kua win tabu kowobun tənwero. Ma n təm̄bu kpuro dore ka mam Səulun tabu durəbun tii.

Səulu

u ka Dafidi nisinu seewa

⁶ Saa yè səə tabu kowoba wee tabu gberun di, mi Dafidi u Filisiti wi go, yera tən kurəba yarima Isireliban wusu kpuron di bu ka Səulu senna. Ba yaamə ba baranu ka mərəkunu soomə, ba kuuki m̄d ka nuku dobu.

⁷ Ba womusu m̄d ba m̄d, Səulu u ra nərəm nərəm (1.000) go.

Adama Dafidi u ra nərəbun suba wəku wəkubu (10.000) go.

⁸ Gari yi, yi n̄ ka Səulu naawε, ma u mərəu bara gem gem. U nεε, ba Dafidi siara nərəbun suba wəku wəkubun s̄, adama negibu nərəm nərəm tona. Mba na maa ka Dafidi kere sina gəna baasi.

⁹ Saa dōma ten diya Səulu u ka Dafidi nōnu kōsu mεirim torua.

¹⁰ Yen sisiru Gusunə u dera hunde kōsa ya Səulu seeri ma u bindimə win yənun suunu səə u gari gerumə nge b̄nugii. Ma Dafidi u mərəku sua u nūn soowammε nge mε win dōnε. N deema Səulu u win yaasa neni.

¹¹ Ma u ye fīa u ka Dafidi sōku u nεε, kon ka nūn gana mennawa. Nge meya u kua sere nən yiru, adama Dafidi u ye kpuro fuka ma Səulu u nūn kōmia.

¹² Yen biru Səulu u Dafidi nasia, domi u gia ma Yinni Gusunə u nūn deri, ma u ka Dafidi wāa.

¹³ Yera n dera u nūn dεsirasia win bəkun di u nūn kua tabu kowobu nərəbun (1.000) tənwero. Ma Dafidi u Isireliba kpara tabu səə.

¹⁴ Ye u ḡru doke u ko kpuro, ya ra koorewa, domi Yinni Gusunə u wāa ka wi.

¹⁵ Ye Səulu u wa ye Dafidi u m̄d kpuro ya ra koorewa, yera u nūn nasiam sosi.

¹⁶ Adama Isireliba ka Yudaba kpuro ba Dafidi kīa yèn s̄ u bu kparamə ben tabu səə.

Dafidi u Səulun bii Mikali

sua kurə

¹⁷ Ma Səulu u Dafidi s̄ōwa u nεε, nən bii wəndia gbiikoo Mεrabuwa kon nun k̄ε kurə. Adama a de a n s̄a dangii kpa a Yinni Gusunə sanna. Domi Səulu u bwisika u nεε, u n̄ kī u nūn go win tii, Filisitibara u koo nūn b̄rie.

¹⁸ Adama Dafidi u Səulu wisa u nεε, yinni, wara ra n nε. Mba nən yenugibu ka nən tundon bweseru n ka sere ko wunen dokiri.

¹⁹ Adama saa ye Səulu u koo Dafidi Mεrabu wi w̄ε kurə, saa yera u nūn sua u Adirieli, Meholaqii w̄ε u sua kurə.

²⁰ N deema Səulun bii wəndia goo, wi ba m̄d Mikali, u Dafidi kī. Ye ba Səulu gari yi s̄ōwa, n nūn dore.

²¹ Ma u nεε, kon nūn wi k̄ε, kpa u ko yina Filisitiba bu ka Dafidi nōma turi. Ma u Dafidi s̄ōwa nən yiruse u nεε, saa gisən di kaa ko nən dokiri.

²² Ma Səulu u win bwāabu yiire bu ka Dafidi gari yi ko nekε nekε bu nεε, wee, sunən nukura do wunen s̄. Win bwāabu kpuro ba maa nun kī. Yen s̄, a de a n s̄a win dokiri.

²³ Ma ba da ba Dafidi gari yi nōōsia. Ma Dafidi u nεε, bεen nōni səə gāa piimina mi? Bu nεε, na s̄a sunən dokiri? Nε bw̄εbw̄εewa wi ba kun garisi gāanu.

²⁴ Ma Səulun gəro be, ba wura ba nūn Dafidin gari yi s̄ōwa.

15 Ye ba wura ba Sɔɔlu sɔɔwa me, yera u nee, bu doo bu Dafidi wa, kpa bu ka nùn na ka win kpin yee te sannu, u nùn go.

16 Ye ba dua Dafidin dirɔ, ba deema bwāarokuwa ga kpī kpin yeru wɔllɔ. Gen wira boo gɔna wukiri.

17 Yen biru Sɔɔlu u Mikali sokusia u nùn bikia u nee, mban sɔna a man nɔni wɔkua me, a dera nen yiberɛ u man kisirari u doona.

Mikali u nùn wisa u nee, u neewa n de u doona. N kun me, u koo man go.

Sɔɔlu u Dafidi naa swī

Nayɔtu

18 Ye Dafidi u kpikiru sua u Sɔɔlu kisirari, yera u da Samuelin mi Ramaɔ u nùn saaria kpuro ye Sɔɔlu u nùn kua. Ma wi ka Samueli ba sina sannu Raman wɔɔ bera ye ba mɔ Nayɔtuɔ.

19 Yera ba Sɔɔlu sɔɔwa ba nee, wɔɔ Dafidi u wāa Ramaɔ ka Samueli sannu wɔɔ bera ye ba mɔ Nayɔtuɔ.

20 Ma Sɔɔlu u sɔmɔbu gɔra mi, bu Dafidi mwaama. Adama ye ba tura mi, ba ka Gusunɔn sɔmɔ wuuru yinna, Samueli u bu gbiye ba s̄aru mɔ. Ma Gusunɔn Hunde u sɔmɔ be yɔɔwa ma ben tii ba Gusunɔ s̄aru wɔri nge sɔmɔ be.

21 Yera gaba da ba Sɔɔlu sɔɔwa. Ma u maa sɔmɔbu gabu gɔra. Ma ben tii ba maa Gusunɔ s̄aru wɔri nge sɔmɔ be.

22 Ye Sɔɔlu nua me, yera win tii u den swaa wɔri u dɔɔ Ramaɔ. Ye u tura dɔko baka ye ya wāa Sekuɔ, yera u bikia u nee, mana Samueli ka Dafidi ba wāa.

Ma ba nùn sɔɔwa ba nee, ba wāa Raman wɔɔ bera ye ba mɔ Nayɔtuɔ.

23 Ye u dɔɔ mi, yera Gusunɔn Hunde u maa win tii yɔɔwa ma u Gusunɔ s̄aru wɔri nge win sɔmɔ, u ka tura sere Nayɔtuɔ.

24 U win yaberu pota ma u Gusunɔ s̄amɔ Samuelin wuswaaɔ. Dɔma te, u kpīwa basi sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru kpuro. Yen sɔna ba ra nee, Sɔɔlun tii u maa kua Gusunɔn sɔmɔ?

Yonatam u Dafidi somi

20

1 Dafidi u yakura u doona saa Raman wɔɔ bera ye ba mɔ Nayɔtun di, u da u Yonatam deema. U nee, mba na kua. Mba nen toraru. Nge taarɛ mba na wunen tundo kua u ka kī u man go.

2 Yonatam u nùn wisa u nee, su ku wa me! A ñ gbimɔ. Nen tundo u ku ra gāanu ganu ko u kun man sɔɔwa, baa ñ n gāa piiminun na. N n men na, u ñ yenin bweseru mɔ u kun man sɔɔwa. Gari yi, yi ñ s̄a me.

3 Dafidi u nee, kam kam meya n s̄awa. Adama wunen tundo u ñ dere a yi nɔ, domi u yē ma a man kī too. U ñ maa kī wunen nukuru tu sankira. Sere ka wunen wāaru ka maa Yinni Gusunɔn wāaru, naa dabusa teera ta man karane ka gɔɔ.

4 Ma Yonatam u Dafidi sɔɔwa u nee, ñ n men na, ye a kī kpuro, a geruo. Kon nun ye kua.

5 Dafidi u nee, wee siara suru kpaɔ u koo yari. Na ñ kon maa ko na kun de sunɔn mi su di sannu. Adama a de n da n kuke yakasɔ sere n ka ko sin teerun yoka.

6 Wunen tundo ù n bikia mana na wā, a nùn sɔɔwɔ ma na nun kana n ka da nen wuu Betelehemuɔ. Domi nen yenugibu kpuro ba ben wɔɔ ka wɔɔn yākuru mɔ mi.

⁷ U n nεε, n wā, nε wunen bōo, na alafia wawa. Adama ù n mōru bara, a n yē ma kōsa u bwisikumō nen sō.

⁸ Adama wunε, a man kīru sōosio, domi a nōo mwεeru kua Yinni Gusunōn wuswaaō ma kaa n sāa nen bōrō sere ka baadommaaō. Nà n taarε gaa mō, a man goowo wunen tii. Mban sōna kaa ka man da wunen tundo mi u ka man go.

⁹ Yonatam u nεε, a ku yenin bweseru bwisiku. Nà n gia ma nen tundo u kī u nun kōsa kua, kon nun sō.

¹⁰ Dafidi u bikia u nεε, wunen tundo ù n ka nun mōru wisa, wara koo man sō.

¹¹ Yonatam u nεε, a na su da yakasō.

Ma be yiru ba yara ba da yakasō.

¹² Ma Yonatam u Dafidi sōowa u nεε, sere ka Gusunō Isireliban Yinnin wāaru, sia amadaare, ñ kun mε sin teeru, kon nen tundo laakarī mεeri. U n gea bwisikumōn na wunen sō, kon nun goo gōriama u nun sō.

¹³ Adama ù n kī u nun kōsa kua, kon nun nōosia kpa n de a doona ka bwēε dora. Nà kun kue mε, Yinni Gusunō u man yen dibu kōsia. Kpa u nun yōre nge mε u nen tundo yōre.

¹⁴ Adama saa ye na wāa wāaru sōo kpuro, a man kīru sōosio tèn bweseru Yinni Gusunō u ra win tōmbu sōosi, kpa bu ku raa man go. Nà n maa gu,

¹⁵ kpa a nen yenugibu kīru sōosi, baa sanam mε Yinni Gusunō u dera wunen yibereba kpuro ba gbisuka ba kpa.

¹⁶ Ma u ka Dafidi arukawani bōkua win yenugibun sō u nεε, Yinni Gusunō u Dafidin yibereba ben dibu kōsie.

¹⁷ Yen biru Yonatam u dera Dafidi u win nōo mwεeru sire kīrun sō domi u nùn kīa nge win tiin hunde.

¹⁸ Ma u Dafidi sōowa u nεε, siara suru kpao koo yari. Ba koo bikia, mana a wāa. Domi bā n dimō, ba koo wa ma a ñ wāa wunen sin yerō.

¹⁹ Sin teerun yoka, a doo mi a raa kukua sanam mε wahala ye, ya torua. Kpa a n wāa kpee te ba mō Eselin gāarō.

²⁰ Kon sēenu ita to kpee ten bera gia kpa n sāa nge yīreru gara na toosimō.

²¹ Yen biru kon bii gōri u da u sēε ni kasuma. Nà n nùn sōowa na nεε, u mεerio, wee sēε ni, nu wāa win biruō, u nu tama, a n yē ma kaa kpī a yarima ka bōri yendu. Domi sere ka Yinni Gusunōn wāaru, kari maa sarī.

²² Adama nà n bii wi sōowa na nεε, wee sēε ni, nu wāa win wuswaaō, a n yē ma Yinni Gusunōwa u kī a doona. N n mēn na, a doonō.

²³ Gari yi sa maa bōkua nε ka wunε, Yinni Gusunōwa u sāa besen seeda sere ka baadommaaō.

²⁴ Ma Dafidi u da u kukua yakasō.

Ye suru kpao u yara, sunō u na u ka yen tōo bakaru di.

²⁵ Ma u sina win ayerō ganān bōkuō, Abinεε maa wāa win bōkuō, ma Yonatam u sina ben wuswaaō, adama Dafidin sin yerō goo sarī.

²⁶ Tōo te sōo, Sōolu kun gāanu gerua, domi u tamaa, u disi mōwa. Yiya yi ko n nùn yinari.

²⁷ Adama yen sisiru, surun sōo yiruse, goo sarī kpam Dafidin sin yerō. Ma Sōolu u win bii Yonatam bikia u nεε, mban sōna Isain bii u ñ tōo bakaru nε saa gīan di.

²⁸ Ma Yonatam u nùn wisa u nεε, Dafidi u man suuru kana u nεε, n de u da Betelehemoō,

²⁹ domi miya ba yākuru garu mō, ma win mōo u nùn sokusia. Yen sōna u nεε, ù n nen kīi geeru wa, n nùn yōlla kuo u da u win maabu wa. Yera n dera u ñ nε u ka nun di.

30 Ma Səəlu ka Yonatam mərū kua u nùn sǝw̄a u nɛɛ, bii seege wunɛ! Na yɛ ma wunɛ ka wunɛn meron sekura nǝw̄ tia ye a ka Isain bii sǝa mi.

31 Domi ù n wǝa wǝaru sǝw̄, a ñ maa bandu dimǝ tem mɛ sǝw̄. A ñ kaa n maa bǝri yɛndu mǝ. N n mɛn na, a gǝriɔ bu nùn mwaaama, domi n weenɛwa bu nùn go.

32 Ma Yonatam u win tundo bikia u nɛɛ, mban sǝna u koo gbi. Mba u kua.

33 Yera Səəlu u win yaasa fīa u ka Yonatam sǝku, ma Yonatam u gia ma win tundo u sǝru kpa u ka Dafidi go.

34 Yera u seewa dii yerun min di ka mərū. U ñ maa sǝw̄ yirusen tǝw̄ baka te di. Win nukura sankira gem gem Dafidin sǝ. Domi win tundo u nùn bɛɛɛ sari kom kua.

35 Ye n kua sisiru bururu, Yonatam u da yam mi ba raa yinna yeru kuana, wi ka Dafidi. Ma bii tǝn durǝbu gagu ga nùn swīi.

36 Ma u bii wi sǝw̄a u nɛɛ, a duka doo a sɛɛ ni kon to mi kasuma.

Ye bii wi, u duka dǝw̄, yera Yonatam u sɛu toba ga nùn sarari.

37 Saa ye bii wi, u tura deedeeru mi sɛu ge, ga da, yera Yonatam u kpam gbāra u nɛɛ, ga wǝa wunɛn wuswaaɔ,

38 a duka doo, a ku yǝra, a wasi suo.

Ma bii wi, u da u sɛu ge dǝbama u ka na win yinnin mi.

39 Adama u ñ yɛ asiri ye ya wǝa mi. Yonatam ka Dafidi tǝnawa ba ye yɛɛsinɛ.

40 Ma Yonatam u win tabu yǝnu sua u bii wi wɛ u nɛɛ, a ka wuro yɛnuɔ.

41 Saa ye bii wi, u doona ma Dafidi u yarima saa kpee ten gǝarun di sǝw̄ yɛsan nǝm dwaru gia. Yera u Yonatam kpuna nǝn ita u wiru tem girari. Ma u seewa ba bǝkasina ba swīsi be kpuro. Adama Dafidigiyya yi kera.

42 Ma Yonatam u Dafidi sǝw̄a u nɛɛ, a doo ka alafia, kpa a n yaaye nge mɛ nɛ ka wunɛ sa nǝw̄ tia kua sa bǝrua ka Yinni Gusunǝn yīsiru sa nɛɛ, u n wǝa bɛsɛn suunu sǝw̄ ka maa bɛsɛn bibu sǝw̄ sere ka baadommaɔ.

21

¹ Yera Dafidi u seewa min di, u n doonǝ. Ma Yonatam maa gǝsira u da wuuɔ.

Dafidi u Səəlu duka suuri

² Dafidi u da Nǝbuɔ Akimelekin mi, wi u sǝa yǝku kowo. Ye Akimeleki u nùn wa, yera u nùn sennǝ na ka bɛrum, u nùn bikia u nɛɛ, mba n kua a ka sīimo wunɛ turo, baa tǝn turo u ñ ka nun swīi.

³ Ma Dafidi u yǝku kowo wi wisa u nɛɛ, sunǝwa u man sǝmburu garu yiire. U maa nɛɛ, n ku de goo u n yɛ yɛn sǝ u man gǝra. Yen sǝna na nɛn bwǝabu sǝw̄a na nɛɛ, su yinna yam kasa.

⁴ Tɛ dīa nira a mǝ yɛnuɔ. N n pɛɛn na, a man wasi nǝw̄bu kɛɛma, ñ kun mɛ, ye a gesi mǝ kpuro.

⁵ Ma yǝku kowo wi, u Dafidi wisa u nɛɛ, pɛɛ gaa sari ma n kun mǝ pɛɛ ye ba Yinni Gusunǝ wɛ, ye ñ n kaa di, kaa gina tǝn kurǝ desirari.

⁶ Ma Dafidi u yǝku kowo wi wisa u nɛɛ, ba sun kurǝ dendibu yinari kǝ nge mɛ ba ra sun kue sǝ n tabu dǝw̄. Kaa ra sere gere gǝra ye ba sun kooma mini? Yen sǝ, nɛn bwǝaba dɛɛɛ kǝ.

⁷ Yera yǝku kowo wi, u pɛɛ ye suama u Dafidi wɛ, domi pɛɛ gaa sari mi, ma n kun mǝ ye ba raa gura Yinni Gusunǝn sǝa yerun di, ma ba swīa kǝsire kua.

⁸ N deema yen tǝw̄ te, Səəlun yǝa kparobun wirugii u na Yinni Gusunǝn sǝa yerǝ u ka sǝarun wororu garu ko. Durǝ win yīsiru Dǝɛgu. U sǝawa Edǝmu.

⁹ Ma Dafidi u Akimelēki bikia u nēē, a n̄ yaasa n̄ kun mē takobi mō mi? Domi na n̄ sannō yānu ganu suame yēnun di yēn sō sunō u man baasi n win gara ye da fuuku.

¹⁰ Yera Akimelēki wi, u n̄n wisa u nēē, takobi gaa sari ma n kun mō Goliatigia wi a go Elan wōwao. Ye wee, ba ka bekuru bōkua ba yii yāku kowon yabe tarakpen biruō. A n ye kī, a suo.

Ma Dafidi nēē, a man ye wēema domi gaa raa ru maa sari ye ya ye tura.

Dafidi u wāa Filisitiban mi

Gatiō

¹¹ Yen biru Dafidi u seewa u duka yakura Sōalun sō ma u da u wāa Akisin mi, wi u sāa Gatin sunō.

¹² Adama Akisin sina bwāabu ba nēē, n n̄ Dafidi Isireliban sunō, wiya mi? Wi ba ra n tōmamō ba n mō, Sōalu u ra nōrōm nōrōm go.

Adama Dafidi u ra nōrōbun suba wōku wōkubu (10.000) go.

¹³ Ma gari yi, yi Dafidi sāwana sere u Akisin bērum kua.

¹⁴ Yera u tii gōsia wiuro u dweebu mō nge gari bōkō, u seewa u yorumō wuun kōnnōn gamboba sō. Ma u yāatam wīimō mu kokumō win toburō.

¹⁵ Ma Akisi u win bwāa be sōwa u nēē, bēen tii i wa ma durō wini kun bwāa do. Mban sōna i ka man n̄n naawa.

¹⁶ I tamaa na n̄ wiuro waarewa i ka sere man durō wini naawa u man win wiira kookoosu sōsi? Durō winin bwesera i ko i duusia nēn dirō?

Dafidi u kua

wuuru garun wirugii

22

¹ Yen biru Dafidi u maa kpam da u kukua Adulamun kpee wōruō. Ye win tundon yēnugibu kpuro ba nua ma u kukua mi, yera ba seewa ba da win mi.

² Ma be ba dibu nēni, ka be ba dam dōremō ka be ba n̄ nuku dobu mō, ba mēna ba da win mi, ba n̄n kua ben kparo. Ben geera sāawa tōnu nēerun (400) saka.

³ Saa min diya Dafidi u da Misipao Mōabun temō, ma u tem min sunō sōwa u nēē, na nun kanamō, a de nēn tundo ka nēn mero bu na ba n kukua wunen mini sere n ka gia ye Gusunō u koo ka man ko.

⁴ Ma sunō u wura. Yera Dafidi u ka win tundo ka win mero da sunō win mi. Miya ba wāa sere n ka kua win saa kpuro ye u kukua kperu mi.

⁵ Sōo teeru Gusunōn sōmō Gadi u Dafidi sōwa u nēē, a kun wāa kpee wōru geni sō. A seewo a da Yudan temō kpa a n wāa mi.

Ma Dafidi u seewa u da u wāa dāa sōo ge ba mō Heretio.

Sōalu u dera

ba yāku kowobu go

⁶ Sōo teeru Sōalu u da u sō dāru garun nuurō Gibeaō gunguru garun mi, u win yaasa nēni, ma win bwāaba n̄n sikerene. Saa ye sōora u Dafidi ka win tōmbun labari nua.

⁷ Yera u win bwāa be sōwa u nēē, bēē nēgibu, Bēnyamēen bweseru, i swaa dakio i nō. I tamaa Isain bii u koo bēē resem gbaaru wē nge mē na bēē wē, kpa u bēēn baawure ko tōmbu wunōbu (100) n̄ kun mē nōrōbun (1.000) wirugii?

⁸ N n men na, mban sōna i man seesi. Domi beɛn goo kun man dōmɛye arukawani ye nen bii Yonatham u ka Isain bii Dafidi bōkua. Beɛn goo kun maa man wōnwōndu kue, u man sō bwisi yi nen bii u Dafidi kā u ka man yina beria nge mɛ u mō giso.

⁹ N deema Dōɛgu Edōmu wi, u wāa ka Sōɔlun bwāabu sannu dōma te. Yera u wisa u nɛɛ, na Isain bii wi wa Nōbuō Akimɛlɛki, Akitubun biin mi.

¹⁰ Ma Akimɛlɛki wi, u nūn bikiaru kua Yinni Gusunōn mi. Yen biru u nūn dīanu wē ka maa Goliatin takobi ye.

¹¹ Ye Sōɔlu u nua mɛ, yera u dera ba Akimɛlɛki Akitubun bii wi sokusia ka win yenugibu, be, be ba sāa yāku kowobu Nōbuō. Ma ba menna ba na sunōn mi.

¹² Ma Sōɔlu u nɛɛ, Akimɛlɛki, a swaa dakio a nō.

Yera Akimɛlɛki u wisa u nɛɛ, na nōomō, yinni.

¹³ Sōɔlu u nūn bikia u nɛɛ, mban sōna i nōɔ tia kua i man seesi, wunɛ ka Isain bii. Mban sōna a nūn dīanu ka takobi wē. Yen biru a nūn bikiaru kua Gusunōn mi, u ka man seesi, kpa u man yina beria nge mɛ u mō giso.

¹⁴ Akimɛlɛki u sunō wisa u nɛɛ, wunen bwāabu kpuro sōɔ, wara u ra nun wiru kpīiye nge wunen dokiri Dafidi wi u ra wunen woodaba mɛm nōowɛ. Mɛya maa wunen yenugibu ba ra n nūn beɛɛɛ wēɛmō.

¹⁵ Gisōra na bikiaru torua Yinni Gusunōn mi win sō? N n men na, yinni, a ku man gari yini sōbi, n kun mɛ nen yenugii goo. Na n yi yē, baa filko.

¹⁶ Yera sunō u nūn wisa u nɛɛ, kon beɛ gowa wunɛ ka wunɛgibu kpuro.

¹⁷ Ma u win tabu kowo be ba nūn kōsu sōɔwa u nɛɛ, i susima i man Yinni Gusunōn yāku kowo beni goowa, yēn sō ben tii ba Dafidi nōma kā. Ba maa yē ma u man duka suuriwa. Ma ba n nɛ bu man sō.

Adama tabu kowo be, ba yina bu Yinni Gusunōn yāku kowo be go.

¹⁸ Yera n dera u Dōɛgu sōɔwa u nɛɛ, a susima, kpa a Yinni Gusunōn yāku kowo be go.

Ma u susi u bu go. Yen dōma te, yāku kowobu wɛnɛ ka nōobuwa u go be ba ben sāa yānu doke.

¹⁹ Sōɔlu u maa dera ba Nōbugibu go, kurōbu ka durōbu, sere ka bii wēɛnō, ka yaa sabenō, niya ketɛba ka ketɛkunu ka yāanu. N deema wuu ge, ga sāawa yāku kowobun wuu.

²⁰ Sanam mɛ ba tōn be goomō, ba n Akimɛlɛkin bii turo Abiataa nōma tura. Domi u duka sua u doona Dafidin mi gia.

²¹ Ye u tura Dafidin mi, u nūn sōɔwa u nɛɛ, Sōɔlu u Yinni Gusunōn yāku kowobu go.

²² Yera Dafidi u Abiataa sōɔwa u nɛɛ, saa dōma tēn di na Dōɛgu Edōmu wa, u wāa mi, na yē kam kam ma u koo da u Sōɔlu nen labaari sō. N n men na, nɛna na dera ba wunen yenugibu kpuro go.

²³ Yen sō, a sinō a n wāa ka nɛ. A ku nanda, domi wi u kasu u nun go mi, nen tiwa yēro u maa kasu u go. À n maa wāa nen bōkuō, kaa n wāa alafia sōɔ.

Dafidi u kpikiru da

23

¹ Sōɔ teeru ba na ba Dafidi sōɔwa ba nɛɛ, wee, Filisitiba ba Keila wōri ma ba ben dīa ni nu wāa biranu sōɔ kpuro gura.

² Yera Dafidi u Yinni Gusunōn bikia u nɛɛ, kon kpī n da n Filisiti be wōri?

Ma Yinni Gusunōn u nūn wisa u nɛɛ, oo, a doo a bu wōri. Kaa bu kamia kpa a Keila wōra.

³ Adama Dafidin tōmbu ba nūn sōwā ba nēē, bēse wee, sa nande baa mē sa wāa Yudan tem sōō. Amōna sa ko n sāa sà n Filisitiba wōrim dōō.

⁴ Yera Dafidi u maa Yinni Gusunō bikia u nēē, n doo n Keila ye wōra?

Ma Yinni Gusunō u nūn wisa u nēē, oo, a seewo a da a Filisiti be wōri. Domi na nun bu nōmu bēria.

⁵ Yera Dafidi u seewa u da Keila mi ka win tōmbu. Ma u Filisitiba wōri u bu kamia mam mam, u ben yaa sabenu gurama. Nge mēya u ka Keilagii be faaba kua.

⁶ N deema saa ye, Abiataa, Akimēlekin bii, u duka yakurama u na u wāa Dafidin mi, u yāku kowon yabe tarakpe neni te ba ra ka Yinni Gusunōn kīru bikie.

⁷ Yen biruwa ba da ba Sōōlu sōwā ba nēē, Dafidi u tunuma u wāa Keilaa. Yera Sōōlu u nēē, Gusunōwa u man nūn nōmu bēria. Domi u na u tii kenusi wuu ge ga gbāraru ka gambo mō sōō.

⁸ Yera Sōōlu u win tabu kowobu kpuro mēna bu da bu ka Keila wōri, kpa bu Dafidi ka win tōmbu tarusi.

⁹ Saa ye sōō, Dafidi u nua kōsa ye Sōōlu u kī u nūn kua. Yera u yāku kowo Abiataa sōwā u nēē, a ka yabe tarakpe ye na.

¹⁰ Ma Dafidi u nēē, Gusunō Isireliban Yinni, wee, na nua ma Sōōlu u swaa kasu u ka na Keila mini u ye kpeerasia nen sō.

¹¹ Yinni, a man sōwō, Sōōlu u koo na mini ka gem? U n tunuma, wuu gen wirugibu ba koo man mwa bu nūn nōmu bēria?

Ma Yinni Gusunō u nūn wisa u nēē, kam kam, Sōōlu u koo na.

¹² Ma Dafidi u maa Yinni Gusunō bikia u nēē, wuu gen wirugibu ba koo man mwa bu nūn nōmu bēria?

Ma Yinni Gusunō u nēē, oo, mēya ba koo nun kua.

¹³ Yera Dafidi u seewa ka tōmbu natan (600) saka ba yara Keilan di ba da ba sirene. Saa ye sōōra ba maa Sōōlu nōōsia ma Dafidi sari mi. Ma Sōōlu u n maa de u wuu ge wōri.

¹⁴ Yeniban biru Dafidi u da u kukua gbaburō kpee baa sōō Sifun guurō. Ma Sōōlu u maa nūn kaso wōri nge mē u ra ko baadomma. Adama Gusunō kun dere u nūn nōma turi.

¹⁵ Saa ye sōōra Dafidi u gia kam kam ma Sōōlu u kasuwa u nūn go. Ma u da u wāa gbaburō Sifun dāa sōwō.

¹⁶ Yera Yonatam Sōōlun bii u maa wa mē, ma u seewa u da Dafidin mi, u ka nūn dam kē u Gusunō naane ko.

¹⁷ Ye u tura mi, u nūn sōwā u nēē, a ku nanda. Domi Sōōlu kun nun naa turi. Wuna kaa bandu di Isireliō kpa na n sāa wunen yiruse ban te sōō. Nen tundo Sōōlun tii, u yē mē.

¹⁸ Yera ba arukawani bōkua Yinni Gusunōn wuswaaō. Ma Dafidi u sina dāa sōō mi. Yonatam u maa gōsira u da yenuō.

Sōōlu u Dafidi naa gire

¹⁹ Ma Sifugibu ba da Sōōlun mi Gibeaō ba nūn sōwā ba nēē, Dafidi u kukua bēsen mi, kpee baa sōō dāa sōwō, Hakilan guurō te ta wāa bera mi gāanu ku ra kpin sōō yēsan nōm dwaru gia.

²⁰ Tē wee, a nūn kasu a mwa. N n mēn na, a na, sa ko nun nūn nōmu bēria.

²¹ Ma Sōōlu u bu wisa u nēē, Gusunō u bēē domaru kua domi na wa i nen wōnwōndu mō.

²²⁻²³ Yen sō, na bēē kanamō, i doo i mēeri mi u ra sī sī. Kpa i win kuku yenu kpuro mēeri, kpa i wa mi u wāa. Domi ba man sōwā ma u bwisi mō too. Yen

biru kpa i na i man sō ù n wāa mi. Kpa n se n da n nùn kasu, baa ñ n Yudan bweseru kpuro sōn na kon bukiana.

²⁴ Ma tōn be, ba kua mē. Ba gbia ba da Sifuō Sōlu u sere na. N deema saa ye sō, Dafidi ka wīgibu ba wāa Araban guuro Maoniō mi gāanu ku ra kpin sō yēsan nōm dwaru gia.

²⁵ Yen biruwa Sōlu u seewa ka win tōmbu u da u Dafidi kasu. Yera gaba na ba ye Dafidi sōwa. Ma u seewa min di u da u wāa guuru garun mi Maonin gbaburō. Ye Sōlu u nua mē, yera u Dafidi naa swīi gbaburu mi.

²⁶ Ye u tura mi, guu ten bee tia u bēwe. Ma Dafidi u maa wāa ten bee tiaō ka wīgibu. Adama saa ye sō, Sōlu ka wīgibu ba Dafidi ka win tōmbu kooro bure ba kpa. Yera Dafidi u swaa kasu u ka duka yakura.

²⁷ Yera sōmō goo u na yēnun di u Sōlu sōwa u nēē, a de a na fuuku, Filisitiba wee, ba sun wōrima.

²⁸ Yera Sōlu u gasirama u gina Dafidi deri u da Filisiti ben mi gia. Yen sōna ba yam mi soka kpee te ta bu burana.

Dafidi u yina u Sōlu go

24

¹ Dafidi u seewa bera min di ma u da u kukua Engedio.

² Saa yē sō Sōlu u Filisitiba naa swīi u gasirama, yera ba nùn sōwa ba nēē, Dafidi u wāa Engedin gbaburō.

³ Ma Sōlu u tōmbu nōrōbun suba ita (3.000) sua be ba sāa tabu durōbu Isireliba sō, bu da sere kpee bakanun bera gia mi kpee bēri yi ra n wāa bu Dafidi ka win tōmbu kasuma.

⁴ Ye ba tura yāanun wāa yeru garun mi, swaa ye sō, kpee wōru gaga maa wāa mi, ma Sōlu u dua wōru ge sō u ka swaa swīibu ko. N deema Dafidi ka win bwāabu ba wāa wōru gen sōwō.

⁵ Ma Dafidin bwāaba nùn sōwa ba nēē, a ñ wa ma tōō te, ta tura? Te Yinni Gusunō u nun bura u nēē, u koo nun wunen yibere nōmu beria kpa a nùn kua nge mē a kī.

Yera Dafidi u seewa sēē u Sōlun yaberun soo bura.

⁶ Yen biruwa u nanda ye u ka Sōlun yaberun soo ge bura.

⁷ Saa ye sōra Dafidi u win bwāabu sōwa u nēē, Gusunō u man yenin bweseru gbara bu nēē, nena na nen yinni nōma doke wi Yinni Gusunō u gōsa u kua sunō.

⁸ Ka gari yiya Dafidi u win bwāabun laakari kpunasia u ñ ka dere bu Sōlu wōri.

Ma Sōlu u seewa u yara u doona min di.

⁹ Yen biruwa Dafidi u yarima wōru gen min di u Sōlu soka u nēē, nen yinni, sunō.

Ma Sōlu u sīira u mēerima biruō. Yera Dafidi u yiira u wuswaa tem girari u nùn bēere wē.

¹⁰ Ma u Sōlu sōwa u nēē, mban sōna a ka tōmbun gari nōmō be ba mō, wunen kōsa na kasu.

¹¹ Wee, wunen tiin nōni wa gisō ma Yinni Gusunō u man nun nōmu beria kpee wōru ge sō. Ba nēē, n nun gōowo, adama na nun deri. Na nēē, na ñ nen yinni, wi Yinni Gusunō u gōsa u kua sunō nōmu dokemō.

¹² Ka yen de kpuro a mēerio. Wee, na wunen yaberun sukum nēni. Nge mē na ka yabe ten soo bura mi, na ñ ka nun go, n weene a gia ma na ñ sāa mēm

nɔɔ sari. Nɛn kookoosu sɔɔ, kɔ̄sa gaa maa sari, ɛ̄n kun mɛ toraru garu wunɛn sɔ̄. Adama wunɛ wee, a man naa swīi a go.

¹³ Yɛn sɔ̄, Yinni Gusunɔ̄wa u koo sun siria nɛ ka wunɛ. Kpa u nun ye a man kuan dibu kɔ̄sia. Adama nɛn nɔ̄ma kun nun babamɔ.

¹⁴ Nge mɛ ba ra gere bu nɛɛ, daa kɔ̄sa ya ra nɛwa tɔn kɔ̄son min di. Yɛn sɔ̄na nɛn nɔ̄mu ga ɛ̄n nun babamɔ.

¹⁵ Weren sɔ̄na wunɛ Isireliban sunɔ̄ a yarima. Wara a naa gire. Nɛ wi na sɔ̄a nge bɔɔ goru? N kun mɛ nge goo dɛɛ?

¹⁶ Yinni Gusunɔ̄wa u sɔ̄a siri kowo. U n bɛsɛn gari wɛɛra, u koo sun siria, nɛ ka wunɛ. Kpa u ka man yina u man wɔra wunɛn nɔ̄man di.

¹⁷ Ye Dafidi u Sɔ̄ɔlu gari yi sɔ̄ɔwa u kpa, yera Sɔ̄ɔlu u nɛɛ, ɛ̄n n mɛn na, wunɛn nɔ̄wa mi, Dafidi nɛn bii?

Ma Sɔ̄ɔlu u nɔ̄ogiru sua u wura kua.

¹⁸ U Dafidi sɔ̄ɔwa u nɛɛ, a man gem kere. Domi a man gea kua, ma na nun kɔ̄sa dibu kɔ̄sia.

¹⁹ Wee, a man sɔ̄ɔsi gisɔ̄ gea ye a man kua. Yinni Gusunɔ̄ u raa man doke wunɛn nɔ̄muɔ. A ɛ̄n maa man go.

²⁰ Domi tɔnu u ku ra win yibɛɛ nɔ̄ma turi kpa u nun yɔ̄su u doona ka alafia. Yɛn sɔ̄na Yinni Gusunɔ̄ u koo nun gea dibu kɔ̄sia ye a man kua minin sɔ̄.

²¹ Tɛ na yɛ kam kam ma kaa ko sunɔ̄ kpa Isireliban bandu ta n dam mɔ wunɛn nɔ̄maɔ.

²² Yɛn sɔ̄, a bɔ̄ruo tɛ ka Yinni Gusunɔ̄n yīsiru ma a ɛ̄n nɛn bibun bweseru kpuro goomɔ nɛn biru, kpa bu nɛn yīsiru duari nɛn baaban bweseru sɔɔ.

²³ Ma Dafidi u Sɔ̄ɔlun gari yi wura ka bɔ̄ri u nɛɛ, u ɛ̄n bu goomɔ. Yɛn biru Sɔ̄ɔlu u da yɛnuɔ. Adama Dafidi ka win bwāabu ba gɔ̄sira ba wura ben kuku yera.

Nabali u yina u Dafidi somi

25

¹ Saa ye sɔ̄ra Samueli u gu, ma Isireliba kpuro ba mɛnna ba win goo swī. Ma ba nɛn sikua win yɛnu sɔɔ Ramaɔ. Yɛn biruwa Dafidi u seewa u da u wāa Paranin gɔ̄buru.

²⁻³ Durɔ̄ goo wāa Maonia, win yīsira Nabali. U sɔ̄awa Kalɛbun bweseru. U maa sɔ̄awa dukia bakagii. U yāanu mɔwa nɔ̄rɔ̄bun suba ita (3.000), bonu maa nɔ̄rɔ̄bu (1.000). Durɔ̄ wi, u sɛ, win kookoosu kun wā, adama win kurɔ̄ Abigali u bwisi mɔ. U maa sɔ̄a kurɔ̄ burɔ̄. Kaameliɔra durɔ̄ win gberu kpaane wāa. Miya u win yāa nin sansu bɔ̄irimɔ.

⁴ N deema saa ye sɔɔ, Dafidi u maa wāa bera mi. Yera u nua ma Nabali u win yāanun sansu bɔ̄irimɔ mi,

⁵ ma u aluwaasi tɔnu wɔ̄kuru gɔra u bu sɔ̄ɔwa u nɛɛ, i doo Nabalini mi, i man nɛn tɔbiria.

⁶ I nɛɛ, Gusunɔ̄ u win wāaru daka daasia, kpa u n wāa bɔ̄ri yɛndu sɔɔ wi ka win yɛnugibu, ka ye u mɔ kpuro.

⁷ Wee, tɛ na nua ma ba win yāanun sansu bɔ̄irimɔ. Mɛya sa maa wāa ka win yāa kparobu sannu. Sa ɛ̄n ben goo torarire. Mɛya ben goo kun maa win yāaru biare saa min di sa wāa Kaameli mini ka be.

⁸ N n weesun na, u win yāa kparo be bikio. Yɛn sɔ̄, u de u bɛɛ nɛn sɔ̄m kowobu mɛɛri ka nɔ̄nu geu. Domi i nawa tɔɔ bakarun saa sɔɔ. Yɛn sɔ̄na na nɛn kanamɔ u nɛ win bii ka bɛɛ nɛn sɔ̄m kowobu dīanu kɛɛma ni u mɔ.

⁹ Saa ye Dafidin sɔ̄mɔ be, ba tura mi, yera ba Nabali gari yi kpuro sɔ̄ɔwa. Yɛn biru ba ɛ̄n maa gam gerua.

10 Yera Nabali u bu wisa u nee, wara ra n Dafidi, Isain bii. Tē sōo, yoo aluwaasi dabira ta ra kpikuru su saa ben yinnibun min di.

11 Yera kon ben bweseru nen dīanu ka nen nim ka yaa wē ye na nen sōm kowobu yiye, be, be na n yē min di ba wee?

12 Ma Dafidin aluwaasi be, ba gōsirama ba nūn sōwa kpuro ye Nabali u gerua.

13 Yera u win tōmbu sōwa u nee, i de bēen baawure u sōoru ko kpa u win takobi sua u beki.

Ma ben baawure u win takobi sua u beki. Dafidi u maa wigia sua u beki. Win tōn be, ba sāawa nata. Yera ben neeru (400) ba nūn swīi. Ma u dera goobu (200) be ba tie, ba ben yānu kōsu.

Abigali u Dafidi somi

14 Yera Nabalin sōm kowo turo u na u Abigali sōwa u nee, wee, Dafidi u bēsen yinni sōmōbu gariama saa gbaburun di bu nūn tōbiri. Adama u bu gira ka dam,

15 baa mē siba sun gea kua. Ben goo kun sun torari. Ba n bēsen yaa saberu garu mwe saa ye sa wāa ka be gbaburō.

16 Wōkuru ka sōo sōo, ba kua bēsen gbāraru, ba sun kōsu sanam mē sa wāa ka be, sa bēsen yaa sabenu kparamō.

17 N n mēn na, a koowo ye kaa kpī a ko. Domi Dafidi u bwisika u bēsen yinni ka win yēnugibu kpuro kam koosia. A maa yē bēsen yinni wi, u sē sere goo kun kpē u nūn susi u nūn bwisi kē.

18 Ye Abigali u nua mē, yera u pēe goobu (200) sua fuuku ka tam bwāa bakanu yiru ka yāanu nōobun yaa ka dīa bii sōnden sakaku nōobu ka resēm gbebi saaki wunōbu (100) ka dāa marum mē ba sokumō figien gbebi saaki goobu (200),

19 ma u ye kpuro sua u ketekunu sōbi. Ma u win sōm kowobu sōwa u nee, i gbiiyo, na wee biruō.

Adama u n win durō gāanu sōwa.

20 Yera u win keteku yōwa u kpa ka guurun yēsao. Saa ye sōo, Dafidi ka wigibu ba maa saram wee ma ba yinna kē.

21 N deema Dafidi u raa nee, wee, kam sōora na Nabalin dukia kōsu. Baa win yaa saberun teera kun gu gbaburō. Wee tē, kōsa u man dibu kōsie.

22 Yen sō, nā kun Nabali ka win ye u mō kpuro kpeerasie yam mu sere sāra Gusunō u man kuo mē u kī.

23 Sanam mē Abigali u Dafidi wa, yera u sara win ketekun di fuuku u yiira u wiru tem girari win wuswaaō.

24 U nee, nēna na taarē mō, nen yinni. A de a swaa tem kpī a nō ye kon nun sō.

25 Ye Nabali tōnu kam wi, u nun kua kpuro, a ku ye garisi gāanu. Domi u sāawa nge wiiru nge mē win yīsira gerumō. Meyā maa, tōn be a garima mi, ne ka be, sa n waanē.

26 Sere ka Yinni Gusunōn wāaru ka maa wunen wāaru, Yinni Gusunōwa u nun yinari a wunen yiberēban yem yari. Yen sō tē, be ba nun tusa ba wunen kōsa kasu, u de bu kam ko nge Nabali.

27 N n mēn na, a nen kēnu mōō kpa a nu wunen aluwaasi be ba nun swīi bōnu kua.

28 Na nun kanamō, yinni, a man nen toranu suuru kuo. Domi Yinni Gusunō u koo de a bandu di kpa ta n wāa sere ka wunen bibun bweserō, yēn sō a tabu mō win sō. Ba n maa toraru garu wasi wunen wāaru sōo.

²⁹ Goo ù n nun naa gire u kasu u nun go, Gusunɔ u koo wunen hunde bere kpa u nun kɔsu, adama u koo wunen yiberɛban hunde kasa ko n toma nge kpurantɛɛrun kperu.

³⁰ Saa ye Yinni Gusunɔ u koo nun durom kua mɛ u nun nɔɔ mwɛɛru kua, kpa u nun ko Isireliban kparo,

³¹ a ku de wunen gɔru gu nun taarɛ wɛ a sere sɔnsɔnnu ko yiberɛban yem mɛ a yarin sɔ a ka wunen tii faaba ko. Yinni Gusunɔ ù n nun durom mɛ kua, a de a man yaaya.

³² Yera Dafidi u Abigali wisa u nɛɛ, na Gusunɔ Isireliban Yinni siara wi u nun gɔrima a na a ka man yinna mini gisɔ.

³³ Na nùn siara bwisi yi u nun kân sɔ yi a ka man yɔrasia n ku ka tɔnu go n ka nɛn tii faaba ko.

³⁴ Ye kpuro sɔɔ, Gusunɔ Isireliban Yinniwa u man yinari n kɔsa ko. Adama sere ka win wāaru, à kun daa nɛ nɛn mini fuuku, sere n ka ko bururu yam sāruru, baa Nabalín tɔmbun turo, na ñ derimɔ na kun go.

³⁵ Yen biru u Abigalin kɛɛ ni mwa ni u ka na saa win yɛnun di. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a gɔsɔro ka bɔri yɛndu. Domi wunen tii a wa nge mɛ na nun swaa daki. Na maa nun dam koosia ka kīru.

Nabalin gɔɔ

³⁶ Yen biru Abigali u gɔsira Nabalin mi, ma u deema wee, u tɔɔ bakaru dimɔ nge sina boko, u nuku dobu mɔ, ma tam nùn goomɔ. Adama Abigali kun nùn gāanu sɔɔwa gina sere ye n kua sisiru.

³⁷ Sisi ten bururu Nabalin tam mu sara ma Abigali u nùn sɔɔwa kpuro ye n kooro. Yera u nanda sere win torora kara. Ma win wasi kpuro dwiia.

³⁸ Sɔɔ wɔkurun biru Gusunɔ u dera Nabali wi, u gu.

³⁹ Ye Dafidi u nua Nabali u gu, yera u gerua u nɛɛ, na Yinni Gusunɔ siara yèn sɔ u man sanna, u Nabali kɔsie ye u man kua. Mɛya u maa yina nɛ win bɔɔ n kɔsa ko. Win tiiwa u Nabali nùn win nuku kɔsuru kɔsie.

Yen biru Dafidi u Abigali gɔria u nɛɛ, u kī u nùn sua kuro.

⁴⁰ Ye Dafidin sɔmɔ be, ba tura Abigalin mi, Kaamelio, yera ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, Dafidiwa u sun gɔrima wunen mi, su be nun suama a ko win kuro.

⁴¹ Ma kuro wi, u seewa u wuswaa tem girari ma u nɛɛ, wee, na wura n ko win yoo kpa na n da win bwāabun naasu teye.

⁴² Yera Abigali u yande seewa u wɔndiaba sua tɔmbu nɔɔbu. Ma u win keteku yɔɔwa ba Dafidin sɔmɔ be swīi, u da u kua Dafidin kuro.

⁴³ Dafidi u raa maa Akinɔamu Yisireligii sua kuro. Ma be yiru ye, ba mɔre win mi.

⁴⁴ N deema Sɔɔlu u raa win bii Mikali wɔra Dafidin min di u Paati, Laisin bii kã u sua kuro. Paati wi, u sãawa Galimugii.

Dafidi u Sɔɔlu deri

u ñ nùn go

26

¹ Yeniban biruwa Sifuqibu ba da Gibeao ba Sɔɔlu sɔɔwa ba nɛɛ, Dafidi u wāa u kukua Hakilan guuro gbaburu mi gāanu ku ra kpin deedeeru.

² Ma Sɔɔlu u seewa u da gbaburu mi, ka tabu durɔ damgibu nɔrɔɔbun suba ita (3.000) u ka Dafidi kasu.

³ Ye u tura mi, yera u win sansani gira Hakilan guuro, swaan bɔkuɔ. N deema Dafidin tii u wāa gbaburu mi.

4 Ye u nua Söolu u nùn kasu mē, yera u tōmbu gōra bu da bu mēeri ù n tunuma. Ma tōn be, ba da. Yen biru ba gōsirama ba nēē, Söolu u wāa mi kam kam.

5 Yera Dafidin tii u seewa u na mi Söolu u win sansani gire. U wa mi Söolu ka win tabu sunō Abinēē, Nerin bii, ba ra kpunē. Söolu u ra kpunēwa sansanin suunu sōo kpa tabu kowo be ba tie ba n kpī ba n ka nùn sikerenē.

6 Ma Dafidi u na u Akimēleki Hēti ka Abisai bikia u nēē, bēēn wara koo ka man da Söölun sansaniō.

Ma Abisai u nēē, kon ka nun da. N deema Abisai wi, u sāawa Yoabun mōo. Ben meron yīsira Seruya.

7 Yera Dafidi ka Abisai wi, ba seewa wōkuru ba da Söölun sansaniō ba deema wee, u kpī u do sansani yen suunu sōo, u win yaasa gire win wiru gia. Ma Abinēē ka tabu kowo be ba tie ba kpī ba ka nùn sikerenē.

8 Abisai u Dafidi sōowa u nēē, a ñ wa ma Gusunō u nun wunen yiberēba nōmu beria? Yen sō, a de n Söolu nen yaasa sōku nōn teeru n ka tem mēna n derisi mi.

9 Adama Dafidi u Abisai sōowa u nēē, a ku nùn go. Domi wara u koo wi Yinni Gusunō u gōsa go, kpa Gusunō u yēro deri u kun nùn ye kōsie.

10 Dafidi u maa nēē, sere ka Yinni Gusunōn wāaru na yē ma win tii u koo nùn go tabu gberō, ñ kun mē win gōon tōru tā n tura.

11 Gusunō u man bere bu nēē, nēna na wi u gōsa nōmu doke na go. Yen sō, a de su win yaasa ye ya wāa win wirō mi sua ka win nim bwāaru kpa su ka doona.

12 Ma Dafidi u yaasa ye sua ka nim bwāa te, ma ba doona. Goo kun maa seewe u sere bu wa, domi Gusunōwa u bu dom mōn bakaru kpēē.

13 Ma u besira u yōwa guu ten bee tia ye ya ka Söölun sansani dēsire.

14 Yera u nōogiru sua sansani mi gia ka dam u nēē, Abinēē, Nerin bii, a ñ wuramō?

Ma Abinēē u nùn wisa u nēē, wuna were a ka sina boko wōkisirimō.

15 Ma Dafidi u Abinēē wisa u nēē, a ñ tōn durō ro? Tabu durō wara u ka nun nē Isirelō. Mban sōna a ñ wunen yinni sina boko kōsu. Domi wee, goo u na u ka nùn go.

16 Ye a kua mi, ya ñ wā. Sere ka Yinni Gusunōn wāaru n weenēwa bu bēē kpuro go, yēn sō i ñ bēēn yinni sina boko kōsu, wi Yinni Gusunō u gōsa. A mēerio tē win wiru gia. Mana win yaasa ka win nim bwāara wāa.

17 Yera Söolu u Dafidin nōo gia. Ma u nēē, Dafidi, nen bii, wunen nōowa mi?

Ma Dafidi u nùn wisa u nēē, yinni sina boko, nēna mi.

18 Ma u maa nùn sōowa u nēē, mban sōna a man naa gire sere ka tē. Mba na nun kua. Mba na tora.

19 Yinni sina boko, a man swaa dakio. N n Yinni Gusunōn na u nun bāriamō a ka man go, u nen yākuru mōo, kpa win bwēra yu kpuna su dora. Adama ñ n tōmbun na, Yinni Gusunō u bu bōrusio domi ba man girewa n ka yari tem minin di mē u win tōmbu wē kpa n da n būnu sā.

20 Domi wee wunē Söolu, Isireliban sina boko, a man kasu a go nge goo dēē, ñ kun mē nge kusu guuru wōlō. Adama Gusunō u ku de n gbi tem tukumō mi ko na n ka nùn toma.

21 Söolu u Dafidi wisa u nēē, nen bii, na gōba kuawa. A wurama yēnuō. Na ñ maa nun kōsa kuammē. Domi gisō nen wāaru ta sāawa gāa bakanu wunen nōni sōo. Wee na kua nge wiiru, na tora too.

22 Yera Dafidi u nēē, sina boko, wunen yaasa wee. A de wunen aluwaasi turo u na u ye mwa.

²³ Kpa Yinni Gusunɔ wi u sãa gemgii ka bɔrɔkini u baawure kɔsie ye u kua. Wee, u man nun nɔma beria gisɔ, adama na ñ wure n nun nɔma doke wunε wi u gɔsa u kua sunɔ.

²⁴ Nge mε na wunen wāaru garisi gāa bakanu gisɔ, nge mεya Yinni Gusunɔ u maa negiru garisi. Wiya u koo maa man yara saa nuku sankiranu kpuron di.

²⁵ Ma Sɔɔlu u Dafidi sɔɔwa u nεε, Gusunɔ u nun domaru kua, nεn bii. Wunen ye a nia sãa kpuro ya koo koorawa.

Yen biru Dafidi u swaa wɔri u doona. Ma Sɔɔlu u maa gɔsira u da win yenuɔ.

Dafidi u kpikuru da

Filisitiban temɔ

27

¹ Yeniban biru, Dafidi u tii sɔɔwa u nεε, sɔɔ teeru Sɔɔlu u koo man nɔma turi u go. Yen sɔ, n buram bo n duka yakura minin di n kpikuru da Filisitiban temɔ kpa Sɔɔlu u ku maa man kasu Isireliban tem kpuro sɔɔ. Nge mεya kon ka wa n kisira win nɔman di.

² Yera Dafidi u seewa wi ka win tabu durɔbu nata (600) ba da Akisi, Maakin biin mi. Akisi wi, u sãawa Gatɔn sunɔ.

³ Durɔ win miya u wāa ka win tɔmbu nata ye, ben baawure ka win kuro ka bibu. Dafidin kurɔbu yiru Akinɔamu, Yisireeligii, ka Abigali, Kaameligii, Nabalɔn gɔmini, ba maa wāa ka wi.

⁴ Saa yera ba da ba Sɔɔlu sɔɔwa ma Dafidi u kpikuru sua u wāa Gatɔ. Ma Sɔɔlu u nùn deri sēε, u ñ maa kasu u nùn go.

⁵ Sɔɔ teeru Dafidi u Akisi sɔɔwa u nεε, a man durom kuo, a de n da n sina baru kpaaru garun mi. Domi na ñ kɔ na n wāa ka wunε sannu wunen tiin wuu mini.

⁶ Yen tɔɔ tera Akisi u nùn wuu ge ba mɔ Sikilagi wē. Yen sɔna ga kua Yudaban sina boko wi u bandu diiguu sere ka gisɔ.

⁷ Ma Dafidi u wāa baru kpaaru mi sere n ka kua wɔɔ tia ka suru nne.

⁸ Min diya wi ka win tɔmbu ba ra yari bu Gesuriba ka Girisigibu ka Amalekiba woraa de. Domi tɔn beya ba wāa Surio n ka girari Egibitin temɔ saa yellun di.

⁹ Dafidi ka win tabu kowobu bà n dua tɔn ben wuu gagu sɔɔ, ba ra gen tɔmbu gowa mam mam, kurɔbu ka durɔbu, kpa bu ben yānu gura ka ben yaa sabenu, niya yāanu ka keteba ka ketekunu ka yooyoosu. Yen biru kpa bu gɔsira Akisin mi.

¹⁰ Yera Akisi u ra bu bikie u nεε, mana i gisɔ wɔraa da. Kpa Dafidi u nùn wisi u nεε, sa dawa Yudan tem sɔɔ yēsan nɔm dwaru gia. Gasɔ kpa u maa nεε, sa dawa Yerameliban tem sɔɔ yēsan nɔm dwaru gia. Gasɔ kpa u maa nεε, Keniban tem sɔɔ yēsan nɔm dwaru gia.

¹¹ Dafidi ka win tɔmbu bà n wɔra ye da, wuu ge ba wɔri ba ra gen tɔmbu gowa mam mam. Baa tɔn turo ba ku ra deri wasiru, u sere na Gatɔ u Akisi sɔ u nεε, amɛni ka amɛniwa Dafidi ka win tɔmbu ba ra ko. Nge mεya Dafidi u kua saa ye u wāa Filisitiban tem mi.

¹² Ma Akisi u nùn naane kua u nεε, Isirelibara Dafidi u mɔru seeyamɔ. Yen sɔ, u ko n sãawa negii sere ka baadommaɔ.

28

1 Sanam me sɔɔ, Filisitiba ba ben tabu kowobu menna bu wa bu ka Isireliba sanna. Ma Akisi u Dafidi sɔɔwa u nee, a n ye kam kam ma kaa ka man taa bini da, wune ka wunen bwāabu.

2 Dafidi u nee, geema, yinni. Kaa maa wa ye kon kpī n ko.

Akisi u nee, n n men na, kaa kowa nen tii tiin kɔso sere ka baadommaa.

Sɔɔlu u bikiaru da

3 N deema Samueli u gu kɔ. Ma Isireliba kpuro ba win gɔɔ swī, ba nūn sikua win wuu Ramaa. Sɔɔlu u maa sɔrobu ka gəri sokobu kpuro gira tem men di.

4 Yera sɔɔ teeru Filisitiba ba menna ba ben sansani gira Sunemuɔ. Ma Sɔɔlu u Isireliba kpuro menna ba maa ben sansani gira Giliboa.

5 Saa ye Sɔɔlu u Filisitiban tabu kowo be wa u nanda, win torora kara u diirumɔ gem gem.

6 Ma u Yinni Gusunɔ kana u nūn sɔɔsi ye u koo ko. Adama u n nūn wisa dosu sɔɔ, n kun me yaku kowon min di, n kun me win samɔ goon min di.

7 Ma Sɔɔlu u win bwāabu sɔɔwa u nee, i man kurɔ goo kasuo wi u ra gɔribu soku, kpa n da win mi n bikiaru ko.

Ba nūn wisa ba nee, kurɔ goo wāa Endoriɔ wi u ra gɔribu soku.

8 Ma Sɔɔlu u tii gɔsia u yānu kɔsa u da kurɔ win mi wɔkuru, ka win bwāabu yiru gabu sanna. Ye ba tura mi, ma u nee, na kī a man gəri goo sokua win yīsiro kon nun sɔ.

9 Adama kurɔ wi, u nūn wisa u nee, a ye sāa sāa ye Sɔɔlu u kua, nge me u gəri sokobu ka sɔrobu kpuro gira tem men di. N n men na, mban sɔna a man yina beriamme bu ka man go.

10 Ma Sɔɔlu u bɔrua ka Yinni Gusunɔn yīsiro u nee, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, a n wahala gaa wasi gari yini sɔɔ.

11 Ma kurɔ wi, u Sɔɔlu bikia u nee, ben weren yarowa kon nun sokua.

Ma u nee, Samueli.

12 Ye kurɔ wi, u Samueli wa, yera u nɔɔguru sua u nee, ase wuna mi, Sɔɔlu?

Mban sɔna a man nɔni wɔkua.

13 Ma sina boko Sɔɔlu u nee, a ku berum ko, a man sɔɔwɔ ye a wa.

Kurɔ wī, u nee, siiniwa na wa. Ya yarimam wee tem di.

14 Sɔɔlu u nee, mba ya ka weene.

U nee, durɔ tɔkɔra ya ka weene, ta kumbooro sebua ta yarim wee.

Ma Sɔɔlu u gĩa ma Samueliwa. Ma u yiira u wuswaa tem girari u nūn beere wɛ.

15 Samueli u Sɔɔlu sɔɔwa u nee, mban sɔna a man baasi ka wunen soku te.

Sɔɔlu u nee, nɔni swāa bakara ta man deema domi Filisitiba ba ka man tabu mɔ. Gusunɔ u maa man deri. U ku ra maa man wisi saa win sɔmɔbun min di, n kun me dosu sɔɔ. Yen sɔna na na n nun soku kpa a man sɔɔsi ye kon ko.

16 Samueli u nee, ma a ye Yinni Gusunɔ u nun deri u kua wunen yibere, mban sɔna a man bikiamɔ ye kaa ko.

17 U kua ye u raa gerua saa nen min di. U wunen bandu wɔra u Dafidi wɛ,

18 yèn sɔ a n win gari mem nɔwɛ, ma a yina a Amalekiba win mɔru kpuro kɔsia.

19 U koo wune ka Isireliba Filisitiba nɔmu beria. Sia wune ka wunen bii tɔn durɔbu i ko man deema mini. Kpa Yinni Gusunɔ u Isireliban tabu kowobu Filisitiba nɔmu beria.

20 Mii mii Sɔɔlu u wɔruma birem nge wi u gu. Berum nūn mwa gem gem Samuelin gari yin sɔ. U n maa dam mɔ tɔɔ te sɔɔ, domi u n di sɔɔ sɔɔn di sere n ka kua wɔkuru.

¹ Ye kurɔ wi, u na Sɔɔlun mi, u wa ma u berum soore ma u nee, wee, yinni, na wunenɛn gari mem nɔɔwa. Na nen wāaru saraa kua, na kua ye a man yiire.

² Yen sɔ, na nun kanamɔ, a nen gari nɔɔwɔ. Wee kon nun dīanu fiiko yiya. A de a nu di kpa a dam wa a ka swaa wɔri.

³ Adama Sɔɔlu u yina u nee, na n̄ dimɔ. Yera win bwāabu ka kurɔ wi, ba n̄n suuru kana. Ma u ben gere wura u seewa tem di u sina kpin yero.

⁴ N deema kurɔ wi, u naa kpema gaa mɔ ye ya gea s̄a ma u kua bara bara u ye go u sawa. U maa som sua u bura u ka p̄ε kua, u n̄ seeyatia doke.

⁵ U ka ye Sɔɔlu ka win bwāabu naawa ba di. Ye ba di ba kpa, ma ba seewa ba doona w̄ku te.

Filisitiban tabu sinambu

ba Dafidi yina

29

¹ Filisitiba ba ben tabu kowobu menna Afekio. Saa ye sɔra Isireliba ba ben sansani gire Yisireelin bwiin b̄kuɔ.

² Yera Filisitiban tabu kowobu ba seewa wuu wuuka ma ben sinambu ba bu swaa gbiiye ba ka dɔɔ. Ma Dafidi ka win tɔmbu ba wāa Akisin wuuru sɔɔ biruɔ.

³ Yera Filisitiban sinambu ba nee, mba Heberu beni ba m̄ mini.

Ma Akisi u bu wisa u nee, Dafidi, Sɔɔlu Isireliban sina bokon b̄ɔwa mi. Ye u ka wāa besen suunu sɔɔ, ya s̄ɔ yiru kua. Na n̄ maa taare gaa wa wi sɔɔ sere ka gisɔ.

⁴ Ma Filisitiban sinam be, ba ka Akisi m̄ru kua sere ba n̄n s̄ɔwa ba nee, a durɔ wi giro u wura mi a raa n̄n yii. A ku de u ka sun taa bi da kpa u ku raa ko besen yiberε s̄a n̄ ka Isireliba tabu m̄. Nge am̄na u koo ko u ka durom wa win yinnin mi, ma n̄ kun m̄ u besen tɔmbu go.

⁵ Nge n̄ Dafidi turo wi mi r̄ɔ, wi ba tɔmamɔ ba m̄, Sɔɔlu u ra n̄r̄ɔm n̄r̄ɔm (1.000) go.

Adama Dafidi u ra n̄r̄ɔbun suba w̄ku w̄kubɔ (10.000) go.

⁶ Akisi u Dafidi soka u n̄n s̄ɔwa u nee, sere ka Yinni Gusun̄n wāaru, a s̄awa b̄r̄akini. Na raa k̄i a n̄ wāa ka ne taa bini sɔɔ. Domi na n̄ k̄sa gaa wa wunε sɔɔ saa m̄n di a ka wāa mini, sere ka gisɔ. Adama Filisitiban sinam be ba tie ba n̄ nun k̄i.

⁷ Yen s̄ t̄ε, a wuro yenuɔ ka b̄ri yendu kpa a ku ra ben m̄ru seeya.

⁸ Adama Dafidi u Akisi wisa u nee, mba na nun kua. Tora ter̄a a wa ne sɔɔ saa m̄n di na ka wāa wunen̄ mi, a sere nee, na n̄ ka nun taa bi dɔɔ.

⁹ Ma Akisi u n̄n wisa u nee, na ȳε ma a n̄ gāanu kue. Na maa nun k̄i. Ma na nun m̄era nge Gusun̄n garado. Adama ka mε, Filisitiban sinam be, ba nee, a n̄ ka sun taa bi dɔɔ.

¹⁰ N n̄ m̄n na, a seewo buru buru yellu wunε ka wunen̄ yinnin bwāa be ba nun swīma, kpa i doona.

¹¹ Ma Dafidi ka win t̄ɔn be, ba seewa buru buru yellu ba wura Filisitiban temɔ. Ma Filisiti be t̄ɔna ba da Yisireliɔ bu ka taa bi ko.

Dafidi u Amalekiba naa gire

30

¹ Ye n̄ kua s̄ɔ ita Dafidi ka win tɔmbu ba Sikilagi tura. N deema Amalekiba ba raa tem m̄n s̄ɔ ȳsan n̄m dwaru gia w̄raa da. Saa ye sɔra ba maa na ba Sikilagi w̄ri, ba ye k̄suka ba d̄ɔ m̄ni.

² Ba yen tumbu mwεεra tɔn kurɔbu ka tɔn durɔbu, saa bukurobun di sere ka bibɔ. Adama ba n̄ ben goo go. Ba bu gura ba ka doonawa.

³ Ye Dafidi ka win tambu ba tura mi, ba deema wee, ba wuu ge dɔɔ meni ma ba ben kurɔbu ka bibu gura ba ka doona.

⁴⁻⁵ Ba ka Dafidin tiin kurɔbu yiru ye doona, Akinɔamu Yisirεeligii, ka Abigali, wi u raa s̄aa Nabalin kurɔ Kaameliɔ. Yera Dafidi ka win tambu ba wuri kua sere ba n̄ maa dam tie.

⁶ Ma Dafidin nuki sankira too domi win tambu ba gerunamɔ ba m̄ bu n̄n kpenu kasuku bu go, yèn s̄ɔ ba ben kurɔbu ka bibu bia. Yera n dera ba nuki sankire. Adama Dafidi u tii deri Yinni Gusunɔn nɔmuɔ. Ma u n̄n dam k̄a.

⁷ Yera Dafidi u ȳaku kowo Abiataa, Akimelɛkin bii s̄ɔwa u n̄εε, a ka man yabe tarakpe ye naawa ye ba ra ka bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi.

Ma Abiataa u ka ye na.

⁸ Ma Dafidi u bikiaru kua Yinni Gusunɔn mi, u n̄εε, Yinni, n̄ n Amalekiban tabu kowo be naa gira, kon bu naamwε?

Yera Yinni Gusunɔ u n̄n wisa u n̄εε, m̄eya, kaa bu naamwε, kpa a wunen tumbu yakiamu.

⁹⁻¹⁰ Ma Dafidi u seewa ka tabu kowobu nata (600) ye. Ye ba tura Besorin daarɔ miya ben goobu (200) be ba w̄aa biruɔ ba ȳara domi ba wasire too. Ma wi ka tambu n̄εeru (400) te ta tie ba tɔbura ba Amaleki be naa sw̄ii.

¹¹ Yera ba Egibitigii goo wa gɔabu te s̄ɔɔ, ma ba ka n̄n da Dafidin mi, ba n̄n p̄εε w̄ε u di. Ma u n̄m n̄ara.

¹² Yera ba maa n̄n d̄aa marum m̄ε ba ra soku figien gbebi ka maa res̄em gbebin kurenu yiru w̄ε. Ye u yeba kpuro di u kpa, ma win hunde ya wurama. Domi u raa kuawa s̄ɔɔ s̄ɔɔ ita ka w̄okunu ita u n̄ di u n̄ n̄ara.

¹³ Dafidi u n̄n bikia u n̄εε, wara u s̄aa wunen yinni. Bwese terà wunen tii a s̄aa.

Yera u Dafidi wisa u n̄εε, na s̄aawa Egibitigii, na ka sere s̄aa Amaleki goon yoo. Yen s̄ɔɔ itawa mini ye n̄n yinni u ka man deri yèn s̄ɔ na barɔ.

¹⁴ Sa w̄araa dawa Keretiba ka Yudaba ka Kalebuban tem s̄ɔɔ ȳesan n̄m d̄waru gia. M̄eya sa maa da Sikilaḡiɔ sa ye d̄ɔɔ meni.

¹⁵ Ma Dafidi u n̄n bikia u n̄εε, a k̄i a ka man da tɔn ben mi?

Yera durɔ wi, u Dafidi s̄ɔwa u n̄εε, a b̄ruo ka Gusunɔn ȳisiru ma a n̄ man goomɔ, a n̄ maa man n̄n yinni n̄mu s̄andiamme, n̄ n ka nun da mi.

Dafidi u Amalekiba kamia

¹⁶ Ma ba n̄ɔsina nge m̄ε. Ma u ka Dafidi da. Ye ba tura mi, yera ba wa wee, Amalekiba ba terie baama ba t̄ɔɔ bakanu m̄ɔ ba dimɔ ba n̄rumɔ dukia ye ba gura Filisitiba ka Yudaban min din s̄ɔ.

¹⁷ Yera Dafidi u bu w̄ari u goomɔ saa bururun di n ka kua sisirun yoka. Baa ben goo kun kisire ma n kun m̄ɔ aluwaasi tɔnu n̄εeru (400) be ba yooyoosu s̄oni. Bera ba duki.

¹⁸ Dafidi u ye kpuro yakia ye Amaleki be, ba raa mwεεra ka sere maa win kurɔbu yiru ye.

¹⁹ Ma Yuda ben baawure u win tambu wa, bukurobu ka bibu. Ye yiberɛba ba raa gesi mwa mi kpuro, yen gaa kun kam kue. Ba ye kpuro mwεεrimawa ba ka w̄oma yenuɔ.

²⁰ U maa yaa sabenu kpuro mwεεra, ma win tɔn be ba nu kpare ba gerumu ba m̄ɔ, wee, ye Dafidi u tabu diima.

²¹ Ye u ḡosirama u wee, u tura Besorin daarɔ, mi u raa win tambu goobu (200) deri be ba wasira, yera ba seewa ba n̄n sennɔ na. Ma u susi u bu tɔbura.

²² Yera tən kōso be ba ka nùn taa bi da, ba seewa ba wōki ba nē, sa n̄ ka tən be ba wasira mi dukia ye sa waama bōnu m̄. Adama sa ko bu ben kurōbu ka ben bibu wesia. Domi ba n̄ ka sun taa bi de.

²³ Yera Dafidi u bu sōwa u nē, nēgibu i ku ko mē ye Yinni Gusunō u sun k̄a sō. Wee, u sun kōsu bēsen yibēban suunu sō, ma u sun bu nōmu bēria.

²⁴ Ye i man bikiamō mini, goo kun ye wuramō.

Be ba taa bi da
ka be ba sina ba bēsen yānu kōsu,
be kpuron bōnu ya ko n nēwa.

²⁵ Nge mēya ba kua dōma te, ma ya kua wooda Isireliō sere ka gisō.

²⁶ Ye Dafidi u tunuma Sikilagio, yera u dukia yen sukum Yudaban guro gurobu ka win bōrōba mōrisia, u nē, dukia ye sa mwēerima Gusunōn yibēban min di, ye sō, ye sa bē kāwa mi.

²⁷ Ma u Beteligibu begia mōrisia ka Ramōtigibu be ba sō sō yēsān nōm dwardu gia, ka Yatirigibu,

²⁸ ka Aroegibu ka Sifumōtigibu, ka Esitemōagibu,

²⁹ ka Rakaligibu ka Yerameelibā ka sere be ba wāa Keniban wusō,

³⁰ ka Hōmagibu ka Korasanigibu ka Atakigibu

³¹ ka Heboronigibu ka sere maa bēn mi wi Dafidi ka win tōmbu ba raa da da.

Sōlu ka win bibun gō

31

¹ Filisitiba ba Isireliba tabu wōri. Ma Isireliban tabu kowobu ba duki sua. Filisitiba be, ba bu naa gira ba go go Giliboan guurō.

² Ba maa Sōlun tii ka win bibu ita Yonatam ka Abinadabu ka Maakisua naamwē. Ma ba bii be go.

³ Sannō ge, ga Sōlu swīiye. Tēn towobu ba nùn sēnu twee ba mēera kua gem gem.

⁴ Yera u win tabu yāa sōwo sōwa u nē, a wunen takobi womō a man ye sōku kpa bango sarirugii be, bu ku raa man sōku bu yaa kasiki.

Adama durō wi, u yina u ko mē, domi bērum nūn mwa gem gem. Ma Sōlu u takobi ye mwa u ka tii sōka u kibarisi u taare.

⁵ Ye win tabu yāa sōwo wi, u wa ma u gu, yera u maa win takobi sua u tii sōka nge mē Sōlu u kua. Ma ba gu yāatem mi.

⁶ Nge mēya Sōlu u ka gu ka win bibu ita be, ka win tabu yāa sōwo ka sere maa win tabu kowobu kpuro sannu sō tee te.

⁷ Ye Isireli be ba wāa wōwan gurū ka be ba wāa Yuudenin daaron gurū ba nua ma ben tabu kowoba duki sua, Sōlu ka win bii tən durōbu ba maa gu, yera ba ben wusu deri ba duki sua. Ma Filisitiba ba na ba sina wuu si sō.

⁸ Ye n kua sisiru Filisitiba ba na ba goo nin yānu potirimō. Yera ba Sōlu ka win bibu itan gonu wa Giliboan guurō.

⁹ Ma ba Sōlun wiru bura ba win tabu yānu kpuro potira. Yera ba sōmōbu gōra bu yen labaari kpara ben bū diaō ka ben tōmbun mi, ben tem sō kpuro gesi.

¹⁰ Yera ba win tabu yānu sua ba doke ben bū wi ba m̄ Asitaaten dirō, ma ba win goru sua ba bwē Beti Sanin gbāraru wōlō.

¹¹ Sanam mē Galadin wuu ge ba m̄ Yabesin tōmba nua ye Filisitiba ba Sōlu kua,

¹² yera be ba sãa tabu durɔbu ba seewa ba sanum so wɔ̄ku giriru. Ye ba tura Bɛti Sani mi, yera ba Sɔɔlu ka win bibun gonu bwɛ̄ɛya gbāra ten min di, ba ka na Yabɛsiɔ, ba nu dɔ̄ɔ kpakura.

¹³ Ma ba ben kukunu gura ba sikua dāru garun nuurɔ Yabɛsiɔ. Ma ba gɔɔ wooru sina, ba nɔɔ bɔkua sɔɔ nɔɔba yiru.

SAMUELIN TIRERU YIRUSE

Samuelin tire gbiikiran gariya tire teni ta kurasiama. Dafidin bandun gariya ta m̀ te u di Yudaba ka Isireliba kpuro sɔɔ.

Ta maa sun sɔɔmɔ taa bi Dafidin tabu kowobu ka win tii ba kua u ka kp̄ia u win bandu dam sire.

Nasia te u Gusunɔ nasie ka sere maa k̄i te u ǹn k̄i, ye kpuro ya dera tɔmba win tii k̄ia ma u b̄ere kua. Meya ta maa sun sɔɔsimɔ ma Dafidi u k̄amiɛ win w̄aru sɔɔ. U tora, ma win tora te, ta ka wahala dabinu na win ȳnuɔ. Win biba goona ma ba karana. Ba toranu kua ni nu n̄ mam ka nɔɔ gerurɔ. Adama wahala ye kpuro sɔɔ, Dafidi u nasara wa, ȳn s̄ u win toranu wura Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

Tire ten kpunaa

1. Dafidi u bandu di Yudaba sɔɔ, wiru 1n di sere wiru 4.
2. Dafidi u bandu di Isireliba kpuro sɔɔ, wiru 5n di sere wiru 20.
3. Dafidin bandun gari ḡeɛ, wiru 21n di sere wiru 24.

Dafidi u Sɔɔlun gɔɔ nua

¹ Ye Dafidi u Amalekiba go u wee, yera u ȳra Sikilagiɔ sɔɔ yiru. N deema Sɔɔlu u gu kɔ.

² Sɔɔ itaseru, yera durɔ goo u yarima saa tabu gberun di mi Sɔɔlu u raa w̄a. Durɔ win yabera ḡɛkire ma win wira tua s̄a nuku sankiranun s̄. Saa ye u tunuma Dafidin mi, u yiira kure u wiru tem girari.

³ Ma Dafidi u ǹn bikia u n̄eɛ, man diya a wee.

Ma u n̄eɛ, saa Isireliban tabun sansanin diya na duka suuma.

⁴ Dafidi u kpam ǹn bikia u n̄eɛ, amɔna gbera s̄a. A suuru koowo a man s̄ɔwɔ nge m̄ n̄ koosina kpuro.

Ma durɔ wi, u n̄eɛ, tabu Isireliba sw̄iye ba duki. Ben dabira maa w̄ruka ba gu. Meya Sɔɔlun tii ka win bii Yonatam ba gu.

⁵ Ma Dafidi u n̄eɛ, amɔna a kua a ka ȳ ma Sɔɔlu ka win bii Yonatam ba gu.

⁶ Ma u n̄eɛ, na n̄n w̄aru w̄awa Giliboan guuru w̄llɔ na ka Sɔɔlu m̄era u ka tii win yaasa t̄sa. Ma yibereban tabu keke dumigii ka maasɔbu ba ǹn s̄ndi man mam ba gire.

⁷ Saa ye u s̄ira u m̄erima biruɔ u man wa, yera u man soka ma na wura na da win mi.

⁸ Ma u man bikia u n̄eɛ, n̄e w̄ara. Na ǹn wisa na n̄eɛ, n̄e Amalekiwa.

⁹ Ma u n̄eɛ, n̄ susima win b̄kuɔ kpa n̄ ǹn go baa m̄e u dam tie u tirekiramɔ.

¹⁰ Ma na susi win b̄kuɔ na ǹn go. Domi na ȳ ma u n̄ maa seemɔ, mi u w̄ra mi. Ma na win sina furɔ pota ka win suma ye u doke n̄maa. Yera na ka nun naawa mini, n̄n yinni.

¹¹ Ye Dafidi u nua m̄e, yera u win yaberu n̄enua u karana. Ma be ba w̄a ka wi, ben tii ba maa kua m̄e bu ka ben nuku sankiranu s̄asi.

¹² Ma ba gɔɔ wooru sina ba sw̄i ba n̄ɔ b̄kua sere s̄ɔ u ka kpa Sɔɔlu ka win bii Yonatam s̄, ka sere maa Isireliban s̄, be, Yinni Gusunɔn t̄n be ba go tabu gberɔ.

¹³ Ma Dafidi u durɔ wi bikia u n̄eɛ, wuu man diya a na.

U wisa u n̄eɛ, n̄n baa u yarimawa saa Amalekiban tem di sa ka w̄a mini.

14-16 Dafidi kɔpam nùn bikia u neɛ, amɔna a ka kākā a wi Yinni Gusunɔ ɔɔsa nɔma doke a go. Yen sɔ, wunen yem mu yɔra wunen wiru wɔllɔ. Domi wunen tiin nɔɔwa ga seeda di ma a wi Yinni Gusunɔ ɔɔsa go.

Saa yera Dafidi u win aluwaasiban turo soka u neɛ, a susio a nùn sɛre a go. Ma aluwaasi wi, u Amaleki wi sɛre u so u go.

Dafidi u Sɔɔlu ka Yonatam ɔɔ swĩ

17 Ma Dafidi u womu geni kua win ɔɔ swĩ sɔɔ Sɔɔlu ka win bii Yonatam sɔ.

18 Meya u maa yiire bu Yudaban bibu womu ge sɔɔsi. Tenda ga tɔmamɔ. Ma ba ge yorua Yasarin tireru sɔɔ. Womu ge wee.

19 Isireli, wunen yiikogiba wɔruma, wunen damgiba kpuna guuru wɔllɔ.

20 I ku de bu labaari ye nɔ Gatiɔ.

I ku de bu ye kpara Asikalonin wuuɔ.

Kpa Filisiti bango sari ben kurɔbu bu ku yɛɛri.

Kpa ben wɔndiaba bu ku nuku dobu ko.

21 Bɛɛ Giliboan guunu,

Gusunɔ u ku de gura yu ne bɛɛn wɔllɔ.

Gusunɔ u ku de kakoru tu wɔruma bɛɛn wii kpiirɔ.

Gusunɔ u ku de bɛɛn tem mu dĩa geenu ma.

Domi miya ba tabu durɔbu funɛ wĩa.

Miya ba ben tɛrenu kasi kua.

Miya Sɔɔlun tɛrɛra gum tɛnibu nɔru kua.

22 Baa mɛ ba yibɛɛba waamɔ,

baa mɛ ba tabu durɔbun wɔrugɔru waamɔ,

Yonatam nɔm wĩra kun dwiyare ka ten tobu.

Sɔɔlun takobi kun maa kam wɔrire.

23 Sɔɔlu ka Yonatam ba kĩanawa

ben wāarun tɔru kpuro sɔɔ.

Ba ñ karane baa ka ɔɔ sɔɔ.

Ba sāu tabu sɔɔ n kere gunɔ bakenu.

Ba gbee sinansu dam kere.

24 Bɛɛ Isirelin tɔn kurɔbu,

Sɔɔlu u ra raa de i beku nɔni swāa bureginu dewe.

Wiya u ra raa de i wuran buranu doke bɛɛn yānu sɔɔ.

I swiyi win sɔ.

25 Damgiba wɔruka tabu gberɔ.

Yonatam u kpuna Isirelin guunu wɔllɔ.

26 Yonatam nen kĩnasi,

na nuku sankira bakanu mɔ wunen sɔ.

A ra n sāawa gāa bakanu nen nɔni sɔɔ.

Wunen kii te a man kĩa ta tɔn kurɔguru kere.

27 Damgiba wɔruka tabu gberɔ.

Tabu yānu nu kam kua.

Ba Dafidi kua sunɔ Yudaɔ

2

1 Yeniba kpuron biru ye ya koorā wee. Dafidi u Yinni Gusunɔ bikia u neɛ, n doo n Yudan wuu gagu mwa?

Ma Yinni Gusunɔ u neɛ, oo, a doo.

Ma u neɛ, gen geren miya kon da.

Yinni Gusunə u nùn wisa u nεε, a doo Heboroniə.

²Ma Dafidi u da mi ka win kurəbu yiru beni, Akinəamu Yisireeligii ka Abigali Nabalın gəmini.

³Ma u dera win bwāa be ba wāa ka wi, be ka ben təmbu ba da ba wāa Heboroniə ka yen baru kpaanə.

⁴Yudaba ba na Dafidin mi, ba nùn gum tāre wirə u ka ko ben sunə.

Ma ba nùn sḡwa ba nεε, Yabesi Galadigibu ba Səəlun goru sikua.

⁵Yera Dafidi u bu səməbu gəria u nεε, i bu sḡwə i nεε, Yinni Gusunə u koo be bu domaru kua yèn sḡ ba ben yinni Səəlun gea kua, ba win goru sikua.

⁶Tē, Yinni Gusunə u be bu durom kuo. Kpa u bu bərəkiniru sḡsi. Nən tii kon maa bu durom kua ben ye ba kua min sḡ.

⁷N n nən na, bu be yōro dim dim kpa bu ko tabu durə wərugəba domi ben yinni Səəlun u gu. Adama ba n yē ma Yudaba ba man gum tāre wirə n ka ko ben sunə.

Ba Isi Boseti kua

Isireliban sunə

⁸Yera Abinεε, Nərin bii wi u sāa Səəlun tabu kowobun wirugii, u Səəlun bii Isi Boseti sua u ka da Mahanaimuə.

⁹Miya u nùn kua Isireliba kpuron sunə be ba wāa Galadiə ka Asuriə ka Yisireeliə ka Efaraimun temə ka sere maa Benyamεen temə.

¹⁰Isi Boseti wi, u məwa wḡə weeru sanam mε u bandu di Isireliba sḡ. Adama Dafidiwa Yudaba ba ka yōra.

¹¹Ma u kua ben sunə wḡə nḡba yiru ka suru nḡba tia Heboroniə.

Tabu dua Isireliba

ka Yudaban suunu sḡ

¹²Abinεε, Nərin bii ka Isi Bosetin tabu kowobu ba yara saa Mahanaimun di ba da Gabaoniə.

¹³Yera Yoabu Seruyan bii, Dafidin tabu sunə ka win tabu kowobu ba maa da Gabaoni mi. Ma ba yinna daa burerə ka Isi Bosetin tabu kowo be, ka Abinεε wi. Ma daa te, ta bu buranε. Dafidi ka wigibu ba wāa guru gee. Ma Isi Bosetigibu ba maa wāa guru gio.

¹⁴Abinεε u Yoabu sḡwa u nεε, a de wunen aluwaasi beni bu seema bu gabirina ka negibu besen wuswaa, ben baawure ka win saro. Kpa su wa wi u kere.

Ma Yoabu u nεε, oo, na wura.

¹⁵Yera ba seewa ba da ba yinna ben baawure ka win saro Isi Bosetin bera gia be ba sāa Benyamεen bweseru, təmbu wəkura yiruwa ba yarima. Dafidin təmbu sḡ maa, təmbu wəkura yiru.

¹⁶Yera aluwaasi be, ba gabirina. Ben baawure u win yiberen wiru neni, ma ba takobi səkirina yēsəa ba wəruka sannu sannu ba gbisuka. Yera ba yam mi yīsuru kā, takobin gberu.

¹⁷Yen dəma te, taa bi, bu swīa. Ma Dafidin təmbu ba Abinεε ka wigibu kamia.

¹⁸Dafidin tabu kowo be sḡ, Seruyan bibu itawa ba wāa mi. Beya Yoabu ka Abisai ka Asaeli. Asaeli u duka məwa wi, nge nem taako.

¹⁹Yera u dəma te Abinεε naa gira, u n wure u nùn deri baa fiiko.

²⁰Ma Abinεε u sīira u Asaeli bikia u nεε, Asaeli, wuna mi?

Ma u wisa u nεε, oo, nənna mi.

²¹Yera Abinεε u nεε, a man derio n doona, a ku man swīi. A nən aluwaasiban turo mεerio a mwa kpa a win yānu wəra a ka doona.

Adama Asaeli u yina u nùn deri.

²² Abineε u kɔam nùn sɔɔwa u nεε, a desiro nen bɔkun di. Domi nà n nun so na go, amona nε ka wunen mɔɔ Yoabu sa ko n mεεrine.

²³ Adama Asaeli u yina u nùn deri. Yera Abineε u ka nùn yaasan koru sɔka nukurɔ ma ya yara win biruɔ. Ma u wɔruma yande u gu. Wi u tunuma mi Asaelin goo te, ta kpī, u ra gina yɔrewa.

²⁴ Ma Yoabu ka Abisai ba Abineε naa gira. Ye sɔɔ u duɔ yera ba tura Aman gungurɔ te ta wāa Giasin deedeeru Gabaonin swaaɔ mi gāanu ku ra kpin bera gia.

²⁵ Benyameεgibu ba menna ba ka Abineε yɔra. Ma ba da ba yɔɔwa guuru garun wɔlɔ.

²⁶ Yera Abineε u Yoabu soka u nùn sɔɔwa u nεε, saa yerà kaa wunεgibu sɔ bu ku maa ben mero bisibu naa swī. Kaa de sa n tabu mɔɔwa sere ka tē? A n̄ yē ma bin wii goberu, nisina ta koo ma?

²⁷ Yoabu u nùn wisa u nεε, ka Yinni Gusunɔn wāaru, à kun daa yeni gerua, sere sia burura nen tɔmba koo raa tabu yɔra.

²⁸ Ma u kɔba so. Yera tɔn be kpuro ba tabu yɔra ba Isireliba deri.

²⁹ Abineε ka wigibu ba sīawa wɔku giriru Yuudenin wɔwaa, ma ba Yuudeni tɔbura ba Bitoroni bukiana ma ba tura Mahanaimuɔ.

³⁰ Ma Yoabu u Abineε deri u doona. Yera win tii u gɔsirama u win tabu kowobu menna u gara. Ma u deema Dafidin tɔn be sɔɔ, tɔmbu yendu tia sariwa ba go, ka sere maa Asaeli.

³¹ Adama Dafidin tɔmbu ba Benyameεba ka Abineεn tabu kowobu gabu gowa tɔmbu gooba wunɔbu ka wata (360).

³² Ma ba da ba Asaelin goru sua ba sikua win tondon sikirɔ Betelehemuɔ. Yoabu ka win tɔmbu ba dɔma te sīawa wɔku giriru. Sanam mε ba Heboroni duɔ, yera yam mu n sārāmɔ.

3

¹ Sɔɔlun yenugibu ba ka Dafidi yiberε teeru kua n te. Ma Sɔɔlun yenu ga dam dwiiyamɔ ga dɔɔ, adama Dafidiguu ga dam sosimɔwa ga dɔɔ.

Dafidin bii be u mara

Heboroniɔ

(I maa mεerio Bandun Gari I, 3:1-4)

² Saa ye sɔɔ, Dafidi u bibu nɔɔba tia mara Heboroniɔ. Ben gbiikoowa Amɔɔ. Win merowa Akinɔamu, Yisireeligii.

³ Yirusewa Kileabu. Win merowa Abigali, Nabali Kaameligiin gɔmini. Itasewa Abusalɔmu. Win merowa Maaka, Talimai Gesuriban sina bokon bii.

⁴ Nnesewa Adoniya. Win merowa Hagiti. Nɔɔbusewa Sefatia. Win merowa Abitali.

⁵ Nɔɔba tiasewa maa Yitreamu. Win merowa Egila.

Abineε ka Isi Boseti

ba n̄ nɔɔsine

⁶ Saa ye tabu wāa Dafidin yenu ka Sɔɔlun yenu baa sɔɔ, Abineε u ka Sɔɔluba yɔrawa dim dim.

⁷ Adama sɔɔ teeru Isi Boseti u Abineε sɔɔwa u nεε, mban sɔna a ka nen tundo Sɔɔlun kurɔ Risipa, Ayan bii kpuna.

⁸ Ma Isi Bosetin gari yi, yi Abineε dua. Ma u nεε, a tamaa na sāawa nge Yudan wirugii be ba Sɔɔlu seesimɔ? Wee, sere ka tē, nena na wunen tundo Sɔɔlun

yenugibu ka win bərəba durom kuammɛ. Yen biru na n̄ wure n nun Dafidi n̄mu s̄ndia. Yera t̄ɛ a man gerusim̄ kur̄o winin s̄ɔ?

⁹ N n̄ m̄n na, Gusun̄o u man kua ye u k̄i n̄a kun ka Dafidi ȳɔre kpa n de Gusun̄o u win n̄o mwɛeru yibia te u n̄n̄ kua,

¹⁰ ye u n̄ɛ u koo bandu wuna saa S̄oɔlun bweserun di u tu Dafidi w̄ɛ kpa u n̄ s̄aa sun̄o Isireliba ka Yudaban tem kpuro s̄oɔ.

¹¹ Saa ye s̄oɔ, Isi Boseti kun maa ḡānu gerua. Domi Abinɛɛn gari yi, yi n̄n̄ berum mwa.

Abinɛɛ ka Dafidi ba dora

¹² Yera Abinɛɛ u Dafidi s̄om̄bu ḡoria Heboron̄o u n̄ɛɛ, wara u tem m̄ɛ m̄o. Yen s̄ɔ, u be ka man arukawani b̄okuo. Ko na n̄ w̄aa ka wi, kpa n de Isireliba kpuro bu wura win mi gia.

¹³ Ye s̄om̄o be, ba tura mi, ba Dafidi gari yi saaria. Yera u bu s̄oɔwa u n̄ɛɛ, ya w̄a, kon ka be n̄n̄ arukawani b̄oke. Adama ḡaa teena na n̄n̄ bikiam̄o. Niya u gina man Mikali, S̄oɔlun bii mwaama su sere waana n̄ɛ ka wi.

¹⁴ Ma Dafidi u Isi Boseti s̄om̄bu ḡoria bu n̄n̄ s̄ɔ bu n̄ɛɛ, bu be n̄n̄ win kur̄o Mikali w̄ɛɛma win dokuru u raa k̄ɔrua ka Filisitiban sen sarusu wun̄oɔbu (100) s̄i ba n̄n̄ bikia.

¹⁵ Yera Isi Boseti u dera ba kur̄o wi mwaama Patieli, Laisin biin min di mi u m̄ɔre.

¹⁶ Ma Patieli wi, u Mikali sw̄i u sum̄o sere ba ka tura Bahurimūo. Ma Abinɛɛ u n̄n̄ s̄oɔwa u n̄ɛɛ, a den ḡosiro. Yera u ḡosira u wura win yenūo.

¹⁷ Yen biru Abinɛɛ u Isireliban guro gurobu m̄enna u bu s̄oɔwa u n̄ɛɛ, Dafidiwa i raa k̄i u n̄ s̄aa b̄ɛɛn sina boko.

¹⁸ Yen s̄ɔ t̄ɛ, i n̄n̄ koowo sun̄o. Domi Ȳinni Gusun̄o u raa gerua u n̄ɛɛ, saa win b̄oɔ Dafidin n̄oman diya u koo win t̄ombu Isireliba yakia Filisitiban n̄oman di ka sere maa ben yibere be ba tien n̄oman di.

¹⁹⁻²⁰ Ma Abinɛɛ u da u Benyam̄ɛba be ba s̄aa S̄oɔlun bweseru deema u bu gari yi s̄oɔwa. Ma ba t̄ombu yendu ḡosa ba n̄n̄ ȳosiri ba da Dafidin mi. Ye ba tura mi, yera u Dafidi s̄oɔwa kpuro ye Isireliba ka Benyam̄ɛba ba ḡɔru doke bu ko. Ma Dafidi u bu t̄oɔ baka dim kua.

²¹ Yen biruwa Abinɛɛ u maa Dafidi s̄oɔwa u n̄ɛɛ, yinni sina boko, kon se n da n Isireliba kpuro m̄enna kpa bu ka nun arukawani b̄oke ba n ka wunen gari s̄omburu m̄o. Kpa a n bandu dii be s̄oɔ, a n m̄o ye a k̄i.

Yen biru Dafidi u dera Abinɛɛ u ḡosira u da win yenūo ka b̄ori yendu.

Yoabu u Abinɛɛ go

²² Saa ye s̄oɔ, Dafidin tabu kowobu ba gabu w̄ɔraa da, ma ba dukia baka gurama ba ka wee. N deema Dafidi u dera Abinɛɛ u ḡosira win yenūo ka b̄ori yendu saa Heboronin di.

²³ Sanam m̄ɛ Yoabu ka tabu kowo be, ba tunuma yenūo, yera ba bu Abinɛɛn labaari s̄oɔwa. Ba n̄ɛɛ, Abinɛɛ, N̄erin bii, u na Dafidi sina bokon mi. Adama Dafidi u n̄n̄ deri u doona ka b̄ori yendu.

²⁴ Yera Yoabu u da u sina boko deema u n̄ɛɛ, mban s̄ōna a kua m̄ɛ. Ye Abinɛɛ u na wunen mi, ma a n̄n̄ deri u doona ka b̄ori yendu?

²⁵ Wunen tii a Abinɛɛ wi ȳɛ. A ȳɛ ma u nawa u ka nun n̄oni w̄ōke kpa u ka gia ye a m̄o kpuro.

²⁶ Ye Yoabu u gari yi gerua u kpa, yera u doona Dafidin min di, ma u s̄om̄bu ḡora ba Abinɛɛ naa sw̄i, ba n̄n̄ naamw̄ɛ Siran d̄ək̄ōw̄o. Ma ba dera u ḡosirama. Adama Dafidi u n̄ yeniba kpuro ȳɛ.

²⁷ Saa ye Abineε u gosirama Heboroni, yera Yoabu u nun soka wuun gbāraran kōnnōn bee tia, u kua nge u kī u nūn gari asirigii sō. Ma u nūn wobu sēu soka nukurō u go. Nge meya u ka mōru kosia yēn sō u win wōnō Asaeli go.

²⁸ Yen biruwa Dafidi u ye nua, ma u nεε, nεn bandu ta dεere Yinni Gusunōn wuswaa, nen tii na maa dεere, Abineε, Nεrin biin yem me ba yarin sō.

²⁹ Yen sō, Gusunō u de mu wōri Yoabun wirō ka sere maa win bweserō. Kpa win bweseru sō, goo u n da n yem wīimō, n kun mε u n bara disigiru mō, n kun mε u n sāa yemō, n kun mε u gbi tabu sō, n kun mε u dīanu bia u di.

³⁰ Nge meya Yoabu ka win wōnō Abisai ba ka Abineε go yēn sō u ben wōnō Asaeli go tabu sō Gabaoni.

³¹ Ma Dafidi u Yoabu ka tōn be ba wāa mi sōwa u nεε, i bεen yāa ni i doke mi kasukuo kpa i saakiba dewe nuku sankiranun sō, kpa i Abineεn gōō swī.

Ma wi, Dafidin tii, u goo te swī ye ba ka tu dōō bu sike.

³² Ma ba Abineεn goo te sikua Heboroni mi. Yera wi Dafidi sina boko u wura kua ka dam siki ten mi. Ma tōn be ba wāa mi, ba swī.

³³ Win gōō wuri sō u nεε,

Abineε, mban sōna a gu nge tōn gowo.

³⁴ Ba n nun mwe ba nōma ka naasu bakue.

A wōruma a gu nge wi tōn kōsoba so ba go.

Yera tōmbu kpuro ba kpam wure ba swī.

³⁵ Yen biru ba maa na ba Dafidi nukuru yemiasia ba nεε, u dio. Adama u yina, domi u Yinni Gusunō nōō mwεeru kua u nεε, Gusunō u nūn kua ye u kī, ū n di sō u sere du.

³⁶ Ma tōmbu kpuro ba wa ye Dafidi sina boko u kua ma ya bu dore.

³⁷ Dafidin tōmbu ka Isireliba kpuro gesi, ba gia ma n n ka win yēru ba ka Abineε, Nεrin bii go.

³⁸ Ma sina boko u win bwāabu sōwa u nεε, i n yē ma tōn bokowa u gu mi gisō Isireli.

³⁹ Wee, na n dam mō, baa mε ba man gum tāre wirō na ka kua sunō. Seruyan bibu ba man bōbunu kere. Yen sō, Gusunō u tōn kōso nūn win nuku kōsuru kōsie.

Ba Isi Boseti go

4

¹ Saa ye Sōlun bii Isi Boseti u nua ma Abineε u gu Heboroni, yera win gōma kpuro dwiia. Ma Isireliba kpuro ba nanda.

² Sōlun bii wi, u tabu sinambu yiru mō be ba ra tabu kowobu kpare bu ka wōraa da. Beya Baana ka Rekabu. Be kpuro ba sāawa Rimō, Beerōtugiin bibu Benyamεen bweseru sō.

³ Beerōtu ye, ya wāawa Benyamεen tem sō. Adama yen tōmbu ba duki sua ma ba da ba wāa Gitaimō sere ka gisōn gisō.

⁴ N deema Yonatan, Sōlun bii turo u bii tōn durō mō wi ba mō Mεfiboseti. Bii wi, u kua yemō. Wōō nōōbuwa u mō sanam mε Sōlu ka Yonatan ba gu Yisireli tabu sō. Ye kurō wi u bii wi nōōrimō u gōō win labaari nua, yera u bii wi sua u ka doonō. Ye u duka mō ka sendaru ma u wōruma u nūn sura. Min diya bii wi, u kua yemō.

⁵ Yera sōō teeru Baana ka Rekabu ba da Isi Bosetin dirō sōō sōō mi u do u sōō sure.

6-7 Ma ba dua sere dii ten sɔwɔ nge ba kī bu dobi sua. Ye ba tura mi u kpī, yera ba nùn woburu saka ba go. Ma ba win wiru bura ba ka doona. Ma ba swaa mwa ye ya dɔɔ Yuudenin wɔwa gia. Yen dɔma te, wɔku girira ba sīa.

8 Yera tɔn be, ba ka Isi Bosetin wii te da Dafidin mi, Heboroniɔ, ba nɛɛ, wunen yiberɛ Sɔlu wi u kasu u nun hunde wuna, win bii Isi Bosetin wiru wee. Yinni Gusunɔwa u Sɔlu ka win bweseru mɔru kɔsie gɔsɔ wunen sɔ.

9-11 Dafidi u Rekabu ka Baana wisa u nɛɛ, i n̄ yaaye sɔmɔ wi u na u man Sɔlun gɔɔ sɔɔwa, ma u tamaa labaari gea u man nɔɔsiamɔ, adama na dera ba nùn mwa ba go Sikilagio? Na nùn win labaarin are wɛ. Kaa sere gere tɔn kɔsobu be ba tɔnu wi u kun gāanu kue kāsasi ba go win dirɔ mi u kpī? Sere ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u man wɔra saa nɔni swāaru kpuron di, kon de bu bɛɛ gowa.

12 Ma u win tabu kowobu sɔɔwa u nɛɛ, bu Rekabu ka Baana mɔɔ bu go. Yera ba ben naasu ka nɔma bɔɔra, yen biru ba bu bwɛ Heboronin daa burerun bɔkuɔ. Ma ba Isi Bosetin wii te sua ba sikua Abinɛɛn sikirɔ Heboroni mi.

5

Dafidi u kua

Isireliba ka Yudaban sunɔ

(I maa mɛerio Bandun Gari I, 11:1-3)

1 Isireliban bwesenu kpuro nu menna nu na Dafidin mi Heboroniɔ, ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, bɛɛ ka wunɛ sa sāawa yem tem.

2 Baa yellun di saa ye Sɔlu u wāa u sāa bɛɛn sunɔ, wuna a ra sun mɛnɛ a sun kpara su ka tabu da su ka wurama. Yinni Gusunɔ u maa nun sɔɔwa ma wuna kaa ko bɛɛn wirugii kra a bɛɛ win tɔmbu kpara.

3 Dafidi u ka ben guro gurobu arukawani bɔkua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ Heboroni mi. Yera ba nùn gum tāre wirɔ ba nùn kua be Isireliban sunɔ.

4-5 Dafidi u mɔwa wɔɔ tɛna saa yɛ sɔɔ u ban dibu torua. U kua Yudaban sunɔ wɔɔ nɔɔba yiru ka suru nɔɔba tia Heboroniɔ. Ma u maa bandu di Yerusalemɔ wɔɔ tɛna ka ita. Yudaba ka Isireliba kpuron suunu sɔɔ u kuawa wɔɔ weeru bandu sɔɔ.

Dafidi u Yerusalemu mwa

(I maa mɛerio Bandun Gari I, 11:4-9, 14:1-2)

6 Sɔɔ teeru Dafidi sina boko u seewa ka win tɔmbu ba da Yerusalemɔ bu ka Yebusiba tabu wɔri.

Adama Yebusi be, ba nɛɛ, u n̄ kpɛ u du mi. Domi baa wɔkɔbu ka yemɔbu ba koo nùn gira.

7 Adama Dafidi u ben kari ye ya wāa wuu gen suunu sɔɔ wɔri u mwa. N deema yeya ba mɔ Sion̄i. Yen biru ba ye soka Dafidin wuu.

8 Tɔɔ teya Dafidi u gerua u nɛɛ, bɛɛn baawure wi u kī u Yebusiba go, u duo ben nim swaa ye ba gban min di kra u wɔkɔbu ka yemɔ be, be na tusa mi nɔma turi. Yen sɔna ba ra nɛɛ, wɔkɔbu ka yemɔbu ba n̄ duɔ Yinni Gusunɔn sāa yerɔ.

9 Ye Dafidi u kari ye mwɔ u kra, yera u sina mi. Ma ba ye soka Dafidin wuu. Yera u gbāraru bana saa win tiin yenun di u ka da sere batuma ye ba mɔ Milo.

10 Saa ye sɔɔ, Dafidin banda dam sosimɔ ta dɔɔwa. Domi Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u wāa ka wi.

11 Yera Tirin sunɔ wi ba mɔ Hiram u Dafidi sɔmɔbu gɔria ka dāa gea ye ba sokumɔ sɛduru, ka sere maa dāa dākɔbu ka be ba ra maa kpenu dāku. Kra bu nùn sina kpaaru bania.

12 Ma Dafidi u tuba ma Gusunɔwa u win bandun dam siremɔ. Wiya u maa ban te wɔlle suamɔ win tɔmbu Isireliban sɔ.

*Dafidin bii be u mara**Yerusalemu**(Imaa mɛɛrio Bandun Gari I, 3:5-9; 14:3-7)*

¹³ Sanam mɛ Dafidi u doonama Heboronin di u da u wāa Yerusalemu, yera u maa kurɔbu gabu sua ma ba nùn bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marua.

¹⁴ Bera Samua ka Sobabu ka Natani ka Salomɔ

¹⁵ ka Yibaa ka Elisua ka Nefegi ka Yafia

¹⁶ ka Elisama ka Eliada ka Elifeleti.

*Dafidi u Filisitiba tabu di**(Imaa mɛɛrio Bandun Gari I, 14:8-16)*

¹⁷ Ye Filisitiba ba nua ba Dafidi gum tare wirɔ u kua Isireliban sunɔ, yera be kpuro ba seewa ba nùn wɔrim wee. Ye u nua mɛ, ma u sara u da kuku yeru garun mi, mi ba ñ nùn wasi.

¹⁸ Saa ye sɔara Filisiti be, ba tunuma ba teria Refan wɔwaa.

¹⁹ Ma Dafidi u Yinni Gusunɔ bikia u nɛɛ, n doo n Filisiti be wɔri? Kaa man bu nɔmu beria?

Ma Yinni Gusunɔ u nùn wisa u nɛɛ, a doo, kon nun bu nɔmu beria.

²⁰ Ma Dafidi u seewa u da Baali Perasimuɔ. Miya u Filisiti be go go. Ma u gerua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u nɛn yibereban wuuru gĩa nge mɛ nim tora ya ra guna gĩɛ.

Yen sɔna ba yam mi yĩsiru kã Baali Perasimu.

²¹ Yera Filisiti be, ba duki sua ba ben bwäärokunu deri mi. Ma Dafidi ka win tumbu ba nu gura.

²² Amen biru Filisiti be, ba kpam na ba teria Refan wɔwa mi.

²³ Ma Dafidi u Yinni Gusunɔ bikia u nɛɛ, n doo n bu wɔri kpam? Ma Yinni Gusunɔ u nùn wisa u nɛɛ, oo, adama a ku da sɔru sɔrum mɛ. A besiro kpa a da ben biruɔ, a n wāa dāa ye ba mɔ miren sɔwɔ.

²⁴ Sanam mɛ a naa damu damusu gasu nɔamɔ dāa wɔllɔ, a wasi suo, domi nɛ, Yinni Gusunɔwa na nun gbiiye n ka ben sansani wɔri.

²⁵ Dafidi u kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn sɔwɔ. U da u Filisiti be go go saa Geban di u ka da Gesɛɛ.

6*Dafidi u Yinni Gusunɔn**woodan kpakororu suam da**(Imaa mɛɛrio Bandun Gari I, 13:4-14)*

¹ Dafidi u kpam Isireliban tabu durɔbu kpuro soka u menna ba kua tumbu nɔrɔbun suba tena (30.000).

² Yera Dafidi u seewa ka win tɔn be kpuro ba da Balɔ Yudan temɔ bu ka Gusunɔn woodan kpakororu tama. Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin yĩsira ba ra ka tu soku, wi, wi u ra sine ten wɔllɔ, wɔllun kɔsobun weenasibun suunu sɔɔ.

³ Ma ba tu sua ba doke naa keke kpa gaa sɔɔ ba ka doona Abinadabun yɛnun di ge ga wāa gunguru wɔllɔ. Usa ka Akiyo, Abinadabun bibu, bera ba naa keke ye kpare.

⁴ Usa u wāa yen yɛsaa, ma Akiyo u ye gbiiye ba ka dɔɔ.

⁵ Ma Dafidi ka Isireliba kpuro ba bu swĩ ba mɔrɔkunu soomɔ, ka gɔɔgenu ka bara kpānu ka sɛketirenu ka yankokonu. Ma ba womusu mɔ ba yaamɔ ka ben dam kpuro, ba ka Gusunɔ sāmɔ.

⁶ Saa yè sɔɔ ba tura Nakonin doo soo yerɔ, yera nɛɛ yi, yi sokura. Ma kpakoro te, ta sikirama, ma Usa u tu gaba.

7 Mii mii Yinni Gusunɔ u ka nɔn mɔru kua. Ma u dera u wɔruma kpakoro ten bɔkuɔ u gu, yɛn sɔ u tu baba.

8 Dafidi u mɔru kua too yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u ka Usa sɛyasia mɛ. Ma u yam mi yɛsiru kɔ Usan goo yeru. Tera ba ka mu sokumɔ sere ka gison giso.

9 Ma Dafidi u Yinni Gusunɔ nasia dɔma te. Yera n dera u ka nɛɛ, amɔna u koo ko u ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te turi win yɛnuɔ.

10 Ma u gɔru doke u ku gina ka tu da win wuuɔ. Ma u dera ba ka tu da Obɛdi Edɔmu Gatigiin yɛnuɔ.

11 Ma ta kua mi suru ita. Ma Yinni Gusunɔ u durɔ wi ka win yɛnugibu domaru kua.

Ba ka kpakoro te na

Yerusalemɔ

(I maa mɛerio Bandun Gari I, 15:25-16:3)

12 Yen biru ba Dafidi sɔɔwa ma Yinni Gusunɔ u Obɛdi Edɔmu ka win ye u mɔ kpuro domaru kua woodan kpakoro ten sɔ. Saa yera Dafidi u da u kpakoro te suama u ka na win wuuɔ ka nuku doo bakabu.

13 Tɔn be ba kpakoro te sɔɔwa mi, ye ba kua naa dabusanu nɔɔba tia, yera Dafidi u dera ba naa kinɛru ka naa kpɛmbu ge ga gea sɔa go ba ka yɔkuru kua.

14 Ma u seewa u yaberu pɔta u yɔku kowon sɔa yɔnu ganu pɔra sɛke ma u yaamɔ basi ka win dam kpuro Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

15 Wi ka Isireliba kpuro ba Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te suama ba wee ba kuuki mɔ ka nuku doo ma ba kɔbi soomɔ.

16 Ye kpakoro te, ta duɔ Dafidin wuuɔ, ma Mikali, Sɔɔlun bii tɔn kurɔ u mɛerima saa fɛnɛntin di u wa wee, Dafidi u yɔɔkumɔ u yaamɔ kpakoro ten wuswaaɔ. Yera u nɔn gema.

17 Ye ba ka kpakoro te tunuma, yera ba tu doke ten ayerɔ kuu bekurugiru sɔɔ te Dafidi u kua ten sɔ. Ma Dafidi u Yinni Gusunɔ yɔku dɔɔ mwaararuginu kua ka maa siarabun yɔkunu.

18 Ye u yɔku ni kua u kpa, yera u win tɔmbu Isireliba domaru kua ka Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin yɛsiru.

19 Ma u be kpuro dɔanu bɔnu kua tɔn kurɔbu ka tɔn durɔbu. U ben baawure pɛɛ ka yaa wɔra wɛ ka sere maa kira te ba kua ka resɛm gbɛba. Ma ben baawure u gɔsira u da win yɛnuɔ.

20 Dafidi u maa seewa u da u ka win yɛnugibu tɔbiri. Yera Mikali, Sɔɔlun bii tɔn kurɔ u yarima u Dafidi sennɔ na. Ma u nɛɛ, anna a girima wa gisɔ ye Isireliban sina boko u ka tii kawa, u tii kakia nge tɔn diro win bwɔabun yoo tɔn kurɔbun wuswaaɔ.

21 Yera Dafidi u Mikali sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ wi u wunen tundo ka win yɛnugibu kpuro deri, ma u man gɔsa n ka ko win tɔmbu Isireliban kparo, wiya na yaawa na bɛɛɛ wɛ.

22 Kon maa wure n de bu man gem win sɔ n mɛ kere, kpa n tii kawa. Nge mɛya ko na n bɛɛɛ mɔ baa ka yoo tɔn kurɔ ben wuswaaɔ.

23 N deema Mikali, Sɔɔlun bii tɔn kurɔ wi, u n bii marure sere u ka gu.

7

Nɔɔ mwɛɛ

te Yinni Gusunɔ u Dafidi kua

(I maa mɛerio Bandun Gari I, 17:1-15)

¹ Ye Yinni Gusunɔ u sina boko Dafidi wɔra win yiberɛ be ba nùn sikerenen nɔman di, u dera u wāa bəri yendu sɔɔ u sɔ win yenuɔ.

² Yera sina boko wi, u Gusunɔn sɔmɔ Natani sɔɔwa u nɛɛ, n wee na wāa diru sɔɔ te ba kua ka dāa gea ye ba mɔ sɛduru. Adama Gusunɔn woodan kpakororu wee ta wāa kuu bekurugiru sɔɔ. Amɔna a wa.

³ Ma Natani u nùn wisa u nɛɛ, a doo a ko nge mɛ a gɔru doke kpuro. Domi Yinni Gusunɔ u wāa ka wunɛ.

⁴ Ye n kua wɔkuru, yera Yinni Gusunɔ u Natani sɔɔwa kāsiru sɔɔ u nɛɛ,

⁵ a doo a nɛn sɔm kowo Dafidi sɔ a nɛɛ, nɛ Yinni Gusunɔ na nùn sɔɔmɔ, n n̄ mɔ wiya u koo man diru bania mi na kon wāa.

⁶ Domi na n̄ sinare diru garu sɔɔ saa m̄n di na ka Isireliba yarama Egibitin di sere n ka kua gisɔ. Adama na ra n wāawa kuu bekurugiru sɔɔ.

⁷ Baama mi sa da nɛ ka Isireliba gbaburɔ, na ra ben gabu gɔsiwa ba n ka be ba tie kpare. Adama na n̄ ben goo taare wɛere n nɛɛ, mban sɔna u n̄ man diru banie ka dāa ye ba mɔ sɛduru.

⁸ Yen sɔ, a doo a Dafidi nɛn sɔm kowo sɔ a nɛɛ, nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, nɛna na yeni gerumɔ. Yāa kparabun diyā na nùn wunama u n ka sāa nɛn tɔmbu Isireliban kparo.

⁹ Na wāa ka wi baama kpuro mi u da. Mɛya na maa nùn win yiberɛba dera. Ma na dera u yīsiru yara nge tɔn boko dunia sɔɔ.

¹⁰ Na Isireliba ayeru kua na bu sinasia ba n ka wāa mi ka bəri yendu, kpa tɔn kɔsobu bu ku raa maa se bu bu nɔni sɔ nge mɛ ba bu kua yellu,

¹¹ kparobun waati sɔɔ. Na nùn wɔra win yiberɛba kpuron nɔmun di ma na nùn wɛrabu wɛ. Nɛ Yinni Gusunɔwa na nùn sɔɔmɔ, kon nùn ko bwese bakarun nuuru.

¹² Win saa yà n tura u gu ba nùn sika win baababan sikirɔ, kon win bii turo wuna u bandu di. Kpa n win ban ten dam sire.

¹³ Wiya u koo man diru bania u ka nɛn yīsiru bɛere wɛ, kpa n win sina gɔna swīi sere ka baadommaɔ.

¹⁴ Na kon sāa win tundo, kpa u n maa sāa nɛn bii. U n toraru garu kua, tamba kon de bu nùn so bu sɛɛyasia.

¹⁵ Adama na n̄ nùn nɛn durom wunarimɔ nge mɛ na mu Sɔɔlu wunari wi na yina ma na wi, Dafidi gɔsa.

¹⁶ Win bweseru ta n̄ gbimɔ. Win bandu ta ko n maa wāawa win bibun bweseru sɔɔ, kpa n ten dam sire sere ka baadommaɔ.

¹⁷ Ye Natani u gari yi kpuro nua u kpa, yera u seewa u da u Dafidi sɔɔwa nge mɛ Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔsi kpuro kāsī te sɔɔ.

Dafidi u Gusunɔ siaramɔ

(I maa mɛerio Bandun Giri I, 17:16-27)

¹⁸ Ma Dafidi u seewa u da Yinni Gusunɔn sāa yerɔ u gerua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, na yɛ ma na n̄ sāa gāanu. Nɛn bwesera kun maa gāanu tura. Ka mɛ, a man kua sunɔ Yerusalemu mini.

¹⁹ Adama a ye garisi gāa piiminu wunen mi. Domi a kparam gerumɔ nge mɛ nɛn bweseru ta ko n sāa sia. Ma a man ye sɔɔmɔ, nɛ wi na sāa tɔn diro.

²⁰ Yinni, mba kon maa nun sɔ. Domi a man yɛ kɔ.

²¹ Wunen gari ka maa wunen gɔrun k̄run saabuwa a ka man gāa baka nini kpuro kua. Ma a man nu sɔsi.

²² Gāanu kpuro ye sa nua a kua, geema, ya sɔɔsimɔ ma a kpā. Goo sari wi u sāa nge wunɛ. Wune turowa a sāa Gusunɔ.

²³ Bweseru garu maa sari nge bese Isireliba te ta koo nee, ten buu u tu yakiam a yorun di ma u tu yisuru ka ta n ka saa wigiru. Ka geema gaa bakana a sun kua. A maa gaa maamaakiginu kua wunen tem s5 besen wuswaa ye a ka sun yakiam a Egibitigibun min di, ka bwesenu ganun noman di, ka ben bunun suunu s5on di, kpa sa n ka saa wunegibu

²⁴ mam mam sere ka baadommao. Ma wune Gusuno a kua besen Yinni.

²⁵ N n men na, Yinni, gari yi a gerua ne ka nen bweserun s5, a de yi koor a sere ka baadommao.

²⁶ A de wunen yisuru tu wolle suara sere ka baadommao kpa bu nee, wune Gusuno wollu ka tem Yinniwa a saa Isireliban Yinni. Kpa a de nen bwese kera ya n bandu dii wunen wuswaa.

²⁷ Domi wune Gusuno, wollu ka tem Yinni, wune wi a maa saa Isireliban Yinni, wuna a man s5owa a nee, kaa de nen bibun bweseru tu bandu di nen biru. Yen s5na na ka kaka na kana teni m5.

²⁸ Yinni Gusuno, wuna a saa Gusuno. Wunen gari yi a gerua yi ra koorewa. Wuna a maa man durom meni n5o mwεεru kua.

²⁹ N n men na, a nen bweseru domaru kuo kpa ta n bandu dii sere ka baadommao wunen wuswaa. Domi wuna a gerua me. Kpa a maa de doma te, ta n bu w5asi sere ka baadommao.

8

Dafidin tabu kowobu

ba nasara wa

(I maa meerio Bandun Gari I, 18:1-13)

¹ Yeniban biru ye ya koor a wee. Dafidi u ka Filisitiba tabu kua u kamia u bu sekuru doke. Ma u bu taare u kua ben yinni.

² Yen biru u maa M5abuba w5ri u kamia. Be u mwεεra u bu kp5 kp5wa s5a ita. Ma u s5a yirun t5mbu go, ma u tiagibu deri. Nge meya Dafidi u ka M5abuba mwa u taare u bu w55 gobi sure.

³ U maa Hadadesεε Reh5bun bii kamia, wi u saa Soban sina boko Sirin tem5. Sanam me s5o, Hadadesεε wi, u d5owa u daa te ba m5 Efaratin tem mwa.

⁴ Yera Dafidi u dur5 win maas5bu t5mbu n5r5bu ka nata ka wun5bu (1.700) mwa ka maa naanaakobu n5r5bun suba yendu (20.000). Ma u tii dumi wun5bu (100) yiya ben dumi s5o, ma u yi yi tien naa s5inu b5ora.

⁵ Yen biruwa Sirigibu ba na saa Damasin di bu ka Hadadesεε Soban sun5 wi somi. Ma Dafidi u ben t5mbu n5r5bun suba yenda yiru (22.000) go.

⁶ Yera u win tabu kowobu yi yi Siri mi. Ma Sirigii be, ba kua wigibu, u bu taare u w55 gobi sure. Mi Dafidi u gesi dua kpuro, Yinni Gusuno u ra n5n nasara wεwa.

⁷ Yera Dafidi u Hadadesεεn tere wuraginu suama u ka na Yerusalemu5.

⁸ Ma u maa sii gannu wa too u gura saa Hadadesεεn wuu maro sinin min di, Betasi ka Berotai.

⁹ Ye Toi, Hamatin sina boko u nua ma Dafidi u Hadadesεεn tabu kowobu kpuro kamia,

¹⁰ yera u win bii Yoramu g5ra Dafidin mi, u ka n5n t5biri kpa u n5n siara y5n s5 u Hadadesεε tabu w5ri u kamia. Domi Toi ka Hadadesεε ba raa tabu w5rinεwa. Ma Yoramu u seewa u dendi y5a ni ba kua ka sii geesu ka wura ka sii gandu sua u ka Dafidi naawa.

¹¹⁻¹² Ma Dafidi u ye kpuro mwa u Yinni Gusuno yiya nge me u raa n5n sii geesu ka wura yiye ye u gura saa Sirigibu ka M5abuba ka Am5niba ka Filisitiba ka Amalekiban min di, ka sere maa ye u wa Hadadesεε Reh5bun biin min di.

¹³ Sanam me Dafidi u ka Sirigibu tabu kua u wee, yera u Edomuba wari wawa ye ya wa nim waku boruguun sɔɔ yɛsan nom dwaru gia. Ma u yisiru yara, u ben tambu narabun suba yendu yiru sari (18.000) go.

¹⁴ Yera u tabu kowobu yi yi Edamun tem kpuro sɔɔ. Edomuba ba kua wigibu, ba ka win woodaba samburu mɔ. Mi Dafidi u gesi dua kpuro Gusunɔ u ra nɔn nasara wɛwa.

Dafidin sɔm kowobun yisa

(Imaa merio Bandun Gari I, 18:14-17)

¹⁵ U bandu dii Isireliba kpuro sɔɔ u be kpuro siriamme nge me n weene.

¹⁶ Saa ye sɔɔ, Yoabu Seruyan biiwa u saa win tabu sunɔ. Yosafati, Ahiludun biiwa maa saa win tire bero.

¹⁷ Sadaku, Akitubun bii ka Akimelɛki, Abiataan bii, beya ba saa yaku kowobu. Serayawa maa saa win tire yoro.

¹⁸ Benaya, Yehoyadan bii u saawa Dafidin kɔsobun wirugii. Kɔso beya Keretiba ka Peletiba. Beya ba ra tɔn kɔsobu go, kpa bu win gɔra da. Win tiin biba ba maa saa win tem sina asakpɔbu.

Dafidi ka Mefiboseti

9

¹ Sɔɔ teeru Dafidi u bikia u nee, Sɔɔlun bweseru sɔɔ, goo u n maa tie, kpa n wa n yero durom kua Yonatam sɔɔ?

² N deema sɔm kowo goo u wa Sɔɔlun yenuɔ wi ba sokumɔ Siba. Ma Dafidi u nɔn sokusia. Ye u na, ma u nɔn bikia u nee, wuna ba sokumɔ Siba?

Ma u wura u nee, oo, nen mi, yinni.

³ Ma Dafidi u nee, goo sari wi u saa Sɔɔlun bweseru kpa n wa n yero durom kua nge me na Yinni Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru kua?

Ma Siba u nɔn wisa u nee, Yonatam u bii goo mɔ mi, wi u saa yemɔ.

⁴ Sina boko u bikia u nee, mana u sere wa.

Ma Siba u nee, u wawa Makiri, Amielin biin yenuɔ Lodebaaɔ.

⁵ Ma Dafidi u gɔra Lodebaa mi, bu nɔn kasuma.

⁶ Yera ba ka Mefiboseti, Yonatam bii, Sɔɔlun debubu ge na Dafidin mi. Ma u kpuna Dafidin wuswaaɔ u nɔn beere wɛ.

Dafidi u nɔn soka u nee, Mefiboseti.

Ma u wura u nee, ne wee, yinni.

⁷ Dafidi u nɔn sɔɔwa u nee, a ku nanda. Duroma kon nun kua ka gem wunen baaba Yonatam sɔ. Kon nun wunen debu Sɔɔlun tem kpuro wesia. Yen biru a n da ka man di saa baayere nen dii yero.

⁸ Ma u maa kpuna u Dafidi beere wɛ. U nee, yinni, mba na saa a ka nen laakari mɔ mesum, ne wi na saa nge bɔɔ goru mini.

⁹ Yera sina boko u Siba Sɔɔlun sɔm kowo soka u nɔn sɔɔwa u nee, gaa ni nu raa saa Sɔɔlu wunen yinniginu kpuro, ka ye ya saa win yenuɔn baayere gesi, na ye win debubu Mefiboseti wɛ.

¹⁰ Tɛ wune ka wunen bibu ka wunen sɔm kowobu, be kpurowa i ko i nɔn wukua, kpa u ka dianu wa u n dimɔ. Adama Mefiboseti wi, u ko n da ka man diwa baadomma nen dii yero.

N deema Siba wi, bii tɔn durɔbu wɔkura nɔɔbuwa u mɔ. Win sɔm kowobu maa tɔnu yendu.

¹¹ Ma u sina boko wisa u nee, yinni, ye a man sɔɔwa kpuro, yera kon ko. Ma Mefiboseti u ra n daamɔ u n dimɔ Dafidin dii yero, nge win bibun turo.

¹² Mefiboseti wi, u bii piibu gagu mɔ ge ba mɔ Mika. Ma tɔn be ba wāa Siban yenuɔ kpuro ba kua Mefibosetin sɔm kowobu.

¹³ Mefiboseti, yemɔ wi, u da u wāa Yerusalemuɔ kpa u wa u n da ka dim de sina bokon dii yerɔ baadomma.

10

Ba Dafidigibu sekuru doke

(I maa mɛerio Bandun Gari I, 19:1-5)

¹ Yeniba kpuron biru, Amɔniban sunɔ u kpuna u gu, ma win bii Hanuni u gɔna kɔsire kua.

² Yera Dafidi u nɛɛ, kon Hanuni durom kuawa nge mɛ win tundo Nakasi u raa man kua. Ma u win bwāabu gɔra bu da bu ka nɔn nukuru yemiasia win tundon gɔɔn sɔ. Ye bwāa be, ba tura mi,

³ yera Hanunin sina asakpɔbu ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, a tamaa Dafidin bwāa be, ba nawa bu ka wunen tundo bɛɛɛ wɛ? A n̄ yɛ ba nawa bu ka besen wuun saria gia, kpa bu gu wɔrima bu mwa?

⁴ Yera Hanuni u Dafidin bwāa be mwɛɛra, u ben tobunu kɔna beri berika u sukum deri. Ma u ben yabenu bɔtira ben taanun deedeerun di. Yen biru u bu gira ba doona.

⁵ Yera gaba da ba ye Dafidi sɔɔwa. Ma u tɔmbu seeya bu na bu bu sennɔ ko kpa bu bu sɔ bu gina sinɔ Yerikoɔ sere ben tobunu n̄ n kpia. Domi ba wāawa seku bakaru sɔɔ.

Dafidi u Sirigibu ka Amɔniba kamia

(I maa mɛerio Bandun Gari I, 19:6-19)

⁶ Ye Amɔniba ba wa ma Dafidin wɛra woo dua ben sɔ, yera ba tabu durɔbu nɔrɔbun suba yendu (20.000) kana Sirigibun min di. Tabu kowo ben wusa, Beti Rehɔbu ka Soba. Ma ba tɔmbu nɔrɔbu (1.000) wa Maakan sina bokon min di. Sobagibun min di maa tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkura yiru (12.000).

⁷ Ye Dafidi u nua mɛsum, yera u bu Yoabu ka win tabu durɔbu sure ba bu wɔri.

⁸ Ma Amɔni be, ba yera ba ben tabu s̄a kp̄i ben wuun gb̄ararun kɔnnɔwɔ. Adama Sirigii be ba na Soba ka Beti Rehɔbun di, ka Tobugibu ka Maakagibu, ba da ba wāawa nenem yakasɔ.

⁹ Ye Yoabu u wa ma ba koo bu wɔrimawa biru ka wuswaan di, yera u tabu yɛrobu gɔsa Isireliba sɔɔ, bu ka da bu Sirigibu wɔri.

¹⁰ Be ba maa tie u nɛɛ win wɔnɔ Abisai u bu kparo, bu ka da bu Amɔniba wɔri.

¹¹ U win wɔnɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, Sirigibu b̄a n man dam kera, a na a man somi. Amɔniba b̄a n maa nun dam kera kon na n nun somi.

¹² A de a n wɔruguru mɔ, kpa su sanna ka hania besen tɔmbu ka wuu si Yinni Gusunɔ u sun wɛn sɔ, kpa win tii u sun kua nge mɛ u k̄i.

¹³ Yoabu ka win tabu kowobu ba seewa ba da bu ka Sirigii be wɔri, ma Sirigii be, ba duki yakikira.

¹⁴ Ye Amɔniba ba wa ma Sirigibu ba duki yakikira, yera ben tii ba maa yakikira Abisain wuswaan di, ba wɔri wuuɔ. Yen biru Yoabu u gɔsira u wura Yerusalemuɔ.

¹⁵ Ye Sirigii be, ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba wure ba maa ben tabu kowobu menna.

16 Ma Hadadesē u gōra bu Sirigii be ba wāa daa te ba mō Efaratin guruo sokuma. Yera ba mēna ba na Helamuō. Sobaki Hadadesēen tabu sunōwa u bu kpare.

17 Yera ba Dafidi ye sōwa. Ma u Isireliba mēna, ba Yuudēni tōbura ba na Helamuō. Saa ye sōra Sirigibu ba sōru kua ba Isireliba wōri ba ka bu tabu kua.

18 Adama ba bu kpāna ba duki sua. Ma Isireliba ba ben tōmbu nata ka wunōbu (700) go be ba tabu kekēba kpare sō, ka maasōbu nōrōbun suba weeru (40.000). Ma ba ben tabu sunō Sobaki mēera kua. Miya u gu.

19 Sinam be ba raa Hadadesē sāmō mi, ba wa ma Isireliba ba nūn kamia. Yera ba ka Isireli be dora ma ba Dafidi sāwa. Saa yen dōma ten di, Sirigibu ba n̄ maa wure bu Amōniba somiru da.

Dafidi ka Bati Seba

11

1 Wōō kpōon saa yē sō sinambu ba ra tabu yari, yera Dafidi u win bwāabu ka win tabu sunō Yoabu ka sere maa Isireliba kpuro gōra bu da bu Amōniba go. Kpa bu wuu ge ba mō Raba mwa. Adama win tii u n̄ de. U sō yenuo Yerusalemuō.

2 Yera yoka gaa u seewa saa win kitarun di u bōsu win sina dii tēera wōllō. Min diya u kurō goo wa u woburumō. Kurō wi, kurō burōn tiwa.

3 Yera u gōra bu kurō win asansi bikia. Ba nūn sōwa ba nē, wiya ba mō Bati Seba, Eliamun bii. U sāawa Uri Hētin kurō.

4 Ma Dafidi u sōmōbu gōra bu nūn sokuma. Ye u na, ma u ka nūn mēna. Yen biru kurō wi, u dēerasiabun wororu kua, ma u wura win yenuo.

5 Ye u deema wee, n̄ kua gura, ma u Dafidi gōria bu nūn sō wee, u gura mō.

6 Yera Dafidi u gōra Yoabun mi, u de Uri Hēti wi, u na.

Ma Yoabu u dera Uri u da Dafidin mi saa tabu gberun di.

7 Ye u tura, yera Dafidi u nūn bikia u nē, Yoabu u bwāa do? Win tōmbu kpuro ba alafia mō? Anna maa tabu gia sāa.

8 Yen biru u maa nūn sōwa u nē, u doo win yenuo kpa u win kōri tea u wēra.

Yera Uri u seewa u yara sina kpaarun di. Ma Dafidi u nūn kēnu mōrisia yenuo.

9 Adama Uri kun de win yenuo. U da u kpunawa sina kpa ten kōnnōwō ka sunōn kirukuba sannu.

10 Ye ba Dafidi sōwa ma Uri kun de yenuo, yera Dafidi u nūn bikia u nē, n̄ n̄ ghaburun diya a wee ro? Mba n̄ kua a n̄ ka de wunen yenuo.

11 Ma Uri u Dafidi sōwa u nē, Gusunōn woodan kpakororu ka Isireliba ka Yudaba ba wāa kunu sō tabu gberō, ka sere nēn yinni Yoabu. Yera kon da nēn yenuo n̄ di kpa n̄ nō kpa n̄ ka nēn kurō mēna? Sere ka wunen wāaru, na n̄ kpē n̄ yen bweseru ko.

12 Ma Dafidi u nūn sōwa u nē, n̄ n̄ mēn na, a kpam kpunō mini gisō kpa a doona sia. Ma Uri u sina Yerusalemuō dōma te.

13 Yera Dafidi u nūn dim soka u dera u di u nōra sere tam mu nūn go.

Adama ye n̄ kua wōkuru u kpam yara u da u kpuna ka sunōn kirikuba. U n̄ de win yenuo.

14 Sisiru bururu yera Dafidi u Yoabu tireru yorua u Uri wē u ka da.

15 Ye u yorua tire te sō wee. U nē, bu ka Uri doo mi tabu sum kpa bu yarina bu nūn deri, yiberēba bu nūn sēre bu go.

16 Saa yè sɔɔ Yoabu u tire te gara u kpa, yera u Uri sure mi u yē yiberēban tabu durɔ damgiba wāa. Domi wiya u wuu gen saria yē ba ka gu tarusi.

17 Yera wuu gen tabu durɔ be, ba yarima ba tabu wɔrina ka Yoabu, ma Dafidin tumbu sɔɔ dabira wɔruka. Mi sɔɔra Uri Hɛti wi, u gu.

18 Ma Yoabu u sɔmɔ wuna u ka nùn gɔri Dafidin mi, u nùn taa bin labaari kpuro sɔ.

19 Yera u sɔmɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, à n sina boko taa bin baaru kpuro saaria a kpa,

20 ma a wa u mɔru bɛsira sere u nun sɔɔwa u nɛɛ, wara raa nɛɛ, i wuu ge susi i gu tabu wɔri. I n̄ yē ma gbāraru wɔllun diya ba ra sēɛnu tweemɛ?

21 Wara u Abimɛlɛki, Gedeonin bii go. I n̄ yaaye ma tɔn kurɔwa u nùn nɛɛrun bia kara gbāraru wɔllun di ma u gu Tebesiɔ? N n mɛn na, mban sɔna i gbāra te susi. U n gerua mɛ, u kpa, saa yera kaa nùn sɔ win bɔɔ Uri, Hɛti wi, u maa gu.

22 Sɔmɔ wi, u seewa u doona. Ye u tura Dafidin mi, u nùn ye kpuro saaria ye Yoabu u nùn sɔɔwa u gere.

23 U nɛɛ, ka gem, tɔn be, ba sun dam kere. Ba raa yarima ba sun deema yakasɔ, ma sa bu gira sa ka da sere ben gbāra kɔnnɔwɔ.

24 Yera ben tɔn towobu ba wunɛn bwāabu tweema saa gbāra ten wɔllun di. Sina boko, miya wunɛn bwāabun dabira gu. Mi sɔɔra Uri Hɛti win tii u gu.

25 Ma Dafidi u sɔmɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, à n wura, a Yoabu sɔ u ku de yeniba yu win nuki sanku. Domi tabu sɔɔ, takobi yà kun gee go, ya koo giɔ go. N n mɛn na, u hania koowo u tɔn be wɔri u wuu ge mwa. Wunɛn tii à n tura, a nùn dam kēyɔ.

26 Ye Urin kurɔ wi, u nua ma win durɔ u gu yera u win gɔɔ swī.

27 Saa ye yen baa ya doona, ma Dafidi u sɔmɔ gɔra ba ka kurɔ wi na win yɛnuɔ u nùn sua kurɔ, ma u nùn bii tɔn durɔ marua. Adama ye Dafidi u kua mi, ya n̄ Yinni Gusunɔ dore.

Natani

u Dafidi nùn win taarɛ sɔɔsi

12

1 Yen biru Yinni Gusunɔ u Natani gɔra Dafidin mi. Ye u tura, ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, tumbu yiru gaba ba wāa wuu teu sɔɔ. Turo sāa gobigii. Turo maa sāa sāaro.

2 Ben wi u sāa gobigii mi, u yāanu ka ketɛba mɔ dabi dabinu.

3 Adama sāaro wi, u n̄ gāanu ganu mɔ ma n kun mɔ yāa niu piibu gagu ge u dwa. U gu nɔɔrimɔ ma ga kpɛamɔ ka win bibu sannu. Dīa ni durɔ wi, u ra di, niya u ra yāa buu ge wē. Kaa te u ra ka nim nɔ, tera u ra maa ka gu nim kē. Kpa ga n kpi win tororu wɔllɔ. U yāa buu ge mɛɛrawa nge win bii wɔndia.

4 Sɔɔ teeru gobigii wi, u sɔɔ wa. Ye u kī u nùn yaarɛ ko, yera u n̄ wa win sabe dabi te sɔɔ, ye u koo wuna u go sere sāaro win yāa buu teu ge. Gera u mwa u ka win sɔɔ yaarɛ kua.

5-6 Ye Dafidi u gari yi nua u kpa, yera win mɔru seewa gem gem ye durɔ wi, u kua min sɔ. Ma u Natani sɔɔwa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, n weenɛwa durɔ wi, u yāa buu gen saka nne kɔsia kpa bu durɔ win tii go. Domi u n̄ sāaro win wɔnwɔndu kue.

7 Ma Natani u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, wuna a sāa nge durɔ wi. Tē wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, u nun bandun gum tāre a ka kua Isireliban sunɔ. Ma u nun wɔra Sɔɔlun nɔman di.

8 Yen biru u nun wunen yinni Soolun yenu wē ka win kurabu ka sere maa Isireliba ka Yudaban bweseru. U kun yē ma yeni ya tura u n daa nun sosie.

9 N n men na, mban sōna a win gari atafiiru kua a ka kua ye n sāa kōsa win nōni sōo. A dera Amōniba ba Uri Hēti wi go ka takobi, ma a win kurō sua a tii koosi.

10 Yen sō, tabu kun maa kpeemō wunen yenuō, domi a nūn gema ma a Uri Hētin kurō wōra a kua wunegii.

11 U kram nun sōmō ma u koo de kōsa gaa yu se wunen bweseru sōon di yu nun deema. Yera u koo de wunen bweserun goo u wunen kurabu sua u ka kpuna wunen wuswaaō sōō sōō gbāara.

12 Wunε a raa ka Urin kurō kpunawa gbenum, adama u koo de yēro wi, u ka wunegibu kpuna Isireliba kpuron wuswaaō sōō sōō.

13 Ma Dafidi u Natani sōōwa u nεε, nen tora te, ta kpā te na Yinni Gusunō kua. Natani u nūn wisa u nεε, Yinni Gusunō u maa nun wunen durum suuru kua. A n maa gbimō.

14 Adama ye a kua mi, ya dera Yinni Gusunōn yiberēba ba win yīsiru gari kam gerusi. Yen sō, u koo de bii wi kurō wi, u ka nun mara mi, u gbi.

15 Ye Natani u gari yi gerua u kpa, u gōsira u da win yenuō.

Dafidin biin gōō

Yen biru Yinni Gusunō u dera bii wi Dafidi u ka Urin kurō Bati Seba mara u bara gem gem.

16 Yera Dafidi u Gusunō kanaru wōri u nōō bōkua bii win sō. Ma u dua dirō u kpuna temō wōku giriru.

17 Win bwāabun guro gurobu ba nūn suuru kana u ka se tem sōon di, adama u yina. Meya u maa yina u gāanu di.

18 Ye n kua sōō nōōba yiruse, yera bii wi, u gu. Ma Dafidin bwāa be, ba berum bara bu nūn sō. Domi ba nεε, u n sun swaa daki nuku sankiranun sō sanam me bii wi, u barō. Amōna sa ko koosina tē su ka nūn bii win gōō sō kpa sa kun ka win nuki sankā sa sosi.

19 Sanam me Dafidi u wa win bwāabu ba gunnu gunnu gari mō, u gia ma bii wi, u guwa. Ma u bu bikia u nεε, bii wi, u guwa?

Ba nūn wisa ba nεε, oo, u gu.

20 Saa yera Dafidi u seewa tem di u da u wobura u win yānu kōsa, ma u tii turare yēka u da Yinni Gusunōn sāa yerō u nūn sāwa. Yen biru u gōsirama yenuō u dīanu bikia. Ma ba nūn wē u di.

21 Ma win bwāabu ba nūn bikia ba nεε, yinni, mba wunen kookoo sin tubusianu. Domi sanam me bii wi, u wasi, a nōō bōkua ma a swī. Adama tē ye u gu, ma a seewa a di.

22 U bu wisa u nεε, saa ye bii wi, u wasi, na nōō bōkua na swī, domi na n yē Yinni Gusunō ù n koo nen wōnwōndu wa kpa u bii wi bekia.

23 Adama tē u gu. Mban sōna ko na n maa nōō bōkua. Kon kpī n nūn seeya gōrin di? Nεna kon da n nūn deema mi u wāa. N n maa wi, u koo wurama nen mi.

Salomōn marubu

14 Yen biru Dafidi u da u win kurō Bati Seba nukuru yemiasia, ma u ka nūn menna. Kurō wi, u gura sua u mara bii tōn durō. Ma Dafidi u nūn yīsiru kā Salomōō. Yinni Gusunō u bii wi kīa gem gem.

25 Ma u win sōmō Natani gōra u maa nūn yīsiru garu kē te ba mō Yedidia. Yen tubusiana, wi Yinni Gusunō u kī.

*Dafidi u Raba mwa**(I maa mēerio Bandun Gari I, 20:1-3)*

²⁶ Saa ye sōra Yoabu u Amōniban wuu ge ba mō Raba wōri u gen wōō bera mwa mi ben sina boko u ra n wāa.

²⁷ Yera u Dafidi sōmōbu gōria u nēē, wee, na Raban bera mi nim mu wāa mwa ka.

²⁸ Yen sō, a tōn be ba tie mēnno kpa i na i wuu ge mwa mam mam. Domi na n̄ kī bu nēē, nē Yoabuwa na gu mwa.

²⁹ Yera Dafidi u tōn be kpuro mēnna, ma ba da ba Raba wōri ba ye mwa.

³⁰ Ma u wuu min sunōn furō wuraguu mwa. Gen bunum mu sāawa kilo tēna ka nēē. Ba gu kpee gobiginu gore. Ma ba gu sua ba Dafidi dokea wirō. Yen biru u ka gu da Yerusalemō. Yen dōma te, dukia baka Dafidi u gura.

³¹ Ma u Raban tōn be ba tie yoo sōma koosia. Ben gaba dāa bōrimō ka gbēē, gabu ka sii, gaba tem gbemō ka dākuru, ma gaba birikiba mō. Nge mēya u Amōniban wusu kpuro tōmbu yoo sōma kpēē. Yen biru u gōsirama Yerusalemō ka win tōmbu kpuro.

*Amōō ka Tamaa***13**

¹ Yeniban biru, ye ya koorā wee. Abusalōmu, Dafidin bii, u sesu mō wi ba sokumō Tamaa. Kurō burōn tiiwa u sāa. Yera ben tundo turosi wi ba mō Amōō u nūn kīa too,

² sere kīi te, ta dera u n̄ maa yē ye u mō. Ma u tii kua barō. Adama Tamaa u n̄ gina durō yē, ya maa sē Amōō u ka nūn kpuna.

³ N deema Amōō u bōrō goo mō wi ba sokumō Yonadabu. U sāawa Dafidin mōō Saman bii. U maa bwisi mō too.

⁴ Ma u Amōō bikia u nēē, mban sōna a wooramō a dōō, wunē wi a sāa sina bokon bii. A man sōwō ye n nun mō.

Ma Amōō u nūn sōōwa u nēē, nēn sesu Tamaawa na kī, Abusalōmun mero turosi.

⁵ Ma Yonadabu u nūn sōōwa u nēē, a doo a kpuna kpa a nēē, a barōwa. Wunen tundo, ū n na wunen mi, kpa a nūn sō a nēē, u de wunen sesu Tamaa u na wunen mi, u nun dīanu kua a n waamō, kpa a nu mwa win nōman di a sere di.

⁶ Ma Amōō u da u kpuna u tii bararu mani. Yera sina boko Dafidi u nūn beram na. Ma Amōō u nūn sōōwa u nēē, na nun kanamō, a de nēn sesu Tamaa u na u man kiranu yiru kua na n waamō, kpa n nu mwa win nōman di n di.

⁷ Ma Dafidi u sōmō gōra Tamaan mi, u nūn sō u nēē, u doo u win sesu Amōō deema win dirō u nūn dīanu kua.

⁸ Yera Tamaa u da u Amōō deema diru mi u kpī, ma u som sua u bura u kira ni kua Amōōn nōni biru.

⁹ Yen biru u kira weke te sua ma u kira ni gōsie gbēeru garu sōō. Adama Amōō u yina u di. U nēē, bu tōmbu kpuro yaro win dirun di. Yera be kpuro ba yara m̄n di.

¹⁰ Saa yera Amōō u Tamaa sōōwa u nēē, a ka kira ni na dii sōōwō kpa n nu mwa wunen nōmun di, n sere di.

Ma Tamaa u kira ni sua u ka nūn daawa dii sōō mi.

¹¹ Ye u nūn kira ni wēēmō, yera Amōō u nūn gaba u nēē, a de n ka nun kpuna, nēn sesu.

¹² Ma Tamaa u nēē, aawo, a ku man sanku. Domi ba ku ra yen bweseru ko bēē Isireliba sōō. A ku bēēē sari kom mē ko.

13 À n kua mɛ, mana kon we ka seku ten bweseru. Mɛya wunɛn tii kaa ko bɛɛɛ sari bɛsɛ Isireliba sɔɔ. Yen sɔ, a bɛsɛn tundo sina boko sɔɔwɔ. U ñ yinamɔ a man sua kuro.

14 Adama Amɔɔ kun Tamaan gari yi wure. Ma u nùn tilasi kua u ka nùn kpuna.

15 Yen biru Amɔɔ u nùn tusa too n kere kã te u raa nùn kã. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a doona.

16 Yera Tamaa u nɛɛ, a ku maa kɔsa sosi kɔsa ye a man kua sɔɔ a n man gire. Adama Amɔɔ u ñ win gari swaa daki.

17 Ma u aluwaasi wi u nùn nɔɔrimɔ soka u nɛɛ, a kuro wini giro minin di. A de u yari tɔɔwɔ kpa a gambo kɛnɛ a bɛri.

18 Ma Amɔɔn aluwaasi wi, u Tamaa yara u gambo ye kɛnua.

N deema yabe nɔnigira * Tamaa u sebua. Ten bwesera sina bokon bii wɔndia be ba ñ durɔ yɛ ba ra sebe.

19 Ye Tamaa u yara, yera u tii torom wisi wirɔ ma u win yabe nɔnigii te gã u ka win nuku sankiranu sɔɔsi. U wiru nɔma sɔndi u sumɔ ka dam.

20 Yera win sesu Abusalɔmu u na u nùn bikia u nɛɛ, Amɔɔ u ka nun kpuna? N n mɛn na, a seewo, nɛn sesu, a ku gari yi garisi gɔruɔ too, domi wunɛn sesuwa.

Adama ka mɛ, Tamaan nukura sankira too. Ma u da u wãa Abusalɔmun dirɔ.

21 Sina boko Dafidi u ye kpuro nua, yera u mɔru kua. Adama u ñ Amɔɔ gerusi, yèn sɔ u sãa win bii gbiikoo ma u nùn kã too.

22 Abusalɔmu kun maa Amɔɔ gãanu sɔɔwa. Adama u nùn tusa yèn sɔ u win sesu tilasi kua u ka kpuna.

Abusalɔmu u win sesu

mɔru bara

23 Wɔɔ yirun biru, sɔɔ teeru Abusalɔmu u win yãanun sansu bɔɔrimɔ Baali Hasoriɔ Efaraimun tem bɔkuɔ. Ma u win tundo turosibu sina bokon bibu kpuro dim soka.

24 U sere bu dim mɛ soku, u da u sina boko deema u nɛɛ, yinni, wee ba nɛn yãanun sansu bɔɔrimɔ, sa yen tɔɔ bakaruru mɔ. Na kã wunɛ ka wunɛn bwãabu i na i ka sun di.

25 Ma sina boko u nùn wisa u nɛɛ, aawo, nɛn bii, bɛsɛn kpuro kun dɔɔ. Domi sɔmunu koo kpɛã.

Ma u nɛɛ, a suuru ko, a de a da ka mɛ.

Adama sina boko u yina. Domara u nùn kua.

26 Yera u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, a de baa nɛn mɔɔ Amɔɔ u na.

Ma sina boko u nɛɛ, mban sɔna a kã u na wunɛn mi.

27 Abusalɔmu u maa sina boko suuru kana, ma u dera Amɔɔ u da ka sere maa win bii be ba tie kpuro.

28 Yera Abusalɔmu u win sɔm kowobu sɔɔwa u nɛɛ, i n laakari sãa sanam mɛ tam mu koo Amɔɔ go. Saa yera kon bɛɛ sɔ n nɛɛ, i nùn soowo i go. I ku bɛrum ko domi nɛna na bɛɛ wooda wɛɛmɔ. I de i yɔra i tɔn durɔ kom sɔɔsi.

29 Ma Abusalɔmun sɔm kowo be, ba Amɔɔ kua nge mɛ u gerua. Yera sina bokon bii be ba tie ben baawure u win kɛtɛku yɔɔwa u duka sua.

30 Sanam mɛ ba duki yarina mi, yera Dafidi u nua ma ba win bibu kpuro go, baa ben turo kun tie.

31 Ma u seewa u win yaberu nɛnua u karana u kpuna temɔ nuku sankiranun sɔ. Mɛya maa win bwãaba kua.

* 13:18 *yabe nɔnigiru* - I Handunian torubu 37:3n tubusianu mɛriɔ.

³² Yonadabu, Dafidin mɔɔ Saman bii, u gerua u nɛɛ, yinni, a ku nɛɛ, ba wunen bibu kpuro go. Domi Amɔɔ tɔnawa u gu. Saa dɔma tɛn di u ka Tamaa kpuna ka dam mi, yera Abusalɔmu u ka bwisika u nɔn go.

³³ Yen sɛ tɛ, a ku gɔru doke ma wunen bibu kpurowa ba gu. Adama a n yɛ ma Amɔɔ tɔnawa u gu.

³⁴ Yen biru Abusalɔmu u duka yakura.

Gb̄ararun kɔnnɔ kɔso u s̄ira u wa wee, tɔn wɔru ga wee win biruɔ guurun bera gian di. Ma u da u sina boko sɔɔwa ye u wa.

³⁵ Ma Yonadabu u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, yinni, wunen biba. Wee ba wee. N n̄ meya na nun sɔɔwa?

³⁶ Sere u ka gari yi gere u kpe, yera sina bokon bii be, ba tunuma. Ma ba wuri wari. Sina bokon tii ka win bwāabu ba maa swī gem gem.

³⁷⁻³⁸ N deema saa ye sɔɔ, Abusalɔmu u kpikuru woo Talimai, Amihudun biin mi, wi u s̄aa Gesurin sina boko. Ma u sina mi, n ka kua wɔɔ ita. Saa ye kpuro sɔɔ, Dafidi u wāa win sina kpaarɔ u win bii Amɔɔn gɔɔ sumo.

³⁹ Saa ye Dafidin nukura yemia, win mɔru ye u ka Abusalɔmu mɔ ya sure.

Yoabu u kī

Abusalɔmu u gɔsirama yenu

14

¹ Yoabu Seruyan bii u gia ma Dafidi sina bokon gɔru ga woowa win bii Abusalɔmun mi gia.

² Yera u gɔra Tekoɔ bu da bu kurɔ bwisigii goo kasuma. Ye kurɔ wi, u tunuma yera Yoabu u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a gɔɔ woorun yānu dokeo kpa a n s̄aa nge a nuki sankire. A ku turare gaa doke. A n gesi s̄aa nge wi u gɔɔ s̄ n tɛ.

³ À n kua mɛ, kpa a da sina bokon mi, a nɔn s̄ ye kon nun s̄ kpuro.

Ma u nɔn sɔɔwa ye u koo gere.

⁴ Ma kurɔ wi, u seewa u da u ka sina boko gari yi ko. Ye u tura mi, yera u yiira u wiru tem girari u nɛɛ, yinni, a man faaba koowo.

⁵ Yera sina boko u nɔn bikia u nɛɛ, mba n kua.

Ma u wisa u nɛɛ, yinni, wee, nɛ gɔminiwa. Nɛn durɔ u gu,

⁶ u man bibu yiru deria. Bii bera ba sanna gberɔ. Saa ye sɔɔ, goo sari ben turuku u sere bu yakiana. Ma turo u win winsim so u go.

⁷ Tɛ wee, nɛn bweseru ta man seesi ta nɛɛ, n bu wi u win winsim go mi nɔmu sɔndio bu maa nɔn go, yɛn s̄ u win winsim yem yari. Wee, nà n bu bii wi nɔmu sɔndia, na n̄ maa bii goo mɔ wi u koo nɛn durɔn tubi di, kpa win bweseru tu gbi.

⁸ Ma sina boko u kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, a gina wio. Kon nɛn bwāabu s̄ bu da bu nun wunen gari yi wunana.

⁹ Ma kurɔ wi, u nɔn wisa u nɛɛ, yinni, baa bà n koo goo taare wɛ, nɛ ka nɛn tondon yɛnugiba ba koo taare wɛ, n n̄ wunɛ ka wunen bwāabu.

¹⁰ Sina boko u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, goo ù n wunen kɔsa gerua, a ka nɔn na mini. Saa yera yɛro kun maa nun babamɔ.

¹¹ Ma kurɔ wi, u nɛɛ, a man nɔɔ mwɛɛru kuo ka Yinni Gusunɔn yīsiru, ma a n̄ derimɔ be ba bii win mɔru kɔsiamɔ bu maa kɔsa sosi bu nɛn bii wi u tie go.

Yera sina boko u nɔn wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, wunen bii wi, baa win wirun seri tia kun wɔrimɔ.

¹² Ma kurɔ wi, u nɛɛ, yinni, a de n maa gari fiiko gere.

Yera sina boko u nɛɛ, a geruo.

¹³ Ma u nɛɛ, yinni, mban sɔna a kɔsa yeni mɔ ye ya Gusunɔn tɔmbu waamɔ. A dera wunen tiin bii u kpikiru woo wunen sɔ. Tɛ, wunen gari yi a gerua mi, wuna yi ka ya.

¹⁴ Tilasiwa besen baawure u ka gbi sɔo teeru kpa sa n sɔa nge nim me mu yari tem sɔo, me ba n kpɛ bu maa gura. Adama Gusunɔ kun kɪ Abusalɔmu u gbi tɛ. U kiwa u gɔsirama kpikirun di u n wɔa win bɔkuu.

¹⁵ Yinni, ye na ka na wunen mi, na nun gari yini kpuro sɔɔwa, nen tɔmba ba man berum tia. Yera na nɛɛ, kon na n nun yi sɔ. Sɔrɔkudo kaa nen gere wura.

¹⁶ Kpa a sun wɔra ne ka nen bii be ba kasu bu sun gon nɔman di, be, be ba n kɪ sa n maa baa mɔ tem me Gusunɔ u sun wɛ sɔo.

¹⁷ Na tii sɔɔwa na nɛɛ, wunen gari yi koo man nukuru yemiasia. Domi na nun mɛarawa nge Gusunɔn gɔrɔdo wi u kɔsa ka gean wunano yɛ. Kpa Gusunɔ wunen Yinni u n wɔa ka wunɛ.

¹⁸ Ma sina boko u kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, na kɪ n nun gɔanu bikia. A ku man weesu kua a yen gaa bere.

Ma kurɔ wi, u nɛɛ, yinni, a geruo.

¹⁹ Yera sina boko u nɛɛ, n n Yoabuwa u nun yeniba sɔɔwa?

Kurɔ wi, u nɔn wisa u nɛɛ, yinni, sere ka wunen wɔaru, ye a gerua mi, ya sɔawa gem. Wunen bɔo Yoabuwa u man gari yi sɔɔwa u nɛɛ, n na n nun sɔ.

²⁰ U ye kuawa n wa gari yi kpuro yi ka wɛra. Wee, a maa bwisi mɔ nge Gusunɔn gɔrɔdo a n ka yɛ ye ya kooramɔ handuniaɔ.

²¹ Yen biru Dafidi sina boko u da u Yoabu sɔɔwa u nɛɛ, to, kon ko nge me a kɪ. A doo a nen bii Abusalɔmu wi gɔsiam.

²² Yera Yoabu u nɔn kpuna ka beɛɛ u nɔn siara. Ma u gerua u nɛɛ, yinni, gisɔra na wa ma a ka man nonu geu mɛera. Domi a nɛɛ, kaa ko ye na nun kana.

²³ Ma Yoabu u seewa u da Gesuriɔ Abusalɔmun mi, u ka nɔn wurama Yerusalemɔ.

²⁴ Ye ba tunuma, sina boko u nɛɛ, a de u da u sina win yenuɔ. A ku de u na nen mi.

Ma Abusalɔmu u da win yenuɔ, u n de sina bokon mi.

Abusalɔmu ka Dafidi ba dora

²⁵ Abusalɔmu wi, durɔ burɔn tiwa. Goo sari Isireliba sɔo wi u yɛsiru yara buram mɛn saabu. Saa win naa tararun di sere ka win wirɔ, gam sari mi kaa kpaka wa.

²⁶ Wɔo ka wɔɔwa u ra win seri kɔni. Domi saa yera yi ra nɔn bunie too. Win seri yi ba kɔna mi, yin bunum mu ra kilo yiru kere.

²⁷ Bii tɔn durɔbu itawa u mara ka bii tɔn kurɔ turo. Win yɛsira Tamaa. U sɔawa kurɔ burɔn tii.

²⁸ Abusalɔmu wi, u kuawa wɔo yiru Yerusalemɔ, u n sina boko waare.

²⁹ Yera u Yoabu sokusia u na u nɔn gɔri sina bokon mi. Adama Yoabu u yina u na. Ma u kɔam wure u nɔn sokusia. Ka me, u yina u na.

³⁰ Ma Abusalɔmu u win bwɔabu sɔɔwa u nɛɛ, Yoabun gberu wee negirun bɔkuu. U maa dɔanu mɔ mi. I doo i win gbee te dɔo men.

Ma ba da ba tu dɔo men.

³¹ Yera Yoabu u seewa u da Abusalɔmun mi, u nɔn bikia u nɛɛ, mba n kua wunen bwɔabu ba ka da ba nen gberu dɔo men.

³² Abusalɔmu u nɔn wisa u nɛɛ, domi na nun sokusia na nɛɛ, a na n nun gari sina bokon mi, kpa a nɔn bikia mban sɔna u dera na wurama Gesurin di. Domi n daa sanɔ na n woo mi gia. Tɛ na kɪ su waana ne ka sina boko. Taare gaa ya n man wɔasi, kpa u man go.

³³ Ma Yoabu u da sina bokon mi, u nùn gari yi tusia. Yera sina boko u Abusalõmu sokusia. Ye u tunuma win mi, u kpuna ka bεεε. Ma sina boko u nùn tɔburu a bɔkasi.

Abusalõmu u nia sãa

u sina boko bandu mwaari

15

¹ Yen biru Abusalõmu u da u tabu kεεε kasu ka dumi ka tɔmbu weeraakuru be ba ra n nùn gbiiye mi u dɔɔ.

² U ra sewa buru buru yellu u n wãa wuun duu yerɔ. Goo ù n sarɔ u siribu dɔɔ sina bokon mi, yera u ra yẽro yɔrasie u nùn bikia u nεε, bwese kera yeren min diya a yarima.

U n nùn wisa u nεε, u yarimawa Isireliban bwese kera kasan di,

³ kpa Abusalõmu u nùn sɔ u nεε, a wunen gem mɔ, adama à n da sina bokon mi, goo kun nun swaa dakimɔ.

⁴ Kpa u n kpam mɔ, bà n man kua siri kowo tem mε sɔɔ, baawure wi u siribu na nen mi, kon nùn siriawa dee dee.

⁵ Mi u yɔ wuun duu yerɔ, goo ù n na win mi, u nùn kpuna u ka nun bεεε wē, u ra nɔmu demiewa u yẽro nenε u bɔkasi.

⁶ Nge meya Abusalõmu u Isireliba kpuro kua be ba siribu daamɔ sina bokon mi. Ma ba tii wesia win mi gia.

⁷ Ye n kua wɔɔ nne, yera Abusalõmu u sina boko Dafidi sɔɔwa u nεε, na nun kanamɔ, a de n da Heboroniɔ n ko yèn nɔɔ mwεεru na Yinni Gusunɔ kua.

⁸ Domi sanam mε na wãa Gesuriɔ, Sirin temɔ, na nεε, ma Yinni Gusunɔ u ka man wurama baani ka gem, kon nùn yãkunu kua Heboroniɔ.

⁹ Ma sina boko u nεε, a doo ka bəri yendu.

Ma Abusalõmu u seewa u da Heboroni mi.

¹⁰ Min diya u tɔmbu gɔra gɔra asiri sɔɔ Isireliban bwesenu kpuro sɔɔ, u nεε, bu be sɔ, bà n kãakãagin swĩ nua, bu kuuki koowo kpa bu kpapa bu nεε, Abusalõmu u bandu di Heboroniɔ.

¹¹ Ma u tɔmbu goobu (200) kana Yerusalemun di, ba ka nùn da Heboroni mi. Adama ba ñ yē ye u nia sãa win gɔruɔ.

¹² Sanam mε u yãkuru mɔ, yera u dera ba da Giloɔ ba Ahitofeli, Dafidin bwisi kεɔ kasuma. Yera Abusalõmun nia ye u sãa mi, ya dam kua. Tɔn be ba ka nùn yɔra ba dabiamaɔ gem gem.

Dafidi u kpikiru sua Yerusalemun di

¹³ Yera goo u na u Dafidi sɔɔwa u nεε, Isireliban dabira ba tii wesia Abusalõmun mi.

¹⁴ Ma Dafidi u win bwãa be ba ka nùn wãa Yerusalemuɔ sɔɔwa u nεε, ñ n men na, i seewo su kpikiru su. Ma n kun mε, besen goo kun kisiramɔ Abusalõmun nɔman di. I wasi suo su doona, u ku raa sun deema mini u sun wahala doke. Kpa u wuu ge wɔri u gen tɔmbu go.

¹⁵ Yera win bwãa be, ba gerua ba nεε, ye a kī kpuro, yinni, yera sa ko ko.

¹⁶ Ma sina boko u swaa wɔri, ka win yenugibu. Adama u dera win ban sina kurɔbu wɔkuru ba sina ba sina kpaaru kɔsu.

¹⁷ Saa ye sina boko u yariɔ, yera win tɔmbu kpuro ba nùn swĩ. Ma ba da ba yɔra sere wuun yenu dãaku gagun bɔkuɔ.

¹⁸ Ma win bwãabu kpuro ka Keretiba ka Peletiba ba nùn sararimɔ ka sere maa tɔmbu nata (600) be ba nùn swĩima Gatin di ba sara ba da win wuswaaɔ.

19 Ma sina boko u Itai, Gatigii sɔɔwa u nɛɛ, mban sɔna a ka sun swīi. A ɔsiro a sina Abusalɔmu u nun deema. Domi wunɛ sɔɔwa. Yen biru ba ka nun nawa saa wunen tem di.

20 Sɔɔ mɛɛ tera a tunuma, kpa na n ka nun yaayaare mɔ giso? Nɛn tii na ñ yɛ mi na dɔɔ. N n mɛn na, a ɔsiro ka wunen tɔn be ba nun swīi, kpa Yinni Gusunɔn durom ka win bɔrɔkiniru ta n ka nun wāa.

21 Adama Itai u sina boko wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru ka maa wunen tiin wāaru, yinni, yam kpuro mi a wāa, baa ñ n ɔɔ sɔn na, miya ko na n maa wāa.

22 Ma Dafidi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, ñ n mɛn na, a gbiiyo su da.

Ma Itai, Gatigii wi, u gbia ka win tabu kowobu ka sere ben yenugibu kpuro.

23 Saa ye tɔn be, ba sarɔ ba doonɔ, yera tem mɛn tɔmbu ba wuri wure. Ma sina boko ka win tɔmbu kpuro ba daa te ba mɔ Sedoroni tɔbura ba doona gbaburun bera gia.

24 Yāku kowo Sadɔku u maa wāa mi ka Lefi be ba Yinni Gusunɔn woodan kpakororu sɔɔwa. Ba tu sɔbia ba yi. Ma yāku kowo Abiataa u yākuru mɔ sere tɔn be kpuro ba ka yara wuun di ba kpa.

25 Ye ba yākuru kua ba kpa, yera sina boko u Sadɔku sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te suo a ka wura wuuɔ. Yinni Gusunɔ ù n man durom kua, u koo de n wurama kpa n maa tu wa ten wāa yerɔ.

26 Adama ù n nɛɛ, u man yinawa, to, nɛ wee! U man kuo nge mɛ u kī.

27 Ma u kram nùn sɔɔwa u nɛɛ, a wa? A wuro ka bɔri yendu, ka wunen bii Akimasi ka Abiataa ka win bii Yonatam.

28 Wee, kon yɔra daa ten tɔbura yerɔ gbaburu mini, sere a ka man labaari sɔɔma.

29 Nge mɛya Sadɔku ka Abiataa ba ka Yinni Gusunɔn kpakoro te wura Yerusalemɔ. Ma ba sina mi.

Dafidi u Usai ɔra

u ka Abusalɔmun kpuna gia

asiri sɔɔ

30 Ma Dafidi u Olifin guuru yɔmɔ ka swīi u yasa wiru wukiri, u sīimɔ ka naa dirusu. Nge mɛya win bwāa be ba ka nùn dɔɔ ba maa kua. Ba guu te yɔmɔ ka swīi ba yasi wiru wukiri.

31 N deema ɔoo u raa Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, Ahitofeli u wāa ka Abusalɔmu, tɔn be ba sina boko seesi sɔɔ. Ma Dafidi u Yinni Gusunɔ kana u nɛɛ, u de Ahitofelin bwisi yi u Abusalɔmu kɛmɔ mi, yi ko asansi sariruɔɔi.

32 Sanam mɛ Dafidi u tura guuru wɔllɔ mi ba ra Gusunɔ sã, u deema Usai Aakigii u wāa mi, u nùn mara u yabe kiasu sebua. Ma win wira tua sãa u ka win nuku sankiranu sɔɔsi.

33 Ma Dafidi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, sà n da sannu, ya ñ man somimɔ.

34 N n mɛn na, a ɔsiro wuuɔ kpa a da a Abusalɔmu sɔ ma kaa ko win bɔɔ nge mɛ a raa sãa win tundon bɔɔ. Nge mɛya kaa man somi à n Ahitofelin bwisi kam koosiamɔ.

35 Yāku kowobu Sadɔku ka Abiataa ba wāa mi ka wunɛ. Gari yi a nua saa sunɔ Abusalɔmun yenun di kpuro, a doo a bu yi sɔ.

36 Wee, ben bibu yiru Akimasi, Sadɔkun bii ka Yonatam Abiataan bii ba maa wāa mi. Beya kaa ɔrɔima bu na bu man sɔ ye a nua kpuro.

37 Ma Usai, Dafidin bɔɔ wi, u wura Yerusalemɔ. Saa yera Abusalɔmun tii u maa tunuma mi.

Dafidi ka Siba

16

1 Saa ye Dafidi u saram wee, u guu ten wii kpiiru deri kese, yera Siba, Mefibosetin som kowo u kurama Dafidin wuswaaɔ ka ketekunu yiru ni u pɛɛ goobu (200) sɔbi ka resem swaanu wunɔbu (100) ka maa dɔa binu ganun swaanu wunɔbu ka sere tam me ba doke ganan bɔɔ bakaru sɔɔ.

2 Ma sina boko u Siba bikia u nɛɛ, mba yeniba.

Ma Siba u nɔn wisa u nɛɛ, yinni, keteku nini, nu sɔawa ni wunen yenugibu ba koo sɔni. Pɛɛ yeni ka dɔa bii nini, ya sɔawa ye wunen tabu kowobu ba koo di. Be ba maa wasira gbaburɔ, tam meniwa ba koo nɔ, kpa bu dam wa.

3 Sina boko u kɔam bikia u nɛɛ, Mefiboseti wunen yinnin debubu maa ni?

Ma Siba u nɛɛ, u wɔa Yerusalemɔ. Domi u nɛɛ, gisɔra Isireliba ba koo nɔn win debun bandu wesia.

4 Sina boko u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, tɛ, ye Mefiboseti u raa mɔ, ya kua wunegia.

Ma Siba u kpuna u nɔn bɛɛɛ wɛ u nɛɛ, na siara, yinni, ye a ka man durom meni kua.

Simeɪ u Dafidi wɔmmɔ

5-6 Ye sina boko Dafidi u tunuma Bahurimuɔ, yera Sɔɔlun dusi goɔ wi ba mɔ Simeɪ, Geran bii, u yarima wuu gen min di, u kpenu sua u Dafidi ka win sina asakpɔbu kasukumɔ, baa me Dafidin tabu durɔbu ka win tɔmbu ba wɔa win nɔm geua ka win nɔm dɔwarɔ. Ma u nɔn wɔmmɔ,

7 u mɔ, a doonɔ, a doonɔ, tɔn gowu wune, kam wune.

8 Gusunɔ u nun mɔru kɔsie, ma u ban te sua u wunen bii Abusalɔmu nɔmu bɛria yɛn sɔ a Sɔɔlun yenugibu go ma a bandu di win ayerɔ. Wee tɛ, a wɔnwɔndu soore, meya n maa ka nun wɔ, domi wune tɔn gowowa.

9 Yera Abisai, Seruyan bii, u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, yinni, mban sɔna bɔɔ goɔ teni ta ka nun wɔmmɔ me. A de n da n nɔn wiru bura.

10 Ma Dafidi u nɛɛ, ya n bɛɛ wa, bɛɛ Seruyan bibu. Durɔ wi, u n man wɔmmɔ yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u nɛɛ u ko me, wara koo nɔn yinari.

11 Ma u Abisai ka win bwɔabu kpuro sɔɔwa u nɛɛ, wee, nen tiin bii wi na mara, u kɪ u man go. Kaa sere gere Benyameɛ wini? N n men na, i de u man wɔme, Yinni Gusunɔ u n nɔn sɔɔwa me.

12 Sorokudo Yinni Gusunɔ u koo nen wɔnwɔndu wa kpa u kɔsa ye gɔsia gea.

13 Ye Dafidi u seewa u win swaa wɔri u doonɔ ka win tɔmbu, yera Simeɪ u sɪimɔ guu ten yɛsɔ u bu bɛwe u bu kpenu kasukumɔ, u bu yanim wisimɔ, u Dafidi wɔnsimɔ.

14 Ye sina boko ka win tɔn be, ba tura Yuudenin daarɔ, ba wasira gem gem. Ma ba wɛra mi.

Abusalɔmu u wɔa

Yerusalemɔ

15 Abusalɔmu u tunuma Yerusalemɔ ka Isireliba dabinu. Ahitofeli u maa wɔa ka be.

16 Sanam me Usai Aakigii, Dafidin bɔrɔ u tunuma Abusalɔmun mi, yera u gerua u nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu dakaa da.

17 Ma Abusalɔmu u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, mba n kua a n ka wɔa wunen bɔrɔ Dafidin wuurɔ. Nge meya a ka nɔn kɪru sɔɔsimɔ?

18 Usai u nɔn wisa u nɛɛ, n n men baa. Domi wi Yinni Gusunɔ ka tɔn beni ka Isireliba kpuro ba gɔsa, wigliwa na sɔa. Wiya na kon maa ka yɔra.

19 Yen biru n n wuna win bii? Nge me na raa wunen tundo sɔwa, nge meya kon maa nun sɔ.

*Abusalömu**u ka Dafidin kuröbu kpuna*

²⁰ Yera Abusalömu u Ahitofeli sōwa u nee, i wesianö sannu kpa i gere ye sa ko ko.

²¹ Ma Ahitofeli u Abusalömu sōwa u nee, a doo a ka wunen tundon kurö be ba sina kpaaru kösu mi kpuna. Saa ye sōra Isireliba kpuro ba koo gia ma a ka wunen tundo wi karanawa mam mam. Kpa be ba ka nun wāa kpuro bu ka nun yāra dim dim.

²² Ma ba Abusalömu kuru gira dii tēera wōllo, ma u ka win tundon kurö be menna Isireli ben nōni biru.

²³ N deema saa ye sō, ba ra n Ahitofelin gari garisiwa nge Gusunōn tiin gere. Meyā Abusalömu ka Dafidin tii ba ra n yi garisi.

*Usai u Ahitofelin kpunaa**sanka***17**

¹ Yen biru Ahitofeli u Abusalömu sōwa u nee, a de n tōmbu nōrōbun suba wōkura yiru (12.000) gōsi kpa n Dafidi naa swīi wōku te.

² Saa ye sō, u ko n wasire, u n ko n maa dam gam mō, kpa n nūn nare. Win tōmbu bā n yarina ba nūn deri wi turo, kpa n nūn sēre n go.

³ Mesuma kon ko Isireliba kpuro bu ka wurama wunen mi. Domi wi a kasu mi, sā n nūn nōma tura, be kpuro ba koo wurama wunen mi, kpa ba n wāa bōri yēndu sō.

⁴ Ma gari yi, yi Abusalömu ka Isireliban guro gurobu kpuro dore.

⁵ Adama Abusalömu u nee, bu Usai Aakigii sokuma kpa bu maa nō ye win tii koo gere.

⁶ Ye Usai u tunuma Abusalömun mi, ma Abusalömu u nūn sōwa u nee, amēniwa Ahitofeli u gerua. Ya nun wēre su ko mē? Nge amōna a wa.

⁷ Usai u nee, Ahitofelin bwisi yi u nun kēmō mini gīsō, yi n bwisi gee.

⁸ Wunen tii, a wunen tundo ka win tōmbu yē ma ba sāawa tabu durōbu. Ba kōruawa nge gbeeku yaa gōba ye ba binu mwaari. Yen biru a yē ma wunen tundo wi, u sāawa tabun saria yēro. U n wuramō u kpuna ka tōn be sannu.

⁹ Wee ā n da tē, u kukua kpee wōru gagu sō, n kun mē yam gam. Win tōmbu bā n gbīa ba sun wōri, ma ba bēsen gabu go, wi u ye nua, u koo nee, wee, ba Abusalömun tōmbu go go.

¹⁰ Saa ye sō, bēsen suunu sō, baa gōo ù n sāa tabu durō, ma u wōrugōru mō nge gbee sunō, yēro koo bērum duura. Domi Isireliba kpuro ba yē ma wunen tundo u sāa tabu durō. Meyā u maa tabu kowo dangibu mō.

¹¹ Bwisi yi na mō kon nun kē wee. A de Isireliba kpuro be ba wāa Danun di sere ka Bēri Sebā bu mēna ba n dabi nge yani sēeri nim wōkun goorō kpa wunen tii a n bu gbīiye i ka taa bi da.

¹² Kpa su bu wōri subaru sō mi ba gesi wāa su bu wukiri mam mam nge mē dirum mu ra yakasu wukiri. Sā n kua mē, ben gōo kun kisiramō baa sunōn tii.

¹³ Bā n dua wuu gagu sō ba kukua, Isireliba kpuro ba koo wuu ge wōri bu gen gani wēe sōre bu gawa bu suriri kpa bu gen kpenu gura bu da bu sure wōwa sō. Baa gen kpee teera kun tiaramō.

¹⁴ Ma Abusalömu ka win tōmbu ba nee, Usai Aakigiin bwisi yi, yi Ahitofeligii kere.

N deema Yinni Gusunəwa u kī u Ahitofelin bwisi gee yi sīiya kpa kōsa ya Abusaləmu deema.

Ba Dafidi bwisi kā u ka duka

15 Yera Usai u da u Sadəku ka Abiataa yāku kowo be sōwa u nēē, menī ka menīwa Ahitofeli u Abusaləmu ka Isireliban guro gurobu bwisi kā. Ma ne, na maa bu sōwa menī ka menī.

16 Yen sō, a goo gəriō tē Dafidin mi, u nūn sō u ku raa kpuna daa ten tōbura yerō gbaburu mi, wōku te. U tōburo u doona ka win tōmbu kpa bu ku raa bu nōma turi bu go.

17 N deema saa ye sō, Yonatam ka Akimasi ba wāa Eni Rogeliō domi ba n̄ kākō bu du wuuō goo u bu wa. Yen sōna ba ra wəndia goo gəri ben mi, u bu sō kpuro ye ya kooramō, kpa be maa bu da bu Dafidi sina boko sō.

18 Adama sō teeru, aluwaasi goo u bu wa ma u da u Abusaləmu sōwa. Yen sōna ba seewa fuuku fuuku, ba yakura ba da durō goon yenuō Bahurimuō. N deema durō wi, u dəkō mō win yenu yaaraō. Ma ba dua ye sō ba kukua.

19 Yera durō win kurō u bekuru garu sua u ka dəkō ye wukiri ma u dobi yi ba sura tēria ten wəllō kpa bu ku ka gia ma ba wāa mi.

20 Ye Abusaləmun bwāaba da yenu mi, yera ba kurō wi bikia ba nēē, mana Akimasi ka Yonatam ba wāa.

Ma kurō wi, u bu wisa u nēē, ba daa piibu geni tōbura ba doona.

Ba bu kasu kasu ba n̄ wa. Ma ba gəsira Yerusalemuō.

21 Ye ba doona ba kpa, yera Yonatam ka Akimasi ba yarima dəkō yen min di, ba da ba Dafidi gari yi sōwa ba nēē, u seewo fuuku ka win tōmbu bu daa te tōbura bu doona. Domi ameniwa Ahitofeli u Abusaləmu bwisi kā win sō.

22 Ye Dafidi u gari yi nua, ma u seewa ka win tōmbu u Yuudenin daa te tōbura. Be kpurowa ba doona yam mu sere sāra.

23 Ye Ahitofeli u wa ba n̄ ka win gari səmburu kue, yera u win keteku gaari bəkua u sīa win wuuō, u da win tiin yenuō u win yenugibu saaria kpuro mē ba koo koosina. Yen biru u win tii soora doke u gu. Ma ba nūn sikua win baaban sikirō.

Dafidi u wāa Mahanaimuō

24 Ye Dafidi u tura Mahanaimuō, saa yera, Abusaləmu u Yuudenin daaru tōburama, wi ka win tōmbu kpuro.

25 U Amasa kua win tabu sunō Yoabun ayerō. Amasan tondon yīsira Yitira, Isireli *. Win mērowa Abigali, Nakasin bii. Wi ka Seruya, Yoabun mero ba sāawa mōō ka wōnō.

26 Abusaləmu ka win tōmbu ba ben sansani girawa Galadin temō.

27 Saa yē sō Dafidi u wāa Mahanaimuō, yera Sobi, Nakasin bii, wi u sāa Aməriban bweseru saa Raban di, ka Makiri Amielin bii saa Lodebaan di, ka Baasilai, Galadigii, saa Rogelimun di,

28 ba ka Dafidi kpin yenu naawa ka gbēē basilaba, ka wekenu, ka maa dīanu. Niya alikama ka əssu, ka som, ka gbere wōoranu ka swii ka dāsi ka sōki yi ba sōnwa,

29 ka tim, ka naa bogum ka yāa yaa, ka gasanu. Domi ba nēē, gōoru ka nim nōru ka wasiraru, ya ko n tən be wahala koome gbaburun di.

Ba Abusaləmun tabu kowobu

kamia

* 17:25 **Isireli** - Bandun Gari I, 2:17 sō ba nēē, Yitira u sāawa Isimeeli.

18

¹ Yen biru Dafidi u seewa u win tabu kowobu gara be ba ka nùn wāa. Yera u bu kua wuu wuuka tumbu nārəm nārəm (1.000) ka wunəm wunəm (100), wuu nin baatere ka ten wirugii.

² Ma u tən be bənu kua suba ita. U sube teeru sua u Yoabu Seruyan bii nōmu bəriā. U maa sube tee teni sua u Abisai, Yoabun wənō nōmu bəriā. Tee te ta maa tie, ma u Itai Gatigii wē. Ma u bu sōwa u nēē, nən tii, kon ka bēē da tabu gberō.

³ Ma ba nùn sōwa ba nēē, a ku ka sun da. Domi yiberēba bā n sun wəri sa duki mō, ya n ko n bu gāanu sāa, baa bā n bēsen bōnu go. Adama wunē, bā n nun nōma tura, a sāawa nge bēsen nārəbun suba wəkuru (10.000). Yen sō, n sanō a n sō wuuō kpa a n ka sun somimamō.

⁴ Ma sina boko u bu sōwa u nēē, ye ya bēē wēre, yeya kon ko.

Ma u da u yō gbāra kōnnən bōkuō saa ye tabu kowobu ba yariō wuu wuuka, gabu wunəm wunəm, gabu maa nārəm nārəm (1.000).

⁵ Sina boko u Yoabu ka Abisai ka Itai wooda yeni wē u nēē, i ku ka Abusalōmu bii aluwaasi wi bōbōm ko, i n yē i man kīn na.

Ma tumbu kpuro ba sina bokon woodan gari yi nua yi u wirugii be sōwa Abusalōmun sō.

⁶ Yera ba yara ba da tabu gberō bu ka Isireli be ba Abusalōmu swī yinna. Ma ba sannō wōrina Efaraimun sōwō.

⁷ Dāa sō miya Dafidin tən be, ba Abusalōmugibu go go. Tumbu nārəbun suba yenda (20.000) ba go dāma te.

⁸ Ma taa bi, bu tēria tem mē kpuro sō. Tən be ba kam kua dāa sō ge sō, ba kere be ba nōma tura ba go.

Yoabu u Abusalōmu go

⁹ Wee ye ya Abusalōmu deema. U kurama Dafidin tabu kowobun wuswaaō u win keteku sōni. Yera keteku ge, ga ka nùn dua dāa bakaru garun kōkōrō. Miya dāa ten kāasa gaa ya win seri sōre ma keteku ge, ga doona ga nùn deri mi, u sāare, u n ka wōllu, u n maa ka tem.

¹⁰ Ye Dafidin tumbu turo u nùn wa, ma u da u Yoabu sōwa u nēē, wee, na Abusalōmu wa u sāare dāru garun kōkōrō.

¹¹ Yoabu u durō wi sōwa u nēē, ye a nùn wa mē, mba n kua a n ka nùn so a sure, kpa n da nun sii geesun gobi wəkuru kē ka kpaka.

¹² Ma durō wi, u Yoabu wisa u nēē, baa nā n sii geesun gobi nārəbu (1.000) wa, na n sina bokon bii nōmu sōndimō. Domi sa nōōmō sanam mē sina boko u wunē ka Abisai ka Itai wooda wēēmō u nēē, i ku ka win bii Abusalōmu bōbōm ko.

¹³ Yen biru nā n wooda ye sara na nùn go, wunen tii a n ka man yōramō. Gāanu maa sari ni nu sina boko berue.

¹⁴ Ma Yoabu nēē, na n maa yōramō kam sō n ka te ka wunen gari yi.

Yera u dēki ita sua yi yi nōō sēu sāa u da mi dāa te, ta Abusalōmu sōre. Ma u nùn yi sōkura win sōndun deedeerō sanam mē u n gīna gōō kpa.

¹⁵ Ma aluwaasi wōku te ta Yoabun tabu yānu sōwa ba Abusalōmu kooro bure ba so ba dakura.

¹⁶ Yera Yoabu u dera ba kōba so win tumbu bu ka wurama bu ku maa Abusalōmun tumbu naa swīi.

¹⁷ Ma ba Abusalōmun goru sua ba kpēē wōru bōkō gagu sōō dāa sōō mi. Yera ba kpenu mēna ba suba win goō ten wōllō ba nin takaru kua. Isireli be ba raa Abusalōmu swīi kpuro ba duki yarina. Ben baawure u wura win yēnuō.

18 N deema sanam me Abusalömu u wāa wāaru sō, u tii gana gaa bania ka kpenu wōwa sō ye ba sokumō sina bokogia. U ye kuawa ba n ka nūn yaaye, domi u nē, u n bii mara wi u koo de ba n nūn yaaye. Yen sōna u gana ye soka ka win tiin yīsiru. Yera ba sokumō sere ka gisō Abusalömun yaayatia.

Ba Dafidi Abusalömun gō

Sōwa

19 Akimasi, Sadökun bii, u Yoabu sōwa u nē, a de n duka da n sina boko labaari dora yeni sō, ma Yinni Gusunō u nūn wōra win yiberēban nōman di.

20 Ma Yoabu u nūn sōwa u nē, a n ka labaari ye dōo gisō. A de sere sanam gam domi sina bokon biiwa u gu.

21 Yera Yoabu u yoo Kusigii wi u ka bu wāa mi sōwa u nē, a dōo a sina boko sō ye a wa ka wunen nōni.

Ma durō wi, u kpuna Yoabun wuswaaō u nūn bēere wē. Yen biru u seewa u duka da.

22 Akimasi, Sadökun bii wi, u kram Yoabu sōwa u nē, a de n Kusigii wi swī biruō baa n n yen mēren na.

Ma Yoabu u nē, nēn bii, mban sōna a kī a da, domi labaari yeni, ya n nun arufaani gaa wēemō à n ye sina boko sōwa.

23 Ma Akimasi u nē, baa n n yen mēren na, ka me, na kon dawa.

Yoabu u nē, n n mēn na, a dōo.

Ma Akimasi u kpa ka Yuudenin wōwa gia u Kusigii wi gbiiri.

24 Saa ye sō, Dafidi u sō wuun gbāraran kōnnōsu yirun baa sō. N deema wuun kōso u yōwa dii tēeran wōllō gbāraran kōnnōn deedeeru. Ye u wiru seeya, yera u wa wee, goo u duka mō u wee wi turo.

25 Yera u nōogiru sua u sina boko sōwa u nē, goo wōō u wee!

Ma sina boko u nē, n n tōn turon na, labaari dora u ka wee.

Saa ye sō, durō wi, u turuku mō.

26 Ma kōso wi, u maa goo wa u wee. Yera u kram nōogiru sua kōnnōn bera gia u nē, goo wōō u maa duka mō u wee!

Sina boko u nūn wisa u nē, labaari dora win tii u maa ka wee.

27 Kōso wi, u nē, wi u gbīa mi, win duku naasu su ka Akimasi, Sadökun biigisu weene.

Ma sina boko u nē, tōn geowa. Labaari gea u ka sisi.

28 Ye Akimasi u turuku kua, yera u nōogiru sua ka dam u nē, sina boko, wune ka baruka!

Ma u nūn kpuna u gerua u nē, su Gusunō wunen Yinni siara ye u ka wune nēn yinni wōra be ba nun seesimōn nōman di.

29 Ma sina boko u bikia u nē, Abusalömu bii aluwaasi wi, u wāa alafia sō?

Akimasi u nūn wisa u nē, yinni, sanam me Yoabu u nē ka wunen sōmō Kusigii wi garima, saa yera na tōn dabinun wurenu nua, adama na n yē mba n kua.

30 Ma sina boko u nūn sōwa u nē, a desiro minin di a yōra giō.

Yera Akimasi u desira u da u yōra mi.

31 Saa yera Kusigii wi, u maa tunuma sina bokon mi, ma u nūn sōwa u nē, nēn yinni sina boko, a swaa dakio a labaari dora nō. Gisō Yinni Gusunō u nun siria u nun wōra be ba nun seesimō kpuron nōman di.

32 Sina boko u Kusigii wi bikia u nē, Abusalömu, bii aluwaasi wi, u wāa alafia sō?

Kusigii wi, u wisa u nē, nge me n bii aluwaasi wi kua, Gusunō u de n wunen yiberēba ka be ba nun seesimō kpuro kua me.

*Dafidin nuku sankiranu***19**

¹Ma gari yi, yi sina boko wurura. Yera u seewa u yooŋa gb̄ararun gidambisa wollo. Miya u waa u sirene u sumo u mo, nen bii Abusalomu, nen bii. Na n daa gu wunen ayero, ya sano bo. Nen bii Abusalomu, nen bii.

²Yera ba da ba Yoabu soowa ba nee, wee sina boko u sumo u kpasa wari mo Abusalomun so.

³Doma ten nasara ye, ya gosirawa nuku sankiranu Dafidin tambu kpuron mi. Domi ba nua ma u sumo win bii gon so.

⁴Ma ton be kpuro ba gosirama tabu gberun di ba dua wuuo ka sekuru doma te, nge be ba duki yakikirama tabu gberun di.

⁵Sina boko u win wuswaa wukiri u wura mo tao tao u mo, nen bii Abusalomu, Abusalomu nen bii, nen bii.

⁶Ye Yoabu u tunuma, yera u da u sina boko deema yenu soowo. Ma u nun soowa u nee, wee a bese wunen bwabu kpuro sekuru doke giso bese be sa wune ka wunen bibu kpuro faaba kua ka wunen kurabu kpuro.

⁷Sa wa wee a wunen yiberaba ki ma a be ba nun ki tusa. Domi a sun soosi giso ma bese wunen bwabu ka bese wirugibu sa n saa ganu wunen noni so. Te na gia ma Abusalomu u n daa waa waaaru soo kpa bese kpuro sa n guwa, ya koo nun dore.

⁸Adama te, a yario a da a wunen bwabu gorusu yemiasia. A n yina a ko me, na nun soomo sere ka Yinni Gusunan waaaru baa ton turo kun ka nun yoramoo saa woku ten di. Kaa maa wahala wa ya n kere ye a waare saa wunen aluwaasirun di n ka girari giso.

⁹Yera sina boko u da u sina gbara konnowo. Ma ba ton be kpuro soowa ba nee, wee sina boko u yarima u so konnowo. Ma be kpuro ba na win mi.

*Dafidi u swaa wari**u wuru Yerusalmu*

N deema Isireli be ba raa Abusalomu swii kpuro ba duki sua. Ben baawure u da u waa win yenuo.

¹⁰Yera Isireliban bwese ni soo kpuro ba sikirinamo ba mo Dafidi sina bokowa u sun wora bese yiberaban noman di n kun mam ko Filisitiba. Te wee u yakura bese tem di Abusalomun so.

¹¹Adama n wee Abusalomu wi sa bandu we mi, u gu tabu gbero. N n men na, mban sona sa n gerunamo su ka sina boko naa da.

¹²⁻¹³N deema Dafidi u nua ye Isireli be kpuro ba gerumo. Yera u gora bu yaku kowobu Sadoku ka Abiataa so bu da bu Yudaban guro gurobu so bu nee, beya ba saa win dusibu, wi ka beya ba saa yem tem, n n men na mban sona ba koo nee, beya ba dakuru seema ba sina boko naa na.

¹⁴U maa nee, bu Amasa so ma wi ka wi ba saawa yem tem. Yen so, wi Dafidi u koo nun ko win tabu suno sere ka baadommo Yoabun ayero. U kun kue me, Gusuno u be nun kua nge me u ki.

¹⁵Ma Dafidin gari yi, yi dera Yudaba kpuro ba noo nera mam mam. Ma ba nun somo goria ba nee, n n men na, u wurama ka win bwabu kpuro.

¹⁶Yera sina boko u gosirama u na Yuudenin daaro.

Dafidi u Simeisuuru kua

Ma Yudaba ba nun senna da. Ba tura sere Giligali kpa bu ka nun somi u n daa te taburamo.

17 Ma Simeï, Gerá Bahurimugiin bii wi u sãa Benyaméen bweseru u seewa fuuku u ka sina boko Dafidi sennɔ da ka Yudaba sannu.

18 Benyaméen bweseru sɔɔ be ba Simeï swiima ba sãawa tɔmbu nɔɔbu (1.000) ka sere Siba wi u raa sãa Sɔɔlun sɔm kowo wi ka maa win bibu wɔkura nɔɔbu ka win sɔm kowobu yendu. Tɔn be kpurowa ba gbia ba sina boko turia Yuudenin daaru mi.

19 Ma ba sina bokon yenugibu guramɔ ba ka tɔburamɔ ka goo nimkuu bu ka win nɔnu geu wa.

Ye sina bokon tii u tɔbura u kpa, Simeï wi, u da u yiira win wuswaaɔ.

20 U nɛɛ, yinni, a ku kɔsa ye garisi ye na nun kua dɔma te a yariɔ Yerusalemun di. A ku ye doke gɔruɔ.

21 Na yɛ ma na torawa. Yen sɔna yinni, be ba sãa Isireliban bweseru kpuro na bu gbiiya n ka nun sennɔ na.

22 Yera Abisai Seruyan bii u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, n n̄ weene bu Simeï wi go? Domi u wunɛ wi Yinni Gusunɔ u gɔsa wɔnwa.

23 Ma Dafidi u Abisai ka win mɔɔ Yoabu wisa u nɛɛ, mba n bɛɛ wa bɛɛ Seruyan bibu. Mban sɔna i man yibere tɛɛru seesimɔ. N weene bu goo go giso? Wara kun yɛ ma nɛna na sãa Isireliban sina boko tɛ.

24 Ma sina boko u Simeï sɔɔwa ka bɔri u nɛɛ, a n̄ gbimɔ.

Dafidi u Mefiboseti k̄ru sɔɔsi

25 Mefiboseti, Sɔɔlun debubu, win tii u sina boko sennɔ da. N deema saa min di sina boko u kpikuru sua sere u ka wurama bari yendu sɔɔ, Mefiboseti kun win naasu nim tɛɛnire. U n̄ maa win nɔɔ sansu kɔnire. Mɛya u n̄ maa win yãnu teare.

26 Sanam mɛ u tunuma Yerusalemuɔ sina bokon mi, yera sina boko u n̄n bikia u nɛɛ, Mefiboseti, mban sɔna a n̄ ka man de sanam mɛ na kpikuru dɔɔ.

27 Mefiboseti u n̄n wisa u nɛɛ, geema a yɛ ma na sãawa yɛmɔ. Yen sɔna na nɛn sɔm kowo sɔɔwa na nɛɛ, u man nɛn keteku gaari bɔkuo kpa n ka nun da. Adama u man bɔrɔ kɔɔru kua.

28 Ma u da u man sanká wunen mi. Nɛn yinni sina boko, na yɛ ma a sãawa nge Gusunɔn gɔrado. A koowo nge mɛ n nun wɛre.

29 Domi gɔɔwa nɛn baaban bweseru ta ka weene wunen mi. Adama ka mɛ, a dera na ra di ka be ba dimɔ wunen dii yero sannu. Mba kon kp̄i n maa nun bikia.

30 Sina boko u nɛɛ, mban sɔna na maa gari dɛɛyasiamɔ, domi na gɔru doke kɔ ma wunɛ ka Siba i ko wunen debun tem mɛ bɔnu kowa.

31 Yera Mefiboseti u n̄n wisa u nɛɛ, yinni, Siba u mam mɛ kpuro suo. Domi wee a wɔma yɛnuɔ baani.

Dafidi u Baasilai k̄ru sɔɔsi

32 Baasilai, Galadigii u maa na saa Rogelimun di u ka Dafidi yɔsiri sere Yuudenin daaru kpa bu daa te tɔbura sannu.

33 Baasilai wi, u tɔko kua gem gem. U mɔwa wɔɔ wɛnɛ. U maa sãa gobigii. Wiya u Dafidi nɔɔri saa ye u wãa Mahanaimuɔ.

34 Yera sina boko u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, a na a ka man tɔbura su da Yerusalemuɔ a n wãa nɛn mi. Kon nun nɔɔri mam mam.

35 Adama Baasilai u n̄n wisa u nɛɛ, nɛn wãarun tɔra kun maa dɛu n sere ka nun swi su da Yerusalemuɔ.

36 Wee wɔɔ wɛnɛwa na mɔ. Na n̄ maa kpɛ n gea ka kɔsa wunana. Mɛya baa d̄ia ni na dimɔ na n̄ kpɛ n maa ye ya do ka ye ya kun do wunana. Yen biru, na

ñ maa kpē n tən durəbu ka tən kurəbun womusu nō. N n mēn na, yinni, mban sōna na kon maa sāa wunen sōmunu.

³⁷ Na ñ tura n ka are beke yinin bweseru wa. Kon ka nun Yuudenin daaru tōburawa kpa n nun yōsiri fiiko.

³⁸ Kpa a de n gāsira n wura nēn wuuō n gbi mi. Kpa bu man sike nēn baaba ka nēn mēron sikinun bōkuō. Adama nēn bii Kimuhamu wee, i doo ka wi u n sāa wunen bōō, kpa a nūn kua nge mē a kī.

³⁹ Ma sina boko u nēē, na wura Kimuhamu u ka man da. Kon maa nūn kua nge mē n koo nun wēre. Ye a gōru doke n nūn kua kpuro, yeya kon ko.

⁴⁰ Sanam mē sina boko ka win tən be ba nūn swīi ba daaru tōbura ba kpa, yera u Baasilai bōkasi u nūn domaru kua. Ma Baasilai u gāsira u wura win yēnuō.

⁴¹ Sina boko u Giligalin swaa wōri. Ma Kimuhamu u nūn swīi.

Yudaba ka Isireliba

ba sina boko sikirinēmō

Yudaba kpuro ka Isireliban sukum ba nūn biru wōku kua.

⁴² Yen biru Isireliba kpuro ba na sina bokon mi ba nūn sōōwa ba nēē, mban sōna Yudaba besen tundo bisibu ba na ba nun sua gbēnum ba Yuudenin daaru tōburasia wunē ka wunen yēnugibu, ka wunen tōmbu kpuro.

⁴³ Ma Yudaba ba Isireliba wisa ba nēē, sa yenī kuawa yēn sō bēse ka sina boko sa sāa bwese kerī tia. Nge mban mōruwa i mō. I nua sina boko u sun dīanu wēēmōwa? Nge kēnu gāna i nua u sun kā.

⁴⁴ Ma Isireliba ba Yudaba wisa ba nēē, besera sa bēē Dafidi sina boko mōru kere sere nōn wōkuru. Domi sa dabiru bō. Besera sa gbīa sa bwisika su ka da su besen sina boko suama. Mba n kua i ka sun gema.

Adama Yudaba ba bu gerusi ka dam.

Seba u Dafidi seesi

20

¹ Saa ye sōō, tən kōso goō wāa Bēnyamēen bweseru sōō, win yīsira Seba, Bikirin bii. Yera u kōba so u nēē,

mba n sun mōōsine bēse ka Dafidi Isain bii.

Mēya sa ñ maa tubi tia dimō.

Yen sō, bēē Isireliba, baawure u wuro win yēnuō.

² Yera Isireli be kpuro ba Dafidi deri ba Seba swīi. Adama Yudaba ba ka Dafidi ben sina boko yōra. Ma ba nūn yōsiri saa Yuudenin daaru di sere Yerusalemū.

³ Dafidi u tura win yēnuō Yerusalemū. U win kurəbu wōku te u raa deri ba yēnu kōsu sua u doke diru garu sōō u nōōrimō. Adama u ñ ka bu kpunare. Diru miya u bu kēnusi ba wāa nge gōminibu sere ba ra ka gu.

Yoabu u Amasa go

⁴ Yera sina boko u Amasa sōōwa u nēē, sere n ka ko sōō ita na kī a man Yudaba mēna a ka bu na mini.

⁵ Ma Amasa wi, u da u Yuda be kpuro mēna. Adama u tē n kere sōō ita ye sina boko u nūn bura.

⁶ Ma Dafidi u Abisai sōōwa u nēē, Seba, Bikirin bii, u koo sun kōsa kua ya n Abusalōmugia kere. Yen sō, a wunen yinnin tabu kowobu suo kpa i nūn naa swīi, u sere kuke wuu ge ga gbāraru mō sōō.

⁷ Ma Abisai u seewa ka Yoabun tabu kowobu ka Peletiba ka Keretiba be ba s̄aa sina bokon k̄sobu, ka sere maa tabu dur̄o w̄oruḡoba. Beya ba yara Yerusalemun di ba Seba, Bikirin bii wi naa gira.

⁸ Sanam me ba tura Gabaonin kpee bakar̄o yera ba ka Amasa yinna. N deema Yoabu u win tabu ȳanu sebua ma u win takobin bekitia s̄eka p̄arāo, ma yen tii ya s̄aare. Ye u Amasa susim̄o, yera takobi ye, ya w̄oruma yen kararun di.

⁹ Ma u Amasa s̄ōwa u nee, a bw̄aa do nen w̄on̄aku?

Yen biru u win toburu nen̄ua u ka n̄un bokasi.

¹⁰ N deema Amasa kun takobi yen laakari s̄aa ye Yoabu u neni. Ma u n̄un ye s̄oka n̄on teeru nukur̄o u nuki yara. Ma Amasa u w̄oruma yande u gu.

Ba Seba kamia ba go

Yen biru Yoabu ka win w̄on̄o Abisai ba wure ba Seba naa gira.

¹¹ Yera Yoabun tabu dur̄o turo u ȳra Amasan goo ten bok̄ūo u gerum̄o u m̄o, wi u Yoabu ka Dafidi k̄i, u Yoabu sw̄iyo.

¹² Ma Amasan goo te, ta kp̄i ta yem mw̄ere swaa suunu s̄o. Ye tabu dur̄o wi, u wa t̄amba ȳram̄o mi, yera u goo te gawa swaan di u ka da yakas̄o u tu bekuru wukiri.

¹³ Ye u kpa, yera t̄amba sara ba Yoabu sw̄i ba ka Seba Bikirin bii wi naa gira.

¹⁴ Ye Yoabu u d̄o Abeli Beti Maakan bera gia, yera u Isireliban bwese keri kpuro bukiana. Ma ben tabu dur̄o w̄oruḡoba ba n̄un sw̄i.

¹⁵ Ye ba tunuma Abeli Beti Maakāo ba deema Seba u w̄aa mi, yera ba ye tarusi. Ba yanim takaru kua ta ka wuu gen gb̄araru gunum nera. Yen biru ba gb̄ara ten tem̄o gba bu ka tu sura.

¹⁶ Yera wuu min t̄on kur̄o bwisigii goo u n̄oogiru sua u nee, i swaa dakio i n̄o. I man Yoabu sokuama n ka n̄un gari ko.

¹⁷ Ma Yoabu u n̄un susi. Yera kur̄o wi, u n̄un bikia u nee, wuna Yoabu?

Ma u wisa u nee, oo, nena.

Kur̄o wi, u maa nee, a nen gari swaa dakio.

Ma Yoabu u nee, a geruma.

¹⁸ Kur̄o wi, u nee, yellu ba ra raa neewa, a bikiaru doo Abeli Beti Maakāo kpa n n̄un kua nge me a k̄i.

¹⁹ Besen wuu geni, ga s̄aawa wuu si su b̄ori yendu m̄on teu ka si su ra Isireliban woodaba mem̄ n̄ow̄en teu, n kere wuu si su tie. Adama wun̄e, a kasu a gu go, ge, ge ga s̄aa Isireliban wuu marosun teu. Mban s̄ona a kasu a Yinni Gusun̄on arumani kpeerasia.

²⁰ Ma Yoabu u n̄un wisa u nee, su ku wa me, bu nee, nena na wuu ge kpeerasia na gen dukia gura.

²¹ N n̄ me nen bwisikunu. Efaraimu wi ba m̄o Seba, Bikirin biiwa u Dafidi seesi. Wiya sa kasu. Yen s̄o, i n̄un yarama i sun n̄omu s̄andia, kpa n doona n wuu ge deri.

Ma kur̄o wi, u Yoabu s̄ōwa u nee, sa ko nun win wiru kasa kuama.

²² Ma kur̄o wi, u da u tambu menna ka bwisi ba da Seban mi, ba win wiru bura ba tu Yoabu kasa kuama. Yera Yoabu u k̄aba so ma win tabu kowobu ba yarina ba wuu ge deri. Ben baawure u wura win yen̄u. Ma Yoabun tii u gosira Yerusalem̄o u da sina bokon mi.

Dafidin s̄am kowobu

²³ Saa ye s̄o, be ba s̄aa Dafidi sina bokon s̄am kowobu, ben ȳisa wee. Yoabuwa Dafidi u kua Isireliba kpuron tabu sun̄o. Benaya, Yehoyadan bii, wiya u maa Keretiba ka Peletiba kpare be ba s̄aa Dafidin tiin k̄sobu.

²⁴ Adoramuwā u ra maa tōmbu wōō gobi mwaaari. Yosafati, Ahiludun biiwa u ra maa tirenu bere.

²⁵ Seyawa maa sāa tire yoro. Ma Sadōku ka Abiataa ba sāa yāku kowobu.

²⁶ Ira, Yairigiwiwa maa sāa Dafidin sina kpaarun wirugii turo.

Ba Sōalun bweseru go

21

¹ Dafidin bandun waati, gōōra dua tem me sōō, ta kua wōō ita. Ma Dafidi u Yinni Gusunō bikia u nee, mban sōna gōō te, ta wāa me. Ma Yinni Gusunō u nūn sōōwa u nee, gōō te, ta wāawa yēn sō Sōalun yenugibu ba yem yari, ba Gabaonigibu go.

² N deema Gabaonigii be, ba n sāa Isireliba. Ba sāawa Amōreban bweseru. Adama Isireliba ba ka bu arukawani bōkua ba nee, ba n bu goomō. Ka me, Sōalu u kasu u bu kpeerasia Isireliba ka Yudaban kīrun sō. Yera Dafidi u bu soka u nee,

³ mba kon kpī n bee kua. Mba kon ko n ka kōsa ye ba bee kua min durum wōka kpa i wa i sun domaru kua, beee be sa sāa Gusunōn tōmbu.

⁴ Ma Gabaonigii be, ba nūn wisa ba nee, beee ka Sōalun yenugibun sannō ge, ga n kpeemō ka wura n kun me ka sii geesu. Meya n n maa besen sōmunu su ka nee, bu goō go Isirelibo.

Ma sina boko Dafidi u bu sōōwa u nee, n n men na, i man sōōwō ye i kī. Kon beee ye kua.

⁵ Ma ba sina boko wisa ba nee, nge me Sōalu u kasu u besen bweseru kpeerasia Isireliban suunu sōon di,

⁶ nge meya a maa sun win bweseru sōō tōn durōbu nōōba yiru yaro a sun bu nōmu beria, kpa su ka bu da su sāarusia Yinni Gusunōn wuswaaō Gibeaō, wi, Sōalu wi Yinni Gusunō u raa gōsan tiin wuuō.

Ma sina boko u bu wisa u nee, kon beee bu nōmu beria.

⁷ Adama u n dere bu ka Mefiboseti, Yonatam bii, Sōalun debubu da, arukawani ye ba bōkua wi ka Yonatam Yinni Gusunōn wuswaaōn sō.

⁸ Ma u Risipa, Ayan biin bibu yiru mwa be u ka Sōalu mara. Bii bera Aamōni ka Mefiboseti. Ma u maa Merabu Sōalun biin bii tōn durōbu nōōbu mwa be u ka Adirieli Mehologii mara. Adirieli wi, u sāawa Baasilain bii.

⁹ Beniwa Dafidi u Gabaonigii be nōmu beria. Ma ba da ba bu bwē guuru wōllo Yinni Gusunōn wuswaaō. Ma be kpuro ba gu sōō tee te. Saa ye, ya sāawa dīa gbiikinun gēebun saa.

¹⁰ Risipa, Ayan bii, u saaki sua u da u teria guu ten wōllo, ma u wāa mi saa gēebun torubun di sere gura ya ka wurama. U win bibun gonu kōsu. Sōō sōō u ra gunōsu girewa su ku raa goō ni di. Wōkuru kpa u gbeeku yee gira.

¹¹ Yera ba da ba ye Dafidi sōōwa.

¹² Ma u da Yabesio Galadin temō u Sōalu ka win bii Yonatam kukunu gurama. N deema Yabesigii beya ba raa goō ni sua Beti Sanin di mi Filisitiba ba raa nu bwē sanam me ba Sōalu go Giliboāō.

¹³ Ma u Sōalu ka Yonatam kuku ni sua ka sere maa be ba bwē miginu.

¹⁴ Ma ba Sōalu ka Yonatamginu sikua Selao Benyameen temō Kisi, Sōalun tundon sikiro.

Ye ba ye kpuro kua mam mam nge me sina boko u gerua, yera Yinni Gusunōn mōru ya sure.

Dafidin tabu kowobu

*ba ka Filisitiba tabu kua**(I maa mɛerio Bandun Gari I, 20:4-8)*

¹⁵ Filisitiba ba ka maa Isireliba tabu seewa, ma Dafidi ka win tabu kowobu ba da ba bu wɔri. Yen dɔma te, Dafidi u wasira gem gem.

¹⁶ Filisiti goo wi ba mɔ Yisibi Benɔbu, Rafan bweseru sɔɔ u yaasa mɔ ye ba kua ka sii gandu. Yen bunum mu sɔawa kilo ita. Durɔ wi, u maa takobi kpaa sɛke win pɔraɔ. Wiya u gerua ma u koo Dafidi go.

¹⁷ Ma Abisai Seruyan bii, u na u Dafidi somi u Filisiti wi so u go. Yera Dafidin tabu kowobu ba nɔn sɔɔwa ka bɔri ba nɛɛ, a n maa ka sun tabu dɔɔ. Domi sa n kɔ bu nun go kpa bandu tu kpe Isireliɔ.

¹⁸ Yeniban biru tabu maa seewa Isireliba ka Filisitiban suunu sɔɔ Gɔbuɔ. Yera Sibekai, Husagii, u Safu sɛre u go. Safu wi, u maa yarawa Rafan bweserun di.

¹⁹ Yen biru, tabu maa seewa Gɔbu mi, Isireliba ka Filisitiban suunu sɔɔ. Ma Elikanani, Yaaren bii, Betelehemugii, u Goliati Gatigiin wɔnɔ go. Wi ba go mi, win yaasan buru ta sɔawa nge weson dɛka.

²⁰ Taa binin biru ba maa tabu kua Gatiɔ ka Filisitiba. Durɔ goo wɔa Gati mi, wi u yara Rafan bweserun di. Durɔ wi, u gunu too. Niki bii nɔɔba tia tiawa u mɔ nɔmaɔ ka naasɔ, ma ni kpuro nu kua yɛnda nne.

²¹ Yera u Isireliba nɔɔ kuura. Ma Yonatham, Dafidin mɔɔ Saman bii, u da u nɔn go.

²² Filisitiban tabu kowo Gatigibu nne be, ba yarawa Rafan bweserun di. Ma Dafidi ka wigibu ba bu go.

22*Dafidin nasaran womu**(I maa mɛerio Womu 18)*

¹ Womu geniwa Dafidi u Yinni Gusunɔ kua sanam mɛ u nɔn wɔra saa win yiberɛban nɔman di, n mam nɛere Sɔɔlu.

² U nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, wuna a sɔa nɛn dam.

Wuna na ki.

³ A sɔawa nge kpee baa yɛ sɔɔ kon kuke.

A sɔawa nɛn kuku yee naanegiru.

Wuna a sɔa nɛn Yinni wi u man yakia.

Wuna a sɔa nɛn tɛrɛru.

Wunɛn dama mu man wɔra.

Wuna a sɔa nɛn kari.

⁴ I Yinni Gusunɔ siaro.

Nà n nɔn nɔɔgiru sue

na faaba kana,

u ra man wɔrewa

nɛn yiberɛban nɔman di.

⁵ Gɔɔ raa man bɔkua,
u ka man doonɔ nge nim tori baka.

⁶ Gɔribun wɔa yera man tɛkua.

Gɔɔ man taa bɛrie.

⁷ Ma na nɔɔgiru sua nɛn nuku sankiraru sɔɔ,

na Yinni Gusunɔ soka.

Ma u nɛn nɔɔ nua saa win wɔa yerun di.

Mɛya maa nɛn weeweenu wɔri win swaa sɔɔ.

- 8 Tem mu yīira,
 ma guunu diira,
 yèn sō Yinni Gusunō u mōru besira.
- 9 Ma win mōru seewa nge wiisu,
 ma ya yabura nge dōo yara,
 ma ya yarimō win nōn di nge dōo buri.
- 10 U dera wōlla ka tem dēbe dēbe kua.
 Ma u sarama u guru wii bakaru taakumō.
- 11 U wōllun kōso sōni nge duma.
 Ma u bellimō woo sōo.
- 12 U kukua yam wōkuru sōo,
 ma guru wii sinumginu nūn wukiri.
- 13 Win wuswaaō yam bururam mu wāa.
 Min diya gura nēmō ka guru kpenu ka dōo buri.
- 14 Win nōo ga nōora wōllun di nge guru gbāsukubu.
 Ma guru kpenu nēmō ka dōo buri.
- 15 U nēn yiberēba yarinasia ka guru kpenu
 ni nu sāa nge sēenu.
 U bu gira baama ka guru maakinu.
- 16 U wēru wura, yiberēba ba nanda.
 Ma guru woo bōkō ga daanu gberasia.
 Ma dunian kpēekpēeku ga sōosira.
- 17 Ma u win nōmu demiamā wōllun di
 u man nenua u yara nim bwee bakarun di.
- 18 U man wōra yiberēban nōman di.
 Yiberē be, ba man dam kere.
 Yiberē be, ba man tusa.
- 19 Yiberē be, ba man wōriwa nōni swāarun saa sōo.
 Adama Yinni Gusunō u kua nēn tāsi yeru.
- 20 U man wōra ben nōman di,
 na n ka tii mō,
 domi u man kī.
- 21 U man domaru kua yèn sō na dēere.
 U man domaru kua yèn sō na gem swīi.
- 22 Na win wooda mēm nōowa.
 Na n nūn seesi.
- 23 Na win wooda kpuro swīi.
 Na n win gere yinē.
- 24 Na nēn tii nenua,
 kpa n ku ra ka durum ko.
 Na sāawa dee dee win wuswaaō.
- 25 Yen sōna u man kōsia nge mē nēn daa gea nē.
 U man kōsia nge mē nēn gōru ga dēeram nē.
- 26 Sā n sāa naanēgibu, kaa n sun sāawewa naanēgii.
 Sā n sāa gemgibu, kaa n sun sāawewa gemgii.
- 27 Sā n sāa dēerobu, kaa n sun sāawewa dēero.
 Sā n maa sāa keetagibu, kaa n sun sāawewa keetagii.
- 28 Yinni Gusunō, wunēn tiiwa
 a ra tōn be ba tii kawe faaba ko,
 kpa a be ba tii sue kawa.
- 29 Yinni Gusunō, a sāawa nēn fitila.

A ra man yam bururasie.

³⁰ A ra man dam kē
n ka kpī n yiberε be ba tabu yānu mō wōri,
kpa n yō n ben gbāraru sure.

³¹ Ye Yinni Gusunō u mō, ya ra n dēndewa.
Bwisi geeya u ra tōnu kē.

U sāawa be ba nūn naane sāan tēreru.

³² Gusunō turowa u wāa.

Wī turowa u sāa besen Yinni.

Wī turowa u koo sun kōsu.

³³ Wiya u sāa nen kuku yee damgiru.

Wiya u ra man swaa gea sure,

³⁴ kpa u de nen naasu su n sāu nge nemu,

na n ka yō dim dim guuru wōllo.

³⁵ Wiya u ra man tabu sōsi.

Wiyu u ra man dam kē, n ka tendu gawa te ta bō.

³⁶ Yinni Gusunō, wuna a ra man faaba ko nge tēreru.

Wuna a ra man bere ka wunen dam bakam.

Wunen durom saabuwa na ka kua damgii.

³⁷ Nā n duka mō, a ra de na n sāu.

Nā n duka mō, na ku ra maa sokure.

³⁸ Nā n nen yiberεba naa gire,

wuna a ra de n bu naamwε.

Wuna a ra de na kun gōsirame,

ma n kun mō na bu kpeerasia.

³⁹ Na ra bu suririwa temō n kōsuku

kpa bu kpana bu se.

⁴⁰ Yinni, wuna a ra man dam kē n ka tabu ko.

Wuna a ra man nasara wē nen yiberεban wōllo.

⁴¹ Wuna a ra de nen yiberεba bu man biru kisi.

Wuna a ra de n be ba man tusa kpeerasia.

⁴²⁻⁴³ Na ra bu munkuwa kpa bu ko nge tua.

Na ra bu taakuwa kpa bu ko nge pōtōkō.

Yinni Gusunō, bā n nōogiru sua ba faaba kana,

a ku bu faaba ko.

Bā n somiru kana,

a ku bu wisi.

⁴⁴ Yinni Gusunō, wuna a man wōra

be ba man seesin nōman di.

Wuna a man kua bwese tukunun wirugii.

Wuna a dera ba man yoru diiyammε.

⁴⁵ Bā n yande nen gari nua,

ba ra n man mem nōwammεwa.

Bā n man wa, ba ra n man sāamōwa.

Bā n man wa, ba ra nandewa.

⁴⁶ Bā n man wa, ba ra yarimεwa

ben kuku yerun di ba n diirumō.

⁴⁷ Yinni Gusunō u wāa.

I nūn siaro. Wiya u sāa nge kperu mi na ra kuke.

I nūn bεεε wēeyō. Wiya u man faaba kua.

⁴⁸ Wiya u ra man mōru kōsie nen yiberεban mi.

Wiya u ra de bwesenu nu man yiira.

⁴⁹ Wiya u ra de n kisira yiberēban noman di.

Yinni, a man walle sua ben wuswaa.

Wuna a man faaba kua tən kōsobun noman di.

⁵⁰ Yen sōna kon womusu ko ka wunen yīsiru.

Wuna kon siara bwesenun suunu sō.

⁵¹ Yinni Gusunō, a man gōsa a kua sunō.

Wuna a man nasara baka wē.

Na yē ma kaa n man durom sōsimō,

nē ka nēn bweseru sere ka baadomma.

Dafidin gari dāaki

23

¹ Dafidi, Isain bii, wi Gusunō Yakōbun Yinni u gōsa u walle sua, win womusa Isireliba ba ra n kī bu nō. Win gari dāaki wee. U nē,

² Gusunōn Hunde u gari kua saa nēn nōn di.

Win gariya yi wāa nēn yara sō.

³ Gusunō, Isireliban Yinni wi u ra bu kōsu,
u man sōwa u nē,

sunō wi u tambu kparamō gem swaa sō,

ma win tii u Gusunō nasie,

⁴ u sāawa nge sōo yanan yam bururam guru wiru sari.

Sōo yana yera ya ra de yaka bekusu su balli,
gura yā n na ya kpa.

⁵ Nge mēya nēn bweseru ta sāa Gusunōn wuswaa.

Domu u ka man arukawani bōkua ye ya n nōru mō.

U ye kpuron kpunaa yi.

Goo kūn maa kpē u ye kōsi.

Saa kpuro u ra man nasara wē.

Ye na kī kpuro u ra man kuewa.

⁶ Adama be ba Gusunō gema ba sāawa nge sāki
yi ba ra bure bu kō.

Ba ku ra yi babe ka nōm dira.

⁷ Wi u kī u yi baba,

sisu ka yaasan bura u koo ka yi sōre,

kpa u yi dōo mēni yam tem mi sō.

Dafidin tabu durōbu

(Imaa mērio Bandun Gari I, 11:10-47)

⁸ Dafidin tabu durōbun yīsa wee. Ben ita ba yīsiru yara.

Yosebu Basebeti, Takemōnigii, u sāawa ben turo. Wiya u tambu nēnē (800)
go ka yaasa nōn teerun tabu sō.

⁹ Yirusen yīsira Eleasaa, Dodon bii, Akosin sikadobu. Sanam mē Filisitiba ba
yara bu ka Isireliba tabu ko, wi ka Dafidiwa ba yōra ba bu mara. N deema saa
ye, Isireliba ba wāa guunō.

¹⁰ Yen dōma te, Eleasaa wi, u Filisitiba gowa sere win nōma mōnya u kpana
u takobi yōsu. Ma Yinni Gusunō u nūn nasara baka wē. Yen biru Isireliba ba
na ba nūn deema bu ka Filisiti ben yānu gura.

¹¹ Ben itasen yīsira Sama, Agen bii, Hararigii. Saa ye sō, Filisitiba ba maa
menna Lekio bu ka Isireliba tabu wōri. N deema gberu gara wāa mi, tē sō ba
dāsi duura. Ye Isireliba ba duki mō Filisiti ben sō,

12 yera Sama u yōra mi, u ka tu yina. Ma u ka Filisitiba tabu kua u bu go. Gusunō u nūn nasara baka wē dōma te.

13 Gēebun saa sōo, Dafidin tabu sinambu tēna sōo ben ita ba da ba nūn deema Adulamun kpee wōruo sanam me Filisitiban tabu kowobun wuuru garu ta na ta ten sansani gira Refaban wōwaa.

14 Saa ye sōo, Dafidi u wāa kpee wōru ge sōo. Ma Filisitiban sansani ya maa gire Betelehemu.

15 Ma Dafidi u Betelehemun beke kua u nee, wara u koo ka man Betelehemun gbāra kōnnōn dōkōn nim naawa n nō.

16 Yera win tabu durōbu ita be, ba da ba Filisitiban sansani ye wōri ka dam ba Dafidi nim me takama. Adama u n mu nōra. U ka mu yākuru kuawa, u Yinni Gusunō yaria.

17 U nee, Gusunō u man gbāra bu nee, nēna na nim me nōra. Domi men sōna tōn beni ba ben wāaru kari bōrie. Nim me, mu sāawa nge ben yem me mu koo raa yari.

Yen sōna u yina u mu nō.

Yeniba kpurowa Dafidin tabu durōbu ita be, ba kua.

18 Abisai Seruyan bii, Yoabun wōnō, wiya u sāa tōmbu tēna yen wirugii. Tōmbu gooba wunōbuwa (300) u go ka win yaasa. Ma u yīsiru yara tōmbu tēna yen suunu sōo.

19 Ba nūn beere wē too. Adama u n tabu durō gbiikobu ita be tura.

20 Benaya, Kabiseligii, Yehoyadan bii, u sāawa tabu durō wōrugō. Ma u yīsiru yara nasara dabi ni u wan sō. Wiya u Mōabun tōmbu yiru gabu go be ba sē nge gbee sinansu. Wiya u maa dua dōkō kpiriru sōo u gbee sunō kāasi mi, u go puran saa sōo.

21 Ma u Egibitin tabu durō damgii goo go. Saa yē sōo u nūn wōrim dōo, bokura u nēni. Ye u tura mi, ma u durō win yaasa ye u nēni wōra u ka nūn sōka u go.

22 Yeniwa Benaya Yehoyadan bii u kua. Ma u maa yīsiru yara Dafidin tabu durōbu tēna ye sōo.

23 U beere baka wa be sōo, adama ya n tabu durō gbiikobu ita begia tura. Ma Dafidi u nūn kua win kōsobun wirugii.

24 Dafidin tabu durōbu tēna yen gabun yīsa wee. Asaeli, Yoabun wōnō, ka Elikanani, Dodon bii, Betelehemugii,

25 ka Sama, ka Elika, Harodugibu,

26 ka Helēsi, Peleti ka Ira Ikēsin bii, Tekoagii,

27 ka Abiesee, Anatōtugii, ka Mēbunai, Husagii,

28 ka Saamōo, Akoasigii, ka Maharai, Netofagii,

29 ka Helebu, Baanan bii, wi u maa sāa Netofagii, ka Itai, Ribain bii, Gibeagii. Gibeae ye, ya wāa Benyamēen temō.

30 Ka Benaya, Piratonigii, ka Hidai, Nakale Gaasigii,

31 ka Abi Aliboni, Arabagii, ka Asimafeti, Baakumugii,

32 ka Eliaba, Saabonigii, ka Bene Yaseni, ka Yonatam,

33 ka Sama, Hararigii, ka Akiamu, Saraan bii, Hararigii,

34 ka Elifeleti, Akasibain bii. Akasibain tundo u sāa Maakagii. Ka Eliamu, Ahitofelin bii, Gilogii,

35 ka Hesirai, Kaameligii, ka Paarai, Arabugii,

36 ka Yigeali, Natanin bii, Sobagii, ka Bani, Gadigii,

37 ka Seleki, wi u sāa Amōnin bweseru, ka Naharai, Beerōtugii wi u ra Yoabu, Seruyan biin tabu yānu sōbe,

³⁸ ka Ira, ka Garebu, Yeteeḡibu,

³⁹ ka Uri, Heṡi. Dafidin tabu durɔ damḡibu ba s̄awa tɔnu tena ka nɔɔba yiru.

24

Dafidi u win tɔmbu gara

(Imaa meeriio Bandun Gari I, 21:1-6)

¹ Yinni Gusunɔ u ka maa Isireliba mɔru kua too, ma u dera Dafidi u bu seesi, u n̄n s̄owa u nee, a doo a Isireliba ka Yudaba gari.

² Yera u Yoabu win tabu sunɔ wi u w̄a win turuku s̄owa u nee, a doo a Isireliban bwesenu kpuro bera saa tem men s̄o ȳsan n̄m geu gian di sere men s̄o ȳsan n̄m dware, kpa a bu gari. Nge meya kon ka gia m̄n nɔɔ ba geeru ne.

³ Yoabu u sina boko s̄owa u nee, Gusunɔ wunen Yinni u de tɔn ben dabiru tu sosi wun̄m wun̄m subenu n kere yellu, kpa u maa de a bu wa ka n̄ni. Adama mban s̄na a k̄i a yeni ko.

⁴ Ka me, sina boko u Yoabu gari kamia ka sere maa tabu sinam be ba tie. Ma Yoabu ka tabu sinam be, ba yara ba da ba Isireliba gara.

⁵ Ba da ba Yuudeni tɔbura ma ba ben kunu gira Aroeen s̄o ȳsan n̄m dware, w̄owa. Ma ba Gadin tem bukiana ba da Yasee gia.

⁶ Min di, ba da Galadin temɔ, ka Kadesiɔ Heṡiban temɔ, ka Danu Yaniɔ ka yen baru kraanɔ ka Sidoniɔ,

⁷ ka Tiriɔ ye ya ḡb̄ara damḡiru mɔ, ka wuu si su raa s̄a Hefiba ka Kananibaḡisɔ, n ka girari Beri Sebaɔ, Yudan tem s̄o ȳsan n̄m dware.

⁸ Nge meya ba kua ba ka tem me kpuro bukiana. Ma n kua suru nɔɔba nne ka s̄o yendu ba sere tunuma Yerusalemuɔ.

⁹ Ye ba tunuma sina bokon mi, ma Yoabu u n̄n tɔn ben geeru s̄owa. U nee, Isireliba s̄o, be ba s̄a tabu kowobu ba ka takobi sannɔ ȳ, ba s̄awa tɔmbu n̄rɔɔbun suba nee (800.000). Yudan bweseru s̄o maa, ba s̄awa tɔmbu n̄rɔɔbun suba neera wunɔbu (500.000).

Gusunɔ u Dafidi seeyasia

win torarun s̄o

(Imaa meeriio Bandun Gari I, 21:7-17)

¹⁰ Ye Dafidi u nua me, yera win torara kara, ma u Yinni Gusunɔ s̄owa u nee, na tora n kp̄a ye na ka tɔn be gara. T̄e na gia ma gari baka kookoosa na kua. A man nen tora ten suuru kuo.

¹¹⁻¹² Saa yera Yinni Gusunɔ u win s̄omɔ Gadi s̄owa u nee, a doo a Dafidi s̄o a nee, am̄niwa ne Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Wee, na n̄n n̄ni sw̄aru ita gaa yiye. Yen s̄, u de u ḡsima ten te u k̄i kpa n sere de tu kooru.

Sisiru bururu ye Dafidi u seewa,

¹³ Gusun̄n s̄omɔ Gadi u da win mi, u n̄n s̄owa ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, yen yer̄a a k̄i. ḡɔru tu du wunen tem s̄o w̄ɔ nɔɔba yiru? Nge a kpikuru su suru ita wunen yibereban s̄. Nge bararu garu tu pusi wunen tem s̄o s̄o ita. T̄e, a bwisikuo kpa a man s̄ ye kon da n wi u man ḡrima s̄.

¹⁴ Yera Dafidi u Gadi wisa u nee, nuku sankira bakana nu man deema mi. N buram bo Yinni Gusunɔ u man seeyasia ye tɔnu koo ka man seeyasia. Domi win w̄n̄w̄nda kp̄a.

¹⁵ Ma Yinni Gusunɔ u dera barara pusi saa d̄oma ten bururun di n ka girari s̄o ita ye. Ma tɔmbu n̄rɔɔbun suba wata ka w̄kuru (70.000) ba ḡbisuka Isirelin tem kpuro s̄o.

¹⁶ Saa ye Yinni Gusunɔn gɔrado u sɔɔru kpa u ka Yerusalemu kpeerasia, yera Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia u wahala baka ye yɔrasia. Ma u gɔrado wi sɔɔwa u nɛɛ, ya tura mɛ. A wunɛn nɔma wɔɔ minin di.

Saa ye sɔɔ, gɔrado wi, u wɔawaa Arafuna Yebusin doo soo yerun bɔkuɔ.

¹⁷ Sanam mɛ Dafidi u gɔrado wi wa wi u tɔmbu goomɔ yera u nɛɛ, nɛna na tore. Tɔn beni ba n̄ gāanu kue. Yen s̄ɔ, a de a man nɔma doke nɛ ka nɛn yɛnugibu.

Dafidi u Yinni Gusunɔ

yāku yeru bania

(I maa mɛɛrio Bandun Gari I, 21:18-26)

¹⁸ Yen dɔma tera Gadi u da Dafidin mi, u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔ yāku yeru kuo Arafuna Yebusin doo soo yeru mi.

¹⁹ Ma Dafidi u Gadin gari yi wura. U kua nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua. U da mi.

²⁰ Yera Arafuna u mɛera gunguru wɔllun di u wa wee, sina boko ka win sina asakpɔbu ba wee, yera u sarama ka duka u da u n̄n yiira u wuswaa tem girari.

²¹ Ma u Dafidi bikia u nɛɛ, yinni, mba n kua a ka sisi nɛn mi.

Dafidi u n̄n wisa u nɛɛ, na nawa n ka wunɛn doo soo yee te dwe kpa n Yinni Gusunɔ yāku yeru bania mi. Kpa bara te ta pusa bɛsɛn tem sɔɔ mi, tu doona.

²² Yera Arafuna u Dafidi sɔɔwa u nɛɛ, a batuma ye suo kam, kpa a yākuu ko mi, ni a k̄i. Kɛtɛba wee, yi kaa ka yāku d̄ɔɔ mwaararugiru ko, kpa yin sugu ka yin kɛkɛban dānu nu ko yāku dāa.

²³ Ye kpurowa durɔ wi, u sina boko k̄a, ma u maa n̄n sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ wunɛn Yinni, u ka nun nɔnu geu mɛɛri.

²⁴ Adama sina boko u nɛɛ, aawo, kon batuma ye dwewa ka nɛn gobi. Na n̄ Gusunɔ nɛn Yinni yāku d̄ɔɔ mwaararugiru kuamme ka gāa ni nu n̄ man gāanu diiri.

Ma Dafidi u batuma ye ka kɛtɛ be dwa ka sii geesun gobi weeraakuru.

²⁵ Ma u yāku yee te kua batuma mi. U yāku d̄ɔɔ mwaararuginu kua ka sere maa siarabun yākuu. Saa yera Yinni Gusunɔn m̄ru ya sure. Ma bara te, ta doona tem min di.

SINAMBUN TIRE GBIIKIRU

Isireliban bandun gari yi ba torua Samuelin tirenu sɔɔ, yin sukuma mu wāa Sinambun tirenu sɔɔ. Tire gbiikii teni sɔɔra Dafidin gɔɔn gari wāa ka sere maa win bii Salomɔn bandun gari. Salomɔ wi, u Yinni Gusunɔ s̄a yeru bania Yerusalemuɔ. Amen biru, ma u mem nɔɔbu sariru kua. Mem nɔɔbu sari tera ta dera Isireliban banda bɔnu kua yiru. Ma ya dera Isireliba kpuron dam ka ben girima ya kaara. Waati ye sɔɔ, Gusunɔ u ra Isireliba ka ben sinambu win sɔmɔbu garie bu ka bu kirɔ ko b̄u s̄aru ka daa k̄sa kpuron s̄.

Tire ten kpunaa

1. Dafidin wāa d̄aakuru bandu sɔɔ, wiru 1n di sere wiru 2:12.
2. Salomɔn bandu, wiru 2:13n di sere wiru 11.
3. Isireliban banda bɔnu kua yiru, wiru 12n di sere wiru 22.

Adoniya u k̄i u tii ko sunɔ

¹ Dafidi u tɔkɔ kua u bukura gem gem. Baa b̄a n n̄n beka bubusi, ka m̄e, u ra n kurusin̄ewa woorun s̄.

² S̄ɔ teeru win bw̄aba na ba n̄n s̄ɔwa ba n̄e, Yinni, a de su nun w̄andia kasuama u n da n wāa wunen b̄akuɔ u n nun n̄ɔrimɔ kpa u n da n nun b̄akasi a n ka yam susuru waamɔ.

³⁻⁴ Ma ba w̄andia kurɔ burɔ kaso w̄ari Isireliban tem kpuro sɔɔ. Yera ba w̄andia goo wa wi ba sokumɔ Abisagi. W̄andia wi, kurɔ burɔn tiiwa. U s̄awa Sun̄emugii. Ma ba n̄n mw̄aama ba ka na sina bokon mi. Wiya u ra n n̄n n̄ɔrimɔ. Adama u n̄ n̄n ȳe kurɔ.

⁵⁻⁶ Adoniya wi Dafidi u ka Hagiti mara wiya u kua Dafidin yeruma Abusalɔmun gɔɔn biru. U s̄awa durɔ burɔn tii. Tundo kun n̄n w̄akisire saa m̄n di ba ka wāa. U n̄ maa n̄n bikiare u n̄e, mban bwesera a m̄ɔ m̄e. Yera Adoniya wi, u tii w̄alle sua u n̄e, wiya u koo bandu di. Ma u tii tabu k̄e k̄e kasua ye dumi gawe ka maas̄abu ka sere tabu durɔbu t̄onu weeraakuru be ba ra n n̄n gbiie.

⁷ Ma u ka Yoabu Seruyan bii ka ȳaku kowo Abiataa gari b̄akua. Ma ba ka n̄n ȳra.

⁸ Adama ȳaku kowo Sad̄aku ka Benaya Yehoyadan bii, ka Gusunɔn s̄omɔ Natani, ka Simēi ka Rei ka sere Dafidin tabu kowo damgibu, beya ba n̄ ka Adoniya n̄ɔ tia kue.

Natani u Bati Seba bwisi k̄a

⁹ Ma Adoniya u ȳakuru kua ka ȳanu ka ket̄e kp̄emi yi yi gum m̄o Soheletin kperun b̄akuɔ te ta wāa Eni Rogelin bera gia. Ma u win tundo turosibu dim soka mi, ka Yudaba kpuro, be ba s̄a sina bokon bw̄abu.

¹⁰ Adama u n̄ Gusunɔn s̄omɔ Natani soka ka Benaya ka Dafidin tabu durɔ damgii be, ka maa sere Salomɔ win tundo turosi.

¹¹ Yera Natani u da u Bati Seba Salomɔn m̄ero s̄ɔwa u n̄e, a n̄ nua ma Adoniya Hagitin bii, u bandu di? Dafidi bes̄en yinni kun maa ȳe.

¹² Yen s̄, a na t̄e n nun bwisi k̄e ye kaa ko a ka wunen hunde bere, ka maa wunen bii Salomɔgia.

¹³ A doo a wunen yinni Dafidi sina boko deema a n̄n s̄ a n̄e, n̄ n̄ wiya u n̄ɔ mw̄eru kua u n̄e, wunen bii Salomɔwa u koo bandu di win biru? M̄ba n kua Adoniya u ka bandu sina.

14 Saa ye kaa ka nùn gari yi tore, kon duuma mi nen tii, kpa n wunen gari sire n sosi.

15 Ma Bati Seba u seewa u da diru mi sina boko u kpĩ. Domi sina boko u tãkã kua gem gem. Abisagi Sunɛmugiiwa u wãa mi, u nùn nɔ̃arimɔ.

16 Ye Bati Seba u tura mi, u yiira sina bokon wuswaaɔ. Ma sina boko u nùn bikia u nɛɛ, mba a kɪ.

17 Ma u wisa u nɛɛ, nen yinni, wuna a man nɔ̃ mwɛɛru kua ka bõri a nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn yĩsiru nen bii Salomɔɔwa u koo bandu di wunen biru.

18 Wee tɛ Adoniya u bandu di. Wune nen yinni sina boko a ñ ka baaru.

19 Ma u ketɛ kpɛmi yi yi gum mɔ ka yãa dabinu go. Ma u win tundo turosibu dim soka ka Abiataa yãku kowo ka sere Yoabu wi u sãa tabu sunɔ. Adama u ñ wunen bii Salomɔɔ soka.

20 Tɛ sina boko, wee, wuna Isireliba kpuro ba swaa daki a ka bu sɔ wi u koo ko wunen kəsire bandu sɔɔ.

21 Yinni, saa ye kaa kpuna nge wunen baaba, ba koo nɛ ka nen bii Salomɔɔ mɛɛriwa taaregibu.

22 Ye Bati Seba ka Dafidi ba gari mɔ, yera Gusunɔn sɔmɔ Natani u tunuma mi.

23 Ma ba sina boko sɔɔwa ba nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ Natani wee, u tunuma. Yera u sina boko yiira u wuswaa tem girari.

24 U nùn bikia u nɛɛ, yinni, wuna a nɛɛ, Adoniya u bandu dio u ko wunen kəsire sina gɔnɔɔ?

25 Domi wee, u ketɛ kpɛmi yi yi gum mɔ go ka yãa dabi dabinu. Ma u win tundo turosibu sokusia ka tabu sinambu ka Abiataa yãku kowo. Wee, ba dimɔ ba nɔ̃rumɔ win wuswaaɔ. Ma ba gerumɔ ba mɔ Adoniya, sina boko, win hunde yu dakaa da.

26 Adama u ñ nɛ ka Sadɔku yãku kowo soka, ka Bɛnaya Yehoyadan bii, ka sere maa wunen bii Salomɔɔ.

27 Sina boko, wunen min diya gari yini yi koorã? Ma a ñ sere bɛsɛ wunen bwãabu sɔɔwa wi u koo bandu di wunen biru?

Dafidi u Salomɔɔ gɔsa

u ka ko win kəsire

28 Ma Dafidi sina boko u nɛɛ, i man Bati Seba sokuo.

Ma ba nùn soka u susi u yõra sina bokon wuswaaɔ.

29 Yera sina boko u bõrua u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wãaru wi u man yara saa wahala kpuron di,

30 kon nen nɔ̃ mwɛɛru yibia gisɔ te na nun kua ka Gusunɔ bɛsɛ Isireliban Yinnin yĩsiru na nɛɛ, Salomɔɔwa u koo bandu di nen biru u ko nen kəsire.

31 Ma Bati Seba u yiira u wuswaa tem girari u nɛɛ, nen yinni sina boko, wunen hunde yu dakaa da.

32 Ma Dafidi u nɛɛ, bu nùn Sadɔku yãku kowo sokuo ka Gusunɔn sɔmɔ Natani ka maa Bɛnaya Yehoyadan bii. Ye ba tunuma, yera ba dua mi u wãa.

33 Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i nen bwãabu suo kpa i nen bii Salomɔɔ ketɛku yɔ̃sɔsia i ka nùn da bwia ye ba mɔ Gihoniɔ.

34 Miya yãku kowo Sadɔku ka Gusunɔn sɔmɔ Natani ba koo nùn gum tãre wirɔ u ka ko Isireliban sunɔ, kpa i kɔbi wura, yen biru i gere i nɛɛ, Salomɔɔ sina bokon hunde yu dakaa da.

35 Yen biru kpa i nùn suama u na u sina nen sina gɔnɔɔ u ko nen kəsire. Domi wiya na gɔsa u ka Isireliba ka Yudaba kpara.

³⁶ Ma Benaya Yehoyadan bii u nee, ami, nen yinni sina boko. Yinni Gusuno de n koorā me.

³⁷ Nge me Yinni Gusuno u ka nun wāa, u n maa ka Salomoo wāa me, kpa u win bandu wolle sua n wunegiru kera.

Salomoo u kua suno

(Imaa meerio Bandun Gari I, 29:21-25)

³⁸ Yera yaku kowo Sadoku ka Gusunan somo Natani ka Benaya Yehoyadan bii ka Keretiba ka Peletiba be ba saa sina bokon tiin kosobu, ba da ba Salomoo deema. Ma ba nun yooſia sina bokon keteku wollo ma ba da Gihoni mi.

³⁹ Ye ba tura mi, yera Sadoku u da kuu bekurugiro u gum koba tama. Ma u Salomoo gum me tare wiru u ka nun ko suno. Yen biru ba koba so, ma ton be kpuro ba nee, sina boko Salomoo, wunen hunde yu daka da.

⁴⁰ Ma ton be kpuro ba nun swii ba kabi soomoo ka nuku doo bakabu. Ma n saare nge tem mu yirumowa ben wurenun so.

Salomoo u Adoniya suuru kua

⁴¹ Adoniya ka win ton be u dim soka mi kpuro ba wure ni nua saa ye soo ba dim kpa. Ye Yoabu u kaban swii nua, yera u nee, mban sōna ba wure meni wuu.

⁴² U gari yi gerumoo u n kpa, yera Yonatam, Abiataa yaku kowon bii u tunuma. Ma Adoniya u nee, a dam kooma tabu duru naanegii. Na yiyoo n labaari gea no wunen min di.

⁴³ Yonatam u nun wisa u nee, aawo. Domi Dafidi sina boko besen yinni u Salomoo bandu we.

⁴⁴ Ma u dera Sadoku yaku kowo ka Gusunan somo Natani ka Benaya Yehoyadan bii ka Keretiba ka Peletiba ba nun sina bokon keteku yooſia,

⁴⁵ ba da Gihoni. Miya Sadoku yaku kowo ka Gusunan somo Natani ba nun gum tare wiru, u kua suno. Yen biruwa ba gosirama min di ka nuku doo bakabu. Ma wuu ge, ga gbisimo ka wurenu. Niya i noomoo mi.

⁴⁶ Salomoo u maa so sina gonaoo ko.

⁴⁷ Ma sina bwāaba na ba besen sina boko Dafidi domaru kua ba nee, Gusuno u Salomoon yisuru ka win bandu wolle sua n kere wi Dafidigiru. Ma Dafidi u seewa u wuswaa tem girari win kpin yerun wollo.

⁴⁸ Ma u gerua u nee, Gusuno Isireliban Yinnigia siarabu wi u nun goo ka u win sina gona kosire kua. Ma u maa ka yero nani wa.

⁴⁹ Be Adoniya u dim soka mi kpuro, ba nanda ye ba gari yi nua. Ma ben baawure u win swaa mwa u doona.

⁵⁰ Yera Adoniya u berum soora Salomoon so, ma u seewa u da u yaku yerun kaanu nenua Salomoo u ku ka nun gon so.

⁵¹ Yera ba Salomoo soowa ba nee, wee Adoniya u berum soore wunen so. U da u yaku yerun kaanu neni u mo, wune Salomoo a be boro giso ma a n nun goomoo.

⁵² Ma Salomoo u nee, u n tii nenua dee dee, baa win wirun seri tia ya n worumamo. Adama sa n kosa gaa wa win min di, u koo gbiwa.

⁵³ Yera u dera ba nun yara yaku yee ten min di. Ma Adoniya wi, u na Salomoon wuswaa u kpuna u nun tobura. Yen biru Salomoo u nee, u wio win yenuo.

Wooda ye Dafidi u Salomoo we

2

¹ Ye Dafidi u goo turuku kua, yera u win bii Salomoo wooda yeniba we u nee,

² wee, na dɔɔ mi baawure u koo da. Adama wunε a de a n wɔrugɔru mɔ, a n tororu sɔ.

³ A Yinni Gusunɔn gere mem nɔɔwɔ, kpa a n sɔimɔ win swεε sɔɔ, kpa a n win woodaba swi nge mε ba yorua Mɔwisin tireru sɔɔ. A n kua mε, ye a mɔ kpuro, ya koo koorawa.

⁴ Kpa Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwεεru yibia te u man kua u nεε, nen bibu bɔ n sɔimɔ gem sɔɔ ka ben gɔru kpuro ka ben bwisikunu kpuro, na n kon bia wi u koo ko nen kɔsire Isireliban bandu sɔɔ.

⁵ Yen biru Dafidi u maa nεε, a n yε ye Yoabu Seruyan bii u man kua. Domi u Isireliban tabu sinambu yiru beni, Abinεε, Nerin bii ka Amasa Yetεn bii go, u ben yem yari bari yendun saa sɔɔ. Ma u mu tɛni win kpakaɔ, ka maa win baranɔ.

⁶ Yen sɔ, a koowo mɛn nɔɔ wunεn bwisi yi nε. A ku ra de u seri burura u sere gbi.

⁷ Adama a Baasilai Galadigiin bibu durom kuo. A de ba n da di ka be ba dimɔ wunεn dii yerɔ sannu. Domi beya ba na ba man somi sanam mε na kpikuru sua wunεn mɔɔ Abusalɔmun sɔ.

⁸ A maa Simεi Geran bii Bɛnyamεen bweseru sɔɔ yaayo. U na Bahurimun di, u man wɔm kɔsunu wɔnwa dɔma te na kpikuru dɔɔ Mahanaimuɔ. Adama ye na wee, u man sennɔ na Yuudenin daarɔ. Ma na bɔrua ka Yinni Gusunɔn yisuru na nεε, nen takobi kun maa nɔn goomɔ.

⁹ Adama tɛ, a ku de u kun sεyasiabu wa. A bwisi mɔ, wuna a yε mε kaa nɔn kua. A de u ka hunde tumaru gbi.

Dafidin gɔɔ

ka Salomɔɔn bandu

(I maa mεerio Bandun Gari I, 29:26-28)

¹⁰ Yen biru Dafidi u kpuna u gu u win baababa naamwε. Ma ba nɔn sika win wuu Yerusalemuɔ ge ba maa sokumɔ Dafidin wuu.

¹¹ Dafidi u kuawa wɔɔ weeru bandu sɔɔ. Gbiikaa u kua wɔɔ nɔɔba yiru Heboroniɔ. Yen biruwa u kua wɔɔ tɛna ka ita Yerusalemuɔ.

¹² Saa ye sɔɔra Salomɔɔ u da u sina win tundon sina gɔna wɔllɔ. Ma ba win ban te dam sire gem gem.

Adoniyān gɔɔ

¹³ Adoniyā Hagitin bii u na Salomɔɔn mεro Bati Seban mi, ma Bati Seba u nɔn bikia u nεε, n ka sere do?

Ma u nɔn wisa u nεε, n do gbāa gbāa.

¹⁴ Adama gari gεε wāa yi na kī n nun sɔ.

Ma kurɔ wi, u nεε, a geruo mε.

¹⁵ Yera Adoniyā u nεε, a yε ma nena na raa ban te mɔ. Nena Isireliba kpuro ba yiyo n tu di. Adama wee ta wura nen wɔnɔn mi. Domi Yinni Gusunɔwa u nɔn tu wε.

¹⁶ Tɛ, gāa teena na kī n nun bikia. Yen sɔ, a ku man nu yinari.

Ma kurɔ wi, u nɔn sɔɔwa u nεε, a geruo.

¹⁷ Ma Adoniyā u nεε, na nun kanamɔ, a doo a man Salomɔɔ sɔɔwa u be man Abisagi Sunεmugii kε kurɔ. U nɔn nun ye yinarimɔ.

¹⁸ Ma Bati Seba u nεε, to, kon da n nɔn sɔ.

¹⁹ Yera Bati Seba u da Salomɔɔn mi, u ka nɔn Adoniyān gari yi sɔ. Ye sina boko u win mεro wa u wee, yera u seewa u nɔn sennɔ da. U yiira win wuswaaɔ. Ma u seewa u da u sina win sina kitarɔ. Ma u dera ba ka win mεro kitaru garu naawa u sina win nɔm geuɔ.

²⁰ Ye u sina u kpa, yera u sina boko sɔ̄wa u nɛɛ, gāanu gana na ka na, na kī n nun kana. Yen sɔ̄, a ku man nu yinari.

Ma Salomɔ̄ u nɛɛ, a geruo na ñ nun yinarimɔ̄.

²¹ Ma Bati Seba u nɛɛ, a de bu Abisagi Sunemugii wunen mɔ̄ Adoniya wē kurɔ̄.

²² Yera Salomɔ̄ u nùn wisa u nɛɛ, a ku ra yande nɛɛ, n nùn bandu wēyɔ̄? Domi u sāawa nen mɔ̄. Win tɔ̄mba maa yāku kowo Abiataa ka Yoabu Seruyan bii.

²³ Ma Salomɔ̄ u bōrua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ̄ u man kua nge mɛ u kī, ma na kun Adoniya go win gari yinin sɔ̄.

²⁴ Yinni Gusunɔ̄ wiya, u man dam kā ma u man sinasia nen tundo Dafidin sina gɔ̄nɔ̄, ma u man ban te wē ka nen bibun bweserɔ̄ nge mɛ u nɔ̄ mwɛɛru kua. Sere ka win wāaru, kon dewa bu Adoniya go gisɔ̄.

²⁵ Ma Salomɔ̄ wi, u Benaya Yehoyadan bii gɔ̄ra u da u Adoniya go. Ma u da u nùn go.

Ba yāku kowo Abiataa yara

win sɔ̄mburun di

²⁶ Yen biruwa Salomɔ̄ u yāku kowo Abiataa sɔ̄wa u nɛɛ, a doo wunen temɔ̄ Anatɔ̄tuɔ̄. Domi gɔ̄wa a ka weenɛ. Adama na ñ gina nun goomɔ̄ yèn sɔ̄ wuna a kua yāku kowo nen tundo Dafidin waati sɔ̄. Mɛya a maa ka nùn win nɔ̄ni swāaru kpuro bɔ̄nu kua.

²⁷ Nge mɛya Salomɔ̄ u ka Abiataa gira yāku kowo sɔ̄mburun di. Ma Yinni Gusunɔ̄n gari yi u raa gerua Elin yenun sɔ̄ Siloɔ̄ yi kooa.

Yoabun gɔ̄

²⁸ Sanam mɛ Yoabu u nua ye ya Adoniya ka Abiataa deema, yera u duka sua u da Yinni Gusunɔ̄n sāa yerɔ̄, u yāku yerun kāanu nenua u ka bōrua. Domi Adoniyawa u ka yɔ̄. Adama u ñ daa ka Abusalɔ̄mu yōre.

²⁹ Ma ba da ba Salomɔ̄ sɔ̄wa ma Yoabu u duka sua u na u wāa Yinni Gusunɔ̄n sāa yerɔ̄ u yāku yerun turarun kāanu neni.

Saa yera Salomɔ̄ u Benaya Yehoyadan bii sɔ̄wa u nɛɛ, u doo u nùn go.

³⁰ Ye Benaya u tura sāa yee ten mi, yera u Yoabu sɔ̄wa u nɛɛ, sina boko u nɛɛ, a yarima.

Adama Yoabu u nɛɛ, aawo, miniwa kon gbi.

Ma Benaya u gosira u wura Salomɔ̄n mi, u nɛɛ, ameni ka ameniwa Yoabu u gerua.

³¹ Sina boko u nɛɛ, a koowo nge mɛ u gerua. A nùn sēreo mi, a go, kpa a nùn yara min di a da a sike. Nge mɛya kaa ne ka nen bweseru yara tɔ̄mbu yiru ben yem di, mɛ Yoabu u yari. Domi ba ñ kōsa gaa kue.

³² Tɔ̄n beya Abinɛɛ, Nɛrin bii, Isireliban tabu sunɔ̄, ka maa Amasa Yetɛɛn bii, Yudaban tabu sunɔ̄. Ba nùn gem ka bɛɛɛ kere, ma u bu go ka takobi nen tundo Dafidi u ñ ka baaru. Yen sɔ̄, Gusunɔ̄ u de win yem mu wɔ̄ri win tii sɔ̄.

³³ Ben yem mu ko n wāawa Yoabu ka win bibun bweserɔ̄ sere ka baadommaɔ̄. Adama Yinni Gusunɔ̄ u koo de bɔ̄ri yendu ta n wāa Dafidi ka win bibun bweserɔ̄ ka maa win bibun bandu sɔ̄ sere ka baadommaɔ̄.

³⁴ Yera Benaya u da u Yoabu sēre u go. Ma ba nùn sikua win gberu kpaanɛɔ̄.

³⁵ Ma sina boko u Benaya kua tabu sunɔ̄ Yoabun kɔ̄sire. Mɛya u maa Sadoku kua yāku kowo Abiataan kɔ̄sire.

Salomɔ̄ u dera ba Simɛi go

³⁶ Yen biru sina boko u gɔra bu da bu Simeɪ sokuma. Ye u na, yera sina boko u nùn sɔ̀wa u nɛɛ, a wunɛn tiin yɛnu banɔ Yerusalemuɔ. Kpa a n wāa ge sɔ̀, a ku yari min di.

³⁷ Dɔma te a yara min di, ma a Sedoronin wɔwa tɔbura na kon dewa bu nun go. Saa ye sɔ̀, wuna a tii go.

³⁸ Ma Simeɪ u nɛɛ, ya wā yinni. Kon ko ye a gerua.

Ma u da u wāa Yerusalemu mi, n ka tɛ.

³⁹ Wɔɔ itan biru yera win yobu yiru gabu ba duka yakura ba da ba wāa Akisi, Maakan biin mi, wi u s̄a Gatin sunɔ. Yera ba na ba nùn sɔ̀wa ba nɛɛ, wee, wunɛn yobu ba wāa Gatiɔ.

⁴⁰ Yera Simeɪ u seewa u win keteku gaari bɔkua u da Gatiɔ Akisin mi, u yoo be mwaama.

⁴¹ Yera ba da ba Salomɔ sɔ̀wa ma Simeɪ u yara Yerusalemun di u da Gatiɔ. Adama u wurama kɔ.

⁴² Sina boko u gɔra u nɛɛ, bu nùn sokuma. Ye u na, u nùn sɔ̀wa u nɛɛ, na n̄ daa nun b̄rusie ka Yinni Gusunɔn ȳsiru na nɛɛ, a n yē dɔma te a yara Yerusalemun di, kaa gbiwa? A n̄ wisa a nɛɛ, ya wā, a nua?

⁴³ N n̄ men na, mban s̄na a n̄ nɔɔ mwɛɛ te yibie te a kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Mban s̄na a n̄ gari yi mɛm nɔɔwɛ yi na nun sɔ̀wa mi.

⁴⁴ Tē a yaaye k̄sa ye a nɛn tundo Dafidi kua? Yinni Gusunɔwa u koo nun ye k̄sie.

⁴⁵ Adama nɛ, sina boko Salomɔ, Yinni Gusunɔ u koo man domaru kua. Kpa u nɛn tundo Dafidin ban te na dii mini t̄asisia sere ka baadommaɔ.

⁴⁶ Yen biru sina boko u Benaya Yehoyadan bii wooda wē, u nɛɛ, u doo u Simeɪ go. Ma u yara u da u nùn go.

Yeniban biruwa Salomɔn banda dam kua.

Salomɔ u Egibitin sunɔn bii

sua kurɔ

3

¹ Salomɔ u Egibitin sunɔn bii sua kurɔ. Nge mɛya ba ka arukawani bɔkua. Ma u ka kurɔ wi da Dafidin wuu Yerusalemuɔ sere u ka win tiin yɛnu bani ka Yinni Gusunɔn s̄a yeru, ka sere maa gb̄ara te u koo bani u ka Yerusalemu sikerena.

² Isireliba ba ra ȳkuru kowa gungunu w̄llɔ saa ye sɔ̀, domi ba n̄ gina diru garu bane mi ba ko n da Yinni Gusunɔ s̄a.

³ Salomɔ u Yinni Gusunɔ k̄a. Ma u win tundo Dafidin wooda kpuro mɛm nɔɔwa. Mɛya win tii u ra ȳkunu ko gungunu w̄llɔ, kpa u turare d̄ɔ doke mi.

Salomɔ u bwisi kana

(I maa m̄erio Bandun Gari II, 1:2-13)

⁴ S̄ɔ teeru Salomɔ sina boko u seewa u da Gabaoniɔ u ka ȳkuru ko. Domi miya ȳku yee bakara wāa. Ȳku d̄ɔ mwaararuginu dabi dabina u d̄ma te kua mi.

⁵ Gabaoni miya Yinni Gusunɔ u nùn kure dosu sɔ̀ w̄kuru. U nùn sɔ̀wa u nɛɛ, a bikio ye a k̄i n̄ nun kua.

⁶ Salomɔ u nùn wisa u nɛɛ, a wunɛn b̄ɔ Dafidi nɛn tundo k̄i geeru s̄ɔsi yèn s̄ɔ u s̄a dee dee gem s̄ɔ ka ḡru d̄ɛrɔ wunɛn wuswaaɔ. Ye ya kpuro kere, yera a dera nɛ, win bii, na kua win k̄sire bandu sɔ̀ giso.

⁷ Yinni Gusunɔ, wuna a man ḡsa a kua nɛn tundo Dafidin k̄sire. Wee ne aluwaasi piibuwa. Na n̄ yē mɛ kon ko n ka t̄ɔn be kpara.

⁸ Na maa wāa ben suunu sɔɔ, be, be a gɔsa. Ma ba maa dabi sere ba ñ garirɔ.

⁹ Yen sɔ, a man bwisi kɛɛyɔ n ka bu kpara, kpa n kpī n gea ka kōsa wunana. Ma n kun mɛ, wara u koo kpī u wunɛn tɔn dabi teni kpara.

¹⁰ Ma Salomɔn wisi bi, bu Yinni Gusunɔ dore.

¹¹ Yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ñ bikie wunɛn wāaru tu daka da, a ñ maa bikie a n dukia mɔ, mɛya a ñ maa wunɛn yibereban gɔɔ kanɛ. Adama bwisiya a bikia a ka kpī a wunɛn tambu kpara dee dee.

¹² Yen sɔna kon nun kua nge mɛ a gerua. Kon nun laakari ka bwisi kɛ yìn bweseru goo kun waare, mɛya goo kun maa ye wasi wunɛn biru.

¹³ Kon maa nun dukia ka bɛɛɛ wɛ wunɛn wāaru sɔɔ ye a ñ bikie. Sinambu sɔɔ, goo sari wi u koo ka nun nɛra.

¹⁴ Yen biru à n sīimɔ nɛn swɛɛ sɔɔ, ma a nɛn woodaba ka nɛn yiirebu mɛm nɔɔwammɛ nge mɛ wunɛn tundo Dafidi u kua, kon de wunɛn wāaru tu daka da.

¹⁵ Saa yera Salomɔ u yanda ma u tuba ma Yinni Gusunɔwa u ka nùn gari kua dosu sɔɔ. Ma u gɔsiramɔ Yerusalemɔ u da mi Yinni Gusunɔn woodan kprakorɔra yii u yāku dɔɔ mwaararuginu kua mi, ka siarabun yākunu. Ma u win bwāabu kpuro dim soka.

Salomɔ u gari sɛsɔgii siri

¹⁶ Sɔɔ teeru kurɔ tanɔbu yiru gabu ba na sina boko Salomɔn mi, ba yōra win wuswaaɔ.

¹⁷ Ma ben turo u nɛɛ, yinni, a man yisa kuo. Nɛ ka kurɔ winiwa sa wāa dii teero. Win bokuɛra na yira na mara.

¹⁸ Ye na mara, yen sɔɔ itasera win tii u maa mara. Ma sa wāa dii tee te sɔɔ sannu. Goo kun maa ka sun wāa mi.

¹⁹ Ye n kua wɔkuru yera u win bii kpunari u go.

²⁰ Yinni, yera u seema wɔku te, u nɛn bii sua saa nɛn yɛsan di ye na do. Ma u nùn kpī win tororu wɔllɔ. Yen biru u win bii goo te sua u man yiya.

²¹ Ye na seewa bururu n ka nɛn bii bɔm kɛ, yera na deema bii gora. Ma na wure na bii wi mɛɛra tii, na deema u ñ sɔa nɛgii.

²² Ma win winsim u nɛɛ, nɛn biiwa u wasi.

Gbiikoo wi, u maa nɛɛ, n ñ mɛ, wunɛgiiwa u gu.

Mɛsuma ba sikirinamɔ sina bokon wuswaaɔ.

²³ Yera sina boko u nɛɛ, too wee, bɛɛ kpuro i ñ wure. Domi wini ù n nɛɛ, win biiwa u wasi kpa wɔnɔ u nɛɛ, aawo, wunɛgiiwa u gu.

²⁴ N n mɛn na, i man takobi tama. Ma ba ka nùn ye naawa.

²⁵ Ma u nɛɛ, bu bii wi u wasi mi buranɔ kpirinu yiru. Kpa ben baawure u kpiri kpirika sua.

²⁶ Yera wɔnwɔnda bii win mɛron tii mwa. Ma u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni, na nun kanamɔ, a nùn bii wi wɛɛyɔ. A ku de bu nùn go.

Adama turo wini u nɛɛ, a nùn buranɔ kpa u ku ko besɛn googii.

²⁷ Yera sina boko u nɛɛ, i ku bii wi go. I kurɔ gbiikoo bii wi wɛɛyɔ. Wiya u sɔa win mɛro.

²⁸ Ye Isireliba kpuro ba nua nge mɛ sina boko u siri ba nùn nasia. Domi ba wa ma Gusunɔwa u nùn bwisi yi kã u ka siri bi kua.

Salomɔn sina asakpɔbu

4

¹ Salomɔ u kua Isireliba kpuron sina boko.

² Win sina asakpɔbun yīsa wee, Asaria Sadakun bii, u sɔawa yāku kowo.

³ Elihorefu ka Akiya, Sisan bibu ba sāawa tire yorobu.

Yosafati Ahiludun bii, wiya u ra maa tirenu bere.

⁴ Benaya, Yehoyadan bii, wiya u sāa tabu sunə. Sadəku ka Abiataawa ba maa sāa yaku kowobu.

⁵ Asaria Natanin bii, wiya u maa sāa bera ka beran wirugibun guro guro.

Sabudu, Natanin bii, wiya u sāa win sina asakpə wi u ra nùn bwisi kē.

⁶ Ma Akisa u sāa sina kpaarun səm kowobun wirugii.

Adoniramu Abidan bii u sāawa be ba yoo səma mən wirugii.

⁷ Salomə u tem me bənu kuawa bera wəkura yiru. Ma u yen baayeren wirugii swī. Bera, ba ra wi sina boko ka win yenugibu nəri. Ben baawure u ra bu kowa suru tia wəo tia sə.

⁸ Wirugii ben yīsa wee.

Hurin biiwa u Efaraimun guunun bera gia mə.

⁹ Dekerin biiwa u maa Makasi mə ka Saabimu, ka Bəti Seməsi ka Eloni ka Bəti Hanani.

¹⁰ Heseḏin biiwa u maa Aruboti mə ka Soko ka sere maa Hefēen tem kpuro.

¹¹ Abinadabun biiwa u Dorin tem mə. Wiya u Saloməon bii Tafati sue kuro.

¹² Baana, Ahiludun bii, wiya u Tanaki, ka Megido mə ka Bəti Seani ye ya wāa Saatanin boku Yisireelin wəwa. Bera ye, ya toruawa saa Bəti Seanin di n ka da Abeli Mehola sere ka Yokuməmun bera gia.

¹³ Gebēen biiwa u maa Raməti mə ye ya wāa Galadin temə ka sere maa Yairi, Manasen biin baru kpaanu, Galadi. Gebēen bii wiya u maa Aagəbu mə Basanin temə. Wusu watawa u mə si ba gbəranu toosi ba nin kenutinun sēretinu kua ka sii gandu.

¹⁴ Akinadabu Idon bii, wiya u maa Mahanaimu gia mə.

¹⁵ Akimasi wi, u Saloməon bii Basimati sue kuro, wiya u Nefitalin bera gia mə.

¹⁶ Baana Usain bii, wiya u maa Aseēn tem ka Bealətun tem mə.

¹⁷ Yosafati, Paruakin bii, wiya u maa Isakarin tem mə.

¹⁸ Sime, Elan bii, wiya u maa Bənyamēn tem gia mə.

¹⁹ Geberi Hurin bii, wiya u maa Galadin tem gia mə, mi Sihoni Aməreban sina boko ka Ogu Basanin sina boko ba raa bandu dii. Təmbu wəkura yiru ye baasi, Salomə u maa tən turo gəsa u n ka sāa be kpuron guro guro.

Salomə u dukia wa win bandu sə

²⁰ Saa ye sə, Yudaba ka Isireliba ba dabi nge nim wəkun yani seeri. Ba dimə, ba nərums, ba nuku dobu mə.

5

¹ Sinam be ba wāa saa daa te ba mḏ Efaratin di sere n ka girari Filisitiban temə, n ka da Egibitin daarə, Saloməawa u be kpuro mə win wāaru kpuro sə. Ba ra n ka nùn wəo gobi naawammə.

² Dīa ni Saloməon yenugibu ba ra di səo teeru wee. Som me mu n ye, tənnu nəba nne ka sere maa som buuru tənnu yendu yiru sari,

³ ka ketə wəkuru yi ba nərimsə yenuə ka ketə yendu yi ba ra kpare, ka yāanu wunəbu (100) ka gbeeku yē yē nge nennu ka gini ka sere maa gue yi yi gum mə.

⁴ Be ba wāa Efaratin səo duu yerə, saa Tifusakin di sere ka Gasə Saloməawa u be kpuro mə. Win woodawa ba ka səmburu mə. Ma bəri yenda wāa bera mi kpuro sə.

⁵ Win waati ye sɔɔ, Yudaba ka Isireli be ba wāa saa tem mɛn goo gbiikirun di sere mɛn goo gɔmkirɔ ba wāawa bəri yɛndu sɔɔ, ben baawure u win gberu wukumɔ.

⁶ Yeniban biru, Salomɔɔ u dumi mɔ nɔrɔbun suba weeru (40.000), ma u yi wāa yeru kua. Yiya yi ra win tabu kekɛba gawe. U maa maasɔbu mɔ tɔnu nɔrɔbun suba wukura yiru (12.000).

⁷ Bera wɔkura yiru yen wirugii bera, ba ra n ka dīanu naamɔ ni Salomɔɔ ka win tɔmbu ba ra di. Wɔɔ tia sɔɔ, suru tia bera baayere ya mɔ yu ka dīanu na. Ba ku ra de dīanu nu biara Salomɔɔn yenuɔ.

⁸ Ba ra maa ka dobi ka taka de de win dumin sɔ mi yi wāa nge mɛ ba bu sɔɔwa bu ko.

Salomɔɔ u tɔmbu kpuro

bwisi kera

⁹ Gusunɔ u Salomɔɔ bwisi ka laakari ka yɛɛ bakaru kã te ta ñ kinɛ mɔ.

¹⁰ Win bwisi yi, yi sɔɔ yari yerugibun bwisigibu ka Egibitigibun bwisigibugii kere sere mi n toma.

¹¹ Goo sari wi u nùn bwisi tura. Win bwisi yi, yi Etani, Esarakin sikadobugii kere. Mɛya yi maa Hemanigii kere ka Kaakoligii, ka Daadagii ka Maholin bibugii. Ma Salomɔɔ u yīsiru yara bwese ni nu ka nùn sikerenen suunu sɔɔ.

¹² Mɔnnu nɔrɔbun suba itawa (3.000) Salomɔɔ u yorua. Ma u womusu kua su nɔrɔbu (1.000) kere.

¹³ U tɔmbu dānun faagi kua saa bakanun di sere ka dāa kikisɔ, si su ra kpi gana wɔllɔ. Mɛya u maa yɛɛ naasu nnegiin faagi kua ka yi yi ra kabiri, ka gunɔsu ka swɛɛ.

¹⁴ Ma sinam dabinu ba tɔmbu gɔrimɔ win mi, saa tem tukum di bu ka win bwisin gari nɔ.

Salomɔɔ u sɔɔru mɔ u ka

Yinni Gusunɔn sãa yeru bani

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 2:2-15)

¹⁵ Hiram u Tirin sunɔ u raa sãawa Dafidin bɔrɔ. Ye u nua ma ba Salomɔɔ bandun gum tãre u kua sunɔ, win tundo Dafidin kɔsire, yera u sɔmɔbu gɔra bu nùn tɔbiri.

¹⁶ Ma Salomɔɔ u maa gɔra Hiramun mi.

¹⁷ U nɛɛ, a nɛn tundo Dafidi yɛ. A yɛ ma u ñ kpīa u Yinni Gusunɔ sãa yeru banie, yɛn sɔ tabu nùn sikerene baama kpuron di. Yinni Gusunɔ u maa dera u win yibereba taare.

¹⁸ Tɛ na wɛre yɛn sɔ Gusunɔ nɛn Yinni u dera bəri yɛnda wāa nɛn tem beri berika kpuro sɔɔ. Mɛya na ñ maa yibere goo mɔ wi u koo man wɔrima.

¹⁹ Yen sɔ, tɛ na nia sãa n diru bani mi ba ko n da Gusunɔ nɛn Yinni sã, nge mɛ win tii u raa Dafidi nɛn tundo sɔɔwa. U nɛɛ, win bii wi u koo sina win sina gɔna wɔllɔ u ko win kɔsire, wiya u koo nùn diru bania.

²⁰ Yen sɔ, a de wunen sɔm kowobu bu man dāa damgia ye ba mɔ sɛduru bɔriama Libanin guurun di. Kpa n nun ben kasiaru wɛ nge mɛ a gerua kpuro. Nɛn sɔm kowobu ba koo wunɛgibu somi bu ka sɔmbu te ko. Domi a yɛ ma goo sari bɛse sɔɔ wi u dāa burabu yɛ nge bɛɛ, Sidonigibu.

²¹ Ye Hiram u Salomɔɔn gari yi nua, yera win nukura dora gem gem. Ma u nɛɛ, na Yinni Gusunɔ siara wi u Dafidin bii bwisi kã u ka tɔn dabi te kpara.

²² Ma u kpam Salomɔɔ gɔria u nɛɛ, na nua ye a geruma. Yen sɔ, na kon ko ye a bikia mi kpuro. Kon nun dāa damgia ye ba mɔ sɛduru ka sipɛɛ kasuama.

²³ Nɛn sɔm kowobu ba koo ka dāa ye na saa Libanin guunun di sere nim wōkuɔ. Yen biru, kon ye tari tari ya n ka gerua nim sɔɔ yu ka na sere mi kaa man sɔ. Miya kon de bu ye kusia bu yi, kpa wunen tiigibu bu den yen wunanɔ ko. Ye kaa man kɔsia, yera a nɛn yenugibu dīanu mɔrisiama.

²⁴ Ma Hiram u dāa ni kpuro mɔrisia nge mɛn nɔɔ Salomɔɔ u kī.

²⁵ Ma Salomɔɔ u Hiram alikama tɔnnu nɔrɔɔɔn suba nɔɔba tia (6.000) mɔrisia, ka olifin gum yarum ditiri nɔrɔɔɔn suba nɔɔba ita (8.000). Nge meya u ra ko wɔɔ baagere Hiram u ka win yenu nene.

²⁶ Yinni Gusunɔ u Salomɔɔ bwisi kā nge mɛ u raa gerua. Ma bɔri yɛnda wāa wi ka Hiramun baa sɔɔ. Ma ba arukawani mɔɔsine.

Salomɔɔ u tɔmbu sɔma koosia

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 1:18, 2:1,16-17)

²⁷ Salomɔɔ u tɔmbu gɔsa Isireliba sɔɔ be ba koo kpī bu sɔmunu sɔbe. Ma ben geera kua tɔmbu nɔrɔɔɔn suba tɛna (30.000).

²⁸ Adoniram uwa u sāa tɔn be kpuron kpare. Ma u bu bɔnu kua wuunu ita, nɔrɔɔɔn suba wōku wōkubu (10.000). Suru tia sɔɔ, wuu nin teera ta ra ka dāa ni de Libanɔ, kpa be ba tie ba n wāa yenuɔ. Yen sɔna ben baawure u ra ko suru yiru win yenuɔ, kpa u ko suru tia Libanɔ.

²⁹ Salomɔɔ u maa sɔm kowobu mɔ tɔnu nɔrɔɔɔn suba wɛnɛ (80.000) be ba ra kpenu dāku guunɔ, ka tɔmbu nɔrɔɔɔn suba wata ka wəkuru (70.000) be ba ra kpee ni gure.

³⁰ Be ba ra n sɔm kowo be kpuro kpare, ba n bu wooda wɛɛmɔ, ba sāawa nɔrɔɔɔn suba ita ka gooba wunɔɔbu (3.300).

³¹ Salomɔɔ sina boko, u wooda wɛ u nɛɛ, bu kpee bakanu bɛsukuo ni nu geenu sāa bu ka dii ten kpeɛkpeɛku swī.

³² Win sɔm kowobu ka Hiramugibu ka Gibaligibu be ba sɔmbu ten saria yɛ ba menna ba dāa yen sɔmburu kua ma ba kpee ni dāka bu ka dii te bani.

6

Salomɔɔ u diru bana tɛn mi

ba kon da Yinni Gusunɔ sā

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 3:1-14)

¹ Ye Yuuba ba yara Egibitin di n kua wɔɔ nɛɛru ka wɛnɛ (480), yera Salomɔɔ u diru bana torua tɛn mi ba ko n da Yinni Gusunɔ sā. N deema win bandun wɔɔ nnesen suru yiruse sɔɔra mi.

² Dii te u bana mi, ten dɛɛbu sāawa gɔm soonu wata. Ma ten yasum mu sāa gɔm soonu yɛndu. Ten gunum maa gɔm soonu tɛna.

³ Dii ten duu yee gbiikirun dɛɛbu sāawa gɔm soonu yɛndu. Duu yee ten yasum ka dii ten tiin yasum tia. Ma ten gunum mu sāa gɔm soonu wəkuru.

⁴ Sina boko Salomɔɔ u dera ba dii te fɛnɛntiba kua ba sisu kare.

⁵ Yera u maa gidambisa ye ya dinu ita mɔ gɔri ten yɛsi yɛsikɔ ka ten biruɔ.

⁶ Gidambisa yen dii temkirun yasum mu sāawa gɔm soonu nɔɔba. Te ta maa wāa suunu sɔɔ, tegim maa gɔm soonu nɔɔba tia. Itaserugim maa sāawa gɔm soonu nɔɔba yiru. N deema sāa yee ten gana ya sinum mɔ temɔ, adama gidambisan dii temkirun wɔllɔ ba yen sinum kawawa gɔm soo teeru daasin dāa yii yerun sɔ. Dii suunukirun wɔllɔ ba maa yen sinum kawa gɔm soo teeru daasin dāa yii yerun sɔ. Ba yeni kuawa domi ba n kī bu sāa yee ten gana yaba.

⁷ Ye ba dii te banimo, ba tu banawa ka kpee ni ba raa dāka ten sō. Yen sōna ba ñ sōm yānu ganun damu nua mi, ni ba kua ka sisu, baa matalaka ñ kun me gbāa.

⁸ Gidambisa yen kōnnosu, su wāawa sōo yēsān nōm dwardu gia. Ma ba yōōtii bana saa tem di bu ka yō yen dii wōrukirō.

⁹ Ye Salomōo u dii te bana u kpa, yera u tu kpe ka sēdurun dāa bēsi, ka dāa yen bīinu.

¹⁰ Gidambisa yen diru baateren gunum mu sāawa gōm soonu nōbu. Ma u dii nin daasi dāa sōndi sōndi nin ayenō, sāa yee ten gana wōllo.

¹¹ Ma Yinni Gusunō u ka Salomōo gari kua u nēe,

¹² wee, a man diru baniamme. Mēya à n maa nen yiirebu ka nen woodaba mem nōwammē, kon nen nōo mwēeru yibia te na wunen tundo Dafidi kua wunen sō.

¹³ Ko na n wāa dii te sōo nen tōmbu Isireliban suunuo, na ñ bu derimō.

Dii ten sōon burā yānu

¹⁴ Ye Salomōo u dii te bana u kpa,

¹⁵ yera u dera ba ten sōon gani wukiri ka dāa damgia ye ba mō sēdurun bēsi, saa yin tem di sere ba ka daasi girari. Ma u maa dāa damgia ye ba mō sipere teria ten temō.

¹⁶ Yera u dii ten sōowō burana ka sēdurun dāa saa ten tem di sere ka daasio, ma n kua dii sōo gēn yasum kua gōm soonu yendu. Ma u gu kua dii te ta dēere gem gem.

¹⁷ Sāa yee ten adērōn dēēbu bu sāawa gōm soonu weeru.

¹⁸ Sēdurun dāa ye ba doke dii ten gani sōo mi, ba ye sōo bwāanu ka biibiin weenasii yorua. Dii ten ganān gam sari mi n tere.

¹⁹ Dii sōo ge u kua sāa yee ten suunu sōo mi, u gu kuawa u ka Yinni Gusunōn woodan kpakoro te yi mi.

²⁰ Dii sōo gen dēēbu bu sāawa gōm soonu yendu. Ma gen yasum maa sāa gōm soonu yendu. Ma gen ganin gunum maa sāa gōm soonu yendu. Ma u yi wura wukiri. U maa dera ba kpakororu garu kua ka sēdurun dāa, ba wura pote. Ma ba tu yi dii sōo gen kōnnōwō.

²¹ Ma u dera ba wuran tii tii doke sāa yee ten sōowōn ganiō ka ten temō. U maa wuran sum piiminu kua u doke dii te ta dēere gem gem kōnnōwō. Niya ba ka beku kare te gabe.

²² U wura dokewa dii ten sōowō kpuro, sere ka kpakoro te ta wāa dii te ta dēere gem gem kōnnōwō.

²³ Ma u wōllun kōsobun weenasibu yiru gee kua ka dāa damgia u doke dii te ta dēere gem gem sōo. Yin gunum mu sāawa gōm soonu wōkuru.

²⁴ Yin kasan dēēbu bu sāawa gōm soonu nōbu nōbu. Yin kasi yiru ye ya girarinē mi, yin dēēbu kuawa gōm soonu wōkuru.

²⁵⁻²⁶ Wōllun kōsobun weenasii be, ba weenēwa mam mam. Ba maa gunum ka yasum nēwa.

²⁷ Salomōo u bu yōrasia dii te ta dēere gem gem suunu sōo. Ba kasa demie. Turon kase teeru ta gana gee girari. Ma turogira maa gana giō girari. Ma kasa yiru yeni, ya yinne dii ten suunu sōo.

²⁸ Ma u yi kpuro wura pote.

²⁹ Yen biru, u dera ba dii ten sōowō ka ten adērōwō wōllun kōsobun weenasibu kua gani sōo, ka sere maa kpakpa wurusu, ka biibiiban weenasii.

³⁰ Ma u sāa yee ten temō kpuro wura doke.

³¹ Yera u gambo sikanɛba doke dii te ta deere gem gem kɔnnɔwɔ ye ba kua ka dāa damgia. Gambo ye, ka yen kadirin yasum mu ka gana yen bɔnu nɔɔbun tia nɛ.

³² Dāa damgia ba ka gambo sikanɛ be kua. Ma ba wɔllun kɔsobu ka kpakpa wurusu ka biibiiban weenasii yorua gambo ye sɔɔ. Yera u ye kpuro wura pote, ma ya kua buraru.

³³ U maa dera ba sāa yee ten kɔnnɔn gambon kadiri kua ka dāa damgia. Ma u ye gambo sikanɛba dokea ye ba kua ka dāa ye ba mɔ sipere. Gambo ye, ka yen kadirin yasum mu ka gana yen bɔnu nnɛn tia nɛ.

³⁴ Dāa yen bɛsi yiru yiruha ba doke gambo sikanɛ yen baayere sɔɔ. Bā n ye kenia kpa yu tii kure.

³⁵ Ma ba wɔllun kɔsobu ka kpakpa wurusu ka biibiin weenasii yorua gambo ye sɔɔ. Ma u ye kpuro wura doke.

³⁶ Ma ba dii te agbara toosi ba ka sikerena. Ba yen gana kuawa kpenu itan sɔkenun saka. Ma ba sedurun dāa bīinu sɔndi yen wɔllɔ.

³⁷ Salomɔn bandun wɔɔ nnɛsen suru yiruse sɔɔra ba Yinni Gusunɔn sāa yee ten kpɛɛkpɛɛku swii.

³⁸ Ma ba dii te bana ba kpa ka ten baayere kpuro nge mɛ ba ten kpunaa yi, win bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nɔɔba itase sɔɔ.

Salomɔ u dii te banawa wɔɔ nɔɔba yiru.

Salomɔn sina kpaarun bana

7

¹ Salomɔ u win tiin sina kpaaru banawa wɔɔ wɔkura ita u sere tu kpa.

² Dii te ba sokumɔ Libanin dāa sɔɔ tera u gbia u bana. Ten dɛɛbu sāawa gɔm soonu wunɔbu (100), ten yasum maa gɔm soonu weeraakuru, ten gunum maa gɔm soonu tɛna. Dāa gea ye ba mɔ sedurun bīina ba gira sīa nne. Yen biru, yera ba maa ka dāa dumi kua ba sɔndi dāa bīi nin wɔllɔ.

³ Ma ba daasi kua ka sedurun dāa, ba sɔndi dāa dumi yin wɔllɔ. Yin geera sāawa weeru ka nɔɔbu. Ma ba ye bɔnu kua sīa ita. Sīa yen baayere ya mɔwa dāa wɔkura nɔɔbu.

⁴ Ba dii ten goo bakana fɛnɛntiba doke sīa ita ita, ba nɔɔ kisine.

⁵ Fɛnɛnti be, ka ben kadirin goonu nne ya yasum nɛwa kpuro. Ma yi nɔɔ kisine.

⁶ Ma u maa dii ten wuswaaɔ kɔbɛ kua ka gbereba. Yen dɛɛbu bu sāawa gɔm soonu weeraakuru, yen yasum maa gɔm soonu tɛna. Ma u maa gaa kua yen wuswaaɔ ka gbereba.

⁷ Ma u maa siri gɔbaburu bana u sedurun dāa bɛsi teria ten temɔ ka ten daasio.

⁸ Yen biru ba maa win tiin diru bana nge mɛ ba dii te ba mɔ Libanin dāa sɔɔ bana. Ba tu banawa dii ten biruɔ.

Ma u maa Egibitin sunɔn bii wi u sue kurɔ bania mɛ.

⁹ Ba dia ye kpuro banawa ka kpee buranu ni ba bɔra ka sii nge mɛ n weene nu n dɛɛbu nɛ. Nin goonu kpurowa ba dāka ba sere ka nu bana ye kua. Kpee niya ba ka dia ye kpuro bana saa yen kpɛɛkpɛɛkun di sere ka wɔllɔ. Niya ba maa ka sina kpaɛ ten agbara bana.

¹⁰ Kpee bakana ba ka kpɛɛkpɛɛku ge kua. Nin ganu nu sāawa gɔm soonu wɔkuru, ganu maa gɔm soonu nɔɔba ita.

¹¹ Kpɛɛkpɛɛku gen wɔllɔwa ba kpee bura ni sɔndi ka sedurun dāa bīinu.

¹² Kpee nin ita itawa ba sɔnna ba ka agbara ye kua. Yen biru ma ba sɛdurun dāa bīi ni yōrasia yen wɔllɔ ba ka ye sikerena nge mɛ ba Yinni Gusunɔn sāa yerun agbara kua ka nge mɛ ba win sina kpaarun kɔbɛ kua.

Hiramun sɔmburu

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 2:12-13)

¹³⁻¹⁴ Durɔ goɔ wāa Tirio wi ba mɔ Hiram. Hiram wi, u sāawa gɔmini goon bii Nɛfitalin bweseru sɔɔ. Adama win tundo u sāa Tirigii. Ma u sāa seko. Hiram wi, u bwisi ka laakari mɔ gem gem. U maa sii gandun sɔmburu yē. Yen sōna sina boko Salomɔɔ u nūn sokusia u ka nūn sii gandun sɔm bwese bweseka kua. Ye u tunuma ma u nūn sɔma ye kpuro kua.

Gbere sii gandugii

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 3:15-17)

¹⁵ U gbere yiru kua ka sii gandu. Yen baayeren dɛɛbu sāawa gɔm soonu yɛndu yiru sari. Yen bɔɔrum maa gɔm soonu wɔkura yiru.

¹⁶ Ma u yen baayere furɔ kua ka sii gandu. Furɔ gen baageren gunum mu sāawa gɔm soonu nɔɔbu.

¹⁷ U furɔ gen baageren wɔllɔ sii yāki tara nɔɔba yiru yiru. Ma u yi kua nge yɔni.

¹⁸⁻²⁰ Ma u dāa marum weenasim kua sīa yiru, u ka yɔni yin baayere sikerena. Yen geera sāawa goɔbu (200). Ma ba nɔɔ bɔka kua yɔni yin wɔllɔ, ba ka sikerena. Ba maa furɔsu gasu sɔndi nɔɔ bɔka yen wɔllɔ, sin gunum maa sāa gɔm soonu nne. Ma ba su biibiin weenasii dokea.

²¹ Ma u da u gbere yi doke Yinni Gusunɔn sāa yerun duu yerun wuswaaɔ. Ye u yi nɔm geuɔ, yera u yīsiru kā Yakini, yen tubusiana Gusunɔ u ra tāsisiɛ. Ye ya maa wāa nɔm dwaru gia, yera u maa yīsiru kā, Boasi, yen tubusiana Gusunɔ u dam mɔ.

²² Nge mɛya ba ka gbere yiru yen sɔma wiru go.

Boo sii ganduguu mi

ba ko n da sāarun nim doke

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 4:2-5)

²³ Hiram u boo kua, ka sii gandu. Ga sāawa bwɛɛɛɛ. Gen yasum mu sāawa gɔm soonu wɔkuru. Gen gunum maa sāa gɔm soonu nɔɔbu. Ma gen kɛkɛra sāa gɔm soonu tɛna.

²⁴ Ma gen nɔɔn temɔ dāa marum gam weenasim mu wāa sīa yiru, sīa baayeren gɔm soo teeru sɔɔ wɔku wɔkubu. Ba ye kpuro wiswiwa ka sii gandu.

²⁵ Ma ba boo sii ganduguu ge sɔndi kɛtɛn bwāarokunu wɔkura yirun wɔllɔ. Yen ita ya sɔɔ yēsan nɔm geu gia mɛɛra. Ma ita ya mɛɛra sɔɔ yēsan nɔm dwaru gia, ita yeni ya mɛɛra sɔɔ yari yeru gia. Ma ita ye ya maa tie ya mɛɛra sɔɔ duu yeru gia. Ma yi kpuro yi koru kisine boo gen temɔ.

²⁶ Ba gen nɔɔ kuawa nge nɔran nɔɔ ga ka biibiɛ ye ya nɔɔ kusie weenɛ. Nɔɔ gen sinum mu ka nɔm tararu yasum nɛ. Boo ge, ga koo kpī gu ditiri nɔrɔbun suba wɛnɛn (80.000) nim mwa.

Boo gen yōratii

²⁷ Ma u boo ge yōratii wɔkuru kua ka sii gandu. Yin baayeren goonu nne ya yasum nɛwa. Mu sāawa gɔm soonu nne nne. Ma yin dɛɛbu maa sāa gɔm soonu ita ita.

²⁸ Wee nge mε Hiram u yōratii yi koosina. U gina yen baayere kadiri kua ka sii gandun dεki nne, ye ba swεena ka sii gandun besi. Yen biru u sii gandu kua fεfεrεfε u wasi wasi.

²⁹ Sii fεfεrεfε ye sōra u gbee sinansu ka ketεba ka wōllun kōsobun weenasibu kua. Ma u kadiri yen temō ka yen wōllo buraru garu kua ta sāare.

³⁰ Yōratia yen baayere, uruu nnewa ya mō. Ba ye kuawa ka sii gandu. Ma ba yen baayere akisi bōra kua ka sii gandu ba sōre kadiri yen naasu nne sō. Ma bura ni nu sāare mi, nu naa si wukiri. Kadiri ye, ka yen naa si, ya sāawa sii bōri tia.

³¹ Ba yōratia yen baayeren wōllo nōo gagu seeya bwεrεrε. Gen dukum mu sāawa gōm soo teeru, ma gen yasum mu sāa gōm soo teeru ka bōnu. Miya ba koo boo ge sōndi. Sii fεfεrεfε si ba wasi yōratii yin kadiri sō mi, gōonu nnewa su mō. Nin dεebu ka yasum n newa. Sin wōllōwa ba buraru koosi.

³² Boo gen uruu nne ye, ya wāawa kadiri yen temō. Ma uruu ben akisi bōri yi gbinnε kadiri yen naasu nne sō. Uruu yen baayeren gunum mu sāawa gōm soo teeru ka bōnu.

³³ Ba yen naa si kuawa nge tabu kekεgisu. Sin akisi bōra ka yen mōyo, ka yen uruu ka εrεyōba, ba ye kpuro kuawa ka sii gandu te ba yania.

³⁴ Yōratii yin gooru baatere ta gabatia mōwa. Yōratia baayere ka yen gabatia ye, ya sāawa sii bōri tia.

³⁵ Nōo ge ba seeya mi, ba gen wōllo buraru kua gōm soorun bōnu. Yōratia baayere ka yen sii fεfεrεfε ka yen gabatia, ya sāawa sii bōri tia.

³⁶ Gabatii yi ka yin sii fεfεrεfε si sō, ba wōllun kōsobu ka gbee sinansu ka kpakpa wurusun weenasisu kua mi ayera tie. Yen biruwa ba maa buraru garu kua ba ka sikerena.

³⁷ Nge mεya ba ka yōratii wōku te kua ka sii bwese teeru te ba yania. Yi kpuro yi weenewa ma yi kpāaru nε.

³⁸ Ma u maa boosu gasu kua wōkuru ka sii gandu. Gen baagere ga koo litiri nōrōbu ka natan (1.600) nim mwa. Ma gen baageren gunum mu sāa gōm soonu nne. Siya u koo sōndi yōratii yin wōllo.

³⁹ U yōratia yen nōabu doke dii ten sōo yēsān nōm dwardu gia, ma u maa nōabu yeni doke ten sōo yēsān nōm geu gia. Ma u boo bōkō ge yi dii ten gōmburō sōo yari yerō, Nεgebun bera gia.

Sāa yerun dendi yānu

(I maa mεerio Bandun Gari II, 4:7-5:1)

⁴⁰ Ma Hiram u torom guratii kua, ka kaatonu ka gbεε ni ba ko n da ka yem yēke. Nge mεya u ka dendi yāa ni kpuro kua u wiru go, ni Salomōo u nūn yiire u ko Yinni Gusunōn sāa yee ten sō.

⁴¹ Ye u kua mi, yera

gbere sii gandugii yiru ka yin furōsu yiru,
ka maa yin furōsu gasu, si ba kua bwεrεrεke,
ka yin sii yāki, yi ba tara nge yōni,

⁴² ka sere dāa marum weenasim nεeru (400),
ye ba kua nge buraru ba ka yōni yi sikerena,

⁴³ ka yōratii wōkuru ka boosu wōkuru,

⁴⁴ ka maa boo bōkō,

ka keten bwāarokunu wōkura yiru yēn wōllo ba boo ge sōndi,

⁴⁵ ka torom guratii ka kaatonu,

ka gbēa ye ba ra ka yāku yem yēke.

¹² Yera Salomɔɔ u nɔɔgiru sua u nɛɛ,
Yinni Gusunɔ, a bwisika a n wāa
guru wii sinumgiru sɔɔ.

¹³ Adama nɛ, na nun wāa yee geeru bania,
mi kaa n wāa sere ka baadommaɔ.

Salomɔɔn gari

yi u Isireliba sɔɔwa

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 6:3-11)

¹⁴ Yera sina boko Salomɔɔ u sīra Isireliba kpuron mi gia mi ba yɔ. Ma u bu domaru kua.

¹⁵ U gerua u nɛɛ, na Gusunɔ Isireliban Yinni siara, domi u win nɔɔ mwɛɛru yibia te u Dafidi nen tundo kua u nɛɛ,

¹⁶ saa mìn di u win tɔmbu Isireliba yarama Egibitin di, u n̄ wuu gagu gɔsa ben wusu gasu sɔɔ bu ka diru bani mi ba koo n̄n s̄a. Adama Dafidiwa u gɔsa u n̄ ka s̄a ben kparɔ.

¹⁷ N̄n tundo Dafidi wi, u raa ḡɔru doke u Gusunɔ bɛsɛn Yinni diru bania.

¹⁸ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔɔwa u nɛɛ, ya w̄a ye u ḡɔru doke u ka n̄n diru bania.

¹⁹ Adama n̄ wi, u koo n̄n tu bania. Win bii wi u koo ma wiya u koo tu bani.

²⁰ T̄ɛ Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwɛɛ te yibia. Wee nɛ Salomɔɔ na sina bɛsɛ Isireliban sina ḡɔna w̄ɔllɔ, na nen tundo Dafidi k̄ɔsire kua. Yen biru na Gusunɔ bɛsɛn Yinni dii te bania mi ba ko n̄ da n̄n s̄a.

²¹ Dii te s̄ɔɔra na win woodan k̄pakororu wāa yeru kua. Kpee b̄esi yiruwa yi wāa k̄pakoro te sɔɔ, yi sɔɔ ba win woodaba yorua, ye u b̄esɛn baababa w̄ɛ sanam m̄ɛ u bu yarama Egibitin di.

Salomɔɔn kanaru

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 6:12-40)

²² Yera Salomɔɔ u ȳɔra tura t̄ɛn mi ba ra ȳakunu kon wuswaaɔ Isireliban n̄ni biru, ma u n̄ma sua w̄ɔllɔ u kanaru kua.

²³ U nɛɛ, Gusunɔ b̄esɛ Isireliban Yinni, goo maa sari nge wunɛ w̄ɔllɔ ka temɔ. Wunɛn b̄wāa be ba nun m̄ɛm n̄ɔwammɛ ka ḡɔru tia, a ra arukawani ye a ka bu b̄akua yibie kpa a bu wunɛn w̄ɔnw̄ɔndu s̄ɔɔsi.

²⁴ Wee a wunɛn n̄ɔɔ mwɛɛru yibia te a wunɛn b̄ɔɔ Dafidi nen tundo kua. Ye a n̄n s̄ɔɔwa kpuro, a ye kua gisɔ, ka wunɛn dam.

²⁵ Yen s̄ɔ, Gusunɔ b̄esɛn Yinni, a n̄ɔɔ mwɛɛ te yibio te a n̄n kua mi, a nɛɛ, u n̄ k̄sire biamɔ win bibun bweseru sɔɔ wi u koo win bandu di, bii be, b̄a n̄ tii n̄ni dee dee ben wāaru sɔɔ, ma ba nun m̄ɛm n̄ɔwammɛ nge m̄ɛ wi, Dafidi u kua.

²⁶ N n̄ m̄ɛn na, Gusunɔ b̄esɛn Yinni, a de wunɛn gari yi a n̄n s̄ɔɔwa mi kpuro, yi koorɔ.

²⁷ Adama kaa sere k̄p̄ɔ a sina tem m̄ɛ sɔɔ ka gem? Domi w̄ɔlla kun nun tura. Kaa sere gere dii te na nun bania mini?

²⁸ Ka m̄ɛ, Gusunɔ nen Yinni, a nen gere swaa dakio a nen kanaru nɔ te na m̄ɔ gisɔ.

²⁹ A de wunɛn n̄ni yi n̄ wāa dii te sɔɔ w̄ɔkuru ka s̄ɔɔ sɔɔ. A nen kanaru swaa dakio te na m̄ɔ yam mini, domi miya a nɛɛ, kaa tii s̄ɔɔsi.

³⁰ Nɛ ka wunɛn tɔmbu s̄a n̄ mennama yam mini, sa kanaru m̄ɔ, a sun swaa dakio, saa w̄ɔllu di mi a wāa kpa a sun suuru kua.

31 Goo ù n win winsim torari, ma ba yēro tilasi kua, u ka na mini u bōre yāku yerō,

32 na nun kanamō, a nùn swaa dakio wəllun di, kpa a bu siria. A tən kōso nùn win kōsa kōsieyo, kpa a maa gemgii nùn win gem wē.

33 Yiberēba bà n wunen tumbu Isireliba kamia yèn sō ba nun torari, ma ba gōru gōsia ba na ba nun suuru kanamō dii teni sō,

34 a bu swaa dakio saa wəllun di kpa a bu ben durum suuru kua. Kpa a de be ba yoru mwēera bu wurama tem mē sō, mē a raa ben baababa wē.

35 À n dera gura ya yōra yèn sō ba nun torari, ma ba gōru gōsia yèn sō a bu sekuru doke, ma ba mērima yam mini, ba nun sāmō ba kanaru mō,

36 a bu swaa dakio saa wəllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. A bu swaa gea sōsio yē sō ba koo sī, kpa a de gura yu nē tem mē sō, mē bese wunen tumbu sa tubi di mi.

37 Gōru tà n dua tem mē sō, ñ kun mē kēsi kēsi bararu, ñ kun mē dīanun gō, ñ kun mē twee, ñ kun mē kəkənu ganu ni nu ra dīanu sanku, ñ kun mē yiberēba bà n tem mēn wusu tarusi, ñ kun mē bara bwese bweseka yà n wunen tumbu deema, ñ kun mē wahala gaa,

38 bà n seewa ba kanaru mō, ma ben baawure u win toraru wura win gōru, ma u win noma suema dii tenin bera gia,

39 a bu swaa dakio saa wəllun di mi a wā, kpa a bu suuru kua, a baawure kua nge mē u sā. Domi wunē turowa a tōnun gōru yē.

40 Kpa bu nun nasia ben wāaru kpuro sō tem mē sō, mē a ben baababa wē.

41-42 Tən tuko goo ù n na u ka nun sā yèn sō u nua wunen yīsira kpā, ma a dam bakam mō, ma yēro u kanaru mō dii te sō,

43 a nùn swaa dakio saa wəllun di mi a wā, kpa a nùn kua ye u nun bikiamō kpa handunian tumbu kpuro bu nun gia kpa bu nun nasia, nge mē wunen tumbu Isireliba ba nun nasie, kpa ba n yē ma wuna ba ra sā dii te sō, te na bana mini.

44 À n wunen tumbu Isireliba wooda wē bu da bu ben yiberēba tabu wōri, ma ba kanaru koosima wunen mi, ba mērima wuu ge a gōsa ka dii te na nun banian bera gia,

45 a ben kanaru swaa dakio wəllun di kpa a bu nasara wē.

46 Bà n daa maa nun torari, domi goo sari wi u ku ra tore, ma wunen mōru ya seewa a bu yiberēba nōmu sōndia, ma ba bu mwēera ba ka da, ba yoru dimō turuku ñ kun mē, mi n toma,

47-48 bà n bwisika tem mi ba yoru dimō mi, ma ba gōru gōsia mam mam, ba nun tii wē ma ba tem mēni mērima mē a ben baababa wē, ka wuu geni, ge a gōsa ka sāa yee te na nun bania mini, bà n kanaru mō, ba mō, ba nun torari ba durum kua,

49 a bu swaa dakio wunen wā yerun di kpa a bu kua ye n weenē.

50 A bu ben durum ka ben toranu kpuro suuru kuo, kpa a de be ba bu yoru diisiamō bu ben wōnwōndu wa.

51 Domi ba sāawa wunen tumbu be a yarama Egibitin di mi ba nōni sōra.

52 A de a nē ka wunen tumbu kpuro durom kua kpa a besen nō nō, saa ye sa nun kanamō kpuro.

53 Domi wuna a sun gōsa bwese ni nu tien suunu sōon di. Ma a sun kua wunegibu nge mē a gerua, saa wunen sōm kowo Mōwisin nōon di, sanam mē a besen baababa yarama Egibitin di.

⁵⁴ Saa ye Salomɔɔ u win kana te kua u kpa, yera u seewa u yɔra yāku yeru mi, mi u raa yiire u noma sue wɔllɔ.

⁵⁵ Mi u yɔ mi, u nɔɔgiri sua min di, ka dam u Isireli be ba mɛnne mi domaru kua u nɛɛ,

⁵⁶ na Yinni Gusunɔ siara wi u win tɔmbu bəri yendu wɛ nge mɛ u raa gerua. Nɔɔ mwɛɛ duro ni u raa kua saa win sɔm kowo Mɔwisin min di, nin gara kun kam kue.

⁵⁷ Yen sɔ, na kanamɔ u n maa ka sun wāa nge mɛ u raa ka bɛsɛn baababa wāa, u ku sun duari, u ku maa sun deri.

⁵⁸ U bɛsɛn bwɛra gasio win mi gia kpa su kpī su win swɛɛ kpuro swī su win woodaba ka win yiirebu kpuro mɛm nɔɔwa bi u bɛsɛn baababa wɛ.

⁵⁹ Kana te na kua win wuswaaɔ mini, u tu mɔɔ kpa u n tu yaaye baadomma, kpa u n da nɛ ka win tɔmbu Isireliba gea kue.

⁶⁰ Nge mɛya handunian bwesenu kpuro nu koo ka gia ma wi turowa u sāa Gusunɔ. Goo maa sari nge wi.

⁶¹ Yen sɔ, bɛɛ win tɔmbu, i bɛɛn gɔrusu nùn wɛɛyɔ mam mam. Kpa i kpī i win yiirebu ka win woodaba mɛm nɔɔwa.

Ba yāku kobu torua

Yinni Gusunɔn sāa yerɔ

(I maa mɛɛriɔ Bandun Gari II, 7:4-10)

⁶² Yen biru Salomɔɔ sina boko ka Isireliba kpuro ba mɛnna ba Yinni Gusunɔ yākunu kua.

⁶³ Salomɔɔ u ketɛ nɔɔɔbun suba yɛnda yiru (22.000) ka yāanu nɔɔɔbun suba wunaa teeru (120.000) go u ka siarabun yākunu kua. Mɛya ba ka Yinni Gusunɔ sāa yee te wukia.

⁶⁴ Yen dɔma te, Salomɔɔ u dera ba sāa yee ten yaaran suunu gɔsa ba dɛɛrasia. Ma ba yākunu kua mi, domi yāku yerun tura te ba kua ka sii gandu ta n kpɛ tu yāku dɔɔ mwaararugii ni mwa ka dīa ni ba Yinni Gusunɔ kā mi, ka sere siarabun yākunun ya gum.

⁶⁵ Ba sāa yee ten wukiabun tɔɔ bakaru diwa sɔɔ nɔɔba yiru. Yen biruwa ba maa Kunun tɔɔ bakaru di. Tɔn dabira nawa tem mɛn baaman di saa Hamatin di n ka girari Egibitin daarun bera gia. Ma ba mɛnna Yinni Gusunɔn wuswaaɔ siki siki. Ba tɔɔ baka te diwa sɔɔ nɔɔba yiru.

⁶⁶ Sɔɔ nɔɔba itase, yera Salomɔɔ u ben baawure kara, ma ba nùn domaru kua. Yen biru ba sīa ben yɛnusɔ ka nuku dobu ka bəri yendu, durom mɛ Yinni Gusunɔ u win bɔɔ Dafidi ka win tɔmbu Isireliba kuan sɔ.

9

Yinni Gusunɔ

u maa Salomɔɔ kure

(I maa mɛɛriɔ Bandun Gari II, 7:11-22)

¹ Saa yɛ sɔɔ Salomɔɔ u Yinni Gusunɔn sāa yeru ka win tiin sina kpaaru ka sere maa ye u gɔru doke kpuro kua u kpa,

² saa yera Yinni Gusunɔ u nùn kure nɔn yiruse nge mɛ u raa nùn kure Gabaoniɔ.

³ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, na wunen kanaru nua. Yen sɔ tɛ, dii te a bana nɛn sɔ mi, na tu wuna nɛnɛm ta kua mi ba ko n da man sã. Ko na n tu mɛɛra kpa nɛn bwɛra n wāa te sɔɔ sere ka baadommaɔ.

⁴ Wunen tii à n sīimɔ gem sɔɔ ka gɔru dɛɛrɔ nɛn wuswaaɔ ma a nɛn woodaba ka nɛn yiirebu mɛm nɔɔwammɛ nge mɛ Dafidi wunen tundo u kua,

⁵ kon wunen bandu dakaa daasia nge me na wunen tundo wi nɔɔ mwɛɛru kua, na nɛɛ, u n̄ kɔsire biamɔ win bibun bweseru sɔɔ wi u koo bandu di Isireliba sɔɔ.

⁶ Adama wunɛ ka wunen tɔmbu ka bɛɛn bibun bweseru i n̄ man yina, ma i n̄ nɛn woodaba ka nɛn yiirebu mɛm nɔɔwammɛ, ma i da i n̄ b̄ɛnu s̄aamɔ,

⁷ kon bɛɛ wuna tem mɛ na raa bɛɛ wɛ̄ kpuron di. Kpa n̄ maa dii te na wuna nɛnɛm nɛn s̄ɔ mi yina mam mam kpa i sɛkuru wa bwese tukunun wuswaaɔ nu bɛɛ yɛ̄ɛ.

⁸ Wi u raa dii ten kp̄aaru yɛ̄, ù n̄ doonɔ mi, ma u ten bansu wa biti koo n̄n̄ mwa u nɛɛ, kuku! M̄ban s̄ɔna Yinni Gusunɔ u tem megibu kua mɛ, ka maa dii teni.

⁹ Kpa bu wisi bu nɛɛ, ba Gusunɔ ben Yinni deriwa wi u ben baababa yarama Egibitin di. Wee t̄ɛ b̄ɛna ba s̄aamɔ. Niya ba mɛm nɔɔwammɛ. Yen s̄ɔna u dera wahala yeni ya bu deema.

Salomɔɔ ka Hiramun

arukawani

(Imaa mɛɛrio Bandun Gari II, 8:1-18)

¹⁰ Salomɔɔ u Yinni Gusunɔn s̄aa yeru ka win tiin sina kpaaru banawa w̄ɔɔ yɛndu u sere ye kpuro wiru go.

¹¹ N deema Hiramun Tirin sina bokowa u n̄n̄ d̄aa ye ba m̄ɔ sɛduru ka sipɛɛ ka wura m̄arisia nge m̄ɛn n̄ɔɔ u k̄i sanam mɛ u win s̄ɔma ye m̄ɔ. Yen s̄ɔna u maa Hiramun wi wusu yɛndu k̄a, Galilen tem sɔɔ.

¹² Yera Hiramun u seewa Tirin di u da u wuu si mɛɛra, si Salomɔɔ u n̄n̄ k̄a mi.

¹³ Adama wuu si, su n̄ n̄n̄ w̄ɛɛ. Ma u nɛɛ, wuu sinin bwesera a man k̄a nɛn k̄inasi? Yera u su ȳisuru k̄a Kam. Ȳisi tera ba ra ka su soku sere ka gisɔn gisɔ.

¹⁴ N deema Hiramun u raa Salomɔɔ wura t̄ɔnnu ita ka bonu m̄arisia.

Ye Salomɔɔ u maa kua

¹⁵ T̄ɔn be Salomɔɔ u yoo s̄ɔma koosia, beya ba Yinni Gusunɔn s̄aa yeru ka win tiin sina kpaɔ te bana te u soka W̄ɔwa ye ba k̄ɔrua, ka sere Yerusalemun gb̄ara te, ka maa wuu si ba m̄ɔ Hasori, ka Megido, ka Gesɛɛ.

¹⁶ N deema Egibitin sunɔ u raa Gesɛɛ w̄ari u d̄ɔɔ mɛni u Kanani be ba w̄aa mi go u kpa, ma u wuu ge sua u win bii t̄ɔn kurɔ k̄a, saa ye Salomɔɔ u bii wi sua kurɔ.

¹⁷ Yen s̄ɔna Salomɔɔ u wuu ge s̄ɔnwa u bana. U maa B̄eti Horoni bana ye ya w̄aa w̄ɔwaaɔ,

¹⁸ ka Balati, ka Tadim̄ari ye ya w̄aa Yudan temɔ mi ḡaanu ku ra kpi,

¹⁹ ka maa wuu sin mi u ra win d̄ianu bere, ka sin mi win tabu keke be dumi gawe w̄aa ka sin mi win maas̄ɔbu ba w̄aa ka si u ḡaru doke u bana Yerusalemuɔ ka Libaniɔ ka maa tem mɛ u m̄ɔ kpuro sɔɔ.

²⁰⁻²¹ Bwese ni nu w̄aa Isireliban suunu sɔɔ ba n̄ kp̄ia ba go, niya Am̄oreba ka Hetiba ka Feresiba ka Hefiba ka Yebusiba. Ben bibun bwesera Salomɔɔ u yoo s̄ɔma koosia. Ma ba kua yobu sere ka gisɔn gisɔ.

²² Adama Salomɔɔ u n̄ Isireliba yoo s̄ɔma koosie. U bu kuawa win tabu kowobu ka win tiin s̄ɔm kowobu, ka win sina asakp̄ɔbu ka win tabu sinambu ka win tabu keke kparobu ka win maas̄ɔbu.

²³ Be u ḡɔsa bu ka yoo s̄ɔma ye kpara, ba s̄aawa nɛɛra wunɔbu ka weerakuru (550).

²⁴ Sanam me Egibiti sunən bii wəndia wi Saloməo u sue kurə, u wura yenu ge Saloməo u nūn bania səo, saa yera Saloməo u maa wəwa ye ya wāa səo yari yeru gia kərua.

²⁵ Wəo tia səo, nən itawa Saloməo u ra Yinni Gusunə yāku dəo mwaararuginu kue ka siarabun yākunū, yāku yee ten mi, te u Yinni Gusunə kua. Yen biru u ra turare dəo doke kpakoro tən wəllə ba ra turare dəo doke te ba yi dii te ta dēere gem gem kənnən deedeeru. Nge meya Saloməo u ka səosi yən sə ba sāa yee te kua.

²⁶ Ma u dera ba goo nimkuu dāka Esioni Gebəe, Elatin bəkuo nim wəku ge ba mə Naa yariə Edəmun temə.

²⁷ Ma Hiram u win tiin səm kowo be ba nim asansi yē mərəisia Saloməon goo nimkuu sin sə.

²⁸ Yera ba da Ofiriə ba wura gura tənnu wəkura yiru ba ka Saloməo daawa.

10

Seban sunə tən kurə

u Saloməo mēerim da

(I maa mēerio Bandun Gari II, 9:1-12)

¹ Saa yē səo Seban sunə tən kurə u nua ma Yinni Gusunə u dera Saloməo u yīsiru yara, yera u da u ka Saloməon bwisi yin saka mēeri kpa u nūn gāa sēsəgi dabinu bikia.

² U tura Yerusaleməo ka win sina bwāa dabinu be ba nūn swī ka yooyo su turare ka wura dabinu səowa, ka kpee gobiginu. Ye u tura Saloməon mi, ma u gerua kpuro ye ya wāa win gōruə.

³ Ma Saloməo u nūn wisa kpuro ye u bikia. Yen gaa kun nūn wisibu sēsie.

⁴ Ye kurə wi, u Saloməon bwisi yi kpuro wa, ka dii te u bana,

⁵ ka dīa ni u ra di, ka win bwāabun wāa yeru, ka win səm kowobun yāa ni ba ra doke bu ka nūn nəəri, ka sere be ba ra nūn tam dokeye nəraəginu, ka maa yāku ni u ra ko diru mi u ra Yinni Gusunə sā, ye kpuro ya nūn bitī mwa sere u wom mwe.

⁶ Ma u sina boko Saloməo səowa u nēe, wunen dam ka wunen bwisin baaru ye na nua saa nən tem di, ye kpuro gema.

⁷ Adama na n daa gari yi naane kue sere na ka tunuma mini. Wee, nən nən yi ye kpuro wa. Ka gem ye na wa mini, ba n daa man yen bənu səowa. Wunen bwisi ka wunen dukia ya kpā n kere nge me wunen yīsira yara.

⁸ Doo nərugiba wunen təmbu ka wunen səm kowo be ba nun nəərimə saa baayere. Ma ba wunen bwisi yin gari swaa daki.

⁹ Na Gusunə wunen Yinni siara wi u nun durom kua u nun swī Isireliban sina gəna wəllə. U bu kīwa sere ka baadommao. Yen səna u nun kua ben sunə, a n da ka bu sirie dee dee.

¹⁰ Ma u sina boko wura kā tənnu ita ka bənu ka maa turare, ka kpee gobiginu. Saloməo kun maa turare waare gam gum di ya n kpāaru nē me.

¹¹ Hiram goo nimkuu si su ka wura naamə Ofirin di siya su maa ka dāa gea ye ba mə santali naamə ka maa kpee gobiginu.

¹² Ma sina boko u ka dāa ye gbereba kua sāa yero, ka sere maa win tiin dirə. Dāa yera u maa ka sinusu kua ka be ba ra womusu kon mərəkunū. Dāa yen bwesera kun saara mə. Meya ba n maa yen bweseru waare.

¹³ Ma Salomɔɔ u sunɔ tɔn kurɔ wi wɛ kpuro ye u bikia. U nɔn kɛru kɔwa nge mɛ win yiiko ya nɛ. Yen biru ma kurɔ wi, u ɔsira u wura win temɔ ka win bwɔabu.

Salomɔɔn dukia

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 1:14-17, 9:13-28)

¹⁴ Wura ye Salomɔɔ u ra wa wɔɔ ka wɔɔ ya sɔawa tɔnnu yɛndu.

¹⁵ Ye baasi, u ra maa wura mwɛ tenkuban mi ka maa sinam be u ka arukawani bɔkuan mi, ka sere maa win tem beri berikan wirugibun mi.

¹⁶⁻¹⁷ U dera ba tɛɛ bakanu goobu (200) ka tɛɛ piiminu gooba wunɔbu (300) kua ka wura. Tɛɛ baka nin teerun bunum mu sɔawa kilo nɔɔba tia. Ma piimii nin teerun bunum mu maa sɔa kilo tia ka bɔnu. Ma u tɛɛ ni doke diru garu sɔɔ, te ba sokumɔ Libanin dɔa sɔɔ, win sina kpaarɔ.

¹⁸ Yera u maa sina kitaru kua ka suunu donnu ma u tu wura gean tii pote.

¹⁹ Sina kita te, ta yɔɔtia mɔwa naa dabusanu nɔɔba tia. Ma ba ten mi u ra gballi wɔwa koosia. Ma ta nɔm sɔnditia mɔ yɛsi yɛsika. Yen baayeren bɔkuɔra ba gbee sunɔn weenasia kua ya yɔ, tia nɔm dwarɔ, tia maa nɔm geuɔ.

²⁰ Ma ba maa gbee sinansun weenasisu kua wɔkura yiru ba doke tia tia yɔɔtia yen naa dabusaru baateren yɛsi yɛsikaɔ. Nɔɔba tia ya wɔa nɔm dwarɔ, nɔɔba tia maa nɔm geuɔ. Sunɔ goo maa sari wi ba maa kita ten bweseru kuare.

²¹ Salomɔɔn nɔri kpuro yi sɔawa wura, ka sere maa win gbɛa ye u ra ka di win sina kpaarɔ te ba sokumɔ Libanin dɔa sɔɔn diru. Gɔanu ganu sari mi, ni ba kua ka sii geesu. Domi win waati ye sɔɔ, ba n̄ sii geesu garisi gɔanu,

²² yɛn sɔ win tiin goo nimkusu si su ka Hiramugisu tenkuru mɔ sannu su ra n naamɔ wɔɔ ita ka wɔɔ ita saa tontonden di, su n wuraba ka sii geesu sɔɔwa ka suunu donnu ka wɔnnu ka gunɔ burasu.

²³ Salomɔɔ u sinam be ba wɔa dunia sɔɔ kpuro bwisi ka dukia kere.

²⁴ Tɔmbu kpuro ba ra n kasuwa bu win gari nɔ, win bwisi yi Yinni Gusunɔ u nɔn kɔn sɔ.

²⁵ Wɔɔ baagere tɔmbu ba ra ka nɔn kɛnu naawe. Gabuginu sii geesu, gabu wura, gabu yabenu, gabu tabu yɔnu, gabu turare, gabu maa dumi ka ketekunu.

²⁶ Ma Salomɔɔ u tabu kɛkɛba kasu yi dumi gawe ka maa maasɔbu. Tabu kɛkɛ yen geera sɔawa nɔɔbu ka nɛeru (1.400). Maasɔ be, ba maa sɔa nɔɔbun suba wɔkura yiru (12.000). Ma u maasɔ be yi yi wuu marosɔ mi win tabu kɛkɛ yi wɔa ka sere maa Yerusalemuɔ mi win tii u wɔa.

²⁷ Ma u dera sii geesu kooru Yerusalemu mi nge kpenu. U dera dɔa gea ye ba mɔ sɛduru ya dabiya nge yakasun dɔa ye ba mɔ sikamɔre ye ya ra n wɔa wɔwɔa.

²⁸⁻²⁹ Salomɔɔ u tenkuba mɔ be ba ra nɔn dumi ka tabu kɛkɛba dwem daawe Egibitiɔ kpa bu ka yi na wuunu ka wuunu. Tabu kɛkɛ yen tian gobi sɔawa sii geesun gobi nata. Dum tian gobi maa sɔa sii geesun gobi wunaa weeru ka wɔkuru. Tenku bera ba ra maa yi Hetiban sinambu ka Sirigibun sinambu dɔre nge mɛ.

11

Salomɔɔ u Gusunɔ biru kisi

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 11:18-12:1)

¹ Egibiti sunɔn bii wɔndia wi Salomɔɔ u sue baasi, u maa bwese tukunun kurɔbu kɔa. U kurɔbu sua Mɔɔababan bweseru sɔɔ ka Amɔniba sɔɔ ka Edɔmuba sɔɔ ka Sidonigibu sɔɔ ka Hetiba sɔɔ.

² N deema Yinni Gusunɔ u raa Isireliba sɔɔwa u nɛɛ, bu ku raa ka bwese tuku ni menna, bu ku raa maa wura nu na ben mi, nu ka bu menna. Domi nu koo

de bu ben gōrusu sīya win min di kpa bu nin būnu sā. Adama bwese niya Salomō u da u ka menna ben kurō be u kīn saabu.

³ Sina bibu nata ka wunōbuwa (700) Salomō u sua kurōbu ka sere maa gooba wunōbu (300) be ba ñ sāa sina bibu. Kurō bera ba win gōru sīya Yinni Gusunōn min di.

⁴ Yera n dera win tākōru sō, u da u būu sāmō. Ma u ñ maa tii Yinni Gusunō wē mam mam. U ñ kue nge mē win tundo Dafidi u kua Yinni Gusunōn sāaru sō.

⁵ Salomō u da u Sidonigibun būu wi ba mō Asitaate ka Amōniban būu wi ba mō Milikōmu sāmō.

⁶ Kōsa u kua. U ñ Yinni Gusunō swī mam mam nge mē win tundo Dafidi u kua.

⁷ Yera u maa da u būu kōsunun turanu bana guu te ta wāa Yerusalemun deedeerō. Niya Mōabuban būu wi ba mō Kemōsi ka Amōniban būu wi ba mō Mōlōku.

⁸ Ma u win kurō be kpuro būu turanu bania. Miya ba ra n būnu yākuru kuammē kpa ba n nu turare dō dokeammē.

⁹⁻¹⁰ N deema Gusunō Isireliban Yinni u raa Salomō kure nōn yiru ma u nūn sōwa u nē, u ku raa da u būu goō sā. Adama Salomō u ñ Yinni Gusunōn gere ye mēm nōwē. Ma u win gōru sīya Yinni Gusunōn min di. Yera Yinni Gusunō u ka nūn mōru kua.

¹¹ Ma u nūn sōwa u nē, wee a ñ nēn arukawani ka nēn wooda ye na nun wē mēm nōwē. Yen sō, kon wunen bandu karana n ten sukum wunen sōm kowo goō wē.

¹² Adama na ñ ye mō wunen wāaru sō, wunen tundo Dafidin sō. Wunen biin nōmun diya kon tu mwa.

¹³ Adama nēn bō Dafidin sō ka sere maa Yerusalemu ye na gōsan sō, na ñ nun te kpuro mwaarimō. Kon nūn Isireliban bwese kera tia deria u ko yen sunō.

Salomōn yiberēba

¹⁴ Yinni Gusunō u dera Hadadi wi u sāa Edōmun bweserun sina bii u kua Salomōn wērō.

¹⁵ N deema Dafidi u raa ka Edōmuba tabu kua u bu go. Yera win tabu sunō Yoabu u da mi, u ka Isireli be ba go go sike.

¹⁶ Ma u sina mi, suru nōoba tia, wi ka win tabu kowobu. Ma ba Edōmuban tōn durōbu kpuro go, bibu ka bukurobu.

¹⁷ Saa yera Hadadi u kpikuru sua u da Egibiti gia ka Edōmuba gabu be ba sāa win baaban yobu. N deema Hadadi wi, u sāawa aluwaasi.

¹⁸ Ye ba seewa Madianin di, ba dawa Paraniō, miya u maa gabu wa ba nūn swī ba ka tura Egibiti sunōn mi. Yera Egibiti sunō wi, u nūn diru wē ka maa tem. Yen biru u nō mweeru kua ma u ko n da nūn dīanu wē.

¹⁹ Egibiti sunō wi, u ka Hadadi nōnu geu mēera. N deema Egibiti sunō wi, u kurō mō wi ba mō Tapenēsi. Kurō wi, u yiiko mō. Win wōnōwa Egibiti sunō u Hadadi kā u sua kurō.

²⁰ Yera Hadadin kurō wi, u nūn bii tōn durō marua. Ma ba nūn yīsiru kā Genubati. Ma Tapenēsi u bii wi sua u nēnua win yēnuō ka Egibiti sunōn bibu sannu.

²¹ Saa ye Hadadi u nua ma Dafidi u kpuna u gu, ba nūn sikua win baababan sika, win tabu sunō Yoabu u maa gu, yera u Egibiti sunō sōwa u nē, a de n den gōsira n da nēn wuuō.

²² Yera u nūn sōwa u nē, mba n nun kōmie nēn mini a ka kī a we.

Ma u nūn wisa u nē, na ñ gāanu bie. Adama ka mē, a de n we.

²³ Yinni Gusunə u maa Resoni Eliadan bii seeya u ka Saloməə seesi. Resoni wi, u raa kpikuru suawa win yinni Hadadesee Soban sunən min di.

²⁴ Sanam mē Dafidi u bu wori u goomə, ma Resoni wi, u tumbu menna u kua ben wirugii. Wi, ka tən beya ba da ba sina Damasiə u bandu di mi.

²⁵ Resoni wi, u kua Isireliban yiberē Saloməən wāaru kpuro səə. Meya maa Hadadi u Isireliba k̄sa kua, u bu tusa. Ma u da u bandu di Sirio.

Nəə mwē te Gusunə

u Yeroboamu kua

(I maa mēerio Bandun Gari II, 9:29-31)

²⁶ Saloməən səm kowo turo wi ba mə Yeroboamu u maa nūn seesi. Win tundon yīsira Nebati. U sāawa Efaratigii, win wuuwa Sereda, win mēron yīsira Serua. U sāawa gəmini.

²⁷ Wee nge mē u ka nūn seesi. Saloməə u wəwa gaa kərumə. Ma u Yerusalemun gbāraru səmmə.

²⁸ Ye u Yeroboamu wa u sāa aluwaasi dangii u maa səmburu mə mi ka hania, yera u nūn kua Manase ka Efaraimun bwese kēran wirugii bu ka səmbu te ko.

²⁹ Səə teeru, Yeroboamu u yara Yerusalemun di, ma u ka Gusunən səmə Akiya Sidonigii yinna swaaə. U kumbooro kpəə sebua. Be yiru tənawa ba wāa yakasu mi dəma te.

³⁰ Ma Akiya u win kumbooro kpəə ge nenua u gēeka besi wəkura yiru.

³¹ Yera u Yeroboamu səəwa u nēē, a yen wasi wəkuru suo, domi amēniwa Gusunə Isireliban Yinni u gerua. U nēē, u koo Saloməən bandu mwa u karana kpa u nun Isireliban bwese keri wəkuru wē a n sāa ben sunə.

³² Adama u koo nūn keri tia deria win bəə Dafidin sə, ka maa Yerusalemun sə. Domi Isireliban wusu kpuro səə, yera u gəsa.

³³ U yeni məwa yèn sə be Isireliba ba wi Yinni Gusunə deri. Ma ba da ba Sidonigibun būu wi ba mə Asitaate sāmə ka Məabuban būu wi ba mə Keməsi, ka Aməniba būu wi ba mə Milikəmu. Ba yina bu sī win swaa səə bu sere ko ye u kī. Meya ba maa yina bu win woodaba ka win yiirebu mēm nəəwa nge mē Dafidi wi, Saloməən tundo u kua.

³⁴ Adama u koo be de u n gina ban te dii sere u ka gbi win bəə Dafidin sə, wi u gəsa ma u win woodaba ka win yiirebu mēm nəəwa.

³⁵ Yen biru u koo Isireliban bwese keri wəkuru mwa saa win biin nəman di kpa u nun ko ben sunə.

³⁶ Kpa u bwese keri tia win bii wē Dafidin sə kpa u n da n kəsire mə bandu səə Yerusalemə wuu ge u gəsa bu ka nūn sā mi.

³⁷ Wunē maa Yeroboamu u koo nun sua kpa a n bandu dii Isireliba kpuro səə, kpa a n bu wooda wēemə nge mē a kī.

³⁸ A n da ko ye u nun yiire kpuro ma a sīimə win swēē səə, ma a win woodaba mēm nəəwa nge mē win bəə Dafidi u kua, u ko n ka nun wāawa sere ka baadommaə, kpa u nun ko Isireliban bwese keri wəkurun sunə. Kpa wunen bibun bweseru ba n da ban te di sere ka baadommaə nge mē u Dafidi nəə mwēru kua.

³⁹ Nge mēya u koo ka Dafidin bibun bweseru sekuru doke Saloməən durum sə. Adama n n̄ mə ka baadommaə.

⁴⁰ Ye Saloməə u gari yi nua, yera u swaa kasu u ka Yeroboamu go. Ma Yeroboamu u seewa u kpikuru sua u da Egibitin sunə Sisakin mi. Miya u wāa sere Saloməə u ka gu.

⁴¹ Ye Salomɔɔ u kuan sukum ka sere maa win bwisin gari, ye kpuro ya yorua tireru garu sɔɔ te ba mɔ Salomɔɔn kookoosun tireru.

⁴² Salomɔɔ u bandu diwa wɔɔ weeru Isireliba kpuro sɔɔ.

⁴³ Ye u kpuna u gu, ba nɔn sika win tundo Dafidin wuuɔ. Ma win bii Roboamu u kua win kɔsire bandu sɔɔ.

12

Roboamu

u bukurobun gari yina

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 10:1-15)

¹ Roboamu u da Sikemuɔ. Domi Isireliba kpurowa ba da mi, bu ka nɔn ko sunɔ.

² Saa yɛ sɔɔ Yeroboamu Nɛbatin bii u kpikuru sua Salomɔɔn sɔ, u wɔa Egibitio yera u nua ma Roboamu u bandu di. Yera ba nɔn sɔmɔ goria ba nɛɛ, u na.

³ Ye u tunuma, ma wi ka Isireliban bwese keri wɔkuru ba menna ba da ba Roboamu sɔɔwa ba nɛɛ,

⁴ wunen tundo u sun yoo sɔma koosia, ma ya sun bunie nge keten sugu. Adama wunɛ a sun tu kawo kpa su nun swii.

⁵ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i gina doo. N n kua sɔɔ ita kpa i wurama.

Ma tɔn be, ba doona.

⁶ Yera Roboamu u Isireliban bukurobu menna win mi, be ba ra raa win tundo Salomɔɔ bwisi kɛ, u bu bikia u nɛɛ, bwisi yira i man kɛmɔ n tɔn be sɔ.

⁷ Ma ba nɔn wisa ba nɛɛ, à n wura saa gison di, a tɔn be nɔri kpa a ko ye ba nun bikia, kpa a bu wisi ka kiru, ba ko n sɔawa wunen tɔmbu sere ka baadommaɔ.

⁸ Adama Roboamu wi, u n bukuro ben gari wure. Win saarasi ka be u biru di sannu, bera u bwisi bikia.

⁹ U bu sɔɔwa u nɛɛ, bwisi yira i man kɛmɔ n kua tɔn be wisi be ba nɛɛ, n bu yoo sɔma kawo ye nen tundo u raa bu koosia.

¹⁰ Yera ba nɔn wisa ba nɛɛ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, wunen nikibii piibu ga wunen tondon pɔra bɔrum kere.

¹¹ Wunen tundo u raa bu yoo sɔma koosia. Meyya kaa maa tu sosi. Wunen tundo u raa bu sɛyasia ka yii sennu, meya kaa maa bu sɛyasia ka som kpaki.

¹² Yera Yeroboamu ka tɔn be kpuro ba na Roboamun mi sɔɔ itase ye, nge me u raa gerua.

¹³ Roboamu u tɔn be wisa ka dam, u n bukuro ben bwisi yi garisi gāanu.

¹⁴ Adama win saarasi ben bwisiya u ka sɔmburu kua ma u nɛɛ, nen tundo u raa bɛɛ yoo sɔma koosia. Adama tɛ, negira ta koo kera. U raa bɛɛ sɛyasia ka yii sennu. Adama nɛ, som kpakiya kon ka bɛɛ sɛyasia.

¹⁵ Nge meya Roboamu u yina u tɔn begii swaa daki domi Yinni Gusunɔwa u dera n kua mɛ, kpa win gari yi ka kooru, ye u Yeroboamu Nɛbatin bii sɔɔwa saa Akiya Silogiin nɔɔn di.

Isireliban banda bɔnu kua

yiru

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 10:16-11:4)

¹⁶ Ye Isireliba kpuro ba wa ma sina boko u n ben gere swaa daki, yera ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ,

mɔa n sun mɔsine bɛsɛ ka Dafidi Isain bii.

Sa n maa bɔnu gaa mɔ ka wi.

Bɛsɛ Isireliba i de su gɔsira bɛsen yenuso.

Wunε Roboamu a wunεn bweserun wunanō koowo.

Ma Isireli be, ba gōsira ben yenuō.

¹⁷ Ma Roboamu u kua Yudan bweseru tōnan sunō.

¹⁸ Saa ye sōra u Adoramu gōra Isireliban mi, wi u ra bu kpare bu ka yoo sōma ko. Ma ba nūn kpenu kasuka ba go. Yera n dera Roboamun tii, u win tabu kēke wōri fuuku fuuku u da Yerusalemū.

¹⁹ Nge mēya Isireliban bwese keri wōku te, ta ka Dafidin yēnugibu karana sere ka gisō.

²⁰ Saa yē sō Isireliba kpuro ba nua ma Yeroboamu u wurama saa Egibitin di, yera ba mēna ba nūn sokusia. Ye u na, yera ba nūn kua ben sunō. Yudan bweseru baasi, gōo sari wi u maa ka Dafidin bweseru yōra.

²¹ Saa yē sō Roboamu u tunuma Yerusalemū, yera u Yudaba ka Benyamēba kpuro mēna. Ma u be sō tabu durō dangibu nōrōbun suba goobu yendu sari (180.000) gōsa bu da bu Isireliban bwese keri wōku te wōri, kpa bu ban te wōrama bu nūn wesia.

²² Adama Gusunō u ka win sōmō Semaya gari kua u nēε,

²³ a Roboamu Salomōan bii Yudaban sunō ka Yudaba ka Benyamēba kpuro sōwō,

²⁴ a nēε, wee ye nε, Yinni Gusunō na gerua. Bu ku raa da bu ka ben mero bisibu Isireliba tabu ko. Ben baawure u gōsiro win yenuō, domi yeni ya nawa saa nε Yinni Gusunōn min di.

Ma ba Yinni Gusunōn gere wura, ba gōsira ba wura ben yenuō.

²⁵ Yeroboamu u wuu ge ba mō Sikemu gbāraru toosi ge ga wāa Efaraimun guurun bera gia. Ma u sina mi. Yen biru u yara min di u da u Penueli gbāraru toosi.

Yeroboamu

u Gusunōn swaa deri

²⁶⁻²⁷ Yera Yeroboamu u bwisika u nēε, tōn be, bā n daamō Yerusalemū bu ka yākuru ko Yinni Gusunōn sāa yerō, nēn ban te na dii mi, ta koo ra wura Dafidin bweseru sō. Domi ben laakari ya koo wura ben yinni Roboamun mi, wi u sāa ben sunō. Kpa bu man go bu wa bu ka wura win mi.

²⁸ Ye Yeroboamu u bwisi bikia bikia, yera u keten bwāarokunu yiru kua ka wura u nēε, bēε Isireliba na bēε wasiraru waawa ka Yerusalemun daabu. Yen sō, bēεn yinni wee mini wi u bēε yarama Egibitin di.

²⁹ Ma u gen teu yi Beteliō, teu maa Danū.

³⁰ Ma yeni ya kua yina ye ya bu sure durum sō, domi ba ra n daamōwa Beteliō n kun mε Danū ba n bwāaroku ni sāamō.

³¹ Yera Yeroboamu u sāa yenu bana gungunu wōllō. Yen biru u yāku kowobu gōsa be ba kun sāa Lefin bweseru.

³² Yeroboamu u tōru bura bu ka tōō bakaru ko wōōn suru nōōba itasen sōō wōkura nōōbuse sōō, nge mε Yudaba ba ra ko. Ma u da Beteliō u yōōwa yāku yerō u bwāaroku ni yākuru koosi. Ma u yāku kowo be u gōsa yi Beteli mi.

Yeroboamun yāku yee te,

ta n ka Gusunō naawe

³³ Ye tōō te, ta tura te Yeroboamu u bura mi, yera Isireliba kpuro ba tōō bakaru di Beteliō. Ma win tii u yōōwa yāku yerō, u turare dōō doke.

13

¹ Yera Yinni Gusunō u dera win sōmō gōo u seema saa Yudan di u na Beteliō sanam mε Yeroboamu u turare dōō dokemō ben yāku yerō.

² Ma u yāku yee te nōogiru sue u nēε, yāku yeru wunε! Yāku yeru wunε! A nōowō ye Yinni Gusunō u gerua. U nēε, wee ba koo bii tōn durō goo ma Dafidin bweseru sō, kpa bu nūn yīsiru kē Yosiasi. Wiya u koo se u ka būu yāku kowo be yākuru ko mi ba ra raa yākuru ko. Kpa bu tōmbun kukunu dōō meni wunen wōllo.

³ Gusunōn sōmō wi, u maa nēε, yāku yee teni, ta koo besikirawa. Kpa ten yāku torom mu yari baama. Saa ye sō, ba koo gia ma Yinni Gusunōwa u gari yi gerua.

⁴ Sanam mε Yeroboamu u nua ye sōmō wi, u yāku yee te gerusi, yera u nōmu demia u nēε, i nūn mōō.

Adama Yeroboamun nōmu ge u Gusunōn sōmō wi tii mi, ga gu, ma u kpana u gu kure.

⁵ Yera yāku yee te, ta besira, ma ten yāku torom mε mu wāa wōllo mu pusi yam kpuro nge mε Yinni Gusunō u raa gerua saa sōmō win nōon di.

⁶ Yera Yeroboamu u Gusunōn sōmō wi sōōwa u nēε, a Gusunō wunen Yinni kanō nen sō, kpa u de nen nōmu ge, gu wurama nge mε ga raa sāa.

Ma sōmō wi, u Yinni Gusunō kana. Yera Yinni Gusunō u dera nōmu ge, ga wurama nge mε ga raa sāa.

⁷ Saa yera sina boko Yeroboamu u nēε, a duuma nen yenuō kpa a di. Yen biru, kpa n nun kēnu wē.

⁸ Yera Gusunōn sōmō wi, u sina boko wisa u nēε, baa à n nēε, kaa man wunen dirun arumanin bōnu kē, na ñ duō wunen yenuō. Na ñ maa dīanu ganu dimo. Meya na ñ maa nim nōrumō.

⁹ Domi Yinni Gusunōwa u man wooda yeni wē u nēε, n ku ra dīanu ganu di, n ku ra nim nō, n ku ra maa gōsira ka swaa ye na ka na.

¹⁰ Ye u yeniba gerua u kpa, yera u swaa gaa mwa u ka sīa.

Gusunōn sōmōn

mεm nōō sariru

¹¹ Saa ye sō, Gusunōn sōmō durō tōkō goo u maa wāa Beteli mi. Yera win bii tōn durōbu ba na, ba nūn sōōwa kpuro ye Gusunōn sōmō wi, u kua Beteli mi dōma te, ka maa gari yi u sina bokō Yeroboamu sōōwa.

¹² Ye durō tōkō wi, u nua mε, yera u bu bikia u nēε, swaa yerà u mwa u ka sīa.

Ma bii be, ba nūn sōōwa swaa ye u ka sīa.

¹³ Yera u nēε, bu win keteku gaari bōkuo.

Ye ba gu gaari bōkua ba kpa, u gu sōni.

¹⁴ Ma u Gusunōn sōmō wi naa swīi. Yera u nūn deema u sō, dāa bakaru garun nuurō u nūn bikia u nēε, wuna Gusunōn sōmō wi u na saa Yudan tem di?

Ma u nūn wisa u nēε, oo, nēna.

¹⁵ Ma durō tōkō wi, u nēε, su wurā su da nen yenuō su di.

¹⁶ Adama sōmō wi, u nūn wisa u nēε, n ñ koorō n ka nun wurā n sere mam nēε, kon di mi, kpa n nō.

¹⁷ Domi Yinni Gusunōwa u man wooda yeni wē, u nēε, n ku ra di, n ku ra maa nim nō mi. Kpa n ku ra ka maa swaa ye wōma ye na ka da.

¹⁸ Yera durō tōkō wi, u nūn sōōwa u nēε, nen tii Gusunōn sōmōwa nge wunε. Gusunōwa u man win gōrado gōriama, u man sōōwa u nēε, n ka nun gōsiamā nen yenuō a di mi, kpa a nō.

N deema weesa durō tōkō te, ta mō.

¹⁹ Ma Gusunōn sōmō wi, u gōsirama u da durō tōkō win yenuō u di u nōra.

Gusunō u win sōmō wi

taarɛ WĒ

²⁰ Ye ba sō ba dimō, yera Yinni Gusunō u ka durō tōkō te gari kua.

²¹ Ma durō tōkō te, ta Gusunōn sōmō wi sōwā ka dam ta nɛɛ, amɛniwā Yinni Gusunō u gerua. U nɛɛ, yèn sō a ñ win gere mɛm nōwɛ wi, wi u sāa wunɛn Yinni,

²² ma a gōsirama a di a nōra yam mini, mi u nɛɛ, a ku di a ku maa nō, yen sōna tē kaa gbi. Adama ba ñ wunɛn goru sikumō wunɛn baababan sikāō.

²³ Ye Gusunōn sōmō wi, u di u kpa u nōra, yera durō tōkō wi, u nùn keteku gaari bōkuā.

²⁴ Ye u gu sōni u wiō, yera swaa sōō gbee sunō ga nùn sēre ga go. Ma win goru ta kpī swaa sōō. Ma win keteku ge, ka gbee sunō ge, nu yō win bōkuō.

²⁵ Be ba sarō mi, ba goo te wa, ka gbee sunō ge, ga yō goo ten bōkuō. Ye ba tura wuu mi Gusunōn sōmō durō tōkō te, ta wāa, ma ba ye tōmbu sōwā.

²⁶ Ye Gusunōn sōmō durō tōkō te, ta nua mɛ, yera ta nɛɛ, Gusunōn sōmō wiya. Domi u ñ Gusunōn wooda mɛm nōwɛ. Yen sōna u nùn gbee sunō kpare ga nùn sēre ga go nge mɛ u raa gerua.

²⁷ Ma durō tōkō te, ta ten bibu sōwā ta nɛɛ, i man nɛn keteku gaari bōkuō.

Ma ba gu gaari bōkuā.

²⁸ Yera u seewa u da. Ma u deema Gusunōn sōmōn goo te wee ta kpī. Ma keteku ge, ka gbee sunō ge, nu yō goo ten bōkuō. Adama gbee sunō ge, ga ñ goo te temɛ, ga ñ maa keteku ge go.

²⁹ Ma durō wi, u goo te sua u sōndi win keteku wōlō u ka tu na win wuuō, u sika siki wōru ge u raa gba win tiin sōn mi, u ten gōō swī.

³⁰ Ye ba goo te sikua ba kpa, ma ba gōō wuri kua ba nɛɛ, wanyo, wanyo, nɛn kīnasi!

³¹ Ye ba yeniba kpuro kua ba kpa, yera Gusunōn sōmō durō tōkō wi, u win bibu sōwā u nɛɛ, nā n gu, i man sikuo mi ba Gusunōn sōmō wi sikua, kpa nɛn kukunu nu n kpī wiginun bōkuō.

³² Domi gari yi u gerua Betelin sō, ka maa būu tura ni ba bana Samarin wuu marosōn sō, yi koo koorawa kam kam.

³³ Baa mɛ ba Yeroboamu kirō kua, ka mɛ, u ñ win gōru gōsie. U maa kpam būu yāku kowobu gōsawa win tōmbu sōō, be ba yen kīru mō.

³⁴ Yera ya Yeroboamun yɛnugibu durum koosia. Yen sōna Gusunō u win bweseru kpeerasia tem mɛ kpuro sōō.

Yeroboamun biin gōō

14

¹ Saa ye sōōra Abia Yeroboamun bii u bara.

² Ma Yeroboamu u win kurō sōwā u nɛɛ, na nun kanamō, a seewo a tii gōsia kpa bu ku raa gia ma a sāwā nɛn kurō kpa a da Silōō, a Gusunōn sōmō Akiya deema, domi wiya u man sōwā ma nɛna kon ko tōn benin sina boko.

³ Yen sō, a pɛɛ suo wasi wākuru ka kīranu ganu, ka tim bwāaru, kpa a ka nùn daawa kpa a nùn bikia ye ya koo besɛn bii wi deema.

⁴ Ma kurō wi, u kua nge mɛ. U seewa u da Silōō u Gusunōn sōmō Akiya deema win dirō. N deema Akiyan nōni dam dwiya tōkōrun sō. U ku ra maa yam wa.

⁵ Yinni Gusunō u Akiya sōwā u nɛɛ, wee Yeroboamun kurō u wee u ka bikiaru ko wunɛn mi, yèn sō win bii u barō. U n tunuma wunɛn mi, a nùn sōwō mɛni ka mɛni. Domi u koo tii gōsiawa nge goo.

⁶Ye kurɔ wi, u tunuma, yera Akiya u win naasun damu nua win dii kɔnnɔwɔ. Ma u nɛɛ, a duuma Yeroboamun kurɔ. Mban sɔna a tii gɔsiamɔ nge goo. Wee Gusunɔ u man yiire n nun labaari kɔsa yeni sɔ.

⁷Yen sɔ, a doo a Yeroboamu sɔ a nɛɛ, ameniwa Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, wee wiya u nùn gɔsa Isireliban suunu sɔɔ ma u nùn kua ben kparo.

⁸U ban ten sukum mwa saa Dafidin bweserun min di u nùn wɛ. Adama wee u n̄ kue nge win bɔɔ Dafidi wi u win woodaba mɛm nɔɔwa u nùn sɔwa ka win gɔru kpuro. Ma u sɔa dee dee win wuswaaɔ.

⁹Wee, wi Yeroboamu u kɔsa kua n kere tɔn be ba nùn gbiiye. Domi u dera ba bũu sɔwa. Ma u bwɔarokunu kua ka sisu u ka wi, Gusunɔn mɔru seeya. Ma u nùn biru kisi.

¹⁰Yen sɔna u koo de kɔsa yu du win yenuɔ. U koo win yenugibu kpuro go, bibu ka jobu, ba n̄ goo derimɔ. U koo bwese te kpuro gowa mam mam.

¹¹Wi u gu wuuɔ bɔna nu koo yɛron goru tem. Wi u maa gu yakasɔ gunɔsa su koo maa win goru di.

¹²Tɛ wunɛ win kurɔ a seewo a da yenuɔ. Adama à n wuu duɔ fia, bii wi, u ko n maa gbimɔwa.

¹³Isireliba ba koo nùn sike kpa bu win gɔɔ wooru sina. Wi turowa ba koo sike Yeroboamun bwese te sɔɔ. Domi wi turo wiya u Gusunɔ Isireliban Yinni wɛre.

¹⁴Yen biru Yinni Gusunɔ u koo sina boko kpaɔ swi Isireliɔ, kpa u Yeroboamun bwese te kpuro go. Ye wee, ya mam tunuma kɔ.

¹⁵Mɛya Yinni Gusunɔ u koo maa Isireliba nɔni sɔ, kpa ba n sɔa nge kaba te ta bɔarimɔ nim sɔɔ. U koo bu yara tem gem mɛn di, mɛ u ben baababa wɛ. Kpa u bu yarinasia sere Efaratin daarun guru giɔ. Domi ba win mɔru seeya ba bũu wi ba mɔ Asitaaten bwɔarokunu kua.

¹⁶U koo bu biru kisi Yeroboamun durum ye u kuan sɔ, ka ye u maa dera win tɔmba kuan sɔ.

¹⁷Yen biru Yeroboamun kurɔ wi, u seewa u doona. Ye u tura yenuɔ Tirisaa, u win dii kɔnnɔ nɔɔ sɔndi, yera win bii aluwaasi wi, u n gbimɔ.

¹⁸Yera ba nùn sikua. Ma Isireliba kpuro ba win gɔɔ wooru sina nge mɛ Yinni Gusunɔ u raa gerua, saa win sɔmɔ Akiyan nɔɔn di.

¹⁹Taa bi Yeroboamu u kua win bandu sɔɔ, ka nge mɛ u tɔmbu kpara, ye kpuron gari yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁰Wɔɔ yenda yiruwa u kua bandu sɔɔ. Yen biru u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win baababan sikaa. Yera win bii Nadabu u gɔna kɔsire kua.

Roboamun

bandun faagin sukum

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 12:1-16)

²¹Salomɔn bii Roboamu u bandu di Yudaa. Win mɛron yisira Naama. U sɔawa Amɔnigii. Roboamu wi, u mɔwa wɔɔ weeru ka tia u sere ban te di. Ma u kua wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiru ban te sɔɔ Yerusalemuɔ. N deema wuu gera Yinni Gusunɔ u gɔsa Isireliban wusu kpuro sɔɔ, u win yisiru doke.

²²Roboamun waati ye sɔɔ, Yudaba ba kɔsa kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, ma ba win mɔru seeya ya kere ye u raa ka ben baababa kua.

²³Domi ben tii ba bũu turanu bana, ma ba maa bũu wi ba mɔ Asitaaten bwɔarokunu kua ba yi gungunu wɔllɔ ka mi dɔa koo bakanu wɔa.

²⁴Ba maa kurɔbu ka durɔbu gɔsa sakararun sɔ ba ka bwese ni Yinni Gusunɔ u nɛɛ bu kpeerasian sɔanu saarimɔ.

²⁵ Roboamun bandun wɔɔ nɔɔbuse sɔɔra Sisaki Egibitin sina boko u na u Yerusalemu tabu wɔri.

²⁶ Ma u Yinni Gusunɔn sɔa yerun dukia gura sere ka be Yudaban sina kpaarugia kpuro. U maa tɛɛ ni sua, ni Salomɔɔ u kua ka wura.

²⁷ Yera Roboamu u dera ba nɔn kpaanu kua ka sii gandu. Ma u dera sina bokon tiin kɔsobu ba nu kɔsu.

²⁸ Sina boko ù n dɔɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ, win kirukuba ba ra tɛɛ ni suewa ba n nùn gbiiye. Bà n gɔsirama kpa bu nu yi ben diaɔ.

²⁹ Ye Roboamu u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

³⁰ Win waati ye sɔɔ, tabu ra n wāawa wi ka Yeroboamun baa sɔɔ. Yeniban biru Roboamu u kpuna u gu.

³¹ Ma ba nùn sika win baababan sikaɔ Dafidin wuuɔ. Win mɛron yīsira Naama, Amɔngii. Win biru, win bii Abiyamuwa u bandu kɔsire kua.

15

Abiyamu

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 13:1-3, 22-23)

¹ Yeroboamun bandun wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka itase sɔɔra Abiyamu u bandu di Yudaɔ.

² U kuawa wɔɔ ita bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Win mɛron yīsira Maaka. U sɔawa Abisalɔmun * bii.

³ Durum ye Abiyamun tundo u kua, yera win tii u maa kua. U ñ win tii Yinni Gusunɔ wɛ mam mam nge mɛ win sikado Dafidi u kua.

⁴ Adama Dafidin bweseru ta n ka sɔɔsire bandu sɔɔ nge fitila, yen sɔna Yinni Gusunɔ u nùn Abiyamu kã u kua win kɔsire bandu sɔɔ, Yerusalemuɔ.

⁵ Domi Dafidi wi, u sɔa dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. U ye kpuro mɛm nɔɔwa ye u nùn sɔɔwa u ko, ma n kun mɔ ye u Uri Hɛti go ma u win kurɔ sua baasi.

⁶ Abiyamun tundo Roboamun waati sɔɔ, tabu kun kpa wi ka Yeroboamun baa sɔɔ.

⁷ Ye Abiyamu u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. Mɛya maa win waati ye sɔɔ, tabu wāa wi ka Yeroboamun baa sɔɔ.

⁸ Yen biru Abiyamu u kpuna u gu, ma ba nùn sikua win baababan sikaɔ, Dafidin wuuɔ. Ma win bii Asa u bandu kɔsire kua.

Asa u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 14:1-2, 15:16-19, 16:1-6, 11-14)

⁹ Yeroboamu Isireliban sunɔn bandun wɔɔ yɛndusewa Asa u bandu di Yudaɔ.

¹⁰ U kuawa wɔɔ weeru ka tia Yerusalemuɔ. Win nikurɔn yīsira Maaka. U sɔawa Abusalɔmun bii.

¹¹ Asa wi, u sɔawa dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge win sikado Dafidi.

¹² U kurɔ tanɔbu gira win tem di. Ma u bũu ni win baababa ba raa seka kɔsuka.

¹³ U maa win nikurɔ yara sina asakpɔ te u diin di, yèn sɔ kurɔ wi, u Asitaaten bwāaroku kua. Ma Asa u bwāaroku ge kɔsuka u gu dɔɔ mɛni muku muku. U gen torom gura u wisi Sedoronin wɔwaaɔ.

* **15:2 Abisalɔmu** - Baa me yen yora ya wunane fiiko, ka me, gaba tamaa Abusalɔmuwa ba ka yã.

14 Adama u n̄ gungunu mi ba ra yākuru ko mi kāsuke, baa m̄e u Yinni Gusunō kīa ka win gōru kpuro.

15 U maa dera ba ka kēnu na Yinni Gusunōn s̄aa yerō, n̄n wooda win baaba ka win tii ba yi. K̄ε niya sii geesu ka wura ka sere maa yānu ganu.

16 Asan waati ye s̄o, tabu ra n wāawa wi ka Isireliban sunō Basan baa s̄o.

17 S̄o teeru Basa u Yudaba w̄ri. Ma u Rama mwa u yen gb̄araru s̄nwa. Kpa Yudaba bu ku raa maa ka du mi, bu yari.

18 Yera Asa u sii geesu ka wura ye ya tie kpuro gura, saa s̄aa yerun arumani beru yerun di, ka sere sina kpaarun arumani beru yerun di u ka ḡra Damasio Sirin sina boko Beni Hadadi Tabiriman biin mi, wi u s̄aa Hesionin debubu. Ma Asa u ḡro be s̄ōwa u n̄ε, i n̄ε,

19 u de su arukawani b̄ke n̄ε ka wi nge m̄e ya raa wāa n̄n baaba ka win baaban suunu s̄o. Wee na n̄n sii geesu ka wura k̄εma. Yen s̄, u de u arukawani ye kusia, ye u ka Basa Isireliban sunō b̄kua, kpa u n̄n deri.

20 Beni Hadadi u Asan gari nua, ma u win tabu sinambu ḡra Isirelin wuu maros̄, ba da ba Iyoni w̄ri ka Danu ka Ab̄eli B̄eti Maaka ka Kin̄εtu ka sere maa N̄efitalin tem kpuro.

21 Saa ye Basa Isireliban sina boko u ye nua, yera u Raman gb̄ara ten s̄mburu deri ma u da u wāa Tirisao.

22 Ma sina boko Asa u Yudaba kpuro m̄enna, baa t̄n turo ba n̄ deri. Ba da ba kp̄enu ka d̄aa gura ye Basa u raa ka gb̄ara te s̄mma. Ma u dera ba ka ye Geban gb̄araru s̄nwa B̄enyam̄εn tem s̄o, ka sere maa Misipagiru.

23 Ye Asa u kuan sukum ka sere maa wuu si u bana kpuro ka w̄ruḡo te u s̄ōsi ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru s̄o. Win t̄k̄aru s̄o u naasu bara,

24 ma u kpuna u gu. Ba n̄n sikua win baababan sikaō win sikado Dafidin wuu. Ma win bii Yosafati u ḡna sina.

Nadabu u kua Isireliban sina boko

25 Nadabu Yeroboamun bii u bandu di Isireliō, Asa Yudan sina bokon bandun w̄ō yiruse s̄o. Nadabu wi, u kuawa w̄ō yiru bandu s̄o.

26 U n̄ s̄ia dee dee Yinni Gusunōn wuswaa. K̄sa u kua nge m̄e win tundo u raa kua ye ya Isireliba doke toraru s̄o.

27 Ma Basa Akiyan bii Isakarin bweseru s̄o, u n̄n seesi u s̄re u go, Gibetonia, Filisitiban tem, saa ye Nadabu ka Isireliba kpuro ba wuu ḡ tarusi.

28 Asa Yudaban sina bokon bandun w̄ō itase s̄ōra Basa u Nadabu wi go. Ma u bandu di win ayerō.

29 Sanam m̄e u bandu di u kpa, yera u Yeroboamun yenugibu kpuro go. Baa ben t̄n turo u n̄ deri nge m̄e Yinni Gusunō u gerua Silō saa win s̄mō Akiyan n̄n di.

30 Yeni ya koorawa Yeroboamun durum s̄ ka ȳn s̄ u Isireliba doke toraru s̄o. Ma ba Gusunō ben Yinnin m̄ru seeya.

31 Ye Nadabu u kuan sukum mu yorua Isireliban sinambun faagin tireru s̄o.

32 Basa ka Asan baa s̄o, tabu wāawa sere be kpuro ba ka gu.

Basa u kua Isireliban sina boko

33 Asa Yudaban sina bokon bandun w̄ō itasewa Basa Akiyan bii u bandu di Tirisao Isireliba kpuron suunu s̄o. U kuawa w̄ō yenda n̄n ban te s̄o.

34 Adama u n̄ s̄ia dee dee Yinni Gusunōn wuswaa. K̄sa u kua. Yeroboamun yira u sw̄i, ye ya Isireliba doke toraru s̄o.

16

¹ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Yehu Hananin bii gɔra Basan mi, u nùn sɔ u nɛɛ,

² wiya u nùn gɔsa sanam mɛ u n̄ s̄a ḡānu ma u nùn kua win tɔmbu Isireliban kparɔ. Adama u Yeroboamun yira sw̄i. Ma u wi Gusunɔn tɔmbu doke toraru sɔɔ ba win mɔru seeya.

³ Yen sɔ, Gusunɔ u koo win yɛnu kpeerasia kpa gu ko nge Yeroboamu Nɛbatin biiguu.

⁴ Win yɛnugii wi u koo gbi wuuɔ, b̄ɔna nu koo ȳeron gɔru tem. Wi u maa gu yakasɔ, gunɔsa su koo ȳeron gɔru di.

⁵ Ye Basa u kuan sukum ka w̄erugɔɔ te u s̄ɔsi, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

⁶ Yen biru Basa u kpuna u gu. Ba nùn sika win baababan sikaɔ Tirisaa. Ma win bii Ela u gɔna kɔsire kua.

⁷ N deema Basa u sere gbi, Yinni Gusunɔ u nùn s̄ɔwa saa win sɔmɔ Yehu Hananin biin nɔɔn di u nɛɛ, win yɛnu ga koo kowa nge Yeroboamuguu, k̄sa ye u kuan sɔ, ye ya wi, Yinni Gusunɔn mɔru seeya, ka sere ȳen sɔ u Yeroboamun yɛnugibu kpuro go.

Ela u kua Isireliban sina boko

⁸ Asa Yudaban sina bokon bandun w̄ɔɔ yɛnda nɔɔbu ka tiase sɔɔra Ela Basan bii u bandu di Tirisaa. U kuawa w̄ɔɔ yiru ban te sɔɔ.

⁹ Win tabu sunɔ turo wi ba m̄ Simiri wi u ra tabu keke yi dumi gawen bɔnu kpare u nùn seesi saa ye wi, Ela u w̄aa Tirisaa u tam nɔrumɔ mu nùn goomo Tirisan sunɔn sɔm kowobun wirugiin mi, wi ba m̄ Aritisa.

¹⁰ Miya Simiri u dua u nùn s̄ere u go. Saa ye sɔɔ, Asa Yudaban sina bokon bandun w̄ɔɔ yɛnda nɔɔbu ka yiruse sɔɔra mi. Ma Simiri wi, u bandu di wi, Elan ayerɔ.

¹¹ Sanam mɛ u ban te di u kpa, yera u Basan tɔmbu kpuro go, ka win dusibo ka win kpaasibo. Baa ben tɔn turo u n̄ deri.

¹² Simiri u Basan yɛnugibu kpuro gowa nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua saa win sɔmɔ Yehun nɔɔn di,

¹³ ye u nɛɛ, u koo de bu Basan yɛnu kpeerasia, wi ka win bii Elan toranun s̄ɔ te ba dera Isireliba ba kua. Domi ba dera ba b̄unu s̄awa ma ya wi Gusunɔ Isireliban Yinnin mɔru seeya.

¹⁴ Ye Ela u kuan sukum ba yen gari yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Simiri u kua Isireliban sina boko

¹⁵ Asa, Yudaban sina bokon bandun w̄ɔɔ tena ita sarise sɔɔra Simiri u bandu di Tirisaa. Ma u kua s̄ɔɔ nɔɔba yiru ban te sɔɔ. N deema saa ye sɔɔ, Isireliba ba ben sansani gire Filisitiban wuu ge ba sokumɔ Gibetonin deedeero.

¹⁶ Tɔn be ba w̄aa sansani mi, ba nua ma Simiri u sina boko seesi, sere u mam nùn go. Yen dɔma tera, Isireli be ba w̄aa sansani mi, ba tabu sunɔ Omiri kua sunɔ Isireliba kpuro sɔɔ.

¹⁷ Ma Omiri ka tɔn be, ba seewa Gibetonin min di ba da ba Tirisaa tarusi.

¹⁸ Ye Simiri u wa ba wuu ge tarusi mɛ, yera u da u kukua sina kpaarɔ sere sina bokon dirɔ. Ma win tii u dii te d̄ɔ s̄ere.

¹⁹ Nge meya u ka gu win tora te u kuan s̄ɔ. Domi k̄sa u kua Yinni Gusunɔn wuswaɔɔ. Yeroboamun yira u sw̄i ye ya Isireliba doke toraru sɔɔ.

²⁰ Ye Simiri u kuan sukum ka nge mɛ u Isireliban sinambu seesi u go, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²¹ Saa ye sɔɔra Isireliba ba bɔnu kua wuunu yiru. Wuu teeru ta ka Tibini Ginatin bii yɔra, ma ta nùn kua sunɔ. Teera maa ka Omiri yɔra.

²² Be ba ka Omiri yɔra bera ba dabiru bo. Tibini u gu. Ma Omiri u kua be kpuron sunɔ.

Omiri u kua Isireliban sina boko

²³ Asa Yudaban sina bokon bandun wɔɔ tɛna ka tiase sɔɔra Omiri u bandu di Isireliɔ. U raa bandu di Tirisaɔ wɔɔ nɔɔba tia u sere kua Isireliba kpuron sunɔ. Ma u kua wɔɔ wɔkura yiru ban te sɔɔ.

²⁴ Yera u da Semɛɛn mi u Samarin guuru dwa ka sii geesun gobi nɔrɔɔɔn suba nɔɔba tia (6.000). Ma u wuu bana guu ten wɔllɔ u gu yɔsiru kɔ Samari, Semɛɛ win yɔsirun sɔ.

²⁵ Omiri wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ya kere sinam be ba nùn gbiyegia.

²⁶ Yeroboamu Nɛbatin biin yira u swɔi mam mam ye ya Isireliba doke toraru sɔɔ. Ya dera ba bũnu sɔwa. Ma Gusunɔ Isireliban Yinni u ka bu mɔru kua.

²⁷ Ye Omiri u kuan sukum ka wɔrugoɔ te u sɔɔsi, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁸ Omiri wi, u kpuna u gu, ma ba nùn sikua win baababan sikaɔ Samariɔ. Yen biru, win bii Akabu u gɔna kɔsire kua.

Akabu u kua Isireliban sina boko

²⁹ Asa Yudaban sina bokon bandun wɔɔ tɛna ka nɔɔba itase sɔɔra Akabu Omirin bii u maa bandu di Isireliban mi Samariɔ. U kuawa wɔɔ yɛnda yiru ban te sɔɔ.

³⁰ Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ, u kɔsa kua n kere sinam be ba nùn gbiye.

³¹ U n daa mam yɛ Yeroboamu Nɛbatin bii u durum kua, wigian kpāarun saabu. Domi u Yesabeli Etibaalin bii sua kuro. Etibaali wiya u sɔa Sidonigibun sunɔ. Yen biru u maa da u bũu wi ba mɔ Baali sɔamɔ.

³² Ma u bũu wi diru bania Samariɔ. Ma u yaku yeru kua dii te sɔɔ.

³³ Ma u bũu wi ba mɔ Asitaaten bwāaroku kua ge ba ko n da maa sɔ. Yeya n dera Yinni Gusunɔ u ka nùn mɔru kua n kere sinam be ba nùn gbiye.

³⁴ Akabun waati ye sɔɔ, Hili Beteliqii u seewa u Yeriko bana. Saa ye u wuu gen kpɛɛkpɛɛku swiimɔ ma win bii gbiikoo Abiramu u gu. Saa ye u maa gen gbāarun gambo dokemɔ ma win bii dāako Segubu u maa gu. N deema Yinni Gusunɔ u raa gerua Yosue Nunin biin nɔɔn di u nɛɛ, wi u maa wuu ge bana, mɛsuma yɛron bibu ba koo gbi.

Eli u nɛɛ, gbeburu koo na

17

¹ Gusunɔn sɔmɔ Eli wi u wāa Tisibiɔ Galadin temɔ u sina boko Akabu sɔɔwa u nɛɛ, ka Gusunɔ Isireliban Yinni wi na sɔamɔ minin wāaru, gura ka kakoru, yen gaa kun maa nɛmɔ wɔɔ sinin baa sɔɔ sere dɔma te na wure na nɛɛ, ya koo nɛ.

Eli u wāa

daa te ba mɔ Keritiɔ

² Yera Yinni Gusunɔ u Eli sɔɔwa u nɛɛ,

³ a seewo minin di kpa a da sɔɔ yari yeru gia a n wāa Keritin daara Yuudenin guru.

⁴ Daa ten nima kaa n da n nɔrumɔ kpa n gunɔmɔri gɔrima yi ka nun dīanu naawa.

⁵ Ma Eli u doona min di u kua nge me Yinni Gusunə u nən səwə. U da u wā daa ten mi.

⁶ Yera gunəməri yi, yi ra ka nən pēε ka yaa naawε bururu ka yoka. Daa ten nima u ra n maa nərumsə.

Eli ka kurə gəmini goo

Sarepataə

⁷ Sanam dəə sanam wee, daa ten nim mu kpa. Domi gura kun maa neere tem me səə.

⁸ Yera Yinni Gusunə u kram Eli səwə u neε,

⁹ a seewo a da Sarepataə, Sidonin temə, kpa a n wāa mi. Domi na gəmini goo səwə u nun diisia.

¹⁰ Ma u seewa u da Sarepata mi. Ye u wuu ge duə, yera u deema gəmini goo wee, u dāa kasu. Ma u nən soka u neε, a suuru koowo a doo, a man nim kasuama fiiko n nə.

¹¹ Ye u nim me kaso dəə, Eli u kram nən soka u neε, a man pēε kpiribu kasuama mi, n nəə kpēε.

¹² Ma kurə wi, u nən wisa u neε, ka Gusunə wunen Yinnin wāaru, na n dāa yebunu ganu mə yenuə, ma n kun mə som nəm kure teeru te na mə kaarə ka sere maa gum fiiko bwāarə. Yen dāa na kasu mini, n n sīa yenuə, n ka doo ko su di ka nən bii. Yen biru kpa sa n gəə mara.

¹³ Eli u nən səwə u neε, a ku berum ko, a doo a ko nge me a gerua. Adama a gina man kira piibu kuama ka som me. Yen biru kpa a wunε ka wunen biigiru ko.

¹⁴ Domi Gusunə Isireliban Yinni u gerua u neε, som me mu wāa kaa te səə, ka gum me mu wāa bwāa te səə, mu n kpeemə pai, sere n ka ko təə te u koo de gura yu ne.

¹⁵ Ma u da u kua nge me Eli u gerua. Wi ka win yenugibu ka Elin tii ba maa wa ba di səə dabi dabinu.

¹⁶ Som me, ka gum me, mu n kpa nge me Yinni Gusunə u raa gerua win səmə Elin nən di.

Eli u kurə gəmini win bii

wesia wasiru

¹⁷ Yeniban biru, kurə win bii u bara gem gem ma u gu.

¹⁸ Yera u Eli səwə u neε, Gusunən tənu wunε, a nawa a ka Gusunə nen toranu yaayasia? Domi wee nen bii u gu.

¹⁹ Eli u kurə wi səwə u neε, a man bii wi wεεma.

Ma u nən mwa kurə win nəman di u ka da dii ten gidambisan wəllə mi u ra n wāa. Ma u nən kpī win kpin yerə.

²⁰ Ma u Yinni Gusunə kana u neε, Yinni kaa dewa kəsa yu kurə wi deema win mi na səbia? Kpa a de win bii u gbi?

²¹ Yera u bii wi kibarisi nən ita u Gusunə kana u neε, Gusunə nen Yinni, a de bii wi, u se.

²² Ma Yinni Gusunə u Elin kana te mwa, bii win wēsīara wurama u kua waso.

²³ Yera Eli u nən suama u ka sarama wasiru u nən win mero wē. U neε, wunen bii wee.

²⁴ Ma kurə wi, u Eli səwə u neε, tē, na gia ma Gusunən tənuwa a sāa. Gari yi a maa gerumə yi sāawa gem, yi weewa Gusunən min di.

Eli u neε,

gura koo maa wurama

18

¹ Yeniban biru, gbebu ten wōo itase sōo, Yinni Gusunō u Eli sōowa u nēē, a doo, Akabu u nun wa domi kon de gura yu nē.

² Saa ye, gōora dam mō Samariō. Ma Eli u seewa u dōo Akabun mi.

³ N deema saa ye sōora Akabu u Abudiasi sokusia, wi u sāa win sina kpaarun sōm kowobun wirugii.

⁴ Saa yē sōo Yesabeli u Yinni Gusunōn sōmōbu goomō, yera Abudiasi wi, u ben wunōbu (100) sua u bōnu kua weeraakuukuubu u berua kpee wōru sōo. Miya u ra n ka bu dīanu ka nim daawammē.

⁵ Ye u tunuma Akabun mi, Akabu u nūn sōowa u nēē, a de su da su mēeri nge sa ko yaka bekusu wa mi bwii ka daru koki yi wāa kpa bēsen yooyoosu ka dumi ka ketekunu nu wa nu di. Kpa bēsen sabenun gōo u ka saka nēra.

⁶ Ma Akabu ka Abudiasi, ba yam mi bōnu kua, ba yaka bekusu kaso wōri. Ben baawure u win swaa mwa.

⁷ Ye Abudiasi u swaa mō u dōo, yera u ka Eli yinna. Ma u nūn tuba. Yera u yīra u wuswaa tem girari u nēē, wuna mini, nēn yinni Eli?

⁸ Yera Eli u nūn wisa u nēē, nēna mi. A doo a wunen yinni Akabu sō ma a man wa.

⁹ Ma Abudiasi u nēē, toraru mba na tora yinni, a ka kī a man Akabu nōmu sōndia u man go.

¹⁰ Ka Gusunō wunen Yinnin wāaru, bweseru garu sari tēn mi nēn yinni kun gōre bu nun kasuma. Bwese te, tā n nēē, ta n nun wa mi, u ra bu bōrusiewa kpa u n ka yē ma geema a n wāa mi.

¹¹ Miya a nēē, n seewo n da tē n nēē, na nun wa?

¹² Nā n doona kpa Gusunōn Hunde u nun sua u ka da mi na n yē. Saa ye sōo, nā n Akabu sōowa na nun wa kpa u na u nun bia, a n yē ma u koo man gowa. N deema na Gusunō nasiewa saa nēn piiburun di.

¹³ Yinni, ba n nun sōowa ye na kua ye Yesabeli u Yinni Gusunōn sōmōbu goomō? Sōmōbu wunōbuwa (100) na berua. Na bu bōnu kua weeraakuukuubu. Na dera ba dua kpee wōrusu sōo. Miya na ra ka bu dīanu ka nim daawe.

¹⁴ Yera a nēē, n doo tē n nēn yinni sō n nēē, wunē Eli a wāa mini. U n koo man go?

¹⁵ Adama Eli u nūn wisa u nēē, sere ka Yinni Gusunō dam kpurogii wi na sāmōn wāaru kon da n yōra Akabun wuswaaō gisō.

Eli ka Akabu ba waana

¹⁶ Yera Abudiasi u da u ka Akabu yinna ma u nūn sōowa kpuro ye u wa. Ma Akabu u Eli sennō da.

¹⁷ Saa ye u Eli wēnde kua, yera u nūn sōowa u nēē, wuna mi, wunē wi a nōni swāa teni doke bēse Isireliban temō?

¹⁸ Eli u nūn wisa u nēē, n n nē na nōni swāaru doke tem mē sōo. Wuna. Domi wunē ka wunen tundon yēnugibu, bēeya i Yinni Gusunōn woodaba deri, ma i da i būu wi ba sokumō Baali sāmō.

¹⁹ Yen sō tē, a de Isireliba bu mēnnama guu te ba mō Kaamelio ka sere būu wi ba sokumō Baalin yāku kowobu tōnu nēeru ka weeraakuru (450) ka maa būu wi ba sokumō Asitaaten yāku kowobu tōnu nēeru (400) be ba ra mēnne bu di sannu ka Yesabeli.

Eli ka būu yāku kowobu

²⁰ Yera Akabu u gōra ba Isireliba mēnna ka būu yāku kowo be, guu te ba mō Kaamelio.

21 Ma Eli u bu susi u neε, domma i ko i beεn gōrusu yiru deri. N n Yinni Gusunən na u sāa kpuron Yinni, i nūn sāawō. N n maa Baalin na, i nūn sāawō.

Adama tən be, ba n nūn gāanu ganu wisa.

22 Ma u maa bu sōwa u neε, wee tē, ne turowa na tie Yinni Gusunən sōmōbu sō. Adama be, be ba sāa Baalin yāku kowobu, ba sāawa tōnu neeru ka weeraakuru (450).

23 Yen sō tē, bu sun naa kinenu yiru wēema. Kpa Baalin yāku kowo be, bu teeru sua bu ten yaa muriri bu sōndi dāa gbebi wōllō bu ku dōo doke. Kpa ne n maa teeru sua n ko mε.

24 Yen biru kpa bu ben būnu soku, kpa n maa Yinni Gusunō soku kpa su wa win Yinni u koo wisi u dōo doke dāa ye sō.

Ma tən be kpuro, ba neε, too, ya wā.

25 Ma Eli u yāku kowo be sōwa u neε, i gbio i beεn naa kineru sua i go, domi beεya i dabiru bo, kpa i beεn būu soku. Adama i ku ra dōo doke dāa ye sō ka beεn tii.

26 Ma ba naa kine te ba bu wē mi go. Yera ba būu wi soka saa bururun di sere sō u ka na wiru wōllō. Ba mō, Baali, a sun wurario! Ma ba yaamō ba ka ben yāku yerun tura te sikerenamō. Adama ba n nōo gagu nua. Ba n maa wisibu gabu wa.

27 Sōo wii wōo te, yera den Eli u bu yaakoru mō, u mō, i gbāro ka dam, domi u sāawa beεn būu. Sōrōkudo u gāanu bwisikumōwa, n kun mε, u gāanu mōwa ni nu nūn neni n kun mε u gam dawa, n kun mε, u do! Yen sō, i gbāro kpa u dom yanda.

28 Ma ba gbāsuka tāa tāa ba seewa ba tii takobi ka yaasi sōkirimō nge mε ben komaru. Ma yem mu kokumō saa ben wasin di.

29 Ye sōo u kella, yera ba maa sāaru wōri ka dam, sere yokan yākurun saa ya ka tura. Adama ba n būu goon nōo nua, ba n maa wisibu gabu nua, n kun mε gāa ni nu koo tōmbun laakari seeya.

30 Ye Eli u tən be kpuro sōwa u neε, i susima neεn gee, ma be kpuro ba susi win mi. Yera u Yinni Gusunən yāku yerun tura te ba raa sankā mi sōnwa.

31 Ma u kpenu wākura yiru sua nge mε Yakōbun bibun geera ne. Yakōbu wiyā Yinni Gusunō u maa yīsiru kā Isireli.

32 Kpee niya Eli u ka yāku yee te kua ma u wōru gba u ka tu sikerena. Wōru ge, ga koo nim kotosu yirun saka mwa.

33 Ma u dāa gbebi yorua tura ten wōllō u naa kine te go, u ten yaa murura u sōndi dāa yen wōllō.

34 Yen biru u neε, bu kotosu nne nim yibio bu wisi yāku yaa ye ka dāa yen wōllō.

Ma ba kua mε. Ma u maa neε, bu wureo bu nim mε wisi.

Ma ba kua mε. U maa neε, bu wureo bu wisi nōn itase.

Ma ba kua mε.

35 Ma nim mε, ku kokumō tura ten min di, sere mu wōru ge ga ka tu sikerene mi yiba.

36 Ye yokan yākurun saa ya tura, yera Gusunən sōmō Eli u susi yāku tura ten mi, u neε, Gusunō, Aburahamu ka Isaki ka Yakōbun Yinni, a de bu gia gisō ma wuna a sāa Gusunō Isireliō, ma na maa sāa wunen bōo. Kpa ba n yē ma gāa ni na kua, wunen min diya nu koora.

37 A man wisio Yinni Gusunō, a man wisio, kpa tən be, bu gia ma wuna a sāa kpuron Yinni, wuna kaa de bu ben gōru gōsie wunen mi.

³⁸ Yera Yinni Gusunɔ u dera dɔɔ u sarama u yāku yee te wɔri. Yaa ye, ka dāa ye, ka kpee ni, ye kpurowa ya dɔɔ mwaara sere ka temɔ. Ma wɔru gen nim me, mu gbera.

³⁹ Saa ye tɔn be, ba wa me, yera ba yiira ba wuswaa tem girari ba nee, Yinni Gusunɔwa u sāa kpuron Yinni.

⁴⁰ Ma Eli u nee, n̄ n men na, bu būu wi ba mɔ Baalin yāku kowo be mweerima, bu ku raa de ben goo u kisira.

Yera ba bu mweera. Eli u dera ba ka bu da Kisionin daara. Miya u bu sakira.

Gura ya wurama

⁴¹ Yen biru Eli u Akabu sɔɔwa u nee, a doo a di kpa a nɔ. Domi gbāra bi a nɔmɔ mini, gura ya wee mi.

⁴² Ma Akabu u doona u ka di kpa u nɔ. Adama Eli u da guu ten wii kpiirɔ. Miya u yiira u win wiru beri win dūan baa sɔɔ.

⁴³ Ma u win bɔɔ aluwaasi sɔɔwa u nee, a yɔɔma kpa a mɛeri nim wɔkun bera gia.

Yera aluwaasi wi, u yɔɔwa u mɛera u nee, na n̄ gāanu ganu wa.

Ma Eli u n̄n daasia me sere n̄n nɔɔba yiru.

⁴⁴ Ye u mɛera n̄n nɔɔba yiruse, yera u nee, guru wii wuro piibu gagu wee ga seema nim wɔkun di, ga ka tɔnun n̄m tararu ne.

Yera Eli u n̄n sɔɔwa u nee, n̄ n men na, a saro a da a Akabu sɔ u win tabu keke ye dumi gawe sɔɔru ko u da yenuɔ fuuku kpa gura yu ku raa n̄n yɔrasia.

⁴⁵ Ye n sosi fiiko walla t̄ira guru wirun saabu. Ma woo ga seewa, gura ya tunuma ka dam. Yera Akabu u win tabu keke ye wɔri u da Yisireliɔ.

⁴⁶ N deema Yinni Gusunɔn dam mu wāa ka Eli. Yera u kpaka s̄ka pɔraɔ, ma u duka wuka u Akabu gbiiiri, u gbia u tura Yisireli mi.

Eli u mwia kpana

19

¹ Ye Akabu u tura yenuɔ u win kurɔ Yesabeli sɔɔwa ye Eli u kua kpuro ka nge me u būu wi ba mɔ Baalin yāku kowo be kpuro go ka takobi.

² Ma Yesabeli u Eli sɔmɔ gɔria u nee, ma na kun nun go sia amadaare nge me a tɔn ben baawure go, būnu nu man kua nge me nu k̄i.

³ Ye Eli u nua me, yera u duka sua u ka win hunde bere. Ma u tura Beri Sebaɔ Yudan temɔ. Miya u win bɔɔ aluwaasi deri.

⁴ Ma win tii u sanum sɔ tɔɔ giriru, u da u wāa ghaburɔ u s̄ dāru garun nuurɔ, ma u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nee, ya den tura me, a nen hunde suo. Domi na n̄ nen baababa gea kere.

⁵ Ma u kpuna u dweeya dāa ten nuurɔ. Yera Gusunɔn gɔrado goo u na u n̄n baba u nee, a seewo a di.

⁶ Ma Eli u seewa u deema kiraru wee win wirun b̄kuɔ kpee sundu garun wɔllɔ, ka nim bwāaru. Yera u di u n̄ra. Ma u wure u kpuna.

⁷ Yinni Gusunɔn gɔrado wi, u kpam wurama u n̄n baba u nee, a seewo a di, domi ghabu te ta nun tie, ta d̄u.

⁸ Ma u seewa u di u n̄ra. U dam wa u ka sanum wɔri. U s̄a s̄ɔ s̄ɔ weeru ka wɔkuru weeru. Ma u tura Yinni Gusunɔn guurɔ, te ba mɔ Horebu.

Yinni Gusunɔ u Eli dam k̄a

⁹ Guu ten kpee wɔru sɔra Eli u da u kpuna wɔkuru, yera Yinni Gusunɔ u n̄n bikia u nee, mba a mɔ mini.

¹⁰ Ma u nùn wisa u nεε, wunε wòllu ka tem Yinniwa na sannammε, domi Isireliba ba wunen woodaba deri ma ba wunen yáku yenu kósuka. Meya ba wunen sòmòbu go go ka takobi. Ne turowa na tie. Yera ba maa man kasu bu hunde wuna.

¹¹ Yinni Gusunò u nùn sòwa u nεε, a yarima kpa a yòra guu ten wòllò kpa n na n sara wunen wuswaaò. Ma u yarima.

Yera woo bàkò ga na ga guu te bεsuka. Adama Yinni Gusunò u n wāa woo ge sòò. Ma tem mu yīira. Adama Yinni Gusunò u n wāa yīiri bi sòò.

¹² Ma dōò u maa na. Meya Yinni Gusunò kun wāa dōò wi sòò. Yen biru damu piibu gaga maa na ge ga nòòbu do.

¹³ Ye Eli u damu ge nua, yera u win kumbooro wiru wukiri, u yarima kpee wòru gen min di, u yòra gen nòòwò. Ma u maa nòò gagu nua ga nùn bikia ga nεε, mba a mò mini, Eli.

¹⁴ Eli u wisa u nεε, wunε wòllu ka tem Yinniwa na sannammε domi Isireliba ba wunen woodaba deri, ma ba wunen yáku yenu kósuka. Meya ba maa wunen sòmòbu go ka takobi. Ne turowa na tie. Yera ba maa man kasu bu hunde wuna.

¹⁵ Ma Yinni Gusunò u nùn wisa u nεε, a gòsiro a gbaburun swaa mwa kpa a da Damasiò. À n tura mi, a Hasaeli bandun gum tàreo u ko Sirin sunò.

¹⁶ Kpa a maa Yehu Nimusin bii bandun gum tàre u ko Isireliban sunò. Kpa a Abeli Mehologii wi ba mò Safatin bii Elisee gum tàre u ko Gusunòn sòmò wunen kòsire.

¹⁷ Kon de Hasaeli u tòn be go ka takobi. Ben wi u kisira win nòman di, Yehuwa u koo yēro go. Wi u maa kisira Yehun nòman di, kpa Gusunòn sòmò Elisee u nùn go.

¹⁸ Adama kon tòmbu nòròbun suba nòòba yiru (7.000) deri Isireliba sòò, be ba kun yirare bùu wi ba mò Baalin nuurò bu nùn sà.

Yinni Gusunò u Elisee soka

¹⁹ Yen biru Eli u seewa u doona min di. Ma u da u Elisee Safatin bii deema u kòrò mò win gberò. N deema naa wuku yenda nnewa u mò. Win tii u ka yen yiru sòmburu mò. Ma Eli u nùn susi mi u sòmburu mò, u win kumbooro pota u nùn kare u ka nùn sòòsi ma wiya u koo ko win kòsire.

²⁰ Yera Elisee u win nεε yi deri u Eli duka swīi biruò u nùn sòòwa u nεε, a de n da n nεn tundo ka nεn mero nòò kana kpa n wurama n nun swīi.

Eli u nùn wisa u nεε, a doo, adama a n yaaye ye na nun kua.

²¹ Ye Elisee u gòsirama Elin min di, yera u na u win nεε yin yiru sua u go u ka yākuru kua. Ma u yin sugun dāa sua u ka yen yaa yikua, u tòmbu wē ba tema. Yen biru u seewa u da u Eli swīi u kua win bōò.

Akabu u ka Sirigibu tabu kua

20

¹ Beni Hadadi Sirin sina boko u win tabu kowobu kpuro menna, ka dumi ka tabu kεkε be dumi gawe. Ma sinambu tena ka yiru ba nùn somiru na. Ma u da u Samari wəri ba ye tarusi.

² Yera u Akabu Isireliban sina boko sòmòbu gòria u nεε,

³ bu nùn sō ma win wura ka win sii gee si u mō kpuro ya kua wi Beni Hadadigia. Meya maa win kuròbu ka win bii be ba buram bo, ba kua wi Beni Hadadigibu.

⁴ Ma Isireliban sina boko u nεε, i doo i bεen yinni sō ma na wura na n sāa wigi ka nεn ye na mō kpuro nge mε win tii u gerua.

⁵ Yeniban biruwa sɔmɔ be, ba wurama Akabun mi, ba neɛ, wee Beni Hadadi u raa nun gɔriama a nùn sii geesu ka wura ka wunen kurɔbu ka bibu wɛɛma.

⁶ Yen sɔ, sia amadaare u koo win sɔm kowobu gɔrima bu wunen diru bũuri ka wunen bwāabuginu, kpa bu mɛɛri ye ya s̄aa ḡaa bakanu wunen nɔni sɔɔ bu sua.

⁷ Ye Akabu Isireliban sina boko u ye kpuro nua, yera u Isireliban guro gurobu menna u neɛ, i n̄ wa ma durɔ wi, u besen k̄sa kasuwa. Domi u raa gɔrima n nùn nen kurɔbu ka bibu ka sii geesu ka wura wɛɛma. Ma na n̄ yen gaa yinɛ.

⁸ Ma Isireliban guro guro be, ba neɛ, a ku nùn swaa daki. A ku ra wura.

⁹ Yera Akabu u Beni Hadadin goro be s̄ɔwa u neɛ, i doo i besen yinni sina boko s̄ɔ i neɛ, ye u gb̄ia u bikia, kon ye ko. Adama ye u geruma mini t̄ɛ, na n̄ ye m̄.

Ma goro be, ba seewa ba wura ba Beni Hadadi ye kpuro s̄ɔwa.

¹⁰ Ye Beni Hadadi u nua m̄esum yera u Akabu s̄ɔwa u neɛ, nen b̄unu nu man kua nge m̄e nu k̄i, n̄a kun Samari kasuke sere yen tua kun tura yu nen t̄ambu kpuron n̄om w̄ɔnu yibu.

¹¹ Ma Isireliban sina boko, u wisa u neɛ, wi u tabu ȳanu sebua, u n̄ kp̄ɛ u tii siara nge wi u tabu ȳanu pota u yi.

¹² N deema Beni Hadadi u tam n̄orum̄wa ka sinambu gabu sannu kuu bekurugirɔ, sanam m̄ɛ u Akabun gari yi nua. Yera u win tabu kowobu s̄ɔwa u neɛ, bu doo bu s̄ɔru ko ben sansaniɔ kpa bu wuu ge tarusi. Ma ba da ba gu tarusi.

Akabu u tabu di

¹³ Yera Gusun̄n s̄om̄ɔ goo u na Akabun mi, u neɛ, am̄eniwa Yinni Gusun̄ɔ u gerua. U neɛ, a t̄ɔn dabi te wa? U koo nun tu n̄omu s̄andia kpa a ḡia ma wiya u s̄aa kpuron Yinni.

¹⁴ Akabu u neɛ, weren min diya ya koo ka koor̄a m̄ɛ.

Ma s̄om̄ɔ wi, u nùn wisa u neɛ, am̄eniwa Yinni Gusun̄ɔ u gerum̄ɔ. U neɛ, ya koo koor̄awa saa tabu kowo be bera ka beran wirugiba ḡosan min di.

Ma Akabu u maa bikia u neɛ, tabu sun̄ɔ wara u koo wooda w̄ɛ su ka bu w̄ari. S̄om̄ɔ wi, u nùn wisa u neɛ, wuna kaa ko taa bin sun̄ɔ.

¹⁵ Yera Akabu u bera ka beran tabu kowo be menna. Ma ba kua goobu ka tena ka yiru (232). Yen biru u Isireliban tabu kowobu menna, ma be, ba maa kua n̄arɔbun suba n̄ɔɔba yiru (7.000).

¹⁶ Ma u Sirigii be w̄orim da s̄ɔɔ ȳɛsan n̄om d̄waru gian di. Saa ye s̄ɔɔ, Beni Hadadi u s̄ɔ u tam n̄orum̄ɔ wi ka sinambu tena ka yiru be ba nùn somiru na.

¹⁷ Isireliban bera ka beran tabu kowo be, ba gb̄ia ba tabu yara. Yera Beni Hadadi u bikia u neɛ, ber̄a mini. Ma ba nùn wisa ba neɛ, Samarin diya ba yarima.

¹⁸ Ma u neɛ, ba yarima bu ka tabu ko? Aa, ba yarimawa bw̄ɛɛ dora s̄ɔɔ? Ka m̄ɛ, i bu mw̄ɛɛrima wasiru.

¹⁹ Yera Isireliban tabu kowo be ba tie, ba bera ka beran tabu kowo be sw̄ii.

²⁰ Ma ben baawure u win w̄ɛrɔ naa sw̄ii u go. Sirigii be ba tie, ba duki yakura ba doona. Adama Isireli be, ba bu naa sw̄ii. Beni Hadadi u duka yakura ka win duma, ka sere maa maas̄ɔbu gabu.

²¹ Nge m̄ɛya Isireliban sina boko u ka Beni Hadadin tabu kowobu kamia mam mam. U ben dumi go. Ma u ben tabu kekeba mw̄ɛɛra.

²² Yera Gusun̄n s̄om̄ɔ wi, u maa da Akabun mi, u nùn s̄ɔwa u neɛ, a doo kpa a n̄ w̄oruḡoru m̄ɔ kpa a bw̄isiku m̄ɛ kaa ko. Domi w̄ɔɔ kp̄ɔɔ Sirin sina boko wi, u koo maa ḡasirama u nun w̄ari.

Sirigibu

ba kpam Isireliba wəri

²³ Sirin sina bokon tabu kowobu ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, Isireliban bñnu nu sãawa guunuginu. Yen sɔna ba sun kamia. N n mɛn na, su bu wəri wɔwa sɔɔ kpa bu wa ma sa bu dam kere.

²⁴ Yen sɔ, a sinam be kpuro yaro bɛsɛn wuurun di kpa a tabu sinambu kəsire ko mi.

²⁵ Yen biru kpa a maa tabu kowo kpaobu gɔsi ka tabu keke yi dumi gawe kpa ye kpuro ya n geeru ne nge me a raa mɔ yellun taa bi sɔɔ. Kpa su da su bu wəri wɔwa mi. Miya sa ko bu kamia.

Yera u ben gari yi wura u kua mɛ.

²⁶ Yen wɔɔ kpɔɔ Beni Hadadi u win tabu kowo be mɛnna u gara, ma ba da Afekiɔ bu ka Isireliba wəri.

²⁷ Isireliban tii, ba ben tabu kowobu mɛnna ba gara. Ma ba dñanu sua, ba da bu ka Sirigii be wəri. Yera ba ben sansani gira Sirigibun sansanin deedeerɔ. Ma ba sãa nge boɔ gɔɔ piiminu yiru Sirigibun wuswaaɔ. Domi Sirigii be, ba dabiwa sere ba bera mi yiba.

²⁸ Yera Gusunɔn sɔmɔ wi, u maa na Isireliban sina bokon mi u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerumɔ. U nɛɛ, yèn sɔ Sirigibu ba nɛɛ, u sãawa guunun yinni, yen sɔna u koo be tabu kowo dabi te bɛɛ nɔmu beria kpa i gia ma wiya u sãa kpuron Yinni.

²⁹ Ma Sirigii be, ka Isireliba ba kua sɔɔ nɔɔba tia ba mɛɛrine. Yen nɔɔba yirusera ba tabu wərina. Ma Isireliba ba Sirigibun tabu kowobun nɔrɔbun suba wunɔbu (100.000) go sɔɔ teeru.

³⁰ Be ba tie, ba sãawa tɔmbu nɔrɔbun suba tɛna ita sari (27.000). Ma ba duki yakikira, ba da ba wãa Afekiɔ. Yera gbārara bu sɛre ta go.

Akabu u Beni Hadadi deri

u n̄go

Saa ye sɔɔra Beni Hadadi u da u kukua Afeki yen diru garun gidambisan wɔllɔ.

³¹ Ma win bwāaba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, wee, sa nua ma Isireliban sinamba ra n tɔmbun wɔnwɔndu mɔ. Yen sɔ, su saakiba dewe kpa su wɛɛ sɛka wirɔ nuku sankiranun sɔ, kpa su da Isireliban sina bokon mi, sɔrɔkudo u koo sun wɔnwɔndu kua, kpa u de sa n wãa.

³² Ma ba saaki be deewa pɔraɔ, yen biru ba wɛɛ sɛka wirɔ, ba da ba Isireliban sina boko deema ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, wunen bɔɔ Beni Hadadiwa u sun gɔrima u nɛɛ, a win wāaru dweo u ka wa u n wãa.

Yera Akabu u bu wisa u nɛɛ, wi, nen kīnasi, u wãa wāaru sɔɔ?

³³ Ye tɔn be, ba nua u wisa n do, yera ba gerua fuuku fuuku ba nɛɛ, oo, wunen kīnasi u wãa.

Ma Akabu u nɛɛ, i doo i ka nùn na.

Yera Beni Hadadi u na wi, Akabun mi. Ma Akabu u nùn yɔɔsia win tabu keke wɔllɔ.

³⁴ Saa yera Beni Hadadi u nùn sɔɔwa u nɛɛ, kon nun wuu si nen tundo u raa wunen tundo mwaari mi wesia. Kpa a kia dɔra yenu ko Damasɔ nge me nen tundo u kua Samariɔ.

Ma Akabu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, ne maa kon nun deri a n wãa, kpa su arukawani bɔke ne ka wunɛ.

Ma ba arukawani ye bɔkua. Yen biru u dera Beni Hadadi u doona.

Gusunɔ u Akabu taarɛ wɛ

³⁵ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ aluwaasi goo sɔɔwa u nɛɛ, u win turo kanɔ u nùn so. Adama win turo wi, u yina u nùn so.

³⁶ Yera sɔmɔ wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, à n man doonari tɛ, gbee sunɔ ga koo nun sɛre gu go. Domi a ñ Yinni Gusunɔn gari mem nɔɔwe.

Sanam mɛ u sɔmɔ wi doonari, yera gbee sunɔ ga nùn sɛre ga go.

³⁷ Yera sɔmɔ wi, u ka maa goo yinna, ma u nɛɛ, a man soowo, a suuru ko.

Ma durɔ wi, u nùn so u mɛɛra kua.

³⁸ Ma sɔmɔ wi, u tii kɔsa u sɛkatia sɛka win nɔniɔ, u da u sina swaa baarɔ mi sina boko Akabu u koo ka doona.

³⁹ Sanam mɛ sina boko u sarɔ win bɔkuɔ, yera u nɔɔgiru sua u nɛɛ, wee na raa waa tabu sɛa sɔɔ, ma subaru sɔɔ goo u yara u ka man tabu durɔ goo naawa nùn kɔsu. U nɛɛ, nà n dera durɔ wi, u doona, nɛna kon ko win kɔsire, ñ kun mɛ, kon sii geesun gobi nɔɔɔbun suba ita (3.000) kɔsia.

⁴⁰ Sanam mɛ na waa na sirene, yera durɔ wi, u man kisirari u doona.

Ma Isireliban sina boko u nɛɛ, mɛsuma ba koo nun kua. Domi wunen tiwa a gerua.

⁴¹ Saa yera sɔmɔ wi, u win sɛkatia ye u ka nɔni bɔkua mi kusia, ma Isireliban sina boko u nùn tuba u wa ma Gusunɔn sɔmɔɔbun turowa.

⁴² Yera u maa sina boko sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, yèn sɔ a dera durɔ wi u nun nɔmu beria mi, u doona, wi u nɛɛ, a kam koosia, tɛ, wuna kaa gbi win ayerɔ, kpa wunen tɔmbu bu maa gbi win tɔmbun ayerɔ.

⁴³ Yera Isireliban sina boko Akabu u gɔsira win yɛnuɔ ka nuku sankiranu ka mɔru.

Akabu u dera ba Nabɔti go

21

¹ Yeniban biru ye ya kooraa wee. Durɔ goo u waa Yisireeliɔ, win yɛsira Nabɔti. U resɛm gbaaru mɔ, Akabu Samarin sunɔn sina kpaarun bɔkuɔ.

² Sɔɔ teeru Akabu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a man wunen resɛm gbaa te derio tu ko nɛn saadiɛ. Domi ta waa nɛn sina kpaarun bɔkuɔ. Kpa n nun resɛm gbaaru garu kɔsire kua tɛn resɛm ya yenɛ gea kere. N n maa gobin na a kɛ, kon nun yi wɛ nge mɛ gbaa ten geera nɛ.

³ Adama Nabɔti u nɛɛ, Gusunɔ u man bere n ka nɛn tubi sua n nun wɛ, ye nɛn baababa ba man deria.

⁴ Ma Akabu u gɔsira yɛnuɔ ka nuku sankiranu u mɔrua Nabɔti Yisireeliɔn gari yin sɔ. U da u kpuna u kɔrua, u yina u di.

⁵ Yera win kurɔ Yesabeli u na win mi, u nùn bikia u nɛɛ, mban sɔna wunen nukura ka sankire sere a kpaa a di.

⁶ U nun wisa u nɛɛ, Nabɔtiwa na sɔɔwa na nɛɛ, u man win resɛm gbaaru derio. Kpa n nùn ten gobi kɔsia, ñ kun mɛ, n nùn garu kɔsire kua. Adama u nɛɛ, u ñ man tu wɛɛmɔ.

⁷ Yera Yesabeli wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, n ñ wuna a sɛa Isireliban sunɔ? A seewo a di ka nuku dobu. Nɛ, kon nun Nabɔtin gbaa te wɛ.

⁸ Yera u guro gurobu ka siri kowobu be ba waa wuu teu ka Nabɔti tirenu yorua ka Akabun yɛsiru u Akabun yɛreru doke tire ni sɔɔ.

⁹ Ye u yorua wee. U nɛɛ, i kparo i baawure sɔ u nɔɔ bɔke kpa i de tɔmbu bu menna kpa i Nabɔti gbiisia bɛn wuswaaɔ.

¹⁰ Kpa i tɛn kɔsobu yiru gabu wuna bu na win wuswaaɔ bu nùn taare wɛ ba n mɔ, wiya u Gusunɔ ka sina boko bɔrusi. Yen biru i nùn yaro i ka da wuun biruɔ i kpenu kasuku i go.

11 Ma Nabōtin wuun guro guro be, ka ben siri kowo be, ba kua nge me Yesabeli u bu sōwa tire ni sō.

12 Ba nō bōku te kua wuu giru ba maa Nabōti gbiisia tām̄bun wuswaa.

13 Ma tōn kōsobu yiru ye, ba na ba sina win wuswaa. Ba tōn wōru ge sōwa ba nē, Nabōti u Gusunō ka sina boko bōrusi.

Ma ba nūn gawa ba ka yara wuun biru ba kpenu kasuka ba go.

14 Ma wuun wirugii be, ba Yesabeli sōmō gōria ba nē, ba Nabōti kpee ni kasuka ba go.

15 Saa ye Yesabeli u nua ma ba Nabōti go, yera u da u Akabu sōwa u nē, a doo a resēm gbaa te sua te Nabōti Yisireligii u raa yina u nun dōre mi, domi u gu.

16 Ye Akabu u nua mē, yera u da u gbaa te sua.

Yinni Gusunō

u Akabu ka Yesabeli taarē wē

17 Saa yera Yinni Gusunō u Eli Tisibigii sōwa u nē,

18 a seewo a da a ka Akabu Isireliban sina boko yinna wi u wāa Samariō. Wi wee, u wāa Nabōtin resēm gbaarō u ka tu sua.

19 A nūn sōwō a nē, amēniwa nē, Yinni Gusunō na gerua. Ye u tōnu go u kpa, yera u koo maa yēron tubi sua? Tē mi bōnu nu Nabōtin yem dabura, miya nu koo maa win tiigim dabiri.

20-21 Yera Eli u da Akabun mi. Ye u tura mi, yera Akabu u nūn sōwa u nē, nen yiberē, a den man wa?

Eli u nūn wisa u nē, na nun wa. Wee, Yinni Gusunō u koo nun kōsa surema kpa u wunen tām̄bu kpuro go ka wunen yobō yēn sō a tii yōsu a kōsa kua win wuswaa.

22 U koo de wunen yenu gu ko nge Yeroboamu Nebatin biiguu, n̄ ku mē, nge Basa Akiyan biiguu. Domi a win mōru seeya, ma a Isireliba doke toraru sō.

23 Wee ye Yinni Gusunō u maa gerua Yesabelin sō. U nē, bōna nu koo win goru tem Yisirelin gbārarun bōku.

24 Mēya maa Akabugibu sō, wi u gu yenu, bōna nu koo yēron goru tem. Wi u maa gu yakasō, gunasa su koo yēron goru di.

25 Domi goo sari wi u tii yōsu kōsa sō nge Akabu, Yinni Gusunōn wuswaa. N deema win kurō Yesabeliwa u ra n nūn dam kēmō u ka ye ko.

26 U kōsa kua ye ya n̄ ka nō gerurō. Domi u da u būnu sāmō nge Amōreba be Gusunō u gira. Ma u ben tem Isireliba wē.

Akabu u win durum

tuuba kua

27 Ye Akabu u Elin gari yi nua mē, yera u tii kawa u win yabe ni u sebua nēnua u gēka ma u saaki sua u tii tēkusi, u nō bōkua. Saaki yera, u ra ka bōsu ka nuku sankiranu. Yera u ra mam ka kpunē.

28 Ma Yinni Gusunō u maa Eli Tisibigii wi sōwa u nē,

29 a wa nge mē Akabu u tii kawa nen wuswaa? Yen sō, na n̄ maa derimō kōsa ye, yu kooru win waati sō. Win biin waati sōra kon de yu kooru.

22

Akabu u kī

u wuu ge ba mō Ramōti wōra

(I maa mērio Bandun Gari II, 18:1-3)

¹ Isireliba ka Sirigibu ba kua wɔɔ yiru ben ɔoo kun ɔoo tabu wɔri.

² Wɔɔ itase sɔɔ, ye Yosafati Yudaban sina boko u na Isireliban sina bokon mi,

³ yera Isireliban sina boko u win bwāabu sɔɔwa u nɛɛ, i yɛ ma Ramoti ye ya wāa Galadin temɔ ya sāawa besegia? Mban sɔna sa ñ ko ye mwa Sirin sunən naman di.

⁴ Ma u Yosafati bikia u nɛɛ, kaa ka man taa bi da Ramoti Galadin temɔ?

Yosafati u nùn wisa u nɛɛ, à n sɔru kpa na kpawa mi. Wunen tumbu bà n seewa, negiba maa seewawa mi. Meya maa nen maasɔbu.

Sɔmɔ weesugibu ba nɛɛ,

Akabu koo tabu di

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 18:4-11)

⁵ Ma Yosafati u maa nɛɛ, na nun kanamɔ, a gina Yinni Gusunɔ bikio a nɔ me u koo nun sɔ.

⁶ Saa yera Isireliban sina boko u sɔmɔbu menna nge tɔnu nɛɛrun (400) saka. Ma u bu bikia u nɛɛ, n doo Ramoti Galadin temɔ n ka Sirigibu tabu ko? Nge n ku da.

Yera sɔmɔ be, ba nùn wisa ba nɛɛ, a doo. Yinni Gusunɔ u koo nun ye nɔmu beria.

⁷ Adama Yosafati u bikia u nɛɛ, Yinni Gusunən sɔmɔ ɔoo sari mini wìn min di sa ko kpī su Yinni Gusunən gere nɔ?

⁸ Isireliban sina boko u nɛɛ, Gusunən sɔmɔ turowa u wāa mini, win min di sa ko kpī su Yinni Gusunən gere nɔ. Adama na nùn tusa. Domi u ku ra man gāa geenu sɔ. Sɔmɔ win yīsira Miseen Yimilan bii.

Ma Yosafati u nùn sɔɔwa u nɛɛ, sina boko, a ku gere mɛ.

⁹ Yera Isireliban sina boko wi, u win sɔm kowo ɔra u nɛɛ, u doo u Miseen Yimilan bii wi sokuma fuuku.

¹⁰ Ma Isireliban sina boko wi, ka Yosafati Yudaban sina boko ba ben sina yānu doke, ben baawure u sɔ win sina kitarɔ, Samarin gbāra kənnəwɔ. Ma sɔmɔ be, ba wāa ben wuswaaɔ ba gari mɔ.

¹¹ Yera Sedesiasi Kenaanan bii u sisun kəbunu seka. Ma u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua, kəbi yini, yi sāawa yīreru te ta wunen dam sɔsɔmɔ mɛ kaa ka Sirigibu ɔo.

¹² Nge meya sɔmɔ be kpuro, ba gerumɔ ba mɔ, a doo Ramoti Galadin temɔ. Kaa nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun tən be nɔma beria.

Miseen u Akabu sɔɔwa

ma u ñ nasara wasi

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 18:12-27)

¹³ Sɔmɔ wi ba ɔra u bu Miseen sokua u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wee sɔmɔ be ba wāa mi kpuro, ba sina boko gari gea gerua. Yen sɔ, a de wunɛ ka ben gari yi ko tia.

¹⁴ Ma Miseen u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunən wāaru, ye wi, Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa, yera kon gere.

¹⁵ Ye Miseen u tura sina bokon wuswaaɔ, sina boko u nùn bikia u nɛɛ, sa ko kpī su tabu da Ramoti Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma u nɛɛ, i doo mɛ, i ko i nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun bu nɔmu beria.

¹⁶ Adama sina boko u nùn wisa u nɛɛ, nən nyewa kon nun bɔrusia a sere man gem sɔ mɛ Yinni Gusunɔ u nun sɔɔwa a gere.

¹⁷ Miseen u nùn wisa u nɛɛ, na Isireliba wa ba yarine guunu wallo

ba sāa nge yāa ni nu kun kparɔ mɔ.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tən beni ba ñ kparɔ mɔ.

Ben baawure u gəsiro u wura yenuə ka alafia.

¹⁸ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u neɛ, na ɔ daa nun sɔɔwa ma u ku ra man gāa geenu sɔ, sere gāa kɔsunu?

¹⁹ Yera Misee u Akabu sɔɔwa u neɛ, a Yinni Gusunən gari swaa dakio, na nùn wa u sɔ win sina kitaru wəllə. Ma win tabu kowobu ba yɔ win nəm geu ka win nəm dware.

²⁰ Ma u neɛ, wara u koo Akabu nɔni wəke u ka taa bi da Ramətiə Galadin temə, kpa u gbi mi. Ma ba yen wesianə mɔ. Wini ɔ n gerua mɛni, wi, u gere mɛ.

²¹ Yera hunde gaa ya yarima ya yɔra Yinni Gusunən wuswaaə ya neɛ, kon Akabu wi nɔni wəke. Yinni Gusunə u ye bikia u neɛ, aməna kaa koosina.

²² Hunde ye, ya neɛ, kon yari kpa n du sɔmə be sɔɔ, kpa n de bu weesu ko bu ka sina boko nɔni wəke. Ma Yinni Gusunə u ye wisa u neɛ, ya wā, swaa gea. Kaa maa kpī a nùn nɔni wəke. N n mɛn na, a yario a da a ko mɛ.

²³ Wee tɛ, Yinni Gusunə u dera hunde ye, ya dua sɔmə be sɔɔ, bu ka nun weesu kua. Yen sɔ, a n yɛ ma kɔsa Yinni Gusunə u koo de yu nun deema.

²⁴ Yera Sedesiasi Kenaanan bii u susi Miseen bɔkuə u nùn baara so. Ma u neɛ, domma Yinni Gusunən hunde u yara nɛn mi di u ka sere nun gari kua.

²⁵ Misee u nùn wisa u neɛ, kaa gia dama te kaa duku dukubu ko, a n kuku yeru kasu dirə.

²⁶ Yera Isireliban sina boko u neɛ, i Misee mɔɔ i ka da Aməɔ wi u sāa wuun wirugii ka maa Yoasi, sina bokon biin mi.

²⁷ Kpa i bu sɔ i neɛ, aməniwa ne sina boko na gerua. Na neɛ, bu durə wi mɔɔ bu doke piriəmwə kpa ba n nùn dīanu ka nim wɛɛmə saka sɔɔ sere n ka wurama tabu gberun di ka alafia.

²⁸ Misee u nùn sɔɔwa u neɛ, ɔ n wurama ka alafia, n n Yinni Gusunə u ka man gari kua. Bɛɛ be i wāa mini, bɛɛn baawure u gari yi swaa suo.

Akabun gɔɔ

(Imaa mɛerio Bandun Gari II, 18:28-34)

²⁹ Yeniban biru, Isireliban sina boko ka Yosafati, Yudaban sina boko ba seewa ba taa bi da Ramətiə Galadin temə.

³⁰ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u neɛ, na kon nɛn yānu kɔsi kpa n ganu doke nì sɔɔ ba n man tubu. Adama wunɛ, a n wunen sina yānu doke.

Mesuma Isireliban sina boko u kua bu ku ka nùn tubu taa bi sɔɔ.

³¹ N deema tabu kɛkɛ tɛna ka yiruwā Sirin sina boko u mɔ ye dumi gawe. Ma u yen wirugibu sɔɔwa u neɛ, bu ku raa goo go ma n kun mɔ Isireliban sina boko tɔna.

³² Saa ye Sirin tabu wirugii be, ba Yosafati wɛndɛ kua, yera ba neɛ, Isireliban sina bokowa mi kam kam. Ma ba siirema win mi, bu nùn wəri. Adama u nɔɔguru sua u faaba kana.

³³ Ye Sirin tabu kowo be, ba deema n n Isireliban sina boko mi, yera ba nùn deri ba doona.

³⁴ Saa ye sɔɔra durə goo u sɛu tooma Isireliban mi gia u n goo yīsi. Adama ga na ga Akabu wəri deedeeru mi wi tarakpe ga yɔra. Yera u win tabu kɛkɛ swaa sɔɔsio sɔɔwa u neɛ, a kɛkɛ sīiyə biruə kpa a man yara tabu sian di, domi ba man mɛera kuawa mi.

³⁵ Yen dɔma te, taa bi, bu swīa gem gem. Ma ba sina boko nɛnusi u ka yɔ win tabu kɛkɛ sɔɔ u wuswaa tīi Sirigibun tabu sansanin bera gia. Ma win yem mu wīa kɛkɛ ye sɔɔ. Yen yoka ma u gu.

³⁶ Ye sɔɔ u duə, yera goo u gbāra Isireliban sansaniə u neɛ, baawure u wuro win yenuə.

³⁷ Nge meya sina boko Akabu u ka gu. Ma ba ka win goru na Samariō ba sikua.

³⁸ Ye ba win tabu keke ye woburumō Samarīn yeruō, yera bōnu na, nu win yem dabura. Ma kurō tanōba na ba wobura mi, nge me Yinni Gusunō u raa gerua.

³⁹ Ye Akabu u kuan sukum ka dii te u bana ka suunu donnu, ka wuu si u bana kpuron gari yi wāa Isireliban sinambun faagin tireru sōō.

⁴⁰ Ba Akabu sikua win baababan sikaō. Ma win bii Akasia u bandu di.

Yosafati u kua Yudaban sina boko

(I maa mēerio Bandun Gari II, 20:31-21:1)

⁴¹ Akabu Isireliban sina bokon bandun wōō nnese sōōra Yosafati u bandu di Yudāō.

⁴² Yosafati wi, u mōwa wōō tena ka nōōbu sanam me u ban te di. Ma u kua wōō yenda nōōbu bandu sōō Yerusalemūō. Win meron yīsira Asuba Silikin bii.

⁴³ U kua ye ya Yinni Gusunō wēre. Win tundo Asan yira u swīi mam mam.

⁴⁴ Adama u n gungunu mi ba ra būu yākuru ko kōsuke. U dera tōmba ben yākunu mō mi, ma ba turare dōō dokemō.

⁴⁵ Meyā maa bōri yenda wāa wi ka Isireliban sina bokon suunu sōō.

⁴⁶ Ye Yosafati u kuan sukum ka wōrugōō te u sōōsi tabu sōō, ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sōō,

⁴⁷ ka nge me u kurō tanō be ba tie saa win tundo Asan waatin di gira, be ba gōsa ba n ka sakararu mō ben sāarun swāa sōō.

⁴⁸ Saa ye sōō, Edōmuba ba n sunō mō. Adama Yudaban sina boko u goō yi mi, u n ka sāa ben wirugii.

⁴⁹ Yosafati u goō nimkusu dāka si ba ko n da ka wura kaso de Ofiriō. Adama su ku ra turi mi, su ra kōsirewa swāaō, wuu ge ba mō Esioni Gebēēō.

⁵⁰ Yera Akasia Akabun bii u Yosafati sōōwa u nēē, a kī wunen sōm kowobu ka nēgibu ba n da de sannu? Ma Yosafati u yina.

⁵¹ Yen biruwa Yosafati u kpuna u gu. Ma ba nūn sikua win baababan sikaō Dafidin wuuō. Ma win bii Yoramu u bandu kōsire kua.

Akasia u kua Isireliban sina boko

⁵² Akasia, Akabun bii u bandu di Isireliba sōō Samariō, Yosafati Yudaban sina bokon bandun wōō wōkura nōōbu ka yiruse sōō. Ma Akasia wi, u kua wōō yiru bandu sōō.

⁵³ Win ban te sōō, kōsa u kua Yinni Gusunōn wuswāaō. Win tundo ka win meron yira u swīi, ka sere maa Yeroboamu Nēbatin biigia, wi u Isireliba doke toraru sōō.

⁵⁴ Būu wi ba mō Baali wiya u ra yiire u n sāamō. Ma u Yinni Gusunōn mōru seeya nge me win tundo u raa kua.

SINAMBUN TIRERU YIRUSE

Sinambun Tireru Yiruse te, Isireliban ban te ta bonu kua yirun gariya ta mō. Waati ye sō, Gusunōn sōmō Eliseewa u Isireliban sinambu kirō kua ben mem nō sarirun sō.

Ta sun sōmō nge me yibereba ba na Asirin di ba Isireliba gura ba ka da ben temō. Ma ben banda nōru kua, ma n tie Yudabagiru. Adama wō wunaa teeru ka wākura nōobun biru, Babilonin sina boko u na u Yudaba wōri. Ma u Gusunōn sōa yerun yānu gura kpuro ma u Yudaban sinambu gabu ka maa Yudaba gabu mwēera u ka da win temō Babiloniō. Saa yera Yudaban tiin banda nōru kua.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban bandu ka Yudabagirun gari, wiru 1n di sere wiru 17.
2. Yudaban ban dākuru, wiru 18n di sere wiru 24.
3. Yerusalemun kpeeru, wiru 25.

Gusunōn sōmō Eli ka Akasia

¹ Akabun gōon biru Mōabuba ba maa ka tii yinam seewa.

² N deema Akasia u wōruma saa win gidambisan fēnentin di. Ma u tii mēera kua gem gem. Yera u win bwāabu gōra u nēē, i doo i man bikiaru kua Filisitiban būu wi ba mō Baali Seubun mi Ekoroniō. Kpa u man sō nā n kon se nēn mēera yen bosun di.

³ Saa ye sōra Yinni Gusunōn gōrado u Eli Tisibigii sōwa u nēē, a seewo a ka Isireliban sina bokon sōmō be yinna kpa a bu sō a nēē, n n Gusunō sariwa Isireliō, i ka bikiaru dō būu wi ba mō Baali Seubun mi Ekoroniō?

⁴ Yen sō tē, ameniwa Yinni Gusunō u gerumo u nēē, kpin yee tē sō Akasia u kpī mi, u n maa seemō. U koo gbiwa ka gem.

Ma Eli u seewa u da u kua nge me gōrado wi, u gerua.

⁵ Saa yera sōmō be, ba wurama Akasian mi. Yera u bu bikia u nēē, mban sōna i wurama fuuku mē.

⁶ Ba nūn wisa ba nēē, goowa u sun sennō na, ma u sun sōwa u nēē, su gōsiro wunen mi, kpa su nun sō su nēē, ameniwa Yinni Gusunō u gerua. U nēē, n n Gusunō sariwa Isireliō wunē sina boko a ka bikiaru dō Baali Seubun mi Ekoroniō? Yen sō tē, kpin yee tēn mi a kpī mi, a n kaa maa se, kaa gbiwa.

⁷ Akasia u kpam bu bikia u nēē, durō wi i ka yinna mi, amōna u sōa.

⁸ Ba nūn wisa ba nēē, durō wi, yaa sansun yabera u sebua. Ma u gōnan kpaka sēke pōraa.

Yera Akasia u nēē, Eliwa, Tisibigii.

Akasia u kī u Eli mwa

⁹ Ma Akasia u tōmbu weeraakuru gōra ka ben wirugii u nēē, bu doo guuru wōllu mi Eli u sō, bu nūn mwaama. Ye ba tura mi, yera ba nūn sōwa ba nēē, Gusunōn sōmō wunē! Sina boko u nēē, a sarama.

¹⁰ Eli u wirugii wi wisa u nēē, nā n sōan na Gusunōn sōmō, dō u sarama wōllun di u wunē ka wunen tōmbu weeraakuu te wōri.

Yera dō u sarama u bu wōri.

¹¹ Akasia u maa kpam wirugii gōo gōra ka tōnu weeraakuru. Ye u tura Elin mi, yera u nūn sōwa u nēē, Gusunōn sōmō wunē, sina boko u nēē, a sarama fuuku.

¹² Ma Eli u nùn wisa u nεε, nà n sãan na Gusunən sòmɔ, dɔɔ u sarama u nun wɔri wunε ka wunen tɔmbu.

Ma dɔɔ u sarama u durɔ wi ka win tɔn be kpuro wɔri u go.

¹³ Yera Akasia u kpam wirugii goo gɔra nɔn itase ka tɔmbu weeraakuru. Ye wirugii wi, u tura mi, yera u yɔɔwa sere mi Eli u sɔ, ma u yiira win wuswaaɔ u nùn kana u nεε, Gusunən sòmɔ wunε, na nun kanamɔ, a nε ka tɔmbu weeraakuu ten wãaru mεεrio.

¹⁴ Domi a dera dɔɔ u wirugibu yiru ye wɔri, ka ben baawuren tɔmbu weeraakuukuubu. Adama nε, na nun kanamɔ, a nen wãaru mεεrio.

¹⁵ Saa yera Yinni Gusunən gɔrado u Eli sɔɔwa u nεε, a ka durɔ wi doo, a ku berum ko.

Ma u sara ba da sina bokon mi.

¹⁶ U sina boko sɔɔwa u nεε, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε, Gusunɔ sariwa Isireliɔ wìn mi kaa bikiaru ko, a ka bikiaru dɔɔ Filisitiban bũu wi ba mɔ Baali Sebubun mi, Ekoroniɔ? Yen sɔ, kpɩn yee tɛ sɔɔ a kpɩ mi, a n maa seemɔ, kaa gbiwa.

¹⁷ Yeniban biru Akasia u kpuna u gu nge mε Yinni Gusunɔ u raa gerua saa win sòmɔ Elin nɔɔn di. Ma Yoramu u bandu di. Domi Akasia u n bii mara. Ma win wɔnɔ Yoramu u bandu di. N deema Yudaban sina boko Yoramu, Yosafatin biin bandun wɔɔ yiruse sɔɔra mi.

¹⁸ Ye Akasia u kuan sukum ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Eli u suara wɔllɔ

2

¹ Ye saa ya tura Yinni Gusunɔ u ka Eli sua wɔllɔ ka woo guna, yera wi ka Elisee ba seewa ba yara Giligalin di.

² Swaa sɔɔ, yera Eli u Elisee sɔɔwa u nεε, a yɔro mini, domi Yinni Gusunɔ u man gɔriɔ sere Beteliɔ.

Ma Elisee u nùn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunən wãaru ka maa wunen tiigiru na n nun derimɔ.

Ma ba da Beteliɔ sannu.

³ Yera Gusunən sòmɔn bwãabu gabu, ba yarima ba Elisee sɔɔwa ba nεε, a yɛ ma gisɔra ba koo nun wunen yinni suari?

Ma u bu wisa u nεε, oo, na yɛ. I bεen nɔsu mario.

⁴ Ye ba maa swaa wɔri ba doonɔ, yera Eli u kpam Elisee sɔɔwa u nεε, a yɔro mini. Domi ba man gɔriɔ Yerikoɔ.

Elisee u nùn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunən wãaru ka maa wunen tiigiru na n nun derimɔ.

Ma ba da Yeriko mi sannu.

⁵ Ma Gusunən sòmɔn bwãa be ba wãa Yerikoɔ, ba Elisee sɔɔwa ba nεε, a yɛ ma gisɔra ba koo nun wunen yinni suari?

Ma u bu wisa u nεε, oo, na yɛ. I bεen nɔsu mario.

⁶ Ye ba maa swaa wɔri ba doonɔ, yera Eli u maa nùn sɔɔwa u nεε, a yɔro mini, domi Yinni Gusunɔ u man gɔriɔ Yuudenɔ.

Elisee u nùn wisa u nεε, sere ka Yinni Gusunən wãaru ka maa wunen tiigiru, na n nun derimɔ.

Ma ba swaa wɔri ba n doonɔ.

⁷ Gusunən sòmɔn bwãa ben tɔnu weeraakuru ba na ba yɔra Yuudenin daaran dedeeru, ba dεsire fiiko. Ma Eli ka Elisee ba da ba yɔra daa ten goorɔ.

⁸ Yera Eli u win kumbooro pota u gu kurua u ka daa ten nim so. Ma nim me, mu burana mu kua tem dira. Ma be yiru ye, ba tɔburu ba doona.

⁹ Saa ye ba sara ba kpa, Eli u Elisee sɔwa u nee, mba a kɪ n nun kua bu sere man nun suari.

Elisee u nee, ye na nun kanamo yera a de na n wunen dam me Gusunon Hunde u nun wen non yiru ma.

¹⁰ Eli u nun wisa u nee, ga sɛsɛgina a bikia. Adama a n man waamo sanam me na suaramo wallo, ya koo kooru nge me a ki. A kun maa man wa ya n kooro.

¹¹ Nge me ba faagi mo ba ka doo, yera gaanu ganu na ka doo nge tabu keke ye dumi gawe ka yen maasobu, ma ya bu karana. Ma Eli u suara wallo ka woo guna. Ma u win kumbooro ko temo.

¹² Saa ye Elisee u wa ba ka Eli doona, yera u naogiru sua wallo u nee, nen baaba, nen baaba, wune wi a saa Isireliban dam me mu bu kosu nge ben tabu keke dumigii ka yen maasobu.

Yen biru u n maa nun wa. Ma Elisee u win tiin yaberu nenua u ga wasi yiru, nuku sankiranun so.

¹³ Ma u kumbooro ge sua ge Eli u ko temo. Yen biru u gosirama u na u yora Yuudenin daaru tɔbuo.

¹⁴ Yera u kumbooro ge sua u ka nim me so u nee, mana a wa, Gusuno, Elin Yinni. Mana a wa!

Ma nim me, mu burana mu kua tem dira. Saa yera u tɔburu.

¹⁵ Yera Gusunon samon bwaa be ba na Yerikon di mi, ba nun wa. Ma ba nee, Elin dam mu wa Elisee soo.

Ma ba nun senna da, ba yiira win wuswaa ba wiru tem girari.

¹⁶ Yera ba nun sɔwa ba nee, besen wunen bwaaabu soo, tabu durubu weeraakuru ba wa. A de bu da bu nun wunen yinni kasuama. Sorokudo, Yinni Gusuno u ko n nun deri guuru garun wallo, n kun me wowa ga soo.

Ma Elisee u bu wisa u nee, i ku de bu da.

¹⁷ Adama ba nun bikia ba baasi. Ma u wura u nee, bu doo.

Yera tan be, ba da ba Eli kasu sere sɔ ita ba n nun wa.

¹⁸ Yen biru ba gosirama ba Elisee deema Yeriko. Ma u bu sɔwa u nee, na n daa be sɔwa na nee, i ku da?

Elisee u nim dorasia

¹⁹ Sɔo teeru Yerikogibu ba na Eliseen mi, ba nee, besen wuu ge, ga wa nge me wunen besen yinni a waamo. Adama gen nim kun gea saa. Meya mu ku ra de gaanu nu ma, saa tɔmbu sere ka yaa sabeno ka daa.

²⁰ Yera u bu sɔwa u nee, bu gbɛ kpaaru tama bu boru doke te soo.

Ma ba ka nun tu naawa.

²¹ Ma u da daa ten wiru, u bo te doke mi. Yera u nee, ameniwa Yinni Gusuno u gerua. U nee, u koo nim me dorasia, mu n maa goo goomo, mu n maa yinamo gaanu nu ma.

²² Ma nim me, mu dora sere ka gison giso nge me Elisee u gerua.

Yee kosi yi bibu go

be ba Elisee yem

²³ Saa Yerikon di Elisee u maa da Betelio. Yera swaa soo, biba nun wuremo ba mo, wii kpararugii, a yario minin di.

²⁴ Yera Elisee u sira biru u bu merima ma u bu borusi ka Yinni Gusunon yisuru. Yera yee kosi yiru yi yarima daa sɔon di yi ben weeru ka yiru sesuka yi go.

²⁵ Saa Beteli min di, u maa da guu te ba m̀d Kaamelio. Min diya u g̀sira u da Samario.

Yoramu u kua Isireliban sina boko

3

¹ Yosafati Yudaban sina bokon bandun w̄s̄o yendu yiru sarise s̄ora, Yoramu Akabun bii u bandu di Isireliba s̄o, Samario. U kuawa w̄s̄o w̄kura yiru ban te s̄o.

² Ma u k̄sa kua Yinni Gusun̄n wuswaa. Adama ya ñ win tundo ka win m̄rogia tura. Domi u b̄u wi ba m̀d Baalin bw̄arokunu k̄suka ye win tundo u raa kua.

³ Yerobamu Nebatin bii wi u Isireliba doke toraru s̄on yira u sw̄i mam mam.

Isireliba

ba ka M̄abuba tabu kua

⁴ N deema M̄sa, M̄abuban sina boko, yaa sabenun s̄ombura u ra ko. M̄ya Isireliba ba ra n̄n m̄oru m̄wari. M̄o tera ȳa ḡibi n̄r̄abun suba wun̄bu (100.000) ka ȳa kinenu n̄r̄abun suba wun̄bu, ka sere maa nin sansu.

⁵ Saa ye s̄o Akabu u gu, yera M̄abuban sun̄ wi, u Isireliba seesi.

⁶ Yera s̄o teeru Yoramu u seewa Samarin di u da u Isireliban tabu kowobu kpuro bera.

⁷ Ma u ḡra bu Yosafati Yudaban sina boko s̄ bu n̄e, wee, M̄abun sun̄ u n̄n seesi. Yen s̄, wi Yosafati u k̄i u na u ka n̄n da bu M̄abun sun̄ wi w̄ri? Ye Yosafati u gari yi nua, u wura u n̄e, oo, kon da n̄e ka n̄n t̄mbu, ka maas̄o tabu dur̄bu. Domi n̄e ka wun̄e sa s̄awa tia.

⁸ Adama u bikia u n̄e, swaa yer̄a sa ko kpe su ka bu w̄ri bi da. Ma Yoramu u n̄e, bu doo bu n̄n s̄ ma ba koo kpewa Ed̄mun ḡbaburu tem mi ḡanu ku ra kpi gian di.

⁹ Ma Isireliban sina boko ka Yudaban sina boko ka Ed̄mun sina boko ba seewa ba swaa ye w̄ri. Ye ba s̄a s̄o n̄aba yiru yera sinam be, ka ben tabu kowobu ka ben yaa sabe ni ba ka bu sw̄i kpuro, ba nim bia bu n̄o.

¹⁰ Ma Isireliban sina boko u n̄ogiru sua u n̄e, kuukuu! Yinni Gusun̄, a b̄ese sinambu ita yeni sokawa a ka sun M̄abuba n̄mu b̄eria?

¹¹ Saa yera Yosafati u n̄e, Yinni Gusun̄n s̄m̄o goo sari mini, w̄n min di sa ko k̄pi su n̄o ye Yinni Gusun̄ u koo sun s̄?

Ma Isireliban sina bokon b̄s̄o turo u n̄e, Elisee Safatin bii u w̄a mini, wi u raa s̄a Elin b̄s̄o.

¹² Ma Yosafati u n̄n bikia u n̄e, Yinni Gusun̄ u ra ka n̄n gari ko?

Ba n̄e, oo.

Saa yera Isireliban sun̄ ka Yosafati Yudaban sun̄, ka Ed̄mun sun̄ ba seewa ba da Eliseen mi.

¹³ Ma Elisee u Isireliban sun̄ s̄o wa u n̄e, m̄ba n sun m̄osin̄e n̄e ka wun̄e. A doo Gusun̄n s̄m̄o b̄n mi wun̄en baa ka wun̄en m̄ero ba ra raa bikiaru den mi.

Ma Isireliban sina boko u n̄n w̄sa u n̄e, aawo, domi Yinni Gusun̄ u b̄ese sinambu ita yeni sokawa u ka sun M̄abuba n̄mu b̄eria.

¹⁴ Yera Elisee u n̄e, sere ka Gusun̄ w̄llu ka tem Yinnin w̄aru w̄n s̄m̄o na s̄a, n̄a kun daa Yosafati Yudaban sina boko m̄era, na ñ daa wun̄en laakari m̄, n sere mam n̄e, kon nun m̄eri.

¹⁵ Adama t̄e, a ka man m̄r̄oku sowo naawa.

Sanam me mərəku sowo wi, u na u mərəku soomə, yera Yinni Gusunən dam mu dua Elisee sɔɔ.

¹⁶ Ma u nɛɛ, ye Yinni Gusunə u gerua wee. U nɛɛ, i wərusu gbeo wəwa mini.

¹⁷ Domi i n woo wasi, i n maa gura wasi. Ka me, wəwa ye, ya koo nim yibu kpa i n bɛɛ ka bɛɛn tabu kowobu, ka maa sere bɛɛn yaa sabenu.

¹⁸ Adama yeniba kpuro gāa piimina Yinni Gusunən nənɪ sɔɔ. Domi u koo Məabuba bəri bɛɛn noma sɔɔ.

¹⁹ Kpa i ben wuu marosu mwɛɛri si su gbāranu mə. Kpa i ben dāa gbaanu kpuro mwɛɛri i bɔəri. Kpa i ben dəkəba ka ben bwii kpuro kərə. Mɛya i ko i maa ben gbee geenu kam koosia i nu kpenu sɛsiki.

²⁰ Yen sisuru bururu, saa ye ba kī bu bururun yākuru ko, yera ba wa wee, nim mu wee, saa Edəmum bera gian di, mu tem wukiri.

²¹ Saa ye sɔɔra Məabuba ba nua ma sinam be, ba bu wərim wee. Yera ba ben tumbu kpuro menna be ba tura bu tabu da ka be ba kere me. Ma ba bu yi yi ben tem nɔɔ bura yeno.

²² Ye Məabu be, ba seewa bururu, yera ba wa sɔɔ yana ballimə nim me sɔɔ. Ma mu sōri nge yem.

²³ Saa yera ba nɛɛ, yema mi, Isireliban sinam be ka ben tabu kowoba ba skirina ba goona. N n men na, i de su da su ben yānu gura.

²⁴ Ye ba tura Isireliban sansaniə, yera Isireliba ba yarima ba bu go go. Ben gaba duki yakikira. Ma Isireliba ba bu naa swii sere wuuə ba bu go go.

²⁵ Ma ba ben wuu marosu kpuro kəsuka ba ben gbee geenu kpuro kam koosia. Ba nu kpenu sɛsiki. Ma ba ben dəkəba ka bwii kpuro kərua. Ba maa ben dāa gbaanu kpuron dānu bɔɔra.

Yen biru be ba ka kpurantɛɛru tabu mɔ, ba wuu ge ba mɔ Kiri Hareseti wəri, ba gen gbāraru kəsuka.

²⁶ Ye Məabuban sunə wi, u wa ma ba nūn tabu kamiawa, yera u tumbu nata ka wunəbu (700) wuna be ba ka takobi tabu yɛ, ba swaa kasu bu ka da bu Edəmum sunə wəri. Adama ba kpana.

²⁷ Yera Məabuban sunə wi, u win yeruma sokusia wi u koo raa nūn kəsire ko bandu sɔɔ. Ma u nūn mwa u ka yāku dɔɔ mwaararugiru kua win gbāraru wəllə. Ma ya Isireliba biti kua. Yen sōna ba gəsira ba doona ba nūn deri.

Elisee u kurə gəmini goo somi

4

¹ Sɔɔ teeru kurə goo u na Eliseen mi. N deema win durə u raa wāawa Gusunən səmən bwāabu wuuru sɔɔ. Yera kurə wi, u Elisee nɔɔguru sue u nɛɛ, wee nɛn durə wi u sāa wunɛn səm kowo u gu. A maa yɛ ma u Yinni Gusunə nasie. Yera u durə goon dibu neni. Durə wiya u na u nɛn bibu yiru mwa. U bu kua yobu.

² Yera Elisee u nūn bikia u nɛɛ, mba kon kpī n nun kua. A man sɔɔwə ye a mə yenuə. Ma kurə wi, u nūn wisa u nɛɛ, yinni, na n gāanu ganu mə yenuə, ma n kun mə gum fiiko akparaba sɔɔ.

³ Ma Elisee u nūn wisa u nɛɛ, a doo a gbɛa bəkura wunɛn berusebu kpuron mi kpa a ka nu na dabi dabinu.

⁴ A n tura wunɛn yenuə, a duo wunɛn dirə ka wunɛn bibu kpuro i tii diru kɛnusi. Yen biru kpa a gum me wisi wisi gbɛɛ ni sɔɔ. Nin ni nu yiba kpa a ni yi bee tia.

⁵ Saa yera kurə wi, u seewa u Elisee deri. Ma u da u tii gambo kɛnusi wi ka win bibu. Ma bii be, ba nūn gbɛɛ ni fīmə u gum me wisimə.

⁶ Sanam me gbɛɛ ni, nu yiba yera u win bii turo sɔɔwa u neɛ, a maa man gbɛɛru wɛɛma.

Yera bii wi, u neɛ, gbɛa kpa.

Ma gum me, mu yɔra.

⁷ Yen biruwa u da u Elisee deema u nɔn sɔɔwa ye ya koorɔ. Ma Elisee u nɔn sɔɔwa u neɛ, a doo a gum me dɔra kpa a ka men gobi dii bi kɔsia. Kpa a yi yi tie yi, i n dimɔ i n ka wɔa wune ka wunen bibu.

Elisee ka kurɔ gobigii

wi u wɔa Sunɛmuɔ

⁸ Sɔɔ teeru Elisee u sarɔ Sunɛmuɔ. N deema kurɔ gobigii goo wɔa mi, ma kurɔ wi, u nɔn suuru kana u na u di win mi. Saa maa dɔma ten di, u n sarɔ mi, miya u ra gere u di.

⁹ Yera kurɔ wi, u win durɔ sɔɔwa u neɛ, durɔ wi u ra sare mini, Gusunɔn tɔn dɛɛrowa u sɔa.

¹⁰ A de su gidambisa bani bɛsɛn dirun wɔllɔ. Kpa su kpinu doke mi ka tabulu ka kitaru ka fitila. Kpa durɔ wi, u n da n wɔa mi, u n na.

¹¹ Sɔɔ teeru Elisee u maa wura mi, yera u deema ba ye kpuro bana. Ma u da u kpuna mi.

¹² Ma u win sɔm kowo aluwaasi wi ba ra soku Gehasi gɔra u da u kurɔ wi sokuma. Yera u da u nɔn soka. Ma kurɔ wi, u na u yɔra Eliseen wuswaaɔ.

¹³ Elisee u Gehasi sɔɔwa u neɛ, a kurɔ wi sɔ, wee u sun bɛɛɛɛ doke ne ka wune. Tɛ mba u ki su nɔn kua. U ki su win durom me u sun kua sina boko sɔ? N kun me tabu sunɔ?

Adama kurɔ wi, u wisa u neɛ, na wɔawa mini ka bɔri yendu nen tɔmbun suunu sɔɔ.

¹⁴ Yen biru Elisee u Gehasi bikia u neɛ, mba sa ko kpɛ su kurɔ wi kua.

Gehasi u wisa u neɛ, u n bii marure, win durɔ maa sere tɔkɔ kua.

¹⁵ Elisee u neɛ, n n men na, a nɔn sokuma.

Ma Gehasi u nɔn soka u na u yɔra dii kɔnnɔwɔ.

¹⁶ Elisee u kurɔ wi sɔɔwa u neɛ, gasɔku amadaare, kaa bii tɔn durɔ taaru swii.

Yera kurɔ wi, u neɛ, yinni, a ku man nɔni wɔke, domi a sɔawa Gusunɔn tɔnu.

¹⁷ Yen biruwa kurɔ wi, u gura sua u bii tɔn durɔ mara wɔɔ kpɔɔ ge sɔɔ, ge Elisee u nɔn bura.

Elisee

u kurɔ gobigii win bii seeya

¹⁸ Bii wi, u kpɛa. Sɔɔ teeru ye u yara u da mi win tundo u wɔa ka win sɔm kowobu ba dobi gɛɛmɔ.

¹⁹ Yera u win tundo sɔɔwa u neɛ, nen wira man dumɔ, nen wira man dumɔ.

Ma tundo u win sɔm kowo turo sɔɔwa u neɛ, a ka nɔn doo win mɛron mi fuuku.

²⁰ Saa yera u bii wi sua u ka da. Ma mɛro u nɔn sua u taaru sɔndi. Sere n ka ko sɔɔ sɔɔ, bii wi, u gu.

²¹ Ma kurɔ wi, u yɔɔwa dii te ba Elisee kuan mi, u bii goo te kpɛ win kpin yerɔ. Ma u tu gambo kɛnusi u sarama.

²² Yen biru u win durɔ soka u neɛ, a man sɔm kowo ben turo kɛɛma ka ketɛku teu. Na kon duka da Eliseen mi, n wurama tɛ.

²³ Durɔ wi, u neɛ, mban sɔna a dɔɔ win mi gisɔ. Domi suru kpao kun yara. Tɔɔ wɛrarugira kun maa tura. Adama kurɔ wi, u nɔn wisa u neɛ, gam sari.

²⁴ Yen biru u dera ba ketɛku gaari bɔkua. Ma u sɔm kowo wi sɔɔwa u neɛ, a ka man doo a ku yɔra gam, ma n kun mɔ na neɛ, a yɔro.

25 Ma ba da mi Elisee u wāa guu te ba m̀ Kaamelio. Ye u kurɔ wi wendɛ kua, yera u win bɔɔ aluwaasi Gehasi sɔɔwa u nɛɛ, kurɔ Sunɛmugii wi wee, u wee.

26 A duka doo a ka ǹn yinna. A ǹn bikia a nɛɛ, u bwāa do? Win durɔ maa ni? Bii wi, u alafia mɔ? Yɛnuɓibu kpuro ba bwāa do?

Ye u ǹn bikia mɛ, ma kurɔ wi, u wisa u nɛɛ, sa bwāa do kpuro gbāa gbāa.

27 Ye kurɔ wi, u tura mi Elisee u wāa guu ten wɔllo, yera u win naasu sɛre. Ma Gehasi u susi u ka ǹn bɔria. Ma Elisee u nɛɛ, a ǹn derio. Domi u wāa nuku sankiranu sɔɔ. Na ǹ maa yɛ mban sɔna. Domi Yinni Gusunɔ kun man ye sɔsi.

28 Yera kurɔ wi, u Elisee sɔɔwa u nɛɛ, nɛn yinni, na nun bii bikia? Na ǹ daa nun sɔɔwa na nɛɛ, a ku man nɔni wɔke?

29 Ma Elisee u Gehasi sɔɔwa u nɛɛ, a tii suo kpa a nɛn dɛka sua a n nɛni a da kurɔ win yɛnuɔ. A n ka goo yinna swaaɔ, a ku yɔra a yɛro tɔbiri. Goo u n maa nun tɔbura, a ku ǹn wurari. A n tura mi, a nɛn dɛka ye sɔndio bii win wuswaaɔ.

30 Ma bii win mero u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru ka maa wunɛn tiigiru, na ǹ nun derimɔ n doona minin di.

Yera Elisee u seewa u bu swī.

31 Gehasi u bu gbiiya u doona. Ye u tura mi, yera u dɛka ye sua u sɔndi bii win wuswaaɔ. Adama bii wi kun kusunu kue u sere nɛɛ, u koo gari gere. Yen biru Gehasi u gosira u ka Elisee yinna. U ǹn sɔɔwa u nɛɛ, bii wi kun seewe.

32 Ye Elisee u dua diru mi, u deema wee bii goo te, ta kpī win kpin yera.

33 Yera u tii gambo kenusi u Yinni Gusunɔ kana.

34 Ma u bii wi kibarisi, u win nɔɔ girari win nɔɔwɔ. U win nɔni girari win nɔniɔ. Ma u maa win nɔma sɔndi win nɔmaa. Mɛya u bii wi kibarisi sere win wasi yi ka swīa.

35 Elisee u seewa bii win wɔllun di. Ma u gina sīa sīa dii te sɔɔ. Yen biru u maa wurama u ǹn kibarisi. Bii wi, u sūa nɔn nɔɔba yiru, ma u nɔni wukia.

36 Yera Elisee u Gehasi soka u nɛɛ, a doo a kurɔ wi sokuma.

Ma Gehasi u da u ǹn sokuma. Ye kurɔ wi, u tunuma Eliseen mi, yera Elisee u nɛɛ, a wunɛn bii suo.

37 Ma u yiira Eliseen nuurɔ u wiru tem girari, yen biru u win bii sua u yara.

Kpee yi yi ǹ diirɔ

38 Yeniban biru, Elisee u wurama Giligaliɔ. Saa ye sɔɔ, gɔɔra wāa tem mi. Ma Gusunɔn sɔmɔn bwāabun wuuru ta sɔ win wuswaaɔ. Yera u win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ, a weke bakaru sɔndio a sɔmɔ be kpee saawa.

39 Yera sɔmɔ ben turo u seewa u kpee yorim da yakasɔ. Yera u kaaru garun marum wa resɛm yakasugia sɔɔ. Ma u mu yora u bɔɔru yibia. Ye u tura yɛnuɔ yera u mu bɔɔra u kpɛɛ kpee yi sɔɔ. Domi ba ǹ mu yɛ.

40 Ma ba tɔmbu wɛ bu ka di. Adama sanam mɛ ba ye dabura ba nɔɔgiru sua ba nɛɛ, dɛɛ wāa kpee yi sɔɔ, Yinni Gusunɔn sɔmɔ wunɛ!

Goo kun kpīa u maa yi di.

41 Yera Elisee u win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a som sua a doke kpee weke te sɔɔ. Ma sɔm kowo wi, u kua mɛ. Yera Elisee u maa ǹn sɔɔwa u nɛɛ, a yi tɔmbu wɛɛyɔ bu di.

Domɔ gāa kɔsunu kun maa wāa kpee yi sɔɔ.

Elisee u tɔmbu wunɔbu diisia

42 Yeniban biru, durɔ goo u na saa Baali Salisan di u ka Elisee pɛɛ naawa, ye ba kua ka ɔsun som kpam ka sere maa dīa bimi kpɛɛ gɛɛn saaki tia. Yera Elisee u win sɔm kowo sɔɔwa u nɛɛ, u ye bɔnu koowo tɔn be ba wāa min sɔ.

⁴³ Adama sɔm kowo wi, u nùn wisa u nɛɛ, amɔna kon kpĩ n ka dĩa nini tɔmbu wunɔbu (100) diisia.

Ma Elisee u maa nùn wisa u nɛɛ, a ye tɔn be kpuro bɔnu kuo. Domi Yinni Gusunɔ u nɛɛ, baawure u koo wa u di, kpa nu tiaɾa.

⁴⁴ Ma Eliseen sɔm kowo wi, u pɛɛ ye, tɔn be bɔnu kua. Ben baawure u wa u di. Ma sukum tia nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua.

Namani u bekura

5

¹ Namani u sãawa Sirin sina bokon tabu sunɔ, ma u sãa tɔn boko bɛɛɛgii win yinnin noni sɔɔ. Domi win min diya Yinni Gusunɔ u dera Sirigibu ba nasara wa. Adama tabu durɔ wi, u bara disigiru mɔ win wasi sɔɔ.

² N deema Sirigibu ba Isireliban bii wɔndia goo mwaama sanam mɛ ba ka Isireliba tabu kua. Bii wiyaya, u ra n wãa Namanin kurɔn mi.

³ Sɔɔ teeru bii wi, u kurɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, nen yinni ù n daa da Gusunɔn sɔmɔ wi u wãa Samariɔn mi u koo nùn bekia.

⁴ Ye Namani u gari yi nua, yera u seewa u da u win yinni sina boko sɔɔwa u nɛɛ, menɪ ka menɪwa bii wɔndia wi sa mwaama Isireliban tem di u gerua.

⁵ Ma sina boko wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, ñ n men na, a de da da Samari mi, kpa n Isireliban sina boko tireru yorua n nun wɛ.

Ma Namani u seewa u sii geesu sua kilo gooba wunɔbu (300), ka wura kilo wata ka yabe kumboorosu wɔkuru.

⁶ Ye u tura mi, yera u tire te Isireliban sina boko wɛ. Ye ta gerua wee. Sina boko, tire teni tã n wunen nɔmu dua, a n yɛ ma nɛna na nen tabu sunɔ Namani surema wunen mi, a ka nùn win bara disigiru bekia.

⁷ Saa ye Isireliban sina boko u tire te gara u kpa, yera u win tiin yaberu nɛnua u karana nuku sankiranun sɔ. U nɛɛ, na ra ko Gusunɔ, wi u ra go kpa u wure u wãaru wɛ? Mban sɔna u man durɔ wi surema n nùn bekia. Bɛɛn tii i mɛɛrio i ñ wa ma u man nɔɔ kasuwa?

⁸ Saa ye Elisee Gusunɔn sɔmɔ u nua sina boko u win tiin yaberu karana yera u nùn gɔria u nɛɛ, mban sɔna a kua mɛ. A de Namani u na nen mi, kpa u gia ma Gusunɔn sɔmɔ u wãa Isireliba.

⁹ Ma Namani u seewa u da mi ka dumi ka win tabu keke yi dumi gawe. Ma u da u yɔra Eliseen yɛnun kɔnnɔwɔ.

¹⁰ Yera Elisee u sɔmɔ gɔra u nɛɛ, a doo a Namani sɔ u doo u num nɔn nɔɔba yiru Yuudenin daarun nim sɔɔ. Win wasi koo wurama nge mɛ yi raa sãa, kpa u dɛɛra.

¹¹ Ye Namani u yeni nua, yera u mɔru bara ma u gɔsira u doonɔ u mɔ, na raa tamaa u koo yarimawa u yɔra nen wuswaaɔ u Gusunɔ win Yinni kana, kpa u win noma saasi mi nen bara te, ta wãa u man bekia.

¹² Damasɪn daa ni ba mɔ Abana ka Paripari, nin nim kun Isireliban daarun nim buram kere? Na ñ kon da n wobure mi kpa n dɛɛra?

Ma u siira u doonɔ ka mɔru.

¹³ Adama win bwãabu ba nùn susi, ma ba nùn dam kã ba nɛɛ, baaba, Gusunɔn sɔmɔ wi, ù n daa nun gãanu bikia ni nu sɛ, a ñ kaa ko? N n men na, yera kaa kpana a da a wobure a ka dɛɛra?

¹⁴ Yera u sara u dua nim mɛ sɔɔ u numa nɔn nɔɔba yiru nge mɛ Gusunɔn sɔmɔ wi, u raa nùn sɔɔwa. Ma win wasin gɔna ya wɛra nge bii piibugia ma u dɛɛra.

¹⁵ Yen biru u gɔsirama Eliseen mi, ka win tɔn be ba nùn swĩ kpuro. Ye ba tura mi, yera u yɔra Eliseen wuswaaɔ u nɛɛ, na gia tɛ, ma Yinni goo sari tem

kpuro sɔɔ ma n kun mɔ Gusunɔ Isireliban Yinni. Yen sɔ, a suuru koowo a nen kɛru mɔɔ.

¹⁶ Ma Elisee u nùn wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔ wi na sãamɔn wãaru na n wunen kɛɛ te mwaamɔ.

Namani u nùn kɔkura. Ka mɛ, u yina.

¹⁷ Yera Namani u nɛɛ, yinni, wee a nen kɛnu yina. A de n tem sɔka ketekunu yirun sɔmunun saka n ka da nen yenuɔ. Domi na n maa kɪ n yãku dɔɔ mwaararuginu n kun mɛ siarabuginu ko gãanu ganun nuurɔ, ma n kun mɔ Yinni Gusunɔn mi.

¹⁸ Adama Yinni Gusunɔ u man suuru kua, nà n nen yinni Sirin sunɔn nɔma nenua su ka da bũu wi ba ra soku Rimɔɔn dirɔ, ma na yiira ka wi sannu mi.

¹⁹ Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a doo ka bari yendu.

Ma u doona.

Gehasin toraru

Ye Namani u doona Eliseen min di u tonda fiiko,

²⁰ yera Gehasi Eliseen aluwaasi wi, u bwisika u nɛɛ, wee, nen yinni kun Namani Sirigii wi gãanu mwaari ni u ka na sɔɔ. Yen sɔ, sere ka Yinni Gusunɔn wãaru kon nùn naa girawa kpa n nùn gãanu mwaari.

²¹ Yera Gehasi u Namani naa gira. Ye Namani u nùn wa u bu naa gire biruɔ, yera u yɔɔwa saa win tabu keken di u sura, u na u ka Gehasi yinna. Ma u nùn bikia u nɛɛ, n ka do mɛ?

²² Gehasi u nùn wisa u nɛɛ, n do gbãa gbãa. Nen yinniwa u man gorima. U nɛɛ, wee ye ya nùn deema. Gusunɔn sɔmɔn bwãabu yiru gaba na saa Efaraimun guurun beran di. A be nùn sii geesun kilo tɛna ka yabe geenu yiru wɛɛma ben sɔ.

²³ Namani u nùn kɔkura u nɛɛ, a yande kilo wata suo.

Ma u sii gee si doke saaki yiru sɔɔ, ma u nùn yabenu yiru ye wɛ. Yera u win aluwaasiba sɔɔ, tɔnu yiru wuna bu ka nùn ye daawa.

²⁴ Ye ba tura guuru mi Elisee u wãa, yera Gehasi u kɛɛ ni mwa saa tɔn ben min di u ka da win dirɔ. Ma u dera ba gɔsira ba doona.

²⁵ Yen biru u da u win yinni Elisee deema. Ma Elisee u nùn bikia u nɛɛ, Gehasi, man diya a wee mɛ.

U nùn wisa u nɛɛ, na n gam de ni.

²⁶ Adama Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a tamaa nen bwɛra kun ka nun wãa mi, saa ye durɔ wi, u yɔɔwa u sura win tabu keken di u ka nun yinna? Saa yeni sɔra kaa sii geesu mwa kpa a ka yabenu ka olifin dãa gbaanu dwe, ka resɛm marum ka yaa sabenu ka sɔm kowobu?

²⁷ Tɛ, Namanin bara disigii te, ta koo wura wunɛ ka wunen bweseru kpuro sɔɔ, sere ka baadommaɔ.

Ma Gehasi u doona Eliseen min di, ka bara disigii te. Ma ta win wasin gɔna bururasia.

Gbãa yara ye ya wɔri

nim bwerɔ

6

¹ Gusunɔn sɔmɔn bwãa be ba wãa Eliseen mi, ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, wee mi sa wãa mini, min batuma kun sun tura.

² Yen sɔ, a de su da daa te ba mɔ Yuudenio besɛn baawure u dãa gɔɔnu kasuma. Kpa su ka wãa yee kpaaru ko. U bu wisa u nɛɛ, i doo.

³ Ma ben turo u nɛɛ, a de su da ka wunen tii sannu.

Elisee u nɛɛ, too, su da.

⁴Ma ba da sannu. Ye ba Yuudeni tura yera ba dāa kīnu wōri.

⁵Saa ye ben turo u dāru garu buramō, yera win gbāa wōra ya wōri nim bweru sōō. Ma u Elisee nōgīru sue u nēē, nēn yinni, na gbāa ye bōkuramawa.

⁶Yera Elisee u nēē, deedeeru mana ya wōri.

Ma durō wi, u nūn sōōsi. Elisee u dēka bura u kpēē deedeeru mi. Ma gbāa yara ye, ya geruma wōllō.

⁷Elisee u durō wi sōōwa u nēē, a ye suo.

Ma u nōmu dēmia u ye sua.

Ba Sirigibu tabu di

⁸Sanam mē Sirin sina boko u ka Isireliba tabu mō, yera u win bwāabu sōōwa mi u koo win sansani gira.

⁹Adama Elisee u Isireliban sina boko gōria u nēē, u tii laakari ko, u ku raa de yam kasa. Domi Sirigibu ba wāa mi.

¹⁰Yera Isireliban sina boko u gōra yam mi Elisee u nūn yīreru kua mi, bu ka mu gīa kpa ba n mu kōsu.

Nōn dabira ya koorā mēsum.

¹¹Yera Sirin sina bokon bwēra kun kpunē gari yin sō. Ma u win tabu kowobu mēna u bu sōōwa u nēē, i man sōōwō wi u sāa Isireliban tōnu bēsen suunu sōō.

¹²Ma win tabu kowo ben turo u nūn wisa u nēē, nēn yinni, gōo sari bēsen suunu sōō wi u sāa Isireli. Gusunōn sōmō Elisee wi u wāa Isireliō, wiya u ra ka wunen gari yi a gerumō wunen dii sōōwō de u Isireliban sina boko sō.

¹³Yera sina boko u nēē, i doo i kasu mi u wāa kpa n gōri bu nūn mwaama.

Ye ba da ba wurama, yera ba nūn sōōwa ba nēē, u wāawa Dotaniō.

¹⁴Ma ba maasōbu gōra ka tabu kēkē yi dumi gawe ka tabu durōbu dabi dabinu, ba na ba wuu ge tarusi wōkuru.

¹⁵Ye Eliseen sōm kowo aluwaasi u seewa buru buru yellu u yariō, yera u wa wee, tabu durōbu ba wuu ge tarusi ka dumi ka tabu kēkē yi dumi gawe. Ma u nōgīru sua u nēē, wee! Nēn yinni, amōna sa ko koosina.

¹⁶Elisee u nūn wisa u nēē, a ku bērum ko, domi be ba ka sun wāa ba dabi ba kere begibu.

¹⁷Ma Elisee u Yinni Gusunō kana u nēē, a nēn aluwaasi win nōni wukio kpa u wa.

Ma Yinni Gusunō u win nōni wukia. Yera u deema wee, dumi ka tabu kēkē dōōgii yi wāa guu ten wōllō kpuro yi ka Elisee sikerēnē.

¹⁸Ma Sirigii be, ba da Eliseen mi. Yera Elisee u kanaru kua u nēē, Yinni Gusunō, a bu wōkoru kpēēyo.

Ma u bu wōkoru kpēē nge mē Elisee u gerua.

¹⁹Elisee u tōn be sōōwa u nēē, n n swaa ye mini, n n maa wuu ge mini. I man swīma kon ka bēē da wi i kasun mi.

Ma u ka bu da Samario.

²⁰Saa ye ba tura mi, Elisee u kanaru kua u nēē, Yinni Gusunō, a tōn ben nōni wukio kpa bu wa mi ba wāa.

Ma Yinni Gusunō u ben nōni wukia. Yera ba deema wee, ba wāawa Samarin wuu suunu sōō.

²¹Ye Isireliban sina boko u bu wa, yera u Elisee bikia u nēē, nēn baaba n bu goowo?

²²Elisee u nūn wisa u nēē, be a yoru mwaama tabu gberun di, a ra bu go ro? N n mēn na, a beni dīanu ka nim wēēyo bu di bu nō, kpa a de bu gōsira ben yinnin mi.

²³ Isireliban sina boko u dera ba bu dim bakam kua. Ma ba di ba n̄ra. Yen biru u bu ȳsu ba doona ben yinnin mi. Saa d̄ma ten di, Sirigibu ba ku ra maa Isireliba w̄rimε.

Ḡɔra dua Samariɔ

²⁴ Ye n tε fiiko B̄eni Hadadi Sirin sina boko, u win tabu kowobu kpuro m̄enna ba da ba Samari tarusi.

²⁵ Yera n dera ḡɔra dua Samariɔ sere ba ketekun wiru d̄ram̄o sii geesun gobi w̄nε ma ba totoberε bisun kilon b̄onu d̄ram̄o sii geesun gobi wun̄bu (100).

²⁶ Ye kur̄o goo u Isireliban sina boko wa u s̄im̄o gb̄araru w̄ll̄o, yera u n̄n n̄ogiru sue u n̄ε, a man faaba koowo n̄n yinni.

²⁷ Ma sina boko u n̄n wisa u n̄ε, Gusun̄o ù kun nun faaba kue, n̄na kon sere kp̄i n nun faaba ko? A wa na dobi neniwa? N kun m̄ε res̄em tama a wa na neni?

²⁸ U maa n̄n bikia u n̄ε, nge mba n nun m̄o.

Kur̄o wi, u n̄n wisa u n̄ε, kur̄o winiwa u man s̄ɔwa u n̄ε, n ka n̄n bii t̄n dur̄o na su tem gis̄o, sia kpa su maa wigii tem.

²⁹ Ma na wura na n̄n bii yikua sa tema. Sisiru, na n̄ε, u maa ka wigii wi na su tem. Adama u winyam berua.

³⁰ Saa ye sina boko u kur̄o win gari nua, yera u win tiin yaberu n̄nuu u karana nuku sankiranun s̄o. N deema gb̄araru w̄ll̄owa u w̄a. Yera t̄mba wa wee, u saaki sebua.

³¹ Ma sina boko u gerua u n̄ε, Gusun̄o u man kua nge m̄ε u k̄i, ma na kun Elisee Safatin biin wiru bure gis̄o.

Elisee u gerua

ma ḡɔra koo kpe

³² N deema saa ye s̄o, Elisee u s̄o win ȳnuo wi ka Isireliban guro guro be ba n̄n beram na. Ma sina boko u win b̄ɔo turo ḡora Eliseen mi. Adama b̄ɔo wi, u sere turi mi, Elisee u guro guro be s̄ɔwa u n̄ε, t̄n gow̄o wi, u s̄om̄o ḡarim wee u ka man wiru bura. Yen s̄o, i n tii s̄ε saa ye s̄om̄o wi, u koo tunuma. I ka n̄n gambo ye b̄orio t̄ɔw̄o, i ku de u du. Domi win yinnin tii u n̄n sw̄i birūo.

³³ U ka bu gari yi m̄o u n̄ kpa, yera s̄om̄o wi, u kurama u da Eliseen bera gia. U n̄ε, wahala yeni ya weewa Yinni Gusun̄on min di, m̄ban s̄ona ko na n maa ḡanu ȳiȳo win mi.

7

¹ Elisee u bu wisa u n̄ε, i Yinni Gusun̄on gari swaa dakio i n̄o. U n̄ε, sia amadaare som ka alikama ya ko n w̄a Samar̄in gb̄ara k̄onn̄w̄o ba n d̄ram̄o. Ba koo som m̄en kilo w̄akura yiru dwe ka sii geesun gobi tia kpa bu ɔ̄sun kilo yenda n̄nε dwe ka sii geesun gobi tia.

² Sina bokon k̄s̄obun wirugii u Elisee wisa u n̄ε, baa Yinni Gusun̄o ù n f̄entiba yabura w̄ll̄o ya koo koora m̄ε?

Elisee u n̄n wisa u n̄ε, kaa ye wa ka wunen n̄ni. Adama a n̄ ye dim̄o.

Sirigiba duki sua

ba ben sansani deri

³ N deema t̄mbu n̄nε gabu be ba bara disigiru m̄o ba ra n w̄a wuu gen k̄onn̄w̄o ba s̄ona ba n̄ε, m̄ban s̄ona sa ko n w̄a mini sere su ka gbi.

⁴ Sà n maa sã mini, gɔɔ turo wiya mi. N n men na, su da su tii Sirigibu nɔmu beria. Bà n sun deri sa n wãa, bà n maa sun go su gbi.

⁵ Yera ba seewa yoki yam bere berebu ba da mi Sirigibu ba ben sansani gire. Ye ba tura mi, ba deema goo sari.

⁶ N deema Yinni Gusunɔ u dera Sirigibu ba tabu keke yi dumi gawen wurenu nua, ka maa maasɔbu, ka tabu kowobu dabi dabinu. Yera ba nee, Isireliban sina boko u Hetiba ka Egibitigibu gobi kã bu ka na bu sun tabu wari.

⁷ Yera ba seewa yoki yam bere berebu ge, ba duki sua ba ben kuu bekunuginu deri ka ben dumi ka ketekunu ka ben sansani nge me ba ka ye gira. Ba duki yakikirawa nɔm dira, bu gesi wa bu ben hunde faaba ko.

⁸ Saa ye tɔn be, ba tura sansani yen mi, yera ba dua kuu bekurugiru garu sɔɔ. Miya ba dɔanu wa ba di ba nɔra. Ma ba sii geesu gura ka wuraba ka yãnu, ba da ba ye kpuro berua. Yen biru ba wurama ba dua garun mi, ma ba gãa dabinu wa ba gura ba berua.

Gɔɔra kpa Samariɔ

⁹ Yen biru ba geruna ba nee, n n gea sa mɔ mini. Domi gison tɔɔ te, labaari gean tɔra. Sà n maari sere yam mu ka sãra, sa ko nɔni swãaru wa. N n men na, su da wuuɔ tɛ su sina boko nɔɔsia.

¹⁰ Ye ba tura wuun duu yerɔ, ba wuun kɔso turo soka, ba nùn saaria ye ba wa. Ba nee, sa dua Sirigibun sansaniɔ. Meya sa n maa goon nɔɔ nua gam. Dumi ka ketekunu tɔnawa sa wa mi, ni ba sari, ka sere maa ben kuu bekunuginu nu yɔ nge me ba ka nu gira.

¹¹ Ma wuun kɔsobu ba menna ba da sina bokon mi, ba nùn gari yi saaria.

¹² Yera sina boko u seewa wɔkuru u win bwãabu sɔɔwa u nee, kon bee sɔ bwisi yi Sirigibu ba sun kua. Ba ye ma sa wãa gɔɔru sɔɔ, yen sɔna ba ben sansani deri ba da ba kukua yakasɔ, ma ba nee, beɛe Isireliba sà n yara besen wuun di, kpa bu sun mwɛeri wasiru. Yen biru bu du besen wuuɔ.

¹³ Yera win bɔɔ turo u nee, tɔn be ba gu kɔ wuu geni sɔɔ ka be ba tie, tia yera. Yen sɔ, a de su dumi nɔɔbu wuna dumi yi yi tie sɔɔ, su ka gabu gari kpa su wa ye n koo bu deema.

¹⁴ Yen sɔna ba tabu keke ye dumi gawe wuna yiru ka sere maasɔ dumigibu. Ma sina boko u nee, bu Sirigii be naa swiyo bu wa.

¹⁵ Yera ba bu naa swi sere daa te ba mɔ Yuudenio. Ma ba Sirigii ben yira ye sɔɔ yãnu wa ni ba kɔ kɔ sendarun sɔ. Yen biru sɔmɔ be, ba gɔsirama ba na ba sina boko ye kpuro sɔɔwa.

¹⁶ Yera Isireliba ba yara ba da ba Sirigibun sansani wari ba yen yãnu gura. Ma som ka ɔsu ya koora. Ma ba som men kilo wɔkura yiru dɔramɔ ka sii geesun gobi tia. Ma ba maa ɔsu kilo yenda nne dɔramɔ ka sii geesun gobi tia nge me Yinni Gusunɔ u raa gerua.

¹⁷ Sina boko u win kɔsobun wirugii wi yi gbãra kɔnnɔwɔ. Adama tɔmba nùn taaka ba go, nge me Elisee u raa gerua saa ye sina boko u da win mi.

¹⁸ U nee, som ka ɔsu ya ko n wãa Samarin gbãra kɔnnɔwɔ. Kpa bu som men kilo wɔkura yiru dwe ka sii geesun gobi tia. Kpa bu ɔsun kilo yenda nne dwe ka sii geesun gobi tia.

¹⁹ Adama sina bokon kɔsobun wirugii wi, u nee, baa Yinni Gusunɔ ù n fenentiba yabura wɔllɔ, yeni ya koo koora me?

Ma Elisee u nùn wisa u nee, kaa ye wa ka wunen nɔni. Adama a n ye dimɔ.

²⁰ Meya n maa nùn kua. Domi tɔmba nùn taaka ba go.

*Kurɔ Sunɛmugii wi,
u wurama win temɔ*

8

¹ Sɔɔ teeru Elisee u kurɔ win bii u raa seeya gɔrin di mi, sɔɔwa u nɛɛ, i seewo wunɛ ka wunɛn yɛnugibu i kpikiru su i da mi i ko i kpɪ i n wāa. Domi Yinni Gusunɔ u koo de gɔɔ bakaru tu du tem mɛ sɔɔ, sere wɔɔ nɔɔba yiru.

² Ma kurɔ wi, u kua nge mɛ Gusunɔn sɔmɔ wi, u gerua. Ba seewa wi ka win yɛnugii be, ba kpikiru da Filisitiban temɔ. Miya ba sina sere wɔɔ nɔɔba yiru ye.

³ Wɔɔ nɔɔba yiru yen biruwa kurɔ wi, u gɔsirama win temɔ Isireliɔ. Ma u da u sina boko deema u nɔn win yɛnu ka win gbea wesia.

⁴ N deema saa ye sɔɔra sina boko u ka Eliseen bɔɔ Gehasi gari mɔ u nɔn bikiamɔ sɔm maamaaki ye Elisee u kua.

⁵ Sanam mɛ Gehasi u sina boko gari yi saariamɛ nge mɛ Elisee u goru seeya gɔrin di, yera kurɔ win bii u seeya mi, u kurama u na sina bokon mi u ka win yɛnu ka win gbea bikia u nɔn wesia. Ma Gehasi u nɛɛ, yinni, kurɔ wi wee, ka win bii wi Elisee u seeya mi.

⁶ Yera sina boko u kurɔ wi Eliseen gari bikia. Ma u nɔn kpuro saaria. Yen biruwa sina boko u win kiruku turo seeya u nɛɛ, u doo u kurɔ win tem mwa, u nɔn wesia ka ye ba raa duuran are kpuro saa min di u ka wuu yara, sere n ka girari dɔma te.

Elisee ka Hasaeli

⁷ Yen biru Elisee u da Damasiɔ. N deema Beni Hadadi Sirin sina boko u barɔ ta kpɔ. Yera ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ goo u na u wāa wuu mini.

⁸ Yera sina boko wi, u Hasaeli sɔɔwa u nɛɛ, a kɛru suo a n neni, kpa a da Gusunɔn sɔmɔ win mi, a nɔn sɔ a nɛɛ, u man Gusunɔ bikio nɔ n kon bekura nen bara te na barɔ minin di.

⁹ Ma Hasaeli u da Eliseen mi ka kɛɛ ni nu sāa Damasini gāa geenu, u nu yooyoosu weeru sɔbi. Ye u tura Eliseen mi, yera u nɛɛ, wunɛn bɔɔ Sirin sina boko Beni Hadadiwa u man gɔrima n be nun bikia ù n koo bekura win bara te u barɔ min di.

¹⁰ Ma Elisee u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a doo a nɔn sɔ ma u koo raa bekura, adama wee tɛ Yinni Gusunɔ u man sɔɔsi ma u koo gbi.

¹¹ Yera Elisee u Hasaeli mɛɛra tii, ma u swii wɔri.

¹² Hasaeli wi, u nɔn bikia u nɛɛ, mba n kua a ka sumɔ, nen yinni.

Ma Elisee u nɔn wisa u nɛɛ, na wa kɔsa ye kaa Isireliba kua. Kaa ben wuu si su gbāra damginu mɔ dɔɔ menɪ, kpa a ben aluwaasiba go ka takobi, kpa a ben bii piiminu nam muku muku, kpa a ben gurigibun nuki besuku.

¹³ Hasaeli u nɔn wisa u nɛɛ, yinni, man diya kon dam bakam menin bweseru wa n ka gāa baka ninin bweseru ko, nɛ wi na ñ sāa gāanu.

Ma Elisee u nɔn wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u man sɔɔsi ma kaa bandu di Siriɔ.

¹⁴ Saa ye sɔɔra u doona Eliseen min di u da u win yinni Beni Hadadi deema. Yera Beni Hadadi u nɔn bikia u nɛɛ, mba Elisee u nun sɔɔwa.

Ma u nɔn wisa u nɛɛ, kaa be bekura.

¹⁵ Ye n kua sisiru, yera Hasaeli u bekuru kasu te ta sinum mɔ u wasa nimo ma u tu sua u ka sina bokon wuswaa wukiri. Ma u gu. Saa ye sɔɔra Hasaeli u gɔna kɔsire kua.

Yoramu

*u kua Yudaban sina boko**(I maa mɛerio Bandun Gari II, 21:2-20)*

¹⁶ Akabu Isireliban sina bokon bii Yoramun bandun wɔɔ nɔɔbuse sɔɔra, Yosafati Yudaban sina bokon bii Yoramun u bandu di Yudaa.

¹⁷ Yosafatin bii Yoramun wi, u mɔwa wɔɔ tena ka yiru sanam mɛ u ban te di Yerusalemuɔ. U kuawa wɔɔ nɔɔba ita ban te sɔɔ.

¹⁸ Ma u kɔsa kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U Isireliban sinambun yira swii, nge mɛ Akabun bwesera kua. Domi Akabun biiwa u sue kurɔ.

¹⁹ Adama Yinni Gusunɔ u n̄ kī u Yudaban bweseru kpeerasia win bɔɔ Dafidin sɔ. Domi u raa n̄n̄ nɔɔ mwɛeru kua ma win bibun bwesera ta ko n waa ban te sɔɔ sere ka baadommaaɔ.

²⁰ Yoramun waati ye sɔɔra Edɔmuba ba Yudaba seesi. Ma ba ben tii sunɔ kua.

²¹ Sɔɔ teeru yera Yoramun u seewa u da Sairio ka win tabu keke yi dumi gawe. Ye n kua wɔku suunu, yera u Edɔmu be wɔri be ba n̄n̄ tarusi mi, ka ben tabu sinambu ka sere be ba tabu kekeba kpare. Adama Yudaba kpuro ba duki yakikira, ba da ben yenusaɔ.

²² Saa dɔma ten diya Edɔmuba ba ka tii yina Yudaban min di sere ka gisɔn gisaɔ.

Saa tia ye sɔɔra Libinagibun tii ba maa Yudaba seesi.

²³ Ye Yoramun u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁴ Yen biruwa Yoramun u kpuna u gu. Ma ba n̄n̄ sikua win baababan sikaa Dafidin wuuɔ. Ma win bii Akasia u gɔna kɔsire kua.

*Akasia**u kua Yudaban sina boko**(I maa mɛerio Bandun Gari II, 22:1-6)*

²⁵ Yoramun, Akabun bii, wi u sãa Isireliban sina boko, win bandun wɔɔ wɔkura yiruse sɔɔra Akasia Yoramun bii u bandu di Yudaban mi.

²⁶ Akasia u mɔwa wɔɔ yenda yiru saa yɛ sɔɔ u ban te di. Ma u kua wɔɔ tia ban te sɔɔ Yerusalemuɔ. Win mɛron yisira Atali Isireliban sina boko Omirin bii.

²⁷ Adama kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge mɛ Akabun bwesera kua, yɛn sɔ u Akabun debubu sue kurɔ.

²⁸ Yera wi ka Yoramun Akabun bii ba da ba Hasaeli Sirin sina boko tabu wɔri Ramotio Galadin temɔ. Ma Sirigii be, ba Yoramun mɛera kua.

²⁹ Saa ye sɔɔra Yoramun u gɔsira Yisireelio u ka win mɛera yen tim ko. Yen biru Akasia Yudaban sina boko u na mi, u ka n̄n̄ tɔbiri win mɛera yen sɔ.

*Ba Yehu gum tare**u ka ko Isireliban sina boko***9**

¹ Sɔɔ teeru Elisee u turo soka Gusunɔn sɔmɔn bwaaɔbun wuurun di u n̄n̄ sɔɔwa u nɛɛ, a sɔɔru koowo kpa a gum kɔba ye sua a ka da Ramotio Galadin temɔ.

² A n tura mi, a doo a Yehu wa Yosafatin bii, Nimusin debubu. A n̄n̄ wuno wigibun suunu sɔɔn di a ka da diru garun mi, bee tia.

³ Miya kaa n̄n̄ gum tare u ko sunɔ kpa a n̄n̄ sɔ a nɛɛ, amɛniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, u koo n̄n̄ ko Isireliban sina boko. Yen biru kpa a gambo kenia a duka doona. A ku ra yɔre.

⁴ Ma Gusunɔn sɔmɔ aluwaasi wi, u da Ramoti mi, Galadin temɔ.

⁵ Ye u tura mi, yera u deema wee, be, tabu sinambu ba mēnne ba wesianamō. Ma u bu sōwa u nee, i man isa kuo, na kī n ka beēn turo gari ko.

Ma Yehu u nūn wisa u nee, beēn wara.

Ma sōmō wi, u nee, tabu sunō wuna.

⁶ Yera u seewa ba da yenuō. Ye ba tura dirō, ma u nūn gum mē tāre wirō u nee, amēniwa Gusunō Isireliban Yinni u gerua. U nee, wuna u gōsa a ka ko win tōmbu Isireliban sina boko.

⁷ Kpa a wunen Yinni Akabun bweseru kpuro go. U koo maa de a win sōmōbu ka win sōm kowobu kpuron yem mōru mwa Yesabelin mi.

⁸ Akabun bweseru kpurowa u koo de a kpeerasia sere ka ben bibō.

⁹ Kpa bwese te, tu ko nge mē Yeroboamu Nebatin biigira kua ka Basa Akiyan biigiru.

¹⁰ Mēya ba n maa Yesabeli sikumō, bōna nu koo win goru tem Yisireliō.

Ye Gusunōn sōmō wi, u gari yi gerua u kpa, yera u gambo kenia u duka yakura.

¹¹ Yehu u yarima u da u win berusebu deema. Ma ba nūn bikia ba nee, n ka sere do? Mban sōna wiiru wini u na wunen mi.

Ma Yehu u bu wisa u nee, beēn tii i durō wi yē, i maa yē ye u koo kpī u gere.

¹² Adama ba nee, aawo, sa n yē. A sun sōwō ye u gerua.

Ma Yehu u nee, amēni ka amēniwa u man sōwa. Yen biru u man gum tāre ma u nee, Yinni Gusunōwa u man gōsa n ka ko Isireliban sina boko.

¹³ Mii mii ba seewa ba ben yānu potira ba teria dii kōnnōn yōtia wōlō ba Yehu swīi mi. Ma ba kōba soomō ba mō Yehu u kua sunō.

Ba nōsina bu ka Yoramū

Isireliban sina boko go

¹⁴ Saa ye sō, Yoramū ka Isireliba ba Sirin sina boko Hasaeli wōrim da Ramōtiō Galadin temō. Yera Yehu Yosafatin bii Nimusin debubu u nūn seesi.

¹⁵ N deema Yoramū wi, u gina wāa Yisireliō ba nūn nōrimō mēera ye u wan sō sanam mē u tabu mō ka Sirin sunō wi.

Yera Yehu u win tabu sina kpaasibu sōwa u nee, n n beēn kīrun na, i ku de ba ba beēn tōn turo u yari u da Yisireliō u sina boko yen labaari sō.

¹⁶ Saa yera Yudan sina boko Akasia u maa Yoramū mērim na win mēera yen sō. Yera Yehu u win tabu kēke ye dumi gawe yōwa u maa da mi.

¹⁷ Ma wuu kōso u Yehun tabu wuuru wa ta wee. Yera u da u sina boko sōwa u nee, na tabu wuuru garu waamō ta wee.

Ma Yoramū u nee, a maasō goō gōrio u da u bu bikia u nee, bōri yēndun gariya ba ka sīimō?

¹⁸ Ma maasō wi, u da Yehun mi, u nee, sina boko u nee, bōri yēndun gariya i ka sīimō?

Ma Yehu u nee, mba n nun wa, a wuro nen biruō!

Yera kōso wi, u maa da sina bokon mi, u nee, gōro wi, u tura tōn ben mi, adama u n gōsirame.

¹⁹ Ma Yoramū u maa derā maasō kpao u da. Ye u tura mi, yera u nee, sina boko u nee, bōri yēndun gariya i ka sīimō?

Ma Yehu u nee, mba n nun wa. A wuro nen biruō!

²⁰ Yera kōso wi, u maa da sina bokon mi, u nee, winin tii u tura mi. Adama u n wurame. Tōn wuu te ta maa wee mi, ta sāawa nge Yehu Nimusin biigiru. Domi wi u tabu kēke ye kpore u mōwa nge wiiru.

²¹ Yera Yoramū u nee, i nen tabu kēke sōru koowo, ma ba ye sōru kua. Yera wi, Yoramū, Isireliban sina boko ka Akasia Yudaban sina boko ba seewa ba dō

bu ka Yehu yinna, ben baawure u wāa win tabu keke sōo. Ma ba Yehu deema Nabōti Yisireeliḡiin gbaarō.

Yoramun go

²² Saa yè sōo Yoram u Yehu wa, yera u nùn bikia u nēē, alafiawa a ka sīmo mē?

Ma Yehu u nēē, amōna alafia ya ko n ka wāa, domi a dera wunen mero Yesabeli u būnu gasirimō u sāamō ma u sōroru mō.

²³ Ma Yoram u biruku yira wura u duka yakura. U nōōḡiru sua u nēē, kēsira tunuma, Akasia.

²⁴ Saa yera Yehu u win tēndu sua u Yoramu toba win senun baa sōo. Ma sēu ga da ga wēri win woo sōndō. Ma u wōruma u gu, win tabu keke ye sōo.

²⁵⁻²⁶ Ma Yehu u win tabu sunō turo Bidikaa sōōwa u nēē, sanam mē sa Akabu swīi ka dumi a yaaye ye Yinni Gusunō u gerua win sō? U nēē, nge mē Akabu u Nabōti ka win bibun yem yari gbaa te sōo, nge mēya u koo maa de win bweserun yem mu yari gbaa te sōo. Yen sō, a Yoramun goo te suo a kare gbaa ten mi.

Ba Akasia

Yudaban sina boko go

(I maa mēerio Bandun Gari II, 22:7-9)

²⁷ Ye Akasia u wa mē, yera u duka sua u da Beti Gani gia. Ma Yehu u nùn naa swīi sere Gurin gungurō, Yibileamun bōkuō. Ma u nēē, i nùn tweeyo, ma ba nùn twee ba ka da Megidoō. Miya u gu.

²⁸ Ma win bwāaba win goru sua ba ka da Yerusalemō ba sikua, win baababan sikaa, Dafidin wuuō.

²⁹ N deema Akasia wi, u bandu diwa Yudaa Akabun bii Yoramun bandun wōō wōkura tiase sōo.

Ba Yesabeli go

³⁰ Yen biruwa Yehu u dua Yisireeliō. Ye Yesabeli u nua mē, yera u win wuswaa buraru kua u kiroba doke nōniō. Ma u win wiru yara fēnenti di u ka yam mēera.

³¹ Sanam mē Yehu u dua wuuō, yera Yesabeli u nùn sōōwa u nēē, Simiri wi u ra win yinni gon kōsire, n sere do a ka na mi?

³² Ma Yehu u wuswaa seeya fēnenti yen bera gia wōllō u nēē, wara u ka man yōra.

Ma sina bokon sōm kowobun wirugibu gabu yiru ñ kun mē ita ba nùn mēerima temō.

³³ Yera u nēē, i Yesabeli kasa kooma temō.

Ma ba nùn kasa kua. Yera win yem yari gbāraru wōllō, ka maa dumin wōllō. Ma Yehu u nùn yasisi ka tabu keke ye dumi gawe.

³⁴ Yen biruwa Yehu u dua sina kpaaru mi, ma u di u nōra. Yera u nēē, i doo i kurō kam wi sike domi u sāawa sina bokon bii.

³⁵ Ye ba da, yera ba deema win wii koko ka win naasu ka nōm taranu tōnawa nu wāa mi, ma ba nu sua ba sikua.

³⁶ Ma ba da ba ye Yehu sōōwa, yera u bu wisu u nēē, mēya Yinni Gusunō u raa gerua saa win sōmō Eli Tisibigiin nōōn di, ye u nēē, bōna nu koo Yesabelin goru tem Yisireelin gberō.

³⁷ Nge mēya win wasin sukum mu kua taaki Yisireelin gberō. Kpa bu ku raa ka nēē, Yesabelin sikira mini.

Ba Akabun bweseru go

10

¹ Akabu u bibu mawa wata ka wəkuru, ba wāa Samariō. Ma Yehu u Yisireelin sinambu tireru yorua ka yen guro gurobu ka sere be ba Akabun bii be neni u nee,

² beε be i sina bokon bibu kōsu ka win tabu keke yi dumi gawe, ka win dumi ka wuu gbāraruguu ka win tabu yānu, tire teni tā n beεn noma dua, ye ko i ko wee,

³ i meerio win bii be sōo, wi n weene u win baan gona kāsire ko kpa i nūn ko suno. Yen biru kpa i nūn sanna.

⁴ Ye ba tire te wa, ma ba berum soora gem gem ba nee, wee sinambu yiru ba n kpīa ba yōre wunε Yehun wuswaaō. Kaa sere gere beε?

⁵ Sina kpaarun sōm kowobun wirugii ka wuun wirugibu ka guro gurobu, ka be ba sina bii be neni, ba menna ba Yehu bii gōria ba nee, sa ko n sāawa wunen bwāabu. Ye a maa gerua kpuro yera sa ko ko. Sa n goo bandu wēemō.

⁶ Yera Yehu u maa bu tireru yorua u nee, i n sāan na negibu, ma i ko i nen gere wura, i man bii ben winu bōriama Yisireliō sia amadaare.

N deema tem min wirugiba ba sina bokon bibu wata ka waku te neni.

⁷ Ye ba tire te wa, yera ba sina bibu wata ka waku te mweera, ba ben winu bura. Ma ba nu gure birenu sōo ba ka Yehu daawa Yisireliō.

⁸ Ma win sōmō u da u nūn sōwa u nee, ba ka sina bii ben wii ni na. Yera u nee, bu nu bōnu koowo suba yiru kpa bu nu yi kōnōwō sere sisiru bururu.

⁹ Ye u yara sisiru bururu, ma u da u yōra tōmbu kpuron wuswaaō u nee, beε i sāawa gemgibu. Adama ne, na nen yinni sina boko Yoramu seesi ma na nūn go. Beni maa ni, wara u be go.

¹⁰ I n yē ma Yinni Gusunōn gari yi u gerua Akabun bweserun sō, yen gaa kun kam wōrimō domi u win nōo mweeru yibiamōwa te u kua saa win sōmō Elin nōn di.

¹¹ Ma Yehu u tōn be ba tie Akabun yenuō kpuro go Yisireliō, saa be ba sāa wirugibu ka win kpaasibu ka win būu yāku kowobu, baa ben turo u n deri.

Yehu u Akasian tōmbu go

(I maa meerio Bandun Gari II, 22:8)

¹² Yen biru Yehu u seewa u da Samariō mi yāa kparobu ba ra ben yāanu sōri bu ka nūn sansu bōōri.

¹³ Yera u ka Akasia Yudaban sina bokon mero bisibu gabu yinna. Ma u bu bikia u nee berā i sāa.

Ba nūn wisa ba nee, sa sāawa Akasian mero bisibu. Sa nawa su ka Yesabelin bibu tōbiri ka sina bokon bii be ba tie Yisireliō.

¹⁴ Yera Yehu u win bwāabu sōwa u nee, i bu mōo wasiru.

Ma ba bu mweera wasiru ba sakira. Baa ben turo ba n deri. Yen biru ba ben gonu sure dōkō kpiriru garu sōo. Be ba go mi, ben geera sāawa tōnu weeru ka yiru.

Yehu u maa

Akabun tōn be ba tie go

¹⁵ Ye Yehu u doona min di, yera u ka Yonadabu, Rekabun bii yinna u wee. Ma u nūn tōbura. Yen biru u nee, wunen gōru ga deere nge mē neguu ga sāa wunen sō?

Ma Yonadabu u nūn wisa u nee, oo.

Ma Yehu u nee, n n men na, a man nōma wēema.

Ma u nūn nōma wē. Yera Yehu u nūn yōsia win tabu keke sōo, u yōra win bōkuo.

¹⁶ Ma u nεε, su da sannu kpa a wa sɔmbu te na mɔ ka kīru Yinni Gusunɔn sɔ.

¹⁷ Ye ba tura Samariɔ, ma Yehu u Akabun tɔn be ba tie kpuro go. U bu kpeerasia nge mε Yinni Gusunɔ u gerua saa win sɔmɔ Elin nɔɔn di.

Yehu u bīu wi ba mɔ Baalin

sāɔbu kpuro go

¹⁸ Yen biru Yehu u tɔmbu kpuro mɛnna u bu sɔɔwa u nεε, Akabu u bīu wi ba mɔ Baali sāwa fiiko. Adama nε, kon nūn sāwa gem gem.

¹⁹ Yen sɔ tē, i man Baalin yāku kowobu mɛnnama ka ben sɔrobu ka ben bwāabu be ba ra gesi Baali ye sɔ kpuro. I ku ra de baa ben tɔn turo u sina. Domi na kī n yāku bakaru kowa Baalin mi. Ben wi u maa yina u na sere bu yēro go.

Adama u yeni gerumɔwa u ka Baalin sāɔbu kpuro bwisi kua u bu go.

²⁰ Yehu u bu sɔɔwa u nεε, bu kparo kpa tɔmbu kpuro bu mɛnna sɔɔ teeru bu Baali sɔ. Ma ba kpara.

²¹ Yera u maa sɔmɔbu gɔra Isireliban tem kpuro sɔɔ. Ba Baalin sāɔbu kpuro mɛnna. Baa ben tɔn turo kun sinε. Ma be kpuro ba yiba bīu wi ba mɔ Baalin diru mi, siki siki.

²² Ma u wi u ra bīu dii ten yāku yānu bere sɔɔwa u nεε, u yāa ni yarama u be ba koo bīu ni sɔ kpuro wē. Ma u nu yarama.

²³ Yera Yehu ka Yonadabu Rekabun bii ba dua bīu diru mi, ba bīu sɔɔ be sɔɔwa ba nεε, i mεerio sɔa sɔa Yinni Gusunɔn sāɔbu bɔ n wāa mi. Domi Baalin sāɔbu tɔna tɔnawa sa kī ba n wāa mini.

²⁴ N deema Yehu u tabu durɔbu gɔsa tɔmbu wεnε u yɔrasia dii ten kɔnnɔwɔ u bu sɔɔwa u nεε, bεen wi u dera tɔn be ba wāa dii te sɔɔ, baa ben turo, u yara u doona, yērowa ba koo go. Ma wi Yehu ka Yonadabun tii ba dua bu ka siarabun yākuru ko Baalin mi ka maa yāku dɔɔ mwaararugiru.

²⁵ Sanam mε ba yāku ni kua ba kpa, yera Yehu u tabu kowo be sɔɔwa u nεε, i duo mi, i bīu sɔɔ be kpuro go, i ku ra de baa ben turo u yari.

Ma ba dua mi, ba bu go go ka takobi. Yera ba goo ni yara ba ka da wuun biruɔ. Yen biru ba gɔsira ba wura bīu diru mi.

²⁶ Ma ba Baalin bwāaroku ge yarama ba dɔɔ mɛni tɔɔwɔ.

²⁷ Yen biru ba bīu dii te sura. Ma mi kpuro n kua tɔmbun swaa swīi yeru sere ka giso.

Yehun gɔɔ

²⁸ Nge mεsuma Yehu u ka Baalin sāaru kpeerasia Isirelio.

²⁹ Adama ka mε, u Yerooamu Nɛbatin biin yira swīi, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ, ye ba ka naa buu wuraginu sāwa ni u kua u yi Betelio, ka Danuɔ.

³⁰ Yera Yinni Gusunɔ u Yehu sɔɔwa u nεε, wunen bibu ba koo bandu diwa Isirelio sere ka ben debumino, yɛn sɔ a kua ye ya wā nen nɔni sɔɔ. A Akabun bweseru go nge mε na gerua.

³¹ Adama ka mε, Yehu u n Gusunɔ Isireliban Yinni mεm nɔwεε kpuro, domi Yerooamun yira u swīi, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

³²⁻³³ Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u Isireliban tem kawabu torua. Ma u dera Hasaeli u bu seesi u ben tem nɔɔ bura yenu kpuro mwεera. Nge mεya n kua ba n ka Yuudenin sɔɔ yari yerun bera kpuro mɔ n ka da sere daa te ba mɔ Aanɔwɔ, Anεen bera gia, Galadi ka Basanin temɔ, mi Gadigibu ka Rubeniba ka Manaseba ba wāa.

³⁴ Ye Yehu u maa kuan sukum ka wɔru gɔɔ te u sɔɔsi, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

35-36 U kuawa wɔɔ tena yiru sari bandu sɔɔ, Samariɔ Isireliba sɔɔ. Yen biru u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win baababan sikaɔ Samariɔ. Ma win bii Yoakasi u bandu kəsire kua.

11

Atali u bandu wɔra Yudaɔ

(I maa mɛɛriɔ Bandun Gari II, 22:10-12)

¹ Ye Atali sina boko Akasian mero u wa ma win bii u gu, yera u seewa u sina bibun bweseru kpuro go.

² Adama Yoseba, Yoramu sina bokon bii, u win sesu Akasian bii Yoasi sua asiri sɔɔ sanam mɛ Atali u sina bii be goomɔ. Ma u da u nùn berua win nɔɔrion kpɪn yɛɔ Yinni Gusunɔn sɔa yero. Nge mɛya n kua ba n ka Yoasi go.

³ Ma Yoseba u nùn berua wɔɔ nɔɔba tia sɔa yeru mi. N deema saa ye sɔɔ, Atali u bandu dii tem mi.

Ba Yoasi kua sunɔ

(I maa mɛɛriɔ Bandun Gari II, 23:1-21)

⁴ Ye Yoasi u kua wɔɔ nɔɔba yiru mi ba nùn berua mi, yera Yehoyada yaku kowo u tabu kowobu wunɔm wunɔm wirugibu menna ka Keretiba ka sina bokon kəsobu Yinni Gusunɔn sɔa yero, u ka bu arukawani bəkua. Ma u dera ba bɔrua sɔa yee ten mi. Yen biru u bu sina bokon bii Yoasi wi sɔasi.

⁵ Ma u bu wooda yeni wɛ u nɛɛ, ye i ko i ko wee. Bɛɛ sɔɔ, be ba koo sɔmburu ko tɔɔ wɛraruguru sɔɔ, ba koo bu bɔnu kowa wunu ita. Kpa wuu teeru tu sina bokon yenu kɔsu.

⁶ Yiruse maa, tu maa yɔra kɔnnɔ ge ba mɔ Suuri gia. Kpa itase te ta tie, tu yɔra sina kpaa kəsobun biruɔ bu ka tɔmbu yinari bu du mi.

⁷ Wuunu yiru ni nu n sɔmburu mɔ tɔɔ wɛraruguru sɔɔ, niya nu koo Yinni Gusunɔn sɔa yeru kɔsu mi sina boko u wɔa.

⁸ Kpa nu n nùn sikerene, ben baawure u n win tabu yānu nɛni. Saa ye sɔɔ, wi u bu bɛsu kpuro bu yɛro goowo. Ba ko n wɔawa sina bokon bəkuɔ u n yariɔ n kun mɛ u n duɔ.

⁹ Ma tabu kowobun wirugii be, ba kua kpuro nge mɛ Yehoyada u bu yiire. Ben baawure u win tabu kowobu sua be ba ra sɔmburu sue tɔɔ wɛraruguru sɔɔ, ka sere be ba ra maa wɛre te sɔɔ. Be kpuro ba da Yehoyadan mi.

¹⁰ Yera Yehoyada wi, u wirugii be, Dafidin yaasi wɛ yi yi wɔa Yinni Gusunɔn sɔa yero ka terenu.

¹¹ Ma tabu kowo ben baawure u win tabu yānu nɛni ba ka yɔ ba sina boko sikerene yaku yerun bəkuɔ Yinni Gusunɔn sɔa yero.

¹² Yaku kowo Yehoyada u Yoasi, sina bokon bii yarama. U nùn sina furɔ dokea ma u nùn woodan tireru wɛ. Yen biru ba nùn gum tare wirɔ ba kua sunɔ. Ma ba taki kua ba nɛɛ, sina boko, wunen wāaru tu dakaa da.

¹³ Saa ye sɔɔ, Atali u tɔn be kpuron wurenu nua, yera u seema u na Yinni Gusunɔn sɔa yeru mi.

¹⁴ U wa wee, sina boko u yɔ mi sina bokoba ra yɔre bu ka gari ko, ka tabu sinambu ka be ba ra kɔbi so, be kpuro ba yɔ sina bokon bəkuɔ. Ma tem mɛn tambu kpuro ba nuku dobu mɔ, ba kɔbi soomɔ. Saa yera Atalin tii u win yaberu nenua u karana u nɛɛ, ba man seesi! Gbera man di!

¹⁵ Yehoyada u n kɪ bu Atali go Yinni Gusunɔn sɔa yero. Yen sɔna u wirugii be sɔɔwa u nɛɛ, i Atali yaro tɔɔwɔ. Wi u nùn swi kpuro, i yɛro goowo ka takobi.

¹⁶ Ma ba ka nùn yara, ba ka da sina bokon yenuɔ ka swaa ye dumi yi ra ka du. Miya ba nùn go.

¹⁷ Yen biru Yehoyada u dera sina boko Yoasi ka win tumbu Yudaba ba ka Yinni Gusunə arukawani bəkuə ye ya gerumə ma ba ko n s̄a win tumbu.

¹⁸ Ma ba da būu wi ba m̄ Baalin dirə, ba tu kəsuka muku muku ka ten turanu ka ten bw̄arokunu. Ma ba Matani go wi u s̄a Baali yen yāku kowo. Yen biruwa Yehoyada yāku kowo u tumbu yi yi bu ka Yinni Gusunən s̄a yeru k̄su.

¹⁹ Ma u dera tabu kowobun wirugii be, ka Kereti be, ka sina bokon tiin k̄so be, ka sere maa wuun tumbu kpuro, ba ka Yoasi yara Yinni Gusunən s̄a yee ten min di, ba ka n̄n da sina kpaarə ka swaa ye sina bokon k̄sobu ba ra ka du. Ma ba n̄n sw̄i sina kitarə.

²⁰ Ma tən be kpuro ba nuku dobu m̄.

Ba w̄a b̄ri yendu s̄ə, domi ba Atali go ka takobi sina kpaarə.

12

Yoasi u kua Yudaban sina boko

(I maa m̄erio Bandun Gari II, 24:1-3)

¹⁻² Yehun bandun w̄ə n̄əba yiruse s̄əra Yoasi u bandu di Yerusalemu. U m̄wa w̄ə n̄əba yiru saa ye s̄ə. Ma u kua w̄ə weeru ban te s̄ə. Win m̄eron ȳsira Sibia Beri Sebagii.

³ Yoasi wi, u kuawa ye ya Yinni Gusunə w̄ere win w̄aru s̄ə. Yera u yāku kowo Yehoyadan s̄əsiru wura.

⁴ Adama u n̄ gunguu ni kəsuke n̄n mi ba ra būnu s̄a. Domi tamba ra n daamo mi ba n būu ni s̄amə kpa ba n turare d̄ə dokemə.

Yoasi u Yinni Gusunən s̄a yeru s̄nwa

(I maa m̄erio Bandun Gari II, 24:4-14)

⁵ Yoasi u dera ba Yinni Gusunən s̄a yeru s̄nwa ma u yāku kowobu m̄enna u bu s̄əwa u n̄e, bu gobi m̄ə yi ba ka na s̄a yerun s̄. Yiya yi ba raa baawure bure win w̄arun s̄, ka sere maa yi gaba ḡru doke ba w̄e ka nuku tia.

⁶ U n̄e, bu yi kpuro m̄ə begibun min di. Kpa bu yi dendi bu ka s̄a yee te s̄m̄e mi ta sankira.

⁷ Adama yāku kowo be, ba n̄ s̄a yee te s̄nwa sere n ka kua sina boko Yoasin bandun w̄ə yenda itase.

⁸ Yera sina boko u yāku kowo Yehoyada ka yāku kowo be ba tie soka. Ma u bu bikia u n̄e, m̄ban s̄na i n̄ s̄a yee te s̄nwa. N n m̄en na, i ku ra maa gobi ḡe m̄wa t̄mbun min di, b̄en tiin s̄. Adama i ko yi deriwa i ka s̄a yee te s̄m̄e.

⁹ Ma yāku kowo be, ba ḡru doke bu ku maa t̄n ben gobi m̄wa, kpa bu ku maa bu s̄a yee ten s̄mbun s̄mburu n̄mu sandia.

¹⁰ Yera yāku kowo Yehoyada u kpakoro piibu gagu kua, u gu yaba w̄əllə. Ma u da u yi yāku yerun b̄ku, n̄m geu gia, Yinni Gusunən s̄a yerun k̄nn̄w̄ə. Gobi yi tamba ka na s̄a yee ten s̄, mi s̄əra yāku kowo be ba s̄a yee te k̄su ba ra yi kp̄e.

¹¹ B̄ n wa gobi yi, yi dabia kpakoro te s̄ə, yera ba ra sunən tire yoro ka yāku kowo t̄nwerə sokusie bu yi gura bu gari.

¹² Kpa bu yi be ba koo s̄a yee ten s̄mburu ko n̄ma b̄eria. Yiya ba ka d̄a d̄akobu k̄sia, ka n̄man s̄m kowobu,

¹³ ka ban̄bu, ka be ba kpenu d̄akumə. Yi s̄əra ba ka maa d̄a dwa ka kpenu ka ḡa ni ba koo ka s̄a yee te s̄m̄e kpuro gesi.

¹⁴ Adama baa yin ḡe, ba n̄ ka s̄a yee ten dendi yānu dwa nge gb̄ə ye ba kua ka sii geesu n̄ kun m̄e wobunu, n̄ kun m̄e n̄ri, n̄ kun m̄e k̄bi, n̄ kun m̄e dendi yā ni ba kua ka wura, n̄ kun m̄e ka sii geesu.

¹⁵ Be ba s̄mbu te m̄, beya ba yi w̄e ba ka s̄a yee te s̄nwa.

¹⁶ Ba ku ra bu bikie nge me ba ka gobi yi dendisinamo. Domi ba ye kpuro mowa dee dee.

¹⁷ Gobi yi ba ra we ya saberun qyerɔ, torarun yakurun sɔ ba ku ra yi yi Yinni Gusunɔn sãa yerun sɔ. Yiya yi ra ko yaku kowogii.

Yoasin bandun kpeeru

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 24:23-27)

¹⁸ Saa ye sɔra Sirin sina boko Hasaeli u Gati wɔri. Ma u ye mwa. Yen biru u gɔru doke u da u Yerusalemu mwa.

¹⁹ Yera Yoasi Yudan sina boko u ya geenu gura ni win tii u yi Yinni Gusunɔn sɔ, ka sere ni win baababa Yosafati ka Yoramu ka Akasia ba yi, ka maa wura ye ya wa Yinni Gusunɔn arumanin beru yerɔ, ka sere ye ya wa sina kpaarɔ. Ye kpurowa u sua u Hasaeli Sirin sina boko mɔrisia. Ma Hasaeli wi, u n maa Yerusalemu wɔri.

²⁰ Ye Yoasi u kuan sukum mu yorua Yudan sinambun faagin tireru sɔ.

²¹⁻²² N deema win bwabu Yosakaa Simeatin bii, ka Yosabadi Somɛɛn bii, beya ba nɔn seesi ba go Milon dirɔ Silan wɔwɔ. Ma ba nɔn sikua win baababan sikaɔ Dafidin wuu. Ma win bii Amasia u bandu kɔsire kua.

Yoakasi u kua Isireliban sina boko

13

¹ Yoasi Akasian bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ yenda itase sɔra Yoakasi, Yehun bii u bandu di Isireliba sɔɔ, Samariɔ. Yoakasi wi, u kuawa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiru ban te sɔɔ.

² Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ, Yeroboamu Nebatin biin yira u swii mam mam, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

³ Saa ye sɔra Yinni Gusunɔ u ka Isireliba mɔru bara too. Ma u bu Sirin sina boko Hasaeli nɔmu beria ben wɔaru kpuro sɔɔ n ka girari sere win bii Beni Hadadin waati kpuro sɔɔ.

⁴ Yera Yoakasi u Yinni Gusunɔ somiru kana. Ma Yinni Gusunɔ u nɔn wurari. Domi u wa dam me Sirin sinam be, ba Isireliba dɔremɔ.

⁵ Yera u bu faaba kowo seeya wi u bu yara nɔni swaa ten min di. Saa yera ba sina ka bɔri yendu ben yenusɔ nge yellu.

⁶ Adama ka me, ba n Yeroboamun bweserun yira deri wi u Isireliba doke toraru sɔɔ. Ba wɔriwa win durum sɔɔ. Ba maa dera buu wi ba mɔ Asitaaten bwɔarokunu nu gire Samariɔ.

⁷ Yoakasin tabu kowobu sɔɔ, Yinni Gusunɔ u dera Sirin sina boko u ben dabiru go, u nama muku muku ba kua nge tua. Maasɔbu weeraakuru tɔnawa u nɔn deria ka tabu kowobu nɔɔɔbun suba wɔkuru (10.000) ka tabu keke yi dumi gawe wɔkuru.

⁸ Ye Yoakasi u kuan sukum, ka wɔrugɔɔ te u sɔɔsi, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

⁹ Yeniban biru u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua win baababan sikaɔ Samariɔ. Ma win bii Yoasi u bandu kɔsire kua.

Yoasi u kua Isireliban sina boko

¹⁰ Yoasi Yudaban sina bokon bandun wɔɔ tena ka nɔɔba yiruse sɔra, Yoasi Yoakasin bii u bandu di Isireliba sɔɔ Samariɔ. U kuawa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia ban te sɔɔ.

¹¹ Yoasi wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nebatin biin yira u swii mam mam, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

12 Ye Yoasi u kuan sukum ka wɔrugɔɔ te u sɔɔsi, ka sere maa taa bi u kua ka Amasia Yudaban sina boko, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

13 Ma u kpuna u gu, ba nùn sikua mi ba ra Isireliban sinambu sike. Ma win bii Yeroboamu u bandu kɔsire kua.

Isireliba ba koo Sirigibu kamia

14 Elisee u bara. Bara tera u ka gu. Adama u sere gbi, Yoasi Isireliban sina boko u da win mi, u swi win wuswaaɔ u nɛɛ, nɛn baaba! Nɛn baaba wunɛ wi a sãa Isireliban dam mɛ mu bu kɔsu nge ben tabu kɛkɛ dumigii ka ben maasɔbu.

15 Elisee u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a doo a tɛndu sua ka sɛɛnu.

Ma u tɛn te sua ka sɛɛ ni.

16-17 U maa nùn sɔɔwa u nɛɛ, a fɛnɛnti wukio ye ya wãa sɔɔ yari yeru gia.

Ma sina boko Yoasi wi, u ye wukia. Ma Elisee u maa nɛɛ, a wunɛn tɛn te suo a bɛri.

Ma sina boko u tu sua u bɛri. Yera Elisee u win nɔma sɔndi sina bokogian wɔlɔ. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a toowo. Ma u toba. Yen biru u maa sina boko Yoasi sɔɔwa u nɛɛ, nasaran sɛuwa mi. Geya ga sɔɔsi ma Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ nasara wɛ Sirigibun wɔlɔ. I ko i bu gowa mam mam Afɛkiɔ.

18 Elisee u kɔam Yoasi sɔɔwa u nɛɛ, a sɛɛ ni suo.

Ma u nu sua. Yera u nɛɛ, a ka nu tem soowo.

Ma u so nɔn ita u yɔra.

19 Ma Elisee u ka sina boko mɔru kua u nùn sɔɔwa u nɛɛ, kaa raa sowa nɔn nɔɔbu n̄ kun mɛ nɔn nɔɔba tia. Saa yera kaa raa Sirigii be go mam mam. Adama wee tɛ nɔn ita tɔnawa kaa bu kamia.

20 Yen biruwa Elisee u gu, ba nùn sikua. Yen wɔɔ ge ga swi sɔra Mɔabun tabu kowobun wuunu ganu nu ra Isireliba wɔraa nɛ.

21 Yera sɔɔ teeru durɔ goo u gu Isireliban suunu sɔɔ. Ye ba nùn sikumɔ, yera ba wa wee, Mɔabuban tabu kowo wuuru gara kurama. Ma ba goo te kare Eliseen siki wɔruɔ. Ye durɔ win goo te, ta da ta Eliseen kukunu wɔri, yera durɔ wi, u kua waso. Ma u seewa u yɔra.

Isireliba ba Sirigibu kamia

22 Hasaɛli, Sirin sina boko u raa Isireliba dam dɔre Yoakasin wãarun tɔru kpuro sɔɔ.

23 Adama Yinni Gusunɔ u bu mɛɛrima, ma u ben wɔn wɔndu wa, arukawani ye u ka Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu bɔkuan sɔ. U n̄ wure u bu biru kisi, bu kam ko.

24 Hasaɛli wi, u gu. Ma win bii Beni Hadadi u bandu kɔsire kua.

25 Saa ye sɔra Yoasi Yoakasin bii, u Isireliban wuu si mwɛɛra si Beni Hadadin tundo Hasaɛli u raa mwɛɛra tabu sɔɔ. Nɔn itawa u Beni Hadadi wi tabu di u ka wuu si kpuro mwɛɛra.

14

Amasia u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 25:1-4,11-12,17-28; 26:1-2)

1 Yoasi Yoakasin bii, Isireliban sina bokon bandun wɔɔ yiruse sɔra Amasia, Yoasi Yudaban sina bokon bii u bandu di Yudaa.

2 Saa ye u ban te di, wɔɔ yɛnda nɔɔbuwa u mɔ. Ma u kua wɔɔ tɛna tia sari bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Win meron yišira Yoadin Yerusalemugii.

3 Gea u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ, adama ya n̄ Dafidigia tura. U kuawa nge mɛ win tundo Yoasi u kua.

⁴ U n̄ maa gunguu n̄n mi ba ra būnu yākuru ko kəsuke. U dera ba yākunu m̄ ma ba turare d̄s̄ dokem̄ nin w̄ll̄o.

⁵ Sanam m̄ win banda dam kua, yera u win bwāabu go, be ba raa win tundo go.

⁶ Adama u n̄ t̄n ben bibu go nge m̄ ya yorua M̄wisin tireru s̄s̄ t̄ s̄s̄ Yinni Gusun̄ u n̄e, ba n̄ tundo goom̄ win biin torarun s̄s̄. Meya ba n̄ maa bii goomo win tondon torarun s̄s̄. Adama wi u tora wiya ba koo go.

⁷ Amasia wiya, u maa Ed̄muban tabu kowobu n̄r̄obun suba w̄kuru (10.000) go w̄wa s̄s̄ ye ba sokum̄ B̄ru. Taa bi s̄s̄ra u wuu ge ba sokum̄ Sila mwa, ma u gen ȳsiru ḡsia Yokut̄eli. Ȳsi tera ba ka gu sokum̄ sere ka ḡis̄o.

⁸ Yera u maa Yoasi Yoakasin bii, Yehun debubu s̄m̄ ḡria u n̄e, u seema bu yinna bu tabu ko.

⁹ Yera Yoasi wi, u Amasia s̄s̄wa u n̄e, s̄aku koru garu ta w̄a Libanin guur̄o, tera ta d̄a bakaru garu ḡria ta n̄e, a man wunen bii w̄ndia k̄ema u ko n̄n biin kur̄o. Yera gb̄eeku ȳe yi seewa yi da yi s̄aku koo te taaka yi go.

¹⁰ Geema Amasia, wee t̄ a Ed̄muba kamia ma a tii sue. A n̄ sinam̄ wunen yen̄u s̄e? Kpa a n̄ nuku dobu m̄ wunen nasaran s̄s̄? Mban s̄na kaa maa tii tabu kp̄e bi bu koo ka nun k̄sa naawa kpa wun̄e ka Yudaba i kam ko.

¹¹ Adama Amasia kun win gere swaa sue. Ma Yoasi Isireliban sina boko u da u bu tabu w̄ri. Ma ba yinna ba waana n̄ni ka n̄ni wi ka Yudaban sina boko B̄ti Sem̄s̄io, Yudaban tem̄o.

¹² Ma Isireliba ba Yudaba kamia ba duki yakikira, ben baawure u da u w̄ri win kuu bekurugir̄o.

¹³ Isireliban sina boko Yoasi, Akasian debubu u Amasia Yudaban sina boko yoru mwa B̄ti Sem̄s̄i mi. Yen biru u da Yerusalem̄o ma u yen gb̄ararun gana sura ḡm soonu n̄eru (400) saa k̄nn̄o ge ba m̄ Efaraimun di sere n̄ ka da k̄nn̄o ge ga w̄a s̄s̄o ȳsan n̄m geu ḡia.

¹⁴ Ma u da u wura gura, ka sii geesu ka sere ḡa gee ni nu w̄a Yinni Gusun̄n s̄a yer̄o ka sinambun arumanin beru yer̄o. Yen biru u maa t̄mbu m̄oru mw̄era. Ma u ḡsira Samarīo.

¹⁵ Ye Yoasi u kuan sukum ka w̄ruḡo te u s̄s̄si ka taa bi u ka Amasia Yudaban sina boko kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru s̄s̄.

¹⁶ Sanam m̄ Yoasi u kpuna u gu, ba n̄n sikua Samarīo mi ba ra Isireliban sinambu sike. Ma win bii Yeroboamu u bandu k̄sire kua.

¹⁷ Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin ḡon biru, Amasia Yoasin bii, Yudaban sina boko u maa kuawa w̄s̄ w̄kura n̄obu.

¹⁸ Ye Amasia u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru s̄s̄.

¹⁹ Yera s̄s̄o teeru ba n̄n seesi Yerusalem̄o. Ma u duka yakura u da Lakisīo. Adama ba n̄n naa sw̄i mi, ba go.

²⁰ Ma ba win goo te sua ka k̄k̄e ye dumi gawe ba ka na Yerusalem̄o ba sikua win baababan sika, Dafidin wuu.

²¹ Yeniban biru Yudaba kpuro ba Asaria Amasian bii sua ba sw̄i win tondon bandun s̄s̄. Saa ye s̄s̄o, u m̄wa w̄s̄ w̄kura n̄obu ka tia.

²² Ye Asaria u bandu di u kpa, yera u Elati mwa ma u ye bana s̄nwa.

Yeroboamu yiruse

u kua Isireliban sina boko

²³ Amasia Yoasin bii Yudaban sina bokon bandun w̄s̄ w̄kura n̄obuse s̄s̄ra Yeroboamu Yoasin bii, Isireliban sina boko u bandu di Samarīo. Ma u kua w̄s̄o weeru ka tia.

²⁴ Kōsa u kua Yinni Gusunən wuswaaə. Yeroboamu Nebatin biin yira u swīi mam mam, wi u Isireliba doke toraru səə.

²⁵ U Isireliban wusu kpuro mwεera si su wāa saa Hamatin di, sōo yēsən nəm geu gia sere n ka da nīm wōku bəruguuə nge mε Yinni Gusunə u gerua saa win səmə Yonasi Amitain biin nən di, wi u sāa Gati Hefεegii.

²⁶ Mεya Yinni Gusunə u Isireliban nōni swāaru wa ta kpā. Domi be kpurowa ba yoru dimə, ba n̄ maa goo mə wi u koo bu wəra.

²⁷ N deema Yinni Gusunə u n̄ gōru doke u ka Isireliban yīsiru go. Yen sōna u bu faaba kua saa Yeroboamu Yoasin biin nōman di.

²⁸ Ye Yeroboamu u kuan sukum ka wərugəə te u sōosi taa bi u kua səə, ka nge mε u wuu si su wāa Damasio ka Hamatio mwεera si su raa sāa Yudabagisu, ye kpurowa ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru səə.

²⁹ Sanam mε u kpuna u gu, ba n̄n sikua win baababan sikaə mi ba ra Isireliban sinambu sike. Ma win bii Sakari u bandu kəsire kua.

15

Asaria

u kua Yudaban sina boko

(I maa mεerio Bandun Gari II, 26:3-4,21-23)

¹ Yeroboamu Isireliban sina bokon bandun wōə tena ita sarise sōora Asaria Amasian bii u bandu di Yudaə.

² U mōwa wōə wəkura nəəbu ka tia sanam mε u bandu di. Ma u kua wōə weeraakuru ka yiru bandu səə. Win meron yīsira Yekolia, Yerusalemugii.

³ U kua ye ya wā Yinni Gusunən wuswaaə nge mε win baaba Amasia u kua.

⁴ Adama u n̄ gungunu mi ba ra būu yākunu ko, bu turare dōə doke kəsuke. Domi tamba daamə ba yākunu m̄ mi.

⁵ Yera Yinni Gusunə u sina boko wi bara disigiru kpεε sere u da u ka gu. Ma ba n̄n yara ba ka da diru garun mi. U wāa mi wi turo. Ma win bii Yotamu u n̄n kəsire kua u tem mε kpare.

⁶ Ye Asaria u kuan sukum mu yorua Yudaban sinambun faagin tireru səə.

⁷ Sanam mε u kpuna u gu, ba n̄n sikua win baababan sikaə Dafidin wuuə. Ma win bii Yotamu u bandu kəsire kua.

Sakari

u kua Isireliban sina boko

⁸ Asaria Yudaban sina bokon bandun wōə weeru yiru sarise sōora, Sakari Yeroboamun bii u kua Isireliban sina boko Samario. U kuawa suru nəəba tia bandu səə.

⁹ Kōsa u kua Yinni Gusunən wuswaaə, nge mε win baababa ba kua. Yeroboamu Nebatin biin yira u swīi, wi, wi u Isireliba doke toraru səə.

¹⁰ Sōə teeru Salumu Yabesin bii u n̄n seesi u go Yibileamuə. Ma u bandu kəsire kua.

¹¹ Ye Sakari u kuan sukum mu yorua Isireliban sinambun faagin tireru səə.

¹² Nge mεya Yinni Gusunən gari yi ka koorə yi u Yehu sōowa u nεε, win biba koo bandu diwa sere ka win bibun debuminə.

Salumu u kua Isireliban sina boko

¹³ Asaria Yudaban sina bokon bandun wōə weeru tia sarise sōora, Salumu u bandu di Samario Isireliba səə. U kuawa suru tia ban te səə.

¹⁴ Sōə teeru Menahemu Gadin bii u seewa Tirisən di u na Samario. Miya u Salumu Yabesin bii go. Ma u bandu kəsire kua.

15 Ye Salumu u kuan sukum ka nge me u Sakari seesi u go, ye kpurowa ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

16 Yen biruwa Menahemu wi, u wuu ge ba mɔ Tifusaki wɔri. Ma u tɔmbu go saa Tirisan di n ka da Tifusaki mi. U Tifusaki ye wɔriwa ka dam yɛn sɔ tɔn be, ba yina u du ben wuuɔ, ma u ben gurigibun nuki besuka.

Menahemu u kua Isireliban sina boko

17 Asaria Yudaban sina bokon bandun wɔɔ weeru tia sarise sɔɔra Menahemu Gadin bii u bandu di Isireliɔ. U kuawa wɔɔ wɔkuru ban te sɔɔ Samariɔ.

18 Kɔsa u kua win wɔaru kpuro sɔɔ, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nɛbatin biin yira u swii wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

19 Yen biru Pulu Asirin sina boko u na u Isireliba wɔri. Yera Menahemu u nɔn sii geesun tɔnnu tɛna wɛ u ka wa u nɔn deri kpa u maa win bandu tɔsisia.

20 Menahemu wi, u sii gee si mwɛɛrawa be ba dukia mɔn mi. U ben baawure burewa sii geesun gobi weeraakuru. Ye Asirin sina boko u sii gee si mwa, yera u gɔsira u da win temɔ.

21 Ye Menahemu u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

22 Sanam me u kpuna u gu, ba nɔn sikua win baababan sikaɔ. Ma win bii Pekasia u bandu kɔsire kua.

Pekasia

u kua Isireliban sina boko

23 Asaria Yudaban sina bokon bandun wɔɔ weeraakuruse sɔɔra Pekasia Menahemun bii, u bandu di Isireliba sɔɔ Samariɔ. Ma u kua wɔɔ yiru ban te sɔɔ.

24 Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nɛbatin biin yira u swii, wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

25 Yera win tabu sunɔ Peka Remalian bii, ka Galadin tabu kowobu weeraakuru ba nɔn seesi ba go sina kpaarɔ Samariɔ. Yen biruwa ba maa Aagɔbu ka Arie go. Ma Peka u bandu kɔsire kua.

26 Ye Pekasia u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Peka

u kua Isireliban sina boko

27 Asaria Yudaban sina bokon bandun wɔɔ weeraakuru ka yiruse sɔɔra Peka, Remalian bii, u bandu di Isireliba sɔɔ, Samariɔ. U kuawa wɔɔ yendu ban te sɔɔ.

28 Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeroboamu Nɛbatin biin yira u swii wi u Isireliba doke toraru sɔɔ.

29 Pekan waati ye sɔɔra Tigilati Pilesee, Asirin sina boko, u Iyoni mwa ka Abeli Bɛti Maaka ka Yanɔa, ka Kedɛsi ka Hasori ka Galadi ka Galilen tem ka Nɛfitaliban tem kpuro. Ma u tem mi kpuron tɔmbu mwɛɛra u ka da Asiriɔ.

30 Yen biruwa Osee Elan bii, u Isireliban sina boko Peka seesi u go. Ma u bandu di win ayerɔ. N deema Yotamu Asarian biin bandun wɔɔ yɛndusewa mi.

31 Ye Peka u kuan sukum ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Yotamu

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 27:1-3,7-9)

32 Peka, Remalian bii Isireliban sina bokon bandun wɔɔ yiruse sɔɔra Yotamu, Asarian bii, u bandu di Yudaɔ.

¹⁵ Ma sina boko Akasi u yāku kowo wi sōwā u nēē, saa tēn di, a de a n da bururun yāku dōo mwaararugiru ko ka yokan yāku te ba ra ko ka som yāku yee kpaa ten mi, ka ne sina bokon yāku dōo mwaararugiru ka yāku ni ba ra ko ka som ka tam ka sere maa yāku ni tamba ka naamō. Kpa a n da yāku ni ba ka na kpuro gesin yem wisi ten wōllō. Adama nen tii ko nā n da bikiaru ko Yinni Gusunōn yāku yee te ba kua ka sii gandun mi.

¹⁶ Ma yāku kowo Uri, u wura ye sina boko Akasi u gerua kpuro.

¹⁷ Akasi u boo sii gandugii sin sōwaritii kāsuka ma u boo sin tii sua. Ma u boo bākō ge swenya nēē yin wōllun di, yi ba kua ka sii gandu. Ma u gu sōndi turaru garun wōllō te ba bana ka kpenu.

¹⁸ Asirin sina bokon nuku doḅun sō, u maa kōnnō gēn min di ba ra ka du Yinni Gusunōn sāa yerō tōo wērarugiru sōo kōsa, ka sinambun duu yeruguu.

¹⁹ Ye Akasi u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sōo.

²⁰ Sanam mē Akasi u kpuna u gu, ba nūn sikua win baababan sikao Dafidin wuuō. Ma win bii Esekiasi u gōna kōsire kua.

Osee u kua Isireliban sina boko

17

¹ Akasi, Yudaban sina bokon bandun wōo wākura yiruse sōora, Osee Elan bii, u bandu di Samariō. Ma u kua wōo nōōba nne ban te sōo.

² Kōsa u kua Yinni Gusunōn wuswaaō. Adama ya ñ Isireliban sinam be ba nūn gbiiyegia tura.

³ Yera Asirin sina boko Saamanasaa u Osee wi wōri u kamia, ma u nūn gobi bure wōo ka wōo ye u ko n da kōsie.

⁴ Sōo teeru Asirin sina boko wi, u gia ma Osee u kī u nūn seesi. Domi u nua ma u Egibitin sina boko gōria Soowō kpa u ku raa maa ka Asirin sina bokon wōo gobi yi kōsia. Yera Asirin sina boko wi, u Osee mwa u ka yōni bākua u kenua.

⁵ Yen biru u Isireliban tem kpuro wōri u da Samariō. Ma u dera ba ye tarusi wōo ita.

Isireliban banda kpa

⁶ Oseen bandun wōo nōōba nneese sōora, Asirin sina boko u Samari mwa. Ma u Isireliba yoru mwēera u ka da win temō. U dera ben gaba wāa Salasin temō ka Gosanin temō mi daa te ba mō Sabori ta wāa ka maa Mēdiban wuu marosō.

⁷ Yeni ya koora yēn sō Isireliba ba tora ba būnu sāamō Yinni Gusunōn wuswaaō wi, wi u bu yara saa Egibitin sunōn nōman di.

⁸ Ba bwese tukunun deema swīi ni Yinni Gusunōn tii u gira ben suunu sōon di ka maa koma kamgii ni ben sinamba mwaama.

⁹ Isireliba ba Yinni Gusunō kōsa kua ya banda, ba gungunu bana mi ba ra būnu sā ben wuu marosō, ka sere mi wuun kōsoba ra yōre, gbāranō.

¹⁰ Ba maa tii bwārokunu kua gungunu kpuron wōllō, ka mi dāa kubenu wāa.

¹¹ Miya ba ra ñ yākunu mō, ba n turare dōo dokemō nge bwese tuku ni Yinni Gusunōn tii u gira ben suunu sōon di. Nge mēya ba ka gāa kōsu dabinu kua ni nu Yinni Gusunōn maru seeya.

¹² Domi ba būnu sāwa ni u bu yinari mam mam.

¹³ Mēya u Isireliba ka Yudaba kirō kua saa win sōmōbun nōon di u nēē, bu daa kōsa derio kpa bu win woodaba mēm nōōwa ka win gere, kpa ba n sīimo

dee dee win woodaba sɔɔ ye u ben baababa wē. Yera u maa ben tii wē saa win sɔmɔ sɔm kowobun nɔn di.

14 Adama ba swaa taaya, ba ñ Yinni Gusunɔ mem nɔwɛ. Ba kua nge ben baababa be ba ñ Gusunɔ ben Yinni naane kue.

15 Ba win woodaba deri ka arukawani ye u ka ben baababa bokua ka sere maa kirɔ ye u bu kua. Ma ba kam dirum swīi, ma ben tii ba kam kua. Ba bwese tukunu ni nu ka bu sikerenen daa saara ye Gusunɔ ben Yinni u bu yinari.

16 Ba Yinni Gusunɔn wooda atafiru kua ba tii keten bwāarokunu kua ka sii gandu ka būu wi ba mɔ Asitaaten bwāarokunu. Ma ba sɔɔ ka suru ka kperi sāmɔ ka sere maa būu wi ba mɔ Baali.

17 Kɔsa ba mɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Domi ba ka ben bibu yākunu mɔ, ba wɔmɔ dɔɔ sɔɔ. Yen biru ba sɔronu mɔ. Yeniba kpurowa ya Yinni Gusunɔn mɔru seeya.

18 Ma u Isireliba kpuro yarinasia saa win wuswaan di. U Yudaba tɔna deri.

19 Yudaban tii, ba ñ Gusunɔ ben Yinni mem nɔwɛ. Isireliban yira ba swīi mam mam.

20 Ma Yinni Gusunɔ u Isireliban bweseru kpuro biru kisi. U bu wɛrɔbu nama beria, ba bu sekuru doke, ba ka bu doona win wuswaan di.

21 Sanam mɛ Yinni Gusunɔ u dera Isireli be, ba karana ka Dafidin yenugibu ba kpa, yera ba Yeroboamu Nebatin bii kua ben sunɔ. Ma Yeroboamu wi, u dera ba tora Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

22 Domi kɔsa ye u kua, yera ba maa swīi mam mam.

23 Yen sɔna u bu gira win wuswaan di nge mɛ u raa gerua saa win sɔmɔbun nɔn di. Ma ba bu gura ba ka da Asiriɔ. Mɛya ba yoru dimɔ sere ka gisɔn gisɔ.

Ba ka Isireliba da Asirin temɔ

24 Yen biru, Asirin sina boko u dera tɔmba na saa Babilonin di ka Kutana di ka Afan di ka Hamatin di ka sere maa Sefaafaimun di. Ma u dera ba Isireliba kɔsire kua. Ba Samari mwa, ma ba sina Isireliban wuu marɔɔ.

25 Sanam mɛ ba sindu tora tem mi, ba ñ Gusunɔ Isireliban Yinni sāmɔ. Ma Gusunɔ u dera gbee sinansu su ben dabiru go.

26 Yera ba Asirin sina boko sɔɔwa ba nɛɛ, bwese tuku ni a ka na Samari mini, nu ñ Gusunɔ Isireliban Yinnin sāaru yē. Wee u dera gbee sinansu su na su bu sɛsuka su go.

27 Ma Asirin sina boko u wooda wē u nɛɛ, Isireli be na yoru mwɛɛra sɔɔ bu de yāku kowo turo u da u bu sɔɔsi nge mɛ ba ra ka Gusunɔ sā tem mi.

28 Yera Isireliban yāku kowo turo u na u sina Beteliɔ u ka bu sɔɔsi nge mɛ ba koo ka Gusunɔ sā.

29 Adama bwese tuku nin baatere mi ta wāa kpuro ta ten bwāaroku kuawa ta sāmɔ. Ma ba nu yi yi mi Isireliba ba ra raa yākunu ko, gungunu wɔllɔ.

30 Ben būu nin yīsa wee. Babilonigibugiin yīsira Sukɔtu Benɔtu. Kutagibugiiwa maa Nɛɛgali. Hamatigibugiiwa Asima.

31 Afabagina maa Nibukasi ka Taataki. Sefaafaimugibu maa, biba ba ra wɔ bu ka ben būu ni ba mɔ Adameleki ka Anameleki yākuru kua.

32 Ka mɛ, ba maa Gusunɔ sāmɔ. Adama ba maa yāku kowobu gɔsa be sɔɔ, be ba ko n da bu yākuru kue ben būu yāku yerɔ, gungunu wɔllɔ.

33 Nge mɛya ba Yinni Gusunɔ sāmɔ. Ma ben baawure u maa win būu mɔ u sāmɔ, wi u ka na saa win tem di.

34 Sere ka gisɔn ben yellun komana ba swīi. Ba ñ maa Yinni Gusunɔ sāmɔ ka gem. Ba ñ win yiirebu ka win woodaba swīi dee dee ye u Yakɔbun bibun bweseru wē. Yakɔbu wiya, Yinni Gusunɔ u maa yīsiru kā Isireli.

³⁵ N deema Yinni Gusunɔ u raɔ ka Yakɔbun bii be arukawani bɔkua u neɛ, i ku ra yiira bɔnun nuurɔ i nu sɔ. I ku ra maa nu yɔkuru koosi.

³⁶ Adama ne, Yinni Gusunɔ, ne wi na beɛ yarama Egibitin di ka nen dam bakam, ne turowa i ko i yiira i sɔ kpa i man yɔkuru kua.

³⁷ I nen yiirebu ka nen woodaba kpuro ye na beɛ wɛ mem nɔwɔ baadomma. I ku ra bɔnu ganu sɔ.

³⁸ Mɛya i ku maa arukawani ye duari ye na ka beɛ bɔkua na neɛ, i ku ra bɔnu goo sɔ.

³⁹ I de i man sɔ domi nɛna na sɔa Gusunɔ beɛn Yinni. Kon beɛ wɔra saa beɛn werɔbu kpuron nɔman di.

⁴⁰ Adama ka mɛ, ba n̄ Yinni Gusunɔ mem nɔwɛ. Ben tiin yellun komana ba swi.

⁴¹ Nge mɛya bwese tuku nin tii nu Yinni Gusunɔ sɔamɔ nu maa ka nin bɔnu sɔamɔ. Mɛya ben bibu ka ben debuminɔ nu m̄ sere ka gisɔ nge mɛ ben baababa ba kua.

18

Esekiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Bandun Gari II, 29:1-2; 31:1)

¹ Osee, Elan bii, Isireliban sina bokon bandun wɔɔ itase sɔra, Esekiasi Akasin bii, Yudaban sina boko u bandu di Yudaa.

² U mɔwa wɔɔ yɛnda nɔɔbu sanam mɛ u ban te di. Ma u kua wɔɔ tɛna tia sari ban te sɔɔ Yerusalemɔ. Win mɛron yisira Abi, Sakarin bii.

³ Esekiasi u kua ye ya Yinni Gusunɔ wɛre nge mɛ win sikado Dafidi u kua.

⁴ U gungunu kɔsuka mi ba ra bɔnu yɔkuru ko ka maa nin bwāarokunu. Ma u waa sii gandugia ye bɔka ye Mɔwisi u kua. Domi Isireliba ba ra n daamɔ yen nuurɔ ba n turare dɔɔ dokemɔ. Ba ye yisuru kɔ Nehusitani.

⁵ Esekiasi wi, u Gusunɔ naane kua n kere Yudaban sinam be ba n̄n gbiiye kpuro ka sere be ba bandu di win biru.

⁶ U ka Gusunɔ yɔrawa dim dim. U n̄ n̄n biru kisi baa fiiko. U win woodaba mem nɔwawa ye u Mɔwisi wɛ.

⁷ Gusunɔ u ka n̄n wāa. Ma n̄ n̄n koorammɛ ye u m̄ kpuro sɔɔ. Saa ye sɔɔ, u Asirin sina boko seesi. Ma u yara win yorun di.

⁸ Yen biru u Filisitiba tabu wɔri u kamia sere u ka da Gasaa. Ma u ben tem mwɛra ka ben wuu gbāra damgisu ka mi ben kɔsobu ba ra n wāa wāa.

Samarin tarusibun

yaayasiabu

⁹ Esekiasi Yudaban sina boko win bandun wɔɔ nneɛ sɔɔ, ka maa Osee, Elan bii, Isireliban sina bokon bandun wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, yera Saamanasaa Asirin sina boko ka win tɔmbu ba Samari tarusi wɔɔ yiru.

¹⁰ Ma wɔɔ itaseru ba ye kamia. Saa yera Esekiasi u win bandun wɔɔ nɔɔba tiase sɔɔ dɔɔ. Ma Osee, Isireliban sina boko u maa wāa win bandun wɔɔ nɔɔba nneɛ sɔɔ.

¹¹ Asirin sina boko u Isireliba gura u ka da win temɔ. Ma u bu yi wuu ge ba sokumɔ Salasiɔ ka Saborin daaron goorɔ Gosanin temɔ ka sere maa Mediban wusɔ.

¹² Domi Isireli be, ba n̄ Yinni Gusunɔn gere mem nɔwɛ, ba n̄ maa arukawani ye u ka bu bɔkua wure. Mɛya ba n̄ maa Mɔwisi win sɔm kowo mem nɔwɛ.

Asirigibu

*ba Yerusalemu tarusi**(I maa mæerio Esai 36:1 ka Bandun Gari II, 32:1)*

¹³ Esekiasi Yudaban sina bokon bandun wɔɔ wɔkura nnese sɔɔ, yera Asirin sina boko Sankeribu u Yudaban wuu si su gb̄aranu mɔ kamia.

¹⁴ Ma Esekiasi u gɔra Lakisiɔ Asirin sina boko win mi u nɛɛ, bu nùn sɔ ma wi Esekiasi u torawa. Ye u maa nùn bikia kpuro u koo ye ko. Yen sɔ, u de u doona win tem di.

Ma Asirin sina boko wi, u Esekiasi sii geesu kilo nɔrɔbun suba nɔɔba nne (9.000) ka wura kilo nɛnɛ ka wunɔbu (900) bikia.

¹⁵ Ma Esekiasi u sii gee si su wāa Yinni Gusunɔn s̄aa yera ka maa si su wāa sina bokon arumani beru yera gura u Asirin sina boko wi wɛ,

¹⁶ ka maa wura ye u raa doke s̄aa yerun gamboba sɔɔ ka kɔnnɔn d̄aa sɔɔ.

*Asirin tabu kowobun**wirugiin gere**(I maa mæerio Esai 36:2-22 ka Bandun Gari II, 32:9-16)*

¹⁷ Saa Lakisi min diya Asirin sina boko u tabu durɔ damgibu gɔrima ka ben wirugibu ita bu Esekiasi wɔri Yerusalemuɔ. Ye tɔn be, ba tura mi, yera ba bura ba ȳra nim toran bɔkuɔ ye ba kua ya ra ka nim nɛ wuuɔ saa bwian di, mi ba ra beka w̄ken swaaɔ.

¹⁸ Sanam mɛ sɔɔra ba sina boko sokusia. Adama Eliakimu Hilikiyan bii, sina bokon s̄am kowobun wirugiwa u da ben mi ka Sebina wi u s̄aa sina bokon tire yoro ka Yoasi Asafun bii wi u ra tirenu bere.

¹⁹ Asirin tabu kowobun wirugii ben turo, u bu s̄ɔwa u nɛɛ, i Esekiasi s̄ɔwa i nɛɛ, amɛniwa bɛsɛ Asirigibun sina boko wi u kpuro kere u gerua. U nɛɛ, mba u ȳrari u naane s̄aa mɛ.

²⁰ Domi u nɛɛ, u dam mɔ. Ma u bwisi k̄ɛɔ mɔ u ka tabu ko. Adama gari saarinu tɔnawa. N n men na, ma sɔɔra win naane ya wāa u ka nùn seesi.

²¹ Geema win naane wāawa Egibitin sunɔn mi, wi u s̄aa nge kaba te ta kɔsikire. Wi u tu nɛnuu u t̄asiri kpa tu nùn mura tu mɛera ko. Nge meya Egibitin sunɔ u s̄aa be ba nùn ȳliyon mi.

²² Meya i ko i gere i nɛɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinniwa i naane s̄aa. Adama n n win s̄aa yenu ka ȳaku yena Esekiasi u kɔsuka? Ma u bɛɛ Yudaba ka Yerusalemugibu s̄ɔwa u nɛɛ, i n da de s̄aa yera, Yerusalemuɔ i ȳakuru ko mi tɔna?

²³ N n men na, u ka nɛn yinni Asirin sina boko arukawani bɔkuo kpa u nùn dumi nɔrɔbun suba yiru (2.000) wɛ ù n ȳɛ u koo maasɔbu wa bu yi s̄ani.

²⁴ Domi u n kp̄ɛ u ȳra u wi u piiburu bo nɛn yinnin tabu kowobu sɔɔ ma, baa mɛ u tamaa Egibitigibu ba koo nùn tabu keke yi dumi gawe ka maasɔbu wɛ.

²⁵ U n ȳɛ ma ka Yinni Gusunɔn ȳera u ka tem mɛ wɔrima, kpa u mɛ kɔsuku? Domi Gusunɔn tiwa u nɛɛ, u doo u tem mɛ wɔri kpa u mu kɔsuku.

²⁶ Eliakimu Hilikiyan bii ka Sebina ka Yoasi ba durɔ wi s̄ɔwa ba nɛɛ, a suuru koowo, sa nun kanamɔwa a ka bɛsɛ wunen bwāabu gari koowo ka aramum, domi sa mu nɔɔmɔ. A ku ka maa bɛsɛn barum Heberum gari gere, kpa tɔn be ba swaa daki gb̄ararun di bu ku nɔ ye sa gerumɔ.

²⁷ Adama durɔ wi, u bu wisa u nɛɛ, i tamaa nɛn yinni u man gɔrima bɛɛ ka bɛɛn yinni tɔnan s̄ɔ n ka gari yini gere? Aawo, ka maa be ba s̄ɔ gb̄araru wɔllɔn s̄na u man gɔrima. N n maa tɛɛmɔ i ka bɛɛn tiin swaa sw̄ibu di kpa i bɛɛn ȳekum nɔ ka be sannu.

²⁸ Saa ye sɔɔra durɔ wi, u gb̄ara ka dam ka Yudaban barum u nɛɛ, i bɛsɛ Asirigibun sina boko wi u kpuro keren gari swaa dakio.

²⁹ U nεε, i ku de Esekiasi u bεε nōni wōke domi u n̄ kpē u bεε wōra saa win nōmun di.

³⁰ I ku wura i Gusunō naane ko baa Esekiasi u n̄ nεε, Yinni Gusunō u koo bεε wōra, n̄ n̄ koorō Asirin sina boko u wuu ge mwa.

³¹ I ku maa nūn swaa daki. Adama i nōwō ye Asirin sina boko u gerua. U nεε, i ka nūn nōo tia koowo kpa i nūn tii wē. Kpa baawure u wa u win tiin resemba ka win dāa binu di. Kpa u maa win dōkōn nim nō.

³² Yen biru u koo na u bεε sua u ka da tem gam mε mu sāa nge bεen tiin tem mε, mi resem ka alikama wāa, kpa i n̄ pēε ka tam mō ka tim ka olifin gum. Meya i ko i n̄ wāa, ye i ko i raa ka gbi mini. Yen sō, i ku maa Esekiasin gere swaa daki. Domi u koo bεε nōni wōke u nεε, Yinni Gusunō u koo bεε wōra.

³³ Bwese ni nu tien būnu nu n̄ bu wōre Asirin sina bokon nōman di.

³⁴ Mana Hamati ka Aapadi ka Sefaaaimu ka Hena ka Ifan būnu nu wāa tē. Nu kpīa nu Samarigibu wōra saa win nōman di?

³⁵ Būu ni kpuro sōo, nin nira nu nin tem wōra saa win nōman di, bu sere nεε, Yinni Gusunō u koo Yerusalemu wōra.

³⁶ Ma Yudaba kpuro ba mari, domi sina boko Esekiasi u nεε, bu ku raa nūn gεε wisi.

³⁷ Ma Eliakimu Hilikiyan bii, sina bokon sōm kowobun wirugii wi, ka maa win tire yoro Sebina ka sere Yoasi, Asafun bii wi u ra tirenu bere, ba na Esekiasin mi, ba yabe kīanu sebua nuku sankiranun sō. Ma ba nūn durō win gari yi kpuro saaria.

19

Sina boko Esekiasi

u bwisi bikia

(I maa mεεrio Esai 37:1-7)

¹ Saa ye Esekiasi sina boko u gari yi nua, yera u win tiin yabenu nenua u gīana. Ma u saaki sua u sebua nuku sankiranun sō. Ma u da Yinni Gusunōn sāa yero.

² Yera u Eliakimu sōm kowobun wirugii ka maa Sebina win tire yoro ka yāku kowo guro gurobu gōra Gusunōn sōmō Esai Amōtin biin mi. N deema be maa, saakibara ba sebua ba ka da mi.

³ Ye ba tura mi, ba nūn sōōwa ba nεε, ameniwa Esekiasi u gerua u nεε, gisōn tōo te, nuku sankiranu sōōra sa wāa. Ba sun sεεyasiamō, ma ba sun doke sekuru sōo. Gisōn wahala ye, ya sāōwa nge tōn kurō wi u yiire u kī u ma, ma u n̄ dam mō u ka wēma.

⁴ N n̄ mēn na, a kanaru koowo bεεε be sa gina tien sō. Sōrōkudo Gusunō wunen Yinni u ko n̄ Asirin sina bokon gari yi nua wi u na u nūn wōnwa. Kpa u nūn sεεyasia.

⁵ Ye Esai u Esekiasin bwāa ben gari yi nua,

⁶ yera u bu sōōwa u nεε, ye i ko i bεen yinni sō wee. I nεε, ameniwa Yinni Gusunō u gerua. U nεε, u ku de gari yi u nua mi, yi nūn berum ko, ye Asirin sina bokon gōro be, ba ka wi Yinni Gusunō wōnwa mi.

⁷ U koo de Asirin sina boko wi, u labaaari gaa nō kpa yu win bwēra gōsia u wura win temō. Miya u koo de bu nūn go ka takobi.

Asirigibu

ba maa Yudaba nandasia

(I maa mεεrio Esai 37:8-13 ka Bandun Gari II, 32:17)

⁸ Asirin sina bokon ɔoro wi, u ɔosira u da Libinaa. Domi u nua ma win yinni u doona Lakisin di u da u Libinagii be tabu wari.

⁹ Saa ye sɔora Asirin sina boko u nua ma Tiraka Etiopin sina boko u nɔn tabu wɔrim wee. Yera u maa Esekiasi sɔmɔbu ɔoria u nee,

¹⁰ ameniwa i ko i Esekiasi sina boko sɔ. I nee, u ku de Gusunɔ win Yinni wi u naane sɔa mi, u nɔn nɔni wɔke, u nee, ne, Asirin sina boko na n kpɛ n Yerusalemu mwa.

¹¹ Wi Esekiasin tii u nua nge me besen sinam be ba man gbiye ba raa tem me mu tiegibu kpuro kam koosia. Yera wi, u tamaa u koo yari win nɔman di?

¹² Sanam me nen baababa ba Gosani kpeerasia ka Harani ka Resefu ka sere Edenigibu, be ba waa Telasaa, ben bɔnu kpia nu bu yara?

¹³ Nge mana Hamatigibun sunɔ u waa ka Aapadigibun sunɔ ka Sefaaaimugibun sunɔ, ka Henagibun sunɔ ka sere maa Ifagii.

Esekiasin kanaru

(I maa mɛerio Esai 37:14-20)

¹⁴ Ye Asirin sina bokon sɔmɔ be, ba tura Esekiasin mi, yera ba nɔn tireru wɛ tɛ sɔɔ ben yinnin gari waa. Ma Esekiasi u tu gara. Yen biru u da Gusunɔn sɔa yero ma u tu deria mi.

¹⁵ U kanaru kua u nee, Gusunɔ besen Yinni, wune wi a sɔ ɔoradoban suunu sɔɔ, wune turowa a sɔa sinambu kpuron Yinni. Wuna a wɔllu ka tem taka kua.

¹⁶ A nɔni seeyo a mɛeri, kpa a swaa daki a nen gari nɔ. Kpa a Sankeribu Asirin sunɔn gari nɔ, wi u win sɔm kowobun wirugii ɔorima u ka nun wɔme.

¹⁷ Ka gem, Yinni, na yɛ ma Asirin sinambu ba bwese dabinu kpeerasia ka nin tem.

¹⁸ Ma ba nin bwɔarokunu dɔɔ meniki. Domi nu n sɔa Gusunɔ. Nu sɔawa tɔmbun sɔma ye ba kua ka dɔa ka kpenu. Yen sɔna ba kpia ba nu kpeerasia.

¹⁹ Adama wune, a sɔawa Gusunɔ besen Yinni. A sun wɔro saa Sankeribun nɔman di kpa handunian sinambu kpuro bu gia ma wune turowa a sɔa Gusunɔ.

Esain gari

yi u sina boko nɔasia

(I maa mɛerio Esai 37:21-35)

²⁰ Yera Esai Amɔtin bii u Esekiasi sɔmɔ ɔoria u nee, bu nɔn sɔ ma Gusunɔ Isireliban Yinni u win kanaru mwa te u kua Sankeribu Asirin sina bokon sɔ.

²¹ Ye Yinni Gusunɔ u gerua win sɔ, ye wee. U nee, Yerusalemun tɔmbu kpuro ba nɔn gema.

Ba nɔn yaakoru mɔ.

Ba nɔn yɛemɔ ba wii gimanu koosimɔ.

²² Wara u kam mɛera. Wara u wɔnwa.

Wara u ka nɔɔ ɔomunu mɔ.

U n yɛ ma wi, Gusunɔ, Isireliban Yinnin tii

wi u deeren wuswaaɔra u tii sue?

²³ Win sɔmɔba na, ba wi, Yinni Gusunɔ wɔnwa.

Ma u nee, ka win tabu keke dabira

u yɔɔwa Libanin guu ni nu bon wɔllɔ.

Ma u dua sere sere yen dɔa sɔɔn sɔɔwɔ

u gen dɔa gea ye ba mɔ seduru ka sipere

ye ya gunum bo bɔɔra.

²⁴ U nee, u bwia gba.

Ma u tem tukum nim nɔra.

Win tabu kowobu ba bəsu
Egibitin nim tori kpuro sɔɔ
ba yi sankā.

²⁵ Adama u n̄ yē ma wi, Yinni Gusunən tiiwa
u yeniban himba yi saa yellun di?

Wee tē, himba ye, ya koorā.
Ma u dera wi, Asirin sina boko
u wuu si su gbāranu mɔ bansu koosia.

²⁶ Yinni Gusunəwa u dera wuu sin tɔmba bɛrum soora,
ba wāa sekuru sɔɔ.

Ba kua dam sarirugibu nge yakasu gberə,
n̄ kun mɛ, nge doo gāaru te gɛmi di.

²⁷ Yinni Gusunə wi, u maa nɛɛ,
u yē saa ye Asirin sina boko wi,
u ra sinɛ ka saa ye u ra du dirə
ka saa ye u ra yari,
ka maa saa ye u ka n̄n m̄ru m̄.

²⁸ Tē yèn s̄ɔ u ka Yinni Gusunə m̄ru m̄

ma u n̄n gari s̄ɔwa ka tii suabu,
u koo win w̄ru yaba u yɔni doke.

Kpa u maa n̄n yaruka dokeā n̄ɔwɔ.
Kpa u de u ḡsira u wura m̄n di u na.

²⁹ Ma Esai u Esekiasi s̄ɔwa u nɛɛ, wee ye ya ko n̄ s̄ā ȳireru wunɛn mi. Gisoku
ge, ka gasoku, doo gāariya i ko i di. Adama w̄ɔ itase i ko i duurewa kpa i ḡ.
Meya i ko i maa resɛm duure kpa i yen marum di.

³⁰⁻³¹ Yudaban bweseru sɔɔ, be ba tiara Siɔnin guurɔ Yerusalemɔ ba koo
faaba wa kpa bu kpara nge dāa, kpa bu gbini ko sere tem sɔwɔ kpa bu binu
ma. Yeniwa Gusunə, wollu ka tem Yinni u koo ko win hanian s̄ɔ.

³² U gerua u nɛɛ, Asirin sina boko wi, u n̄ duɔ Yerusalemɔ. Meya win tabu
kowobu ba n̄ ye susiɔ ba n̄ tɛɛnu n̄ni bu ka kuku yenu ko bu sere nɛɛ, ba koo
s̄ɛ u to.

³³ Swaa ye u ka na, yera u koo ka ḡsira, u n̄ duɔ wuu ge sɔɔ. Yinni Gusunən
tiiwa u gerua mɛ.

³⁴ Domi u koo wuu ge k̄suwa u gu faaba ko win tiin s̄ɔ, ka maa Dafidi win
s̄m kowon s̄ɔ.

Yinni Gusunə

u Asirigibu kamia

(I maa m̄ɛrio Esai 37:36-38 ka Bandun Gari II, 32:21-22)

³⁵ Ye n̄ kua w̄kuru yera Yinni Gusunən ḡrado u yara u da Asirigibun
sansaniɔ ma u t̄nu n̄rɔbun suba wunaa wɛnɛ ka n̄ɔbu (185.000) go. Ye ba
seewa bururu, ba deema wee gona nu tɛrie.

³⁶ Yera Sankeribu Asirin sina boko u ḡsira u da u wāa Ninifuɔ.

³⁷ S̄ɔ teeru u da u yiire win b̄u wi ba ra soku Nis̄rɔkun nuurɔ. Miya win
bibu yiru beni, Adameleki ka Sarɛsɛɛ ba n̄n go ka takobi. Ma ba kpikuru sua
ba da tem mi ba m̄ Ararati gia. Ma win bii Esaa Hadoni u bandu k̄sire kua.

*ma Yinni Gusunə u nùn bekiä**(I maa meerio Esai 38:1-8 ka Bandun Gari II, 32:24)*

¹ Saa ye sɔɔ, Esekiasi u bara sere u gɔɔ turuku kua. Ma Gusunən sɔmɔ Esai Amətin bii u na win mi. U nùn sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunə u gerua. U nɛɛ, a wunen yenugibu sɔɔwɔ ye baawure ko n da ko wunen biru. Domi kaa gbi.

² Yera Esekiasi u win wuswaa sīya u gana girari ma u kanaru kua u nɛɛ,

³ Yinni Gusunə, a suuru koowo, a yaayo ma na sīa dee dee wunen wuswaa. Na wunen woodaba mem nɔɔwa. Na maa kua ye n nun wēre.

Yen biru u swī gem gem.

⁴ Sanam me Esai u yario sina kpaaru min di, yera Yinni Gusunə u ka nùn gari kua u nɛɛ,

⁵ a gɔsiro a ka Esekiasi nən tɔmbun kparo sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunə na gerua, nɛ wi na sāa bɛɛn baaba Dafidin Yinni. Na nɛɛ, na win kanaru mwa, na maa win nɔni yīresu wa. Wee, kon de u bekura. Yen biru sɔɔ itase u koo da nɛ, Yinni Gusunən sāa yerɔ.

⁶ Kon maa win wāarun tōru sosi wɔɔ wəkura nɔɔbu kpa n nùn faaba ko n wuu ge wɔra saa Asirin sina bokon nɔman di. Mɛya kon gu kɔsu nən tiin sɔ ka nən sɔm kowo Dafidin sɔ.

⁷ Yen biru Esai u nɛɛ, bu dāa ye ba mɔ figien marum suo bu pɛra bu tɛeni win bara ten wɔllɔ. Ma ba mu pɛra ba tɛeni ma u bekura.

⁸ N deema Esekiasi u raa Esai bikia u nɛɛ, mba n ko n sāa yīreru te ta koo nùn sɔɔsi ma u koo bekura kpa u da Yinni Gusunən sāa yerɔ yen sɔɔ itaseru.

⁹ Ma Esai u nùn wisa u nɛɛ, Yinni Gusunə u koo win gari yibia yin nɔɔ mwɛɛru u kua. Yɔɔtian tiro ga koo kesi sere naa dabusanu wəkuru sɔɔ ù n kella. A kī gu kaara? Nge gu sosi.

¹⁰ Ma Esekiasi u nɛɛ, n n̄ s̄ yɔɔtian tiro gu ka sosi naa dabusanu wəkuru sɔɔ ù n kella. Yen sɔ, na kīwa gu kaara.

¹¹ Yera Gusunən sɔmɔ Esai u Yinni Gusunə kana u de gu kaara. Ma Yinni Gusunə u dera n koorä mɛ.

*Babilonin sina boko**u Esekiasi sɔmɔbu goria**(I maa meerio Esai 39)*

¹² Saa ye sɔɔ, Mɛrodaki Baladani, Baladanin bii, Babilonin sina boko u Esekiasi sɔmɔbu goria ka tireru ka kɛnu. Domi u nua maa Esekiasi u bara.

¹³ Ye sɔmɔ be, ba tunuma Esekiasin mi, yera u bu dam koosia, ma u ben gari swaa daki ye ba ka sīimɔ. Yen biru u ka bu da win arumani beru yerɔ. Yera ya sāa sii geesu ka wura ka turare ka gum nubu durorugim ka tabu yānu. Ye ya gesi sāa win arumani kpuro, yen gaa sari ye u n̄ bu sɔɔsi.

¹⁴ Yen biruwa Esai u na u sina boko Esekiasi bikia u nɛɛ, man diya tan beni ba nun naawa. Ye ba tunuma, mba ba gerua.

Ma Esekiasi u nùn wisa u nɛɛ, ba nawa saa tem tontonden di mɛ ba mɔ Babiloni.

¹⁵ Esai u kpam nùn bikia u nɛɛ, mba ka mba ba wa wunen yenuɔ.

Ma Esekiasi u nùn wisa u nɛɛ, ye ya wāa nən yenu ge sɔɔ kpuro, ba wawa. Nən arumani sɔɔ gāanu sari ni na n̄ bu sɔɔsi.

¹⁶ Yera Esai u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a swaa dakio a nɔ ye Yinni Gusunə u gerua.

¹⁷ U nɛɛ, wee tōru gara sisi tɛ sɔɔ ba koo wunen arumani kpuro gura bu ka da Babiloni ka ye wunen baababa ba sweena ba nun deria. Yen gaa sari ye ba koo nun deria tɔɔ te.

¹⁸ Ba koo wunen tiin bweseru sɔɔ bibu mwɛeri kpa bu ka bu da Babiloniɔ bu bu maatam ko. Kpa bu ko sina bokon sɔm kowobu sina kpaarɔ.

¹⁹ Yera Esekiasi u Esai wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔn gari yi a gerua mi, gari bura.

Domi alafia ka bəri yendu ta ko n wāa nen wāarun tōru kpuro sɔɔ.

²⁰⁻²¹ Yen biru Esekiasi u kpuna u gu, ma ba nūn sika win baababan sikaɔ. Saa yera win bii Manase u bandu kɔsire kua. Ye Esekiasi u kuan sukum ka maa win wɔrugɔru ka nge mɛ u wɔru gba mi nim mu koo sina, ma u mu tori wuna yi ka nim na Yerusalemɔ, ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

21

Manase

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 33:1-10,18-20)

¹ Wɔɔ wɔkura yirua Manase u mɔ sanam mɛ u bandu di Yerusalemɔ. Ma u ban te sɔɔ kua wɔɔ weeraakuru ka nɔɔbu. Win meron yīsira Hefisiba.

² Manase wi, u kua ye ya ñ Yinni Gusunɔ dore. Domi u bwese tuku ni Yinni Gusunɔ u gira be Isireliban suunu sɔɔn din komanu swii.

³ Ma u wure u kpam gunguu ni bana, mi ba ra būu yākuru ko, ni win tundo Esekiasi u kɔsuka. Ma u maa būu wi ba mɔ Baali yāku yenu kua. Mɛya u kpam wure u būu wi ba mɔ Asitaaten bwāaroku kua ba sāmɔ nge mɛ Akabu Isireliban sina boko u raa kua. Saa yera u maa sɔɔ ka suru ka kperi kpuro mɛnna u sāmɔ.

⁴ Ma u maa būu turanu ganu kua Yinni Gusunɔn sāa yerɔ. N deema sāa yee ten sōna Yinni Gusunɔ u raa nɛɛ, Yerusalemu miya kon nen yīsiru doke.

⁵ Ma u turanu kua mi ba ra sɔɔ ka suru ka kperi sā sāa yerun yaari yiru sɔɔ.

⁶ U mam ka win bii yākuru kua u nūn wɔɔwa. U ra maa guru winu ka weɛ bikiaru koosi. U tumbu gɔsa be ba ra nūn gɔribu sokue. Nge mɛya u kōsa mɔ u sosimɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ u ka win maru seeya.

⁷ U būu wi ba mɔ Asitaaten bwāaroku sua, u doke Yinni Gusunɔn sāa yerɔ. N deema sāa yee ten sōna Gusunɔ u Dafidi ka win bii Salomɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, Yerusalemuwa na gɔsa Isireliban wusu kpuro sɔɔ. Ma na dera ba man diru bania mi, mi ba ko n da man sā. Miya na nɛɛ, kon nen yīsiru doke.

⁸ Mɛya na ñ maa derimɔ Isireliba bu yari ben tem di mɛ na ben baababa wɛ, bā n nɛn woodaba mɛm nɔɔwammɛ, ye nen sɔm kowo Mɔwisi u bu wɛ.

⁹ Adama ba ñ swaa daki. Wee Manase u bu torasia ba kōsa kua ya kere bwese tuku ni Yinni Gusunɔ u kpeerasia, be Isireliban suunu sɔɔn digia.

¹⁰ Yera Yinni Gusunɔ u gari kua saa win sɔmɔn nɔɔn di.

¹¹ U nɛɛ, wee Manase Yudaban sina boko u kua ye ya ñ wā. U mam kōsa kua n kere ye Amɔreba ba kua. U dera Yudaba ba durum kua. Domi u bwāarokunu kua ba sāmɔ.

¹² Yen sɔ, nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni kon Yerusalemu ka Yudan tem mɛ n tie nɔni swāaru doke kpa baawure wi u wuu ge wa, biti yu nūn mwa sere u kpana u nɔɔ mari.

¹³ Ba bu sɛyasia nge mɛ na dera ba Samari ka Akabun yenu kua. Kon de bu gen tambu kpuro gurawa, kpa bu bu gɔɔri wia wia, bu wukiri nge wekeru.

¹⁴ Mi sɔɔ, be ba tiara kon bu wɛrɔbu nɔmu sɔndia kpa wɛrɔ be, bu ben yānu gura kpuro.

15 Domi ba man kōsa kua, ba nen mōru seeyamō saa dōma tèn di na ben baababa yarama saa Egibitin di.

16 Mi sōra Manase u tora teni sosi, u taarε sarirugibun yem yari sere mu koka Yerusalemun swεε kpuro sōo, tora ni u Yudaba koosia Yinni Gusunōn wuswaa baasi, ye u ka dera ba būnu sāwa.

17 Ye Manase u kuan sukum ka win tora ni u kua, ye kpuro ya yorua Yudaban sinambun faagin tireru sōo.

18 Sanam mε u kpuna u gu, u da u win baababa deema. Ma ba nùn sikua win yenuō gbaa te ba mō Usaa. Yen biru win bii Amōo u bandu kōsire kua.

Amōo u kua Yudaban sina boko

(I maa mεerio Bandun Gari II, 33:21-25)

19 Wōo yenda yiruwa Amōo u mō sanam mε u bandu di. Ma u kua wōo yiru ban te sōo Yerusalemuō. Win meron yīsira Mesulemeti, Harusi Yotibagiin bii.

20 Amōo wi, u maa kua ye ya kun Yinni Gusunō dore, nge mε win tundo Manase u kua.

21 Win tondon yira kpurowa u swīi. U būnu sāamō, ma u yiiramō bwāarokunun nuurō nge mε win tundo u ra raa ko.

22 Ma u Gusunō win sikadoban Yinni deri, u ñ win swεε swīi.

23 Yera win bwāabu gaba nōo tia kua ba da ba nùn go win dirō.

24 Adama tōn be ba nùn go mi, ba maa ben tii mwεera ba go. Ma ba dera win bii Yosiasi u bandu kōsire kua.

25 Ye Amōo u kuan sukum ye kpuro ya yorua Yudaban sinambun faagin tireru sōo.

26 Sanam mε Amōo u kpuna u gu ba nùn sikua win baababan sikaa gbaa te ba mō Usaa. Ma win bii Yosiasi u bandu kōsire kua.

22

Yosiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mεerio Bandun Gari II, 34:1-2)

1 Wōo nōoba itawa Yosiasi u mō saa ye u bandu di Yerusalemuō. U kua wōo tēna ka ita ban te sōo. Win meron yīsira Yedida, Adaya Bosikatigiin bii.

2 Yosiasi wi, u kua ye ya Yinni Gusunō wēre, domi u sīa win sikado Dafidin yira kpuro sōo, u ñ yen gaa gērari.

Ba Yinni Gusunōn woodan

tireru wa

(I maa mεerio Bandun Gari II, 34:8-18)

3 Ye Yosiasi u kua wōo yendu yiru sari bandu sōo, yera sōo teeru u win tire yoro Safani Asalian bii, Mesulamun debubu gōra sāa yerō u nεε,

4 a doo yāku kowo tōnwero Hilikiyan mi, a nùn sō a nεε, u gobi yi dooru koowo yi ba ka na Yinni Gusunōn sāa yerō yi tōmba kōsobu wē.

5 Kpa bu sāa yerun sōm kowobun wirugibu gobi yi nōmu beria.

6 Kpa bu ka yi dāa dākobu ka banōbu ka sōm kowobu kōsia kpa bu ka dāa dwe ka kpenu ni ba koo ka sāa yee te sōmε.

7 Adama bu ku bikia nge mε ba ka gobi yi dendisina, domi ba sāawa naanεgibu.

8 Safani u da u Hilikiya gari yi sōowa. Ma Hilikiya u Safani sōowa u nεε, na Yinni Gusunōn woodan tireru wa sāa yerō. Ma u nùn tu wē u gara.

⁹ Yen biru Safani u g̃osirama u na sina bokon mi, u n̄n g̃ora tusia. U n̄e, wunen bwāaba gobi yi sua ba s̄a yerun s̄m kowobun wirugibu n̄mu beria.

¹⁰ Ma u maa n̄e, tireru garu wee te yāku kowo t̄nwerō Hilikiya u man w̄. Ma u tu sina boko garia.

Yosias i sina boko

u bikiaru da Huludan mi

(I maa m̄erio Bandun Gari II, 34:19-28)

¹¹ Saa ȳe s̄ō sina boko Yosias i tire ten gari nua, yera u win tiin yaberu n̄nua u karana nuku sankiranun s̄.

¹² Ma u yāku kowo Hilikiya ka Akikamu Safanin bii ka Akabori Miseen bii ka sere Safani win tire yoro ka Asaya win s̄m kowo s̄ōwa u n̄e,

¹³ i doo i Yinni Gusun̄o bikia ye tire tenin gari gerum̄ n̄e ka n̄n t̄mbu Yudaban s̄. Domi m̄oru ye Yinni Gusun̄o u ka sun m̄ō ya kp̄, ȳn s̄ b̄es̄n baababa ba ñ tire ten gari swaa sue bu sere ko nge m̄e ta gerua.

¹⁴ Ma yāku kowo Hilikiya ka Akikamu ka Akabori ka Safani ka Asaya ba da ba Gusun̄n s̄m̄o Huluda wa Yerusalemun w̄ō bera kpaaō. Huluda win dur̄wa Salumu Tikifan bii, Harasin debubu. Salumu wiya u ra yāku kowobun yabenu bere. Ye ba tura mi, yera ba Huluda gari yi s̄ōwa.

¹⁵ Ma u bu wisa u n̄e, am̄eniwa Gusun̄o Isireliban Yinni u gerua. U n̄e, i dur̄ō wi u b̄e g̃orima s̄ōw̄o i n̄e,

¹⁶ am̄eniwa Yinni Gusun̄o u gerua. U n̄e, u koo de k̄sa yu na Yerusalem̄o kpa yu min t̄mbu deema nge m̄e tire ten gari yi gerua te wi Yudaban sina boko u gara.

¹⁷ Domi ba wi Yinni Gusun̄o deri, ma ba b̄nu turare d̄ō dokeamm̄e bu ka win m̄oru seeya ka ben kookoosu kpuro. Yen s̄ t̄, u ka Yerusalem̄ugibu m̄oru m̄, ya ñ maa surem̄o.

¹⁸ Adama Yudaban sun̄o wi u b̄e g̃orima, i n̄n s̄ōw̄o i n̄e, am̄eniwa Gusun̄o Isireliban Yinni u gerua win wooda ye u garan s̄. U n̄e,

¹⁹ ȳn s̄ wi, sina boko u nua Yerusalem̄ugibu ba koo k̄sa wa, bu nuki sankira kpa bu bu gem, ma gari yi, yi wi sina bokon g̃ru so, ma u tii kawa Yinni Gusun̄n wuswaaō u sw̄i, u win yaberu n̄nua u karana,

²⁰ yen s̄na u koo de wi, sina boko u gbi b̄ri yendu s̄ō kpa bu n̄n sike win baababan sikaō. Win n̄ni kun maa k̄sa ye wasi, ye ya koo Yerusalem̄u deema.

Yosias i Gusun̄n arukawani dubia

ye u ka Isireliba b̄kua

(I maa m̄erio Bandun Gari II, 34:29-32)

Ma t̄n be, ba g̃osirama ba sina boko gari yi kpuro s̄ōwa.

23

¹ Yeniban biru, sina boko Yosias i g̃ora bu Yudaba ka Yerusalem̄ugibun guro gurobu m̄n̄nama.

² Ma ba da s̄a yer̄o ka yāku kowobu ka Gusun̄n s̄m̄bu ka Yudaba ka Yerusalem̄ugibu gesi kpuro, bibu ka guro gurobu. Ma ba bu Yinni Gusun̄n tire te garia, te ba wa mi.

³ Yera sina boko u da u ȳra mi u ra ȳre, u n̄ō mw̄e teni kua Yinni Gusun̄n wuswaaō. U n̄e, kon Yinni Gusun̄o sw̄iwa kpa n win woodaba ka win yiirebu ka ye u gerua kpuro m̄m̄ n̄ōwa ka n̄n g̃ru kpuro. Kpa n wa n tire tenin gari n̄e. Ma t̄n ben tii ba wur̄a m̄e.

Yosias i s̄a tukunu yinasia

win tem sɔɔ

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 34:3-5)

⁴Ma u dera yāku kowo tɔnwerɔ Hilikiya ka yāku kowo be ba tie ka be ba sāa yerun kɔnɔ kɔsu ba būu ni ba mɔ Baalɩ ka Asitaaten sāa yānu ka ye ba ra ka kperi sā gura ba yara sāa yee ten min di. Ma ba da ba nu dɔɔ mɛni Yerusalemun biruɔ, Sedoronin wɔwaa. Ma ba nin torom gura ba ka da Beteliɔ.

⁵Ma u maa yāku kowobu gira, be Yudaban sinamba gɔsa bu ka turare dɔɔ doke yāku yenu sɔɔ ni ba kua Yerusalemuɔ ka yen baru kpaanaɔ, ka Yudaban wusɔ. Ma u maa būu wi ba mɔ Baalin yāku kowobu gira ka maa be ba suru ka sɔɔ ka kperi sāama.

⁶U maa dera ba bwāaroku ge ba kua Asitaaten sɔ yara sāa yerun di. Ma u gu yara Yerusalemun di u gu dɔɔ mɛni Sedoronin wɔwaa. Ma u gen torom sua u wisi mi ba ra tɔmbu sike.

⁷Yera u maa dia ye kɔsuka mi ba ra sakararu ko būu sāarun sɔ. Miya maa kurɔbu ba ra yānu wesi būu wi ba mɔ Asitaaten sɔ.

⁸U dera Yinni Gusunɔn yāku kowoba na saa Yudan wusun di, ma ba sāa yee nin mi ba ra turare dɔɔ doke gungunu wɔllɔ kɔsuka saa Geban di n ka girari Beri Sebaa. Mɛya ba maa būu sāa yee ni nu wāa wuun gbāra kɔnnɔn nɔm dɔwara kɔsuka, Yosue wuun sunɔn dii kɔnnɔn bɔkuɔ.

⁹U n dere gunguu nin yāku kowobu bu yāku ko Yinni Gusunɔn sāa yero Yerusalemuɔ. Adama u dera ba pɛɛ ye ba n seeyatia doke dimɔ ka begibu sannu.

¹⁰Ma u maa dera ba sāa yee te ba mɔ Tofeti kɔsuka Hinɔmun wɔwaa. Kpa bu ku raa maa ka ben bibu yāku dɔɔ mwaararugiru ko mi, būu wi ba mɔ Mɔɔkun sɔ.

¹¹Ma u dera ba bwāaroku ni nu ka dumi weene kɔsuka ni Yudaban sinamba ka na bu ka sɔɔ sā. U maa keke ye dumi gawe dɔɔ mɛni ye ba ra dendi bu ka sɔɔ wi sā. Yeniba kpurowa ya raa wāa sāa yerun kɔnnɔwɔ, Netani Melekin yɛnun bɔkuɔ. Netani Meleki wi, u sāawa sina bokon sɔm kowobun wirugii.

¹²Yosiasi u dera ba būu tura ni Yudaban sinamba raa kua Akasin dirun gidambisan wɔllɔ kɔsuka ka ni Manase u kua sāa yerun yaari yiru ye sɔɔ. Ye Yosiasi u nu kɔsuka u kpa, u dera ba nin yanim gura ba wisi Sedoronin wɔwaa.

¹³U dera ba maa būu sāa yenu kɔsuka ni Salomɔ u kua Yerusalemun sɔɔ yari yero Olifin guurun sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia. Miya ba ra Sidonigibun būu wi ba mɔ Asitaate sā ka Mɔabuban būu wi ba mɔ Kemɔsi ka maa Amɔniban būu wi ba mɔ Milikɔmu.

¹⁴Ma u ben bwāarokunu kɔsuka u maa dera ba dāa ye wuka ye ba raa gire Asitaaten sɔ. Ma u ka tɔmbun kukunu yen wɔrusu kɔrua.

Yosiasi u sāa tukunu yinasia

Isireliɔ

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 34:6-7)

¹⁵U maa dera ba tura te ta wāa Beteliɔ kɔsuka ka būu tura te Yeroboamu Nebatin bii u kua, wi u Isireliba doke toranu sɔɔ. Yen biru u tu dɔɔ mɛni muku muku, ka sere maa dāa ye ba gira Asitaaten sɔ.

¹⁶Ye Yosiasi u sīra u mɛera guu ten wɔllɔ, yera u wa sika wee. Ma u gɔra bu da bu tɔn be ba sikua min kukunu sikiaama. Ma u kuku ni dɔɔ doke Betelin būu turaru mi, u ka yāku yee te disi doke nge mɛ Gusunɔ u gerua saa win sɔmɔn nɔn di.

¹⁷Saa yera u maa bikia u nɛɛ, waran sikira na waamɔ mini.

Ma wuu gen tɔmbu ba nùn wisa ba nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ wi u na saa Yudan di u ye a yāku yee te kua minin gari gerua, win sikira mi.

¹⁸ Ma sina boko u nɛɛ, i tu derio goo u ku raa win kukunu baba.

Nge meya ba ka durɔ win kukunu deri, ka sere maa Gusunɔn sɔmɔ wi u na Samarin diginu.

¹⁹ Yosiasi u maa dera ba b̄u dia ye Isireliban sinamba bana kɔsuka, ben tem me kpuron wuu marosɔ. Domi yera ba ka Yinni Gusunɔn mɔru seeya. U b̄u dia ye kɔsukawa mam mam nge me u kua Betelio.

²⁰ U b̄u nin yaku kowobu go nin turanɔ mi ba ra nu s̄a. Ma u tɔmbun kukunu d̄ɔ menɪ tura nin wɔllɔ.

Yen biru u gɔsira u wura Yerusalemɔ.

Yosiasi u Gɔɔ sararibun

t̄ɔ bakaru kua

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 35:1,18-19)

²¹ Yosiasi sina boko u win tɔmbu kpuro wooda w̄ɛ u nɛɛ, i bɛɛn Yinni Gusunɔ Gɔɔ sararibun t̄ɔ bakaru diiyo nge me ba yorua win woodan tireru sɔɔ.

²² Ma ba t̄ɔ baka te di ta kera te ba ra raa di saa kparobun waatin di n ka girari sinam be ba n̄n gbiiye kpuron waati sɔɔ Yudaɔ ka Isirelio.

²³ Yosiasi u kuawa w̄ɔ yendu yiru sari bandu sɔɔ, saa ye ba t̄ɔ baka te di Yerusalemɔ.

Ye Yosiasi u maa kua

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 35:20-27; 36:1)

²⁴ Yen biru Yosiasi u dera ba ḡri sokobu ka s̄orobu go. Ma u maa dera ba bw̄aroku ni ba m̄ Terafimu kam koosia ka sere maa b̄u tura ni nu w̄a Yerusalemɔ ka Yudan temɔ. U yeni kuawa bu ka woodan tire te yaku kowo Hilikiya u wa Yinni Gusunɔn s̄a yera mem n̄ɔwa.

²⁵ Sinam be ba Yosiasi gbiiye, ben goo sari wi u Yinni Gusunɔ s̄awa nge wi ka win ḡru kpuro, ka win bw̄era kpuro, ka win dam kpuro nge me M̄owisin wooda ya gerua. Meya maa win biru sunɔ goo sari wi u kua nge me.

²⁶ Adama ka me, Yinni Gusunɔn m̄ru kun sure ye u Yudaba seesi, k̄sa ye Manase u kuan s̄ɔ.

²⁷ Ma u nɛɛ, kon Yudaba kua nge me na Isireliba kua. Kon bu gira nen wuswaan di, kpa n Yerusalemɔ wuu ge na raa ḡsa mi deri, ka sere maa s̄a yee t̄en mi na nɛɛ, ko na n da tii s̄ɔsi.

²⁸ Ye Yosiasi u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁹ Yosiasin waati ye sɔɔ, Egibitin sina boko wi ba m̄ Neko, u seewa s̄ɔ teeru u Asirin sina boko tabu somiru d̄ɔ daa te ba m̄ Efaratin bera gia. Ma sina boko Yosiasi u seewa u da u ka n̄n tabu w̄ri. Ye Neko u n̄n wa, yera u dera ba n̄n go Megidoɔ.

³⁰ Ma Yosiasin tabu kowobu ba win goru sua ba kp̄ɛ win tabu keke sɔɔ ye dumi gawe, ba ka na Yerusalemɔ. Ba n̄n sika win siki w̄ruɔ. Yera ba win bii Yoakasi sua ba bandun gum t̄are, u kua sunɔ win tundon ayeraɔ.

Yoakasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛerio Bandun Gari II, 36:2-4)

³¹ Yoakasi u m̄wa w̄ɔ yenda ita saa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ban te sɔɔ, Yerusalemɔ. Win m̄ron ȳsira Hamutali Yeremin bii, wi u w̄a Libinaɔ.

³² Yoakasi wi, u n̄ kue dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. K̄sa ye win sikadoba ba raa kua, yera u kua mam mam.

³³ Ma Neko Egibitin sina boko u nùn mwa u bakua u ka da Ribilaḥ Hamatin temḥ. Nge meya u ka nùn bandu yara. Ma u Yudaba sii geesun kilo nḥrḥbun suba ita (3.000) bure ka wuran kilo tena.

³⁴ Ma u Eliakimu Yosiasin bii bandu wē. Yera u nùn yīsi kpaaru kā Yoyakimu. Ma u ka Yoakasi da Egibitiḥ. Miya u gu.

³⁵ Yoyakimu u Egibitin sunḥ sii gee si wē ka wura ye. Adama u win tem tḥmbu sii geesu ka wuran geeru burewa n ka turi gee te Egibitin sunḥ u bikia.

Yoyakimu u kua Yudaban sina boko

(I maa mēerio Bandun Gari II, 36:5-8)

³⁶ Wḥḥ yenda nḥḥbuwa Yoyakimu u mḥ sanam mē u bandu di. Ma u kua wḥḥ wḥkura tia ban te sḥḥ. Win mēron yīsira Sebuda, Pedaya Rumagiin bii.

³⁷ Yoyakimu wi, u ḥ kue dee dee Yinni Gusunḥn wuswaaḥ. Kḥsa ye win sikadoba ba raa kua, yera u kua mam mam.

24

¹ Yoyakimun waati sḥḥra Nēbukanesaa Babilonin sina boko u Yudaba wḥri u bu taarewa wḥḥ ita. Yen biru ba nùn seesi bu ka tii yina.

² Adama Yinni Gusunḥ u dera Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu, ka Mḥabuba, ka Amḥnigibu, ba Yoyakimu wḥri bu ka Yudaba kpeerasia nge mē u gerua saa win sḥmḥbun nḥḥn di.

³ U yeni kuawa u ka Yudaba gira win wuswaan di Manasen tora ni u kuan sḥ.

⁴ Domi Manase wi, u taare sarirugibun yem yari mu koka Yerusalemun swēe sḥḥ. Yeni kpuron sḥna Yinni Gusunḥ u ḥ bu suuru kue.

⁵ Ye Yoyakimu u kuan sukum ye kpuron gari yi yorua Yudaban sinambun faagin tireru sḥḥ.

⁶ Yeniban biru u kpuna u gu. Ma ba nùn sika win baababan sikaḥ. Ma win bii Yoyakini u bandu kḥsire kua.

⁷ Egibitin tabu kowobu ba ḥ maa yarire ben tem di. Domi Babilonin sina boko u bu tem mwaari saa Egibitin daarun di sere n ka girari daa te ba mḥ Efaratiḥ.

Yoyakini

u kua Yudaban sina boko

(I maa mēerio Bandun Gari II, 36:9-10)

⁸ Wḥḥ yendu yiru sariwa Yoyakini u mḥ saa ye u bandu di. Win mēron yīsira Nēhusita Elinatani Yerusalemugiin bii.

⁹ Yoyakini wi, u ḥ kue dee dee Yinni Gusunḥn wuswaaḥ. Kḥsa u kua mam mam nge mē win tundo u raa kua.

¹⁰ Saa ye sḥḥra Babilonin sina boko Nēbukanesaan tabu kowobu ba na ba Yerusalemu wḥri ba ye tarusi.

¹¹ Ma wi sina bokon tii u na mi, u bu deema.

¹² Yera Yoyakini Yudaban sina boko u yara u Nēbukanesaa wi sennḥ da ka win mēro, ka win bwāabu ka win sina asakpḥbu ka win yenun sḥm kowobun wirugibu. Ma Nēbukanesaa u nùn mwa u pirisḥm doke. U yeni kuawa win bandun wḥḥ nḥḥba itase sḥḥ.

¹³ Ma u sḥa yerun arumani gura, ma u ten dendi yāa ni Salomḥḥ u kua ka wura kḥsuka, ma u maa sina kpaarun arumani gura nge mē Yinni Gusunḥ u gerua.

¹⁴ Ma u Yerusalemun wirugibu ka ben damgibu gura u ka da ben mi. Ben geera s̄awa t̄ambu n̄ar̄obun suba w̄okuru (10.000). Ben gaba s̄aa sekobu gabu maa d̄aa d̄akobu. Bw̄εεbw̄εεbu t̄anawa u deri.

¹⁵ U sina boko Yoyakini ka win mero ka win kur̄obu ka win ȳenun s̄om kowobun wirugibu ka tem min damgibu kpuro gura u ka da Babilonī.

¹⁶ Tabu kowo be u gura ba s̄awa t̄ambu n̄ar̄obun suba n̄oba yiru (7.000). Ma n̄aman s̄om kowobu ba s̄aa t̄ambu n̄ar̄obu (1.000). Be kpuro ba s̄awa tabu dur̄o w̄aruḡaba.

¹⁷ Yen biru u Matania kua sun̄o Yoyakinin ayero. Ma u n̄un ȳisiru k̄a Sedesiasi. Matania wi, u s̄awa Yoyakinin tundon w̄on̄o.

Sedesiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa m̄erio Yeremi 52:1-3 ka Bandun Gari II, 36:11-12)

¹⁸ Saa ye Sedesiasi u bandu di Yerusalem̄u, u m̄awa w̄ōo yenda tia. Ma u kua w̄ōo w̄okura tia bandu s̄ō. Win meron ȳisira Hamutali Yeremi Libinagiin bii.

¹⁹ Sedesiasi wi, u n̄ kue dee dee Yinni Gusun̄on wuswaāo. K̄sa ye Yoyakimu u raa kua, yera win tii u maa kua mam mam.

²⁰ Ye kpuro ya koor̄a ȳen s̄ō Yinni Gusun̄o u ka Yudaba ka Yerusalemugibu moru kua domi u k̄i u bu f̄era u k̄o.

Ba Yerusalemu tarusi

(I maa m̄erio Yeremi 39:1-7; 52:3-11)

Saa ye s̄ora Sedesiasi u Babilonin sina boko seesi.

25

¹ Sedesiasin bandun w̄ōo n̄oba n̄ese yen suru w̄okurusen s̄ōo w̄okurusewa N̄ebukan̄esaa Babilonin sina boko u Yerusalemu w̄arima ka win tabu kowobu kpuro. Yera u win sansani gira yen b̄okūo. Ma ba kuku yenu kua ba ka s̄ikeren̄a.

² Ma ba wuu ge tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun w̄ōo w̄okura tiase.

³ Saa ye s̄ora ḡora dam kua wuu ge s̄ō. W̄ōo gen suru n̄esen s̄ōo n̄oba n̄ese s̄ō,

⁴ Babilonigibu ba Yerusalemun gb̄ara te yaba. Ma Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba duki yakura min di w̄okuru baa m̄e Babilonigii be, ba wuu ge tarusi. Yudaba ba yarawa saa k̄onn̄o ge ga w̄aa gb̄araru yirun baa s̄on̄ di, sina bokon saadīn̄ b̄okūo, Yuudenin w̄awan bera gia.

⁵ Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa sw̄i. Ma ba n̄un naamw̄e Yerikon w̄awa. Yera win tabu kowobu ba yarina ba n̄un deri.

⁶ Ma ba n̄un mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi Ribilāo. Miya ba n̄un siri.

⁷ Ba win bibu sakira win wuswaāo. Ma ba win tiin n̄oni w̄awa. Yen biru ba n̄un b̄okua ka sii gandun ȳoni yiru ba ka da Babilonī.

Ba Yerusalemun t̄on be ba tie

yoru mw̄era

(I maa m̄erio Yeremi 39:8-10; 52:12-30 ka Bandun Gari II, 36:17-21)

⁸ N̄ebukan̄esaan bandun w̄ōo w̄okura n̄obu ka n̄ese s̄ō, yen suru n̄abusen s̄ōo n̄oba yiruse s̄ora N̄ebusarada wi u s̄aa Babilonin sina bokon k̄sobun wirugii u na Yerusalem̄u.

⁹ Ma u Yinni Gusun̄on s̄aa yeru d̄ōo m̄eni ka Isireliban sina kpaaru, ka dia ye ya gesi w̄a kpuro. Ye ya s̄aa damgibun dia u d̄ōo m̄eniwa.

¹⁰ Tabu kowo be ba n̄un sw̄i ba Yerusalemun gb̄araru k̄osuka.

11 Ma u Isireli be ba tii wē ka be ba tie gura u ka doona.

12 Adama u mēera be ba bwēbwēru bo, ma u be deri Yerusalemu mi, bu ka gbea wuku, kpa ba n resem sɔmburu mɔ.

13 Babilonin tabu kowo be, ba Yinni Gusunɔn s̄a yerun gbere ye ba kua ka sii gandu kɔsuka, ka yen yōratii ka sere maa boo sii ganduguu gè sɔɔ ba ra nim doke. Ma ba sii gan ni kpuro gura ba ka da Babiloniɔ.

14 Ma ba maa ten dendi yānu gura ni ba kua ka sii gandu. Niya gbēɛ ni ba ra ka torom gure, ka kaatonu ka wobunu ka n̄ri.

15 K̄sɔbun wirugii wi, win tii u ten doo sua ka ten gbēa ye ba kua ka wura ka sii geesu,

16 ka sere s̄a yerun gbere yiru ye, ka boo ge, ka yōratii yi. Dendi yāa sii gandugii ni Salomɔ u kua kpuro, niya ba gura. Goo kun kpē u nin bunum geeru gari.

17 Domi gbere yen tian gunum mu s̄aawa gɔm soonu yendu yiru sari. Ma ba yen wɔllɔ sii gandu s̄ondi nge furɔ, gɔm soonu ita. Yen biru ba furɔ ge buraru koosi nge mangon marum. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu. Nge mēya ba maa yiruse kua.

18 K̄sɔbun wirugii wi, u yāku kowo tɔnwerɔ Seraya mwa, ka win yiruse Sofoni, ka sere maa tɔmbu ita be ba s̄a yerun k̄onnɔ k̄ɔsu.

19 Yen biru u tabu kowobun wirugii goo mwa ka tɔmbu n̄ɔbu sina bokon bwāabu sɔɔ, ka sere tabu sunɔn tire yoro wi u ra tɔmbu soogeru mwε, ka sere maa damgibu gabu tɔmbu wata be ba tie wuu ge sɔɔ.

20 Be kpurowa u sua u ka Babilonin sina boko daawa Ribilaɔ.

21 Ma Babilonin sina boko wi, u dera ba bu so ba go Ribila mi, Hamatin temɔ. Nge mēya ba ka Yudaba gura ba ka da tem tukumɔ sere mi n toma.

Ba Gedalia kua

Yudaban tem yēro

(I maa mēerio Yeremi 40:7-41:18)

22 Yen biru Babilonin sina boko Nēbukanesaa u Gedalia Akikamun bii Safanin debubu kua Yuda be ba tien tem yēro.

23 Saa ye tabu kowobun wirugii be ba tie Yudaa ka ben tɔmbu, ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia kua ben tem yēro, yera ba seewa ba da Gedalia win mi Misipaa. Wirugii beya Isimēeli Netanian bii ka Yokanani Karean bii ka Seraya, Tanumeti Netofagiin bii ka Yaasania Maakaqiin bii.

24 Yera Gedalia u gerua ka b̄ori u nεε, i ku Babilonin sinam ben berum ko. I sino s̄ēɛ besen tem mε sɔɔ kpa i ben sina boko wi s̄a. I n kua mε, i ko i dobu n̄.

25 Adama w̄ɔ gen suru n̄ɔba yiruse sɔɔ, Isimēeli Netanian bii Elisaman debubu, wi u s̄a sina bii u na, wi, ka tɔmbu w̄akuru gabu ba Gedalia go, ka Yudaba gabu ka maa Babilonigii be ba w̄a ka wi.

26 Ma Yuda be ba tie saa ben wirugibun di sere ka bwēbwēɛbɔ, ka ben tabu kowobun wirugii be, ba seewa ba kpikiru sua ba da Egibitiɔ. Domi ba Babilonigibun berum mɔ.

Ba Yoyakini yara pirisam di

(I maa mēerio Yeremi 52:31-34)

27 Ye ba Yoyakini Yudaban sina boko mwa ba ka da Babiloniɔ, yen w̄ɔ tena ka n̄ɔba yiruse s̄ɔra Efilī Mērodaki u bandu di Babiloniɔ. W̄ɔ gen suru w̄akura yiruse s̄ɔɔ yenda n̄ɔbu ka yiruse s̄ɔra u Yoyakini wi yara pirisam di.

²⁸ U ra ka nùn gari ko ka kīru. Ma u nùn aye bεεεguru wē. Win aye te, ta sinam be ba yoru dimə Babiloniə kpuroginu kere.

²⁹ Babilonin sina boko wi, u dera ba Yoyakini yāa kpaanu sebusia dōma te u nùn yara pirišəm di. Sanna ba ra di sere Yoyakini u da u ka gu.

³⁰ Yèn bukata u mə kpuro sina boko wi, u ra nùn wēwa baadomma sere ka win wāarun tōru kpuro səə.

ISIRELIBAN BANDUN GARI GBIIKII

À n gina Isireliban bandun garin tire gbiikiru gara kaa n̄ēe, Samuelin tirera ȳero u sua u ka tu yorua. Dafidin bandun gariya u m̄ò te Gusun̄an tii u sw̄ii. Ȳero u k̄i u sun s̄òsi ma Gusun̄o turowa u s̄aa Isireliban sina boko. Ma ben sinam be u ra sw̄ii mi, ba s̄aa win s̄am kowobu.

Ta maa sun s̄òm̄o ma Dafidiwa u s̄aa yerun banan himba ka ten s̄oma kp̄uron s̄òru kua. Ma u Lefiba b̄onu kua wuu wuuka s̄aarun s̄ò. Adama Salom̄owa u tu bana.

Tire ten kp̄unaa

1. Bwese t̄òki ka yin t̄ambun ȳisa, wiru 1n di sere wiru 9.
2. S̄òlun ḡò, wiru 10.
3. Dafidin bandun gari, wiru 11n di sere wiru 29.

ISIRELIBAN BWESE T̄ÒKI

Adamun bweserun t̄òkan di n ka girari Esaun bibun bweser̄o

¹ Adamuwa u s̄aa Setin tundo. Ma Seti u maa En̄osi mara.

² Ma En̄osi u Kenani mara. Ma Kenani u Mahalal̄eeli mara. Ma Mahalal̄eeli u maa Yer̄edi mara.

³ Yer̄ediwa u En̄oku Mara. Ma En̄oku u Metusela mara. Ma Metusela u Lemeki mara.

⁴ Ma Lemeki u maa N̄owe mara. N̄owe wiya u s̄aa Semu ka Kamu ka Yafetin tundo.

⁵ Be ba s̄aa Yafetin bibu, bera Gomēe, ka Maḡogu, ka Madai, ka Yafani, ka Tubali, ka M̄eseki, ka sere maa Tirasi.

⁶ Be ba s̄aa Gomēen bibu, bera Asikenasi, ka Rifati, ka Togaama.

⁷ Be ba s̄aa Yafanin bibu, bera Elisa, ka Taasisa, ka Kitimu, ka sere Dodanimu.

⁸ Kamun biba, Kusi, ka Misiraimu, ka Puti, ka sere Kanani.

⁹ Kusin biba maa, Saba, ka Hafila, ka Sabuta, ka Raema, ka sere Sabuteka. Be ba s̄aa Raeman bibu, bera Seba ka Dedani.

¹⁰ Kusi u maa bii mara wi ba sokum̄o Nimurodu. Wiya u gbia u kua w̄orugo damgii handunia s̄ò.

¹¹ Misiraimuwa u Ludiba mara ka Ananiba, ka Lehabuba, ka Nafituba,

¹² ka Paturusigibu, ka Kasulugibu, m̄in di Filisitiban bwesera yarima, ka sere Kafitorigibu.

¹³ Kananiwa u Sidoni ka Heti mara. Sidoni wiya u s̄aa win bii gbiikoo.

¹⁴ Kanani win bibu gaba ba kua Yebusiba, ka Am̄oreba, ka Girigasiba,

¹⁵ ka Hefiba, ka Aakiba, ka Siniba,

¹⁶ ka maa Aafadiba, ka Semarigibu, ka Hamatiba.

¹⁷ Be ba s̄aa Semun bibun bweseru, bera Elamu, ka Asuri, ka Aapasadi, ka Ludi, ka Aramu, ka Usi, ka Uli, ka Get̄ēe, ka sere M̄eseki.

¹⁸ Aapasadiwa u Sela mara. Ma Sela u maa Heberu mara.

¹⁹ Bii t̄on dur̄obu yirua Heberu u mara. Gbiikoon ȳisira Pelegi. Ȳisi ten tubusiana, ba b̄onu kua, ȳèn s̄ò win waati s̄òra duniagiba tem b̄onu kua. Win w̄on̄on ȳisira maa Yokutani.

²⁰ Yokutaniwa u Alim̄odadi mara, ka Selefu, ka Hasamafeti, ka Yeraa,

²¹ ka Hadoram̄u, ka Usali, ka Dikila,

²² ka Ebal̄i ka Abimāeli, ka Seba, ka Ofiri, ka Hafila, ka Yobabu.

²³ Beni kp̄urowa ba s̄aa Yokutanin bibu.

24 Semuwa u Aapasadi mara. Ma Aapasadi u maa Sela mara.

25 Selawa u Heberu mara. Ma Heberu u Pelegi mara. Ma Pelegi u maa Rehu mara.

26 Rehuwa u Serugu mara. Ma Serugu u Nakori mara. Ma Nakori u maa Tera mara.

27 Terawa u Aburamu mara wi ba maa sokumə Aburahamu.

28 Aburahamun biba, Isaki ka Isimεeli.

29 Ben bibun bweseru wee.

Isimεelin bii gbiikoowa Nεbayotu. Win wənoba Kedaa, ka Adibeli, ka Mibusamu,

30 ka Mikima, ka Duma, ka Masa, ka Hadadi, ka Tema,

31 ka Yeturi, ka Nafisi, ka sere Kεdima. Beniwa ba sāa Isimεelin bibu.

32 Aburahamun kurə wi ba mō Ketura, win biba Simurani, ka Yokusani, ka Medani, ka Madiani, ka Yisibaku, ka sere Sua. Yokusanin biba maa Seba ka Dedani.

33 Madianin biba Efa, ka Efεε, ka Enoku, ka Abida, ka Elida. Beni kpurowa ba sāa Keturan bibu ka win nikurəminu.

34 Aburahamuwa u Isaki mara. Isakin biba Esau ka Isireli.

35 Be ba sāa Esaun bibu, bera Elifasi, ka Reweli, ka Yeusi, ka Yalamu, ka sere Kore.

36 Be ba sāa Elifasin bibu, bera Temani, ka Omaa, ka Sefi, ka Gatamu, ka Kenasi, ka Tinna, ka sere Amaleki.

37 Be ba sāa Rewelin bibu, bera Nahati, ka Seraki, ka Sama, ka sere Misa.

38 Seirin biba Lotani, ka Sobali, ka Sibeoni, ka Ana, ka Disoni, ka ESeε, ka sere Disani.

39 Be ba sāa Lotanin bibu, bera Hori, ka Homamu. Lotanin sesuwa Tinna.

40 Be ba sāa Sobalin bibu, bera Aliani, ka Manahati, ka Ebali, ka Sefi, ka sere Onamu. Sibeonin biba maa Aya ka Ana.

41 Anan biiwa Disoni. Disonin biba maa Hamurani, ka Esibani, ka Yitirani, ka sere Kerani.

42 Be ba sāa ESeεn bibu, bera Bilani, ka Safani, ka Yakani. Be ba maa sāa Disanin bibu, bera Usi ka Arani.

Edəmun sinambu

(Imaa mεεrio Torubu 36:31-43)

43 Sinam be ba bandu di Edəmuə, Isireliba bu sere maa bandu swīi ben temə, bera Bela, Beorin bii. Win wuun yīsira Dinaba.

44 Ye Bela u gu, ma Yobabu, Serakin bii, Botisiragii u gəna kəsire kua.

45 Ye Yobabu u gu, ma Husamu, Temanigii u gəna kəsire kua.

46 Ye Husamu u gu, ma Hadadi, Bedadin bii u gəna kəsire kua. Wiya u Madianiba go Məabun baru kpaanə. Win wuuwa Afti.

47 Ye Hadadi u gu, ma Samula, Masirekagii u gəna kəsire kua.

48 Ye Samula u gu, ma Səəlu, Rehobətuugii u gəna kəsire kua. Rehobətu ye, ya wāawa daa bakarun bera gia.

49 Ye Səəlu u gu, ma Baali Hanani, Akaborin bii, u gəna kəsire kua.

50 Ye Baali Hanani u gu, ma Hadari, Paigii, u gəna kəsire kua. Win kurən yīsira Məhetabəli, Matiredin bii, Mεsaabun debubu.

51 Hadarin gəən biru, Edəmuba ba bandu bənu kuawa bwese kεra ka bwese kεra. Be ba kua wirugibu bwese keru yi səə, bera Tinna, ka Alifa, ka Yeteti,

52 ka Oholibama, ka Ela, ka Pinəni,

53 ka Kenasi, ka Temani, ka Mibisaa,

54 ka Madieli, ka Iramu. Be ba kua ben bwese kerin wirugibu Edəmuə, bera mi.

*Yudan bibun bweseru***2**

¹ Yakabu wi ba maa sokumə Isireli, win bibun yīsa wee. Rubeni, ka Simeo, ka Lefi, ka Yuda, ka Isakari, ka Sabuloni,

² ka Danu, ka Yosefu, ka Benyamee, ka Nefitali, ka Gadi, ka Asee.

³ Be ba maa sāa Yudan bibu, bera Eri ka Onani, ka Sela. Ben merowa Sua, Kananigii. Eri, Yudan bii gbiikoo wi, u kōsa kua Yinni Gusunən nōni sōo, ma Yinni Gusunə u dera u gu.

⁴ Tamaa Yudan biigii kurəwa u nūn Peresi ka Seraki marua. Ma Yudan bibu kpuro ba kua tumbu nōbu.

⁵ Be ba sāa Peresin bibu, bera Hesironi, ka Hamulu.

⁶ Serakin biba maa Simiri, ka Etani, ka Hemani, ka Kalikoli, ka sere Dara. Be kpuro ba kuawa mi tumbu nōbu.

⁷ Kaamiwa u Akani mara. Akani wiya u Isireliba nōni swāaru kpēe kōsa ye u kuan s5. U yānu sua ni Gusunə u nēe bu kpeerasia mam mam.

⁸ Etanin biywa Asaria.

⁹ Be ba maa sāa Hesironin bibu, bera Yerameli, ka Ramu, ka Kalebu, wi ba maa sokumə Kelubai.

¹⁰ Ramuwa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u maa Nasoni mara, wi u kua Yudaban wirugii.

¹¹ Nasoni wiya u Saluma mara. Ma Saluma u maa Boasi mara.

¹² Boasiwa u Yobedi mara. Ma Yobedi u maa Isai mara.

¹³ Eliabuwa u sāa Isain bii gbiikoo. Ma Abinadabu u sāa yiruse. Ma Sama u sāa itase.

¹⁴ Ma Netaneli u sāa nneese. Ma Radai u sāa nōobuse.

¹⁵ Ma Osemu u sāa nōoba tiase. Ma Dafidi u sāa nōoba yiruse.

¹⁶ Ben sesuba Seruya ka Abigali. Be ba sāa Seruyan bibu, bera Abisai ka Yoabu ka Asaeli. Ba sāawa mi, be ita.

¹⁷ Amasan merowa Abigali. Win tundowa maa Yetee, Isimeeli.

¹⁸ Kalebu, Hesironin bii u tən durəbu ita mara ka win kurə Asuba. Bera Yesee ka Sobabu ka Aadoni. U maa ka Yeriotu mara.

¹⁹ Ye Asuba u gu, ma Kalebu u Efarata sua kurə. Ma Efarata wi, u nūn Huri marua.

²⁰ Huri wiya u Uri mara. Ma Uri u maa Besaleli mara.

²¹ Yen biru, ye Hesironi u kua wōo wata, yera u Makiri, Galadin tundon bii sua kurə. Ma u nūn Segubu marua.

²² Segubu wiya u Yairi mara. Yairi wi, u wusu wawa yenda ita Galadin temə.

²³ Adama Gesuriba ka Sirigibu ba Yairin wuu si wəri ba mwa ka Kenatin wusu ka sin baru kpaanu kpuro. Su sāawa wusu wata. Be ba wāa wuu si sōo kpuro, ba sāawa Makiri Galadin tundon debuminu.

²⁴ Hesironi, Abian durən gōon biru, Kalebu u maa ka Efarata menna ma u nūn bii tən durə marua wi ba sokumə Asuri. Asuri wiya u sāa Tekoagibun sikado.

²⁵ Yerameli, Hesironin bii gbiikoon biba, Ramu, ka Buna, ka Oreni, ka Osemu, ka Akiya. Ramuwa u sāa ben gbiikoo.

²⁶ Yerameli wi, u maa kurə goo sua wi ba sokumə Atara, Onamun mero.

²⁷ Ramu, Yeramelin bii gbiikoon biba Maasi, ka Yamini, ka Ekee.

²⁸ Be ba sāa Onamun bibu, bera Samai, ka Yada. Be ba maa sāa Samain bibu, bera Nadabu ka Abisuri.

²⁹ Abisurin kurən yīsira Abihaili. Wiya u nūn Akubani ka Molidi marua.

30 Be ba s̄a Nadabun bibu, bera Sel̄edi ka Apaimu. Sel̄edi wi, u n̄ bii mara u ka gu.

31 Apaimuwa u Yisei mara. Ma Yisei u Sesani mara. Ma Sesani u maa Alai mara.

32 Be ba s̄a Yada, Samain w̄on̄on bibu, bera Yet̄εε ka Yonatam. Yet̄εε wi, u n̄ bii mara u ka gu.

33 Be ba s̄a Yonatam bibu, bera Peleti ka Sasa. Beni kpurowa ba s̄a Yeramēlin bibun bweseru.

34 Sesani u n̄ bii t̄on dur̄obu mara. Bii t̄on kur̄obu t̄onawa u mara. Sesani wi, u Egibitigii goo m̄o yoo, wi ba ra soku Yara.

35 Ma Sesani u win bii t̄on kur̄o sua u Yara win yoo Egibitigii wi w̄ε u sua kur̄o. Ma u n̄un Atai marua.

36 Ataiwa u Natani mara. Ma Natani u maa Sabadi mara.

37 Sabadiwa u Efilali mara. Ma Efilali u Ob̄edi mara.

38 Ob̄ediwa u Yehu mara. Ma Yehu u maa Asaria mara.

39 Asariawa u Halesi mara. Ma Halesi u maa Elasa mara.

40 Elasa wa u Sisimai mara. Ma Sisimai u maa Salumu mara.

41 Salumuwa u Yekamia mara. Ma Yekamia u Elisama mara.

42 Kalebu, Yeramēlin m̄on̄on bii gbiikoowa M̄esa, wi u s̄a Sifun tundo ka Maresa wi u s̄a Heboronin tundo.

43 Be ba s̄a Heboronin bibu, bera Kore, ka Tapua ka Rekēmu, ka Sema.

44 Semawa u Rakamu, Ȳokamun tundo mara. Rekēmuwa u maa Sammai mara.

45 Sammaiwa u Maoni mara. Ma Maoni u B̄eti Suri mara.

46 Efa, Kalebun kur̄o goo, wiya u Harani, ka M̄osa, ka Gasesi mara. Harani wi, u maa bii mara ma u n̄un ȳisuru k̄a Gasesi.

47 Be ba s̄a Yadain bibu, bera Reḡemu ka Yotamu, ka Gesani, ka Peleti, ka Efa, ka Saafu.

48 Maaka, Kalebun kur̄o goowa u Sebēεε ka Tirana mara.

49 Yen biru u maa Saafu, Madimanan tundo mara, ka Sefa, Makibena ka Gibeon tundo. Kalebu u bii t̄on kur̄o mara. Wiya ba m̄o Akusa.

50 Win kur̄o Efaratan bii gbiikoowa Huri. Bibu itawa Huri u mara. Bera Sobali wi u s̄a Kiriati Yarimun kaba wuko,

51 ka Saluma, Betelehemun kaba wuko, ka Har̄efu, B̄eti Ged̄een kaba wuko.

52 Be ba s̄a Sobali, Kiriati Yarimun kaba wukon bweseru, bera Haroegibu, ka Menuh̄otugibun sukum,

53 ka bwese keri yi yi w̄a Kiriati Yarimūo. Yiya Yet̄εεba, ka Putiba, ka Sumatiba, ka Misiraiba. Bwese keri yin min diya Soreagibu ka Esitaoligibu ba yara.

54 Saluman min diya Betelehemugibu ba yara ka Netofagibu, ka Atar̄otu B̄eti Yoabugibu, ka Manahatigibun sukum, ka Soreagibu,

55 ka be ba ra tirenu yore ba ka w̄a Yab̄esio. Bera Tireatigibu ka Simeatigibu ka Sukatigibu. Ba s̄awa Keniba be ba yara Hamatin bweserun di wi u s̄a Rekabun bweserun sikado.

Dafidin bibun bweserun t̄aka

3

1 Bii be Dafidi u mara Heboronio ben ȳisa wee. Am̄o, Akin̄oamu Yisirēligiin biiwa u s̄a gbiikoo. Ma Danieli, Abigali, Kaameligiin bii u s̄a yiruse.

2 Ma Abusalumu, Maakan bii u s̄a itase. Maaka wi, u s̄awa Talimai, Gesurin sina bokon bii. Ma Adoniya, Hagitin bii u s̄a nnese.

³Ma Sefatia, Abitalin bii u sãa nõõbuse. Ma Yitireamu, Egilan bii u sãa nõõba tiase. Egila wi, u maa sãawa Dafidin kurõbun turo.

⁴Be nõõba tia yera ba nõn marua Heboronia. Dafidi u bandu diwa Heboroni mi wõõ nõõba yiru ka suru nõõba tia. Yen biruwa u maa bandu di Yerusalemu wõõ tena ka ita.

⁵Bii be u maa mara Yerusalemu, bera Simeã, ka Sobabu, ka Natani ka Salomõ. Bibu nne ye, ya sãawa Bati Seba, Amielin biin bibu.

⁶Dafidi u maa bibu gabu mara. Bera Yibaa, ka Elisua, ka Elifeleti,

⁷ka Nõga, ka Nefegi, ka Yafia, ka Elisama,

⁸ka Eliada, ka Elifeleti. Ba sãawa mi be nõõba nne.

⁹Be ba sãa Dafidin bibu bera mi, win kurõbu gabun bibu baasi. Ben sesuwa Tamaa.

¹⁰Salomõwa u Roboamu mara. Ma Roboamu u Abiya mara. Ma Abia u Asa mara. Ma Asa u Yosafati mara.

¹¹Ma Yosafati u Yoram mara. Ma Yoram u Akasia mara. Ma Akasia u Yoasi mara.

¹²Ma Yoasi u Amasia mara. Ma Amasia u Asaria mara. Ma Asaria u Yotamu mara.

¹³Ma Yotamu u Akasi mara. Ma Akasi u Esekiasi mara. Ma Esekiasi u Manase mara.

¹⁴Ma Manase u Amõ mara. Ma Amõ u Yosiasi mara.

¹⁵Be ba sãa Yosiasin bibu, be wee. Yohananiwa u sãa gbiikoo. Ma Yoyakimu u sãa yiruse. Ma Sedesiasi u sãa itase. Ma Salumu u sãa nnese.

¹⁶Be ba sãa Yoyakimun bibu, bera Yekonia ka Sedesiasi.

¹⁷Be ba maa sãa Yekonian bibu, bera Asiri wi u Sealitieti mara,

¹⁸ka Maakiram, ka Pedaya, ka Senasaa, ka Yekamia, ka Hosama, ka Nedabia.

¹⁹Be ba sãa Pedayan bibu, bera Sorobabeli ka Simeï. Be ba maa sãa Sorobabelin bibu, bera Mesulamu ka Hanania. Selomitiwa u sãa ben sesu.

²⁰Pedaya wi, u maa bibu nõõbu gabu mara. Bera Hasuba, ka Oheli, ka Berekia, ka Hasadia, ka Yusabu Hesedi.

²¹Be ba sãa Hananian bibun bweseru, bera Pelatia, ka Esai, ka Refayan bibu, ka Ananin bibu, ka Abudiasin bibu, ka Sekanian bibu.

²²Bibu nõõba tia Sekania u mara. Bera Semaya, ka Hatusi, ka Yigeali, ka Bariaki, ka Neria, ka Safati.

²³Bibu itawa Neria u mara. Bera Elionai, ka Esekiasi, ka Asirikamu.

²⁴Be ba maa sãa Elionain bibu, bera Hodafia, ka Eliasibu, ka Pelaya, ka Akubu, ka Yokanani, ka Delaya, ka Anani. Ba maa sãawa mi be nõõba yiru.

Yudan bibun bweseru

4

¹Be ba sãa Yudan bibu, bera Peresi, ka Hesironi, ka Kaami, ka Huri, ka Sobali.

²Reaya, Sobalin biiwa u Yasati mara. Ma Yasati u Akumai ka Lahadi mara. Bera ba sãa Sorean bweserun tõka.

³⁻⁴Huri, Efaratan bii gbiikoo, Betelehemun kaba wuko, u bibu mara. Bera Etamu, ka Yisireeli, ka Yisima, ka Yidibasi, ka ben sesu Heseleponi, ka Penueli, Gedorin kaba wuko, ka Esee, Husan kaba wuko.

⁵Kurõbu yiruwu Asuri, Tekoan kaba wuko u mõ. Bera Helea ka Naara.

⁶Be Naara u nõn marua, bera Akusamu, ka Hefee, ka Temeni, ka Akasitari.

⁷Be ba sãa Helean bibu, bera Sereti, ka Soka, ka Etinani.

⁸Kõsiwa u Anubu ka Sobeba mara. Hosi win min diya Akaakeli, Harumun biin bwese tõka ya yara.

⁹ Yabesi u beere mo n kere win wɔnɔbu. Win mero u nɔn yiisi te kɔwa yɛn sɔ u wahala kua win marubu sɔɔ.

¹⁰ Yabesi wi, u kanaru kua u nee, Gusuno, Isireliban Yinni, a de wunen domaru ta n man wɔasi. A nen tem kp̄aru sosio. A wunen nɔmu demio a man k̄su. Kpa a de nɔni sw̄aru ka wahala yu ka man tonda.

Ma Gusuno u nɔn kua ye u bikia.

¹¹ Kelubu, Sukan mɔɔwa u Mekiri, Esitonin tundo mara.

¹² Esitoniwa u s̄a Rafa ka Paseaki ka Tekinan yenugibun sikado. Tekina wiya u wuu ge ba mɔ Nakasi sw̄i. Ben bibun bwesera ta sina Rekaɔ.

¹³ Be ba s̄a Kenasin bibu, bera Otinieli ka Seraya. Otinielin biiwa maa Hatati.

¹⁴ Menɔtaiwa u Ofara mara. Ma Seraya u maa Yoabu mara. Yoabu wiya u s̄a sɔm kowobun sikado be ba w̄a wɔwɔɔ ye ba mɔ Noman sɔm kowobun wɔwa.

¹⁵ Kalebu, Yefunen biiwa u Iru ka Ela ka Naamu mara. Elawa u maa Kenasi mara.

¹⁶ Be ba s̄a Yehaleelin bibu, bera Sifu, ka Sifa, ka Tiria, ka Asareli.

¹⁷⁻¹⁸ Esidasasin biba Yetee, ka Meredi, ka Efee, ka Yaloni. Meredi u Bitiya Egibiti sunɔn bii wɔndia sua kurɔ, ma u nɔn Mariamu ka Samai ka Yisiba marua. Yisiba wiya u wuu ge ba mɔ Esitemɔa sw̄i. Ma Meredi wi, u maa kuro Yuda goo sua. Wiya u Yeredi mara, ka Hebee, ka Yekutieli. Yerediwa u wuu ge ba mɔ Gedori sw̄i, ma Hebee u maa Soko sw̄i, ma Yekutieli u maa Sanɔa sw̄i.

¹⁹ Hodiyawa u Nakamun sesu sua kurɔ. Win bibun bwesera Gaamiba be ba w̄a Keilaɔ ka sere Maakagibu be ba w̄a Esitemɔaɔ.

²⁰ Be ba s̄a Simɔn bibu, bera Amɔɔ, ka Rina, ka Beni Hanani, ka Tiloni. Be ba maa s̄a Yisein bibun bweseru, bera Soketi ka win bii.

²¹ Be ba s̄a Sela, Yudan biin bweseru, bera Eri, wi u wuu ge ba mɔ Leka sw̄i, ka Lada, wi u maa Maresa sw̄i, ka sere maa bwese te ta ra beka wesi ka w̄e damgii Beti Asibeaa,

²² ka Yokimu ka tɔn be ba w̄a Kosebaɔ ka Yoasi ka Sarafu be ba Mɔabuba sua kurɔbu, ba sere na ba sina Lesemuɔ. Yeni ya koorawa yee yellun di.

²³ Ben bibun bwesera ta ra wekenu mɔm. Ba ra n w̄a d̄a gbaanɔ ka kpara yenɔ ba n sina boko somburu kuamme.

Simɔn bibun bweseru

²⁴ Be ba s̄a Simɔn bibun bweseru, bera Nemueli, ka Yamini, ka Yaribu, ka Seraki, ka Sɔɔlu.

²⁵ Ye Sɔɔlu u seewa, yera u Salumu mara. Ma Salumu u maa seewa u Mibusamu mara. Ma Mibusamu u maa Misama mara.

²⁶ Ye Misama u seewa, yera u Hamueli mara. Ma Hamueli u maa seewa u Sakuri mara. Ma Sakuri u maa Simeɪ mara.

²⁷ Bii tɔn durɔbu wɔkura nɔɔbu ka tia Simeɪ u mara ka sere bii tɔn kurɔbu nɔɔba tia. Ben bweseru ta n mara n dabi. Yen s̄na ta n kuure too nge Yudan bweseru.

²⁸⁻³¹ Wuu si sɔɔ ba w̄a sere n ka girari Dafidin bandun waati sɔɔ, si ka sin baru kpaanu, siya Beri Seba, ka Mɔlada, ka Hasaa Suali, ka Bila, ka Etisemu, ka Toladi, ka Betueli, ka Hɔɔma, ka Sikilagi, ka Beti Maakaboti, ka Hasaa Susimu, ka Beti Bire, ka Saaramu,

³² ka maa wusu nɔɔbu yeni, Etamu, ka Aini, ka Rimɔɔ, ka Tokeni, ka Asani,

³³ ka sere maa wuu si su ka bu sikerene ka sin baru kpaanu n ka girari sere Balatio. Ye ba yorua ben w̄a yenu ka ben bwese tɔkan sɔ, yera mi.

³⁴ Be ba s̄a Simɔn bwese keran wirugibu, bera Mesobabu, ka Yamuleki, ka Yosa, Amasian bii,

³⁵ ka Yoeli ka Yehu, Yosibian bii, Serayan debubu, Asielin sikadobu,

³⁶ ka Elionai, ka Yaakoba, ka Yesosaya, ka Asaya, ka Adieli, ka Yesimieli, ka Benaya,

³⁷ ka Sisa, Sifein bii, Alonin debubu, Yedaya ka Simuri ka Semayan sikadobu.

³⁸ Beniwa ba sāa wirugibu ben bwese keri sō. Ma ben bwesera marura ba dabia.

³⁹ Ma ba da Gedorin bera gia n ka da wəwan sō yari yeru gia bu ka yakasu kasu ben yaa sabenun sō.

⁴⁰ Ba yaka geesu wa mi. Ben tem me, mu kpā. Ma mu wāa bəri yendu sō. Domi be ba raa wāa mi yellu ba sāawa Kamun bweseru.

⁴¹ Esekiasi, Yudaban sina bokon waati sōra tən be, ba na tem me sō, ma ba Maoniba kpeerasia mam mam. Ma ba ben kunu wəri ba kəsuka. Ma ba sina tem me sō. Domi yakasu wāa mi, ben yāanun sō.

⁴² Simēon bwese keran tumbu gabu ba da Seirin guuro. Ben geera sāawa tumbu neera wunōbu (500). Be ba maa sāa ben wirugibu, bera Pelatia, ka Nearia, ka Refaya, ka Usieli, Yisein bi.

⁴³ Ma ba Amaleki be ba tie mi go. Ma ba sina mi, sere ka gison giso.

Rubenin bwese keran tumbu

5

¹ Rubeni u sāawa Isirelin bii gbiikoo. N deema Rubeni wi, u ka win tundon kurō kpuna. Ma ba win yerumaru mwa ba win wonō Yosefun bibu wē. Yen sōna ba n win bwese keran tumbun yīsa tireru doke yerumarun swaa sō.

² Isirelin bii be sō, Yudawa u dam bo. Win bwese keran diya kparo u yara. Adama Yosefun biba ba yerumaru wē.

³ Be ba sāa Rubeni, Isirelin bii gbiikoon bibu, bera Enaku, ka Paalu, ka Hesironi, ka Kaami.

⁴ Yoeliwa u Semaya mara. Ma Semaya u seewa u Gogu mara. Ma Gogu u maa seewa u Simai mara.

⁵ Ye Simai u seewa, ma u Miseen mara, ma Miseen u seewa u Reaya mara.

⁶ Ma Reaya u seewa u Baali mara. Ma Baali u seewa u Beera mara. Wiya u sāa Rubeniban wirugii. Wiya Tigilati Pilesee, Asirin sina boko u yoru mwa.

⁷ Beeran tumbun yīsa wee nge me ba ka bu tireru doke yenu ka yenu, bwese kera ka bwese kera, ka nge me ba ka kerane. Yeyeliwa u sāa ben gbiikoo. Ma Sakari u swi,

⁸ ka Bela, Asasin bii, Seman debubu, Yoelin sikadobu.

Belan tema Aroeen di, n ka da guu te ba mō Nebo, sere ka Baali Meonio.

⁹ Sō yari yeru gia, win tem mu wāawa saa Efaratin daarun di sere n ka da ghaburun duu yerō. Domi ben yaa sabenu nu dabia Galadin tem me sō.

¹⁰ Sōlu, sina bokon waati sō, ba ka Hagareniba tabu kua ba kamia. Ma ba sina ben wāa yenō Galadin sō yari yerun bera gia kpuro.

Gadin bwese keran tumbu

¹¹ Gadin bwese keran tumbu ba sina Rubeniban deedeeru sō yēsan nōm geu gia, Basanin temō sere n ka girari Salika sō yari yeru gia.

¹² Yoelin bwese kera ya kpāaru bo. Ma Safamugia ya sāa yiruse. Ma Yanaigia ka Safatigia ya wāa Basanio.

¹³ Bwese keri nōba yiru gee maa wāa. Yiya Mikaelin bwese kera, ka Mesulamugia, ka Sebagia, ka Yoraigia, ka Yakanigia, ka Siagia, ka sere Ebeegia.

14 Be ba sāa Abihailin bibun bweseru, bera Huri, ka Yaroasi, ka Galadi, ka Mikaeli, ka Yesisai, ka Yado, ka sere Busi.

15 Aki, Abudielin bii, Gunin debubuwa u sāa ben wirugii.

16 Gadin bwese kerin tɔn be, ba wāawa Galadiɔ ka Basaniɔ ka yen baru kpaanɔ ka yen kpara yena saa Saronin di n ka da yen naɔ bura yena.

17 Ba ben bwese keri yi kpuro tireru dokewa nge me yi ka swiine, Yotamu Yudaban sina boko ka Yeroboamu Isireliban sina bokon waati sɔɔ.

18 Rubenin bwese kera ka Gadigia ka sere Manasen bwese keran bonu ba tabu durɔ dangibu mɔ be ba koo kpī bu tereru ka takobi nene kpa bu tendu to. Ba maa tabu tobu yē gem gem. Ben geera sāawa tumbu nɔrɔbun suba weeru ka nne ka tumbu nata ka wunɔbu ka wata (44.760). Ba maa sɔɔru sāa bu ka tabu to.

19 Ma ba Hagareniba ka Yeturigibu, ka Nafisigibu, ka Nɔdabugibu tabu wəri.

20 Sanam me ba taa bi mɔ, ba Yinni Gusunɔ somiru kana domi ba ben naane doka wi sɔɔ. Ma ba Hagarenigii be, ka be ba bu somiru na kamia.

21 Ma ba ben yaa sabenu mwεεra. Niya yooyoosu nɔrɔbun suba weeraakuru (50.000) ka yaa ninu nɔrɔbun suba goobu ka weeraakuru (250.000) ka keɛkunu nɔrɔbun suba yiru (2.000) ka sere tumbu nɔrɔbun suba wunɔbu (100.000).

22 Tɔn be ba go taa bi sɔɔ, ba dabi. Domi Yinni Gusunɔwa u dera n kooro me. Ma ba sina tem mi sere n ka tura saa ye ba bu yoru mwa ba ka doona.

Manasen bwese kera

23 Manasen bwese keran sukum mu na mu sinawa tem me mu wāa Basaniɔ, n ka da Baali Hεεmɔwɔ ka Seniriɔ, sere ka guu te ba mɔ Hεεmɔ. Tɔn be, ba dabi.

24 Ben wirugibun yīsa wee. Efεε, ka Yisei, ka Elieli, ka Asirieli, ka Yeremi, ka Hodafia, ka Yadieli. Ba sāawa tɔn durɔ wɔrugɔba, ma ba yīsiru yara.

25 Adama ba Gusunɔ ben baababan Yinni torari. Ba bwese tukunun būnu sāwa ni u raa kam koosia.

26 Yen sɔna wi, Gusunɔ Isireliban Yinni u dera Asirin sinam beni, Pulu ka Tigilati Pileseε ba Rubeniba, ka Gadiba, ka Manasen bwese keran sukum yoru mwεεra ba ka da Salasiɔ, ka Saboriɔ, ka Haraɔ, ka sere Gosanin daaron bɔkuɔ. Mīya ba wāa sere ka gisɔ.

Lefi be ba sāa yāku kowo

tɔnwerobu

27 Be ba sāa Lefin bibu, bera Geεsɔni, ka Kehati, ka Merari.

28 Ye Kehati u seewa, ma u Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli mara.

29 Ye Amuramu u seewa, ma u Aroni ka Mɔwisi ka Mariamu mara. Ma Aroni u maa seewa u Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa mara.

30 Ye Eleasaa u seewa, ma u Finεεsi mara. Ma Finεεsi u seewa u Abisua mara.

31 Ye Abisua u seewa ma u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara.

32 Ye Usi u seewa, ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Merayɔtu mara.

33 Ye Merayɔtu u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

34 Ye Akitubu u seewa, ma u Sadɔku mara. Ma Sadɔku u seewa u Akimasi mara.

35 Ye Akimasi u seewa, ma u Asaria mara. Ma Asaria u seewa u Yokanani mara.

36 Ye Yokanani u seewa, ma u Asaria mara. Asaria wiya u ra yākunu ko Yinni Gusunɔn sāa yerɔ te Salomɔ u bana Yerusalemɔ.

³⁷Ye Asaria wi, u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁸Ye Akitubu u seewa ma u Sadoku mara. Ma Sadoku u seewa u Salumu mara.

³⁹Ye Salumu u seewa, ma u Hilikiya mara. Ma Hilikiya u seewa u Asaria mara.

⁴⁰Ye Asaria u seewa ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Yosadaki mara.

⁴¹Sanam me Yinni Gusunɔ u dera Nebukanɛsaa u Yudaba ka Yerusalemgibu yoru mwɛɛra u ka doona, ka Yosadaki wi sanna mi.

Lefin bwese keran

tambu gabu

6

¹Lefiwa u Geɛsɔni ka Kehati ka Merari mara.

²Ye Geɛsɔni u seewa, ma u Libini ka Simɛi mara.

³Be ba s̄aa Kehatin bibu, bera Amuramu, ka Yisehari, ka Heboroni, ka Usieli.

⁴Be ba maa s̄aa Merarin bibu, bera Makili ka Musi. Beni kpurowa ba kua wirugibu Lefin bwese kerɛi s̄ɔɔ.

⁵Ma Geɛsɔni u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Yasati mara. Ma Yasati u seewa u Simma mara.

⁶Ma Simma u seewa u Yoasi mara. Ma Yoasi u seewa u Ido mara. Ma Ido u seewa u Seraki mara. Ma Seraki u seewa u Yatarai mara.

⁷Kehatiba s̄ɔɔ, Kehati u seewa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u seewa u Kore mara. Ma Kore u seewa u Asiri mara.

⁸Ma Asiri u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Abiasafu mara. Ma Abiasafu u seewa u Asiri mara.

⁹Ma Asiri u seewa u Tahati mara. Ma Tahati u seewa u Urieli mara. Ma Urieli u seewa u Osiasi mara. Ma Osiasi u seewa u Sɔɔlu mara.

¹⁰Be ba s̄aa Elikanan bibu gabu, bera Amasai ka Akimoti.

¹¹Ahimotin bweseru s̄ɔɔ, Akimoti u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Sofai mara. Ma Sofai u seewa u Nahati mara.

¹²Ma Nahati u seewa u Eliabu mara. Ma Eliabu u seewa u Yeroamu mara. Ma Yeroamu u seewa u Elikana goo mara.

¹³Samuelin biba maa s̄aa Yoeli ka Abiya.

¹⁴Merarin bwese kera s̄ɔɔ, Merari u seewa u Makili mara. Ma Makili u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Simɛi mara. Ma Simɛi u seewa u Usa mara.

¹⁵Ma Usa u seewa u Simea mara. Ma Simea u seewa u Hagiya mara. Ma Hagiya u seewa u Asaya mara.

¹⁶Sanam me ba Yinni Gusunɔn woodan kpakororu yii yeru waawa, sanam meya Dafidi u Lefi ben gabu kua wom kowobun wirugibu Yinni Gusunɔn s̄aa yero.

¹⁷Bera ba ra wom kowobu kpare Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun wuswaɔ sere Salomɔ u ra ka Yinni Gusunɔn s̄aa yeru bana Yerusalemuɔ. Ba ben s̄amburu kuawa dee dee nge me ba bu ten wooda w̄ɛ.

¹⁸Be ba kua wom kowobun wirugibu ka ben bibun bweseru wee.

Kehatin bweseru s̄ɔɔ, Hemaniva u s̄aa wom kowobun wirugii. Win sikadobara Yoeli ka Samueli,

¹⁹ka Elikana, ka Yeroamu, ka Elieli, ka Toa,

²⁰ka Sufu, ka Elikana, ka Mahati, ka Amasai,

²¹ka maa Elikana goo, ka Yoeli goo ka Asaria, ka Sofoni,

²²ka Tahati, ka Asiri, ka Abiasafu, ka Kore,

²³ka Yisehari, ka Kehati, ka Lefi, ka Isireli.

24 Asafu u maa s̄awa wom kowobun wirugii turo. Wiya u ra n w̄a Hemanin n̄m geūo u n n̄n somim̄o. Win sikadobara Berekia, ka Sim̄ea,

25 ka Mikaeli, ka Baaseya, ka Maakiya,

26 ka Etini, ka Seraki, ka Adaya,

27 ka Etani, ka Simma, ka Sim̄ei,

28 ka Yasati, ka Ḡēs̄oni, ka Lefi.

29 Merarin bweseru s̄ō, be ba ra womusu ko, ba ra n w̄awa Hemanin n̄m dwaru gia. Ben wirugiiwa Etani. Etani win sikadobara Kisi, ka Abudi, ka Maluku,

30 ka Hasabia, ka Amasia, ka Hilikiya,

31 ka Amusi, ka Sani, ka Sem̄ēe,

32 ka Makili, ka Musi, ka M̄erari, ka Lefi.

33 Ben m̄ero bisi be ba tie, bera ba ra s̄oma ko ye ya w̄a Yinni Gusun̄n s̄a yero kpuro.

34 Aroni ka win bibun bwesera ba ra ȳaku d̄ō mwaararuginu ko ȳaku yeru w̄l̄ō kpa bu maa turare d̄ō doke mi. Bera ba ra s̄oma kpuro ko dii te ta d̄ēere gem gem s̄ō kpa bu torarun ȳakunu ko Isireliban s̄ē nge m̄e M̄owisi, Gusun̄n s̄om kowo u bu yiire.

35 Aronin bweserun t̄aka wee. Aroni u seewa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u seewa u Fin̄ēesi mara. Ma Fin̄ēesi u seewa u Abisua mara.

36 Ma Abisua u seewa u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara. Ma Usi u seewa u Seraya mara.

37 Ma Seraya u seewa u M̄eraȳotu mara. Ma M̄eraȳotu u seewa u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

38 Ma Akitubu u seewa u Sad̄oku mara. Ma Sad̄oku u seewa u Akimasi mara.

Wuu si ba Lefin bibun

bweseru w̄e

39 Ye ba tete toba, be ba gbia ba tem w̄e bera Kehatin bwese keragibu, Aronin bweseru s̄ō. Ben w̄a yenu ka ben kpara yenu ka ben tem n̄ō bura yenu wee.

40 Niya Heboroni ye ya w̄a Yudan tem̄o ka yen kpara yenu ni nu ka ye sikeren̄e.

41 Adama yen baru kpaanu, Kalebu, Yefunen biiwa ba mi w̄e.

42 Wuu si ba Aronin bibun bweseru w̄e, siya Heboroni mi ba ko n da kpikiru de, ka Libina ka yen kpara yenu, ka Yatiri, ka Esitem̄ō ka yen kpara yenu,

43 ka Hileni ka yen kpara yenu, ka Debiri ka yen kpara yenu,

44 ka Asani ka yen kpara yenu, ka Beti Sem̄esi ka yen kpara yenu,

45 ka Benyamēen tem wuu sini, Gibea ka yen kpara yenu, ka Alemeti ka yen kpara yenu, ka Anat̄otu ka yen kpara yenu. Wuu si kpuro su kuawa mi w̄okura ita nge m̄e bwese ker̄i yi, yi geeru n̄e.

46 Ye ba maa tete toba, Kehatin bibun bwese te ta tie, ta wusu w̄okuru wa Efaraimun bwese keran tem s̄ō ka Danun bwese keragim s̄ō, ka Manasen bwese keran sukumgim s̄ō.

47 Ḡēs̄onin bibun bweseru ta wusu wawa w̄okura ita nge m̄e ben bwese kerin geera n̄e. Wuu si, su w̄awa Isakarin bwese keran tem s̄ō ka Asēen bwese keragim s̄ō, ka Nefitalin bwese keragim s̄ō ka Manasen bwese keragim s̄ō Basan̄o.

48 Ye ba maa wure ba tete toba, wusu w̄okura yiruwa Merarin bibun bwesera wa Rub̄enin bwese keran tem s̄ō, ka Gadḡian tem s̄ō, ka Sabulonigian tem s̄ō nge m̄e ben bwese kerin geera n̄e.

49 Isireliba ba maa Lefiba wusu gasu w̄e ka sin kpara yenu.

⁵⁰ Ba wuu si ɔsawa ka tete Yudan bwese keran temɔ, ka Simeon bwese keragin sɔɔ, ka Benyamɛn bwese keragin sɔɔ.

⁵¹ Kehatin bibun bwese te ta maa tie, ta wusu wawa Efaraimun bwese keran tem sɔɔ.

⁵² Wuu si ba bu wɛ, siya Sikemu ye ya wāa Efaraimun guurɔ, ka yen kpara yenu. Miya ba ko n da kpikuru de. Ka Gesɛ ka yen kpara yenu,

⁵³ ka Yokumɛamu ka yen kpara yenu, ka Beti Horoni ka yen kpara yenu,

⁵⁴ ka Ayaloni ka yen kpara yenu, ka sere maa Gati Rimɔɔ ka yen kpara yenu.

⁵⁵ Wuu si Manasen bwese keran sukum mu maa wa, siya Anɛɛ ka yen kpara yenu, ka Bileamu ka yen kpara yenu. Siya ba Kehatin bwese keragii be ba tie wɛ.

⁵⁶ Ba maa Geɛsɔnin bwese keran tumbu wusu wɛ. Wuu si ba wa Manasen bwese keran sukum min di, siya Golani ye ya wāa Basaniɔ ka yen kpara yenu, ka Asitarɔtu ka yen kpara yenu.

⁵⁷ Wuu si ba wa Isakarin bwese keran min di, siya Kedesi ka yen kpara yenu, ka Dabarati ka yen kpara yenu,

⁵⁸ ka Ramoti ka yen kpara yenu, ka sere Anɛmu ka yen kpara yenu.

⁵⁹ Wuu si ba wa Aseɛn bwese keran min di, siya Masikali ka yen kpara yenu, ka Abudoni ka yen kpara yenu,

⁶⁰ ka Hukaku ka yen kpara yenu, ka sere Rehɔbu ka yen kpara yenu.

⁶¹ Wuu si ba wa Nɛfitalin bwese keran min di, siya Kedesi ye ya wāa Galilen temɔ ka yen kpara yenu, ka Hamɔɔ ka yen kpara yenu, ka sere Kiriataimu ka yen kpara yenu.

⁶² Ba Lefi be ba tie Mɛrarin bweseru sɔɔ wusu wɛ. Wuu si ba wa Sabulonin bwese keran min di, siya Rimɔnɔ ka yen kpara yenu, ka Tabori ka yen kpara yenu.

⁶³ Wuu si ba wa Rubenin bwese keran min di Yuudenin guru gia, Yerikon deedeeru sɔɔ yari yeru gia, siya Beseri ye ya wāa tem saarɔɔ ka yen kpara yenu, ka Yasa ka yen kpara yenu,

⁶⁴ ka Kedemoti ka yen kpara yenu, ka sere Mɛfati ka yen kpara yenu.

⁶⁵ Wuu si ba maa wa Gadin bwese keran min di, siya Ramoti, Galadin temɔ ka yen kpara yenu, ka Mahanaimu ka yen kpara yenu,

⁶⁶ ka Hesiboni ka yen kpara yenu, ka sere Yasɛɛ ka yen kpara yenu.

Isakarin bibun bweseru

7

¹ Bibu nnɛwa Isakari u mara. Bera Tola, ka Pua, ka Yasubu, ka Simuroni.

² Tolan biba Usi, ka Refaya, ka Yeriɛli ka Yamai, ka Yibisamu, ka sere Samuɛli. Bera ba sāa wirugibu ben yenusɔ, Tolan bwese kera sɔɔ. Ba sāawa wɔrugɔba ben waati ye sɔɔ. Dafidin waati sɔɔ, ben geera sāawa nɔrɔbun suba yɛnda yiru ka tumbu nata (22.600).

³ Usin biiwa Yisiraya. Yisiraya ka win bibu ba sāawa be wirugibu nɔɔbu. Win bii bera Mikaɛli, ka Abudiasi, ka Yoɛli, ka Yisiya.

⁴ Be ba wāa ka be sannu, tɔn kurɔbu ka bibu ba dabi sere ba koo kpɪ bu tɔn durɔbu nɔrɔbun suba tɛna ka nɔɔba tia (36.000) wa be sɔɔ be ba koo kpɪ bu tabu ko.

⁵ Isakarin bwese kera sɔɔ, be ba tireru doke, ben geera sāawa nɔrɔbun suba wɛnɛ ka nɔɔba yiru (87.000). Be kpuro ba sāawa wɔrugɔba.

Benyamɛ ka Nɛfitalin

bibun bweseru

⁶ Bibu itawa Benyamεε u mara. Bera Bela, ka Bekεε, ka Yedieli.

⁷ Bibu nǎǎbuwa Bela u mara. Bera Esiboni, ka Usi, ka Usieli, ka Yerimoti, ka maa Iri. Ben baawure u sǎawa win bwese keran wirugii. Be kpuro maa wǎrugɔbara. Ba bu tireru doke ma ben geera kua nǎǎbun suba yenda yiru ka tǎmbu tǎna ka nne (22.034).

⁸ Bekεεn biba Semira, ka Yoasi, ka Eliesεε, ka Elionai, ka Omiri, ka Yeremoti, ka Abiya, ka Anatotu, ka Alameti. Beni kpurowa ba sǎa Bekεεn bibu.

⁹ Ma ba bu tireru doke nge mε ba ka swīine bwese kera ye sǎo. Be kpuro ba sǎawa yenu yēro wǎrugɔba. Ma ben geera sǎa tǎnu nǎǎbun suba yendu ka goobu (20.200).

¹⁰ Yedielin biiwa Bilihani. Bilihanin biba maa Yeusi, ka Benyamεε, ka Ehudu, ka Kenaana, ka Setani, ka Taasisi, ka sere Akisasaa.

¹¹ Be kpuro ba sǎawa Yedielin bibun bweseru. Be kpuro maa wǎrugɔbara. Ma ben baawure u sǎa wirugii win bwese kera sǎo. Ben geera sǎawa nǎǎbun suba wǎkura nǎǎbu ka yiru, ka tǎmbu goobu (17.200) be ba koo kpī bu tabu ko.

¹² Supimu ka Hupimu ba sǎawa Iri bibu. Ma Husimu u maa sǎa Akεεn bii.

¹³ Nεfitalin biba Yasieli, ka Guni, ka Yesεε, ka sere Salumu. Beni kpuro ba sǎawa Bilihan nikurǎminu.

Manasen bibun bweseru

¹⁴ Bii be Manase u ka win kurǎ Sirigii mara, bera Asirieli ka Makiri wi u sǎa Galadin tundo.

¹⁵ Makiri wiya u Hupimu ka Supimu kurǎbu sua. Win sesun yīsira Maaka. Win bii yirusen yīsira Selofadi. Bii tǎn kurǎba Selofadi wi, u mara.

¹⁶ Maaka, Makirin kurǎ u bii tǎn durǎ mara ma ba nǎn yīsiru kǎ Peresi. U maa wure u bii tǎn durǎ mara ma ba nǎn yīsiru kǎ Seresi. Seresi wiya u Ulamu ka Reke mu mara.

¹⁷ Ulamun biiwa Bedani.

Beniwa ba sǎa Galadi, Makirin bii, Manasen debubun bibun bweseru.

¹⁸ Hamaleketi, Galadin sesuwa u Isodu ka Abiesεε ka Mala mara.

¹⁹ Be ba sǎa Semidan bibu, bera Akiyani ka Sikemu ka Likisi ka sere Aniamu.

Efaraimun bibun bweseru

²⁰ Efaraimun bibun bweseru wee. Efaraimu u Sutelaki mara. Ma Sutelaki u Beredi mara. Ma Beredi u Tahati mara. Ma Tahati u Eleada mara. Ma Eleada u Tahati mara.

²¹ Ma Tahati u Sabadi mara. Ma Sabadi u Sutelaki mara. Efaraimu u maa bibu yiru mara, Sutelaki baasi, beya Esεε ka Eleadi. Bera ba Gatigibu wǎri bu ka sibun yaa sabenu mwa. Adama Gatigii be, siba bu go.

²² Ma Efaraimu u gǎo wooru sina n ka te. Ma win mero bisibu ba na ba nǎn nukuru yemiasia.

²³ Yen biruwa u ka win kurǎ menna, ma u gura sua u bii tǎn durǎ mara. Ma ba nǎn yīsiru kǎ Beria yǎn sǎo u nuku sankiranu wa win yenu.

²⁴ U maa bii tǎn kurǎ mara wi ba mǎ Seraki. Wiya u Beti Horoni bana ye ya wǎa wǎwǎo, ka ye ya wǎa gunguru wǎllǎ, ka maa Ūseni Seera.

²⁵ Ma Beria wi, u seewa u Refa mara. Ma Refa u seewa u Resefu mara. Ma Resefu u seewa u Telaki mara. Ma Telaki u seewa u Takani mara.

²⁶ Ma Takani u seewa u Ladani mara. Ma Ladani u seewa u Amihudu mara. Ma Amihudu u seewa u Elisama mara.

²⁷ Ma Elisama u seewa u Nuni mara. Ma Nuni u seewa u Yosue mara.

²⁸ Tem mε ba wa ba sina meya Beteli ka yen wuu si su ka ye sikerene. Siya Naarani ye ya wǎa sǎo yari yeru gia ka Gesεε ye ya wǎa sǎo duu yeru gia ka yen

baru kpaanu, ka Sikemu ka yen baru kpaanu, n ka girari Gasao ka yen baru kpaano.

²⁹ Tem me Manasen bibun bwesera wa, meya Beti Seani ka yen baru kpaanu, ka Taanaki ka yen baru kpaanu, ka Megido ka yen baru kpaanu, ka sere Dori ka yen baru kpaanu.

Wuu si saora Yosefu, Isirelin biin bibun bwesera sina.

Aseen bibun bweseru

³⁰ Be ba saa Aseen bibu, bera Yimina ka Yisifa ka Yisifi ka Beria ka sere ben sesu Seraki.

³¹ Be ba saa Berian bibu, bera Hebese ka Maakieli. Maakieli wiya u wuu ge ba mo Biisafiti swi.

³² Hebesewa u Yafleti mara ka Somese ka Hotamu ka sere ben sesu Sua.

³³ Be ba saa Yafletin bibu, bera Pasaki ka Bimali ka sere Asifati. Be ba saa Yafletin bibu, bera mi.

³⁴ Be ba saa Sameen bibu, bera Aki ka Roga ka Huba ka sere Aramu.

³⁵ Be ba saa win wano Helemun bibu, bera Sofaki ka Yimina ka Selesi ka sere Amali.

³⁶ Be ba saa Sofakin bibu, bera Sua ka Haanese ka Suali ka Beri ka Yimura,

³⁷ ka Beseri ka Hodu ka Samma ka Silisa ka Yitirani ka sere Beera.

³⁸ Be ba saa Yeteen bibu, bera Yefune ka Pisipa ka sere Ara.

³⁹ Be ba saa Ulan bibu, bera Ara ka Hanieli ka sere Risia.

⁴⁰ Be ba saa Aseen bibun bweseru, bera mi. Ben baawure u saawa wirugii win berao. Be kpuro ba saawa worugoba. Be ba tireru doke, ben geera saawa norobun suba yenda nobu ka tia (26.000) be, be ba koo kpi bu tabu ko.

Benyameen bwese keragii

be ba wa Yerusalemu

8

¹ Bibu nobuwa Benyameen u mara. Wee nge me ba ka swine, Bela ka Asibeli

² ka Ara ka Noka ka sere Rafa.

³ Be ba saa Belan bibu, bera Adari ka Gera ka Abihudu

⁴ ka Abisua ka Naama ka Akoasi

⁵ ka Gera ka Sefufani ka sere Huramu.

⁶ Ehudun bii be ba saa wirugibu Gebagibun suunu soo, ma ba ka bu da Manahati,

⁷ bera Namani ka Akiya ka sere Gera. Gera wi u ka bu da mi, wiya u Usa ka Ahihudu mara.

⁸ Saaraimu u win kurabu yiru beni gira. Bera Husimu ka Baara. Yen biruwa u bibu gabu mara Moabuban temo.

⁹ Bii be u ka win kurao Hodesi mara, bera Yobabu ka Sibiyi ka Mesa ka Malikamu,

¹⁰ ka Yeusi ka Sokia ka sere Mirima. Be kpuro ba saawa yenu yero.

¹¹ Be u ka win kurao Husimu mara, bera Abitubu ka Elipali.

¹² Be ba saa Elipalin bibu, bera Ebesi ka Miseamu ka sere Semese wi u wuu ge ba mo Onoo bana ka sere maa Lodu ka yen baru kpaanu.

¹³ Beria ka Sema be ba saa wirugibu Ayalonigibun suunu soo, bera ba Gatigibu gira.

¹⁴⁻¹⁶ Be ba saa Berian bibu, bera Akiyo ka Sasaki ka Yeremoti ka Sebadia ka Aradi ka Edeke ka Mikaeli ka Yisifa ka sere Yoasi.

¹⁷⁻¹⁸ Be ba saa Elipalin bibu, bera Sebadia ka Mesulamu ka Hisiki ka Hebesi ka Yimerai ka Yisilia ka sere Yobabu.

19-21 Be ba sāa Simein bibu, bera Yakimu ka Sikiri ka Sabidi ka Elienai, ka Silitai ka Elieli ka Adaya ka Beraya ka Simurati.

22-25 Be ba sāa Sasakin bibu, bera Yisipani ka Ebeε ka Elieli ka Abudoni ka Sikiri ka Hananu ka Hanania ka Elamu ka Antotia ka Yifideya ka sere Penueli.

26-27 Be ba sāa Yerohamun bibu, bera Sanserai ka Seharia ka Atalia ka Yaaresia ka Eliya ka sere Sikiri.

28 Be ba sāa wirugibu nge me ba ka swīine, bera mi. Ba wāawa Yerusalemu.

29 Wi u Gabaoni swīi, u wāa Gabaoni mi. Win kurən yīsira Maaka.

30 Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Nadabu,

31 ka Gedori ka Akiyo ka Sekεε,

32 ka sere Mikoloti, Simean tundo. Ben tii ba wāawa Yerusalemu, ben mero bisibun boku.

*Səəlun bibun bweseru
(I maa mεerio 9:39-44)*

33 Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Səəlu mara. Ma Səəlu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali.

34 Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Miseen mara.

35 Be ba sāa Miseen bibu, bera Pitoni ka Meleki ka Tarea ka sere Akasi.

36 Akasiwa u Yehoyada mara. Ma Yehoyada u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mōsa mara.

37 Ma Mōsa u Bineε mara. Ma Bineε u Rafa mara. Ma Rafa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara.

38 Bibu nəəba tia Aseli u mara. Bera Asirikamu ka Bokuru ka Isimēli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Beni kpurowa ba sāa Aselin bibu.

39 Aseli wi, u wənə mō wi ba sokumə Eseki. Bibu itawa Eseki wi, u mara. Bera Ulamu ka Yeusi ka Elifeleti.

40 Ulamun bibu ba kuawa wərugəba ka ten towobu. Ben bibu ka ben debuminu dabi. Ba tura nge tumbu wunaa weeru ka wəkuru (150).

Be kpurowa ba sāawa Benyamēen bibun bweseru.

9

1 Ba Isireliba kpuron yīsa yorua ben gari garin tireru səə nge me ba ka swīine, bwese kera ka bwese kera.

Isireli be ba wurama yorun di

N deema ba Yudaba kpurowa yoru mwa ba ka da Babilonio kōsa ye ba kuan sā.

2 Be ba gbia ba sina ben tem wusu səə, bera Isireliba ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere Netiniba.

3 Be ba na ba sina Yerusalemu, bera Yudan bweseru ka Benyamēen bweseru ka Efaraimugiru ka Manasegiru.

4 Ka sere Utai wi u wāa Yudan bwese kera səə. U sāawa Amihudun bii. Amihudu wi, u sāawa Omirin bii, Imirin debubu, Banin sikadobu, Peresin bwese kera səə.

5 Silonigibun bwese kera səəra Asaya u wāa ka win bibu. Asaya wiya u sāa win bii gbiikoo.

6 Serakin bwese kera səəra Yeweli ka wigibu ba wāa. Ben geera sāawa nata ka wεneε ka wəkuru (690).

7 Be ba wāa Benyamēen bwese kera səə, bera Salu, Mesulamun bii, Hodafian debubu, Asenuan sikadobu,

8 ka Yibineε, Yoramun bii, ka Ela, Usin bii, Mikirin debubu ka Mesulamu, Sefatian bii, Rewelin debubu, Yibinian sikadobu, ka sere ben tumbu gabu.

⁹ Tɔn be kpurowa ba s̄aa wiruḡibu ben yeɲusɔ nge me ba ka swĩine. Ben geera s̄aawa neɲe ka wunɔbu ka weeraakuru ka nɔɔba tia (956).

¹⁰ Be ba s̄aa ȳaku kowobu, bera Yedaya ka Yoyaribu ka Yakini,

¹¹ ka Asaria. Win sikadobara Hilikiya ka M̄esulamu ka Sad̄oku ka M̄erayɔtu ka sere Akitubu wi u s̄aa Yinni Gusunɔn s̄aa yerun wiruḡii.

¹² Adaya u maa s̄aa ȳaku kowo. Win sikadobara Yerohamu ka Pasuri ka Maakiya ka Masai ka Adieli ka Yasisia ka M̄esulamu ka M̄esilemiti ka Imeri.

¹³ Be ka begii be ba s̄aa wiruḡibu ben yeɲusɔ, ben geera s̄aawa tɔmbu nɔɔbu ka nata ka wunɔbu ka wata (1.760). Be kpuro ba s̄aawa wɔrugɔba. Bera ba ra sɔmburu ko Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ.

¹⁴ Semaya u s̄aawa Lefi. Win sikadoba wee, nge me ba ka swĩine. Bera Hasubu ka Asirikamu ka sere Hasabia, M̄erarin bwese kera sɔɔ.

¹⁵ Be ba maa s̄aa Lefiba, bera Bakibakaa ka Heresi ka Galali ka Matania. Matania win sikadobara M̄isee ka Sikiri ka Asafu.

¹⁶ Abudiasin tii u s̄aa wa Lefi. Win sikadobara Semaya ka Galali ka Yedutum. Berekia, Asan bii, Elikanan debubu wi u w̄aa N̄etofagibun temɔ, u maa s̄aawa Lefi.

¹⁷ Be ba s̄aa kɔnnɔ k̄sɔbu, bera Salumu ka Akubu ka Talumɔɔ, ka Ahimani ka begibu. Salumuwa u s̄aa ben wiruḡii.

¹⁸ Wiya u ra n w̄aa sina bokon kɔnnɔwɔ ge ga w̄aa s̄ɔɔ yari yeru gia sere ka gisɔ. Be ba s̄aa kɔnnɔ k̄sɔbu Lefin bweseru sɔɔ, bera mi.

¹⁹ Salumu, Koren bii, Abiasafun debubu, Koren sikadobu ka wiḡii be ba tie, bera ba ra Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun kɔnnɔ k̄sɔ. Ben sikadobara ba ra raa sɔmbu te ko.

²⁰ Fin̄esi, Eleasaan biiwa u s̄aa ben wiruḡii. Ma Yinni Gusunɔ u w̄aa ka wi.

²¹ Sakari, M̄eselemian biiwa u ra kuu bekurugii ten kɔnnɔ k̄sɔ.

²² Be kpuron geera s̄aawa mi goobu ka wɔkura yiru (212). Bera ba ra kɔnnɔsu k̄sɔ. Ben ȳisa ba maa doke tireru sɔɔ ka ben wusu. Dafidi ka Gusunɔn s̄omɔ Samūeliwa ba bu sɔmbu te n̄omu s̄ondia.

²³ Be ka ben bibun bwesera ba ra Yinni Gusunɔn s̄aa yee ten kɔnnɔ si k̄sɔ.

²⁴ Be ba s̄aa yerun kɔnnɔ si k̄sɔ mi, ba ra n w̄aawa bera ka bera, s̄ɔɔ yari yerɔ ka s̄ɔɔ duu yerɔ, ka s̄ɔɔ ȳesan n̄om geuɔ ka yen n̄om d̄warɔ.

²⁵ Begibu gabu ba ra ne ben mi saa ben wusun di bu ka bu sina mi alusuma tia.

²⁶ Kɔnnɔ k̄sɔobun wiruḡibu nne be, ba s̄aawa Lefiba. Ba ra n w̄aawa ben sɔmburu sɔɔ baadomma. Bera ba ra maa s̄aa yerun dii s̄osu ka s̄aa yee ten arumani k̄sɔ.

²⁷ Ba ra kpun̄ewa bu ka s̄aa yee te sikerena. Yam m̄u n s̄ara, kpa bu ten kɔnnɔsu wukia.

²⁸ Kɔnnɔ k̄sɔo ben gaba ba ra ȳakurun dendi ȳanu k̄sɔ. Ba ra nu gariwa b̄a n nu yaramɔ. Kpa bu maa nu gari b̄a n nu duusiamɔ.

²⁹ Ben gaba ba ra maa s̄aa yerun dendi ȳa ni nu tie k̄sɔ ka sere maa som ka tam ka gum ka turare ye ba ra d̄ɔɔ doke ka maa turare nubu durorugia.

³⁰ Ȳaku kowoba ba ra turare nubu durorugia ye ko.

³¹ Lefi ben turo, Matitia, Salumun bii gbiikoo, Koren bweseru sɔɔ, wiya u ra kiranu w̄s.

³² Wigibu gabu Kehatin bweseru sɔɔ, bera ba ra t̄ɔɔ w̄erarugiru baateren p̄ɛ ko, ye ba ra Yinni Gusunɔ ȳiye.

³³ Bera ba sāa Lefiban yenu yērobu. Bera ba ra maa wom kowobu kpare. Ba ra n wāawa sāa yerun dinu ganu sɔɔ. Ba ku ra maa sɔma gaa ko, yèn sɔ ba ra n sɔmburu mɔ sɔɔ sɔɔ ka wākuru.

³⁴ Bera ba sāa Lefiban yenu yērobu nge mɛ ba ka swīine. Be, ba wāawa Yerusalemu.

Sɔɔlun bibun bweseru

(I maa mɛɛrio 8:29-38)

³⁵ Yeyeli wi u Gabaoni swīi, u wāawa Gabaonio. Win kurɔn yīsira Maaka.

³⁶ Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Neri ka Nadabu,

³⁷ ka Gedori ka Akiyo ka Sakari ka sere Mikoloti.

³⁸ Mikoloti wiya u Simɛamu mara. Be kpuro ba wāawa Yerusalemu gebibun bokuɔ.

³⁹ Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Sɔɔlu mara. Ma Sɔɔlu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere ɛsibaali.

⁴⁰ Yonatamwa u Mɛribu Baali mara. Ma Mɛribu Baali u maa Misee mara.

⁴¹ Miseen biba Pitoni ka Meleki ka sere Tarea.

⁴² Akasiwa u Yara mara. Ma Yara u Alemɛti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mɔsa mara. Ma Mɔsa u maa Binɛa mara.

⁴³ Binɛawa u Refaya mara. Ma Refaya u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara.

⁴⁴ Bibu nɔɔba tia Aseli u mara. Ben yīsa wee, Asirikamu ka Bokuru ka Isimɛeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Be ba sāa Aselin bibu, bera mi.

DAFIDI, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

10

Sɔɔlu ka win bibun gɔɔ

(I maa mɛɛrio Samuɛli I, 31:1-13)

¹ Filisitiba ba Isireliba tabu wɔri. Ma Isireliban tabu kowobu ba duki sua. Filisiti be, ba bu naa gira ba go go Giliboan guuro.

² Ba maa Sɔɔlun tii ka win bibu ita Yonatam ka Abinadabu ka Maakisua naamwɛ. Ma ba bii be go.

³ Sanno ge, ga Sɔɔlu swīɛ. Tɛn towobu ba nùn sɛɛnu twee ba mɛɛra kua gem gem.

⁴ Yera u win tabu yāa sɔɔwo sɔɔwa u nɛɛ, u win takobi womɔ u nùn ye sɔku kpa bango sarirugii be, bu ku raa nùn sɔku bu yaa kasiki.

Adama durɔ wi, u yina u ko mɛ, domi berum nùn mwa gem gem. Ma Sɔɔlu u takobi ye mwa u ka tii sɔka u kibarisi u taare.

⁵ Ye win tabu yāa sɔɔwo wi, u wa ma u gu, yera u maa win takobi sua u tii sɔka nge mɛ Sɔɔlu u kua. Ma ba gu yam tem mi.

⁶ Nge mɛya Sɔɔlu u ka gu ka win bibu ita be, ka win tabu yāa sɔɔwo ka sere maa win tabu kowobu kpuro sannu.

⁷ Ye Isireli be ba wāa Yisirelin wɔwɔɔ ba nua ma ben tabu kowoba duki sua, Sɔɔlu ka win bii tɔn durɔbu ba maa gu, yera ba ben wusu deri ba duki sua. Ma Filisitiba ba na ba sina wuu si sɔɔ.

⁸ Ye n kua sisuru Filisitiba ba na ba goo nin yānu potirimɔ. Yera ba Sɔɔlu ka win bibu itan gonu wa Giliboan guuro.

⁹ Ma ba Sɔɔlun wiru bura ba win tabu yānu kpuro potira. Yera ba sɔmbu gɔra bu yen labaari kpura ben būu diaɔ ka ben tɔmbun mi, ben tem sɔɔ kpuro.

¹⁰ Yera ba win tabu yānu sua ba doke ben būu dirō. Ma ba win wiru sua ba bwē ben būu wi ba mō Dagonin dirō.

¹¹ Sanam mē Yabesi ye ya wāa Galadin temō, yen tōmbu ba nua ye Filisitiba ba Sōlu kua,

¹² yera be ba sāa tabu durō wōrugōba ba seewa ba Sōlu ka win bibun goo ni sua ba ka da Yabesiō. Ma ba ben kukunu sikua dāru garun nuurō Yabesi mi. Ma ba nōō bōkua sōō nōōba yiru.

¹³ Sōlu u guwa yēn sō u Yinni Gusunō tōnu kam kom kua, u n̄ win woodaba mēm nōōwē. U bikiaru dawa be ba ra gōribu sokun mi.

¹⁴ U n̄ Yinni Gusunō bikie. Ma Yinni Gusunō u dera u gu. Ma u win bandu sua u Isain bii, Dafidi wē.

11

Dafidi u kua Isireliban sunō

(I maa mēerio Samuēli II, 5:1-3)

¹ Isireliba kpuro ba mēna ba na Dafidin mi Heboroniō. Ma ba nūn sōōwa ba nēē, bēēē ka wunē, sa sāawa yēm tem.

² Baa yellun di, saa ye Sōlu u sāa bēēn sunō, wuna a ra sun mēnne a sun kpara a ka tabu da, kpa a ka maa sun wurama. Gusunō wunēn Yinni u maa nūn sōōwa u nēē, wuna kaa ko bēēn wirugii kpa a bēēē win tōmbu kpara.

³ Yera Isireliban guro gurobu kpuro ba na Dafidi sina bokon mi Heboroniō. Ma u ka bu arukawani bōkua Yinni Gusunōn wuswaaō Heboroni mi. Yera ba nūn gum tāre wirō, ba nūn kua be, Isireliban sunō nge mē Yinni Gusunō u gerua saa Samuēlin nōōn di.

Dafidi u Yerusalemu wōri

u mwa

(I maa mēerio Samuēli II, 5:6-10)

⁴ Sōō teeru, Dafidi ka Isireliba kpuro ba Yerusalemu wōri. Yerusalemu yera ba maa sokumō Yebusi. Miya Yebusiba ba wāa.

⁵ Yera ba Dafidi sōōwa ba bēē, n̄ n̄ koorō u duuma wuu ge sōō.

Adama Dafidi u bu wōri u ben wuu gbāraruugu ge mwa. N deema gera ba maa sokumō Siōni. Yen biru ba gu soka Dafidin wuu.

⁶ N deema Dafidi u raa win tabu kowobu sōōwa u nēē, wi u gbia u Yebusiba wōri u kamia, yērowa u koo ko tabu kowobun wirugii. Ma Yoabu, Seruyan bii u gbia u bu wōri u kamia. Ma u kua wirugii.

⁷ Dafidi u da u sina wuu gbāraruugu gen mi. Yen sōna ba gu soka Dafidin wuu.

⁸ Ma u bani kua u ka gu sikerena. U banawa saa Milon di u ka sikerena. Ma Yoabu u maa gen mi n̄ tie sōnwa.

⁹ Ma Dafidin dam mu sosimō. Domi Gusunō wōllu ka tem Yinni u wāa ka wi.

Dafidin tabu kowobu

(I maa mēerio Samuēli II, 23:8-39)

¹⁰ Wee be ba sāa Dafidin tabu kowobun wirugibu. Be ka Isireliba kpurowa ba nūn kua sina boko nge mē Yinni Gusunō u gerua win tōmbun sō. Ba nūn mēm nōōwawa mam mam win bandun waati ye kpuro sōō.

¹¹ Yasobeamu, Hakumōnin bii u sāa tabu kowobun wirugii ben turo. Wiya u tōmbu gooba wunōbu (300) go ka yaasa nōn teerun tabu sōō.

¹² Yen biru Eleasaa, Dodon bii, Akosigii, u sāawa tabu kowobu ita yen turo.

13 U wāa ka Dafidi Pasi Damimuo, sanam me Filisitiba ba menna bu ka bu tabu wari. Ma Isireliba ba duki Filisitiban wuswaan di. N deema gberu gara wāa mi, tē sōo ba əsu duura.

14 Yera Eleasaa ka win tumbu ba yōra gbee ten suunu sōo ba ka tu yina. Ma ba ka Filisitiba tabu kua ba bu go. Yinni Gusuno u bu nasara baka wē dama te.

15 Sōo teeru Dafidin tabu sinambu tēna ye sōo, ben ita ba da ba nūn deema Adulamun kpee wōruo, sanam me Filisitiban tabu kowobun wuuru garu ta na ta ten sansani gira Refaban wōwao.

16 Saa ye sōo, Dafidi u wāa kpee wōru ge sōo, ma Filisitiban sansani ya maa gire Betelehemuo.

17 Ma Dafidi u Betelehemun beke kua u nee, wara u koo ka man Betelehemun gbāra kōnnōn dākōn nim naawa n nō.

18 Yera win tabu durōbu ita be, ba da ba Filisitiban sansani ye wari ka dam ba Dafidi nim me takama ba ka na. Adama u n mu nōra. U ka mu yākuru kuawa, u Yinni Gusuno yaria.

19 U nee, Gusuno u man gbara bu nee, nena na nim me nōra. Domi men sōna tōn beni ba ben wāaru kari bōrie. Nim me, mu sāawa nge ben yem me mu koo raa yari.

Yen sōna u yina u mu nō.

Yeniba kpurowa Dafidin tabu kowobu ita be, ba kua.

20 Abisai, Yoabun wōnōwa u sāa tabu sinambu tēna yen wirugii. Tumbu gooba wunōbuwa (300) u go ka win yaasa. Ma u yisuru yara wigibun suunu sōo.

21 Ba nūn beere wē too. Adama u n tabu durōbu ita be tura.

22 Benaya, Kabiseeligii, Yehoyadan bii, u sāawa tabu durō wōrugō. Ma u yisuru yara nasara dabi te u wan sō. Wiya u Mōabuban tumbu yiru gabu go, be ba sē nge gbee sinansu. Wiya u maa dua dākō kpiriru sōo u gbee sunō kāasi mi, u go puran saa sōo.

23 Ma u Egibitin tabu durō damgii goo go. Win gunum mu sāawa gōm soonu nōobu. Ma u yaasa neni. Yen buru ta sāawa nge weson deka ye u ra beku yasa teke. Saa ye sōo u nūn wōrim dōo, bokura u neni. Ye u tura mi, ma u durō win yaasa ye u neni mi wōra u ka nūn sōka u go.

24 Yeniba kpurowa Benaya Yehoyadan bii u kua. Ma u yisuru yara tabu kowobu tēna ye sōo.

25 U beere baka wa Dafidin tabu durōbu tēna ye sōo. Adama ya n tabu durō gbiikobu ita begia tura. Ma Dafidi u nūn kua win tiin kōsobun wirugii.

26 Dafidin tabu kowo ben gabun yisa wee, Asaeli, Yoabun wōnō, ka Elikanani, Dodon bii, Betelehemugii,

27 ka Samōti, Harorigii, ka Helesi, Palonigii,

28 ka Ira, Ikesin bii, Tekoagii, ka Abiesee, Anatotugii,

29 ka Sibekai, Husagii, ka Ilai, Akoasigii,

30 ka Maharai, Netofagii, ka Heledi, Baanan bii, wi u maa sāa Netofagii,

31 ka Itai, Ribain bii, Gibeagii, ye ya wāa Benyameen temō, ka Benaya, Piratonigii,

32 ka Hurai, Nasale Gaasigii, ka Abieli, Arabagii,

33 ka Asimafeti, Basarumugii, ka Eliaba, Saabonigii,

34 ka Bene Hasemu, Gisonigii, ka Yonatam, Sagen bii, Hararigii,

35 ka Akiamu, Sakaan bii, Hararigii, ka Elifali, Urun bii,

36 ka Hefee, Mekeragii, ka Akiya, Palonigii,

37 ka Hesiro, Kaameligii, ka Naarai, Esibain bii,

³⁸ ka Yoeli, Natanin mɔɔ, ka Mibisa, Hagirin bii,
³⁹ ka Selɛki, Amɔnigii, ka Nakarai, Berɔtugii wi u ra Yoabu, Seruyan biin tabu
yānu sɔbe,
⁴⁰ ka Ira, ka Garebu be ba sāa Yetɛɛba,
⁴¹ ka Uri, Heti, ka Sabadi, Alaigii,
⁴² ka Adina, Sisan bii, Rubenin bwese keran wirugii turo, wi u tabu kowobu
tena mɔ,
⁴³ ka Hanani, Maakan bii, ka Yosafati, Mitinigii,
⁴⁴ ka Osiasi, Asitarɔtugii, ka Sama, ka Yeyeli be ba sāa Hotamun bibu,
Aroɛɛgibu,
⁴⁵ ka Yedieli, Simurin bii, ka win wɔnɔ Yoka, Tisigii,
⁴⁶ ka Elieli, Makafimugii, ka Yeribai, ka Yosafia, Elinamun bibu, ka Yitima,
Mɔabu,
⁴⁷ ka Elieli, ka Obedi, ka Yasieli, Sobagii.

Tabu kowo be ba ka Dafidi

nɔɔ tia kua Sɔɔlun waati

12

¹ Sanam mɛ Dafidi u kpikiru sua u da Sikilagiɔ u ka Sɔɔlu Kisin bii tonda, yera gaba seewa ba da win mi. Ba sāawa tabu durɔ wɔrugɔba be ba sɔɔru sāa bu ka nùn tabu somi.

² Ma ba tennu ka kpurantɛenu neni. Ba maa ye kpuron tobu yēwa nɔm geu ka nɔm dware.

Be ba sāa Benyamɛɛba, Sɔɔlun bwese kera sɔɔ,

³ bera tabu sunɔ Akiesɛɛ ka Yoasi be ba sāa Sema, Gibeagiin bibu, ka Yesieli, ka Peleti be ba sāa Asimafetin bibu, ka Beraka ka Yehu be ba sāa Anatɔtugibu,

⁴ ka Yisimaya, Gabaonigii, wi u sāa tabu sinambu tena yen wirugii turo,

⁵ ka Yeremi ka Yasieli, ka Yokanani ka Yosabadi, Gederagii,

⁶ ka Elusai ka Yerimɔti ka Bealia ka Semaria ka Sefatia, Harɔfugii,

⁷ ka Elikana ka Yisiya ka Asareli, ka Yoesɛɛ ka Yasobeamu, be ba sāa Koren bwese keragibu,

⁸ ka Yoela ka Sebadia be ba sāa Yerohamun bibu, Gedorigibu.

⁹ Gadiba sɔɔ, tabu durɔ wɔrugɔba ba na Dafidin mi kpee wɔru gen mi, ghaburo. Ba sāawa be ba tabu tobu yē. Ma ba tɛrenu ka yaasi neni. Ba dam mɔwa nge gbee sinansu. Ma ba sāu nge nɛm ni nu wāa guunu wɔllɔ.

¹⁰⁻¹⁴ Ba sāawa tɔnu wɔkura tia. Bera tabu sunɔ Esɛɛ ka Abudiasi ka Eliabu ka Misimana ka Yeremi ka Atai ka Elieli ka Yokanani ka Elisabadi ka Yeremi ka Makibanai.

¹⁵ Be ba sāa Gadigibu ba ka sāa tabu sinambu, bera mi. Wi u piiburu bo be sɔɔ, wiya u koo tɔmbu wunɔbu (100) tabu wɔri. Wi u maa bo, kpa u tɔmbu nɔɔbu (1.000) tabu wɔri.

¹⁶ Bera ba Yuudeni tɔbura wɔɔn suru gbiikoo sɔɔ, sanam mɛ ya nim yiba sere bɔɔwa. Bera ba maa tɔn be ba wāa wɔwi sɔɔ gira yen sɔɔ yari yeru gia ka yen sɔɔ duu yeru gia.

¹⁷ Benyamɛɛba ka Yudaba ben tii ba maa na Dafidin mi kpee wɔru mi.

¹⁸ Dafidi u bu sennɔ da, ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i n ween na nɛn mi ka bwisiku geenu, i ka man somi, kon ka bɛɛ nɔɔ tia ko. Adama i n ween na i ka man samba ko, kpa nɛn yiberɛba bu ka man go sanam mɛ na n taare gaa kue, Gusunɔ besɛn baababan Yinni u ye waawo, kpa u sun siria.

19 Yera Yinni Gusunən Hunde u dua Amasai, tabu sinambu tɛna yen turo sɔɔ, ma u gerua u nɛɛ, wuna sa ka yōra, wunɛ Dafidi, Isain bii. Wunɛ ka be ba nun somimən bwɛra yu kpunɔ.

Domi Gusunɔ wunen Yinni u nun faaba kua.

Ma Dafidi u bu mwa ka nuku dobu. Ma u dera ba dua win tabu sinambun wuuru sɔɔ.

20 Manasen bwese keran tɔmbu ba Dafidi swīi sanam mɛ wi ka Filisitiba ba dɔɔ bu ka Sɔɔlu tabu ko. Adama ba n̄ Filisiti be somi. Domi ye Filisiti ben wirugibu ba wesiana, ba Dafidi girawa ba nɛɛ, u ko n wāawa Sɔɔlu win yinnin biruɔ kpa u ra bu wiru bɔɔri.

21 Manasen bwese keragii be ba Dafidi swīima sanam mɛ u gɔsirama Sikilagiɔ, bera Adina ka Yosabadi ka Yedieli ka Mikaeli ka Yosabadi goo ka Elihu ka Silitai. Be kpuro ba sāawa Manasen bwese keran tabu kowo wuunun wirugibu.

22 Bera ba Dafidi somi domi be kpuro ba sāawa tabu durɔ wɔrugɔba ka maa tabu sinambu.

23 Tɔɔ baatere, tɔmbu ba ra n naamɔwa Dafidin mi bu ka n̄n somi sere win tabu kowobu ba dabia ba dam kua nge Gusunən tabu kowobu.

Tabu sinam be ba Dafidi kua

Isireliba kpuron sunɔ

24 Tabu kowo be ba na Dafidin mi Heboroniɔ bu ka n̄n Sɔɔlun bandu wesia nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua, ben geeru wee.

25 Yudan bwese kera sɔɔ, tabu kowo be ba tɛrenu ka yaasi neni, ba sāawa tɔnu nɔrɔbun suba nɔɔba tia ka nɛnɛ (6.800).

26 Simɛɔn bwese kera sɔɔ, be ba sāa tabu durɔ wɔrugɔba ben geera sāawa nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka wunɔbu (7.100).

27 Lefiban bwese kera sɔɔ, tɔmbu nɔrɔbun suba nne ka nata (4.600) ba wāa,

28 ka Yehoyada, Aronin yɛnun wirugii ka win tɔmbu nɔrɔbun suba ita ka nata ka wunɔbu (3.700),

29 ka Sadɔku, aluwaasi kpɛmbu wi u sāa tabu durɔ wɔrugɔ ka wirugibu yɛnda yiru be ba sāa win tondon yɛnugibu.

30 Bɛnyamɛn bwese kera sɔɔ, be ba sāa Sɔɔlun mero bisibu, ba sāawa tɔmbu nɔrɔbun suba ita (3.000) domi ben dabira ba ka Sɔɔlu yōra n ka saa ye girari.

31 Efaraimun bwese kera sɔɔ ba sāawa nɔrɔbun suba yɛndu ka nɛnɛ (20.800). Ba bu gara yenu ka yenu. Ba sāawa tabu durɔ wɔrugɔba be ba yīsiru yara.

32 Manasen bwese keran sukumgibu ba sāawa nɔrɔbun suba wɔkura nɔɔbu ka ita (18.000). Bera ba soka ka ben yīsa bu ka da bu Dafidi ko sunɔ.

33 Isakarin bwese kera sɔɔ, ba sāawa tabu sinambu goobu (200) ka sere maa ben tɔn be ba kpare. Isakarin bwese keragii be, ba ben waatin asansi yɛ bu ka tubu ye Isireliba ba koo ko.

34 Sabulonin bwese kera sɔɔ, ba sāawa tɔmbu nɔrɔbun suba weeraakuru (50.000) be ba tabu yɛ, ba maa tabu yāa bwese bwese ka neni, ba sɔɔru kpeere bu ka tabu ko ka gōru tia.

35 Nɛfitalin bwese kera sɔɔ, ba sāawa tabu sinambu nɔrɔbu (1.000) ka sere maa tabu kowobu nɔrɔbun suba tɛna ka nɔɔba yiru (37.000) be ba tɛrenu ka yaasi neni.

36 Danun bwese kera sɔɔ, be ba tabun sɔɔru kpeere, ba sāawa tɔmbu nɔrɔbun suba yɛnda nɔɔbu ka ita ka tɔnu nata (28.600).

³⁷ Aseɛn bwese kera sɔɔ, be ba tabu yɛ ma ba sɔɔru sãa bu ka tabu ko, ba sãawa tɔmbu nɔrɔbun suba weeru (40.000).

³⁸ Be ba wãa Yuudenin sɔɔ yari yeru gia, Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese kera sukumgibu ba sãawa tɔmbu nɔrɔbun suba wunaa teeru (120.000). Ba maa tabu yãa bwese bweseka mɔ.

³⁹ Tɔn be ba tabun sɔɔru sãa mi, be kpurowa ba na Heboroniɔ ka gɔru tia, kpa bu ka Dafidi ko Isireliba kpuron sunɔ. Ma Isireli be ba tie ba ka bu nɔɔ tia kua.

⁴⁰ Ma ba kua sɔɔ ita Dafidin mi, ba dimɔ ba nɔrumɔ. Domi begibu ba dīanun sɔɔru kua ben sɔ.

⁴¹ Yen biru be ba wãa ben bɔkuɔ n ka girari Isakariba, ka Sabuloniba ka sere Nefitaliba, ba ra ben ketekunu ka ben yooyoosu ka ben birakɔsu ka sere maa ben keteba dīanu sɔbimewa bu ka na, ka maa som ka figi gbebi, ka resɛm gbebi, ka tam ka gum, ka keteba ka yãanu dabi dabinu, domi be kpuro ba wãa nuku dobu sɔɔ.

Dafidi u Yinni Gusunɔn

woodan kpakororu yi

Obedi Edɔmun yenuɔ

(I maa mɛeriɔ Samuɛli II, 6:1-11)

13

¹ Sɔɔ teeru Dafidi u tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm ka wunɔm wunɔm wirugibu mɛnna ka sere maa wirugii be ba tie.

² Ma u be kpuro sɔɔwa u nɛɛ, yenɔ yã n ween na Gusunɔ bɛsɛn Yinnin min di, ma ya bɛɛ wɛrɛ, i de su sɔmɔbu gari bɛsɛgibun mi Isirelin tem kpuro sɔɔ, yãku kowobu ka Lefiban mi be ba wãa wuu marosɔ ka kpara yenɔ kpa bu mɛnna.

³ Kpa su ka Gusunɔ bɛsɛn Yinnin woodan kpakoro te wurama. Domi sa ñ ten gari kue Sɔɔlun waati sɔɔ.

⁴ Ma tɔn be kpuro ba wura bu ko mɛ. Domi gari yi, yi ka bu naawa.

⁵ Ma Dafidi u Isireliba kpuro mɛnna saa Sikorin di ye ya wãa Egibitiɔ sere ka Hamatin duu yerɔ kpa bu da bu Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te suama Kiriati Yarimun di.

⁶ Yera Dafidi u seewa ka Isireli be kpuro ba da Baalɔ ye ba maa mɔ Kiriati Yarimu, Yudan temɔ, bu ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te tama, tɛn wuswaaɔ ba ra Yinni Gusunɔn yīsiru soku, wi u ra n sɔ ten wɔllɔ wɔllun kɔsobun suunu sɔɔ.

⁷ Ma ba tu sua ba doke naa keke kpa gaa sɔɔ ba ka doona Aminadabun yɛnun di. Usa ka Akiyowa ba naa keke ye kpare.

⁸ Ma Dafidi ka Isireliba kpuro ba bu swi ba mɔrɔkunu soomɔ ka gɔɔgenu, ka bara kpãnu, ka sekɛtirɛnu, ka yankokonu. Ma ba womusu mɔ ba yaamɔ ka ben dam kpuro ba ka Gusunɔ sãamɔ.

⁹ Saa yɛ sɔɔ ba tura Kidonin doo soo yerɔ, yera kpakoro te, ta wɔrumaa dɔɔ, ma Usa u nɔma demia u tu gaba.

¹⁰ Mii mii, Yinni Gusunɔ u ka nɔn mɔru kua. Ma u dera u wɔruma kpakoro ten bɔkuɔ u gu, yɛn sɔ u tu baba.

¹¹ Dafidi u mɔru kua too yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u ka Usa sɛɛyasia mɛ. Ma u yam mi yīsiru kã Perɛsi Usa. Yen tubusiana Usan goo yeru. Yisi tera ba ka mu sokumɔ sere ka gisɔn gisɔ.

¹² Ma Dafidi u Yinni Gusunɔ nasia dɔma te. Yera n dera u ka nɛɛ, amɔna u koo ko u ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te turi win yenuɔ.

¹³ U ñ dere bu gina ka tu da win yenuo Yerusalemuo. U dera ba ka tu dawa Obedi Edomu Gatigiin yenuo.

¹⁴ Ma ta kua mi suru ita. Ma Yinni Gusunō u durō wi ka win yenugibu ka maa ye u mō kpuro domaru kua.

14

Dafidi u wāa Yerusalemuo

(I maa mēerio 3:5-9; Samuēli II, 5:11-16)

¹ Sōo teeru, Hiram, Tirin sunō u Dafidi sōmōbu gōria ka dāa gea ye ba sokumō seduru ka dāa dākobu ka be ba ra kpenu dāku, kpa bu nūn sina kpaaru bania.

² Dafidi u tuba ma Gusunōwa u win bandun dam siremō. Wiya u maa ban te wolle suamō win tōmbu Isireliban sō.

³ Yen biru Dafidi u maa kurōbu gabu sua Yerusalemuo. Ma ba nūn bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marua.

⁴ Bera Samua ka Sobabu ka Natani ka Salomōo

⁵ ka Yibaa ka Elisua ka Elifeleti

⁶ ka Nōga ka Nefegi ka Yafia

⁷ ka Elisama ka Beliada ka sere Elifeleti goo.

Dafidi u Filisitiba kamia

(I maa mēerio Samuēli II, 5:17-25)

⁸ Ye Filisitiba ba nua ba Dafidi gum tāre wirō u kua Isireliba kpuron sunō, yera be kpuro ba seewa ba nūn wōrim wee. Ye u nua mē, yera u sara u da u ka bu yinna.

⁹ Saa ye sōōra Filisiti be, ba tunuma ba teria Refan wōwao.

¹⁰ Ma Dafidi u Yinni Gusunō bikia u nēē, n doo n Filisiti be wōri? Kaa man bu nōmu beria?

Ma Yinni Gusunō u nūn wisa u nēē, a doo, kon nun bu nōmu beria.

¹¹ Ma ba seewa ba da Baali Perasimuo. Miya Dafidi u Filisiti be go go. Ma u gerua u nēē, Yinni Gusunō u nēn yibereban wuuru gāa nge mē nim tora ya ra guna gīē.

Yen sōna ba yam mi yīsiru kā Baali Perasimu.

¹² Yera Filisiti be, ba duki sua ba ben bwāarokunu deri mi. Ma Dafidi u win tōmbu sōwa bu nu guro bu dōō menī.

¹³ Amen biru, Filisiti be, ba kpm na ba teria Refan wōwa mi.

¹⁴ Ma Dafidi u Yinni Gusunō bikia u nēē, n maa doo n bu wōri? Ma Yinni Gusunō u nūn wisa u nēē, oo. Adama a ku da sōru sōrum mē. A besiro kpa a da a n wāa dāa ye ba mō miren sōwō.

¹⁵ Sanam mē a naa damu damusu gasu nōomō dāa wōllō, a yarima. Domi nē, Yinni Gusunōwa na nun gbiye n ka ben sansani ye wōri.

¹⁶ Ma Dafidi u kua nge mē Yinni Gusunō u nūn sōwa. U da u Filisiti be go go saa Gabaonin di n ka da Gesēēo.

¹⁷ Ma Dafidi u yīsiru yara tem baama kpuro sōō. Ma Yinni Gusunō u nūn dam wē bwesenu kpuro sōō.

Dafidi u Yinni Gusunōn

woodan kpakororu wāa yeru

sōōru kua

15

1 Yeniban biru, Dafidi u tii dia bania Yerusalemuə. U maa Yinni Gusunən woodan kpakororu wāa yeru kua mi.

2 Ma u nεε, Lefiba tənawa n weenε bu tu səbe. Domi bera Yinni Gusunə u gəsa bu ka tu səbe, kpa bu maa ten səmburu ko saa kpuro səə.

3 Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna Yerusalemuə bu ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te da ten ayerə mi u səəru kua ten s̄.

4 U maa yāku kowobu Aronin bweserugibu ka Lefiba menna.

5 Kehatin bweseru səə, Urieliwa u s̄a wirugii ka wigibu tənu wunaa teeru (120).

6 Mərarin bwese kera səə, Asayawa u s̄a wirugii, ka wigibu təmbu goobu ka yendu (220).

7 Gεεsənin bwese kera səə, Yoeliwa u s̄a wirugii ka wigibu təmbu wunaa teeru ka wəkuru (130).

8 Elisafanin bwese kera səə, Semayawa u s̄a wirugii ka wigibu tənu goobu (200).

9 Heboronin bwese kera səə, Elieliwa u s̄a wirugii ka wigibu tənu wεnε (80).

10 Usielin bwese kera səə, Aminadabuwa u s̄a wirugii ka wigibu tənu wunəbu ka wəkura yiru (112).

11 Ma Dafidi u yāku kowobu Sadəku ka Abiataa soka, ka sere maa Lefi beni, Urieli ka Asaya ka Yoeli ka Semaya ka Elieli ka sere Aminadabu.

12 Ma u bu s̄əwa u nεε, bεeya i s̄a wirugibu Isireliban bwese keri səə. Yen s̄, i tii dεerasio bεε ka bεen yenugibu, kpa i da i ka Gusunə bεsε Isireliban Yinnin woodan kpakororu suama i ka na yam mi na tu wāa yeru kua səə.

13 Yellu, Gusunə bεsεn Yinni u sun sεeyasia ka gəə yən s̄ i n̄ daa wāa mi, ma sa n̄ win wooda mεm n̄əwε.

14 Yera yāku kowo be, ka Lefi be, ba tii dεerasia bu wa bu ka Gusunə be Isireliban Yinnin woodan kpakoro te suama.

15 Ma Lefi be, ba kpakoro te sua ba seru səndi ka ten dāa p̄əsi yi ba ra ka tu sue nge mε Yinni Gusunə u raa yiire bu ko saa Məwisin n̄ən di.

16 Ma Dafidi u maa Lefiban wirugii be s̄əwa u nεε, bu begibu səəru koosio be ba koo womusu ko ba n guunu ka mərəkunu ka sɛketirɛnu soomə ka dam bu ka nuku dobu s̄əsi.

17 Be Lefiba ba səəru koosia, bera Hemani, Yoelin bii ka win səm kowosii beni, Asafu, Berekian bii ka sere maa Etani, Kusayan bii, Mərarin bwese keragii.

18 Be ba maa sw̄i, bera Sakari ka Beni ka Yaasieli ka Semiramətu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Bənaya ka Maaseya ka Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obedi Edəmu ka sere Yeyeli. N deema beni kpuro ba s̄awa kənnə k̄səbu.

19 Wom kowo be ba sɛketirɛnu soomə ni ba kua ka sii gandu, bera Hemani ka Asafu ka sere Etani.

20 Be ba maa guunu soomə ni nu ḡru yāka mə, bera Sakari ka Asieli ka Semiramətu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Maaseya ka sere maa Bənaya.

21 Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obedi Edəmu ka Yeyeli ka sere Asasia, bera ba mərəku serum n̄əba itaginū soomə ba ka womusu sw̄i.

22 Lefi be səə, Kenaniawa u s̄a wom kowo ben wirugii. Wiya u bu womusu koosiamə domi u ȳru m.

23 Be ba ra Yinni Gusunən woodan kpakoro te səbe, bera Berekia ka Elikana

24 ka Obedi Edəmu ka Yehia. Yāku kowo be ba ra k̄bi so Yinni Gusunən woodan kpakoro ten wuswaaə, bera Sebania ka Yosafati ka Netanēli ka Amasai ka Sakari ka Bənaya ka sere Eliesεε.

Yinni Gusunən

woodan kpakororu

ta tura Yerusalemu

(Imaa mɛerio Samuɛli II, 6:12-19)

²⁵ Dafidi ka Isireliban guro gurobu ka tabu kowobu nərəm nərəm wirugibu ba swaa wari ba ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te wee Obedi Edəm un yenun di ka nuku dobu.

²⁶ Yinni Gusunə u wāa ka Lefi be ba win woodan kpakoro te sɔwa. Ma ba ketɛ nɔɔba yiru ka yāa kinenu nɔɔba yiru go ba ka yākuru kua.

²⁷ Dafidi ka Lefi be ba woodan kpakoro te sɔwa ka wom kowobu, ka sere Kenania wi u wom kowo be kpare, be kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wɛɛ damgii. Yen biru, Dafidi u maa yāku kowon yabe tarakpe doke.

²⁸ Isireliba kpuro ba ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te na Yerusalemu. Ba kuuki m̀ nuku dobu sɔ, ma ba kɔbi ka seketirɛnu ka guunu ka m̀rɔkunu soomɔ.

²⁹ Ye ba ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te duɔ Dafidin wuu, yera Mikali Sɔɔlun bii tən kurɔ u mɛerima saa fɛnɛntin di. Ye u wa sina boko Dafidi u yɔkumɔ u yaama, yera u ǹn gɛma.

16

¹ Ye ba ka kpakoro te tunuma, yera ba tu doke ten ayerɔ kuu bekurugiru sɔ te Dafidi u kua ten sɔ. Yen biruwa u Yinni Gusunə yāku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yākunu kua.

² Ye Dafidi u yāku ni kua u kpa, yera u win tɔmbu Isireliba domaru kua ka Yinni Gusunən yīsiru.

³ Ma u be kpuro dīanu bɔnu kua, tən kurɔbu ka tən durɔbu. U baawure pɛɛ ka yaa wɔɔra wɛ ka sere maa kira te ba kua ka resɛm gbɛba.

Lefiba ba Yinni Gusunə

siaramɔ ka womusu

(Imaa mɛerio Womu 105:1-15; 96; 106:1,47-48)

⁴ Ma Dafidi u Lefi ben gabu sɔma wɛ woodan kpakoro ten sɔ, kpa bu ka Gusunə be Isireliban Yinni sɔ. Kpa bu ǹn siara, kpa bu ǹn bɛɛɛ wɛ.

⁵ Asafuwa u s̄a ben wirugii. Ma Sakari u s̄a win yiruse. Ma Yeyeli ka Semiramotu ka Yehieli ka Matitia ka Eliabu ka Benaya ka Obedi Edomu ka sere Yeyeli ba guunu ka m̀rɔkunu soomɔ. Ma Asafu u maa seketirɛnu soomɔ.

⁶ Ma yāku kowo beni, Benaya ka Yasieli ba kɔbi soomɔ t̄a t̄a Yinni Gusunən woodan kpakoro ten wuswaaɔ.

⁷ Tɔɔ tera Dafidi u dera Asafu ka wigibu ba Yinni Gusunə tɔmam torua. Ba nɛɛ,

⁸ i Yinni Gusunə siaro, kpa i ǹn s̄a, kpa i bwesenu nɔɔsia s̄m baka ni u kua.

⁹ I ǹn t̄amɔ.

I ǹn siaro ka womusu, kpa i win s̄m maamaakiginun gari kpara.

¹⁰ I yɛɛrio win ȳisi dɛɛrarun s̄,

kpa i nuku dobu ko

bɛɛ b̄n ḡru ga ǹn kasu.

¹¹ I gɔs̄iro Yinni Gusunə Dam kpurogiin mi,

kpa i ǹn kasu baadomma.

¹²⁻¹³ Bɛɛ Isireliba, Yakɔbu Gusunən s̄m kowon bweseru,

bεε be u gɔsa,

i yaayo sɔm maamaakigii ni u kua
ka gari yi u bεε sɔwa.

¹⁴ Gusunɔwa u s̄a bεsɛn Yinni.

Wiya u koo handunia kpuro siri.

¹⁵⁻¹⁶ I arukawani ye yaayo baadomma
ye u ka Aburahamu bɔkua

ka maa nɔɔ mwεε te u Isaki kua.

¹⁷ U ka ye Isireliba, Yakɔbun bweseru bɔkuawa
ya n s̄a wooda sere ka baadommaɔ.

¹⁸ U nεε, u koo bu Kananin tem wε
bu tubi di.

¹⁹ N deema sanam mε,

Isireliba ba n dabi,

ma ba s̄a sɔbu tem mε sɔɔ.

²⁰ Ba ra n daamɔwa bwese tukunun mi
ka wuu tukusɔ.

²¹ Adama u n dere goo u bu dam dɔre.

U maa sinambu sεyasia ben s̄ɔ.

²² U nεε, i ku nɛn tɔn be na gɔsa baba.

I ku maa nɛn sɔmɔbu k̄s̄a kua.

²³ Yen s̄ɔ, bεε handuniagibu,

i Yinni Gusunɔ tɔmɔ.

I win faaban gari kparɔ t̄ɔɔ baatere.

²⁴ I win yiikon girima ka win sɔm maamaakiginu kparɔ
bwesenun suunu sɔɔ.

²⁵ Domi Yinni Gusunɔ u kp̄a.

Wiya n weenε bu siara.

U b̄unu kpuro nanum kere.

²⁶ Bwese tukunun b̄unu nu s̄awa kam dirum.

Adama Yinni Gusunɔwa u wɔllu kua.

²⁷ Yiiko ka girima ya w̄a win wuswaaɔ.

Ma dam ka nuku dobu w̄a win w̄a yerɔ.

²⁸ Bεε bwesenu kpuro,

i Yinni Gusunɔ yiiko ka bεεε w̄εyɔ.

²⁹ I Yinni Gusunɔn ȳisiru yiiko w̄εyɔ.

I ka n̄un k̄ɛnu daawo win s̄a yerɔ.

Kpa i yiira win wuswaaɔ

i n̄un s̄a win dεεrarun s̄ɔ.

³⁰ Bεε handuniagibu kpuro,

i diirio win wuswaaɔ.

Tem mu dam mɔ,

mu n b̄aarimɔ.

³¹ Wɔllu, a ȳεerio,

kpa tem mu nuku dobu ko.

I bwesenu kpuro s̄ɔwɔ

ma Yinni Gusunɔ u bandu dii.

³² Nim w̄ɔku gu kuuki koowo,

ka ye ya w̄a gε sɔɔ.

Ye ya w̄a gen bera mi gia kpuro,

yu nuku dobu koowo.

³³ D̄anu, i nuku dobu kuuki koowo

Yinni Gusunən wuswaaə.

Domi u wee u handuniagibu siri.

³⁴ I Yinni Gusunə siaro win tən geerun sō.

Win kīru ta ñ nōru mə.

³⁵ I nūn nəəgiru sueyo i nēε,

Gusunə beεen Faaba kowo, a sun faaba koowo.

A sun woro bwese tukunun naman di,

kpa a sun menna.

Saa yera sa ko nun tōma

sa n wunen yīsi deεraru soku,

kpa sa n yēεrimə, sa n mə,

³⁶ Gusunə, Isireliban Yinni,

wuna ba ko n siaramə sere ka baadommaə.

Ma tumbu kpuro ba nēε, ami! I Yinni Gusunə siaro.

³⁷ Yen biru Dafidi u Asafu ka wigibu yiire ba n wāa Yinni Gusunən woodan kpakoro ten mi, ba n sɔmburu mə baadomma.

³⁸ Ma u Obedi Edəmu ka Hosa ka begibu gōsa. Ben geera sāawa tumbu wata ka nōba ita (68). Obedi Edəmu, Yedutum biī, ka Hosa ba sāawa kənnə kōsobu.

³⁹ Ma Dafidi u yāku kowo Sadəku ka wigibu yiire bu sɔmburu ko gunguru wəllə Gabaoniə, mi ba ra Yinni Gusunə yākuru kue,

⁴⁰ ba n da nūn yāku dōə mwaararuginu kue baadomma yāku yerə, bururu ka yoka, kpa bu maa ko kpuro ye ya wāa wooda səə ye u Isireliba wē.

⁴¹ Be sōra Hemani ka Yedutum ka sere be ba gōsa ba ben yīsa sia sia mi, bu ka Yinni Gusunə sā ba wāa. Domi wi, Yinni Gusunən tən geeru ta ra n wāawa sere ka baadommaə.

⁴² Hemani ka Yedutum, bera ba ra kəbi ka sekεtirėnu ka sere maa yāa ni nu tien wunanəsu ko, ni ba ra ka womusu ko bā n Yinni Gusunə sāamə. Yedutum biba ba maa sāa kənnən kōsobu.

⁴³ Yen biru, tumbu kpuro ba gōsira ba wura ben yenusə. Ma Dafidi u maa da win yenuə u ka win yenugibu domaru kua.

17

Nəə mwεε te Gusunə u Dafidi

ka win bibun bweseru kua

(I maa mεεrio Samuēli II, 7:1-17)

¹ Ye Dafidi u da u sina win yenuə, yera u Gusunən sōmə Natani sōwə u nēε, n weene na n wāa diru səə te ba kua ka dāa gea ye ba mə sɔduru, kpa Gusunən woodan kpakororu ta n wāa kuu bekurugiru səə?

² Ma Natani u nūn wisa u nēε, a doo a ko nge mε a gōru doke kpuro. Domi Yinni Gusunə u wāa ka wunε.

³ Ye n kua wōkuru, yera Yinni Gusunə u Natani sōwə kāsiru səə u nēε,

⁴ a doo a nēn səm kowo Dafidi sō a nēε, nē, Yinni Gusunə na nūn sōmə ma n ñ wi u koo man diru bania mi na ko n wāa.

⁵ Domi na ñ sinare diru garu səə saa mìn di na ka Isireliba yarama Egibitin di sere n ka kua gisə. Adama na ra n wāawa kuu bekurugirə kpa ba n ka man bəsu.

⁶ Baama mi sa da nε ka Isireliba, na ra kparobu gōsiwa ba n be ba tie kpare. Adama na ñ ben goo taare wēere n nēε, mban sōna u ñ man diru banie ka dāa ye ba mə sɔduru.

⁷Yen sã, a doo a Dafidi nen som kowo sã a nee, ne, Gusunã wõllu ka tem Yinni, na nee, yãa kparabun diya na nùn wunama u n ka sãa nen tãmbu Isireliban kparo.

⁸Na wãa ka wi, baama kpuro mi u da. Meya na nùn win yibereba dera. Ma na dera u yĩsiru yara nge tøn boko dunia são.

⁹Na nen tãmbu Isireliba ayeru kua na bu sinasia ba n ka wãa mi ka bõri yendu, kpa tøn kãsobu bu ku raa maa se bu bu nõi sã

¹⁰nge me ba bu kua yellu kparobun waati são. Na win yibereba kpuro sekuru doke. Ne, Yinni Gusunãwa na nùn sãomã ma kon nùn ko bwese bakarun nuuru.

¹¹Win saa yã n tura u gu, ba nùn sika win baababan sikaa, kon win bii turo wuna u bandu di, kpa n ban ten dam sire.

¹²Bii wiya u koo man diru bania, kpa n win sina gona swĩ ya n dam mã sere ka baadommao.

¹³Na kon sãa nge win tundo, kpa u n maa sãa nge nen bii. Na n nùn nen durom wunarinã nge me na mu sunã wi u nùn gbiye wunari.

¹⁴Kon nùn ko nen tãmbun sunã, kpa n win ban ten dam sire sere ka baadommao.

¹⁵Ye Natani u gari yi kpuro nua u kpa, yera u da u yi Dafidi sãowa nge me Yinni Gusunã u nùn sãosi kãsi te são.

Dafidi u kanaru kua

(I maa meerio Samueli II, 7:18-29)

¹⁶Ma Dafidi u seewa u da Yinni Gusunãn sãa yerã. U gerua u nee, Yinni Gusunã, na yẽ ma na n sãa gãanu. Nen bwesera kun maa gãanu tura. Ka me, a man kua sunã Yerusalemu mini.

¹⁷Ma a ye garisi gãa piiminu wunen mi. Domi a kpa gerumã nge me nen bweseru ta ko n sãa sia. Ma wunẽ wi a kpã, a man ye sãomã ne wi na sãa tøn diro.

¹⁸Mba kon maa gere beere ye a man doke min sã. Domi a man yẽ ko.

¹⁹Yinni Gusunã, wunen gari ka maa wunen gõrun kĩrun saabuwa a ka man gãa baka nini kpuro kua. Ma a man nu sãosi.

²⁰Gãanu kpuro ye sa nua a kua, ya sãosi ma a kpã. Goo sari wi u sãa nge wunẽ. Wunẽ turowa a sãa Gusunã.

²¹Bweseru garu maa sari nge bese Isireliba te ta koo nee, ten bũu u tu yakiamã yorun di, ma u tu yĩsiru kã ta n ka sãa wigiru. Ka geema, gãa bakana a sun kua. A maa gãa maamaakiginu kua besen wuswaaã ye a ka bwese tukunu gira besen wuswaan di, ma a sun yakiamã Egibitigibun min di.

²²A wunen tãmbu Isireliba swĩ ba n ka sãa wunegibu mam mam sere ka baadommao. Ma wunẽ Gusunã, a kua ben Yinni.

²³N n men na, gari yi a gerua ne ka nen bweserun sã a de yi koorã sere ka baadommao.

²⁴A de wunen yĩsiru tu walle suara sere ka baadommao. Kpa bu nee, wunẽ Gusunã wõllu ka tem Yinniwa a sãa Isireliban Yinni. Kpa a de nen bwese kera ya n bandu dii wunen wuswaaã.

²⁵Yinni Gusunã, wunen tiwa a man sãowa a nee, kaa de nen bibun bweseru tu bandu di nen biru. Yen sãna na ka kãka na kana teni mõ.

²⁶Yinni, wuna a sãa Gusunã. Wuna a maa ne wunen som kowo durom menin nã mwẽeru kua.

²⁷N n men na, a nen bweseru domaru kuo, kpa ta n bandu dii sere ka baadommao wunen wuswaaã. Ye a domaru kua, ya ko n maa domaru mowa sere ka baadommao.

18

Dafidi u bwese tukunu kamia

(I maa mæerio Samuëli II, 8:1-14)

¹ Yeniban biru, Dafidi u Filisitiba kamia, u bu sekuru doke. Ma u Gati ka yen baru kpaanu mwa.

² Ma u Mɔabuba kamia ba kua win yobu. Ma ba nùn wɔɔ gobi kɔsiamɔ.

³ Yen biru u Hadadesεε, Soban sina boko kamia Hamatin bera gia, sanam me wi, Hadadesεε u dɔɔ u win tem yasia daa te ba mɔ Efaratio.

⁴ Ma Dafidi u nùn tabu kεkε nɔrɔbu (1.000) mwaari ye dumi gawe, ka maasɔbu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru (7.000), ka naanaakobu nɔrɔbun suba yendu (20.000). Ma u ben dumi kpuron naa sīnu bɔɔra ma n kun mɔ wunɔbu (100) yi u tii deria.

⁵ Sirigii be ba wāa Damasio ba na bu ka Hadadesεε, Soban sina boko somi. Ma Dafidi u ben tɔmbu nɔrɔbun suba yenda yiru (22.000) go.

⁶ Ma u bu kparobu yiiya. Ma Sirigii be, ba kua win yobu, ba nùn wɔɔ gobi kɔsiamɔ. Yinni Gusunɔ u ra n Dafidi kɔsuwa baama kpuro mi u da.

⁷ Ma u Hadadesεεn sɔm kowobun tεrenu mwεera ni ba kua ka wura. Ma u ka nu na Yerusalemuɔ.

⁸ U maa sii gandu gurama ta kpā Tibusati ka Kunun di. Wusu yiru ye, ya sāawa Hadadesεεgisu. Sii gan teya Salomɔɔ u ka boo kua ka gen yɔratii ka maa sāa yerun dendi yānu.

⁹ Ye Tohu, Hamatin sina boko u nua ma Dafidi u Hadadesεε, Soban sina boko ka win tabu kowobu kamia,

¹⁰ yera u win bii Hadoramu gɔra Dafidin mi u nùn tɔbiri kpa u nùn siara yèn sɔ u Hadadesεε tabu wɔri u kamia. Domi Tohu u raa ka Hadadesεε tabu mɔwa. Ma u Dafidi gbɛa mɔrisia bwese bwese ka ye ba kua ka wura ka sii geesu ka maa sii gandu.

¹¹ Ma Dafidi u ye kpuro yi Yinni Gusunɔn sɔ, ka maa sii geesu, ka wura ye u mwεera bwese tuku ninin min di. Niya, Edɔmuba ka Mɔabuba ka Amɔniba ka Filisitiba ka sere Amalekiba.

¹² Abisai, Seruyan bii, u Edɔmuba kamia wɔwɔɔ ye ba mɔ Bɔru. Ma u ben nɔrɔbun suba yendu yiru sari (18.000) go.

¹³ Ma u kparobu yi yi Edɔmu mi. Ma Edɔmu be kpuro ba kua Dafidin yobu. Yinni Gusunɔ u ra n Dafidi kɔsuwa baama kpuro mi u da.

Dafidin sɔm kowobun yīsa

(I maa mæerio Samuëli II, 8:15-18)

¹⁴ Dafidi u bandu di Isireliba kpuro sɔɔ. Ma u gea mɔ, u bu siriamme dee dee.

¹⁵ Yoabu, Seruyan biiwa u tabu kowobu kpare. Ma Yosafati, Ahiludun bii u sāa tirenun bero.

¹⁶ Sadɔku, Akitubun bii, ka Abimelēki, Abiataan biiwa ba sāa yāku kowobu. Ma Safusa u sāa tire yoro.

¹⁷ Bɛnaya, Yehoyadan biiwa u sāa Keretiba ka Peletiban kparo. Ma Dafidin bibu ba sāa win gerunasibu.

19

Ba Dafidin sina asakpɔbu

sekuru doke

(I maa mæerio Samuëli II, 10:1-5)

¹ Yeniban biru Nakasi, Amøniban sina boko u gu. Ma win bii u bandu kəsire kua.

² Ma Dafidi u nεε, kon Hanuni, Nakasin bii wi tən geeru kua. Domi meya win tundo u man kua. Yera Dafidi u sòmòbu gəra bu nùn nukuru yemiasia win tondon gəon sō. Ye Dafidin sòmò be, ba tura Hanuni win mi, Amøniban temò bu ka nùn nukuru yemiasia,

³ yera Amøniban wirugibu ba Hanuni sōwə ba nεε, a tamaa Dafidi u ka wunen tundo bεεε wēn sōna u sòmòbu gərɪma bu nun nukuru yemiasia? A n̄ yē bu ka wuu ge bukiana bu gen saria gia kpa bu gu wərɪma bu kam koosian sōna sòmò beni ba na wunen mi?

⁴ Yera Hanuni u Dafidin sòmò be mwə u ben toba kəna ma u ben yabenu karana saa suunun di sere taanò. Ma u bu yōsu ba doona.

⁵ Ye Dafidi u nua ye n tən be deema ma u wa ba wāa seku bakaru sō, yera u gabu gəra bu ka bu yinna kpa bu bu sō bu gina doo bu sina Yeriko sere ben toba ye, yà n kpia bu sere wurama.

Dafidi u ka Amøniba

ka Sirigibu tabu kua

(I maa mεerio Samuēli II, 10:6-19)

⁶ Ye Amōni be, ba wa ma ba Dafidin mərɪ seeyawa, yera Hanuni ka Amōni be, ba sii geesun gobi nəròbu (1.000) mərɪsia Sirigibun mi be ba wāa Məsopotamio ka Maaka sere Sobao bu ka bu tabu kekeba ka maasòbu wēma.

⁷ Ma ba bu tabu keke nəròbun suba tena ka yiru (32.000) wēma, ka maa Maakan sunò ka win tabu kowobu. Ma ba na ba ben sansani gira Medebao. Ma Amøniba ba maa yarima ben wusun di ba menna ka tabun sōru.

⁸ Ye Dafidi u nua mε, yera u bu Yoabu ka win tabu kowo damgibu sure.

⁹ Ma Amøniba ba yarima ba wāa wuun duu yerò. Sinam be ba maa bu somiru na, ma ba da ba yōra nennənka.

¹⁰ Ma Yoabu u deema u koo tabu kowa biruò ka wuswaa. Ma u Isireliban tabu kowo damgibu sō tabu kowo wuuru sua u Sirigibu kpare.

¹¹ Ma u maa win wənò Abisai tabu kowo be ba tie wē bu ka Amøniba wəri.

¹² Ma u nεε, Sirigibu bā n man kamiamò, a man somiru na. Amøniba bā n maa nun kamiamò, kon nun somiru na.

¹³ A de a n wərugəru mò, kpa su taa bi ko ka wərugəru bεsən təmbun sō ka maa Gusunò bεsən Yinnin wusun sō. Kpa Yinni Gusunò u ko ye n ko n nùn wēre.

¹⁴ Ma Yoabu ka win təmbu ba Sirigibu tabu wəri. Ma Sirigii be, ba duki sua Yoabun wuswaan di.

¹⁵ Ye Amøniba ba wa ma Sirigibu ba duki sua, yera ben tii ba maa duki yarina Abisai, Yoabun wənən wuswaan di ba dua wuu. Ma Yoabu u gəsirama Yerusalemuò.

¹⁶ Ye Sirigibu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba sòmòbu gəra bu Sirigii be ba wāa daarun guru giò sokuma. Sofaki, Hadadesən tabu kowobun wirugii u bu gbiye.

¹⁷ Ma ba ye Dafidi nōsɪa. Yera u Isireliban tabu kowobu kpuro menna, u ka bu Yuudeni tɔbura, ma ba sīa ba da Sirigii ben bera gia ba bu tabu wəri ba kamia. Ma Sirigii be, ba duki sua Isireliban wuswaan di.

¹⁸ Dafidi u ben tabu keke be dumi gawe nəròbun suba nōɔba yiru (7.000) kəsuka ka be ba wāa be sō, ka naanaakobu nəròbun suba weeru (40.000), ka sere maa ben tabu sunò Sofaki.

19 Ye Hadadesēen sōm kowobu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba ka Dafidi nōō tia kua ba nūn tii wē. Saa dōma ten di, Sirigibu ba ku ra maa kā bu Amōniba somiru da.

20

Yoabu u Raba tabu wōri

u mwa

(I maa mēerio Samuēli II, 11:1; 12:26-31)

1 Wōō kpōōn saa yē sōō sinambu ba ra tabu yari, yera Yoabu ka win tabu kowo damgii be u kpare ba da ba Amōniban tem wōri ba kōsuka. Ma ba Raba tarusi ba mwa. N deema saa ye sōō, Dafidi u wāawa win yenuō Yerusalemuō.

2 Yen biruwa Dafidi u wuu gen sunōn furō wuraguu mwa. Gen bunum mu sāawa kilo tēna ka nne. Ma ba gu kpee gobiginu gore. Ma ba gu sua ba Dafidi dokea wirō. Yen dōma te, dukia baka Dafidi u gura wuu gen min di u ka doona.

3 Ma u gen tōmbu yoo sōma koosia. Ben gaba dāa bōōrimō ka sii, gabu ka gbēē, gaba kpenu dākumō, ma gaba tem gbemō ka dākunu. Nge mēya u maa Amōniban wusu kpuron tōmbu yoo sōma koosia. Yen biru, Dafidi u gōsirama Yerusalemuō ka win tabu kowobu.

Ba Filisitiba kamia

(I maa mēerio Samuēli II, 21:18-22)

4 Yeniban biru Isireliba ba ka Filisitiba tabu kua Gesēē. Saa ye sōōra Sibekai, Husagii u Sipai, Rafan bweserun turo go. Ma u Filisiti be sekuru doke.

5 Yen biru tabu maa seewa Isireliba ka Filisitiban suunu sōō. Yera Elikanani Yairin bii, u Lasimi, Goliati, Gatigiin wōnō go. Lasimi win yaasan buru ta bōōruwa nge weson beku tēketiru.

6 Isireliba ba maa ka Filisitiba tabu kua Gati mi. Miya tabu kowo goō wāa u gunu too. Niki binu nōōba tia tiawa u mō nōmāō ka naasō. Ma ni kpuro nu kua yenda nne. Win tii u sāawa Rafan bweserugii.

7 U Isireliba nōō kuura, ma Yonatan, Dafidin mōō, Simēan bii, u nūn go.

8 Tōn be kpuro ba sāawa Rafan bweseru. Dafidi ka win tabu kowoba ba bu go Gatiō.

21

Dafidi u dera ba Isireliba gara

(I maa mēerio Samuēli II, 24:1-9)

1 Sōō teeru Setam u Isireliba seesi, ma u Dafidi bōrie u ka bu gari.

2 Ma Dafidi u Yoabu ka tabu kowobun wirugii be ba tie sōōwa u nēē, bu doo bu Isireliba gari saa ben tem sōō yēsān nōm geu gian di sere mēn sōō yēsān nōm dward, kpa bu na bu nūn gōra tusia. Nge mēya u koo ka ben geeru gia.

3 Yoabu u wisa u nēē, Yinni Gusunō u de win tōmbu bu dābia wunōm wunōm subenu. Nen yinni sina boko, tōn beni kpurowa ba sāa wunen sōm kowobu. Mban sōna a maa yeni bikiamō. Mban sōna kaa bu torasia.

4 Adama sina boko u yōrariwa win wooda ye sōō dim dim, ye u Yoabu wē mi. Ma Yoabu u da u Isireliban tem kpuro bukiana. Ma u wurama Yerusalemuō.

5 U Dafidi gari gari yi tusia. Isireli be ba koo kpī bu tabu ko, ben geera sāawa yako tia ka tōmbu nōrōbun suba wunōbu (1.100.000). Yudaban geera sāawa nōrōbun suba nēeru ka wata ka wōkuru (470.000).

6 Yoabu u n Lefin bwese keragibu ka Benyameēn bwese keragibu gara. Domi sina bokon wooda ye, ya n ka nūn naawē.

Yinni Gusunə u Dafidi

taare wē

(I maa mēerio Samuēli II, 24:10-17)

⁷ Dafidin wooda ye, ya n̄ Yinni Gusunə dore. Ma u Isireliba sēyasia.

⁸ Ma Dafidi u Yinni Gusunə sōwa u nēē, ye na kua mi, tora bakara. A de a nē wunen sām kowo suuru kua, domi wiira kookoosa na kua mi.

⁹ Ma Yinni Gusunə u win sāmə Gadi sōwa u nēē,

¹⁰ a doo a Dafidi s̄ a nēē, amēniwa nē, Yinni Gusunə na gerua. Na nēē, wee, na n̄n n̄ni swāanu ita yīiye. U gōsio te u kī n̄ ka n̄n sēyasia.

¹¹ Yera Gadi u da Dafidin mi, ma u n̄n sōwa u nēē, amēniwa Yinni Gusunə u gerua.

¹² U nēē, gōru tu wunen tem w̄ri w̄ō ita, n̄ kun mē wunen yiberēba bu ka nun tabu ko suru ita bu kamia, n̄ kun mē Yinni Gusunə u de gōn gōrado u kēsi kēsi bararu pusi Isireliban tem kpuro sō u mu kpeerasia. N̄ni swāanu ita ye sō, a gōsio ye a kī kpa n̄ da n̄ ye Yinni Gusunə s̄, wi u man gōrima.

¹³ Dafidi u Gadi wisa u nēē, na wāa nuku sankira bakanu sō. Adama n buram bo n̄ w̄ri Yinni Gusunə n̄ n̄muə ye kon ka w̄ri t̄mbun n̄mao. Domi win w̄nw̄nda kp̄a.

¹⁴ Ma Yinni Gusunə u kēsi kēsi bararu sure Isireliba sō. Ma t̄mbu n̄r̄obun suba wata ka w̄kuru (70.000) ba gu.

¹⁵ Yinni Gusunə u win gōrado gōra Yerusalemə u ye kpeerasia. Sanam mē gōrado wi, u ye kpeerasiamə, Yinni Gusunə u mēera, ma u gōru gōsia kōsa yen di. Ma u win gōrado wi u wuu gē kpeerasiamə mi, sōwa u nēē, n̄ den tura mē, a wunen n̄mu wunə.

N̄ deema gōrado wi, u wāawa J̄nani, Yebusin doo soo yerə.

¹⁶ Dafidi u n̄ni seeya u gōrado wi wa u wāa w̄llu ka tem baa sō, u win takobi sue Yerusalemun bera gia. Yera Dafidi ka win t̄mbun guro gurobu ba saaki dewa ma ba yiira ba wuswaa tem giriri nuku sankiranun s̄.

¹⁷ Yera Dafidi u Yinni Gusunə sōwa u nēē, n̄na na wooda wē bu tan be gari. N̄ n̄men na, n̄na na tora. T̄n beni ba n̄ gāanu kue. Yen s̄, a nē ka n̄n yēnugibu n̄ma dokeo kpa a wunen t̄mbu Isireliba deri.

Dafidi u Yinni Gusunə

yāku yeru bania

(I maa mēerio Samuēli II, 24:18-25)

¹⁸ Yinni Gusunə n̄ gōrado u Gadi sōwa u nēē, a Dafidi sōwə a nēē, u doo J̄nani, Yebusin doo soo yeru mi, u Yinni Gusunə yāku yeru bania.

¹⁹ Ma Dafidi u seewa u da nge mē Yinni Gusunə u Gadi sōwa.

²⁰ N̄ deema J̄nani u wāa win doo soo yerə ka win bibu n̄n ba alikama soomə. Ye u s̄ira yera u Gusunə gōrado wa ma ba da ba kukua.

²¹ Ma Dafidi u da J̄nanin mi. Ye J̄nani u Dafidi wa, yera u yarima doo soo yee ten min di u yiira win wuswaa u siriru tem giriri.

²² Ma Dafidi u n̄n sōwa u nēē, a man wunen doo soo yee te derio n̄ Yinni Gusunə yāku yeru bania mi. Kpa wahala ye ya n̄n t̄mbu deema mi, yu kpe. Kon tu dwe ka sii geesun gobi nge mē kaa ten gōbin geeru bure.

²³ Ma u Dafidi sōwa u nēē, n̄n yinni sina boko, a tu suo a ka ko ye a kī. Kēteba wee, a ka yāku dō mwaararugiru ko. Naa kēteba wee yi ko yāku dāa. Alikama wee a ka k̄run yākuru ko. Ye kpuro na nun kāwa.

24 Ma Dafidi sina boko u nùn wisa u nεε, aawo, kon tu dwewa nge me kaa ten gobin geeru bura. Na ñ Yinni Gusunə gāanu wεεmə ni nu sāa wunεginu n ka nùn yāku dōo mwaararugiru kua te ta ñ man gāanu diiri.

25 Ma Dafidi u nùn wuran gobi nata (600) wē yam min sō.

26 Dafidi u Yinni Gusunə yāku yeru bania mi. Ma u yāku dōo mwaararuginu ka siarabun yākuu kua. Yen biru u Yinni Gusunə kana. Ma Yinni Gusunə u win kanaru mwa, u dera dōo u sarama wəllun di yāku yeru wəllu mi, u yāku ni mwa.

27 Yinni Gusunə u ka win gərado wi gari kua, ma u win takobi wesia yen kararə.

28 Saa yera Dafidi u tuba ma Yinni Gusunə u win kanaru mwa Ɔonani Yebusin doo soo yeru mi. Saa dōma ten diya u ra nùn yākuru kue mi.

29 Saa ye sō, Yinni Gusunən kuu bekurugii te Məwisi u kua gbaburə, ta wāawa Gabaonin gungurə ka yāku yeru sannu mi ba ra yāku dōo mwaararuginu ko.

30 Dafidi kun kpē u da kuu bekurugii ten mi, u ka bikiaru ko Yinni Gusunən mi, yèn sō berum nùn mwa gərado win sō.

22

1 Ma Dafidi u nεε, yam miniwa ba koo Yinni Gusunən sāa yeru bani. Miya yāku yera ko n maa wāa mi Isireliba ba ko n da yāku dōo mwaararuginu ko.

Dafidi u Yinni Gusunən

sāa yerun sōru mō

2 Dafidi u dera ba sōbu kpuro menna be ba wāa Isireliə. Ma u bu yiire bu kpee bakanu dāku bu ka Yinni Gusunən sāa yeru bani.

3 U maa sisu sōru kua siki siki bu ka kulumba seku gamboban kadiriban sō ka maa soretii. Sii gan te u menna, ta kpā sere n ñ koorə bu tu yīire.

4 Meya u maa dāa gea ye ba mō sɛduruba menna siki siki sere ba ñ kpē bu ye gari. Sidonigibu ka Tirigiba ba ka nùn ye naawa.

5 Domi Dafidi u tii sōwa u nεε, win bii Salomə u sāawa bii piibu. U ñ gina bwisi mō. Wee sāa yee te ba koo Yinni Gusunə bania mi, ta ko n yīsuru yarawa tem kpuro sō ten giriman kpārun sō. Yen sōna u kī u nùn ten sōru kua. Ma Dafidi u sōru dabinu kua u sere gu.

Dafidi u Salomə yiire

u Yinni Gusunən sāa yee te

bani

6 Dafidi u win bii Salomə soka ma u nùn yiire u nεε, a Gusunə Isireliban Yinni sāa yeru bania.

7 Nen bii, nen tiwa na raa gōru doke n nùn tu bania.

8 Adama u man sōwa u nεε, na tɔmbun yem yari too win wuswaa taa baka bi na kuan sō. Yen sō n ñ nε kon nùn sāa yeru bania mi ba ko n da nùn sā.

9 Adama kon bii ma. Bii wi, u ko n wāawa bəri yendu sō. U koo maa nùn wəra win yiberε be ba ka nùn sikerenən noman di. Ba koo nùn sokuwa Salomə. Yen tubusiana bəri yendu. Domi win bandun saa sō, u koo de Isireliba ba n wāa bəri yendu sō.

10 Wiya u koo nùn sāa yeru bania. U ko n sāawa win bii, kpā wi, u n maa sāa win tundo. Kpa u win bandun dam sire Isireliban suunu sō sere ka baadomma.

11 Tē, nēn bii, Gusunō wunen Yinni u ko n ka nun wāa. Kpa wunen wāaru tu dakaa da. Kpa a kpī a nūn sāa yee te bania nge me u nun yiire.

12 U de a n bwisi ka yēru mō sanam me u koo de a bandu di Isireliba sōo, kpa a win woodaba mem nōowa.

13 A n Yinni Gusunōn wooda ka win yiirebu mem nōowa bi u Mōwisi wē Isireliban sō, saa yera ye a mō kpuro ya koo nun kooa. A n gesi dam ka wōrugōru mō. A ku nanda, a ku maa berum ko.

14 Wee na kookari kua na wura sōaru kua ya tōnnu nōrōbun suba ita (3.000) kere Yinni Gusunōn sāa yee ten sō. Ma na sii geesu sōaru kua su tōnnu nōrōbun suba tēna (30.000) kere. Na sii gandu ka sii wōkusu sōaru kua siki siki sere ba n kpē bu su yīre. Mēya na maa dāa ka kpenu sōaru kua. Adama wunen tii kaa kpī a maa sosi mi sōo.

15 Sōm kowoba ko n wāa wunen bōkuo dabi dabinu. Bera be ba ra kpenu dāku ka be ba ra dāa dāku ka sere be ba sōm bwese bwese kan kobu yē.

16 Wee a wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wōkusu mō su n geeru mō. Tē, a seewo, kpa a sōmbu te ko. Kpa Yinni Gusunō u n ka nun wāa.

17 Yen biru Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro yiire bu win bii Salomōo somi sōmbu te sōo.

18 U maa bu sōōwa u nēē, Gusunō bēen Yinni u wāa ka bēē. Wiya u dera i wāa bari yendu sōo beri berika. Domi u man tem me nōmu beria. Ma mu kua wi ka win tōmbugim.

19 Tē i Gusunō bēen Yinni kasuo ka bēen gōru kpuro ka bēen bwēra kpuro. I seewo i win sāa yeru bani, kpa i ka win woodan kpakororu ka win sāarun dendi yānu kpuro da mi.

Dafidi u dera ba Lefiba gara

23

1 Ye Dafidi u tōko kua, yera u win bii Salomōo kua Isireliban suno.

2 Ma u Isireliban guro gurobu ka yāku kowobu ka Lefiba mēnna.

3 Ma ba Lefiba gara tia tia be ba wōo tēna mō, ka be ba kere me. Ma ben geera kua nōrōbun suba tēna ka nōōba ita (38.000).

4 Ma Dafidi u tōmbu nōrōbun suba yenda nne (24.000) gōsa be sōo, be ba ko n da Yinni Gusunōn sāa yee ten bana nōni doke, ka tōmbu nōrōbun suba nōōba tia (6.000) be ba koo tōmbu kpāra, kpa ba n da bu sirie.

5 U maa tōmbu nōrōbun suba nne (4.000) gōsa be ba tie sōo, ba n da sāa yee ten kōnnōsu kōsu, kpa tōmbu nōrōbun suba nne (4.000) be ba tie ba n da Yinni Gusunō tōme ka dwee yāa ni wi, Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunō siara.

6 Ma u bu bōnu kua wuu wuuka nge me ba ka wāa Gēēsōni ka Kehati ka Mērari, Lefin bibun bwese keri sōo.

7 Gēēsōnin biba Ladani ka Simeī.

8 Bibu itawa Ladani u mara. Bera Yehieli ka Setamu ka Yoeli. Yehieliwa u sāa ben gbiikoo.

9 Bibu itawa Simeī u mara. Bera Selomiti ka Hasieli ka Harani. Bera ba sāa Ladani bwese keran wirugibu.

10 Simeī u maa bibu nne gabu mara. Bera Yasati ka Sina ka Yeusi ka Beria.

11 Yasatiwa u sāa ben gbiikoo. Ma Sina u sāa yiruse. Yeusi ka Beria ba n bibu mara n dabi. Ma ba bu garisi bwese keri tia.

12 Bibu nnewa Kehati u mara. Bera Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli.

¹³ Amuramun biba Aroni ka Məwisi. Ma ba Aroni ka win bibun bweseru gosa ba yi nenem sere ka baadommao ba n da ka Yinni Gusuno turare dso dokeye, kpa ba n da maa saarun samburu ko, kpa ba n da maa tambu domaru kue ka Yinni Gusunan yisuru.

¹⁴ Adama ba Məwisi Gusunan som kowon bibu garisiwa Lefin bwese kera soo.

¹⁵ Məwisin biba, Geseamu ka Eliesee.

¹⁶ Geseamun bii gbiikoowa Sebueli.

¹⁷ Elieseen biiwa Rehabia. Bii turo win biru u n maa goo mara. Adama Rehabia u bibu mara ba dabi.

¹⁸ Yiseharin bii gbiikoowa Selomiti.

¹⁹ Bibu nnewa Heboroni u mara. Bera Yeriya ka Amaria ka Yasieli ka Yekameamu.

²⁰ Bibu yiruwa Usieli u mara. Bera Mise ka Yisiya.

²¹ Merarin biba Makili ka Musi. Makilin biba maa Eleasaa ka Kisi.

²² Eleasaa u n bii ton durabu mara u ka gu. Bii ton kuraba u mara. Bera ben mero bisibu Kisin bibu ba sua kurabu.

²³ Bibu itawa Musi u mara. Bera Makili ka Edee ka Yeremoti.

²⁴ Be ba saa ben yenun wirugibu Lefin bibun bweseru soo nge me ba ka bu tiruru doke tia tia, bera mi. Bera ba ko n da samburu ko Yinni Gusunan saa yero saa be ba wso yendu mon di n ka da be ba me kere.

²⁵ Domi Dafidi u raa nee, Gusuno Isireliban Yinni u win tambu bari yendu we. Yen biru u ko n wawa Yerusalemu sere ka baadommao.

²⁶ Saa ye soo, Lefiba ba n maa Yinni Gusunan kuu bekurugiru ka ten dendi yanu sooma.

²⁷ Dafidin yiire daaki bin biruwa ba Lefiba gara saa be ba wso yendu mon di n ka girari be ba kere me.

²⁸ Ba bu dokewa Aronin bibun bweserun wuuru soo bu ka samburu ko Yinni Gusunan saa yerun yaaraa ka ten dii soo. Bera ba ko n da saa yee ten dendi yanu kpuro deerasie kpa bu maa soma gaa ko mi.

²⁹ Bera ba ko n da pee ye ba ko n da Yinni Gusuno yiye ko, ka sere maa som me ba ko n da ka kenun yakunu ko, ka pee ye ba ku ra seeyatia doke, ka pee ye ba ra wso perenti soo, ka kira ni ba ra some. Bera ba ko n da yeba kpuron kpauru ka yen deebun saria meeri.

³⁰ Ba ko n da newa saa yeru mi bururu ka yoka bu ka Yinni Gusuno tama, kpa bu nun beere we.

³¹ Meya ba ko n da maa nun yaku dso mwaararuginu kue baadomma tso werarugiru soo, ka suru kpao u n yara, ka tso baka ni nu tia soo nge me nin geera ne ka nge me ba nin wooda yi.

³² Bera ba ko n da Yinni Gusunan kuu bekurugirun samburu ko, kpa Aronin bibun bweseru tu maa win saa yerun samburu ko.

Yaku kowobun wuunu

24

¹ Ba Aronin bibun bweseru bonu kua wuuru ka wuuru. Bibu nnewa Aroni wi, u mara. Bera Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa.

² Nadabu ka Abihu ba gbia ba guwa ben tundo u sere gu. Be, ba n bibu mara. Eleasaa ka Itamaa, be tnawa ba yaku soma kua.

³ Dafidi u Aronin bibun bweseru bonu kuawa nge me ben baawuren sambura saa. Sadaku u wawa Eleasaan bibun bweseru soo. Ma Akimelaki u maa wa Itamaan bibun bweseru soo.

⁴ N deema tɔmba dabiru bo Eleasaan bibun bweseru sɔɔ n kere Itamaan bibugiru sɔɔ. Yen sɔna ba Eleasaan bibun bweseru bɔnu kua wuuru wɔkura nɔɔbu ka tia, nin baatere ka ten wirugii. Ma ba maa Itamaan bibugiru bɔnu kua wuuru nɔɔba ita, nin baatere ka ten wirugii.

⁵ Ba bu bɔnu kuawa ka tɛtɛ. Domi be ba s̄aa s̄aa yerun wirugibu ka Yinni Gusunɔn s̄aarun wirugibu, be kpuro ba s̄awa Eleasaa ka Itamaan bibun bweseru.

⁶ Tire yoro Semaya, Netanɛlin bii, Lefin bwese kɛra sɔɔ, wiya u ben ȳisa tireru doke sina boko ka wirugibu ka ȳaku kowo Sadɔku ka Akimɛlɛki, Abiataan bii ka ȳaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaaɔ. Ba Eleasaa ka Itamaan bibun bwese nin ȳisa tireru dokewa ka tɛtɛ. Ba ra gina Eleasaagibu gɔsiwa, yen biru kpa bu maa Itamaagibu gɔsi.

⁷⁻¹⁸ Wuuru ka wuurun wirugii be ba gɔsa ka tɛtɛ, ben ȳisa wee.

Yehoyaribuwa u s̄aa gbiikoo.

Ma Yedaya u s̄aa yiruse.

Ma Harimu u s̄aa itase.

Ma Seorimu u s̄aa nnɛse.

Ma Maakiya u s̄aa nɔɔbuse.

Ma Miyamini u s̄aa nɔɔba tiase.

Ma Hakɔtu u s̄aa nɔɔba yiruse.

Ma Abiya u s̄aa nɔɔba itase.

Ma Yosue u s̄aa nɔɔba nnɛse.

Ma Sekania u s̄aa wɔkuruse.

Ma Eliasibu u s̄aa wɔkura tiase.

Ma Yakimu u s̄aa wɔkura yiruse.

Ma Hupa u s̄aa wɔkura itase.

Ma Yesebabu u s̄aa wɔkura nnɛse.

Ma Biliga u s̄aa wɔkura nɔɔbuse.

Ma Imɛri u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka tiase.

Ma Hesiri u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka yiruse.

Ma Hapisɛsi u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka itase.

Ma Petahia u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka nnɛse.

Ma Esekieli u s̄aa yɛnduse.

Ma Yakini u s̄aa yɛnda tiase.

Ma Gamulu u s̄aa yɛnda yiruse.

Ma Delaya u s̄aa yɛnda itase.

Ma Maasia u s̄aa yɛnda nnɛse.

¹⁹ Nge mɛya ba ka bu yi yi bu ka sɔmburu ko Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ. Ba ra ben sɔmburu kowa nge mɛ ben sikado Aroni u bu yiire bu ko. N deema Gusunɔ Isireliban Yinnin tiywa u Aroni wooda ye wɛ̄.

Left be ba tien ȳisa

²⁰ Lefin bibun bweserun wirugii be ba tien ȳisa wee.

Amuramun bibun bweseru sɔɔ, Subaɛliwa. Subaɛlin bibun bweseru sɔɔ, Yesiɔiawa.

²¹ Rekabian bibun bweseru sɔɔ, Yisiyawa u s̄aa gbiikoo.

²² Yiseharin bibun bweseru sɔɔ, Selomɔtuwa. Selomɔtun bibun bweseru sɔɔ maa, Yasatiwa.

²³ Heboronin bibun bweseru sɔɔ, Yeriyaawa u s̄aa gbiikoo. Ma Amaria u s̄aa yiruse. Ma Yasieli u s̄aa itase. Ma Yekamɛamu u s̄aa nnɛse.

²⁴ Usiɛlin bibun bweseru sɔɔ, Miseewa. Miseen bibun bweseru sɔɔ, Samiriwa.

²⁵ Yisiya, Miseen mɔɔn bibun bweseru sɔɔ, Sakariwa.

²⁶ Merarin bibun bweseru sɔɔ, Makili ka Musi ka Musin bii Yasian biba.

²⁷ Yaasiya, Merarin biin bibun bweseru sɔɔ, Sohamu ka Sakuri ka Ibirirwa.

²⁸⁻²⁹ Makilin bibun bweseru sɔɔ, Eleasaawa, wi u kun bibu mara. Kisin bibun bweseru sɔɔ, Yerameɛliwa.

³⁰ Musin bibun bweseru sɔɔ, Makili ka Edɛɛ ka Yerimɔtiwa.

Be ba sāa Lefin bibun bweserun keri, bera mi.

³¹ Ben tii ba tete tobawa nge me begibu Aronin bibun bweserugibu ba kua sina boko Dafidi ka Sadoku ka Akimelɛki ka yaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaaɔ. Ka woro tee teya ba ka ben baawuren yisuru tireru doke, ba n̄ ben keranaa mɛɛra.

Wom kowobun wuunu

25

¹ Dafidi ka tabu sinambu ba Asafun bibun bweseru ka Hemanin bibugiru ka Yedutum bibugiru gɔsa ba yi nenem saarun s̄. Gari yi Gusunɔ u bu sɔɔwa, yiya ba ra ka womusu ko ka mɔrɔkunu ka guunu ka seketirenu. Be ba sɔma ye m̄, ben yisa wee.

² Asafun bibun bweseru sɔɔ, Sakuri ka Yosefu ka Netania ka Asarela. Ben tundo Asafuwa u ra n bu kpare. Gari yi Gusunɔ u n̄n sɔɔwa yiya u ra n ka womu m̄ nge me sina boko u n̄n yiire.

³ Yedutum bibun bweseru sɔɔ, Gedalia ka Seri ka Esai ka Hasabia ka Matitia ka Simeɪwa. Ben tundo Yedutumwa u ra n bu kpare. Gari yi Gusunɔ u n̄n sɔɔwa, yiya u ra n ka womu m̄ ka mɔrɔku, u n ka Gusunɔ siaramɔ kpa u n n̄n bɛɛɛ w̄ɛɛm̄.

⁴ Hemanin bibun bweseru sɔɔ maa, Bukia ka Matania ka Usieli ka Sebueli ka Yerimɔti ka Hanania ka Hanani ka Eleata ka Gidaliti ka Romanti Eɛɛ ka Yosibekasa ka Maloti ka Hotiri ka Makasioti.

⁵ Beni kpurowa ba sāa Hemanin bibun bweseru. Hemani wiya u ra Yinni Gusunɔn dam walle sue kpa u sina boko s̄ ye Yinni Gusunɔ u gerua. Hemani wi, u bii tɔn durɔbu mara wɔkura nne, bii tɔn kurɔbu maa ita.

⁶ Tɔn be kpurowa ba ra womusu ko Yinni Gusunɔn sāa yerɔ ka seketirenu ka guunu ka mɔrɔkunu kpa ben tundobu ba n bu kpare. Ba ra ben sɔmburu kowa ka sina bokon wooda. Kpa Asafu ka Yedutum ka Hemani ba n bu gbiye.

⁷ Be ba womusu ȳ ka be ba bu swi, be kpuron geera sāawa goobu ka wene ka nɔɔba ita (288).

⁸ Ba tete tobawa bu ka sɔmburun kpunaa yi. Ba n̄ nɛɛ, bukurowa gee, n̄ kun me biɪwa gee. Meya ba n̄ maa nɛɛ, be ba womusu ȳwa gee, n̄ kun me be ba torumɔwa gee.

⁹⁻³¹ Wuuru ka wuurun wirugii be ba gɔsa ka tete, be wee.

Yosefu, Asafun bweseru sɔɔ, wiya u sāa gbiikoo.

Ma Gedalia u sāa yiruse.

Ma Sakuri u sāa itase.

Ma Yiseri u sāa nnese.

Ma Netania u sāa nɔɔbuse.

Ma Bukia u sāa nɔɔba tiase.

Ma Yesarela u sāa nɔɔba yiruse.

Ma Esai u sāa nɔɔba itase.

Ma Matania u sāa nɔɔba nnese.

Ma Simeɪ u sāa wɔkuruse.

Ma Asareli u sāa wɔkura tiase.

Ma Hasabia u sāa wɔkura yiruse.

Ma Subaeli u sāa wɔkura itase.

Ma Matitia u sãa wøkura nnese.
 Ma Yeremoti u sãa wøkura nãobuse.
 Ma Hanania u sãa wøkura nãobu ka tiase.
 Ma Yosibekasa u sãa wøkura nãobu ka yiruse.
 Ma Hanani u sãa wøkura nãobu ka itase.
 Ma Maloti u sãa wøkura nãobu ka nnese.
 Ma Eliata u sãa yenduse.
 Ma Hotiri u sãa yenda tiase.
 Ma Gidaliti u sãa yenda yiruse.
 Ma Makasioti u sãa yenda itase.
 Ma Romanti Esee u sãa yenda nnese.

Wuuru baateren wirugii ka win yenugibu ba ra n sãawa wøkura yiru.

Be ba ra sãa yerun kãnnosu

kõsu

26

¹ Ba be ba ra sãa yerun kãnnosu kõsu bõnu kua wuu wuuka. Koren bweseru são, Meselemia, Koren bii, Asafun debubuwa ba gõsa.

² Bibu nãoba yiruwa u mara. Wee nge me ba ka swĩine. Sakari ka Yedieli ka Sebadia ka Yatinieli,

³ ka Elamu ka Yokanani ka sere Elionai.

⁴ Ba maa Obedi Edõmu gõsa. Ma Yinni Gusunõ u nùn domaru kua, u bibu nãoba ita mara. Wee nge me ba ka swĩine. Semaya ka Yosabadi ka Yoasi ka Saka ka Netanæli,

⁵ ka Amieli ka Isakari ka sere PELITAI.

⁶ Semaya, Obedi Edõmun bii gbiikoo u bibu mara be ba kua dangibu, begibun suunu são. Domi ba sãawa wõrugõba.

⁷ Bii bera, Otini ka Refaeli ka Obedi ka Elisabadi ka sere ben wõnõbu yiru beni, Elihu ka Semaya be ba sãa wõrugõba.

⁸ Tõn be kpurowa ba sãa Obedi Edõmun bibun bweseru. Be ka ben bibu ka ben dusibu ba sãawa wõrugõba ma ba hania mõ sãmburu são. Ba sãawa tãmbu wata ka yiru.

⁹ Meselemian bibu ka win wõnõbu ba sãawa tãmbu wøkura nãobu ka ita. Be kpuro ba sãawa wõrugõba.

¹⁰⁻¹¹ Merarin bweseru são, Hosawa ba gõsa. Bibu nnewa u mara. Bera Simiri ka Hilikiya ka Tebalia ka Sakari. Ma u Simiri kua ben wirugii baa me n ñ wi u sãa bii gbiikoo. Hosan bibu ka win wõnõbu ba sãawa tãmbu wøkura ita.

¹² Kãnnõ kõsobun wuu ni, ka nin wirugibu ka ben mero bisibu, bera ba ko n da kãnnõsu kõsu Yinni Gusunõn sãa yerõ.

¹³ Ba kãnnõsu bõnu kuawa ka tete, yenu ka yenu, bibu ka bukurobu, baawure u n ka yẽ mi u koo kõsu.

¹⁴ Ye ba tete toba, são yari yeru giara Selemia u wa. Ma win bii Sakari wi u sãa bwisi kẽõ u maa são yẽsan nõm geu gia tete di.

¹⁵ Obedi Edõmuwa u são yẽsan nõm dwardugia tete di. Ma win bii u maa yenusu tete di mi ba ra dñanu bere.

¹⁶ Supimu ka Hosawa ba kãnnõ ge ga wãa são duu yeru gia tete di, ka ge ba mõ Saleketi, ga mæera swaaõ ye ya dõõ gunguru gia. Kõso be, ba mæerinewa.

¹⁷ Tõõ baatere Lefiba nãoba tia ba ra n wãa são yari yeru gia, kpa tãmbu nne ba n wãa são yẽsan nõm geu gia, kpa nne ba n wãa são yẽsan nõm dwardõ kpa

nne ba n maa wāa diao mi ba ra dīanu bere. Adama ba diagii be bōnu sāawa wuunu yiru, wuu teerō tōmbu yiru.

¹⁸ Sōo duu yeru gia, dia ye ba gari gari sōo, tōmbu yiru, swaan bera gia, maa tōmbu yiru.

¹⁹ Kōnnō kōsobun wuu ni ba kua Kore ka Merarin bwese kerī sōo, niya mi.

Sōma ye ba Left gabu wē

²⁰ Lefiba sōo, Akiyawa u ra Yinni Gusunōn sāa yerun arumani bere ka sere maa kēε ni ba ka Yinni Gusunō naawa.

²¹ Geēsōnin bweseru sōo, Ladanin bibun bwesera ba sāa yenu yērobu. Wee nge mε ba ka swīine.

²² Yeyeli ka win bibu Setamu ka win wōnō Yoeli bera ba ra Yinni Gusunōn sāa yerun arumani bere.

²³ Amuramun bweseru sōo ka Yiseharin bweseru sōo, ka Heboronin bweseru sōo ka Usielin bweseru sōo,

²⁴ Sebueli, Geēsōmun bii, Mōwisin debubuwa u sāa arumanin berobun wirugii.

²⁵ Win bweseru sōora Eliesee, Geēsōmun wōnōn bibun bwesera wāa. Rehabia, Elieseen bii u Esai mara. Ma Esai u Yoramu mara. Ma Yoramu u Sikiri mara. Ma Sikiri u Selomiti mara.

²⁶ Arumani ye sina boko Dafidi ka yenu yērobu ka tabu kowobu nōrōm nōrōm ka wunōm wunōm wirugibu ka tabu sinambu ba ka Yinni Gusunō naawa, yera Selomiti ka wigibu ba kōsu.

²⁷ N deema arumani ye ba tabu di, yen sukuma ba ka Yinni Gusunō naawa bu ka win sāa yeru sōmε.

²⁸ Arumani ye Gusunōn sōmō Samueli ka Sōolu, Kisin bii ka Abinεε, Nerin bii ka Yoabu, Seruyan bii, ba ka Yinni Gusunō naawa, Selomiti ka wigii bera ba maa ye kpuro berua.

²⁹ Kenania ka win bibu be ba wāa Yiseharin bweseru sōo, bera ba ra tōmbun wunanōsu ka siribu ko Isirelin temō.

³⁰ Hasabia ka tōmbu nōrōbu ka nata ka wunōbu (1.700) gabu be ba sāa wōrugōba Yiseharin bweseru sōo, bera ba Isireliban tem kpare mε mu wāa Yuudenin sōo duu yeru gia. Bera ba ra maa Yinni Gusunōn sāa yerun sōmburu ko ka maa sina bokogiru.

³¹ Yeriyawa u sāa wirugii Heboronin bweseru sōo. Dafidin bandun wōo weeruse sōora ba bwese ten tōkan kaso kua. Ma ba wōrugōba wa be sōo Yasεε Galadin temō.

³² Yerian mero bisi be, ba sāawa wōrugōba. Be kpuro maa yenu yēroba. Ben geera sāawa nōrōbun suba yiru ka tōmbu nata ka wunōbu (2.700). Bera ba Yinni Gusunōn sāa yerun sōmburu ka maa sina bokogiru nōmu beria bera mi Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese keran sukumgiba wāa sōo yari yeru gia.

Tabu kowobun sōma

27

¹ Wee Isireli be ba sina bokon sōmburu mō. Ba sāawa yenu yērobu ka tabu kowobu nōrōm nōrōm ka wunōm wunōm wirugibu. Bera ba ra tabu kowobun wuunu kpare be ba ra n sōmburu naamō suru ka suru, wōo sōo. Wuuru baatere ta sāawa tōmbu nōrōbun suba yenda nne (24.000).

²⁻¹⁵ Wuu nin baatere ta ten wirugii mō.

Suru gbiikoo sɔɔ, Yasobeamu, Sabudielin bii, Perɛsin bweseru sɔɔ, wiya u wuu gbiikii ten tabu sinambu kpara.

Suru yiruse sɔɔ, Dodai, Akosigiiwa u wuuru yiruse kpara. Ma Mikoloti u s̄aa win yiruse.

Suru itase sɔɔ, Benaya, ȳaku kowo Yehoyadan biiwa u wuuru itase kpara. U s̄aawa tabu durɔ worugoba tenan turo. Wiya u maa s̄aa ben wirugii. Win bii Amisabadiwa u n̄n k̄asire kua u wuu te kpara.

Suru nnese sɔɔ, Asaeli, Yoabun m̄ɔwa u wuuru nnese kpara. Yen biruwa win bii Sebadia u n̄n k̄asire kua.

Suru n̄ɔbuse sɔɔ, Samehutu Yisiragiiwa u wuuru n̄ɔbuse kpara.

Suru n̄ɔba tiase sɔɔ, Yira, Ikɛsin bii, Tekoagiiwa u wuuru n̄ɔba tiase kpara.

Suru n̄ɔba yiruse sɔɔ, Helɛsi Palonigii, Efaraimun bwese k̄era sɔɔ, wiya u wuuru n̄ɔba yiruse kpara.

Suru n̄ɔba itase sɔɔ, Sibekai Husagii, Serakin bwese k̄era sɔɔ, wiya u wuuru n̄ɔba itase kpara.

Suru n̄ɔba nnese sɔɔ, Abiesɛ Anatɔtugii, Benyamɛn bwese k̄era sɔɔ, wiya u wuuru n̄ɔba nnese kpara.

Suru w̄akuruse sɔɔ, Marai Netofagii, Serakin bwese k̄era sɔɔ, wiya u wuuru w̄akuruse kpara.

Suru w̄akura tiase sɔɔ, Benaya Piratonigii, Efaraimun bwese k̄era sɔɔ, wiya u wuuru w̄akura tiase kpara.

Suru w̄akura yiruse sɔɔ, Helidai Netofagii, Otinielin bwese k̄era sɔɔ, wiya u wuuru w̄akura yiruse kpara.

Bwese kerin wirugibu

¹⁶ Wee be ba s̄aa Isireliban bwese kerin wirugibu.

Rubenin bwese k̄era sɔɔ, Eliesɛɛ, Sikirin biiwa u s̄aa wirugii.

Simeon bwese k̄era sɔɔ, Sefatia, Maakan biiwa u s̄aa wirugii.

¹⁷ Lefin bwese k̄era sɔɔ, Hasabia, Kemuelin biiwa u s̄aa wirugii.

Aronin bibun bweseru sɔɔ, Sadakuwa u s̄aa wirugii.

¹⁸ Yudan bwese k̄era sɔɔ, Elihu, Dafidin m̄ero bisibu sɔɔ, wiya u s̄aa wirugii.

Isakaran bwese k̄era sɔɔ, Omiri, Mikaelin biiwa u s̄aa wirugii.

¹⁹ Sabulonin bwese k̄era sɔɔ, Yisimaya, Abudiasin biiwa u s̄aa wirugii.

Nefitalin bwese k̄era sɔɔ, Yerimoti, Asirielin biiwa u s̄aa wirugii.

²⁰ Efaraimun bibun bweseru sɔɔ, Hosee, Asasian biiwa u s̄aa wirugii.

Manasen bwese keran sukumgibu sɔɔ, be ba w̄aa s̄ɔɔ duu yeru gia, Yoeli, Pedayan biiwa u s̄aa wirugii.

²¹ Manasen bwese keran sukumgibu sɔɔ, be ba maa w̄aa s̄ɔɔ yari yeru gia, Galadin temɔ, Ido, Sakarin biiwa u s̄aa wirugii.

Benyamɛn bwese k̄era sɔɔ, Yaasieli, Abunɛn biiwa u s̄aa wirugii.

²² Danun bwese k̄era sɔɔ, Asareli, Yerohamun biiwa u s̄aa wirugii.

T̄on beni kpurowa ba s̄aa Isireliban bwese kerin wirugibu.

²³ Dafidi u n̄ Isireliba gara be ba w̄ɔɔ yendu m̄o ka be ba n̄ tura mɛ, ȳen s̄ɔ Yinni Gusunɔ u n̄ɔ m̄wɛru kua ma u koo Isireliba dabiasia nge w̄ollun kperi.

²⁴ Yoabu, Seruyan biiwa u raa Isireliba garibu torua, ma ya Yinni Gusunɔ m̄aru kua. Yen s̄na u n̄ ye kurasie. Adama ba n̄ t̄on be ba gara min geeru yorua sina boko Dafidin w̄aarun faagin tireru sɔɔ.

Dafidin s̄am kowobu gabu

²⁵ Asimafeti, Abudielin biiwa u ra sina bokon arumani bere.

Yonatam, Osiasin biiwa u ra maa gbean dīanu bere, wuu marosuginu ka baru kpaanuginu, ka sere kōsu yenuginu.

²⁶ Esiri, Kelubun bii wiya u s̄aa be ba gbean s̄oma m̄n wirugii.

²⁷ Simeī, Ramagii, wiya u s̄aa resem gbaa s̄am kowobun wirugii.

Sabidi Sefamugii, wiya u s̄aa mi ba ra tam bere kpuron wirugii.

²⁸ Baali Hanani, Gedεεgii, wiya u ra d̄aa ye ba m̄ olifi ka sikam̄re ye ya w̄aa w̄awa ye ba m̄ Sefalān wunan̄su ko.

Yoasi, wiya u maa s̄aa gum beru yenun wirugii.

²⁹ Sitarai Saronigii, wiya u ra ketε yi ba kparam̄ Saronīn wunan̄su ko.

Safati, Adilain bii, wiya u ra maa ketε yi ba kparam̄ w̄wi s̄on wunan̄su ko.

³⁰ Obili, Isimēli, wiya u ra yooyo si ba m̄n wunan̄su ko.

Yesidia Meron̄tugii, wiya u ra maa ketεku ninu ni ba m̄n wunan̄su ko.

³¹ Yasisi Hagarenigii, wiya u ra ȳaa ni ba m̄n wunan̄su ko.

Beni kpurowa ba sina boko Dafidin arumanin wunan̄su m̄.

Sina bokon gerunasibu

³² Yonatam, Dafidin dusiwa u s̄aa win bwisi k̄ε̄. Yonatam wi, u bwisi ka ȳeru ma too. Yehieli, Hakum̄nin bii wiya u s̄aa sina bokon bibun keu koosio.

³³ Ahitofeli u maa s̄awa sina bokon bwisi k̄ε̄. Usai Aakigii, wiya u s̄aa sina bokon b̄o kpaasi.

³⁴ Ahitofelin biru, Yehoyada, Benayan bii ka Abiataa, beya ba maa kua win bwisi k̄ε̄bu. Ma Yoabu u s̄aa win tabu sun̄o.

Dafidi u Salom̄o yiire

u Yinni Gusun̄n s̄aa yeru bani

28

¹ Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro m̄enna Yerusalem̄o ka ben bwese kerin wirugibu ka tabu kowo wuunun wirugibu ka tabu sinam be ba tabu kowobu n̄r̄am n̄r̄am ka wun̄m wun̄m kpare ka be ba sina bokon arumani ka win sabenun wunan̄su m̄n wirugibu, ka win bibun keu koosiobu ka win sina kpaarun s̄am kowobu ka win tabu dur̄o w̄r̄uḡoba ka ben damgibu kpuro gesi.

² Yera sina boko Dafidi u seewa u ȳra u n̄εε, b̄εε nen m̄ero bisibu, b̄εε nen tambu kpuro, i man swaa dakio i n̄o. Wee na raa ḡoru doke n Gusun̄o besen Yinni diru bania mi ba koo win woodan kpakororu yi te ta s̄aa win naa s̄ondituru, ma na s̄oru s̄aa n ka tu bani.

³ Adama u man s̄ōwa u n̄εε, n n̄ n̄ε kon tu bani. Domi na s̄awa t̄nu wi u tabu kua ma u yem yari.

⁴ Wi, Gusun̄o b̄εε Isireliban Yinni u man ḡosa nen tundon yenun di n ka ko b̄εε Isireliban sun̄o sere ka baadommāo. Yellun di, Yudan bwesera u kua wirugii. Yudan bwese te s̄o, ma u nen tundon yenu ḡosa. Nen tundon yenu ge s̄o, ma u man ḡosa n ka bandu di b̄εε Isireliba s̄o.

⁵ Yinni Gusun̄o u man bii dabiru k̄a. Be s̄ora u Salom̄o ḡosa u sw̄i b̄εε Isireliban sina ḡona s̄o, ye ya s̄aa wi, Yinni Gusun̄gia.

⁶ U man s̄ōwa u n̄εε, nen bii Salom̄ōwa u koo n̄n diru bania ka ten yaari mi ba ko n da n̄n s̄a. Domi wiya u ḡosa u n ka s̄aa nge win bii kpa wi, Yinni Gusun̄o u n maa s̄aa nge win tundo.

⁷ U koo win bandun dam sire sere ka baadommāo ù n win woodaba ka win yiirebu m̄m n̄ōwamm̄e nge m̄e u m̄o gis̄o.

⁸ Tē, negibu, na bεε yiiremō Isireliba, Gusunōn tōmbun wuswaaō ka Gusunō bεsēn Yinnin tii wi u sun swaa dakin wuswaaō, i de i win wooda mēm nōōwa, i ye nēnē bεēn gōrusō kpa i wa i n tem mē mō, kpa i maa bεēn bibu mu deria bu tubi di sere ka baadommaō.

⁹ Ma u maa nεε, wunε maa Salomōō nēn bii, a Gusunō, nε wunen tundon Yinni gio kpa a nūn sā ka wunen gōru kpuro ka wunen bwēra kpuro. Domi wiya u ra tōmbun gōrusu ka ben bwisikunu wēeri. À n nūn kasu, u koo de a nūn wa. Adama à n nūn deri, u koo maa nun deriwa sere ka baadommaō.

¹⁰ Tē, a n yē ma Yinni Gusunō u nun gōsawa a ka nūn diru bania mi ba ko n da nūn sā. Yen sō a de a n wōrugōru mō kpa a se a sōmburu ko.

Dafidi u Salomōō

sāa yee ten kpunaa wē

¹¹ Yen biru Dafidi u win bii Salomōō sāa yee ten kpunaa wē ka ten dia ye ba gōri gōrigia, ka ten arumani beru yerugia, ka dii wōrukinugia, ka dii sōōkinugia, ka dii tēn mi ba koo Yinni Gusunōn woodan kpakororu yigia.

¹² Dii ten kpunaa kpurowa u nūn wē ye u raā himba sāa u ko kpuro. Yera sāa yerun yaarin kpunaa ka dia ye ya ka yi sikerenegia ka dia yēn mi ba ko n da sāa yee ten arumani beregia, ka yēn mi ba ko n da kēnu beregia ni ba Gusunō wē,

¹³ ka nge mε ba yāku kowobu ka Lefiba bōnu kua wuu wuukagia, ka nge mε ba ko n da ben sōmburu koosinε Yinni Gusunōn sāa yerōgia, ka sere maa dendi yāa ni ba ko n da ka sōmburu kogia.

¹⁴ U nūn wura sōōsi ye u koo ka dendi yāa wuraginu ko, nge mε nin baaniren bunum nε. Ma u nūn sii geesu sōōsi si u koo ka dendi yāa sii geesuginu ko, nge mε nin baaniren bunum nε. Ba koo dendi yāa ni kowa nin baanire ka nin sōmburu.

¹⁵ Mεya u maa bu wura ka sii geesun bunum saka wē ye ba koo ka dabu wuraginu ka sii geesuginu ko, ni kpuro ka nin fitilaba.

¹⁶ U maa nūn wura wē mēn saka ba koo ka tabulu wuragii ko mi ba ko n da Yinni Gusunō pēε yiye, ma u maa nūn sii geesu wē u ka tabulu gεε ko.

¹⁷ Yen biru u maa nūn sōōsi nge mε ba koo kaato donnuginu koosina ka gbēa ka nōri yi ba kua ka wura gea ka sii geesugii, ka yin baayeren bunum,

¹⁸ ka yāku yee wuragiru mi ba ko n da turare dōō doke ka ten bunum. U maa nūn sōōsi nge mε ba koo naa kēkē ka wōllun kōsōbun weenasibu koosina ka wura. Yin kasi yi ko n deriewa yi n Yinni Gusunōn woodan kpakororu wukiri.

¹⁹ Ma Dafidi u nεε, Yinni Gusunōn tiiwa u yeniba kpuron kpunaa yorua u man wē. Ma u man yen bwisi wē n ka ye tubu.

²⁰ Yen biru, Dafidi u win bii Salomōō sōōwa u nεε, a tii dam kēō, kpa a n wōrugōru mō, kpa a se a sōmburu ko. A ku berum ko, a ku maa nanda. Domi Gusunō nēn Yinni u ko n ka nun wāa. U n nūn derimō, u n maa nun biru kisimō sere win sāa yee ten sōmburu kpuro tu ka wiru goora.

²¹ Yāku kowobu ka Lefiba wee ba bōnu sāa wuu wuuka bu ka Yinni Gusunōn sārūn sōma ko. N n sāa yee ten banan sōn na, tōmbu wee be ba sōm bwese bwesekan kobu yē ba maa tii wē ka kīru. Be ka wirugibu ka Isireliba kpuro ba koo nun wiru kpīiya.

Kēε ni ba wē

sāa yee ten banan sō

29

¹ Sina boko Dafidi u tɔn be ba mɛnnɛ mi kpuro sɔwɔa u nɛɛ, nɛn bii Salomɔɔ wi Yinni Gusunɔ u gɔsa, u sɔawa bii piibu. U ñ gina tɔmbun kparabun bwisi mo. Sɔmbu te u koo maa ko ta kpā, domi sɔa yee te, ta ñ ko n sɔa tɔnugiru. Ta ko n sɔawa Yinni Gusunɔgiru.

² Na nɛn dam kpuro doke n ka Gusunɔ nɛn Yinni sɔa yee ten banan sɔuru ko. Dendi yāa ni ba koo ko ka wura, na nin wura yii. Ni ba koo maa ko ka sii geesu, na nin sii geesu yii. Ni ba koo maa ko ka sii gandu, na nin sii gandu yii. Ni ba koo maa ka sii wɔkusu ko, na nin sii wɔkusu yii. Ni ba koo maa ko ka dāa, na nin dāa yii. Ni ba koo maa ko ka kpee gobigii nɔni bwese bwesekaginu, na nin kpee gobiginu yii. Ma maa kpee kpiki buranu yii nu kpā.

³ Gusunɔ nɛn Yinnin sɔa yee ten k̄run sɔ, wura ye na mɔ ka sii gee si na mɔ, ye kpurowa na wɛ sɔa yee ten sɔ ye na raa sɔuru kua yellu baasi.

⁴ Yera wura ye ya na Ofirin di tɔnnu wunɔbu (100), ka sii geesu tɔnnu goobu ka weeru (240) bu ka sɔa yee ten gani pote,

⁵ ka sere maa dendi yāa ni ba koo ka wura ko ka ni ba koo ka sii geesu ko, dendi yāa ni sɔm kowo be, ba koo gesi ko kpuro. Tɛ, bɛɛ sɔɔ, wara k̄i u Yinni Gusunɔ k̄ɛru wɛ ka nuku tia, kpa sɔm kowobu bu ka ye gāa wuraginu ka sii geesuginu seku.

⁶ Yera yenu ȳrobu ka Isireliban bwese k̄erin wirugibu ka tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm ka wunɔm wunɔm wirugibu ka sina bokon sɔm kowobun wirugibu ba k̄ɛnu wɛ ka nuku tia.

⁷ Ye ba wɛ Yinni Gusunɔn sɔa yee ten sɔ, yera wuran tɔnnu wunaa wata ka wɔkuru ka wuran gobi nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) ka sii geesun tɔnnu gooba wunɔbu (300) ka sii gandun tɔnnu nata (600) ka sii wɔkusun tɔnnu nɔrɔbun suba ita (3.000).

⁸ Be ba kpee gobiginu mɔ, ba nu Yeyeli, Gɛɛsɔnin bweserugii wɛ u doke Yinni Gusunɔn sɔa yerun arumanin beru yerɔ.

⁹ Tɔn be kpuro ba nuku dobu kua k̄ɛ ni ba Yinni Gusunɔ wɛn sɔ, domi ba nu wɛwa ka nuku tia. Ma sina boko Dafidin tii u nuku doo bakabu kua.

Dafidin kanaru

¹⁰ Dafidi u Yinni Gusunɔ siara tɔn be ba mɛnnɛ mi kpuron wuswaaɔ. U nɛɛ, i Gusunɔ bɛsɛn sikado Yakɔbun Yinni siaro sere ka baadommaɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ, wuna a kpā, a dam mɔ, a maa yiiko mɔ. A ñ nɔru mɔ. Domi wuna a mɔ kpuro ye ya wāa wɔllɔ ka ye ya wāa temɔ. Wuna a bandu dii, wuna a kpuro kere.

¹² Wunen min diya dukia ka bɛɛɛɛ ya ra nɛ. Wuna a bandu dii kpuron wɔllɔ. Wunen nɔmuɔra dam kpuro mu wāa. Wuna kaa kpī a gāanu kpuro wɔlle sua kpa a nu tāsisia.

¹³ Tɛ, Gusunɔ bɛsɛn Yinni, sa nun siaramɔ, sa maa wunen ȳsirun kpāaru bɛɛɛɛ wɛɛmɔ.

¹⁴ Nɛ ka nɛn tɔmbu sa ñ gāanu tura su ka nun k̄ɛnu wɛ. Gāanu kpuro naamɔwa wunen min di. Ye sa maa nun wɛɛmɔ kpuro, wunen min diya sa ye waamɔ.

¹⁵ Sa bɛsɛn wāaru dimɔwa wunen wuswaaɔ nge sɔbu nge mɛ bɛsɛn sikadoba ba kua. Bɛsɛn wāaru t̄oru kpuro koo doonawa nge saaru, ȳiyɔbu sari.

¹⁶ Gusunɔ bɛsɛn Yinni, wuna a kpuro mɔ. Wunen min diya arumani yeni kpuro ya wee ye sa sɔuru kua su ka nun diru bania te ta ko n wunen ȳisi dɛɛraru sɔwɔa.

¹⁷ Gusunə nən Yinni, na yē ma wuna a ra tənun gōru wēeri, a ra maa gem kā. Wee na ka nun kēe nini naawa ka gōru dēerə. Na maa wa wunen tən be ba wāa mini, ba nun kēnu wēemə ka nuku dobu.

¹⁸ Gusunə, bēsen sikadoba Aburahamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni, a de wunen təmbun gōrusu ka ben bwisikunu nu n sāa meni baadomma, kpa ben gōrusu su n tāsā wunə sōə.

¹⁹ Kpa a de nən bii Saloməon gōru ga n sō, u ka wunen yiirebu ka wunen sōəsinu ka wunen woodaba mēm nōəwa, u ka ye kpuro səmburu ko, kpa u sāa yee te bani tən sō na sōəru yeni kpuro kua.

²⁰ Dafidi u maa tən be ba mənne mi kpuro sōəwa u nēe, i Gusunə bēen Yinni siaro.

Ma be kpuro ba Gusunə ben sikadoban Yinni siara, ba yiira win wuswaaə ka maa sina bokon wuswaaə.

Ba Saloməə kua sina boko

²¹ Yen sisiru, ba Yinni Gusunə siarabun yākunu ka yāku dōə mwaararuginu kua ka kee nərəbu (1.000) ka yāa kinenu nərəbu (1.000) ka yāa kpeminu nərəbu (1.000), yāku nin baatere ka ten tam. Ma ba maa yāku dabinu ganu kua Isireliba kpuron sō.

²² Yen tōə te, ba di ba nərə Yinni Gusunən wuswaaə ka nuku doə bakabu. Ma ba maa Saloməə Dafidin biin bandu dam sire ba nūn gum tāre wirə nən yiruse Yinni Gusunən wuswaaə, u ka ko kparo. Yen biru, ba maa Sadəku gum tāre wirə ba nūn kua yāku kowo.

²³ Saloməə u sina Isireliban sina gənaə ye ya maa sāa Yinni Gusunəgia. U kua sunə win tundo Dafidin ayerə. U kuura, ma Isireliba kpuro ba nūn wiru kpīiya.

²⁴ Wirugibu ka tabu kowo damgibu ka mam sina boko Dafidin bii be ba tie kpuro, ba nūn wiru kpīiyawa.

²⁵ Yinni Gusunə u Saloməə walle sua Isireliba kpuron suunu sōə. Ma u win bandu girima doke n kere sinam be ba nūn gbiiye Isireliə.

Dafidin gəə

²⁶ Dafidi Isain bii u bandu di Isireliba kpuro sōə.

²⁷ U bandu diwa wōə weeru Isireliba sōə. Heboroniə wōə nōəba yiru, Yerusalemuə maa wōə tēna ka ita.

²⁸ Dafidi u dukia ka girima wa. U təkə kuawa kōə kōə. Ma u gu bəri yendu sōə. Ma win bii Saloməə u bandu kəsire kua.

²⁹ Ye sina boko Dafidi u gbia u kua, ka ye u kua dāku te, ye kpuron gari yi yorua yam wao Samuelin tireru sōə ka Gusunən səmə Natanin tireru sōə, ka sere maa yam wao Gadin tireru sōə.

³⁰ Tire ni sōəra ba maa win bandun gari yorua ka win wərugəru, ka ye n koorə Isireliban temə ka tem tukumə win waati ye sōə.

ISIRELIBAN BANDUN GARI YIRUSE

Saloməon bandun faagiwa tire te, ta mɔ ka nge mɛ Isireliban bwese keri wokuru ta win bii Roboamu seesi ma ta Yeroboamu kua ten sina boko. Ma Roboamu u kua Yudaba tɔnan sina boko ma win bibun bwesera ban te wɛenamɔ sere Babilonigibu ba ra ka na ba Yerusalemu wəri ba kamia.

Tire ten kpunaa

1. Saloməon bandun gari, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Isireliban banda bɔnu kua yiru, wiru 10:1n di sere wiru 11:4.
3. Yudaban bandun gari, wiru 11:5n di sere wiru 36:23.

SALOMƏO, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

¹ Saloməo, Dafidin biin banda dam kua domi Gusunə win Yinni u wāa ka wi, ma u nūn wəlle sua.

Saloməo u bwisi kana

(I maa mɛerio Sinambu I, 3:4-15)

² Sɔo teeru Saloməo u ka Isireliba kpuro gari kua ka ben tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm (1.000) ka wunəm wunəm sinambu ka ben siri kowobu ka ben yenu yɛrobu, ben wirugibu kpuro gesi.

³ U ka tɔn be kpuro da Gabaonɔ gungurɔ. N deema miya Yinni Gusunən kuu bekurugiru ta wāa te Məwisi Gusunən sɔm kowo u kua sanam mɛ Isireliba ba wāa ghaburɔ.

⁴ Adama ba Yinni Gusunən woodan kpakororu sua saa Kiriati Yarimun di ba ka da Yerusalemuɔ ba yi kuu bekurugirɔ.

⁵ N deema kuu ten wuswaaɔra yaku yee te Besaleli, Urin bii, Hurin debubu u kua ka sii gandu ta wāa.

Miya Saloməo ka tɔn be kpuro ba bikiaru kua Yinni Gusunən mi.

⁶ Yera Saloməo u da u yakuru kua yaku yee ten mi, te ta wāa kuu bekurugii ten wuswaaɔ. Yāanu nɔrɔbuwa (1.000) u ka yaku dɔo mwaararuginu kua.

⁷ Ye n kua wəkuru, yera Yinni Gusunə u Saloməo kure. Ma u nūn sɔɔwa u nɛɛ, a man bikio ye a kɪ n nun kɛ.

⁸ Ma Saloməo u nɛɛ, wee a nɛn tundo Dafidi durom kua. Ma a man kəsire kua win ayerɔ.

⁹ Tɛ, a de wunen nɔo mwɛru tu yibiara te a nɛn tundo Dafidi kua. Domi a dera na bandu di tɔn wuurun suunu sɔo te ta dabi nge yani sɛeri.

¹⁰ Yen sɔ tɛ, a man bwisi ka laakari kɛɛyɔ, kpa n kpɪ n ka tɔn be kpara. Ma n kun me, wara u koo kpɪ u wunen tɔn dabi te kpara.

¹¹ Gusunə u Saloməo sɔɔwa u nɛɛ, na nua ye ya wāa wunen gɔruɔ. Wee, a n dukia ka arumani bikie, n kun mɛ beɛɛɛ, n kun mɛ be ba nun tusan gɔo. Mɛya a n maa bikie wunen wāaru tu dakaa da. Adama bwisi ka laakariwa a bikia a ka nɛn tambu kpara bɛn wəllɔ na dera a bandu dii.

¹² Tɛ, kon nun bwisi ka laakari ye wɛ. Ye baasi, kon maa nun dukia ka arumani ka beɛɛɛ wɛ ye sinam be ba nun gbiye ba n waare a sere bandu di. Mɛya wunen biru, goo kun maa ye wasi.

¹³ Yeniban biru, Saloməo u sarama gunguu ten min di, mi Yinni Gusunən kuu bekurugira wāa. Ma u wurama Yerusalemuɔ u bandu dii Isireliba kpuron wəllɔ.

Yiiko ka arumani

*ye Saloməo u mə**(I maa məerio 9:25-28, Sinambu I, 10:26-29)*

¹⁴ Saloməo u tabu kəkε yi dumi gawe menna nərəbu ka nəeru (1.400). Ma u maa maasəbu menna nərəbun suba wəkura yiru (12.000). Ma u be kpuro yi yi wusu gasu səo ka sere maa Yerusaleməo mi win tii u wāa.

¹⁵ U dera wura ka sii geesu dabia Yerusaleməo nge kpene. Ma u dera dāa ye ba mə seduru ya maa dabia baama nge dāa ye ba mə sikaməre ye ya ra n wāa Sefalan wəwəo.

¹⁶ Egibitin diya ba ra ka nūn dumi naawε. Tenkubara ba ra yi dwem de.

¹⁷ Ba ra nūn tabu kəkε yi dumi gawen tia dərəwa sii geesun gobi nata (600). Kpa bu maa nūn duma dərə sii geesun gobi wunaa weeru ka wəkuru. Bera ba ra maa ka Hetiban sinambu ka Sirigibun sinambu dumi daawe.

*Saloməo u sāa yerun banan**səoru mə**(I maa məerio Sinambu I, 5:15-32, 7:13-14)*

¹⁸ Saloməo u wooda wε bu Yinni Gusunəo diru bania, kpa bu maa win tii sina kpaaru bania.

2

¹ Yera u təmbu nərəbun suba wata ka wəkuru (70.000) gəsa be ba ko n da səmunu sue, ka təmbu nərəbun suba wεnε (80.000) be ba ko n da kpenu daku guunəo. Ma u maa təmbu nərəbun suba ita ka nata (3.600) gəsa be ba ko n səmbu te nəni doke.

² Saloməo u Hiram, Tirin sunəo gəria u nεε, nge mε a raa nən tundo Dafidi dāa ye ba mə seduru kā u ka win sina kpaaru bana, nge meya nən tii na maa kī a man kεεma.

³ Wee na Gusunəo nən Yinni diru baniammε ta n sāa wigiru. Miya ba ko n da nūn turare nubu durorugia dəo dokeye, kpa bu win pεε yi mi baadomma. Miya ba ko n da maa yāku dəo mwaararuginu ko bururu ka yoka, təo baatere, ka təo wεrarugiru səo, ka suru kpaο baawure səo, ka Yinni Gusunən təo bakaru baatere səo nge mε ba Isireliba yen wooda wε sere ka baadommao.

⁴ Dii te, ta ko n kpā. Domi Gusunəo bεsεn Yinni u būnu kpuro kpāaru kere.

⁵ N n mən na, goo kun kpε u nūn diru bania. Domi baa wəllu ka ten kpāaru ta n kpε tu nūn mwa. Yen sə, wara ra n nε, Saloməo n sere ka nūn diru bania. Nεgia n ko mi ko na n da nūn turare dəo dokeye.

⁶ Yen sə tε, wunε Hiram, a man goo mərəsiamə wi u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wəkusun səmburu yε ka sere beka ye ba wəkua ka wunəm ka maa gaadura kpa u n maa gāanun weenasinun kobu yε gana səo, kpa bu səmburu ko sannu ka nən tən be ba maa yεru mə ba ka wāa Yerusalemu mini ka Yudan tem kpuro səo. Tən be, ba sāawa be nən tundo Dafidi u gəsa.

⁷ A de a man dāa ye ba mə seduru ka sipere ka santali mərəsiamə Libanin di. Domi na yε mə wunεn səm kowobu ba yen burabu yε. Nən səm kowobu ba koo bu somi səmbu te səo.

⁸ A de bu man dāa ye kasuama ya n kpā. Domi dii te na kī n bani mi, ta kpā. Ta ko n maa wā.

⁹ Saa ye səo, kon wunεn səm kowobu alikaman som tənnu nərəbun suba nəəba tia (6.000) wε ka dīa bimi yi ba mə əosun som tənnu nərəbun suba nəəba tia ka tam ditiri nərəbun suba nεnε (800.000) ka sere maa gum ditiri nərəbun suba nεnε.

¹⁰ Ma Hiramu, Tirin suno, u Salomoo wisa tireru soo u nee, geema, yen so Yinni Gusuno u win tumbu ki, yen sōna u nun kua ben suno.

¹¹ I ka man Gusuno Isireliban Yinni siaro wi u wolla ka tem taka kua. Wee u Dafidi bii bwisigii ka laakarigii ka wi u koo wi, Yinni Gusuno saa yeru bania ka sere maa win tiin sina kpaaru.

¹² Te, wune Salomoo, kon som yero goo marisiamama. Yero u bwisi mo too. Win yisira Huramabi.

¹³ U sawa kurō goon bii. Kurō wi, u sawa Danun bweserugii. Ma win tundo u saa Tirigii. Huramabi wi, u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wokusu ka kpenu ka daan samburu ye. U maa bekan samburu ye, ye ba kua ka wee wunangii ka gaaduragii, ka wee swee ka sere maa wee damgii. Meya u maa gaanun weenasinun koba gani soon samburu ye. Sambu te ba gesi nun nomu sandia kpuro, u koo kpi u tu kowa. U koo sambu te kowa ka wunen som kowobu sannu ka sere be nen Yinni Dafidi wunen tundo u gosa.

¹⁴ Te, wune maa, a sun alikama ka osu ka gum ka tam me marisiamama yen gari a gerua mi.

¹⁵ Bese sa ko maa nun daa booria nge men noo a ki, kpa su ye marisiamama ka goo nimkusu sere Yafoo. Kpa wunegibu bu maa na bu ka ye da Yerusalemuo.

¹⁶ Salomoo u sōbu gara be ba waa Isireliba soo. N deema win tundo Dafidi u ra bu gara. Soo ben geera kuawa tonu narobun suba wunaa weeru ka wokura ita ka nata (153.600).

¹⁷ Ma u ben narobun suba wata ka wokuru (70.000) gosa ba n da somunu sue, kpa ben narobun suba wene (80.000) ba n da kpenu daku guuno. Ben narobun suba ita ka nata (3.600) ye ya tie, ba n da som kowo be ba tie noni doke.

3

Saa yerun bana

(Imaa merio Sinambu I, 6:1-38)

¹ Salomoo u saa yee ten bana torua Yerusalemuo guu te ba mo Mariyan wolla mi ba win tundo Dafidi soosi. N deema yam mi n daa sawa Jonani, Yebusin doo soo yeru.

² U saa yee ten bana toruawa win bandun wo nnesen suru yirusen soo yiruse soo.

³ Ba dii te yirawa ka yellun yirutia ye ba ra ka ganu yire. Ten deebu bu sawa gom soonu wata. Ten yasum maa saa gom soonu yendu.

⁴ Dii ten yasum ka ten duu yee gbiikirun deebu n newa. N sawa gom soonu yendu. Ma ten gunum mu saa gom soonu wunaa teeru. Ma Salomoo u ten sawo wura gea pote.

⁵ Ma u dii ten tiin gani daa ye ba mo sipere wukiri. Yen biru, u maa ye wura ye ya gea saa pote. Ma u dera ba krapa wurusu ka yonin weenasii kua kua gani yi soo.

⁶ Ma u tu buraru kua ka kpee gobiginu. N deema wura ye u ka sama ye kpuro kua mi, ya weewa saa Paafaimun di.

⁷ U dii te wura potewa ka ten gbereba soo, ka ten kanno suukuso ka ten gania, ka ten gamboba soo, ma u wollun kosobun weenasibu kua ten gani soo.

⁸ Ma u dii te ta deere gem gem bana mi. Ten deebu ka dii ten tiin yasum mu newa. Mu sawa gom soonu yendu. Ma ten yasum maa saa gom soonu yendu. Ma u tu wura gea pote. Wura yen geera sawa tonnu yendu.

⁹Wura ye ba ka kulumba kuan geera sāawa kilon bonu. Baa ka dia ye ya wāa wollo kpuro ba ye wura potewa.

¹⁰U maa kōsobun weenasibu yiru kua dii te ta dēere gem gem mi sōo. Ma u ye wura pote.

¹¹Wollun kōso ben kasa nne ye kpuron dēebu bu sāawa gōm soonu yendu. Kasa yen tian dēebu bu sāawa gōm soonu nōobu. Ma ben turon kase teeru ta gana girari. Ma tee teni ta ka kōso yirusegirun teeru girarinε.

¹²Ma kōso yiruse win kase teeru ta maa dii ten goo teonō girari. N deema ten yirusewa ta ka gbiikoo wigiru girarinε.

¹³Kōso be kpuron kasa ya dēriarewa. Ma yen dēebu kua gōm soonu yendu. Ma ba yō ba wuswaa tii dii ten kōnnō gia.

¹⁴Ma u dii ten beku kareru kua ka wēε damgii yi ba wōkua ka gaadura ka wunōm ka sere maa tom. Ma ba maa kōsobun weenasibu kua beku te sōo.

Dii ten ghere be ba kua

ka sii ganduu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:15-22)

¹⁵U dii ten wuswaaō ghere yiru kua. Yen baayeren gunum mu sāawa gōm soonu tēna ka nōobu. Ma ba ye furōsu sōndia wollo. Sin gunum mu sāawa gōm soonu nōobu.

¹⁶U maa yōnin weenasiiin buraru garu kua nge te u raa kua sāa yeru mi. Ma u bura te doke furō sin wollo. Ma u dāa marum gam weenasim kua wunōbu (100) u doke yōni yi sōo.

¹⁷Ma u ghere yiru ye gira sāa yee ten wuswaaō. Tia nōm geuō, tia maa nōm dwardō. Ma u nōm geugia ye yīsiru kā Yakini. Ma u maa nōm dwardugia ye yīsiru kā Boasi.

4

¹U maa yāku yeru kua ka sii ganduu. Ten dēebu bu sāawa gōm soonu yendu. Ma ten yasum maa sāa gōm soonu yendu. Ma ten gunum mu sāa gōm soonu wōkuru.

Boo sii ganduguu

(I maa mēerio Sinambu I, 7:23-26)

²U boo sii ganduguu kua. Gen nōon yasum mu sāawa gōm soonu wōkuru. Gen gunum maa gōm soonu nōobu. Ma gen kekera sāa gōm soonu tēna. Ga sāawa bwēereke mam mam.

³Ba gen nōo bōkan temō ketēban weenasii kua ba ka sikerena. Gōm soo teerun baa sōo, ketē wōkura ba kua. Ba ketēn weenasii yi kuawa sāa yiru. Ma ye kpuro ya sāa sii bari tia ka boo sii ganduguu ge.

⁴Ba boo ge sōndiwa ketēn weenasii wōkura yirun wollo. Yen ita ya wuswaa kisi sōo yēsan nōm geu gia, ita maa sōo duu yeru gia, ita yeni maa sōo yēsan nōm dwardu gia, ita ye ya maa tie, sōo yari yeru gia. Ma boo ge, ga sōndi ketēn weenasii yin wollo. Ma ketē ben biru ga wura sōowō.

⁵Boo gen sinum mu ka nōm tararu nε. Ma ba gen nōo bōka kua nge nōragia. Ma ga maa nōo dēriare nge biibii. Ga koo kpī gu nim mwa ditiri nōrōbun suba wunaa teeru (120.000).

⁶U wekenu wōkuru kua ma u nin nōobu yi sāa yee ten nōm geuō. Nōobu yeni maa ten nōm dwardō bu wa bu ka tii sārasia, kpa bu maa ka yāku yaa kpakia bā n yāku dōo mwaararuginu mō. Boo sii ganduguu gen nima yāku kowobu ba ra ka ben nōma ka naasu kpakie.

*Dendi yāa ni ba kua ka sisu**(I maa mēerio Sinambu I, 7:40-51)*

⁷ U maa dabu wuraginu kua wasi wəkuru. U nu kuawa nge mē ba nin wooda yi. Ma u nin nōbu yi sāa yee ten nōm geuō. Nōbu yeni maa nōm dwarō.

⁸ U tabulu wəkuru kua u yi sāa yeru mi. U nōbu yi nōm dwarō, ma u maa nōbu yi nōm geuō.

Ma u maa gbēε wuraginu kua wunōbu (100) ni sōō ba ko n da yāku yaa yem doke bu ka yēka.

⁹ U yaara gaa kua yāku kowobun sō. Yen biru, u maa yaara baka gaa kua ka yen gamboba. Ma u gambo be sii gandugute.

¹⁰ U boo sii gandugute ge yiwa yaara yen nōm geuō sōō yari yerun nōm dware gia.

¹¹ Huramu u torom guratii kua ka kaatonu ka gbēa yē sōō ba ko n da yāku yaa yem doke bu ka yēka. Nge mēya u ka sōmbu te kua u kpa te sina boko Salomōō u nūn yiire u ko Yinni Gusunōn sāa yee ten sō.

¹² Wee ye u maa kua. Yera gbere yiru ka furōsu yiru si ba koo doke gbere ben wōllo ka kōkōsō bwesenu yiru ye ba koo sōndi furō sin wōllo.

¹³ U maa dāa marum weenasim kua nēeru (400) kōkōsō yiru yen sō. Kōkōsō yiru yen baayere sōō, dāa marum weenasim mēn sīa yiru yiruwa u kua u ka sōndi furō sin wōllo.

¹⁴ U wekenu kua wəkuru ka nin sōwaritii wəkuru.

¹⁵ U boo sii gandugute kua, ka keten weenasii wəkura yiru yi yi boo ge sōōwa.

¹⁶ U maa torom guratii kua, ka kaatonu, ka kaato donnuginu.

Dendi yāa ni sina boko Salomōō u dera Huramabi u kua mi, u nu kuawa ka sii gan te ba wōriasia.

¹⁷ U dera ba yāa ni kpuro kua ka sii gandugute Yuudenin wōwāō mi sōnda wāa Sukōtu ka Seredan baa sōō.

¹⁸ Salomōō u dera ba dendi yāa ni kua nu dabi sere ba n maa sii gan ten bunum yīira.

¹⁹ Salomōō u maa dera ba dendi yāa ni nu tie kua. Niya yāku yee wuragii te,

ka tabulu yē sōō ba ra pēε sōndi,

²⁰ ka dabunu ka nin fitilanu ni ba kua ka wura gea. Ba koo nu sōrawa nge mē sāa yerun wooda ya gerua.

²¹ U maa biibiin weenasii kua ka fitilanu ka nin bakusu. U ye kpuro kuawa ka wura gea.

²² U maa woba kua, ka nōri, ka gbēa, ka dōō guratii. Ba ye kpuro kuawa ka wura gea.

U maa dii te ta dēere gem gem gamboba ka sāa yee ten tiin kōnnōn gamboba kua ka wura.

5

¹ Ye Salomōō u sāa yee ten sōmburu kua u kpa, yera u sii geesu ka wura ka gāa ni win tundo u raa yi sāa yee ten sō kpuro gurama u doke Yinni Gusunōn arumanin beru yerō.

*Ba woodan kpakororu yi Yinni Gusunōn sāa yerō**(I maa mēerio Sinambu I, 8:1-13)*

² Yen biru, Salomōō u Isireliban guro gurobu ka ben yenu yērobu ka bwese kēra baayeren wirugibu sokusia Yerusalemōō bu ka Yinni Gusunōn woodan

kpakororu suama saa Dafidin sina kpaarun di te ba maa m̀ Sion̄i, kpa bu tu doke s̄aa yeru mi.

³ Yera Isireliba kpuro ba menna Salom̄on mi w̄on suru n̄oba yiruse w̄i s̄o ba ra t̄s̄o bakaru garu ko.

⁴ Ye ben guro guro be kpuro ba tunuma, yera Lefiba ba Yinni Gusun̄on woodan kpakoro te sua,

⁵ ka win kuu bekuruḡii te, ka sere s̄aarun dendi ȳaa ni nu w̄aa te s̄o kpuro. Ȳaku kowobu ka Lefibara ba ye kpuro suama.

⁶ Sina boko Salom̄o ka Isireliba kpuro be ba m̄enne mi, ba na ba ȳra Yinni Gusun̄on woodan kpakoro ten wuswaa. Ma ba ȳaanu ka ket̄e dabinu go ba ka ȳakunu kua. Sabe ni ba go mi, nu n̄ garir̄o.

⁷ Ma ȳaku kowobu ba ka Yinni Gusun̄on woodan kpakoro te da ten aȳer̄o dii te ta d̄ere gem gem s̄o. Ba tu yiwa w̄ollun k̄s̄obun weenasibu yirun kasin k̄k̄ar̄o.

⁸ K̄so be, ba kasa d̄eriewa ba woodan kpakoro te ka ten nenutii wukiri.

⁹ Ba koo kp̄i bu nenutii yi wa yi tere saa dii te ta d̄ere gem gem k̄nn̄on di. Domi ba yi kuawa yi d̄̄u. Adama ba n̄ kp̄̄e bu yi wa saa t̄on di. Miya kpakoro te, ta w̄aa sere ka ḡis̄an ḡis̄o.

¹⁰ Ḡaanu sari kpakoro te s̄o, ma n̄ kun m̄o wooda w̄akurun kpee besi yiru ye M̄wisi u doke mi. Yinni Gusun̄awa u n̄n̄ yi w̄̄ Horebun guur̄o sanam m̄e u ka Isireliba arukawani b̄okua ye ba yarima Egibitin di.

¹¹ Ȳaku kowobu ba tii d̄er̄asia. Adama ba n̄ kue nge m̄e wooda ya n̄e bu ko wuuru ka wuuru. Ma be kpuro ba yara s̄aa yee ten min di.

¹² Ma Lefiba kpuro be ba s̄aa wom kowobu, Asafu ka Hemani ka Yedutum ka ben bibu ka begibu kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka w̄̄e damḡii ba ka ȳo ȳaku yerun s̄o yari yeru ḡia ba seketirenu n̄eni ka guunu ka m̄or̄okunu. Ma ȳaku kowobu wunaa teeru ba w̄aa ben b̄okua ba k̄obi soom̄o.

¹³ Be ba k̄obi soom̄o ka be ba womusu m̄d̄ ba Yinni Gusun̄o siaram̄o ba m̄d̄, i Yinni Gusun̄o siaro, domi u s̄awa t̄an geo, win durom mu ko n̄ w̄awa sere ka baadomma.

Ye ba m̄d̄ m̄e, saa yera guru wii wurora Yinni Gusun̄on s̄aa yee te wukiri.

¹⁴ Ma ȳaku kowobu ba kpana bu ȳra bu ben s̄omburu ko guru wii ten s̄o. Domi Yinni Gusun̄on yiikon girima ya dii te yiba.

6

¹ Yera Salom̄o u n̄oḡiru sua u n̄e, Yinni Gusun̄o, a bwisika a n̄ w̄aa guru wii sinumḡiru s̄o.

² Adama n̄e, na nun w̄aa yee geeru bania mi kaa n̄ w̄aa sere ka baadomma.

Gari yi Salom̄o

u Isireliba s̄oowa (I maa m̄erio Sinambu I, 8:14-21)

³ Yera sina boko Salom̄o u s̄ira Isireliba kpuron mi ḡia, mi ba ȳo. Ma u bu domaru kua.

⁴ U gerua u n̄e, na Gusun̄o Isireliban Yinni siara. Domi u win n̄o m̄w̄eru yibia te u Dafidi n̄en tundo kua u n̄e,

⁵ saa m̄n̄ di u win t̄ambu Isireliba yarama Egibitin di, u n̄ wuu gagu ḡosa ben wusu gasu s̄o bu ka diru bani mi ba koo n̄n̄ s̄a. U n̄ maa goo ḡosa u n̄ ka s̄aa win t̄ambun kparo.

6 Adama Yerusalemuwa u gosa bu ka nùn sãa yeru bania mi. Meya u maa Dafidi gosa u n ka sãa ben kparo.

7 Nen tundo Dafidi wi, u raa gõru doke u Gusunõ besen Yinni diru bania.

8 Ma Yinni Gusunõ u nùn sãowa u nee, ya wã ye u gõru doke u ka nùn diru bania.

9 Adama n ñ wi, u koo nùn tu bania. Win bii wi u koo ma, wiya u koo tu bani.

10 Të, Yinni Gusunõ u win nõ mwëe te yibia. Wee ne, Salomõ, na sina besë Isireliban sina gona wõlõ na kua nen tundo Dafidin kësire. Yen biru, na Gusunõ besen Yinni dii te bania mi ba ko n da nùn sã.

11 Dii te sãara na win woodan kpakororu wãa yeru kua. Kpee besì yiruwa yi wãa kpakoro te sã, yi sã ba win woodaba yorua be u besen baababa wë.

*Salomõn kanaru
(I maa mærio Sinambu I, 8:22-53)*

12 Yera Salomõ u yõra Yinni Gusunõn yãku yerun wuswaaõ Isireliban noni biru, ma u nõma yiya wõlõ u kanaru kua.

13 N deema Salomõ u raa turaru garu kua ka sii gandu. Ma u tu doke sãa yerun yaara yen suunu sã. Tura ten dëbu bu sãawa gõm soonu nãõbu. Ten yasum maa gõm soonu nãõbu. Ma ten gunum maa sãa gõm soonu ita. Miya u yãwa u yiira Isireliba kpuron wuswaaõ. Ma u nõma yiya wõlõ u nee,

14 Gusunõ, besë Isireliban Yinni, goo maa sari nge wunë wõlõ ka temõ. Wunen bwãa be ba nun mem nãowammë ka gõru tia, a ra arukawani ye a ka bu bõkua yibie, kpa a bu wunen wõnwõndu sãosi.

15 Wee a wunen nõ mwëeru yibia te a wunen bõõ Dafidi nen tundo kua. Ye a nùn sãowa kpuro, a ye kua gisõ ka wunen dam.

16 Yen sõ, Gusunõ besen Yinni, a nõ mwëe te yibio te a nùn kua mi. A nee, u ñ kësire biamõ win bibun bweseru sã wi u koo win bandu di, bii be, bà n tii nenì dee dee ben wãaru sã, ma ba nun mem nãowammë nge me wi, Dafidi u kua.

17 N n men na, Gusunõ besen Yinni, a de wunen gari yi a nùn sãowa mi kpuro yi koorã.

18 Adama kaa sere kpĩ a sina tem me sã ka gem? Domi wõlla kun nun tura. Kaa sere gere dii te na nun bania mini?

19 Ka me, Gusunõ nen Yinni, a nen gere swaa dakio, kpa a nen kanaru nõ te na mð gisõ.

20 A de wunen noni yi n wãa dii te sã wõkuru ka sã sã. A nen kanaru swaa dakio te na mð yam mini. Domi miya a nee, kaa tii sãosi.

21 Nè ka wunen tambu, sã n menna yam mini, sa kanaru mð, a sun swaa dakio saa wõllun di mi a wãa kpa a sun suuru kua.

22 Goo ù n win winsim torari, ma ba yëro tilasi kua u ka na mini u bõre yãku yerõ,

23 na nun kanamõ a yëro swaa dakio wõllun di kpa a bu siria. A tøn kãso nùn win kãsa kãsieyo, kpa a maa gemgii nùn win gem wë.

24 Yibereba bà n wunen tambu Isireliba kamia yèn sõ ba nun torari, ma ba gõru gõsia ba na ba nun suuru kanamõ dii teni sã,

25 a bu swaa dakio saa wõllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. Kpa a de be ba yoru mwëera bu wurama tem me sã me a raa ben baababa wë.

26 À n dera gura ya yõra yèn sõ ba nun torari, ma ba gõru gõsia yèn sõ a bu sekuru doke, ma ba mærima yam mini ba nun sãamõ ba kanaru mð,

²⁷ a bu swaa dakio saa wəllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. A bu swaa gea sɔ̄sio yɛ sɔ̄ ba koo sɪ, kpa a de gura yu nɛ tem mɛ sɔ̄, mɛ bɛsɛ wunɛn tɔ̄mbu sa tubi di mi.

²⁸ Gɔ̄ɔru t̄a n dua tem mɛ sɔ̄, n̄ kun mɛ k̄ɛsi k̄ɛsi bararu, n̄ kun mɛ d̄ianun gɔ̄ɔ, n̄ kun mɛ twee, n̄ kun mɛ k̄ɔ̄kɔ̄nu ganu ni nu ra d̄ianu sanku, n̄ kun mɛ yibɛrɛba b̄a n tem mɛn wusu tarusi, n̄ kun mɛ bara bwese bweseka ȳa n wunɛn tɔ̄mbu deema, n̄ kun mɛ wahala gaa,

²⁹ b̄a n seewa ba kanaru m̄ɔ ma ben baawure u win toraru wura win ḡɔru, ma u win n̄oma suema dii tenin bera gia,

³⁰ a bu swaa dakio saa wəllun di mi a w̄aa kpa a bu suuru kua a baawure kua nge mɛ u s̄aa. Domi wunɛ turowa a t̄onun ḡɔru yɛ.

³¹ Kpa bu nun nasia ba n s̄imɔ wunɛn swɛɛ sɔ̄ ben w̄aaru kpuro sɔ̄ tem mɛ sɔ̄, mɛ a ben baababa wɛ.

³² T̄on tuko goo ù n na u ka nun s̄a yèn s̄ɔ u nua wunɛn ȳisira kp̄a, ma a dam bakam m̄ɔ, ma ȳɛro u kanaru m̄ɔ dii te sɔ̄,

³³ a n̄un swaa dakio saa wəllun di mi a w̄aa, kpa a n̄un kua ye u nun bikiam̄ɔ. Kpa handunian t̄ambu kpuro bu nun gia, kpa bu nun nasia nge mɛ wunɛn t̄ambu Isireliba ba nun nasie, kpa ba n ȳɛ ma wuna ba ra s̄a dii te sɔ̄, te na bana mini.

³⁴ A n wunɛn t̄ambu Isireliba wooda wɛ bu da bu ben yibɛrɛba tabu w̄ari, ma ba kanaru koosima wunɛn mi, ba m̄ɛɛrima wunɛn gee a ḡɔsa, ka dii te na nun banian bera gia,

³⁵ a ben kanaru swaa dakio wəllun di kpa a bu kua dee dee.

³⁶ B̄a n daa maa nun torari domi goo sari wi u ku ra tore, ma wunɛn m̄aru ya seewa, a bu yibɛrɛba n̄omu s̄andia, ma ba bu mwɛera ba ka da ba yoru dim̄ɔ turukuɔ n̄ kun mɛ mi n toma,

³⁷⁻³⁸ b̄a n bwisika tem mi ba yoru dim̄ɔ mi ma ba ḡɔru ḡɔsia mam mam ba nun tii wɛ, ma ba tem m̄eni m̄ɛɛrima mɛ a ben baaba wɛ, ka wuu geni ge a ḡɔsa ka s̄aa yee te na nun bania mini, b̄a n kanaru m̄ɔ ba m̄ɔ, ba nun torari, ba durum kua,

³⁹ a bu swaa dakio saa wəllun di mi a w̄aa kpa a bu kua dee dee, kpa a bu ben toranu kpuron suuru kua.

⁴⁰ T̄ɛ, Gusun̄ɔ n̄en Yinni, a de a n̄oni wukia kpa a swaa daki kana te na m̄ɔ.

⁴¹ Yinni Gusun̄ɔ,

a seewo a na mi a ra w̄ɛre,
wunɛ ka wunɛn woodan kpakororu,
mi wunɛn dam mu ra s̄ɔ̄sire.

A de wunɛn ȳaku kowobu ba n faaba m̄ɔ.

Kpa be ba nun m̄em n̄ɔwammɛ
ba n nuku dobu m̄ɔ doo n̄ɔru s̄ɔ.

⁴² Yinni Gusun̄ɔ,

a ku wi a ḡɔsa biru kisi.

A wunɛn durom yaayo

mɛ a Dafidi wunɛn s̄am kowo kua.

7

S̄aa yee ten wukiabu

(I maa m̄ɛɛrio Sinambu I, 8:62-66)

¹ Sanam mɛ Salom̄ɔ u kanaru kua u kpa, yera d̄ɔ̄ u sarama wəllun di u ȳaku d̄ɔ̄ m̄waaarugii ni ka ȳaku ni nu tie m̄wa. Ma Yinni Gusun̄ɔn ȳikon girima ya dii te wukiri.

² Yāku kowobu ba ñ kpīa bu du Yinni Gusunən sāa yerə, domi win yiikon girima ya yiba ten mi.

³ Ye Isireliba kpuro ba dō wi ka Yinni Gusunən yiikon girima ye wa ya sarama ya wāa sāa yee ten wəllə, yera ba yiira ba siriru tem girari turarun wəllə te ba kua ka kpenu. Ma ba Yinni Gusunə siaramə ba mō, Yinni Gusunə u sāawa tən geo. Win durom mu ra n wāawa sere ka baadomma.

⁴ Isireliba kpuro ka sina boko ba yāku kua Yinni Gusunən wuswaa.

⁵ Yen dāma te, Salomə u naa kinenu nərəbun suba yenda yiru (22.000) go ka yāanu nərəbun suba wunaa teeru (120.000). Nge meya ba ka sāa yee te wukia.

⁶ Yāku kowobu ba yō ben ayenə, ma Lefiba ba dwee yānu soomə, ni sina boko Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunə sā. N deema u ra ba yiire bu womu geni ko bu nεε, Gusunən durom mu ko n wāawa sere ka baadomma. Ma yāku kowobu ba kəbi soomə Isireliba kpuron wuswaa mi ba yō.

⁷ Salomə u sāa yee ten yaaran suunu deerasia ye ya wāa sāa yee ten tii tiin wuswaa. Domi miya u yāku dō mwaararuginu ka siarabun yāku kua yèn sō yāku yee te ba kua ka sii gandū ten ayera kun tura bu ka yāku ni kpuro ko mi.

⁸ Salomə ka Isireliba kpuro ba tō baka te diwa sere sō nōba yiru. Ma tən dabiru ta na saa Hamatin tem kpuron di, n ka girari Egibitin daaru gian di.

⁹ Sō nōba itase, ba maa menna be kpuro ba yāku yee te deerasia ba yi nenem. Ba ye kuawa sō nōba yiru. Yen biruwa ba maa tō bakarun tii di sere sō nōba yiru.

¹⁰ Wōn suru nōba yirusen sō yenda itase sōra Salomə u dera tamba wura ben yenusə. Ma ba nuku dobu mō durom mε Gusunə u Dafidi ka Salomə ka sere win tambu Isireliba kuan sō.

Yinni Gusunə

u kpaam Salomə kure

(Imaa mεerio 1:7-12, Sinambu I, 9:1-9)

¹¹ Sanam mε Salomə u Yinni Gusunən sāa yeru ka win tiin sina kpaaru bana u kpa, ma ye kpuro ya koorə, ye u gōru doke u ko Yinni Gusunən sāa yerə ka sere maa win tiin sina kpaarə,

¹² yera Yinni Gusunə u nūn kure wōkuru. Ma u nūn sōwa u nεε, na wunen kanaru nua. Na yam mi gosa. Miya ba ko n da man yāku kua.

¹³ Nā n wəllu kenua, ma gura kun maa nεm, ñ kun mε na dera twee yi tem mε wukiri yi men dīanu di, ñ kun mε nā n men tōmbu kēsi kēsi baranu sure,

¹⁴ saa ye sō, bεε be i sāa nen tōmbu, i nen yīsiru sōwa, ma i tii kawa i bεen daa kōsa deri, ma i man soka, kon bεε wurari wəllun di kpa n bεε bεen toranu suuru kua, kpa n bεen tem arumani wesia.

¹⁵ Saa ye sō, kon bεε mεeri kpa n kana ni i man koosima sāa yeru mini swaa daki.

¹⁶ Tē, na tu gosa na yi nenem nen sō, ta n ka nen yīsiru sōwa. Ten miya nen nōni ka nen gōru kpuro ko n woo.

¹⁷ Wunε maa Salomə, à n sīimə nge mε wunen tundo Dafidi u sīa, ma a mō ye na nun yiire kpuro, ma a nen woodaba mem nōwammε,

¹⁸ kon wunen bandun dam sire nge mε na wunen tundo Dafidi nō mweeru kua na nεε, u ñ kōsire biamə wi u koo bandu di Isireli.

¹⁹ Adama ñ n gōsira i nen woodaba deri be na bεε wē, ma i maa da i būnu sāwa,

²⁰ kon bεε wunawa nen tem di mε na bεε wē. Kpa n dii te yina te na gosa na yi nenem nen yīsirin sō mi. Kpa n de bwesenu kpuro nu tu yεε.

²¹ Be ba raa ten kp̄aaru yē yellu, b̄a n sar̄o mi, biti koo bu mwa kpa bu bikia bu n̄e, mban s̄ōna Yinni Gusun̄o u wuu geni ka dii teni kua m̄e.

²² Kpa bu wisi bu n̄e, ba Gusun̄o ben baababan Yinni deriwa, wi, wi u bu yarama Egibitin di ma ba da ba būnu yiiramm̄e ba s̄āam̄o. Yen s̄ōna u dera wahala yeni kpuro ya bu deema.

8

Ye Salom̄o u maa kua (I maa m̄eeriō Sinambu I, 9:10-28)

¹ W̄ō ȳendun b̄aa s̄ōra Salom̄o u Yinni Gusun̄on s̄āa yeru ka sere maa win tiin sina kp̄aaru bana u kpa.

² U maa wuu si Huramu u n̄n k̄a s̄ōnwa. Ma u dera Isireliba ba sina mi.

³ Salom̄o u Hamati w̄ari ye ya w̄āa Soban bera gia, ma u ye mwa.

⁴ U tem mi ḡāanu ku ra kp̄in wuu ge ba m̄ō Tadim̄ari bana ka sere maa Hamatin wuu s̄in mi ba ko n da win d̄ianu bere.

⁵ U B̄eti Horoni ye ya w̄āa gunguru w̄oll̄o ka ye ya w̄āa w̄ōw̄aō bana. Wuu si, su gb̄aranu ka gamboba m̄o, ka maa yen s̄ēretinu.

⁶ U maa wuu ge ba m̄ō Balati bana ka wuu s̄in mi u ko n da win d̄ianu bere. Ma u s̄in gasu s̄ō win tabu k̄e k̄e yi dumi gawe berua ka maas̄obu. Ye Salom̄on ḡōru ga k̄i, yera u bana Yerusalem̄o ka Libanīo, ka sere wuu si u m̄o s̄ō.

⁷ T̄on be ba tie H̄etiba s̄ō, ka Am̄oreba s̄ō, ka Feresiba s̄ō, ka Hefiba s̄ō, ka Yebusiba s̄ō, be, be ba n̄ s̄āa Isireliba,

⁸ ben bibun bwese te ta seewa ben biru, tera Salom̄o u yoo s̄ōma koosia sere ka gis̄on gis̄o.

⁹ Salom̄o u n̄ Isireliban ḡoo yoo s̄ōmburu koosie. Be, ba s̄āawa win tabu kowobu ka wirugibu, ka tabu sinambu, ka tabu k̄e k̄e yi dumi gawen kparobu.

¹⁰ Wirugii be Salom̄o u ḡōsa bu ka win t̄ambu kp̄ara s̄ōmbu te s̄ō, ben geera s̄āawa goobu ka weeraakuru (250).

¹¹ Salom̄o u dera win kur̄o wi u s̄āa Egibiti sun̄on bii u yara Dafidin ȳenun di ge u bana. U n̄e, win kur̄o kun sinam̄o Dafidi Isireliban sina bokon ȳenūo. Domi mi ba woodan kp̄akor̄o doke, yam mi, mu kuawa mi yam d̄eeram.

¹² Yera Salom̄o u ȳaku d̄ō m̄waaruginu kua ȳaku yee ten w̄oll̄o te u bana Yinni Gusun̄on s̄āa yerun wusw̄aāo.

¹³ U ra ȳakunu ko nge m̄e M̄owisin wooda ya gerua t̄ō baateren s̄ō, ka suru kp̄aon s̄ō, ka t̄ō w̄ērarugiru s̄ō ka t̄ō bakanu ita yenin s̄ō ni ba ra ko w̄ō tia s̄ō. Niya p̄ē ye ba ku ra seeyatia doken t̄ō bakaru, ka duurubun t̄ō bakaru, ka sere maa Kunun t̄ō bakaru.

¹⁴ U ȳaku kowobu yi wuu wuuka nge m̄e win tundo Dafidi u raa kua. Ȳaku kowo ben baawure ka win s̄ōmburu. Lefiba ka maa ben s̄ōmburu. Bera ba ra n̄ Yinni Gusun̄o siaram̄o t̄ō baatere kpa bu maa ȳaku kowobu somi ben s̄ōma s̄ō. Ma ba k̄ōn̄ōsun k̄ōsōbu yi yi wuu wuuka.

¹⁵ Ba n̄ sina bokon wooda sare ye u yi ȳaku kowobu ka Lefiban s̄ō ka sere maa arumani beru yerun s̄ō.

¹⁶ Nge m̄eya ba ka s̄āa yee ten s̄ōmbu te kpuro kp̄ara saa ten torubun di sere ba da ba ka tu wiru go. Nge m̄eya ba ka dii te bana ba kpa.

¹⁷ Yen biru Salom̄o u da Ḓsioni Geb̄eē ka El̄t̄ūo. Wuu si, su w̄āawa nim w̄ōkun b̄ōkūo Ed̄ōmun tem̄o.

¹⁸ Huramu u dera win s̄ōm kowo be ba nim yē ba ka Salom̄o ḡoo nimkusu daawa. Ma ba da Ofirīo ka Salom̄on s̄ōm kowobu sannu. Min diya ba ka sina boko Salom̄o wuran t̄ōnnu w̄ōkura ita naawa.

9

*Seban sunə tən kurə**u Saloməə mɛɛrim da**(I maa mɛɛrio Sinambu I, 10:1-13)*

¹ Saa yə səə Seban sunə tən kurə u nua ma Yinni Gusunə u dera Saloməə u yīsiru yara, yera u da u ka Saloməən bwisi yin saka mɛɛri kpa u nūn gāa dabinu bikia. U tura Yerusaleməə, ka win sina bwāa dabinu be ba nūn swīi, ka yooyoosi su turare ka wura dabinu səəwa, ka kpee gobiginu. Ye u tura Saloməən mi, ma u gerua kpuro ye ya wāa win gōruə.

² Ma Saloməə u nūn wisa kpuro ye u bikia. Yen gaa kun nūn wisibu sēsie.

³ Ye kurə wi, u Saloməən bwisi yi kpuro wa, ka dii te u bana

⁴ ka dīa ni u ra di, ka win bwāabun wāa yeru, ka win səm kowobun yāa ni ba ra doke bu ka nūn nəəri, ka sere be ba ra nūn tam dokeye nərəəginu, ka yāku ni u ra ko diru mi u ra Yinni Gusunə sā,

⁵ ye kpuro ya nūn biti mwa sere u wom mwε. Ma u sina boko Saloməə səəwa u nɛɛ, wunen dam ka wunen bwisin baaru ye na nua saa nən tem di, ye kpuro geema.

⁶ Adama na n̄ daa gari yi naaɛ kue sere na ka tunuma mini. Wee nən nənɪ yi ye kpuro wa. Ka gem, ye na wa mini, ba n̄ daa man yen bənu səəwa. Wunen bwisi ka wunen dukia ya kpā n̄ kere nge mɛ wunen yīsira yara.

⁷ Doo nəərugiba wunen tambu ka wunen səm kowo be ba nun nəərimə saa baayere. Ma ba wunen bwisi yin gari swaa daki.

⁸ Na Gusunə wunen Yinni siara wi u nun durom kua u nun swīi Isireliban sina gəna wəllə. U bu kīwa sere ka baadommaə. Yen sənə u nun kua ben sunə a n̄ da ka bu sirie dee dee.

⁹ Ma u sina boko wura kə tənnu ita ka bənu, ka maa turare ka kpee gobiginu. Saloməə kun maa turare waare gam gum di ya n̄ kpāaru nɛ mɛ.

¹⁰ Huramun səm kowobu ka Saloməəgii be ba ka wura naamə Ofirin di, beya ba maa ka dāa gea ye ba m̄ə santali ka kpee gobiginu naamə.

¹¹ Ma sina boko u ka dāa ye yəətii kua sāa yerə ka sere maa win tiin dirə. Dāa yera u maa ka wom kowobun mərəkunu ka ben guunu kua. Dāa yen bwesera kun saara mə. Meya ba n̄ maa yen bweseru waare Yudan temə.

¹² Saloməə u sunə tən kurə wi wε kpuro ye u bikia. U nūn kēru kāwa n̄ kere ye u ka na. Yen biru, ma kurə wi, u gəsira u wura win temə ka win bwāabu.

*Saloməən dukia**(I maa mɛɛrio Sinambu I, 10:14-29)*

¹³ Wura ye Saloməə u ra wa wəə ka wəə ya sāawa tənnu yendu.

¹⁴ Ye baasi, u ra maa wura ka sii geesu mwε tenkuban mi ka maa sinam be u ka arukawani bəkuan mi, ka sere maa win tem beri berikan wirugibun mi.

¹⁵⁻¹⁶ U dera ba tere bakanu goobu (200) ka tere piiminu gooba wunəbu (300) kua ka wura. Tere baka nin teerun bunum mu sāawa kilo nəəba tia. Ma piimii nin teerun bunum mu maa sāa kilo ita. Ma u tere ni doke diru garu səə te ba sokomə Libanin dāa səə, win sina kpaarə.

¹⁷ Yera u maa sina kitaru kua ka suunu donnu, ma u tu wura gean tii pote.

¹⁸ Sina kita te, tia yəətia məwa naa dabusanu nəəba tia. Ma ba ten naa sənditia kua ka wura. Ma ta nəm sənditia mə yēsi yēsika. Yen baayeren bəkura ba gbee sunən weenasia kua ya yə, tia nəm dware, tia maa nəm geuə.

¹⁹ Ma ba maa gbee sinan sin weenasisu kua wəkura yiru ba doke tia tia yəotia yen naa dabusaru baateren yēsi yēsikaə. Nəəba tia ya wāa nəm dware, nəəba tia maa wāa nəm geuə. Sunə goo maa sari wi ba maa kita ten bweseru kuare.

²⁰ Saloməən nəri kpuro yi sāawa wura gea ka sere maa win gbēa ye u ra ka di win sina kpaarə te ba sokumə Libanin dāa sōə. Gāanu ganu sari mi ni ba kua ka sii geesu, domi win waati ye sōə, ba n̄ sii geesu garisi gāanu.

²¹ Yēn sō Huramun səm kowobu ba ka Saloməən goo nimkusu tenkuru m̄ su ra n naamə wōə ita ka wōə ita saa tontonden di, su n wuraba ka sii geesu sōəwa ka suunu donnu, ka wənnu ka gunə burasu.

²² Saloməə u sinam be ba wāa dunia sōə kpuro bwisi ka dukia kere.

²³ Sinambu kpuro ba ra n kasuwa bu win gari n̄ win bwisi yi Yinni Gusuno u n̄n k̄n s̄.

²⁴ Wōə baagere, ben baawure u ra ka n̄n k̄ru naawewa. Gabu sii geesu, gabu wura, gabu yabenu, gabu tabu yānu, gabu turare, gabu maa dumi ka k̄tekunu.

²⁵ Ma Saloməə u tabu k̄k̄eba kasu yi dumi gawe ka maasəbu. U dum gōnu kua n̄rəbun suba n̄n̄ (4.000). Maasə be, ba maa sāa n̄rəbun suba wəkura yiru (12.000). Ma u bu yi yi wuu marosə, mi win tabu k̄k̄eba ba wāa ka sere maa Yerusalemuə mi win tii u wāa.

²⁶ Sinam be ba wāa saa daa te ba m̄ Efaratin di sere n ka girari Filisitiban temə, n ka da Egibitin daarə, Saloməəwa u be kpuro m̄.

²⁷ Ma u dera sii geesu kooru Yerusalemu mi nge kpenu. M̄ya u maa dera dāa gea ye ba m̄ s̄duru ya dabiā nge yakasun dāa ye ba m̄ sikam̄re ye ya ra n wāa Sefalan wəwaə.

²⁸ Saloməə u tenkuba m̄ be ba ra n̄n dumi dwem daawe Egibitiə ka sere maa tem baamaə.

Saloməən gəə

(I maa m̄erio Sinambu I, 11:41-43)

²⁹ Saloməən kookoo si u kua, gbiikisu ka dāakisu, si kpuron garin sukum yorua Gusunən səm Natanin tireru sōə, ka Gusunən səm Akiya, Silogiin tireru sōə, ka sere maa Gusunən səm Yedon k̄asinun tireru sōə. Yedo wiya u Yeroboamu, Nebatin bii, Isireliban sina bokon wāarun faagi yorua.

³⁰ Saloməə u bandu diwa wōə weeru Isireliba kpuron wəllə Yerusalemuə.

³¹ Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba n̄n sikua win tundo Dafidin wuuə. Ma win bii Roboamu u bandu k̄asire kua.

YUDAN SINAMBUN GARI

10

Isireliban banda

b̄nu kua yiru

(I maa m̄erio Sinambu I, 12:1-15)

¹ Roboamu u da Sikemuə. Domi Isireliba kpurowa ba da mi bu ka n̄n ko sunə.

² N deema Yeroboamu, Nebatin bii, u raa kpikuru sua Saloməən sō u da u wāa Egibitiə. Sanam m̄e u nua Roboamu u bandu di, yera u ḡsirama Egibiti min di.

³ Yera ba n̄n səm goria ba n̄e, u na. Ye u tunuma, yera wi ka Isireliban bwese k̄eri wəkuru ba menna ba da ba Roboamu sōəwa ba n̄e,

⁴ wunen tundo u sun yoo səma koosia, ma ya sun bunie nge k̄eten sugu. Adama wun̄e a sun tu kawo kpa su nun swīi.

⁵ Ma u bu sōwa u nεε, i gina doo. N n kua sō ita kpa i wurama.

Ma tən be, ba doona.

⁶ Yera Roboamu u Isireliban bukurobu menna win mi, be ba ra raa win tundo Salomō bwisi kē. Ma u bu bikia u nεε, bwisi yirà i man kēmō n tən be sō.

⁷ Ma ba nùn wisa ba nεε, à n wura saa gisən di, a tən be nōri kpa a ko ye ba nun bikia, kpa a bu wisi ka kīru, ba ko n sāawa wunen tambu sere ka baadommas.

⁸ Adama Roboamu wi, u n bukuro ben gari wure. Win saarasi ka be u biru di sannu, bera u bwisi bikia.

⁹ U bu sōwa u nεε, bwisi yirà i man kēmō n ka tən be wisi be ba nεε, n bu yoo sōma kawo ye nən tundo u raa bu koosia.

¹⁰ Yera ba nùn wisa ba nεε, a bu sōwō a nεε, wunen niki bii piibu ga wunen tundo pōra bōrum kere.

¹¹ Wunen tundo u raa bu yoo sōma koosia. Meya kaa maa tu sosi. Wunen tundo u raa bu seeyasia ka yii sennu. Meya kaa maa bu seeyasia ka som kpaki.

¹² Yera Yeroboamu ka tən be kpuro ba na Roboamun mi sō itase te, nge me u raa gerua.

¹³ Roboamu u tən be wisa ka dam. U n bukuro ben gari yi garisi gāanu.

¹⁴ Adama win saarasi ben bwisiya u ka sōmburu kua, ma u nεε, nən tundo u raa be yoo sōma koosia. Adama tē, negira ta koo kera. U raa be seeyasia ka yii sennu. Adama nε, som kpakiya kon ka be seeyasia.

¹⁵ Nge meya Roboamu u yina u tən begii swaa daki, domi Yinni Gusunōwa u dera n kōora mε, kpa win gari yi ka kōora yi u raa Yeroboamu, Nebatin bii sōwa saa Akiya, Silogiin nōn di.

Roboamu

u kua Yudaban suno

(Imaa mεerio Sinambu I, 12:16-25)

¹⁶ Ye Isireliba kpuro ba wa ma sina boko u n ben gere swaa daki, yera ba nùn sōwa ba nεε,

m̄ba n sun mōsine beε ka Dafidi, Isain bii.

Sa n maa bōnu gaa mō ka wī.

Beε Isireliba i de su gōsira

su wura beεn yenuso.

Wunε Roboamu,

a wunen bweserun wunanō koowo.

Ma Isireli be, ba gōsira ba wura ben yenuso.

¹⁷ Ma Roboamu u kua Yudaba tōnan suno.

¹⁸ Saa ye sōra u Hadoramu gōra Isireliban mi, wi u ra bu kpare bu ka wō gobi mwa. Ma ba nùn kpenu kasuka ba go. Yera n dera Roboamun tii u win tabu kēkē wōri fuuku fuuku u da Yerusalemu.

¹⁹ Nge meya Isireliban bwese keri wōku te, ta ka Dafidin yenugibu karana sere ka giso.

11

¹ Saa yè sō Roboamu u tunuma Yerusalemu, yera u Yudaba ka Benyamεeba kpuro menna, ma u be sō tabu durō damgibu nōrōbun suba wunōbu ka wene (180.000) gōsa bu da bu Isireliban bwese keri wōku te wōri kpa bu ban te wōrama bu nùn wesia.

² Adama Gusunō u ka win sōmō Semaya gari kua u nεε,

³ a Roboamu, Salomōn bii, Yudaban sunə ka Yudaba ka Benyamēeba kpuro sḥwə a nē,

⁴ wee ye nē, Yinni Gusunə na gerua. Na nē, bu ku raa da bu ka ben mero bisibu Isireliba tabu ko. Ben baawure u gəsiro win yenu. Domi yeni ya nawa saa nən min di.

Ma ba Yinni Gusunən gere wura, ba gəsira ba wura ben yenusə.

Roboamu

u wusu gbāranu banisi

⁵ Roboamu u da u sina Yerusalemu. Ma u Yudan wusu gbāranu banisi.

⁶ U Betelehemu bana, ka Etamu ka Tekoa

⁷ ka Bēti Suri ka Soko ka Adulamu

⁸ ka Gati ka Maresa ka Sifu

⁹ ka Adoraimu ka Lakisi ka Aseka

¹⁰ ka Sorea ka Ayaloni ka Heboroni. Wuu si, su wāawa Yudan temə ka Benyamēen temə. Ma u su tāsisia.

¹¹ U su gbāranu toosi, ma u tabu sinambu yi yi mi. Ma u dia kua mi ba ko n da dīanu ka gum ka tam bere.

¹² U wuu sin baagere sḥ terenu ka yaasi yi. Ma u su tāsisia. Ma Yudaba ka Benyamēeba ba ka nūn yōra.

Yāku kowobu ka Lefiba

ba wura Roboamun mi gia

¹³ Yāku kowobu ka Lefi be ba wāa Isireliban tem sḥ kpuro, ba seewa ben wāa yerun di ba na Roboamun mi.

¹⁴ Lefiba ba ben wāa yenu deri ma ba na Yudaə ka Yerusalemu yèn sḥ Yeroboamu ka win bibu ba bu yinari bu ben yāku kowo səma ko.

¹⁵ Yeroboamu u yāku kowobu yi yi win bwāarokunun sḥ, ni u kua nu ka boo kinenu ka keteba ween.

¹⁶ Isireli be ba tie ba Yinni Gusunən sāarun kīru mə, ba Lefiba swī Yerusalemu bu ka Gusunə ben baababan Yinni yākuru kua.

¹⁷ Ma ba Yudan bandun dam sire, ba Roboamu, Salomōn bii tāsisia wḥ ita. Wḥ ita ye sḥra ba sīa Dafidi ka Salomōn yira sḥ.

Roboamun bweseru

¹⁸ Roboamu u Mahalati sua kurə. Mahalatin tundon yīsira Yeriməti, Dafidin bii. Win meron yīsira Abihaili, Eliabun bii, Isain debubu.

¹⁹ Mahalati wī, u bii tən durəbu mara. Bera Yeusi ka Semaria ka Sahamu.

²⁰ Mahalatin biru, u Maaka sua kurə. Maaka wī, u sāawa Abusaləmun bii. Ma u Roboamu Abia ka Atai marua ka maa Sisa ka Selomiti.

²¹ Roboamu u Maaka kī too n kere win kurə be ba tie. Domi kurəbu yendu yiru sariwa u sue yenu ma u maa kurə tanəbu mə wata tḥwə. Bii tən durəbu tēna yiru sariwa u mara. Bii tən kurəbu maa wata.

²² Roboamu u Abia, Maakan bii yerumaru wē. Ma u nūn kua win maabu ka win wənəbun guro guro. Domi u kī u nūn ko sunə.

²³ Yen biru, u win bii be ba tie yarinasi ka bwisi. U dera ba da ba wāa Yudaba ka Benyamēen wuu gbāranugisu sḥ. U bu dīanu wē nu kpā. Ma u maa bu kurə dabinu sua.

*u Yudaba wəri**(I maa mɛɛrio Sinambu I, 14:25-28)*

¹ Ye Roboamu u wa ma win banda dam kua, u tása, yera u Yinni Gusunən woodaba deri. Ma Isireliba kpuro ba maa win yira swii.

² Roboamun bandun wɔɔ nɔɔbuse sɔɔra Sisaki, Egibitin sunɔ u Yerusalemu wəri. Domi Roboamu ka wigibu ba Yinni Gusunɔ torari.

³ Sisaki wi, u tabu kekeba mɔwa nɔrɔbu ka goobu (1.200), maasɔbu maa nɔrɔbun suba wata (60.000). Ma u na saa Egibitin di ka tɔn dabi dabinu. Bera Libigibu ka Sukigibu ka Etiopigibu.

⁴ Ma u Yudan wuu gbɔranugisu mwɛɛra sere n ka girari Yerusalemuɔ.

⁵ Yera Gusunən sɔmɔ Semaya u da u Roboamu deema ka Yudaban tabu sinambu be ba duki sua sanam mɛ Sisaki u wee. Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, i nùn deri. Wee u koo maa bɛɛn tii deri, kpa u bɛɛ bɛri Sisakin nɔmuɔ.

⁶ Isireliban tabu sinambu ka ben sina bokon tii, ba ben toranu wura ba nɛɛ, Yinni Gusunɔ u sɔawa gemgii.

⁷ Ye Yinni Gusunɔ u wa ba tii kawa, yera u Semaya sɔɔwa u nɛɛ, wee ba tii kawa. Yen sɔ, na n̄ maa bu kpeerasiamɔ. Na n̄ tɛɛmɔ n̄ ka bu somiru na. Na n̄ derimɔ Sisaki u maa Yerusalemu wəri nɛn mɔrun sɔ.

⁸ Adama ba koo ko Sisakin yobu kpa bu gia ma nɛn yinniru ka handunian sinambun yinniru nu n̄ tia.

⁹ Sisaki, Egibitin sina boko u da u Yerusalemu wəri ma u Yinni Gusunən sɔa yeru ka sina bokon dirun arumani gura. Ye kpurowa u sua. U maa tɛɛnu gura ni Salomɔ u kua ka wura.

¹⁰ Ma Roboamu u tɛɛ nin kɔsire kua ka sii gandu. Ma u nu sina kpaarun kɔnnɔn kɔsobon wirugibu nɔmu sɔndia.

¹¹ Mɛn nɔɔ sina boko u gesi dɔɔ Yinni Gusunən sɔa yerɔ, kɔnnɔ kɔsɔ be, ba ra nɛwa bu nu sua. Yen biru, kpa bu maa ka nu wura bu yi ben dirɔ.

¹² Mɔru ye Yinni Gusunɔ u raa ka Roboamu sɔa ya sure yèn sɔ u tii kawa. Ma u n̄ dere bu nùn kam koosia mam mam. Ma u dera gɔa geenu tiara Yudaɔ.

*Roboamun bandun kpeeru**(I maa mɛɛrio Sinambu I, 14:21-24,29-31)*

¹³ Roboamu u mɔwa wɔɔ weeru ka tia sanam mɛ u bandu di Yerusalemuɔ. Ma u win bandun dam sire. U kuawa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiru bandu sɔ Yerusalemu mi. N deema wuu gera Yinni Gusunɔ u gɔsa Isireliba kpuron sɔ ga n̄ ka win yisiru sɔɔwa. Roboamu win mɛron yisira Naama, wi u sɔa Amɔni.

¹⁴ Kɔsa u kua, domi u n̄ Yinni Gusunɔ kasu ka win gɔru kpuro.

¹⁵ Roboamun kookoo si u kua, gbiikisu ka dɔakisu, ye kpuron gari yi yorua Gusunən sɔmɔbu Semaya ka Idon tirenu sɔɔ. Tire ni sɔra ba ben yisa yorua nge mɛ ba ka swiine. Roboamu ka Yeroboamu ba ra n̄ tabu mɔwa baadomma.

¹⁶ Roboamu u kpuna u gu, ma ba nùn sikua win baababan sikɔ Dafidin wuuɔ. Ma win bii Abia u bandu kɔsire kua.

13*Abia u bandu di Yudaɔ**(I maa mɛɛrio Sinambu I, 15:1-8)*

¹ Yeroboamun bandun wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka itase sɔra Abia u bandu di Yudaɔ.

² U bandu diwa wɔɔ ita Yerusalemuɔ. Win mɛron yisira Maaka, Urieli, Gibeagiin bii.

³ N deema saa ye sɔɔ, Isireliba ba Yinni Gusunɔ deri. Ba ñ yāku kowobu mɔ be ba koo bu Yinni Gusunɔn woodaba sɔɔsi. Meya ba ñ maa Gusunɔn wooda gaa mɔ.

⁴ Adama ben nuku sankiranu sɔɔ, ba gɔsirama Gusunɔ ben Yinnin mi ba nùn kasu. Ma u tii bu sɔɔsi.

⁵ Waati ye sɔɔ, be ba dumɔ ka be ba yarimɔ ba ñ bəri yendu mɔ. Domi tabu wāawa tem kpuro sɔɔ.

⁶ Tabu wāa bwesenu sɔɔ ka wusu sɔɔ. Domi Gusunɔwa u bu wahala dabi ni suremɔ.

⁷ Yen sɔ tē, i yōro dim dim, kpa i ku mwia kpana. Domi i ko i bεεn kookoosun are wa i mwa.

⁸ Ye Asa u Gusunɔn sɔmɔ Asaria, Odedin biin gari yi nua, yera u dam wa ma u būu ni nu wāa Yudan tem sɔɔ ka Benyamεεn tem sɔɔ kpuro kpeerasia ka sere maa ni nu wāa wuu si ba mwεεra sɔɔ Efaraimun guurɔ. Ma u Yinni Gusunɔn yāku yeru seeya te ta ra n wāa sāa yerun wuswaaɔ.

⁹ Ma u Yudaba kpuro menna ka Benyamεεba ka Efaraimuba ka Manaseba ka sere Simeɔba, be, be ba wurama win mi Yudaɔ. Domi Isireliba dabira ta wurama Yudaɔ yèn sɔ ba wa ma Gusunɔ, Asan Yinni u ka nùn wāa.

¹⁰ Ma ba menna Yerusalemu wɔɔn suru itase sɔɔ. N deema Asan bandun wɔɔ wɔkura nɔɔbuse sɔɔra mi.

¹¹ Yen tɔɔ te, arumani ye ba gura sɔɔ, ketε nata ka wunɔbu (700) ka yāanu narɔɔbun suba nɔɔba yiruwa (7.000) ba ka Yinni Gusunɔ yāku nu kua.

¹² Ba nɔɔ mwεεru kua ma ba koo Gusunɔ ben baababan Yinni kasuwa ka ben gɔru kpuro, ka ben bwēra kpuro.

¹³ Ben wi u yina u Gusunɔ Isireliban Yinni kasu, ba koo yēro gowa, baa ù n sāan na bukuro ñ kun mε bii, tɔn durɔ ñ kun mε tɔn kurɔ.

¹⁴ Ma ba bəri yi wuramɔ ka dam Yinni Gusunɔn wuswaaɔ, ma ba nuku doɔn kuuki mɔ ba kɔbi ka guunu soosima.

¹⁵ Ma Yudaba kpuro ba nuku doɔn kua ben nɔɔ mwεε te ba kuan sɔ. Domi ba tu kuawa ka ben gɔru kpuro. Ma ba Yinni Gusunɔ kasu ka ben gɔru kpuro. Ma u bu tii sɔɔsi, u bu wērabu wē beri berika.

¹⁶ Asa u mam Maaka win mero yara bandun di. Domi u bwāaroku kua Asitaaten sɔ. Ma Asa u gu kɔsuka muku muku u dɔɔ mɛni wɔwaaɔ ye ba mɔ Sedoroni.

¹⁷ Adama Asa u ñ kpīa u gungunu mi ba ra būnu sā kpuro kpeerasie baa mε u tii Gusunɔ wē mam mam win wāaru kpuro sɔɔ.

¹⁸ Wi ka win tundo ba sii geesu ka wura ka gāa bwese bweseka yi Yinni Gusunɔn sɔ. Ma u ye kpuro sua u ka da Yinni Gusunɔn sāa yera.

¹⁹ Ma tabu yōra saa ye sɔɔ, sere n ka kua Asan bandun wɔɔ tɛna ka nɔɔbuse sɔɔ.

16

Asa u ka Basa,

*Isireliban sina boko tabu kua
(I maa mεerio Sinambu I, 15:16-22)*

¹ Asan bandun wɔɔ tɛna ka nɔɔba tiase sɔɔ, yera Basa, Isireliban sina boko u Yudaba tabu wɛrima. Ma u Rama gbāraru toosi u ka Asan tɛmbu Yudaba yinari bu du bu yari.

² Yera Asa u sii geesu ka wura yarama Yinni Gusunɔn arumani beru yerun di ka maa sina bokon arumani beru yerun di. Ma u ka ye kpuro gɔra Sirin sina boko Beni Hadadin mi, wi u wāa Damasiɔ.

³ U nεε, u de bu arukawani bəke nge me ben baababa ba raa bəkua. Wee u nùn sii geesu ka wura mōrisiamme. Yen sō, u de u win arukawani kusia ye wi ka Basa Isireliban sina boko ba bəkua, kpa Basa u wa u wi, Asa deri.

⁴ Ma Beni Hadadi u Asan gari yi wura. Ma u win tabu sinambu gōra bu Isireliban wusu wōri. Ma ba Iyoni wōri ka Danu ka Abeli Maimu ka sere maa Nefitalin wuu sɪn mi ba ra dīanu bere.

⁵ Sanam me Basa u ye nua, yera u win sɔmburu yōrasia u Raman bana ye deri.

⁶ Ma Asa u dera Yudaba ba kpenu ka dāa ye Basa u raa ka Rama banimō mi gura. Ma ba ka ye Geba ka Misipa bana.

Asa u Gusunən sɔmō Hanani

pirisəm doke

⁷ Saa ye sōra, Gusunən sɔmō Hanani u da u Asa Yudaban sina boko deema u nεε, yēn sō a wunen naane doke Sirin sina boko sō, n n mō Gusunō wunen Yinni sō, yen sō, Sirin sina bokon tabu kowobu ba koo nun kisirari.

⁸ Etiopigibu ka Libigibu ba tabu kowo dabi dabinu mō ka tabu kēkē dabi dabinu yi dumi gawe, ka sere maa maasəbu. Ka me, Yinni Gusunō u nun bu nōmu beria yēn sō a nùn naane kua.

⁹ Domi Yinni Gusunō u kpuro mēera handunia ye sō u ka wa be ba nùn kī ka ben gōru kpuro. Adama wunε, a gari baka kookoosu kua gari yi sō. Yen sō, saa tēn dī, ba koo ka nun tabu ko.

¹⁰ Ma Asa u ka Gusunən sɔmō wi mōru kua gem gem. Ma u dera ba nùn pirisəm doke. Saa ye sōra u maa Yudaban gabu dam dōremō.

Asan bandun kpeeru

(I maa mēerio Sinambu I, 15:23-24)

¹¹ Asan bandun tore ka ten kpeerun gari yi yorua Yudaban sinambu ka Isireliban sinambun tireru sō.

¹² Asan bandun wō weeru tia sarise sō, u naasu bara sere u nōni sōra. Baa me u barō, ka me, u n Yinni Gusunō kasu. Timgiba u kasu.

¹³ Ma Asa u kpuna u gu win bandun wō weeru ka tiase sō. U da u win baababa deema.

¹⁴ Ba nùn sikua siki ni u dera ba gban teerō Dafidin wuu. Bu sere nùn sike, ba nùn kpīwa kpin yeru garun mi tē sō ba turare bwese bweseka menna ye ba kua nge me turare kowobu ba ra ko. Ma ba nùn ye dō dokea gem gem.

Yosafati u bandu di

17

¹ Asan gōn biru, win bii Yosafatiwa u bandu kōsire kua.

² U win bandun dam sire Isireliban sō. Ma u tabu kowobu yi yi Yudan wuu gbāranugisu kpuro sō. Ma u maa wirugibu yi yi Yudan tem me sō ka sere maa Efaraimun wusu sō si win tundo Asa u raa mwēera.

³ Yinni Gusunō u ka Yosafati wāa. Domi u sīa Dafidi win sikadon yiri gbiikii sō. U n būu wi ba mō Baali kasu u sāwa.

⁴ Gusunō win sikadon Yinniwa u kasu. Ma u win woodaba mem nōwa. U n Isireliban yira swī.

⁵ Yinni Gusunō u Yosafatin bandu dam sire. Ma Yudaba kpuro ba ka nùn kēnu naawamme. U dukia baka ka bēere baka wa.

⁶ Ma win gōru ga tāsā Yinni Gusunō sō. Ma u dera ba būnu ka nin sāa yenu kōsuka Yuda.

4 Ma Yosafati u Isireliban sina boko sɔɔwa u nɛɛ, adama a gina Yinni Gusunɔ bikio a nɔ mɛ u koo nun sɔ.

5 Ma Isireliban sina boko u sɔmɔbu mɛnna tɔmbu nɛɛru (400). Ma u bu bikia u nɛɛ, su tabu doo Ramɔtiɔ Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma ba wisa ba nɛɛ, a doo, Gusunɔ u koo nun ge nɔmu beria.

6 Adama Yosafati u maa bikia u nɛɛ, Yinni Gusunɔn sɔmɔ goo maa sari mini win min di sa ko win gere nɔ?

7 Isireliban sina boko u wisa u nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ turowa u wāa mini win min di sa ko kpɪ su Gusunɔn gere nɔ. Adama na nūn tusa domi u ku ra man gāa geenu sɔ ma n kun mɔ gāa kɔsunu. Win yīsira Misee Yimilan bii.

Ma Yosafati u nūn sɔɔwa u nɛɛ, sina boko, a ku gere mɛ.

8 Yera Isireliban sina boko u win sɔm kowo gɔra u da u Misee Yimilan bii sokuma fuuku.

9 Ma Isireliban sina boko wi, ka Yosafati Yudaban sina boko ba ben sina yānu doke, ben baawure u sɔ win sina kitarɔ Samarin gbāra kɔnnɔwɔ. Ma Gusunɔn sɔmɔ be kpuro ba wāa ben wuswaaɔ ba gari mɔ.

10 Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u sisun kɔbunu seka. U nɛɛ, amɛniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, kɔbi yini yi sāawa yīreru te ta wunen dam sɔɔsimɔ mɛ kaa ka Sirigibu go mam mam.

11 Ma Gusunɔn sɔmɔ be kpuro ba gari tee yi gerua. Ba mɔ, a doo Ramɔtiɔ Galadin temɔ. Kaa nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun wuu ge nɔmu beria.

Misee u nɛɛ,

ba koo Akabu kamia

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:13-28)

12 Sɔmɔ wi ba gɔra u bu Misee sokua u Misee sɔɔwa u nɛɛ, wee Gusunɔn sɔmɔ be ba wāa mi kpuro ba sina boko gari dori gerua. Yen sɔ, a de wunɛ ka ben gari yi ko tee.

13 Ma Misee u wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru, ye wi, Gusunɔ nɛn Yinni u man sɔɔwa, yera kon gere.

14 Ye Misee u tunuma sina bokon mi, yera sina boko u nūn bikia u nɛɛ, Misee, sa ko kpɪ su tabu da Ramɔtiɔ Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma Misee u wisa u nɛɛ, i doo mɛ. I ko i nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun bu nɔmu beria.

15 Adama sina boko u nɛɛ, nɔn nyewa kon nun bōrusia a sere man gem sɔ mɛ Yinni Gusunɔ u nun sɔɔwa a gere.

16 Misee u nɛɛ,
na Isireliba wa ba yarinɛ guunu wɔllɔ,
ba sāa nge yāa ni nu kun kparo mɔ.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
tɔn beni ba ñ kparo mɔ.

Ben baawure u gɔsiro u wura yɛnuɔ ka alafia.

17 Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, na ñ daa nun sɔɔwa ma u ku ra man gāa geenu sɔ, ma n kun mɔ gāa kɔsunu?

18 Yera Misee u Akabu sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔn gari swaa dakio. Na nūn wa u sɔ win sina kitarɔ. Ma win tabu kowobu ba yɔ win nɔm geuɔ ka win nɔm dwaɔ.

19 Ma u nɛɛ, wara koo Akabu nɔni wɔke u ka taa bi da Ramɔtiɔ Galadin temɔ, kpa u gbi mi. Ma ba yen wesianɔ mɔ. Wini ù n gerua mɛni, wianɔ u gere mɛ.

20 Yera hunde gaa ya yarima ya yɔra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ya nɛɛ, kon Akabu wi nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye bikia u nɛɛ, amɔna kaa koosina.

²¹ Hunde ye, ya nee, kon yari kpa n du Gusunon somo be soo, kpa n de bu weesu ko bu ka sina boko noni woke. Ma Yinni Gusunon u ye wisa u nee, ya wa. Swaa gea. Kaa maa kpi a bu noni woke. N n men na, a yario a da a ko me.

²² Wee te, Yinni Gusunon u de ra hunde ye, ya dua win somo be soo bu ka nun weesu kua. Yen so, a n ye ma kosa Yinni Gusunon u koo de yu nun deema.

²³ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u susi Miseen bokuo, u nun baara so. Ma u nee, swaa yerà Yinni Gusunon hunde u ka yara nen min di u ka sere nun gari kua.

²⁴ Miseen u nun wisa u nee, kaa ye gia doma te kaa n duku dukubu mo a n kuku yeru kasu diao.

²⁵ Yera Isireliban sina boko u nee, i Miseen mo i ka da Amoo wi u saa wuun wirugii ka maa Yoasi sina bokon biin mi.

²⁶ Kpa i bu so i nee, ameniwa ne sina boko na gerua. Na nee, bu nun mo bu kpe pirisom soo kpa ba n nun dfianu ka nim wemoo saka soo sere n ka wurama tabu gberun di ka alafia.

²⁷ Miseen u nun soowa u nee, a n wurama ka alafia, n n Yinni Gusunon u ka man gari kua. Bee be i wa mini, been baawure u gari yi swaa suo.

Akahun go

(I maa merio Sinambu I, 22:29-40)

²⁸ Yeniban biru, Isireliban sina boko ka Yosafati, Yudaban sina boko ba seewa ba taa bi da Ramotio Galadin temo.

²⁹ Yera Isireliban sina boko u Yosafati soowa u nee, kon yanu ganu kosi ni ba n ka man tubu. Adama wune, a n wunen sina yanu doke.

Mesuma Isireliban sina boko u kua u ka taa bi da.

³⁰ N deema Sirin sina boko u win tabu kekeban tabu sinambu soowa u nee, i ku goo go ma n kun mo Isireliban sina boko tona.

³¹ Ye tabu sinam be, ba Yosafati wende kua, yera ba nee, Isireliban sunowa. Ma ba nun kooro bure bu ka nun wari. Adama u naogiru sua u somiru kana. Ma Yinni Gusunon u nun somi, u bu gira ba ka nun tonda.

³² Ye tabu sinam be, ba wa ma n n Isireliban sina boko mi, yera ba nun deri ba doona.

³³ Yera goo u seu tooma Isireliban mi gia. U n goo yisi. Adama ga na ga Akabu wari deedeeru mi win tarakpe ga yora. Yera u win tabu keke swaa soosio soowa u nee, a tabu keke ye siiyoo biruo, kpa a man yara tabu sian di. Domi ba man mera kua.

³⁴ Tabu swia yen doma te, sere ba sina boko neni u ka yo win tabu keke soo u mera Sirigibun sansani gia sere n ka kua yoka. Ye soo u dua, ma u gu.

Yosafati u wirugibu gosa

19

¹ Yeniban biru, Yosafati u wurama Yerusalemoo ka bori yendu.

² Ma Yehu, Gusunon somo Hananin bii u nun senna da. Ma u Yosafati soowa u nee, ba ra ton koso somi? A be ba Gusunon tusa ki? Yeniban so, Yinni Gusunon u ka nun maru saa.

³ Adama u ga geenu wa ni a kua. Yera a bu wi ba mo Asitaaten bwarokunu kpuro kosuka mam mam tem me kpuro soo. Ma a wunen tii we a ka wi, Yinni Gusunon kasu.

⁴ Yen biru Yosafati u maa sina Yerusalemoo. Ma u win tambu bera saa Beri Seban di n ka da Efaraimun guunoo. Ma u ben gorusu wesia Gusunon ben baababan Yinnin mi.

⁵ Ma u siri kowobu yi Yudan wuu gbāraruguu baagere soo.

⁶Ma u siri kowo be sɔɔwa u nɛɛ, i de i n tii sɛ ye i sirimɔ sɔɔ. Domi n ñ tɔmbun sɔ sɔ i siribu mɔ. Yinni Gusunɔn sɔna i sirimɔ. U ko n maa wāa bɛɛn bɔkuɔ.

⁷Yen sɔ, i de i nùn nasia kpa i n tii sɛ. Domi Yinni Gusunɔn mi, weesu sari. U ku ra maa goo garisi tuko. Mɛya u ku ra maa nɔm biram kɛnu mwe.

⁸Sanam mɛ ba wurama Yerusalemɔ, Yosafati u Lefiba ka yāku kowobu yi, ka sere maa Isireliban guro gurobu, bu ka tɔmbu siria bā n gari gɛɛ mɔ.

⁹⁻¹⁰Wee wooda ye u bu wɛ. U nɛɛ, goo ù n ka siribu na bɛɛn mi saa wuu gagun di yèn sɔ ba goo go, ñ kun mɛ goo u wooda sara, ñ kun mɛ u Yinni Gusunɔn yiirebu gabu yina, i ko i nùn siriawa dee dee Gusunɔn nasiaru sɔɔ, ka murafitiru sariru sɔɔ, ka gɔru dɛɛɔ. I de i bu swaa gea sɔɔsi kpa bu ku raa Yinni Gusunɔ torari kpa u ku bɛɛ ka bɛɛgibu mɔru ko. Nge mɛya i ko i n da ka bu sirie kpa i ku ka taare wa.

¹¹Wee yāku kowo tɔnwero Amaria u ko n sāa wirugii sāarun swaa sɔɔ, kpa Sebadia, Isimɛlin bii Yudaban yenu yɛro u n sāa wi u ra sina bokon yenun wunanɔsu ko, kpa Lefiba ba n maa sāa siri kowobu. Yen sɔ, i tii dam kɛɛyɔ kpa i se i sɔma ko, kpa Yinni Gusunɔ u n wāa ka wi u koo gea ko.

Yosafati u ka Edɔmuba

tabu kua

20

¹Yeniban biru, Mɔabuba ka Amɔniba ba seewa ba Yosafati tabu wɔrim wee. ²Ma ba na ba ye Yosafati sɔɔwa. Ba nɛɛ, wee tɔn dabiru ta nun wɔrim wee saa nim wɔku bɔruguun guru giɔn di, Edɔmun temɔ. Ba wāa Hasasɔn Tamaaɔ ye ya wāa Engedio.

³Yera Yosafati u nanda. Ma u Gusunɔ kasu. U dera ba nɔɔ bɔkuɔ Yudan tem kpuro sɔɔ.

⁴Ma Yudaba kpuro ba menna bu ka Yinni Gusunɔ kana. Tɔmbu kpurowa ba na saa Yudan wusu kpuron di bu ka Yinni Gusunɔ kasu.

⁵Yosafati u seewa u yɔra Yudaba ka Yerusalemugii ben suunu sɔɔ Yinni Gusunɔn sāa yerun yaara kpaan wuswaaɔ.

⁶Ma u nɛɛ, Gusunɔ bɛɛn baababan Yinni, wuna a sāa Yinni wɔllɔ. Wuna a bwesenu kpuron bandu neni. Wuna a maa dam kpuro neni wunen nɔmɔɔ. Goo sari wi u koo ka nun tabu ko.

⁷Yinni Gusunɔ, wuna a tem min tɔmbu gira bɛɛ, wunen tɔmbu Isireliban wuswaan di. Ma a mu bɛɛ, Aburahamu wi u nun kīan bibun bweseru wɛ.

⁸Sa sina tem mɛ sɔɔ. Ma sa sāa yeru bana te ta wunen yīsiru sɔɔwa.

⁹Sa nɛɛ, wahala gaa yà n sun deema, aa, taba? Wunen siribu bu sun wɔriwa? Aa, barara? Aa, gɔɔra? Ma sa seema sa na diru mini wunen wuswaaɔ sa nun kana bɛɛn wahala sɔɔ, kaa sun wurari kpa a sun faaba ko.

¹⁰⁻¹¹Wee tɛ, Mɔabuba ka Amɔniba ka Edɔmuba be ba wāa Seirin guuro ba na bu bɛɛ Isireliba gira tem mɛ a sun wɛn di. N deema a raa bɛɛn baababa sɔɔwa a nɛɛ, bu ku du bwese ni sɔɔ sanam mɛ ba wee Egibitin di. Ma ba bu deri, ba ñ bu kam koosie. Wee, ba wee bu sun kɔsa kua.

¹²Yera wunɛ Yinni Gusunɔ, a ñ kaa bwese ni siri? Domi bɛɛ, sa ñ dam gam mɔ. Wee tɔn dabira sun wɔrim wee, sa ñ yɛ ye sa ko ko. Adama wuna sa mɛɛra.

¹³Ma Yudaba kpuro ba yɔ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ka ben kurɔbu ka bibu kpuro.

Gusunɔ u dera

Yudaba ba tabu di

14 Yera Yinni Gusunən Hunde u Yaasieli, Sakarin bii yəwəwə təmbun suunu səw. Yaasieli wi, u sāwəwə Asafun bweseru, Lefiba səw. Win sikadobara Bənaya ka Yeyeli ka Matania.

15 Ma Yaasieli u nəe, bəe Yudaba kpuro, ka bəe Yerusalemugibu kpuro, ka sere wunə sina boko Yosafati, i swaa dakio i nə ye Yinni Gusunə u gerumə. U nəe, i ku nanda, i ku maa wurura tən dabi ten wuswaaə. Domi n n bəe i ko i tabu ko. Wi, Yinni Gusunən tiiwa u koo taa bi ko.

16 Sia i doo i bu wəri. Ba koo kurana saa gunguu te ba mə Sisin di, kpa i bu deema wəwi piibu gagu səw gbabu te ba mə Yeruelio.

17 Bəen tii i n tabu mə. Adama i gesi doo i yōra mi. I ko i wa faaba ye Yinni Gusunə u koo bəe ko. Bəe Yudaba ka bəe Yerusalemugibu, i ku nanda, i ku maa wurura. Sia i yario i ka bu yinna. Wi, Yinni Gusunə u ko n ka bəe wāa.

18 Yera Yosafati ka Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu ba yiira ba wuswaa tem girari Yinni Gusunən wuswaaə bu ka nən bəere wē.

19 Yera Lefiba səw, Kehatiba ka Koreba ba seewa ba Gusunə Isireliban Yinni siaramə ka nəəguru.

20 Yera ba yara buru buru yellu ba da gbaburu gia te ba mə Tekoa. Sanam mē ba yario, yera Yosafati u seewa u yōra. U nəe, bəe Yudaba ka bəe Yerusalemugibu, i mam swaa dakio i nə. I Gusunə bəen Yinni naanə koowo, kpa i dam wa. I bəen naanə dokeo win sənəbun gere səw, kpa i nasara wa.

21 Ma ba nəəsina ka tən be. Yera Yosafati u wom kowobu gəsa ba n sāa yānu sebua, kpa ba n tabu kowobu gbiiye, ba n Yinni Gusunə siaramə ka womu geni, ba n mə, i Yinni Gusunə siaro. Domi win durom mu n nərə mə.

22 Sanam mē tən be, ba takı seewa ba womu mə bu ka Yinni Gusunə siara, yera Yinni Gusunə u Aməniba ka Məabuba ka Edəmu be ba wāa guu te ba mə Seiriə burisina. Ma ba sēsukuna ben tii tiinē.

23 Aməniba ka Məabuba ba Edəmuba wəri ba kam koosia mam mam. Ye ba bu go ba kpa, yera ba wərina ben tii tiinē ba goona.

24 Sanam mē Yudaba ba tunuma mən di ba ra n tem mi gāanu ku ra kpi wende sāa, yera ba mēera bera mi gia tən dabira raa wāa, ma ba deema gona nu kpī kpī. Goo kun kisire.

25 Yera Yosafati ka wigibu ba na ba goo nin yānu potira. Ba dukia gurawa be səw ka sere gāa gobiginu. Ba yāa ni gurawa nge mən nəə ba koo kpī bu sua. Ba kuawə səw ita ba yāa ni guramə. Domi nu kpā.

26 Səw nneə, ba menna wəwəwə ye ba mə Beraka. Ma ba Yinni Gusunə siara. Yen sōna ba yam mi yīsiru kā Beraka. Tera ba ka mu sokumə sere ka gisə. Yīsi ten tubusiana, mi ba Yinni Gusunə siara.

27 Yosafati u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro kpara ka nuku dobu ba ka wura Yerusalemə. Domi Yinni Gusunə u bu nuku dobu wē ben yiberē be u bu kamian sē.

28 Ba dua Yerusalemə ba womusu mə ka mərəkununu ka gōəgenu ka kəbi ba ka dua sere Yinni Gusunən sāa yerə.

29 Ma tem tukum sinambu kpuro ba Yinni Gusunə nasia sanam mē ba nua ma u Isireliban yiberēba kpeerasia.

30 Yosafati u win bandu diwa bəri yəndu səw. Ma Gusunə win Yinni u nən wērabu wē beri berika kpuro.

³¹ Sanam me Yosafati u bandu di Yudaᵃ, wᵃᵃ tena ka nᵃᵃbuwa u ma. Win meron yīsira Asuba, Silikin bii. Ma u kua wᵃᵃ yenda nᵃᵃbu bandu sᵃᵃ Yerusalemuᵃ.

³² Yosafati u win tundo Asan yira swīwa mam mam. Gea u kua Yinni Gusunᵃn wuswaaᵃ.

³³ Adama u ṅ gunguu ṅṅ mi ba ra būu yākuṅu ko kpuro kpeerasie. Domi win tambu Yudaba ba ṅ ben gᵃru Gusunᵃ ben baababan Yinni wē mam mam.

³⁴ Yosafatin kookoosun sukum, gbiikisu ka dāakisū, ye kpuro ya yorua Yehu, Hananin biin tireru sᵃᵃ te ba doke Isireliban sinambun faagin tireru sᵃᵃ.

³⁵ Yeniban biru, Yosafati u da u ka Akasia Isireliban sina boko arukawani bᵃkua. Akasia wi, u ṅ Yinni Gusunᵃn beere ye.

³⁶ Durᵃ wiya Yosafati u ka arukawani bᵃkua ma ba goo nimkusu kua si su ra de Taasisiᵃ. Ba goo nimkuu si kuawa Esioni Gebeᵃᵃ.

³⁷ Yera Eliesᵃᵃ, Dodafan bii, Maresagii u Gusunᵃn gari gerua Yosafatin sᵃᵃ u nee, Yinni Gusunᵃ u koo wunen samburu kam koosia yèn sᵃᵃ a ka Akasia arukawani bᵃkua.

Yen biruwa goo nimkuu si, su kᵃsikira. Su ṅ maa kpīa su Taasisi de.

21

¹ Yeniban biru, Yosafati u kpuna u gu. Ma ba ṅṅn sika win baababan sikaᵃ, Dafidin wuuᵃ. Ma win bii Yoramu u bandu kᵃsire kua.

Yoramu u bandu di (I maa meerio Sinambu II, 8:16-24)

² Yoramu u wᵃᵃᵃbu mᵃwa nᵃᵃba tia. Be kpuro ba sāawa Yosafatin bibu. Bera Asaria ka Yeyeli ka Sakari ka Asaria ka Mikaeli ka Sefatia.

³ Ben tundo u ben baawure kēru wē ta kpā. Tera sii geesu ka wura ka gāa gobiginu ka wuu si su gbāranu mᵃ Yudan temᵃ. Adama Yoramuwa u bandu wē domi wiya u sāa win bii gbiikoo.

⁴ Sanam me Yoramu u ban te di u kpa, ma u tu tāsisia, yera u win wᵃᵃᵃ be kpuro ka Isireliban bukurobu gabu gᵃ.

⁵ Sanam me Yoramu u ban te di, u mᵃwa wᵃᵃ tena ka yiru. Ma u kua wᵃᵃᵃ nᵃᵃba ita bandu sᵃᵃ Yerusalemuᵃ.

⁶ Isireliban sinambun yira u swī nge me Akabun yenugibu ba kua. Domi Akabun bii tᵃn kurᵃwa u sua kurᵃ. Kᵃsa u kua Yinni Gusunᵃn wuswaaᵃ.

⁷ Adama Yinni Gusunᵃ u ṅ wure u ṅṅn go, arukawani ye u ka Dafidi bᵃkuan sᵃᵃ ye u nee, Dafidi kun kᵃsire biamᵃ bandu sᵃᵃ win bweserᵃ.

⁸ Yoramun waati ye sᵃᵃ, Edᵃmuba ba ka tii yina, ma ba ben sunᵃ kua.

⁹ Yera Yoramu u seewa ka win tabu sinambu ka tabu keke yi dumi gawe, ma ba bu tarusi. Adama, ye n kua wᵃkuru, ma ba duki yakura.

¹⁰ Saa yen dama ten diya Edᵃmuba ba ka tii yine sere ka gisᵃn gisᵃ.

Ma Libinagibu ba maa Yudaba seesi yèn sᵃᵃ ba Gusunᵃ ben baababan Yinni deri.

¹¹ Yoramu u mam būu yāku yenu kua Yudaban guunu wᵃllᵃ. Ma u dera ba būu gasirinu wᵃri. U bu bᵃriewa ni sᵃᵃ mam mam.

¹² Yera Gusunᵃn sᵃmᵃ Eli u ṅṅn yorua u nee, ameniwa Gusunᵃ wunen baaba Dafidin Yinni u gerua. U nee, wee, a ṅ sīa wunen baababa Yosafati ka Asa, Yudaban sinambun yira sᵃᵃ.

¹³ Isireliban sinambun yira sᵃᵃra a sīa. Ma a dera Yudaba ka Yerusalemuᵃgibu kpuro ba būu gasirinu wᵃri nge me Akabun yenugibu ba dera Isireliba ba kua.

Yen biru, a maa wunen wənəbu mwεεra a go, be, be ba nun sanə kere wunen tundon yenuə.

¹⁴ Yen s̄s, Yinni Gusunə u koo wunen tambu wahala baka doke, ka wunen kurəbu ka wunen bibu ka sere maa bεen arumani ye i mə.

¹⁵ Kpa u wunen tii bara bakaru kpεε nuki s̄s. Kpa ta n kpεamə t̄s̄ baatere sere tu ka wunen nuki yarama t̄s̄w̄.

¹⁶ Yera Yinni Gusunə u Filisitiba seeya ka Daarububa be ba wāa Kusigibun bakuə. Ma ba Yoramu wəri.

¹⁷ Yera ba Yudaba wəri ba ben dukiaba mwεεra ye ya wāa sina bokon yenuə ka maa win bibu ka win kurəbu ba ka doona. Win bii dāako Akasiawa ba deri, wi ba maa m̄ Yoakasi.

¹⁸ Yeniban biru, Yinni Gusunə u sina bokon tii bararu kpεε nukurə te u n̄ bekuramə.

¹⁹ Ma win bara te, ta sosimə t̄s̄ baatere. Bara ten w̄s̄ yiruse s̄s̄ra win nuki yarima ten wahalan s̄s. Ma u gu n̄ni swāa bakaru s̄s. Win tambu ba n̄ n̄n turare d̄s̄ dokeye nge mε u win baababa kua.

²⁰ Yoramu u m̄wa w̄s̄ t̄na ka yiru sanam mε u bandu di. Ma u kua w̄s̄ n̄ba ita bandu s̄s̄ Yerusalemuə. Ye u gu, goo kun n̄n wənwəndu kue. Ma ba n̄n sikua Dafidin wuuə. Adama n̄ n̄ m̄ sinambun sikaə.

22

Akasia u bandu di Yudaə

(I maa mεerio Sinambu II, 8:25-29, 9:27-29)

¹ Yerusalemugibu ba dera Akasia, Yoramun bii dāako u bandu di win tundon ayerə. Domi yiberε be ba na ka Daarububa ba win maabu kpuro wəri ba go. Nge m̄ya Akasia u ka bandu wa u di.

² Sanam mε u bandu di, u m̄wa w̄s̄ yenda yiru. W̄s̄ tia u kua bandu s̄s̄ Yerusalemuə. Win meron ȳsira Atali, Omirin bii.

³ U s̄awa Akabun yenugibun yira s̄s̄. Domi bwisi k̄siya win m̄ero u n̄n k̄m̄ u ka k̄sa ko.

⁴ K̄sa u kua Yinni Gusunən n̄ni s̄s̄ nge mε Akabun yenugibu ba kua. Ben miya u bwisi k̄əbu wa win tundon ḡən biru. Ba n̄n bwisi k̄si k̄a, ma yi n̄n kam koosia.

⁵ Domi u ka Yoramu Akabun bii, Isireliban sina boko tabu da bu ka Hasaeli, Sirin sina boko tabu wəri Ramət̄i Galadin temə. Ma Sirigibu ba Yoramu mεera kua.

⁶ Ma u ḡsira Yisireliə bu ka win mεera ye tim kua. Yera Akasia, Yoramun bii, Yudaban sina boko u na Yisireli mi u ka n̄n wa mi ba n̄n tim n̄ndu kuammε. Domi mεera ye, ya n̄ sanə m̄.

⁷ Yinni Gusunə u dera Akasia u Yoramu beram da kpa u ka kam ko mi. Ye Akasia u tura mi, yera wi ka Yoramu ba Yehu, Nimusin bii w̄rim da. N deema Yinni Gusunəwa u Yehu wi ḡsa u ka Akabun yenugibu kpeerasia.

⁸ Sanam mε u Akabun yenugii be kpeerasiamə, yera u ka Akasian sina bwāabu yinna ka win maabun bibu be ba n̄n k̄su. Ma Yehu u be kpuro mwεεra u go.

⁹ Ma ba Akasian tii kasu ba mwa Samariə, mi u kukua. Ba ka n̄n na Yehun mi, ba go. Ma ba n̄n sikua yèn s̄s̄ u s̄a sina boko Yosafati wi u Gusunə kasu ka win ḡru kpuron bii.

Akasian bwese te s̄s̄, goo sari wi u s̄a dee dee u ka bandu di.

Atali u bandu di

(I maa mεerio Sinambu II, 11:1-3)

¹⁰ Ye Atali u wa win bii Akasia u gu, yera u Yudaban sina bibu kpuro go.

¹¹ Sanam me ba bii be goomə, yera Yoseba, sina boko Yoramun bii tən kurə u Yoasi, Akasian bii sua u berua asiri səə. Ma u nùn sua u ka da ka win nərio mi kpın yenu wāa sāa yerə. Nge meya Yoseba, yāku kowo Yehoyadan kurə u ka Yoasi wəra Atalin nəman di, u n̄ ka nùn wa u go. Yoseba wi, u sāawa Akasian sesu.

¹² Ba nùn beruawa wōə nəəba tia Yinni Gusunən sāa yerə. Domi Atali u bandu dii saa ye.

23

Ba Atali bandu yara

(Imaa meerio Sinambu II, 11:4-20)

¹ Wōə nəəba yiruse səə, Yehoyada u wərugəru kua u ka tabu kowobun wirugii be ba tabu kowobu wunəm wunəm kpare arukawani bəkuə. Bera Asaria, Yerohamun bii ka Isimeeli, Yokananin bii ka Asaria, Obədin bii ka Maseya, Adayan bii ka Elisafati, Sikirin bii.

² Ba Yudan tem bukiana. Ma ba Lefiba mənna saa Yudan wusu kpuron di ka sere Isireliban yenu yērobu. Be kpuro ba na Yerusalemuə.

³ Ma be kpuro ba ka sina bokon bii Yoasi arukawani bəkuə Yinni Gusunən sāa yerə. Yera Yehoyada u bu sōəwa u n̄e, wee, sina bokon bii u koo bandu di Yerusalemuə nge me Yinni Gusunə u gerua Dafidin bibun sō.

⁴ Wee ye ba koo ko. Be ba koo səmburu ko tōə wērarugiru səə, yāku kowobu ka Lefiba, ba koo tii bənu kowa wuunu ita.

⁵ Wuu teeru ta n̄ sāa yerun kənnəsə kōsu, kpa wuu teeru ta n̄ sina kpaaru kōsu, kpa itaseru ta n̄ wāa kənnəwə ge ba m̄ Kp̄eekp̄eeku, kpa tən be ba tie kpuro ba n̄ yō sāa yerun yaaraə.

⁶ Goo u ku raa du Yinni Gusunən sāa yerə ma n̄ kun m̄ yāku kowobu ka Lefiba be ba səmburu m̄ dəma te. Beya ba koo kp̄i bu du mi, domi beya ba d̄ere. Təmbu kpuro ba koo yōrawa tōəwə bu kənnə kōsu.

⁷ Lefiba ba koo sina boko sikerenawa, kpa ben baawure u n̄ tabu yānu n̄ni, wi u dua mi, bu ka nùn go. I ko i n̄ wāawa sina bokon bəkuə sanam me u duo ka sanam me u yariə.

⁸ Lefiba ka Yudaba kpuro ba kua kpuro ye yāku kowo Yehoyada u gerua. Ben baawure u win təmbu sua be ba duə səmburu səə ka be ba yariə tōə wērarugii te səə. Domi yāku kowo Yehoyada u n̄ goo bure.

⁹ U tabu kowobu wunəm wunəm wirugibu yaasi ka t̄e bakanu ka piiminu w̄e. T̄e n̄, n̄ sāawa sina boko Dafidiginu ni n̄ wāa Yinni Gusunən sāa yerə.

¹⁰ Ma u təmbu yi yi ba sina boko sikere n̄ saa sāa yee ten n̄m geu gian di n̄ ka da ten n̄m d̄warə yāku yerun bəkuə. Ben baawure u win tabu yānu n̄ni.

¹¹ Yera ba ka Yoasi susima. Ma Yehoyada ka win bibu ba nùn bandun gum t̄are u kua sina boko. Ma ba nùn sina furə dokea. Ma ba nùn woodan tireru w̄e ba n̄e, sina boko, wun̄n wāaru tu dakaə da.

¹² Ye Atali u nua təmba duki m̄ ba sina boko təmamə,

¹³ yera u na ben mi, Yinni Gusunən sāa yerə. U meera u deema sina boko u yō turaru wəllə. Ma wirugibu ka be ba kəbi wuramə ba yō win bəkuə. Təmbu kpuro ba nuku dobu m̄, ba kəbi soomə. Yera wom kowobu ba womusu m̄ ka ben d̄wee yānu ba Yinni Gusunə siaramə. Yera Atali u win yānu n̄nuə u ḡeka nuku sankiranun s̄. U n̄e, ba man seesi! Ba man seesi!

¹⁴ Ma Yehoyada u tabu sinam be yara be ba sāa tabu kowobu wunəm wunəm wirugibu. U bu sōəwa u n̄e, i Atali wi yaro. Wi u maa nùn sw̄i, kpa i yēro go

ka takobi. N deema yāku kowo Yehoyada u raa bu sōwa u nεε, bu ku nūn go sāa yeru mi.

¹⁵ Ma ba nūn deri u da sina bokon dirō saa dumin kōnnōn di. Miya ba nūn sēre ba go.

¹⁶ Yeniban biru, Yehoyada ka tōn be ba tie ka sina boko Yoasi ba arukawani bōkua ba nεε, ba ko n sāawa Yinni Gusunōn tōmbu.

¹⁷ Ma tōn be kpuro ba dua būu wi ba mō Baalin dirō ba ye kōsuka ka yen turarō ka yen bwāarokunō. Ma ba yen yāku kowo Matani go yen yāku yenō.

¹⁸ Yehoyada u Yinni Gusunōn sāa yeru Lefi be ba sāa yāku kowobu nōmu beria bu kōsu. N deema Dafidi u raa bu bōnu kua wuu wuuka bu ka Yinni Gusunō yāku dōo mwaararuginu kua nge mε Mōwisin wooda ya gerua. Kpa ba n da maa womusu ko ka nuku dobu bu ka Gusunō siara.

¹⁹ U kōnnōn kōso be yiwa sāa yee ten kōnnōwō kpa disigii goo u ku raa ka du mi.

²⁰ U tabu sinambu ka sina bibu ka wuun bukurobu ka sere tōmbu kpuro menna. Ma u dera ba ka sina boko yara Yinni Gusunōn sāa yerun di, ma ba ka nūn da sina kpaarō saa kōnnō ge ga wāa gunguru gian di. Miya ba sina boko sinasia sina kitarō.

²¹ Ma tōmbu kpuro ba nuku dobu mō.

Wuu ga wāa bōri yendu sōo yēn sō ba Atali go.

24

Yoasi u dera ba Yinni Gusunōn

sāa yeru sōnwa

(I maa mεerio Sinambu II, 12:1-17)

¹ Wōo nōōba yiruwa Yoasi u mō sanam mε u bandu di. Ma u kua wōo weeru bandu sōo Yerusalemuō. Win mεron yīsira Sibia, Beri Sebaqii.

² Yoasi u kuawa ye ya Yinni Gusunō wēre yāku kowo Yehoyadan wāaru kpuro sōo.

³ Yera Yehoyada u Yoasi kurōbu yiru sua. Ma ba Yoasi bii tōn durōbu ka tōn kurōbu marua.

⁴ Yeniban biruwa Yoasi u gōru doke u Yinni Gusunōn sāa yeru sōmε.

⁵ Ma u yāku kowobu ka Lefiba menna u nεε, i yario i da Yudaban wusu sōo, ka Isirelibaqisō i gobi mwεeri wōo baagere i ka Gusunō bεsεn Yinnin sāa yeru sōmε. I de i ye ko fuuku.

Adama Lefiba ba n ye kue.

⁶ Yera sina boko u yāku kowo Yehoyada soka. U nūn bikia u nεε, mban sōna a n Lefiba gobi yi bikie yi Mōwisi Yinni Gusunōn sōm kowo u Isireliba bure bu ka Yinni Gusunōn sāa yeru sōmε.

⁷ Domi Atali tōn kōso wi ka win bibu ba Yinni Gusunōn sāa yerun yānu gura ka ten dendi yānu ba ka būu wi ba mō Baali sāwa.

⁸ Yera sina boko u nεε, bu de bu kpakoro piibu gagu ko, kpa bu gu yi sāa yerun kōnnōwō tōwō.

⁹ Ma ba kpara Yudaō ka Yerusalemuō ba nεε, bu ka gobi yi na yi Mōwisi Gusunōn sōm kowo u Isireliba bure gbaburō mi gāanu ku ra kpi.

¹⁰ Yēnu yērobu ka tōn be kpuro ba nuku dobu kua. Ma ba ka gobi na ba kpεmō kpakoro te sōo sere ta ka yiba.

¹¹ Tōo baatere Lefiba ba ra nεwa bu kpakoro te sua bu ka da tōn be sina boko u gōsa ba n da gina tu mεrim mi. Bā n deema kpakoro te, ta yiba, yera sina

bokon tire yoro ka yāku kowo tənweron sāmō ba ra gobi yi wie kpa bu kpakoro te wesia ten ayerō. Nge meya ba ra ko tōō baatere, kpa bu gobi wa yi n kpā.

12 Yen biru sina boko ka Yehoyada ba ra gobi yi tən be wē be ba sambu te nōmu sōndia. Domi ba sām kowobu sua be ba koo gobi kōsia. Ben gabu ba sāawa kpee dākobu, gabu dāa dākobu, gabu maa be ba ra sisu ka sii gandun sōmburu ko. Tən beni kpurowa ba koo dii te sōmē.

13 Be ba sambu te nōmu sōndia, ba sōmburu kua. Ma ba dera ba sāa yee te sōmmō. Ba dii te sōnwa ta dam kua.

14 Sanam mē ba sambu te kua ba kpa yera ba ka gobi yi yi tie na sina boko ka Yehoyadan mi. Ba sāa yee ten dendi yānu kua ka mi ba ra yāku dōō mwaararuginu kon dendi yānu, ka nōri, ka dendi yānu ganu ni ba kua ka wura ka sii geesu. Ba ra yāku dōō mwaararugii ni kowa Yehoyadan wāarun tōru kpuro sōō Yinni Gusunōn sāa yero.

Yoasi u Gusunō biru kisi

15 Yen biru, Yehoyada u tōkōru kua kōō kōō. Ma u kpuna u gu. U mōwa wōō wunaa teeru ka wākuru sanam mē u gu.

16 Ma ba nūn sikua Dafidin wuuō, mi ba ra sinambu sike. Domi u gea kua Isireliō ka maa Yinni Gusunōn wuswaaō ka sere sāa yee ten mi.

17 Yehoyadan gōōn biru, Yudan wirugibu ba na ba sina boko kpuna ka bēēē, ma u ben gari swaa daki.

18 Yera ba Gusunō ben baababan Yinnin sāa yeru biru kisi. Ma ba da ba būu wi ba mō Asitaate sāmō ka sere bwāarokunu ganu. Yera Yinni Gusunō u ka Yudaba ka Yerusalemugibu mōru kua. Domi ba tora.

19 Yinni Gusunō u bu win sōmōbu gōria bu wa bu ka gōru gōsia bu wurama win mi. Ma sōmō be, ba ka bu gari kua. Adama ba n swaa daki.

20 Yera Yinni Gusunō Hunde u Sakari, yāku kowo Yehoyadan bii yōōwa. Ma u yōra tōmbun wuswaaō u nēē, amēniwa Yinni Gusunō u gerumō. U nēē, mban sōna i win woodaba saramō. I n maa koorō. Domi i wi, Yinni Gusunō deri. Yen sōna win tii u koo maa bēē deri.

21 Yera ba nōō toosi kua ka sina boko. Ma u bu wooda wē bu ka Sakari kpenu kasuku bu go Yinni Gusunōn sāa yerun yaaraō.

22 Sina boko Yoasi u duari gea ye Sakarin tundo Yehoyada u nūn kua. Ye Sakari u gōō dōō, yera u nēē, Yinni Gusunō, a waawo kpa a baawure siria.

Yoasin bandun kpeeru

(I maa mērio Sinambu II, 12:18-22)

23 Wōō tian biru, Sirigibun tabu kowobu ba Yoasi wōrima. Ba Yudan tem kpuro wukiri, ba tunuma sere Yerusalemuō. Ma ba wirugibu go go ba ben yānu gura ba ka ben sina boko daawa Damasio.

24 Tabu kowo be Sirigibu ba ka na mi, ba n dabi. Adama ka mē, Yinni Gusunō u dera ba Yudaban tabu kowo dabi dabinu kamia. Domi ba wi, Gusunō ben baababan Yinni deri. Nge meya Yinni Gusunō u Sirigibu denda u ka Yoasi sēyasia.

25 Sanam mē Sirigii be, ba biru kisi, ba Yoasi deri wahala baka sōō, ma win bwāaba nūn seesi ba go win kpin yero yēn sō u yāku kowo Yehoyadan bibu go. Ma ba nūn sikua Dafidin wuuō. Adama ba n ka nūn de mi ba ra sinambu sike.

26 Be ba nūn seesi, bera Sabadi ka Yosabadi. Sabadin meron yīsira Simēati, wi u sāa Amōni, Yosabadin meron yīsira maa Simeriti, wi u sāa Mōabu.

²⁷ Yoasin bibun geeru ka gari yi ba gerua win s̄ ka sere Yinni Gusun̄n s̄a yee te u s̄nwa, ye kpuron gari yi yorua sinambun faagin tireru s̄o. Win bii Amasiawa u bandu di win ayer̄o.

25

Amasia

u kua Yudaban sina boko

(I maa m̄erio Sinambu II, 14:1-7)

¹ Amasia u m̄owa w̄o yenda n̄oɔbu sanam me u bandu di Yerusalem̄o. Ma u kua w̄o yenda n̄oɔbu ka nne bandu s̄o. Win meron ȳsira Yoadani, Yerusalem̄ugii.

² U kua dee dee Yinni Gusun̄n n̄ni s̄o. Adama u n̄ win ḡru kpuro Yinni Gusun̄ w̄e.

³ Sanam me win banda dam kua, yera u win bw̄abu go be ba raa win tundo go.

⁴ Adama u n̄ ben bibu go. U Yinni Gusun̄n wooda sw̄iwa ye u M̄owisi s̄owa u yorua woodan tireru s̄o u nee, baababa ba n̄ gbim̄o ben bibun toranun s̄o. M̄ya maa bibu ba n̄ gbim̄o ben baababan toranun s̄o. Baawure u koo gbiwa win tiin torarun s̄o.

⁵ Yera Amasia u Yudaba ka Benyamēba menna yenu ka yenu ka sere tabu sinam be ba tabu kowobu wun̄m wun̄m ka n̄r̄am n̄r̄am (1.000) kpare. Ma u bu gara saa be ba w̄o yendu m̄n di n̄ ka girari be ba kere me. Ma ba kua t̄mbu n̄r̄abun suba gooba wun̄bu (300.000). Ba s̄awa be ba tabu ȳe s̄a s̄a. Ba koo kp̄i bu ka yaasi ka ter̄enu sanna.

⁶ Ma u maa tabu dur̄o w̄ruḡba kasu Isireliba s̄o, t̄mbu n̄r̄abun suba wun̄bu (100.000) bu ka n̄n somi kpa u bu sii geesun gobi t̄nnu ita w̄e.

⁷ Yera Gusun̄n s̄om̄o goo u na u n̄n s̄owa u nee, Yinni, a ku de Isireliba bu ka nun da. Domi Yinni Gusun̄o u n̄ ka bu w̄a, be Efaraimu be.

⁸ A n̄ ka bu da, baa me a dam m̄o, Gusun̄o u koo nun sura yibereban wuswaa. Domi wiya u ra somi kpa u kamia.

⁹ Ma Amasia u s̄om̄o wi s̄owa u nee, am̄na kon ko t̄e n̄ ka nen sii geesun gobi t̄nnu ita ye mwa ye na Isireliban tabu kowo be w̄e mi.

Yera s̄om̄o wi, u n̄n wisa u nee, Gusun̄o u koo kp̄i u nun w̄e n̄ ye kpuro kere.

¹⁰ Yera Amasia u tabu kowo be ba na saa Efaraimuban min di mi wuna, kpa bu ka ḡsira bu we. Adama tabu kowo be, ba ka Yudaba m̄ru kua, ma ba ḡsira ben yenus̄o ka m̄ru baka.

¹¹ Ma Amasia u w̄ruḡru seewa u win t̄mbu kpara ma u da u w̄a w̄waa ye ba m̄ B̄ru. Miya u t̄mbu n̄r̄abun suba w̄kuru (10.000) go Seirin bibun bweseru s̄o.

¹² Ma ba maa t̄n ben n̄r̄abun suba w̄kuru (10.000) m̄wera wasiru ba ka da guuru wall̄o. Min diya ba bu kasi kooma ba kasikira.

¹³ Adama Efaraimu be Amasia u yinari bu ka n̄n tabu da mi, ba pusi Yudan wusu s̄o saa Samar̄in di n̄ ka da B̄ti Horon̄o. Ma ba t̄mbu n̄r̄abun suba ita (3.000) go, ba ben ȳanu gura.

Yoasi, Isireliban sina boko

u Amasia kamia

(I maa m̄erio Sinambu II, 14:8-14)

¹⁴ Sanam me Amasia u Ed̄muba kamia u wurama, yera u dera ba Seirin bibun bweserun b̄nu gurama ba ka na win tem̄o. Ma u nu kua win tiiginu. U nu yiiramme u s̄am̄o. Ma u nu turare d̄o dokeamme.

15 Yera Yinni Gusunə u ka Amasia məru kua. Ma u nùn win səmə goo gəriama. U nùn bikia u nεε, mban sōna a Edəmuban būnu gurama, ni, ni nu n̄ kpīa nu bu wəre wunen nəman di.

16 Sanam mε u gari yi m̄d u d̄əə, yera Amasia u nùn s̄əwa u nεε, wara nun gōsa a n̄ ka s̄a nε sina bokon bwisi k̄ēə. A doonə min di. Mban sōna a k̄i bu nun go.

Ye səmə wi, u doonə, yera u nùn s̄əwa u nεε, na yē ma Gusunə u ḡoru doke u nun kpeerasia yēn s̄ə a kua mε. Wee a n̄ n̄n bwisi k̄ēru wure.

17 Sanam mε Amasia ka wigibu ba n̄əsina, yera u ḡora bu Yoasi, Isireliban sina boko Yoakasin bii, Yehun debubu s̄ə bu nεε, u na bu tabu yinna.

18 Yera Yoasi Isireliban sina boko u wisima u nεε, s̄ākin kikiru garu ta w̄a Libanin guurə. Tera ta d̄āa bakaru s̄əməbu ḡoria Liban̄i ta nεε, a man wunen bii w̄onda k̄ēema u ko n̄n biin kurə. Adama gb̄eeku yεε yi seewa yi da yi s̄ākin kiki te taaka yi go.

19 Geema Amasia. Wee, a Edəmuba kamia. Ma a tii sue. Yen s̄ə, a sinə s̄ēe wunen yenuə. Mban sōna kaa tii tabu sure bi bu koo ka nun k̄ōsa naawa. Domi wunε ka Yudaba, sa ko bεε kam koosia.

20 Adama Amasia kun nùn swaa daki. Domi ye kpuro ya weewa saa Yinni Gusunən min di u ka wa u nùn yibereba n̄mu beria. Domi Amasia wi, u Edəmuban būnu guramawa u s̄āamə.

21 Yera Yoasi, Isireliban sina boko u seewa u da u Amasia, Yudaban sina boko w̄ari Beti Semesio Yudaban temə.

22 Ma Isireliba ba Yudaba kamia. Ma Yuda ben baawure u duka sua u wura win yenuə.

23 Yoasi, Isireliban sina boko u Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, Yoakasin debubu yoru mwa Beti Semesio. Ma u ka nùn da Yerusalem̄u. Saa ye s̄əra wi, Yoasi, u Yerusalem̄un gb̄aruru sura ḡom soonu n̄εru (400) saa k̄anno ge ba m̄d Efaraimun di sere n̄ ka da k̄onn̄wə ge ba m̄d Gani ḡomburu.

24 Ma Yoasi wi, u wura ka sii gesu gura ka s̄āa yerun ḡāa gee ni nu w̄a Obedi Edəm̄un yenuə ka sere maa sina kpaarun arumani. Ma u gabu m̄əru mwεera u ka ḡosira win wuuə Samario.

Amasian ḡəə

(I maa m̄erio Sinambu II, 14:15-20)

25 Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin ḡəən biru, Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, u maa kua w̄əə w̄əkura n̄əəbu bandu s̄əə.

26 Ye Amasia u gb̄ia u kua ka ye u kua d̄āku ten sukum, ye kpuro ya yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru s̄əə.

27 Ye Amasia u ka Yinni Gusunə tonda u kpa, yera ba nùn seesi Yerusalem̄u. Ma u duka sua u da u w̄a Lakisio. Miya ba nùn naa sw̄i ba go.

28 Ma ba win goru suama ka dumi ba ka na ba sikua win baababan sikao Dafidin wuuə.

26

Osiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa m̄erio Sinambu II, 14:21-22, 15:1-3)

1 Amasian ḡəən biru, Yudaba kpuro ba Osiasi sua ba sw̄i bandu s̄əə win tundo Amasian ayerə. Saa ye s̄əə, u m̄əwa w̄əə w̄əkura n̄əəbu ka tia.

2 Wiya u Elati bana u s̄ənw̄a. Ma u dera ya kua Yudabagia win tundon ḡəən biru.

³ Osiasi u kuawa wɔ̄ weeraakuru ka yiru Yerusalemu. Win mɛron yĩsira Yekolia Yerusalemugii.

⁴ U s̄iawa dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge mɛ win tundo Amasia u kua.

Osiasi u Gusunɔ biru kisi

⁵ Osiasi u kookari kua u ka Yinni Gusunɔ s̄awa Sakarin w̄aaru kpuro s̄ɔ. Sakari wi, u bwisi m̄ɔ u ka k̄asinu tubusia ni nu wee Gusunɔn min di. Saa ye s̄ɔ, ye Osiasi u m̄ɔ kpuro ya ra n̄n koorewa.

⁶ S̄ɔ teeru u yara u ka Filisitiba w̄ori. Ma u da u Gatin gb̄araru yaba ka Yabinɛguru ka Asidɔduguru. Ma u wusu bana Asidɔdugibun tem̄ɔ Filisitiban wusun suunu s̄ɔ.

⁷ Yinni Gusunɔ u n̄n somi u ka Filisitiba ka Daarububa tabu kua ka be ba w̄a Guri Baaliɔ ka sere Maoniba.

⁸ Saa ye s̄ɔ, Am̄oniba ba ka Osiasi k̄enu naawammɛ ma u yĩsiru yara sere Egibitin tem̄ n̄ɔ bura yerɔ. Domi win dam mu n̄ɔra baama kpuro.

⁹ Osiasi u k̄osu yenu kua Yerusalemu k̄ann̄w̄ɔ ge ba m̄ɔ Gani ḡomburu, ka ge ga w̄a w̄owa ḡia, ka gb̄ararun goo ḡomkirɔ. Ma u dera nu dam m̄ɔ.

¹⁰ U maa k̄osu yenu bana gb̄aburɔ, ma u d̄ok̄ɔ dabi dabinu gba, domi u sabe dabi dabinu m̄ɔ ni nu w̄a Sefalan w̄ow̄ɔ ka nim w̄akun goorɔ. Meya u maa gbaa wukobu m̄ɔ ka be ba ra resɛm s̄omburu ko guunɔ ka guu te ba m̄ɔ Kaameliɔ. Domi u ra gbee s̄omburu k̄a.

¹¹ Osiasi u tabu dur̄ɔbu m̄ɔ be ba ra tabu de wuu wuuka nge mɛ win tire yoro Yeyeli ka win tabu sunɔ turo Maaseya ba ka bu gara. Win sina asakp̄ɔ turo wi ba m̄ɔ Hanania, wiya u bu kp̄are.

¹² Yenu ȳerobu ka tabu dur̄ɔ w̄oruḡɔba, be kpuron geera s̄awa n̄r̄ɔbun suba yiru ka nata (2.600).

¹³ T̄ɔn be, ba tabu dur̄ɔbu n̄r̄ɔbun suba gooba wun̄ɔbu ka n̄ɔba yiru ka n̄ɛra wun̄ɔbu m̄ɔ ba kp̄are (307.500). Bera ba ra sina boko somi tabu s̄ɔ.

¹⁴ Osiasi u tabu kowo be kpuro t̄ɛɛnu ka yaasi w̄ɛ ka sii fur̄ɔsu ka yabe tarakpenu ka t̄ennu ka kpurant̄ɛnu.

¹⁵ U dera bwisigii goo u tabu ȳanu ganu kua ni ba yi k̄osu yenɔ ka gani ḡomun̄ɔ. Niya nu ra n s̄ɛnu toom̄ɔ, ñ kun mɛ nu n kp̄enu kasukum̄ɔ. Ma sina boko Osiasi u yĩsiru yara n toma. Domi u somiru wa sere u ka win bandu t̄asisia.

¹⁶ Sanam mɛ Osiasi u win bandu t̄asisia u kpa, yera u tii sua sere bu n̄n kam kua. U ñ Gusunɔ win Yinni m̄ɛm n̄ɔw̄ɛ. Ma u da Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ u ka turare d̄ɔ doke mi, ka tii.

¹⁷ Yen biru, ȳaku kowo Asaria u dua mi, ka ȳaku kowobu w̄ɛɛ,

¹⁸ be ba w̄oruḡɔru m̄ɔ. Ma ba sina boko Osiasi s̄ɔw̄a ba n̄ɛɛ, Osiasi, n ñ wune kaa Yinni Gusunɔ turare d̄ɔ doke. Aronin bibun bwesera ba ḡɔsa yen s̄ɔ. N n m̄ɛn na, a yario s̄a yeru min di. Domi a kua m̄ɛm n̄ɔ sari. A ñ maa b̄ɛɛɛ wasi Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

¹⁹ Yera sina boko Osiasi u m̄oru seewa. N deema u ye ba ra ka turare d̄ɔ doke n̄ɛni. Yera bara disigira n̄n w̄ori win sirikan̄ɔ ȳaku kowo ben n̄ni biru Yinni Gusunɔn s̄a yeru mi, mi ba ra turare d̄ɔ doken wuswaaɔ.

²⁰ Yera ȳaku kowo t̄nwerɔ Asaria ka ȳaku kowo be ba tie, ba n̄n m̄ɛɛra, ma ba deema wee, bara disigira win sirikan̄ɔ. Yera ba yande n̄ɛɛ, u yario t̄ɔw̄ɔ. Ma Osiasi u yara t̄ɔw̄ɔ fuuku fuuku, domi u wa ma Yinni Gusunɔ u n̄n bara disigiru kp̄ɛɛ.

Osiasin bandun kpeeru

(I maa m̄ɛriɔ Sinambu II, 15:5-7)

²¹ Ma bara disigii te, ta Osiasi wāasi sere u da u ka gu. Ba nūn yara Isireliban suunu sōn di, u da u wāa wi turo. Win bii Yotamuwa u nūn kāsire kua u tem me kparamo.

²² Ye Osiasi u gbia u kua, ka ye u kua win wāa dāakiru sōo, ye kpuron gari yi yorua Gusunon sōmo Esai, Amotin biin tireru sōo.

²³ Osiasi u kpuna u gu. Ma ba ka nūn da mi ba ra sinambu sike. Adama ba n nūn sikua win baababan siki wōruo, domi ba nee, u bara disigiru mo. Ma win bii Yotamu u bandu kāsire kua.

27

Yotamu

u kua Yudaban sina boko

(Imaa mēerio Sinambu II, 15:32-38)

¹ Wōo yenda nōobuwa Yotamu u mo sanam me u bandu di. Ma u kua wōo wōkura nōobu ka tia bandu sōo Yerusalemuo. Win meron yīsira Yerusa, Sadakun bii.

² U siawa dee dee Yinni Gusunon wuswaa. Win tundo Osiasin yira u swii mam mam. Adama u n due Yinni Gusunon saa yero. Yen biru, u dera tamba sankiramō win tem me sōo.

³ Wiya u Yinni Gusunon saa yerun kōnnō ge ga wāa gunguru gia bana. Ma u maa bani dabinu kua Ofelin gbārarō.

⁴ U wusu bana Yudan guunō. Ma u maa kōsu maru yenu kua ka dii baka danginu yakaso.

⁵ U maa ka Amōniba tabu kua, ma u bu kamia. Wōo ge sōo, Amōniba ba nūn sii geesun gobi wunōbu (100) wē ka dīa bimi yi ba mō oosun tōnnu nōrōbun suba ita (3.000) ka alikaman tōnnu nōrōbun suba ita. Nge meya ba mō sere n ka girari wōo ita.

⁶ Yotamu u dam kua. Domi u win naane doke Yinni Gusunō sōo.

⁷ Ye Yotamu u kuan sukum, win tabu ka win sōma ye u kua, ye kpuron gari yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sōo.

⁸ Yotamu u mōwa wōo yenda nōobu sanam me u kua sina boko. Ma u kua wōo wōkura nōobu ka tia ban te sōo Yerusalemuo.

⁹ Yen biru, u kpuna u gu. Ma ba nūn sikua Dafidin wuu. Ma win bii Akasi u bandu kāsire kua.

28

Akasi u kua sina boko Yuda

(Imaa mēerio Sinambu II, 16:1-6)

¹ Akasi u mōwa wōo yendu sanam me u bandu di. U kuawa wōo wōkura nōobu ka tia bandu sōo Yerusalemuo. U n sia dee dee Yinni Gusunon wuswaa. U n win sikado Dafidin yira swii.

² Isireliban sinambun yira u swii. U mam būu wi ba mō Baalin bwāaroku sii gandugu kua.

³ U turare dōo doke Hinōmun bibun bweserun wōwaa. Ma u ka win tiin bibu yāku dōo mwaararuginu kua nge me bwese tukunu nu ra ko ni Yinni Gusunō u gira Isireliban wuswaan di.

⁴ U ra būu yākunu ko kpa u nu turare dōo dokea gungunō ka guunō ka sere dāa kubeno.

⁵ Gusunō wi, Akasin Yinni u nūn Sirin sina boko nōmu beria. Ma ba nūn kamia ba win tōn dabinu mwēera ba ka da Damasio. Yen biru, Gusunō u maa nūn berī Isireliban nōmaa. Ma Isireli be, ba nūn kamia.

⁶ Peka, Remalian bii, u tumbu nərəbun suba wunaa teeru (120.000) go s̄s̄o teerun s̄s̄o, ȳen s̄s̄ ba Gusunə ben baababan Yinni deri. T̄on be ba go mi, be kpuro ba s̄aawa tabu dur̄ə w̄ərugəba.

⁷ Sikiri, Efaraimuban tabu dur̄ə u Maaseya, sina bokon bii go ka Asirikamu wi u s̄aa sina bokon ȳenun s̄əm kowobun wirugii ka sere Elikana sina bokon sina asakp̄ə gbiikoo.

⁸ Isireliba ba ben m̄ero bisibu Yudaba yoru mwa tumbu nərəbun suba goobu (200.000), kurəbu ka bibu. Ma ba ben ȳaa dabinu gura ba ka da Samariə.

⁹ N deema Yinni Gusunən s̄əm̄ə goo u w̄aa mi. Win ȳisira Od̄edi. Yera u tabu kowo be senn̄ə da. U n̄e, wee Gusunə b̄een baababan Yinni u ka Yudaba m̄əru kua, ma u b̄e bu n̄əmu b̄eria, ma i bu go ka w̄ənw̄əndu sariru sere ben wuri yi n̄n girari.

¹⁰ Yera i k̄i t̄ē, Yuda be, ka Yerusalemugii be, bu ko b̄een yobu? I n̄ tamaa i Gusunə b̄een Yinni torari?

¹¹ I swaa dakio i n̄. I yoo be i mw̄eera b̄een m̄ero bisibu s̄ə mi ȳsuo bu wura ben ȳenus̄. Domi Yinni Gusunə u ka b̄e m̄əru baka m̄.

¹² Efaraimuban wirugibu gabu, Asaria, Yokananin bii ka Berekia, M̄esilemtun bii ka Esekiasi, Salumun bii ka Amasa, Adilain bii, bera ba tabu kowobu seesi be ba wee tabu gberun di.

¹³ Ba bu s̄əwa ba n̄e, i n̄ ka yoo be duə mini. I k̄i i b̄esen taare sosiwa Yinni Gusunən mi. Domi sa tore k̄. Ma Yinni Gusunə u ka sun m̄əru s̄aa.

¹⁴ Yera tabu kowo be, ba yoo be ȳs̄u, ba bu ben ȳānu wesia Isireliba ka ben wirugibun wuswaa.

¹⁵ Wirugii be ba soka ka ben ȳisa ba yoo be sua, ba ben be ba w̄aa tereru ȳānu doke ni tabu kowoba mw̄eerima. Ba bu ȳānu ka baranu w̄. Ba dera ba di ma ba n̄ra. Ma ba ben m̄eeran bosu b̄akua. Ma ba yoo be s̄ə be ba kun kp̄e bu s̄i k̄et̄ekunu s̄ondi ba ka da Yerikoə mi kpakpa b̄ē w̄aa. Yen biru, Isireli be ba ka bu da ba wurama Samariə.

Akasi u somiru kasu

Asirigibun mi

(I maa m̄erio Sinambu II, 16:7-20)

¹⁶ Saa ye s̄əra sina boko Akasi u ḡora Asirin sinambun mi, u bu somiru kana.

¹⁷ Ed̄amuba ba na ba k̄pam Yudaba w̄əri ba kamia, ma ba Yuda be, yoru mw̄eera ba ka doona.

¹⁸ Filisitiba ba w̄raa na wuu si su w̄aa Sefalan w̄w̄aa ka si su w̄aa Yudan tem s̄ə ȳesan n̄m dwaru gia. Ma ba Beti Sem̄esi ka Ayaloni mwa ka Gederatu ka Soko ka yen baru k̄paanu ka Tinna ka yen baru k̄paanu ka Gimuso ka yen baru k̄paanu. Ma ba sina wuu si s̄ə.

¹⁹ Domi Yinni Gusunə u Yudaba sekuru doke ben sina boko Akasin s̄. Akasi wi, u kom b̄er̄et̄eke kuawa Yudaa, u Yinni Gusunə m̄em n̄əbu sariru koosiwa mam mam.

²⁰ Ma Asirin sina boko Tigilati Pilese u na u n̄n w̄əri nge yib̄ere. U n̄ n̄n somi.

²¹ Domi Akasi u Yinni Gusunən s̄aa yeru ka sina k̄paaru ka win tem wirugibun arumani gura u Asirin sina boko w̄. Adama ka m̄e, yen gaa kun n̄n yare.

²² Sanam m̄e u w̄aa nuku sankiranu s̄ə, ka m̄e, u Yinni Gusunə m̄em n̄əbu sariru koosim̄əwa u d̄ə.

²³ U Damas̄in būnu ȳakuru kua ni nu n̄n kamia mi. Domi u n̄e, wee Sirin sina bokon būnu nu ra bu somi. T̄ē, win tii u koo maa nu ȳakuru kua k̄pa nu

wa nu nùn somi. Adama nu nùn somi. Nu nùn kam kuawa wi ka Isireliba kpuro.

²⁴ Akasi u Yinni Gusunon sāa yerun dendi yānu kpaasina u kāsuka. Ma u dera ba tu kenua. Ma u būu yāku yenu kua beri berika kpuro Yerusalemua.

²⁵ Yera u gungunu kua Yudan wusu kpuro sōo bu ka būnu yākuru kua kpa bu ma nu turare dōo dokea mi. Nge mēya u kua u ka Gusunō win baababan Yinnin mōru seeya.

²⁶ Akasin kookoosun sukum gbiikisu ka dāakis si kpuro su yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sōo.

²⁷ Yen biru, Akasi u kpuna u gu, ma ba nùn sikua Yerusalemua. Adama ba nùn sikua Isireliban sinambun sikaō. Yen biru, win bii Esekiasi u bandu kōsire kua.

29

Esekiasi u bandu di Yudaō

(Imaa mēerio Sinambu II, 18:1-4)

¹ Esekiasi u mōwa wōo yenda nōobu sanam mē u bandu di. Win meron yīsira Abiya, Sakarin bii. U kuawa wōo yenda nōobu ka nne bandu sōo Yerusalemua.

² U kua ye ya Yinni Gusunō wēre. Win sikado Dafidin yira u swīi mam mam.

³ Win bandun wōo gbiikuun suru gbiikoo sōo, u Yinni Gusunon sāa yeru kenia. Ma u ten gamboba sōnwa.

⁴ U dera yāku kowobu ka Lefiba ba na. Ma u bu mēna sāa yerun batumao ye ya wāa sōo yari yeru gia.

⁵ Ma u bu sōowa u nēē, bēē Lefiba i swaa dakio i nō. I tii dēerasio, kpa i maa Gusunō bēēn baababan Yinnin sāa yeru dēerasia. I ye ya disa mō kpuro yaro sāa yee ten min di.

⁶ Bēsen baababa ba kua mēm nōo sariba. Ba kōsa kua Gusunō bēsen Yinnin nōni sōo. Ba wi ka win sāa yeru biru kisi.

⁷ Ma ba sāa yee te kenua, ba ten fitilaba go. Ba ku ra nùn turare dōo dokeye. Ba ku ra maa nùn yāku dōo mwaararuginu kue.

⁸ Yera Yinni Gusunō u Yuda ka Yerusalemu mōru seesi. Ma u dera ye kpuro ya kua bansu ba ye yēemō nge mē i waamō gisō.

⁹ Bēsen baababa ba gbisuka tabu sōo ma bēsen bii tōn durōbu ka tōn kurōbu ka bēsen kurōbu ba yoru da tem tukumō Yinni Gusunon mōru yen sō.

¹⁰ Tē, na kī n ka Gusunō bēse Isireliban Yinni arukawani bōke, kpa win mōru ye, yu wa yu sure u sun deri.

¹¹ Yen sō, nen bibu, i ku maa Gusunō atafiuru ko. Domi u bēē gōsawa i ka nùn sōmburu kua, i n nùn sāamō, kpa i n nùn turare dōo dokeammē.

¹² Lefiba be ba seewa ba na, bera Mahati, Amasain bii ka Yoeli, Asarian bii Kehatin bibun bweseru sōo ka Kisi, Abudin bii ka Asaria, Yehaleelin bii Merarin bibun bweseru sōo ka Yoasi, Simman bii ka Edeni, Yoan bii Gēēsōnin bibun bweseru sōo

¹³ ka Simuri ka Yeyeli Elisafanin bibun bweseru sōo ka Sakari ka Matania Asafun bibun bweseru sōo

¹⁴ ka Yeyeli ka Simēi Hemanin bibun bweseru sōo ka Semaya ka Usieli Yedutum bibun bweseru sōo.

¹⁵ Ba ben mero bisibu mēna ye ba tii dēerasia ba kpa. Yen biru, ba Yinni Gusunon sāa yeru dēerasia nge mē sina boko u gerua ka nge mē Yinni Gusunō u wooda wē.

16 Yāku kowobu ba dua Yinni Gusunən sāa yerə bu ka tu deerasia. Ma ba disinu kpuro yara ni nu wāa sāa yeru mi, ka ten yaaraə. Min diya Lefiba ba disi ni gura ba ka da ba kube wəwaa ye ba m̄ Sedoroni.

17 Ba sāa yee ten deerasiabu toruawa wōən suru gbiikoon t̄sō gbiikirun di. Yen s̄sō n̄əba itase, ma ba tura ten aderəwə. Yen biruwa ba maa kua s̄sō n̄əba ita ba ka tu deerasia ba kpa. S̄sō wəkura n̄əbu ka tia ba kua ba ka te kpuro deerasia ba kpa.

18 Ma ba da sina boko Esekiasin mi ba n̄e, wee sa sāa yee te deerasia sa kpa ka yāku yee te, ka ten dendi yānu ka tabulu mi ba ra p̄e yi ka yen dendi yānu.

19 Yāa ni kpurowa sa sənwa, ma sa nu deerasia ni Akasi u raa disi doke win m̄em n̄əbu sarirun s̄s sanam m̄e u bandu dii. Ni kpurowa sa yi Yinni Gusunən yāku yerun wuswaaə.

Esekiasi u maa

Yinni Gusunən s̄aru seeya

20 Yera s̄sō teeru, Esekiasi u seewa buru buru yellu u wuun wirugibu m̄enna, ma ba da Yinni Gusunən sāa yerə.

21 Ma ba ka naa kinenu n̄əba yiru na ka yāa kinenu n̄əba yiru ka yāa k̄emminu n̄əba yiru ka boə kinenu n̄əba yiru bu ka toranun yākunū ko bandun s̄s ka yāku yee ten s̄s ka sere Yudaban s̄s. Yera sina boko u yāku kowobu Aronin bibun bweseru s̄sōwa u n̄e, bu ye kpuro goowo Yinni Gusunən yāku yerə.

22 Ma ba ket̄e kin̄e ni sakira ba nin yem sua ba yēka yāku yerə. Yen biru, ba yāa kin̄e ni sakira ma ba nin yem yēka yāku yerə. Meya ba maa yāa k̄emmīi ni sakira ba nin yem yēka yāku yerə.

23 Yen biru, ba maa ka boə kin̄e ni na sina bokon wuswaaə ka t̄mbu kpuron wuswaaə bu ka toranun yākunū ko. Ma be kpuro ba ben n̄əma s̄ndi boə nin wiru w̄llə.

24 Ma yāku kowobu ba boə ni sakira ba nin yem yari yāku yerun temə. Ba yāku te kuawa Isireliba kpuron toranun s̄s. Domi sina boko u n̄e, yāku d̄sō mwaararugii ni, ka torarun yāku ni, ba koo nu kowa Isireliba kpuron s̄s.

25 U Lefiba doke Yinni Gusunən sāa yerə ba seketirenu n̄eni ka guunu ka m̄ərkunu nge m̄e Dafidi ka Gusunən s̄m̄əbu Gadi ka maa Natani ba wooda w̄ bu ko. Yinni Gusunəwa u bu wooda ye w̄.

26 Ma Lefiba ba na ba sina Yinni Gusunən sāa yerə ka dwee yāa ni Dafidi u dera ba kua. Ma yāku kowobu ba maa dua ka ben k̄əbi.

27 Ma Esekiasi u n̄e, bu yāku d̄sō mwaararugiru koowo yāku yeru w̄llə. Ye ba yāku d̄sō mwaararugii te torua, yera ba maa womusu torua. Ma ba k̄əbi so ka sere Dafidi Isireliban sina bokon dwee yāa ni.

28 Ma t̄n be kpuro ba yira bu ka Yinni Gusunə beere w̄. Ba k̄əbi soomə, ba womusu m̄s̄ sere ba ka yāku d̄sō mwaararugii te wiru go.

29 Sanam m̄e ba yāku ni kua ba kpa, yera sina boko ka win t̄n be kpuro ba yira ba Yinni Gusunə beere w̄.

30 Yera Esekiasi ka Yudaban wirugibu ba Lefiba s̄sōwa ba n̄e, bu Yinni Gusunə siaro ka Dafidin womusu ka maa Asafun womusu. Ma ba Yinni Gusunə kpuna ba n̄n s̄awa ka nuku doo bakabu.

31 Esekiasi u n̄e, t̄, wee i tii deerasia, i kua Yinni Gusunəgibu. Yen s̄s, i susima i n̄n siarabun yākunū kua win s̄a yerə.

Yera t̄n be, ba maa ka yaa sabenu na ba ka n̄n siarabun yāku ni kua. Ma gaba maa n̄n yāku d̄sō mwaararuginu kua ka nuku tia.

³² Yaa sabe ni ba ka yāku dōo mwaararuḡii ni kua mi, nu dabi. Keṭeban geera sāawa wata ka wəkuru, yāa kinenu maa wunōbu (100) ka sere yāa kpemminu goobu (200). Ye kpurowa ba ka yāku dōo mwaararuḡii ni kua.

³³ Yen biru, ba maa keṭe nata (600) ḡo ka yāanu nōrōbun suba ita (3.000).

³⁴ Adama yāku kowobu ba ñ dabi dōma te. Yen sōna ba ñ kpīa bu yāku yāa ni koku. Ben mero bisibu Lefibara ba bu somi ba ka sōmbu te kua sere saa ye yāku kowobu be ba tie ba tii dēerasia. Domi Lefiba ba tii wē ka kīru n kere yāku kowobu.

³⁵ Dōma te, ba yāku dōo mwaararuḡinu kua nu dabi ka siarabun yāku ni ba kua ka yaa gum ka sere tam me ba ka yāku dōo mwaararuḡinu kua.

Nge meya ba ka sāaru seeya Yinni Gusunōn sāa yerō.

³⁶ Esekiasi ka tōn be kpuro ba nuku dobu kua yēn sō Gusunō u doke tōmbun ḡōrusō ba ka win sāaru seeya mēsum fuuku.

Gōo sararibun tōo bakarun

Sōaru

30

¹ Esekiasi u sōmōbu ḡōra Isireliō ka Yudaō. N deema u raa Efaraimuba ka Manaseba tireru yorua bu ka na bu Gōo sararibun tōo bakaru di Gusunō, be Isireliban Yinnin sāa yerō, Yerusalemuō.

² Sina boko Esekiasi ka win sina asakpōbu ka Yudaba ba nōōsina ma ba koo Gōo sararibun tōo baka te di wōon saru yiruse sōo.

³ Domi ba ñ kpē bu tu di ten saa sōo yēn sō yāku kowo dabiru ta ñ tii dēerasie. Meya tōn dabira kun maa mēnne Yerusalemuō.

⁴ Sina boko ka tōn be kpuro ba tōo te wura.

⁵ Ma ba dera ba kpāra Isirelin tem kpuro sōo saa Beri Seban di n ka da sere Danuō, tōmbu bu ka na Yerusalemuō bu Gusunō Isireliban Yinni Gōo sararibun tōo baka te diiya. Domi tōn dabiru ta ku ra raa maa tu di nge me ba yorua bu ko.

⁶ Ma ḡōro be, ba sina boko ka win sina asakpōbun tire ni sua ba ka da Isireliō ka Yudaō. Ma ba bu sōōwa ka sina bokon yīsiru ba nēē, bēē Isireliba, i wurama Gusunō Aburhamu ka Isaki ka Yakōbun Yinnin mi, kpa win tii u maa wurama bēēn mi. I de i wurama bēē be i kisira Asirin sina bokon nōman di.

⁷ I ku bēēn baababa ka bēēn maabu saari be ba ñ Gusunō ben baababan Yinni mēm nōōwe, ma u bu kam koosia nge me i waamō ḡisō.

⁸ I ku swaa taaya nge bēēn baababa. I wurama Yinni Gusunōn mi. I na i nūn sā win sāa yerō te u tii yiye sere ka baadomma. I na i Gusunō bēēn Yinni sā kpa win mōru baka ye, yu bēē doonari.

⁹ I n wurama Yinni Gusunōn mi, bēēn tōmbu ka bēēn bii be ba mwēera ba ka yoru da, ba koo bu wōnwōndu kua kpa bu den de bu wurama tem me sōo. Domi Gusunō bēēn Yinni u ra suuru ko. Win wōnwōnda kpā. U ñ maa bēē biru kisimō i n wurama win mi.

¹⁰ Nge meya ḡōro be, ba gerumō ba ka wusu gasirimō saa Efaraimun tem di ka Manasen temō n ka girari Sabulonin temō. Ma ba bu yēēmō ba yaakoru koosimō.

¹¹ Adama gaba tii kawā Aseēn temō ka Manasen temō ka Sabulonin temō, ma ba seema ba na Yerusalemuō.

¹² Meya maa Yinni Gusunō u ka Yudaba wāa. Ma u dera ben ḡōru ḡa kua tia bu ka sina boko ka win sina asakpōbun gari mēm nōōwa nge me wi, Yinni Gusunō u gerua.

Gəo sararibun t̄əo bakaru

13 Tən dabiru ta menna w̄əon suru yiruse s̄əo Yerusalem̄əo bu ka p̄ēe ye ba kun seeyatia doken t̄əo bakaru ko. Dəma te, tən be, ba dabia.

14 Yera ba seewa ba būu yāku yee ni nu w̄āa Yerusalem̄əo kəsuka ka sere mi ba ra nu turare d̄əo dokeye. Ma ba ye kpuro gura ba sure w̄əw̄əo ye ba m̄ə Sedoroni.

15 Yen biru, ba Gəo sararibun t̄əo bakarun yāku yaa sakira w̄əon suru yirusen s̄əo w̄əkura n̄ēese s̄əo. Sekura yāku kowobu ka Lefiba mwa, ma ba tii d̄erasia. Ba yāku d̄əo mwaararuginu kua Yinni Gusun̄ən s̄āa yerə.

16 Ben baawure u da u w̄āa win ayerə nge m̄e M̄əwisi Yinni Gusun̄ən t̄ənu u yorua woodan tireru s̄əo. Ma yāku kowobu ba yem yēkam̄ə m̄e Lefiba ba bu w̄ēem̄ə.

17 Nge m̄e tən dabira w̄āa be ba n̄ tii d̄erasie d̄əma te, yera n dera Lefiba ba bu yāku yēe yi sakiriam̄e, kpa bu ka yi d̄erasia bu yi n̄enem Yinni Gusun̄ən s̄ə.

18-19 Tən dabiru ta w̄āa te ta n̄ tii d̄erasie, n mam n̄ere Efaraimuba s̄əo ka Manaseba s̄əo ka Isakariba s̄əo ka sere Sabuloniba s̄əo. Ba Gəo sararibun t̄əo bakaru di. Adama ba n̄ ten wooda sw̄ii. Yen s̄əna Esekiasi u bu kanaru kua u n̄e, Yinni Gusun̄ə, wune tən geowa. Be ba tii w̄ē ka ben ḡoru kpuro ba ka wune Gusun̄ə ben baababan Yinni kasu, baa m̄e ba n̄ tii d̄erasie, a bu suuru kuo.

20 Yinni Gusun̄ə u Esekiasin kana te mwa ma u tən be suuru kua.

21 Nge m̄eya Isireli be ba menna Yerusalem̄əo, ba ka p̄ēe ye ba kun seeyatia doken t̄əo bakaru di s̄əo n̄əba yiru ka nuku dobu. T̄əo baatere yāku kowobu ka Lefiba ba ra n̄ Yinni Gusun̄ə siaram̄əwa ka dwee yānu.

22 Esekiasi u Lefi baawure siara s̄əmbu te u kuan s̄ə Yinni Gusun̄ən s̄ə. Ba yāku yaa ye tema s̄əo n̄əba yiru. Ma ba siarabun yākunū kua ba ka Gusun̄ə ben baababan Yinni siara.

23 Yen biru, tən be, ba maa wura bu t̄əo bakaru di s̄əo n̄əba yiru. Ma ba maa sina s̄əo n̄əba yiru ba t̄əo bakaru di ka nuku dobu.

24 Domi Esekiasi u ket̄e kinenu n̄əb̄u (1.000) ḡəsa ka yāanu n̄əb̄un suba n̄əba yiru (7.000). Ma win sina asakp̄əbu ba maa ket̄e kinenu n̄əb̄u ḡəsa ka yāanu n̄əb̄un suba w̄əkuru (10.000). Ma yāku kowobu dabinu ba tii d̄erasia.

25 Yudaba kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere be ba na Isirelin di ka s̄əbu be ba w̄āa Isirelīə ka Yudaa, be kpurowa ba nuku dobu kua d̄əma te.

26 Nuku doo bakabu bu w̄āa Yerusalem̄əo. Saa Salom̄əo Dafidi Isireliban sina bokon biin waatin di, ba n̄ t̄əo baka ten bweseru koore Yerusalem̄əo.

27 Yera yāku kowobu ka Lefiba ba seewa ba tən be domaru kua. Yinni Gusun̄ə u ben n̄əo nua domi ben kana te, ta n̄n̄ girari sere win w̄āa yee d̄erarā w̄əllə.

*Esekiasi**u Yinni Gusun̄ən s̄āaru seeya***31**

1 Yeniba kpuron biru, Isireli be ba w̄āa mi, ba seewa ba da Yudan wusu kpuro s̄əo ba bw̄arokunu kəsuka ma ba gungunu ka būu yāku yenu kpuro kəsuka Yudan tem̄ə ka Benyam̄ēen tem̄ə ka Efaraimun tem̄ə ka Manasen tem̄ə. Yen biru, be kpuro ba wurama ben tem̄ə, ben baawure u da u w̄āa win w̄āa yerə.

2 Esekiasi u wure u yāku kowobu ka Lefiba wesia ben s̄əmburu s̄əo nge m̄e ba ka b̄ənu s̄āa ka s̄əmbu te baawure u ra ko. Bera ba ko n̄ da yāku d̄əo

mwaararuginu ka siarabun yākuṅu ko ka sere womusu bu ka Yinni Gusunō siara win sāa yerun kōnnōwō.

³ Sina boko Esekiasi u win dukian sukum wē bu ka yāku dōō mwaararuginu ko ni ba ra ko bururu ka yōka ka ni ba ra ko tōō wērarugiru sōō ka suru kpaon tōō bakaru sōō ka sere tōō baka ni nu tie sōō nge mē ba yorua woodan tireru sōō.

⁴ Yera u Yerusalemugibu sōōwa u nēē, bu yāku kowobu ka Lefiba ben baa wēyō, kpa bu kpī bu Yinni Gusunōn woodaba mem nōōwa sāa sāa.

⁵ Sanam mē gari yi, yi nōōra baama, yera Isireliba ba ben alikama ye ya gbia ya ye wē ka tam kpaṃ ka gum ka tim ka sere ben dīanu ganu. Mēya ba maa ka gāanu kpuron wōkuru baateren wōllōn tia tia na.

⁶ Mēya Isireliba ka Yudaba be ba wāa Yudan wuu marosō ba ben yaa sabenun wōkuru baateren wōllōn tia tia wē ka sere gāa ni ba gōsa ba yi nenem Yinni Gusunōn sō. Ma ba nu suba suba.

⁷ Ba nin subenu toruawa saa wōōn suru itasen di n ka da wōō gen suru nōōba yiruse sōō.

⁸ Esekiasi ka win sina bwāabu ba na ba subu ni wa, yera ba Yinni Gusunō ka win tōmbu siara.

⁹ Ma Esekiasi u yāku kowobu ka Lefi be bikia u nēē, subu nirā mini.

¹⁰ Yera yāku kowo tōnwero Asaria, Sadōkun bweseru sōō, u nūn wisa u nēē, saa mīn di ba ka kēnu naamō Yinni Gusunōn sāa yerō, dīanu ra n wāawa sa n dimō, sa n debumō. Ni nu tiara nu kpā niya minī. Domi Yinni Gusunō u sun domaru kua.

¹¹ Ma Esekiasi u wooda wē bu dinu sōmē mi ba koo nu yi. Ma ba dinu sōnwā.

¹² Ma ba ka kēnu ka wōkuru baateren wōllōn tia tia na ka yāku dīa ni nu sāa Yinni Gusunōginu. Lefi wi ba mō Konania wiya ba dīa ni nōmu sōndia, ma win mero bisi Simeī u sāa win yiruse.

¹³ Yeyeli ka Asasia ka Nakati ka Asaeli ka Yerimōti ka Yosabadi ka Elieli ka Yisimakia ka Makati ka Benaya be kpurowa Konania ka win mero bisi Simeī ba kpare nge mē sina boko Esekiasi ka yāku kowo Asaria Yinni Gusunōn sāa yerun wirugii ba wooda wē.

¹⁴ Kore wi u sāa Lefi Yiminan bii, u sāawa kōnnō ge ga wāa sōō yari yeru gian kōso. Wiya ba kēē ni nōmu sōndia nī ba ka Yinni Gusunō naawa ka nuku tia ka sere ni ba ra wunē Yinni Gusunōn sō. Beya ba ko n da kēē ni bōnu ko.

¹⁵ Yāku kowobun wusu sōō, Edēni ka Miyamini ka Yosue ka Semaya ka Amaria ka Sekaniawa ba gōsa bu Kore wi somi ba n da ka kēē ni begibu bōnu kue dee dee bibu ka bukurobu kpuro nge mē ba ka bu bōnu sāa wuu wuuka.

¹⁶ Beya tōn durō bii be ba gara saa wōō itan di n ka da be ba kere mē, ka be ba gesi dumō Yinni Gusunōn sāa yerō tōō baatere bu ka ben sōma ko wuu wuuka,

¹⁷ ka yāku kowo be ba gara yēnu ka yēnu ka Lefiba be ba gara saa be ba wōō yēndu mōn di nge mē ben sōmbura sāa wuu wuuka,

¹⁸ ka sere maa tōn be ba tie kpuro ka ben debuminu ka ben kurōbu ka bii tōn durōbu ka tōn kurōbu, domi ba tii wēwa mam mam Yinni Gusunōn sāa yerun sōmburu sōō.

¹⁹ Aronin bibun bweseru te ta sāa yāku kowobu baru kpaanō wuu marosun bōku, ba tōmbu gōsa wuu baagere sōō be ba ko n da bu dīanu bōnu kue ben suunu sōō, ka sere Lefi be ba gara garan suunu sōō.

²⁰ Wee ye Esekiasi u kua Yuda kpuro sōō. U sīawa dee dee gem sōō Gusunō win Yinnin wuswāō.

²¹ Sōma ye u kua bu ka sāaru ko Yinni Gusunōn sāa yerō ka sere win woodan mem nōōbu, u ye kpuro kuawa ka gōru tia. Ma u koora.

32

*Asirin sina boko Sankeribu**u Yudan tem wōri**(I maa mēerio Sinambu II, 18:13, Esai 36:1)*

¹ Esekiasi u sia dee dee Yinni Gusunən wuswaaə. Yeniban biruwa Sankeribu, Asirin sina boko u na Yudaə, ma u dera ba wuu gbārarugisu tarusi. U nēε, u koo su wōriwa ka dam.

² Ye Esekiasi u wa Sankeribu u na u ka Yerusalemu tarusi, yera u wirugibu ka tabu kowo damgibu soka,

³ bu wesiana bu ka bwii yi kēnε yi yi wāa wuun biruə.

⁴ Tən dabira ta nūn somi ba ka bwii yi kōrua ka nim tora ye ya kokumə bera yen suunu sōə. Domi Esekiasi u nēε, u n̄ kī Asirigibu bā n tunuma bu nim deema n kpā.

⁵ Ma u win bandun dam tāsisia. U Yerusalemun gbārarun mi n wōruma seeya ka maa wuun kōsu yenu. Ma u gbāraru garu bana wuun biruə u ka sikerena. Ma u kari ye sonwa ye ba mō Milo Dafidin wuuə. U tabu yāa dabi dabinu kasu ka maa tērenu.

⁶ U tabu sinambu kua ma u bu mēna wuun gbārarun kōnnōwə. Ma u bu kirō kua u nēε,

⁷ bu tii dam kēeyō kpa bu wōrugōru sōosi. Bu ku berum ko bu diiri Asirin sina boko ka win tən dabi ten wuswaaə. Domi be ba ka bu wāa ba dabi n kere be ba ka nūn wāa.

⁸ Tōmba ba ka nūn wāa. Adama be, Gusunə ben Yinniwa u koo bu somi. Wiya u koo bu dam wē tabu sōə.

Ma tən be, ba Esekiasi Yudan sina bokon gari yi naanε kua.

*Sankeribu u gōra**Yerusalemuə**(I maa mēerio Sinambu II, 18:17-37, Esai 36:2-22)*

⁹ Yeniban biru, Sankeribu, Asirin sina boko u win sōm kowobu gōra Yerusalemuə sanam mε u wāa Lakisiə ka win tabu kowobu kpuro. U sōm kowo be gōrawa Esekiasi ka Yuda be ba wāa Yerusalemuə kpuron mi,

¹⁰ bu nēε, ameniwa wi, Sankeribu, Asirin sina boko u gerua. U nēε, ma sōora ba ben naanε doke ba ka wāa Yerusalemuə ka nuku sankiranu.

¹¹ Bu ku de Esekiasi u bu nōni wōke kpa u de bu gbi gōoru ka nim nōrun sō ye u nēε, Gusunə ben Yinni u koo bu wōra wi, Asirin sina bokon nōman di.

¹² Ba n̄ yē ma wi, Esekiasiwa u gungunu kōsuka ka Yinni Gusunən yāku yee te? Ma u bu sōwa u nēε, yāku yee teeru tōnan miya ba ko n da de bu yiira bu Yinni Gusunə sā kpa bu nūn turare dōə doke.

¹³ Adama be, ba n̄ yaaye ye wi, Sankeribu ka win baababa ba bwesenu kpuro kua? Nin būnu nu kpīa nu bu yara saa win nōman di?

¹⁴ Bwese ni win baababa ba kam koosia sōə, nin niren būna nu kpīa nu bu yakia win nōman di ben tii bu ka sere nēε, Gusunə ben Yinni u koo bu yakia.

¹⁵ Yen sō, bu ku de Esekiasi u bu nōni wōke kpa u n bu gārī seeyamə mēsum. Bu ku nūn naanε ko. Domi bweseru garun būnu kun kpīa nu tu wōre win nōman di, n̄ kun mε win baababan nōman di. Kaa sere gere Yudaban būnu?

¹⁶ Nge mēya Sankeribun sōmə be, ba Yinni Gusunə ka win sōm kowo Esekiasi wōmmə.

Sankeribun sōmōbu

*ba Yinni Gusunə wəmmə**(I maa məerio Sinambu II, 19:14-19, Esai 37:14-20)*

¹⁷ Sankeribu u tireru yorua u ka Gusunə Isireliban Yinni wəmə. U nεε, nge mε bwese ni nu tien būnu nu n̄ kp̄ia nu nin təmbu wəre win nəman di, nge mεya Gusunə, Esekiasin Yinni u n̄ maa kp̄ε u bu wəra win nəman di.

¹⁸ Ma Sankeribun səmə be, ba gb̄aramə ka dam ka Yudan barum bu ka təmbu nandasia be ba wāa gb̄ara ten səwə kpa bu wa bu wuu ge mwa.

¹⁹ Ba Gusunə Yerusalemugibun Yinnin gari m̄ nge bwese ni nu tien būu ni ba ka tii seka.

*Asirigibu ba duki yakikira**(I maa məerio Sinambu II, 19:15,35-37, Esai 37:15,36-38)*

²⁰ Yera Esekiasi ka Gusunən səmə Esai, Amətin bii ba kanaru wəri gari yin s̄ə ba Yinni Gusunə nəəgiru sue wəllə.

²¹ Yera Yinni Gusunə u gəradə goo gəra u Asirigibun sansani wəri u ben tabu durə wərugəba ka ben tabu sinambu ka ben wirugibu go. Yera Asirin sina boko u gəsira u wura win temə ka sekuru. Ma u da win būu dirə. Miya win tiin bibu ba na ba n̄n̄n̄ kāasi ba go ka takobi.

²² Nge mεya Yinni Gusunə u ka Esekiasi ka Yerusalemugibu faaba kua saa Sankeribun nəman di ka sere be ba tie kpuron nəman di. Ma u bu k̄osu be ba ka bu sikerenən s̄ə.

²³ Tən dabira ta ra ka Yinni Gusunə k̄ēnu naawε Yerusalemuə kpa tu maa ka Esekiasin tii k̄εε gobiginu naawa. Saa yen d̄oma ten di, u ȳisiru yarawa bwesenu kpuro s̄ə.

*Esekiasin bandun kpeeru**(I maa məerio Sinambu II, 20:1-21, Esai 38:1-8, 39)*

²⁴ Saa ye s̄ə, Esekiasi u bara sere u gəə turuku kua. Ma u Yinni Gusunə kana. Ma Yinni Gusunə u n̄n̄n̄n̄ wisa, ma u n̄n̄n̄n̄ səm maamaakiginu kua.

²⁵ Adama Esekiasi kun kue nge u durom wa Yinni Gusunən min di. Ma u tii sua. Yera Yinni Gusunə u bu m̄oru seesi wi ka Yudaba ka Yerusalemugibu.

²⁶ Ye u wa mε, yera wi ka Yerusalemugibu ba tii kawa. Ma Yinni Gusunən maru ya doona ben min di Esekiasin waati ye s̄ə.

²⁷ Esekiasi u dukia baka ka bεεε baka wa. U sii geesu ka wura ka kpee gobiginu ka turareba kasu ka tere nu ka gāa bwese bweseka ye ya wā.

²⁸ U alikaman biranu kua, ma u tam kpam ka gum beru yenu kua ma u yaa sabenu baaniren ḡoru kua ka sere nin dii yenu.

²⁹ Ma u tii wusu bania. U yaa sabenu wa dabi dabinu, ketεba ka yāanu ka bonu. Domi Yinni Gusunə u n̄n̄n̄n̄ dukia baka wē.

³⁰ Wiya u maa Gihonin yeru ḡen̄ n̄ə ga wāa gungurun bera gia k̄orua, ma u n̄ə kp̄ə yaba Dafidin wuun s̄ə duu yeru gia.

Ye Esekiasi u ḡoru doke u ko kpuro, ya n̄n̄n̄n̄ koorawa.

³¹ Adama sanam mε Babilonin sina boko u s̄əm̄əbu m̄ərisia u ka wa s̄əm̄ maamaaki ye Yinni Gusunə u m̄ə Isireliə, yera Gusunə u Esekiasi deri u ka wa ye ya wāa win ḡoru.

³² Ye Esekiasi u kuan sukum ka nge mε u Gusunə s̄āwa ka naane, ye kpuron gari yi yorua Gusunən s̄əm̄ Esai, Amətin biin k̄asinun tireru s̄ə ka maa Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru s̄ə.

³³ Esekiasi u kpuna u gu. Ma ba n̄n̄n̄n̄ sikua Dafidin bibun bweserun siku yerə bera gee n̄ gunum bo. Yerusalemugibu ka Yudaba ba n̄n̄n̄n̄ ḡə sw̄iia. Yen biru, win bii Manase u bandu k̄əsire kua.

33

Manase

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mæerio Sinambu II, 21:1-18)*

¹ Manase u mōwa wōō wākura yiru sanam me u bandu di Yudaa. Ma u kua wōō weeraakuru ka nōōbu ban te sōō Yerusalemua.

² Kōsa u kua Yinni Gusunōn nōni sōō. Bwese ni Yinni Gusunō u gira Isireliban wuswaan di nin kom kōsum meya u swīi.

³ U wure u gungunu seeya ni win tundo Esekiasi u kōsuka. Ma u būu wi ba mō Baalin yāku yenu kua ka būu wi ba mō Asitaaten bwāarokunu ni win tundo u raa kōsuka. Ma u kperi ka sōō ka surun sāaru wōri.

⁴ U būu turanu bana Yinni Gusunōn sāa yerō tēn mi Yinni Gusunō u win yīsiru doke sere ka baadommaa.

⁵ U maa suru ka sōō ka kperin yāku yenu kua sāa yee ten yaari yiru ye sōō.

⁶ U dera ba ka win bii tōn durōbu yākuru kua Hinōmun wōwaa. U ra ka wEE ka guru winu sōroru ko kpa u dobo doboba ko. U gōri sokobu yii be ba ra nūn siaŋ gari sō. Ma u kōsa mō u dōō ye ya Yinni Gusunōn mōru seeya.

⁷ U win būun bwāaroku kua u yi Yinni Gusunōn sāa yerō. N deema Yinni Gusunō u raa Dafidi ka win bii Salomōō sōōwa u nEE, sāa yee teni ka Yerusalemu yeniwa na gōsa Isireliban suunu sōō ya n ka nēn yīsiru sōōwa sere ka baadommaa.

⁸ Na n maa Isireliba yaramō saa ben tem di me na ben baababa wē bā n gesi nēn woodaba ka nēn gere mēm nōōwammē ye na Mōwisī wē u yorua.

⁹ Adama Manase u dera Yudaba ka Yerusalemugibu ba ka Yinni Gusunō tonda, ma ba kōsa kua n kere bwese ni Yinni Gusunōn tii u gira be Isireliban wuswaan di.

¹⁰ Yinni Gusunō u ka Manase ka win tōmbu gari kua. Adama ba n nūn swaa daki.

¹¹ Yera Yinni Gusunō u Asirin sina bokon tabu sinambu gōra ba Manase mwa ba yōni doke, ma ba nūn bōkua ka sii gandun yōni ba ka da Babilonia.

¹² Sanam me u wāa nuku sankiranu sōō, yera u tii kawa Gusunō win baababan Yinnin wuswaa. Ma u nūn kana.

¹³ Ma Yinni Gusunō u gōru gōsia u win kanaru mwa, u ka nūn wura Yerusalemua win bandu sōō. Saa ye sōōra Manase u gia ma Gusunōwa u sāa Yinni.

¹⁴ Yeniban biru, u gana bana Yerusalemun tōōwō Gihonin sōō duu yeru gia wōwaa. Gana ye, ya dawa sere kōnnōwō ge ba mō SwEE. Ma ya ka Yerusalemun wōō bera ye ba mō Ofeli sikerena. U dera gana ye, ya gunia too. Ma u tabu sinambu doke Yudan wuu si su gbāranu mō kpuro sōō.

¹⁵ Ma u tōn tukobun būnun bwāarokunu ka win tiiguu ge, ni u raa doke Yinni Gusunōn sāa yerō kpuro wuna ka sere būu yāku yee ni u bana Yinni Gusunōn sāa yerun guurō Yerusalemua. Ma u nu kasī kua wuun biruō.

¹⁶ Yera u Yinni Gusunōn yāku yeru wesia sāa yerō. Ma u siarabun yākunu kua. U Yudaba wooda wē bū Gusunō Isireliban Yinni wi turo sā.

¹⁷ Saa ye sōō, tōmba yākunu mō gungunō, adama Gusunō ben Yinniwa ba nu kuammē.

¹⁸ Ye Manase u kuan sukum ka kana te u kua ka Yinni Gusunōn gari yi win sōmōbu ba nūn sōōwa, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sōō.

¹⁹ Win kanaru ka nge me Yinni Gusunə u nùn wurari ka win toranu ka gunguu ni u kua ka mem nəəbu sari te u kua ka sere bwāaroku ni u seka ma u nu gira u sāwa u sere tii kawa, ye kpuron gari yi yorua Hosain tireru səə.

²⁰ Yen biruwa Manase u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win tiin dirə. Ma win bii Aməə u bandu kəsire kua.

Aməə u kua sina boko Yudaə

(Imaa mɛɛrio Sinambu II, 21:19-26)

²¹ Wəə yenda yiruwa Aməə u mə sanam me u bandu di. Ma u kua wəə yiru ban te səə Yerusalemuə.

²² Kəsa u kua Yinni Gusunən nənɪ səə nge win tundo Manase. U bwāaroku ni Manase u kua kpuro yākuru kua u sāwa.

²³ U n̄ tii kawe Yinni Gusunən wuswaaə nge me win tundo u tii kawa. Adama u win toranu sosiməwa u dəə.

²⁴ Win səm kowobu ba nùn seesi ma ba nùn go win dirə.

²⁵ Adama be ba nùn seesi ba go mi, tamba maa ben tii so ba go. Ma ba win bii Yosiasi kəsire kua bandu səə.

34

Yosiasi

u kua Yudaban sina boko

(Imaa mɛɛrio Sinambu II, 22:1-2, 23:4-20)

¹ Wəə nəəba itawa Yosiasi u mə sanam me u bandu di. Ma u kua wəə tena ka tia bandu səə Yerusalemuə.

² Gea u kua Yinni Gusunən nənɪ səə. Win sikado Dafidin yira səəra u sīa mam mam. U n̄ yen gam gere.

³ Win bandun wəə nəəba itase səə, sanam me u sāa aluwaasi, u Gusunə win sikado Dafidin Yinni kasum wəri. Win bandun wəə wəkura yiruse səə, u Yerusalemu ka Yuda dɛɛrasiabu torua. U gunguu n̄n mi ba ra būnu s̄a kəsuka ka n̄n bwāaroku bwese bweseka.

⁴ Ba būu wi ba m̄d Baalin yāku yenu kəsuka win wuswaaə. Ma u bwāaroku ni ba kua s̄əən s̄ə ka ni ba kua ka sii gandu kəsuka. U dera ba nu munkawa ma ba n̄n k̄eki gura ba wisi be ba nu s̄amən sikan wəllə.

⁵ Ma u būu yāku kowobun kukunu sikia u d̄əə doke ben yāku yenə. Nge mɛya u ka Yuda ka Yerusalemu dɛɛrasia.

⁶ Manasen wusu səə ka Efaraimugisə ka Simeəgisə ka Nɛfitaligisə si su kua bansu, u būu yāku yenu kəsukawa

⁷ ma u bwāarokunu surura ma ba nu kəsuka muku muku nu kua tua. Mɛya u maa bwāaroku ni ba kua s̄əən s̄ə kəsuka Isireliban tem kpuro səə. Ma u gəsira u wura Yerusalemuə.

Yāku kowo tənwero

u woodan tireru wa

(Imaa mɛɛrio Sinambu II, 22:3-10)

⁸ Yosiasin bandun wəə yendu yiru sarise səə, sanam me u tem me, ka Yinni Gusunən sāa yee te dɛɛrasia u kpa, yera u Safani, Asalian bii gəra ka Maaseya wi u sāa wuun guro guro ka Yoasi, Yoakasin bii wi u sāa tire bero bu ka Gusunə win Yinnin sāa yeru səmə.

⁹ Tən be kpuro ba da yāku kowo tənwero Hilikiyan mi. Ma ba nùn gobi w̄ə yi Lefiba ba raa mwɛɛra Yinni Gusunən sāa yerun s̄ə saa Manasen tem di ka

Efaraimun tem di ka Yudaban min di ka Isireliba kpuron min di ka Benyamεεn tem di ka sere Yerusalemugibun min di.

¹⁰ Be ba sambu te kpare bera ba gobi yi nōmu sōndia ma ba yi sōm kowobu wē be ba sāa yee te sōmmō.

¹¹ Bera dāa dākobu ka banōbu. Gobi yiya ba koo ka kpee bakanu dwe ka dāa ye ba koo ka dia kpe ye Yudaban sinamba sankā.

¹² Tōn be, ba sōmburu kuawa ka naane. Yasati ka Abudiasi be ba sāa Lefiba, Mεrarin bweseru sō, ka Sakari ka Mεsulamu, Kehatin bweseru sō, bera ba bu kpare.

¹³ Lefi be ba womusu ka dweebu yē, bera ba ra maa be ba ra sōmunu sue nani doke ka sere maa sāa yee ten sōm bwese bwesekan kowobu. Ma Lefiba gabu ba sāa tire yorobu ka sōman guro gurobu. Gaba maa sāa kōnnōn kōsobu.

¹⁴ Sanam mε ba da bu ka gobi yi sua yi ba wē Yinni Gusunōn sāa yerun sō, yera yāku kowo Hilikiya u woodan tireru wa tē Yinni Gusunō u ra Mōwisi wē.

¹⁵ Yera Hilikiya u Safani, tire yoro sōōwa u nεε, na woodan tireru wa Yinni Gusunōn sāa yerō. Ma Hilikiya u tu suama u Safani wē.

¹⁶ Ma Safani u tire te sua u ka sina boko daawa. Ma u nūn sōōwa u nεε, wunen sōm kowobu ba kua kpuro ye a bu yiire.

¹⁷ Ba tōn be a sāa yee ten sōmburu nōmu sōndia ka tōn be ba sōma mō mi, gobi yi wē.

¹⁸ Yen biru, yāku kowo Hilikiya u maa man tireru garu wē.

Ma Safani u tu gara sina bokon wuswaaō.

Yosiasi u tōmbu gara

bu bikiaru ko Huludan mi

(I maa mεerio Sinambu II, 22:11-20a)

¹⁹ Sanam mε sina boko u wooda yen gari nua, yera u win yānu nenua u karana nuku sankiranun sō.

²⁰ Yera sina boko u Hilikiya ka Akikamu, Safanin bii ka Abudoni, Miseen bii ka tire yoro Safani ka Asaya win sōm kowo sōōwa u nεε,

²¹ i doo i bikiaru ko Yinni Gusunōn mi Isireliba ka Yuda be ba tien sō tire te sa wa minin garin sō. Domi Yinni Gusunō u ka sun mōru mō ya kpā yēn sō besen baababa ba ñ win gari mεm nōōwε. Ba ñ kue nge mε ya yorua woodan tire te sō.

²² Hilikiya ka tōn be sina boko u gōsa mi, ba da Gusunōn sōmō tōn kuro Huludan mi. Huluda wi, u sāawa Salumun kuro, Tokehatin bii, Hasira wi u ra sāa yānu kōsun debubu. Huluda wi, u wāawa Yerusalemun wōō beri kpaāō. Sanam mε ba nūn sōōwa ye ba kī,

²³ yera u bu wisa u nεε, amēniwa Gusunō Isireliban Yinni u gerua. U nεε, i durō wi u bεε gōrima sōōwō i nεε,

²⁴ u koo de kōsa ka bōri yi tem mēn tōmbu deema yi yi yorua tireru sō tē i gara Yudaban sina bokon wuswaaō.

²⁵ Domi ba nūn biru kisi ba da ba būnu turare dōō dokeammε. Ma ba win mōru seeya ka bwāaroku ni ba tii kua ba sāamō. Yen sō, u ko n ka tem mēn tōmbu mōru sāawa, ya ñ suremō.

²⁶⁻²⁷ Adama i ko i Yudaban sina boko wi u bεε gōrima i ka bikiaru ko Yinni Gusunōn mi sō i nεε, Gusunō Isireliban Yinni u nεε, u win kanaru mwa. Domi ye u win woodan gari yi nua, yi win gōru taarε wē, ma u tii kawa Gusunōn wuswaaō, ma u win yaberu nenua u karana nuku sankiranun sō, ma u swī wi, Gusunōn wuswaaō.

²⁸ Tē, Gusunə wi, u koo de u gbi bəri yendu sɔɔ kpa bu n̄n sike win sikirɔ. Win n̄ni kun wahala ye wasi ye u koo de yu Yerusalemu ka yen tɔmbu deema.

Yosiasi u wure u ka Gusunə

arukawani bɔkua

(Imaa mɛɛrio Sinambu II, 22:20b-23:3)

Yera Hilikiya ka wigibu ba ka sina boko gari yi daawa.

²⁹ Ma sina boko u gɔra bu Yudaba ka Yerusalemun guro gurobu kpuro menna.

³⁰ Yen biru, u da Yinni Gusunən s̄a yerɔ ka Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba tɔmbu kpuro gesi, s̄a bukurobun di n ka da bibɔ. Ma u be kpuro Yinni Gusunən woodan tire te garia te ba wa s̄a yee ten mi.

³¹ Yera sina boko u ȳra win turaru wɔllɔ, ma u ka Yinni Gusunə arukawani bɔkua u nɛɛ, u koo wi, Yinni Gusunən woodaba ka win gere sw̄iwa ka win ḡru kpuro ka win bw̄era kpuro kpa u ka gari yi mɛm n̄ɔwa yi ba yorua woodan tire te sɔɔ.

³² Ma u dera tɔn be ba w̄a Yerusalemu ka Bɛnyamɛɛn temɔ ba dua arukawani ye sɔɔ. Ma ba kua nge mɛ Gusunə ben baababan Yinnin arukawani ye, ya geruma.

³³ Yosiasi u b̄nun bw̄arokunu kɔsuka ni Isireliba ba waama tem tukum di. Ma u be ba w̄a Isireliɔ kpuro tilasi kua bu ka Gusunə ben Yinni s̄a. Win w̄arun t̄ru kpuro sɔɔ, ba n̄ gere Yinni Gusunən yiran di.

35

Yosiasi

u Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru di

(Imaa mɛɛrio Sinambu II, 23:21-23)

¹ Yosiasi u Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru di Yerusalemu Yinni Gusunən s̄. Ba ten yāku yeɛ sakirawa w̄ɔn suru gbiikoon s̄ɔɔ wɔkura n̄nɛɛ sɔɔ.

² U yāku kowobu doke ben s̄amburu sɔɔ. Ma u bu dam kā bu ka Yinni Gusunən s̄a yerun s̄amburu ko.

³ U Lefi be ba gɔsa nɛnɛm Yinni Gusunən s̄ ba Isireliba keu s̄ɔɔsimɔ s̄ɔɔwa u nɛɛ, i Yinni Gusunən woodan kpakoro dɛera te dokeo s̄a yerɔ t̄ Salomɔ Dafidi Isireliban sina bokon bii u bana. I n̄ maa tu suamɔ senɔ. I de bɛɛ ka bɛɛn tɔmbu i Gusunə bɛɛn Yinni s̄a.

⁴ I de i n̄ sɔɔru s̄a yenu ka yenu ka nge mɛ Dafidi Isireliban sina boko ka win bii Salomɔ ba bɛɛ b̄nu kua ba yorua.

⁵ I de i bɛɛn ayeru mwa s̄a yerɔ yenu ka yenu nge mɛ ba bɛɛn mero bisibu Lefiba b̄nu s̄a.

⁶ Bɛɛya i ko i Gɔɔ sararibun yāku yeɛ sakiri. Yen s̄, i de i tii dɛɛrasia, kpa i ten sɔɔru ko bɛɛn mero bisibun s̄ nge mɛ Yinni Gusunə u M̄wisi wooda w̄ɛ.

⁷ Yosiasi u tɔn be ba w̄a mi yānu ka bonu w̄ɛ n̄rɔbun suba tɛna (30.000) ka sere ketɛba n̄rɔbun suba ita (3.000) bu ka ye kpuro Gɔɔ sararibun t̄ɔɔ bakaru ko. Yaa sabe ni kpuro nu weewa sina bokon arumanin di.

⁸ Win sina bw̄abu ba tɔmbu ka yāku kowobu ka Lefiba k̄ɛnu kā ka nuku tia. Ma s̄a yerun wirugibu, Hilikiya ka Sakari ka Yehieli ba yāku kowobu yānu n̄rɔbun suba yiru ka nata (2.600) ka sere ketɛba gooba wunɔbu (300) w̄ɛ.

⁹ Konania ka Semaya ka Netanɛli ka ben mero bisibu Lefiban wirugibu, Hasabia ka Yeyeli ka Yosabadi ba Lefiba yānu n̄rɔbun suba n̄ɔbu (5.000) ka ketɛba nɛera wunɔbu (500) w̄ɛ.

10 Wee nge me ba tɔɔ baka ten kpunaa koosina. Yaku kowobu ka Lefiba ba ben ayeru sua wuu wuuka nge me sina boko u gerua.

11 Ba Goo sararibun yee go. Ma yaku kowobu ba yem yekamo me Lefiba ba bu tiimo. Yen biru, ma Lefi be, ba yee yi kokumu.

12 Ba yaku dɔɔ mwaararuginun yee yi nenem bu ka ye tambu we yenu ka yenu kpa bu ka ye Yinni Gusunɔ yaku kua nge me ba yoru woodan tireru sɔɔ te Yinni Gusunɔ u Mawisi we. Nge meya ba maa kua ka keteba.

13 Ba Goo sararibun yaku yaa ye wɔɔwa nge me wooda ya gerua. Yen biru, ba yaa ye ba wia nenem Yinni Gusunɔn sɔ yikua. Ma ba yande ye tambu kpuro banu kua.

14 Yen biruwa ba ben tiigia ka yaku kowobugia yikua. Domi yaku kowo Aronin bibu ba samburu kua sere ka wokuro. Ba yaku dɔɔ mwaararuginu ka yaa gum yakunu mɔ. Yen sɔna Lefiba ba bu yaa yikuammɛ.

15 Wom kowo Asafun bibu ba waa ben ayero nge me Dafidi ka Asafu ka Hemani ka Yedutum, sina bokon bwisi keɔ ba wooda yi. Ma kɔnnɔn kɔsobu ba yɔ kɔnnɔ baaqeren mi. Ba n doone ben ayerun di, domi Lefiba ba bu ben dɔanu kuammɛ.

16 Nge meya ba kpunaa yi doma te, bu ka Goo sararibun tɔɔ bakaru di, kpa bu yaku dɔɔ mwaararuginu ko Yinni Gusunɔn yaku yero nge me sina boko u wooda yi.

17 Isireli be ba waa mi kpuro ba Goo sararibun tɔɔ bakaru di doma te, ma ba pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔɔ bakaru di sɔɔ naɔba yiru.

18 Saa Gusunɔn sɔmɔ Samuelin waatin di sere n ka gisɔ girari, ba n Goo sararibun tɔɔ bakaru garu diire me Isireliɔ. Meya sina boko goo maa sari Isireliɔ wi u Goo sararibun tɔɔ bakaru diire nge Yosias ka yaku kowobu ka Lefiba ka Yudaba ka Isireliba be ba waa Yerusalemɔɔ doma te.

19 Yosiasin bandun wɔɔ yendu yiru sarise sɔɔra ba Goo sararibun tɔɔ baka te di.

Yosiasin bandun kpeeru

(I maa meerio Sinambu II, 23:28-30)

20 Ye Yosias u Yinni Gusunɔn saa yee te sɔnwa u kpa, yen biruwa Egibitin sunɔ Neko u seewa u tabu dɔɔ Kaakemisio, daa te ba mɔ Efaratio. Yera Yosias u seewa u nɔn wɔrim da mi.

21 Yera Neko u nɔn sɔmɔbu gɔria u neɛ, mba n sun mɔsine ne ka wune Yudaban sina boko. Domi n n wune na tabu wɔrim wee gisɔ. Yenu ge ga ka man tabu mɔ, gera na wɔrim dɔɔ. Yinni Gusunɔwa u man sɔɔwa u neɛ, n doo fuuku. Yen sɔ, a ku ka Gusunɔ gabirina wi u ka man waa, kpa u ku raa nun kam koosia.

22 Adama Yosias u yina u nɔn deri. U n Nekon gari yi wure yi yi wee Yinni Gusunɔn min di. Ma u tii kɔsa bu ku ka nɔn tubu. U da u Neko tabu wɔri wɔwɔa ye ba mɔ Megido.

23 Yera ten towobu ba Yosias twee. Ma u win sɔm kowobu sɔɔwa u neɛ, i ka man doonɔ minin di, domi ba man meera kua ya kpa.

24 Win sɔm kowobu ba nɔn sua saa win tabu keken di ma ba nɔn doke win tabu keke gaa sɔɔ ba ka da Yerusalemɔɔ. Ma u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua win baababan sikaa. Ma Yudaba ka Yerusalemugibu ba win gɔɔ swi.

25 Yeremi u gɔɔ swi Yosiasin sɔ. Ma wom kowobu, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ba Yosias doke gɔɔ swiin womusu sɔɔ sere ka gisɔ. Su kua wororu Isireliɔ. Womu si, su waa ben gɔɔ swiin womusun tireru sɔɔ.

26-27 Ye Yosiasu u kuan sukum, ye u gbia u kua ka ye u kua daku te, ka nge me u Gusuno sawa ka naane nge me Yinni Gusunan woodan tirera gerua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru so.

Yoakasi ka Yoyakimu

ka Yoyakini ba bandu di

ba weena

(I maa merio Sinambu II, 23:30-24:17)

36

1 Tomba Yoakasi, Yosiasin bii sua ma ba nun kua suno win tondon ayero Yerusalemu.

2 Yoakasi u mowa wo yenda ita sanam me u bandu di Yuda. Ma u kua suru ita ban te so Yerusalemu.

3 Egibitin sunowa u nun bandu yara. Ma u win tombu sii geesun tonnu ita ka wuran kilo tena bure bu kasia wo ka wo.

4 Yen biruwa u Yoakasi win wano, Eliakimu sua u kasire kua bandu so. Ma u nun yisi kpaaru ka Yoyakimu. Ma u Yoakasi sua u ka da Egibiti.

Yoyakimu

u kua Yudaban sina boko

5 Yoyakimu u mowa wo yenda noobu sanam me u bandu di Yuda, ma u kua wo wakura tia bandu so. Kasa u kua Gusuno win Yinnin noni so.

6 Yera so teeru Babilonin sina boko, Nebukanesa u na u Yoyakimu tabu wori. Ma u nun mwa u bokua ka sii gandun yoni u ka da Babiloni.

7 Nebukanesa u Yinni Gusunan saa yerun dendi yanu gura u ka da u yi win sina kpaaru.

8 Ye Yoyakimu u kuan sukum ka kasa ye u kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru so. Yen biru, win bii Yoyakiniwa u bandu kasire kua.

Yoyakini

u kua Yudaban sina boko

9 Wo nooba itawa * Yoyakini u maa sa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ka so wakuru ban te so Yerusalemu. Kasa u kua Yinni Gusunan noni so.

10 Ye n kua wo kpa, yera Nebukanesa Babilonin sina boko u na u Yoyakini mwa u ka da Babiloni. Ma u Yinni Gusunan saa yerun dendi yanu ganu gura. Ma u Yoyakinin baa yakabu Sedesiasi kua suno Yudaban suunu so Yerusalemu.

Sedesiasi u bandu di Yuda

(I maa merio Sinambu II, 24:18-25:21, Yerehi 39:1-10, 52:1-27)

11 Sedesiasi u mowa wo yenda tia sanam me u bandu di Yuda. Ma u kua wo wakura tia ban te so Yerusalemu.

12 Kasa u kua Gusuno win Yinnin wuswaa. U n tii kawe Gusunan somo Yerehin wuswaa wi u ra nun Yinni Gusunan gari so.

13 U swaa taaya, ma u goru bobia. U n win goru wesie Gusuno Isireliban Yinnin mi gia. U mam Nebukanesa seesiwa wi u nun borusia ka Yinni Gusunan yisuru sanam me ba arukawani bokumu.

* 36:9 wo nooba itawa - Sinambu II, 24:8 ya nee, Yoyakini u mowa wo wakura noobu ka ita sanam me u bandu di.

14 Yāku kowobun wiruḡibu ka Yuda be ba tie kpuro ba kōsa kua ya kpā. Domi ba tən tukobun komanu swīi. Ma ba Yinni Gusunən sāa yeru disi doke te u ḡōsa Yerusalemuṵ.

15 N deema Gusunṵ ben baababan Yinni wi, u bu kirṵ kua yee yellun di saa win sṵmṵbun min di. Domi u kī u win tṵmbu ka win sāa yee te faaba ko.

16 Adama ba Yinni Gusunən sṵmṵ be yēe ba yaakoru koosi. Ba ben gari atafiiru kua sere Yinni Gusunən tii u ka bu mṵru kua ye ba n̄ kpē bu suresia.

17 Yera Yinni Gusunṵ u dera Nēbukanesaa, Babilonin sina boko u bu tabu wṵri, ma u ben aluwaasiba takobinu sṵkura u go ben sāa yerṵ. U n̄ ḡoo deri, aluwaasiba ka wṵndiaba ka durṵ tṵkṵnu. Be kpurowa Yinni Gusunṵ u beri win nṵmṵ.

18 Nēbukanesaa u Yinni Gusunən sāa yerun arumani gura baka ka piibu ka ben sina kpaarun arumani ka sina bokon tiigia ka sere maa win sina bwāabugia.

19 Ma ba Yinni Gusunən sāa yeru ka Yerusalemun dii geenu dṵṵ sṵka. Ma ba yen ḡāa geenu kṵsuka. Ma ba yen gbāraru sura.

20 Nēbukanesaa u be ba n̄ go tabu sṵṵ gura u ka da Babiloniṵ. Ma ba kua wi ka win bibun yobu sere Pēesiba ba ka bandu di.

21 Nge mēya Yinni Gusunən gari yi ka kooru yi win sṵmṵ Yeremi u raa gerua u nēe, ba koo Yudaba yoru mwa kpa tem mē, mu wa mu sanam wēragim di kpa mu wēra sere wṵṵ wata ka wṵkuru, wahala ye mu raa wan sṵ.

Sirusi u Yudaba wooda wē

bu wura ben temṵ

22 Sirusi, Pēesin sina bokon bandun wṵṵ ḡbiikuu sṵṵ, yera Yinni Gusunṵ u ḡṵru doke u win gari yibia yi u raa gerua saa win ḡṵro Yeremin nṵṵn di. Ma u doke Sirusin ḡṵruṵ bu ka gari yini yore. Ma ba yi kpara win tem kpuro sṵṵ.

23 Yi nēe, amēniwa Sirusi, Pēesin sina boko u gerua. U nēe, Gusunṵ Wṵrukoo u man handunian bannu kpuro wē. Ma u man yiire n̄ nṵn sāa yeru bania Yerusalemuṵ Yudaban temṵ. Yen sṵ, be ba sāa Isireliba kpuro bu wuro Yerusalemuṵ kpa Gusunṵ ben Yinni u n̄ ka bu wāa.

ESIDARASI

Esidarasin tireru, Isireliban bandun gari yirusen mi n tiewa ta fεerisi. Tire ten gari sun sōmōwa nge mε Yuu be ba raa yoru mwεera ba ka da Babiloniō ben gaba ka wurama yorun di Yerusalemuō. Beya ba wure ba Yinni Gusunōn sāaru seeya. N deema Babilonin sina boko Sirusiwa u wooda ye wε ba ka wurama Yerusalemuō ba Yinni Gusunōn sāa yeru seeya.

Yeniban biru sina boko Aatasēsi u dera Yuu gabu ba maa gōsirama Babilonin di ba wurama Yerusalemuō. Esidarasiwa u sāa ben kparo. Esidarasi wi, u Yinni Gusunōn woodan yεru mō. U dera ba gāa dabinu sōnwa sāarun swaa sōō ka ben wāasināa sōō.

Tire ten kpunaa

1. Isireli be ba gbia ba wurama yorun di, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Isireliba ba wure ba Yinni Gusunōn sāa yeru seeya, wiru 3n di sere wiru 6.
3. Esidarasi u gōsirama Yerusalemuō ka Yuu gabu, wiru 7n di sere wiru 10.

Sirusi u Yudaba wooda wε bu wura ben temō

¹ Sirusi Pεεsin sina bokon bandun wōō gbiikuu sōō, Yinni Gusunō u gōru doke u win gari yibia yi u raa gerua saa win sōmō Yeremin nōon di. Ma u doke Sirusin gōruō bu ka gari yini yore. Ma ba yi kpara win tem kpuro sōō.

² Yi nεε, amēniwa Sirusi Pεεsin sina boko u gerua. U nεε, Wōrukoo u man handunian bannu kpuro wε. Ma u man yiire n nūn sāa yeru bania Yerusalemuō Yudaban temō.

³ Yen sō, be ba sāa Isireliba kpuro bu doo Yerusalemuō kpa bu Gusunō ben Yinni sāa yeru bania mi, domi miya ba ra nūn yākuru kue. Kpa u n ka bu wāa.

⁴ Bēn mi Isireli be ba tie ba wāa kpuro ba koo bu somiwa ka sii geesu ka wura ka yaa sabenu ka gāa nūn bukata ba ko n mō ka sere maa kεε ni ba koo wε ka kīru sāa yee ten banan sō.

⁵ Saa ye sōra Yudaba ka Benyamεeban yenu yεrobu ka yāku kowobu ka Lefiba ba sōru kua, be kpuro gesi, be Yinni Gusunō u seeya bu ka da bu win sāa yeru bani Yerusalemuō.

⁶ Bēn mi ba raa wāa, ma ba bu somi ka dendi yāa wuraginu ka sii geesuginu ka yaa sabenu ka gāa nūn bukata ba ko n mō mō ka gāa geenu kpuro gesi ka sere kεε ni ba wε ka kīru.

⁷ Ma sina boko Sirusi u bu Yinni Gusunōn sāa yerun dendi yānu kpuro wesia ni Nebukanεsaa u raa gurama Yerusalemun di u ka da u yii win būu dirō.

⁸ Sirusi wi, u dera win arumani bero Miteredati u ye kpuro gurama ma u ye gara u Sesibasaa wε wi u sāa Yudaban sina bii turo.

⁹ Ye u bu wesia mi, yera gbεε wuraginu tena ka gbεε sii geesuginu nōrōbu (1.000) ka wobunu tena tia sari

¹⁰ ka nōri wuragii tena ka nōri sii geesugii nεeru ka wākuru (410) ka sere dendi yānu ganu nōrōbu (1.000).

¹¹ Dendi yāa ni kpuro ni ba kua ka wura ka sii geesu, yen geera kuawa nōrōbu suba nōōbu ka nεeru (5.400). Sesibasaa u ka ye kpuro da sanam mε be, Isireli be ba yoru mwεera ba wurō Yerusalemuō.

Yuu be ba wurama

Yerusalemuō

2

¹ Isireli be Nebukanesaa Babilonin sina boko u yoru mwεεra u ka da Babilonia ben dabira wurama Yerusalemuɔ Judaɔ ma ben baawure u da u sina win wuuɔ.

² Tɔn be ba bu kpore ba ka wurama Yerusalemuɔ mi, bera Sorobabeli ka Yosue ka Neemi ka Seraya ka Relaya ka Maadose ka Bilisani ka Misipaa ka Bigifai ka Rehumu ka Baana. Isireli be kpuron geeru wee bwese kera ka bwese kera.

³ Pareasin bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔrɔbun suba yiru ka wunɔbu ka wata ka wɔkura yiru (2.172).

⁴ Sefatian bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu gooba wunɔbu ka wata ka wɔkura yiru (372).

⁵ Arasin bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nata ka wunɔbu ka wata ka wɔkura nɔɔbu (775).

⁶ Parati Maabun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔrɔbun suba yiru ka nɛnɛ ka wɔkura yiru (2.812). Tɔn be, ba sɔawa Yoabu ka Yosuen sikadominu.

⁷ Elamun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔrɔbu ka goobu ka weeraakuru ka nne (1.254).

⁸ Satun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɛnɛ ka wunɔbu ka weeru ka nɔɔbu (945).

⁹ Sakain bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nata ka wunɔbu ka wata (760).

¹⁰ Banin bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nata ka weeru ka yiru (642).

¹¹ Bebain bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nata ka yenda ita (623).

¹² Asigadin bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔrɔbu ka goobu ka yenda yiru (1.222).

¹³ Adonikamun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nata ka wata ka nɔɔba tia (666).

¹⁴ Bigifain bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔrɔbun suba yiru ka weeraakuru ka nɔɔba tia (2.056).

¹⁵ Adinin bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɛru ka weeraakuru ka nne (454).

¹⁶ Ateɛn bweseru sɔɔ, be ba sɔa Esekiasin yenugibu ba sɔawa tɔmbu wunɔbu yiru sari.

¹⁷ Besain bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu gooba wunɔbu ka yenda ita (323).

¹⁸ Yoran bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu wunɔbu ka wɔkura yiru (112).

¹⁹ Hasun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu goobu ka yenda ita (223).

²⁰ Gibaan bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu wɛnɛ ka wɔkura nɔɔbu.

²¹ Betelehemugibu ba sɔawa tɔmbu wunaa teeru ka ita (123).

²² Netofagibu ba sɔawa tɔmbu weeraakuru ka nɔɔba tia.

²³ Anatɔtugibu ba sɔawa tɔmbu wunaa teeru ka nɔɔba ita (128).

²⁴ Asimafetigibu, ba sɔawa tɔmbu weeru ka yiru.

²⁵ Kiriati Arimugibu ka Kefiragibu ba Beerɔtugibu ba sɔawa tɔmbu nata ka wunɔbu ka weeru ka ita (743).

²⁶ Ramagibu ka Gebagibu ba sɔawa tɔmbu nata ka yenda tia (621).

²⁷ Mikimasigibu ba sɔawa tɔmbu wunaa teeru ka yiru (122).

²⁸ Beteligibu ka Ayigibu ba sɔawa tɔmbu goobu ka yenda ita (223).

²⁹ Nebogibu ba sɔawa tɔmbu weeraakuru ka yiru.

³⁰ Magibisigibu ba sɔawa tɔmbu wunaa weeru ka wɔkura nɔɔbu ka tia (156).

³¹ Elamu goon bweseru sɔɔ maa, ba sɔawa tɔmbu nɔrɔbu ka goobu ka weeraakuru ka nne (1.254).

³² Harimun bibun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu gooba wunɔbu ka yendu (320).

33 Lodugibu ka Hadidigibu ka Onəəgibu ba sāawa təmbu nata ka wunaa teeru ka nəəbu (725).

34 Yerikogibu ba sāawa təmbu gooba wunəbu ka weeru ka nəəbu (345).

35 Senaaqibu ba sāawa təmbu nərəbun suba ita ka nata ka tənə (3.630).

36 Yāku kowobu Lefiban bweseru səə be ba sāa Yedayan bibu be ba sāa Yosuen yenugibu, ba sāawa təmbu nənɛ ka wunaa wata ka wəkura ita (973).

37 Imərin bibu ba sāawa təmbu nərəbu ka weeraakuru ka yiru (1.052).

38 Pasurin bibu ba sāawa təmbu nərəbu ka goobu ka weeru ka nəəba yiru (1.247).

39 Harimun bibu ba sāawa təmbu nərəbu ka wəkura nəəbu ka yiru (1.017).

40 Lefiba səə, be ba sāa Yosue ka Kadimieli, Hodafian sikadominu, ba sāawa təmbu wata ka wəkura nne (74).

41 Lefi be səə, be ba sāa wom kowobu Asafun sikadominu ba sāawa təmbu wunaa teeru ka nəəba ita (128).

42 Lefi be səə, be ba ra sāa yerun kənnəsə kəsə, bera Salumun debuminu ka Ateɛ ka Taluməə ka Akubu ka Hatita ka Sobai. Be kpuro ba sāawa təmbu wunaa teeru ka wəkura nəəbu ka nne (139).

43 Be ba wāa Nətinin bweseru səə, ben sikadobara Sisa, ka Hasufa ka Tabaətu

44 ka Kərəsi ka Siaa ka Padoni

45 ka Lebana ka Hagaba ka Akubu

46 ka Hagabu ka Samulai ka Hananu

47 ka Gideli ka Gasara ka Reaya

48 ka Resini ka Nəkoda ka Gasamu

49 ka Usa ka Paseaki ka Besai

50 ka Asina ka Məhunimu ka Nəfusimu

51 ka Bakibuki ka Hakufa ka Haahuru

52 ka Basilutu ka Məhida ka Haasa

53 ka Baakəsi ka Sisera ka Tamaa

54 ka Nətisa ka Hatifa.

55 Be ba sāa Saloməən səm kowobun bibun sikadoba, bera Sotai ka Sofereti ka Peruda

56 ka Yaala ka Daakoni ka Gideli

57 ka Sefatia ka Hatili ka Pokereti Hatisebaimu ka Ami.

58 Saloməən səm kowo ben bibu ka Nətini be, be kpuro ba sāawa təmbu gooba wunəbu ka wənɛ ka wəkura yiru (392).

59-60 Təmbu nata ka weeraakuru ka yiru (652) be ba sāa Delaya ka Tobiya ka Nəkodan bweseru ba wurama Teli Məlan di ka Teli Asan di ka Kerubu Adanin di ka Imərin di ba n kpiā ba ben bweserun təkə wunənɛ bu ka səsəsi ma ben tii ba sāawa Isireliba.

61-62 Yāku kowobu səə, gaba ben bweserun təkə kasu ba bia, ma ba bu yara yāku səmburun di. Bera, Habayan bweseru ka Hakətuquru ka Baasilaiguru. Ba bwese te soka Baasilai yən sə ben sikado u Baasilai Galadigiin bii wəndia sua kurə.

63 Ma tem mən kparo u nɛɛ, ma n kun mə yāku kowo goo u kpīa u bikiaru kua ka urimu ka tumimu, ben goo kun yāku diānu dimə.

64 Tən be kpuro ba sāawa təmbu nərəbun suba weeru ka yiru ka gooba wunəbu ka wata (42.360).

65 Ben səm kowobun geeru ta sāawa nərəbun suba nəəba yiru ka gooba wunəbu ka tənə ka nəəba yiru (7.337). Be səə, wom kowoba sāawa goobu (200) tən durəbu ka tən kurəbu.

66 Ba dumi mowa nata ka wunaa teeru ka wəkura nəəbu ka tia (736) ka birakəsə goobu ka weeru ka nəəbu (245)

⁶⁷ ka maa yooyoosu neeru ka tena ka nɔɔbu (435) ka ketekunu nɔɔɔbun suba nɔɔba tia ka nata ka wunaa teeru (6.720).

⁶⁸ Ye Isireliba ba tura Yerusalemuɔ, yera yenu yɛrobu gabu ba ka Yinni Gusunɔ kɛru naawa bu ka win s̄aa yeru bani mi ta raa w̄aa.

⁶⁹ Baawure u win kɛru wɛwa nge me win m̄ara ne s̄aa yee ten s̄amburun s̄s. K̄ɛɛ ni kpuro nu kua wuran gobi nɔɔɔbun suba wata ka tia (61.000) ka sii geesun kilo nɔɔɔbun suba yiru ka neera wunɔbu (2.500) ka ȳaku kowon takoba wunɔbu (100).

⁷⁰ Ȳaku kowobu ka Lefiba ka Isireli be ba tie ka wom kowobu ka be ba ra kɔnnɔsu k̄osu ka Nɛtiniba, be kpuro ba sinawa ben wusɔ mi ba raa w̄aa, Isireliba kpuro gesi.

Yosue ka Sorobabeli

ba Yinni Gusunɔn s̄aaru seeya

3

¹ Sanam me w̄ɔɔn suru nɔɔba yiruse ya tunuma, yera Isireli be ba w̄aa ben wusɔ ba nɔɔ tia kua ba menna Yerusalemuɔ.

² Ȳaku kowo Yosue, Yosadakin bii ka win ȳaku kowosibu ka Sorobabeli, Sealitielin bii ka win mero bisibu ba Yinni Gusunɔn ȳaku yeru bana seewa bu ka ȳaku d̄ɔ mwaararuginu ko mi nge me ba yoru Gusunɔn woodan tireru s̄ɔ te win s̄am kowo M̄owisi u yoru.

³ Ma ba ȳaku yee te bana yellugirun kpɛɛkpɛɛku wallo baa me ba tɔn be ba deema min berum m̄o. Ma ba ra Yinni Gusunɔ ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kue mi, bururu ka yoka.

⁴ Yen biru, ba Kunun t̄ɔ bakaru kua nge me woodan tirera gerua. T̄ɔ baatere, ba ra ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kowa nge me wooda ye, ya nin geeru yi.

⁵ Saa yen d̄oma ten diya ba ra t̄ɔ baateren ȳakunu ko ka surun t̄ɔ gbiikiruginu ka t̄ɔ baka ni nu tieginu ka sere k̄ɛɛ ni ba ra ka Yinni Gusunɔ naawɛ.

⁶ Nge meya saa suru nɔɔba yirusen t̄ɔ gbiikirun di, ba Yinni Gusunɔ ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kuamme baa me ba ñ gina s̄aa yee ten kpɛɛkpɛɛku sw̄ii.

⁷ Amen biru, ba s̄am kowobu gobi w̄ɛ bu ka kpenu d̄aku kpa bu ka d̄aa b̄inu b̄ɔri. Yen biru ba maa Sidonigibu ka Tirigibu d̄ianu k̄a ka gum ka tam kpa bu wa bu ka bu d̄aa ye ba m̄ɔ seduruba naawa ka goo nimkuu sere Yafɔɔ. Sirusiwa u yen wooda w̄ɛ.

⁸ Ye Isireliba ba wurama Yerusalemuɔ, yen w̄ɔɔ yirusen suru yiruse s̄ɔra Sorobabeli, Sealitielin bii ka Yosue, Yosadakin bii ka ben ȳaku kowosibu ka Lefiba ka sere be ba wurama yorun di, be kpuro ba s̄amburu w̄ari. Yera ba Lefi be ba w̄ɔɔ yendu m̄o ka be ba me kere yiire bu s̄aa yee ten banan s̄amburu kpara.

⁹ Ma Yosue ka win bibu ka win w̄ɔnɔbu ka Kadimieli ka win bibu be ba s̄aa Yudaba, be kpuro ba s̄ɔru kua bu ka s̄aa yee ten s̄amburu kpara. Be ba s̄aa Henadadin bweseru ba maa bu somi.

¹⁰ Sanam me ba s̄aa yee ten kpɛɛkpɛɛku sw̄iim̄o, ba dera ȳaku kowobu ba ben s̄aa ȳanu doke ba na ba ȳɔra mi, ba k̄ɔbi neni. Ma Lefi be ba s̄aa Asafun bibu ba maa ben s̄ɛkatii neni. Be kpuro ba Yinni Gusunɔ s̄aam̄o nge me Dafidi Isireliban sina boko u yiire.

¹¹ Ba womu geni k̄ɔnam̄o ba ka Yinni Gusunɔ b̄ɛɛɛ w̄ɛɛm̄o ba m̄ɔ, Yinni Gusunɔ u s̄aawa tɔn geo. Win k̄iru Isireliban s̄ɔ ta ñ kpem̄o. Ma tɔn be kpuro

ba Gusunɔ beɛɛ wɛɛmɔ ba kuuki mɔ yèn sɔ ba win s̄a yerun kpɛɛkpɛɛku sw̄imɔ.

¹² Adama yāku kowo dabiru ka Lefi be ba tien dabiru ka yenu yērobu gabu be ba bukure ba s̄a yee ten yellu yē, ba sumɔ ka dam sanam mɛ ba kpaarun kpɛɛkpɛɛku sw̄imɔ. Gaba maa nuku doo bakabun kuuki mɔ

¹³ sere ba n̄ kp̄ bu nuku doobun kuuki ka sw̄i wunana. Domi be kpuro ba kuuki mɔwa ka dam ma yi nɔramɔ n toma.

Yiberɛba ba Yinni Gusunɔn

s̄a yerun bana yɔrasia

4

¹ Yudaba ka Benyameɛban yiberɛba ba nua ma be ba raa yoru mwɛɛra ba wurama ba Gusunɔ Isireliban Yinni s̄a yeru baniammɛ.

² Yera yiberɛ be, ba na Sorobabeli ka Yudaban bukurobun mi ba bu s̄ɔwa ba nɛɛ, sa ko ka beɛ bana ye ko, domi besen tii sa ra Gusunɔ beɛn Yinni s̄a, kpa su n̄n yāku kua saa Esari Hadoni, Asirin sina bokon waatin di, wi, wi u ka sun na mini.

³ Adama Sorobabeli ka Yosue ka Isireliban yenu yēro be ba tie, ba bu s̄ɔwa ba nɛɛ, n n̄ ka beɛ, beɛɛ tɔnawa nge mɛ Sirisi Pɛɛsiban sina boko u gerua. Domi Gusunɔ beɛɛ Isireliban Yinnin s̄a yera.

⁴ Saa yera tɔn be ba w̄a tem mɛ s̄ɔ, ba Yudaban dam bua. Ma ba bu nandasia bu ku ka bana ye ko.

⁵ Ba bwisi k̄ɔbu gabu gobi k̄a bu ka tɔmbu swaa nim wia bu ka s̄ɔmbu te kpana. Nge m̄ya n kooru Sirusin bandun waati kpuro s̄ɔ, sere n ka girari Darusi Pɛɛsiban sina bokon bandu s̄ɔ.

Ba Yudaba k̄orumɔtɔnu kua

⁶ Asuresin bandun tore s̄ɔ, ba tireru yorua bu ka Yudaba ka Yerusalemugibu taarɛ w̄ɛ.

⁷ Aatasɛsi Pɛɛsin sina bokon waati s̄ɔ, Bisilamu ka Miteredati ka Tabɛɛli ka sere ben s̄ɔm kowosibu ba Aatasɛsi wi tireru yorua. Ba tu yoruawa ka Aramun barum ka m̄n yora.

⁸ Rehumu, bera min kparo ka win tire yoro Simusai ba sina boko Aatasɛsi tire te yorua te ta ka Yerusalemu yā.

⁹⁻¹¹ Wee ye tire te, ta gerua. Ta nɛɛ, Aatasɛsi, sina boko, beɛɛ wunen s̄ɔm kowobu, beɛɛ be sa w̄a daa guru gee, nɛ, Rehumu, bera minin kparo ka Simusai n̄n tire yoro ka sere besen s̄ɔm kowosibu be ba w̄a Dinio ka Aafasatakio ka Taapelio ka Afarasio ka Erekiɔ ka Babilonio ka Susio ka Dehaɔ ka Elamuɔ ka sere bwese ni nu tie ni Asinapari wi u s̄a tɔn boko u sw̄i Samario ka sere wuu si su w̄a Efaratin guru gee, s̄ɔ duu yeru gia, besɛra sa nun yoruammɛ. Sa nɛɛ,

¹² sina boko, a de a n yē ma Yuu be ba na saa wunen min di ba tunuma besen suunu s̄ɔ Yerusalemu mini. Ba na ba Yerusalemu ye seeya yèn tɔmba s̄a tɔn k̄ɔsobu ba ku ra mem nɔ mi. Ba yen gb̄ararun kpɛɛkpɛɛku sommɔ.

¹³ Yen s̄ɔ, a n yē ma b̄a n wuu gen gb̄araru seeya, ba n̄ maa w̄ɔ gobi k̄osiamɔ n̄ kun mɛ gbererun gobi. Yen biru wunen arumani ye a ra raa wa ya koo kaarawa.

¹⁴ Nge mɛ sa maa waamɔ sa dimɔ wunen min di, yera sa nɛɛ, n n̄ weenɛ bu nun gɛm. Yen s̄ɔna sa nun labaari yeni s̄ɔmɔ.

¹⁵ A de a kasu wunen sikadoban faagin tireru sɔɔ, kaa wa nge me Yerusalemu ya s̄aa. Ya s̄aawa wuu ge ga ra sinambu seesi ka sere bera mi ya w̄aan t̄ambu. Saa yellun diya ya ra ko me. Yen s̄ona ba ye bansu koosia.

¹⁶ Yen s̄s, wunε sina boko, à n wura wuu ge, ga banira, ma ba gen gb̄araru seeya, a n̄ kaa maa Efaratin daa guru ge n̄oma sikerena a n̄ m̄o.

Sina boko Aatas̄sin wisibu

¹⁷ Sina boko Aatas̄esi u bu wisa u n̄εε, Rehumu, wunε wi a s̄aa bera yen kparo, ka wunen tire yoro Simusai ka b̄een s̄om kowosibu be ba w̄aa Samario ka be ba w̄aa Efaratin daaru guru giɔ, b̄εε kpurowa na t̄obura.

¹⁸ Tire te i man m̄orisiam̄a mi, ba man tu garia mam mam.

¹⁹ Ma na wooda w̄ε bu kasu n̄en sikadoban faagin tireru sɔɔ. Ma ba kaso ge kua ba wa ma saa yellun di wuu ge, ga ra sinambun wooda yinε kpa ba n bu seesim̄o.

²⁰ Yerusalemu mi, sinam damgiba ba bandu di ma ba beri min tem kpurowa m̄o. Ma sinambu gabu ba ra bu w̄ɔɔ gobi ka gbere gobi k̄osie.

²¹ Yen s̄s, i t̄on ben s̄omburu ȳorasio kpa bu ku raa wuu gen bansu seeya ma n̄ kun m̄o na bu wooda w̄ε.

²² I ku gari yi atafiruru ko kpa k̄osa yu ku raa sosi yu ka sinambu as̄ɔɔ naawa.

²³ Ye ba yande Aatas̄sin tire te wa, ba gara Rehumu ka win tire yoro Simusai ka sere ben s̄om kowosibun wusw̄aaɔ, yera ba da fuuku Yerusalemuɔ Yuuban mi, ba ben s̄ambu te ȳoras̄ia ka dam.

Ba maa s̄aa yerun

banan s̄omburu seewa

²⁴ S̄aa yee ten s̄ambu te, ta ȳora n̄ ka kua Darusi P̄εesiban sina bokon bandun w̄ɔɔ yiruse sɔɔ.

5

¹ Saa ye sɔɔ, Gusun̄on s̄om̄o Asee ka Sakari Idon bii ba Gusun̄on gari gerua ka Gusun̄o Isireliban Yinnin ȳis̄iru Yerusalemuɔ ka Yudaban tem kpurowa sɔɔ.

² Yera Sorobabeli, Sealitielin bii ka Yosue, Yosadakin bii ba seewa ba Yinni Gusun̄on s̄aa yee te bana torua Yerusalemuɔ. Ma Gusun̄on s̄om̄o be, ba bu somim̄o.

³ Saa ye s̄ara Tatinai, bera ye ya w̄aa Efaratin guru geen kparo ka Setaa Bosinai ka ben s̄om kowosibu ba na ba bu deema ba n̄εε, wara u b̄εε wooda w̄ε i ka dii te banim̄o. Wara u b̄εε wooda w̄ε i ka gb̄ara te seeyam̄o.

⁴ T̄ε, be ba bani yi m̄o i sun ben ȳisa w̄εεma.

⁵ Adama Gusun̄o u ka Yuuban bukuro be w̄aa ma ba ben s̄omburu m̄o ba d̄ɔɔ ba ka mara tireru tu turi sina boko Darusin mi, kpa wi, u maa bu wisima.

Ba Yuuba k̄orum̄ot̄onu kua

Darusin mi

⁶ Be ba sina boko Darusi tireru yorua Yuuban s̄s ben ȳisa wee, Tatinai bera min wirugii ka Setaa Bosinai ka wirugii be ba w̄aa Efaratin guru gee, s̄sɔ duu yeru gia.

⁷ Wee ye ba gerua tire te sɔɔ. Ba n̄εε, sina boko Darusi, Gusun̄o u nun alafia k̄ε.

⁸ Wee sa nun n̄ɔɔsiam̄o ma sa da Yudaban tem̄o sere Yinni Gusun̄on s̄aa yer̄o. Ba tu banawa ka kpee bakanu ma ba ten gani d̄aa wukirim̄o t̄ε. S̄ambu te, ta d̄ɔɔ gem gem.

⁹ Ma sa ben bukurobu bikia sa nɛɛ, wara u bu wooda wē bu ka dii te bani kpa bu ten gani seeya.

¹⁰ Ma sa ben yīsa bikia kpa su wa su ka nun ye m̄risiama.

¹¹ Wee ye ba sun wisa. Ba nɛɛ, ba s̄awa Gusunō w̄llu ka tem Yinnin s̄om kowobu. Yera ba win s̄a yeru seeyamō te ba raa n̄n bania saa yellun di. Be, Isireliban sina boko wi u yīsiru yara, wiya u raa tu bana.

¹² Adama ye ben baababa ba W̄rukoon m̄ru seeya, yera u bu Babilonin sina boko N̄bukanesaa namu s̄andia. Yera sina boko wi, u Yinni Gusunōn s̄a yee te k̄suka. Ma u bu gura u ka da win temō.

¹³ Yen biruwa Sirusi Babilonin sina boko u wooda wē win bandun w̄ō gbiikuu s̄ō bu da bu Yinni Gusunōn s̄a yee te bani.

¹⁴ N deema sina boko N̄bukanesaawa u raa Yinni Gusunōn s̄a yerun dendi yā ni ba kua ka wura ka sii geesu gurama saa Yerusalemun di u doke ben b̄u dirō. Yera Sirusi u dendi yā ni sua b̄u dii ten min di u Sesibasaa wē wi u kua Isireliban tem kparo.

¹⁵ Ma u Sesibasaa s̄ōwa u nɛɛ, u doo u dendi yā ni doke Yerusalemun s̄a yerō kpa u de bu maa Yinni Gusunōn s̄a yee ten bansu seeya mi ba raa tu bana.

¹⁶ Sesibasaa wi, u na u s̄a yee ten kp̄ekp̄eku swī Yerusalemū. Saa yen d̄ma ten di, ba bana torua. Adama sere ka gisō, ba n̄ tu kpa.

¹⁷ Yen s̄ō, n̄ n wunɛ sina boko w̄ere, a de bu kasu sinambun faagin tireru s̄ō, Sirusi ù n wooda w̄ere bu Yinni Gusunōn s̄a yee te seeya Yerusalemū, kpa a sun s̄ōma ye a kī bana yen s̄ō.

Darusi u wooda wē

bu Sirusin wooda ye kasu

6

¹ Sina boko Darusi u wooda wē bu kaso ko Babilonin tem s̄ō mi ba ra sinambun kookoosun tirenu ka ben ḡa geenu bere.

² Yera ba tireru garu wa M̄din wuu maro b̄k̄w̄ō ge ba m̄ Eki Batani.

³ Wee ye tire te, ta gerumō. Ta nɛɛ, sina boko Sirusin w̄ō gbiikuu s̄ō, u wooda yara u nɛɛ, ba koo wure bu Yinni Gusunōn s̄a yee te ta w̄a Yerusalemū baniwa mi yerukiru ta raa w̄a. Kpa ba n da ȳkuru ko mi. Ten ganan gunum mu ko n s̄awa ḡom soonu wata. Ten yasum maa ḡom soonu wata.

⁴ Ba koo ten gana seeyawa ka kpee s̄okenu ita kpa bu d̄a s̄ake teeru s̄andi. Yen biru maa kpee s̄okenu ita ka d̄a s̄ake teeru sere bu ka ye bani bu kpe. Sina bokowa u koo yen s̄amburun gobi k̄sia.

⁵ Yen biru, Gusunōn s̄a yerun dendi yā wuragin u ka sii geesugii ni sina boko N̄bukanesaa u raa gurama u ka na mini, ba koo ni wesia kpa bu nin baanire doke nin ayerō.

⁶ Yen s̄ōna Darusi u tireru yorua u nɛɛ, b̄ɛ Tatinai, Efaratin s̄ō duu yeru gian kparo ka Setaa Bosinai ka bera min wirugibu gabu, i tii wunō Yudaban garin di.

⁷ I bu derio s̄ɛɛ, kpa ben kparobu ka ben wirugibu bu s̄ambu te kpara bu ka s̄a yee te bani mi yerukiru ta raa w̄a.

⁸ Yen s̄ōna na b̄ɛ wooda w̄ɛmō. I Yuuban wirugii be somiō s̄a yee ten bana s̄ō. Gobi yi ba koo di, yi ko n s̄awa n̄n arumani ye ya naamō bera min tambun w̄ō gobin di. Kpa i s̄om kowobu k̄sia dee dee s̄ambu te, tu ku raa ka ȳran s̄ō.

⁹ I de i n sɔɔru sãa i ka Yuuban yãku kowobu wɛ yèn bukata ba mɔ tɔɔ baateren yãku dɔɔ mwaararugirun sɔ te ba koo Wɔrukoo kua. Yera ketɛ kinɛnu ka yãa kinɛnu ka yãa kpɛmmɛnu ka sere alikama ka tam ka bɔru ka gum.

¹⁰ Nge mɛya ba koo kpɛ bu ka nùn yãku nubu durorugiru kua kpa bu kanaru ko nɛ sina boko ka nɛn bibun sɔ.

¹¹ Wi u yina u wooda yeni mɛm nɔɔwa, i yɛron dirun dãru garu wuko i nɔɔ sɛm ko kpa i ka nùn ye sɔku i suasia wɔllɔ. Yen biru kpa i dii te kɔsuku.

¹² Gusunɔ wi u ra tii sɔɔsi Yerusalemɔ, u sina boko ñ kun mɛ bwese te ta kɛ tu sãa yee te sura kam kooɔ, yèn sɔ ta nɛn wooda gema. Nɛ Darusiwa na wooda yeni wɛ. I ye mɛm nɔɔwɔ mam mam.

¹³ Ma Tatinai Efaratin sɔɔ duu yeru gian kparo wi, ka Setaa Bosinai ka ben sɔm kowosibu ba wooda ye mɛm nɔɔwa mam mam.

Ba sãa yee te dendibu torua

¹⁴ Gusunɔn sɔmɔbu Asee ka Sakari, Idon bii ba Isireliban wirugibu dam kã ba ka sãa yee te bana ba kpa mam mam. Ba tu banawa nge mɛ Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua ka nge mɛ Pɛɛsin sinam beni, Sirusi ka Darusi ka Aatasesi ba yen wooda yi.

¹⁵ Ba bana ye kpawa suru wi ba mɔ Adarin sɔɔ itase sɔɔ, Darusin bandun wɔɔ nɔɔba tiase sɔɔ.

¹⁶ Isireliba ka ben yãku kowobu ka Lefiba ka be ba wurama yorun di kpuro, ba sãa yee te dendibu torua ka tɔɔ bakaru, nuku dobu sɔɔ.

¹⁷ Yen tɔɔ te, ba ketɛ kinɛnu wunɔbu (100) go ba ka yãkuru kua ka yãa kinɛnu goobu ka yãa kpɛmmɛnu nɛru (400). Ma ba maa boo kinɛnu wɔkura yiru go toranun yãkunun sɔ. Boo teuwa bwese kɛra baayere ya go.

¹⁸ Ma ba yãku kowobu ka Lefiba bɔnu kua wuu wuuka nge mɛ ben baawuren sɔmbura sãa Yinni Gusunɔn sãa yerɔ ka nge mɛ ya yorua woodan tireru sɔɔ ye Gusunɔ u Mɔwisi wɛ.

Isireliba ba Gɔɔ sararibun

tɔɔ bakaru kua

¹⁹ Isireli be ba wurama yorun di kpuro ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru kua wɔɔ kpɔɔn suru gbiiikon sɔɔ wɔkura nnɛse sɔɔ.

²⁰ Yãku kowobu ka Lefiba ba tii dɛɛrasia sannu. Ma Lefiba ba Isireliba Gɔɔ sararibun yãku yãanu sakiria ka ben yãku kowosibuginu ka sere ben tiiginu.

²¹ Ma Isireliba kpuro ba tɔɔ baka ten dɛanu di ka be ba wurama yorun di ka Isireli be ba tem min tɔn tukobun koma ni nu ñ dɛɛre deri ma ba Gusunɔ Isireliban Yinni sãamɔ.

²² Yen biru, ba pɛɛ ye ba ñ seeyatia doken tɔɔ bakaru kua sɔɔ nɔɔba yiru ka nuku dobu. Yinni Gusunɔ u bu nuku dobu yibia yèn sɔ u dera sina boko u ka bu nɔnu geu mɛɛra, u bu dam kã ba ka sãa yee te bana.

Yãku kowo Esidarasi

u tunuma Yerusalemɔ

7

¹⁻⁶ Sanam mɛ Aatasesi Pɛɛsin sina boko u bandu sɔ, yera Esidarasi, Serayan bii u tunuma Yerusalemɔ. U sãawa Aroni yãku kowo tɔnwɛron bibun bweseru. Aroni wiya u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Finɛɛsi mara. Ma Finɛɛsi u Abisua mara. Ma Abisua u Buki mara. Ma Buki u Usi mara. Ma Usi u Seraya mara. Ma Seraya u Mɛrayɔtu mara. Ma Mɛrayɔtu u Asaria mara. Ma Asaria u Amaria mara. Ma Amaria u Akitubu mara. Ma Akitubu u Sadɔku mara. Ma

Sadaku u Salumu mara. Ma Salumu u Hilikiya mara. Ma Hilikiya u Asaria mara. Ma Asaria u Seraya, Esidarasin tundo mara. Esidarasi wi, u sāawa tire yēro. U maa woodan yēru mɔ gem gem ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wē. Gusunɔ wi, Esidarasin Yinni u ka nùn wāa. Yen sōna sina boko u nùn wē kpuro ye u bikia.

⁷ Isireli gabu ka yāku kowobu ka Lefiba ka wom kowobu ka be ba sāa sāa yerun kōnnən kōsobu ka sere ben yobu gabu Nētiniɓa, ba maa tunuma Yerusalemu mi, Aatasēsini bandun wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ.

⁸ Ka Esidarasin tii sanna ba tunuma sina bokon bandun wɔɔ nɔɔba yirusen suru nɔɔbuse sɔɔ.

⁹ N deema u seewawa Babilonin di wɔɔ gen suru gbiikoon tɔɔ gbiikuru sɔɔ. Ma u tura Yerusalemuɔ yen suru nɔɔbusen tɔɔ gbiikuru. Gusunɔ win Yinniwa u nùn kōsu.

¹⁰ Domi Esidarasi u tii Gusunɔ wē. Ma u win woodaba keu kua, u ra ye mem nɔɔwe kpa u ye Isireliba sɔɔsi.

Wooda

ye Aatasēsi u Esidarasi wē

¹¹ Sina boko Aatasēsi u Esidarasi tireru wē. Esidarasi wi, u sāawa yāku kowo. Ma u woodan yēru mɔ ye Yinni Gusunɔ u Isireliba wē. Aatasēsini tire ten gari wee.

¹² U nɛɛ, nɛna Aatasēsi, sinambun sina boko. Wunɛ Esidarasiwa na tire teni yoruammɛ, wunɛ wi a sāa yāku kowo ka maa Wɔrukoon wooda yēro.

¹³ Na nɛɛ, bu wunɛ ka Isireli be ba wāa nɛn tem sɔɔ yōsuo i da Yerusalemuɔ, tɔn dirobu ka yāku kowobu ka Lefiba be ba kī bu da Yerusalemu mi.

¹⁴ Nɛ ka nɛn bwisi kēɔbu nɔɔba yiruwɔ sa nun gɔriɔ Yerusalemuɔ Yudan temo a ka wa nge mɛ ba Gusunɔ wunen Yinnin wooda mem nɔɔwammɛ yèn tireru a neni mi.

¹⁵ Kpa a sii geesu ka wura sua ye nɛ ka nɛn bwisi kēɔ be, sa Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni kã ka nuku tia, wi, win sāa yera wāa Yerusalemuɔ.

¹⁶ Kpa a maa kēnu kpuro gura ni nu sāa sii geesu ka wura ye wunen Isirelisibu tɔn dirobu ka yāku kowobu ba wē ka nuku tia Babiloni mini Yinni Gusunɔn sāa yee ten sɔ.

¹⁷ À n tura Yerusalemu mi, a de a ka sii gee si naa kinɛnu dwe ka yāa kinɛnu ka yāa kpɛmmɛni ka dīanu ka sere tam kpa a ka ye kpuro yāku ko yāku yero Gusunɔ bɛɛn Yinnin sāa yero.

¹⁸ Kpa wunɛ ka wunen tɔmbu i wura ka sii gee si su tie dendi sāa yee ten sɔ nge mɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni u bɛɛ sɔɔwa.

¹⁹ Kpa a maa Yinni Gusunɔn sāa yerun dendi yāa ni ba nun wē mi wesia sāa yeru mi.

²⁰ À n kaa maa gāanu ganu ko sāa yee ten sɔ, a de a gobi bikia nɛ sina bokon arumani berobun mi.

²¹ Nɛ Aatasēsi, na nɛn gobi bero be ba wāa Efaratin sɔɔ duu yeru gia wooda wɛɛmɔ bu ka nun wē ye kaa bu bikia.

²² Ba koo nun sii geesu wē sere kilo nɔɔɔbun suba ita (3.000). Mɛya ba koo maa nun alikama wē sere kilo nɔɔɔbun suba tɛna (30.000) ka tam sere ditiri nɔɔɔbun suba nɛɛ (4.000) ka gum sere ditiri nɔɔɔbun suba nɛɛ. Adama ba koo nun bɔru wē nge mɛn nɔɔ a ten bukata mɔ.

²³ Ye Wɔrukoo u yi, i ye koowo fuuku. Kpa u ku raɔ ka nɛn tem tɔmbu ka nɛn tii ka nɛn bibun bweseru mɔru ko.

24 Yen biru, sa gbere mwaabu naasiamu bu ku raa yaku kowo be gbere gobi mwaari ka wom kowo be, ka Lefi be, ka saa yerun konnon koso be, ka sere maa yoo be, tan be ba gesi saru mi kpuro, ba saa yee ten samburu doo.

25 Wune maa Esidarasi, nge me a Yinni Gusunan bwisi ma mi, a siri kowobu ka wirugibu gosio bu ka Efaratin soo duu yeru gian tambu kpara be ba Gusuna wunen Yinnin wooda ye. Be ba n maa ye ye, kpa a bu ye soosi.

26 Yen biru, goo u n yina u wooda ye mem naowa mam mam n kun me ne sina bokogia, bu yero sirio. N n goon na u ka weene, bu nun goowo. Ba n koo nun yaran na ben suunu soon di, bu nun yaro. Ba n koo nun ganu mwaarin na, bu nun mwaario. Ba n koo maa nun pirisam doken na, bu nun dokeo.

Esidarasi u Gusuna siara

27 Esidarasi u nee, i Gusuna besen baababan Yinni siaro. U dera sina boko u win saa yee te ta waa Yerusalemu beere we.

28 Yinni Gusuna u man durom kua sina boko ka win bwisi keabu ka win dangibun wuswaa. U man dam ka na ka Isireliban wirugibu menna. Ma ba ka man da Yerusalemu.

Esidasin bwabu

8

1 Bwese keran wirugii be ba ne Esidarasi swima saa Babilonin di sere Yerusalemu sina boko Aatasenin waati soo ben yisa wee.

2 Geesamu, Finnesin bwese kera soo, ka Danieli, Itamaan bwese kera soo, ka Hatusi, Dafidin bwese kera soo,

3 ka Sakari, Sekanian bii turo, Pareasin bwese kera soo ka win tambu wunabu ka weeraakuru (150),

4 ka maa Elionai, Serayan bii, Pakati Mabun bweseru soo ka win tambu goobu (200),

5 ka Sekania, Yasielin bii, Satun bwese kera soo ka win tambu gooba wunabu (300),

6 ka Ebedi, Yonatan bii, Adinin bweseru soo ka win tambu weeraakuru,

7 ka Esai, Atalian bii, Elamun bweseru soo ka win tambu wata ka wakuru,

8 ka Sebadia, Mikaelin bii, Sefatian bweseru soo ka win tambu wene,

9 ka Abudiasi, Yehielin bii, Yoabun bwese kera soo ka win tambu goobu ka yendu yiru sari (218),

10 ka Selomiti, Yosifian bii, Banin bweseru soo ka win tambu wunabu ka wata (160),

11 ka Sakari, Bebain bii, Bebain bweseru soo ka win tambu tana yiru sari,

12 ka Yokanani, Hakatanin bii, Asigadin bweseru soo ka win tambu wunabu ka wakuru (110),

13 ka Elifeleti ka Yeyeli ka Semaya be ba yakaminu bo Adonikamun bweseru soo ka ben tambu wata,

14 ka Utai ka Sabudu, Bigifain bweseru soo ka ben tambu wata ka wakuru.

Yerusalemun daaru soo

15 Ne Esidarasi, na tan be kpuro menna daa te ta kokumu Ahafa gia. Miya sa besen sansani gira soo ita. Ma na tan be ka yaku kowo be meera meera ka laakari. Adama na n goo wa be soo wi u saa Lefi.

16 Yera na wirugii beni soka, Eliesee ka Arieli ka Semaya ka Elinatani ka Yaribu ka Natani ka Sakari ka Mesulamu ka sere woodan keu koosiobu Yoyaribu ka Elinatani.

17 Ma na bu gɔra na nɛɛ, bu doo wirugii Idon mi, ka win mero bisibu Nɛtiniban mi be ba wāa Kasifiaɔ bu sun sɔm kowobu mɔrisiama Gusunɔ bɛsɛn Yinnin s̄aa yee ten s̄ɔ.

18 Nge mɛ Gusunɔn durom mu ka sun wāa, yera ba sun Serebia mɔrisiama wi u s̄aa Makilin bii, Lefin bweseru s̄ɔɔ, Yakɔbun sikadobu, ka maa win tundo turosibu gabu ka ben bibu. Be kpuro ba kuawa yendu yiru sari. N deema Serebia wi, u bwisi mɔ too.

19 Merarin bweseru s̄ɔɔ, be ba sun mɔrisiama, bera Hasabia ka Esai ka ben tundo turosibu ka tundo turosi ben bibu. Ba kuawa tɔmbu yendu.

20 Be Dafidi ka win tabu sinambu ba Lefiba nɔmu bɛria Nɛtiniban bweseru s̄ɔɔ, ba kuawa tɔmbu goobu ka yendu (220) ma ba ben baawure soka ka win ȳisiru.

21 Daa te ba m̄ Ahafan bɔku miya na nɛɛ, su tii kawa su nɔɔ bɔke su Gusunɔ bɛsɛn Yinni kana bɛsɛn sanum mu dora su ka turi baani bɛsɛ ka bɛsɛn bibu ka sere arumani ye sa m̄ɔ.

22 Seku bakara n ka maa sina boko kana u ka man tabu kowobu ka maasɔbu kɛ bu sun ȳsiri bɛsɛn sanum mɛ s̄ɔɔ yiberɛban s̄ɔ. Domi sa raa n̄n s̄ɔwa sa nɛɛ, be ba Gusunɔ kasu, bera u ra n ka wāa, kpa u be ba n̄n biru kisi dam s̄ɔsi ka m̄ru.

23 Yen s̄ɔna sa nɔɔ bɔkua ma sa Gusunɔ kana. U maa sun wurari.

24 Ma na ȳaku kowobun wirugibu wɔkura yiru wuna nɛnɛm. Bera Serebia ka Hasabia ka ben mero bisibu gabu tɔmbu wɔkuru.

25 Ma na sii geesu ȳira ben wuswaaɔ ka wura ka sere ḡaa ni sina boko ka win bwisi kɛɔbu ka win sina asakpɔbu ka sere Isireliba kpuro be ba wāa mi, ba wɛ s̄aa yee ten s̄ɔ.

26 Ma na bu sii geesun tɔnnu yendu nɔmu s̄ɔndia ka ḡaa ni ba kua ka sii geesu tɔnnu ita ka wura tɔnnu ita

27 ka gb̄ɛɛ basilanu yendu ni ba kua ka wura. Yen geera s̄aaawa wuran gobi nɔrɔbu (1.000) ka sere boo sii gandugisu yiru si su ballimɔ. Boo si, su ka wuragisu bɛɛɛ nɛwa.

28 Yen biru, na bu s̄ɔwa na nɛɛ, nge mɛ ba wāa nɛnɛm Yinni Gusunɔn s̄ɔ, nge meya ȳaa ni, nu maa wāa nɛnɛm Yinni Gusunɔn s̄ɔ. Sii gee si, ka wura ye, ya s̄aaawa kɛɛ ni ba Gusunɔ ben baababan Yinni wɛ ka nuku tia.

29 Yen s̄ɔ, bu de ba n tii sɛ. Kpa bu ye nɛnɛ ka laakarɛ sere bu ka ye ȳire ȳaku kowobun wirugibu ka Lefiba ka Isireliban bwese kerin wirugibun wuswaaɔ Yerusalemɔ Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ.

30 Ma ȳaku kowo be, ka Lefi be, ba sii gee si, ka wura ye, ka sere dendi ȳaa ni ba wɛ s̄aa yee ten s̄ɔ mi sua ba ka dɔɔ Yerusalemɔ Gusunɔ bɛsɛn Yinnin s̄aa yerɔ.

Ba swaa w̄ari

31 W̄ɔɔ gen suru gbiikoon s̄ɔɔ wɔkura yiruse s̄ɔra sa seewa sa Yerusalemun swaa w̄ari, Gusunɔ bɛsɛn Yinni u ka sun wāa. Ma u sun gbara bɛsɛn yiberɛban yina ka ben sannɔsun di gɔburɔ.

32 Ye sa tura Yerusalemɔ, sa wɛra s̄ɔɔ ita.

33 S̄ɔɔ nnese sa sii gee si, ka wura ye, ka sere maa dendi ȳaa ni ȳira Gusunɔ bɛsɛn Yinnin s̄aa yerɔ. Ma ba ye Mɛremɔtu, Uri ȳaku kowon bii nɔmu s̄ɔndia ka Eleasaa Finɛsin bii ka sere maa Lefi beni, Yosabadi, Yosuen bii ka Nɔadia, Binuin bii.

34 Ye ba ye kpuro gara ba ȳira, ma ba ye kpuron geeru doke tireru s̄ɔɔ.

35 Be ba raa yoru mwɛɛra ba wurama Isireliɔ ba Gusunɔ Isireli ben Yinni ȳaku d̄ɔɔ mwaararuginu kua Isireliba kpuron s̄ɔ ka naa kinenu wɔkura yiru

ka yāa kinenu wene ka wəkura nōobu ka tia ka yāa kpemminu wata ka wəkura nōobu ka yiru ka boo kinenu wəkura yiru ben toranun sō.

³⁶Ma ba Aataasin wooda ye bera geen wirugibu wē. Ma ba ka Isireliba yōra ba ka dii te bana.

Yuuba dabinu

ba tən tuko kurəbu sua

9

¹Ye ba dii te bana ba kpa, Isireliban wirugibu ba man susi ba nee, wee Isireliba ka yāku kowobu ka sere Lefiba ba n̄ ka tem min tən be karane, domi ba Kananiiban koma kamginu saarimō ka Mēdibaginu ka Feresibaginu ka Yebusibaginu ka Amōnibaginu ka Mōabubaginu ka Egibitigibun būnu ka Amōrebaginu.

²Ma ba bwese tuku nin bii wəndiaba suamō kurəbu. Nge meya be Isireliba, be, be ba sāa Yinni Gusunōn tōmbu ba ka tem min tōmbu mēnnamō. Ben wirugibu ka ben siri kowoba ba gbia ba tora te kua.

³Sanam me na nua mēsum, yera na nēn yaberu nēnu na gēeka ma na nēn seri wukura ka nēn toburu ma na sina ka nuku sankiranu.

⁴Ma be ba nanda Gusunō Isireliban Yinnin garin sō ba na ba sina nēn bōkuō Isireli be ba raa yoru mweeran toranun sō. Ma na sina ka nuku sankiranu sere n̄ ka kua yokan yākurun saa.

Esidarasi u kanaru mō

taaregibun sō

⁵Yokan yākurun saa ye sō, na seewa min di ka nēn yāa ni na gēeka nuku sankirarun sō mi. Ma na yiira na nōma sua wōllō na Yinni Gusunō kana na nee,

⁶Gusunō nēn Yinni, wee na wāa sekuru sō sere na n̄ kpē n wuswaa seeya. Bese n̄ toranu nu dabia nu sun kera. Bese n̄ durum kpēa sere ya wōllu girari.

⁷Saa bese n̄ baababan waatin diya sa tore too sere ka gisō. Bese n̄ tora nin sōna wunē Yinni Gusunō a sun bwese tukunu nōmu beria bese ka bese n̄ sinambu ka bese n̄ yāku kowobu. Wee tē, tabu sun di ma sa wāa yoru sō. Ba bese n̄ yānu gura ma sa wāa sekuru sō.

⁸Adama Gusunō bese n̄ Yinni, a sun durom kua bese n̄ gaba wurama yorun di. Ma a sun wāa yeru kua wunen tem me a gōsa sō kpa a ka bese n̄ nani wukia, a sun wāa geeru wē bese n̄ yoru sō.

⁹Wee sa sāawa yobu. Adama wunē Gusunō, a n̄ sun deri. A dera Pēesiban sinambu ba ka sun nōnu geu mēera ma ba dera sa wāa su ka wunē Gusunō bese n̄ Yinnin sāa yeru bani. Kpa su wēra yeru wa Yerusalemō ka Yudan tem kpuro sō.

¹⁰Tē, Gusunō, mba sa yē sa ko gere domi sa wunen woodaba deri

¹¹be a sun wē saa wunen sōmōbun min di. A bu sōwa a nee, tem mi sa ko du, mu sāawa me mu disi mō baama mēn tōmbun daa kōsan sō.

¹²Yen sō, su ku bu bese n̄ bii wəndiaba wē bu sua kurəbu. Kpa su ku maa begibu sua kurəbu. Meya su ku maa ben dukia gaa bine ko. Sā n̄ yeni mēn nōwa, sa ko ko damgibu kpa su tem mēn dīa geenu di sere su mam mu bese n̄ bibu tubi kera.

¹³Bese n̄ daa kōsa ka bese n̄ tora bakanun sōna yeni kpuro ya sun deema. Adama a n̄ sun seeyasie nge me bese n̄ tora ni, nu ne. Ma a maa dera bese n̄ gaba yakiarama yorun di.

14 Yera sa ko maa wura su wunen wooda sara su ka bwese tuku ni nu kom kōsum mō arukawani bōke? Sā n maa kua mē, a n̄ kaa mōru se a sun gō mam mam baa fiiko a kun deri?

15 Gusunō beŋe Isireliban Yinni, wuna a sāa gemgii. Beŋe sa sāawa be ba tiara Isireliba sōo. Beŋe wee wunen wuswaaō sa tora. Sa n̄ maa kpē sa n̄ ka wāa me wunen wuswaaō.

Yuuba ba ben kurō

bwese tukunu gira be ba raa sue

10

1 Sanam mē Esidarasi u yiire u kanaru mō Yinni Gusunōn sāa yerō u win tōmbu suuru kanamme, yera ba mēnna tōn durōbu ka tōn kurōbu ka bibu be kpuro ba maa sumō.

2 Yera Sekania Yehielin bii Elamun debuminu sōo, u Esidarasi sōōwa u nee, geema, sa Gusunō torari ye sa ka tōn tuko kurōbu sua be ba sāa tem min tōn kurōbu. Adama ka mē, Isireliba ba yiyōbu mō.

3 Tē, su ka Gusunō arukawani bōke kpa su tōn tuko kurō be gira ka bii be sa ka bu mara nge mē Esidarasi beŋen yinni ka sere be ba wooda ye nasie ba gerua. I de su ko nge mē Gusunōn wooda ye, ya gerua.

4 Wunē Esidarasi, a seewo, gari yi, yi nun wa. Sa ko n wāa wunen biruō. A de a wōrugōru ko kpa a se a ko nge mē.

5 Ma Esidarasi u seewa u dera yāku kowo tōnwerobu ka Lefiba ka Isireliba kpuro ba bōrua arukawani yen sō.

6 Yen biru, Esidarasi u yara Gusunōn sāa yerun di u da Yokanani Eliasibun biin dirō. Sanam mē u dua mi, u n̄ dīanu di, u n̄ maa nīm nōra. Domi win nuki sankire Isireli be ba yoru mwēeran daa kōsa ye ba kuan sō.

7 Ma ba kpara Yerusalemō, Yudan tem kpuro sōo gesi, be ba yoru mwēera kpuro bu mēnnama Yerusalemō.

8 Wi u yina u na sōo itan baa sōo, ba koo win ye u mō wōra kpa bu nūn yara Isireliban suunu sōon di. Wooda yeniwa Isireliban wirugibu ka ben bukurobu ba yi.

9 Ma Yudaba ka Benyamēeba ba mēnna Yerusalemō sōo ita yen baa sōo wōo gen suru nōoba nneŋen sōo yenduse sōora mi. Tōmbu kpuro ba mēnna sāa yerun yaara mi. Ma ba diirimō soku ten sō ka guran sō.

10 Yāku kowo Esidarasi u seewa u nee, wee i tora ye i ka tōn tuko kurōbu sua ma i Isireliba kpuro doke taare sōo. Yen sō tē, i beŋen toranu tuuba koowo Gusunō beŋen baababan Yinnin mi kpa i win kīru ko.

11 I tii nenūō tem minin tōmbun sō ka sere maa ben kurōbun sō.

12 Ma tōn be kpuro ba wura ba nee, sa ko ko nge mē a gerua.

13 Adama tōn be, ba dabi. Ma gura nemō. Yen sō, ba n̄ kpē bu yōra tōōwō. Yen biru, gari yi, yi n̄ sōo teeru n̄ kun mē sōo yirun sōmburu. Domi tōn dabira ta tora gari yi sōo.

14 N n̄ mēn na, beŋen wirugibu tōna bu sina kpa be ba tōn tuko kurōbu sue bu na ka ben guro gurobu ka siri kowobu saa ye ba bu bura bu ka gari yi siri. Nge mēya Gusunō beŋen Yinnin mōru ya koo ka doona gari yin sō.

15 Yonatam, Asaelin bii ka Yaasiya, Tikifan bii ka Mēsalamu ka sere Sabetai Lefi wi, be tōnawa ba n̄ ka sun nōo tia sāa.

16 Adama be ba tie ba wurama yorun di ba gari yi wura. Ma ba Esidarasi yāku kowo gōsa ka sere yenu yērobu yenu baageren di ben baawure ka win yīsiru. Ma ba gari yin siribu torua wōo gen suru wōkurusen tōo gbiikuru sōo.

17 Wɔɔ kpɔɔn suru gbiikoon tɔɔ gbiikuru sɔɔra ba be ba tɔn tuko kurɔbu sua siri ba kpa.

Yuu be ba toran yɔsa

18 Yaku kowobu sɔɔ, gaba waa be ba tɔn tuko kurɔbu sua. Beya Yosuen sikadominu ka win mero bisi Yosadakin bibu Maaseya ka Eliesee ka Yaribu ka Gedalia.

19 Tɔn be, ba bɔrua batuma sɔɔ ba nee, ba koo ben kurɔ be gira be ba saa tɔn tukobu mi, kpa bu ka yaa kineru yakuru ko ben toranun sɔ.

20 Imerin bweseru sɔɔ, Hanani ka Sebadia ba waa sɔɔ.

21 Harimun bweseru sɔɔ, Maaseya ka Eli ka Semaya ka Yeyeli ka Osiasi.

22 Pasurin bweseru sɔɔ, Elionai ka Maaseya ka Isimeeli ka Netaneeli ka Yosabadi ka Eleasaa.

23 Lefin bweseru sɔɔ, Yosabadi ka Simeï ka Kelaya wi ba maa mɔ Kelita ka Petaya ka Yuda ka Eliesee.

24 Wom kowobun bweseru sɔɔ maa, Eliasibu.

Saa yerun kannɔsun kɔsobu sɔɔ, Salumu ka Telemu ka Uri.

25 Isireli be ba tie sɔɔ, Pareosin bweseru sɔɔ Ramia ka Yisiya ka Maakiya ka Miyamini ka Eleasaa ka Maakiya ka Benaya.

26 Elamun bweseru sɔɔ, Matania ka Sakari ka Yehieli ka Abudi ka Yeremoti ka Eli.

27 Satun bweseru sɔɔ, Elionai ka Eliasibu ka Matania ka Yeremoti ka Sabadi ka Asisa.

28 Bebain bweseru sɔɔ, Yokanani ka Hanania ka Sabai ka Atilai.

29 Banin bweseru sɔɔ, Mesulamu ka Maluku ka Adaya ka Yasubu ka Seali ka Yeremoti.

30 Pakati Mɔabun bweseru sɔɔ, Adina ka Kelali ka Benaya ka Maaseya ka Matania ka Besaleli ka Binui ka Manase.

31 Harimun bweseru sɔɔ, Eliesee ka Yisiya ka Maakiya ka Semaya ka Simeo

32 ka Benyamee ka Maluku ka Semaria.

33 Hasumun bweseru sɔɔ maa, Matinai ka Matata ka Sabadi ka Elifeleti ka Yeremai ka Manase ka Simeï.

34 Banin bweseru sɔɔ, Madai ka Amuramu ka Weli

35 ka Benaya ka Bedia ka Keluhu

36 ka Fania ka Meremotu ka Eliasibu

37 ka Matania ka Matinai ka Yaasai

38 ka Bani ka Binui ka Simeï

39 ka Selemia ka Natani ka Adaya

40 ka Makinabai ka Sasai ka Sarai

41 ka Asareli ka Selemia ka Semaria

42 ka Salumu ka Amaria ka Yosefu.

43 Nebon bweseru sɔɔ, Yeyeli ka Matitia ka Sabadi ka Sebina ka Yadai ka Yoeli ka Benaya.

44 Tɔn beni kpurowa ba tɔn tuko kurɔbu sua. Kurɔ ben gaba ka bu bibu mara.

NɛɛMI

Sa ko kpī su Nɛɛmin tirerun gari bɔnu ko ita.

Gbiikaa, Yerusalemun gb̄ararun bana. Babilonin sina bokowa u Nɛɛmi gɔra u ka sɔmbu te kpara. U maa ḡaa dabinu sɔnwa s̄aarun swaa sɔɔ ka maa ben tiin w̄aasinaan swaa sɔɔ.

Yiruse, Esidarasi u tɔmbu Yinni Gusunɔn wooda garia, ma tɔn be kpuro ba ben toranu wa, ma ba nin suuru bikia ba ka Gusunɔ arukawani kpaɔ bɔkua.

Itase, ya sun s̄ɔmɔ ma Nɛɛmi u s̄aa kpara Yudaba sɔɔ. Ye ya s̄aa ḡaa girinu win w̄aaruu sɔɔ, yera u tii Gusunɔ w̄ɛ mam mam. Wiya u ra Gusunɔ kanɛ saa kpuro.

Tire ten kpunaa

1. Ba Yerusalemun gb̄araru bana, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Ba Yinni Gusunɔn woodaba gara ma ba ka n̄un arukawani kpaɔ bɔkua, wiru 8n di sere wiru 10.
3. Ye Nɛɛmi u kuan sukum, wiru 11n di sere wiru 13.

Nɛɛmi u Yerusalemun labaari nua

¹ Gari yi Nɛɛmi Hakalian bii u yorua, yi wee. U nɛɛ, Aatasɛsin bandun w̄ɔɔ yɛnduse sɔɔ, gen suru nɔɔba nneɛse sɔɔra nɛ Nɛɛmi na w̄aa wuu bɔkɔ ge ba m̄ɔ Susiɔ.

² Yera nɛn mero bisi turo wi ba m̄ɔ Hanani u tunuma saa Yudan tem di ka tambu gabu ma na bu Yuu be ba n̄ yoru mwɛɛra ka Yerusalemun labaari bikia.

³ Ma ba man wisa ba nɛɛ, be ba n̄ yoru mwɛɛra mi, ba w̄aa Yudaɔ ȳaa bakaru ka seku bakaru sɔɔ. Ma Yerusalemun gb̄araru nu kurunu m̄ɔ ma nin gamboba ba d̄ɔɔ mwaakira.

Nɛɛmi

u kanaru m̄ɔ Yuuban s̄ɔ

⁴ Sanam mɛ nɛ Nɛɛmi na labaari ye nua, na sinawa ka sw̄ii. Na w̄aa nuku sankiraru sɔɔ s̄ɔɔ dabinu. Ma na nɔɔ bɔkua na W̄ɔrukoo kanam w̄ari. Na n̄un s̄ɔɔwa na nɛɛ,

⁵ Yinni, wunɛ wi a w̄aa w̄allo, a kp̄a. A dam kpuro m̄ɔ. A ra wunen arukawani yibie be ba nun mɛm nɔɔwammɛn mi, kpa a be ba nun k̄i wɔn w̄andu kua.

⁶ A man mɛɛrima. A swaa dakio ye na nun kanamɔ nɛ wunen sɔm kowo. S̄ɔɔ sɔɔ ka w̄ɔkuru na nun kanamɔ bɛɛɛ Isireliban s̄ɔ, bɛɛɛ wunen sɔm kowobu. Na nun kanamɔ a sun bɛɛɛn durum w̄oko. Geema, nɛ ka nɛn yɛnuɔibu sa torawa,

⁷ ye sa n̄ ka wunen woodaba ka wunen gere ka wunen yiirebu mɛm nɔɔwɛ ye a M̄owisi wunen sɔm kowo w̄ɛ.

⁸ A yaayo ye a M̄owisi s̄ɔɔwa u sun s̄ɔ. A nɛɛ, s̄a kun nun mɛm nɔɔwɛ, kaa sun yarinasia sa n̄ w̄aa bwesenu kpuron suunu sɔɔ.

⁹ Adama amɛn biru, s̄a n̄ ḡɔru ḡɔsia sa wurama wunen mi, ma sa wunen woodaba mɛm nɔɔwa, kaa sun kasum da baa s̄a n̄ toman na, kpa a ka sun wurama tem mɛ a ḡɔsa sɔɔ mi a nɛɛ, kaa n̄ w̄aa.

¹⁰ Yinni Gusunɔ, sa s̄aawa wunen tɔmbu ka maa wunen sɔm kowobu. Bɛɛɛra a yakia ka wunen dam bakam.

¹¹ Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. A nɛn kanaru nɔɔwɔ ka maa be ba nun naane s̄aa ba k̄i bu nun bɛɛɛɛ w̄ɛ. A de nɛn sanum mu dora sina bokon mi, kpa u ka man n̄nu geu mɛɛri.

N deema saa ye sɔɔ, na s̄awa sina bokon s̄om kowo wi u ra n̄un tam dokeye n̄ɔraɔ.

Aatasesi u wura

Nēemi u ɔsira Yerusalemu

2

1 Ye Aatasesi u kua w̄ɔ yendu bandu sɔɔ, w̄ɔn suru gbiikoon t̄ɔru garu, u s̄ɔ u dimɔ, ma na tam sua na n̄un w̄ɛ. Adama saa ye sɔɔ, na nuki sankire too. Na n̄ nuki sankirare nge me.

2 Yera sina boko u man bikia u n̄ɛɛ, am̄ona n̄ɛn wuswaa ya ka burisine me. Na barɔwa? Nuku sankira nir̄a na m̄o me.

Yera na nanda too.

3 Adama ka me, na kp̄ia na n̄un s̄ɔwa na n̄ɛɛ, yinni, wunen w̄aaru tu daka da. Na n̄ kp̄ɛ na kun nuki sankire. Domi wuu ḡɛn mi ba n̄ɛn sikadoba sika ga kua bansu. Ma gen gb̄ararun gamboba ba d̄ɔ mwaakira.

4 Sina boko u man bikia u n̄ɛɛ, mba na k̄i u man kua.

Yera na yande W̄ɔrukoo kana.

5 Ma na n̄un wisa na n̄ɛɛ, yinni, à n ka man n̄onu geu m̄ɛɛra, a de n wura Yudaban temɔ wuu ḡɛn mi ba n̄ɛn sikadoba sika kpa n gu bani n seeya.

6 N deema sina boko ka win kurɔwa ba s̄ɔ d̄oma te. Yera u maa man bikia u n̄ɛɛ, s̄ɔ nyewa kon ko mi. Saa yer̄a kon wurama.

Ma na n̄un s̄ɔwa saa ye kon wurama. Ma u wura n da.

7 Yen biru, na n̄ɛɛ, sina boko, na nun kanam̄o, a man tireru w̄ɛyɔ tem ȳɛro be ba w̄a Efaratin s̄ɔ duu yeru gian s̄ɔ bu ka man deri n turi Yudaɔ.

8 M̄ɛya na maa k̄i a man tireru garu w̄ɛ Asafun s̄ɔ wi u s̄a sina bokon d̄a k̄so kpa u man d̄a k̄ɛ n ka dii te ta w̄a s̄a yerun b̄okuɔn gamboba ko ka wuu gen gb̄ararun gamboba ka sere diru mi n̄ɛn tii ko na n w̄a.

Yera sina boko u man tire ni kpuro w̄ɛ. Domi Gusunɔ u w̄a ka n̄ɛ.

9 Ma u tabu sinambu ka maas̄obu ɔsa bu ka man ȳsiri. Yera na seewa na da na tem ȳɛro be deema be ba w̄a s̄ɔ duu yeru gia mi. Ma na bu sina bokon tire ni w̄ɛ.

10 Sanam m̄ɛ Sambala wi u s̄a Horoni ka win s̄om kowo Tobiya wi u s̄a Am̄oni ba nua ma na wee n ka Isireliba gea kua, yera ben nuki sankira too.

Nēemi u m̄ɛrimo

mi gb̄arara sankira

11 Sanam m̄ɛ n̄ Nēemi na tunuma Yerusalemuɔ, na sinawa gina s̄ɔ ita.

12 Na n̄ ɔoo s̄ɔwa ye Gusunɔ n̄ɛn Yinni u man s̄ɔwa n ko Yerusalemun s̄ɔ. Yen biru, na seewa w̄okuru ka t̄ambu gabu. Na n̄ yaa saberu garu sue ma n kun m̄o keteku ge na s̄oni.

13 W̄aku suunu sɔɔ, na yara saa k̄onn̄o ge ga w̄a w̄wa gian di na da bwiaɔ ye ba m̄o Yaa ɔba ka maa sere k̄onn̄ow̄o mi ba ra kubanu yari. Ma na Yerusalemun gb̄ara te m̄ɛɛra m̄ɛɛra, na wa ta kurunu m̄o. Ma ten gamboba ba d̄ɔ mwaakira.

14 Ma na da k̄onn̄o ge ga w̄a bwia ye ba gban b̄okuɔ ka sere sina bokon bwiaɔ. Adama ayeru garu sari mi n̄ɛn keteku ga koo ka sara.

15 Ma na kpa ka Sedoronin w̄wa gia na ka gb̄ara te m̄ɛɛri m̄ɛɛrimo sere na ka tunuma k̄onn̄o ge ga w̄a w̄wa giaɔ m̄in di na ra ka yara.

16 Saa ye sɔɔ, wuun siri kowobu ba n̄ ȳɛ mi na da ka ye na m̄o. Domi na n̄ Yuu ɔoo ḡaanu s̄ɔwa baa ka ȳaku kowobu ka wuun bukurobu ka sere tem m̄ɛn kparobu.

¹⁷ Adama ye na wurama na bu sɔɔwa na nɛɛ, bɛɛn tii i wa nge mɛ Yerusalemu ya s̄aa. Wee ya bansu kua. Ma yen gb̄ararun gamboba ba d̄ɔɔ mwaakira. Yen s̄ɔ, su yen gb̄ara te seeya kpa sa kun maa w̄aa sekuru s̄ɔɔ.

¹⁸ Ma na bu sɔɔwa nge mɛ Gusunɔ nɛn Yinni u man k̄ɔsu ka ye sina boko Aatasesi u man kua. Yera be kpuro ba yande nɔɔgiru sua ba nɛɛ, su se su gb̄ara te bani.

Ma ba dam k̄ɛɛna ka gari yi.

¹⁹ Adama Sambala wi u s̄aa Horoni ka win s̄ɔm kowo Tobiya wi u s̄aa Amɔni ka Gesemu wi u s̄aa Daarubu ba yen labaari nua. Yera ba sun yaakoru torua. Ma ba sun bikia ka gendu mba sa m̄ɔ mi. Sa kasuwa su sina boko seesi?

²⁰ Ma na bu wisa na nɛɛ, Yinni wi u w̄aa w̄ollɔ wiya u koo sun nasara w̄ɛ. Bɛɛɛ win s̄ɔm kowobu sa ko sewa su wuu ge bani. Adama bɛɛ, i n̄ baa m̄ɔ ge s̄ɔɔ, i n̄ maa ḡaanu m̄ɔ i gere mi. I n̄ ko mam bweseru garu deri t̄ɛn s̄ɔ ba koo bɛɛ yaaya.

Yuuba ba Yerusalemun

gb̄ararun bana seewa

3

¹ Yera ȳaku kowo t̄ɔnwero Eliasibu u seewa ka ȳaku kowo be ba tie, ba k̄ɔnnɔ ge ba m̄ɔ Ȳaanun gani seeya. Ma ba yi s̄arasia ba yi nɛnɛm ka ȳaku ȳaki. Yen biruwa ba yen gamboba doke. Saa min di, ba maa gb̄araru s̄ɔnwa Mɛan k̄ɔsu yerun di sere n̄ ka girari k̄ɔsu yee te ba m̄ɔ Hananɛliɔ. Ma ba maa ten tii s̄arasia.

² Yera Yerikogibu ka Sakuri Imirin bii ba s̄ɔmburu kua Eliasibun b̄ɔkuɔ.

³ Senaagibu ba bu somi ba ka k̄ɔnnɔ ge ba m̄ɔ Swɛɛ bana. Ba gen kadiriba kua ka gen k̄ɔk̄ɔrɔba. Ma ba ye kpuro doke gambo ye s̄ɔɔ.

⁴ Ben b̄ɔkuɔ Mɛremɔtu, Urin bii, Hak̄ɔtun debubu, u maa somi s̄ɔmbu te s̄ɔɔ. Ben b̄ɔkuɔ maa Mɛsulamu, Berekian bii, Mɛsesabelin debubu u maa somi s̄ɔmbu te s̄ɔɔ. Ben b̄ɔkuɔ, Sad̄aku, Baanan bii u maa somi s̄ɔmbu te s̄ɔɔ.

⁵ Ben b̄ɔkuɔ, Tekoagibu ba maa na bu ka somi s̄ɔmbu te s̄ɔɔ. Adama ben wirugiba yina bu s̄ɔmbu ten kparobu wiru kpiiya.

⁶ Yoyada Paseakin bii ka Mɛsulamu Besodian bii ba k̄ɔnnɔ ge ba m̄ɔ Yesana s̄ɔnwa ba bana. Ba gen kadiriba kua ka gen k̄ɔk̄ɔrɔba ka sere maa gen s̄ɛretii.

⁷ Be ba maa s̄ɔmburu kua ben b̄ɔkuɔ be wee, Melatia Gabaonigii ka Yadoni Mɛronɔtugii ka Gabaonigibu ka Misipagibu. Beya ba bana n̄ ka girari tem ȳɛron dirɔ wi Babilonin sina boko u yi mi.

⁸ Ben b̄ɔkuɔ be ba maa somi wee, Usieli, Harayan bii wi u s̄aa wuran s̄ɔm kowobun turo ka Hanania wi u s̄aa turare kowobun turo. Ba ben s̄ɔmburu kua ba ka da sere mi Yerusalemun gb̄araru ta yasum sosi.

⁹ Ben b̄ɔkuɔ Refaya, Hurin bii wi u s̄aa Yerusalemun bee tian kparo u maa somi s̄ɔmbu te s̄ɔɔ.

¹⁰ Benin b̄ɔkuɔ maa, Yedaya, Harumafun bii u gb̄araru s̄ɔnwa u bana te ta w̄aa win yɛnun dee deeru. Yen biru Hatusi, Hasanian bii u bana u swɛɛsi.

¹¹ Maakiya, Harimun bii ka Hasubu, Pasati M̄ɔabun bii ba maa gb̄ara ten gam s̄ɔnwa ka k̄ɔsu yee te ba m̄ɔ P̄ɛn d̄ɔɔ s̄ɔru yeru.

¹² Benin b̄ɔkuɔ Salumu, Halosɛsin bii wi u Yerusalemun w̄ɔɔ beri tia kpare u maa somi ka win bii w̄ɔndiaba.

¹³ Hanuni ka San̄agibu ba k̄ɔnnɔ ge ga w̄aa w̄ɔwa gia s̄ɔnwa ba gu bana ba gen kadiriba ka gen k̄ɔk̄ɔrɔba ka gen s̄ɛretii doke. Mi ba bana mi, n̄ kuawa ḡɔm soonu n̄r̄ɔbu (1.000) ba ka girari k̄ɔnnɔ ḡɛn min di ba ra kubanu yari.

14 Maakiya Rekabun bii wi u sāa Bēti Hakeremun beran tem yēro u kōnnō gèn min di ba ra kubanu yari sōnwa. Ma u gen kadiriba kua u doke ka gen kōkōrōba ka sere maa gen sēretii.

15 Saluni, Kolohose Hoseen bii, Misipan tem yēro u kōnnō gèn mi gia bwia wāa sōnwa u gen kadiriba kua ka gen kōkōrōba ka gen sēretii. Yen biru u Siloen yerun gana bana u ka na sere sina bokon saadiēn ganān bōkuō ka yōtia ye ba kua ba ra ka de sina boko Dafidin wuu gia.

16 Win bōkuō Nēemi Asibukun bii, wi u Bēti Surin bee tia kpare u gbāraru sōnwa u ka da sere Dafidi ka wigibun siku yerō ka mi ba bwii gba ka sere mi tabu durōbun dirā wāa.

17 Win bōkuō Lefiban bweseru ta maa bana saa min di. Wi u sāa ben wirugii wiya Rehumu, Banin bii. Yen biru Hasabia wi u sāa Keilan bee tian kparo u maa sōnwa ye ya wāa win bera gia.

18 Ben bōkuō win mero bisibu ba maa sua min di. Wi u bu kpare wiya Bafai, Henadadin bii. Wiya u maa Keilan bera ye ya tie kpare.

19 Ben bōkuō Esee, Yosuen bii, Misipan sunō u maa sua min di u ka da sere mi ba ra tabu yānu bere gbāraruun goō gōmkirō.

20 Win bōkuō Baruku, Sabain bii u maa sua min di u bana saa goō gōmkii ten min di n ka girari yāku kowo tōnwero Eliasibun dii kōnnōwō. U sōmbu te kua ka kīru.

21 Saa min di, Mēremōtu, Urin bii, Hakōtun debubuwa u maa bana saa Eliasibun dirun kōnnōn di sere ka dii ten bera gio.

22 Win bōkuō yāku kowo be ba wāa Yerusalemun baru kpaanō ba maa begia bana.

23 Ben bōkuō Bēnyamēē ka Hasubu ba maa sōnwa ba bana ben dian dee deeru. Ma Asaria Maaseyan bii, Ananian debubu u maa bana win dirun bōkuō.

24 Ben bōkuō Binui, Henadadin bii u maa bana saa Asarian dirun di sere ka gbāra ten goō gōmkirō.

25 Pala, Usain biiwa u maa sōnwa goō gōmkii ten dee deerun di n ka da wuu kōsobun dirō te ta sina kpaaru mēera pirisōm dirun bōkuō. Min diya Pedaya, Pareōsin bii u maa sōnwa.

26 Nētini be ba wāa gungunō ba maa sōnwa ba bana ba ka da kōnnōwō ge ga wāa nim gia sōo yari yeru gia wuu kōsobun dirun dee deeru.

27 Ben bōkuō Tekoagibu ba maa sōnwa ba bana wuu kōsobun dii bakarun dee deerun di n ka da gana ye ya wāa gungurō.

28 Kōnnō gèn min di dumi ra ka du, yāku kowo ben baawurewa u mi sōnwa u bana win dirun dee deeru.

29 Ben bōkuō Sadōku, Imērin bii u sōnwa u bana win dirun dee deeru. Ma Semaya, Sekanian bii wi u sāa kōnnō ge ga wāa sōo yari yeru gian kōso u maa sōnwa u bana.

30 Win bōkuō Hanania, Selemian bii ka Hanuni, Salafun bii nōōba tiase be, ba maa seewa ba gbāra ten gam sōnwa. Ma Mēsulamu, Berekian bii u maa sōnwa win dirun dee deeru.

31 Win bōkuō Maakiya wuran sōm kowobun turo u maa sōnwa u ka da Nētini ba ka tenkuban yēnuō Mifukadin kōnnōn dee deeru sere ka dii tēera ye ya wāa gbāraruun goō gōmkirō.

32 Wurān sōm kowo be, ka tenku be, ba maa sōnwa dii tēera yen min di sere n ka da kōnnōwō ge ba mō Yāanu.

Yiberēba

ba kī bu sōmbu te yōrasia

33 Sanam me Sambala ka wigibu ba nua ma beſe Yuuba sa gbāra te banimō, yera ba mōru seewa ka dam.

34 Ma ba sun yaakoru mō Samarin tabu kowobun wuswaa ba mō, mba Yuu wōnwōndo beni ba mō. Sa ko bu deriwa bu ben sōmbu te ko? Sa ko bu deriwa bu Gusunō ben Yinni yākuru kua? Sa ko wura bu sōmbu te wiru go? Sa ko wurawa bu maa ban si seeya sìn kpenu dō mwaakira kpuro mi?

35 Tobiya wi u sāa Amōni u wāa win bōkuō. Ma u nē, bana yeren bwesera ba mō me. Gana ye demaku gā n yōwa ya koo wōruma mi?

36 Yera ne Nēemi na nōogiru sua na nē, Gusunō beſen Yinni, a swaa dakio a nō nge me beſen yiberēba ba sun yaakoru mō. A de ben yaako ten are yi wōri ben wiru wōllō. A de bu ben yānu gura bu bu yoru mwēeri bu ka da tem tukumō.

37 A ku bu ben durum wōka, domi ba sun wōnwa gbāra te sa banimōn sō.

38 Nge meya sa ka gbāra te kpuro bana sere ten gunum bōnun saka. Be ba sōmbu te kua, ba tu kuawa ka nuku tia.

4

1 Sanam me Sambala ka Tobiya ka Daarububa ka Amōniba ka Asidōdugibu ba nua ma Yerusalemun gbāra ten sōmbura sīimō, ba maa ten kuu dabinu kōrumō, yera ba mōru besira too.

2 Ma ba nōo tia kua bu ka Yerusalemu wōri kpa bu yen tōmbu burisina.

3 Yera sa Gusunō beſen Yinni kana ma sa gbāra te kōsu sōo sōo ka wōkuru. Sa yiberē be mara.

4 Adama Yudaba ba gerumō ba mō,

gbāra ten wōrumaan tem kusānu nu kpā
sere beſen sōm kowoba wasira ka nin gurabu.
Sa n kpē su tu bani.

5 Ma beſen yiberēba ba tamaa sa n ben baaru nōomōwa, sa n maa bu wasi sere dōma te ba koo sun wōri bu go kpa bu beſen sōmbu te yōrasia.

Nēemi u tōn be ba sōmburu mō

tabu yānu wē

6 Yuu be ba wāa beſen yiberēban suunu sōo ba na ba sun sōowa nōn dabinu kari ye ya wee saa yiberē ben min di ka sere min di ba koo sun wōrima.

7 Yen sōna na tōmbu tabu yānu wē ben baawure ka win takobi ka win yaasa ka win tendu. Ma na bu yi yi bwese kera ka bwese kera gbārarun biruō mi ba n gina bane.

8 Ma na seewa na bukurobu ka siri kowobu ka tōn be ba tie sōowa na nē, i ku ben berum ko. I yaayo ma Yinni Gusunō u kpā. Wiya ba koo nasia. I tabu koowo beſen mero bisibun sō ka beſen bibun sō ka beſen kurōbun sō ka sere beſen yenusun sō.

9 Yen biru, beſen yiberēba ba nua ma ba sun sōowa ye ba mō kpuro. Gusunō u maa ben himbaba kam koosia. Ma baawure u wura mi u raa sōmburu mō.

10 Saa dōma ten di, nen sōm kowobun sukum mu ra n sōmburu mōwa kpa be ba tie ba n yaasi ka tere nu ka tennu beki kpa ba n yabe tarakpenu doke. Kpa beſen wirugibu ba n sun dam kēmō.

11 Be ba maa gbāra te banimō ka be ba kpenu guramō, ba ra n nōm teuō tabu yānu nēniwa kpa ba n ka teu sōmburu mō.

12 Ben baawure u ra n win takobi sārusiciewa pōraō. Wi u ra kōba so, wiya u ra n man swīi.

¹³ Ma na bukurobu ka siri kowobu ka sere tɔn be ba tie mi sɔ̄wa na nɛɛ, bɛsɛn sɔmbu te, ta kp̄ā. Wee sa yarine baama kpuro. Goo kun ka goo turuku gb̄ara ten sɔmburu sɔ̄.

¹⁴ Yen s̄s, i n kɔban sw̄i nua, i mɛnnama nen mi bera gee i yen sw̄i yi nua. Gusunɔ bɛsen Yinni u koo sun sanna.

¹⁵ Nge mɛya sa ka sɔmbu te m̄. Bɛsɛn sukum mu yaasi neni saa bururun di sere ka w̄kurō.

¹⁶ Na maa wure na bu sɔ̄wa na nɛɛ, baawure u kpunɔ Yerusalemun nukurō ka win sɔm kowobu kpa su dom se w̄kuru sa n yiberɛba mara. Kpa su sɔmburu ko s̄s s̄s.

¹⁷ Ma nɛ Nɛɛmi ka nen mero bisibu ka nen sɔm kowobu ka nen k̄sobu be ba man sw̄i, bɛsɛ kpuro sa n bɛsen yānu potira. Ma baawure u win tabu yānu ka win nim neni.

Nɛɛmi u taki kpeesia

5

¹ S̄s teeru, Yuuban tɔn durɔbu ka ben tɔn kurɔbu ba ka begibu gabu m̄ru m̄.

² Gaba gerumɔ ba m̄, bɛsɛ ka bɛsen bibu, sa dabi. Yen s̄s, sa alikaman bukata m̄ ye sa ko di sa n ka w̄a.

³ Gaba maa gerumɔ ba m̄, sa bɛsen gbea ka bɛsen resɛm gbaanu ka mam bɛsen dia tɔruba yiimɔ su ka alikama wa ḡɔrun saa.

⁴ Gaba maa gerumɔ ba m̄ sa gobi b̄kurawa bɛsen gbean d̄ianu s̄s su ka wa su Babilonin sina bokon w̄s̄ gobi k̄sia.

⁵ Adama bɛsɛ kpuro sa s̄awa bwese teeru. Bɛsɛn bibu ka ben bibu tia yera. Adama ba sun tilasi m̄ su ka bɛsen bibu yoru kp̄ɛ. Bɛsɛn bii w̄ndia dabiru ta mam w̄a yoo te s̄s k̄. Sa n maa kp̄ɛ su ḡaanu ko domi wee ba bɛsen gbea ka bɛsen resɛm gbaanu tɔruba mwa.

⁶ Sanam mɛ na ye kpuro nua, ka tɔn ben weewee ni ba m̄, yera m̄ru man mwa gem gem.

⁷ Ma na ḡru doke n bukuro be, ka siri kowo be gerusi. Ma na be kpuro sokusia ba menna. Na bu bikia na nɛɛ, am̄na i ka bɛen mero bisibu ḡaanu b̄kuram̄ i nim dokem̄.

⁸ Ma na bu sɔ̄wa na nɛɛ, sa bɛen mero bisi be ba tii tɔn tukobu d̄re yakia ka dam mɛ sa m̄. Yera bɛen tii i maa bu d̄ram̄ bɛen tii tiine s̄s?

Ma ba mari ba n maa ḡaanu wisa.

⁹ Na maa wure na nɛɛ, ye i m̄ mi, ya n w̄a. Ya weene i n Gusunɔ nasie, kpa bwese tukunu nu ku sun w̄mɛ.

¹⁰ Nen tii ka nen tundo bisibu ka nen sɔm kowobu sa tɔn be gobi ka alikama b̄kura. Adama su bu ye kpuro deria.

¹¹ N n men na, i doo saa gisɔn di i ben gbea ka ben resɛm gbaanu ka ben dia ye i tɔruba mwa wesia. Kpa i maa are yin tii bu wesia yi i bu mwaari gobi yi i bu b̄kura s̄s ka alikama s̄s ka tam s̄s ka sere maa gum s̄s.

¹² Ma ba man wisa ba nɛɛ, sa ko ye wesia. Sa n maa bu ḡaanu mwaarim̄. Sa ko kowa nge mɛ a gerua.

N deema na yāku kowobu sokusia. Ben wuswaāra ba n̄ɔ mwɛɛ ni kua ka b̄ri.

¹³ Yen biru na nen yaberu nenua na kpara ma na nɛɛ, wi u kun win n̄ɔ mwɛɛru yibie, Gusunɔ u ȳro kparo nge m̄sum kpa u ȳro yara win yenun di. U de ȳron dukia yu doona kpa u ȳra n̄m dira.

Ma be kpuro ba wura ba nɛɛ, ami, n ȳro koowo m̄sum.

Ma be kpuro ba Yinni Gusunɔ siara. Yen biru ba ben nɔɔ mwεε ni yibia.

¹⁴ Saa sina boko Aatasεsin bandun wɔɔ yendun diya u man kua Yudaban kparo sere n ka girari win bandun wɔɔ tεna ka yiru. N kuawa mi wɔɔ wɔkura yiru. Saa ye kpuro sɔɔ, nε ka nεn mero bisibu sa n tem yεrorun gāanu mwaare.

¹⁵ Adama n sere tunuma mi, kparo be ba raa wāa mi, ba ra tɔmbu wɔɔ gobi burewa n kpā kpa bu bu dīanu mwaari ka tam ka sere maa sii geesun gobi weeru. Yen biru, ben sɔm kowobu ba ra n tɔmbu dam dɔremɔwa. Adama nε, na n kue mε, yèn sɔ na Gusunɔ nasie.

¹⁶ Bεsεn tiiwa sa sɔmburu kua sa ka gbāra te sɔnwa. Sa n maa gberu garu dwa bεsεn tiin sɔ. Nεn sɔm kowobu kpurowa ba ka man sɔmbu te kua.

¹⁷ Ka mε, Yuuba ka ben wirugibu be ba ra di nεn yenudɔ, ba sāawa wunaa weeru ka wɔkuru ka sere maa sɔɔ be sa ra wa tem tukum di.

¹⁸ Tɔɔ baatere naa na ra de bu go ka yāanu nɔɔba tia ni nu gea sāa ka sere maa gue. Yen biru sɔɔ wɔkuru ka sɔɔ wɔkura, ba ra ka man tam naawε. Ka mε, ye kpuro sɔɔ, na n tɔmbu tem yεrorun gāanu bikiare. Domi ben ye ba mɔ ya kpā kɔ.

¹⁹ Yinni Gusunɔ, a man yaayo ye na tɔn be kuan sɔ, kpa a ka man nɔnu geu mεeri.

Yiberεba ba maa kparam seewa

6

¹ Sambala ka Tobiya ka Gesemu wi u sāa Daarubu ka sere bεsεn yiberε be ba tie ba nua ma sa gbāra te kpuro sɔnwa, ten gambobara ba tie.

² Yera Sambala ka Gesemu ba man gɔria ba nεε, n na su wesianɔ ko Kefirimuɔ Onɔɔn wɔwaa. N deema kɔsa tɔn be, ba bwisika bu man kua.

³ Yera na maa bu gɔria na nεε, na sɔmburu mɔ ta kpā, na n kpε n tu deri n na. Domi nà n tu deri ta koo yɔra.

⁴ Yera ba man gɔria mεsum sere nɔn nεε. Adama gari tee yiya na ra bu wisi.

⁵ Yera Sambala u maa man win sɔm kowo gɔria nɔn nɔɔbuse. Sɔm kowo wi, u tireru neni te ba n wukiri.

⁶ Wee ye ya yorua tire te sɔɔ. Ta nεε, Gesemu u nεε, labaari gaa ya nɔɔramɔ bwesenu sɔɔ. Yera wunε ka wunεgibu i be sɔru kpa i ka tii yina. Yen sɔna a gbāra te seeyamɔ. Wunen tii a kī a be ko ben sina boko.

⁷ A mam be Gusunɔn sɔmɔbu gɔsa be ba koo kpara Yerusalemuɔ ma a kua Yudaban sina boko. Tε, a n yε ma n n tεemɔ sina boko u ka labaari ye nɔ. Yen sɔ, a na su wesiana sannu.

⁸ Ma na Sambala wisa na nεε, weesa a mɔ. Wuna a wunen gari sekumɔ.

⁹ Bεsεn yiberε be, ba kookari kua bu ka sun nandasia. Ba tamaa sa ko mwia kpanawa su sɔmbu te deri.

Tε, Yinni Gusunɔ a man dam kεeyɔ sɔmbu te sɔɔ.

¹⁰ Yen biru, na wura na Semaya Delayan bii Mehetabelin debubu deema. N deema u raa tii kenusi ma u nεε, su da sannu Yinni Gusunɔn sāa yerɔ sere sɔwɔ su kuke. Kpa su tii gamboba kenusi. Domi yiberε be, ba wee bu nε, Nεemi go wɔkuru.

¹¹ Ma na nùn wisa na nεε, tɔnu wi sāa nge nε u koo maa duka su yiberεban wuswaaɔ? Nge wara u koo du Yinni Gusunɔn sāa yerɔ u yari wasiru. Na n duo mi.

¹² Domi na tuba ma n n Gusunɔ u nùn gɔrima. Adama u win gari geruawa yèn sɔ Sambala ka Tobiya ba nùn gobi kɔsia u ka ye ko.

13 Tɔn be, ba tamaa ù n kua mē, kon berum ko kpa n win gere swīi n wɔri durum sɔɔ, kpa bu nen yīsiru sanku n bēere bia.

14 Yinni Gusunɔ, a de a n yaaye ye Tobiya ka Sambala ka Gusunɔn sɔmɔ Nɔadia tɔn kurɔ wi, ba kua ka sere Gusunɔn sɔmɔ be ba tie ba kasu bu man berum tia.

15 Sa gbāra ten bana kpawa suru wi ba mɔ Elulun sɔɔ yenda nɔɔbuse sɔɔ. Sa sɔmbu te kuawa sɔɔ weeraakuru ka yiru.

16 Sanam mē bēsen yibereba ka bwese ni nu ka sun sikerene ba nua sa gbāra te seeya, yera ba berum soora. Ma sekura bu mwa. Saa ye sɔra ba tuba ma Yinni Gusunɔwa u dera sɔmbu te, ta koor.

17 Sanam mē sa bana ye mɔ, Yudan wirugibu gabu ka Tobiya ba ra n tirenu kuanammewa kiri kiri.

18 Domi Yuu dabira ta nɔɔ tia kua ka wi, ka bɔri yèn sɔ u Yuu wi ba mɔ Sekania, Aran biin bii wɔndia sue kurɔ. Meya maa Tobiyān bii Yokanani u Yuu wi ba mɔ Berekia, Mesulamun biin bii wɔndia sue kurɔ.

19 Ba ra n mam wi, Tobiyān gea gerumɔwa nen wuswaa kpa bu da bu nùn nen gari swaa gurea. Tobiya wi, u ra n man tirenu kuammewa u ka man nandasia.

Nge mē ba koo ka Yerusalemu kɔsu

7

1 Sanam mē sa gbāra te bana sa kpa sa ten gamboba doke, yera sa be ba ra kɔnnɔsu kɔsu doke ben sɔma sɔɔ ka sere maa wom kowobu ka Lefi be ba tie.

2 Ma na nen mɔɔ Hanani wooda wē u Yerusalemu kpaa, wi ka Hanania, wi u sɔa Yerusalemun gbāra kɔsobun wirugii. Durɔ wi, u tɔn be ba tie kere. Domi u sɔa naanegii ma u Gusunɔ nasie.

3 Na bu sɔɔwa na nē, ba n Yerusalemun kɔnnɔsu keniamɔ ma n kun mɔ sɔɔ u yara. Yoka ba koo su kenewa kɔnnɔ kɔsobu bu sere doona. Yen biru, ba koo Yerusale mugibu bikia bu wuu kɔsu, ben baawure u n yɔ win dii kɔnnɔwɔ.

Yuu be ba wura ben temɔ

4 Baa mē Yerusalemu ya kpā, ya maa yasu, yen tɔmbu ba n dabi, ba n maa dia banē.

5 Yera Yinni Gusunɔ u doke nen gɔruɔ n bukurobu menna ka siri kowobu ka wuun tɔmbu n ka bu gari gari. Ma na tireru garu wa tē sɔɔ ba tɔmbun yīsa yorua nge mē ben baawuren bweserun tɔka sɔa. Bera be ba gbia ba wurama Babilonin di. Ye na wa ba yorua wee.

6 Tɔn be Babilonin sina boko Nebukanēsaa u yoru mwēera u ka da win mi, ben dabiru ta wurama Yerusalemuɔ Yudan temɔ. Ma ben baawure u da win wuuɔ.

7 Wee be ba tɔn be kparama. Bera Sorobabeli ka Yosue ka Nēemi ka Asaria ka Ramia ka Nakamani ka Maadose ka Bilisani ka Misipaa ka Bigifai ka Nehumu ka Baana. Tɔn ben geeru ka ben bwese kerin yīsa wee.

8 Pareasin bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔɔɔbun suba yiru ka wunɔbu ka wata ka wɔkura yiru (2.172).

9 Sefatian bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu gooba wunɔbu ka wata ka wɔkura yiru (372).

10 Aran bweseru sɔɔ ba sɔawa tɔmbu nata ka weeraakuru ka yiru (652).

11 Pakati Mɔabun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔɔɔbun suba yiru ka nene ka wɔkura nɔɔbu ka ita (2.818). Ba sɔawa Yosue ka Yoabun sikadominu.

12 Elamun bweseru sɔɔ, ba sɔawa tɔmbu nɔɔɔbu ka goobu ka weeraakuru ka nne (1.254).

- 13 Satun bweseru sɔɔ ba s̄awa tɔmbu nɛnɛ ka weeru ka nɔɔbu (845).
- 14 Sakain bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nata ka wunɔbu ka wata (760).
- 15 Binuin bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nata ka weeru ka nɔɔba ita (648).
- 16 Bebain bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nata ka yɛnda nɔɔbu ka ita (628).
- 17 Asigadin bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbun suba yiru ka gooba wunɔbu ka yɛnda yiru (2.322).
- 18 Adonikamun bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nata ka wata ka nɔɔba yiru (667).
- 19 Bigifain bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbun suba yiru ka wata ka nɔɔba yiru (2.067).
- 20 Adinin bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu nata ka weeraakuru ka nɔɔbu (655).
- 21 Ateɛn bweseru sɔɔ, be ba s̄a Esekiasin yɛnugibu ba s̄awa tɔmbu wunɔbu yiru sari.
- 22 Hasumun bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu gooba wunɔbu ka yɛnda nɔɔbu ka ita (328).
- 23 Besain bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu gooba wunɔbu ka yɛnda nne (324).
- 24 Harifun bweseru sɔɔ, ba s̄awa tɔmbu wunɔbu ka wɔkura yiru (112).
- 25 Gabaonigibu ba s̄awa tɔmbu wɛnɛ ka wɔkura nɔɔbu (95).
- 26 Betelehɛmugibu ka Netofagibu ba s̄awa tɔmbu wunaa wɛnɛ ka nɔɔba ita (188).
- 27 Anatɔtugibu ba s̄awa tɔmbu wunaa teeru ka nɔɔba ita (128).
- 28 Beti Asimafetigibu ba s̄awa tɔmbu weeru ka yiru (42).
- 29 Kiriati Yarimu ka Kefiragibu ka Beerɔtugibu ba s̄awa tɔmbu nata ka wunaa weeru ka ita (743).
- 30 Ramagibu ka Gabagibu ba s̄a tɔmbu nata ka yɛnda tia (621).
- 31 Mikimasigibu ba s̄awa tɔmbu wunaa teeru ka yiru (122).
- 32 Beteligibu ka Ayigibu ba kua tɔmbu wunaa teeru ka ita (123).
- 33 Nebo yeɔnɔgibu ba s̄awa tɔmbu weeraakuru ka yiru (52).
- 34 Elamu wiɔnɔn yɛnugibu ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbu ka goobu ka weeraakuru ka nne (1.254).
- 35 Harimun yɛnugibu ba s̄awa tɔmbu gooba wunɔbu ka yɛndu (320).
- 36 Yerikogibu ba s̄awa tɔmbu gooba wunɔbu ka weeru ka nɔɔbu (345).
- 37 Lodugibu ka Hadidigibu ka Onɔogibu ba s̄awa tɔmbu nata ka wunaa teeru ka tia (721).
- 38 Senaagibu ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbun suba ita ka nɛnɛ ka wunaa teeru ka wɔkuru (3.930).
- 39 Wee tɔn be ba w̄a ȳaku kowobun bweseru sɔɔ. Yosuen bweseru sɔɔ, Yedayen yɛnugibu ba s̄awa nɛnɛ ka wunaa wata ka wɔkura ita (973)
- 40 Imerin yɛnugibu ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbu ka weeraakuru ka yiru (1.052).
- 41 Pasurin yɛnugibu ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbu ka goobu ka weeru ka nɔɔba yiru (1.247).
- 42 Harimun yɛnugibu ba s̄awa tɔmbu nɔrɔbu ka wɔkura nɔɔbu ka yiru (1.017).
- 43 Lefiban wuuru sɔɔ, be ba s̄a Yosue ka Kadimiɛlin bweseru, Hodifan sikadominu, ba s̄awa tɔmbu wata ka wɔkura nne (74).
- 44 Asafun yɛnugii be ba ra womu ko s̄a yerɔ, ba s̄awa tɔmbu wunaa weeru ka nɔɔba ita (148).
- 45 Be ba s̄a gb̄ararun kɔnno k̄sɔbu ba ka s̄a Salumun yɛnugibu ka Ateɛba ka Talumɔba ka Akubaba ka Hatitaba ka sere Sobaiba ba s̄awa tɔmbu wunaa weeru yiru sari (138).
- 46 Netiniban bweseru sɔɔ, be ba ra s̄a yerun sɔmburu ko ben sikadobara Siha ka Hasufa ka Tabaɔtu

47 ka Kerōsi ka Sia ka Padoni
 48 ka Lebana ka Hagaba ka Salumai
 49 ka Hananu ka Gideli ka Gasaari
 50 ka Reaya ka Resini ka Nēkoda
 51 ka Gasamu ka Usa ka Paseaki
 52 ka Besai ka Mēhunimu ka Nēfisimu
 53 ka Bakibuki ka Hakufa ka Haahuru
 54 ka Basiliti ka Mēhida ka Haasa
 55 ka Baakōsi ka Sisera ka Tamaki
 56 ka Nētisa ka Hatifa.
 57 Be ba sāa Salomōan sōm kowobun bibun sikadoba, bera Sotai ka Sofereti ka Perida
 58 ka Yaala ka Daakoni ka Gideli
 59 ka Sefatia ka Hatili ka Pokereti Hasebaimu ka Amōō.
 60 Nētini be, ka Salomōan sōm kowobun bii be, be kpuro ba kuawa mi tōmbu gooba wunōbu ka wēne ka wōkura yiru (392).

61 Be ba yoru wōma saa Teli Melakin di ka Teli Hasaan di ka Kerubu Adonin di ka Imērin di ba n̄ kpīa ba ben tundon yēnu gie, ba n̄ maa kpīa ba ben bweserun tōka wunanē bu ka sōsi ma ben tii ba sāawa Isireliba.

62 Ben wirugiba Delaya ka Tobiya ka Nēkoda. Be kpuro ba sāawa tōmbu nata ka weeru ka yiru (642).

63 Yāku kowobu sōō, gaba maa wāa be ba n̄ kpīa ba ben bweserun tōka wunanē. Bera Hobayan bibun bweseru ka Hakotuguru ka Baasilaijiru. Ba bwese te soka Baasilai yēn sō ben sikado u Baasilai Galadigiin bii wōndia sua kuro.

64 Bera ba ben bweserun tōka kasu ba bia. Ma ba bu yara yāku sōmburun di.

65 Ma tem men kparo u bu sōōwa u nēē, ma n̄ kun mō yāku kowo goō u kpīa u bikiaru kua ka urimu ka tumimu ben goō kun yāku dīanu dimō.

66 Tōn be kpuron geeru ta sāawa tōmbu nōrōbun suba weeru ka yiru ka gooba wunōbu ka wata (42.360)

67 ben sōm kowobu baasi. Ben sōm kowo ben geeru wee, tōmbu nōrōbun suba nōōba yiru ka gooba wunōbu ka tena ka nōōba yiru (7.337). Be sōō, wom kowobu goobu ka weeru ka nōōbu (245) ba wāa tōn durōbu ka tōn kurōbu. Ben dumin geera sāawa nata ka wunaa teeru ka wōkura nōōbu ka tia (736) ka sere birakōsu goobu ka weeru ka nōōbu (245) *

68 ka yooyooosu nēeru ka tena ka nōōbu (435) ka sere ketekunu nōrōbun suba nōōba tia ka nata ka wunaa teeru (6.720).

69 Yēnu yērobu dabina ba kēnu kua bana yen sō. Wee ye tem men kparo u maa wē bana yen sō. U wuran gobi nōrōbu (1.000) wē ka gbēenu weeraakuru ni ba koo ka yaa yem yēka ka yāku kowobun takoba nēera wunōbu ka tena (530).

70 Yēnu yēro ben kēē ni ba kua nu sāawa wuran gobi nōrōbun suba yēndu (20.000) ka sii geesu kilo nōrōbu ka wunōbu (1.100).

71 Tōn be ba tie ba maa wuran gobi nōrōbun suba yēndu (20.000) wē ka sii geesu kilo nōrōbu (1.000) ka sere yāku kowobun takoba wata ka nōōba yiru.

72 Yāku kowobu ka Lefiba ka gbāra kōnnō kōsobu ka wom kowobu ka Nētiniba ka sere Isireli be ba tie ben baawure u wurawa win wuuō.

Esidarasi u woodan tireru gara

* **7:67 (245)** - Esidarasin tireru sōō, 2:66, ba nēē, ba dumi 736 ka birakōsu 245 mō. Adama Nēemin tireru sōō, ba n̄ ye yorua.

batuma sɔɔ

Wɔɔn suru nɔɔba yirusen tɔɔ gbiikuru sɔɔ, Isireliba kpuro ba wāa ben wusɔ.

8

1-2 Suru nɔɔba yirusen tɔɔ gbiikii te sɔɔ, yera Isireliba kpuro ba nɔɔ tia kua ba menna Yerusalemɔ gbārurun kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ Nim kɔnnɔ. Ma ba Esidarasi wi u s̄aa wooda ȳero kana u ka tireru na mi ba wooda yorua ye Yinni Gusunɔ u M̄owisi w̄ε be, Isireliban s̄ɔ. Ma Esidarasi u ka tire te na tɔn ben wuswaaɔ tɔn kurɔbu ka tɔn durɔbu ka bibu be ba koo kp̄i bu tubu ye ba gerumɔ gesi.

3 Ma u bu tire te gariammε saa bururun di sere ka s̄ɔɔ wii wɔllɔ batuma ye ya wāa kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ Nim kɔnnɔ. Ma be kpuro ba n̄un swaa daki.

4 N deema ba turaru garu kua ka d̄aa. Miya Esidarasi u yɔɔwa u ȳra u ka tire te garimɔ. Ma gabu ba ȳ win n̄am geuɔ. Bera Matitia ka Sema ka Anaya ka Uri ka Hilikiya ka Maseya. Gaba maa wāa win n̄am d̄warɔ, bera Pedaya ka Mikaeli ka Maakiya ka Hasumu ka Hasabadana ka Sakari ka Mesulamu.

5 Tɔmbu kpuro ba n̄un waamɔ. Domi u ȳwa u bu gunum kere. Sanam me u tire te wukia tɔn ben n̄ani biru, yera ba seewa ba ȳra.

6 Yera u Gusunɔ Yinni boko siara. Ma be kpuro ba n̄oma yiiya ba nεε, ami, ami! Ma ba kpuna temɔ ba Gusunɔ s̄awa.

7 Ye ba seewa tem di, saa yera Lefi beni, Yosue ka Bani ka Serebia ka Yamini ka Akubu ka Sabetai ka Hodiya ka Maseya ka Kelita ka Asaria ka Yosabadi ka Hananu ka Pelaya, ba bu wooda ye tubusiamɔ.

8 Lefi be, ba wooda ye garimɔwa s̄aa s̄aa ma ba ye tubusiamɔ nge me ya koo ka tɔmbu yeeri.

9 Sanam me tɔn be, ba tire ten gari n̄ɔmɔ, ba sumɔwa. Adama Nεemi ben kpara ka Esidarasi wi u s̄aa ȳaku kowo ka wooda ȳero ka Lefi be ba wooda ye tubusiamɔ mi, ba bu s̄ɔwa ba nεε, sa t̄ɔɔ teni yiwa su ka Gusunɔ besen Yinni s̄a. Yen s̄ɔ, i ku nuki sankira i n sumɔ.

10 I ḡosiro besen yenusɔ kpa i d̄ia geenu di kpa i tam durom nɔ. Kpa i ka be ba ñ d̄ianu s̄ɔru kue beeginu b̄onu ko. Domi sa t̄ɔɔ teni yiwa su ka besen Yinni s̄a. I ku nuki sankira. Nuku doo bi Yinni Gusunɔ u koo beε w̄ε bu koo beε dam k̄ε.

11 Lefi be, ba maa bu nukuru yemiasia ba nεε, i sinɔ s̄εε. Sa t̄ɔɔ teni yiwa su ka Yinni Gusunɔ s̄a. I ku nuki sankira.

12 Saa yera be kpuro ba ḡosira ba da ben yenusɔ ba di ba n̄ra, ba ka be ba ñ d̄ianu m̄o beginu b̄onu kua. Ma ba nuku doo bakabu kua. Domi tire te ba gara mi, ten gari bu yeeri.

Kunun t̄ɔɔ bakaru

13 Yen sisiru, yenu ȳrobu kpuro ka ȳaku kowobu ka Lefiba ba menna Esidarasin mi, wi u s̄aa wooda ȳero u ka bu wooda ye tubusia.

14 Yera ba wa wooda yen gaa s̄ɔɔ ye Yinni Gusunɔ u M̄owisi w̄ε mi, ya nεε, Isireliba ba ko n da n wāawa kunu s̄ɔɔ b̄a n Kunun t̄ɔɔ bakaru m̄ɔ suru nɔɔba yiruse s̄ɔɔ.

15 Kpa bu kpara wuu baagere kpuro s̄ɔɔ ka Yerusalemɔ bu nεε, tɔmbu bu doo guunɔ bu olifi ye ba duura ka ye ba ñ duuren wurusu kasuma ka d̄aa wuru bakasu ka sere maa kpakpa wurusu bu ka kunu ko nge me ya yorua wooda ye s̄ɔɔ.

16 Yera tɔn be, ba da ba d̄aa wuru si kasuma ba ka kuu ni gira, gabu ben dii t̄eran wɔllɔ, gabu ben yenu yaaraɔ, gabu Yinni Gusunɔn s̄aa yerun yaaraɔ, gabu kɔnnɔwɔ ge ba ra soku Nim kɔnnɔ, gabu maa kɔnnɔwɔ ge ba m̄ɔ Efaraimu.

¹⁷ Tɔn be ba wɔma yorun di mi kpuro, ba kunu girawa. Ma ba sina mi. Yen dɔma te, ba nuku doo bakabu kua. Domi Isireliba ba ñ tɔɔ baka te koore nge mɛ, saa mìn di Yosue Nunin bii u gu.

¹⁸ Ba ra wooda yen wiru garu gariwa tɔɔ baka ten tɔɔ baatere sere ta ka kpa. Ba tu diwa sɔɔ nɔɔba yiru. Nɔɔba itase ma ba menna siki siki ba ka tu wiru go nge mɛ wooda ya gerua.

Isireliba

ba ben durum tuuba kua

9

¹ Suru nɔɔba yiruse, yen sɔɔ yɛnda nnese sɔɔra Isireliba kpuro ba menna bu ka nɔɔ bɔke. Ma ba saaki deewa ba tii tua wisi wirɔ nuku sankirarun sɔ.

² Be ba sãa Yuuba gesi, ba tii wãa tɔn tukobun suunu sɔɔn di ba na ba ben durum ka ben sikadobagia tuuba kua.

³ Yen biru, ba bu Yinni Gusunɔn gari garia kɔba itan saka ba yɔ ba swaa daki. Ma ba yiira wi, ben Yinnin wuswaaɔ ba suuru kana sere kɔba ita maa.

⁴ Yera Yosue ka Bani ka Kadimieli ka Sebania ka Buni ka Serebia ka Bani goo ka Kenani ba yɔɔwa tura ten mi. Ma ba nɔɔgiru sua Gusunɔ ben Yinnin mi gia ba somiru kana.

⁵ Yera Lefi beni, Yosue ka Kadimieli ka Bani ka Asabinia ka Serebia ka Hodiya ka Sebania ka Petaya ba nɛɛ, i seewo i Gusunɔ bɛsɛn Yinni siara sere ka baadommaɔ.

Baawure u nùn siaro win yĩsi bɛɛɛgurun sɔ, baa mɛ i ñ gari yɛ yi i ko i ka nùn siara.

Kana te ba kua

⁶ Ma Isireliba ba kana teni kua ba nɛɛ, Yinni, wunɛ turowa a sãa Gusunɔ.

Wuna a wɔllu kua ta kpã.

Wuna a maa kperi kua too.

Wuna a tem taka kua ka ye ya wãa mɛ sɔɔ.

Wuna a nim wɔku kua ka ye ya wãa ge sɔɔ.

Wuna a hunde koni kpuro wãaru wɛ.

Ma kperi ka suru ka sɔɔ,

ye kpuro ya nun bɛɛɛ wɛɛmɔ.

⁷ Yinni Gusunɔ, wuna a Aburamu gɔsa.

Ma a dera u seewa Urin di, Kaladen temɔ.

Yen biru, ma a nùn yĩsi kpaaru kã Aburahamu.

⁸ A wa ma u sãa naanɛgii,

ma a ka nùn arukawani bɔkua a nɛɛ,

kaa nùn tem mɛ wɛ mɛ sɔɔ Kananiba

ka Hetiba ka Amɔreba ka Feresiba

ka Yebusiba ka Girigasiba ba wãa,

kpa win bibun bweseru tu sina mi.

Mɛya a maa wunen arukawani ye yibia.

Domɔ a sãawa naanɛgii.

⁹ Sanam mɛ bɛsɛn baababa ba wãa Egibitio,

a ben nɔni swãaru wa.

Ba nun somiru kana,

ma a ben wuri nua nim wɔku ge ba mɔ Naa yariɔ.

¹⁰ A yɛ nge mɛ Egibitigibu ba bɛsɛn baababa dam dɔre ka nuku kɔsuru.

Ma a sɔm maamaakiginu kua a ka ben sunɔ
ka win sina asakpɔbu ka win tɔmbu kpuro seesi.
Ma a yīsiru yara sere ka gisɔn gisɔ.

¹¹ A dera nim mu burana bεsɛn baaba ben wuswaaɔ.
Ma ba tɔbura tem ghebun sɔɔ.

Adama Egibitigii be ba bu naa gire,
a bu sure nim bwerɔ.

Ma ba numa nge kpee te ba kare nim sɔɔ.

¹² Sɔɔ sɔɔ, guru wii wurora a ra ka wunɛn tɔn be kpare.
Wɔkuru maa, kpa ta n ka dɔɔ yari bakarun weenɛ,
ta n bu yam bururasie swaa sɔɔ.

¹³ A sarama saa wɔllun di,
ma a ka bu gari kua Sinaɪn guurɔ.
A bu wooda gea ka sɔsi geenu wɛ.

¹⁴ A dera wunɛn sɔm kowo Mɔwisi u bu tɔɔ wɛrarugiru wɛ
te ta sɔa nɛnɛm wunɛn sɔ.

Ma a dera u bu wooda ye ya tie sɔsi.

¹⁵ A bu dīanu wɛɛma saa wɔllun di
sanam mɛ gɔɔra bu mɔ.

Ma a dera nim mu yara kpee baan di
sanam mɛ nim nɔru ga bu mɔ.

Ma a nɛɛ, bu doo bu tem mɛ mwa
mɛn nɔɔ mwɛɛru a bu kua ka bɔri.

¹⁶ Adama bεsɛn baaba be, ba tii sua ba nun seesi.
Ba n wunɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ.

¹⁷ Ba swaa taaya
ba wunɛn sɔm maamaakigii ni duari
ni a bu kua.

Ma ba nun seesi ba tii kparo kua
bu ka wura mi ba raa yoru di.

Adama ka mɛ, a n bu deri.

Domi a sɔawa Yinni
wi u ra tɔnu suuru kue.

A wɔnwɔndu ka durɔm mɔ.

Wunɛn mɔru ku ra fuuku se.

Wunɛn kīru ta n kpeemɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁸ Ka mɛ kpuro, ba tii būu wuraguu kua.

Ma ba nɔɔguru sua ba nɛɛ,

gera ga sɔa ben yinni

wi u bu yarama Egibitin di.

Nge mɛya ba kua ba ka nun wɔnwa.

¹⁹ Adama wunɛn kīi bakarun sɔ,
a n bu deri gbaburɔ.

Guru wii wuro te ta bu swaa gbiye mi,

wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ, ta n bu deri.

²⁰ Wunɛn kīrun saabu,

a bu wunɛn Hunde wɛ

ba n ka bwisi mɔ.

Baadomma a ra bu dīanu wɛ

ni ba ra soku manna bu di,

kpa a bu nim wɛ bu nɔ.

²¹ A bu nɔɔri gbaburɔ wɔɔ weeru,

ba ñ gāanu biare,
 ben yānu kun gēεkirare,
 ben naasu kun maa māsire.
 22 A bu bwese tukunu ka nin sinambu nōmu sōndia
 ka be ba ka bu sikerenεn tem.
 Mεya Hεsibonin tem mi Sihoni u bandu dii
 ka Basanin tem mi Ogu u bandu dii.
 23 A dera ba bibu mara ba dabia nge kperi.
 Ma a dera ba dua Kananin temō
 mε a ben baababa nōo mwεεru kua.
 24 Ma ba Kananiba kamia
 ba bu taare ba ben tem mε mwa.
 Ma ba bera min sinambu ka min bwesenu kpuro kua nge mε ba kī.
 25 Ba wuu gbārarugisu mwεεra ka mi tem gem wāa,
 ka yenu si su dukia mō, ka dōkōba ka resεm gbaanu,
 ka olifiba ka dāa dabi dabinu nin marum ba ra di.
 Yinni Gusunō, wunen kīrun saabuwa
 ba ka di ba deba ba bōria.
 Ma ba wāa doo nōoru sōo.
 26 Adama ka mε, ba ñ nun mεm nōowe.
 Ba nun seesiwa, ba wunen woodaba biru kisi.
 Ma ba wunen sōmōbu go go
 be ba bu kirō kua bu ka gōru gōsia
 bu ben daa kōsa deri kpa bu wurama wunen mi.
 Adama ba ben daa kōsa sosiwa.
 27 Saa yera a bu yiberεba nōmu sōndia,
 ma ba bu dam dōre.
 Adama ben nōni swāaru sōo, ba nun nōogiru sue.
 Ma a ben nōo nua saa wōllun di.
 A bu tōmbu seeya
 bu ka bu wōra saa yiberε ben nōman di
 wunen kīi bakarun sō.
 28 Adama ye ba wāa bōri yendu sōo,
 ba maa wōri ben durum sōo.
 Ma a bu biru kisi,
 a bu yiberεba nōmu sōndia.
 Yera ba maa kpam nōogiru sua
 ba nun somiru kana.
 Ma a ben nōo nua wōllun di,
 a bu wōra nōn dabinu wunen kīrun saabu.
 29 Yen biru, a bu kirō kua
 bu wunen woodaba mεm nōowa.
 Adama ba tii sua ba ñ ye mεm nōowe,
 baa mε yera ya ra tōnu wāaru wē
 wi u ye mεm nōowa.
 Ba swaa taayawa ba ye yina mam mam.
 30 A ka bu temana wōō dabinu.
 A wunen sōmōbu wunen Hunde wē
 ba n ka bu kirō mō.
 Adama ba ñ swaa daki.
 Ma a bu bwese tukunu nōmu bεria.
 31 Adama wunen kīi bakarun sō,
 a ñ bu go, a ñ maa bu deri,

domi a s̄awa Yinni w̄nw̄ndugii ka duromgii.

³² Gusun̄ b̄es̄en Yinni, a kp̄ā, a maa dam m̄o.

Wuna a durom bakam m̄o.

Ma a wunen arukawani neni ye a ka sun b̄okua.

A b̄es̄en wahala m̄ε̄erio ye sa m̄o

b̄es̄e ka b̄es̄en sinambu ka ben sina asakp̄obu

ka wunen s̄om̄obu ka b̄es̄en ȳaku kowobu

saa Asirin sinambun waatin di sere n ka gis̄o girari.

³³ A s̄awa naan̄egii.

A maa kuawa dee dee ḡaa ni nu sun deema s̄o.

Adama b̄es̄e, sa kuawa naan̄e sarirugibu.

³⁴ B̄es̄en sinambu ka ben sina asakp̄obu

ka b̄es̄en ȳaku kowobu ka b̄es̄en baababa

ba ñ wunen woodaba m̄em n̄ōwe.

Ba wunen kir̄oba atafiiru kuawa.

³⁵ Ba ñ nun s̄awa.

Ba ñ maa ben daa k̄ōsa deri,

baa m̄e a bu tem bakam w̄ε̄ m̄e mu gea s̄aa,

ba kua m̄en sinambu.

Ma a bu n̄ōri ba w̄aa doo n̄ōru s̄o.

³⁶ Yen s̄ō, b̄es̄e wee sa yoru dim̄o gis̄o

tem m̄e a bu w̄ε̄ s̄o

bu ka m̄en d̄ia geenu di.

³⁷ D̄ia gee ni, nu kua sinam be ba sun yoru diisiam̄oginu.

Ba sun m̄o b̄es̄e ka b̄es̄en yaa sabenu.

Ba ka sun m̄o n̄ge m̄e ba k̄i b̄es̄en durum s̄ō.

Ma sa w̄aa nuku sankira bakanu s̄o.

Isireliba ba n̄ō m̄w̄ε̄ru kua

bu wooda m̄em n̄ōwa

10

¹ Yeniba kpuron s̄na b̄es̄e Isireliba sa n̄ō m̄w̄ε̄ru kua sa yorua. B̄es̄en wirugibu ka Lefiba ka ȳaku kowobu ba b̄es̄en n̄ō m̄w̄ε̄ ten tireru n̄oma dokewa.

² Be ba tire te n̄oma doke, bera b̄es̄en kparo Nεemi, Hakalian bii,

³ ka Sedesiasi ka Seraya ka Asaria ka Yeremi

⁴ ka Pasuri ka Amaria ka Maakiya

⁵ ka Hatusi ka Sebania ka Maluku

⁶ ka Harimu ka M̄ε̄rem̄otu ka Abudiasi

⁷ ka Danieli ka Ginetoni ka Baruku

⁸ ka M̄ε̄sulamu ka Abia ka Miyamini

⁹ ka Maasia ka Biligai ka Semaya. Be kpuro ba s̄awa ȳaku kowobu.

¹⁰ Be ba s̄aa Lefiba, bera Yosue, Asanian bii ka Binui, Henadadin bii ka Kadimieli

¹¹ ka ben m̄ero bisibu Sebania ka Hodiya ka Kelita ka Pelaya ka Hanani

¹² ka Misee ka Reh̄obu ka Hasabia

¹³ ka Sakuri ka Serebia ka Sebania

¹⁴ ka Hodiya ka Bani ka Beninu.

¹⁵ Be ba maa s̄aa wirugibu beya Pareosi ka Pakati Moabu ka Elamu ka Satu ka Bani

¹⁶ ka Buni ka Asigadi ka Bebai

17 ka Adoniya ka Bigifai ka Adini

18 ka Ateε ka Esekiasi ka Asuri

19 ka Hodiya ka Hasumu ka Besai

20 ka Harifu ka Anatōtu ka Nebai

21 ka Magipiāsi ka Mesulamu ka Hesiri

22 ka Mesesabeli ka Sadōku ka Yadua

23 ka Pelatia ka Hananu ka Anaya

24 ka Hosee ka Hanania ka Hasubu

25 ka Halosesi ka Pilika ka Sobeki

26 ka Rehumu ka Hasabuna ka Maaseya

27 ka Akiya ka Hananu ka Anani

28 ka Maluku ka Arimu ka Baana.

29 Tōn be ba tie, yāku kowobu ka Lefiba ka sāa yerun kōnnōn kōsobu ka wom kowobu ka Netiniba ka sere be ba ka tii wurama tōn tukobun min di ba Yinni Gusunōn woodaba mem nōōwe ka ben kurōbu ka bibu, be ba gesi bwisi ka yēru mō.

30 be kpuro ba ka ben mero bisibu nōō tia kua be ba tōn giroru bo. Ba nōō mwεεru kua ka bōri ba nεε, ba koo Yinni Gusunōn wooda mem nōōwa ye u bu wε saa Mōwisin min di kpa ba n ka yi sōmburu mō.

31 Ba nεε, ba ñ maa ben bii wōndiaba tōn tukobu wεēmō bu sua kurōbu. Meya ben aluwaasiba ba ñ maa tōn tukobun bii wōndiaba suamō kurōbu.

32 Meya ba ñ maa gāanu dwemō tōō wērarugiru ka tōō bakanun saa sōō tōn tukobu bā n ka kiaru na. Ba koo maa tōmbu yoru kara wōō nōōba yiruse sōō kpa ba kun gāanu kōsie.

33 Meya ba tii wooda yiya bu kēnu wε sii geesun gobi garamu nne wōō ka wōō bu ka Gusunō ben Yinnin sāa yerun sōmburu ko.

34 Kεε ni, nu ko n sāawa ni ba koo ka pεε dwe Yinni Gusunōn yāku ninin sō. Niya, yāku dōō mwaararuginu ka yāku ni ba ra ko tōō wērarugiru sōō ka yāku ni ba ra ko tōō baatere ka ni ba ra ko suru kpao ù n yara ka yākunu ganu ka sere torarun yākunu. Kεε niya nu koo maa somi bu ka sāa yerun sōma baayer ko.

35 Yāku kowobu ka Lefiba ka Isireliba beεε kpurowa sa tete toba su ka wa dāa ye sa ko n da ka nε wōō baagere yākunun sō Gusunō besen Yinnin sāa yerō yen saa yà n tunuma. Dāa yera ba ko n da ka yāku dōō sōre yāku yeru wōō nge me ba gerua woodan tireru sōō.

36 Meya sa Gusunō nōō mwεεru kua sa nεε, sa ko n da ka besen gberun dīa gbiikinu ka besen dāa marum gbiikum be ba sōmburu mō yāku yerō naawe Yinni Gusunōn sāa yerō

37 ka besen bii gbiikobu ka sere maa besen yaa sabenun bii gbiikinu nge me ba yorua woodan tireru sōō.

38 Meya sa ko maa ka bu besen som kpam ka besen dāa marum gbiikum ka besen tam kpam ka besen gum kpam naawa. Sa maa nōō mwεεru kua sa nεε, sa ko wākuru baateren wōōō tia wε besen gbean dīanu sōō. Lefiban tiwa ba koo ye mwεeri wusu kpuron di tem mē sōō sa gbea mō.

39 Yāku kowo wi u sāa Aronin bweseru wiya u koo Lefiba yōsiri sanam me ba koo wākuru baateren wōōōn tia tia ye mwa. Kpa Lefi ben tii bu maa ka ye ba mwa min wākuru baateren wōōōn tia tia na Gusunō ben Yinnin sāa yerō diru mi ba ra arumani bere.

40 Isireliba ka Lefiba ba koo ka ben kēnu nawa mi ba ra yākunun dendi yānu bere Yinni Gusunōn sāa yerō ka sere mi yāku kowobu ka sāa yerun kōsobu ka wom kowobu ba ra sōmburu ko. Kεε niya alikama ka tam kpam ka gum.

Nge meya sa ñ maa ka Yinni Gusunōn sāa yeru derimō.

Yuu be ba wurama

ba sina Yerusalemu

11

¹ Isireliban wirugiba da ba sina Yerusalemu. Ma ba tete toba bu ka tən tia tia wuna Isireli be ba tien wākuru baateren wəllə. Bera ba koo sina Yerusalemu wuu dɛɛrɔ ge sɔɔ, kpa nɔɔba nne be ba tie bu da wuu si su tien mi.

² Be ba gɔru doke ka kīru bu ka sina Yerusalemu mi, tɔmba bu domaru kua.

³ Isireliban berin wirugibu ba da ba sina Yerusalemu ma Isireli be ba tie ka yaku kowobu ka Lefiba ka Netiniba ka sere Salomɔn sɔm kowobun bibu ba da ba sina Yudan temɔ ben wusɔ.

⁴⁻⁵ Yudaba ka Benyamɛba gaba ba sina Yerusalemu.

Be ba sāa Yudaba bera Ataya ka Maaseya, Osiasin bii. Ataya u sāawa Sakarin debubu. Win sikadobara Sakari ka Amaria ka Sefatia ka Mahalalɛli ka Peresi. Maaseya u maa sāawa Barukun bii. Win sikadobara Kolohose ka Hasaya ka Adaya ka Yoyaribu ka Sakari ka Siloni.

⁶ Peresin sikadominu be ba sina Yerusalemu ben geera sāawa tɔmbu nɛɛru ka wata ka nɔɔba ita (468). Ba sāawa tabu durɔ wɔrugaba.

⁷⁻⁸ Benyamɛ be ba sina Yerusalemu, bera Salu ka Gabai ka Salai. Salu u sāawa Mɛsulamun bii, Yoedin debubu. Win sikadobara Pedaya ka Kolaya ka Maaseya ka Itieli ka Esai. Be ba sāa Benyamɛn bweseru ba ka sina Yerusalemu ben geera sāawa tɔmbu nɛnɛ ka wunaa teeru ka nɔɔba ita (928).

⁹ Yoeli Sikirin biiwa u sāa ben kparɔ. Ma Yuda Senuan bii u maa sāa ben wirugii yiruse.

¹⁰ Yaku kowo be ba maa sina Yerusalemu bera Yedaya, Yoyaribun bii ka Yakini,

¹¹⁻¹⁴ ka Seraya, Hilikiyan bii, Mɛsulamun debubu, Sadaku ka Mɛrayɔtu ka Akitubu wi u raa sāa yaku kowo tɔnweron sikadobu, ka sere tɔmbu wɛnɛ ka yenda yiru (822) be ba ra n sɔmburu mɔ Yinni Gusunɔn sāa yerɔ, ka Adaya Yerohamun bii, Pelatian debubu, Amusi ka Sakari ka Pasuri ka Maakiyan sikadobu, ka sere tɔmbu goobu ka weeru ka yiru (242), be kpuro yenu yɛrobu, ka Amasai, Asarɛlin bii, Akusain debubu, Mɛsilɛmɔtu ka Imɛrin sikadobu, ka tabu durɔ wɔrugaba wunaa teeru ka nɔɔba ita (128). Sabudielɛ Gedolimun biiwa u sāa ben wirugii.

¹⁵ Lefi be ba maa da Yerusalemu, bera Semaya, Hasubun bii, Asirikamun debubu, Hasabia ka Bunin sikadobu,

¹⁶ ka Sabetai ka Yosabadi be ba sāa sɔmbu te ba ra ko yaaraɔn guro gurobu,

¹⁷ ka Matania, Miseen bii, Sabudin debubu, Asafun sikadobu, wi u ra womu gbi bā n Gusunɔ siaramɔ kanarun saa, ka win wɔnɔ turo Bakibukia wi u ra nūn somi, ka Abuda, Samuan bii, Galalin debubu, Yedutum sikadobu.

¹⁸ Lefi be ba wāa Yerusalemu kpuro ben geera sāawa tɔmbu goobu ka wɛnɛ ka nne (284).

¹⁹ Be ba ra sāa yerun kɔnnɔ kɔsu, bera Akubu ka Talumɔ ka wigibu. Be kpuron geera sāawa wunaa wata ka wākura yiru (172).

²⁰ Isireli be ba tie, ka yaku kowobu ka Lefiba ba da ba sinawa Yudan wusu kpuro sɔɔ, ben baawure u wāa win temɔ.

²¹ Netiniba ba da ba sinawa gungunɔ. Ben wirugiba Sisa ka Gisipa.

²² Lefiban wirugii wi u sina Yerusalemu win yisira Usi, Banin bii, Hasabian debubu. Win sikadobara Matania ka Misee, Asafun bweseru sɔɔ. Asafun bwese te, ta sāawa te ta ra womu ko Yinni Gusunɔn sāa yerɔ.

²³ Sina boko u wom kowo be wooda yiya ye ba koo swīi ka sere maa sōma ye ba ko n da ko tōo baatere.

²⁴ Petaya, Mesesabelin bii, Serakin debubu, Yudan sikadobu, wiya u sāa Isireliban sōmō Pēesiban sina bokon mi.

Yuu be ba wāa wuu si su tie sōo

²⁵ Yudaba ba da ba sina wuu sini ka sin baru kpaanu sōo. Wuu siya Kiriati Ariba ka yen baru kpaanu ka Diboni ka yen baru kpaanu ka Yokasēeli ka yen baru kpaanu

²⁶ ka Yesua ka Mōlada ka Bēti Palēti

²⁷ ka Hasaa Suali ka Beri Seba ka yen baru kpaanu

²⁸ ka Sikilagi ka Mēkōna ka yen baru kpaanu

²⁹ ka Eni Rimōo ka Sorea ka Yaamuti

³⁰ ka Sanōa ka Adulamu ka yen baru kpaanu ka Lakisi ka yen baru kpaanu ka Aseka ka yen baru kpaanu. Ba sinawa Beri Seban di n ka da Hinōmun wōwaa.

³¹ Benyamēeba ba da ba sinawa Geban di n ka da Mikimasio ka Ayaa ka Betēlio ka yen baru kpaanu

³² ka Anatōtuō ka Nōbuō ka Hananiaō

³³ ka Hasorio ka Ramaō ka Gitaimuō

³⁴ ka Hadidiō ka Seboimuō ka Nēbalatiō

³⁵ ka Loduō ka Onōo ye ba maa sokumō nōman sōm kowobun wōwa.

³⁶ Lefiba sōo, be ba wāa Yudaō, ben gaba seewa ba wura Benyamēeban temō.

Lefiba ka yāku kowobun yīsa

12

¹ Yāku kowobu ka Lefi be ba Sorobabeli Salatielin bii ka Yosue swīima ba ka na Yerusalemuō, bera Seraya ka Yeremi ka Esidarasi

² ka Amaria ka Maluku ka Hatusi

³ ka Sekania ka Rehumu ka Mēremōtu

⁴ ka Ido ka Ginētoi ka Abia

⁵ ka Miyamini ka Maadia ka Biliga

⁶ ka Semaya ka Yoyaribu ka Yedaya

⁷ ka Salu ka Amōku ka Hilikiya ka Yedaya. Bera ba sāa yāku kowobu ka be ba bu somimōn wirugibu Yosuen waati.

⁸ Be ba sāa Lefiba, bera Yosue ka Binui ka Kadimieli ka Serebia ka Yuda ka Matania. Matania wi, ka win tōmba ba ra siarabun womusu ko.

⁹ Bakibukia ka Uniwa ba ra sōmburu ko ben mero bisibu Lefi ben bōkuo.

¹⁰ Yosuewa u Yoyakimu mara. Ma Yoyakimu u seewa u Eliasibu mara. Ma Eliasibu u seewa u Yoyada mara.

¹¹ Yoyada u maa seewa u Yonatam mara. Ma Yonatam u seewa u Yadau mara.

¹² Be ba sāa yāku kowobu Yoyakimun waati ye sōo, ba ka sāa yēnu yērobu, bera Mēraya, Serayan bweseru sōo ka Hanania, Yeremin bweseru sōo,

¹³ ka Mesulamu, Esidarasin bweseru sōo, ka Yokanani, Amarian bweseru sōo,

¹⁴ ka Yonatam, Melukin bweseru sōo, ka Yosēfu, Sebanian bweseru sōo,

¹⁵ ka Adina, Harimun bweseru sōo, ka Helikai, Mērayōtun bweseru sōo,

¹⁶ ka Sakari, Idon bweseru sōo, ka Mesulamu, Ginētonin bweseru sōo,

¹⁷ ka Sikiri, Abian bweseru sōo, ka Pilitai, Minyamini ka Mōadian bweseru

sōo,

¹⁸ ka Samua, Biligan bweseru sōo, ka Yonatam, Semayan bweseru sōo,

¹⁹ ka Matinai, Yoyaribun bweseru sōo, ka Usi, Yedayan bweseru sōo,

²⁰ ka Kalai, Salain bweseru sōo, ka Ebēe, Amōkun bweseru sōo,

²¹ ka Hasabia, Hilikiyan bweseru sōo, ka Netanēeli, Yedayan bweseru sōo.

22 Tɔn bɛn waati sɔɔ ba Lefi be ba s̄a yɛnu ȳɛrobu ka ȳaku kowobun ȳisa yorua tireru sɔɔ n ka da Darusi Pɛsiban sina bokon bandun waati sɔɔ, bera Eliasibu ka Yoyada ka Yokanani ka Yadua.

23 Adama ba Lefi be ba s̄a yɛnu ȳɛrobun ȳisa yorua yerukobun garin tireru sɔɔ sere Yokanani, Eliasibun biin waati sɔɔ tɔna.

24 Lefiban yɛnu ȳɛro beni, Hasabia ka Serebia ka Yosue, Kadimiɛlin bii, bera ba ra womusu ko bu ka Gusunɔ siara kpa Lefi be ba tie ba n wuramɔ nge mɛ Dafidi Gusunɔn sɔm kowo u gerua.

25 Be ba maa s̄a s̄a yerun kɔnnɔn k̄sobu, bera Matania ka Bakibukia ka Abudiasi ka Mɛsulamu ka Talumɔ ka Akubu.

26 Be kpurowa ba w̄a Yoyakimu, Yosuen bii, Yosadakin debubun waati sɔɔ. Beya ba maa w̄a Nɛemi wi u s̄a kparo ka ɛsidasasi wi u s̄a ȳaku kowo ka tire yoron waati sɔɔ.

Ba Yerusalemun gb̄ara ten

wii goberun t̄ɔɔ bakaru di

27 Sanam mɛ ba Yerusalemun gb̄ara ten wii goberun t̄ɔɔ bakaru dimɔ, ba da ba Lefiba mɛnnama beri berikan di mi ba raa w̄a kpa bu ka t̄ɔɔ te di nuku dobu sɔɔ ba n womusu m̄ɔ ba n sɛkɛtirɛnu ka m̄ɔrɔkunu ka ḡɔɔgenu soomɔ.

28-29 Wom kowo be ba w̄a Yerusalemun baru kpaanɔ ka be ba w̄a Nɛtɔfɔɔ ka Bɛti Giligaliɔ ka Geban baru kpaanɔ ka Asimafɛtiɔ ba mɛnnama d̄oma te, domi wom kowo be, ba tii yɛnusu kuawa Yerusalemun b̄okuɔ.

30 Ȳaku kowobu ka Lefiba ba tii dɛɛrasia. Ma ba maa t̄ambu ka kɔnnɔsu ka gb̄araru dɛɛrasia.

31 Nɛ, Nɛemi, na dera Yudaban wirugibu ba ȳɔɔwa gb̄araru w̄ollɔ ma ba wom kowobu b̄onu kua wuuru yiru. B̄onu gb̄iikaa ya s̄ia ya da nɔm geu gia gb̄ararun kɔnnɔwɔ ge ba m̄ɔ Kubanu.

32 Ma Hosee ka Yudaban wirugibun b̄onu ba wom kowo be sw̄i biruɔ.

33 Yen biruwa t̄ɔn beni ba maa sw̄i. Bera, Asaria ka ɛsidasasi ka Mɛsulamu

34 ka Yuda ka Bɛnyamɛɛ ka Semaya ka Yeremi

35 ka ȳaku kowobun bii be ba k̄ɔbi nɛni ka Sakari, Yonatan bii, Semayan debubu, Matania ka Misee ka Sakuri ka Asafun sikadobu,

36 ka sere win t̄ambu Semaya ka Asarɛli ka Milalai ka Gilalai ka Mai ka Nɛtanɛli ka Yuda ka Hanani. Tɔn be, ba m̄ɔrɔkunu nɛni ni Dafidi Gusunɔn sɔm kowo u kua. Ma ɛsidasasi tire yoro u bu swaa gb̄iie.

37 Ye ba tunuma kɔnnɔwɔ ge ba m̄ɔ Bwia, yera ba da Dafidin wuun ȳɔɔ yero ma ba ȳɔɔwa gana yen w̄ollɔ ba ka Dafidin sina kpaaru tuke, ma ba da kɔnnɔwɔ ge ba m̄ɔ Nim, sɔɔ yari yeru gia.

38 Wom kowobun b̄onu yiruse ya maa s̄ia ya da nɔm d̄waru gia. Ma nɛ ka t̄ɔn be ba tie sa bu sw̄i biruɔ. Ma sa da ka wuu k̄ɔsu yee te ba m̄ɔ Pɛɛn d̄ɔɔ s̄ɔru yerun ḡaarɔ sere ka gb̄ara te ta yasun bera gia

39 ka kɔnnɔ ge ba m̄ɔ Efaraimuɔ ka kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ T̄ɔkɔ sere ka kɔnnɔwɔ ge ba m̄ɔ Sw̄ɛɛ ka wuu k̄ɔsu yee te ba m̄ɔ Hananɛlin b̄okuɔ ka te ba m̄ɔ Mɛan b̄okuɔ sere ka kɔnnɔwɔ ge ba m̄ɔ Ȳaanu.

40 Ma wom kowo be kpuro ba da ba ȳɔra Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ. Ma nɛn tii na ȳɔra mi ka siri kowo be ba man sw̄i

41 ka ȳaku kowo beni, Eliakimu ka Maaseya ka Minyamini ka Misee ka Elionai ka Sakari ka Hanania be ba k̄ɔbi soomɔ kpuro

42 ka sere maa Maaseya ka Semaya ka Eleasaa ka Usi ka Yokanani ka Maakiya ka Elamu ka Eɛɛ. Ma wom kowobu ba womusu m̄ɔ. Yisirayawa u bu kpare.

⁴³ Yen t̄ō te, t̄omba yāku dabi dabinu kua ma ba nuku dobu kua. Domi Gusun̄o u bu nuku doo bakabu wē. Kur̄obu ka bibun tii ba nuku dobu kua ma Yerusalemun di nuku doḅun kuuki yi n̄ōra n toma.

Ye n sāa yāku kowobu

ka Lefiban b̄onu

⁴⁴ Yen t̄ō te, ba t̄ambu ḡosa bu ka dia k̄osu mi ba ra k̄enu ka d̄ia ḡbiikinu yi ka sere tia tia ye ba ra Yinni Gusun̄o wē ben m̄orun w̄okuru baateren w̄ollo. Ma ba t̄on be yire bu d̄ia ni mw̄eri wusun di ni ba koo yāku kowobu ka Lefiba wē nge m̄e wooda ya gerua. Yudaba ba nuku dobu m̄o ȳen s̄ō yāku kowobu ka Lefiba ba wura ben s̄omburu s̄ō,

⁴⁵ ba Yinni Gusun̄on sāa yerun wooda m̄em n̄ōwamm̄e ba t̄ambu d̄erasiam̄o. M̄eya wom kowobu ka sāa yerun k̄onn̄on k̄s̄obu ba maa wooda ye kpuro m̄em n̄ōwamm̄e nge m̄e Dafidi ka win bii Salom̄o ba gerua.

⁴⁶ Domi yellu Dafidi ka Asafun waati wom kowoba wāawa be ba ra siarabun womusu ko Yinni Gusun̄on s̄ō.

⁴⁷ Sorobabeli ka N̄ēmin waati s̄ō, Isireliba kpuro ba ra wom kowobu ka sāa yerun k̄onn̄on k̄s̄obu ka Lefiba ben d̄ianu w̄ēwa t̄ō baatere. Kpa Lefi be, bu maa Aronin bibun bweseru wē ye ya sāa begia.

Nēemi u ḡāa dabinu k̄osa

13

¹ Saa ye s̄ō, ba gara woodan tire te M̄owisi u yorua s̄ō Isireliba kpuron wuswaaḅ ma ba deema ba yorua ba n̄ē, n ñ koor̄o Am̄oniba ka M̄aḅuba ba n wāa Gusun̄on t̄ambu Isireliban suunu s̄ō.

² Domi M̄aḅu be, ka Am̄oni be, ba ñ Isireliba senn̄o de ka d̄ianu ka nim. Yen biru, ba maa Balamu sokusia u Isireliba b̄orusi kpa bu n̄un gobi k̄asia. Adama Gusun̄o b̄es̄en Yinni u b̄ori yi ḡasia domaru.

³ Sanam m̄e ba woodan tire ten gari nua, yera be, Isireliba ba s̄obu kpuro wuna ben suunu s̄ōn di.

⁴ N deema ba raa yāku kowo Eliasibu ḡosa u ka Gusun̄o b̄es̄en Yinnin sāa yerun dia ye ba ḡari ḡarin s̄omburu ko. Eliasibu wi, u sāawa Tobiyān dusi.

⁵ Yera u n̄un dii bakaru ḡasia mi ba ra raa k̄enu yi ka turare ka sāa yerun dendi yānu ka yāku kowobun d̄ia ni ba ra bu wē ka alikaman b̄onu tia ye ba mwa w̄okuru baateren w̄ollo ka tam kpamgia ka gumgia ka d̄ia ni ba ra Lefiba ka wom kowobu ka k̄onn̄on k̄s̄obu wē.

⁶ N̄ē, Nēemi na ñ wāa Yerusalem̄o sanam m̄e ye kpuro ya koor̄o. Domi saa ye s̄ō, na ḡosirawa Babilonin sina boko Aatasesin mi. N deema saa ye, win bandun w̄ō t̄ena ka yiruse s̄ōra mi.

⁷ W̄ō gen k̄peeru s̄ō, sina boko u wura n ḡosirama Yerusalem̄o. Ye na tunuma, yera na wa k̄sa ye Eliasibu u kua ye u ka Tobiyā diru wē Yinni Gusun̄on sāa yerun yaaraḅ.

⁸ Ma na wa ya ñ w̄ā. Ma na Tobiyān yānu kpuro gura na yari t̄ōw̄o.

⁹ Ma na dera ba dii te d̄erasia. Ma ba Yinni Gusun̄on sāa yerun dendi yāa ni kpuro wesia mi ka k̄ē ni ka turare ye ba ra d̄ō doke.

¹⁰ Na maa nua ma ba ku ra Lefiba ben b̄onu wē. Ma Lefi be, ka wom kowo be ba koo s̄āaru ko mi, ba s̄omburu deri, ben baawure u da u wāa win tem̄o.

¹¹ Ma na siri kowobu taare wē na n̄ē, mban s̄ōna ba dera ba Yinni Gusun̄on sāa yee te deri. Ma na wure na Lefiba ka wom kowo be m̄enna, ma na bu wesia ben s̄ōma s̄ō.

12 Yera Yudaba ba ka ben alikaman bonu na ye ba wuna wɔkuru baateren wɔlɔ ka tamgia ka gumgia.

13 Ma na dii tɛn mi ba ra dɛa ni doke yaku kowo Selemia ka tire yoro Sadaku ka Pedaya, Lefiban turo nomu sɔndia. Ma na bu Hananu, Sakurin bii, Matanian debubu nomu sɔndia u bu somi. Domi ba saa naanɛgibu. Beya ba ko n da begibu dɛa ni bonu kue.

14 Gusunɔ nɛn Yinni, a de a n man yaaye nɛn ye na kua kpuron sɔ. A ku sɔmbu te duari te na kua ka naanɛ wunɛn saa yee te ka ten woodaban sɔ.

15 Yen waati ye sɔɔ, na tɔmbu wa Yudan temɔ ba resɛm gamamɔ tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, ma gaba doo bɔkunu duusiamɔ ma gaba ketekunu tam sɔbimɔ ka resɛm ka dɛa marum mɛ ba mɔ figie ka maa sɔmunu ganu ba ka naamɔ Yerusalemuɔ. Ma na bu kirɔ kua bu ku gaaɛn dɛra tɔɔ te.

16 Tirigii be ba maa waa mi, ba ra ka swɛɛ ka kia dabinu nɛ bu Yudaba ka Yerusalemugibu dɛre sanam wɛragim sɔɔ.

17 Ma na Yudan wirugibu taare wɛ. Na bu bikia na nɛɛ, mban sɔna ba kɔsa mɔ ba tɔɔ wɛrarugiru disi dokemɔ.

18 Nge meya bɛsɛn sikadoba ba raa kua. Ma Gusunɔ u sun wahala dabinu surema wuu ge sɔɔ. Yera ba ki bu maa win mɔru seeya bu tɔɔ wɛrarugii te disi doke?

19 Ma na yiire bu Yerusalemun kɔnnɔsu kenɛ sanam mɛ sɔɔ u dua tɔɔ wɛrarugiru tu sere tore kpa bu ku su kenia ma n kun mɔ tɔɔ wɛrarugiru ta kpa. Ma na nɛn sɔm kowobu gabu yi yi kɔnnɔ sin mi bu ku ka de sɔmunu ganu nu du tɔɔ wɛrarugii te sɔɔ.

20 Yera kia bwese bwese kan dɔrobu ba kpuna wuun biruɔ nge nɔn yiru.

21 Ma na bu kirɔ kua na nɛɛ, mban sɔna ba kpuna wuun tɔɔwɔ gbɔrarun biruɔ. Na maa bu sɔɔwa na nɛɛ, ba n maa yen bweseru kua, kon bu nɔma doke.

Saa yen dɔma ten di, ba n maa naare tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

22 Ma na Lefiba sɔɔwa na nɛɛ, bu tii dɛerasio kpa bu na bu Yerusalemun kɔnnɔsu kɔsu bu ka tɔɔ wɛrarugii te yi Yinni Gusunɔn sɔ.

Yinni Gusunɔ, yeniban sɔ, a de a n man yaaye. Kpa a man kɔsu wunɛn durɔm bakam sɔ.

23 Waati ye sɔɔ, na Yuuba wa ba kurɔbu sua Asidɔduba ka Mɔabuba ka Amɔniban min di.

24 Ma ben bibu gabu ba Asidɔdugibun barum gerumɔ. Ba n Yudan barum yɛ. Tɔn tuko baruma ba gerumɔ.

25 Na bu taare wɛ, ma na bu bɔrusi. Na ben gabu so, ma na gabun seri wukura. Ma na nɛɛ, bu bɔruo Yinni Gusunɔn wuswaaɔ bu nɛɛ, ba n maa ben bii wɔndiaba tɔn tukobu kɛmɔ bu sua kurɔbu. Ba n maa derimɔ ben aluwaasiba bu tɔn tukobun bii wɔndiaba sua kurɔbu.

26 Domi yera Salomɔɔ Isireliban sina boko u kua. Sunɔ goo sari wi u ka nɔn weene handunia ye sɔɔ. Gusunɔ u nɔn ki. Ma u nɔn kua Isireliba kpuron sunɔ. Adama ka mɛ, kurɔ be ba saa bwese tukunu ba nɔn sure durum sɔɔ.

27 Yen sɔ, sa n maa ki su nɔ bu nɛɛ, bɛɛya i taare baka yenin bweseru kua i bwese tukunu sɔɔ kurɔbu sua, kpa i ko naanɛ sariba Yinni Gusunɔn mi.

28 Yoyadan bii turo, Eliasibu wi u saa yaku kowo tɔnwɛron debubu, wiya u saa Sambala Horonigiin biin durɔ. Yen sɔna na nɔn gira nɛn min di.

29 Yinni Gusunɔ, a ku bu duari. Domi ba wunɛn saa yeru disi doke. Ma ba n arukawani yibie ye yaku kowobu ka Lefiba ba ka nun bɔkua.

³⁰ Na dera ba gāa tukunu kpuro wuna ben suunu sɔɔn di. Ma na yāku kowo be, ka Lefi ben baawure wesia win sɔmburu sɔɔ. Ma na dera ba wooda ye mɛm nɔɔwa ye ya weenɛ be, yāku kowobu bu mɛm nɔɔwa,

³¹ ba maa yāku dāa kasu yen saa sɔɔ ma ba ben dīa gbiikinu wɛ. Gusunɔ nɛn Yinni, a de a n man yaaye yeniban sɔ.

ESITĒ

Tire te, ta ka Yuuba yā be ba yoru dimō Babiloniō. Babilonigibu ka ben wirugū turo Hamani ba kookari kua ba kasu bu bu go. Saa ye sō, Yuuban bii wōndia goō wi ba mō Esitē, wi u kua Babilonin sunōn kurō, u bu wōra.

Tire te sō, Gusunōn yīsiru sari mi. Adama ka mē, ta ta Gusunōn dam sōsimō ka maa somi te u win tōmbu kua.

Tire te, ta maa sun sōmō nge mē Yuuban tōō baka te ba mō Purimu ta ka torua.

Tire ten kpunaa

1. Esitē u sina bokon kurō Fasiti kōsire kua, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Hamani u murafitiru mō bu ka Yuuba go, wiru 3n di sere wiru 5.
3. Ba Hamani go, wiru 6n di sere wiru 7.
4. Yuuba ba ben yiberēba kamia, wiru 8n di sere wiru 10.

Sina boko u tōmbu dim soka

¹Gari yini yi koorawa sina boko wi ba mō Asuresin waati sō. U bandu diiwa tem mē ba mō Endiō n ka girari Etiopiō. Tem mē kpuro mu sāawa beri wunaa teeru ka nōōba yiru.

²⁻³Win bandun wōō itase sō, sō teeru u sō win sina gōna sō ben wuu marōō ge ba mō Susi. Yera u win sina asakpōbu tōō baka dim soka ka win sōm kowōbu ka Mediba ka Pēsin tabu sinambu ka sere beri yi kpuron wirugibu. Be kpurowa ba mēna mi.

⁴Ma u win dukia ye ya win yiiko ka win bandun kpāaru sōsimō yara u tōn be sōsi. U ye kuawa n ka kua suru nōōba tia.

⁵Yen biru, u tōmbu kpuro be ba mēne Susi mi, tōō baka dim soka, gobigibu ka sārōbu. Ma ba tōō baka te di sere sōō nōōba yiru sina kpaarun yaaraō.

⁶Ma ba beku danginu sōre sōre taabu sii ganduginu sō ka wēe wunōmgii yi ba gbinisi gbereba sō be ba kua ka kpee gobiginu. Ma ba kita wuraginu ka sii geesuginu yi yi mi. Ma ba dii ten tem sōma kua ka kpee gobiginu, gam kpee swāanu, gam kpee kpikinu, gam kpee sōō tiroso, gam maa kpee wōkunu.

⁷Tōō baka ten tam nōri yi sāawa nōri bwese bweseka yi ba kua ka wura. Ma tam mu sweene baama sina bokon nuku tian sō.

⁸Adama ba n̄ goō tilasi kue u ka mu nō. Domi sina boko u win sōm kowōbu sōōwa u nē, bu baawure derio u ko nge mē u kī.

⁹Saa ye sō, sina bokon kurō wi ba sokumō Fasiti u maa tōn kurōbu tōō baka dim soka Asuresin sina kpaarun sōōwō.

Sina boko

u win kurō Fasiti yina

¹⁰Sina bokon tōō bakarun sōō nōōba yiruse sō, u wāa nuku dobu sō, yēn sō u tam nōra. Yera u win tiin sōm kowōbu nōōba yiru beni soka, Mēhumani ka Bisita ka Haabona ka Bigita ka Abagata ka Setaa ka Kaakasi.

¹¹Ma u bu gōra bu da bu win kurō Fasiti sokuma kpa u na u n win sina yānu doke. Domi u kī win sina asakpōbu ka sere tōn be ba wāa mi kpuro bu wa ma win kurō u sāa kurō burō. Ka geema kurō wi, kurō burōn tiywa.

¹²Yera tōn be, ba da ba kurō wi deema. Ma ba nūn sōōwa ma sina boko u nūn soku. Adama u yina u na. Ye sina boko u nua mē, yera win mōru ya seewa.

13 Ma u win bwisi kɛɔbu bikia nge mɛ n weenɛ u kurɔ wi kua. Domi bera ba ra win gari kpuro wunanɛ yɛn sɔ ba tem mɛn woodaba yɛ.

14 Be sɔɔ, be u ra ka wesianɛ kiri kiri ben yɛsa wee, Kaasena ka Setaa ka Adimata ka Taasisi ka Mɛresi ka Maasena ka Mɛmukani. Ba sɔawa mi sina bibu naɔba yiru, Pɛesi ka Mɛdin tem sɔɔ. Bera sina boko u maa naanɛ sɔa. Beya ba wɔa win bandun aye bakanu sɔɔ ni nu kpuro kere.

15 Yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee na gɔra bu nɛn kurɔ Fasiti sokuma. Adama u yina u na. Seeyasia birɔ wooda ya yi su nɔn ko.

16 Ma Memukani u sina boko ka win bwisi kɛɔ be wisa u nɛɛ, wunen kurɔ Fasiti wi, u tora n kpɔ. N n mɔ wunɛ sina boko tɔnawa u torari. Ka maa wirugibun tiiwa u torari ka sere maa tem mɛn tɔn durɔbu kpuro.

17 Domi tɔn kurɔbu kpuro bɔ n nua ye Fasiti u kua, ba koo sewa bu ben durɔbu gɛm. Ba n maa bu mɛm naɔwammɛ. Kpa bu ka tii yina bu nɛɛ, ye sina boko u raa win kurɔ Fasiti sokusia u na ro?

18 Mɛya maa bɛsɛ wirugibu, bɛsɛn kurɔbu ba koo nɔ ye sina bokon kurɔ u kua. Kpa bu se bu sun gari wisi ka gɛndu. Kpa gɛn te, tu bɛsɛn mɔru seeya.

19 N n mɛn na, sina boko, ɔ n wuran na, a de bu wooda yara ye ya Fasiti yinarimɔ u maa na wunen wuswaaɔ kpa a kurɔ goo kɔsire ko wi u nɔn kere. Wooda ye, ya ko n wɔawa bɛsɛ Pɛesiba ka Mɛdiban woodaba sɔɔ ye ba n kpɛ bu go.

20 Sanam mɛ ba koo wooda ye nɔ wunen tem bakam mɛ kpuro sɔɔ, tɔn kurɔ baawure u koo win durɔ mɛm naɔwawa, baa n n mɛren na durɔ wi, u sɔa.

21 Ma gari yi, yi sina boko ka win tem wirugibu dore. Ma u ka yi sɔmburu kua.

22 U dera ba tirenu mɔrisia win tem beri berika kpuro sɔɔ. Ba tire ni yoruawa ka baawuren barum mɛ ba gerumɔ win tem sɔɔ. Wee ye tire ni, nu gerumɔ. Nu nɛɛ, n weenɛ tɔn durɔ wi u kurɔ sue kpuro u n sɔa win yɛnu yɛro kpa ba n da win barum gere yɛnu ge sɔɔ.

Esitɛ u kua sina bokon kurɔ

2

1 Amɛn biru, Asuresin mɔru ya sure. Ma u bwisika ye Fasiti u kua ka wooda ye ba yi win sɔ.

2 Yera sina bokon tiin sɔm kowobu ba nɔn sɔɔwa ba nɛɛ, sina boko, a de bu wɔndia be ba n durɔ yɛ kasu kpa ba n sɔa kurɔ burabun tii.

3 Yen sɔ, a tɔmbu gɔsio wunen tem beri berika kpuro sɔɔ bu wɔndia kurɔ burabu kasuma be ba n durɔ yɛ. Kpa bu ka bu na Susiɔ wunen kurɔbun wɔa yerɔ. Miya Hege wi u ra wunen kurɔbu kɔsu u koo bu naɔri kpa u bu tim wɛ bu ka ben wasi sɔmɛ.

4 Saa ye sɔɔ, wɔndia wi u koo wunɛ sina boko wɛre, wiya u koo Fasiti kɔsire ko.

Ma gari yi, yi ka sina boko naawa. Ma u yi wura.

5 N deema Yuu goo wɔa Susi wuu bɔkɔ ge sɔɔ. Win yɛsira Maadose. U sɔawa Yairin bii, Benyamɛn bweseru sɔɔ. Win sikadobara Simɛi ka Kisi.

6 Nɛbukanesaawa u Maadose wi yoru mwaama ka win temgibu gabu Yerusalemun di ka ben sina boko Yekonia sannu.

7 Maadose wi, u win baan tundo turosin bii wɔndia goo nɛni. Domi win mɔwɔbu ba gu. Bii win yɛsira Hadasa wi ba maa mɔ Esitɛ. Wɔndia wi, kurɔ burɔn tiiwa.

⁸ Sanam mɛ ba wooda ye yara, wɔndia dabira ta menna Susiɔ. Esitɛɛ u wāa be sɔɔ. Ma Hege wi u ra sina bokon kurɔbu kɔsu u ka be kpuro da tɔn kurɔbun wāa yerɔ u bu nɔɔrimɔ.

⁹ Esitɛɛ u Hege wɛre ma u ka nɔn nɔnu geu mɛera u nɔn tim wɛ fuuku mɛ u koo ka wasi sɔmɛ ka maa dīa ni u ko n da di. Ma u nɔn wɔndia nɔɔba yiru kasua sina kpaarun sɔm kowobu sɔɔ. Yen biru, u nɔn dii te ta buram bo wɛ tɔn kurɔbun wāa yeru mi.

¹⁰ Adama Esitɛɛ kun gerua ma u sāa Yuu. Domi Maadose u nɔn ye yinari.

¹¹ Mɛya Maadosen tii u ra n daamɔ tɔn kurɔ ben wāa yerun kɔnnɔwɔ u ka Esitɛɛn alafia bikia kpa u n maa ka yɛ ye ba nɔn kuammɛ.

¹² Wɔndia be kpuro ba koo wasin burarun tim kowa wɔɔ tia tɔn kurɔbun wāa yeru mi. Suru nɔɔba tia sɔɔ, ba koo bu gum mɛ ba ra soku miru sawa. Suru nɔɔba tia ye ya maa tie sɔɔ, kpa bu bu gum turaregum sawa ka maa tim gam wasin burarun sɔ. Yeniban biru, wɔndia ben baawure u ko n tɔru mɔ tɛ sɔɔ u koo yari u da u sina boko Asuresi deema.

¹³ Dɔma te yɛro u koo yari ben wāa yee ten min di u ka da sina bokon mi, ba ra nɔn wɛwa ye u kī.

¹⁴ Wɔkuru kpa u da sina bokon mi. Bururu yam sārɛru kpa Sasigasi, sina bokon tɔn kurɔbun kɔso u ka nɔn da diru garu sɔɔ. Saa ye sɔɔ, kurɔ wī, u n maa wee sina bokon mi, ma n kun mɔ sina bokon tiwa u nɔn sokusia ka win yīsiru.

¹⁵ Ye n Esitɛɛ Abisailin bii wi Maadose u nɛnu girari u ka da sina bokon mi, u n gāanu ganu bikie ma n kun mɔ ye Hege sina bokon kurɔbun kɔso wi, u nɔn sɔɔwa u ka da. Be ba ka Esitɛɛ yinna kpuro, ba ra ka nɔn nɔnu geu mɛeriwa.

¹⁶ Asuresin bandun wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, yen suru wɔkuruse wi ba mɔ Tebesi, yera ba ka Esitɛɛ da win mi.

¹⁷ Ye ba tura mi, yera sina boko u Esitɛɛ kīa n kere kurɔ be u waare kpuro. Wɔndia be kpuro sɔɔ, Esitɛɛwa u ka nɔnu geu mɛera. Yen biru, u Esitɛɛ sina furɔ doke. Ma u nɔn kua Fasitin kɔsire.

¹⁸ Ma sina boko u win bwisi kɛɛbu ka win sɔm kowobu ka win sina asakpɔbu tɔɔ baka dim soka Esitɛɛn sɔ. Ma u win tem tumbu kpuro wɛrabu wɛ dɔma te. Ma u bu kɛnu bɔnu kua ka nuku tia.

¹⁹ Sanam mɛ ba maa wɔndiaba menna nɔn yiruse, Maadose u sāa sina kpaarun wirugii turo.

²⁰ Saa ye sɔɔ, Esitɛɛ kun tii sɔɔsi ma u sāa Yuu. Domi u Maadose mɛm nɔɔwa nge mɛ u ra raa ko sanam mɛ u wāa win mi.

Maadose

u sina bokon wāaru wɔra

²¹ Sɔɔ teeru ye Maadose u win sɔmburu mɔ sina kpaarɔ, Bigitani ka Terɛsi be ba sāa sina bokon kɔnnɔn kɔsobu ba ka sina boko mɔru kua sere ba kī bu nɔn go.

²² Yera Maadose u gari yi nua. Ma u da u ye Esitɛɛ sɔɔwa. Ma Esitɛɛn tii u maa da u sina boko sɔɔwa ka Maadosen yīsiru.

²³ Yera ba gari yin gem kasu ba deema geema. Ma ba dāa nɔɔ sɛm kua ba ka bu sɔka ba suasia wɔllɔ. Ma ba gari yi yorua ben tem garin tireru sɔɔ sina bokon nɔni biru.

Hamani ka Maadose ba n do

3

¹Yeniban biru, Asuresi u Hamɛdatan bii wi u s̄a Agagin bweseru w̄olle sua. Ma u n̄un kua yiruse win bandu s̄o.

²Sina kpaarun s̄am kowobu kpuro ba ra Hamani kpunɛwa, domi sina bokowa u yen wooda ye w̄ɛ. Maadose turowa u yina u n̄un kpuna.

³Yera sina bokon s̄am kowo be ba tie ba ra n̄un bikie bu nɛɛ, mban s̄na a ku ra ka sina bokon wooda mɛm n̄oɔwɛ.

⁴T̄o baaterewa ba ra n̄un bikie mɛsum. Adama Maadose u ku ra bu wisi. U ra gesi bu wisiwa u nɛɛ, nɛ Yuuwa. Yera ba da ba ye Hamani s̄oɔwa bu ka wa Maadose ù n ko n m̄o mɛ u n d̄o.

⁵Yera Hamanin tii u wa Maadose u yina u n̄un kpuna. Ma u m̄oru besira too.

⁶Mɛya ba maa n̄un s̄oɔwa ma Maadose u s̄awa Yuu. Yera Hamani u bwisika win tii s̄o u nɛɛ, ù n mɛn na, Maadose t̄onan ḡo kun tura sere u Yuuban bweseru kpuro go be ba w̄a Asuresin tem mɛ kpuro s̄o.

⁷Asuresin bandun w̄o w̄akura yirusen suru gbiikoo wi ba m̄o Nis̄a s̄ora ba ḡanu k̄s̄ ni ba sokum̄o purimu bu ka suru ka win t̄oru wa t̄e s̄o ba koo Yuuba go. Ma ya suru w̄akura yiruse wi ba m̄o Adari ḡosa.

*Hamani u Yuuban**kpeerasiabun s̄oɔru m̄o*

⁸Hamani u sina boko s̄oɔwa u nɛɛ, yinni, bweseru gara w̄a t̄en t̄amba yarine baama wunen tem mɛ kpuro s̄o, ba tii mɛnɛ nɛnɛm, ben komara maa s̄awa nɛnɛm. Yen biru ba ku ra wunen woodaba mɛm n̄oɔwɛ. À n bu deri s̄ɛ, ya ù nun arufaani gaa kuammɛ.

⁹À n wuran na, a de bu wooda yara kpa bu yore bu t̄on ben bweseru go. Saa ye s̄o, kon sii geesun t̄onnu gooba wun̄abu (300) sua n wunen tem s̄am kowobu w̄ɛ bu doke wunɛ sina bokon arumani s̄o.

¹⁰Yera sina boko u win taabu wuna u Hamani Yuuban yiberɛ wi w̄ɛ.

¹¹Ma u nɛɛ, a wunen gobi n̄enūo adama kon nun Yuuba deria kpa a ka bu ko mɛ a k̄i.

¹²Suru gbiikoon s̄o w̄akura itase s̄o, ba sina bokon tire yorobu sokusia. Tire yoro be, ba tirenu yorua nge mɛ Hamani u gerua. Ma ba nu m̄orisia sina bokon tem wirugibun mi ka win sina asakp̄obun mi ka win tem beri berikan wirugibun mi ka bweseru baateren wirugiin mi. Ba nu yoruawa ka barum baamere mɛ mu w̄a tem mɛ s̄o. Ma ba tire ni n̄oma doke ka sina boko Asuresin ȳisiru ka win taabun ȳireru.

¹³Ma ba t̄ambu ḡora ḡora ka tire ni, tem mɛn beri berika kpuro s̄o bu ka Yuuba kpuro kpeerasia s̄o teeru, aluwaasiba ka dur̄o t̄ak̄onu ka bibu ka t̄on kur̄abu. Kpa bu ben arumani kpuro kam koosia. Ba koo ye kowa suru w̄akura yirusen s̄o w̄akura itase s̄o, suru wi ba m̄o Adari.

¹⁴Bera mi ba tire te wa kpuro, ba koo ten gari garisiwa wooda, kpa bu de t̄ambu kpuro ba n ȳɛ ba n ka yen s̄oɔru s̄a sere t̄o te, tu ka tunuma.

¹⁵Ma sina boko u som̄o be wooda w̄ɛ ba doona fuuku. Ma ba wooda ye kpara Susīo, wuu b̄ok̄o gen mi. Saa ye s̄o wuu gen t̄ambu ba w̄a biti s̄o, saa ye s̄ora sina boko ka Hamani ba s̄o ba ben tam n̄orum̄o.

*Maadose**u Esitɛ somiru kanam̄o*

4

¹ Ye Maadose u nua ye ya kooramɔ, yera u win yaberu nɛnua u karana. Ma u saaki sebua u torom wisi wirɔ nuku sankirarun sɔ. Yen biru, u da wuu suunu sɔɔ, u nuku sankirarun kuuki mɔ ka dam.

² Ma u da sere sina bokon kɔnnɔwɔ, baa mɛ ba ra yinɛ wi u saaki sebua u da mi.

³ Tem mɛ kpuro sɔɔ, mi Yuuba ba sina bokon wooda yen gari nua, ba ra nuki sankirewa. Kpa bu nɔɔ bɔke, ba n weeweenu mɔ ba n sumɔ. Ben gabu ba n kpɛ ba n saaki sebua, ba n torom wisi wirɔ nuku sankira ten sɔ.

⁴ Esitɛɛn sɔm kowobu ba na ba nɔn ye sɔɔwa. Ma u nanda gem gem. Ma u ka yānu gɔra bu Maadose sebusia kpa u win saaki ye pota. Adama Maadose u yina.

⁵ Yera Esitɛɛ u Hataki win sɔm kowo turo wi sina boko u nɔn deria gɔra Maadosen mi, u nɔn bikia ye n nɔn mɔ. Mban sɔna u mɔ mɛ.

⁶ Ma Hataki u seewa u da Maadosen mi, sina bokon kɔnnɔwɔ.

⁷ Yera Maadose u nɔn sɔɔwa kpuro ye ya koorɔ, ka gobi yi Hamani u koo doke sina bokon arumani beru yerɔ bā n Yuuba go ba kpa.

⁸ Ma u maa nɔn sina bokon wooda ye ya gerumɔ bu Yuuba gon tireru wɛ, te ba yara Susiɔ. Ma u nɔn kana u Esitɛɛ ye kpuro sɔ. Kpa u be da u sina boko suuru kana u ka Yuuban bweseru deri.

⁹ Ma Hataki u da u ye kpuro Esitɛɛ sɔɔwa.

¹⁰ Yera Esitɛɛ u maa nɔn gɔra Maadose win mi.

¹¹ U nɛɛ, sina bokon sɔm kowobu kpuro ka bwese ni nu wāa tem mini, nu yɛ ma wi u da sina bokon mi, u kun yɛro soka, ba ra yɛro gowa nge mɛ wooda ya gerua. Adama sina bokon tii ù n nɔn win sina dɛki wuragia tii, ba ñ nɔn goomɔ. Wee tɛ, nɛn sɔɔ tena mi, ye sina boko kun ka man sokure.

¹² Sanam mɛ ba ka Esitɛɛn gari yi Maadose daawa,

¹³ yera Maadose u gɔra bu nɔn sɔ bu nɛɛ, u kun tamaa wi turowa u koo kisira Yuuban wahala yen di yɛn sɔ u wāa sina kpaarɔ.

¹⁴ U n mari, u ñ win tɔmbu somi tɛ, ba koo somiru wa gam di, kpa bu faaba wa. Adama wi, ka win tondon yɛnugibu, ba koo gbiwa. Sɔrɔkudo yen sɔna ba nɔn kua sina bokon kurɔ.

¹⁵ Yera Esitɛɛ u maa gɔra Maadosen mi u nɛɛ,

¹⁶ u doo u Yuuba kpuro menna be ba wāa Susi mi, kpa bu nɔɔ bɔke win sɔ, sɔɔ sɔɔ ita ka wɔkuru ita, bu ku dīanu di, bu ku maa nim nɔ. Wi ka maa win sɔm kowobu ba koo maa ko mɛsum. Yen biru, kpa u da sina bokon mi, baa mɛ wooda ya mɛ yina. U n koo gbin na, kpa u gbi.

¹⁷ Yera Maadose u da u kua kpuro nge mɛ Esitɛɛ u nɔn sɔɔwa u ko.

Esitɛɛ u da sina bokon mi

5

¹ Nɔɔ bɔku ten sɔɔ itase, yera Esitɛɛ u win sina yānu sebua. Ma u da sina kpaarɔ. Ye u dua ten sɔɔwɔ, u deema sina boko u sɔ win sina kitarɔ u kɔnnɔ mɛɛra.

² Sanam mɛ u Esitɛɛ wa u yɔ win yɛnu ge sɔɔ, yera u ka nɔn nɔnu geu mɛɛra. Ma u nɔn win sina dɛka tii ye ba kua ka wura. Ma Esitɛɛ u susi u dɛka yen sɛru baba.

³ Ma sina boko u nɔn bikia u nɛɛ, Esitɛɛ, mban sanuma a mɔ. A man sɔɔwɔ ye a kī n nun kua. Na sɔɔru kpa n ka nun kpuro wɛ, baa ñ n nɛn tem bɔnun na.

⁴ Ma Esitɛɛ u nɛɛ, yinni, à n ka man nɔnu geu mɛɛran na, na kīwa wunɛ ka Hamani i na nɛn mi. Domi na tɔɔ baka dim sɔɔru kua mi, bɛɛn sɔ.

⁵ Yera sina boko u gɔra bu Hamani sokuma fuuku bu ka da Esitɛɛn mi. Ye Hamani u na, yera be yiru ye kpuro ba da ba tɔɔ baka dim mɛ di.

⁶ Sanam mɛ ba tam narumɔ, yera sina boko u Esitɛɛ sɔɔwa u nɛɛ, mba a kɔ̄ a man kana. Na sɔɔru kpa n ka nun kua ye a kɔ̄ baa n n nen tem bɔnun na, kon nun wɛ̄.

⁷ Ma Esitɛɛ u wisa u nɛɛ, yinni, wee ye na kɔ̄ a man kua.

⁸ À n ka man nɔnu geu mɛɛra, ma a sɔɔru sãa a ka man kua ye na kɔ̄, kon maa tɔɔ baka dim sɔɔru ko sia, kpa i wurama wunɛ ka Hamani i di. Saa ye sɔɔra kon nun sɔ̄ ye na kɔ̄.

Hamani u kɔ̄ u Maadose go

⁹ Yen tɔɔ te, Hamani u yara Esitɛɛn yɛnun di ka nuku dobu. Adama ye u tura kannɔwɔ, u wa Maadose kun seewe u nùn bɛɛɛ wɛ̄. Ma u mɔru bɛsira gem gem.

¹⁰ Adama u tii nɛnuu u da yɛnuɔ. Yera u win bɔrɔba ka win kurɔ Serɛsi sokusia.

¹¹ Ma u tii sua gari gerua tɔn be kpuron wuswaaɔ, win dukia baka ka win bii tɔn durɔ dabi te u maran sɔ̄ ka sere girima ye sina boko u nùn doke u ka nùn kua win sina asakpɔbu kpuron wirugii.

¹² Yera u nɛɛ, nɛ turowa Esitɛɛ, sina bokon kurɔ u soka n ka sina boko yɔsiri tɔɔ baka dim mɛ u sɔɔru kuan sɔ̄. Nɛ turo wiya u maa nɛɛ, n sina boko yɔsirima sia su ka kpam di win mi.

¹³ Adama yeniba kpuro ya n ko n man sãa gãanu nà n Maadose Yuu wi waamɔ u wãa sina kpa kɔnnɔ mi.

¹⁴ Yera win bɔrɔ be, ka win kurɔ wi, ba nùn bwisi kã ba nɛɛ, a doo a dãru garu gira tɛn gunum mu sãa gɔm soonu weeraakuru kpa a sina boko kana bu Maadose saku bu sãarusia mi. Saa ye sɔɔ, kaa kpɔ̄ a tɔɔ baka dim mɛ di ka nuku dobu.

Yera gari yi, yi Hamani dore. Ma u dera ba dãa te sɔɔru kua.

Sina boko

u Maadose wolle sua

6

¹ Yen wɔku te, sina boko u kpana u dweeya. Yera u nɛɛ, bu nùn ben tem garin tirenu tama. Tire ni sɔɔra ba ra yore ye n kooro kpuro ben tem sɔɔ. Ma ba ka nùn tire ni naawa ba nùn garia.

² Ma ba girari mi sina bokon sɔm kowobu Bigitani ka Terɛsi ba raa nɔɔ tia kua bu ka sina boko go. Ma Maadose u ye sina boko dɔmɛya.

³ Yera sina boko u bikia u nɛɛ, ba sere Maadose wolle sua gari yin sɔ̄?

Ma sɔm kowo be, ba wisa ba nɛɛ, aawo, ba n nùn gãanu kue.

⁴ Sina boko u bikia u nɛɛ, wara u wãa sina kpaaru mi.

N deema saa yera Hamani u duumam sisi u ka sina boko kana u Maadose sãarusia dãa ye u sɔɔru kuan wollo.

⁵ Yera sina bokon sɔm kowo be, ba nùn wisa ba nɛɛ, Hamaniwa u wãa mi.

Ma sina boko u nɛɛ, u duuma.

⁶ Yera Hamani u dua. Ma sina boko u nùn bikia u nɛɛ, amɔna kon yɛro kua wi na kɔ̄ n wolle sua.

Yera Hamani u tii sɔɔwa u nɛɛ, wara sina boko u koo maa wolle sua n kere nɛ. Ma u wisa u nɛɛ,

⁷ yinni, à n kɔ̄ a goo wolle sua,

⁸ a de bu wunen tiin yaberu sua ka wunen tiin duma ye ba sina furɔ dokea wirɔ.

⁹ Kpa a de wunen sɔm kowo damgii turo u durɔ wi sina yāa ni sebusia kpa u nūn yɔasia wunen duman wɔllɔ. Kpa u ka nūn da wuu suunuɔ u n gerumɔ u n mɔ, wee nge mɛ sina boko u ra yɛro kue wi u wɔlle sua.

¹⁰ Yera sina boko u Hamani sɔɔwa u nɛɛ, tɛ, a seewo a yāa ni ka duma ye sua kpa a Yuu wi kua nge mɛ a gerua mi. Baa yen gāa piibu a ku ra duari. U wāa sina kpa kɔnnɔwɔ u sɔmburu mɔ mi.

¹¹ Ye Hamani u da u yāa ni suama ka duma ye, yera u nu Maadose sebusia. Ma u nūn yɔasia duma yen wɔllɔ u ka nūn da wuu suunuɔ u gerumɔ u mɔ, wee nge mɛ sina boko u ra yɛro kue wi u wɔlle sua.

¹² Yen biru, Maadose u gɔsira u wura sina kpa kɔnnɔ mi. Ma Hamani u maa doona fuuku win yenuɔ, u tuke sekuru sɔ.

¹³ Ye u tura mi, u ye kpuro win kurɔ Seresi ka win bɔrɔba saaria. Ma ba nūn bwisi kɔ ba nɛɛ, Maadose wi, Yuuwa. Ma win wuswaaɔra ba nun sekuru doken torua mɛ, a n yɛ ma kaa n kaaramɔwa a n dɔɔ.

¹⁴ Sanam mɛ ba gari gerumɔ ba n kpa, yera sina bokon sɔmɔbu ba tunuma, ma ba yande Hamani sua ba ka da Esitɛɛn tɔɔ baka dii yerɔ.

Hamantin gɔɔ

7

¹ Yera sina boko ka Hamani ba Esitɛɛn tɔɔ baka dim mɛ da nɔn yiruse.

² Ye ba dim kpa ba tam nɔrumɔ, yera sina boko u maa Esitɛɛ bikia u nɛɛ, mba a kɔ a man kana. Na sɔru sɔa n ka nun kpuro kua ye a kɔ. Kon mam nun nɛn tem bɔnu wɛ.

³ Ma Esitɛɛ u nɛɛ, yinni, à n ka man nɔnu geu mɛɛran na, ma n nun wɛre, wee ye na nun kanamɔ. A ku de bu nɛ ka nɛn bweseru go.

⁴ Domi ba sun dɔrawa bu ka sun sakiri bu kpeerasia wɔnwɔndu sariru sɔɔ. N n yorun na ba sun kpɛɛ, kon daa nɛn nɔɔ mariwa domi ta n tura n ka nun baasi.

⁵ Yera sina boko Asuresi u Esitɛɛ bikia u nɛɛ, wara u nia yen bweseru kua.

⁶ Esitɛɛ u wisa u nɛɛ, besen yibere wi u sun nɔni sɔɔmɔ, wiya Hamani tɔn kɔso wini.

Yera Hamani u nanda sina boko ka Esitɛɛn wuswaaɔ.

⁷ Ma sina boko u seewa u yara ka mɔru u da win sina kpaarun yaaraɔ. Saa yera Hamani u tuba ma sina boko u sɔru kpawa u ka nūn go. Yera u Esitɛɛ suuru kana u nūn faaba ko.

⁸ Ma u tii yɔsu u wɔruma mi Esitɛɛ u sɔ. Saa yera sina boko u wurama ma u dua mi ba tɔɔ bakaru dimɔ. Yera u Hamani bikia u nɛɛ, a kɔ a maa Esitɛɛ gabawa nɛn wuswaaɔ sina kpaaru mini?

U ka gari yi gere u kpe, yera win sɔm kowobu ba Hamantin wuswaaɔ bɔkua.

⁹ Yera sɔm kowo ben turo wi ba mɔ Haabona u sina boko sɔɔwa u nɛɛ, yinni, Hamantin tii u dɔru garu sɔru kua tɛ sɔɔ u koo raa Maadose sɔku u bwɛ wi u nun gari dɔmɛya a ka faaba wa mi. Dɔa te, ta gire mi, win dirun wuswaaɔ. Ten gunum mu sɔawa gɔm soonu weeraakuru.

Yera sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu Hamani sɔkuo bu bwɛ dɔa te sɔɔ.

¹⁰ Ma ba Hamani sua ba ka da ba bwɛ dɔa ten wɔllɔ, te u raa sɔru kua Maadosen sɔ. Saa yera sina bokon mɔru ya sure.

8

¹Yen tɔɔ te sɔɔ, sina boko Asuresi u Hamani Yuuban yiberɛ win dukia kpuro sua u Esitɛ wɛ. Ma Esitɛ u nɔn sɔɔwa ma Maadose u sɔɔwa win dusi.

²Yera sina boko u Maadose sokusia ma u win sina taabu sua ge u Hamani mwaari u nɔn wɛ. Yen biru, Esitɛ u Hamanin dukia ye Maadose nɔma beria.

Sina boko u wooda yara

Yuuban arufaanin sɔ

³Yen biru, Esitɛ u kpuna sina bokon wuswaaɔ ka swi ma u nɔn suuru kana u ka himba kɔsa ye yinasia ye Hamani Agagigii u raa yi Yuuban sɔ.

⁴Ma sina boko u Esitɛ win sina deka tii ye ba kua ka wura. Yera Esitɛ u seewa u yɔra win wuswaaɔ.

⁵Ma u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, yinni, n n nun wɛren na, a n ka man nɔnu geu mɛɛran na, na kɔa wooda ye yinasia ye Hamani Agagigii Hamɛdatan bii wi, u yara u nɛɛ, bu Yuuba kpeerasio be ba waa tem mɛ sɔɔ. Kpa a de bu ye kpara.

⁶Domi na n kpɛ na n sɔ kpa na n waamɔ ba nen bweseru nɔni sɔɔmɔ ba goomɔ.

⁷Yera sina boko Asuresi u Esitɛ ka Maadose wisa u nɛɛ, i swaa dakio i nɔ. Wee na dera ba Hamani sɔka dɔa sɔɔ ba bwɛ yɛn sɔ u kasu bu Yuuba go. Ma na maa wunɛ Esitɛ win dukia kpuro wɛ.

⁸Yen sɔ tɛ, i yoruo ka nen yisuru ye ya koo Yuuba arufaanin kua. Kpa i ye ne sina bokon yireru koosi. Domi ye ba yorua ka sina bokon yisuru ma ba ye win yireru koosi, ba n maa kpɛ bu ye gosia.

⁹Wɔɔn suru itase wi ba mɔ Sifaa, win sɔɔ yɛnda itase sɔɔ, yera ba sina bokon tire yorobu sokusiam, ma Maadose u bu wooda wɛ bu Yuuba tirenu kua ka sina bokon sina asakpɔbu ka win tem wirugibu ka sere wirugii be ba waa bera wunaa teeru ka nɔɔba yiru ye sɔɔ, saa Endin di n ka girari Etiopia. Ma ba tire ni kua ka Yuuban barum ka sere maa barum mɛ mu waa tem mɛ kpuro sɔɔ.

¹⁰Ba nu yorua ka sina bokon yisuru, ma ba nu yireru koosi ka win taabu. Saa ye sɔɔra sina bokon maasɔbu ba seewa ba ka nu da baama.

¹¹Wee ye tire ni, nu gerumɔ. Nu nɛɛ, sina boko u Yuuba wooda wɛ u nɛɛ, wuu mi ba gesi waa kpuro ba mennɔ bu ka ben waa ru wɔra kpa bu bwese te ta bu wori kpeerasia sere ka ten kurɔbu ka bibɔ. Kpa bu ten dukia gura.

¹²Baawurewa u koo wooda ye mɛm nɔɔwa Asuresin tem kpuro sɔɔ, suru wɔkura yirusen sɔɔ wɔkura itase sɔɔ. Suru wiya ba mɔ Adari. Tɔɔ tera ba raa yi bu ka Yuuba go.

¹³Bera mi tire te, ta gesi tura, ba koo ten gari garisiwa wooda kpa bu de tɔmbu kpuro ba n ye yɛ. Kpa Yuuba ba n sɔɔru saa bu ka ben yiberɛba mɔru kɔsia tɔɔ te sɔɔ.

¹⁴Ye sina boko u win maasɔbu wooda ye wɛ yera ba ben dumi yɔɔwa ba da fuuku ma ba yen gari kpara tem mɛ kpuro sɔɔ. Ba maa ye kpara Susi.

¹⁵Saa ye sɔɔra Maadose u yara sina kpaarun di u da wuu sɔɔ u sina yānu sebua ni nu nɔni gaaduragii ka nɔni kpiki mɔ ka yabe bakaru nɔni swɛɛguru ka maa sina furo wuraguu. Ma wɔkinu yiba Susi ye sɔɔ taki ka nuku doɔn kuukin sɔ.

¹⁶Yen dama te, Yuuba ba nuku doɔn mɔ too, ba kuuki mɔ, ba yɔɔkumɔ.

¹⁷Bera mi ba gesi waa kpuro ba ka wooda ye nua, ba nuku doɔn kuawa too, ba tɔɔ baka dim sokuna. Ma tɔn dabinu ba tii gosia Yuu yɛn sɔ ba Yuuba nasie.

Yuuba

ba ben yiberɛba mɔru kɔsie

9

¹ Suru wəkura yirusen sɔɔ wəkura itase ye, ya tura. Tɔɔ te sɔɔra sina bokon wooda ye u raa yi Yuuban sɔ ya koo sɔmburu tore. Tɔɔ tera Yuuban yiberɛba ba yīyio bu Yuuba kamia. Adama n n koore. Yuubara ba nasara sua.

² Asuresin tem kpuro sɔɔ, Yuuba ba menna wuu mi ba wāa kpuro. Ma ba ben yiberɛba wəri be ba raa nɔɔ tia kua bu ka bu go mi. Goo safi wi u ka tii yina. Domi ba ben berum mɔwa.

³ Sina bokon tem beri berikan wirugibu ka win sina asakpɔbu ka win tem wirugibu ka win tiin sɔm kowɔbu ba ka Yuuba yɔra domi ba Maadosen berum mɔ.

⁴ Maadose wi, u aye bɛɛɛguru mɔ sina kpaaru mi. Ma u yīsiru yara tem me kpuro sɔɔ. Ma win dam mu sosimɔ mu dɔɔ.

⁵ Yuuba ba ben yiberɛ be kua nge mɛ ba kī. Ba bu gowa gem gem.

⁶ Susi maro sɔɔ, tɔmbu nɛɛra wunɔbuwa (500) ba go.

⁷ Ma ba Paasandata ka Dalifoni ka Asipata sakira,

⁸ ka Porata ka Adalia ka Aridata

⁹ ka Paamasita ka Aridai ka Fayesata

¹⁰ ka sere maa Hamani Yuuban yiberɛn bibu wəkuru. Adama ba n ben dukia gure.

¹¹ Yen tɔɔ te, ba sina boko tɔn ben geeru sɔɔwa be ba go Susi maro mi.

¹² Yera sina boko u Esitɛɛ sɔɔwa u nɛɛ, wee Yuuba ba tɔmbu nɛɛra wunɔbu (500) go mini ka Hamanin bibu wəkuru. Amɔna n ko n s̄aa wuu si su tie sɔɔ. Tɛ, à n maa gāanu kī a man bikio, kon nun ye kua.

¹³ Ma Esitɛɛ u nùn wisa u nɛɛ, à n wuran na, a de sia Yuuba bu maa ko Susi mini nge mɛ wooda ye, ya gerua. Kpa bu Hamanin bibu wəku ten gonu bwɛ dāa.

¹⁴ Ma sina boko u wooda wɛ bu maa ko nge mɛ. Ma ba ye kpara Susiɔ. Ma ba Hamanin bibu wəku ten gonu bwɛ dāa.

¹⁵ Yuu be ba wāa Susi maroɔ, ba Adarin sɔɔ wəkura nne ye sɔɔ menna. Ma ba tɔmbu gooba wunɔbu (300) go. Adama ba n ben dukia gure.

¹⁶ Yuu be ba maa wāa tem mɛn beri berikaɔ ba maa menna bu ka ben wāaru wɔra. Ma ba ben yiberɛba mwɛɛra ba go. Adama ba n ben dukia gure. Tɔn be ba go mi, ben geera s̄aa nɔɔɔɔn suba wata ka wəkura nɔɔbu (75.000).

¹⁷ Yeni ya koorawa suru wi ba mɔ Adarin sɔɔ wəkura itase sɔɔ. Yen sɔɔ wəkura nneɛ sɔra ba tɔn goberu deri. Ma ba tɔɔ bakaru di ka nuku dobu.

¹⁸ Adama yuu be ba wāa Susi maroɔ, ba ben yiberɛba gowa sɔɔ wəkura itase ka sɔɔ wəkura nneɛ sɔɔ. Sɔɔ wəkura nɔɔbuse sɔɔra ba wɛra. Ma ba tɔɔ bakaru di ka nuku dobu.

¹⁹ Yen s̄na Yuu be ba wāa baru kpaanɔ ba ra tɔɔ bakaru di ka nuku dobu Adarin sɔɔ wəkura nneɛ te sɔɔ. Kpa bu kɛnu mɔrisiana.

*Maadose**u tɔɔ bakaru tɔru yi*

²⁰ Yeniban biru, Maadose u gari yi yorua tirenu sɔɔ. Ma u Yuu be ba wāa turuku ka tontondeɔ tire ni mɔrisia Asuresin tem mɛ kpuro sɔɔ.

²¹ U ben baawure kana ba n da tɔɔ baka te di wɔɔ baagere suru wi ba mɔ Adarin sɔɔ wəkura nneɛ ka nɔɔbuse sɔɔ.

²² Kpa bu kɛnu mɔrisiana. Kpa bu s̄arobu kɛnu kɛ. Domi tɔɔ te sɔɔra Yuuba ba ben yiberɛba kamia ba dera. Suru wi sɔɔra ben nuku sankiranu nu gɔsia nuku dobu. Ma ben nɔni swāaru ta kua bəri yendu.

²³ Ma Yuuba ba Maadosen gere ye mɛm nɔɔwa, ba wura tɔɔ baka te, tu ko wororu.

²⁴ Domi Hamani, Hamɛdatan bii, Agagigii wi, wi u s̄a Yuuban yiberɛ u raa himba kua u Yuuba kpuro go. Yen s̄na u guba k̄ɔ u ka wa tɔɔ te u koo Yuuba n̄ni s̄ kpa u bu go.

²⁵ Adama Esitɛ u da sina bokon mi. Ma sina boko u wooda yara u nɛɛ, ye Hamani u raa himba kua mi, yu w̄ri win wiru w̄llɔ kpa bu w̄i ka win bibu bw̄ɛ d̄a w̄llɔ.

²⁶ Yen s̄na ba tɔɔ ni soka Purimu ben tɛtɛ dumin s̄ɔ.

Yuuba ba Maadosen tire ten gari mɛm nɔɔwa ye ba bu kua ka ye ba wan s̄ɔ.

²⁷ Ma Yuuba ba tɔɔ ni kua wororu te ba n̄ kp̄ɛ bu k̄ɔsi ben bibun bweseru ka be ba koo ra tii koo Yuun s̄ɔ. W̄ɔɔ baagere, s̄ɔɔ yiru ye s̄ɔɔ, ba ko n da tɔɔ bakaru diwa nge mɛ Maadose u yen wooda yi.

²⁸ Ba ko n da tɔɔ ni yaayewa sere ka baadommaɔ Isireliban yɛnu baagere s̄ɔɔ. Mi Yuuba ba w̄a gesi, ba ko n da Purimun tɔɔ baka te diwa sere ka ben bibun bweseru.

²⁹ Esitɛɛ, Abisailin bii, ka Maadose ba maa tirenu ganu yorua fuuku bu ka tɔɔ baka ten gari dam sire.

³⁰ Yuuba kpurowa ba tire ni m̄risia mi ba yarinɛ Asuresin tem beri wunaa teeru ka n̄ɔba yiru ye s̄ɔɔ. Alafia ka b̄ri yɛndun gariya yi w̄a tire ni s̄ɔɔ.

³¹ Nu bu s̄ɔɔwa ba n da tɔɔ baka te di ten saa s̄ɔɔ nge mɛ Esitɛɛ ka Maadose ba bu s̄ɔɔwa. Ba n da ko mɛ, sere ka ben bibun bweseru nge mɛ ba kua sanam mɛ ba weeweenu kua ba n̄ɔ b̄kua.

³² Nge m̄ya Esitɛɛn wooda ye, ya ka tɔɔ baka ten dam sire. Ma ba ye yorua tireru s̄ɔɔ.

Asuresi ka Maadosen gari

10

¹ Sina boko Asuresi u t̄n be ba w̄a win tem kpuro s̄ɔɔ w̄ɔɔ gobi surewa sere ka be ba w̄a daarun goorɔ.

² Win yiiko kpuro ka win w̄ruḡorun faagi ka nge mɛ u ka Maadose w̄lle sua, ye kpuro ya yorua Pɛɛsiba ka Mɛdiban sinambun kookoosun tireru s̄ɔɔ.

³ Domi Maadose Yuu wi, u kua yiruse Asuresin bandu s̄ɔɔ. Ma win bweseru kpuro ta n̄n k̄a. U s̄mburu kua ten arufaanin s̄ɔ. Ma u ka tu yina u dera ta w̄a alafia s̄ɔɔ.

YOObU

Yoobun tireru ta sun gemgiin wahala s̄ōm̄o ye Gusun̄o u dera u wa. Wahala yera, win bibu kpuro ba gu, ma win dukia kpuro ya kam kua, ma bwisinu win tii w̄ari.

Yoobun b̄ar̄oba ba na bu ka n̄un bera. Ben gere s̄o, ba s̄ōsiwa ma Yoobu u tora. Yen s̄na u wahala m̄o. Adama Yoobu kun gari yi wure. U bu s̄ōwa u n̄e, wi, u d̄ere. U maa t̄on k̄s̄obu waam̄o ba kuuram̄o. N n m̄en na, n n̄ toraru t̄ona ta ra ka wahala n̄e.

Gusun̄o kun Yoobun bikia dabi ni wisa. U mam wure u Yoobun tii ḡaa dabinu bikiawa, kpa wi, Yoobu u ka gia ma wi, Gusun̄owa u dam kpuro m̄o. Wiya u maa ḡaanu kpuro kpare.

Yeniban biru, Yoobun tii u wa ma u tore, ma u Gusun̄o suuru kana. Saa yera Gusun̄o u n̄un win yellun w̄aru wesia. Win dukia ya maa wurama ma u maa bibu mara.

Tire ten kpunaa

1. Yoobu u wahala wa, wiru 1n di sere wiru 2:10.
2. Yoobun b̄ar̄oba ba n̄un beram da, wiru 2:11n di sere wiru 31:40.
3. Gari yi Elihu u Yoobu s̄ōwa, wiru 32n di sere wiru 37.
4. Gusun̄on wisibu, wiru 38n di sere wiru 41.
5. Gusun̄o u Yoobu domaru kua, wiru 42.

Setam u Yoobun laakari m̄era

¹ Dur̄o goo w̄a Us̄o, win ȳisira Yoobu. Dur̄o wi, u s̄āwa wi u ra Gusun̄o m̄em n̄ōw̄e. U s̄ā gemgii, ma u Gusun̄o nasie. U ku ra k̄sa k̄a.

² Bii t̄on dur̄obu n̄ōba yiruw̄a u mara, t̄on kur̄obu maa ita.

³ Sabe ni u maa m̄o, ni wee, ȳaanu n̄ar̄obun suba n̄ōba yiru (7.000), ka yooyoosu n̄ar̄obun suba ita (3.000), ka naa wuku n̄ar̄obu (1.000), ka keteku ninu n̄era wun̄obu (500), ka s̄om kowo dabi dabinu. Dur̄o wiya u dukia bo s̄ō yari yerun bera mi gia.

⁴ Win bii t̄on dur̄o be, ba ra n t̄ō baka dim sokunam̄owa, kpa bu ben sesubu ita ye soku bu na bu ka di bu n̄o.

⁵ B̄a n t̄ō bakaru di ba kpa m̄e, Yoobu u ra bu sokuwa kpa u bu s̄arasia, kpa u se buru buru yellu u ȳaku d̄ō m̄waararuginu ko ben baawuren s̄ō. Domi u ra tii s̄ōwa u n̄e, sor̄akudo nen bibu ba ko n Gusun̄o toraru garu kue ben ḡor̄u. Nge m̄eya u ra ko saa kpuro.

⁶ Yera s̄ō teeru Yinni Gusun̄on ḡaradoba ba na ba ȳra win wuswaa. Ma Setam tii u maa na u ȳra ben suunu s̄ō.

⁷ Ma Yinni Gusun̄o u n̄un bikia u n̄e, man diya a wee.

Ma u n̄un wisa u n̄e, na tem b̄osu b̄osu na ka sikeren̄ewa, yera na den ḡōs̄irama na wee.

⁸ Ma Yinni Gusun̄o u maa Setam bikia u n̄e, a n̄en s̄om kowo Yoobu wa mi? Goo sari wi u ka n̄un ween̄e handunia s̄ō. Dur̄o wi, u ra man m̄em n̄ōw̄e, kpa u n s̄im̄o gem s̄ō. M̄eya u ku ra k̄sa k̄a. U maa man nasie.

⁹ Ma Setam u Gusun̄o wisa u n̄e, a tamaa kama Yoobu wi, u ka nun nasie?

¹⁰ N n̄ wuna a n̄un k̄su wi ka win yenugibu ka sere win ye u m̄o ro? Ma a win s̄oma kpuro domaru kua. A dera win yaa sabenu nu terie tem m̄e s̄ō.

¹¹ T̄e, a win ye u m̄o n̄omu dokeo a wa. Na ȳ kam kam ma u koo nun b̄rusi wunen tiin wuswaa.

12 Ma Yinni Gusunɔ u Setam wisa u nɛɛ, ye Yoobu u mɔ kpuro, na nun ye nɔmu bɛria. Adama a ku win tii baba.

Yen biru Setam u doona Yinni Gusunɔn wuswaan di.

Yoobun bibu ka win dukia

kpuro ya kam kua

13 Sɔɔ teeru Yoobun bii be kpuro ba mɛnnɛ ba dimɔ ba nɔrumɔ ben tɔnweron yenuɔ.

14 Yera Yoobun sɔm kowo goo u na win mi, u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, wee sanam mɛ sa ka nɛɛ yi wukumɔ, ma kɛtɛkunu nu yakasu dimɔ,

15 Sabegibu ba na ba wunen yaa sabe ni wɔri, ba mwɛɛra. Ma ba wunen sɔm kowobu go go ka takobi. Nɛ turowa na kpɛa na bu kisirari. Yen sɔna na na n nun sɔ.

16 Durɔ wi, u ka gari yi gere u kpe, win sɔm kowobun turo maa na u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, wee guru gbɛa ya wunen yɛanu wɔri, ka wunen sɔm kowobu ma ya bu di. Nɛ turowa na yara min di. Yen sɔna na na n nun ye sɔ.

17 Saa ye sɔɔ, win tii u gari gerumɔ u n̄ kpa, win sɔm kowo goo maa ka tunuma. U nɔn sɔɔwa u nɛɛ, wee Kaladeban wuuru ita gaa ya na ya wunen yooyoosu wɔri ya mwɛɛra. Ma ba wunen sɔm kowobu mwɛɛra ba go ka takobi. Nɛ turowa na bu kisirari. Yera na na n nun ye sɔ.

18 Saa yɛ sɔɔ wini maa gari gerumɔ u n̄ kpa, kpaɔ maa ka tunuma. U nɔn sɔɔwa u nɛɛ, wunen biba sɔ ba dimɔ ba nɔrumɔ ben tɔnweron dirɔ,

19 yera woo damguu gaga na saa gɔbaburun bera gɔn di. Ma ga dii ten goonu nɛ swee, ma dii te, ta be kpuro wɔri ta go. Wee nɛ turowa na yara min di. Yera na na n nun ye sɔ.

20 Ye Yoobu u yeniba kpuro nua, yera u seewa u win yaberu nɛnua u karana, ma u tii wii pɔɔru woka nuku sankiranun sɔ. Ma u yiira u siriru tem girari u nɛɛ,

21 wee na yarawa tereru nɛn mɛron nukurun di.

Terera ba koo maa man sike.

Yinni Gusunɔwa u raa man ye kpuro wɛ,

wiya u maa ye kpuro sua.

Yen sɔ, kon nɔn siara.

22 Ka yen de kpuro Yoobu kun Gusunɔ kɔsa gaa mani. U n̄ maa nɔn torari.

Setam

u maa Yoobun laakari mɛɛra

2

1 Sɔɔ teeru, Yinni Gusunɔn gɔradoba ba kpam na ba yɔra win wuswaan. Ma Setam tii u maa na u yɔra ben suunu sɔɔ.

2 Yinni Gusunɔ u Setam bikia u nɛɛ, man diya a wee.

Ma u nɔn wisa u nɛɛ, na tem bɔsu bɔsu na ka sikerenawa. Yera na den gɔsirama na wee.

3 Yinni Gusunɔ u maa Setam bikia u nɛɛ, a nɛn sɔm kowo Yoobu wa mi? Goo sari wi u ka nɔn weenɛ handunia sɔɔ. U ra man mɛm nɔɔwɛ. U sɛimɔ gem sɔɔ. U ku ra kɔsa kɔ. U maa man nasie. Yera a swaa kasu n ka nɔn kɔsa kua u kun man gɛanu kue?

4 Ma Setam u wisa u nɛɛ, a n̄ yɛ ye tɔnu u mɔ kpuro, yera u koo wɛ u ka win wɔaru yakia?

5 À n sikin na, a nɔn nɔma dokeo a wa. Na yɛ kam kam ma u koo nun bɔrusi wunen tiin wuswaan.

⁶ Ma Yinni Gusunə u Setam sɔɔwa u nɛɛ, wee na nun nùn nɔmu bɛria, adama a ku nùn go.

⁷ Ma Setam u doona Yinni Gusunən min di. Yen biru u da u Yoobu bwisi kɔsunu wisi saa win wirun di sere win naasə.

⁸ Ma Yoobu u da u sina torom sɔɔ u siru kɛka sua u ka gɔramə.

⁹ Yera win kurɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, sere ka tɛ, Gusunə wiya a ka yɔra mɛ? A nùn wɔnwɔ kpa a gbi.

¹⁰ Adama Yoobu u kurɔ wi wisa u nɛɛ, a gari mɔwa nge gari bɔkɔ. A tamaa sà n gea waamə Gusunən min di, sa n maa kɔsa wasi win min di?

Ka yen de kpuro, Yoobu kun Gusunə gari kam gerusi.

Yoobun bɔrɔba

ba nùn beram da

¹¹ Yoobun bɔrɔba ita yeni, Elifasi Temagii, ka Bilida Suagii, ka Sofaa Naamagii ba wahala ye kpuro nua ye ya Yoobu deema, ma ben baawure u seema saa win tem di. Ba wesiana bu ka na Yoobun mi, kpa bu nùn nukuru yemiasia.

¹² Ye ba wee ba nùn wa sarun di, yera ba nùn tuba. Adama ye ba nùn turuku kua ba nùn tuba ma be kpuro ba wuri nɔɔ kpɛɛ. Yera ba ben yabenu nenua ba gɛka, ma ba tii tua wisi wirɔ nuku sankiranun sɔ.

¹³ Ma ba sina ka wi tem mi, sɔɔ sɔɔ nɔɔba yiru ka wɔkuru nɔɔba yiru. Goo kun nùn gāanu sɔɔwa. Domi ba wa ma win nɔni swāa te, ta kpā.

YOObU KA WIN BɔRɔBA ITA

Yoobu u weeweenu mɔ

3

¹ Yeniban biru, Yoobu u den nɔɔ wukia ma u gari gerua u tɔɔ te ba nùn mara bɔrusi.

² U nɛɛ,

³ bɔrurara tɔɔ tɛ sɔɔ ba man mara.

Bɔrurara wɔku tɛ sɔɔ ba nɛn gura sua.

⁴ Yen tɔɔ te, tu ko yam wɔkuru mam mam.

Gusunə u ku maa ten gari ko wɔllu mi.

U ku de yam bururam mu maa koorə te sɔɔ.

⁵ Gəribun wāa yerun yam wɔku bakarə tu tu wukiri,

kpa guru wiru ta n tu wukiri.

Yen dɔma te, suru ka sɔɔ bu mwaana kpa bɛrum mu n wāa tem sɔɔ.

⁶ Gusunə u de wɔku te, tu tɪra n banda.

U ku maa tu garisi wɔɔn tɔnu sɔɔ.

U ku maa tu garisi surun sɔɔ sɔɔ.

⁷ U de tɔɔ te, ta n sāa tɔɔ baruka sarirugiru,

kpa goo u ku raa nuku dobu ko te sɔɔ.

⁸ Sɔrobə bu tɔɔ te bɔrusio.

Be ba waa bakan dweebu yɛ bu tu bɔrusio.

⁹ Kperi yi yi koo yari tɔɔ ten yoka yi ku balli.

Tà n yam bururam yīiyɔ, tu mu bía.

Tu ku maa buruku sɔɔ wa.

¹⁰ Domi ta n nɛn mɛron nukuru yinasie.

Ta derawa ba man mara n ka wahala yeni wa.

¹¹ Mban sɔna na n gea nɛn mɛron nukurɔ.

Mban sōna na ñ gu sanam me ba man marumō.

¹² Mban sōna nen mero u man mara u taaru swīi.

Mban sōna u man nōori u bom kā.

¹³ Na n daa gu dōma te, na ko n daa kpīwa,

kpa na n dō na n wēre,

¹⁴ nge sinambu ka ben bwisi kēō be ba tii sina kpaanu bania tem me sōo ma nu kua bansu.

¹⁵ Meya na ko n wēre nge sina bii be ba ben dia wura ka sii geesu yibia, ma ba gu.

¹⁶ N kun me, na n wēre nge bii win nukuru ba yara,

ñ kun me, nge bii wi ba mara ma u yande gu u ñ sōo wa.

¹⁷ Na ko n wāa gario mi tōn kōsobun tii ba wēre,

ka sere mi be ba wasira ba ñ maa dam mō ba wāa ba wēre.

¹⁸ Miya pirisamba ba wēre,

ba ñ maa be ba bu dam dōremōn nōo nōomō.

¹⁹ Damgibu ka bwēbwēbu ba wāa mi sannu.

Yobu bā n da mi, ba ra yakiarewa saa ben yinnin min di.

²⁰ Mban sōna Yinni Gusunō u ra de tōnu wi u wahala mō u yam sāreru wa.

Mban sōna u ra de wi u nuki sankire u n wāa.

²¹ Domi tōn ben bwesera ba gōō kī, adama ba ñ nūn wasi.

Ba gōō win bine mō n kere dukia.

²² Ba ku ra n nuku dobu mō sere bā n ben siki wōru wa.

²³ Adama na sāawa wi u kun yē mi u dōo,

ma Yinni Gusunō u nen swaa kenusi u ka sikerena.

²⁴ Weeweenun saabu, na ku ra di.

Nen wuri kun nōru mō nge nim me mu kokumō.

²⁵ Yēn berum na mō, yera ya ra man deeme.

Ye na maa nasie, yera ya ra man wōri.

²⁶ Wee, na ñ wāa sēe, na ñ maa wēre.

Na ñ bōri yendu mō, ma na ra n burisine.

Elifasin gari

4

¹ Yeniban biru, Elifasi Temagii u Yoobu sōowa u nee,

sà n gari gerua yi koo nun du?

Wara u koo sere gari yini nō u n maari.

³ Wee tōn dabina a keu sōōsi,

ma a nuku sankirobu dam kā.

⁴ Wunen gari yi be ba raa kpanamō dam kā.

Ma a be ba gōma dwiyya tāsisia.

⁵ Wee tē gari yi nun deema, ma a kpanamō.

Wee wahala ya nun girari, ma a burisine.

⁶ N ñ Gusunō sāara ta sāa wunen dam?

N ñ wunen yīiyōbu bu ra n wāawa Gusunō win mi

yēn sō a nūn mem nōowammē?

⁷ N n men na, a bwisikuo wunen wāaru sōo,

à n nōore ba taare sarirugii gōo gō,

ñ kun me ba gemgibu mwēera ba kpeerasia.

⁸ Ne, na gabu waare, kōsan sōmbura ba ra n mō,

kpa ba n weesu swīi.

Meya ba ra maa ye kpuron are wa.

⁹ Ba ra n Gusunɔn mɔru seeye
kpa yu ka bu kam koosia nge woo bɔkɔ.

¹⁰ Kpa ben kukiri bi ba ra ko nge gbee sunɔ bu nɔru ko.
Gusunɔ u ra ben nɔsu bɔɔkuwa.

¹¹ Ba ko n sɔawa nge gbee sunɔ mɛro ge ga yaa bia gu di,
ma ga gu, gen binu yarina.

¹² Gari gee man naawa asiri sɔɔ wɔkuru,
ma nɛn swasu su yi nua fere fere,

¹³ wɔku suunu sɔɔ, saa ye ta nanum kua ta kpa,
ma tɔmba kpɪ kpata kpata ba dosimɔ.

¹⁴ Saa yera na nanda,
ma nɛn wasi kpuro diira.

¹⁵ Ma gɔanu man sweema nge woo,
ma nɛn wasi kiri seewa.

¹⁶ Na goo wa wi na n tuba.

Ma na nɔɔ gagu nua ga gerumɔ tɛeru tɛeru ga mɔ,

¹⁷ tɔnu u koo kpɪ u n deere Gusunɔn wuswaaɔ?

U koo kpɪ u n deere wi u nɔn taka kuan nɔni sɔɔ?

¹⁸ Gusunɔ u n mam win sɔm kowobu gɔradoba naane kue,
ma u toranu waamɔ be sɔɔ.

¹⁹ Kaa sere gere tɔn be ba mɔma ka tem,
be ba koo kpɪ bu sunku nge kɔkɔbu?

²⁰ Tɔnu koo kpɪ u n wɔa bururu,
n n kua yoka kpa a deema u gu,
kpa goo kun mam gara nge u gu.

²¹ Win wɔaru ta kasira.

U n bwisi kpuro wa u ka gu.

5

¹ Yoobu, a kuuki koowo, goo u n koo re nun wisi.

Nge Gusunɔn gɔrado wara kaa soku kpa u na u nun wurari.

² Gari bɔkɔ u ra gbiwa win mɔrun sɔ.

Bwisi sarirugii u ra gbiwa win nisinun sɔ.

³ Na gari bɔkɔ wa u kuura.

Ma na wa win wɔa yera wɔriki.

⁴ Ma win biba faaban swaa deri.

Goo sari wi u koo bu wɔra siri yerɔ.

⁵ Tɔn tukoba koo win dɪa ni u gɔ kata ko bu gura,

baa ka ni u kara koosi ka sɔki.

Kpa be ba win dukian binɛ mɔ bu ye sua bu ka doona.

⁶ Wahala ku ra yari saa tuan di.

Meya nɔni swɔara ku ra maa kpi saa tem di.

⁷ Adama wi ba mara kpuro u koo wahala kowa,

nge mɛ bɔ n dɔɔ wure, dɔɔ buri yi ra yɔ.

⁸ Adama nɛ Elifasi, n n nɛn sɔn na, Gusunɔwa kon somiru kana.

Kpa n nɔn nɛn wahala kpuro sɔ.

⁹ U ra gɔa bakanu kowa ni tɔnu kun kpɛ u gia.

U ra maamaaki dabinu ko.

¹⁰ U ra de gura yu ne tem sɔɔ,

kpa gbea yu nim wa.

¹¹ U ra be ba tii kawe walle sue,

kpa u be ba nuki sankire yara ben nuku sankirarun di.

¹² U ra be ba bwisi kɔsi mɔn himba kam koosie,

kpa bu ku maa kpɔ bu ye yibia.

¹³ U ra dewa bwisigibun tiin bwisi yi bu yina mwa,

kpa ben wesianɔ gu ko kam.

¹⁴ Ben mi, sɔɔ sɔɔ gbɔara ya ra n bu sɔawewa yam wɔkuru,

kpa ba n babi.

¹⁵ Adama Gusunɔ u ra dam sarirugii ganɛ ben tabu yɔnun di,

kpa u nɔn wɔra ben nɔman di.

¹⁶ Nge meya u ra dam sarirugii wi yɔiyɔbu wɛ,

kpa u durumjiin nɔ kɔre.

¹⁷ Domarugiiwa wi Gusunɔ Dam kpurogii u sɛɛyasiamɔ.

Yen sɔ, Yoobu, a ku yina ù n nun sɛɛyasiamɔ.

¹⁸ Domi wiya u ra tɔnu mɛɛra ko, kpa u yɛron bosu nɔɔri.

Wiya u ra tɔnu kɔsuku, kpa u nɔn bekia.

¹⁹ Nɔn dabinu u koo nun yara nuku sankirarun di,

kpa kɔsa gaa yu ku maa nun deema.

²⁰ Gɔɔru tɔ n dua tem sɔɔ, u koo nun gɔɔ gbarari,

kpa u nun faaba ko tabu sɔɔ.

²¹ U koo nun bɔri gbara.

Sanam me yiberɛba ba koo tem kam koosia, u koo nun wɔra.

²² Kpa a n yɛɛmɔ gɔɔrun saa sɔɔ, ka sanam me ba tem kam koosiamɔ.

A ñ kaa n maa yaa gɔba gaan bɛrum mɔ.

²³ A ñ maa asɔɔ wasi wunen gberɔ.

Domi ba ñ tu kpenu suremɔ.

Yɛɛ gɔbi kun maa duɔ mi.

²⁴ Kaa n bɔri yendu mɔwa wunen yenuɔ.

Kpa wunen sabenun gɔɔ ga n yilba baadomma.

²⁵ Meya maa wunen bibun bweseru ta koo kpɛa

kpa tu kɔwara nge yaka bii.

²⁶ Tɔkɔru sɔɔra kaa gbi

nge me ba ra dobi gɛ yen saa yà n tura.

²⁷ Gɔa niniwa sa gia bɛsen wɔaru sɔɔ.

Nu maa sɔawa gem.

Yen sɔ, a nu bwisikuo, kpa a nu mwa wunen tiin sɔ.

Yoobu u Elifasi wisa

6

¹ Yoobu u Elifasi wisa u neɛ,

² bɔ n nɛn nɔni swɔaru

ka nɛn wahala kpuro kilo sɔndi,

³ ya ko n nim wɔkun yani sɛɛri bunum kere.

Yen sɔna na gari mɔ nge wiiro.

⁴ Domi Dam kpurogii u man yabura ka sɛɛnu.

Ma nin dɛɛ nɛn wasi duuri.

Ma u man gāa nanumginu kpare nge tabu kowo.

⁵ Kεteku gbeeku ga ra swī

gà n yaka bekusu wa ga dimo?

Kεte ya ra swī yà n yakasu wa ya dimo?

⁶ Ba koo kpī bu dīanu di ni nu maari sōo sōo nu ñ bōru mō?

Goo sēerun kpikum mu ra n do?

⁷ Na ku ra dīa nin bweseru kā.

Nge mεya na wahala ye na mò mini tusa.

⁸ Gusunō u nēn kanaru mōo,

kpa u man kua ye nēn gōru ga kī.

⁹ U den win nōmu demio u man mwa,

u munku u dakura.

¹⁰ Saa ye sōora kon nuku dobu ko nēn wahala baka yeni sōo.

Kpa nēn nukuru tu yemia.

Na yē ma Yinni Gusunō u dεere,

na ñ maa win wooda gaa yine.

¹¹ Mba ko na n maa yīiyō sanam mε na ñ dam mō.

Mba na maa mara, domi na yē ma na guwa mi kō.

¹² Na dam mōwa nge kperu?

Nēn wasi yi sāawa nge sii gandu?

¹³ Aawo, na sāawa dam sarirugii.

Goo maa sari wi u koo man faaba ko.

¹⁴ N weenεwa wi u nōni sōore u durom wa win bōrōn mi,

baa u kun Dam kpurogii nasie.

¹⁵ Adama wee, bεε nēn bōrōba i man nuki sanko nge daa te ta nim gbera.

¹⁶ Puran saa, kpa ta n nim yibumō baaman di mε mu dεere.

¹⁷ Yam susurun saa, kpa sōo u tu gberasia.

¹⁸⁻²⁰ Nim naru gā n tenkuba mò,

be ba wee saa Tema ka Saban di, yera ba ra gere mi.

Domi ba tu naane sāa.

Adama bà n tura mi, ben gōma ra dwiiyewa,

kpa bu yaayaare ko bu kōra, bu gbi gbaburō.

²¹ I sāawa nge daa te.

I nēn weeweenu nōmō, ma i berum soore.

²² Na bεε bikiare n nεε, i man kēru kēema bēen arumanin di,

²³ n wa n ka yari yiberen nōmun di?

N kun mε i ka man yakia tōn kōso goon nōman di?

²⁴ I man sōosio mi na tora, kpa n mari.

²⁵ Tōnu u koo gem wura.

Adama ye i man gerusimō mi, mana yen asansi wāa.

²⁶ I kīwa i nēn gari gōburu wa, i yi mēeri kam,

kpa i man taare wē, nε wi na ñ maa gāanu yīiyō?

²⁷ Bεε, i ko kpī i gōboku tete toosi,

kpa i mam bēen bōrō dōra.

²⁸ Tē, na bεε kanamō, i man mēerima.

Kon bεε weesu kuawa batuma sōo?

²⁹ I suuru koowo, i de i kun sāa murafitiba fa!

I de i nēn dεeraru wa.

³⁰ Gari kōsi yi ra n wāa nēn nōwō?

I tamaa na ku ra gea ka kōsa wunane?

Yoobu u Gusunə weeweenu koosimə

7

¹ Handunia yeni sɔɔ, tɔnɔn wāara sēwa nge tabu kowo,
 ɲ kun mɛ nge wi u sɔm sēsɔginu mɔ,

² ɲ kun mɛ nge yoo wi u wāa sɔɔ sɔɔ u saaru kasu u wēra,
 ɲ kun mɛ nge sɔm kowo wi u mara bu n̄n kɔsia.

³ Nge mɛya nɛn tii na sāa.

Suru dabinu na wāa n̄ni swāaru sɔɔ.

Wōku dabina na ra n wāa wahala sɔɔ.

⁴ N̄a n kpuna na ra tii bikiewa n nɛɛ, domma kon se.

Domma wōkura koo kpe.

Dom̄i na wasira na n ka sunamə sere yam mu ka sāra.

⁵ Wee nɛn wasi kōsimə, yi kɔkɔnu mɔ,

ma yin kokosu wɔbiriramə.

Mɛya nɛn gɔna ya booboosu mɔ si su numu.

⁶ Nɛn wēsiaru ta weson kɔkɔrɔru sāabu kere.

Na n̄ yīiyɔbu mɔ, Yinni Gusunə.

⁷ A yaayo ma nɛn wāara sāawa wēsia teeru.

Nɛn n̄ni kun maa durom wasi.

⁸ Wunɛ wi a man mɛɛra, a ɲ maa man wasi.

À n man kasu, na ɲ ko na n maa wāa mi.

⁹ Nge mɛ kakoru ta ra yarine tu doona,

nge mɛya tɔnu ù n gu, u ɲ maa seemə gɔribun wāa yerun di.

¹⁰ U ɲ maa wee u sina win yenuɔ.

Ba koo n̄n duariwa mam mam.

¹¹ Na ɲ kpɛ n nɔɔ mari, dom̄i na nuki sankire.

Kon nun weeweenu koosi, dom̄i na n̄ni sōre.

¹² Yinni Gusunə, a tamaa na sāawa nge nim wōkun nim,

ɲ kun mɛ gen yaa gɔba gaa, a ka man ganua mɛ beri berika?

¹³ N̄a n kpuna na nɛɛ, kon b̄ri yendu wa,

kp̄a n n̄n weeweenu mari,

¹⁴ saa yera a ra man nandasie

ka dosu kōsusu, ɲ kun mɛ ka kāsini.

¹⁵ A yande man soora dokeo n gbi,

ye ko na n ka kuku nini sɔɔwa.

¹⁶ Wāara den man tusa mɛ.

Na ɲ maa kī na n wāa sere ka baadommaɔ.

Nɛn wāara kun sāa gāanu, a man derio sɛɛ.

¹⁷ Yinni Gusunə, wara ra n tɔnu,

a n ka sere win bwisikunu mɔ.

Mban sōna a n̄n garisi gāanu,

¹⁸ ma a n̄n n̄ni girari bururu baatere,

ma a n̄n wērimə saa baayere.

¹⁹ Sere domma kaa man deri sɛɛ.

Sere domma kaa de n wēsia.

²⁰ Toraru mba na tora.

A man sōwɔ wunɛ wi a ra n tɔmbun sanu sanusu mɛɛra.

Mban sōna a man sɛyiasiamə mɛ.

Mban sōna na kua wunen sōmunu.

²¹ Mban sōna a n̄ n̄n durum wunε.

Mban sōna a n̄ n̄n toraru duari.

Tē, wee kon kpuna n̄ gbi.

Kaa man kasu, kpa a kun man wa.

Gusunɔ u koo toro n̄n win torarun are wē

8

¹ Bilida Suagii u gari gerua u n̄εε,

² sere saa yerà kaa gari saari nini mari.

Wunen gari yi, yi dam m̄ nge woo b̄k̄ɔ.

³ A tamaa Gusunɔ Dam kpurogii u ra gem ḡs̄ie weesu?

⁴ A n̄ yē ma wunen bibu ba Gusunɔ torariwa,

yen sōna u bu ten are wē.

⁵ Adama wunε, à n̄ Gusunɔ Dam kpurogii kasu,

ma a win durom bikia,

⁶ ma u n̄ taare gaa wa wunε s̄ɔɔ,

saa yera u koo nun n̄ɔ̄ri,

kpa u nun nuku dobu wesia nge m̄ε wunen gem mu n̄ε.

⁷ Kpa wunen t̄n̄ wāaru tu wēra

tu yellugiru kera.

⁸ Tē, a bikio be ba sun gbiiyen mi,

kpa a laakari ko a wa wahala ye ben sikadoba ba kua.

⁹ B̄ε̄ε, sa s̄āwa be ba mara gin tee te, sa n̄ gāanu yē.

B̄ε̄εn wāaru ta s̄āwa nge saaru handunia yeni s̄ɔɔ.

¹⁰ Adama a de bu nun keu ko.

Kpa a swaa daki ye ba koo nun s̄ɔ.

¹¹ Gb̄i yi koo kpi mi daara kun wāa?

Naa yari yi koo kpi mi nim sari?

¹² Yi n̄ nim bia, baa bà kun yi bure

yi ra gberewa fuuku n̄ kere yaka si su tie.

¹³ Nge m̄εya be ba Gusunɔ duari ba koo ko,

kpa t̄n̄ k̄s̄obun ȳīȳɔbu bu kam ko.

¹⁴ Ben ȳīȳɔbu bu koo n̄ru ko,

kpa yē s̄ɔɔ ba t̄asa yu ko nge naran wēε.

¹⁵ Bà n̄ ben dirun gana n̄n̄ua, ya koo diiriwa.

Bà n̄ ye t̄asa, kpa yu w̄ari.

¹⁶ Ba ko n̄ s̄āwa nge d̄āa beku te ta ȳɔ s̄ɔɔ s̄ɔɔ,

ma ten k̄āsi teria mi ba tu duura.

¹⁷ Ta ra ten gbini gire kpenun s̄ɔw̄ɔ,

kpa gbini ȳi, yi b̄asu yi wa ye n̄ wāa mi.

¹⁸ Bà n̄ tu wuka min di,

kpa yam mi, mu tu siki mu n̄εε, mu n̄ daa tu yē.

¹⁹ Kpa garu tu kpi ten ayer̄ɔ.

Nge m̄εya t̄n̄ k̄s̄obun nuku dobu bu ko n̄ s̄āa.

²⁰ Gusunɔ u ku ra gem̄gii biru kisi.

M̄εya u ku ra maa t̄n̄ k̄s̄o somi.

²¹ U koo de a yēri,

kpa a nuku dobun kuuki ko.
 22 Wunen yiberɛba ba koo sekuru wa,
 kpa tɔn kɔsobun yenu gu gbi.

Yoobu u Bilida wisa u neɛ, Gusunɔ u nùn dam kere

9

- 1 Yoobu u gari sua u neɛ,
 2 na yē me.
 Amɔna tɔnu u ko n deere Gusunɔn wuswaaɔ.
 3 Gusunɔ ù n tɔnu gari konu nɔrɔbu (1.000) bikia,
 u n wasi u wisi baa tia.
 4 Wiya u bwisi ka dam kpuro mɔ.
 Wara u koo nùn seesi kpa yēron wāaru tu daka da.
 5 U ra guunu yiye subaru sɔɔ,
 kpa u nu suriri ka mɔru.
 6 U ra de tem mu yīiri sere men sɔɔwɔ,
 kpa men gbereba bu wɔruku.
 7 U ra sɔɔ wooda wē u ku yari,
 kpa u win yīreru doke kperi sɔɔ.
 8 Wi turowa u wɔllu tɛria.
 Ma u siimɔ nīm kurenun wɔllo.
 9 Wiya u kperi bwese bweseka taka kua, ka kperi swaanu,
 ka kperi yi yi wāa sɔɔ yēsɔn nɔm dwaru gia.
 10 U ra sɔm bakanu ko ni ba n kpē bu tubu.
 U ra sɔm maamaakiginu ko dabi dabinu.
 11 Baa ù n doonɔ nen bɔkun di, na n nùn wasi.
 U n maa sarɔ, na n tubu.
 12 Ye u nenua, wara u koo nùn ye wɔrari.
 Wara u koo kpī u nùn sɔ u neɛ, mba a mɔ me.
 13 Gusunɔ ù n win mɔru seewa u ku ra ye yɔrasie.
 Win naasun temɔwa u ra yaa gɔba ye ba mɔ Rahabun dam taare.
- 14 Ne maa ni, amɔna kon nùn wisi.
 Gari yirà kon gere win wuswaaɔ.
 15 Baa nà n gem mɔ, na n kpē n nùn gāanu wisi, wi, wi u sāa nen siri kowo.
 Suuruwa kon nùn kana ka beere.
 16 Baa nà n nùn kana ma u man wisa,
 ka me, na n naane mɔ n neɛ, u nen nɔɔ nua.
 17 Domi u man wɔri nge woo guna.
 Ma u man mɛɛra dabinu kua kam, na n gāanu kue.
 18 U ku ra de n wēsia,
 ma u dera nen wāara sosia.
 19 N n dam garin na, wiya u dam kpuro mɔ.
 N n maa siribun garin na, wara u koo kpī u nùn siribu soku.
 20 Baa nà n gem mɔ, ka me, nen gere ya koo man taare wē.
 Baa nà kun taare mɔ, u koo man sɔɔsi ma na sāa durumgii.
 21 Baa me na n taare gaa mɔ,
 nen wāara kun man neni,
 na tu tusa.
 22 Kon kpī n gere n neɛ, gāanu kpuro nu sāawa tia Gusunɔn mi.
 Domi u ra tɔn kɔso ka taare sarirugii kpeerasie.

23 Bararu garu tà n taare sarirugii wəri subaru sɔɔ, ta go,
Yinni Gusunɔ u ra n nùn yɛɛmɔwa nɔni swāa te u wan sɔ.

24 Tem mù n wəri tɔn kɔson nɔmuɔ,
Yinni Gusunɔ u ra mɛn kparobu wɔkoru kpɛɛwa.
Ma n kun wi, wara u koo ye ko.

25 Wee, na n̄ doo nɔɔru wa,
ma sere nɛn wāarun t̄ra doonɔ fuuku nge wi u duka m̄ɔ.

26 Ta saramɔ nge goo nimkuu si ba kua ka gb̄i,
n̄ kun mɛ nge gunɔ bakeru te ta saram wee tu yaa sɔ.

27 Nà n nɛɛ, kon nɛn weeweenu deri n nɛn wuswaa dɛɛrasia,
kpa na n nuku dobu m̄ɔ,

28 na ra nandewa nɛn wahala yeni kpuron sɔ.
Domɔ na yɛ ma Yinni Gusunɔ kun man gem wɛɛm̄ɔ.

29 Baa n̄ n mɛren na, na s̄awa taaregii win mi.
Mban s̄na ko na n maa nùn s̄ɔsim̄ɔ ma na dɛere.

30 Baa n̄ n wobura ka guru kpenun nim,
kpa n nia ka werem,

31 ka mɛ, u koo man surewa p̄tɔkɔ sɔɔ,
kpa nɛn yānun nuburu tu man bw̄ɛra ȳɔ.

32 Wee Gusunɔ kun s̄aa t̄nu nge nɛ,
n sere nùn s̄ɔ n nɛɛ,
su da siri yerɔ bu sun siria.

33 Goo ù n daa wāa wi u koo du bɛɛn suunu sɔɔ
u sun yakiana,

34 Gusunɔ u koo raa win bokuru yi te u ka man soom̄ɔ,
kpa u de nɔni swāa te na waam̄ɔ mi, tu kpe.

35 Saa ye sɔɔ, na n̄ maa berum m̄ɔ n ka nùn gari ko.
Adama n n̄ s̄aa mɛ.

Yoobu u nɛɛ, Gusunɔ u nùn mara u ka nùn kam koosia

10

1 Wāara man tusa.
Na n̄ nɛn weeweenu ȳɔrasiam̄ɔ.
Kon gerewa wahala ye na m̄ɔ.

2 Kpa n Gusunɔ s̄ɔ n nɛɛ, a ku man taare w̄ɛ.
A de n gia yèn s̄ɔ a man nɔni swāaru kpɛɛ.

3 Yinni Gusunɔ, n nun w̄ɛre a ka man k̄sa kua,
nɛ wi na s̄aa wunen nɔman taka kooru,
kpa a sere de gari yi t̄n k̄soba b̄kua yi kooru?

4 T̄nun n̄niya a m̄ɔ?
A ra yam wawa nge t̄nu?

5 Wunen wāarun t̄nu nu ko n s̄awa nge t̄nuginu?
Wunen wāarun w̄su, su n̄ru m̄wa nge t̄nugisu?

6 Mban s̄na a kasu a ka nɛn k̄sa gia.
Mban s̄na a hania m̄ɔ a ka nɛn toraru wa.

7 A yɛ ma na n̄ s̄aa t̄n k̄so.
Goo kun maa kp̄ɛ u man w̄ra wunen nɔman di.

8 Wunen n̄ma ya man m̄ma ya taka kua mam mam.
Yera kaa man kpeerasia?

9 A yaayo ma wuna a man m̄ma nge mɛ ba ra gāanu m̄m ka s̄ndu.

Yera a kī a man kpeerasia, n gosia tua?

¹⁰ Wuna a man mōma nen meron nukuro
nge me bom mu ra sinum ko gbēeru sōo mu gosia gasaru.

¹¹ Wuna a nen wasin kukunu ka yin sīnu kua,
ma a nu yaa baasi ka gona wukiri.

¹² A man wāaru wē wunen durom sō.
Ma a tu nenusi a kōsu.

¹³ Adama ye a raa man beruamme wunen gōruo,
na ye gia.

¹⁴ Nā n tora, a ra n man mēera,
a ku ra man yen suuru kue.

¹⁵ Nā n sāan na tōn kōso, na kua bōruro.
Nā n maa dēeren na, na n maa wiru seeyamō, domi sekura man mō,
ma na nōni swāaru nōoramō.

¹⁶ Nā n wiru seeya, a ra man naa gire nge gbee suno,
kpa a man so a sura ka wunen sōm maamaakigia.

¹⁷ A maa man nōni swāaru suremō a sōnnamō,
ma a wunen mōru sosimō.

A dera yiberēba ba na ba man tabu wōri.

¹⁸ Mban sōna a man yara nen meron nukurun di.
N daa buram bo n gbi mi, kpa goo u kun man wa.

¹⁹ Kpa na n sāa nge wi u kun daa wāa,
domi na kon daa duawa siki wōruo
sanam me na yara nen meron nukurun di.

²⁰ Wāa te ta man tie, ta n maa kpā.

Yen sō, a man derio
n nuku dobu ko saa fiiko ye sōo,

²¹ n sere da gōrio mi yam wōku bakara wāa,
mi nā n da, na n maa wee.

²² Tem mi, yam wōku bakara ta wāa ka maa burisinaa.
Yam bururam me mu wāa mi,
mu sāawa yam wōku bakaru.

Sofaa u Yoobu wisa u nē, u wurama Gusunōn mi

11

¹ Sofaa Naamagii u Yoobu wisa u nē,

² a tamaa wunen gari dabi nini kpuro nu n koo wisibu wa?
A tamaa tōnu u ko n sāa gemgii win gari yērun sō?

³ Wunen gari saari nini nu koo de tōmba kun nun gāanu wisa?
Kaa yaako gari gere goo u kun nun taare wē?

⁴ A gerua a nē, ye a gerua kpuro ya ra n sāawa gem,
a maa dēere Gusunōn wuswaa.

⁵ Na ra n kīwa Gusunō u nōo wukia,
kpa u nun wisi.

⁶ U nun win bwisi beken asiri sōosi,
kpa a gia ma u ku ra nun seeyasie nge mēn nōo wunen toranu nē.

⁷ A tamaa kaa kpī a Gusunōn bwisikunu tubu?
A tamaa kaa kpī a wi, Dam kpurogii gia mam mam?

⁸ Win yēru ta wōllu gunum kere.

N n men na, mba kaa ko.

Ta maa gəribun wāa yeru dukum kere.

N n men na, mba kaa tubu mi.

⁹ Ta tem kpāaru kere,
ta maa nim wōku yasum kere.

¹⁰ Gusunə ù n sarə,
ma u tən kōso mwa u ka da siri yerə,
wara u koo nùn ye yinari.

¹¹ Domi u tōnu kam yē.

U ra maa tən kōsobu tubu mii mii.

¹² Adama tōnu u ra bwisikuwa nge gari bəko,
domi ba nùn marawa nge keteku gbeekun buu.

¹³ Yen sō, wunε, a wunen gōru wesio Yinni Gusunən mi gia.

Kpa a nōma yīya a nùn kana.

¹⁴ A kōsa derio,
kpa ya kun maa wāa wunen yenuə.

¹⁵ Saa ye sōra kaa wiru seeya a n deere.
Kaa n tāsā, kpa a kun maa gāanun berum mō.

¹⁶ A n maa wunen wahala yeni yaayamə,
ya koo doonawa nge nim mε mu koka.

¹⁷ Wunen wāara koo wuramawa
nge sōə wii wəllun sōə.

Kpa yam wōku te ta raa nun wāasi, tu gōsia yam bururam.

¹⁸ Kaa n sō ka toro sindu domi kaa n yīiyəbu mō.

Kpuro koo nun koorā dee dee kpa a wēra bəri yendu sōə.

¹⁹ A n kpī, goo kun nun baasimə.

Tōmbu kpuro ba koo wunen nōnu geu kasu.

²⁰ Adama tən kōsobu ba koo nōni swāaru wa.

Ba n kuku yeru wasi.

Gōə baasi, ba n ko n maa gāanu ganu yīiyə.

Yoobu u Sofaa wisa u nεε, Gusunə sāawa Yinni wənwəndu sarigii

12

¹ Yoobu u Sofaa wisa u nεε,

² mεya, bεεya i tōmbun yēru kpuro mō.

I n gu, bwisi kpawa mi handuniaə.

³ Adama nen ti na maa bwisi mōwa mi nge bεε.

I n man bwisi kere.

Wara kun yeni kpuro yē ye i saara mi.

⁴ Baa mε na Gusunə kana, u man wisa,

nen kpaasiba man yaakorū mō.

Baa mε na n taare gaa mō,

nen bərəba ba man yēεmə.

⁵ Be ba wāa bəri yendu sōə,

ba ra n wənwəndobu ka be ba sellamə gemawa.

⁶ Gbənəbun yenu ga ra n wāa alafia sōə.

Be ba Gusunə seesimə, ba ra n wāa bəri yendu sōə.

Ba ra n ben tiin dam sāamə.

⁷ A yεε ka gunəsu bikio, su koo nun sō.

⁸ A tem bikio, mu koo nun bwisi kē.

A de swēε yi nun saaria.

⁹ Taka koorā ye kpuro sɔɔ,
yen yerà ya ñ yē ma Yinni Gusunɔwa u ye kpuro mɔ.

¹⁰ Wiya u taka koorā kpuro
ka hunde koni baayerē kpuron wāaru neni.

¹¹ Yen sōna ba mɔndu kua ba nεε,
soowa ga ra garin dobu wunane,
kpa daro gu maa dīanun dobu wunana.

¹² Wi u təkɔ kua u ra n yēru mɔ.
Wi u maa hunde dɛnya u ra n bwisi mɔ.

¹³ Adama Yinni Gusunɔwa u bwisi
ka laakari ka dam kpuro mɔ.

¹⁴ Ye u sankā kpuro, goo kun kpē u ye sɔmε.

Wi u maa mwā u pirisɔm doke, goo kun kpē u yēro yara.

¹⁵ U n gura yōrasia, kpuro ra gberewa.

U n maa ye yōsu, kpa tem mu sankira.

¹⁶ Wiya u dam ka laakari mɔ.

Wiya u maa tɔnu mɔ wi u tora ka wi u win winsim torasia.

¹⁷ U ra be ba ra tem wunanɔsu ko mwεeri tereru.

Kpa u de siri kowobu bu gɔsia wiirobu.

¹⁸ U ra sinambu bandu yare,
kpa u bu ko yobu.

¹⁹ U ra yāku kowobu mwεeri tereru,
kpa u ben damgibu suriri.

²⁰ U ra bèn nɔɔn gari ba ra naane ko dεre u kɔ,
kpa u durɔ tɔkɔnun laakari kpeerasia.

²¹ U ra wirugibu sekuru doke,
kpa u sinambun dam bua.

²² U ra ye ya berua yam wɔkuru sɔɔ kpuro terasie,
kpa u de yam bururam mu sɔsira mi yam wɔkura raa wāa.

²³ Wiya u ra bwesenu dabiasie,
kpa u maa nu kpeerasia.

Wiya u ra de nu teria, kpa u maa nu kawa.

²⁴ U ra bwesenun wirugibun bwisi wunε,
kpa u de ba n bɔsu gbaburɔ, mi swaa sari.

²⁵ U ra de ba n babi yam wɔkuru sɔɔ,
kpa u de ba n bɔsu nge be tam mu goomɔ.

Yoobu nεε, u kī u ka Gusunɔ wesiana

13

¹ Wee nɛn nɔni yi ye kpuro wa,
nɛn swasu su maa ye kpuro nua,
ma na ye laakari kua.

² Ye i yē, yera nɛn tii na maa yē.
I ñ man bwisi kere.

³ Adama Yinni Gusunɔ Dam kpurogiiwa na kī n gari sɔ.

Wiya kon weeweenu koosi.

⁴ Domi bεε, weesa i ra n sekumɔ.
I sāawa tim nεmɔ weesugibu.

- 5 N daa buram bo i n maari,
kpa bu bεε garisi nge bwisigibu.
- 6 Tē, i nεn weeweenu swaa dakio,
kpa i nɔ ye na gerumɔ.
- 7 I tamaa i ko i Gusunɔn biru yɔra ka weesu?
I ko i nùn mɔru bara ka gari weesugii?
- 8 Bεεya i ko i ka nùn yina?
Bεεya i ko i nùn weeweenu kua?
- 9 U n bεε wεεra i ko i nùn wēre?
I ko i nùn nɔni wɔke nge tɔnu?
- 10 Baa ì n win biru yɔra asiri sɔɔ,
ka mε, u koo bεε taare wē.
- 11 Win kpāaru ta ñ bεε berum mɔ?
I ñ nandamɔ win sɔ?
- 12 Bεεn gari saarinu nu sāawa nge torom.
Ye i gerumɔ ya ñ dam mɔ nge weke te ba ka sɔndu mɔma.
- 13 I mario, kpa i de n gari gere,
kpa n man deema ye n ko n man deema.
- 14 Wee na sɔɔru kpa, baa nà n kon nεn wāaru bian na.
- 15 Gusunɔ ù n kī, u man goowo.
Ka mε, wiya na naaŋε sāa.
Kon ka tii yina win wuswaaɔ.
- 16 Ya koo kpī yu ka man faaba naawa.
Domi tɔn kɔso kun kpē u tera win wuswaaɔ.
- 17 I swaa dakio i nεn gari nɔ.
I swaa tem kpīyɔ i nɔ ye kon gere.
- 18 Wee na sɔɔru kpa n ka nεn gari gere.
Na maa yē ma na gem mɔ.
- 19 Wara u koo ka man sikirina nεn gem sɔɔ.
Na sɔɔru kpa nà n taare mɔ n ka nɔɔ mari kpa n kpuna n gbi.
- 20 Gusunɔ, a man gāanu yiru yeni kuo,
kpa n ku maa nun kukua.
- 21 A man wunen nɔmu swenyario,
kpa na kun maa nande.
- 22 A man sokuo, kpa n nun wurari.
Nà n nun kana, a man wisio.
- 23 Toranu nyewa na nun torari.
A de n nu gia.
- 24 Mban sōna a man biru kisi,
ma a man kua nge wunen yibere.
- 25 Wara a naa gire. Wuru ge ga ka woo doonɔ?
Wara a naa swīi. Yaka gbebusu?
- 26 Mban sōna a man wahala baka yeni kpēε,
ma a man sεεyasiamɔ nεn aluwaasirun toranun sɔ.
- 27 Mban sōna a man yɔrasia nge win naasu ba bɔkua ka sii yoni,
ma a nεn kookoosu kpuro mεera,
ma a nεn naa dabusanun geeru yi.
- 28 Wee nεn wasi yi dam dwiyya yi sankira
nge yabe te kɔkɔnu di.

*Tɔnɔn wāara sāawa wɔnwɔndu***14**

¹ Yoobu u nɛɛ,
tɔnu wi ba gesi mara, win wāara ku ra n dɛu.
Mɛya ta ra n maa nɔni swāaru yiba.

² U ra sewa nge dāa wɛsu, kpa bu nɔn bura.
U ra doonɛwa nge saaru.

³ Tɔnu wiya a mɛɛra,
ma a nɔn siribu soka?

⁴ Wara u koo kpī u gāa kɔsunun di gāa dɛeranu yara.
Goo sari.

⁵ A n tɔnɔn wāarun tɔru yi a ten suru gara,
u n maa saramɔ mɛ.

⁶ N n mɛn na, a ku maa nɔn nɔni girari,
adama a de u wɛra,
kpa u win sɔmburu ko, u win kɔsiaru mwa ka nuku dobu.

⁷ Dāru ta ra n yīiyɔbu mɔ
ma ta koo se bā n tu bura.
Domi ta koo kpara.

⁸ Ten gbini yi n maa tɔkɔ kua,
ma ten kora wɔruma ta gu,

⁹ ten gbina gaa ra maa kparewa yà n nim wa
kpa yu kpīi pɔtura ko.

¹⁰ Adama tɔnu u ra gbiwa, kpa u kun maa wāa.
U n gu, mana u ra n wāa.

¹¹ Daa burerun nim mu ra gberɛ.
Daa bakanun nim mu ra maa kpe.

¹² Nge mɛya tɔnu u ra kpunɛ u kun maa seewe.
U n maa dom yandamɔ
sere wɔllu tu ka kpe.

¹³ Gusunɔ, na kī a man bere gɔribun wāa yerɔ,
na n kukua mi, sere wunɛn mɔru yu ka sure,
kpa na n wāa mi sere dɔma te kaa man yaaya.

¹⁴ Tɔnu ù n koo raa se sanam mɛ u gu,
na kon yīiyɔbu mɔ nɛn wahala yení sɔɔ
sere nɛn wāaru tu ka kɔsi.

¹⁵ Saa ye sɔɔ, Gusunɔ,
à n nɛn beke barɔ,
à n man soku,

nɛ wi na sāa wunɛn taka koorɔ, kon nun wurari.

¹⁶ Wee tɛ a man swīi mi na naasu wuka kpuro.
Adama saa gaa sisi yè sɔɔ a n maa nɛn durum garisimɔ.

¹⁷ Kaa nɛn toranu doke saaki sɔɔ a bɔke.
Kpa a man nɛn durum kpuro wɔka.

¹⁸ Guunu koo wɔruku nu kam ko.
Kpa kpenu nu swɛnya mi nu raa wāan di.

¹⁹ Nim mu koo kpenu kɔsuku,
kpa mu maa ka tem kusanu doona.

Nge meya a ra tɔnɔn yĩyɔbu kam koosie win wāaru sɔɔ.

²⁰ Kpa a nùn nɔni swāa dabinu kpɛɛ.

À n deema u n̄ maa s̄aa nge yellu,
kpa a nùn gira u doona.

²¹ Baa win bibu bà n yĩsiru yara,

win tii u n̄ maa kpɛ̄ u n̄ yɛ̄.

Meya bà n maa wāa sekuru sɔɔ,
u n̄ kpɛ̄ u n̄ yɛ̄.

²² Win wahala tɔnawa ya koo nùn nɔni s̄ɔ.

Wi turowa u ko n nuki sankire win ḡɔruɔ.

Elifasi u Yoobu wisa u n̄ɛɛ,

tɔn k̄ɔso kun wahala biamɔ

15

¹ Elifasi Temagii u Yoobu wisa u n̄ɛɛ,

² wi u bwisi mɔ u koo tɔnu wisi ka gari yi yi n̄ arufaani mɔ?

U ko n gari yaramɔ nge woo?

³ Wee gari yi a gerua a ka tii yina mi, yi n̄ s̄aa gāanu.

Gari yi a saara mini kpuro sɔɔ,

sari yi yi koo tɔnu somi.

⁴ Wunɛ, a mam Gusunɔn nasiaru t̄ɛsimɔwa,

ma a win b̄ɛɛɛ ȳɛru kpeerasiamɔ.

⁵ Wunen kom k̄ɔsuma mu s̄ɔsiramɔ wunen nɔɔn di.

Ma a gari gerumɔ ka bwisi.

⁶ Wunen nɔɔn gariya yi nun taare w̄ɛɛmɔ, n n̄ mɔ n̄ɛ.

Gari yi a gerua mi kpuro,

yiya yi wunen toranu s̄ɔsimɔ.

⁷ Wuna ba gb̄ia ba taka kua handunia sɔɔ?

Wuna a gb̄ia a wāa ba sere gunḡunu kua?

⁸ A Gusunɔn gari asirigii swaa daki?

A win bwisi mwa kpuro, a yi wunen tiin s̄ɔ?

⁹ Mba a ȳɛ ye b̄ɛsɛn tii sa n̄ yɛ̄.

Ȳɛɛ terà a mɔ te b̄ɛsɛn tii sa n̄ mɔ.

¹⁰ B̄ɛsɛn suunu sɔɔ, t̄ɔmba wāa

be ba seri burura ba t̄ɔkɔnu kua n kere wunen tundo.

¹¹ A b̄ɛsɛn gari yi sa nun s̄ɔɔwa ka laakari m̄ɛɛrawa gāa piiminu,
yin min di Gusunɔ u nun nukuru yemiasiamɔ?

¹² Mana wunen bwisikunu ka nun d̄ɔɔ.

Mba wunen nɔni ḡosikia ninin tubusianu.

¹³ Gari yi a saarimɔ mini, Gusunɔwa a ka m̄ɔru m̄ɔ.

¹⁴ Tɔnu u koo kp̄i u n̄ d̄ɛɛɛ?

Wi ba mara, u koo kp̄i u n̄ yiba Gusunɔn wuswaaɔ?

¹⁵ Gusunɔ ù kun win ḡɔradoba naanɛ kue,

ma u n̄ w̄allu m̄ɛɛra ta d̄ɛɛɛɛ,

¹⁶ wunɛ tɔnu am̄ɔna kaa ka kp̄i a n̄ d̄ɛɛɛ win wuswaaɔ,

wunɛ wi a ra k̄ɔsa ko kiri kiri nge m̄ɛ ba ra nim n̄ɔ.

¹⁷ T̄ɛ, Yoobu, a man swaa dakio kpa n̄ nun gari s̄ɔ.

Kon nun sōwa ye na wa.

¹⁸ Sōasi te bwisigibu ba sōasi,
ba tu giawa ben sikadoban min di.

¹⁹ Be tōnawa Gusunō u raa tem mε wē,
sōo goo raa maa sari be sōo.

²⁰ Adama tōn kōso u ko n wāawa nōni swāaru sōo
win wāarun tōru kpuro sōo.

²¹ Kpa u n gbāsukunu nōomō ni nu koo nūn berum mwa.
Wi u koo nūn kam koosia, u koo nūn wōri subaru sōo.

²² Tōn kōso wi, u ku ra n yīiyō u yam wōkuru duka suuri.
Domi takobi ra n nūn marawa.

²³ U ra n sirenēwa baama, u n kasu ye u koo di.
U yē kō ma yam wōkura nūn mara.

²⁴ Ma u nande wahala ka nōni swāarun sō,
ye ya nūn wōriō nge sina bokon tabu kowobu
be ba tabun sōoru kpa.

²⁵ Domi u Gusunō seesi.
U Dam kpurogii nōo kuurimō.

²⁶ U kākā u Gusunō tabu wōri,
win tērerun sinum sō.

²⁷ Win wuswaa ballimō.
Ma win gāanu nu yaa taasine.

²⁸ U wāa wuu si ba kāsuka sōo,
sīn dia ba deri, ma ya wōrumam dōo.

²⁹ U n gōbi mō. Win dukia kun maa kuuramō.
U n maa yīsiru yarimō win temō.

³⁰ U n kpē u gōan tōru duka suuri.
Win bweseru kpuro ta koo dōo mwaarawa.
Kpa Gusunō u nūn wom wure u go.

³¹ U n kōsa naane sāa u tii nōni wōkuawa mi.
Domi kōsa yen areya u koo wa.

³² Are yi, yi koo nawa u sere gbi.
Win bwese kera kun maa seemō,
nge dāa kāasa ye ya n maa kparamō.

³³ U ko n sāawa nge resem yēn bii birenu ba wōka,
n kun mε nge olifin dāa tēn wēsū ba dera.

³⁴ Tōn kōso u n bweseru wasi.
Dōo u koo wi u nōm biran kēnu mwaamōn yenu wōri.

³⁵ Wi u kōsa bwisika, kōsa u koo ko.
Domi bwisi kōsi yiya yi ra n wāa win nukurō.
Kpa yi n nūn nōni wōkua.

Yoobun seedagii wāa wōllō

16

¹ Yoobu u Elifasi wisa u nεε,

² na gari yin bweseru nōore nōn dabinu.

Beε, i sāawa nuku yemiasio be ba nēn wahala sosimō.

³ Domma kaa wunen gari saari kamgii nini kpe.

Mban sōna a ka man sikirinamō.

⁴I n daa wāa nēn ayero,
kpa na n maa wāa bēegirō,
kon bēe gari saarisi n wii gimanu koosi.

⁵Nēn gari yi koo bēe dam kē,
kpa n bēe nukuru yēmiasia ka nēn gari yi.

⁶Nā n gari mō, nēn wahala ya n̄ kpeemō.
Nā n maa maari, ya n̄ doonō.

⁷Wee tē, Gusunō u dera na dam dwiiya.
Ma u nēn yenun yānu kpuro gura.

⁸Na woorā, nēn gōna gaware.

Ya sōsimō ma na tora.

⁹Gusunō u kua nēn yibere,
u maa man gire ka mōru u nōō dōnne.

Ma u man nōni girari n kasu u nēn wasi kasuku nge gbeeku yaa.

¹⁰U dera tōmba man yaa kasikimō ka ben gari saarinu.

Ba man wōmmō, ba man baari soomō.

Be kpurowa ba man naa swīi.

¹¹Gusunō u man be ba n̄ win bēere yē nōmu sōndia.

U man tōn kōsobu nōmu beria.

¹²Na raa wāa bōri yendu sōō ma u man burisina.

U man nēnua birun di, ma u man kōsuka.

U man kua nge tūburu te u tweemō.

¹³Win sēenu man kooro bure.

U nēn gabu swii yabura ka wōnwōndu sariru.

Ma u nēn yēsō kōra u yari temō.

¹⁴U man wōrima nge tabu durō.

Ma u man soomō u mēera mō.

¹⁵Na saaki deewa,

ma na nēn wiru tua wisi nuku sankiranun sō.

¹⁶Na wuri kua sere nēn nōni swēra,

ma na gōō nōnu tera.

¹⁷N n̄ mō na kōsa gaa kua.

Nēn kanaru ta ra n maa dēerewa baadomma.

¹⁸Wunē tem, a ku nēn yem bere.

A de nēn kuuki yi nōōra baama kpuro.

¹⁹Domi na yē kam kam ma na seedagii mō wōllō.

U wāa mi, u ka man yinamō.

²⁰Nēn kpaasibu ba man yaakoru mō.

Adama Yinni Gusunōwa na kanamō ka swīi.

²¹Nēn seedagii wi, u sun sirio nē ka Gusunō
nge mē ba ra tōnu ka win beruse sirie handunia sōō.

²²Domi nēn wāarun tōnu nu kpeema.

Ma na dōō ka swaa yēn min di ba ku ra maa wurame.

Yoobu kun maa yīyōbu mō

na wēsiamō ka wahala, nēn wāara kpeeyō.
Siki wōru ga man mara.

² Tōn yaako kowobu ba man kooro bure.
Ba man nōo kuurimō beri berika.

³ Yinni Gusunō, a de wunen tii a man mōru bara.
Ma n kun mō wunε, wara u koo man sanna.

⁴ A ben bwisi wuna.
A ku de bu nasara wa.

⁵ Ba sāawa nge tōnu wi mōn teni ta ka yā,
te ta nεε, u win kpaasibu dim soka,
ma win bibu ba ka gōōru sō.

⁶ Ba man womusu doke,
ba man yāatam siemō.

⁷ Nēn nōni yi n̄ maa do, nuku sankiranun sō.
Ma nēn wasi yi dam dwiyya, yi doonō nge saaru.

⁸ Gemgibu ba biti soore nēn wahala yenin sō.
Taare sarirugibu ba koo tōn kōsobu seesi.

⁹ Wi u sāa gemgii u koo yōrawa dim dim win swaa sōo.
Kpa wi u dεere, u tii dam kē u sosi.

¹⁰ Adama bεε nēn kpaasibu kpuro,
i wurama i maa garī saari nēn wuswaaō.
Ka mε, na n̄ goo wasi bεε sōo wi u bwisi mō.

¹¹ Nēn wāaru ta kpa.
Wee himba ye na raa sāa ye kpuro ya kam kua.

¹² Nēn kpaasiba tamaa wōkura sāawa sōo sōo.
Sōo ù n̄ duō, kpa bu nεε, yam sāramawa.

¹³ Gōribun wāa yera na mara tu ko nēn wāa yeru.
Yam wōkuru sōōra kon nēn kpin yeru yi.

¹⁴ Kon siki wōru sō n̄ nεε,
geya ga sāa nēn tundo.
Kpa n̄ maa kōkōnu sō n̄ nεε,
niya nu sāa nēn mero ka nēn sesubu.

¹⁵ Mana na maa yīiyōbu mō.
Wara u koo kpi u bu wa.

¹⁶ Ba koo sara gōribun wāa yerō,
kpa su da tua sōo sannu.

Yina ye ya tōn kōso mara

18

¹ Bilida Suagii u Yoobu wisa u nεε,
² sere domma kaa gari yini saarinu kpe.
A den mario kpa su maa gere.

³ Mban sōna a sun mēera gari bakasu.
Mban sōna a sun mēera nge yaa saberu.

⁴ Wunε Yoobu, wunen mōruwa ya nun wahala mō.
A tamaa ya koo de tōmbu bu yarina kpa wuu gu ko bansu,
kpa kpenu nu doona nin ayerun di?

⁵ A n̄ yε ma tōn kōson yam bururama mu koo gbi.

Mɛn dɔɔ yari kun maa ballimɔ.

⁶ Yam bururam mu koo gɔsia yam wɔkuru win wāa yerɔ.

Domi u koo gbi nge fitila.

⁷ U n̄ maa s̄imɔ ka toro sindu.

Win tiin bwisi koo n̄n sura.

⁸ Domi u koo da yina gia,

kpa win naasu su yen w̄ɛ wuronu w̄ari.

⁹ Yina koo n̄n mwa naa tokurɔ,

kpa yen w̄ɛ yi n̄n t̄ɛke.

¹⁰ Ba n̄n taa b̄erie temɔ, win swaa sɔɔ.

¹¹ N wee n̄ni swāara n̄n mara ta ka sikerene.

Ma ta n̄n sw̄i birun di.

¹² Gɔɔra n̄n w̄ari, ta win dam kpa.

Ma s̄āara n̄n deema.

¹³ Ta koo win wasin gɔna di beri berikan di.

Kpa bara bakaru tu n̄n mwa.

¹⁴ Ba koo n̄n wuna win wāa yerun di,

t̄ɛ sɔɔ u raa dam mɔ.

Kpa bu ka n̄n da ḡɔn sina kpa bakara.

¹⁵ Wigiba koo yarina.

Win arumanin tii ya koo kam ko.

Kpa s̄ɔɔ bisu su win ȳenu d̄ɔɔ m̄eni.

¹⁶ T̄ɔn k̄ɔso wi, u ko n̄ s̄āawa nge d̄āa.

Win gbini yi koo gbera temɔ.

Kpa bu win k̄āasi b̄ɔari w̄ollɔ.

¹⁷ Ba koo win gari duari handunia sɔɔ.

Ba n̄ maa win ȳisiru yaayamɔ.

¹⁸ Domi ba n̄n yara yam bururam di,

ba sure yam wɔkuru sɔɔ.

Ma ba n̄n gira handunian di.

¹⁹ Win bii goo kun n̄n bibu maruamm̄ɛ.

Domi win ȳenugibu kpuro ba koo gbi.

²⁰ T̄ɔn be ba wāa t̄ɛ ba koɔ b̄erum soora.

Kpa be ba koo marura win biru

bu biti soora win kam koo bin s̄ɔ.

²¹ Nge m̄eya t̄ɔn k̄ɔsobu ka be ba n̄ Gusunɔ ȳɛn wāa yeru ta ko n̄ s̄āa.

Yoobu n̄ɛ, win w̄arɔ koo n̄n naawa

19

¹ Yoobu u seewa u win b̄arɔba s̄ɔɔwa u n̄ɛ,

² sere saa yer̄a i ko i n̄ wāa i n̄ man nuki sankumɔ,

kpa i n̄ man t̄ɔya m̄ɔ ka b̄ɛn gari saarinu.

³ Wee yen n̄n dabina mi,

i kasu i man w̄om̄ɛ.

I n̄ sekuru m̄ɔwa i ka man burisinamɔ m̄esum?

⁴ N̄a n̄ toran na ka gem, n̄n gariya.

⁵ I tamaa i man d̄ɛram kerewa,

kpa i man n̄n durum s̄ɔsi?

⁶ I de i n̄ ȳɛ ma Gusunɔwa u ka man m̄ɔ.

Ma u man suremɔ win yina sɔɔ.

7 Wee, na nɔɔgiru sua na nɛɛ,
win kookoo si, su n̄ wā.
Adama goo sari wi u man wisa.
Na gb̄aramɔ bu man faaba ko,
adama na n̄ faaba wa.

8 Gusunɔ u n̄n swɛɛ kpuro kɛnua baama.
Ma u dera yam w̄kura yi wukiri sere na n̄ kp̄ɛ n gam da.

9 U n̄n wirun furɔ wuka
u n̄n bɛɛɛ wuna.

10 U man k̄suka baama kpuro.
Ma u n̄n ȳiyɔbu wuna nge d̄aa te ba wuka.

11 U ka man m̄ru bara.

Ma u man kua nge win yiberɛ.

12 Win tabu kowobu ba nɔɔ tia kua ma ba seewa ba man w̄rim wee.
Ba swaa yaba sere ba ka man girari.

Ma ba na ba ben sansani gira ba ka man sikerɛɛ.

13 U dera n̄n m̄ero bisibu ba man deri,
ma n̄n b̄ɔrɔba ba yarina.

14 N̄n berusebu ba man biru kisi,
ma n̄n k̄nasibu ba man duari.

15 Wee n̄n sɔbu ka n̄n s̄m kowobu ba man m̄ɛɛra nge sɔɔ wi ba n̄ ȳɛ.

16 N̄a n̄ n̄n s̄m kowo soka, u ku ra wure.

N̄a n̄ n̄n suuru kanamɔ,
u ra n̄ man atafiiru s̄awa.

17 N̄n kurɔ u ku ra n̄n nuburu k̄a.

M̄ya maa n̄n bibu ba man gema.

18 K̄a mam bibɔ kpuro ba man gemawa.

N̄a n̄ gari gerua, ba ra man w̄mɛwa.

19 Be na ra ka gerunen tii ba man tusa.

Be na maa k̄i ba man seesi.

20 N̄n wasin yaa ya n̄n kukunu mani.

Wee w̄ɛsiaru t̄nawa ta man tie.

21 N̄n b̄ɔrɔba, i n̄n w̄n̄w̄ndu waawo.

Dom̄i Yinni Gusunɔwa u man s̄ɛyasiamaɔ.

22 M̄ban s̄na i man naa sw̄i nge m̄ɛ Gusunɔn tii u man naa sw̄i.

N̄oni sw̄a te i dera na wa, ta n̄ b̄ɛ tura?

23 Na k̄i bu n̄n gari yore tireru sɔɔ.

24 K̄pa bu maa yi yore kperu sɔɔ ka sisu
yi n̄ w̄a mi, sere ka baadommaɔ.

25 Adama na ȳɛ ma n̄n yakio u wasi
wi u koo ra se u ka man yina.

26 N̄n wasi yi n̄ k̄sa yi kpa,
saa ye s̄ɔra kon Gusunɔ wa.

27 Wiya ko na n̄ m̄ɛɛra.

N̄n tiin n̄niya yi koo n̄n wa, n̄ n̄ m̄o googii.

N̄n ḡru ga temanabu kpanamɔ ȳɛn s̄ɔ n̄ t̄ɛmɔ.

28 Saa ye sɔɔ, i ko gere i n̄ɛɛ,

mban sōna i man naa gire.
 Domi nen gem mu koo sōsira.
 29 Adama i n yē ma Gusunə u koo bεε siri.
 Yen sō, i win takobi nasio.
 Domi yen sεεyasiabu sē.

Kōsa ye ya koo tən kōso deema

20

1 Sofaa Naamagii u Yoobu sōwa u nεε,
 2 wee nen bwisikunu dera na burisine.
 Yen sōna na sende n ka nun wisi.
 3 Na wunen gerusibu nua, bi bu man dua too.
 Adama nen bwisi koo de n nun wisi.
 4 Saa mīn di ba tōnu taka kua,
 5 a n yē ma kōsan kowon nasara ku ra tε?
 Meya maa win nuku dobu kun tεεmə.

6 Baa ù n kpā u wōllu babamə,
 n̄ kun mε u guru winu dekamə,
 7 u koo kam kowa nge swaa swī bi tōnu u kua.
 Be ba raa n̄n waamə, ba koo nεε, mana u wāa.
 8 Ba koo n̄n duariwa nge dosu.
 U koo doonawa nge wōkurun kāsiru.
 9 Be ba raa n̄n waamə, ba n̄ maa n̄n wasi.
 Mī u raa wāa ba n̄ maa n̄n wasi mī.
 10 Sāarobu ba koo win bibu wəri.
 Nge mεya u koo ka bu wesia ye u raa bu mwaari ka dam.
 11 U dam mə, ma u sāa nge aluwaasi.
 Adama u koo ka ye kpuro kpunawa sikirə.

12 Kōsa ra n dowa win nəə səə,
 kpā u n ye bəri win yaraə,
 13 ya n girari sere win darəə.
 U ku ra n kī u ye deri.
 14 Adama ya koo de win dīanu nu sosia win nukurə,
 kpā nu gōsia nge waa dēε.
 15 Gabun dukia ye u mwεε, u koo ye sia.
 Gusunəwa u koo ye yara win nukurun di.
 16 Ye u koo nə, ya ko n sāawa nge waa dēε,
 kpā yu n̄n go.

17 U kun tamaa tim ka bom
 mu koo n̄n kokua nge nim tora.
 18 U koo win dukia wesia ye u wa mi.
 U n̄ maa yen arufaani dimə.
 19 Domi u sāarobu dam dore.
 Ma u ben yenusu mwεεra, u n̄ wiguu banε.
 20 Win bōsənu ku ra yibu.
 Adama baa ye u kīru bo, u n̄ kpē u ye tii yiya.
 21 Gāanu sari ni u n̄ tii koosi.
 Adama win dukia ya n̄ tεεmə.

22 Baa ù n ye mɔ ya kpã, u ko n nuki sankirewa.

Sãaru ta koo nùn wɔriwa.

23 Wee sanam mɛ u win nukuru yibiamɔ,

Gusunɔ u koo nùn wɔri ka mɔru baka.

Kpa u de sɛɛnu nu nùn wisi nge gura.

24 Baa ù n tabu yãa sisuginu duka suurimɔ,

ba koo nùn twee ka sii gandun tɛndu.

25 Baa ù n sɛu teu wuna win wasin di,

ñ kun mɛ ù n yaasa wuka win woo sɔndun di,

gɔɔn bɛrum koo nùn sura.

26 Asɔrɔ ya koo win dukia deema.

Kpa dɔɔ wi tɔnɔn bii kun sɔrua u nùn mwa,

wi ka win yãnu.

27 Wɔllu ta koo win durum sɔɔsi,

kpa tem mu nùn seesi.

28 Win dirun arumani kpuro koo kam ko

Yinni Gusunɔn mɔrun tɔru sɔɔ.

29 Yeniwa Yinni Gusunɔ u tɔn kɔsobu yiye.

Yera ya bu mara sia.

Yoobu u Sofaa wisa u nɛɛ,

tɔn kɔsobun tii ba ra n doo nɔɔru mɔ

21

1 Yoobu u nɛɛ,

2 i nɛn gari nɔɔwɔ.

I n wura i man swaa daki, i man nukuru yemiasawa mi.

3 I de n gari gere.

Nà n gari gerua na kpa, ko i kpĩ i man yɛɛ.

4 Tɔnuwa na weeweenu koosimɔ?

Nge mban sɔna kon tɛmana.

5 I man mɛɛrio, kpa biti yu bɛɛ mwa

kpa i bɛɛn nɔsu kɔre.

6 Nà n nɛn wãaru bwisika,

na ra nandewa, nɛn wasi yi n diirimɔ.

7 Mban sɔna Gusunɔ u ra de tɔn kɔso u n wãa,

kpa u n dam mɔ sere ka win tɔkɔrɔ.

8 U ra bibu ma kpa be, bu maa se bu ma.

Kpa u n be kpuro mɛera ba n kuuramɔ win nɔni sɔɔ.

9 Bɔri yɛnda wãa ben yɛnusɔ, ba ñ bɛrum mɔ.

Gusunɔ kun maa bu sɛɛyasiamɔ pai.

10 Saa kpuro, ben ketɛ kinɛru tà n ben nɛɛ yɔɔwa yi ra mawa.

Yi ku ra nukuru yari.

11 Ba ra ben bibu deri ba n duki mɔ nge yãanu,

kpa ba n dweebu mɔ,

12 ba n bara kpãnu ka mɔrɔkunu soomɔ, ba n womusu mɔ,

kpa ba n nuku dobu mɔ, ba n guunu soomɔ.

13 Ba ra ben wãaru diwa nuku dobu sɔɔ,

kpa bu gbi subaru sɔɔ.

14 Wee ba ra raa yellu Gusunɔ sɔ̄ bu nɛɛ,
a gɛɛro min di, sa n̄ kī su wunen swɛɛ gia.

15 Wara ra n Gusunɔ Dam kpurogii
su ka sere n̄n yoru diiya.

Arufaani yerà sa kon mɔ sà n n̄n kanamɔ.

16 Tɔn ben bweseru, ba n̄ doo nɔ̄ru mɔ rɔ?
Adama nɛ, na n̄ tɔn kɔ̄sobun bwisi k̄ɛru kī.

17 Ka mɛ, a ra wa mi tɔn kɔ̄sobun yam bururam mu gbimɔ?
A ra wa ba n̄ni sɔ̄re?

Gusunɔ u ra bu sɛyasia win m̄run sɔ̄?

18 A ra wa ba s̄a nge yakasu,
n̄ kun mɛ nge doo sakosu si woo ga ka doona?

19 Bɛɛ i gerumɔ i m̄,

tɔn ben bibun bwesera Gusunɔ u ra sɛyasia.

Adama nɛ, na nɛɛ, ben tiiwa n weene u sɛyasia,
kpa bu gia ma beya ba tora,

20 kpa ben tii bu ben kam kobu wa.

Nge m̄ya ba koo ka Gusunɔn m̄ru denda bu wa.

21 Domi bà n gu ba kpa,

ben baaye ka ye ya koo ben bibu deema.

22 Sa ko kpī su Gusunɔ keu sɔ̄si,
wi, wi u s̄a win gɔradoban siri kowo?

23-24 Gabun w̄ara ra dorewa, ba n w̄a b̄ri yendu sɔ̄.
Kpa ba n wasi bw̄a do, ba n dam mɔ nge aluwaasi
sere bu da bu ka gbi.

25 Adama gabu ba ra gbiwa wahala sɔ̄,
ba kun doo nɔ̄ru wa baa filko.

26 Be kpurowa ba koo gbi, kpa bu ko k̄k̄onun dīanu.

27 I b̄ɛn tii laakari ko,
na b̄ɛn bwisikunu yē ka k̄sa ye i man manimɔ.

28 Domi i nɛɛ, mana tɔn bokon yenu ga w̄a,
gè sɔ̄ tɔn k̄sobu w̄a.

29 Adama i n̄ be ba sarɔ swaaɔ bikiare?

I kī i sikiwa ye ba b̄ɛ sɔ̄wa tɔn k̄son sɔ̄?

30 Wahala yà n tɔn k̄so deema u ra yariwa ye sɔ̄n di.
Baa Gusunɔ ù n ka n̄n m̄ru kua,
u ra kisirewa ye sɔ̄n di.

31 N n m̄n na, wara u koo maa n̄n gerusi.

Wara u koo n̄n win k̄sa k̄sie.

32 Domi ù n gu, siki w̄aruɔra ba ka n̄n dɔ̄.

Kpa ba n siki te k̄su.

33 Tɔn dabira ta koo win goru sw̄i bu ka da siku yero.

Kpa u kpin yee buraru wa temɔ.

34 N n m̄n na, nuku yem̄ia birà i man kua.

B̄ɛn ye i man wisa mi kpuro,

ya n̄ s̄a dee dee. Weesa i m̄.

22

- ¹ Yera Elifasi, Temagii u Yoobu wisa u nee,
² tɔnu u ko n arufaani mɔ Gusunɔn mi?
 Aawo! Tɔnu ù n sãa dee dee, win tiin arufaaniwa.
³ A tamaa yèn sɔ a sãa gemgii,
 Gusunɔ u yen are waamɔ?
 À n sīimɔ dee dee arufaani yerà u waamɔ.
⁴ A tamaa yèn sɔ a nùn mem nɔɔwammɛ,
 yen sɔna u nun seeyasiamɔ?
 A tamaa yèn sɔ a nùn nasie,
 yen sɔna u nun sirimɔ?
⁵ Aawo. Wunen tora dabinun sɔna u nun seeyasiamɔ.
 Wunen kɔsa ya maa kpã.
- ⁶ Domi a wunen berusebun yãnu tɔruba mwa,
 ma a bu deri tereru.
⁷ A ñ wi nim nɔru ga mɔ nim kã u nɔ.
 Meya a ñ maa wi gɔɔra mɔ ñianu kã u di.
⁸ A raa sãawa damgii ka beeregii,
 ma a tem me kpuro mɔ.
⁹ A gaminibu girawa ba doona nɔm dira, a ñ bu somi.
 Ma a gobekuban dam bua.
¹⁰ Yen sɔna yɛri nun wãasi beri berika,
 ma berum nun mwa subaru sɔɔ.
¹¹ Ma yam wɔkura nun wukiri nge nim bwee bakaru,
 a ñ maa yam waamɔ.
- ¹² Sa yɛ ma Gusunɔ u wãa wɔllɔ.
 A mɛerio a wa sere mi kperi wãa.
¹³ Ka mɛ, a gerumɔ a mɔ, mba Gusunɔ u yɛ.
 U ñ kpɛ u tɔnu siri guru wiru sɔɔ.
¹⁴ Guru wiru ta sinum mɔ,
 u ñ kpɛ u gãanu wa min di.
 U sirenɛwa wɔllu mi tɔna.
¹⁵ Yoobu, a yārariwa a kɔsan kowobun yira ye swīi?
¹⁶ A ñ yɛ ma ba bu go ben gɔɔn saa yu sere turi?
 Ba doona nge gana ye ya nim diira.
- ¹⁷ Tɔn ben bweseru ba ra raa Gusunɔ sɔwa bu nee,
 u bu derio sɛɛ.
 Mba wi Dam kpurogii u koo kpī u bu kua.
¹⁸ N deema Gusunɔ wiya u raa ben yenun dukia kuurasia.
 Adama ba ñ nùn saawara kue,
 ye ba ben himba yiimɔ.
¹⁹ Be ba gem swīi ba koo yɛɛri,
 bā n tɔn kɔso wa u kam kua.
 Be ba ñ taare mɔ, ba koo yɛɛwa bu nee,
²⁰ wee, besen yiberɛ u kam kua,
 win dukia ye u mɔ kpuro, ya ñɔɔ mwaara.
- ²¹ Yoobu, a ka Gusunɔ doro, kpa ye kpuro yu nun sanɔ kua.

22 À n kua mε, wunen nuku dobu koo wurama.
 23 À n ka kōsa tonda ma a wurama,
 Dam kpurogii koo nun wunen yellun wāaru wesia.
 24 A wunen wura ye a mō kōwō temō.
 Kpa a wunen kpee gobigiru deri daarun toraō,
 25 kpa Dam kpurogii u ko wunen wura ka wunen sii geesu.
 26 Saa yera kaa n nuku dobu mō Gusunō Dam kpurogiin mi.
 Kpa a nūn naane ko, a nūn wunen wuswaa sōsi.
 27 À n nūn kana u koo nun wisi,
 kpa a wunen nō mwεenu yibia.
 28 Ye a nia kua kpuro, ya koo koorawa.
 Wunen swεε yi a swīi kpuro, yi ko n dεεrewa.
 29 À n wāa nōni swāaru sō,
 kaa tii kawa a nεε, tii suaba bu nun tu kpēε.
 Kpa Gusunō u nun walle sua.
 30 U koo mam taaregii yara kōsan di,
 wunen dεεrarun sō.

Yoobu u nεε, Gusunō kun kī u ka nūn gari ko

23

1 Yoobu u wisa u nεε,
 2 sere ka gisō na Gusunō weeweenu koosimō.
 Nεn nōni swāaru ta nεn wuri kere.
 3 Nā n daa yē mi u wāa kon daa dawa sere win mi.
 4 Kpa n nūn sō ye ya man wāasi,
 ka maa yēn sō na tii wōramō.
 5 Kpa n win wisibu nō.
 N nō ye n nūn nēni.
 6 U koo man dam sōsi u ka man siri?
 Aawo, u koo yōrawa u man swaa daki.
 7 Nε tōn geowa kon kpī n ka nūn wesianō ko.
 Kpa wi, wi u sāa nεn siri kowo,
 u man yakia sere ka baadommaō.
 8 Adama nā n da sō yari yeru gia,
 u ku ra n wā mi.
 Nā n maa da sō duu yerō,
 na ku ra nūn wa mi.
 9 Aa, u sōmburu garu mōwa sō yēsan nōm geu gia?
 Nā n da mi, u ku ra n wā mi.
 U kukuawa sō yēsan nōm dwaru gia?
 Min tii, na ku ra nūn wa.
 10 Ka mε, u nεn swεε kpuro yē yi na swīi.
 U n man kpēε laakari mεeribu sō, kon yariwa min di,
 na n dεεre nge wura ye ba dō doke.
 11 Na win yira swīiwa dee dee.
 Na n gere win swaan di.
 12 Na n win wooda sare.
 Ye u man sōwa kpuro,

na ye mɛm nɔɔwawawā gōruɔ.

¹³ U n gāanun himba yi, wara u koo ye sīiya.
Ye u kī yera u ra ko.

¹⁴ N n mɛn na, u koo ko ye u yi kpuro nɛn sō,
kpa u maa man himba kpaā yīiya.

¹⁵ Yen sōna na nande wi Gusunɔn wuswaaɔ.
Nā n bwisika na ra nandewa win sō.

¹⁶ Gusunɔ u nɛn wɔrugɔrun dam bua.
Wi, Dam kpurogii u man bɛrum kpɛɛ.

¹⁷ Ka yen de kpuro, na n nɔɔ mari,
baa mɛ n sāare yam wōkura man wukiri.

Gusunɔ u ra tɔn kōso deriwa u n mɔ ye u kī

24

¹ Yoobu u maa nɛɛ,
mban sōna Gusunɔ Dam kpurogii ku ra saa yi u ka tɔmbu siri.
Mban sōna be ba nūn mɛm nɔɔwammɛ ba ku ra saa ye wa.

² Domi wee, gabu ba gabun tem gbɛnimɔ ba ka begim mɛnnamɔ.
Ma gabu ba yāanu kpare ni ba gbɛna.

³ Gaba maa gobekuban ketekunu mwɛɛrimɔ.
Ma ba gɔminibun nɛɛ tɔruba mwaamɔ.

⁴ Ba wɔnwɔndobu dam dɔremɔ ba giramɔ swaan di.
Ma sāarobu ba swaa kasu bu kuke.

⁵ Sāaro be, ba yaayaare mɔ gbaburɔ nge gbeeku keteku,
ba dīanu kasu bu ben bibu wɛ.

⁶ Be wee ba yakasu gɛɛmɔ ben yaa sabenun sō,
ma ba dīanu kunɔnu mɔ tɔn kōson gberɔ.

⁷ Adama ba n bekuru mɔ te ba koo wukiri wōkuru puran sō.

⁸ Be wee ba da ba baka kpee baaba sɔɔ
yɛn sō ba n wāa yeru mɔ.

Miya gura bu waayamɔ.
⁹ Tɔn kōso wi, u ra gobeku mwɛwa ka dam.
Kpa u sāaron yabe tee te u mɔ tɔruba mwa.

¹⁰⁻¹¹ Be wee, ba yōsu basi tɔn kōson kara sɔɔ.
Ba doo baka sɔɔwa, ma gōɔra bu mɔ.

Ba nūn gum kuammɛ, ba resɛm gamamɔ.
Adama ba n kākɔ bu ye nɔ,
baa mɛ nim nɔru ga bu mɔ.

¹² Wu marosɔ gaba gɔɔ dɔɔ, ba wuri mɔ.
Be ba mɛɛra kua ba weeweenu mɔ.

Adama Gusunɔ kun yen gaa gara.

¹³ Gabu ba yam bururam tusa.
Ba ku ra n wāa mɛ sɔɔ.

Domi ba n yɛ mi mu ka bu dɔɔ.

¹⁴ Tɔn gowo u ra sewa buru buru yellu
kpa u sāarobu go.

Wōkuru kpa u gbɛni.

15 Yam wōku bere berera sakara kowo u ra n kasu.
U ra nēewa, goo kun nūn wasi.

Kpa u win wuswaa sænditia wukiri.

16 Yam wōkuru sōra gbena u ra dia kəsuku.

Sō sō, kpa u tii kenusi win yenuo.

U n yam bururam yē.

17 Ben mi, bururu ta sāawa nge gōn tiro.

Ba ra n nandewa.

18 Adama bēe i nēe,

tōn kōso u sāa nge nim yaka.

Ba win tem bōrusi.

U n maa dō win resēm gbaara.

19 Nge mē tem mu ra nim nō gbeburun saa sō,

nge mēya gōribun wāa yeru ta ra durumgii mwē.

20 Wi u tōn kōso mara u ra nūn duariwa.

U koo kowa kōkōnun dīa geenu.

Tōmbu kpurowa ba koo nūn duari.

Kpa u wōruma u bōra nge dāa.

21 Tōnu win bweseru u ra kurō wīron yānu gurewa.

U ku ra gōmini gea gaa kue.

22 Adama Gusunōwa u dam mō u ka tōn kōso ben wāaru yōrasia.

U n bu wōri, ba ku ra n maa yē nge ba ko n wāa.

23 Gasō u ra bu yīyōbu wē,

ba n ka wāa bōri yēndu sō.

Adama u ra n ben sanu sanusu mēerawa.

24 Bā n ka tii yina kpuro, subaru sō, ba kpawa.

Ba ra wōrumēwa mii mii bu gbi nge tōn diro.

Kpa ba n sāa nge dobi yi ba bura.

25 Ye na gerua mi, geema.

Wara u koo man siri,

kpa u nēe, nen gari yi, yi n asansi gaa mō.

Gusunō u dam mō gāanu kpuron wōllo

25

1 Bilida Suagii u Yoobu wisa u nēe,

2 Gusunōn dam mu nasiaru tura.

U ra de bōri yēndu ta n wāa sere wōllun sō sōwō.

3 Win tabu durōbu ba n geeru mō.

U ra de win yam bururam mu sōsira tōmbu kpuron mi.

4 Tōnu kun kpē u n gem mō Gusunōn wuswaaō.

Wi ba mara gesi, u n kpē u n dēere Gusunōn wuswaaō.

5 Domi baa suru u n dēere win wuswaaō.

Mēya maa kperi kun buriri win wuswaaō,

6 kaa sere gere tōnu wi u sāa nge kōkōbu?

Yoobu nēe, Bilidan somiru ta n arufaani mō

26

1 Yoobu u Bilida wisa u nēe,

2 Bilida, wunen wisibu bu n dam sarirugii somimō.

Wunen dam kēru ta ñ arufaani gaa mɔ.

³ Anna a bwisi kēru wa te a wi u kun bwisi mɔ kēmɔ.

Wunen bwisi yi, yi ñ goo somimɔ.

⁴ Wara a gari yini sɔɔmɔ.

Wara u nun gari yini gerusia.

Gusunɔ u dam mɔ gāanu kpuro n wɔllɔ

⁵ Be ba gu ba wāa sere nim wɔkun tem sɔɔwɔ,
ba diirimɔ.

⁶ Domi Gusunɔ u be kpuro waamɔ.

Gāanu kun nùn ganua gɔribun wāa yeru mi.

⁷ Wiya u sɔɔ yēsɔn nɔm geu doke wom dirum sɔɔ.

Ma u tem bwē kam dirum sɔɔ.

⁸ Ma u nim banisi guru winu sɔɔ.

Ka mɛ, guru wii ni,

nu ku ra gēere nim bunum sɔ.

⁹ Wiya u ra de guru winu nu win sina gɔna wukiri.

¹⁰ Ma u bubenu kua nim wɔkun wɔllɔ,

mi yam bururam ka yam wɔkura karane.

¹¹ Gusunɔ ù n gbāra,

wɔllun gbere ya ra diiriwa,

kpa ya n wāa biti sɔɔ.

¹² Ka win dama u ra nim wɔkun nim kɔsuku.

Kpa u ka win bwisi yaa gɔba ye ba mɔ Rahabu kamia.

¹³ U n wom wura, wɔllu kpuro ta ra dɛɛrewa nge ba kura.

Ka win noma u ra waa ye ya duka mɔ sɔkiri.

¹⁴ Adama yeni kpuro ya sāawa win kookoo piiminu.

Nin wɔkinun fiikowa sa ra n nɔɔmɔ.

N n men na, wara u koo kpī u win dam asansi tubu ù n gbāra nge gura.

Toro u koo kpī u Gusunɔ somiru kana?

27

¹ Yoobu u kparam win gari gerubu torua u nɛɛ,

² na bɔrumɔ na mɔ,

sere ka Yinni Dam kpurogiin wāaru,

wi, wi u yina u man nɛn gem wē,

ma u man nuku sankiranu sosiamme,

³ ù n gesi dera na wāa na wēsiamɔ,

⁴ na ñ weesu mɔ.

⁵ Gusunɔ u man bere n ka bɛɛ gem wē.

Sere ka nɛn gɔɔn tɔrɔ, ko na n mɔwa na dɛere.

⁶ Na yɔrariwa ma nɛn daa ya wā.

Nɛn gɔru ga ñ man taare wēere nɛn wāarun tɔru garu sɔɔ.

⁷ Gusunɔ u de tɔn kɔson kɔkɔrɔ

yu nɛn yiberɛba deema,

be, be ba man seesimɔ mi.

⁸ Sanam mɛ Gusunɔ u tɔn kɔson wāaru wuna,

yīiyɔ birà bu maa nùn tie.

⁹ Gusunɔ u koo nùn swaa daki

sanam me nɔni swāara nùn deema?

¹⁰ I tamaa u ko n win nuku dobu kasu Gusunɔ Dam kpurogiin mi?

I tamaa u koo Gusunɔ kana saa kpuro?

¹¹ Kon beɛ Gusunɔn dam gari sɔwa.

Na n beɛ win himba beruamme.

¹² Beɛ kpuro i wa nge me u sāa.

Mban sɔna i gari gerumɔ yi yi n asansi mɔ.

Tɔn kɔson doo nɔra kun tɛmɔ

¹³ Wee ye Gusunɔ Dam kpurogii u tɔn kɔso yiiye.

¹⁴ Bɔ n bibu mara ba dabi, ba koo gbiwa tabu sɔɔ.

Ben bibu ba n dɔanu wasi bu di ba n ka wāa.

¹⁵ Barara ta koo ben bwese te ta tie sua.

Ben gɔminibu ba n kpɛ bu bu swiia.

¹⁶ Baa bɔ n gobi waamɔ nge tua,

ma ba yānu guramɔ nge yanim,

¹⁷ gemgiwa u koo yāa ni dendi,

kpɔ u gobi yi di.

¹⁸ Tɔn kɔso ù n diru bana ta ko n sāawa nge narin wɛɛ,

n kun me nge kuu te kɔso u kua.

¹⁹ U koo gbiwa ka gobigiru.

Adama ba n nùn sikumɔ ka gobi yi. U n yi wasi gɔriɔ.

²⁰ Nandaba bu koo nùn deema subaru sɔɔ nge nim me mu daru bɔɔ saramɔ.

Woo guna ya koo ka nùn doona wɔkuru.

²¹ Sɔɔ yari yerun woowa ga ra nùn wuke saa win wāa yerun di
gu ka da sere mi n toma.

²² Gusunɔ u ko n nùn tweemɔwa ka wɔnwɔndu sariru.

Kpɔ u duka yakura u wa u ka sɛɛ ni suuri.

²³ Tɔmbu bɔ n wa mesum kpɔ bu nùn yɛɛ ba n taki mɔ,

kpɔ bu nùn wia koosi saa ye u doonɔ.

Bwisi

28

¹ Yoobu u nɛɛ,
tamba yɛ mìn di sii geesu ka wura ya ra yari
bu sere ye tea.

² Tem diya ba ra maa sisu wunɛ,
kpɔ bu sii gandu sɔwa kperun di.

³ Be ba sisu sɔwamɔ,
sere tem sɔwɔwa ba ra ka fitila du
kpɔ ba n duɔ sere mi su wāa yam wɔkuru sɔɔ,

⁴ kpɔ bu wɔru gbe sere tem sɔwɔ,
bu swaa wīa mi, mi goo sari.

Ba n kpɛ bu sī mi.
Wɛɛya ba ra n gasirimɔ bu ka du mi.

⁵ Tem wɔllɔwa dɔanu ra kpi.
Adama mɛn sɔwɔ,
n sāawa nge gāanu kpuro dɔɔ mwaare.

⁶ Tem sɔɔ miya kpee gobiginu ra n wāa.
Mi sɔɔra ba ra maa wura wa.

7 Kasa ya n̄ swaa ye yē.

Mɛya maa yabereku ga n̄ ye waare.

8 Gbee sun̄ ka yeɛ yi yi tii naane saa yi n̄ ye mwaare.

9 Adama t̄nu u k̄ka u kperu w̄ri u k̄suka,
sere u guunun kp̄ekp̄eku girari.

10 Kpee ten n̄w̄ra u ra sw̄e wune,
kpa u ḡa gee ni wa, ni nu w̄a mi.

11 U n̄ nim kame s̄o mi, u ra mu swaa gan̄wa,
kpa u ka dukia yarima ye ya berua s̄o mi.

12 Adama mana t̄nu u koo kp̄i u bwisi wa.
Mana yi sika.

13 T̄nu kun yin gobin geeru yē.

Domi yi n̄ w̄a handunia yeni s̄o.

14 Yi n̄ w̄a daara.

Yi n̄ maa w̄a nim w̄ku s̄o.

15 Ba n̄ kp̄e bu ka yi wura k̄sina.

Ba n̄ maa kp̄e bu yi dwe ka sii geesu.

16 Ba n̄ kp̄e bu yi weesina ka wura ye ya wee Ofirin di,
n̄ kun m̄e ka kpee gobigii ni nu n̄ni boogu ka ber̄o wuru m̄o.

17 Ba n̄ kp̄e bu yi weesina ka digi,
n̄ kun m̄e ka n̄ra ye ba kua ka wura,

18 kaa sere gere kpee gobigii ni ba sokum̄o korai ka kirisitali?
Bwisi yi kpee gobiginu beere kere.

19 Ba n̄ kp̄e bu ka yi Etiopin kpee gobigii ni nu n̄ni d̄m buuru m̄o weesina.
Ba n̄ maa kp̄e bu yi weesina ka wura gea.

20 N n̄ m̄en na, man diya bwisi yi wee.
Mana yin nuura w̄a.

21 T̄nu kun kp̄e u yi wa ka n̄ni.

Gun̄o ge ga ȳowa ga n̄ kp̄e gu yi wa.

22 Ḡo ka ḡribun w̄a yera koo neewa,
yin gariya ba n̄ore t̄na.

23 Gusun̄o turowa u bwisin swaa yē.
Wiya u maa yin w̄a yeru yē.

24 Domi wiya u handunian goonu n̄ne kpuro waam̄o.

U maa kpuro waam̄o ye ya w̄a tem s̄o.

25 Sanam m̄e u wom bunum m̄era
ma u nim kp̄aru m̄era,

26 ka sere sw̄e yi gura koo sw̄i yu ka n̄e,

ka maa sw̄e yi guru maakinu ka guru gb̄asukubu koo sw̄i,

27 yera u bwisi yi wa.

Ma u yin asansi w̄era u yi.

28 Saa yera u t̄mbu s̄owa u n̄e,

bu n̄n nasio, yera ya s̄a bwisi.

Wi u maa k̄sa geerari, wiya u bwisi m̄o.

Yoobun yellun w̄aru

29

1 Yoobu u maa win gari gerum w̄ri u n̄e,

- 2 na kī nēn yellun wāaru tu wurama
 ta n sāa nge saa ye Gusunō u man kōsu.
- 3 Na kī na n wāa nge saa ye u fitila sōre nēn wuswaaō,
 ma win yam bururam man yam bururasie wōkuru.
- 4 Na kī na n sāawa nge saa yē sōo na dam mō,
 ma Gusunō u man kōsu ka kīru.
- 5 Saa ye sōo, Gusunō Dam kpurogii u ka man wāa,
 ma nēn biba ka man wāa.
- 6 Mēya nēn yaa sabenu nu ra n bom yiba.
 Mēya maa nēn olifi ya ra man gum wē mu n kokumō nge daa koka.
- 7 Saa ye sōo, nā n yara tōwō na da na sina wuun gbārurun kōnnōwō
 su ka siri,
- 8 aluwaasiba bà n man wa,
 ba ra man bēere wēwa bu doona min di,
 kpa durō tōkōnu nu se nu yōra.
- 9 Tōn bokobu bà n man wa ba ra ben gari gerubu yōrewa.
- 10 Mēya maa sinambu ba ra nōo mari,
 kpa n sāare ben yara ben daro mani.
- 11 Wi u nēn gari nua u ra nēewa, doo nōorugiiwa na sāa.
 Wi u maa man wa seeda gea u ra man dīiye.
- 12 Domi na ra wōnwōndo somi ù n somiru kana,
 kpa n gobeku wi ba yina bu somi dam kē.
- 13 Be ba gōo dōo, ba ra man domaru kuewa.
 Kpa n gōminibu nukuru yemiasia n de ba n nuku dobu mō gōruo.
- 14 Gem kobu bu ra n man wāasiwa nge yabe te na sebua,
 n kun mē nge dawani ye na bōkua.
- 15 Na ra n sāawa wōkobun nōni,
 kpa na n sāa kōri kpirirugibun kōri.
- 16 Na kua sārōbun tundo.
 Na ra sōbu nōri, n ben gari mēeri yi ba ka na.
- 17 Adama na ra tōn kōsobun nōsu bōoku,
 n bu wōrari ye ba mwa.
- 18 Ma na tii sōowa na nēe,
 kon gbīwa tōkōru sōo, nēn kpin yeru wōllo.
 Nēn wāarun tōnu nu ko n dabiwa nge yani sēeri.
- 19 Ko na n sāawa nge dāa tēn gbini yi wāa nim bōkuo.
 Kpa kakoru ta n wāa nēn kāasin wōllo.
- 20 Saa ye sōo, nēn yiiko ya koo wurama,
 kpa na n dam mō nge tēn te ba gawe.
- 21 Yellu, tōmbu ba ra yōrewa bu nēn gari swaa daki.
 Ba ra nōo mariwa bu nēn bwisi nō.
- 22 Nā n gari gerua na kpa, gōo ku ra maa gāanu wisi.
 Nēn gari yi, yi ra bu duuriwa kpure kpure nge nim mē mu dāakumō.
- 23 Be kpuro ba ra n man marawa nge tom buruku gura.
- 24 Kpa n yēe musee n ka bu dam kē sanam mē ba dam bie.
 Ba n kpē bu man nuki sanku n wuswaa burisina.
- 25 Nēna na ra n bu swaa gbīiye,

kpa na n wāa ben suunu sɔɔ nge sina boko
wi u ra win tɔmbu nukuru yemiasie.

Yoobun tɛn wāaru

30

¹ Tɛ wee bibu ba man yɛɛmɔ,
ba n mam nɛn tɔkɔru gara,
be, bɛn baababa ba n tura
bu nɛn bɔnu somi bu ka nɛn yāa gɔɔ kpara.

² Mba ba koo raa kpɪ bu man kua,
be, be ba sāare ba gɔɔ dɔɔ.

³ Wee ba sāaru ka gɔɔru soore.
Ba da gɔbaburɔ bu ka dīanu kasu bu di.
Adama gāanu sari mi.

⁴ Ba ra dewa dāa kikun bakuɔ bu yakɔ bura ge ga bɔru mɔ ga n sāa ben dīanu,
kpa ba n kiku gagun gbini dimɔ.

⁵ Ba ra bu girewa tɔmbun suunu sɔɔn di,
ba n bu naa swīi nge gbɛnɔbu.

⁶ Kpa bu da ba n wāa kpee wɔrusɔ ka wɔwi sɔɔ,

⁷ ba n wāa ba n taasinɛ sākin suunu sɔɔ,
kpa ba n kuuki mɔ kíkísɔ,

⁸ ba n sāare nge wiirobu,
n kun mɛ nge be ba gɛma ba gira wuun di.

⁹ Tɛ wee, ben biba ba man yɛɛmɔ,
ba man womusu dokemɔ.

¹⁰ Ba ra man biru kisi yɛn sɔ ba n kī bu man wa.
Kpa bu man yāatam sie.

¹¹ Domi Gusunɔ u man funɛ wuna, u sekuru doke.
Yen sɔna ben goo kun nɛn bɛɛɛ yɛ baa fiiko.

¹² Tɔn kɔso be, ba man seesimɔ.
Ba kasu bu man tɛka di bu sura.
Ba swaa kasuwa bu ka man kam koosia.

¹³ Ba nɛn swɛɛ bɔɔra.
Ba kookari mɔ bu ka man kam koosia,
be, be goo kun somiru wee.

¹⁴ Be wee ba yaba mi na kukua.
Ma ba dumɔ min di ba man wɔrimɔ.

¹⁵ Ma bɛrum man mwa,
nɛn bɛɛɛ ya doona nge woo.
Nɛn bɔri yɛnda doona nge guru wiru.

¹⁶ Tɛ, na wāawa gɔɔ sɔɔ.
Na wahala wɔri na kpa.

¹⁷ Nɛn kukunu kpuro ra n tennamɔwa wɔkuru.
Na ku ra wɛre wahala yen sɔ.

¹⁸ Ya man sɛke baama ka dam nge yaberun wīru.

¹⁹ Wee Gusunɔ u man kpɛɛ pɔtɔkɔ sɔɔ.
Torom ka tua na ka weɛɛ.

²⁰ Gusunɔ nɛn Yinni, na nun somiru kanamɔ,

adama a n̄ man wisa.

Na seewa na yōra wunen wuswaaḗ adama a n̄ nen laakari kue.

²¹ A sēsiawa,

ma a man sēre ka wunen dam bakam.

²² Wee a dera woo guna ya man sua ya toorimō.

²³ Domi na yē ma a ka man dōwa gōribun wāa yero
mi tōmbu kpuro ba koo da.

²⁴ Adama ka mē, baa tōnu ù n̄ gōḗ dōḗ,
u n̄ nōma suamō u faaba kana?

Wi u wāa wahala sōḗ u n̄ somiru kanamō?

²⁵ Na n̄ bu swīiyē be wāara sēsie?

Na n̄ nuki sankire sāarobun sō?

²⁶ Wee nuku doba na ra n̄ yīiyō,
adama nōni swāara na waamō.
Yam bururama na ra n̄ yīiyō,
adama yam wōkura na waamō.

²⁷ Nēn bwēra ku ra kpunē
yēn sō na ka wahala gabirinamō.

²⁸ Na ra n̄ sīimōwa nuku sankiraru sōḗ.

N̄ sāare sōḗ ku ra yari nēn mi.
Baa n̄ n̄ wāa tōn wōru sōḗ,
na ra n̄ somiru kanamōwa.

²⁹ Nēn gōḗ wuri yin sō,
na kua nge gbeeku bōḗ,
n̄ kun mē nge taataaru.

³⁰ Nēn gōna tīra, nēn wasi gberamō.

³¹ Tē nēn mōrōku ga wāawa n̄ ka gōḗ wuri ko.
Kpa n̄ nēn guuru so ka be ba gōḗ wuri mō sannu.

Yoobu u tii tusiamō Gusunōn wuswaaḗ ka toro sindu

31

¹ Na ka nēn nōni arukawani bōkua na nēe,
na n̄ ka yi wōndia mēerimō pai.

² N̄ n̄ mēn na, are yirā Gusunō Dam kpurogii u man yīiye wōllō.

³ Tōn kōsowa u ra kam ko,
kpa durumgii u nōni sōra.

⁴ Gusunō u nēn swaa yē.
U nēn sanu sanusu mēerimō.

⁵⁻⁶ Gusunō u man yīruo ka kilo ye ya sāa dee dee.

Kpa u wa ma na dēere,
na n̄ wāa weesu ka taki sōḗ.

⁷ Nēn sanu sanusu sù kun sāa dee dee,
n̄ kun mē nēn gōru gā n̄ kōsa binē kua ye nēn nōni yi wa,
n̄ kun mē durum gaa yā n̄ man wāasi,

⁸ Gusunō u de ye na duura, gōḗ u ye tubi di u gē,
kpa nēn dāa gbaaru tu kam ko.

⁹ Nā n̄ maa kurō gōḗ binē kua,
n̄ kun mē nā n̄ n̄n̄ yina beria win dii kōnnōwō,

10 Gusunɔ u de nɛn kurɔ u durɔ goo doo kua,
kpa gabu bu ka nɔn kpuna.

11-12 Nà n kɔsa yen bweseru kua
ya koo man kam koosia ka nɛn arumani sannu nge dɔɔ.
Domi n weene siri kowo u yen bweseru seeyasia.

13 Nà n yina n nɛn sɔm kowobu ben kɔsiaru wɛ,

14 mba kon kpɪ n gere Gusunɔn wuswaaɔ.

Nge mba kon nɔn sɔ ù n man seeyasiamɔ.

15 Gusunɔ wi u man taka kua nɛn meron nukurɔ,
wiya u maa bu taka kua.

Gusunɔ turo wiya u besɛ kpuro mɔma besɛn baawuren meron nukurɔ.

16 Na ñ sãarobu yinari ye ba man bikia.
Na ñ maa gɔminibu derire nɔni swãaru sɔɔ.

17 Na ñ gobeku dɪanu birare nɛn yɛnuɔ.

18 Domi saa nɛn aluwaasirun di,
na ra gobekuba nɔɔriwa
nge nɛna na ben tundo,
kpa na n gɔminibu nɛni.

19 Nà n wɔnwɔndo goo wa u yãnun bukata mɔ,

20 na ra nɔn yãnu kɛwa ni na kua ka nɛn yaa sabenun sansu u ka wooru yari.

21 Na ñ gobeku goo taki diire

yɛn sɔ na siri kowo goo tãsa.

22 Nà n yeni kpuron gaa koore,
Gusunɔ u de nɛn senu nu sɔsikiara saa nin gbin gbinkan di,
kpa nɛn gãsenu nu wɔruma nu bɔɔkira.

23 Domi Gusunɔn seeyasiabu bu man berum mɔ.
Na ñ maa kpɛ n yɔra win wuswaaɔ win kpãarun sɔ.

24 Na ñ nɛn naane dokere wura sɔɔ,
n gere n nɛɛ, wura, a sãawa nɛn yĩiyɔbu.

25 Na ñ maa tii suare nɛn dukian kpãarun sɔ.

26 Na ñ suru ñ kun mɛ sɔɔ sãare,
yen gaa yà n yara.

27 Nɛn gɔru ga ñ wurare ben mi gia asiri sɔɔ.

Na ñ maa nɔmu dokere nɔɔwɔ n ka bu besɛɛ wɛ.

28 Nà n yen gaa koore,
n weene siri kowobu bu man seeyasia.
Domi na Gusunɔ Dam kpurogii yinawa mi.

29 Na ku ra nuku dobu ko nɛn yiberɛ ù n nɔni sɔɔre.

Na ku ra yɛeri wahala yà n nɔn deema.

30 Na ñ mam torare n win gɔɔ kana ka bɔri.

31 Nɛn yɛnuɔgibu ba yɛ ma na ra sɔbu dam koosie,
kpa bu di bu debu nɛn yɛnuɔ.

32 Na ku ra wure sɔɔ u kpuna tɔɔwɔ ù n tunuma.

Na ra nɔn nɛn gamboba keniewa u du.

33 Na ku ra nɛn toranu bere nge tɔn be ba tie.

Na ku ra maa nen durum tii marisi.

³⁴ Na ku ra n tɔmbun geren berum mɔ.

Na ku ra tii gɔwe n nɛɛ, ba man gema.

³⁵ Nen gari dɔaki wee.

Mana kon ɔoo wa u man swaa daki.

Dam kpurogii u man wisio.

Nen yiberɛ ù n daa nen toranu yorua tireru sɔɔ,

³⁶ kon tu sɔndiwa nen senɔ,

kpa na n tu doke nge sina furɔ.

³⁷ Kon Gusunɔ susiwa nge sina boko,

kpa n nùn sɔ ye na kua kpuro.

³⁸ Nen gberu tà n man wuri koosi,

ma ten kpɔi yi nɔni yiresu yarimɔ,

³⁹ n̄ kun mɛ, nà n ten dɔanu di na n̄ gāanu kɔsie,

ma na be ba raa tu mɔ nuki sankɔ,

⁴⁰ tu saki ka yaka kɔsusu kpɔiyo dɔanun ayerɔ.

Yoobun garin kpurowa mi.

ELIHU U GARI SUA

Ye ya dera Elihu u gari kua

32

¹ Elifasi, ka Sofaa, ka Bilida ba n̄ maa Yoobu gɛɛ wisa yèn sɔ u tii garisi taare sarirugii.

² Adama durɔ ɔoo wāa Ramun bweseru sɔɔ wi ba mɔ Elihu. Win tundowa Barakeli, Busin yɛnugii. Wiya u mɔru bara yèn sɔ Yoobu u tii garisi taare sarirugii Gusunɔn wuswaaɔ.

³ U maa ka Yoobun bɔrɔba ita be, mɔru kua yèn sɔ ba kpana bu Yoobu wisi dee dee, ma ba sere nùn taare wɛɛmɔ.

⁴ N deema Yoobun bɔrɔ be, ba Elihu bukuraru kere. Yen sɔna u gina saka u n̄ ka Yoobu gari kue sanam mɛ bɔrɔ be, ba ka nùn gari mɔ.

⁵ Adama ye u deema ba n̄ maa wa ye ba koo Yoobu wisi, yera u mɔru kua.

⁶ Ma u gari sua u nɛɛ,

nɛ bii aluwaasiwa. Bɛɛ maa i sɔawa bukurobu.

Yen sɔna berum man mwa

n ka bɛɛ nen bwisikunu sɔ.

⁷ Ma na tii sɔɔwa na nɛɛ,

durɔ tɔkɔna nu ko n gari gerubu yɛ.

Niya n weene nu tɔmbu bwisi kɛ.

⁸ Adama ka gem, na wa ma Gusunɔ Dam kpurogiin Hundewa u ra tɔnu bwisi wɛ.

⁹ N n̄ mɔ tɔnun wɔɔn kpɔara ta ra nùn yɛru wɛ.

N n̄ maa tɔkɔru ta ra nùn bwisi kɛ u ka siri dee dee.

¹⁰ Yen sɔna na nɛɛ, i man swaa dakio i nɔ,

kpa n maa gere ye na bwisika.

¹¹ Domi na maari sere i ka bɛɛn gari kua i kpa.

Na maa yi swaa daki mam mam,

na nua kpuro bwisi yi i ka Yoobu siri.

12 Na bεε swaa daki ka laakari,
adama na wa bεεn goon gari kun Yoobu kamie.
Goo kun maa kpīa u nūn wisa dee dee.

13 Yen sō, i ku gere i nεε,
i win garin wεε nōo wa.
Gusunō turowa koo kpī u nūn siri, n n̄ mō tōnu.

14 N n̄ nε Yoobu u ka gari kua.
N n̄ daa n̄en na, ye kon nūn wisi n̄enema.

15 Yoobu, wee ba nōo mari tē,
ba bia ye ba koo wisi ma ba wāa sekuru sōo.

16 Na saka sere ba ka gari yi kua ba kpa,
ma ba mari, ba n̄ wa ye ba koo wisi.

17 Tē, kon gari sua,
kpa n̄ gere ye nε na maa bwisika.

18 Domi gari wāa n̄en gōruo yi kpā,
na maa sende n̄ ka yi gere.

19 Wee yi gbisimō n̄en nukurō nge tam mε ba doke gōnan bōo kpaaru sōo
ma ta kī tu kura.

20 Tē, i de n̄ maa gari gere kpa n̄en bwēra yu kpuna.
Kon nōo wukia, kpa n̄ baawure wisi.

21 Na n̄ goon biru yōramō.
Na n̄ maa goo fufu mō.

22 Domi na n̄ yeniban dōne mō.
Nā n̄ daa yen dōne mōn na,
n̄en taka kowo u n̄ man kpeerasie n̄ tε.

Gusunō u ra ka gasō tōnu gari kowa wahala sōon di

33

1 Elihu u nεε,
tē, Yoobu a swaa dakio a n̄en gari kpuro nō.

2 Wee kon nōo wukia n̄ gari gere.

3 Geeya kon nun sō, n̄ n̄ ka murafituru.

4 Gusunō Dam kpurogiin Hundewa u man taka kua.
Ma u man wāaru wē.

5 A sōoru koowo mε kaa ka tii yina,
kpa a man wisi ā n̄ kaa kpī.

6 Nε ka wune sa sāawa tia Gusunōn wuswaa.
Domi tema u ka bεεε kpuro mōma.

7 N n̄ m̄en na, a ku n̄en bεrum ko,
kpa a n̄ tamaa na kī n̄ nun n̄en yiiko sōosiwa.

8 Adama na yaaye ye a man sōwa. A nεε,

9 a dεεrewa mam mam a n̄ durum mō.
Taare gaa maa sari wune sōo.

10 Ma a nεε, ka mε, Gusunō u wunen toranu waamō.
Ma u nun garisi win yibεε.

11 U n̄ derimō a da mi a kī.
Ma u wunen kookoosu kpuro laakari sāa.

12 Adama nε, na nun sōmō ma a n̄ gem mō gari yi sōo Yoobu.

Domi Gusunɔ u tɔnu kere.

¹³ Mban sɔna a ka nɔn taare wɛɛmɔ a mɔ,
u ku ra tɔnu wisi.

¹⁴ Gusunɔ u ra ka tɔnu gari kowa ka swaa dabinu,
adama tɔnu u ku ra ye laakari ko.

¹⁵ Gasɔ u ra ka nɔn gari ko dosu sɔɔ wɔkuru,
n kun mɛ kɔsiru sɔɔ sanam mɛ u kpɪ win kpin yerɔ u dɔ.

¹⁶ Miya u ra nɔn kure u ka nɔn kirɔ ko.

¹⁷ Kpa u nɔn gbara kɔsan di.

Kpa u maa nɔn yara tii suabun di.

¹⁸ Nge mɛya u ra ka nɔn yare gɔɔn yiran di,
kpa u kun maa gu.

¹⁹ Gasɔ, u ra maa nɔn sɛɛyasie ka wahala,
u de bararu garu tu nɔn kpɪ,
win wasi yi n diirimɔ,

²⁰ Kpa u kun maa dɔanun mɛm kɪ,
baa ka ni u ra n kɪru bo.

²¹ Kpa u woora, win kukunu nu tera.

²² Kpa a deema u gɔɔ turuku kua.

²³ Gasɔ Gusunɔn gɔradoba nɔrɔbu (1.000) sɔɔ,

turo u koo se u da u nɔn somi,
kpa u nɔn swaa gea sɔɔsi ye n weenɛ u swɪ.

²⁴ Saa ye sɔɔ, u koo tɔnu win wɔnwɔndu wa kpa u nɛɛ,
u nɔn faaba koowo, kpa u ku raa gbi.

Domu u swaa wa ye u koo ka nɔn yakia.

²⁵ Kpa win wasi yi wurama
yi ko nge sanam mɛ u sɔa aluwaasi.

²⁶ U n Gusunɔ kana, u koo win kanaru mwa.

Kpa u Gusunɔ sɔ ka nuku dobu,

yɛn sɔ u nɔn win wɔaru wesia.

²⁷ Kpa u womu ko tɔmbun wuswaaɔ u nɛɛ,
u durum kua, u gem yina.

Adama Gusunɔ kun nɔn yen sɛɛyasiabu kue.

²⁸ U win hunde wɔra, u n due siki wɔruɔ.

Ma u yam bururam waamɔ.

²⁹ Yeni kpuron diya Gusunɔ u ra ka tɔnu gari ko nɔn dabi dabinu,

³⁰ u ka nɔn gɔɔ gbara,

kpa u de u n wɔa wɔaru sɔɔ.

³¹ Tɛ, a man swaa dakio, Yoobu.

A den mario mɛ, kpa n maa gari gere.

³² A n gari gɛɛ mɔ a ka man wisi, a man wisio.

Domu nen kɪra n ka nun gem wɛ.

³³ A kun maa gɛɛ mɔ a gere, a man swaa dakio.

A mario, kpa n nun bwisi kɛ.

Elihu u Yoobu taare wɛɛmɔ

34

- 1 Elihu u maa gerua u nɛɛ,
 2 bɛɛ be i bwisi mɔ, i nɛn gari swaa dakio.
 Bɛɛ be i laakari mɔ, i swaa tem kp̄iɣɔ i nɔ.
 3 Domi swasa su ra garin dobu wunanɛ,
 nge mɛ yara ya ra dīanun dobu wunanɛ.
 4 N n mɛn na, i de su gem kasu,
 kpa su gia bɛsɛn suunu sɔɔ ye ya wā.
- 5 Domi Yoobu u nɛɛ, u dɛɛre.
 U maa nɛɛ, Gusunɔ ku ra win dɛɛra te garisi gāanu.
 6 Ka win gem kpuro, u nùn garisi wee kowo.
 Baa mɛ u n̄ tore, u nùn mɛɛra kua ye ya n̄ kpeemɔ.
 7 N n mɛn na, i tɔnu waare nge Yoobu
 wi Gusunɔn yaako kobu kun ka sɛ nge nim nɔrubu,
 8 ma u ka tɔn kɔsobu s̄imɔ, u wāa ka be sannu?
 9 Domi u nɛɛ, wi u ka Gusunɔ s̄imɔ,
 u ku ra yen arufaan̄i gaa wa.
- 10 Bɛɛ be i bwisi mɔ, i nɛn gari swaa dakio i nɔ.
 I n yē ma Gusunɔ ku ra kɔsa ko.
 Gusunɔ Dam kpurogii u ku ra tɔnu win gem bire.
 11 Adama u ra tɔnu kɔsiewa ye u kua.
 Kpa u baawure nùn win daan are wē.
 12 Ka gem Gusunɔ ku ra kɔsa ko.
 U ku ra tɔnu nùn win gem bire.
 13 Wara u nùn wooda wē u ka tem kpara.
 Wara u nùn mɛ kpuro nɔmu bɛria.
 14 Gusunɔ ù n daa win tiin bwisikunu mɔn na,
 ma u wɛsiaru wuna te u tɔnu wē,
 15 tɔmbu kpurowa ba koo gbi sannu,
 kpa bu gosia tua.
- 16 Yoobu, à n laakari mɔn na, a gari yi swaa dakio,
 yi kon nun s̄ɔ.
 17 Gusunɔ ù ku ra gem k̄an na,
 u koo kp̄i u handunia kpara?
 Kaa kp̄i a wi, wi u s̄aa Dam kpurogii taare wē?
 18 Kaa kp̄i a sina boko s̄ɔ a nɛɛ, u n̄ gāanu s̄aa,
 kpa a win sina asakpɔbu soku tɔn kɔsobu?
 19 Adama Gusunɔ u koo kp̄i u ko mɛ.
 Domi u ku ra sinambun bɛɛɛ mɛɛri.
 U ra gobigibu ka s̄arobu garisiwa tia.
 Domi wiya u be kpuro taka kua.
 20 S̄ɔ teeru be kpuro ba koo gbiwa subaru sɔɔ.
 Gasɔ, w̄oku suunu s̄ɔra gaba koo gbi.
 Gasɔ, ba koo sina boko seesi bu go n kun s̄ɛsie.
 21 Domi Gusunɔ u ra n tɔmbun sanu sanusu mɛɛra.
 Kpa u n ben swɛɛ nɔni girari.
 22 Yam w̄okuru garu sari

te ta koo tən kōso bere u kun ka nūn wa.

²³ N n̄ tilasi Gusunō u ka tōnu siribu soku u sere nūn siri.

²⁴ U ra damgibu yarewa ben ayerun di saawara sari.

Kpa u gabu kōsire ko mi.

²⁵ Domi u ben kookoosu yē.

U ra bu surewa wōkuru, kpa u bu kōsuku.

U ra bu sēyasiewa nge tən kōsobu tōmbu kpuron wuswaaō.

²⁷ Domi ba wī, Yinni Gusunō biru kisi.

Ma ba win woodaba yina.

²⁸ Ba dera sāaroba wuri mō sere u yi nōōmō.

Ma win laakari ya wura wōnwōndobun mi gia, ben wuri yin sō.

²⁹ Gusunō ù n nēē, u n̄ gōo gāanu kuammē, wara koo nūn taarē wē.

U n̄ tii berua wara u koo kpī u nūn wa.

³⁰ Bweseru garu sari te ta koo ka tii yina ù n tu sunō kōso wē wi u koo tu dam dāre.

³¹ Yoobu, a wunen durum tuuba koore Gusunōn mi?

A nūn sōore ma a n̄ maa durum mō?

³² A Gusunō bikiare u nun wunen durum sōōsi ye a n̄ wa ka tii?

À n̄ maa toranu ganu koore,

a nūn sōore ma a n̄ maa nu mō?

³³ Wunē wī a Gusunō taarē wēēmō,

a tamaa u koo tōnu siri nge mē a kī?

Wuna kaa gere, n̄ n̄ mō nē.

N n̄ mēn na, a geruma ye a bwisika.

³⁴ Bwisigii be ba laakari mō, ba koo nēn gari wura bu nēē,

³⁵ Yoobu u gari gerumōwa yi u n̄ yē.

Domi win gari yi n̄ asansi mō.

³⁶ N n̄ mēn na, i win gari kpuro wēerio,

domi u gari mōwa nge tən kōsobu.

³⁷ U win durum sōō durum sosimō.

Domi u Gusunō seesimōwa win gari gerubu sōō,

u nūn yēēmō bešen suunu sōō.

Tōnu u koo kpī u nēē, u dēere Gusunōn wuswaaō?

35

¹ Elihu u maa gerua u nēē,

²⁻³ Yoobu, sanam mē a Gusunō sōōwa a nēē,

baa à n̄ dēere, a n̄ gāanu wasi,

à kun maa durum kue mba yen arufaani,

a tamaa yeni ya sāa dee dee?

A tamaa a gem mō Gusunōn wuswaaō?

⁴ Nēna kon bēē wisi wunē ka wunen bōrō be.

⁵ A wōllu mēerio, kpa a guru winu laakari ko nge mē nu toma.

⁶ À n̄ durum kua, taarē yerà a Gusunō kua.

À n̄ maa wunen durum sosimō,

m̄ba ya nūn kuammē.

ba koo ben wāaru diwa bəri yendu sɔɔ,
ka nuku dobu sɔɔ sere ka ben gəən tōrɔ.

12 Adama bā kun yi mɛm nɔɔwɛ,
ba koo bu gowa subaru sɔɔ ka takobi.

13 Tən kōsobu ba ra ka Gusunɔ mɔru sewa.
U n bu bəkua ka yəni, ba ku ra nūn suuru kanɛ.

14 Ba koo gbiwa sekum aluwaasiru sɔɔ,
kpa bu ko tia ka daa bɛrɛtɛkɛgibu.

15 Adama Yinni Gusunɔ u ra wənwəndo faaba kowa ù n wāa nəni swāaru sɔɔ,
kpa u nūn kirɔ ko ka wahala ye.

16 Yoobu, mɛya u koo nun yara wahalan di,
kpa u de a n bəri yendu mɔ ta n kpā.
Kpa u maa de a n dīa geenu yiba a n dimɔ.

17 Adama tɛ, à n ka tii yinamɔ,
n ñ maa koorɔ a yari sɛyasia bin min di.

18 A ku de mɔru yu nun gawa a ka kōsa ko.
A kun maa tamaa kaa Gusunɔ kēru garu wēwa
kpa u ku ka nun sɛyasia.

19 Wunɛn wura, ñ kun mɛ wunɛn arumani gaa,
ñ kun mɛ wunɛn dam,
yen gaa kun kpɛ yu nun yara nəni swāa ten di.

20 A ku wōku te kīa
tɛ sɔɔ ba koo tambu go.

21 A n tii sɛ kpa a ku ra kōsa ko.

Domi wahala ye, ya nun deemawa kpa a wa a ka kōsa duka suuri.

Gusunɔ turowa u yiiko mɔ kpuron wɔllo

22 Yinni Gusunɔ u kpā win dam saabu.
Wara u koo kpī u keu sōsi nge wi.

23 Wara u ra nūn wooda wɛ ye u koo swīi.
Wara u koo kaku u nɛɛ, kōsa u mɔ.

24 A ku duari a win sɔma wolle sua,
yɛ tambu kpuro ba siara ka womusu.

25 Tambu ba ye waamɔ baa yà n toma.

26 Gusunɔ u kpā sere goo kun kpɛ u win kpāa ten asansi gere.

Mɛya maa win wāarun wōɔ ga ñ garirɔ.

27 U ra nim buri yi yi seemɔ baaman di mɛnnɛwa,
kpa u yi gəsia guru winu.

28 Kpa guru wii ni, nu de gura yu nɛ,
yu tən wəru so.

29 Wara yɛ nge mɛ guru winu nu ka sīisinamɔ.

Wara yɛ nge mɛ gura ra ka gbāre.

30 Yoobu, a yɛ ma Gusunɔwa u guru maakinu kua nu ka nūn sikerene.

Ma yam wōkura wāa nim wōkun sɔɔwɔ.

31 Ka yebara u ra ka tambu siri.

Kpa u maa ka bu dīanu wɛ nu n kpā.

32 U guru gbɛɛ neni win nɔmaɔ,

ma u yi sōsɔsimɔ mi yi koo wəri.

33 Guru gbāsukunu nu sōsɔsimɔ ma u wāa.

Meƿa ƿaa sabenu nu maa ƿē ma u wāa turuku.

37

¹ Nà n yeniba kpuro wa, nɛn torora ra karewa
kpa na n diirimɔ.

² I swaa dakio i Gusunɔn nɔɔ nɔ ge ga kukirimɔ nge gura.

³ Ga nɔɔra baama wɔllɔ.

Ma guru maakinu nu ballimɔ handunian goonu nne sɔɔ.

⁴ Guru maaki nin biru, Gusunɔn nɔɔ ga ra nɔɔre ka dam
kpa yande guru maaki kpaanu nu sɔsira.

⁵ U n gbāra, tɔmbu ba ra biti soorewa.

Gāa bakana u kua mi, ni tɔnu kun kpē u tubu.

⁶ U ra guru kpenu sɔ u nɛɛ, nu nɛɛyɔ.

U ra maa guran tii sɔ u nɛɛ, ƿu nɛɛyɔ ka dam.

⁷ U ra de tɔmbu kpuro bu ben sɔmburu ƿɔrasia gura yen sɔ,
kpa bu gia ma wiƿa u ye kpuro mɔ.

⁸ Baa ka gbeku ƿɛɛyɔ u ra dewa ƿi da ƿi kpuna ƿin wāa ƿerɔ.

⁹ Guru woo bɔkɔ ga ra nɛwa saa sɔɔ ƿɛsan nɔm dɔwaru gian di,
kpa ƿura ƿu na sɔɔ ƿɛsan nɔm geu gian di.

¹⁰ Ƴinni Gusunɔwa u ra nim wom wure,
kpa mu bɔbia nge guru kperu.

¹¹ Wiƿa u ra de kakoru ta n wāa guru wiru sɔɔ,
kpa u tu ƿarinasia ka guru maakinu sannu.

¹² U ra tu gɔsiewa nge mɛ u kī.

Kpa tu ko nge mɛ u gerua handunia sɔɔ.

¹³ Ta sɔawa nge bokuru te u ra ka tɔmbu sɛɛyasie
n kun mɛ u ka bu win kīru sɔsɔsi.

¹⁴ Yoobu, a yeniba kpuro laakari koowo.

A Ƴinni Gusunɔn sɔm maamaakiginu mɛɛrio a wa.

¹⁵ A ƿē nge mɛ Gusunɔ u ra nu dendisine,
kpa u de guru maakinu nu balli guru winu sɔɔ?

¹⁶ A ƿē nge mɛ guru winu nu ka bɔwɛɛ wɔllɔ?

Wi u yenin bweseru kua, win ƿēru ta ƿiba mam mam.

¹⁷ Woo gɔ n sweema sɔɔ ƿɛsan nɔm dɔwaru gian di,
ƿam susura ra nun ko, à n wunɛn ƿānu doke.

¹⁸ Kaa kpī a wɔllu teria nge wi,

kpa ta n dam mɔ nge digi ye ba kua ka sisu?

¹⁹ A sun sɔɔsio ye n weenɛ su Gusunɔ sɔ.

Domɔ sa n wa ye sa ko nùn wisi bɛsɛn ƿēru sarirun sɔ.

²⁰ Tilasiwa bu ka nùn sɔ nà n gari gerua?

Tilasiwa bu ka nùn nɔɔsia ye na gerua?

²¹ Wee u ra de ƿam mu tīra subaru sɔɔ,
kpa guru winu nu n sɔɔ berua.

Adama u ra de woo gu se gu wɔllu dɛɛrasia.

²² Saa ye sɔɔra ƿam bururam mu koo na saa sɔɔ ƿɛsan nɔm geu gian di,

kpá mu n nùn sikerenɛ ka nanum bakam.

²³ Sa ñ kpɛ̄ su Dam kpurogii tubu.

Domí wín dam mu kpā.

U ra maa kpuro ko dee dee.

U ku ra wí u gem mǎ dam dǎre.

²⁴ Mɛya u ku ra maa be ba tii mɛɛra bwisigibu garisi gǎanu.

Yen sǎna n weene tǎmbu bu nùn nasia.

YINNI GUSUNǪ U GARI SUA

38

¹ Yinni GusunǪ u Yoobu wisa guru woo bǎkǎ gagun di u nɛɛ,

² mban sǎna a dera tǎmbu ba ñ nɛn himba tubumǎ ka wunen wiira gari.

³ Tɛ̄, a sǎǎru koowo,

kpá a yǎra nge tǎn durǎ wǎrugǎ.

Kon nun gari bikia, kpá a man yi tubusia.

Yinni GusunǪ u maa sǎa ye ya kun wɛ̄siamǎn Yinni

⁴ Mana a wǎa sanam mɛ na tem kua.

A ye geruo, à n bwisi mǎn na.

⁵ A yɛ̄ wi u mɛn goonu yi yi?

Wara u nu yǎira ka wɛ̄ɛ.

⁶ Ma sǎǎra ba mɛn kpɛɛkpɛɛku swǎi.

Wara u mɛn gǎmburun kperu swǎi.

⁷ Saa ye wǎllun gǎradoba ba dɛsiru karamǎ,

ma n sǎare kperin tii yi nuku dobun womu mǎ yam sǎre bururu,

⁸ wara u nim wǎku kɛnua ka gamboba

sanam mɛ ga yarima tem nukurun di.

N ñ nɛ?

⁹ Na guru wiru kua gen bekuru,

ma na gu yam wǎkuru wukiri.

¹⁰ Na gu wooda wɛ̄ na nɛɛ, gu yǎro mini.

Ma na gu gamboba ka kǎkǎrǎba dokea.

¹¹ Na gu sǎǎwa na nɛɛ,

gu na sere mini, kpá gu yǎra gu ku sara.

Miniwa gen nim kurenun dam mu koo yǎra.

¹² Saa mìn di a wǎa,

a sǎǎ sǎǎre u yario bururu,

¹³ kpá u yarima u da handunian goonu nne sǎǎ,

u nuku kǎsurugibu terasia ben kuku yenun di,

¹⁴ kpá tem kpuro mu kǎsi nge sǎndu te ba yǎreru doke,

kpá ta n sǎa nge wi u yabe buraru sebua?

¹⁵ Adama nuku kǎsurugibu ba ñ yam bururam kǎi,

domi mu yinamǎ bu ben kom kǎsum ko.

¹⁶ Yoobu, a bǎsum daare sere mi nim wǎkun nǎnu ga wǎa?

A daare sere gen temǎ?

¹⁷ Ba nun gǎribun wǎa yeru sǎǎsire?

A ten kǎnnǎ waare?

¹⁸ A handunian kpǎaru laakari koore?

A man sǎǎwǎ à n ye kpuro yɛ̄.

19 Mana swaa wāa ye ya dōo yam bururam gia.

Mana yam wōkuru ta ten wāa yeru mō.

20 À n yen swēē yēn na, a n̄ kaa da mi?

21 Kaa n ye kpuro yē, domi ba nun mara n tē.

22 A daare sere mi nim mu ra gōsie nge kperu?

A wa mi guru kpenu nu ra n wāa?

23 Na nu yīiwa saa gaan sō,

yē sōo tōmbu ba koo nuki sankira tabun sō.

24 A yē mìn di yam bururam mu ra nē?

A maa yē mìn di sōo yari yerun woo ga ra nē?

25 Wara u gura swaa yaba.

Wara u guru maakinu ka guru kukiribun swaa yi yi.

26 Wara u ra de gura yu nē gburu, tem mi goo sari,

27 kpa yu tem mi n daa gberē yemiasia,

kpa yakasu su kpi.

28 Gura ya tundo mō ro?

Wara u kakoru mara.

29 Man diya guru kpenu nu ra yari.

30 Wara u ra nim bōbiasie wōllō nge kperu,

kpa u nim wōkun wōllō ko nge kpee bakaru.

31 Kaa kpī a wōllun kperi swaaru bwese bweseka bōke,

kpa a maa yi kusia?

32 Wuna a ra de wōllun kperi bwese bweseka yi yari yin saa sōo,

kpa a yin wuunu kpara?

33 A yē nge mē wōlla ka sīisinamō?

Kaa kpī a ka ten woodaba sōmburu ko tem sōo?

34 Wuna a ra nōogiru sue a guru wiru soku,

kpa gura yu ka nē yu nun sō?

35 Wuna a ra guru maakinu koosie?

À n nu koosia, nu ra nē wunen mi nu nēē, nu sōoru kpa,

kpa nu maakinu ko?

36 Wara u tōnun gōruō laakari doke.

Wara u tōnu bwisi wē.

37 Wara ka win bwisi kpuro,

u koo kpī u guru winu gari,

kpa u nu sikasia gura yu nē,

38 kpa gura ye, yu yanim gura yu subu,

kpa yu tem kusanu mōnsina.

Gusunō u sāawa yēē kpuron Yīnni

39 Yīnni Gusunō u maa nēē,

Yoobu, wuna a ra gbee sunō gen dīanu kasue,

kpa a gen binun gōoru kpeesia

40 sanam mē nu kpī nin wāa yerō nu yaa mara?

41 Wara u ra gunō bakeru ten dīanu wē

sanam mē ten binu nu nōo sue nēn mi gia,

n̄ kun mē, n̄ n bōsu nu dīanu kasu.

39

1 A yē saa yè sɔɔ kpee bɛra ya ra yen binu ma?
A ka nɛmun marubu yinnare?

2 A ra nin guran suru gari,
kpa a n yē saa ye nu koo ma?

3 Nu ra yiire nu nin binu ma,
kpa nu yari marubun wahalan di.

4 Nin bii ni, nu ra kpēye nu dam ko yakasɔ,
kpa nu yarina nu nin mero deri.
Nu n̄ maa wee mi.

5 Wara u ra de gbeeku keteku ga n tii mɔ,
goo u kun gu bɔkua.
N̄ n̄ nɛ?

6 Na dera ga wāa tem mi gāanu ku ra kpi,
ka maa tem bɔrugimɔ.

7 Gen baaye ka wuun wɔkinu.
Ga n̄ maa yinni goon gbāsukubu nɔɔmɔ.

8 Ga ra n bɔsuwa guunɔ gu ka gen dim wa.
Yaka bekusa ga ra n kasu.

9 Gbeeku ketɛ ya koo wura yu nun sɔmburu kua?
Ya koo wura yu kpuna wunen naa gɔɔwɔ?

10 Kaa ye wēɛ doke yu nun sɔmburu kua?
Ya koo wura yu nun tem kusanu kɔsukua wɔwa sɔɔ?

11 Kaa ye naane ko yèn sɔ ya dam bakam mɔ?
Kaa ye wunen sɔmburu kpuro nɔmu sɔndia?

12 Kaa naane ko yu nun wunen dīanu gurama
yu ka da doo soo yerɔ?

13 Taataarun kasa ya ra n wā tà n ye derie.
Mɛya yen sansu maa waabu wā.

14 Taataa te, ta ra ten sɛɛnu sikewa temɔ.
Kpa yani sɛeri yi nu swīasia.

15 Ta ra duari ma goo n̄ kun mɛ gbeeku yaa gaa
koo kpī yu nu taaku yu kɔsuku.

16 Ta ra n sɛ ka ten binu.
A n̄ kaa n mam tamaa ten bina.
Ta ra ten wahala duari ye ta kua ta ka nu mara.

17 Domi na n̄ tu bwisi kā,
na n̄ maa tu laakari kā.

18 Adama tà n seewa ta duka mɔ,
ta n̄ maasɔ ka win duma gara.

19 Wuna a dumi dam wē?
Wuna a yi sarubasu doke?

20 Wuna a ra de yi yɔ nge twee?
Yin wura ya ra tɔmbu nandasie,

21 kpa yi n tem bwiyamɔ wɔwa sɔɔ yi n nuku dobu mɔ yin dam saabu.
Yi n tabu durɔbu wa,
yi ra bu tabu wɔriwa ka dam.

22 Yin baaye ka berum.

Yi ñ gāanu nasie.

Yi ku ra maa biru wure yi n takobi wa.

²³ Yin yinnibun sēε bwāanu ka ben yaasi yi ra n wōki
kpa yi n ballimō yin wōllo.

²⁴ Bā n tabun kōba so, yi ra n gāri wōrawa,
kpa yi n tem kōsukumō.

²⁵ Mēya yi n kōba ye nua, yi ra n sōoru kpeerewa,
kpa yi n tabun woo numiamō tontonden di,
kpa yi n yiberēba ka ben sinambun nōo damgisu nōomō.

²⁶ Wuna a ra kasa bwisi kē yu ka kōsōru da sōo yēsān nōm dwaru gia?

²⁷ Wuna a ra gunō bakeru sō tu ka se tu ten sokuru ko guuru wōllo?

²⁸ Kpee baaba sōora ta ra ten wāa yeru ko,
mī gāanu kun kpē nu tu mwa.

²⁹ Saa min diya ta ra ten nōni kō tu ka yaa sākiria.

³⁰ Mī a yaa goru wa, miya a ra maa tu wa.
Yema ten binu nu ra nō.

Gusunō u nεε, Yoobu u wisio

40

¹ Yinni Gusunō u maa Yoobu sōowa u nεε,

² wunε wi a ka tii yinamō
nε, Yinni Gusunō Dam kpurogiin wuswaaō,
kaa gari wa a gere?

³ Ma Yoobu u Yinni Gusunō wisa u nεε,

⁴ wee na ñ sāa gāanu.

Mba kon kpī n nun wisi.

Kon nōo nεnεwa n mari.

⁵ Na gari dabinu gerua kō,
na ñ maa gεε gerumō.

Yoobu tamaa u sāa Gusunō?

⁶ Ma Yinni Gusunō u Yoobu wisa guru woo bōkō gagun di u nεε,

⁷ a sōoru koowo, kpa a yōra nge tōn durō wōrugō.

Kon nun gari bikia kpa a man yi tubusia.

⁸ Yoobu, kaa kpī a man sō ma na ñ gem mō?

Kaa man taare wē, kpa a tii gem wē?

⁹ Wunen dam mu nε Gusunōgim tura?

Wunen nōo ga koo kpī gu nōora ka dam nge nεguu?

¹⁰ N n men na, a wunen yiiko ka wunen bεere sōōsio,

¹¹ kpa a wunen mōru sōōsi,

a bε ba tii sue nōni girari a sura.

¹² A bu nōni meniō, kpa a bu sekuru doke.

A kōsan kowobu kpeerasio mi ba wāa,

¹³ kpa a bu sike sannu ba n wāa gōribun wāa yerō,
mi ba ñ bu wasi.

¹⁴ Saa yera nε Gusunō kon nun wōlle sua.

Domi wunen dam mu nun nasara wēεmō.

Kpera

¹⁵ Kpera wee, ye na wāaru wē nge wunε.

Yakasa ya ra di nge naa.

16 Yen dam mu wāawa yen gabu ka yen wasin yaa sɔɔ.

17 Ya ra kpī yu yen siru bɔbiasie tu ko nge dāa damgia.

Kpa yen sīinu nu n sāa nge ni ba tara.

18 Yen kukunu sāa nge sīi gan te ta wem mɔ,

ma yen wasin kāasi yi sāa nge sii bokuru.

19 Ya sāawa nen taka kooru ye ya tɔmbu biti mɔ n kere.

Na ye donnu dokea.

20 Ya ra yen dīanu wawa guunɔ

mī gbeeku yee kpuro yi ra mɛnne yi dwee.

21-22 Kpa yu da yu kpuna dāa kiku gagan saarɔ ge ga wuru bakasu mɔ,

n̄ kun mɛ naa yari sɔɔ,

n̄ kun mɛ dāru garun kɔkɔrɔ daru bɔɔwɔ.

23 Baa daaru t̄a n̄ nim yiba nge Yuudenin daaru,

ya n̄ duka yakurɔ.

Baa ten nim m̄u n̄ ye wukiri ya ko n̄ kpīwa mi s̄e.

24 A tamaa ka dama ba koo kpī bu ye mwa ȳa n̄ yam m̄eɛra?

Nge a tamaa ka yāakorora ba koo ye mwa bu w̄eru yaba.

Karaku

25 Karaku maa ni.

A gu kɔkɔru s̄erere gen yarɔ a yarama?

26 Kaa kpī a w̄eɛ damgii doke gen w̄erɔ,

kpa a gen baa saburo yaba ka kuura?

27 Ga koo nun suuru kana gu nun gari dori s̄,

28 kpa gu ka nun arukawani b̄ake,

gu ko wunen yoo sere gu ka gbi?

29 Kaa wura a ka gu dwee nge mɛ ba ra ka gunɔ dwee?

Kaa wura a ge b̄ake wunen w̄andiaba bu ka dwee?

30 S̄ɔrɔkɔba ba koo wura bu gu tenkuba d̄ere,

kpa bu gen yaa b̄ɔri bu d̄era?

31 Kaa kpī a gen ḡonan w̄ollɔ s̄ɛnu t̄wee,

kpa a gen wiru yaasa s̄oku?

32 À n̄ n̄e, kaa ka gu sanna,

à n̄ gu baba, a n̄ maa gu babamɔ sia.

41

1 À n̄ gu mara, a ra nuki sankirewa.

Gà n̄ maa yarima, a ra b̄erum soorewa,

kpa a w̄eruma à n̄ gu wa.

2 Goo sari wi u koo gari bakaru ko u gen m̄aru seeya.

N n̄ m̄en na, wara u koo ȳra u n̄e, Yinni Gusunɔ ma.

3 Waran diba na n̄eni, kon bu k̄asia.

Domi ye ya w̄aa handunia kpuro sɔɔ ya sāawa negia.

4 Wee na maa k̄i n̄ wure n̄ karaku gen wasin kāasi,

ka gen dam gari ko,

ka sere maa gen wasin buram.

5 Wara u koo kpī u gen ḡona pota.

Wara u koo kpī u du gen baa saburosun baa sɔɔ.

6 Wara u koo kpī u gen nɔɔ baaya.

Domi gen donnu nu berum mɔ.

7 Gen birun koko wɔrukisu su sɔawa nge terenu.

Ma su swɛɛɛ mam mam.

8 Su maninɛ, baa woo ga ku ra kpī gu mam kura min di.

9 Su sɔawa nge maabu ka wɔnɔ be ba wɔa ba bɔkasinɛ baatum.

Gāanu sari ni nu koo su karana.

10 Gà n sūa n da n sɔawa nge dɔɔ buriya yi yarimɔ,

kpa gen nɔni yi n sɔa nge buruku sɔɔ yana.

11 N da n sɔawa nge dɔɔ yari ka dɔɔ buriya yi yarimɔ gen nɔn di.

12 Kpa n sɔare wiisu yarimɔ gen wɛrun di

nge weke te ta gbisimɔ dɔɔ boko sɔɔ.

13 Gen wɛsiaru ta ra n sɔawa nge ba dɔɔ yabiamɔ,

kpa dɔɔ yara ya n yarimɔ saa gen nɔn di.

14 Gen dam wɔawa gen wīirɔ.

Be ba ka gu yinna kpuro ba ra n berum soore.

15 Gen gɔna ya tau.

Gen wasin yaa baasi ya maa sɛkenɛwa sim sim.

Ya n karanamɔ.

16 Gen woo sɔndu ta bɔɔbuwa nge nɛɛ mɛro.

17 Gà n seewa be ba dam bo, ba ra nandewa,

kpa bu yarina.

18 Bà n maa gu wɔri ka takobi,

n kun mɛ ka yaasi ka sɛɛnu,

ye kpuro ya ra kowa kam.

19 Ga ra sisu garisowa nge yakasu.

Sii gandu maa nge dāa te ta kōsa.

20 Bà n ge toba, ga ku ra duka yakure.

Kpurantɛɛrun kpera ra n sɔawa nge yakasu gen mi.

21 Ga ra maa bokuru garisowa nge kabaru.

Bà n gu yaasa kōɔwa ga ra n ye yɛɛmɔwa.

22 Gen nukurun temɔ,

gen gɔnan kokosu sɔawa nge sɛɛnu.

Su sɔawa nge naa tebo ge ba ra ka tem kusanu kɔsuku.

23 Ga ra de nim wɔkun nim mu n bweebweenu mɔ

nge weke tɛn nim ba swɛ,

kpa mu n yakenu mɔ nge turare ye ba yɔwa.

24 Mī ga sara kpuro gen yira ya ra sɔɔsirewa.

Domi nim mu ra burisinɛwa mu gɔsia nge seri kpiki.

25 Handunia yeni sɔɔ, gāanu sari ni nu sɔa gen yinni.

Ga ku ra n gāanun berum mɔ.

26 Ga ra yɛɛ kpuro taarewa baa yl n kpā.

Ga sɔawa yɛɛ gɔbi kpuron sunɔ.

Yoobu win kɔmiaru wura

² na yē ma kaa kpī a kpuro ko.

Gāanu kun kpē nu wunen himba gōsia.

³ A gerua a nεε, na dera tumbu ba n wunen himba tubumə ka nən wiira gari. Na wura. Na gari gerua yi na n yē.

Gari yi, yi man kpāaru kere.

⁴ A man sōwa a nεε,
n nun swaa dakio kpa a man gari sō.

Kaa man gari bikia, kpa n nun yi tubusia.

⁵ Na raa wunen gari nua yi tamba gerumə, adama tē na nun wa ka nōni.

⁶ Yen sōna na tii taarε wē

ma na gōru gōsia na tii tua ka torom wisi nuku sankiranun sō.

Yinni Gusunə u Yoobu domaru kua n kere yellu

⁷ Sanam mε Yinni Gusunə u ka Yoobu gari kua u kpa, yera u Elifasi Temagii sōwa u nεε, na ka wunε ka wunen bərəba yiru ye məru mə too too. Domi i n nən gari gerua dee dee nge mε nən bōo Yoobu u gerua.

⁸ Yen sō, i seewo i naa kinenu nōba yiru ka yāa kinenu nōba yiru sua i ka da nən bōo Yoobun mi, i ka yāku dōo mwaaaruginu ko. Kpa u bεε kanaru kua. Kon kana te mwa. Kpa n ku maa bεε kua ye kon daa bεε kua been wiira garin sō. Domi i n nən gari gerua dee dee nge mε Yoobu u gerua.

⁹ Yera Elifasi Temagii ka Bilida Suagii ka Sofaa Naamagii ba seewa ba da ba kua nge mε Yinni Gusunə u bu sōwa bu ko. Ma Yinni Gusunə u Yoobun kanaru mwa.

¹⁰ Ye u kana te kua win bərəban sō u kpa, yera Yinni Gusunə u nūn win yellun wāaru wesia, u nūn ye u raa mən suba yiru wē.

¹¹ Yoobun wənəbu ka win maabu ka win sesubu ka win yellun bərəba ba nūn beram da ma ba di mi ka wi sannu. Ma ba win wənwəndu wa, ba nūn nukuru yemiasia nōni swāa te Yinni Gusunə u dera u wan sō. Yera ben baawure u nūn sii geesun gobi ka taabu wuraguu kā.

¹² Gusunə u nūn domaru kua win sanam dāakim mε sōo n kere win yellun wāaru. Win arumani ye u wa wee, yāanu nərəbun suba wəkura nne (14.000) ka yooyoosu nərəbun suba nōba tia (6.000) ka naa wuku nərəbun suba yiru (2.000) ka keteku ninu nərəbu (1.000).

¹³ Yen biru u maa bii tən durəbu nōba yiru mara ka bii tən kurəbu ita.

¹⁴ U win bii wəndia gbiikoo yīsiru kā Yemima, yiruse maa Kesia, itase maa Kereni Hapuku.

¹⁵ Tem mi kpuro sōo, wəndia goo sari wi u Yoobun bii wəndia be buram tura. U bu tubi wē nge mε u win bii tən durəbu wē.

¹⁶ Yeniban biru, Yoobu u maa kua wōo wunaa weeru (140). Ma u win bibu wa ka win debuminun bibu.

¹⁷ Yoobu u təkə kua kōo kōo ma u kpuna u gu.

WOMU SI BA GUSUNO KUA

Tire teni, ten gari s̄awa womu si ba Gusunō kua yellun di. Womu sin gasu su s̄awa siarabu, gasu kanaru, gasu bu ka torarun suuru kana, gasu bu ka faaba kana Gusunōn mi, k̄sa gaa yā n bu deema, gasu maa nuku sankiranun s̄s̄.

Yesun tii u womu sin gari ḡe sia win s̄os̄s̄iru s̄o. Gisō womu si, su kua ḡa girinu naane dokeobun s̄aru s̄o.

Ba womu si b̄onu kuawa suba n̄obu. B̄onu baayere ya domarun gari m̄o yen wii goberō.

Tire ten kpunaa

1. Womusun b̄onu gbiikaa, womu 1n di sere womu 41.
2. Womusun b̄onu yiruse, womu 42n di sere womu 72.
3. Womusun b̄onu itase, womu 73n di sere womu 89.
4. Womusun b̄onu nn̄ese, womu 90n di sere womu 106.
5. Womusun b̄onu n̄obuse, womu 107n di sere womu 150.

WOMUSUN B̄ONU GBIKAA

1

¹ Wi u s̄a doo n̄aruḡii,

wiya u ku ra t̄n k̄sobun gari n̄o.

Wiya u ku ra durumḡibu sw̄i.

Wiya u ku ra n w̄a ka be ba Gusunō atafiiru m̄o.

² Wiya u ra n nuku dobu m̄o Gusunōn gari s̄o s̄o s̄o.

Wiya u ra n Gusunōn gari bwisikum̄o w̄kuru.

Wiya u ra n Gusunōn gari k̄i saa kpuro.

³ U s̄a nge d̄a te ta ȳo daarō.

Ten wurusu ra n bekusu s̄awa saa kpuro.

Ta ra mawa ten marubun saa s̄o.

T̄nu wi u s̄a nge m̄e,

ye u seewa u w̄ri kpuro, ya ra koorewa.

⁴ Adama t̄n k̄so kun doo n̄aru wasi.

U n̄ s̄a nge d̄a te.

Yaka gbebusa u ka weene si woo ga ra yarinasie.

⁵ U n̄ gem wasi Gusunō ù n n̄n siri.

U n̄ maa kp̄e u n w̄a gemḡibun wuuro.

⁶ Domi win swaa d̄awa kam koo yerō.

Adama Yinni Gusunōwa u gemḡibu swaa gbiiye.

2

¹⁻² Yinni Gusunō u goo ḡsa u bandu w̄e.

Mban s̄na sinambu ba n̄n seesimō.

Mban s̄na tem ȳerobu ba n̄n seesimō.

Mban s̄na tem wirugibu ba tabun s̄aru m̄o.

Mban s̄na bwesenu nu arukawani b̄okumō.

Mban s̄na t̄mba n̄o tia m̄o ba m̄o,

³ su ben dam bua, su tii yakia ben yorun di.

⁴⁻⁶ Ba n̄ ȳe ma kama mi,

domi Gusunō u bu ȳem̄o.

Yinni u s̄ w̄llo u bu yaakoru m̄o.

U sunə wi u ɠosa swīi kə win guurə te ba mɔ̄ Siəni.

Yen sɔ̄, i n tii se,

kpa u ku bɛɛ seɛyasia ka mɔ̄ru,

kpa i nanda win mɔ̄ru bakan sɔ̄.

⁷ Sunə wi, u nɛɛ, kon kpara ye Yinni Gusunə u man sɔ̄wa.

U nɛɛ, ɠisə na kua win bii.

ɠisə u kua nɛn tundo.

⁸ U man sɔ̄wa u nɛɛ,

nà n nùn bwesenu kpuro kana,

u koo man nu wē.

Nà n nùn handunian goonu nne kana,

u koo man ye wē.

⁹ U maə man sɔ̄wa u nɛɛ,

kon kpī n bu kpara nge wi u kparamə ka sii bokuru,

kon kpī n bu kəsuku nge weke te ba məma.

¹⁰ Tē, bɛɛ sinambu, bɛɛ be i tem kpare,

i kirə yeni swaa dakio.

Bɛɛ sinambu, bɛɛ be i tem kpare, i yēru kasuo.

¹¹ I Yinni Gusunə sɔ̄wa ka bɛɛɛ.

I Yinni Gusunə wiru kpīiyə ka nasiaru,

¹² kpa u ku raə mɔ̄ru ko subaru sɔ̄.

Domī win mɔ̄ru yà n seewa, u koo de i kam ko.

Adama doo nɔ̄ruɠiba be ba nùn naane sɔ̄a kpuro.

3

¹ Dafidin womu geni ga ka kpikuru yā te u sua win bii Abusaləmun sɔ̄. Ge wee.

² Yinni Gusunə, nɛn yibereba ba dabi.

Be ba man seesi ba dabi.

³ Geema dabira ta gerumə,

na n̄ somiru wasi wunɛn min di.

⁴ Adama nɛ, na nɛɛ,

wuna a ra man ɠaɛ nge tɛrɛru,

wuna a ra man nasara wē,

wuna a ra man sekuru yare.

⁵ Nà n nun nɔ̄ɠiru sue na somiru kana,

a ra nɛn nɔ̄ nɔ̄ wunɛn guurun di mi a wāa.

⁶ Nà n kpuna na dweeya wəku giriru,

wuna a ra n man kɔ̄su.

Nà n yanda na ra deemewa

wuna a man kɔ̄su.

⁷ Yibere dabinu nu man kooro bure,

yibere dabinu nu man sikerena,

adama na n̄ ben bɛrum mɔ̄.

⁸ Gusunə nɛn Yinni, a seewo a man faaba ko.

A seewo a nɛn yibereba wiru kəsuku.

A seewo a ben nɔ̄su kəsuku.

⁹ Wuna a ra tɔ̄nu faaba ko.

A de wunɛn domaru ta n ka wunɛn tɔ̄mbu wāa.

4

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua ka mɔ̄rəku. Ge wee.

² Gusunə, nà n wāa nɔ̄ni swāaru sɔ̄,

wuna a ra man somi.

Nà n nun soka, a man wurario.

A nen wɔnwɔndu waawo,

a nen kanaru nɔwɔ,

wunε wi a ra man sirie.

³ Bεε tɔmbu, sere saa yerà i ko i n man wɔmmɔ.

Bεε tɔmbu, sere saa yerà i ko i n kam gire.

Bεε tɔmbu, sere saa yerà i ko i n weesu swīi.

⁴ I n yē ma Gusunɔ u ra tii naanegii gɔsie.

I n yē ma Gusunɔ u ra nen nɔ nɔ.

⁵ I bwisikuo gɔruɔ bεen kpɪn yenɔ kpa i mari.

I diirio berum sɔ kpa i durum deri.

⁶ I Yinni Gusunɔ naane dokeo.

I yākunu koowo ni u bikiamɔ.

⁷ Tɔn dabira weeweenu mɔ ta mɔ,

Gusunɔ, a ka sun bɔri yendu naawɔ.

Yinni, a ka sun nɔnu geu mεεrio.

⁸ Adama nε, na ra n nuku dobu mɔ

n kere be ba dīanu yiba.

Na ra n yērimɔ n kere be ba tam yiba.

⁹ Nà n kpuna na ra dweeye ka bɔri yendu,

domi wunε turowa a man kɔsu, Yinni Gusunɔ.

5

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua ka gaasiraru. Ge wee.

² Yinni Gusunɔ, a man swaa dakio.

Gusunɔ, a nen weeweenu nɔwɔ.

³ Yinni Gusunɔ, a nen wuri swaa dakio.

Yinni, nen sina boko, wuna na kanamɔ.

⁴ Yinni Gusunɔ, a ra nen kanaru nɔ bururu.

Yinni Gusunɔ, a ra nen nɔ nɔ sɔɔ ù n yara.

Wee na wunen wisibu mara.

⁵ Yinni Gusunɔ, a ku ra kɔsa kã.

Kɔsan kowobu ba ñ wãa yeru wasi wunen mi.

⁶ Tii suobu ba ñ kpɛ bu yɔra wunen mi.

A kɔsan kowobu tusa.

⁷ A tɔn gowobu tusa.

A taki diobu tusa.

A ra wee kowobu kpeerasie.

⁸ Adama nε, wunen durom bakam sɔna

kon kpī n da wunen sãa yerɔ.

Wunen durom bakam sɔna

kon kpī n yiira mi a wãa.

Miya kon kpī n nun bεεε wē.

Miya kon kpī n nun sã.

⁹ Yinni Gusunɔ, a sãawa bɔrɔkini.

Yinni Gusunɔ, a man swaa sɔsio ye a kī n swīi.

Yinni Gusunɔ, a nen yiberɛba sɔsio ma

wuna a man kpare.

¹⁰ Ben gari kun naane mɔ.

Ben yara ya ra n tɔmbu fufu mɔwa.

Kɔsa ben bwisikunu nu ra n naa gire.

Kam koba ben gere ya ra ka nε.

11 A bu nɔni sɔwɔ ben taaren sɔ.

A bu sureo ben tiin yina sɔɔ.

A bu giro wunen wuswaan di,

domi ben durum ya kpã.

Ba maa nun seesi.

12-13 Be ba sãa wunegibu, kaa de bu nuku dobu wa.

Kaa de bu katinu kara.

Kaa de bu yɛɛri. Kaa bu kɔsu.

Kaa bu domaru kua.

Kaa bu ganɛ nge tɛɛru wunen kɪrun saabu,

domi ba nun kɪ,

ma ba nun mɛm nɔwammɛ.

6

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua ka mɔrɔku. Ge wee.

2 Yinni Gusunɔ, a ka man mɔru sãa,

adama na nun kanamɔ,

a ku man gerusi, a ku man seeyasia.

3 A nɛn wɔnwɔndu waawo, a man bekio,

domi nɛn wasi kun dam mɔ.

Wee na gɔɔ dɔɔ.

4 Nɛn bwɛra kun kpɪ.

Yinni, sere saa yerà kaa man deri mɛ.

Saa yerà kaa man somiru na.

5 A wurama a man faaba ko.

A man wɔro wunen durom sɔ.

6 Domi wi u gu u n̄ maa wunen bwisikunu mɔ.

Wi ba sika u n̄ maa kpɛ u nun sã.

7 Yinni Gusunɔ, weeweenu dera na n̄ dam mɔ.

Wɔkuru baatere nɛn nɔni yɪresu ra n̄ kokumɔwa.

Wɔkuru baatere nɛn kpɪn yera ra n̄ waarewa.

8 Nɛn nɔni mɔsa swɪin sɔ.

Yiberebara ba man yeni kpuro koosia.

9 Bɛɛ be i kɔsa mɔ kpuro, i doonɔ nɛn min di,

domi na faaba kana.

Yinni Gusunɔ u nɛn wuri nua.

10 U nɛn weeweenu nua.

U nɛn kanaru mwa.

11 Yinni Gusunɔ u koo nɛn yibereba kamia,

kpɔ bu sekuru wa.

U koo bu gira,

kpɔ bu biruku yira wura ka sekuru.

7

1 Womu ge Dafidi u kua sanam mɛ u nuki sankire Kusi Benyameegiin sɔ. Ge wee.

2 Gusunɔ nɛn Yinni, wuna na naane sãa.

A man wɔro be ba man naa giren nɔman di.

3 Kpɔ bu ku raa man mwa bu kasuku

ngɛ mɛ gbee sunɔ ga ra yaa kasuku,

goo u kun ye wɔre.

4-5 Gusunɔ, nɛn Yinni, wee ba man taare wɛɛmɔ ba mɔ,

na goo torari,

na nen kīnasi bōrō kōrū kua,
 na nen yiberē wōri,
 na win yānu wōra ka wōbia.
 Adama nà n yen gaa kuan na ka gem,
 6 a de nen yiberē u man sēre u go.
 A de u nen goru deri mi.
 7 Yinni Gusunō, a nen yiberē wōrio ka mōru.
 Be ba kōrua, a bu sēyasio ka mōru.
 A de a n wāa nen bōkuō.
 A de a man siria.
 8 Yinni Gusunō, wee a sō wunen sina gōnāō.
 A de bwesenu nu mennama mi.
 A de a nu siri mi.
 9 Yinni Gusunō, wuna kaa tōmbu siri.
 A man sirio nge mē nen dēerara nē.
 A man nen gem wēyō.
 10 A de tōn kōsobun daa yu nōru ko,
 kpā a de gemgibu bu kuura.
 Yinni Gusunō, a sāawa gemgii.
 Wuna a ra tōnun gōrun garī wēeri.
 11 Wuna a ra man ganē nge tēerū.
 Wuna a ra bēn gōru ga dēere faaba ko.
 12 Wunē, a ra sirīwa dee dee.
 Yinni Gusunō, a maa sē.
 13 Ka mē, tōn kōso u ku ra win daa deri.
 U ra win takobi nōō dērewa.
 U ra win tēndu bēriwa.
 U win sēu sōre u yīsi.
 14 U tabu yāa gōōginu kua.
 Ma u sēē dōōginu kua.
 15 U win sōmburu seewa.
 U kōsa bwisikumō. U weesu wīimō.
 16 U suura gba gabun sō,
 adama win tīiwa u koo ye wōri.
 17 Kōsa ye u raa kua kpuro,
 win wirōwa ya koo wōri.
 Win damgii te u raa dōramō,
 win wira ta koo kōra.
 18 Yinni Gusunō, kon nun siara,
 domi a sāa naanegii.
 Yinni Wōrukoo, kon nun tōma ka womu.

8

1 Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.
 2 Gusunō bēsēn Yinni,
 wunen yīsira kpā handunia kpuro sōō,
 na nun tōmamō wunen kpāarun sō
 te ta wōllu gunum kere.
 3 Baa bii piiminu ka bii wēenu nu nun siaramō ka womusu.
 Nin womu si, su kua nge gbāraru.
 Ta wunen yiberēba ganua,
 a ka be ba nun seesimō kamia,

a ka be ba m̄oru k̄osiam̄o kamia.

⁴ Na w̄ollun kp̄āaru m̄εεra te a kua.

Na suru ka kperi wa yi w̄āa yin ayen̄o.

⁵ Ma na bwisika na n̄εε,

m̄ba t̄onu u s̄āa a n sere ka n̄un yaaye,

war̄a ra n t̄onu a n sere ka n̄un n̄ōrim̄o.

⁶ Wee, a n̄un taka kua u ka nun ger̄er̄em da.

Wee, a n̄un yiiko ka b̄εεε w̄ē nge sun̄o.

⁷⁻⁹ Wee, a n̄un kua wirugii taka koor̄a kpuro s̄ōo.

Wiya u kraaku ȳεε n̄oma sikerene.

Wiya u gb̄eeuku ȳεε n̄oma sikerene.

Wiya u gun̄osu n̄oma sikerene.

Wiya u sw̄ēε n̄oma sikerene,

ka hunde koniba kpuro nim s̄ōo.

¹⁰ Gusun̄o b̄esen Yinni, wunen ȳisira kp̄ā handunia kpuro s̄ōo.

9

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ba gu kuawa ka ḡōru ȳāka. Ge wee.

²⁻³ Yinni Gusun̄o, kon nun siara ka nen ḡōru kpuro.

Kon wunen s̄om maamaakigian gari kpara.

Kon womu ko ka nuku dobu.

Yinni W̄orukoo, kon nun t̄oma.

⁴ N̄en yibereba ba nun wa, ba biruku yira wura.

N̄en yibereba ba nun wa, ba w̄oruka ba gbisuka.

⁵ Yinni Gusun̄o, wunε wi a s̄ō wunen sina ḡon̄aō, a ra siri dee dee.

Wunε wi a s̄ō wunen sina ḡon̄aō,

a man gem w̄ē.

⁶ Yinni Gusun̄o, a bwese ni nu n̄ nun ȳē gerusi.

A t̄on k̄sobu kpeerasia.

A ben ȳisa go sere ka baadommaō.

⁷ Yinni Gusun̄o, a nen yibereban wusu k̄osuka.

A ben tii kpeerasia mam mam.

Ba n̄ maa bu yaayam̄o sere ka baadommaō.

⁸⁻⁹ Yinni Gusun̄o, a s̄ō wunen sina ḡon̄aō.

Kaa n s̄āawa sun̄o sere ka baadommaō.

Wuna a handunia kpare gem s̄ōo.

Wuna a t̄ambu sirim̄o dee dee.

¹⁰ Yinni Gusun̄o, a s̄āawa be ba dam d̄orem̄on k̄ōso.

A s̄āawa be ba kpikuru suan kuku yeru.

¹¹ Yinni Gusun̄o, be ba wunen ȳisirun b̄εεε ȳē,

ba ra n̄ nun naan̄ε s̄āa.

Be ba nun kasu, a ku ra bu biru kisi.

¹² Yinni Gusun̄o u win sina ḡona t̄eria Sīonīo.

I n̄un siaro ka womusu. I win s̄oman gari kparo.

I de bwesenu kpuro nu yi n̄o.

¹³ U ra be ba wuri m̄ō yaaye.

U ra be ba n̄oni s̄ōoren kanaru n̄o.

U ra be ba bu dam d̄orem̄o s̄εεyasie.

¹⁴ Yinni Gusun̄o, a man durom kuo.

A mɛɛrio wahala ye na m̀ be ba man tusan s̄s̄.
 A man w̄oro ḡoɔn n̄oman di,
 15 kpa n kp̄i na n w̄a Sionin t̄ombun suunu s̄oɔ,
 na n takaru m̀ ye a man kuan s̄s̄,
 na n nuku dobu m̀ faaba ye a man kuan s̄s̄.
 16-17 Wee bwese tukunu nu suura gba gabun s̄s̄,
 ma nin tii nu w̄ori ye s̄oɔ.
 Nu gabu yina b̄eria, ma nin tiin naasu w̄ori ye s̄oɔ.
 T̄on k̄soba s̄om k̄sunu kua.
 Ma ben tii ba nin are wa.
 Yinni Gusun̄o u s̄̄asi ma u ra siri dee dee.
 18 Wee ye u koo de n koor̄a.
 T̄on k̄soba koo gbiwa.
 Be ba n̄un yina ba koo kam ko.
 19 Adama u ku ra ȳarobu duari.
 U ra de w̄onw̄andobu ba n ȳiȳobu m̄ wi s̄oɔ.
 20 Yinni Gusun̄o, a seewo.
 A ku de bu n̄e, t̄onuwa u ka nun kin̄enu m̀.
 A ku de bwese tukunu nu nun atafiru ko.
 A bu s̄eeyasio nge m̄e n ween̄e,
 21 kpa nu b̄erum soora,
 nu ḡia ma nu s̄aawa t̄on dirobu.
 Yinni Gusun̄o, a seewo.

10

1 Yinni Gusun̄o, sa n̄oni s̄̄ore.
 Mban s̄̄na a ka sun toma.
 Mban s̄̄na a kukua.
 2 A mɛɛrio nge m̄e t̄on k̄soba tii sue.
 Ba ȳarobu n̄oni s̄̄om̄o b̄erum sariru s̄oɔ.
 Ba bu k̄akirim̄o ba surem̄o ben yina s̄oɔ.
 3 T̄on k̄soba woo kanam̄o.
 Ye ben ḡoru ga bin̄e s̄̄a, yera ba ra kasu.
 B̄a n ye wa, kpa bu Gusun̄o w̄om̄e bu n̄un yaakoru koosi.
 4 Ben tii suabu s̄oɔ, ba ra n̄e,
 Gusun̄o sari, u n̄ bikiam̄o ye ba m̀.
 5 Ye ba n̄ia s̄̄a, ya ra koorewa.
 Ba n̄ kp̄̄ bu Gusun̄on siribu tubu.
 Ba ra ben yib̄eɛba ȳaatam̄o siewa.
 6 Kpa bu tii s̄s̄ bu n̄e, ba n̄ w̄orumam̄o pai!
 K̄sa gaa kun bu deemam̄o.
 7 B̄ri ka weesu ka gari k̄siya
 yi ra n yiba ben n̄aso.
 K̄sa ben yara ya ra n wuuwa.
 8 Wuun b̄iruora ba ra n kukua.
 Miya ba ra n t̄ambu ȳoru bw̄eeȳe.
 Taare sarirugii goo ù n yara,
 bu n̄un s̄̄re bu go.
 Dam sarirugii ù n yarima,
 bu n̄un mwa bu go.
 9 Ba ra n kukuawa nge gbee sun̄o ge ga yaa mara.

Bà n dam sarirugii mwa ben yina sɔɔ,

kpa bu nùn gawa bu ka doona,

¹⁰ kpa bu nùn sɛsuku bu go.

Ben dam bakam mu nùn kamia.

¹¹ Ba ra tii sɔwa bu nɛɛ, Gusunɔ kun ben gari mɔ.

U ku ra mɛɛri ye ba mɔ.

¹² Yinni Gusunɔ, a seewo,

a ku be ba nɔni sɔɔre duari,

a bu somio.

¹³ Mban sɔna kaa de tɔn kɔsobu bu nun wɔme

bu nɛɛ, a ku ra bu sɛɛyasie.

¹⁴ Yinni Gusunɔ, a ra n yɛ nɔni swāa

te tɔmba mɔ handunia sɔɔ.

A ra bu somi. A ra maa gobekuba nɔɔri.

Yen sɔna ba ra nun tii wɛ.

¹⁵ A tɔn kɔson dam buo,

a nùn win kɔsa kɔsieyo.

Kpa win nuku kɔsuru tu kpe mam mam.

¹⁶ Yinni Gusunɔ, wuna a s̄a sina boko sere ka baadommaɔ.

Kaa be ba ñ nun s̄aamɔ gira wunen tem di.

¹⁷⁻¹⁸ Yinni Gusunɔ, a kana nini swaa dakio.

Wɔnwɔndo ù n nun kana, a nùn dam kɛɛyo.

Be ba dam dɔremɔ, bà n nun soka, a bu wɔro.

Be ba gobekuba dam dɔremɔ, a bu sirio,

kpa goo u ku maa de ba n win bɛrum mɔ.

11

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

Yinni Gusunɔ u s̄awa nen k̄ari.

Yen sɔ, i ku maa nɛɛ,

n yɔwɔ nge gunɔ n da n kuke guunɔ.

² Wee tɔn kɔso u win tɛndu bɛri,

u win s̄ɛu sɔri u ka taare sarirugii to yam wɔkuru sɔɔ.

³ Sanam mɛ dunia kpuro sankira,

m̄ba gemgii u koo maa kp̄i u ko.

⁴ Adama i n yɛ ma Yinni Gusunɔ u w̄a win s̄a yee dɛɛrarɔ,

ma u win sina gɔna sw̄i w̄allo.

⁵ U ra tɔn kɔso ka maa tɔn geon daa wɛɛri,

kpa u n dam diobu tusa.

⁶ Ben are wee.

U ra bu sɛɛyasie ka d̄ɔ ka s̄ɔ bisu ka woo bɔkɔ.

⁷ Adama u ra gemgii dam koosie,

domi win tii u s̄awa gemgii,

u ra maa daa gea k̄a.

12

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua ka m̄ɔrɔku. Ge wee.

² Yinni Gusunɔ, a na a sun faaba ko.

Wee gemgiba doona.

Naanegii goo maa sari handunia sɔɔ.

³ Weesa baawure u ra n win winsim kuamme,

u n nùn nōni wōkumō ka gari dori.

⁴ Yinni Gusunō, a be ba tōmbu fufu mōn nōsu kōruo.
A be ba gari gerumō ka tii suabu marisio.

⁵ Domi ba gerumō ba mō,
ba ra wa ye ba kī ben nōō dobun saabu,
ba gari gerubu yē,
ba ñ goon bērum mō.

⁶ Adama Yinni Gusunō, a nēē,
a wōnwāndo be ba dam dōremō waamō.
A sāaro be ba weeweenu mō waamō.
A be ba yāatam siemō waamō.
Tē, kaa se a be kpuro faaba kō.

⁷ Yinni Gusunō, wunen gari yi dēērewa.
Yi sāawa nge sii gee si ba sōwa nōn nōōba yiru.
Yinni Gusunō, na yi naane sāa.

⁸⁻⁹ Wee tōn kōsobu ba wāa yam kpuro.
Ma tōmba sankiramō ba dōō.
Yinni Gusunō, a sun kōsuo.
A sun gbaro ben nōman di.

13

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Yinni Gusunō, sere domma kaa n man duari.
Sere domma kaa n man wuswaa berue.

³ Sere domma kaa n dera na n bwisikumō nen gōruo.
Sere domma kaa n dera na n nuki sankire.
Sere domma kaa n dera nen yiberē u n man taare.

⁴ Yinni Gusunō, a suuru koowo.
A man wisio. A man dam kēēyo.
A de nen nōni yi gella.
A ku de n gbi.

⁵ A ku de nen yiberēba bu man kamia,
kpa bu woo kana.
A ku de na n bāarimō,
kpa ba n nuku dobu mō.

⁶ Na nun naane sāa domi a man kī sere ka baadommaō.
Na nun naane sāa domi a man gea kua.
Na nun naane sāa domi a man faaba kua.
Yen sōna na nuku dobu mō.
Wuna kon siara ka womusu.

14

(I maa mēerio 53)

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

Wee nge mē gari bakasu su sāa.
Su ra nēē, Gusunō sari.
Su sankire.
Su kom kōsum mō.

² Yinni Gusunō u tōmbu mēerima saa wōllun di,
u ka wa goo ù n wāa u bwisi mō,
u ka wa goo ù n wāa u nùn sāmō.

³ Adama u wa, be kpurowa ba kōore,
be kpurowa ba sankire,
be kpurowa ba kōsa mō.
Baa ben turo kun gea mō.

⁴ Ye u wa mε, yera u tii bikia u nεε,
kōsan kowo be, ba n̄ yēru mō?
Wee ba nen tambu gbεnimō,
ben goo kun man sāmō.

⁵ Yen sō, kon de bu diiri gem gem
domi ko na n wāa be ba man mem nōowammεn suunu sōo.

⁶ Bεε kōsan kowobu, i sārōbun himba sankumō,
i bu sekuru dokemō.

Adama Yinni Gusunō u bu kōsu.

⁷ Yinni Gusunō, na nun kanamō,
a de faaba kowo goo u yari Siōnin di
u Isireliba, Yakōbun bweseru yara dεsirun di,
kpa ba n wāa b̄ari yendu sōo.

À n kua mε,
anna a nuku dobu wa bi ba koo ko mi.

15

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusunō, wara koo du wunen sāa yerō.
Wara ko n wāa guu te a gōsan mi.

² Wiya wi u sīimō dee dee, u gea mō,
u gem gerumō win gōruō,

³ u ku ra goo kōsa manī,
u ku ra win tōnusi tore,

u ku ra win beruse wī,

⁴ u ra be ba Gusunō nasie bεεε wē,

u ra wi Gusunō u yina kam mεeri,
u ra win nōo mwεeru yibie baa n̄ n mēren na n n̄n sāa,

⁵ u ku ra tambu gobi nim dokeye,
u ku ra kēru mwε u ka seeda weesugia di.

Wi u sīimō nge mε, u n̄ sokuramō pai.

16

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusunō, wuna na naane sāa.

Wunen miya kon kuku yeru wa.

A man kōsuo.

² Wuna na sōomō ma a sāa nen Yinni.

Wunε turowa a ra man gāa geenu wē.

³ Be ba nun mem nōowamme tem mε sōo, bera ba bεεε mō.

Be sōora nen k̄iru kpuro wāa.

⁴ Adama be ba būnu sāmō, ba tii nuku sankiranu sosiammewa.

Na n̄ ka bu būu yākunu mō.

Na n̄ būu nin yīsiru sokumō.

⁵ Yinni Gusunō, wuna a ra man wē yèn bukata na mō.

Wuna a maa yē ye n koo man deema.

⁶ Wuna kaa man tubi gea wē.

Ka gem na nuku dobu mō.

7 Yinni Gusunɔ, wuna na siaramɔ yèn sɔ a ra man bwisi kē.

Wuna na siaramɔ yèn sɔ a ra man kírɔ ko baa ka wɔkuru.

8 Wuna na ra n mɛɛra baadomma.

Wuna a ra n wāa ka nɛ.

Wuna a ra n man kɔsu.

Gāanu kun kpɛ nu man sura.

9 Nɛn nukura do.

Nɛn bwɛra yɛmia.

Nɛn wasi koo wɛra bɔri yɛndu sɔɔ.

10 Domi ko na n ka nun wāa.

A n nɛn hunde derimɔ ɔɔribun wāa yɛrɔ.

A n wuramɔ wunɛn kɛnasin wasi yi kɔsi.

11 Adama kaa man wāarun swaa sɔɔsi.

Wunɛn miya kon yɛɛri.

Wunɛn miya kon nuku do bu ko bi bu n kpeemɔ.

17

1 Dafidin kanaru.

Yinni Gusunɔ, a nɛn weeweenu nɔwɔ,

na kɛwa a man gem wɛ.

Yinni Gusunɔ, a swaa tem kpɛiyɔ a nɔ,

wunɛn somira na kɛ.

A nɛn kanaru nɔwɔ,

nɛn ɔrɔrun diya ta wee.

2 A man sirio,

a yɛ ma na gem mɔ.

3 Wɔkuru, a na nɛn mi,

a wɛɛra ye na bwisikumɔ,

a wɛɛra ye na gerumɔ,

adama a n toraru garu wa.

4 A wa ma nɛn daa ya n tia ka gabugia.

Na wunɛn gari mɛm nɔwɔ.

Na n tɔn kɔsobun yira swɛi.

5 Na yɔrawa dim dim wunɛn swaa sɔɔ.

Na n ɔɛrare yen min di.

6 Tɛ, wuna na soku, Yinni Gusunɔ.

A man wisio.

A nɛn gari nɔwɔ.

7 A man wunɛn durom bakam sɔɔsio,

domi a ra be ba nun naane sãa wɔre ben yiberɛban nɔman di.

8 A nɛn laakari koowo

nge mɛ tɔnu u ra n win nɔnin laakari mɔ.

A man beruo

nge mɛ gua ya ra yen binu bere yen kasa sɔɔ.

9 Domi tɔn kɔsoba man nɔni sɔɔmɔ,

yiberɛba ba man sikerene, ba kɛ bu man go.

10 Ba nuki sosu ba n wɔnwɔndu mɔ.

Ba gari mɔ ka tii suabu.

11-12 Be wee ba sãa nge gbee sunɔ ge ga yaa mara gu kasuku.

Ba nɛn yira swɛi.

Ba man naamwɛ ba kooro bure,

ba man nɔni girari bu ka man gaba bu sura.

¹³ Yinni Gusunɔ, a seewo a bu wɔri,
a ben dam buo.

A man wɔro ben nɔman di.
A bu goowo ka wunen takobi.

¹⁴ A ben wɔarun dɛɛbu kawo.
A de bu ben daa kɔsa kpuron are wa,
kpa yi n bu wɔasi sere ka ben bibun bibɔ.

¹⁵ Adama nɛ, nà n seewa, kon wunen wuswaa wa yèn sɔ na dɛere,
kpa na n nuku dobu yiba.

18

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 22)

¹ Womu ge Dafidi, Yinni Gusunɔn sɔm kowo u wom kowobun wirugii kua.
Gari yiniwa u Yinni Gusunɔ sɔɔwa sanam mɛ u nùn wɔra saa win yiberɛban
nɔman di, n mam nɛere Sɔɔlu. U nɛɛ,

² Yinni Gusunɔ, wuna a sɔa nɛn dam. Wuna na kɔi.

³ A sɔawa nge kpee baa yɛ sɔɔ kon kuke.

A sɔawa nɛn kuku yee naanɛgiru.

Wuna a sɔa nɛn Yinni wi u man yakia.

Wuna a sɔa nɛn tɛɛru.

Wunen dama mu man wɔra.

Wuna a sɔa nɛn kàri.

⁴ I ka man Yinni Gusunɔ siaro.

Nà n nùn nɔɔgiru sue na faaba kana,
u ra man wɔrewa nɛn yiberɛban nɔman di.

⁵ Gɔɔ raa man bɔkua,
u ka man doonɔ nge nim tori baka.

⁶ Gɔribun wɔa yera man tɛkua,

gɔɔ man taa berie.

⁷ Ma na nɔɔgiru sua nɛn nuku sankiraru sɔɔ,
na Yinni Gusunɔ soka.

Ma u nɛn nɔɔ nua saa win wɔa yerun di.

Mɛya maa nɛn weeweenu wɔri win swasɔ.

⁸ Tem mu yɔira, ma guunu diira,

yèn sɔ Yinni Gusunɔ u mɔru besira.

⁹ Ma win mɔru seewa nge wiisu,

ma ya yabura nge dɔɔ yara,

ma ya yarimɔ win nɔɔn di nge dɔɔ buri.

¹⁰ U dera wɔlla ka tem dɛbɛ dɛbɛ kua,
ma u sarama u guru wii bakaru taakumɔ.

¹¹ U wɔllun kɔso goo sɔni nge duma.

Ma u bellimɔ woɔ sɔɔ.

¹² U kukua yam wɔkuru sɔɔ,

ma guru wii sinumginu nùn wukiri.

¹³ Win wuswaaɔ yam bururam mu wɔa.

Mɔn diya gura nɛmɔ ka guru kpenu ka dɔɔ buri.

¹⁴ Win nɔɔ ga nɔɔra wɔllun di nge guru gbɔsukubu.

Ma guru kpenu nɛɛramɔ ka dɔɔ buri.

¹⁵ U nɛn yiberɛba yarinasia ka guru kpenu ni nu sɔa nge sɛɛnu.

U bu gira baama ka guru maakinu.

¹⁶ U wɛru wura, yiberɛba ba nanda.

Ma guru woo bəkə ga daanu gberasia.

Ma dunian kpεεkpεεku ga sɔsira.

17 Ma u win nɔmu demiamama wəllun di
u man nɛnuu u yara nim bwee bakarun di.

18 U man wəra yiberεban nɔman di.

Yiberε be, ba man dam kere,
ma ba man tusa.

19 Yiberε be, ba man wəriwa nɔni swāarun saa sɔɔ.

Adama Yinni Gusunɔ u kua nɛn tāsɪ yeru.

20 U man wəra ben nɔman di,
na n ka tii mɔ,
domi u man kī.

21 U man domaru kua yèn sɔ na dεere.

U man domaru kua yèn sɔ na gem swīi.

22 Na win wooda mɛm nɔɔwa.

Na n nùn seesi.

23 Na win wooda kpuro swīi.

Na n win gere yinε.

24 Na nɛn tii nɛnuu

kpa n ku ra ka durum ko.

Na sāawa dee dee win wuswaaɔ.

25 Yen sɔna u man kɔsia nge mε nɛn daa gea nε.

U man kɔsia nge mε nɛn gōru ga dεeram nε.

26 Sà n sā naanegibu, kaa n sun sāawεwa naanegii.

Sà n sāa gemgibu, kaa n sun sāawεwa gemgii.

27 Sà n sāa dεerobu, kaa n sun sāawεwa dεero.

Sà n maa sāa keetagibu, kaa n sun sāawεwa keetagii.

28 Yinni Gusunɔ, wunɛn tiiwa a ra tɔn be ba tii kawε faaba ko.

Wunɛn tiiwa a ra be ba tii sue kawε.

29 Yinni Gusunɔ, a sāawa nɛn fitila.

A ra man yam bururasie.

30 A ra man dam kē n ka kpī n yiberε be ba tabu yānu mɔ wəri,
kpa n yɔ n ben gbāraru sure.

31 Ye Yinni Gusunɔ u mɔ, ya ra n dɛndewa.

Bwisi geeya u ra tɔnu kē.

U sāawa be ba nùn naanε sāan tɛrɛru.

32 Gusunɔ turowa u wāa.

Wi turowa u sāa besen Yinni.

Wi turowa u koo sun kōsu.

33 Wiya u ra man dam kē.

Wiya u ra man swaa gea sure,

34 kpa u de nɛn naasu su n sāu nge nɛmu,

na n ka yɔ dim dim guuru wəllɔ.

35 Wiya u ra man tabu sɔsi.

Wiya u ra man dam kē n ka tendu gawa te ta bɔ.

36 Yinni Gusunɔ, wuna a ra man faaba ko nge tɛrɛru.

Wuna a ra man bere ka wunɛn dam bakam.

Wunɛn durom saabuwa na ka kua damgii.

37 Nà n duka mɔ, a ra de na n sāu.

Nà n duka mɔ, na ku ra maa sokure.

38 Nà n nɛn yiberεba naa gire,

wuna a ra de n bu naamwε.

Wuna a ku ra de n gɔsirama
na kun bu kpeerasie.

³⁹ Na ra bu suririwa temɔ n kɔsuku
kpa bu kpana bu se.

⁴⁰ Yinni, wuna a ra man dam kɛ n ka tabu ko.
Wuna a ra man nasara wɛ nɛn yiberɛban wɔllɔ.

⁴¹ Wuna a ra de nɛn yiberɛba bu man biru kisi.
Wuna a ra de n be ba man tusa kpeerasia.

⁴²⁻⁴³ Na ra bu munkuwa kpa bu ko nge tua.
Na ra bu taakuwa kpa bu ko nge pɔtɔkɔ.

Yinni Gusunɔ, bɔ n nɔɔgiru sua ba faaba kana,
a ku bu faaba ko.

Bɔ n somiru kana, a ku bu wisi.

⁴⁴ Yinni Gusunɔ, wuna a man wɔra
be ba man seesin nɔman di.

Wuna a man kua bwese tukunun wirugii.

Wuna a dera ba man yoru diiyammɛ.

⁴⁵ Bɔ n yande nɛn gari nua, ba ra n man mɛm nɔɔwammɛwa.

Bɔ n man wa, ba ra n man sɔamɔwa.

⁴⁶ Bɔ n man wa, ba ra nandewa.

Bɔ n man wa, ba ra yarimɛwa ben kuku yerun di ba n diirimɔ.

⁴⁷ Yinni Gusunɔ u wɔa.

I nɔn siaro. Wiya u sɔa nge kperu mi na ra kuke.

I nɔn bɛɛɛ wɛɛyɔ. Wiya u man faaba kua.

⁴⁸ Wiya u ra man mɔru kɔsie nɛn yiberɛban mi.

Wiya u ra de bwesenu nu man yiira.

⁴⁹ Wiya u ra de n kisira yiberɛban nɔman di.

Yinni, a man wɔlle sua ben wuswaaɔ.

Wuna a man faaba kua tɔn kɔsobun nɔman di.

⁵⁰ Yen sɔna kon womusu ko ka wunɛn yɛsiru.

Wuna kon siara bwesenun suunu sɔɔ.

⁵¹ Yinni Gusunɔ, a man gɔsa a kua sunɔ.

Wuna a man nasara baka wɛ.

Na yɛ ma kaa n nɛ Dafidi durom sɔɔsimɔ

nɛ ka nɛn bweseru sere ka baadommaɔ.

19

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Wɔllu ka kperi yi Gusunɔn yiiko sɔɔsimɔ.

Sɔɔ ka suru ba Gusunɔn bɛɛɛ sɔɔsimɔ.

Ka win nɔma u saaba yi yi.

³ Tɔru baatere ta ten seeda dimɔ.

Wɔkuru baatere ta ten areru dimɔ.

⁴ Adama n n̄ ka nɔɔ gagu,

n̄ n̄ ka gari gɛɛ,

n̄ n̄ ka barum gam.

⁵ Ka mɛ, ba yiiko yen seeda nɔɔmɔ handunia kpuro sɔɔ.

Ba ye mɛɛra handunian goonu nɛɛ sɔɔ.

A sɔɔ mɛɛrio.

Wɔllu miya Gusunɔ u nɔn wɔa yeru kua.

⁶ U n yara u ra n sɔawa nge kurɔ kpaon durɔ.

U n sɔimɔ u ra n sɔawa nge tabu durɔ.

7 U ra yariwa wəllun bee tia,
kpa u du bera giə.
U n sīimə, gāanu sari ni nu koo win yam susuru suuri.

8 Yinni Gusunən gari yi yiba.
Yi ra tənū wāaru ka dam wē.
Yinni Gusunən nən gari yi naanə mə.
Yi ra yēru sarirugii bwisi kē.

9 Yinni Gusunən gere ya dende.
Ya ra tənū nuku dobu wē.
Yinni Gusunən səsīru ta dēere.
Ta ra tənū yam waasie.

10 Yinni Gusunən sāaru ta sāa gem.
Ta ko n wāawa sere ka baadommaə.
Ye Yinni Gusunə u yi, ya sāawa dee dee,
ya ra təmbu kpuro siriwa.

11 Domi win gari yi wura gea kere.
Win gere ya tim gəm dobu kere.

12 Nā n win gari yi swī,
yi ra man kirə ko.
Nā n win woodaba mēm nəwa,
na ra yen arufaani wa.

13 Ka yen de kpuro tənū koo kpī u win toranu kpuro tubu?
Yinni Gusunə, a man dēerasio nən tora ni na n tuban di.

14 A ku maa de n durum ko ka degangam.
A ku de yu man dəere ko,
kpa na n durum bakan taare mə.
Adama a de na n dēere.

15 Yinni Gusunə, a de a n sāa nən kuku yeru.
Yinni Gusunə, a man faaba koowo durum kpuron di.
A de nən gari yi nun wēre.
A de nən bwisikunu nu nun wēre.

20

1 Kana te wom kowobun wirugii u kua Dafidin sē.

2 Gusunə, Yakəbun Yinni, a sina boko swaa dakio sanam me u kanaru mə.
A nūn kōsuo sanam me u wāa nənī swāaru səə.

3 Yinni Gusunə, wunə wi a wāa wunen sāa yee dēerarə te ta wāa Siənə,
a sina boko somima, kpa a n yə win biruə.

4 A win kēnu kpuro yaayo,
kpa a win yākunu kpuro mwa.

5 A nūn wēeyə ye win gōru ga kī kpuro,
kpa a de win himba kpuro yu koorə.

6 A de ye u nun bikia kpuro yu koorə,
kpa bese kpuro su yēri sina bokon nasaran sə,
kpa su wunen yīsiru wolle sua.

7 Tē, na yē ma wuna a sina boko gəsa,
a ra maa nūn somi.

Wuna a ra win kanaru nə saa wəllun di,
kpa a nūn nasara wē ka wunen dam bakam.

8 Gaba ben tabu kekeba ka ben dumi naanə sāa,
adama bese, wunə Yinni Gusunəwa sa naanə sāa.

⁹ A de tɔn be, bu dam bia bu wɔruku,
adama a sun dam sosio bese, su ka yɔra dim dim.
¹⁰ Yinni Gusunɔ, a besen nɔɔ nɔɔwɔ sanam me sa nun soku.
A sina boko somio.

21

¹ Womu ge wom kowobun wirugii u kua Dafidin sɔ.
² Yinni Gusunɔ, sina boko u nuku dobu mɔ wunen dam sɔ.
U ra yɛeri wunen somirun sɔ.
³ Domi a nɔn wɛ ye win gɔru ga kɪ.
A n nɔn yinari ye u nun bikia.
⁴ Wee, a ka nɔn doma geeru naawa.
A nɔn furɔ wuraguu doke a kua sina boko.
⁵ U nun bikia a win wɔaru daka daasia,
ma a tu daka daasia n ka te.
⁶ Wunen somirun saabuwa win bɛɛɛ ya ka kpɛa.
Wunen faaban saabuwa u ka girima baka wa.
⁷ Wunen domara ko n wɔa ka wi sere ka baadommaɔ.
A ra n wɔa ka wi baadomma,
kpa u n nuku dobu mɔ.
⁸ Yinni Wɔrukoo, sina boko u nun naane sɔa.
Wunen durom saabu a n derimɔ u sokura.
⁹⁻¹⁰ Sina boko, dɔma te kaa tii sɔɔsi,
kaa wunen yiberɛba nɔma turi,
kaa be ba nun tusa nɔma turi,
kaa bu doke dɔɔ bwee bakaru sɔɔ.
Yinni Gusunɔn mɔru ya sɔawa nge dɔɔ boko.
Dɔɔ wi, u koo bu mwa.
¹¹ Kaa de ben bibu bu gbi.
Kaa de ben bweseru tu nɔru ko handunia yeni sɔɔ.
¹² Bɔ n nɔɔ tia kua bu ka nun kɔsa kua,
ya n koorɔ.
¹³ A wunen tɛndu bɛrio a bu twee.
Ba koo nun biru kisi.
¹⁴ Yinni Gusunɔ, a seewo.
Sa ko nun womu kua wunen dam sɔ.
Sa ko nun tɔma wunen yikon sɔ.
Yinni Gusunɔ, a seewo.

22

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. U nɛɛ,
² Gusunɔ, nɛn Yinni, mba n kua a ka man deri.
Mban sɔna a n man swaa daki
sanam me na nun weweenu koosimɔ.
Mban sɔna a n man faaba kue.
³ Mban sɔna a ku ra man wurari
sanam me na nun soka sɔɔ sɔɔ.
Mban sɔna a ku ra man wisi
sanam me na nun kana wɔkuru.
⁴ Wuna a sere sɔa Dɛero, a sɔ wunen sina kitarɔ.
Isireliba ba nun tɔmamɔ.
⁵ Wuna besen sikadoba ba naane kua,
ma a bu yakia.

6 Ba nun somiru kana, ma a bu faaba kua.

Ba nun naane kua, ma a bu sekuru yara.

7 Adama ne, na maa saawa tonu mi?

Aawo, na saawa nge kakabu.

Ma tamba man yaakoru ma,

ba man gema.

8 Be ba man wa kpuro,

ba ra n man yemowa,

ba n man nao swiikinu ma,

ba n wii gimanu koosima, ba n ma,

9 na nen tii Gusuna nomu sandia.

Mban sōna u n man faaba kue.

U n man kin na, mban sōna u n man yakie.

10 Adama Yinni Gusuna, wuna a man yara nen meron nukurun di.

Wuna a man bwē dora wē ye na nen meron bom noruma.

11 Wuna a man kōsu saa min di ba man mara.

Wuna a saa nen Yinni saa nen meron nukurun di.

12 A ku ka man tonda,

domi nani swāara man turuku koosima.

Goo maa sari wi u koo man somi.

13 Yibere dabinu nu man sikerene

nge naa kine ni nu gōbu.

Ba man kooro bure nge Basanin kete gōbi.

14 Ba man kukirisima

nge gbee suno ge ga yaa kasu.

15 Nen dam mu doona

nge nim me mu yari yani seeri so.

Nen kukunun gbin gbinka kpuro sosikiana.

Nen mwia doona nge gum me mu yanda.

16 Nen gōru ga gbera nge sōndu,

ma nen yara ya nen daro mani.

Na kpi yanim so nge goru.

17 Domi yibere dabina nu man kooro bure baama

nge gbeeku bōnu.

Ba nen nama ka nen naasu yabura.

18 Na woore sere nen kukunu kpuro nu sōsire.

Tambu ba man mēera ba nao yaare.

19 Ba nen yānu bōnu ma ben tii tiine so.

Ma ba nen yabe bakaru tete toosima.

20 Wune Yinni Gusuna, wuna a saa nen dam.

A kun ka man tonde me.

A na fuuku a man faaba ko.

21 A man wōro yiberēban takobin di.

Ba dam ma nge gbeeku bōnu.

A nen wāaru wōro ben naman di.

22 Ba man wōrimo nge gbee sinansu.

Ba man kooro burema nge kete gbeekinu.

23 Kon negibu kpuro wunen gari sō.

Kon nun siara mi ba menne.

24 Yakobun bweseru, be be i Yinni Gusuna nasie,
i nūn siaro.

Be Isireliba, Yakobun bweseru, i nūn tamo.

Beε Isireliba, i nùn s̄awō.

²⁵ Domi u ku ra n̄ni sw̄arugiin wahala yaakoru ko.

U ku ra maa ye atafiru ko.

U ku ra nùn biru kisi.

U ra win sokuru wurewa.

²⁶ Kon nun siara sanam m̄e be ba nun nasie ba m̄enne.

Kon n̄n n̄wō mw̄enu yibia ben baawuren wuswaa.

²⁷ S̄arobu ba koo di bu debu.

Be ba Yinni Gusunō kasu, be ra ba koo nùn siara.

Kpa ben hunde yu daka da.

²⁸ Handunian goonu n̄n̄n t̄mbu ba koo Yinni Gusunō yaaya
kpa bu ḡsirama win mi.

Bwesenu kpuro nu koo yiira win wuswaa.

²⁹ Domi Yinni Gusunōwa u s̄a sunō.

U bandu dii bwesenu kpuron w̄llō.

³⁰ Baa handunian damgibu ba koo nùn kpuna.

T̄mbu kpurowa ba koo nùn yiira.

³¹⁻³² Be ba koo marura, ba koo bu Yinni Gusunōn gari s̄ō.

Be ba n̄ gina n̄e dunia s̄ō, ba koo win gari kpara,

kpa bu ben bibu s̄ō ye u win t̄mbu kua,

kpa be kpuro bu nùn s̄a.

23

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusunō wuna a s̄a n̄n kparo,
na s̄awa nge wunen ȳaru.

Na n̄ ḡanu bie.

² Wuna a ra ka man de mi yaka bekusu w̄a.

Wuna a ra ka man de mi n̄m mu maari.

Kpa a man w̄erasia mi.

³ A ra de n̄n dam mu wurama,

a ra man sure swaa gea s̄ō,

wunen ȳsirun b̄eεεn s̄ō.

⁴ N̄a n̄ s̄imō yam w̄ku bakaru s̄ō,

na n̄ k̄sa nasie,

ȳn s̄ō, a ka man w̄a.

Wunen d̄eka ya ra man kpare.

Wunen bokura ta ra man gbare.

Yeniwa ya ra man dam k̄.

⁵ Yinni, baa yibereba b̄a n̄ man sikerene,

a ra man dam koosie ka b̄eεe,

a turare gumgia wisi n̄n wirō,

a d̄ia bwese bweseka yi n̄n wuswaa,

a n̄n n̄ra yibia p̄ereεe.

⁶ Yinni Gusunō, na ȳ ma t̄ō baatere

kaa man t̄n geeru s̄ōsi n̄n w̄aru s̄ō.

T̄ō baatere kaa man gea kua n̄n w̄aru s̄ō.

Kpa na n̄ w̄a wunen mi sere ka n̄n ḡōwō.

24

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusunɔ, wuna a tem mɔ ka ye ya wāa mɛ sɔɔ.
Wuna a handunia mɔ ka yen hunde koniba kpuro.

² Wuna a tem kpɛɛkpɛɛku swīi nim wōku sɔɔ.

Wuna a mu bɔnu kua ka daanu.

³ Wara u koo kpi u ya wunen guurɔ
mi wunen wāa yee dɛɛrara wāa.

⁴ Wi u koo yɔ mi,

wiya win gɔru ga dɛɛre.

Wiya win nɔma ya sāre.

Wiya wi u ku ra weesu swīi.

Wiya wi u ku ra bōre u ka tɔnu nɔni wōke.

⁵⁻⁶ Wiya wi u wunɛ Gusunɔ, Yakɔbun Yinni soku.

Wi u sāa nge mɛ,

wiya kaa domaru kua.

Wiya kaa faaba ko.

Wiya kaa gem wē.

⁷ Bɛɛ wuun kɔsobu, i kɔnnɔ gunum sosio.

I Yinni Gusunɔn sāa yerun kɔnnɔ kɛniɔ.

I de sina boko bɛɛɛgii u du.

⁸ Wara u sāa sina boko wi.

Yinni Gusunɔwa.

U dam mɔ, u yiiko mɔ,

u sāawa tabu durɔ damgii.

⁹ Bɛɛ wuun kɔsobu, i kɔnnɔ gunum sosio.

I Yinni Gusunɔn sāa yerun kɔnnɔ kɛniɔ.

I de sina boko bɛɛɛgii u du.

¹⁰ Wara u sāa sina boko wi.

Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa.

Wiya sina boko bɛɛɛgii.

25

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusunɔ, wuna na soku.

Wee na yiire na nun kanamɔ.

² Na nun naanɛ sāa.

A ku de n sekuru wa.

A ku de nɛn yiberɛba bu man yēɛ.

³ Be ba nun naanɛ sāa ba n̄ sekuru wasi,

adama be ba n̄ ka nun yɔ, ba koo sekuru wa.

⁴ Yinni Gusunɔ, na nun kanamɔ,

a man wunen swaa sɔsio.

A man sɔsio nge mɛ kon sī ye sɔɔ.

⁵ Nɛn Faaba kowo, a man kparo gem swaa sɔɔ.

A man keu koowo.

Domi wuna na naanɛ sāa baadomma.

⁶ Yinni Gusunɔ, na nun kanamɔ,

a wunen durɔm ka wunen wɔnwɔndu yaayo,

ye a man sɔsi yellun di.

⁷ A ku maa yaaya durum ye na kua nɛn aluwaasiru sɔɔ.

A ku nɛn mɛm nɔɔbu sariru mɛɛri.

A man yaayo wunen wɔnwɔndu ka wunen tɔn geerun sɔ.

⁸ Yinni Gusunɔ, a sāawa tɔn geo.

A maa s̄awa gemgii.

A ra durumgii swaa gea s̄osi.

⁹ A ra be ba tii kawe swaa gea s̄osi,

kpa a bu kpara ye s̄o.

¹⁰ Domi be ba wunen arukawani neni,

ma ba wunen woodaba sw̄i,

a bu k̄i, a maa s̄a naanegii ben mi.

¹¹ Yinni, wunen ȳsirun s̄o,

a nen durum w̄oko domi ya kp̄a.

¹² Na ȳe ma wi u nun nasie,

wiya a ra swaa s̄osi ye u koo kpe.

¹³ Wiya u ko n w̄a b̄ori yendu s̄o.

Win bwesera ta koo tem me tubi di.

¹⁴ Yinni Gusun̄o, wi u nun nasie,

wiya a ra wunen asiri s̄o.

Wiya a ra wunen arukawanin woodaba giasie.

¹⁵ Na ȳe ma wuna a ra nen naasu yare saa yinan di.

Yen s̄ona ko na n nun m̄era baadomma.

¹⁶ Yinni Gusun̄o, a nen w̄onw̄ondu waawo.

Wee, ba man deri, na w̄a nuku sankiranu s̄o.

¹⁷ A man tu wun̄o.

A man yaro n̄oni sw̄aarun di.

¹⁸ A nen wahala m̄erio.

Wee, na w̄onw̄ondu soore.

A nen durum w̄oko.

¹⁹ A m̄erio nge me nen yibereba ba dabi,

ba man tusa ba k̄rua.

²⁰ A man w̄oro, a man k̄suo.

A ku de n sekuru wa domi na kukua wunen mi.

²¹ A man somio na n ka d̄ere.

A man somio na n ka w̄a gem s̄o.

Wuna na naan̄e s̄a,

kaa man k̄su.

²² Gusun̄o, a wunen t̄ambu Isireliba yaro ben n̄oni sw̄aarun kpuron di.

26

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusun̄o, wuna na naan̄e s̄a mam mam.

Na s̄im̄owa dee dee wunen woodaba s̄o.

A man gem w̄ēȳo.

² A nen bwisikunu ka nen bw̄era sirio.

A man w̄erio kpa a man gia.

³ Domi wunen k̄ira na n̄oni girari.

Ma na s̄im̄o wunen durom s̄o.

⁴ Yen s̄ona na ku ra ka t̄on k̄sobu sine.

M̄eya na ku ra maa ka murafitiba s̄i.

⁵ Na k̄san kowobu tusa.

Na ku ra ka bu sine.

⁶ Na ra nen n̄oma nīewa n ka s̄osi ma na n̄ taare m̄o.

Na ra de n nun s̄a na n wunen ȳaku yeru sikerenam̄o,

⁷ na n nun siaram̄o,

na n wunen s̄om maamaakiginun gari kparam̄o.

8 Na ra kā n da wunen sāa yero
 domi miya a ra n wāa wunen yiikon girima sōo.
 9 Yinni Gusunō, a ku de n gbi ka durumgibu sannu.
 A ku de n kam ko ka be ba tōmbun yem yarimō sannu.
 10 A ku man siri ka be ba daa kōsa mō sannu.
 A ku man siri ka be ba ra nōm biran kēnu mwe sannu.
 11 Na sīimōwa dee dee wunen woodaba sōo.
 Yinni Gusunō, a man durom kuo, a man faaba koowo.
 12 Na yōwa dim dim swaa gea sōo.
 Yen sōna kon nun siara mī wunen tōmba mēnne.

27

1 Dafidin womu.
 Yinni Gusunōwa u ra nen swaa yam bururasie,
 u man faaba mō.
 Na n goon berum mō.
 Yinni Gusunō u sāawa nen kuku yeru.
 Na n gāanun berum mō.
 2 Nen yiberēba bà n man wōrima bu ka man go,
 ba n man wasi.
 Kōsan kowobu bà n man susima bu ka man nōni sō,
 gāanu kun man mō.
 Be kpurowa ba koo wōruku.
 3 Nen yiberēba bà n man sikerena ba man tabu wōrima,
 nen torora kun karamō.
 Gusunōwa ko na n naane sāa.
 4 Gāa teena na Gusunō kanamō ni nu man neni gem gem.
 Niya, na n wāa ka wi, win wāa yero
 nen wāarun tōru kpuro sōo.
 Kpa n win durom denda
 kpa na n nūn sāamō.
 5 Domi u koo man bere win wāa yero nōni swāarun sanam,
 kpa u ka man da kperu wōllō mi goo kun man naa turi.
 6 Yen sōna kon kpī n nen yiberēba yēē be ba ka man sikerene.
 Kon da Yinni Gusunōn wāa yee dēeraru mi,
 kpa n nūn yākuunu kua,
 kpa n nūn siara ka womusu.
 7 Yinni Gusunō, na nun soku.
 A nen nōō nōōwō.
 A nen wōnwōndu wāawo.
 A man wurario.
 8 Wuna a nēē, bu nun sāawō.
 Wee, na nun sāamō.
 9 Na sāawa wunen sōmō.
 A ku man biru kisi.
 A ku man gira ka mōru.
 Wuna a ra man somi.
 A ku man deri.
 Gusunō nen Faaba kowo,
 a ku man yina.
 10 Na yē ma baa nen tundo ka nen mero bà n man yina,
 wunē Yinni Gusunō, kaa man mwa.

11 Yinni Gusunɔ, a man wunen swaa sɔɔsio
kpa a de n sī dee dee ye sɔɔ,
domi nɛn yiberɛba ba dabi.

12 A ku man bɛri yiberɛban nɔmaɔ.
A ku de bu man kua ye na ñ kī.
Domi seeda dio weesugibu ba man seesimɔ,
be, be ba dam dɔrebun wasikiranu mɔ.

13 Na yīiyɔbu mɔ ma kon Yinnin durom denda,
wasobun suunu sɔɔ.

14 Yen sɔ, a n Yinni Gusunɔ naanɛ s̄a.

A ku mwia kpana.
A de wunen tororu ta n sɔ sim sim.
A n Yinni Gusunɔ naanɛ s̄a.

28

¹ Dafidin womu.

Yinni Gusunɔ, wuna na wuri koosimɔ.
Wunɛ wi a s̄a nge nɛn kpee ba mi na ra kuke,
a ku man duari.

Domi à n maari mɛsum,
ko na n s̄awa nge wi u gɔɔ dɔɔ.

² Nà n nɔma yīiya na kanaru mɔ s̄a yee dɛɛra ten mi,
a nɛn kanaru swaa dakio.

³ A ku man garisi tia ka tɔn kɔsobu,
ka be ba maa ka ben winsim gari mɔ nge kīru,
adama ben gɔruɔ kɔsa ya yiba.

⁴ A bu ben kookoosun are wɛɛyɔ nge mɛ yi nɛ.
Ye ba gabu kua, a de yu wɔri ben wirɔ.

⁵ Domi ba ñ gara ye wunɛ Gusunɔ a mɔ.
Yen sɔ, a bu kɔsukuo kpa bu ku ra maa se.

⁶ Yinni Gusunɔ, wuna kon siara,
domi a ra nɛn kanaru nɔ.

⁷ Wuna a man ganua nge tɛɛru,
a s̄awa nɛn dam.

Wunɛ sɔɔra nɛn naanɛ w̄a, domi a man faaba kua.
Ma na nuku dobu mɔ,

na nun siaramɔ ka womusu.

⁸ Yinni Gusunɔ, a s̄awa wunen tɔmbun dam.
Domi a s̄awa nge k̄ari, a ka wi a gɔsa faaba kɔ.

⁹ A wunen tɔmbu faaba koowo kpa a bu domaru kua,
be, be ba s̄a wunen arumani.

A bu kparɔ kpa a bu nɔɔri sere ka baadommaɔ.

29

¹ Dafidin womu.

Bɛɛ be i w̄a wɔllɔ, i Yinni Gusunɔ siaro
win yiiko ka win dam s̄s.

² I win yīsiru wɔlle suo,
kpa i yīira win wuswaaɔ win dɛɛrarun s̄s.

³ Yinni Gusunɔ yiiko kpurogii
u dera gura ya gb̄aramɔ.

Win nɔɔ ga nɔɔra guru winu sɔɔ.

U dam mɔ nim bakam wɔlɔ.

⁴ Win nɔɔ ga nɔɔra ka dam ka yiiko.

⁵ Win nɔɔ ge, ga Libanin dāa damginu besukumɔ.

⁶ U dera Libanin guunu nu yɔɔkumɔ
nge ketɛ kpɛmmɪnu.

Ma guu te ba mɔ Hɛɛmɔɔ ta suara dika
nge ketɛ gbeeku kpɛmbu.

⁷ Win nɔɔ ga dera guru maakinu kooramɔ.

⁸ Win nɔɔ ga nɔɔra,

ma ye ya wāa Kadesin gbaburɔ kpuro ya diira.

⁹ U gbāra sere nɛm guraginu nu nanda nu mara.

Ma dānu kpuron wurusu della sɔwɔ.

Yera win sina kpaarun di ba mɔ,
yiikogiiwa Yinni Gusunɔ.

¹⁰ Wiya u dam mɔ nim wɔlɔ.

Wiya u ko n sāa sunɔ sere ka baadommaɔ.

¹¹ Wiya u koo maa tɔmbu dam kɛ.

Wiya u koo bu domaru kua u bu bɔri yɛndu wɛ.

30

¹ Womu ge Dafidi u kua bu ka Yinni Gusunɔn sāa yeru wukia. U nɛɛ,

² Yinni Gusunɔ, kon wunɛn kpāaru kpara.

Domi a man yara saa wɔrun di.

A n̄ maa dere nɛn yiberɛba bu man yɛɛ.

³ Gusunɔ nɛn Yinni, na nun nɔɔgɪru sue
na faaba kana, ma a man bekia.

⁴ A man wɔra gɔɔn nɔman di,
ma a dera sa tondinɛ ka be ba gu.

⁵ I Yinni Gusunɔ siaro ka womusu,
bɛɛ be i ka n̄n yɔ dim dim.

I win yīsi dɛɛra te wɔlle suo.

⁶ Domi win mɔru ku ra tɛ.

Adama u ra tɔnu durom kuewa win wāaru kpuro sɔɔ.

Nuku sankiranu n̄n n̄n deema yoka,
sisiru bururu, u ra deeme nuku doo bakaba.

⁷ Na raa nɛɛ, nɛn nuku doo bini sɔɔ,
na n̄ sokuramɔ pai.

⁸ Yinni Gusunɔ, wunɛn saabuwa na ka wāa bɔri yɛndu sɔɔ
nge wi u kukua kpee baa sɔɔ.

Adama ye a wunɛn wuswaa berua,
nɛn laakari ya burisina.

⁹ Yen biruwa na nɔɔgɪru sua
na nun somɪru kana.

¹⁰ Na nɛɛ, mba kaa wa à n man go,
a man doke siki wɔruɔ.

Nà n gɔsira tua, kon kpī n nun sā?
Kon kpī n wunɛn gem gari kpara?

¹¹ Yinni Gusunɔ, a man swaa dakio,
kpa a man durom kua. Yinni, a man somiɔ.

¹² Wee tɛ, nɛn nuku sankiraru ta kua nuku dobu.

A nɛn saaki ye na wukiri nuku sankirarun sɔ wuna.

Ma a man tɔɔ baka yānu sebusia n ka nuku dobu ko.

¹³ Nɛn bwɛra ya koo nun bɛɛɛ wɛ ka womusu,
na n nɔɔ marimɔ.

Gusunɔ nɛn Yinni,
wuna kon siara sere ka baadommaɔ.

31

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. U nɛɛ,

² Yinni Gusunɔ, wuna a s̄aa nɛn kuku yeru.

A ku de n sekuru wa.

A man wɔro domi wuna a s̄aa gemgii.

³ A man swaa dakio. A man wɔro fuuku.

A de a n s̄aa nɛn kpee baa ka nɛn gb̄araru

mi kon kp̄i n kuke, kpa n ka faaba wa.

⁴ A man kparo kpa bu wa ma a naanɛ mɔ,

kpa na n kukua wunen mi.

⁵ Mɛya kaa man yara saa taa ye ba man bɛrien di,

domi wuna a man k̄osu.

⁶ Na nun nɛn w̄āru nɔmu s̄andia,

domi wuna a man wɔra Yinni Gusunɔ,

wunɛ wi a naanɛ mɔ.

⁷ Na be ba b̄ūnu s̄āamɔ tusa,

ma na nun naanɛ s̄aa.

⁸ Ko na n w̄āwa nuku dobu sɔɔ wunen durom saabu,

domi a nɛn n̄oni sw̄āru yɛ.

Mɛya a maa yɛ nge mɛ na nuki sankire.

⁹ A man wɔra yibɛɛban nɔman di.

Wee a dera na tii mɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ, a man durom kuo.

Domɔ na w̄ā nuku sankiraru sɔɔ.

Nuku sankira te, ta dera nɛn bwɛra ka nɛn wuswaa ka nɛn wasi kpuro

burisine.

¹¹ Wahala ya man goomɔ,

ma weeweenu dera na t̄kɔ mɔ.

Nɛn dam mu doonɔ nɛn torarun s̄ɔ,

ma nɛn gɔma dwiيامɔ.

¹² Nɛn yibɛɛba ba man sekuru doke,

ma be ba s̄aa nɛgibu ba tu sosimɔ.

Be ba man yɛ, beya ba nɛn bɛrum mɔ.

B̄a n ka man yinna swaaɔ, ba ra duki suwa.

¹³ Tɔmba man duari nge wi u gu.

Na s̄āwa nge ḡa ni ba k̄ɔ.

¹⁴ Na nɔmɔ k̄ɔsa ye tɔmba gerumɔ nɛn s̄ɔ.

Ma be ba man sikerɛnɛ kpuron bɛrum man mɔ.

Domɔ ba wesianamɔ bu ka man go.

¹⁵ Adama Yinni Gusunɔ, wuna na naanɛ s̄aa.

Domɔ wuna a s̄aa nɛn Yinni.

¹⁶ Nɛn sian w̄āru kpuro wunen nɔmu s̄ɔra ta w̄ā.

A man wɔro saa nɛn yibɛɛba

ka be ba man n̄oni s̄ɔm̄on nɔman di.

¹⁷ A man wunen yam bururam s̄ɔs̄io.

A man wɔro wunen durom s̄ɔ.

¹⁸ Yinni Gusunɔ, n̄a n nun soka, a ku de n sekuru wa.

Adama a de tɔn kɔso u sekuru wa,
kpa u da garibun wāa yerɔ
gɔɔ u nùn nɔɔ marisia.

¹⁹ A ku de wee kowobu bu gari gere,
ka be ba tii sua gari mɔ, ba gabu gema.

²⁰ Yinni Gusunɔ, wunɛn durɔm mu kpā,
mɛ a be ba nun nasie yiye,
ka be ba ben naanɛ doke wunɛ sɔɔ.
Tɔmbu ba koo kpī bu wa durɔm mɛ a ra bu kue.

²¹ Domi a ra be ba nun nasie kɔsu,
kpa ba n wāa wunɛn wuswaaɔ
bu ku ka du naanaanu sɔɔ,
kpa a bu bere wunɛn dirɔ tɔn kɔsobun sɔ.

²² Yinni Gusunɔ, wuna kon siara,
domi a man wunɛn durɔm sɔɔsi.
Na raa sāawa nge wuu ge ba tarusi,

²³ sere nɛn laakari ya burisina,
na nɛɛ, wee a man gira wunɛn wuswaan di.
Adama a nɛn weeweenu nua
sanam mɛ na nɔɔgiru sua na nun soka.

²⁴ Yen sɔ, i Yinni Gusunɔ kīɔ,
bɛɛ be i nùn naanɛ sāa.
Domi u be ba nùn naanɛ doke kɔsu.
Adama u ra be ba tii sue sɛɛyasie ka dam.

²⁵ Bɛɛ be i yīiyɔbu mɔ Yinni Gusunɔn mi,
i nukuru doro,
kpa i de bɛɛn bwɛra yu wurama.

32

¹ Dafidin womu.

Doo nɔɔrugiiwa wìn toranu ba suuru kua,
ma ba win durum wuna.

² Doo nɔɔrugiiwa wìn kɔsa Yinni Gusunɔ kun garisi,
ma u ñ maa keeta mɔ win gɔruɔ.

³ Sanam mɛ na ñ nɛn durum wure, nɛn kukunu gbisa,
na weeweenu kua tɔɔ giriru,

⁴ domi wunɛn nɔmu ga man sɛre bururu ka yoka.
Nɛn dam mu della nge mɛ dāa wurusu su ra ko sɔɔ sārɛrun saa.

⁵ Na nɛɛ, kon nɛn toranu wura
wunɛ Yinni Gusunɔn mi.

Na nɛn durum tuuba kua wunɛn mi,
na ñ nɛn kɔsa berua.

Ma a man nɛn durum taare wunari.

⁶ Yen sɔ, n weenɛ baawure wi u nun naanɛ sāa
u nun kana wahalan saa sɔɔ.

Baa nim bakam mù n yiba mu sara,
mu ñ yɛro turi.

⁷ Wuna sāa nɛn kuku yeru,
a ra man gbare wahalan di.

A dera na womusu mɔ wunɛn faaban sɔ.

⁸ Yinni Gusunɔ, a nɛɛ, kaa man keu ko,
kpa a man swaa sɔɔsi ye n weenɛ n swīi.

Kaa man bwisi kē, kpa a n man kōsu.

⁹ A maa nεε, n ku ko bwisi sarirugii nge duma,
 ñ kun mε nge birakō,

yìn nāwō ba ñ koo ko ba kun yaruka
 ka karabasuuru doke,

ba n ka yi gawe, kpa yi ku raa tōnu wōri.

¹⁰ Tōn kōsobun wahala kpā,
 adama wi u Yinni Gusunō naane sāa,
 win durom mu ra n yēro wāasiwa.

¹¹ Yen sō, bεε gemgibu, i gōru doro Yinni Gusunō sōo,
 kpa i dešinu kara.

Bεε bēn gōru ga deere,

i guuda koowo ka nuku dobu, bεε kpuro.

33

¹ Bεε be i sāa gemgibu, i Gusunō siaro ka womusu.

Bεε be i deere, i nūn siaro baadomma.

² I nūn siaro ka mōrōkunu
 kpa i womusu ko ka gōōgenu.

³ I nūn bεere wēeyō ka wom kpōo,
 kpa i gāasu tora i ka nūn siara.

⁴ Yinni Gusunō u ra gem gerewa.

Ye u maa gerua kpuro ya ra koorewa mam mam.

⁵ U ra ye ya wooda ka gem swīi kā.

Win durom mu yiba tem kpuro sōo.

⁶ Win nōn gariya wōlla ka taka kōora,
 ka gāa ni nu wāa te sōo kpuro.

⁷ Ma u dera nim wōkun nim mu menna yāatem.

⁸ Bεε handuniagibu, i Yinni Gusunō nasio.

I diirio win wuswaa.

⁹ Domi ye u gerua kpuro, yera ya ra koore.

U n wooda wē kpa yu kōora.

¹⁰ Yinni Gusunō u ra bwesenun himba gōsie,

kpa yu kam ko mam mam.

¹¹ Adama win himba ya ku ra gōsiare,
 ya ko n wāawa sere ka baadomma.

¹² Bwese te ta Gusunō mō Yinni,
 ta ko n nuku dobu mōwa.

Meya bwese te u maa gōsa win tiin sō
 ta koo yēeriwa.

¹³ Saa wōllun diya Yinni Gusunō u tōmbu kpuro mēera.

¹⁴ Saa win wāa yerun di, u handuniagibu kpuro mēera.

¹⁵ Wi, wi u tōmbu kpuro bwisikunu wē,
 u maa ben kookoosu kpuron laakari mō.

¹⁶ Sina boko ù n nasara wa tabu sōo,
 n ñ mō yēn sō u tabu kowo dabiru mō.

N ñ maa tabu durōn dam
 mu ra nūn yare win yiberēn nōman di.

¹⁷ Wi u win naane doke duma sōo,
 u ñ nasara wasi.

Meya ka yen dam kpuro
ya ñ kpɛ yu nùn wɔra karin di.

¹⁸ Adama be ba Yinni Gusunɔ nasie,
ma ba ben yīiyɔbu doke win durom sɔɔ,
beya u kɔsu,

¹⁹ u ka ben hunde wɔra gɔɔn di,
kpa ba n wasi baa gɔɔru tà n dua ben tem sɔɔ.

²⁰ Bɛɛ, Yinni Gusunɔn miya bɛɛɛn yīiyɔbu wāa.
Wiya u koo sun somi kpa u sun kɔsu nge tɛrɛru.

²¹ Bɛɛɛn gɔru ga do win sɔ.

Sa maa nùn naanɛ sāa win dɛɛrarun sɔ.

²² Yinni Gusunɔ, a de wunen durom mu n wāa ka bɛɛɛ.
Domi wunɛ sɔɔra bɛɛɛn yīiyɔbu wāa.

34

¹ Dafidi u tii gɔsia wiiro Abimɛlɛkin wuswaaɔ, yera durɔ wi, u nùn gira win
min di. Saa yera Dafidi u womu geni kua u nɛɛ,

² na kon Yinni Gusunɔ siara saa baayere.

Meya nɛn nɔɔ ga ñ marimɔ na kun nùn tɔmɛ.

³ Yinni Gusunɔ sɔɔra kon yɛɛri.
Bɛɛ wɔnwɔndobu, i swaa dakio,
kpa i gɔru dɔra.

⁴ I ka man Yinni Gusunɔ wɔlle suo,
su win yīsiru bɛɛɛrɛ wɛ sannu.

⁵ Na Yinni Gusunɔ soka, ma u man wurari,
u man yara nɛn berum kpuron di.

⁶ Be ba nùn wuswaa kisi, ba ra n nuku dobu mɔwa.
Ba ñ maa ben wuswaa wukirimɔ sekurun sɔ.

⁷ Yinni Gusunɔ u ra wɔnwɔndon sokuru nɔ.
Meya u ra maa nùn yare nuku sankiranu kpuron di.

⁸ Win gɔrado u ra be ba nùn nasie kɔsu,
kpa u bu yara karin di.

⁹ I na, i win durom denda kpa i wa nge mɛ mu kpā.
Doo nɔɔrugiiwa wi u kuku yeru kasu win mi.

¹⁰ Bɛɛ be i sāa wigibu, i nùn nasio.
Domi be ba nùn nasie, gāanu ku ra bu kɔmiɛ.

¹¹ Baa gbee sunɔ kpɛmu ga ra gasɔ bie gu di.
Adama be ba Yinni Gusunɔ kasu,
gāa geenu kun bu sararimɔ.

¹² Bɛɛ nɛn bibu, i susima i nɔ,
kpa n bɛɛ sɔɔsi nge mɛ i ko ka Yinni Gusunɔ nasia.

¹³ Wi u kī u wāaru di bɔri yɛndu sɔɔ,
kpa u tɛ,

¹⁴ u kɔsan gerubu de, kpa u weesu deri.

¹⁵ U kɔsa suurio, kpa u gea ko.

U alafia naa giro.

¹⁶ Gemgiba Yinni Gusunɔ u ra n nɔni wɛɛ.

Meya u ra maa ben wuri swaa daki.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u ra ka kɔsan kowobu sanne,
kpa u de bu ben gari duari tem mɛni sɔɔ.

18 Yinni Gusunɔ u ra gemgibun sokuru wure,
 kpa u bu wuna ben wahala kpuron di.
 19 U ra n ka be ba nuki sankire wāa,
 kpa u be ba mwia kpāna faaba ko.
 20 Kōsa dabina nu ra gemgii deeme,
 adama Yinni Gusunɔwa u ra nūn wɔre ye kpuron di.
 21 Wiya u win wasin gbin gbinka kōsu.
 U n̄ derimɔ baa win kuku teeru tu kāsira.
 22 Adama kōsa yà n tɔn kōso deema, ya ra nūn gowa.
 Meya u ra maa gemgiin yiberɛba sɛɛyasie.
 23 Wiya u ra win sɔm kowobun hunde wɔre karin di.
 Be ba maa nūn naane s̄aa ba n̄ taare wasi.

35

1 Dafidin womu.
 Yinni Gusunɔ, be ba man wɔrim wee,
 a bu wɔrio.
 Be ba ka man sannamɔ, a ka bu sannɔ.
 2 A tere piibu ka bakaru suo,
 kpa a na a man somi.
 3 A wunen yaasa suo a be ba man nɔni s̄ɔmɔ s̄ɔsi,
 kpa na n yē ma wuna a s̄aa nen faaba kowo.
 4 A de be ba man kasu bu go bu sekuru wa.
 A de be ba kī n kam ko bu biti soora
 kpa bu biru wura.
 5 A de ba n s̄aa nge yaka si woo ga ka doonɔ,
 kpa Yinni Gusunɔn gɔrado u bu gira.
 6 A de ben swaa yu wɔria,
 kpa yam wɔkuru tu ye wukiri.
 Kpa Yinni Gusunɔn gɔrado u bu naa swī.
 7 Wee na n̄ gāanu kue ba ka man suura beriamme.
 8 A de bu kam ko subaru s̄ɔɔ,
 bu wɔri ben suura ye s̄ɔɔ, bu gbi.
 9 Kpa na n nuku dobu m̄ɔ wunen s̄ɔ Yinni Gusunɔ,
 faaba ye a man kuan s̄ɔ.
 10 Kpa saa nen ḡɔru s̄ɔɔn di, n n̄ɛɛ,
 goo sari wi u dam m̄ɔ nge wunɛ.
 Domi a n̄ wɔnwɔndo yara
 saa wi u man dam keren nɔman di.
 11 Wee, wee kowobu ba seewa ba man gari manim̄ɔ yi na n̄ yē.
 12 N̄a n bu gea kua, kōsa ba ra man kōsie,
 kpa bu man deri n̄ turo.
 13 Adama sanam m̄ɛ nen yiberɛ be, ba barɔ,
 na saakin yaberu sebua nuku sankirarun s̄ɔ.
 Ma na tii t̄ɔya m̄ɔ ka n̄ɔɔ b̄okuru.
 Na ra n yiirewa na n kanaru m̄ɔ,
 14 na n s̄aa nge ben kpaasi, n̄ kun m̄ɛ nge ben m̄ero bisi.
 Na nuki sankire nge wi u win m̄ero bia.
 15 Adama be, ba ra menn̄ewa bu nuku dobu ko,
 sanam m̄ɛ na sokura.
 Ba ra menn̄ewa nen biru bu ka man kōsa bwisikusi,

kpá bá n man yaa kasikimó baadomma.

¹⁶ Baa ka be ba ñ Gusunó yé ba man yéemówa.
Ba man kórusi, ba nòò dónne gbam gbam.

¹⁷ Yinni, sere domma kaa n yeniba mээрa.

A ku de bu man wóri,
domi ba sáawa nge gbee sina kpensu.

¹⁸ Wuna kon siara mi wunen tamba menné,
kpá n nun bээрé wé tón dabinun suunu sòò.

¹⁹ A ku de be ba sáa nen yiberéba ba n man yéemó kam sòò,
kpá be ba man tusa kam sòò ba n man wómmó ka gónibu.

²⁰ Domi ben gari gerubu kun do.

Kósa ba ra n tumbu manimó,
be ba wáa bóri yendu sòò tem mé sòò.

²¹ Ba ra n man nòò géewa ba n mò, ba man wa.

²² Yinni Gusunó, wuna a ye kpuro waamó.

Yen sò, a ku nòò mari,
a ku maa ka man tonda.

²³ Gusunó, nen Yinni, a seewo a man siria.

A ka man yinó.

²⁴ Gusunó nen Yinni, a sáawa gemgii, a man sirio,
kpá bu ku raa maa nuku dobu ko nen sò,

²⁵ bu gere ben góruó bu nээ,
wee, ye ba kí, ya koorá, ba man kamia.

²⁶ A de be, be ba nuku dobu mò nen wahalan sò,
be kpuro bu sekuru wa sannu sannu.

A de be, be ba man seesimó,
bu sekuru wa ta n kpá.

²⁷ Adama a de be ba nuku dobu mò nen taare sarirun sò bu yéeri,
kpá ba n wuné Yinni Gusunó siaramó baadomma,
wuné, wi a kí né, wunen sóm kowo na n wáa bóri yendu sòò.

²⁸ Yinni, na kon wunen gem gari kpara.

Kon maa nun tóma baadomma.

36

¹ Womu ge Dafidi Gusunón sóm kowo u wom kowobun wirugii kua. U nээ,

² tón kóso wi u ñ ka Gusunó yón gari man sókumó nen góruó,
domi u ñ bwisikumó ma n weene u Gusunó nasia.

³ U win tíi sue too.

Yen sóna u ñ win toraru wuramó,
kpá u tu tusi.

⁴ Win gari kpuro, weesa yi sáa.

U ku ra wure u gáanu ko ka laakari u sere gea ko.

⁵ Kósa u ra n bwisikumó win kpin yeró.

Yen swaa sòra u ra n maa wáa.

U ku ra ye duka suuri.

⁶ Adama Yinni Gusunó, wunen durom mu wáawa sere ka wólló.
Wunen bórákiniru ta maa sósire sere ka guru winó.

⁷ Méya maa wunen gem mu kpá nge guu bakanu.

Wunen siribu bu duku nge nim wókun bweru.

Yinni Gusunó, wuna a ra tumbu ka yээ nòori,

⁸ domi wunen kíru ta kpá.

Wunen kasenun kəkərəwa tamba kuku yenu kasu.

⁹ A ra wunen durom yibie nge be ba di ba deba.

A ra bu nuku dobu wē nge be ba nim gem wa ba nora.

¹⁰ Domi wuna a sāa wāarun nuuru.

Wunen yam bururam saabuwa sa ka wāarun asansi tubumə.

¹¹ A be ba nun yē durom kuo.

A bèn gōru ga dēere bərəkiniro sōsio.

¹² A ku de tii suobu bu man naa turi,
kpa tən kōsobu bu de n duka yakura.

¹³ Wee be ba kōsa m̀, ba wərukumə,
ma ba kpanɛ bu se.

37

¹ Dafidin womu.

A ku tii nōwia ko tən kōsobun s̄.

A ku ka kōsan kowobu kinenu ko.

² Domi ba ra mundewa nge yaka gbebusu,
kpa bu yanda nge yaka bekusu.

³ A n Yinni Gusunə naanɛ sāa kpa a n gea m̀.

Nge mɛya kaa n ka wāa yeru m̀ tem mɛ s̄,

kpa a n bəri yɛndu m̀.

⁴ A wunen nuku dobu kasuo Yinni Gusunən mi.

U koo maa nun wē ye wunen gōru ga k̄i.

⁵ A Yinni Gusunə wunen wāaru nōmu s̄ndio,
a n n̄n naanɛ sāa.

Wiya u koo nun kpuro wunana.

⁶ U koo de wunen gem mu s̄s̄sira

nge s̄s̄ wii w̄llun s̄s̄.

⁷ Wi u kp̄ia u kōsa kua ye u gōru doke,

a ku tii nōwia ko win s̄.

A n maari kpa a n Yinni Gusunə swaa daki.

⁸ A m̄ru derio, a nuku gbisibu yinə,

a ku tii nōwia ko.

Ye kpurowa ya koo ra nun kōsa koosia.

⁹ Domi ba koo tən kōsobu kpeerasia,
adama be ba Yinni Gusunə naanɛ sāa,
bera ba ko n tem mɛ m̀.

¹⁰ N tie fiiko ye tən kōsoba kun ko n maa ka wāa.

Baa à n m̄era mi ba raa wāa, a n maa bu wasi.

¹¹ Adama be ba tii yē, ba koo tem mɛ tubi di,

kpa ba n yērimə gem gem alafia s̄s̄.

¹² Tən kōsoba gemgibu bwisiku kōsunu koosimə,
ma ba bu wiru diirisimə.

¹³ Yinni u tən kōso be yēemə,

u yē ma t̄ra bu sisie.

¹⁴ Tən kōsoba ben takobi womamə,

ma ba ben tennu b̄rimə

bu ka sāarobu ka w̄n̄w̄ndobu hunde wuna,

kpa bu be ba gea m̀ ḡo.

¹⁵ Adama ben takobi be, ba koo duwa ben tiin toronə,

kpa ben tennu nu b̄əkira.

- 16 Gāa piimii ni gemgii u mɔ,
nu tɔn kɔso dabinun dukia kere.
- 17 Domi ba koo tɔn kɔsobun dam kpeerasia,
adama Yinni Gusunɔ u yɔ gemgibun biruɔ.
- 18 Yinni Gusunɔ u yɛ
ye n koo taare sarirugibu deema ben wāaru sɔɔ.
Ben yenu ga n bansu mɔ.
- 19 Ba n sekuru wasi wahalan saa sɔɔ.
Ba ko ba n maa deburu mɔ gɔɔrun sanam.
- 20 Adama tɔn kɔsoba koo kam ko.
Yinni Gusunɔn yiberɛba ba ka yakasun wɛsu weene.
Ba koo yarinawa nge dɔɔ wiisu.
- 21 Tɔn kɔsobu bɔn bakura, ba ku ra wesie.
Adama gemgii u ra kɛ ka nuku tia.
- 22 Be Yinni Gusunɔ u domaru kua,
ba ko n tem mɛ mɔ,
adama be u bɔrusi, beya ba koo kpeerasia.
- 23 Yinni Gusunɔ u ra tɔn geo kpare win sanum sɔɔ.
Yeron swaa ra nɔn wɛre.
- 24 U n sokura u wɔruma, u ra sewa,
domi Yinni Gusunɔ u win nɔma nɛni.
- 25 Na raa s̄aa bii, t̄ɛ na bukura.
Na n maa waare Gusunɔ u gemgii deri,
n kun mɛ win bibu bu bara ko bu ka di.
- 26 Baadomma u wɛɛmɔ ka nuku tia.
U n be ba bɔkuramɔ yinarimɔ.
Win bibu ba ra maa gabu arufaani kue.
- 27 A kɔsa derio kpa a gea ko,
kpa wunen bibun bweseru ta n tem mɛ mɔ ka baadommaɔ.
- 28 Yinni Gusunɔ u gem k̄i.
U n win tɔmbu derimɔ, u ra n bu kɔsu.
Adama ba koo tɔn kɔsobun bweseru kpeerasia.
- 29 Gemgiba ko n tem mɛ mɔ,
kpa ba n wāa mi, ka baadommaɔ.
- 30 Gemgiin nɔɔ, gari bwisigiyya ga ra yare.
Win yara, gema ya ra maa gere.
- 31 Gusunɔn wooda ya ra n wāa win gɔruɔ.
Win naasu kun maa sokuramɔ.
- 32 Tɔn kɔso u ra n gemgii s̄akiriammɛwa,
kpa u n swaa kasu u ka nɔn go.
- 33 Adama Yinni Gusunɔ kun derimɔ u nɔn nɔma turi.
U n maa nɔn taare wɛɛmɔ siribun sanam.
- 34 A n Yinni Gusunɔ ȳiyyɔ kpa a n win swaa sw̄i.
U koo nun walle sua kpa a n ka tem mɛ mɔ.
Kaa wa tɔn kɔsoba kpeerɔ.
- 35 Na tɔn kɔsobu wa ka ben dam kpuro,
ba yeki nge d̄aa kerigiru te ta kpare.
- 36 Adama ben baa ya doona, wee ba n maa wāa.
Na bu kasu, adama ba n waarɔ.
- 37 A taare sarirugii m̄errio
kpa a n nɔn lasabu s̄aa.

Domi wi u ra b̄ari ȳendu k̄an bwesera kun kpeem̄o.

³⁸ Adama mem̄ n̄o sarirugiba koo kam kowa kpuro,
kpa t̄an k̄osobun bweseru tu kpeera.

³⁹ Yinni Gusun̄owa u gem̄gibu faaba m̄o.

Wiya u ra bu bere n̄oni sw̄aarun sanam.

⁴⁰ U bu somim̄o, u bu w̄oram̄o t̄an k̄osobun n̄oman di,
u bu faaba m̄o, domi win miya ba ben kuku yeru kasu.

38

¹ Dafidin womu ge u kua Gusun̄o u ka n̄un yaaya.

² Yinni Gusun̄o, a ku man seeyasia wunen̄ m̄aru s̄o.
A ku man so sanam me a m̄aru besire.

³ Domi wunen̄ s̄̄enu nu man girari,
ma wunen̄ n̄omu ga man so ga sura.

⁴ Wunen̄ m̄arun saabu, nen̄ wasin gam sari mi n̄ bw̄aa do.
Nen̄ durum saabu na n̄ maa dam gam m̄o.

⁵ Domi nen̄ toranu kp̄̄a sere nu man gunum kera.

Nu s̄aa nge samu bakanu ni nu man bunum kere.

⁶ Nen̄ boobooosu k̄osa sere su numia nen̄ gari bakarun s̄o.

⁷ Na d̄ebara, na wasira sere na n̄ maa dam m̄o.

Baadomma, na ra n̄ s̄im̄owa ka nuku sankiranu.

⁸ Domi barara nen̄ wasi kpuro mwa.

Yin gam maa sari mi n̄ bw̄aa do.

⁹ Na k̄osikirawa muku muku, na n̄ maa dam gam m̄o.

Nen̄ ḡoru ga burisine sere na weeweenu m̄o.

¹⁰ Yinni, ye na k̄i kpuro, wuna a ȳ̄.

Nen̄ weeweenu kun maa nun berue.

¹¹ Nen̄ ḡoru ga n̄ s̄̄ s̄̄e, nen̄ dam man doonarim̄o.

Wee nen̄ n̄oni kun maa w̄aru tere.

¹² Nen̄ kpaasibu ka be ba man ȳ̄ kpuro

ba man d̄uki suurim̄o nen̄ bararun s̄o.

Ma be ba maa w̄aa nen̄ turuku,

ba t̄ii mena nen̄em.

¹³ Be ba kasu bu man go,

ba man ȳ̄ri beriamme baadomma.

Be ba nen̄ k̄osa kasu, ba man k̄osa siem̄o,

ba kasu bu man n̄oni w̄oke.

¹⁴ Adama ne, na maariwa piti nge soso

wi u kun ḡaanu n̄oem̄o,

u n̄ maa ḡaanu gerum̄o.

¹⁵ M̄eya na s̄aa nge soso.

Na n̄ bu ḡaanu wisa.

¹⁶ Yinni Gusun̄o, wune s̄ora nen̄ ȳ̄iȳ̄bu w̄aa.

Gusun̄o nen̄ Yinni, a de a man wisi.

¹⁷ A ku de bu nuku dobu ko nen̄ s̄̄,

kpa bu man seesi sanam me na sokuram̄o.

¹⁸ Wee na w̄orumaa d̄o,

ma nen̄ wahala ya man w̄asi.

¹⁹ Na nen̄ toranu tuuba m̄o.

Tora ni, nu man berum m̄o.

²⁰ Wee nen̄ yibereba ba bw̄aa do,

ba maa dam mə.

Be ba man tusa kam sɔɔ, ba dabi.

²¹ Kɔsa ba man kɔsiemɔ, ye na bu gea kua.

Ba nɛn kɔsa kasu yɛn sɔ na ra n gea mə.

²² Yinni Gusunɔ, a ku man deri.

Nɛn Yinni, a ku ka man tonda.

²³ A na fuuku a man yakia,
wuna a sɔa nɛn faaba kowo.

39

¹ Dafidin womu ge u Yedutum, wom kowobun wirugii kua. U nɛɛ,

² na raa nɛɛ, kon nɛn sanu sanusu laakari ko

kpɔ n ku durum ko nɛn gari gerubu sɔɔ.

Kon nɛn nɔɔ kpɛ sanam mɛ nuku kɔsurugii wɔa nɛn bɔkuɔ.

³ Na raa maari, na n̄ gɔanu gerua,

ma na deema n kua kam,

domi nɛn nɔni swɔaru ta sosiwa.

⁴ Nɛn laakari ya seewa.

Ye na bwisikumɔ ya man nɛni nge dɔɔ,

ma na gerua na nɛɛ,

⁵ Yinni Gusunɔ, a man nɛn wɔarun saka sɔsɔi

kpɔ na n yɛ nge mɛ na n̄ dam mə.

⁶ N wee a nɛn tɔru yɛira ka wunɛn nɔman yasum,

ma nɛn wɔarun sanam kun gɔanu tura wunɛn nɔni sɔɔ.

Ka geema tɔnu baawure koo doona nge woo tia,

⁷ n̄ kun mɛ nge tiro.

Ye u mɔ kpuro kama.

U arumani mɛnnamɔ, u n̄ yɛ wara koo ye di.

⁸ Tɛ Yinni, mba na maa mara.

Nɛn yɛiyɔbu wɔa wunɛ sɔɔ.

⁹ A man yakio nɛn durum kpuron di.

A ku de gari bakasu su n man yaakorɔ mə.

¹⁰ Kon mari, na n̄ gari gerumɔ,

domi wuna a dera ya koorɔ mɛ.

¹¹ A ku maa man wahala ko.

Na wasikiramɔ wunɛn nɔm geran sɔ.

¹² A ra tɔnu gerusi

kpɔ a n̄n sɛɛyasia win toranun sɔ.

Ye tɔnu u kɛ, yera a ra di nge kɔkɔbu.

Geema, tɔnu baawure u koo doonawa nge woo tia.

¹³ Yinni Gusunɔ, a nɛn kanaru nɔwɔ,

kpɔ a nɛn sokuru swaa daki.

A ku nɛn wuri atafiiru ko,

domi na sɔawa sɔɔ wunɛn mi nge nɛn sikadoba kpuro.

¹⁴ A man derio sɛɛ,

kpɔ n wom wa n sere sariru ko.

40

(I maa mɛerio naasu 14-18, 70:2-6)

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. U nɛɛ,

² na nɛn yɛiyɔbu doke Yinni Gusunɔn mi.

Ma u man sīrema u nen nɔɔ swaa daki.

³U man gawa u yara saa kam kobun wɔrun di,
mi pɔtɔkɔ wāa.

U nen naasu sɔndi kpee saara wɔllo,
kpa n ka yɔra dim dim.

⁴Gusunɔ u dera na womu kpɔɔ mɔ
ge na ka nɔn siaramɔ.

Tɔn dabiru ta nua ma ta berum kua,
ma ta ten naane doke Yinni Gusunɔ sɔɔ.

⁵Doo nɔɔrugiiwa wi u Yinni Gusunɔ naane sɔa,
wi u ku ra gere u tii suobu ka wee kowobu swii.

⁶Gusunɔ nen Yinni, wunen sɔm geenu
ka wunen himba ye a sun kua ya dabi.
Gusunɔ, a kpā, a n saara mɔ.

Na kī n ye kpuro kpara n tɔmbu nɔɔsia.
Adama yen geera kpā sere na n kpē n ye saari.

⁷A n yākuru kī, n kun mɛ kēru.
A n yāku dɔɔ mwaararugiru bikie,
n kun mɛ torarugiru.

Adama a nen swasu kɔria.

⁸Ma na nɛɛ, nɛ wee,
nge mɛ ba nen gari yorua woodan tireru sɔɔ.

⁹Gusunɔ nen Yinni, na kī n wunen kīru ko.
Wunen wooda ya wāa nen gɔruɔ.

¹⁰Tɔn wɔrun suunu sɔɔ,
na ra wunen faaban labaaari gea kpare.
Yinni Gusunɔ, a yē ma na ku ra nen nɔɔ mari.

¹¹Na n wunen faaban gari berua nen gɔruɔ.
Na wunen naane ka wunen somiru tɔmbu nɔɔsia.
Na tɔn wɔru guna wunen tɔn geeru
ka wunen bɔrɔkiniru sɔɔsi.

¹²Yinni Gusunɔ, a ku de n wunen wɔnwɔndu bia.
A de wunen tɔn geeru ka wunen bɔrɔkiniru
tu man kɔsu saa kpuro sɔɔ.

¹³Domi kɔsa ye ya man sikerene ya n garirɔ.
Nen kom kɔsum kpuro man girari,
mu n waabu wā.

Mu nen wirun seri dabiru kere.
Na mwia kpāna.

¹⁴Yinni Gusunɔ, a man wɔro,
a na fuuku a man faaba ko.

¹⁵A de be ba kasu bu man hunde wuna
bu seku bakaru wa.
A de be ba nuku dobu mɔ nen wahalan sɔ
bu biru wura kpa bu sekuru di.

¹⁶A de be ba man yaakorɔ mɔ
ba n wāa desirun bitɔ sɔɔ.

¹⁷Adama a de be ba nun kasu
ba n nuku dobu mɔ.
Kpa be ba wunen faaba wura
ba n yērimɔ wunen sɔ.

Kpa ba n gerumə ma Yinni Gusunəwa kpāaru bo.

¹⁸ Adama ne sāarowa, na n̄ gāanu m̄.

Ka m̄e, Yinni u man yaaye.

N̄en Yinni, wun̄e wi a ra man somi kpa a man w̄ora,
a ku te.

41

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. U n̄e,

² doo n̄əruḡiwa wi u ra sāaron bwisikunu ko.

U n wāa wahala s̄ə, Yinni Gusun̄ə u koo n̄un yara.

³ Yinni Gusun̄ə u koo n̄un k̄osu,

kpa u n win wāaru n̄eni.

M̄eya u ko n nuku dobu m̄ə win wāaru s̄ə.

U n̄ maa derim̄ə u w̄ori win yiber̄eba n̄omaa.

⁴ Yinni Gusun̄əwa u koo n̄un k̄osu

kpa u n̄un n̄əri sanam m̄e u bar̄ə u kp̄i.

⁵ Wee, na gerum̄ə na m̄,

Yinni Gusun̄ə, a n̄en w̄ənw̄əndu waawo,

a n̄en hunde b̄ekio.

Domi na nun torari.

⁶ Nuku k̄osurun s̄ə, n̄en yiber̄eba ba m̄,

saa yer̄ə kon gbi.

Kpa bu wa bu n̄en ȳisuru duari.

⁷ Goo ù n na n̄en mi, weesa ȳero u ra man kue,

kpa u n̄en gari gura u ka da u n̄en k̄osa gere t̄əw̄ə.

⁸ N̄en yiber̄eba kpuro ba gunnu gunnu gari m̄.

Ba man k̄osa bwisikusim̄ə.

⁹ Domi ba m̄, wahala ye, ya man n̄eni gem ka tia.

N̄e wee na kp̄i, n̄ n̄ koor̄ə n maa se.

¹⁰ N̄en b̄ər̄ə k̄inasi, ka wi sa wāa sannu b̄əri ȳendu s̄ə,

na maa n̄un naān̄e s̄a, ma sa ðim̄ə sannu,

wiya u kua n̄en yiber̄e.

¹¹ Yen s̄ə, Yinni Gusun̄ə, a n̄en w̄ənw̄əndu waawo,

a man w̄or̄o, kpa n̄ bu kua ye n weene n bu kua.

¹² N̄en yiber̄e ù kun man kam̄e,

saa ye s̄əra kon ḡia ma a man k̄i.

¹³ A man k̄osu n̄en m̄em̄ n̄əbun s̄ə.

Ma a dera na wāa wunen mi sere ka baadom̄maa.

¹⁴ Na Gusun̄ə Isireliban Yinni siara.

U ko n wāawa sere ka baadom̄maa. Ami.

WOMUSUN B̄ONU YIRUSE

42

¹ Koren bibun womu ge ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Nge m̄e nim n̄oru ga ra de n̄emu ga n daaron nim kasu,

nge m̄eya n̄en ḡoru ga nun kasu Yinni Gusun̄ə.

³ N̄en ḡoru ga wunen beke bar̄ə, Yinni Gusun̄ə, wun̄e wi a wāa.

Saa yer̄ə na kon tii s̄əsi wunen wuswaā Yinni.

⁴ N̄en n̄ani ȳresu su kua n̄en nim n̄oruram w̄okuru ka s̄ə s̄ə,

sanam m̄e ba man bikiam̄ə ba m̄,

mana Gusun̄ə n̄en Yinni u wāa.

5 Nɛn tororu ta ra karewa nà n yaaya
 sanam mɛ tɔn dabiru ta ra n man sikerene,
 na n tu gbiiye su ka da Gusunɔn sãa yera,
 sa n nuku dobu mɔ, sa n Gusunɔ siaramɔ sannu.
 6 Mban sɔna ko na n nuki sankire, kpa na n weeweenu mɔ.
 Na ko n nɛn yiyɔbu doke Gusunɔ nɛn Yinnin mi,
 kpa n maã nɔn siara.
 Domi u sãawa nɛn Yinni ka nɛn Faaba kowo.
 7 Nɛn Yinni, na nuki sankire.
 Yen sɔna na nun yaayamɔ saa Yuudenin daarun di,
 ka guu te ba mɔ Hɛɛmɔɔn di
 ka guu te ba mɔ Miseaan di.
 8 Wuna a ra de daarun nim mu kukiri,
 kpa nim kureru tu se tu garu sua,
 kpa ni kpuro nu man wukiri.
 9 A man wunen kɪru sɔsio sɔɔ sɔɔ,
 wɔkuru kpa na n womusu mɔ, na n nun tɔmamɔ,
 na n nun kanamɔ wunɛ wi a man wãaru wɛ.
 10 Gusunɔ, nɛn Yinni, a sãawa nɛn kpee saara.
 Mban sɔna a man duari.
 Mban sɔna kaa de nɛn yiberɛba ba n man dam dɔremɔ
 kpa na n nuki sankire.
 11 Nɛn kukunu besikiramɔ sanam mɛ ba man nɔni sɔmɔ,
 ba man wɔmmɔ, ba gerumɔ ba mɔ, mana Gusunɔ nɛn Yinni wi.
 12 Mban sɔna na kon nuki sankire.
 Mban sɔna ko na n weeweenu mɔ nɛn gɔruɔ.
 Nɛ, kon nɛn naanɛ dokewa wunɛ sɔɔ,
 kpa n nun siara kpa.
 Domi a sãawa nɛn Yinni ka nɛn Faaba kowo.

43

1 A man gem wɛɛyɔ Gusunɔ nɛn Yinni.
 A ka man yinɔ be ba n nun nasien wuswaaɔ.
 A man yakio wee kowobu ka tɔn kɔsobun min di.
 2 Gusunɔ, wunɛ wi a man kɔsu, mban sɔna a man yinamɔ.
 Mban sɔna kaa de nɛn yiberɛba ba n man dam dɔremɔ
 kpa na n nuki sankire.
 3 A de wunen yam bururam ka wunen bɔrɔkinira n man kpare.
 A ka man doo sere wunen guu dɛɛra ten mi, mi a wãa,
 4 kpa n da wunen yãku yera.
 Gusunɔ, wunɛ wi sɔɔ na nuku dobu mɔ,
 kon nun siara ka womusu, ka mɔrɔku.
 Gusunɔ, wuna a sãa nɛn Yinni.
 5 Mban sɔna na kon nuki sankire,
 kpa na n weeweenu mɔ nɛn gɔruɔ.
 Na kon nɛn naanɛ dokewa wunɛ sɔɔ,
 kpa n wure n nun siara.
 A sãawa nɛn Yinni ka nɛn Faaba kowo.

44

1 Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.
 2 Gusunɔ, sa nua ka besen tiin swaa
 wunen sɔma ye a kua besen baababan waati.

Bera ba sun ye sɔwɔ.

³ Ka wunen tiin nɔma a bwese tukunu gira.

A bwese ni so nu yarina,
ma a besen baababa swii nin waa yeno.

⁴ Besen baaba be, ba bwese nin tem mwa.

N n mɔ yèn sɔ ba takobi mɔ,
n n maa mɔ yèn sɔ ba dam mɔ,
adama yèn sɔ a bu kiwa ma a waa ka be,
ma a bu yara ka wunen nɔmu.

⁵ Gusunɔ, wuna a saa nen sina boko.

A wunen tumbu nasara wɛɛyɔ.

⁶ Ka wunen dama sa ko besen yiberɛba suriri.

Ka wunen yisira sa ko bu suni.

⁷ Domi na yɛ ma n n nen tɛndu,

n kun mɛ nen takobi ya koo man faaba ko.

⁸ Wuna kaa sun wɔra besen yiberɛban nɔman di.

Kpa a be ba sun tusa burisina.

⁹ Sa ko n woo kanamɔ tɔru baatere wunen sɔ,
sa n nun siaramɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁰ Ka mɛ, wee a sun yina, a sun sekuru doke,
a ku ra n maa ka besen tabu kowobu waa ba n tabu yariɔ.

¹¹ A dera sa biruku yira wurɔ besen yiberɛban wuswaaɔ,
be, be ba sun tusa ba besen yānu guramɔ.

¹² A sun bɛri ben nɔmaɔ nge mɛ ba ra arari yāaru nɔmu berie.
Ma a dera sa yarina, sa yabi bwese tukunu sɔɔ.

¹³ A besɛ, wunen tumbu dɔramɔ gobi sari,
a n maa sun garisi gaa geenu.

¹⁴ Wee a sun sekuru doke besen berusebun wuswaaɔ,

¹⁵ be, be ba sun sikerene, ba sun yɛɛmɔ, ba sun yaakoru mɔ.

A dera bwese tukunu nu sun womu dokemɔ,
ma nu sun wii gimanu koosimɔ ka yaakoru.

¹⁶ Wee sere ka tɛ, seku te, ta ra n man mɔwa,
kpa na n nen wuswaa wukiri

¹⁷ yèn sɔ nen yiberɛ u man wɔri, u wɔmma
u man nɔɔ kuurimɔ.

¹⁸ Yeniba kpurowa ya ra sun deemɛ.

Ka mɛ, sa n nun duari,
sa n maa wunen arukawani kusie.

¹⁹ Besen gɔru ga n siire wunen min di,

sa n maa gere wunen swaan di.

²⁰ Adama ka mɛ, a sun kosuka gɔburɔ demakunun waa yerɔ.

Ma a sun yam wɔkuru wukiri.

²¹ Gusunɔ, sà n daa wunen yisiru duari,

ma sa da sa būnu ganu sãamɔ,

²² a n kaa tubu, wune wi a tɔnun gɔrun gari yɛ?

²³ Adama wunen sɔna ba sun goomɔ bururu ka yoka,
ba sun mɛɛra nge yaa ni ba ka dɔɔ bu go.

²⁴ A dom yando Yinni! Mban sɔna a do.

A dom yando. A ku sun yina sere ka baadommaɔ.

²⁵ Mban sɔna a wunen wuswaa berumɔ.

Mban sɔna a n besen wɔnwɔndu mɔ.

A ñ wa nge mε ba sun taare?

²⁶ Domi sa nuki sankire. Sa kpī tua sɔɔ.

²⁷ A seewo a sun somi.

A sun wɔro wunen durom bakam sɔ.

45

¹ Kīrun womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Nɛn gōru ga bwisiku duronu yiba sere nu yarimɔ.

Na womu geni mɔ sunɔn sɔ.

Nɛn yara ya s̄aa nge yoro geon yorutia.

³ Wuna a buram bo tɔn hibun suunu sɔɔ.

Wunen gari yi durom yiba.

Yen s̄ɔna a Gusunɔn domaru mɔ sere ka baadommaɔ.

⁴ Tabu kowo damgii, a wunen takobi bekio,

wuna a yiiko ka bεεε baka mɔ.

⁵ Ka wunen sinandun dam,

a wunen tabu keke yɔɔwo a da a nasara sua,

kpa a gem sanna ka daa duudwia ka gean kobu,

kpa a sɔm maamaakiginu ko ka wunen nɔm geun dam.

⁶ Wunen s̄ɛɛnu nu nɔɔ do,

nu koo wunen yiberɛba sɔku,

kpa tɔmbu bu wɔruku wunen wuswaaɔ.

⁷ Gusunɔ, ba wunen bandu swī sere ka baadommaɔ.

Gema a ka wunen bandu neni.

⁸ A gea kī, ma a k̄ɔsa tusa.

Yen s̄ɔna Gusunɔ wi u s̄aa wunen Yinni, u nun gɔsa.

U maa nun nuku dobu w̄ɛ ye u ka nun aye bεεεgiru w̄ɛ

te ta wunen kpaasibugiru kp̄aru kere.

⁹ Wunen yānu nu turare numɔ

ye ba ra soku miru ka aloesi ka kasi.

Ba m̄ɔrɔkunu soomɔ a ka nuku dobu wa

wunen sina gɔbaburɔ te ba suunu donnu mani mani.

¹⁰ Sina bii w̄ɔndiaba ba s̄aa wunen kurɔ kpaɔ s̄akobu.

Kurɔ kpaɔ u ȳɔ wunen nɔm geuɔ u wura sebua ye ya na Ofirin di.

¹¹ A swaa dakio, bii kurɔbu a nɛn gari nɔ,

kpa a yi bwisiku.

A wunen tɔmbu duario ka wunen baan yenugibu.

¹² Wunen buram mu ka sina boko naawa gem gem.

A n̄n bεεε w̄ɛɛyɔ ȳɛn s̄ɔ u s̄aa wunen yinni.

¹³ Tirin tɔmbu be ba bwesenu kpuro arumani kere,

ba koo ka nun dukia bwese bweseka naawa

bu ka wunen kī geeru kasu.

¹⁴ Sina bii w̄ɔndia kurɔ kpaɔ wi, u w̄aa sina kpaarɔ,

u yānu sebua ni ba buraru koosi ka wuraba.

¹⁵ Ba ka n̄n da sunɔn mi ka win ȳaa bura n̄nigii ni,

ma win kurɔ kpaɔ s̄akoba n̄n swī.

¹⁶ Ba bu duusia sina kpaarɔ ka nuku dobu ka ȳɛribu.

¹⁷ Sina boko, wunen biba koo wunen baababan tubi di,

kpa bu bandu di tem kpuro sɔɔ.

¹⁸ Nɛn womu geni, ga koo de bu wunen yīsiru yaaya t̄ru baatere,

kpa bwesenu kpuro nu nun siara sere ka baadommaɔ.

46

1 Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ba gu kuawa ka gōru yāka. Ba neɛ,

2 Gusunɔwa u s̄a beɛn kuku yee naanɛgiru ka beɛn t̄asi yeru.

Baa nuku sankiranu s̄ɔɔ,
u ra n s̄ɔru s̄aawa u ka t̄onu somi.

3 Yen s̄ɔna sa ñ beɛrum m̄ɔ sanam me tem mu ȳirim̄ɔ,
ñ kun me sanam me guunu diirim̄ɔ nim w̄ɔkun s̄ɔw̄ɔ.

4 Sa ñ nande sanam me nim w̄ɔkun nim kurenu nu w̄aki nu yaka m̄ɔ sanam me nu guunu ȳirim̄ɔ.

5 Daaru gara w̄a t̄en nim mu ka nuku dobu naam̄ɔ W̄ɔrukoon w̄a yer̄ɔ,
dii deɛra ten mi, mi wi, Gusunɔ u w̄a.

6 Gusunɔ u w̄a te s̄ɔɔ, yen s̄ɔna ta ñ w̄orum̄ɔ.
Gusunɔ u ra tu gabewa saa buru buru yellun di.

7 Bwesenu nu burisine, ma bannu w̄ɔrukum̄ɔ.
Gusunɔ u gb̄ara, ma tem mu yanda.

8 Gusunɔ w̄ɔllu ka tem Yinni u ka sun w̄a.
Yak̄ɔbun Yinni, u s̄aawa beɛn kuku yee naanɛgiru.

9 I na i wa ye Yinni Gusunɔ u kua.
U s̄om maamaakiginu kua handunia s̄ɔɔ.

10 U tabu kpeesia yen goonu nne ye s̄ɔɔ.
U t̄ennu ka yaasi b̄ɔka,

ma u tabu keke yi dumi gawe d̄ɔɔ m̄eni.

11 U neɛ, i ȳɔro, kpa i gia ma wiya Gusunɔ.
U bandu dii bwesenu kpuro s̄ɔɔ, ka tem kpuro s̄ɔɔ.

12 Gusunɔ w̄ɔllu ka tem Yinni u ka sun w̄a.
Wi, Yak̄ɔbun Yinni u s̄aawa beɛn kuku yee naanɛgiru.

47

1 Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

2 B̄eɛ handunian bwesenu, i taki koowo,
kpa i kuuki ko ka nuku dobu Yinni Gusun̄on mi.

3 Domi u s̄aawa Yinni W̄ɔrukoo wi u nanum m̄ɔ.
U s̄aawa sina boko tem kpuro s̄ɔɔ,

4 wi u ra de su bwesenu ganu t̄esi,
kpa sa n nu taare.

5 Wiya u sun beɛn tem ḡɔsia, ma sa yen woo kanam̄ɔ,
beɛɛ Yak̄ɔbun bweseru te wi, Yinni u k̄i.

6 Gusunɔ u ȳɔm̄ɔ Sīn̄iɔ, ma ba nasaran taki m̄ɔ.
U gb̄ia u d̄ɔɔ, ma ba k̄ɔba soom̄ɔ.

7 I Gusunɔ womu kuo, i Gusunɔ womu kuo.
I Yinni, sina boko siaro ka womu.

8 Domi wiya u s̄a handunia kpuron sun̄ɔ.
I n̄un womu kuo.

9 Wiya u bandu dii bwesenu kpuro s̄ɔɔ,
ma u s̄ɔ win sina ḡoni deɛra s̄ɔɔ.

10 Bwese tukunun sina biba m̄ennam̄ɔ ka Gusunɔ Abur̄ahamun Yinnin t̄ambu.
Domi wiya u ka be ba tem k̄ɔsu w̄a.
Wiya u kpuro kere.

48

- ¹ Womu ge Koren bibu ba kua. Ge wee.
- ² Yinni Gusunɔ, a kpā,
yen sōna n weene bu nun tōma baama,
wunen wuuɔ ka wunen guu deera ten wɔllɔ te ba mɔ Sioni.
- ³ Ta yɔ buram buram tona.
Wi u tu mɛera kpa u n nuku dobu mɔ ten buram sɔ.
Guu ten sɔ yɛsan nam geu gla, sina bokon sina kpaara mi.
- ⁴ Yinni Gusunɔ, wunen sina kpaaru sɔɔ,
a ra sun sɔɔsiwa ma a s̄a besen kuku yeru ka gem.
- ⁵ Domi wee, sinambu ba menna,
ba nɔɔ tia kua bu ka Sioni wɔri.
- ⁶⁻⁷ Adama ye ba nun wa,
miya berum bu mwa, ba wurura nge tɔn kuro
wi marubun wahala ya nenua sanam mɛ u yiire.
Yera ba nanda ba duki sua.
- ⁸ Ba fukura ba wɔruka nge goo nimkuu ge sɔɔ yari yerun woo ga fuka.
- ⁹ Ye sa nɔmɔ ba gerumɔ, sa ye wa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinnin wuuɔ.
Sa ye wa Gusunɔ besen Yinnin wuuɔ.
Wiya u koo de wuu ge, ga n w̄a sere ka baadommaɔ.
- ¹⁰ Gusunɔ, sa wunen durom bwisikunu mɔ wunen s̄a yee ten mi.
- ¹¹ Nge mɛ a ȳisuru yara,
nge meya ba koo nun tōma handunian goonu nne sɔɔ.
Domi a ra tumbu kpare gem sɔɔ.
- ¹² Be ba w̄a Sionin guurɔ, ba nuku dobu mɔ.
Yudan tumbu ba ȳerimɔ wunen siri bi a kuan sɔ.
- ¹³ I s̄iyo i ka Sioni sikerena.
I yen k̄osu yenu gario.
- ¹⁴ I yen gb̄ara te mɛerio,
kpa i yen sina kpaanu mɛeri
i ra ka besen bibu yen faagi kua,
- ¹⁵ i nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u s̄a besen Yinni
sere ka baadommaɔ.
Wiya u koo maa sun kpara sere ka besen goon t̄oro.

49

- ¹ Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.
- ² Bɛɛ bwesenu kpuro, i swaa dakio i nɔ.
Bɛɛ handuniagibu, i swaa tem kp̄iyo i nɔ.
- ³ Damgibu ka bw̄ɛbw̄ɛbu, i swaa dakio i nɔ.
S̄arobu ka gobigibu, i swaa tem kp̄iyo i nɔ.
- ⁴ Na kon gari bwisigii gere.
Nen bwisikunu nu maa asansi mɔ.
- ⁵ Na bwisigibun m̄onnu swaa daki,
na kon maa bɛɛ nu tubusia ka m̄oraku.
- ⁶ Mban s̄ona kon berum ko wahalan saa sɔɔ.
Mban s̄ona kon berum ko sanam mɛ nen yiberɛba ba man sikerene nuku
k̄osurun sɔ.
- ⁷ Ba ben dukia naane s̄a.
Ma ba tii sue dukia yen kp̄aarun sɔ.
- ⁸ Adama ben goo kun kp̄ɛ u win winsim hunde yakia,

ƙƙa u Gusunɔ yen ƙɔsiaru wɛ.

⁹ Domi hunden yakiabu gāa bakana, bu ñ nɔru mɔ.

Yen sɔna n ñ koorɔ bu ƙƙi bu ye ko,

¹⁰ n ñ maa koorɔ ba n wāa sere ka baadommaa.

Ba ñ ƙƙɛ bu gɔɔ yina.

¹¹ Domi sa waamɔ ma bwisigibu ka gari bakasu ƙƙurowa ba gbimɔ.

Ma ba ben dukia derimɔ gabu bu gura.

¹² Mɛya be ba yīsiru yara ba ra n bwisika

ma ben yɛnusu ko n wāawa sere ka baadommaa.

Ben wāa yenu kun maa kam mɔ.

¹³ Adama tɔnu wi u bɛɛɛ mɔ u ku ra tɛ.

U sāawa nge yɛɛ yi ba ra sakiri.

¹⁴ Nge mɛya ben are sāa,

be ka be ba bu swīi ba ben gari swaa daki.

¹⁵ Ba ra bu surewa gariɔ nge yāa gɔɔ ge ba sure wɔru sɔɔ,

ƙƙa gɔɔ u bu di.

N sɔsi, tɔn dɛɛroba koo bu taaku, ƙƙa ben bɛɛɛ yu ƙƙe,

ƙƙa gariɔ bun wāa yeru tu ko ben yɛnu.

¹⁶ Adama Gusunɔ u koo nɛn hunde wɔra saa gariɔ bun wāa yerun di.

Domi u koo man ƙɔsu.

¹⁷ Yen sɔ, a ku nanda tɔnu ù n dukia guramɔ,

ma win yɛnun arumani ya sosimɔ.

¹⁸ A n yɛ ma u ñ ka yen gaa dɔɔ gariɔ,

ba ñ maa ka nùn yen gaa sikumɔ.

¹⁹ U ko n nuku dobu mɔ win wāaru sɔɔ,

ƙƙa ba n nùn siaramɔ nuku doo bi u mɔn sɔ.

²⁰ Adama yen ƙɔkɔrɔ, u koo win baababa deemawa gariɔ.

Be, ba ñ maa handunian yam bururam wasi.

²¹ Tɔnu wi ba bɛɛɛ wɛɛmɔ, ma u ñ bwisi mɔ,

u sāawa nge yɛɛ yi ba mwɛɛrima bu sakiri.

50

¹ Asafun womu. Ge wee.

Yinni Gusunɔ u gari mɔ, u handuniagibu soku

be ba wāa sɔɔ yari yerɔ n ka da sɔɔ duu yerɔ.

² Gusunɔ u kurama saa Siɔni wuu burɔ gen min di ka yam bururam.

³ Bɛɛn Yinni u wee wi, wi u ku ra mari.

Win wuswaaɔ dɔɔ boko sɔrua,

ma guru woo bɔkɔ ga ka nùn sikerene.

⁴ U nɔɔgiri sue wɔllɔ ka temɔ u ka win tɔmbu siri.

⁵ U mɔ, i man nɛn tɔmbu mennama be ba man naane sāa,

be, be ba ka man arukawani bɔkua

ma ba ye sire ka yākuru.

⁶ Wɔllu ƙƙuro ta koo win gem gari ƙƙara.

Domi wiya u sāa siri kowo.

⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

i swaa dakio bɛɛ nɛn tɔmbu Isireliba.

Na kon bɛɛ sɔ ma nɛna na sāa bɛɛn Yinni.

⁸ N ñ bɛɛn yākunun sɔ na bɛɛ gerusimɔ.

Domi na ra bɛɛn yāku dɔɔ mwaaruginu mwe baadomma.

⁹ Na ñ maa naa kinenu mwaamɔ bɛɛn yɛnuɔ,
 ñ kun mɛ boo kinenu bɛɛn boo gɔsɔ.

¹⁰ Domi nɛna na gbeeku yɛɛ kpuro mɔ
 ka yi yi wāa guunɔ dabi dabinu.

¹¹ Na gunɔ si su wāa guunɔ kpuro yɛ
 ka maa yɛɛ yi yi wāa yakasɔ.
 Yi maa sāawa negii.

¹² N n gɔɔrun na ta man mɔ, n ñ wunɛ kon sɔ.
 Domi nɛna na handunia mɔ ka ye ya wāa ye sɔɔ kpuro.

¹³ I tamaa kon naa kinɛnun yaa temwa?
 I tamaa boo kinɛnun yɛma kon nɔ?

¹⁴ Ye n buram bo, yera i nɛ Gusunɔ bɛɛn Yinni siara.
 Kpa i bɛɛn nɔɔ mwɛɛnu yibia ni i man kua.

¹⁵ A man sokuo sanam mɛ a nuki sankire.
 Saa ye sɔɔ, kon nun wurari, kpa a man bɛɛrɛ wɛ.

¹⁶ Adama Gusunɔ u kɔsan kowo sɔɔmɔ u mɔ,
 mban sɔna a nɛn woodaba siamɔ ma a nɛn arukawanin gari gerumɔ,

¹⁷ wunɛ wi a ku ra sɔɔsiru kã,
 ma a nɛn gere atafiiru sãa.

¹⁸ Å n gbɛnɔ wa, a ra ka nùn nɔɔ tia ko,
 a ra n wāa ka sakara kowobu.

¹⁹ Wunɛn nɔɔ ga ra n kɔsa yibawa,
 wunɛn yara ya weesu sekumɔ.

²⁰ Mi a sina kpuro, wunɛn winsimwa a ra n wĩimɔ,
 kpa a n wunɛn mero bisin kɔsa gerumɔ.

²¹ Yeniba kpurowa a kua, ma na maari.
 Domi a tamaa na sãawa nge wunɛ.

Adama kon nun taarɛ wɛ
 kpa n kpuro terasia wunɛn wuswaaɔ.

²² I laakari koowo, kpa i swaa daki i nɔ
 bɛɛ be i nɛ Gusunɔ duari.

Ma n kun mɛ, kon bɛɛ sɛrɛ n yaaku.
 Goo kun maa kpɛ u bɛɛ wɔra.

²³ Win yãkuru ta sãa siarabu,
 yɛrowa u man bɛɛrɛ wɛɛmɔ.
 Wi u maa win tii nɛni dee dee
 yɛrowa u koo nɛn faaba wa.

51

¹⁻² Ye Dafidi u ka Bati Seba kpuna u kpa, Gusunɔn sɔmɔ Natani u da win mi.
 Yen biruwa Dafidi u wom kowobun wirugii womu geni kua. Ge wee.

³ Gusunɔ, a man durom kuo wunɛn kii geerun sɔ.

A nɛn toraru wunɔ wunɛn wɔnwɔndun sɔ.

⁴ A man woburoo sãa sãa kpa a nɛn kom kɔsum wɔka.
 A nɛn durum wunɔ kpa n sãra.

⁵ Domi na nɛn toraru wura,
 nɛn durum ya maa man bitani mɔ baadomma.

⁶ Wunɛ turowa na torari,
 na maa kua ye ya ñ nun dore.
 Yen sɔ, a gem mɔ ye a ka man taarɛ wɛ.
 Wunɛn siribu bu dɛnde.

- 7 N wee, kom kōsum sōra ba man mara.
 Nēn mēro wi u maa nēn gura sua, win tii u sāawa durumgii.
- 8 Adama gema a bikiamō gōruo.
 N n mēn na, a de wunēn bwisi yi n man wāasi.
- 9 A man dēerasiabun wororu * koosio kpa n dēera.
 A man woburuo kpa n burura n wēsu kera.
- 10 A man nuku dobu wēeyo kpa na n desinu karamō.
 Baa mē a nēn gōma dwiiyasia, kon kpa m yēeri.
- 11 A ku nēn durum mēeri,
 a nēn kom kōsum kpuro wōko.
- 12 Gusunō, a man gōru wēeyo ge ga dēere,
 kpa a man hunde kpa wē ye ya koo yōra sim sim.
- 13 A ku man gira wunēn bōkun di,
 a ku maa man wunēn Hunde Dēero mwaari.
- 14 A kpa m man wunēn faaban nuku dobu wēeyo,
 kpa kii geeru tu nēn hunde dam kē.
- 15 Sanam mēya kon durumgibu wunēn swaa sōsi,
 be, be ba nun torari,
 kpa bu wurama wunēn mi.
- 16 Gusunō, wunē wi a man faaba kua,
 a ku maa man goon yem bikia.
 Ko na n wunēn gem mē a man wē takaru mō.
- 17 Yinni Gusunō, a nēn nōo wukio
 kpa gu nun siara bu nō yam kpuro.
- 18 A n daa yāku dōo mwaararugiru kī,
 na n daa nun tu kue.
 Adama a n yākunu kī.
- 19 Yāku te ta nun wēre,
 teya gōru ge ga tii kawa.
 Gusunō, a n tōmbu yinamō
 be ba tuuba kua ka tii kawabu.
- 20 A de a ka Sionni nōnu geu mēeri kpa a ye gea kua,
 kpa a Yerusalemun gbāraru seeya.
- 21 Sanam mēya kaa yākunu mwa ni a bikia.
 Niya yāku dōo mwaararuginu.
 Kpa bu naa kinēnu go wunēn yāku yerō.

52

- 1 Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua.
- 2 U gu kuawa sanam mē Dōegu Edōmu u na Sōlun mi u ka nūn sō ma Dafidi u da Akimēlekin mi. Womu ge wee.
- 3 Tabu durō, mban sōna a tii siaramō kōsa ye a mōn sō.
 A n yē ma Gusunōn durom mu ko n wāa sere ka baadommao.
- 4 Kōsa tōnawa wunēn yara ya ra n gerumō.
 Ya sāawa nge wobu te ta nōo do, murafiti wunē,
 5 a ra kōsa kā n kere gea,
 kpa a n weesu kī n kere gem.
- 6 Gari kōsiya yi ra n yiba wunēn nōowō

* 51:9 **wororu** - Yuuba bā n dēerasiabun wororu mō, ba ra dāa kiku ge ba mō isōpu wasiwa dēerasiabun nim sōo kpa bu ka gu durumgii yēka.

kpa a n wāa keetan swεε sɔɔ.

⁷Yen sɔ, a n yē ma Gusunɔ u koo nun sura sere ka baadommaɔ.

U koo nun gawa u yara saa wunen kuu bekurugirun di,

kpa u nun wuna wasobun suunu sɔɔn di.

⁸Be ba Gusunɔ naane sāa, ba koo nun wa,

kpa biti bu mwa bu nun yēε bu nεε,

⁹durɔ winiwa u yina Gusunɔ u nūn kōsu,

ma u win naane doke win dukia sɔɔ,

u tii kōsu win bwisi sɔɔ.

¹⁰Nε, na wāawa Yinni Gusunɔn sāa yero

nge olifin dāa beku te ta kpare, ta wēsu sāa.

Na win durom naane sāa sere ka baadommaɔ.

¹¹Na kon nūn siarawa sere ka baadommaɔ, domi u kua.

Wi sɔɔra kon nen yiyɔbu doke be ba nūn naane sāan suunu sɔɔ

yèn sɔ u sāa tɔn geo.

53

(Imaa mεεrio 14)

¹Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua ka gaasiraru. Ge wee.

²Wee nge mε gari bakasu su sāa.

Su ra nεε, Gusunɔ sari.

Su sankire. Su kom kōsum mɔ.

Sin gagu sari ge ga gea mɔ.

³Yinni Gusunɔ u tumbu mεεrima saa wɔllun di,

u ka wa goo ù n wāa u bwisi mɔ,

u ka wa goo ù n wāa u nūn sāamɔ.

⁴Adama u wa be kpurowa ba kōre.

Be kpurowa ba sankire.

Be kpurowa ba kōsa mɔ.

Baa ben turo kun gea mɔ.

⁵Ye u wa mε, yera u tii bikia u nεε,

kōsan kowo be, ba ñ yēru mɔ?

Wee ba nen tumbu gbɛnimɔ.

Ben goo kun man sāamɔ.

⁶Yen sɔ, ba koo nanda bu diiri

sanam mε gāa berumginu sari.

Be ba ka nūn tabu mɔ,

Gusunɔ u koo ben kukunu yarinasia.

Ba koo sekuru wa yèn sɔ u bu yina.

⁷Yinni Gusunɔ, na nun kanamɔ

a de faaba kowo goo u yari Siɔnin di

u Isireliba, Yakɔbun bweseru yara desirun di,

kpa ba n wāa bari yendu sɔɔ.

À n kua mε, anna a nuku dobu wa bi ba koo ko mi.

54

¹Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua ka mɔrɔku

²sanam mε Sifugibu ba na Sɔɔlun mi bu ka nūn sɔ ma Dafidi u kukua ben temɔ. Ge wee.

³Gusunɔ, a man faaba koowo wunen yīsirun sɔ.

A de a man siria ka wunen dam bakam.

⁴Yinni Gusunɔ, a swaa tem kpīyo kpa a nen kanaru nɔ.

5 Domi tən tukobu ba man seesi.
 Tən kōsobu ba kasu bu man go.
 Ben bwisikunu sɔɔ, ba nɛɛ, wunɛ Gusunɔ a sari.
 6 Adama nɛn mi, wuna a s̄aa nɛn faaba kowo.
 Be ba ka man yō, bera a maa ka yō.
 7 A nɛn yiberɛba kōsa kōsio.
 A man b̄arokiniru s̄osio, a bu go.
 8 Kon nun yākunu kua ka nuku tia.
 Kon womu ko ka wunɛn yīsiru n nun tōma,
 domi a s̄aa tən geo.
 9 Wuna a ra man nuku sankiraru wunari,
 kpa na n nuku dobu m̄o n̄a n nɛn yiberɛba wa.

55

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua ka m̄arōku. Ge wee.
 2 Yinni Gusunɔ, a swaa tem kp̄iyyɔ a nɛn kanaru n̄o.
 A ku man biru kisi n̄a n nun kanam̄o.
 3 A nɛn laakari koowo kpa a man wisi.
 Wee na sirene ka nuku sankiraru,
 4 na burisine yiberɛban garin s̄o
 ka tən kōsobun dam d̄arebun s̄o.
 Tamba man kōsa kuammɛ,
 ba man taare w̄ɛ ka m̄aru baka.
 5 Na nuki sankire too nɛn ḡoruo.
 Ma ḡoon berum man n̄enua.
 6 Na nanda sere na diirim̄o.
 7 Na nɛɛ, n̄a n daa kasa m̄o nge kparuko,
 kon yōwa n da n sina na n w̄ɛre.
 8 Kon duka yakura n da mi n toma,
 kpa na n w̄aa gbaburo.
 9 Kon duka yakura fuuku n kuku yeru kasu,
 kpa guru woo damguu gu ku raa man so.
 10 Yinni, a nɛn yiberɛban kpunaa kam koosio,
 kpa bu ku n̄osina.
 Domi na waam̄o tamba w̄obia ka sann̄osu m̄o wuu
 11 ba ka gen gb̄araru sikerene s̄o s̄o ka w̄okuru.
 M̄eya kōsa ba m̄o wuu ge s̄o.
 12 Nuku k̄osurugibu ka gb̄en̄bu ka keetagiba
 ba yiba wuu ge s̄o.
 13 N n yiberɛn na u na u man w̄onwa,
 na n̄ gam gerum̄o.
 Goo ù n man tusa, kon kuke win s̄o.
 14 Adama wuna a kua mɛ,
 wunɛ wi a s̄aa nɛn beruse ka nɛn b̄arɔ,
 wunɛ wi na ra nɛn asiri s̄o.
 15 Nɛ ka wunɛ, k̄i bakara ta sun manine,
 ma sa d̄o sannu Yinni Gusun̄on s̄aa yerɔ.
 16 A de ḡoo u tən kōsobu s̄ɛre subaru s̄o,
 kpa bu da ḡaribun w̄aa yerɔ wasiru.
 Domi nuku kōsura yiba ben swaa s̄o.
 17 Adama Yinni Gusunɔ, wuna na faaba kanam̄o.
 Kaa maa man faaba ko.

18 Tɔɔ giriru kpuro, na ra n weeweenu mɔwa.

Mɛya a maa nɛn nɔɔ nɔɔmɔ.

19 A n̄ kaa de yiberɛba bu man nɔma turi baa mɛ ba dabi.

Kaa man bɔri yendu wɛ.

20 Yinni Gusunɔ, wunɛ wi a sɔ wunɛn sina gɔnaɔ sere ka baadommaɔ,
wuna kaa nɛgii nɔ, kpa a bu sekuru doke.

Domi n̄ n̄ koorɔ bu gɔru gɔsia

yɛn sɔ ba n̄ nun nasie.

21 Ba wi u ka bu wāa bɔri yendu sɔɔ sannɔ wɔri.

Ba arukawani ye u ka bu bɔkua kusia.

22 Gari doriya yi ra n wāa tɔn kɔso win nɔɔwɔ.

Adama tabun gariya yi ra n wāa win nukuro.

Mɛya maa win gari yi ra n kokumɔwa nge gum yarum.

Adama yi ra n sāawa nge takobiba.

23 A wunɛn wāaru kpuro Yinni Gusunɔ nɔmu sɔndio,

kpa u nun nɔri.

Domi u n̄ derimɔ gemgii u wɔruma.

24 Yinni Gusunɔ, wuna kaa de tɔn kɔsobu bu da gɔribun wāa yerɔ.

Kpa tɔn gowobu ka be ba bwisi kɔsi mɔ bu gbi sekum.

Adama nɛ, wuna na naanɛ sāa, Yinni Gusunɔ.

56

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ba gu kuawa ka dɔkɔ te ta sāare nge kparukogiru ge ga sumɔ dāa bakaru garun wollo. Dafidi u womu ge kuawa sanam mɛ Filisitiba ba n̄n mwa ba neni Gatio. Ge wee.

2 Gusunɔ, a nɛn wɔnwɔndu waawo,
domi tɔn dabira ta man buku buku mɔ.

Ta ka man tabu mɔ,

ma ta man nɔni sɔmɔ tɔɔ baatere.

3 Nɛn yiberɛ be, ba dabi,

ba man buku buku mɔwa saa kpuro,

be, be ba ka man tabu mɔ mi,

ba man wɔri ba taare.

4 Bɛrum m̄ n̄ man mwa.

Wuna na ra n naanɛ sāa.

5 Yinni, na nun siara gari yi a geruan sɔ.

Na n̄ gāanu ganun bɛrum mɔ,

domi na nun naanɛ sāa.

Mba tɔnu u koo kp̄i u man kua.

6 Tɔɔ baatere ba ra man gari kɔsiwa,
kpa ba n̄ man gāa kɔsunu bwisikusimɔ.

7 Ba nɔɔ tia kua, ba man sakiriamɛ.

Ba nɛn yira kasu bu ka man hunde wuna.

8 Domi ba tamaa kɔsa ya koo bu yara.

Yinni, a bu suro ka mɔru.

9 A nɛn yira kpuro sw̄i mi na kpikuru da.

A nɛn nɔni ȳiresu gārio wunɛn bwāaru * sɔɔ.

A sin geeru yorua wunɛn tireru sɔɔ.

10 Gusunɔ, n̄ n̄ nun nɔɔguru sue,

nɛn yiberɛba ba koo biru wura.

* 56:9 *bwāaru* - Bwāa te, Yuuba ba ra tu kowa ka gona.

Domi na yē kam kam ma a sāawa negii.

¹¹ Yinni Gusunə, na nun siara gari yi a geruan sō.

Meya kon maa nun tōma wunen gari yin sō.

¹² Na n gāanu ganun berum mō,

domi na nun naane sāa Yinni.

N n mēn na, mba tōnu u koo kpī u man kua.

¹³ Gusunə, kon nēn nōo mwεεru yibia te na nun kua.

Kon yākunu ko n ka nun siara.

¹⁴ Domi a man yara saa gōn di.

Meya a n derimə nēn naasu su sokura.

Kpa n kpī n sī wunen wuswaaə tōmbun suunu sō.

57

(I maa mεerio naasu 8-12, 108:2-6)

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. U womu geni kuawa sanam mε Sōlu u nūn naa gire u go. Ma u da u kukua kpee baa sō. Ge wee.

² Gusunə, a nēn wōnwōndu waawo.

Wunen miya na kuku yeru kasu.

Wunen kasan saara ta koo man bere

sere nēn nōni swāaru kpuro tu ka kpe.

³ Yinni Wōrukoo, wuna na nōogiru sue,

domi wuna a ra man nōori.

⁴ Saa wōllun diya kaa man somima.

Kaa nēn yiberēba burisina.

A man wunen bōrōkiniru ka wunen tōn geeru sōsima.

⁵ Wee na wāa tōn kōsobun suunu sō

be ba sāa nge gbee sinan si su ra tōmbu tem.

Ben donna nu sāa ben yaasi ka ben sēenu.

Ma ben yara sāa nge takobi ye ya nō do.

⁶ Gusunə, wōllu ta n kpē tu nun mwa wunen kpāarun sō.

A wunen yiiko sōsio tem kpuro sō.

⁷ Nēn yiberē be, ba man yēri bēria nēn sweε kpuro sō,

ma na tem tuke na wa ba wōru gba nēn wuswaaə.

Adama bera ba gu wōri.

⁸ Gusunə, nēn torora sō.

Kon nun womu kua kpa n nēn baranu so.

⁹ A yando nēn bwēra.

Mana nēn gōogera wāa.

Mana nēn mōrōku ga wāa n ka sōo bōsisa.

¹⁰ Yinni Gusunə, kon nun siara tōmbun suunu sō,

kpa n maa nun tōma ka womusu.

¹¹ Domi wunen tōn geera wāawa sere ka wōllō.

Meya maa wunen bōrōkiniru ta sōsiramō sere ka guru winə.

¹² Gusunə, wōllu ta n kpē tu wunen kpāaru mwa.

A wunen yiiko sōsio handunia kpuro sō.

58

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Bεε Wōrukoon tōmbu,

i ko kpī i baawure siri dee dee i n ka sere nōo maari?

³ Aawo, i kōsa mōwa gōruə.

Ma i bɔbunu ayeru kɛmɔ.

⁴ Daa kɔsagii u ra sɔsirewa saa win mɛron nukurun di.

Wee kowo u ra kɔɔrewa saa win birun di.

⁵ Ben nɔɔ ga ra n dɛɛ yibawa nge waa,

kpa ba n ben swasu kɔrua nge surɔkɔru

⁶ te ta kun kɔ tu dobo dobogibun gari nɔ,

baa mam wi u dobo dobo yɛru bon gari.

⁷ Yinni Gusunɔ, a bu nɔɔ kɔsukuo.

Be, be ba sɔa nge gbee sinan kpɛmminu mi,

a ben baa saburosu yakirio.

⁸ A de bu yarina nge nim mɛ mu kokumɔ,

kpa a bu twee bu ko kpanɔbu.

⁹ Bu gbio bu yanda nge sokoro,

kpa a ku de bu sɔɔ wa

nge bii win suru kun yiba ba ka mara.

¹⁰ Kaa bu gurawa fuuku ka woo guna sere bu ka nɛɛ,

weke te ba swɛn koru ta dɔɔ wa ta swɔa, baa dɔa yà n gbere.

¹¹ Adama gemgii u ko n nuku dobu mɔwa

ù n wa ba nùn mɔru bara.

U koo win naasu kpakia tɔn kɔsobun yem sɔɔ,

¹² kpa tɔmbu bu nɛɛ, gemgiiwa u koo are wa.

Domi Gusunɔwa u handunian tɔmbu kpuro sirimɔ.

59

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. U gu kuawa sanam mɛ Sɔɔlu u gɔra bu da bu wi, Dafidin diru tarusi bu nùn go. Ge wee.

² Nɛn Yinni, a man wɔro nɛn yiberɛban nɔman di.

A man kɔsuo ben sɔ.

³ A man wɔro tɔn kɔsobun nɔman di,

kpa a man yakia be ba tɔmbun yem yarimɔn nɔman di.

⁴ Domi be wee ba man kasu bu go.

Daa bɔɔbɔyagiba ba nɔɔ tia mɔ bu ka man go.

Na n kɔsa kue, na n maa durum kue, Yinni Gusunɔ.

⁵ Ka mɛ, ba sɔɔru mɔ bu ka man wɔri.

Yinni, a seewo, a man mɛɛriɔ, a na a man somi.

⁶ Gusunɔ Isireliban Yinni, wunɛ wi a wɔllu ka tem mɔ,

a seewo a tɔn kɔso be sɛɛyasia be, be ba n nun nasie.

A ku ben goon wɔnwɔndu ko.

⁷ Yoka baayere ba ra nɛwa ba n wori nge bɔnu

kpa ba n ka wuu sikerɛnɛ.

⁸ Kɔsa yarimɔ saa ben nɔsun di,

ma n sɔa nge ba takobi wuuwa.

Domi ba mɔ, wara koo nɔ ye ba gerumɔ.

⁹ Adama wunɛ, Yinni Gusunɔ, a bu yɛmɔ.

A bwesenu kpuro atafiiru sɔa.

¹⁰ Baa bɔ n dam mɔ amɔ, wuna na naanɛ sɔa.

Domi wuna nɛn kuku yee bakaru.

¹¹ Yinni kɔrugii, a na a man swaa gbiiya.

Wee a dera na nɛn yiberɛba mɛɛra ka nuku dobu.

¹² A ku bu go kpa nɛn tɔmbu bu ku raa ye duari.

Adama a de bu sirena, kpa bu wɔruku wunen dam sɔ.

Domi wunɛ, Yinni Gusunɔ, wuna a sɔa besen tɛrɛru.

¹³ Ben gere kpuro ya durum yibawa.

A de ben tii suabu bu bu sura.

Domi ba ra n weesu ka gari kɔsi gerumɔwa.

¹⁴ Yinni, a bu kam koosio ka mɔru, kpa ba kun maa wɔa.

Kpa bu gia ma wuna a bandu dii Yakɔbun bibu sɔɔ ka handunia kpuro sɔɔ.

¹⁵ Yoka baayere, yibere be,
ba ra nɛwa ba n wori nge bɔnu

kpa ba n ka wuu sikerene,

¹⁶ ba n kasu ye ba koo di.

Kpa ba n wɔa mi, wɔku giriru, domi ba ku ra debu.

¹⁷ Adama nɛ, na kon womu ko wunen dam sɔ.

Buru buru yellu, na kon nun tɔma wunen kɔrun sɔ,

domi a sɔawa nen kuku yee damgiru,

kpa n kuke wunen mi na n nuki sankire.

¹⁸ Yinni Gusunɔ, wuna a sɔa nen dam ka maa nen kuku yee damgiru.

Wuna kon tɔma, domi a sɔawa tɔn geo.

60

(I maa mɛerio naasu 7-14, 108:7-14)

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua ka mɔrɔku. U gu kuawa u ka keu sɔɔsi.

² Womu ge, Dafidin taba ga ka yɔ bi u ka Sirigii be ba wɔa Mesopotamio ka Sobao kua. Ye Dafidi u taa bi wee, win tabu sunɔ Yoabu u Edɔmun tabu kowobu gowa nɔrɔbun suba wɔkura yiru (12.000) wɔwa gaa sɔɔ ye ba mɔ Bɔru. Womu ge wee.

³ Gusunɔ, wee a sun yina ma a sun yarinasia.

Baa mɛ a mɔru sɔa, a sun seeyo.

⁴ A dera tem mu yɔira ma mu besikira.

A mu kpaasinɔ domi mu kankiramɔ.

⁵ A dera wunen tɔmba nɔni sɔɔra,
ma ba tam nɔra mu ben wiru gɔsia.

⁶ Be ba nun nasie, bera a wunen gidi bɔra wɛ,
kpa yu sɔɔsira gem sɔ.

⁷ A sun wɔro ka wunen dam.

A besen kanaru nɔwɔ,

kpa su faaba wa besɛ wunen kɔnasibu.

⁸ Gusunɔ u gerua win sɔa yee dɛɛraɔ u nɛɛ, u koo nasara wa.

U koo Sikɛmu bɔnu ko kpa u tɔmbu Sukɔtun wɔwa yabua.

⁹ Wiya u Galadi mɔ. Wiya u maa Manase mɔ.

Efaraimu ya sɔawa nge win sii furɔ kɔkɔru.

Ma Yuda ya sɔa nge win sina dɛka.

¹⁰ Adama Mɔabu ya sɔawa win woburutia.

U koo Edɔmu bara nɔɔ teu kɔɔwa u ka sɔɔsi ma ya kua wigia.

Filisitiba ba koo nun nasaran kuuki koosi ka nuku dobu.

¹¹ Wara u koo ka man da wuu gbɔraruguu gen mi.

Wara u koo man kpara u ka da Edɔmuɔ.

¹² Yinni Gusunɔ, wuna kaa ka man da, wunɛ wi a raa sun yina,
ma a ku ra maa ka besen tabu kowobu yari.

¹³ A sun somio su ka yari nɔni swɔarun di.

Tɔ̀nun somiru ta s̄aawa wom dirum.

¹⁴ A n w̄a ka b̄ese, sa ko kp̄i su tabu ko ka w̄aruḡaru.

Kpa a b̄esen yiber̄eba k̄osuku.

61

¹ Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua ka m̄or̄oku. U n̄ee,

² Gusun̄o, a n̄en weeweenu n̄ōw̄o,
kpa a n̄en kanaru n̄o.

³ Saa tontonden diya na nun n̄ōogiru sue ka nuku sankiranu.

A ka man guuru ȳōwo te na n̄ kp̄ē n ka tii ȳo.

⁴ Domi a s̄aawa n̄en kuku yeru.

Ma a maa s̄a n̄en gb̄araru n̄en yiber̄eban wuswaāo.

⁵ Na k̄i na n w̄a wunen kuu bekurugir̄o sere ka baadommāo,
na n kuku wunen kaserun k̄ok̄or̄o.

⁶ Domi a ra man kue ye na k̄i,

kpa a man tubi w̄ē ye a ra be ba wunen ȳisuru nasie w̄ē.

⁷ Gusun̄o, a b̄esen sina bokon w̄aaru dakaa daasio.

A de win w̄aaru tu d̄enya.

⁸ Kpa a de u n bandu dii sere ka baadommāo wunen wuswaāo.

A de wunen b̄or̄akiniru ka wunen t̄n geera n w̄a wi s̄ō.

⁹ Saa yera kon nun t̄ma sere ka baadommāo,

kpa na n n̄en n̄ō mw̄eeru yibiam̄o t̄ō baatere.

62

¹ Womu ge Dafidi u Yedutum ka wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Ka geema, Gusun̄o wune s̄or̄a n̄en naan̄e w̄a.

Wuna a ra man faaba ko.

³ Wuna a maa s̄a n̄en kperu t̄n mi na ra kuke n ka faaba wa.

Wuna a s̄a n̄en kuku yee bakar̄u.

A n̄ derim̄o n̄en naasu su sokura.

⁴ Sere saa yer̄a i ko i n t̄nu kunisi i n s̄ere,

nge m̄e ba ra gana ye ya debura sure,

n̄ kun m̄e kara ye ya w̄arumaa d̄ō.

⁵ Geema, ba n̄ō tia m̄o

bu ka dur̄o wi sura win aye bakarun di.

Ba ku ra n weesu m̄era ḡānu ben mi.

Ka n̄ōwa ba ra n t̄nu domaru kuamme,

ḡor̄u kpa ba n n̄un b̄orusim̄o.

⁶ Gusun̄o, wune s̄or̄a n̄en naan̄e w̄a.

Wune s̄or̄a n̄en ȳiȳobu w̄a.

⁷ Wuna a s̄a n̄en kperu t̄n mi kon kuke n ka faaba wa.

Wuna a s̄a n̄en kuku yee bakar̄u.

N̄en naasu kun maa sokuram̄o.

⁸ Gusun̄o, wuna a ra man faaba ko, kpa a de na n b̄eere m̄o.

Wuna n̄en kuku yee damgir̄u.

⁹ B̄ee t̄mbu, i n̄un naan̄e koowo saa kpuro.

I n̄un s̄ōw̄o ye ya b̄ee n̄eni.

Domi wiya u s̄a b̄esen kuku yeru.

¹⁰ T̄nu u s̄aawa wom dirum.

M̄eya u maa s̄a weesu.

B̄a n̄ n̄un kilo s̄ondi, kaa deema u n̄ woo bunum tura.

¹¹ I ku b̄een naan̄e doke daa b̄ōb̄oya s̄ō.

I ku maa beɛn yīyɔbu doke wɔbia sɔɔ.
 Beɛn dukia yà n kuuramɔ, i ku beɛn bwɛra kpuro doke ye sɔɔ.
 12 N ñ nɔn teeru na Gusunɔn gere yeni nua ye u neɛ, wiya u dam mɔ.
 13 Yinni Gusunɔ, wuna a durom mɔ.
 A ra baawure kɔsiewa ye u kua.

63

1 Dafidin womu. U gu kuawa sanam me u wāa Yudan gbaburɔ. Ge wee.
 2 Gusunɔ, a sāawa nen Yinni.
 Wuna na soku.
 Na wunen beke barɔ.
 Ma nen wasi kpuro besikiramɔ wunen sarirun sɔ
 nge me tem gbebum mu ra n besikiramɔ nim sarirun sɔ.
 3 Wee na wāa wunen sāa yerɔ na nun mɛera,
 kpa n ka wunen dam ka wunen yiiko wa.
 4 Domi wunen tɔn geeru ta gisɔn wāaru kere.
 Yen sɔna kon nun tɔma ka womusu.
 5 Kon nun siara nen wāaru kpuro sɔɔ,
 kpa n nɔma sua wɔllo n ka nun sɔ.
 6 Nen hunde koo debu
 nge wi u dīa duronu ka yaa gumgia di.
 Kon nun siara ka nuku dobun kuuki.
 7 Nà n kpī, na ra n nun yaayewa na n wunen bwisikunu mɔ wɔkuru.
 8 Domi a sāawa nen somiɔ.
 Nà n kukua wunen kasenun kɔkɔrɔ,
 na ra n nuku dobu mɔ.
 9 Na ka nun maninewa dim dim,
 ma wunen nɔm geu ga man neni.
 10 Be ba kasu bu man go
 ba koo dawa sere tem sɔɔ sɔɔwɔ.
 11 Takobiwa ba koo ka bu go,
 kpa purukanu nu ben gonu tem.
 12 Nɛ, sina boko kon yɛeri wunɛ sɔɔ.
 Wi u ka nun bɔrua u koo tii siara,
 adama kaa wee kowobun nɔsu kɔre.

64

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.
 2 Gusunɔ, a nen nɔɔ nɔɔwɔ sanam me na weeweenu mɔ.
 A man kɔsuo nen yiberɛ wi na nasien sɔ.
 3 A man yaro tɔn kɔsobun wesianɔsun di.
 Kpa a man yara daa kɔsaqibun suunun di.
 4 Ba ben yara nɔɔ deramɔ nge takobi,
 kpa ba n gari kɔsi kasukumɔ nge sɛɛnu,
 5 bu ka wi u kun gāanu kue to asiri sɔɔ.
 6 Ba tii dam kɛmɔwa kɔsan kobu sɔɔ.
 Ba ra nɔɔ tia ko bu ka tɔmbu yina beria
 ba n mɔ, goo kun bu wasi.
 7 Kɔsa ba himba mɔ ba mɔ, ben kpunaa ye, ya wāwa mam mam.
 Domi goo kun kpɛ u tɔnun gɔrun gari tubu.
 8 Gusunɔ u bu sɛɛnu twee.
 Wee nu bu girari.

9 U bu mwa ka ben tii tiin gari.

Be ba bu wa kpuro ba ra wii gimanu kowa.

10 Kpa berum mu be kpuro mwa ba n kparamo ye Gusuno u kua,
kpa ba n yen bwisikunu mɔ.

11 Yinni Gusunan miya gemgii u ra kuku yeru ka nuku dobu wa.
Kpa ben goru ga deere bu beere wa win mi.

65

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

2 Yinni Gusuno, sa ko nun siara ka naane dokebu Siono,
kpa su noo mwee ni sa nun kua yibia.

3 Yinni Gusuno, wune wi a ra tambun kanaru no,
tambu kpuro ba koo na wunen mi.

4 Besen toranu sun bunie.
Wuna kaa sun nu suuru kua.

5 Doo noorugiiwa wi a gosa u nun susi u waa wunen saa yero.

Wunen waa yerun nuku dobu koo de su debu wunen saa yee deerara.

6 Gusuno besen faaba kowo, wunen kirun saabu,
a ra besen kanaru wure,
kpa a sun som maamaakiginu soosi.

Wuna tambu kpuro ba naane saa temo sere ka be ba waa nim wokun tem
bureno.

7 Wuna a dam mo.

Ka dam meya a ka guunu swii nin ayeno.

8 Wuna a ra nim wokun wakinu marisie,
kpa a gen nim kurenu yorasie.

Meya a ra maa tambun wurenu kpeesie.

9 Handunian goonu nne soo,

tambu kpuro ba wunen som maamaakiginu nasie.

Wune wi a ra soo yari yerugibu ka soo duu yerugibu nuku dobu we.

10 Wuna a ra tem noori, kpa a mu nim yeka mu n kpa.

A ra maa de mu n dukia mo.

Gusuno, wunen bwa ya nim yibawa.

Meya a ra ka tem dwiyasie, kpa dianu nu wa nu ka kpi.

11 A ra gberun kpian tem kusanu kosuku kpa a nu nim yeka.

A ra maa de gura yu nu dwiyasia mam mam,

kpa a ye ba duura mi domaru kua yu ka kpi.

12 A ra dewa wo gu tore kpa gu kpe ka wunen durom,

kpa debura n waa mi a sara kpuro.

13 Debu te, ta wawa ka kpara yeno,

ma nuku dobu nooramoo guuno.

14 Ma yaanu terie kpara yenu mi.

Meya alikama ya kpia ya wawa wukiri,

ma baayere kpuro ya nun takaru mo, ya womu mo ka nuku dobu.

66

1 Womu ge ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

Be handunian tambu kpuro,
i Gusuno noogiru sueyo ka nuku dobu.

2 I womu koowo win yisirun yikon so.

I win yisiru wolle suo ka womusu,

3 kpa i nùn sō ma win sōma ya nanum mō,
 domi win dam mu kpā.
 Yen sōna win yiberēba ba nùn wiru kpīiyammē.
 4 Handuniagibu kpuro ba nùn yiirammmē.
 Ba nùn tōmamō ka womusu,
 ma ba win yīsiru bēere wēemō.
 5 I na i Gusunōn sōma mēeri ye u kua.
 U nanum mō ù n sōmburu mō tōmbun suunu sō.
 6 U dera daara gbera,
 ma sa tōbura bēsen naasu kun nim wa,
 ma sa nuku dobu kua wī sō.
 7 U bandu diiwa sere ka baadommāō win dam saabu.
 U bwesenu kpuro mēera ka laakari,
 kpa mēm nōō sariba bu ku raā nùn seesi.
 8 I Gusunō siaro bēe bwesenu kpuro.
 I nùn tōmō bu nō baama.
 9 Domi u bēsen wāaru wōra.
 U ñ dere su sōkura.
 10 Gusunō, a sun doke laakari mēeribu sō.
 A dera sa wāa dōō sō nge sii geesu.
 11 A sun kpēe yina sō ma a sun sōmu bakanu sōbi.
 12 A dera bēsen yiberēba ba sun sōni,
 ma sa dōō ka nim sara.
 Adama a sun yara min di sa n ka bōri yēndu mō.
 13 Kon du wunen sāa yerō n ka nun yākuru kua,
 kpa n nēn nōō mwēenu yibia
 14 ni na nun kua nēn wahalan saa sō.
 15 Kon ka nun ketēba ka bonu yākuru kua,
 kpa n ka nun yāa ni nu gum mō yāku dōō mwaararuginu kua.
 16 Bēe be i Gusunō nasie, i na i nō,
 kpa n bēe sō ye u man kua.
 17 Na nùn nōōgiru sue u man somi,
 ma na nùn siara ka womusu.
 18 Nā n daa toraru garu mō nēn gōruō,
 Yinni Gusunō kun daa man wurarimō.
 19 Adama u nēn kanaru swaa daki u man wurari.
 20 Na nùn siara domi u nēn kanaru mwa.
 Ma u ñ man win durom wunari.

67

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua ka mōrōku. Ge wee.
 2 Gusunō, a bēsen wōnwōndu waawo,
 kpa a sun domaru kua.
 A de a ka sun nōnu geu mēeri,
 3 kpa tōmbu bu wunen swaa gia handunia sō,
 kpa ba n yē ma wuna a ra tōnu faaba ko.
 4 Gusunō, bwesenu kpuro nu nun siaramō
 ma nu nun tōmamō.
 5 Nu wāa nuku dobu sō, domi a ra nu siriewa dee dee.
 Wuna a maa nu kpore tem mē sō.
 6 Bwesenu kpuro nu nun siaramō ma nu nun tōmamō.
 7 Domi a ra de tem mu dīanu ma.

Gusunɔ, wuna a sãa beɛɛn Yinni.

A ra sun domaru kue.

⁸ A sun domaru kuo. Handuniagibu kpuro ba nun nasie.

68

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Gusunɔ, a seewa ma wunen yiberɛba ba yarina.

Wunen werɔbu ba duki sua wunen wuswaan di.

³ A bu yarinasia nge wiisu.

Ma ba yanda nge gum minɛru te ba dɔɔ tii.

Tɔn kɔsobu ba munda wunen wuswaan Gusunɔ.

⁴ Adama gemgibu ba ra n nuku dobu ka nasara mɔwa wunen mi kpa ba n yɛrimɔ.

⁵ I Gusunɔn yĩsiru walle suo ka womusu.

I nùn swaa kuo, u gɔburu mɔ,

u guru winu sɔni u wee.

Wĩn yĩsira Yinni Gusunɔ.

I nuku dobu koowo win wuswaan.

⁶ Yinni Gusunɔ, wuna a sãa gobekuban baaba ka gɔminibun kɔso.

A wãa wunen wãa yee dɛɛraɔ.

⁷ Wuna a ra be tɔmba yina yenu wɛ,

kpa a yobu yakia, a bu nuku dobu wɛ.

Adama kaa mem nɔɔ sariba deriwa mi gãanu sari.

⁸ Gusunɔ, sanam me a wunen tɔmbu swaa gbiye gɔburu,

⁹ tem mu yĩira, ma walla wukiara ka dam wunen wuswaan.

Ma Sinaĩn guura diira wune Isireliban Yinnin wuswaan.

¹⁰ A dera guri barukagia ya na,

ma wunen tem sɔɔ wãara wurama.

¹¹ Me sɔra wunen tɔmba ben wãa yeru kua,

me, me a sɔru kua ka kĩru wɔnwɔndobun sɔ.

¹² Yinni Gusunɔ, a wooda wɛ,

ma tɔn kurɔ sɔmɔ dabiru ba ye kpara.

¹³ Yiberɛban tabu sinamba yakikiramɔ,

ma ben kurɔbu ba ben yãnu bɔnu mɔ ni ba deri.

¹⁴ N sãare kparukonun kasi yi sii geesu sɔwa

ma nin sansu wura mɔnsi, ma i sere da i kpĩ yãa gɔsɔ?

¹⁵ Sanam me Dam kpurogii wi, u sinam be yarinasia,

tem mu burura guu te ba mɔ Salumɔniɔ.

¹⁶ Basanin guunu nu sãawa guu bakanu.

Nin gungunu maa dabi.

¹⁷ Bɛɛ guu ni i gunguu dabinu mɔ,

mɔan sɔna i ka Gusunɔn guu te u gɔsa nisinu mɔ.

I n yɛ ma miya u koo win wãa yeru ko sere ka baadommaɔ.

¹⁸ Yinni Gusunɔ, a tabu kɛkɛ dabinu mɔ,

ma a sĩimɔ yen nɔrɔm nɔrɔm ka yen nɔrɔm nɔrɔm suba yɛndun suunu sɔɔ.

Wunen yiiko ye ya sɔsira Sinaĩn ya wura wunen sãa yeru.

¹⁹ Yinni Gusunɔ, a yɔwa guurun wallo, ma a tɔmbu yoru mwɛɛra.

Ma ba nun kɛnu kã, ka mam be ba nun seesimɔn tii.

²⁰ Gusunɔ u ra sun nɔri.

Wiya u sãa beɛɛn faaba kowo.

Yen sɔ, sa ko nùn siara tɔɔ baatere.

21 Wiya u ra tɔnu faaba ko.

Wi turowa u koo kpɪ u nɔn yakia saa gɔɔn di.

22 Wiya u koo win yiberɛban wiru kɔra.

Kpa u be ba wāa durum sɔɔn wii suunu yabe.

23 Wiya u nɛɛ, u koo ka bu na saa Basanin di,

kpa u bu yarama saa nim wɔku sɔɔn di,

24 kpa su bɛsɛn naasu kpɛɛ ben yɛm sɔɔ,

kpa bɛsɛn bɔnu nu ben gɔnu tem.

25 Gusunɔ nɛn Yinni, nɛn sina boko,

ba wunɛn sanum waamɔ wunɛn s̄aa yee dɛɛrarɔ.

26 Wom kowoba ba swaa gbia,

ma be ba baranu ka mɔrɔkunu soomɔ ba bu swi,

ba wāa wɔndia be ba baranu soomɔn suunu sɔɔ.

27 I Yinni Gusunɔ siaro mi tɔmba mɛnna.

Bɛɛ Isireliban bweseru, i nɔn wɔlle suo.

28 Bɛnyamɛ wi u piiburu bo, win bwesera ta bu swaa gbiye,

ma Yudan bwese kɛran wirugibu ka ben tɔmbu ba bu swi.

Yen biru, Sabulonin bwese kɛra ka Nɛfitaligian wirugibu ba bu swi.

29 Gusunɔ u wooda wɛ bu nɔn ko damgii.

Gusunɔ, a ye a sun kua dam sireo.

30 Sinamba koo ka nun kɛnu naawa wunɛn s̄aa yerɔ te ta Yerusalemun dia
kpuro gunum kere.

31 Yinni Gusunɔ, a Egibiti yam swiɛyɔ, ye ya nun s̄aamɔ ka sii geesu,

ye, ye ya s̄aa nge karaku ge ga wāa daarun bɔkuɔ,

n̄ kun mɛ nge naa kinɛ ni nu wāa gɔsɔ,

ye, ye ya bwesenu dam dɔremɔ.

A be ba ra n tabu kɪ yarinasio.

32 Damgiba wee saa Egibitin di.

Ma Etiopigiba duki mɔ ba nɔma sue Gusunɔn mi gia.

33 Handunian sinambu, i Yinni Gusunɔ siaro ka womusu.

I nɔn wɔlle suo.

34 I nɔn siaro ka womusu

wi, wi u s̄imɔ wɔllɔ te ta wāa saa yellun di.

Wee win nɔɔ damguu ga nɔra.

35 I Gusunɔ bɛɛɛ wɛɛyɔ.

Win yiiko ya wāawa Isireliba sɔɔ.

Ma win dam mu wāa wɔllɔ.

36 Gusunɔ, a nanum mɔ wunɛn s̄aa yerɔ.

Wunɛ Isireliban Yinni, a ra wunɛn tɔmbu dam wɛ.

Gusunɔ, sa nun siara.

69

1 Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

2 Gusunɔ, a man faaba koowo.

Na s̄aare na nim mwɛɛre wahalan s̄ɔ.

3 Na nummɔ yironu sɔɔ, na n̄ kpɛ n̄ yɔra.

Na wɔri nim bwerɔ ma nim tora ka man doonɔ.

4 Na swi na wasira sere nɛn gɔru ga gbera.

Nɛn nɔni dam dwiia ye na wunɛn somiru mara.

5 Be ba man tusa ba n̄ ten wiru ka naasu yɛ,

ba dabi ba nɛn wirun seri kere.

Nɛn yiberɛ be ba kɪ bu man gɔ kam ba dam mɔ.

Ye na ñ gbene, ba kī n yen kəsire wē.

⁶ Gusunə, a nən asansi sariru yē.

Nən toranu nu ñ maa berua wunen mi.

⁷ Gusunə, wəllu ka tem Yinni,

a ku de be ba nun yīiyə bu sekuru wa nən sə.

Isireliban Yinni,

a ku de be ba nun kasu bu sekuru di nən sə.

⁸ Domi wunen sənə na seku bakaru səwa ta dera na nən wuswaa wukiri.

⁹ Nən mero bisibu ba man mɛɛra tuko.

Nən mero turosibu ba ñ man yē.

¹⁰ Wunen dirun kīra man menimə nge dō.

Be ba nun wəmmə, ben wəma wəri nɛ sə.

¹¹ Sanam mɛ na tii kawa na nə bəkua, ba man funɛ wuna.

¹² Sanam mɛ na saaki sebua nuku sankiranun sə,
ba man yaakoru mə.

¹³ Be ba sə gbāra kənnəwə ba man wīimə.

Tam nərobu ba ka nən yīsiru womu mə.

¹⁴ Adama Yinni Gusunə, wuna nɛ, na kanamə.

Gusunə, a man wurario wunen durom bakam sə saa ye a kī.

Domi a ra tənə faaba ko ka gem.

¹⁵ Kpa a man yara yironun di n ku ka kpa num.

A man wəro nən yiberɛban nəman di ka nim bwerun di.

¹⁶ A ku de nim yiburu tu man wukiri,

kpa nim bweru tu man di.

A ku de wəru bəkə gu man kərusi.

¹⁷ Yinni Gusunə, a man wurario wunen tən geerun sə.

Wunen wənwən bakaru sə, a man sīirema.

¹⁸ A ku nɛ wunen səm kowo biru kisi.

A man wurario fuuku, wee na wāa nuku sankira bakanu sə.

¹⁹ A susima a nən hunde wəra.

A man faaba koowo nən yiberɛban nəman di.

²⁰ A yē nge mɛ ba man funɛ wuna.

Ba man sekuru doke, ba man kam mɛɛra.

A maa nən yiberɛba kpuro yē.

²¹ Sekura man nuki sankə sere na kom yaa bie.

Na mara goo u man wənwəndu kua, adama sari.

Na kasu wi u koo man nukuru yemiasia,

na ñ wa baa turo.

²² Sanam mɛ gōra man mə, ba dɛɛ doke nən dīanu sə.

Sanam mɛ nim noru ga man mə, tam məmməma ba man wē n nə.

²³ A de ben tō baka dim mu ko yina sanam mɛ ba sə sɛɛ ka bəri yendu.

²⁴ A ben nən wukirio bu ku maa ka yam wa,

kpa ben dam mu dwiia.

²⁵ A bu wunen məru seesio,

kpa wunen məru baka ye, yu bu deema.

²⁶ A de ben wāa yenu nu ko bansu.

Kpa goo u kun maa wāa ben kuu bekunuginu sə.

²⁷ Domi wi a soomə, wiya ba nən sōmə.

Wi a maa yaasa səkə a mɛɛra kua,

ba win nuku sankiranu sosimə.

²⁸ A ben toranu kpuro yaayo.

A ku bu wənwəndu kua baa fiiko.

- 29 A ben yĩsinu goowo wāarun tirenun di,
kpa a ku bu menna ka gemgibu.
- 30 Adama na wāa nuku sankiranu ka wahala sɔɔ.
Gusunɔ, a de wunen somiru tu man yara.
- 31 Kon Gusunɔ siara ka womusu.
Kon takaru ko n nūn walle sua.
- 32 Yeya ya ra Yinni Gusunɔ wēre n kere naa kine yeburu.
- 33 Be ba gema, bā n yeni wa, ba ko n nuku dobu mɔ.
Bee be i Gusunɔ kasu, i ko n gōru dobu mɔ been wāaru sɔɔ.
- 34 Domi Yinni Gusunɔ u ra sāarobun gari nɔ.
U ku ra wigibu duari be ba wāa desiru sɔɔ.
- 35 Wollu ka tem ka nim wōku ka kpuro ye ya wasi mi sɔɔ,
yu nūn tɔmɔ.
- 36 Gusunɔ u koo Siɔni faaba ko.
U koo maa Yudan wusu bani.
Win som kowobu ba koo sina wuu si sɔɔ kpa su ko begisu.
- 37 Ben bibun bwesera koo tem me tubi di.
Be ba Gusunɔ kī, ba ko n ben wāa yeru mɔ mi.

70

(I maa meerio 40:14-18)

- 1 Dafidin womu ge u kua u ka Gusunɔ yaaya. Ge wee.
- 2 Yinni Gusunɔ, a na fuuku a man wɔra.
A ku te a ka man faaba ko.
- 3 A de be ba kasu bu man go bu burisina kpa bu sekuru wa.
A de be ba kasu n kam ko bu sekuru wa kpa bu biruku yira wura.
- 4 A de be ba man yēemɔ mi, bu biru wura seku ten sɔ.
- 5 A de be ba nun kasu ba n wāa nuku dobu sɔɔ.
Kpa ba n yēerimɔ wune sɔɔ.
A de be ba maa wunen faaba kī ba n kparamɔ saa kpuro ma a kpā.
- 6 Gusunɔ, na sāawa sāaro ka wɔnwɔndo.
Yen sɔ, a na nen bokuɔ fuuku.
Domi wuna a ra man somi kpa a man wɔra.
Yinni Gusunɔ, a ku te.

71

- 1 Yinni Gusunɔ, wunen miya na kuku yeru kasu.
A ku de n sekuru wa baa fiiko.
- 2 Wune wi a ra siri dee dee,
a man wɔro kpa a man faaba ko.
A man swaa dakio, kpa a man somi.
- 3 A de a n sāa nen kpee baa mi kon kuke.
Kpa na n wāa mi baadomma.
Wuna a gōru doke a man faaba ko.
Domi a sāawa nen kuku yeru nge kpee baa dangia.
- 4 Gusunɔ nen Yinni, a man wɔro tɔn kōsobun noman di
ka nuku kōsurugibun noman di.
- 5 Domi wune sɔara na yiyɔbu mɔ.
Saa nen piiburun di, wuna na naane sāa.
- 6 Saa dɔma tɔn di ba man mara, wune sɔara nen naane ya wāa.
Wuna a maa man yara nen meron nukurun di.

Wuna ko na n siaramo baadomma.

⁷ Tɔn dabiru tã n man wa, biti ra bu mwewa.

Adama wune, a kua nen kuku yee damgiru.

⁸ Yinni Gusuno, a de na n nun siaramo baadomma.

A de na n nun beere wemto tã baatere.

⁹ A ku man deri nen takoru so.

A de a n ka man wãa baa na n dam dwiia.

¹⁰ Domi nen yibereba ba nen gari m.

Be ba kasu bu man go, ba no tia m.

¹¹ Ba gerumo ba m, wee a man deri.

Ba koo man naa swiwa bu mwa.

Domi na n goo mo u man wora.

¹² N n men na, Gusuno nen Yinni, a ku man deri.

A na fuuku a man somi.

¹³ A de be ba kasu bu man go mi, bu burisina bu kam ko.

A de be ba nen kam kobu ki bu sekuru wa.

¹⁴ Adama ne, wuna na yiyo.

Na kon nun siaramowa na n do.

¹⁵ Kpa n wunen gem ka wunen faaban gari kpara to baatere.

Domi ya n noru m.

¹⁶ Yinni Gusuno, kon wunen som damginun gari gere.

Wune turon gem gariya kon kpara.

¹⁷ Gusuno, wuna a man keu koosia saa nen birun di.

Yen sãna sere ka te na wunen som geenun gari kparamo.

¹⁸ Gusuno, a ku man deri baa na n toko kua,

kpa n kpi n ka ten aluwaasiba

ka be ba koo ra marura wunen dam gari so.

¹⁹ Wunen gem mu wawa sere ka wollo.

Gusuno, ga bakana a kua.

Wara u ka nun weene.

²⁰ Wuna a dera sa wahala ka nuku sankiranu wa.

Adama kaa na a sun wãaru we,

kpa a sun yara saa siki wõrun di.

²¹ A man nukuru yemiasio kpa a de n nun beere we.

²² Yinni, kon nun toma ka morku,

kpa n nun siara ka womusu wunen borakinirun so.

Kon wunen yisiru wolle sua ka morku,

wune wi a saa Isireliban Yinni Dero.

²³ Na n nun siaramo, ba koo nen nuku dobu wa nen wuswaan di.

Me ya maa nen hunde ye a wara ya koo nun takaru ko.

²⁴ Me ya maa nen yara ya ko n wunen gari kparamo saa baayere.

Be ba kasu bu man go, ba burisina ba sekuru wa.

72

¹ Womu ge Salomoo u kua. Ge wee.

Gusuno, a ne sina boko bwisi keeyo

n ka siri nge me a ra siri,

² kpa n wunen tambu siri gem so

baa be ba saa saarobu.

³ Wunen gem so, ben gungunu ka ben guunu nu koo bu arumani we.

⁴ Kon saarobu siria kpa n bu ben gem we,

kpa n bwēbwēbun bibu faaba ko,
n be ba bu dam dāremō kōsuku.

⁵ Mēn nō sō ka suru yarimō,
mēya ba ko n maa nun nasie sere ka baadommaō.

⁶ Yinni Gusunō, a de nē, sina boko na n arufaani mō
nge gura ye ya nēmō gbee te ba kōrō kua sōo,
n kun mē nge nim arufaanigum mē mu kokumō gberō,

⁷ kpa nēn bandu sōo gem mu n wāa,
kpa dukia yu kuura mēn nōo suru yarimō.

⁸ A de na n bandu dii
saa nim wōku ge ba mō Mēditeranēn di
sere n ka girari nim wōku bōruguuō,
saa maa daa te ba mō Efaratin di
sere handunian nōrō.

⁹ Kpa a maa de be ba wāa gbaburō kpuro
bu na nēn wuswaaō bu man yiira,
kpa nēn yiberēba bu tua nō.

¹⁰ Taasisi ka tem mē mu toman sinambu
ba koo ka man gberē gobi naawa.
Seba ka Saban sinambu ba koo ka man kēnu naawa.

¹¹ Kpa sinambu kpuro bu man yiira,
kpa bwesenu kpuro nu man sā.

¹² Domi kon sāaro wi u weeweenu mō wōra,
kpa n bwēbwēwē wi u kun goō mō somi.

¹³ Mēya na kon maa sāaron wōnwōndu wa,
kpa n bwēbwēwēn wāaru wōra.

¹⁴ Kon bu wōra be ba bu dam dāremōn min di.
Kon bu yakia be ba bu nōni sōōmōn nōman di.
Domi ben wāaru ta sāawa gāa girinu nēn nōni sōo.

¹⁵ Kpa nē sina bokon wāaru tu dakaā da,
kpa bu ka man Saban wura naawa.
Ba ko n da man kanaru kue tōō baatere
ba n man domaru kuammē.

¹⁶ Kpa alikama yu marura tem sōo ka guunō.
Kpa yen winu nu n wom sooramō nge Libanin dānu.
Mēya maa tōmba koo marura wusu sōo nge yaka bii.

¹⁷ Kpa nē sina bokon yīsiru ta n yara sere ka baadommaō,
ba n tu soku mēn nōo sōo yarimō.
Tambu bā n ben winsim domaru kuammē,
ba n da nēn yīsiru soku,
kpa bwesenu kpuro nu nēē,
dōo nōrugiiwa nē sina boko.

¹⁸ Su Gusunō Isireliban Yinni siara.
Domi wi turowa u ra sōm maamaakiginu ko.

¹⁹ Su nūn siara win yīsi bēeregii ten sō.
Win yiiko yu sōōsira handunia kpuro sōo.
Ami! Ami!

²⁰ Womu geniwa Dafidi Isain bii u ka win kananu wiru go.

73

1 Womu ge Asafu u kua. Ge wee.

Geema, Gusunɔ u s̄awa tɔn geo Isireliban s̄ ka maa bèn ḡrusu d̄ere.

2 Na raa w̄rumaa d̄ɔ, n tie fiiko n ka tem turi.

3 Domi na raa ka gari bakasu n̄sinu kua
yèn s̄ na waamɔ tɔn k̄sobu ba nuku dobu m̄.

4 Ḡaanu ganu kun bu n̄ni s̄omɔ ben w̄arun t̄ru kpuro s̄ɔ.

M̄ya ben wasi yi bw̄a do ma yi ballim̄.

5 Ba ñ dunian w̄arun wahala gaa ȳ.

M̄ya ba ñ maa ȳ n̄ni sw̄a te tɔn be ba tie ba ka w̄a.

6 Ba tii suabu sebua nge saba ye ba ra sebe w̄irɔ.

Ma ba daa b̄ɔb̄ɔya sebua nge yaberu.

7 Ben nuku k̄surun kom mu yarim̄ s̄aa ben nukurun di,
ma ben ḡrun bwisikunu nu s̄ɔsiram̄ t̄ɔw̄.

8 Ba ra n t̄nu ȳem̄wa ba n m̄,

ba koo n̄n dam d̄are ka nuku k̄suru.

Kpa ba n tii sua gari gerum̄,

9 ba n Gusunɔ w̄llu w̄mm̄.

M̄ya maa ben yara ku ra goo deri handunia mi.

10 Yen s̄na t̄mbu kpuro ba wuram̄ ben mi gia.

Ma ba ben gari n̄rum̄ nge nim,

11 ba m̄, Gusunɔ kun ḡaanu ȳ.

Wi, W̄rukoo, u ñ ȳru m̄.

12 Nge m̄ya tɔn k̄sobun w̄ara s̄a.

Ba ku ra n wurure. Ba ra n ben dukia kuurasiam̄wa.

13 Ma na tii s̄ɔwa na n̄e, ñ n m̄n na,

kam s̄ɔra na n̄n ḡru d̄erasia,

ma na n̄ia n ka s̄ɔsi ma na d̄ere.

14 Yinni, t̄ru baatere a ra man s̄eyasiewa,

kpa a man n̄ni s̄ bururu baatere.

15 Nà n n̄e, kon ko nge tɔn k̄so be,

ko na n k̄i n n̄n bweseru siki te a ḡsa.

16 Ye na gari yin asansi kasu n ka yi tubu,

ma na wa yi man s̄sie too.

17 Adama d̄oma te na dua wun̄ Gusun̄n s̄a yerɔ,

saa yera na gia ye ya tɔn k̄sobu mara.

18 Geema, Yinni Gusunɔ, a bu surewa

swaa ȳ s̄ɔ ba koo sella,

kpa bu w̄ruma bu gbi.

19 Kaa de bu kam ko mii mii,

kpa ben w̄aru tu n̄ru ko subaru s̄ɔ.

20 Yinni, a ra bu kpeerasiewa,

kpa bu ben gari duari

nge m̄ t̄nu u ra dosu duari.

21 Ye n̄n ḡru ga sankira,

n s̄awa nge ḡaanu s̄ka n̄n nukurɔ.

22 Ma na kua nge gari b̄kɔ,

na ñ ḡaanu tuba nge gb̄eku yaa.

23 Adama ka m̄, na w̄a ka wun̄.

Ma a man mwa ka wun̄n n̄m geu.

24 Kaa man kpara ka wunen bwisi.
 Yen biru, kaa man mwa wunen yiiko sɔɔ.
 25 Wara na mɔ wɔllɔ, wunɛ baasi.
 Mɛya na n̄ maa goo ȳiyɔ handunia yeni sɔɔ.
 26 Nɛn wasi ka nɛn bwisikunu kpuro koo doona.
 Adama wunɛ Yinni Gusunɔ, wuna a ra man dam kɛ.
 A s̄awa nɛn dukia sere ka baadommaɔ.
 27 Wee be ba ka nun tonda ba gbimɔ.
 Mɛya a be ba nun deri go.
 28 Adama nɛ, n man w̄ɛrɛ na n w̄a wunen b̄akuɔ Yinni Gusunɔ.
 Domi na kuku yee naanɛgiru wa wunɛ sɔɔ.
 Kon kpara ye a man kua kpuro.

74

1 Womu ge Asafu u kua. Ge wee.
 Gusunɔ, mban s̄ɔna a sun yina.
 Mban s̄ɔna a ka sun m̄ɔru m̄ɔ
 bɛsɛ be a kpare nge ȳa ḡɔɔ.
 2 A bɛsɛ wunen tambu yaayo,
 bɛsɛ be a yakia saa yellun di.
 A bɛsɛn bwese k̄ɛri yaayo
 yi yi kua wunɛgii.
 A S̄ɔnin guu te yaayo
 t̄ɛn mi wunen w̄a yera raa w̄a.
 3 A doo a wa nge mɛ yam mi, n bansu kua mam mam.
 Yibɛrɛba ba ḡaɔnu kpuro san̄ka s̄a yee te sɔɔ.
 4 Wunen yibɛrɛba ba kukura s̄a yeru mi nge gbee sinansu
 ma ba ben gidi b̄ɔra gira mi.
 5 Ba s̄aare nge d̄aa buro be ba gb̄aa yiyamɔ d̄aa s̄ɔwɔ.
 6 Ma ba s̄a yee ten bura ȳaɔnu kpuro k̄ɔsuka ka gb̄ɛ ka matalaka.
 7 Ba wunen s̄a yee te d̄ɔɔ m̄eni.
 Ba tu dis̄i doke te, te ta wunen ȳis̄iru s̄ɔwɔ.
 8 Ma ba gerumɔ ben ḡɔruɔ ba m̄ɔ, su bu n̄ɔni s̄ɔ ka dam.
 Ma ba bɛsɛn s̄a yenu kpuro d̄ɔɔ m̄eni tem mɛ sɔɔ.
 9 Yinni, sa n̄ maa ȳireru garu waamɔ
 te ta sun s̄ɔsimɔ ma a w̄a bɛsɛn suunu sɔɔ.
 Wunen s̄ɔm̄ɔbu ba n̄ maa w̄a.
 Bɛsɛn goo kun maa ȳɛ sere saa yer̄a kaa n sun deri mɛ.
 10 Sere saa yer̄a kaa n mara
 yibɛrɛ u n nun n̄ɔ kuurimɔ.
 Sere saa yer̄a kaa n n̄ɔ maari
 yibɛrɛ u n wunen ȳis̄iru kam m̄ɛɛra.
 11 Mban s̄ɔna a wunen n̄m̄u kurua.
 A gu dem̄iɔ kpa a bu kam koosia.
 12 Gusunɔ, saa yellun di wuna a s̄a nɛn sunɔ.
 Wuna a sun faaba kua n̄n dabinu.
 13 Wuna a nim w̄ɔku burana ka wunen dam
 ma a yɛɛ ḡɔbi wiru k̄ɔsuka.
 14 Wuna a karaku wiru k̄ɔra,
 ma a dera be ba w̄a mi ḡaɔnu ku ra kpi ba gu tema.
 15 A dera bwia ka daara yara,

ma a daanu gberasia ni nu ku ra nim kpe.

16 Wuna a wɔ̄kuru ka sɔ̄o sɔ̄o kua.

Wuna a yam bururam ka sɔ̄o kua.

17 Ma a tem nɔ̄o bura yenu kua.

Ma a yam susuru ka puran saaba yi.

18 Yinni Gusunɔ, a yaayo ma yiberɛ u nun yɛɛmɔ.

Bwese te ta n̄ bwisi mɔ, ta wunen yĩsiru gema.

19 A ku wunen tɔn be a kĩ mi gbeeku yɛɛ deria.

A ku bu duari be, be ba sãa wɔnwɔndobu.

20 A wunen arukawani yaayo.

Domi dam diobu ba yiba ba kukua mi ba n̄ bu wasi tem mɛ sɔ̄o.

21 A ku de wi ba dam dɔre u sekuru wa.

A de wɔnwɔndo ka sãaro bu nun siara.

22 Yinni Gusunɔ, a seewo a ka tii yina.

A yaayo wɔma ye gari bakasu ra n̄ nun mɔ.

23 A ku wunen yiberɛban wɔkinu duari.

A be ba nun seesimɔ baadomman wɔkinu nɔ̄wɔ.

75

¹ Womu ge Asafu u wom kowobun wirugii kua ge ba mɔ, a ku kam koosia.

Ge wee.

² Gusunɔ, sa nun siara.

Wunen yĩsiru ta yiba besɛn nɔ̄wɔ.

Sa wunen sɔm geerun gari kparamɔ.

³ Wunɛ, Yinni Gusunɔ, a nɛɛ,

saa ye a yi yã n̄ tunuma, kaa tɔmbu siri gem sɔ̄o.

⁴ Tem mu koo kpĩ mu yĩri ka ye ya wãa mɛ sɔ̄o.

Adama wuna a yen gbereba nenĩ.

⁵ A nɛɛ, be ba tii sue bu ku maa tii sua.

A maa tɔn kɔ̄sobu sɔ̄omɔ bu tii suabu derio.

⁶ Bu ku tii wɔlle sua, kpa bu tɔn bia gari de.

⁷ Domi wɔlle suabu kun wee saa sɔ̄o yari yerun di,

n̄ kun mɛ sɔ̄o duu yerun di,

bu n̄ maa wee sɔ̄o yɛsan nɔm dɔwaru gian di.

⁸ Wunɛ Gusunɔwa a ra tɔmbu siri.

Wuna a ra gabu kawɛ kpa a gabu wɔlle sua.

⁹ Yinni Gusunɔ, a nɔra * neni ya tam yiba mu gbisimɔ,

ma a mu handunian tɔn kɔ̄sobu wɛɛmɔ.

Ba koo mu nɔwa mam mam sere ka mɛn kɔ̄tɔrɔ.

¹⁰ Adama nɛ, na n̄ nɔ̄o marimɔ.

Kon Gusunɔ Yakɔbun Yinni tɔmawa ka womusu.

¹¹ U koo tɔn kɔ̄sobun tii suabu kpeerasia,

kpa u be ba n̄n mɛm nɔ̄wammɛ kuurasia.

76

¹ Womu ge Asafu u wom kowobun wirugii kua ka mɔrɔku. Ge wee.

² Ba Gusunɔ tuba Yudaɔ,

ma u yĩsiru yara Isireliɔ.

³ Win wãa yera wãawa Salemuɔ ye ba mɔ Siɔni.

⁴ Miya u tabu yãnu bɔ̄ɔka.

* **75:9 nɔra** - Nɔra ye ba ka yã mini ya sãawa Gusunɔn mɔru ye u koo ka tɔn kɔ̄sobu siri.

Niya, sēenu ka tereṅu ka takobiba.

⁵ Yinni Gusunɔ, a sāawa wi ba koo nasia.

Wunen nanum mu kpā mu kere guu ni nu wāa saa yellun di.

⁶ Ba tabu durɔ wɔrugɔban yānu potira.

Wee ba kpuna ba gu.

Ba kpana bu ka tii yina be, be ba raa dam mɔ mi.

⁷ Gusunɔ Yakɔbun Yinni, ye a gbāra,

yera maasɔba wɔruka ka ben dumi.

⁸ Gusunɔ, wuna ba koo nasia.

Wunen mɔru yà n seewa wara u koo kpī u yɔra wunen wuswaaɔ.

⁹⁻¹⁰ Wunen siribu nɔɔra saa wɔllun di.

Sanam mɛ a seewa a tɔmbu siri,

ma a be ba tii kawɛ faaba kua,

yera handunian tɔmbu kpuro ba berum soora ma ba tii deri sēɛ.

¹¹ Baa tɔnun mɔru yà n seewa, wunen yiikowa ya koo sɔɔsira.

Be ba maa yara wunen mɔrun di, ba koo yen tɔɔ bakaru diwa.

¹² I Gusunɔ bɛɛn Yinni nɔɔ mwɛnu kuo kpa i nu yibia.

Bɛɛ be i ka nùn sikerɛnɛ i nùn nasie, i ka nùn kɛnu naawɔ.

¹³ Wiya u ra sinam be ba tii sue kawɛ.

Sinambu kpuro ba nùn nasie.

77

¹ Asafun womu ge u Yedutum kua. Ge wee.

² Na Gusunɔ nɔɔgiri sue.

Na nùn soku, u koo man swaa daki.

³ Nà n nuki sankire, na ra Gusunɔ kasuwa.

Wɔkuru na ku ra wɛre.

Na ra nen noma yiyyewa wɔllɔ nà n kanaru mɔ.

Adama ka mɛ, nen bwɛra ku ra kpunɛ.

⁴ Nà n Gusunɔ yaaya, na ra n weeweenu mɔwa.

Nà n bwisika, nen gɔma ya ra dwiyyewa.

⁵ Yinni Gusunɔ u ku ra de n dweeya.

Na ku ra kpī n gari gere nen nɔni swɔarun sɔ.

⁶ Na ra yellu yaayewa kpa na n gasɔn gari bwisikumɔ.

⁷ Na nen womusu yaayamɔ wɔkuru,

ma na bwisikumɔ na mɔ,

⁸ Yinni Gusunɔ u koo sun yinawa sere ka baadommaɔ?

U n maa ka sun nɔnu geu mɛɛrimɔ?

⁹ Win durom mu kpawa mi sere ka baadommaɔ?

U n maa gari gɛɛ mɔ u sun sɔ sere ka baadommaɔ?

¹⁰ U duariwa u sun durom kua?

U sun win wɔnwɔndu wunariwa win mɔrun sɔ?

¹¹ Ma na nen tii sɔɔwa na nɛɛ, wee ye ya man dumɔ,

yera Wɔrukoon dam kun maa ka sun wāa.

¹² Yinni Gusunɔ, kon wunen sɔma yaaya.

Domi na yaaya sɔm maamaakigii ni a kua.

¹³ Kon wunen sɔma kpuron gari kpara.

Kon sɔm maamaakiginun gari saari.

¹⁴ Gusunɔ, wunen swɛɛ yi dɛɛrewa.

Wara u ka nun kpāaru nɛ.

¹⁵ A sāawa wi u ra sɔm maamaakiginu ko.

A dera wunen dam mu sōsira bwesenu sōo.

¹⁶ Ka wunen dama a wunen tambu yakia
be, be ba sāa Yakōbu ka Yosefun sikadominu.
¹⁷ Gusunō, ye nim mu nun wa, ma mu diira,
mu gbisa sere sōwō.

¹⁸ Ma gura nemō nge daa surundu.

Ma guru gbāsukubu nōoramō.
Ma guru maakinu daamō wəllun baama.

¹⁹ Gura ya gbāra ma guru maakinu nu handunia kpuro yam bururasia,
ma tem mu diira berum sō.

²⁰ A sīa nim wōkun wōlō ka maa mēn sōwō.
Adama goo kun wunen yira wa.

²¹ A dera Mōwisi ka Aroni ba wunen tambu kpara nge yāa gōo.

78

¹ Womu ge Asafu u kua. Ge wee.

Nen tambu, i nen gari swaa dakio.
I swaa tem kpīiyō i nō ye na gerumō.

² Kon bēe faagi gaa kua ka mōnnu ye ya sāa yellun gari.

³ Ye sa nua ka ye sa gia ka ye bēsen baababa ba sun sōwō,

⁴ sa n̄ ye bēsen bibu beruammē.

Sa ko bu Yinni Gusunōn tōmaru sōwa ka win dam gari ka sōm maamaakigii ni
u kua.

⁵ U bēse Isireliba, Yakōbun bweseru wooda wē.
Wooda yera u bēsen baababa wē bu ka ye ben bibu sōsi.

⁶ Bii be ba koo marura, ben tii ba koo ye gia,
kpa bu maa ye ben bibu sōsi.

⁷ Saa yera ba koo Yinni Gusunō naane ko.

Ba n̄ maa duarimō ye u kua.
Kpa bu win woodaba mēm nōwō.

⁸ Ba n̄ maa mō nge ben baababa.
Domi baaba be, ba kua mēm nō sariba,
ma ben gāru ga n̄ ka Gusunō turo yōre.

Ma ba kua naane sariba Gusunōn mi.

⁹ Efaraimun bweseru te ta tennu mō
ta biruku yira wura tabun saa.

¹⁰ Ta n̄ ten arukawani yibie ye ta ka Gusunō bōkua.
Ta yina tu win woodaba mēm nōwō.

¹¹ Ta win sōm maamaakigii ni duari ni u tu sōsi.

¹² U maamaaki kua ben sikadoban wuswaaō Soaniō Egibitin temō.

¹³ U nim wōku bera ga kpaasina ga yōra nge gana,
ma u dera ba tōbura.

¹⁴ Guru wii wurora u dera ta bu gbiiye sōo sōo.

Wōkuru, kpa u de dōo yara ya n̄ sōsire guru wii wuro te sōo.

¹⁵ U kpenu bēsuka gbaburō,
ma nim bakam mu kura ba nōra.

¹⁶ U dera nim mu yara kpenun di,
ma mu kokumō nge daa bakarun nim.

¹⁷ Adama ka mē, baaba be, ba wi, Wōrukoo torarimōwa ba dōo.
Ba n̄n seesiwa gbaburu mi, mi gāanu ku ra kpi.

¹⁸ Ma ba wi, Gusunō nōo kuura ba n̄n dīanu kana ni ba kī.

19 Ba neε, ka gem, Gusunɔ u koo kpī u sun diisia gbaburu mini?

20 Geema, Mɔwisi u kpee te so, ma nim mu koka nge daarun nim.

Adama u koo kpī u sun diisia?

U koo kpī u sun yaa wē su tem?

21 Ye Yinni Gusunɔ u yeni kpuro nua,

yera win mɔru ya seewa nge dɔɔ

wi ba sɔre win tɔmbu Isireliban sɔ.

22 Domi ba ñ nùn naanε kue.

Ba ñ win somiru yīyo.

23 Ka me, u guru wiru wooda wē.

Ma u wɔllun gamboba kenia.

24 U dera dia ni ba mɔ manna nu bu neeya saa wɔllun di.

25 U bu ye wēwa nge mèn nɔɔ ba kī.

Tɔn boko dima ba di.

26 Yen biru, u dera woo ga na

saa sɔɔ yari yerun di ga wɔllu swee.

Ka win dama u woo seeyama

sɔɔ yēsan nɔm dɔwaru gian di,

27 ma u dera gunɔsu su sarama

su bu wukiri nge tua.

Su dabi nge yani seeri nim wɔkun gooro.

28 U dera su wɔruka su terie baama ben sansaniɔ.

29 Ma Gusunɔ u bu wē ye ba kī.

Ma ba di ba deba.

30 Adama ye ba dimɔ ba ñ kpa, dīanu yiba ben nɔɔ.

31 Sanam meya Gusunɔ u ka bu mɔru kua.

Ma u be ba dam bo go.

U ben aluwaasiba so u surura.

32 Ka me, ba wure ba tora.

Ba ñ win sɔm maamaakigii ni naanε kue.

33 Ma Yinni Gusunɔ u bu doke berum sɔɔ u ben wāaru nɔru koosia nge woo.

U bu kam koosia nɔni kpaki teeru.

34 Yinni Gusunɔ ù n kī u bu go,

yera ben gabu ba ra gɔsirame win mi gia.

35 Kpa bu yaaya ma wi, Wɔrukoowa u s̄aa ben kpee baa mi ba ra kuke.

Wiya u ra maa bu wɔre.

36 Adama ba ku ra gem gere.

Ba ra n kī bu nùn nɔni wɔkewa ka ben gari.

37 Ben gɔru ga ñ ka nùn wāa.

Ba ñ maa ben arukawani yibie.

38 Adama ka me, Yinni Gusunɔ u ra tii nenε

u kun win mɔru kpuro yɔsu.

U ra bu wɔnwɔndu kue,

kpa u bu ben durum waka u kun bu go.

39 U ra yaaye ma ba s̄awa tɔmbu.

Ba s̄awa nge woo.

Gà n doona, ga ku ra wurame.

40 Nɔn dabina ba Gusunɔ seesi gbaburo.

Nɔn dabina ba win mɔru seeya.

41 Ba maa wure ba nùn nɔɔ kuura wi, wi u s̄aa ben Yinni Deero.

- 42 Ba ñ tǎo te yaaye tɛ sɔɔ u bu wɔra yiberɛban nɔman di ka win dam.
- 43 Ba ñ maa yaaye sɔm maamaakigii ni u kua Egibitio ka Soanin gberu kpaaneɔ.
- 44 U Egibitigibun daanun nim gɔsia yem,
ma ba kpana bu mu nɔ.
- 45 U dera ghabu swɛɛ yi bu wɔri yi di.
Ma u dera surenu nu bu kam kua.
- 46 U dera twee yi ben dianu wɔri yi di.
Ma u dera ben hanian are kam kua.
- 47 U dera guru kpenu nu ben resɛm gbaanu kam koosia.
Ma woorɔ ben dǎa gbaanu sankɔ.
- 48 U dera guru gbǎa ka guru kpenu ben yaa sabenu di.
- 49 Ma u ka Egibitigii be mɔru seewa ka dam u bu nɔni sɔɔwa.
U dera gɔɔn gɔradoba ba na dabi dabinu ba bu wɔri.
- 50 U ñ dere win mɔru yu goo sɛɛna.
U bu kɛsi kɛsi baranu kpɛɛ u ka bu go.
- 51 U Egibitigibu be, be ba sǎa Kamun bibun bweserun bii tɔn durɔ gbiikoo
baawure go,
be, be ba sǎa ben aluwaasirun bibu.
- 52 U dera win tɔmba yara nge yǎa gɔɔ ge ga yarima gɔrun di.
Ma u bu kpara ghaburɔ.
- 53 U bu kpara ka bɔri yendu, ba ñ diira.
Ma u dera nim wɔku ga ben yiberɛba wukiri.
- 54 Ma u ka bu da win tem dɛeramɔ,
guu ten mi, te u mwa ka win dam.
- 55 U bwese tukunu gira win tɔmbu Isireliban sǎ.
Ma u tem mɛ bɔnu kua u dera ba sina mi, kuu bekuruginu sɔɔ.
- 56 Adama ba Gusunɔ nɔɔ kuura.
Ba wi, Wɔrukoo seesi.
Ba ñ win woodaba mɛm nɔɔwɛ.
- 57 Ba Gusunɔ dɛsirari, ma ba kua naanɛ sariba
nge mɛ ben baababa ba raa kua.
Ba wurura nge ten tɛn kirika ya kusira.
- 58 Ba win mɔru seeya ka ben bũu turanu.
Ba win nisinu seeya ka ben bwāarokunu.
- 59 Ye Gusunɔ u ye kpuro wa, yera win mɔru seewa,
ma u Isireliba yina.
- 60 U sǎa yee te deri te ta wǎa Siloɔ.
U kuu bekurugii te deri tɛn mi u ra ka bu yinne.
- 61 Ma u dera yiberɛba ba win woodan kpakororu mwa,
tɛ sɔɔ u ra win dam ka win yiiko sɔɔsi.
U dera ba ka tu doona tem tukumɔ.
- 62 U ka win tɔmbu mɔru kua,
ma u dera ba bu go tabu sɔɔ.
- 63 U dera aluwaasiba ba dɔɔ mwaara,
ma wɛndiaba ba durɔbu bia.
- 64 U dera ba ben yaku kowobu go tabu sɔɔ ka takobi.
Ma ben gaminibu ba ñ ben gɔɔ swi.
- 65 Yera Yinni Gusunɔ u seewa nge tɔnu wi u dom yandama.
U seewa nge tabu durɔ wɔrugɔ wi tam mu goomɔ.
- 66 Ma u win yiberɛba so u gira.

U bu sekuru doke te ta ñ kpeemə sere ka baadommaə.

⁶⁷ U Efaraimu Yosefun biin bweseru yina.

U ñ tu gəsa.

⁶⁸ Yudan bweseru ka Siñnin guura u kĩa u gəsa.

⁶⁹ Guuru miya u win sãa yeru bana

ta dam mə nge wəllu ka tem

mε u swĩi sere ka baadommaə.

⁷⁰ U Dafidi gəsa u n ka sãa win səm kowo.

Yãa kpara yerun diya u nùn mwaaama

⁷¹ u ka ko Isireliba, Yakəbun bweserun kpara

be, be ba sãa wi, Yinni Gusunən tumbu.

⁷² Dafidi wi, u tən be kparawa ka gəru dεεrə, ka laakari.

79

¹ Womu ge Asafu u kua. Ge wee.

Gusunə, wee tən tukobu ba wunən tem wəri.

Ba dera wunən sãa yeru ta disi duura.

Ba dera Yerusaləmu ya kua bansu.

² Ba wunən tumbu go,

ma ba dera gunəsu ben gonu di.

Ba dera gbeeku yεε yi be, be ba nun sãamə min gonu tema.

³ Ba ben yem yari mu ka Yerusaləmu sikerene nge nim,

ma ba ben gonu deri mi, goo kun nu sikua.

⁴ Be ba ka sun sikerene ba sun wəmmə.

Besən berusebu ba sun yaakoru m̄.

⁵ Yinni Gusunə, sere saa yerà wunən m̄ru ko n seewa.

Sere saa yerà kaa n nisinu seewa nge d̄ə.

⁶ A de wunən m̄ru yu wəri bwese ni nu ñ nun yē

ka ni nu ñ nun sãamə s̄ə.

⁷ Domi ba Isireliba go, ma ben tem mu kua bansu.

⁸ A ku sun besən sikadoban durum s̄əbi.

Adama wunən k̄irun s̄ə, a sun wənwəndu kuo.

Domi sa kua wənwəndobu.

⁹ Gusunə besən faaba kowo, a sun somio

kpa wunən ȳisuru tu bεεε wa.

A sun w̄oro kpa a sun besən durum w̄oka.

¹⁰ Mban s̄əna kaa de bwesenu nu n m̄,

mana besən Yinni u w̄a.

A be ba wunən t̄ambun yem yari m̄ru k̄əsieyo

bwesenun suunu s̄ə besən wuswaa.

¹¹ Yinni Gusunə, a d̄esobun weweenu n̄əw̄ə,

kpa a be ba ka d̄ə bu go faaba ko ka wunən dam.

¹² Yinni, bwese ni nu ka nun sikerene nu nun wənwa,

a nu nin durum k̄əsieyo sere n̄ən n̄əba yiru.

¹³ Adama bεεε wunən tən be a kpare, sa ko nun t̄oma sere ka baadommaə,

kpa bεεε ka besən bibun bweseru sa n nun bεεε w̄εemə.

80

¹ Womu ge Asafu u wom kowobun wirugii kua ka m̄r̄əku. Ge wee.

² Wunε Isireliban kpara, a swaa dakio a n̄ə.

Wunε wi a ra wunən t̄ambu kpare nge ȳa ḡə,

ma a s̄ə w̄əllun k̄əsobun suunu s̄ə,

Ma na nɔɔ gagu nua ge na ñ tuba. Ga nɛɛ,
 7 na bɛɛ sɔmunu swɛnya bɛɛn senun di,
 na dera i yoo sɔma deri.

8 Sanam mɛ i wāa nɔni swāaru sɔɔ,
 i man soka, ma na bɛɛ yakia.

Na bɛɛ wisa guru maakinu sɔɔ.

Na bɛɛn laakari mɛɛra Meriban bwiaɔ.

9 Bɛɛ nɛn tɔmbu Isireliba,

i man swaa dakio i nɔ ye kon bɛɛ sɔ.

10 I ku de bũu goo u n maa wāa bɛɛn suunu sɔɔ.

I ku maa nu yiira i sã.

11 Nɛna Gusunɔ bɛɛn Yinni wi u bɛɛ yara Egibitin di.

I bɛɛn nɔɔ wukio kpa n bɛɛ diisia.

12 Adama bɛɛ nɛn tɔmbu, i ñ man swaa daki,

i ñ maa man mɛm nɔɔwɛ.

13 Na dera i wari bɛɛn gɔru bɔbunu sɔɔ,

ma i bɛɛn tiin bwisi swĩi.

14 Bɛɛ nɛn tɔmbu, i n daa man swaa daki i s̄imɔ nɛn swaa sɔɔ,

15 kon daa bɛɛn yiberɛba sekuru doke,

kpa n bu naa swĩi n go go.

16 Saa ye sɔɔra nɛ, Yinni Gusunɔn yiberɛban tii suabu koo nɔru ko,
 kpa Isireliban doo nɔɔru tu tɛ.

17 Kon bu d̄ia geenu wɛ,

kpa bu kperun tim gem di.

82

1 Womu ge Asafu u kua. Ge wee.

Gusunɔ u wāa wɔllun tɔmbun suunu sɔɔ.

Miya u wāa u ka sirimɔ. U nɛɛ,

2 sere saa yerà i ko i n wāa i n sirimɔ ka weesu,
 i n yɔ taaregibun biruɔ.

3 I dam sarirugibu ka gobekuba ben gem wɛɛyɔ.

I wɔnwɔndobu ka s̄arobu ben gem wɛɛyɔ.

4 I dam sarirugibu ka be ba dam d̄ɔremɔ faaba koowo.

I bu wɔro tɔn k̄sɔbun nɔman di.

5 Adama bɛɛ, i ñ gāanu ganu yɛ.

I ñ maa bwisi gɛɛ mɔ. I kom k̄sɔsum m̄ɔwa,

ma ya dera gem mu doona handunian di.

6 Na raa nɛɛ, i s̄āawa wɔllun tɔmbu.

I s̄āawa Wɔrukoon bibu.

7 Adama i ko i gbiwa nge tɔn dirobu.

I ko i gbiwa nge sinambu kpuro.

8 Gusunɔ, a seewo a handunia siri.

Domɔ wuna a bwesenu kpuro mɔ.

83

1 Womu ge Asafu u kua. U nɛɛ,

2 Gusunɔ, a ku mari, a ku maa wɛra.

3 Domɔ wee wunen yiberɛba ba seewa,
 be, be ba nun tusa ba wiru ȳrasie.

4 Wee ba k̄sa wesianamɔ wunen tɔmbun s̄ɔ.

Ba nɔɔ tia m̀ be a k̄s̄sun s̄ɔ.

⁵ Ba gerum̄ ba m̀,

bu na bu sun kpeerasia bwesenu kpuron suunu s̄ɔn di,
kpa bu ku maa beɛ Isireliban ȳis̄iru yaaya.

⁶ Wee ba wesiana,

ma be kpuro ba nɔɔ tia kua bu ka nun w̄ari.

⁷ Beya, Ed̄muba ka Isim̄el̄iba ka M̄abuba ka Agariba

⁸ ka Gebaliba ka Am̄n̄iba ka Amalekiba

ka Filisitiba ka sere Tirigibu.

⁹ Asirigibun tii ba na ba ka bu nɔɔ tia kua,

ba L̄ɔtun bibun bweseru, Am̄n̄iba ka M̄abuba n̄oma k̄a.

¹⁰ Yinni Gusun̄, a bu kuo nge m̄e ba Sisera ka Yabini ka Madianiba kua
Kisionin daar̄ɔ.

¹¹ Ba bu kpeerasiawa Eni Dorio,

ma ba beɛ̄n̄ gonu deri mi, nu tem k̄s̄isia nge naa bisu.

¹² A de ben sinambu bu gbi nge sinam beni,

Or̄ebu ka Seebu ka Seba ka Salumuna,

¹³ be, be ba raa geruna ba n̄eɛ,

bu da bu Gusun̄n arumani gura.

¹⁴ Yinni Gusun̄, a bu suo a ka doona

nge m̄e woo guna ya ra ka yakasu doone.

¹⁵ A de bu d̄ɔ m̄wara nge m̄e d̄ɔ u ra d̄a s̄ɔ m̄we,

n̄ kun m̄e nge m̄e d̄ɔ yara ya ra guunu dabiri.

¹⁶ A bu naa giro ka guru woo b̄ok̄ɔ.

A bu nandasio ka woo guna.

¹⁷ Yinni Gusun̄, a bu sekuru dokeo,

kpa bu wa bu ḡsirama wunen mi.

¹⁸ A de bu sekuru wa,

kpa ba n nande sere ka baadomm̄a.

A ben ȳiȳɔbu wun̄, kpa bu kam ko.

¹⁹ Kpa bu gia ma wun̄e turowa a s̄a Yinni W̄rukoo handunia ye s̄ɔ.

84

¹ Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ba gu kuawa ka
m̄ar̄ɔku. Ge wee.

² Gusun̄, w̄allu ka tem Yinni,

wunen w̄a yeru ta man w̄eɛ.

³ Na sende, na diirim̄ n wa n ka du wunen s̄a yer̄ɔ.

N̄en ḡr̄u ka n̄en wasi kpuro nuku doɔn̄ kuuki m̀

wun̄e Yinni Gusun̄n s̄ɔ, wun̄e wi a w̄a.

⁴ N̄en Yinni, n̄en sina boko!

Baa ka gun̄amin̄ nu ra n w̄a yeru m̄.

W̄allu ka tem Yinni, a ra mam de

nu sokunu ko wunen ȳaku yerun b̄aku.

⁵ Doo n̄ɔrugiba be ba w̄a wunen s̄a yer̄ɔ

ba nun t̄mam̄ baadomma.

⁶ Doo n̄ɔrugiba be ba t̄asa wun̄e s̄ɔ.

Ba ra n s̄ɔr̄u s̄a bu ka s̄aru da.

⁷ B̄a n sar̄ w̄wan di ye ba m̀ Ȳresu,

a ra de bwii yi koorawa mi,

kpa gura yu ka ye domaru naawa.

8 Nge me ba doo bu ka Gusuno yinnibun Yinni sa Siɔniɔ,
nge meya ben dam mu ra n sosimo gbabu te soo.

9 Gusuno wollu ka tem Yinni, a man swaa dakio.

Gusuno Yakobun Yinni, a nen kanaru noowo.

10 Yinni, wune wi a saa besen tereru,
a wi a gosan wuswaa meerio.

11 Nen soo teerun waaru wunen saa yerɔ,
ta nen yam tukum waarun soo dabi dabinu kere.
N buram bo na n waa wunen saa yerun konnowɔ,
ye ko na n ka waa diru mi ton kosoba waa.

12 Yinni Gusuno, a saawa nge soo.

A maa saawa nge tereru.

Wuna a ra tambu durum ka beere kue.

Be ba simo gem soo, a ku ra ka bu gea yinari.

13 Gusuno, wollu ka tem Yinni,

doo noorugiiwa wi u nun naane saa.

85

1 Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

2 Yinni Gusuno, a wunen tem durum kua.

Wee a ka beše Isireli be sa saa Yakobun bweseru wurama.

3 A beše wunen tambun toranu woka.

A besen durum kpuro wukiri.

4 A n maa ka sun mɔru saa.

A dera wunen mɔru kpuro ya sure.

5 Gusuno besen faaba kowo, a sun wesio nge yellu.

A ku maa ka sun mɔru ko.

6 Nge kaa n ka sun mɔru saawa sere ka baadommaɔ?

Ngɛ kaa n mɔru saawa sere ka besen bibun bibu soo?

7 A n sun waaru wesiamɔ

kpa beše wunen tambu su wa su nuku dobu ko wunen sɔ?

8 Yinni Gusuno, a sun wunen durum sɔsio

kpa a sun faaba ko.

9 Yinni Gusuno, kon swaa daki n no ye a gerumo.

Domi bari yendun gariya a ra n wunen tambu sɔmo

be ba nun naane saa

ma ba kun wure wiira gari soo.

10 Be ba nun nasiewa a ra faaba ko.

Kpa a de beere ya n waa besen tem soo.

11 Ton geeru ka barakinira koo wurama

kpa gem ka bari yenda n waa tem me soo.

12 Barakiniru ta koo se tem me soo nge dia bwese te ba duura,

kpa gem mu sarama wollun di.

13 Yinni Gusunan tiwa u koo sun bari yendu wɛ,

kpa besen tem mu binu ma.

14 Gema mu ko n nun gbiye, kpa mu win swaa some.

86

1 Dafidi u kanaru kua u nee,

Yinni Gusuno, a man swaa dakio kpa a nen kanaru no.

Wee na saaru ka wonwɔndu soore.

² A nɛn hunde beruo, domi na ra nun sã.

Gusunɔ, na nun naanɛ sãa,
a man faaba koowo.

³ Yinni, wuna na ra nɔɔgiru sue baadomma.

A man wɔnwɔndu kuo.

⁴ Yinni, a man nuku dobu wɛɛyɔ.

Wuna na ra n kanamɔ ka nɛn gɔru kpuro.

⁵ Yinni, a sãawa tɔn geo,

a ra maa tɔmbu ben durum wɔke.

A ra be ba nun soku kpuro kɪru sɔsi ta n kpã.

⁶ Yinni Gusunɔ, a nɛn kanaru nɔwɔ.

A nɛn weeweenu swaa dakio.

⁷ Domi nà n nun kana nɔni swaarun saa,

a ra man wisi.

⁸ Gãanu sari ni nu ka nun weene ye ba ra sã kpuro sɔɔ.

Gãanu maa sari ni nu ka wunen sɔma weene.

⁹ Bwese ni a taka kua kpuro nu koo na nu yiira wunen wuswaaɔ,
kpa nu wunen yĩsiru bɛɛɛ wɛ.

¹⁰ Domi a kpã, a ra maa sɔm maamaakiginu ko.

Wunɛ turowa a sãa Gusunɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ, a man wunen swɛɛ sɔsio,

kpa n wa n sɪ wunen gem sɔɔ.

A de n wunen yĩsiru nasia.

¹² Gusunɔ nɛn Yinni, kon nun siara ka nɛn gɔru kpuro,

kpa n nun bɛɛɛ wɛ sere ka baadommaɔ.

¹³ Domi a man durom bakam kua,

a man yara gɔribun wãa yerun sɔɔ sɔɔn di.

¹⁴ Yinni Gusunɔ, tii suobu ba man seesi.

Tɔn kɔsobu ba kɪ bu man hunde wuna,
be, bɛn bwisikunu ku ra n wãa wunen mi gia.

¹⁵ Adama wunɛ Gusunɔ, a sãawa Yinni wɔnwɔndugii.

A ku ra mɔru se fuuku.

Wunen kɪru ta kpã.

A maa sãawa bɔrɔkini.

¹⁶ A man mɛerima kpa a nɛn wɔnwɔndu wa.

A nɛ, wunen sɔm kowo dam kɛɛyɔ,

kpa a man faaba ko nɛ, wunen sɔm kowon bii.

¹⁷ Yinni Gusunɔ, a man yĩreru sɔsio te ta koo man koorã,

kpa a de nɛn yibereba bu ye wa kpa sekuru tu bu mwa.

Domi wuna a ra man faaba ko, kpa a man nukuru yemiasia.

87

¹ Womu geniwa Koren bibu ba kua. Ba nɛɛ,

Yinni Gusunɔ u Yerusalemun kpɛɛkpɛɛku swiwa
guu te win tii u gɔsa u dɛɛrasian wallɔ.

² U Yerusalemu ye kɪ n kere wuu si su wãa Yakɔbun bweserun tem kpuro sɔɔ.

³ Yerusalemu, Gusunɔn wuu,

ba wunen bɛɛɛ bakan gari gerumɔ.

⁴ Nɛ, Yinni Gusunɔ, nà n bwesenun yĩsinu yorumɔ ni nu man yɛ,

kon Egibitigibu ka Babilonigibu ka Filisitiba ka Tirigibu ka Etiopigibun yĩsinu
yore.

Domi ba bu marawa Yerusalemu mini.

- 5 Adama Yerusalemugibu ba koo nee, ben tema mi ka gem.
 Wɔrukoowa u men kpeεkpeεku swii.
 6 Yinni Gusunɔ u koo bwesenun yĩsinu yore kpa u nee,
 Yerusalemuɔra ba bu mara.
 7 Be ba womusu mɔ ba yaamɔ, ba koo nɔɔguru sua ba n mɔ,
 Yinni, beɛen nuuru kpuro ta woowa wunen mi.

88

- 1 Womu ge Koren bibu ba wom kowobun wirugii kua. Ba gu kuawa ka guuru. Hemani Esirahigiiwa u gu kua. Ge wee.
 2 Yinni Gusunɔ nen faaba koowo,
 na ra n nɔɔguru suewa wunen wuswaaɔ wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ.
 3 A de a nen kanaru nɔ.
 A swaa tem kp̄iyɔ a nɔ ye na nun kanamɔ.
 4 Wee wahala ya man deema n kp̄a
 sere na gɔribun w̄a yeru turukú kua.
 5 Na w̄a be ba gɔɔ dɔɔn wuuro.
 Na n̄ maa dam mɔ.
 6 Wee na kp̄i ka gɔribu sannu.
 A dera na w̄a ka be sannu sikirɔ,
 be, be a n̄ maa yaayamɔ, a n̄ maa bu nɔɔrimɔ.
 7 A man kp̄ε w̄eru b̄kɔ sɔɔ mi yam w̄okura w̄a.
 8 A man m̄oru seesi,
 ma n s̄aare na nim mwεere.
 9 A dera nen kpaasibu ba man deri.
 A dera ba man tusa,
 ma na taarere na n̄ kp̄ε n nunda nen wahalan di.
 10 Nen n̄oni dam dwiia n̄oni sw̄aarun s̄ɔ.
 Yinni Gusunɔ, t̄ru baatere na ra n̄ma yiyewa wunen mi gia na n nun somiru
 kanamɔ.
 11 Gɔriba a ra maamaaki kue?
 Gɔriba ba koo kp̄i bu se bu nun s̄a?
 12 Gɔriba ba koo kp̄i bu wunen b̄rɔkinirun gari gere siki w̄oruɔ?
 Ba koo kp̄i bu wunen t̄n geerun gari gere gɔribun w̄a yerɔ?
 13 Ba koo kp̄i bu wunen maamaaki wa yam w̄okuro?
 Ba koo kp̄i bu wunen gem tubu ḡoriɔ mi ba ra t̄mbu duari?
 14 Yinni Gusunɔ, wuna na ra faaba kanε.
 Bururu baatere, wuna na ra nɔɔguru sue.
 15 Yinni Gusunɔ, mban s̄na a man wunen wuswaa berue.
 Mban s̄na a n̄ k̄i n nun wa.
 16 Saa nen birun di, na w̄n̄w̄ndu soorewa na gɔɔ dɔɔ.
 Na burisine n̄oni sw̄a te a man kp̄εen s̄ɔ.
 17 Ne s̄ɔra wunen m̄oru ya w̄ri, ma ya man goomɔ.
 18 Ya ka man sikerene t̄ɔ baatere nge nim bweru.
 Ye kpurowa ya man wukiri.
 19 A dera nen kpaasibu ka nen b̄rɔba ba man biru kisi.
 Be kpuro ba man deri.

89

- 1 Womu ge Etani Esirahigii u kua. Ge wee.
 2 Yinni Gusunɔ, kon wunen t̄n geerun womu ko sere ka baadomaaɔ.

Kon wunen bərəkiniru kpara sere ka baadommaa.

³ Na yē ma wunen kīru ta ko n wāawa sere ka baadommaa.
Wunen bərəkiniru ta girewa wollo.

⁴ Yinni Gusunə, a nεε,

a ka Dafidi wi a gəsa arukawani bəkua.

A wi, wunen səm kowo nəə mwεeru kua ka bōri

⁵ a nεε, kaa goo wuna win bweseru səə

u ko sunə sere ka baadommaa,

kpa a win bandu tāsisia sere ka baadommaa.

⁶ Yinni Gusunə, wollu ta nun bεεε wēεmə

maamaaki ye a mən sō.

Wunen gəradoban wuuru ta nun siaramə

wunen bərəkinirun sō.

⁷ Yinni Gusunə, a n saara mə wollo.

Wunen gəradoba səə, goo sari wi u ka nun nε.

⁸ A nanum mə wunen gərado dεεrobun suunu səə.

Wunen yiiko ya kpā be ba nun sikerene n suunu səə.

⁹ Gusunə, wollu ka tem Yinni, wara u dam mə nge wunε.

Wunen bərəkinira nun karewa ta ka sikerene.

¹⁰ Wuna a ra nim wəkun tii suabu yōrasie.

Gen nim kurenu nū n seewa, a ra nu suresie.

¹¹ A Egibitigibu taaka a pəsuka nge goru.

A be, wunen yiberεba yarinasia ka wunen dam.

¹² Wuna a wollu ka tem mə.

Wuna a handunia taka kua ka ye ya wāa ye səə.

¹³ Wuna a sōə yēsan nəm geu ka nəm dwaru kua.

Guu ni ba mō Tabori ka Hεεməə nu wunen yīsiru bεεε wēεmə.

¹⁴ Wunen gāseru ta dam mə.

Wunen nəmu ga dam mə.

¹⁵ Gema mu sāa wunen bandun kpεεkpεεku.

Kīru ka bərəkinira ra n wāa wunen wuswaaə.

¹⁶ Yinni Gusunə, doo nərugiba be ba ra nun takaru ko.

Ba ra sīwa yam bururam səə wunen wuswaaə.

¹⁷ Ba koo nuku dobu ko tōə baatere wunen yīsirun sō.

Kpa bu bεεε wa wunen gem sō.

¹⁸ Domi wuna a sāa ben dam ka ben bεεε.

Wunen saabuwa sa tāsīmə.

¹⁹ Yinni Gusunə, wuna a sāa bεε Isireliban tereru.

Wunε Dεero, wuna a sāa bεεn sina boko.

²⁰ Gasə, a ka wunen səm kowo be a naane sāa gari kua kāsiru səə a nεε,

a wunen dam tabu durə damgii goo wē.

A nūn gəsa wunen təmbun suunu səən di a wolle sua.

²¹ Wiya Dafidi wunen səm kowo.

Wiya a bandun gum tāre.

²² Wunen nəmu ga ko n nūn neniwa kem kem.

Geya ga ko n sāa win dam.

²³ Yiberεba ba n kpē bu nūn samba ko.

Tən kōsobu ba n kpē bu nūn dam dore.

²⁴ Kaa win yiberεba kpeerasia.

Kaa be ba nūn tusa sēsuku.

²⁵ Wunen bərəkiniru ka wunen tən geera ko n wāa ka wi.

Kpa a nùn dam wē ka wunen yīsiru.

²⁶ Kaa de win bandun dam mu teria
saa nim wōku ge ba mō Mēditeranēn di
sere ka daa te ba mō Efaratiō.

²⁷ U koo nun sō u nēē, a sāawa win tundo ka win Yinni.
A sāawa win faaba kowo nge kpee baa mi u ra kuke.

²⁸ Kaa nùn ko wunen bii tōn durō gbiikoo.

Kpa u n sāa handunian sinambu kpuron sina boko.

²⁹ Kaa de wunen tōn geeru ta n nùn wāasi.

Kpa a ka nùn arukawani bōke ye ya n nōru mō.

³⁰ Kaa de win bibun bweseru ta n bandu dimō sere ka baadommaō.
Kaa de win bandu tu dam gira nge wōllu.

³¹ Adama win bibun bwese te, tã n yina tu wunen woodaba mēm nōwa,
ma ta wunen yirebu atafiiru kua,

³² ma ta n wunen sōsiru swī,

ma ta n wunen gere mēm nōwe,

³³ kaa tu sēyasiawa ka bokuru ten mēm nōbu sarirun sō.

³⁴ Adama a n yinamō a tu wunen tōn geeru sōsi win sō.

A n nùn tōnu kandu kuamme.

³⁵ A n wunen arukawani kusiamō.

A n maa wunen gere kōbiamō.

³⁶ A bōrua ka wunen yīsi dēeraru ma a n Dafidi weesu kuamme.

³⁷ Kaa de win bibun bweseru ta n bandu dimō sere ka baadommaō.

Kpa win bandu ta n wāa baadomma nge sōō.

³⁸ Kpa tu te nge suru.

Win seedagii wi u wāa wōllo u sāa bōrōkini.

³⁹ Adama wee a sunō wi a raa gōsa deri,

ma a ka nùn mōru kua too.

⁴⁰ A wunen arukawani kusia ye a raa ka wunen sōm kowo bokua.

Ma a win sina furō kasa kua.

⁴¹ A win gbāranu kpuro kōsuka,

ma a win kuku yenu surura.

⁴² A dera be ba sarō mi, ba win arumani gura.

Ma ba nùn sekuru doke.

⁴³ A win yiberēba dam kã.

A dera ba nuku dobu kua.

⁴⁴ A dera win tabu yānu nu dam dwiyya.

A n ka nùn yōre tabu sōō.

⁴⁵ A win bēēēē kpeesia.

Ma a win bandu sura sere ka temō.

⁴⁶ A dera u tōkō kua fuuku, ma a nùn sekuru doke.

⁴⁷ Yinni Gusunō, sere saa yerà kaa n kukua.

Sere saa yerà wunen mōru ya ko n seewa nge dōō yara.

⁴⁸ A yaayo nge mē nen wāarun tōru ta dēēbu ne.

A yaayo ma tōnu wi a taka kua kpuro u koo ra gbi.

⁴⁹ Wara u koo kpī u n wāa u kun gu.

Wara u koo kpī u tii yara gōribun wāa yerun di.

⁵⁰ Yinni, mana wunen gasōn durom mē, mu da.

Mana nōō mwēē te a Dafidi kua ka bōrōkiniru ta wāa.

⁵¹ Yinni, a mēerio seku te wunen tōmba dimō.

A yaayo ma nēna na wunen tōn dabi te kpare.

52 Yinni Gusunɔ, yiberɛba ba wunen tɔmbu sekuru dokemɔ,
ma ba wi a gɔsa wɔmmɔ mi u dɔɔ kpuro.

53 Yinni Gusunɔ, wuna sa ko n siaramɔ sere ka baadommaɔ.
Ami! Ami!

WOMUSUN BɔNU NNESE

90

1 Mɔwisi Gusunɔn sɔm kowo u kanaru kua u nɛɛ,
Yinni, saa yellun di, wuna a s̄a beɛn kuku yeru.

2 A s̄awa Gusunɔ a sere guunu ka handunia taka kua.
Mɛya kaa n maa s̄a sere ka baadommaɔ.

3 A ra de tɔnu u gɔsira tua.

A ra n̄n s̄a a nɛɛ, u gɔsiro min di, u we.

4 Wunen mi, w̄ɔ nɔrɔbu (1.000) ra n s̄awa nge ḡian t̄oru te ta doona kɔ,
n̄ kun mɛ nge w̄ɔkuru s̄akiru.

5 A ra tɔnun w̄aru n̄ru koosiewa nge mɛ dosu ga ra doonɛ bururu.
Ga ku ra te nge yakasu

6 sin w̄esu ra n baare bururu,
n̄ n kua yoka bu su bura kpa su gbera.

7 Wunen m̄ru ya dera sa gɔɔ dɔɔ.

Ma sa nanda yen saabu.

8 A ra beɛn toranu terasiewa wunen wuswaaɔ,
kpa wunen yam bururam mu beɛn asiri kpuro s̄ɔsi.

9 Beɛn w̄aru ta ra doonɛwa wunen m̄run s̄ɔ.
Ta ra doonɛwa nge w̄esia teeru.

10 Tɔnun w̄aru ta ra turi sere w̄ɔ wata ka w̄okuru,
wi u maa dam m̄, w̄ɔ wene,
adama ka mɛ, tɔnun w̄ara ku ra n arufaani gaa m̄
sere wahala ka n̄ni sw̄aru.

Domi ta ra doonɛwa fuuku ḡori gia.

11 Wara u wunen m̄run dam ȳɛ.

Wara u nun nasie yen s̄ɔ.

12 A de sa n ȳɛ ma beɛn w̄arun t̄ora kun d̄ɛu,
kpa su ko bwisigibu.

13 Yinni Gusunɔ, sere domma kaa ḡru ḡsia a wunen m̄ru deri.

A beɛ wunen s̄m kowobun w̄n̄w̄andu waawo.

14 A sun wunen durom bakam s̄ɔsio bururu baatere.

Kpa sa n nuku dobu m̄ sa n womusu m̄ beɛn w̄arun t̄oru kpuro s̄ɔɔ.

15 A sun nuku dobu w̄ɛyɔ nge m̄n̄ n̄ɔ a sun s̄ɛyasia.

Kpa a beɛn nuku sankira ten w̄su ḡsia nuku dobu w̄su.

16 A de su wunen s̄ma wa beɛ wunen s̄m kowobu,

kpa a beɛn bibun bweseru wunen yiiko s̄ɔsi.

17 Gusunɔ beɛn Yinni, a sun durom kuo,
kpa a de beɛn s̄ma kpuro yu arufaani ko.

91

1 Wunɛ wi W̄rukoo u k̄su,
a w̄ɛrewa Dam kpurogiin t̄ɔbuɔ.

2 Kon Yinni Gusunɔ s̄ɔ ma wiya n̄n kuku yeru ka n̄n k̄ari.
Wiya n̄n Yinni wi na naane s̄a.

3 Domi wiya u nun w̄ramɔ saa taan di.

Wiya maa nun wɔramɔ saa kɛsi kɛsi gɔɔ ka win wahalan di.

⁴ U koo nun win sansu wukiri.

Kaa kuku yeru wa win kasan sɔɔwɔ.

Win bɔrɔkinira sɔawa nge tɛrɛru ka tarakpe.

⁵ Wɔkurun kari n̄ kun mɛ sɛu ge ga wee sɔɔ sɔɔ,
yɛn gaa kun nun bɛrum mɔ.

⁶ Kɛsi kɛsi gɔɔ wi u bɔsu wɔkuru,
n̄ kun mɛ bara te ta tɔmbu goomɔ sɔɔ sɔɔ gbɔara,
yɛn gaa kun nun bɛrum mɔ.

⁷ Baa bara ni, n̄ n tɔmbu nɔrɔbu (1.000) go wunɛn bɔkuɔ,
ma nu tɔmbu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000) wɔri wunɛn nɔm geuɔ,
gɔanu kun nun babamɔ.

⁸ Nɔniya kaa ka mɛɛri tɔna kpa a tɔn kɔsobun are wa.

⁹ Yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u kua wunɛn kuku yeru,
ma wi, Wɔrukoo u kua wunɛn wɔa yeru,

¹⁰ yɛn sɔna nɔni swɔaru gara kun nun sisie,
bararu gara kun maa wunɛn yɛnu susie.

¹¹ Domi u koo win gɔradoba nɔɔ kɛ wunɛn sɔ,
ba n nun kɔsu wunɛn swɛɛ kpuro sɔɔ,

¹² bu nun nɛnɛ ka ben nɔma
kpa a ku ra ka wunɛn naasu kperu sokura.

¹³ Kaa gbɛe sunɔ ka surɔkɔru yɔ a sara,
kpa a gbɛe sunɔ kpɛmu ka yaa gɔba tem taare.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yɛn sɔ u man kɔ,
kon n̄n yakia kpa n n̄n kɔsu domi u nɛn yɔsiru yɛ.

¹⁵ U n man soka kon n̄n wurari.
Ko na n wɔa ka wi nɔni swɔarun saa.
Kon n̄n yakia kpa n n̄n bɛɛɛ wɛ.

¹⁶ Kon de u tɔkɔru ko bɔri yɛndu sɔɔ,
kpa n n̄n nɛn faaba sɔɔsi.

92

¹ Womu ge ba kua tɔɔ wɛrarugirun sɔ. Ge wee.

² Ya ra n do ba n nun tɔmamɔ Yinni Gusunɔ,
kpa ba n wunɛn yɔsiru bɛɛɛ wɛɛmɔ, wunɛ Wɔrukoo,

³ ba n wunɛn durom gari kparamɔ bururu,
kpa ba n wunɛn bɔrɔkinirun gari kparamɔ wɔkuru

⁴ ka mɔrɔku ka gɔɔgeru.

⁵ Yinni Gusunɔ, ye a kua ya man nuku dobu wɛ.
Ma na ye kpuro siaramɔ ka womusu.

⁶ Yinni Gusunɔ, wunɛn sɔma ye a kua ya kpɔ.
Wunɛn bwisikunu nu duku.

⁷ Gari bɔkɔ ga n̄ kpɛ gu nu tubu,
mɛya nu n̄ maa kpɛ nu n̄n yeeri.

⁸ Geema, tɔn kɔsobu ba seemɔ nge yakasu,
ma nuku kɔsurugibu ba kparamɔ nge dɔa.
Ka mɛ, sɔɔ teeru ba koo bu kpeerasia sere ka baadommaɔ.

⁹ Adama wunɛ Yinni Gusunɔ, wuna a kpuro kere sere ka baadommaɔ.

¹⁰ Wunɛn yibɛɛba kpuro ba koo kam ko.
Be ba kɔsa mɔ kpuro ba koo yarina.

11 A man gbeeku keten dam kā,
 ma a man domaru kua a man gum yarum tāre.
 12 Tē, na waamō nen yibereba ba wōrukumō.
 Na nōmō ba kuuki mō.
 13 Gemgibu ba koo kpēa nge kpakpa bāa.
 Ba koo se nge Libanin dāa ye ba mō sēduru.
 14 Ba ko n sāawa nge dāa te ba gira ta kparamo
 Gusunō besen Yinnin sāa yerō.
 15 Baa tā n tōkō kua, ta ko n binu marumōwa,
 kpa ta n bōrōm mō ta n wurusu sōawa.
 16 Yeya ya koo sōasi ma Yinni Gusunō u sāawa gemgii.
 U maa sāawa nen kpee baa mi na ra kuke.
 Wi sōo, durum gaa sari.

93

1 Yinni Gusunō, a bandu dii,
 ma a wunen yiiko sebua nge yaberu.
 Ma a dam sēke nge kpaka.
 A maa dera tem mu dam mō, mu n yīirimō.
 2 Saa yee yellun diya a wunen bandu swī.
 Saa yee yellun diya a wāa.
 3 Yinni Gusunō, daanu nu ra n nōogiru sue nu n wōki,
 kpa nu n kuuki mō.
 4 Adama wunε, a dam mō a ni kpuro kere.
 A bandu dii wōllo.
 5 Yinni Gusunō, wunen gari yi sāawa gem.
 Wunen sāa yeru ta ko n sāawa dēeraru sere ka baadommao.

94

1 Yinni Gusunō, wunε wi a ra tōnu mōru kōsie,
 a wunen yiiko sōasio.
 2 Wunε handunian siri kowo, a seewo.
 A be ba tii sue ben kōsa kōsieyo.
 3 Sere saa yerà kaa n dera tōn kōsobu ba n wāa.
 Sere saa yerà kaa n dera ba n nuku dobu mō.
 4 Wee be ba ra n tōmbu kōsa kuammε ba gari saarimō ka tii suabu.
 5 Yinni Gusunō, ba wunen tōmbu dam dōremō
 be, be ba sāa wunen arumani.
 6 Ba gōminibu ka sōbu goomō.
 Ma ba gobekuba sēremō ba goomō.
 7 Ba mō, Yinni Gusunō kun sun mēera.
 Gusunō Yakōbun Yinni wi, kun besen laakari mō.
 8 Bεε gari bakasu, i n tii se.
 Sere saa yerà i ko i bwisi ko.
 9 Gusunō wi u tōnu swasu gira, wiya kun kpē u gari nō?
 Wi, wi u tōnu nōni gira, wiya kun kpē u yam wa?
 10 Wi, wi u ra bwesenu sēyāsie, wiya kun tōnu sēyāsiamō?
 Wi, wi u ra tōnu yēru wē, wiya kun bwisi mō?
 11 Yinni Gusunō u tōmbun bwisikunu yē.
 U yē ma nu sāawa kam dirum.
 12 Yinni Gusunō, doo nōrugiiwa wi a sēyāsiamō.

Doo nɔɔrugiiwa wi a seeya ka wunen wooda.

¹³ Wahalan saa sɔɔ, u ko n wāawa bəri yendu sɔɔ sere bu ka tɔn kɔso suura gbea.

¹⁴ Yinni Gusunɔ kun win tɔmbu derimɔ.

U n bu biru kisimɔ, be, be ba s̄aa win arumani.

¹⁵ Domi gemgiiwa u koo siribu di.

Bɛn gɔru ga dɛere kpa bu siri bi wura.

¹⁶ Wara u koo man sanna tɔn kɔsobun mi.

Wara u koo ka man yina kɔsan kowo ben nɔman di.

¹⁷ Yinni Gusunɔ ù kun daa man somi,

na n daa wāa gɔribun wāa yerɔ.

¹⁸ Yinni Gusunɔ, nà n b̄aarimɔ,

wunen duroma mu ra de na n t̄asa.

¹⁹ Bwisiku dabinu nù n wāa nen gɔruɔ,

a ra man nukuru yemiasie.

Kpa na n nuku dobu mɔ.

²⁰ Yinni Gusunɔ, mba n b̄ee m̄ɔɔsinɛ wunɛ ka siri kowo tɔn gowo

be ba ra n wunen woodaba gema ba n tɔmbu dam dɔremɔ,

²¹ kpa ba n nɔɔ tia m̄ɔ bu ka gemgibu w̄ari.

Kpa ba n taare sarirugibu taare w̄ɛɛmɔ.

²² Adama Yinni Gusunɔ, wuna a s̄aa nen gb̄ara damgiru.

A s̄awa nen kpee baa yèn mi na ra kuke.

²³ Kaa de ben toranu nu w̄ari ben wiru w̄allo.

Kaa de ben tiin nuku k̄ɔsuru tu bu marisia.

Gusunɔ nen Yinni, kaa bu nɔɔ marisia.

95

¹ I na su Yinni Gusunɔ womu kua.

Su nùn nɔɔgiru sue ka nuku dobu

wi, wi u s̄aa faaba kowo damgii nge kpee bakaru.

² I de su da win wuswaaɔ su nùn siara.

Su nùn b̄ɛɛɛ w̄ɛ ka siarabun womusu ka nuku dobu.

³ Domi u kp̄a.

U s̄aa sina boko wi u ye ba s̄amɔ kpuro kere.

⁴ Win nɔma ya kpuro n̄eni ye ya wāa tem s̄ɔwɔ.

Guunun wii kp̄iinu nu maa s̄aa wiginu.

⁵ Nim w̄ɔku ga s̄awa wiguu.

Wiya u gu kua.

Win nɔma ya maa tem kua.

⁶ I na su kpuna su tii kawa.

Su yiira Yinni Gusunɔ b̄ɛsɛn taka kowon wuswaaɔ.

⁷ Domi u s̄awa b̄ɛsɛn Yinni.

Sa maa s̄aa win tɔmbu be u kpare nge naa ḡɔɔ.

I de i win nɔɔ nɔ giso.

⁸ I ku de b̄ɛɛn ḡɔrusu su b̄ɔbia

nge mɛ b̄ɛɛn baababa ba kua Meribaɔ

ka maa dama te ba wāa Masaɔ gbaburɔ,

⁹ mi ba man w̄ɛɛra,

ba n̄en laakari m̄ɛɛra baa mɛ ba n̄en s̄oma waare.

¹⁰ W̄ɔɔ weeruwa na bwese te bw̄ɛra yara,

ma na n̄ɛ, tɔn ben ḡɔrusu ka man tonda.

Ba yina bu nen woodaba swii.

¹¹ Yen sōna na mōru kua ma na bōrua na nee,
ba ñ sisi bu ka man wēra mi na wēre.

(I maa mēerio Bandun Gari I, 16:23-33)

96

¹ I Yinni Gusunō wom kpōo kuo.

Bee handuniagibu, i nūn womu kuo.

² I Yinni Gusunō womu kuo.

I nūn beere wēeyo.

I win faaban labaari kparo tōo baatere.

³ I bwesenu win yikon faagi kuo.

Kpa i win maamaakin gari gere.

⁴ Domi wi, Yinni Gusunō u kpā.

Wiya ba koo beere wē. U būnu kpuro dam kere.

⁵ Domi nu sāawa kam dirum.

Wiya u wōllu taka kua.

⁶ Yam bururam ka yiiko baka ya ra n nūn wāasi.

Dam ka girima ya wāa win sāa yerō.

⁷ Bwesenu kpuro, i na i Yinni Gusunō beere wē.

I na i win dam ka win yikon gari kpara.

⁸ I Yinni Gusunōn yisuru beere wēeyo.

I duo win sāa yerō ka kēnu.

⁹ I na i nūn kpuna ka been sāa yānu.

Bee handuniagibu kpuro, i diirio.

¹⁰ I bwesenu kpuro sōwō i nee, Yinni Gusunō u bandu di.

U tem swii mu dam mō, mu ñ maa yīirimō.

U ra tōmbu siriwa dee dee.

¹¹ Wōllu tu nukuru doro. Tem mu yēerio.

Nim wōku ka ye ya wāa ge sōo kpuro yu kukirio.

¹²⁻¹³ Gberu kpaane yu nukuru doro ka ye ya wāa ye sōo kpuro.

Dānu nu takī koowo Yinni Gusunōn wuswaaō, domi u wee.

U wee u handunia siri, kpa u yen tōmbu siriwa dee dee.

97

¹ Yinni Gusunō u bandu dii.

Tem mu nukuru doro.

Be ba wāa n toma bu yēerio.

² Guru wii wuroru ka yam wōkura ra n ka nūn sikerenewa.

Gem wōllōwa u win sina gōna terie.

³ Dōōwa u ra n nūn swaa gbiiye.

Kpa u n win yiberēba mwaamō.

⁴ U ra de guru maakinu nu handunia yam bururasia.

Tem mū n nu wa, mu ra diiriwa.

⁵ Guunu nu ra yandewa nge gum win wuswaaō,

wi, wi u sāa tem kpuron Yinni.

⁶ Wōllu ta win gem sōosimō.

Ma bwesenu kpuro nu win yiiko waamō.

⁷ Be ba bwāarokunu sāamō, ba koo sekuru wa.

Be ba būnu siaramō, ba koo yōra ka dukiri.

Būnu kpuro nu koo yiira win wuswaaō.

8 Yinni Gusunɔ, Siɔnigibu ba ye nuɔ ma ba nukuru dora.

Yudaba ba nuku dobu mɔ wunɛn siribun sɔ.

9 Domi wuna a kp̄aru bo handunia kpuro sɔɔ.

Wuna a maɔ b̄nu kpuro dam kere.

10 Bɛɛ be i Yinni Gusunɔ k̄i, i k̄sa tusio.

U ra be ba n̄n naanɛ s̄a w̄re t̄n k̄sobun n̄man di.

11 Yam bururam mu w̄awa gemgiin sɔ.

Nuku dobu bu w̄awa b̄n ḡru ga dɛɛren sɔ.

12 Bɛɛ gemgibu, i nuku dobu koowo Yinni Gusunɔn sɔ.

Kpa i win ȳsi dɛɛra te w̄lle sua.

98

1 I Yinni Gusunɔ wom kp̄ɔ kuo,

domi u s̄m maamaakiginu kua.

Win dam saabu u nasara wa.

2 Yinni Gusunɔ u t̄mbu win faaban gari tubusia.

U s̄ɔsi ma u s̄a gemgii.

3 U win durom ka win b̄rɔkiniru yaaya Isireliban sɔ.

Handunian goonu n̄nɛ kpuro sɔɔ ba win faaba ye wa.

4 Bɛɛ handuniagibu kpuro, i n̄ɔgiru suo ka nuku dobu.

I nuku dobu kuuki koowo i ka n̄n siara i n̄n t̄ma ka womusu.

5 I n̄n womusu kuo ka m̄rɔkunu.

I n̄n t̄mɔ ka ḡɔgenu.

6 I n̄n womusu kuo ka k̄bi ka guunu.

I taki koowo wi, sina bokon wuswaaɔ ka nuku dobu.

7 Nim w̄ku ka ye ya w̄a ge sɔɔ, yu n̄ɔgiru suo.

Tem ka ye ya w̄a mɛ sɔɔ, yu womu koowo.

8 Daɔ bakanu nu taki koowo.

Guunu nu nuku dobu kuuki koowo

sannu sannu Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

9 Domi u wee u handuniagibu siri.

U koo bu siriwa gem sɔɔ.

99

1 Yinni Gusunɔ u bandu dii ma t̄mba diirimɔ.

U s̄ w̄llun k̄sobun suunu sɔɔ ma tem mu ȳirimɔ.

2 Yinni Gusunɔ u kp̄a Siɔniɔ.

Wiya u bwesenu kpuro mɔ.

3 I Yinni Gusunɔn ȳsiru w̄lle suo.

Ta kp̄a, ta nanum mɔ. U dɛɛrewa.

4 I Yinni Gusunɔn dam w̄lle suo.

Domi u s̄awa sina boko wi u ra gem k̄a.

Yinni Gusunɔ, wuna a sun s̄ɔsi nge mɛ sa ko ka bɛɛn w̄aru diisina.

Wuna a Yakɔbun bweseru wooda w̄ɛ Isireliɔ.

5 Yinni Gusunɔ u dɛɛre.

I n̄n w̄lle suo.

I na i yiira win sina kitarun nuurɔ.

6 M̄wisi ka Aroni ba w̄awa win ȳaku kowobu sɔɔ.

Samueli u s̄awa be ba ra n̄n sokun turo.

Be kpurowa ba n̄n soka ma u bu wurari.

7 U ka bu gari kua saa guru wii wurorun di.

Ma ba win woodaba mem nɔɔwa ye u bu wɛ.

⁸ Gusunɔ bɛɛɛn Yinni, wuna a bu wisa.

Ma a kua ben Yinni wi u ra bu toraru suuru kue.

Adama a bu sɛɛyasia ben kɔsan sɔ.

⁹ I Gusunɔ bɛɛɛn Yinni siaro.

I yiiru win guu dɛɛrarɔ i nɔn bɛɛɛ wɛ.

Domi u sɔawa Dɛɛro.

100

¹ Siarabun womu. Ge wee.

Bɛɛ handuniagibu kpuro,

i Yinni Gusunɔ takaru koowo ka nuku dobu.

² I nɔn sɔawɔ ka gɔru dobu.

I na win mi, i n womusu mɔ ka yɛeribu.

³ I n yɛ ma wi turowa u sɔa Gusunɔ.

Wiya u sun taka kua.

Sa sɔawa win tɔmbu.

Sa sɔawa nge yɔa gɔo ge u kpare.

⁴ I duo win sɔa yerɔ i nɔn siara.

I duo mi, i nɔn tɔma.

I nɔn wɔlle suo.

I win yisiru bɛɛɛ wɛɛyɔ.

⁵ U sɔawa tɔn geo.

Win kiru ta n nɔru mɔ.

U sɔawa naanegii sere ka baadommaɔ.

101

¹ Womu ge Dafidi u kua. Ge wee.

Wee kon womu ko ge ga ka siribu ka durom yɔ.

Yinni Gusunɔ, kon gu kowa n ka nun bɛɛɛ wɛ.

² Kon nɛn laakari doke swaa gea sɔɔ.

Saa yerɔ kaa man naawa.

Kon siwa dee dee nɛn yɛnugibun suunu sɔɔ.

³ Na n wuramɔ n kɔsa mɛɛri.

Na mem nɔɔbu sariban daa tusa.

Na n wuramɔ yu man tia.

⁴ Na n wuramɔ kɔsa ya n wɔa nɛ sɔɔ.

Kon ka tɔn kɔsobu tonda.

⁵ Kon de wi u ra kpaasi wii u kam ko.

Na n ka wi u tii sue nɔo tia mɔ.

⁶ Kon mɛɛri n wa be ba naane mɔ tem mɛ sɔɔ,

kpa ba n wɔa nɛn bɔkuɔ.

Wi u siimɔ gem sɔɔ, wiya u koo ko nɛn sɔm kowo.

⁷ Gbɛnɔ kun ayeru wasi nɛn yɛnuɔ.

Mɛya maa weɛ kowo u n yɔramɔ nɛn wuswaaɔ.

⁸ Bururu baatere, na ko n da tem mɛn tɔn kɔsobu nɔo marisiewa.

Kpa n wa n ka bu wuna mam mam Yinni Gusunɔn wuun di.

102

¹ Wɔnwɔndon kanaru sanam mɛ u nuki sankire ma u win weeweenu Yinni Gusunɔ saariamɛ.

² Yinni Gusunɔ, a nɛn kanaru swaa dakio.

A de a nɛn wuri nɔ.

³ A ku man biru kisi sanam mɛ na nuki sankire.

A man swaa dakio sanam mɛ na nun soku,
a man wurari fuuku.

⁴ Domi nɛn wāarun tōra doonɔ nge wiisu,
ma nɛn kukunu dōɔ mɔ nge dāa nɔɔ.

⁵ Nɛn torora kara ma nɛn gōru ga gbera nge yakɔ gbebu,
sere dīanu kun man binɛ mɔ.

⁶ Nɛn weweenun saabu na woorɔ.

⁷ Na ka kpakpayɛ gbeeku weene.

Na sāawa nge booro ge ga wāa bansɔ.

⁸ Na ku ra dweeye, na sāawa nge gunɔ
ge ga wāa ge teu diru wallo.

⁹ Nɛn yiberɛba ba ra n man wɔmmɔwa baadomma
kpa ba n ka nɛn yīsiru bōrumɔ.

¹⁰⁻¹¹ Wunɛn mɔru bakan sɔ, torom mu kua nɛn dīanu.
Ma nɛn nɔni yīresu su wɔrikimɔ nɛn nim nɔruram sɔɔ.
Domi a man yara a kasa kɔ n toma.

¹² Nɛn wāarun tōru ta doonɔ nge dāa saaru,
ma na dam dwiiyamɔ nge yakɔ gbebu.

¹³ Adama wunɛ Yinni Gusunɔ,
kaa n bandu diiwa sere ka nɔrɔ.
Mɛya ba ko n nun yaaye sere ka baadommaɔ.

¹⁴ Kaa sewa a Siɔni wɔnwɔndu kua,
domi saa ye a yi ya tura a ka ye wɔnwɔndu kua.

¹⁵ Wunɛn sɔm kowobu ba ye kī sere ka yen bansɔ.
Ba maa yen tua mɛɛra gāa geenu.

¹⁶ Mɛya bwesenu kpuro nu koo wunɛn yīsiru nasia.
Kpa nin sinambu kpuro bu wunɛn yiikon bɛrum ko.

¹⁷ Sanam mɛ Yinni Gusunɔ u koo wure u Siɔni bani,
u koo tii sɔɔsi win yiiko sɔɔ.

¹⁸ U ra sāaron kanaru nɔ.

U ku ra tu atafiru ko.

¹⁹ A de bu yeni yore bwese te ta koo maruran sɔ,
kpa tɛn be ba ko n wāa, bu Yinni Gusunɔ siara.

²⁰ Domi wallun diya Yinni Gusunɔ u tem mɛɛra.
U mɛɛrimɔ saa win wāa yee dɛɛrarun di

²¹ u ka yobun weweenu nɔ u be ba gbiɔ yaka.

²² Kpa bu win yīsiru kpara
bu nùn siara Yerusalemɔ

²³ sanam mɛ bwesenu kpuro nu koo mɛnna ka nin sinambu
bu ka nùn sā.

²⁴ U nɛn dam dwiiyasia nɛn wāarun suunu sɔɔ.
U nɛn tōru kawa.

²⁵ Na gerua na nɛɛ, nɛn Yinni, wunɛ wi a wāa ka baadomma,
a ku man wuna sekum sɔɔ.

²⁶ Toren di a tem taka kua.
Wunɛn nɔma a maa ka wallu kua.

²⁷ Ye kpuro ya koo doona, adama wunɛ, kaa n wāawa.
Ya koo tɔkɔru ko nge yānu.

Kaa ye kɔsi nge yaberu.

Mɛya ya koo maa saara.

28 Adama wune, wuna mi. A ñ təkəru mɔ.
 29 Wunen sɔm kowobun bibu ba ko n wāawa ben temɔ.
 Ben bweseru ta koo tāsɪ wunen wuswaaɔ.

103

1 Womu ge Dafidi u kua. U nɛɛ,
 kon Yinni Gusunɔ siara.
 Kon win yīsɪ dɛɛraru tɔma ka nɛn gɔru kpuro.
 2 Kon Yinni Gusunɔ siara.
 Win ye u kua, na ñ duarimɔ, baa yen tia.
 3 U ra man nɛn toranu kpuro suuru kue.
 U ra nɛn baranu kpuro kpeesie.
 4 U ra man yare saa siki wərun di.
 U ra man durom ka wənwəndu kue.
 5 U ra nɛn wāaru doo nɔru yibie.
 Kpa u man ko nge aluwaasi nɛn təkəru sɔɔ,
 na n dam mɔ nge gunɔ bakeru te ta yɔwa.
 6 Yinni Gusunɔ u ra siriwā gem sɔɔ.
 U ra be ba dam dɔremɔ wɔre.
 7 U Məwisi win woodaba sɔsɪ.
 Ma u Isireliba win sɔm maamaakiginu sɔsɪ.
 8 Yinni Gusunɔ u wənwəndu mɔ.
 U ra maa tɔnu durom kue.
 Win durom mu kpā.
 Win mɔru ku ra se fuuku.
 9 U ku ra tɔmbu gerusi kiri kiri.
 U ku ra maa mɔru ko n ka tɛ.
 10 U ku ra sun sɛɛyasie nge mɛ bɛsɛn torara nɛ.
 U ku ra sun bɛsɛn toranu kəsie.
 11-12 Adama nge mɛ sɔɔ yari yeru ta ka sɔɔ duu yeru tondinɛ,
 nge mɛya u ra maa bɛsɛn toranu tondasie.
 Nge mɛ wɔlla ka tem toma,
 nge mɛya win durom mu kpāaru nɛ be ba nùn nasien mi.
 13 Nge mɛ tundo u ra n win bibun wənwəndu mɔ,
 nge mɛya Yinni u be ba nùn nasien wənwəndu mɔ.
 14 Domi u yɛ ye ba ka sun taka kua.
 U ñ duari ma yanima ba ka sun mɔma.
 15 Tɔnun wāarun tɔnu nu ku ra tɛ.
 Nu sāawa nge yakasu.
 U ra sewa nge dāa wɛsu.
 16 Woo gà n su swee kpa su doona.
 Baa sin yīreru a ñ maa wasi.
 17-18 Adama Yinni Gusunɔn durom mu ra n wāawa sere ka baadommaɔ
 be ba nùn nasien mi, ma ba win arukawani neni,
 ma ba win woodaba mɛm nɔwammɛ.
 Mɛya maa win gem mu ra n ka bu wāa sere ka ben bibun bibɔ.
 19 Yinni Gusunɔ u win sina gɔna tɛria wɔllɔ.
 Ma u bandu dii gāanu kpuron wɔllɔ.
 20 Bɛɛ Yinni Gusunɔn gɔradoba, bɛɛ be i dam mɔ
 i ra win gari mɛm nɔwɛ, i nùn siaro.
 21 Bɛɛ win tabu kowobu kpuro,

bɛɛ be i nùn sãamɔ,
i win kīru mɔ,
i nùn siaro.

²² Bɛɛ win taka koorɔ, i nùn siaro mi u bandu dii kpuro.
Yinni Gusunɔ, kon nun siara.

104

¹ Yinni Gusunɔ, kon nun siara.

Gusunɔ nɛn Yinni, a kpã, a ñ nɔru mɔ.

Yam bururam ka yiiko ya nun wukiri.

² A ra tii yam bururam wukiri nge bekuru.

A ra wɔllu tɛrie nge beku bakarɔ.

³ Wunɛn wãa yera wãa sere wɔllun nim wɔllɔ.

Ma guru wira sãa wunɛn tabu kɛkɛ.

Ma a bellimɔ wom wɔllɔ.

⁴ Ma a woo kua wunɛn gɔro.

Ma guru maakinu kua wunɛn sɔm kowobu.

⁵ A tem swīi mɛn kpɛɛkpɛɛku wɔllɔ.

Mu ñ wɔrumamɔ sere ka baadommaɔ.

⁶ A dera nim mu mɛ wukiri sere ka guunɔ nge beku bakarɔ.

⁷ Adama ye a nim mɛ narua, ma mu doona.

Ye mu wunɛn gbāsukubu nua, mu duka sua,

⁸ mu sara guunun di, mu da wɔwi sɔɔ sere mi a mu ayeru kua.

⁹ A nim mɛ yɔra yeru kua mu ku raa ka sara mu maa tem wukiri.

¹⁰ Wuna a bwiin nim kpare mɛ mu kokumɔ guunun baɔ sɔɔ.

¹¹ Miya gbɛeku yɛɛ ka gbɛeku kɛtɛkunu nu ra nɛ nu nim nɔ.

¹² Yen bɔkuɔra gunɔsu su sin sokunu mɔ.

Ma su wãa dãa kikiɔ su swīi dori mɔ.

¹³ Saa wɔllun di, a ra de gura yu guunu swee,

kpɔ tem mu wunɛn sɔman are di.

¹⁴ Kpɔ a de yakasu su kpi yaa sabenun sɔ

ka dīa ni tɔnu u koo din sɔ.

¹⁵ Kpɔ bu tam wa ba n ka nuku dobu mɔ.

Kpɔ bu gum wa ben wasi yi n ka wã.

Kpɔ bu dīanu wa ben wasi yi n ka dam mɔ.

¹⁶ Baa ka dãa koo bakanɔ, nu ra nim wa
mɛn bukata nu mɔ nge dãa ye ba mɔ sɛduru ye ya wã Libaniɔ.

¹⁷ Miya gunɔsu su ra nɛ su sin sokunu ko.

Miya kpakpayɛ gbɛeku ga ra gen wãa yeru ko.

¹⁸ Guu ni nu gunu nu kua kpɛɛ bɛran wãa yeru.

Ma kpɛɛ baa maa kua yaa ye ba mɔ damaan * wãa yeru.

¹⁹ Yinni Gusunɔ, wuna a suru kua a ka saaba wunana.

Sɔɔ u yɛ saa ye u koo kpuna.

²⁰ Yam wɔkuru tà n tunuma, yam tīrawa mi.

Saa ye sɔɔra gbɛeku yɛɛ yi ra bɔsum se.

²¹ Gbɛɛ sinan piiminu nù n yaa wa,

nu ra kukiriwa nu ka nun nin dīanu bikia.

²² Sɔɔ ù n yara, nu ra wurewa nin wãa yerɔ nu kpuna.

²³ Kpɔ tɔnu u maa yari u da u win sɔmburu ko sere sɔɔ u ka du.

* **104:18 damaa** - Damaa ya ka saataburu weene.

24 Yinni Gusunɔ, wunen sɔma ya dabi.
 A ye kpuro kua ka laakari.
 Wunen taka koora ya wāa tem sɔɔ kpuro.
 25 Wee nim wɔku ga kpā, ga maa yasu.
 Ge sɔɔra yee dabi dabinu wāa, baka ka buu.
 26 Gen wɔllɔwa goo nimkusu su sīimɔ.
 Miya a dera yaa baka ya wāa
 ya dweemɔ gen nim kurenu sɔɔ.
 27 Yee kpuro, wunε turowa yi mεera
 yi ka yin dīanu wa nin saa sɔɔ.
 28 À n yi wē kpa yi mwa.
 À n yi yɔsua kpa yi debu.
 29 À n yi biru kisi, yi ra nandewa.
 À n yi wēsiaru wunari, yi guwa mi,
 kpa yi gɔsia tem.
 30 À n maa yi wēsiaru wē, yi ra sewa
 kpa tem mu wurama nge yellu.
 31 Yinni Gusunɔ, wunen yiiko yu dakaa da.
 Kpa a n nuku dobu mɔ ye a kuan sɔ.
 32 À n tem mεera, mu ra yīriwa.
 À n maa guunu baba, wiisa su ra yari.
 33 Kon Gusunɔ nen Yinni womu kua nen wāarun tōru kpuro sɔɔ.
 Kon nùn tɔma sere ka nen gɔɔn tōrɔ.
 34 Yinni Gusunɔ, a de nen gari yi nun dore.
 Na kī n nuku dobu ko wunε sɔɔ.
 35 Durumgibu bu gbio, kpa ba kun maa wāa tem mε sɔɔ.
 Na Yinni Gusunɔ siara ka nen gōru kpuro.
 I Yinni Gusunɔ siaro.
(I maa mεerio Bandun Gari I, 16:8-22)

105

1 I Yinni Gusunɔ siaro. I win yīsiru sokuo.
 I win gea ye u kua kparo.
 2 I nùn womu kuo.
 I win sɔm maamaakiginu kparo.
 3 I nuki doro wi, Yinni Gusunɔn yīsi dεerarun sɔ.
 Be ba nùn kasu bu nukuru doro.
 4 I Yinni Gusunɔn dam kasuo.
 I kasuo i n ka nùn wāa.
 5-6 Bεε Aburahamu Gusunɔn sɔm kowon bweseru,
 bεε Yakɔbun bweseru, bεε be u gɔsa,
 i win sɔm maamaakigi ni yaayo.
 I siribu yaayo bi u bεε kua.
 7 Wiya Gusunɔ bεεn Yinni wi u koo handunia kpuro siria.
 8 U ku ra win arukawani ye u ka tɔmbu bɔkua duari sere ka baadommaɔ.
 U ra n ye yaayewa sere ka ben bibun bibun waatiɔ.
 9 Arukawani yera u ka Aburahamu ka Isaki bɔkua.
 10 U ka Yakɔbu wi ba mɔ Isireli arukawani ye bɔkua
 ye ya ko n wāa sere ka baadommaɔ.
 11 U nεε, kon nun Kananin tem wē.

Meya mu ko n sāa wunen tubi wune ka wunen bibun bweseru.

12 Saa ye sɔɔ, ba ñ dabi. Ba sāawa sɔbu mi.

13 Ba ra n bɔsuwa tem ka tem sɔɔ.

Bà n da bwese tenin mi, bu wura teɔnɔn mi.

14 Adama Gusunɔ kun dere bweseru garu tu bu dam dɔre.

U sinambu sɛyasiawa ben sɔ.

15 U nɛɛ, i ku be na ɔsa baba.

I ku be, nen sɔmɔbu kɔsa kua.

16 U dera ɔɔra na tem mɛ sɔɔ.

Ma ba dīanu bia bu di.

17 Ma u dera ɔo ɔbia u da tem mi ben sɔ.

Wiya Yosefu wi ba dɔra nge yoo.

18 Ba ka nùn yɔni bɔkua naasɔ.

Ma ba nùn sisun gandarɔ dokea wīirɔ.

19 Ba win laakari mɛɛra

sere yu ka koorɔ ye u raɔ gerua.

20 Saa ye sɔɔra sina boko u wooda wɛ

u nɛɛ, bu nùn yarama.

Ma u dera ba nùn kusia.

21 Ma u nùn kua win yɛnu ka win ye u mɔ kpuron wirugii,

22 kpa u wa u ka win sina asakpɔbu kpara nge mɛ u kī.

Kpa u sina bokon bwisi kɛɔbu bwisi kɛ.

23 Saa yera Yakɔbu ka wigibu ba na ba sina Egibitiɔ Kamun bweserun temɔ.

24 Ma Gusunɔ u dera ba marura too.

Ba dam kua ba ben yiberɛba Egibitigibu kera.

25 Ma u yiberɛ ben ɔru ɔsia.

Ba wi, Gusunɔn tɔn be tusa.

Ma ba bu nɔni sɔɔwa be, be ba sāa win sɔm kowobu mi.

26 Ma u Mɔwisi ka Aroni ɔsa ba kua win sɔm kowobu,

ma u bu ɔra.

27 Ma ba maamaaki kua ka win dam tɔn ben suunu sɔɔ Kamun tem mi.

28 U dera yam wɔku sinumɔiru ta na.

Ka mɛ, Egibitigii be, ba ñ wi, Gusunɔn gere wure.

29 U ben nim ɔsia yɛm ma swɛɛ kpuro yi gu.

30 U maa dera surenu nu yiba ben tem sɔɔ

sere ka sina bokon kpin yerɔ.

31 U dera ɔbabu swɛɛ ka gaanikunu nu na ben tem kpuro sɔɔ.

32 Ma u dera guru kpenu ka dɔɔ na tem mɛ sɔɔ.

33 Ma ya ben dāa ɔbaanu ka dāa ni nu tie ben tem mɛ sɔɔ kpuro kam koosia.

34 Yen biru, u dera twee yi na dabi dabinu.

35 Ma yi tem min yakasu ka mɛn ɔbean dīanu kpuro di.

36 U maa Egibitigibun bii ɔbiikobu ɔo,

be, be ba mara ben aluwaaasiru sɔɔ.

37 Ma u win tɔmbu yara Egibitin di

ba wura ka sii geesu wa ba sɔɔwa.

Ben ɔo kun maa sanum kpanɛ swaa sɔɔ.

38 Saa ye sɔɔra Egibitigibun nukura dora

yɛn sɔ Isireliba ba doona.

Domi ba raɔ ben bɛrum mɔ too.

39 Ma Gusunɔ u Isireliba guru wii wuronu wukiri,

ma u bu yam bururasie wōkuru bu ka yam wa.

⁴⁰ Ye ba tura gbaburō,

yera ba Yinni Gusunō nōogiru sue ba dīanu kana,

ma u bu kusunu wē.

Meya u dera pēε ya na wōllun di ba di ba deba.

⁴¹ U kperu wukia ma nim mu kurama mu teria nge daaru tem dirao.

⁴² Domi u win nōo mwεε dεera te yaaye te u win sōm kowo Aburhamu kua.

⁴³ U win tōn be u gōsa yara ka nuku dobu.

Ma ba nuku dobu kuuki mō.

⁴⁴ Ma u bu bwesenu ganun tem wē.

Ma ba bwese nin gberun are tubi di,

⁴⁵ bu wa bu ka wi, Gusunōn woodaba mēm nōowa.

N n mēn na, i Yinni Gusunō siaro!

(I maa mεerio Bandun Gari I, 16:34-36)

106

¹ I Yinni Gusunō siaro.

I Yinni Gusunō siaro, domi u sāawa tōn geo.

Win kīru ta ra n wāawa sere ka baadommao.

² Wara u koo Yinni Gusunōn sōm maamaakiginu gere.

Wara u koo kpī u nūn tōma u naamwε.

³ Doo nōorugiba be ba win woodaba mēm nōowe.

Doo nōorugiba be ba gem swī baadomma.

⁴ Yinni Gusunō, a man yaayo durom mε a ra wunεn tōmbu kuen sō.

A man yaayo kpa a bu somi.

⁵ Kpa n ben nuku dobu wa be, be a gōsa.

Kpa n nuku dobu ko ben nuku doo bin sō.

Kpa n yēeri ka be sannu be, be ba sāa wunεn arumani.

⁶ Wee sa tora nge bεsen baababa, sa kōsa kua.

⁷ Sanam mε bεsen sikado be, ba wāa Egibitio,

ba n wunεn sōm maamaakigii ni garisi.

Ba n wunεn durom mε yaaye mε a bu sōsi nōn dabi dabinu.

Ma ba nun seesi nim wōkuo ge ba mō Naa yari.

⁸ Adama a bu faaba kua wunεn yīsirin sō,

a ka wunεn dam sōsi.

⁹ A nim wōku ge ba mō Naa yari gbāre ma ga gbera.

A dera ba sīa gen suunu sō gbebum nge tem saaramō.

¹⁰ A bu yakia saa wi u bu tusan nōman di.

A bu wōra yiberεban nōman di.

¹¹ Nim mu ben yiberεba wukiri, baa ben turo u n kisure.

¹² Ma ba wunε Yinni Gusunōn gari naane kua.

Ma ba nun siaramō ka womusu.

¹³ Adama mii mii, ba wunεn sōm maamaakigii ni duari.

Ba n maa mara a wunεn himba yibia.

¹⁴ Ben binε ya seewa gbaburō,

ma ba wunε Gusunōn laakari mεera mi.

¹⁵ A bu yaa wē ye ba bikia, ma ba di ba deba too.

¹⁶ Yera ba ka Mōwisi ka Aroni wi ba yi nenεm wunεn sōmburun sō nisinu seewa sansania.

¹⁷ Ma tem mu nōo wukia mu Datani mwe.

Ma mu maa Abiramu ka win tōmbu wukiri.

18 Dɔɔ u ben tɔmbu kpuro di.

Dɔɔ yara ya tɔn kɔsobu di.

19 Ba naa buu sii ganduguu kua Horɛbuɔ.

Ma ba yiira ba gu sɔwa.

20 Ba wunɛ Gusunɔ wi a sɔa ben bɛɛɛ kɔsina ka ketɛ ye ya ra yakasu di.

21-22 Ba wunɛ Gusunɔ ben faaba kowo duari,
wunɛ wi a bu gɔa bakanu kua Egibitiɔ Kamun temɔ.

A sɔm maamaakiginu kua mi.

A sɔm maamaakiginu kua nim wɔkuɔ ge ba mɔ Naa yari.

23 Yen biru, a gɔru doke a bu kpeerasia.

Adama Mɔwisi wunen sɔm kowo u nun suuru kana

a ka wunen mɔru suresia,

kpɔ a ku maa bu kam koosia.

24 Ba tem durom mɛ gɛma.

Ba n wunɛ Yinni Gusunɔn gari naanɛ kue.

25 Ba wɔkiwa ben kunɔ.

Ba n wunen gari mɛm nɔɔwɛ.

26 Ma a noma sua wɔllɔ a bɔrua ma kaa bu kam koosia gɔbaburɔ.

27 Kpɔ a ben bibu yarinasia tem kpuro sɔɔ bwese tukunun suunu sɔɔ.

28 Ba tii bɔu wi ba mɔ Baali Peori wɛ.

Ma ba yɔkunu di ni ba gɔribu kua.

29 Ma ba wunɛ Yinni Gusunɔn mɔru seeya ka ben kookoosu.

Yera kɛsi kɛsi gɔɔ u dua ben suunu sɔɔ.

30 Ma Finɛesi u wunɛ Gusunɔ kana, ma gɔɔ wi, u yɔra.

31 Ma a nɔn garisi gemgii sere ka win bibun bweserɔ ka baadommaɔ.

32 Ba maa wunɛ Yinni Gusunɔn mɔru seeya nim mɛ ba ra soku Meriban bɔkuɔ.

Ma a Mɔwisi sɛɛyasia ben sɔ.

33 Domi ba nɔn nuki sankɔ.

Ma u n bwisika u ka gari gerua.

34 Ba n Kananin bwese ni go ni a nɛɛ, bu go.

35 Ba ka nu burinawa, ma nu bu nin kookoosu tie.

36 Ma ba nin bɔnu sɔwa. Ma nu kua ben yina.

37 Ba ka ben bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu bɔu yɔkunu kua.

38 Nge mɛya ba gemgibun yɛm yari.

Ba ka ben bibu Kananin bɔnu yɔkuru kua.

Ma tem mɛ kpuro mu disi duura tɔn gobe ten sɔ.

39 Ba disi duura ben kookoosun sɔ.

Domi su dera ba ra n bɔnu gasirimɔ.

40 Ma wunɛ Yinni Gusunɔ a ka wunen tɔmbu mɔru besira,

a bu tusa be, be ba sɔa wunen arumani.

41 A bu bwese tukunu nɔmu sɔndia ni nu bu tusa nu taare.

42 Ben yiberɛba ba bu dam dɔre. Ma ba bu sekuru doke.

43 Nɔn dabina a bu yakia.

Adama ba yɔrariwa ba n nun seesi.

Ma ba kua wɔnwɔndobu ben durum sɔ.

44 A ben nɔni swɔaru wa sanam mɛ a ben weeweenu nua.

45 A wunen arukawani yaaya.

Ma a ben wɔnwɔndu wa wunen durom bakam sɔ.

46 A dera be ba bu yoru nɛni ba ben wɔnwɔndu wa.

47 Gusunɔ besɛn Yinni, a sun faaba koowo.

A sun wunɔ bwese tukunun suunu sɔɔn di,

kpa a sun menna, su wa su wunen yīsi dēeraru tōma,
kpa sa n yēerimō su ka nun sā.

⁴⁸ Gusunō bēse Isireliban Yinni,
sa ko n nun siaramōwa sere ka baadommao.
Kpa tōmbu kpuro bu nēe, ami!
I Yinni Gusunō siaro.

WOMUSUN BŌNU NŌBUSE

107

¹ I Yinni Gusunō siaro win tōn geerun sō.

Win durom mu ra n wāawa sere ka baadommao.

² Be u yakia, bu nūn siaro.

Be u wōra yibereban nōman di, bu nūn tōmō.

³ Be u mennama tem kpuron di, bu nūn siaro.

Be u sokuma saa sōo yari yeru gian di, ka sōo duu yeru gian di,
ka sōo yēsan nōm geu gian di, ka sōo yēsan nōm dwaru gian di,
bu nūn wōlle suo.

⁴ Wee ba raa kōore gbaburō mi gāanu ku ra kpi ba sirene,

ba ñ wuu wa mi ba koo sina.

⁵ Gōoru ka nim nōru ga bu go.

Ma ba wurure ba ñ dam mā.

⁶ Ben nōni swāa te sōo, ba Yinni Gusunō nōogiru sue ba somiru kana,
ma u bu yara nōni swāa ten di.

⁷ U bu kpara swaa gea sōo ba ka tura mi ba koo sina.

⁸ Bu nūn siaro win tōn geeru ka win sōm maamaakiginun sō ni u ra ko tōnun
sō.

⁹ Domi u wi nim nōru ga mō nim kā.

Ma u wi gōora mō debusia.

¹⁰ Gabu ba raa wāa yam wōkuru sōo sere gōribun wāa yerō ba yoru dimō,
ma ba ka bu yōni bōkua

¹¹ yēn sō ba Yinni Gusunōn gari yina,
ma ba wi, Wōrukoon bwisi kēru gema.

¹² Ma u dera ba tii kawa wahala yen sō.

Ma ba wōruka ba gu, gōo kun bu somiru de.

¹³ Adama ben nōni swāa te sōo,

ba Yinni Gusunō nōogiru sue ba somiru kana.

Ma u bu yara nōni swāa ten di.

¹⁴ U bu yara yam wōku te, ka gōribun wāa yee ten min di,

ma u ben yorun yōni yi kusia.

¹⁵ Bu Yinni Gusunō siaro win tōn geerun sō.

Bu nūn siaro win sōm maamaakiginun sō ni u ra ko tōnun sō.

¹⁶ Domi u sii gandun gamboba kōsuka.

Ma u kōkōrō sisugii bōōka.

¹⁷ Gari bakasu su tii kua wōnwōndobu sin daa ka sin toranun sō.

¹⁸ Ba ku ra maa dīanu kā ma ba gōo turuku kua.

¹⁹ Ben nōni swāa te sōo, ba Yinni Gusunō nōogiru sue ba somiru kana.

Ma u bu yara nōni swāa ten di.

²⁰ Ka win gariya u bu faaba kua,

ma u bu yara wōru bōkō gen min di.

²¹ Bu Yinni Gusunō siaro win tōn geeru ka win sōm maamaakiginun sō ni u ra
ko tōnun sō.

- 22 Bu nùn siarabun yākunu kuo.
Kpa bu win sɔm maamaakigii nin gari kpara ka nuku dobu.
- 23 Be ba goo nimkusuu dua, ma ba ben sɔmburu mɔ si sɔɔ,
24 ba Yinni Gusunɔn nɔman sɔma wa
ka ma maamaaki ye u kua nim wɔku sɔɔ.
- 25 U gari gerua, ma u dera woo bɔkɔ ga seewa
ga nim kurenu seeya.
- 26 Nù n da wɔllɔ, kpa nu sarama.
Be ba wāa goo nimkuu si sɔɔ, ba nande kari yen sɔ.
- 27 Tirerabu bu mwa, ba bāarimɔ nge tam nɔrobu.
Ben bwisi kpuro yi kpa.
- 28 Ben nɔni swāa te sɔɔ,
ba Yinni Gusunɔ nɔɔguru sue ba somiru kana.
Ma u bu yara nɔni swāa ten di.
- 29 U woo guna ye yārasia, ma nim kurenu nu mari.
- 30 Ma be kpuron nuki dora ye u ka ye kpuro marisia.
Ma Yinni Gusunɔ u bu kpara u ka tura sere mi ba dɔɔ.
- 31 Bu Yinni Gusunɔ siaro win tɔn geeru
ka win sɔm maamaakiginun sɔ ni u ra ko tɔnun sɔ.
- 32 Bu nùn wɔlle suo mi tɔmba mɛnnɛ.
Bu nùn siaro guro gurobun suunu sɔɔ.
- 33 Yinni Gusunɔwa u ra daaruɔn nim gberasie,
kpa u bwiin nim kpeerasia mam mam.
- 34 Kpa u tem gem gɔsia tem bɔrugum mɛn tɔmbun nuku kɔsurun sɔ.
- 35 Wɔ turowa u ra mi gāanu ku ra kpi gɔsie nim bwee bakaru.
Kpa u tem gbeba gɔsia nim bwii.
- 36 Kpa u be ba gɔɔru bɔrɔ sinasia mi,
kpa bu wuu ko mi ba koo sina,
37 kpa bu resɛm dānu duure mi, nu ma dabi dabiru.
- 38 U ra bu domaru kue bu dabi.
Kpa u ben yaa sabenu kuurasia.
- 39 Adama gabu ba dabiru kaare ba wāa sekuru sɔɔ
yɛn sɔ ba yoru dimɔ ba nɔni sɔɔre.
- 40 Ma Yinni Gusunɔ u dera ba ben wirugibu gema,
ma ba sirene kam sɔɔ ba n̄ yɛ mi ba dɔɔ.
- 41 Adama u ra sāaro yare win sāaruɔn di.
Kpa u win bweseru dabiasia nge sabe gɔsu.
- 42 Gemgibu b̄a n nùn wa, ba ra yɛeriwa.
Kpa tɔn kɔsɔbu bu nɔɔ mari.
- 43 Wɔ u bwisi mɔ, u de u gari yi kpuro nɛnɛ
kpa u gia ma Yinni Gusunɔ u sāawa duromgii.

108

- 1 Womu ge Dafidi u kua. U nɛɛ,
2 Gusunɔ, na sɔɔru sāa.
Kon womu ko ka nɛn dwee yānu, ka nɛn gɔru kpuro.
3 Nɛn mɔrɔku ka nɛn guuru, i dom yando,
kpa n womu ko yam sāruru.
4 Yinni Gusunɔ, kon nun siara tɔmbun suunu sɔɔ sere ka baadommaɔ.
Kon nun womu kua bwesenu sɔɔ.

- 5 Domi wunen tən geera kpā ta wəllu girari.
 Meya maa wunen bəṛəkinira sṵsire sere guru wirə.
 6 Gusunə, a seewo a tii wəlle sua.
 Kpa wunen yiiko yu sṵsira handunia kpuro sṵ.
 7 Kpa a wa a ka bese wunen kinasibu faaba ko.
 A besen kanaru nṵwṵ kpa a sun faaba ko ka wunen nṵm geu.
 8 Gusunə u gerua win sāa yee deerarə u nee, u koo nasara wa.
 U koo Sikemu bṵnu ko kpa u tṵmbu Sukotun wṵwa yabua.
 9 Wiya u Galadi mṵ. Wiya u maa Manase mṵ.
 Efaraimu ya sāawa nge win sii furə kəkəru.
 Ma Yuda ya sāa nge win sina deka.
 10 Adama Mṵabu ya sāawa win woburutia.
 U koo Edṵmu bara nṵṵ teu kṵṵwa u ka sṵsi ma ya kua wigia.
 Kpa u nuku dobun kuuki ko Filisitiban tem sṵ.
 11 Wara u koo ka man da wuu gbāraruguu gen mi.
 Wara u koo man kpara u ka da Edṵmṵ.
 12 Yinni Gusunə, wuna kaa ka man da, wune wi a raa sun yina,
 ma a ku ra maa ka besen tabu kowobu yari.
 13 A sun somio su ka yari nṵni swārun di.
 Tṵnṵn somiru ta sāawa wom dirum.
 14 A n wāa ka bese, sa ko kpī su tabu ko ka wərugəru.
 Kpa a besen yiberəba kəsuku.

109

- 1 Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. U nee,
 Yinni Gusunə, wuna na siaramṵ, a ku nṵṵ mari.
 2 Wee tən kṵsobu ba man gari gerusimṵ ma ba man weesu kuamme.
 3 Ba ka man gari mṵ ka tusiru, ma ba ka man sannamṵ kam sṵ.
 4 Ne, na bu kī, adama ba man nṵṵ kuurimṵ.
 Ma na kanaru mṵ be, nen yiberəban sṵ.
 5 Wee ba man kṵsa kṵsiemṵ gem ayerṵ.
 Ma ba man tusa baa me na bu kīru sṵsīmṵ.
 6 A de tən kṵso u nen yiberə kpara,
 kpa wi u koo nṵn taarə wē u n wāa win nṵm geu.
 7 Bā n nṵn siri kpa bu deema u tore.
 Kpa bu win kanaru garisi durum.
 8 Win tṵru tu ku denya kpa goo u nṵn kṵsire ko win sṵmburu sṵ.
 9 Kpa win bibu bu ko gobekuba,
 kpa win kurṵ u gṵminiru sina.
 10 Kpa win bibu bu ko yaayaare kowobu, ba n bara mṵ.
 Kpa bu ben wuu deri gu ko bansu,
 bu da ba n dīanu kasu mi n toma.
 11 Bēn dibu u neni,
 bu na bu win yānu kpuro gura.
 Kpa tən tukobu bu win dukia gura.
 12 Goo u ku raa nṵn durom kua.
 Goo u ku maa win bii gobekuban wṵnwṵndu ko.
 13 Bu win bibun bweseru goowo,
 kpa win yīsiru tu gbi.
 14 Gusunə u win baababan toranu yaayo,

kpá u ku win mero nùn win durum suuru kua.

¹⁵ Yinni Gusunò u de u n win tora ni yaaye,
kpá u win yísiru go mam mam.

¹⁶ Domi u ñ wənwəndu sɔ̀si.

U sáarobu ka wənwəndobu nɔ̀ni sɔ̀wawa
sere u tɔ̀nu go wi u nuki sankire.

¹⁷ Bɔ̀riya u kīa. N n mɛn na, yi nùn dio.

U ñ domaru kīe. N n mɛn na, tu ka nùn tondo.

¹⁸ Bɔ̀ri yi nùn wukirio nge yaberu.

Yi duurio win wasin sɔ̀wɔ̀ nge nim,

kpá yi du win kukunu sɔ̀ nge gum.

¹⁹ Bɔ̀ri yi, yi nùn wukirio nge yāa ni ba ra doke,

kpá yi n nùn sēke baadomma nge kpaka.

²⁰ Yeniwa Yinni Gusunò u koo de yu nɛn yiberɛba
ka be ba man kɔ̀sa gerusimɔ̀ deema.

²¹ Wunɛ Yinni Gusunò,

a na a man sanna wunɛn yísirun sɔ̀.

A man wəro. Domi wunɛn tɔ̀n geeru ta kpá.

²² Wee na sáa wənwəndo, na ñ gāanu mɔ̀,

ma na nuki sankire.

²³ Wee na doonɔ̀ nge saaru.

Ma ba man gire nge twee.

²⁴ Nɛn dūu winu dam dwiyya nɔ̀ bɔ̀kurun sɔ̀.

Ma na wasire woorarun sɔ̀.

²⁵ Na kua wi u sekuru sɔ̀wa ben mi.

Ma ba man mɛɛra ba wii gimanu koosimɔ̀.

²⁶ Gusunò nɛn Yinni, a man somio.

A man faaba koowo wunɛn tɔ̀n geerun sɔ̀,

²⁷ kpá bu gia ma wuna a nɔ̀mu mɔ̀ be sɔ̀.

Wuna a maa kpuro mɔ̀.

²⁸ Ye ba bɔ̀rusimɔ̀, yera wunɛ kaa domaru kua.

Bá n seewa, ba koo sekuru wa.

Kpá nɛ, wunɛn sɔ̀m kowo n nuku dobu ko.

²⁹ Nɛn yiberɛba ba koo sekuru wa,

kpá tu bu wukiri nge yabe bakaru.

³⁰ Kon nɔ̀ogiru sua n Yinni Gusunò siara.

Kon nùn siara tɔ̀n dabunun wuswaaɔ̀.

³¹ Domi u ra n wāa bwɛɛbwɛɛbun bɔ̀kuɔ̀

u ka bu faaba ko be ba bu taare wɛɛmɔ̀n nɔ̀man di.

110

¹ Womu ge Dafidi u kua. U nɛɛ,

Yinni Gusunò u nɛn Yinni sɔ̀wa u nɛɛ,
u sinɔ̀ win nɔ̀m geuɔ̀ sere u ka nùn win yiberɛba taare.

² Nɛn Yinni, Yinni Gusunò u koo nun ko sunɔ̀ damgii Siɔ̀niɔ̀,
kpá a wunɛn wɛrɔ̀bu taare.

³ Dama te kaa wunɛn tabu kowobu mɛnna

Gusunɔ̀n aye dɛɛraru sɔ̀,

wunɛn tɔ̀mba koo nun ben tii wɛ ka kīru.

Wunɛn aluwaasirun dam mu koo wurama bururu baatere
nge mɛ dirum mu ra yari.

4 Yinni Gusunɔ u bɔrua,
 meya u n̄ maa win gari seeyamɔ u nee,
 kaa ko yaku kowo ka baadommaɔ nge Meekisideki
 5 Gusunɔ u waa wunen nɔm geuɔ.
 U koo sinambu kam koosia dɔma te win mɔru seewa.
 6 U koo bwesenu siri.
 Sanam meya gonu ko n yiba yam kpuro.
 Kpa u sinambu kpeerasia tem kpuro sɔɔ.
 7 Sunɔ u koo nim nɔ bwiaɔ win sanum sɔɔ,
 kpa u dam wa u ka nasara sua.

111

1 I Yinni Gusunɔ siaro.
 Kon Yinni Gusunɔ siara ka nen gɔru kpuro.
 Kon n̄n siara tɔn deerobun suunu sɔɔ.
 2 Yinni Gusunɔn nɔman sɔma ya kpā.
 Ma be ba ye kī ba kasu bu ye gīa.
 3 Ye u kua ya ra n girima ka beere mɔwa.
 Win gem mu ra n wāawa sere ka baadommaɔ.
 4 U ra de su win sɔm maamaakiginu yaaya.
 Yinni Gusunɔ u sāawa durongii ka wɔnwɔndugii.
 5 U ra be ba n̄n nasie dīanu wē,
 kpa u win arukawani yaaya.
 6 U win tɔmbu win sɔm maamaakiginun dam sɔɔsi
 ni u ka bu tɔn tukobun tem wē.
 7 Win sɔm maamaakigii ni, nu sāawa gem mam mam.
 Win woodaba ba maa naane mɔ.
 8 Ya ko n sirerewa sere ka baadommaɔ,
 domi ba ye kuawa gem sɔɔ mam mam.
 9 U dera ba win tɔmbu yakia.
 Ma u ka bu arukawani bɔkua sere ka baadommaɔ.
 Win yisuru ta deere, ta maa nanum mɔ.
 10 A n kī a ko bwisigii, a de a gina Gusunɔ nasia.
 Be ba bwisi mɔ, beya ba ra yira ye swī.
 Win beere ya ko n wāawa sere ka baadommaɔ.

112

1 I Yinni Gusunɔ siaro.
 Doo nɔrugiiwa wi u Yinni Gusunɔ nasie,
 ma win woodaba ba n̄n nuku dobu wēemɔ.
 2 Yēron bwesera koo dam ko handunia sɔɔ.
 Geegibun bibu ba koo domaru wa.
 3 Alafia ka dukia ko n waa win yenuɔ.
 Win gem kun kpeemɔ ka baadommaɔ.
 4 Tɔn geo wi u wɔnwɔndu mɔ, u ra ka tɔnu duure,
 u maa sāa gemgii, wɔkura yam deeramɔ win sɔ.
 5 Doo nɔrugiiwa wi u ra bɔkure ka nuku tia,
 ma u ku ra goo taki di win sɔmburu sɔɔ.
 6 Domi geegii kun sokuramɔ pai.
 Ba ko n n̄n yaayewa ka baadommaɔ.
 7 Labaari kɔsa ku ra n̄n nande.

Win torora ra n sōwa sim sim u n Yinni Gusunō naane sāa.

⁸ U ku ra wurure, berum kun nūn mō,
sere u ka win yiberēba kua me u kī.

⁹ U ra sāarobu kēnu kē ka nuku tia.

Win gem mu ko n wāawa ka baadommao.

Win dam mu koṣ sosi ka beere.

¹⁰ Tōn kōso ù n nūn wa, win mōru ra sewa,
kpa u nūn wiru diirisi ka nuku gbisibu.

Tōn kōsobun yīiyōbu kpuro bu sāawa kam dirum.

113

¹ I Yinni Gusunō siaro.

Beē win sōm kowobu, i nūn siaro.

² Su win yīisuru beere wē saa tēn di sere ka baadommao.

³ Su nūn siara saa bururun di sere ka yokao.

⁴ Yinni Gusunōwa u bwesenu kpuro kere.

Win yiiko ya wāa sere wānwālleo.

⁵ Gusunō besen Yinnin wāa yera wāa wālleo.

Wara u ka nūn weene.

⁶ U ra tukewa u ka wāllu ka tem mēeri.

⁷ U ra dam sarirugii seeye tem di, kpa u wānwāndo seeya kubanun di.

⁸ Kpa u de bu sina ka win tōmbun wirugibu.

⁹ U ra wīro yenu banie u sina,

kpa u nūn ko bii mero wi u nuku dobu mō win bibun suunu sōo.

Yen sō, i Yinni Gusunō siaro.

114

¹ Sanam me Isireliba, Yakōbun bibun bweseru
ba yara Egibitin di, ma ba ka Egibitigibu tonda
bēn barum ba ñ nōmō,

² Yuda ya kua Yinni Gusunōn sāa yeru,
ma Isireli ya kua win tem.

³ Sanam me nim wōku ga bu wa, yera ga duka yakura,
ma daa te ba mō Yuudeni ta biru wura.

⁴ Guunu yōkumō nge yāa kinenu,
ma gungunu yōkumō nge yāa binu.

⁵ Mba n nun deema nim wōku a ka duka mō.

Mba n nun mō Yuudeni a ka biru wura.

⁶ Mba n beē mō guunu i ka yōkumō nge yāa kinenu.

Mba n beē deema gungunu i ka yōkumō nge yāa binu.

⁷ Handuniagibu, i diirio Gusunō Yakōbun Yinnin wuswāao,

⁸ wi, wi u ra kperu gosie yeru,

kpa u de kpee saara yu ko nim bweru.

115

¹ Yinni Gusunō, n ñ beē sa beere mō,
wuna a beere mō wunen tōn geeru ka wunen bōrōkinirun sō.

² Mban sōna tōn tukobu ba koo nee,

mana Gusunō besen Yinni u wāa.

³ Gusunō besen Yinni u wāa wālleo, u mō ye u kī.

⁴ Adama tōn tukoba ben būnun bwāarokunu kuawa ka wura ka sii geesu.
Nu sāawa tōmbun nōman sōma.

5 Bwāaroku ni, nu n̄su m̄, adama nu ku ra gari gere.

Nu n̄ni m̄, adama nu n̄ yam waam̄.

6 Nu swasu m̄, adama nu n̄ gari n̄om̄.

Nu w̄eru m̄, adama nu n̄ numiam̄.

7 Nu n̄ma m̄, adama nu n̄ ka ḡānu babam̄.

Nu naasu m̄, adama nu ku ra s̄i.

Nin d̄ok̄ara kun maa n̄ōr̄.

8 Be ba bwāaroku ni m̄ ka be ba ben naane doke ni s̄ō,
ba sāawa nge ni.

9 B̄e Isireliba, i b̄een naane dokeo Yinni Gusun̄ s̄ō.

U sāawa b̄een faaba kowo ka b̄een t̄er̄eru.

10 B̄e ȳaku kowobu Aronin bweseru,
i b̄een naane dokeo Yinni Gusun̄ s̄ō.

U sāawa b̄een faaba kowo ka b̄een t̄er̄eru.

11 B̄e be i Yinni Gusun̄ nasie,

i b̄een naane dokeo wi s̄ō.

U sāawa b̄een faaba kowo ka b̄een t̄er̄eru.

12 Yinni Gusun̄ u sun yaaye.

U koo sun domaru kua.

U koo Isireliba domaru kua.

U koo Aronin bibun bweseru domaru kua.

13 U koo be ba n̄n nasie domaru kua, bukurobu ka bibu.

14 U koo b̄e ka b̄een bibu win dur̄om d̄abiasia.

15 Yinni Gusun̄ u b̄e domaru kuo wi, wi u w̄ollu ka tem taka kua.

16 W̄ollu ta sāawa wiḡiru,

ma u t̄ambu tem w̄.

17 N n̄ ḡoribu ba ra Yinni Gusun̄ s̄ā

be, be ba w̄ā mi yam d̄a n̄ maari s̄ō s̄ō.

18 Adama b̄er̄a sa ko n̄n s̄ā saa t̄en di sere ka baadom̄ma.

Yen s̄ō, i Yinni Gusun̄ siaro.

116

1 Na Yinni Gusun̄ k̄i,

domi u ra n̄en n̄ō n̄ n̄ n̄ n̄n soka.

2 U ra n̄en gari swaa daki.

Wiya ko na n̄ da soku n̄en w̄ārun t̄ru kpuro s̄ō.

3 Ḡōn ȳoni yi raa man b̄kua,
ma ḡoribun w̄ā yerun nuku sankiranu man n̄ni.

Na w̄ā n̄ni sw̄āru ka wuriribu s̄ō.

4 Yera na Yinni Gusun̄ n̄ōḡiru sue na n̄e,

Yinni Gusun̄, a n̄en w̄āru w̄ro.

5 Gusun̄ b̄esen Yinni u sāawa t̄n geo ka gem̄gi.

M̄ya win w̄onw̄onda kp̄a.

6 Yinni Gusun̄ u ra bw̄ēbw̄ēbu k̄su.

Na raa w̄onw̄ondu soore,

adama u man faaba kua.

7 N̄en bw̄ēra, a w̄ēro,

domi Yinni Gusun̄ u man gea kua.

8 Geema, u man w̄ōra ḡōn di,

ma u n̄en n̄ni ȳiresu woka, u n̄ dere n sokura.

9 Kon s̄i win wuswaa handunia ye s̄ō.

- 10 Na nùn naane doke, baa me na nee, na wɔnwɔndu soore.
 11 Nɛn nuku sankiraru sɔɔ,
 na nee, goo sari wi u naane ma.
 12 Mba kon Yinni Gusunɔ dibu kɔsia gea ye u man kuan sɔ.
 13 Kon tam t̄ara win wuswaaɔ,
 kpa n win ȳisiru soku n ka nùn siara
 faaba ye u man kuan sɔ.
 14 Nɔɔ mwɛɛ ni na nùn kua,
 kon nu yibia win tɔmbu kpuron nɔni biru.
 Be ba Yinni Gusunɔ naane s̄aan gɔɔ u s̄awa ḡa bakanu win mi.
 16 Yinni Gusunɔ, a ne, wunen s̄am kowo swaa dakio.
 Na s̄awa wunen s̄am kowo tɔn kurɔn bii.
 Wuna a nɛn yorun w̄ɛɛ bura.
 17 Yen s̄ona kon nun siarabun ȳakuru kua,
 kpa n wunen ȳisiru soku.
 18 Nɔɔ mwɛɛ ni na nun kua,
 kon nu yibia wunen tɔmbu kpuron nɔni biru,
 19 wunen s̄a yero Yerusalemun suunu sɔɔ.
 Yen sɔ, i Yinni Gusunɔ siaro.

117

- 1 Bɛɛ bwesenu kpuro, i Yinni Gusunɔ siaro.
 Bɛɛ handuniagibu kpuro, i Yinni Gusunɔ bɛɛɛ w̄ɛɛyɔ.
 2 Win tɔn gee te u ra sun s̄ɔsi ta kp̄a.
 Win b̄ɔɔkiniru ta ra n w̄awa sere ka baadommaɔ.
 I Yinni Gusunɔ siaro.

118

- 1 I Yinni Gusunɔ siaro, u s̄awa tɔn geo.
 Win k̄iru ta ra n w̄awa sere ka baadommaɔ.
 2 Bɛɛ Isireliba kpuro, i wuro i nee,
 Yinni Gusunɔn k̄iru ta ra n w̄awa sere ka baadommaɔ.
 3 Bɛɛ ȳaku kowobu Aronin bweseru, i wuro i nee,
 Yinni Gusunɔn k̄iru ta ra n w̄awa sere ka baadommaɔ.
 4 Bɛɛ be i Yinni Gusunɔ nasie, i wuro i nee,
 Yinni Gusunɔn k̄iru ta ra n w̄awa sere ka baadommaɔ.
 5 Nɛn nuku sankiranu sɔɔ, na Yinni Gusunɔ somiru kana.
 U nɛn kanaru nua, ma u man yara.
 6 Yinni Gusunɔ u s̄a negii, na n̄ ḡaanu ganun berum ma.
 Mba tɔnu u koo kp̄i u man kua.
 7 Yinni Gusunɔwa u s̄a nɛn faaba kowo.
 Yen s̄ona ko na n ȳɛrimɔ n̄ n nɛn yiberɛban biru wa.
 8 A Yinni Gusunɔ naane koowo ye kaa ka tɔnu naane ko.
 9 A Yinni Gusunɔ naane koowo ye kaa ka damgibu naane ko.
 10 Bwese dabinu nu man tarusi,
 ma na nu yarinasia ka Yinni Gusunɔn dam.
 11 Nu man wukiriwa mam mam,
 ma na nu yarinasia ka Yinni Gusunɔn ȳisiru.
 12 Nu man m̄nsima nge t̄i.
 Adama na nu yarinasia ka Yinni Gusunɔn dam
 ma nu gbisuka nge s̄aki yi yi d̄ɔ mwaara.
 13 Nu raa man b̄riamɔ nu ka man sura,

adama Yinni Gusunə u man somiru na.

14 Yinni Gusunəwa u s̄aa n̄en dam.

Wiya ko na n da siare. Wiya u man faaba kua.

15 Nasaran kuuki yi n̄or̄am̄ə gemgibun yenus̄ə.

Yinni Gusunən dam mu s̄os̄sira.

16 U win n̄əm geu sue, ga win dam s̄os̄sim̄ə.

17 Na n̄ maa gbim̄ə, ko na n w̄āawa,

kpa n win s̄əma ye u kuan gari kpara.

18 Yinni Gusunə u man s̄eɣyas̄ia.

Adama u n̄ man ḡəɔ n̄əmu b̄erie.

19 I man gem k̄ənn̄əs̄u k̄enīə,

kpa n du n Yinni Gusunə siara.

20 Win k̄ənn̄ə ge wee. Min diya gemgibu ba ra du.

21 Yinni Gusunə, na nun siara, domi a n̄en kanaru mwa,
ma a man faaba kua.

22 Wee kpee te ban̄əbu ba yina, tera ta kua gani ḡəmburun dam.

23 Yinni Gusunəwa u ye kua ma n kua maamaaki b̄eɣen n̄əni s̄əɔ.

24 Yinni Gusunəwa u t̄əɔ te kua.

Su nuku dobun kuuki ko.

25 Yinni Gusunə, a sun somīə, kpa a sun kuuras̄ia.

26 Wi u sisi ka wunen ȳis̄iru u s̄āawa domaruḡi.

Sa ko n̄un siara Yinni Gusunən s̄āa yer̄ə.

27 Gusunə u s̄āawa Yinni. Wiya u sun yam bururas̄ie.

I ȳaku yaa b̄əkuo. I ka ye doo sere ȳaku yerun k̄āan̄ə.

28 Gusunə, a s̄āawa n̄en Yinni.

Kon nun siara. Kon nun w̄olle sua.

29 I Yinni Gusunə siaro, u s̄āa t̄ən geo.

Win k̄iru ta ra n w̄āawa sere ka baadommāə.

119

1 Doo n̄əruḡiba be ba kun taare m̄ə ben sanu sanusu s̄əɔ,
ma ba s̄im̄ə nge me Yinni Gusunən wooda ya bu s̄os̄sim̄ə.

2 Doo n̄əruḡiba be ba win gere sw̄īi,

ma ba n̄un kasu gem ka tia,

3 ma ba ku ra ḡəba ko, ba s̄im̄ə win sw̄ee s̄əɔ.

4 A wunen woodaba kuawa bu ka ye sw̄īi dee dee.

5 A de n̄en kookoosu su n swaa sw̄īi,

n wa n ka wunen gere m̄em n̄əwa.

6 N̄a n wunen woodaba kpuro laakari s̄āa,

saa yera sekura kun man m̄waam̄ə.

7 N̄a n wunen s̄os̄si geeru gia,

kon nun siara ka ḡəru tia.

8 Kon wunen woodaba n̄ene.

A ku man deri mam mam.

9 Aluwaasi ù n k̄i win sanu sanusu su n d̄eere,
sere u n wunen gari m̄em n̄əwamm̄e.

10 Na nun kasu ka n̄en ḡəru kpuro.

A de n wunen swaa sw̄īi.

11 Na wunen gari n̄enisi n̄en ḡərūə kpa n ku ra ka nun torari.

12 Yinni Gusunə, na nun siara,

A de na n wāa wāaru sɔɔ wunen gem sɔ.

41 Yinni Gusunɔ, a de a nen wɔnwɔndu wa,
kpa a man faaba ko nɔɔ mwɛɛ te a man kuan sɔ.

42 Saa ye sɔɔ, kon kpī n be ba man sekuru dokemɔ gari wisi.
Domi na nen naane doke wunen gari sɔɔ.

43 A ku wunen gem wuna nen nɔɔn di,
na yīiyɔbu mɔ wunen siribu sɔɔ.

44 Ko na n wunen woodaba neniwa saa kpuro.
Ya ko n wāa nen mi sere ka baadommaɔ.

45 Kon sī ka tii mɔru, domi wunen woodabara na kasu.

46 Kon ben gari sinambu sɔ.

Na n ko na n maa wāa sekuru sɔɔ.

47 Na wunen woodaba kī.

Na ra n nuku dobu mɔ ye sɔɔ.

48 Na ra nen nɔma yiye wɔllɔ n ka kanaru ko
wunen gari yi na kīn sɔ.

Domi na kī na n yi bwisikumɔ nen gɔruɔ.

49 Wee a man yīiyɔbu wɛ.

A wunen nɔɔ mwɛɛru yaayo te a ne, wunen sɔm kowo kua.

50 Tera ta ra man nukuru yemiasie nen nɔni swāaru sɔɔ,
kpa tu man wāaru wɛ.

51 Wee tii suobu ba man yɛesu wɔri.

Adama ka mɛ, na n wunen woodaba deri.

52 Yinni Gusunɔ, na wunen yellun siribu yaaye.

Biya bu man dam kā.

53 Nà n wa tɔn kɔsobu ba wunen woodaba deri,
mɔru baka na ra ko.

54 Wunen garin sɔna na ra womusu ko mi na sɔru dimɔ.

55 Wɔkuru nà n wunen yīsiru yaaya,

na ra n wunen woodaba nenusiwa.

56 Ye ya sāa negia, yera n wunen gere mem nɔɔwa.

57 Na maa wure na gerumɔ,

Yinni Gusunɔ, negia n wunen gere mem nɔɔwa.

58 Ka nen gɔru kpurowa na nun sokumɔ.

A wunen nɔɔ mwɛɛru yaayo kpa a nen wɔnwɔndu wa.

59 Nà n nen daa bwisika, na ra wurewa n sī wunen swɛɛ sɔɔ.

60 Na ra n sendewa n ka da mi gia, na kun tɔru gosie.

Kpa n wunen woodaba mem nɔɔwa.

61 Tɔn kɔsobun yini man sikerene.

Adama ka mɛ, na n wunen gari deri.

62 Wɔku suunu na ra sewa n nun siara wunen siri bi a ra ko dee deen sɔ.

63 Na sāawa be ba nun nasie kpuro
ka be ba wunen woodaba mem nɔɔwammen bɔɔ.

64 Yinni Gusunɔ, wunen durom yiba handunia kpuro sɔɔ.

A man wunen woodaba kpuro sɔɔsio.

65 Yinni Gusunɔ, a ra wunen sɔm kowo gea kue
nge mɛ a nɔɔ mwɛɛru kua.

66 A man laakari ka bwisi kɛeyɔ

domi na wunen woodaba naane sāa.

⁶⁷ N sere sekuru wa, na ra kōrewa.

Adama tē, na wunen gari neni.

⁶⁸ A sāawa tən geo.

A man wunen woodaba sōsio.

⁶⁹ Tii suobu ba man weesu koosimō.

Adama ne, na wunen yiirebu neni ka nen gōru kpuro.

⁷⁰ Ben gōru ga bōbu, gāanu ku ra bu yeeri.

Adama ne, wunen gari yi ra man nuku dobu wē.

⁷¹ N buram bo n sekuru wa kpa n ka kpī n wunen woodaba gia.

⁷² Na wunen nōn gere kī n kere gāanu nōrōbu (1.000) ye ba kua ka wura ka sii geesu.

⁷³ Wunen nōma ya man mōma.

Yera ya man tāsisia.

A man bwisi kēeyō n ka wunen woodaba gia.

⁷⁴ Be ba nun nasie, bā n man wa, ba ra nuku dobu kowa.

Domi na wunen nō mweeru naane sāa.

⁷⁵ Yinni Gusunō, na yē ma wunen siribu bu sāawa dee dee.

Wunen bōrōkinirun sōna a man sekuru doke.

⁷⁶ A de wunen durom mu man nukuru yemiasia

nge me a ne wunen sōm kowo nō mweeru kua.

⁷⁷ A man wōnwōndu kuo kpa n wa na n wāa.

Domi wunen sōsiru ta ra man nuku dobu wē.

⁷⁸ A be ba tii sue sekuru dokeo, wee ba man dam dōremō kam sōo.

Adama ne, wunen woodabara na ra n bwisikumō.

⁷⁹ Be ba nun nasie a de bu wurama nen mi.

Be ba wunen woodaba yē a de bu wurama nen mi.

⁸⁰ A de na n wunen yiirebu mem nōwammē mam mam, kpa n ku ra sekuru wa.

⁸¹ Na kasu a man faaba ko.

Na wunen nō mweeru naane sāa.

⁸² Na kasu n wunen nō mweeru gia sere nen nōni dam dwiia.

Ma na tii sōmō na mō, sere saa yerā kaa man nukuru yemiasia.

⁸³ Na sāare nge gōnan bōru te ba bwē wiisu sōo.

Na n wunen woodaba duari.

⁸⁴ Sere saa yerā kaa de ne, wunen sōm kowo na n wāaru dii.

Domma kaa be ba man nōni sōmō siri.

⁸⁵ Tii suobu ba suura gbemō nen wuswaaō.

Ba n wunen woodaba swīi.

⁸⁶ Wunen gari kpuro yi naane mō.

Wee yiberēba ba man nōni sōmō kam sōo.

A man faaba koowo.

⁸⁷ N tiēwa fiiko bu ka man sura bu go.

Adama ka me, ne, na n wunen woodaba derimō.

⁸⁸ A man nen wāaru wesio wunen durom sō,

kpa n kpī n wunen gere mem nōwa.

⁸⁹ Yinni Gusunō, wunen gari yi ko n wāawa wōlō sere ka baadommaaō.

⁹⁰ Wunen bōrōkiniru ta ko n maa wāawa sere ka baadommaaō.

Wuna a tem swīi ma a mu sire dim dim.

91 Wunen woodaban sōna gāanu kpuro ka wāa gisō.
Ni kpurowa nu maa wāa wunen sō.

92 Nā kun daa nuku dobu wa wunen wooda be sō,
na n daa gu nen nōni swāaru sō.

93 Na n wunen gere duarimō pai,
domi yera ya man wāaru wēmō.

94 Na sāawa wunegii, a man faaba koowo.
Wunen woodabara na kī n swī.

95 Tōn kōsobu ba man mara bu go.
Adama ne, wunen gariya na bwisikumō.

96 Ye ya yiba kpuro, ya maa nōru mō.
Adama wunen woodaba ba n kpeeru mō.

97 Na wunen woodaba kī too.
Ba ra n wāawa nen bwisikunu sō tō giriru baadomma.

98 Wunen woodaba ba ra man bwisi kē n kere nen yiberēba.
Domi na ra n bu neniwa baadomma.

99 Na nen yinnibu kpuro yēru kera.
Domi wunen woodaba ba ra n wāawa nen bwisikunu sō.

100 Na durō tākōnu bwisi kere,
domi na wunen gere mēm nōwammē.

101 Na ku ra swaa kōsa mwe, kpa n wa n ka wunen gari nenē.
102 Na ku ra de wunen woodaba bu ka man tonda.

Domi wuna a man keu sōsimō.

103 Wunen gari yi tim dobu kere nen nōwō.

104 Na kua bwisigii wunen woodaban sō.

Yen sōna na weesun swēε kpuro tusa.

105 Wunen gari yi sāawa nge fitila
ye ya man swaa sōsimō.

106 Na bōrua na sire na ne,
kon wunen sōsiru mēm nōōwa,
domi ta sāawa dee dee.

107 Na nōni sōre gem gem.

Yinni Gusunō, a man dam kē
nge mē a nō mweeru kua.

108 Yinni Gusunō, a nen siarabu wuro,
kpa a man wunen sōsiru giasia.

109 Nen wāara wāawa kari sō baadomma,
adama na n wunen woodaba duarimō pai!

110 Tōn kōsobu ba man yēri berie.

Ka mē, na wunen gere swī.

111 Wunen gari sāawa nen tubi ka baadommaō,
domi yi sōra nen gōru dobu wāa.

112 Nen gōru ga kī gu wunen woodaba mēm nōōwa baadomma sere ka nōrō.

113 Na gōrusu yirugibu tusa, adama na wunen woodaba kī.

114 Wuna a sāa nen kuku yeru ka nen tereru.
Wunen nō mweeru sōra nen yiyōbu wāa.

115 Tōn kōsobu, i ka man tondo,
kpa n wa n Gusunō nen Yinnin woodaba swī.

116 Yinni Gusunō, a man kōsuo na n ka wāa nge mē a nō mweeru kua.

A ku man sekuru doke nen yīyōbu sō.

117 A de a n sāa nen tāsi yeru kpa n faaba wa.

Kpa na n wunen woodaba laakari sāa baadomma.

118 A ra be ba ra wunen woodaba deri gemwa.

Domi ben nōni wōkubu bu ñ arufaani mō.

119 A ra tōn kōsobu geriewa tem men di nge nim yaka.

Yen sōna na wunen woodaba swī.

120 Wunen nanum mu dera nen wasi diirimō.

Na wunen siribu nasie.

121 Na wunen woodaba ka wunen gem mem nōwamme.

A ku man be ba man dam dōremō nōmu sōndia.

122 A ne, wunen sōm kowo nō mweeru kuo ma kaa man somi.

A ku de tii suobu bu man dam dōre.

123 Nen nōni dam dwiia ye na wunen faaba

ka wunen gem mēn nō mweeru a kua mara.

124 A ne, wunen sōm kowo kuo nge me wunen tōn geera ne.

A man wunen woodaban keu sōsio.

125 Na sāawa wunen sōm kowo.

A man bwisi kēyō n ka wunen sōsiru gia.

126 Yinni Gusunō, saa ya den tura a ka se

domi wee ba wunen wooda saramō.

127 Adama ne, na ye kī n kere wura gean tii.

128 Na ye kpuro garisiwa dee dee.

Na swēe yi yi ñ dēnde kpuro tusa.

129 Wunen yiirebu bu ra n wā, yen sōna na bu neni.

130 Wunen garin giabu bu ra tōnu yam bururasiewa,

kpa yi bwisi sariba bwisi kē.

131 Na kasu gem ka tia n wa n wunen woodaba gia.

132 Yinni Gusunō a man mēerima,

kpa a man durom kua nge me a ra be ba nun kī kue.

133 A de na n tāsa wunen gari sō.

A ku de toraru garu ta n man wāasi.

134 A man wōro tōmbun dam dōrebun di,

kpa n kpī n wunen sōsiru mem nōwā.

135 A ka man nōnu geu mēerio,

kpa a man wunen yiirebu sōsi.

136 Wee na nōni yīresu kokumō nge daaru,

domi tōmba kun wunen woodaba mem nōwē.

137 Yinni Gusunō, a sāawa gemgii.

Wunen siribu bu ra n sāawa dee dee.

138 A wunen wooda yīiwa gem sō.

Ya maa naane mō.

139 Nā n nen yiberēba wa be ba wunen gari duari,

nen mōru ra sewa.

140 Wunen gari yi naane mō.

Ne, wunen sōm kowo na yi kī.

141 Wee na ñ kpā, ma ba man gemā.

Ka me, na ñ wunen woodaba duari.

142 Wunen gem mu ku ra kpe.

Meya wunen gari yi sāawa gem.

143 Nuku sankiranu ka nōni swāara man wōrimō,
adama wunen woodaba ba ra man nuku dobu wē.

144 Wunen yiirebu bu sāawa dee dee sere ka baadommao.
A man bwisi kēeyo yi yi koo de na n wāa.

145 Yinni Gusunō, na nun sokumōwa ka nen gōru kpuro.

A man wurario, kpa n kpī n wunen sōsiru nenē.

146 Na nun kanamō, a man faaba koowo,
kpa n kpī n wunen woodaba mem nōwa.

147 Na ra kanaru kowa yam mu sere sāra,
kpa na n wunen nō mweenu naane sāa.

148 Yam mu sere sāra na ra sewa n ka wunen gari mēeri.

149 A nen nō nōwō wunen durom sō.

A man sirio nge me a ra siri, kpa n wa na n wāa.

150 Be ba kōsa bwisikumō,
be wee ba man turuku kua.

Ba wunen woodaba deri.

151 Wunē Yinni Gusunō, a wāawa nen turuku.

Wunen gari yi sāawa gem.

152 Na yē saa yee yellun di ma a wunen woodaba yiiwa
ba n ka wāa sere ka baadommao.

153 A nen nōni swāaru mēerio, kpa a man wōra.

Na n wunen woodaba duarimō.

154 A ka man yinō kpa a man yakia.

A de na n wāa nge me a nō mweeru kua.

155 Tōn kōsoba kun faaba wasi,
domi ba ku ra wunen sōsiru kasu.

156 Yinni Gusunō, wunen durom mu kpā.

A man sirio nge me a ra siri, kpa n wa na n wāa.

157 Nen yiberē be ba man nōni sōmō ba dabi.

Adama ka me, na n wunen gere yinamō.

158 Na tōnu kamba tusa, domi ba ku ra wunen woodaba swīi.

159 Yinni Gusunō, a n yē ma na wunen woodaba kī.

A de na n wāa wunen durom sō.

160 Gema mu sāa wunen garin nuuru.

Wunen woodaba kpuro ba kon sāawa gem sere ka baadommao.

161 Wee sina biba man nōni sōmō kam sōo.

Adama wunen gari tōnawa na nasie.

162 Na ra n nuku dobu mō wunen gari sōo nge wi u dukia baka wa u gura.

163 Na weesu tusa. Ma na wunen woodaba kī.

164 Sōo teeru, nōn nōoba yiruwa na ra nun siare wunen siri bi bu sāa dee deen
sō.

165 Be ba wunen woodaba kī, ba ra n bōri yen bakarū mō.

Kōsa ku ra bu deeme.

166 Yinni Gusunō, na wunen faaba yīiyō.

Yen sō, na wunen woodaba mem nōwē.

167 Na ra wunen yiirebu mem nōwē.

Na ra bu kā too too.

168 Na wunen yiirebu ka wunen woodaba swīi,
domi nen kookoosu kpuro wāa wunen wuswāa.

169 A de a nɛn wuri nɔ.

A man bwisi kɛɛyɔ nge mɛ a nɔɔ mwɛɛru kua.

170 A nɛn kanaru nɔɔwɔ.

A man wɔro nge mɛ a nɔɔ mwɛɛru kua.

171 A ra man wunɛn woodaban keu sɔɔsi.

A de wunɛn siarabu bu nɔɔra nɛn nɔɔn di.

172 Wooda be kpuro ba dɛɛrewa.

A de n womu ko ben sɔ.

173 Na wunɛn sɔɔsiru wura.

A na a man somi.

174 Yinni Gusunɔ, wunɛn faabawa na mara ka gem.

Mɛya wunɛn woodaba ba ra man nuku dobu wɛ.

175 A de na n wunɛn siribu tāsiri, kpa na n wāa n ka nun siara.

176 Wee na sirene nge yāa te ta kɔɔre.

A nɛ, wunɛn sɔm kowo kasuo,
na n wunɛn woodaba duarimɔ.

120

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Sanam mɛ na wāa nuku sankiranu sɔɔ,

na Yinni Gusunɔ soka, ma u man wurari.

² Yinni Gusunɔ, a man wɔro wee kowobun nɔman di.

A man yakio be ba tɔmbu nɔni wɔkumɔn nɔman di.

³ Mba weesu koo ka bu naawa,

⁴ ma n kun mɔ tabu sɛɛnu ka dɔɔ bokon gɛɛ.

⁵ Wee na kua kam koore,

na wāa Mɛɛkiɔ Kedanin kuu bekurugirɔ.

⁶ Na sɔ n tɛ ka be ba ku ra bɔri yendu kā.

⁷ Nà n bɔri yendun gari gerubu torua,

ba ra n tabun sɔɔru mɔwa.

121

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Na nɛn nɔni sue guunu gia.

Man diya kon somiru wa.

² Nɛn somira weewa saa Yinni Gusunɔn min di

wi u wɔllu ka tem taka kua.

³ U n derimɔ wunɛn naasu su sokura.

Wi u nun kɔsu, u n dom yĩbirimɔ.

⁴ Wee wi u Isireliba kɔsu u ku ra dom yĩbiri,

u ku ra maa dweeye.

⁵ Yinni Gusunɔ u sāawa wunɛn kɔso.

U wāa wunɛn nɔn geuɔ u nun saaru sāawe.

⁶ Sɔɔ sɔɔ, sɔɔ kun nun soomɔ.

Wɔkuru, suru tarum kun maa nun soomɔ.

⁷ Yinni Gusunɔ u koo nun bere gāa kɔsunu kpuron di.

U koo wunɛn hunde kɔsu,

⁸ kpa u nun kpara wunɛn daaru ka weru

saa tɛn di serɛ ka baadommaɔ.

122

¹ Sāa daarun womu ge Dafidi u kua. Ge wee.

Bà n nɛɛ, su da Yinni Gusunɔn sāa yerɔ,

nɛn nukura ra dorewa.

² Yerusalemu, bɛsɛn naasu su yɔ wunɛn kɔnnɔsɔ.

³ Yerusalemu, a sɔawa wuu ge ba bana gea kua,
ma ba gu gb̄araru toosi ba ka sikerena.

⁴ Wunɛn miya Isireliba, Yinni Gusunɔn tɔmbu ba ra nɛ bu ka nùn siara,
nge mɛ u bu wooda wɛ̄.

⁵ Wunɛn miya siri gbabura wāa.

Wunɛn miya Dafidin bibun bweserun sina gɔna wāa.

⁶ I b̄ari yɛndu kanɔ Yerusalemun sɔ,
kpa be ba wunɛ Yerusalemu kī ba n wāa bwɛɛ dora sɔɔ.

⁷ Yerusalemu, b̄ari yɛnda n wāa wunɛn gb̄araru sɔɔ ka wunɛn sina kpaarɔ.

⁸ Nɛn mero bisibu ka nɛn b̄arɔban sɔ,
kon nɛɛ, Gusunɔ u de b̄ari yɛnda n wāa Yerusalemuɔ.

⁹ Yerusalemu, wunɛn gea na kasu, Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sāa yerun sɔ.

123

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Gusunɔ, wunɛ wi a wunɛn sina gɔna terie wɔllɔ,
wuna na nɔni twɛɛ.

² Nge mɛ yobun nɔni yi ra n ben yinnibun nɔma mɛɛra,
nge mɛya bɛsɛn nɔni yi Gusunɔ bɛsɛn Yinnigia mɛɛra,
sa n ka mara sere dɔma te u koo sun durom kua.

³ Yinni Gusunɔ, a sun wɔnwɔndu kuo too too.
Domi ba sun gɛma n kpā.

⁴ Be ba tii sue ba sun gɛma
ma ba sun yaakoru kua too sere n den sun nua.

124

¹ Sāa daarun womu ge Dafidi u kua. U nɛɛ,

Gusunɔ Isireliban Yinni ù kun daa ka sun wāa,
wara u koo sun kɔsu.

Isireliba bu wureo bu gere bu nɛɛ,

²⁻⁴ sanam mɛ tɔn kɔsobun mɔru ya seewa, ma ba sun seesi,
Yinni Gusunɔ ù kun daa ka sun wāa, ba koo sun mwɛ wasiru,
kpa bu sun wukiri nge nim mɛ mu kokumɔ daa toraɔ.

⁵ Nim kure dangina nu koo sun taare.

⁶ Sa Yinni Gusunɔ siara,
domi u ñ dere bɛsɛn yiberɛba bu sun nɔɔ b̄eri.

⁷ U dera bɛsɛn hunde ya kisira saa taan di nge gunɔ.
Taa ya kasikira ma sa yara.

⁸ Yinni Gusunɔwa u sāa bɛsɛn faaba kowo.
Wiya u wɔllu ka tem taka kua.

125

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Be ba Yinni Gusunɔ naanɛ sāa,
ba ra n yɔwa dim dim nge Siɔnin guuru.
Ta ku ra b̄ari. Ta ko n yɔwa sere ka baadommaɔ.

² Nge mɛ guunu ka Yerusalemu sikerene,
nge mɛya Gusunɔ u ka win tɔmbu sikerene saa tɛn di sere ka baadommaɔ.

³ Tɔn kɔso kun bandu dimɔ gemgibun temɔ.

Domi ù n tu di, ben tii ba koo kōsa ko.

⁴ Yinni Gusunō, a be ba gea mō gea sōsio.

A bèn gōru ga dēere durom kuo.

⁵ Adama be ba swaa mwaamō ye ya ñ dende
a bu yarinasio ka kōsan kowobu sannu.

Yinni Gusunō, a de bōri yenda n wāa Isireliō.

126

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Sanam mē Yinni Gusunō u ka bešegii be ba yoru mwēera wurama Siōniō,
ya sun sāawewa nge dosu.

² Ma sa nuku dobu mō sa yēmō.

Ma sa nasaran kuuki mō.

Ma ba gerumō bwesenun suunu sōo ba mō,

Yinni Gusunō u sun gāa bakanu kua.

³ Mēya u sun gāa bakanu kua.

Wee sa wāa tē nuku dobu sōo.

⁴ Yinni Gusunō, a ka bešegii be ba raa yoru mwēera wurama
ba n kokumō nge daa tori sōo yēsan nōm dwaru gia.

⁵ Be ba duurumō ka nōni yīresu,
ba koo gē ka nuku dobu kuuki.

⁶ Wī u duurubu dōo ka wuri,
u koo wurama ka nuku dobu,
u n doo bōkunū sōowa.

127

¹ Sāa daarun womu ge Salomōo u kua. Ge wee.

Yinni Gusunō ù kun diru banimō,
be ba tu banimō sōmburu kama ba mō.

Yinni Gusunō ù kun wuu kōsu,
be ba gu kōsu ba dom serawa kam.

² Kam sōora kaa wahala ko a ka wunen dīanu wa a di.

Kaa se buru buru yellu kpa a kpuna sere wōku suunu sōmburun sō.

Adama wi Gusunō u kī,

u ra nūn dīanu wēwa baa yēro ù n dō.

³ Wee, bibu ba sāawa tubi ye ya wee Gusunōn min di.

Ba sāawa soseru te ta wee Gusunōn min di.

⁴ Bii be ba mara aluwaasiru sōo,
ba sāawa nge sēenu tabu durō damgiin nōmao.

⁵ Doo nōrugiiwa wi u bu wa n dabi.

U sāawa nge wīn sēe bwāara sēenu yiba.

U ñ sekuru wasi sanam mē u koo ka win yibereba yinna wuun gbārarun
kōnnōwō.

128

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Doo nōrugiiwa wi u Yinni Gusunō nasie,
ma u sīimō win swēe sōo.

² U koo win sōmburun arufaani di,
kpa u n nuku dobu mō u n kuuramō.

³ Win yēnuo

win kurō u ko n sāawa nge rese m ye ya ra ma.

Mi ba sã ba dimo,

kpa win bibu ba n sãa nge olifin dãa kpemminu.

⁴ Doma ten bwesera wi u Yinni Gusunõ nasie u ra wa.

⁵ Yinni Gusunõ u nun domaru kuo Siõnin di,

kpa a n waamõ nge me Yerusalemu ya kuuramõ wunen wãarun tõru kpuro sãõ.

⁶ Kaa wunen bibun bibu wa.

Gusunõ u de bõri yenda n wãa Isirelio.

129

¹ Sãa daarun womu. Ge wee.

Isireliba bu geruo sannu sannu bu nee,
geema, tøn kõsobu ba ra n sun dam dõremõwa
saa bešen bweserun toren di.

² Ba sun nõni sõõwa bešen bweserun toren di.

Adama ba ñ nasara wa bešen wõllo.

³ Ba wuka bešen birusun wõllo ba kpõi wuna wuna.

⁴ Adama Yinni Gusunõ u sãawa gemgii,

u ben wẽe kasuka.

⁵ Yinni Gusunõ, a de be ba Yerusalemu tusa bu sekuru wa,

kpa bu biruku yira wura,

⁶ ba n sãa nge yaka si su ra kpi diru wõllo.

Su ra gberewa ba kun su wukura.

⁷ Wi u su gẽemõ, su ku ra win nõmu yibu.

Wi u maa su guramõ, su ku ra win nõm koto teeru turi.

⁸ Be ba sarõ mi, bu ku bu domaru kua bu nee,

Gusunõn domaru ta n ka bu wãa.

Bu ku raa maa nee, ba bu domaru kua ka Yinni Gusunõn yĩsiru.

130

¹ Sãa daarun womu. Ge wee.

Yinni Gusunõ, saa wõru bakõn diya na nun nõogiru sue.

² Yinni, a nen nõõ nõõwõ.

A swaa tem kpõiyõ a nen kanaru nõ.

³ Yinni Gusunõ, à n da tõmbun toranu yaaye,

wara u ko n maa wãa.

⁴ Wuna a ra tõmbu suuru kue bu ka nun nasia.

⁵ Na Yinni Gusunõ naanẽ sãa.

Na win nõõ mwẽeru mara.

⁶ Na Yinni Gusunõ mara

n kere nge me wuu kõso u ra n yam sãreru mara.

⁷ Isireliba, i bešen naanẽ dokeo Yinni Gusunõ sãõ,

domi u wõnwõndu mõ.

Wiya u ra tõmbu yakie ka swaa dabinu.

⁸ Wiya u koo beẽ Isireliba yakia,

kpa u bešen toranu kpuro suuru ko.

131

¹ Sãa daarun womu ge Dafidi u kua. Ge wee.

Yinni Gusunõ, na ñ tii sue.

Na ku ra n gãa bakanu naa gire.

² Na sãawa sẽe nge bii wi ba bom kara

u wãa win meron nuurõ.

³ BEE Isireliba, i been yiyoibu dokeo Yinni Gusuno sɔɔ
saa tɛn di sere ka baadommaɔ.

132

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

Yinni Gusuno, a Dafidi yaayo
win wahala ye u kua kpuron sɔ.

² Domi u wune Yakobun Yinni damgii nɔɔ mweeru kua u nee,

³ u n duɔ win kuu bekurugirɔ u sere nee,
u koo kpuna win kpin yerɔ mi u ra wɛre.

⁴ U n dom yibirimɔ, u n maa doyamɔ

⁵ ma n kun mɔ u wune Yakobun Yinni damgii wāa yeru kua.

⁶ Wee sa nua ma woodan kpakororu ta wāa Efarataɔ,
ma sa tu deema Yaarin gberɔ.

⁷ Su du Yinni Gusunan sāa yerɔ, kpa su nɔn kpuna.

⁸ Yinni Gusuno, a seewo kpa a na mi a ra wɛre
wune ka wunen woodan kpakororu
tɛn wɔllɔ a ra wunen yiiko sɔsi.

⁹ A de wunen yaku kowobu ba n gem swii,
kpa be ba nun naane sāa ba n nuku dobun kuuki mɔ.

¹⁰ A ku wi a gɔsa yina Dafidi wunen som kowon sɔ.

¹¹ Yinni Gusuno u Dafidi gem sɔwa ka bɔri u nee,
u koo win nɔɔ mweeru yibiawa kam kam te u nee,
Dafidin bibun turowa u koo nɔn kɔsire ko win bandu sɔɔ.

¹² Bii be, bā n win arukawani yibia,
ma ba win woodaba mem nɔwa be u bu wɛ,
ben bibun bwesera ta ko n bandu dii sere ka baadommaɔ.

¹³ Yinni Gusuno u Sioni gɔsa.

U ye gɔsa ya n ka sāa win wāa yeru.

¹⁴ Ma u nee, ya ko n sāa win wɛra yeru sere ka baadommaɔ.
U koo sina mi, domi wiya u ye gɔsa.

¹⁵ U koo ye domaru kua,
kpa u ye dīanu wɛ.

¹⁶ U koo yen yaku kowobu faaba ko.

Kpa be ba nɔn naane sāa bu nuku dobun kuuki ko.

¹⁷ Miya u koo Dafidi wi u gɔsan dam sosi,
kpa u win bweserun goo swii, u n sāa nge fitila.

¹⁸ U koo de win yiberɛba bu sekuru wa.

Adama wi, win sina furɔ ga ko n ballimɔwa win wiru wɔllɔ.

133

¹ Sāa daarun womu ge Dafidi u kua. Ge wee.

Wee, n wā, n maa nuku dobu mɔ mero bisibu bā n wāa sannu.

² Ya sāawa nge gum me ba wisi Aronin wirɔ,
ma mu kokumɔ sere ka win toburɔ ka win yabe wirɔ.

³ Mu sāawa nge kako te ta saramamɔ guu te ba mɔ Hεemɔn di te ta wāa Sioniɔ.
Domi miya Yinni Gusuno u ra tɔmbu domaru kue,
kpa u bu wāaru wɛ te ta n kpeemɔ.

134

¹ Sāa daarun womu. Ge wee.

I Yinni Gusunɔ siaro bɛɛ win sɔm kowobu kpuro.
 Bɛɛ be i ra n wāa win sāa yerɔ sere ka wōkurɔ,
 2 i bɛɛn nɔma yiyo win sāa yerun bera gia kpa i nùn siara.
 3 Yinni Gusunɔ u bɛɛ domaru kuo Siɔnin di
 wi, wi u wəllu ka tem taka kua.

135

1 I Yinni Gusunɔ siaro. I win yīsiru tɔmɔ.
 Bɛɛ win sɔm kowobu,
 2 bɛɛ be i sɔmburu mɔ win sāa yerɔ, i nùn siaro.
 3 I nùn siaro, u sāawa tɔn geo.
 I ka win yīsiru womu koowo, u sāawa tɔn geo.
 4 Yinni Gusunɔ u tii Isireliba Yakɔbun bweseru gosia
 ba n ka sāa wigibu.
 5 Na yɛ ma u kpā, mɛya wi, bɛsɛn Yinni u būnu kpuro kere.
 6 Ye u kī, yera u ra ko wəllɔ ka temɔ ka nim wōkuɔ ka gen sɔwɔ.
 7 U ra de guru winu nu sɔsira handunia kpuro sɔɔ.
 U ra de guru maakinu nu kooro kpa u de gura yu nɛ.
 Kpa u woo kusiamu gen wāa yerun di.
 8 U Egibitigibun bii gbiikobu go sere ka ben yaa sabenun bii gbiikino.
 9 U sɔm maamaakiginu kua Egibitio u ka yen sina boko
 ka win sɔm kowobu kpuro sɛɛyasia.
 10 U bwese dabinu go, ma u sinam damgibu go.
 11 Beya, Sihoni Amɔreban sunɔ ka Ogu Basanin sunɔ
 ka sere maɔ Kanɔniban sinambu kpuro.
 12 U sinam ben tem sua
 u win tɔmbu Isireliba wɛ ba tubi di.
 13 Yinni Gusunɔ, wunɛn yīsiru ta ko n wāawa sere ka baadommaɔ.
 Ba ko n nun yaayewa waati baayere sɔɔ.
 14 Yinni Gusunɔ u koo win tɔmbu siria,
 kpa u win sɔm kowobun wɔnwɔndu wa.
 15 Ba bwesenun būnun bwāarokunu kuawa ka sii geesu ka wura.
 Tɔmbun nɔman sɔmbura.
 16 Nu nɔsu mɔ, adama nu ku ra gari gere.
 Nu nɔni mɔ, adama nu ku ra yam wa.
 17 Nu swasu mɔ, adama nu ku ra gari nɔ.
 Nu n wɛsiaru mɔ nɔn nɔwɔ.
 18 Be ba nu sekumɔ ka be ba nu naanɛ sāa,
 be kpuro ba sāawa nge ni.
 19 Isireliba, i Yinni Gusunɔ siaro.
 Aronin bweseru, i Yinni Gusunɔ siaro.
 20 Lefin yɛnugibu, i Yinni Gusunɔ siaro.
 Bɛɛ be i nùn nasie, i nùn siaro.
 21 Yinni Gusunɔ u wāa Yerusalemuɔ.
 I nùn siaro saa Siɔnin di.
 I Yinni Gusunɔ siaro.

136

1 I Yinni Gusunɔ siaro domi u sāa tɔn geo.
 Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.
 2 I Gusunɔ siaro, u būnu kpuro kere.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

³ I yinnibun Yinni siaro.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

⁴ Wi turowa u ra sɔm maamaakigii bakanu ko.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

⁵ Wiya u wɔllu ka tem taka kua ka win bwisi.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

⁶⁻⁹ U tem tɛria nim wɔllɔ, ma u sɔɔ ka suru kua.

U sɔɔ kuawa u ka yam bururasia sɔɔ sɔɔ,

ma u suru ka kperi kua ye kpuro yu ka yam bururasia wɔkuru.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

¹⁰⁻¹¹ Wiya u Egibitigibun bii gbiikobu go.

Ma u Isireliba yara Egibitigii ben suunu sɔɔn di.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

¹²⁻¹⁵ Ka win dama u ka nim wɔku ge ba mɔ Naa yari burana yiru,

ma u dera Isireliba ba tɔbura gen suunu sɔɔn di.

Ma u Egibitin sina boko ka win tabu kowobu sure nim wɔku ge sɔɔ.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

¹⁶ Wiya u win tɔmbu kpara gbaburɔ.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

¹⁷⁻²⁰ Wiya u sinambu go be ba dam mɔ.

Beya, Sihoni Amɔreban sunɔ ka Ogu Basanin sunɔ.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

²¹⁻²² Wiya u tɔn ben tem win sɔm kowobu Isireliba wɛ ba tubi di.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

²³⁻²⁴ Wiya u sun yaaya sanam mɛ sa wɔa sekuru sɔɔ.

Ma u sun wɔra be ba sun dam dɔremɔn nɔman di.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

²⁵ Wiya u ra hunde koni baayere dɔanu wɛ.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

²⁶ I Wɔrukoo siaro.

Win wɔnwɔndu ta ku ra kpe.

137

¹ Sa sɔwa Babilonin daarun gooro

ma sa sumɔ sa ka Siɔni yaayamɔ.

² Sa bɛsɛn mɔrɔkunu bwɛ dɔaa.

³ Be ba sun tabu di ba nɛɛ, su womu koowo.

Be ba sun dam dɔremɔ ba nɛɛ, su Siɔnin womusu ko ka nuku dobu.

⁴ Adama amɔna sa ko kpɔ su Yinni Gusunɔ womusu kua tem tukumɔ.

⁵ Yerusalemu, nà n nun duari, nɛn nɔm geu gu gbio.

⁶ Nà kun nun yaaye kpa a n sɔa nɛn nuku doɓun nuuru,

nɛn yara yu nɛn daro manio.

⁷ Yinni Gusunɔ, a de a Edɔmuban gari yaaya

yi ba gerua sanam mɛ ba Yerusalemu kam koosiamɔ

ba nɛɛ, bu ye kero mam mam sere ka yen kpɛkpeɛkuɔ.

⁸ Babilonigibu, i sɔawa be ba koo kam koosia.

Doo nɔrugiiwa wi u koo bɛɛ kɔsa yèn bweseru i raa sun kua kɔsie.

⁹ Doo nɔrugiiwa wi u koo bɛɛn bibu sɛre u kɔsuku kperu wɔllɔ.

138

1 Womu ge Dafidi u kua. Ge wee.

Yinni Gusunɔ, na nun siaramɔ ka nɛn gɔru kpuro.

Kon nun tɔma wɔllun tɔmbun wuswaaɔ.

2 Kon nun kpuna wunen sɔa yee deeraɔ,
kpa n nun tɔma wunen tɔn geeru ka wunen bɔrɔkinirun sɔ.

Domɪ a yīsiru yara wunen nɔɔ mwɛɛ te a ra yibien sɔ.

3 Saa ye na nun soka, a man wurari.

A man dam kā, a man toro sindu wɛ.

4 Yinni Gusunɔ, sinambu kpurowa ba koo nun siara.

Domɪ ba wunen gari nua.

5 Ba koo wunen kookoosu siara.

Domɪ wunen bɛɛɛ ya kpā.

6 Yinni Gusunɔ, baa mɛ a kpā, a be ba tii kawe waamɔ.

Ma a ra be ba tii sue tubu saa tontonden di.

7 Nà n sīimɔ nuku sankiranun swaa sɔɔ,
a ra man wāaru wɛ.

A ra nɛn yiberɛba nɔmu demie bà n ka man mɔru seewa.

Mɛya wunen dam mu ra man faaba ko.

8 Yinni Gusunɔ, kaa man sanna.

Wunen tɔn geeru ta n nɔru mɔ.

Be a taka kua, a ku bu deri.

139

1 Dafidin womu ge u wom kowobun wirugii kua. U nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, a man wɛɛra, a maa man gia.

2 A nɛn sindu ka nɛn seebu yɛ.

A nɛn bwisikunu tuba sarun di.

3 A nɛn sanum ka nɛn kpindu yɛ.

A maa nɛn swɛɛ kpuro yɛ.

4 N sere nɔɔ wukia, a nɛn gere kpuro yɛ kɔ Yinni Gusunɔ.

5 A ka man wāa biru ka wuswaa,
ma a man wunen nɔmu sɔndi.

6 Yɛɛ ten bweseru ta man sɔawɛ maamaaki baka.

Ta kpā, na n kpɛ n tu tubu.

7 Ma gia kon wunen Hunde kisirari n da.

Nge ma gia kon duka we a kun ka man wa.

8 Nà n yɔɔwa sere wɔllɔ, a wāa mi.

Nà n da gɔriɔ, a maa wāa mi.

9 Nà n da sɔɔ yari yerɔ n kun mɛ sɔɔ duu yerɔ nim wɔkun gooro,

10 min tii, wunen nɔmuwa ga koo man kpara,

kpa wunen nɔm geu gu man nɛnɛ.

11 Nà n nɛɛ, yam wɔkura koo man bere,
yam da bururewa mi na wāa.

12 Baa yam wɔkuru ta n tīri wunen mi.

Wɔkuru ta buririwa nge sɔɔ sɔɔ.

Yam wɔkuru ta ballimɔwa nge yam bururam.

13 Wuna a nɛn wasin doo dooka mɔma.

Wuna a man swɛɛna nɛn mɛron nukurɔ.

14 Na nun siara yèn sɔ a man taka kua
ka wunen dam maamaakigim.

Wunen noman sama kun gere ma.

Yeniwa na ye saa saa nen gorua.

¹⁵ Sanam me ba man mama asiri soa,
ma ba man swenna nen meron nukura,
nen wasi kun nun berue.

¹⁶ A man wa saa ba nen nukuru dumon di.

Wunen tireru soora ba nen waarun tonun geeru yorua na sere nu dibu torua.

¹⁷ Gusuno, wunen bwisikunu nu duku.

Nin dabira banda.

¹⁸ Na n nu garima, nu yani seeri dabiru kere.

Na n maa dom seewa, na ra n wa ka wune.

¹⁹ Gusuno, a de ton kosobu bu ghi,
kpa ton gowobu ba n ka man tonde.

²⁰ Be, be ba saa wunen yibereba,
ba nun gari kosi manimo.

Wunen yisira ba ka weesu mo.

²¹ Yinni Gusuno, be ba nun tusa ka be ba ra nun seesi,
na n kon bu tusi?

²² Na bu tusa too too, na bu garisi nen yibereba.

²³ Gusuno, a man werio kpa a nen goru gia.

A nen laakari merio kpa a nen bwisikunu tubu.

²⁴ A merio a wa na n wa swaa kosa soa,
kpa a ka man da waaru te ta ku ra kpen swaa soa.

140

¹ Womu ge Dafidi u wom kowobun wirugii kua. Ge wee.

² Yinni Gusuno, a man woro ton kosobun noman di.

A man gbaro gbanagibun noman di.

³ Domi kosa ba ra n bwisikum ben gorua.

Kpa ba n sooru kpeere baadomma bu ka tabu ko.

⁴ Ba ra ben yara derewa nge waa.

Kpa ben no ga n de ma nge suraku.

⁵ Yinni Gusuno, a man ton koso gbaro.

A man gbanagibu giro be ba kasu bu man sura.

⁶ Wee tii suobu ba man yina beriamme.

Ba man taa yinuamme swaa soa.

Ma ba man yoru bweye.

⁷ Adama na ne, Gusuno, wuna a saa nen Yinni.

A swaa tem kpaiyo a nen kanaru no.

⁸ Yinni Gusuno, a sawa gbarru ten mi na ra kuke n ka faaba wa.

A ra nen wiru here tabun saa soa.

⁹ A ku de ton kason kiru tu kooru.

A ku de ye u nia saa yu kooru, kpa u ku raa tii sua.

¹⁰ Be ba man kooru buremo

a de ben toranu nu wari ben wiru wolla.

¹¹ A bu doo wisio kpa a de bu wari woru boko soa

gen min di ba n maa kpe bu yari.

¹² Wi u weesu mo u n tasimo tem me soa.

Kosa ya ko n maa gbanagii swiwa sere u ka kam ko.

¹³ Na ye ma Yinni Gusuno u ra wonwondo siriewa dee dee.

Kpa u maa saaro nun win gem we.

14 Geema, gemgibu ba koo nun tɔma kpa ba n wāa wunen wuswaaɔ.

141

¹ Womu ge Dafidi u kua. Ge wee.

Yinni Gusunɔ, na nun soku, a na fuuku nen mi.

A nen nɔɔ swaa dakio nà n nun sokumɔ.

² A de nen kanaru tu nun girari nge turare nubu durorugian wiisu.

Kpa nɔma ye na yiye ya n sãa nge kɛru

te ba ra ka nun naawɛ wunen sãa yerɔ yoka.

³ Yinni Gusunɔ, a nen nɔɔ bɔkuo.

A nen nɔɔ sarusu kɔsuo.

⁴ A ku de nen gɔru gu da kɔsa gia.

A ku de n kom kɔsum ko ka be ba gem sariru swi.

A ku de n ka bu tɔɔ baka dim di.

⁵ Gemgii u n man so, kira u man sɔɔsi.

U n man gerusi, u man gum tãrewa nen wirɔ.

Na n ye yinamɔ.

Adama na n nen kanaru marimɔ tɔn kɔsobun sɔ.

⁶ Gusunɔ, a ben siri kowobu sureo kpenu sɔɔ,

kpa bu nen gari swaa daki,

domi yi sãawa gari dori.

⁷ Nge mɛ bà n kɔrɔ mɔ tem mu ra nɔɔ baare,

nge meya gɔribun wãa yera koo nɔɔ baara

tu ben kukunu mwe ni nu yarinɛ.

⁸ Yinni Gusunɔ, wuna na mɛera.

Wunen miya na kukua.

A ku nen wãaru doke kari sɔɔ.

⁹ A man gbaro tɔn kɔsobun yina ye ba man berien di.

A man gbaro ben taa ye ba man berien di.

¹⁰ A de tɔn kɔso be, bu wɔri ben yina sɔɔ,

kpa nɛ, n kisira min di.

142

¹ Dafidin womu ge u kua sanam mɛ u kanaru kua kpee wɔru sɔɔ. Ge wee.

² Na Yinni Gusunɔ nɔɔgiru sue na nùn suuru kanamɔ.

³ Na nùn nen nuku sankiranu sɔɔmɔ.

Na nùn nen wahala saariamɛ.

⁴ Nà n mwia kpana, wuna ra n yɛ ye kon ko.

Ba man yina beria swaa yɛ sɔɔ na siimɔ.

⁵ A mɛerio nɔm geuɔ a wa ma goo sari wi u ka man yɔ.

Na n kuku yeru mɔ.

Goo sari wi u maa nen bwisikunu mɔ.

⁶ Yinni Gusunɔ, wuna na sokumɔ.

Na nɛɛ, wuna a sãa nen kuku yeru.

Wunɛ turowa a sãa negii dunia ye sɔɔ.

⁷ A nen wuri swaa dakio, domi na nuki sankire too.

A man yakio be ba man nɔni sɔɔmɔn nɔman di,

domi ba man dam kere.

⁸ A man yaro desirun di, kpa n nun takaru ko.

À n man durom kua, geegiba koo na bu man sikerena.

143

- 1 Womu ge Dafidi u kua. Ge wee.
 Yinni Gusunɔ, a nɛn kanaru nɔɔwɔ.
 Kpa a nɛn bikiabu swaa daki.
 A man wisio wunɛn bɔrɔkinirɔ ka wunɛn gem sɔɔ.
- 2 A ku nɛ, wunɛn sɔm kowo siri,
 domi goo sari wi u koo gem wa wunɛn mi.
- 3 Nɛn yiberɛ u man naa swii.
 U nɛn wāaru tem taare.
 U dera na wāa yam wɔkurɔ nge be ba gu n tɛ.
- 4 Yɛn sɔna nɛn hunde ya dam dwiia,
 ma na nuki sankire too.
- 5 Na gasɔn wāaru yaaye.
 Na wunɛn sɔma kpuro lasabu mɔ,
 ma na wunɛn nɔman sɔmburu bwisikumɔ.
- 6 Wuna na nɔma tii.
 Nɛn gɔru ga wunɛn bɛke barɔ
 nge mɛ tem gbeba ra n nim kɪ.
- 7 Yinni Gusunɔ, na mwia kpana.
 A man wisio kpaaka.
 A ku man biru kisi kpa n ku ko nge be ba wāa gɔriɔ.
- 8 A man wunɛn tɔn geeru sɔsio bururu ka yoka,
 wuna na naaɛ sāa.
 A man swaa sɔsio ye kon swii,
 wuna na nɛn hunde nɔmu sɔndia.
- 9 Yinni Gusunɔ, a man wɔro saa nɛn yiberɛban nɔman di,
 wunɛn miya na kuku yeru kasu.
- 10 Wuna sāa nɛn Yinni.
 A man sɔsio mɛ ko na n da wunɛn kɪru ko.
 A de wunɛn Hunde geo wi, u man kpara swaa ye ya nɔɔ nɛ sɔɔ.
- 11 Yinni Gusunɔ, a man wɔro nge mɛ a nɔɔ mwɛɛru kua.
 A nɛn hunde wunɔ wahalan di wunɛn gem sɔ.
- 12 A nɛn yiberɛba kam koosio,
 kpa a nɛn wɛrɔbu kpuro kpeerasia yɛn sɔ a man kɪ.
 Na sāawa wunɛn sɔm kowo.

144

- 1 Womu ge Dafidi u kua. Ge wee.
 Yinni Gusunɔ, na nun siara
 wunɛ wi a sāa nge nɛn kpee baa.
 Wuna a ra man tabu sɔsi.
- 2 Wuna a ra man durom kue kpa a man kɔsu.
 Wuna a sāa nɛn kuku yee damgɪru ka nɛn faaba kowo.
 Wuna a sāa nɛn tɛrɛru te ta ra man gane.
 Wuna a ra de bwesenu nu n man wiru kpɪiye.
- 3 Yinni Gusunɔ, wara ra n tɔnu a n sere ka win bwisikunu mɔ.
 Wara ra n tɔnu a n sere ka win weeweenu mɔ.
- 4 Tɔnu u sāawa nge woo.
 Win wāarun tɔnu nu sāawa nge saaru te ta ra doone.
- 5 Yinni Gusunɔ, a de wɔllu tu tem dɛbɛ dɛbɛ ko kpa a sarama.
 A guunu babo kpa dɔɔ u yari ni sɔɔn di.
- 6 A de guru maakinu nu sɔsira, kpa a nɛn yiberɛba yarinasia.

A bu sēenu tweeyo kpa a de bu yarina.

⁷ A wunen nōmu demiamā wöllun di.

A man wōro kpa a man faaba ko
nim bakam ka tōn tukobun min di

⁸ be ba ra n gari kam yaramō ben nōsun di,

kpa ba n ben nōm geu yiiye

bu ka nōō mwεε weesuginu ko.

⁹ Yinni Gusunō, kon nun wom kpōō kua.

Kon nun womu kua ka mōrōku serum wōkuruguu,

¹⁰ wunε wi a ra sinambu faaba ko,

kpa a nε, Dafidi wunen sōm kowo yara takobi gōōgian di.

¹¹ Yinni Gusunō, a man wōro,

kpa a man faaba ko tōn tukobun nōman di,

be ba ra n gari kam yaramō ben nōsun di,

kpa ba n ben nōm geu yiiye

bu ka nōō mwεε weesuginu ko.

¹² A de bεsen bii aluwaasiba bu ko nge dāa

ni nu kpia dee dee nin piiburun di,

kpa bεsen bii wōndiaba bu maa ko kurō burabu

nge gbere be ba dāka ba sāa sina kpaarun buraru.

¹³ A de bεsen biranu nu dīa bwese bweseka yibu,

kpa bεsen yaa sabenu nu dabia nu ko suba nōrōm nōrōm

ka nōrōm nōrōm suba wōku wōkubu bεsen gberu kpaanēō.

¹⁴ A de bεsen ketēba bu kuura.

A ku de gōo u sun wōri kpa u sun yoru mwεeri u ka doona.

A ku maa de nuku sankiranun wuri yi nōōra bεsen swεε sōō.

¹⁵ Doo nōōrugira bwese te ta sāa nge mε.

Doo nōōrugira bwese te ta Gusunō mō Yinni.

145

¹ Womu ge Dafidi u kua u ka Gusunō siara. Ge wee.

Gusunō nēn sina boko, kon nun wōlle sua.

Kon wunen yīsiru tōma sere ka baadommaō.

² Tōō baatere kon nun siara.

Mεya kon wunen yīsiru tōma sere ka baadommaō.

³ Yinni Gusunō, a kpā. Wuna n weenε bu siara.

Wunen kpāaru ta n nōru mō.

⁴ Saa baayeren tōmbu bu wunen sōma siaro.

⁵ Kon wunen yikon giriman kpāaru gere.

Kpa n wunen sōm maamaakiginun gari kpāra ka womu.

⁶ Ba koo wunen dam bakam gari gere,

kpa nε, n maa wunen kpāarun gari kpāra.

⁷ Ba koo wunen tōn geerun kpāaru yaaya

kpa bu taki ko wunen gem sō.

⁸ Yinni Gusunō, a wōnwōndu mō, a ra maa tōmbu durom kue.

A ku ra mōru se fuuku. Wunen tōn geera kpā.

⁹ Yinni Gusunō, a tōmbu kpuro kī.

Wunen wōnwōndu ta ra sōōsirewa wunen taka kōora kpuro sōō.

¹⁰ Yinni Gusunō, wunen taka kōora kpuro ya koo nun bεεε wē,

kpa be ba sāa wunεgibu bu nun siara.

¹¹ Ba koo wunen bandun bεεεn gari gere,

kpa bu wunen dam gari kpara

¹² bu ka wunen sam maamaakiginu tambu sɔsi
ka sere wunen bandun yikon girima.

¹³ Wunen bandu ta ko n wāawa sere ka baadommaa.

Meya kaa n tu dii sere ka baadommaa.

Yinni Gusunɔ u ra win nɔɔ mwɛɛnu yibie.

Ye u mɔ kpuro sɔɔ, u ra win tɔn geeru sɔsi *.

¹⁴ Yinni Gusunɔ, a ra tɔn be ba wɔrumaa dɔɔ gabe,

kpa a be ba dam dwiia tāsisia.

¹⁵ Tɔmbu kpurowa ba mɛɛra wunen mi gia ka yiyibu,

domi wuna a ra bu dīanu wɛ nin saa sɔɔ.

¹⁶ A ra wunen noma demie

kpa a hunde koni baayere wɛ yèn bukata ya mɔ.

¹⁷ Yinni Gusunɔ, a sāawa gemgii wunen swɛɛ kpuro sɔɔ.

Meya a ra maa wunen wɔnwɔndu sɔsi sama ye a mɔ kpuro sɔɔ.

¹⁸ Yinni Gusunɔ, be ba nun sokumɔ ka gɔru dɛɛrɔ,

ben bɔkuɔra a ra n wāa.

¹⁹ A ra be ba nun nasie kīru yibie

kpa a ben wuri nɔ a bu faaba ko.

²⁰ A ra be ba nun kī kɔsu

kpa a tɔn kɔsobu kam koosia.

²¹ Kon wunɛ Yinni Gusunɔ tɔma

kpa tɔmbu kpuro bu wunen yīsi dɛɛraru bɛɛɛ wɛ sere ka baadommaa.

146

¹ I Yinni Gusunɔ siaro.

Nɛn bwɛra, a Yinni Gusunɔ siaro.

² Kon wunɛ Yinni Gusunɔ siara nɛn wāarun tɔnu kpuro sɔɔ.

Kon wunɛ Gusunɔ nɛn Yinni womu kua nɛn wāarun tɔnu kpuro sɔɔ.

³ I ku bɛɛn naanɛ doke sinambu sɔɔ,

ba sāawa tambu,

ba n kpɛ bu bɛɛ faaba ko.

⁴ Ben wɛsiaru ta ra doonɛwa kpa bu wura bu ko tem.

Yen tɔɔ te, ben himba kpuro ya kam kuawa mi.

⁵ Doo nɔɔrugiiwa win yiyibu wāa wunɛ Gusunɔ Yakabun Yinni sɔɔ.

Doo nɔɔrugiiwa wi u win naanɛ doke Gusunɔ win Yinni sɔɔ.

⁶ Wiya u wɔllu ka tem kua ka nim wɔku

ka ye ya wāa ye kpuro sɔɔ.

U sāawa gemgii sere ka baadommaa.

⁷ U ra be ba dam dɔremɔ ben gem wɛ.

Kpa u be ba gɔɔru soore dīanu wɛ.

Yinni Gusunɔ u ra yobu yakie.

⁸ U ra wɔkobu nani wukie.

U ra be ba taare seeye. U ra gemgibu kā.

⁹ U ra sɔbu kɔsu. U ra maa gɔminibu ka gobekuba nɔɔri.

Kpa u tɔn kɔsobun himba kam koosia.

¹⁰ Yinni Gusunɔ, u ko n bandu diiwa sere ka baadommaa.

Gusunɔ Siarin Yinni, u ko n wāawa sere ka baadommaa.

Yen sɔ, i Yinni Gusunɔ siaro.

* **145:13** - Naa sinin bɔnu ya n wāa yellun tirenu kpuro sɔɔ. Adama ya wāa Heberum tireru garu sɔɔ te ba wa daku te.

147

1 I Yinni Gusunɔ siaro.
 Domi n wā bu Gusunɔ beɛn Yinni siara.
 N maa wā bu nūn tɔma.
 2 Yinni Gusunɔ u Yerusalemu seeyamɔ.
 U Yerusalemugii be ba raa yoru mweera mennamɔ.
 3 U be ba nuki sankire nukuru yemiasiamɔ.
 U ben mɛɛran bosu bɔkumɔ.
 4 U kperi garimɔ ma u yin baayere yīsiru kɛmɔ.
 5 Beɛn Yinni u kpā, u maa dam mɔ.
 Win bwisi kun nɔru mɔ.
 6 Yinni Gusunɔ u ra wɔnwɔndobu nɔari.
 Kpa u tɔn kɔsobu sura sere temɔ.
 7 I Yinni Gusunɔ siarabun womusu kuo.
 I Gusunɔ beɛn Yinni siaro ka mɔrɔku.
 8 U ra de guru wiru tu wɔllu wukiri,
 kpa u gura sɔɔru kua yu ka nɛ tem sɔɔ,
 kpa u yakasu kpiisia guunu wɔllɔ.
 9 Wiya u ra yaa sabenu dīanu wɛ,
 kpa u gunɔ binu dīanu wɛ sanam mɛ nu kuuki mɔ.
 10 Win naanɛ kun wāa dumin dam sɔɔ.
 Win yīiyɔbu kun maa wāa tɔnun dukan dam sɔɔ.
 11 Be ba nūn nasie ka be ba win durom yīiyɔ, beya u kī.

12 Yerusalemu, a Yinni Gusunɔ siaro.
 Siɔni, a Gusunɔ wunen Yinni beɛrɛ wɛɛyɔ.
 13 Domi wiya u ra wunen kɔnnɔn gambon sɛretii dam sire,
 kpa u wunen tɔmbu domaru kua.
 14 U ra de bəri yendu ta n wāa wunen temɔ.
 Kpa u de alikama ya n yiba wunɛ sɔɔ.
 15 U ra win woodaba nɔsie handunia sɔɔ.
 Win gari yi ra duka dewa fuuku fuuku.
 16 U ra de nim kperugim mu nɛ,
 kpa mu n buriri nge yāa sansu.
 U ra de guru kpenu nu nɛ kpa nu n sāa nge torom.
 17 U ra n guru kpee ni kasi mɔwa tia tia.
 Wara koo kpī u yɔra u yen wooru ma.
 18 U n gari gerua, nim kperugim mɛ, mu ra yandewa.
 U n maa dera woo ga mu swee, mu ra kokuwa mu doona.
 19 U win gari ka win woodaba ka win gere Yakɔbu wi ba mɔ Isireli sɔɔwa.
 20 U n bweseru garu kue mɛ.
 Ten garu ta n maa win woodaba yɛ.
 Yen sɔ, i Yinni Gusunɔ siaro.

148

1 I Yinni Gusunɔ siaro.
 I Yinni Gusunɔ siaro saa wɔllun di.
 I nūn siaro saa wɔllun sɔɔ sɔɔn di.
 2 Beɛ win ɔradoba kpuro, i nūn siaro.
 Beɛ win tabu kowobu kpuro, i nūn siaro.
 3 Sɔɔ ka suru, i nūn siaro.

BEE kperi kpuro, bEE be i ballimɔ, i nùn siaro.

⁴ BEE be i wāa wəllun sɔɔ sɔɔwɔ, i nùn siaro.

BEE nim mɛ mu wāa wəllɔ, i nùn siaro.

⁵ U wooda wē, ye kpuro ya koorɔ.

Ye kpuro yu nùn siaro.

⁶ U ye tāsisia sere ka baadommaɔ.

U koo wooda yi, win tii kun maa ye saramɔ.

⁷ Saa tem sɔɔn di, i Yinni Gusunɔ siaro.

BEE nim wəku ka nim bwee bakanu ka yEE nanumgii yi yi wāa sɔɔ, i Yinni Gusunɔ siaro.

⁸ Dɔɔ ka guru kpenu ka guri baka ka bukɔ ka woo bɔkɔ,

bEE be i win woodaba mɛm nɔɔwammɛ, i Yinni Gusunɔ siaro.

⁹ BEE guunu ka gungunu ka dāa ye ya ra ma ka sɛduruba,

i Yinni Gusunɔ siaro.

¹⁰ Gbeeku yEE ka yaa sabenu kpuro ka yEE yi yi kabirimɔ ka gunɔsu,

i Yinni Gusunɔ siaro.

¹¹ Handunian sinambu ka bwesenu kpuro ka sina bibu ka handunian siri kowobu kpuro,

i Yinni Gusunɔ siaro.

¹² Aluwaasiba ka wəndiaba, tɔkɔnu ka bibu,

¹³ bEE kpuro, i Yinni Gusunɔn yīsiru bEEɛɛ wEEyɔ.

Win yīsira kpā. Win girima ya wəllu ka tem sare.

¹⁴ U win tambu Isireliba be, be ba nun naane sāa

ba wāa win bɔkuɔ dam wesia ma n kua bEEɛɛ baka.

Yen sɔ, i Yinni Gusunɔ siaro.

149

¹ I Yinni Gusunɔ siaro.

I Yinni Gusunɔ wom kpɔɔ kuo.

I nùn tɔmɔ tɔmbun suunu sɔɔ be ba nùn naane sāa.

² Isireli, a yEErio wi u nun taka kua sɔɔ.

Siɔnigibu, i yEErio bEEɛn sina bokon sɔ.

³ I nùn siaro ka yaabu.

I nùn siaro ka baranu ka mɔrɔkunu.

⁴ Yinni Gusunɔ u win tambu kī.

U ra wɔnwɔndobu bEEɛɛ wē u bu faaba ko.

⁵ Be ba Yinni Gusunɔ naane sāa, bu nasara suo ka bEEɛɛ baka.

Bu nuku doɔn kuuki koowo ben kpɔn yenu wəllɔ.

⁶ Ba n da Gusunɔ siare ka baadomma

kpa takobi ye ba dEEra biru ka wuswaa ya n wāa ben nɔmaa

⁷ bu ka bwese tukunu mɔru kɔsie,

kpa bu nu sEEyasia.

⁸ Kpa bu nin sinambu bɔke ka yɔni,

kpa bu maa nin wirugibu bɔke ka sisu,

⁹ kpa bu nu siri nge mɛ ba yorua.

Ya ko n sāawa bEEɛɛ baka win tɔmbun mi be ba nùn naane sāa.

I Yinni Gusunɔ siaro.

150

¹ I Yinni Gusunɔ siaro.

I nùn siaro win sāa yerɔ.

I nùn bEEɛɛ wEEyɔ batuma mi win yiiko ya sɔɔsiramɔ.

² I nùn siaro win sòm maamaakigii ni u kuan sǎ.

I nùn bæɛɛ wɛ̃ɛyɔ nge mɛ win kp̄āara nɛ.

³ I nùn siaro ka kɔbi.

I nùn siaro ka mɔrɔkunu ka ɔ̃ɔ̃genu.

⁴ I nùn siaro ka baranu ka yaabu.

I nùn siaro ka mɔrɔkunu ka koronu.

⁵ I nùn siaro ka seketirɛ ni nu som do.

⁶ Hunde koni baayere ye ya gesi wɛ̃siamɔ, yu Yinni Gusunɔ siaro.

I Yinni Gusunɔ siaro.

MǎNNU

Tire ten mǎnnu, nu sun sǎomǎ nge mē tǎnu u koo ka win wāaru diisina, kpa u maa ka Gusunǎ sǎ handunia ye sǎo. Nin gari gbiikii yi sun yaayasiama yi mǎ, à n kī a n bwisi mǎ, a de a gina Gusunǎ nasia. Tire ten gari yi n̄ ka sǎaru tǎna yā. Yi maa gerumǎwa nge mē tǎnu u ko n̄ ka daa gea mǎ. Mēya yi maa sun sǎosimǎ ye Isireliban guro guro yerukobu ba n̄e bwisigiba koo ko gāanu n̄n u bu deema. Gari yin gee yi ka tǎnu ka win kurǎ ka win bibun wāasināa yā ka sere maa win berusebu. Yin dabinu yi sun keu mǎ su ka daa gea kasu nge tii kawabu ka tēmanabu ka nge mē tǎnu u koo ka sǎaru garisi tǎnu.

Tire ten kpunaa

1. Ba bwisi tǎmamǎ, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Salomǎ ka bwisigibu gabun mǎnnu, wiru 10n di sere wiru 29.
3. Bwisi bwese bweseka, wiru 30n di sere wiru 31.

1 Dafidin bii, Salomǎ, wi u sǎa Isireliban sunǎ, win mǎnna.

Mǎnnun arufaani

- 2 Mǎn ni sǎara tǎnu koo bwisi ka yēru wa kpa gari yi yi tubum sē yi n̄n yeeri.
- 3 Nu koo n̄n bwisi gee sǎosi kpa u ko ye n̄ sǎa dee dee weesu ka taki sariruru sǎo.
- 4 Nu koo laakari sarirugii ko laakarigii, kpa nu aluwaasi yēru ka bwisi kē.
- 5 Niya nu koo maa bwisigiin bwisi sosi, kpa nu yērugii kpara
- 6 u ka mǎnnun tubusianu ka bwisigibun gari tubu.
- 7 À n kī a n bwisi mǎ, a de a gina Gusunǎ nasia. Domi wi u ra bwisi ka sēyasiabu atafiiru ko, u sǎawa gari bǎkǎ.

Ba aluwaasiba bwisi kēmǎ

- 8 Wun̄e, n̄n bii durǎbu, a wun̄n baaban sǎosiru nǎowǎ, kpa a ku ra wun̄n meron gere yina.
- 9 Ya koo de wun̄n daa yu wēra nge mē furǎ burǎ ka wura ra wasi buraru kue.
- 10 Wun̄e, n̄n bii durǎbu, tǎn kǎsobu bà n̄ nun kǎkirimǎ, a ku ra wura.
- 11 Bà n̄ gerua ba n̄e, a na a ka bu da i tǎmbu samba ko i bu sēsuku baa bà kun gāanu kue,
- 12 i bu go yande nge mē gǎribun wāa yeru ta ra tǎnu mwē wasiruru. I bu mwa nge wǎru bǎkǎ ge ga tǎnu samba kua u wǎri.
- 13 I ko arumani bwese bweseka wa i dam diima i yibia b̄een diaǎ.
- 14 A na a ka bu m̄enna, kpa i b̄een mǎru kpuro doke bǎo teeru sǎo.
- 15 Wun̄e, n̄n bii durǎbu, a ku ka tǎn ben bweseru swīina. A ku ben yira du.
- 16 Ben naasu sǎu bu ka kǎsa ko. Ba maa sende bu ka tǎnun yem yari.
- 17 Gunǎ ge a yina beriammē, gǎ n̄ nun m̄era, kama a berimǎ.
- 18 Adama tǎn be, ba tii yina beriammē, ba koo maa mwaara ye sǎo.
- 19 Nge mēya n̄ sǎa ka baawure wi u dukian kīru mǎ. Be ba tii ye wē, bera ya ra go.

A ku bwisi kēru yina

- 20 Bwisi yi gbāramǎ tǎowǎ, yi nǎogiru sue wuun batuma sǎo.
- 21 Yi gbāramǎ swaa k̄ennaŋ yi yin gari kparamǎ mi wirugiba ra m̄enne,

²² yi mɔ, bɛɛ laakari sariba, sere domma i kī i n wāa bwisi sariru sɔɔ. Bɛɛ yaako kowobu, sere domma i ko n nuku dobu mɔ bɛɛn yaako kobu sɔɔ, kpa bɛɛ gari bakasu i n yēru tusa.

²³ I gɔsirama i nɛn gerusibu nɔ. Kon bɛɛ nɛn hunde wē, kpa n ka bɛɛ nɛn yēru bɔnu ko.

²⁴ Wee, na bɛɛ soka, i n wure. Na bɛɛ nɔma gāri, goo kun nɛ.

²⁵ I nɛn bwisi kēru kpuro yina, i n maa nɛn gerusibu kī.

²⁶⁻²⁷ Yen sōna, bɛɛn wahala sɔɔ, sanam mɛ bɛrum bɛɛ mwa nge guru woo bɔkɔ, ma wahala ya seewa nge woo guna ya ka nuku sankiranu ka tōya na, nɛn tii kon bɛɛ yēɛ kpa n bɛɛ yaakorɔ ko.

²⁸ Sanam mɛya i ko man soku, adama na n bɛɛ wurarimɔ. I ko man kasu, i n maa man wasi.

²⁹ Domi i yēru tusa, i n kī i Yinni Gusunɔ nasia.

³⁰ I n nɛn bwisi kēru wure, ma i nɛn gerusibu atafiiru kua.

³¹ Yen sō, i ko bɛɛn himba ka bɛɛn kookoosun are di i debu.

³² Laakari sariban bwisi kēɛ yinabu koo de bu gbi. Gari bakasun biti sarira dera ba kam mɔ.

³³ Adama wi u nɛn gari swaa daki, win bwēra ko n kpī. U n ko n maa wurure kōsa gaan bɛrum sō.

Bwisi yi ra kōsa gbarewa

2

¹ Nɛn bii, a nɛn sōɔsiru wuro, kpa a nɛn wooda nɛnɛ wunɛn gōruɔ.

² A bwisin sōɔsiru swaa dakio. A kookari koowo yu ka nun yeeri.

³ A bwisi kasuo, kpa a laakari naa gira.

⁴ A ye kpuro kasuo nge sii geesu, n kun mɛ nge arumani ye ya berua.

⁵ À n kua mɛ, kaa tubu nge mɛ kaa ka Gusunɔ nasia, kpa a nùn gia.

⁶ Yinni Gusunɔwa u ra tɔnu bwisi wē. Wiya u ra maa nùn yēru ka laakari wē.

⁷ U ra taare sarirugibu nasara wē, kpa u n be ba gem swīi kōsu nge tɛɛru.

⁸ U ra be ba ku ra bɛn berusebu kōsa kue kōsu, kpa u wigii be ba nùn mɛm nɔɔwe kpapa.

⁹ Nɛn bii, à n nɛn gari wura, kaa gem tubu. Kaa n yē ye ya sāa dee dee.

Ye kpurowa ya koo de a n gea mɔ.

¹⁰ Kaa n bwisi mɔ, kpa yēru tu nun nuku dobu wē.

¹¹ Bwisi ka laakari ya koo nun kōsu,

¹² kpa yu ka nun gbara swaa kōsan di, kpa yu nun yara gari kōsigiin nɔman di,

¹³ ka sere maa be ba swaa gea derin min di, ba swaa kōsa swīi.

¹⁴ Kōsan kobu bu ra bu nuku dobu wē, kpa ba n yērimɔ toranun sō.

- 15 Ben swɛɛ ka ben sanu sanusu ku ra n deere.
 16 Nge meya yi koo maa de a kurɔ tuko duka suuri
 wi u nun kəkirimɔ ka gari dori.
 17 Wi, wi u win durɔ gbiikoo yina,
 u arukawani duari ye u ka nùn bɔkua Gusunən wuswaaa.
 18 Ma win yenu ga gɔɔ dɔɔ,
 win swɛɛ yi ka nùn dɔɔ gərɪbun wāa yerɔ.
 19 Tɔn durɔ wi u da win mi, u ku ra wurame.
 U ku ra maa wāarun swaa wa.
 20 N n mən na, a gemgibun swaa swīiyɔ.
 A ben daa saario.
 21 Domi gemgibu ka taare sarirugibu
 ba ko n wāa n ka tɛ tem mɛ sɔɔ.
 22 Adama tɔn kɔsobu ka mɛm nɔɔ saribara
 ba koo wuna min di.

Gusunən geren mɛm nɔɔbu

sɔɔra bwisi wāa

3

- 1 Nən bii, a ku nən sɔɔsinu duari. A nən woodaba nɛnuɔ.
 2 Yera ya koo de wunen wāaru tu dɛnya, kpa a n wāa bəri yendu sɔɔ.
 3 A de a gea ko kpa a n sāa naanɛgii. A ye kpuro sebuo wīirɔ nge wuran saba,
 kpa a de ya n wāa wunen gɔruɔ.
 4 Saa ye sɔɔra kaa n beere mɔ Gusunɔ ka tɔmbun wuswaaa.
 5 A Gusunɔ wunen Yinni naanɛ koowo ka gɔru tia a kun tāsaa wunen tiin yɛru
 sɔɔ.
 6 A de a n win bwisikunu mɔ wunen kookoosu kpuro sɔɔ, kpa u wunen swaa
 sɔmɛ.
 7 A ku tii mɛeri bwisigii. A Yinni Gusunɔ nasio kpa a kɔsa suuri.
 8 Yera ya koo ko wunen wasin bwāa dobu ka wunen kukunun dam.
 9 Ye a mɔ kpuro sɔɔ, a gbiiyo a Yinni Gusunɔ win bɔnu wɛ. Nge meya kaa ka
 nùn beere wɛ.
 10 Sanam meya wunen biranu nu koo dīanu yibu kpa wunen tam mu n kpā
 sere a ayeru bia mi kaa doke.
 11 Wunɛ nən bii durɔbu, a ku Yinni Gusunən gerusibu garisi taare. A ku maa
 win sɛɛyasiabu mɛeri nge toraru.
 12 Domi wi u kī, wīya u ra sɛɛyasie, nge mɛ tundo wi u win bii kī ka gem, u
 ra ko.

Bwisi ka doo nɔɔru

- 13 Doo nɔɔrugiiwa wi u bwisi dɔba, ma u yɛru kasu u wa.
 14 Domi bwisi yi are mɔ n sii geesu ka wuragii kere.
 15 Yin beere ya kpā ya bura yānu kpuro kere. Ye ba ra kasu kpuro sɔɔ, gāanu
 sari ni kaa ka yi weesina.
 16 Bwisi yin nɔm geuɔ, hunde dakaawa ya wāa mi. Yin nɔm dware maa,
 arumani ka beerewa ya wāa mi.
 17 Bwisi yi koo nun alafia wɛ, kpa a n bəri yendu mɔ wunen wāarun swɛɛ
 kpuro sɔɔ.
 18 Be ba yi mwa, yi bu wāaru wɛɛmɔ. Doo nɔɔrugiba be ba yi neni kem kem.
 19 Bwisiya Yinni Gusunɔ u ka handunia taka kua. Win yɛra u ka wɔllu kua.

²⁰ Win bwisi yin saabuwa nim mu ka kuramō tem di, ma guru winu nu demō gura nēmō.

Yinni Gusunōwa

u bwisigii kōsu

²¹ Nēn bii, a bwisi ka laakari nenuō, a ku de yen gaa yu nun kisirari.

²² Ya koo nun wāa geeru ka bēere wē.

²³ Kaa kpī a sī ka toro sindu, a n̄ sokuramō.

²⁴ À n̄ kpuna wōkuru, b̄erum kun nun m̄. Kaa dweeyawa ka b̄ori yendu.

²⁵ A n̄ kaa n̄ maa ka gāanu nande ni nu koo nun deema subaru, n̄ kun m̄e t̄n kōso wi u koo nun w̄rima.

²⁶ Domi Yinni Gusunō u koo nun kōsu. U koo nun gbara yēri kpuron di.

A wunen t̄nusi k̄ō

²⁷ Wi n̄ weene a gea kua, à n̄ yen dam m̄, a ye koowo.

²⁸ Wunen beruse ù n̄ nun gāanu kana ni kaa kpī a n̄n̄ kē mii mii, a ku n̄e, u doo sere sia.

²⁹ A ku wi u nun naane s̄aa kōsa bwisikusi.

³⁰ A ku ka goo sanna kam u kun nun kōsa kue.

³¹ A ku t̄n kōsobun daa k̄ia, a ku maa ben yira swī.

³² Domi Yinni Gusunō u t̄n kōsobu tusa, adama u ra gemgibu ko win b̄ar̄aba.

³³ U ra t̄n kōsobun yenusu b̄orusiwa, kpa u gemgibugisu domaru kua.

³⁴ Be ba ra n̄n̄ yaakoru ko, beya u ra maa yaakoru ko. Adama be ba tii kawē, beya u ra durom kue.

³⁵ Bwisigibu ba koo bēere wa, kpa gari bakasu su sekuru wa.

Bwisin arufaani

4

¹ Bēe bibu, i swaa dakio kirō ye bēen tundo u bēe m̄. I swaa tem kp̄iyō kpa i wa i bwisi ko.

² Domi bwisi geeya na bēe kēmō. Yen s̄ō, i ku n̄n̄ s̄ōsinu yina.

³ Sanam m̄e n̄n̄ tii na s̄aa bii, na wāa n̄n̄ tundon b̄akuō, ma na s̄aa n̄n̄ meron bii teereru,

⁴ n̄n̄ tundo u man keu kua u n̄e, n̄ win gari nenuō. N̄ win woodaba m̄em̄ n̄ōwō, kpa n̄ wa na n̄ wāa.

⁵ N̄ bwisi ka laakari nenuō, n̄ ku win gere duari,

⁶ n̄ ku bwisi ȳōsu, yi koo man somi. N̄ yi k̄iō, yi koo man kōsu.

⁷ Gāa ni kon naa gira s̄ō, bwisiya yi kpuro kere. N̄ n̄ m̄en̄ na, n̄ yi kasuo ka ye na m̄o kpuro.

⁸ N̄ bwisi k̄iō, yi koo de n̄ ko t̄n boko. N̄ yi tii b̄akasio, nge kurō k̄inasi, yi koo de n̄ bēere wa.

⁹ Yi ko n̄ s̄āawa nge sina furō n̄n̄ wirō.

A ku t̄n kōsobun daa saari

¹⁰ Nēn bii, a swaa dakio a n̄o ye na nun s̄ōmō. À n̄ ye wura, wunen wāaru ta koo daka da.

¹¹ Na nun s̄ōsimōwa nge m̄e kaa ka bwisi dendi. Na nun s̄ōsimōwa nge m̄e kaa ka gem swī.

¹² Saa ye s̄ō, kaa s̄īwa a kun sokure. À n̄ duka m̄, gāanu kun maa nun ganumō wunen swaa s̄ō.

¹³ Sɔ̄sɔ̄si te ba nun kua mi, a ku tu yɔ̄su. A tu nɛnuɔ kem kem, domi tera ta s̄a wunɛn w̄aarun nuuru.

¹⁴ A ku tɔn k̄sɔbun daa saari. A ku maa ben yira sw̄i.

¹⁵ A ye derio, a ku ye sw̄i. A ye duka suurio n toma.

¹⁶ Domi b̄a kun k̄sa kue, ba ku ra dweeye. B̄a kun goo torari, ba ku ra dom wa.

¹⁷ K̄san koba bu ra n s̄a nge ben d̄ianu ka ben tam.

¹⁸ Gemgibun kookoosu su ra n s̄awa nge bururun s̄ɔ̄ yana ye ya ra n d̄eramɔ sere s̄ɔ̄ u ka ye mam mam.

¹⁹ Adama tɔn k̄sɔbun kookoosu su s̄awa nge yam w̄ɔkuru. Ba ñ ȳe ȳen s̄ɔ̄ ba sokuramɔ.

A de wunɛn kookoosu su n w̄a

²⁰ Nɛn bii, a nɛn gari nɔ̄wɔ. A swaa tem kp̄iɣɔ a nɔ̄ bwisi yi kon nun k̄e.

²¹ A ku yi atafiiru ko. A yi nɛnuɔ wunɛn ḡɔrun sɔ̄wɔ.

²² Domi wi u yi mwa, yi koo n̄un w̄aaru ka bw̄a dobu w̄e.

²³ A de a n tii s̄e ka bwisiku ni a m̄ɔ wunɛn tii tii sɔ̄, domi niya nu kpuro kere, niya nu wunɛn w̄aaru kpare.

²⁴ A ku de weesu ka gari kankam yen gaa yu yari wunɛn nɔ̄n di.

²⁵ A de a n m̄era ye a naa gire. A ku wuswaa s̄iɣa.

²⁶ A de a n ȳe swaa ye kaa kpe, kpa a n ȳe ma ya s̄awa swaa gea.

²⁷ A ku yen gam ḡera. A toraru duka suurio.

Kirɔ sakararun s̄ɔ̄

5

¹ Nɛn bii, a nɛn gari bwisigii ka laakarigii swaa dakio a nɔ̄.

² Saa ye sɔ̄ra, kaa gia nge m̄e kaa ka s̄i dee dee. Wunɛn gari koo s̄ɔ̄si ma a ȳeru m̄ɔ.

³ Domi kurɔ tanɔn gari yi ra n dowa nge tim kpa yi n kokumɔ nge gum yarum.

⁴ Adama amen biru, yi ra sosiewa nge gbiri kondu, kpa yi tɔnu m̄era ko nge takobi ye ba d̄era biru ka wuswaaɔ.

⁵ Gɔ̄wa win kookoosu ra ma, kpa su ka n̄un da sere siki wɔruɔ.

⁶ U ku ra swaa mwe ye ya koo n̄un w̄aaru w̄e. U ra n torewa u kun ka baaru.

⁷ T̄e, nɛn bii, a man swaa dakio. A ku nɛn gari atafiiru ko.

⁸ A de a ka kurɔ win bweserun swaa tonda. A ku da win dii k̄annwɔ a sere n̄e, kaa du win dirɔ.

⁹ Kpa a ku ra tii goo n̄amu b̄eria, kpa wɔnw̄andu sarirugii u nun go.

¹⁰ Saa ye, kpa tɔn tukobu bu wunɛn arumani gura, kpa bu wunɛn s̄amburun are di.

¹¹ Sanam m̄e wunɛn dam mu kpa, a gɔ̄ turuku s̄a, kpa a n wuri m̄ɔ nge gbeku yaa.

¹² Saa ye sɔ̄, kpa a n̄e, mban s̄ɔna a bwisi k̄eru atafiiru kua, a ñ yi m̄em nɔ̄w̄e.

¹³ A ñ wunɛn bwisi k̄ɔbun gere wure, a ben gari atafiiru kua.

¹⁴ T̄e, wee, a sekuru w̄arim d̄ɔ̄ t̄ambu kpuron wuswaaɔ.

A wunɛn kurɔ k̄ɔ̄

¹⁵ Wunɛn kurɔ u s̄awa nge bwia ȳen nim mu d̄ere. A ye tɔnan nim n̄ruo.

¹⁶ A ku de yen nim mu n kokumɔ sw̄e sɔ̄ ka wuun batumaba sɔ̄.

¹⁷ A de mu n w̄a wunɛ turon s̄ɔ̄. A ku de gabu bu ka nun mu b̄onu ko.

¹⁸ A de nuku dobu bu n wāa wunε ka wunen kurɔ gbiikoon wāasināa sɔɔ.

¹⁹ U sāawa kurɔ burɔ nge nεm taakɔ. A de win wasi yi n da nun nuku dobu wε, kpa win kīru ta n nun neni baadomma.

²⁰ Nεn bii, mban sōna kaa n goon kurɔn binε mɔ. Mban sōna kaa n nuku dobu kasu goon kurɔn mi.

²¹ A de a n yε ma Yinni Gusunɔ u tɔnu baawuren daa mεεra, u baawuren sanu sanusu waamɔ.

²² Tɔn kōso u ra wəriwa win toraru sɔɔ, kpa nu nùn mwa nge yina.

²³ U koo kam kowa domi u kpana u tii nεnε. Win wiira kookoosu su koo nùn go.

A ku tii doke goon dibu sɔɔ

6

¹⁻² Nεn bii, à n tii dɔra a nεε, kaa goon dibu sɔbe, ma wunen gari yi nun yina mwa,

³ a duawa mi dibugii win nɔma sɔɔ. Yen sɔ, a doo a nùn wa kpa a nùn suuru kana, a tii yakia win nɔman di.

⁴ A ku nεε, kaa gina kpuna a wεrawa a sere da a nùn suuru kana.

⁵ A tii yakio kpa a n tii mɔ nge mε nεm taakɔ ka gunɔ nu ra kisire taason yinan di.

Ba yikuro kirɔ mɔ

⁶ Wunε yikuro, a doo a tamminu mεeri. A nin sɔmburu laakari koowo kpa a wa a bwisi ko.

⁷ Nu ñ sunɔ mɔ, nu ñ maa kpara mɔ, mεya nu ñ maa wirugii mɔ,

⁸ adama nu ra nin dīanu kasu nu yi gεεbun sanam ka sɔ sāreron saa.

⁹ Wunε yikuro, sere domma kaa n kpī. Domma kaa dom se.

¹⁰ Wee, à n dom yībura a dweeya ka nɔm gbinnāa fiiko,

¹¹ sāraru ta koo nun deema subaru sɔɔ nge gbεnɔ, kpa gōru tu nun wəri nge swaa dio.

Tɔn kōson daa

¹² Wi u gari weesugii kpara, u sāawa wi u kun garu mɔ, ka tɔn bεεteke.

¹³ U ra tɔmbu nɔni yāakinu kue, kpa u yīreru ko ka naasu, ka maa nɔma, u ka bu nɔni wōke.

¹⁴ Kōsan koba bu ra n nùn neni, kpa u n yen sɔɔru mɔ baadomma u n sannɔsu seeyamɔ.

¹⁵ Yen sōna asɔɔ ya koo nùn deema subaru sɔɔ, kpa n kun koore bu nùn seeya.

Ye Yinni Gusunɔ u tusa

¹⁶⁻¹⁹ Gāanu nɔɔba tia Yinni Gusunɔ u tusa, u ku ra nu waabu kã. Niya, tii suabun kookoosu,

ka weesu,

ka tɔn dεeron goberu,

ka kōsan himba,

ka daa kōsan kīru,

ka tɔnu gari manibu.

Gāanu nɔɔba yiruse mam wāa. Niya,

tɔn gbinnāa bεrusebun suunu sɔɔ.

Kirɔba sakararun sɔ

²⁰ Nɛn bii durɔbu, a wunɛn tundon gere mɛm nɔɔwɔ, kpa a ka wunɛn meron sɔɔsiru sɔmburu ko.

²¹ A n ye kpuro neni baadomma wunɛn gɔruɔ, kpa a ye doke wɔirɔ nge wura.

²² Ya koo nun kpara wunɛn sanu sanusu sɔɔ, kpa yu nun kɔsu wunɛn kpin yerɔ. Ya koo maa nun bwisi kɛ à n dom yanda.

²³ Domi gere ye, ya sɔawa nge fitila, ma sɔosi te, ta sɔa nge yam bururam. Ben kirɔ ya ra maa nun wɔarun swaa sɔɔsiwa.

²⁴ Ya koo nun gbara kurɔ tanɔn nɔman di. Ya koo nun yara win gari dorin di.

²⁵ A ku kurɔ win bweseru binɛ ko win buram sɔ. A ku de u nun kɔkiri ka win durɔ nɔni.

²⁶ Kaa kpɔi a kurɔ tanɔ wa ka gobi fiiko, adama à n ka kurɔ mɔro kpuna, wunɛn wɔaru kpurowa kaa bia.

²⁷ Kaa kpɔi a dɔɔ kpɛɛ bɔɔrɔ wunɛn yɔnu nu kun dɔɔ mwaare?

²⁸ Kaa kpɔi a sɔi dɔɔ gɛɛ wɔllɔ wunɛn naasu su kun dɔɔ mwaare?

²⁹ Nge mɛya a n kpɛ a goon kurɔ baba ba kun nun sɛɛyasie.

³⁰ Goo ù n dɔianu gbɛna yɛn sɔ gɔra nùn mɔ, ba ku ra nùn gɔburu wa.

³¹ Ka mɛ, u koo kɔsiawa n kere ye u gbɛna. Ye u mɔ win yɛnuɔ kpuro, yera u koo wɛ.

³² Adama wi u tɔn kurɔ kɔkura u ka nùn sakararu kua, u sɔawa gari bɔkɔ. Domi wi u yen bweseru mɔ, wiya u koo kam ko.

³³ Ba koo nùn so kpa u bɛɛɛ bia. Sekuru sɔra u ko n wɔa baadomma.

³⁴ Kpannasira koo de kurɔ win durɔ u mɔru se. U koo yɛro mɔru kɔsiawa u kun win wɔnwɔndu kue.

³⁵ U n gɔanu mwaaamɔ kɔsire, u n maa suuru mɔ, baa bà n nùn kɛnu taasi.

Kirɔ kurɔ sakara kowon sɔ

7

¹ Wunɛ nɛn bii durɔbu, a nɛn gari nɛnuɔ, kpa a ku ra nɛn gere duari.

² A nɛn gere mɛm nɔɔwɔ kpa a wa a wɔaru di. A nɛn sɔɔsiru laakari koowo nge mɛ tɔnu ra n win nɔni laakari sɔa.

³ A tu nɛnuɔ kem kem kpa a tu yore wunɛn gɔruɔ.

⁴ A bwisi sɔɔwɔ a nɛɛ, wuna nɛn sesu, kpa a laakari soku wunɛn bɔrɔ.

⁵ Ye yiru ye, ya koo nun gbara gabun kurɔbun min di be ba ra tɔnu fufu ko.

⁶ Sɔɔ teeru na yam mɛɛra nɛn dirun fɛnɛntin di.

⁷ Na gari bɔkɔ goo wa aluwaasi laakari sarirugibun suunu sɔɔ.

⁸ U sarɔ u dɔɔ wuu suunuɔ mi kurɔ sakara kowo goo u wɔa. Ma u kpa ka win yɛnun bɔkuɔ, u sɔimɔ tɛɛru sɔɔ,

⁹ saa yoki yam bereberebun di sere n ka kua wɔkuru.

¹⁰ Wee, kurɔ wi, u ka nùn yinna, u kurɔ tanɔ yɔnu sebua. Bwisi kɔsi wɔa win gɔruɔ.

¹¹ U sɔawa sekuru sari ka gari sunɔ. U ku ra sine win yɛnuɔ.

¹² U ra n wɔawa tɔwɔ, gasɔ swɛɛyɔ, gasɔ swaa kɛɛnaɔ, gasɔ maa yaburɔ.

¹³ U nùn gaba u bɔkasi u ka nùn nɔɔ sɔsuna, ma u nùn gari sɔɔwa ka sekuru sariru u nɛɛ,

¹⁴ u win siarabun yɔkuru kua. Tɔɔ tera u ten nɔɔ mwɛɛru yibia.

¹⁵ Yen sɔna u yarima bu ka waaɔa, u maa nùn wa.

¹⁶ U beku buranu terie win kpin yerɔ ni ba wesa ka Egibitigibun wɛɛ.

¹⁷ U turare bwese bweseka nubu durorugia yɛka kpinu wɔllɔ.

18 U na bu ben kīru ko sere ka sisiru bururɔ, kpa ba n bɔkasinε ka nuku dobu.

19 Domi win durɔ sari yenuɔ. U sanum da n toma.

20 Gobi yi u doke bɔɔrɔ u ka da, yi kpā. Suru koo tarum ko u sere wurama.

21 Ka gari dori yiya u nūn gawa, ma u nūn kamia.

22 Mii mii, ma u nūn swīi nge naa ye ba dɔɔ bu go, n̄ kun mε kpasas ye ya duka dɔɔ yu yina mwaara,

23 n̄ kun mε gunɔ ge ga wɔriɔ taa sɔɔ. Ga n̄ yē gɔɔwa ga dɔɔ, sere saa ye sēu ga gen sɔndu sɔka.

24 N n mɛn na, nɛn bii durɔbu, a man swaa dakio kpa a nɛn nɔɔn gari nɔ.

25 A ku de wunɛn gɔru gu gere kurɔ win bweserun mi. A ku ra wunɛn swaa tora a nūn swīi.

26 Domi win sɔna tɔn dabinu wɔruka, mɛya u ben dabinu go.

27 Win dira sɔawa gɔribun wāa yerun swaa.

Bwisi yi tɔmbu nɔɔgiru sue

8

1 I swaa dakio.

Bwisi yi gbaramɔ, yēru ta nɔɔgiru sue.

2 Yi yɔ gungunu wɔllɔ swaa baarɔ ka swaa keenanɔ.

3 Yi gbaramɔ gambon bɔkuɔ wuun duu yerɔ

mi ba ra siribu ko, yi mɔ,

4 bεε tɔmbu, bεεya na soku,
tɔn bibu kpurowa na ka mɔ.

5 Laakari sariba, i de i n laakari mɔ.

Gari bakasu, i bwisi koowo.

6 I swaa dakio, kon bεε gari bεεεgii sɔ.

Ye kon gere kpuro ya sɔawa dee dee.

7 Domi na ku ra weesu gere, na kɔsa tusa.

8 Nɛn gari kpuro sɔawa gem,

weesu ka taki sari yi sɔɔ.

9 Yi kpuro yi bururewa kpasasa bwisigiin mi.

Mɛya yi maa dεεre wi u yēru mɔn mi.

10 I nɛn sɔsiru mɔɔ n kere sii geesu,
kpa i maa yēru mwa n kere wuran tii.

11 Domi bwisi yi bεεε mɔ ya kpā

ya bura yānu kpuro kere.

Ye ba ra kasu kpuro sɔɔ,

gāanu sari ni kaa ka yi weesina.

Bwisi yi tii tusiamɔ

12 Nε bwisi, na ra garin asansi tubu.

Na yēru mɔ n ka gāanu wunana.

13 À n kī a Yinni Gusunɔ bεεε wē, a de a kɔsa tusi.

Na tii suabu ka yēkɔ

ka kɔsan kookoosu ka keetan gari tusa.

14 Na ra tɔnu bwisi kē, kpa n nūn laakari wē.

Nɛna na yēru, nɛna maa dam.

15 Nɛn saabuwa sinamba ka bandu nɛni,

ma wirugiba wooda wēεmɔ ye ya dee dee sɔa.

16 Nɛn somirun saabuwa sinambu ka wirugibu

ka siri kowobu kpuro ba ka tem nɛni.

¹⁷ Be ba man kɪ, na maa bu kɪ.

Be ba man kasu, ba koo man wa.

¹⁸ Arumani ka bɛɛɛwɔ na tɔnu wɛɛmɔ

ka maa dukia ye ya ku ra sankire.

Kon de ye tɔnu mɔ kpuro ya n da wɛre.

¹⁹ Nɛn are yi sii geesu ka wuran tii bɛɛɛ kere.

²⁰ Na sɪimɔwɔ swɛɛ yi sɔɔ gem ka kookoo geesu wɔa.

²¹ Na be ba man kɪ arumani wɛɛmɔ

ma na dukia yibiamɔ ben beru yerɔ.

²² Yinni Gusunɔ u man mara u sere gāanu kpuro taka kua.

²³ Ba man gɔsa ba yi yellun di n tɛ

ba sere handunia taka kua.

²⁴ Ba man mara ba sere nim wɔku kua,

sanam mɛ nim bweru sari.

²⁵ Ba man mara ba sere guunu ka gungunu swɪi.

²⁶ Sanam mɛ, Gusunɔ kun gina tem tɛrie ka mɛn gbea.

Baa tua, u n mam kue.

²⁷ Saa ye u wɔllu tɛriamɔ

ka nim wɔkun bubenu,

na wā mi.

²⁸ Sanam mɛ u guru winu doke wɔllɔ,

ma nim mu kura tem di mu tɛria,

na wā mi.

²⁹ Sanam mɛ u nim wɔkun nim yɔra yeru sɔɔsi

u nɛɛ, mu ku tu sara,

ma u tem tāsisia,

³⁰ na wā win bɔkuɔ sa sɔmburu mɔ.

Win nuku dobu wā nɛ sɔɔ baadomma.

Na gɔru dobu mɔ win wuswaaɔ,

³¹ ka handunia sɔɔ.

Ma na bɔri yɛndu mɔ tɔmbun suunu sɔɔ.

Doo nɔɔrugiiwa wi u bwisin gari swaa daki

³² N n mɛn na, nɛn bii durɔminu, i man swaa dakio.

Doo nɔɔrugiba be ba nɛn swaa swɪi.

³³ I sɔɔsiru wuro,

i ku tu atafiiru ko,

kpa i bwisi ko.

³⁴ Doo nɔɔrugiiwa wi u man swaa daki,

ma u ra n yɔ nɛn dii kɔnnɔwɔ baadomma

u n man mara.

³⁵ Domi wi u man wa, u wāaru wawa,

u koo maa Yinni Gusunɔn nɔnu geu wa.

³⁶ Adama wi u man tora u tii kɔsa kuawa.

Be ba man tusa kpuro, gɔɔwa ba kɪ.

Bwisi ka gari bakaru

9

¹ Bwisi yi gbere damgii nɔɔba yiru kua, yi ka yin diru banisi.

² Ma yi dera ba yɛɛ go, ba tam sɔɔru kua ba ye kpuro yi dii yerɔ.

³Ma yi yin sɔm kowo tɔn kurɔbu gɔra bu yɔ mi n gunum bo bu tɔmbu dim sokuma,

⁴kpa ba n mɔ, wi u kun bwisi mɔ, u gerama mini,

⁵u na u di yin dii yerɔ, kpa u tam nɔ mɛ yi sɔɔru kua.

⁶U yario laakari sariban wuurun di, kpa u wa u n wāa wāaru sɔɔ. U laakarɔn swaa mɔɔ.

Bwisigii ka tii suo

⁷À n tɔn yaa kasikio gerusi, a tii gɛndu kasuawa. À n maa tɔn kɔso taarɛ wɛ, a tii wɔmburu kasuawa.

⁸À n tɔn yaa kasikio gerusi, u koo nun tusi. Adama à n bwisigii gerusi, u koo nun kīa.

⁹Ye a bwisigii sɔɔwa, ya ra win bwisi sosiwa. Ye a maa gemgii sɔɔsi, ya ra win yɛru sosiwa.

¹⁰À n kī a n bwisi mɔ, a de a gina Yinni Gusunɔ nasia. À n Gusunɔ Deero gia kaa n yɛru mɔ.

¹¹Bwisi yi koo wunen wāarun tɔru sosi.

¹²À n kua bwisigii, wuna kaa yen are di. À n maa sāa tɔn yaa kasikio, wuna kaa yen wahala wa.

Gari bakaru

¹³Gari bakaru ta sāawa nge kurɔ wi u ku ra tii nɛnɛ sɛɛ, u n̄ gāanu ganu yɛ.

¹⁴U ra n sɔwa win dii kɔnnɔwɔ wuun mi n gunum bo.

¹⁵Min diya u ra n tɔmbu sokumɔ be ba begiru doonɔ,

¹⁶u n mɔ, wi u n̄ laakari mɔ, u gerama mini.

¹⁷Gāa nɔrura ye ba gbena, ya nɔrubu do. Dim mɛ ba dimɔ asiri sɔɔ, mɛna mu ra n do.

¹⁸Adama yɛro kun yɛ ma gɔriba wāa mi. Be u soka kpuro ba ra dewa gɔribun wāa yerɔ.

Mɔn ni nu ka tɔnun daa yā

10

¹Salomɔɔn mɔnnu. Bii bwisigiwa u ra de win tondon nukura n do. Adama bii gari bɔkɔ u ra win mɛron nukuru sankuwa.

²Dukia ye ba wa ka kɔsan swaa, ya ku ra arufaani gaa ko, adama ye ba wa dee dee, yera ya ra wāaru wɛ.

³Yinni Gusunɔ kun gemgii derimɔ gɔɔru sɔɔ, adama u ra tɔn kɔso birewa ye u binɛ sāa.

⁴Wi u yikuru mɔ, wiya sāara ra deeme, adama wi u hania mɔ, wiya u ra dukia wa.

⁵Wi u dīanu mɛnnamɔ gɛɛbun saa, u laakari mɔwa, adama wi u dɔ saa ye, u koo sekuru wa.

⁶Gemgii u ra tii domaru kasuewa, adama tɔn kɔson nɔɔ ga ra n kɔsa bekiwa.

⁷Ba ku ra gemgii duari, adama tɔn kɔso, ba ra n̄n duariwa sere ka win yīsira.

⁸Wi u bwisi mɔ, wiya u ra sɔsiru wure, adama wi u kun gari gerubu yɛ, u ra kam kowa.

⁹Wi u sīimɔ gem sɔɔ, u ku ra n nande, adama win sanusu kun deere, u koo sɔsira.

¹⁰Wi u win beruse gɔni, u n̄n nuki sankumɔwa, adama wi u kun gari gerubu yɛ, u ra kam kowa.

11 Bwisigiin gari yi s̄awa w̄aarun nuuru, adama t̄n k̄son gari, k̄sa yi ra n beki.

12 Tusiru ta ra sannɔ seeyewa, adama k̄ru ta ra toranu kpuro wukiriwa.

13 Laakarigiin geren diya ba ra bwisi wa, adama bokura ta ra n gari b̄ko mara.

14 Bwisigii u ra bwisi berewa nge arumani, adama gari b̄k̄n gere ya ra de u biru wurawa.

15 Gobigiin arumani ya ra n̄n k̄suwa nge gb̄araru, adama s̄aron s̄aru ta ra n̄n kam kowa.

16 Gemgiin s̄omburu ta ra dewa u n w̄a, adama t̄n k̄so u ra win dukia dendiwa u ka k̄sa ko.

17 Wi u ra kir̄ba yaaye u koo wuswaa da win w̄aru s̄ɔ, adama wi u ra ye duari u ko n k̄oram̄wa u n d̄ɔ.

18 Wi u tusiru berua ḡruɔ u s̄awa murafiti. M̄ya wi u maa seeda weesugia dim̄ɔ u s̄awa gari b̄ko.

19 Gari bekegii kun toranu kpeem̄ɔ, adama wi u ra win yara n̄nɛ u s̄awa bwisigii.

20 Gemgiin gari yi s̄awa nge sii geesun tii, adama t̄n k̄son bwisikunu nu n̄ arufaani gaa m̄ɔ.

21 Gemgiin gari yi ra ka t̄n dabinu arufaani naawe, adama gari bakasu su ra gbiwa sekum laakari sarirun s̄ɔ.

22 Yinni Gusun̄n domara ta ra t̄nu ko dukiagii. T̄nun tiin himba kun ḡanu sosim̄ɔ wi s̄ɔ.

23 Gari b̄k̄n mi, k̄san kobu bu s̄awa nge dweebu. Nge m̄ya laakari ya maa s̄a bwisigiin mi.

24 Ȳn berum k̄san kowobu ba m̄ɔ, yera ya ra bu deem̄. Ye maa gemgiba k̄i, yera n da koore.

25 Wahala ȳa n seewa nge woo guna, ya ra t̄n k̄so surewa, adama gemgii u ra n ȳwa dim dim sere ka baadommaɔ.

26 Tam m̄mm̄m̄ mu ra donnu sirewa, kpa wiisu su n̄ni s̄akiri. Nge m̄ya yikuro u ra win yinnin m̄ru seeye.

27 Be ba ra Yinni Gusun̄n nasie, bera ba ra t̄, adama durumgibu ba ra gbiwa sekum.

28 Gemgiin ȳiyobu bu ra n̄n nuku dobu w̄wa, adama t̄n k̄sogibu kun arufaani gaa m̄ɔ.

29 Yinni Gusun̄n u ra gemgibu k̄suwa, b̄a n s̄im̄ win sw̄ɛɛ s̄ɔ, adama u ra t̄n k̄sobu kam koosiewa.

30 Ḡanu ganu sari ni nu koo gemgii sura, adama t̄n k̄so u n̄ kp̄ u sina tem m̄ s̄ɔ.

31 Gari bwisigiia ya ra yari gemgiin n̄n di, adama ba koo wee kowon yara burawa.

32 Gemgii, durom gariya u ra gere, adama k̄sa t̄n k̄son n̄ɔ ga ra gere.

11

1 Yinni Gusun̄n u ku ra k̄a ba n kianu ȳirum̄ɔ ka kilo ye ya n̄ s̄a dee dee, adama u k̄wa ba n ȳirum̄ɔ ka ye ya s̄a dee dee.

2 Tii suabu bu ra ka gendu n̄wa. Be ba tii kawɛ bera ba bwisi m̄ɔ.

3 Gemgiin gem kobu bu ra n̄n kparewa win w̄aru s̄ɔ, adama wi u n̄ naane m̄ɔ, u ra gbiwa win weesun s̄ɔ.

4 Dukia kun kpɛ̄ yu tɔnu wɔra Gusunɔn siribun sanam, adama gem mu ra tɔnu wɔre gɔɔn di.

5 Gemgiin dɛɛraru ta ra dewa win swɛɛ yi n wā, adama tɔn kɔso u ra kɔɔrewa win nuku kɔsurun sɔ.

6 Gemgiin dɛɛraru ta ra nɔn kari gbarewa, adama tɔn kɔson tiin bine ya ra nɔn yina mwɛwa.

7 Tɔn kɔso u ra gbiwa ka win yīiyɔbu sannu. Yīiyɔ bi u raa doke win dukia sɔɔ, kpa bu kam ko.

8 Gemgii u ra yariwa nuku sankiranun di, kpa tɔn kɔso u kɔsire ko ni sɔɔ.

9 Wi u Gusunɔn wāaru sikimɔ, u win winsim kpeerasiamɔwa ka win gari, adama gemgibu ba ra yariwa min di ben yɛrun sɔ.

10 Sanam mɛ gemgiba kuuramɔ, wuugibu ba ra n nuku dobu mɔwa. Tɔn kɔsobu bā n maa biru wura, ba ra n yɛrimɔwa.

11 Gemgiba ba ra de wuu gu kuura, adama tɔn kɔsobu ba ra gu gowa ka ben gari.

12 Wi u win winsim gema u sāawa gari bɔkɔ, adama wi u laakari mɔ, u ra mariwa.

13 Wi u ra tɔnun kɔsa saari, u ku ra tɔmbun asiri bere, adama naanɛgii u ra ye berewa win tii sɔɔ.

14 Tɔn be ba ñ kparɔ mɔ ba ra kam kowa, adama be ba bwisi kɛɔ dabiru mɔ beya ba ra n wāa bɔri yendu sɔɔ.

15 Wi u nɔɔ mwɛɛru kua u nɛɛ, u koo win winsim dibu kɔsia, u koo wahala wa, adama wi u yina u nɔɔ mwɛɛru ko, u ko n wāawa bɔri yendu sɔɔ.

16 Kurɔ geowa u ra siarabu wa, adama be ba tɔmbu dam dɔremɔ, dukia tɔnawa ba ra wa.

17 Tɔn geo, gea ye u mɔ, wi sɔɔra ya ra wure. Mɛya maa tɔn kɔso, kɔsa ye u mɔ, wi sɔɔra ya ra wure.

18 Tɔn kɔson sɔmburun are kun arufaani mɔ, adama wi u gem swīi, are geeya u ra n mɔ.

19 Wi u wura u gem swīi, u ko n wāawa, adama wi u kɔsa naa gire u koo gbiwa.

20 Yinni Gusunɔ u tɔn kɔsobu tusa, adama bɛn sanu sanusu dɛɛre, bera u ra ka nɔnu geu mɛɛri.

21 Ba koo tɔn kɔsobu sɛɛyasiawa kam kam, adama gemgibu ba koo faaba wa sere ka ben bibun bweserɔ.

22 Kurɔ burɔ gari bɔkɔ u sāawa nge kurusɔ ge ba wuran taabu dokeye wɛrɔ.

23 Gea gemgii u ra n kasu u ko, adama ye tɔn kɔso u kī kpuro, Gusunɔn mɔruwa ya ra seeye.

24 Wi u ra wɛ ka nuku tia, wiya u ra ko arumanigii. Wi u ku ra mɛnam kā, u ra tii sāaru kpɛ̄ɛwa.

25 Nuku tiagii u koo dukia wa n kpā. Wi u win winsim nim kā, ba koo maa yɛro nim kɛ.

26 Wi u ra win dīanu bere are bɛken sɔ, wiya ba ra bɔrusi, adama wi u dɔramɔ, wiya ba ra domaru kue.

27 Wi u gea mɔ, u koo Gusunɔn domaru wa, adama wi u bwisikumɔ u kɔsa ko, kɔsa ya koo yɛro deema.

28 Wi u win naane doke dukia sɔɔ, u koo wɔrumawa, adama gemgiba koo kparawa nge dāa.

29 Wi u ka win yɛnu wahala naawa, u koo kam naa gira. Gari bɔkɔ u ko n sāawa bwisigiin yoo.

³⁰ Gem kobu bu s̄awa w̄arun nuuru. Bwisigii, bwisiya u ra ka tii t̄ambu gawe.

³¹ Gemgii u ra win are wawa tara mi. Kaa sere gere t̄n k̄so?

12

¹ Wi u k̄i u ȳeru wa, u ra wure bu n̄n s̄eyasia. Wi u yinam̄ bu n̄n w̄akisi, u s̄awa gari b̄ak̄.

² Wi u ra gea ko, wiya u ra Gusun̄n durom wa, adama bwisiku k̄sunugiiwa u ra taar̄e wa.

³ Nuku k̄sura kun kp̄e tu t̄nu t̄asisia, adama gemgiin nuuru ta ko n s̄irerewa.

⁴ Kur̄o geo u ra dewa win dur̄o u n b̄ere m̄o, adama kur̄o wi u ra win dur̄o sekuru doke, u s̄awa nge bararu te ta dur̄o win kukunu temm̄o.

⁵ Gemgibu ba ra n kasuwa bu ko dee dee, adama t̄n k̄sobu ba ra n kasuwa bu gbeni.

⁶ T̄n k̄son gari yi s̄awa nge yina ye ya ra go, adama gemgibun gari yi ra t̄mbu gbarewa yinan di.

⁷ T̄n k̄so ù n gu, ḡānu ku ra tiare win ȳenu, adama gemgiin ȳenu ga ra n ȳwa dim dim.

⁸ Bwisigiiwa ba ra tam̄e, adama win gari kam̄ia wiya ba ra yaakoru ko.

⁹ N buram bo a n s̄a bw̄ebw̄e, kpa a n s̄am kowo turo m̄o, ye kaa n ka tii sue, kpa a kun d̄ianu m̄o ȳenu.

¹⁰ Ye gemgii u m̄o, u ra ye n̄oriwa, sere ka mam win yaa saben̄o, adama t̄n k̄so, nuku k̄sura u ra n yiba.

¹¹ Wi u win gberu wuka u ko n d̄ianu yibawa, adama wi u kam gire u s̄awa gari b̄ak̄.

¹² T̄n k̄sowa u ra n t̄n k̄sobun ḡānun bin̄e m̄o, adama gemgibun temanabu, arufaaniwa bu ra ma.

¹³ T̄n k̄so u ra yina m̄waarewa win gari weesugii s̄o, adama gemgii u ra yariwa wahalan di.

¹⁴ T̄nun gere ya koo n̄n ḡā geenu marua nge m̄e win s̄amburu ta ra n̄n are w̄e.

¹⁵ Gari b̄ak̄o u ra n tamaa ye u m̄o kpuro ya s̄awa dee dee, adama bwisigiiwa u ra ka bwisi k̄eru s̄amburu ko.

¹⁶ Gari b̄ak̄o u ra yande win m̄aru s̄osiwa, adama bwisigii u ra tii ye marisiwa.

¹⁷ Wi u gem kparam̄o, gea u ra k̄a, adama wee kowo u ra n s̄awa weesun yoo.

¹⁸ Wi u ra gari gere u kun bwisika, u ra ka yi t̄mbu s̄okuwa nge takobi, adama bwisigiin gari yi ra t̄nu bekiewa.

¹⁹ Gari geen dam mu ra n w̄awa sere ka baadom̄ma, adama weesu su ra doon̄ewa n̄ni kpaki teeru.

²⁰ Be ba ra k̄sa bwisiku, weesa su ra n yiba ben ḡoru, adama be ba ra t̄mbu bwisi k̄e bu ka gea ko, ba ra n nuku dobu m̄wa.

²¹ K̄sa ku ra gemgii deeme, adama t̄n k̄so u ra n n̄ni s̄orewa.

²² Yinni Gusun̄o u ku ra weesugibu k̄a. Gemgiba u ra n k̄i.

²³ Bwisigii u ku ra win ȳeru terie, adama gari b̄ak̄o u ra win gari bakaru s̄osiwa.

²⁴ Hania ya ra dewa t̄nu u ko gabun yinni, kpa yikuru tu de t̄nu u ko goon yoo.

25 Wururabu bu ra tɔnu woorewa, adama à n tɔnu gari sɔɔwa ka kīru yi ra nùn dam kēwa.

26 Gemgii u ra win beruse surewa swaa gea sɔɔ, adama tɔn kɔson kookoosu su ra dewa u kɔɔra.

27 Taaso wi u yikuru mɔ, u ku ra yaa wa u sēwe, adama haniawa ya ra tɔnu gāa geenu wē.

28 Mi gem wāa, miya wāara wāa. À n mu swīi, a n̄ ka gɔɔ yinnamɔ.

13

1 Bii bwisigii u ra win tondon sɔɔsiru swīiwa, adama bii wi u tii sue, u ku ra gerusibu kā.

2 Gemgibu ba ra ben garin are wa, adama tɔn kɔsobu, dam dɔrenaan wāara ba ra n wāa.

3 Wi u win nɔɔ kpīa u win hunde kɔsuwa, adama wi u ra gari gere yabi u tii kari bɔriemɔwa.

4 Yikuro u ra n gāanun bine mɔwa ni u n̄ kpē u wa, adama wi u ra sɔmburu ko u ra wawa ye u kī.

5 Gemgii u ku ra weesu kā, adama tɔn kɔso u ra tii sekuru dokewa.

6 Wi u win tii n̄eni dee dee, win daa gea ya koo nùn kɔsu, adama wi u kɔsa mɔ, kɔsa ya koo nùn sura.

7 Gobigiin kookoosa gabu ba ra n mɔ, adama ba n̄ gāanu mɔ. Kpa gabu ba n s̄aa nge s̄aarobu, adama beya ba arumani mɔ.

8 Gobiya gobigii u ra ka win wāaru yakie, adama goo ku ra s̄aaro w̄ari.

9 Gemgii u ra n ballimɔwa nge yam bururam, adama tɔn kɔso u s̄aawa nge fitila ge ga gɔɔ dɔɔ.

10 Tii suabu bu ra ka sannɔ n̄ewa, adama wi u ra ka bwisi k̄eru sɔmburu ko, bwisigiwa.

11 Dukia ye tɔnu wa ka keetan swaa ya ra doonewa fuuku, adama ye tɔnu waamɔ fiiko fiiko ka swaa gea, ya ra sosiwa.

12 Ye tɔnu yīiyɔ yà kun koore, ya ra nùn kowa barɔ, adama yīiyɔ bi bu yibiara bu ra kowa nuku doo bakabu.

13 Wi u bwisi k̄eru yina u koo yen are wa. Wi u maa tu wura u koo yen are wa.

14 Bwisigiin sɔɔsiru ta s̄aawa wāarun nuuru. Ta ra tɔnu yarewa gɔɔn yinan di.

15 Bwisigiin bwisi yi ra dewa bu nùn b̄ere wē, adama tɔn kɔson sanu sanusu su ra nùn kam kowa.

16 Wi u laakari mɔ u ra bwisikuwa u sere gāanu ko, adama gari b̄akɔ ga ra gen gari bakaruru teriewa.

17 Sɔmɔ kɔso, wahalawa u ra ka n̄e, adama sɔmɔ geo u ra tɔmbu nukuru yemiasiewa.

18 Wi u sɔɔsiru yina u koo kowa s̄aaro kpa u sekuru wa, adama wi u tu wura wiya u koo b̄ere wa.

19 Ye tɔnu u kī, yà n̄ kooru, ya ra nùn nuku dobu wēwa, adama tɔn kɔsobu ba ku ra kā bu ben kɔsa deri.

20 Wi u ra bwisigii bere, u koo bwisi wa. Wi u ra n maa wāa ka gari bakasu, u koo kɔsa wa.

21 Kɔsa ya ra durumgibu naa swīiwa, adama duroma mu ra ko gemgibun are.

22 Tɔn geon dukia ya ra kowa win bibun bweserugia, adama tɔn kɔsogia ya ra kowa gemgibugia.

²³ Säärõbu ba ra dĩa geenu wa ben gberun di, adama gabugia ra gberewa yèn s5 ba n gem swī.

²⁴ Wī u ku ra win bii sēyasie u n nùn kīwa, adama wī u nùn kī u ra nùn sēyasiewa.

²⁵ Gemgii u ra n deburu mōwa, adama tøn kōso u ra n gōõru barōwa.

14

¹ Tøn kurõ bwisigii u ra yenu tāsiesiewa, adama tøn kurõ gari bõkõ u ra yenu gowa.

² Wī u sīimõ gem sõõ, u Yinni Gusunõ nasiewa, adama wìn sanu sanusu su n deere, u nùn gemawa.

³ Gari bõkõn tii sua gari yi ra dewa bu nùn bokuru so, adama bwisigiin yara ya ra nùn kari gbarewa.

⁴ Biranu nu ra yõrewa diinu mi naa wuku sari. Naa gea ya ra ka arumani baka nē.

⁵ Seeda dio wī u naanē mõ, u ku ra weesu ko. Seeda weesugian dio ku ra gem gere.

⁶ Tøn yaa kasikio ù n bwisi kasu u ku ra wa, adama wī u laakari mõ, n ku ra n sē u ka yēru wa.

⁷ A gari bõkõ duka suurio, domi a n gari bwisigii nõmõ win nõn di.

⁸ Bwisigii u ra n win sanu sanusu laakari sãawa, adama gari bõkõ u ra kõõrewa win gari bakarun s5.

⁹ Gari bõkõ u ku ra bwisiku u win toraru sõmē, adama gemgibun suunu sõõ, duroma mu ra n wãa.

¹⁰ Baawurewa u ra n win nuku sankiranu ka win nuku doobun kpãaru yē. Goo sari wī u koo kpī u ka nùn ye bõnu ko ka gem.

¹¹ Tøn kõsobun yenu ga koo gbiwa, adama gemgibun yenu ga koo kuurawa baa gã n sãa nge kuru tona.

¹² Tõnu ra n tamaa win sanu sanusu su wãwa, adama gõõwa sin kãkãrõ.

¹³ Yēsu koo kpī su tõnun nuku sankiranu bere. Mēya maa nuku doobu koo kpī bu gõsira nuku sankiranu.

¹⁴ Tøn kõso u koo win kookoosun are wa. Nge mēya tøn geo u koo maa wigisun are wa.

¹⁵ Be ba ra gari wure fuuku, ba ra naanē kowa kpuro ye ba bu sõõwa, adama bwisigii u ra n win sanu sanusu laakari sãawa.

¹⁶ Bwisigii u ra durum berum kowa, kpa u ye deri, adama gari bõkõ u ra kpuro kowa berum sari.

¹⁷ Wī u ra mõru se fuuku, gari baka kookoosa u mõ. Wī u bwisi kõsi yiba, u tii tusiru guremõwa.

¹⁸ Be ba ku ra bwisiku bu sere gari wura, gari bakara ya ra bu marue. Be ba maa laakari mõ, yēra ta ra ko ben bēere.

¹⁹ Tøn kõsobu ba koo tøn geobu yirawa bu bara ko.

²⁰ Goo ku ra sãaro kã, baa ka win berusebu, ba ra n nùn tusawa, adama gobigii u ra n bõrõba yibawa.

²¹ Wī u win beruse gema, durumwa u kua, adama wī u sãarõbun wõnwõndu mõ, u koo domaru wa.

²² Be ba ra kõsa bwisiku, ba kõõrewa, adama be ba ra gea bwisiku, durom ka gema ba ra sõõsi.

²³ Sõmburu kpurowa ta ra n are mõ, adama gari saarinu, sãara nu ra ka nē.

24 Dukia ya s̄awa bwisigiin are, adama gari b̄k̄o, gari baka kookoosa su ra n n̄n w̄asi.

25 Seeda dio gemgii u ra t̄mbun hunde w̄rewa, adama wee kowo, weesa u ra n s̄am̄o.

26 Wi u Yinni Gusun̄o nasie, t̄asi yee damgira u m̄o mi. Gusun̄owa u ra maa ȳeron bibu k̄su.

27 Yinni Gusun̄on nasiaru ta s̄awa w̄aarun nuuru. Teya ta ra t̄onu yare ḡon yinan di.

28 T̄on dabira ta s̄a sina bokon b̄ere, adama win t̄mbu b̄a n yarina, win banda nim surewa.

29 Wi u ku ra m̄aru ko fuuku, bwisi b̄ek̄ya u m̄o, adama win m̄aru ya ra se fuuku, gari bakara u ra s̄osi.

30 Bw̄era ȳa n kp̄i, ya s̄awa wasin alafia, adama nisinu nu s̄awa nge bara te ta ra kukunu tem.

31 Wi u s̄aro dam d̄orem̄o, u win taka kowo torarim̄owa, adama wi u n̄n w̄n̄w̄endu kua, u taka kowo wi b̄ere w̄em̄owa.

32 T̄on k̄so, nuku k̄sura ta ra n̄n fuke, adama gemgii u ra n tororu s̄wa baa ḡon wuswaa.

33 Bwisigiin ḡoru laakariwa ya ra n w̄a, adama ba n̄ kp̄e bu ye wa gari b̄k̄on mi.

34 Gem mu ra temgibu b̄ere dokewa, adama durum ya ra bu sekuru dokewa.

35 Sina asakp̄o bwisigiwa sun̄o u ra ka n̄nu geu m̄eri, kpa u ka wi u n̄n sekuru dokem̄o m̄aru ko.

15

1 Wisi bi bu du, bu ra m̄aru suresiewa, adama gari gerubu ka dam biya bu ra m̄aru seesie.

2 Bwisigiin gari yi ra de t̄onu u ȳru kasu, adama gari b̄k̄on n̄o, wiira gariya ga ra n saarim̄o.

3 Yinni Gusun̄on n̄ni w̄awa yam kpuro. Yi t̄on k̄sobu ka gemgibu m̄era.

4 Gari yi yi nukuru yemiasiam̄o yiya yi ra ka w̄aru ne, adama gari kam yi ra t̄onun ḡoru sankuwa.

5 Wi u ra win baaban s̄osiru atafiiru ko, gari b̄k̄owa, adama wi u ra gerusibu wure, win bwisi koo s̄osira.

6 Gemgii ȳenuora arumani baka w̄a, adama ye t̄on k̄soba m̄ennam̄o, wahalawa ya ra ka ne.

7 Bwisigibun n̄owa ga ra n ȳru kparam̄o, adama bwisi sarirugibun ḡoru ga n̄ s̄a me.

8 Yinni Gusun̄o u ku ra t̄on k̄sobun ȳakuru waabu k̄a, adama gemgibun kanaru ta ra n̄n w̄ere.

9 Yinni Gusun̄o u t̄on k̄sobun swaa tusa, adama be ba gea m̄o, beya u k̄i.

10 Wi u swaa gea deri, ba koo ȳero s̄eyasiawa gem gem. Wi u maa s̄eyasiabu yina, u koo gbiwa.

11 Yinni Gusun̄o u ȳe ye ya kooram̄o ḡaribun w̄a yer̄o. Kaa sere gere t̄onun ḡoru?

12 Wi u tii sue, u ku ra k̄a bu n̄n gerusi. U ku ra maa k̄a bwisigibu bu n̄n bwisi k̄e.

13 Nuku doba bu ra wuswaa d̄erasie, adama nuku sankiraru ta ra wuswaa burisin̄ewa.

14 Wi u bwisi mɔ, u ra yɛru kasuwa, adama gari bɔkɔ u ra n buriwa win gari bakaru sɔɔ.

15 Wɔnɔwɔndo u ra n wɔawa wahala sɔɔ baadomma, adama doo nɔɔrugii, u ra n tɔɔ bakaru mɔwa saa baayere.

16 N buram bo a n sɔa sɔaro, kpa a n Yinni Gusunɔ nasie, n kere a n dukia mɔ kpa a n wurure.

17 N sanɔ bo a di ka kpee wurusu yɛnu mi kɪra wɔa, n kere a di ka yaa gumgia yɛnu gɛn mi tusira wɔa.

18 Wi u mɔru mɔ, u ra sannɔsu seeyewa, adama wi u suuru mɔ u ra su kpeesiewa.

19 Yikuron swaa ya ra n sɔki yibawa. Wi u gem swɔigia kpa ya n dɛere.

20 Bii bwisigiwa u ra de win tundon nukura n do, adama bii gari bɔkɔ u ra win mɛro gemwa.

21 Gari baka kookoosu su ra gari bɔkɔ dorewa, adama wi u bwisi mɔ, daa gea u ra ko.

22 Wi u ku ra bwisi bikie win himban sɔ, ya ku ra koore, adama wi u bwisi kɛɔbu mɔ, win himba ya ra koorewa.

23 Wi u gari wisibu tuba saa ye n weene, u ra n nuku dobu mɔwa.

24 Wi u bwisi mɔ, u ra wɔarun swaa swɔiwa, kpa u swaa deri ye ya dɔɔ gɔɔwɔ.

25 Yinni Gusunɔ u ra tii suon diru surewa, adama u ku ra de bu gɔminin tem kɔɔrɔ mure.

26 Yinni Gusunɔ u bwisi kɔsi tusa, adama gari yi yi kɪru sɔɔsimɔ, yiya yi ra nɔn dore.

27 Wi u ra gobi kasu ka swaa kɔsa, u win yɛnu wahala dokemɔwa, adama wi u nɔm biran kɛnu tusa, u ko n wɔawa.

28 Gemgii u ra bwisikuwa u sere wisi, adama gari kɔsiya tɔn kɔso u ra n saarimɔ.

29 Yinni Gusunɔ u ku ra tɔn kɔson kanaru laakari ko, adama u ra gemgiin kanaru nɔ.

30 ʌ n tɔnu mɛera ka kɪru, u ko n nuku dobu mɔ. ʌ n maa tɔnu labaari dora sɔɔwa, ya ra nɔn dam kɛ.

31 Wi u gerusibu wuru bi bu koo nɔn faaba ko, u ko n wɔawa bwisigibun wuurɔ.

32 Wi u sɔɔsiru yina, u tii mɛera mɔwa, adama wi u wuru ba nɔn gerusi, u koo bwisi wa.

33 ʌ n kɪ a bwisi ko, a de a gina Gusunɔ nasia. ʌ n kɪ a bɛere wa, a de a gina tii kawa.

A Yinni Gusunɔ yaayo

baadomma wunen wɔaru sɔɔ

16

1 Tɔmbu ba ra gɔa dabinu nia ko, adama Yinni Gusunɔwa u yen kɔkɔrɔ yɛ.

2 Tɔnun sanu sanusu su ra n dɛdewa win tiin nɔni sɔɔ, adama Gusunɔwa u ra nɔn wɛeri.

3 A Yinni Gusunɔ wunen sɔma kpuro nɔmu sɔndio, kpa ye a nia sɔa kpuro yu nun kooru.

4 Yinni Gusunɔ u kpuro kua win himba yu ka yibiara, sere mam ka tɔn kɔsobɔ, be u koo kam koosia.

5 Yinni Gusunɔ u ku ra tii suo kɔ. U koo nɔn seeyasiawa kam kam.

6 À n mǎ dee dee, ma a sǎa naanegii, Yinni Gusunǎ u koo nun wunen toranu suuru kua. À n nùn nasie, kpa u nun kǎsa kpuro gbara.

7 Tǎnun daa yà n Yinni Gusunǎ wǎre, u ra de bu dora wi ka win yibereba mam.

8 N sanǎ a n dukia fiiko mǎ kpa ya n deere, ka sere ye kaa n ka dukia baka mǎ ka keeta.

9 Tǎnu u ra nia ko ye u kǐ, adama Gusunǎwa u ra win sanu sanusu kpare.

Mǎn ni nu ka sinambu yǎ

10 Sina boko u ra gari kowa ka Gusunǎn yiiko. Yen sǎna win siribu bu ra n sǎa dee dee.

11 Kilo ka yǐrutii ni nu sǎa dee dee yera Yinni Gusunǎ u kǐ. Wiya u ra sǎosi nge mǎ ba koo ye dendisina.

12 Sina boko kun wuramǎ bu kǎsa ko, domi gema mu koo de win bandu ta n tǎsa.

13 Gema sina boko u ra kǎ. U ra kǎwa bu nùn gem sǎ.

14 Sina bokon mǎru yà n seewa, u koo kpǐ u goo gǎǎ bǎrie, adama bwisigii u koo nùn kǎkiri u marisia.

15 Sina boko ù n nuku dobu mǎ, win tǎmbun hunde ya koo dakaa da. U n maa goo durom kua, ya sǎawa nge gura ye ya na gbeburun saa.

Wǎasinaa ka tii nenubu

16 Tǎnu ù n bwisi ka laakari mǎ, n wǎ n kere ù n wura ka sii geesu mǎ.

17 Gemgii u ra kǎsa duka suuriwa. Wi u win sanu sanusu laakari sǎa, u ra win wǎaru nǎni dokewa.

18 Faari ya ra tǎmbu surewa. Tii suabu bu ra ka kam kobu nǎwa.

19 N buram bo a tii kawa kpa a n sǎa bwǎbwǎ, ye kaa n ka baa mǎ tii suobun arumani sǎo.

20 Wi u ra bwisiku u sere gǎanu ko, u ra kuurewa. Meya wi u maa Yinni Gusunǎ naanǎ sǎa, u ra n nuku dobu mǎ.

21 Wi u ra siri ka laakari, u bwisi mǎwa. Gari yi ba gerua ka kǐru, yiya yi ra tǎmbu kamie.

22 Wi u bwisi dendimǎ yi koo nùn wǎaru wǎ, kpa bu gari bǎkǎ seeyasia gen gari bakarun sǎ.

23 Be ba bwisi mǎ ba ra gari kowa ka laakari, kpa ben gari yi, yi tǎmbu kamia.

24 Gari dori yi sǎawa nge tim gǎm mǎ mu dim do, mu ra maa wasi dam sosie.

25 Tǎnu u ra n tamaa win sanu sanusu su wǎwa, adama gǎwa sin kǎkǎ.

26 Gǎra ta ra de tǎnu u win sǎmburu sǎo hania sosi, domi u kǐ win gǎru tu kpe.

27 Tǎnu kam, kǎsa u ra n bwisikumǎ, kpa ya n yarimǎ win nǎon di nge dǎo.

28 Tǎn kǎso u ra sikirinǎsu seeyewa. Tǎn wǎo u ra maa bǎrǎba karanǎwa.

29 Daa bǎbǎyagii u ra tǎnu nǎni wǎkewa, kpa u nùn sure swaa kǎsa sǎo.

30 Wi u nǎni yinwa ma u nǎo tendu bǎri u ka kǎsa ko, u ye kua ko.

31 Seri kpiki yi sǎawa bǎere baka, domi wi u gem swǐi, wiya u ra yi wa.

32 Wi u kpǐa u win mǎru kamia, u sǎawa tabu durǎ ka gem. Wi u kpǐa u tii nǎnu, u kere tabu durǎ wi u wuu bǎkǎ kamia.

33 Sǎrobu ba ra yanim so bu ka wa ye n koo tǎnu deema, adama Yinni Gusunǎ turowa u yǎ ye n koo kooraa sia.

17

1 N sanǎ bo a dǐa dǎki tia wa a di bǎri yǎndu sǎo, ye kaa ka tǎo baka dim di mi sannǎsu wǎa.

² Sõm kowa laakarigii u ra kowa win yinnin bii be ba gea yinan wirugii, kpa u tubi di ka be sannu.

³ Dõowa ba ra ka wura ka sii geesu sõwe, adama Yinni Gusunõwa u ra tønun gõru wẽeri.

⁴ Tõn kõsowa u ra tøn kõson gari swaa daki, kpa wee kowa u maa weesugii swaa daki.

⁵ Wi u sãarobu yẽemõ, Gusunõwa u yẽemõ wi u bu taka kua. Wi u win beruse yẽemõ yèn sõ kõsa nùn deema, ba koo yẽro seeyasiawa.

⁶ Debuminu nu sãawa durõ tãkõn beere. Baababa ba maa sãawa ben bibun beere.

⁷ Gari asansigii kun ka gari bõkõ weene. Kaa sere gere weesu ka sina boko?

⁸ Gabu ba ra n tamaa ben kãra ta koo ka bu gãa geenu naawa. Mi ba gesi dua kpuro tu ben bukata wunana.

⁹ Wi u ra berusen toranu duari, u kã ba n kãanewa. Wi u ra maa nu yaaye win gari gerubu sõ, u bõronu karanamõwa.

¹⁰ Gerusibu bu ra sãmburu ko wi u bwisi mõn mi, n kere bu gari bõkõ bokuru so nãn wunõbu (100).

¹¹ Tõn kõso u ra n kasuwa u tõnu seesi, adama ba koo nùn tøn kõso kpare u nùn seeyasia.

¹² N buram bo a ka puruka yõoni yinna te ba buu wõrari, ye kaa ka gari bõkõ yinna gèn wiirara seewa.

¹³ Wi u ra gea kõsa dibu kãsie, kõsa kun kpeemõ yẽron yenuõ.

¹⁴ Wi u sikirinõsu torua, n sãawa nge u nim guna gãa. Yen sõ, a su derio sanno gu sere tore.

¹⁵ Wi u tøn kõso gem wẽemõ, ka wi u gemgii taare wẽemõ, be kpurowa Yinni Gusunõ u tusa.

¹⁶ Mba gobin arufaani gari bõkõn nõma sõ. U koo ka yi bwisi dwe? Aawo, u n yen bwisi mõ.

¹⁷ Bõrõ kãnasibu ba ra kãru sõsinewa saa kpuro sõ. Wahalan saa sõõra mero bisi u ra somi.

¹⁸ Gari bõkõwa ga ra wure gu goon dibu sõbe.

¹⁹ Wi u ra sannõsu kã, u ra durum kãwa. Wi u ra gãanu nia ko ni nu nùn kere, u koo kam kowa.

²⁰ Wi u ra tõnu nõni wõke, u n nuku dobu wasi. Wi u ra gari kõsi gere, kõsa ya ra nùn deeme.

²¹ Wi u gari bõkõ mara, nuku sankirana u ra n mõ. Meya bii wi u kun asansi mõn tundo u n kpẽ u n nuku dobu mõ.

²² Nuku dobu bu sãawa tim gem wasin sõ, adama nuku sankiraru ta ra wasi dam dwiyasiewa.

²³ Tõn kõsowa u ra nõm biran kẽnu mwẽ u ka tõnu gem bira.

²⁴ Laakarigii, bwisiya u ra n naa gire, adama gari bõkõ, ga ra n bwisikumõwa ye ga n wasi.

²⁵ Bii gari bõkõ u ra win tundo ka win mero nuku sankiranu kpẽewa.

²⁶ N n weene bu gemgii gãanu bure u kãsia yèn sõ u gem gerua. N n maa weene bu sunõ so yèn sõ u siri dee dee.

²⁷ Wi u yẽru mõ, u ku ra gari gere too. Wi u laakari mõ, u suuru mõwa.

²⁸ Wi u win nõõ kpãa, u bwisi mõwa. Baa gari bõkõn tii, gã n maari, kaa n tamaa ga bwisi mõwa.

18

1 Wi u win tii gowa, win tiin arufaaniwa u kasu. U ra mǎru sewa bǎ n kǐ bu nùn bwisi kē.

2 Gari bǎkǎ u ku ra bwisi kǎ, ma n kun mǎ u win gari bakaru sǎosi.

3 Nuku kǎsuru ta ra ka gendu nēwa, kpa bēere sariru tu ka sekuru na.

4 Tǎnun gari yi sēwa nge daa tēn nim mu duku, adama bwisi yi sǎawa nge nim mē mu yarimǎ saa bwian di.

5 N ñ weene a yǎra toron biruǎ, kpa a gemgii nùn win gem bira.

6 Gari bǎkǎn gari yi ra ka sikirinǎsu nēwa, kpa win nǎǎ gu ka soonaa na.

7 Gari bǎkǎn gariya yi ra nùn yina mwē, kpa yu nùn kam ko.

8 Dǎmēn gari yi sǎawa nge dǎa duronu ni tǎmba kata mǎ bǎ mwēemǎ.

9 Wi u ra sǎmburu atafiru ko, ka wi u tu sankumǎ, be kpuro tia.

10 Yinni Gusunǎ u sǎawa nge gbǎra damgiru. Gemgii ù n duka da mi, u ko n wǎawa bǎri yendu sǎǎ.

11 Gobigii u ra win dukia garisiwa nge gbǎra te ta dam mǎ, domi u tamaa yiya yi nùn kǎsu.

12 Tii suabu bu ra ka tǎnu kam kobu naawēwa, adama tii kawabu bu ra dewa bu tǎnu bēere wē.

13 Wi u ku ra gari swaa daki u sere wisi, ya win gari bakaru sǎosimǎwa. Mēya u maa tii sekuru dokemǎwa.

14 Tǎnu ù n kǐ u n wǎa, ya ra nùn dam kē win bararu sǎǎ, adama wi u kun yǎiyǎbu mǎ, wara koo kpǐ u nùn dam kē.

15 Bwisigii u ra kǎwa u yēru sosi. Laakarigii u ra maa kǎwa u sǎǎsiru wa.

16 Kēnu nu ra tǎnu swēe kuewa, kpa nu de yēro u damgibun nǎnu geu wa.

17 Siribu sǎǎ wi u gbǎa u gari gerua, yi ra n gina sǎawa dee dee, sere win yibere ù n maa wigii gerua.

18 Tete duma ya ra sǎosi wi u gem mǎ, kpa sannǎsu su kpe, kpa yu damgibu yakiana.

19 À n wunen bǎrǎ torari, ya sē a ka nùn susi n kere a gbǎra damgiru sura. I n maa sanna, i ka dora, yen sēsǎ ga kpǎ ga kere dii te ba ka kǎkǎrǎ damgǎa kenuan dubu.

20 Tǎnun geren areya u ko n ka wǎa.

21 Gari yi koo kpǐ yi tǎnu go. Yi koo maa kpǐ yi nùn wǎaru wē. Wi u ra gari saari u koo yin are wa.

22 Wi u kurǎ wa u gǎa geenu wawa. Gusunǎn duroma.

23 Sǎaro u ra gari gerewa ka wǎnwǎndu, adama gobigii u ra gerewa ka dam.

24 Bǎrǎ dabinu nu koo kpǐ nu ka tǎnu nǎni swǎaru naawa, adama bǎrǎ goo u mero bisi kere.

19

1 N buram bo a n sǎa sǎaro kpa a n sǎimǎ dee dee, ye kaa n ka sǎa gari bǎkǎ kpa a n weesu mǎ.

2 Hania yēru sariru sǎǎ, ya ñ arufaani mǎ. Sendaru ta ra ka tora dabinu nēwa.

3 Sanam mē tǎnu u wǎa wahala sǎǎ win gari bakaru n sǎ, Gusunǎwa u ra ka mǎru ko.

4 Gobigiin bǎrǎba ba ra n dabiru sosimǎwa, adama sǎaro, bǎrǎ turo wi u mǎ, u ra n mam kǐ u nùn deriwa.

5 Ba koo seeda weesugǎn dǎo sēyasiawa kam kam. U ñ kisiramǎ.

6 Baawure u ra n kasuwa u damgii fufu ko. Baawure u ra n maa kǎwa u n sǎa wi u ra kēnu wēn bǎrǎ.

7 Sǝaron mero bisibu ba ra nùn yinewa. Kaa sere gere win bərəba? Baa ù n kasu u ka goo gari ko, u ku ra wa.

8 Wi u ra bwisiku u sere gǝanu ko, win hunden alafiawa u kasu. Wi u maa bwisi kasu, doo nərəa yi koo ka nùn naawa.

9 Ba koo seeda weesugian diobu sɛɛyasiawa kam kam, kpa ben weesu su bu kam ko.

10 N n̄ weene gari bəkə u n wāa doo nərəu sɔɔ. Kaa sere gere yoo u n sinambu kpare?

11 Tǝnu wi u bwisi mǝ, u ra win mǝru nenewa. U ra tora ni ba nùn kua duariwa win bɛɛɛn sɔɔ.

12 Sunən mǝru yà n seewa, ya ra n nanum mǝwa nge gbee sunən kukiribu, kpa win durom mu n arufaani mǝ nge kakoru yakasu wǝllɔ.

13 Bii gari bəkə u ra ka win tundo nɔni swǝaru naawewa. Tǝn kurɔ nɔɔ gǝmunugiin sannəsɔu ku ra kpe nge nim mɛ mu dǝakumɔ.

14 Kaa kpī a yɛnu ka dukia tubi di, adama Gusunəwa u ra tǝnu kurɔ laakarigii wɛ.

15 Yikuru ta ra tǝnu dom kpɛewa. Wi u ku ra maa gǝanu ko, u n̄ gǝru biamɔ.

16 Wi u Gusunən wooda neni, u win wǝaru kǝsuwa. Wi u kun win sanu sanu laakari sǝa u koo gbiwa.

17 Wi u sǝaro kǝru wɛemɔ, Yinni Gusunəwa u bəkuramɔ. U koo maa yǝro nùn win nuku tian are wɛ.

18 A wunen bii sɛɛyasio sanam mɛ a yɛ ya koo nùn somi, adama a ku nùn so a go.

19 Wi u ka mǝru gǝanu sanku, u koo yen kǝsire wɛwa. Wi u kun nùn kǝsire ye bikie, u nùn dam kɛmǝwa u ka wure u ko.

20 A bwisi swaa dakio, a de bu nun yi keu ko, kpa a ko bwisigii wunen wǝarun tǝɔ ni nu tie sɔɔ.

21 Tǝnu u ra gǝa dabinu nia ko, adama Gusunən himba tǝnawa ya ra koore.

22 Mɛ ba ra n kī tǝnu u n sǝa, yera u n sǝa naanegii. N buram bo a n sǝa sǝaro, ye kaa n ka sǝa weesugii.

23 Wi u Yinni Gusunə nasie, u ko n wǝaru mǝ, kpa win wǝa te, ta n deburu mǝ. U n̄ maa nɔni swǝaru garu wasi.

24 Gabu ba yikuru mǝ sere b̄a n dīa gbɛɛru nǝma kpɛɛ, ba ku ra maa kpī bu ye wuna bu ka da nɔɔwɔ.

25 A tǝn yaa kasikio soowo kpa gari bəkə u bwisi ko.

26 A bwisigii gerusio, kpa u gia ye a kī a nùn sǝasi.

27 Nɛn bii, à n sǝəsiru biru kisi, wunen yǝru ta koo kpe.

28 Seeda weesugian dio u ra gem yaakoru kowa. Kǝsan kīra ta ra n tǝn kǝso neni.

29 Tii suo u ra n wǝawa sɛɛyasiabun kari sɔɔ. Gari bəkə u ku ra maa soberu bie.

20

1 Tam nǝrubu bu ra tǝnu ko yaakorugii ka wurenugii. Wi u dera mu nùn go, u n̄ bwisi mǝwa.

2 Sunən mǝru ya sǝawa nge gbee sunən kukiribu. Baawure wi u nùn nɔɔ kuurimɔ, u win tii dokemǝwa kari sɔɔ.

3 Wi u ku ra sannən batu kǝ, wiya ba koo bɛɛɛ wɛ, adama gari bəkə ga ra mǝru sewa fuuku.

4 Wi u ku ra wuku bǝmbǝmm̄inin sǝ, gɛɛbun sanam u n̄ gǝanu wasi.

⁵ Tɔnnun gɔrun bwisikunu nu s̄awa nge nim bweru te ta duku, adama wi u bwisi mɔ wiya ra n nim mɛn takam yē.

⁶ Tɔn dabira ta ra n ten bɔrɔkinirun gari mɔ, adama wara u naane mɔ ka gem.

⁷ Gemgii u ra n s̄imɔwa daa gea sɔɔ. Win biba ko n maa s̄awa doo nɔrugibu.

⁸ Sanam mɛ sina boko u sina u ka siri, yande u ra tubuwa mi kɔsa w̄aa.

⁹ Wara koo kp̄i u nɛɛ, win gɔru ga deere, u n durum mɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ ku ra k̄a ba n kiaru ȳirumɔ ka kilo ka sakaku ye ya n s̄aa dee dee.

¹¹ Baa bii, u ra s̄ɔsiwa win kookoosu sɔɔ ù n s̄aa daa geagii.

¹² Swaa si su gari nɔmɔ, ka nɔni yi yi yam waamɔ, Yinni Gusunɔwa u ye kpuro kua.

¹³ A ku dom k̄ia kpa ȳaru tu ku raa nun w̄ari. A de a se bururu, kpa a d̄ianu wa a d̄i a debu.

¹⁴ Wi u kiaru dwemɔ u ra tu yaa kasikiwa, adama ù n tu dwa u kpa, u ra n tii siaramɔwa.

¹⁵ Wura kun s̄ɛ, wesekii geenu maa yiba, adama be ba ra gari bwisigii gere, ba n dabi.

¹⁶ Goo ù n sɔɔ goo swaa gbiiya u ka dibu sua wunen mi, a wi u ȳero gbiiya min yaberu t̄ruba mɔɔ.

¹⁷ D̄ia ni tɔnu wa ka swaa kɔsa, nu ra n gina dibu dowa, adama amɛn biru, nu ra n s̄awa nge yanim nɔwɔ.

¹⁸ Tɔnu ù n bwisi k̄ɛɔ geo wa, ye u nia s̄aa ya ra koorewa. A ku tabu da bin s̄aru a n kue.

¹⁹ K̄orumɔtɔ kowo u ra asiri kparewa. A be ba ra gari saari too duka suurio.

²⁰ Wi u win mero n kun mɛ win tundo b̄rusi, u koo gbiwa nge fitila.

²¹ Dukia ye tɔnu u wa fuuku, amɛn biru ya ku ra n domaru mɔ.

²² A ku nɛɛ, kaa kɔsa kɔsia ye ba nun kua. A gesi wunen naane dokeo Yinni Gusunɔ sɔɔ, u koo nun faaba ko.

²³ Yinni Gusunɔ u ku ra k̄a ba n kiaru ȳirumɔ ka kilo ye ya n dee dee s̄aa.

²⁴ Yinni Gusunɔwa u ra tɔnnun w̄aru kpare. N n mɛn na, tɔnu kun kp̄ɛ u gia mi win sanu sanusu ka n̄un dɔɔ.

²⁵ Kari baka, ù n Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru kua a nɛɛ, kaa n̄un yeni k̄ɛ. N deema a n bwisika.

²⁶ Sunɔ bwisigii u ra tɔn k̄sobu sikiewa mi ba sebi, kpa u bu s̄ɛyasia u kun ben wɔnwɔndu kue.

²⁷ Tɔnnun gɔru ga s̄awa ge Yinni Gusunɔ u n̄un w̄ɛ gu ka win sɔwɔ yam bururasia.

²⁸ Sina boko wi u naane mɔ, ma u win t̄mbu k̄i, u ku ra nande. U n maa bu sirimɔ gem sɔɔ, win banda koo tɛ.

²⁹ Dama mu s̄aa aluwaasiban b̄ɛɛɛ. Seri kpiki yiya yi maa s̄aa bukurobun b̄ɛɛɛ.

³⁰ B̄a n nuku k̄surugii so ba m̄ɛra kua, win nuku k̄suru ta koo kpe, kpa u bwisi ko.

21

¹ Sina bokon gɔru ga s̄awa nge daa tora Yinni Gusunɔn nɔma sɔɔ. U ra gu gɔsiewa mi u k̄i.

² Tɔnu u ra n tamaa win swɛɛ kpuro yi deerewa, adama Yinni Gusunɔwa u ra gɔru w̄ɛri.

³ Wi u s̄imɔ dee dee, win daa ya ȳakuru kere Yinni Gusunɔn mi.

⁴ Tii suabu ka tɔn biaru yera ya ra tɔn k̄sobun durum s̄ɔsi.

⁵ Wi u kookari mǝ u ka win sǝmburun kpunaa ko, u koo ten arufaani wa, adama wi u ra gǝanu ko ka sendaru, gǝǝra koo nǝn deema.

⁶ Dukia ye ba waamǝ ka weesu, ya ra doonewa nge wiisu. Gǝǝ sǝǝra ya ra ka bu de.

⁷ Tǝn kǝsobun bǝbunu nu ra bu kam koosiewa, domi ba n kǝ bu sǝ dee dee.

⁸ Tǝn kǝsobu ba ku ra swaa mwe ye ya dende, adama be ba deere, ben swaa ya ra n dee dee sǝa.

⁹ N buram bo a n wǝa wunε turo dii piibu sǝǝ, ye kaa n ka wǝa dii bakaru sǝǝ ka kurǝ wi u sannǝsu kǝ.

¹⁰ Tǝn kǝso u ra n kǝwa u kǝsa ko ka win gǝru kpuro. Baa win bǝrǝ u ku ra deri.

¹¹ Bǝ n tǝn yaa kasikio sǝeyasiamǝ, laakari sarirugii u ra bwisi kowa. Bǝ n bwisigii keu mǝ, u ra yǝru sosiswa.

¹² Gusunǝ u sǝawa gemgii, u ra n mǝerawa ye ya kooramǝ tǝn kǝson yǝnuǝ, kpa u nǝn kpǝε nǝni swǝaru sǝǝ.

¹³ Wi u yǝna u sǝaron wuri nǝ, ba n maa win tiigii nǝǝmǝ ù n somiru kanamǝ.

¹⁴ Nǝm biran kǝru ta ra mǝru suresiewa.

¹⁵ Gem kobu bu ra gemgii nuku dobu wǝwa, adama kǝsa ya ra kǝsan kowo kam koosie.

¹⁶ Wi u gǝra laakarǝn swaan di, gǝriba u koo da u deema.

¹⁷ Wi u dunian akande kpuro kǝ, u ku ra n gǝanu mǝ. Mǝya wi u ra tam ka dǝa duronu kǝ, u ku ra gobi yi.

¹⁸ Tǝn kǝsobu ba koo nǝni swǝaru wa te gemgiba kun wasi.

¹⁹ N buram bo a n wǝa wunε turo dii piibu sǝǝ, ye kaa n ka wǝa dii bakaru sǝǝ ka kurǝ sannǝsugii.

²⁰ Bwisigiin yǝnuǝra dukia ra n wǝa ka gǝa ni nu wǝ, adama gari bǝkǝ u ra win dukia sankuwa.

²¹ Wi u kasu u ko dee dee kpa u n sǝa tǝn geo, win wǝara koo daka da, kpa bu nǝn gem kookoosu sǝǝsi ka beere.

²² Bwisigii u ra kpǝ u du tabu durǝbun wuuǝ, kpa u ben dam bua mǝ ba naane sǝa.

²³ Wi u ra win yara nǝnε u tii nǝni swǝaru gbarammewa.

²⁴ Wi u tii sue u ra gǝa dabinu yaa kasikiwa, kpa tii suabu bu sǝǝsira win kookoosu sǝǝ.

²⁵ Yikuron binε ya ra nǝn gowa yǝn sǝ u ku ra sǝmburu ko.

²⁶ Baadomma gabu ba ra n wǝawa binε sǝǝ, adama gemgii u ra kpuro wǝwa sere u tii duari.

²⁷ Tǝn kǝson yǝkuru ta ku ra Gusunǝ wǝre. Kaa sere gere te u ka bwisiku kǝsunu mǝ?

²⁸ Ba ku ra weesugiin seeda dibu wure, adama wi u seeda dimǝ ye u nua ka gem, ba koo de u gari gere n ka te.

²⁹ Tǝn kǝso u ra n sǝawa nge wi u naane mǝ, adama gemgii u ra n yǝ ma u gea mǝ.

³⁰ Tǝnun bwisi ka win laakari ka win bwisikunu, yen gaa kun kpǝ ye Gusunǝn himba sǝiya.

³¹ Tǝnu u koo kpǝ u win dumi tabu yǝa geenu sebusia tabun sǝ, adama Yinni Gusunǝwa u ra tǝnu nasara wǝ.

22

¹ Yǝsi geera dukia baka beere kere. Beere ya maa sii geesu ka wura kere.

² Arumanigii ka sǝaro, Yinni Gusunǝwa be yiru kpuro kua.

³ Wi u laakari mɔ wiya ra gbi u kɔsa wa kpa u kuke, adama laakari sarirugii u ra de u ye wɔriwa kpa u yen wahala wa.

⁴ Tii kawabu ka Yinni Gusunɔn nasiarun are sɔawa dukia ka beere ka wɔaru.

⁵ Saki ka yɛri ra n wɔawa tɔn kɔson swaa sɔɔ. Wi u win hunden faaba kɔ, wiya ra n ka yi tondine.

⁶ A bii swaa gea sɔsio. U n kpɛa, u n ye derimɔ.

⁷ Gobigiwa u ra n sɔaro nɔma sikerene. Wi u maa bɔkuramɔ u sɔawa wi u nɔn bɔkuramɔn yoo.

⁸ Wi u kɔsa duura, kɔsa u ra gɛ, kpa win dam dɔrebu bu kpe.

⁹ Nuku tiagii u koo domaru wa, domi u ra win dɔanu ka sɔarobu bɔnu ko.

¹⁰ A tɔn yaa kasikio giro wunen min di, kpa sannɔsu ka sikirinɔsu ka wɔma yu kpe.

¹¹ Wi u ra kɔ win gɔru ga n deere, kpa u n da gari gere ka kɔru, sina boko u koo ko win bɔrɔ.

¹² Yinni Gusunɔ u ra yɛrugii gere nɔni doke, adama u ra weesugii gere sɔsiwa weesu.

¹³ Yikuro u ra n mɔ, u n yariɔ tɔwɔ, domi gbee sunɔ ga wɔa mi, ga koo nɔn go swaaɔ.

¹⁴ Kurɔ tanɔn gari yi sɔawa nge suura baka. Wi Yinni Gusunɔ u ka mɔru mɔ, wiya u koo wɔri mi.

¹⁵ Bibu ba ra gari baka kookoosu kɔ, adama seeyasiaba bu koo de bu su deri.

¹⁶ Wi u sɔaro dam dɔremɔ win gobi yi ka kpɛa, ka wi u gobigii gɔanu kɛmɔ, be kpurowa ba tii sɔaru kpɛemɔ.

Kirɔ bwese bweseka

¹⁷ A swaa tem kpɛiyɔ kpa a bwisigibun gari nɔ. A ka gari yi na nun sɔmɔ sɔmburu koowo.

¹⁸ A yi dokeo wunen gɔruɔ kpa a n sɔaru sɔa a ka yi gere. Saa ye sɔɔ, kaa n nuku dobu mɔ.

¹⁹ Na kɔwa a Yinni Gusunɔ naane ko. Yen sɔna kon nun gari yi sɔ gison di mam.

²⁰ Na raa nun gari dabinu yorua yi sɔɔ bwisi ka yɛra wɔa.

²¹ Yiya yi koo nun sɔsi geeru sɔsi te kaa naane ko. Bɔ n nun gɔanu bikia, kpa a kpɛ a bu wisi dee dee.

²² A ku sɔaron gɔanu wɔra win dam sarirun sɔ. A ku maa wɔnwɔndo dam dɔre siri yerɔ.

²³ Domi Yinni Gusunɔ u koo ka bu yina, kpa u be ba ben yɔnu gura go.

²⁴ A ku ka mɔrugii bɔrɔnu ko. A ku maa ka sannɔ kɔro swɔina.

²⁵ Kaa ra win daa saari kpa a yina wɔri.

²⁶ A ku goon dibu mwa a sɔbe. A kun da n wɔa be ba tɔmbu nɔɔ mwɛeru kuammɛn wuuru sɔɔ.

²⁷ Domi a kun mɔ ye kaa kɔsia, baa wunen kpɛn yeru ba koo tɔruba mwa.

²⁸ A ku wunen gberun kɔrɔ susisia a ka googia mɛnne. A ye nɛnuɔ nge me wunen sikadoba ba nun deria.

²⁹ Wi u win sɔmburun asansi yɛ, u koo kpɛ u ko sinambun sɔm kowo, kpa u kun maa sɔa wi u wɔa bɔkuɔ.

23

¹ I n sɔ i dimɔ ka bukuro, a n tii se ka ye a waamɔ wunen wuswaaɔ.

² A n sɔa dim kɔro, a de a tii nɛnɛ.

³ A ku win dɔa geenu binɛ ko. Sɔrɔkudo dɔa ni, nu sɔawa yina.

4 A ku tii nõwia ko a ka wa a ko dukiaḡii. A ku mam yen bwisikunu ko.

5 Gobi yi ra doonewa saa ye kaa nee, kaa yi meeri. N da n sãawa nge yi kasa mɔ yi ka yõwa nge gunɔ bakeru.

6 A ku ḡoburon dīanu di. A ku maa win dīa geenu bine ko.

7 Domi u sãawa nge bwisiku ni nu wãa win ḡõruɔ. U koo nee, a dio, a nõruo. Adama n ñ me win ḡõruɔ.

8 Kaa dīa ni sia ni a di mi, kpa gari dori yi a raa nõn sõwa yi ko kam.

9 A ku ka gari bɔkɔ gari ko, domi u ñ ko n wunen gari gara.

10 A ku wunen gberun kɔrɔ sara, kpa a ka sãaro ka gobekugia mennna.

11 Domi wi u koo bu mɔru kɔsia u dam mɔ, u koo maa bu sanna.

12 A sɔsiru wuro ka wunen ḡõru kpuro te ba nun sɔsimɔ. A sɔsi te ta yẽru mɔ swaa dakio.

13 A ku wunen bii deri a kun nõn seeyasie. À n ka nõn sena so, u ñ gbimɔ.

14 Adama à n ka nõn sena seeyasia, kaa win wãaru wɔra ḡoribun wãa yerun di.

Bwisi yi tundo u win bii kɛmɔ

15 Nɛn bii, wunen ḡõru gà n bwisi kasu, nɛn tii ko na n nuku dobu mɔ.

16 Ko na n nuku dobu mɔ à n da gem gere.

17 A ku tɔn kɔsobun wãaru bine ko, adama a n da Gusunɔ mem nõwe.

18 Saa ye sɔra kaa n nuku dobu mɔ sia. Wunen yĩyɔbu bu ñ maa kam mɔ.

19 Nɛn bii, a man swaa dakio kpa a ko bwisigii. A de a n sīimɔ swaa gea sɔɔ.

20 A ku du tam nõrobu ka yaka diobun wuuru sɔɔ,

21 domi ba ra tii sãaru kpẽewa. Wi u maa yikuru mɔ, u koo kĩasu sebe.

22 A wunen tondon gere swaa dakio, domi wiya u nun mara. A ku wunen mero gem sanam me u tɔkɔ kua.

23 A gem ka bwisi ka sɔsiru ka yẽru kasuo, kpa a ku de yen gaa yu nun doonari.

24 Gemgiin tundo u ra n nuku dobu mɔwa. Wi u bwisigii mara, u ra n bɔri yendu mɔwa.

25 A wunen tundo ka wunen mero nukuru dorasio.

26 Nɛn bii, a man wunen ḡõru wẽeyɔ, a de a nɛn daa saari.

27 A de a n yẽ ma kurɔ tanɔ u kari mɔwa nge suura baka. Tɔnusin kurɔ u maa sãawa nge dɔkɔ kɔsa.

28 U ra n tɔmbu yɔru bwẽeyɛ nge gbɛnɔ kpa u tɔn dabinu ko naane sarirugibu.

Tam nõron daa

29 Wara koo hmm ko. Wara koo sɔn sɔndu ko. Wara ra n sankinamɔ kpa u n wurure. Wara ra n meera waamɔ kam. Weren nõniya yi ra n sõri.

30 Ma n kun mɔ be ba tam sine ba mu nõrumɔ ba tam bwese bweseka mennamɔ.

31 A ku tam buram meeri sanam me mu ballimɔ nõra sɔɔ. Meya mu ñ mwẽebu sɛ,

32 adama amen biru mu ra sibu dɔmwa nge waa dɛegia.

33 Wunen nõni ko n kankam waamɔ, kpa a n bwisiku kɔsunu bwisikumɔ wunen ḡõruɔ.

34 Kaa siruku nge wi u kpĩ nim wɔkun suunu sɔɔ. Kaa maa tirera nge wi u goo nimkuun beku sɔritia neni.

35 Kaa gere a nee, ba nun so adama n ñ nun due. Ba nun dãa kpasira, wunen gam kun maa nun dumɔ. Domma kaa dom se, a ka maa mu kasu a nõ.

*Bwisigii ka tən kōso***24**

1 A ku tən kōsobun wāaru binε ko. A ku kīa a n ka bu wāa.

2 Domi ba ra kāwa ba n tōmbu dam dōremō, kpa ba n gerumō kōsa ye ba koo ko.

3 Lasabuwa ba ra ka yenu bani. Bwisiya ba ra ka ge tāsisie.

4 Yēra ba ra ka gen dia gāa geenu ka arumani yibie.

5 Wi u bwisi ka yēru mō, wiya u dam mō.

6 N weene a lasabu ko a sere tabu da. Tən dabinun bwisi kēε geeru ta koo de a nasara wa.

7 Gari bōkō kun kpē u bwisin asansi gia. Yen sōna u n kpē u gari gere mi ba sirimō.

8 Wi u ra n kōsa bwisikumō u koo yīsiru yari kōsan kobu sōo.

9 Gari bōkōn bwisikunu ra n durum wuuwawa. Wi u ra maa tōnu yaakoru ko, ba ra n nūn tusawa.

10 À n tēmanabu kpana wahala sōo, a wunen dam sariru sōosiwa mi.

11 A kookari koowo a be ba n gāanu kue wōra be ba ka dōo bu go.

12 Kaa kpī a weesu ko a nεε, a n yē ye n koorā, adama Gusunō u yē ye n koorā, domi u ra tōnun gōru wēeri. U mēera kpuro ye a mō. U koo baawure nūn win kookoosun are wē.

13 Nēn bii, a tim dio, domi tim mu wā, mu koo maa nun dore.

14 Nge mēya bwisi yi ko n wā wunen wāaru sōo. À n yi dendimō, kaa kpī a n nuku dobu mō. Kaa n maa yīiyōbu mō wunen sian sō.

15 A ku gemgiin yenu yina beria. A ku win wāa yeru wōri a mwa.

16 Gemgii u ra wōrumε kpa Gusunō u nūn seeya, adama tən kōso, nōni swāaru ta ra nūn kamiēwa.

17 A ku de wunen gōru gu dora wunen yiberε ù n wōruma, n kun mε ù n sokura.

18 Domi Gusunō ù n wa mε, sōrōkudo u koo win mōru wuna win min di.

19 A ku tii nōwia ko kōsan kowobun sō. A ku maa ye ba mōn binε ko.

20 Domi kōsan kowobu ba n gāanu wasi sia. Ben wāara koo kpewa tumaru nge fitila ge ga gum kpa.

21 Nēn bii, a de a Yinni Gusunō ka sina boko nasia. A kun wāa be ba bu seesimōn wuurō.

22 Domi ba koo kam kowa subaru sōo. Goo kun maa yē sēeyasia bi Gusunō ka sina boko ba koo bu ko.

Bwisigibun bwisi kēru

23 Wee ye bwisigiba maa gerua. Ba nεε, siribun saa sōo, a ku goon nōnu mēeri.

24 Wi u tən kōso gem wē, tōmbu ba koo nūn bōrusi,

25 adama wi u nūn sēeyasia u ko n wāa doo nōru sōo, kpa tōmbu bu nūn domaru kua.

26 Wi u ra nun gem sō, kīi geera u nun sōosi mi.

27 A de a n gberu mō kpa a n yē mε kaa kpī a tii diisia a sere yenu swīi.

28 A ku wunen beruse seeda weesugia diiya. A ku nūn nōni wōke ka wunen gari.

29 A ku maa nεε, kaa nūn kua nge mε u nun kua. Kaa nūn kōsia nge mε win daa ya nε.

Yikuron daa

30 Sōo teeru na sara yikuro gari bōkō goon resem gbaarō.

³¹ Ma na deema s̄aki ka yaka k̄susa su kpiim̄o baama, ma ten kara ye u kua ka kpenu ya w̄ruka.

³² Ma na ye m̄era ka laakari, yera na bwisi d̄aba mi.

³³ Na wa à n kpuna ma a dom m̄andu kua a dweeya fiiko a kun s̄omburu kue,

³⁴ s̄āaru ta koo nun deemawa nge gb̄en̄o, kpa ȳāaru tu nun w̄ari nge swaa diobu.

25

¹ Salom̄oan m̄onnu ganu wee, ni Esekiasi, Yudaban sina bokon t̄ambu ba m̄enna.

M̄onnu bwese bweseka

² Sa ra Gusun̄o b̄ere w̄e ȳen s̄o u ra ḡāanu ko ni sa ñ kp̄e su tubu. Sa ra sinambu b̄ere w̄e ȳen s̄o ba ra ḡāanu w̄ēri.

³ Nge m̄e sa ñ ȳe mi w̄ollun gunum mu ȳs̄ ka mi tem dukum mu ȳra, nge m̄eya sa ñ maa sinambun ḡorusu ȳē.

⁴ Bà n sisun disinu s̄owa, seko u koo kp̄i u ka su ḡāa buranu ko.

⁵ Nge m̄eya bà n t̄on k̄sobu wuna sina bokon b̄okun di, win bandu ta koo dam ko gem s̄o.

⁶ A ku tii sua sina bokon wuswaa. A ku tii bukuron ayeru w̄e,

⁷ domi n buram bo bu n̄e, a sin̄o mini, ka sere bu n̄e, a seewo min di, wi u nun keren wuswaa.

⁸ À n k̄sa gaa wa, a ku senda a ka ye da siri yer̄o, domi bà n deema ya ñ s̄āa gem, kaa sekuru wa.

⁹ I n sanna ka goo, i n̄o sin̄o ka wi, adama a ku goon asiri gere,

¹⁰ domi ù n ye nua, u koo nun sekuru doke kpa wunen ȳisuru tu sankira.

¹¹ Gari yi ba gerua saa ye n weene, yi s̄āawa nge ḡāa ni ba buraru kua ka wura ñ kun m̄e ka sii geesu.

¹² Bwisigiin kir̄o ya s̄āawa nge wuran taabu ñ kun m̄e wuran saba, wi u ye swaa dakin mi.

¹³ Nge m̄e yam susurun sanam, nim mu ra t̄onu dam k̄ē, nge m̄eya s̄oma naan̄egii u ra win yinni nukuru yemiasie.

¹⁴ Wi u tii sue, k̄ēe ni u ñ w̄en s̄o, u s̄āawa nge woo ka guru wiru te ta ku ra ka gura n̄e.

¹⁵ Suuru ka temanaba ba ra ka siri kowobu kamie. Gari doriya yi koo ben ḡoma dwiiasia.

¹⁶ À n tim wa a ku mu di mu nun kera, kpa a ku ra debu a mu sia.

¹⁷ Nge m̄eya a kun da wunen b̄ar̄o bere kiri kiri kpa u ku raa nun tusi.

¹⁸ Wi u win beruse gari weesugii manim̄o, u ȳro k̄sa kuamm̄ewa, nge m̄e bokuru ñ kun m̄e takobi ñ kun m̄e s̄eu ga ra t̄onu m̄era ko.

¹⁹ À n naane sarirugii naane kua n̄oni sw̄āarun sanam, ya s̄āawa kari nge wi u kona b̄ar̄o u ka yaa temm̄o, ñ kun m̄e nge wi u ka n̄o b̄ar̄o tem t̄asim̄o.

²⁰ À n nuku sankiro womu kuamm̄e, ya s̄āawa nge a win yaberu potamo puran sanam ñ kun m̄e a gem dokem̄o win boo s̄o.

²¹ Ḡōru t̄a n wunen yibeŋe m̄o, a n̄un d̄ianu k̄ēȳo u di. Nim n̄oru ḡa n n̄un m̄o, a n̄un nim k̄ēȳo u n̄o,

²² domi n s̄āarewa a n̄un d̄s̄o s̄obim̄o. Yinni Gusun̄o u koo maa nun yen k̄siaru w̄ē.

²³ Nge m̄e s̄o ȳesan n̄om geun woo ga ra ka gura n̄e, nge m̄eya maa w̄inaa ya ra t̄onun m̄oru seeye.

²⁴ N buram bo a n wāa wunε turo dii piibu sɔɔ, ye kaa n ka wāa dii bakaru sɔɔ ka kurɔ nɔɔ gɔmunugii.

²⁵ Labaari gea ye ya na tontonden di, ya ra tɔnu dorewa nge nim mε tɔnu u nɔra sanam mε nim nɔru ga nùn m̀.

²⁶ Gemgii wi u dera tɔn k̄sɔ u nùn daa tie, u s̄awa nge d̄akɔ yèn nim ba k̄ruka.

²⁷ Nge mε n n̄ wā tɔnu u tim gɔm di too, nge mεya n n̄ maa wā tɔnu u ȳisiru kasu.

²⁸ Wi u ku ra kp̄i u tii nene, u s̄awa nge wuu ge ga n̄ gb̄araru m̄.

Gari bakasun daa

26

¹ Bεεε ye ba gari b̄okɔ w̄εm̄, ya s̄awa nge gbeburu wuburun saa sɔɔ, n̄ kun mε gura ye ya nεm̄ ḡεεbun saa sɔɔ.

² Nge mε gunɔ ga ra n̄ ȳɔwa ga kun sinε gam, nge mεya b̄a n̄ tɔnu b̄rusi wi u kun ḡaanu kue, ya ku ra nùn di.

³ Sɛna ya w̄awa ketekun s̄. Yaruka ya maa w̄awa duman s̄. Ma bokura w̄a gari b̄kɔn s̄.

⁴ A ku gari b̄okɔ gari wisi ka gari baka gari, kpa a ku ra ko nge wi.

⁵ A gari b̄okɔ wisio nge mε win gari bakara nε, kpa u gia ma u n̄ bwisi m̄.

⁶ Wi u gari b̄okɔ ka gari ḡra, u s̄awa nge wi u tii naasu bura, domi u koo wahala wa.

⁷ Nge mε yem̄n naasu su n̄ arufaani m̄, nge mεya gari b̄kɔn m̄ndu ta n̄ arufaani m̄.

⁸ Wi u gari b̄okɔ siaram̄ u s̄awa nge wi u kperu b̄okum̄ kpurantεru sɔɔ u sere kara.

⁹ Gari b̄okɔ wi u m̄ndu m̄ u s̄awa nge tam n̄ro wi u s̄aka neni u f̄iam̄.

¹⁰ Yinni wi u gari b̄okɔ s̄amburu sua, u s̄awa nge ten towo wi u t̄mbu tweem̄.

¹¹ Nge mε ye b̄ɔ ga sia, ga ra maa wure gu ye di, nge mεya gari b̄okɔ u ra wure u win gari baka kookoosu ko.

¹² À n̄ goo wa wi u tii doke bwisigii, a n̄ ȳ ma gari b̄okɔ u nùn sanɔ kere.

Yikuron daa

¹³ Ye yikuro u koo ka yari t̄ɔw̄, u ra nεεwa, gbee sunɔ ga wā swaaɔ.

¹⁴ Nge mε gambo ya ra n̄ sikerenam̄ yen s̄aretii sɔɔ, nge mεya yikuro u ra n̄ kp̄i u n̄ t̄εrim̄ win kpin yeru w̄llɔ.

¹⁵ Baa ù n̄ d̄ianu wa ya ra n̄ mam ka nùn s̄ewa u ka nu da n̄ɔw̄.

¹⁶ U ra n̄ maa tamaa u bwisigibu n̄ɔba yiru bwisi kerewa be ba ra gari wisi dee dee.

Mɔnnu ganu

¹⁷ À n̄ gari w̄ari yi yi n̄ nun wa, n̄ s̄awa nge wi u b̄ɔn swaa gaba sanam mε ga duka doonɔ.

¹⁸⁻¹⁹ Wi u win winsim n̄ni w̄okum̄ u m̄, na ka nun dweebu m̄wa, ȳero u s̄awa nge wiiru wi u d̄ɔ ka s̄εnu ka d̄ɔ kpenu k̄ɔm̄ ni nu koo t̄mbu gɔ.

²⁰ D̄aa ȳa kun w̄a d̄ɔ sɔɔ, d̄ɔ u ra gbiwa. Nge mεya k̄rum̄tɔ kowo ù kun w̄a sannɔ sari.

²¹ Nge mε d̄ɔ ḡesu su ra de d̄ɔ ȳε yi n̄ w̄a, kpa d̄aa yu de d̄ɔ u n̄ w̄a, nge mεya n̄ɔ ḡmunugii u ra sannɔ d̄ɔ susi.

²² K̄rum̄tɔ kowon gari yi s̄awa nge d̄ia duro ni t̄mba kata m̄.

23 Gari dori yi yi tɔnun gɔru kɔsu berua, yi sɔawa nge sii geesun bisu si ba mani sɔndu sɔɔ.

24 Wi u tɔnu tusa u ra tii gɔsiewa win gari gerubun di u n tɔmbu nɔni wɔkumɔ.

25 Baa ù n gari gerumɔ ka kīru, a ku yi wura, domi win gɔruɔ kɔsa ya yiba mam mam.

26 Baa ù n bwisi mɔ u ka win tusiru bere, ka mɛ, win nuku kɔsuru ta koo sɔɔsira tɔmbun suunu sɔɔ.

27 Wi u suura gbemɔ, wiya u koo ye wɔri. Wi u maa kperu bimiamɔ, wiya ta koo sɛre.

28 A n tɔnu weesu kua, a nùn tusawa mi. Murafitiru ta ra ka kam kobu nɛwa.

27

1 A ku tororu so sian sɔ, domi a ñ yē te, ta koo nun marua.

2 A ku tii siara, adama a de goo u nun siara.

3 Kpenu ka yanim bunu, adama gari bɔkɔn mɔru ya bunum kere mɛ.

4 Mɔru ya dam mɔ, adama wara u koo yɔra u nisinu ma.

5 Gerusibu bu kīru kere te ta ñ sɔɔsiramɔ.

6 Kpaasi wi u nun gerusi u sɔawa bɔrɔkini, adama tɔnu ù n win yiberɛ bɔkasi u nùn nɔni wɔkumɔwa.

7 Wi u deba u ra mam tim dibu yinɛwa, adama wi gɔra mɔ u ra siarewa baa ye ya sosu.

8 Wi u wasam gariru yara tem tukumɔ, u sɔawa nge gunɔ ge ga gen sokuru deri ga bɔsu.

9 Nge mɛ turare ka gum sawaram mu ra tɔnu nuku dobu wɛ, nge mɛya kpaasin bwisi kɛru ta ra n do.

10 A ku wunen bɔrɔ ka wunen tundon bɔrɔ biru kisi. A n waa wahala sɔɔ, a ku somiru kaso da wunen dusin mi, domi wunen beruse u koo nun somi n kere wunen dusi wi u toma.

11 Nɛn bii, a de a tii nɛnɛ, kpa na n nuku dobu mɔ. Baa wi u man wīibu seewa, kpa n kpī n nùn wisi.

12 Wi u laakari mɔ wiya u ra kɔsa wa ye ya wee kpa u kuke. Wi u kun maa laakari mɔ u ra dewa u ye wɔri kpa u nɔni sɔɔra.

13 Goo ù n sɔɔ goo swaa gbiiya u ka dibu sua wunen mi, a wi u yɛro gbiiya min yaberu tɔruba mɔɔ.

14 Goo ù n win winsim tɔbura ka dam buru buru yellu, win tɔbiri bi, bu ko n sɔawa nge bɔri.

15 Tɔn kurɔ nɔɔ gɔmunugii u sɔawa nge guru nim mɛ mu dɔakumɔ mu ñ yɔramɔ.

16 Wi u kī u nùn yɔrasia u sɔawa nge wi u kasu u woo yɔrasia, ñ kun mɛ u gum yarum nɛnɛ win nɔmɔɔ.

17 Nge mɛ sisu su ra sisu nɔɔ dɛre, nge mɛya tɔnu u ra tɔnusin daa sɔmɛ.

18 Wi u dɔru nɔɔri, wiya u koo ten marum di. Wi u maa win yinni nɔɔri, u koo bɛɛɛ wa.

19 Nge mɛ tɔnu ra win wuswaa wa nim sɔɔ, nge mɛya u ra win daa wa win gɔruɔ.

20 Nge mɛ gɔribun waa yera ku ra debu, nge mɛya tɔnun binɛ ku ra kpe.

21 Dɔɔwa ba ra ka wura ka sii geesu sɔwe, adama tɔnun daawa ba ra ka nùn siri.

22 Baa à n gari bɔkɔ doke sorɔ a suna nge dīa bima, win gari bakara kun kpeemɔ.

- 23 A de a n wunen yaa sabenun bukata yē sāa sāa, kpa a n da nu nɔɔri,
 24 domi dukia ku ra n wāa tɔnun nɔmɔ sere ka baadommaɔ. Meya maa
 bwese teeru ta ku ra n bandu dii sere ka baadommaɔ.
 25 A taka gēyɔ gberɔ kpa a yakasu gē guunun gāarɔ yaka kpaasu su sere kpi.
 26 A tii yānu kuo ka wunen yāanun sansu kpa a gberu dwe ka wunen bonun
 gobi.
 27 Wunen bonun bom mu koo turi a ka wunen tii ka wunen yenu diisia, kpa
 a maa ka wunen sɔm kowo tɔn kurɔbu nɔɔri.

28

- 1 Wi u kōsa mɔ u ra duka suwa baa goo ù kun nùn gire. Adama wi u kun
 gāanu kue, u ra n tororu sōwa nge gbee sunɔ kpɛmbu.
 2 Tɔmbu bà n seesinamɔ tem sɔɔ, ben kparoba ba dabi, adama sina boko wi
 u bwisi ka laakari mɔ, win tem mu ra n wāawa bəri yendu sɔɔ.
 3 Sina boko wi u ra tɔmbu dam dɔre u sāawa nge guru baka ye ya ra dīanu
 sanku.
 4 Be ba Gusunɔn wooda yina, tɔn kōsoba ba dam kɛmɔ, adama be ba ye mɛm
 nɔɔwammɛ ba tɔn kōsobu yinamɔwa.
 5 Tɔn kōsobu ba ku ra gem swaa tubu, adama be ba ra Yinni Gusunɔ mɛm
 nɔɔwɛn mi, kpuro ra bu yeeriwa.
 6 N buram bo a n sāa sāaro kpa a n daa gea mɔ, ye kaa n ka sāa gobigii kpa a
 n daa kōsa mɔ.
 7 Wi u Gusunɔn wooda mɛm nɔɔwammɛ u sāawa bii bwisigii, adama wi u
 tɔn beretekeba swī, sekura u ra ka win tundo naawɛ.
 8 Wi u ra tɔmbu gobi bɔkure u nim doke too, win arumani ya koo wurawa
 wi u sārɔbun wɔnwɔndu mɔn mi.
 9 Wi u yina u Gusunɔn wooda swaa daki, Gusunɔ u ra yēro yinɛwa sere ka
 win kanarɔ.
 10 Wi u taare sarirugii suremɔ swaa kōsa sɔɔ, wiya u koo wəri yina ye u bəri
 sɔɔ. Adama be ba gem swī, beya ba koo gea wa.
 11 Gobigii u ra n tamaa u bwisi mɔwa, adama sāaro bwisigii u koo kpī u yi
 tubu.
 12 Gemgibu bà n tem kpare, tɔmbu kpurowa ba ra beere wa, adama n n tɔn
 kōsobun na, tɔmbu kpuro ba ra duki suwa bu kuke.
 13 Wi u win toraru tii marisi, u n kooramɔ, adama wi u te tuuba kua, ma u
 te deri, Gusunɔ u koo yēro suuru kua.
 14 Doo nɔɔrugiiwa wi u Gusunɔ nasie baadomma. Wi u maa gōru bɔbia u koo
 wahala wa.
 15 Sina boko wi u tɔmbu dam dɔremɔ, u sāawa nge gbee sunɔ n kun mɛ nge
 yaa gɔba ga.
 16 Wirugii wi u kun bwisi mɔ, u ra tɔmbu dam dɔrewa, adama wi u win dukia
 wa ka swaa gea, win banda ta ra tɛ.
 17 Wi u tɔnu go, win tiin sikirɔwa u duka dɔɔ. Goo u ku raa nùn yōrasia.
 18 Wi u daa gea mɔ, u ko n wāawa bəri yendu sɔɔ, adama wi u sweɛ kōsi yiru
 swī, u koo kōra yen gaa sɔɔ.
 19 Wi u ra gberu wuku, u ko n dīanu yibawa, adama wi u kam naa gire, sāara
 ta koo nùn deema.
 20 Naanegii u koo domaru wa too, adama wi u kasu u gobi ko fuuku, u n kōsa
 biamɔ.
 21 N n weenɛ a tɔnu gem wɛ win nɔni nasiarun sɔ, adama gabu ba ra ko mɛ
 yèn sɔ ba bu dīa dɔka kã.

22 Binēgii u ra n kīwa u arumani wa fuuku, kpa u kun tamaa sāara koo nùn deema.

23 Wi u tōnu gerusimō, ba ra nùn siare amēn biru n kere wi u ra tōnu fufu ko.

24 Wi u win tundo ka win mero gbēnimō, ma u nēε, ye ya kun toraru, wi ka swaa dio ba nēwa.

25 Wi u ra n win tiin arufaani kasu, u ra sannōsu seeyewa, adama wi u Gusunō naane doke u koo kuurawa.

26 Wi u win tiin bwisi naane sāa, u sāawa gari bōkō, adama wi u laakari mō, u ko n wāawa bōri yendu sō.

27 Wi u ra sāarobu nōori ka nuku tia, u n gāanu biamō, adama wi u ka bu gōbu, u koo bōri wa.

28 Tōn kōsobu bā n bandu di, tōn dabira ra kuku yeru kasuwa, adama bā n bu fuka, gemgiba ba ra bandu di.

29

1 Wi u ra gerusibu yinε, u koo kam kowa mam mam subaru sō.

2 Ma gemgiba dabi tem sō, tōmba ra n nuku dobu mōwa, adama tōn kōso ù n tem kpare, tōmbu kpurowa ba ra n weeweenu mō.

3 Bii wi u bwisi kasu, u ra win tundo nuku dobu wēwa. Wi u ra n kurō tanōbu gasirimō, u win arumani sankumōwa.

4 Sina boko wi u win tem kpare gem sō, u ra mu kuurasiewa. Adama wi u nām biran kēnu mwaamō, u ra mu kam koosiewa.

5 Wi u win beruse fufu mō, u nùn yina beriammēwa.

6 Tōn kōsobu ba ra yina mwaarewa ben tiin daa sō, adama gemgibu ba ra n nuku dobu yibawa.

7 Gemgii u ra n yē ye n weenε bu sāarobu kua, adama tōn kōso kun yen bwisi mō.

8 Tōn yaa kasikiobu ba ra de wuu gu burisirawa, adama bwisigibu ba ra tōmbun mōru suresiewa.

9 Bwisigii ù n gari bōkō siribu soka, u yēewa? U mōru kuawa? Baa n n mēren na, u n bin asansi wasi.

10 Tōn gowobu ba ku ra gemgii kā, adama gemgibu ba ra n kīwa win wāaru tu dakaa da.

11 Gari bōkō u ra win mōru tēriewa yande, adama bwisigii u ra tii nenēwa gina.

12 Sina boko ù n da weesu swaa daki, win sina bwāabu ba koo kowa tōn kōsobu.

13 Sāaro ka wi u ra tōnu dam dāre, ba gāa teenu mō ni nu n wunanε. Niya, Yinni Gusunōwa u ben baawure yam waasiamō.

14 Sina boko wi u ra bwēεbwēε siri dee dee, win banda koo dakaa da.

15 Sēna ka seeyasiabu bu ra tōnu bwisi kē, adama bii wi ba maari u tii kpare, win mero u koo sekuru wa.

16 Mi tōn kōsoba dabia, miya durum da kpēyε, adama gemgibu ba koo tōn kōso ben kam kobu wa.

17 A wunen bii seeyasio kpa u nun wērasia kpa a n nuku dobu mō.

18 Tōmbu bā kun Gusunōn nō nōmō, ba ra tii yōsuwa daa bēreteke sō, adama doo nōrugiba be ba Gusunōn wooda mēm nōowammε.

19 N n ka gari ba ra yoo seeyasie, domi baa ù n nua, u n yi mēm nōowammε.

20 Ma tōnun gari kun asansi mō, a nùn garisio gari bōkō.

²¹ Yoo wi ba ñ ka bɔɔbɔm kue saa piiburun di, u ra n tamaa u sãawa yinnin bii.

²² Wi u mɔru mɔ, u ra sannɔsu seeyewa. Meya wi u ra mɔru se fuuku u ku ra toranu kpe.

²³ Tii suabu bu ra tɔnu kawewa, adama wi u tii kawe, u ra bɛɛɛ wawa.

²⁴ Wi u ka gbɛnɔ nɔɔ tia sãa, u tii kɔsa kasuammewa, domi u yɛ ma bɔri yi wi sisie. Ka mɛ, u yinamɔ u gem gere.

²⁵ À n tɔnun geren bɛrum mɔ, kaa n wãawa kari baka sɔɔ, adama à n Gusunɔ naane sãa, u koo nun kɔsuwa.

²⁶ Tɔn dabira ba ra kã ben yinni u ka bu nɔnu geu mɛeri, adama Gusunɔwa u ra baawure wɛ ye n ka nɔn weene.

²⁷ Gemgibu ba ku ra wee kowobu kã. Meya maa tɔn kɔsobu ba ku ra gemgibu kã.

Agurin gari

30

¹ Aguri, Yaken biin gari wee yi u gerua Itieli ka Itieli ka Ukalin sɔ.

² U nɛɛ, geema nɛna na gari bakaru bo tɔmbu sɔɔ.

Na ñ tɔnun bwisi mɔ.

³ Goo kun man bwisi kɛɛre yi yi koo de n Gusunɔ Dɛɛro gia.

⁴ Wara u wɔllu daare.

Wara u saramare wɔllun di.

Wara u woo nɔma nɛnure.

Wara u nim kurusire win yãnu sɔɔ.

Wara u tem nɔɔ bura yenu kua.

Amɔna win yĩsiru. Amɔna win biin yĩsiru. A yɛ?

⁵ Gusunɔn nɔɔ mwɛenu kpuro nu naane mɔ. Wi u kukua win mi, u sãawa yɛron tarakpe.

⁶ A ku gari gɛɛ sosi win gari sɔɔ. À n kua mɛ, a weesu kuawa, kpa u nun seeyasia.

⁷ Yinni Gusunɔ, gãanu yiru yenywa na nun kanamɔ. A man nu kɛɛyɔ na n nu mɔ sere n ka gbi.

⁸ Niya, a ku de na n sãa wee kowo, kpa n ku tɔmbu nɔni wɔke. A ku maa de na n sãa sãaro ñ kun mɛ gobigii. A gesi man wɛɛyɔ ye kon di na n ka wãa.

⁹ Domi nà n arumani wa too, kon nun siki n nɛɛ, wara ra n wune, Yinni Gusunɔ. Meya nà n maa kua sãaro, kon da n gbɛni kpa n wunen yĩsiru sanku.

¹⁰ A ku sɔm kowo gari weesugii mani win yinnin mi, kpa u ku raa nun bɔrusi, kpa bɔri yi, yi nun di.

¹¹ Gaba wãa ba ra ben tundo bɔrusiwa kpa bu ben mɛron kɔsa gere.

¹² Gaba wãa ba ra n tamaa ba dɛɛrewa, adama ba ñ dɛɛre.

¹³ Gaba wãa ba ra n tii sue kpa ba kun goo gara.

¹⁴ Gaba wãa ben donnu nu sãawa nge takobi, ma ben baa saburosu su sãa nge woba bu ka wɔnwɔndobu ka sãarobu wɔri bu ben yãnu gura.

Mɔnnu ganu

¹⁵⁻¹⁶ Kɔkɔ te ta ra yem nɔ ta wɔndiaba yiru mɔ be ba ra soku, a sun wɛɛma, a sun wɛɛma. Gãanu nne gaa wãa ya ku ra debu. Niya, gɔribun wãa yeru, ka tɔn kurɔ wĩro,

ka tem gbebum,

ka sere maa dɔɔ wi u ku ra nɛɛ, u den deba.

¹⁷ Wi u win tundo yaakorɔ mɔ ma u win mɛrɔ gema, gunɔ bakeru ta koo win nɔni wɔwa, kpa yaberekunu nu win yaa di.

¹⁸⁻¹⁹ Gāanu itawa nu wāa ni nu ku ra man yeeri, niya

nge me gunɔ bakeru ta ra n ka yɔɔwa,

ka nge me waa ya ka sīimɔ kpee saara wɔllɔ,

ka nge me goo nimkuu ga ka sīimɔ nim wɔku wɔllɔ.

Gāanu nnɛse maa wāa, niya

kīi te ta ra tɔn durɔ sure tɔn kurɔn mi gia.

²⁰ Kurɔ tanɔ ù n sakararu kua u kpa, u ra woburewa kpa u nɛɛ, u ñ kɔsa gaa kue, kpa u n sɔ nge wi u di u kpa u nɔɔ wokamɔ.

²¹⁻²³ Gāanu nnɛwa ya wāa ye ya ku ra ka tɔmbu naawɛ. Niya,

yoo ù n kua sina boko,

ka gari bɔkɔ ù n di u deba,

ka kurɔ wi ba gɔburu wa ù n durɔ wa,

ka maa tɔn kurɔ yoo wi u win yinni durɔ mwaari.

²⁴ Yɛɛ bwese piiminu nne yi wāa yi yi bwisi mɔ too.

²⁵ Gbiikaa tani. Yi ñ dam mɔ adama yi ra yin dīanu gurewa gɛɛbun saa sɔɔ.

²⁶ Yiruse, yaa gaa ye ya ka saataburu nɛ ye ba ra soku damaa. Ya ñ dam gam mɔ, adama ya ra yen wāa yeru kowa guurɔ.

²⁷ Itase twee. Yi ñ sunɔ mɔ, adama ka mɛ, yi ra yariwa wuu wuuka.

²⁸ Nnɛse bɔsu. Kaa kpī a ge mwa, adama ga ra kpī gu du sere sinambun dii sɔɔwɔ.

²⁹⁻³¹ Hunde koni nne gɛɛ wāa yɛn sanum mu nanum mɔ. Niya,

gbee sunɔ ge ga yɛɛ kpuro bwisi kere,

ga ku ra maa biru wure goon wuswaan di,

ka goo dɔɔ ge ga wiru yɔrasie,

ka boo kinɛ yeburu te ta ra sannɛ,

ka sina boko wi u wāa win tabu kowobun suunu sɔɔ.

³² A n tii wɔlle sua, a gari baka kookoosu kuawa. Ma a kɔsa bwisika a de a wunen nɔɔ kpī.

³³ Domi bà n bom swɛ, mɛn gum mu ra gerewa. Bà n tɔnun wɛru so, yɛma mu ra yari. Mɛya maa à n tɔnun mɔru seeya, sannɔwa ya koo ma.

Ba sina boko bwisi kɛmɔ

31

¹ Bwisi yi Lemueli, Masan sina boko u wa saa win meron min di. U nɛɛ,

² nɛn bii, wunɛ wi na yiira na mara, a man swaa dakio. Wunɛ wi na kana nɛn kanaru sɔɔ, a swaa tem kpīiyɔ a nɔ.

³ A ku de tɔn kurɔbu bu wunen dam kpe. A ku de tɔn kurɔ be ba sinambu kam koosia bu nun daa kɔsa tie.

⁴ Lemueli, a de a n yeni yɛ. N ñ weene sinambu bu tam nɔ. N ñ weene wirugibu bu tam bɔɔbɔm kasu.

⁵ Domi bà n mu nɔra, mu koo bu go kpa bu duari bu wooda swīi, kpa bu sārɔbu gem bira.

⁶ I be ba gɔɔ dɔɔ ka sere maa sārɔbu tam bɔɔbɔm wɛɛyo bu nɔ.

⁷ Bà n nɔra kpa bu ben sārɔu ka nɔni swāaru duari.

⁸ Adama wunɛ, a seewo a be ba ñ kpɛ bu gari gere yɔra ka sere maa be ba ñ somiɔ mɔ.

9 A ka bu yinɔ kpa a bu siria dee dee. A ka wɔnwɔndobu ka sere maa s̄arobu yinɔ.

Kurɔ geon daa

10 Kurɔ geon waabu bu n̄ s̄e? Domi win b̄ere ya wuraba kere.

11 Win durɔ ra n n̄n naane s̄awa, u n̄ s̄aru wasi.

12 Win w̄arun t̄onu kpuro s̄ɔɔ, gea u ra win durɔ kue, n n̄ m̄ k̄sa.

13 U ra w̄esu kasu u tari. U ra n n̄man s̄mburu m̄ ka nuku tia.

14 U ra win d̄ianu waam̄ewa saa mi n toman di nge goo nimkuu ge ga tenkuru m̄.

15 U ra sewa saa m̄n di yam kun s̄aram kpa, u ka win yenugibu d̄ianu kua, kpa u win w̄ondiaba s̄oma b̄onu kua.

16 U koo tem kasu u dwe u kara ko, kpa u ka win tiin kiarun are res̄em d̄aa binu dwe u duure mi, ni nu koo ma.

17 U ra win s̄mburu kowa ka dam. U ku ra w̄ere.

18 Ye u m̄ kpuro u ra n yen arufaani ȳ. U ra n s̄mburu m̄ sere ka w̄kurɔ.

19 U ra n tarim̄.

20 U ra s̄arobu k̄eru w̄.

21 U n̄ woorun saan b̄erum m̄ win yenugibun s̄ɔ domi be kpuro ba woorun yabenu m̄ win s̄mburun s̄ɔ.

22 Wiya ra ȳanu doke ni ba kua ka beku n̄niginu, kpa u maa kpin yenun bekunu ko.

23 Ba ra win durɔ b̄ere w̄ ù n sina ka wuun guro gurobu sannu.

24 U ra yabenu ka s̄ekatii ko u tenkuba d̄are.

25 Dam ka b̄ere wa u ra n sebua nge yaberu. U ku ra wurure sian bukatan s̄ɔ.

26 Laakari s̄ɔra u ra n̄ɔ wukie, kpa u n t̄ambu bwisi k̄em̄ ka k̄iru.

27 U ra win ȳenu n̄ni dokewa kpa u n ȳe ye ya kooram̄ ge s̄ɔ. U n̄ yikuru m̄.

28 Win biba ra n̄n siare, ka win durɔn tii, kpa durɔ u n m̄,

29 kurɔ dabinu ba s̄aa kurɔ geebu, adama wuna a kere.

30 Wasin buram mu n̄ naane m̄, wuswaan buram mu ra maa doone, adama kurɔ wi u Yinni Gusun̄ nasie, wiya ba koo siara.

31 I de u win n̄man s̄mburun are wa kpa baawure u n̄n siara ten s̄ɔ.

WAASU KOWON TIRERU

Wi u tire te yoruα, u tii bikiamα arufaani yerà tōnu u ra wa win sɔmburun s̄s̄ handuniaα. Domi nuku dobu ka sɔmburu ka dukia ka yē te tōnu u ko n mα, ye kpuro ya nɔru mα. N n mɛn na ye ya kpuro kere, yera tōnu u Gusunα nasia kpa u yēri ye u mα s̄s̄.

U maa s̄s̄osi nge mε gāa dabinu nu keranε. Durα wi, u maa s̄s̄osimα ma gāa dabinu wāa handunia s̄s̄ ni nu ra tōnu biti mwε. Tōnu kun kpē u Gusunαn swεε kpuro tubu. Adama s̄s̄o teeru Gusunα u koo de gem mu s̄s̄sira win siribu s̄s̄.

BWISIGIIN GARI

Wāaru ta tubum sē

¹ Gari wee yi waasu kowo u gerua. U s̄a Dafidin bii, u maa s̄a sina boko Yerusalemuα.

² Wiya u nεε, gāanu kpuro nu tubum sē. Ka gem ya s̄awa biti.

³ Arufaani yerà tōnu u ra wa handunia mini win wahala ye u m̄ kpuro s̄s̄.

⁴ Gaba gbimα ma gaba k̄sire m̄. Adama tem mu ko n wāawa mε sere ka baadommaα.

⁵ S̄s̄o u yarimα, u dumα, u wuramα m̄n di u yarimα.

⁶ Woo ḡa n seewa, ga ra dewa s̄s̄o yēsan n̄m dwardu gia kpa gu wurama s̄s̄o yēsan n̄m geu gia. Swaa tia yera ga ra n swī mi.

⁷ Daa bakanu kpurowa nu ra nin nim sure nim w̄kuα. Adama nim w̄ku ge, ga ku ra yibu. Swaa tia yera daa ni, nu ka nin nim mε suremα ge s̄s̄.

⁸ Gāanu kpurowa nu sɔmburu m̄ sere tōnu kun kpē u gāanu gere. N̄ni ku ra yam m̄eribu wasire. Mεya swasu ku ra maa gari n̄obu wasire.

⁹ Ye ya raa wāa gīa, yera ya ko n maa wāa sia. Ye ya raa koorα gīa, yera ya koo maa koorα sia. Gāanu sari handunia yē s̄s̄ ni nu s̄a kpaanu.

¹⁰ Goo ù n nεε, gāa kpaanu wee, a n yē ma gāa ni, nu raa wāa k̄ saa yellun di.

¹¹ Sa ku ra n yaaye ye ya bεsen sikadoba deema yellu. Mεya be sa maa gbiiye, ba ñ yaayamα ye ya sun deema.

Bwisi yi waasu kowo u wa

win wāaru s̄s̄

¹² Nε, waasu kowo, na kua Isireliban sunα Yerusalemuα.

¹³ Ma na wēera na kasu ka bwisi ye ya kooramα handunia mi. Ma na deema ya s̄awa s̄m s̄s̄ogiru te Gusunα u dera tamba m̄.

¹⁴ Na wa ye ya kooramα handunia s̄s̄ kpuro. Ma na deema ya tubum sē. Ya s̄awa nge wi u kī u woo kpara.

¹⁵ Domi ye ya sikire, ya ñ demiarα. Ye ya maa sari, ba ñ kpē bu ye gari.

¹⁶ Yera na tii s̄s̄owa na nεε, wee na bwisi kasu, ma na yi wa n kere be ba man gbiiye bandu s̄s̄ Yerusalemuα. Na bwisi ka yēru wa too.

¹⁷ Ma na tii wē n ka gia ye n s̄a bwisi ka ye n s̄a gari bakaru. Adama na deema ye kpuro ya tubum sē ya s̄awa nge wi u kī u woo kpara.

¹⁸ Domi wi u win bwisi sosimα, wahalawa u tii sosiammε. Wi u maa win yēru sosimα, nuku sankirana u tii sosiammε.

2

¹ Na tii s̄s̄owa na nεε, kon nuku dobu kasuwa. Kon dawa n dabura ye n s̄a doo n̄oru. Adama na deema ye kpuro ya tubum sē.

2 Ma na nee, yeesu su saawa gari bakaru, arufaani yerà nuku dobu bu maa ma.

3 Ma na gōru doke na nee, kon tam nōwa nge me gari bakasu su ra ko. Adama ko na n ka tii neniwa. Domi na kīwa n gia ye n buram bo tambu bu ko ben wāaru sō.

4 Na sōm bakanu kua. Na dia bana ma na resem dāa gbaanu kua.

5 Na tii kara kua ka maa dāa gbaanu. Ma na dāa marum bwese bweseka duura mi.

6 Na bwii gba yin nim ba ko n da dāa ni yēke.

7 Na yoo tōn durōbu ka tōn kurōbu dwa. Ma na ben bii be ba mara yoo te sō neni. Meya na maa kete gōsu ka yāa gōsu mō n kere sinam be ba man gbiye Yerusalemō.

8 Na sii geesu ka wura gura ka sere sinambun arumani ka bera ka beran arumani. Ma na tii wom kowobu kasua tōn durōbu ka tōn kurōbu ka sere ye tōn durō u ra kā. Yera kurō dabinu.

9 Ma na yīſiru yara n kere sinam be ba man gbiye Yerusalemō. Ka me, nen bwisi man wāasi.

10 Ye nen nōni yi binε kua kpuro ka nuku doo bi nen gōru ga kī, na ku ra yinε. Nen sōmburu kpuro ta ra man nuku dobu wε. Nuku doo biya bu kua nen are.

11 Yen biru, na sōma ye na kua kpuro mēera ka wahala ye na kua ye sō. Ma na deema ye kpuro ya tubum sē. Ya saawa nge wi u kī u woo kpara. Sōma ye tōnu u mō u ku ra yen arufaani wa u di ka gem.

12 Ma na nen laakari wesia n ka wa arufaani ye ya wāa bwisi ka gari bakaru ka wiiraru sō. Wi u koo ne sina boko kōsire ko, mba u koo ko ma n kun mō ye ya raa koore kō.

13 Na wa bwisi yi gari bakaru arufaani kere nge me yam bururam mu yam wōkuru arufaani kere.

14 Bwisigii u ra n ye mi u dō, adama gari bōkō ga ra n babiwa yam wōkuru sō. Ka yen de, na ye ma gāa teenu nu be kpuro mara.

15 Ma na tii sōwa na nee, ne ka gari bōkō, wāarun kōkōrō tia beſe kpuro sa mō. N n men na, mban sōna na sāa bwisigii. Domi na wa ma yen tii ya tubum sē.

16 Bwisigiin bwisi kun gari bōkōn gari bakaru tēbu keramō, domi saa fiiko sō, ba koo be kpuro duari. Bwisigii u koo gbiwa nge me gari bōkō u koo gbi.

17 Ma na wāaru tusa. Domi ye ya kooramō handunia ye sō, ya man bwēra yara yēn sō ye kpuro ya tubum sē. Ya saawa nge wi u kī u woo kpara.

18 Na sōmburu tusa te na kua handunia ye sō. Domi kon ten nuku dobu goo deriawa wi u koo man kōsire ko.

19 Wara ye yēro wi, ù n ko n sāan na bwisigii ñ kun me gari bōkō. Ka me, wiya u koo nen sōmbu ten arufaani di te na kua ka bwisi. Na wa ma ye kpuro ya tubum sē.

20 Ma ye kpuro sō, nen nuki sankira wahala ye na kuan sō.

21 Wee tōnu u ra sōmburu ko ka bwisi ka yēru kpa tu nūn are marua. Adama sō teeru u ra tu goo deriawa wi u kun gāanu kuē te sō. Anna a kōsa wa mi! Ya maa saawa ye ya tubum sē.

22 N n men na, arufaani yerà tōnu u mō win sōmbu te u tii kuamme sō handunia mini.

23 Domi ye u mō win wāaru sō kpuro wahala ka bwisikuna ya ra ka nūn naawe. Baa ka wōkuro, win laakari kū ra n kpī. Yeniba kpuro ya tubum sē.

24 Gāanu ganu sari ni nu wā ma n kun mō tōnu u di u nō, kpa u nuku dobu ko win sōman aren sō. Adama na wa ma ye kpuro ya weewa Gusunōn min di.

²⁵ Goo sari wi u koo di u nuku dobu ko win sɔmburun sɔ ma n kun mɔ ka Gusunɔn yɛru.

²⁶ Domi wi u nɔn wɛrewa u ra bwisi ka yɛru ka nuku dobu wɛ. Adama u ra dewa tɔn kɔso u arumani kasu u mɛnna wi u wi, Gusunɔ wɛren sɔ. Yenin tii ya maa tubum sɛ. Ya sɔawa nge wi u kɪ u woo kpara.

Gāanu baanire ka nin saawa

3

¹ Handunia ye sɔɔ, gāanu baanire ka nin saa.

Tara mi, saa baayere ka yen saa.

² Marubu ka bin saa,

gɔɔ maa ka win saa.

Duurubu ka bin saa,

wukabu maa ka bin saa.

³ Goberu ka ten saa,

bɛkiabu maa ka bin saa.

Kɔsukubu ka bin saa,

bana maa ka yen saa.

⁴ Swi ka yin saa,

yɛɛsu maa ka sin saa.

Weeweenu ka nin saa,

yaabu maa ka bin saa.

⁵ Kɔ mɛnnabu ka bin saa,

kɔ mɛnnabun deribu ka bin saa.

Bɔkasinaa ka yen saa,

bɔkasinaan deribu maa ka bin saa.

⁶ Gāanun kaso ka gen saa,

nin kɔɔrabu ka maa bin saa.

Gāanun yiibu ka bin saa,

nin kɔɔbu maa ka bin saa.

⁷ Gɛɛkubu ka bin saa,

yina maa ka yen saa.

Maribu ka bin saa,

gari gerubu maa ka bin saa.

⁸ Kɪanaa ka yen saa,

tusinaa maa ka yen saa.

Tabu ka bin saa,

bɔri yendu maa ka ten saa.

⁹ Arufaani yerà tɔnu u ra wa win sɔmburu sɔɔ.

¹⁰ Na wa sɔma ye Gusunɔ u ra tɔnu sure.

¹¹ Yinni Gusunɔ u ra gāanu kpuro kowa nin saa sɔɔ nu n wā. U mam doke tɔnun bwisikunu sɔɔ ma gāanu wāa ni nu ku ra kpe, baa mɛ tɔnu kun kpɛ u tubu sɔma ye Gusunɔ u mɔ saa toren di sere ka handunian kpeerɔ.

¹² Na tuba ma gāanu sari ni nu wā ma kun mɔ tɔnu u nuku dobu ko kpa u wāa geeru di win wāarun tɔru kpuro sɔɔ.

¹³ Adama tɔnu ù n waamɔ u dimɔ u nɔrumɔ ma u nuku dobu mɔ win sɔman aren sɔ, ye, ya sɔawa Gusunɔn kɛru.

¹⁴ Na gɪa ma ye Gusunɔ u kua kpuro, ya koo tɛwa. Ba ñ gāanu ganu sosimɔ ye sɔɔ, ba ñ maa gāanu ganu kawamɔ ye sɔɔ. Nge meya Gusunɔ u ra ko kpa tɔmbu bu ka nɔn nasia.

¹⁵ Ye ya wāa tɛ, ka ye ya ko n wāa sia, ya raa wāa kɔ. Gusunɔ u ra dewa ye kpuro yu maa wure ya n kooramɔ.

Gɔɔ u s̄aawa ḡaanu baaniren

wii goberu

¹⁶ Yen biru, na wa siri gɔɔɔ ma k̄ɔsa kowo u gemgii siribu di handunia ye s̄ɔɔ.

¹⁷ Ma na tii s̄ɔɔwa na n̄ɛɛ, Gusunɔ u koo gemgii ka t̄ɔn k̄ɔso siri. Domi ḡaanu baanire ka nin saawa. Nge m̄ɛya ba koo maa kookoosu baasire siri.

¹⁸ Na maa tii s̄ɔɔwa na n̄ɛɛ, s̄ɔɔ teeru, Gusunɔ u koo t̄ɔmbun laakari m̄ɛeri kpa ben tii bu gia ma ba n̄ ȳɛ sanɔ kere.

¹⁹ Domi t̄ɔnun k̄ɔk̄ɔɔ ka ȳɛɛgia ya s̄aawa tia. Be kpuro ba ra ḡbiwa. Saa ye s̄ɔɔ, t̄ɔnu u n̄ ȳɛ sanɔ kere. Yeni ya tubum s̄ɛ.

²⁰ Ḡaanu kpuro nu d̄ɔɔwa yam tem. Tua ba ka ni kpuro kua. Tua ye s̄ɔɔra ni kpuro nu maa wurɔ.

²¹ Wara koo kp̄i u n̄ɛɛ, t̄ɔnun hundewa ya ra ȳɔ w̄ɔllɔ kpa ȳɛɛgia ya n w̄aa temɔ.

²² Ye na wa n buram bo t̄ɔnun s̄ɔ, yera u nuku dobu ko ka win s̄ɔmburun are. Yera u m̄ɔ mi. Domi wara u koo maa de u nuku dobu ko ka ye ya wee win biru.

Gem sariru

t̄ɔmbun w̄aasinaa s̄ɔɔ

4

¹ Na dam d̄ɔrebu kpuro laakari kua handunia s̄ɔɔ. Ye na wa wee. Be ba dam d̄ɔremɔ ba ra n wuri m̄ɔwa. Goo ku ra maa bu somiru n̄ɛ. Domi be ba bu dam d̄ɔremɔ mi, bera ba dam bo.

² Nen n̄ani s̄ɔɔ, be ba gu, ba doo n̄ɔru m̄ɔ n kere be ba wasi.

³ Wi ba n̄ gina mara, u doo n̄ɔru m̄ɔ n kere wi ba mara, domi u n̄ maa handunia yen dam d̄ɔrebu wa.

⁴ Na wa ma s̄ama ye t̄ɔmba m̄ɔ kpuro, ka hania ye ba dokemɔ ye s̄ɔɔ kpuro, nisinun s̄ɔna bu wa bu ka ben winsim kera. Adama na wa ma ye kpuro ya tubum s̄ɛ. Ya s̄aawa nge wi u k̄i u woo kpara.

⁵ Gari b̄ɔkɔ wi u ku ra s̄ɔmburu ko, ḡɔɔra ta koo n̄un go.

⁶ Adama n buram bo a n fiiko m̄ɔ kpa a w̄ɛra ya kaa ka s̄ɔmburu ko too te ta n̄ arufaani gaa m̄ɔ.

⁷ Na maa ḡaanu wa ni nu tubum s̄ɛ handunia ȳɛ s̄ɔɔ.

⁸ Niya, t̄ɔnu wi u w̄aa wi turo. U n̄ b̄ɔrɔ m̄ɔ, u n̄ dusi m̄ɔ, u n̄ maa bii goo m̄ɔ. Ma win s̄ɔmburu ta n̄ sere n̄ru m̄ɔ. Dukia ya ku ra maa n̄un turi baa m̄ɛ u ra n tii bikiamɔ u n̄ m̄ɔ, wara na s̄ɔmburu kuamm̄ɛ na ka tii doo n̄ɔru yinarimɔ. Na wa ma ye kpuro ya tubum s̄ɛ. Ya n̄ maa nuku dobu m̄ɔ.

⁹ T̄ɔmbu yiru b̄a n w̄aasine ba s̄ɔmburu m̄ɔ sannu, ba t̄ɔn turo kere, domi ben s̄ɔmburun are yi kp̄a.

¹⁰ Turo u n w̄aruma, turo wi u tie u koo n̄un seeya. Adama w̄ɔnw̄ɔndowa wi u w̄aa wi turo ma u w̄aruma u n̄ yiruse m̄ɔ wi u koo n̄un seeya.

¹¹ T̄ɔmbu yiru b̄a n kp̄i sannu, ba n wooru wasi. Adama wi u kp̄i wi turo, am̄ɔna u koo ka yam susuru wa.

¹² Wi u t̄ɔn turo dam kere, t̄ɔmbu yiru ba maa n̄un dam kere. W̄ɛɛ siiri ita yi ku ra fuuku kare.

¹³ Bii aluwaasi wi u s̄aa bw̄ɛɛbw̄ɛɛ, ma u bwisi m̄ɔ u sunɔ t̄ɔkɔ gari b̄ɔkɔ kere ge ga ku ra goon gari wure.

¹⁴ Domi bii wi, u koo kp̄i u yarima piris̄am di u ka bandu di baa b̄a n n̄un mara bw̄ɛɛbw̄ɛɛ.

15 Handunia ye sɔɔ, na wa mi tamba bii aluwaasi sikerene wi u koo bandu di goon ayero.

16 Ton be, ba n geeru mo be sɔɔ u saa wirugii mi. Adama bii be ba koo marura amen biru, ba n ko n nun ki. Ma na wa ye kpuro ya tubum se. Ya saawa nge wi u ki u woo kpara.

A naɔ mweeru koowo

ka laakari

17 A de a du Yinni Gusunon saa yero ka laakari kpa a susi a swaa daki ye kaa ka yakunu ko nge gari bakasu. Domi ba n ye ma kosa ba mo.

5

1 A ku gari gere ka sendaru. A ku maa Gusunon naɔ mweeru kua ka sendaru. Domi u wawa wallo ma wune a waa temo. A ku de wunen gari yi n dabi.

2 Geema, bwisiku dabina nu ra ka dosusu ne. Gari saari dabiru sora maa gari kankam gerubu waa.

3 An Gusunon gaanun naɔ mweeru kua, a ku de n te a ka tu yibia. Domi Gusunon u ku ra gari bakasun mem ka. Yen so, a de a wunen naɔ mweeru yibia te a kua.

4 Ye kaa ka naɔ mweeru ko a kun yibie, n buram bo a ku tu ko.

5 A ku de wunen naɔ mwee te, tu nun torasia, kpa a yaku kowo so a nee, a n daa ka baaruwa. Mban sona kaa de wunen garin so Gusunon maru yu se kpa u wunen samburu kam koosia.

6 Gari yi n dabi, yi ku ra n arufaani mo. Nge meya dosusu sun maa dabi, su ku ra n arufaani mo. N n men na, a Gusunon nasio.

Dam dorebu

7 An wa tem gam ba bwεεbwεε dam dorem, ba n nun win gem weemo, a ku de yu nun biti ko. A de a n ye ma wirugii waa wi u wirugii goo kere. Meya wirugii maa waa wi u be yiru ye kpuro kere.

8 Adama dukiagin debara ku ra de u dweeye.

Dukian arufaani sariru

9 Wi u gobi kia, yi ku ra nun turi. Wi u maa dukia kia, u ku ra yen arufaani di. Na wa ma yen tii ya tubum se.

10 Mi dukia ya kpa, miya diobu ba ra dabi. N n men na, arufaani yera wi u ye mo u waamo ye sɔɔ, ma kun mo yen waa bi tona.

11 Sam kowo bwεεbwεε u dianu mo nu kpa, nu n kpā, u ra dweeyewa ka bori yendu. Adama dukiagin debara ku ra de u dweeye.

12 Na kosa gaa wa handunia ye sɔɔ. Yeya, goo wi u dukia berua ye ya koo ka nun noni swaarua naawa.

13 Dukia ye, ya ra kam kowa wahala gaa sɔɔ kpa u kun maa gaanu mo sanam me u bii mara.

14 U koo gbiwa tereru nge me ba ka nun mara. U n kpe u win samburun are gee sua.

15 U koo gbiwa nge me ba ka nun mara. Yera ya saa kosa baka. N n men na, arufaani yera u wa mi win samburu sɔɔ. Ta kuawa kam dirum.

16 Yen biru, u ra diwa gam wokuru sɔɔ kpa u n waa nuku sankiranu ka wahala ka maru baka sɔɔ win waarun tōru kpuro sɔɔ.

17 Ye na wa n buram bo kpuro tonun so yera, u di u no kpa u nuku dobu ko win samburun are sɔɔ win waarun tōru sɔɔ te Gusunon u nun bura. Domi yera u mo mi.

¹⁸ Gusunɔ̀ ù n tɔ̀nu dukia wē, ma u dera u ye dendimɔ̀, ma u nuku dobu mà win sɔ̀mburun aren sɔ̀, yenì ya sáawa Gusunɔ̀n kēru.

¹⁹ Adama yēro u ku ra yaaye ma win wāaru ta ñ dēu yèn sɔ̀ Gusunɔ̀ u nùn nuku dobu yibia.

6

¹ Na maa kɔ̀sa gaa wa ye ya dabi handunia ye sɔ̀.

² Yera goo wi Gusunɔ̀ u ra dukia baka ka bēere wē. U ku ra n gāanu bie win wāaru sɔ̀. Adama Gusunɔ̀ ku ra de u ye dendi. Tɔ̀n tukowa u ra ye dendi. Yenì ya tubum sē. Ya maa sāa kɔ̀sa baka.

³ Meya goo u ra bibu wunɔ̀bu (100) ma, kpa u te u ko wɔ̀ɔ̀ dabinu kpa doo nɔ̀ru ta kun nùn tura win wāaru sɔ̀, kpa u kun maa siki wɔ̀ru wa mi ba koo nùn sike. Na gerumɔ̀ ma bii wi ba mara win suru kun yiba, u nùn nuku dobu kere.

⁴ Domi ba bii wi marawa u ñ gāanu kue. Yam wɔ̀kuru sɔ̀ra u doona. Meya goo kun maa nùn yaayamɔ̀.

⁵ U sáawa wi u kun sɔ̀ɔ̀ waare, u ñ maa nùn yē. Adama ka mē, u wērabu mɔ̀ n kere durɔ̀ wi u bibu wunɔ̀bu (100) mara mi.

⁶ Baa durɔ̀ wi, ù n daa wāa sere wɔ̀ɔ̀ nɔ̀ɔ̀bun suba yiru (2.000), ma u kun doo nɔ̀ru wa, ye kpuro tia.

⁷ Tɔ̀nun sɔ̀mburu kpuro, nɔ̀ɔ̀ sɔ̀ra ta ra de. Ka mē, win bine ya ku ra kpe.

⁸ Mba bwisigii u ka gari bɔ̀kɔ̀ kere. Bwēebwēe wi u yē nge mē u koo tii kpara tombun suunu sɔ̀, mba u ka bu kere.

⁹ Ye a wa a neni ya kere ye a bine sāa. Domi ye kpuro ya tubum sē. Ya sáawa nge wi u kī u woo kpara.

Bwisin kirɔ̀

¹⁰ Ye ya wāa saa yellun di, ya yīsiru mɔ̀ kɔ̀. Sa maa yē ma tɔ̀nu u ñ kpē u ka wi u nùn dam kere sikirina.

¹¹ Gari dabira ku ra n asansi mɔ̀. Arufaani yerà tɔ̀nu u ra n mɔ̀ ye sɔ̀.

¹² Wara yē ye ya sāa gāa geenu tɔ̀nun sɔ̀ win wāaru sɔ̀ te ta ra doone mi nge saaru. Wara u koo kpī u nùn sɔ̀ ye ya koo na win gɔ̀n biru.

7

¹ Yīsi geeru ta turare nubu durorugia kere. Tɔ̀nun gɔ̀n tōru ta win marubugiru kere.

² N buram bo a da yenu mi ba gɔ̀ sɔ̀ ye kaa ka da yenu mi ba tɔ̀ɔ̀ bakaru mà. Domi gɔ̀wa u sāa tɔ̀nun wāarun nɔ̀ru. Meya wi u wasi, u koo yaaya ma gɔ̀ wee.

³ Nuku sankiranu nu yēesu kere. Domi baa tɔ̀nun wuswaa yà n burisine, ka mē, u koo kpī u n bəri yendu mɔ̀ gōru.

⁴ Bwisigiin gōru ga ra n woowa yenu mi ba gɔ̀ sɔ̀. Adama gari bɔ̀kɔ̀n gōru ga ra n woowa yenu mi ba nuku dobu mà.

⁵ N buram bo a bwisigiin gerusibu swaa daki ye kaa ka gari bɔ̀kɔ̀n womusu swaa daki.

⁶ Domi gari bɔ̀kɔ̀n yēesu sáawa nge gāa ni nu kuramɔ̀ dɔ̀ sɔ̀. Ya maa sāa kam dirum.

⁷ Dam dɔ̀rebu bu ra bwisigii gosiewa gari bɔ̀kɔ̀. Kēru ta ra maa tɔ̀nun gōru sīyewa.

⁸ Gāanun kpeeru ta buram bo n kere nin torubu. Suurugii u maa tii suo kere.

9 A ku de wunen m̄oru ya n da fuuku se. Domi gari b̄ok̄an miya m̄oru ya ra n w̄ā.

10 A ku gere a n̄εε, mban s̄ōna yellu ta t̄ē dobu kere. Yeni ya n̄ s̄āa bwisigiin bikiabu.

11 Bwisi yi s̄āawa tubi gea, yi mam tubi kere t̄ambu kpuron mi.

12 Yi ra t̄ōnu k̄ōsuwa nge m̄ε gobi yi ra t̄ōnu k̄ōsu. Adama yi arufaani m̄o n kere gobi. Yi ra de wi u yi m̄o u n w̄ā w̄āaru s̄ō.

13 A Gusun̄n n̄ōman s̄ōma m̄εerio. Ye u dera ya sikire, wara u koo kp̄i u ye demia.

14 Doo n̄ōrun saa s̄ō, a nuku dobu koowo. Wahalan saa s̄ō, kpa a bwisiku ma Gusun̄wa u t̄ō ni kpuro kua, kpa t̄ōnu u ku ka gia ye ya koo koora win ḡōn biru.

15 Ye na wa n̄en w̄āarun t̄ōru s̄ō n tubum s̄ē, yera gemgii u ra gbi win gem s̄ō kpa t̄ōn k̄ōson w̄āaru tu d̄enya win nuku k̄ōsuru s̄ō.

16 N n̄ m̄en na, a ku tii garis̄i gemgii. A ku maa s̄ōsi ma wuna a bwisi bo. Mban s̄ōna kaa tii kam ko s̄ekum.

17 A ku tii sure k̄ōsa s̄ō, a ku maa w̄ari gari baka kookoosu s̄ō. Mban s̄ōna kaa de a gbi tumaru.

18 Ye n weene a n yaaye kpa a ku ye atafiiru ko, yera wi u Gusun̄ nasie, u ra yariwa kari baayeren di.

19 Bwisi yi ra bwisigii dam w̄ēwa n kere kparobu w̄akuru be ba w̄ā wuu teu s̄ō.

20 Geema, handunia ye s̄ō, goo sari wi u gea m̄ò kpa u kun toram̄o.

21 A ku gari kpuro dasabu doke yi t̄amba gerum̄o kpa a ku ka n̄o wunen s̄ōm kowo u wunen k̄ōsa gerua.

22 Domi wunen ḡōru ga koo nun s̄ō ma wunen tii a gabu b̄ōrusire.

23 Na ye kpuro w̄ēera ka bwisi ma na n̄εε, kon ko bwisigii. Adama na n̄ bwisi yi wa. Yi ka man tondawa.

24 Ye n toma ka ye ya duku, wara u koo ye naa turi.

25 Na kookari kua na tii doke n ka bwisi ka ȳeru ka nuku k̄ōsurun kookoosu ka gari bakarun kookoosun saria gia.

26 T̄ōn kur̄o win ḡōru ga s̄āa nge yina, ma win n̄ōma ya s̄āa nge taa u ḡō s̄ēs̄o kere. Adama t̄ōn dur̄o win daa ya Gusun̄ w̄ēre, u ra kur̄o wi kisirariwa. Durumgiiwa u ra w̄ari kur̄o win n̄ōmaa.

27 Ye n̄ε waasu kowo na wa ye na ḡāanu kpuro w̄ēera tia tia n ka nin saria gia, yera,

28 na t̄ōn dur̄obu n̄r̄obu (1.000) s̄ō turo wa wi ba koo b̄εere w̄ē. Adama t̄ōn kur̄obu kpuro s̄ō, baa turo na n̄ wa. N deema na kasu n̄ te, adama na n̄ wa.

29 Ye na tuba mi s̄ō, yera Gusun̄ u t̄ambu kuawa ba s̄āa dee dee. Adama ben tiwa ba ben w̄āaru s̄ēsiasia.

8

1 Wara u s̄āa bwisigii kpa u gari yini tubusia yi yi n̄εε, t̄ōnun bwisi yi ra win wuswaa d̄εerasiewa kpa ya kun maa burisine.

À n da sun̄o m̄em n̄ōw̄e,

bwisi geeya

2 A sina boko m̄em n̄ōw̄o n̄ō mw̄εε te a Gusun̄ kuan s̄ō.

3 A ku s̄ēnda a ka n̄n̄ duka suuri. A ku maa ȳrari a k̄ōsa ko. Domi u koo kp̄i u ko ye u k̄i

4 yèn sō win gari yi dam mō. Goo sari wi u koo kpī u nùn bikia u nεε, mba u mō mi.

5 Wī u ra woodaba mεm nōwε, u ku ra kōsa wa. Bwisigii u siribun saa yē.

6 Domi gāanu baanire nu nin saa ka nin siribu mō. Wahala gaa wāa ye ya tōnu wāasi,

7 yera u ku ra n yē ye ya koo nùn deema. U ku ra n maa yē wi u koo nùn sō dōma te ya koo nùn deema.

8 Tōnu kun dam mō u n ka win hunde neni. Meya u n maa dam mō u ka tii wōra win gōn tōru. U n yakiarō gōn nōman di. Meya nuku kōsurugiin nuku kōsuru ta n nùn yaramō.

Tōnun wāaru

9 Na nen tii wē, na mēera sāa sāa ye tōnu u mō kpuro handunia sō. Na wa ma u ra win winsim taarewa u nùn kōsa kua.

10 Na wa ba tōn kōsobu sikua ba wāa ba wēre. Be ba maa gea kua, ba ka sāa yeru tonda, ma ba ben gari duari wuu sō. Yeni kpuro ya tubum sē.

11 Domi ba ku ra yande tōn kōso be siri mii mii. Yen sōna tōmbu ba ra n kī ba n kōsa mō ba n dō.

12 Tōn kōso u ra torewa too, ka mε, kpa win wāaru tu denya. Adama ye na yē, yera wi u Gusunō nasie, wiya u doo nōaru mō.

13 Tōn kōso kun doo nōaru wasi. Win wāara kun denyamō tu saaru kera. Domi u n Yinni Gusunō nasie.

14 Gāanu wāa ni nu kooramō handunia ye sō ma nu tubum sē. Niya, ye ya koo tōn kōso deema yera ya ra maa gemgii deeme. Ye ya koo maa gemgii deema, yera ya ra maa tōn kōso deeme. Yenin tii ya tubum sē.

15 Yen sōna na nuku dobu wōle suamō. Domi handunia ye sō, tōnu kun gāa geenu wasi ma n kun mō u di u nō kpa u yēeri. Yera ya ko n sāa win sōmburun are win wāarun tōru kpuro sō te Gusunō u nùn bura handunia ye sō.

16 Sanam mε na tii wē ka nen gōru kpuro n ka bwisin saria gia, kpa n wa ye n kooramō handunia ye sō, na wa baa mε tamba ku ra dweeye sō sō ka wōkuru, ba n kpē bu tubu ye Gusunō u mō kpuro handunia sō.

17 Na sōma kpuro wa ye Gusunō u kua. Na wa ma tōnu kun kpē u tubu ye ya kooramō handunia ye sō. Baa mam ye tōnu u kasu ka hania baka, u n kpē u ye wa. Baa bwisigii, u n kī u n ye yē, u n kpē u ye tubu.

9

1 Geema, na tii wē, na ye kpuron kaso kua, ma na wa gemgibu ka bwisigibu ka ben sōma wāawa Gusunōn nōmuō. Meya maa kīru ka tusiru. Adama tōnu kun yē ye ya koo nùn deema.

2 Gemgii ka tōn kōso ka tōn geo wi u dεere ka wi u kun dεere ka wi u yākuru mō ka wi u kun yākuru mō ka wi u kun toraru mō ka wi u toraru mō ka wi u nō mwεeru mō ka sere wi u nō mwεeru nasie, gāa teenu nu ra be kpuro deeme.

3 Ye ya kooramō handunia ye sō, gāa teenu wāa ni nu n sāa dee dee. Niya, kōkōrō tia ba mō. Ben gōrusō, nuku kōsuru ka wiira gariya yi ra n yiba ben wāarun tōru kpuro sō. Amen biru, garibun wāa yerōwa ba dō.

4 Be ba wasi, ba yīyōbu mō. Bō wasu ga gbee sunōn goru kere.

5 Be ba wasi, ba yē ma ba koo ghi. Adama be ba gu, ba n gāanu yē. Ba n maa kōsiaru wasi domi ba bu duariwa mi.

6 Ben kīru ka ben tusiru ka ben bine, ye kpuro ya kpawa mi. Ba n maa baa gaa mō handunia ye sō.

7 Yen sō, a doo a di a nō ka nuku dobu. Domi sōmbu te a kua, ta Gusunō wēre.

11 Wi u waa sabua, ma ya nùn dømmə, arufaani yerà u mə.

A kun da gari saari too

12 Bwisigiin gari yi ra n bæere mə. Adama gari bəkən gari yi ra gu kam koosiewa.

13 U ra gari torewa ka gari bakaru kpa u yi wiru go ka wiira gari kōsi.

14 U ra n gari saariməwa too. Adama tənu, a ku ra n yē ye ya koo nùn deema. Goo maa sari wi u koo nun sō ye ya koo koorə wunen gōn biru.

15 Gari bəkə ga ra tii wasiraru dokewa səmburu baatere sə. Meya u ku ra maa kpī u da wuu sə.

16 Bōrurama tem mē sə aluwaasi gari bəkə u sāa sunə ma mən sina asakpəbu ba ra n ben tiin nukurun gari mə mən nə yam sāra.

17 Doo nərugiba be ba sunə mə wi u yīsiru yara, ma win sina asakpəbu ba ra di dim saa sə bu ka dam wa, n n mə bu ka tam nə.

18 Wi u yikuru mə, win dirun kpēru ta ra kpunəwa kpa ta n nim dumə.

19 Damgibu ba ra tō baka dim kowa bu ka nuku dobu ko. Tam mu ra bu nuku dobu wē kpa gobi yi de bu kpuro wa.

20 A ku sina boko wī, baa wunen gōruə. A ku maa yīikogii wī, baa asiri sə. À n kua mē, gunə ga koo wunen gari yi sua gu ka da gu nùn sō ye a gerua.

Wərugəra

ba ra ka tenkuru ko

11

1 A nəni yinuə a ka wunen dīanu gabu bənu ko. Sō teeru kaa yen are wa.

2 A nin sukum təmbu nəba yiru n kun mē təmbu nəba ita bənu kuo, domi a n yē nəni swāa te ta koo nun deema handunia ye sə.

3 Guru wiru tà n ye, ta ra de gura yu nēwa. Bera mi dāra wəruma kpuro, bera miya ta ra n wāa.

4 Wi u woo ka guran bərum mə, u n dīanu duurumə u sere mam nē, u koo gē.

5 Nge mē tənu kun woon swaa yē, u n maa yē nge mē tənu u ra ka mənde tən kurən nukurə, nge mēya tənu kun maa Gusunə wi u kpuro mən səman asansi yē.

6 A wunen dīanu duuruo bururu, kpa a n wāasi mi ka yokaə. A ku nē, kaa wēra. Domi a n yē yen ye ya koo gea ko.

7 Yam bururam mu wā. Meya ya ra maa tənu dore u n sō ka nənu wa.

8 Tənu à n tē wāaru sə, a nuku dobu koowo yen sō, kpa a n yaaye ma nuku sankiranun tənu wāa nu dabi. Adama ye ya kooramə kpuro ya tubum sē.

A nuku dobu koowo

n sere dākuru ko

9 Bii durəbu, a yērio wunen aluwaasirun saa sə. A wunen wāaru dio nge mē wunen gōru ga kī. Adama yeniba kpuron biru, a n yē ma Gusunə u koo nun soku siri yerə.

10 Yen sō, a nuku sankiranu wunə wunen gōrun di kpa a kōsan kobu suuri. Domi aluwaasiru ka ten dam mu ra doonəwa nge woo.

12

1 N n men na, a wunen taka kowo yaayo wunen aluwaasirun saa sə, nuku sankiranun tōru tu sere na tē sə kaa nē, a n maa wāaru kī.

² Saa ye sɔɔ, kaa n wāa yam wōkuru sɔɔ nge sanam mɛ suru ka sɔɔ ka kperi, ye kpuro ya tīra n̄ kun mɛ nge sanam mɛ guru wiru ta wurama gura yà n na ya kpa.

³ Yen tɔɔ te sɔɔ, kaa n sāawa nge yɛnun kɔso wi u diirimɔ berum s̄ n̄ kun mɛ nge damgii wi u dam dwiia ma u yāara tɔkɔrun s̄ n̄ kun mɛ nge kurɔ be ba som nambu yōra yɛn s̄ ba n̄ maa dabi n̄ kun mɛ nge kurɔ be ba kun kpɛ bu maa yam wa saa fɛnɛntin di.

⁴ Wunen wāaru ta ko n sāawa nge gambo ye ya kɛnuu n̄ kun mɛ nge nɛeru tɛn wokinu dwiia n̄ kun mɛ nge gūnɔbu ge ga swī mari n̄ kun mɛ nge womu ge ba mari.

⁵ Saa ye sɔɔ, kaa n berum m̄ à n gunguru yɔɔmɔ kpa a n wahala m̄ à n s̄imɔ. Wunen seri yi koo burura nge dāa wɛsu gasu. A n̄ maa kpɛ a ȳ nge twee. Mɛya kpee yānun nubura kun maa wunen bine seeyamɔ. Domi s̄ɔ teeru baawure u koo da win wāa yee dāakirɔ kpa wuri yi n̄ɔra baama swɛɛ sɔɔ.

⁶ Saa yera wāaru ta koo kasira nge sii geesun yɔni n̄ kun mɛ tu kɔsira nge boo wuraguu n̄ kun mɛ nge bwāaru daarɔ, n̄ kun mɛ tu kasira nge dɔkɔ kaaru dɔkɔ sɔɔ

⁷ kpa tɔnun tii u wura temɔ m̄n di u yara kpa win hunde yu wura Gusunɔ wi u raa n̄n ye wɛn mi.

⁸ Waasu kowo u nɛɛ, gāanu kpuro nu tubum s̄ɛ, nu maa sāawa biti.

Gari yin wii goberu

⁹ Yen biru, waasu kowo u n̄ s̄a bwisigii tɔna, u maa tɔmbu yɛrun keu s̄ɔsi. U m̄n dabinu swaa daki ma u nu wɛɛra, u nu wunana doo dooka.

¹⁰ U kookari kua ma u gari dori wa u yorua. Gari yi, yi sāawa gari gee.

¹¹ Bwisigiin gari yi sāawa nge yabiri yi yi ra tɔnun laakari yamiɛ. Mɛya yi maa s̄a nge sɔretii yi yi ȳru gabe. Yi weewa Gusunɔn m̄n di wi u s̄a kparo geo.

¹² Nɛn bii, ye n tie, yera, a de yi nun bwisi kɛ. B̄a n̄ yin gari yorumɔ tirenu sɔɔ, tire ni, nu n̄ ko n geeru mɔ. Keu bakan kobu bu ra maa wasi wasirasiewa.

¹³ Yen s̄, su gari yi kpuron wii goberu swaa daki te ta nɛɛ, a Gusunɔ nasio kpa a win woodaba mɛm n̄ɔwa. Yera, n weene baawure u ko.

¹⁴ Domi Gusunɔ u koo kookoosu kpuro siri ka mam si su beruan tii, geesu ka k̄susu.

WOMU GE GA DOBU BO

Ka Heberum ba tire te sokawa Womu ge ga dobu bo. Kurɔ ka durɔn k̄irun gariya ta mɔ.

Yuuba ba tire ten gari weesinawa ka k̄i te Gusunɔ u win tɔmbu Isireliba k̄i. Ma naane dokeobu ba maa tu weesina ka k̄i te Yesu Kirisu u win yigberu k̄i.

Tire ten kpunaa

1. Womu 1, wiru 1.1n di sere wiru 2.7.
2. Womu 2, wiru 2.8-17.
3. Womu 3, wiru 3.1n di sere wiru 5.1.
4. Womu 4, wiru 5.2n di sere wiru 6.3.
5. Womu 5, wiru 6.4n di sere wiru 7.11.
6. Womu 6, wiru 7.12n di sere wiru 8.5a.
7. Womu 7, wiru 8.5b-14.

¹ Womu ge ga dobu bo wee. Salomɔwa ga ka ya.

Kurɔ ka durɔn faagi

Kurɔ u nɛɛ,

² a man sɔsuo ka wunen tiin nɔ.

Domɔ wunen k̄irun kookoosu su tam dobu kere.

³ Wunen wani yi nuburu do.

A sɔawa nge turare ye ya pusa.

Yen sɔna wɔndiaba ba nun k̄i.

⁴ A man tii gawema kpa su nun naa sw̄i ka duka.

A sɔawa nen sunɔ, a ka man doo wunen w̄a yerɔ.

Wunen saabuwa sa nuku dobu mɔ.

Wunen k̄iru ta tam dobu kere.

Ba gem mɔ be ba nun k̄i.

⁵ Yerusalemun wɔndiaba, i swaa dakio i nɔ.

Na t̄iri, adama na s̄a kurɔ burɔ.

Na t̄iri nge Kedaan kuu bekuruginu,

adama na w̄awa nge beku karenu ni nu w̄a Salomɔn sina kpaarɔ.

⁶ I ku man gem ȳen s̄ na t̄iri.

Sɔwa u man kua mɛ.

Nen sesubu ba ka man m̄ru kua.

Ba man kua ben reseem d̄a gbaarun k̄so.

Adama na n̄ nen tiigiru k̄su.

⁷ A man sɔwɔ nen k̄nasi mi a ra wunen sabenu kpare,

ka mi a ra de nu s̄o sure.

Kpa na kun maa sirene wunen berusebun sabenun suunu sɔ.

Ȳa kparoba nɛɛ,

⁸ wune wi a tɔn kurɔbu kpuro buram kere,

à kun yam mi ȳe, a doo a ȳa ḡɔn ȳira sw̄i.

Kpa a wunen bonu kpara kparobun w̄a yerun b̄kuɔ.

Durɔ u nɛɛ,

⁹ nen k̄nasi, a ka dum nia weene

ye ya Egibitin sunɔn tabu keke gawamɔ.

¹⁰ Wunen bura ȳanu nu ra de wunen baanu nu man w̄re.

Wunen w̄ira ka goonu w̄a.

Ȳa kparoba nɛɛ,

¹¹ sa ko nun saba kua ye ya wura ka sii geesu menne.

Kurɔ u neɛ,

¹² sanam me sina boko u sɔ ka wigibu,

nen turaren nubura pusa.

¹³ Nen kɪnasi u nuburu dowa nge turare ye ba mɔ miru,
ye ya sure nen tororɔ.

¹⁴ Nen kɪnasi u sɔawa nge dɔa wɛɛ burasu.

Su ra kpiwa resem dɔa gbaarɔ Engɛdiɔ.

Durɔ u neɛ,

¹⁵ nen kɪnasi, a sɔawa kurɔ burɔ.

Wunen nɔni yi ballimɔ nge waa bakagii.

Kurɔ u neɛ,

¹⁶ nen kɪnasi, a sɔawa durɔ burɔ,

wuna a man wɛre.

Besen kpin yeru ta ko n nɔɔ ne nge yaka bekusu.

¹⁷ Dɔa ye ba mɔ sɛduru, yera ba ka besen dirun dɔa mwaanatia kua.

Ma ba ten yari kua ka dɔa ye ba mɔ sipere.

2

¹ Nena na sɔa nge gunarun biibii ye ya kpia tem tɛɛraɔ.

Na maa sɔa nge yakasun biibii ye ya wɔa wɔwɔaɔ.

Durɔ u neɛ,

² à n nen kɪnasi wa win wɔndia kpaasibun wuurɔ,

u ra n sɔawa nge biibii ye ya wɔa sɔkin suunu sɔɔ.

Kurɔ u neɛ,

³ à n nen kɪnasi wa aluwaasiban suunu sɔɔ,

u sɔawa nge dɔa te ba mɔ pɔmie dɔnun suunu sɔɔ tɛn marum mu dibu do.

Na ra kɔ na n sɔ win saarɔ.

⁴ U ka man da mi ba ra tɔɔ baka dɔanu di.

Ma u man nenua ka kɪru.

⁵ Wee kɪra man barɔ kua.

A man dam kɛ ka kira duronu, ka pɔmien marum.

⁶ Na kɪ na n nen wiru sɔndi win nɔm dɔwarɔ,

kpa win nɔm geu gu man bɔkasi.

Durɔ u neɛ,

⁷ bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, na bɛɛ sɔɔmɔ

ka yɛɛ kpiki ka nennun yɪsinu,

i ku nen kɪnasi yamia saa ye u n kɪ u se.

Durɔ u wee

Kurɔ u neɛ,

⁸ na nen kɪnasin nɔɔ nɔɔmɔ.

Wɔɔ u guunu sarikiramɔ u wee.

⁹ U sɔawa nge yaa kpiku n kun me nge gini kpɛma.

Wi wee dirun biruɔ,

u man mɛɛrima fɛnɛntin di.

¹⁰ Ma u ka man gari kua u neɛ,

a seewo nen kɪnasi, kurɔ burɔ, a na.

¹¹ Wee puran saa ya doona,

ma gura ya yɔra *.

¹² Biibii ya kpia yam kpuro.

Sa gunɔ bwese bwese kan swɪi nɔɔmɔ.

* **2:11 gura ya yɔra** - Isireliban temɔ, puran saa gura ra ne.

Kparukonun swīi yi n̄oora b̄esen tem s̄o.

¹³ D̄āa te ba m̄ò figie ta marum torum̄o,
ma resem t̄okan w̄esun nubura pusa.

A seewo, a na n̄en k̄inasi, kur̄o bur̄o,

¹⁴ wun̄e wi a s̄āa nge s̄akus̄ā ye ya w̄āa kpee baa s̄o ya kukua.

A man wunen wuswaa s̄osio.

A de n wunen n̄o n̄o.

Dom̄i wunen d̄ak̄ora n̄oobu do.

M̄eya maa wunen wuswaa ra man w̄ere.

Kur̄on m̄ero u n̄e,

¹⁵ i sun demaku binu mw̄erio

n̄i nu b̄esen resem gbaaru sankum̄o saa ye ya w̄esu s̄āa.

Kur̄o u n̄e,

¹⁶ n̄en k̄inasi u s̄āawa neḡii,

na maa s̄āa w̄iḡii.

U win sabenu kparam̄o yakasun biibiin suunu s̄o.

¹⁷ A de a ḡosira, n̄en k̄inasi, a n w̄āa guunu w̄ollo

a n s̄āa nge yaa kp̄iku n̄ kun m̄e nge gini kp̄ema,

sere s̄o u ka du saaru tu kp̄ēa.

Kur̄o u ka win k̄inasi dosim̄o

Kur̄o u n̄e,

3

¹ w̄ōku girira na kp̄i n̄en kp̄in yeru w̄ollo.

Na kasu wi n̄en ḡōru ga k̄i.

Adama na n̄ n̄un wa.

² N n̄ men na, kon sewa n b̄osu wuu s̄o,

gen sw̄ēo ka gen yabur̄o na n kasu wi n̄en ḡōru ga k̄i.

Na n̄un kasu kasu, adama na n̄ n̄un wa.

³ Ye wuu gen k̄osoba b̄osu ba wuu m̄erim̄o, ba man wa,

ma na bu bikia na n̄e, i n̄en k̄inasi wa?

⁴ Ye na bu deri kese, yera na n̄en k̄inasi wi wa.

Na n̄un s̄ere, na n̄ n̄un ȳosu

sere na ka n̄un da n̄en m̄ero wi u man maran dir̄o.

⁵ B̄ee Yerusalemun w̄ondiaba,

na b̄ee s̄ōm̄o ka ȳe kp̄iki ka n̄ennun ȳisinu,

i ku n̄en k̄inasi yamia saa ye u n̄ k̄i u se.

Kur̄o u n̄e,

⁶ wara u saram wee ḡbaburun di meni nge wii t̄ia.

U turare ye ba m̄ò miru ka turare d̄ekagia bwese bwese kan nuburu m̄o.

⁷ Salom̄on kp̄in yera ba s̄ōwa ba ka wee,

Isireliban tabu dur̄o damgibu wata ba n̄un sw̄i ba w̄āa ḡon ḡonka.

⁸ Be kpuro ba ka takobi sann̄o ȳē.

Ba s̄āawa tabu dur̄obu.

Ben baawure u win takobi beki win ȳes̄o

u ka s̄ōru s̄āa baa yib̄ereba b̄a n kurama w̄ōkuru.

⁹ Sina boko Salom̄o u dera ba n̄un amak̄een kitaru kua ka d̄āa ye ba ka na Libanin di.

¹⁰ Ma ba ten suatian d̄eki kua ka sii geesu.

Ba maa ten ḡballitia kua ka wura.

Ba ten sin yerun leferi beku wun̄omḡiru wukiri

te Yerusalemun wɔndiaba ba buraru kua k̄run sɔ.

¹¹ I yarima bɛɛ Siɔnin wɔndiaba, i sina boko Salomɔɔ wa.

U win furɔ doke ge win mɛro n̄n dokea saa ye u kurɔ kpaaru kua.

Dɔma te, u w̄a nuku dobu sɔɔ.

Durɔ u nɛɛ,

4

¹ a s̄awa kurɔ burɔ, nɛn k̄nasi.

Wunɛn nɔni yi ballimɔ nge waa bakagii wunɛn sɔnditian w̄erin di.

Wunɛn seri yi s̄aa nge boɔ wuuru te ta saramamɔ Galadin guuru wallun di.

² Wunɛn donnu nu buriri nge ȳaa n̄n sansu ba bɔɔra nu nim nɔrum wee.

Nu maa nɔɔ nɛwa swɛɛ swɛɛ, n̄n gara kun kande.

³ Wunɛn nɔɔ ga sw̄eriwa nge tom,

ma ga waabu w̄a.

Wunɛn baanu nu ballimɔwa nge dire sɔnsɔm bia wunɛn sɔnditian w̄erin di.

⁴ Wunɛn w̄ira w̄awa nge Dafidin dii bwereku gagu

mi ba ra tabu ȳanu bere.

Wunɛn saban bataniba ba s̄aa nge tabu ȳaa ni ba bw̄ɛ mi.

⁵ Wunɛn bw̄asu s̄aa nge yaa kpikun binu yiru ni nu yakasu dimɔ biibiin suunu sɔɔ.

⁶ Sere sɔɔ u ka du saaru tu kp̄ɛa,

kon da guuru w̄allɔ mi turare ye ba m̄ɔ miru ka turare dɛkagia ya w̄a.

⁷ A s̄awa kurɔ burɔ, nɛn k̄nasi.

A n̄ bau gagu mɔ.

⁸ A na su doona saa Libanin guunun di

ka Seniri ka Hɛɛmɔɔn guurun di

mi gbee sinansu ka musuku yambarɔsu ra n w̄a.

⁹ Besɛn nɔni ȳi n yinna, n̄ kun mɛ n̄a n wunɛn saban batani tia wa,

wunɛn k̄ira ra nɛn ḡru kpuro mwɛwa, nɛn sesu, nɛn kurɔ.

¹⁰ Wunɛn k̄iru ta nuku dobu mɔ nɛn sesu, nɛn kurɔ.

Wunɛn k̄iru ta tam dobu kere.

Mɛya maa wunɛn turaren nuburu ta do ta turare kpuro kere.

¹¹ Wunɛn nɔɔ ga s̄subu do nge tim bau.

Tim ka bom mu w̄a wunɛn nɔɔ sɔɔ.

Wunɛn ȳanu nu nuburu dowa nge d̄aa te ba m̄ɔ sɛduru Libaniɔ.

¹² A s̄awa nge d̄aa gbaaru te ba kara koosi, nɛn sesu, nɛn kurɔ.

A s̄awa nge d̄kɔ ye ba kɛnua, n̄ kun mɛ nge bwia ye ba mara.

¹³ Wunɛn nim mu d̄aa gbaarun d̄anu ȳkamɔ.

Nin binu ni ba sokumɔ gerenadi nu do too.

Mɛya lalle ka naadi ya maa kpia mi,

¹⁴ ka safarani, ka yaka si su nuburu do, ka kanɛli,

ka d̄aa ni ba ra ka turare dɛkagia ko, ka miru, ka aloɛsi,

ka sere yaka si su nuburu dobu bo kpuro.

¹⁵ Wunɛ a s̄awa nge d̄aa gbaarun d̄kɔ

n̄ kun mɛ nge bwia ye ya nim sumɔ

mɛ mu wee saa Libanin guunun di.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁶ sɔɔ ȳɛsi ȳɛsikan wosu,

i seewo i nɛn d̄aa gbaarun d̄anu kɔ,

kpa nin nubu duroru tu yari kpuro.

I dɛ nɛn k̄nasi u du win d̄aa gbaaru sɔɔ

kpa u yen dāa bii geenu di.

Durɔ u wee

Durɔ u nɛɛ,

5

¹ na dua nen dāa gbaaru sɔɔ,
nen sesu, nen kurɔ.

Na nen turare ye ba mɔ mirun dāa yorimɔ ka kiki si su nuburu do.

Na nen tim baun tim dimɔ.

Na nen tam ka nen bom nɔrumɔ.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

i dio, bɛɛ be i kīanɛ.

I nɔruo kpa i n kīru barɔ.

Kurɔ u gambo wukia

adama n dākuru kua

Kurɔ u nɛɛ,

² na dɔ adama nen bwɛra ya n̄ kpī.

Na ka nen kīnasi dosimɔ u gambo soomɔ.

Durɔ u nɛɛ,

a man kenɔ, nen sesu, nen kīnasi.

Wunɛ wi a sāa nge sākusā, a yiba.

Nen wira nikerera.

Ma nen seri n̄im sɛɛra.

Kurɔ u nɛɛ,

³ wee na nen yaberu pota.

Kon maa kpī n se n tu sebe?

Na nen kōri kpakia kɔ, yera kon maa se n yi disinu ko?

⁴ Yera nen kīnasi wi, u win n̄omu kpɛɛma gambon wem di,

ma nen bwɛra wura win mi.

⁵ Na seewa n ka n̄un kenɔ.

Turare ye ba mɔ miru ya dāakumɔ nen n̄oman di gambon nenutia sɔɔ.

⁶ Na nen kīnasi kenɔ,

adama na deema u doona.

Nen bwɛra raa wura win mi, sanam mɛ na win n̄ɔɔ nua.

Na n̄un kasu kasu, na n̄ n̄un wa.

Na n̄un soka, u n̄ wure.

⁷ Wuu gen kōsobu ba ka man yinna.

Ba man so ba mɛɛra kua.

Be ba gb̄araru kōsu, ba nen s̄onditia mwa.

⁸ Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, na bɛɛ kanamɔ,

i n nen kīnasi wa, i n̄un s̄ɔɔwɔ win kīra man barɔ kua.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

⁹ wunɛ wi a kurɔbu kpuro buram kere,

m̄ba wunɛn kīnasi wī, u m̄a ye ɔoɔ kun m̄a a ka sun s̄ɔɔm̄a mɛ.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁰ nen kīnasi, t̄on swāwa, win wuswaa ballimɔ.

T̄ombu n̄rɔbun suba w̄okuru (10.000) sɔɔ, wiya kaa waabu gbi.

¹¹ Win wuswaa ya ballimɔ nge wura gea.

Win seri yi t̄iriwa nge gunɔ n̄oran sansu.

¹² Win n̄oni yi s̄āawa nge waa bakagii ye ya wāa daara.

Win n̄oni kpiki yi s̄āawa nge bom bekum.

N̄oni yi, yi ka kpee gobiginu weenɛ ni ba doke taabu sɔɔ.

¹³ Win baanu nu wāwa nge turare bii yi yi kpiibu wee.

Win nɔɔ ga sāawa nge biibii yèn min di turare ya dāakumɔ.

¹⁴ Win nɔma ya ka wuran suma weene ye ba kpee gobiginu dokea.

Win wasi yi wɔru nge suunu don te ba wɔriasia

ba buraru koosi ka kpee buranu ni nu nɔni boogu mɔ.

¹⁵ Win k̄ri yi sāawa nge gbere yiru ye ba kua ka kpee kpikiru.

Ma ba ye gira wura gean wallo.

À n nùn mɛera, u sāawa nge Libanin dāa ni ba m̀ seduru.

¹⁶ Win nɔn gari do.

Wi sɔra nɛn bw̄ra ra n wāa mam mam.

Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, mɛ nɛn bɔrɔ k̄nasi wi, u sāawa mi.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

6

¹ mana wunɛn k̄nasi wi, u da,

wunɛ wi a kurɔbu kpuro buram kere.

Bera mana u gere, kpa su ka nun wi kasu.

Kurɔ u nɛɛ,

² nɛn k̄nasi u dawa win dāa gbaarɔ,

mi turare bii wāa yi yi kpiibu wee,

u ka win sabenu kpara kpa u biibii bɔri.

³ Na sāawa nɛn k̄nasigii, ma u maa s̄a nɛgii.

U win sabenu kparamɔ biibiin suunu sɔɔ.

Nge mɛ kurɔ win wasi s̄a

Durɔ u nɛɛ,

⁴ a girima mɔ nge wuu ge ba m̀ Tirisa.

Nɛn k̄nasi, a wā nge Yerusalemu.

A nanum mɔ nge tabu s̄a ka yen gidi bɔra.

⁵ A ku maa man mɛeri.

Domi wunɛn nɔni yi nɛn k̄ru seeyamɔ.

Wunɛn seri yi s̄a nge boo wuuru

te ta saramamɔ Galadin guurun wɔllun di.

⁶ Wunɛn donnu nu buriri nge yāa n̄n sansu ba bɔra

nu nim nɔrum wee, nu maa nɔɔ nɛwa swɛɛ swɛɛ, n̄n gara kun kande.

⁷ Wunɛn baanu nu ballimɔwa nge dire sɔnsɔm bia wunɛn sɔnditian w̄rin di.

⁸ Sinanibun geera sāawa wata,

sina kurɔbu maa wɛnɛ.

Wɔndiaban geera kun nɔru mɔ be.

⁹ Adama nɛn k̄nasi wi, u ñ bau mɔ,

u sāawa nɛnɛm be sɔɔ.

U sāawa win mɛron bii wɔndia teeruru te u k̄i too.

Wɔndia be ba n̄n wa, ba nɛɛ,

u sāawa domarugii.

Sinanibu ka ban sina kurɔbu ba maa n̄n siara ba nɛɛ,

¹⁰ wara u yarimam wee nge buruku s̄ɔɔ.

Wara u wā mɛ nge suru.

Wara u ballimɔ nge s̄ɔɔ.

U nanum mɔ nge tabu s̄a ka yen gidi bɔra.

¹¹ Na da dāa gbaarɔ mi dāa marum wāa,

n ka wa yakasu s̄u n k̄pia wɔwɔɔ,

kpa n wa resɛm t̄ka yà n kpara,

kpa n maa wa dāa te ba mò gerenadi tà n wēsu sāa.

¹² Na ñ ka baaru nen bwēra man sua,
ya man doke nen tombun tabu kekeban suunu sɔɔ yi dumi gawe.

Kurɔbu ka wɔndiaba ba nɛɛ,

7

¹ a gɔsirama, a gɔsirama, Sunɛmun bii,
a gɔsirama su nun mɛɛri.

Mban sōna i ne Sunɛmun bii mɛɛra
nge wi u yaamɔ tɔn wuunu yirun baa sɔɔ.

Durɔ u nɛɛ,

² wɔndia bɛɛregii, wunen naasu su wā salubata sɔɔ.

Wunen pɔra ya wāwa nge saba.

Wi u ye kua mɔmɔn tiiwa.

³ Wunen bwīrun gira yera sāawa bwɛɛɛ nge nɔran nɔɔ
ye ya ku ra tam kpe.

Wunen bɔsɔ ga swēri nge alikama ye ba ka biibii sikerene.

⁴ Wunen bwāsu sāawa nge yaa kpikun binu yiru.

⁵ Wunen wīru ta buririwa nge suunu donnu.

Wunen nani yi dɛɛrewa nge Hɛsibonin yɛru

si su wāa wuu bɔkɔ gen kɔnnɔn bɔkuɔ.

Wunen wēru ta dɛndewa mam mam nge Libanin kɔsu yeru
te ta Damasi mɛɛra.

⁶ Wunen wira suarewa nge guu te ba mò Kaameli.

Ma wunen tara ya ballimɔ nge beku gobigiru
sere ya sina bokon bwēra kpuro mwa.

⁷ Wunen buram banda, a man wēre too.

Wune sɔɔra nen kīru kpuro wāa.

⁸ Wunen wasi yi dɛndewa nge kpakpa bāa.

Wunen bwāsu su sāawa nge dāa marum swaaru.

⁹ Na nɛɛ, kon kpakpa yɔwa kpa n yen marum nenɛ.

Wunen bwāsu su sāawa nge resɛm swaaru.

Wunen wēsiaru ta nuburu do nge dāa marum mɛ ba mò pɔmu.

¹⁰ Nà n nun sɔsu, na ra n nuku dobu mɔ nge wi u tam durom nɔra.

Kurɔ u nɛɛ,

tam mɛ, mu kokuo nen kīnasin sɔ
mu du win nɔɔ sɔɔ ù n dweeyamɔ.

¹¹ Na sāawa nen kīnasigii,

ma win kīru kpuro wāa nɛ sɔɔ.

Kīana sɔɔra nuku doba wāa

Kurɔ u nɛɛ,

¹² nen kīnasi, a yarima su da baru kpaanɔ kpa sa n wāa mi.

¹³ Bururu sa ko se su da dāa gbaarɔ,

su wa resɛm tɔka ka dāa te ba mò
gerenadi yà n kpore ya wēsu sāa.

Miya kon nun kīru sɔasi.

¹⁴ Dāa te ba mò mandaragore ta ten turare yɛkamɔ.

Bɛsɛn yɛnu kɔnnɔwɔ, sa dāa marum kpuro mɔ mɛ mu dobu bo,
ginakugim ka gisɔku gegim.

Na mɛ kpuro yii wunen sɔ nen kīnasi.

8

1 À n daa s̄aa nen sesu mero turosi, kon ka nun yinna t̄aw̄a,
kpa n nun b̄akasi, goo kun maa man gemm̄o.

2 Kon ka nun da nen meron yenuo
kpa a man bwisi k̄ē.

Kon nun tam nubu durorugim w̄ē
m̄e na kua ka d̄aa bii ni ba m̄ò gerenadi.

3 Na k̄i na n nen wiru s̄andi win n̄am d̄war̄o,
kpa win n̄am geu gu man b̄akasi.

4 B̄ee Yerusalemun w̄ondiaba, na b̄ee s̄d̄om̄o,
i ku nen k̄inasi yamia saa ye u n̄ k̄i u se.

W̄ondiaba ba n̄ee,

5 wara u wee gbaburun di u win k̄inasi gballi.

K̄irun dam

Kur̄o u n̄ee,

na nun yamia d̄aa saar̄o wunen ȳenun b̄akuo,
mi wunen mero u wunen gura sua u nun mara.

6 A de n̄e turon gari yi n w̄aa wunen ḡruo.

A de a n̄e turo b̄akasi.

Domi k̄iru ta dam m̄awa nge ḡo.

Nisinu nu maa s̄awa ḡaa ḡobunu nge ḡaribun w̄aa yeru.

Nin dam mu s̄awa nge d̄o yari.

Yinni Gusun̄n min diya yi wee.

7 Nim w̄okun nim ka m̄en kp̄aru mu n̄ kp̄ē mu k̄irun d̄o go.

M̄eya maa daanun nim yiburu ta n̄ kp̄ē tu k̄i te wukiri.

T̄onu wi u win dukia kpuro w̄ē bu ka n̄un k̄ian s̄o,

u n̄ k̄i te wasi.

Yen k̄akar̄o, ba koo n̄un gemwa.

Kur̄an sesubu ba n̄ee,

8 sa sesu piibu m̄o wi u kun gina bw̄aa kpia.

Am̄ona sa ko n̄un kua sanam m̄e ba n̄un k̄ian na.

9 U n̄ s̄aa nge gb̄araru,

sa ko tu t̄asisiawa ka sii geesu.

U n̄ maa s̄aa nge k̄onn̄o,

sa ko ge k̄orewa ka d̄aa ye ba m̄ò sedurun gambo.

Kur̄o u n̄ee,

10 na s̄awa nge gb̄araru,

ma nen bw̄aa ya s̄aa nge wuu k̄sobun w̄aa yeru.

N̄en k̄inasi u ȳē ma na b̄ori ȳendu m̄o win mi.

Dur̄o u n̄ee,

11 Salom̄o u resēm t̄akan gbaaru m̄o Baali Ham̄aw̄o.

Ma u gbaa te k̄sobu n̄omu s̄andia.

Ben baawure u ra ka sii geesun gobi n̄ar̄abu (1.000) n̄ewa

bu sere gbaa ten marum s̄ari.

12 Salom̄o u win sii geesun gobi n̄ar̄abu (1.000) suo u n̄ m̄o,

kpa u win gbaa k̄sobu yen goobu (200) w̄ē.

N̄ena na nen tiin resēm gbaaru m̄o,

ma na tu k̄su.

13 A de n̄ wunen n̄o n̄o nen k̄inasi,
wune wi a ra n̄ w̄aa d̄aa gbaaru s̄o.

Kpaasiba kī bu gu nɔ.

Kurɔ u nɛɛ,

¹⁴ a wasi suo nɛn kīnasi,

kpa a n s̄aa nge yaa kpiku ñ kun mɛ nge gini kpɛma

ye ya w̄aa guuru w̄allo mi yaka nubu durorugisu w̄aa.

ESAI

Tire ten gari yi s̄awa b̄onu ita.

B̄onu gbiikaa wiru1n di sere wiru 39.

Yudaban wahalan gariya b̄onu gbiikaa ye, ya m̄. Waati ye s̄o, Yudaba ba Asirigibun b̄erum m̄. Adama Gusun̄n s̄om̄ Esai u wa ma n ñ b̄erum me t̄ona mu s̄aa ben wahala. Ye ya maa s̄aa ben wahala, yera mem n̄obu sariru ka durum ka naane ye ba ñ Gusun̄ s̄aa. Yen s̄ona Esai u Yudaba ka ben kparobu kir̄o kua bu ka ḡru gosia kpa bu wura bu gem sw̄i ben w̄aru s̄o. U maa bu s̄owa ma goo u koo yarima Dafidin bweserun di kpa u ka b̄ari yendu na handuniāo.

B̄onu yiruse wiru 40n di sere wiru 55.

B̄onu yiruse sun s̄om̄ saa ye ba Yuuba yoru mw̄era ba ka da Babilonia. Saa ye s̄ora Gusun̄n s̄om̄ Esai u win t̄ambu s̄owa ma Gusun̄ u koo bu yakia kpa u ka bu wurama ben tem̄ bu w̄a kpaaru di. Esai u maa sun s̄om̄ tire te s̄o ma Gusun̄wa u ḡanu kpuro n̄ni win n̄mū. Wiya u dera ḡanu kpuro kooram̄. Saa win t̄ambu Isireliban min diya handunia ya koo durom wa.

B̄onu itase wiru 56n di sere wiru 66.

Yuu be ba wurama yorun di ba w̄a Yerusalem̄o, ben gariya b̄onu itase ya m̄. Esai u bu dam k̄a u n̄e, Gusun̄ u koo win n̄o mw̄eru yibia u handuniagibu siri. U maa bu gem kobu ka t̄o w̄eraru giru ka ȳkunu ka kananun gari yaayasiama. Esai wiru 61:1-2n gariya Yesu u denda sanam me u win s̄amburu torua.

Tire ten kpunaa

1. Ba Isireliba ka Yudaba kir̄o m̄, wiru 1n di sere wiru 12.
2. Yinni Gusun̄ u koo bwese tukunu s̄eyasia, wiru 13n di sere wiru 23.
3. Siri d̄akibu, wiru 24n di sere wiru 27.
4. Kir̄ba ka maa n̄o mw̄enu, wiru 28n di sere wiru 33.
5. Siri d̄akibu, wiru 34n di sere wiru 35.
6. Sina boko Esekiasi ka Asirigibu, wiru 36n di sere wiru 39.
7. Nuku ȳmiabun n̄o mw̄enu, wiru 40n di sere wiru 55.
8. Labaari dora, wiru 56n di sere wiru 66.

B̄ONU GBIKAA

¹ Tire ten gari yi s̄awa gari yi Gusun̄n s̄om̄ Esai Am̄tin bii u gerua Yudaban s̄, ka sere ben wuu Yerusalemun tiin s̄. U gari yi geruawa sanam me sinam beni, Osiasi ka Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ba bandu di di Yuda.

T̄n be ba ku ra ḡanu tubu

² Yinni Gusun̄ u n̄e,

wollu ka tem, i ka man n̄ow̄o.

Na n̄n bibu seeya,

na bu swaa s̄o s̄i,

adama ba man seesi.

³ Naa kin̄nu nu ra n̄ nin kparo ȳ.

Ketekunu nu ra n̄ maa ȳ mi nin yinni u ra nu d̄ianu yiyi.

Adama n̄n t̄ambu Isireliba ba ñ mam k̄i bu ḡanu gia.

Ba ku ra ḡanu tubu.

⁴ Ma Esai u n̄e,

b̄e Isireliba, b̄uroba i s̄a,

domi i durum m̄wa.

Toranu nu yiba b̄en suunu s̄o.

Nuku kōsurun wāara i wāa.

Bēe kpuro i sankirewa,
domi i Yinni Gusunō deri.

I nūn gema, wī, wī u sāa bēen Yinni Dēero,
ma i nūn biru kisi.

⁵ Sēeyasia birà u koo maa bēe ko,
domi nən dabina i nūn seesi.

I sāawa nge tōnu wīn bwisikunu kun wā,
ma u daa kōsa mō.

⁶ Saa win wirun di sere ka win naa taranō,
kpuro barara.

Domī ba ñ win mēeraba ka win bosu teye
bu tim gungim doke bu sere mam nēe, ba koo bōke.

⁷ Bēen tem mu kua bansu.

Mēn wusu dōo mwaakira.

I tōn tukobu mēera ba ka mēn dīanu gura,
ba ñ gāanu deri.

⁸ Ma Yerusalemu ya tiara ye tōna.

Ya kōore nge kuru resem gbaarun suunu sōo,
ñ kun mē, gberō.

Ya yō tom ye tōna
nge wuu ge ba tabu bure ba doona.

⁹ Gusunō, wōllu ka tem Yinni

ù kun daa bēsen sukum fiiko faaba kue

Yerusalemu ye sōo, ya koo raa kam kowa nge Sodomu ka Gomōra.

Sāa te Gusunō u tusa

¹⁰ Ma Gusunō u nēe,

bēe wirugibu be i ka Sodomugibu weene,
i nē, Yinni Gusunōn gari swaa dakio.

Bēe be i maa tie, i ka Gomōragibu weene,
i nēn wooda mēm nōwō.

¹¹ I tamaa bēen yāku dabi ni, nu man gāanu sāa?

Bēen yāku yāanu ka yāku gum
mē i ra ka man yāku dōo mwaararuginu kue,
ya den man tusa.

Na wasīra ka bēen yaa sabenun yem
mē i ra yēke nēn sāa yerō.

¹² Ye i ra nē nēn sāa yerō ka wōrubu,
yeya na bēe bikia?

¹³ Bēen kēe ni i ka naamō mi kama.

I ku ra maa ka nu na.

Bēen turare ya ñ man nuburu doremō.

I ku maa man ye dōo dokea.

Na den bēen kōsa ye tusa

ye i ra ko i n mēna nēn sāa yerō

i ka man sā, suru ù n yara,

ka tōo wērarugiru sōo,

ka sere maa tōo bakanun saa.

I ku maa man tōo baka nin bweseru diiya.

¹⁴ Na maa bēe sōomō,

bēen tōo baka ni kpuro nu man tusawa.

Nu man sāawewa sōmu bakanu.

Na maa wasira n ka nu sɔbe.

¹⁵ Baa ì n bɛɛn kanaru denyasiamɔ,
na ku ra nu swaa daki.

I n nɔma yiiya wɔllɔ ì ka kanaru ko,
na ra nɛn wuswaa siiyɛwa,
na kun bɛɛ mɛɛra.

Domi bɛɛn nɔma tɔmbun yɛm yiba be i go.

¹⁶ Yen sɔ, i tii sārasio
i nuku kɔsuru deri,
kpa ì ku maa kɔsa ko.

¹⁷ I seewo i gea ko,
kpa ì n gem swii.

I be ba dam dɔremɔ faaba koowo.
I gobekuba wɛɛyɔ ye n s̄aa begia,
kpa ì ka gɔminibu yina.

¹⁸⁻¹⁹ I na su wesiana kpa su nɔɔsina.

I n wura i man mɛm nɔɔwa,
baa bɛɛn gɔru gà n tiri nge weke biru,
kon gu dɛɛrasia gu burura nge wɛsu.
Baa gà n maa s̄arin na nge wɛɛ wunɔmgii,
ga koo burura nge wɛɛ kpiki,
kpa ì tem mɛn dia geenu di.

²⁰ Adama ì n yina, ma i man seesi,
ba koo bɛɛ gowa tabu sɔɔ ka takobi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Yerusalemu dɛɛrasia

²¹ Gusunɔ u nɛɛ,

Yerusalemu, wunɛ wi na raa naane s̄aa,
wee a kua nge kurɔ sakara kowo,
wi u win durɔ deri.

Domi yellu gemgiba raa yiba wunɛ sɔɔ.

Adama gisɔ, tɔn gowobu tɔnawa ba nun w̄asi.

²² A raa s̄aa nge sii geesu.

Wee a kua nge sii bisu.

A raa s̄awa nge tam gem.

Adama tɛ, a kua nge tam mɛ ba nim doke.

²³ Wunen wirugiba man seesi,

ma ba ka gbɛnɔbu nɔɔ tia s̄aa.

Be kpurowa ba ra n kɛnu ȳiyɔ,

kpa ba n nɔm biran kɛnu naa gire.

Ba ku ra gobekuba wɛ ye n s̄aa begia,

ba ku ra maa ka gɔminibu yine.

²⁴ Yen sɔ, i swaa dakio i nɔ

ye nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na gerumɔ,

nɛ wi na s̄aa bɛɛ Isireliban dam.

Na nɛɛ, kon bɛɛ nɛn yibereba mɔru kɔsie

kpa nɛn mɔru yu wa yu sure.

²⁵ Kon bɛɛ nɔma doke

kpa n bɛɛ wɔ nge sisu

n bεεn disinu kpuro wuna
kpa i dεεra.

²⁶ Kon bεε kua nge yellu.

Siri kowobu ba n̄ maa n̄m biran k̄enu mwaam̄.
Meya ba n̄ maa bwisi k̄ɛɔbun n̄su gum t̄enim̄.

Saa yera ba koo n̄ε,
gemgibu ka naan̄egibun wuuwa mini.

²⁷ Kon Yerusalemu yakia yà n̄ nen k̄iru sw̄i,
kpa n̄ maa yen t̄ambu w̄ra
be ba ḡoru ḡosia mi kpuro.

²⁸ Be ba man seesi, kon bu kam koosia.
Be ba durum m̄, kpa n̄ bu go.

Be ba maa man biru kisi, kpa n̄ bu kpeerasia.

²⁹ Saa ye s̄ɔ, d̄aa bakanu ka d̄aa s̄ɔ
si su s̄aa bεεn b̄u yenu,
su koo de i sekuru wa.

³⁰ I ko kowa nge d̄aa baka ni,
sanam m̄ nin wurusu d̄ellam̄,
n̄ kun m̄ nge d̄aa s̄ɔ si,
sanam m̄ su n̄ maa nim waam̄.

³¹ Wi u tamaa u dam m̄ u koo ko nge yakasu,
kpa win kookoosu su n̄ s̄aa nge d̄ɔ buri,
kpa u d̄ɔ mwaara ka win kookoo si sannu.
Goo sari wi u koo kp̄i u bu faaba ko.

2

¹ Gari yiniwa Yinni Gusun̄ u Esai Am̄tin bii s̄ɔwa k̄asiru s̄ɔ, Yudaba ka ben wuu Yerusalemun s̄.

B̄ori yen te ta ko n̄ w̄a

sere ka baadom̄m̄

(I maa m̄εrio naasu 2-4, Misee 4:1-3)

² U n̄ε, saa d̄aaka s̄ɔ,
guu t̄en mi Yinni Gusun̄n s̄aa yera gire,
ta koo guu ni nu tie b̄εεε kera,
kpa bwesenu kpuro nu na mi,

³ nu n̄ε, i na su da Yerusalemu
su ȳ Yinni Gusun̄n guur̄
mi Isireliba ba ra n̄n s̄.
Kpa u sun win sw̄εε s̄ɔsi
su s̄i yi s̄ɔ.

Ba koo gere m̄,
domi guu ten min diya u koo win wooda yara
kpa u gari geruma.

⁴ U koo bwese dabinu siri,
kpa bwese ni, nu nin takobiba b̄ɔri
nu ka tebonu seku.

Meya nu koo maa nin yaasi b̄ɔri
nu woba so.

Bweseru gara kun maa garu seesim̄.
Ba n̄ maa ben bibu tabu toobu s̄ɔsim̄.

⁵ B̄εε Yak̄obun yenugibu,

i na su da su sī yam bururam sɔɔ,
mε Yinni Gusunɔ u sun wεεmɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo be ba tii sue kam koosia

⁶ Yinni Gusunɔ, wee a wunen tɔmbu
Yakɔbun yenugibu deri,

domi ba sɔɔ yari yerugibun sɔaru mɔ.

Ma ba wɔri dobo dobon kobu sɔɔ nge Filisitiba.

Ba da ba ka tɔn tukobu arukawani bɔkua.

⁷ Ben tem mu sii geesu ka wura yiba.

Arumani ye ya wɔa mi, ya n nɔru mɔ.

Tem mε, mu maa dumi yiba,

ka tabu keke sisugii yi yi n geeru mɔ.

⁸ Ba bwāarokunu seka baama.

Ma ba nu yiiramme ba sɔamɔ.

⁹ Yen sɔ, tɔmbu kpurowa ba koo yiira

Yinni Gusunɔn wuswaaɔ bu tii kawa.

Yinni Gusunɔ, a ku bu ben durum suuru kua.

¹⁰ Yen sɔ, bεε Yakɔbun yenugibu,

i duo kpee baaba sɔɔ

kpa i kuke wɔrusɔ

i ka Yinni Gusunɔn nanum ka win yiiko duka suuri.

¹¹ Tɔru gara sisi

tɔ sɔɔ ba koo wi u tii sue kawa

kpa bu Yinni Gusunɔ turo wɔlle sua.

¹² Domi wi, wɔllu ka tem Yinniwa.

U tɔɔ te yi,

tɔ sɔɔ u koo baawure siri wi u tii sue,

kpa u nɔn kawa.

¹³ Tɔɔ te sɔɔ,

u koo dɔa baka ni nu gunu Libaniɔ ka Basaniɔ kpeerasia.

¹⁴ Kpa u guunu ka gungunu

¹⁵ ka gbāra damginu kɔsuku,

¹⁶ ka sere goo nimkuu bakasu,

gāanu kpuro gesi ye ba kīru bo.

¹⁷⁻¹⁸ Tɔɔ te sɔɔ, ba koo wi u tii sue kawa

kpa bu bwāarokunu kpeerasia.

Yinni Gusunɔ turowa ba koo wɔlle sua.

¹⁹ Sanam mε u koo se u tɔmbu nandasia,

tɔmba koo du bu kuke kpee baaba sɔɔ ka wɔrusɔ,

bu ka win dam ka win yiiko duka suuri.

²⁰ Tɔɔ te sɔɔ, tɔmba koo ben bwāaroku ni ba seka ka sii geesu ka wura ba sɔamɔ gunɔnguunu ka yankɔsu deria.

²¹ Kpa bu du bu kuke kpee baaba sɔɔ ka wɔrusɔ bu ka Yinni Gusunɔn dam ka win yiiko duka suuri.

²² N n men na, i ku bεen naane doke tɔnu sɔɔ.

U sɔawa nge woo.

U n sɔa gāanu.

Yudan banda burisina

3

1 Esai u nɛɛ,
 Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 u koo Yerusalemugibu ka Yudaba kpuron arumani kpeerasia.
 Ba ñ maa ðianu ka nim wasi.
 Ba ñ maa somiru garu wasi gam di.
 2-3 Domi u koo ben tabu durɔ ðamgibu
 ka ben tabu kowobu wuna u go,
 ka ben siri kowobu ka ben sɔrobu ka guro gurobu
 ka be ba sãa tabu kowobu weeraakuukuubun wirugibu
 ka ben sina asakpɔbu ka ben bwisi kɛɔbu
 ka ben nɔman sɔm kowo kpokoba ka ben timgii gisonkoba
 ka mam wi, Gusunɔn sɔmɔbun tii.
 4 U koo de aluwaasiba ba ñ bu kpare
 nge mɛ ba ka kɪ.
 5 Tɔmba koo ðam ðarena.
 Aluwaasiba ba koo durɔ tɔkɔnu seesi,
 kpa garu ko sariba bu ðamgibu nɔni du.
 6 Saa ye sɔɔ, tɔnu u koo win wɔnɔ sɛre u nɛɛ,
 wunɛ a yãnu mɔ.
 Yen sɔ, a koowo bɛsen yɛnu yɛro,
 kpa a bɛsen yɛnu seeya.
 7 Adama u koo nɔn wisi u nɛɛ,
 na ñ yen tim mɔ.
 Ðianu sari yɛnu ge sɔɔ,
 yãnu maa sari mi.
 A ku man ko bɛen yɛnu yɛro.
 8 Esai u maa nɛɛ,
 Yerusalemu ya b̄arimɔ,
 ma Yuda ya wɔrukumɔ
 yèn sɔ ba Yinni Gusunɔ seesi
 ka ben gari ka ben kookoosu.
 Ba ñ win berum mɔ.
 9 Ben kookoosu su ben ðaan seeda ðimɔ.
 Ben ðaa kɔsa kun berua.
 Ba ye mɔ batuma sɔɔ nge Sodomugibu.
 Bɔruroba ba sãa,
 domi b̄oriya ba tii sɔɔru kuammɛ mi.
 10 A gemgii sɔwɔ ma u koo kuura.
 U koo win sɔmburun are wa.
 11 Adama b̄uruowa wi u nuku kɔsuru mɔ.
 U ko ñ wãawa nuku sankiranu sɔɔ,
 domi win sɔmburun areya u koo wa.
 12 Aluwaasiba ba Yinni Gusunɔn tɔmbu ðam ðaremɔ.
 Ma tɔn kurɔbu ba sãa ben yinnibu.
 Be ba bu kpare ba bu torasiamɔ.
 Ba ben swaa go ye ba raa swi.

*Yinni Gusunɔ**u win tɔmbun wirugibu sirimɔ*

13 Yinni Gusunɔ u na u yɔ u ka win tɔmbu siri.
 14 U win siribu torua ka win tɔmbun guro gurobu,

ka ben wirugibu.

U n̄e, i t̄ombun d̄ianu w̄ora
ma i ye i s̄arobu m̄waari yii b̄eɛn ȳenus̄.

¹⁵ M̄ban s̄na i n̄en t̄ombu dam d̄orem̄,
ma i s̄arobu taki dim̄.

N̄e, Yinni Gusun̄, w̄ollu ka tem Yinniwa na yeni bikiam̄.

Ba koo Yerusalemun

t̄on kur̄abu s̄eɣasia

¹⁶ Yinni Gusun̄ u m̄aa n̄e,
wee Yerusalemun t̄on kur̄abu ba tii sue.
Ma ba s̄im̄ ba ȳk̄o m̄, ba w̄īnu d̄emī.
Ba ñ sekuru m̄, ba ben naasun sumi soonam̄.

¹⁷ Yen s̄na kon de bu ko wii kparanugibu,
kpa n bu terenu ȳsu.

¹⁸ Saa ye s̄o, kon ben bura ȳanu kpuro wuna. Niya ben naasun sumi ka ben
serin bura ȳanu ka ben sababa yi yi ka suru k̄ka ween̄e,

¹⁹ ka ben swaa tonkunu, ka ben sumi ka ben s̄onditii,

²⁰ ka yasi, ka ȳoni yi ba doke naas̄o ka ben s̄ekatii, ka ben ȳor̄mannin b̄aki,

²¹ ka ben taabu n̄omaginu ka w̄eruginu,

²² ka ben ȳa gobiginu, ka yabe bakanu ka ben b̄ōnu,

²³ ka digiba, ka ȳa ni nu ñ sinum m̄, ka yasi, ka sere s̄onditii.

²⁴ Ba ñ m̄aa turaren nuburu n̄ōm̄
ma n kun m̄o nubu k̄suru.

Ba ñ m̄aa s̄ekatii s̄ekem̄ ma n kun m̄o w̄e.

Ba ñ m̄aa seri wasi wir̄o bu tari.

Wii p̄onna ba ko n m̄o.

Ba ñ m̄aa yabe bakanu sebum̄
sere saak̄iba nuku sankiranun s̄o.

Ben buram kun m̄aa s̄osiram̄.

Sekura ba koo wa.

Yerusalemun ḡaminibu

²⁵ Ba koo Yerusalemun t̄ombu ka yen tabu dur̄abu go tabu s̄o.

²⁶ T̄omba koo wuri ko bu ḡo sw̄i yen gb̄ara k̄onn̄ōw̄o
nge t̄on kur̄o wi ba w̄ari ba win ȳanu gura ma u s̄o tem̄.

4

¹ Saa ye s̄o, t̄on kur̄abu n̄ōba yiru ba koo dur̄o turo s̄o bu n̄e,
sa ko b̄eɛn tii diisia kpa su tii sebusia.

A gesi sun sekuru wun̄o

kpa a de sa n wun̄en ȳisuru s̄ōwa.

Yerusalemu ya koo wurama

nge yellu

² Ye Yinni Gusun̄ u koo kpiisia saa ye s̄o, ya ko n s̄awa b̄eere ka girima
Isireli be ba tien s̄o. Kpa tem m̄e, mu d̄ia geenu ma nu n s̄aa ben nuku dobu.

³ Be, be Yinni Gusun̄ u ḡosa mi, u ben ȳisa yorua ba n ka w̄aa Yerusalem̄,
ba koo bu sokuwa t̄on d̄eerōbu.

⁴ Yinni Gusun̄ u koo Yerusalemun t̄on kur̄abu disi w̄aka, kpa u wuu gen tii
d̄eerasia, u gu siri ka win dam bakam t̄on be ba raa gon s̄o.

⁵ Yen biru u koo de dāo wii bakaru tu Siōnin guuru kpuro ka menno yenu wukiri sōo sōo, kpa dāo yara ya n wāa wōkuru guu ten wōllō, kpa win yiikon girima yu wuu ge wukiri,

⁶ kpa ya n sāa nge kuru te ta ko n bu saaru sāawe yam susurun saa, ka maa kuku yeru woo bōkō ka guran sō.

Isireliba

ba sāawa nge resem gbaaru

5

¹ I womu swaa dakio i nō ge kon nen kīnasi kua. Womu ge, ga ka wi ka win resem gbaaru yā. Ge wee.

Nen kīnasi u resem gbaaru garu mō
te ta wāa tem turenu wōllō mi n tem gem mō.

² U gbaa te kōrō kua, ma u ten kpenu wukura.
Ma u resem dāa ye ya koo bii duronu ma duura.
Yera u ten kōsobun diru bana ten suunu sōo.

Ma u resem gama yeru kua mi.

Saa yē sōo u den yīiyō resem gbaa te, tu nūn bii geenu marua,
yera u deema kōsuna ta nūn marua.

³ Tē, nen kīnasi u gerumō u mō,
bēe Yūdaba, bēe be i wāa Yerusalemō,
i bu sirio wi ka win resem gbaa te.

⁴ Mba u tu burea u n̄ kue.
Mban sōna ta bii kōsunu mara
sanam mē u yīiyō tu bii geenu ma.

⁵ Wee ye u koo win gbaa te kua.
U koo ten kara ka yen dāa wukiriwa,
kpa yaa sabenu ka gbeeku yēe yi du mi,
yi di, yi taaku.

⁶ U n̄ maa win resem dāa ye sōmmō,
mēya u n̄ maa gbaa te wukumō.

U koo tu deriwa tu kam ko,
kpa sāki yi tu wukiri,
kpa u de gura yu ku maa nē mi.

⁷ Isirelibara ba sāa Gusunō,
wōllu ka tem Yinnin resem gbaa te.
Ma Yūdaba ba sāa resem dōra ye u duura.

U kīa bu gea ko adama kōsa ba kua.

Ba tōmbu go ba yem yari.
U maa kīa bu gem swīi, ma ba yina.
Yen sōna tōmba wuri mō.

Kōsa ye tōmba mō

(I maa mēerio 10:1-4)

⁸ Bōruroba be ba yēnusu ka gbea sosimo
ye ba raa mō sōo,
sere gabu ba n̄ maa ayeru mō,
ma be tōna ba batuma mō.

⁹ Wee ye Gusunō wōllu ka tem Yinni u man sōowa. U nēe,
kam kam ba koo tōn ben yenu dabi ni kpuro kam koosia.
Kpa goo u kun maa wāa yenu bura si sōo, si su kpā mi.

10 Bà n resem ekítaa ita gama,
 yen tam kun ditiri weerakuru turi.
 Bà n maa alikama kilo wunɔbu (100) duura,
 ye ba koo gē ya ñ kilo wɔkuru keramɔ.
 11 B̄ruroba be ba ra buru buru yellu se
 ba n tam bɔɔbɔm nɔrumɔ,
 kpa ba n wāa tam gbaburɔ sere n ka ko wɔku suunu.
 12 Ḡɔgenu ka mɔɔkunu, ka baranu
 ka guunu ka sere tam,
 yera ya ra ben t̄ɔ bakanu gbisisie,
 kpa ba n ne, Yinni Gusunɔn sɔma atafiiru s̄a.
 13 Yen s̄na kon de bu bu yoru mwεeri subaru s̄ɔ
 bu ka doona.
 Ben sina biba koo gbi ḡɔrun s̄ɔ,
 kpa be ba tie bu gbi nim nɔrun saabu.
 14 Kpa ḡɔribun wāa yeru tu nɔɔ wukia ka dam,
 tu sina bii be mwe
 ka maa tɔn w̄ru ge ga nuku dobu m̄.
 15 Saa ye s̄ɔ, t̄ambu kpurowa ba koo yiira
 Yinni Gusunɔn wuswaaɔ bu tii kawa,
 kpa be ba neε, ba tii tura, bu w̄ruma.
 16 T̄ɔ te s̄ɔ, Gusunɔ, w̄llu ka tem Yinni
 u koo win t̄ambu siri dee dee
 u ka win yiiko s̄ɔsi,
 kpa u gea ko u ka s̄ɔsi ma u deere.
 17 Ȳanu nu koo yakasu di Yerusalemun bansɔ
 nge nin kpara yeno,
 kpa nin binu nu di nu b̄ria mi.
 18 B̄ruroba be ba gbinne ka k̄sa
 nge naa wuku yi yi yin k̄k̄e gawe,
 19 ba n gerumɔ ba n m̄,
 Yinni Gusunɔ u wasi suo u win s̄amburu ko fuuku,
 kpa su tu wa.
 Isireliban Yinni Deero u win himba s̄ɔsio ye u yi,
 kpa su ye gia.
 20 B̄ruroba be ba ra k̄sa soku gea,
 kpa bu gea soku k̄sa.
 B̄ruroba be ba ra yam w̄kuru soku yam bururam,
 kpa bu yam bururam ḡsia yam w̄kuru.
 B̄ruroba be ba ra ye n sosu ḡsie ye n do,
 kpa bu ye n do ḡsia ye n sosu.
 21 B̄ruroba be ba t̄asa ben tii tiin ȳru s̄ɔ,
 ma ba tii m̄era bwisigibu.
 22 B̄ruroba be ba ȳsiru yara
 tam n̄rubu s̄ɔ.
 B̄ruroba be ba tam bɔɔbɔm kobu ȳ.
 23 B̄ruroba be ba n̄m biran k̄nu mwaamɔ,
 ba ka taaregibu gem w̄emɔ,
 ma ba gemgibu taare w̄emɔ.
 24 Yen s̄na Yinni Gusunɔ u koo de bu d̄ɔ mwaara
 nge m̄e d̄ɔ u ra doo ḡanu ka yaka gbebusu mwe,

kpa ben gbini yi kōsi,
 kpa ben wēsu su ka woo doona nge tua,
 yèn sō ba ñ Gusunō wōllu ka tem Yinnin woodaba garisi gāanu.
 Ma ba win gari atafiru kua,
 wi, wi u sāa ben Yinni deero.

Yinni Gusunō u sōru sāa

u ka bu seeyasia

(I maa mēerio naasu 25, 9:7-20)

²⁵ Yen sōna win mōru ya wōrimō be sōo.

U bu nōma dokemō u goomō.

Guunu diirumō.

Ma tōmbun gonu nu sweene swēe sōo nge kubanu.

Adama ka mē, win mōru kun sure,

ma u bu nōma dokemō u seeyasiamō.

²⁶ U gidi bōra yōrasia u ka bwese tukunu soku ni nu toma.

Ma u nu soka ka wia.

Ni wee nu wee ka wasi kasanu.

²⁷ Ben goo kun wasire,

goo kun maa wōrumē.

Dom kun goo mwē u sere dweeya.

Goon kpaka kun maa kusiare ye u sēke pōrao.

Mēya ben goon baranun wēe kun nūn kare.

²⁸ Ben sēenu nu nōo do.

Ba maa nu sōri bu ka to.

Ma ben dumin naa konnu nu bōobu nge kperu.

Ma ben tabu kēkēba ba sāu nge woo guna.

²⁹ Ma ba kukirimō nge gbee sunō,

ge ga yaa mwa ga ka doonō goo kun gu yinari.

³⁰ Saa ye sōo, kukiribu koo nōora Isireliba sōo

nge nim wōku ge woo bōkō ga seeya.

Ba n tem mē mēera,

yam wōkura ba koo wa ka nuku sankira bakanu,

kpa wōllu tu tīra guru wii bakarun sō.

Gusunō u Esai gōsa

u ka ko win sōmō

6

¹ Wōo gē sōo sina boko Osiasi u gu, nē Esai, na Yinni Gusunō wa kāsiru sōo, u sō sina kīta bakaru garun wōllo win sāa yerō. Ma win yaberun kasa ya sure sāa yee ten sōowō kpuro.

² Wōllun kōsobu ba bellimō win wōllo. Ben baawure, kasa nōoba tia u mō. U ka yen yiru win wuswaa wukiri, yiru maa win naasu ma u ka yiru ye ya tie yōowā.

³ Ba nōogiru sue ba mō,

Deero Deero,

Gusunō wōllu ka tem Yinni u sāawa Deero.

Win yiiko ya handunia kpuro yiba.

⁴ Ma sāa yee ten gamboba ba diira saa ben tem di, nōo ge ga nōoramō min sō, ma wiisu su yiba dii te sōo.

⁵ Saa ye sɔɔra na nɔɔgiru sua na nɛɛ, na kam kuawa. Domi nen yara ya durum sɔɔwa, na maa wāa tɔmbun suunu sɔɔ bèn yari durum sɔɔwa ma na sere Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni wa ka nɔni wi u s̄a kpuron sunɔ.

⁶ Adama wɔllun k̄sɔ ben turo u d̄sɔ ḡɛɛ sua ka baku ȳaku yerun di, u ȳɔma u na nɛn mi.

⁷ Ma u ka yi nɛn nɔɔ baba ma u nɛɛ,
yeni ya wunen nɔɔ baba
ya s̄ɔsi ma Gusunɔ u wunen toraru wuna.
Mɛya u maa wunen durum w̄ka.

⁸ Yen biruwa na Yinni Gusunɔn tiin nɔɔ nua ga gerumɔ ga m̄,
wara kon wa n ḡari.

Wara koo se u man daawa.
Ma na wisa na nɛɛ,
nɛ wee, a man ḡario.

⁹ Ma u man s̄ɔwa u nɛɛ,
n̄ n mɛn na, n doo n Isireliba gari yini s̄ɔ n nɛɛ,
wee ba ko n da kasu bu win gari nɔ,
adama ba n̄ yi nɔɔmɔ.
Ba ko n da kasu bu wa,
adama ba n̄ ḡānu wasi.

¹⁰ N de tɔn ben ḡɔru gu b̄ɔbia,
kpa bu swaa taaya bu ku raa gari nɔ.
N ben nɔni w̄ɔkuo bu ku raa ka yam wa,
kpa bu ku raa ḡɔru ḡɔsia bu faaba wa.

¹¹ Ma na nɛɛ,
Yinni, sere saa yerà ya ko n s̄a mɛ.
Ma u man wisa u nɛɛ,
sere wuu sinin tɔmbu b̄a n ḡbisuka,
kpa su ko bansu, kpa tem mɛ kpuro mu kam ko.

¹² Domi u koo de bu ka mɛn tɔmbu da sere mi n toma
kpa bu mɛ deri mu n s̄a bansu.

¹³ Baa b̄a n tem mɛn tɔmbu b̄onu kua suba w̄akuru,
ma ten teera tie mi,
u koo tu surawa nge d̄āa bakaru.
Adama nge mɛ d̄āa kpiriru ta ra kpare,
nge mɛya bwese kpaara koo se
ta n s̄a bwese geeru te u ḡɔsa.

Gari yi Esai

u Akasi sina boko s̄ɔwa

7

¹ Sanam mɛ Akasi, Yotamun bii, Osiasin debubu u bandu dii Yudaɔ, saa yera Resini, Sirin sina boko ka Peka Remalian bii, Isireliban sina boko, ba nɔɔ tia kua ba Yerusalemu w̄ari ba tarusi. Adama ba ye kpāna.

² N deema ye ba na ba sina boko Akasi s̄ɔwa ba nɛɛ, wee Sirigiba na ba ben sansani gira Isireliban temɔ, yera Akasi ka win tɔmbun toronu kara ba diirimo nge d̄āa ni woo ga sweemɔ.

³ Saa yera Yinni Gusunɔ u Esai s̄ɔwa u nɛɛ, i doo wune ka wunen bii Seari Yasubu i ka Akasi yinna. I ko i n̄n deema beku w̄ɔku yerun swaaɔ, nim tora ye ba kua ya ra ka nim nɛ wuuɔn nɔɔ giɔ.

⁴ Kpa a nùn s̄a n̄e, u tii n̄enūo ka laakari. U ku b̄erum ko, u ku de win tororu tu kaŋa. Domi Sirin sina boko ka Remalian biin m̄oru ye, ya s̄awa nge d̄aa n̄o si su wiisu m̄o.

⁵ T̄ē, wee ba nùn k̄ōsa bwisikuamme, ba m̄o,

⁶ bu da bu Yudaba w̄ori bu ben wuu tarusi, kpa bu nanda bu bu tii n̄omu s̄ondia. Yen biru kpa bu Tab̄elin bii ko sun̄o wuu ge s̄o.

⁷ Adama n̄e, Yinni Gusun̄o, na ñ derim̄o yu koora.

⁸⁻⁹ Siri kpuron dam mu w̄awa Damasio.

Resini t̄onawa u s̄aa Damas̄in dam.

Isireli kpuron dam mu w̄awa Samario.

M̄eya Remalian bii t̄onawa u s̄aa Samar̄in dam.

Adama w̄ō wata ka n̄ōbun baa s̄o,

Isireliba ba koo yarina kpa ba kun maa dam gam m̄o.

Yen s̄o, Akasi u n tororu s̄o,

u n n̄e, Yinni Gusun̄o naaŋe s̄aa.

Ma n kun m̄e, win dam mu koo maa kpe.

Emanueli

¹⁰ Yinni Gusun̄o u maa ḡora bu Akasi s̄o bu n̄e,

¹¹ u nùn ȳireru bikio u n ka win gere naaŋe s̄aa. U koo kp̄i u bikia tu na w̄ollun di, ñ kun m̄e ḡorin di.

¹² Ma Akasi u n̄e, na ñ Yinni Gusun̄o ȳireru garu bikiam̄o, na ñ win laakari m̄erim̄o.

¹³ Yera Esai u n̄e, b̄e sina boko Dafidin bweseru, ye i dera t̄omba ka b̄e wasira, ya ñ tura? Yera i maa k̄i Gusun̄o n̄en Yinni u ka b̄e wasira?

¹⁴ Wee t̄ē win tii u koo b̄e ȳireru w̄ē. W̄andia goo u koo gura sua kpa u bii t̄on dur̄o ma, kpa u nùn ȳisuru k̄ē Emanueli.

¹⁵ Naa boogum ka tima u ko n da di, sere u ka kp̄ea u k̄ōsa ka gea wunana.

¹⁶ Bii wi, u sere saa ye turi, sinambu yiru ye a nasie mi, ben tem mu koo ko bansu.

¹⁷ Adama Yinni Gusun̄o u koo de t̄oru garu tu na t̄e s̄o kaa n̄oni sw̄aru wa wun̄e ka wunen baababan yenugibu, ka sere wunen t̄ambu, te i ñ waare saa d̄oma t̄en di Isireliba ka b̄e Yudaba i karana. U koo de Asirigibu bu na bu b̄e w̄ori.

Egibitigibu ka Asirigibu

ba koo Isireliba w̄ori

¹⁸ Yen t̄ō te, Yinni Gusun̄o u koo k̄ōba so.

Kpa Egibitigibu kpuro ka sere be ba w̄aa ben daru kerin goo gookao

bu na nge s̄onsun wuuru,

kpa Asirigibu bu maa kurama nge t̄ii wuuru.

¹⁹ Be kpurowa ba koo na bu sina

w̄owi piimin̄o ka kpee baaba s̄o,

ka d̄aa kikīs̄o ka sere maa kp̄ara yen̄o,

²⁰ kpa Asirigii ben sina boko

wi u w̄aa Efaratin guru gīo

u b̄een arumani kpuro gura

kpa u n s̄aare nge k̄ōno

wi u koo b̄een wasi kpuro k̄ōni

saa b̄een wirun di sere ka b̄een tobāo, n ka da k̄ōrīo.

²¹ Yen t̄ō te s̄o,

naa ḡbiiba ka ȳaanu yiru t̄onawa

tõnu u koo wa u faaba ko.

²² Ka mε, bom mu ko n yiba tem mε sɔɔ,
sere be ba koo deri mi,
naa bogum ka tima mu ko n sãa ben dĩanu.

²³ Gbaa geenu mi resεm konu nɔrɔm nɔrɔm (1.000) ya duura
ma ba ra raa ye dɔre ka sii geesun gobi nɔrɔbu,
sãkiya yi koo ye mwε yi go yen tɔɔ te.

²⁴ Kpa ba n da taasoru ko mi, ka tema.
Domi sãkiya yi ko n yiba tem mε kpuro sɔɔ.

²⁵ Ba koo guu ni deri sãkin sɔ
mi ba ra raa gbea wuku.

Kpa bu yaa sabenu yɔsu nu n bɔsu mi,
kpa yu ko nin kpara yeru.

Esain bii u kua yĩreru

Isireliban sɔ

8

¹ Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nεε, n seewo n yĩsi teni yore kpasasa, kpee
besi baka gaa sɔɔ, Maheε Salali Hasibasi. Yen tubusiana, bu seewo fuuku bu
arumani kpuro kata ko bu gura.

² Ye na tu yorua, ma na tu yãku kowo Uri ka Berekian bii Sakari be ba sãa
naanεgibu sɔɔsi ba n ka sãa seedagibu.

³ Yen biruwa na ka nen kuro menna, ma u gura sua u bii tɔn durɔ mara. Yera
Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nεε, n nùn yĩsiru kɛɔ Maheε Salali Hasibasi.

⁴ Domi sere bu ka nεε, bii wi, u mɔ, baaba, ñ kun mε yaayi, ba koo Damasi ka
Samarin arumani kpuro kata ko bu gura bu ka da Asiriɔ.

Asirin sina boko koo na

⁵ Yinni Gusunɔ u kparam man sɔɔwa u nεε,

⁶ Yudaba ba nùn yina,
wi, wi u sãa nge Siloen nim mε mu kokumɔ kpure kpure.
Ma ba ka Resini ka Peka nɔɔ tia kua.

⁷ Yen sɔ, wi, u koo bu Asirin sina boko surema
ka win tabu kowo damgibu.

Tɛ, be wee ba kokumɔ ba tɛrie
nge daa te ba mɔ Efaratin nim tora
ye ya yiba ya bɔɔ saramɔ.

⁸ Ba koo Yudaba wukiriwa
nge nim mε mu tɔnu mwεε sere wĩirɔ.
Adama win tii u ko n ka sun wãa.
Win dεrum mu koo besεn tem wukiriwa
nge gunɔn kasa.

Tɔmbun kpunaa koo kam ko

⁹ Bεε bwese ni nu tie, bεε be i wãa n toma,
i swaa dakio.

Baa ñ n menna sansaniɔ i tabun kuuki kua,
ba koo bεε kɔsukuwa.

Baa ñ n tabun sɔɔru kua,
ka mε, ba koo bεε kamia.

¹⁰ Baa ñ n kpunaa kua,
ye kpuro ya koo kam kowa.

Baa ì n maa wooda yi,
 goo kun ka ye sɔmburu mò,
 domi Gusunɔ u ka sun wāa.

Kpee te ba koo sokura

11 Yinni Gusunɔ u man nɛnua ka win nɔm damguu, yera u man kirɔ kua u nɛɛ, n ku sī swaa yè sɔɔ Yudaba ba sīimɔ.

12 Bà n gerua ba nɛɛ, ba bu nɔɔ tia kuawa ba ka bu seesi,
 n ku ye wura.

N ku maa de ye ya bu bɛrum mò yu man bɛrum ko,
 kpa n ku nanda.

13 Domi Yinni Gusunɔwa u dam kpuro mɔ.

Wi turowa u dɛɛre,
 wiya n weenɛ su nasia.

14 U sãawa kuku yeru,
 adama u maa sãa kpee te Isireliba ka Yudaba ba sokuramɔ.

Meya u maa sãa yina ye Yerusalemugibu ba wɔrimɔ.

15 Ben dabiru ba koo tu sokura,
 kpa bu wɔruma bu bɔɔkira.

Meya ba koo maa yina ye wɔri.

Esai u maari

u Yinni Gusunɔn kom mara

16 Na gari yi Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa berua. Nɛn bwãabu tɔnawa na yi sɔɔwa kpa bu yi nɛnɛ kem kem.

17 Na Yinni Gusunɔ yiyɔ, na maa nùn naane sãa baa mɛ u Yakɔbun yenugibu biru kisi.

18 Nɛ wee ka nɛn bii be u man kã. Bɛsɛn wãara kua yīre te Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u ka Isireliba gari mò. Yinni Gusunɔ wi, u wãawa Siɔnin guurɔ.

19 Gaba koo bɛɛ sɔ bu nɛɛ, i doo i bikiaru ko be ba gɔribu sokumɔn mi, ka sere sɔrobun mi, ka be ba ra bũnu se ba n kuuki mɔn mi. Domi bweseru baatere ta ra bikiaru de ten bũnu mi, kpa u tu gɔribu sokua.

20 Adama bɛɛ, i bu wisio i nɛɛ, bu doo bu Yinni Gusunɔn woodan tireru gari. Win gari yi ñ ka wooda nɔɔ tia sãa, i ku yi swaa daki. Yi ñ bɛɛ arufaani gaa mò.

Nɔni swãarun saa

21 Saa gaa sisi yè sɔɔ tamba koo yaayaare ko tem mɛ sɔɔ,
 kpa ba n gɔɔru soore, ba n wasire.

Meya gɔɔrun sɔ ben mɔru koo se,
 kpa bu ben sina boko ka Gusunɔ bɔrusi.

Bà n mɛɛra wɔllo,

22 ñ kun mɛ temɔ,

kpa bu deema yam wɔkuru ka nuku sankirana kpuro.
 Ben goo kun kisiramɔ yam wɔku baka ten min di.

23 Adama yam wɔku te ka nuku sankira ni,

yen gaa kun ko n wãa sere ka baadommaɔ tem mɛ sɔɔ.

Sunɔ kpao wi u koo gɔna sina

Sabulonin tem ka Nɛfitalin tem mu raa wãa sekuru sɔɔ yellu.

Adama saa ya wee yè sɔɔ yiiko ya koo tem mɛ wukiri

saa nim wɔkun di n ka da Yuudenin guruɔ,

ka Galileɔ mi tɔn tukoba wãa.

9

1 Tɔn be ba raa sīimɔ yam wɔkuru sɔɔ,
ba koo yam bururam bakam wa.
Be gɔɔn bɛrum mu wukiri nge yam wɔkuru,
yam bururam mu koo bu kurema.

2 Yinni Gusunɔ, kaa bu nuku doo bakabu wɛ,
kpa ba n nuku doo bi mɔ wunen wuswaaɔ
nge mɛ ba ra nuku doo ko gɛɛbun saa sɔɔ,
n kun mɛ sanam mɛ ba arumani gurama ba bɔnu mɔ ka kuuki.

3 Nge mɛ a wunen tɔmbu wɔra saa
Madianin tabu kowobun nɔman di,
nge mɛya kaa bu yara yorun di
kpa a dɛka ye ba ra ka bu so biruɔ
ka sere sena ye ba ra ka bu dam dɔre bɔɔku.

4 Ba n maa tabu kowobun bara naasun damu nɔɔmɔ.
Ben tabu yānu nu ra n yem yiba.
Ba n maa nu dokemɔ.
Ba koo yāa ni ka bara ni dɔɔ karewa.

5 Domi ba koo sun bii tɔn durɔ marua.
Wiya u koo ko bɛsɛn wirugii.
Win tɔmara, Bwisi kɛɔ bɛɛregii,
ka Gusunɔ Dam kpurogii,
ka Baaba wi u ra n wāa,
ka Bəri yendun nuuru.

6 U sāawa Dafidin sikadobu.
Yen sɔ, u koo win bandu di kpa u tu dam sire
kpa ta n bəri yendu mɔ sere ka baadommaɔ.
U koo win tɔmbu siri gem sɔɔ,
saa tɛn di sere ka baadommaɔ.
Yeniwa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u yɔrari u ko.

*Yinni Gusunɔ**u koo Isireliba sɛyasia*

7 Yinni Gusunɔ u Isireli be ba sāa Yakɔbun bweseru siri.
Ma siri bi, bu bu di.

8 Tɔmbu kpuro, Efaraimuba ka Samarigibu,
ba koo ye gia,
be, be ba gerumɔ ka tii suabu ba mɔ,

9 wee dian birikiba ba wɔrukumɔ,
adama sa ko maa yi seeya ka kpee ni ba dāka.
Wee sikamɔren dāa gbereba ba bɔɔkira.
Sa ko bu kɔsi ka dāa gea ye ba mɔ sɛdurun gbereba.

10 Yinni Gusunɔ u koo Resini Asirin sina bokon wɛrɔbu tabu yānu wɛ,
kpa bu Isireliba wəri.

11 U koo de Sirigibu ba n wāa sɔɔ yari yeru gia,
kpa Filisitiba ba n maa wāa sɔɔ duu yeru gia,
kpa bu nɔɔ wukia bu Isireliba mwɛ.
Ka mɛ kpuro, win maru kun suremɔ.
U koo maa bu nɔma doke u sɛyasia.

12 Adama ba n wuramamɔ win mi,
wi, wi u bu sɛyiasiamɔ,
wi, wi u sāa wɔllu ka tem Yinni.

Ba ñ maa nùn kasumə.

¹³ Yen sōna u koo Isireliban wiru
ka ben siru bura sōo teerun sōo.

¹⁴ Ben bukuro bera, ba sāa ben wiru,
ma sōmə weesugibu ba sāa ben siru.

¹⁵ Be ba sāa tən ben kparobu, ba dera ba kōra.
Be, be ba maa kpare, ba swaa kōsa mwa.

¹⁶ Yen sōna Yinni Gusunə u ñ nuku dobu mə,
ben aluwaasiban sō.

U ñ maa ben gobekuba ka gəminibu wənwəndu kuamme.
Domi be kpuro ba sāawa nuku kōsurugibu.

Ba ñ Gusunən bεεrε yē.

Sekuru sari gariya yi ra yari saa ben nəsun di.

Yen sō, Yinni Gusunən məru kun suremə.

U koo bu nəmu dokewa u seeyasia.

¹⁷ Domi nuku kōsuru ta ra mēniwa nge dōo
wi u ra yakasu ka sāki mwε.

Dōo wi, u ra du u dāa sōo bəkə mwa,
kpa wiisu su se ge sōon di.

¹⁸ Gusunə, wəllu ka tem Yinnin mərun sō,
tem mε, mu dōo mwaara,
ma mēn təmba dōo diira.

Goo kun win winsim laakari mə u sere nùn somi.

¹⁹ Ba dīanu guramə nəm geuə ka nəm dwarə.

Adama ka mε, goo kun deba.

Ma ben baawure u win winsim wasin yaa temmə.

²⁰ Manaseba ka Efaraimuba ba tabu wərinamə.

Yen biru be kpuro ba menna ba Yudaba wəri.

Ka mε, Yinni Gusunən məru kun sure.

U maa bu nəmu doke, u seeyasiamə.

10

Be ba Yinni Gusunən məru

seeyamə

(Maa mεerio naasu 1-4, 5:8-24)

¹ Bōruroba be ba ra wooda yi ye ya ñ sāa dee dee.

Kpa bu ye yore bu yi bu ka ben təmbu dam dore,

² bu ka yina bu sāarobu ben gem wē,

kpa bu bwēεbwēεbu gem bira,

bu gəminibu ka gobekuban arumani mwa yu ko begia.

³ Sanam mε Yinni Gusunə u koo bεε seeyasia,
mba i ko i ko.

Sanam mε kam kobu bu koo bεε wəri saa tontonden di,
mba i ko i ko.

Weren miya i ko i duki da i ka faaba wa.

Ma gia i ko i bεεn arumani bere.

⁴ Ba koo gabu yoru mwεeri kpa bu gabu go.

Adama ka mε, Yinni Gusunən məru kun suremə.

U koo maa bu nəmu doke u seeyasia.

Asirigibu

ba Yinni Gusunɔ torari

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɔ̄ruroba bɛɛ Asirigibu.
 Kon bɛɛ kowa nge nɛn bokuru
 te kon ka Isireliba sɛɛyasia nɛn mɔru yà n seewa.

⁶ Na dera i bwese te ta ñ nɛn bɛɛɛɛ yē wɔri
 te ta ra nɛn mɔru seeye,
 kpa i tu taaku nge swaan pɔtɔkɔ
 i ten arumani gura.

⁷ Adama n ñ daa ye, bɛɛ Asirigibu i gɔ̄ru doke.
 I gɔ̄ru dokewa i bwese dabinu kpeerasia.

⁸ Domi bɛɛn sina boko u nɛɛ,
 win tabu sinambu ba sãawa nge bwese ni nu tien sinambu.

⁹ U maa wusu nɔma doke si su wãa win swɛɛ sɔɔ
 n ka girari Yerusalemɔ.

Wuu siya Kalinɔ ka Kaakemisi ka Hamati
 ka Aapadi ka Samari ka Damasi.

¹⁰ U sin sinambu kamia
 sin bũnu nu Yerusalemu ka Samariginu dabiru kere.

¹¹ Nge mɛ u Samarigibu kua ka ben bũnu,
 nge mɛya u koo Yerusalemugibu ka ben bũnu kua.

¹² Adama nɛ, Yinni Gusunɔ, nà n nɛn himba kpuro yibia Siɔnin guurɔ,
 ka Yerusalemɔ, kon Asirin sina boko sɛɛyasia, win gɔ̄ru bɔ̄bunu ka win tii
 suabun sɔ̄.

¹³ Domi u gerumɔ u mɔ,
 win tiin dam ka win tiin bwisiya u ka nasara wa.
 U bwese tukunun tem mwa, ma u ben arumani gura.
 U sinambu wɔri nge tabu durɔ damgii,
 ma u bu bandu yara.

¹⁴ U ben arumani gurawa
 nge mɛ ba ra sãa gure gunɔbun sokurɔ.
 U ye kpuro gurawa ben tem mɛ sɔɔ
 nge sãa ye gunɔ ga deri.

Goo kun ka tii yinɛ
 ñ kun mɛ u nɔɔgiru sua u kuuka ko.
 Adama na bikiamɔ,

¹⁵ gbãa, ya ra tii bɛɛɛɛ wē
 wi u ka ye sɔ̄mburu mèn wuswaaɔ?
 Sii, ya ra tii sue
 wi u ka ye sɔ̄mburu mèn wuswaaɔ?
 Asirin sina boko wi, u sãa nge deka
 ye tɔnu u sua ma ya nùn sīkiamɔ,
 ñ kun mɛ bokuru te tɔnu u neni,
 ma ta nùn fiama.

¹⁶ Yen sɔ̄na nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 kon de win tabu durɔbu bu woora.
 Kpa dɔ̄ɔ u na u bu wukiri
 sanam mɛ u wãa win sinandun yiiko sɔɔ.

¹⁷ Nɛ, Isireliban yam bururam, kon gɔ̄sia dɔ̄ɔ.
 Kpa nɛn dɛɛraru tu ko dɔ̄ɔ yara
 yu ben sãki ka awī kpuro mwa sɔ̄ɔ teeru.

34 U koo bu bəəriwa u suriri
nge me ba ra dānu bəəri ka gbāa Libanin dāa sṵwə,
kpa ben girima yu kpe.

Sunə kpaə koo yari

Dafidin bweserun di

11

1 Nge me bà n dāru bura,
ten nuurun di kp̄ii p̄tura ra yari,
nge meya goo u koo yari u bandu di Isain bweseru sṵ.

2 Gusunən Hunde u ko n da n wāa ka wi.
Hunde wi, u koo n̄n bwisi ka dam kē
u ka win t̄mbu kpara,
kpa u Gusunən k̄ru gia u n̄n nasia.

3 U koo n̄n mem n̄əwawa ka k̄ru.
Meya u n̄ t̄nu sirim̄ə ka sendaru,
n̄ kun me, ba n̄en s̄.

4 U koo sāarobu siriawa dee dee,
kpa u bw̄ɛbw̄ɛbu ben gem w̄.
Win gari yi ko n sāawa nge bokuru
te u koo ka t̄mbu s̄ɛyasia,
kpa yi n sāa nge takobi
ye ya koo t̄n k̄sobu go.

5 Win gem ka win b̄r̄akinira ko n sāawa
nge kpaka ye u s̄ke p̄raə
u n ka win t̄mbu kparam̄ə.

6 Ȳɛ ḡobi ka yāanu nu ko n wāa yam tem,
kpa gbeku musukunu ka boo binu nu kpuna sannu.
Meya maa gbee sunə binu ka kete binu nu ko n wāa sannu,
kpa bii piibu u nu kpara.

7 Keteba ka gbeku b̄nu nu koo di sannu,
kpa nin binu nu n wāa yam tem.
Gbee sinansu su koo yakasu di nge n̄ɛ.

8 Bibu ba koo kp̄i bu ka sur̄k̄onu dwee,
kpa bu ben n̄m̄u kp̄ɛ waa ḡos̄onun w̄rus̄ə.

9 Baawure u ko n Yinni Gusunən ȳru yibawa
nge me nim w̄ku ga nim yiba.
Yen s̄na be ba koo da bu Yinni Gusunə s̄
win guur̄ə te u t̄i ḡasia Yerusalem̄ə,
ben goo kun win winsim k̄sa kuamm̄ɛ.

10 Saa ye s̄ə, goo u koo yari Isain
bweserun di nge dāa kp̄ii p̄tura,
kpa u n sāa nge gidi b̄ra bwesenu kpuron s̄.
Bwese ni, nu koo ḡsirama win mi.
Kpa win wāa yeru ta n Gusunən yiiko s̄əsi.

Isireli be ba raa yarine

ba koo wurama

11 Saa ye s̄ə, Yinni Gusunə u koo maa win dam s̄əsi
u ka win t̄n be ba tie yakia

be ba yarine ba wāa Asiriō ka Egibitiō
 ka Paturōsiō ka Etiopiō
 ka Elamuō ka Babiloniō ka Hamatiō Sirin temō,
 ka sere be ba wāa nim wōkun goonō.

¹² U koo gidi bōra gira

u ka sōsi ma u koo Isireliba menna

be ba raa yoru mwεεra,

kpa u Yuda be ba raa yarine handunian goonu nne sō menna.

¹³ Efaraimuba ba ñ maa ka Yudaba nisinu mō.

Yudaba ba ñ maa ka Efaraimuba yiberε teeru mō.

¹⁴ Ba koo menna bu Filisitiba wōriwa

sō duu yeru gia,

kpa bu Filisiti be ko ben yobu.

Mεya ba koo maa menna bu sō yari yerugibu wōri.

Ba koo Edōmu ka Mōabuba dam dōre,

kpa bu Amōniba taare.

¹⁵ Yinni Gusunō u koo de Egibitin daarun nim mu gbera.

U koo tu nōmu demie u wom wure ka dam,

kpa u tu bōnu ko kerī nōba yiru,

kpa win tōmbu bu tu tōbura ka naasu.

¹⁶ U koo swaa yara win tōn be ba tien sō,

be ba wāa Asiriō.

U koo bu swaa yara nge mε u raa bu kua

sanam mε u bu yara Egibitin di.

Siarabun womu

12

¹ Sōo teeru, be ba yakīara ba koo nεε,

Yinni Gusunō, sa nun siara,

domi a raa ka sun mōru kua,

ma wunen mōru ya sure.

A sun nukuru yemiasia.

² Wuna a sāa besen Yinni, a sun faaba mō.

Sa nun naane sāa, sa ñ maa gāanun berum mō.

Domī wuna a sāa besen dam, wuna sa siaramō.

Wuna a sāa besen faaba kowo.

³ Nge mε wi nim nōru ga mō,

ù n nim wa, u ra n nuku dobu mō,

nge mεya bà n faaba wa ba koo nuku dobu ko,

⁴ kpa tō te sōo, bu gere bu nεε,

i Yinni Gusunō siaro,

i win yīsiru wōlle suo.

I win sōm baka ni u kua kparo bwesenu kpuro sōo.

I tōmbu yaayasio ma win yīsira kpā.

⁵ I Yinni Gusunō tōmō,

domi gāa bεεregina u kua.

I nin gari kparo handunia kpuro sōo.

⁶ Be ba wāa Siāniō, bu nuku doḅun kuuki koowo,

domi Isireliban Yinni Dεero u kpā,

u maa wāa ben suunu sōo.

Yinni Gusunō

u koo Babiloni seeyasia

13

¹Wee, ye Yinni Gusunə u Esai, Amətin bii sōsi kāsiru səə Babilonin sō.

²U nεε,

i gidi bəra yōrasio guuru wəllə mi gāanu sari.

I tabu kowobu nəəgiru sueyo,

kpa i bu yīreru kua ka nəma,

kpa bu duki na bu du Babilonin kənnəsun di.

³Wee, na nən tabu kowo be na gəsa wooda wē.

Na tabu durə wərugə be soka

bu ka nən məru suresia,

be, be ba ra n nuku dobu mə nən kpāarun sō.

⁴Ma Esai u mεεra u nεε,

i tən dabinun wurenu swaa dakio i nə

guunun bera gia.

Bwese dabinu ka sinambu dabina nu mεnne mi,

Gusunə, wəllu ka tem Yinnin tabu kowoba

be ba tabun səuru kpa.

Ma u bu mεεra mεεra u ka da.

⁵Be wee ba wee sannu saa mi n toman di

bu ka tem mε kam koosia, win mərun saabu.

⁶I gəə swīiyə

domi Yinni Gusunən tō te, ta turuku kua.

Ta sāawa kam koo bi bu wee

wi, Dam kpurogiin min di.

⁷Yen sōna təmbu kpuron gəma koo dwiyya

kpa ben wərugəru tu kpe.

⁸Babilonigiba koo bərum soora,

kpa ben wasi yi dwiyya wuriribun sō.

Ba koo tii tɛma

nge tən kurə wi u yiire u kī u ma.

Ba ko n mεεrine ben wuswaa ya n burisine.

⁹Wee Yinni Gusunən tōru ta sisi.

Tō te, ta sāawa nən swāarugiru

tə səə u koo win məru baka sōsi.

U koo durumgibu kpeerasia,

kpa tem mε, mu ko bansu.

¹⁰Wəllun kperi kun maa yam dεεrasiamə.

Sōə u n yariə, min diya u ko n yam tīramə.

Mεya suru kun maa yam bururasiamə.

¹¹Yinni Gusunə u nεε, kon handuniagibu seeyasia

ben kōsa ye ba mən sō,

ka maa nuku kōsurugibu ben nuku kōsurun sō.

Kon de be ba tii sue bu kam ko,

kpa n be ba təmbu dam dəremə kpeerasia.

¹²Kon de bu təmbu kasu

nge mε ba ra wura gea kaso de tontondeə.

¹³Nε Gusunə, wəllu ka tem Yinnin mərun tōru səə,

kon wəllu yīri,

kpa tem mu diiri sere mən səəwə.

14 Kpa be ba raa yoru dimo Babilonia
bu duki wura ben temo nge nemu ge ba gire.
Ba koo duki yarina bu da ben tombun mi
nge yaa sabe ni nu kun kparo mo.

15 Ben wi ba noma tura kpuro wuu ge soo,
ba koo nun tweewa bu go.
Wi ba maa naa gira ba mwa,
ba koo nun gowa ka takobi.

16 Ba koo arumani gura ben yenuso
bu ben bibu munku ben wuswaa.
Kpa bu ka ben kurabu kpuna ka dam.

17 Kon de Mediba bu bu wari
be, be ba n sii geesu ka wuran bine mo.

18 Ba koo aluwaasiba tweewa bu go.
Meya ba n bii weenu buremo.

Ba n maa bibun wonwundu mo.

19 Babiloniwa sinambu kpuro ba merra wuu buru,
ma yen tombu ba tii sue.
Adama ne, Yinni Gusuno, kon ye kpeerasia
nge me na Sodomu ka Gomora kua.

20 Tombu ba n maa sinamo ye soo.
Ya ko n saawa bansu sere ka baadommao.
Goo kun maa win kuu bekurugiru giramo mi.
Baa be ba yaa sabenu kparamo, ba n yoram mi.

21 Miya gbeeku yee yi koo waa yeru ko.
Boorosu su koo yibu yen ban si soo,
kpa taataanu nu maa nin waa yeru ko mi,
kpa boo kinenu nu n yokumo mi.

22 Purukanu ka gbeeku bonu koo kuuki ko
yen sina kpa buranu soo.
Wee yen saa ya turuku kua,
ba n maa yen toru sosimo.

*Isireliba ba koo wurama
ben temo*

14

1 Yinni Gusuno u koo Isireliba wonwundu kua. U koo maa bu gosi bu ko
wigibu, kpa u bu swii ben temo. Saa yera saba koo du ben suunu soo, kpa bu
menna ba n waa ka be sannu.

2 Bwese dabinu nu koo ka Isireliba wurama ben temo, kpa bu bwese ni ko
yobu tem me Yinni Gusuno u bu we soo. Be ba raa Isireliba yoru mwerra ba
koo maa ben tii yoru mweri. Meya be ba raa bu dam dare, ba koo maa ben tii
dam dare.

Babilinin sina bokon goo

3 Bee Isireliba, Yinni Gusuno u koo de i yoru yari, kpa i wera been wasiraru
ka nani swaarun so.

4 U n kua me, womu geniwa i ko i ka Babilinin sina boko yee i nee,
wi u raa sun dam daremo, u n maa waa.
Dam darebu kpa.

5 Yinni Gusuno u nuku kosurugii
be ba sun dam daremon dam bua,

mε mu s̄aa nge bokuru.

6 Wi u ra n daa t̄ambu soom̄o ka m̄aru w̄anw̄andu sari,
kpa u n t̄ambu dam d̄orem̄o,
ba n̄un n̄ani s̄owa sere ka n̄ar̄o.

7 Wee t̄ε t̄amba w̄ere handunia kpuro s̄o,
ma ba nuku dobun kuuki m̄o.

8 Baa ka d̄aa ni ba m̄o sip̄ereba ka s̄eduruba
ni nu w̄aa Libanio
nu nuku dobu m̄o, nu m̄o,
saa d̄oma t̄en di a w̄oruma,
goo ku ra maa n̄e u sun b̄ori.

9 Be ba w̄aa ḡaribun w̄aa yero
ba seewa bu ka nun dam koosia,
be ka ben wirugibu kpuro.
M̄eya sinam be ba gu ba seewa ben sina ḡanin di.

10 Ma be kpuro ba n̄un n̄ogiru sue ba n̄εε,
wee wun̄en tii a kua dam sarirugii nge b̄ese.

Sa kua tia.

11 Wun̄en b̄εεε ye ba ra raa nun w̄ε,
ba n m̄ar̄okunu soom̄o,
wee ye kpuro ya w̄ari ḡaribun w̄aa yero.
K̄ak̄anu nu kua wun̄en kpin yeru ka wun̄en bekuru.

12 Wun̄ε wi a s̄aa nge buruku kpera ye ya ballimo,
wee a w̄oruma w̄allun di.
Wun̄ε wi a bwesenu kpuro tabu di,
wun̄ε wee ba sura tem̄o, a k̄p̄i.

13 Wun̄ε wi a ra n gerum̄o wun̄en ḡarūo a n m̄o,
kaa ȳo w̄allo, a wun̄en sina ḡona t̄eria kperin w̄allo,
kpa a sina guuru w̄allo s̄o ȳεsan n̄am geu gia,
b̄un̄un suunu s̄o.

14 Kaa ȳo guru winu w̄allo,
kpa a ka W̄orukoo weena.

15 Adama wun̄ε wee, ba sure ḡaribun w̄aa yero
sere w̄orun s̄o s̄ow̄o.

16 Be ba nun wa kpa ba n nun m̄εεra tii ka laakari ba n m̄o,
n n̄ dur̄o wiya mi, wi u ra raa de t̄ambu bu burisina?
Kpa u bandu suriri?

17 U yina u piris̄amba kara.
U wusu k̄osuka.

Ma handunia ya ḡasia bansu.

18 Bwesenu kpuron sina boko baawure
u w̄aa u w̄ere ka b̄εεε win sikir̄o.

19 Adama wun̄ε, ba nun kasa kua
a ka wun̄en sikiru tonda
nge d̄aa k̄aasa ye ba n̄ k̄i,
n̄ kun m̄ε nge wi ba takobi s̄okura
ba go ba sure w̄aru s̄o ge ga kpenu m̄o,
n̄ kun m̄ε nge goo te ba taaka.

20 Ba n̄ nun sika nge sinam be,
domi a wun̄en tem̄o go,
ma a wun̄en t̄ambu k̄peerasia.
Ba n̄ maa wun̄en bwese k̄surun gari m̄o.

21 I sɔɔru koowo i win bibu go
 kɔsa ye ben sikadoba ba kuan sɔ,
 kpa bu ku raa se bu maa handunia tabu di,
 kpa bu maa wusu seeya bu yibu si sɔ.

22 Nε Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, na nεε, kon Babilonigibu seesi n ben bweseru ka ben wuun yĩsiru go. Ba n̄ maa ben yira wasi.

23 Kon de wuu ge, gu ko nge daru bwāara mi gunɔ sarenu nu ra n wāa, kpa n gu kura ka yii te ta n̄ bu gāanu ganu deriamme. Nε Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Asirigibu kpeerasia

24 Nε, Yinni Gusunɔ Dam kpurogii
 na bɔrua na nεε,
 ye na yi, ya koo maa na.

Ye na maa gɔru doke ya koo kooru.

25 Kon Asirigibu kɔsuku n̄n tɔmbu Isireliban temɔ.
 Kon bu taaku n̄n guunu wɔllɔ,
 kpa n̄n tɔmbu yara ben yorun di,
 ba kun ben sugu ka ben sɔmunu sɔwa.

26 Yeniwa n̄n himba tɔmbu kpuron sɔ.
 Wee na n̄mɔ demie n̄ ka bwesenu kpuro seeyasia.

27 Nε Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
 n̄ n̄ gāanu yi wara koo ye yina.
 N̄ n̄ n̄ma demie wara u koo ye kure.

Yinni Gusunɔ

u koo Filisitiba kpeerasia

28 Wɔɔ gɛ sɔɔ sina boko Akasi u gu, wɔɔ ge sɔɔra Yinni Gusunɔ u Filisitiba gari
 yini sɔwa saa Esain n̄ɔn di u nεε,

29 bεε Filisitiba kpuro i ku nuku dobu ko
 yɛn sɔ boku te ta raa bεε soomɔ ta bɔra.
 I n̄ yē ma i n̄ waa gɔsɔbu sarari,
 i ko i surɔkɔru girari.

30 Saa gaa sisi yē sɔɔ be ba s̄aru bo ba koo wa bu di,
 kpa wɔnwɔndobu ba n̄ wāa b̄ri yendu sɔɔ.
 Adama bεε Filisitiba kon de bεen nuuru tu gbi gɔrun sɔ.
 Be ba koo maa tiara, ba koo bu gowa.

31 Bεε be i wāa wuun gb̄ara kɔnnɔwɔ
 i weeweenu koowo bεrum sɔ.
 Bεε Filisitiba kpuro gesi i diirio,
 domi yibereba ba tua seeye nge d̄ɔ wiiru.
 Ba wee s̄ɔ yēsan n̄m̄ geu gian di,
 ma ben tabu s̄i yi baasinε.

32 Esai u nεε, mba sa ko Filisitiban gɔrobu wisi.
 Sa ko nεε, Yinni Gusunɔwa u Siɔni swī.
 Miya win tɔn be ba s̄a wɔnwɔndobu ba koo kuke ka b̄ri yendu.

15

*Mɔabuban nɔni swāaru
(I maa mɛerio 15-16, Yeremi 48)*

¹ Gari yiniwa ba gerua Mɔabuban sɔ.

Mɔabun tem kpuro mu koo kam ko,
kpa bu Ari Mɔabu ka Kiri Mɔabu kɔsuku wɔku teeru.

² Dibonigibu ba da b̄u s̄aa yero

ka guunu wɔllɔ bu ka sw̄i.

Mɔabuba ba weeweenu m̄ɔ wuu si ba m̄ɔ Nɛbo ka Mɛdeban sɔ.

Ma ba ben winu ka ben tobunu kɔna nuku sankiranun sɔ.

³ Ma ba saakiba sebua ba w̄aa sw̄ɛ s̄ɔɔ

ka dii tɛerio ka dii yaario nuku sankiranun sɔ.

Ma ba weeweenu m̄ɔ ba sumɔ ka nɔni ȳiresu.

⁴ Hɛsibonigibu ka Elealegibu ba faaba kanamɔ

ma ba ben nɔɔ nɔɔmɔ sere Yahasio.

Baa Mɔabun tabu kowobun tii ba wuri m̄ɔwa b̄erum sɔ.

⁵ Na faaba kanamɔ Mɔabuban sɔ

be ba kpikiru suɔ ba d̄ɔɔ Soario ka Egalati Selisiyaa.

Domi ba sumɔ ba ka Lusitin guunu yɔɔmɔ,

ba wuri m̄ɔ Koronaimun swaaɔ nuku sankiranun sɔ.

⁶ Daa te ba m̄ɔ Nimurimu ten nim mu gbera.

Yaka si su w̄aa ten ḡaarɔ su gbera.

Ḡaanu kun maa kpia mi.

⁷ Yen s̄ɔna ba ben arumani gura

ye ya bu tie

ba ka tɔburamɔ nim toran guru ḡiɔ mi d̄anu w̄aa.

⁸ Mɔabuban tem nɔɔ bura yenu

kpuro s̄ɔɔ, wuri nɔɔramɔ.

Ben weeweenu nu nɔɔramɔ sere Egalaimuɔ, ka maa Elimun d̄akɔwɔ.

⁹ Daa te ta w̄aa Dimɔniɔ ten nim

mu yem yiba t̄ɔn be ba gon s̄ɔ.

Adama Yinni Gusunɔ u koo kram Dimɔni ye nɔni swāaru kp̄ɛɛ.

U koo de yibereba bu Mɔabun kpikobu,

ka be ba tie tem m̄ɛ s̄ɔɔ w̄ari nge gb̄ee sinansu.

Mɔabuba ba Yerusalemugibu

somiru kanamɔ

16

¹ I Yudaban sina boko ȳaa

kp̄emminu m̄ɔrisio Selan di,

kpa bu ka nu da Siɔnin guurɔ

ka swaa ye ya kpa mi ḡaanu ku ra kpi.

² Domi Mɔabun t̄ɔn kurɔbu ba koo Aanɔɔn daaru tɔbura,

kpa ba n̄ sende nge gunɔ si ba gira sokurun di su duki m̄ɔ.

³ Ba koo Yudaba s̄ɔ bu n̄ɛɛ,

i sun bwisi k̄ɛɔ i sun s̄ɔwɔ ye sa ko ko.

I de b̄ɛɛn saaru ta n̄ sun wukiri s̄ɔɔ s̄ɔɔ nge yam w̄okuru.

I sun beruo b̄ɛɛɛ be ba naa ḡire.

I ku sun yibereba n̄omu b̄eria.

⁴ I sun m̄ɔɔ b̄ɛɛɛ be sa kpikiru suuma Mɔabun di.

Kpa i n̄ s̄aa b̄ɛɛn kuku yeru

be ba sun kpeerasiamɔn sɔ.
 Domi dam dɔrebu bu koo kpe.
 Be ba maa sun kpeerasiamɔ ba koo doona.
⁵ Saa ye sɔɔ, goo u koo yari
 Dafidin bweseru sɔɔ Gusunɔn durom saabu
 kpa u bandu di te ta ko n sirere
 kpa tu dakaa da.
 U koo tɔmbu kpara gem sɔɔ,
 kpa u n kpeere u ka bu siria dee dee.

Yerusalemugibu

ba ñ Mɔabuba somimɔ

⁶ Yudaba ba nɛɛ,
 sa Mɔabuban yɛkɔ ka ben tii suabun labaari nɔɔmɔ,
 ka ben woo bɔbunu ka ben gari kam gerubu.
⁷ Tɛ ba weeweenu mɔ ben tiin sɔ,
 ba sumɔ Kiri Haresetin sɔ
 ye ya bansu kua.
⁸ Wee ba Hesibonin gberu kpaaneba sankaa.
 Bwese tukunun sinambu ba Sibiman resɛmban konu bɔɔra.
 Resɛm gbaa ni, nu terie sere Yasɛɛ sɔɔ yɛsan nɔm geu gia
 n ka da mi gaaɔn ku ra kpin sɔɔ yari yera,
 ka sere nim wɔkun guruɔ sɔɔ duu yera.
⁹ Tɛ wee, na sumɔ Sibiman resɛm gbaanuu ka Yasɛɛn sɔ.
 Na Hesiboni ka Eleale nɔni yɛresu wisimɔ,
 domi tabu kowoba ben gbea wɔri ba yen dɔɔn gura.
¹⁰ Nuku dobu kun maa waa resɛm gbaanɔ.
 Ba ñ maa womusu mɔ mi.
 Mɛya ba ñ maa resɛmba gamamɔ.
 Nuku doɔn kuuki yi kpa.
¹¹ Nen wasi yi diirumɔ Mɔabun sɔ nge mɔrɔku serum.
 Mɛya nen gɔru ga maa diirumɔ Kiri Haresin sɔ.
¹² Mɔabuba ba daamɔ gungunu wɔllɔ kam sɔɔ.
 Ba dumɔ ben bɔu saa yera bu ka domaru ko.
 Adama ba ñ somiru wasi.

¹³ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u gerua yellun di Mɔabuban sɔ.

¹⁴ Adama tɛ, u nɛɛ, wɔɔ ita ya ñ doona kese, ba koo wi u bɛɛɛ bo Mɔabuba
 gem, ka sere maa yen tɔmbu kpuro. Be ba koo tia, ba ñ ko n dabi, ba ñ maa bu
 mɛɛrimɔ gaaɔn.

Yinni Gusunɔ u koo Sirigibu

ka Isireliba sɛyasia

17

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 wee Damasi ya ñ ko n maa waa,
 ya koo kowa bansu.
² Ba koo Aroɛɛn wusu yaa sabenu deria.
 Miya nu ko n da kpunɛ.
 Goo maa sari wi u koo nu nandasia.
³ Isireliba ba ñ ko n gbāraru mɔ.
 Mɛya Damasi ya ñ ko n maa sina boko mɔ.

Sirigii be ba tie, ba ñ Isireliba beere kerama.
Gusunə, wəllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

⁴ Saa ye sɔɔ, Isireliban beere ya koo kaara,
kpa ben dukia yu doona bu ko s̄aarobu.

⁵ Ben tem mu ko n s̄aa nge gbee
tèn dīanu ba gā ba gura.

Nu ko n s̄aawa para para
nge sanam me ba dīanu gura Refan wəwan di.

⁶ Isireliban fikowa ya koo tiara
nge dāa bii ni nu tiara sanam me ba dāru sira.

À n mēera kaa wa
yiru ñ kun me ita tona ya tie ten wii kpiiro,
ma nne ñ kun me nɔɔbu ya tie ten k̄aasi sɔɔ.
Gusunə Isireliban Yinniwa u yeni gerua.

⁷ T̄sɔ te sɔɔ, tamba koo ben laakari wesia ben taka kowon mi gia, kpa ben
nɔni yi Gusunə Isireliban Yinni D̄ero wa.

⁸ Ba ñ maa ben laakari wesiamə b̄u turanun bera gia, ni ben tii ba kua. Ba
ñ maa Asitaaten bw̄aroku s̄amə, ka bw̄aroku ni ba kua s̄ɔn s̄. Domi nu
s̄aawa ben tiin noman koorə.

⁹ Saa ye sɔɔ, Isireliba ba koo ben wuu damgisu deri, kpa su ko bansu nge me
Am̄ereba ba ben wusu deri be Isireliban s̄.

¹⁰ Wee beere Isireliba, i Gusunə been Yinni duari
wi u beere faaba kua.

I ñ n̄n yaaye wi u s̄aa been kuku yee naanegiru.
Domi wee i dāa binu duura b̄unun s̄.

¹¹ Sanam me i nu duura, i nu kara koosi,
ma nu seewa nu kp̄ea fuuku, nu w̄esu kua.
Adama sanam me i ko i nuku dobu ko i nin marum s̄ori,
i deema ḡaanu s̄ari.

Ma n kua n̄ni sw̄aa bakaru te ta ñ kpeemə.

Ba Isireliban yiberēba kamia

¹² Anna a kukiribu nɔ.
Bwese dabinu nu burisine
ma nu kukirimə nge nim w̄ɔkun nim.
Nu w̄oki nge daa tèn tora ya b̄ɔɔbu.

¹³ Ba kukirimə nge daa bakarun nim.
Adama Yinni Gusunə u bu gerusi,

ma ba duki yarina n toma,
nge yaka si woo ga sua ga ka doona,
ñ kun me, nge tua ye woo guna ya seeya.

¹⁴ Ye n kua yoka ma ba bu kpeerasia subaru sɔɔ.
Yam mu sere s̄ara ba ñ maa w̄a.
Nge meya be ba sun w̄orimə bu ka sun gura
ben k̄ok̄orə ya ko n s̄aa.

Yinni Gusunə

u koo Etiopigibu seeyasia

18

¹ Tem mu w̄a Etiopin daarun bera giə,
mi tabun wurenu n̄oramə.

² Mɛn tɔmbu ba gunu ma ben wasi ballimɔ.
 Ba bu nasie baama kpuro,
 yɛn sɔ̄ ba ra kpuro kɔsuku.
 Ma daanu ben tem buranɛ.
 Bɛya ba sɔmɔbu gɔra ka goo nimkuu si ba kua ka gb̄i.
 Goo nimkuu si, su duka mɔ.
 Tɛ, sɔmɔbu bɛɛ, i wuro bɛɛgibun mi.

³ Bɛɛ handuniagibu kpuro,
 i gidi bɔra mɛɛrio ye ba koo gira guuru wɔllo.
 I kɔban sw̄i swaa dakio ye ba koo so.

⁴ Domi ameniwa Yinni Gusunɔ u man sɔwa. U nɛɛ,
 u yɔ sɛɛ u yam mɛɛra ka laakari win waa yerun di
 sɔ sāreren saa ka wuburun saa.

⁵ Resɛm yà n wɛsu kua,
 ma ya bɛm doke ya ye,
 bu sere ye sɔri,
 yiberɛ u koo na u yen kãasi bɔri ka woburu,

⁶ kpa u ye gunɔsu ka gbɛeku yɛɛ deria yi di.
 Gunɔsu su ko n waa mi, yam susurun saa,
 kpa gbɛeku yɛɛ yi n waa mi puran saa.

Nge mɛya ba koo Asirigibun tabu kowobun gonu kua.

⁷ Saa ye sɔɔ, tɔn be ba gunu mi, ma ben wasi ballimɔ ba bu nasie baama kpuro
 yɛn sɔ̄ ba ra kpuro kɔsuku, ma daanu ben tem buranɛ, tɔn be, ba koo ka Gusunɔ
 wɔllu ka tem Yinni kɛnu naawa Siɔnin guurɔ mi ba ra nùn sã.

Yinni Gusunɔ

u koo Egibitigibu sɛɛyasia

19

¹ Gari yiniwa ba gerua Egibitin sɔ. Ba nɛɛ,
 wee Yinni Gusunɔ u sisi fuuku Egibitiɔ,
 u guru wiru sɔni nge duma.
 Ma Egibitigibun b̄nu nu diirumɔ win wuswaaɔ,
 ma ben wɔrugɔru ta kpa.

² U koo de bu tabu ko ben tii tiinɛ.
 Mɔɔ ka wɔnɔ ba koo tabu wɔrina.
 Bɔrɔ ka bɔrɔ ba koo tabu wɔrina.
 Wusu su koo tabu wɔrina.
 Sinambu ba koo tabu wɔrina.

³ U koo de Egibitigibu bu mwia kpana,
 kpa u ben nɔɔ tia kam koosia.
 Kpa bu bikiaru da b̄nun mi ka dobo dobogibun mi
 ka gɔri sokobun mi, ka sɔrobun mi.

⁴ U koo bu yinni gɔbo nɔmu sɔndia,
 kpa sunɔ nuku kɔsurugii u n bu dam dɔremɔ.
 Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

⁵ U koo ben daa baka ten nim kpeerasia
 kpa tu gbera.

⁶ Ten yerusun nim mu koo numia,
 kpa ten kerin winun nim mu gbera,
 kpa naa yari ka gb̄i yi yi waa ten goorɔ yi gbera.

7 Gāanu kun ko n maa wāa daa ten gooro
ka ten sure yero.

Bà n gāanu duura mi, nu koo gberawa nu gbi.

8 Be ba susure m̀d mi kpuro
ka k̀k̀onu ñ kun mε ka yāakoronu,
ba koo nuki sankirawa kpa bu swī.

9 Be ba beku wēε damgii tarimɔ
ka be ba beku kpikinu wesimɔ ba koo sekuru wa.

10 Be ba s̄aa tem m̄en dam ba koo k̄asikira.
Kpa ben s̄am kowobu bu nuki sankira.

11 Soanin wirugibu ba s̄awa gari bakasu.
Egibitin sunɔn bwisi k̄ēɔbu bà n m̄enna,
gari baka gariya ba ra gere.

Bwisi k̄ēɔbu bεε, am̄ona i ko i k̄aku i gere i nεε,
i s̄awa bwisigibu ka sina bibu.

12 Wunε maa Egibitin sunɔ,
mana wunen bwisi k̄ēɔ be, ba wāa.
Kpa bu gere su nɔ ȳen himba Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni
u wunen temgibu kua.

13 Soanin wirugiba kua wiirubu,
ma Nɔfun wirugiba kun maa yē ye ba m̀d.
Wirugii be, ba dera Egibitigiba k̄ōramɔ.

14 Yinni Gusunɔ u ben bwisi burisina
kpa bu de Egibitigibu bu k̄ōra,
ba n m̀d nge tam n̄oro wi u bindimɔ win sianu s̄ɔɔ.

15 Wirugii ka bw̄εbw̄ε, gobigii ka s̄aro, ben goo kun maa kp̄ε u gāanu ko
Egibitiɔ.

Egibitigibu

ba koo Yinni Gusunɔ s̄a

16 Sanam mε Egibitigiba koo wa ma Yinni Gusunɔ u bu win n̄omu demie u
ka bu s̄εyasia ba koo h̄erum soora nge t̄an kurɔbu.

17 Saa ye s̄ɔɔ, baa bà n nua ba Yudan gari m̀d, ba koo nanda Yinni Gusunɔn
himan s̄ɔ ye u yi ben s̄ɔ.

18 Saa ye s̄ɔɔ, wusu n̄ɔbuwa su ko n wāa Egibitin temɔ si s̄ɔɔ ba ko n da
Yudaban barum gere. Kpa ba n da b̄ore ma ba s̄aa Gusunɔ, w̄ollu ka tem Yinnin
t̄ambu. Ba koo wuu sin teu sokuwa S̄ōn wuu.

19 Ba koo Yinni Gusunɔ ȳaku yeru kua Egibitin tem suunu s̄ɔɔ, kpa bu kperu
garu gira m̄en n̄ɔɔ bura yero bu ka n̄un b̄εere w̄ε.

20 Yera ya koo s̄ōsi ma Yinni Gusunɔ u wāa Egibitin temɔ. Bà n n̄un n̄ɔɔgiru
sue be ba bu dam d̄orem̄an s̄ɔ, u koo bu faaba kowo w̄ε wi u koo bu w̄ora ben
n̄aman di.

21 Saa ye s̄ɔɔ, u koo bu tii s̄ōsi kpa bu n̄un gia. Ba koo n̄un ȳakunu kua kpa
bu ka n̄un k̄ēnu naawa. Bà n n̄un n̄ɔɔ mw̄εnu kua, kpa bu nu yibia.

22 U bu m̄εera kua, adama u koo bu b̄ekia. Ba koo ḡosira win mi, kpa u ben
kanaru n̄ɔ u bu faaba ko.

23 Saa ye s̄ɔɔ, swaa ya koo yari Egibitin di yu da Asiriɔ, kpa Egibitigibu bu
da Asiriɔ. Asirigibu ba koo ma da Egibitiɔ, kpa be kpuro bu m̄enna bu Yinni
Gusunɔ s̄a.

²⁴ Saa ye sɔɔ, Isireliba ba koo ka Egibitigibu ka Asirigibu nɔɔ tia ko, kpa handuniagibu kpuro bu domaru wa.

²⁵ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u koo bu domaru kua u nɛɛ, domarugiba bɛɛ, nɛn tɔmbu Egibitigibu. Domarugiba bɛɛ, Asirigibu, bɛɛ be na mɔma. Domarugiba bɛɛ Isireliba, bɛɛ be na gɔsa na tii yiiya.

Asirin sina boko u koo

Egibitigibu ka Etiopigibu

yoru mwɛɛri

20

¹ Wɔɔ gɛ sɔɔ Saagoni Asirin sina boko u dera win tabu sunɔ Taatani u Asidɔdu wɔri u ye mwa,

² yen wɔɔ ge sɔɔra Yinni Gusunɔ u Esai Amɔtin bii gari yini sɔɔwa u nɛɛ, a saaki ye potɔ ye a pɔra sɛke mi, kpa a wunɛn baranu pota a sɪ naa dirisu. Ma u kua mɛ. U yɔra basi ma u sɪa ka naa dirisu, n ka kua wɔɔ ita.

Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

³ wee nɛn sɔm kowo Esai u yɔra basi ma u ka naa dirisu sɪa n ka kua wɔɔ ita. Yeni ya sɔawa yireru te ta sɔɔsimɔ ye ya koo Egibitigibu ka Etiopigibu deema.

⁴ Asirin sina boko u koo Egibitigibu ka Etiopigibun aluwaasiba ka ben duro tɔkɔnu yoru mwɛɛri kpa bu yɔra basi ba n sɪimɔ ka naa dirisu, kpa yu ko seku bakaru Egibitiɔ.

⁵⁻⁶ Saa ye sɔɔra sɔɔ duu yerun tɔmbu be ba raa ben naanɛ doke Etiopi sɔɔ ka be ba tii sue Egibitigibun somirun sɔ, ba koo bɛrum soora, kpa bu burisina.

Ba koo gere bu nɛɛ, be wee ba wɔruma be sa raa naanɛ sɔa bu sun faaba ko, kpa bu sun wɔra Asirin sina bokon nɔmun di. Tɛ amɔna sa ko ko su ka yari.

Babiloni ya koo wɔruma

21

¹⁻² Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U man kɔsi nanumgiru sɔsi.

Na wa yiberɛba ba wee saa tem mɛ ba nasien di nge mɛ woo guna ya ra nɛ saa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di.

Wi u ra dam dɔre, u dam dɔramɔ.

Wi u ra maa kpeerasie, u kpeerasiamɔ.

Elamun tabu kowobu, i seewo.

Mɛdiba, i wuu ge tarusio.

Domɪ Yinni Gusunɔ u dera Babiloni ye, ya n maa tɔmbu weeweenu koosimɔ.

³ Ye na wa ka ye na nua kɔsi te sɔɔ, ya dera nɛn torora kara.

Ma wuriribu man wɔri nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɪ u ma.

Tirerabu dera na n maa gari nɔɔmɔ.

Ma diiribu dera na n yam waamɔ.

⁴ Nɛn laakari ya burisina, ma na diirimɔ bɛrum sɔ.

Yoka yɛ sɔɔ na nuku dobu yɪiyɔ,

ye sɔɔra bɛrum man deema.

⁵ Kɔsi te sɔɔ, na maa wa ba dɪanu yii ba kɔnnɔ kɔsu, ba dimɔ ba nɔrumɔ.

Yera goo u nɛɛ, i seewo tabu sinambu,

i bɛɛn tɛɛnu gum tɛɛni.

⁶Ma Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,
n doo n wuu kɔso yi kpa u man sɔ ye u koo wa.

⁷Ma na kua mɛ.

Yera u maasɔbu wa ba sɔimɔ yiru yiru.
Gabu ba ketekunu sɔni, gabu maa yooyoosu.

Ma u ye kpuro mɛɛra ka laakari.

⁸Yera wuu kɔso wi,
u gbāra nge gbee sunɔ u nɛɛ,
gbāra kɔnnɔ miya u yɔ saa kpuro,
sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru.

⁹Ma u maasɔbu wa ba sɔimɔ yiru yiru.
Ma u wa Babiloni ya wɔruma birem.
Ma bwāaroku ni ba kua ben bɔnun sɔ
nu wɔruka temɔ nu bɔkɔira.

¹⁰Bɛɛ nɛn tɔmbu Isireliba,
bɛɛ be ba so nge dobi doo soo yera,
yeniwa na nua Gusunɔ bɛɛn Yinnin min di,
wi, wi u sāa wɔllu ka tem Yinni.
Yera na bɛɛ ye nɔɔsiamɔ.

Gari yi Gusunɔ u gerua

Edɔmun sɔ

¹¹Wee ye Yinni Gusunɔ u man sɔɔsi Edɔmun sɔ.
Na nɔɔ gagu nua Seirin di ga nɛɛ,
wuu kɔso, saa yerà wɔkuru ta koo kpe.

¹²Ma wuu kɔso u wisa u nɛɛ,
bururu ta koo na, yen biru wɔkuru ta koo maa na.
I n kī i maa man gari bikia, i wurama i bikia.

Gari yi Gusunɔ u gerua

Daarububan tem sɔ

¹³Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Daarububan tem sɔ.
Dedanigibu, i doo i n wāa yakasu sɔɔ wɔkuru.

¹⁴Bɛɛ be i wāa Temaɔ i ka be nim nɔru ga mɔ nim daawo,
kpa i ka kpikobu dīanu daawa.

¹⁵Domɔ tabu swīa ma tɔmba duki mɔ takobi ka tendun sɔ.

¹⁶Wee ye Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa. U nɛɛ, kam kam wɔɔ tian biru kese, u
koo Kedaan bɛɛɛ kpuro kpeerasia.

¹⁷Ben tɛn towo wɔrugɔba sɔɔ, fiikowa ya koo tiara. Gusunɔ, Isireliban
Yinniwa u yeni gerua.

Gari yi Gusunɔ u gerua

Yerusalemun sɔ

22

¹⁻²Gari wee, yi yi ka Yerusalemun wɔwa yā mi ba ra kāsɔ.
Wunɛ Yerusalemu, mban sɔna wunen tɔmba nuku dobu mɔ,
ma ba kuuki mɔ.
Mba n kua ba ka yɔɔmɔ dii tɛɛri wɔllu.
Wunen tɔn be ba mɛɛra kua, ba ñ bu mɛɛra kue tabu sɔɔ,
ba ñ maa gu ka takobi.

³ Wee wunen tabu sinambu ka wunen tumbu kpuro
ba duki yarina n toma,
ma ten towobu ba bu mweera ba kua yobu.

⁴ Yen sɔ, na bee sɔwɔ, i gesiro nen bokun di,
i man derio n swi.
I ku tii nowia ko i nee,
i ko i man nukuru yemiasia
nen tambun noni swaarun sɔ.

⁵ Tɔɔ teni sɔɔ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni
u dera sa noni sɔɔre, sa burisine,
sa waa biti sɔɔ wɔwa yeni sɔɔ mi ba ra kasi.
Ba gani kosukumɔ ma sa nɔɔgiru sue
sa faaba kanamɔ guunun bera gia.

⁶ Elamun tabu kowobu ba wee
ba waa tabu kekeba sɔɔ ka maasɔbu,
ma ba sɛe bwaaɔu beki.
Kirigibu ba maa wee, ba tereɔu neni.

⁷ Wune Yerusalemu, wee tabu kekeba ba terie
wunen wɔwi sɔɔ mi tem gem waa.
Ma maasɔbu ba wunen gbara kɔnnɔsu tarusi.

⁸ Bee Yudaba i n maa tasi yeru mɔ.
Tɔɔ te, i mɛera mi i ra been tabu yanu bere
dii te ba mɔ Daa sɔwɔ.

⁹⁻¹⁰ Ma i deema ba been wuu Yerusalemun gbāraru yabura.
Yera i dia mɛera mɛera i kosuka
i ka gbara te sɔnwa.

Ma i nim tora ye ba raa gban nim yɔrasia wuu sɔɔ.

¹¹ I kpaɔ gba gbāranu yirun baa sɔɔ
yu ka yeɔnɔn nim nene.
Adama i n Gusunɔ mɛera
wi u yen himba yi yellun di.

¹² Yen sɔna tɔɔ teni sɔɔ,
Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u bee soka i ka swi,
kpa i weeweenu ko i been winu kɔni,
kpa i saakiba dewe nuku sankiranun sɔ.

¹³ Adama wee i nuku dobu mɔ i yɛrimɔ.
I kekeba ka yaɔɔu goomɔ.

I yaa temmɔ ma i tam nɔrumɔ i mɔ,
su di kpa su nɔ, domi sia sa ko gbi.

¹⁴ Yen sɔna Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni
u man sɔwɔ u nee,
u n bee been durum yeni wɔkamme
sere i ka gbi.

Ba Sebina kirɔ mɔ

¹⁵ Amenɔwa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u man sɔwɔ. U nee, n doo n Sebina
wi u saa sina kpaarun sɔm kowobun wirugii sɔ n nee,

¹⁶ mba u mɔ mi.

Wara u mɔ mi u ka tii siki wɔru dakuamme kperɔ.

¹⁷ Wee wi, Yinni Gusunɔ u koo nɔn bɔke nge kureru
kpa u nɔn kasa kɔ ka dam,

¹⁸ kpa u n bindimɔ nge banɔ batuma baka sɔɔ.

Miya u koo gbi ka win tabu keke sisugii yi u naane saa,
wi, wi u win yinnin yenu sekuru doke.

¹⁹ Wi, Yinni Gusuno, u koo nun yara win samburun di
kpa u kun maa saa goo.

²⁰ Yen tao te, wi Yinni Gusuno,
u koo win sam kowo Eliakimu, Hilikiyan bii soku,

²¹ kpa u nun wi, Sebinan yaberu sebusia
kpa u nun win kpaka seke

kpa u nun win dam we.

Eliakimu wi, u ko n saawa Yerusalemugibu ka Yudaban baaba.

²² Yinni Gusuno u koo nun Dafidin yennun kakoro we.

U n kenia, goo kun kenuma.

U n maa kenua, goo kun keniam.

²³ U koo nun girawa nge sasaru

mi n naane ma,

kpa u de win tondon yenu ga n bere ma.

²⁴ U ko n saawa bere yen wiru. Be ba wa win yenu, bukurobu ka bibu,
gobigibu ka saarobu, wiya u ko n be kpuro sowa nge sasaru.

²⁵ Adama Gusuno, wallo ka tem Yinni, u maa nee, so teeru ba koo sasa te
wuka te ba raa gira mi n naane ma mi, kpa tu woruma tu bora, kpa somu ni ta
raa sowa mi, nu kam ko. Yinni Gusonowa u yeni gerua.

Yinni Gusuno u koo Tiri

ka Sidoni kpeerasia

23

¹ Gari wee yi yi ka Tiri ya.

Bee be i wa goo nimkuu bakasu so,

i wuri koowo, domi been wuu ga kam kua.

Yenusu kun maa wa, duu yeru maa sari.

Saa Kitimun tem diya sa yen labaari nua.

² I mario berum so,

bee be i wa nim wakun gooru gia

mi Sidonin tenkuba ba ra sare.

³ Egibitigibu ba dobi yeemo daa te mo Nilu

ma tenkuba ba ye dwemo ba daramo

ma ba are beke dimo.

Ma yam mi, n kua bwesenu kpuron yaburu.

⁴ Sidoni, kaa sekuru wa,

domi Tiri, nim wakun wuu damguu, ga gerua ga nee,

ga n marubun wahala gaa waare, ga n maa marure.

Ga n bii aluwaasi bam keere,

ga n maa bii wandia seeyare.

⁵ Egibitigibu ba n nua ma Tiri ya woruma,

ba koo diiri.

⁶ Bee be i wa nim wakun gooru gia,

i wuri koowo i ka da Taasiso.

⁷ Been wuu ge ga wa saa yellun di

ge so i ra nuku dobu ko, gera mi?

Tiri yera mi?

Yen tambu ba da ba tem tukumgibu kamia?

⁸ Wara u ye kpuron himba yi Tirin sɔ̄,
ye, ye ya ra yen wirugibu swīi tem tukumɔ̄.
Yen tenkuba ba kua sina bibu.

Ma ba bɛɛɛɛ mɔ̄ handunia kpuro sɔ̄ɔ.

⁹ Gusunɔ̄, wɔ̄llu ka tem Yinniwa u ye yi,
u ka be ba tii sue kawa tem mɛ sɔ̄ɔ,
kpa bu be ba raa bɛɛɛɛ wɛ̄ɛmɔ̄ gem.

¹⁰ Bɛɛ Taasisigibu i terio bɛɛn tem sɔ̄ɔ
nge mɛ daa te ba mɔ̄ Nilu tɔ̄ n nim yiba mu ra terie.
Domi yoo sɔ̄ma kpa.

¹¹ Yinni Gusunɔ̄ u win nɔ̄ma demia nim wɔ̄kun bera gia.

Ma u dera sinamba diira.
U dera Kananin gb̄ara damginu nu wɔ̄ruka.

¹² U maa nɛɛ, bɛɛ Sidonigibu i n̄ maa nuku dobu wasi.
Domi ba bɛɛ dam dɔ̄re nge wɔ̄ndia wi u kun durɔ̄ yɛ̄.

Baa i n̄ seewa i da Kitimun temɔ̄,
min tii i n̄ wɛ̄rabu wasi.

¹³ I Babilonigibu mɛɛrio.

Ba n̄ maa w̄a.
Asirigibu ba bu kpeerasia.
Nge mɛya ba Tiri w̄ari ba tarusi,
ba yen sina kpaanu kɔ̄suka,
ma ye kpuro ya kua bansu.

¹⁴ I wuri koowo bɛɛ be i w̄a goo
nimkuu bakasu sɔ̄ɔ.

Domi Tirin wuu damguu ge, ga wɔ̄ruma.

¹⁵ Ba koo Tirin gari duari n̄ ka ko w̄ɔ̄ wata ka wɔ̄kuru nge sina boko turon
bandun tɛɛbun saka. Adama yen biru ya ko n̄ s̄aawa nge kurɔ̄ sakara wi ba
womu doke ba mɔ̄,

¹⁶ a m̄araku suo a n̄ soomɔ̄ a ka wuu sikerena,
wunɛ wi a s̄aare kurɔ̄ sakara wi ba duari.

A gu soowo nge mɛ wunen ȳɛ̄ra nɛ,
a n̄ ka womu dabi dabinu mɔ̄,
kpa bu wunen gari yaaya.

¹⁷ W̄ɔ̄ wata ka wɔ̄ku ten biru, Yinni Gusunɔ̄ u koo de Tiri yu maa wura
yen yellun tenkuru sɔ̄ɔ te ba mɔ̄ ka taki. Kpa yu ka handunian t̄mbu kpuro
arukawani b̄oke.

¹⁸ Adama ba n̄ yen arumani ka yen are yi ba wa ka taki guramɔ̄ bu menna
ben tiin s̄ɔ̄. Ba koo ye kpuro Yinni Gusunɔ̄ yiyiawa kpa ya n̄ s̄a be ba n̄n̄
s̄aamɔ̄gia, kpa bu d̄ianu wa bu di bu debu, kpa bu ȳa buranu wa bu doke.

Yinni Gusunɔ̄

u koo handuniagibu sɛɛyasia

24

¹ Wee Yinni Gusunɔ̄ u koo tem kpuro kpeerasia
mu ko bansu.

U koo mɛn t̄mbu kpuro yarinasia,

² ȳaku kowobu ka t̄n̄ dirobu,

yinnibu ka yobu,

wi u d̄oramɔ̄ ka wi u dwemɔ̄,

wi u mɔ̄ ba b̄okuramɔ̄ ka wi u b̄okuramɔ̄,

wìn dibu ba neni ka wi u dibu neni.

³ Ba koo tem kpuro wəri,
kpa bu men yānu gura,
kpa mu ko bansu.

Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

⁴ Tem mu koo gbera.

Mu ñ maa gāanu kpiisiamō.

Men tumbu ba ko n wasikiramō ba n gōō dōō.

Men wirugibu ba ñ ko n maa dam mō.

⁵ Domi men tumbu ba mu disi doke,
ba Yinni Gusunōn woodaba ka win yiirebu yina.

Ma ba arukawani nōru sarigia
ye u raa ka bu bōkua kusia.

⁶ Yen sōna bōri yi koo tem me di,
kpa men tumbu bu nōni sōra
kōsa ye ba kuan sō.

Ba koo bu kpeerasia.

Be ba koo tiara ba ñ ko n maa dabi.

⁷ Ben resem gbaanu nu koo gbera,

kpa ben tam durom mu kpe.

Be ba raa nuku dobu mō,

ba koo weeweenu ko.

⁸ Ba ñ maa baranu ka mōrōkunu soomō,

ni ba ra ka nuku dobu ko.

Nuku dobun kuuki yi koo kpe.

⁹ Ba ñ maa tam nōrumō ba n ka womusu koosimō.

Tam bōbōm mu koo sosia be ba mu nōrumōn mi.

¹⁰ Wuu ge, ga koo ko bansu.

Yenusu su ko n wāa dirisu.

Goo kun maa duō mi.

¹¹ Ba ko n weeweenu mō swēē sōō,

yèn sō tam sari.

Nuku dobu koo doona ben tem di.

¹² Wuu ge, ga ko n sāawa bansu,

kpa gen duu yenu nu n wōruka,

¹³ kpa tumbu ba n kōōkire tia tia tem me sōō,

nge dāa bii ni nu tiara

sanam me ba dāru sira,

ñ kun me nge resem ye ba kunōnu mō.

Ba nuku dobu kua kam

¹⁴ Be Yinni Gusunō u koo deri ba n wasi

ba ko n kuuki mō ka nuku dobu.

Be ba wāa sōō duu yeru gia,

ba koo Yinni Gusunō tōma win kpāarun sō,

ba n mō,

¹⁵ bēē be i wāa sōō yari yeru gia

ka be ba wāa nim wōkun gooru gia,

i Gusunō Isireliban Yinni bēēē wēēyo.

¹⁶ Sa ko nō ba womusu mō baama

handunian goonu nne sōō

ba mō, i gemgii bēēē wēēyo.

Adama ne, kon nōōgiru sua na n mō,

gbera man di, na kam kua,
domi yibereba ba hania mɔ ba yānu guramɔ.

17 Bɛɛ tem mɛn tɔmbu i ko i bɛrum soora

domi ba bɛɛ yɛri ka suuri berie,

18 wi u duka mɔ bɛrum sɔ,

kpa u suura wɔri.

Wi u maa yariɔ suuran di,

kpa u yina mwaara.

Domi gura baka koo kindama wɔllun di.

Kpa tem kpɛɛkpɛɛku gu diiri.

19 Tem mu koo yiri kpa mu beu ko,

kpa mu besikira.

20 Mu ko n bāarimɔ nge tam nɔro,

kpa mu n yiirumɔ nge kuu te woo ga sweemɔ.

Mɛn durum ya ko n mu bunie,

kpa mu wɔruma mu kpana mu se.

Bannun kpeeru

21 Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔ u koo kperi sɛyasia wɔllɔ. U koo sinambu sɛyasia tem mini,

22 kpa bu bu yoru mwa bu bu taasi wɔrusɔ nge pirisɔmba. Sɔɔ dabi dabirun biru, kpa bu bu sɛyasia.

23 Sɔɔ ka suru ba koo sekuru wa.

Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,

u ko n win bandu diiwa Siɔnin guurɔ, Yerusalemɔ,

kpa win tɔmbun guro gurobu bu win yiiko wa.

Siarabun womu

25

1 Yinni Gusunɔ, wuna a sãa nɛn Yinni,

wuna kon tɔma,

kpa n wunen yisuru wolle sua.

Domi a gãa bakanu kua,

wunɛn himba ye a yi saa yellun di,

ya ñ kɔsa.

2 A dera wuu ge, ga wɔruma

ga kua nge kpee ni ba suba.

Ma wuu ge ga gbāraru mɔ ga kua bansu.

A dera tii suobun wuun gbāranu nu wɔruka.

Ba ñ maa nu seeyamɔ sere ka baadommɔ.

3 Yen sɔna bwese damginu nu nun bɛɛɛ wɛɛmɔ.

Ma be ba gabu dam dɔremɔ ba nun nasie.

4 Domi a kua dam sarirugibu ka wɔnwɔndobun kuku yeru, wahalan saa.

A bu berua woo bɔkɔn saa ka sɔɔn saa.

Domi tɔn kɔsobu ba ra tɔnu wariwa

nge guru woo ge ga gana sweemɔ.

5 Yinni Gusunɔ, wuna a tii suobun wɔkinu kpeerasia

nge mɛ a ra yam susuru kpeerasie

tem mi gāanu ku ra kpi.

Wuna a ben nasaran womusu tɛɛsi

nge mɛ guru wiru ta ra sɔɔ tɛɛsi.

Yinni Gusunɔ u tɔmbu kpuro

tɔɔ baka dim sɔɔru kuammɛ

6 Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni
u koo bwesenu kpuro tɔɔ baka dim soku, Siɔnin guuro.

Dĩa duronu ka yaa gumgia
ka tam gema u koo bu wẽ.

7 Kpa u sɔnditia ye ba ben wuswaa wukiri nuku sankiranun sɔ wuna guu ten
wɔllu mi.

8 U koo de gɔɔ u kpe sere ka baadommaɔ,
kpa u ben nɔni yĩresu woka
kpa u ben sekuru wuna tem mɛ kpuro sɔɔ.
Wi, Yinni Gusunɔwa, u yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Mɔabuba sɛɛyasia

9 Tɔɔ te sɔɔ, ba koo Yinni Gusunɔ sɔ bu nɛɛ,
wuna a sɔa bɛsɛn Yinni wi sa naanɛ sɔa.
Wuna a sun faaba kua.

Su nuku dobu ko kpa su yɛɛri faaba yen sɔ.

10 Yinni Gusunɔ u koo Siɔnin guuru kɔsu.

Adama u koo Mɔabuba munkuwa
nge yaka si ba yari kɔkɔrɔwɔ.

11 Kpa bu ben nɔma demia kɔkɔrɔ ge sɔɔ
nge be ba kɛɛrimɔ.

Ka mɛ, u koo de ben tii sua bi, bu kpewa.

12 U koo gb̄ara damgii ni nu gunu sura u kɔsuku
nu gɔsia tua.

Yinni Gusunɔ

u koo win tɔmbu nasara wẽ

26

1 Saa gaa sisi yɛ sɔɔ ba koo womu geni ko Yudan tem sɔɔ bu nɛɛ,
sa wuu damguu mɔ.

Yinni Gusunɔwa u gen gb̄araru swĩ
u ka gu kɔsu.

2 I gamboba kenio
kpa bwese te ta gem swĩ ta nùn mɛm nɔwammaɔ
tu du min di.

3 Yinni Gusunɔ u ra sika sarirugii b̄ori yendu wẽ,
yɛn sɔ yɛro u nùn naanɛ sɔa.

4 I Yinni Gusunɔ naanɛ koowo
saa kpuro sɔɔ.

Domĩ wiya u sɔa kuku yee damgiru
sere ka baadommaɔ.

5 U koo wuu ge ga wãa
wɔllɔn tɔmbu kpeerasia,
kpa u gen tii kɔsuku u sura sere temɔ,

6 kpa s̄arobu ka wɔnwɔndobu
bu gu taaku.

Saa d̄aakan kanaru

7 Gemgiiin swaa ya ra n dɛndewa.

Yinni Gusunɔ, wunɛ wi a s̄aa gemgii
wuna a ra ye nɔɔ nɛrasie.

8 Yinni Gusunɔ, swɛɛ yi kaa sun sure kpuro,
wuna sa ko n naanɛ s̄aa,
su ka s̄i yi s̄ɔɔ.

Ye bɛsɛn ḡɔru ga k̄i,
yera su nun yaaya kpa su nun s̄a.

9 W̄ɔkuru, nɛn bw̄ɛra ya ra n wunen bɛkɛ bar̄ɔwa,
kpa nɛn ḡɔru ga n nun kasu.

À n t̄ambu siri handunia s̄ɔɔ,
ba ra glewa nge mɛ ba koo ka s̄i.

10 Adama baa bà n t̄ɔn k̄ɔso durom kua,
u ñ gem ḡiamɔ.

U ko n win kom k̄ɔsum m̄ɔwa
tem mi gem mu w̄aa,
kpa u n Gusunɔn yiiko gɛma.

11 Yinni Gusunɔ, a dam m̄ɔ,
adama wunen yibɛrɛba ba ñ mu waamɔ.

A de bu wunen hania wa
ye a ka wunen t̄ambu w̄oramɔ,
kpa bu sekuru wa bu d̄ɔɔ mwaara.

12 Yinni Gusunɔ, wuna a ra sun b̄ɔri yɛndu w̄ɛ.
Domi wuna a ra de ye sa m̄ɔ kpuro yu koorɔ.

13 Gusunɔ bɛsɛn Yinni sa raa yinnibu gabu s̄awa.
Adama t̄ɛ, wunɛ turon ȳisira sa soku.

14 Yinni, be ba gu,
ba ñ maa seemɔ bu w̄aaru di.
Domi a bu w̄ari a kpeerasia.
Ba ñ maa bu yaayamɔ.

15 Yinni, a wunen yiiko s̄ɔɔsi.
A dera bɛsɛ wunen t̄ambu sa dabia.
Ma a bɛsɛn tem yasiaasia.

16 Sa nun soka sanam mɛ sa w̄aa n̄ɔni sw̄aaru s̄ɔɔ.
Sa kanaru kua sanam mɛ a sun s̄ɛyasia.

17 Yinni Gusunɔ, sanam mɛ a sun biru kisi
sa kua nge t̄ɔn kur̄ɔ wi u yiire u k̄i u ma,
u t̄ii b̄ɔɔkumɔ u wuri m̄ɔ wuriribun s̄ɔ.

18 Sa wahala kua sa n̄ɔni s̄ɔɔra ka wuriribu.
Adama wom diruma sa mara.

N ñ ka tem mɛ arufaani gaa naawɛ.
Sa ñ maa goo mara wi u koo sina mɛ s̄ɔɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba s̄ɛyasia

kpa bu wurama nge yellu

19 Nɛgibu, bɛɛn t̄ɔn be ba raa gu
ba koo se ḡarin di bu w̄aaru di.
Bɛɛ be i kp̄i tem s̄ɔɔw̄ɔ, i dom yando,
kpa i nuku dobun kuuki ko.
Domi tem mu koo bɛɛ seya ḡarin di

nge me bururun kakoru ta ra yakasu seeye.

²⁰ Nen tambu, i doo i kuke been diaa

i tii gamboba kenusio,

kpa i n waa mi gina

sere Gusunon maru yu ka sure.

²¹ Wee Yinni Gusunon u yarima

win waa yerun di

u ka handunian tambu siri

kosa ye ba kuan so.

Tem mu koo ton be ba gon yem terasia,

kpa ben gonu nu sosira.

Ba waa kosa kamia

27

¹ Tso te soo, Yinni Gusunon u koo waa kosa ye ya duka mo seeyasia ka win takobi damgia ye ya kpa, kpa u yaa kosa ye go, ye ya waa nim woku soo.

Yinni Gusunon

ka win resem gbaaru

² Yen tso te, Yinni Gusunon u koo womu ko win resem gbaarun so, te ta bii geenu marumo, u nee,

³ ne, Yinni Gusunonwa na tu nonimoo.

Nena na tu nim yekamo saa kpuro.

Na tu kosu soo soo ka wakuru,

goo u ku raa ka tu wari u mwa.

⁴ Na n maa ka nen resem gbaa te maru saa.

Adama na n saki ka awi wa mi,

kon yi wariwa n dso meni,

⁵ ma n kun mo yi man kua yin kuku yeru,

ma yi ka man noo tia kua.

Yi n kua me, kon yi deri.

Yinni Gusunon

u koo Isireliba suuru kua

⁶ Saa gaa sisi ye soo

Isireliba ba koo gbini gira

bu keru ko nge daa,

bu wesu ko bu ma

kpa ben binu nu handunia yibu.

⁷ Yinni Gusunon u n bu seeyasia

nge me u ben yiberaba seeyasia.

U n maa bu go nge me u ben yiberaba go.

⁸ U bu seeyasiawa saka soo.

U dera yiberaba ba na

nge soo yari yerun woo damguu,

ba bu gura ba ka doona.

⁹ Nge meya u ka Isireliban durum woka.

Wee ye n kooru yen biru.

U ben buu turanu gosia torom.

Ba n maa Asitaaten bwarokunu ka sosoginu seeyamo.

¹⁰ Ben wuu damguu ge,

ga kua bansu, ba gu deri.
 Miya n kua yaa sabenun kpara yeru
 ka nin kpin yeru.
 Ma nu kiku si su tiara dimo.
 11 Daa ya n gbera ba ra ye booriwa
 kpa ton kurabu bu ka doo ko.
 Wee nen ton be, ba n bwisi mo.
 Yen sana Yinni Gusuno wi u bu taka kua
 u n bu wonwonda kue,
 u n maa bu durom kue.

Be ba raa yoru mwera

ba koo wurama

12 Saa gaa sisi ye soo Yinni Gusuno u koo bee Isireliba sira nge daru,
 kpa bu bee dohiri tia tia
 saa Efaratin daarun di n ka girari Egibitin daaro.
 13 Yen tao te, ba koo kabi baka so
 kpa be ba raa yoru mwera ba woo Asirio
 ka be ba kpikuru da Egibiti bu wurama.
 Kpa bu yiira bu Yinni Gusuno sa
 guu dera ten mi, Yerusalemu.

Ba Isireliban bwese keru

waku te kiru mo

28

1 Borura Samari ye ya saa nge sina furu
 ge Efaraimuba ba ka tii sue.
 Ya wawa tuke ye ya tem gem mo.
 Ma ya saa yen buraru
 nge daa wee si tamba ra doke wiro
 ba ka tam goore.
 2 Wee te, Yinni Gusuno u goo sooru kua
 wi u dam mo u ka ye wori.
 Win dam mu saawa nge guru kpenu,
 n kun me nge woo bako ge ga ra asoro ko,
 n kun me nge guru baka.
 U koo wuu ge surawa temo.
 3 Wuu ge, ge Efaraimuba ba ka tii sue mi,
 ga wera ba taakumo,
 4 nge daa wee si su della.
 Ga saawa nge daa marum me mu yellu ye,
 ma ba yande sora ba di.
 5 Sso teeru, Yinni Gusuno Dam kpurogin tiwa u koo bandu di kpa u n saa
 win ton be ba tian sina furu buru ka ben buraru.
 6 U koo siri kowobu kpara bu ka siri dee dee. Meya u ko n maa saa ben dam
 bu ka yiberaba naa gira sere ben wuun gbārarun konnowa.

Tam nroba Esai yaakoru mo

7 Adama te, baa ka Gusunan somo bu ka yaku kowobu,
 tam boobom mu bu tirekiramō
 ma ba baarimō men sō,

sere Gusunɔn sɔmɔbu ba n̄ maa win gari m̄ dee dee.

Yāku kowobun tii ba n̄ maa kp̄ bu siri dee dee.

8 Ben dii yenɔ aye dɛɛraru sari.

Sianu ka kubana nu yiba mi.

9 Ba gerumɔ ba m̄,

wara na kī n̄ keu s̄ɔsi.

Wara u koo ka nen gari sɔmburu ko,

ma n̄ kun m̄ bii wi ba b̄m kara.

10 Ba m̄, na bu keu m̄ tɛɛru.

Na bu wooda w̄ɛm̄ tia tia.

Na yen wiru ka naasu tubusiam̄
nge wi u bii piiminu keu s̄ɔsim̄.

11 Yen s̄ɔ t̄,

Gusunɔ u koo de goo u ka bu gari ko

ka barum tukum mɛ ba n̄ n̄ɔm̄.

12 Domi u bu s̄ɔwa bu de

wi u wasira u w̄ɛra.

W̄ɛra yera maa w̄a mi,

adama ba n̄ kī bu win gari wura.

13 Yen s̄na win wooda ko n̄ bu s̄awe bii s̄ɔsiru te ba s̄ɔsim̄ tɛɛru tɛɛru, tia
tia. Ka mɛ, ba koo sokura bu w̄ɛruma bu b̄ɔkira, kra bu yina mwaara.

Kpee te ta s̄a

gani gɔmburun dam

14 T̄ɛ bɛɛ yaako kowobu,

bɛɛ be i Yerusalemugibu dam d̄ɔrem̄,

i swaa dakio i n̄ ye Yinni Gusunɔ u gerum̄.

15 Bɛɛ be i gerum̄ i m̄,

wee i ka ḡɔ ka ḡɔribun w̄a yeru arukawani b̄kua.

Baa wahala ȳa n̄ tunuma ya banda,

ya n̄ bɛɛ turi.

Adama i n̄ ȳɛ ma weesa su kua bɛɛn kuku yeru.

16 Yen s̄na Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

wee u kperu sw̄i Siɔniɔ,

ta kua win kp̄ɛkp̄ɛku.

Kpee te, ta s̄awa kpee gobigiru

te u ḡɔsa, ta kua gani gɔmburun dam.

Wi u tu kua win t̄asi yeru u n̄ w̄ɛrumam̄.

17 Wee, u gem neni nge banɔbun w̄ɛ

yi ba ra ka diru ȳire,

n̄ kun mɛ ben nifo

ye ba ra ka ganani sikirabu mɛɛri.

Guru kpenu nu koo wee si kpuro k̄suku

si su kua bɛɛn kuku yeru mi.

Nim bakam mu koo su mwɛ.

18 Bɛɛn arukawani ye i raa ka ḡɔ b̄kua

ya koo kam ko.

Kpa ye i raa ka ḡɔribun w̄a yeru b̄kua

ya kun maa w̄a.

Yibereba b̄a n̄ bɛɛ w̄ari ba as̄ɔɔ kua

ba koo bɛɛ taakuwa.

19 Ba ko n bæε taakumɔwa saa kpuro nge mèn nɔɔ ba saramɔ. Domi ba ko n da sarewa bururu baatere ka maa sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru, kpa i berum soora i n ben labaaɾi nua.

20 Nge mε ba ra gere, bu nεε,
kpin yera kun dɛɛbu turi a ka tii demia.
Bekura kun maa yasum turi a ka wukiri.

21 Domi Yinni Gusunɔ u koo tabu ko nge mε u raa kua Perasimun guurɔ.

U koo mɔru bara
nge mε u raa kua Gabaonin wɔwɔɔ,
u ka win sɔm maamaakigia sɔɔsi
ye ba ñ waare.

22 Tɛ, i ku maa de i n wāa yaako kookoosu sɔɔ, kpa bu ku raa maa bæε nɔni swāaru sosia. Domi na nua ma Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u himba yi u ka tem mε kpuro kpeerasia.

Yinni Gusunɔn bwisi

23 I swaa dakio i nɔ.
I swaa tem kpɛiyɔ i nɛn gari nɔ.

24 Wi u gbaaru kɔramɔ u ka dīanu duure
u ku ra n kɔrɔ tɔna mɔ u n dɔɔ baadomma.

25 U n kɔra u kpa,
u ra mi dīa bwese bweseka duurewa
bεεru ka bεεru.

Kpa u maa dīanu ganu duure nenem
gbaa ten goorɔ.

26 Gusunɔ wi u sāa win Yinni
wiya u nùn bwisi kã.

U nùn yen kpunaa sɔɔsi.

27 U ku ra dobi so ka tebo,
u ra yi sowa ka bokuru.
U ku ra mɔri so ka dam,
u ra yi sowa ka boku piibu.

28 U ra alikama sure,
adama u yen saka yɛ yu ku ka munkira.

29 Yenin tii ya weewa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinnin min di.

Win bwisi kɛru ta sāawa maamaaki.
Win laakari ya maa kpã.

Ye n Yerusalemu mara

29

1 Arieli, Arieli, wunε wi ba mɔ Yerusalemu,
mi Dafidi u win wāa yeru kua,
a sāawa bɔrura.

A n wunεn wɔɔ ka wɔɔ tɔɔ baka ni mɔ a n dɔɔ.

2 Adama kon nun wɔri,
kpa wuri ka weeweenu nu nɔɔra wunε sɔɔ,
kpa a ko nge nɛn yãku yeru.

3 Kon de tabu kowobu bu nun tarusi,
kpa bu ben tabu sãa yi yi
bu ka nun sikerena.

4 Ba koo nun sura.
Kaa gari geruma tem di,

adama tua kun derimɔ yi yari.
 Wunen nɔɔ ga koo nɔɔra nge siinin nɔɔ.
 Tuan diya ba ko n gu nɔɔmɔ kutu kutu.
 5 Wunen yiberɛba ba ko n dabiwa nge tua,
 kpa ba n pusa nge doo dirisu.

6 Adama subaru sɔɔ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni
 u koo na u bu sɛɛyasia
 ka guru gbāsukubu ka tem yīrubu,
 ka wɔki bakanu ka woo guna
 ka guru woo bɔkɔ, ka sere maa dɔɔ boko,

7 kpa tabu kowo dabi te,
 te ta nun wɔri mi,
 ta wunen gbāraru tarusi,
 tu doona nge dosu.

8 Nge mɛ wi gɔɔra mɔ u ra dosi u nɛɛ, u dimɔ,
 adama ù n dom yanda
 kpa u deema nukurɔ gāanu sari.
 N kun mɛ nge mɛ wi nim nɔru ga mɔ
 u ra dosi u nɛɛ, u nim nɔrumɔ,
 adama ù n dom yanda
 kpa win gɔru ga n gbere, u n wasire,
 nge mɛya tabu kowo be,
 ba ko n sāa be ba koo na bu Siɔnin guu te wɔri.

Isireliba ba Yinni Gusunɔn

kirɔ atafiru kua

9 I biti sooro,
 kpa i nɔni yimɛ i ko nge wɔkobu.
 Wee i sāare i tam goore,
 adama i ñ tam nɔra.
 I bāarimɔ, adama n ñ tam bɔɔbɔm sɔ.

10 Domi Yinni Gusunɔ u bɛɛn laakari sikarisia,
 u win sɔmɔbu ka bɛɛn sɔrobun nɔni wɔkua.

11 Gari yini kpuro yi ko n bɛɛ sāawɛwa nge tire te ba wukiri ba yīreru koosi.
 Ma ba tu goo wɛ wi u garibu yɛ ba nɛɛ, u tu gario. Ma u wisa u nɛɛ, u ñ kākɔ u
 tu gari, domi ba tu yīreru koosiwa.

12 N kun mɛ nge tire te ba goo wɛ wi u kun garibu yɛ, ba nɛɛ, u tu gario. Ma
 u wisa u nɛɛ, u ñ garibu yɛ.

Bwisigibun bwisi koo kam ko

13 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bwese teni tà n nùn sāmɔ,
 nɔwa ta ra ka nùn bɛɛrɛ wɛ.
 Ben gɔru ga ka nùn toma.
 Tɔmbun wooda ka ben sɔɔsina ba swīi, ba ka nùn sāmɔ.

14 Yen sɔna u koo de bu biti soora
 ka sɔm maamaakiginu.

U koo de ben laakarigibun laakari yu kam ko.
 Kpa ben bwisigibun bwisi yi kpe.

Ye ya koo koorā amɛn biru

15 Bɔruroba bɛɛ be i ra bɛɛn himba Yinni Gusunɔ berue,

kpa i n been kookoosu m̀d̄ yam w̄okuru s̄o,
 kpa i n gerum̄o i n m̀d̄
 wara u be waam̄o,
 nge wara u be ye.

¹⁶ Daa k̄sagibu be!

Ba ku ra m̄am̄o garisi nge s̄andu.
 Tem m̄andu ta ñ kp̄e tu m̄am̄o s̄o tu nee,
 n ñ wi, u tu kua,
 ñ kun me tu n̄n s̄o tu nee,
 u ñ bwisi m̄o.

¹⁷ Saa fiiko s̄o,

Libani ya koo gosia d̄aa gbaaru
 kpa ta n s̄aa nge d̄aa s̄o.

¹⁸ Saa ye s̄o,
 sosobu ba koo tire ten gari n̄o.
 W̄okobu ba koo yam wa,
 kpa bu yari yam w̄okurun di.

¹⁹ Ne, Yinni Gusun̄o,
 kon de w̄anw̄andobu ba n yeirim̄o ba n d̄o,
 kpa s̄arobu bu nuku dobu ko,
 ne, Isireliban Yinni deeron s̄o.

²⁰ Domi be ba ra t̄ambu dam d̄ore
 ka t̄an yaako kowobu ba koo kpe,
 kpa k̄san kowobu ba kun maa w̄aa.

²¹ Kon maa be ba ra t̄ambu taare w̄e siri yer̄o kpeerasia,
 ka be ba ra t̄ambu yina berie be ba ka tii yinam̄o,
 ka be ba ra gemgii win gem bire siri yer̄o.

²² Yen s̄ona ne, Yinni Gusun̄o,
 ne wi na Aburhamu yakia,
 na win debubu Isirelin yeugibu s̄o wa na nee,
 t̄e, ba ñ maa sekuru wasi.

Me ya ben wuswaa kun maa burisinam̄o.

²³ Domi sanam me ben bibu ba koo nen n̄oman s̄oma wa,
 ye na kua ben suunu s̄o,
 ba koo nen ȳisiru beere w̄e,
 kpa bu man nasia, ne, Gusun̄o ben Yinni deero.

²⁴ B̄en bwisikunu nu raa tond̄o,
 ba koo bwisi wa.
 Be ba ku ra raa maa gari wure,
 ba koo gari wura.

Arukawani

ye ya ñ arufani m̄o

30

¹ Yinni Gusun̄o u nee,
 b̄ruroba Yudaba be ba ku ra mem̄o n̄o.
 Ba ku ra man saawara ko b̄a n wesianam̄o.
 Kpa bu ka gabu arukawani b̄oke
 ba kun nen k̄iru bikie.

Ba tii durum gurem̄o ba s̄obim̄o ba d̄o.

² Be wee ba kpikuru d̄o Egibitīo

ba ñ man saawara kue.
 Ba faaba kasu Egibiti sunon mi.
 3 Adama u ñ kpē u bu faaba ko.
 U koo bu sekuru dokewa.
 4 Wee ben wirugibu ba tura ba
 wāa Soaniō ko.
 Meya maa ben goro be, ba Hanesi tura.
 5 Adama be kpuro ba koo sekuru di
 Egibitigibun sō,
 domi ba ñ kpē bu bu faaba ko.
 Ba koo bu sekuru dokewa kpa bu beere bia.

Isireliba ba Egibitigibun

somiru dweem dō

6 Wee Yudaba ba ben yaa sabenu sōmunu sōbi
 ba ka dō sō yēsan nōm dwaru gia
 mi nuku sankirara wāa.
 Domi gbee sinansu su wāa mi,
 ka surōkōnu ka sere wēē nanumgii gee.
 Tōn be, ba ben dukia ka ben arumani kpuro
 kētekunu ka yooyoosu sōbi,
 ba ka Egibitigibu daawō,
 be ba ñ koo bu arufaani gaa kua.
 7 Domi ben somiru ta sāawa kam.
 Yen sōna na Egibiti ye sokumō waa ye ya kun dēē mō.

Mēm nō sariba

8 Gusunō u Esai sōwa u nēē,
 tē, a ye kpuro yoruo kpee besi sō ka tirenō
 Yudaban wuswaaō kpa ya n yii mi,
 ya n sāa seeda sere ka baadommaō.
 9 Domi tōn be, ba sāawa mēm nō sariba ka wee kowobu.
 Ba swaa tau, ba ñ kī bu sōsiru swīi.
 10 Ma ba yam waobu sōmō bu ku yam wa.
 Meya ba maa nen sōmōbu sōmō bu ku bu gari gee sō.
 Adama bu bu gari dori sōwō baa ñ n mēren na.
 11 Bu swaa ye derio
 kpa bu ku maa bu nē, Isireliban Yinni Dēeron gari sō.

Yudaba ba koo wurama

mam mam

12 Ma Esai u Yudaba sōwa u nēē,
 amēniwa Gusunō beēn Yinni Dēero u beē sōmō.
 U nēē, yēn sō i gari yi yinamō
 ma i tii yōsu daa bōbōya sō, ka weesu sō,
 ma i tāsa ye sō,
 13 tora nini, nu koo beē ko dam sarirugibu,
 kpa i wōruma subaru sō,
 nge gana ye ya beu mō.
 14 I ko i kōsikirawa muku muku
 nge wekeru tēn kēka ba ñ kpē bu ka dō gura,
 ñ kun mē bu ka nim sōka.

I Yinni Gusunɔ naane koowo

15 Adama u wure u neɛ,
 i n gɔru gɔsia i wurama win mi laakari sɔɔ,
 i ko faaba wa.

Meya i n kua teeru i nɔn naane doke,
 i ko dam wa.

Adama i n me kɛ.

16 I neɛ, i ko yakurawa ka dumi.

Yen sɔna u koo maa de i yakura.

I neɛ, i ko dawa ka dumi yi yi duki mɔ.

Yen sɔna u koo de

be ba koo maa beɛ naa gira ba n sɔu.

17 Beɛn nɔrɔbu (1.000) bɔ n yiberɛ turo wa,

ba koo duki yarina.

Yiberɛba nɔɔbu ba koo maa beɛ kpuro yarinasia

kpa i da i n sebi sebi

nge deka ye ba gire guuru wɔllɔ.

*Yinni Gusunɔ u koo**win tɔmbu domaru kua*

18 Yinni Gusunɔ u tɔru mara

tɛ sɔɔ u koo beɛ durom kua

kpa u beɛ wɔnwɔndu sɔɔsi.

Domi u sɔawa gemgii.

Doo nɔɔrugiba be ba nɔn naane sɔa.

19 Beɛ Yerusalemugibu,

beɛ be i wɔa Sionin guurɔ,

beɛn goo kun maa sumɔ.

Yinni Gusunɔ u koo beɛn wɔnwɔndu wa

sanam me i nɔn soka.

U n beɛn nɔɔ nua, u koo beɛ wurari.

20 U koo beɛ dɔanu wɛ i di nɔni swaarun saa sɔɔ,

kpa u beɛ nim wɛ i nɔ wahalan saa sɔɔ.

Wi, wi u beɛ keu sɔɔsimɔ

u n maa kukumɔ bee tia.

I ko i nɔn wa.

21 I n sɔa i tura swaa keɛnɔnɔ,

beɛn swaa koo gari yi nɔ, yi yi neɛ,

swaa wee, i sɔiyɔ ye sɔɔ.

22 I ko i beɛn sɔi geesu ka wura

ye i raɔ beɛn bwɔarokunu pote garisi disi,

kpa i bwɔaroku nin kɛki yari nge kubanu,

kpa i neɛ, bu ka nu yario saa min di.

23 Saa yera Gusunɔ u koo de gura yu ne

beɛn dɔa ni i duura sɔɔ,

kpa dɔa ni, nu gea ko nu ma.

Saa ye sɔɔra, yaa sabenu koo yakasu di batuma baka sɔɔ.

24 Neɛ yi ba ka sɔmburu mɔ ka sere ketekunu

nu koo dobi di yi ba bɔru yɛka.

25 Nim tori yi ko yi n wɔawa

guu bakanun wɔllɔ, ka gungunu wɔllɔ,

dɔma te ba koo tɔmbu go

bu ben kuku yenu kəsuku.

²⁶ Kpa Yinni Gusunə u win təmbun bosu nəəri,
kpa u bu bekiə mi u bu mɛɛra kua.
Dəma tera, surun yam bururam mu koo ko nge sɔɔgim,
kpa sɔɔgim mu dora mu sosi
nən nəəba yiru n kere yellu.

Yinni Gusunə

u koo Asirigibu sɛɛyasia

²⁷ Wee Yinni Gusunən yīsira nəoramə
saa tontonden di.
Win mərə ya kpā ya sāa nge dɔɔ wii bakaru.
Win nəɔ ga mərə yiba.

Ma win yara ya sāa nge dɔɔ yari bakaru.

²⁸ Win mərən wɛsiaru ta sāawa nge daaru
te ta nim yiba ta tənɔ mwɛɛ sere wīirə,
u ka təmbu kam koosia,
ma ta sāa nge yaruka ben nəsə
u ka bu da mi ba n̄ kī.

²⁹ I ko i womusu ko nge mɛ i ra ko Gəɔ sararibun tɔɔ bakaru səɔ wɔkuru, kpa
i n nuku dobu mə nge wi u guuru soomə u ka sīimə sanam mɛ i sāaru dɔɔ Yinni
Gusunən guurə, wī, wī u sāa Isireliban dam.

³⁰ Saa yera u koo de win nəɔ damguu ge, gu nəəra.
Win mərə baka ye, yà n seewa
u koo win dam sɔɔsi dɔɔ boko ka nim yibu bakaru
ka guru woo bəkə ka guru kpenu səɔ.

³¹ Yinni Gusunə ù n gbāra,
Asirin sina boko u koo nanda u diiri.
Domi u koo nùn sɛɛyasia ka win bokuru.

³² Mɛn nəɔ u gesi nùn boku te so, gāasu ka mərəkuna nu koo nəəra. U koo
nùn sowa ka dam.

³³ Saa yellun di
ba wī sina bokon kpaku yeru kua ta wāa mi.
Ta duku, ta maa yasɔ.
Ma ta dɔɔ mə ta maa dāa yiba.
Wee Yinni Gusunən mərən wɛsiaru ta dɔɔ wi yabiamə
nge gbim mɛ ba dɔɔ doke.

Egibitigiba sāawa təmbu

31

¹ Bɔruroba Yuda
be ba kpikuru dɔɔ Egibitiə bu ka somiru wa.
Ba ben naanɛ doke dumi səɔ,
ka tabu kɛkɛ dabi ni dumi gawe səɔ
ka sere maasə damgibu səɔ.

Adama ba n̄ Gusunə ben Yinni Dɛɛro kasu,
bu nùn naanɛ ko.

² Yen sɔna win tii u yɛ ye u m̄.

U koo de kɔsa yu na.

U n̄ maa win gari kɔbiamə.

U koo tən kɔsobu seesi,

ka maa be ba bu somimɔ.
³Egibitigibu ba n̄ s̄aa Gusunɔ,
 ba s̄aawa tɔmbu.
 Mɛya maa ben dumi yi n̄ dam tukum gam mɔ,
 yi s̄aawa yɛɛ diri.
 Yinni Gusunɔ ù n win dam s̄ɔsima,
 be ba somiru kasu ka be ba bu somiru wee,
 ba koo sokura bu wɔruku,
 kpa be kpuro bu menna bu gbi.

Yinni Gusunɔ

u koo Yerusalemu k̄osu

⁴Amɛniwa Yinni Gusunɔ u man s̄ɔwa u nɛɛ,
 gbee sunɔ ge ga yaa mwa ga wuri koosimɔ
 ga ku ra ȳaa kparobun bɛrum ko,
 baa b̄a n dabi ma ba gu tarusi ba gb̄asukumɔ.
 Nge mɛya wi, w̄ollu ka tem Yinni, u ko n s̄aa
 ù n sarama u ka Siɔnin guuru k̄osu, u tu sanna.
⁵Nge mɛ gue yi ra n yin binu k̄osu,
 nge mɛya wi, w̄ollu ka tem Yinni,
 u koo Yerusalemu yakia u ye k̄osu.

⁶Yen s̄ɔ, bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i ka Yinni Gusunɔ wi tonda n kp̄a, i ḡɔru gosio
 kpa i wurama win mi.

⁷Domi saa ya sisi yɛ s̄ɔ bɛɛn baawure u koo win bw̄aaroku ni u seka ka sii
 geesu ka wura wuna u k̄ɔ ni nu n̄n durum koosiamɔ.

⁸Mɛya ba koo Asirigibu kam koosia,
 adama n n̄ ka t̄onun dam.
 Ba koo duki yarina tabu s̄ɔ
 kpa bu ben aluw̄asiba mw̄ɛɛri bu yoo s̄oma koosia.

⁹Ben sina boko u koo duka yakura bɛrum s̄ɔ.
 Kpa ben tabu sinambu bu bɛrum soora
 bu ben gidi b̄ɔra biru kisi bu doona.
 Yenɛwa Yinni Gusunɔ u gerua
 wi ba ra s̄a Yerusalemuɔ ka ȳaku d̄ɔ mw̄aararuginu.

Sunɔ geo

32

¹S̄ɔ teeru goo u koo yari u bandu di
 kpa wi ka win bw̄aabu bu tem mɛ kp̄ara gem s̄ɔ.

²Ben baawure u ko n s̄aawa nge kuku yeru woo b̄ak̄ɔn s̄ɔ,
 n̄ kun mɛ nge daaru mi kakoru sari,
 n̄ kun mɛ nge kpee bakarun saaru
 mi d̄aru garu sari.

³Be n weenɛ bu yam wa, ben n̄ni koo wukiara.
 Be n weenɛ bu gari swaa daki, ba koo n̄ s̄aa s̄aa.

⁴Be ba ku ra bwisiku ba koo
 kasu bu gia.
 Be ba maa bebirimɔ ba koo gari gere dee dee
 t̄ambu bu ka n̄.

⁵Ba n̄ maa gari b̄ak̄ɔ sokumɔ t̄ɔn boko.
 Mɛya ba n̄ maa t̄ɔn k̄ɔso sokumɔ t̄ɔn geo.

6 Domi gari bə̀kə u ra gari swiniwa.
 Kōsa sōra win bwisikunu nu ra n woo.
 Win kookoosu ka win gari kpuro ku ra Gusunə bεεε wē.
 Meya u ku ra wi u gōru barə dīanu kē.
 U ku ra maa wi nim naru ga mō nim kē.
 7 Tən kōson kookoosu kpuro su ku ra n wā.
 U ra kpunaa dabinu kowa
 u ka bwēbwē kam koosia ka weesu,
 baa bwēbwē wi, ù n gem mə.
 8 Adama tən geo, kpunaa gea u ra ko.
 U ra n maa yōwa gem sō dim dim.

Ba Yerusalemun tən kurəbu

kirə mō

9 Bεε tən kurəbu,
 bεε be i kun bwisikunu ganu mō bεen wāaru sō,
 i seewo i nen gari nō.
 Bεε wāndia garu koo sariba,
 i man swaa dakio.
 10 Gasaku amadaare, i ko i wurura,
 domi i n maa resem wasi i sori.
 11 I de i nanda
 bεε be i n bwisikunu mō bεen wāaru sō.
 Bεε garu koo sariba i diirio.
 I bεen yānu potirio i yōra basi,
 kpa i kiasu dewe nuku sankiranun sō.
 12 I bεen bwāsu nenu,
 i ka nuku sankiranu sōsi,
 yēn sō bεen gbee geenu
 ka bεen resem gbaa geenu
 nu koo kam ko.
 13 Wee Yinni Gusunən təmbun tem
 ka yenu gēn mi nuku dobu raa wāa,
 n koo ko bansu,
 kpa sāki yi kpi mi.
 14 Ba koo ben sina kpaaru biru kisi
 kpa Yerusalemu ye ya raa təmbu yiba bu ye deri.
 Yēn guuru ka yēn kōsobun wāa yenu nu koo ko bansu.
 Yēe kpiki yi ko n da bōsu mi,
 kpa bu maa yaa sabenu kpara mi.

Yerusalemun seebu

15 Adama Gusunən Hunde u koo sarama wəllun di
 u n wāa bεε sō.
 Saa yera mi dīanu ku ra raa kpi, n koo dīanu ko,
 kpa yam mi dānu kun daa dabi, n ko dāa sō.
 16 Saa ye sōra gem mu ko n wāa
 tem mε kpuro sō.
 17 Meya mu koo ka bəri yendu na,
 ka wērabu bεrum sariru sō
 sere ka baadommaə,
 18 kpa bεε Yinni Gusunən təmbu
 sa n wāa mi,

bəri yendu sɔɔ dii naaneginɔ.

19-20 Sa ko n wāawa doo nɔɔru sɔɔ

sa n dīanu duurumɔ mi nim mu wāa,

kpa sa n besen ketekunu ka besen nɛɛ yɔsu yi n dimɔ baama.

Adama guru kpenu nu koo yiberɛba tabu kowobu kam koosiawa

be, be ba dabi nge dāa sɔɔ,

kpa ben wuu ge, gu wɔruma.

Bɔruroba bɛɛ tem gowobu

33

1 Bɔruroba bɛɛ, besen yiberɛba.

Domi i tɔmbu wəri i ben yānu gura

ma i ka bu murafitiru kua,

baa mɛ ba n bɛɛ yen gaa kuare.

Yen sɔ, i n tɔmbu wəri i kpa,

i ben yānu gura,

ba koo maa bɛɛ kua nge mɛ.

Mɛya saa ye i bu murafitiru kua i kpa,

ba koo maa bɛɛ murafitiru kua.

2 Yinni Gusunɔ, a besen wɔnwɔndu waawo,

wuna sa yīiyɔ.

A de a n sāa besen dam bururu baatere.

Kpa a sun faaba ko sanam mɛ sa wāa nɔni swāaru sɔɔ.

3 Yiberɛba bā n wunen nɔɔ damguu nuu,

ba koo duki yakikira.

À n maa seewa ba koo yarina.

4 Tɔmba koo ben yānu wəri bu gura

nge mɛ twee yi ra tem wukiri

yi dīanu kpuro di.

5 Yinni Gusunɔ u kpā,

domi u wāa wɔllɔ.

U koo de win gem mu n yiba Siɔni kpuro sɔɔ.

6 Yinni Gusunɔ, kaa de

Siɔnigibu ba n wāa bəri yendu sɔɔ,

kpa ba n bwisi ka laakari mɔ

ye ya koo de bu faaba wa.

Wunen nasiara ta sāa ben arumani.

Ba faaba kanamɔ

7 Adama tɛ, wee tabu durɔbu ba kuuki mɔ,

ba faaba kanamɔ.

Be ba gɔra bu ka yiberɛba suuru kana bu nɔɔ tia ko

ba kpana, ba wuri mɔ.

8 Tɔmbu ba ku ra maa sī swɛɛ sɔɔ.

Domi yiberɛba ba ben arukawani kusia.

Ba n maa ben seedagibu yɛ.

Ba n maa goon bɛɛɛ yɛ.

9 Wee tɔmbu ba ben gbea deri.

Libanin dāa sɔsu su gberamɔ.

Ma Saronin tem gem mu kua yani seeri.

Basanin bera gia ka guu te ba mɔ Kaamelio

dānun wurusu dellamɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u bwese tukunu
sɔɔwa u nɛɛ,

yen sɔ tē, kɔn se n yɔra,
kpa n sɔɔsi nge mɛ na kpāaru nɛ.

¹¹ Domi bɛɛn bwisikunu nu sāawa
nge yaka bii yi ba duura.

Nù n koorɔ, nu koo kam kowa nge yaka si.

Nɛn wɛsiaru ta ko n sāawa nge dɔɔ wi u koo bɛɛ mwa,

¹² kpa i gɔsira nge kuku ni ba dɔɔ mɛni,
n̄ kun mɛ nge saki yi ba bɔɔra ba dɔɔ doke.

¹³ Bɛɛ be i toma ka bɛɛ be i wāa turuku,
i swaa dakio i nɔ ye na kua,
kpa i gia nge mɛ nɛn dam mu nɛ.

¹⁴ Durumgiba nanda Sionɔ.

Be ba n̄ Yinni Gusunɔn bɛɛrɛ yɛ ba diirimɔ ba mɔ,
Yinni Gusunɔ u sāawa nge dɔɔ yari baka ye ya ku ra gbi.

Wara u koo kpī u yɔra win wuswaaɔ,

¹⁵ ma n kun mɔ wi u s̄imɔ gem sɔɔ,
ma u ku ra bwɛɛbwɛɛ taki di,
u ku ra maa nɔm biran k̄ɛru mwɛ,
u ku ra tɔn gowobun gari swaa daki,
u ku ra maa k̄a u k̄ɔsa mɛɛri.

¹⁶ Tɔnu win bwesera ko n wāawa nandabu sari
nge wi u kukua kpɛɛ baa sɔɔ.

U koo maa wa u di, u nɔ.

Ba koo Yerusalemu wɔra

¹⁷ Sɔɔ teeru, kaa sina boko wa
u wāa win yikon girima sɔɔ,
u bandu dii tem bakam sɔɔ.

¹⁸ Kaa wunen yellun berum yaaya
mɛ a raa mɔ saa ye a wāa yoru sɔɔ,
kpa a nɛɛ, mana gbere mwaɔbu ba wāa.

Mana wɔɔ gobigibu ba wāa.

Mana gbārarun k̄sɔbu ba wāa.

¹⁹ A n̄ maa tɔn tuko be ba tii sue mi wasi,
be, bèn barum a n̄ nɔɔmɔ.

²⁰ A Yerusalemu mɛɛriɔ
mi sa ra bɛsɛn t̄ɔɔ bakanu ko.
Kaa ye wa ya wāa b̄ori yendu sɔɔ.
Ya ko n sāawa nge kuu bekurugiru
tèn dānu ba n̄ maa wukamɔ.

Mɛya ba n̄ maa ten w̄ɛɛ kusiamɔ.

²¹ Miya Yinni Gusunɔ u koo sun win girima sɔɔsi.

U koo de sa n wāa daa bakanun b̄akuɔ.

Adama yiberɛban goo nimkusu ku n̄ kpɛ su s̄i mi,
baa si su kpāaru bo.

²²⁻²³ Wee, sin w̄ɛɛ yi koo kasikira,
kpa yi kun maa sin beka nɛni gbereba sɔɔ
woo gu ka su b̄oria.

Yera n koo de bu bu dukia baka gurari.

Baa ka yeməbə ba koo da mi,
 bu ka yāa ni gura.
 Yinni Gusunəwa u ko n sāa bəsen siri kowo,
 kpa u sun wooda wē.
 Wiya u ko n sāa bəsen sina boko.
 Kpa u sun faaba ko.
 24 Goo kun maa gerumə u nɛɛ,
 u barəwa.
 Yinni Gusunə u koo Yerusalemugibu ben durum wəka.

Yinni Gusunə u koo Edəmuba

seeYasia

34

1 Bɛɛ bwese tukunu, i susima i nə.
 I bɛɛn laakari kpīiyə.
 Tem mu swaa dakio ka ye ya wāa mɛ sɔɔ,
 ka sere ye mu marumə.
 2 Domi wee, Yinni Gusunən mɔru ya koo tɔmbu kpuro wəri
 ka ben tabu kowobu sɔɔ kpuro.
 U koo de bu goona kpa bu kam ko.
 3 Ben yem mu ko n kokumə saa guunun di.
 Ben gonu ko n kɔkire,
 kpa nin nubura n pusa.
 4 Wəllun kperi ka suru ka sɔɔ koo wukura,
 kpa wəllu tu kure nge tireru,
 kpa kperi yi, yi wəruku nge dāa wuru si su della.
 5 Yinni Gusunən takobi ya yem deba wəllə.
 Wee, ya koo sarama yu Edəmuba wəri,
 be u siri u nɛɛ, bu kam koosio.
 6 Wee, takobi ye, ya yem ka yaa gum yiba.
 N sāare u ka yāanu ka bonu yākuru mɔ Botisiraa.
 Tən dabira ba sakira Edəmu kpuro sɔɔ.
 7 Gbeeku keteba ka nɛɛ, yi wərukumə ka be sannu.
 Ma yem mu tem wukiri ma tua ya gum kure.
 8 Domi saa ya tunuma
 Yinni Gusunə u ka win yibereba mɔru kasia.
 Kpa u bu seeYasia Sionin sɔ.
 9 Edəmun nim mu koo gosira kontaa.
 Kpa yen tua yu ko nge gbim.
 Kpa yen tem mu dɔɔ mwaaɔa nge kontaa.
 10 Dɔɔ wi, u n gbimə sɔɔ sɔɔ ka wəkuru.
 Win wiisu su ko n seewawa sere ka baadommaɔ.
 Kpa tem mɛ, mu kam ko mam mam.
 Goo kun maa sarə mi.
 11 Gunə sarenu ka duuru bɛekuna
 nu ko n wāa mi.
 Boorosu ka gbanamgbaana
 nu koo sokunu ko mi.
 N koo kowa batuma dira.
 12 Ben sina bibu kpurowa ba koo kam ko.
 Goo kun ko n maa wāa

wi u koo bandu di mi.

¹³ Kikisu ka sãki ka awĩi yi koo kpi
ben sina kpaanɔ ka ben kuku yenɔ,
kpa nu ko purukanu ka taataanun wãa yenu,

¹⁴ kpa gbeeku yεε yi n ka demakunu yinnamɔ mi,
kpa bonu nu n sokunamɔ gɓaburu mi.
Miya wɔkurun siiniba ba ko n ben wãa yeru mɔ
kpa ba n wẽre mi.

¹⁵ Wεε yi koo yin wãa yeru ko mi,
yi sãa ke kpa yi kɔwa,
kpa yi yin binu gure yin kɔkɔrɔ.
Miya yaberekunu nu koo maa menna.

¹⁶ I Yinni Gusunɔn tireru wukio kpa i gari. I ko wa mi ba yorua ba nεε,
yεε yinin gaa kun biaramɔ mi.

Yi kpuro yi koo nawa.
Domi win tiin nɔɔwa ga ye gerua.
Win Hundewa u koo maa yi menna.

¹⁷ Wiya u tem me yĩira,
ma u mu yin baayere bonu kua ka tete,
mu n ka sãa yigim,
kpa yi n wãa mi sere ka baadommaɔ.

Dεerobun swaa

35

¹ Sanam me sɔɔ, tem mi gãanu ku ra kpi,
mu koo tem wurama
kpa mu biibii bure kpi.

² Kpa nuku dobu bu sɔsira mi,
ka womusu ka nasaran kuuki.
Mu ko n girima mɔ
nge Libanin dãa sɔɔ.

Mu ko n bεεε mɔ
nge guu te ba mɔ Kaameli ka Saronin tem gem.
Saa ye sɔɔ, ba koo Yinni Gusunɔn yiiko wa
ka yen girima.

³ Yen sɔ tẽ,
bεε be i wasire, i nɔma sãare,
i tii tãsisio i nɔma sua.
Bεε be i diirimɔ,
i de bεεn dũa yi dam ko.

⁴ Bεε bɛn gɔru ga n kpi,
i ku nanda. I tii dam kɛɔ.
Domi Gusunɔ bεεn Yinni u sisi u bεε mɔru bara,
kpa u bεεn yibereba kɔsie ye ba bεε kua.
Win tiiwa u koo na u bεε faaba ko.

⁵ Saa yera wɔkobun nɔni koo wukiara,
kpa sosobu bu gari nɔ,

⁶ kpa kɔri kpirinugibu ba n yɔɔkumɔ nge kpasi.
Meya wi u ku ra kpi u gari gere,
win yara koo kusiarã
kpa u n nɔɔgiru mɔ ka nuku dobu.

Nim mu koo yari mu koku
 tem mi gāanu ku ra kpi sɔɔ,
 7 kpa yani sɛɛri mi sɔɔ ra gɛm wɔ yi ko yeru,
 kpa daru koki yi yari
 mi tem mu gberɛ,
 kpa naa yari ka gbɔi yi kpi
 mi gbeeku bɔnu nu ra kuke.
 8 Miya ba koo swaa yara bu ye
 soku dɛɛrobun swaa.
 Durungii goo kun dɔɔ mi.
 Be ba ye swi, ba n kɔramɔ,
 baa be ba n bwisi mɔ.
 9 Gbee sunɔ n kun mɛ yaa gɔba gaa kun swaa ye sɔimɔ.
 Be Yinni Gusunɔ u faaba kua,
 beya ba koo swaa ye mwa,
 10 bu ka da Siɔniɔ ka nasaran womusu.
 Ben wuswaa ya n nuku dobu sɔɔsimɔ baadomma,
 kpa weeweenu ka nuku sankiranu nu bu doonari.

36

Asirigibu

*ba koo Yerusalemu tarusi
 (I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:13,17-37)*

1 Esekiasi, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ wɔkura nnese sɔɔ, yera Asirin
 sina boko Sankeribu u Yudaban wuu si su dam mɔ wɔri u kamia.

2 Lakisin diya u win tabu sunɔ ka tabu durɔ damgibu gɔra Yerusalemuɔ
 Esekiasin mi. Tabu sunɔ wi, u da u yɔra nim toran bɔkuɔ ye ba kua ya ra ka
 nim nɛ wuuɔ saa bwian di, be ba ra beka wɔken sɔm koo yerun swaaɔ.

3 Yera Eliakimu, Hilikiyan bii, sina bokon sɔm kowobun wirugii, u da ben
 mi ka Sebina wi u sɔa sina bokon tire yoro, ka Yoasi, Asafun bii, wi u ra tirenu
 bere.

4 Asirin tabu sunɔ wi, u bu sɔɔwa u nɛɛ, i Esekiasi sɔɔwɔ i nɛɛ, amɛniwa bɛsɛ
 Asirigibun sina boko wi u kpuro kere u gerua. U nɛɛ, mba u yɔrari u naanɛ sɔa
 mɛ.

5 U n yɛ ma u dam ka bwisin bukata mɔ u ka tabu ko? Gari saarinu tɔna nu
 n tura. N n mɛn na, ma sɔra win naanɛ ya waa, u ka nɔn seesi.

6 Geema win naanɛ waaawa Egibiti sunɔn mi, wi u sɔa nge kaba te ta kɔsikire.
 Wi u tu nenua u tāsiri, kpa tu nɔn mura tu mɛɛra ko. Nge mɛya Egibitin sunɔ
 wi, u sɔa be ba nɔn yiiyɔ sɔɔ.

7 Mɛya i ko gere i nɛɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinniwa i naanɛ sɔa. Adama n n win
 sɔa yenu ka yaku yena Esekiasi u kɔsuka? U n bɛɛ Yudaba ka Yerusalemugibu
 sɔɔwa u nɛɛ, i n da yaku ko Yerusalemu mini tɔnan sɔa yero?

8 N n mɛn na, Esekiasi wi, u de u ka nɛn yinni Asirin sina boko arukawani
 bɔke kpa u nɔn dumi nɔrɔbun suba yiru (2.000) wɛ, u n yɛ u koo maasɔbu wa
 bu yi sɔni.

9 Domi u n kpɛ u yɔra u wi u piiburu bo nɛn yinnin tabu kowobu sɔɔ ma, baa
 mɛ u tamaa Egibitigibu ba koo nɔn tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka maasɔbu wɛ.

10 U n yɛ ma ka Yinni Gusunɔn yɛra Asirin sina boko u ka tem mɛ wɔrima,
 kpa u mu kɔsuku? Domi Gusunɔn tiwa u nɛɛ, u doo u tem mɛ wɔri kpa u mu
 kɔsuku.

11 Ma Eliakimu ka Sebina ka Yoasi ba durɔ wi sɔwɔa ba nɛɛ, a suuru koowo sa nun kanamɔwa, a ku maa ka bɛsɛ wunɛn bɔwɔabu gari ko ka bɛsɛn barum, kpa tɔn be ba swaa daki gb̄ararun di bu ku nɔ ye sa gerumɔ. A ka sun gari koowo ka aramum, domi sa mu nɔmɔ.

12 Adama durɔ wi, u bu wisa u nɛɛ, i tamaa nɛn yinni u man gɔrima bɛɛ ka bɛɛn yinni tɔnan sɔ n ka gari yini gere? Aawo, ka maa be ba sɔ gb̄araru wɔllɔn sɔna be ba koo ben tiin swaa sw̄iibu di kpa bu ben yɛkum nɔ, ka bɛɛ sannu.

13 Saa ye sɔra durɔ wi, u gb̄ara ka dam ka Yudaban barum u nɛɛ, i bɛsɛ Asirigibun sina boko wi u kpuro keren gari swaa dakio.

14 U nɛɛ, i ku de Esekiasi u bɛɛ nɔni wɔke, domi u n̄ kpɛ u bɛɛ wɔra saa win nɔman di.

15 I ku wurɔ i Yinni Gusunɔ naanɛ ko, baa Esekiasi u n nɛɛ, Yinni Gusunɔ wi, u koo bɛɛ wɔra. Yen sɔna n n̄ koorɔ Asirin sina boko u wuu ge mwa.

16 I ku maa Esekiasi swaa daki. I Asirin sina bokogia nɔwɔ wi u nɛɛ, i ka n̄n nɔ tɔa koowo kpa i n̄n tii wɛ kpa baawure u wa u win tiin resem gb̄aarɔ ka win figien d̄aa binu di kpa u maa win boon nim nɔ.

17 Yen biru u koo na u bɛɛ sua u ka da tem gam mɛ mu s̄aa nge bɛɛn tiin tem mɛ, mi resem ka alikama w̄aa kpa i n p̄ɛɛ ka tam mɔ.

18 Yen s̄, i ku de Esekiasi u bɛɛ nɔni wɔke u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ wɔra. Bwese ni nu tien b̄unu nu bu wɔra Asirin sina boko win nɔman di?

19 Mana Hamati ka Aapadi ka Sefaafaimun b̄unu nu w̄aa t̄ɛ. B̄uu goo u kp̄ia u Samarihibu wɔra saa win nɔman di?

20 B̄uu ni nu w̄aa tem mɛ kpuro sɔɔ, nin nir̄a nu nin tem wɔra saa win nɔman di, bu sere nɛɛ, Yinni Gusunɔ u koo Yerusalemu wɔra.

21 Adama Yudaba kpuro ba maari, domi sina boko Esekiasi u nɛɛ, bu ku raa n̄n geɛ wisi.

22 Ma Eliakimu, Hilikiyan bii sina bokon sɔm kowobun wirugii wi, ka maa win tire yoro Sebina, ka sere Yoasi Asafun bii, wi u ra tirenu bere, ba na Esekiasin mi. Ba yabe k̄ianu sebua nuku sankiranun s̄, ma ba n̄n sɔwɔa kpuro ye durɔ wi, u gerua.

37

Sina boko u Esai bwisi bikia (I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:1-7)

1 Saa ye sina boko Esekiasi u gari yi nua, yera u win tiin yaberu nɛnua u ḡiana ma u saaki sua u sebua nuku sankiranun s̄. Ma u da Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ.

2 Yera u Eliakimu win sɔm kowobun wirugii ka maa Sebina win tire yoro, ka ȳaku kowo bukurobu gɔra Gusunɔn sɔmɔ Esai, Amɔtin biin mi. N deema be kpuro saakibara ba sebua ba ka da mi.

3 Ye ba tura mi, ba n̄n sɔwɔa ba nɛɛ, ameniwa Esekiasi u gerua. U nɛɛ, gisɔn t̄ɔ te, nuku sankiranu sɔra sa w̄aa. Ba sun sɛyasia m̄a ba sun doke sekuru sɔɔ. Gisɔn wahala ye, ya s̄awa nge tɔn kurɔ wi u yiire u k̄i u ma, adama u n̄ dam m̄a u ka w̄ɛma.

4 Sɔrɔkudo Gusunɔ wunɛn Yinni u ko n Asirin sina bokon gɔron gari yi nua wi u na u n̄n wɔnwa. N n men na, a kanaru koowo bɛsɛ be sa gina tien s̄ kpa Gusunɔ u n̄n sɛyasia.

5 Ye Esai u Esekiasin b̄w̄aa ben gari yi nua, yera u bu sɔwɔa u nɛɛ,

⁶ wee, ye i ko beɛn yinni sɔ̄. I nɛɛ, amɛniwa Yinni Gusunɔ̄ u gerua. U nɛɛ, u ku de gari yi u nua mi, yi nùn berum ko, yi Asirin sina bokon gɔro be, ba ka wi, Yinni Gusunɔ̄ wɔnwa mi.

⁷ U koo de Asirin sina boko wi, u labaari gaa nɔ̄ kpa yu win bwɛra gɔsia u wura win temɔ̄. Miya u koo de bu nùn go ka takobi.

Asirigibu

ba kɔam Isireliba narua

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:8-13)

⁸ Asirin sina bokon gɔro wi, u gɔsira u da Libinaɔ̄ domi u nua ma win yinni u doona Lakisin di u da u Libinagibu tabu wɔri.

⁹ Saa ye sɔ̄ra Asirin sina boko wi, u nua ma Tiraka, Etiopin sina boko u nùn tabu wɔrim wee. Yera u maa Esekiasi sɔmɔbu gɔria u nɛɛ,

¹⁰ amɛniwa i ko i Esekiasi Yudaban sina boko sɔ̄. I nɛɛ, u ku de Gusunɔ̄, win Yinni, wi u naanɛ sɔ̄a mi, u nùn nɔ̄ni wɔ̄ke u nɛɛ, nɛ, Asirin sina boko, na ñ kpɛ n Yerusalemu mwa.

¹¹ Wi, Esekiasin tii u nua ma besɛn sinam be ba man gbiiye kpuro ba raa tem mɛ mu tiegibu kpuro kam koosia. Yera wi, u tamaa u koo yari nɛn nɔman di?

¹² Nɛn baababa ba Gosani kpeerasia ka Harani ka Resefu ka sere Edɛnigibu be ba wɔ̄a Telasaaɔ̄. Ben bũnu kpɔ̄a nu bu wɔra?

¹³ Nge mana Hamatigibun sunɔ̄ u wɔ̄a, ka Aapadigibun sunɔ̄ ka Sefaafaimugibun sunɔ̄ ka Henagii ka sere maa Ifagii.

Esekiasi u kanaru kua

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:14-19)

¹⁴ Ye Asirin sina bokon sɔmɔ be, ba tura Esekiasin mi, yera ba nùn tireru wɛ tɛ sɔ̄ ben yinnin gari wɔ̄a, ma Esekiasi u tu gara. Yen biru u da Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄a yerɔ̄ ma u tu deria mi.

¹⁵ U kanaru kua Yinni Gusunɔ̄n mi, u nɛɛ,

¹⁶ Gusunɔ̄, bɛsɛ Isireliban Yinni, wunɛ wi a sɔ̄ wɔllun kɔsɔbu yirun suunu sɔ̄, wunɛ turowa a sɔ̄a sinambu kpuron Yinni. Wuna a wɔllu ka tem taka kua, ma a sɔ̄a mɛn Yinni.

¹⁷ A nɔni seeyo a mɛɛri, kpa a swaa daki a nɛn gari nɔ̄, kpa a Sankeribu, Asirin sina bokon gari nɔ̄ yi win sɔm kowobun wirugii u ka nun wɔnwa.

¹⁸ Ka gem, Yinni, na yɛ ma Asirin sinambu ba bwese dabinu kpeerasia ma ba nin tem sankaa,

¹⁹ ba nin bwɔ̄arokunu dɔ̄ɔ̄ mɛniki. Domi nu ñ Gusunɔ̄. Nu sɔ̄awa tɔmbun sɔma ye ba kua ka dɔ̄a ka kpenu. Yen sɔ̄na ba kpɔ̄a ba nu kpeerasia.

²⁰ Tɛ, Yinni Gusunɔ̄, a sun wɔro saa Sankeribun nɔman di kpa handunian sinambu kpuro bu gia ma wunɛ turowa a sɔ̄a Gusunɔ̄.

Esain gari

yi u sina boko nɔ̄sɔia

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:20-34)

²¹ Yera Esai, Amɔtin bii, u Esekiasi sɔmɔbu gɔria u nɛɛ, bu nùn sɔ̄ ma Gusunɔ̄, Isireliban Yinni u win kanaru mwa te u kua Sankeribu, Asirin sina bokon sɔ̄.

²² Ye Yinni Gusunɔ̄ u gerua Sankeribun sɔ̄ wee. U nɛɛ, Yerusalemun tɔmbu kpuro ba nùn gema

ba nùn yaakoru mɔ̄,

ba nùn wii gimanu koosimɔ̄.

²³ Wara u kam mɛɛra u wɔnwa.

Wara u ka nɔ̄ gɔmunu mɔ̄.

U n̄ yē ma wi, Gusunō, Isireliban Yinni d̄eeron wuswaaōra u tii sue?

²⁴ Win s̄om̄ba na ba wi, Yinni Gusunō w̄onwa.

Ma Sankeribu wi, u n̄eē,

ka win tabu k̄eē dabira u ȳōwa

Libanin guu ni nu gunum bon w̄ollo,

ma u dua sere sere yen d̄āa s̄ō bur̄on s̄ōwō

u gen s̄eduru ka sip̄eēn d̄āa

ye ya gunum bo b̄ōra.

²⁵ U n̄eē, u bwii gba tem tukumō

u yin n̄im n̄ōra.

Win tabu kowobu ba b̄osu Egibitin nim tori kpuro s̄ō

ba yi taaka ba go.

²⁶ Adama Sankeribu u n̄ yē

ma wi, Yinni Gusunōn t̄iwa u yeniban himba yi saa yellun di?

Wee t̄ē himba ye, ya koorā,

ma wi, Asirin sina boko u wuu si su dam m̄o bansu koosia.

²⁷ Wi, Yinni Gusunō, u dera

wuu sin t̄omba b̄erum soora ba sekuru wa

ba kua dam sarirugibu nge yakasu gberō,

n̄ kun m̄e doo ḡāaru te ḡemi di.

²⁸ Wiya u maa n̄eē,

u yē saa ye Asirin sina boko wi, u ra du dirō,

ka saa ye u ra sin̄e ka saa ye u ra yari t̄ōwō,

ka maa saa ye u ka n̄n̄ m̄ōru m̄ō.

²⁹ Ȳēn s̄ō wi, Yinni Gusunō u nua

ma u ka n̄n̄ m̄ōru m̄ō,

ma u tii sue win wuswaaō,

u koo win w̄ēru yaba u ȳōni doke,

kpa u maa n̄n̄ yaruka dokea n̄ōwō,

kpa u ḡosira u wura m̄in di u na.

³⁰ Ma Esai u Esekiasi s̄ōwa u n̄eē, wee, ye ya ko n̄ s̄āa ȳīreru wunen mi. Gisoku ka gas̄okun doo ḡāriya i ko i di. Adama w̄ō itase i ko duurewa kpa i ḡē. M̄eya i ko maa res̄em duure kpa i yen marum di.

³¹⁻³² Yudaban bweseru s̄ō, be ba tiara Siōnin guurō Yerusalemō, ba faaba wa, ba koo kparawa nge d̄āa, kpa bu gbini ko sere tem s̄ōwō, kpa bu binu ma. Yeniwa Gusunō w̄ollu ka tem Yinni u koo ko.

³³ Yen s̄ōna u gerua u n̄eē, Asirin sina boko wi kun duō Yerusalemō. M̄eya win tabu kowobu ba n̄ ye susiō ba n̄ ter̄enu n̄eni bu ka kuku yenu ko bu sere n̄eē, ba koo s̄ēu to.

³⁴ Swaa ye u ka na, yera u koo ka ḡosira. U n̄ duō wuu ge s̄ō. Yinni Gusunōn t̄iwa u gerua m̄e.

³⁵ Domi u koo wuu ge k̄ōsuwa u gu faaba ko win tiin s̄ō ka Dafidi win s̄om kowon s̄ō.

Nge m̄e Yinni Gusunō

u ka Asirigibu go

(I maa m̄erio Sinambu II, 19:35-37)

³⁶ Ye n̄ kua w̄okuru, yera Yinni Gusunōn ḡorado u yara u da Asirigibun sansaniō ma u t̄onu n̄r̄ōbun suba wunaa wene ka n̄ōbu (185.000) go. Ye ba seewa bururu, ba deema wee, gona nu ter̄ie baama kpuro.

³⁷ Yera Sankeribu, Asirin sina boko u ḡosira u da u w̄āa Ninifuō.

³⁸ Sõo teeru u yiire win bũu wi ba m̀ Nisərəkun nuurɔ. Miya win bibu yiru beni, Adameleki ka Saresee ba ǹn go ka takobi, ma ba kpikiru sua ba da tem me ba m̀ Ararati gia. Ma win bii Esaa Hadoni u bandu kɔsire kua.

38

Esekiasi u bara ma u bekura (I maa meerio Sinambu II, 20:1-11)

¹ Saa ye sɔɔ, Esekiasi u bara sere u gɔɔ turuku kua. Ma Gusunɔn sɔmɔ Esai Amɔtin bii u na win mi, u ǹn sɔɔwa u nee, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, a wunen yenugibu sɔɔwɔ ye baawure u koo ko wunen biru, domi kaa gbi.

² Yera Esekiasi u win wuswaa s̄iya u gana girari. Ma u kanaru kua.

³ U nee, Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. A yaayo ma na s̄ia dee dee wunen wuswaaɔ, na wunen woodaba mem nɔɔwa, na maa kua ye n nun w̄ere. Yen biru u sw̄i gem gem.

⁴ Yera Yinni Gusunɔ u Esai sɔɔwa u nee,

⁵ a doo a Esekiasi s̄a a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Ne, wi na s̄aa win baaba Dafidin Yinni, na nee, na win kanaru nua, na maa win n̄ni ȳresu wa. Wee, kon win w̄aarun t̄ru sosi w̄ɔ w̄akura n̄ɔbu,

⁶ kpa n ǹn faaba kɔ n ǹn w̄ɔra ka Yerusalemu sannu saa Asirin sina bokon n̄man di, kpa n ye k̄su.

⁷ Ma Esai u nee, bu ka figien marum na bu mu pere Esekiasin bwisi te sɔɔ, kpa u bekura.

⁸ Ma Esekiasi u bikia u nee, ȳre terà ta koo man s̄ɔsi ma kon da Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ.

⁹ Ma Esai u nee, ȳre te wee te ta koo nun s̄ɔsi ma Yinni Gusunɔ u koo win gari yibia yi u gerua.

¹⁰ U koo de ȳaku yerun tiro gu d̄ebu kaara ten ȳɔtian naa dabusanu w̄akurun saka. Ma ga kaara naa dabusanu w̄aku te.

Esekiasin siarabu ye u bekura

¹¹ Sanam me Esekiasi u bekura, u womu kua u nee,

¹² na raa gerumɔ nen ḡruɔ na m̀, nen w̄aarun suunu s̄ɔra kon da ḡribun w̄aa yerun k̄nnɔwɔ.

Nen w̄ɔ si su tie, na n̄ maa su dimɔ.

¹³ Na nee, na n̄ maa Yinni Gusunɔ wasi handunia yeni sɔɔ.

Me ya na n̄ maa goo wasi tem meni sɔɔ mi wasoba w̄aa.

¹⁴ Wee, ba man nen w̄aarun mwaari,

ba tu swenyasia ba ka tonda nge ȳa kparon kuu bekurugiru.

Ba nen w̄aarun w̄e bura.

Ma ba man kurua nge me weso u ra beku yasa kure.

S̄ɔ u sere kpe ba koo nen w̄aarun kpeerasia.

¹⁵ Ma na tii deri s̄e sere ka bururu yam s̄arerɔ.

Yinni Gusunɔ u nen kukunu k̄suka nge gbee sunɔ.

S̄ɔ u sere kpe, u koo nen w̄aarun kpeerasia.

¹⁶ Wee, na ra n wuri m̄wa nge kpaaru baniku ge ga ȳɔwa.

Kpa na n weewenu m̀

na n kukirimɔ nge totobɛrɛru.

Na wɔllu twɛɛ ka wɔnwɔndu.

Yinni Gusunɔ, na wāa nuku sakira bakanu sɔɔ.

A man somio.

¹⁵ Mba kon maa gere,

domi Yinni Gusunɔ u nɛn kanaru nua u man wisa.

Kon sī ka tii kawabu

sere nɛn wāarun tōru tu ka kpe

nɛn nuku sankira tenin biru.

¹⁶ Yinni Gusunɔ, wunɛn durom saabuwa

tɔnu u ka wāa.

Domi mɛn saabuwa na ka wɛsiamɔ kпам.

A man wāaru wesia ma na wāa.

¹⁷ Wee, nɛn wahala ya gɔsira bəri yɛndu,

a wura a man yara siki wɔrun di

wunɛn kīrun sɔ.

Domi a nɛn durum kpuro wɔka

a kɔ wunɛn biruɔ.

¹⁸ Yinni Gusunɔ, n n̄ mɔ gɔribun

wāa yera ta koo nun siara.

N n̄ maa mɔ gɔɔwa u koo nun wɔlle sua.

Be ba wāa siki wɔruɔ ba n̄ maa wunɛn durom yīiyɔ.

¹⁹ Adama wasowa u ra nun siare nge nɛ gisɔ.

Ka tundo wi u ra win bibu sɔ ma a naanɛ mɔ.

²⁰ Yinni Gusunɔ, wuna a man faaba kua.

Sa ko bɛsɛn mɔrɔkunɔ ka baranu ka guunu so

su ka nun siara bɛsɛn wāaru kpuro sɔɔ

wunɛn sāa yero.

39

Babilonin sina boko

u Esekiasi sɔmɔbu gɔria

(I maa mɛerio Sinambu II, 20:12-19)

¹ Yeniban biru Mɛrodaki Baladani, Baladanin bii, Babilonin sina boko, u Esekiasi sɔmɔbu gɔria ka tireru ka kɛnu. Domi u nua Esekiasi u bara ma u bekura.

² Ye sɔmɔ be, ba tunuma Esekiasin mi, yera win nukura dora. Ma u ka bu da u bu sɔasi mi win arumani ya berua, ye ya sāa sii geesu ka wura ka turare ka gum nubu durorugim ka tabu yānu ka ye ya wāa win arumani beru yero kpuro gesi. Gāanu sari win dirɔ ka win tem kpuro sɔɔ ni u n̄ bu sɔasi.

³ Yen biruwa Gusunɔn sɔmɔ Esai u na u Esekiasi bikia u nɛɛ, man diya tɔn beni ba nun naawa. Ye ba tunuma, mba ba gerua.

Ma Esekiasi u n̄n wisa u nɛɛ, ba nawa saa tem ton tonden di mɛ ba mɔ Babiloni.

⁴ Esai u kпам n̄n bikia u nɛɛ, mba ba wa wunɛn yenuɔ.

Esekiasi u n̄n wisa u nɛɛ, ye ya wāa nɛn yenu ge sɔɔ kpuro ba wawa. Nɛn arumani sɔɔ gāanu sari ni na n̄ bu sɔasi.

⁵ Yera Esai u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, a swaa dakio a nɔ ye Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u gerua.

⁶ U nɛɛ, tōru gara sisi tɛ sɔɔ ba koo wunen arumani kpuro gura bu ka da Babiloniɔ, ka ye wunen baababa ba sweena ba nun deria. Yen gaa sari ye ba koo nun deria tɔɔ te.

⁷ Ba koo wunen tiin bweseru sɔɔ bibu mwɛeri, kpa bu ka da Babiloniɔ bu bu matam ko bu ko sɔm kowobu yen sina kpaarɔ.

⁸ Yera Esekiasi u Esai wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔn gari yi a gerua mi, gari bureya. Domi alafia ka bɔri yendu ta ko n wāa nen wāarun tōru kpuro sɔɔ.

BɔNU YIRUSE GUSUNɔ U ISIRELIBA NUKURU YɛMIASIA

Gusunɔ u win tɔmbu nukuru

yemiasia

40

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
i nen tɔmbu nukuru yemiasio.

² I Yerusalemugibu nukuru yemiasio,
i nɛɛ, ben yora kpa.

Domɛ na bu ben gɔba ye ba kua kpuron are wɛ.
Na bu sɛɛyasia ben durum ye ba kua kpuron sɔ.

³ Wee goo u gbaramɔ u mɔ,
i Yinni Gusunɔ swaa yabo gbaburɔ,
kpa i ye nɔɔ nerasia.

⁴ I yen wɔwa kpuro koruo yu nɔɔ nera.
I maa yen guunun gunum kawo,
kpa i yen gungunu nɔɔ nerasia
nu ko nge tem tɛera kpa swɛɛ yi dɛnda.

⁵ Saa yera Yinni Gusunɔ u koo win yiiko sɔɔsi,
kpa tɔmbu kpuro bu ye wa sannu.
Yinni Gusunɔn tiɛwa u gerua mɛ.

⁶ Yen biru na goon nɔɔ nua
ga nɛɛ, a kpara.

Ma na bikia na nɛɛ,
mba kon kpara.

U nɛɛ, a kpara
ma tɔmbu kpuro ba sɔawa nge yakasu,
ma ben buraru ta sɔa nge dɔa wɛsu.

⁷ Yinni Gusunɔ ù n dera
woo ga yakasu swee,
su ra gberewa, kpa sin wɛsu su dɛlla.
Ka gem tɔmbu ba sɔawa nge yakasu.

⁸ Yakasu ra gbere kpa sin wɛsu dɛlla.
Adama Yinni Gusunɔn gari yi ko n wāawa
sere ka baadommaɔ.

Labaari gea ye ba koo kpara

⁹ Yerusalemugibu, i yɔɔwo guu te ta gunun wɔllo,
i nɔɔgiru sua ka dam i labaaari gea kpara.

I ku bɛrum ko.
I Yudaban wusun tɔmbu sɔɔwo i nɛɛ,
Gusunɔ ben Yinni u wee.

¹⁰ U wee ka dam u wooda wɛɛmɔ.

U win tən be u yakiama kpare win wuswaa.

¹¹ U koo bu kparawa
nge me yāa kparo u ra ko,
u n binu wuuwa,
u n ka nin mero bu kpare.

Gusunən bwisi

¹² Wara u koo kpī u nim wōkun nim
ka win nəm wōru saka ko.
Wara u koo kpī u ka win niki binu wōllu yīre.
Wara u koo kpī u tem tua kpuro gure nara sō.
Wara u koo kpī u guunu kilo sōndi.

¹³ Wara u Gusunən bwisikunu yē.
Wara u nūn bwisi kēere.

¹⁴ Wara u ka nūn wesianə koore,
ma yēro u nūn bwisi kā.

Nge wara u nūn gem ka bwisi
ka laakarın swaa sōsire.

¹⁵ Win mi, bwesenu kpuro nu sāawa piiminu
nge nim bura ye ya dāare kotoru sō.

Nu sāawa nge kpee tana ye ya wāa kilo wōllo,
n kun me nge tua ye woo ga ka doonamə.

¹⁶ Yē yi yi wāa Libanin dāa sōwə
yi n dabiru turi bu ka nūn yākuru kua.
Meya dāa nin tii nu n turi bu ka yāku dō sōre.

¹⁷ Bwesenu kpuro nu n sāa gāanu win mi.
Nu sāawa kam dirum.

Yinni Dam kpurogīn kpāaru

¹⁸ Wara i ko ka Gusunə weesina.

Mba i ko nee, u ka weene.

¹⁹ U n ka bwāarokunu weene,
ni ba kua ba wura pote ma ba nu sii geesun yoni sebusia.

²⁰ Sāaro wi u n kpē u sii geesu ka wura dwe,
u ra dāa gea kasu ye kəkənu nu n dimə,
kpa u dāa dāko geo kasu
u ka nūn bwāaroku kua ge ga n wərumamə.

²¹ I n yē ro? I n nōre ro?

Ba n bēe nōsie saa yellun di ro?

I n bwisikure

nge me ba ka handunian kpeεkpeεku swī ro?

²² Gusunəwa u gu swī,

wi, wi u wāa wōllo u tambu mēera
ba sāa nge twee.

U wōllu teria nge beku te ta n bunu.

U tu demia nge kuu bekurugiru

u ka win wāa yeru kua.

²³ Wiya u ra sina bibu kawe,
kpa u wirugibu ko tən dirobu.

²⁴ Be kpuro ba sāa nge dāa

ni ba gira nu n gbini mə.

Gusunə u n dera woo ga bu swee,

kpa bu gbera,
 woo guna yu ka bu doona nge yakasu.
²⁵ Gusunɔ DεεRO u nεε,
 wara tɔmba ka nɔn weesinamɔ.
²⁶ I nani seeyo kpa i mεεRI wɔllɔ.
 Wara u kperi kua yi sɔimɔ nge tabu kowobu.
 Yinni Gusunɔwa.
 U maa yin baayeren yɔsiru yɛ.
 Yin gaa ku ra biare win dam bakam saabu.

Gusunɔ u koo

dam sarirugibu dam wɛ

²⁷ Bεε Isireliba, mban sɔna i
 weeweenu mɔ i mɔ,
 Gusunɔ kun bεεN sia yɛ,
 u n maa bεε bεεN gem wεεmɔ.
²⁸ I n yɛ?
 I n nua ma Yinni Gusunɔ u ra n wɔa?
 Wiya u tem taka kua.
 U ku ra maa wasire.
 Ba n kpɛ bu win bwisikunu gia.
²⁹ U ra be ba wasire
 ka be ba wasikiramɔ dam wɛ.
³⁰ Bibu ba ra wasire.
 Aluwaasiba ba ra maa kpaɛ.
³¹ Adama bɛn yɔiyɔbu wɔa Yinni Gusunɔ sɔɔ,
 u ko n da bu dam kpam wɛ,
 kpa bu se ka dam nge gunɔ bakeru.
 Bɔ n duki mɔ, ba n wasiramɔ.
 Bɔ n maa sɔimɔ, ba n kpanamɔ.

Yinni Gusunɔ

u Isireliba dam kɛmɔ

41

¹ Yinni Gusunɔ u nεε,
 bεε bɛn tem mu toma,
 i swaa dakio i nɔ.
 I hania koowo i tii dam kɛ.
 I susima i ka gari gere,
 kpa su menna su wesiana su gem kasu.
² Wara u tabu durɔ goo seeyama sɔɔ yari yerun di
 ma u dera mi u dua kpuro u nasara wa.
 Wara u nɔn bwesenu kpuro ka nin sinambu nɔmu sɔndia,
 ma u dera win takobi ya bu munka nge tua,
 ma win tema ya bu yarinasia
 nge yaka si woo ga ka doona.
³ U bu naa gira u n wahala wa.
 U da sere mi win naasu kun yɛ.
⁴ Wara u dera yeni kpuro ya koorɔ.
 Nena, Nε, Yinni Gusunɔ,
 nε, wi na bwesenu kpuro seeya saa toren di.
 Nena na gbiikoo,

meya na kon maa wāa sere ka baadommaa.

⁵ Be ba wāa mi n toma

ba wa ye na kua ma ba nanda

ba diirimō.

Be wee ba menna ba susimamō.

⁶ Ba sominamō.

Ben baawure u win winsim sōomō u mō,

u hania koowo.

⁷ Dāa dāko u seko dam kēmō.

Wi u dāa wōriasiāmō u matalakagii dam kēmō.

Ba mō, sii swēebu bu wā.

Ma ba bwāaroku giramō ba kulum kparemō,

gu ku ka wōruma.

BEE Isireliba, i ku berum ko

⁸ Adama bEE Isireliba,

bEE be i sāa Yakōbun bibu,

nen bōrō Aburahamun bweseru sōo,

bEEya na gōsa i n ka sāa nen sōm kowobu.

⁹ BEEya na soka na yarama saa tontonden di.

Na n bEE biru kisi.

Na bEE gōsawa i n ka sāa nen sōm kowobu.

¹⁰ Yen sō, i ku nanda,

domi na wāa ka bEE.

I ku wurura i n yam mEEra nge wōnwōndobu,

domi nena na sāa bEE n Yinni.

Kon maa bEE dam kē.

Wee na wee n bEE somi,

kpa n bEE kōsu ka nen dam.

¹¹ Be ba ka bEE mōru mō,

ba koo burisina bu sekuru wa.

Be ba ka bEE sannamō mi,

ba koo kam ko bu gbi.

¹² Baa i n bu kasu, i n bu wasi.

Meya be ba ka bEE tabu mō,

ba koo kam ko bu gbisuku.

¹³ Domi nena na Gusunō bEE n Yinni

wi u bEE dam wēemō.

I ku berum ko, na bEE somiru wee.

¹⁴ Yakōbun bweseru, bEE be i tie

i n dam mō

ma ba bEE garisi nge kōkōminu,

i ku nanda.

Ne, Gusunō Isireliban Yinni DEEro,

na bEE somiru wee.

Na sāawa bEE n faaba kowo.

¹⁵ Wee, kon bEE dam wē

nge naa tebo kpō ge ga sōkia mō,

kpa i guunu kōsuku,

i gungunu munia muku muku

nu ko nge yaka bii.

¹⁶ I ko nu sarawa nge dobi,

woo gu ka nu doona,

kpa woo guna yu nu yarinasia,
 kpa i nuku dobu wa nen min di,
 ne, wi na saa been Yinni Deero,
 kpa i man beere we.

Daa koo kpi

mi gaanu ku ra raa kpi

17 Sanam me be n n tumbu i wɔnwɔndu soore
 i nim kasu i n wa,
 ma been yari yi gbere nim narun sɔ,
 ne, Gusunɔ been Yinni, kon be n nari.
 Na n be derimɔ.

18 Kon de daanu nu yari saa guunun di,
 kpa bwii yi yari wɔwi sɔɔ,
 kpa nim bweni ka daa koki yi koorɔ
 mi tem mu gbere, gaanu ku ra kpi.

19 Kpa daa ye ba mɔ seduru ka
 akaɕia yu kpi mi,
 ka sere maa daa kikisu gasu
 ka daa ye ba mɔ olifi,
 ka maa daa bakanu ganu,

20 kpa tumbu bu wa ka nɔni,
 bu gia ma ne, Gusunɔ Isireliban Yinni Deerowa na yeni kua.

Gusunɔ u bɔnu ka nin sɔɔbun

dam sariru sɔɔsimɔ

21 Gusunɔ Isireliban Yinni u nee,
 be bɔnu i kasuo nge me i ko ka tii yina.
 I sɔɔsima nge me i ko ka tii wɔra.

22-23 I na i sun sɔ gari yi i raa gerua yellu,
 kpa sa n ye yi n koorɔ,
 kpa su yin laakari ko.

N kun me, i sun sɔwɔ ye ya koo na sia,
 kpa su gia i n dam mɔn na nge ne Gusunɔ.
 I gea gaa koowo n kun me kɔsa gaa,
 kpa su wa su nanda.

24 Adama i n kpɛ i gaanu ko.
 Be ka been sɔma kpuro i saawa kam dirum.
 Wi u maa be saamɔ goo kun win mem ki.

25 Wee na goo seeya saa sɔ ye san nɔm geun di,
 ma u na saa sɔ yari yerun di
 u simɔ ka nen yisuru.

U wirugibu taakumɔ nge pɔtɔkɔ,
 nge me weke kowo u ra sɔndu suni.

26 Wara u yenin gari gerua saa yellun di,
 su ka gere ma gari geeya.
 Goo kun yen gari gerure su sere nɔ.

27 Ne, Yinni Gusunɔ, nena na gbia na sɔmɔ gɔra
 u Yerusalemugibu labari gea sɔ.

28 Na meera bɔu ni sɔɔ,
 na n bɔu goo wa wi u nen gari gerumɔ.

Nà n gari bikia,
 būu goo sari wi u koo kpī u man wisi.
 29 Domi ni ka nin sōma nu sāawa kam dirum.
 Nin bwāarokunu nu maa sāawa wom dirum.

Yinni Gusunən səm kowo

42

1 Yinni Gusunə u nɛɛ,
 nɛn səm kowo wee, wi na gōsa.
 Wiya na ka wāa, na maa nūn kī.
 Na nɛn Hunde doke wi sɔɔ.
 U koo gem gari kpara tambu sɔɔ.
 2 U n nɔɔgiru suamə u sere gbāra ka dam,
 kpa bu win nɔɔ nɔ swɛɛ sɔɔ.
 3 U n koo tən be ba sunkure nge kaba dakura.
 Mɛya u n maa bu goomə,
 baa bà n sāa nge fitila ge ga gɔɔ dɔɔ.
 U koo gem kparawa nge mɛ n sāa.
 4 U n mwia kpanamə.
 U n maa wasiramə sere u ka de
 gem mu n wāa handunia kpuro sɔɔ,
 kpa tən be ba wāa sere mi n toma
 ba n win woodaba naanɛ sāa.

Bwesenu kpuron

yam bururam

5 Yinni Gusunə wi u wɔllu kua u tɛria,
 ma u tem kua ka ye ya kpia mɛ sɔɔ,
 ma u dera tambu ka sere hunde koni
 be ba wāa tem sɔɔ ba wɛsiamə,
 wiya u win səm kowo sɔɔwa u nɛɛ,
 6 nɛna na nun soka n ka nun faaba ko.
 Kon nun dam kɛ, na n wunen nɔma nɛni.
 Kon nun kōsu, kpa n ka tambu arukawani bəke
 saa wunen min di,
 kpa bwesenu kpuro nu ka yam bururam wa.
 7 Kaa wōkobu nɔni wukia,
 kpa a be ba sɔ yam wōkuru sɔɔ pirisəm dirɔ yara.
 8 Nɛna Gusunə wi u ra n wāa.
 Nɛn yīsira mi.
 Na n nɛn yiiko būu goo wɛɛmə.
 Mɛya na n maa nɛn bɛɛɛ bwāarokunu wɛɛmə.
 9 Wee, ye na gbia na gerua, ya kooru.
 Tɛ, na bɛɛ gāa kpaanu nɔɔsiamə nu sere kooru.

Wom kpɔɔ

ge ga Yinni Gusunə siaramə

10 I Yinni Gusunə wom kpɔɔ kuo.
 I nūn siaro handunian goonu nɛɛ ye sɔɔ.
 Hunde koni be ba wāa nim wōku sɔɔ,
 ka bɛɛ be i sīimə gen wɔllɔ,

ka sere be ba wāa n toma,
i Yinni Gusunō siaro.

¹¹ BEE be i wāa gɓaburu ka ten gberu kpaaneba sōo kpuro,
i nōogiru suo i Gusunō siara.

BEE Kedaan bweseru, i ku nōo mari,
i Gusunō siaro.

BEE bēn wuu ga sō kperu wōllo,
i kuuki koowo guunu wōllun di ka nuku dobu.

¹² BEE be i wāa n toma,
i Gusunō bEEe WĒEyo,

kpa i nūn toma.

¹³ Yinni Gusunō u susimō
u wee nge tabu kowo.

U tabun gari wōra nge tabu durō,
ma u nōogiru sue u kuuki mō,
u win yiberēba dam sōosimō.

Yinni Gusunō u win tambu

nōo mWEEru kua

¹⁴ Yinni Gusunō u nEE,
wee na nōo mari na tii nenua n ka tE.

Adama tē, kon nōogiru sua
nge tōn kurō wi u yiire u kī u ma,
ma u wasire u wom gabamō.

¹⁵ Kon guunu ka gunḡunu kōsuku,
kpa n ye ya kpia gberasia.

Kon daanun nim kpeerasia
nu gbera woko woko,

kpa n de yerusun nim mu gbera mam mam.

¹⁶ Kon wōkoku sīisia swaa ye ba ñ yĒ sōo,
kpa n de yam wōkuru tu ḡōsia yam bururam ben wuswaaō.

Kon de swEE yi yi ñ daa nōo ne
yi nōo nera yi kō mara mara.
Na ñ kon ko na kun yeniba kpuro kue.

¹⁷ Adama be ba būnu naane sāa ba nu sāamō,
ba koo biruku yira wura ka seku bakaru.

Isireliba ba ku ra ḡāanu tubu

¹⁸ Yinni Gusunō u nEE,
bEE Isireliba, bEE be i sāa nge sosobu,
i swaa dakio.

BEE be i sāa nge wōkoku,
i de i yam mēeri kpa i wa.

¹⁹ Wara u sāa wōko nge nen sōm kowo.

Wara u sāa soso ma n kun mō nen sōmō wi na ḡōra.

Wara u sāa wōko nge nen bōrō.

Wara u sāa wōko nge nen sōm kowo.

²⁰ Wee, u ḡāa dabinu wa,
adama u ñ nu ḡarisi ḡāanu.

U swasu wukie,
adama u ñ ḡari nōomō.

21 Yinni Gusunɔ u wooda baka gea yara
win tɔmbun arufaanin sɔ.

22 Adama yiberɛba ba ben yānu gura kpuro,
ma ba ben tii mwɛɛra ba kpɛɛ kpee baaba sɔɔ.
Ba bu berua sere pirisɔm dirɔ.
Ba bu wɔri ba yānu gura.

Goo sari wi u koo bu yakia,
kpa bu yiberɛ be sɔ bu yāa ni wesio.

23 Ma Esai u nɛɛ,
wara u koo yeni swaa daki bɛɛ sɔɔ.
Wara u koo yōra u ye swaa gāri saa tɛn di.

24 Wara u dera ba Isireli be ba sāa Yakɔbun bweseru wɔri
ba ben yānu gura.

N n̄ Yinni Gusunɔn tii ro?
Bɛɛ Isireliba sa durum kua win wuswaaɔ.
Sa yina su win woodaba swīi, su ye mɛm nɔɔwa.

25 Yen sōna u ka sun mɔru bara too.

U dera ba sun tabu wɔri ka dam.

Tabu sun sikerene nge dɔɔ.

Bu sun di, adama sa n̄ tuba.

Sa n̄ mam laakari kue.

43

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
Isireli, Yakɔbun bweseru,
wunɛ wi na mɔma na taka kua,
a ku berum ko, domi nɛna na nun yakia.
Na nun soka ka wunen yīsiru,
a sāawa negii.

2 À n wahala mɔ nge wi u nim bweru tɔburamɔ,
ko na n ka nun wāa.

Wahala ye, ya n̄ nun kamiamɔ.

À n maa nɔni sɔɔre nge wi u sīimɔ dɔɔ sɔɔ,
a n̄ wururamɔ.

Mɛya nɔni swāa te, ta n̄ nun suramɔ.

3 Domi nɛna na sāa Gusunɔ wunen Yinni Dɛero,
nɛ wi na nun faaba mɔ.

Na kon Egibiti ka Etiopi ka Saban tem yiberɛba wɛ wunen ayerɔ,
kpa a yakiaara,

4 yèn sɔ a sāa gāa bakanu nɛn nɔni sɔɔ.

A girima mɔ, na maa nun kī.

Kon bwese dabinu yiberɛba nɔmu sɔndia wunen ayerɔ
n ka wunen wāaru yakia.

5 Yen sɔ, a ku berum ko, domi na ka nun wāa.

Kon de wunen negii be ba gura ba ka da sɔɔ yari yeru gia mi,
bu wurama,

kpa n maa be ba wāa sɔɔ duu yeru gia mɛnnama.

6 Na n̄ maa derimɔ sɔɔ yɛsi yɛsikan tɔmbu bu maa bu nɛnɛ.

Adama bu de nɛn biɪ be ba wāa handunian goonu nɛn ye sɔɔ kpuro bu
wurama,

7 be, be ba nɛn yīsiru sɔɔwa,
be na taka kua bu ka man bɛɛɛ wɛ.

*Isireliba ba s̄awa**Yinni Gusun̄n seedagibu*

⁸ Gusun̄ u n̄εε,
 bu de n̄n t̄mbu bu yarima,
 be, be ba n̄ni m̄o,
 adama ba n̄ yam waam̄o,
 ba swasu m̄o,
 adama ba n̄ gari n̄o m̄o.

⁹ Bwesenu kpuro nu m̄enn̄o
 kpa n nu bik̄ia,
 b̄ūu wara u yenin gari gerua.
 B̄ūu wara u ḡbia u ye n̄o sia
 ya sere koor̄a.

U win seedagibu m̄enn̄ama,
 kpa bu s̄o si ma u gem m̄o,
 kpa bu swaa daki bu wura ma gema u gerua.

¹⁰ Wun̄ε Isirelin bweseru, wuna a s̄aa n̄n seeda.
 Wuna na ḡsa a n s̄aa n̄n s̄am kowo,
 kpa a n ka ȳε kam kam
 ma n̄ε baasi, Gusun̄o goo maa sari.
 M̄eya Gusun̄o goo kun maa koor̄o.

¹¹ N̄na na Gusun̄o wi u ra n w̄a.
 N̄ε baasi, faaba kowo goo sari.

¹² N̄na na nun n̄o sia ye ya koo koor̄a.
 Ma na nun faaba kua.
 B̄ūu goo kun kp̄ia u nun ḡānu n̄o sie.

Wuna a s̄aa n̄n seeda.
 N̄na na s̄aa Gusun̄o saa toren di.

¹³ Goo sari wi u koo goo w̄ra saa
 n̄n n̄o man di.
 Goo maa sari wi u koo yina n ko ye na k̄i.

*Ba koo Isireliba yara**Babilonin di*

¹⁴ Yinni Gusun̄o u n̄εε,
 b̄εε Isireliba, am̄eniwa n̄ε Gusun̄o, b̄εen Yinni D̄εero,
 n̄ε wi na b̄εε yara, na gerua na n̄εε,
 kon Babilonigibu b̄eri yib̄εf̄eban n̄o m̄a b̄εen s̄o,
 kpa n ben wuun ḡamboba k̄osuku,
 kpa ben nuku dobun kuuki yi ḡsira nuku sankiranun wuri.

¹⁵ N̄na na s̄aa Gusun̄o b̄εen Yinni D̄εero.
 N̄na na b̄εε taka kua na maa s̄aa b̄εen sun̄o.

Swaa kpa ḡbabur̄o

¹⁶ Ma Esai u n̄εε,
 yellu, Yinni Gusun̄o u sw̄εε yara
 nim w̄ku ka nim tori dam̄gii s̄o.

¹⁷ U tabu k̄εk̄ε be dumi gawe
 ka tabu dur̄o w̄ruḡba tabu sure.
 Be kpuro ba w̄ruka, ba kpana bu se,
 ma ba kam kua ba gu nge fitila.

¹⁸ Adama t̄ε, u gerua u n̄εε,

i ku maa ye ya koorā kōn bwisikunu ko.
I ku maa gāa gurunun laakari ko.

¹⁹ Wee kon gāa kpaanu ko.

Ni wee nu wee. I ñ nu tuba?

Kon swaa yara gbaburō,
kpa daanu nu n wāa mi tem gbere.

²⁰ Taataanu ka gbeeku bōnu,
gbeeku yee kpuro gesi, yi koo man beere wē.

Domi kon de nim mu n wāa gbaburō, mi tem gbere,
kpa tōn be na gōsa bu nim wa bu nō,

²¹ be, be na taka kua ba koo man tōma.

Gusunō u Isireliba sirimō

²² Adama be Isireliba,
bee be i sāa Yakōbun bweseru,

i ka man wasira,
i ku ra maa man sā.

²³⁻²⁴ N ñ ne i yāku dō mwaararuginu kuamme ka been yāanu.

Yāku ni i ra maa ko mi,
nu ñ man beere wēemō.

N ñ nen sō i gobi beke di

i ka turare dō doke.

N ñ maa ne i ka yaa gum naawamme

i n yākuru mō mu sere man tusi.

N ñ ne na bee tilasi kua

i n da ka man kēnu naawe.

Meya na ñ maa bee tōya kue

i ka man turare dō dokea.

Adama i man wahala kpēwa been durum sō,

ma na wasira been toranun sō.

²⁵ Ka me, nena na been durum wōkamō

yēn sō na sāa Gusunō.

Na ñ maa ye yaayamō.

²⁶ I seewo i na i man been gari teria,

kpa i ka tii yina.

²⁷ Been sikado gbiikoo u durum kua,

ma been sāa gbiobu ba man seesi.

²⁸ Yen sōna na yāku kowobu yara

nen sāa yerun di,

ma na bee Isireliba, Yakōbun bweseru kam koosia,

na bee sekuru doke.

44

¹ Yinni Gusunō u nee,

a swaa dakio tē,

wune Yakōbun bweseru,

wune wi na gōsa

na kua nen sōm kowo.

² Nena na nun taka kua.

Na nun mōma ba sere nun mara.

Meya na maa nun somimō.

Yen sō, a ku berum ko,

wune nen sōm kowo wi na gōsa.

³ Kon de nim mu teria tem ghebun wəllə,
kpa daru koki yi yari min di.
Kon nɛn Hundɛ yibie wunɛn hibun bweseru sɔɔ,
kpa n bu domaru kua.

⁴ Ba koo sewa nge yaka si su
nim waamə.
Ba ko n s̄awa nge d̄aa ni nu w̄aa daarun b̄akuə.

⁵ Saa yera goo u koo gere u nɛɛ,
wi, Yinni Gusunəgiwa,
kpa wini u nɛɛ,
wi, u s̄awa Yakəbun bweseru,
kpa wiəno u yore win nəmaə
wiya Yinni Gusunəgii,
kpa u tii Isireliban ȳsiru k̄ɛ ka nuku dobu.

Yinni Gusunə turowa

u s̄aa Gusunə

⁶ Nɛ, Yinni Gusunə Dam kpurogii,
nɛ wi na Isireliba yakia
na s̄aa ben sina boko na nɛɛ,
nɛna na s̄aa ḡbiikoo ka d̄aako.
Goo maa sari wi u s̄aa Gusunə nɛ baasi.

⁷ Wara u s̄aa nge nɛ.
Ȳɛro u yarima u tii tusia,
kpa u s̄ɔsi nge mɛ na ka handunia taka kua saa yellun di,
kpa u gere ye ya koo koorə sia.

⁸ I ku nanda bɛɛ Isireliba, i ku maa diiri.
Na n̄ bɛɛ ye s̄ɔwa saa yellun di ro?
Bɛɛya i s̄aa nɛn seedagibu.
Goo maa w̄aa wi u s̄aa Gusunə nɛ baasi ro?
Aawo, goo maa sari wi u dam mə nge nɛ.

B̄uu s̄aarua yaakora

⁹ Be ba bw̄arokunu sekumə,
ba n̄ s̄aa ḡaanu.
Ben s̄əm geenu nu maa s̄awa kam dirum,
domi nin tii nu yen seeda dimə.
Nu n̄ yam waamə, nu n̄ maa ȳɛru garu mə.
Yen s̄ɔna be ba nu s̄aamə ba koo sekuru wa.

¹⁰ Bw̄arokunu nu n̄ arufaani gaa mə.
Be ba nu sekumə ba s̄awa gari bakasu.

¹¹ Wee ba koo sekuru wa,
domi be kpuro ba s̄awa t̄ambu nge be ba tie.
Bu mɛnnama siri yerə.
Be kpurowa ba koo diiri, kpa bu sekuru wa.

¹² Seko ù n bw̄aroku m̄ə,
u ra sisu suewa u doke d̄ɔ s̄ɔɔ,
kpa u matalaka sua u ka su so ka win n̄əm damguu.
Adama ḡɔru tà n n̄n m̄ə, u ra dam bie.
Nim n̄ru ḡà n maa n̄n m̄ə, kpa u ḡoma dwiia.

¹³ D̄aa d̄ako ù n maa bw̄aroku m̄ə,
u ra win w̄ɛ suewa

kpa u bwāroku gen yīreru doke dāa sō.
 Kpa u sere win dākutia sua u dāa ye dāku,
 u bwāroku ko ge ga ka tonu weene,
 kpa u gu yi būu dirō.

¹⁴ Dāa gea u ra gosi dāa sōwō u ka gu ko.
 Yera seduru, n̄ kun mē sipere, n̄ kun mē seni.
 Gasō u koo dāa ye ba mō p̄eni duure,
 kpa u n mara gura yu ye kp̄esia.

¹⁵ Dāa yera tonu u ra ka dō s̄re, u wōsu.
 Yera u ra maa ka dīanu yeesie.
 Dāa tia yera u koo maa ka bwāroku ko u yiira u s̄a.

¹⁶ U ra dāa ten b̄onu dō doke,
 u ka win yaa sa,
 n̄ kun mē u ka ye s̄ewa.
 Kpa u ka dīanu yeesia
 u di u debu,
 kpa u n dō wi wōsu u n mō,
 āna a dōn dobu nō.

¹⁷ Kpa u ka b̄onu ye ya tie bwāroku ko
 u n s̄amō.
 Kpa u n̄ogiru sua
 u n gu kanamō u n mō,
 a man faaba koowo,
 domi wuna a s̄a n̄en yinni.

¹⁸ Adama t̄on ben bweseru,
 ba n̄ ȳeru mō,
 ba n̄ maa bwisi mō.
 Domi ba tii n̄ani wōkua
 bu ku ka yam wa.
 Meya ba maa ben tiin bwisikunu s̄iya,
 kpa gāanu nu ku ka bu yeeri.

¹⁹ Bwāroku dāko wi, u n laakari mō u ka tubu
 u sere n̄e,
 dāa ten sukuma u dō doke
 u ka p̄e wōwa
 ma u ka yaa s̄ewa u di.
 Ten sukum mē mu tie, ma u ka
 bwāroku kua.
 Wi wee u dāa kpiriru yiiramme.

²⁰ Dāko wi, u s̄a nge wi u torom dimō.
 U tore ȳen sō win bwisikunu gosia.
 U n̄ maa kp̄e u win hunden faaba wa
 u sere n̄e, ase bwāroku ge na n̄enusi mini,
 ga n̄ s̄a Gusunō.

Yinni Gusunō u s̄awa

gāanu kpuron Yinni

²¹ N̄e, Yinni Gusunō na n̄e,
 wun̄e Yakōbun bweseru, a yaayo
 ma n̄ena na nun mōma
 na kua n̄en s̄am kowo,
 na n̄ nun duarimō.

²² Na wun̄en toranu ka wun̄en durum kpeesia nge guru wiru.

Yen sō, a wurama nen mi,
domi na nun yakia.

²³ Wōllu, a yēerio ye Yinni Gusunō u kuan sō.
Gōribun wāa yeru, a gōru doru.

Bēe guunu i kuuki koowo ka nuku dobu.

Bēe maa dāa sōsu, i nuku dobu koowo.

Domi Yinni Gusunō u win yiiko sōsi Isirelio.

U be, Yakōbun bweseru yakia.

²⁴ Nē, Yinni Gusunō, na sāawa wunen faaba koowo.

Nēna na nun mōma ba sere nun mara.

Ameniwa na gerua. Na nēe,

nēna na gāanu kpuro kua.

Nē turowa na maa wōllu ka tem teria.

²⁵ Na ra sōmō weesugibun gari tēsi,

kpa n sōrōbu yaakoru ko.

Na ra de bwisigibu bu biru wura,

kpa n ben sōsinu gōsia wiira gari.

²⁶ Adama na ra nen sōm kowon gari dam sire,

kpa n de nen sōmōn gari yi u gerua yi kooru.

Na nēe, tōmba koo kpa m sina Yerusalemu.

Ba koo ma wure bu Yudaban bansu seeya,

kpa bu sin wusu bani.

²⁷ Na nim wōku sōmō gu gbero,

domi kon gen nim kpeerasia.

²⁸ Wee ye na gerua Sirusin sō.

U sāawa kparo wi na gōsa.

U koo maa nen kīru kpuro yibia.

Kpa u de bu wure bu Yerusalemu bani,

kpa bu nen sāa yee ten kpeεkpeεku swīi.

Yinni Gusunō u Sirusi gōsa

45

¹ Yinni Gusunō u Sirusi gōsa

u nūn nēni ka win dam.

U koo bwesenu kpuro taare win wuswaa,

kpa u sinambun dam wuna.

U koo nūn wusun kōnnōsu wukia su n keniare.

U nūn sōwā u nēe,

² kon nun gbiiya

kpa n wunen swēε kpuro sōmε yi nō nēra.

Kon gambo sii gandūgii ka yin kōkōrō sisugii bōoku.

³ Kon nun arumani wē

ye ya raa berua yam wōkuru sō,

kpa a gia ma nē Gusunō, Isireliban Yinniwa

na nun sokumō ka wunen yīsiru.

⁴ Nēn sōmō Yakōbu wi na gōsan sōna

na nun soka ka wunen yīsiru,

ma na nun bēεε baka wē

baa mε a ñ man yē.

⁵ Nēna Yinni Gusunō, goo maa sari nge nē.

Yen sōna na nun dam wē baa mε a ñ man yē.

6 Kpa tɔmbu bu gia
saa sɔɔ yari yerun di sere sɔɔ duu yero
ma nɛna Yinni Gusunɔ.
Goo maa sari nge nɛ.

7 Nɛna na ra de yam bururam
ka yam wɔkura n wɔa.
Nɛna na ra maa de alafia ka wahala ya n wɔa.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ra ye kpuro ko.

8 Kon de nasara yu na wɔllun di nge gura,
kpa tem mu nɔɔ wukia mu de faaba yu kpi,
kpa gem mu kpɛa ka ye sannu.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye kpuro mɔ.

Mɔmɔ ka sɔndu

9 Bɔrurowa tɔnu wi u ka win taka kowo sikirinamɔ.
U sɔawa nge tem mɔndu te ta ten mɔmɔ bikia ta nɛɛ,
mba u mɔ mi.

N kun mɛ nge gɔa ni u kua ma nu nɛɛ,
u n nɔma du.

10 Bɔrurowa wi u win tundo ka win mɛro bikia u nɛɛ,
mban sɔna i man mara mɛni.

11 Amɛniwa Gusunɔ Isireliban Yinni Dɛɛro
wi u bu taka kua u bu sɔɔwa.

U nɛɛ, n n bɛɛ i ko man bikia
ye kon ka nɛn bibu ko,
kpa i man wooda wɛ nɛn nɔman sɔmburun sɔ.

12 Nɛna na tem kua
ma na tɔnu taka kua u n ka wɔa mɛ sɔɔ.
Nɛn nɔmuwa ga maa wɔllu teria,
ma na sɔɔ ka suru ka kperi yi yi mi.

13 Nɛ, Yinni Gusunɔ Dam kpurogii,
nɛna na Sirusi seeya u ka gea ko ye na gɔru doke.
Kon win swɛɛ kpuro nɔɔ nɛrasia.
U koo nɛn wuu Yerusalemun bansu seeya,
kpa u nɛn tɔn be ba raa yoru mwɛɛra yara yoron di
n kun ka kɔsiaru garu.

Gusunɔ u ka Isireliba wɔa

14 Yinni Gusunɔ u Isireliba sɔɔwa u nɛɛ,
Egibitigibu ka Etiopigibun dukia ya koo ko bɛɛgia,
kpa Sebagii be ba gunu bu na bɛɛn mi,
bu ko bɛɛn yobu.

Bwese ni kpuro nu ko n bɛɛ swiwa
ba n nu yɔni bɔkua.
Nu koo yiira bɛɛn wuswaaɔ
kpa nu wura nu nɛɛ,
bɛɛ tɔnan miya nɛ, Gusunɔ na wɔa.
Goo maa sari nge nɛ.

15 Gusunɔ Isireliban Yinni a sɔawa faaba kowo,
adama a n waaɔ ka nɔni.

16-17 Gusunɔ u Isireliba faaba kua ye ya n nɔru mɔ.
Ba n sekuru wasi sere ka baadommaɔ.
Adama be ba bwɔarokunu sekumɔ,
ba koo tuka ka sekuru.

Faaba ya wee kam kam

18 Yinni Gusunə turowa u s̄aa Gusunə.
 Wiya u wəllu taka kua, ma u tem kua.
 U n̄ maa dere mu n w̄aa dirum,
 kpa hunde koniba ba n ka w̄aa me s̄oo.
 Wiya u gerua u n̄e,
 wiya Yinni Gusunə.
 Goo maa sari nge wi.

19 U n̄ win gari gerua gb̄enum gb̄enum.
 U yi kparawa batuma s̄oo.
 U n̄ maa Yakəbun bweseru s̄oo wa u n̄e,
 tu n̄n kasuo kam s̄oo.
 Wi, Yinni Gusunə, geeya u ra gere.
 Gem gariya u ra maa kpare.

*Bwesenu kpuro**nu koo Yinni Gusunə yiira*

20 Yinni Gusunə u n̄e,
 yen s̄o, i m̄enna.
 I susima b̄e be i kpikuru sua tabun di.
 Be ba bw̄aroku d̄aaginu s̄oo wa,
 ma ba b̄uu sokumə wi u n̄ kp̄e u bu faaba ko,
 ba n̄ ȳeru m̄o.

21 I na i tii tusia,
 kpa i ka b̄uu s̄ao be na
 bu wesiana ben tii tiine s̄oo.
 Wara u gerua saa toren di ye ya koo koo ra.
 N n̄ ne, Yinni Gusunə ro?
 Goo maa sari nge ne.

Ne turowa na s̄aa gemgii wi u ra faaba ko.
 22 Yen s̄o, b̄e be i w̄aa handunian goonu n̄ne kpuro s̄oo,
 i ḡosirama n̄en mi, kpa i faaba wa.
 Domi n̄ena na s̄aa Gusunə.
 Goo maa sari nge ne.

23 Gema na gerumə.
 N̄en gari kun maa kam m̄o.
 Na b̄orua ka n̄en tiin ȳisuru na n̄e,
 d̄ūuru baatere ta koo yiira n̄en wuswaa,
 kpa n̄oo baagere gu b̄ore ka n̄en ȳisuru.

24 Ba koo gere bu n̄e,
 ne turon miya gem ka dam mu w̄aa.
 Be ba man seesi kpuro ba koo sekuru wa.

25 Ne, Yinni Gusunəwa kon Isireliban bweseru kpuro gem w̄e
 kpa ta n ka nuku dobu m̄o.

*Gusunə ka Babilonin b̄uu***46**

1 B̄uu wi ba m̄o Beli, win dam kpeemə.
 Wi ba maa m̄o N̄ebo, u n̄ maa d̄o.
 Ba ra raa nu s̄a,
 adama t̄e, nu kua kuba ni yaa sabenu s̄oo wa.

Yaa sabe ni, nu maa wasira sɔmu nin sɔ.

² Wee Bɛli ka Nɛbo ba wɔruka
ba dam kpa sannu sannu.

Ba kpana bu ben bwāarokunu faaba ko.
Ma yiberɛba ba nu gura ba ka doona.

³ Adama i man swaa dakio,
bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i tie,
bɛɛ be na nɛni na nɔrimɔ saa bɛɛn marubun di.

⁴ Na n̄ kɔsimɔ sere ka bɛɛn tɔkɔrɔ.
Ko na n bɛɛ nɔrimɔwa baa i n seri burura.
Ko na n bɛɛ kɔsuwa.

Na raa bɛɛ nɔri, kon maa wure n ye ko.
Kpa n bɛɛ kɔsu n bɛɛ faaba ko.

⁵ Wara i ko ka man sweena,
kpa i n̄n ko nɛn saara.

Wara maa s̄a nge nɛ. B̄u?

⁶ Wee ba ra wura yare ben bɔɔrun di,
kpa bu sii geesu ȳire kilo sɔɔ,
bu ye kpuro seko wɛ̄ u ka bu bwāaroku kua
ge ba koo yiira bu s̄a.

⁷ B̄a n gu seru s̄andi ba ka da
ba yi mi ga ko n w̄a,
ga ku ra kesi gen yi yerun di.
B̄a n nɔɔgiru sua ba gu soka,
ga ku ra wure.

Ga ku ra maa bu yare n̄ni swāarun di.

Faaba kun maa toma

⁸ Bɛɛ durumgibu, i yeniba kpuro bwisikuo,
kpa i laakari ko ye na kua.

⁹ I yaayo ye ya raa kooa yellu.
Domi nɛna Gusunɔ.
Goo maa sari nge nɛ.

¹⁰ Na gerua yellun di ye ya koo kooa.
Na nɛɛ, nɛn himba ye na yi, ya koo kooa.
Kon maa nɛn k̄iru kpuro yibia.

¹¹ Nɛna na durɔ goo soka
saa s̄ɔ yari yerun di mi n toma.
U koo na nge kasa u nɛn himba yibia.

Ye na gerua, kon ye ko.
Himba ye na yi, kon maa ye yibia.

¹² Tɛ̄ i man swaa dakio,
bɛɛ b̄ɛn ḡɔru ga b̄ɔɔbu,
ma i tamaa nɛn faaba ya toma.

¹³ Kon Yerusalemu faaba ko,
kpa n de Isireliba bu bɛɛɛ wa mi.
Ye wee, ya turuku kua,
ya n̄ maa toma.
Ya n̄ tɛɛmɔ yu ka na.

Babiloni ya koo w̄aruma

47

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wunɛ wi ba ñ kamiare,
kaa wɔruma a kpuna tua sɔɔ.
Wunɛ wi a sãa nge wɔndia,
kaa sina temɔ, a ñ maa sinamɔ sina kitarɔ.
Domi ba ñ maa nun sokumɔ kurɔ burɔ.

2 Kaa nɛɛ bia sua kpa a som nam nge yoo.
Kaa wunen sɔnditia wuna,
kpa a wunen bekuru kpaasina
a wunen taanu sɔɔsi
kpa a daanu tɔbura.

3 Ba koo wunen tereru wa
kpa sekuru tu nun mwa.
Kon nun mɔru kɔsie.
Na ñ goo derimɔ wunen nukurɔ.

4 Nɛn yĩsira Gusunɔ, wɔllu
ka tem Yinni.
Na maa sãa Isireliban Yinni dɛɛro,
wi u bu faaba mɔ.

5 Babiloni, wunɛ wi a sãa nge Kaladeban wɔndia,
a doo a sina yam wɔkuru sɔɔ, a mari.
Ba ñ maa nun sokumɔ sinambun sina boko.

6 Wee, na raa ka nɛn tɔmbu mɔru kua,
na bu garisi nge disi,
be, be ba sãa nɛgibu.
Ma na nun bu nɔmu bɛria.
Adama a ñ bu wɔnwɔndu kue,
sere a mam ben durɔ tɔkɔnu yoru diisia.

7 Mɛya a ra n gerumɔ a n mɔ,
kaa n bandu diiwa sere ka baadommaɔ.
Adama a ñ bwisika wunen gɔruɔ
ma yeniba kpuro ya koo nɔru ko.

8 A swaa dakio, Babiloni,
wunɛ wi a ra n wunen tiin nuku dobu kasu,
ma a sɔ ka toro sindu a gerumɔ wunen gɔruɔ a mɔ,
wuna mi, goo maa sari wi u ka nun nɛ.
A ñ gɔminiru dimɔ, wunen bii goo kun maa gbimɔ.

9 Adama tɛ ye yiru kpuro ya koo nun deema
sɔɔ teeru subaru sɔɔ.
Baa mɛ wunen tim mu do,
ma wunen dobo dobo ya kpã,
ka mɛ, kaa gɔminiru sina,
kpa wunen bibu bu gbi.

Ye kpuro ya koo koorawa mam mam.

10 Wee, a raa kom kɔsum mɔ ka toro sindu,
domi a gerumɔ a mɔ, goo kun nun waamɔ.
Wunen laakari ka wunen yɛru ta nun wiru gɔsia.
Ma a gerumɔ wunen gɔruɔ a mɔ,
wuna mi. Goo kun ka nun nɛ.

11 Adama tɛ, kɔsa koo nun deema.
A ñ maa goo wasi wi u koo nun wɔra.

Nəni swāara koo nun wəri.
A n̄ maa kp̄ē a tu suuri,
kpa a kam ko subaru sɔɔ.

¹² N n̄ m̄n na, a n̄ wāa a n̄ wun̄n dobo dobo m̄
ka tim timminu ni a ra raa ko wun̄n piiburun di.
Sɔɔkudo ya koo nun arufaani marua.
N kun m̄, ya koo de bu nun nasia.

¹³ Wee, a wasira bikiarun s̄
be ba ra wöllun kperin saria m̄erin mi.
N n̄ m̄n na, bu seewo bu nun faaba ko,
be, be ba ra nun s̄ suru ka suru ye n̄ koo nun deema.

¹⁴ Ben tii ba koo d̄ɔ mwaara nge yakasu.
Ba n̄ kp̄ē bu ben wāaru w̄ra saa d̄ɔ yaran di.
D̄ɔ yara ye, ya n̄ ko n̄ s̄a nge p̄ēn doon d̄ɔ.
Ya n̄ maa s̄a d̄ɔ win̄ b̄kuɔ ba ra sine.

¹⁵ Yera ya koo b̄ēn s̄oro be deema
b̄n̄ s̄ a raa tii wahala kua saa yellun di.
Be kpuro ba koo yarinawa.
Ben goo kun nun faaba m̄.

*Gusun̄ u Isireliba s̄ɔwa
ye n̄ koo koorā*

48

¹ I swaa dakio i n̄,
Isireliba b̄ē Yakɔbun ȳnugibu,
b̄ē be i yara Yudan bweserun di,
wee i b̄orum̄ ka n̄, Gusun̄ Isireliban Yinnin ȳsiru,
ma i man̄ n̄ɔgiru suem̄,
adama n̄ n̄ m̄ ka gem.

² B̄ē be i Yerusalemun ȳsiru s̄ɔwa,
ma i t̄asa n̄ Gusun̄, Isireliban Yinni s̄ɔ,
wi ba sokum̄ wöllu ka tem Yinni,
i swaa dakio i n̄.

³ Saa yellun di, na dera ba ḡā gbiikinun gari gerua.
Ba yi gerua i nua.
Ma na dera yi koorā subaru s̄ɔ.

⁴ Na ȳ i tau, ma i w̄iru b̄ɔɔbu,
ma b̄ēn sirikana dam m̄ nge sisu.

⁵ Yen s̄na na b̄ē yeni kpuro n̄ɔsia saa yellun di.
Na b̄ē ye n̄ɔsiawa yu sere tunuma,
kpa i ku ra ka gere i n̄ē,
b̄ēn b̄ūwa u ye koosia.

N kun m̄ i n̄ē,
b̄ēn bwāaroku ge i kua ka sii gandu n̄ kun m̄ ka d̄ā,
gera ga yen wooda w̄.

⁶ I nua ye na raa gerua.
I maa wa ye kpuro ya koorā.
I n̄ ko i ye wura?

Wee, t̄ē na b̄ē ḡā kpaanu n̄ɔsiam̄
ni nu berua i n̄ nu ȳ.

⁷ T̄ēra nu koo koorā, n̄ n̄ m̄ ni nu raa koorā.

I n̄ daa nin gari n̄ore ma n kun m̄o gis̄o,
kpa i ku ra ka gere i nee, i raa nu yē k̄o.

⁸ Wee i ku ra man swaa daki.

I ku ra maa kā bu b̄ee ḡānu s̄ōsi,
domi saa yellun di, ba n̄ b̄ee swaa yabe.
Na yē ma i ko ko naane sariba,
domi bu sere b̄ee ma,
ba b̄ee soka be ba koo man seesi.

⁹ Adama yèn s̄o na sāa Gusun̄o,
yen s̄ōna na nen m̄oru suresia.
Ma na nen tii n̄enua nen yiikon s̄o,
kpa n ku ra ka b̄ee kpeerasia.

¹⁰ Na b̄een laakari m̄era,
adama n n̄ m̄o ka d̄ō
nge m̄e ba ra sii geesu s̄owe.
Na b̄ee dokewa yiber̄eban suunu s̄ō
bu ka b̄ee seeyasia nge d̄ō boko.

¹¹ Nen k̄irun s̄ōna na ye kua.
Domi na n̄ derim̄o nen ȳisuru tu b̄ere bia.
Na n̄ maa nen yiiko goo w̄em̄o.

Wi u koo Yinni Gusun̄an

himba yibia

¹² Yinni Gusun̄o u nee, b̄ee Isireliba,
b̄ee be i sāa Yak̄obun bweseru,
b̄ee be na soka,
i swaa dakio i n̄o.

N̄ena na sāa gb̄iikoo ka d̄āako.

¹³ N̄ena na tem kua,
ma na w̄ollu teria.
Yen baayeren ȳisira na soka,
ma ya koor̄a yande.

¹⁴ B̄ee kpuro i mennama, kpa i man swaa daki.
Na goo m̄o wi na k̄i.

Wiya u koo nen k̄iru ko u Babiloni w̄ari.
Kpa u n̄oma demia u yen t̄ambu nen dam s̄ōsi.
B̄een goo kun yen gari gerure.

¹⁵ Ne, Yinni Gusun̄owa na ye gerua.
Na n̄un soka, u maa na.
Ma na dera win sw̄ee kpuro yi n̄un kusiara.

¹⁶ Ma Esai u nee,
i susima nen b̄okuo kpa i n̄o.
Saa yellun di, na b̄ee ye s̄ōwawa kpasasa.
Saa yen toren diya na w̄aa mi.
Wee, t̄ē Yinni Gusun̄o u man ḡorima ka win Hunde.

Isireliba b̄a n daa swaa daki

¹⁷ Wi u sāa b̄ee Isireliban Yinni Deero,
ma u b̄ee yakia u nee,
u ra b̄ee s̄ōsi ye n ko n b̄ee arufaani ko,
kpa u b̄ee swaa s̄ōsi ye ya weene i sw̄ii.

¹⁸ I n̄ daa win woodaba m̄em n̄ōwa,
alafia ya ko n b̄ee w̄āasiwa,

nge daa bakarun nim mε mu ra n terie.

¹⁹ Bεεn bweseru ta koo dabiawa
nge yani sεεri.

Bεεn yīsiru ta ñ maa gbimɔ win wuswaaɔ.

Iyario Babilonin di

²⁰ Iyario Babilonin di

i yen tɔmbu duki suurio.

I nasaran womusu koowo,

i kpara handunian goonu nne sɔɔ i neε,

wi, Yinni Gusunɔ u bεε Yakɔbun bweseru yakia,

bεε be i sãa win sɔm kowobu.

²¹ Nim nɔru ga ñ bεε mɔ

mi u koo bεε kpara gɔbaburɔ,

domi u koo kperu bera

kpa nim mu koku i nɔ.

²² Adama kɔsan kowobu ba ñ bəri yendu wasi. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Isireliba ba sãawa

tɔn tukobun yam bururam

49

¹ Bεε be i wãa i toma, i swaa dakio i nɔ.

Yinni Gusunɔwa man gɔsa saa nen mεron nukurun di.

U man soka ka nen yīsiru ye ba man mara wurε.

² Ma u dera nen gari yi kua nge takobi ye ya nɔɔ do.

U man win nɔma wukiri, u man kɔsu.

U man kua nge sɛu ge ga dɛε mɔ,

ma u man doke win sɛε bwãarɔ.

³ U man sɔɔwa u neε,

Isirelin bweseru ta sãawa win sɔm kowo.

Ten min diya u koo win yiiko sɔɔsi.

⁴ Adama ne, na neεwa,

kama na sɔmburu kua.

Nen dam, kama mu kua.

Ka mε, na yɛ ma Gusunɔ nen Yinni u koo man gem wɛ.

Na are yīiyɔ win mi.

⁵ Yinni Gusunɔwa u man gɔsa ba sere man mara,

n ka ko win sɔm kowo,

kpa n ka win tɔmbu Isireliba, Yakɔbun bweseru gɔsiam a win mi.

Wee, u man bεεε dokemɔ.

Wiya u maa man dam wɛεmɔ.

⁶ U neε, na n ka sãa win sɔm kowo,

kpa n ka Isireliban bwese ni nu tie seeya,

ya ñ gãanu tura.

Wee u man kua bwese tukunun yam bururam,

kpa n ka win faaba da handunian goonu nne kpuro sɔɔ.

Ba koo Yerusalemu seeya

⁷ Yeniwa Gusunɔ, Isireliban Yinni Dεero

wi u bu faaba kua,

u nun sɔɔwa, wunε wi a sãa damgibun yoo

wi tamba tusa ba gema.

U nee, sinamba koo nun wa

kpa bu nun beere we.

Sina biba koo maa nun kpuna

ne, Isireliban Yinni Deroon so,

ne wi na saa naanegii ma na nun gosa.

⁸ Saa ya n tura n ka nun faaba ko,

kon nun durom kua kpa n nun somi.

Kon nun kosu

kpa n ka tambu kpuro arukawani boke saa wunen min di.

Kon de a wunen tem some

kpa a kpaam wunen tambu ben tem wesia

me mu bansu saa te.

⁹ Kon de a desobu yafia bu doona,

kpa a be ba maa waa yam wokuro so a nee,

bu yarima bu da yam bururam so,

kpa ba n saa nge ya ni nu dianu waamo

swenen bakuo ka guuno.

¹⁰ Goro ka nim noru kun bu mo.

So ka win yam susura kun maa bu wahala mo.

Domi wi u ben wonwundu mo,

wiya u koo bu kpara u ka da mi bwii waa.

¹¹ Ne, Yinni Gusuno, kon nen guunu gosa swene,

nen tambu bu ka swaa wa.

¹² Be wee, ba wee saa tontonden di,

ben gabu saa so yesan nom geu gian di,

ka so duu yeru gian di,

gabu maa saa Egibitin bera gian di.

¹³ Wollu, a yero.

Tem, a nukuru doro.

Be maa guunu, i desiru karo.

Domi Yinni Gusuno u win tambu nukuru yemiasiamo.

Be ba noni soore, u ben wonwundu mo.

Ne, Gusuno,

na n nun duarimo

¹⁴ Yerusalemugibu ba mo,

Yinni Gusuno u sun deri,

ma u sun duari.

¹⁵ Adama Gusuno u nee,

ton kuro u ra win bii wi u bom kemmo duari?

U ku ra win wonwundu ko?

Baa u n duari, ne, na n nun duarimo, Yerusalemu.

¹⁶ Domi na wunen yisuru yorua nen nom tararo.

Na ra wunen gbarraru yaaye nen bwisikunu so.

¹⁷ Wee be ba koo nun seeya, ba wee.

Kpa be ba raa nun wari

ba wunen yanu gura bu yari min di.

¹⁸ A merio a ka sikeren.

Wunen bibu wee ba wee, ba mennamo wunen mi.

Ba ko n saa nge bura yanu,

kpa a n saa nge kuro kpa.

Ne, Yinni Gusunowa na yeni borua ka nen tiin waa.

19 Wunen tem me ba raa wari ba sankā,
tamba koo dābia me sō ba n baasine.

Be ba raa maa nun dam dimo,
ba koo doona n toma.

20 Wunen bii be ba mara yoru

sō tem tukumo,
ba koo wurama ben temo, kpa bu nun sō bu nee,
tem meni, mu n sun tura.

Sa ki bu maa sun sosia.

21 Saa yera kaa tii bikia a nee,
wara u nun bii beni marua.

Domi a wunen bibu bia,
a n maa gabu wa a mara
ye ba nun yina ba doona.

Wara u bii beni seeya.
A raa wāawa wune turo,
man diya bii beni ba na.

22 Yinni Gusuno u nee,
wee na kon tōn tukobu yireru garu sōsi
te ta koo de bu wunen bibu gurama bu nun wesia.

23 Sinambu ka ben bii tōn kurōbu ba koo nun nōri.

Ba koo nun kpuna bu wiru tem girari,
kpa bu tii kawā bu nun beere baka wē.
Sanam meya kaa gia ma nena na sāa Yinni Gusuno.
Be ba maa man yiyo ba n sekuru wasi.

24 Ye tabu durō u gura tabu sō,
ba koo kpī bu nūn ye wōrari?

Be damgii u yoru mwa,
ba koo kpī bu bu yakia?

25 Yinni Gusuno u nee, oo, meya,
kon damgiin yobu yakia,
kpa n tabu durōn yāa ni u raa gura wōra.
Domi kon ka wunen yiberēba sanna,
kpa n wunen bibu faaba ko.

26 Kon de be ba nun taare bu goona,
kpa ben tōn goberu ka ben maru yu bu go nge tam,
kpa tōmbu kpuro bu gia
ma ne, Yinni Gusunowa na nun faaba mō.
Nena na sāa wune Yakōbun Yinni damgii
wi u nun yakia.

Yinni Gusuno ka win tōmbu

ba n yinanamo

50

1 Yinni Gusuno u maa nee,
bee Yudaba, mana tirera wāa
te ta sōsimō ma na been mero Yerusalemu yina.

Bēn dibu na neni, ben wara na bee wē.

Sari. Been durum sōna na bee dōra.

Been toranun sōna na maa been mero yina.

2 Domi na na n bee faaba ko.

Mban sōna na n̄ goo wa.
 Na soka soka,
 mban sōna na n̄ goon wurabu nua.
 I tamaa nen n̄omu ga n̄ dam tura n̄ ka beε wōra?
 Na n̄ dam m̄o n̄ ka beε yakia?
 I n̄ yē ma n̄ n̄ nim wōku gerusi ga ra gberewa,
 kpa daanu nu ko nge mi nim ku ra sine,
 kpa swēε yi gbi yi kōsi?
³ Na ra de wōllu tu yam tīra,
 kpa ta n̄ s̄a nge ta gōo wooru s̄o.

Yinni Gusun̄n s̄m kowon m̄m n̄ōbu

⁴ Yinni Gusun̄o u man keu kua
 kpa n̄ ka kp̄i n̄ wi u wasire dam kē.
 U ra nen laakari yamiε bururu baatere
 n̄ ka kp̄i n̄ n̄n swaa daki, nge keu bii.
⁵ U nen swasu kōria, na n̄ n̄n yinari.
 Na n̄ maa n̄n biru kisi.
⁶ Na be ba man soom̄o nen biru deria,
 ma na maa be ba nen baa sansu wukam̄o nen baanu deria.
 Na n̄ nen wuswaa berua
 sanam m̄e ba man wōmm̄o ba yāatam siem̄o.
⁷ Adama Yinni Gusun̄owa u man faaba kua.
 Yen sōna na n̄ beεεε bie.
 Ma na yōra na t̄asa.
 Domi na yē ma na n̄ sekuru wasi.
⁸ Gusun̄o u w̄a nen turuku,
 u koo man gem wē.
 Wara u s̄a nen yiberε.
 Yēro u susima.
 Wara u koo nen taarε wa.
 Yēro u seewo bu sun siria.
⁹ Ne, na yē ma Yinni Gusun̄owa u koo man somi.
 Wara u koo man taarε wē.
 Nen yiberεba kpuro ba koo munda
 nge yabe k̄iasu si ḡemi yi di.

I Yinni Gusun̄n s̄m kowo

swaa dakio

¹⁰ Beε s̄o, wi u Yinni Gusun̄o nasie,
 u win s̄m kowon n̄ō n̄ōw̄o.
 Wi u s̄im̄o yam wōkuru s̄o,
 u Yinni Gusun̄o naane koowo,
 kpa u n̄ t̄asa wi s̄o.
¹¹ Beε be i m̄aru seewa nge d̄o,
 ma i himba s̄a i t̄ombu d̄o m̄eni,
 i duo beεn d̄o wi s̄o, kpa i d̄o m̄waaara.
 Yinni Gusun̄owa u koo de ye kpuro yu koor̄a.
 Wahala s̄ōra i ko kpuna i gbi.

Faaba ye ya n̄ kpeemo

ma i ne, Yinni Gusunɔ kasu.
 I kpee te mɛerio tɛn min di ba bɛɛ dɔka.
 I woru ge yaayo min di ba bɛɛ yara.
 2 I bɛɛn laakari wesio Aburahamu bɛɛn tondon mi,
 ka Saaraan mi, wi u bɛɛ mara.
 Sanam mɛ na nɔn soka u sɔawa wi turo.
 Ma na nɔn domaru kua, na win bweseru dabiasia.
 3 Na Siɔnin bansun wɔnwɔndu wa.
 Kon ban si seeya,
 kpa n yen tem gbebum gɔsia nge nɛn kara Edeni.
 Nuku dobu ka yɛeribu ko n wɔa mi,
 kpa bu siarabun womusu ko.
 4 Bɛɛ nɛn tɔmbu, i laakari koowo,
 kpa i swaa tem kpɪ i man swaa daki.
 Domi nɛn min diya wooda ya koo yari,
 kpa ya n sɔa bwesenu kpuron yam bururam.
 5 Na ka faaba wee,
 kpa n siri dee dee bwesenu kpuro sɔɔ,
 ka nɛn nɔm danguu.
 Saa yera be ba wɔa n toma
 ba ko n yiyyɔbu mɔ ne sɔɔ,
 kpa ba n nɛn dam naane sɔa.
 6 I nɔni seeyo wɔllɔ, kpa i maa mɛeri temɔ.
 Domi wɔlla koo doona nge wiisu,
 kpa tem mu munkira mu ko yaki yaki nge yabe tɔkoru.
 Mɛn tɔmbu ba koo gbi nge sɔnsu.
 Adama nɛn faaba ya n kpeemɔ.
 Nɛn gem mu ko n wɔawa sere ka baadommaɔ.
 7 I man swaa dakio bɛɛ bwese te i gem yɛ,
 ma i nɛn woodaba nɛni bɛɛn gɔruɔ.
 I ku nanda tɔmbu bɔ n bɛɛ fune wunamɔ.
 I ku maa diiri berum sɔ bɔ n bɛɛ wɔmmɔ.
 8 Domi ba ko n sɔawa nge yɔa ni gemi yi di.
 Adama nɛn gem mu ko n wɔawa sere ka baadommaɔ.
 Nɛn faaba ya n maa nɔru mɔ.

A dom yando, Yinni

9 A dom yando kpa a wunen nɔmun dam sɔɔsi,
 nge yellu sanam mɛ a Egibitigibu tabu di,
 ma a ben sunɔ wi u sɔa nge yaa gɔba go.
 10 Ma a dera nim wɔkun nim mu gbera,
 ma a swaa yara.
 Be a yakia, ba ka tɔbura.
 11 Nge mɛya tɛ,
 be a yakia ba koo kpam gɔsirama,
 bu wurama Siɔniɔ ka nasaran womusu,
 kpa nuku doo bi bu ku ra kpe bu n sɔɔsire ben wuswaaɔ.
 Yɛeribu ka nuku dobu ko n bu wɔasi,
 kpa nɔni swɔaru ka weeweenu nu doona.

I ku berum ko, nɛn tɔmbu

12 Gusunɔ u nɛɛ, nɛna mi,
 ne wi na bɛɛ nukuru yemiasiamɔ.

Tõnu u sãawa nge yakasu.

Mban sõna i ko i win berum ko, wi, wi u ra gbi.

¹³ Kpa i ne, Yinni Gusunõ duari,
ne wi na beε taka kua.

Na wõllu tɛria, ma na tem kua.

I diirumõ kpeetim sari tõru baatere,

be ba beε dam dɔremɔn wuswaaɔ,

be, be ba kasu bu beε kpeerasia.

Adama ben mɔru kun maa gãanu mɔ.

¹⁴ Domi n n̄ tɛɛmɔ

bu ka be ba yoru mwɛɛra ba bɔkuan yɔni kusia.

Ba n̄ gbimɔ wɔru sɔɔ.

Ba n̄ maa dīanu biamɔ.

¹⁵ Nɛna Gusunõ beɛn Yinni,

ne wi na ra de nim wɔkun nim mu se

kpa mu kukiri.

Nɛn yīsira Gusunõ, wõllu ka tem Yinni.

¹⁶ Na kon wɔn kpaaru tɛria

kpa n tem kpaɔm swī,

kpa n beε Siɔnigibu sɔ n neε,

i sãawa nɛn tɔmbu.

Na nɛn gari doke beɛn nɔɔwɔ,

ma na beε nɛn nɔman saaru wukiri.

Yerusalemun n̄ni swāara

koo kpe

¹⁷ Wunɛ Yerusalemu, a dom yando, a seewo,

wunɛ wi a n̄ra sua Yinni Gusunɔn n̄mun di

ye ya win mɔru yiba,

ma a ye n̄ra sere ka yen kɔrɔnɔ.

Wee, ya nun goomɔ.

¹⁸ Wunɛn bibu kpuro sɔɔ, be a mara a seeya,

goo sari wi u koo nun swaa gbiiya.

Goo maa sari wi u koo nun n̄ma nɛnɛ.

¹⁹ Wee, gãanu yiru ya nun deema,

tabu ka gɔɔru ka kpeerabu ka bansu.

Wara koo nun duura.

Wara koo nun nukuru yɛmiasia.

²⁰ Wunɛn bibu ba dam bia

ne Gusunõ, wunɛn Yinnin mɔrun sɔ.

Ma ba kpī kpī swɛɛ sɔɔ

nge nɛm ni ba taa mwa.

²¹ Yen sɔ, a yeni swaa dakio a n̄,

wunɛ wi a wɔnwɔndu soore,

ma a sãa nge a tam goore

adama a n̄ tam n̄ra.

²² Amenīwa ne Gusunõ, wunɛn Yinni,

ne wi na nɛn tɔmbu faaba mɔ, na gerua.

Na neε, kon n̄ra ye mwa wunɛn n̄mun di,

ye ya nɛn mɔru yiba ma ya dera a bāarimɔ.

A n̄ maa ye n̄rumɔ.

²³ Kon ye dokewa be ba nun dam dɔremɔn n̄maa,

be, be ba nun sɔmɔ ba mɔ,

a kpunə, kpa bu sī wunen wəllə.
Ma a kpuna a ka tem nɛra.
A kua nge swaa yè səə ba sīimə.

Yinni Gusunə

u koo Yerusalemu yakia

52

1 Yerusalemu, wunɛ wi Yinni Gusunə u tii gəsia,
a dom yando kpa wunen dam mu wurama,
kpa a wunen bura yānu doke.
Domi be ba n̄ Yinni Gusunə s̄aamə,
ben goo kun maa duə wunɛ səə.

2 A seewo a tii tua kpara,
a wunen yoo yəni pəta wunen wīirun di,
kpa a sina wunen sina gəna səə.

3 Yinni Gusunə u Yerusalemu s̄əwa u nɛɛ, ba raa nun dərawa gobi sari. Mɛya
kon maa nun yakia n kun ka gobi.

4 Yellu, nɛn təmbu ba da Egibitiə ba sərɔu di mi. Yen biru, Asirigiba na ben
temə ba bu dam dɔre ka wəbia.

5 Tɛ, mba kon ko. Wee Babilonigiba na ba bu gura kam səə, ma ba kuuki m̄
ba nɛn yīsiru gari kam gerusimə saa baayere.

6 Yen s̄əna s̄ə teeru, nɛn təmbu ba koo gia wi na s̄a, kpa bu tubu ma nɛna
na gerumə na m̄, nɛ wee, na wee.

Yinni Gusunə

u koo wurama Yerusalemu

7 Anna a wa nge mɛ ba bu dam koosiamə,
be, be ba wee guunun di ba labaari gea kparamə.
Ba Siəni bəri yendu ka faaban gari s̄əmə ba m̄,
Gusunə wunen Yinni u bandu dii.

8 Wee, be ba ra gbāraru k̄osu
ba n̄əgiri sue,
ba kuuki m̄ ka nuku dobu.
Domi ba wa ka n̄ni
ma Yinni Gusunə u Siəni yakiam wee.

9 Yerusalemun bansu,
a kuuki koowo ka nuku dobu,
domi Yinni Gusunə u win təmbun nukuru yemiasia.
U Yerusalemu yakia.

10 U koo win dam ka win dɛɛraru
bwesenu kpuro s̄əsi,
kpa bu wa handunian goonu nɛ kpuro səə
ma u win təmbu faaba kua.

Iyario Babilonin di

11 Bɛɛ be i Yinni Gusunən s̄a yerun dendi yānu s̄əwa i ka wee,
i tii dɛɛrasio.

Kpa i se i yari Babilonin di.
I ku gāanu ganu baba ni nu disi m̄.

12 I n yariə, i n̄ ko i yari ka sendaru
nge be ba kpikuru suə.
Domi Gusunə Isireliban Yinni u ko n bɛɛ k̄osu

ben wara u yen bwisikunu kua.

⁹ Ba nùn kpī ka dukiagibu sannu,
ba nùn sikua tən kōsobun suunu sɔɔ
baa mɛ u n̄ kōsa gaɔ kue,
ba n̄ maa weesu gasu nɔɔre win nɔɔn di.

¹⁰ Adama Gusunən kīra
wahala ye, ya ka nùn wəri.
Ma u dua nuku sankiraru sɔɔ.
U tii kua yākuru tɔmbun durum s̄.
Yen s̄, u koo bii dabinu wa,
kpa win wāarun tōru tu dɛnya.
Kpa Yinni Gusunən himba yu kooa saa win min di.

¹¹ Win nɔni swāarun biru, u koo wāaru di,
kpa u ten dobu nɔ.
U koo tii s̄ɔsi gemgii tən dabinun suunu sɔɔ,
wi, wi u ben durum sɔɔwa.

¹² Yen s̄na kon de u sina ka tən bokobu,
kpa u n̄ baa mɔ damgibun arumani sɔɔ.
Domi u tii wē sere u da u ka gu.
Ma ba nùn garisi tən kōso,
yèn s̄ u tən dabirun durum sɔɔwa.
U maa be ba taarɛ mɔ suuru kana.

Yinni Gusunɔ u Isireliba kī

54

¹ Wunɛ Yerusalɛmu,
wunɛ wi a s̄a nge kurɔ wi u kun bii mɔ,
a nuku dobu koowo ka kuuki,
domi wunɛ wi ba raɔ yina,
kaa bibu ma ba n̄ dabi,
n̄ kere wi u ra n̄ marumən bibu.

² A wunen kuu bekurugirun batuma sosio,
kpa bu ten beka dɛmia.
A ten wēɛ dɛnyasio,
kpa a ten dānu gira nu n̄ dam mɔ.
A tii kusio, a ku tii b̄ke.

³ Domi kaa kɔwara baama.
Wunen bibun bweseru
ta koo bwese ni nu tien tem mwɛeri,
kpa tu da tu sina
wuu s̄n mi goo kun maa wāa.

⁴ A ku nanda, domi a n̄ sekuru wasi.
A ku tuka, domi a n̄ maa bɛɛɛ biamɔ.
Kaa wunen yellun sekuru duari.
A n̄ maa yaayamɔ
nge mɛ a n̄ni s̄ɔra wunen turorun saa sɔɔ.

⁵ Domi nɛ, wunen taka kowo na
s̄awa nge wunen durɔ.
Nɛn yīsira Gusunɔ, wollu ka tem Yinni,
ka Isireliban Yinni Dɛero, ka handunia kpuron Yinni.
Nɛna na nun yakia.

⁶ A s̄awa nge tɔnun kurɔ gbiikoo

wi durɔ u yina ma kurɔ wi, u nuki sankire.

Adama tɛ, na nun sɔɔmɔ na mɔ,

⁷ na raa nun deri saa filko,

adama tɛ, kon nun mwa ka kɛi bakaru.

⁸ Na raa ka nun mɔru kua too saa filko,

na nun nen wuswaa sɛiyari,

adama tɛ, na wunen wɔnwɔndu mɔ

nen kɛi te ta ku ra kpen sɔ.

Nɛ wi na nun yakiamɔ, nɛna na yeni gerua.

⁹ Nge mɛ na bɔrua Nɔwen saa sɔɔ,

na nɛɛ, nim yibu bakaru ta n̄ maa tem kpuro wukirimɔ,

nge mɛya na maa bɔrua giso

na nɛɛ, na n̄ maa nun gerusimɔ ka mɔru.

¹⁰ Baa guunu n̄ n swɛnya,

ma gungunu nu kɔsikira,

nen kɛru ta n̄ nun dɛsirarimɔ.

Mɛya maa bɔri yɛn tɛn nɔɔ mwɛɛru na nun kua,

ta ko n wāawa sere ka baadommaɔ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua,

nɛ wi na wunen wɔnwɔndu mɔ.

Yerusalemu kpa

¹¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

Yerusalemu, wunɛ wi wahala ya so nge woo bakɔ,

ma goo kun nun nukuru yemiasie,

wee, kon wure n wunen kpɛɛkpɛɛku swɛi

kpa n nun bani ka kpee gobiginu.

¹² Kon wunen gb̄araru bani

ka kpee swāanu ka kpee booguginu,

kpa ten gamboba ba n s̄aa kpee

ni nu ballimɔ nge digi,

ten k̄sobun wāa yenu nu n s̄aa kpee swāanu.

¹³ Nɛna kon wunen bibu kpuro keu s̄ɔsi,

kpa ben dukia ya n kp̄a.

¹⁴ Kon de a n dam mɔ.

A ku wurura, a ku bɛrum ko,

domi gāanu kun nun bɛsumɔ.

¹⁵ Be ba wesianamɔ bu ka nun seesi,

na n̄ wāa ka be.

Be ba n̄ɔ tia kua bu ka nun w̄ori,

kaa bu kamiawa.

¹⁶ A seko mɛɛriɔ a wa.

Nɛna na n̄n kua u d̄ɔɔ b̄ɔɔnu wuremɔ,

ma u tabu yānu sekumɔ.

Nɛ turo wiya na ra maa goo seesie u nu b̄ɔɔku.

¹⁷ Yɛn s̄ɔna tabu yāa ni ba sekumɔ wunen s̄ɔ,

nu n̄ gāanu mɔ.

Wi u ka maa nun da siri gbaburɔ,

siribu koo ȳɛro di.

Yeniwa kon nen s̄ɔm kowobu kua.

Nge mɛya kon maa bu faaba ko.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na gerua mɛ.

*Gusunɔn durom bakam***55**

¹ Yinni Gusunɔ u neɛ,
 beɛ be nim nɔru ga mɔ̀, i na i nim nɔ.
 Baa beɛ be i ñ gobi mɔ̀, i na i mwa i di.
 I na i tam ka bom mwa i nɔ n kun ka gobi.

² Mban sɔ̀na i beɛn gobi dimɔ̀
 ye ya ñ arufaani mɔ̀ sɔ̀.
 Mban sɔ̀na i beɛn sɔ̀mburun are dimɔ̀
 ye ya ñ beɛ debumɔ̀ sɔ̀.
 I man swaa dakio
 kpa i wa i di ye ya gea sãa,
 kpa beɛn bwɛra yu yemia dĩa duronun sɔ̀.

³ I swaa dakima, i na nen mi,
 kpa i wa i n wãa.
 Kon ka beɛ arukawani bɔ̀ke
 ye ya kun kpeemɔ̀,
 n ka beɛ durom sɔ̀sɔ̀si sere ka baadommaɔ̀,
 mèn nɔ̀ mweɛru na Dafidi kua.

⁴ Wee, na nùn kua nen seedagii
 bwese tukunun mi.

Na nùn kua nin sina boko.

⁵ Ne, Gusunɔ wunen Yinnin sɔ̀,
 kaa bwese tukunu sokusia,
 kpa nu duki na wunen mi,
 baa me nu ñ daa nun yɛ.
 Domi ne, Isireliban Yinni Dɛɛrowa na nun beɛre wɛɛmɔ̀.

⁶ N n mɛn na, i Yinni Gusunɔ kasuo tɛ
 saa ye u wãa beɛn bɔ̀kuɔ̀.
 I nùn sokuo sanam me u wãa beɛn turuku.

⁷ Kpa durumgii u win daa kasi,
 toro u maa win bwisiku kɔ̀sunu deri,
 kpa u gosira u wurama Yinni Gusunɔn mi.
 U koo nùn wɔ̀nwɔ̀ndu kua,
 wi, wi u ku ra suuru kpanɛ.

⁸ Yinni Gusunɔ u neɛ,
 nen bwisikunu kun sãa nge beɛn bwisikunu.
 Beɛn kookoosu su ñ maa sãa nge negisu.

⁹ Nge me wɔ̀lla ka tem toma,
 nge meya maa nen bwisikunu
 ka nen kookoosu ka beɛgisu tondine.

¹⁰ Nge me gura ka guru kpenu ra tem dwiiyasie,
 kpa dïanu nu se nu maa gbee wuko bweseru wɛ,
 ka ye u koo di,

¹¹ nge meya nen gari yi na gerua,
 yi ku ra kam wɔ̀ri yi kun nen kïru kue,
 kpa yi nen himba yibia.

¹² Ka gem, i ko yari yorun di ka nuku dobu,
 kpa bu beɛ kpara alafia sɔ̀.
 Guunu ka gungunu nu koo yɛɛri beɛn wuswaaɔ̀,
 kpa dãa ni nu wãa yakasɔ̀ nu taki ko.

13 Mi sāki ra kpi, dāa ye ba mò sipere,
ka dāa kiki nubu durorugisa su koo kpi mi,
kpa ye kpuro yu ko yīreru
te ta nen yiiko sōsimō sere ka baadommao.

BONU ITASE

Yinni Gusunō

u koo bwesenu kpuro soku

56

1 Ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua.

Na nee, i de i gem swīi dee dee
kpa i n sāa naanegibu.

Domi na ka faaba wee, na ñ teemo.
Kon sōsi ma na sāa gemgii.

2 Doo nōrugiiwa wi u mò ye na gerua,
ma u yō dim dim u nen tō wērarugiru mem nōwamme,
ma u ku ra tu disi doke,
ma u tii neni u ku ka kōsa ko.

3 Tōn tuko wi u ne, Yinni Gusunō sāamō,
u ku gere u nee,
na ñ wuramō u du nen tōmbun suunu sō.
Wi ba maa matam kua sina kpaarun sōmburun sō,
u ku gere u nee,
wee, u kua dāa gheburu.

4 Domi ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua.

Na nee, sina kpaarun sōm kowo be,
bà n nen tō wērarugiru mem nōwamme,
ma ba mò ye ya koo man wēre,
ma ba nen arukawani neni dim dim,

5 kon bu ayeru wē nen yenū,
kpa bu yīsiru yari
n kere bà n daa bibu mara.

Kon bu yīsiru kē
te ta ko n wāa sere ka baadommao,
ta ñ gbimō.

6 Tōn tuko be ba man sāamō,
ma ba nen yīsiru kī,
ma ba sāa nen sōm kowobu,
be kpuro be ba tō wērarugiru mem nōwamme,
ma ba ñ tu disi dokemō,
ma ba nen arukawani neni,

7 kon ka bu da nen guu deerarō,
kpa n de bu nuku dobu ko nen sāa yerō.
Kon ben yāku dō mwaararuginu
ka ben yāku ni nu tie mwa nen yāku yerō.
Domi ba koo nen dii te sokuwa
bwesenu kpuron kana yeru.

8 Ne, Yinni Gusunō,
ne wi na Isireli be ba raa yarine menna,
kon maa bwese tukunu menna
ka be, nen tōmbu sannu.

*Gusunɔ u Isireliban wirugibu**gerusimɔ*

- ⁹ Bɛɛ gbeeku yɛɛ kpuro, i na i di.
¹⁰ Domi be ba sãa Isireliban kôsobu,
 ba sãawa wôkobu, ba ñ bwisi mɔ.
 Be kpuro ba sãawa nge bɔɔ
 ni nu kun kpɛ nu wori.
 Ba ra kãwa ba n kpĩ
 ba n do kpa ba n dosimɔ.
¹¹ Ba sãawa nge bɔɔ
 ni nù n di, nu ku ra debu.
 Ba sãawa nge kparo laakari sariba.
 Swaa ye ben baawure u kã,
 yera u ra swĩ win tiin arufaanin sɔ.
¹² Ba sokunamɔ ba mɔ,
 bu mennama
 bu tam bɔɔbɔm nɔ,
 sia kpa bu maa ko mɛ
 domi tam mu yiba.

57

- ¹ Gemgibu bà n gu,
 goo ku ra bu weeweenu kue.
 Tɔn geobu bà n wɔruka,
 goo ku ra bwisiku ma tɔn kôsoba ba bu sɛre ba go.
² Adama tɔn geo be,
 ba ko n wɛrewa gariɔ ka bɔri yɛndu.

Gusunɔ u bũu sãɔbu gerusimɔ

- ³ I susima bɛɛ,
 bwese te i ñ ka nɛ, Gusunɔ turo yɔ,
 bɛɛ be i sãa nge sɔron bibu.
⁴ Wara i yɛɛmɔ,
 wara i nɔɔ swiikinun koosimɔ.
 I ñ yɛ ma i sãawa bwese te ta ku ra mem nɔ,
 te ta ra weesu ko?
⁵ Ma i bũu sãarun gari wɔra
 dãa koo bakarun baateren nuurɔ.
 Ma i ka bɛɛn bibu yãkunu mɔ
 daanun goonɔ kpee baaba sɔɔ.
⁶ Bɛɛ Isireliba,
 daa torin kpee goriya yi sãa bɛɛn bũnu.
 I ra yi yãkunu koosi kpa i yi tam wisi.
 I tamaa nɛ, Yinni Gusunɔ, kon ye tii marisiwa?
⁷ Guunu wɔllɔwa i ra bɛɛn sãanu ko.
 Miya i ra maa yɔ i yãkunu ko.
⁸ I bwãarokunu mani bɛɛn gamboban biruɔ,
 ma i ka bũnu arukawani bɔkua.
 Nu sãa nge durɔ tano
 be i kĩ i ka kpuna.
 Ma i man biru kisi
 i bɛɛn yãnu potira,

i beɛn kpɪn yenu yasum sosi.

Wee i ben terenu mɛɛra.

⁹ I tii gum sawa i da

i beɛn b̄uu wi ba mò Mòlòku deema.

I tii turare yēka mam mam

ma i sòmòbu gòra mi n toma.

Wee, i wòruma sere temò.

¹⁰ I ka beɛn sirenabu wasire.

Adama i ñ bwisika i nɛɛ, bu ñ arufaani gaa mò.

Ma i mò, i dam tie, i ñ wasire.

¹¹ N n mɛn na, waran bɛruma i mò,

i ka man n̄ni wòkumò.

Waran bɛruma i mò,

i ñ ka man yaaye,

i ñ maa man garisi.

Yèn s̄ò na n̄ò maari saa tɛɛbun di,

yen s̄òna i ñ man nasie.

¹² Adama kon beɛ s̄òosi

ma beɛn kookoo si i raa tamaa su dee dee s̄aa mi,

su ñ beɛ arufaani gaa mò.

¹³ Yen s̄ò, ì n kuuki mò,

ì n somiru kanamò,

beɛn b̄uu dabi te, ta ñ beɛ wòramò.

Kon dewa woo gu ka nu doona mam mam.

Adama be ba man naanɛ s̄aa

ba koo tem mɛ tubi di,

kpa ba n w̄aa Sīniò, guu te na gòsan mi.

Yinni Gusunò

u koo win t̄ambu bekia

¹⁴ Nɛ, Yinni Gusunò, na nɛɛ,

i tii suo i swaa sòmɛ.

I ḡaa k̄òsunu kpuro wunò

ni nu w̄aa nɛn t̄ambun swaa s̄òò.

¹⁵ Nɛ, Gusunò Wòrukoo, nɛ wi na dɛɛre,

na w̄aa w̄òllò sere ka baadommaò,

adama na maa w̄aa ka t̄onu

wi ba taare ma win nuki sankire,

kpa n ka n̄n dam k̄ɛ.

¹⁶ Na ñ k̄i na n beɛ taare w̄ɛɛmò baadomma,

kpa na n ka beɛ m̄aru n̄ni saa kpuro.

N̄a n mò mɛ,

nɛn taka kooru kpuro ya koo kam kowa.

¹⁷ Nɛn m̄aru ya seewa Isireliban

taare bakan s̄ò,

ma na bu sɛɛyasia sere na ñ maa k̄i n bu mɛɛri.

Adama ka mɛ, ba ȳòrariwa ben mɛm n̄ò sari te s̄òò,

ma ba ben tiin ḡòru k̄iru sw̄i.

¹⁸ Na ben daa ȳɛ.

Ka mɛ, kon bu bekia,

n bu kp̄ara kpa n bu nukuru yɛmiasia.

Be ba ḡòò woòru s̄ò ba sumò,

¹⁹ kon de bu nuku dobun kuuki ko.

Be ba wāa n toma ka be ba wāa turuku,
 ba koo bəri yendu wa.
 Ne, Yinni Gusunə, kon bu bekia.
 Nəna na ye gerua.

²⁰ Adama nuku kōsurugibu
 ba sāawa nge nim wōkun nim kurenu,
 ni nu n̄ kpē nu yōra sēe,
 ni nu ra n̄ pōtokə ka disinu sōowa.
²¹ Nuku kōsurugii kun bəri yendu wasi.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Nəə bəku geeru

58

¹ Yinni Gusunə u nēe,
 a nəəgiru suo ka dam nge me kaa kpī,
 kpa wunen nəə gu nəəra nge kəba.
 A nən tambu Yakəbun bweseru sōowə
 ma ba durum kua.
² Tōə baatere ba ra n̄ man sokuwa
 ba n̄ kī bu gia ye na kī bu ko.
 Ba m̄ nge tən be ba gem swīi,
 be ba n̄ nən woodaba deri.
 Ba ra man kanē
 n bu siria dee dee,
 kpa ba n̄ kī ba n̄ ka man wāa.
³ Adama ba ra nēe, mban sōna ba koo maa nəə bəke,
 domi na n̄ bu mēera.
 Mban sōna ba tii wahala m̄,
 domi na bu atafiiru sāa.
 Kpa n bu wisi n nēe,
 baa i n nəə bəkumə,
 bēen tiin kīra i ra n̄ m̄,
 kpa i n bēen səm kowobu dam dərəmə.
⁴ I ra n̄ sikirinaməwa i n sankinamə,
 kpa i n nəm kusenu soonamə ka nuku kōsuru.
 I n nəə bəkumə ma i m̄ me,
 ne, Gusunə na n̄ bēen gari nəəmə.
⁵ Nəə bəku te na kī, teya mi?
 I winu sikamə nge yakasu,
 ma i saakiba sebua i tii torom wisimə.
 Adama i tii kawewa mi ka gem?
 Nəə bəku ten bwesera kun man wēremə.
⁶ Wee nəə bəku te na kī.
 Be i bəkua nuku kōsurun s̄,
 i bu yōsuo.
 Be i raa dam dərəmə,
 i de bu doona.
 Kpa be ba yoru dimə bēen mi,
 b̄ kara.
⁷ I bēen dīanu bənu koowo
 ka wi u kun m̄ u di,
 kpa i be ba kun wāa yeru m̄ nene bēen yenuə.

I n ɔoo wa u s̄imɔ tereru,
 i n̄n yānu w̄ɛɛɔ u sebe,
 kpa i ku maa b̄ɛɛn winsim biru kisi.
⁸ Saa yera n̄n durom mu koo b̄ɛɛ
 naawa nge buruku s̄ɔɔ,
 kpa mi i m̄ɛɛra m̄ɔ yu b̄ɛkura fuuku.
 M̄ɛya maa gem mu ko n da n b̄ɛɛ swaa gbiiye.
 N̄ɛ, Yinni Gusunɔ,
 na kon ka b̄ɛɛ w̄aa na n b̄ɛɛ k̄ɔsu.
⁹ Sanam m̄ɛya i n man soka,
 kon b̄ɛɛ wisi n n̄ɛɛ, n̄ɛ wee.
 I n b̄ɛɛn yobu kara,
 ma i murafitiru ka gari k̄ɔsi deri,
¹⁰ i n ɔ̄ɔro d̄ianu w̄ɛ,
 ma i maa s̄aaro debia,
 saa yera i ko yari yam w̄ɔkurun di,
 kpa yam w̄ɔku te, tu ko nge s̄ɔɔ s̄ɔɔ.
¹¹ N̄ɛ, Yinni Gusunɔ, kon b̄ɛɛ kpara sere ka baadommaɔ,
 kpa n de i n deba baa mi d̄ianu ku ra kpi.
 Kon de b̄ɛɛn wasi yi dam wa,
 kpa i n s̄aa nge gbee te ta kakoru m̄ɔ,
 n̄ kun m̄ɛ nge bwii yin nim ku ra kpe.
¹² Saa yera i ko bansu seeya
 si ba k̄ɔ n t̄ɛ,
 kpa i maa bani kp̄ɛɛkp̄ɛɛku w̄allo
 ge ba sw̄i saa yellun di.
 Sanam m̄ɛya ba koo b̄ɛɛ soku
 be ba ra bansu ka sw̄ɛɛ s̄ome,
 kpa bu de t̄ambu ba n w̄aa mi s̄ɔɔ.

A t̄ɔ w̄ɛrarugirun wooda m̄ɛm n̄ɔwɔ

¹³ Yinni Gusunɔ u n̄ɛɛ,
 i n tii n̄ɛnuɔ i kun s̄amburu kue,
 ma i b̄ɛɛn tiin k̄iru deri
 i ka t̄ɔ w̄ɛrarugirun wooda m̄ɛm n̄ɔwa,
 ma i man b̄ɛɛɛ w̄ɛ
 i n̄n t̄ɔ d̄ɛɛra te garisi t̄ɔ duroru,
 ma i kun gari b̄ɛkɛ saare,
¹⁴ saa yera i ko nuku dobu wa n̄n s̄aaru s̄ɔɔ,
 kpa t̄ambu kpuro bu b̄ɛɛ b̄ɛɛɛ w̄ɛ,
 kpa n b̄ɛɛ diisia tem m̄ɛ s̄ɔɔ,
 m̄ɛ na b̄ɛɛn sikado Yakɔbu w̄ɛ.
 N̄ɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

*Ye ya Isireliba karane
 ka Gusunɔ*

59

¹ I tamaa Gusunɔ kun dam m̄ɔwa
 u ka b̄ɛɛ faaba ko?
 I tamaa u n̄ swaa m̄ɔ u ka b̄ɛɛn gari n̄ɔ?
² Aawo, n n̄ m̄ɛ.
 I n ȳɛ ma b̄ɛɛn tiin durum s̄ɔna i karane ka wi.

Bēen toranun sōna u bēē biru kisi,
ma ya dera u ñ maa bēen gere swaa daki.

³ Bēen nōma ya yem yiba, domi i tōmbu go.

Weesu ka gari kōsiya yi yarimō bēen nōsun di.

⁴ Weesa i ra n ka bēen berusebu siribu sokumō.
Bēen goo ku ra ka gem siribu de.

Seeda weesugia sōra i ra n tāsā siri yeru mi.

Kōsa i ra bwisiku kpa i kom kōsum ko.

⁵⁻⁶ Bēen himba ya sāawa gāa kōsunu
nge waan sēa.

Bā n ye kōra,

surōkōra ta ra yande yari min di.

Wi u ye di u ko n gbimōwa.

Bēen bwisikunu nu sāawa nge naran wēē yi ya tarimō.

N ñ mō yi wāa yi ka gāa geenu ko,

nge bekuru te tōnu koo wukiri,

ma n kun mō yi ka gāanu yina mwa.

Nge mēya bēen nōma ya sāa,

ya wāawa yu ka kōsa ko.

⁷ I ra n sendewa i ka kōsa ko,

kpa i n naasu sāu i ka tōnun yem yari kam.

I ra n bwisikumōwa i ka tōmbu kōsa kua,

kpa i n tōmbu dam dōremō

i ñ ben yānu guramō mi i dua kpuro.

⁸ I ñ alafian swaa yē.

Bēen sanu sanusu ku ra maa gem swī,

sere swēē yi yi ñ dende.

Wi u gesi bēen swēē yi mwa kpuro,

u ku ra bōri yēndu wa.

Isireliba ba ben durum

tuuba mō

⁹ Isireliba ba nēē, bēen toranun sōna

wunē Yinni Gusunōn faaba ya tēemō

yēn nō mweeru a sun kua.

Sa yam bururam mara,

adama yam wōkuru sōra sa sīimō ka tē.

Sa mara sōo u yari,

adama yam mu tīriwa sere ka gisō.

¹⁰ Sa sīimō sa bāarimō

nge wōko wi u gana babi.

Ma sa sokikiramō sōo sōo

nge wi u wāa yam wōkuru sōo.

Baa mē sa bwāa do,

bēē ka gōnu sa kua tia.

¹¹ Sa gbāramō nge yaa gōba,

ma sa sumō nge kparukonu.

Yinni Gusunō, sa mara a sun yakia,

adama wunen faaba ya ka sun tonda.

N ñ koore su ye wa.

¹² Domi bēen toranu kpēa wunen wuswaaō,

ma bešen durum ya bešen daa sōsimō.
Sa bešen toranu yē ni nu sun wāasi.

¹³ Sa kua taaregibu ka naane sarirugibu
wunē Yinni Gusunōn mi.

Sa nun deri wunē wi a sāa bešen Yinni,
ma sa nun seesi,
sa tambu dam dāre.

Bwisiku weesugina nu ra n yiba bešen gōrusō.

¹⁴ Yera n dera gem kun ka maa wāa bešen suunu sōo,
ma faaba ya ka sun tonda.

Gem mu ku ra maa sōsire mi tamba mēnne.
Sa ra mu tēsiwa.

¹⁵ Gem mu kpa.

Wi u maa kōsa suurimō
ba ra nūn wōriwa bu win yānu gura.

Yinni Gusunō

u koo tambu seeyasia

Ye Yinni Gusunō u wa ma gem kun maa wāa,
ya n ka nūn naawē.

¹⁶ Ma u biti kua, yēn sō goo kun yen gari mō.
Yen sōna win tii u gōru doke u win dam sōsi.

Ma u tāsā win gem sōo,

¹⁷ u mu sebua nge tarakpe,
ma u faaba doke wirō nge sii furō kākōru.

U mōru kōsiabu sebua nge yaberu,
ma u tii nisinu wukiri nge gurumusuru.

¹⁸ U koo baawure siri
nge mēn nōo win kookoosu nē,
kpa u ka win yiberēba mōru ko,

baa be ba ka nūn toma,
¹⁹ kpa bu win yīsiru nasia

kpa win yiiko yu sōsira
saa sōo yari yerun di
n ka da sōo duu yerō.

Sanam mē yiberēba ba koo na nge daa bakarun nim,
Yinni Gusunōn Hunde u koo bu gira bu doona.

²⁰ Faaba kowo u koo na Yerusalemun sō,
ka sere maa Isireliba be ba gōru gōsian sō.

Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

²¹ U maa nēē, win arukawani wee, ye u ka bu bākumō. Win Hunde u ko n
wāawa be sōo, kpa u win gari doke ben nōo. Yin gēē kun doonō ben nōsun di,
sere n ka da ben bibun bibun nōo, saa tēn di sere ka baadommao. Wi, Yinni
Gusunōwa u yeni gerua.

Yerusalemu

ya koo kpa yiiko wa

60

¹ Yerusalemu, a seewo kpa a n ballimō,
domi yam bururam mu nun naawa.
Nē, Yinni Gusunōn yiiko ya nun wukiri.

² Wee yam wōkura tem ka tōn
tukobu wukiri.
Adama wunε, nεn yiiko ya nun yam bururasie nge sō.

³ Bwesenu ka nin sinambu
ba koo na bu sī yam bururam mε sō.

⁴ A mεεrio a ka sikerena.
Be kpuro ba mεnnama
ba sisi wunεn mi.
Ba ka wunεn bibu wee tontonden di,
ba wōndiaba bεεwa.

⁵ A n bu wa ba wee,
kaa nuku dobu ko.
Wunεn gōru ga koo dora
sanam mε bwesenu nu koo ka nun arumani naawa
saa nim wōkun guru giōn di.

⁶ Ba koo nawa ka yooyoo dabi dabiru
Madianin di ka Efan di.
Gaba koo maa na Seban di,
ba n wura ka turare sōwa,
kpa ba n nε, Yinni Gusunō tōmamō.

⁷ Ba koo nun Kedaan yaa sabenu mεnnama,
kpa bu ka nun Nεbayōtun yāa kinenu naawa
a ka nu yākuru ko
ni nu koo man wēre,
kpa n nεn sāa yeru bεεε sosi n kere yellu.

⁸ Mba n wee mε,
nge guru wii wuroru,
n kun mε nge totoberε
ni nu wee nin dirō.

⁹ Wunεn biba ba wee tem mi n toman di.
Goo nimkuu bakasa su gbia
su ka bu sisi tontonden di,
ka ben sii geesu ka wura
bu ka man bεεε wē,
nε, wunεn Yinni Dεεro,
nε wi na nun wōlle sua.

¹⁰ Tōn tukoba koo wunεn gani seeya,
kpa ben sinambu bu ko wunεn yobu bu nun sā.
Yellu, na raa nun sεeyasia ka mōru,
adama tē, nεn durom sō, na wunεn wōnwōndu wa.

¹¹ Yerusalemu, wunεn gbārarun gamboba
ba ko n keniarewa baadomma.
Ba n bu kenunō sō sō ka wōkuru,
kpa bwesenu ka nin sinambu
bu ka du bu nun dukia wē.

¹² Domi bwese ni nu yina nu nun sā mi, nu koo gbiwa. Ba koo ni kpuro
kpeerasiawa.

¹³ Libanin bεεε ya koo kpe,
domi ba koo ka nun yen dāa gea naawa
ye ba mō sipere ka oromu ka buyi,
kpa bu ka nεn sāa yeru buraru kua,
kpa n nεn wāa yeru bεεε wē.

¹⁴ Be ba raa nun dam dōremō mi,

ben biba koo na wunen wuswaaᵇ bu tii kawa.

Be ba raa maa nun yaakoru mᵇ,
ba koo yiira wunen wuswaaᵇ bu nun sã,
kpa bu nun soku Siᵇni,

Isireliban Yinni Deeron wuu.
15 Wunε wi tᵇmbu ba raa tusa ba deri,
ba ku ra maa ne wunen mi,
kon nun ko wuu burᵇ sere ka baadommaᵇ,
kpa a n wunen tᵇmbu nuku dobu wεεmᵇ
sere ka ben bibun bibᵇ.

16 Bwese tukunu ka nin sinambu
ba koo nun nᵇᵇri
nge me bii mero u ra win bii bᵇm kε,
kpa a gia
ma neᵇna na sãa Gusunᵇ
Yakᵇbun Yinni damgii
wi u nun yakia
ma u nun faaba mᵇ.

17 Kon de wura yu koorᵇ mi sii ganda raa wãa,
sii geesu maa mi sii wᵇkusu raa wãa.
Kon dãa wuna n sii gandu kᵇsire ko,
kpa n kpenu wuna n sisu kᵇsire ko.
Kpa n de bu nun kpara gem ka bᵇri yendu sᵇᵇ.

18 Saa ye sᵇᵇ, ba ᵇ maa sannᵇsun damu nᵇᵇmᵇ wunen temᵇ.
Mεya ba ᵇ maa mu wᵇrimᵇ bu men yãnu gura
kpa bu mu deri bansu.

Domi kon nun kᵇsu nge gbᵇraru,
kpa a man siara nen faaban sᵇ.

19 N ᵇ maa sᵇᵇ u koo nun yam
bururasia sᵇᵇ sᵇᵇ.
N ᵇ maa suru u koo nun yam deerasia wᵇkuru.
Adama ne, Yinni Gusunᵇwa
ko na n nun yam bururasiε sere ka baadommaᵇ,
kpa a beεε wa nen sᵇ.

20 Wunen nuku sankiranu kpuro nu koo doona.
Domi ne, Yinni Gusunᵇwa
ko na n nun yam bururasiε sere ka baadommaᵇ.
Sᵇᵇ u ra du, suru ra maa wᵇkuru ko,
adama nen yam bururam me, mu ku ra kpe.

21 Wunen tᵇmbu kpuro ba ko n sãawa gemgibu,
kpa ba n tem me mᵇ sere ka baadommaᵇ.
Na bu girawa nge dãa kãasa.
Ba sãawa be na taka kua
bu ka nen kpᵇaru sᵇᵇsi.

22 Bwese kera ye ya piiᵇuru bo,
ya koo ko bwese baka damgirun nuuru.
Ne, Yinni Gusunᵇwa kon ye ko fuuku
yen saa yᵇ n tura.

Yinni Gusunᵇn gᵇro

ka win gari

61

1 Yinni Gusunɔn Hunde u ka man wāa.

Domɩ wɩya u man gɔsa

n ka dam sarirugibu labaari gea nɔɔsia,

kpa n be ba nuki sankire nukuru yemiasia,

kpa n yobu sɔ ma ba koo bu yakia,

kpa n maa pirisɔmba sɔ ma ba koo bu kara.

2 N kpara saa ye Yinni Gusunɔ u koo tɔmbu durom kua,

n gere saa ye u koo win yiberɛba mɔru kɔsie,

kpa n maa be ba gɔɔ sɔ kpuro nukuru yemiasia.

3 Ba gɔɔ sɔ Siɔnin sɔ.

Adama Gusunɔ u man gɔsa

n ka ben nuku sankiranu gɔsia nuku dobu.

Ba n maa torom wisimɔ wirɔ,

dawani bura ba koo bɔke.

Ben wuswaa kun maa burisinamɔ,

ya ko n sɔawa nge be ba gum nubu durorugim sawagia.

Ba koo ben yāa wɔnwɔnduginu pota

bu tɔɔ baka yānu sebe.

Saa ye sɔɔra ba ko n sɔa nge dāa

ni nu Gusunɔn bɛɛɛ sɔɔsimɔ,

n kun mɛ nge gbee te ta win yiiko sɔɔsimɔ.

4 Ba koo ban gurusu seeya,

kpa bu wuu si ba raa kɔsuka yellu sɔmɛ.

5 Bɛɛ Isireliba, sɔba koo na bɛɛn mi,

bu bɛɛn yaa sabenu kpara,

kpa bu maa bɛɛ gbee sɔma kua.

6 Adama ba koo bɛɛn tii sokuwa

Yinni Gusunɔn yāku kowobu ka win sɔm kowobu.

I ko bwese tukunun arumani gura,

kpa i n ka woo kanamɔ.

7 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

ba bɛɛ sekuru doke ta kpā.

Tɔmba bɛɛ yāatam siemɔ,

yen sɔna seku ten ayerɔ

i ko n baa mɔ n kpā tɔn ben temɔ,

kpa i n wāa nuku dobu sɔɔ

bi bu n kpeemɔ.

8 Wi, Yinni Gusunɔ, gema u ra kā.

U dam dɔrebu ka kom kɔsum tusa.

U koo win tɔmbu ben are wɛ dee dee,

kpa u ka bu arukawani bɔke

ye ya ko n wāa sere ka baadommaɔ.

9 Bwesenu kpuro nu koo be ka ben

bibun bweserun gari nɔ,

kpa be ba bu wa kpuro bu gia

ma wɩya u bu domaru kua.

Siarabun womu

10 Yinni Gusunɔ sɔɔra

Yerusalemu koo nuku dobu ko,

kpa yen gɔru ga n do win sɔ.

Domi wiya u ye faaba kua
u ye gem wē.

Ma win faaba ye ka win gem mε,
mu sāa nge bura yāa
ni kurō kpao ka win durō ba doke.

¹¹ Nge mε tem mu ra de dia bweseru tu kpi,
nge meya Yinni Gusunō u koo win tombu faaba ko
u bu bεεε wē, kpa bwesenu kpuro nu ye wa.

Yerusalemu kpa

62

¹ Yinni Gusunō u nεε,
wunε Yerusalemu, wunen kīrun sō na ñ marimō.
Na ñ maa wēramō sere n ka nun faaba ko,
kpa yu sōsira nge bururun sō,
ñ kun mε, nge wii bān te ta dōo yabure,

² kpa bwesenu kpuro nu wa
ma na nun faaba kua,
kpa sinambu ba n wunen yiiko mεεεa.
Yisi kpaara ba koo ka nun soku
te nε, Yinni Gusunō kon nun kē.

³ Kpa a n sāa nge furō bεεεguu
ge ga ballimō nε, Gusunō wunen Yinnin nōma sō.

⁴ Ba ñ maa nun sokumō wuu ge na deri.
Ba koo nun sokuwa nε, Yinni Gusunōn nuku dobu.
Domi wunε sōora nen nuku dobu wāa.
Ba ñ maa wunen tem sokumō bansu.
Ba koo mu sokuwa kurō kpao,
domi kon mu durō kē.

⁵ Nge mε bii durōbu ga koo ka gen kurō gbinna,
nge meya wunen bibu ba koo ka nun gbinna.
Nge mε aluwaasi u ra n nuku dobu mō win kurō kēeron sō,
nge meya ko na n nuku dobu mō wunen sō.

⁶ Wunε Yerusalemu,
na dera gaba sāa ngε wuu kōsobu
be ba ra n yō gbāraru wallo,
ba ñ nōo marimō sōo sōo ka wōkuru.
Bεε wuu kōsobu,
bεε be i nε, Yinni Gusunō Yerusalemun gari yaayasiamō,
i ku wēra.

⁷ I ku de n wēra sere n ka Yerusalemu swī,
kpa ya n bεεε mō handunia sōo.

⁸ Nε, Yinni Gusunō, na bōrua ka nen dam, na nεε,
na ñ maa wunen alikama yiberεba wēεmō bu di.
Mεya sōbu ba ñ maa wunen tam nōrumō,
mε mu sāa wunen sōmburun are.

⁹ Adama be ba alikama gā ba koo ye di,
kpa bu nε, Yinni Gusunō siara.
Be ba maa ben resεmba sōra
ba koo yen tam nō nε, Yinni Gusunōn sāa yerō.

¹⁰ Bεε Yerusalemugibu,

i yario saa wuun di,
 i b̄een t̄on be ba wee swaa s̄onwa,
 i yen kp̄enu wuna i n̄ō n̄erasia.
 I gidi b̄ora ȳorasio ben bera gia.

¹¹ Wee ye n̄e, Yinni Gusun̄o, na handunian t̄ambu kpuro s̄ōm̄o.
 Na n̄e, i Yerusalemugibu s̄ōw̄o i n̄e,
 wee, n̄e, ben faaba kowo, na sisi
 ka ben t̄on be ba raa yoru mw̄era.

¹² Ba koo bu soku bwese te na ḡsa na yakia.
 Wun̄e maa Yerusalemu, ba ñ maa nun sokum̄o wuu ge na deri.
 Ba koo nun sokuwa wuu ge na k̄i.

*Yinni Gusun̄o u nasara
 wa handunia kpuro s̄ō*

63

¹ Wara u wee Botisiran di
 ye ya w̄aa Ed̄amun tem̄o,
 u yabe sw̄aru sebua kom kom.
 Ma u s̄im̄o ka win dam kpuro, ka toro sindu.
 Yinni Gusun̄o u n̄e,
 n̄ena na wee n̄ ka siri dee dee.
 Na dam m̄o n̄ ka n̄en t̄ambu faaba ko.

² Mban s̄ona wunen ȳanu nu s̄ri
 nge wi u res̄em gamam̄o.

³ U wisa u n̄e,
 n̄e turowa na da na t̄ambu taaka nge res̄em.
 Bwesenu kpuro s̄ō, baa t̄on turo u ñ n̄e u man somi.
 Na bu taaka na k̄osuka ka m̄oru,
 sere ben yem mu n̄en ȳanu wisi nu disinu kua.

⁴ Domi na ḡru doke n̄ ka m̄oru k̄asia.
 T̄ora maa tura n̄ ka n̄en t̄ambu yakia.

⁵ Na m̄era m̄era na biti soora.
 Na ñ wa wi u koo man somi.
 Goo sari wi u koo man dam k̄e.
 Adama n̄en m̄oru ya man dam sosia na ka nasara wa.

⁶ Wee, na t̄ambu taaka ka m̄oru.
 Ba burisina nge tam n̄orobu n̄en m̄orun s̄ō.
 Ma na ben yem yari tem̄o.

*Yinni Gusun̄o
 u Isireliba durom kua*

⁷ Kon Yinni Gusun̄on durom m̄e u sun kua kpara,
 kpa n̄ n̄un t̄oma ye u sun kuan s̄ō.
 Kon win t̄on geerun gari gere
 te u b̄ese Isireliba s̄ōsi
 win w̄onw̄ondu ka win k̄i bakarun saabu.

⁸ U bwisika u n̄e, sa s̄awa win t̄ambu,
 sa ñ n̄un t̄onu kandu kuamm̄e.
 Yen s̄ona u sun faaba kua.

⁹ Bes̄en wahala kpuro s̄ō, u sun somi.
 N̄ ñ m̄o win ḡrado u sun faaba kua,
 win tiwa u sun yakia

win kīru ka win wənwəndun sō.

Ma u sun nōri saa yellun di.

¹⁰ Adama sa nūn seesi sa win Hunde nuki sankā.

Yen sōna u kua bešen yiberε

ma u ka sun tabu kua.

¹¹ Ma sa Mōwisin waati yaaya sa nεε,

mana Yinni Gusunō u wāa

wi u ka beše ka bešen wirugibu nim wōku tōbura.

Mana u wāa,

wi u dera win Hunde Dεero u wāa bešen suunu sō.

¹² Ma u Mōwisi kpara ka win dam bakam.

U nim burana bešen wuswaa

u n ka yīsi beεεgiru yara

sere ka baadomma.

¹³ U sun kpara nim bweru sō.

Ma sa sīa ghaburō

nge dumi yi yi duki mō,

sa n sokure.

¹⁴ Win Hunde u ka sun da sa wēra

nge mε yāa kpara u ra ka win yaa sabenu de wōwaa.

Nge mεya u sun kpara u ka yīsi beεεgiru yara.

Isireliba ba Gusunō

wənwəndu ka somiru kanamō

¹⁵ Yinni Gusunō,

a mεerima saa wəllun di

mī wunen wāa yee dεeraru ka yiikogira wāa,

kpa a wa ye ya sun mō.

Mana wunen hania ka wunen dam mu wāa.

Wee a sun wunen kīru ka wunen wənwəndu wunari.

¹⁶ Adama wuna a sāa bešen baaba.

Bešen yīyōbu kun maa wāa bešen sikadoba sō.

Baa Aburhamu ka Isireli bā kun sun wure,

Yinni Gusunō, wuna a sāa bešen baaba,

wunε wi a sun faaba kua saa yellun di.

¹⁷ Yinni Gusunō,

mban sōna a dera sa ka wunen swεε tonda,

ma bešen gōrusu bōbia,

sa n maa nun nasie.

A wurama bešen kīrun sō beše be sa nun sāamō.

Sa sāawa wunεgibu saa yellun di.

¹⁸ Wee, saa fiiko tōnawa beše wunen tōn be a gōsa,

sa sina tem mε sō.

Ma bešen yiberεba ba wunen sāa yeru wōri ba kōsuka.

¹⁹ Wee ya tε, mīn di sa sāa nge be a n kpare,

ka be ba n wunen yīsiru sōwā.

Yinni Gusunō, sa nun mara

a wəllu gīa kpa a sarama.

À n tunuma, guunu nu koo diiri berum sō.

64

¹ Kaa n sāa nge dōō wi u dāa gbeba mwaamō,

n kun mε wi u nim gbisisiamō,

kpa wunen yiberɛba bu gia nge me a sãa,
kpa bu diiri wunen wuswaaɔ.

² Yinni Gusunɔ,
sanam me a sarama a maamaaki kua
ye sa ñ ka yiyɔ,
guunu diira berum sɔ.

³ Sa ñ gasɔ goon gari nɔɔre.
Wunɛ baasi, sa ñ maa goo waare
wi u yen bweseru kua
win tɔn be ba ñun naane sãan sɔ.

⁴ Wi u gem swii ka nuku dobu,
ka sere be ba wunen wooda yaaye,
ba siimɔ ye sɔɔ,
bera a ra swaa gbiiye.

Adama a ka sun mɔru kua
yɛn sɔ sa durum kua.
Ka me, sa ra n durum ye mɔwa sa n dɔɔ
saa yellun di.

⁵ Sa kua nge disigibu,
ma besen daa gea ya sãa nge yãa disinuginu.
Sa gbere nge wurusu,
ma besen durum ka sun doonɔ nge woo.

⁶ Goo sari wi u wunen somiru kasu.
Goo maa sari wi u ra nun kanɛ bururu,
domi a sun wunen wuswaa berua,
ma a sun deri sa goɔ dɔɔ besen durum sɔ.

⁷ Ka yen de, Yinni,
wuna a sãa besen baaba.
Sa sãawa nge sɔndu,
wuna a sun mɔma ka wunen nɔma.

⁸ Yinni Gusunɔ, a ku mɔru ko too,
a kun maa besen durum ye yaaye sere ka baadommaɔ.
Adama a n yɛ ma sa sãawa wunen tɔmbu.

⁹ Wee wunen wuu si a gɔsa su kua bansu.
Yerusalemu ya wɔruka.

¹⁰ Besen sãa yee bura deɛra te,
mi besen sikadoba ba ra raa nun sã,
ta dɔɔ mwaara.
Gãa gee ni sa maa mɔ kpuro, nu kam kua.

¹¹ Kaa n yeniba kpuro mɛɛrawa a n nɔɔ maari,
kpa besen nuki yí sankira n banda?

Yinni Gusunɔ

u koo win yiberɛba seeyasia

65

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
na sɔɔru kpeerewa n ka nen tɔmbun kanaru mwa,
adama ba ñ man gãanu bikie.

Na sɔɔru sãa n ka bu nen tii sɔɔsi,
adama ba ñ man kasu.

Ma na nɛɛ, nɛ wee, baa me ba ñ man soka.

² Na tɔn be ba ra n man seesimɔ nɔma gāri saa kpuro.

Tɔn be, swaa kɔsa sɔɔra ba ra n sīimɔ,
kpa ba n ben tii tiin bwisikunu swīi.

³ Ba ra n nɛn mɔru seeyamɔwa kiri kiri.

Domi ba ra n būu yākunu mɔwa dāa konɔ,
ba n turare dɔɔ dokemɔ yāku yenu wɔllɔ
ni ba kua ka biriki.

⁴ Kpa ba n bikiaru daamɔ sikaɔ,

ba n wāa mi wɔkuru kpuro.

Ba ra n kurusɔ yaa dimɔ
ka maa dīa sesenu ginu ganu,

⁵ kpa ba n sere gabu sɔɔmɔ ba n mɔ,

bu gɛsiro bu ku bu susi,

domi ba dɛɛre.

Adama nà n yeniba kpuro wa nɛn mɔru ra sewa
nge dɔɔ wi u ku ra gbi.

⁶ Bɛɛ nɛn tɔmbu, wee ye na gɔru doke n ko tɛ.

Na n marimɔ.

Kon dewa i bɛɛn kɔsan are kpuro sɔbe.

⁷ Kon de i bɛɛn durum sɔbe ka maa bɛɛn sikadobagia,

be, be ba man torari

ba būnu turare dɔɔ dokea guunu wɔllɔ.

Kon bɛɛ bɛɛn kookoo si i kuan are kɔsia.

⁸⁻¹⁰ I n resɛm swaaru wa te ta nim mɔ,

i ra nɛwa, bu ye derio mi,

bu ku ye sanku,

domi ya koo tam gem ko.

Nge mɛya kon ka Isireliba ka Yudaban sukum ko,

be ba gɔru gɔsia ba man kasu.

Kon bu gɔsi bu ko nɛn sɔm kowobu,

kpa n bu domaru kua bu marura,

kpa bu tem mɛ tubi di mi guunu wāa,

bu ben wāa yenu ko mi.

Kpa Saronin wɔwa yu ko ben yaa sabenun kpara yeru,

kpa Akɔɔn wɔwa yu ko nin sɔri yeru.

¹¹ Adama kon na n bɛɛ deema

bɛɛ be i nɛ, Yinni Gusunɔ deri,

ma i nɛn sāa yee dɛɛra te duari te ta wāa guuru wɔllɔ,

i da i dimɔ būu wi ba mɔ Gadin nuurɔ,

ma i bɛɛn nɔri tam yibiamɔ

būu wi ba mɔ Mɛnin sɔ.

¹² Wee na ka takobi sisi.

Kon de i yiira kpa bu bɛɛ sakiri,

domi na bɛɛ soka, adama i n man wurari.

Na ka bɛɛ gari kua, ma i n man swaa daki.

I kua ye ya n wā nɛn nɔni sɔɔ.

Ma i swaa gɔsa ye nɛn gɔru ga n kī.

¹³ Yen sɔna na nɛɛ,

nɛn sɔm kowobu ba koo wa bu di kpa bu nɔ.

Adama bɛɛ, gɔɔru ka nim nɔru sɔra i ko i n wāa.

Nɛn sɔm kowobu ba koo nuku dobu ko.

Adama bɛɛ, i ko n wāawa sekuru sɔɔ.

¹⁴ Wee, nen sɔm kowo be,
 ba koo womusu ko ka nuku dobu.
 Adama beε, i ko kuuki kowa nuku sankiranun sɔ,
 kpa i n weeweenu mɔ.

¹⁵⁻¹⁶ Beεn gɔɔn biru,
 beεn yīsa nen sɔm kowobu ba ko n da ka gabu bōrusi,
 bu neε, Yinni Gusunɔ u de a gbi nge waane kasa.
 Adama yīsiru gara ba koo ka tambu domaru kua.
 Ba koo tu kowa ka ne, Yinni Gusunɔn yīsiru,
 ne wi na s̄aa gemgii.
 B̄a n maa bōrumɔ bu ka ben gari sire,
 ka nen yīsi tera ba koo ka bōre.

Gusunɔ u koo tem kpa

ka wɔn kpaaru swī

Mεya yellun wahala ya koo doona.
 Kpa tambu bu yen gari duari.

¹⁷ Domi Yinni Gusunɔ u neε,
 wee kon tem kpa ka wɔn kpaaru ko.
 Ba n̄ maa yaayamɔ ye ya raa kooru yellu.
 Tamba kun maa ye bwisikumɔ.

¹⁸ I yēerio,
 kpa i n w̄aa nuku dobu sɔɔ sere ka baadommaɔ
 ye kon taka kon s̄o.
 Wee, na Yerusalemu kpa banimɔ
 yē sɔɔ nuku dobu ko n w̄aa,
 kpa yen tambu bu yēeri.

¹⁹ Nen tii kon yēeri Yerusalemu yen s̄o
 ka nen tambun s̄o.
 Ba n̄ maa wuri ka weeweenu nɔɔmɔ mi.

²⁰ Biin gɔɔ kun ko n maa w̄aa mi,
 n̄ kun mε durɔ takɔ wi u kun win w̄aarun t̄oru yiba.
 Wi u w̄ɔɔ wunɔbu (100) tura u ka gu,
 ba koo n̄n garisiwa aluwaasi.
 Wi u maa gu u n̄ w̄ɔɔ wunɔbu (100) ye tura,
 ba koo neεwa, na yēro bōrusi.

²¹⁻²² Ba koo dia bani ba n w̄aa ye sɔɔ.
 Goo kun diru banimɔ u kun wure te sɔɔ u sere gbi.
 Ba koo rese m d̄aa duure kpa bu yen marum di.
 Goo kun d̄aa duurumɔ u kun yen marum di u sere gbi.
 Domi nen t̄on be na gɔsan w̄aarun
 ta koo denya nge d̄arugiru,
 kpa bu ben n̄man s̄amburun are di.

²³ Ba n̄ koo s̄amburu ko kam.
 Ben biba kun maa gbimɔ,
 domi be ka ben bibu, ba s̄awa bwese
 te ne, Yinni Gusunɔ na domaru kua.

²⁴ Bu sere kanaru ko bu kpe,
 ko na n da bu wisiwa.

²⁵ Saa ye sɔɔ, purukanu ka yāanu
 koo yakasu di yam tem.

Mεya gbee sinansu koo maa yakasu di nge ketεba,

ƙƙa waa ya kun maa gɔbu.
 Kɔsa gaa, ɲ kun mɛ asɔrɔ gaa kun ko n maa wāa Sionio
 nɛn guu dɛɛra ten wɔllo.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na gerua mɛ.

*Yinni Gusunɔwa
 u handunia mɔ*

66

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 wɔlla sāawa nɛn sina gɔna,
 ma tem mu sāa nɛn naa sɔnditia.
 N n mɛn na, dii teren bwesera i ko ƙƙi i man bania.
 Nge wāa yee terà i ko man wɛ na n da n wɛre mi.

² Ye ƙƙuro negia.
 Nɛna na ye taka kua ka nɛn nɔma.
 Wi u tii kawɛ, u nuki sankire win durum sɔ,
 ma u nɛn gari nasie,
 wiya na ka nɔnu geu mɛɛra.

³ Adama nɛn tɔmbun sāaru ta ɲ arufaani gaa mɔ.
 Nɛn nɔni sɔɔ, wi u ka ketɛ yāƙuru kua
 ka wi u koo raa ka tɔnu yāƙuru ko, ba sāawa tia.
 Wi u maa ka yāaru yāƙuru mɔ
 ka wi u koo raa ka bɔɔ yāƙuru ko, ba sāawa tia.
 Wi u ka kɛru naamɔ te ta sāa som,
 ka wi u koo raa ka kurusɔn yɛm na, ba sāawa tia.
 Wi u turare dɔɔ dokemɔ nɛn yāku yerɔ,
 ka wi u bɔu sāmɔ, ba sāawa tia.
 Tɔn ben baawure u nɛn swaa deri
 u swaa tuka mwa ye u ƙi,
 ma ben gɔru ga ɲ bu taarɛ wɛɛmɔ.

⁴ Yen sɔna nɛn tii,
 kon de bu nɔni swāaru wa ben kookoo sin sɔ.
 Ƙƙa wahala yu bu deema ye ya koo bu nandasia.
 Domi na bu soka adama ba ɲ man wurari.
 Na ka bu gari kua, ma ba ɲ man swaa daki.
 Kɔsa ba mɔ. Ma ba swi ye nɛn gɔru ga ɲ ƙi.

Yerusalemu ƙƙaan bɛɛɛ

⁵ Bɛɛ be i Yinni Gusunɔn gari nasie,
 i swaa dakio i nɔ ye u gerumɔ.
 U nɛɛ, wee, bɛɛn mɛro bisibu
 be ba bɛɛ tusa ba gira ben min di nɛn yisurun sɔ,
 ba bɛɛ yaakorɔ mɔ ba mɔ,
 Yinni Gusunɔ u win yiiko sɔsio,
 ƙƙa bu bɛɛn nuku dobu wa.
 Adama ben tiywa ba koo sekuru wa.

⁶ I maa nɔɔ damguu swaa dakio ge ga nɔɔramɔ wuuɔ.
 Yinni Gusunɔn nɔɔwa ga naamɔ sāa yerun di.
 U win yiberɛba ben are ƙɔsiamɔ.

⁷ Wunɛ Yerusalemu a sāawa nge tɔn kurɔ
 wi u kun marubun wuriribu wa u ka mara.
 U ɲ marubun wahala wa, u ka bii tɔn durɔ mara.

8 Wara yen bweseru nɔɔre.
 Wara yen bweseru waare,
 tɔn bweseru tu yari nɔni kpaki teeru.
 Adama nge meya Yerusalemu kpaɔ ya koo yen bibu marusina
 n kun ka marubun wahala.

9 Domi Gusunɔ beɛn Yinni u neɛ,
 wi, wi u ra de tɔn kurɔ u gura sua,
 wiya u koo neɛ, u ku ma?

10 Beɛ kpuro, beɛ be i Yerusalemu kɔ,
 i nuku dobu koowo kpa i yɛri ka ye sannu.
 I yɛrio beɛ kpuro,
 beɛ be i raɔ yen gɔɔ wooru sɔ.

11 Kpa beɛn nukuru tu yemia yen yiikon sɔ,
 nge bii wi u bɔm nɔrumɔ u debumɔ win mɛron mi.

12 Amenɔwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua.
 Na neɛ, kon de bɔri yɛndu tu kokuma Yerusalemu
 nge daarun nim,
 kpa bwese tukunu nu ka dukia na mi, ya n kpɔ,
 nge daa tɛn nim mu yiba mu bɔɔ saramɔ.

Kon beɛ nɔɔri
 nge me bii mero u ra win bii bɔm kɛ
 kpa u nɔn sua u taaru swi u sɔsu.

13 Meya kon maa beɛ nukuru yemiasia Yerusalemu mi,
 nge me bii mero u ra win bii nukuru yemiasie.

14 Sanam me i ko i ye kpuro wa,
 beɛn gɔru ga koo dɔra,
 kpa beɛn dam mu wurama nge tom buruku yakasu.
 Ne, Yinni Gusunɔ,
 kon nen dam sɔsi nen sɔm kowobun sɔ,
 kpa nen yiberɛba bu nen mɔru wa.

15 Wee, na sisi na wɔa dɔɔ yara sɔɔ.
 Ma nen tabu kekeba ba sɔa nge woo guna.
 Na wee n nen mɔru kɔsia,
 kpa n tɔmbu seeyasia ka dɔɔ yari.

16 Domi dɔɔ ka takobiwa
 ne, Yinni Gusunɔ, kon ka tɔmbu kpuro siri.
 Tɔn dabira ta koo gbi dɔma te.

17-18 Be ba ra n tii deerasiamɔ
 ba n daamɔ dɔa sɔsɔ,
 ba n buu sɔamɔ mi,
 kpa ba n kurusɔ yaa dimɔ
 ka gunɔnu ka sere maa sese dabinu,
 be kpurowa kon kam koosia.
 Domi na ben kookoosu ka ben bwisikunu yɛ.
 Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Mɛnɔ dɔaku

Wee saa ya tura n ka bwesenu kpuro mɛnna. Ba koo na kpa bu nen yiiko wa.

19 Kon nen dam yireru doke ben suunu sɔɔ. Kon de be ba yara nen siribun
 di bu da bu nen yiiko kpara Taasisiɔ, ka Puluɔ, ka Ludiɔ mi ten towoba wɔa,
 ka Tubaliɔ ka Yafaniɔ ka sere mi n toma, mi ba n nen gari nɔɔre, ba n maa nen
 yiiko waare.

²⁰ Kpa bu ka beɛn mero bisibu wurama bwesenu kpuron min di nen guu deɛrarɔ Yerusalemuɔ, ba n yɔɔwa dumi wɔllɔ ka keke be dumi gawe sɔɔ, ka amakɛɛba sɔɔ, ka ketekunun wɔllɔ, ka sere yooyoosun wɔllɔ. Ba koɔ ka bu nawa nge me Isireliba ba ra kɛnu doke gbɛɛ deɛranɔ bu ka man naawa nen sãa yerɔ.

²¹ Kpa n yãku kowobu gɔsi ben suunu sɔɔ ka be ba koo Lefiban sɔmburu ko. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²² Nge me wɔn kpaaru ka tem kpam me kon ko mu ko n wãa nen wuswaaɔ ka baadommaɔ, nge meya beɛn bweseru ka beɛn yĩsira ko n maa wãa sere ka baadommaɔ.

²³ Suru kpao baawure sɔɔ

ka tɔɔ wɛrarugiru baatere sɔɔ,
baawure u ko n da nɛwa u yiira u man sã.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁴ Adama ba ko n da tɔn be ba man seesin gonu wawa nu kpĩ tɔɔwɔ.

Domi kɔkɔ ni nu ko n bu dimɔ, nu n gbimɔ.

Dɔɔ wi sɔɔ ba ko n wãa, u n maa gbimɔ.

Meya ben gonu nu n ko n waabu wã.

YEREMI

Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u sɔawa yɔku kowon bweseru. U nɔni swɔaru wa win tɔmbun suunu sɔɔ. Ba nɔn tusa win garin sɔ. Gusunɔn sɔmɔ Esain biru, n kuawa nge wɔɔ wunɔbu (100) u sere win sɔmburu torua. Win wɔaru sɔɔ, u Yinni Gusunɔn tɔmbu Yudaba kirɔ kua bu ka ben bɔu sɔanu ka ben toranu deri. Ma n kun mɛ, bwese tukunu nu koo na nu bu wɔri. Win gari yi kooa win nɔni biru. Babilonin sina boko u Yerusalemu ka Yinni Gusunɔn sɔa yeru wɔri. Ma u Yudaban sina boko ka tɔn dabinu yoru mwɛɛra u ka da win temɔ. Mɛya Yeremi u maa tɔmbu Gusunɔn gari sɔɔwa u nɛɛ, sɔɔ teeru ben sukum koo wurama yoo ten di.

Tire ten kpunaa

1. Yeremin sokuru u ka ko Gusunɔn sɔmɔ, wiru 1.
2. Gari yi Yeremi u gerua Yosiasi ka Yoyakimu ka Yoyakini ka sere Sedesiasin waati sɔɔ, wiru 2n di sere wiru 25.
3. Ye ya kooa Yeremin wɔaru sɔɔ, wiru 26n di sere wiru 45.
4. Ye Gusunɔ u gerua bwese tukunun sɔ, wiru 46n di sere wiru 51.
5. Yerusalemu ya wɔruma, wiru 52.

¹ Tire ten gari yi sun sɔɔmɔ ye Yeremi Hilikiyan bii u kua ka gari yi Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. Hilikiya wi, u sɔawa yɔku kowo goo Anatatuɔ, Benyamɛɛn temɔ.

² Yudaban sina boko Yosiasi Amɔɔn biin bandun wɔɔ wɔkura itase sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi wi gari kua.

³ U maa ka nɔn gari kua Yoyakimu wi u sɔa Yosiasin bii Yudaban sina bokon waati sɔɔ, ka maa Sedesiasin biin waati sɔɔ sere n ka girari win bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nɔɔbuse. Saa ye sɔɔra ba Yerusalemugibu yoru mwɛɛra ba ka da Babiloniɔ.

Gusunɔ u Yeremi soka

u ka ko win gɔro

⁴ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u ka nɛ, Yeremi gari kua u nɛɛ,

⁵ u sere man mɔmɛ
nɛn mɛron nukurɔ,
u man yɛ saa ba n man marubu kpa.
U man gɔsa u yi nɛnɛm
n ka ko win gɔro handunian bwesenun mi
bu sere man ma.

⁶ Ma na nɔn wisa na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wee na n kpɛ n gari gere tɔn dabinun wuswaaɔ, domi nɛ biiwa.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,
n ku gere mɛ.

Domi bɛn mi u man gɔriɔ kpuro kon dawa.
Ye u maa man sɔɔwa kpuro kon ye gerewa.

⁸ N ku ben bɛrum ko.

Domi u ko n ka man wɔa,
kpa u man wɔra karin di.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ Ma u win nɔmu dɛmia u nɛn nɔɔ baba u nɛɛ, wee u win gari doke nɛn nɔɔwɔ.

¹⁰ Yen biruwa u maa nɛɛ,

wee gisɔ, u man yiiko wē
 bwesenu ka nin sinambu kpuron wollo
 n ka nu wukiri n sura,
 kpa n maa wure n nu gira nge dāa.
 Meya n maa ka nu kɔsuku n kam koosia,
 kpa n maa wure n nu seeya.

Kāsinu yiru

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa man bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Ma na nùn wisa na nɛɛ, dāru garun kāasa na waamɔ.

¹² Ma u nɛɛ, na wawa dee dee, domi u ko n tii sɛ u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia.

¹³ Ma u kpan man bikia u nɛɛ, mba na maa waamɔ mi.

Na nùn wisa na nɛɛ, wekera na wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ta man nɔɔ sike ta swɛɛ ta gɔbisimɔ.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 geema saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian diya
 wahala ya koo na yu tem mɛn tɔmbu kpuro wɔri.

¹⁵ U koo sinam be ba wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia seeyama
 bu na bu Yerusalemu ka Yudan wuu si su tie tabu wɔri
 kpa bu Yerusalemu ye tarusi
 bu sina yen gbāra kɔnnɔsɔ nge siri kowobu.

¹⁶ U koo win tɔmbu sɛɛyasia ben kɔsa yen sɔ
 ye ba ka nùn deri,
 ba būnu turare dɔɔ dokea,
 ma ba bwāaroku ni ben nɔmu ga kua yiira ba sāwa.

¹⁷ Adama nɛ, n be sɔɔru koowo,
 n kpaka sɛka
 kpa n se n bu sɔ kpuro
 ye u koo man yiire.

U nɛɛ, n ku de nɛn tororu tu kara ben suunu sɔɔ,
 kpa u ku raa man bɛrum sosia n diiri ben wuswaaɔ.

¹⁸⁻¹⁹ Wee tɛ, Yudaban sinambu ka ben wirugibu ka ben yāku kowobu
 ka sere tɔn be ba tie kpuro
 ba koo ka man tabu kɔ.

Adama ba n kpɛ bu man kamia.
 Domi saa ye sɔɔ, u koo man dam wē nge wuu ge ba gbāraru toosi,
 n kun mɛ nge gɔbere ye ba kua ka sisu,
 n kun mɛ nge gbāra te ba kua ka sii gandu.
 U ko n wāawa ka nɛ u ka man wɔra ben nɔman di.
 Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Isireliban sikadoban durum

2

¹ Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,

² n doo n bɛɛ Yerusalemugibu sɔ n nɛɛ,

u yaaye nge mɛ i nùn kīa yellu nge kuro kpao,
 i ka nùn swīi gbabu tɛn mi gāanu ku ra kpi.

³ Bɛɛ Isireliba, i raa wāawa wi turon sɔ.

I sāawa win arumani ye u tii gɔsia.

Wi u na u bɛɛ gura, wahala ya ra yɛro deemɛwa.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

4 Tɛ, bɛɛ Isireliba,
bɛɛ be i s̄aa Yakɔbun bweseru,
i swaa dakio i nɔ.

5 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
tora terà bɛɛn sikadoba ba nùn waasi ba ka nùn deri,
ba da ba kam swī,
ma ben tii ba kam kua.

6 Ba n̄ tii bikie bu nɛɛ,
mana wī, Yinni Gusunɔ u wāa, wī, wī u bu yarama Egibitin di.
Mana u wāa, wī, wī u ka bu da ghaburɔ mi gāanu ku ra kpi.
Ghabu te sɔɔ, nim sari,
d̄akɔ kpirina nu yiba,
wāara maa s̄ɛ mi.
Yen s̄na goo kun wāa mi,
goo ku ra maa s̄i mi.

7 Yen biru, u ka bu da mi tem gem wāa,
kpa bu ka mɛn dāa bii duronu ka mɛn dīa geenu di.
Adama ye ba tura mi,
ba tem mɛ sanka,
ba mu disi doke.

8 Ben yāku kowobu ba n̄ bikie bu nɛɛ,
mana Yinni Gusunɔ u wāa.
Mɛya maa wooda yērobu ba n̄ nùn gie.
Ben wirugibu ba nùn seesi.
Būu wi ba m̄d Baali, win gariya Gusunɔn s̄omɔbu ba swī ba ka gari m̄.
Ma ba da ba būnu s̄awa ni nu n̄ bu arufaani gaa w̄ɛm̄.

9 Yen s̄na u koo bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru siribu soku.

10 I be ba wāa nim w̄kun tem bure te ba sokum̄ Sipu mɛɛrio.
I goo ḡario Kedaɔ
u mɛɛri s̄aa s̄aa u ka wa
b̄a n̄ m̄d nge bɛɛ,

11 u ka wa bweseru garu t̄a n̄ ten būnu k̄sire
baa mɛ nu n̄ s̄aa gem,
nge mɛ bɛɛ, i Gusunɔ deri
wī u s̄aa bɛɛn bɛɛɛ.
Ma i wura yè sɔɔ i n̄ arufaani gaa wasi.

12 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ w̄llugibu, i biti sooro yenin s̄,
kpa i w̄nu wura.

13 Wee win t̄mbu ba durum yiru kua.
Ba nùn deri, wī, wī u s̄aa nge nim gem mɛ mu koo n̄rura,
ma ba da ba būnu swī ni nu s̄aa nge d̄akɔ kpiri ni nu n̄ nim n̄enum̄.

Isireliban naane sarirun are

14 Isireliba, i n̄ s̄aa yobu.
Ba n̄ bɛɛ mara yoru sɔɔ.
N n̄ mɛn na, mban s̄na bɛɛn yibɛɛba ba bɛɛ naa swī nge gbeku yɛɛ.

15 Wee ba bɛɛ kukirisi nge gbee sinansu.
Ba bɛɛn tem yānu gura,
ma ba bɛɛn wusu d̄ɔ m̄niki,
goo maa sari mi.

16 N̄fu ka Tapanɛsigibun tii

ba koo beε kɔni bu pɔɔru woka
bu ka beε yoru mwεeri.

17 Yeni ya koo beε deema,
domi i Gusunɔ beεn Yinni deri sanam me u beε kpare swaa gea sɔɔ.

18 I n da i tii Asirigibu
n kun me Egibitigibu wε,
i ben daarun nim nɔrumɔ,
mba i ko wa.

19 I n yε ma beεn nuku kɔsuru ka beεn naane sariru ta koo beε nɔni sɔ.
Saa ye sɔɔra i ko wa,
kpa i gia ma gaa kɔsuna i kua mi,
ye i ka man deri,
i n maa man nasie.
Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Isireliba ba sɔawa nge kuro

wi u kun naane mɔ

20 Yinni Gusunɔ u neε,
saa yellun di, i tii yoru yara,
i sugu ka yɔni yi ba raa beε doke kasuka.
Ma i neε, i n maa kɔi i man yoru diiya.
Ma i da gungunu wɔllɔ ka daa kubenɔ
i bɔnu gasirimɔ i sɔamɔ.

21 Yellu, na beεn bweseru duurawa
nge resεm daa geeru te ta kpuro kere,
adama tε, i kɔsa i kua
nge resεm daa te ta yina.

22 Baa i n wobura ka werem me mu gem durom mɔ,
ka me, ko na n beεn disi yi waamɔwa.
Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

23 Amɔna i ko kpɔi i siki i neε,
i n tii disi koosi,
i n bɔu wi ba mɔ Baali sɔawa.
I beεn naasun yira mεeriɔ wɔwa sɔɔ.
I de i wura ye i kua,
beε be i sɔa nge yooyoo niu
ge ga bɔsu ga durɔbu kasu.

24 Beε be i sɔa nge gbeeku keteku niu
ge ga gbaburun dɔɔne mɔ.
Gen yɔɔbun saa sɔɔ,
ga ra n yɔɔkumɔwa,
goo kun kpε u gu yɔrasia.
Keteku dwaa ye ya gu kasu kpuro,
ya ku ra wasire yu ka gu wa.
Domi ya ra gu deemεwa gen yɔɔbun saa sɔɔ.

25 Beε Isireliba, na neε,
i ku bɔnu gasiri sere beεn baranu nu diira,
kpa nim nɔru gu beε go.
Adama i n wure.
Ma i neε, n n koorɔ,
domi niya i kɔi,
i ko maa nu swɔi i sɔawa.

Ba koo Isireliba seeyasia

26 Nge me sekuru ta ra gbeno mwe
 ba n nun mwa subaru so,
 nge meya bee Isireliba ka been sinambu
 ka been wirugibu ka been yaku kowobu
 ka Gusunon somobu i ko i sekuru wa.

27 Domi i buu daru sokuma been baaba,
 ma i maa kperu sokuma been mero.
 Wee bee Isireliba kpuro i man biru kisi,
 i n maa man merimo.

Adama i n waa wahala so,
 i ra newa, n seema n bee faaba ko.

28 Bee Yudaba, been bwaroku ni i tii sekua
 nu ka been wusu geeru ne mi,
 mana nu waa.
 Nu seewo nu bee faaba ko wahalan saa so
 nu n koo kpi.

29 Mban sōna i ka man sikirinamo.
 Wee bee kpuro i n ka man yore.

30 Kam soora na bee seeyasia.
 I n nen seeyasia bi garisi gāanu.
 I Gusunon somobu wari i go
 nge me gbee suno ga ra yaa wari gu go.

31 Bee Isireliba, bee be i tie, i ne, Yinni Gusunon gari swaa dakio i no.
 Na bee saawewa nge tem mi gāanu ku ra kpi?
 Na bee saawewa nge yam woku nanumgiru?
 Mban sōna bee nen tambu i gerumo i mo,
 i tii mo,
 i n gosiramamo nen mi.

32 Wondia u ra win bura yānu duari ro?
 Kuro kroo u ra win sōnditia duari?
 Amōna bee nen tambu i ka man duari n ka te me,
 na n mam yen tōnun geeru ye.

33 I durō dama bwisi mo sere kuro tanobu ba yi giamo been min di.

34 Wee ton be ba n toren yem mu yiba been yabeno
 be, be i n ka gaa kosunu ganu mwe.

35 Ka me, i tii sokuma be ba deere.
 Ma i mo, ne, Yinni Gusunon maru yu bee doonari.
 Adama kon bee siribu soku yen so i mo, i n durum mo.

36 Mban sōna i sirene i ka swaa kosi.
 Egibitigiba koo bee sekuru doke
 nge me Asirigiba bee kua.

37 Kpa i yari min di i n tuke.
 Domi ne, Yinni Gusunon na be i naane saa mi yina.
 I n maa somiru garu wasi ben min di.

*Isireliba**ba saawa naane sarirugibu*

3

1 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
 ɔoo ù n win kurɔ yina,
 ma kurɔ wi, u da u durɔ ɔoo sua,
 durɔ guro wi, u ra maa kurɔ wi naa de?
 Aawo. U n kua mɛ, ya koo win tem disi doke.
 Adama bɛɛ Isireliba, i kua mɛ.
 I da i bũu dabiru sãamɔ,
 ma i kĩ n maa bɛɛ mwaaama.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yenì gerua.

2 I seewo i mɛeri guunu gia,
 kpa i wa nge guuru gara wãa tèn mi i ñ bũnu sãwa.
 Wee, i ra bũnu kasu
 nge mɛ kurɔ tanɔ u ra win kĩnasibu kasu.
 I sãa nge Daarubu swaa dio be ba ra n tɔmbu mara swɛɛ sɔɔ.
 Ma i tem mɛ disi doke bɛɛn bũu gasiribu ka bɛɛn nuku kɔsurun sɔ.

3 Yen sɔna gura kun tãramɔ

bu sere nɛɛ, ya koo nɛ.
 Adama ka mɛ,
 i bũnu gasirimɔ i dɔɔwa.
 Sekura kun bɛɛ mɔ.

4 Wee tɛ, i man nɔɔguru suemɔ i mɔ,
 i man nɔɔguru mɔ i gerumɔ
 nɛna na sãa bɛɛn baaba,
 i maa man kĩwa saa bɛɛn piiburun di.

5 Ma i bikiamɔ,
 ko na n ka bɛɛ mɔru sãawa sere ka baadommaɔ?
 Bɛɛ Isireliba, yenìwa i ra n gerumɔ,
 adama i kɔsa mɔ i dɔɔ
 nge mɛn nɔɔ i kĩ.

Yudaba ka Isireliba,

i de i ɔ̄ru ɔ̄sia

6 Yudaban sina boko Yosiasin waati sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,
 a wa ye Isireliba ba mɔ? Ba sãawa mɛm nɔɔ sariba. Wee, ba da mi gungunu ka
 dãa kubenu wãa kpuro, ba bũnu sãamɔ.

7 Ma nɛ, Yinni Gusunɔ na tii sɔɔwa na nɛɛ, bà n yeniba kpuro kua, ba koo
 wurama nɛn mi. Adama ba ñ wuramɛ. Ben mero bisibu, Yudan bweseru te ta
 sãa nge kurɔ naanɛ sarirugii, ben tii ba wa mɛ.

8-10 Isireliba ba tem mɛ disi doke ben bũu gasiribun sɔ ka ben sekuru sarirun
 sɔ te baawure u gerumɔ. Ma ba bũu sãamɔ kpenu ka dãnun nuurɔ. Yen sɔna na
 bu yina ma na bu yinabun tireru wɛ. Ka mɛ, na wa Yudaba ba ñ bɛrum kue. Ba
 dawa ba bũnu gasira ben tii. Ba ñ wuramɛ nɛn mi ka ben ɔ̄ru kpuro. Weesu
 sɔra ba yɔ.

11 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, baa mɛ Isireliba ba sãa mɛm nɔɔ
 sariba, ba sanɔ bo ka sere Yudaba.

12 Yen sɔ, a doo sɔɔ yɛsan nɔm geu gia a Isireliba gari yini sɔ a nɛɛ,
 bu wurama, na ñ ka bu nɔnu kɔsu mɛɛrimɔ.
 Domi na sãawa wɔn wɔndugii.

Na ku ra mɔru ko n ka tɛ.

13 Bu gesi ben durum wuro.

Bu wuro ma ba ñ ka man yōre,
 ne, Gusunō ben Yinni.
 Domi ba da ba būnu gasira dāa kubenō.
 Ba yina bu nen gari swaa daki.
 Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunōn tumbu

ba koo wurama win mi

¹⁴ Bu wurama nen mi, be, bii mem nōo sariba. Domi na sāawa ben Yinni. Kon be ba tie yarama wuu sin mi ba wāa kpuron di, baa ñ n tōn turon na, ñ kun me yiru. Kpa n ka bu wurama nen mi Siōniō.

¹⁵ Saa ye sōo, kon bu kparobu wē be nen gōru ga kī. Kpa bu bu kpara ka bwisi, ka laakari.

¹⁶ Ba koo marura bu dabia tem me sōo. Sanam me sōo, ba koo man gia. Ba ñ maa nen woodan kpakororun gari mō. Goo kun maa ten bwisikunu mō. Goo kun maa tu yaayamō u nee, mana ta wāa. Goo kun maa ten kōsire mō.

¹⁷ Saa ye sōo, nen sina gōna ya ko n wāawa Yerusalemō. Kpa bwese ni nu tie kpuro nu maa menna mi, nen yīsirin sō. Ba ñ maa ben bwisi kōsi swīimō.

¹⁸ Saa ye sōo, Yudaba ka Isireliba ba koo menna bu ko tia. Domi ba koo wurama sannu saa sōo yēsian nōm geu gian di. Kpa bu sina tem me sōo me na ben baababa wē ba tubi di.

¹⁹ Ne, Yinni Gusunō na gerua na nee,
 kon daa bee Isireliba kowa nen bii kīnasibu,
 kpa n bee tem gem wē
 me mu buram bo handunia yeni sōo.

Na raa tamaa i ko man sokuwa been Baaba,
 kpa i ku maa man deri.

²⁰ Adama i man tōnu kam kom kua
 nge me kurō naane sarirugii u ra win durō kue.
 Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

²¹ Wee, nōo gagu ga nōora guuru wōllo.
 Ase Isirelibara ba kuuki mō ba būnu kanamō,
 domi ben sanu sanusu kpuro su sankira,
 ba ne, Gusunō ben Yinni duari.

²² Bee, bii mem nōo sariba, i wurama nen mi.
 Kon bee been mem nōobu sariru suuru kua.
 Ma Isireliba ba nee, Gusunō, wuna a sāa beesen Yinni.
 Beese wee, wunen miya sa wee.

²³ Geema būu ni sa raa sāamō guunu wōllo sa kuuki mō,
 nu sāawa weesu.

Adama Gusunō beesen Yinni,
 wuna a sāa beese Isireliban faaba kowo.

²⁴ Wee, saa beesen birun di sa waamō būu wi ba mō Baali,
 wiya u beesen baababan gbean dīanu di kpuro,
 ka maa ben yāanu ka ben keteba ka sere ben bibu.
 Ma ba sekuru wa.

²⁵ Su kpuna sekuru sōo
 kpa su beesen beere sariru wukiri nge bekuru.
 Domi beese ka beesen baababa
 sa wune Gusunō beesen Yinni torari.
 Saa beesen birun di n ka gisō girari
 sa ñ wunen gere wure.

4

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Isireliba,

i n kī i wurama nɛn mi, i ko kpī i wurama.

I n bɛɛn būu s̄āaru deri, i ñ maa yaayaare m̄ò,

2 i n da b̄ore gem s̄ò ka ḡoru dɛɛɔ,

i nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn w̄āaru,

saa yera bwese tukunu nu koo domaru wa nɛn min di,

kpa bu woo kana nɛn s̄ò.

3 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na bɛɛ Yudaba ka Yerusalemugibu s̄òom̄o na m̄ò,

i gbee kpaanu kasirio, i d̄āa d̄s̄o go.

I ku ra maa bɛɛn d̄ianu duure s̄āki s̄ò.

4 Geema, i banḡo s̄āa wasi s̄ò.

Adama n tiawa i man tii w̄ɛ,

kpa nɛn m̄oru yu ku raa yabura nge d̄s̄o,

wi goo kun kp̄ɛ u go,

domi bɛɛn nuku k̄s̄uru ta kp̄ā.

Ba Yudaba w̄arima

5 Yeremi u nɛɛ,

i Yudaba s̄òw̄o kpa i gb̄āra Yerusalem̄u.

I k̄ba soowo tem mɛ kpuro s̄ò.

I n̄ooḡiru suo ka dam i nɛɛ,

bu mennama bu da wuu si su gb̄āranu m̄ò s̄ò.

6 Bu gidi b̄ora sueyo Siɔni gia

bu duki yakuro bu ku ȳra.

Dom̄i Gusunɔ u koo de k̄sa yu na

saa s̄s̄o ȳɛsan n̄om̄ geu gian di.

7 Yibɛɛ be ba ra bwesenu kam koosie

ba seewa ben w̄āa yerun di nge gbee suno

ge ga tii demiam̄o gen bweun di,

ba wee bu ka tem mɛ kam koosia.

Bɛɛ Yudaba, ba koo bɛɛn wusu k̄s̄uku

kpa su ko bansu.

8 I saaki sebuo nuku sankiranun s̄ò

kpa i swī i weweenu ko,

domi Yinni Gusunɔn m̄oru kun sun doonarim̄o.

9 Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

yen t̄s̄o te s̄ò,

sina boko ka win sina asakp̄abu ba koo mwia kpana

kpa ȳaku kowobu bu biti soora,

kpa Gusunɔn s̄om̄abu bu n̄osu nɛnɛ,

10 bu nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ

na be, Yudaba ka Yerusalemugibu n̄oni w̄okua

ye na nɛɛ, ba koo b̄ori yendu wa.

Wee t̄ɛ ba woburu s̄ondi ben w̄iin̄o.

Yibɛɛba ba Yudaba sikerene

11 Saa ye s̄ò, kon bu s̄ò n nɛɛ,

wee, woo ga wee saa ḡbaburun guunun di,

gu ka nɛn t̄ambu Yudaba swee.

Woo ge, ga ñ s̄āa fɛɛ fɛɛ

nge ge ba koo ka dobi sara.

¹² Ga ko n dam mɔwa.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na gu sokusiamɔ.

Tɛwa kon bu siri.

¹³ Ma Yudaba ba nɛɛ,

gbera sun di, domi sa kam kua.

Wee, wi u koo sun kam koosia u sɔimɔ nge guru wiru.

Win tabu kɛkɛ yi sɔa nge guru woo.

Ma win dumi yi gunɔ bakeru sɔabu kere.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Yerusalemugibu,

sere saa yerà i kî i n kɔsa bwisikumɔ.

I bɛɛn gɔrusu dɛɛrasio, kpa i faaba wa.

¹⁵ I swaa dakio gari yi ba ka na Danun tem di

ka Efaraimun guunun di

ba nɛɛ, kɔsa wee.

¹⁶ I ye bwesenu kpuro nɔɔsio.

Kpa i ye Yerusalemugibu sɔ i nɛɛ,

yiberɛba ba wee saa tontonden di.

Ba koo Yudaban wusu tabun kuuki koosi.

¹⁷ Kpa bu Yerusalemu sikerena

nge be ba gberu kɔsu.

Domi yen tɔmbu ba man seesi.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁸ Bɛɛ Yudaba, geema wahala ya bɛɛ nɔni sɔɔwa sere bɛɛn woo sɔndɔ.

Adama ya sɔawa bɛɛn kom kɔsum ka bɛɛn nuku kɔsurun are.

Yeremi u wasikiramɔ

win tɔmbun wahalan sɔ

¹⁹ Yeremi u nɛɛ,

nɛn nuki man wuririmɔ ma nɛn torora kara.

Na n̄ kpɛ n̄ nɔɔ mari wahala yenin sɔ.

Na tabun kɔba nɔɔmɔ. Bu wee.

²⁰ Ba sun nɔɔsiamɔ ma ba wuu dabinu kɔsuka.

Tem mɛ kpuro mu kam kobu dɔɔwa.

Subaru sɔɔra ba na ba bɛɛn tabu kowobun kuu bekuruginu wukura.

Ma ba nu gura ba ka doona.

²¹ Sere domma na kon yiberɛban gidi bɔra waamɔ,

kpa na n̄ kɔban swĩi nɔɔmɔ tãa tãa.

²² Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

wee, nɛn tɔmbu ba n̄ bwisi mɔ.

Mɛya ba n̄ man yɛ.

Ba sɔawa gari bakasu.

Ba kɔsan kobun bwisi mɔ,

adama ba n̄ gean kobu yɛ.

Kam kobu wee

²³ Na tem mɛɛra ma mu sãa bitam,

gãanu sari mɛn wɔllɔ.

Na maa wɔllu mɛɛra,

na deema yam bururam sari mi.

²⁴ Na guunu mɛɛra, na wa wee,

nu wɔruma. Ma gungunu nu b̄arimɔ.

25 Na maa mɛɛra na wa wee,
tɔnu sari tem sɔɔ.

Ma gunɔsu su yarina kpuro.

26 Na tem mɛɛra mɛ mu raa sɔa tem gem.

Na deema wee, mu kua tem saaram.

Ma wuu si su waa mi, su wɔruka.

Yinni Gusunɔwa u ye kua win mɔrun saabu.

27 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

u koo tem mɛ gosia tem saaram,

adama u maa nɛɛ,

u n̄ derimɔ mu n̄ sɔa mɛ ka baadommaɔ.

28 Yen sɔ, tem mu ko n̄ gɔɔ wooru sɔ,

kpɔa wɔllu tu yam t̄ira.

Domi u himba yi kɔ, u n̄ maa biru wurɔ.

29 Ye wusu kpuron tɔmbu ba maasɔbu ka ten towobun wɔkinu nua,
yera ba duki yakikira kpuro.

Gaba wɔriki d̄aa sɔsɔ ma gaba dua kpee baaba sɔɔ.

Ba wuu si deri su kua bansu.

30 Wunɛ Yerusalemu, buraru mba kaa maa tii kua.

Kaa tii beku wunɔngiru kasuawa a dewe,

kpɔa a wuran saba sebe, kpɔa a kiro doke?

Kam sɔɔra kaa tii buraru kua.

Wee wunɛn̄ k̄inasibu ba nun tusa

ba kasu bu nun go.

31 Na wuri ka weeweenu nɔɔmɔ

nge tɔn kurɔ wi u yiire u k̄i u win bii gbiikoo ma.

Ase Yerusalemun̄ nɔɔwa ga nɔɔramɔ mi.

Ya wom gabamɔ, ya nɔma demie ya mɔ,

ya kam kuawa.

Wee yen yiberɛba ba ye s̄ɛre, ya gɔɔ dɔɔ.

Yerusalemugibun toraru

5

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Yerusalemugibu, i bɛɛn swɛɛ kpuro sw̄iyo.

I doo ka mi t̄amba ra mɛnɛ i kasu

i n̄ ko i goo wa wi u ra ko dee dee

ma u ra gem gere.

I n̄ ȳɛro wa,

saa ye sɔɔra nɛ, Yinni Gusunɔ, kon bɛɛn durum wɔka.

2 Ma Yeremi u nɛɛ,

wee, ba ra n̄ b̄orumɔ ba n̄ mɔ,

ka Yinni Gusunɔn̄ w̄aru,

adama weesu sɔɔra ba b̄ori yi mɔ.

3 Yinni, n̄ n̄ wi u gem sw̄i, wiya a kasu?

Wee, a bu sura adama ba nun atafiuru kua.

A bu n̄ni sɔɔwa, adama ka mɛ, ba n̄ ḡanu gie.

Ben ḡɔru ga b̄abiawa nge kperu.

Ba yina bu wurama wunɛn̄ mi.

4 Ma na nɛɛ, ba s̄awa nge bibu,

ba m̄wa nge gari bakasu.

Domi ba ñ wunen swεε yē,
ba ñ maa wunen woodaba yē.

⁵ Kon gōsira n da be ba bukuren mi,
kpa n ka bu gari ko.

Domi be, ba wunen swεε yē,
ba maa wunen woodaba yē.

Wee, ben tii ba nun yina
nge yāa te ta wēε yina
ma ta yi kasuka.

⁶ Yen sōna bà n dua dāa sōwō,
gbee sinansu su ra bu go.

Bà n dua yakasō,
gbeeku bōnu nu ra bu go.

Ma musuku gbeeku ga ra bu yōru bwēεε
ben wuun gbārurun kōnnōwō,

be ba yara min di,
gu ka bu sēre gu kasuku.

Domi ben toranu nu dabia.
Ben naanε sariru ta kpā.

⁷ Yinni Gusunō u nεε,
mban sōna kon nen tōmbun durum wōka.

Domi wee, ba man deri
ma ba bōrumō ka būnun yīsinu.

Na bu debia,
adama būna ba ka arukawani bōkua
ba nu gasirimō.

⁸ Ba sāawa nge dum dwεε yi yi deba
yi wuri mō yi kurōbu gire.

Nge mēya ba ra n ben berusebun kurōbu naa gire,
ba n kpeeki mō.

⁹ Mban sōna na ñ ko n bwese teni mōru kōsie,
kpa n tu sēyasia yenin sō.

¹⁰ Nε, Yinni Gusunō,
kon bu yiberεba surema,
be, be ba sāa nge nen resεm gbaaru.

Ba koo ten kara sura
kpa bu ten dāa kāasi bōri yi yi ñ sāa nεgii.

Adama ba ñ gbaa te kam koosiamō kpuro.

¹¹ Mēya kon ko domi Isireliba ka Yudaba
ba ñ ka nε turo yōre.

Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Ye ya koo Isireliba deema

¹² Yinni Gusunō u nεε,
Isireliba ba man siki

ba nεε, na ñ dam gam mō.

Kōsa kun maa bu deemamō.

Ba ñ tabu wasi,

ba ñ maa gōru wasi.

¹³ Nen sōmōbun gari yi maa sāawa nge wom dirum.

Ben goo ku ra bu gari gee sō.

Ba maa gerumō ba mō,

sɔmɔ ben gari yi wɔri ben tii sɔɔ.

14 Yen sɔ, nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
na nɛɛ, ye ba ka gerua mɛ,
wee, nen gari yi ko n s̄aa nge d̄ɔɔ wunɛ Yeremin nɔɔ sɔɔ,
kpa nen tɔn be, ba n s̄aa nge d̄aa ye d̄ɔɔ wi, u koo mwa.

15 Tɛ bɛɛ nen tɔmbu, Isireliba,
kon bɛɛ bweseru garu surema tontonden di.
Bwese te, ta dam mɔ

ta raa maa w̄aaWa saa yellun di.

I n̄ maa ten barum nɔɔmɔ.

16 Ba s̄aaWa tabu durɔbu be kpuro.

Ben s̄ɛɛnun saabu,
gonu ra n yibawa sikaɔ.

17 Bwese te, ta koo bɛɛn d̄ianu kam koosia,
ka bɛɛn bibu, ka bɛɛn yaa sabenu, ka bɛɛn d̄aa marum,
kpa bu bɛɛn wuu si su gb̄aranu mɔ tabu wɔri,
bu kɔsuku,

si sɔɔ bɛɛn ȳiyɔbu w̄aa.

18 Adama yen tɔɔ te, n n̄ bɛɛ kpuro kon kam koosia.

19 Tɛ Yeremi, b̄a n nɛɛ, mban s̄ɔna nɛ, Gusunɔ ben Yinni na bu yenin bweseru
kuammɛ, kaa bu wisiwa a nɛɛ, ba man deri ba ka tɔn tukobun b̄unu na ben
temɔ ba s̄aamɔ. Nge meya ben tii ba koo da bu tɔn tukobu s̄a tem tukumɔ.

Gusunɔ u win tɔmbu kirɔ mɔ

20 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
i Yakɔbun bweseru s̄ɔɔwɔ,
be, be ba s̄aa Yudaba, i nɛɛ,

21 bu swaa dakio ye na bu s̄ɔmɔ.

Ba s̄aaWa nge w̄ɔkobu, ba n̄ bwisi mɔ.

Ba n̄ni mɔ, adama ba n̄ yam waamɔ.

Ba swasu mɔ, adama ba n̄ gari nɔɔmɔ.

22 Ba n̄ koo man nasia?

Ba n̄ koo diiri nen wuswaaɔ?

Nɛna na dera yani s̄ɛɛri yi nim w̄ɔkun nim gunua.

Ma na nɛɛ, mu n̄ maa saramɔ

mi na mɛn nɔɔ bura yeru yi mi.

Miya mu ko n w̄aa sere ka baadommaaɔ.

Baa mɛ nim kurenu nu ra se, nu n̄ dam mɔ.

Baa mɛ nu ra w̄aki, mu ku ra gam de.

23 Adama be, nen tɔmbu, ba s̄aaWa mɛm nɔɔ sariba.

Ba ra ka man m̄ru ko kpa bu man deri.

24 Ba ku ra tii s̄ɔ bu nɛɛ,

bu nɛ, Yinni Gusunɔ nasia,

nɛ wi na ra bu gura w̄ɛ

w̄ɔɔ ka w̄ɔɔ yen saa sɔɔ,

kpa n maa saa yi bu ka d̄ianu gɛ.

25 Ba n yɛ ma ben durum ka ben toranun s̄ɔna

ba ku ra maa doma ten bweseru wa.

26 Domi ben suunu sɔɔ tɔn k̄sɔba w̄aa.

Ba ra tɔmbu ȳɛri b̄eriewa bu ka bu mwɛɛri

nge be ba ra gunɔsu taa yinue.

27 Takiwa ya ra n yiba ben yɛnusɔ,

nge mɛ gunɔ taason gunɔ diru

ta ra n gunɔsu yiba.

Nge meya ba kuura ma ba dam kua.

²⁸ Ba dīa geenu di ma ba b̄aria.

Ba ra k̄ōsa kowa yu banda.

Ba ku ra ka gobeku yine, ñ kun me s̄aaro.

Ba ku ra bu ben gem w̄ē.

Kpa ben tii ba n kuuram̄o.

²⁹ Mban s̄ōna na ñ kon bwese teni m̄aru k̄ōsie,

kpa n bu seeyasia yenin s̄o.

³⁰ Wee, nen t̄amba ḡā k̄ōsunu m̄ò tem me s̄o.

³¹ Ben s̄om̄abu ba gari weesugii m̄ò.

Ma ȳaku kowobu ba ben tiin arufaani kasu.

Ma nen t̄ambu ba bu yen dam k̄ēm̄o.

Sanam me kpuro ya koo n̄aru ko, am̄ona ba koo ko.

Yiberɛba ba Yerusalemu tarusi

6

¹ B̄e B̄enyam̄eɛba,

i duki yakuro Yerusalemun di.

I k̄aba soowo Tekōa.

I ȳireru koowo B̄eti Haker̄emu.

Dom̄i n̄oni sw̄āa bakaru ka kam kobu sisi,

saa s̄o ȳēsan n̄m geu glan di.

² Ba koo Yerusalemu, wuu bur̄o ge k̄osuku.

³ Wee, t̄amba ye w̄arim wee

nge kparobu ka ben yaa sabenu.

Ba ben sansani gira ba ka ye sikerena.

Ben baawure u win bweu mwa, wi ka win tabu kowobu.

⁴ Ba kuuki m̄ò ba m̄ò,

i de su se s̄o s̄o gb̄āara su wuu ge w̄ari.

Adama t̄ē s̄o kpa, yam maa t̄iram̄o.

⁵ N n men na, i de su se w̄okuru

su da su gen dii geenu k̄osuku.

⁶ Ma Yinni Gusun̄o u bu s̄ōwa u n̄e,

bu d̄āa b̄ārio kpa bu ka ye sasanu gira

bu ka Yerusalemu sikerena, bu ye seeyasia

yèn s̄o yen t̄amba dam d̄oren̄am̄o.

⁷ Nge me d̄ok̄o ya ra nim sw̄i mu n kokum̄o,

nge meya Yerusalemugibun nuku k̄osuru

ta ra n s̄ōsir̄am̄o.

Daa b̄ōb̄aya ka kam kobun kookoosun gariya

yi ra n n̄oram̄o mi.

Na ra n waam̄o baadomma

ba t̄ambu n̄oni s̄ōm̄o ba bu m̄eɛra m̄ò.

⁸ N n men na, b̄e Yerusalemugibu,

i nen s̄ōsiru laakari koowo,

kpa n ku ra nen tii gawa saa b̄een min di

n b̄een tem kam koosia.

Isireliba

ba kua mem̄ n̄obu sariba

⁹ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,
ba koo Isireli be ba tie gura mam mam
nge mɛ ba ra dāa binu sɔri
ba kun gāanu deri.

¹⁰ Ma Yeremi u wisa u nɛɛ,
wara kon gari sɔ, kpa n nùn kirɔ ko.
Wara koo man swaa daki.
Wee, ba swaa tau. Ba ñ kpɛ bu laakari ko.
Ben mi, wunɛ Yinni Gusunɔn gari
yi ra bu sekuru kowa.
Ba ku ra kā bu yi nɔ.

¹¹ Yinni Gusunɔ,
wee, na ka tɔn be mɔru mɔ wunen sɔ.
Na kpana n tii nɛnɛ.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
a de mɔru ye a man kuammɛ mi,
yu wɔri bibu sɔɔ be ba dweemɔ dāa saanɔ,
ka sere maa aluwaasiban wuunu sɔɔ.
Domi kurɔbu ka durɔbu ka tɔkɔnu,
kpurowa ba koo gura bu ka doona.

¹² Kpa ben yenusu su ko gabugisu
ka ben gbea ka ben kurɔbu.
Domi kon tem mɛ kpuron tɔmbu nɛn dam sɔɔsi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Domi saa bwɛɛbwɛɛbun di sere ka damgibɔ,
ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire.
Nɛn sɔmɔbu ka yaku kowobun tii,
ba ra n weesu mɔwa.

¹⁴ Ba ra n nɛn tɔmbun wahala atafiiru sāawa,
ba n mɔ, alafia wāa,
adama alafia gaa sari.

¹⁵ N weenɛwa sekuru ta n bu mɔ,
kɔsa ye ba mɔn sɔ,
adama ba ñ sekuru mɔ.
Ba ñ mam wure ma ba tore.
Yen sɔna ba koo wɔruma bu gbi.
Ba koo fukura bu wɔruku
dɔma te kon bu sɛɛyasia.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni kpuro gerua.

¹⁶ Yinni Gusunɔ u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ,
i seewo i swɛɛ mɛɛri
i been yellun swaa bura ye kasu i swīi,
kpa i wa i n wāa bari yendu sɔɔ.
Adama ba wisa ba nɛɛ,
sa ñ ye swīimɔ.

¹⁷ Gusunɔ u nɛɛ,
na bɛɛ kɔsobu wɛ
i ka ben kɔban swīi swaa daki.
Adama ba wisa ba nɛɛ,
sa ñ swaa dakimɔ.

¹⁸ Yen sɔ, u nɛɛ, bɛɛ bwese ni nu tie,
i swaa dakio i nɔ ye ya koo nɛn tɔmbu deema.

19 BEE temgibu, i waawo.

Wee kon nen tumbu kōsa sure.
Yera ya ko n sāa ben bwisikunun are.
Domi ba ñ nen gari swaa daki,
ma ba nen woodaba gema.

20 Na ñ ben turare ye ya wee Seban di
ñ kun me dāa kiku nubu duroruguu
ge ba ka na saa tontonden din bukata mō sāarun sō.
Na ñ ben yāku dōo mwaararuginu kī.
Meya ben yāku ni nu tie, nu ñ maa man wēremo.

21 Yen sōna kon bu sokuratia dokea,
kpa baababa ka ben bibu,
tōnu maa ka win bōrō
bu sokura mi bu gbi.

Ba koo Isireliba wōrima

22 Yinni Gusunō u nEE,
wee bweseru gara sisi
saa sōo yēsān nōm geu gian di
mi n toma.

Bwese ten tumbu ba dam mō.

23 Ba tennu ka yaasi neni.
Ba nuki sosu, ba ñ wōnwōndu mō.
Ma ba kukirimō nge nim wōkun nim.
Ba yōwa dumi wōllō,
ma ba yō swEE swEE, ba tabun sōru sāa
bu ka wunE Yerusalemu wōri, wunE wi a sāa Siōni.

24 Yerusalemugiba nEE,
ye sa ben labaaari nuā,
yera besen gōma dwiīya.
Sa wurura nge tōn kurō
wi u yiire u kī u ma.

25 Goo u ku raa yari u da swEEō.
Goo ku raa maa yari u da yakasō.
Domi yiberEba ba wāa mi,
ba ben takobiba neni.
Tōmba berum soore baama.

26 Yinni Gusunō u nEE,
bEE nen tumbu, i saaki pōra sēkeo
kpa i tii torom wisi nuku sankiranun sō.
BEE n baawure u gōo swiīyō
nge wi u win bii teereru bia.
I wuri koowo ka nōni yīresu.
Domi wi u koo bEE kpeerasia
u koo bEE wōriwa subaru sōo.

Isireliba ba swaa tau

27 Yinni Gusunō u nEE,
wunE Yeremi, na nun yi a ka nen tumbu sōwa
nge me seko u ra sii geesu sōwe,
kpa a ka ben daa gia.

28 Ma Yeremi u nEE,
tōn be, ba sāawa wee kowobu ka mēm nōo sariba.

Ba bɔɔbuwa nge sisu. Be kpuro ba sankirewa.

²⁹ Bā n sisu ka pɛɛrum dɔɔ doke ba wure,

ye kpuro ya ra yandewa,

kpā pɛɛrum mɛ, mu sii si sɔwa.

Adama kam sɔɔra ba Isireliba sɔwa.

Ben tɔn kɔsobu ba n wunaramɔ,

³⁰ ma ba bu sokumɔ sii si su n̄ gea s̄a.

Domi Yinni Gusunɔ u bu biru kisi.

7

Yeremi u waasu mɔ

Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ

(I maa mɛɛri 26:1-19)

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a doo a yɔra nɛn s̄a yerun kɔnnɔwɔ a nɛɛ, yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, be Yudaba, be, be ba ra gesi du saa kɔnnɔ minin di bu ka man s̄a, bu swaa dakio bu nɔ.

³ Nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua na nɛɛ, bu ben sanu sanusu ka ben daa kɔsio. Saa yera kon de ba n w̄a tem mɛ sɔɔ.

⁴ Bu ku ben naanɛ doke dii teni sɔɔ ba n mɔ, nɛ, Yinni Gusunɔn s̄a yera mil

⁵ Bā n ben sanu sanusu ka ben daa kɔsa, ma ba gea kuanamme,

⁶ ma ba kun sɔbu ka gɔminibu ka gobekuba dam dɔremɔ, ma ba kun maa tɔnu wi u kun ḡānu kuen yem yarimɔ, ma ba kun b̄unu s̄aamɔ ni nu koo de bu kam ko,

⁷ saa yera kon de ba n w̄a tem mɛ sɔɔ mɛ na ben baababa wɛ, ba n mɔ sere ka baadommɔ.

⁸ Adama wee gari weesugiya ba naanɛ s̄a yi yi n̄ arufaani gaa mɔ.

⁹ Ba ra n gbenimɔ, ba ra n tɔmbu goomɔ, ba ra n sakararu mɔ, kpā ba n nɔɔ mwɛɛ weesuginu mɔ, kpā ba n b̄uu wi ba mɔ Baali turare dɔɔ dokeamme, kpā ba n maa b̄uu s̄āru mɔ te ba ku ra raa ko.

¹⁰ Kɔsi yiniwa ba ra n mɔ, kpā bu sere na bu yɔra dii tɛn mi ba ra man s̄a ba n mɔ, sa yakiaa yiberɛban nɔman di.

¹¹ Ba tamaa dii tɛn mi ba ra man s̄a ta s̄āwa gbenɔbun w̄a yeru? Domi mesuma na waamɔ.

¹² N n mɛn na, bu doo Siloɔ bu yam mi na raa gɔsa bu ka man s̄a mɛɛri. Kpā bu wa nge mɛ na mu kua nɛn tɔmbu Isireliban daa kɔsan s̄ɔ.

¹³ Tɛ, yɛn s̄ɔ ba kookoo sinin bweseru kua, ma na bu gerusi kpeetim sari adama ba n̄ man swaa daki, na bu soka ma ba n̄ man wurari,

¹⁴ yaba s̄ɔna kon nɛn s̄a yee tɛ sɔɔ ba ben naanɛ doke ka tem mɛ na be ka ben baababa wɛ kam koosia nge mɛ na Silo kua.

¹⁵ Kon bu gira bu tonda nɛn wuswaan di nge mɛ na ben mero bisibu Isireliba gira.

Gusunɔ u Yeremin

kanaru yina Yudaban s̄ɔ

¹⁶ Wunɛ Yeremi, a ku man suuru kana Yudaban s̄ɔ. A ku bu kanaru garu kua. Domi na n̄ nun swaa dakimɔ.

¹⁷ A n̄ waamɔwa ye ba mɔ Yudaban wuu marosɔ ka sere Yerusalemun swɛɛ sɔɔ?

18 Bibu ba dāa guramō būu yākunun sō. Ma ben baababa ba ka ye dōo sōrumō būu sāa yenō. Tōn kurōba pēe som burimō bu ka kiranu ko ni ba koo ka būu wi ba mō Asitaate ka sere maa būnu ganu sā, kpa bu ka man torari.

19 Adama ka gem, n ñ nē ba torarimō, beya ba tii sekuru dokemō.

20 Yen sōna na nēe, kon de nen mōru yu wōri nen sāa yee te sōo, ka tōmbu sōo, ka yaa sabenu sōo, ka dāaō ka sere maa dīanu sōo. Nēn mōru ye, ya ko n gbisimōwa, ya ñ suremō.

Yudaban mem nōbu sariru

21 Wee ye nē, Gusunō Isireliban Yinni, nē wi na wōllu ka tem mō na gerua na nēe, i ra yākunu ko rīn sukum i ra di, ka yāku dōo mwaararuginu, adama n buram bo i ni kpuro mēna i bēeyam di.

22 Domi na ñ bēen baababa yākuru garu yiire dōma te na bu yara saa Egibitin di.

23 Ye na bu yiire yera, bu nēn gari nōowō, kpa na n sāa ben Yinni, kpa be, ba n maa sāa nēn tōmbu. Bu nēn wooda kpuro swīiyō ye na bu wē, kpa ben wāaru tu wēra.

24 Adama ba ñ swaa tem kpī bu nēn gari nō. Ben tiin gōru kīra ba swīi, ma ben daa kōsa ya sosi.

25 Saa dōma tēn di bēen baababa ba yara Egibitin di sere n ka gisō girari, na ra n bēe nēn sōmōbu goriammēwa saa baayere.

26 Adama i swaa taaya i ñ man swaa daki. Ma i kōsa kua n kere ye bēen baababa ba kua.

27 Wunē Yeremi, à n yeniba kpuro gerua, ba ñ nun swaa dakimō. À n maa bu soka, ba ñ nun wurarimō.

28 Ka mē, a bu sōowō a nēe, ba sāawa bwese te ta ku ra Gusunō ten Yinnin gari nō. Tora tee teya ba ra n mō baa ù n bu sēeyasia. Gem ku ra n maa wāa ben nōsō.

Durum ye Yudaba ba kua

Beni Hinōmun wōwao

29 Yinni Gusunō u nēe,
Yudaba bu ben seri buro bu kō
yi yi sōosimō ma ba sāa nēgibu.

Bu yōowō guuru wōllō,
kpa bu gōo swī.

Wee ba nēn mōru seeya,
ma na bu biru kisi.

30 Domi be, Yudaba ba kōsa kua nēn nōni sōo. Ba ka būnu dua diru mi ba ra man sā, ba tu disī doke.

31 Ma ba būu turanu bana Tofetiō, Beni Hinōmun wōwao bu ka ben bibu yāku dōo mwaararuginu ko mi, yāku nin bweseru na ñ mam gōru doke n bu sō bu ko.

32 Yen sōna tōnu ganu sisi nì sōo ba ñ maa wōwa ye sokumō Tofeti ñ kun mē Beni Hinōmu. Ba koo ye sokuwa tōn gōo yeru. Miya ba koo tōmbu sike yēn sō ayeru maa sari gam.

33 Gunōsu ka yēe yi koo tōn gonu di. Goo sari wi u koo yi yinari.

34 Kon de Yerusalem ka Yudaban wusu su mari sōo sōo, ba ñ maa nuku dobn kuuki mō wuu si sōo. Meyā ba ñ maa kurō kpaarun womusu nōomō mi. Domi tem mē, mu koo kowa bansu.

8

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yen tɔɔ te, ba koo Yudaban sinambu ka ben asakpɔbun kukunu sikia sikirun di ka ben yaku kowobuginu ka ben sɔmɔbuginu ka sere maa Yerusalemun tɔmbuginu.

² Sɔɔ sɔɔ, nu ko n sɔɔ soore. Wɔkuru kpa nu n waa suru ka kperin tarum sɔɔ. Ba n maa nu guramɔ bu sike. Nu koo kowa taaki tem sɔɔ. Domi sɔɔ ka suru ka kperi yiya ba raa kia ma ba yiira ba yi sawa.

³ Be ba koo tiara be, Yuda daa kɔsagii be sɔɔ, mi na bu yarinasia kpuro, gɔɔwa ba ko n ki n kere waaaru. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

*Yudaban bwisikunu**kun asansi mɔ*

⁴ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a nen tɔmbu bikio a nɛɛ, tɔnu u n wɔruma, u ku ra se?

Goo u n gera win swaan di, u ku ra wuramɛ?

⁵ N n men na, mban sɔna nen tɔmbu Yudaba

ba swaa kɔsa swii ba dɔɔ.

Ba yɔrariwa dim dim ben weesu sɔɔ

ba n bɔnu saamɔ.

Ba n ki bu gɔsirama nen mi.

⁶ Na yɔ sɛɛ na bu swaa daki ka laakari.

Ba gari gerumɔ yi yi n asansi gaa mɔ.

Ben goo kun gɔru gɔsiamɔ win nuku kɔsurun di,

u nɛɛ, mban sɔna u yeni mɔ.

Be kpuro ba ben tiin swaa swiwa

nge duma ye ya waa tabu sɔɔ.

⁷ Baa tionko ka kpurabu ka kpaaru baniku

nu yɛ saa ye n weene nu si

ka saa ye n weene nu wurama nin waa yerɔ.

Adama nen tɔmbu ba n nen wooda yɛ

ye na ka bu kpare.

Be ba tii garisi bwisigibu

⁸ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, amɔna ba koo ka kpɔ bu nɛɛ ba bwisi mɔ.

Beya ba nɛ Gusunɔn wooda mɔ.

Domu be ba wooda ye yorua, ba ye gɔsiawa.

⁹ Wee bwisigiba nɛ, Yinni Gusunɔn gari gema.

Ma ba yiberɛban yina mwaara

ba waa biti ka sekuru sɔɔ.

N n men na, bwisi yirɔ ba maa mɔ.

¹⁰ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de yiberɛba bu ben kurɔbu ka ben gbea mwɛɛri.

Domu saa ben bwɛɛbwɛɛbun di

n ka girari ben damgibɔ,

ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire ka taki.

Nen sɔmɔbu ka yaku kowobu, weesa ba ra n mɔ.

¹¹ Ba ra n nen tɔmbun wahala atafiiru sawa,

ba n mɔ, alafia waa,

adama alafia gaa sari.

¹² N weeneɛwa sekuru tu bu mwa kɔsa ye ba mɔn sɔ.

Adama sekura ku ra bu mwɛ bu tuka.

Ba ku ra maa ben toranu tubu.

Yen sōna ba koo wōruma bu gbi
 dōma te kon bu seeyasia.
 Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunō ka win tōmbu

¹³ Yinni Gusunō u nee,
 gbaa wuko u ra win dīanu gēwa u menna.
 Adama wee, na kī n nen dīanu menna Isireliban mi,
 ma na deema ba sāawa nge resem
 n̄ kun me nge figie ye ya wurusu della
 ya n̄ binu mō.
 Yen sōna kon bu deri swaa sarobun sō.

¹⁴ Yudaba ba nee,
 mban sōna sa sō mini.
 I de su menna
 kpa su da wuu si su gbāranu mōn mi,
 sa n̄ gōō mara.
 Domi Gusunō besen Yinni u yiwa su gbi.
 U koo sun nim dēegim nōrusia,
 yēn sō sa n̄n torari.

¹⁵ Wee, sa tamaa wāara koo kōsi,
 adama ya n̄ koore.
 Sa tamaa saa gaa wee yē sō besen nōni swāaru
 ta koo kpe,
 adama nandaba bu sun deema.

¹⁶ Wee sa yiberēban dumin wōkinu nōmō Danun bera gia.
 Ma yi wuri mō, yi tem kpuro neni mu diirimō.
 Yiberē be, ba dīanu guramō ba gbea mwaamō,
 ka sere Yerusalemu ka yen tōmbu.

¹⁷ Adama Yinni Gusunō u wisa u nee,
 na n̄ daa bee sōwa me ro?
 Wee kon bee wee dēegii kparema
 yi yi n̄ dobo dobogibun gari nōmō.
 Yi koo bee dwēewa.

Yeremin nuki sankira

¹⁸ Yeremi u nee,
 nen nuki sankira nen tōmbun wahalan sō.
 Na kī n̄ tii nukuru yemiasia,
 adama ya n̄ koorō.

¹⁹ Wee, na nen tōmbun weeweenu nōmō baaman di.
 Ba mō, Yinni Gusunō u sariwa Siōniō?
 Yen sunō u n̄ maa wāawa mi?
 Ma Yinni Gusunō u wisa u nee,
 mban sōna ba nen mōru seeya
 ba būnu sāmō n̄n bwāarokunu
 ba waama tōn tukobun min di.

²⁰ Ma Yeremi u nee,
 saa ye sa raa yīiyō su faaba wa,
 ya doona nge gēebun saa.
 Wee, sa n̄ faaba wa.

²¹ Nen tōmbu ba nōni sōore.
 Ben nōni swāa te, ta man bōkana.

Na nande, na nuki sankire.

²² Tibu sariwa Galadiɔ?

Dokotoro goo sariwa mi?

Nge mban sɔna Isireliban bosu kun kpeemɔ.

²³ Nɛn wiru tã n daa nim yiba

ma nɛn nɔni yi sãa nge bwii,

kon daa wuri kowa sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru

nɛn tɔn be ba gun sɔ.

Bwese weesugiru

9

¹ Yeremi u nɛɛ,

nà n daa kuru mɔ gɔbaburɔ, kon daa dawa ten mi,

n nɛn tɔmbu deri na n ka bu tondine.

Domɩ be kpuro ba sãawa nge sakara kowobu.

Ma ba kua naane sarirugibu.

² Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

ba ra n nɔɔ dɛɛrawa bu ka weesu ko.

Ba ku ra tem mɛ kpare dee dee gem sɔɔ,

sere ka weesu.

Wee siya su kua ben dam.

Ba ra n nuku kɔsuru mɔwa ba n dɔɔ.

Mɛya ba ku ra nɛ, Yinni Gusunɔ wure.

³ Baawure u ra n win kpaasi taki dimɔwa.

Ba n naane mɔɔsine.

Ba ra n kɔrumɔtɔnu kuanammɛwa,

kpa ba n weesu sɔɔnamɔ.

⁴ Kpa ba n nɔni wɔkunamɔ.

Ba ku ra gem sɔɔnɛ,

kpa ba n ben nɔɔ dɛɛrimɔ bu ka weesu ko.

Mɛya ba ra n mɛɛrimɔ nge mɛ ba koo ka kɔsa ko.

⁵ Ba ra tii wɛ kɔsan kobu ka weesu sɔɔ

sere ba yina bu man wura.

⁶ Nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, na nɛɛ,

wee, kon bu sɔwa n ben laakari mɛɛri.

Domɩ na n yɛ ye kon ka nɛn tɔn beni ko

ben nuku kɔsurun sɔ.

⁷ Wee, tɔn ben yara ya sãawa nge sɛɛ dɛɛguu

ge ga ra go.

Weesa ba ra n mɔ,

kpa ba n ben berusebu bɔri yɛndun gari sɔɔmɔ.

Adama ben gɔruɔ, yina ba ra n bu bɛrie.

⁸ Yeniban sɔ, kon bu sɛɛyasia

kpa n bu mɔru kɔsie.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Wuri ka swɔin sanam

⁹ Yeremi u nɛɛ,

kon guunu ka mi ba ra raa yaa sabenu kpare swɔiya.

Domɩ nu gbera, goo ku ra maa sare mi,

ba ku ra maa yaa sabenun wuri nɔ mi.

Ma gunɔsu ka gbeeku yɛɛ yi duki yakikira min di.

Gāanu kun maa wāa mi.

¹⁰ Yinni Gusunō u nεε,
u koo de Yerusalemu yu ko bansu,
kpa yu ko gbeeku bōnun wāa yeru.
Mεya u koo maa de Yudaban wusu su ko bansu.

¹¹ Wara u bwisi mō u ka ye tubusia.
Yinni Gusunō ù n ka yēro gari kua,
u geruo yèn sō tem mε, mu kua bansu
mi goo ku ra maa sare.

¹² Yinni Gusunō u maa nεε, yeni ya koorawa yèn sō nen tōmbu ba nen
woodaba deri ye na bu wē, ma ba ñ nen gere wure, ba ñ ka ye sōmburu kue.

¹³ Ma ba ben tiin kīru swī ba būu wi ba mō Baali sāwa nge mε ben baababa
ba bu sōsī.

¹⁴ Yen sōna nε, Gusunō Isireliban Yinni, nε wi na wōllu ka tem mō, na nεε,
wee, kon bu dāa kiku gagu * ge ga sosu diisia, kpa n bu nim mε mu dēε mō
narusia.

¹⁵ Kpa n de bu yarina bu da bwese tukunun suunu sōo, mi be ka ben baababa
ba ñ dāa yē. Kon de bu bu go ka takobi, kpa bu bu kam koosia mam mam.

¹⁶ Nε, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yeremi u nεε,
i doo i tōn kurō be ba ra gōo swī kasuma.
I doo i yen goniba sokuma

¹⁷ bu na fuuku bu sun gōo wuri kua,
kpa besen nōni yīresu su koku.

¹⁸ Domi wuri nōra Sianio.
Ba mō, wee, ba sun gura,
seku bakara sun deema.
N kua tilasi su ka besen tem deri.
Wee ba besen yenusu kōsuka.

¹⁹ Bεε kurōbu, i Yinni Gusunōn gari nōowō.
Kpa i swaa daki i nō ye u gerumō.
I besen wōndiaba wuri sōsio,
i gōo wuri sōsinō.

²⁰ Domi gōo u sun kāasi saa fenentin di,
ma u dua sere sina kpaarō.
Mεya u maa bii be ba bōsu swεε sōo goomō,
ka sere maa aluwaasiba mi ba ra gesi mēnne kpuro.

²¹ Yinni Gusunō u nεε,
tōmba koo wōruku bu gbisuku,
kpa ben gonu nu n terie yakasō nge naa bisu,
ñ kun mε nge dobi yi yi gea yina ba deri gbero.
Ba ñ maa yi suamō.

À n kī a n bwisi gee mō,

a Gusunō gio

²² Yen sō, bwisigii u ku woo kana win bwisin sō.
Damgii u ku maa woo kana win dam sō.

Mεya dukiagii u ku woo kana win dukian sō.

²³ Adama wi u kī u woo kana,

* **9:14 dāa kiku gagu** - Dāa kiku gera ba ra soku abusenti.

u woo kana yèn sɔ̄ u bwisi mɔ̄ u ka man tubu,
 ma u yē ma nena na sāa Yinni Gusunɔ̄.
 Na sāawa naanegii wi u ra siri dee dee,
 kpa u de durom mu n wāa tem sɔ̄.
 Tɔ̄n benin bwesera ba ra man wēre.
 Ne, Yinni Gusunɔ̄wa na yeni gerua.

Kirɔ̄

Yuu be ba n Gusunɔ̄ yēn sɔ̄

²⁴ Wee t̄aru gara sisi t̄e sɔ̄ kon bu kam koosia be ba bango mɔ̄ wasi sɔ̄ ma
 ba ku ra nen arukawani yibia.

²⁵ Beya Egibitigibu, ka Yudaba, ka Edamuba, ka Amoniba, ka Mɔ̄abuba, ka be
 ba ra ben wii baarun seri k̄oni, ka sere be ba wāa ḡbaburɔ̄. Domi bwese tuku
 ni kpuro ka mam Isireliban tii, ba sāawa bango sariba ben ḡɔ̄rusɔ̄.

Būnu ka Yinni Gusunɔ̄

10

¹ B̄e Isireliba, i swaa dakio i nɔ̄ ye Yinni Gusunɔ̄ u b̄e s̄ɔ̄mɔ̄. U n̄e,
² i ku bwese tukunun yira sw̄i.
 I ku wurura w̄allun yire nin s̄ɔ̄,
 ni bwese tukunu n̄ n wa,
 nu ra nande.

³ D̄omi bwese nin sāaru ta sāawa kam dirum.
 Nu ra sewa nu da d̄aa s̄ɔ̄wɔ̄ nu d̄aa bura.
 Kpa d̄aa d̄ako u ka ye bw̄aroku ko.

⁴ Kpa bu gu buraru kua,
 bu gu sii geesu ka wura pote.
 Kpa bu ḡira bu kulumba kpare ka matalaka,
 gu ku ka w̄orman s̄ɔ̄.

⁵ Bw̄arokunu nu ra n sāawa
 nge nare ye ba ra ko gberɔ̄.
 Nu n̄ gari m̄ɔ̄, ba ra n nu s̄ɔ̄wawa,
 domi nu n̄ kp̄e nu ka tii s̄i.
 Yen s̄ɔ̄, i ku nin berum ko.
 Nu n̄ kp̄e nu b̄e k̄ɔ̄sa n̄ kun m̄e gea kua.

⁶ Ma Yeremi u Gusunɔ̄ siara u n̄e,
 Yinni Gusunɔ̄, a kp̄a.
 Goo sari wi u ka nun weene.
 Ma a ȳisuru yara wunen dam saabu.

⁷ Wuna a sāa bwesenu kpuron sina boko.
 Wara u n̄ koo nun nasia.
 Wuna a yiiko kpuro m̄ɔ̄.
 Bwesenu kpuron bwisigibu sɔ̄,
 goo sari wi u ka nun weene.

⁸ Be kpuro ba n̄ bwisi m̄ɔ̄.
 Ben ȳeru ta sāawa kam.
 D̄omi d̄ara ba ra d̄aku ba n̄ sāamɔ̄.

⁹ Kpa bu tu sii geesu pote, si ba ka na Taasisin di,
 n̄ kun m̄e wura ye ya wee Ufasin di,
 kpa bu tu yabe gaaduragiru ka wun̄m̄giru sebusia.
 Yeba kpuro ya sāawa t̄onun n̄oman s̄amburu.

10 Adama wunε Yinni Gusunɔ,
 a s̄awa Yinni, wuna n weenε bu s̄a.
 A w̄awa. Kaa n maa bandu diiwa sere ka baadommaɔ.
 Wunen m̄aru yà n seewa,
 tem mu ra ȳiriwa,
 kpa bwesenu kpuro nu kpana nu ȳɔra wunen wuswaaɔ.

11 Bεε bwese tukunu, i swaa dakio i nɔ, bεen b̄u ni, nu n w̄llu ka tem taka
 kue. Nin tii nu koo kam kowa mam mam.

12 Yinni Gusunɔwa u tem taka kua
 ka win dam, ka win ȳeru,
 ma u w̄llu t̄eria ka win bwisi.

13 Wiya u ra de bukɔ gu se w̄llɔ,
 kpa u woo seeyama saa gen w̄a yerun di,
 kpa guru winu nu nim kpaasina,
 kpa guru maakinu nu koora, kpa gura yu nε.

14 Tɔnu ù n ye kpuro m̄era, u ra biti soorewa.
 Sekuru ta ra maa sekobu mwewa
 b̄a n ben bw̄aroku ni wa.

Domi nu n̄ kp̄ε nu ko mε, nu n̄ w̄s̄iaru m̄ɔ.

15 Ba nu kuawa bu ka t̄ambu n̄ni w̄ke.
 Nu n̄ s̄a ḡaanu. Nu koo kam ko s̄ɔ teeru,
 d̄ama te Yinni Gusunɔ u koo nu siri.

16 Gusunɔ, Isireliban Yinni u n̄ s̄a nge ni.

Domi wiya u kpuro taka kua.
 Wiya u s̄a win t̄ambun arumani.
 Win ȳisira Gusunɔ, w̄llu ka tem Yinni.

Yerusalemun w̄rumaa

ya turuku kua

17 Yeremi u nεε,

bεε Yerusalemugibu, wee, yibεε ba bεε tarusi.
 I seewo i bεen ȳanu kpaasina.

18 Domi Yinni Gusunɔ u nεε,
 u koo de yibεε be, bu bεε w̄ri,
 kpa bu bεε gura bu ka bεε da mi n toma.

19 Yerusalemugibu ba wuri w̄ri ba m̄ɔ,
 sa kam kua. Wee, bεsen bosu kp̄εa,
 bεsen n̄ni sw̄ara banda.
 Sa raa nεε, k̄sa yà n sun deema,
 sa ko kp̄i su ye ma.

20 Adama bεsen dia ya w̄ruka.

Yen w̄εε kpuro kasikira.
 Ma ba bεsen bibu gura kpuro.
 Goo sari wi u koo maa bεsen wuu seeya.

21 Yera Yeremi u nεε,

bεen kparobu ba kua gari bakasu.

Ba n̄ Yinni Gusunɔ kasu.

Yen s̄na ba n̄ kuure,

ma bεε kpuro i yarina.

22 Wee damu gagu ga n̄oram̄ɔ.

T̄n dabira wee saa s̄ɔ ȳsan n̄m geu gian di,
 bu ka Yudaban wusu kpeerasia,

kpa su ko gbeeku bōnūn wāa yeru.

Yeremi u kanaru mō

ka win tōmbun yīsiru

²³ Yinni Gusunō, na yē
ma tōnu kun kpē u win tii kpara
nge mē n weenē.

Goo sari wi u koo kpī u win tii swaa gea sure.

²⁴ Yinni Gusunō, a man seeyasio saka sōo,
n kun ka mōru, kpa a ku ra man kam koosia.

²⁵ A wunen mōru sureo
bwese ni nu ñ nun mēm nōowammen mi,
ni, ni nu ñ nun sāmō.

Domi nu wunen tōmbu Yakōbun bweseru kpeerasiamō,
nu ben tem bansu koosiamō.

Isireliba ba Yinni Gusunōn

arukawani kusia

11

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunō u Yeremi sōōwa. U nēē,

² a nēn arukawanin gari nōowō, kpa a Yudaba ka Yerusalemugibu sō a nēē,

³ nē, Yinni Gusunō, na gerua na nēē, bōrurowa wi u yina u nēn arukawani
yenin gari nō,

⁴ ye na raa ka bēen baababa bōkua sanam mē na bu yara Egibitin di mi ba raa
nōni sōōre too. Miya na bu sōōwa na nēē, bu nēn gari swaa dakio, kpa bu ko ye
na bu sōōwa. Saa ye sōōra ba ko n sāa nēn tōmbu, kpa na n maa sāa ben Yinni.

⁵ Nge mēya kon ka nēn nōo mwēeru yibia te na bēen baababa kua na nēē, kon
bu tem wē mē sōo tim ka bom mu kokumō. Tem mēya i waamō gisō.

Ma Yeremi u Yinni Gusunō wisa u nēē, ami.

⁶ Yinni Gusunō u maa Yeremi sōōwa u nēē, a gari yini geruo Yudaban wusu
kpuro sōo ka Yerusalemun nukurun swēē kpuro sōo, a nēē, bu nēn arukawanin
gari swaa dakio kpa bu yi mēm nōōwa.

⁷ Saa dōma tēn di na ben baababa yarama Egibitin di sere ka gisō, na ra n bu
sōomōwa bu de bu man mēm nōōwa.

⁸ Adama ba ñ nēn gari yi swaa daki, bu sere yi mēm nōōwa. Ben baawure u
win tiin gōru kīru swīiwa. Ma na dera bōri yin gari yi wāa arukawani ye sōo, yi
bu di.

⁹ Yinni Gusunō u maa Yeremi sōōwa u nēē, wee Yudaba ka Yerusalemugibu
ba nōo tia kua.

¹⁰ Ba wura ben baababan yira sōo, be, be ba yina bu nēn gari swaa daki. Ma ba
ka būnu arukawani bōkua ba nu sāmō. Isireliba ka Yudaba ba nēn arukawani
ye kusia ye na ka ben baababa bōkua.

¹¹ Yen sōna nē, Yinni Gusunō, kon de kōsa yu bu wōri. Ba ñ yariō kōsa yen
min di. Ba koo man nōogiru sue adama na ñ bu swaa dakimō.

¹² Yudaba ka Yerusalemugibu ba koo da bu būnu soku ni ba yākunu koosimō.
Adama būu ni, nu ñ bu faaba mō wahalan saa sōo.

¹³ Bēē Yudaba, nge mē bēen wusu su geeru nē, nge mēya bēen būnu nu geeru
nē. Nge mē Yerusalemun swēē yi geeru nē, nge mēya yen sāa yenu nu geeru
nē, mi i ra būu wi ba mō Baali sā.

¹⁴ Adama wunē Yeremi, a ku kanaru ko tōn ben sō. Domi baa bà n man soka
ben wahalan saa sōo, na ñ bu wurarimō.

Isireliba ba sāa nge dāa

te ta n̄ maa arufaani m̄o

¹⁵ Yinni Gusun̄o u maa n̄eε,
 b̄eε n̄en t̄on be na k̄i,
 m̄ba i kasu n̄en sāa yer̄o.
 Domi murafitira i ra n̄ m̄o.
 I tamaa kon maa b̄eεn yākunu mwa,
 k̄pa i kun maa n̄oni s̄ōre?
 I tamaa kon de i yari wahalan di?

¹⁶ Yellu i sāa nge n̄en dāa geeru,
 te ta k̄pare ta maa bii geenu marum̄o.
 Adama t̄ē kon dāa te ka ten k̄āasi kpuro d̄ōo meni subaru s̄ōo.

¹⁷ Ne, Gusun̄o w̄ollu ka tem Yinniwa na raa b̄eε gira nge dāa. N̄ena kon de k̄ōsa
 yu b̄eε deema b̄eε Isireliba ka b̄eε Yudaba, k̄ōsa ye i kua i ka n̄en m̄oru seeyan
 s̄ō. Domi i būu wi ba m̄ō Baali yākunu koosim̄o.

Yeremin yenugibu

ba n̄un seesi

¹⁸ Yinni Gusun̄o u man s̄ōosi ye n̄en t̄ombu ba man b̄okuamm̄e. U man ben
 sanu sanusu s̄ōosi.

¹⁹ Na raa bu naan̄e sāawa nge yāa te ba ka d̄ōo bu go. Na n̄ ȳē k̄ōsa ba man
 bwisikusim̄o, ba m̄ō, bu de bu dāa te sura ka ten marum. Bu tu wuna wasobun
 suunu s̄ōon di k̄pa bu ku maa ten ȳisiru n̄o.

²⁰ Adama wun̄e Gusun̄o, w̄ollu ka tem Yinni,
 a sāawa wi u ra siri dee dee.
 Wuna a t̄onun ḡōru ka win bwisikunu ȳē.
 Wuna na n̄en weeweenu n̄omu s̄ōndia.

Na marawa n̄ wa m̄oru ye kaa bu k̄ōsia.

²¹ Ma Yinni Gusun̄o u n̄eε, wee ye u koo Anat̄otugibu kua, be, be ba kasu bu
 n̄en w̄āaru wuna ba m̄ō, n̄ ku Gusun̄on gari gere ka win ȳisiru. N̄a n̄ maa yina,
 ba koo man go.

²² Yen s̄ōna wi, Gusun̄o w̄ollu ka tem Yinni u koo bu m̄oru k̄ōsia. Ben
 aluwaasiba ba koo gbi tabu s̄ōo, k̄pa ben bii t̄on dur̄ōbu ka t̄on kur̄ōbu bu gbi
 ḡōorun s̄ō.

²³ Domi u koo Anat̄otugibu n̄oni sw̄āaru kp̄ēwa w̄ōo ḡē s̄ōo u koo bu m̄oru
 k̄ōsia k̄pa goo kun tiare be s̄ōo.

Yeremi

u Yinni Gusun̄o gari bikiam̄o

12

¹ Yinni Gusun̄o, a sāawa gemgii baadomma,
 na n̄ kp̄ē n̄ nun siribu soku.
 Adama ka m̄e, na k̄i n̄ nun ḡāanu bikia
 wun̄en gem m̄e s̄ōo.

Ye na bikiam̄o wee.
 Mban s̄ōna durumḡiin w̄āaru ta ra n̄ kuuram̄o.
 Mban s̄ōna a ra de be ba n̄ nun naan̄e sāa
 ba n̄ w̄āa b̄ōri ȳendu s̄ōo.

² Wuna a bu duura nge d̄āru, ma ba nuuru kua,
 ba kp̄ēa ba binu marum̄o.

Meya wunen gari ra n wāa ben nōwō.

Adama yi n wāa ben gōruō.

³Yinni Gusunō, a man yē.

A man waamō ma a nen gōru wēera,

a wa ma ga wāa ka wunē.

A tōn kōso be wunō nge yāa ni ba ra mwe bu sake.

A bu sōoru koowo a yi

tōo te ba koo tōmbu gon sō.

⁴Sere saa yerā kaa n dera bēsen tem mu n wāa nuku sankiranu sōo. Wee yakasu kpuro gberamō, ma gbeeku yēe ka gunōsu gbimō bēsen tem mēn tōn kōsobun sō. Domi ba gerumō ba mō, a n ben sanu sanusu waamō.

⁵Yinni Gusunō u nēē,

Yeremi,

à n ka naasugibu duka mō,

ma a bu kpana, a wasira,

amōna kaa ka kpī a ka dumigibu duka da.

À n bōri yēndu mō sanam mē tem mu alafia mō tōna,

amōna kaa ko Yuudenin daaru tà n nim yiba ta yarimō.

⁶Domi wunen mero bisibu ka wunen yēnugibu ba nun naanē sarirun kom kuammē. Wee ba nun nōogiru suemō biruō. A ku bu naanē ko, baa bà n nun gari dori sōomō.

Yinni Gusunō

u win tōmbu deri

⁷Yinni Gusunō u nēē,

na nen sāa yeru deri. Na nen tōmbu biru kisi,

be, be ba sāa nen arumani.

Wee be, be na kī mi, na bu yiberēba nōmu sōndia.

⁸Domi ba man seesi nge gbee sunō

ge ga kukirimō dāa sōwō.

Yēn sōna na n maa bu kī nge yellu.

⁹Ba kua nge gunō ge gunōsu gasu su kasu su di.

Kon gbeeku yēe kpuro soku yi na yi di.

¹⁰Yiberē dabiru ba na nen tōmbun temō ba mu sanku,

nge mē yaa sabenu nu ra gberun dīanu sanku.

Tem mē, mu raa wā,

adama ba n gāanu deri mi.

¹¹Ba tem mē gōsia nge tem saaram.

Wee mu sāare nge tōnu wi u gōo sumō u nuki sankire.

Tem mē kpuro mu kam kua.

Goo sari wi u mēn weeweenu kua.

¹²Ka guunun wii kpiirō kpuro yiberēba ba yōwawa.

Na dera tabu bu tem mē kpuro wukiri.

Goo sari wi u wāa bōri yēndu sōo.

¹³Wee ba dīanu duura, ma sāki kpia.

Ba tii wahala kua kam.

Sekura ba gā nē, Yinni Gusunōn mōrun sō.

Nōo mwēē te Yinni Gusunō

u bwese ni nu ka Isireliba sikerene kua

14 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, bwese ni nu ka Isireliba sikerene, nu s̄awa tɔn k̄sobu. Nu tem mɛ mwa mɛ nɛ, Yinni Gusunɔ na Isireliba wɛ mu n s̄a ben tubi. Wee ye na gerumɔ bwese nin s̄. Na nɛɛ, kon nu wuka saa nin tem di, kpa n Yudaba wuna nin suunu s̄ɔn di.

15 Adama sanam mɛ na nu wuka na kpa, kon maa nin wɔnwɔndu ko kpa n de nin baatere tu wura ten temɔ mɛ ta tubi di.

16 Geema ba raa nɛn tɔmbu s̄ɔsi bu b̄ɔre ka b̄u wi ba m̄ Baalin ȳsiru, adama b̄a n ḡɔru ḡɔsia, ba m̄ nge mɛ n weene nɛn tɔmbu bu ko, kpa ba n b̄ɔrumɔ ba n m̄, ka nɛ, Yinni Gusunɔn w̄aaru. Saa yera kon de bu sina ka nuku dobu nɛn tɔmbun suunu s̄ɔ.

17 Adama bwese te ta yina tu man mem nɔɔwa, kon tu wukawa kpa n tu kpeerasia. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Kpaka ye ba kua

ka wɛɛ damgii

13

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛ, Yeremi, n doo n kpaka dwe kpa n ye s̄ka p̄raɔ, adama n ku ye doke nim s̄ɔ.

2 Ma na kpaka ye dwa na s̄ka p̄raɔ nge mɛ u man s̄ɔwa.

3 Ma Yinni Gusunɔ u kpam nɛɛ,

4 n kpaka ye suo kpa n se n da daa te ba m̄ Efaratiɔ kpa n ye bere mi, kpee w̄ru gagu s̄ɔ.

5 Ma na seewa na da na ye berua mi, nge mɛ u gerua.

6 Ye n tɛ, u maa nɛɛ, n wuro Efarati mi, kpa n kpaka ye suama ye u raa nɛɛ, n bere mi.

7 Ma na seewa na da na kpaka ye sua mi ya raa beruan di. Adama na deema wee, ya sankira ya ñ maa garu koorɔ.

8 Yera Yinni Gusunɔ u man s̄ɔwa u nɛɛ,

9 nge mɛya u koo Yudaba ka Yerusalemugibun tii suabu kpeerasia.

10 U nɛɛ, ba s̄awa tɔn k̄sobu, ba ku ra wure bu win gari nɔ. Ben ḡɔru k̄run gariya ba ra n ȳrari, kpa ba n b̄unu yiiramme ba n s̄amɔ. Ba koo kowa nge kpaka ye, ye ya ñ maa garu koorɔ mi.

11 Nge mɛ ba ra kpaka s̄ke p̄raɔ, nge mɛya u raa Isireliba ka Yudaba kpuro sua u tii s̄ke ba n ka s̄a win tɔmbu, ba n win ȳsiru s̄ɔwa, ba n s̄a win buraru, kpa tɔmba n n̄n siaramɔ ben s̄. Adama ba ñ win gari wure. W̄i, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yinni Gusunɔn m̄ru

12 Yinni Gusunɔ u nɛ, Yeremi s̄ɔwa u nɛɛ, n doo n nɛn tɔmbu Isireliba s̄ ma wi, ben Yinni, u gerua u nɛɛ, tam bw̄ara w̄awa tam s̄. Adama b̄a n wisa ba nɛɛ, ba ȳ mɛ,

13 saa yera kon bu s̄ n nɛɛ, mɛsuma wi, Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, u koo de win m̄ru yu ko nge tam mɛ mu koo Yerusalemun tɔmbu kpuro go, ka sinam be ba s̄ Dafidin sina ḡɔna s̄ɔ, ka ȳku kowobu, ka win s̄mɔbu, tem mɛn tɔmbu kpuro gesi.

14 Kpa bu soona bu k̄sukuna, baaba ka bii, u ñ ben goon wɔnwɔndu m̄. Ḡanu maa sari ni nu koo n̄n ȳrasia sere u ka be kpuro go.

Yinni Gusunɔ u tɔmbu

kirɔ m̄ ben tii suabun s̄

15 Bɛɛ, Isireliba,

i swaa dakio i nɔ, ye na gerumɔ.
I ku maa tii sua,
domi Yinni Gusunɔ u ka bɛɛ gari mɔ.

¹⁶ I Gusunɔ bɛɛn Yinni bɛɛɛ wɛɛyɔ
u sere ka yam wɔkuru na
te ta koo de i sokukira guunu wɔllɔ.

Mɛya i yam bururam mara,
adama u koo de mu tira mam mam
kpa mu gɔsia yam wɔku bakaru
nge te ta waa gɔribun waa yerɔ.

¹⁷ I kun gari yi swaa daki,
kon da n swi bɔkuɔ bɛɛn tii sua bin sɔ.
Kon nɔni yiresu yari n banda.
Domi ba koo bɛɛ Yinni Gusunɔn tɔmbu yoru mwɛɛri
bu ka da tem tukumɔ.

¹⁸ Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,
n sina boko ka win mɛɛɔ sɔɔwɔ n nɛɛ,
bu sinɔ temɔ domi ben sina furɔsu wɔruka
si su saa ben buraru.

¹⁹ Wee, wuu si su waa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia Negebuɔ,
sin tɔmba doona kpuro,
ma wuu si, su kenua.
Goo sari wi u koo maa su kenia,
domi ba sin tɔmbu Yudaba gura kpuro sem
ba ka doona tem tukumɔ.

Ba Yerusalemun bɛɛɛ wuna

²⁰ Wunɛ Yerusalemu, a nɔni seeyo a wa,
wee, wunen yiberɛba ba wee sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.
Mana tɔn be na raa nun nɔmu sɔndia ba waa,
bɛn sɔ a raa bɛɛɛ mɔ.

²¹ Be ba raa nun sokumɔ yinni,
bà n nun sɛyasiabu na, mba kaa gere.
Saa ye sɔɔra wuriribu bu koo nun deema
nge tɔn kurɔ wi u yiire u ki u ma.

²² Kaa tii bikia gɔruɔ a nɛɛ, mban sɔna yeni ya nun deema.
Wunen tora dabinun sɔna ba wunen bekuru pota ka dam
ba nun sekuru doke.

²³ Etiopigii u koo kpɪ u win wasin gɔna kɔsi?
Musuku gbɛeku ga koo maa kpɪ gu gen sansun hausu kɔsi?
Aawo.

Nge mɛya bɛɛ be i kɔsan dɔɔnɛ mɔ,
i n kpɛ i gea ko.

²⁴ Yen sɔ, kon bɛɛ yarinasiawa
nge mɛ woo ga ra yakasu yarinasiɛ gɔburɔ.

²⁵ Wunɛ, Yerusalemu,
yɛn sɔ a nɛ, Yinni Gusunɔ duari,
ma a wunen naanɛ doke weesu sɔɔ,
wee ye na nun yiye.

²⁶ Kon wunen bekuru gɔbia
kpa bu wunen tereru wa.

²⁷ Na waamɔ sakararu ka kuuki yi a mɔ,
sanam mɛ a bɔnu gasirimɔ a sɔamɔ guunu wɔllɔ ka yakasɔ.

Ya s̄awa ḡa k̄osunu n̄en n̄oni s̄o.
 Yen s̄o, wun̄e Yerusalemu, kaa kam ko à kun tii d̄eerasie.
 Saa yerà a mara, a ka tii d̄eerasia.

Nim ḡo bakaru

14

- ¹ Sanam m̄e nim ḡoɾa w̄a, Yinni Gusun̄o u Yeremi s̄oɾa u n̄e,
² Yudaba ba ḡo wooru s̄o.
 Goo maa sari ben wuu marosun k̄onn̄o.
 Wee ba w̄ruka tem̄o ba nuki sankire.
 Ma Yerusalemugibu ba n̄ogiru sue ba faaba kanam̄o.
³ Damgibu ba bw̄ɛbw̄ɛbu ḡrim̄o bu nim kasuma.
 Adama bà n d̄ok̄o da ba ku ra nim wa.
 Ba ra ḡosiramewa ka koto gbebusu,
 kpa seku bakaru ta n bu m̄o, ba n wuswaa ḡaanu wukiri.
⁴ Tem mu besikira ȳen s̄o gura kun n̄em̄o.
 Ma sekura gbee wukobu m̄o ba wuswaa ḡaanu wukiri.
⁵ Yaka bekusu sari.
 Batuma s̄oɾa n̄ennu ra ma
 kpa nu doona nu binu deri.
⁶ Wee gbeeku ketekunu nu w̄a guunu w̄llo,
 nu wom gabirim̄o nge gbeeku b̄nu.
 Nin n̄oni tonda ȳen s̄o yakasu sari.
⁷ Yudaba ba gerum̄o ba m̄o,
 baa m̄e sa taare m̄o besen durum s̄o,
 Yinni Gusun̄o, a sun somīo wunen ȳisirun b̄eren s̄o.
 Wee sa kua m̄em n̄o sariba, ma sa nun torari.
⁸ Wun̄e wi bes̄e Isireliba sa naane s̄a,
 wuna a ra sun faaba ko wahalan saa s̄o.
 Mban s̄na kaa n s̄a nge s̄o wi u sar̄o besen tem̄o
 u kpuna w̄ku teeru t̄na.
⁹ Mban s̄na kaa n s̄a nge wi ba w̄ri subaru s̄o,
 n̄ kun m̄e nge tabu dur̄o wi u kp̄ana u sun faaba ko,
 a sere w̄a besen suunu s̄o.
 Yinni Gusun̄o, ma sa wunen ȳisiru s̄oɾa,
 a ku sun deri.
¹⁰ Wee ye Yinni Gusun̄o u gerua win t̄mbun s̄o. U n̄e, ba ra k̄a ba n yaayaare
 m̄o. Ba ku ra kp̄i bu sina bu tii n̄e. Ba n̄ maa n̄un w̄rem̄o. U ben durum
 yaaye. Yen s̄na u bu s̄eɣasiam̄o.
¹¹ Ma Yinni Gusun̄o u Yeremi s̄oɾa u n̄e, a ku t̄n be kanaru kua n ka bu
 gea kua.
¹² Domi baa bà n n̄o b̄okua, na n̄ ben kanaru n̄om̄o. Bà n maa ȳaku d̄o
 mwaaruginu ka k̄enu ganu kua, na n̄ nu mwaam̄o. Kon de bu gbiwa ḡorun
 s̄o ka k̄esi k̄esi bararun s̄o ka maa tabu s̄o.
¹³ Ma Yeremi u wisa u n̄e, Yinni Gusun̄o, wee wunen s̄om̄bu ba wunen
 t̄mbu s̄om̄o ba m̄o, ba n̄ tabu wasi. Ḡoɾa kun maa dūo ben tem̄o. Kaa de ba n
 w̄awa b̄ri yendu s̄o ka toro sindu.
¹⁴ Yinni Gusun̄o u maa n̄un s̄oɾa u n̄e, weesa ba gerum̄o ka n̄en ȳisiru. Na
 n̄ bu ḡore, na n̄ bu wooda gaa w̄. M̄eya na n̄ maa bu gari ḡe s̄oɾa. K̄asinu ka
 sian gari ka ben ḡrusun gari yi ba gerum̄o, ye kpuro weesa.

¹⁵ Yen sã, sãmɔ be na ñ gɔre mi, ba ka tãmbu sãɔmɔ ba mɔ, ba ñ tabu wasi ben temɔ, gɔɔra kun duɔ mi, kon de bu gbi tabu sɔɔ, ka gɔɔrun sã.

¹⁶ Kpa tɔn be ba maa weesun gari sãɔmɔ mi, ba n wɔruka Yerusalemun swɛɛ sɔɔ gɔɔ te, ka taa bin sã. Ba ñ goo wasi wi u koo bu sike, be ka ben kurɔbu ka bibu. Kon de ben nuku kɔsuru tu wɔriwa ben tii sɔɔ.

¹⁷ Yeremi u nɛɛ, Gusunɔ u man sãɔwa n tɔn be sã n nɛɛ, nen nɔni yĩresu su kokumɔ bururu ka yoka, su ñ yõre.

Domɔ wahala baka ya nen tãmbu deema.
Ba bu so ba mɛɛra kua.

¹⁸ Nà n yara na da yakasɔ,
na ra tɔn be ba go tabu sɔɔn gonu wawa nu kpĩ.
Nà n maa wurama wuuɔ,
kpa n deema tãmba barɔ gɔɔrun saabu.
Gusunɔn sãmɔbu ka yãku kowobu
ba ra n den sireɛwa tem mɛ sɔɔ.
Ba ñ yẽ ye ba mɔ.

Isireliba ba Yinni Gusunɔ

suuru kanamɔ

¹⁹ Yinni Gusunɔ,
a bɛɛ Yudaba biru kisiwa mam mam?
A sun bwɛra yarawa?
Mban sãna a sun sɛɛyasiamɔ a mɛɛra mɔ
ye ya ñ bɛkuramɔ.

Sa bɔri yɛndu mara, adama sa ñ tu wa.
Sa mara a sun bɛkia, adama nɔni swãaru sɔɔra sa wãa.

²⁰ Yinni Gusunɔ, sa durum kua wunen mi.
Sa tuba ma nuku kɔsura sa kua, bɛɛ ka bɛɛn baababa.
²¹ A wunen arukawani yaayo ye a ka sun bɔkua.

Wunen yĩsirun sã, a ku sun gɛm.
A ku maa Yerusalemu funɛ wã
mi a wunen sina gɔna yĩkogia yii.

²² Bũu goo sari wi u koo kpĩ u gura nɛɛsia,
wollun tii, ta ñ kpɛ tu gura nɛɛsia.

Gusunɔ bɛɛn Yinni, wuna a ra de gura yu nɛ.
Wuna sa maa naanɛ sãa. Domɔ wuna a ra ye kpuro ko.

15

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sãɔwa u nɛɛ, na ñ nen tãmbu Yudaba wɔnwɔndu kuammɛ, baa Mɔwisi ka Samuɛli bà n na nen mi, bu ka man suuru kana ben sã. Kon bu sãwa n nɛɛ, bu doonɔ nen wuswaan di.

² Bà n maa wunɛ Yeremi bikia ba nɛɛ, mana ba koo da, kpa a bu wisi a nɛɛ, ba koo gbiwa.

Gaba koo ben yaron gɔɔ gbi, gɔɔ wiya koo bu sua.

Gaba koo gbi tabu sɔɔ, gɔɔ wiya koo bu sua.

Gaba koo gbi gɔɔrun sã, gɔɔ wiya koo bu sua.

Kpa bu maa gabu yoru mwɛɛri, yoo tera ba koo di.

³ Kon de kɛsinu nne yu bu deema. Ba koo gbi tabu sɔɔ, kpa bõnu nu ben gonu gɛɛri, kpa gbɛeku yɛɛ ka gunɔsu bu di mam mam.

⁴ Biti ka bɛrum koo bwese tukunu mwa bà n wa ye ya bu deema, ye Yudan sina boko Manase Esekiasin bii u kuan sã kpuro Yerusalemuɔ.

*Yinni Gusunə**u koo Yudaba seeyasia*

⁵ Saa ye sɔɔ, Yerusalemu,
wara u koo wunen wənwəndu wa.

Wara u koo nun wanyo kua.

Wara u koo na u bikia ye n nun mɔ.

⁶ Wee a man deri, ma a biru wura.

Yen sɔ, kon nun noma doke n nun kpeerasia.

Domi na wasira ka baadomman wənwən te na nun kuammɛ.

⁷ Kon nən tən be sarawa nge dobi

wusun gbāra kənnəsɔ.

Kon de bu ben bibu bia, kpa n bu kam koosia.

Domi ba yina bu ben swɛɛ kɔsi deri.

⁸ Kon de ben gaminibu bu yani seeri dabiru kera

yi yi wāa nim wɔkun gooro.

Kon de yiberɛba bu na

bu ben aluwaasiban mero bu wəri sɔɔ sɔɔ gbāara.

Kpa nuku sankiraru ka berum ben mero be deema subaru sɔɔ.

⁹ Wi ba raa beere wɛɛmɔ

yən sɔ u bi tən durɔbu nɔɔba yiru mara

u wasikiramɔ.

U koo mam gbiwa sekum ka seku bakaru.

Be ba tie, kon de yiberɛba bu bu gowa tabu sɔɔ.

Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

*Yeremi u Yinni Gusunə**weeweenu koosimə*

¹⁰ Yeremi u nɛɛ,

nən mero, mban sɔna a man mara.

Wee na kua bɔruro.

Domi nən sɔna tem men tɔmbu kpuro

ba sikirinamɔ ba sannamɔ.

Na n goon mi gāanu bɔkure,

na n maa goo gāanu bɔkure.

Adama ka mɛ, ba man bɔrusiməwa kpuro.

¹¹ Ma Yinni Gusunə u nɛɛ,

kon nun yakia wunen gean sɔ,

kpa n nun wunen yiberɛba kamia

wahala ka nuku sankiranun saa.

¹² Goo kun kpɛ u sisu bɔɔku,

si su wee sɔɔ yɛsan nəm geu gian di

ka sere maa sii gandu.

¹³ Kon de yiberɛba bu na

bu tem men arumani kpuro gura

nən tɔmbun durum sɔ ye ba kua tem mɛ kpuro sɔɔ.

¹⁴ Kon de bu ben yiberɛba sɔ tem tukumɔ mi ba n yɛ.

Domi nən mɔru seewawa be sɔɔ nge dɔɔ.

¹⁵ Yera Yeremi u Yinni Gusunə wisa u nɛɛ,
a kpuro yɛ.

A man yaayo. A ku man duari.

A be ba man nɔni sɔɔmɔ mɔru kəsio.

A ku man go, wunɛ wi a suuru mɔ.

A yē ma wunen sōna na sekuru sōwa.

¹⁶ Wunen gari kpurowa na swaa daki.

Ma na yi doke gōrua.

Yiya yi man nuku dobu wē.

Gusunō wōllu ka tem Yinni,

a n yē ma wunen yisira na sōwa.

¹⁷ Meya na n wure n sina ka tən yaa kasikiobu
su ka nuku dobu ko sannu.

Na tii gōwawa na sō ne turo,

domi a dera nen mōru seewa.

¹⁸ Yinni Gusunō,

mban sōna na wahala mō sere ka tē.

Mban sōna ya sōa nge boo wi u ku ra kpe.

Yinni, kaa n man sōawewa nge bwia ye ya n naane mō,

n kun me nge daa te ta ra nim kpe?

¹⁹ Ma Yinni Gusunō u Yeremi wisa u nee,
à n gōsirama nen mi,

kon de a maa ko nen sōm kowo.

À n wura a mem saarinu deri

kpa a gari arufaanigii gere,

kon maa nen gari doke wunen nōwō.

N n mō wuna kaa gōsira ben mi,

beya n weene bu wurama wunen mi.

²⁰ Kon de a n dam mō

nge gbāra te ba kua ka sii gandū.

Ba koo ka nun tabu ko,

adama ba n nun kamiamō.

Domī ko na n ka nun wāa n nun faaba ko.

²¹ Kon nun yakia tən kōsobun nōman di.

Kpa n nun wōra be ba nuki sosun nōman di.

Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Gusunō u yina

Yeremi u kurō sua

16

¹ Yinni Gusunō u Yeremi sōwa u nee,

² a ku kurō sua, kpa a ku bibu ma tem mini.

³ Wee ye ya koo bii be ba koo marura tem me sō deema, ka ben merobu ka ben tundobu.

⁴ Barara ta koo bu go. Ba n bu gō swīiyamme. Ba n maa bu sikumō. Ba koo kowa taaki tem sō. Be ba tia kpa bu bu go tabu sō, n kun me, gōru tu bu go, kpa gbeeku ye ka gunōsu ben gonu di.

⁵ Yinni Gusunō u maa nee, a ku du diru mi ba gō wooru sō a ka bu duura. Domi na nen bari yendu wuna tən ben min di. Na n ben kīru mō, meya na n maa ben wōnwōndu mō.

⁶ Damgibu ka bwēbwēbu ba koo gbiwa. Ba n bu sikumō, ba n maa ben gō wooru sinamō. Goo kun tii muririmō, goo kun maa kōnimō ben gōn nuku sankiranun sō.

⁷ Bēn tōmba gu mi, ba n gōo wasi wi u koo ka bu dīanu naawa u ka bu nukuru yemiasia. Goo maa sari wi u koo ka bu tam naawa u ka bu dam kē, baa n n ben meron na u gu, n kun me, ben tundo.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔwɔa u nɛɛ, yɛnu mi ba tɔɔ baka dim mɔ, a ku du mi, i di i nɔ ka be sannu.

⁹ Domi nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na kon yam min nuku dobu kpeerasia bɛɛn nɔni biru. Ba n̄ maa nuku dobun womusu ka be ba suanamɔn nɔɔgɪru nɔɔmɔ mi.

¹⁰ Sanam mɛ kaa tɔn be gari yi nɔɔsia, ba koo nun bikia bu nɛɛ, mban sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na bu nɔni swāa tenin bweserun gari sɔmɔ. Mba ba nɛ, Gusunɔ ben Yinni torari.

¹¹ Saa ye sɔɔra kaa bu wisi a nɛɛ, ben baababa ba man deri, ma ba da ba būnu sāwa ba yiira nin nuurɔ, ma ba man biru kisi, ba n̄ nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ.

¹² Ma ben tii ba kɔsa kua n kere ben baaba be. Wee ben baawure u yɔrari u win gɔrun kɪru kankam swīi. Ba n̄ nɛn gari swaa dakimɔ.

¹³ Yen sɔ, kon bu yara tem minin di, kpa bu da tem mi ben baababa ka ben tii ba n̄ yɛ. Miya ba koo būnu sā sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru. Domi na n̄ maa bu durom gam kuamme.

Isireliba ba koo wurama

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yen sɔna tɔnu ganu sisi n̄ sɔɔ ba n̄ maa bɔrumɔ bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u Isireliba yarama Egibitin di.

¹⁵ Adama ba koo bɔrewa bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u Isireliba yarama saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di ka sere tem mi u raa bu yarinasian di. Domi kon de bu wurama ben temɔ mɛ na raa ben baababa wɛ.

Sɛɛyasia bi bu wee

¹⁶ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, kon yiberɛba seeya bu Isireliba mwɛeri nge mɛ susure kowobu ba ra swɛɛ mwɛeri. Yeniban biru, kon maa yiberɛ gabu seeya bu bu wɔri bu go gungunu wɔllɔ ka guunɔ, ka sere maa kpee baaba sɔɔ nge mɛ taasobu ba ra yɛɛ wɔri bu go.

¹⁷ Domi nɛn nɔni yi ben sanu sanusu mɛɛra, sin gasu kun berua nɛn nɔni sɔɔ. Mɛya na maa ben toranu kpuro waamɔ.

¹⁸ Kon bu ben durum are wɛ mam mam. Domi ba nɛn tem disi doke mɛ mu sāa nɛn arumani, ma ba dera mu ben būun bwāarokunu yiba ni nu n̄ wāaru mɔ.

Tɔmbu kpuro

ba koo Gusunɔ tubu

¹⁹ Yeremi u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, a sāawa nɛn dam
ka nɛn kuku yee damgɪru, nɔni swāarun saa.

Wunen miya handunian goonu n̄nɛ kpuron tɔmbu ba koo na,
kpa bu nɛɛ, weesa ben baababa ba swīi.

Ben būnu nu n̄ gāanu sosi, nu sāawa kam dirum.

²⁰ Tɔnu u koo kpī u tii kua ye u koo sā.

Adama ka gem, nu n̄ sāa Gusunɔ.

²¹ Yen sɔna, wunɛ Yinni Gusunɔ a nɛɛ,

kaa bu wunen dam sɔɔsi,

kpa bu gia ma wuna a sāa Yinni Gusunɔ.

Yudaban durum

ka ben sɛɛyasiabu

Ya maa sã̄sire ben yāku yenun kāanu sã̄.
Ma n sãare ba ye yorua mi,
ka yorutii sisugia ka kpee te ta bɔ̄bunu bo.

²Ya sãawa seeda ye ya bu taare wē̄em̄.
Nge meya ben bũu turanu ka ben bw̄arokunu
ka ben dāa kubenu ka ben gungunu mi ba ra bũu wi ba m̄ Asitaate sã̄,
ya maa bu taare wē̄em̄.

³Yen s̄na n̄, Yinni Gusun̄,
kon n̄n guu t̄n mi ba ra man sã̄,
ka ben dukia ka ben gbea
ka gungunu mi ba ra bũnu sã̄
yibereba n̄mu beria, ben durum yen saabu
ye ba kua ben tem me kpuro sã̄.

⁴Ben toranun s̄na ba koo ben tem bia
me mu sãa ben tubi.
Kon bu ko ben yibereban yobu,
kpa bu da tem mi ba ñ yē̄.
Domi ba dera n̄n m̄ru ya yabura nge d̄s̄.
Ya ko n maa yaburewa sere ka baadom̄m̄.

A kun t̄nu naane sãa

⁵N̄, Yinni Gusun̄wa na n̄e,
b̄rigīiwa wi u win ḡru sīya n̄n min di,
ma u t̄nu naane sãa, u t̄sa wi sã̄.

⁶U ko n w̄nw̄ndu soorewa
nge dāa kiki si su w̄a mi ḡanu ku ra kpi.
U ñ nuku dobu wasi.

U ko n w̄awa tem saaram̄ mi goo sari.

⁷Adama dom̄arugīiwa wi u win naane doke n̄, Yinni Gusun̄ sã̄,
ma win toro sindu ta w̄a n̄ sã̄.

⁸Ȳro ko n sãawa nge dāa te ta ȳ daaron gooro,
t̄n gbini yi ku ra nim bie.

Dāa ten bweseru ta ku ra n yam susuru gara.

Ten wurusu ra n bekusu sãawa saa kpuro.

S̄s̄ s̄arerun saa ȳa n na,
ta ku ra gbere, baa w̄s̄ ge gbeburu ȳra.

Me ya ta ku ra maa marubu ȳre.

⁹T̄nun ḡru ga ra k̄sa berewa.

Me ya gen barara ku ra bekure.

Goo u w̄a wi u koo kp̄i u gen bwisikunu gia?

¹⁰N̄, Yinni Gusun̄wa
na ra t̄nun ḡru ka win bwisikunu w̄eri,
n ka n̄n ye u kuan are w̄.

¹¹Wi u dukia guram̄ ka swaa k̄sa,
u sãawa nge kusu ge ga s̄a tuka wee ye ga ñ ka.
Dukia ye, ya koo n̄n deriwa
win w̄arun suunu suunuka sã̄,
kpa u n sãa nge gari b̄k̄ win w̄a d̄akiru sã̄.

Yinni Gusun̄ turowa

u sãa w̄arun bwia

¹²Bēn sãa yee d̄eraru

ta s̄awa nge sina kita yiikogiru
te ta w̄alle suare yellun di.

¹³ Yinni Gusun̄o, wuna beɛɛ Isireliba sa ȳiȳo.

Be ba nun biru kisi, ba koo sekuru wa.

Be ba ka nun tondine, ba koo bu duari.

Ba ko n s̄awa nge b̄en ȳisa ba yorua tua s̄o.

Domi ba wunε Yinni Gusun̄o deri,

wunε wi a s̄a nge bwia ȳen nim mu w̄aru w̄em̄o.

Yeremi u Yinni Gusun̄o

somiru kanam̄o

¹⁴ Yinni Gusun̄o, a man bekio,

kpa n wa n bekura mam mam.

A man faaba koowo kpa n faaba wa.

Domi wunε turowa na ra n siaram̄o.

¹⁵ Yinni Gusun̄o, wee, t̄amba man bikiam̄o ba m̄d,

mana n̄ni sw̄arun gari yi a bu s̄owa mi, yi woo.

I den bu w̄rima.

¹⁶ Adama na n̄ yine n wunen t̄ambu kpara.

N n̄ ne, na sende n̄ni sw̄a ten t̄ru tu ka na.

Wunen tii, a ȳε me.

A maa ȳε gari yi na yara nen n̄on di kpuro.

¹⁷ Yen s̄o, a ku de na n maa berum soore wunen s̄o,

wunε wi a s̄a nen kuku yeru n̄ni sw̄arun saa.

¹⁸ A de be ba man n̄ni s̄om̄o bu sekuru wa.

Kpa ne, na kun tu wa.

A de bu diiri, kpa ne, na n w̄a ka toro sindu.

A de n̄ni sw̄aru tu bu deema,

kpa a bu seeyasia n kp̄a.

T̄o w̄erarugirun beɛɛ w̄ebu

¹⁹ Yinni Gusun̄o u neɛ, Yeremi, a seewo a da a ȳra k̄nn̄w̄o ge ba m̄d t̄ambun
k̄nn̄o mi Yudaban sinambu ba ra ka du kpa bu ka yari, kpa a maa da a ȳra
k̄nn̄o si su tien mi.

²⁰ Kpa a bu s̄o a neɛ, be, Yudaba ka ben sun̄o ka be, Yerusalemugibu, be kpuro
be ba dum̄o k̄nn̄o sin min di, bu ne Yinni Gusun̄ogia swaa daki bu n̄o.

²¹ Na neɛ, ba n tii se kpa bu ku raa s̄omunu s̄obe t̄o w̄erarugiru s̄o. Bu ku
raa maa nu duusia Yerusalemun gb̄ara k̄nn̄osun di.

²² Bu ku raa mam nu yara ben yenusun di. Bu ku s̄omburu garu ko. Adama
bu sanam me yiyo ne, Yinni Gusun̄on s̄o nge me na ben baababa yiire.

²³ Geema, ben baaba be, ba swaa taaya. Ba n̄ man swaa daki. Ba nen s̄osinu
yina.

²⁴ Adama be, b̄a n man swaa daki ka gem, ma ba n̄ s̄omunu ganu duusie
Yerusalemun k̄nn̄osun di t̄o w̄erarugiru s̄o, ma ba t̄o te yi ne, Yinni Gusun̄on
s̄o, ma ba n̄ s̄omburu garu kue te s̄o,

²⁵ Saa yera sinam be ba s̄o Dafidin sina ḡn̄o ka ben sina asakp̄o bu ba koo du
saa Yerusalemun k̄nn̄o sin min di, ba n tabu kekeba dua, be dumi gawe, kpa
gabu ba n dumi s̄oni. Meya Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu kpuro ba koo
maa du mi, kpa Yeralemu ya n t̄ambu yiba sere ka baadom̄ma.

²⁶ T̄amba koo na nen s̄a yer̄o Yudan wusu ka Yerusalemun baru kpaanu
kpuron di ka Benyam̄en tem di, ka sere maa guunun di ka w̄win di, ka s̄o

yēsan nəm dwaru gian di, tem mē kpuron di gesi, bu yāku dōo mwaararuginu ko ka siarabun yākunu, kpa bu ka kēnu na, kpa bu turare dōo doke mi.

²⁷ Adama bā kun nēn gari swaa daki, yi na nēē, bu man tōo wērarugii te yiiya, ma ba dumō Yerusalemun kōnnōsun di, ba n sōmunu sōōwa, tōo wērarugii te sōo, saa yera kon wuu ge dōo doke wi u n gbimō kpa be kpuro bu dōo mwaara.

Yeremi u da mōmōn yēnuo

18

¹ Yinni Gusunō u Yeremi sōōwa u nēē,

² a seewo kpa a da mōmōn yēnuo. Miya kon nun gari sō.

³ Ma u seewa u da mōmōn yēnu mi. U deema wee u wekeru mō.

⁴ Weke te u mō mi, ta n̄ gea kue. Ma u ten sōn te sua u ka weke kpaaru kua te ta n̄n wēre.

⁵ Yera Yinni Gusunō u nēē,

⁶ mban sōna na n̄ kpē n ka bēē Isireliba ko nge mē. Wee nge mē mōmō wi, u sōndu sua u nēni win nōmuo, nge mēya i maa wāa nēn nōmuo.

⁷ Gasō, na ra gere bweseru garun sō n nēē, kon tu wuka n sura nge dāa, kpa n tu kam koosia.

⁸ Adama bwese te, t̄a n ten daa kōsa ta nuku kōsuru deri, na ra tu deriwa na kun maa tu kōsa kue.

⁹ Mēya gasō, na ra maa gere bweseru garun sō n nēē, kon tu seeya.

¹⁰ Adama bwese te, t̄a n kōsa mō ma ta n̄ nēn gere swaa sue, na ku ra maa tu gea ye kue ye na raa gōru doke mi.

¹¹ Yen sō, a Yudaba ka Yerusalemuḡibu sōōwō a nēē, nē, Yinni Gusunō na sōōru mō n ka bu kōsa kua. Na yen kpunaa yi. N n mēn na, ben baawure u win daa kōsa derio u wurama nēn mi.

¹² Adama bā koo gere bu nēē, mban sōna bā koo kōsi. Ben baawure u koo win bwisiku kōsunu swīiwa u ko ye u kī.

Isireliba ba Gusunō yina

¹³ Yinni Gusunō u nēē,

Isireliba bā gāa kōsunu kua n sara.

I bwesenu kpuro bikio,

wara u yēni b̄ bweseru nōōre.

¹⁴ Nim mu ra kokubu kpe Libanin guunu wōllun di?

Daa te ta kokumo,

ta ra nim gem kpe?

¹⁵ Adama nēn tōmbu bā man duari

bā da bā būnu turare dōo dokeammē.

Ya dera bā n̄ yē ye bā mō ben swēē sōo.

Ba ben yellun swaa dosu derimō,

ma bā swaa kisi swīi.

¹⁶ Bā dera ben tem mu sankira.

Ma tōmbu bā bu yēēmō baadomma.

Wi u sarō mi gesi, ù n mu wa,

u ra wiru kparewa.

¹⁷ Yen sōna kon de bu yarina yibereban wuswaaō

nge tua ye sōo yari yerun woo ga yarinasia.

Kon bu biru kisi.

Na n̄ bu mēerimō sanam mē bā nōni sōōre.

Ba nōo tia kua

bu ka Yeremi mwa

¹⁸ Yera tən be, ba nɛɛ, su Yeremi nɔɔ tia kua su nùn mwa. Domi wooda kun gbimɔ baa yāku kowobu bā kun wāa. Bwisi kun kpeemɔ baa bwisigibu bā kun wāa. Gusunɔn gari kun gbimɔ yèn sɔ win sɔmɔba sari. N n mɛn na, i na su nùn wəri su yaa kasiki, kpa su ku maa win gari nɔ su sere yi laakari ko.

¹⁹ Saa yera Yeremi u Yinni Gusunɔ kana u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ,

a man swaa dakio.

A nɛn yiberɛban gari yi nɔɔwɔ.

²⁰ Kaa de gea yu gɔsira kɔsa?

Wee ba dɔkɔ kpiriru gba

bu ka man kpɛɛ sɔɔ.

A yaayo ma na yɔra wunen wuswaaɔ ben sɔ,

na ka nun gari kua

kpa a ku maa ka bu mɔru ko.

²¹ Yen sɔ, a de gɔɔru tu ben bibu go.

A de bu gbisuku tabu sɔɔ,

kpa kurɔbu bu durɔbu ka bibu bia,

kpa bu ko gɔminibu.

A de baranu nu durɔ be go,

kpa bu ben aluwaasiba go tabu sɔɔ.

²² A de tabu kowo wuunu nu bu wəri.

Kpa wuri yi nɔɔra ben yɛnusɔ.

Domi ba dɔkɔ kpiriru gba

bu ka man kpɛɛ te sɔɔ.

Ba man yina beria nɛn swaa sɔɔ.

²³ Adama wunɛ, Yinni Gusunɔ,

a ben nɔɔsinaa kpuro yɛ,

ye ba kua bu ka man go.

Yen sɔ, a ku bu ben toranu wɔka.

A ku ben durum ye duari.

A de bu fukura wunen wuswaaɔ.

A bu sɛɛyasio wunen mɔrun saa sɔɔ.

*Weke te ta kɔsira***19**

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a doo mɔmɔn mi a boo dwe ge ba kua ka sɔndu. Kpa a yāku kowo be ba bukure ka wuun guro gurobu mɛnna,

² kpa i da wɔwa ye ba mɔ Beni Hinɔmuɔ ye ya wāa kɔnnɔ gen mi gia, mi ba ra wekenu mɔm. Miya kaa nɔɔgiru sua a gari gere yi kon nun sɔ.

³ Kaa Yudaban sinambu ka Yerusalemugibu sɔ bu swaa dakio bu nɔ ye nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ na gerua. Kon de nɔni swāaru tu na Yerusalemɔ sere wi u ten gari nua kpuro, win swasu su sikari.

⁴ Domi ba man deri, ma ba yam mi disi doke. Ba bñu turare dɔɔ dokea mi, ni be ka ben sikadoba ka ben sinambu ba n̄ yɛ. Ma ba tən dabinu go mi, be ba n̄ gāanu kue.

⁵ Ba bñu wi ba mɔ Baali yāku yeru bania gunguru wɔllɔ. Miya ba ra ka ben bibu yāku dɔɔ mwaararugiru ko, yāku tən bweseru na n̄ bu yiire, na n̄ mam ten bwisikunu koore.

⁶ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, tɔnu ganu sisi n̄ sɔɔ ba n̄ maa wɔwa ye sokumɔ Tofeti n̄ kun mɛ Beni Hinɔmu. Ba koo ye sokuwa tən goo yeru.

⁷ Wɔwɔa yen miya kon Yudaba ka Yerusalemugibun nɔɔ tia ye ba kua kam koosia, kpa n de yiberɛba bu bu go tabu sɔɔ. Kon de gbeeku yeɛ ka gunɔsu ben gonu di.

⁸ Kpa n de Yerusalemu yu ko bansu si ba koo yɛɛ. Wi u sarɔ mi kpuro, ù n ye wa, u biti soora u wia ko nɔni swāa ten sɔ.

⁹ Kon de yiberɛ be, bu bu nɔni sɔ sere bu ben berusebu ka ben bibun gonun yaa di.

¹⁰ Yen biruwa wunɛ Yeremi kaa boɔ ge kɔra tɔn be ba ka nun da min wuswaaɔ.

¹¹ Kpa a nɛɛ, nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na nɛɛ, kon bu yarinasia kpa n wuu ge kasuku nge boɔ ge, ge ba ñ kpɛ bu maa sɔmɛ. Tofetin wɔwɔa miya ba koo tambu sike yɛn sɔ ba ñ maa ayeru wasi gam.

¹² Mɛya kon tem mɛ ka mɛn tambu kua, kpa Yerusalemu yu ko nge Tofeti.

¹³ Yerusalemugibun yɛnusu ka Yudaban sinambun yɛnusu, yɛnusu kpuro gesi mi ba ra bɔnu turare dɔɔ dokeye ka mi ba ra suru ka kperi ka sɔɔ sã, ka sere mi ba ra maa bɔnu ganu sã, si kpuro su koo disi duurawa nge Tofeti.

¹⁴ Yen biru, Yeremi u gɔsirama Tofetin di mi Yinni Gusunɔ u nɔn gɔra u win gari gere. Ma u na u yɔra Yinni Gusunɔn sãa yerun yaaraɔ u tambu kpuro sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁵ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u nɛɛ, wee u koo de kɔsa ye u raa gerua kpuro yu Yerusalemu ka yen wuu si su tie deema. Domi sin tamba swaa taaya, ba ñ win gere nua.

Ba Yeremi dāa doke

20

¹ Yera sɔɔ teeru, Pasuri Imɛrin bii wi u sãa yãku kowo u ka maa sãa Yinni Gusunɔn sãa yerun kɔsobun tɔnwerɔ u nua ma Yeremi u yeniban gari gerua.

² Yera u dera ba nɔn so, ma ba nɔn dāa doke nge wiiru Yinni Gusunɔn sãa yerɔ, konnɔ ge ba sokumɔ Bɛnyamɛɛn kɔnnɔn bera gia.

³ Adama yen sisiru bururu, Pasuri u Yeremi dāa ye wuna. Ma Yeremi u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ kun maa nun sokumɔ Pasuri. Yisi ten tubusiana bɔri yɛnda ka nun sikerɛnɛ. Adama tɛ, u nun sokumɔ Magɔɔ Misabibu. Yen tubusiana nandabu ka nun sikerɛnɛ.

⁴ Domi Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, u koo wunɛ ka wunɛn bɔrɔba nandabu kpɛɛ. U koo de bɛɛn yiberɛba bu bɛɛn gabu go tabu sɔɔ, kpa a ye wa ka wunɛn nɔni. Kpa Babilonin sina boko u Yudaba go kpa u gabu yoru mwɛɛri u ka da Babiloniɔ.

⁵ U koo de yiberɛba bu Yerusalemun arumani gura, ka sɔma ye tamba kuan are kpuro, ka sere gāa gee ni nu wāa ye sɔɔ. U koo de bu Yudaban sinambun arumani gura, kpa bu ka ye kpuro da Babiloni mi.

⁶ Pasuri, wunɛ ka wunɛn yɛnugibu, ba koo bɛɛ yoru mwa bu ka da Babiloniɔ. Miya i ko i gbi, wunɛ ka be a gari weesugii kua, kpa bu bɛɛ sike mi.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

weeweenu koosimɔ

⁷ Yinni Gusunɔ, a man kɔkura, ma na wunɛn gari wura.

A man sɛre a kamia.

Wee tɔru baatere

tambu kpuro ba ra n man yɛɛmɔwa, kpa ba n man gari bɔko mɔ.

8 Nà n kī n gari gere,
 sere n nɔɔgīru sua ka dam n nɛɛ,
 yiberɛba ba wee bu sun dam dɔre,
 kpa bu sun kam koosia.
 Yinni Gusunɔ,
 tɔmba ra n man yɛmɔwa wunen garin sɔ baadomma.

9 Nà n nɛɛ, kon nun deriwa,
 na ñ maa wunen gari kparamɔ,
 n da n sãawa nge dɔɔ u wãa nen wasi sɔɔ
 u nen kukunu menimɔ.
 Kpa n kookari ko n ka tii marisi,
 adama na ku ra kpī.

10 Na nɔɔmɔ tɔn dabīnu nu man kɔsa bwisikusimɔ.
 Ba mɔ, nandabu wãa baama.
 Su ka win gari da wirugibun mi.
 Be ba raa ka man nɔɔ tia sãa
 ba mɛɛrimɔ nà n kon sokura.
 Ba mɔ, sɔrɔkudo kon de bu man samba ko.
 Kpa bu wa bu man mwa bu mɔru kɔsie.

11 Adama na yɛ ma wunɛ Yinni Gusunɔ, a wãa ka ne
 nge tabu durɔ damgii.

Yen sɔna be ba man nɔni sɔmɔ ba koo sokura.
 Ba ñ kpɛ bu man kamia.
 Yen sɔna ba koo sekuru wa
 kpa ba n tu yaaye sere ka baadommaɔ.

12 Wunɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,
 wunɛ wi a ra tɔnu wɛɛri,
 a ka wa ù n sãa gemgii,
 kpa a n win bwisikunu ka win gɔrun gari yɛ,
 wuna kon de a nen yiberɛba mɔru kɔsie.
 Domi wuna na tii nɔmu sɔndia.

13 I Yinni Gusunɔ siaro ka womusu.

Domī u ra wɔnwɔndo wɔre
 saa tɔn kɔson nɔman di.

14 Tɔɔ bɔrigira tɔɔ tɛ sɔɔ ba man mara.

Tɔɔ te, tu ku domaru wa.

15 Bɔrurɔwa wi u da u nen tundo sɔɔwa u nɛɛ,
 wee, ba nùn bii tɔn durɔ marua.
 Ma labaaari ye, ya nùn nuku doo bakabu wɛ.

16 Durɔ wi, u kam koowo
 nge wuu si Yinni Gusunɔ u kam koosia
 u ñ sin wɔnwɔndu kue.

Kpa u wuri nɔ bururu,
 kpa u tabun wurenu nɔ sɔɔ sɔɔ gbãara.

17 Mban sɔna Gusunɔ u ñ yande dere n gbi
 sanam mɛ na wãa nen mɛron nukurɔ,
 kpa nuku te, tu yande ko nen sikiru,
 kpa na n wãa mi sere ka tɛ.

18 Mban sɔna na yara nen mɛron nukurun di,
 na ka sere wahala yeni ka wasi wuriri bini waamɔ,
 ma nen wãara wiru gooramɔ ka sekuru.

21

1-2 Sina boko Sedesiasi u Pasuri, Maakiyan bii, ka Sofoni, yāku kowo Maseyan bii gōra Yeremin mi, bu nūn s̄s̄ bu n̄εε, u bu bikiaru kuo Yinni Gusun̄n mi, domi Nebukan̄εsaa, Babilonin sina boko, u ka bu tabu m̄. S̄r̄akudo Yinni Gusun̄n u koo nūn maamaaki gaa kp̄are ben s̄s̄, kp̄a u wa u bu deri. Yera Yinni Gusun̄n u ka Yeremi gari kua.

3 Ma Yeremi u t̄n be wis̄a u n̄εε, bu doo sina boko Sedesiasin mi bu n̄εε,

4 ameniwa Gusun̄n Isireliban Yinni u gerua. U n̄εε, wee, u koo de ben tabu kowo be ba ka Babilonin sina boko ka win t̄mbu sannam̄ wuun birū bu duki su bu wura wuu ge s̄s̄.

5 Kp̄a wi, Gusun̄n tii u ka be Yudaba sanna ka m̄aru u bu win dam s̄s̄si,

6 u de bara k̄s̄suru tu hunde koniba kp̄uro w̄ari tu go wuu ge s̄s̄, t̄mbu ka yaa sabenu.

7 Yen biruwa u koo sina boko Sedesiasi, Nebukan̄εsaa n̄mu beria, wi ka win s̄m kowobu ka win t̄n be ba w̄aa wuu ge s̄s̄, be ba gesi yara bararun di, ka tabun di, ka ḡs̄run di. Be kp̄urowa Nebukan̄εsaa u koo go. U n̄ ben w̄n̄w̄ndu m̄. U n̄ maa goo derim̄.

8 Wee ye Yinni Gusun̄n u maa Yeremi s̄s̄wa win t̄mbun s̄s̄. U n̄εε, wee, u bu swaa yiru yiyamm̄, swaa ȳn mi w̄ara w̄aa, ka ȳn mi ḡo u w̄aa.

9 Wi u koo gesi ȳra wuu ge s̄s̄, u koo gbiwa tabu s̄s̄, n̄ kun m̄ε ka ḡs̄ru, n̄ kun m̄ε ka bararu. Adama wi u yara u tii Babilonigibu w̄ε be ba bu tarusi, ȳro koo win w̄aru w̄ra. Teya ta ko n̄ s̄aa win arumani ye u kp̄ia u yara.

10 Domi u ȳrariwa u wuu ge k̄sa kua, n̄ n̄ m̄o gea. U koo gu Babilonin sina boko n̄mu s̄ndiawa u gu d̄s̄o meni.

Gari yi Yinni Gusun̄n

u Dafidin bweseru s̄s̄wa

11 Yinni Gusun̄n u n̄εε, ameniwa wune Yeremi kaa Yudaban sina bokon bweseru s̄s̄. A n̄εε, bu n̄ε, Yinni Gusun̄n gari n̄s̄w̄.

12 Be, Dafidin bweseru,

ba n̄ da gem sw̄i baadomma.

Kp̄a bu be ba dam d̄re yakia

be ba bu dam d̄rem̄n n̄man di.

B̄a kun kue m̄ε,

n̄n m̄aru ya koo bu yabure

ben kom k̄sum s̄s̄.

Ba n̄ maa kp̄ε bu ye go.

13 Kon Yerusalemugibu w̄ari.

Be, be ba w̄aa w̄wa s̄s̄o kperun w̄ll̄o,

baa b̄a n̄ gerum̄ ba m̄,

wara u koo kp̄i u du ben w̄aa yer̄o,

u ben kuku yeru turi.

14 Kon bu s̄eyasia nge m̄ε ben kookoosu n̄ε.

Kon ben sina kp̄aaru d̄s̄o meni

te ba bana ka d̄aa ye ba m̄ s̄eduru,

kp̄a ye ya ka tu sikerene kp̄uro yu d̄s̄o mwaara.

22

1 Yinni Gusun̄n u maa Yeremi s̄s̄wa u n̄εε, a doo Yudan sina bokon ȳnuu kp̄a a bu gari yini s̄s̄.

² A nɛɛ, wi, Yudaban sina boko, wi, wi u sɔ Dafidin sina gɔnaɔ, ka win bwāabu ka win tɔmbu ka be ba gesi wāa sina kpaaru mi,

³ bu nɛ, Yinni Gusunɔn gari yini swaa dakio bu nɔ. Bu gem swīiyɔ. Bu be ba dam dɔremɔ wɔrɔ be ba bu dam dɔremɔn nɔman di. Bu ku sɔbu ka gɔminibu ka gobekuban gāanu mwa ka dam. Bu ku maa taarɛ sarirugibu go yam mini.

⁴ Bā n wooda yeni mɛn nɔɔwa, gabu ben bweseru sɔɔ, ba ko n bandu diiwa ba n sɔ Dafidin sina gɔna yeni sɔɔ. Ba koo du saa kɔnnɔ minin di ba n dua tabu kɛkɛ sɔɔ ye dumi gawe, n̄ kun mɛ, ba n dumi sɔni, be ka ben bwāabu ka ben tɔmbu.

⁵ Adama bā n yina bu ye mɛn nɔɔwa, sere ka nɛ, Yinni Gusunɔn wāaru, sina kpaɔ te, ta koo kowa bansu.

⁶ Wee ye na maa gerua Yudaban sina kpaarun sɔ. Na nɛɛ, baa mɛ na sina kpaɔ te wa ta wā nge dāa sɔɔ ge ga wāa Galadiɔ, n̄ kun mɛ, nge Libanin guurun wii kpiiru, ka gem kon tu bansu koosia.

Goo kun maa sinamɔ mi.

⁷ Kon tabu kowobu tabu yānu sebusia bu tu wɔri. Kpa bu ten gbere yi ba kua ka dāa ye ba m̄ sɛduru wukiri bu dɔɔ doke.

⁸ Tɔn tuko dabinu ba koo sara wuu gen mi, kpa bu sɔɔna bu nɛɛ, mban sɔna Yinni Gusunɔ u wuu bɔkɔ geni kua mɛsum.

⁹ Kpa bu bu wisi bu nɛɛ, gen tɔmbu ba wi, ben Yinnin arukawani kusiawa, ma ba da ba būnu sāmɔ.

Ye Yinni Gusunɔ u gerua

Salumun sɔ

¹⁰ Bɛɛ Yudaba,
i ku wuri ko Yosiasi wi u gun sɔ.
I ku maa win ario ko.
Adama i wuri koowo Salumun sɔ,
wi ba yoru mwa ba ka da tem tukumɔ.
Domi u n̄ maa wee.
Mɛya u n̄ maa tem mɛ wasi
mi ba n̄n mara mini.

¹¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Salumu, Yosiasi Yudaban sina bokon biin sɔ, wi u bandu dii win baan ayerɔ. U nɛɛ, u doona, u n̄ maa wee.

¹² U koo gbiwa dɛsiru sɔɔ mi ba ka n̄n da mi, u n̄ maa tem mɛ wasi.

Yinni Gusunɔ

u Yoyakimu gerusi

¹³ Yeremi u Yoyakimu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, wunɛ Yoyakimu, b̄rurowa a s̄a.

Wee a wunen sina kpaaru bana,
adama a n̄ gem swīi.
A tu gidambisaba sosia
adama ye n weenɛ a tɔmbu kua,
a n̄ bu kuammɛ.

A ra gabu sɔmburu koosie kam.

A ku ra bu ben kɔsiaru wē.

¹⁴ Ma a nɛɛ, kaa tii sina kpaɔ bakaru baniawa kpa ta n gidambisa baka mɔ.

²⁴ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwɔa u nɛɛ, kaɔ Yoyakini, wi ba maa mɔ Yekonia, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko sɔ a nɛɛ, sere ka nɛn wāaru, baa ù n sāan na nge taabu nɛn nɔm geuɔ, kon nùn wuna min di.

²⁵ Kon nùn win yiberɛba nɔmu sɔndia, be, be ba kasu bu nùn go. Kon nùn bu nɔmu sɔndia be, bɛn bɛrum u mɔ mi. Beya Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko ka win tabu kowobu.

²⁶ Kon bu kɔ, wi ka win mero wi u nùn mara. Kpa bu ka bu da tem tukumɔ mi ba ù bu mara. Miya ba koo gbi.

²⁷ Saa gaa sɔɔ, ba ko ba n kī bu gɔsirama ben temɔ adama ya ù koorɔ.

²⁸ Gaba koo bikia bu nɛɛ, Yoyakini wi, u sāawa nge weke te ta kɔsire, ù kun mɛ, nge gāa ni goo kun maa kī? Aawo. N n nɛn na, mban sɔna ba wi ka win bweseru tem yara ma ba ka bu da sere mi ba ù yɛ.

²⁹ Ma Yeremi u nɛɛ, nɛn temgibu, i nɔwɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua.

³⁰ U nɛɛ, i durɔ wi garisio wi u ù kooramɔ win wāaru sɔɔ. U ko n sāawa nge wi u bibu bia, domi win bweseru sɔɔ, goo kun maa sinamɔ sina gɔna sɔɔ u Yudaba kpara.

Kpara kɔsobu

23

¹⁻² Gusunɔ Isireliban Yinni u nɛɛ, bɔruroba kpara be ba nɛn tɔmbu goomɔ, ma ba bu yarinasiamɔ nge yāa kpara kɔsobu. Na maa nɛɛ, wee ba nɛn tɔmbu gira, ba bu yarinasia ba yina bu bu nɔɔri. Yen sɔ, kon bu seeyasia ben nuku kɔsu ten saabu.

³ Kpa n nɛn tɔn be ba tie mwɛɛrima tem kpuron di, mi na raa dera ba yarine, n ka bu wurama ben temɔ, kpa bu marura bu dabia.

⁴ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu kpara kpaobu wɛ be ba koo bu kpara. Ba ù maa nandamɔ bɛrum sɔ. Baa ben turo kun maa biaramɔ.

⁵ Wee saa ya sisi

yɛ sɔɔ kon gemgii goo seeya Dafidin bweserun di
nge dāa kpīi pɔtura,

kpa u n bandu dii ka baadommaaɔ.
U koo tɔn be kparawa ka bwisi gee.

Kpa u gem sɔɔsi tem mɛ sɔɔ.

⁶ Win waati ye sɔɔ,

Yudaba ba koo faaba wa.

Kpa u de Isireliba ba n wāa bɔri yendu sɔɔ.

Kpa ba n nùn sokumɔ ba n mɔ,

Yinni Gusunɔwa u sāa ben faaba kowo.

⁷ Yen sɔna na nɛɛ, wee saa ya maa sisi yɛ sɔɔ ba ù maa bɔrumɔ bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u bu yarama saa Egibitin tem di.

⁸ Adama ba ko n da gerewa bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u bu yarinasia sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka wusu gasu sɔɔ, ma u maa ka bu wurama min di, bu ka sina ben temɔ.

Gariyi Yeremi

u sɔmɔ weesugibu sɔwɔa

⁹ N n sɔmɔbun sɔn na,
nɛn gɔru ga sankira too,
ma na diirimɔ sere ka nɛn kukunɔ.
Na sāa nge wi tam mu goomɔ

Yinni Gusunə ka win gari deerin sɔ,

yi u man sɔwa u nee,

¹⁰ tamba yiba tem me sɔɔ,

be ba sakararu mɔ.

Kɔsa ba naa gire.

Miya ben dam mu waa.

Yen sɔna tem me, mu sankire,

ma men kpara yee ni nu waa gbaburun bera gia nu gbera.

Domi u mu bɔrusi.

¹¹ Gusunən sɔmɔbu ka yaku kowobu ba sankire,

u wa ma ba nuku kɔsu kom mɔ

sere ka win saa yera.

¹² Yen sɔna ben swaa ya koo wɔria,

kpa yu bu yam tire.

U koo de bu bu bɔria,

kpa bu wɔruku saa ye u koo bu seeyasia

u de wahala yu bu deema.

Wi, Yinni Gusunəwa u yeni gerua.

Yudan Gusunən sɔmɔbun

kɔsan kp̄aru

¹³ Yinni Gusunə u nee,

kɔsa ye na wa nen sɔmɔbu ba mɔ Samario,

ya n̄ ka nɔɔ gerurɔ.

Domi b̄u wi ba mɔ Baalin yisira ba ka gari mɔ.

Ma ba nen tɔmbu Isireliba gerasia nen swaan di.

¹⁴ Adama kom kɔsum me na wa Gusunən sɔmɔbun suunu sɔɔ Yerusalemuɔ,

mu beɔnɔgim kere.

Ba s̄awa sakara kowobu,

ma ba weesu mɔ,

ba tɔn kɔsobu dam k̄emɔ bu ku ka ben kom kɔsum deri,

ma na be kpuro garisi nge Sodomu ka Gomɔran tɔmbu.

¹⁵ Yen sɔna ne Gusunə, wɔllu ka tem Yinni,

na nen sɔmɔbu Yerusalemuɔ sɔmɔ

ma wee kon de bu d̄aa kiku gagu * ge ga sosu di,

kpa bu nim me mu d̄eɛ mɔ nɔ.

Domi beya ba dera tem men tɔmbu kpuro ba n̄ maa man beere w̄eemɔ.

Sɔmɔ weesugibu

¹⁶ Ameniwa ne Gusunə, wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nee,

i ku maa nen sɔmɔ ben gari swaa daki.

Domi ba dera i yiyɔ ye i n̄ wasi.

Ben tiin gɔrun bwisikuna ba gerumɔ,

n n̄ mɔ yi yi wee nen nɔn di.

¹⁷ Ba ra mam be ba man gema sɔ bu nee,

na be gerua na nee,

ba koo b̄ari yendu wa.

Kpa ba n be ba ben tii tiin gɔru k̄iru mɔ sɔmɔ ba n mɔ,

ba n̄ kɔsa gaa wasi.

¹⁸ Yeremi u nee,

ben wara u ka Yinni Gusunə wesiana.

* **23:15 d̄aa kiku gagu** - A meerio 9:14.

Nge ben wara u win gari nua u yi laakari kua.

¹⁹Wee Yinni Gusunən mǝru ya koo na nge guru woo bǝko
kpa yu tǝn kǝsobu wǝri.

²⁰Win mǝru ye, ya ñ suremǝ,
ma n kun mǝ u win himba yibia.
Amɛn biru, ya koo bɛɛ nɛn tǝmbu yeeri.

²¹Yinni Gusunǝ u nɛɛ,
sǝmǝ be, ba duki da, baa mɛ na ñ bu gǝre.
Ba maa gari gerua, baa mɛ na ñ ka bu gari kue.

²²Bà n daa nɛn gari swaa daki,
nɛn gariya ba koo raa kpara nɛn tǝmbun suunu sǝɔ.
Kpa bu wa bu gǝru gǝsia bu ben kom kǝsum deri.

Yinni Gusunǝ

u wǝa yam kpuro

²³Nɛ Gusunǝ, na wǝawa yam kpuro,
turuku ka tontondɛɔ.

²⁴Goo u koo kpī u kuke na kun nùn wa?
Na wǝawa yam kpuro, wǝllǝ ka temǝ.

Mba yakasu ka dobi

yi mǝɔsine

²⁵Na nǝmǝ ye sǝmǝbu ba gerumǝ. Be ba gari weesugii mǝ ka nɛn yīsiru ba
mǝ, na ka bu gari kua dosu sǝɔ,

²⁶sere saa yerà sǝmǝ beni ba ko n gari weesugii mǝ, kpa ba n nɛn tǝmbu nǝni
wǝkumǝ ka ben gǝrun gari.

²⁷Ba kīwa ben dosu weesugisun gari yi de nɛn tǝmbu bu nɛn yīsiru duari nge
mɛ ben baababa ba raa man duari būu wi ba mǝ Baalin sǝ.

²⁸Sǝmǝ wi u dosa u geruo ma u dosa. Wi na maa ka gari kua u yi tusio dee
dee.

Nɛ, Yinni Gusunǝ na nɛɛ,
mba yakasu ka dobi yi mǝɔsine.

²⁹Nɛn gari kun sǝa nge dǝɔ ro?

Yi ñ sǝa nge matalaka ye ya ra kperu kǝre ro?

³⁰Yen sǝna nɛ, Yinni Gusunǝ, kon sǝmǝ be sɛɛyasia, be, be ba ben winsim
gari suamǝ ba ka gari weesugii mǝ.

³¹Kon bu sɛɛyasia be ba ben tii tiin gari suamǝ ba gerumǝ ka nɛn yīsiru.

³²Kon bu sɛɛyasia be ba ben dosu weesugisu tǝmbu sǝmǝ. Ma ba dera nɛn
tǝmba kǝɔramǝ ben wee si ka ben tǝn biarun sǝ. Na ñ bu gǝre, na ñ maa bu
wooda wɛ. Mɛya ba ñ maa arufaani gaa mǝ tǝn ben suunu sǝɔ.

Yinni Gusunən gari

yi sǝawa sǝmunu

³³Yinni Gusunǝ u Yeremi sǝɔwa u nɛɛ, tǝn ben goo, ñ kun mɛ nɛn sǝmǝ goo,
ñ kun mɛ yǝku kowo goo ù n nun bikia u nɛɛ, mba nɛ, Yinni Gusunǝ na gerua,
sǝmu nirà na bu sǝbi, kaa nùn wisiwa a nɛɛ, bera ba sǝa nɛn sǝmunu. Adama
kon bu biru kisi.

³⁴Ben wi u gesi nǝɔ wukia u nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunǝ na bu sǝmunu sǝbi, kon
yɛro sɛɛyasiawa wi ka win yenugibu.

³⁵Ye baawure u koo kpī u win winsim bikia, yera, u nɛɛ, mba Yinni Gusunǝ
u gerua, mba u wisa.

³⁶ Adama bu ku raa maa gere bu nee, na bu sɔmunu sɔbi. Wi u ye gerua, win gari koo wɔri win tii sɔɔ. Domi ba nen gari temamɔwa ne wi na sɔa ben Yinni wi u ra n waa, u dam kpuro mɔ.

³⁷ Kaa maa sɔmɔ be bikia a nee, mba ne, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔwa. Mba na bu wisa.

³⁸ Bɔ n maa nun wisa ba nee, ne, Yinni Gusunɔ na bu sɔmunu sɔbi, baa me na nee, bu ku maa yen gari ko, a bu wisio a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee,

³⁹ kon bu biru kisi kpa n bu duari, be ka ben wuu ge na raa be ka ben baababa wɛ.

⁴⁰ Kon maa bu seku bakarar doke te ta n duarirɔ sere ka baadommaɔ. Kpa ba kun maa beere mɔ tɔmbun nɔni sɔɔ.

Figie bii

ni nu waa birenu yiru sɔɔn gari

24

¹ Ye Nebukanesaa, Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko mwa ka win sina asakpɔbu ka ben dɔa dɔkobu ka ben sekobu, u ka bu da Babiloniɔ, saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u Yeremi figie bii ni ba doke birenu yiru sɔɔ sɔɔsi sɔa yerun kɔnnɔwɔ.

² Bire nin teeru ta figie bii geenu yiba ni nu sɔa nge yen marum gbiikum. Ma teera ma bii kɔsunu yiba ni nu n diirɔ.

³ Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi bikia u nee, Yeremi, mba a waamɔ mi. Ma u wisa u nee, birenu yiruwɔ na waamɔ, ni nu figie binu yiba. Ganu gea sɔa, ma ganu kɔsunu sɔa, nu n diirɔ.

⁴ Yera Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u nee,

⁵ wee ye na gerua, ne, Gusunɔ Isireliban Yinni. Na nee, nge me figie bii gee ni, nu ra tambu wɛre, nge meya kon Isireli be ba yoru mwɛera ba ka da Babiloniɔ mɛeri ka nɔnu geu.

⁶ Kon de bu wurama ben tem mini. Na n maa bu suramɔ, kon bu tɔsisiawa. Na n maa bu wukamɔ, kon bu girawa n sire.

⁷ Kon bu gɔru kpɔɔ wɛ, kpa bu gia ma nɛna na sɔa kpuron Yinni. Ba koo wurama nen mi kpa ba n sɔa nen tambu ba n man sɔamɔ.

⁸ Adama Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu ka tɔn be ba tie Yerusalemɔ ka be kpuro be ba sɔ tem me sɔɔ, ka sere be ba kpikuru da Egibitiɔ, kon dewa ba n sɔa nge figie bii kɔsu ni nu n diirɔ mi.

⁹ Tambu bɔ n bu wa ba koo biti soora. Gee kon bu yarinasia kpuro, ba koo bu yɛewa bu bu yaakoruu koosi kpa ba n waa sekuru sɔɔ kpa ba n da ka ben yisuru tambu bɔrusi.

¹⁰ Kon bu tabu surema ka gɔru ka baranu sere bu ka gbi tem me kpuro sɔɔ, me na be ka ben baababa wɛ.

Yudaban mem nɔ sarirun are

25

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nnese sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua Yudaban sɔ. Ya sɔawa Nebukanesaa, Babilonin sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu.

² Ma Yeremi u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro sɔɔwa u nee,

³ Saa Yosiasa, Amōn biin bandun wōō wākura itasen di, n ka gisō girari, yen wōō yenda itawa mi. Saa min diyā na ra n bēē Gusunōn gari sōmō adama i ku ra man swaa daki.

⁴ Yinni Gusunō u ra n bēē win sōm kowobu gōriammē, bera win sōmōbu. U dera ba na na saa yee yellun di. Adama i n̄ bu swaa daki, i n̄ ben gari wure.

⁵ Sōmō be, ba ra n gerumō ba n mō, i gōru gōsio kpa i bēēn daa kōsa deri, kpa i wa i n wāa bēēn tem sōō, mē Yinni Gusunō u bēē ka bēēn baababa wē sere ka baadommāō.

⁶ I ku maa būu goo yiira i n̄n s̄a. I ku Gusunōn mōru seeya ka bēēn bwāaroku ni i kua ka bēēn tii, kpa u ku maa bēē kōsa gaa kua.

⁷ Adama Yinni Gusunōn tii u nēē, i n̄ n̄n swaa daki. I win mōru seeyawa bēēn bwāaroku ni i kuan sō. Ma ya ka bēē kōsa naawa.

⁸ Yen sōna wī, Gusunō wōllu ka tem Yinni u nēē, yēn sō i n̄ n̄n swaa daki,

⁹ yen sōna u koo maa sōō yēsān nōm geun tōmbu kpuro gurama ka win sōm kowo Nebukanēsaa, Babilonin sina boko. Kpa bu bēēn tem mēn tōmbu wōri bu kam koosia, ka be ba bēē sikerenē kpuro. Tem mē, mu koo kowa bansu sere ka baadommāō. Wi u sarō mi, kpa biti yu n̄n mwa, sere u wia ko.

¹⁰ Ba n̄ maa tōō bakanun womusu nōōmō mi, ka sere kurō kpaanun womusu. Mēya ba n̄ maa nambun wōkinu nōōmō. Ba n̄ maa fitilanu wasi mi.

¹¹ Tem mē kpuro mu koo kowa bansu, kpa bēē, win tōmbu, i Babilonin sina boko yoru diyā wōō wata ka wōkuru.

¹² Adama wōō wata ka wōku ten biru, Yinni Gusunō u koo Babilonin sina boko ka win tōmbu seesima ben tora ni ba kuan sō, kpa u ben tem kam koosia mu ko bansu sere ka baadommāō.

¹³ Bōri yi u gerua tem mēn sō, ka sere yēn gari nē, Yeremi na gerua na yorua tire te sōō, bwesenu kpuron sō, yi koo koorawa.

¹⁴ Domi bwese danginu ka sinam dangiba koo bu yoru mwēeri. Nge mēya Gusunō u koo ka bu ben kōsa kōsie ye ba raa kua.

Gusunō

u koo bwesenu kpuro seeyasia

¹⁵ Yinni Gusunō u win mōru weesina ka tam mē u doke nōra sōō u nē, Yeremi tii u nēē, n ye mōō kpa n de bwese n̄n mi u man gōriō nu ye nō.

¹⁶ B̄a n̄ wa ma u dera yiberēba ba bu wōri ba goomō, ba ko n bāarimōwa kpa ba n burisine nge wiirōbu.

¹⁷ Yera na nōra ye mwa Yinni Gusunōn nōman di. Ma na dera bwese n̄n mi u man gōra nu win mōru ye nōra.

¹⁸ Na torua na ye Yerusalemuḡibu nōrusia, ka Yudan wusu kpuron tōmbu ka ben sinambu ka ben sina asakpōbu, kpa Gusunō u wa u ben tem kam koosia kpa wi u sarō mi, u biti soora sere u wia ko. Kpa ba n da ka ye tōmbu b̄arusi nge mē ya koorā tē.

¹⁹ Yen biru, na bwese ni nu tieḡibu ye nōrusia. Beya Egibitan sunō ka win sina asakpōbu, ka win tōmbu kpuro,

²⁰ ka bwese tuku ni nu wāa Egibitō, ka Usan sinambu, ka Filisitiban sinambu, beya Asikalōnigii, ka Gasagii, ka Ekoronigii, ka sere be ba maa tie Asidōduō, ben sunō,

²¹ ka Edōmuba, ka Mōabuba, ka Amōnigibu,

²² ka Tirin sinambu ka Sidonin sinambu, ka sere sinam be ba wāa nim wōkun bera ḡiō,

²³ ka sere maa Dedanigibu, ka Temagibu, ka Busigibu, ka be ba ra wii baanun seri kōni,

²⁴ ka maa Daarububan sinambu, ka bwesenu kpuron sinambu be ba wāa gbaburō mi yani seeri wāa,

²⁵ ka Simirin sinambu ka Elamun sinambu ka sere Mediban sinambu,

²⁶ ka sinam be ba wāa sōo yēsan nām geu gia kpuro, be ba wāa turuku ka be ba toma.

Bwese ni nu gesi wāa handunia sōo, ni ka nin sinambu ba mōru ye nōra ma Babiloni ye ba maa mō Sesaki, yen sina boko u ye dakura.

²⁷ Yinni Gusunō u maa man sōowa n Isireliba sōowō n nēē, ameniwa wi, ben Yinni, wi u maa sāa wōllu ka tem Yinni u gerua. U nēē, bu nōruo sere yu bu go, bu siruku kpa bu wōruku sere bu kpana bu se yēn sō u dera yibereba ba bu wari ba goomō.

²⁸ U maa nēē, bwese nin garu tā n yina tu nō ye na tu tūi, n tu sōowō n nēē, tu nōruo baq n n mēren na. Wi, Gusunō wōllu ka tem Yinnin woodawa.

²⁹ Domi u n win wuu Yerusalemu deri. N n mēn na, u koo bweseru garu deri? Aawo, u n derimō. Bwesenu kpuro sōora u koo win mōru sure. Wi, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

³⁰ U maa man sōowa u nēē, n bu sōowō n nēē, wi, Yinni Gusunō u koo kukiri wōllun di.

Win nōo ga koo nōora saa win wāa yee dēerarun di.

U koo win tem kukirisi.

U koo handuniagibu kpuro kukirisi

nge tōn dabi te ta dīanu gēēmō gberō.

³¹ Win kukiribu koo nōora handunia kpuro sōo.

Domi u tōmbu kpuro sokumō win siri gbaburō.

Wi siribu di, u koo yēro gowa ka takobi.

³² Wi Gusunō, wōllu ka tem Yinni, u maa nēē,

win siribu bu ko n sāawa nge woo bōkō

ge ga bwesenu kpuro gasirimō,

ga handunian goonu nne kpuro bukianē.

³³ Be Yinni Gusunō u koo de bu gbi siri bi sōo, ba ko n teriewa baama handuniaō. Goo sari wi u koo ben gonu mēna u sike, kpa bu ben gōo swī.

Nu koo kowa taaki tem sōo.

³⁴ Bēē, win tōmbun kparōbu,

i wuri koowo, i bindio temō.

Domi tōra tunuma tē sōo ba koo bēē sakiri.

I ko i wōruma i kōsikira

nge tem mōn weke buraru.

³⁵ I n kisiramō

domi i n kuku yeru wasi.

³⁶ Wee, kparo ben wuri yi koo nōora

domi Yinni Gusunō u koo ben tem kam koosia

³⁷ ka win mōru baka.

Tem mē, mu wāa bōri yēndu sōo,

adama mu koo ko bansu.

³⁸ Nge mē gbee sunō ga ra yari gen wāa yerun di

gu ka dīanu kasu,

nge mēya Yinni Gusunō u koo yari win wāa yerun di,

u de bwesenu nu goona

kpa tem mu tōmbu bia win mōru bakan sō.

wirugibun wuswaa

26

¹ Ye Yoyakimu, Yosiasin bii Yudan sina boko u bandu di, yen sɔɔ mɛɛ tera Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari yini kua u nɛɛ,

² ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua na nɛɛ, a yɔro sɔa yerun yaara mini. Tɔn be ba koo na saa Yudan wusu kpuron di bu ka man sɔ, kpa a bu gari yi kpuro sɔ yi na nɛɛ, a bu sɔ. Baa yin tia a ku ra bure.

³ Bɔ n wura ba nun swaa daki, ma ba wura ben dɔɔ sɔɔ, ba ben kom kɔsum deri, kɔsa ye na raa gɔru doke n bu kua, kon ye deri.

⁴ A bu sɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu man swaa dakio bu nɛn woodaba swii ye na bu wɛ,

⁵ kpa bu ku nɛn garobun gari atafiiru ko. Na ra be bu gɔrie saa yellun di, adama ba n bu swaa daki.

⁶ Yen sɔ, kon sɔa yee te kam koosia nge mɛ na Silogiru kua, kpa n de bwesenu kpuro nu wuu gen yisuru sia nɔn bɔrumɔ.

⁷ Yaku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu ka wuun tɔmbu ba Yeremin gari yi nua yi u gerumɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ.

⁸ Ye u gari yi gerua u kpa yi Yinni Gusunɔ u nɔn yiire u tɔn be kpuro sɔ mi, yera yaku kowo be, ka Gusunɔn sɔmɔ be, ka sere wuun tɔn be ba tie kpuro ba na ba nɔn sɛre. Ba gbɔsukumɔ ba mɔ, kaa gbiwa.

⁹ Tɔmbu kpuro ba na ba Yeremi mɛnɛ Yinni Gusunɔn sɔa yeru mi, ba mɔ, mban sɔna a gerumɔ ka Yinni Gusunɔ yisuru a mɔ, sɔa yee teni ta koo kam kowa nge Silogiru, kpa Yerusalemu yu ko bansu.

¹⁰ Ye Yudan wirugibu ba nua mɛ, yera ba seewa sina kpaarun di ba da Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ, ma ba sina sɔa yee ten kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ kɔnnɔ kpɔɔ.

¹¹ Ma yaku kowo be, ka Gusunɔn sɔmɔ be, ba wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro sɔwɔa ba nɛɛ, n weenɛwa bu durɔ wini go. Domi gari kamwa u wuu geni gerusimɔ. Bɛɛn tii i maa yi nua ka bɛɛn swaa.

¹² Ma Yeremi u wirugii be ka tɔn be kpuro sɔwɔa u nɛɛ, Yinni Gusunɔwa u man gɔrima n ka gari ko sɔa yee teni ka wuu genin sɔ, nge mɛ i nua kpuro.

¹³ I gɔru gɔsio kpa i kom kɔsum deri. I Gusunɔ bɛɛn Yinnin gari swaa dakio, kpa u kɔsa ye deri ye u raa ki u bɛɛ kua.

¹⁴ Adama nɛ wee bɛɛn nɔmɔɔ, i ka man koowo nge mɛ n bɛɛ dɛnde.

¹⁵ I yɛ ma na n taare gaa mɔ. Yen sɔ, i n man go, nɛn yem mu kua bɛɛ ka bɛɛn wuu gen sɔmunu. Domi ka gem Yinni Gusunɔwa u man gɔrima n ka bɛɛ gari yini kpuro sɔ.

¹⁶ Yera wirugii be, ka tɔn be ba tie ba yaku kowo be, ka sɔmɔ be sɔwɔa ba nɛɛ, n n weene su durɔ wi go domi ka Gusunɔ bɛɛn Yinnin yisira u gari yini gerua.

¹⁷ Ma wuu gen guro gurobu gabu ba seewa ba tɔn wɔru ge sɔwɔa ba nɛɛ,

¹⁸ Miseen Moresetigii u raa Gusunɔn gari gerua Yudan sina boko Esekiasin waati u nɛɛ, ameniwa Gusunɔ, wollu ka tem Yinni u gerua. U nɛɛ,

ba koo Yerusalemu bwiiya nge gberu,

kpa yu ko nge kpee ni ba suba,

kpa guu tɛn wollɔ ba Yinni Gusunɔn sɔa yee te bana,

tu dɔnu kpi n ko dɔa sɔɔ bɔkɔ.

¹⁹ Yudaba ka ben sina boko Esekiasi wi, ba Miseen wi go? Esekiasi wi, u n Yinni Gusunɔ nasie? Nge u n Yinni Gusunɔ suuru kanɛ ro? Ma Yinni Gusunɔ

u k̄sa ye deri ye u raa k̄i u bu kua. Yera i ko de b̄ese, su tii durum baka yeni s̄obi?

Yoyakimu

u Gusun̄n s̄om̄ Uri go

20-21 N deema Yoyakimun waati ye s̄o, dur̄o goo maa w̄a wi ba m̄ Uri, Semaya Kiriati Yarimugiin bii. Dur̄o wi, u ra gari gere ka Yinni Gusun̄n ȳisuru. Ma u gari tee yi gerua win tii, wuu genin s̄o nge m̄e Yeremi u gerua mi. Ma Yoyakimu ka win tabu dur̄o bu ka maa win sina asakp̄o bu ba gari yi nua. Yera sina boko wi, u kasu u Uri go. Ye Uri u nua m̄e, u b̄erum soora, ma u kpikuru sua u da Egibit̄io.

22 Yera Yoyakimu u Elinatani Akaborin bii ḡora Egibit̄io ka t̄ambu gabu sannu bu ka Uri mwaama.

23 Ma ba Uri wi mwaama ba ka n̄n na sina bokon mi. Ma u dera ba n̄n go ka takobi. Yera ba win goru kare mi ba ra t̄on dirobu sike.

24 Adama Akikamu Safanin bii u ȳrawa ka Yeremi ma u yina bu t̄on be Yeremi n̄mu b̄eria bu go.

Yeremi

u sugu s̄andi win seru w̄allo

27

1 Ye Sedesiasi Yosiasin bii, Yudaban sina boko u bandu di u kpa, n te fiiko, yera Yinni Gusun̄o u ka Yeremi gari kua u n̄e,

2 Yeremi, a tii suguba kuo ka maa w̄e a ye s̄obe,

3 kpa a ye s̄om̄ bu w̄e be sinam beni, Ed̄omuban sun̄o, ka M̄abuban sun̄o, ka Am̄oniban sun̄o, ka Tirin sun̄o, ka Sidonin sun̄o ba ḡora Yerusalem̄o Sedesiasi, Yudaban sina bokon mi, kpa ben baawure u ka ye win yinni daawa.

4 Kpa a maa bu s̄o bu ben yinnibu s̄o bu n̄e, n̄e, Gusun̄o, w̄allo ka tem Yinni, wi Isireliba ba s̄am̄o, na n̄e,

5 n̄na na tem taka kua ka t̄ambu ka ȳe yi yi w̄a m̄e s̄o, ka n̄n dam bakam. Wi na k̄i, wiya na ra mu w̄e.

6 Wee t̄e kon b̄e n̄ tem m̄e kpuro n̄n s̄om̄ kowo N̄ebukan̄esaa, Babilonin sina boko w̄e. Kpa n de sere ka gb̄eeku ȳe yo yi n̄n s̄omburu kua.

7 Bwesenu kpuro nu koo wi ka win bibu, ka win debuminu s̄a. Adama saa gaa koo na ȳe s̄o bwese damginu ni nu sinam damgibu m̄o, nu koo ra win tii ka win temgibu yoru mwa.

8 Bweseru garu t̄a n yina tu N̄ebukan̄esaa s̄a tu n̄n yoru diiya, n̄e, Yinni Gusun̄o, kon de u bwese te tabu w̄ori. Kon maa tu bararu ka ḡo ru kp̄e, u ka kp̄i u tu kpeerasia.

9 N n m̄n na, b̄e, i ku maa b̄e n̄ s̄om̄ bu swaa daki, ka b̄e n̄ s̄orobu ka b̄e n̄ tiin dosusu, ka b̄e n̄ ḡori sokobu, be, be ba ra b̄e s̄o bu n̄e, i n̄ ko Babilonin sina boko s̄a.

10 Domi weesa ba gerum̄o, ye ya koo de n b̄e n̄ tondasia b̄e n̄ tem di kpa n b̄e n̄ kpeerasia.

11 Adama bwese te ta wur̄a tu Babilonin sina bokon sugu s̄obe, tu n̄n yoru diiya, kon bwese te deri ten tem s̄o kpa tu gb̄ea ko mi, ta n w̄a. N̄e, Yinni Gusun̄o wa na yeni gerua.

12 Ma Yeremi u maa gari tee yi Sedesiasi s̄o wa. U n̄e, Sedesiasi, wun̄e ka wun̄n t̄ambu, i Babilonin sina bokon sugu dokeo, i n̄n yoru diiya, wi ka win t̄ambu, kpa i wa i n w̄a.

¹³ Mban sōna kaa de bu wunε ka wunen tōmbu go tabu sōo, n̄ kun mε i gbi gōoru ka baranun sō nge mε Yinni Gusunō u gerua. U nεε, bwese te ta yina tu Babilonin sina boko wiru kp̄iia ta koo gbiwa nge mε.

¹⁴ U maa nεε, i ku sōmō ben gari swaa daki, be, be ba bεε sōmō ba m̄, i n̄ Babilonin sina boko yoru diiyammε. Domi gari weesugiiya ba m̄.

¹⁵ N n̄ nε, Yinni Gusunō na bu ḡra. Ba gari mōwa ka n̄n yīsiru adama weesa ba m̄. I n bu swaa daki, kon bεε girawa, kpa i gbi, bεε ka be sannu.

¹⁶ Ma Yeremi u maa yāku kowobu ka t̄n be ba m̄enne mi, gari yi sōwa. U nεε, wee ye Yinni Gusunō u gerua. U nεε, i ku bεen sōmōbun gari swaa daki, be ba gerumō ba m̄, ba koo ka Yinni Gusunōn s̄a yerun dendi yānu wurama saa Babilonin di n n̄ t̄emō. Domi gari weesugiiya ba m̄ mi.

¹⁷ I ku bu swaa daki. I Babilonin sina boko wiru kp̄iyo, kpa i wa i n wāa. Mban sōna i ko i de b̄sen wuu geni gu ko bansu.

¹⁸ Yeremi u maa nεε, sōmō be, b̄n s̄an na Gusunōn sōmōbu ka gem ma win gariya ba kparamō, bu n̄n kanō, wi, w̄llu ka tem Yinni, u ku de bu yāa ni gura ni nu tie win s̄a yerō ka Yudaban sina kpaarō ka Yerusalemu sōo kpuro, bu ka da Babiloniō.

¹⁹⁻²⁰ Domi sanam mε Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko yoru mwa ka win sina asakp̄obu, u n̄ gina dendi yāa nini gure, gbereba, ka boo sii ganduguu, ka gen sōwaritii, ka dendi yāa ni nu tie Yerusalemu.

²¹ Wee ye Yinni Gusunō u gerua dendi yāa nin s̄.

²² U nεε, ni kpurowa ba koo gura bu ka da Babiloniō. Miya nu ko n wāa sere win tii u ra ka de bu ka nu wurama min di.

Yeremi

ka Gusunōn sōmō Hanania

28

¹ Sedesiasin bandun w̄ō n̄n̄ese te sōo, yen suru n̄ōbuse sōo, Hanania, Asurin bii, wi u s̄a Gusunōn sōmō Gabaoniō, u ka Yeremi gari kua yāku kowobu ka tōmbu kpuron wuswaa, Yinni Gusunōn s̄a yerō.

² U nεε, am̄niwa Gusunō, Isireliban Yinni wi u w̄llu ka tem mō u gerua. U nεε, u koo wigibu yara Babilonigibun yorun di, te ta s̄a nge sugu ben w̄ino.

³ N ka ko w̄ō yiru u koo de Nεbukan̄esaa u ka wi, Yinni Gusunōn s̄a yerun dendi yāa ni wurama, ni u raa gura u ka da Babiloniō.

⁴ U koo maa de Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko u wurama, ka sere Yudaban t̄n be ba ka da Babiloniō. Domi u koo bu yara Babilonin yorun di.

⁵ Yera Yeremi u Gusunōn sōmō Hanania wisa yāku kowobu ka t̄n be ba wāa Yinni Gusunōn s̄a yeru mi kpuron wuswaa,

⁶ u nεε, am̄i. Gusunō u de yu koorā nge mε a gerua. Kpa u de t̄n be kpuro bu wurama Babilonin di ka Yinni Gusunōn s̄a yerun dendi yāa ni.

⁷ Adama Hanania, a gari yini swaa dakio a n̄, yi na gerumō wunen wuswaa ka t̄n ben wuswaa.

⁸ Gusunōn sōmō be ba gb̄ia ba na yellun di, sa sere na, n̄n̄i swāaru ka tabu ka baranun gariya ba bwese bakanu ka sina bokobu sōwa.

⁹ T̄ε Gusunōn sōmō goo ù n seewa u b̄ri yendun gari m̄, am̄n̄a t̄mba koo ka tubu ma Gusunōwa u ȳro ḡrima, ma n̄ kun mō ye u gerua mi, ya koorā.

¹⁰ Yera Gusunōn sōmō Hanania u Yeremi sugu ye wuna ma u ye b̄ōka.

¹¹ Ma u tɔmbu kpuro sɔɔwa u nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, n ka ko wɔɔ yiru u koo Babilonigibun dam mɛ bua nge mɛ na sugu ye bɔɔka.

Ma Yeremi u win swaa mwa u n doonɔ.

¹² Sanam mɛ Hanania u sugu dɔa ye wuna Yereimin wĩirun di u bɔɔka u kpa, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

¹³ a doo a Hanania sɔ a nɛɛ, u kpĩa u sugu dɔagia ye bɔɔka, adama u koo yen kɔsire wa ye ya sɔa sisugia.

¹⁴ Nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na nɛɛ, wee na sugu sisugia dokemɔ bwese ni kpuron wĩinɔ, kpa nu ka Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko yoru diiya. Baa ka gbeeku yɛɛyɔ, kon nùn ye nɔmu bɛriawa.

¹⁵ Yera Yeremi u Hanania sɔɔwa u nɛɛ, a swaa dakio a nɔ, Yinni Gusunɔ kun nun gɔrɛ. Ka mɛ, a da a tɔmbu gari weesugii sɔɔwa, ma ba yi naane kua.

¹⁶ Yen sɔ, tɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, u koo nun wuna tem minin di, domi wunen gari yi dera tɔmba nùn seesi. Kaa gbi gisɔku ge.

¹⁷ Ma Gusunɔn sɔmɔ Hanania wi, u gu wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ.

Yeremi u Yuda be ba wāa

Babiloniɔ tireru kua

29

¹ Saa Yerusalemun diya Yeremi u bukurobu ka yāku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu tireru kua, tɔmbu kpuro gesi be Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko u yoru mwɛɛra u ka da Babiloniɔ.

² N deema saa ye sɔɔ, ba sina boko Yoyakini mwa kɔ ka win mɛro ka win sɔm kowo be ba maatam kua, ka wirugibu be ba wāa Yerusalemuɔ ka Yudan wuu si su tie sɔɔ, ka dɔa dākobu ka sekobu.

³ Wee saa ye sɔɔ, Sedesiāsī, Yudaban sina boko u Eleasaa Safanin bii, ka Gemaria, Hilikiyan bii gɔriɔ Nɛbukanesaan mi, Babiloniɔ. Ma Yeremi u bu win tire te wɛ. Wee ye tire te, ta gerumɔ.

⁴ Ta nɛɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u maa sɔa bɛɛ Isireliban Yinni. Wiya u ka bɛɛ gari mɔ, bɛɛ be u dera ba yoru mwɛɛra ba ka da Babilonin temɔ.

⁵ U nɛɛ, i dia baniɔ kpa i n wāa ye sɔɔ. I gbea koowo kpa i yen dīanu di.

⁶ I kurɔbu suo kpa i bibu ma. I de bɛɛn bii tɔn durɔbu bu kurɔbu sua bu bibu ma, kpa i bɛɛn bii tɔn kurɔbu durɔbu kɛ kpa ben tii bu maa kɔwara. I dabio mi i wāa mi, i ku kaara.

⁷ I kasuo nge mɛ tem mɛ, mu koo ka kuura mi Yinni Gusunɔ u dera i yoru dimɔ. Kpa i nùn kana tem mɛn sɔ, domi mù n kuura, bɛɛn tii i ko i kuurawa.

⁸ Gusunɔ, bɛɛn Yinni wi, u maa nɛɛ, i ku de nen sɔmɔ be ba wāa bɛɛn suunu sɔɔ, bu bɛɛ nɔni wɔke. I ku sɔrobu ka be ba bɛɛ bɛɛn dosusu tubusiamɔ naane ko.

⁹ Domi ba gerumɔ ba mɔ, wiya u bu gɔra, bu ka bɛɛ gari sɔ. Adama weesa ba mɔ, n n wi.

¹⁰ U maa nɛɛ, wɔɔ wata ka wɔkurun baa yà n doona, u koo na u bɛɛ yara u ka wurama bɛɛn temɔ. Nge mɛya u koo ka win nɔɔ mwɛɛru yibia.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, u yɛ himba ye u yii bɛɛn sɔ. Himba gea, n n mɔ himba kɔsa. U koo de ye i yĩyɔ yu bɛɛ koorɔ sia.

¹² Saa ye sɔɔ, i n nùn soka bɛɛn kanaru sɔɔ, u koo bɛɛ swaa daki kpa u bɛɛ wurari.

¹³ I n nùn kasu ka bɛɛn gɔru kpuro, u koo de i nùn wa,

14 kpa u beε be ba raa yoru mwεεra mi, mennama saa tem kpuron di ka bwesenu kpuro sɔɔn di mi u dera i yarine, kpa u beε gɔsiama i wurama beεn temɔ, min di u dera ba beε gura. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

15 U beε yeni sɔɔmɔwa, domi i gerumɔ i mɔ, wiya u beε sɔmɔbu wε Babiloniɔ.

16 Tε, wee ye u gerumɔ sunɔ wi u sɔ Dafidin sina gɔnaɔn sɔ, ka sere tɔn be ba waa Yerusalemɔ be ba n yoru mwe ba ka de Babiloniɔn sɔ.

17 U neε, wee, u koo de bu bu tabu wɔrima kpa gɔɔru ka bararu tu bu wɔri. U koo bu wahala kpεε kpa ba n sɔa nge dɔa marum mε mu kɔsa ba yina bu di.

18 Bɔ n duki yakura, u koo bu naa girawa ka tabu, kpa u de gɔɔru ka bararu tu bu wɔri sere bwesenu kpuro nu nanda nɔn bu wa. Kpa u bu yarinasia bwesenu kpuro sɔɔ kpa ba n da ka ben yisuru tɔmbu bɔrusi, n kun mε, bu ka goo gaa kɔsunu sie, n kun mε gaa nanumginu, n kun mε, gaa sekuruginu.

19 Domi ba n wi, Yinni Gusunɔn gari swaa sue baa mε u ra n bu yi sɔmɔ saa win sɔmɔbun nɔɔn di. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

20 Adama beε be u dera ba gura ba ka da Babiloniɔ, i swaa dakio i nɔ ye u gerumɔ.

21 U neε, Akabu, Kolayan bii ka Sedesiasi, Maseyan bii, be, be ba beε gari weesugii sɔmɔ ka win yisuru, u koo bu Nεbukanesaa, Babilonin sina boko nɔmu beria kpa u bu so u go, beεn nɔni biru.

22 Kpa beε Yudaba, beε be i waa Babiloniɔ, i tɔmbu yiru yen yisuru sua i n da ka tɔmbu bɔrusi, i neε, Gusunɔ u nun kua nge Sedesiasi ka Akabu be Babilonin sina boko u sεewa dɔɔ sɔɔ.

23 Domi tɔn be, ba gaa kɔsunu kua, ba sakararu kua ka ben berusebun kurɔbu. Ma ba weesu kua ka wi, Yinni Gusunɔn yisuru, baa mε u n bu yiire. Adama u yε ye ba kua kpuro, u sɔa yen seedagii.

Semayan tireru

24-25 Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem taka kua, u Yeremi gɔra Semaya, Nεelamugii mi. N deema Semaya wi, u raa yaku kowo Sofoni, Maseyan bii tireru marisia ka sere yaku kowo be ba tie, ka Yerusalemugibu kpuro.

26 Ye u gerua tire te sɔɔ wee. U neε, Sofoni, Yinni Gusunɔwa u nun gɔsa a ka ko yaku kowo Yehoyadan ayero, kpa a Yinni Gusunɔn sɔa yeru kɔsu. Goo u n seewa u tii kua nge wiiru ma u tii sokumɔ Gusunɔn sɔmɔ, kpa a nɔn mwa a bɔke ka wεε damgii ka yɔni.

27 N n men na, mban sɔna a n Yeremi, Anatɔtugii mwe a seεyasie, wi u tii kua Gusunɔn sɔmɔ beεn suunu sɔɔ.

28 Wee, u mam sun goo gɔriama Babiloni mini u sun sɔ ma sa ko yoru di mini n ka te. Yen sɔ, su be dia baniɔ kpa sa n waa ye sɔɔ, kpa su be gbea ko kpa su yen dɔanu di.

29 Ma Sofoni u Yeremi tire te garia.

30 Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u neε,

31 a be ba yoru mwεεra ba ka da Babiloniɔ mi gɔrio a neε,

32 wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua Semaya, Nεelamugii sɔ. Semaya wi, u beε gari sɔɔwa, adama na n nɔn gari gεε sɔɔwa beεn sɔ. Wee tε u dera i weesu naane kua. Yen sɔ, ne, Yinni Gusunɔ kon nɔn wɔri wi ka win bweseru kpuro. Ben goo kun maa waa ru dimɔ beεn suunu sɔɔ. U n maa durom mε wasi mε kon nen tɔmbu kua. Domi u dera ba man seesi.

Nɔɔ mwεε ni Yinni Gusunɔ

u Isireliba kua

30

1 Gusunɔ, Isireliban Yinni, u Yeremi sɔɔwa u neɛ,

2 a gari yi kpuro yoruo tireru sɔɔ yi na nun sɔɔwa.

3 Na neɛ, tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon nen tɔmbu Isireliba ka Yudaba yakiamaa yorun di, n ka bu wurama ben temɔ. Kon de bu wurama tem me na ben baababa wɛ sɔɔ, kpa mu ko begim.

4 Wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Isireliba ka Yudaban sɔ.

5 U neɛ,

na nandabun kuuki nɔɔmɔ.

Tɔmba bɛrum soore,

ba n̄ bɔri yendu mɔ.

6 I bikio kpa i nɔ tɔn durɔ ù n da yiire u ma.

N n men na, mban sɔna na tɔmbu wa

ba ben gɔanu neni

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɪ u ma.

Mban sɔna be kpuron wuswaa burisine.

7 Anna a wahala baka wa ya wee.

Tɔɔ te, tɔɔ kɔsura.

Ta n̄ ka tɔru garu weene.

Te sɔra Isireliba ba koo nɔni swɔa bakaru wa.

Adama ka me, kon bu faaba ko.

8 Yen tɔɔ te, ne, Yinni Gusunɔ, ne wi na wɔllu ka tem taka kua, kon ben sugu wuna saa ben wɪinun di n bɔɔku kpa n wɛɛ yi ba raa ka bu sɔri kasuku, n ben yoru kpesia. Ba n̄ ma tɔn tukobu sɔamɔ.

9 Ne, Gusunɔ ben Yinniwa ba koo sɔ, ka sere maa Dafidin kɔsire wi kon swɪ ben sina gɔnaɔ.

10 Bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,

bɛɛ be i sɔa nen sɔm kowobu,

i ku nanda, i ku diiri.

Wee, kon bɛɛ yakiamaa saa tem tukum di mi i yoru dii,

bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru.

I ko i wurama kpa i wɛra i n wɔa bɔri yendu sɔɔ.

Goo kun maa bɛɛ tɔya mɔ.

11 Domi ko na n ka bɛɛ wɔa kpa n bɛɛ faaba ko.

Kon bwesenu kpuro kpeerasia n̄n mi i raa yarine i wɔa.

Adama bɛɛ, na n̄ bɛɛ kpeerasiamɔ.

Kon bɛɛ seɛyasiawa nge me n weene.

Domi na n̄ kpɛ n bɛɛ deri n neɛ, i n̄ gɔanu kue.

12 Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na maa bɛɛ Yerusalemugibu sɔɔmɔ.

Na neɛ, bɛɛn barara kpɔ,

bɛɛn mɛɛra ya n̄ bekuramɔ.

13 Goo kun bɛɛn wɔnwɔndu mɔ u bɛɛn mɛɛra ye tim doke.

Tim gam sari me mu koo bɛɛn mɛɛra ye bekia.

14 Be ba raa ka bɛɛ arukawani bɔkua, ba n̄ maa bɛɛ kasu,

domi na bɛɛ sowa nge me ba ra yiberɛ so.

Na bɛɛ seɛyasia ka dam bɛɛn durum dabinun sɔ.

15 Mban sɔna i mɛɛran weweenu mɔ ye i wa bɛɛn toranun sɔ.

I n yɛ ma bɛɛn durum bakan sɔna na bɛɛ yeni kua.

16 Adama be ba bɛɛ wɔri ba di, kon ben tiɪ wɔriwa n di.

Be ba s̄aa b̄een yiber̄eba kpuro
 ba koo bu yoru mw̄eriwa.
 Be ba b̄een ȳānu guram̄o,
 kon de bu maa ben tiin ȳānu gura.

17 Adama b̄ee, be ba raa m̄ò i kam kua,
 ma goo kun b̄een laakari m̄ò,
 kon b̄een m̄eeran bosu b̄ekia.
 Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

18 Na wure na n̄ee,
 wee, kon b̄ee Isireliba Yak̄obun bweseru yara yorun di,
 kpa i wura b̄een ȳenus̄o.
 Kon b̄een ȳenusun w̄onw̄ondu ko,
 kpa n b̄een wuu bani gen bans̄o
 n b̄een sina kpaaru seeya n sw̄i mi ta raa w̄āa.

19 I ko i siarabun womusu ko ka nuku dobun kuuki.
 Kon b̄ee dabiasia, i ñ maa kaaram̄o.
 Kon de bu b̄ee b̄eer̄e w̄ē, kpa bu ku b̄ee gem.

20 I ko i n s̄āawa nge yellu,
 kpa i n da b̄een m̄enn̄osu ko n̄en wuswaāo.
 Kpa n be ba b̄ee dam d̄orem̄o kpuro seeyasia.

21 B̄een turowa koo ko b̄een sun̄o.
 Kpa n de u man susima,
 d̄omi goo kun k̄āk̄o u man susi,
 ma n kun m̄o na n̄n̄n soka.
 Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

22 Saa ye s̄ōra i ko i n maa s̄āa n̄en t̄ambu,
 kpa n ko b̄een Yinni.

23 Wee, ne, Yinni Gusun̄on m̄aru ya wee nge guru woo b̄ok̄o,
 kpa yu t̄on k̄ōsobu w̄ari.

24 N̄en m̄aru ye, ya ñ surem̄o
 ma n kun m̄o ya n̄en himba yibia.
 Am̄en biru kpa yu b̄ee yeeri.

Isireliba

ba koo ḡosirama ȳenus̄o

31

1 Yinni Gusun̄o u n̄ee, saa gaa sisi ȳe s̄ōo kon maa ko Isireliban bwesenu
 kpuron Yinni, kpa be, ba n maa s̄āa n̄en t̄ambu.

2 Sanam m̄e ba w̄āa ḡbabur̄o,
 na bu n̄en durom s̄ōosi,
 ben be ba yara tabun di,
 ba wee bu w̄era sere ka baadommāo.

3 B̄ee Isireliba, na b̄ee n̄en tii s̄ōosi saa yellun di.
 Na b̄ee k̄iwa sere ka baadommāo.
 Ȳen s̄āna na b̄ee n̄en durom derie.

4 B̄ee Isireliba, kon maa wure n b̄ee sw̄i,
 kpa i ȳra.
 Kon de i b̄een baranu so,
 kpa i yari i n yaam̄o be ba nuku dobu m̄n̄n suunu s̄ōo,

5 i ko i maa resemba duure Samarin guuna,
kpa i yen binu wa i sari.

6 Saa ya sisi ye soo wuun k̄sobu ba koo naogiru sua
Efaraimun guuru wollun di
bu nee, i seewo su da Siḡno
mi Gusunḡ beḡen Yinni u waa.

7 Yinni Gusunḡ u maa nee,
i Yakḡbun bweseru taki kuo ka nuku dobu.
I yeerio ten s̄ te ta s̄a bwesenun wiru.
I naogiru suo kpa i siarabun womusu ko.
I nee, Yinni Gusunḡ u win t̄mbu Isireli be ba tie faaba m̄.

8 Wee na ka bu wee saa s̄o yeḡsan n̄m geu gian di.
Na bu mennam̄ handunian goonu n̄en di.
T̄n be, ba dabi.

Be soo, w̄koba w̄a ka yeḡmbu ka gurigibu,
ka be ba yiire ba k̄i bu ma.

9 Be wee ba wee ka sw̄i, ba man kanam̄.
Ma na bu kpare na ka d̄o nim bwerḡ
ka swaa ye ya n̄o ne soo,
mi ba ḡ sokuram̄.
Domi na s̄awa Isirelin bweserun Baaba.
Ma ta maa s̄a n̄en bii yeruma.

10 Beḡ bwese tukunu, i ne, Yinni Gusunḡn gari swaa dakio,
kpa i yi kpara
i ka da sere mi n toma.

I nee, ne wi na Isireliban bweseru yarinasia,
na kon maa tu menna,
kpa n tu k̄su nge me yeḡa kpara u ra win yaanu k̄su.

11 Domi ne, Yinni Gusunḡ na Yakḡbun bweseru yakia,
na tu w̄ra saa wi u tu dam keren n̄mun di.

12 Ba koo na Siḡnin guuru w̄llḡ,
ba n nuku dobu m̄ ka kuuki.

Ba koo duki na aruman̄i ye ne, Yinni Gusunḡ na bu w̄n s̄.
Yeya, dobi ka resem ka olifi ye ba ra ka gum ko, ka yaanu ka nee.
Ben bw̄ra koo yeḡiawa nge d̄a gbaaru te ta nim waam̄.
Ba ḡ koo maa wahala ko.

13 W̄ndiaba ba koo nuku dobu ko, ba n yaam̄.
Meḡa maa aluwaasiba ka dur̄ t̄k̄nu ko n yeḡrim̄.
Domi kon ben nuku sankiranu ḡsia nuku dobu,
n bu nukuru yeḡiasia.

Kpa n maa ben n̄ni sw̄aru ḡsia b̄ri yeḡdu.
14 Kon de n̄en ȳku kowobu bu d̄ia geenu di bu debu,
kpa n̄en t̄mbu bu debu n̄en aruman̄in s̄.
N̄e, Yinni Gusunḡwa na yeni gerua.

15 Amen̄iwa Yinni Gusunḡ u gerua. U nee,
ba sw̄i geḡ n̄om̄ Ram̄.
Yeḡro u sum̄ u weeweenu m̄.
Ase, Raseliwa u sum̄ win bibun s̄.
Ma u yinam̄ bu n̄n suuru kana

domi bii be kpurowa ba gu.

¹⁶ Adama na nεε,

u mario,

u win nɔni yĩresu woko.

Domi u koo are wa ye u win bibu kuan sɔ.

Ba koo wurama yiberεban tem di.

¹⁷ Nε, Yinni Gusunɔ na nεε, win sia ya koo wēra,

domi win biba koo wurama ben temɔ.

¹⁸ Na Isireliban nɔ nɔmɔ ba weeweenu mɔ, ba mɔ,

n de bu wurama nen mi ka gem.

Ba s̄awa nge naa buu ge ga gen tii kpare,

ma na bu s̄εyasia.

Domi nena na s̄aa Gusunɔ ben Yinni.

¹⁹ Ye ben laakari ya wurama, ma ba tuuba kua.

Ye ba ben toranu gia,

ma ba tuka ka sekuru

ye ba kua saa ben aluwaasirun din sɔ.

²⁰ Isirelin bweseru ta s̄awa nge nen bii k̄nasi.

Meya na maa tu k̄ru s̄ɔsi.

Domi nge m̄n n̄ru na ten gari mɔ,

nge meya ten k̄ru ta ra n w̄a nen ḡruɔ.

N̄n bw̄era kun kpunε ten sɔ.

Kon tu w̄n̄w̄n̄ bakaru kua.

Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²¹ Bεε Isireliba, i yĩreru koowo b̄εn swaa s̄ɔɔ

kpa i d̄aa gira.

I swaa ye laakari koowo ye i raa sw̄i.

Bεε Isireliba, i wurama b̄εn wusa.

²² Sere saa yer̄a i ko i n k̄ɔre i n yaayaare mɔ, b̄εε naane sariba.

Wee nε Yinni Gusunɔ, na ḡaa kpaanu kua temɔ.

T̄n kurɔwa u koo durɔ kasu.

Arumani ye Yinni Gusunɔ

u koo win t̄mbu w̄ε

²³ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u w̄allu ka tem mɔ u gerua u nεε, n̄a n ka Isireliba wurama saa yorun di, ameniwa ba koo gere Yudan tem kpuro s̄ɔɔ bu nεε,

Yinni Gusunɔ u guu te u ḡɔsa Yerusalemuɔ domaru kuo,

mi gem mu w̄a.

²⁴ Yudaba kpuro, ka ben gbaa wukobu, ka be ba ra yaa sabenu kpare ba koo wura bu sina ben tem wuu marosɔ ka m̄n baru kpaanɔ.

²⁵ Domi kon wi nim n̄ru ga mɔ nim w̄ε, kpa win ḡru gu yemia. Kpa n de wi u w̄k̄nu w̄rimɔ ḡɔrun s̄ɔ u di u debu.

²⁶ Saa ye s̄ɔɔ, Yeremi u dom yanda, ma u m̄era u deema win dosu ge, ga dora.

²⁷ Ma Yinni Gusunɔ u nεε, wee saa ya sisi ȳε s̄ɔɔ kon de yaa sabenu ka t̄mbu bu yibu Isireliɔ ka Yudaɔ.

²⁸ Nge m̄ε na raa bu wukura na surura nge d̄anu, na bu k̄suka na kam koosia nge dia, nge meya kon maa wure n bu seeya n gira. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁹ Saa ye s̄ɔɔ, ba ñ maa gerumɔ bu nεε,

baababara ba resem goma di,
ma ben bibun n̄su yaaya.

³⁰ Adama wi u win resem goma di, win n̄owa ga koo yaaya. Wi u maa durum kua, wiya u koo ghi.

³¹ Ne, Yinni Gusun̄o na nee, t̄nu ganu sisi ni s̄o kon ka Isireliba ka Yudaba arukawani kpāa b̄ake.

³² Adama ya n̄ ko n̄ s̄aa ȳen bweseru na raa ka ben baababa b̄okua sanam me na bu n̄omu n̄enua na yarama Egibitin di. Ba n̄ ye mem n̄owe, baa me ne, Yinni Gusun̄o na s̄aa ben Yinni.

³³ T̄e, arukawani kpāa ye wee, ye kon ka Isireliba b̄ake. Ne, Yinni Gusun̄o, kon de nen woodaba ba n̄ w̄aa ben bwisikunu s̄o, kpa n̄ ye yorusi ben ḡruso. Kpa na n̄ s̄aa ben Yinni, kpa be, ba n̄ maa s̄aa nen t̄ambu.

³⁴ Domi t̄ambu kpurowa ba ko n̄ man ȳe saa bibun di sere ka bukurob̄o. Goo kun maa win winsim n̄ kun me win m̄ero bisi goo keu m̄o u ka Gusun̄o gia. Kon bu ben durum w̄aka, kpa n̄ ku maa ye yaaya.

³⁵ Yinni Gusun̄owa u s̄o kua u ka yam deerasia s̄o s̄o.

Ma u suru ka kperi yi yi, yi ka yam deerasia w̄okuru.

U ra maa de nim kurenu nu se nim w̄okun di, kpa nu w̄aki.

Win ȳisira Yinni Gusun̄o wi u w̄ollu ka tem m̄o.

Wiya u gerua u nee,

³⁶ taka koor̄a yeniba kpuro ya n̄ koo kpe,

Isireliban bwesera koo maa kpe,

kpa ta kun maa w̄aa.

³⁷ U maa gerua u nee,

ma ba kp̄ia ba w̄ollun kp̄aar̄u ȳira ba gia,

ma ba dua tem̄o ba men kpeekp̄eekun asansi gia,

saa yera u koo maa Isirelin bweseru kpuro yina k̄osa ye ba kuan s̄o.

³⁸ Wee saa ya sisi ye s̄o ba koo man beere w̄e bu Yerusalemu bani saa Hanan̄elin di sere n̄ ka da wuun gb̄ararun k̄onn̄ow̄o ge ba m̄o gani ḡamburun k̄onn̄o.

³⁹ Kpa bu maa w̄e demiam̄a min di bu ȳire bu ka da Garebun gungur̄o, kpa bu besira bu da sere Goat̄o.

⁴⁰ W̄owa ye kpuro mi ba ra gonu sike kpa bu kubanu yari mi, ka gbea ye ya w̄aa bera mi sere n̄ ka da Sedoronin daar̄o, ka k̄onn̄o ge ga w̄aa s̄o yari yeru gia, min di dumi yi ra ka du, yeba kpurowa ya ko n̄ s̄aa ne, Yinni Gusun̄ogia. Ba n̄ maa ye k̄asukum̄o sere ka baadom̄maa.

Yeremi u gberu garu dwa

32

¹ Yudaban sina boko Sedesiasin bandun w̄o w̄okuruse s̄o, Yinni Gusun̄o u ka Yeremi gari kua. N̄ deema Babilonin sina boko Nebukan̄esaan bandun w̄o yendu yiru sarisewa mi.

² Saa ye s̄ora win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi, ma Yeremi u w̄aa piris̄om s̄o Yudaban sina kpaar̄o.

³ Sedesiasi wiya u nun̄ piris̄om ye kp̄e ȳen s̄o u Gusun̄on gari gerua u nee, wee Yinni Gusun̄o u Babilonin sina boko wuu geni nomu beria kpa u gu kamia.

⁴ Sedesiasi kun maa kisiram̄o tabu kowobun n̄oman di. Babilonin sina boko u koo nun̄ n̄oma turi, kpa bu waana n̄oni ka n̄oni bu gari ko.

⁵ Babilonin sina boko wi, u koo ka nùn da Babiloniò. Miya u ko n wāa sere Gusunò u ka win gari ko. Yen sō, baa ì n ka Babilonigibu tabu m̀ tē, i ñ bu kamiamò.

⁶ Yeremi u nēē, Yinni Gusunò u maa man sṑwa u nēē,

⁷ wee, Hanamēeli, Salumun bii, nēn baan tundo turosin bii, u koo na u nēē, n na n win gberu dwe Anatòtuò, Benyamēen temò. Domi nēna n weenē n tem mē yakia n tubi di.

⁸ Yera n koorà nge mē Yinni Gusunò u gerua. Hanamēeli wi, u na nēn mi pirisòm dirò u nēē, n win tem mē dweeyo mē mu wāa Anatòtuò Benyamēen temò domi nēna n weenē n mu yakia n tubi di.

Saa ye sṑra na tuba ma Gusunòwa u kī mē.

⁹ Ma na gbee te yakia ka sii geesun gobi wòkura nò̀bu ka yiru.

¹⁰⁻¹¹ Ma na seedagibu sua na tem mēn dwee tirenu yorua yiru na nēn yīreru doke ten teeru wò̀lò na wukiri nge mē wooda ya gerua ma na sii gee si sua na kilo sòndi seedagii ben wuswaaò. Ma na tire ni sua

¹² na Baruku, Neriyan bii, Maseyan debubu wē Hanamēeli ka seedagii be ba ben yīrenu doke tire te sò̀ ka sere maa Yudaba be ba wāa pirisòm dii yaara min nani biru.

¹³ Be kpuron nani bira na maa Baruku sṑwa

¹⁴ na nēē, Isireliban Yinni wi u wò̀llu ka tem mò, wiya u gerua u nēē, u dwee tirenu yiru ye suo, te ba yīreru koosi, u da u nu doke wekeru sò̀ kpa nu ku raa sankira.

¹⁵ Domi sṑ teeru tumbu ba koo maa dia ka gbea dwe tem mē sò̀.

Yeremin kanaru

¹⁶ Sanam mē na tem mēn dwee tire ni Baruku, Neriyan bii wē na kpa, na Yinni Gusunò kana na nēē,

¹⁷ Yinni Gusunò, a wò̀llu ka tem kua wunen dam bakam ka wunen yiikon saabu. Gāanu sari ni a kpane.

¹⁸ A ra bwesenu durom kue sere ka nin bibun bibò. Adama baababa bà n tora, a ra ben bibu sēyāsie tora nin sō. Gusunò, a sāawa Yinni boko, ma a dam mò. Wunen yīsira wò̀llu ka tem Yinni.

¹⁹ Wunen himba ya kpā, a maa dam mò a ka ye yibia. A ra n mēera ye tamba m̀ kpa a baawure kua nge mē win kookoosu nē.

²⁰ A sòm maamaakiginu kua sanam mē bēsen sikadoba ba wāa Egibitiò. Mēya gisò a maa m̀ bēsen suunu sò̀ Isireliò ka bwese ni nu tien suunu sò̀. Ma a yīsiru yara nge mē sa nò̀mò gisò.

²¹ A wunen dam sṑsi, a sòm maamaakiginu kua. Ma tamba nanda. Yera ya dera a wunen tumbu yara saa Egibitin di.

²² Ma a bu tem mē wē mē a ben baababa nò̀ mwēeru kua ka bōri, mē mu tim ka bom yiba.

²³ Mēya ba maa na ba tem mē mwa mu kua begim. Adama ba ñ wunen gere mēm nò̀wē. Ba ñ maa wunen woodaba swī. Mēya ba ñ maa kue ye a bu yiire. Saa yera a dera kṑsa yeni kpuro ya bu deema.

²⁴ Wee tē Babilonigibu ba gungunu bana bu ka wa bu wuu ge wōri. Ba koo maa gu mwa, domi a bu gu nòmù bēria. Kaa de bu gu kamia ka tabu ka gōru ka bararu. Mēya ye a gerua kpuro ya koorà, Yinni Gusunò, a maa ye waamò.

²⁵ Wee wuu ge, ga wāa Babilonigibun nò̀ma sò̀. Adama ka mē, a man sṑwa a nēē, n tem dweeyo ka gobi kpa n yi kṑsia seedagibun wuswaaò.

Yinni Gusunò u Yeremi wisa

²⁶ Yera Yinni Gusunò u Yeremi wisa u nēē,

27 wee, nε Gusunɔ, na s̄awa handuniagibu kpuron Yinni. Ḡānu sari ni na kpane.

28 Yen s̄ona na nεε, kon de Babilonin sina boko Nεbukanesaa ka win tabu kowobu bu Yerusalemu n̄oma turi. U koo maa ye mwa.

29 Ba koo ye w̄ari kpa bu ye d̄ɔɔ meni kpa bu dia ȳen w̄allɔ Yudaba ba ra b̄u wi ba m̄ɔ Baali ȳakuru kue d̄ɔɔ s̄aku, ka sere mi ba ra t̄ɔn tukobun b̄u s̄a bu tam t̄ara. Domi yeba kpurowa ba ka n̄en m̄oru seeya.

30 Wee k̄sa Isireliba ka Yudaba ba ra n m̄ɔ saa ben toren di. Ben ye ba m̄ɔ kpuro ya ra n̄en m̄oru seeyewa. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

31 Saa m̄in di ba wuu ge sw̄i, n ka girari ḡisɔ, gen t̄ambu ba ra n̄en m̄oru seeyewa. Yen s̄ona na n̄ k̄i n gu wa n̄en wuswaaɔ.

32 Domi Yudaba ka Yerusalemugibu ka Isireliba, be ka ben sinambu ka ben sina asakp̄ɔbu ka ben ȳaku kowobu ka Gusunɔn s̄ɔm̄ɔbu, ba k̄sa kua. Yera ya n̄en m̄oru seeya.

33 Ba yina bu man m̄εeri. Biruwa ba man kisi. Na bu keu kua saa yee yellun di. Adama ba yina bu n̄en s̄ɔs̄iru n̄ɔ.

34 N n̄ mam ye t̄ona, ba maa ben bw̄arokunu duusiawa n̄en s̄aa yerɔ ba tu disi doke.

35 Ba b̄u wi ba m̄ɔ Baali s̄aa yeru bania Beni Hinɔmun w̄ɔwaaɔ. Miya ba ra ka ben bibu ȳaku d̄ɔɔ mwaararuginu ko M̄alɔkun s̄ɔ. N deema na n̄ bu yen gaa yiire. Na n̄ mam bwisika bu k̄sa yenin bweseru ko ye ya dera Yudaba kpuro ba man torari.

36 Nε Gusunɔ, Isireliban Yinni, na nεε, Yeremi, Yerusalemu ye i nεε, ba koo Babilonin sina boko n̄omu beria mi, kpa u ye w̄ari u kamia ka tabu ka ḡɔru ka bararu.

37 wee, kon yen t̄ambu m̄enna bu wura ye s̄ɔɔ. Domi na raa ka bu m̄oru kua gem gem, ma na bu yarinasia baama, adama kon de bu wurama mini kpa ba n w̄aa b̄ari yendu s̄ɔɔ.

38 Ba koo wure bu ko n̄en t̄ambu kpa na n maa s̄aa ben Yinni.

39 Kon de ba n w̄aa n̄ɔɔ tia s̄ɔɔ ba n kookoo teesu m̄ɔ, kpa ba n man nasie baadomma. Yera ya koo de ba n nuku dobu m̄ɔ sere ka ben bibun bibɔ.

40 Kon ka bu arukawani b̄ake ye ya kun kpeem̄ɔ. Na n̄ bu biru kisim̄ɔ, kon bu gea kuawa, kpa n de ba n man nasie ben ḡɔruɔ kpa bu ku raa maa gera n̄en swaan di.

41 Ka nuku doba kon bu gea kua kpa n bu sw̄i mam mam tem mε s̄ɔɔ ka ḡɔru tia.

42 Nε, Yinni Gusunɔ na nεε, nge mε na dera k̄sa baka ya t̄ɔn be deema, nge m̄eya kon maa de durom bakam mu na be s̄ɔɔ m̄en n̄ɔɔ mwεeru na kua.

43 Yeremi, a gerua a nεε, ba tem mε Babilonigibu n̄omu beria. Wee, mu kua bansu. T̄ambu ka yaa sabenu maa sari mε s̄ɔɔ. Adama miya t̄ambu ba koo wura kpa bu gbea dwe.

44 Ka gem ba koo gbea dwe baama kpuro ka gobi, kpa bu yen dwee tirenu ko, bu nu ȳirenu koosi seedagibun wuswaaɔ. Ba koo gbea dwe Benyam̄εen temo ka Yerusalemun baru kpaanɔ, ka Yudan wusɔ, ka wuu si su w̄aa guunun bera gia, ka si su w̄aa w̄ɔwi s̄ɔɔ, ka si su w̄aa s̄ɔɔ ȳεsan n̄om dwaru gia. Domi sin t̄ɔn be ba raa yoru mwεera mi, kon de bu wurama. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

N̄ɔɔ mwεε ni Yinni Gusunɔ

u kua Yerusalemun s̄ɔ

33

1 Yinni Gusunɔ u kɔam ka Yeremi gari kua sanam mɛ u wāa piriɔm sɔɔ.

2 U nɛɛ, nɛ wi na ra n wāa, nɛ wi na tem taka kua ma na mu nɛni, nɛna na nɛɛ,

3 a man sokuo, kon nun wurari. Kon nun gāa baka asiriginu sɔɔsi ni a n̄ yɛ.

4 Nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, na gāanu mɔ ni na kī a nɔ, Yerusalemun dia ka sere Yudaban sina kpaanun sɔ, ni Babilonigibi wɔri ba surura.

5 Ma be ba ka Babilonigii be tabu kua, ben gonu yiba wuu ge sɔɔ, nɛn mɔru bakan sɔ, domi Yerusalemugibu ba kɔsa kua sere na n̄ maa kī n wuu ge wa.

6 Wee, saa gaa sisi yɛ sɔɔ kon gu nɔɔri nge barɔ. Kon gu bekia n bwāa dorasia, kpa n de gen tɔmbu ba n wāa bɔri yɛndu sɔɔ.

7 Kon de be ba yoru mwɛɛra Yudan di, ben wāaru tu kɔsi, kpa n bu swīi nge yellu.

8 Kon bu ben durum kpuro wɔka ye ba man kooi. Kon ben tora ni ba man torari sanam mɛ ba man seesi suuru kua.

9 Saa ye sɔɔ, na kon nuku dobu mɔ Yerusalemun sɔ, kpa ya n nɛn yīsiru bɛɛɛ wɛɛmɔ, kpa bwese tukunu nu n man siaramɔ. Bwese ni, n̄ n wa durom bakam mɛ kon ye kua ka doo nɔɔ te kon ye wɛ, nu koo biti ko sere nu diiri.

10 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Yudaba, i nɛɛ, bɛɛn tem mu kua bansu. Tɔmbu ka yɛɛ maa sari mi. Ma Yerusalemu ka Yudaban wusun swɛɛ yi kua swɛɛ gonu yī goo ku ra maa sī.

11 Adama ba koo wure bu nuku dobu kuuki nɔ ka tɔɔ bakarugii. Ba koo kuro kpaanun womusu nɔ. Ba koo maa wure bu womu geni nɔ, ge ga nɛɛ,

i Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni siaro.

Domi u s̄a tɔn geo.

Win kīru ta n̄ nɔru mɔ.

Mɛya ba koo maa tɔn be ba ka yākunu na s̄a yerɔn womusu nɔ. Domi kon de tɔn be ba raa yoru mwɛɛra mi, bu wurama tem mɛ sɔɔ, kpa n bu wesia nge yellu. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

12 Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

tem mɛ, mu raa kua bansu mi goo sari, yaa sabenu sari mɛn wusu kpuro sɔɔ. Adama tɛ, yāa kparobu ba koo wāa yeru wa mi, kpa ben yaa sabenu nu wɛra.

13 Yāa kparobu ba koo maa yāanu kpara baama kpuro wuu si su wāa guunun bera gia ka si su wāa wɔwi sɔɔ, ka si su wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia, ka Benyamɛɛn temɔ ka Yerusalemun baru kpaanɔ ka Yudaban wusɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

*Gusunɔ**ku ra win nɔɔ mwɛɛru kɔbie*

14 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔra sisi tɛ sɔɔ kon nɛn nɔɔ mwɛɛ gee ni yibia ni na Isireliba ka Yudaba kua.

15 Saa ye, yā n tunuma, kon goo seeya nge dāa kp̄ii pɔtura Dafidin bweseru sɔɔ u n s̄a gemgii, kpa u tɔmbu kpara gem sɔɔ.

16 Yen tɔɔ te, Yuuba ba koo faaba wa kpa Yerusalemu ya n wāa bɔri yɛndu sɔɔ, kpa bu ye yīsiru kɛ, Yinni Gusunɔn miya besen gem wāa.

17 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Dafidi sina boko u n̄ goo biamɔ wi u koo sina win bweserun sina gɔnɔɔ Isireliɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁸ Meya maa Lefiba be ba s̄a yāku kowobu, ba ñ k̄sire biam̄ ben bweseru s̄o bu ka man yāku d̄o mwaararuginu kua, kpa bu man turare d̄o dokea kpa ba n da yākunu ko t̄o baatere.

¹⁹ Yinni Gusun̄o u maa Yeremi s̄o wa u n̄e,

²⁰ n̄na na ka s̄o s̄o ka w̄kuru arukawani b̄kua. In ko i k̄p̄i yen gaa ȳrasia yu ku maa s̄omburu ko yen saa s̄o, kpa yu n̄en arukawani ye kusia,

²¹ saa yera n̄en tii, kon maa n̄en arukawani kusia ye na ka Dafidi n̄en s̄om kowo b̄kua, kpa u k̄sire bia win bweseru s̄o wi u koo bandu di. Kon maa n̄en arukawani kusia ye na ka yāku kowobu Lefin bweseru b̄kua be ba ra s̄omburu ko n̄en s̄a yera.

²² Adama n̄ ñ koor̄o m̄e. Kon Dafidin bweseru ka yāku kowobun bweseru dabiasia wa nge kperi, ñ kun m̄e nge yani s̄eri yi yi w̄a daaron goor̄o yi ba ñ k̄p̄e bu gari.

²³ Yinni Gusun̄o u maa Yeremi s̄o wa u n̄e,

²⁴ a ñ n̄o m̄o ye t̄amba gerum̄o? Ba m̄o, na Isireliban bweseru ka Yudaban bweseru ni na ḡsa biru kisi. Yen s̄na ba bu ḡma, ba ñ bu garisi bweseru.

²⁵ Adama wee ye na gerum̄o, n̄e wi na ka s̄o s̄o ka w̄kuru arukawani b̄kua, ma na w̄llu ka tem wooda yiya,

²⁶ n̄na kon Isireliban bweseru ka Dafidi n̄en s̄om kowon bweseru biru kisi? Kpa na kun win bweseru s̄o ḡo ḡsa u bandu di Aburahamu ka Isaki ka Yak̄obun bweserun suunu s̄o?

Aawo. Kon ben w̄n w̄ndu ko be ba yoru mw̄era mi, kpa n de bu wurama.

Gari yi Yinni Gusun̄o

u Sedesiasi s̄o wa

34

¹ Nebukan̄esa, Babilonin sina boko, u Yerusalemu ka Yudan wusu tabu w̄ri. Saa ye s̄o, win tabu kowobu kpuro ba w̄a mi, ka handunian sinambun tabu kowobu kpuro ka sere maa be u tabu di. Saa yera Yinni Gusun̄o u Yeremi s̄o wa

² u n̄e, n̄e Gusun̄o, Isireliban Yinni, na nun s̄o m̄o, a doo a Sedesiasi, Yudaban sina boko deema kpa a n̄n s̄o, wee ye n̄e, Yinni Gusun̄o na n̄n s̄o m̄a. Kon Yerusalemu Babilonin sina boko n̄mu b̄ria u ye kam koosia u d̄o m̄ni.

³ Meya wi, Sedesiasi u ñ n̄n kisirarim̄o. U koo n̄n mwa kpa bu waana n̄ni ka n̄ni bu gari geruna u sere ka n̄n da Babilonia.

⁴ Yen s̄o, u n̄en gari swaa dakio yi na gerum̄o. Na n̄e, u ñ gbim̄o tabu s̄o,

⁵ u koo gbiwa b̄ri yendu s̄o kpa bu win ḡo ko nge m̄e ba win sikado sinam be ba n̄n gbiyegii kua. Ba koo n̄n turare d̄o dokea kpa bu n̄n ḡo wuri yini kua bu n̄e, wanyo! Sina boko u gu! N̄e, Yinni Gusun̄o wa na yeni gerua.

⁶ Ma Yeremi u da u gari yi Sedesiasi, Yudaban sina boko s̄o wa Yerusalemu mi.

⁷ N deema saa ye s̄o, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba Yerusalemu ka Yudaban wusu kpuro w̄ri. Wu gb̄ararugii si su raa tie, siya Lakisi ka Aseka.

Yoo be ba raa yakia,

ba wure ba maa mw̄era

⁸ Yinni Gusun̄o u maa ka Yeremi gari kua sanam m̄e Sedesiasi u ka Yerusalemu gibu n̄o tia kua bu ben yobu kpuro yakia.

⁹ Saa ye sɔɔ, baawure wi u win Heberusi mɔ yoo, tɔn kurɔwa? A, tɔn durɔwa? U koo yɛro karawa u yari yorun di. Goo u ku maa win winsim yoru mwa u sɔmburu koosia.

¹⁰ Ma Yerusalemun wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro ba wura batuma sɔɔ bu ku maa ben yobu sɔmburu koosia. Ba koo bu karawa ba n tii mɔ. Ma ben baawure u win yobu kara ba doona.

¹¹ Adama amen biru tɔn be, ba gari yi yina. Ba ben yoo be naa swi ba mwaama ba yoo sɔma koosia ka tilasi.

¹² Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a tɔn be sɔɔwɔ a nɛɛ,

¹³ wee, nɛ Gusunɔ ben Yinni, na ka ben sikadoba arukawani bɔkua sanam mɛ na bu yarama Egibitin di, mi ba raa yoru dimɔ.

¹⁴ Na nɛɛ, baawure wi u win Heberusi dwa yoo, ma yoo wi, u nɔn sɔmburu kua wɔɔ nɔɔba tia, yen nɔɔba yiruse u koo nɔn karawa yoo ten di, u n tii mɔ. Adama ben sikado be, ba n man swaa daki bu sere nen gere nɔ.

¹⁵ Wee tɛ ba wurama ben dɔɔ sɔɔ ma ba gea kua nen nɔni sɔɔ. Domi ba nɔɔ tia kua ba nɛɛ, baawure wi u yoo mɔ u nɔn karo u n tii mɔ. N deema nen sɔa yerɔwa ba nɔɔ tia kua.

¹⁶ Yen biruwa ba gari yi yina ma ba nen yi siru sanku. Ben baawure u win yoo naa da. Ba maa wure ba bu kua ben yobu ka tilasi.

¹⁷ Yen sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. N daa weenɛwa ben baawure u win yobu kara ba n tii mɔ. Adama ba yina, ba n man mem nɔɔwɛ. Yen sɔna kon bu yɔsu tabu sɔɔ kpa n bu baranu ka gɔɔru kpɛɛ kpa bwese ni nu tie nɔn bu wa nu biti ko.

¹⁸⁻²⁰ Wee tɛ, Yudaban wirugibu ka Yerusalemun wirugibu ka yaku kowobu ka sunɔn sɔm kowobu ka sere tɔn be ba tie, be, be ba raa ka man arukawani bɔkua batuma sɔɔ sere ba naa buu go ba berana, ma ba dua gen besi yin suunu sɔɔ bu ka ben arukawani ye sire, ba n ye mem nɔɔwɛ, ba n ben nɔɔ mwɛɛ te yibie. Yen sɔ, kon bu ben yibere be ba kasu bu bu go nɔmu beria, kpa yaberekunu ka gbeeku ye yi ben gonu di.

²¹ Mɛya kon Sedesiasi Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu kua. Kon bu yiberɛba nɔmu beria be ba kasu bu bu go. Kon bu Babiloniɔn tabu kowobu nɔmu beria baa ba n ka bu tonde.

²² Kon de bu na bu wuu ge wɔri bu dɔɔ meni kpa Yudan wusu su ko bansu. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yeremi ka Rekabun bweseru

35

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon waati sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a doo a Rekabun bweseru deema kpa a ka tu na nen sɔa yerɔ dia ye ya waa ten ye si ye sibun teero kpa a bu tam we mi, bu nɔ.

³ Ma Yeremi u da u Yaasania Yeremin bii, Habasinian debubu soka ka win dusibu ka win bibu kpuro, Rekabun bweseru kpuro gesi.

⁴ Ma u ka bu da Yinni Gusunɔn sɔa yerun dii teeru mi, tɛn mi Hananu, Yigidalian bii, Gusunɔn sɔm kowo u waa. Dii te, ta waa wa sina asakpɔbun dirun bɔkuɔ, gbara kɔso, Maaseya, Salumun biin dirun wɔllo.

⁵ Ma Yeremi u bu tam bwaanu we ka nɔri u nɛɛ, bu nɔruo.

⁶ Adama ba nɔn wisa ba nɛɛ, sa n man nɔrumɔ. Domi besen sikado Yonadabu, Rekabun bii, u sun wooda we u nɛɛ, su ku ra tam nɔ sere ka besen bibun bibo,

⁷ su ku ra dia bani,

su ku ra gbenu ko,
 su ku ra maa resem gbaanu ko,
 sa ñ kpě sa n mam ye mǎ.
 Adama sa ko n wāawa kuu bekunuginu sǎǎ bēsen wāaru kpuro sǎǎ.
 Nge mēya sa ko ka tē tem mē sǎǎ,
 mi sa wāa sa sǎru dimǎ mini.

⁸ Yen sǎ, bēse ka bēsen bibu sa Yonadabu, Rekabun biin gere ye mēm nǎǎwammē. Sa ñ tam nǎrumǎ bēsen wāarun tǎnu kpuro sǎǎ, bēse ka bēsen kurǎbu ka bēsen bibu.

⁹ Sa ñ maa dia banimǎ yē sǎǎ sa ko n wāa. Mēya sa ñ gbea mǎ, sa ñ maa resem gbaanu mǎ.

¹⁰ Sa wāa kuu bekuruginu sǎǎ. Mesuma sa ka bēsen sikado Yonadabun gere ye mēm nǎǎwammē.

¹¹ Adama sanam mē Nēbukanesaa, Babilonin sina boko u tem mē wǎrima, yera sa nē, su se su da Yerusalemu, kpa su Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu duka suuri. Yen sǎna sa wāa Yerusalemu mini giso.

¹² Yera Yinni Gusunǎ u Yeremi sǎǎwa u nē,

¹³ nē Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni, nē wi na maa sǎa Isireliban Yinni, na nē, a doo a Yudaba ka Yerusalemugibu sǎ a nē, ba ñ nēn kirǎba swaa dakimǎ kpa bu man mēm nǎǎwa?

¹⁴ Wee Rekabun bweseru ta Yonadabu, Rekabun biin gere mēm nǎǎwa ye u nē, win bibu bu ku raa tam nǎ. Mēya ba ñ maa tam mē nǎra sere ka gisǎn gisǎ. Ba ben sikado mēm nǎǎwa. Adama nē, na ka be, Yudaba gari kua saa yee yellun di, ma ba ñ man swaa daki.

¹⁵ Na bu nēn sǎmǎbu gǎriama saa yellun di, bu ka ben baawure sǎ u win daa kǎsa deri. Bu ku maa bǎnu sǎ kpa bu wa ba n wāa tem mē sǎǎ, mē na ben baababa wē. Adama ba ñ sǎmǎ be swaa daki, bu sere man mēm nǎǎwa.

¹⁶ Yonadabu, Rekabun biin bweseru ta ten sikadon gere mēm nǎǎwa. Adama be, nēn tǎmbu, ba ku ra man mēm nǎǎwe.

¹⁷ Yen sǎna nē Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni, nē wi na maa sǎa Isireliban Yinni, na nē, wee kon de kǎsa kpuro ye na raa gerua mi yu Yudaba ka Yerusalemugibu deema. Domi na ka bu gari kua, ba ñ man swaa daki. Na bu soka, ba ñ man wurari.

¹⁸ Yera Yeremi u Rekabun bwese te sǎǎwa u nē, ameniwa Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni wi u maa sǎa Isireliban Yinni u gerua. U nē, wee i bēen sikado Yonadabun gere ka win yiirebu kpuro mēm nǎǎwa.

¹⁹ Yen sǎ, Yonadabu, Rekabun bii wi, u ñ kǎsireba biamǎ win bweseru sǎǎ be ba ko n nēn sǎmburu mǎ.

Baruku u tireru kusia u gara

Yinni Gusunǎn sǎa yera

36

¹ Yudaban sina boko Yoyakimu Yosiasin biin bandun wǎǎ nēse sǎǎra Yinni Gusunǎ u ka Yeremi gari kua u nē,

² a tireru suo, kpa a gari yi yore yi na raa nun sǎǎwa Yudaba ka Isireliba ka bwese tukunu kpuron sǎ saa dǎma tēn di na ka nun gari torua Yosiasin waati sǎǎ n ka gisǎ girari.

³ Yudaba bǎ n nua kǎsa ye kon bu kua sǎrǎkudo ba koo gǎru gǎsia bu ben kom kǎsum deri. Saa yera kon bu ben durum wǎka.

⁴Yen biru Yeremi u Baruku Neriyan bii soka ma u nùn sōwa kpuro ye Yinni Gusunō u nùn sōwa. Ma Baruku u ye yorua tire te sō.

⁵Yera Yeremi u maa nùn sōwa u nē, wee ba man mwa ba neni, na n̄ kpē n da Yinni Gusunōn sāa yerō.

⁶Yen sō, dōma te ba koo nōō bōke, a doo wunen tii, kpa a Yinni Gusunōn gari yi na nùn sōwa a yore mi gari sāa yeru mi. Kpa Yuda be ba koo na saa ben wusun di ka sere maa tōn be ba ko n wāa mi kpuro bu yi nō.

⁷Sōrōkudo ba koo gōru gōsia bu ben daa kōsa deri, kpa bu Yinni Gusunō suuru kana. Domi win mōru ya kpā ye u ka bu mō.

⁸Yera Baruku Neriyan bii wi, u kua kpuro ye Yeremi u nùn sōwa. U Yinni Gusunōn gari yi gara sāa yee ten mi.

⁹Yoyakimun ban ten wōō nōōbuse sōō, yen suru nōōba nnese sōō, yera ba nōō bōkurun tōru yi tē sōō Yerusalemugibu ka Yudaba kpuro ba koo na bu nōō bōke Yinni Gusunōn sāa yerō.

¹⁰Yen tōō te sōōra Baruku u Yereḡin gari yi gara tōn ben wuswaaō Yinni Gusunōn sāa yerō, saa Gemaria, Safanin biin dirun di, wi u sāa tire yoro. Dii te, ta wāawa kōnnō ge ba mō kōnnō kpōōn bera gia, gunguru wōlō.

Misee u wirugibu

tire ten gari sōwa

¹¹Ye Misee Gemarian bii, Safanin debubu u Yinni Gusunōn gari yi nua yi ba yorua tire te sōō,

¹²yera u da sina bokon yēnuō sere win tire yoron dirō. Ma u deema wirugii beni ba mēnne mi. Beya, tire yoro Elisama ka Delāya Semayan bii, ka Elinatani, Akaborin bii, ka Gemaria Safanin bii, ka Sedesiasi Hananian bii ka sere wirugii be ba tie.

¹³Ma Misee u bu sōwa kpuro gari yi u nua Baruku u tōn be garia.

¹⁴Yeniban biru, wirugii be, ba Baruku Yehudi Netanian bii, Selemian debubu, Kusin sikadobu gōria ba nē, u ka tire te na te u Yudaba garia mi. Ma Baruku u tire te sua u ka da.

¹⁵Ye u tura mi, yera ba nùn sōwa ba nē, a sinō kpa a sun tire te garia.

Ma Baruku u sina u bu tu garia.

¹⁶Ye ba gari yi nua, yera ba mēerina ka nandabu ma ba Baruku bikia ba nē,

¹⁷a sun sōwō nge mē a koosina a ka gari yi yorua. Sa ko ka yi sina boko daawawa.

¹⁸Yera Baruku u bu wisa u nē, Yereḡiwa u man gari yi sōōmō ma na yorūmō tīreru sōō ka ankiri.

¹⁹Ma wirugii be, ba nùn wisa ba nē, i doo i kuke wunē ka Yeremi, kpa goo u ku raa bēē wa.

Sina boko u tire te dōō mēni

²⁰Yeniban biru, wirugiba tire te mwa ba berua Elisama tire yoron dirō. Ma ba da sina bokon mi, ba nùn gari yi sōwa.

²¹Yera sina boko u Yehudi gōra u nē, u doo u tire te suama. Ma u da Elisaman dirō u tu suama u gara sina boko ka wirugii ben wuswaaō.

²²N deema saa ye, puran saawa. Wōōn suru nōōba nnese sōōra mē. Ma u deema sina boko u sō u dōō wōōsu win diru mi u ra sine puran saa.

²³Yehudi ù n tire ten kabura ita, n̄ kun mē nne gina u kpa, yera sina boko u ra tire yoron kōō piibu gaḡu sue u ka mi ba gara bura u kpēē dōō sōō, sere te kpuro ta ka dōō mwaara muku muku.

²⁴ Ye sina boko ka win bwāabu ba ye kpuro nua ba ñ nande, ba ñ maa ben yānu gēeka nge mē ba ra ko nuku sankiranun sō.

²⁵ Sina boko u sere tire te dō meni, Elinatani ka Delaya ka Gemaria ba nūn suuru kana gem gem u ku ka tu dō meni. Adama u ñ bu swaa daki.

²⁶ Yera sina boko u Yeramēli wi u sāa sunōn bii, ka Seraya Asiriēlin bii, ka Selemia Abudēlin bii wooda wē u nē, bu tire yoro Baruku ka Gusunōn sōmo Yeremi mwaama, adama Gusunō u bu berua, ba ñ bu wa.

Yeremi

u tire ten kpaaru yorua

²⁷ Sanam mē sina boko u tire te dō meni, te Yeremi u Baruku sōwa u yore mi, yera Yinni Gusunō u Yeremi sōwa u nē,

²⁸ a maa tire kpaaru suo kpa a gari yi yore yi yi raa wāa tire te sō, te sina boko Yoyakimu u dō meni mi.

²⁹ Kpa a maa nūn sō a nē, wee ye nē, Yinni Gusunō na gerua.

Wee u tire te dō meni, ma u nē, mban sōna wunē Yeremi a yorua ma Babilonin sina boko u koo na kpa u tem mē kam koosia, kpa u men tumbu ka men yaa sabenu gura.

³⁰ Yen sōna, nē, Yinni Gusunō na wi sina boko Yoyakimu sōmō, ma win goo kun maa sinamō Dafidin sina gōna sō. Mēya ba koo maa win tiin goru deri tōwō sō sō ka wōkuru ta ñ sō ka pura sooramō.

³¹ Kon bu sēyasia ben durum sō wi ka win bibun bweseru, ka win bwāabu. Kon de kōsa yu Yerusalemugibu ka Yudaba deema, ye na raa bu sōwa, yēn sō ba ñ wure bu man swaa daki.

³² Ma Yeremi u tireru garu sua u Baruku, Neriyan bii, wi u sāa tire yoro wē. Yera u maa nūn tire te Yoyakimu u dō meni min gari sōwa kpuro. Ma u yi yorua u maa gari gē yorua yi yi ka yi weene.

Sedesiasi

u Yeremi gōra u bu Gusunō kana

37

¹ Babilonin sina boko Nebukanēsaa u Sedesiasi Yosiasin bii kua sina boko Yuda, Yekonia Yoyakimun biin ayerō.

² Sedesiasi wi, ka win bwāabu, ka win tumbu ba ñ Yinni Gusunōn gari yi swaa daki yi Gusunōn sōmō Yeremi u bu sōwa mi.

³⁻⁴ N deema saa ye sō, ba ñ gina Yeremi pirisom doke. U ra dewa mi u kī, win tumbun suunu sō. Yera sina boko Sedesiasi u Yukali Selemian bii ka Sofoni Maaseyan bii wi u sāa yāku kowo gōra win mi, bu ka nūn sō u bu Gusunō ben Yinni kana u ka bu nōnu geu mēeri.

⁵ Saa yera Babilonigibu ba Yerusalemu tarusi. Ye ba nua ma Egibiti sunōn tabu kowobu ba Yerusalemugii be somiru sisi, yera ba yarina ba doona min di.

⁶⁻⁷ Saa yera Gusunō Isireliban Yinni u Yeremi sōwa u nē, a Yudaban sina boko wi u nun gōrima nēn mi sōwō a nē, wee, Egibiti sunōn tabu kowo be ba raa wee bu ka nūn somi ba gōsirō ben temō.

⁸ Tē, Babilonigii be, ba koo maa wurama bu Yerusalemu wōri bu ye mwa, bu dō sōku.

⁹ Yen sō, ameniwa nē, Yinni Gusunō na gerua. Na nē, bu ku tii nōni wōke bu nē, Babilonigii be, ba tonda. Adama ba ñ yē ma ba ñ gam de.

¹⁰ Baa bà n Babilonin tabu kowo be kamia, kpa n tie be ba mɛɛra kua, ka mɛ, ba koo se saa ben kuu bekuruginun di bu wuu ge dɔɔ mɛni.

Ba Yeremi kpɛɛ pirisəm dirɔ

¹¹ Sanam mɛ Babilonigibun tabu kowo be, ba yarina ba Yerusalemu deri Egibiti sunən tabu kowo ben sɔ,

¹² yera Yeremi u kī u yari Yerusalemun di u da Benyamɛɛn temɔ u ka win baa sua tubi ye ba bɔnu mɔ sɔɔ.

¹³ Sanam mɛ u yariɔ u kɔnnɔ tura ge ba mɔ Benyamɛɛ, ma u deema ben kɔsobun tɔnwero wi ba mɔ Yirɛya Selemian bii, Hananian debubu u yɔ mi. Ma u nùn yɔrasia u nɛɛ, a tii Babilonigibu wɛ.

¹⁴ Yera u nɛɛ, aawo, na n nɛn tii Babilonigibu wɛ.

Adama durɔ wi, u n win gari yi wure. Ma u nùn mwa u ka da wirugibun mi.

¹⁵ Yera wirugii ben mɔru ya seewa ba nùn mwa ba so ba pirisəm doke Yonatham dirɔ wi u sãa tire yoro. N deema ba win dii te gɔsiawa pirisəm diru.

¹⁶ Nge mɛya ba ka nùn pirisəm doke dirɔ wɔru sɔɔ sere n ka tɛ.

¹⁷ Sɔɔ teeru, sina boko Sedesiasi u gɔra u nɛɛ, bu Yeremi sokuma. Ye u na, ma u nùn gari bikia asiri sɔɔ u nɛɛ, Yeremi, a gari gɛɛ mɔ yi yi wee Yinni Gusunən min di a man sɔ?

Ma u nùn wisa u nɛɛ, oo. Yinni Gusunɔ u koo de Babilonin sina boko u nun nɔma turi.

¹⁸ Ma Yeremi u maa nùn bikia u nɛɛ, tora terɔ na bɛɛ tora wunɛ ka wunen bwāabu ka sere wunen tɔmbu kpuro i ka man mwa i pirisəm kpɛɛ.

¹⁹ Mana bɛɛn sɔmɔ be, ba wāa be ba bɛɛ gari sɔɔwa ba nɛɛ, Babilonin sina boko kun nun wɔrim wee u sere tem mɛ mwa.

²⁰ Tɛ, nɛn yinni sina boko, a man swaa dakio kpa a nɛn kanaru nɔ, kpa a man kua ye na kī. A ku maa de n wura Yonatham tire yoron diru mi, kpa n ku ra ka gbi.

²¹ Yera sina boko Sedesiasi u wooda wɛ u nɛɛ, bu nùn yiyi pirisəm dirun yaaraɔ kpa ba n da nùn pɛɛ kuse teeru wɛ baadomma ye wuun pɛɛ kowoba ra ko sere wuu nukurun pɛɛ yu ka kpe. Nge mɛya u ka sina pirisəm dirun yaara mi.

Ba Yeremi kpɛɛ

dɔko kpiriru sɔɔ

38

¹ Sefatia Matanin bii, ka Gedalia Pasurin bii, ka Yukali Selemian bii, ka Pasuri Maakiyan bii ba nua ye Yeremi u tɔn be sɔɔwa. U nɛɛ,

² ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, wi u sina Yerusalemu ye sɔɔ, yiberɛba ba koo nùn gowa tabu sɔɔ, n kun mɛ u gbi gɔɔrun saabu, n kun mɛ ka bararu garu. Adama wi u tii Babilonigibu nɔmu sɔndia, wiya ko n wāa. Win wāa tera ta ko n sãa win dukia ye u wa u ka yara wahala yen min di.

³ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, u koo de Babilonin tabu kowobu bu Yerusalemu mwa.

⁴ Yera wirugibu ba na ba sina boko sɔɔwa ba nɛɛ, durɔ wini u tabu kowobu ka tɔn be ba wāa wuu ge sɔɔ bɛrum tiamɔwa ka win gari. U n bɛɛn gea kasu sere bɛɛn kɔsa. N n mɛn na, n weene bu nùn go.

⁵ Ma sina boko Sedesiasi u wisa u nɛɛ, wi wee u wāa bɛɛn nɔmuɔ. Na n kpɛ n bɛɛ gāanu yinari.

⁶ Yera ba nùn sua ba kpɛɛ sina bii wi ba m̀, Maakiyan d̀k̀ kp̄iruru garu s̀. D̀k̀ kp̄iri te, ta w̄awa p̄iris̄m dirun yaara. Te s̀ra ba nùn kp̄ɛɛ ka w̄ɛ. Adama ta ñ nim m̀. P̀t̀k̀wa ta m̀, ma u numa p̀t̀k̀ ye s̀.

⁷ Etiopigii goo wi ba m̀, Eb̄edi M̄leki u w̄a u s̄mburu m̀ sina kpaaru mi. Yera u nua ma ba Yeremi kp̄ɛɛ d̀k̀ kp̄iruru s̀. Saa ye s̀, sina boko u w̄a u s̀ gb̄ara k̄nn̄w̄ ge ba sokum̄ Benyam̄, u sirim̄.

⁸ Yera Eb̄edi M̄leki wi, u yara sina kpaarun di u da u sina boko deema u n̄ɛ,

⁹ n̄ɛn yinni sina boko, ye t̄n be, ba kua mi, ya ñ w̄, ye ba ka Yeremi kp̄ɛɛ d̀k̀ kp̄iruru s̀. U koo gbi mi, ḡorun s̀, domi d̄ianu kun maa w̄a wuu.

¹⁰ Ma sina boko u Eb̄edi M̄leki wooda w̄ u n̄ɛ, a t̄mbu t̄na suo kpa i da i Yeremi yara saa d̀k̀ kp̄iri ten min di u sere gbi.

¹¹ Yera Eb̄edi M̄leki wi, u t̄n be sua. Ma u da sina kpaarun arumani beru yer̄ u ȳa t̄k̄nu yarama. U nu Yeremi kp̄ɛɛya d̀k̀ ye s̀ ka w̄ɛ.

¹² Ma u Yeremi s̀wa u n̄ɛ, a ȳa t̄k̀ ñi dokeo wunen b̄u bakus̄ a sere w̄ɛ yi doke.

Ma Yeremi u kua m̄.

¹³ Ma ba nùn yarama ka w̄ɛ yi, saa d̀k̀ kp̄iri ten min di, ba dera u w̄a p̄iris̄m dirun yaara.

Sedesiasi

u Yeremi bwisi bikiam

¹⁴ S̄ teeru Sedesiasi u maa ḡra u n̄ɛ, bu Yeremi sokuma kpa u na u nùn deema Yinni Gusun̄n s̄a yerun k̄nn̄ itaser̄. Ye u tunuma, yera sina boko u n̄ɛ, na gari ḡɛ m̄ kon nùn bikia. A ku man ḡanu beru.

¹⁵ Ma u nùn wisa u n̄ɛ, ñ ñ nun ye s̀wa, a ñ man goom̄? Na ȳ ma ñ ñ nun bwisi k̄m̄ a ñ man swaa dakim̄.

¹⁶ Yera sina boko Sedesiasi u b̄rua asiri s̀ u n̄ɛ, sere ka Yinni Gusun̄n w̄aru wi u sun w̄aru w̄, na ñ nun goom̄. Na ñ maa nun t̄n be n̄mu beriam̄ be ba kasu bu nun go mi.

¹⁷ Yera u sina boko Sedesiasi s̀wa u n̄ɛ, ameniwa Gusun̄ Isireliban Yinni wi u w̄llu ka tem m̄ u gerua. U n̄ɛ, ñ ñ wunen tii Babilonin sun̄n tabu sinambu w̄ kaa n w̄awa wun̄ ka wunen yenugibu. M̄ya u ñ maa wuu ge d̄o menim̄.

¹⁸ Adama ñ kun bu tii w̄, u koo bu wuu ge n̄mu beria kpa bu gu d̄o men̄. A ñ maa kisiram̄ ben n̄man di.

¹⁹ Yera Sedesiasi u nùn s̀wa u n̄ɛ, na wurure Yuu be ba tii Babilonigibu w̄n s̀. Na berum m̀ bu ku raa man bu n̄mu s̄ndia kpa bu man n̄ni s̀.

²⁰ Ma Yeremi u nùn wisa u n̄ɛ, ba ñ nun bu n̄mu s̄ndiam̄. A n̄w̄o ye Yinni Gusun̄ u gerum̄ saa n̄n min di, kpa a faaba wa, a n w̄a.

²¹ Adama ñ ñ yina a bu tii w̄, wee ye Yinni Gusun̄ u man s̀si k̄siru s̀.

²² Na wa ba wun̄ Yudan sina bokon kur̄ be ba tie mw̄era ba ka da Babilonin sun̄n tabu sinambun mi. Ma kur̄ be, ba m̀,

wee, be ba raa nun gari s̀wa ba n̄ɛ,

kaa n b̄ri yendu m̄ mi,

ba nun n̄ni w̄kua

ma ba nun kamia.

Ye ba deema a numm̄ p̀t̀k̀ s̀,

ma ba yarina ba nun deri.

²³ Wee ba koo wunen kur̄bu ka wunen bibu kpuro mw̄eri bu ka da Babilonigibun mi. Wunen tii a ñ maa kisiram̄ ben n̄man di. Ben sina bokowa koo nun mwa kpa u wuu ge d̄o men̄.

²⁴ Yera Sedesiasi u Yeremi sɔɔwa u neɛ, a ku ra de goo u gari yi nɔ kpa bu ku raa nun go.

²⁵ Wirugibu bā n nua ma na ka nun gari kua, ma ba na ba nun bikia ba neɛ, a ku bu gāanu berua ye a man sɔɔwa ka ye na nun sɔɔwa sɔɔ, kpa bu ku raa nun go,

²⁶ saa ye sɔɔ, a bu wisio a neɛ, a man suuru kanam nawa n ku ka nun da Yonatham yenuɔ kpa a ku ra ka gbi.

²⁷ Yera wirugii be kpuro ba na Yeremin mi, ba nūn gari yi bikia. Ma u bu wisa nge mɛ sina boko u nūn sɔɔwa mam mam, ma ba nɔɔ mari ba yara. Domi gari yi u nūn sɔɔwa mi, yi ñ gina yara tɔɔwɔ.

²⁸ Pirisəm dirun yaara miya u wāa sere ba ka Yerusalemu mwa.

Babilonigibu

ba Yerusalemu mwa

(I maa mɛerio 52:4-16, Sinambu II, 25:1-12)

Wee ye n koorā sanam mɛ Babilonigiba Yerusalemu mwa.

39

¹ Sedesiasi Yudaban sina bokon bandun wɔɔ nɔɔba nnese, yen suru wɔkuruse sɔɔra Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko u Yerusalemu wɔrima ka win tabu kowobu kpuro. Ma ba sansani gira yen bɔkuɔ, ma ba kuku yenu kua ba ka sikerena.

² Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiasen suru nnese, yen sɔɔ nɔɔba nnese sɔɔra ba gbāraru yaba.

³ Saa yera Babilonin tabu sinambu ba dua ba wuu ge tarusi gen kɔnnɔ wuu suunuguu gian di. Tabu sinam ben yisa wee, Nɛɛgali Sarɛsɛɛ, ka Sangaa Nebu, ka Saasekimu, sina bokon sɔm kowobun wirugii, ka maa Nɛɛgali Sarɛsɛɛ wi u s̄aa dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinam be ba tie.

⁴ Ye Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba bu wa, yera ba duki yarina wɔkuru ba yara ka kɔnnɔ ge ga wāa gbārānu yirun baa sɔɔ sina bokon dāa gbaarun bɔkuɔ wɔwan bera gia.

⁵ Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa swīi ma ba nūn naamwɛ Yerikon wɔwaa. Yera ba nūn mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi, Ribilaɔ, Hamatin temɔ. Miya u nūn siri.

⁶ Ma u dera ba Sedesiasin bibu ka win sina asakpɔbu sakira Ribila mi, win nɔni biru.

⁷ Yen biru u Sedesiasin tiin nɔni wɔwa ma u nūn bɔkua ka sii gandun yɔni ba ka da Babiloniɔ.

⁸ Babilonigii be, ba Yerusalemun sina kpaaru ka yen yɛnusu dɔɔ meni, ma ba yen gbāraru surura.

⁹ Yen biru Nɛbusarada, kɔsobun wirugii, u tɔn be ba tie Yerusalemuɔ ka be ba nūn tii wɛ ka sere maa be ba tie tem mɛ sɔɔ gura u ka doona Babiloniɔ.

¹⁰ Adama u ben bwɛɛbwɛɛ be ba ñ gāanu mɔ deri tem mɛ sɔɔ ma u bu gbea wɛ.

Ba Yeremi yara pirisəm di

¹¹ Ma Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko u Nɛbusarada, kɔsobun wirugii wooda wɛ Yeremin s̄o u neɛ,

¹² a nūn mɛerio kpa a nūn kɔsu. A ku nūn kɔsa gaa kua. Ye u nun sɔɔwa kpuro, a koowo.

¹³ Ma Nebusarada, k̄sobun wirugii, ka Nebusasibani, sina bokon s̄m kowobun wirugii, ka Neegali Saresee, dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinambu kpuro,

¹⁴ ba ḡra bu Yeremi yarama p̄ris̄m dirun di, kpa bu ka n̄n da bu Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu n̄mu s̄ndia. Wiya u ka n̄n da win ȳnū. Nge meya Yeremi u ka yara u w̄a ka Yuda be ba tie.

Gari yi Yinni Gusun̄

u Ebedi Meleki s̄wa

¹⁵ Saa ȳ s̄o Yeremi u w̄a p̄ris̄m s̄o, Yinni Gusun̄ u n̄n s̄wa u nee,

¹⁶ a doo a Ebedi Meleki, Etiopigii wi s̄ a nee, ne, Gusun̄ Isireliban Yinni, ne wi na wallu ka tem m̄, na raa gerua na nee, k̄sa ya koo wuu ge deema, n̄ m̄ gea. T̄, kon de k̄sa ye, yu tunuma. Ye kpurowa ya koo kooru win n̄ni biru.

¹⁷ Adama yen t̄o te, kon n̄n yakia. B̄n berum u m̄ mi, ba n̄ n̄n n̄ma turi.

¹⁸ Na n̄ derim̄ bu n̄n go. Kon win w̄aru yakia, domi u man naane kua. Ne, Yinni Gusun̄wa na yen̄ gerua.

Yeremi u da Gedalian mi,

Misip̄

40

¹ Yinni Gusun̄ u ka Yeremi gari kua sanam me Nebusarada u dera u wurama saa Raman di.

N deema ba raa n̄n b̄kuawa wi ka Yerusalemugibu gabu ba ka d̄o Babilonī. Min diya Nebusarada u n̄n yara.

² Ma Nebusarada wi, u n̄n soka u ka da bee tia u nee, Gusun̄ wunen Yinni u raa gerua u nee, k̄sa ya koo wuu geni deema.

³ Wee, t̄, ye u gerua mi, ya kooru ȳn s̄ i n̄n torari, i n̄ win gere mem̄ n̄w̄e.

⁴ T̄, kon nun yakia n̄ nun ȳni yi pota. Adama à n̄ k̄ a ka man da Babilonī, a na su da. Kon nun n̄ori. À kun maa k̄, a sin̄. A doo a sina mi n̄ nun w̄re.

⁵ Sanam me Nebusarada u wa ma Yeremi kun fuuku wisa, yera u nee, n̄ n̄ men na, a doo a Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deema. Wiya sina boko Nebukanesāa u kua sun̄ Yudaban wusu s̄o. Kaa n̄ ka n̄n w̄a ka t̄n be ba tie sannu, n̄ kun me, a doo mi a k̄.

Ma Nebusarada wi, u n̄n d̄anu kusenu kua ka sere maa k̄nu ganu. Ma u dera u doona.

⁶ Yera Yeremi u da Gedalian mi, Misip̄, u sina mi ka t̄n be ba tie tem me s̄o sannu.

Gedalia u Yudan tem kpare

(I maa meerio Sinambu II, 25:23-24)

⁷ Saa ȳ s̄o tabu sinam be ba raa woo tabu gber̄o ka ben tabu kowobu ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia, Akikamun bii kua Yudaban sun̄, ma u n̄n t̄n be ba tie Yudāo kpuro n̄mu beria, ka sere bw̄ebw̄e be ba n̄ yoru mw̄e ba ka de Babilonī.

⁸ yera ba da Gedalian mi, Misip̄. Be ba da mi, bera, Isimeeli, Netanian bii, ka Yokanani ka Yonatan, Karean bibu, ka Seraya, Tanumetin bii, ka Efai Netofagin bibu, ka Yesania, Maakagin bii, be kpuro ka ben t̄mbu.

⁹ Yera Gedalia u bu s̄wa ka b̄ri u nee, i ku berum ko i ka Babilonigibu s̄a. I gesi sin̄ besen tem me s̄o kpa i Babilonin sina boko s̄a. Saa yera i ko i n̄ w̄a b̄ri ȳndu s̄o.

¹⁰ Wee, na wāa Misipa mini na n ka sāa bēen nōni Babilonigii ben mi. Adama bēe, i doo i gberun dāa marum səri mē ba ra di ka mē ba ra ka maa gum ka tam ko. Kpa i mu bere bēen wekeno, kpa i sina i n wāa wuu si i mwa sōo.

¹¹ Ma Yuda be ba wāa Mōabun temo ka Amōniban temo ka Edōmuban temo, ba nua ma Babilonin suno u gabu deri Yudaban temo, ma u Gedalia kua ben kparo.

¹² Yera be kpuro ba wurama ben temo. Ma ba da ba Gedalia deema Misipao. Wōo ge sōo, ba resēm wa too, ka maa dāa marum gam.

Ba Gedalia go

(I maa mēerio Sinambu II, 25:25-26)

¹³ Sōo teeru Yokanani, Karean bii, ka sere tabu sinam be ba wurama tabu gberun di mi, ba na Gedalian mi Misipao.

¹⁴ Ma ba nūn sōwa ba nēe, a yē ma Baalisi, Amōniban sina boko u Isimēeli, Netanian bii gōra u nun go?

Adama Gedalia u n̄ ye wure.

¹⁵ Ma Yokanani u da Misipao u Gedalia sōwa asiri sōo u nēe, a de n da n Isimēeli, Netanian bii wi go, kpa goo u kun yē. Nge mban sōna kaa de u nun go, kpa Yuda be ba mēne mini bu maa yarina kpa ben gabu bu gbi.

¹⁶ Ma Gedalia u Yokanani wisa u nēe, a ku Isimēeli go, domi ye a gerua win sō mi, weesa.

41

¹ Adama wōo gen suru nōba yiruse sōo, yera Isimēeli u na Misipao Gedalian mi. Isimēeli wi, u sāawa sina bii ka maa sina asakpo. Tōmbu wākura ba nūn swīima ba ka na mi. Sanam mē ba sō ba dimo ka Gedalia,

² yera Isimēeli ka tōn be ba nūn yōsirima mi, ba seewa sannu sannu ba Gedalia takobi sākura ba go, wi, wi Babilonin sina boko u gōsa u ka Yudan tem kpara mi.

³ Isimēeli wi, u maa Yudaba kpuro ka Babilonin tabu kowo be ba wāa mi go.

Isimēeli u tōmbu wene go

⁴ N deema goo kun yē ma Gedalia u gu. Ye n kua sōo yiru, win gōon biru,

⁵ yera tōmbu wene gabu ba seema saa Sikemu ka Silo ka Samarin di. Tōn be, ba ben toba kōna, ben yānu nu gēekire ma ba tii murura baama nuku sankirarun sō. Mēya ba maa alikama sōwa ka turare bu ka Yinni Gusunō yākuru kua Yerusalemuō win sāa yera.

⁶ Yera Isimēeli u seewa Misipan di u da u ka bu yinna swaao, u sumo. Ye u tura ben mi, ma u nēe, i na su da Gedalian mi.

⁷ Adama ye ba dua wuuo, yera wi ka win tōmbu ba tōn be mwa ba sakira. Ma ba ben gonu kpēe doko kpiriruru garu sōo.

⁸ N deema be sōo, u n̄ tōmbu wākuru go yēn sō ba raa nūn sōwa ba nēe, u ku bu go, be, ba alikama ka gbēe, ka gum ka tim berua yakaso.

⁹ Doko kpiri tē sōo u tōn ben gonu doke mi, ta sāawa te Asa u dera ba gba sanam mē wi ka Basa Isireliban sina boko ba tabu m̄. Te sōora u tōn goo ni yibia.

¹⁰ Yen biru, u be ba tiara mi yoru mwēera u ka doona ka sina bokon bii wōndiaba ka sere tōn be Nebusarada, kōsobun wirugii u Gedalia deria. Be kpurowa u yoru mwēera u ka da Amōniban mi.

Ba yoo be Isimēeli u mwēera

yakia

¹¹ Yokanani, Karean bii, ka Yudaban tabu sinam be ba wāa ka wi, ba nua kōsa ye Isimēeli u kua.

¹² Yera ba tabu durōbu sua ba da bu ka Isimēeli wōri. Ma ba nūn deema yeru bōkōwō ge ga wāa Gabaoniō.

¹³ Tōn be Isimēeli u mwēera mi, ye ba Yokanani wa ka win tabu sinambu, yera ben nuki dora.

¹⁴ Ma be kpuro ba Isimēeli deri, ba da ba Yokanani deema.

¹⁵ Adama Isimēeli wi, u duka yakura Yokananin min di ka tōmbu nōōba ita gabu, ma u da u wāa Amōniban mi.

¹⁶ Yokanani ka win tabu sinam be, ba tōn be ba tie mwēera Isimēelin nōman di, be u raa mwēera sanam mē u Gedalia go. Bera tabu kowobu ka tōn kurōbu ka bibu ka sina bokon sōm kowobu. Be kpurowa u mwēerima saa Gabaonin di.

¹⁷ Ma ba da ba wāa sōbun sōbia yeru garun mi, te ba ra soku Kimuhamu Betelehemun bōkuō. Yen biru, ba kpikuru da Egibitiō.

¹⁸ Domi ba Babilonigibun berum mō yēn sō Isimēeli u Gedalia go wi Babilonin sina boko u kua Yudaban kparo.

*Yudaba ba Yeremi bikia
u bu Gusunō kana*

42

¹ Yera tabu sinam be ba raa kpikuru sua, ka Yokanani, Karean bii, ka Yesania, Hoseen bii, ka tōn be ba tie kpuro, saa wirugibun di sere ka bwēebwēebu, ba na ba Yeremi sōōwa ba nēe,

² a de a no ye sa nun bikiamō. A sun Gusunō kanō, be se be sa tien sō, domi sa raa dabi, adama tē sa kaara, nge mē a waamō.

³ A Gusunō wunen Yinni kanō u sun sōōsi mi sa ko da ka ye sa ko ko.

⁴ Ma Yeremi u bu wisa u nēe, na nua. Kon Gusunō besen Yinni kana nge mē i man bikia kpa n wurama n be se sō ye u man sōōwa. Na n be se gāanu beruamme.

⁵ Ma ba Yeremi wisa ba nēe, sa wura su ko mam mam ye Yinni Gusunō u koo nun sō su ko. Wiya u koo ko besen seeda dio gemgii ka naanegii sà kun besen nōō mwēeru yibie.

⁶ Wee be se era sa nun gōra a sun Gusunō besen Yinni bikia. Yen sō, sa ko ko ye u sun sōōwa su ko, baa yà kun sun wēre. Ka mē, sa ko n nuku dobu mō yēn sō sa nūn mem nōōwamme.

Yinni Gusunō u Yeremi wisa

⁷ Sōō wōkurun biru, Yinni Gusunō u Yeremi wisa.

⁸ Ma Yeremi u Yokanani, Karean bii sokusia ka tabu sinam be ba nūn swīi ka sere ben tōmbu kpuro be ba wāa mi, wirugibu ka bwēebwēebu.

⁹ Ma u bu sōōwa u nēe, wee be se ya i man gōra n Gusunō be se Isireliban Yinni bikia. Ye u man sōōwa wee. U nēe,

¹⁰ i n sina tem mē sōō,
u koo de be en tōmbu bu tāsī.

U n maa bu goomō.

U koo be se swīiwa i n nuuru mō.

U n be se wukamō,

u n maa derimō kōsa yu be se deema

ye u raa bwisika u be se kua.

¹¹ N n men na, i ku maa Babilonin sina bokon berum ko.
Domi wi, Yinni Gusunō u ko n ka be se wāa kpa u be se faaba ko.

¹² Wi, Gusunɔ u koo de u beɛn wɔnwɔndu wa.
Kpa u de i wurama beɛn temɔ.

¹³ Adama i n neɛ, i n wi, Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔwammɛ, i n sinamɔ tem meni sɔɔ,

¹⁴ i ko i dawa Egibitiɔ mi i n tabu wasi, baa bin kɔban swi i n nɔɔmɔ, i n maa dɛanu biamɔ, yen sɔ, miya i ko sina,

¹⁵ tɛ i swaa dakio ye Gusunɔ, beɛ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, u gerumɔ. U neɛ,

beɛ Yuda be i tie, i n gɔru doke i ka da Egibitiɔ ka gem,
kpa i n waa mi,

¹⁶ sanam meya taa bin berum i mɔ,
bu koo beɛ deema Egibiti mi.

Gɔɔ tɛn weeweenu i maa mɔ mi,
ta koo beɛ deema,

kpa i gɔbisuku mi gia.

¹⁷ Be ba gesi nia kua
bu ka da Egibitiɔ bu kuke,

ba koo gɔbiwa tabu sɔɔ,

ka gɔɔru sɔɔ, ka baranu sɔɔ.

Ben goo kun kisiramɔ kɔsa yen di
ye u koo bu surema mi.

¹⁸ Yeremi u neɛ, wee ye Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U neɛ, nge mɛ u Yerusalemugibu win moru seesi, nge meya u koo maa beɛ ye seesi, i n da Egibitiɔ. Saa ye sɔɔra ba ko n da ka beɛn yiɛsiru tɔmbu bɔrusi, n kun mɛ, bu ka goo gaa kɔsunu sie, kpa bu beɛ gem i seku bakaru wa kpa i kun maa sine tem mɛ sɔɔ.

¹⁹ U maa neɛ, i ku Egibiti da, beɛ be i tie Yudaban bweseru sɔɔ. I de i n yɛ ma u beɛ ye yinariwa gisɔ.

²⁰ Sanam mɛ i man gara n beɛ Yinni Gusunɔ kana, ye na wurama, i gerua i neɛ, n beɛ sɔɔwɔ mam mam ye Gusunɔ beɛn Yinni u man sɔɔwa kpa i ye ko. Adama weesa i tii kua.

²¹ Domi gisɔ, na ka win wisibu na adama i n bin gabu swaa daki bi u neɛ, n beɛ sɔ.

²² Tɛ, mi i dɔɔ i sina mi, i n yɛ ma tabu sɔɔra i ko i gɔbi, n kun mɛ gɔɔru sɔɔ, n kun mɛ baranu sɔɔ.

Ba ka Yeremi da Egibitiɔ

ka dam

43

¹ Sanam mɛ Yeremi u gari yi tɔn be ba waa mi kpuro sɔɔwa, yi Gusunɔ ben Yinni u neɛ, u bu sɔ,

² yera Asaria, Hoseen bii, ka Yokanani, Karean bii, be kpuro ba Yeremi wisa ka tɔn piiburu ba neɛ, ye a gerua mi, weesa. Gusunɔ besen Yinni kun nun sɔɔwa a sun sɔ, su ku Egibiti da.

³ Adama Baruku, Nɛriyan biiwa u nun bɔriemɔ a ka sun sɔ su ku da mi, domi u kiwa Babilonigibu bu sun mwɛeri bu go, n kun mɛ bu sun yoru mwa bu ka da ben temɔ.

⁴ Nge meya Yokanani, Karean bii, ka tabu sinambu kpuro ka ben tɔmbu kpuro ba yina bu Yinni Gusunɔn gari nɔ ye u neɛ, bu de bu sina ben tem mi.

⁵ Yera Yokanani ka tabu sinam be, ba ka Yuda be ba tie da Egibiti^o, be, be ba raa kpikuru da tem tukum^o ba wurama,

⁶ t^on dur^obu ka t^on kur^obu ka bibu ka sina bokon bii w^ondiaba, be kpuro gesi be N^ebusarada, k^osobun wirugii, u Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deria. Ma ba ka Yere^min tii da ka maa Baruku N^eriyan bii.

⁷ Ba da ba w^oa Egibitin wuu ge ba m^o Tapanesio. Nge meya ba n ka Gusun^on gere mem n^ow^e.

Ba koo Egibiti tabu w^ori

⁸ S^ow^o teeru Yinni Gusun^o u Yeremi s^ow^oa Tapanesio u nee,

⁹ a kpee bakanu suo kpa a da a nu sike Yudaba kpuron wuswaa^o mi ba ra birikiba w^o ye ya w^oa Egibitin sina kpaarun k^on^ow^o Tapanesio.

¹⁰ Kpa a Yudaba s^o a nee, ameniwa ne, Gusun^o Isireliban Yinni, ne wi na w^ollu ka tem m^o, na gerua. Na nee, wee, kon de bu N^ebukanesaa, nen som kowo kasum da kpa n win bandu swi kpee ni a sikuan w^oll^o kpa u win sina g^ona teria mi,

¹¹ kpa u Egibitigibu seeyasia. Be u koo go, u go, be u koo mw^eeri u ko yobu kpa u mw^eeri, be u koo maa sakiri ka takobi, kpa u sakiri.

¹² Kpa u ben buu dia d^ow^o meni, kpa u buu nin tii gura kpa u maa ben ya^onu gura ya kun nu^on se^osie kpa u yari min di ka b^ori yendu, nge me naa kparo u ra win kpara yaberu sebe u n doon^o.

¹³ U koo Be^oti Sem^esin bw^oarokunu k^osuku, kpa u buu dia ye ya tie d^ow^o meni Egibiti mi.

Gari yi Yinni Gusun^o u Yuda

be ba kpikuru da Egibiti^o

s^ow^oa

44

¹ Yinni Gusun^o u Yuda be ba w^oa Migidilio ka Tapanesio ka Menfisio ka Patur^osio Egibitin tem^o s^ow^oa saa Yere^min min di u nee,

² wee, ye ne Gusun^o, w^ollu ka tem Yinni na gerua. Na nee, i k^osa ye kpuro wa ye na Yerusalemu kua ka Yudan wuu si su tie. Wee, su kua bansu. Goo maa sari mi.

³ Domi ba k^osa kua ba nen m^oru seeya ye ba ka da ba bu^onu ya^okunu kuamme ni be^e ka be^en baababa i n daa ye.

⁴ Na be^e nen som^obu g^oria saa yellun di bu ka be^e s^o, i ku s^oa k^osu nini ko, ni nen tii na tusa.

⁵ Adama i n man swaa daki. I n be^en kom k^osum deri. I n maa bu^onu ya^oku kobu deri.

⁶ Ma na ka be^e m^oru kua gem gem. Na Yudan wusu ka Yerusalemun sw^ee kpeerasia ma ye kpuro ya kua bansu, nge me i waam^o gis^o.

⁷ Yen s^o t^e, ameniwa ne, Gusun^o Isireliban Yinni, ne wi na w^ollu ka tem m^o, na gerua. Na nee, mban s^ona i tii durum baka yeni s^obim^o ye i ka dera ba kur^obu ka dur^obu ka bibu ka bii w^eenu go sere goo kun maa tie.

⁸ I kiwa i nen m^oru seeya ka be^en bu^onu ya^oku kookoo si i m^o Egibiti^o mi i w^oa? I kiwa i tii kam ko, kpa i ko b^ori^ogibu ka sekurugibu handunia ye s^o?

⁹ I duariwa k^osa ye be^en baababa ka be^en sinambu ka ben kur^obu ka be^en tii ka be^en kur^obu i kua Yuda^o ka Yerusalem^o?

¹⁰ Wee, sere ka t^e i n tii kawe i g^oru g^osie. I n man nasie, i n maa nen woodaba swi ye na be^e ka be^en baababa w^e.

11 Yen sōna nε, Gusunō Isireliban Yinni, nε wi na wōllu ka tem mō na bεε biru kisi ma na bεε kōsa kua n ka bεε Yudaba kpuro kam koosia.

12 Kon Yuda be ba kpikiru da Egibitiō kam koosia. Egibiti miya ba koo ghi kpuro. Ba n̄ goo buremō. Ba koo gbiwa tabu sō, ka gōoru sō kpa bu bu gem bu sekuru wa, kpa ba n da ben yīsiru sie bu ka goo bōrusi, n̄ kun mε bu n̄n gāa kōsunu gerusi.

13 Kon bu sεeyasiawa nge mε na Yerusalemugibu sεeyasia ka tabu, ka gōoru, ka maa baranu.

14 Kon de ben fiiko bu kpikiru su. Be baasi, goo kun kisiramō. Goo kun maa wee Yudan temō baa mε ba ko n kī bu wurama amen biru.

Ba Asitaate yākuru kuamme

15 Yera be kpuro be ba yē ma ben kurōbu ba ra būnu turare dōo dokeye ka tōn kurō dabinu kpuro be ba wāa mi, ka tōn dabi te ta tie Paturasiō, Egibitin tem mi, ba Yeremi sōwa ba nεε,

16 sa n̄ gari yi mεm nōowammε yi a gerua a nεε, yi weewa Yinni Gusunōn min di.

17 Sa ko kowa nge mε sa gerua, su būu wi ba mō Asitaate turare dōo dokea, kpa su maa n̄n tam tāra nge mε sa ra raa ko, bεε ka besen baababa, ka besen sinambu ka besen wirugibu Yudan wusu sō ka Yerusalemun swεε sō. Domi saa ye sōra sa ra wa su di su debu, sa n nuku dobu mō kpa sa kun wahala gaa wa.

18 Adama saa dōma tēn di sa n̄ maa būu wi turare dōo dokeare, sa n̄ maa n̄n tam tārare, saa min diya sa kpuro bia. Tabu sun di, ma gōora sun go.

19 Ma tōn kurō be, ba gerua ba nεε, sanam mε sa būu wi yākunu kuamme, ka besen durōbun yēra. Ba yē ma sa ra būu wi kiraru kue su ka n̄n bεere wē, kpa su n̄n tam tāra temō.

20 Ma Yeremi u tōn be kpuro wisa, kurōbu ka durōbu, u nεε,

21 bεε ka bεen baababa ka bεen sinambu ka bεen wirugibu, i ra būu yākunu kue Yudan wusu sō ka Yerusalemun swεε sō. Nge weesa? I tamaa Yinni Gusunō kun ye yē? Nge i tamaa u ye duariwa.

22 Aawo, u n̄ ye duari. U ka bεε wasirawa bεen kom kōsum sō ka daa kōsa ye i kuan sō. Yen sōna bεen tem mu kua bansu. Goo maa sari mε sō. Ma mu kua tem bōruram nge mε sa waamō gisō.

23 Wahala ye, ya bεε deemamōwa gisō yēn sō i būnu yākuru kua ma i Yinni Gusunō torari i n̄ win gere wure, i n̄ maa win sōsinu ka win woodaba ka win kirōba swīi.

24 Yeremi u maa tōn be kpuro, kurōbu ka durōbu, sōwa u nεε, bεε Yudaba, bεε be i wāa Egibitiō, i swaa dakio i nō ye Yinni Gusunō u gerua.

25 Wee ye Gusunō Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u gerua. U nεε, bεε ka bεen kurōbu, i nεε, i ko i bεen nō mwεenu yibia ni i būu tōn kurō wi ba mō Asitaate kua. Wiya i ko i turare dōo dokea, kpa i maa n̄n tam tāra temō. Wee, i maa ye kua.

26 Yen sō tē, i swaa dakio i nō ye wi, Yinni Gusunō u bεε sōmō. U bōrumō ka win yīsī bakaru ma Egibitin tem kpuro sō, Yuda goo kun maa bōrumō ka win yīsīru u nεε, sere ka Yinni Gusunōn wāaru.

27 U koo dewa kōsa yu bεε deema, n n̄ mō gea. Yuda be ba wāa Egibitiō kpuro, ba koo gbiwa tabu sō ka gōoru sō.

28 Ka mε, bεen fiiko ba koo kisira tabun di, kpa bu wurama Yuda. Saa yera, bεε be i da mi kpuro i ko i gia n̄ n n̄n garin na yi koorā, n̄ n maa bεegiin na yi koorā.

²⁹ U koo bæε deema Egibiti mi, kpa u bæε yīreru wē te ta koo bæε sōsi ma kōsa ye u raa gerua ya koo nawa ka gem. Yīre tera,

³⁰ u koo Egibitin sunō Hofara win yiberēba nōmu beria be ba kasu bu nūn go, nge mē u Yudaban sina boko Sedesiasi Nebukanēsaa nōmu beria, wi, wi u kasu u nūn go. Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

Gari yi Yeremi u Baruku

sōwa

45

¹ Sanam mē Baruku Neriyan bii u gari yi yorua tireru sōo yi Yeremi u nūn sōwa Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wōo nnese sōora mi. Yen biru Yeremi u Baruku sōwa u nēε,

² wee ye Gusunō Isireliban Yinni, u gerua wunen sō.

³ U nēε, a gerumō a mō, a kam kuawa domi wi, Yinni Gusunō u wunen wahala sosimō. Ma a weeweenu mō sere a wasira. Adama a bia mi kaa wēra.

⁴ Wee, ye Yinni Gusunō u nēε n nun sō. U nēε, u koo ye u raa bana kōsukuwa, kpa u ye u raa duura wukiri.

Yen tubusiana, u koo tem mē kpuro sanku.

⁵ U maa nēε, gāa bakana a kasu wunen tiin sō? A ku be nu kasu.

Domi u koo de kōsa yu na yu tōmbu kpuro wōri. Adama wunε u koo wunen wāaru yara mi a da kpuro. Tera ta ko n sāa nge wunen arumani ye a gura tabu sōo.

46

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunō u Yeremi sōwa bwese tukunun sō.

Ba Egibitigibu kamia

Kaakemisiō

² Babilonin sina boko u Egibitin sunō Neko ka win tabu kowobu kamia Kaakemisiō, Efaratin daaru bōkuō. N deema saa ye sōo, Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wōo nnese sōora mi. Saa ye sōora Yinni Gusunō u gari yini gerua Egibitin sina boko ka win tabu kowobun sō u nēε,

³ wee Egibitin tabu sinambu ba kuuki mō ba mō, i tērenu sōoru koowo, bakanu ka piiminu, kpa i se i tabu da.

⁴ I bæen tabu kēkē be dumi gawe sōoru koowo. Bæε maasōbu, i bæen dumi yōōwo, kpa i bæen tabu furōsu doke. I bæen yaasi sunkuo yi balli, kpa i bæen tarakpenu sebe.

⁵ Adama mba Yinni Gusunō u sere waamō ya kooramō ben suunu sōo. U nēε, be wee ba mwia kpana ba biruku yira wuramō. Ba ben tabu durōbu kamia. Ma ba duki mō, ba n mam biru mērimō. Tem mē kpuro mu berum duura.

⁶ Kam sōora be ba sāu ba duki mō. Baa tabu durō damgibu bā n duki sua kama.

Domi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, Efaratin daarun bɔkuɔ,
dabiru ta sokuramɔ ta wɔrukumɔ.

⁷ Wara u ka daa te ba mɔ Nilu weene tã n yiba.

Wara u ka tu weene sanam me ten tora bɔ.

⁸ Egibitigiba ba ka tu weene.

Domi ba nee, nge me Nilun nim mu ra terie ka dam tem sɔɔ,

nge meya ben tabu kowobu ba koo maa teria tem sɔɔ,

kpa bu wusu ka sin tɔmbu kam koosia.

⁹ Wee ba mɔ, ben maasɔbu bu seewo fuuku.

Be ba tabu keke be dumi gawe dua,

bu duki doo.

Ben tabu durɔbu bu seewo.

Puti ka Kusin tabu durɔbu be ba teɛ piiminu neni,

ka sere Ludiba be ba sãa ten towobu,

bu seewo.

¹⁰ Adama tɔɔ teni, ta ko n sãawa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinnigiru.

Ta ko n sãawa tɛ sɔɔ u win yiberɛba mɔru kɔsiemɔ.

Takobi ya koo tɔmbu di,

kpa yu yem debu.

Tɔn dabi te ya koo go,

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin sɔ,

ta ko n kpɪ nge yãku yaa

Efaratin daarun goorɔ,

sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

¹¹ Bɛɛ Egibitigibun tabu kowobu,

baa i n seewa i da Galadio i tim kasu, kama.

Bɛɛn mɛɛra ya n kpeemɔ.

¹² Bwesenu kpuro nu koo nɔ

nge me ba bɛɛ sekuru doke.

Domi ba koo bɛɛn desirun kuuki nɔ baama.

Bɛɛn tabu durɔbu ba ko n b̄aarimɔwa.

B̄a n yinna, ba koo wɔrukuwa sannu.

Nɛbukanesaa u Egibiti wɔri

¹³ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa sanam me Babilonin sina boko,
Nɛbukanesaa u na u Egibiti wɔri. U nee,

¹⁴ a Egibitigibu nɔɔsio

ka be ba wãa yen wuu si ba mɔ Migidoli, ka Mɛnfisi, ka Tapanesi sɔɔ,

a nee, ben baawure u seewo u sɔɔru ko.

Domi ba bu tabu wɔrima baaman di.

¹⁵ Ben tabu durɔ damgibu ba wɔruka.

Ba n kpɪa ba ka tii yine.

Ne, Yinni Gusunɔwa na bu fuka.

¹⁶ Na dera ben tabu kowo dabiru ta sokura ta wɔruka.

Ma ba mɔ, bu seewo bu wura ben temɔ

mi ba bu mara, mi tabu sari.

¹⁷ Ne, Yinni Gusunɔ na nee,
bu Egibitin sunɔ yɪsi kpaaru kɛɛyɔ

bu nee, woo kanɔ.

U dera saa gea n̄un doonari.

¹⁸ Ne Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,

ne wi na sãa sina boko,

sere ka nen wāaru,
 nge me ba yē ma guu te ba mō Tabori
 ta guu ni nu tie gunum kere,
 ka nge me ba yē ma guu te ba mō Kaameli
 ta wāa nim wōkun bōkuo,
 nge meya ba n yē kam kam
 ma yiberēba ba koo na bu bu wōri.

¹⁹ Bēē Egibitigibu, i sōoru koowo i bēēn yānu gura,
 ba koo bēē yoru mwēeri.

Domi wee, Mēnfisi ya koo ko bansu.

Goo kun maa sinamō ye sōo.

²⁰ Bēē Egibitigibu, i sāawa nge naa gbiiba ye ya wā.

Adama wee, daru swāa gaa ya wee

saa sōo yēsan nōm geu gian di,

yu ye wōri.

²¹ Bēēn tabu kowo be ba ra bēē somi gobin sō,

ba bōoru nge naa gumgia.

Ka me, ben tii ba koo biruku yira wura

bu duki yakikira.

Domi nōni swāara koo bu wōri.

Ben sēyasiabun saa ya tura.

²² Egibitigiba duki mō

nge wēē yi yi doonō wōkinu sari.

Domī yiberēba ba bu wōrimō ba suririmō,

nge dāa buro wi u dāa suririmō ka gbāa, dāa sōowō.

²³ Baa me ben dāa sōo ga kpā

sere goo kun kpē u du mi,

ka me, ba koo gu bōoriwa.

Domī yiberē be, ba twee dabiru kere.

Goo kun kpē u ben geeru gia.

Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

²⁴ Egibitigiba wāa sekuru sōo.

Domī wee, ba bu sōo yēsan nōm geugibu nōmu sōndia.

²⁵ Nē, Gusunō Isireliban Yinni, nē wi na wōllu ka tem mō, na maa nēē, kon būu wi ba mō Amōo sēyasia wi u wāa Tebesiō, ka Egibitin sunō, ka Egibitigibu kpuro ka ben būnu ka ben sinambu, ka sere maa be ba Egibitin sunō wi naane sāa.

²⁶ Kon bu Nēbukanesaa, Babilonin sina boko ka win sōm kowobu nōmu beria, be ba kasu bu bu go.

Adama yeniban biru, Egibiti ya koo wurama nge yellu. Yeniwa nē, Yinni Gusunō na gerua.

Yinni Gusunō

u koo Isireliba yakia

(Imaa mēerio 30:10-11)

²⁷ Yinni Gusunō u nēē,

bēē Isireliba, Yakōbun bweseru,

bēē, nēn sōm kowobu,

i ku bērum ko, i ku maa nanda.

Domī kon bēē wōrama saa tontonden di.

Kon bēēn bweseru yakiaama saa yorun di.

I ko i wurama i wēra,
 i n wāa bōri yendu sōo.
 Goo kun maa bēe nōni sōomō.
²⁸I ku bērum ko.
 Domi na wāa ka bēe.
 Kon bwese ni kpuro kpeerasia,
 nīn suunu sōo na raa bēe yarinasia mi.
 Adama bēe, na n bēe kpeerasiamō.
 Kon bēe sēeyasiawa nge mē n weene,
 domi na n kpē na kun bēe sēeyasie.

Gari yi Yinni Gusunō u gerua

Filisitiban sō

47

¹Egibitin sina boko u sere Gasa tabu wōri, wee ye Yinni Gusunō u Yeremi sōowa Filisitiban sō. U nēe,
²wee, yiberēba ba wee saa sōo yēsān nām geu gian di,
 ba teriamō tem sōo nge daa te ta nīm yibumō ta bōo saramō.
 Ma ba tem ka ye ya wāa mē sōo wukiri
 ka mēn wusu ka tōn be ba wāa si kpuro sōo.
 Tōn be kpuro ba kuuki mō, ba weeweenu mō.
³Dumin naa damu damusu ka tabu kēkēban uruuban wōkinu nōoramō.
 Baababa ba ben bibu derimō,
 domi ben gōma kpuro dwiia.
⁴Saa ya tunuma yē sōo ba koo Filisitiba kpuro gō,
 ka tōn be ba koo kpī bu Tirigibu, ka Sidonigibu somi,
 ka tōn be ba tie ba wāa tem bure te ba mō Kafitorio.
⁵Gasagibu ba wāawa nuku sankiranu sōo
 ba wii pōonu pote.
 Asikaloniḡibu ka be ba wāa wōwao ba nōo maari.
 Bēe be i tie, sere saa yerà i ko i n wāa
 i n tii muririmō i ka gōo swī.
⁶Wee, i gerumō i mō,
 Yinni Gusunōn takobi, domma kaa wēra.
 A wuro wunen kararō,
 kpa a n wāa mi sēe.
⁷Amōna ya koo ka wēra.
 Domi Yinni Gusunōn tiiwa u ye wooda wē,
 yu ka Asikaloniḡibu ka nīm wōkun goonugibu wōri.

Gari yi Yinni Gusunō u gerua

Mōabuban sō

48

¹Wee ye Gusunō Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō, u gerua Mōabuban sō. U nēe,
 Nebo ya kam kua
 domi wee ba yen yānu gura.
 Kiriataimu ya wāa sekuru sōo
 domi ba ye mwa.
 Misigabu ya wāa sekuru sōo,
 domi ba ye kōsuka.

² Mɔabun bɛɛɛ ya kpa.

Ma ba bwisikumɔ bu Hɛsiboni kam koosia.

Ba mɔ, su da su ye kam koosia

kpa ya kun maa wāa handunia sɔɔ.

Wunɛ Madimeni, kaa ko bansu,

domi wee ba nun tabu wɔrimam wee.

³ Ba faaba kanamɔ saa Koronaimun di, ba mɔ,

wee ba bɛsɛn yānu guramɔ.

Wee ba kpuro kɔsukumɔ.

⁴ Ba Mɔabu kam koosia.

Ma bibun nɔɔ ga nɔɔramɔ.

⁵ Ba wuri wennɛ guu te ba mɔ Lusitiɔ,

ma nuku sankiranun kuuki yi saramamɔ saa Koronaimun guurun di.

⁶ Ba mɔ, i duki yakuro, i bɛɛn wāaru wɔra,

kpa i da i n wāa nge gbɛeku kɛtɛkunu gbaburɔ.

⁷ Domi i bɛɛn naanɛ dokewa bɛɛn nɔman sɔmburu ka bɛɛn arumaniba sɔɔ.

Wee, tɛ ba koo bɛɛn tii mwɛɛri

kpa bu bɛɛn būu wi ba mɔ Kemɔsi

ka win yāku kowobu ka win wirugibu

yoru mwa bu ka doona.

⁸ Be ba koo bu kam koosia mi.

Ba koo duwa wuu baagere sɔɔ.

Gen gaga kun kisiramɔ ben nɔman di.

Ba koo kpuro kam koosiawa wɔwi sɔɔ ka tem tɛɛri sɔɔ.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ U maa nɛɛ,

i Mɔabuban sika sɔɔru koowo,

domi ben gɔɔ turuku kua.

Ben wusu su koo ko bansu.

Goo kun ko n maa wāa si sɔɔ.

¹⁰ Be ba Gusunɔn sɔmburu mɔ ka atafiiru, u bu bɔrusio.

Be ba yinamɔ bu tɔmbu gɔ ka takobi,

Gusunɔ u bu bɔrusio.

¹¹ Wee, saa yellun di, Mɔabuba ba wāa bɔri yendu sɔɔ.

Ba n yoru diire gam.

Ba sɔwa kpetɛɛ nge tam kɔrɔru.

Ba n bu gɔsiare gam sɔɔ nge tam.

Ben dobu ka ben wani kun kɔsa.

¹² Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon bu tɔmbu

surema bu bu gɔsie wekenu ganu sɔɔ, kpa bu weke ni kɔsuku.

¹³ Mɔabu be, ba koo sekuru wa ben būu wi ba mɔ Kemɔsin sɔ, nge mɛ

Isireliba ba sekuru wa būu wi u wāa Betɛliɔn sɔ, domi wi sɔra ba ben naanɛ

doke.

¹⁴ Bɛɛ Mɔabuba, amɔna i ko i ka kpɪ i gere i nɛɛ,

i sāawa tabu durɔbu be ba wāa tabun sɔ.

¹⁵ Domi wee, i kam kua.

Bɛɛn wusu su dɔɔ mwaaara.

Ma yibɛɛba ba bɛɛn aluwaasi damgibu mwɛɛra ba sakira.

Yeniwa sina boko u gerua. Win yīsira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni. U nɛɛ,

¹⁶ Mɔabun kam kobu turuku kua.

Nɔni swāa te ba koo wa, ta wee fuuku fuuku.

17 BEE be i wāa ben turuku, i ka bu gɔɔ sino.

BEE be i bu yē, i bu bikio i nEE,
amona n koosina ba ka ban tenin dam bakam mε kpeerasia mε.

18 BEE maa Dibonigibu, i bEEN sin yee bEEɛginu derio,

kpa i na i sina temɔ.
Domi be ba Mɔabuba kam koosia,
ba wee bu bEE wɔri,
kpa bu bEEN gbāra damginu kɔsuku.

19 BEE Aroɛgibu, i doo swaaɔ i mEEri,
kpa i Mɔabu be ba kpikuru sua bikia i nEE,
m̄ba n koorā.

20 Ba koo bEE wisi bu nEE,
ba wāawa sekuru sɔɔ ba diirimɔ.
I kuuki koowo, i gbāra,
kpa i baawure nɔɔsia Aanɔwɔ
ma ba Mɔabuba gura.

21 Yinni Gusunɔwa u bu sEEyasiamɔ be ba wāa wɔwa sɔɔ ka yen wuu sini sɔɔ,
si ba m̄, Holoni ka Yahasi ka Mefati,

22 ka Diboni ka Nebo ka Beti Dibilataimu,

23 ka Kiriataimu ka Beti Gamulu ka Beti Mɛɔni,

24 ka Keriatu ka Botisira, Mɔabuban wusu kpuro gesi, si su wāa turuku ka
tontondeɔ.

25 Ba Mɔabuban dam bua,
ma ben yiiko ya kpa.
Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

26 Mɔabuba ba tii sua Gusunɔn wuswaaɔ. Yen sɔ, bu bu tam taasio sere bu
mu siruku kpa bu bu yē.

27 BEE Mɔabuba, i yaayo ma i raa Isireliba yē. I raa bu wii gimanu koosi nge
be i gbena mwa.

28 Tē, i yario bEEN wusun di
kpa i da i n wāa kpee baaba sɔɔ,
kpa i kpee goominu saari,
i bEEN wāa yenu ko kpee baaba sɔɔ.

29 Sa Mɔabuban tii suabun gari nua, ka ben tɔn biaru,
ka sere maa ben woo kanabu,
ka ben degangam, ka ben nɔni yɔnnu.

30 Yinni Gusunɔ u nEE, nen tii, na yē ma ba ra tii sue ben gari gerubu sɔɔ.
Adama ye ba m̄ kpuro, ya ku ra n arufaani gaa m̄.

31 Yen sɔna na Mɔabuba kpuro gɔɔ swīyamme.
Ma na Kiri Herɛsigibu weeweenu kuamme.

32 Sibiman resem gbaaru, na wuri m̄ wunen sɔ.
Nen wuri yi, yi Yasɛɛgibuɔii kere.

Yellu, wunen dāa k̄asi yi nim w̄ku saramɔ.
Yi mam Yasɛɛn daarun nim dekamɔ.
Adama wee, kam koosio u yin marum w̄ri u kam koosia.

33 Nuku dobun womusu kun maa wāa Mɔabuban gbeaɔ.
Goo ku ra maa tam game mi.

Tam sari wekenu sɔɔ.
Nuku dobun kuuki kun maa nɔramɔ mi,
ma n kun m̄ tabugii.

34 Hesibonigibu ba nɔɔgiru sue ba somiru kanamɔ. Ba ben nɔɔ nɔɔmɔ Elealeɔ, ka Yahasiɔ, ka Soariɔ, ka Koronaimuɔ, ka Egalati Selasiɔ. Domi baa Nimurimun daaru ta kam kua.

35 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, kon den Mɔabuba kpeerasia, be, be ba yɔɔmɔ ben bɔu turanɔ ba nu turare dɔɔ dokeammɛ.

36 Yen sɔna nen gɔru ga sumɔ nge guuru Mɔabuba ka Kiri Herɛsigibun sɔ. Domi ben dukia ye ba gura kpuro ya kam kua.

37 Tɔmbu kpuro ba ben seri ka ben toba kɔna, ba tii murura nɔma yiru kpuro, ba saaki deewa ben nuku sankiranun sɔ.

38 Ba gɔɔ wuri mɔ yenu baagere sɔɔ ka sere mi ba ra mɛnne kpuro gesi domi na Mɔabuban tem kɔsuka nge weke te goo kun maa ki. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

39 I gɔɔ swiɔyɔ, Mɔabuba ba wɔruma. Ba biruku yira wuru. Anna a sekuru wa. Be ba ka bu sikerene kpuro, ba bu yɛmɔ.

40 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, yiberɛba ba koo na nge yaberekunu ni nu bellimɔ wɔllɔ.

41 Kpa bu wuu ge ba mɔ Keriɔtu mwa, bu gen gb̄aranu kɔsuku.

Mɔabun tabu durɔ dangibu ba koo nanda nge tɔn kurɔ wi u yiire u ki u ma.

42 Ba koo Mɔabuba kpeerasia.

Ben bwesera koo nɔru ko, domi ba nɛ, Yinni Gusunɔ seesi.

43 Wee, ba bu yina ka taa ka suura berie.

44 Wi u duka mɔ berum sɔ,

u koo wɔriwa suura ye sɔɔ.

Wi u maa yara suura yen di,

kpa u taa mwaara.

Domi kon de Mɔabun sɛɛyasiabun tɔru tu na.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

45 Be ba kpikiru sua ba n maa dam tie,

ba wɛra yeru kasu Hesiboniɔ.

Adama dɔɔ yari yi koo yari yen sina boko Sihonin dirun di,

yi da yi Mɔabuban tem nɔɔ bura yenu ka mɛn guunu di.

46 Bɛɛ, Mɔabuba, i kam kuawa.

Bɛɛ Kemɔsigibu, i kpeerawa.

Wee, ba koo bɛɛn bibu yoru mwɛɛri bu ka doona.

47 Adama saa gaa sisi

yɛ sɔɔ kon ka Mɔabu be ba yoru mwɛɛra mi wurama ben temɔ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Nge mɛya kon ka Mɔabuba sɛɛyasia.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Amɔniban sɔ

49

1 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Amɔniban sɔ. U nɛɛ,

mɔban sɔna bɔu wi ba mɔ Malikamu u Gadin tem mwa.

Mɔban sɔna win tɔmbu Amɔniba ba Isireliban wusu wɔra.

Isireliba ba n bibu mɔwa be ba koo mu tubi di?

2 Yen sɔ tɛ, kon de tabun wurenu nu nɔɔra ben wuu maroɔ ge ba mɔ Raba.

Raba ye, ya koo bansu ko,

kpa yen baru kpaanu nu dɔɔ mwaakira.
Nge meya Isireliba ba koo bu gira be, be ba raa bu gira.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³ Bɛɛ, Hɛsibonigibu, i ɔɔ swɔiyɔ.

Domi ba koo Ayi kam koosia.
Raban baru kpaanugibu, i nɔɔgiru suo i somiru kana.
I saaki deewo nuku sankiranun sɔ,
kpa i n sirene i n ɔɔ sumɔ.

Domi ba koo bɛɛn bɔu wi ba mɔ Malikɔmu sua,
ka win yaku kowobu ka win wirugibu bu ka doona.

⁴ Bɛɛ Rabagibu, bɛɛ be i ku ra mɛm nɔ,
wee i tii sue bɛɛn wɔwa ye ya tem gem mɔn sɔ.

Ma i bɛɛn dukia naane sɔa.
Ma i mɔ, wara u koo kpɪ u bɛɛ wɔrima.

⁵ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,
wee kon bɛɛ nɔni swɔaru surema.

Ta koo nawa saa baaman di,
kpa i yarina.

Goo maa sari wi u koo bɛɛ menna.

⁶ Adama amen biru kon de be ba yarine mi, bu wurama.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Edɔmuban sɔ

⁷ Wee ye Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u gerua Edɔmuban sɔ. U nɛɛ,
bwisi yi kpawa Temaniɔ?

Ben bwisigibun bwisi yi kpawa?

Mana yi kpuro yi doona.

⁸ Bɛɛ Dedanigibu, i ɔsiro,
i duki yakuro i da i kuke kpee baaba sɔɔ.

Domi kon Esaugibu nɔni swɔaru kpɛɛ
sanam mɛ kon bu sɛɛyasia.

⁹ Be ba ra resɛm sɔri bɔ n na bɛɛn mi,
ba ra fiiko deri.

Gbenɔbu bɔ n tɔmbu wɔri,
ba ra suewa ye ba koo kpɪ.

¹⁰ Adama nɛ, Yinni Gusunɔ,
kon Esaun bweseru kpuron yɔnu gurawa.

Kon bu sikiamɔ ben kuku yenun di.

Ba n kpɛ bu kuke.

Ben bibu ka ben dusibu ka be ba ka bu sikerene kpuro ba koo gbiwa.
Goo kun tiaramɔ.

¹¹ Baa bɔ n ben bibu deri ba kua gobekuba,
nɛna kon de ba n wɔa,

kpa ben ɔminibu bu man naane ko.

¹² Na maa nɛɛ, be na n daa sɛɛyasiaɔ, kon bu sɛɛyasia. Yera bɛɛ, Edɔmuba, i
tamaa i yara min di? Aawo, kon bɛɛ sɛɛyasiaɔ.

¹³ Na bɔrumɔ sere ka nen wɔaru ma bɛɛn wuu maro Bɔtisira ga koo bansu
ko kpa n sɔa sekuru, kpa tɔmbu ba n da gu sie bɔ n goo bɔrusimɔ. Mɛya maa
bɛɛn wuu si su tie su koo ko bansu sere ka baadommaɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa
na yeni gerua.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u Yeremi labaari yeni sɔɔwa u nɛɛ,

ba sɔmɔ goo gɔra bwesenun suunu sɔɔ u nu sɔ̄ u nɛɛ,
nu mɛnnama nu Edɔmuba wɔri,
nu seewo nu bu tabu wɔri.

15 Domi nɛ, Yinni Gusunɔ, kon bu ko dɔakobu bwesenu kpuro sɔɔ,
be tɔmba ko n gɛma.

16 Ben tii suabu ka ben nɔnigiru ta dera ba kɔra.

Be ba wɔa kpee baaba sɔɔ, ka sere gungunun wii kpiinɔ,
baa bɔ n wɔa yenu kua sere wɔllun sɔɔ sɔɔwɔ, nge gunɔ bakeru,
kon bu surama min di.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

17 Edɔmu ya koo kowa bansu. Be ba sarɔ mi, bɔ n ye wa, biti ya koo bu mwa
kpa bu wia ko asɔɔ yen sɔ̄.

18 Domi ya ko n sɔawa nge mɛ ba Sodomu ka Gomɔra kpeerasia ka yen baru
kpaanɔ. Goo kun maa sinamɔ mi.

19 Ko na n sɔawa nge gbee sunɔ

ge ga yarima Yuudenin gbee sururun di ga dɔɔ gu nim nɔ.

Kpa n tɔmbu kpuro yarinasia subaru sɔɔ.

Saa ye sɔara kon Edɔmuba sunɔ kpaɔ wɛ wi nɛn tii na gɔsa.

Nge wara u ka man nɛ.

Wara u koo kpɔ̄ u man wooda wɛ.

Sina boko wara u koo kpɔ̄ u yɔra nɛn wuswaaɔ.

20 Yen sɔ̄, i swaa dakio i nɔ himba ye na kua Edɔmuban sɔ̄,

ka sere kpunaa ye na yi Temanigibun sɔ̄.

Na nɛɛ, kam kam, kon de bu be kpuro mwɛeriwa nge yɔanu

bu ka da tem tukumɔ.

Ba koo ben tem kpuro kam koosiawa.

21 Kam koo bin wurenu sɔɔ, tem mu koo yɔiri.

Tɔmba koo nɔɔgiru sua bu somiru kana,

kpa ben nɔsu su nɔara sere nim wɔkuɔ, ge ba mɔ̄ Sɔ̄.

22 Wee, yiberɛba ba koo Botisira wukiri nge mɛ yaberekunu nu ra yaa gonu
kunisi. Yen dɔma te, Edɔmun tabu durɔ damgibu ba ko n kpasa wɔri mɔ̄wa
nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ̄ u ma.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Damasin sɔ̄

23 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Damasin sɔ̄. U nɛɛ,

yen wuu sini, Hamati ka Aapadi,

sin tɔmba wɔa sekuru sɔɔ.

Ba labaaari kɔsa nua, ma ba diirimɔ.

Ben laakari ya burisina nge nim wɔkun nim,

sere ya n̄ kpɔ̄a ya wuramɛ.

24 Damasigibu ba mwia kpana ba gɔsira bu ka duki su,

adama ba bɛrum soore.

Ma nuku sankiranu ka wuriribu bu nɛni

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ̄ u ma.

25 Wuu gɛn sɔ̄ na ra n nuku dobu mɔ̄,

mɔan sɔna gen tɔmbu ba n̄ kpikuru sua.

Wuu bɔkɔ ge, ge ga yɔsiru yara mi,

mɔan sɔna gen tɔmbu ba n̄ gu deri.

*Babiloni ya kam kua***50**

¹ Wee gari yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ ka yen tem kpuron sɔ, saa

Yeremin min di. U nɛɛ,

² i bwesenu labaari yeni nɔɔsio.

I yĩrenu koowo nu ka ye gia.

I ye kparo i nɛɛ,

Babiloni ya wɔruma.

Yen bũnu nu sekuru sua.

Bũu ni ba mɔ Beli ka Merodaki

nu wãa sekuru sɔɔ.

Nin bwãarokunu nu berum soora.

³ Bweseru gara ye wɔrim wee

saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.

Ta koo tem me gɔsiawa bansu.

Goo kun ko n maa wãa mi.

Tɔmbu ka yeɛ kpuro koo yarina min di.

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

yen tɔɔ te, Isireliba ka Yudaba ba koo wurama ben temɔ sannu,

ba n sumɔ, ba n nɛ Gusunɔ, ben Yinni kasu.

⁵ Ba koo Siɔnin swaa bikia,

bu wɔrima yen mi,

kpa bu na

bũ ka man arukawani bɔke

ye ba ñ duarimɔ sere ka baadommaɔ.

⁶ Be, nen tɔmbu, wee ba sãa nge yãa gɔɔ

ge ga raa kɔɔre.

Ben kparoba raa bu kɔ

ba deɔa ba sirene guunu wɔllo

ba gasirimɔ gee ka giɔ,

sere ba ben wãa yeru duari.

⁷ Yiberɛ be ba bu wɔri gesi,

ba ra bu gurewa.

Kpa yiberɛ be, bu nɛɛ,

ba ñ kɔsa kue.

Be, Isireli ben tiwa ba Yinni Gusunɔ torari,

wi, wi u sãa gemgii

ka wi ben sikadoba ba naane sãa.

⁸ Bɛɛ Isireliba, i yario i duki su Babilonin di,

nge boo ni nu gɔɔ gbiiye.

⁹ Domi wee, kon bwesenu seeya wuu wuuka

kpa n de nu Babiloni wɔri.

Ba koo nawa saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,

kpa bu ye tarusi bu mwa.

Ben sɛɛnu nu ñ kam wɔrimɔ.

Baa ben tabu durɔ turo kun gɔsirɔ nɔm dira.

¹⁰ Babilonigibu ba ñ kisiramɔ kam koo bin di.

Be ba koo ben yãnu gura kpuro,

ba koo nu gurawa ka nuku tia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Bɛɛ Babilonigibu, bɛɛ be i nen arumani gura,

i nuki doro.

I n yōokumō nge naa kpemi yakasō.

I n sumō nge dum dwεε.

¹² Adama i bεεn tem mεerio.

Wee, mu wāa sekuru sōo.

Wee, mu kua bansu, nge tem mi gāanu ku ra kpi.

Ma mu biru wura tem kpuro sōo.

¹³ Yinni Gusunōn mōrun saabu, mu kua bansu.

Be ba koo sara Babilonin tem mi, biti koo bu mwa
kpa bu wia ko.

¹⁴ Bεε be i ra tendu to,

i na i Babiloni tarusi.

I ye sēenu tweeyo.

I ku yen wōnwōndu ko.

Domi ya nε, Yinni Gusunō torari.

¹⁵ I tabun kuuki koowo baama

domi Babilonin gani yi wōruka,

yen gbārara suba.

Wee yen tamba nōma yiiye

ba tii yiberēba wē.

Nε, Yinni Gusunōwa na ye mōru kōsiemō,

na mō, i ye mōru kōsieyo.

I ye kuo nge mε ya raa gabu kua.

¹⁶ Tabu wee ka kam kobu sannu.

I bu goowo be ba duurumō

ka be ba gēemō.

Baawure u seewo u da win temō mi win bwesera wāa.

¹⁷ Yinni Gusunō u nεε,

Isireliba ba sōawa nge yāa ni nu kōōra

ma gbee sinansu su nu naa swīi.

Asirin sina bokowa u gbia u nu wōri u gura, ma Babilonin sina boko u maa
na u nu wōri u kōsuka.

¹⁸ Yen sōna, nε Gusunō Isireliban Yinni, wi u wōllu ka tem mō, na nεε, kon
Babilonin sina boko ka win temgibu sēyasia nge mε na Asirin sunō sēyasia.

¹⁹ Adama kon de Isireliba bu wurama ben wāa yero,

kpa bu ben dīanu yewe guu te ba mō Kaamelio

ka Basaniō ka guu te ba mō Efaraimuō,

ka sere maa Galadin temō.

Ba ñ maa gāanun yāaru mō.

²⁰ Yen doma te, ba koo Isireliba ka Yudaban durum kasu ba kun wa,

domi be, be ba tie mi, kon bu ben durum wōka.

²¹ Yinni Gusunō u nεε,

i Mēratamugibu ka Pekodigibu wōrio.

I bu goowo i kam koosia mam mam.

I nεn woodaba kpuro yibio.

²² Wee, tabun wurenu nōoramō tem mε kpuro sōo.

Asōō baka ya tunuma.

²³ Babiloni ye ya handunia kpuro kōsuka, nge matalaka,

yen tii wee, ya kōsikira,

ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sōo.

²⁴ Babiloni, na nun yina bēria,

ma ya nun mwa a ñ ka baaru.

Wee, tē, a kua pirišəm,
domi a nē, Yinni Gusunə wəri.
25 Ma na nən tabu yānun beru yeru wukia.

Ma na nən mōru sōsi ka tabu yāa ni.
Domi nē Gusunə, wəllu ka tem Yinni,
na sōmburu mə te kon ko Babiloniə.

26 Bēē handuniagibu kpuro,
i na i Babilonigibun biranu suriri,
kpa i ben yānu gura i subu subu nge yakasu,
i ye kam koosia.

Gāanu nu ku maa tiara mi.
27 I ben tabu durə damgibu goowo.

I bu sakirio nge yaa sabenu.
Ba kam kua, domi ben tōra tunuma,
tē sō ba koo bu sēyasia.

28 Yera Isireliba be ba kpikuru suuma
ba na Yerusalemə ba mō,
Yerusalemu, Yinni Gusunə u nun mōru kōsia.
U win sāa yee dēeraru mōru kōsia.

29 I tən towobu mēnə bu Babiloni wəri,
kpa bu ben sansani gira bu ka ye sikerena,
kpa bu ku raa de goo u kisira min di.
Bu bu kōsieyo nge mē ben daa ya nē.

Bu bu kuo nge mē ba raa gabu kua.
Domi ba tii wəlle sua nē, Yinni Gusunən wuswaaə,
nē wi na sāa Isireliban Yinni Dēero.

30 Yen sō, mi ben aluwaasiba ba wāa kpuro, ba koo gbisukuwa, kpa ben tabu
kowobun tii bu gbisuku tō te.

31 Nē, Gusunə, wəllu ka tem Yinni, na nē,
wunē Babiloni, wunē wi a tii sue,
na ka nun mōru sāa.

Wunən tōra tunuma tē sō kon nun sēyasia.

32 Wunē wi a tii sue mi, kaa fukura a wōruma.
Goo sari wi u koo nun seeya.

Kon wuu si su ka nun sikerene dō doke
kpa u sin tem kpuro di.

33 Nē, Gusunə, Isireliban Yinni, nē wi na wəllu ka tem mə, na maa nē,
wee ba Isireliba ka Yudaba dam dore
ba bu yoru nēnusi,
ma ba yinamə bu bu yōsu.

34 Adama nē, ben yakio, na dam mə.
Nən yīsira Gusunə, wəllu ka tem Yinni.
Kon ka bu yina kpa n ben tem bōri yendu wē,
kpa n Babilonigibu burisina.

Himba ye Yinni Gusunə u yi

Babilonin sē

35 Yinni Gusunə u maa nē,
i Babilonigibu tabu wōrio
ka sere ben wuu bōkə gen tōmbu
ka ben sina asakpōbu ka ben bwisigibu.

36 I ben sōmō tii suo be tabu wōrio

kpa bu gosira wiiribu.

I ben tabu durɔ damgibu wɔrio

kpa bu nanda.

³⁷ I ben dumi ka ben tabu keke yi dumi gawe tabu wɔrio.

I tɔn be ba kana ba bu somimɔ tabu sɔɔ, tabu wɔrio,

kpa bu berum soora nge tɔn kurɔbu.

I ben dukia wɔrio i gura.

³⁸ Ben daanun nim mu gbero.

Domi tem mi, bɔna ba ra sɔ,

ma nu dera ba wiru bie.

³⁹ Yen sɔna kon de Babiloni yu ko bansu sere ka baadommaɔ,

kpa purukanu ka taataanu nu na nu n wɔa mi.

⁴⁰ Kon Babiloni ye kɔsukuwa nge Sodomu ka Gomɔra

ka sin wuu si ne, Yinni Gusunɔ na kam koosia.

Goo kun maa sinamɔ mi.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴¹ Wee, bweseru gara wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.

Bwese te, ta kpɔ.

Ten sinambu ba dam mɔ.

Be wee, ba swaa mɔ ba wee saa tontonden di.

⁴² Ben tabu kowobu ba takobi ka tɛma nenɔ.

Ba n wɔnwɔndu mɔ, ba bɔɔbu.

Ba wɔki nge nim wɔkun nim.

Ba dumi yɔɔwa ba swine swee swee.

Ba tabun sɔru sɔa bu ka Babilonigibu wɔri.

⁴³ Ye Babilonin sina boko u labaari ye nua,

yera win gɔma dwiia.

Berum ka wuriribu nɔn mwa

nge tɔn kurɔ wi u yiire u ki u ma.

⁴⁴ Ne, Yinni Gusunɔ, kon wuu gbɔraruguu wɔri

nge gbee sunɔ ge ga yarima

saa Yuudenin gbee sururun di,

kpa n gen tɔmbu kpuro yarinasia subaru sɔɔ.

Saa ye sɔɔ, kon bu sunɔ kpao wɛ

wi nen tii na gɔsa.

Nge wara u ka man ne.

Wara u koo kpɔ u man wooda wɛ.

Sina boko wara u koo kpɔ u yɔra nen wuswaaɔ.

⁴⁵ Yen sɔ, i swaa dakio i nɔ himba ye na yi

Babiloni ka yen tɔmbun sɔ.

Na nee, kam kam kon de bu be kpuro gura

nge yɔanu bu ka da tem tukumɔ.

Ba koo ben wɔa yeru kpuro kam koosiawa.

⁴⁶ Babilonin kam koo bin wurenu sɔɔ,

tem mu koo yiiri,

kpa wɔki bakanu nu se saa handunian baama kpuron di.

51

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U nee,
kon de woo gu Babiloni swee,
ye ka yen tɔmbu,

kpa gu bu kam koosia.

² Kon de tɔmbu bu bu yarinasia
nge mɛ woo ga ra yakasu yarinasie.

Tɔɔ kɔsu te sɔɔ, ba koo ye wɔrima baaman di.

³ Tɛn towobu bu wuu gen tɔmbu tweeyo.

Bu yɛro tweeyo wi u win tarakpe naane sɔa.

Bu ku gen aluwaasiba deri.

Bu gen tabu kowobu kpuro goowo.

⁴ Kpa bu ben gonu deri

nu n kpɪ kpɪ ben tem kpuro sɔɔ ka Babilonin swɛɛyɔ.

⁵ Domi ba Gusunɔ Isireliban Yinni Dɛɛro torari n kpɔ.

Adama wi, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
u ka win tɔmbu Isireliba ka Yudaba wɔa.

⁶ I duki yario Babilonin di.

Baawure u win wɔaru wɔro,

kpa u ku raa gbi Babiloni ye sɔɔ,

ye, ye ya koo ko bansu mi.

Domi Yinni Gusunɔn mɔrun tɔra tunuma.

U koo Babilonigibu ben kookoosun are wɛ.

⁷ Babiloni ya raa sɔawa nge nɔra wuragia Yinni Gusunɔn nɔma sɔɔ.

Yera u ka handuniagibu tam wɛ ba nɔra

sere mu bu go ba wiru bia.

⁸ Wee subaru sɔɔ, Babiloni ya wɔruma ya kɔsikira.

I gɔɔ swɛiyo yen sɔ,

kpa i ka tim na i doke mi ya bosu wa.

Sɔrɔkudo ya koo bekura.

⁹ Sɔɔ be ba wɔa mi, ba nɛɛ,

sa Babiloni tim kɔ,

adama ya n bekure.

Su ye deri su gɔsira bɛsɛn temɔ,

domi yen sɛɛyasia bi, bu kpɔ

sere bu nɔra handunia kpuro sɔɔ.

¹⁰ Gusunɔ bɛsɛn Yinni u sun siria.

Su da Sionɔ su kpapa ye u sun kua.

¹¹ Yinni Gusunɔ u kɪ u Babiloni kam koosia, kpa u win sɔa yee dɛɛraru mɔru
kɔsia. Yen sɔna u Mɛdiban sinambu dam kɛmɔ bu ka ye wɔri.

I bɛɛn sɛɛnun nɔsu sɔnwɔ,

kpa i bɛɛn tɛrɛnu sua.

¹² I yɪrɛru koowo kpa i Babiloni wɔri.

Wuun kɔsobu, bu wureo bu yɔrɔ sɔmɛ ben kɔsu yero.

I Babiloni yɔɔru bwɛɛyɔ.

Domi ye Yinni Gusunɔ u yɔrari u ko ye sɔɔ,

u koo ye kowa.

¹³ Wunɛ Babiloni, wunɛ wi a sɔ daa bakanun bɔkuɔ,

wunɛ wi a dukia yiba,

wee wunen kpeerun tɔru ta tura.

Wunen bine ya koo kpe.

¹⁴ Domi Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,

u bɔrua u nɛɛ, sere ka win wɔaru,

u koo nun tɔmbu kpapema nge twee

kpa bu nun nasaran kuuki koosi.

Yinni Gusunɔn yiiko

15 Yinni Gusunɔwa u tem taka kua ka win dam.

Wiya u maa handunia swii ka win yɛru,
ma u wɔllu teria ka win bwisi.

16 U n nɔɔgiru sua u wooda wɛ,
nim mu ra kpaasinɛwa wɔllɔ,
kpa guru winu nu n simɔ,
kpa guru maakinu nu de gura yu nɛ,
kpa woo gu seema gen waa yerun di.

17 Tɔmbu ba n ye kpuro mɛera,
ba ra biti soorewa,
kpa sekuru tu bwārokunun sekobu mwa,
domi nu sāawa weesu, nu n wāaru mɔ.

18 Nu sāawa kam dirum mɛ mu tɔmbu nɔni wɔkumɔ.
Ni kpuro nu koo doonawa
sanam mɛ Yinni Gusunɔ u koo nu seeyasia.

19 Adama Gusunɔ u n sāa nge bwāroku ni.
U sāawa Isireliban arumani.

Wiya u kpuro taka kua,
wiya u maa Isireliba mɔ.
Win yisira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Babilonin kpeeru

20 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

Babiloni, a raa sāawa nge nɛn matalaka baka tabu sɔɔ.
Wuna na denda na ka bwese dabinu kɔsuka,
ma na nin bannu surura.

21 Wuna na maa denda na ka maasɔbu
ka ben dumi kɔsuka,
ka tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka yin kparobu,

22 ka durɔbu ka kurɔbu,
tɔkɔnu ka bibu, aluwaasiba ka wɔndiaba.

23 Wuna na maa denda na ka yaa kparobu ka ben yāanu kɔsuka
ka gbaa wukobu ka ben naa wukuba
ka sinambu ka ben sina asakpɔbu.

24 Adama nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
kon wunɛ Babiloni ka wunɛn tem tɔmbu kɔsie
wunɛn nɔni biru kɔsa ye i kua Siɔniɔ.

25 Kon nun wɔrima, wunɛ wi a sāa
nge guu te ta handuniagibu kpuro kam koosia.
Kon nun nɔma demie,
kpa a binda a wɔruma temɔ.
Kaa kowa nge guu te ta dɔɔ mwaara.

26 Baa wunɛn kperu garu,
ba n maa suamɔ bu ka dirun koru swii.
Kaa kowa bansu sere ka baadommaɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

27 I tabun gidi bɔra yɔrasio i Babiloni wɔri.

I kɔba soowo kpa bwesenu nu menna.
I nu sɔɔru koosio.

I sinam be ba waa Araratio ka Minio
ka Asikenasio mennama bu Babiloni tabu wɔri.
I tabu sinambu gɔsio

kpa i de dumi yi se nge twee
yi bu w̄ari.

²⁸ I bwesenu kpuro s̄aru koosio
n mam neere Mediban sinambu
ka ben bera ka beran wirugibu
ka sere t̄on be ba w̄a ben tem s̄o kpuro.

²⁹ Wee tem mu ȳirim̄o.
Yinni Gusun̄on himba ya koo koor̄a Babiloni s̄o.
U koo de yu ko bansu.

³⁰ Yen tabu dur̄abu ba koo kpana bu maa tabu ko.
Ba koo da bu kuke kuku yee damginu s̄o.

Ben dam mu koo kpe,
kpa bu ko nge t̄on kur̄abu.
Ben gb̄ara k̄ann̄asu ko n wukiare,
kpa bu ben yenusu d̄o doke.

³¹ S̄am̄abu ba ko n daam̄o ba n wuramam̄o
bu ka Babilonin sina boko s̄o
ma ba win wuu mwa beri berika.

³² Ba sweε kpuro b̄ara.
Ba maa kuku yenu kpuro d̄o meni.
Ma tabu dur̄abu ba wurure.

³³ Ameniwa Gusun̄o, Isireliban Yinni wi u w̄ollu ka tem m̄o u gerua. U neε,
wee yibereba ba koo na bu Babilonigibu suriri
kpa bu bu taaku nge dobi
yi yi w̄a doo soo yero.

Yinni Gusun̄o

u koo Isireliba somi

³⁴ Yerusalemu ya neε,
Babilonin sina boko Nebukanesa u raa man gura,
ma u man deri nge weke diiru.
U man s̄ere nge yaa ḡaba,
ma u sua ye ya gea s̄a kpuro ne s̄o.
Yen biru u nen t̄ambu gira.

³⁵ Yen s̄o, Babilonigii be, bu n̄oni s̄oro dam m̄e ba man d̄oren s̄o,
kpa yem m̄e ba yari mi, mu w̄ari ben wiru w̄oll̄o.

³⁶ Wee ye Yinni Gusun̄o u gerua Yerusalemugibun s̄o. U neε,
wee, kon beε sanna.

Kon Babilonin daanu ka yen bwii kpuro gberasia.

³⁷ Babiloni koo kowa bansu
mi gb̄ee ku b̄onu nu ko n w̄a.
T̄onu kun ko n maa w̄a mi,
kpa bu ye ȳε.

³⁸ Wee yen t̄amba gina s̄a nge gb̄ee sinansu si su kukirim̄o.

³⁹ Adama sanam m̄e ba ḡari seewa,
kon de bu tam n̄o sere n banda,
kpa ba n nuku dobu m̄o,
kpa mu bu go, bu dweeya sere ka baadommāo.
Ba n̄ maa seem̄o.
Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

40 Kon bu sakiriwa nge yāanu ka bonu yaa goo yerɔ.

Ba Babiloni gɔɔ swīyamme

41 Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U nɛɛ,
anna a wa ma Babiloni,
wuu bɔkɔ ge tɔmba raa siaramɔ,
ya wɔruma.

Wee, ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sɔɔ.

42 Nim kurenu nu ye swee,
ma nu ye wukiri.

43 Yen baru kpaanu nu kua bansu,
ma tem mu gbera mu kua tem saaram.

Goo kun maa wāa mi.
Goo ku ra maa sare mi.

44 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
kon Babilonin būu wi ba mɔ Bɛli seesi.

Kon nūn siasia ye u raa mwɛ,
kpa tɔmbu bu ku maa na win mi.

Wee Babilonin gbārara wɔruma.

45 Bɛɛ, nɛn tɔmbu Isireliba, i yario min di.
Baawure u win wāaru wɔro nɛn mɔru baka ye ya ween di.

46 I ku nanda. I ku maa diiri labaari ye ya nɔramɔ tem mɛ kpuro sɔɔn sɔ.
Wɔɔ baagere ka gen labaariwa. Tɔmbu ba ko n dam diinamɔ, kpa sinambu ba
n seesinamɔ.

47 Adama sɔɔ teeru kon Babilonin būnu seesi,
kpa yen tem kpuron tɔmbu bu sekuru wa.
Gonu nu ko n tɛriewa baama kpuro.

48 Wɔllɔ ka temɔ ka yam kpuro,
nuku dobun kuuki koo nɔra Babilonin sɔ.
Domi yiberɛba ba koo na saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,
bu ye kpeerasia.

49 Yen tɔmba tɔn dabinu go handunia kpuro sɔɔ.
Tɛ yen tiin saa ya tunuma yu ka wɔruma.
Domi ba Isireliba dabinu go.

50 Bɛɛ Isireliba, bɛɛ be i kisira ben nɔman di,
i ku maa yɔra mini.

I doonɔ n toma Babilonin di.
Saa min di, i Yinni Gusunɔ yaayo
ka bɛɛn wuu Yerusalemu.

51 Ma Isireliba ba nɛɛ,
sanam mɛ sa nua ba sun wɔmmɔ,
sekura ra sun mwɛwa.
Sanam mɛ yiberɛba ba Yinni Gusunɔn s̄aa yeru wɔri ba kɔsuka,
sekura sun mwawa.

52 Adama wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wee, tɔnu sisi n̄i sɔɔ u koo Babilonin būnu seesi,
kpa be ba mɛɛra wan wuri yi nɔra tem kpuro sɔɔ.

53 Baa Babilonigibu b̄a n seewa ba da wɔllɔ,
baa b̄a n ben gbāranun dam sosi
sere goo kun kp̄ɛ u da mi,
ka mɛ, u koo de yiberɛba bu bu wɔri bu kam koosia.

54 Kam kobu Babilonin tem deema,
ma kuuki nɔramɔ yen wusu sɔɔ.

55 Yinni Gusunɔwɔa u ben wusu kam koosia.

U koo de ben kuuki yi kpe.

Yiberɛba ba wee ba wɔki nge nim wɔku.

56 Ba wee bu Babilonigii be wɔri,

kpa bu ben tabu kowo damgibu mwɛɛri bu ben tɛnnu bɔɔku.

Domɩ Gusunɔ u sɔawa Yinni

wi u ra baawure kɔsie ye u kua.

57 U sɔawa sunɔ. Win yĩsira wɔllu ka tem Yinni. U nɛɛ, u koo de tam mu Babilonin sinambu go, ka ben bwisigibu ka ben tem yẽrobu ka ben wirugibu ka ben tabu durɔ damgibu kpa bu dweeya sere ka baadommaɔ ba kun maa seewe.

58 Babilonin gb̄ara baka ni, nu koo wɔruma.

Nin kɔnnɔ baka si, su koo dɔɔ mwaara.

Nge mɛya sɔmbu te ba kua gb̄ara ten sɔ, ta koo kam ko.

Ben hania kpuro ya koo kam kowa dɔɔ sɔɔ.

Ba Yeremin tireru kpɛɛ

daa te ba mɔ Efaratiɔ

59 Seraya, Neriyan bii, Maseyan debubu, u sɔawa Sedesiasi, Yudaban sina bokon sɔm kowobun wirugii. Sedesiasin bandun wɔɔ nnese sɔara ba da Babiloniɔ wi ka sina boko.

60 Yera Yeremi u yoruɔ tireru sɔɔ kɔsa ye ya koo Babiloni deema ka sere maa gari kpuro yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ.

61 Ma u Seraya yiire u nɛɛ, sanam mɛ a tura Babiloniɔ, a kookari koowo a gari yini gari ka dam tɔmbu bu nɔ.

62 Kpa a kanaru ko a nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wuna a gerua a nɛɛ, goo kun maa sinamɔ Babiloniɔ sere ka yeɛyɔ. Ya koo kowa bansu sere ka baadommaɔ.

63 À n tire te gara a kpa, a tu kperu gbinisio kpa a tu kpɛɛ daa te ba mɔ Efaratiɔ,

64 kpa a nɛɛ, nge mɛ tire te, ta numa mi, nge mɛya Babiloni ya koo kam ko. Ya n maa seemɔ, kɔsa ye Yinni Gusunɔ u ye suremɔn sɔ. Ya koo wɔrumawa kpa ya kun maa dam mɔ.

Yeremin garin kpurowa mi.

52

Yerusalemu ya wɔruma

(I maa mɛɛriɔ 39:4-7, Sinambu II, 24:18-25:7)

1 Wɔɔ yɛnda tia Sedesiasi u mɔ sanam mɛ u bandu di Yudaa. Ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Win mɛron yĩsira Hamutali, Yeremi, Libinagiin bii.

2 Sedesiasi wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U kua mam mam nge mɛ Yoyakimu u raɔ kua.

3 Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu ka Yudaba mɔru kua, ma u bu gira win wuswaan di.

Ma Sedesiasi u Nɛbukaneɛsaa Babilonin sina boko seesi.

4 Sedesiasin bandun wɔɔ nɔɔba nnɛsen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nɛbukaneɛsaa u na ka win tabu kowobu kpuro bu ka Yerusalemu wɔri. Ma ba ben sansani gira gb̄ararun ḡarɔ. Miya ba kuku yenu gba gba ba ka gb̄ara te sikerena.

5 Ma ba Yerusalemu ye tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiase.

⁶ Wɔɔ gen suru nnɛsen sɔɔ nɔɔba nnɛse sɔɔ, yera gɔɔra wuu ge nɛnuu. Domi dɛanu maa sari tem me sɔɔ ni tɔmba koo di.

⁷ Yera ba gb̄aruru yaba, ma Yerusalemun tabu kowobu kpuro ba duki yakikira wɔkuru. Ba yara saa kɔnnɔn di ge ga w̄a gb̄aruru yirun baa sɔɔ sina bokon d̄aa gbaarun bɔkuɔ. N deema saa ye sɔɔ, Babilonigiba wuu ge sikerene. Be ba duki yakikira mi, ba kpawa ka swaa ye ya dɔɔ Yuudenin wɔwa gia.

⁸ Ma Babilonin tabu kowobu ba sina boko Sedesiasi naa gira, ba n̄n mwa Yerikon wɔwaa. Yera win tabu kowobu kpuro ba yarina ba n̄n deri.

⁹ Babilonigii be, ba sina boko Sedesiasi mwa ba ka da ben sina bokon mi Ribilaɔ, Hamatin temɔ. Ma u n̄n siri.

¹⁰ U dera ba Sedesiasin bibu ka Yudan wirugibu kpuro sakira wi, Sedesiasin tiin n̄ni biru Ribila mi.

¹¹ Ma u Sedesiasin tiin n̄ni wɔwa u n̄n bɔkuu ka sii gandun yɔni. Yen biru, u n̄n sua u ka da Babiloniɔ u n̄n doke pirisɔm sɔɔ sere u ka gu.

Ba Yinni Gusunɔn s̄a yeru

d̄ɔɔ mɛni

(I maa mɛerio 39:8-10, Sinambu II, 25:8-21)

¹² Yeniban biru, Nebukanɛsaan bandun wɔɔ yɛndu tia sarise sɔɔ, yen suru nɔɔbusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nɛbusarada wi u s̄a sina bokon kɔsobun guro guro u na Yerusalemuɔ.

¹³ Ma u Yinni Gusunɔn s̄a yeru d̄ɔɔ mɛni, ka sina kpaaru, ka yɛnu si su tie Yerusalemu mi kpuro, kaa sere gere damgibun yɛnusu?

¹⁴ Ma Nɛbusarada wi, ka win tabu kowobu ba Yerusalemun gb̄aruru kɔsuka ba surura.

¹⁵ Ma ba bw̄ɛbw̄ɛbu gabu yoru mwɛɛra ka be ba tie wuu ge sɔɔ ka be ba tii w̄ɛ ka sere nɔman sɔm kowobu.

¹⁶ Adama Nɛbusarada u bw̄ɛbw̄ɛ ben gabu deri bu ka resɛm gbaanu ka gbea wuku.

¹⁷⁻¹⁸ Yen biru, Babilonigii be, ba s̄a yee ten torom ḡaritii sua ka kaatonu ka woba ka n̄ri ka gb̄ɛa yɛ sɔɔ ba ra ȳaku yɛm doke ka sere s̄a yee ten dendi ȳa ni ba kua ka sii gandu. Ma ba s̄a yee ten gbereba surura yi ba kua ka sii gandu, ma ba boo sii ganduguu ge kɔsuka ka gen yɔratii. Yen biru, ba sii gan ni kpuro gura ba ka da Babiloniɔ.

¹⁹ Ma kɔsobun guro guro wi, u maa gb̄ɛɛ yorukunu sua ka d̄ɔɔ guratii ka n̄ri ka torom ḡaritii ka gb̄ɛa yɛ sɔɔ ba ra ȳaku yɛm doke, ka dabunu. Ye kpurowa ba gura ye ba gesi kua mi ka wura ka sii geesu.

²⁰ Gbere yiru ye, ka boo sii ganduguu ge, ka sere keten weenasii wɔkura yiru ye ya boo ge sɔɔwa, ye sina boko Salomɔɔ u kua ka sii gandu Yinni Gusunɔn s̄a yee ten s̄ɔ, goo kun yen bunum geeru yɛ.

²¹ Gbere yiru ye, ya gunum nɛwa. Yen baayeren gunum mu s̄awa gɔm soonu yɛndu yiru sari. Ma yen bɔɔrum mu s̄a gɔm soonu wɔkura yiru. Yen baayere ya wem mɔwa. Ma sii si ba ka ye kuan sinum mu s̄a nɔm tararun saka.

²² Ba yen baayere furɔ dokea ge ba kua ka sii gandu. Furɔ gen baageren d̄ɛɛbu s̄awa gɔm soonu nɔɔbu, ma ba gen baagere sii yɔni ka d̄aa marum weenasii gore ba ka sikerena. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu.

²³ D̄aa marum weenasii wunɔbuwa (100) ba gen baagere gorea ba ka sikerena. Adama wunɔbu nne sariwa ba koo kp̄i bu wa saa tem di.

Ba ka Yudaba da Babiloniɔ

²⁴ Nɛbusarada sina bokon kɔsobun guro guro wi, u Seraya yāku kowo tɔnwerɔ mwa ka Sofoni wi u sāa yāku kowo Serayan yiruse ka sāa yerun kɔnnɔn kɔsobu ita,

²⁵ ka sina kpaarun tabu kowobun wirugii goo, ka tɔmbu nɔɔba yiru gabu be ba ra ka sina boko wesianɛ ka tabu kowobun wirugiin tire yoro wi u ra tabu kowobun yīsa yore tireru sɔɔ ka sere maa tɔmbu wata be ba sāa wuuḡibu.

²⁶ Be kpurowa u mwɛɛra, ma u bu kpara u ka da Babilonin sina bokon mi Ribilaɔ.

²⁷ Ma sina boko u bu so so. Ma u dera ba bu go Ribila mi, Hamatin temɔ.

Nge mɛya ba ka Yudaba yoru mwɛɛra ba ka doona n toma ben tem di.

²⁸ Yuda be Nɛbukanɛsaa u yoru mwɛɛra u ka da win temɔ win bandun wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, ben geera sāawa tɔmbu nɔɔɔbun suba ita ka yɛnda ita (3.023).

²⁹ Be u maa yoru mwɛɛra Yerusalemuɔ win bandun wɔɔ yɛndu yiru sarise sɔɔ, ben geera sāawa tɔmbu nɛnɛ ka tena ka yiru (832).

³⁰ Win bandun wɔɔ yɛnda itase sɔɔ, yera Nɛbusarada wi, u tɔmbu nata ka wunaa weeru ka nɔɔbu (745) mwɛɛra Yerusalemuɔ u ka da. Yuda be ba mwɛɛra mi kpuro, ben geera kuawa tɔmbu nɔɔɔbun suba nɛnɛ ka nata (4.600).

Babilonin sina boko

u Yoyakini yakia

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 25:27-30)

³¹ Efili Mɛrodaki Babilonin sina boko, win bandun wɔɔ ḡbiikuu sɔɔ, yera u Yoyakini Yudaban sina boko wɔlle sua ma u nùn yara pirisɔm di win yoru dibun wɔɔ weeru ita sarise sɔɔ, yen suru wɔkura yirusen sɔɔ yɛnda nɔɔbuse sɔɔ.

³² U ka nùn gari kua ka kīru ma u win bandu wɔlle sua n kere sinam be ba yoru mwɛɛra ba ka wāa Babiloni mi, ka wi sannu.

³³ Ma u win pirisɔm yānu kɔsa, u dera u ra di ka wi, sina boko sannu sere ka win wāarun nɔɔɔ.

³⁴ Babilonin sina boko wiya u ra nùn nɔɔri baadomma kpa u nùn wɛ yèn bukata u mɔ kpuro sere u da u ka gu.

YEREMIN SWII

Yeremi u swi Yerusalemu ye ba w̄ori ba k̄osukan s̄s̄ ka sere Yudaban toranun s̄s̄. U wigibu tubusia yèn s̄s̄ Gusun̄o u dera yiberēba ba kua m̄ε. Adama u n̄εε, Yudaba b̄a n̄ ḡoru gosia, Gusun̄o u koo bu win w̄onw̄ondu s̄s̄osi.

Tire ten kpunaa

1. Yerusalemu ya s̄aa nge kur̄o ḡomini, wiru 1.
2. Yinni Gusun̄o u Yerusalemu s̄εεyasia, wiru 2.
3. N̄oni sw̄āaru s̄s̄o, ȳiȳobu w̄āa, wiru 3.
4. Yerusalemu ḡibun wahala tabun s̄s̄, wiru 4.
5. Yinni Gusun̄o, a de su wurama wun̄en mi, wiru 5.

Yerusalemu ya s̄aa nge kur̄o ḡomini

¹ Yerusalemu yè s̄s̄o t̄amba raa dabi,
wee ya w̄āa ye t̄ana,
ya kua nge ḡomini.

Ya raa ȳisuru yara bwesenun suunu s̄s̄o.
Wee t̄ε̄ ba ye yoru diisiam̄o.

² Ya wuri m̄ò w̄ōku giriru
ma yen n̄oni ȳiresu kokum̄o.
Be ba raa s̄aa yen k̄inasibu,
ben goo sari wi u ye nukuru yemiasiam̄o.
Be kpuro ba kuawa naane sariba,
ma ba kua yen yiberēba.

³ Ba Yudaba gura ba ka doona tem tukum̄o.
M̄εya, ba bu dam d̄arem̄o ba yoru diisiam̄o.
Ba ku ra n̄ w̄εrabu m̄o.

Ben yiberēba ba bu w̄ori subaru s̄s̄o
ba deema ba w̄āa n̄oni sw̄āaru garu s̄s̄o.
⁴ Yerusalemu ya w̄āa nuku sankiranu s̄s̄o,
domi ba ku ra maa yen sw̄εε s̄i bu t̄ōo bakararu na.
Goo kun maa w̄āa yen gb̄āra k̄onn̄ow̄o.

Yen ȳāku kowobu ba weeweenu m̄ò.
Yen w̄ondiaban nuki sankira.
Yen tii ya w̄āa nuku sankira bakararu s̄s̄o.

⁵ Yen yiberēba ba ye tabu di,
ma ba w̄āa b̄ori ȳendu s̄s̄o.
Yinni Gusun̄owa u ye nuku sankira ni kp̄εε
yen tora dabinun s̄s̄o.
Wee yiberēba ba yen bibu kpara
ba ka da ba yoru diisiam̄o.

⁶ Yerusalemun b̄εεε ya kpa.
Ma yen wirugibu ba ka gini weene
yi yi n̄ yakasu wa yi di.
Yi n̄ maa dam m̄o
ma yi duki m̄ò taason wuswaan di.

⁷ Saa yeni s̄s̄o, Yerusalemu ya w̄āa ȳāaru s̄s̄o,
yen t̄amba yaayaare m̄ò.
Yera ya yaaya ḡāa gee ni ya raa m̄o yellu.
Sanam m̄ε yen yiberēba ba ye kamia,

ya goo bia u na u ye somi,
ma n yiberε be dore, ba ye yaakoru koosimɔ.

⁸ Yerusalemu ya tora too.

Yen sɔna ba ye tusa.

Be ba raa ye doke,

bà n yen bansu wa ba ra ye gemwa.

Wee, yen tii, ya weeweenu mɔ,

ya wāa sekuru sɔɔ.

⁹ Wee, yen durum yīreru ta wāa yen yaberɔ.

Adama ya n daa yen kpeeru bwisika.

Ya wɔruma subaru sɔɔ

goo kun ye nukuru yemiasie.

Ma ya nɔɔguru sua ya nεε,

Yinni Gusunɔ, a nɛn nɔni swāaru mεerio.

A mεerio nge mε yiberε u tii sue.

¹⁰ Wee, ba nɛn gāa gee ni na mɔ gura.

Wee, bwese tuku ni a yina nu n wāa ka wunen tɔmbu sannu,
nu dua wunen sāa yerɔ.

¹¹ Wee, Yerusalemu gibu kpuro ba wasire

ba dīanu kasu ni ba koo dī.

Ma ba ka ben gāa geenu dīa ni kɔsina

bu wa ba n ka wāa.

Yerusalemu ya nεε,

Yinni Gusunɔ, a mεerio nge mε na wɔnwɔndu soore.

¹² Bεεya na ka yā, bεε be i sarɔ mini kpuro.

I mεerio nɔni swāaru garu tà n maa negii teni kere,

te Yinni Gusunɔ u man kpεε win mɔrun saa sɔɔ.

¹³ Saa wallun di n sāare u dɔɔ surema nɛn wasi sɔɔ,
ma u man dī.

U nɛn naasu yina beria.

Ma u man sura gbaru gbara

u man kpεε nuku sankiranu sɔɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁴ U nɛn toranu kpuro menna

nge wεε yi ba tara.

Ma u nu gbini nɛn wīirɔ.

U nɛn dam bua.

Ma u man yiberε nɔmu beria

mī na n kpε n ka tii yina.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u nɛn tabu kowobu surura.

U tabu durɔbu menna

bu ka nɛn aluwaasiba kam koosia.

U nε, Yerusalemu taaka

nge mε ba ra resem taaku.

¹⁶ Yen sɔna na wura mɔ,

na nɔni yīresu kokumɔ.

Wi u koo man nukuru yemiasia u man wāaru wesia,
u man deri.

Nɛn biba nuki sankire,

domi yiberε u man kamia.

¹⁷ Na nɔma yīiya na kanaru kua.

Adama goo kun ne u man nukuru yemiasia.
Yinni Gusunõ u dera be ba ka nen tambu Isireliba sikerene
ba kua nen yiberēba,
ma ba man garisi disi.

18 Yinni Gusunõ u gem mō ye u ka kua mē.

Domi na ñ win gere mem nōwē.

Bēē bwesenu kpuro, i swaa dakio i nō,

kpā i nen nuku sankiranu wa.

Nēn wōndiaba ka nen aluwaasiba ba yoru da tem tukumō.

19 Na nen kīnasibu somiru kana,

adama ba man bōrō kōoru kua.

Nen yāku kowobu ka wuun guro gurobu ba gu nen swēē sōō

sanam mē ba dīanu kasu ni ba koo di ba n ka wāa.

20 Yinni Gusunõ, a nen nōni swāaru mēerio,

nen bwēra kun kpī.

Na nuki sankire too,

domi na ñ nun mem nōwē.

Tōwō tabu sun dimō.

Ma wuun sōōwō gōō wāa.

21 Ba nen weeweenu nua.

Adama goo kun man nukuru yemiasie.

Yiberēban nukura dora, yēn sō a man kua mē.

N n mēn na, a de tōō te, tu na te a gerua mi,

kpā bu ko nge nē.

22 A ben nuku kōsuru mēerio,

kpā a bu kua nge mē a man kua nen durum kpāarun sō.

A mēerio nge mē na weeweenu mō, nen nuki sankire.

Yinni Gusunõ u Yerusalemu seeyasia

2

1 Yinni Gusunõn mōru baka ya seewa.

Ma ya Yerusalemu wukiri nge guru wii bakaru.

Yen bēere ye ya raa girari sere guru winō,

u ye kara u kō temō.

Win mōru yen saa sōō,

u ñ yaaye ma Yerusalemu ya sāa win naa sōnditia.

2 U Isireliban wāa yenu

ka ben wusun gbāranu kpuro surura ka mōru wōnwōndu sari.

Ni wee nu wōruka temō.

U ben bandu ka ten wirugibun dam bua.

3 U Isireliban dam kpuro bua win mōru bakan sō.

U tii bōkua sanam mē yiberēba ba bu wōrim na.

Ma u Isireli be dōō kare,

ma dōō wi, u bu di beri berika.

4 U bu win tendu gawe ka win nōm geu.

Ma u bu yīisi nge yiberē,

u kpuro go ye ya gea sāa ben nōni sōō.

U dera win mōru yabura nge dōō

ben wāa yeno Yerusalemu.

5 Yinni Gusunõ u Isireliba wōri nge yiberē.

U bu mwa nge dɔɔ u ben dii geenu di.

U ben gbāranu kɔsuka,

ma u dera wuri yi nɔɔramɔ baama ben suunu sɔɔ.

⁶U win s̄aa yeru kɔsuka.

U dera ba ku ra maa s̄aarun t̄ɔɔ bakanu ka t̄ɔɔ w̄ɛrarugiru di.

Win m̄aru seewa ka dam.

Ma u sina boko ka ȳaku kowobu yina.

⁷U win s̄aa yeru mi ba ra n̄un ȳakuru kue biri kisi.

U yibɛɛba Yerusalemun dii geenu n̄omu bɛria.

Ma w̄akinu n̄ɔɔra win s̄aa yeru mi, nge t̄ɔɔ bakanun saa.

⁸Yinni Gusunɔ u ḡɔru doke u Yerusalemun gbāranu kɔsuku.

Wee u nu kɔsuka kpuro mam mam.

Ya kua w̄ɔnw̄ɔndu baama kpuro.

Gbāranu yiru ye kpuro ya kua bansu.

⁹Yen k̄ann̄ɔsu su numa temɔ.

Sin d̄aa ye ba ra ka su s̄ɛsuku ya b̄ɔkira.

Ma ba yen sina boko ka yen wirugibu gura

ba ka da tem tukumɔ.

Wooda maa sari.

Baa Gusun̄an s̄ɔm̄ɔbu ba ñ maa k̄asinu waamɔ win min di.

¹⁰Wee, yen guro gurobu ba s̄ɔ temɔ ba n̄ɔsu maari.

Ba tii torom wisi winɔ,

ba saaki deewa nuku sankiranun s̄ɔ.

Ma yen w̄ɔndiaba ba s̄ɔ ba take.

¹¹N̄en n̄ɔni yandamɔ wurin s̄ɔ.

N̄en wasi gbisimɔ ma n̄en torora kare.

Domi n̄en t̄amba kam kua.

Wee, bii w̄ɛɛnu ka bibu ba w̄aa Yerusalemun sw̄ɛɛ s̄ɔɔ,

ba ñ maa dam m̄ɔ.

¹²Ba ben m̄erobu s̄ɔm̄ɔ ba m̄ɔ,

mana sa ko d̄ianu wa.

Ma ba w̄ɔrukumɔ sw̄ɛɛ s̄ɔɔ nge be ba m̄ɛɛra kua.

Gaba gbisukumɔ ben m̄eron tororu w̄ɔllɔ.

¹³Yerusalemu, mba kon nun s̄ɔ.

Mba kon ka nun weesina.

Wara u maa n̄ɔni s̄ɔɔre nge wunɛ,

n ka kp̄i n nun nukuru yemiasia.

Domi wunen n̄ɔni sw̄aara kp̄ã nge nim w̄ɔkun nim.

Goo sari wi u koo kp̄i u tu kpeesia.

¹⁴Wunen s̄ɔm̄ɔbu ba nun gari weesugii s̄ɔɔwa.

Ba ñ nun wunen toranu s̄ɔɔsi

bu ka nun gbara yorun di.

Gari weesugiiya ba nun s̄ɔɔwa yi yi nun n̄ɔni w̄ɔkua.

¹⁵Wee, t̄ɛ wi u sarɔ u ra nun taka koosiwa u ȳɛɛ,

kp̄a u w̄ia ko u n̄ɛɛ,

wuu geniwa ba ra raa soku wuu burɔ,

ḡɛn s̄ɔ handunian t̄ambu kpuro ba ra n nuku dobu m̄ɔ?

¹⁶Kpa yibɛɛba ba n n̄ɔ tendu b̄eri

ba ñ nun ȳɛɛm̄ɔ ba n m̄ɔ,

sa nun m̄wɛ nge d̄ia d̄aka.

Wee, t̄ɔ te sa mara ta tunuma,
sa tu wa.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u kua ye u ḡɔru doke.
U yibia ye u gerua saa yellun di u n̄ɛɛ,
u koo ko.

Wee u wunɛ Yerusalemu kam kua.
U n̄ wunen wɔnwɔndu wa.
U dera yiberɛban nukura dora wunen s̄ɔ,
domi u bu dam k̄a.

¹⁸ Yerusalemu, a Yinni Gusunɔ n̄ɔgiru sueyo,
a de u wunen wuri n̄ɔ.
A n̄ɔni ȳiresu kokuo nge daaru.

A ku w̄ɛra, a ku wuri mari.
¹⁹ A seewo a wuri ko w̄ɔkuru,
a wunen ḡɔru kpuro kusia Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
A n̄ɔma ȳiyo a n̄n̄ kana wunen bibun s̄ɔ
be ba gbimɔ swɛɛ s̄ɔɔ ḡɔɔrun s̄ɔ.

²⁰ Yinni Gusunɔ, a m̄ɛɛrio a wa.
Wara a kuare nge m̄ɛ.

Mban s̄ɔna a dera t̄n kurɔba ben bibu tema be ba k̄i mi.
Mban s̄ɔna a dera yiberɛba ba maa wunen s̄ɔm̄ɔbu ka ȳaku kowobu go wunen
s̄aa yerɔ.

²¹ Wee bukurobu ka bibun gonu nu kp̄i swɛɛ s̄ɔɔ.
Ba n̄n̄ w̄andiaba ka aluwaaasiba go tabu s̄ɔɔ.
A dera ba bu sakira wɔnwɔndu sari, wunen m̄ɔrun saa.

²² A n̄n̄ yiberɛ be na nasie sokusia baaman di
ba m̄enna nge t̄ɔɔ bakarun saa.
Yen d̄ama te, goo kun kisire.
Goo kun maa seewe bii be na k̄i na seeya s̄ɔɔ.
A dera n̄n̄ yiberɛ u bu go kpuro.

N̄ɔni sw̄āaru s̄ɔɔ, ȳiyɔbu w̄āa

3

¹ Na s̄āawa t̄ɔnu wi u n̄ɔni sw̄āaru ȳɛ
te ta na Yinni Gusunɔn m̄ɔrun s̄ɔ.

² U dera na da yam w̄ɔkuru s̄ɔɔ, mi yam bururam sari.

³ N̄ɛ turowa u n̄ɔma doke bururu ka yoka.

⁴ U dera na wooru saa n̄n̄ wirun di sere ka n̄n̄ naas̄ɔ.

N̄ s̄āare u n̄n̄ kukunu k̄ɔsuka,

⁵ u ka man nuku sankiranu ka n̄ɔni sw̄āaru bunana nge gb̄āraru.

⁶ U dera na da yam w̄ɔkuru s̄ɔɔ
nge ḡari be ba gu n̄ te.

⁷ U man gb̄āraru bunana n̄ ku ka yari,
ma u man b̄okua ka ȳɔni damgii.

⁸ Ma na n̄ɔgiru sua na somiru kana.

Adama u n̄ man swaa daki u sere n̄n̄ kanaru mwa.

⁹ U n̄n̄ swaa k̄enua ka kpee bakanu,
u ye go.

¹⁰ U kukua u man mara
nge gbeeku b̄ɔɔ ge ga yaa mara.

U man mara nge gbee suno
ge ga yaa yooru bwēeyε.

11 U nen swεε bōora,
ma u man mwa u gēeka.

U man deri biti sōo.

12 U win tendu bēri
ma u man kua nge yaa ye u koo to.

13 U nen yēsa yabura ka sēenu.

14 Ma tōmbu kpuro ba man yēmō
ba womusu dōkemō tōo baatere.

15 U dera na nōni swāaru wa
ma nuku sankirara man goomō nge tam.

16 U dera na kpenu tema
ma nen donnu bōōkira.

Ma u man torom wisi.

17 U dera na n̄ maa wāa bōri yendu sōo,
na n̄ maa nuku dobu mō.

18 Ma na gerua na nεε,
na n̄ maa dam mō,
na n̄ maa gāanu yīiyō wi, Yinni Gusunōn mi.

19 Nā n̄ nen nōni swāaru yaaya,
n̄ da n̄ sāarewa nge dāa sosurarun nima na nōra ka dēε.

20 Nā n̄ yeniba kpuro yaaya, na ra wururewa.

21 Adama wee ye ya man yīiyōbu wēεmō.
Na kī n̄ tii ye yaayasia n̄ gere.

22 Yera, Yinni Gusunōn durom kun kra,
win wōnwōnda kun maa nōru kue.

23 Ta ra n̄ wuramamōwa bururu baatere.
Win bōrōkiniru ta kpā.

24 Na nεε, Yinni Gusunō u sāawa negii.
Yen sōna na yīiyōbu mō wi sōo.

25 U ra wi u n̄n naane sāa kīru sōosi,
kra u wi u n̄n kasu durom kua.

26 Ya wā tōnu ù n̄ Gusunōn somiru mara ka temanabu.

27 Ya wā tōnu u Gusunōn yoru wura win aluwaasiru sōo.

28 U n̄ laakari mēeribu gabu wa,
u tii gawo sēε u da u n̄ wāa wi turo,
domi Yinni Gusunōwa u n̄n bu kpēε.

29 U n̄ n̄n wiru kpīiye win nuku sankiranu sōo,
kra u n̄ yīiyō ma u koo n̄n somi.

30 U wi u n̄n baara soomō baaru tīiyō u sōme,
kra u wura bu n̄n wōmε.

31 Domi Yinni Gusunō u ku ra tōnu biru kisi ka baadommāo.

32 Baa ù n̄ dera yēro u nōni swāaru wa,
ka mε, u n̄n kī too,
domi win wōnwōnda kpā.

33 N̄ n̄ win kīru u ka tōnu nōni sō,
kra u n̄n nuki sanku.

34-36 Yinni Gusunō u yē

sanam me ba yobu nōni sōmō ba taakumō.

U yē sanam me ba ñ tōmbu kuammē nge me n weene.

U yē sanam me ba ñ bu siriammē dee dee.

³⁷ Goo kun kpē u nēē, gāanu nu kooro,

Yinni Gusunō ù kun nin wooda wē.

³⁸ Wī, Gusunō Wōrukoo

wiya u ra de gea ka kōsa yu na.

³⁹ N n mēn na, mban sōna tōnu u ko n weeweenu mō.

U de u weeweenu ko win durum sō.

⁴⁰ Yen sō, i de su bēsen daa mēeri

kpā su ye wēeri

su wa su ka gōsirama Yinni Gusunōn mi.

⁴¹ Gusunō u wāa wōllō.

I de su nōma yīya su nūn kana.

⁴² Su nēē, Yinni, sa durum kua,

sa nun seesi.

A ñ sun suuru kue.

⁴³ A tii berua wunen mōru bakan sō,

ma a sun naa gira a gō wōnwōndu sari.

⁴⁴ A dua guru wiru sō a ku ka bēsen kanaru nōn sō.

⁴⁵ A dera ba sun garisi nge kubanu bwesenun suunu sō.

⁴⁶ Bēsen yiberēba kpuro ba sun nōo kuurimō.

⁴⁷ Ye ya sun tie, yera nandabu ka berum,

domi ba bēsen yānu gura,

bēsen tem mu kua bansu.

⁴⁸ Wee na nōni yīresu kokumō

yēn sō nēn tōmba kam kua.

⁴⁹ Nēn nōni yīresu kokumō, su ñ yōre,

⁵⁰ na ka mara Yinni Gusunō u nēn laakari kooma wōllun di,

⁵¹ kpā u wa ma ye ya Yerusalemugibu deemamō,

ya nēn nuki sanaka.

⁵² Be ba man tusa kam sō

ba man naa gira nge gunō.

⁵³ Ba kī bu nēn wāaru kpeesia wōru sō.

Ba man kpenu kasuka.

⁵⁴ Nim mu man mwēemō,

ma na nēē, na kam kuawa.

⁵⁵ Saa ye sō, na kanaru kua na nēē,

Yinni Gusunō, na nun soka saa wōru ge sōn di,

⁵⁶ ma a nēn nōo nua.

A ku wunen swaa kōre.

A nēn wuri ka nēn weeweenu nōwō.

⁵⁷ Dōma te, a man susi,

a man sōwā a nēē, n ku berum ko.

⁵⁸ Yinni a man siria

ma a nēn wāaru yakia.

⁵⁹ A wa kōsa ye ba man kua,

a man sirio.

⁶⁰ A wa mōru ye ba man kōsiemō

ka nōo tia ye ba mō bu ka man seesi.

⁶¹ Yinni Gusunō, a ben wōma nua ye ba man koosimō.

62 A ben nɔɔ tia wa ye ba man koosi
ba ka man gerusimɔ tɔɔ baatere.

63 Ye ba mɔ kpuro sɔɔ gesi,
nɛna ba ra n womu dokemɔ.

64 Yinni Gusunɔ, na yɛ ma kaa bu kɔsie
nge mɛ ben kookoosu nɛ.

65 Kaa ben gɔrun nɔni wɔke
kpa a de wunen bɔri yi n sɔa ben baa.

66 Kaa bu naa gira ka mɔru baka
kpa a bu kpeerasia
ba kun maa waa tem mɛ sɔɔ.

Yerusalemugibu wahala tabun sɔ

4

1 Yinni Gusunɔn sɔa yerun wura gea ye, ya tɔra.

Ten kpenu nu yari swɛɛ kpuro sɔɔ.

2 Yerusalemun tɔn be ba raa garisi nge wura gea,
ba gisɔ bu garisiwa nge tem mɔnnu.

3 Baa ka gbeeku bɔnɔ, nu ra nin binu bom kɛ.
Adama nɛn tɔmbu ba n ben bibun wɔnwɔndu mɔ.

Ba sɔawa nge taataa niru te ta waa gbaburɔ.

4 Ba dera ben bii wɛɛnun yari mani nin darosu sɔɔ nim nɔrun sɔ.
Bibu ba dɔanu kasu, adama goo sari wi u koo bu wɛ.

5 Be ba ra raa dɔa geenu di,
ba gbisukumɔ swɛɛ sɔɔ.

Be ba seeya dɔo nɔɔru sɔɔ,
ba kubanu bɔurimɔ.

6 Nɛn tɔmbun sɛɛyasiabu bu kpɔ, bu Sodomugibu kere,
wuu ge Yinni Gusunɔ u kpeerasia nɔni kpaki teeru
goon nɔma sari mi sɔɔ.

7 Ben sina bibu ba raa wɛsu bururam kere.

Ba mam bom bekum bururam kere.

Ben wasin gɔna ra n sɔriwa
kpa ben wuswaa ya n ballimɔ nge kpee gobiginu.

8 Adama tɛ ba dɔɔ durom tɔram kere.

Ba ku ra maa bu tubu swɛɛ sɔɔ.

Ba woorewa sere ben gɔna ya kukunu mani.

Ma ben wasi gbere nge dɔa gbeba.

9 Be ba gbimɔ tabu sɔɔ, ben gɔɔ buram bo
n kere be ba ra nɔni sɔɔre
bu woora gɔɔrun sɔ bu sere gbi.

10 Baa mɛ bii mɛrobu ba ben bibu kɔ too,

ka mɛ, ba bu yikumɔ ba dimɔ

wahala ye ya be, nɛn tɔmbu deeman sɔ.

11 Yinni Gusunɔ u win mɔru kpuro sɔɔsi,

u Yerusalemu dɔɔ sɔre

ma ya dɔɔ mwaara sere ka yen kpɛkɛkɛkuɔ.

12 Sina boko goo n kun mɛ tɔn diro goo sari handunia sɔɔ

wi u raa tamaa yiberɛ u koo kpɔ u du Yerusalemun gbɔrarun kɔnnɔn di.

13 Wahala baka yeni ya nawa

Gusunɔn sɔmɔbu ka yāku kowobun toranun sɔ.
Domi bera ba be ba n toranu ganu kuen yem yari Yerusalemun swɛɛ sɔɔ.

¹⁴ Ba ra n sirenɛwa swɛɛ sɔɔ ba n babi nge wɔkɔbu

ba n disi sɔɔwa tɔmbun yem sɔ.

Goo kun kākɔ u mam ben yānu baba.

¹⁵ Bā n da tɔmbun bɔkuɔ, ba ra bu girewa bu nɛɛ,

i doonɔ minin di, bɛɛ disigibu.

I ku susima i sun baba.

Yera ba ra doonɛ min di ba kun yɛ mi ba dɔɔ.

Bā n maa wāa bwese tukunun suunu sɔɔ,

nu ra bu sɔwa nu nɛɛ,

i ku sina bɛsɛn suunu sɔɔ mini n ka tɛ.

¹⁶ Yinni Gusunɔn tii u bu yarinasia ka mɔru.

U n kī u bu wa.

U n ben yāku kowo goo doke gāanu.

U n maa ben durɔ tɔkɔnun wɔnwɔndu kue.

¹⁷ Sa swaa mɛɛra sa wasira

su ka wa min di somira koo sun naawa.

Sa raa bweseru garu mɛɛra

te sa yīiyɔ ta koo sun faaba ko.

Wee, ta n sun faaba kue.

¹⁸ Yiberɛba ba bɛsɛn sanu sanusu mɛɛra,

bu ka sun yinari su da wuun batuma sɔɔ.

Bɛsɛn gɔɔ turuku kua.

Bɛsɛn wāarun tōra kpawa mi.

¹⁹ Bɛsɛn yiberɛ be, ba gunɔ bakeru sāabu kere.

Ba sun yɔɔru bwɛɛyɛ gbaburɔ.

Ba sun naa gire sere guunu wɔllɔ.

²⁰ Bɛsɛn sina boko wi u dera sa wāa,

wi, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa,

wee, ba nūn yina mwa.

N deema sa raa nɛɛ,

wɔn saabuwa sa ka tii mɔ bwesenun suunu sɔɔ.

²¹ Bɛɛ maa Edɔmuba, bɛɛ be i wāa Usiɔ,

i ko kpī i nuku dobu ko tɛ,

adama i n yɛ ma siribu bɛɛ mara.

I ko i ko nge be tam mu goomɔ kpa i tereru yōra.

²² Bɛɛ Yerusalemugibu, bɛɛn sɛyasiabu kpa.

Ba n maa bɛɛ yoru mwaamɔ bu ka doona.

Adama bɛɛ Edɔmuba, Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ mɔru kɔsia,

kpa u bɛɛn toranu terasia.

Yinni Gusunɔ, a de su wurama wunen mi

5

¹ Yinni Gusunɔ, a yaayo ye n sun deema.

A mɛɛrio a wa nge mɛ sa wāa sekuru sɔɔ.

² Bɛsɛn tem mɛ a sun wɛ mu kua gabugim.

Tɔn tukoba ba wāa bɛsɛn diaɔ.

³ Bɛsɛn baababa ba gu,

ma bɛsɛn mɛrobu ba gɔminiru sɔ.

Sa wāa tundobu sari.

⁴ Gobiya sa ra kāsie su sere bešen tiin dōkən nim nō.

Gobiya sa ra maa ka bešen tem dāa dwe.

⁵ Wee, bešen yiberēba ba sun yoru diisiamō.

Sa wasire, ba ñ maa sun wērabu wēemō.

⁶ Sa Asirigibu ka Egibitigibu dīanu kana.

⁷ Wee, bešen baababa ba kōsa kua,

adama ba ñ maa ka sun wāa.

Bešera sa yen wahala sōowa.

⁸ Yoba ba kua bešen yinnibu.

Goo maa sari wi u kōo sun wōra ben nōman di.

⁹ Sa ra bešen wāaru kari bōriewa,

domi sa ra ka yiberēba tabu kowa gbaburō

su sere wa su di.

¹⁰ Gōorun sō bešen wasi swīa nge pēē wōo yeru.

¹¹ Ba tōn kurōbu ka wōndiaba gabirimō

Yudan tem kpuro sōo ka sere Yerusalemō.

¹² Ba bešen wirugibu mwēera ba soora doke.

Ba ñ durō tākōnu beere wē.

¹³ Ba bešen aluwaasiba mwēera nge yobu bu ka som nam.

Ma biba dāa guramō ba wōrukumō yen bunum sō.

¹⁴ Bešen bukurobu ba ku ra maa sine

bu siribu ko siri yerō.

MeYa bešen aluwaasiba ba ku ra maa womusu ko.

¹⁵ Bešen nuku dobu bu kpa.

Bešen nuku dobu yaabu gōsira nuku sankiranu.

¹⁶ Bešen beere ya kpa.

Anna a wahala baka wa tora ni sa kuan sō.

¹⁷ Gisō sa nuki sankire,

ma sa nōni yīresu kokumō,

¹⁸ yèn sō guu te ba mō Sionī ta kua bansu,

ma ta kua gbeeku bōnun wāa yeru.

¹⁹ Adama wunē Yinni Gusunō, a sāawa sunō.

Kaa n bandu diiwa sere ka baadommaō.

²⁰ Kaa n sun deriwa n ka tē?

Mban sōna kaa n sun duari sere ka baadommaō.

²¹ Yinni Gusunō, à n nēē, su wurama wunen mi,

sa ko wurama.

A de bešen wāaru tu wurama nge yellu.

²² Kaa n ka sun mōru baka sāawa?

Kaa n sun deriwa mam mam?

ESEKIELI

Sanam me Esekieli u Gusunon gari yini gerua u wāawa Babiloniō u yoru dimō ka win mero bisibu Yuda gabu. U wāawa yoo te sō, Babilonigibu ba sere Yerusalemu kōsuka.

Gbiikaa, u Yudaba sōmō ma Gusunō u koo bu siri kpa u de yiberēba bu Yerusalemu wari bu kamia. Yiruse, Gusunō u koo maa bwese tukunu siri yēn sō nu win tambu dam dore. Itase, u Yudaba nukuru yemiasiamō, domi Gusunō u nō mwēru kua ma u koo de bu wurama Yerusalemō kpa ben sia yu wēra. Nnese, u wa win kāsiru sō nge me Yinni Gusunon sāa yēru ta koo kpm wurama.

Tire ten kpunaa

1. Esekielin sokuru, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Gari yi u gerua Yudaban sō yiberēba bu sere Yerusalemu wari, wiru 4n di sere wiru 24.
3. Gari yi u gerua bwese tukunun sō, wiru 25n di sere wiru 32.
4. Ba koo Yerusalemu seeya, wiru 33n di sere wiru 39.
5. Sāa yee kpaaru kāsiru sō, wiru 40n di sere wiru 48.

Yinni Gusunō u tii Esekieli sōsi

¹⁻³Wō tēnasen suru nnesen sō nōbuse sōra Esekieli, yāku kowo Busin bii u wāa daa te ba mō Kebarin goorō ka Yuu be ba yoru mwērima sannu. Miya u wa wōlla keniara ma Gusunō u dera u kāsiru wa. U ka nūn gari kua ma win dam nūn nenua. N deema sina boko Yoyakimun wō nōbusewa mi, ye u ka wāa yoru sō Babiloniō.

⁴Wee ye u wa kāsī te sō. U woo bōkō wa ga seema saa sō yēsān nōm geu gian di ga guru wiru sōwa ka guru maakinu. Ma yam bururam nu guru wii te sikerene. Ma ten suunu sō n ballimō nge sii gan te ba wōriasia.

⁵Guru wii te sō, hunde koniba nne ba wāa mi be ba ka tambu weene.

⁶Ben baawure wuswaa nne ka kasenu nnewa u mō.

⁷Ben kōri yi dende. Ma ben naasu su ka naa buun naa kaburosu weene, ma su ballimō nge sii gan te ba wōriasia.

⁸Kasa yen baayeren temō, tōnun nōmuwa ga wāa mi. Nōma yen baayere ya demiwāa mi wuswaa ka kasa ye, ya mēera.

⁹Kasa ye kpuro ya nōsu girarinewa. Hunde koni be, bā n sīimō, ba ku ra sīire. Mi ba dō, miya ba ra n mēera.

¹⁰Hunde koni ben baawure u wuswaa mōwa nne. Tia ya sāa tōnun wuswaa. Yen nōm geu gia, gbee sunon wuswaa. Yen nōm dwaru gia keten wuswaa. Yen biru gia maa gunō bakerun wuswaa.

¹¹Ben baawuren kasa yiru ya demiarewa wōllō ma ya girarine mi gia. Ma yiru ye ya maa tie ya ben wasi wukiri.

¹²Mi wuswaa yen baayere ya wāa, mi giawa ya mēera. Yen sōna mi ba kī bu da kpuro, ba ra dewa ba kun sīire.

¹³Hunde koni ben baa sō, dō gēya yi wāa mi, yi fīamō nge wīi bōnnu. Dō yam yam bururam nu kpā. Min diya dō buri yi yarimō nge guru maakinu.

¹⁴Hunde koni be, ba ra n sōuwa nge guru maakinu, ba n dō, ba n wee.

¹⁵Ye u bu mēera mesum, yera u uruu wa ya tem girari ben baawuren bōkuō.

¹⁶Uruu be, ba ballimōwa nge kpee gobiginu. Ma ba weene. Ma n sāare uruu baayere ya wāa uruu gaa sō.

¹⁷ Ba koo kpī bu da ber_a nne kpuro sɔɔ ba kun tii sīiyɛ.

¹⁸ Ben gunum mu nanum mɔ. Ma ben nɔsu sɔɔ n s̄are gānu mani mani ni nu ballimɔ.

¹⁹ Hunde koni be, bā n sanum seewa, uruu be, ba ra n wāawa ben bokuɔ. Bā n maa yɔɔwa, ka be sanna.

²⁰ Hunde koni be, ba ra dewa mi ba kī, adama ka uruu be sanna. Domi beya ba uruu be gawe.

²¹ Yen s̄na bā n s̄imɔ, uruu be, ba ra n maa s̄imɔ. Bā n yōra kpa uruu be, bu yōra. Bā n maa seewa, kpa uruu be, bu maa se. Domi hunde koni ben hunde ya wāawa uruu be sɔɔ.

²² Ma gānu terie hunde koni ben wɔllɔ nu ballimɔ nge kpee gobiginu.

²³ Ma ba ben kasa yiru yiru demie ya girarine gāa nin temɔ. Ma yiru yiru ye ya bu tie ya ben wasi wukiri.

²⁴ Sanam mɛ ba s̄imɔ, yera na ben kasan wākinu nɔɔmɔ nge nim wōkun wākinu, ñ kun mɛ nge Gusunɔ Dam kpurogiin nɔɔ, ñ kun mɛ nge tabu kowo wuurun wākinu. Adama ye ba yōra, ba ben kasa ye kuruawa.

²⁵ Ma na maa wākinu nɔɔmɔ gāa nin wɔllun di.

²⁶ Ma na gānu wa mi, nu ka sina kitaru weene, nu ballimɔ nge kpee gobiginu. Ma na maa gānu wa nu s̄o sina kita ten wɔllɔ nu ka tɔnu weene.

²⁷ Ma n s̄are tɔnu wi, u ballimɔ nge sii gan te ba wōriasia d̄ɔn suunu sɔɔ. Ma yam bururam ka n̄n sikerene.

²⁸ Yam bururam mɛ, mu ka guru waa weene ye ya ballimɔ sanam mɛ gura nɛmɔ. Yeniba kpuro ya s̄awa Yinni Gusunɔn yiikon girima.

Gusunɔ u Esekieli gɔra

Isireliban mi

Ye u ye kpuro wa mɛ, yera u yiira u wuswaa tem girari. Ma u nua goo u ka n̄n gari kua.

2

¹ U nɛɛ, tɔnun bii, a seewo a yōra, kpa n nun gari s̄o.

² Sanam mɛ u ka n̄n gari yi m̄ɔ, yera Yinni Gusunɔn Hunde u n̄n yɔɔwa ma u n̄n yōrasia. Ma u yēro swaa daki wi u ka n̄n gari m̄ɔ mi.

³ U nɛɛ, tɔnun bii, na nun goriɔ Isireliban mi, be ba man seesimɔ. Wee be, ka ben baababa ba man tora sere ka gisɔ.

⁴ Tɔn be, ba swaa tau, ba maa gōru bɔɔbu. Ben miya na nun goriɔ kpa a bu s̄o a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

⁵ Na nɛɛ, wee ba s̄aa mɛm nɔɔ sariba. Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? Ka mɛ, ba koo gia ma Gusunɔn s̄omɔ u wāa ben suunu sɔɔ.

⁶ Wunɛ Esekieli, a ku bu nasia, a ku maa ben garin berum ko, baa mɛ n ko n s̄are a wāa s̄aki ka n̄in suunu sɔɔ. Domi ba s̄awa mɛm nɔɔ sariba.

⁷ Ba nun swaa daki? Ba ñ nun swaa daki? A gesi bu s̄ɔwɔ ye na gerua, baa mɛ ba s̄aa mɛm nɔɔ sariba.

⁸ Adama wunɛ, tɔnun bii, a nɔɔwɔ ye kon nun s̄o. A ku ko mɛm nɔɔ sari nge bwese te. A wunɛn nɔɔ wukio kpa a tem ye kon nun w̄ɛ.

⁹ Saa yera Esekieli u n̄mu gagu wa ga demie win mi gia, ga tireru neni te ba kurua.

¹⁰ N̄mu ge, ga tire te kusia win wuswaaɔ. Ba tu yoruawa bera yiru kpuro. Gari yi yi yoruwa tire te sɔɔ, yiya weeweenu ka wuri ka nuku sankiranun gari.

3

1 U maa nee, tɔnɔn bii, a tire teni temwɔ kpa a da a ka Isireliba gari ko.

2 Ye u nɔɔ wukia, yera Gusunɔ u tire te kpɛ mi, u dera u tu tema.

3 Ma u nee, tɔnɔn bii, a wunen nukuru yibio kpa a wunen wasi diisia ka tire te na nun wɛ mi.

Ye u tire te tema, ma ta nɔn dore nge tim.

4 Yera u maa nee, Esekieli, a seewo a da Isireliban mi kpa a bu nen gari sɔ.

5-6 N n mɔ na nun gɔriɔ bwese tuku dabinun mi, nin barum mu nɔɔbu sɛ, a n maa kpɛ a ben gari tubu. Adama Isireliban miya na nun gɔriɔ. Nà n daa nun gɔra bwese tuku nin mi, nu koo nun swaa daki,

7 adama wee, Isireliba ba n nun swaa dakimɔ. Domi ba n kɪ bu nen gere nɔ yèn sɔ be kpuro ba swaa tau ma ben gɔru ga bɔɔbu.

8 Yen sɔ, kon maa wunen tii bɔbiasia kpa a swaa taaya nge be,

9 a n gɔru bɔ nge kperu. A ku berum ko ben swaa taa bin sɔ. Domi ba sãawa bwese te ta ku ra mem nɔ.

10 Ma u maa kpan nee, Esekieli, a swaa dakio a nɔ kpa a gari yi kon nun sɔ nen wunen gɔruɔ.

11 Yen biru, kpa a da a wunen mero bisibu deema mi ba yoru dimɔ. Ba nun swaa daki? Ba n nun swaa daki? A gesi bu sɔwɔ ma nena na ka bu gari mɔ.

12 Yera Gusunɔn Hunde u Esekieli sua ma u nɔɔgiru nua win biruɔ ta gerumɔ ka dam ta mɔ, bu Yinni Gusunɔ siaro mi u wãa u win yiiko baka sɔɔsimɔ.

13 Ma u hunde koni ben kasan wokinu nɔɔmɔ ya soonamɔ ka sere maa ben uruuban wokinu. Waki ni, nu kpɛa n banda.

14 Gusunɔn Hunde wi u nɔn sua mi, u ka nɔn doona, ma win dam nɔn nenua. Ma Esekielin mɔru seewa u burisina.

15 U tura Teli Abibuɔ, Kebarin daaron bɔkuɔ mi yoo be, ba wãa. Ma u sina ka biti baka ben suunu sɔɔ sɔɔ nɔɔba yiru.

Esekieli koo Isireliba kirɔ ko

16 Sɔɔ nɔɔba yiru yen biru, Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee,

17 wunɛ tɔnɔn bii, kon de a Isireliba nɔni doke. Kaa n da nen gari swaa daki kpa a ka bu kirɔ ko.

18 Ne, Yinni Gusunɔ, nà n tɛ nee, tɔn kɔso goo u koo gbi, ma a n nɔn kirɔ kue u win daa kɔsa ye deri u ka win wãaru wɔra, tɔn kɔso wi, u koo gbiwa win daa yen sɔ. Wuna kon maa win yem bikia.

19 Adama à n nɔn kirɔ kua, ma u n win daa kɔsa ye deri, u koo gbiwa win daa kɔsa yen sɔ kpa wunɛ a wunen wãaru wɔra.

20 Gemgii ù n gem deri u kɔsa kua ma a n nɔn kirɔ kue, ma na nɔn yina beria, u koo gbiwa kɔsa yen sɔ. Na n win yellun daa gea garisimɔ, adama wuna kon win yem bikia.

21 À n maa nɔn kirɔ kua u ku ka durum ko, ma u n durum ye kue, u n gbimɔ. Wunen tii a maa wunen wãaru wɔrawa mi, domi a nɔn kirɔ kua.

Esekieli

kun maa kpɛ u gari ko

22 Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli yɔɔwa ma u nɔn sɔɔwa u nee, a seewo a da wɔwaa. Miya kon nun gari sɔ.

23 Ma u seewa u da wɔwa mi. Ma u Gusunɔn yikon girima wa nge sanam me u raa wãa Kebarin daaron bɔku mi. Ma u yira ka dam u siriru tem girari.

24 Yera Gusunɔn Hunde u maa nɔn yɔɔwa. Ma u nɔn seeya u yɔrsia. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u nee, a doo a tii kenusi wunen dirɔ.

²⁵ Meya ba koo nun bōke kpa a kpāna a yari tōwō, tōmbu bu nun wa.

²⁶ Kon de wunen yara yu wunen daro mani kpa a kpāna a gari ko. Meya a n̄ kaa kpī a maa bu gerusi be, be ba ku ra mem nō mi.

²⁷ Adama n̄ n ka nun gari kua, kon wunen nō wukia. Saa ye sōra kaa tōn be sō a n̄e, ameniwa n̄e, Yinni Gusunō na gerua. Adama ben gaba ba koo nun swaa daki, gaba kun maa nun swaa dakimō. Domi ba sāawa bwese te ta ku ra mem nō.

Gusunōn sōmō u n̄e,

ba koo Yerusalemu tarusi

4

¹ Yinni Gusunō u n̄e, wun̄e Esekieli tōnun bii, a biriki suo kpa a ye doke wunen wuswaa a Yerusalemun weenasia ko ka yora biriki yen wallō.

² A ye koowo nge wuu ge ba tarusi, a kuku yenu doke kpa a gungunu bani a sansani gira kpa a tabu sinambu yi yi a ka sikerena.

³ A sii si su yasu suo kpa a su doke wun̄e ka gan̄an baa sō, kpa a su wuswaa kisi. Ba koo gu tarusi, wunen tii kaa n gu yōre, kpa ye kpuro ya n s̄aa yīreru Isireliban sō.

⁴ Yen biru kpa a kpuna ka wunen yēsi n̄m dwardugia kpa a n Isireliban toranu sōwa sere tō te kaa se.

⁵ Tō nin geeru ta kon sāawa wō sin geeru, si sō Isireliba ba man torari. Nu sāawa sō gooba wunōbu ka wene ka wōkuru (390). Tō ni kpuro sōra kaa n ben tora ni sōwa.

⁶ Yen biru kpa a gōsia a ka wunen yēsi n̄m geugia kpuna sō weeru kpa a wahala ko Yudaban toranun sō. Sō teeru ta ko n s̄awa wō tia.

⁷ Kpa a wunen wuswaa kisi Yerusalemu gia ye ba tarusi, kpa a ye gāseru kpare kpa a yen gari gere.

⁸ Meya n̄e, Yinni Gusunō kon ka nun wēē bōke kpa a ku ra s̄ira. Meya kaa n kpī ka yēsi tia ye, sere tō te na nun bura mi, tu ka yibu.

⁹ Kpa a alikama ka swii ka gbēē ka dāsi ka dobi sua a ye menna gbēē teeru sō a burina a ka p̄ē ko. Yera kaa n da di sere sō gooba wunōbu ka wene ka wōku te, tu ka yibu, kpa a n kpī ka yēsi tia ye.

¹⁰ P̄ē kure piibuwa kaa n da di nge garamu goobun (200) saka sō teeru. Nge meya kaa n dimō mi sere tō te, tu ka yibu.

¹¹ Meya nim m̄e kaa maa nō mu ko n saka mōwa, ditiri tian sakawa kaa n da nō sō teeru.

¹² Tōmbun bii ghebusea kaa ka p̄ē wō. Kaa n da ye wōwa ben nōni biru.

¹³ Nge meya Isireliba ba ko n da ben dīanu di ka disi tōn tukobun suunu sō mi kon bu yarinasia.

¹⁴ Esekieli u Yinni Gusunō wisa u n̄e, na tii n̄enua disi kpuron di. Na n̄ yaa goru garu diire saa n̄en piiburun di. Na n̄ maa yaa disigia gaa tende.

¹⁵ Yinni Gusunō u wisa u n̄e, a naa bisu suo a ka wunen doo ko kpa a tōmbun bisu deri.

¹⁶ Kon dīanu fiiko ye ya tie Yerusalemō kpeesia kpa bu bu dīanu ka nim saka kua kpa bu di bu nō ka nuku sankiranu ka wururabu.

¹⁷ Nge meya ba koo dīanu ka nim bia kpa ba n nuki sankire be kpuro. Ba koo woorawa ben toranun sō.

Gusunō u koo Isireli s̄eyasia

5

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunɛ tɔnun bii, a kɔɔ suo ge ga nɔɔ do kpa a ka wunen seri ka wunen toburu kɔni. Yen biru kpa a kilo sua a seri yi yĩre kpa a yi bɔnu ko suba ita.

² Kpa a sube teeru sua a dɔɔ doke Yerusalemun suunu sɔɔ sanam mɛ yen tarusibun tɔra yiba. Yen biru kpa a maa sube teeru sua a n ka tu kɔɔ ge soomɔ a ka wuu ge sikerena. Yeniban biru kpa a maa suberu itase sua a pusi yam kpuro, yen biruwa kon bu takobi suesi.

³ Kpa a seri yin fiiko kure wunen yaberun swaa buaɔ.

⁴ Kpa yi sɔɔ, a gɛɛ sua a dɔɔ doke kpa dɔɔ wi, u Isireliba kpuro seesi.

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yĩre ni, Yerusalemuwa nu ka yã. Wee na ye kua handunian suunu. Tɔn tukobun tem mu ye sikerenɛ.

⁶ Ma yen tɔmbu ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerenɛ. Domi ba nɛn woodaba yina. Ba ñ nɛn gere swĩ.

⁷ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, wee ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerenɛ, ma ba ñ nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ. Ba ñ maa nɛn gere swĩ ye na bu sɔɔwa. Ben daa kɔsa ya mam bwese ni nu ka bu sikerenɛgia kere.

⁸ Yen sɔ, nɛn tii kon bu seesi. Kon bu siriwa handuniagibun wuswaaɔ.

⁹ Kpa n bu sɛɛyasia bi na ñ daa bu koore ben bũu sãanun sɔ. Mɛya na ñ maa bin bweseru mɔ kpam.

¹⁰ Yen sɔna tundoba koo ben bibu tem, kpa bibu bu maa ben tundobu tem. Kon bu siriwa n go, kpa n be ba tie yarinasia handunian goonu nne sɔɔ.

¹¹ Wee ba nɛn sãa yeru disi doke ka ben bũnu kpuro. Yen sɔ, sere ka nɛn wãaru nɛn tii kon bu biru kisi, na ñ maa bu mɛɛrimɔ ka wɔnwɔndu.

¹² Bã ñ bu bɔnu kua subenu ita, sube teeru ta koo gbiwa Yerusalemun nukurɔ, bararu ka gɔɔrun sɔ, kpa suberu yiruseru tu maa gbi tabu sɔɔ Yerusalemun biruɔ. Kpa n maa sube te ta tie mini yarinasia handunian goonu nne kpuro sɔɔ. Kon bu takobi suesiwa.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu nɛn mɔru seesiwa mam mam sere nɛn bwɛra ya ka kpuna. Nã ñ bu mɔru kɔsie, saa yera ba koo gia ma na ñ kã ba n sãa mɛm nɔɔ sariba.

¹⁴ Ben tem mu koo ko bansu, kpa mu bɛɛɛ bia bwese ni nu bu sikerenɛn wuswaaɔ.

¹⁵ Kon bu siriwa ka nɛn mɔru baka n bu sɛɛyasia ka dam. Kpa bwese ni nu ka bu sikerenɛ mi, nu bu yɛɛ. Adama yeni ya ko n sãawa nge kirɔ ye ya koo de ben tii bu berum duura. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Kon de bu gbisuku gɔɔrun sɔ. Gɔɔ te, ta koo bu noni sɔwa nge be ba sɛɛnu twee. Kon ben dĩa ni nu tie kpeerasia kpa bu gbisuku gɔɔrun sɔ.

¹⁷ Kon bu gɔɔru ka gbeeku yɛɛ sure kpa yi ben bibu go. Bararu ka tɔn goberu ka tabu, ye kpurowa ya koo bu kpeerasia. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Be ba bũnu sãamɔ

6

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² wunɛ tɔnun bii, a wunen wuswaa seeyo Isireliban guunun bera gia, kpa a nɛn gari gere be ba wãa min sɔ.

³ A nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon be ba wãa Isireliban guunɔ ka gungunɔ ka nin wɔwi sɔɔ wɔrima ka takobi, kpa n ben gunguu nɛn mi ba ra bũu yãkuru ko kɔsuku.

⁴ Kon ben bũu yãku yenu kɔsuku ka mi ba ra nu turare dɔɔ dokeye, kpa ben gonu nu n wɔruka ben bũnun nuurɔ.

⁵ Kon Isireliban gonu kpī ben bwāarokunun wuswaa. Kpa n ben kukunu yaruku ben būu yāku yeno.

⁶ Wuu sin mi ba wāa kpuro, su koo kowa bansu. Kpa n ben yāku yenu kāsuku ni ba kua gungunu wollo. Kon ben bwāaroku ni gura n kāsuku, kpa nu kun maa wāa mi. Meya kon bwāaroku ni ba ra ka sōō sā suriri. Ye ba gesi seka ka noma ya koo kam kowa mam mam.

⁷ Ben suunu sōō gaba koo wōruku bu gbisuku. Saa ye sōō, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

⁸ Adama kon de bu kisira tabun di, kpa ba n yarine tem tukumō.

⁹ Saa ye sōō, be, be ba kisira ba koo man yaaya mi ba yoru dimō. Domi kon ben gōru ge wāa ge ga n ka ne turo yō. Kon ben sakara nani wāa yi ba ka būnu mēera. Ben tii ba koo tii tusi, kōsa kpuro ye ba kuan sō.

¹⁰ Saa ye sōōra ba koo gia ma nena Yinni Gusunō. N n kam sōō na ka bu gerusi, ye na nee, kon bu wahala yeni kpēe.

¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusunō na nun sōomō. A noma suo kpa a ka naasu tem so a nee, wanyo. Wee Isireliba ba kōsa kua ya kpā. Yen sō, ba koo gbi tabu sōō, ka gōru sōō, ka bararu sōō.

¹² Wi u toma, barara ta koo nūn go. Wi u maa wāa turuku, tabu sōōra ba koo nūn go. Wi u koo sina yenua, ba koo nūn tarusiwa kpa u gbi gōōrun sō. Kon bu mōru seesiwa mam mam.

¹³ Saa ye sōō, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō bā n wa gonu kpī ben būnun bōkuō ka sere ben yāku yeno ka gungunō ka guunō ka dāa kubeno ka dāa koo bakanō mi ba ra raa būnu turare dōō dokeye, ya n nubu duroru mō.

¹⁴ Kon bu nen nōmu demie kpa n de tem me, mu ko bansu saa sōō yēsan nōm dwarun di n ka girari Dibilaō sōō yēsan nōm geu gia. Mi ba wāa kpuro kpa bu gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

Isireliban seeyasiabu

bu turuku kua

7

¹ Yinni Gusunō u Esekieli sōōwa u nee,

² wune tōnun bii, a swaa dakio a nō ye na gerumō beē Isireliban sō. Na nee, kpeera wee. Ta pusi beēn tem goonu nne kpuro sōō.

³ Tē ta koo beē deema. Kon de nen mōru yu beē wōri. Kon beē siriwa nge me beēn sanu sanusu sāa. Kpa n beē kōsa ye i kua kpuron are kōsie.

⁴ Na n beē mēerimō ka wōnwōndu. Nā n beē seeyasiamō, na n tii nenumō. Kōsa ye i kua yera kon beē kōsia. Kpa i gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

⁵ Ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, kōsa wee, ya n maa ka gaa weene.

⁶ Kpeera wee, kpeera wee. Wee ta seemō ta wee beēn mi. Wee ta sisi.

⁷ Beē Isireliba, beē be i wāa tem me sōō, saa ya turuku kua. Tōō te, ta turuku kua, ta ko n sāawa wahalan tōru. Tōō te sōō, nuku dobun kuuki kun maa nōōramō guunu wollo.

⁸ Tē kon de nen mōru yu se. Na n ye yōrasiamō ma n kun mō ya ka tii sara. Kon beē siriwa nge me beēn daa ya ne.

⁹ Na n beē mēerimō ka wōnwōndu. Nā n beē seeyasiamō, na n maa tii nenumō. Kōsa ye i kua yera kon beē kōsie kpa i gia ma ne, Yinni Gusunōwa na beē seeyasiasia.

¹⁰ Tōō te wee ta tunuma, ta turuku kua. Bōbunu ka tii suabu bu sosimō.

11 Bobunu nu kua nge deka ye ba ra ka tumbu so. Gāanu kun maa bee tiamme. Tɔn dabiru ta koo gbi. Baa wɔkinu kun maa nɔaramɔ. Goo kun maa weeweenu mɔ̀ bɛɛn sɔ.

12 Saa ya turuku mɔ̀. Tɔɔ te, ta wee. Wi u dwemɔ u ku yɛeri. Wi u maa daramɔ u ku swi. Domi ne, Yinni Gusunɔn mɔru sisi tɔn be ba wāa tem me sɔɔ kpuron sɔ.

13 Wi u dɔra u n̄ maa ye u dɔra wasi u mwa baa ù n wāa wāaru sɔɔ. Domi gari yi ba gerua tɔn be kpuron sɔ, yi koo koorɔ. Goo sari wi u koo yakiara yɛn sɔ baawure u wāa kom bɛɛɛɛke sɔɔ.

14 Wee ba kɔba so ba sɔɔru kpa. Adama ben goo kun tabu seemɔ, domi ne, Yinni Gusunɔn mɔru seewa be tɔn dabi ten sɔ.

Goo sari

wi u koo seeyasiabu kisirari

15 Yinni Gusunɔ u maa Esekieli sɔɔwa u neɛ, tabu ko n wāawa swɛɛ sɔɔ kpa baranu ka gɔɔnu nu n wāa yɛnusɔ. Tumbu ba koo gbi tabu sɔɔ yakasɔ. Be ba maa wāa wuu sɔɔ ba koo gbiwa gɔɔru ka baranun sɔ.

16 Be ba maa kisira ba koo kpikiru dawa guunu wɔlɔ nge kparukonu kpa bu weeweenu ko ben toranun sɔ.

17 Ben nɔma ko n s̄are dam sarirun sɔ. Kpa ben dūa yu diiri.

18 Ba koo saaki sebewa kpa bu ben seri kɔni nuku sankiranun sɔ. Ba koo nanda kpa sekuru bu mwa.

19 Ba koo gobi kɔ swɛɛ sɔɔ,
kpa bu ben wuraba garisi nge kubanu,
domi sii geesu n̄ kun me wura
yen gaa kun kpɛ yu bu faaba ko Gusunɔn mɔrun tɔru sɔɔ.
Ba n̄ gāanu wasi ye ya koo bu debu,
n̄ kun me ye ya koo ben bine kpunasia,
domi sii geesu ka wura yera ya dera ba tora.

20 Ba tii sua ben wuran sɔ.
Ma ba ka ye bwāaroku bakanu kua ni nu nanum mɔ.
Yen s̄na ne, Yinni Gusunɔ kon de bu ye tusi.

21 Kon de tɔn tukobu bu ben dukia ye gura,
kpa be ba n̄ Gusunɔn bɛɛɛ yɛ bu ye tubi di bu ye kpuro disi doke.

22 Na n̄ ka bɛɛ yinamɔ
sanam me gbɛnɔbu ba koo nen s̄a yerun dukia disi doke bu gura.

23 A yɔni sɔɔru koowo domi tem me, mu tɔn gowobu yibawa.
Mɛya bɛɛn wuu ge, ga tumbu yiba be ba daa bɔɔbɔya mɔ.

24 Kon bwesenu sokuma ni nu nuku kɔsuru bo,
kpa nu bɛɛn yɛnusu mwɛɛri.
Kon bɛɛn damgibun tii suabu kpeesia.
Kpa n de bu bɛɛn s̄a yenu disi doke.

25 Kam kobu wee.
I ko i faaba kasu, adama i n̄ wasi.

26 Kɔsa ya koo sɔsi kɔsa sɔɔ.
Mɛya labaari kɔsi yi ko yi n nɔaramɔ yi n dɔɔ.
I ko i Gusunɔn sɔmɔbu bikia bu kāsiru kasu kpa bu bɛɛ sɔ ye ya koo na.
Adama yaku kowobu ba n̄ ko n Yinni Gusunɔn wooda yɛ.
Bɛɛn guro gurobu ba n̄ maa bwisi gee mɔ bu tɔnu kɛ.

27 Bɛɛn sina boko u koo gɔɔ sina

kpa sina bibu ba n wurure.
 Tõmbu kpuro ba ko n diirimõ.
 Kon bu kuawa nge me ben kookoosu ne.
 Saa ye sãra ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunõ.

Ba bũnu sãamõ

Yinni Gusunõn sãa yerõ

8

¹ Wõõ nõõba tiasen suru nõõba tiasen sõõ nõõbuse sõõ, Esekieli u sõ win dirõ ka Yudan guro gurobu. Yera Yinni Gusunõn dam nùn yõõwa.

² Yera u mɛɛra u wa gãanu kurama nu ka tõnu weene. Win põran tem gia ya sãa nge dõõ ma win wõllu gia ya ballimõ nge sii gan te ba wõriasia.

³ Ma u gãanu demia nge nõma u ka wi, Esekielin seri nenua. Kãsi te sõõ, Gusunõn Hunde nùn sua wõllõ ma u ka nùn da Yerusalemuõ. U deema yen kõnnõ ge ga wãa sõõ yẽsan nõm geu gia ba bwãaroku gagu yõrasie ge ga Gusunõn nisinu seeye.

⁴ Ma Gusunõ Isireliban Yinnin yiikon yam bururam nùn kure mi nge me u raa mu wa wõwaaõ.

⁵ U nɛɛ, tånun bii, a mɛɛrio sõõ yẽsan nõm geu gia.

Ma u mɛɛra. U wa yãku yerun duu yerõ bwãaroku gaga yõ ge ga Gusunõn nisinu seeye.

⁶ Ma Yinni Gusunõ u nɛɛ, tånun bii, a wa ye ya kooramõ mi? Wee Isireliba ba bũnu sãamõ bu ka man gira nen sãa yerun di. N ñ maa ye tõna, kon kparam nun gam sõõsi.

⁷ Ma u maa nùn sua u ka da tõõwõ sãa yerun yaaran kõnnõwõ. Ma u wõru gagu wa ganaõ.

⁸ Gusunõ u nɛɛ, tånun bii, a gana ye yabo.

Ma u ye yaba u deema kõnnõ gaga wãa mi.

⁹ U nɛɛ, a duo kpa a wa kom kõsum me tån be, ba mð mini.

¹⁰ U dua mi. Ye u wa wee, ye ye yi ra kabiri ka ye kõsi geen weenasii ba kua gani sõõ ba ka sikerena ka sere maa bũnu kpuro ni ba ra sã.

¹¹ Ma u Isireliban guro gurobu wa tõnu wata ka wõkuru yeen weenasii yi kpuron wuswaaõ. Ma Yaasania Safanin bii u wãa be sõõ. Bukuro ben baawure u turare ka gãanu neni yè sõõ ba ra turare dõõ doke. Ma turaren wiisu bõkua wõllõ tuku tuku.

¹² Yinni Gusunõ u bikia u nɛɛ, tånun bii, a wa ye Isireliban guro gurobu ba mð asiri sõõ? Ben baawure u win bũu yeru mð. Ma ba tii gafara kuammɛ ba mð, nɛ, Yinni Gusunõ na ñ bu waamõ. Domi na ben tem deri.

¹³ U nɛɛ, a na a maa wa ye ba mð ye ya yeni kere.

¹⁴ Ma u ka nùn da win sãa yerun kõnnõwõ ge ga sõõ yẽsan nõm geu gia mɛɛra. U deema tån kurõba sõõ ba bũu wi ba mð Tamusi swiyyammɛ.

¹⁵ Yera u maa nɛɛ, a wa nge me mi n sãa? Tẽ, a na a maa gam wa ye ya yeni kere.

¹⁶ Ma u nùn sua u ka da sãa yerun yaaraõ yãku yeru ka dii dɛɛrarun kõnnõn baa sõõ. Miya u tambu yenda nõõbu wa ba sãa yeru biru kisi ba yiire sõõ yari yeru gia ba sõõ sãamõ.

¹⁷ Gusunõ u maa nɛɛ, wunen tii a wa ye ba mð. Yeniba kpuron kobu ya ñ Yudaba tura, ma ba maa kõsa mð ba goonamõ tem me sõõ bu ka nen mõru seeya. Adama beya ba tii wõru deka sõkumõ.

18 Nɛn tii kon bu ye ba kua kɔsie ka nen mɔru baka. Na n̄ bu mɛɛrimɔ ka wɔnwɔndu. Ba koo wuri kowa ka dam bu ka man somiru kana. Adama na n̄ bu swaa dakimɔ.

Yerusalemun seeyasiabu

9

1 Yen biru Esekieli u Yinni Gusunɔn nɔɔ nua. U nɛɛ, i susima bɛɛ be i ko i Yerusalemugibu seeyasia. Baawure u n win tabu yānu neni ni u koo ka bu kam koosia.

2 Yera u wa wee tɔmbu nɔɔba tia ba yarima saa s̄aa yerun kɔnnɔ ge ga w̄aa gununu wallu gian di, s̄ɔɔ ȳɛsan n̄m geuɔ. Ma ben baawure u win tabu yānu neni ni u koo ka tɔmbu kam koosia. Ma ben suunu s̄ɔɔ goo u w̄aa u yāku kowon yaberu doke ba ḡaanu s̄ore win kpaka s̄ɔɔ n̄i s̄ɔɔ u koo yore. Yera u na u ȳɔra yāku yerun b̄okuɔ te ba kua ka sii gandɔ.

3 Ma Gusunɔn yiiko ye ya raa w̄aa w̄allun k̄sɔbun weenasibu s̄ɔɔ, ya seewa ya da s̄aa yerun kɔnnɔ gia. Ma Yinni Gusunɔ u durɔ wi soka wi u yāku kowon yānu doke mi, ka ḡaa n̄i s̄ɔɔ u koo yore.

4 U n̄n̄n s̄ɔɔwa u nɛɛ, a doo wuu suunu s̄ɔɔ a tɔmbu ȳireru koosi sirikanɔɔ be ba weeweenu m̄ɔ k̄s̄a ye tɔmba m̄ɔ Yerusalemun s̄ɔ.

5 Ma Esekieli u nua durɔ wi, u be ba tie s̄ɔmɔ u m̄ɔ, i durɔ wi sw̄iyo wuu ge s̄ɔɔ kpa i tɔmbu so i go. I ku bu mɛɛri ka wɔnwɔndu. I ku tii nɛnɛ.

6 I bu goowo mam mam t̄k̄ɔnu ka aluwaasiba ka w̄ɔndiaba ka t̄ɔn kur̄ɔbu ka bibu. Adama i ku be ba ȳireru koosi mi baba. I toruo saa nen s̄aa yerun di.

Ma ba torua ka Isireliban guro gurobu be ba w̄aa dii ten kɔnnɔwɔ.

7 U nɛɛ, i s̄aa yee te disi dokeo i ten yaari t̄ɔn gonu yibie. Yen biru kpa i da t̄ɔwɔ i tɔmbu go.

Ma ba yara t̄ɔwɔ ba tɔmbu s̄ɛsuka ba go.

8 Sanam mɛ tɔmba t̄ɔn be goomɔ, Esekieli u ȳɔ mi. Yera u yiira u siriru tem girari, u n̄ɔɔguru sua w̄ollu u nɛɛ, Yinni Gusunɔ kaa Isireli be ba tie kpuro gowa wunen m̄ɔru yen s̄ɔ?

9 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, be Isireliba ka Yudaban torana nu kp̄ɛa. Wee ben tem mɛ s̄ɔɔ, t̄ɔn gobera ta w̄aa, gem sari. Domi ba m̄ɔ, nɛ, Yinni Gusunɔ na ben tem deri. Na n̄ maa waamɔ ye ba m̄ɔ.

10 Yen s̄ɔna nen tii n̄a n̄ bu seeyasiamɔ, na n̄ bu mɛɛrimɔ ka wɔnwɔndu. Na n̄ maa tii n̄enumɔ. Kon bu ben daa k̄s̄iewa ye ba kua.

11 Durɔ wi u yāku kowon yānu doke m̄i, u Yinni Gusunɔ s̄ɔɔwa u nɛɛ, wee, na kua kpuro ye a man s̄ɔɔwa.

10

Yinni Gusunɔ

u maa Esekieli tii s̄ɔɔsi

(I maa mɛɛrio 1:1-28)

1 Esekieli u mɛɛra w̄allun k̄sɔbun weenasii ben w̄ollɔ. Ma u kpee gobigiru wa ta ka sina kitaru weenɛ.

2 Ma Gusunɔ u durɔ wi u yāku kowon yānu doke mi s̄ɔɔwa u nɛɛ, a duo uruu ben baa s̄ɔɔ, be ba w̄aa w̄allun k̄sɔ ben temɔ. Kpa a d̄ɔɔ ḡɛɛ gure wunen n̄m̄ɔ w̄allun k̄sɔ ben suunu s̄ɔɔn di kpa a da a d̄ɔɔ ḡɛɛ yi wis̄i wuu ge s̄ɔɔ.

Yera Esekieli u wa durɔ wi, u da u d̄ɔɔ ḡɛɛ yi sua.

3 Sanam mɛ u tura s̄aa yee ten mi, w̄allun k̄sɔ be, ba ȳɔ ten n̄m̄ geu gia. Ma guru wiru ta dii te yiba.

4 Ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ya seewa wɔllun kɔso ben wɔllun di ya da sɔa yee ten kɔnnɔwɔ. Ma sɔa yee te, ta wiisu yiba. Yera Yinni Gusunɔn yiikon giriman yam bururam sɔsira sere ka ten yaaraa.

5 Ma wɔllun kɔsobun kasenun wɔkinu nu nɔɔra sere sɔa yee ten yaaraa. Ma n sɔare nge Gusunɔ Dam kpurogiin nɔɔwa ga gari mɔ.

6 Yera Yinni Gusunɔ u wi u yɔku kowon yɔnu sebua mi sɔɔwa u nɛɛ, a doo a dɔɔ sua uruu be sɔɔ, wɔllun kɔso ben baa sɔɔ. Ma durɔ wi, u da uruu ben bɔkuɔ.

7 Ma kɔso ben turo u nɔma demie dɔɔ gia, wi u wɔa ben suunu sɔɔ. Ma u ka ye dɔɔ gura u durɔ wi wɛ. Ma durɔ wi, u ka doona.

8 Ma n sɔare tɔnun nɔma yarima saa kɔso ben kasan tem di.

9 Ma Esekieli u maa uruu nne wa, yen baayere ya wɔa wɔllun kɔso ben turon bɔkuɔ. Uruu yen baayere ya ballimɔwa nge kpee gobigiru.

10 Ye kpuro ya weenewa ma n sɔare tia wɔa tian sɔɔwɔ.

11 Ya koo kpɔi yu si beri nne kpuro ya kun tii siyiɛ. Ma ya dɔɔ mi gia wɔllun kɔsobun wira wɔa.

12 Kɔso ben wasi ka biru ka nɔma ka kasenu, ye kpuro ya nɔni mɔwa. Nge meya maa uruu nne ye kpuro ya mɔ.

13 Ma Esekieli u nua ba uruu be sokumɔ woo guna.

14 Wuswaa nne wa wɔllun kɔso ben baawure u mɔ. Wuswaa gbiikaa ya ka Gusunɔn garadogia weene. Yiruse ya ka tɔnugia weene. Itase ya ka gbee sunɔgia weene. Nnɛse maa ya ka gunɔ bakerugia weene.

15 Ma wɔllun kɔso be, ba yɔɔwa wɔllɔ. Ba sɔare nge hunde koni ye u wa Kebarin daarun bɔkuɔ.

16 Bɔ n swaa wɔri, uruu be, ba ra n maa swaa wɔriwa. Bɔ n seewa bu ka yɔ, uruu be, ba ku ra bu deri.

17 Bɔ n yɔra, uruu ben tii ba ra yɔrewa. Bɔ n yɔɔwa ba ra ka bu yɔwa. Domi hunde koni beya, ba uruu be gawe.

Yinni Gusunɔn yiiko

ya sɔa yee te derimɔ

18 Yera Yinni Gusunɔn yiikon girima ya doona dii kɔnnɔ gen min di ma ya na ya sina wɔllun kɔso be sɔɔ.

19 Yera Esekieli u wa kɔso be, ba ben kasi deria ba seewa ba yɔɔwa ka uruu be. Ma ba da ba yɔra sɔa yerun kɔnnɔwɔ ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gia. Ma Gusunɔ Isireliban Yinnin yiikon girima ya ballimɔ ben wɔllɔ.

20 Hunde koni ben bwesera Gusunɔ u dera u raa wa Kebariɔ. Ma u gia ma wɔllun kɔsobu.

21 Ben baawure u wuswaa nne mɔ ka kasenu nne. Ma ba nɔma mɔ nge tɔnugia ya wɔa ben kasan temɔ.

22 Ben wuswɛɛ yi, yi ka hunde koni ye u wa Kebariɔ migii weene. Ben baawure u dɔɔwa deedeeru mi u wuswaa kisi.

Yinni Gusunɔ

u koo Yerusalemugibu siri

ben toranun sɔ

11

1 Yinni Gusunɔn Hunde u Esekieli sua ma u ka nɔn da sɔa yerun kɔnnɔwɔ ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gia. Kɔnnɔ gen miya u tɔmbu yɛnda nɔɔbu wa. Be sɔɔ, u Yaasania Asurin bii tuba ka Pelatia Benayan bii. Be kpuro ba sɔawa Isireliban wirugibu.

² Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnɔn bii, tɔn be a wɔ mi, ba sɔawa be ba kɔsa bwisikumɔ ma ba tɔmbu bwisi kɔsi kɛmɔ Yerusalemuɔ.

³ Ba mɔ, n n mɔ tɛ sa ko dinu bani. Domi Yerusalemu ya sɔawa nge wekeru. Ma bɛsɛ yen tɔmbu sa sɔa nge yaa ye ya wɔa te sɔɔ.

⁴ Yen sɔ, tɛ tɔnɔn bii, a bu gerusio.

⁵ Ma Yinni Gusunɔn Hunde u nɔn yɔɔwa u nɛɛ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ na yɛ ye be Isireliba ba bwisikumɔ ka ye ba gerumɔ.

⁶ Wee ba begibu goomɔ dabi dabinu wuu ge sɔɔ. Ma gonu yiba ben swɛɛ sɔɔ.

⁷ Yen sɔ, begii be ba go mi, ba sɔawa nge yaa. Ma wuu gen tii ga sɔa nge wekeru. Adama be ba tie ba wasi, ba koo bu yarawa bu ka doona.

⁸ Wee ba tabun bɛrum mɔ. Adama kon de taa bi, bu bu deema. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

⁹ Kon de bu yari wuu gen di. Kpa n bu tɔn tukobu nɔmu bɛria. Nge mɛya kon ka bu sirisina.

¹⁰ Tabu sɔɔra ba koo gbi. Kon bu siri be Isireliba, ben tem nɔɔ bura yerɔ. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

¹¹ Wuu ge, ga n bu nɛnumɔ nge wekeru. Ba n ko n maa sɔa nge yaa te sɔɔ. Ben tem nɔɔ bura yerɔwa kon bu siri.

¹² Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ win gere ba n mɛm nɔɔwɛ, ka win woodaba ba n swii. Ma ba sere bwese tuku ni nu ka bu sikerɛnɛn gari swii.

¹³ Sanam mɛ Esekieli u Yinni Gusunɔn gari yi gerumɔ, yera Pelatia Bɛnayan bii u kpuna u gu. Saa ye sɔɔra Esekieli u wuswaa tem girari u nɔɔgiru sua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, kaa dewa Isireli be ba tie bu gbisuku?

Yinni Gusunɔ u koo win tɔn

be ba yarinɛ mɛnna

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

¹⁵ tɔnɔn bii, wee, be ba wɔa Yerusalemuɔ ba Isireliba, wunɛn mɛro bisibu, ka be ba tie bwisi kɛmɔ ba mɔ, bu yɔro mi ba yoru dimɔ mi, ba n ka Yinni Gusunɔ tonde, domi be, be ba wɔa Yerusalemuɔ mi, beya ba tem mɛ wɛ.

¹⁶ Adama a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, baa mɛ na dera ba yarinɛ mi, ba wɔa tem tukumɔ, sɔɔ teeru ko na n ka bu wɔa nge mɛ na ra n wɔa sɔa yerɔ.

¹⁷ Kpa n bu mɛnna n yara bwese nin suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ mi, n bu Isireliban tem wɛ.

¹⁸ Mɛya ba koo na kpa bu bɔu ni kpuro wuna ni ba ra raa sɔ mi, ni nɛ, Yinni Gusunɔ na n kɔ.

¹⁹ Kon bu gɔru teu wɛ kpa n bu bwisiku kpaanu wɛ. Kon ben gɔru ge ga raa bɔɔbu nge kperu mi wuna, kpa n bu gɔru kpɔɔ wɛ ge ga du.

²⁰ Kpa bu ka nɛn gere mɛm nɔɔwa, bu nɛn woodaba swii. Ba ko n sɔawa nɛn tɔmbu, kpa na n maa sɔa Gusunɔ ben Yinni.

²¹ Adama be ba yɔrari ba ben kɔru swii ba da ba bɔnu sɔamɔ ni nɛ, Yinni Gusunɔ na n kɔ mi, kon bu ben kookoosun are kɔsia. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn yiikon girima

ya yara Yerusalemun di

²² Yen biruwa wɔllun kɔsɔ be, ba kasi dɛria ba seewa ka ben uruu be sannu. Ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ya sɔɔsire ben wɔllɔ.

²³ Ma win yiikon girima ye, ya seewa wuu suunun di ya da ya wɔa guuru garun wɔllɔ, wuun sɔɔ yari yeru gia.

²⁴ Ma Gusunən Hunde u Esekieli sua kāsī te sɔɔ, u ka wurama Babiloniɔ mi Isireliba ba yoru dimɔ. Saa yera kāsī te u waamɔ mi, ta kpa.

²⁵ Ma u Isireli be ba yoru dimɔ mi, sɔɔwa kpuro ye Yinni Gusunɔ u dera u wa.

Ba koo Isireliba yoru mwɛɛri

12

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

² tɔnun bii, wee a wāa mɛm nɔɔ sariban suunu sɔɔ. Ba nɔni mɔ adama ba n̄ kī bu ka yam wa. Ba swasu mɔ, adama ba n̄ kī bu ka gari nɔ yèn s̄ɔ ba bɔ.

³ Yen s̄ɔ, a sɔɔru koowo kpa a se a doona s̄ɔ s̄ɔ ben baawuren nɔni biru a da a n wāa gam. Sɔrɔkudo ba koo gia ma ba s̄aa bwese mɛm nɔɔ sariba.

⁴ Yen biru Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a wunɛn yānu mɛnnɔ a yara wunɛn dirun di s̄ɔ s̄ɔ gbāara. Kpa a yari wuu gen min di yoka ben baawuren nɔni biru nge wi ba yoru mwa.

⁵ Kpa a gana yaba ben nɔni biru a wunɛn yānu yara min di.

⁶ U maa nɛɛ, a yāa ni sɔɔwo ben nɔni biru kpa a ka nu yari wɔkuru. Kpa a tii wɔke ka yasa a ku ka tem mɛ mɛɛri. Domi na kīwa a n s̄aa yīreru Isireliban s̄ɔ.

⁷ Ma u kua ye Yinni Gusunɔ u n̄n sɔɔwa. U yara s̄ɔ s̄ɔ gbāara ka win sɔɔru nge wi ba yoru mwa. Yoka u da u gbāraru yaba ka nɔma u win yāa ni sua u yara wɔkuru tɔmbun nɔni biru.

⁸ Buru buru Yinni Gusunɔ u ka n̄n gari kua u nɛɛ,

⁹ Isireliba, mɛm nɔɔ sari be, b̄a n nun bikia ba nɛɛ, mba a m̄ɔ mi,

¹⁰ a bu wisio a nɛɛ, Isireliban sunɔ wi u wāa Yerusalemɔ mi, wiya ye a m̄ɔ ya ka yā, ka sere maa Isireliba kpuro be ba wāa mi.

¹¹ A s̄awa yīreru te ta s̄ɔsimɔ ma ba koo yoru da tem gam. Ya koo maa kooraa.

¹² Sunɔ wi u wāa ben suunu sɔɔ u koo win yānu gura wɔkuru kpa u yari. Ba koo gbāraru yabawa bu ka yari min di. Kpa u tii wɔke u ku ka win tem wa.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon n̄n yina beria kpa u wari ye sɔɔ. Kon ka n̄n da Babilonin temɔ. Adama u n̄ tem mɛ wasi. Míya u koo gbi.

¹⁴ Win sina asakpɔbu ka win k̄sɔbu ka win tabu kowobu be kpurowa kon yarinasia kpa n de bu bu takobi s̄akiri.

¹⁵ Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ, n̄a n bu yarinasia bwese tukunun suunu sɔɔ.

¹⁶ Adama kon de gabu bu kisira tabun di ka gɔɔrun di ka bararun di kpa bu wa bu ka gere k̄sa ye ba nɛ, Yinni Gusunɔ kua. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

¹⁸ tɔnun bii, ka nandaba kaa wunɛn p̄ɛ di kpa a n diirimɔ a n ka nim n̄rumɔ.

¹⁹ Kpa a Isireliba s̄ɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, be, Yerusalemugibu ba koo ben d̄ianu diwa ka berum kpa bu nim nɔ ka nuku sankiranu. Domi ben tem mu kua bansu. Gāa ni nu wāa mi kpuro, nu koo kam kowa ben t̄n dam d̄ɔrebun s̄ɔ.

²⁰ Wuu si su t̄mbu dabi su koo kowa bansu, kpa tem mɛ kpuro mu kam ko. Saa ye sɔɔra Isireliba ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

Yinni Gusunən gari

yi koo kooraa

²¹ Yinni Gusunɔ u maa Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

²² mban s̄na Isireliba ba ra n m̄ndu m̄ɔ ba n m̄ɔ, wee t̄ra d̄enyamɔ, adama kāsī nin gara kun kooramɔ.

²³ Yen sō, a bu sōwō a nēē, nē, Yinni Gusunō kon de mən te, tu kpe. Ba ñ maa tu gerumō Isireliō. Adama a bu sōwō a nēē, tōra turuku mō. Kāsi nin baatere ta koo koorawa.

²⁴ Domi nin garu sari te ta koo kam ko. Nēn gari gēē maa sari yi ba gerua bu ka bu nōni wōke Isireliō.

²⁵ Nē, Yinni Gusunō, ye na gerua kon ye ko. Ya koo koorawa ya ñ tēemō. Be, mēm nō sariba, ka gem ben nōni bira kon de gari yi, yi koorā.

²⁶ Yinni Gusunō u maa nēē,

²⁷ tōnun bii, wee Isireliba ba nēē, kāsi ni a wa mi, nu ñ kooramō tē. Nu koo koorawa sere saa gaa. Yen sō, a bu sōwō a nēē,

²⁸ nē, Yinni Gusunō na nēē, gari yi na gerua kpuro yi koo koorawa tē, ya ñ tēemō.

Sōmō weesugibu

13

¹ Yinni Gusunō u maa nēē,

² tōnun bii, a tōn be gerusio be ba tii kua nēn sōmōbu. A de bu swaa daki ye kon bu sō.

³ Wee ye nē, Yinni Gusunō na bu sōmō. Na nēē, kōsa koo bu deema be, be ba sāa gari bakasu. Domi ben tiin bwisikuna ba swīi ba ka gari gerumō, ba ñ gāanu ganu waamō.

⁴ Bēē Isireliba bēēn sōmōbu ba sāawa nge gbēeku bōnu ni nu bōsu bansō.

⁵ Wee ba ñ dere bu gbāraran kuunu kōre. Ba ñ maa gbāraru banē tu ka bu ganē nē, Gusunōn mōrun saa sōo.

⁶ Wee ba kāsi weesuginu saarimō, ma ba gari gerumō yi yi ñ sāa gem. Ba mō, wee nē, Yinni Gusunōwa na bu ye kpuro wē. Adama na ñ bu gōre. Ma ba tamaa kon ben garin dam sirewa.

⁷ Adama na nēn sōmō be sōmō ma ben kāsinu nu sāawa ni ben tii ba seka. Ben gari yi maa sāawa weesu. Ba tamaa nēn gariya ba tōmbu sōmō. N deema na ñ mam ka bu gari koore.

⁸ Yen sō tē, kon bu wōrima domi ba kāsinu seka ma ba weesu kparamō. Nē, Yinni Gusunōwa na yenī gerumō.

⁹ Kon bu nēn dam sōsi be, be ba weesu kparamō mi. Ba ñ ayeru wasi nēn tōmbun suunu sōo. Ba koo ben yīsa go mi nēn tōmbun yīsa yorua. Ba ñ maa wurō ben temō. Nge mēya ba koo ka gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

¹⁰ Wee ba nēn tōmbu nōni wōkumō ba mō, bōri yēnda wāa. Adama bōri yēndu garu sari. Nēn tōmba gani seeyamō. Ma sōmō be, ba ye soo tēenimō.

¹¹ Adama a be ba soo tēenimō mi sōwō a nēē, gana ye, ya koo wōruma. Guru baka ya koo nē ka kpenu sannu kpa woo bōkō gu se.

¹² Gana ye, yà n wōruma saa yera tōmba koo bikia bu nēē, mba soo yen arufaani ye ba tēeni mi.

¹³ Yen sō, wee ye nē, Yinni Gusunō na gerumō. Na nēē, kon de nēn mōru yu woo bōkō seeya, kpa guru baka yu nē. Kpa guru kpenu nu nē ka dam nu gāanu kpuro go.

¹⁴ Kon gana ye sura yu wōruma temō, kpa yen kpēekpēeku gu sōsira. Ya koo bēē wōri kpa i gbisuku. Saa yera ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

¹⁵ Nē, Yinni Gusunō kon nēn mōru yōsuwa mam mam gana yen sō ka be ba ye soo doken sō. Saa ye sōo, ba koo gere bu nēē, gana ye, ya wōruma. Be ba raa ye soo doke, ben goo kun maa wāa!

16 Sómá weesugii be, ba kpa be, be ba raa gari gerumá Yerusalemun sá, be, be ba ra n waamá kásiru sá ma bəri yenda wáa, adama bəri yendu garu sari. Ne, Yinni Gusunáwa na yeni gerua.

Sámá tón kurá weesugibu

17 Yinni Gusuná u maa nee, tónun bii, a Isireliban tón kurá be ba tii kua nen sómábu sáwá a nee,

18 búruróba ba sáa. Domi ba kíasu gbinumá tómbun nám wínu sá nge baki ma ba tómbu kpuro yasi sêkemá wirá bukurobu ka bibá kpa bu wa ba n ka tón be taare. Ba kíwa bu nen tómbun wáaru kpeesia kpa na n begiru berua.

19 Wee ba ñ man beere wêemá nen tómbun wuswáaá día nám wáonun sá. Ma ba tómbu goomá be n ñ weene bu go. Ma ba gabu deri be n weene bu go. Meya ba ra nen tómbu weesu kue kpa ba n ben wee si swaa daki.

20 Yen sána ne, Yinni Gusuná na nee, kon bu wori ben kía sin sá, si ba ka tómbun wáaru mwêrimá mi. Kon bu si mwáariwa n gêeku kpa n be ba raa mwa yakia.

21 Kon ben yasi yi gêeku kpa n nen tómbu yakia ben noman di. Ba ñ maa kpé ba n bu má. Ba koo gia ma nena na sáa Yinni Gusuná.

22 Ben weesun sá, ba gemgibu nukuru sanká, be, be na ñ daa kí n kása kua. Ba yina bu tón kásobu kirá ko bu ka ben kom kásum deri kpa bu ben wáaru yakia.

23 Yen sá, ba ñ maa kásinu ka gari weesugii má. Kon nen tómbu yakia ben noman di. Nge meya ba koo ka gia ma nena na sáa Yinni Gusuná.

Gusuná u búu sáaru yina

14

1 Sáa teeru Isireliban guro gurobu gabu ba na ba Esekieli deema u ka bu bikiaru kua Gusunán mi.

2 Yera Yinni Gusuná u nee,

3 tónun bii, tón be, ba búu sáamáwa ben góruá, ma ba tii nu wé, ma nu dera ba wáa durum sáa. Yera ba tamaa kon ben bikiaru wurá?

4 A bu sáwá a nee, améniwa ne, Yinni Gusuná na gerua. Na nee, Isireli goo ù n tii wé búu sáaru sáa, ma ta dera u toramá, ma u na nen sómá goon mi u ka nún bikiaru kua ne, Yinni Gusunán mi, nen tiíwa kon yéro wisi nge mèn náo win búnu dabiru ne.

5 Nen wisi biya bu koo de Isireliba bu bwisiku ben góruá be, be ba man yina ben búu sáarun sá.

6 Yen sá, a bu sáwá a nee, nena na nee, bu góru gósio kpa bu ben búnu deri ka maa kom kásum me ba má, me mu ñ ne, Yinni Gusuná wêremá.

7 Isireliban goo ñ kun me sáa goo ben suunu sáa ù n man deri u búnu sáamá ma ta dera u toramá ma u na nen sómán mi u ka bikiaru ko nen mi, ne, Yinni Gusunán tiíwa kon nún wisi.

8 Kon yéro wáriwa n seeyasia kpa u n sáa seeda ye ba ko n da ka mándu ko. Kon nún wunáwa nen tómbun suunu sáan di, kpa i gia ma nena na sáa Yinni Gusuná.

9 Nen sómá goo ù n wurá durá wi, u nún náni wákua, ma u nún bikiaru kua, ne, Yinni Gusunáwa na dera u kua me. Nen tiíwa kon sómá wi wuna nen tómbun suunu sáan di.

10 Sámá wi ka durá wi u bikiaru na mi, be kpurowa ba ko n sáa torobu. Ba koo maa ben tora nin are sábe.

11 Nge meya be Isireliba ba ñ maa tondamə nen swaan di. Ba ñ maa ben tii disi dokemə ka ben tora dabi ni. Ba ko n sāawa nen tumbu kpa na n sāa ben Yinni. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Gāanu sari ni nu koo Gusunən siribu yōrasia

12 Yinni Gusunə u maa gerua u nee,

13 tənun bii, su tē nee, tem gam tumbu ba man mem nɔɔbu sariru kua. Ma na bu nen dam sōsi na ben dīanu kam koosia na bu gōru kpɛɛ ba gbisukumə be ka ben yaa sabənɔ kpuro,

14 baa tumbu ita beni Nōwe ka Danieli ka Yoobu bə n wāa mi, ba ñ kpɛ bu tem men tumbu kpuro faaba ko ben gem sō. Ben tii tənawa ben gem mu koo de bu faaba wa. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

15 N kun me nà n dera gbeeku ye ye yi tem me wəri yi bu go kpuro kpa tem me, mu ko bansu sere goo kun maa sarə mi, gbeeku ye ye yin sō,

16 sere ka nen wāaru, baa tumbu ita be, bə n wāa tem me sɔɔ, tem megibu ba ñ kpɛ bu faaba wa. Tumbu ita be tənawa ba koo faaba wa, baa ben tiin bibu ba ñ kpɛ bu faaba wa. Ma tem me, mu koo kowa bansu.

17 N kun me nà n dera ba tən be tabu wərima, ma ba bu kam koosia sere ka ben yaa sabənɔ,

18 baa tumbu ita be, bə n wāa mi, be tənawa ba koo faaba wa. Sere ka ne, Yinni Gusunən wāaru, ba ñ kpɛ bu mam ben tiin bibu faaba ko.

19 N kun me nà n dera barara dua tem me sɔɔ, ma ba gbisuka be ka ben yaa sabənɔ,

20 baa Nōwe ka Danieli ka Yoobu bə n wāa tem me sɔɔ, tem men tumbu ba ñ kpɛ bu faaba wa ben sō. Be ita ye tənawa ba koo faaba wa ben gem sō. Baa mam ben tiin bibu ba ñ kpɛ bu faaba ko ben gem sō.

21 Yen biruwa Yinni Gusunə u nee, wee na Yerusalemu wahala baka nne yeni kpɛɛ n ka yen tumbu ka ben yaa sabenu go. Yera tabu ka gōru ka gbeeku ye ye gəbi ka baranu.

22 Adama gabu ba koo tiara kpa bu bu yara wuun di, kpa bu beɛ deema kpiki yeru mi. Saa ye sɔɔ, ñ n ben daa ka ben kookoosu wa, biti kun maa beɛ mɔ kōsa ye na Yerusalemu kuan sō.

23 Ya koo beɛn nukuru yemiasia ñ n ben daa ka ben kookoosu wa. Saa ye sɔɔ, i ko i gia ma n ñ kam sɔɔ na bu wahala yeba kpɛɛ. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

Resem dāa te ba dō doke

15

1 Yinni Gusunə u nee,

2 tənun bii, resem dāa ya dāa ye ya tie beere kere? Yen dāa kāasa ya dāa kāasi yi yi tie kere?

3 Ba koo kpī bu ye dendi bu ka sɔmburu garu ko? Ba koo kpī bu ka ye gabatia ko?

4 Geema ya wāawa bu ka ye dō sōre adama yen nɔsu yiru kpuro ka yen suunu sɔɔ yà n dō mwaara sɔmbu terà ya koo maa kpī yu ko.

5 Sanam me ya ñ dō mwaare ba ñ ka ye gāanu kue. Kaa sere gere ye ya den dō mwaara, ya ñ maa garu koorɔ?

6 Wee ye ne, Yinni Gusunə na gerumə. Nge me dānu sɔɔ resem dāa ba ra dō doke, nge meya kon maa Yerusalemugibu seeyasia.

7 Kon bu wərima. Ba tamaa ba yara dōn di. Adama dō wi, u koo na u bu di, kpa bu gia ma nena na sāa Yinni Gusunə.

8 Kon de ben tem me, mu ko bansu, domi ba man mem noobu sariru koosi. Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Yerusalemu ya raa saawa

nge bii wi ba ko

16

1-2 Yinni Gusunɔ u Yerusalemu yen kɔsa sɔɔsi saa Esekielin nɔɔn di, u nee,

3 Yerusalemu, ba nun marawa Kananin temɔ. Wunen tundo u saawa Amareban bweseru. Ma wunen mero u saa Hetiban bweseru.

4 Dama te ba nun mara ba n̄ nun bwia bure. Ba n̄ maa nun wobura a ka deera. Ba n̄ nun sire ka bɔru. Ba n̄ maa nun bekuru tekusi.

5 Goo kun wunen wɔnwɔndu kue u sere nun gaa nin gaa kua. Adama ba nun kɔwa yakaso dama te ba nun mara, domi ba nun tusa.

6 Saa ye ne, Yinni Gusunɔ na sarɔ wunen bɔkuɔ, na wa a wɔri mɔ wunen maru yɔnu sɔɔ. Ma na gerua na nee, bu de a n waa baa me a yem wobura.

7 Ma na dera a kpɛa nge daa yakaso. A kpɛa a kua kurɔ burɔ. Wunen bwasu su ye. Ma wunen seri yi kpɛa. Adama terera a simɔ mam mam.

8 Ma na sara wunen bɔkuɔ na nun mɛera ma na wa saa ya tura su ka kuru ko. Ma na nen yaberun soo sua na ka wunen tereru wukiri. Ma na ka nun arukawani bɔkua ka bɔri na nee, a kua negii. Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

9 Ma na nun wobura ka nim, na yem me a mwaare wuna, ma na nun gum sawa.

10 Ma na nun yabe te ba soma kua dokea ka bara ni ba kua ka gona ba buraru koosi, ka sekatia ye ba kua ka wee damgii, ka sere yabe geeru.

11 Ma na nun bura yɔnu dokea ka sumi nomaa ka saba wiro.

12 Ma na taabu doke wunen werɔ ka swaa tonkunu ka sere yasi beeregia wunen wiro.

13 Nge meya na nun buraru kua ka wura ka sii geesu ka sere beku geeru te ba kua ka wee damgii ka yabe te ba soma dokea. Dia ni a ra maa di, nu saawa som gem ka tim ka olifin gum. Ma a buram sosimɔ a dɔɔ nge sina kurɔ.

14 Ma a yisuru yara bwesenun suunu sɔɔ wunen buram sɔ. Wunen buram me, mu yibawa nen bura ya ni na nun kuan sɔ. Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Yerusalemu

ya tii kurɔ tanaru kpɛe

15 Yinni Gusunɔ u maa nee, Yerusalemu, a wunen naane doke wunen buram sɔɔ. Ma a tii kua nge kurɔ tanɔ yisi te a yaran sɔ. Tonu baawure wi u sarɔ mi kpuro, a ra nun tii weewa.

16 Ma a wunen yaa noniginu sua a ka da a wunen gungunu mi a ra bunu sa buraru kua. Miya a tii we. Ye a kua mi, goo kun yen bweseru waare. Meya yen bwesera kun maa kooramɔ.

17 Ma a wunen bura ya ni ba kua ka wura ka sii geesu sua a ka buu tan durubu seka ma a nu sakararu koosi.

18 Ma a wunen ya ni ba soma doke sua a buu ni wukiri. Ma a maa nen gum ka nen turare sua a nu we.

19 Ma a maa dia ni na ra ka nun diisie sua a ka buu ni yakuru kua nge me ba ra man yaku nubu durorugiru kue. Dia niya som ka gum ka tim. Yeniwa ya koora. Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

20 Adama sakara te, ta ñ nun tura. Ma a wunen bii be a man marua mwεεra a ka būu ni yākuru kua.

21 Wee a nen bibu sakira a ka būnu yāku dōo mwaararugiru kua.

22 Yen kom kōsum me sōo, a ñ maa wunen wōndiaru yaaye ka sanam me a wāa tereru wunen maru yem sōo.

23 Ne, Yinni Gusunō na gerumo ma a kua bōrura kōsa ye a kuan sō.

24 Wee a tii sakara kunu gira ka maa būu turanu baama kpuro.

25 Wee swaa keenanu baama a būu turanu kua, ma a kom kōsum kua a tii tōmbu kpuro wē. Be ba gesi sarō mi kpuro, ba ra ka nun dendiwa. Ma a wunen sakararu kpēasia.

26 A ka wunen berusebu Egibitigibu be ba wasin dam mō mi, sakararu kua. Ma a wunen sakararu kpēasia a ka nen maru seeya.

27 Yera na nun nen dam sōosi na nun nōma demie. Ma na nun doke nen yiberēban nōmu sōo. Yiberē bera, Filisitiba be ba biti soora wunen daa kōsan sō.

28 Yen biru ma a da a ka Asirigibu sakararu kua, domi a ñ deba. A da a tii bu wē. Adama ka me, a ñ deba.

29 Ma a da a ka Kananiba sakararu kua ka Babilonigibu. Ka me, a ñ deba.

30 Anna a dam sariru wa mi. A tii kuawa nge sakara kowobun yinni.

31 Domi a sakara kunu gira swaa keenanō ma a būu turanu kua baama kpuro, a ku ra mam maa kurō tanō gobi mwe.

32 A sāawa nge kurō tanō sakara kowo wi u durō tukobu mwaamō win durōn ayerō.

33 Kurō tanō baawurewa ba ra gāanu kē. Adama wunε, a durō tanōbu gāanu wēemō kpa a ka bu gawama beri berika kpuron di.

34 Ye kurō tanōbu ba ku ra ko yera a kua sakararu sōo, domi ye kaa ka durō tanōbu kēnu mwaari, wunen tiwa a ra bu wē.

35 Tē, ne, Yinni Gusunō na neε, Yerusalemu, a man swaa dakio wunε wi a sāa nge kurō tanō.

36 Wee a dera ba wunen dukia yarinasia baama, ma ba wunen tereru wa sanam me a sakararu mō ka būnu ni a kī, ni nu kun mam waabu wā. Ma a wunen bibun yem yari a ka būu ni yākuru kua.

37 Yen sōna kon wunen kīnasi be menna ka sere maa be a tusa. Be kpurowa kon mennama baama kpuron di, kpa n nun yōsu tereru ben wuswaa.

38 Kon nun seeyasiawa nge me ba ra tōn gowobu ka kurō tanōbu seeyasie. Yem mu koo nun wukiri nen mōru ka nen nisinun saabu.

39 Kon nun beri wunen kīnasi ben nōmao. Ba koo wunen kunu ka wunen gunguu ni kōsuku. Ba koo wunen bura yāa ni a doke potiri kpa bu nun yōsu tereru.

40 Saa ye sōo, kon tōmbu seeya bu nun seesi bu kpenu kasuku kpa bu nun takobiba sōkiri.

41 Ba koo wunen dia dōo meniki kpa bu nun seeyasia kurō dabinun wuswaa kpa n de wunen sakararu tu kpe. A ñ maa ben gōo gāanu wēemō.

42 Nen mōru koo sure. Na ñ maa ka nun nisinu mō. Meya na ñ maa ka nun mōru mō.

43 Ka me, yèn sō a ñ yaaye nge me na nun nōari wunen birun di, ma a nen mōru seeya ka wunen kookoosu, yen sō, kon de a yen are wa. Domi a sekuru sari kom kua ma a būnu sāwa.

Yerusalemuwa ya daa kōsa bo

44 Wee be ba ra mōn teni ko bu neε, nge me mero u sāa, nge meya win bii wōndia u ra n sāa, ba koo neε, wuna ta ka yā.

45 A sāawa wunen meron bii wi u durɔ ka bibu yina. A sāawa nge wunen maabu be ba durɔ ka bibu yina. Bɛɛn mero u sāawa Hɛti. Ma bɛɛn tundo u sāa Amɛregii.

46 Wunen mɔɔ wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, wiya Samari ka yen bii wɔndiaba. Wunen wɔnɔ wi u maa wāa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia wiya Sodomu ka yen bibu.

47 N n̄ mɔ ben yira a swīi tɔna. Ye a kua ya kpā. Wee a sankira a bu kere wunen swɛɛ kpuro sɔɔ.

48 Sere ka nen wāaru Sodomu ye ya sāa wunen wɔnɔ ya n̄ kue nge mɛ a kua wunɛ ka wunen bibu.

49 Tora ni ya kua wee. Ya tii sue ma ya wāa doo nɔɔru ka bɔri yɛndu sɔɔ. Ya ku ra wɔnwɔndobu ka s̄arobu somi.

50 Wunen mero bisi be, ba tɔnu bie ba kɔsa kua nen nɔni sɔɔ. Ye na wa mɛ, yera na bu gira.

51 Wunen mɔɔ Samari kun mam wunen torarun saka kue. Wunen kɔsa ya wigia dabinu kera. Ma wunen kom kɔsum mu dera ba nun sanɔ kera.

52 Wunɛ wi a ra raa bu taarɛ wɛ wee a sekuru wa. Domi wunen kom kɔsum mu begim kera. B̄a n̄ wunen daa ye mɛera ba ra deemɛwa be, ba mam dɛere. Tɛ a kua sekurugii yɛn s̄ɔ b̄a n̄ wunen daa mɛera ba ra wa ba sanɔ sāa.

Sodomu ka Samari

ya koo wurama nge yellu

53 Yinni Gusunɔ u Yerusalemu sɔɔwa u nɛɛ, kon Sodomu ka Samari ka ben bii wɔndiaba seeya ka sere maa wunɛ Yerusalemu gibu.

54 Wunen mɔɔ Samari ye, ka wunen wɔnɔ Sodomu ben nukura koo yemia yɛn s̄ɔ wunen tii a sekuru wa.

55 Ba koo wurama nge yellu be, ka ben bibu. Mɛya maa wunen tii kaa wurama nge yellu wunɛ ka wunen bibu sannu.

56 Sanam mɛ a tii sue, a ra ka Sodomu gari kowa ka tii suabu wunen kɔsa yu sere s̄ɔsira batuma sɔɔ.

57 Tɛ, wuna Edɔmuba ka Filisitiba ba koo yɛɛ. Wee ba nun gɛma yam kpuro.

58 Ma a wunen sekuru sariruru ka daa kɔsan are sɔɔwa. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yen gerua.

59 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, wee a man gɛma. A n̄ nen arukawani yibie. Yen s̄ɔ, kon nun kɔsie ye a man kua.

60 Adama ka mɛ, na n̄ nen arukawani ye duarimɔ ye na ka nun bɔkua wunen wɔndiarun di. Kon maa ka nun arukawani bɔke ya n̄ wāa sere ka baadommaɔ.

61 Kaa bwisiku ye a kua kpa sekuru tu nun mwa n̄ a n̄ nun wunen maabu ka wɔnɔbu nɔmu beria bu nun wiru kp̄iia nge wunen bibu. Adama na n̄ ye m̄ arukawani ye na ka nun bɔkuan s̄ɔ.

62 Kon kɔam ka nun nen arukawani bɔke kpa a gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

63 Kpa a yaaya ye a kua gasɔ, kpa sekuru tu nun mwa sere a kpana a gari gere. Adama nɛ kon nun wunen toranu kpuro suuru kua. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yen gerua.

Gunɔ bakeru ka resɛm

17

1 Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

2 tɔnun bii, a Isireliba mɔndu kuo.

³ A nεε, ameniwa nε, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nεε, gunɔ bakeru gara wāa ta kasa dēu ma ta san bakasu mɔ si su nɔni bwese bweseka mɔ. Ma ta yɔwa ta da sere Libanin guurun wii kpiirɔ. Ma ta da ta dāa ye ba mɔ sɛdurun wii kpiiru wīa.

⁴ Ma ta dāa ten kāasa ye ya gunum bo wīa ta ka da ta yi tem mi ba ra tenkuru ko, wuu gè sɔɔ tenkuba ba wāa.

⁵ Ma ta dāa kp̄ii p̄tura gaa sua ta da ta gira nge dāa ye ya ra n wāa nim bɔkuo mi tem gem mu wāa, mi nim mu yiba.

⁶ Kp̄ii p̄tura ye, ya seewa ya kp̄ēa nge resem koru te ta yasia adama ta ñ gunu. Ma ten kāasi yi mεεra gunɔ bake ten bera gia. Ma ten gbini yi dua tem men sɔɔwɔ. Ma dāa ye, ya gɔsia resem, ya kpara ya kāasi kua.

⁷ Yen biruwa gunɔ bakeru gara na ta kasa dēu. Ten sansu taasine. Ma resem koo te, ta ten gbini ka ten kāasi gɔsie gunɔ bake ten mi gia, domi ta tamaa ta koo nim wa mi gia.

⁸ N deema ta raa girewa tem gem sɔɔ mi nim yiba kpa tu kāasi geenu ko tu bii geenu ma kpa ta n sāa resem gea.

⁹ Wee ye nε, Yinni Gusunɔ na bikia. Na nεε, resem yen bweseru ya koo kp̄i yu kuura? Gunɔ bake gbiikii te, ta koo wura tu ye deri ta kun yen gbini wukura? Ta koo wura ta kun yen marum go, kpa ten kpara kp̄em mε, mu gbera? N n men na, n ñ maa tilasi tɔn dabinu bu na bu ka ye wuka.

¹⁰ Wee ta duura, adama ta koo kuura? Sɔɔ yari yerun woo gà n tu baba, ta ñ koo gbera? Geema ta koo gbera mi ta duura.

Mɔn ten tubusianu

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nεε,

¹² a Yudan mem nɔɔ sari be bikio a nεε, ba mɔn ten tubusianu yē? A bu sɔɔwɔ a nεε, wee Babilonin sina boko u da Yerusalemuɔ. U ben sina boko mwa ka win sina asakpɔbu ma u ka bu da Babiloniɔ.

¹³ Ma u turo gɔsa wi u sāa nge kp̄ii p̄tura sina bibu sɔɔ, u ka nùn arukawani bɔkua. U nùn bɔrusia. Ma Babilonin sina boko wi, u ben bukurobu gura u ka da win temɔ.

¹⁴ Kpa Yudaban tem mu biru wura, mu ku maa kuura. Kpa bu win arukawani ye mem nɔɔwa.

¹⁵ Adama be Yudaba ba Babilonin sina boko wi seesi ba sɔmɔbu gɔra Egibitiɔ bu ka dumi kasuma ka sere maa tɔn dabinu. Wi u yen bweseru kua, u koo kisira? Domi u arukawani kusia.

¹⁶ Nε, Yinni Gusunɔ na nεε, sere ka nen wāaru, sina boko wi, u koo gbiwa sunɔ wi u nùn bandu wēn temɔ. Domi u ñ win nɔɔ mwεeru yibie. Babiloni miya u koo gbi.

¹⁷ Baa Egibitin sunɔ ù n tabu kowo dabiru mɔ be ba dam mɔ, u ñ kp̄ē u bu somi bu ka tii yina sanam mε Babilonin sina boko u koo na u wɔrusu gbe u tabu sīa kp̄i u ka tɔn dabinu go.

¹⁸ Domi durɔ wi, u maa win nɔɔ mwεeru atafiiru kua, ma u arukawani kusia yè sɔɔ u raa win nɔɔ mwεeru doke. Yen sɔ, u ñ kisiramɔ.

¹⁹ Yen sōna nε, Yinni Gusunɔ na nεε, sere ka nen wāaru, nen arukawaniwa Isireliban sina boko u atafiiru kua u kusia. Yen sɔ, u koo yen are wa.

²⁰ Kon nùn yina beria kpa u wɔri ye sɔɔ. Kon ka nùn da Babiloniɔ. Miya kon nùn siri win naane sari te u kuan sɔ.

²¹ Win tabu kowo be ba koo duki su, kon bu naa swīiwa n go ka takobi. Be ba tiara kpa bu yarina nge woo. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn nɔɔ mwɛɛru

²² Amenɪwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, nen tiiwa kon dāa kāasa kpeɛma mɛɛri sɛduru yen wii kpiirɔ kpa n ye bura, kpa n da n ye gira guuru garun wɔlɔ te ta gunu.

²³ Kon ye girawa guuru garun wɔlɔ te ta gunum bo Isireliɔ. Ten kāasi yi koo kuurawa kpa tu binu ma ta n sāa dāa te ta waabu wā. Gunɔ bwese bweseka ya koo sokuru ko ten kāasi sɔɔ. Kpa su n kukua ten saarɔ.

²⁴ Saa yera dānu kpuro nu koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ. Nɛna na ra dāa ni nu gunu kawɛ, kpa n ni nu piiburu bo gunum sosi. Mɛya na ra ni nu wuru bekusu sāa gberasie, kpa n ni nu gbere bɔrɔm dokea. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Mɛya ya koo maa koorɔ.

*Gusunɔ u ra baawure siriwa**nge mɛ win daa ya ne***18**

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u neɛ,

² Esekieli, mban sɔna Isireliba ba ra mɔn teni ko bu neɛ, baababa ba resɛm birenu di, ma ben bibun nɔsu yaaya.

³ Adama ne, Yinni Gusunɔ, na bɛɛ sɔɔmɔ ma sere ka nen wāaru, i ñ maa mɔn teni gerumɔ Isireliɔ.

⁴ Geema, nɛna na baawuren wāaru nɛni, baaba ka bii. Yen sɔ, wi u tora wiya u koo gbi.

⁵ Su tɛ neɛ, goo u wāa u gea mɔ, win daa ya wā.

⁶ U ku ra de gungunɔ u bñu sā. U ku ra maa bñu yākunu di. U ku ra ka goon kurɔ mɛnne. Mɛya u ku ra maa ka tɔn kurɔ mɛnne sanam mɛ u yasa mɔ.

⁷ U ku ra goo gbɛni. U ku ra maa goo sɔmburu koosie kam. U ra wi u win dibu nɛni win tɔruba wesie. U ra wi gɔɔra mɔ dīanu wɛ. Kpa u wi u tereru sñimɔ yānu wɛ.

⁸ U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ku ra n maa wāa weesun swaa sɔɔ. U ra siriwa dee dee, u baawure nɔn win gem wɛ.

⁹ U ra nen woodaba mɛm nɔɔwe mam mam. Tɔnu win bwesera ne, Yinni Gusunɔ na ra soku gemgii. Win wāara ta koo dakaa da.

¹⁰ Su maa tɛ neɛ, durɔ wi, u bii mɔ wi u ra tɔmbu wɔri u go, u ben yānu gura, ñ kun mɛ u ra daa kɔsa gaa ko.

¹¹ N deema win baaba ku ra yen bweseru ko. Bii wi, u ra bñu yākuru de gungunɔ. U ra ka gabun kurɔbu mɛnne.

¹² U ra bwɛɛbwɛɛ sɔmburu koosie kam. U ra tɔmbu gbɛni. U ku ra be u tɔruba mwaari ye wesie. U ra bñu sā, kpa u n kom beretɛke mɔ.

¹³ U ra tɔmbu gobi bɔkure u nim doke. N weenɛ tɔnu win bweseru u n wāa? Aawo, u koo gbiwa. Domi u daa kɔsa kua. Win yem mu koo wɔriwa win tii sɔɔ.

¹⁴ Su tɛ neɛ, bii wi, u seewa u mara. Ma win bii u seewa u win tondon toranu kpuro wa. Adama u ñ win tondon yira ye swii.

¹⁵ U ku ra bñu yākunu de gungunɔ. U ku ra bñu sā ni Isireliba ba sāmɔ. U ku ra ka goon kurɔ mɛnne.

¹⁶ U ku ra goo sɔmburu koosie kam. U ku ra be ba win dibu nɛni tɔruba mwaari. U ku ra gbɛni. U ra wi gɔɔra mɔ dīanu wɛ. Kpa u wi u tereru sñimɔ yānu wɛ.

17 U ku ra n wāa weesun swaa sɔɔ. U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ra nen woodaba mem nɔwɛ. Bii wi, u n gbimɔ win tundon toranun sɔ. U ko n wāawa ka gem.

18 Adama tundo wiya u koo gbi win toranun sɔ domi u tɔmbu tɔya kua u gbena.

19 I bikiamɔ i mɔ, mban sɔna bii kun win tundon durum are sɔɔmɔ. Geema, bii kun ye sɔɔmɔ yɛn sɔ u gea kua. Ma u sīa dee dee nen yira sɔɔ, u nen woodaba mem nɔwɛ mam mam. Yɛn sɔna u ko n wāa.

20 Wi u tora, wiya u koo gbi. Bibu ba n ben baababan toranun are sɔɔmɔ. Mɛya baababa ba n maa ben bibun toranun are sɔɔmɔ. Kon gemgii nùn win are wɛ yɛn sɔ u kom gem kua. Kpa n maa tɔn kɔso seeyasia yɛn sɔ u kɔsa kua.

Kɔsan kirɔ

21 Tɔn kɔso ù n win daa kɔsa deri, ma u gem swīi nge mɛ nen wooda ya gerua kpuro, u n maa gbimɔ.

22 Kon win toranu kpuro duari, kpa n de u n wāa gea ye u mɔn sɔ.

23 I tamaa nɛ, Yinni Gusunɔ na kī tɔn kɔso u gbi? Aawo. Ye na kī, yera u gɔru gɔsia kpa u n wāa.

24 Adama wi u gem deri, ma u daa kɔsa mɔ nge tɔn kɔso, i tamaa u ko n wāa? Aawo. Kon win yellun daa gea ye duariwa kpa n de u gbi win daa kɔsa ka win mɛm nɔɔ sarirun sɔ.

25 Bɛɛ Isireliba, i mɔ, nen gere ye, ya n sāa dee dee. I swaa dakio i nɔ. Nen gerewa ya n sāa dee dee? Nge bɛɛya i saka saramɔ.

26 Gemgii ù n gea deri, ma u kɔsa mɔ, u koo gbiwa kɔsa yɛn sɔ.

27 Tɔn kɔso ù n maa win daa kɔsa deri, ma u daa gea mɔ, u win wāaru wɔramɔwa.

28 U ko n wāa, domi u gia ma kɔsa u raa mɔ, ma u ye deri. N n mɛn na, u n maa gbimɔ.

29 Bɛɛ Isireliba i mɔ, nen gere ya n sāa dee dee. Adama n n mɛ, bɛɛya i saka saramɔ.

30 Yɛn sɔ, kon baawure siriwa nge mɛ win daa ya sāa. N n mɛn na, i bɛɛn daa kɔsio i kɔsa deri. I ku de bɛɛn daa kɔsa yu bɛɛ kam koosia.

31 I bɛɛn daa kɔsa derio kpa i bɛɛn gɔrun bwisikunu gɔsia. Mban sɔna i ko i tii go.

32 I yɛ ma nɛ, Yinni Gusunɔ, na n goon gɔɔ kī. N n mɛn na, i gɔru gɔsio kpa i wa i n wāa.

Ba Isireliban sinambu

gɔɔ wuri kuamme

19

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a gɔɔ swīiyɔ Isireliban sina bibun sɔ, a nɛɛ,

2 ben mero u sāawa nge gbee sunɔ niu geu

ge ba yɛ gbee sinansun suunu sɔɔ.

Ga ra n gen binu kpunɛwa

ga n nu diisiamɔ.

3 Ma ga gen buu teu seeya

ga kua kpɛmbu.

Ga gu yaa mwaabu sɔɔsi,

ma ga tɔmbu sɛsukum wɔri.

4 Ye sɔba gen gari nua,

ma ba gu yina beria.

Yera ba gu mwa ka kəkəru
ba ka da Egibitiə.

⁵ Ma gen mero ga mara gu wurama.

Adama ga temanabu kpana,
ga wa n n̄ koorə.

Yen biruwa ga maa gen buu teu sua
ga seeya ga dam kua,
ga kua gbee sunə kpɛmbu.

⁶ Ma ga wəri gbee sinansun wuuru səə.

Ga yaa mwaabu mɛɛra.
Ma ga tɔmbu sɛsukum wəri.

⁷ Ga tem min sina kpaaru wəri ga sura.

Ma mɛn wusu kua bansu.
Ma tɔmbu ka ye ya wāa tem mɛ səə kpuro
ya bɛrum soora gen kukiribun s̄ə.

⁸ Ma bwesenu nu mɛnna
nu ka gu tabu kua.

Bwese ni, nu nawa yam kpuron di.
Ba gu suura kua ga wəri.

⁹ Ma ba gen wɛru yaba
ba taabu doke

ba gu səri diru garu səə.
Yen biru ba ka gu da Babilonin sina bokon mi.

Ma ba gu kenusi
sere ba n̄ maa gen kukiribu n̄əmə Isireliban guunə.

¹⁰ Yinni Gusunə u maa nɛɛ,
ben mero u s̄awa nge resɛm
ye ba duura daa toran bokuə.

Resɛm ye, ya ra ma.
Ya maa kāasi yiba nim mɛ ya waamən s̄ə.

¹¹ Ya kāasi damgii mə yi ba koo kpī bu ka sina dɛki ko.
Ya waabu wā, yen gunum ka yen kāasi dabinun s̄ə.

¹² Adama ba ye wuka ka m̄ru
ba sura temə.

Woo ge ga wee s̄əə yari yerun di,
ga yen marum gberasia.
Yen kāasi damgii yi, yi gbera yi d̄əə mwaara.

¹³ T̄ɛ ya gire tem ghebum səə
mi gāanu ku ra kpi.

¹⁴ Ma d̄əə u yara saa yen kāasin di
u yen marum mwa.

Ya n̄ maa kāasa damgia mə
ye ya koo ko sina dɛka.
Womu geni ga s̄awa gəə wuri. Geya ba ko n da ko b̄a n gəə wuri mə.

Isireliba

ba Yinni Gusunə seesi

20

¹ Sanam me Isireliba ba wāa yoru sōo Babiloniō, yoo ten wōo nōoba yirusen suru nōobusen sōo wōkuruse sōora ben guro gurobu gabu ba na Esekielin mi u ka bu bikiaru kua Yinni Gusunōn mi. Ma ba na ba sina win wuswaaō.

² Yera Yinni Gusunō u nee,

³ tōnun bii, a tōn beni sōowō a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerumō. Na nee, n n Isireliba ba nawa bu ka nen kīru bikia? Sere ka nen wāaru na n wuramō bu man gāanu bikia.

⁴ Tē a sōoru koowo a ka bu siri. A bu yaayasio kom kōsum me ben baababa ba man kua.

⁵ Ye ne, Yinni Gusunō na gerumō wee. Na nee, sanam me na be, Isireliba gōsa be, be ba sāa Yakōbun bweseru na bu nōo mwēeru kua ka bōri. Ma na bu tii sōosi Egibitio, na bu sōowa na nee, nena na ko n sāa ben Yinni.

⁶ Yen dōma tera na bu nōo mwēeru kua ka bōri na nee, kon bu yara Egibitin di. Kpa n ka bu da tem me na bu gōsia sōo mi tim ka bom mu yiba. Tem me, mu sāawa me mu tem kpuro buram kere.

⁷ Na bu sōowa na nee, baawure u win būu ge u kōde sāa derio kpa u ku raa tii disi doke ka Egibitin būu ni. Domi nena na sāa Gusunō ben Yinni.

⁸ Ka me, ba man seesi ba yina bu man swaa daki. Ben gōo kun būu ni deri, n sōo ben kōde wāa. Ba n Egibitin būu ni deri. Ma na bwisika n bu mōru kpuro seesi n bu wōri Egibitio.

⁹ Adama na bu deri, domi na n kī nen yīsiru tu sankira bwese tukunun suunu sōo yèn sō na tii bwese tuku ni sōosi

¹⁰ sanam me na Isireliba yara Egibitin di na ka da gbaburō.

¹¹ Ma na bu sōowa ye ba koo ko ka sere nen woodaba ye ba koo swīi ba n ka wāa.

¹² Na bu tōo wērarugiru wē ta n sāa yīreru te ta sōosimō ma ne, Yinni Gusunōwa na bu wuna nenem.

¹³ Adama be Isireliba ba man seesi gbaburō ba n nen woodaba ka nen gere mem nōowe ye bà n swīi ba ko n wāaru mō. Meya ba n maa nen tōo wērarugiru mem nōowe sere na bwisika n ka bu mōru ko n bu kpeerasia gbaburō.

¹⁴ Adama nà n ye kua, bwese tukunu nu koo nen yīsiru gem, nìn nōni biru na bu yara Egibitin di.

¹⁵ Yen sōna gbaburō na nōmu sua na bōrua na nee, na n maa ka bu dōo tem buram me sōo, mi tim ka bom mu kokumō me na bu nōo mwēeru kua.

¹⁶ Domi ba n nen woodaba ka nen gere mem nōowe. Meya ba maa nen tōo wērarugii te disi doke yèn sō ben gōru ga woo būnun mi gia.

¹⁷ Ka me, na ben wōnwōndu wa na n bu go gbaburō.

Isireliba ba n ben

mem nōabu sariru deri

¹⁸ Na ben bibu sōowa gbaburō na nee, bu ku ben baababan yira swīi, bu ku ko ye ba bu sōowa, bu ku maa tii disi koosi ka ben būnu.

¹⁹ Adama bu ne Gusunō ben Yinnin woodaba ka nen gere swīiyō kpa bu ka ye kpuro sōmburu ko.

²⁰ Bu nen tōo wērarugiru wunō nenem kpa ta n sāa yīreru ne ka ben baa sōo, te ba koo ka gia ma na sāawa Gusunō ben Yinni.

²¹ Adama ka me, bii be, ba man seesi, ba n nen woodaba ka nen gere mem nōowe ye bà n swīi ba ko n wāaru mō. Ba nen tōo wērarugiru disi doke. Ma na bwisika n ka bu nen mōru seesi gbaburu mi.

22 Adama bwese tukunu nu ku ka nen yĩsiru gem sɔ, na n̄ bu gāanu kue. Domi bwese nin wuswaaɔra na be, Isireliba yara Egibitin di.

23 Gbaburu miya na n̄ma sua wɔlɔ na b̄rua na n̄e, kon bu yarinasia bwesenu sɔɔ ka tem tukumɔ.

24 Domi ba n̄ nen woodaba ka nen gere mem n̄ɔwɛ. Ma ba nen t̄ɔ w̄ɛrarugii te disi doke. Ma ba ben k̄ɔe doke ben baababan b̄nu sɔɔ.

25 N̄ena na maa bu wooda w̄ɛ ye ya n̄ bu gea maruamme ka ye ya n̄ bu wāaru w̄ɛm̄ɔ.

26 Na dera ba disi duura ye ba ka ben bii gbiikobu yāku d̄ɔ mwaararugiru m̄, kpa nanum bu mwa kpa bu gia ma n̄ena na s̄a Yinni Gusunɔ.

Gusunɔ u koo Isireliban

b̄nu s̄aru kpeesia

27 Yinni Gusunɔ u n̄e, t̄onun bii, a Isireliba s̄ɔwɔ a n̄e, wee ye n̄e, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na n̄e, ben baababan tii ba man tora, ba n̄ nen arukawani yibie.

28 Na ka bu da tem m̄e sɔɔ m̄e na bu n̄ɔ mw̄ɛru kua na sire ka b̄ri. Miya ba ben bin̄e doke gungunu gia ka d̄a kubenu gia. Ma ye kpuro ya kua ben b̄nu yāku yenu. Miya ba ra yāku d̄ɔ mwaararuginu ko ka sere ni ba ra ko ka gberun d̄ianu ka tam kpa bu turare d̄ɔ doke. Ye kpuro ya dera nen m̄ru seewa.

29 Ma na bu bikia na n̄e, mba gunguu ni, n̄n mi i ra n̄ naamɔ. Saa yen d̄oma ten di, ba ben yāku yenu sokumɔ gungunu.

30 Yen s̄ɔ, a bu s̄ɔwɔ a n̄e, ameniwa n̄e, Yinni Gusunɔ na gerua. Na n̄e, bu ku tii disi koosi nge ben baababa. Bu ku maa b̄nu gasiri bu s̄a.

31 Wee t̄ɛ, ba tii disi m̄ɔ ba b̄nu gasirim̄ɔ ba ka nu k̄ɛnu daawamme ma ba ka nu ben bibu yāku kuamme. Yera ba tamaa ba koo bikiaru ko nen mi? Aawo, sere ka nen wāaru na n̄ wuram̄ɔ bu bikiaru ko nen mi. N̄e, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

32 Ba tamaa ba koo ko nge bwese ni nu tie, kpa ba n̄ d̄anu ka kpenu s̄am̄ɔ. Adama n̄ n̄ koorɔ.

33 Sere ka nen wāaru ka dama kon bu w̄ri kpa n̄ bu seesi, kpa na n̄ bandu dii be sɔɔ.

34 Kon bu yara bwese tuku nin suunu s̄on di mi ba yarin̄e kpa n̄ bu m̄enna n̄ bu nen dam ka nen m̄ru s̄ɔs̄i.

35 Kon ka bu da gbaburɔ be t̄na mi goo kun w̄a. Miya kon bu siri.

36 Kon bu siri nge m̄e na ben sikadoba siri gbaburɔ sanam m̄e ba wee Egibitin di. N̄e, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

37 Saa ye sɔɔ, kon bu tilasi ko ka sena ba n̄ ka s̄a nge nen yā ḡɔ kpa bu arukawani ye mem n̄ɔwa ye na ka bu b̄kua.

38 Kon bu wuna ben suunu s̄on di be ba man seesi ka be ba s̄a t̄n k̄sobu kpa n̄ bu yara tem mi ba wāan di. Adama ba n̄ d̄ɔ Isireliɔ. Saa ye s̄ɔra be, Isireliba ba koo gia ma n̄ena na s̄a Yinni Gusunɔ.

39 T̄ɛ, wee ye n̄e, Yinni Gusunɔ na maa gerua ben s̄ɔ. Na n̄e, bu doo bu ben b̄nu s̄a. Adama amen̄ biru, ba koo man mem n̄ɔwa. Ba n̄ maa nen yĩsiru sankum̄ɔ ka ben b̄nu s̄aru.

40 Domi Isireliba kpurowa ba koo man s̄a Isirelin guurɔ te na ḡsa nen s̄ɔ. Miya kon ka bu n̄nu geu m̄ɛri. Kpa n̄ bu yāku bu bikia ka k̄ɛ gee ni ba s̄ɔru kua nen s̄ɔ.

41 Nà n bu yara bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba ra a yarinɛ ma na bu mennama, saa yera kon bu mwa nge yāku nubu durorugiru. Bwese tuku ni, nù n wa mɛ, kpa nu gia ma nɛna Yinni Gusunɔ Dɛero.

42 Mɛya ben tii ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ nà n bu kpara na ka da Isireliɔ mi na ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua.

43 Ba koo bwisiku daa kɔsa ye ba kua yellu, yɛ sɔɔ ba tii disi doke kpa bu tii tusi kɔsa ye ba kuan sɔ.

44 Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ nà n bu sɛyasia nɛn yĩsirun bɛɛɛn sɔ. N n mɔ ben daa kɔsa ye ba kuan sɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Labaari kɔsa Isireliban sɔ

21

1 Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

2 tɔnun bii, a mɛɛriɔ sɔɔ yɛsan nɔm dwarɔ, kpa a bu gerusi be ba wãa dãa sɔɔ mi.

3 A de bu nɛn gari swaa daki yi kon gere dãa sɔɔ ge ga wãa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi. A nɛɛ, kon gu dɔɔ doke, kpa dɔɔ wi, u dãa bekunu ka gbeɓunu mwa. Dɔɔ wi, kun gbimɔ. Tɔmbu kpurowa ba koo dɔɔ soora saa sɔɔ yɛsan nɔm dwarun di n ka da nɔm geuɔ.

4 Tɔmbu kpurowa ba koo wa ma nɛ, Yinni Gusunɔwa na dɔɔ wi sɔrua, u n maa gbimɔ.

5 Ma Esekieli u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, wee ba ra n ka man waki ba n mɔ, suka na ra n bu kuammɛ.

6 Ma Yinni Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ,

7 wunɛ, tɔnun bii, a mɛɛriɔ Yerusalemu gia kpa a Isirelin tem ka mɛn sãa yenu gerusi.

8 A Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, wee ye na gerumɔ ben sɔ. Na nɛɛ, kon bu deema, kpa n nɛn takobi woma yen kararun di kpa n gemgii ka tɔn kɔso go.

9 Kon bɛɛ kpuro kpeerasia. Yen sɔna kon nɛn takobi woma saa yen kararun di, kpa n tɔmbu go saa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di n ka da nɔm geuɔ.

10 Tɔmbu kpuro ba koo gia ma na nɛn takobi woma saa yen kararun di, na n maa ye wesiamɔ mi.

11 Yen sɔ, wunɛ tɔnun bii, a yãaro a weeweenu ko nge win gabu ga bɔra.

12 Bà n nun bikia mban sɔna a weeweenu mɔ, kaa bu wisiwa a nɛɛ, labaaari kɔsa a nua. Ya koo maa tunuma. Kpa tɔmbun toronu nu kara. Ba koo gɔma dwiia. Kpa ben wɔrugɔru tu kpe, bu dũunu soona. Wee, ya koo na ya mam tunuma. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Takobi ya wee

13 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

14 wunɛ tɔnun bii, a tɔmbu gerusio. A bu sɔɔwɔ ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ,

takobi gaa wee ya wee,

ya nɔɔ dɛɛrawa mam mam.

15 Ya ballimɔ,

yera ba koo ka tɔmbu go.

I tamaa bɛɛn bandu ta n kpeemɔ *,

16 adama ba takobi ye nɔɔ dɛɛrawa ba nɛni.

* 21:15 - Naa sin suku Heberum sɔɔ mu n dɛere.

Ba ye tɔn gowo nɔmu berie.

¹⁷ A gbāro, kpá a weeweenu ko, wunɛ tɔnun bii.

Domi ba ye nɛn tɔmbu Isireliba ka ben sinambu suesi.

¹⁸ Wee ba be kpuro yiberɛba nɔmu beria.

A wunɛn nɔma bɔkuo,

nɔni swāa bakara wee.

Bɛɛn bandu tà n wɔruma maa ni.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua †.

¹⁹ Tɛ wunɛ tɔnun bii, a bu gerusio.

A taka koowo nɔn teeru,

yen biru nɔn yiru, yen biru nɔn ita,

a ka takobi yen dam sɔasi.

Domi ya sáawa takobi

ye ya ka gɔɔ wee.

Gɔɔ bokowa ya ka wee baaman di.

²⁰ Ya baawuren wɔrugɔrun dam buamɔ.

Ya dera ba wɔrukumɔ.

Wee na dera ya wāa baawuren kɔnnɔwɔ.

Wee ya ballimɔ nge guru maakinu,

ya sɔɔru sāa yu ka go.

²¹ Na maa ye sɔɔmɔ na mɔ,

yu soowo nɔm geu gia, kpá yu wura nɔm dɔwaru gia.

Takobi nɔɔ durɔra wunɛ,

a doo mi ba nun tii.

²² Nɛ, Yinni Gusunɔn tii, kon taka ko kpá n nɛn mɔru kpuro sɔasi mam mam sere yu ka sara. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Babilonin sina boko

u koo Yerusalemu wɔri

²³ Yinni Gusunɔ u kpam gerua u nɛɛ,

²⁴ wunɛ tɔnun bii, a swaa yiru yabo ye ya koo sɔasi mìn di Babilonin sina boko u koo ka tabu duuma. A de ye yiru ye, yu yari wuu teun di kpá a yen baayere yireru ko yu ka sɔasi wuu gɛn mi ya dɔɔ.

²⁵ Kaa swaa yiru ye kowa, tia ya n dɔɔ Raba gia, ye ba koo swii bu ka Amɔniba tabu wɔri, tia maa Yerusalemu gia ye ba koo swii bu ka Yudaba tabu wɔri.

²⁶ Domi wee Babilonin sina boko u wāa swaa yiru yen kɛɛnɔn u bikiaru mɔ bũu ni ba mɔ Terafimun mi, ka sɛɛnu ka yaa woru.

²⁷ Ma bikia te, ta Yerusalemu sɔasi win nɔm geu sɔɔ. Tɛ, u koo wooda wɛ bu Yerusalemu wɔri ba n tabun kuuki mɔ. U koo tabu yānu yi yi Yerusalemun kɔnnɔsɔ. Kpá bu gungunu ka kuku yenu ko mi, bu ka ye wɔri.

²⁸ Adama Yerusalemugibu ba tamaa win bikia ten gari yi ñ sāa gem. Domi ba tamaa u koo bu deri arukawani ye ba ka nùn bɔkuan sɔ. Adama u ñ ben toranu duari. Yen sɔ, u koo bu wɔri.

²⁹ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔmɔ na mɔ, wee ben mɛm nɔɔbu sari te ta sɔɔsiramɔ ben daa sɔɔ, ta man ben toranu yaayasiamɔ ma nu bu taarɛ wɛɛmɔ. Ba ñ maa nu deri. Yen sɔ, kon bu nɔmu doke n mwa.

³⁰ Wunɛ maa Isireliban kpáro, wunɛn tɔra turuku mɔ. Wunɛn toranu nu den tura mɛ.

³¹ Ba koo wunɛn sina furɔ pota. Gāanu koo kɔsi. Be ba tii kawɛ ba koo wɔlle suara. Kpá be ba tii sue bu wɔruma.

† 21:18 - Naa sin sukum ka Heberum mu ñ deere.

³² Kon de Yerusalemu yu ko bansu mam mam. Ya koo koorawa saa ye wi kon yen dam wē u tunuma.

Ba koo Amōniba tabu wōri

³³ Yinni Gusunō u maa neε, wunε tōnun bii, a Amōniba gerusio ben kom kōsum mε ba Isireliba kuan sō. A bu sōwō a neε, wee, ba takobi nōō dēera ya ballimō ya bu mara yu go.

³⁴ Ben kāsī weesugii ni ka gari weesugii yin sō, ba koo bu gowa nge tōn kōsobu be ba wiru bōra. Domi ben tōra turuku mō, ben toranu nu den tura mε.

³⁵ Bu ben takobiba wesio ben karanō. Kon bu siri mi ba bu mara.

³⁶ Kon bu maru seesi n bu wure nge dōō kpa n bu tōmbu nōmu bēria be ba koo bu wōri ka dam bu kam koosia.

³⁷ Kon de dōō u bu di, kpa ben yem mu yari ben tem suunu sōō. Ba n maa bu yaayamō. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yerusalemugibun daa kōsa

22

¹ Yinni Gusunō u gerua u neε,

² wunε tōnun bii, a sōoru koowo a ka Yerusalemugibu siri be ba sāa tōn gowobu mi. A ku sika ko. A de bu bwisiku ben daa kōsa ye ba kuan sō.

³ A bu sōwō a neε, ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua. Wee ba tambu goomō. Yera ya koo de ben wuu Yerusalemun tii yu kam ko. Wee ba bwāarokunu sekumō ma ba ben tem disi doke.

⁴ Tōn be ba go mi, ben taarawa. Ba tii disi doke ye ba ka tii bwāarokunu kua. Nge meya ba ka ben wāarun tōnu kawa. Yen sōna kon de bwese tukunu nu bu yēε.

⁵ Be ba toma ka be ba wāa turuku ba koo bu yēε yèn sō ben wuu Yerusalemun yīsira bēεε bia, ma ya burisire.

⁶ Wee be, Isireliban sinambu ba tōmbu dam dōremō ba goomō Yerusalemu ye sōō.

⁷ Ma yen tōmbu ba ben mērobu ka ben tundobu gema. Gaba sōbu dam dōremō. Gaba maa gobekuba ka gōminibu taki dima.

⁸ Tōmbu ba n nēn sāa yeru daabu kī. Ba n maa kī bu nēn tōō wērarugiru mem nōwa.

⁹ Gaba wāa ba ben winsim kōsa gerumō bu ka nūn go. Mēya maa tōmbu ba ra būnun dīanu di gungunun wōllō kpa ba n sekuru sari kookoosu mō.

¹⁰ Gabu ba wāa ba ra ka ben tundon kurōbu kpunε. Gabu ba ra mam tōn kurōbu gabe sanam mε ba yasa mō.

¹¹ Gaba maa wāa ba sakararu mō ka ben bensim kurōbu, n kun mε ka ben biin kurō n kun mε ka ben sesu tundo turosibu.

¹² Gaba maa wāa be ba ra wure bu gobi mwa bu ka tōmbu go. Gaba wāa ba ra are bēke kasu bā n ben winsim gobi bōkura. Gaba wāa be ba ben winsim taki dimō bu ka gobi ko. Ma ba ne, Yinni Gusunō duari mam mam. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹³ Wee kon bu so be, Yerusalemugibu ben gbena ka tōn be ba gon sō.

¹⁴ Nā n bu wōri yen tōō te, ba n ko n maa dam ka mwia mō. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua. Ya koo maa koorā.

¹⁵ Kon de bu yarina ba n wāa bwese tukunu sōō. Kpa bu da baama. Nge meya kon ka ben disi yi wuna Yerusalemu ye sōon di.

16 Bwese ni nu tie, nu koo bu gem. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na s̄a Yinni Gusunɔ.

17 Yen biru, Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

18 tɔnun bii, wee nɛn nɔni sɔɔ Isireliba ba s̄a nge sii bisu n̄ kun mɛ nge sii gandu n̄ kun mɛ nge sii kpikisu n̄ kun mɛ nge pɛerum n̄ kun mɛ nge sii wɔkusu si ba doke sɔwatia sɔɔ bu ka su sɔwa. Ba s̄awa nge sii geesun bisu.

19 Yen s̄ona nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon bu mɛnna Yerusalemu sɔɔ.

20 Nge mɛ ba ra sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu ka sii kpikisu ka sii pɛerum mɛnne bu doke sɔwatia sɔɔ, kpa bu d̄ɔ doke su ka yanda, nge mɛya kon bu mɛnna nɛn mɔru sɔɔ, kpa n bu deri bu yanda.

21 Kon bu mɛnna sube teeru sɔɔ, kpa n bu kp̄ɛ nɛn mɔrun sundu sɔɔ kpa bu yanda nge sisu.

22 Nge mɛ sii geesu su ra yande d̄ɔ sɔɔ, nge mɛya ben tii ba koo yanda Yerusalemun suunu sɔɔ. Saa yera ba koo gia ma na ka bu mɔru seewa.

23 Yinni Gusunɔ u maa gerua u nɛɛ,

24 tɔnun bii, a Yerusalemugibu s̄ɔwɔ a nɛɛ, ben tem mu s̄awa nge mi gura ku ra nɛ. Yen s̄ɔ, kon de mu kam ko nɛn mɔrun saa sɔɔ.

25 Ben sɔmɔbu ba s̄awa nge gbee sinan si su kukirimɔ sanam mɛ su yaa wa su s̄ɛre. Domi ba tɔmbu goomɔ. Ma ba gabun gobi ka dukia wɔramɔ. Ma ba derimɔ kurɔ gɔminibu ba dabiamɔ.

26 Ben yaku kowobu ba ku ra nɛn woodaba mɛm nɔwɛ. Ba ku ra maa nɛn s̄a yeru bɛɛɛ wɛ. Ba ku ra wunanɛ ye ya s̄a negia ka ye ya n̄ s̄a negia. Ba ku ra maa tɔmbu s̄ɔsi ye ya dɛere ka ye ya n̄ dɛere. Ba ku ra mam nɛn t̄ɔ wɛrarugii te mɛm nɔwɛ. Ye kpuro s̄ɔra ba ku ra man bɛɛɛ wɛ.

27 Ben sinambu ba s̄awa nge gbeeku yɛɛ. Domi ba tɔmbu goomɔ bu wa bu ka ben binɛ suresia.

28 Ben sɔmɔbu ba ye kpuro wukirimɔ nge ḡa ni ba soo tɛeni. Wee ba bu k̄asi weesuginu ka gari weesugii s̄ɔmɔ. Ba gerumɔ ba m̄ɔ, gari yi ba tɔmbu s̄ɔmɔ yi weewa nɛn min di. N deema nɛ, Yinni Gusunɔ na n̄ bu ḡanu s̄ɔwa.

29 Tem mɛn tɔmbu ba dam d̄orenamɔ ba gbenimɔ ba s̄arobu ka be ba n̄ dam m̄ɔ taaremɔ. Ma ba sɔbu taki dimɔ ba gem biramɔ.

30 Wee na goo kasu ben suunu sɔɔ u gb̄araru bani u ka sikerena, n̄ kun mɛ u ȳra kururu mi, u ka tem mɛ yina n ku ka mu kam koosia. Adama na n̄ goo wa.

31 Kon bu mɔru seesiwa. Na n̄ ȳramɔ sere nɛn mɔru yu ka kpe. Kon de bu bu ben daan are k̄osie. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Samari ya s̄a nge kurɔ tano

23

1 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

2 tɔnun bii, kurɔbu yiruwaa ba w̄aa be kpuro mero turo.

3 Ma ba da ba kurɔ tanaru di Egibitiɔ ben w̄ndiaru sɔɔ. Miya ba ben bw̄asu s̄kura. Ba ben toronu b̄okasi.

4 M̄ɔn ȳsira Ohola. W̄nɔgira maa Oholiba. Ohola u s̄awa Samari. Oholiba u maa s̄a Yerusalemu. Na bu sua kurɔbu ma ba man bii t̄n durɔbu ka t̄n kurɔbu marua.

5 Ohola wi, u kua naanɛ sarirugii, u kurɔ tanaru w̄ri. Ma u Asirigibu k̄ia too too be ba w̄aa win b̄okuɔ.

6 T̄n be, ba ȳaa wunɔmginu doke domi ba s̄awa tem ȳrobu ka siri kowobu. Ba s̄awa aluwaasi durɔ burabu. Ma ba maas̄ru ȳɛ.

⁷ Beya Ohola u tii wē. Be ba sāa Asirin wirugibu mi, be kpurowa u ka sakararu kua. U bu kīa too sere u ben būnu sāwa.

⁸ U ñ win sakara te deri te u raa kua Egibitiā. Domi sanam me u sāa wāndia, ba ra n ka nūn kpunamō ba n win bwāsu babirimō, ma ba nūn sakararu kpēē.

⁹ Yen sōna na nūn deri win kīnasi Asirigii ben nōmuō.

¹⁰ Ma ba win yānu potira ba nūn yōsu tereru. Ma ba win bibu gura ba ka doona. Yen biru ba win tii go ka takobi. U seeyasiabu wa bi bu kua seeda tōn kurō be ba tien sō.

Yerusalemu ya sakararu kua

¹¹ Yinni Gusunō u maa nēē, Oholan wōnō Oholiba u win mōn sakara kookoo si wa. Ka me, wigira ta boya sere ta ñ ka nōo gerurō.

¹² Ma win tii u Asirin tem yērobu kīa ka ben siri kowobu. Tōn be, ba sāawa aluwaasi durō burabu. Ba yāa buranu doke, ba maa maasōru yē.

¹³ Nē, Yinni Gusunō na wa ma Oholiban tii u disi mō. Be kpuro swaa tia yera ba swīi mi.

¹⁴ Oholiba wi, u mam kua ye ya sakararu kere. Sōo teeru u tōmbun weenasibu wa ba yorusi gani sōo. Ba bu kuawa ka gāa swāanu. Tōn be, ba sāawa Babilonigibu.

¹⁵ Ba kpaki sēke pōraa, ma ba dawani nōni bwese bwesekagii bōkua wirō. Be kpuro ba sāawa nge sinambu ba ka Babilonigibu weene.

¹⁶ Ye u bu wa me, yera u bu kīa sere u sōmōbu gōra Babiloni mi.

¹⁷ Ma ba na win mi ba ka nūn kpuna ba nūn sakararu kpēē sere win bwēra yōōwa ben min di.

¹⁸ U win sakara te sōōsi batuma sōo. Ma nen gōru ga doona win min di nge me ga raa doona win mōn min di.

¹⁹ Ka me, u sakara te mō u dōōwa nge me u kua win wāndiarun saa sōo Egibitiā,

²⁰ mi u tii kurō dama kowobu wē be ba ra n kurōbu yōōmō nge ketekunu ñ kun me nge dumi.

Yerusalemun seeyasiabu

²¹ Yinni Gusunō u maa nēē, Oholiba, wee a maa wure a wura sekuru sariru sōo te a raa kua wunen wāndiaru sōo sanam me a dera Egibitigibu ba wunen bwāsu babura.

²² Wee ye nē, Yinni Gusunō na gerumō. Kon de wunen yellun kīnasi be a tusa mi tē bu nun seesi kpa bu na baama kpuron di bu nun wōri.

²³ Beya Babilonigibu ka Pekodigibu ka Koagibu ka sere maa Asirigibu. Ben aluwaasi durō burō be ka ben tem yērobu ka ben sinambu ka ben tabu durōbu be kpuro ba yōōwa dumin wōllo.

²⁴ Wee ba nun wōrim wee ba tabu yānu neni ka tabu kekēba yi dumi gawe. Ba mena ba dabi ba ka nun sikerene yam kpuro. Be kpuro ba sii furōsu doke ma ba terenu neni. Kon bu siribu nōmu sōndia kpa bu nun siri ka ben wooda.

²⁵ Kon nun mōru seesi kpa n de bu nun wōri ka dam. Ba koo wunen wēru ka wunen swasu bōōri kpa bu nun dakura tabu sōo, kpa bu wunen bibu gura. Be ba tiara kpa bu be dōō meni.

²⁶ Ba koo wunen yānu gura kpa bu wunen buru yānu wuna.

²⁷ Kon wunen sekuru sariru kpeesia te a mō saa yee yellun di Egibitiā. Wunen nōni kun maa wurō ben mi gāa. A ñ maa bu yaayamō.

²⁸ Nē, Yinni Gusunō na nēē, wee na nun beri be a tusan nōmuō, bēn mi wunen bwēra kun maa wāa.

29 Ba koo nun nɔni sɔ tusirun sɔ kpa bu wunen dukia gura bu nun deri ka nɔm dira basi mam mam. Wunen sekuru sariru ka wunen sakara te, ta koo sɔsira.

30 Ye kpurowa ya koo nun deema domi a ka bwese tukunu sakararu kua ma a tii disi doke bɔu sɔarun swaa sɔɔ.

31 A wunen mɔɔn yira swii. Yen sɔna kon de a nen mɔrun nɔra ye nɔ nge wi.

32 Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa nɛɛ,

kaa ka nɔra ye nɔ

ye wunen mɔɔ u ka nɔra.

Nɔra ye, ya yasu, ya maa dɛu.

Yera ya koo de bu nun yɛɛ

bu yaakoruu koosi.

Nɔra ye, ya nen mɔru yibawa sere ka nɔwɔ.

33 Ya koo nun go nge tam

kpa yu nun nɔni sɔ.

Nɔra ye, ya ra ka nuku sankiranu ka kam kobu nɛwa.

Yera wunen mɔɔ Samari u nɔra.

34 Kaa ye nɔwa mam mam

sere a ye kɔra ka donnu

kpa a wunen tororu mɛɛra ko ka yen kɛki.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

35 Wee a man duari ma a man deri. Tɛ, a wunen sekuru sarirun are sɔwɔ.

Gusunɔ u Yerusalemu

ka Samari taare wɛ

36 Yinni Gusunɔ u maa man sɔwɔwa u nɛɛ, tɔnun bii, a Ohola ka Oholiba sirio. A bu sɔwɔ kɔsa ye ba kua.

37 Wee ba sɔawa kurɔ sakara kowobu ma ben nɔma yem yiba. Domi ba da ba bɔnu sɔamɔ ma ba ka ben bibu yaku dɔɔ mwaaaruginu mɔ. N deema nɛna ba raa bii be wɛ.

38 Wee ye ba maa man kua. Ba nen sɔa yeru disi doke, ma ba nɔ nen tɔɔ wɛrarugirun wooda mem nɔwɛ.

39 Domi dɔma te ba dua nen sɔa yerɔ ba ka ben bibu bɔu yaku kua ma ba tu disi doke. Yenin bwesera ba kua nen sɔa yerun sɔwɔ.

40 Yen biru, ba maa sɔmɔbu gɔra bu bu durɔbu kasuama saa tontonden di. Ma durɔ be, ba seema ba na. Saa yera ba wobura ma ba kiro doke ma ba ben bura yɔnu doke durɔ ben sɔ.

41 Ma ba da ba sina kita buranu sɔɔ. Tabulu ya yii ben wuswaaɔ yɛn wɔlɔ ba nen turare ye ba ra dɔɔ doke ka gum nubu durorugin sɔndi.

42 Ma tɔn dabira bu naawa te ta nɔ gɔanun bwisikunu mɔ, ta wure. Tɔn be, ba sɔawa Sebagibu be ba na saa gɔburun di. Ma ba kurɔ be sumi dokea nɔm wɔinɔ, ma ba maa bu sina furɔ burasu dokea winɔ.

43 Yera na nɛɛ, baa ka wi u tɔkɔ kua sakara te sɔɔ, u ko n tu mɔwa u n dɔɔ? Durɔba ko n maa nɔn naawammɛ?

44 Wee durɔbu ba ra nɛ bu ka nɔn dendi nge kurɔ tanɔ. Nge mɛya ba Ohola ka Oholiba kua be, be ba sankire.

45 Adama gemgibu ba koo kurɔ be siri bu bu taare wɛ ben sakararun sɔ ka tɔn be ba gɔn sɔ. Domi ben nɔma ya yem yiba.

46 Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon de tɔn dabiru tu da tu bu wɔri kpa tu bu nɔni swɔaru kpɛɛ, kpa tu ben dukia gura.

47 Kpa tu bu kpenu kasuku tu go, kpa tu bu bɔtiri ka takobi. Kpa tu ben bibu go tu ben yɛnusu dɔɔ mɛniki.

⁴⁸ Nge meya kon ka sakararu kpeesia tem me sɔɔ. Kon tɔn kuro baawure sɔ u ku maa ben maabu yiru yen yira swii.

⁴⁹ Domi ba sakararu kua ba būnu sāwa. Yen sɔ, ba koo ben toranun are sɔbe. Nge meya ba koo ka gia ma nena na sāa Yinni Gusunɔ.

Yerusalemu ya sāa

nge weke te ta wuuru diira

24

¹ Isireliban yorun wɔɔ nɔɔba nnesen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse sɔɔra Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

² wunɛ tanun bii, a gisɔn tɔɔ te yoruo. Domi gisɔra Babilonin sina boko u koo Yerusalemu tarusim tore.

³ A nen tɔmbu mem nɔɔ sari be mɔn teni sɔɔwɔ a ka bu kirɔ ko. A neɛ, nena na nun yiire na neɛ,

a sii wekeru suo kpa a tu nim doke.

⁴ Kpa a yaa taarun yaa gea ka yaa nɔmun yaa gea sua a doke mi.

Yen biru, kpa a yaa kuku bɔrɔkɔba sɔndi yen wɔllo.

⁵ A maa yāa geeru gɔsio wunen yāa gɔɔn di

kpa a ten yaa doke weke te sɔɔ.

Kpa a doo dāa doke

a yaa ye kpuro yike yu ye

sere ka yen kukunɔ.

⁶ Kpa a yaa ye wuna tia tia.

Baa yen tia a ku ra deri mi.

Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua.

Na neɛ, Yerusalemu ya sāawa bɔrura yen tɔn goberun sɔ.

Ya sāawa nge sii weke te ta wuuru diire,

te ba n kpɛ bu tea bu naamwɛ.

⁷ Yem me Yerusalemu ya yari mi,

mu wāawa yen suunu sɔɔ.

Ya mu yariwa kperu wɔllo,

n n mɔ tem dira sɔɔ tua yu sere mu wukiri.

⁸ Tɛ kon yem me deri kpee ten wɔllu mi,

mi mu n berurɔ,

kpa nen mɔru yu ku ka se

n Yerusalemu ye mɔru kasie.

⁹ Ne, Yinni Gusunɔ na neɛ,

Yerusalemu ya sāawa bɔrura yen tɔn goberun sɔ.

Nen tii kon dāa sube bakaru ko.

¹⁰ A dāa taasio kpa a dɔɔ doke

kpa a de yaa ye, yu ye metɛ metɛ.

A ye kpee yānu dokeo

kpa a de yen kukunu nu dɔɔ mwaara mam mam.

¹¹ Yen biru, a weke dii te sɔndio dɔɔ gɛɛ sɔɔ

sere tu swia tu swera.

Kpa disi ni nu raa wāa te sɔɔ nu kpe

ta kun maa wuuru diire.

¹² Ka me, kookari ye, ya koo kam kowa, domi dɔɔ kun kpɛ u wuu diiram men bweseru kpeesia.

¹³ Nge meya Yerusalemu ya disi duura yen tora ni ya kuan sō. Wee na kīa n ye deerasia adama ya n wure. Yen sō tē, ya n maa kpē yu deera sere nen mōru yu ka sure.

¹⁴ Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua. Kon ye siriwa nge me yen daa ya ne, na n yen wōnwōndu mō. Ya koo maa koorā. Kon ye kowa na n sika mō. Na n biru wuramō.

Esekielin kurən gōō

¹⁵ Yinni Gusunō u Esekieli sōōwa u nee,

¹⁶ tōnun bii, kon nun wi a kīru bō goori subaru sōō. Adama a n yēron gōō yeru mō. A n win gōō sinamō. A n maa gōō sumō win sō.

¹⁷ A weeweenu koowo wunen tii sōō a ku de goō u nō. A ku gōō sina. A wunen dawani bākūo kpa a wunen baranu doke nge me a ra ko. A ku wunen wuswaa wukiri. A ku maa gōō dīanu di.

¹⁸ Yera Esekieli u ye tōmbu sōōwa bururu ma yen yoka win kurō u kpuna u gu. Yen sisiru bururu ma u kua nge me Yinni Gusunō u nūn yiire.

¹⁹ Yera tōmbu ba nūn bikiamō ba mō, u bu tubusio ye u mō mi.

²⁰ Yera u bu wisa u nee, Yinni Gusunōwa u nūn sōōwa u nee,

²¹ u be Isireliba gari yini sōōwō u nee, wi, Yinni Gusunō u koo de bu win sāa yeru kāsuku tēn sō ba tii sue ka te bā n mēera ba ra n nuku dobu mō ka tē sōō ba ben yīiyōbu doke. Ba koo ben bii be ba tie Yerusalemū mweeri bu go.

²² Ba koo kowa nge me Esekieli u kua. Ba n ben wuswaa wukirimō nuku sankiranun sō, ba n maa gōō dīanu dimō.

²³ Ba koo ben dawani bākewa kpa bu ben baranu doke. Ba n koo gōō yeru ko, ba n koo maa gōō swī. Adama ba koo woora ben toranun sō kpa ba n weeweenu mō.

²⁴ Wi, Esekieli u ko n sāawa yīreru ben suunu sōō. Ba koo kowa nge me u kua. Sanam me yeba kpuro ya koo bu deema, saa ye sōōra ba koo gia ma Gusunō u sāawa Yinni.

²⁵ Yen biruwa Yinni Gusunō u Esekieli sōōwa u nee, u koo de Isireliba bu win sāa yeru bia te ta sāa ben kuku yeru mi, te bā n mēera ta ra bu nuku dobu wē mi, ka tēn sō ba tii sue mi, ma ba ben yīiyōbu doke te sōō. Yen biru kpa u de ben bibu bu gbisuku.

²⁶ Sanam me kēsi ni, nu koo bu deema, goō u koo nu kisirari kpa u na u nun sō.

²⁷ Yen tōō te, wunen nōō ga koo wukiara kpa a ka yēro gari ko. Wuna kaa n sāa yīreru wunen tōmbun sō. Saa ye sōō, ba koo gia ma ne Gusunō na sāawa Yinni.

Gari yi ba gerua Amāniban sō

25

¹ Yinni Gusunō u Esekieli sōōwa u nee,

² tōnun bii, a wuswaa sīiyō Amāniban mi gia.

³ Kpa a bu sō a nee, bu ne, Yinni Gusunōn gari swaa dakio bu nō. Yēn sō ba yēe sanam me nen sāa yera disi duura ka yēn sō Isireliba ba kam kua ma ba Yudaba yoru mwa ba ka doona,

⁴ yen sō tē, kon bu sōō yari yerugibu nōmu beria, kpa bu ben karaba gira ben tem suunu sōō, kpa bu ben wāa yenu ko mi. Beya ba koo ben dāa marum di kpa bu ben sabenun bom nō.

⁵ Kon de Raba yu ko yooyoosun kpāra yeru kpa ben tem kpuro mu n sāa yāanun wāa yeru. Saa ye sōōra ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

⁶Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nee, yèn sɔ ba taki kua, ba yɔka ma ba nuku dobu kua sanam me Isireliba ba nani sɔɔre,

⁷yen sɔna tɛ, kon bu nɔmu demie, kpa n bu bwesenu ganu nɔmu beria nge gbeeku yee. Kon bu kpeerasia bwesenun suunu sɔɔn di kpa bu kam ko mam mam. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Mɔabuban sɔ

⁸Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, yèn sɔ Mɔabuba ka Edɔmuba ba nee, Isireliba ba sãawa tia ka bwese ni nu tie handunia ye sɔɔ,

⁹yen sɔ tɛ, u koo wuu si wɔri si su dam mɔ mi, si su n derimɔ bu Mɔabuban tem du. Wuu si, su koo wɔrukuwa tia tia baa ka si su buram bo nge Bɛti Yesimoti ka Baali Meɔni ka Kiriataimu.

¹⁰U koo dewa sɔɔ yari yerugibu bu bu wɔri nge me ba Amɔniba kua sere ba n maa bu yaayamɔ sere ka baadommaɔ.

¹¹Ba koo win siribu wa. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Edɔmuban sɔ

¹²Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, yèn sɔ Edɔmuba ba tora ba Yudaba mɔru kɔsie,

¹³yen sɔ tɛ, u koo bu nɔmu demie kpa u tɔmbu ka sabenu go. U koo de ben tem mu ko bansu saa Temanin di n ka da Dedaniɔ, kpa men tɔmbu bu gbisuku tabu sɔɔ.

¹⁴U koo de win tɔmbu Isireliba bu bu mɔru kɔsie. Ba koo bu kua nge me win mɔru ya kp̄aru ne kpa bu gia ma ba ku ra nùn tore kam. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Gari yi ba gerua Filisitiban sɔ

¹⁵Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, wee Filisitiba ba Isireliba mɔru kɔsie ka dam domi ba sãawa ben yiberɛba saa yellun di.

¹⁶Yen sɔ tɛ, u koo bu win nɔmu demie kpa u be kpuro kpeerasia be, be ba wee Keretin di ba ka wãa nim wɔkun gooro.

¹⁷U koo bu seeyasia u mɔru kɔsia ka dam. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Tirin sɔ

26

¹Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen surun tɔɔ gbiikiru sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Esekieli gari kua. U nee,

²tɔnun bii, wee Tirigibu ba Yerusalemu yɛemɔ ba mɔ, wee ya kam kua yèn mi gia tɔmbu ba ra raa kpe bà n gam dɔɔ. Tɛ ben mi gia tɔmba koo wura kpa be, bu gobi ko. Domi Yerusalemu ya kua bansu.

³Yen sɔ tɛ, Yinni Gusunɔ u koo Tiri ye mɔru seesi u de bwese dabinu nu ye wɔri nu teria nge me daara ra nim yibu.

⁴Kpa nu yen gb̄aranu kɔsuku ka yen tabu durɔbun kuku yenu. Nu koo ye kpuro kerawa mam mam kpa Tiri ye, ya n sãa nge kpee saara.

⁵Ya koo kowa nge tem bureru te ta wãa nim wɔku sɔɔ mi surɔkɔba ba ra ben yãakoronu kewe. Yinni Gusunɔwa u yeni gerua. Bwese tukunu nu koo na nu wuu ge wɔri.

⁶Kpa nu be ba wãa gen turuku go go. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma wiya u sãa Yinni Gusunɔ.

⁷ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa gerua. U neε, u koo de Babilonin sina boko wi u sinambu kpuro dam kere u na saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di u Tiri ye wɔri. U koo na ka dumi ka tabu kɛkɛ be dumi gawe ka sere maasɔbu ka tabu kowo dabi dabinu.

⁸ U koo Tirin baru kpaanu kpuro kpeerasia. Tabu kowobu ba koo kuku yenu gbe kpa bu tabu s̄a kp̄i ba n tɛrenu nɛni bu ka tii ganɛ.

⁹ Ba koo Tiri yen gb̄aranu kɔsuku bu suriri ka ben tabu yānu.

¹⁰ Kpa ben dumi dabi dabi ten tua yu ye wukiri kpa yen gani yi n diirimɔ maasɔbun wɔkinun s̄a ka tabu kɛkɛ ben wɔkinun s̄a. Domi ba koo Tiri ye wɔriwa nge wuu ge ba kamia kɔ.

¹¹ Ba koo ka dumi swεε kpuro sw̄iwa kpa ba n tɔmbu goomɔ ka takobi kpa bu yen b̄u s̄a yenun gbereba suriri b̄en s̄a ya woo kanamɔ.

¹² Ba koo yen dukia ka yen kia ni ya dɔramɔ gurawa nge ye ba tabu diima kpa bu yen gb̄aranu ka yen dii geenu kɔsuku bu suriri kpa bu yen kpenu ka yen d̄a ka yen k̄eki gura bu sure nim w̄oku s̄aɔ.

¹³ U koo de ben womusu su n̄ru ko. Ba ñ maa m̄ɔrakunun sw̄i n̄ɔɔmɔ mi.

¹⁴ U koo de yu kowa nge kpee saara ȳen w̄allo sur̄kɔba ba ko n da ben ȳakoronu kewe. Ba ñ yen bansu seeyamɔ. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

¹⁵ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerumɔ Tiri yen s̄a. U neε, be ba w̄a n toma nim w̄kun goorɔ, b̄a n nua Tiri ya bansu kua ma ba be ba m̄εra wan weeweenu n̄ɔmɔ, ba koo diiri.

¹⁶ Wee tem m̄en kparo be ba w̄a nim w̄kun bera gia kpuro ba koo se ben sina kitanun di bu ben yabe bakanu ka ben yabe ni ba s̄oma doke potiri ba n wurure ba n s̄a temɔ. Saa kpuro s̄aɔ, ba ko n berum soorewa kpa ba n nuki sankire Tirin s̄a.

¹⁷ Ba ko n ḡɔɔ wuri m̄ Tirin s̄a ba n m̄ɔ, wee ya kam kua ye, ye ya raa ȳisuru yara mi.

Ye, ȳen tɔmbu ba raa dabiru bo nim w̄kun bera mi gia.

Beya ba raa maa dam bo, ma be ba ka bu sikerene ba bu nasie.

¹⁸ Wee be ba w̄a tem bureno ba diirimɔ Tiri yen kam kobun s̄a.

Be ba toma ba ka w̄a nim w̄kun goorɔ ba nande yen kpeerun s̄a.

¹⁹ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa gerua. U neε, u koo de Tiri yu ko bansu kpa goo u kun maa w̄a mi. Sanam m̄eya u koo de nim w̄kun nim mu ye wukiri kpa ye kpuro yu num ya n w̄a garibun w̄a yerɔ mi yeruku tɔmba kp̄i.

²⁰ U koo de yu da sere tem s̄ɔwɔ mi yeruku tɔmba w̄a kpa ya n k̄ɔre mi. U koo de ya n w̄a mi ka ḡribu. Goo kun maa sinamɔ ye s̄aɔ. Ya ñ maa ayeru wasi wasobun suunu s̄aɔ.

²¹ Tɔmba koo nanda ye ya koo ye deeman s̄a. Ya ñ ko ya n maa s̄a ḡānu. Domi ba koo ye kɔsukuwa mam mam kpa bu ye kasu bu bia. Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Wuri yi ba kua Tirin bansun s̄a

27

¹ Esekieli u neε, Tiri, Yinni Gusunɔ u man s̄ɔwa u neε,

² ñ nun ḡɔɔ wuri kuo,

³ ñ nun s̄a n neε, wune Tiri a w̄awa nim w̄kun goorɔ ma a ka bwese dabinu tenkuru m̄ɔ. Ye Yinni Gusunɔ u gerua wee. U neε,

wunε Tiri, a ra raa nεε, a sāawa wuu burō.

4 Wunεn dam mu wāawa sere nim wōkuō.

Be ba nun bana, ba nun kuawa nge goo nimkuu burō.

5 Ma ba wunεn wasi kua ka dāa ye ba mō sipεε ye ya wee Senirin di.

Ma ba dāa ye ba mō sēduru ye ya wee Libanin di sua

ba ka wunεn beku soretiru kua.

6 Ma ba wunεn sesenu kua ka Basanin dāa gea ye ba mō sεeni.

Ma ba wunεn kitanu kua ka dāa ye ba mō buyi

ye ba ka na saa Kitimun di

ma ba nu suunu donnu mani.

7 Ma ba beku ni ba koo nun karea kua Egibitio ka wēε damgii

ba sōma doke.

Beku ni, nu sāawa nge wunεn gidi bōra.

Ma ba beka ye ya ra wunεn kianu wukiri kua ka wēε gaaduragii,

ka maa wēε wunεmgii yi yi wee saa tem bure te ba mō Sipun di.

8 Sidonigibu ka Aafadiba ba ra wunεn sesenu bwie

kpa wunεgii be ba yēru bo ba n bu kpare.

9 Gebalin nōman sōm kowo be ba sōma ye yē sāa sāa,

bera ba ra wunεn wōrusu kare.

Be ba tenkuru mō ka goo nimkusu kpuro,

ba ra yōrewa wunεn mi bu wunεn kiaru dwe.

10 Peesiba ka Ludiba ka Putigibun tii ba raa sāawa wunεn tabu kowobu.

Ba sāawa tabu durōbu ka gem.

Wunεn miya ba ra ben tērenu ka ben sii furō kōkōnu bwē

kpa ye kpuro ya n nun bεεε doke.

11 Aafadiba ka wunεn tiin tabu kowoba ba ra wunεn gbāraru kōsu bu ka sikerena. Tabu kowo damgibu gaba ba ra maa wunεn kuku yenu kōsu. Wunεn gbārarōwa ba ra ben tērenu bwē kpa nu n nun bεεε doke.

Tiri ya sāawa wuu bōko

gèn mi ba ra tenkuru ko

12 Tiri, wunεn arumani bakan sōna Taasisigibu ba ra tenkuru nε wunεn mi.

Beya ba ra n ka kianu naamō wunεn yaburō. Niya sii geesu, ka sii wōkusu, ka sii kpkisu, ka sii pεerum.

13 Wunε ka Gerεkiba, ka Tubaligibu, ka Mεsekigibun tii i ra tenkuru koosinε.

Ba ra ka nun yobu ka gāa ni ba seka ka sii gandu kiaru dweeri.

14 Togaamagibu ba ra maa dumi yi ba ra ka sōmburu ko ka yi ba ra ka tabu de ka ketekunu dōram nε wunεn yaburō.

15 Wunε ka Dedanigibu ka be ba wāa tem bureru gia kpuro i ra maa tenkuru koosinε. Ba ra nun wunεn dibu kōsie ka suunu donnu ka dāa ye ba mō ebēni.

16 Wunε maa ka Sirigibu i ra tenkuru koosinε. Gāa dabina ba ra nun dweeri kpa bu ka nun kpee gobiginu naawa ni nu sāa nge yaka bekusu, ka beku gaaduraginu, ka beku ni ba sōma dokea, ka beku ni ba kua ka wēε damgii, ka nim wōkun kpee buranu *, ka kpee gobigii ni nu sōri.

17 Wunε ka Yudaba ka Isireliba i ra tenkuru koosinε. Ba ra ka nun alikama ye ya wee Minitin di ka pēε bwese bweseka ka tim ka gum ka sere gum sawaram kiaru dweeri.

* 27:16 *nim wōkun kpee buran* Ya sāawa yaa piibu gagun kukunu ni ba ra ka bura yānu ko.

18 Wunε ka Damasigibu i ra tenkuru koosine wunen arumani bakan sō. Ba ra ka nun tam me mu wee Helubonin di ka wεε kpiki yi ba kua ka yāa sansu kiaru dweeri.

19 Saa Usalin di, Yafanigibu ka Gerekiba ba ra ka kianu ne wunen yaburō. Niya, sisu ka dāa gaa ka sere dāa kiki nubu durorugisu kpa bu ka nun ye kpuro kiaru dweeri.

20 Wunε ka Dedanigibu i ra tenkuru koosine kpa bu nun gaari beka dōre.

21 Wunε ka Daarububa ka Kedaan wirugibu i tenkuru koosinamō. Ba ra nun kiaru dweeriwa ka yāa kpemminu ka yāa kinenu ka sere maa bonu.

22 Wunε ka Seban tenkuba ka Ramagibu i ra tenkuru koosine. Ba ra ka turare ye ya gea bo ne wunen yaburō ka kpee gobiginu bwese bwese ka sere maa wura.

23 Wunε ka Haranigibu ka Kannεgibu ka Edenigibu ka Seban tenkuba ka Asirigibu ka Kilimadigibu i ra tenkuru koosine.

24 Yāa gobigina ba ra ka nun kiaru dweeri. Yāa ni ba ra ka ne wunen yaburō niya, yabe gaaduraginū ka yabe ni ba sōma doke ka beka ye ba sōma doke ka sere maa wεε damgii yi ba tara.

Ba Tiri gəə swīyamme

25 Taasisin goo ninkusa su ra n wunen kianu sōwa.

Ma wunen dukia ka wunen beere ya kpēa nim wōkun bera mi gia.

26 Goo temōbu ba ka nun bōsu nim bakam sō.

Adama woo gaga koo na saa sō yari yerun di gu nun kōsuku nim wōku gen suunu sō.

27 Wunen dukia ka wunen kianu

ka be ba ra wunen seenu bwie ka be ba ra bu kpare

ka be ba ra wunen wōrusu kōre ka wunen kia dōrobu

ka wunen tabu kowobu ka sere be kpuro be ba wāa wunen tii sō

ba koo num nim wōkun sōwō dōma te a wōruma.

28 Be ba ra nun kpare ba koo kuuki ko

kpa nim wōkun goonu nu diiri.

29 Be ba wunen seenu bwiamō ka be ba bu kpare,

be kpuro ba koo sarawa wunen min di bu na tem dirā.

30 Ba koo nōgiru sua

bu nun wuri kōsi koosi

kpa bu tii tua wisi winō

bū bindi torom sō nuku sankiranun sō.

31 Ba koo ben winu kōni wunen sō,

kpa bu saakiba dewe

bu nun gəə swīya nuku sankiranun sō.

32 Ben nuku sankira ni sō,

ba koo nun womu koosi bu neε,

wunε Tiri, a ñ ka wuu gagu weene.

Wee a kam kua nim wōkun suunu sō.

33 Sanam me a wunen tenkuru mō tōn dabira a ra diisie.

Wunen dukia ka wunen kianun kpāarun sō,

a dera sinamba kua dukiagibu.

34 Adama a kōsikira a wōri nim wōkun sōwō

ma wunε ka wunen kianu ka wunen tōn dabi te kpuro i nim diira.

35 Be ba wāa tem burenu sō ba nuki sankire wunen sō.

Ma ben sinambu ba berum soore ba wuswaa burisine.

36 Tem tukum tenku be ba koo sara mi, biti koo bu mwa

kpa bu nun wia koosi.

Domi a kam kua.

A n̄ kaa n maa wāa sere ka baadomma.

Gari yi ba gerua

Tirin sunən sō

28

¹ Yinni Gusunə u gerua u nee,

² tənun bii, a Tirin sunə sōwə a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunə na gerumə. Na nee, wee u tii sua sere u gerumə u m̄, wiya u sāa Gusunə. Ma u sō Gusunən sina kitaru wollo nim wōkun suunu sə. Adama u n yē ma u sāawa tənū, n n̄ m̄ Gusunə, baa me u tamaa win bwisikunu sāawa teenu ka ne Gusunəginu.

³ U tamaa u Danieli bwisi kere ma asiri gaa kun n̄n berue.

⁴ Win yēru ka win bwisin sō u tii kua dukiagii. U wura ka sii geesu yibia win arumanin beru yerə.

⁵ Win bwisi beke ka win tenkurun sō, win dukia ya kuura. Ma u tii sua dukia win sō.

⁶ Yen sōna ne, Yinni Gusunə na nee, yèn sō u tamaa win bwisikunu nu sāawa teenu ka neginu,

⁷ yen sōna kon n̄n tən tukobu kparema be ba nuki sosum bwesenu kpuro kere. Ba koo n̄n takobi s̄kiri bwisi beke yin sō kpa bu win beere ye disi doke.

⁸ Ba koo n̄n surewa ḡribun wāa yerə, kpa u gbi nim wōkun suunu sə nge wi ba s̄kura.

⁹ Saa ye sə, b̄ n̄ n̄n goobu (200) na, u koo kpī u maa nee, u sāawa Gusunə? Aawo, u ko n̄ sāawa tənū, n n̄ m̄ Gusunə, wi u n̄n goom̄n n̄maa.

¹⁰ U koo gbiwa nge wi u kun Gusunə yē. Tən tukoba ba koo n̄n go. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

¹¹ Yinni Gusunə u maa nee,

¹² tənun bii, a maa gə swīiyə Tirin sunən sō. A n̄n sōwə a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunə na gerumə. Na nee, wee u raa sāa wi u yiban yīreru bwisi sə ka buram sə.

¹³ U raa wāawa Edeniə, Yinni Gusunən gbaarə. Ma ba n̄n kpee gobigii bwese bweseka dokeye ni nu n̄ni swāaru m̄ ka d̄m buuru ka digi ka wuru beku ka swāaru ka boogu ka swāaru ka sere maa wuru beku ka wura. Ma ba n̄n gāasu ka guunu soowamme ni ba ka wura. Ma ba n̄n gāasu ka guunu soowamme ni ba s̄oru kua win marubun t̄run sō.

¹⁴ U raa sāawa nge w̄llun k̄so ma u kasa d̄erie. Ma na dera u wāa nen guu d̄erarə u s̄imə kpee ni nu ballim̄n w̄llə.

¹⁵ Saa min di ba n̄n taka kua, win daa ya wāwa sere n ka girari t̄ə te ba daa k̄sa gaa wa wi sə.

¹⁶ Win tenkurun kpāaru ta dera u b̄bunu ka keeta w̄ri. Yen sō, kon n̄n sura saa nen guu d̄era ten min di, wi, wi u sāa nge w̄llun k̄so mi. Kon de u doona saa kpee ni nu ballim̄n min suunu s̄on di.

¹⁷ U tii sua win buram sō ma u win bwisi ka win beere ye kpuro sankā. Yen sō, kon n̄n k̄o temə kpa sinam be ba tie bu n̄n ka.

¹⁸ Win durum kpāaru ka win keeta ye u m̄ tenkuru s̄on sō, u win wuun sāa yenu disi doke. Yen sō, kon de d̄ə u se win tiin min di kpa u n̄n ḡsia torom t̄n be ba n̄n m̄eran n̄ni biru.

¹⁹ Saa ye sə, bwese ni nu n̄n yē kpuro nu koo biti kowa, domi u koo kam ko. U n̄ ko n̄ maa wāa sere ka baadomma.

Gari yi ba gerua Sidonin sɔ

²⁰ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

²¹ tɔnun bii, a mɛerio Sidonin bera gia kpa a ye gerusi.

²² A neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, wee kon ye wɔri. Kon ye nen dam sɔɔsi kpa bu man beere wɛ yen suunu sɔɔ. Nà n ye siri, ma na ye sɔɔsi ma na sãawa Deero, saa yera ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

²³ Kon de baranu nu ye wɔri. Kon de bu tumbu go yen swɛɛ sɔɔ. Tumba koo wɔruku bu gbisuku taa bi ba koo ye wɔrima beri berikan din sɔ. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

*Isireliba**ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ*

²⁴ Bwese ni nu Isireliba sikerene nu bu gema nu n ko n maa sãa nge sãku ni nu bu mɛera mò nu gɛekumɔ. Saa yera ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

²⁵ Ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na neɛ, sanam mɛ kon Isireliba mennama bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba yarine, kon sɔɔsi bwese tuku nin nɔni biru ma na sãawa Deero. Saa ye sɔɔra Isireliba ba koo da bu sina ben temɔ mɛ na ben baaba Yakɔbu wɛ.

²⁶ Ba koo sina bɔri yendu sɔɔ. Ba koo dia bani kpa bu resemba duure. Ba ko n wãa bɔri yendu sɔɔ domi kon be ba ka bu sikerene ba bu gema siri n seeyasia. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nena na sãa Gusunɔ ben Yinni.

*Gari yi ba gerua Egibitin sɔ***29**

¹ Isireliban yorun wɔɔ wɔkurusen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkura yiruse sɔɔra Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

² tɔnun bii, a wunen wuswaa kisio Egibiti sunɔn mi gia kpa a wi, ka win temgibu kpuro sɔ

³ a neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, wee kon nùn wɔrima wi, wi u sãa nge kaku ge ga nanum mɔ ga kpɛ daa te ba mò Niluɔ. Ma u gerumu u mò, daa te, ta sãawa wigiru domi wiya u tu kua.

⁴ Kon kɔkɔnu sɔre win baa saburosu sɔɔ kpa n de daa ten swɛɛ yi n sɔre sɔre win koko wɔrukisɔ. Kpa n nùn gawa n yara daa ten min di ka swɛɛ yi sannu.

⁵ Kpa n nùn sua n kɔ gbaburɔ ka swɛɛ yi kpuro. U koo wɔriwa yakasɔ. Goo kun nùn seeyamɔ, goo kun maa nùn dabamɔ. Gbeeku yeɛ ka gunɔsa su koo win goru di.

⁶ Saa ye sɔɔra Egibitigibu kpuro ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Domí somi te u Isireliba kua ta sãawa nge kabaru, ta n dam mɔ.

⁷ Ba nùn tãsisí ma u bɔra ben nɔmɔɔ u ben senu mɛera kua ma u dera ba suba.

⁸ Yen sɔ, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na neɛ, kon de bu nùn wɔrima ka takobi kpa n de bu win tumbu ka yeɛ kpuro go.

⁹ Egibitin tem mu koo ko bansu kpa bu gia ma nena na sãa Yinni Gusunɔ.

Domí yen sunɔ u neɛ, wiya u daa te ba mò Nilu mɔ. Wiya u maa be tu kua.

¹⁰ Yen sɔ, kon wi ka win daa te wɔrima. Kpa win tem mu ko bansu saa Migidolin di n ka da Asuanɔ ka Etiopin tem nɔɔ bura yenɔ.

¹¹ Tɔnu kun maa sarɔ mi, meya yaa gaa kun maa sarɔ mi. Ya koo kowa wɔɔ weeru goo kun maa wãa mi.

¹² Wɔɔ weerun baa sɔɔ, kon de Egibitin tem ka yen wusu su ko bansu n kere bansu kpuro. Kon bu yarinasia n de ba n wãa bwese tukunun suunu sɔɔ.

¹³ Amēniwa nē, Yinni Gusunō na maa gerua. Na nēē, wōō wee ten biru, kon Egibitigibu mennama bwese tukunun suunu sōon di mi ba yarine.

¹⁴ Be, Egibitigii be ba raa yoru dimō kon ka bu wurama ben temō bera mi ba mō Paturāsi. Miya ba koo bandu swīi te ta ñ dam ma.

¹⁵ Ta ko n sāawa ban te ta piiburu bo kpa ta kun dam mō bwese ni nu tie sōō. Kon tu kawawa kpa tu ku raa ka bwese ni nu tie taare.

¹⁶ Isireliba ba ñ maa tu naane mō. Ba ñ maa dōō ten mi, bu somiru kana ye ya ko n sāa ben durum. Saa ye sōō, ba koo gia ma nēna na Yinni Gusunō.

Nēbukanesaa u koo Egibiti

tabu wōri u mwa

¹⁷ Isireliban yorun wōō yēnda nōōbu ka yirusu suru gbiikoon tōō gbiikuru sōōra Yinni Gusunō u nēē,

¹⁸ tōnun bii, wee Nēbukanesaa Babilonin sina boko u dera win tabu kowobu ba sōm sēsoginu kua bu ka Tiri kamia. Adama win tabu kowo be kpuro ba wii kpaki kua ma ben senu potikira. Ka mē, Babilonin sina bokon tii ka win tabu kowo be, ba ñ arufaani gaa wa sōmbu te sōō, te ba kua.

¹⁹ Yen sōna nē, Yinni Gusunō na nēē, kon Babilonin sina boko Egibitin dukia kpuro wē. U koo ben yānu gura kpa nu n sāa win tabu kowobun kōsiaru.

²⁰ Kon nūn Egibiti wēwa ya n sāa win sōmbu te u kuan kōsiaru. Domi nēna, wi ka win sōm kowobu ba sōmburu kua.

²¹ Yen tōō te, kon Isireliba dam kē kpa n maa wunē tōnun biin nōō wukia a ka bu gari ko kpa bu gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

Yinni Gusunō

u koo Egibiti seeyasia

30

¹ Yinni Gusunō u nēē,

² tōnun bii, a Egibitigibu gerusio kpa a bu sō a nēē, amēniwa nē, Yinni Gusunō na gerua. Na nēē, wee tōō kōsura wee. Bu weeweenu koowo.

³ Tōō te, ta sisi tē sōō nē, Yinni Gusunō kon bu wōri. Wee ta mam turuku kua. Ta ko n sāawa yam wōkuru.

⁴ Tabu koo na Egibitiō kpa bu tōn dabiru go mi, bu ben dukia gura kpa tem mē, mu ko bansu, kpa nuku sankira bakanu nu n wāa Etiopio.

⁵ Etiopigibu ka Putigibu ka Ludiba ka Daarububa kpuro ka Libigibu ka sere maa nēn tōmbu Isireli be ba ka bu nōō tia sāa ba koo wōruku bu gbisuku taa bi sōō.

⁶ Nē, Yinni Gusunō na maa gerua na nēē, be ba ka Egibitigibu yinamō mi, ba koo bu go tabu sōō saa Migidolin di n ka girari Asuanio kpa dam mē Egibitigibu ba raa ka tii sue mi, mu kpe. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

⁷ Ben tem mē, mu koo ko bansu n kere tem mē n tie handunia sōō. Ben wusu su koo kowa bansu mam mam n kere wuu si su tie.

⁸ Nā n Egibitigibu dōō sōkuma ma na dera be ba ka bu yinamō min dam mu kpa, saa ye sōōra ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

⁹ Yen tōō te sōō, kon sōmōbu gōri goo nimkusu sōō bu Etiopigii be ba raa wāa bōri yendu sōō nandasias kpa bu berum soora Egibitigibun wahalan tōō te sōō, te ta sisi.

¹⁰ Nē, Yinni Gusunō na nēē, kon sina boko Nēbukanesaa dendi n ka Egibitin tōn dabi te kpuro kpeerasia.

¹¹ Wi, ka win tabu kowo wɔnwɔndu sarirugii be, ba koo na bu tem me wɔri bu kpeerasia. Ba koo Egibitigibu go ka takobi kpa gonu nu yibu tem me kpuro sɔɔ.

¹² Kon de daa te ba mɔ Nilun keri yi gbera kpa n Egibitin tem tɔn kɔsobu nɔmu beria. Tɔn tukobu ba koo na bu ye kpuro kam koosia. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua na nee, kon Nɔfun bɔu turanun bwɔarokunu kpuro kasuku. Goo kun maa bandu dimɔ Egibitiɔ. Kon dewa tem me, mu berum duura.

¹⁴ Kon Paturɔsi kpeerasia kpa n Soani dɔɔ meni kpa n maa Tebesi siri.

¹⁵ Kon ka Sini mɔru ko ye, ye ya sɔa nge Egibitigibun gbɔra bakaru kpa n Tebesin tɔn dabi dabi te go.

¹⁶ Kon Egibiti dɔɔ sɔku kpa Sini yu burisina. Ba koo Tebesin gbɔraru kɔra kpa yiberɛba bu Nafu kamia sɔɔ sɔɔ gbɔara.

¹⁷ Ba koo Onin aluwaasiba ka Pibesetigibu go ka takobi. Wuu si kpuron tɔmba ba koo yoru mwa.

¹⁸ Nɔn Egibitigibun dam bua me ba mɔ ba ka tɔmbu yoru diisie, ma dam me ba raa ka tii sue mi, mu nɔru kua, yam mu koo tɔra Tapanesiɔ kpa bu yen tɔmbu yoru mwɛeri.

¹⁹ Kon Egibitigibu siri kpa bu gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

Babilonin sina boko

u sɔawa Gusunɔn denditia

²⁰ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen suru gbiikoon sɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔra Yinni Gusunɔ u gerua u nee,

²¹ tɔnun bii, na Egibitin sunɔn gɔseru bua. Wee, ba n wa wi u koo nɔn bekia. Domi ba n win mɛɛra ye bɔkue u sere nee, u koo kpɔ u takobi nɛne.

²² Wee na Egibitin sunɔ wi wɔrim wee. Kon win gɔsenu kpuro bɔoku te ta gea sɔa ka te ta n gea sɔa. Kon de takobi yu wɔruma win nɔman di.

²³ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwese tukunun suunu sɔɔ. Kon de bu da tem baamere sɔɔ.

²⁴ Kon Babilonin sina boko dam wɛ kpa n nɔn nɛn takobi nɔmu beria. Adama kon Egibitin sunɔn gɔseru bua kpa u weeweenu ko Babilonin sina bokon wuswaɔ nge u gɔɔ dɔɔ.

²⁵ Kon Babilonin sina boko dam wɛ kpa Egibitin sina bokogim mu kpe. Nɔn nɛn takobi Babilonin sina boko nɔmu beria, ma u ka ye Egibitigibu wɔri, saa ye sɔra ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

²⁶ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwesenu kpuro sɔɔ. Kon dewa bu da tem baamere sɔɔ. Saa ye sɔra ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

Egibitin sina boko u sɔawa

nge dɔa ye ba mɔ sɛduru

31

¹ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura tiasen suru itasen tɔɔ gbiikiru sɔɔra Yinni Gusunɔ u nee,

² tɔnun bii, a Egibitin sunɔ ka win tɔn dabi dabi te sɔɔwɔ a nee, wara ka nɔn weene win kpɔaru sɔɔ.

³ Wee u sɔawa nge Libanin dɔa ye ba mɔ sɛduru.

Yen kɔasi yi wɔ
ma yen wurusu kubenu sɔa.

Ma ya gunu ya guru winu girari.

⁴ Gura ya ye kp̄ēasia.

Nim mε mu dua tem sɔɔ mu dera ya gunia.

Nim mε kpuro mu kokumɔwa mi yen gbini yi wāa.

Min diya mu kokumɔ mu daamɔ dāa ni nu tien mi.

⁵ Yen sōna ya kp̄ēa ya dānu kpuro gunum kera.

Yen kāasi yi dabia ma yi t̄eria.

Domi ya nim waamɔ too.

⁶ Gunɔsu na su sin sokunu kua yen kāasio.

Ma gbeku yεε na yi maruramɔ yen k̄ok̄ɔɔ.

Ma bwese dabira na ta s̄ yen saarɔ.

⁷ Ya s̄awa dāa buraru

ma ya gunu ya kāasi d̄ēu.

Domi yen nuwi yi duaawa sere tem sɔɔwɔ mi nim mu kp̄a.

⁸ Baa nε, Gusunɔn dāa gbaa te ba m̄ Edeni sɔɔ,

sɛduru gaa sari ye ya ka ye weene.

Meya dāa ye ba maa m̄ sip̄εε yen gaa sari ye ya kāasi burε m̄ nge ye.

Dāa wuru bakasu gasu maa sari si su ka yegisu weene.

Dāru garu sari te ta ka ye buram nε.

⁹ Kāasi bur̄eya na ye w̄e sere dāa ni nu wāa nε, Gusunɔn dāa gbaa te ba m̄ Edeni nu nisinu seewa.

Egibitin sunɔ u koo b̄ɔra

nge dāa ye ba m̄ sɛduru

¹⁰ Wee ye nε, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nεε, sɛduru ye, ya kp̄ēa ya guru winu girari. Ma ya tii sua.

¹¹ Yen sōna kon ye gira kpa n ye sina boko wi u sinambu kpuro dam kere n̄mu b̄eria kpa u ye kua nge mε yen torara nε.

¹² T̄on tuko be ba nuku k̄suru bo ba koo ye k̄i bu sura bu k̄. Kpa yen kāasi yi w̄eri guunu ka w̄wi sɔɔ kpa yi b̄ɔk̄ira tem mε kpuron w̄wi sɔɔ. Kpa t̄on be ba raa wāa yen saarɔ bu yarina bu ye deri.

¹³ Yen b̄irun w̄ll̄wa gunɔsu su koo na su sina. Kpa gbeku yεε yi yin wāa yeru ko yen k̄ok̄ɔɔ.

¹⁴ Yen̄i ya koo koorawa kpa dāa ni nu nim waamɔ nu ku raa ka gunia nu guru winu girari nu sere tii sua nin gunum s̄. Domi dānu ka t̄ambu kpuro ba koo gbiwa bu da bu ḡribu deema.

¹⁵ Wee ye nε, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nεε, d̄oma te sɛduru ye, ya koo du ḡribun wāa yerɔ, kon de taka koor̄a ye ya wāa yam mi kpuro yu ḡɔ wooru sina. Kon nim ȳrasia yen s̄, kpa n de daanu nu kokubu ȳra. Kon maa de yam mu t̄ira Libaniɔ, kpa n dānu gberasia yakasɔ.

¹⁶ Sanam mε kon de sɛduru ye, yu w̄ruma yu da ḡriɔ ka t̄on be ba d̄ɔ mi sannu, be ba koo yen w̄rumaan damu n̄ ba koo diiri b̄erum s̄. Gbaa te ba m̄ Edenin dāa ni nu buram bo ka ni nu gea s̄a ni kpuro ni nu gesi nim waamɔ Libaniɔ nu ko n nuku dobu m̄wa sere tem sɔɔwɔ.

¹⁷ Nin tii nu koo sara nu da ḡribun wāa yerɔ nu bu deema be ba go ka takobi. Ba raa s̄awa yen dam ma ba wāa yen saarɔ t̄ambun suunu sɔɔ.

¹⁸ Edenin gbaa te sɔɔ, dāa gaa kun ka Egibitin sina boko nε buram sɔɔ ka kp̄āru sɔɔ. Ka mε, ba koo n̄n surewa ḡribun wāa yerɔ tem sɔɔ sɔɔwɔ ka dāa ni nu wāa Edeni mi sannu kpa u n kp̄i ka be ba go tabu sɔɔ ka takobi, be ba ñ

Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ. Yeniwa ya koo Egibitin sina boko ka win tɔn dabi te kpuro deema. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni kpuro gerua.

Ba koo Egibitigibu

ka ben sina boko gɔɔ swīiya

32

¹ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura yirusen suru wɔkura yirusen tɔɔ gbiikuru sɔɔra Yinni Gusunɔ u neɛ,

² tɔnun bii, a gɔɔ swīiyɔ Egibitin sunɔn sɔ. A nùn sɔɔwɔ a neɛ, wee u sáawa nge gbee sunɔ kpeɓbu bwesenun suunu sɔɔ.

Ma u maa sáa nge karaku nim wɔku sɔɔ.

U ra tii kpare daa ten nim sɔɔ

kpa u ten nim buri ka naasu

kpa ten kurenu nu soona.

³ Yen sɔ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na neɛ, kon nùn nen yáakororu surema sanam me tɔn dabinu nu mɛnne kpa bu nùn gawa bu yarama.

⁴ Kon nùn yarawa kasɔ kpa n nùn kɔ yakasɔ. Kon dewa gunɔsu su na su sina win wɔllɔ kpa gbeeku ye yi nùn di.

⁵ Kon win yaa yariwa guunu wɔllɔ kpa n ye ya tie taasi wɔwi sɔɔ.

⁶ Kon de win yem mu n yari tem mɛ sɔɔ u wáa sere ka guunɔ kpa yem mu n yiba mɛn wɔwi sɔɔ.

⁷ Sanam me u koo gbi, kon de wɔllu tu tıra. Kon kperin yam bururam go kpa guru wiru tu sɔɔ wukiri, kpa suru u ku maa yam bururasia.

⁸ Kon wɔllun fitilanu kpuro go win sɔ. Kpa n de yam mu tıra win tem sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ Kon de bwese dabinu nu biti soora nù n win kpeerabun labaari nua, baa ka tem me u n̄ yɛ.

¹⁰ Kon de bwese ni, nu n biti soore win sɔ. Kpa nin sinambu ba n diirimɔ bɛrum sɔ sanam me kon nen takobi fia ben wuswaaɔ. Sanam me u koo kpeera mi, ba ko n diirimɔwa saa kpuro sɔɔ, ben baawure u n ka win wáaru nañde.

¹¹ Domi ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na neɛ, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba koo nùn wɔri ka takobi.

¹² Kon nùn tabu kowo damgibu be ba nuku kɔsuru bo surema bu win tɔn dabi te go. Kpa Egibitin tii suabu bu kpe.

¹³ Kon win yaa sabenu go nim bakam bɔkuɔ kpa tɔmbu n̄ kun me yaa sabenun naasu su ku maa nim me buri.

¹⁴ Kon de mu kpunawa kpa mu n kokumɔ nge gum yarum. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁵ Nà n dera Egibiti ya kua bansu ma na yen dukia gura mam mam, na yen tɔmbu kam koosia, saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sáa Yinni Gusunɔ.

¹⁶ Womu geniwa bwesenu kpuron tɔn kurɔbu ba koo ko Egibiti ka yen tɔn dabi ten sɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ba koo bwese ni ba kamia

gɔɔ swīiya

¹⁷ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura yirusen suru wɔkura yirusen sɔɔ wɔkura naɔbuse sɔɔ, Yinni Gusunɔ u neɛ,

¹⁸ tɔnun bii, a gɔɔ wuri koowo Egibitigibun sɔ kpa a de wunen gɔɔ wuri yi, yi bu sure sere tem sɔɔwɔ gɔribun wáa yerɔ be ka bwese ni nu dam mɔn tɔmbu.

19 A bu sɔwɔ a neɛ, ba tamaa ba gabu beɛɛ kerewa? Aawo! Ba koo dawa gɔribun wāa yerɔ ba n kpī mi sannu ka be ba kun Gusunɔ yɛ.

20 Ba koo wɔrukuwa bu kpuna ka be ba go tabu sɔɔ sannu. Wee, ba takobi woma kararun di bu ka be kpuro go.

21 Tabu durɔ damgii be ba wāa gɔribun wāa yerɔ ka be, Egibitigibun somio be ba gu, ba koo nɔɔguru sua bu bu dam koosia bu neɛ, be wee ba sarama be, be ba n Gusunɔ yɛ. Wee ba kpī. Ba bu gowa ka takobi.

22 Mɛya Asirin sina boko ka win tɔn dabinu ba kpī ma ben sika ya nùn sikerene. Be kpurowa ba gu tabu sɔɔ.

23 Siki ni, nu wāawa sere tem sɔɔ sɔwɔ, ma nu ka ben sina bokoguru sikerene. Tabu sɔɔra ba be kpuro go be, be ba raa nasie.

24 Mɛya maa Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpī. Ma win tabu kowobun siki nu wiguru sikerene. Be kpurowa ba go tabu sɔɔ be, be tɔmba raa nasie. Ba n Gusunɔ yɛ. Wee ba wāa sikaɔ sere tem sɔwɔ. Ba sekuru sɔwɔa gɔribun wāa yeru mi.

25 Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpī ka be ba go tabu sɔɔ. Win tabu kowobun sika ya wiguru sikerene. Be, be ba n Gusunɔ yɛ ba gu tabu gberɔ. Beya tɔmba raa nasie. Be wee tɛ ba kpī ba sekuru sɔwɔa ka be ba gu taa bii sɔɔ.

26 Mɛsɛki ka Tubali ba kpī ka ben tabu kowobu kpuro. Ma tabu kowo ben sika begia sikerene. Be, be ba n Gusunɔ yɛ mi, ba gūwa tabu sɔɔ. Beya tɔmba raa nasie.

27 Be, be ba n Gusunɔ yɛ mi, ba n ka bu yellun tabu durɔ damgibu mɛnne ba sika. Ba duawa gɔribun wāa yerɔ ka ben tabu yānu ba kpuna ben toranun sɔ, ma ben takobiba ba kua ben leferi. N deema beya tɔmbu ba raa nasie.

28 Nge mɛya Egibitigibu ba koo maa gbisuku kpa bu bu sike tɔn be ba n Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ be, be ba go tabu gberɔ.

29 Edɔmuba ka ben sina asakpɔbu ben tii ba wāa gɔribun wāa yeru mi. Baa mɛ ba wɔruguru mɔ, ba bu gowa. Wee ba bu sikua ka be ba n Gusunɔ yɛ sannu.

30 Sɔɔ yɛsan nɔm geu gian sinambu ka sere Sidonigibu ba sara ba da gɔribun wāa yerɔ. Wee tɔn be, ba wāa sekuru sɔɔ baa mɛ ba raa bu nasie ben wɔrugurun sɔ. Adama tɛ, ba da ba kpī ka be ba go tabu sɔɔ sannu be, be ba n Gusunɔ yɛ mi. Ba sekuru sɔwɔa gɔribun wāa yeru mi.

31 Egibitin sina boko u koo bu wa kpa win laakari yu kpuna win tɔn dabi ten sɔ ka win tabu kowobun sɔ be ba go tabu sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

32 Na dera tɔmbu ba ra n bɛrum soore Egibitin sina boko win sɔ. Adama tɛ, wi ka win tabu kowo be ba gu tabu sɔɔ, ba koo bu sikewa be ba n Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

33

Yinni Gusunɔ u Esekieli kua

Isireliban kirɔ kowo (I maa mɛɛrio 3:16-21)

1 Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔwɔa u neɛ,

2 wunɛ tɔnun bii, a wunɛgibu Isireliba sɔwɔa a neɛ, tabu b̀n n wāa ben tem sɔɔ, ba ra gbamgba sowo gosiwa.

3 Saa ye sɔɔ, gbamgba sowo wi, ù n yibɛɛba wa kpa u gbamgba so u ka wigibu nɔɔsia.

²² N deema yoka durɔ wi, u sere tunuma, Yinni Gusunɔ u Esekieli win dam wɛ, ma win yara kusiarɔ. Ye durɔ wi, u na sisiru bururu win mi, yera u ka nùn gari kua.

²³ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

²⁴ ɛnɛn bii, wee ye tɔn be ba tiara Yerusalemun bansɔ ba gerumɔ. Ba mɔ, Aburahamu u wɔawɔ wi turo. Ka mɛ, u tem mɛ mwa. Kaa sere gere bɛsɛ be sa dabi, ma ba sun tem mɛ wɛ?

²⁵ Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔmɔ. Na nɛɛ, ba yaa temmɔ ka yen yem sannu. Ba bũnu sɔamɔ, ma ba tambu goomɔ. Yera ba tamaa tem mɛ, mu ko n sɔa begim?

²⁶ Ben tabu yɔna ba ra n naane sɔa. Ba ra n daa kɔsa mɔwa, baawure u ka win winsim kurɔ kpunamɔ. Yera ba tamaa tem mɛ, mu ko n sɔa begim?

²⁷ A maa bu sɔɔwɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, sere ka nɛn wɔaru, be ba wɔa bansu sɔɔ mi, ba koo bu gowa ka takobi. Be ba wɔa yakasu sɔɔ, gbɛeku yɛɛya yi koo bu tem. Be ba maa kukua gbɔra damginu sɔɔ ka kpee baaba sɔɔ, barara ta koo bu go.

²⁸ Kon tem mɛ gɔsia bansu. Mɛn dam mu koo kpe mɛn sɔ ba tii sue. Ba koo mɛn guunu deri. Goo kun maa sarɔ mi.

²⁹ Nà n tem mɛ bansu koosia mam mam n ka be, Isireliba sɛɛyasia ben daa kɔsan sɔ, saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

³⁰ Tɔnɛn bii, wunɛgibu Isireliba ba wunɛn faagi mɔ ganin bɔkuɔ ka dii kɔnnɔɔ. Baawure u win winsim sɔɔmɔ u mɔ, a na su da su Yinni Gusunɔn gari nɔ.

³¹ Ma ba naamɔ dabi dabinu ba nun swaa daki. Adama ba n mɔ ye a bu sɔɔmɔ. Ba wunɛn gari yaakorɔ sɔa ma ba ben tii tiin arufaani naa gire.

³² Wee a sɔawa nge ben barɔ wi u dɔkoru do. A maa bara soberu yɛ. Ba ra wunɛn kirɔba swaa daki kpa ba kun be mɛm nɔɔwɛ.

³³ Adama ye a bu sɔɔwa mi kpuro yà n koorɔ, ba koo gia ma nɛn sɔmɔ u wɔa ben suunu sɔɔ.

*Yinni Gusunɔ u Isireliban
kparobu gerusimɔ*

34

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

² wunɛ ɛnɛn bii, a Isireliban kparobu gerusio. A bu nɛn kirɔba sɔɔwɔ. Wee ye na bu sɔɔmɔ. Na nɛɛ, be, Isireliban kparobu, ba kuawa bɔrurɔbu. Domi ben tiin gariya ba mɔ. Ba n yɔa gɔɔ nɔɔrimɔ.

³ Wee ba yɔa ni nu gum mɔ goomɔ ba temmɔ ma ba nin bom nɔrumɔ. Adama ba n nu kparamɔ.

⁴ Ba n ni nu kpanamɔ somi. Ba n ni nu barɔ nɔɔri. Ba n ni nu mɛɛra wan bosu tim doke. Ba n ni nu geramɔ sure swaa gea sɔɔ. Mɛya ba n ni nu kɔɔra kasu. Adama ba nu dam dɔremɔwa.

⁵ Ma nu yarina domi nu n kparɔ mɔ. Nu kua gbɛeku yɛɛn dɔanu.

⁶ Ma nu sirene guunu ka gungunu wɔllɔ nu yarine tem kpuro sɔɔ. Goo kun nin bwisikunu kue u sere mam nu kasum da.

⁷ Yen sɔ, be, Isireliban kparobu bu swaa dakio bu nɔ ye na bu sɔɔmɔ.

⁸ Nɛ, Yinni Gusunɔ, sere ka nɛn wɔaru, na wa ma ba nɛn yɔanu wɔri ba goomɔ. Ma nu kua gbɛeku yɛɛn dɔanu yɛn sɔ nin kparoba kun nin bwisikunu kue bu nu nɔɔri. Ma ba sere ben tii nɔɔrimɔ.

⁹ Yen sɔ, bu swaa dakio bu nɔ ye na bu sɔɔmɔ.

¹⁰ Ne, Yinni Gusunɔ, na bu seesimɔ. Ba ñ ko n maa sãa nen yãanun kparobu bu sere nin arufaani di. Kon nu wɔra ben nɔman di, kpa nu kun maa sãa ben dīanu.

Yinni Gusunɔ u ko n sãa

win yãanun kparo

¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ saa tɛn di. Na nee, nen tiiwa kon nen yãanu menna n nu nɔɔri.

¹² Kon nu menna nge me yãa kparo u ra win yãanu menne nù n yarina. Tɔɔ te nu yarina ta sãawa yam wõku bakararu. Kon da n nu kasuwa baama mi nu yarine.

¹³ Kon nu yarama tem tukum di. Kpa n nu menna n ka na nin temɔ Isireliɔ. Kon nu kpara guunɔ ka wɔwi sɔɔ ka sere mi tɔmba wãa kpuro.

¹⁴ Kon ka nu da kpara yee geeru sɔɔ. Kpa nu di nu wɛra. Nu koo yɔ Isireliban guunɔ kpa nu yaka geesu wa nu di.

¹⁵ Nen tiiwa kon nu kpara kpa n de nu wɛra. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Kon ni nu kɔɔra kasuma n ka na. Kpa n ni nu mɛɛra wan bosu tim doke. Kpa n maa ni nu barɔ nɔɔri nu dam ko. Adama kon ni nu bɔɔru go. Nen tiiwa kon nen yãanu kpara gem sɔɔ.

Gusunɔ

u win tɔmbu somiru wee

¹⁷ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na Isireliba be ba sãa nge yãanu sɔɔmɔ. Na nee, kon nin geenu ka kɔsunu wunana. Kon yãanu ka bonu wunana.

¹⁸ Domi yaka gee si nin ganu di su nu tura sere nu si nu ñ di taakumɔ. Nu nim gem nɔra n nu tura ma nu me mu tie taaka nu burisi.

¹⁹ Yaka si nu taaka mi, siya nen yãa ni nu tie nu dimɔ. Nim me nu maa burisi mi, meya nu nɔrumɔ.

²⁰ Yen sɔna ne, Yinni Gusunɔ na nu sɔɔmɔ na mɔ, kon yãa ni nu bɔɔru ka ni nu woore wunana.

²¹ Domi ni nu bɔɔru nu ni nu woore ka kɔbi bɔrikia nu yarinasia.

²² Wee na nu somiru wee. Kpa goo u ku raa maa nu mwɛɛri. Kon nu siria.

²³ Kon nu kparo turo wɛ wi u koo nu nɔɔri. U koo yariwa nen sɔm kowo Dafidin bweserun di. U koo nu nɔɔri kpa u n sãa nin kparo geo.

²⁴ Ne Gusunɔ ko na n sãa nin Yinni. Kpa nen sɔm kowo Dafidi u n sãa nin kparo. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁵ Na nɔɔ mwɛɛru kua ma kon nu bɔri yendu wɛ. Kon de gbeeku ye kpuro yi doona tem minin di. Saa ye sɔɔ, nu koo kpɔi nu kpuna gbaburɔ ka dãa sɔɔwɔ.

²⁶ Kon de nu n wãa guu te na gɔsan bɔkuɔ. Kpa n nu domaru kua n de gura yu ne yen saa sɔɔ.

²⁷ Dãnu nu koo binu ma. Tem mu koo de dīanu nu ma, kpa baawure u n wãa bɔri yendu sɔɔ. Kon nen tɔmbun yorun yɔni kasuku kpa ñ bu yakia be ba bu yoru mwɛɛran nɔman di. Kpa bu gia ma nena Yinni Gusunɔ.

²⁸ Tɔn tukobu ba ñ maa bu dimɔ. Gbeeku ye yi ñ maa bu mwɛɛrimɔ. Ba koo yariwa karin di. Goo kun maa bu narumɔ.

²⁹ Kon bu gbea wɛ ye ya koo yisuru yari. Ba ñ maa gɔɔrun wahala mɔ ben tem sɔɔ. Tɔn tukobu ba ñ maa bu sekuru dokemɔ.

³⁰ Ba koo gia ma ne Gusunɔ na sãawa ben Yinni. Nena na ka be, Isireliba wãa. Ba sãawa nen tɔmbu. Nena na yeni gerua.

³¹ Be nen tɔmbu, beya ba sãa nen yãa ni na nɔɔrimo mi. Domi na sãawa ben Yinni. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gari yi ba gerua Edomuban sɔ

35

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee,

² tɔnun bii, a mɛerio Seirin guurun bera gia, kpa a tu sɔ a nee,

³ ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, wee kon tu wɔrima. Kon tu nen nɔmu demie kpa n tu ko bansu.

⁴ Kon ten wusu bansu koosia, kpa tu yɔra diiru. Saa ye sɔɔra ta koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

⁵ Wee ta ka Isireliba yibere teeru neni sere ka gisɔ. Isireliban wahalan saa sɔɔ, ta bu takobi sɔkura sanam me ben durum ya yewa.

⁶ Yen sɔ, ne, Yinni Gusunɔ na nee, sere ka nen wãaru, kon ten yem yari. Yem me ta raa yari mi, mu ko n tu swii. Domi ta n tɔmbun yem yaribu yine. Yen sɔ, ba koo ten tiin yem yari.

⁷ Kon de Seirin guu te, tu ko bansu. Kon be ba sarɔ mi kpuro go.

⁸ Tɔn be ba gon gonu nu ko n teriewa baama guunɔ ka gungunɔ ka wɔwi sɔɔ ka sere maa wɔrusɔ.

⁹ Kon de tu kowa bansu sere ka baadommaɔ. Goo kun maa sinamɔ ten wusu sɔɔ. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

¹⁰ Seiri ya nee, Isireli ka Yudan temgibu ba koo ko yegibu. Ya koo be kpuro mwa baa me na wãa mi.

¹¹ Yen sɔ, sere ka ne, Yinni Gusunɔn wãaru, kon ye mɔru ka nisinu ka tusiru kɔsie nge me ya raa bu kua. Kon bu tii sɔɔsi sanam me kon ye siri.

¹² Saa ye sɔɔ, ya koo gia ma ne, Yinni Gusunɔ na nua wɔma ye ya Isireliban guunu wɔnwa. Ya nee, wee nu kam kua. Wee ba ye nu nɔmu sɔndia nge gbeku yee.

¹³ Ya tii sua nen wuswaaɔ ka yen gari gerubu. Ya man tɔn bia gari gerusi. Nen tiwa na ye nua.

¹⁴ Ne, Yinni Gusunɔ na maa nee, sanam me tem kpuro mu ko n wãa nuku dobu sɔɔ, yen tem mu koo ko bansu.

¹⁵ Domi ya nuku dobu kua sanam me ya Isireliban tem kam koosia. Nge meya kon Seirin guuru ka Edomun tem me kpuro kam koosia kpa n ko bansu. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sãa Yinni Gusunɔ.

Isireliba

ba koo wurama ben temo

36

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee, tɔnun bii, a Isireliban guunu nen gari sɔɔwɔ kpa nu yi swaa daki. Ma Esekieli u ka guu ni gari kua u nee, i swaa dakio i nɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee,

² wee yibereba ba gerumɔ ba mɔ, ehɛ, tɛ i kua beginu.

³ Yen sɔ, ameniwa wi, Yinni Gusunɔ u nee, n bee sɔ. U nee, u wa ma ba kãa bu bee kpeerasia beri berika kpuro, bu bee mwe. Kpa bwese ni nu tie nu n bee mɔ. Meya nu ra n bee yɛemɔ nu n ka faagi mɔ yam kpuro.

⁴ Yen sɔ, u nee, bee guunu ka gungunu ka daanu ka wɔwi ka bansu ka wuu si ba deri si yibereba ba wɔri ba yãnu gura ma bwese ni nu ka su sikerene nu su yɛemɔ, i swaa dakio i nɔ ye u gerumɔ been sɔ.

⁵ Wi, Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, ka nisi bakana u ka Edɔmuba kpuro gari mɔ ka bwese ni nu tie, ni nu tii win tem wɛ ka nuku dobu ka win gendu ma nu ka mɛn yānu kpuro gura.

⁶ Bɛɛ Isireliban tem guunu ka gungunu ka daanu ka wɔwi, wee ye u nɛɛ, n bɛɛ sɔ. U nɛɛ, wi wee u gari gerumɔ mɔru ka nisinun sɔ. Domi bwese tukunu nu bɛɛ sekuru doke.

⁷ Yen sɔna u nɔma yiya u bɔrua u nɛɛ, bwese ni nu ka bɛɛ sikerene mi, niya nu koo sekuru wa.

⁸ Saa ye sɔɔ, bɛɛ guunun dānu i ko kpara kpa i binu ma win tɔmbu Isireliban sɔ. Domi ben wuramaru ta turuku kua kɔ.

⁹ Wi wee u ka bɛɛ wāa. U koo bɛɛ wuswaa kisima. Ba koo maa wuku bɛɛn temɔ bu duure.

¹⁰ U koo de tɔmbu bu dabia. Isireliba kpuro ba koo wurama mi, kpa ba n wāa bɛɛn suunu sɔɔ. Kpa bu bansu sɔɔ dii kpaanu bani.

¹¹ U koo de tɔmbu ka yaa sabenu bu dabia bu kɔwara kpa bu sina mi nge yellu. Kpa u bu gea kua n kere ye u raa kua. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma wiya u sāa Yinni Gusunɔ.

¹² U koo de win tɔmbu Isireliba bu sɔ bɛɛn wallo kpa ba n bɛɛ mɔ. I ko n sāa ben tubi. Saa ye sɔɔ, i n maa derimɔ bu ben bibu bia.

¹³ Wee tɔmba gerumɔ ba mɔ, Isirelin tem mu sāa nge gbeku yaa ye ya yen tiin binu temmɔ.

¹⁴ Yen sɔna i n maa tɔmbu temmɔ. I n bɛɛn tɔmbu kam koosiamɔ.

¹⁵ U n maa derimɔ i bwese tukunun wɔma nɔ. Ba n maa bɛɛ sekuru dokemɔ. Meya i n maa derimɔ bɛɛn tɔmbu bu kam ko. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba menna

¹⁶ Yinni Gusunɔ u maa gerua u nɛɛ,

¹⁷ tɔnun bii, sanam mɛ Isireliba ba wāa ben temɔ, ba mu disi doke ben daan sɔ ka ben kookoosun sɔ. Ma na ben kookoo si garisi disi nge tɔn kurɔ wi u yasa mɔ.

¹⁸ Yen sɔna na bu mɔru seesi yem mɛ ba yari ben tem sɔɔn sɔ ka sere bɔu ni ba ka mu disi doke.

¹⁹ Na bu siri ben daa ka ben kookoosun sɔ. Ma na bu yarinasia ba wāa wāa bwesenu ganu sɔɔ tem tukumɔ.

²⁰ Ye ba wāa bwese nin mi, ni ba tii wɛ, miya ba nen yisi dɛɛra te sankasere tɔmba mɔ, Yinni Gusunɔn tɔmba. Win tem diya ba yarima.

²¹ Yen sɔna na kɔ n nɛn yisi dɛɛra te faaba ko te be, Isireliba ba sankumɔ bwesenun suunu sɔɔ mi ba wāa.

²² Yen sɔ, tɔnun bii, a kpaam Isireliba sɔwɔ a nɛɛ, n n ben sɔ na yeni mɔ. Nɛn yisi dɛɛra ten sɔna te ba sankasere bwesenu sɔɔ.

²³ Kon nɛn yisi baka te bɛɛrɛ wesia te ba sankasere bwesenun suunu sɔɔ mi. Bwese ni, nɔ n wa ba man bɛɛrɛ wɛɛmɔ, nu koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

²⁴ Kon bu wuna bwese nin suunu sɔɔn di n bu menna n ka wurama ben temɔ.

²⁵ Kon bu nim dɛɛram wisi kpa bu dɛɛra. Kon ben toranu kpuro wɔka kpa n ben bɔnu kpuro wuna n kɔ.

²⁶ Kon bu bwisiku kpaanu ka gɔru kpaasu wɛ. Kon ben gɔru si su bɔɔbu nge kperu wuna kpa n bu gɔrusu wɛ si su du nge wasi.

²⁷ Kon bu nɛn Hunde wē kpa n de bu nɛn woodaba mɛm nɔɔwa ba n ka ye sɔmburu mɔ.

²⁸ Ba koo sina tem mɛ na ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua sɔɔ, kpa bu ko nɛn tɔmbu kpa na n maa s̄aa ben Yinni.

²⁹ Kon bu toranu kpuro gbara. Kon de bu d̄ianu wa nu n kp̄a. Na n̄ maa bu ḡɔru kparemɔ.

³⁰ Kon de d̄anu nu ma, kpa gbea yu d̄ianu ko kpa bu ku maa sekuru wa ḡɔrun s̄ɔ bwesenu sɔɔ.

³¹ Saa ye sɔɔra ba koo tubu ma ben kookoosu ka ben daa ya n̄ w̄a kpa bu tii tusi yen s̄ɔ.

³² Adama be, Isireliba ba n yē ma n n̄ ben s̄ɔ na m̄ɔ mɛ. Bu de sekuru tu bu mwa. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³³ Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa nɛɛ, d̄oma te kon bu d̄ɛɛrasia ben toranu kpuron di, kon de tɔmbu bu yibu wusu sɔɔ kpa bu ben bansu seeya.

³⁴ Ba koo maa d̄ianu yewe tem mɛ sɔɔ, mɛ ba raa deri tɔmbu kpuro bu ka wa ma ḡaanu ku ra kpi mi.

³⁵ Kpa bu nɛɛ, tem mi ḡaanu ku ra kpi mi, wee mu kua nge gbaa te ba m̄ɔ Edeni. Mɛn wuu si su raa bansu s̄aa su t̄ɛ tɔmbu yiba ma ba su gb̄aranu toosi.

³⁶ Kpa bwese ni nu ka bɛɛ sikerenɛ nu gia ma nɛna na ye ba raa sura seeya, ma na ye ba raa wuka gira. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Kon maa ye ko.

³⁷ Wee ye kon maa wure n Isireliba kua. Kon bu dabiasia nge ȳaa ḡɔ.

³⁸ Wuu si su raa bansu s̄aa, su koo tɔmbu yibu nge ȳaa ḡɔ si ba ḡɔsa ȳakurun s̄ɔ, si ba ra ka nɛ Yerusalemuɔ t̄ɔɔ bakarun s̄ɔ. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Esekieli u kuku gbeunu wa

kāsiru sɔɔ

37

¹ Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli nɛnua ma mu win bw̄ɛra sua mu ka da wɔwa gaan suunu sɔɔ. Wɔwa ye sɔɔ, kukuna nu yiba.

² Ma dam mɛ, mu dera u s̄ia kuku nin suunu sɔɔ. U deema nu dabi wɔwa ye sɔɔ, ma nu gbera woko woko.

³ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, kuku ni, nu koo kp̄i nu w̄aaru wa?

Ma u wisa u nɛɛ, wuna a yē mɛ, Yinni.

⁴ Ma u n̄n s̄ɔɔwa u nɛɛ, a gari geruo kuku gbebu nin s̄ɔ a nu s̄ɔ a nɛɛ, nu nɛ, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio nu n̄ɔ.

⁵ Na nɛɛ, kon nu hunde kpa wē kpa nu maa se nu n w̄aa.

⁶ Kon nu s̄ii kpaanu wē kpa n de nu wasi kpara. Kon nu hunde kpa wē kpa nu se nu n w̄aa. Saa yera ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

⁷ Ma Esekieli u gari yi gerua nge mɛ Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔɔwa. Sanam mɛ u gari yi m̄ɔ, yera u damu gagu ka ȳiribu gabu nua ma kuku ni, nu susina.

⁸ Yera u wa nu s̄iinu kua ma nu wasi kpara, adama nu n̄ gina hunde m̄ɔ.

⁹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, tɔnun bii, a gari geruo a hunde s̄ɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, hunde yu na saa handunian goonu n̄nɛn di kpa yu goo ni wom wure kpa nu se nu n w̄aa.

¹⁰ Ma u gari gerua nge mɛ Yinni Gusunɔ u n̄n s̄ɔɔwa. Ma hunde ya na ni sɔɔ, nu w̄aaru wa ma nu seewa nu ȳra. Nu dabi n̄ge tabu kowobu.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, tɔnun bii, kuku ni, nu s̄aawa Isireliba. Wee ba m̄ɔ, ben kukunu nu gbera. Ben ȳiyɔbu bu doona ma ba k̄ɔra.

¹² Yen sō tē, a bu sōwō a nεε, wee kon be, nen tōmbun sika wukia kpa n bu yara min di n ka bu wurama ben temō.

¹³ Nā n bu kua mε, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

¹⁴ Kon bu nen Hunde dokea kpa bu wa ba n wāa. Kon de bu wura bu sina ben temō. Saa ye sōra ba koo gia ma nε, Yinni Gusunō na gari gerua na maa yi kua.

Yudaba ka Isireliban banda

koo ko teeru

¹⁵ Yinni Gusunō u maa nεε,

¹⁶ wunε tōnun bii, a dāa kukuru garu suo kpa a Yudaban bandun yīsiru yore ten wōllō. Kpa a maa dāa kukuru garu sua a Isireliban bandun yīsiru yore ten wōllō.

¹⁷ Kpa a dāa kukunu yiru ye swεena nu ko nge dāa kuku teeru wunen nōma sō.

¹⁸ Sanam mε tōmba koo nun bikia bu nεε, a n kaa sun dāa yen tubusianu sō?

¹⁹ Saa ye sōra kaa bu wisi a nεε, ameniwa nε, Yinni Gusunō na gerua. Na nεε, kon Isireliban bandun dāa kuku te sua kpa n tu swεena ka Yudaban bandugiru nu ko dāa kuku teeru nen nōmaō.

²⁰ Dāa kuku ni, nu ko n wāawa wunen nōmaō ba n waamaō.

²¹ A maa bu sōwō a nεε, wee, kon Isireliba mennama beri berikan di mi ba yarine bwesenu sō, kpa n de bu wurama ben temō.

²² Ba koo ko bwese teeru sere ka be ba wāa guunō kpa ba n sunō turo mō. Ba n ko n maa sāa bwesenu yiru. Ba n ko n maa sinambu yiru mō.

²³ Ba n maa tii disi dokemō ben būu sāanun sō ka ben toranun sō. Kon bu yaramawa mi ba wāa ba ka tora kpuron di. Kon bu deerasiawa mam mam. Ba ko n sāawa nen tōmbu kpa na n maa sāa ben Yinni.

²⁴ Dafidi nen sōm kowon bibun bweseru sōra ba koo sunō wa. Kparo turowa ba ko n mō. Ba koo nen woodaba mem nōwa kpa bu ka ye sōmburu ko.

²⁵ Ba koo wure ba n wāa tem mε sō mε na nen sōm kowo Yakōbu wē. Miya ben baababa ba sina. Ben tii ba koo maa sina mi sere ka ben bibun bibō ka baadommaō. Dafidin bibun bwesera ta ko n bandu dii mi sere ka baadommaō.

²⁶ Kon ka bu arukawani bōri yendugia bōke ye ya ko n wāa sere ka baadommaō. Kon de bu sina tem mi, kpa bu dabia. Kpa n nen sāa yeru gira ben suunu sō sere ka baadommaō.

²⁷ Nen wāa yeru ta ko n wāawa ben suunu sō. Ba ko n sāawa nen tōmbu kpa na n sāa ben Yinni.

²⁸ Nen sāa yeru tā n wāa ben suunu sō sere ka baadommaō, saa ye sōra bwesenu nu koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō wi u Isireliba gōsa nenem.

Gari yi ba gerua Gōgun sō

38

¹ Yinni Gusunō u nεε,

² tōnun bii, a mεεriō Gōgun bera gia Magōgun temō wi, wi u sāa Mεseki ka Tubalin kparo kpa a nūn gerusi a nεε,

³ wee ye nε, Yinni Gusunō na gerumō. Na nεε, kon Gōgu wōrima wi u sāa Mεseki ka Tubalin kparo.

⁴ Kon nūn gōsiamā kpa n kōkōnu doke win baa saburosō, kpa n nūn gawama, wi ka win tabu kowobu ka dumi ka maasōbu, kpa win tōn dabi te, ta n tabu yānu sebua ta n tere bakanu ka piiminu neni kpa ta n takobiba fīamō.

⁵ Pɛɛsiba ka Etiopigibu ka Putigibu be kpuro ba tɛɛnu ka sii furo kəkɔnu doke, be kpurowa ba koo ka nùn da.

⁶ Gomɛɛn tabu kowobu ka Bɛti Togaamagii be ba wāa sɔɔ yɛsan nɔm geun sɔɔ sɔɔ gia, be ka ben tabu kowobu kpuro ka sere bwese dabi dabinun tɔmbu, be kpurowa ba koo nùn swii.

⁷ U gesi win sɔɔru koo wo wi ka tɔn be ba koo nùn swii kpa u n sɔɔru kpeere. Wiya u koo bu kpara.

⁸ Amɛn biru kon de u ko ben wirugii, kpa u Isireliba wɔri be ba kisira tabun di. N deema ba raa yarinɛwa tem tukumɔ ma ba seema tem kpuron di mi ba raa wāa. Ba wurama ba menna Isireliban guunɔ ni ba raa deri n tɛ. Ma ba sina mi ka bɔri yɛndu.

⁹ Adama wi ka win tɔn be ba nùn swii ba koo tem mɛ wukiriwa nge woo bɔkɔ n̄ kun mɛ nge guru wiru.

¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, saa ye, yà n tunuma, bwisiku kɔsunu koo nùn deema kpa u kɔsa himba ko.

¹¹ U koo gɔru doke u nɛɛ, u koo tem gam tɔmbu wɔri be ba wāa bɔri yɛndu sɔɔ, bèn wusu su n̄ gbāranu ka gamboba mɔ.

¹² U koo da u tɔmbu wɔri be ba ben wuun bansu seeya kpa u ben yānu gura. Tɔn be, ba wuramawa saa tɔn tukobun suunu sɔɔn di. Ba dukia ka yaa sabenu wa. Ma ben tem mu wāa handunian suunu sɔɔ.

¹³ Saban tɔmbu ka Dedanigibu ka Taasisin tenkuba ka sere be ba wāa turuku mi, ba koo nùn bikia bu nɛɛ, mban sɔna u tɔn dabi teni menna. U kīwa u tɔmbu wɔri u ben yānu gura? U kīwa u tɔmbun sii geesu ka ben wura gura? U kīwa u ben yaa sabenu n̄ kun mɛ ben dukia baka gura?

¹⁴ Wunɛ tanun bii, a Gɔgu sɔɔwɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, dɔma te nɛn tɔmbu Isireliba ba koo sina bɔri yɛndu sɔɔ, u ko n yɛ.

¹⁵ Saa ye, u koo na saa win wāa yerun di sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ wi ka bwese dabi dabinun tabu kowobu be kpuro ba n yɔɔwa dumin wɔllɔ.

¹⁶ Yen biru u koo sewa u nɛn tɔmbu Isireliba seesi kpa win tabu kowo be, bu Isireliba wukiri nge mɛ guru wiru ta ra tem wukiri. Amɛn biru kon de u na u nɛn tem wɔri kpa n bwese ni nu tie sɔɔsi saa wi, Gɔgun min di ma nɛna na sāa dɛɛro.

¹⁷ Amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, Gɔgu wi, u sāawa win gari na dɛra nɛn sɔmɔbu ba gerua gasɔn di Isireliɔ. Na nɛɛ, kon de u nɛn tɔmbu wɔri.

¹⁸ Tɔɔ tɛ sɔɔ Gɔgu u koo Isireliban tem wɔri, nɛ Yinni Gusunɔ kon wɛru wura ka mɔru.

¹⁹ Nɛna na maa yeni gerua ka nisinu ka mɔru baka. Na nɛɛ, tɔɔ te, tem mu koo yīri too too Isireliɔ.

²⁰ Swɛɛ ka gunɔsu koo diiri bɛrum sɔ nɛn wuswaaɔ ka sere gbɛeku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri ka tɔmbu kpuro. Guunu nu koo wɔruku kpa kpenu nu kankira kpa gbāranu kpuro nu wɔruku.

²¹ Kon de tabu bu nùn wɔri nɛn guunu kpuron wɔllɔ. Baawure u koo win winsim tabu wɔriwa.

²² Kon Gɔgu wi siri n nùn bararu kpɛɛ kpa n de bu nùn go bu yɛm yari. Kon de guru baka yu nɛ ka kpenu kpa dɔɔ ka sɔɔ bisu yu wi ka win tabu kowobu wɔri ka sere tɔn dabi te ta wāa ka wi.

²³ Nge mɛya kon ka bwese dabinu sɔɔsi ma na kpā na maa sāa dɛɛro kpa nu gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

39

¹ Wunε tɔnun bii, a Gɔgu gerusio a nεε, amɛniwa nε, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nεε, nε wee na Gɔgu seesi wi, wi u s̄aa Mεεki ka Tubalin kparo.

² Kon n̄un yara win tem di mε mu w̄aa s̄ɔɔ ȳεsan n̄om geun s̄ɔɔ s̄ɔɔwɔ. Kpa n de u Isireliba w̄ari.

³ Adama kon win tendu w̄ara win n̄om dwarun di kpa n win s̄εenu mwεeri win n̄om geun di.

⁴ U koo w̄aruma Isireliban guunu w̄allɔ wi, ka win tabu kowobu ka tɔn be ba n̄un sw̄iima. Kpa gunɔsu ka gbeeku yεε yi ben yaa di.

⁵ U koo w̄arumawa temɔ nge mε nε, Yinni Gusunɔ na gerua.

⁶ Kon Magɔgu ye d̄ɔɔ doke ka sere be ba w̄aa tem burerɔ b̄ari yendu s̄ɔɔ. Saa ye s̄ɔɔ, ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Yinni Gusunɔ.

⁷ Kon de bu n̄en ȳisi d̄εeraru gia Isireliban suunu s̄ɔɔ. Na n̄ derimɔ bu tu sanku. Saa yera bwesenu kpuro nu koo gia ma n̄ena na s̄aa Gusunɔ Isireliban Yinni Dεero.

⁸ Wee ye kpuro ya kooramɔ ya wee. Ya koo koorawa t̄ɔɔ te n̄en tii na yi. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ Yen t̄ɔɔ te, Isireliba ba koo yari ben wusun di, kpa bu ben yiberεban tere bakanu ka piiminu mwεeri ka ben tema ka s̄εenu ka ben yaasi ka ben b̄ari kpa bu ka ye kpuro d̄ɔɔ s̄ɔre w̄ɔɔ n̄ɔɔba yiru.

¹⁰ Ba n̄ maa d̄aa kaso d̄ɔɔ yakaso. Meya ba n̄ maa d̄aa buramɔ d̄aa s̄ɔɔwɔ bu ka doo ko. Domi tabu ȳaa niya ba koo ka d̄ɔɔ s̄ɔre. Ba koo ben yiberεba mwεeri be, be ba raa bu mwεera. Ba koo t̄ambun ȳanu gura be ba raa ben ȳanu gura. Nε Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Yen t̄ɔɔ te, Isireliɔ kon Gɔgu siku yeru w̄ε nim w̄ɔku b̄oruguun s̄ɔɔ yari yeru gia, mi t̄omba ra sare. Kpa tu bera min swaa go. Miya ba koo Gɔgu ka win t̄ɔn dabi te sike, kpa bu yam mi soku Gɔgun t̄ɔn dabinun w̄awa.

¹² Isirelibara ba koo bu sike kpa bu wa bu ka ben tem d̄εerasia. Ba koo ye kowa suru n̄ɔɔba yiru.

¹³ Isireliba kpurowa ba koo goo ni sike. Yen t̄ɔɔ te, ba koo man b̄εεrε w̄ε, kpa bu m̄om. Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁴ Suru n̄ɔɔba yiru yen baa s̄ɔɔ, ba koo t̄ambu gosi be ba ko n sirene ba n goo ni nu tie kasu ba n sikumɔ. Be ba sarɔ mi kpuro, ba koo bu somi. Meya ba koo ka tem mε kpuro d̄εerasia.

¹⁵ T̄ɔn be ba b̄ɔsu tem mε s̄ɔɔ, b̄a n t̄ɔn kukunu wa, kpa bu ȳireru ko mi. Be ba siku ten s̄amburu m̄ɔ b̄a n na kpa bu kuku ni gura bu sike Gɔgun t̄ɔn dabi ten w̄awa mi.

¹⁶ Ba koo mam wuu gagu ȳisuru k̄ε Hamɔna. Ȳisi ten tubusiana dabiru. Nge meya ba koo ka tem mε d̄εerasia.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u nεε, tɔnun bii, a gunɔ bwese bweseka ka gbeeku yεε kpuro s̄ɔɔwɔ a nεε, yi mennama baama kpuron di n̄en ȳaku te kon kon s̄ɔ. Kon ȳaku bakaru ko Isireliban guunɔ kpa yi yaa tem yi yem n̄ɔ.

¹⁸ Yi koo tabu durɔbun gonu di kpa yi wirugibun yem n̄ɔ be, be ba s̄aa nge Basanin ȳaa kinenu ka ȳaa kpemminu ka bonu ka kete kine ni nu gum ma.

¹⁹ Yi koo yaa gum di yi debu kpa yi yem n̄ɔ sere mu yi go nge tam n̄en ȳaku te kon yi kua min s̄ɔ.

²⁰ Nε, Yinni Gusunɔ na nεε, yi koo dumi ka yin maasɔbun yaa di ka tabu durɔbu ka sere tabu kowobu be ba tie. Yi koo yaa ye diwa yi debu n̄en dii yero.

²¹ Kon bwesenu nen yiiko s̄osi kpa nu wa nge me na bu siri ka seeyasia bi na bu kua.

²² Saa yen d̄oma ten di sere ka baadommā, nen t̄ambu Isireliba ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Gusun̄o ben Yinni.

Esekielin garin wiru

²³ Bwesenu nu koo gia ma Isireliban toranun s̄ona ne, Yinni Gusun̄o na bu biru kisi ma na dera ba bu yoru mw̄era ba ka da tem tukum̄o. Na bu ben yibereba nomu s̄ondia ba bu go tabu s̄oo.

²⁴ Na bu seeyasia nge me ben toranu nu ne ni nu bu kua disigibu. Ma na bu nen wuswaa berua.

²⁵ Adama t̄e ne, Yinni Gusun̄o na nee, kon de Isireliba be, Yak̄obun bweseru bu wurama yorun di. Kon be kpuron w̄onw̄undu ko. Saa ye s̄oo, kon nisinu se nen ȳisi deera ten s̄o.

²⁶ Sanam me ba koo sina ba n w̄aa b̄ori yendu s̄oo, goo kun maa bu baasimo ba koo ben sekuru duari ka ben naane sari te ba man kua.

²⁷ T̄ambu ba koo man beere wē n̄a n Isireliba wunama ben yibereban suunu s̄oon di na ka wurama.

²⁸ Ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Gusun̄o ben Yinni, ne wi na dera ba ka bu yoru da bwese tukunun suunu s̄oo, ma na dera ba maa wurama ben tem̄o. Baa ben turo na n̄ derim̄o u sina tem tukum̄o.

²⁹ Na n̄ maa bu biru kisim̄o. Domi kon bu nen Hunde wē. Ne Yinni Gusun̄owa na yen i gerua.

ESEKIELI U UINNI GUŞUNŌN SĀA YEE KPAARU WA KĀSIRU SŌO

Esekieli u kāsiru wa

40

¹ Ye ba Isireliba yoru mwa yen w̄oo yenda n̄oobusen suru gbiikoon s̄oo w̄okuruse s̄oora Yinni Gusun̄on dam mu Esekieli n̄enua. N deema ye ba Yerusalemu w̄ori ba k̄osuka yen w̄oo w̄okura n̄nese s̄oora mi. Ma u n̄un kp̄ara u ka da Isireliban tem̄o

² k̄āsiru s̄oo. U n̄un sua u yi guuru w̄oll̄o te ta gunu too. Ten s̄oo ȳesan n̄am d̄waru gia, u dia wa ya s̄aa nge wuu.

³ Ma u ka n̄un da mi gia. Ma u dur̄o goo wa mi, u ka sii gandu weene u wēe damgii ka deka neni ye ba ra ka ȳire. Ma u ȳo gambon b̄okūo k̄onn̄ow̄o.

⁴ Dur̄o wi, u nee, tanun bii, a meerīo kpa a swaa daki a de a ye kpuro laakari ko ye kon nun s̄osi. Domi ba ka nun nawa mini a ka meerīo kpa a ka wa a Isireliba tubusia ye a wa.

Yaara ka k̄onn̄o t̄okisu

⁵ Wee ye u wa. U gb̄araru wa ta s̄aa yee te sikerene. U deka wa dur̄o win nama s̄oo. Yen d̄ēbu bu ka ḡom soonu n̄ooba tia ne. Adama yen ḡom soo ten baatere ta d̄ēbu s̄osiwa ka n̄om w̄ii teeru. Yen yasum maa kua deka tia. Yen gunum maa kua deka tia.

⁶ Ma u da k̄onn̄ow̄o ge ga w̄aa s̄oo yari yeru gia ma u ȳoowa gen ȳootiao. Ma u k̄onn̄o yen yasum ȳiira. Ma mu kua deka tia. Ader̄o ga w̄aa dii ten suunu s̄oo ma k̄osu gen ȳwa gen ȳesi ȳesikao.

⁷ K̄osu yee nin baateren d̄ēbu ka ten yasum mu newa. Ye kpuro ya s̄awa deka tia. Batuma ye ya nu karan̄e ya s̄awa ḡom soonu n̄oobu. Gambo ye ya w̄aa dii s̄oon k̄onn̄ow̄o a sere s̄aa yerun tii du, yen yasum mu s̄awa deka tia.

8-9 Ma durɔ wi, u dii sɔɔ ge yīira. Gen ganan gunum mu s̄awa dɛka nɔɔba ita. Ma gen gani tɔɔkii yi maa s̄a gɔm soonu yiru kɔnnɔ gen sɔɔwɔ. Diru gara w̄a s̄a yee ten bɔku.

10 K̄su yerun dii ni kpuro ni nu w̄a s̄ɔ yari yeru gia nu nɛwa. Dia ita itawa ya w̄a adɛrɔ gen beri berikaɔ. Batuma ye ya bu karane ya maa nɛwa.

11 Durɔ wi, u maa kɔnnɔ gen yasum yīira ma ya kua gɔm soonu wɔkuru. Ma gen d̄ɛbu bu kua gɔm soonu wakura ita.

12 K̄su yee nin baateren wuswaaɔ ba batuma gaa w̄a gɔm soo teeru. K̄su yee ten baateren goonu nu s̄awa gɔm soonu nɔɔba tia tia.

13 Durɔ wi, u yīira saa k̄su yee teerun gana sɔɔn di n ka girari yirusen gana sɔɔ te ta gbiikii te mɛera. Ma n kua gɔm soonu yenda nɔɔbu.

14 U maa dii sɔɔ ge yīira ma ga kua gɔm soonu yendu. Dii ten bera gia, s̄a yee ten yaara ya ka kɔnnɔ ge sikerenɛwa.

15 Batuma ye ya w̄a kɔnnɔ gɛn min di ba ra ka du n ka da kɔnnɔ ge ga w̄a sɔɔwɔ, yen d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu weeraakuru.

16 Ba k̄su yee nin fenentiba kuawa nge kɔkɔsɔ nin gani tɔɔkiiɔ ka maa gani yi yi nu burane sɔɔ ka sere dii sɔɔ gen gani sɔɔ. Ma ba dii nin ganin sɔɔwɔ kpakpa wurusun weenasisu koosi ye ya kua yen buraru.

17 Yen biru durɔ wi, u ka n̄n da s̄a yee ten yaara tɔɔkaɔ mi dia tena ya w̄a. N deema ba ḡanu t̄awa nge simaa ba ka yaara ye sikerena.

18 Simaa ye ba t̄awa mi, ya w̄awa dia yen bɔkuɔ. Ma ya ka dia yen gani d̄ɛbu ne. Adama ya ñ yaara s̄akaa gunum tura.

19 Ma u batuma yen d̄ɛbu yīira saa kɔnnɔ gbiikuun sɔɔn di n ka girari yaara s̄akaaɔ ganɔ ma n kua gɔm soonu wunɔbu (100). U ye yīira s̄ɔ yari yeru gia ka s̄ɔ ȳsan nɔm geu gia.

20 Ma u maa yaara tɔɔkaan kɔnnɔ ge ga w̄a s̄ɔ ȳsan nɔm geu gian d̄ɛbu ka yasum yīira.

21 Kɔnnɔ ge, ga k̄su yenu nɔɔba tia mɔ, ita ita gen adɛrɔn ȳsi ȳsikaɔ. Gen gani yi, ka gen dii sɔɔ ya ka kɔnnɔ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gia d̄ɛbu ka yasum nɛwa.

22 Yen fenentiba ka dii sɔɔ ge, ka kpakpa wurusun bura ni ba kua mi, ye kpuro ya s̄awa tia ka kɔnnɔ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru mi. A ka da yen kɔnnɔ ge ga w̄a s̄ɔ ȳsan nɔm geu gia, kaa yɔɔtia yɔwa naa dabusanu nɔɔba yiru.

23 S̄ɔ ȳsan nɔm geun kɔnnɔn dee deuru, kɔnnɔ gaga w̄a sɔɔwɔ gɛn min di ba ra ka du yaara s̄akaaɔ. Kɔnnɔsu yiru yen baa sɔɔ ya s̄awa gɔm soonu wunɔbu nge mɛ n s̄a s̄ɔ yari yeru gia.

24 Ma u ka man da s̄ɔ ȳsan nɔm d̄waru gia mi kɔnnɔ gaga w̄a. Ma u gen k̄su yenu ka gen dii sɔɔ ka gen gani yīira. Ye kpuro ya ka kɔnnɔ siɔnɔgia nɛwa.

25 Kɔnnɔ ge, ka gen dia ya fenentiba mɔ ya ka sikerene nge fenenti beɔnɔ. Gen d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu weeraakuru. Gen yasum maa s̄a gɔm soonu yenda nɔɔbu.

26 Gen yɔɔtia ya mɔwa naa dabusanu nɔɔba yiru a ka da dii sɔɔ gen mi. Ba dii ten gani s̄akii buraru kuawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

27 Yaara s̄akaa ya maa kɔnnɔ mɔ s̄ɔ ȳsan nɔm d̄waru gia. Kɔnnɔsu yiru ye, ya tondinɛwa ka gɔm soonu weeraakuru.

Yaara ka kɔnnɔ s̄akisu

28 Durɔ wi, u ka maa man da yaara s̄akaa yen mi, s̄ɔ ȳsan nɔm d̄waru gian kɔnnɔn di. Ma u kɔnnɔ ge yīira u deema ya nɛwa ka yaara tɔɔkaan kɔnnɔsu.

29 Gen kōsu yenu ka gen gani ka gen dii sō, ye kpuro ya nēwa ka yaara tōkaan kōnnōsu. Kōnnō ge, ga fēnētiba mō ba ka sikerenē. Gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru. Ma gen yasum maa sāa gōm soonu yenda nōbu.

30 Kōnnō gen dēebu bu sāa gōm soonu weeraakuru. Gen yasum maa sāa gōm soonu yenda nōbu.

31 Dii sō gen kōnnō ga mēerawa yaara tōkaaa. Ba gen gani sōkii buraru koosiwa ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yōtia ye, ya naa dabusanu mōwa nōba ita.

32 Yen biru, u maa ka man da yaara sōkaa yen mi, saa kōnnō ge ga wāa sōo yari yeru gian di. Ma u kōnnō ge yīira u deema ga ka si u raa yīira mi nēwa.

33 Gen dii sō ka gen gani ka gen kōsu yenu, ye kpuro ya nēwa ka kōnnō si u raa yīira. Yen biru ga fēnētiba mō ya ka sikerenē. Kōnnō gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru. Gen yasum maa gōm soonu yenda nōbu.

34 Gen dii sō ga yaara tōkaa mēerawa. Ma ba gen gani sōkii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Ma gen yōtia ya naa dabusanu mō nōba ita.

35 U ka maa man da kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gia. Ma u gu yīira. U deema kōnnō ge, ka si u raa yīira mi, su dēebu ka yasum nēwa.

36 Kōnnō ge, ga maa kōsu yenu mō ka gani yi yi nu buranē ka sere dii sō. Ma ba fēnētiba kua ba ka gu sikerena. Gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru, ma gen yasum maa sāa gōm soonu yenda nōbu.

37 Dii sō ge, ga yaara tōkaa mēerawa. Ma ba gen gani sōkii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yōtian naa dabusanu sāawa nōba ita.

38 Kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gia ga diru garu mō te ta mēera gen dii sōo gia. Miya ba ra yāku dōo mwaararuginun yaa kpakie.

39 Dii sō gen beri berikaō tōwō, tabulu yiru yiruwa ya wāa. Tabulu ben wōllōwa ba ra yāku dōo mwaararuginu ka toranun yākunu ka yāku ni ba ra ka toranu sōmen yaa sake.

40 Dii sō gen tōwō, tabulu nnēwa ya wāa. À n dōo kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gia, kaa kpī a ye wa bera ka bera yiru yiru.

41 Tabulu nōba itawa ba mō yēn wōllō ba ra yāku yaa go. Ba ye yiwa nne nne kōnnō gen beri berikaō.

42 Tabulu yen nne sōra ba ra yāku dōo mwaararuginu sōru ko. Ba ye kua ka kpee ni ba dāka. Yen dēebu bu sāawa gōm soo teeru ka bōnu, yen yasum maa sāa gōm soo teeru ka bōnu, ma yen gunum mō sāa gōm soo teeru. Tabulu yen miya ba ra yāku sōm yānu yi.

43 Ma ba tabulu ye nōo bōki kua nōm tararun yasum saka. Tabulu yen wōllōwa ba ra yāku yaa sōndi.

44 Yen biruwa durō wi, u ka man da yaara sōkaaa. Ma na dia yiru wa mi. Teera wāa kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gia ma ta nōo tīi sōo yēsān nōm dwardu gia. Teera maa wāa kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm dwardu gia ma ten kōnnō ga maa tīi sōo yēsān nōm geu gia.

45 U man sōōwa u nē, dii tēn kōnnō ga tīi sōo yēsān nōm dwardu gia mi, ta sāawa yāku kowobun diru be ba ra sāa yerun sōmburu ko.

46 Dii tēn kōnnō ga maa tīi sōo yēsān nōm geu gia mi, ta sāawa yāku kowobugiru be ba ra yākuru ko yāku yerō. Ma u maa nē, Lefin bweseru sō, Sadōkun bwese kera ya koo kpī yu du sāa yerō yu Yinni Gusunō sā.

⁴⁷ Durɔ wi, u s̄aa yee ten yaara s̄oɔkaa kpuro yīira ma u deema yen goonu kpuro nu n̄ewa. Yen d̄ɛɛbu bu s̄aa ḡom soonu wunɔbu (100) ma yen yasum maa s̄aa ḡom soonu wunɔbu. Ma yāku yera wāa s̄aa yee ten k̄onnɔwɔ.

⁴⁸ Ma u maa ka man da s̄aa yee ten ad̄erɔwɔ m̄in di ba ra ka du. Ma u ad̄erɔ gen gbereba yīira. Ma yen baayeren b̄orum mu s̄aa ḡom soonu n̄oɔbu. K̄onnɔ gen yasum mu s̄aawa ḡom soonu w̄akura n̄n̄e. Gen ȳɛsa baayeren d̄aa ya maa s̄aa ḡom soonu ita.

⁴⁹ Ad̄erɔ gen tiin d̄ɛɛbu bu s̄aawa ḡom soonu ȳendu. Ma gen yasum maa s̄aa ḡom soonu w̄akura tia. Ba ra gu duwa ka ȳoɔtia ye ya naa dabusanu w̄akuru m̄o. Ma ga ḡbere m̄o bera ka bera tia tia.

41

¹ Durɔ wi, u ka maa man da s̄aa yerun suunu s̄oɔ. Ma u ye kpuro yīira. Ad̄erɔ gen ganin sinum mu s̄aawa ḡom soonu n̄oɔba tia.

² K̄onnɔ gen yasum maa s̄aawa ḡom soonu w̄akuru, gen beri berika n̄oɔbu n̄oɔbu. Ma u s̄aa yee ten tii yīira. Ten d̄ɛɛbu s̄aawa ḡom soonu weeru. Ma ten yasum maa s̄aa ḡom soonu ȳendu.

³ Yen biru u dua dii ten s̄oɔwɔ u ten k̄onnɔn d̄aa yīira, ya kuawa ḡom soonu yiru. Ma k̄onnɔ gen tiin yasum s̄aa ḡom soonu n̄oɔba tia. Ma gen ganin yasum beri berikaɔ mu s̄aa ḡom soonu n̄oɔba yiru yiru.

⁴ Ma u dii s̄oɔ gen tii yīira, gen d̄ɛɛbu ka gen yasum mu n̄ewa. Ya s̄aawa ḡom soonu ȳendu. Ma u man s̄oɔwa u n̄ɛɛ, ga s̄aawa dii te ta d̄ɛere gem gem.

Dia ye ba ḡori ḡori

⁵ S̄aa yee te, ta gani yiru m̄o, tia s̄oɔwɔ, tia maa t̄oɔwɔ. Ma durɔ wi, u ten gana s̄oɔkaa yīira ma yen sinum mu kua ḡom soonu n̄oɔba tia. Ma ba dinu ḡori ḡori gani yiru yen baa s̄oɔ ba ka sikerena.

⁶ Dii ni, nu sw̄ɛn̄ewa gidambisa ita ita beri berika. Gidambisa baayeren dian geera s̄aawa tena. Dii nin gani yi ka t̄oɔkaaginu manin̄e adama yi ñ ka s̄oɔkaaginu manin̄e.

⁷ Gidambisa ye, ya yasum keran̄e w̄ollu gia. Domi yen gana t̄oɔkaa ya sinum kaara. M̄eya n̄ s̄aa ya ka s̄aa yee te sikerena. Yen s̄ona w̄ollu gia batuma ya kp̄aaru ho yen s̄oɔwɔ. Saa gidambisa ye ya wāa tem̄on di, t̄onu koo kp̄i u ȳo u da sere ye ya wāa w̄ollu u kun kpa ka swaa gaa.

⁸ Ma na dia ye kpuron gunum m̄ɛera na deema ye ba ḡori ḡori mi, saa yen kp̄ɛɛkp̄ɛkun di, yen gunum mu s̄aawa d̄eka n̄oɔba tia tia.

⁹ Dia yen gana t̄oɔkaan sinum mu s̄aawa ḡom soonu n̄oɔbu. Dia ye ba ḡori ḡori s̄aa yee ten ȳɛsi ȳɛsikaɔ,

¹⁰ ka yāku kowobun dian baa s̄oɔ, ba batuma deri ȳen yasum mu s̄aa ḡom soonu ȳendu.

¹¹ Dia ye ba ḡori ḡori mi, ya n̄oɔ t̄iwa batuma ye ba derin bera gia. K̄onn̄osu yiruwa ya wāa mi. Teu s̄oɔ ȳɛsan n̄om geu gia, teu maa s̄oɔ ȳɛsan n̄om dwaru gia. Gana ye ya batuma ye sikeren̄e, yen sinum mu s̄aawa ḡom soonu n̄oɔbu.

¹² S̄aa yee ten s̄oɔ duu yeru gia, diru gara wāa ta batuma ye ba deri mi n̄oɔ t̄i. Dii ten d̄ɛɛbu bu s̄aawa ḡom soonu w̄ɛn̄e ka w̄akuru. Ma ten yasum mu s̄aa ḡom soonu wata ka w̄akuru. Ten ganan sinum maa s̄aa ḡom soonu n̄oɔbu.

¹³ Durɔ wi, u s̄aa yee te yīira ma ten d̄ɛɛbu kua ḡom soonu wunɔbu (100). Batuma ye ba maa deri mi, ka dii te ba bana s̄oɔ duu yeru gia mi, ye kpuro ya maa kua ḡom soonu wunɔbu.

14 Sōo yari yeru gia, sāa yee ten dēebu ka batuma ye ba deri min yasum mu sāawa gōm soonu wunōbu.

15 Ma u maa dii te ta wāa sāa yerun biruō yīira ka batuma ye ba deri ma ye kpuro ya maa kua gōm soonu wunōbu.

Sāa yee ten sōowō

Sāa yee ten duu yeru ka dii dēeraru ka dii te ta dēere gem gem mi,

16 ba ye kpuron gani ka fēnentiban kadiriba dāa bēsi maniwa. Mēya ba maa kua gidambisa yeba sōo.

17 Sāa yee ten tōowō ka ten sōowō saa ten kōnnōn di sere ka dii te ta dēere gem gem mi, ba ye kpuron gani buraru koosiwa

18 ka wōllun kōsobun weenasibu ka maa kpakpa wurusun weenasisu. Kpakpa wurusun weenasii si, ka wōllun kōsobun weenasii be, ba yōwenewa.

19 Wōllun kōsobun weenasii ben baawure u wuswaa mōwa yiru. Wuswēē yin tia ya ka tōnugia weenē ya kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Wuswaa tia ya maa ka gbee sunōgia weenē ma ya maa kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Nge mēya ba ka dii te kpuron gani buraru kua.

20 Ba wōllun kōsobun weenasii be ka kpakpa wurusun weenasii si kuawa ten temō ka ten ganiō ka ten kōnnōsun wōllō.

21 Sāa yee ten kōnnōn kadirin dānu nu nēwa.

Dii te ta dēere gem gem wuswaa, gāanu wāa mi.

22 Nu sāare nge yāku yeru te ba kua ka dāa. Ten gunum mu sāa gōm soonu ita. Ten dēebu maa gōm soonu yiru. Ba tu nōo bōka kuawa ka dāa. Yera durō wi, u man sōōwa u nēē, tabulu ye ba ra n yii Yinni Gusunōn wuswaa yera mi.

23 Dii dēeraru ka dii te ta dēere gem gem nu mōwa kōnnōsu yiru.

24 Gambo sikane yiruwa kōnnō si, su mō. Ye kpuro ya ra n kēniarewa.

25 Ba gambo yen wōllō wōllun kōsobun weenasibu ka kpakpa wurusun weenasisu kua nge mē ba kua gani yi sōo. Ma ba kōbe kua ten tōowō dii dēera ten kōnnōwō.

26 Dii ten yēsi yēsikaō ka sere dii ni ba gōri gōri mi ka maa yen kōbeo, ba yen fēnentiba kōkōrō dokeawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

Dinu ganu sāa yee ten bōkuo

42

1 Durō wi, u ka man da sāa yee ten yaara tōōkaaō sōo yēsān nōm geu gia, sere dia ye ya wāa batuma ye ba deri ka dii te ta wāa sāa yee ten biruōn deedeeru.

2 Dia yen dēebu bu sāawa gōm soonu wunōbu (100) ma yen yasum mu sāa gōm soonu weeraakuru.

3 Yen bee tia ya batuma ye ba deri mi nōo kisi. Batuma yen dēebu bu sāawa gōm soonu yendu. Ma ya ka sāa yee te sikerene. Bee tia, dia ye, ya maa yaara tōōkaa ye ba simaa doke nōo kisi. Ya gidambisa ita mō. Ma ba ye kōbe kua kua.

4 Dia yen wuswaa, ba batuma deri gōm soonu wōkurun saka. Ma ba swaa wāa ye sōo gōm soo teeru. Dia yen kōnnōsu su nōo tīiwa sōo yēsān nōm geu gia.

5 Dia ye ya wāa wōllō ya piiminu bo ya kere ye ya wāa temō ka ye ya wāa suunu sōo. Domi kōbe ye ba kua mi, ya yen sukum kawawa.

6 Adama yen kōbe ya n̄ gbereba mō nge yaara yen dinun gbereba. Yen sōna dia ye ya wāa wōllō ya n̄ suunukinu ka temkinu kpāaru tura.

7 Dia yen gana ye ya yaara tōōkaa mēera, yen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru.

⁸ Domi dia yen tiin dɛɛbu bu s̄awa ḡom soonu yenda n̄obu. Adama s̄a yee ten bera gia, yen dɛɛbu bu s̄awa ḡom soonu wun̄obu (100).

⁹ B̄a n wee saa yaara t̄akaan di, k̄onn̄o gaga w̄a dia yen tem̄o s̄o yari yeru gia ḡen min di ba ra ka du.

¹⁰ K̄onn̄o ge, ga w̄a mi yaara t̄akaan gana ya torua.

Dia maa w̄a yaara t̄akaan s̄o ȳesan n̄om dwaru gia batuma ye ba deri ka dii te ta w̄a s̄a yee ten hirun deedeeru.

¹¹ Dia yen wuswaa, swaa w̄a. Dia ye, ya ka ye ya w̄a s̄o ȳesan n̄om geu gia weene. Yen dɛɛbu ka yen yasum ka nge m̄e ba ye banisina ka yen k̄onn̄osu ye kpuro ya s̄awa tia.

¹² Nge m̄eya dia ye ya w̄a s̄o ȳesan n̄om dwaru gian k̄onn̄osu su s̄a. K̄onn̄o gaga w̄a swaa yen duu yer̄o, yaara t̄akaan gana s̄o yari yeru gia. Min diya ba ra ka du.

¹³ Dur̄o wi, u man s̄owa u n̄eɛ, dia ye ya w̄a s̄o ȳesan n̄om geu gia mi, ka ye ya w̄a s̄o ȳesan n̄om dwaru gia mi, ya w̄awa Yinni Gusun̄on s̄o. Miya ȳaku kowo be ba ra du Yinni Gusun̄on s̄a yer̄o ba ko n da ȳaku dia ni di. Dia ye, ya d̄ereɛwa. Miya ba koo maa k̄enu yi ka ȳaku yaa ye ba ka toranun ȳakunu kua ka ni ba ka toranu s̄onwa.

¹⁴ Ȳaku kowobu b̄a n dua mi, ba n̄ yarīo t̄ow̄o ka ben ȳanu. Ba koo gina nu potiriwa. Domi ȳa ni, nu s̄awa s̄a ȳanu. Ben tiin ȳana ba ko n da doke bu ka da s̄a yerun yaara mi t̄on be ba tie ba ȳo.

Gani t̄akiin dɛɛbu

¹⁵ Sanam m̄e dur̄o wi, u dii ten s̄ow̄o ȳira u kpa, yera u dera na yara ka s̄o yari yeru gian k̄onn̄o. Ma u batuma ye ya ka s̄a yee te sikerene ȳirubu w̄ori.

¹⁶ Yera u s̄o yari yeru gian bera ȳira ka win d̄eka ma ya kua d̄eka yen n̄era wun̄obu (500).

¹⁷ Ma u maa s̄o ȳesan n̄om geu gia ȳira. Ma ya maa kua d̄eka yen n̄era wun̄obu.

¹⁸ U maa s̄o ȳesan n̄om dwaru gia ȳira ma ya kua d̄eka yen n̄era wun̄obu.

¹⁹ U maa ȳira s̄o duu yeru gia ma mi gian tii maa kua d̄eka n̄era wun̄obu.

²⁰ Nge m̄eya u gana yen goonu n̄e kpuro ȳira u ka sikerena. Yen dɛɛbu ka yen yasum mu n̄ewa. Yen baayere d̄eka n̄era wun̄obu. Gana ye, ya s̄a yee te wuna n̄enem Yinni Gusun̄on s̄o.

Gusun̄o

u wurama win s̄a yer̄o

43

¹ Dur̄o wi, u ka Esekieli da k̄onn̄o ge ga w̄a s̄o yari yeru gia.

² Yera Gusun̄o Isireliban Yinnin ȳiiko ya na saa s̄o yari yeru gian di. Ma win n̄o ga n̄oram̄o nge nim bakam. Ma tem mu win yikon girima yiba.

³ K̄asi te u wa mi, ta ka te u wa sanam m̄e Gusun̄o u k̄i u Yerusalemu kam koosiagiru ween̄ewa. M̄eya ta maa ka k̄asi ni u wa Kebarin daaron b̄okuoginu weene. Ma u ȳira u wuswaa tem girari.

⁴ Ma Yinni Gusun̄on yikon girima ye, ya dua s̄a yee te s̄o saa k̄onn̄o ge ga w̄a s̄o yari yeru gian di.

⁵ Yera Hunde n̄un sua s̄a yee ten yaaran di ya ka n̄un da s̄ow̄o. Saa ye s̄ora Yinni Gusun̄on yikon girima ya dii te yibumo.

⁶ Yera u nua goo u ka n̄un gari m̄o saa dii ten min di. Ma dur̄o wi u ka n̄un w̄a mi, u ȳo win b̄oku.

⁷Ma u nùn sṵṵwa u nεε, tṵnun bii, yam miniwa nεn sina kitaru. Miya kon nεn naasu sṵndi. Kon ka Isireliba sina sere ka baadommaṵ. Be ka ben sinambu ba n̄ maa nεn yīsi dεεra te sankumṵ ba n̄ būnu gasirimṵ ka sere sinambun gonu ni ba sika gungunu wṵllṵ mi ba ra yākuru ko.

⁸Domi ben sinam be, ba ben sina kpaarun kṵnnṵsu bakunasia nεn sāa yerun kṵnnṵsun bṵkuṵ. Gana tia tṵna ya nu karane. Meya ba maa nεn yīsi dεεra te disi doke ka ben daa kṵsa ye ba kua. Yen sṵna na bu wṵri ka nεn mṵru baka.

⁹Tṵ ben būu gasiribu bu koo nṵru ko kpa bu ben sinambun goo nin gari duari. Kpa na n wāa ben suunu sṵṵ sere ka baadommaṵ.

¹⁰Wunε tṵnun bii, a Isireliba dii ten kpunaa sṵṵsio kpa bu sekuru wa ben toranun sṵ, kpa bu wa bu yen kpunaa yen asansi mεeri.

¹¹Sekuru tā n bu mwa yṵn sṵ ba tuba ye ba kua, a bu dii ten kpunaa sṵṵsio nge mε ba koo tu banisina, ten dṵεbu ka ten yasum ka ten kṵnnṵsu ka ten ganan buraru ka ten woodaba, a ye kpuro yoruo ben nṵni biru. Ba koo wooda ye kpuro swīiwa ten bana sṵṵ. Yenī ya ko n sāawa ten banan wooda.

¹²Guuru wṵllṵ batuma ye ya ka bu sikerene, ba koo ye garisiwa dεεra. Yeniwa ya sāa dii ten wooda.

Yāku yeru ka yākunu

¹³Durṵ wi, u yāku yeru yīira ka yīirutia ye ya ka gṵm soo teeru ka nṵm wīi teeru nε. Wṵru ge ga ka yāku yee te sikerene gen yasum mu sāawa yīirutia tia. Ma yen dukum mu sāa yīirutia tia. Ma yen nṵṵ bṵkan biruṵ, ya sāa gṵm soorun bṵnu.

¹⁴Saa wṵru gen tem di n ka girari sāa yee ten temṵ ya kua yīirutii yiru. Ma yen yasum mu maa sāa yīirutia tia. Saa yāku yee ten bṵka piibun di n ka girari ten bṵka bakaa, ya sāawa yīirutii nne. Ma yen yasum maa sāa yīirutia tia.

¹⁵Yāku yee ten wṵllṵ mi ba ra dṵṵ sṵre, ten gunum mu sāawa yīirutii nne, ma ba kāanu nne kua ba gira tia tia ten goonun yinna yenṵ.

¹⁶Yāku yee ten goonu nne kpuro nu nεwa. Nu sāawa yīirutii wṵkura yiru yiru.

¹⁷Ten bṵka yirusen goonu nne kpuro nu nεwa. Ni kpuro nu mṵwa yīirutii wṵkura nne nne. Ma ba wṵru kua ye sṵṵ ba ka ye sikerena yīirutia tian yasum saka. Bṵka yen nṵṵ bṵka ya sāawa gṵm soorun bṵnu. Ma yen yṵṵti yi mεera sṵṵ yari yeru gia.

¹⁸Durṵ wi, u maa nùn sṵṵwa u nεε, tṵnun bii, ameniwa Yinni Gusunṵ u gerua. U nεε, dṵma te ba yāku yee te bana ba kpa, ma ba kī bu yāku dṵṵ mwaararuginu ko kpa bu yem yēka, wooda ye ba koo swīi wee.

¹⁹Lefiba sṵṵ, Sadokun bweseru sṵṵra kaa yāku kowobu wuna ba n da nùn yākuru kue kpa a bu naa kinε kpendu wṵ torarun yākurun sṵ.

²⁰Kpa a ten yem sua a yēka yāku yee ten kāanu nne ye sṵṵ ka ten goonu nne ye sṵṵ ka sere maa yen bṵka yiruse ye sṵṵ a ka sikerena. Nge meya kaa ka yāku yee te disi wṵka kpa a tu sārasia.

²¹Kpa a naa kinε ten yaa sua a doke dṵṵ sṵṵ batuma gaa sṵṵ ye ba sṵṵru kua tṵṵwṵ.

²²Tṵru yiruse sṵṵ, kaa ka boṵ kinεru nawa te ta n̄ alebu gaa mṵ kpa a ka tu yākuru ko torarun sṵ. Nge meya kaa ka sāa yee te sārasia nge mε a raa kua ka naa kinε te.

²³Ā n torarun yāku te kua a kpa, kaa maa naa kinεru ka yāa kinεru sua ni nu kun alebu gaa mṵ.

²⁴Kpa a ka nu da wi, Yinni Gusunṵn mi a ka yākuru ko. Yāku kowobu ba koo nin yaa bṵru yēkawa kpa bu ka nùn ye yāku dṵṵ mwaararugiru kua.

²⁵ Sɔɔ nɔɔba yirun baa sɔɔ tɔɔ baatere, kaa n da boo kinɛru ka naa kinɛru ka yaa kinɛru gowa a ka torarun yākuru ko.

²⁶ Nge mɛya sɔɔ nɔɔba yiru yen baa sɔɔ ba koo ka yāku yee te sārasia kpa ta n wāa wi, Yinni Gusunɔn sɔ.

²⁷ Sɔɔ nɔɔba yiru yen biru, sɔɔ nɔɔba itase, yāku kowobu ba koo kpī bu den tɔmbu yāku dɔɔ mwaaaruginu ka siarabuginu kua wi, Yinni Gusunɔn mi. Kpa u ka bɛɛ nɔnu geu mɛɛrī. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Sāa yerun kɔnnɔ

ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia

44

¹ Durɔ wi, u maa ka Esekieli da tɔɔwɔ kɔnnɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia. N deema kɔnnɔ ge, ga kenuawa.

² Yera Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, kɔnnɔ ge, ga ko n kenuawa ba n gu keniamɔ. Goo kun maa sarɔ mi, domi nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinniwa na dua min di. Yen sɔ, ga ko n kenuawa.

³ Adama bɛɛn kparɔ u koo kpī u sina mi, u ka di nɛ Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Wiya u koo maa kpī u du kɔnnɔ gen adɛrɔn di kpa u yari min di.

Bango sariba ba n dua

Yinni Gusunɔn sāa yerɔ

⁴ Ma durɔ wi, u ka Esekieli da kɔnnɔwɔ ge ga wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia sāa yee ten dee deeru. Ye Esekieli u mɛɛra yera u wa wee Yinni Gusunɔn yiikon girima ya win sāa yee te yiba. Ma u yiira u wiru ten girari.

⁵ Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, a wunen laakari dokeo kpa a mɛɛri sāa sāa ka wunen tiin nɔni kpa a swaa daki a nɔ ye kon nun sɔ sāa yee ten woodaban sɔ. A yen dubu ka yen yaribun wooda nɔni dokeo.

⁶ A Isireliba sɔɔwɔ be, be ba sāa mɛm nɔɔ sariba a nɛɛ, ben daa kɔsa ye, ya den man nua.

⁷ Wee ba dera tɔn tuko bango sariba be ba n man sāmɔ ba dua nɛn sāa yerɔ ba tu disi doke. Sanam mɛ be, Isireliba ba man yākuru kuammɛ ka pɛɛ ka yaa gum ka yaa yem, ba ku ra nɛn arukawani mɛm nɔɔwɛ ben daa kɔsan sɔ.

⁸ Ben tii ba n nɛn sāa yerun sɔmburu nɔni doke. Adama sɔba ba tu nɔmu sɔndia.

⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, tɛ, sɔɔ goo ù n wāa ben suunu sɔɔ, ma u n man sāmɔ, ma u n maa bango kue, u n dua nɛn sāa yeru mi.

Wooda Lefiban sɔ

¹⁰ Yeniban biru, Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Lefi be ba raa ka man tonda sanam mɛ Isireliba ba man deri ma ba da ba būnu swīi, ba koo ben toranun are mwa.

¹¹ Ba ko n sāawa nɛn sāa yerun sɔm kowobu. Bera ba ko n da n sāa yee ten kɔnnɔsu mara. Kpa ba n ten sɔma mɔ. Beya ba ko n da Isireliban yāku dɔɔ mwaaaruginu yaa sake kpa ba n wāa nɛ Yinni Gusunɔn sɔ.

¹² Wee tɛ, ba sāa Isireliban yāku kowobu būnun nuurɔ, ma ba dera Isireliba ba tora. Yen sɔ, kon noma sua n bu so kpa bu ben toranun are mwa.

¹³ Na n maa wuramɔ bu man susi bu Isireliba yākuru kua. Ba n maa dua nɛn sāa yerun dii dɛɛrarɔ ka dii te ta dɛɛre gem gem mi. Ba koo sekuru wa kpa bu ben daa kɔsan are mwa.

¹⁴ Sāa yerun nɛnubun sɔma kon bu wɛ bu ko.

Wooda

yāku kowo tənwerobun s̄

15 Adama yāku kowobu Lefiba Sadakun bweseru s̄, be ba s̄mburu kua nen s̄a yer̄ sanam me Isireliba ba tora ba man deri, beya ba ko n da man susi bu yāku ko ka p̄e ka yaa gum ka yaa yem. Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

16 Beya ba ko n da du nen s̄a yer̄ kpa bu susi nen tabulu bu man s̄a. Kpa bu nen s̄a yee ten s̄mburu n̄ni doke.

17 B̄a n du s̄a yee ten yaara s̄okaa, kon de ba n s̄a yānu dokewa ni ba kua ka w̄e damgii. B̄a n s̄mburu m̄ s̄a yee ten yaara mi ka sere ten tiin s̄aw̄ ba n yānu dokem̄ ni ba kua ka yā sansu.

18 Ba ko n dawani b̄akuawa kpa ba n sokoto kpirinu deewa, ye kpuro ya n s̄a ye ba wesa ka w̄e damgii. Kpa bu ku raa kpa ka s̄ke bu ku ka w̄nyan s̄.

19 Bu sere yari bu da yaara mi Isireliba ba m̄ne, ba koo gina ben yāku yā ni potiriwa bu yi s̄a yeru mi. Kpa bu ku raa ka nu t̄mbu baban s̄ nu disi duura. Saa ye, kpa bu ganu doke bu ka yarima.

20 Yāku kowobu ba n wii p̄oru potam̄. Ba n maa derim̄ ben seri yi d̄nya.

21 Yāku kowo goo u ku raa tam n̄ u sere da nen s̄a yerun yaara s̄okaa.

22 Ben goo u ku raa maa ḡmini n̄ kun me kur̄ wi ba yina sua kur̄. Isireliba s̄ora u koo w̄ndia wi u kun dur̄ ȳ sua. Adama u koo kp̄i u yāku kowo goon ḡmini sua.

23 Ba koo nen t̄mbu s̄asiwa ye ya s̄a ne Gusunogia ka ye ya n̄ s̄a negia. Yeya, ye ya d̄ere ka ye ya n̄ d̄ere.

24 Bera ba koo nen t̄mbu siria nge me nen woodaba ba gerua. Kpa bu nen woodaba m̄m n̄awa ka nen t̄w̄ baka ni na bu w̄, kpa bu nen t̄w̄ w̄raruguru b̄ere w̄.

25 Yāku kowo u ku goon goru baba kpa u ku raa tii disi doke. Adama u koo kp̄i u win tiin tondon goru baba ka win merogiru ka win bibuginu ka win m̄ogiru ka win w̄nagiru ka win sesu wi u kun dur̄ ȳgiru.

26 U n tii d̄erasia goo ten s̄, s̄w̄ n̄aba yiruwa u koo ko u sere win s̄mburu tore.

27 D̄oma te u koo du dii te ta d̄ere mi, u koo gina win tiin toranun yāku ko. Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

28 Wee ye ya ko n s̄a ben tubi. Nena ba koo s̄mburu kua. Ba n bu tem gam w̄em̄ ba n m̄ Isireli. Nena ko na n s̄a nge ben tem k̄sire.

29 Ye ba ka torarun yāku ni ba ra ka toranun s̄me kua ka k̄e ni ba ka naam̄ ka sere ye ba yi ne, Yinni Gusun̄n s̄, ye kpuro ya ko n s̄awa ben d̄anu.

30 D̄ia ḡbiikii ni ba koo ka ne, Yinni Gusun̄ naawa, nu koo kowa yāku kowobuginu. Isireliba ba ko n da ben d̄ia bimin som gem yāku kowobu w̄ewa kpa n bu domaru kua.

31 Adama yāku kowobu ba n yaa goru n̄ kun me gun̄ goru dim̄ n̄ kun me ye ḡanu kasuka nu go.

Tem me ba koo wuna nenem

45

1 Yinni Gusun̄ u maa nee, sanam me ba koo Isireliban bwese keri yi tem b̄nu kua, ba koo tem gam wunawa mu n s̄a k̄eru te ba Yinni Gusun̄ w̄. Tem m̄n d̄ebu ko n s̄awa ḡm soonu n̄r̄abun suba yenda n̄abu (25.000). M̄n yasum maa ḡm soonu n̄r̄abun suba w̄kuru (10.000). Me kpuro mu ko n s̄awa me ba wuna ba yi Yinni Gusun̄n s̄.

² Tem me sɔɔra ba koo batuma wuna sɔa yerun sɔ. Yen dɛɛbu ka yen yasum mu ko n nɛwa mu n sɔa deka nɛɛra wunɔm wunɔm (500) kpa bu maa batuma gaa deri mi, bu ka sikerena ya n sɔa gɔm soonu weeraakuru.

³ Ba koo maa batuma gaa wuna gbiikaa ye sɔɔ mi ba koo Yinni Gusunɔn sɔa yeru swi. Ya ko n sɔawa nenem Yinni Gusunɔn sɔ tem me sɔɔ.

⁴ Yera ya ko n sɔa yaku kowobugia be, be ba ra Yinni Gusunɔ sɔmburu kue sɔa yera. Miya ben dia ko n waa ka Yinni Gusunɔn sɔa yeru.

⁵ Batuma mi Lefiba ba ko n waa yen dɛɛbu ko n sɔawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yenda nɔɔɔbu (25.000). Yen yasum maa gɔm soonu nɔɔɔbun suba wɔkuru (10.000). Kpa bu dia yendu ko mi.

⁶ Yinni Gusunɔn batuma yen deedeeru, ba koo maa batuma gaa wuna mi Isireliba ba koo ben dia bani. Batuma yen dɛɛbu bu ko n sɔawa gɔm soonu nɔɔɔbun suba yenda nɔɔɔbu (25.000) kpa yen yasum mu n sɔa gɔm soonu nɔɔɔbun suba nɔɔɔbu (5.000).

⁷ Ba koo maa batuma gaa wuna ben kparon sɔ. Ya ko n waa Isirelibagian nɔɔwɔ ka sere maa Yinni Gusunɔgian nɔɔwɔ. Batuma ye, ya koo dawa saa sɔɔ duu yerun di n ka girari nim wɔkuɔ, saa maa sɔɔ yari yerun di sere ka mi Isireliban tem mu yɔra. Yen dɛɛbu bu ko n ka Isireliban bwese kɛra tian tem nɛwa.

⁸ Nge meya kparobu ba ko n ben tem mɔ Isireliɔ. Ba n maa nen tambu dam dɔremɔ bu begim mwa. Ba koo bu mu deriawa.

Sina bokon saria ka tɔmbugia

⁹ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bɛɛ Isireliban sina bibu ya den tura. I de wɔraru ka dam dɔrebu bu kpe. I gem ka wooda swiyo kpa i ku maa nen tambu wɔrari ye ba mɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁰ I de bɛɛn kiloba ka bɛɛn yiirutinu nu n sɔa dee dee.

¹¹ Sakaku ge ba ra ka dia bimi yiire ba mɔ efa ka ge ba ra ka gaa yarum yiire ba mɔ bati, i de ni kpuro nu n nɛ. Kpa ye kpuro ya n sɔa sakaku ge ba mɔ homerin bɔnu wɔkuru tia.

¹² Sii geesun gobi sikili tia ya n maa sɔa gobi yi ba mɔ gera yendu, kpa sikilin gobi wata ya n maa sɔa minu tia.

¹³ Wee kɛɛ ni i ko i n da wɛ. I n bɛɛn alikama ka dia bima ye ba mɔ ɔsu ga, i ko efan bɔnu nɔɔba tian sube teeru suawa homeri tia sɔɔ.

¹⁴ I n maa gum wɛɛmɔ, i ko i mu yiirewa ka sakaku ge ba mɔ bati. Bati wɔkuru ta sɔawa homeri tia. Homeri ka kɔri ya sɔawa tia. Batin bɔnu wɔkuru tia i ko i wuna.

¹⁵ Isireliɔ, yaa gɔɔ sɔɔ, yaanu goobu (200) nɔ n waa, yaa teera i ko i wɛ kɛrun sɔ n kun me yaku dɔɔ mwaararugirun sɔ n kun me siarabun yakurun sɔ. Nge meya ne, Yinni Gusunɔ kon ka bɛɛ bɛɛn toranu suuru kua. Ne Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Isireliba kpurowa ba ko n da ben kparo kɛɛ te wɛ.

¹⁷ Domi wija u ko n da yaku nin wunanɔsu ko Isireliban sɔ suru kpao baawure sɔɔ ka tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, tɔɔ bakaru baatere sɔɔ gesi. Yaku ni ba ko n da ko mi, niya yaku dɔɔ mwaararuginu ka kɛnu ka yaku ni ba ra ko ka gberun dianu ka torarun yakunu ka sere siarabun yakunu.

Yaku yerun dɛɛrasiabu

¹⁸ Ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, suru gbiikoon tɔɔ gbiikiru, ba koo naa kineru sua te ta n alebu gaa mɔ. Kpa bu ka sɔa yee te disi wɔka.

¹⁹ Yāku kowo u koo naa yen yem sua kpa u yēka sāa yee ten kənnən kadiriba sɔɔ ka sere yāku yerun goonu nnən nɔɔ bəkan wəllɔ ka sere dii yaara ye ya wāa sɔɔwən kənnəwə kadiriba sɔɔ.

²⁰ Suru win sɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ, ba koo maa yākuru ko be ba tora ba n̄ ka baarun sɔ. Nge meya ba koo ka sāa yee te sārasiya.

²¹ Suru gbiikoon sɔɔ wəkura nnese sɔɔra ba koo Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di. Ba koo tɔɔ te diwa sɔɔ nɔɔba yiru. Pɛɛ ye ba kun seeyatia dokewa ba koo di tɔɔ ni sɔɔ.

²² Yen dāma te, Isireliban kparo u koo naa kineru gowa win toranu ka win tɔmbuginun sɔ.

²³ Sɔɔ nɔɔba yiru ye sɔɔ, tɔɔ baatere ketɛ kinenu nɔɔba yiru ka yāa kinenu nɔɔba yiruwā u koo go u ka yāku dɔɔ mwaararuginu ko. Kpa u maa boo kinenu nɔɔba yiru go toranun yākunun sɔ, yen gaa ya kun alebu gaa mɔ.

²⁴ Yen biru alikaman som kilo tena ka gum ditiri nɔɔba tia ba koo sɔndi naa ka yāaru baateren wəllɔ.

²⁵ Suru nɔɔba yirusen sɔɔ wəkura nɔɔbuse sɔɔ, tɔɔ bakarun sanam, yāku tee niya ba koo ko sɔɔ nɔɔba yiru ye sɔɔ ka yen som mɛ, ka gum mɛ.

Wooda

ye Isireliban kparo u koo swī

46

¹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, sāa yerun yaara sɔɔkaan kənnɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia, ga ko n̄ kenuawa sɔɔ nɔɔba tia yɛ sɔɔ ba ra samburu ko. Adama ba koo gu kenawa tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ ka sere maa suru kpaɔ ù n̄ yara.

² Isireliban kparo u koo duwa saa kənnɔ ge ga wāa tɔɔwən di kpa u na u yāra kənnɔ gen kadirin bəkuɔ sanam mɛ yāku kowobu ba n̄n̄ yāku dɔɔ mwaararugiru ka siarabun yākuru kuammɛ. Saa ye sɔɔ, u ko n̄ yiirewa kənnɔ gen mi. Yen biru kpa u yari. Ba n̄ kənnɔ ge kɛnumɔ sere yoka.

³ Isireliba ba koo na bu kpunawa bu Yinni Gusunɔ beere wɛ kənnɔ gen mi tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ ka sere maa suru kpaɔ baawure sɔɔ.

⁴ Tɔɔ wɛrarugii te sɔɔ, sina boko u koo yāku dɔɔ mwaararugiru ko ka yāa kpɛmm̄ninu nɔɔba tia ka sere maa yāa kinɛ teeru. Ni kpuro nu kun alebu gaa mɔ.

⁵ U koo maa alikaman som kilo tena sɔndi yāa kineru baateren wəllɔ ka sere maa gum ditiri nɔɔba tia som mɛn wəllɔ. Som mɛ u kīwa u koo sɔndi yāa kpɛmm̄ninu wəllɔ.

⁶ Suru kpaɔ ù n̄ yara, u koo naa kinɛ kpɛndu gowa te ta n̄ alebu mɔ ka yāa kpɛmm̄ninu nɔɔba tia ka yāa kinɛ teeru, ni kpuro nu kun alebu mɔ.

⁷ Meya u koo maa alikaman som kilo tena sɔndi naa kineru baateren wəllɔ ka yāa kineru baateren wəllɔ. U koo gum ditiri nɔɔba tia doke som mɛ sɔɔ kpa u yāa kpɛmm̄mii nin wəllɔ som sɔndi mɛ u kī.

⁸ Ben kparo u koo duwa saa dii yaaran kənnən di. Min diya u koo maa ka yari.

⁹ Adama Isireliba bā n̄ man sāaru na tɔɔ bakaru garu sɔɔ, be ba dua saa kənnɔ ge ga wāa sɔɔ yɛsan n̄m̄ geu gian di, ba koo yariwa ka kənnɔ ge ga wāa sɔɔ yɛsan n̄m̄ dwaru gia. Be ba maa dua saa kənnɔ ge ga wāa sɔɔ yɛsan n̄m̄ dwaru gian di, ba koo yariwa ka kənnɔ ge ga wāa sɔɔ yɛsan n̄m̄ geu gia. Goo kun yariɔ kənnɔ ge u ka duan di.

¹⁰ Ben kparo u koo du sanam mɛ ba duɔ kpa u yari sanam mɛ ba yariɔ.

Yākunun wooda

¹¹ Tɔɔ bakanun sanam, bà n yākuru mɔ ka naa kinɛru ka yāa kinɛru, alikaman som kilo tɛna ba ko n da sɔndi sabe nin baateren wɔlɔ ka gum ditiri nɔɔba tia. Adama n n yāa kinɛ kpendun na ba ka mɔ, som mɛn nɔɔ ba kīwa ba koo ka na.

¹² Ben kparo ù n gɔru doke u yāku dɔɔ mwaararugiru n kun mɛ siarabun yākuru ko, ba ko n da nùn kɔnnɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia keniewa. U koo tu kowa nge mɛ u ra ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ. U n yara u doona kpa bu kɔnnɔ ge kenɛ.

¹³ Tɔɔ baatere ba ko n da Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararugiru kuwa ka yāaru wɔɔ tiagiru te ta n alebu gaa mɔ. Ba ko n da tu kowa bururu baatere.

¹⁴ Bururu baatere, ba ko n da yākuru kowa ka som kilo nɔɔbu ye ba burina ka gum ditiri yiru. Mɛya ba ko n da tu ko tɔɔ baatere sere ka baadommaɔ.

¹⁵ Nge mɛya bururu baatere ba ko n da Yinni Gusunɔ yāku dɔɔ mwaararugiru kue ka yāa kinɛ kpendu ka som ka sere maa gum. Mɛya ba ko n da tu ko sere ka baadommaɔ.

*Ye n s̄a Isireliban kparon**bibugia*

¹⁶ Amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, Isireliban kparo ù n win bibun turo tem k̄a, tem mɛ, mu koo kowa bii win bibun bweserugim.

¹⁷ Adama ù n win yoo tem k̄a, yakiabun wɔɔ ḡa n tura yoo wi, u n ko n maa tem mɛ mɔ. Saa ye sɔɔ, mu koo kowa wi, kparo wigim. Win bibu tɔnawa ba koo kp̄i bu win tem tubi di.

¹⁸ Kparo wi, u ku raa win tɔmbu tem mwaari. Ye u koo win bibu wɛ kpuro u de ya n wee win m̄arun di. Kpa nɛn tɔmbu sɔɔ goo u ku raa ka win tem bia.

S̄a yerun doo koo yeru

¹⁹ Durɔ wi, u ka Esekieli da dirɔ te ta wāa yāku kowobun s̄o s̄a yerɔ. U dua saa kɔnnɔ ge ga wāa sɔɔ yɛsan n̄m geu gian di. Yen sɔɔ mi, ayeru gara wāa sɔɔ duu yeru gia.

²⁰ Ma u nùn s̄ɔwa u nɛɛ, aye te, ta s̄awa mi yāku kowobu ba ko n da toranun yāku yaa yike kpa bu som mɛ ba ka yākuu kua s̄amɛ. Nge mɛya ba n maa ka yi dɔɔ tɔɔwɔ Isireliba bu sere ye babiri. Domi ya s̄awa Yinni Gusunɔgia.

²¹ Yen biru u maa ka nùn da yaara tɔɔkaaɔ. Ma ba da yen goonu nɛɛ ye kpuron mi. Ma u deema ba batuma gaa wīa goo ten baateren mi.

²² Batuma yen baayeren dɛɛbu bu s̄awa ḡom soonu weeru ma yen yasum maa s̄a ḡom soonu tɛna. Ye nɛɛ ye kpuro ya nɛwa.

²³ Ba gana kua ba ka ye nɛɛ ye kpuro s̄ikerena. Ma ba dosu gira gana ye sɔɔ.

²⁴ Ma durɔ wi, u nùn s̄ɔwa u nɛɛ, ya s̄awa mi s̄a yee ten s̄om kowobu ba ko n da yaa yike ye tɔmba ka yākuru na.

*Daa te ta yarimɔ**saa s̄a yerun di***47**

¹ Yen biru durɔ wi, u ka Esekieli ḡasira s̄a yerun kɔnnɔwɔ. Yera nim mu kuramɔ dii ten kɔnnɔn tem di s̄o yari yeru gia. Domi dii ten kɔnnɔ ga mɛɛrawa s̄o yari yeru gia. Ma nim mɛ, mu kokumɔ mu dɔɔ s̄a yerun n̄m geu gia yāku yerun s̄o yɛsan n̄m d̄waru gia.

² Ma u maa ka nùn da kǎnnǎ, ge ga wāa sǎo yēsan nǎm geu gia. Ma ba besira ba da tǎowǎ sere kǎnnǎwǎ ge ga wāa sǎo yari yeru gia. Ma Esekieli u wa nim mē, mu kokumǎwa nǎm geu gia.

³ Durǎ wi, u da sǎo yari yeru gia. N deema u wēe neni win nǎmao. Nge mē u dǎo, u yam mi yīira gǎm soonu nǎrǎbu (1.000). Ma u Esekieli tǎburasia. Ma nim mē, mu na sere win naa wīinǎ.

⁴ Yen biru u maa gǎm soonu nǎrǎbu yīira. Ma u dera Esekieli u nim mē tǎbura. Ma nim mē, mu na sere win dūu wīinǎ. Ma u maa susi u yīira gǎm soonu nǎrǎbu. Ma mu na sere win pǎrao.

⁵ Ma u maa yīira gǎm soonu nǎrǎbu mi n sǎa nim bwee bakaru te Esekieli u n kǎē u tǎbura. Domi nim mē, mu duku. Goo kun kǎē u mu tǎbura ma n kun mǎ ka kēeri.

⁶ Ma u Esekieli sǎowa u nēe, tǎnun bii, a ye kpuro mēera sǎa sǎa?

Ma u ka nùn wurama daa ten bǎowǎ.

⁷ Ye u ka nùn tura mi, yera u wa dǎnu nu dabi daa ten goo gookǎo.

⁸ Ma u nùn sǎowa u nēe, nim mē, mu koo kokuwa mu da wǎo bera ye ya wāa sǎo yari yeru giaǎ ka wǎwa ye ba mǎ Arabaǎo kpa mu sere da nim wǎkuo. Mēya mu koo nim wǎkun nim dēerasia.

⁹ Mi nim mē, mu gesi dua kpuro, hunde koni ye ya wāa mi ya ko n wǎaru mǎwa. Kpa swēe yi n dabi. Domi mi nim mē, mu dua kpuro mu koo mē mu tie dēerasiawa.

¹⁰ Saa Engēdin di n ka da Eni Egalaimuǎ, surǎkǎba ba ko n da n wǎawa mi, ba n yǎakoronu keewa daa ten goorǎ. Ta ko n swēe bwese bweseka mǎwa nge nim wǎku ge ba sokumǎ Mēditeranē. Swēe yi, yi ko n dabi.

¹¹ Adama ba koo ten daa burenu ka ten yerusu deriwa bǎo te ta wāa min sǎ.

¹² Ten goonǎ dǎa ko n kpiawa nìn wurusu kun dēuramǎ, nìn marum kun maa kpeemǎ. Nu ko n da yewa suru baawure. Domi nu ko n nim waamǎwa sǎa yerun di. Ba ko n da dǎa nìn marum diwa kpa bu ka nìn wurusu bararun tim ko.

Yinni Gusunǎ u Isireliban

tem nǎo bura yenu yīimǎ

¹³ Amēniwa nē, Yinni Gusunǎ na gerua. Na nēe, bēe Isireliba, tem mē i ko i bǎnu ko, kon bēe mēn nǎo bura yenu sǎosi. Yosefun bwese kera bǎnu yiruwa ya koo wa.

¹⁴ Bwese keri yi yi tien bǎnu ya ko n nēwa. Domi nē, Yinni Gusunǎ na nǎma sua na bǎrua na nēe, bēen baababara kon mu wē. Yen sǎna bēe i ko i mu wa i tubi di.

¹⁵ Tem mēn nǎo bura yeru wee. Sǎo yēsan nǎm geu gia, ta torua saa nim wǎku ge ba mǎ Mēditeranēn di n ka da Hētilonin swaǎo sere ka Sedadin wuu duu yero,

¹⁶ ka Hamatiǎo ka Bērǎtaǎo ka Siburaimuǎ. N deema wuu si, su wǎawa Damasi ka Hamatin nǎo bura yerun baa sǎo ka Hasēe Hatikonin temǎ Hafaranin tem nǎo bura yeru gia.

¹⁷ Nge mēya sǎo yēsan nǎm geun tem nǎo bura yee te, ta ko n wāa saa nim wǎku ge ba mǎ Mēditeranēn di n ka girari Hasaa Enǎowǎ Damasīn tem nǎo bura yero ka Safoniǎo Hamatin tem nǎo bura yero.

¹⁸ Sǎo yari yeru gia maa tem mēn nǎo bura yeru ta koo daa te ba mǎ Yuudenī swīiwa Hafaraniǎo ka Damasiǎo ka Galadiǎo ka Isireliban tem baa sǎo. Ta ko n wǎawa saa tem nǎo bura yee te ta wāa sǎo yēsan nǎm geu gian di n ka na nim wǎku bǎruguuǎ sǎo yari yeru gia.

¹⁹ Sōo yēsan nām dwaru gian tem nōo bura yee te, ta koo dawa saa Tamaan di sere ka Meriban bwiaō Kadēsio kpa tu Egibitin daaru swīi sere n ka girari nim wōku ge ba mō Mēditeranēo. Nōo bura yee te ta wāa sōo yēsan nām dwaru gia, tera mi.

²⁰ Sōo duu yeru gian tem nōo bura yeru ta ko n sāawa nim wōku ge ba mō Mēditeranē ma ya yōra Hamatin deedeeru sōo yēsan nām geu gia. Sōo duu yerugiara maa mi.

²¹ Bēē Isireliban bwese keru wākura yiru sōo

²² i ko i tem mē bōnu ko ka tete bēēn tii tiinē sōo ka sōo be ba wāa ka bēē ba ka bibu mara bēēn suunu sōo. I ko i bu garisiwa nge Isireliba. Kpa i tubi ye bōnu ko ka be sannu ka tete.

²³ I ko i sōo nūn win baa wēwa bwese kera yē sōo u wāa. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Ba tem mē bōnu kua

48

¹ Isireliban bwese kera baayeren yīsiru wee ka bōnu ye yen baayere ya wa. Danun bwese kera ya yen baa wa sōo yēsan nām geu gia, swaa ye ya dōo Hētiloniō Hamatin di n ka da Hasaa Enōo gia Damasi ka Hamatigibun tem bōkuo. Tem mē, mu wāawa saa sōo yari yerun tem nōo bura yerun di n ka da sōo duu yeru gia.

² Danu ben bōkuo, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō Aseēbagima mu wāa mi.

³ Aseēbagim bōkuo Nēfitalibagima mu wāa mi, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

⁴ Nēfitalibagim bōkuo, Manasebagima mu wāa mi, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

⁵ Manasebagim bōkuo Efaraimubagima mu wāa mi, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

⁶ Efaraimubagim bōkuo Rubenibagima mu wāa mi, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

⁷ Rubenibagim bōkuo Yudabagima mu wāa mi, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

Tem

mē ba koo Yinni Gusunō wē

⁸ Yudaban tem bōkuo sōo yari yeru gian tem nōo bura yeru mi, n ka da nim wōku ge ba mō Mēditeranēo sōo duu yeru gia, bera miya ba koo Yinni Gusunōn tem yīire. Mēn dēēbu bu ko n ka Isirelibagim nēwa kpa mēn yasum mu n sāa gōm soonu nōrōbun suba yēnda nōobu (25.000). Kpa bu Yinni Gusunōn sāa yeru bani mēn suunu sōo.

⁹ Batuma ye ba koo Yinni Gusunō deria mi, yen dēēbu bu ko n sāawa gōm soonu nōrōbun suba yēnda nōobu (25.000). Kpa yen yasum mu n sāa gōm soonu nōrōbun suba wākuru (10.000).

¹⁰ Yāku kowoba ba koo batuma yen sukum sua. Kpa ya n sāa gōm soonu nōrōbun suba yēnda nōobu sōo yēsan nām geu gia. Sōo duu yeru gia gōm soonu nōrōbun suba wākuru. Sōo yari yeru gia maa gōm soonu nōrōbun suba wākuru kpa sōo yēsan nām dwaru gia yen dēēbu bu n sāa gōm soonu nōrōbun suba yēnda nōobu. Kpa Yinni Gusunōn sāa yeru ta n wāa yen suunu sōo.

11 Yāku kowo Sadəkun bibun bwesera ta ko n tem me mō. Domi beya ba wāa ne, Yinni Gusunən səmburu sō sanam me Lefi yāku kowo be ba tie ka Isireliba ba man deri.

12 Batuma ye, ya ko n sāawa nenem ye ba wuna Isireliban tem di Lefiban tem nō bura yerun bəkuo.

13 Lefi ben tem mu ko n wāawa yāku kowobugim bəkuo. Mu ko n sāawa gəm soonu nərəbun suba yenda nōbu. Yen yasum maa gəm soonu nərəbun suba wəkuru.

14 Ba n me sō gam gum daramō. Ba n maa kpē bu ka mu gam kəsina n kun me bu mu goo wē. Domi meya mu kpuro kere yèn sō mu sāa Yinni Gusunəgim.

Batuma ye ya ko n sāa

sina bokogia ka wuugibugia

15 Tem me mu tie, men yasum mu sāawa gəm soonu nərəbun suba nōbu (5.000). Ma men dēebu bu sāa gəm soonu nərəbun suba yenda nōbu (25.000). Ye kpuro ya ko n sāawa wuugibugia. Me sōra ba koo ben dia bani ka sere ye ya tie. Wuun batuma yen goonu nne ye kpuro ya ko n nēwa,

16 gooru baatere ta n sāa gəm soonu nərəbun suba nne ka nēra wunəbu (4.500).

17 Ba koo batuma gaa deriwa bu ka wuu ge sikerena ya n sāa gəm soonu goobu ka weeraakuru (250) yen goonu nne ye kpuro sō.

18 Batuma ye ya tie wuugian yēsi yēsikaō ya ko n wāawa yāku kowobugian bəkuo. Yen dēebu bu ko n sāawa gəm soonu nərəbun suba wəkuru (10.000) sō yari yeru gia ka maa sō duu yeru gia. Batuma ye sōra ba koo dīanu duure ni ba ko n da ka be ba wuu gen səmburu mō nōri.

19 Ba koo sām kowo be gosiwa bwese kera baayeren min di. Be kpurowa ba koo wuku tem me sō.

20 Yinni Gusunən tem me kpuron goonu nne kpuro nu ko n nēwa, nu n sāa gəm soonu nərəbun suba yenda nōbu nōbu (25.000). Me sōra ba koo wuun batuma wāa.

21 Batuma ye ya tie, ya ko n sāawa sina bokogia kpa ya n Yinni Gusunəgia ye suunu doke ka sere mi wuugibu ba koo sina. Yen yasum mu ko n sāawa gəm soonu nərəbun suba yenda nōbu sō yari yerun tem nō bura yeru gia, yen dēebu bu n maa sāa gəm soonu nərəbun suba yenda nōbu sō duu yeru gia nim wāku ge ba mō Mēditeranē gia. Nge meya batuma ye ba wuna Yinni Gusunən sō ka sāa yee ten sō, ye kpuro ya ko n wāawa tem men suunu sō.

22 Lefiban batuma ka wuugia ye, ya ko n ben kparogia bənu sāawa yiru. Ya ko n wāawa Yudabagia ye ya wāa sō yēsān nām geu gia ka sere Benyamēbagia ye ya wāa sō yēsān nām dwaru gian baa sō.

Bwese keri yi yi wāa

sō yēsān nām dwarən tem

23 Bwese keri yi yi tien tem wee. Benyamēbagim mu ko n wāawa saa Isireliban tem nō bura yerun sō yari yerun di n ka da nim wāku ge ba mō Mēditeranē sō duu yerō.

24 Benyamēbagim bəkuo Simēbagima mu ko n wāa mi, sō yari yerun di n ka da sō duu yerō.

25 Simēbagim bəkuo Isakaribagima mu ko n maa wāa mi, saa sō yari yerun di n ka da sō duu yerō.

²⁶ Isakaribagim bōkuo Sabulonibagima mu ko n maa wāa mi, sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

²⁷ Sabulonibagim bōkuo Gadibagima mu ko n maa wāa mi, sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

²⁸ Gadibagima mu ko n sāa Isireliban tem nōo bura yeru sōo yēsan nōm dwardu gia. Ta koo dawa saa Tamaan di sere Meriban bwiaō Kadēsio, kpa tu Egibitin daaru swīi sere n ka da nim wōku ge ba mō Mēditeranēo.

²⁹ Tem mēya i ko i bōnu ko ka tētē bēē Isireliban bwese keri sōo kpa bēēn baawure u win bōnu wa. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yerusalemun kōnnōsu

wōkura yiru

³⁰⁻³¹ Kōnnōsu wōkura yiruwa ba koo doke Yerusalemuō. Sin baagere ga koo bwese kera tian yīsiru sōbewa. Sōo yēsan nōm geu gia, gana yen dēēbu sāawa gōm soonu nōrōbun suba nne ka nēera wunōbu (4.500). Kōnnōsu itawa ba koo doke mi. Teu sōo, ba koo Rubēnin yīsiru doke, yiruse sōo Yudagiru, itase sōo maa Lefigiru.

³² Sōo yari yeru gia maa gana ya ko n wāa. Yen dēēbu bu ko n sāa gōm soonu nōrōbun suba nne ka nēera wunōbu (4.500). Ba koo kōnnōsu ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Yosefun yīsiru mō, yiruse Bēnyamēegiru, itase maa Danugiru.

³³ Sōo yēsan nōm dwardu gian gana ya ko n ka yionō dēēbu nēwa. Ba koo maa kōnnōsu ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Simeōn yīsiru mō, yiruse Isakarigiru, itase maa Sabulonigiru.

³⁴ Sōo duu yeru gian gana ya ko n ka yi yi tie dēēbu nēwa. Kpa bu yi kōnnōsu ita yaba nge mē ba yionō kua. Gbiikuu ga ko n Gadin yīsiru mō, yiruse Aseegiru, itase maa Nēfitaligiru.

³⁵ Gana ye ya koo wuu ge sikerena kpuron dēēbu bu ko n sāawa gōm soonu nōrōbun suba yendu yiru sari (18.000).

Saa dōma ten di, ba ko n da wuu ge sokuwa Yinni Gusunō u wāa mini.

DANIELI

Danielin tireru, Yudaban wahala ka ben nɔni swāara ta ka yā sanam me ba wāa yoru sɔɔ tɔn tukobun mi. U tu yorua u ka win tɔmbu dam kē bu ka temana baa bā n wāa nɔni swāaru sɔɔ. Domi Gusunɔ u koo bu nasara wē.

Tire te, ta Gusunɔn kpāaru ka win girima sɔɔsimɔ. Wiya u bannu kpuro neni. Wiya u handunia kpore.

Sa ko kpī su tire ten gari bɔnu ko yiru. Gbiikaa Danieli ka win bɔrɔba ba nasara wa ben yibereban wallo yēn sɔ ba ben naane doke Gusunɔ sɔɔ. Yiruse Danieli u kāsī dabinu wa ni nu sɔɔsimɔ nge me bannu ganu koo swīina kpa nu wɔruku. Adama Gusunɔn tɔmba koo nasara wa.

Tire ten kpunaa

1. Danieli ka win bɔrɔba, wiru 1n di sere wiru 6.
2. Danielin kāsīnu, wiru 7n di sere wiru 12.

Danieli ka win kpaasibu ba wāa Babiloniɔ

¹ Yoyakimu, Yudaban sina bokon bandun wɔɔ itase sɔɔra Nebukanesaa Babilonin sunɔ u na ka win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi.

² Yera Yinni Gusunɔ u dera u Yoyakimu ka win tɔmbu gabu mwa. Ma u dera u sāa yerun dendi yānu ganu gura u ka da Babiloniɔ u yi win būu dirun arumanin beru yerɔ.

³ Yen biru, u Asipenasi win sɔm kowobun wirugii sɔɔwa u nɛɛ, u Isireliba sɔɔ sina bibu ka wirugibun bibu gabu gɔsio

⁴ ba n sāa durɔ burɔbu be ba n alebu gaa mɔ. Kpa ba n bwisi ka yēru ka laakari mɔ bu ka kpī bu Babilonin barum keu ko, kpa bu sɔmburu ko sina kpaara.

⁵ Ma sina boko u win tiin dīa nɔn bweseru u ra di ka tam men bweseru u ra nɔ bu wē ba n dimɔ kpa ba n nɔrumɔ baadomma ba n ka keu mɔ sere n ka ko wɔɔ ita bu sere sɔmburu tore sina kpaara.

⁶ Be ba gɔsa mi sɔɔra Yuda beni ba wāa, Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria.

⁷ Ma sina bokon sɔm kowobun wirugii wi, u bu yīsinu kɔsa. Danieligira Belitasaa. Hananiagira Sadaki. Miseligira Mesaki. Asariagira maa Abenego.

⁸ Danieli u g̃ru doke u sina bokon dīanu ka win tam me yina, kpa u ku raa tii disi doke. Ma u sɔm kowobun wirugii wi, suuru kana u ku nùn tilasi ko u ka sese te di.

⁹ Ma Gusunɔ u dera wirugii wi, u ka Danieli nɔnu geu mɛɛra u nùn durum kua.

¹⁰ U nɛɛ, na nɛn yinni sina bokon berum mɔ. Domi wiya u yi ye i ko i di ka ye i ko i nɔ. U n da maa wa i n bɔɔru nge bɛɛgii be ba tie, saa ye sɔɔ, kari sɔɔra i man doke mi. Domi ba koo kpī bu man wiru bura.

¹¹ Yera Danieli u be nɛɛ yen nɔɔrio wi wirugii wi, u bu nɔmu sɔndia sɔɔwa u nɛɛ,

¹² a de su dīanu di yaa sari kpa su nim dirum nɔ sɔɔ wɔkurun saka.

¹³ Yen biru, kpa a besen wuswaa mɛɛri kpa a maa be ba sunɔn dīanu dimɔn wuswaa mɛɛri. Yen me a wa kpa a sun kua me.

¹⁴ Ma u ben gari yi wura u bu deri sere sɔɔ woku te.

¹⁵ Ye sɔɔ woku te, ta tura, yera u ben wuswaa mɛɛra ma u wa ba bwāa do. Ba maa be ba sina bokon dīa duronu dimɔ bɔɔrum kere.

¹⁶ Ma Danieliban nɔɔrio wi, u n maa bu dīa duro ni, ka tam me wē. U bu dīanu wēwa yaa sari.

¹⁷ Gusunɔ u aluwaasi nne ye yēru wē. Ma u bu bwisi kā ba Kaladen barum tireru gia s̄aa s̄aa. Ma u bu kua laakarigibu. U maa Danieli bwisi kā u ka dosusu ka k̄asinu kpuro tubusia.

¹⁸ Ye w̄ɔ ita ye, ya yiba, ye sina boko Nebukanesa u bura mi, yera s̄am kowobun wirugii wi, u aluwaasi be kpuro yara u ka n̄un bu daawa.

¹⁹ Ma sina boko wi, u ka bu gari kua. Be kpuro s̄ɔ, goo sari wi u s̄aa nge Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. Yen s̄na sina boko u bu wura ba n s̄aa win s̄am kowobu.

²⁰ Gari yi sina boko u bu bikia kpuro, ba ra yi wisiwa ka bwisi, ka yēru. Ma u wa ba dobo dobogibu ka s̄robu bwisi kere sere mi n toma, be ba w̄aa win tem s̄ɔ kpuro.

²¹ Ma Danieli u w̄aa mi sere Sirusi u ka bandu di.

Nebukanesaan dosu

2

¹ Nebukanesaan bandun w̄ɔ yiruse s̄ɔ, u dosu gagu kua. Dosu ge, ga n̄un berum mwa sere u kpana u dweeya.

² Yera u dobo dobogibu sokusia ka s̄robu ka būu sinambu ka bwisigibu bu ka n̄un win dosu ge s̄ɔ. Ma t̄n be kpuro ba na ba menna win wuswaa.

³ Ma u bu s̄ɔwa u n̄e, na dosawa. Ga maa man berum mwa. Na k̄wa i man s̄ɔ ye na dosa.

⁴ Ma bwisigii be, ba sina boko s̄ɔwa ka Aramugibun barum ba n̄e, yinni, wunen hunde yu daka da! A sun dosu ge s̄ɔw̄ɔ kpa su nun gu tubusia.

⁵ Ma sina boko u maa bu s̄ɔwa u n̄e, wee ye na ḡru doke n beru kua. I kun man dosu gen tii s̄ɔwa ka gen tubusianu sannu, kon de bu beru b̄tiri b̄tiriwa kpa beru yenusu su ko bansu.

⁶ Adama i n man gu s̄ɔwa ka gen tubusianu sannu, kon beru k̄e dabinu wē. Kpa i beru baka wa. Yen s̄ t̄, i man dosu gen tii s̄ɔw̄ɔ ka gen tubusianu.

⁷ Ba k̄am n̄un wisa ba n̄e, yinni, a sun wunen dosu ge s̄ɔw̄ɔ kpa su nun gu tubusia.

⁸ Sina boko u bu wisa u n̄e, na yē s̄aa s̄aa ma i k̄i i gari gawawa. Domi i nua ye na ḡru doke n beru kua.

⁹ Ma i n̄ man dosu ge s̄ɔwa, ye na ḡru doke n beru kua mi, ya koo beru kpuro deema. Domi i s̄oru kpa i ka man weesu ka gari suninu naawawa kpa n ka nen gere k̄si. Yen s̄, i man dosu gen tii s̄ɔw̄ɔ kpa n gia ma i ko i k̄p̄i i gu tubusia.

¹⁰ Yera ba n̄un s̄ɔwa ba n̄e, goo sari dunia s̄ɔ mini wi u koo k̄p̄i u wunen gari yini wisi baa be ba dam m̄ nge wun̄e, ben goo sari wi u gari yinin bweseru bikiare s̄robu mi, n̄ kun m̄ dobo dobogibun mi, n̄ kun m̄ Babilonin bwisigibun mi.

¹¹ Ye wun̄e sina boko a bikia mini, goo sari wi u koo k̄p̄i u nun ye tubusia sere būnu baasi ya! Wee nu ku ra n maa w̄aa t̄mbun suunu s̄ɔ.

¹² Ye sina boko u ben gari yi nua, yera u m̄ru besira. Ma u wooda wē bu Babilonin bwisigibu kpuro go.

¹³ Ma ba sina bokon gari yi kpara ma ba koo Babilonin bwisigii be go. Ma ba Danieli ka win kpaasibu kasu bu go.

Gusunɔ

u Danieli dosu ge s̄ɔwa

¹⁴ Sanam m̄ Arioku sina bokon kirukuban guro guro u yara u ka Babilonin bwisigii be go, Danieli u ka n̄un gari kua ka bwisi ka laakari.

15 U nɛɛ, amɔna sina bokon wooda yeni ya ka dam mɔ mɛ. Yera Ariɔku u nùn gari yin asansi tubusia.

16 Ma Danieli u da sina bokon mi u nùn kana u nùn deri saa fiiko, kpa u wa u nùn dosu ge tubusia.

17 Ma Danieli u wura dirɔ u win kpaasibu Hanania ka Miseli ka Asaria gari yi sɔwa.

18 Ma u bu yiire bu Wɔrukoo kana u ben wɔnwɔndu wa kpa u bu dosu ge sɔ kpa bu ku raa bu go ka bwisigii be sannu.

19 Yen biruwa Gusunɔ u Danieli dosu ge sɔwa wɔkuru, kāsiru sɔɔ. Ma Danieli u nùn siara. U nɛɛ,

20 Yinni Gusunɔ,
wuna ko na n siaramɔ ka baadommaɔ.

Wuna a bwisi ka dam mɔ.

21 Wuna a ra saaba gɔsie.

Wuna a ra sinambu bandu wɛ.

Wuna a ra maa bu bandu yare.

Wuna a ra laakarigibu laakari wɛ,

kpa a bwisigibu yɛru kɛ.

22 Wuna a ra tɔnu sɔsi ye ya berua,
ye u n̄ kpɛ u ka tii tubu.

A yɛ ye ya wāa wɔkuru sɔɔ.

Domi yam bururam mu ra n wāawa wunen mi.

23 Gusunɔ nɛn baababan Yinni, na nun siaramɔ.

Na takaru mɔ bwisi ka dam mɛ a man kān sɔ.

Domi a man sɔsi ye sa nun bikia.

A sun sina bokon dosu ge sɔwa.

24 Yen biru, Danieli u da Ariɔkun mi, wi sina boko u wooda wɛ u ka Babilonin bwisigibu go. Ma u nùn sɔwa u nɛɛ, a ku tɔn be go. A de a ka man da sina bokon mi. Kpa n nùn win dosu ge tubusia.

25 Ma Ariɔku u ka Danieli da fuuku sina bokon mi. Ye ba tura mi, yera u sina boko sɔwa u nɛɛ, wee na durɔ goo wa Yuda be ba mwɛrima sɔɔ, wi u koo nun wunen dosu ge tubusia.

Danieli u sina boko dosu ge

sɔwa ka gen tubusianu

26 Ma sina boko u Danieli wi ba maa yīsiru kā Belitasaa bikia u nɛɛ, kaa kpī a man nɛn dosu gen tii sɔ ka gen tubusianu?

27 Danieli u sina boko sɔwa u nɛɛ, bwisigibu ka sɔrobu ka dobo dobogibu ka bū sinambu ba n̄ kpɛ bu nun asiri ye a bikia mini sɔ.

28 Adama Yinni goo wāa wɔllo wi u ra tɔnu asiri sɔsi, wiya Gusunɔ. U maa nun sɔsi ye n koo koorā. Sanam mɛ a kpī, ye a dosa ka ye a wa kāsiru sɔɔ wee.

29 Sian bwisikuna a mɔ. Yera wi u ra tɔnu asiri sɔsi u nun sɔsi ye n koo koorā.

30 Adama ba n̄ man asiri ye sɔsi yɛn sɔ na tɔn be ba tie bwisi kere. Ba man ye sɔsiwa kpa n̄ ka nun tubusia kpa a n̄ ka yɛ ye a bwisika wunen gōruɔ.

31 Sina boko, ye a wa wee. Bwāaroku bɔkɔ gaga ga yɔ wunen wuswaaɔ. Bwāaroku ge, ga gunu, ga ballimɔ gem gem. Ma ga nanum mɔ n̄ kpā.

32 Gen wīru ta sāawa wura gean tii tiī. Gen tororu ka gen gāsenu maa sāa sii geesu. Gen nukuru ka gen taanu maa sāa sii gandū.

33 Gen kōri yi maa sāa sii wɔkusu. Ma gen naasu sāa sii wɔku si ba ka sɔndu mɛnna.

³⁴ Sanam me a gu meera, yera kperu garu ta mendama guurun di te goo kun karamε. Ta na ta gen naasu so ta kosuka muku muku.

³⁵ Ma sii wōku si, ka sōn te, ka sii gan te, ka sii gee si, ka wura ye, ye kpuro ya sunkura muku muku. Ma ya kua nge doo diri yi ba sara sō sāreron saa. Ma yi ka woo doona. Baa yin yira a n̄ maa kpē a wa. Adama kpee te ta bwāaroku ge so mi, ta gōsirawa guu bakaru. Ma ta handunian tem kpuro wukiri.

³⁶ Dosu geya mi. Tē, gen tubusianu wee.

³⁷⁻³⁸ Wunε sina boko, wuna a sāa sinambun sunō. Wuna a sāa nge wii wuragii te. Wōrukoowa u nun bandu ka dam ka yiiko ka beere wē. Ma u nun tōmbu ka gbeeku yεε ka gunōsu nōma beria a n̄ ka sāa ye kpuron yinni.

³⁹ Wunen biru, bandu garu ta koo se te ta n̄ wunεguru dam tura. Yen biru, bandu itaseru gara koo maa se kpa ta n̄ dam mō handunia kpuro sōō. Tera ta sāa nge sii gandu.

⁴⁰ Ma bandu n̄neseru gara koo maa se, kpa ta n̄ dam mō nge sii wōkusu si su ra gāanu kpuro kosuku. Nge meya ban te, ta ko n̄ dam mō tu ka bannu kpuro kosuku.

⁴¹ Meyā a maa wa ma bwāaroku gen naasu ka gen niki binu sāawa sii wōkusu si ba menna ka sōndu. Yen tubusiana ban te, ta ko n̄ bōnu sāawa yiru. Ka me, bōnu tia ya ko n̄ dam mō nge sii wōku si.

⁴² Kpa bōnu tia yu dam bia nge naa niki bii ni nu sāa sii wōku si ba ka sōndu menna.

⁴³ Sii wōkusu ka sōn te a wa ya mēne mi sannu, ya maa sōsimō ma ban ten wirugibu ba ko n̄ kasu ben bibu bu suana kpa bwesenu nu ka ko tia. Adama ya n̄ koorō nge me ya n̄ koorō sisu ka sōndu bu ko tia.

⁴⁴⁻⁴⁵ Kpee te a wa ta mendama ka tii mi, ma ta sii wōku si, ka sii gan te, ka sōn te, ka sii gee si, ka wura ye kpuro kosuka muku muku mi, ten tubusiana, ban ten sinambun waati sōō, Wōrukoo u koo bandu garu swīi. Goo sari wi u koo ban te fuka. Bweseru garu maa sari te ta koo tu yoru diisia. Ban te, ta koo ban ni nu tie kpeerasia kpa te tōna ta n̄ wāa sere ka baadommaō. Gusunō Dam kpurogii wiya u nun sōōsi ye n̄ koo koorā. Ye a wa wunεn dosu ge sōō kpuro, ya weewa win min di. Yen tubusianu maa sāawa nge me na nun sōōwa.

⁴⁶ Yera sina boko Nεbukanesaa u yiira u wiru tem girari Danielin wuswaaō. Ma u dera ba yākuru kua ka turare bu ka Danieli siara.

⁴⁷ Sina boko u Danieli sōōwa u nεε, ka geema bεεn Yinni wini u būnu kpuro kere, u maa sāawa sinambun Yinni. Wīya u ra tōnu gari asirigii sō. Domi u dera a kpīa a gari asirigii yini gerua.

⁴⁸ Yera sina boko u Danieli kua tōn boko win bandu sōō. Ma u nūn kēε baka dabinu kā. Yen biru, u nūn kua Babilonin beran wirugii ka maa yen bwisigibun tōnwero.

⁴⁹ Ma Danieli u sina boko kana u Sadaki ka Mesaki ka Abεnego Babilonin bera ye nōmu beria. Ma win tii u kua sina bokon bwisi kēō.

Nεbukanesaa u wooda wē

bu win bwāaroku wuraguu sā

3

¹ Sina boko Nεbukanesaa u bwāaroku wuraguu kua. Gen gunum mu sāa gōm soonu wata. Gen yasum maa sāa gōm soonu nōōba tia. Ba gu yōrasia batuma gaa sōō ye ba mō Dura, Babilonin tem bera mi.

² Yera sina boko u dera ba tem men sinambu kpuro menna ka men beri berikan wirugibu ka men bwisi kɛɔbu ka men siri kowobu ka be ba ra men arumaniba bere ka sere maa men wirugii be ba tie bu ka bwāaroku gen sāaru tore.

³ Ma tɔn be kpuro ba menna. Ben baawure u yōra bwāaroku gen wuswaaɔ bu ka gen sāaru tore.

⁴ Saa yera sina bokon barɔ u kpara u nɛɛ, bɛɛ bwesenu kpuro i swaa dakio i na ye sina boko u bɛɛ yiiremɔ.

⁵ Ma i nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, i ko i yiirawa i bwāaroku wuraguu ge sã ge sina boko u kua mi.

⁶ Wi u kun yiire u gu sãwa ba koo nùn kpɛɛwa mii mii dɔɔ boko wi ba sōruan suunu sɔɔ.

⁷ Yen sōna saa ye tɔn be, ba nua ba kɔbi yi ka guu ni so ka mɔrɔku ni, ka barani, ka gāa si, ba yiira ba bwāaroku wuraguu ge sãwa.

Danielin kpaasibu ita be,

ba yina bu bwāaroku ge sã

⁸ Yen dɔma te, Babilonigibu gabu ba seewa ba da ba Yuuba dɔmɛ sina bokon mi.

⁹ Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu dakaɔ da!

¹⁰ Wunɛ sina boko, wuna a wooda wɛ a nɛɛ, baawure wi u nua ba kɔbi so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, u yiiru u bwāaroku ge sã.

¹¹ Mɛya a maa nɛɛ, wi u kun yiire u gu sãwa bu nùn kpɛɛyɔ dɔɔ boko wi ba sōrua sɔɔ.

¹² Adama wee Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgo, Yuu be a kua Babilonin tem beran wirugibu mi, ba n wunen wooda ye garisi gāanu. Ba ku ra wunen bũnu sã. Mɛya ba n maa yiire ba wunen bwāaroku ge sãwa.

¹³ Ye sina boko u gari yi nua, yera win mɔru ya seewa u nɛɛ, bu doo bu Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgo mwaama. Ma ba da ba bu mwaama ba ka na wi, sina bokon mi.

¹⁴ Ma sina boko Nɛbukanesaa u bu bikia u nɛɛ, ka gem, i yinawa i nen bũnu ka nen bwāaroku wuraguu ge na kua mi sã?

¹⁵ Tɛ, i doo i n sɔru sã. I n kpam nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, i yiiru kpa i bwāaroku ge sã. I n yina, ba koo bɛɛ kpɛɛwa mii mii dɔɔ boko wi ba sōrua sɔɔ kpa n wa n n bũu weren na u koo bɛɛ wɔra saa nen nɔmun di.

¹⁶ Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgo ba nùn wisa ba nɛɛ, yinni, sa n ka tii yinamɔ.

¹⁷ A n sun kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ, Gusunɔ wi sa sãamɔ u koo kpĩ u sun yara dɔɔ win min di kpa u sun wɔra wunen nɔman di.

¹⁸ Baa n n mɛren na, a n yɛ ma sa n wunen bũnu sãamɔ. Mɛya sa n maa wunen bwāaroku ge yiiramɛ.

¹⁹ Ye u ben gari yi nua, yera u ka bu mɔru kua. Ma u gerua u nɛɛ, bu dɔɔ win kpāaru sosio gem gem.

²⁰ Au durɔ gbɛbunu gɔsa win tabu kowobu sɔɔ be ba dam bo u nɛɛ, bu Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnɛgo bɔkuo bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ.

²¹ Yera ba tɔn be mwa ba bɔkua, ma ba bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ ka ben yāa ni ba doke sannu. Niya ben yabenu ka ben sokoto ka sere maa ben furɔsu.

²² Ma ba dɔɔ win kp̄aru sosi nge mɛ sina bokon wooda damgia ye, ya gerua. Yera dɔɔ win yam susura tabu durɔ be go be ba Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnego kp̄ɛbu da mi.

²³ Ma Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnego ba w̄ri dɔɔ boko wi sɔɔ nge mɛ ba ka bu bɔkua.

Danielin kpaasibu ita be,

ba n̄ dɔɔ mwaare

²⁴ Yera sina boko Nɛbukanesaa u nanda ma u seewa fia u be ba ra n̄n bwisi kɛ bikia u nɛɛ, n n̄ tɔmbu itawa sa bɔkua sa kp̄ɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ?

Ba n̄n wisa ba nɛɛ, oo, mɛya.

²⁵ Ma u bu wisa u nɛɛ, wee tɔmbu nnɛwa na waamɔ ba s̄imɔ dɔɔ boko win suunu sɔɔ. Ba n̄ dɔɔ mwaare. Be kpuro ba maa kɔsiarewa ma ben nnɛse u ka wɔllun tɔnu weene.

²⁶ Saa ye sɔɔra Nɛbukanesaa u susi dɔɔ boko win bɔkuɔ u nɛɛ, Sadaki, Mɛsaki, Abɛnego, bɛɛ Wɔrukoon sɔm kowobu, i yarima i na mini.

Ma ba yara dɔɔ boko win min di.

²⁷ Yera wirugii be sina boko u raa soka ba mɛnna mi, be kpuro ba wa ma dɔɔ kun dam mɔ durɔ be sɔɔ. Mɛya baa ben seri tia ya n̄ dɔɔ mwaare. Ben ȳa ni ba sebua nu n̄ dɔɔ numiɛ.

²⁸ Ma Nɛbukanesaa u nɔɔgiru sua u nɛɛ, i Gusunɔ siaro wi u s̄a Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnegon Yinni. Domi wiya u win gɔrado gɔrima u ka win bw̄a be ba n̄n naane kua mi faaba ko. Ba nɛ sina bokon wooda yina, ba n̄ ben wasin wahala garisi ḡaanu. Ba yina bu b̄u goo s̄a ma n̄ kun mɔ Gusunɔ.

²⁹ Tɛ wooda ye na w̄ɛmɔ wee, tɔnu baawure baa n̄ n bwese teren na u s̄a, ma u Gusunɔ, Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnegon Yinni gari kam gerusi, na kon de bu ȳro b̄tiriwa, kpa win yenu gu ko bansu. Domi goo maa sari wi u koo kp̄i u tɔnu faaba ko nge mɛ.

³⁰ Yeniban biru, sina boko Nɛbukanesaa u Sadaki ka Mɛsaki ka Abɛnego aye bakanu w̄ɛ Babilonin tem bera mi.

Nɛbukanesaan dosu yiruse

³¹ Sina boko Nɛbukanesaa u bwese ni nu w̄a handunia sɔɔ kpuro tɔbura u nɛɛ, Gusunɔ u de i n̄ alafia mɔ.

³² N man w̄ɛre n̄ ka bɛɛ s̄ɔ ȳirenu ka maamaaki be Wɔrukoo u man s̄ɔsi.

³³ Win ȳire ni, nu kp̄a.

Maamaaki ye, win sinara.

Win banda kun kpeemɔ.

U ko n̄ s̄awa sunɔ sere ka baadommaɔ.

4

¹ Nɛ, Nɛbukanesaa, na w̄a nen sina kpaarɔ ka b̄ri yendu ka nuku dobu.

² Yera w̄okuru garu sɔɔ, na dosu gagu kua ge ga man b̄rum mwa. K̄asi ni na wa sanam mɛ na kp̄i, nu man nanum mwa.

³ Yen s̄na na wooda yara na nɛɛ, Babilonin bwisigibu kpuro bu mɛnnama nen mi kpa bu man dosu ge tubusia.

⁴ Yera dobo dobogibu ka s̄robu ka b̄u sinambu ka Babilonin bwisigibu ba na. Na bu dosu ge s̄ɔwa, adama ba kpana bu man gu tubusia.

⁵ Yen biru, Danieli wi ba sokumɔ ka nen b̄un ȳisuru Belitasaa u na. N deema b̄u geeba * ka n̄n w̄a. Ma na n̄n nen dosu ge s̄ɔwa.

* **4:5 b̄u geebu** - Nɛbukanesaa u n̄ gina tuba ma Yinni Gusunɔwa u w̄a ka Danieli. Yen s̄na u nɛɛ, b̄u geeba ba Danieli somimɔ.

⁶ Na nɛɛ, wi, wi u s̄aa bwisigibu kpuron wirugii, na yē ma būu geebun hunde ya nùn wāasi. Yen s̄s, asiri gaa sari ye ya ka nùn s̄ē. Nɛn dosu ge wee. U man gu tubusio.

⁷ Sanam mɛ na kpī, ye na dosa wee.
Dāru gara na wa ta yō handunian suunu s̄s̄.
Dāa te, ta gunu too.

⁸ Ma ta dam m̄.
Ten gunum mu sosi sere mu w̄llu girari.
Handunian goonu n̄ɛgibu kpuro ba tu waam̄wa.

⁹ Ten wurusu w̄
ma ta mara siki siki nge gandia.
Te s̄s̄ra handuniagibu kpuro ba ra ben d̄ianu wa.
Ten saar̄wa gbeeku yɛɛ yi ra s̄s̄ sure.
Ten kāasi w̄ll̄wa gun̄su su sokunu s̄aa.
Te s̄s̄ra hunde koni baayere ya ra yen d̄ianu wa.

¹⁰ Ma na Gusun̄n ḡrado goo wa u sarama w̄llun di.

¹¹ U n̄ɔ̄giru sua u nɛɛ,
i d̄aa te k̄iȳo i sura
kpa i ten kāasi b̄ori b̄ori.
I ten wurusu w̄ko
kpa i ten marum s̄ari i yari.
Kpa gbeeku yɛɛ yi duki su saa ten saarun di.
Kpa gun̄su su se saa ten kāasin di.

¹² Adama i ten koo kpiriru derio tem s̄s̄
ka ten gbini yakas̄o
ta n b̄kua ka sisu ka sii gandun ȳni.
Kpa ta n dirum soore
ta n yakasu dim̄o nge gbeeku yɛɛ.

¹³ Bu tu t̄nun bwisikunu wunario.
Kpa bu tu gbeeku yaan bwisikunu dokea.
Kpa ta n s̄aa mɛ w̄s̄ n̄ɔ̄ba yiru.

¹⁴ Wooda ye, ya weewa saa Gusun̄n ḡradoban min di kpa t̄mbu kpuro bu ka gia ma W̄rukoowa u bannu kpuro n̄eni. Wi u k̄iwa u ra nu w̄. U ra wi ba n̄ mam garisi ḡanu w̄lle sue.

¹⁵ Dosu gera mi, ge nɛ, Nɛbukanesaa na dosa. Tē, wunɛ Belitasaa, a man gu tubusio domi bwisigii be ba w̄a n̄en tem mɛ s̄s̄ kpuro ba kpana bu man gu tubusia. Adama wunɛ, kaa kpī yèn s̄s̄ būu geeba ka nun w̄a.

Danieli u dosu ge tubusia

¹⁶ Yera Danieli wi ba maa sokum̄o Belitasaa u nanda. Ma u biti soora saa fiiko. Ma Nɛbukanesaa u nɛɛ, Belitasaa, a ku de dosu ge, ka gen tubusianu nu nun biti ko.

Danieli u wisa u nɛɛ, yinni, dosu gen tubusianu nu ka wunen yibereba nera.

¹⁷ A d̄aru wa ta kp̄a. Ma ta dam m̄. Ten gunum mu girari w̄ll̄o. Ma ba tu waam̄o handunia gira kpuro.

¹⁸ Ten wurusu w̄. Ma ta binu mara siki siki. Ma handuniagibu kpuro ba ben d̄ianu waam̄o te s̄s̄. Gbeeku yɛɛ yi ra n w̄a ten saar̄o. Gun̄su su maa sin sokunu m̄o ten kāasi w̄ll̄o.

¹⁹ D̄aa te, ta s̄awa wunɛ sina boko. Domi a kp̄a a dam kua ma mu w̄llu girari. Ma wunen bandun dam mu s̄s̄sira handunian goonu n̄nɛ s̄s̄.

²⁰ Yen biru, a Gusunən Ƶorado Ƶoo wa u sarama wəllun di ma u nɛɛ, i dāa te kīyɔ i sura tu kam ko. Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ mi, ka ten Ƶbini ta n bəkua ka sisu, ka sii Ƶandun yəni yakasu mi. Kpa ta n dirum soore ta n yakasu dimə nge Ƶbeeku yɛɛ sere wɔɔ nɔɔba yiru.

²¹ Nɛn yinni, dosu Ƶen tubusianu wee. Wərukoowa u nun win himba sɔɔsi ye u kua wunɛn sɔ.

²² Ba koo nun Ƶira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n wāa ka Ƶbeeku yɛɛ sannu. Kpa a yakasu di nge naa, a n dirum soore sere wɔɔ nɔɔba yiru sere a ka Ƶia ma Wərukoowa u bannu kpuro nɛni. Wi u kīwa u ra maa nu wɛ.

²³ Wooda ye ba wɛ ba nɛɛ, bu dāa ten koo kpiriru ka ten Ƶbini derio mi, yen tubusiana ba koo nun wunɛn bandu wesia saa ye a wura ma Wərukoowa u bannu kpuro nɛni.

²⁴ Yen sɔ, sina boko, a de a nɛn gere wura. A de a Ƶea ko a ka wunɛn durum wuna. A daa kɔsa kpuro derio kpa a sārɔbu wɔnwɔndu kua. Saa yera wunɛn alafia ya koo daka da.

Dosu Ƶen Ƶari yi kooa

²⁵ Yeniba kpuro ya sina boko Nɛbukanesaa deema.

²⁶ Ye n kua suru wəkura yirun biru, sɔɔ teeru yera u sīimə win dii tɛera wollo Babiloniə.

²⁷ Ma u nɛɛ, Babiloni wee, wuu bəkɔ Ƶe na bana ka nɛn tiin dam Ƶa n ka sāa nɛn sina kpaaru. Ƶa maa nɛn yiiko ka nɛn bɛɛɛ sɔɔsimə.

²⁸ Sanam mɛ sina boko u Ƶari yi Ƶerumə u n kpa, yera nɔɔ Ƶaga nɔɔra wəllun di Ƶa nɛɛ, sina boko Nɛbukanesaa, a swaa dakio a nɔ. Ba nun bandu yara.

²⁹ Ba koo nun Ƶira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n wāa ka Ƶbeeku yɛɛ sannu kpa a n yakasu dimə nge naa sere wɔɔ nɔɔba yiru sere a ka wura ma Wərukoowa u bannu kpuro nɛni. Wi u kīwa u ra maa nu wɛ.

³⁰ Yande Ƶari yi, yi Nɛbukanesaa deema. Ba nùn Ƶira tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma u yakasu dim wəri nge naa u dirum soore. Ma win seri dɛnya nge Ƶunə Ƶakerun sansu. Ma win nii kəkɔsu su dɛnya nge ƵunəƵisu.

Nɛbukanesaa

u maa wure u kua tɔnu

³¹ Ma Nɛbukanesaa u nɛɛ, ye saa ye, ya doona, yera na nɔni seeya wollo. Ma nɛn bwisikunu wure nu kua tɔnuginu. Ma na Wərukoo siara ka bɛɛɛ wi u wāa sere ka baadommas. Wiya u yiiko kpuro mɔ. Win sinanda kun nɔru mɔ. Win bandu ta ko n wāawa sere ka baadommas.

³² Baa handunian tɔmbu kpuro bə n mɛnna, ben dam kun sāa Ƶāanu win nɔni sɔɔ. U ra ko nge mɛ u kī win Ƶoradoban suunu sɔɔ ka tɔmbun suunu sɔɔ. Ƶoo sari wi u koo kpī u win nɔmu dɛba n kun mɛ u nùn sɔ u nɛɛ, mba u mɔ mɛ.

³³ Sanam mɛ nɛn laakari ya wurama, yera ba maa man nɛn bɛɛɛ ka nɛn Ƶirimə ka nɛn bandun yiiko kpuro wesia. Nɛn bwisi kɛɔbu ka nɛn sina asakpɔbu kpuro ba na nɛn mi ba man nɛn bandu wesia. Ma ten dam mu sosi mu kera yellu.

³⁴ Tɛ, nɛ Nɛbukanesaa, na wəllun sina boko siara ka bɛɛɛ. Na nùn wolle sua. Domi ye u mɔ kpuro ya sāawa Ƶea. Win swɛɛ kpuro yi sāawa dee dee. U koo mam kpī u be ba tii suamə kawa.

Bɛɛsasaa u tɔmbu dim soka

5

1 Nebukanesaan biru, sina boko Beesasaa u bandu di. Yera sɔɔ teeru u win sina asakpɔbu nɔrɔbu (1.000) dim soka. Ma ba tam nɔrumɔ wi ka be sannu.

2 Ye tam mɛ, mu Beesasaa nuka, yera u gɔra u nɛɛ, bu win nɔri wuragii ka sii geesugii yarama yi win baaba Nebukanesa u gurama saa Gusunɔn sɔa yerun di te ta wɔa Yerusalemuɔ. Kpa wi ka win sina asakpɔbu ka win kurɔbu ka win sinanibu bu ka yi tam nɔ.

3 Yera ba ka nɔri wuragii yi na, ba ka yi tam nɔrumɔ wi ka win tɔn be kpuro.

4 Tam nɔru bi sɔɔ, ba ben bɔnu siaramɔ nɔn bwɔarokunu ba kua ka wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu ka dɔa ka kpenu.

5 Saa ye sɔɔra sina boko u nɔmu gagu wa ga yarima mi fitilan yam bururam mu sɔsire, ma ga yorumɔ sina kpaarun gana wɔllɔ mi ba soo kpika tɛɛni.

6 Yera u nanda, win wuswaa burisina. Win torora kara, u diirimɔ sere win dɔu winu soonamɔ.

7 Yera u nɔɔguru sua ka dam u nɛɛ, bu nɔn sɔrobu ka Babilonin bwisigibu ka bɔu sinambu sokuama. Ye ba na, yera u nɛɛ, wi u kpɔa u yora yeni gara u ye tubusia u koo yɛro wuran saba dokea kpa u nɔn gurumusuru sebusia u nɔn win bandun dam sukum wɛ u n ka sɔa tɔnu itase win bandu sɔɔ.

8 Sina bokon bwisigii be kpuro ba dua mi yora ye, ya wɔa. Adama ba kpana bu ye gari bu sere mam nɛɛ, ba koo ye tubusia.

9 Ma ya sina boko nanda too sere win wuswaa burisina. Ma win sina asakpɔbun tii ba biti soora.

*Danieli u yora ye gara**u tubusia*

10 Sina bokon mɛro u sunɔ ka win sina asakpɔbun gari yi nua. Yera u dua mi ba mɛnne ba tɔɔ bakaru dimɔ. U nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu dakaa da! A ku nanda sere wunen wuswaa ya n burisine.

11 Domi goo u wɔa wunen tem mɛ sɔɔ, wi u bɔu geebun * hunde mɔ. U bwisi ka laakari mɔ nge bɔnu. Yen sɔna wunen baaba Nebukanesaan waati sɔɔ, u nɔn kua sɔrobu ka dobo dobogibu ka Babilonin bwisigibun wirugii.

12 Durɔ win yɛsira Danieli. Wiya sina boko Nebukanesa u yɛsiru kɔ Belitasa. Ba wa ma u bwisi ka yɛɛ bakaru mɔ, ma u suka ka dosusu ka gɔa ni nu sɛn tubusianun kɛru mɔ. N n mɛn na, a nɔn sokusio, u koo nun yora ye tubusia.

13 Yera ba ka Danieli da sina bokon wuswaaɔ. Ma sina boko u nɔn bikia u nɛɛ, wuna Danieli wi? A sɔawa Yuu ben turo be nɛn baaba sina boko u mwɛerima Yudan tem di?

14 Ba man wunen gari sɔɔwa ma bɔu geeba ka nun wɔa. Yen biru, a bwisi ka laakari gea mɔ a ka tɔnu gɔa sɛsɔginu tubusia.

15 Wee ba ka man bwisigibu ka sɔrobu naawa bu ka man yora yeni garia kpa bu man yen tubusianu sɔ. Adama ba kpana.

16 Na maa nua ma a ra tɔmbu gɔanu tubusie ni nu bu bitani mɔ kpa a dosu tubusia. Tɛ, à n kpɔa a yora yeni gara ma a man yen tubusianu sɔɔwa, kon nun gurumusuru sebusia kpa n nun wuran saba dokea n nun nɛn bandun dam sukum wɛ. Kpa a ko tɔnu itase nɛn bandu sɔɔ.

17 Yera Danieli u nɔn wisa u nɛɛ, yinni, a wunen kɛɛ ni tii yiyo, n kun mɛ a goo wɛ. Adama kon nun yora ye garia kpa n nun yen gari tubusia.

18 N n mɛn na, yinni, a swaa dakio a nɔ. Wɔrukoo u wunen tundo Nebukanesa bandu wɛ ka bɛɛɛ ka girima ka yiiko.

* 5:11 *bɔu geebu* - I wiru 4:5n tubusianu mɛrio.

19 Dam me u nùn wēn s̄s, bwesenu kpuro nu nùn nasie sere nu ra n diirimō win wuswaaō. Ye u kī, yera u ra ka tōnu ko. U koo kpī u nùn go, ñ kun me u nùn deri, ñ kun me u nùn walle sua, ñ kun me u nùn taare.

20 Adama saa ye s̄ō, u tii sua u ḡōru b̄obia, yera Gusunō u nùn yara bandun di ma u gina nùn yiiko ye mwaari.

21 U nùn wuna t̄mbun suunu s̄ōn di. Ma win bwisikunu ḡasia nge gbeeku yaaginū. U da u w̄a ka kete gbeekinu sannu ma u yakasu dimō nge naa u dirum soore sere u ka wura ma W̄rukoowa u bannu kpuro neni. Wi u k̄wa u ra maa nu w̄ē.

22 Wee, wunε maa B̄εsasaa, wunε wi a s̄a win bii, baa me a ye kpuro yē, a yina a tii kawa.

23 Ma a tii sue Yinni W̄rukoon wuswaaō. A dera ba ka win s̄a yerun n̄ri na i ka tam n̄ra wunε ka wunen sina asakp̄abu ka wunen kur̄abu ka wunen sinanibu. Ma a seewa a wunen b̄ūnu siaramō n̄n bw̄arokunu ba kua ka sii geesu ka wura ka sii gandu ka sii w̄okusu ka d̄a ka kpenu, baa me nu ñ gari n̄ōmō, nu ñ yam waamō, nu ñ maa ḡānu yē. Adama Gusunō wi u wunen w̄āru neni, a ñ nùn b̄εεε w̄ē.

24 Yen s̄ōna u n̄mu ge ḡōrima ge ga yora ye kua.

25 Ye ba yorua mi wee, ba gara, ba gara, ba yīra, ba b̄onu kua.

26 Yen tubusianu wee. Ba gara, ya gerumōwa Gusunō u wunen bandun sanam gara ma u tu n̄ru koosia.

27 Ba yīra, ya gerumōwa ba wunen bunum yīra ba deema a ñ bunu.

28 Ba b̄onu kua, ya maa gerumōwa ba wunen bandu b̄onu kua. Ma ba tu Mediba ka P̄εsiba w̄ē.

29 Yande mi k̄, B̄εsasaa u n̄ε, bu Danieli gurumusuru sebusio kpa bu nùn wuran saba dokea kpa bu kpara ma u kua t̄nu itase win bandu s̄ō.

30 D̄ōma ten w̄okura ba B̄εsasaa Babilonin sina boko wi go.

6

1 Ma Darusi wi u s̄a Medin bweseru u bandu di. Saa ye, u mōwa w̄ō wata ka yiru.

Danielin yiberεba

ba nùn yina beria

2 Darusi u t̄mbu wunaa teeru ḡōsa ba n s̄a win tem beri berikan wirugibu.

3 Ma u t̄mbu ita ḡōsa u bu kua wirugii ben t̄nwerobu. Ben miya wirugii be, ba ko n da n̄ε bu ben s̄ōma tusia. Kpa sunō u ku raa ka asara wa. Danieli u s̄āwa t̄nwerō ben turo.

4 U beri berikan wirugii be, ka ben t̄nwerobu bwisi kere. Yen s̄ōna sina boko u bwisika u nùn ko tem me kpuron wirugii.

5 Saa ye s̄ōra Danielin t̄nwerosii be, ka beri berikan wirugii be, ba n̄ō tia kua bu ka nùn toraru garu mani sina bokon bandun swaa s̄ō. Adama ba ñ toraru garu wa wi s̄ō. D̄ōmi u s̄āwa naanegii, u ñ k̄ōsa gaa koore. U ñ maa s̄ōmburu garu atafiiru koore.

6 Yera t̄n be, ba n̄ε, sa ñ ḡānu ganu wasi su Danieli mani ma n kun mō ye ya s̄a win Gusunō s̄ārun gari baasi.

7 Ma ba n̄ō tia kua ba da sina bokon mi ba n̄ε, yinni, wunen hunde yu daka da!

8 B̄εε beria berikan wirugibu ka t̄nwerobu ka siri kowobu ka wunen wesian̄sibu, b̄εε kpurowa sa n̄ō tia kua a ka wooda yara ye ya gerumō

baawure u nun sã sere sɔɔ tɛna. Wi u ye yina ma u bũu goo ñ kun me tɔnu goo sãwa sere n ka ko sɔɔ tɛna ye, ba koo yɛro kpɛɛwa wɔru mi sɔɔ gbee sinansu wãa.

⁹ Tɛ yinni, a wooda ye sireo a nɔma doke kpa yu ko nge Mɛdiba ka Pɛesiban wooda ye ba ku ra kɔsi.

¹⁰ Ma sina boko u wooda ye nɔma doke ba ye yara.

Ba Danieli kpɛɛ

gbee sinansun wɔru

¹¹ Saa ye Danieli u nua ma ba wooda ye nɔma doke, yera u da win gidambisan wɔllɔ u dua yen dii sɔɔwɔ gɛn fɛnɛnti ya wukiare Yerusalemun bera gia. Miya u yiira u kanaru kua u Gusunɔ siara nge me u ra ko tɔru baatere nɔn ita.

¹² Yera sɔɔ teeru tɔn be, ba nũn duwi ba deema wee u Gusunɔ kanamɔ u somiru bikiamɔ.

¹³ Yen biru, tɔn be, ba yara ba da sina bokon mi ba nũn wooda ye yaayasia ba nɛɛ, n ñ wuna a wooda yara ye ya gerumɔ bu nun sã? N ñ wuna a nɛɛ, ma goo ñ n bũu goo ñ kun me tɔnu goo sãwa sɔɔ tenan baa sɔɔ, ba koo yɛro kpɛɛwa wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wãa?

Ma sina boko u wura u nɛɛ, wooda ye, ya wãawa dim dim nge me Mɛdiba ka Pɛesiban wooda ya sãa. N ñ koorɔ bu ye kɔsi.

¹⁴ Ma ba nɛɛ, too, wee, Danieli wi u sãa Isireliban turo be ba mwɛɛrima Yudan di, u ñ nun garisi gãanu, u ñ maa wunen wooda ye a nɔmu doke mi men nɔɔwɛ. U ra win Gusunɔ kanɛwa tɔru baatere nɔn ita.

¹⁵ Ye sina boko u gari yi nua, yera win nukura sankira gem gem. Ma u gɔru doke u Danieli yara wooda ye sɔɔn di. Ma u kookari kua sere sɔɔ u ka dua.

¹⁶ Adama tɔn be, ba kpa menna ba da sina bokon mi ba nɛɛ, a yaayo ma Mɛdiba ka Pɛesiban wooda ya ku ra kɔsi sina boko u n ye nɔma doke.

¹⁷ Yera sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wãa mi. Saa yera u nũn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ wunen Yinni wi a sãamɔ baadomma mi, u nun faaba koowo.

¹⁸ Ma ba kpee bakaru tama ba ka wɔru gen nɔɔ kɔrua. Yera sina boko u win taabu ka win sina asakpɔbun yĩreru doke kpee ten wɔllɔ, goo u ku raa ka Danieli faaba ko.

¹⁹ Yen biru, u wura win sina kpaarɔ. Wɔku te, u ñ di, u ñ nɔra, u ñ maa kpune sinani goon bɔkuɔ. Meyu u ñ maa dweeye dɔma te.

Danieli u yara baani

²⁰ Yera sina boko Darusi u seewa buru buru yellu u da wɔru gen mi fuuku fuuku.

²¹ Ye u yam mi turuku kua, yera u Danieli sokum wɔri ka nuku sankiranu u mɔ, Danieli Gusunɔn sɔm kowo, Gusunɔ wi a ra n sãamɔ wɛrabu sari mi, u kpĩa u nun wɔra gbee sinan sin nɔɔn di?

²² Saa yera Danieli u nũn wisa u nɛɛ, yinni, wunen hunde yu dakaa da!

²³ Gusunɔ nen Yinni u win gɔrado gɔrima u gbee sinan sin nɔsu bɔkua. Su ñ man mɛɛra gaa kue domi u wa ma na ñ toraru garu kue win wuswaaɔ ka maa wunen wuswaaɔ.

²⁴ Yera sina bokon nukura dora ma u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama saa wɔru gen min di. Ye ba Danieli yarama, ba ñ mɛɛra gaa wa win wasi sɔɔ. Domi u Gusunɔ win Yinni naanɛ sãa.

²⁵ Ma sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu tɔn be ba raa Danieli taare wɛ mi mwaama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, be ka ben bibu ka ben kurɔbu kpuro. Tɔn be,

bu sere mam turi wōru gen temō, gbee sinan si, su bu sēsukawa su kukunu kōsuka.

²⁶ Yen biru, sina boko u bwesenu kpuro tirenu yorua u nēε, alafia ya n sosimō bεε sōō ya n dōō.

²⁷ Woda ye na wēεmō wee. Be ba wāa nēn tem sōō kpuro gesi, bu de bu Gusunō Danielin Yinni nasia kpa bu nūn bεεε wē.

Domi u sāawa waso.

U ko n wāawa sere ka baadommaō.

Win bandu ta ñ kpeemō.

Ten dam mu ko n wāawa sere ka baadommaō.

²⁸ Wiya u ra tōnu wōre u faaba ko.

U ra maamaakiba ka yīrenu ko wōllō ka temō.

Wiya u Danieli wōra gbee sinansun nāsun di.

²⁹ Darusin bandun waati ye sōō, Danieli u kua tōn boko sere n ka girari Sirusi Pēεsin bandu sōō.

Danieli u gbeeku yεε nne wa

dosu sōō

7

¹ Bεεsasaa Babilonin sina bokon bandun wōō gbiikuu sōōra Danieli u dosa. U kāsiru wa saa ye u kpī win kpin yerō. Yen biru, u yorua ye n weene tōmbu bu gia dosu ge sōō.

² U gerua u nεε, ye na wa kāsī te sōō wōkuru wee. Na woo gagu wa ga na wōllun beri berika nne di ga nim wōku bōkōn nim so.

³ Yera gbeeku yεε beke nne yi yarima nim wōku gen min di, yen gaa kun ka gaa weene.

⁴ Ye na gbia na wa ya ka gbee sunō weene ma ya gunō bakerun kasa mō. Ye na maa mεera, yera na wa ba kasa ye wuna. Ma ba yen tii seeya ba yōrasia nge tōnu. Ma ba ye tōnun bwisikunu dokea.

⁵ Yen yiruse ya ka yaa gōba weene ma ya ka yēsi tia yō. Yēsan kukunu itawa ya nōō beri. Ma ba ye sōōwa ba nεε, yu seewo yu yaa mwε.

⁶ Yen biru, na itase wa ya ka musuku gbeeku weene ma ya kasa nne mō yen biru wōllō. Ma ya winu nne mō. Ba ye yiiko wē yu ka bandu di.

⁷ Yeniban biru, yera na yaa nneε wa nēn kāsī te sōō. Yaa ye, ya nanum mō. Ya maa dam mō too. Ma ya don sisugii bakanu mō. Ya n yaa mwa, ya ra yaa yen kukunu kōsukuwa kpa yu di. Ye ya tiara kpa yu taaku taaku. Yaa ye, ya ñ ka yεε gbiikii yi weene. Kōbi wōkura ya mō.

⁸ Ye na kōbi yi mεera sāa sāa, yera na kōbu piibu gagu wa ga yarima yen wirun di ga wāa yīnōn suunu sōō. Kōbu piibu ge, ga kōbi wōku ten ita wuka. Ga nōni mō nge tōnu, ga maa nōō mō ga gari mō ka tii suabu.

Gusunōn siribu

⁹ Ye na mεera tii, yera na wa ba sina kitaru yiimō. Ma na gōō wa nge durō tōko u na u sina win sina kitaru sōō. Yāa kpikinu fara farawa u doke. Ma win seri yi buriri fem fem. Win sina kita te, ta ballimōwa nge dōō yari bakaru. Mεya maa ten naasun tii.

¹⁰ Ma dōō yari bakaru ta yarimō win sina kita ten min di ta kokumō nge nim. Gusunōn gōradoba nōrōm nōrōm ba na ba nūn sāamō. Ma ben gabu ba yō win wuswaaō. Siri kowobu ba na ba sina. Ma ba tirenu wukia.

¹¹ Ye na kōbu piibu ge mεera ga tii sua gari gerumō, yera ba na ba yaa ye gō, ba ye sua ba kpεε dōō boko sōō.

¹² Gbeeku yεε yi yi tie, ba yin dam wɔra. Adama ba dera yi wāa sere saa gaa.

¹³ Wɔku te, kāsī te sɔɔ, ye na maa wa wee. Na goo wa u sarama wɔllun di guru wii wuroru sɔɔ. Ma u da durɔ tɔkɔ win mi gia. Ma ba nùn susisia win wuswaaɔ.

¹⁴ Ba nùn bandu ka bεεε ka yiiko wē. Ma ba nùn gāanu kpuro nɔmu sɔndia. Bwesenu kpuro nu nùn sāwa. Win banda kun nɔru mɔ. Ta ko n wāawa sere ka baadommaɔ.

Kāsinun tubusianu

¹⁵ Nε Danieli nɛn bwēra kun kpunε domi kāsī ni na wa mi, nu man nanda.

¹⁶ Yera na gɔrado ben turo susi be ba wāa mi. Ma na nùn bikia na nεε, mba gari yi kpuron tubusianu. U man sɔɔwa u nεε,

¹⁷ gbeeku yεε bεkε nne ye, ya sāawa sinambu nne be ba koo bandu di di dunia sɔɔ.

¹⁸ Yen biru, Wɔrukoo u koo de win tɔn dεerobu bu bandu mwa ba n dii sere ka baadommaɔ.

¹⁹ Ka mε, na kasu n gbeeku yaa nnese ye ya n ka ita yeɔnɔ weene min tubusianu gia dee dee. Domi yaa ye, ya nanum mɔ too. Yen donnu nu sāawa sisu ma yen nikisu su sāa sii gandɔ. Yà n yaa mwa ya ra yen kukunu kɔsukuwa kpa yu di. Yen ye ya tiara kpa yu taaku taaku.

²⁰ Na maa kasu n kɔbi wɔku ten tubusianu gia te ya mɔ yen wirɔ ka sere maa kɔbu piibu ge ga yarima yen wirun di ga wāa yionɔn suunu sɔɔ. Kɔbi wɔku ten ita ya wɔruka yen wuswaaɔ. Ga nɔni mɔ, ga nɔɔ mɔ, ma ga gari mɔ ka tii suabu, ga maa nanum mɔ ga yionɔ kere.

²¹ Ma na kɔbu piibu ge wa ga ka Wɔrukoon tɔn dεerobu tabu mɔ ga bu kamiamɔ.

²² Adama durɔ tɔkɔ wi, u na u Gusunɔn tɔn be gem wē. Sanam mε saa ya tura ma ba bandu di.

²³ Ma durɔ wi, u man tubusia u nεε, yaa nnese ye, ya sāawa bandu nnese te ba koo swīi handunia yeni sɔɔ. Ban te, ta n ka garu weene. Ta koo handunia kpuro go tu taaku tu munia muku muku.

²⁴ Kɔbi wɔku te, ta sāawa sinambu wɔkuru be ba koo ban te di. Yen biru, sunɔ goo wi u n ka ben goo weene u koo sinambu wɔku ten ita bandu yara kpa u bandu di.

²⁵ Sunɔ wi, u koo Wɔrukoo gari kam gerusi kpa u win tɔn dεerobu nɔni sɔ. U ko n maa kī u saaba ka woodaba kasi. Ba koo nùn tɔn dεerobu nɔmu sɔndia sere saa ita ka bɔnu.

²⁶ Yen biru, Yinni Gusunɔ u koo sunɔ wi siri, kpa u nùn bandu yara mam mam sere ka baadommaɔ.

²⁷ Yen biru, ba koo ban ni nu wāa handunia sɔɔ kpuron dam ka nin yiiko Wɔrukoon tɔn dεerobu nɔmu beria. Win bandu ta ko n wāawa sere ka baadommaɔ. Wiya sinambu kpuro ba koo sā kpa bu nùn mem nɔɔwa.

²⁸ Ye nε Danieli na wa yera mi. Ye na ye bwisika, na nanda ma nɛn wuswaa burisina. Adama na ye kpuro berua nɛn gɔruɔ.

Danieli u yāa kineru

ka boo wa kāsiru sɔɔ

8

¹ Bεεsasaan bandun wɔɔ itase sɔɔ, nε Danieli na kāsiru wa te na raa wa baasi.

² Sanam mε na kāsī te mεera n man sāare na wāa wuu bɔkɔ ge ba mɔ Susis Elamun temɔ. Ma n sāare na wāa daa te ba mɔ Ulain bɔkuɔ.

³ Ye na nōni seeya na mēera, yera na yāa kinēru wa ta kōbu bakanu yiru mō ta yō daa ten dee deeru. Kōbu teeru ta teeru dēebu kere. Te ta dēebu bo mi, tera ta kpia dākuru.

⁴ Yera yāa kinē te, ta ten kōbi soomō sōo duu yeru gia ka sōo yēsan nōm geu gia ka sōo yēsan nōm dwaru gia. Yaa gaa sari ye ya koo ka tu gabirina. Goo maa sari wi u koo ten yiberē wōra ten nōman di. Ta mōwa ye ta kī. Ma ta kpēamō ta dam mō.

⁵ Sanam mē na laakari mō, yera na mēera ma na boo wa ga yarima saa sōo duu yeru gian di ka duki baka ga tem bōsu ma n sāare ga n tem deke. Boo ge, ga kōba nanumgia mō gen nōnin baa sōo.

⁶ Ma ga tura sere yāa kinē ten mi, te na raa wa ka kōbi yiru mi, ta yō daa ten dee deeru. Ma ga yāa kinē te gure ka gen dam kpuro.

⁷ Na gu wa ga yāa te susi ka mōru ga tu so ga kōbi bōoka. Yāa te, ta kpana tu ka tii yina. Ma ga tu sura temō ga yasisimō. Goo sari wi u tu wōra gen nōman di.

⁸ Ma boo ge, ga kpēa. Ye ga kpēa ga kpa, yera kōba baka ye, ya bōora. Kōba yen ayerōwa kōbi nne nanumgii yī kpia. Ma yi mēera handunian goonu nne kpuro sōo, yen baayere goo teeru gia.

⁹ Saa kōbi yin tian di, kōbu piibu gaga yara ga kpēa sōo yēsan nōm dwaru gia ka sōo yari yeru gia ka sere tem mē mu gea bō gia.

¹⁰ Ma ga seewa ga wōllun tabu kowobu girari ma ga ben sukum ka kperi surura temō ga taaka.

¹¹ Ma ga maa seewa ga tabu kowo ben guro guro seesi. Ma ga bururu baateren yāku te ba ra nūn kue yōrasia. Ma ga win sāa yeru kāsuka.

¹² Ga wōllun tabu kowobu ka baadomman yākunu nōma doke ga kamia toranun sō. Ma ga gem kasa kua temō. Ye ga bwisika gu ko kpuro, ya gu koorawa.

¹³ Ma na tōn dēero goon gari nua. Yen biruwa tōn dēero goo u gbiikoo wi bikia u nēe, sere saa yerà ba ko n baadomman yāku ten kobu yōrasie. Sere saa yerà kam kobu ko n wāa gem sarirun sō. Sere saa yerà sāa yee te, ta ko n disi duure mēsum. Sere saa yerà ba ko n wōllun tabu kowo be taakumō.

¹⁴ Ma gbiikoo wi, u wisa u nēe, sere tōnu nōrōbun suba yiru ka gooba wunōbun (2.300) baa yà n doona. Yen biruwa yāku yee te, ta koo wurama ta n dēere nge yellu.

Kāsi ten tubusianu

¹⁵ Sanam mē nē Danieli na kāsi te waamō, ma na kasu tu man yeeri, yera na gāanu wa nu ka tōnu weene nu yō nen wuswaaō.

¹⁶ Ma na maa goon nōo nua daa te ba mō Ulain suunun di. U nōogiru sua u nēe, Gabiriē, a durō wini kāsi te tubusio.

¹⁷ Ma u man susima. Ye u man turuku kooma, yera berum man mwa. Ma na wuruma temō. U man sōōwa u nēe, tōnun bii, a de yi nun yeeri. Kāsi te, ta wāawa sanam dāakim sō.

¹⁸ Sanam mē u ka man gari mō, yera biti baka man mwa. Ma na siriru tem girari. U man baba u seeya u yōrasia mi na raa wāa.

¹⁹ Yen biru, u maa man sōōwa u nēe, wee kon nun sō ye ya koo na Yinni Gusunōn mōrun tōru sōo sanam dāakim sōo.

²⁰ Yāa kinē te a wa ta kōbi yiru mō mi, ta sāawa Mēdiba ka Pēesiban sinambu.

²¹ Boo ge, ga sāawa Gēresin sunō. Kōba baka ye ya bōokira mi, ya sāawa sunō gbiikoo.

²² Koba nne ye ya kpia baka ye ya bɔ̀kiran min di, ya s̄awa sinambu nne gabu be ba koo yari sunɔ̀ gbiikoo win min di. Adama ba ñ dam wasi nge wi.

²³ Sinambu nne yen bandu tà n kpa, ma ba durumgibu kpeerasia, sunɔ̀ goo u koo yari u tii sua kpa u n tɔ̀mbu nɔ̀ni wɔ̀kubu yē.

²⁴ Win dam ma koo nuuru ko n ñ mɔ̀ ka win tiin dam. U koo ḡaa dabinu kam koosia ye ya ñ ka nɔ̀ gerurɔ̀. Win ye u mɔ̀ kpuro ya koo n̄n koorɔ̀. U koo bwese damginu go ka maa Gusunɔ̀n tɔ̀mbu.

²⁵ U koo tii sua win dukian s̄ɔ̀ ka win bwisin s̄ɔ̀. U koo tɔ̀n dabinu go be ba w̄a b̄ri yendu s̄ɔ̀. U koo mam sina boko seesi. Adama u koo k̄sikira goo u kun n̄n babe.

²⁶ K̄asi te a wa t̄ɔ̀nu nɔ̀rɔ̀bun suba yiru ka gooba wunɔ̀bun (2.300) s̄ɔ̀, ta s̄awa gem. A ye nenuɔ̀ asiri s̄ɔ̀. Domi ya w̄awa sanam d̄akim s̄ɔ̀.

²⁷ Ma ne Danieli na kua s̄ɔ̀ dabiru na barɔ̀. Na ñ dam mɔ̀. Yen biruwa na seewa na n̄n s̄amburu m̄ te sina boko u man w̄ē. Ma na w̄a nandabu s̄ɔ̀ k̄asi ten s̄ɔ̀. Domi ta ñ man yeeri.

Danieli u kanaru kua

win tɔ̀mbun s̄ɔ̀

9

¹ Saa ye Darusi, Asuresin bii, M̄din bweseru u bandu dii Babilonin temɔ̀,

² win bandun w̄ɔ̀ gbiikuu s̄ɔ̀, Danieli u tirenu m̄erimɔ̀ ma u girari mi Yinni Gusunɔ̀ u win samɔ̀ Yeremi s̄ɔ̀wa u n̄e, w̄ɔ̀ wata ka w̄akura Yerusalemu ya ko n s̄aa bansu.

³ Ma u n̄ɔ̀ b̄kua u saaki deewa u tii torom wisi nuku sankiranun s̄ɔ̀. Ma u kanaru koosi Yinni Gusunɔ̀n mi ḡia,

⁴ u win tɔ̀mbun toranu tuuba m̄ɔ̀.

U n̄e, Yinni Gusunɔ̀, a kp̄a ma sa nun nasie. A ra wunen n̄ɔ̀ m̄weeru yibie kpa a wunegibu k̄iru s̄ɔ̀si be ba nun k̄i ba wunen woodaba m̄em n̄ɔ̀wamm̄e.

⁵ Sa tora, sa daa k̄ɔ̀sa kua, sa s̄aa nuku k̄ɔ̀surugibu, sa wunen gari yina, sa maa wunen woodaba sara.

⁶ Sa ñ wunen s̄m̄ɔ̀bu swaa daki sanam m̄e ba besen sinambu ka besen wirugibu ka besen baababa ka besen tɔ̀mbu kpuro wunen gari s̄ɔ̀wa.

⁷ Yinni Gusunɔ̀, a s̄awa gemgii. Besera sa tora. Ma sa w̄a sekuru s̄ɔ̀ gis̄ɔ̀ bes̄e Yudaba ka be ba w̄a Yerusalem̄u ka Isireliba kpuro be a yarinasia tontondeɔ̀ ka turukuɔ̀ ȳen s̄ɔ̀ sa ñ nun m̄em n̄ɔ̀w̄e.

⁸ Yinni, wee sa sekuru s̄ɔ̀wa bes̄e ka besen sinambu ka besen wirugibu ka besen baababa. Domi sa nun torari.

⁹ Gusunɔ̀ bes̄en Yinni, a sun suuru kuo wunen w̄ɔ̀nw̄ɔ̀ndun saabu baa m̄e sa wunen gari yina.

¹⁰ Sa ñ maa wunen gere swaa daki su sere n̄e, sa ko wunen woodaba sw̄i ye wunen s̄m̄ɔ̀bu ba sun n̄ɔ̀sia.

¹¹ M̄eya bes̄e Isireliba kpuro sa wunen woodaba sara, sa ñ wunen gere swaa daki. Sa tora. Yen s̄ɔ̀na b̄ri yi a dera wunen s̄m̄ kowo M̄owisi u yorua woodan tireru s̄ɔ̀ yi sun di.

¹² Nge m̄eya a dera wunen gari yi koorɔ̀ yi a n̄e, kaa bes̄e ka besen wirugibu kua. A dera Yerusalemu ya n̄ni sw̄aru wa t̄en bweseru ba ñ waare gam.

¹³ Wahala ye kpuro, ya sun deema nge m̄e M̄owisi u yorua woodan tireru s̄ɔ̀. Ka m̄e, sa ñ besen daa k̄ɔ̀sa deri su wunen gem sw̄i kpa su wunen k̄i geeru kasu.

14 Gusunɔ beŋen Yinni, wahala ye a neɛ, sa ko wa, yera ya sun deema. Ye a kua kpuro ya s̄aawa dee dee. Beŋera sa ñ nun meɛm nɔwɛ.

15 Gusunɔ beŋen Yinni, ye a sun yarama Egibitin tem di, wunen dam mu s̄ɔsira. A ȳisuru yara te ta w̄aa sere ka gisɔ. Adama beŋe, sa durum ka daa k̄sa kua gem gem.

16 T̄ɛ Yinni, na nun kanamɔ wunen durom s̄ɔ, a de wunen m̄oru yu doona wunen wuu Yerusalemun min di, ge ga w̄aa wunen guu te a ḡosan w̄allɔ. Domi be ba sun sikerene ba Yerusalemu ka beŋe wunen t̄ambu gema beŋen toranu ka beŋen baababan daa k̄san s̄ɔ.

17 Gusunɔ, a neɛn nɔwɔ swaa dakio kpa a neɛn kanaru nɔ. A wunen s̄aa yee te ta bansu s̄aa mi meerio wunen ȳisurun s̄ɔ.

18 Gusunɔ neɛn Yinni, a swaa dakio a nɔ. A n̄oni seeyo a wuu ge ba ka wunen ȳisuru sokumɔ meeri nge me ga bansu kua. Sa ȳɛ ma beŋen deɛrara kun tura su ka nun ḡaanu ganu kana. Adama wunen w̄anw̄an bakarun s̄ɔna sa nun yeni kanamɔ.

19 Yinni, a beŋen kanaru nɔwɔ kpa a sun suuru kua. A beŋen gere swaa dakio kpa a ko ye sa bikia. A ku de n te wunen ȳisurun s̄ɔ. Domi wuna a wuu ge ka t̄on be kpuro m̄ɔ.

Gabirɛ u k̄asiru tubusia

20-21 Sanam me Danieli u kana te m̄ɔ u gari gerumɔ u ñ kpa, u wi ka win t̄ambun toranu tuuba m̄ɔ, ma u Gusunɔ win Yinni kanamɔ win s̄aa yee deɛra ten s̄ɔ, yera durɔ wi, Gabirɛ wi u raa wa win k̄asi ḡbiikiru s̄ɔɔ, u n̄un ȳɔsima ka dam u sura win b̄akuɔ saa ye s̄ɔɔ ba ra yokan ȳakuru ko.

22 U ka n̄un gari kua u neɛ, na nawa wunen mi, n ka nun k̄asi te tubusia.

23 Saa ȳɛn di a wunen kanaru torua, Gusunɔ u tu mwa. Yen s̄ɔna na nun win gari s̄ɔɔbu na, domi Gusunɔ u nun k̄i. N n men na, a swaa dakio n nun k̄asi te tubusia.

24 Saa n̄ɔɔba yirun n̄on wata ka w̄akura Gusunɔ u himba kua yu doona u sere wunen t̄ambu ka wunen wuu deɛrɔ yakia toranu ka k̄sa kpuron di. Yen biru, u koo bu ben toranu suuru kua kpa u bu gem w̄ɛ sere ka baadommaɔ. Gusunɔn s̄om̄ɔbun gari ka k̄asinun baa ya koo doona kpa t̄on deɛro goo u ko sunɔ.

25 N n men na, a bwisikuo kpa a tubu. Saa min di ba wooda w̄ɛ bu Yerusalemu s̄ome bu bani, sere wirugii wi Gusunɔ u ḡsa u ka na, ya koo kowa saa n̄ɔɔba yirun n̄on n̄ɔɔba yiru. Yen biru, ba koo yen sw̄ee s̄ome ka yen gb̄araru saa n̄ɔɔba yirun non wata ka yiru s̄ɔɔ. Saa ye, ya ko n s̄aawa wahan saa.

26 Saa n̄ɔɔba yirun n̄on wata ka yiru ye, ȳa n doona, ba koo wirugii wi Gusunɔ u ḡsa go. Goo sari wi u koo ka n̄un yina. Kpa sunɔ kpao ka win tabu kowobu bu wuu ge, ka s̄aa yee te wisire bu k̄suku kpa ba n as̄ɔrɔ m̄ɔ sere Gusunɔ u ra ka n̄un kpeerasia nge me u yi.

27 Wirugii wi, u ko n ka t̄on dabiru n̄ɔɔ tia s̄aa sere saa n̄ɔɔba yiru. Saa ita ka b̄onun biru, u koo de ȳakunu ka ab̄on nu kpe kpa u ḡaa k̄sunu ko s̄aa yero n̄in bweseru goo kun koo sere kam koo bi Yinni Gusunɔ u yi win s̄ɔ bu ka n̄un deema.

Danieli u t̄onu wa

Tigirin daaɔ k̄asiru s̄ɔɔ

10

1 Sirusi, Pɛɛsin sina bokon bandun wɔɔ itase sɔɔ, Yinni Gusunɔ u ka Danieli gari kua wi, wi ba maa mɔ Belitasaa. Gari yi, yi sɔawa gem. Yi ka nɔni swɔa bakaru yɔ te ta koo na. Ma gari yi, yi nùn yeeri. Saa ye sɔɔra u kɔsi te tuba.

2 N deema u wɔa nuku sankiraru sɔɔ alusuma ita.

3 Alusuma ita ye sɔɔ, u n̄ d̄ia geenu ganu diire. U n̄ yaa tende. Tam kun maa win nɔɔ duure. Mɛya u n̄ maa tii gum saware.

4 Wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ yɛnda nnese sɔɔ, u wɔa u yɔ daa te ba mɔ Tigirin bokuɔ.

5 Yera u n̄ni sua u durɔ goo wa u yɔnu doke ni ba kua ka wɛɛ damgii ma u kpaka sɛke ye ba kua ka wura ye ya wee Ufasin di.

6 Win wasi yi ballimɔ nge kpee ni nu wuru beku nɔni mɔ, ma win wuswaa ya ballimɔ nge guru maakinu. Ma win n̄ni yi ballimɔ nge d̄ɔɔ yari, ma win ḡasenu ka win naasu s̄aa nge sii gan te ba wɔriasia. Ma win nɔɔ ga nɔɔra nge tɔn dabinun nɔɔ.

7 Danieli turowa u kɔsi te wa. Tɔn be ba ka nùn wɔa mi, ba n̄ tu wa. Adama ba nanda ba duki sua bu ka kuke.

8 Wi turowa u yɔra ma u kɔsi te wa. Win wuswaa ya burisina. Ma win gɔma dwiyya u dam bia.

9 U durɔ win nɔɔ nua ma u nanda u wiru tem girari.

10 Yera nɔmu gaga nùn baba ma u diira u d̄uu winu ka nɔm taranu soonamɔ.

11 Ma u nɛɛ, k̄inasia Danieli, a de gari yi, yi kon nun s̄ɔ, yi nun yeeri, kpa a se a yɔra mi a wɔa mi. Domi ba man ḡarimawa wunen mi. Ye u nùn gari yi s̄ɔwa u kpa, yera Danieli u seewa u yɔra ma u diira.

12 Durɔ wi, u gerua u nɛɛ, Danieli, a ku b̄erum ko. Domi saa d̄oma t̄ɛn di gari yi, yi nun yeeri, ma a tii kawa Gusunɔ wunen Yinnin wuswaaɔ, saa d̄oma ten diya Gusunɔ u wunen kanaru nua. Yen s̄ɔna na na.

13 Pɛɛsiban sina boko u man seesi s̄ɔ yɛnda tia ma na sina win bokuɔ. Adama wee Miseli wɔllun tabu kowobun sunɔ turo u na u man somi.

14 Tɛ, na nawa n ka nun tubusia ye n koo wunen tɔmbu deema sia. Domi sian gariya kɔsi te, ta ka yɔ.

15 Saa ye u nùn gari yi s̄ɔmɔ, yera wi, Danieli u tuka ma u mari.

16 Yera u ḡaanu wa nu ka tɔnu weene ma nu na nu win nɔɔ baba. Ma u nɔɔ wukia u nɛɛ, n̄ɛn Yinni, n̄ɛn wuswaa ya burisina, na n̄ maa dam gam mɔ kɔsi te na wan s̄ɔ.

17 Nɛ wi na s̄aa wunen s̄ɔm kowo, amɔna kon ka kp̄i n ka nun gari ko. Domi na n̄ dam gam mɔ.

18 Wi u ka tɔnu weene mi, u maa nùn baba u dam k̄a.

19 Yera u nùn s̄ɔwa u nɛɛ, a ku b̄erum ko durɔ k̄inasia, alafia ya n ka nun wɔa. A tii dam k̄ɛyɔ. Ye u ka nùn gari mɔ, yera u dam wa u nɛɛ, Yinni, a de a ka man gari ko. Domi a man dam k̄a.

20 Durɔ wi, u nùn bikia u nɛɛ, a yɛ ȳɛn s̄ɔ na na wunen mi? Tɛ, kon da n Pɛɛsiban sina boko tabu w̄ari. N̄a n doona, Gɛɛkiban sina boko u koo na.

21 Adama kon nun s̄ɔ ye ya yorua gem tireru sɔɔ. Goo kun man somimɔ tɔn ben s̄ɔ, ma n kun mɔ Miseli bɛɛ Isireliban k̄ɔso,

11

1 Wi n̄ɛn tii na somi na dam k̄a Darusi Mɛdiban sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔ.

2 Wee t̄ɛ, kon wunɛ Danieli gem s̄ɔ.

Sinambun tabu

Wee sinambu ita ba koo bandu di di Pɛɛsiɔ. Yen biru, sina boko nnɛse u koo bandu di kpa u dukia gura n kere sina bokobu ita ye. U n dam kua win dukia yen sɔ, u koo Gɛrɛkiban sina boko seesi.

³ Adama sina boko wɔrugɔ goo u koo se u dam bakam wa kpa u ko ye u kɪ.

⁴ Saa yɛ sɔɔ win banda dam kua, saa ye sɔɔra ta koo wɔruma kpa tu bɔnu ko handunian goonu nne kpuro sɔɔ. Win bibun bweseru ta n ban te dimɔ. Ban te, ta n maa dam mɔ nge mɛ ta raa s̄aa. Domi ta koo karana kpa tu wura gabun nɔmuɔ.

⁵ Sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian banda ko n dam mɔ. Adama win sina asakpɔ turo u koo n̄un dam kera kpa u n̄un taare. Win dam mɛ, mu ko n kp̄a.

⁶ W̄ɔsu gasun biru, ba koo arukawani bɔkuna kpa sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian bii wɔndia u na sɔɔ yɛsan nɔm geu gian sunɔn mi bu ka arukawani bɔke, bu suana. Adama wɔndia win dam mu koo kpe. Durɔ win tii u koo gb̄i, wi ka win bibun bweseru. Ba koo mam wɔndia win tii go ka be ba n̄un ȳsirima ka win tundo ka tɔn be ba ka n̄un ȳra waati ye sɔɔ kpuro gesi.

⁷ Goo u koo se nge kp̄ii pɔtura kurɔ win bweserun di u win tondon bandu di. Kpa u na u sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi w̄ari gb̄aranu sɔɔ u ko ye u kɪ. Ȳɛro u koo dam ko.

⁸ U koo ben b̄n̄un b̄w̄aarokunu gura ni ba kua ka sii gandu ka ben ḡaa gee ni ba ka wura ka sii geesu kua u ka da Egibitiɔ. Kpa u ka sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi tonda saa fiiko.

⁹ Yen biru, sunɔ wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia u koo da u sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii tabu w̄ari kpa u gɔsirama win temɔ.

¹⁰ Saa ye sɔɔra win bibu ba koo tabun sɔɔru ko kpa bu tabu kowobu mɛnna ba n dabi too too. Bii ben turo u koo tabu se wi ka win tabu kowobu gabu, kpa u win tem nɔɔ bura yeru sara nge daa te ta nim yiba ta b̄ɔ saramɔ. U koo sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian sunɔn gb̄araru w̄ari kpa u gɔsira u wurama.

¹¹ Saa ye sɔɔ, sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi, u koo m̄oru se kpa u nɔm geugii wi, tabu w̄ari. Nɔm geugii wi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mɛnna bu w̄iɔnɔ w̄ari. Adama ba koo nɔm geugii win tabu kowo be kamia.

¹² Sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi, u koo tii sua win nasara yen sɔ. U koo tabu kowo dabinu go. Adama ka mɛ, u n̄ nasara wasi mam mam.

¹³ Yeniban biru, sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mɛnna n kere be u raa mɛnna yellu. W̄ɔsu gasun biru, u koo wurama ka tabu kowo be, ka tabu ȳaa geenu u nɔm dwarugii wi w̄ari.

¹⁴ Saa ye sɔɔ, tɔn dabinu nu koo sina boko wi u w̄aa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia seesi. Tɔn k̄sɔbu ba koo maa n̄un seesi wunɛ Danielin tɔmbun suunu sɔɔn di wunɛn k̄asi ten gari yi ka koora. Adama ba koo ben tii kamia.

¹⁵ Sɔɔ yɛsan nɔm geugii wi, u koo tem takanu ko kpa u wuu gb̄ararugisu mwɛeri. Saa ye sɔɔ, ba koo sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi, ka win tabu kowo damgibu kamia. Domi ba n̄ dam wasi bu ka tabu ko.

¹⁶ Wi u gesi seewa u nɔm geugii wi w̄ari kpuro, ȳɛro u koo kowa ye u kɪ. Goo kun kp̄ɛ u n̄un yinari. Ȳɛro u koo mam da tem mɛn mi n buram bo sɔɔ, kpa u go ye u n̄ama tura.

¹⁷ Yen biru, u koo ḡoru doke u na ka win tabu kowobu kpuro kpa u ka nɔm dwarugii wi b̄ari yendun arukawani bɔke u n̄un win bii wɔndia w̄ɛ u sua kurɔ, kpa u ka swaa wa u win tem kam koosia. Adama win bwisi yi, yi n̄ n̄un yaramɔ.

³⁷ U ñ win sikadoban bũnu gasirimɔ, u ñ maa bũu wi tɔn kurɔba kĩ gasirimɔ, bũnu kpuro gesi. Domi u koo tii sua n kpuro kere.

³⁸ Adama u koo bũu sã wi u ra n gb̄aranu k̄osu wi win sikadoba ba ñ yē. U koo nùn sã ka wura ka sii geesu ka kpee gobiginu, ka sere ḡaa ni nu gobi m̄o.

³⁹ U koo wuu si su gb̄araru m̄o tabu w̄ori ka win bũu wi u wa tem tukum di. U koo be ba bũu wi wura b̄eɛɛ w̄ē, kpa u de bu bandu di tɔn dabinun w̄ollɔ, kpa u bu tem b̄onu kua mu n s̄aa ben are.

⁴⁰ Kpeerun saa s̄oɔ, sina boko wi u w̄aa s̄oɔ ȳēsan n̄om d̄waru gia u koo ka maa nùn sanna. Adama s̄oɔ ȳēsan n̄om geugii wi, u koo n̄om d̄warugii wi wukiri nge woo b̄ak̄o ka tabu k̄eke ye dumi gawe ka maas̄obu ka goo nimkuu dabiru. Kpa u win tem w̄ori u sara nge m̄e nim mu ra daaru yibu mu sare.

⁴¹ Kpa u maa w̄ori tem m̄en mi n buram bo s̄oɔ. Adama Ed̄omuba ka M̄abuba ka sere Am̄onban wirugibu ba koo nùn kisirari.

⁴² U koo tem dabinu n̄oma sikerena. Egibitigibu ba ñ mam kisiram̄o win n̄oman di.

⁴³ Sun̄o wi, u koo Egibitigibun wuraba ka ben sii geesu ka ben ȳaa gobiginu gura. Libigibu ka Etiopigibu ba koo nùn sã.

⁴⁴ Labaari ya koo na saa s̄oɔ yari yeru gian di ka s̄oɔ ȳēsan n̄om geu gian di yu nùn nandasia. Saa ye s̄oɔra u koo m̄oru baka se u tɔn dabinu go.

⁴⁵ U koo win sina kunu gira nim w̄oku ka Yinni Gusun̄on guu d̄ɛɛra ten baa s̄oɔ. Saa yera ḡoɔ u koo nùn deema subaru ba kun nùn somi.

Sanam d̄aakim

12

¹ Sanam d̄aakim s̄oɔ, Miseli, maleeka wi u s̄aa tabu sun̄o, u koo seema, wi, wi u ka wun̄e Danielin t̄ambu ȳo. Saa ye, ya ko n s̄aawa n̄oni sw̄aarun t̄oru t̄en bweseru ta ñ koore saa min di bwesenu nu torua sere n ka saa ye girari. Saa ye s̄oɔra wunen t̄ambu ba koo faaba wa b̄en ȳisa ya yorua w̄aarun tireru s̄oɔ.

² Dabiru be ba d̄o sikir̄o, ba koo dom yanda. Ben gabu ba koo se bu ka w̄aarun te ta ku ra kpe wa. Gabu ba koo maa se bu ka sekuru ka n̄oni sw̄aarun wa sere ka baadommāo.

³ Be ba bwisi m̄o, ba koo balliwa nge w̄ollun yam bururam. Be ba maa tɔn dabinu gem swaa s̄oɔsi, ba koo balliwa nge kperi sere ka baadommāo.

⁴ Wun̄e Danieli, a gari yi n̄enūo asiri s̄oɔ kpa a yi ȳireru koosi tire te s̄oɔ bu ku ka tu wukia sere kpeerun saa. Sanam m̄e, tɔn dabinu nu koo yi gari kpa ȳeru tu sosi.

Kpeerun saa

ya ko n s̄aawa asiri

⁵ Yen biru, Danieli u m̄ɛɛra ma u t̄ambu yiru wa ba ȳo turo daaru gooru gee, turo maa w̄aa daaru gooru ḡoɔ.

⁶ Ma turo u wi u ȳanu doke ni ba kua ka w̄ɛɛ damgii u ȳo daa ten nim w̄ollɔ bikia u n̄ɛɛ, saa yer̄a maamaaki yen kpeera koo na.

⁷ Yera Danieli u wa ḡorado wi, u win n̄oma yiru kpuro yiiiya w̄ollɔ ma u b̄aru ka wi u ra n w̄aa sere ka baadommāon ȳisuru u n̄ɛɛ, n̄oni sw̄aa te, ta ko n w̄aawa sere saa ita ka b̄onu kpa tu kpe d̄oma te ba Gusun̄on t̄ambun dam bua mam mam.

⁸ Danieli u gari yi nua adama yi ñ nùn yeeri. Ma u n̄ɛɛ, n̄en Yinni, am̄ona gari yi, yi koo ka wiru goora.

⁹Yera u nùn wisa u nεε, Danieli, a wunen laakari kp̄iyyo. Gari yi, yi ko n sāawa asiri sere kpeerun saa yu ka turi.

¹⁰Ba koo dabinu sārasia bu đεεra mam mam. Tɔn kōsobu ba ko n kōsa m̀. Ben goo kun tubu ye ya kooram̀. Adama be ba bwisi m̀, beya ba koo tubu.

¹¹Saa d̄oma t̄en di ba koo t̄s̄o baateren ȳaku ni ba ra Yinni Gusuǹo kue ȳoras̄ia ka saa ye kam koosion bw̄aroku k̄osu ga ko n w̄āa ȳaku yer̀, ya ko n sāawa s̄s̄o n̄r̀ɔbu ka gooba wuǹɔbu w̄akuru sari (1.290).

¹²Doo n̄r̀ruḡiwa wi u t̄emana sere s̄s̄o n̄r̀ɔbu ka gooba wuǹɔbu ka t̄ena ka n̄ɔbu (1.335).

¹³Adama wunε Danieli, a de a t̄emana sere ka n̄r̀ɔ. Saa ye s̄ɔra kaa w̄εra kpa a se a wunεn are mwa kpeerun saa s̄ɔ.

OSEE

Oseen tire teni, Isireliban bwese keri wəkura ta gerusimō yèn sō ba kua naane sariba Yinni Gusunən mi. Osee u tu yoruawa u ka wigibu kirō ko bu ka wa bu gōru gōsia kpa bu wura Gusunən mi. U sōsōsimō ma Yinni Gusunən kīru ta kpā, ta n̄ maa n̄ru mō. Tire te, ta kī te ta wāa Gusunō ka Isireliban baa sōo weesinamōwa nge kī te ta wāa durō ka win kurō ka ben bibun baa sōo.

Tire ten kpunaa

- 1 Oseen kurō suabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Osee u Isireliba gerusimō, wiru 4n di sere wiru 13.
3. U bu kirō mō bu gōru gōsia, wiru 14.

¹ Sanam me sinam beni Osiasi ka Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ba bandu di di Yudan temō, ka saa ye Yeroboamu Yoasin bii u bandu dii Isirelin temō, sanam meya Yinni Gusunō u ka Osee Berin bii gari kua.

Oseen kurō ka win bibu

² Gari yi Yinni Gusunō u gbia u Osee sōowa yi wee. U nee,
Osee, a doo a kurō sua wi u ra sakararu ko.
Been bibu ba koo maa win yira swīi.
Domi Isireliba ba būnu gasirimō ba sāmō
nge kurō sakara wi u durōbu gasirimō.
Ma ba ne, Yinni Gusunō deri.
³ Ma Osee u seewa u Gomēē Dibilaïmun bii sua kurō. Yera u ka n̄n menna.
Ma kurō wi, u gura sua u n̄n bii t̄n durō marua.
⁴ Ma Yinni Gusunō u nee,
i bii wi yīsiru kēeyō Yisireeli.
Domi saa fiiko sōo kon Yehun yēnugibu wōri
yèn sō ba t̄mbun yem yari Yisireeliō,
kpa n̄ Isireliban bandu kpeerasia.

⁵ Tōo te sōo, kon Isireliban tabu durōbun tennu hōoku Yisireelin wōwaa.
⁶ Yeniban biru, Gomēē u maa gura sua ma u bii t̄n kurō mara. Ma Yinni Gusunō u Osee sōowa u nee,
a n̄n yīsiru kēeyō Lo Ruhama.
Yen tubusiana bii wi ba yina.
Domi na n̄ maa Isireliba w̄n̄w̄ndu kuamme.
Na n̄ bu suuru kuamme.

⁷ Adama kon Yudaba w̄n̄w̄ndu kua, kpa nen tii n̄ bu faaba ko ne wi na s̄a Gusunō ben Yinni. Adama n̄ n̄ mō kon ka beñ yiberēba tabu ko. Na n̄ tendu dendimō n̄ kun me takobi n̄ kun me dumi ka yin maasōbu.

⁸ Yeniban biru, Gomēē u bii wi bom kara. Ma u wure u gura sua u bii t̄n durō mara.

⁹ Ma Yinni Gusunō u nee,
a n̄n yīsiru kēeyō Lo Ami.
Yen tubusiana n̄ n̄ nen t̄mbu.
Domi i n̄ maa s̄a nen t̄mbu,
na n̄ maa s̄a been Yinni.

Isireliba

ba koo wurama nge yellu

2

1 Yinni Gusunə u Osee sɔwə u nɛɛ,
saa ya sisi yɛ sɔɔ Isireliba ba koo dabia
nge nim wɔkɔn yani sɛɛri.

Ba n̄ kpɛ bu ben geeru gari.

Mi ba ku ra raa bu soku nɛn tɔmbu,
miya ba koo bu soku nɛ Gusunə, Yinni wason bibu.

2 Yudaba ka Isireliba ba koo mɛnna sannu

kpa bu goo gɔsi u n s̄aa be kpuron sunə.

Domi ba koo dabia bu tɛria tem mɛ kpuro sɔɔ.

Yen dɔma te, tɔɔ bakara Yisirɛɛliɔ.

3 Bɛɛ Yudaba ka Isireliba, i sɔɔnə ma i s̄awa nɛn tɔn be na k̄i.

Isireli u s̄awa naane sarirugii

4 Nɛn bibu, i bɛɛn mero taare wɛɛyɔ,

domi u n̄ maa s̄aa nɛn kurɔ,

mɛya na n̄ maa s̄aa win durɔ.

I n̄n sɔwɔ u de u win durɔ dama n̄ni yi wuna,

kpa u sakara kookoosu wuna win gɔrun di.

5 Ma n kun mɛ, kon win yānu potiri mam mam

kpa n n̄n yɔsu tereru

nge mɛ ba ka n̄n mara.

Kon de u n s̄aa nge tem

mi gāanu ku ra kpi,

kpa n de nim n̄ru gu n̄n go.

6 Na n̄ maa bɛɛ win bibun wɔnwɔndu mɔ,

domi bɛɛn mero u s̄awa sakara kowo.

7 U kurɔ tanaru ka sekuru sariru dɔra.

Domi u nɛɛ, u koo win durɔ tanɔbu sw̄iwa

kpa bu n̄n nim ka d̄ianu ka tam ka gum ka yānu wɛ ni u koo doke.

8 Yen s̄ɔ, kon win swaa kɛnɛ ka s̄aki,

kpa n̄ ye d̄aa s̄ɛsuku kpa u kun maa win swaa ye sw̄i.

9 Baa ù n daa yara u win durɔ tanɔ be naa gira,

u n̄ maa bu naa turi.

Baa ù n bu kasu,

u n̄ maa bu wasi.

Saa ye sɔɔra u koo nɛɛ,

n̄ n mɛn na, a de n wura nɛn durɔ gbiikoon mi,

domi na raa nuku dobu mɔ win mi n kere t̄ɛ.

10 Mɛya u n̄ daa gie ma nɛna na n̄n dobi ka tam kpam ka gum wɛɛmɔ.

Mɛya na maa n̄n sii geesu ka wura taasi.

Adama u ka ye b̄uu wi ba m̄d Baali s̄awa.

11 Yen s̄ɔ, kon gɔsirama n nɛn dobi mwa yin gɛɛbun saa sɔɔ,

ka tam mɛn saa sɔɔ ka sere yāa ni u sebua u ka win tereru wukiri,

12 kpa n n̄n sekuru doke win durɔ tanɔbun wuswaaɔ.

Goo sari wi u koo n̄n wɔra nɛn nɔman di.

13 Kon win nuku dobu kpuro kpeerasia

ka tɔɔ baka ni u ra ko suru ka suru

ka tɔɔ wɛrarugiru ka sere mɛnɔ si u ra ko s̄arun swaa sɔɔ.

14 Kon de win resɛm d̄anu ka win figieba bu kam ko

be u nɛɛ, u wa durɔ tanɔbun min di.

Kon de gbee ni, nu ko d̄aa s̄ɔɔ,

kpa gbeeku yεε yi dāa nin marum di.

¹⁵ Kon nùn sεεyasia yèn s̄ u man deri
u būu wi ba m̄ Baali turare d̄s̄ dokeammε.

Ma u win saba ka win taaminu doke u da u win dur̄ tan̄bu sw̄i.
Nε, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

¹⁶ Adama saa ya sisi yè s̄s̄ kon nùn k̄kiri n ka da gbabur̄o
kpa n ka nùn gari ko ka k̄ru.

¹⁷ Kon nùn win resεm gbaaru wesia
te ta w̄a Ak̄̄n w̄w̄a.

Yisi ten tubusiana n̄ni sw̄aarun w̄w̄a.

Yera ya ko n s̄a win ȳiȳibun tore,

kpa u womu ko nge sanam mε u yarima saa Egibitin di win w̄ndiaru.

Yinni Gusun̄o

u koo ka win t̄mbu dora

¹⁸ Yen t̄s̄ te, u koo man soku win dur̄o.

U ñ maa man sokum̄ Baali win yinni.

¹⁹ Kon de u būu wi ba m̄ Baalin ȳisuru duari

kpa u kun mam kp̄īa u tu sia.

²⁰ Saa yera kon ka gbeeku yεε ka gun̄su ka sere yεε yi yi ra kabiri arukawani
b̄ke

yi ku ka nen t̄mbu k̄sa gaa kua.

Kon de tabu bu kpe, kpa ba n w̄a b̄ri yendu s̄s̄.

²¹⁻²² Isireli, kon maa nun ko nge nen kur̄o sere ka baadommā,

kpa n nun gem ka w̄n̄w̄ndu ka durom s̄s̄si.

B̄r̄k̄iniru s̄s̄ra kon ka nun arukawani b̄ke.

Saa ye s̄s̄ra kaa wura ma n̄na na s̄a Yinni Gusun̄o.

²³⁻²⁴ Nε, Yinni Gusun̄wa na yeni gerum̄.

Saa gaa sisi yè s̄s̄ kon w̄llun kananu n̄,

kpa n tu nim k̄.

W̄lla koo tem kanaru n̄ kpa tu gura n̄esia.

Kpa tem mu dobi ka resεm ka olifin kanaru n̄

kpa ye kpuro yu kpi.

Kpa yu Yisirelin bukata wunana.

²⁵ Kon de nen t̄mbu bu sina tem mε kpuro s̄s̄

kpa n bu w̄n̄w̄ndu kua

be, be na raa yina n w̄n̄w̄ndu kua.

Kpa be, be ba ku ra raa soku nen t̄mbu,

n bu soku nen t̄mbu.

Kpa be, bu maa man soku ben Yinni.

Osee u win kur̄n

laakari m̄era

3

¹ Ma Osee u n̄ε, Yinni Gusun̄o u man s̄s̄wa u n̄ε, n doo n kpam nen kur̄o wi
k̄īa wi goo u k̄īa ma u sekuru sariru m̄. N kur̄o wi k̄īo nge mε wi, Yinni Gusun̄o
u Isireliba k̄ī, baa mε ba nùn biru kisi ba da ba būnu s̄am̄o ma ba resεm kiranu
k̄ī ni ba ra ka būu ni s̄a.

² Ma na da na kurɔ wi yakia ka sii geesun gobi wɔkura nɔɔbu ka sere ɔɔsu * ditiri nata † (600).

³ Ma na nɔn sɔɔwa na nɛɛ, a de a n wāa nɛn sɔ n ka tɛ. A ku maa sakararu ko. A ku maa da durɔ goon mi. Nɛn tii kon maa tii nɛnɛ.

⁴ Nge meya Isireliba ba ko n wāa sunɔ sari n ka tɛ. Meya ba n ko n maa wirugii mɔ. Ba n maa yāku nu mɔ. Ba n maa bũnu ganu sāamɔ. Meya yāku kowo goo kun ko n maa wāa ben suunu sɔɔ u ka bu bikiaru kua.

⁵ Yeniban biru, ba koo wurama bu Gusunɔ ben Yinni kasu ka maa ben sikado Dafidin bandu wi u raa sāa ben sina boko. Ba koo nuku dobu ko bā n Yinni Gusunɔ wa ka win kii te u koo bu sɔɔsi saa ye sɔɔ.

Yinni Gusunɔ

u Isireliba taarɛ wɛ

4

¹ Bɛɛ Isireliba, i nɛ, Yinni Gusunɔ swaa dakio. Domi na siribu mɔ ka bɛɛ tem mɛn tɔmbu yɛn sɔ wɔn wɔndugii goo sari bɛɛ sɔɔ, gemgii goo maa sari.

Meya bɛɛn goo kun maa man yɛ.

² I nɔɔ mwɛɛnu mɔ ka bɔri, adama weesa i mɔ. Meya i maa tɔmbu goomɔ, i gbɛnimɔ, i sakararu mɔ. I dam dɔrenamɔ, ma tɔn gobera sosimɔ ta dɔɔ.

³ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de tem mɛ, mu gbera. Bɛɛ be i wāa mi kpuro, i ko woorawa saa gbeku yɛɛn di n ka da gunɔsɔ ka wɛɛyɔ, ye kpurowa ya koo kam ko.

Yinni Gusunɔ

u yāku kowobu taarɛ wɛɛmɔ

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, goo u ku raa ka tii yina n kun mɛ u goo gerusi.

Domi wunɛ yāku kowo tɔnwerowa na ka sannamɔ.

⁵ Sɔɔ teeru kaa wɔrumawa sɔɔ sɔɔ gbāara kpa wunɛn beruse nɛn sɔmɔ u maa wɔruma wɔkuru. Kon maa Isirelin bweseru go te ta sāa nge wunɛn mɛro.

⁶ Wee nɛn tɔmba gbimɔ yɛn sɔ ba n man yɛ.

Adama wunɛn tii, a yina a man wura.

Yen sɔ, kon nun yina kpa a kun maa sāa nɛn yāku kowo tɔnwerɔ.

Nge mɛ a nɛ, Yinni Gusunɔn woodaba duari, nge meya kon maa wunɛn bibu duari.

⁷ Nge mɛ ba dabiama, nge meya ba man torarimɔ ba dɔɔ.

Kon ben bɛɛɛ kpeesia kpa bu sekuru wa.

⁸ Wee ba kuurama nɛn tɔmbun toranun sɔ.

Ma ba bu bɔriemɔ ba n ka toramɔ ba n dɔɔ.

⁹ Yen sɔ, sɛɛyasia tee biya kon nɛn tɔmbu ka ben yāku kowobu ko.

Kon bu sɛɛyasiawa nge mɛ ben daa ya nɛ.

Kon bu kɔsiawa nge mɛ ben kookoosu nɛ.

¹⁰ Ba koo di, adama ba n debumɔ.

Ba koo sakararu ko bũu nuurɔ bu ka bibu wan sɔ.

* **3:2 ɔɔsu** - Dīa bimi geɛn bwesera yi yi ka gbɛɛ weene. † **3:2 ditiri nata** - Ya sāawa saaki nɔɔba yirun saka.

Adama ba ñ marumɔ yèn sɔ ba nɛ, Yinni Gusunɔ biru kisi
ba ñ nɛn woodaba swii.

¹¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, sakararu ka tama mu nɛn tɔmbun wiru gɔsia.

¹² Dɔa kukun miya ba ra bikiaru de gu ka bu gari sɔ.

Bũu gasiribu dera ba kɔɔra ma ba ka man tonda.

¹³ Ba ra de ba n yɔkunu mɔ guunu wɔllɔ,

kpa ba n turare dɔɔ dokemɔ gungunu wɔllɔ

ka dɔa baka bwese bwese kan nuurɔ nin saara bu wɛre.

Yen sɔna ben bii wɔndiaba ba sekuru sariru mɔ.

Ma ben biigii kurɔbu ba sakararu mɔ.

¹⁴ Na ñ ben bii wɔndia be, ka ben biigii kurɔ be sɛɛyasiamɔ

ben sekuru sari te, ka ben sakara te ba mɔn sɔ.

Domi ben mɔwɔbun tii ba sakararu mɔ ka kurɔ be ba wɔa bũu sɔarun sɔ.

Ma ba maa yɔkunu mɔ sannu ka be.

Adama ba n yɛ nge mɛ mɔndu gara gerua ta nɛɛ,

tɔn be ba ñ laakari mɔ, ba kam kobu dɔɔwa.

¹⁵ Isireliba ba bũnu gasirimɔ,

adama Yudaba bu ku raa bu swii.

Bu ku da Giligaliɔ ñ kun mɛ Beteli Afɛniɔ * bu ka yɔkunu ko

kpa ba n bɔrumɔ ba n mɔ,

sere ka Yinni Gusunɔn wɔaru.

¹⁶ Isireliba ba sɔawa nge naa gbiiba ye ba kpna bu kpna. Adama tɛ, Yinni
Gusunɔ u koo bu yɔsu batuma sɔɔ nge yɔanu.

¹⁷ Isireliba ba bũnu sɔamɔ. A bu derio mi.

¹⁸ Bɔ ñ tam nɔra ba kpa, ba ra n yande dɔɔwa bu sakararu ko. Wee ben
wiruɔibu ba ra n kiwa ba n wɔa sekuru sari kom sɔɔ.

¹⁹ Sɔɔ teeru woo ga koo na gu bu sua gu ka doona kpa bu sekuru wa ben yɔku
nin sɔ.

Keu koosio kɔsobu

5

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ yɔku kowobu, i yeniba swaa dakio.

Bɛɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ.

Bɛɛ sina kpaarugibu, i swaa tem kpɔiyɔ i nɔ.

Bɛɛya siri bini bu ka yɔ.

Domi i kua tɔmbun yina Misipɔɔ,

ma i kua ben taa Taboriɔ.

² Ma ba man biru kisi ba numa durum sɔɔ.

Yen sɔ, kon bɛɛ kpuro sɛɛyasia.

³ Na Isireliba yɛwa sɔa sɔa.

Ben goo kun man berue.

Wee ba da ba bũnu gasira

ba tii disi doke.

⁴ Osee u nɛɛ,

ba ñ kpɛ bu maa wurama ben Yinnin mi ben kookoosun sɔ.

Domi bũu sɔarun gasiribu gina wɔa ben gɔru sɔɔ.

Mɛya ba ñ maa wi, Yinni Gusunɔ yɛ.

⁵ Isireliban tii suabu bu sɔɔsimɔ mɛ ba sɔa.

Ba koo wɔruma ben durum sɔ.

* **4:15 Beteli Afɛniɔ** yen tubusiana dɔn wɔa yeru

Yudaban tii ba koo wɔruma ka be sannu.

⁶ Sanam gam sisi

mɛ sɔɔ ba koo bikiaru da Yinni Gusunɔn mi,
kpa bu ka nùn yāanu ka ketɛba yākuru kua.

Adama ba n̄ nùn wasi,
domi u bu deri.

⁷ Beya ba nùn tɔnu kandu kua.

Domi ba da ba bii seegeba mara be ba n̄ nùn yē.

Tē, n n̄ tɛɛmɔ u ka bu kam koosia be ka ben arumani.

Gusunɔ u koo de Yudaba

ka Isireliba bu tabu ko

⁸ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

i tabun kɔba soowo Gibeaa ka Ramaa.

I tabun wurenu koowo Beteli Afenio.

Bɛɛ Benyameɛba, tabu durɔba wee bɛɛn birun di.

⁹ Gari geeya na Isireliba sɔmɔ.

Dɔma te kon bu sɛyasia, ba koo kam kowa.

¹⁰ Wee Yudaban wirugibu ba sāawa nge be ba ra tem gbɛni

bu ka ben tiin tem sosi.

Yen sɔ, kon bu nɛn mɔru wisi nge nim tora.

¹¹ Siribu bu Isireliba di, ma ba bu dam dɔremɔ

yɛn sɔ ba kam naa gire.

¹² Na kon bu di nge gɛmi.

Kpa na n Yudaba wahala mɔ nge bara te ta kukunu temmɔ.

¹³ Mɛya Isireliba ba tii bararu waasi.

Ma Yudaba ba ben bosu wa.

Ma Isireliba ba gɔra Asirio

bu ka sina boko Yarɛbu somiru kana.

Adama u n̄ kpɛ u bu bɛkia

u sere nɛɛ, u koo ben bosu kpeesia.

¹⁴ Na ko n sāawa nge gbee sunɔ Isireliba ka Yudaban sɔ.

Kon bu wɔri n̄ yaaku kpa n bu sua n ka doona.

Goo sari wi u koo bu wɔra saa nɛn nɔman di.

Isireliba ba ben durum

tuuba kua ka murafitiru

¹⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

n̄ n mɛn na, kon bu biru kisi

kpa n wura nɛn wāa yerɔ

sere bu ka tubu ma ba tora.

Ben n̄ni swāaru ta koo de bu man kasu

kpa bu man somiru kana.

6

¹ Isireliba ba sɔɔna ba nɛɛ,

i na su gɔsira Yinni Gusunɔn mi.

Wee u sun so u mɛɛra kua.

Adama u koo bɛsɛn mɛɛra ye nɔri u sun bɛkia.

² N n̄ maa tɛɛmɔ u ka sun wāaru wē,

kpa sa n wāa win wuswaaɔ.

³ I de su kasu su nùn gia.

Nge me sa ra n yē kam kam ma sōo u koo yari,
nge meya sa n maa yē ma u koo na.
U koo nawa nge tom buruku gura ye ya ra tem yemiasie.

⁴Yinni Gusunō u nēē,
bēē Yudaba ka Isireliba, mba kon bēē kua.
Wee bēēn kīru nēn sō ta sāawa nge bururun kakoru
n kun me nge dirum me mu ra yarine fuuku.

⁵Yen sōna kon bēē nēn sāmabu gariama
bu bēē sō ma kon bēē sēyasia.
Kpa bu maa bēē sō ma kon bēē go.
Nēn siribu bu koo sōsira nge yam bururam.

⁶Domi wānwānda na kī, n n mō yākuru.
Meya na maa kī nēn tumbu bu man gia
n kere bu man yāku dōo mwaararuginu kua.

⁷Ba nēn arukawani kusia nge me tumbu ba ra n kuanamme.
Wee ba man tōnu kandu kua.

⁸Galadigibu ba sāawa tēn kōsobu
ma ba yem yari baama.

⁹Nge me swaa diobu ba ra n swaa mara,
nge meya yāku kowobun wuuru ta wāa Sikemun swaa ta tumbu goomō.

¹⁰Na gāa kōsunu wa Isireliō,
niya ba būnu gasirimō,
ba tii disi dokemō nge sakara kowo.

¹¹Saa ya sisi yē sōo kon maa bēē Yudaba sēyasia.

Isireliba ka bwese tukunu

Yinni Gusunō u nēē,
sanam me na kī nēn tumbu Isireliba bu wurama yorun di,

7

¹kpa n bu bekia,
saa yera ben durum maa sōsira Samario.
Gbenōbu ba dumō diaō ba gbenimō.

Ma ben gaba yiba swēē sōo.

²Adama ben goo sari wi u ra tii sō u nēē,
na yaaye kōsa ye ba mō.
Tē, wee ba mwaara ben kom kōsum me sōo.
Na ye kpuro waamō.

³Ben nuku kōsu kookoosu ka ben weesu
su sina boko ka ben wirugibu nuku dobu wēēmō.

⁴Be kpuro ba sāawa sakara kowobu ba sum
nge pēē wōo yeru te pēē kowo u dōo doke u deri.
Ma u da u win pēē som buru u yi sere mu ka se.

⁵Bā n ben sina bokon tōo bakaru mō,
ben sina asakpōbu ka sunōn tii ba ra tam nōwa
kpa ba n tumbu yaa kasikimō.

⁶Be ba ra nōo tia ko bu ka tumbu seesi,
ba sāa nge pēē wōo yeru.

Wōkuru, ben wōrugōru ta ra yemiēwa
kpa yam sāre bururu tu se nge ba gāanu dōo doke.

⁷Be kpuro ba sumwa nge dōo.

Ba ra ben kparobu gowa
kpa ben sinambu ba n wɔrukumɔ tia tia.
Adama ben goo ku ra maa man somiru kanɛ.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
Isireliba ba ka bwese tukunu menna.
Ma ba kua nge kira te ba n ɔsie.

⁹ Bwese tuku ni, nu bu dam mwaarimɔ.
Adama ba n yɛ mɛ.

Tɔkɔra bu deeamɔwa,
adama ba n tuba.

¹⁰ Ben tii suabu sɔsiramɔ.
Domi ba n ɔsirame nɛ Gusunɔ ben Yinnin mi.
Ka yen de kpuro, ba n man kasu.

¹¹ Ba sɔawa nge totoberɛ
te ta n bwisi mɔ.

Ba Egibitigibu somiru kanamɔ,
ma ba daamɔ Asiriɔ.

¹² Adama ba n swaa wɔri na ra bu taa beriewa
n bu mwɛeri nge gunɔsu.

Kpa n bu sɛyasia nge mɛ ba bu nɔɔsia.
¹³ Ba kam kuawa mi, domi ba man duka suurimɔ.
Ba man seesi, ba man weesu kua.
N deema nɛna kon daa bu faaba ko.

¹⁴ Ba n man somiru kanamɔ, ba ku ra tu ko ɔrɔ.
Adama ba ra sinɛwa ba n tii muririmɔ.

Kpa ba n yiyɔ yeya ya koo de ben gbea yu alikama ka resɛm gea ma.
Nge mɛya ba ra n mɔ bu ka man seesi.

¹⁵ N deema nɛna na bu nani doke na bu dam wɛ.
Adama ka mɛ, ba man kɔsa bwisikusimɔ.

¹⁶ Ba ɔsira goon mi gia.
Ba sɔa nge ten te ta n gea sɔa.

Yen sɔ, ba koo ben wirugibu go tabu sɔɔ
ben gari kam gerubun sɔ.

Yera ya koo de bu bu yɛɛ Egibitiɔ.

Ye a duura yera kaa ɔɛ

8

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
i kɔba soowo.
Wee yiberɛba ba nɛn sɔa yeru wuusima nge kasi.
Domi Isireliba ba nɛn arukawani kusia.
Ma ba nɛn sɔsiru yina.

² Ba koo man nɔɔgiru suema bu nɛɛ,
ba nɛ ben Yinni yɛ.

³ Adama ba gea deri,
ma yiberɛba ba koo bu naa swii.

⁴ Ba tii sinambu kua
ba n man saawara kue.
Ma ba bɔnu seka ka sii geesu ka wura.

Yen sɔna ba koo kam ko.

⁵ Bɛɛ Samarigibu, na bɛɛn naa wuragia ye tusa.

Na maa ka bεε m̄oru m̄ò.

Saa yerà i ko i sina ba ku n bεε taare wē.

⁶ Wi u bwāarokunun s̄omburu yē Isireliba s̄ò
wiya u naa wuragia ye kua.

Ya ñ s̄āa Gusun̄o.

Yen s̄ōna ba koo ye k̄osuku muku muku.

⁷ Wee i woo duura,

yen s̄ōna i ko i woo b̄ok̄o gē.

M̄andu gara n̄εε, dobi b̄em sari ku ra n som m̄o.

I n maa yē ma b̄εεn gbean d̄ianu n̄u n daa gea kua,
s̄oba ba koo nu gura.

⁸ Isireliba ba dera ba bu m̄we.

Be wee bwesenu s̄ò nge weke te goo kun maa k̄i.

⁹ Domi ba da Asirīo nge ḡbeeku ket̄eku ge ga tii kp̄are.

Ba da ba somiru kasu mi.

¹⁰ Ba bwese tukunu gobi k̄osia ba n ka n̄ò tia s̄āa.

Adama ka m̄ε, kon bu m̄enna,
k̄pa Asirin sina boko u bu yoo s̄oma koosia.

¹¹ Isireliba ba b̄ūu turanu kua nu dabi.

Niya nu dera ba durum m̄ò.

¹² Baa n̄a n bu n̄εn woodaba yorua sere ka yen gari piimin̄o,
ba ra ye garisiwa nge ye ya wee t̄on tukon min di.

¹³ Ba ra ȳεε go bu ka man ȳakuru kua,

k̄pa bu yin yaa tem.

Adama ben ȳaku ni, nu ñ man dorem̄o.

Na ñ ben toranu duari.

Kon bu s̄εyasia.

Yen s̄ōna ba koo ḡosira bu da Egibitīo.

¹⁴ Isireliba ba tii sina k̄paaru bania.

Ma ba n̄ε ben taka kowo duari.

Yudaba ba maa ben wuu dabinu gb̄araru toosi.

Adama kon ben wusu d̄ò s̄okiri k̄pa u ben dii geenu di.

Yinni Gusun̄on t̄ambu

ba koo kpuro bia

9

¹ B̄εε Isireliba, i ku t̄ò bakaru ko ḡēεbun saa s̄ò
nge bwese ni nu tie.

Domi i Yinni Gusun̄o biru kisi.

Ma i da i b̄ūnu gasirim̄o

i nu siaram̄o mi ba alikama soom̄o kpuro.

² Adama alikama ye ba soom̄o ka gum m̄ε ba gamam̄o,
yen gaa kun ko n s̄āa b̄εεgia.

M̄εya i ñ tam k̄pam wasi i wuna.

³ Isireliba ba ñ sinam̄o tem m̄ε Yinni Gusun̄o u bu wē s̄ò.

Ba koo wurama Egibitīo ñ kun m̄ε Asirīo.

K̄pa bu d̄īa sesenuginu di mi.

⁴ Saa ye s̄ò, ba ñ maa k̄p̄ε bu ȳakuru ko ka tam.

Baa b̄a n tu kua,

ta ñ Gusun̄o w̄εrem̄o.

Ben yāku dīanu nu ko n sāawa nge gəə dīanu.

Wi u nu di, u koo disi duurawa.

Dīa ni, nu koo win gəəru kpeesia.

Adama ba ñ ka ye duə Yinni Gusunən sāa yerə.

⁵ Mba i ko ko Yinni Gusunən tḥo bakanu sḥo.

⁶ I n bēen yenusu deri bansu,

Egibitigiba koo bēe dam koosia ben mi.

Adama yen wuu ge ba mḥ Mēnfisi ga ko n sāawa nge bēen sikiru.

Awīi yi koo bēen arumani di.

Kpa sāki yi kpi bēen kunḥ.

⁷ Saa ya tura yē sḥo Yinni Gusunḥ u koo siri.

Saa ya tunuma yē sḥo u koo baawure kḥsia ye u kua.

Bēe Isireliba i ko ye wa.

Wee bēen toranu ka bēen tusirun kpāarun sḥ,

i ra n tamaa Gusunən sḥmḥ u wiirawa.

Wi, wi Yinni Gusunḥ u ka gari kua u tam nḥrawa.

N deema bēe, i torewa n kpā, ma i nḥn tusa.

⁸ Adama sḥmḥ wi u bēe kirḥ mḥ,

u wāa ka Gusunḥ.

Ka mē, i nḥn yina beriammē mi u dḥo kpuro.

I ra mam nḥn seesiwa Gusunḥ win Yinnin sāa yerə.

⁹ Wee i da i kḥsa kua nge mē i raa kua Gibeḥ.

Yinni Gusunḥ kun bēen toranu duari.

U koo bēe sēeyasia nin sḥ.

Yinni Gusunḥ u nuki sankira

¹⁰ Yinni Gusunḥ u nēe, sanam mē na gbia na Isireliba wa,

nēn nḥni sḥo, ba sāawa nge resem marum

mē ba wa mi gāanu ku ra kpi.

Ma na maa ben baababa wa nge figie marum gbiikum.

Adama ye ba tunuma Baali Peoriḥ,

miya ba tii būu wi ba mḥ Baali wē.

Ma na bu tusa nge būu wi.

¹¹ Tē Isireliban bēere ya koo doona nge gunḥ mḥrin wuuru.

Ben kurḥbu ba ñ maa guri suamḥ bu sere ma.

¹² Bā n maa bibu seeya, kon de bu gbiwa bu sere bukura.

Ba koo wahala baka wa nā n bu biru kisi.

¹³ Nge mē na Isireliba waasinamḥ,

ba sāawa nge dāa

ni ba duura tem gem sḥo.

Adama ba koo ben bibu yiberēba nḥmu beria

be ba koo bu go.

¹⁴ Osee u nēe, Yinni Gusunḥ, bā n koo Isireliba sēeyasia,

sēeyasia birḥ ba koo gḥsi.

A de ben kurḥbu bu nukuru yari,

kpa ben bwāsu su gbera.

¹⁵ Yinni Gusunḥ u nēe,

geema ben nuku kḥsuru kpuro ta sḥḥsira Giligalio.

Miya na bu wa ma na bu tusa.

Kon bu gira nēn wuswaan di ye ba kuan sḥ.

Na ñ maa bu kī.

Domi ben sinambu kpurowa ba man seesimḥ.

¹⁶ Na be, Isireliba seeyasia.

Ba sāa nge dāa te ta gbera nuurun di kpuro.

Ta ñ maa binu marum.

Baa bà n maa bibu mara, kon de bii be ba kī mi, bu gbiwa.

¹⁷ Osee u nēē, Gusunō nēn Yinni u bu yina

yèn sō ba ñ wīn gari swaa daki.

Ba koo kowa yaayaare kowobu bwesenun suunu sō.

Isireliban banda kpa

10

¹ Isirelin bweseru ta raa sāawa nge resēm gea

ye ya ra ma too.

Adama nge mē ba dabiamō,

nge mēya ba būu yenu dabiasiamō.

Nge mē ben tem mu kuuramō,

nge mēya ba būu yenu sōmmō ka kpee geenu.

² Tōn be, ba sāawa gōrusu yirugibu.

Ba koo yen are sōbe.

Yinni Gusunō u koo ben būu yee ni ka nin kpee geenu kōsuku.

³ Ba koo tē nēē, yèn sō sa ñ Gusunō nasie,

yen sōna sa ñ sina boko mō.

Adama tēn wāa te sa wāa mini,

m̄ba sina boko koo maa kpī u sun wunana.

⁴ Wee ba gari kam gerumō,

ma ba arukawani bōkumō ka bōri weesugii.

Yen sō, siribu dabiamō nge yaka kōsusu

si su ra kpi gbee te ba wuka sō.

⁵ Kpa Samarigii be ba naa buu wuraguu sāamō

ge ge wāa Beteli Afēniō bu nanda

kpa bu gōō sina gen sō.

Gen yāku kowobu ba koo diiri

bà n wa gen bēēē ya kpa.

⁶ Domi ba koo ka gu da Asiriō

bu gu ben sina boko wē.

Isireliba ba koo sekuru wa.

Ba koo nà n daa yē ko

ye ba ka būu kua ben suunu sō.

⁷ N n Samarin sōn na, ye kpuro ya kpawa mi.

Domi ba koo ka yen sina boko doona

nge deka ye nīm mu ka doonō.

⁸ Ba koo ben būu yenu kpuro kōsuku mi ba tora.

Kpa yakasu ka sāki yi kpi mi.

Saa gaa sisi yè sō ba koo guunu ka gungunu sō bu nēē,

i sun sēsikio i wukiri.

Isireliba

ba koo gē ye ba duura

⁹ Yinni Gusunō u nēē,

saa dāma tēn di Isireliba ba durum kua Gibeāō,

ba toramō ba dōōwa.

N ñ weenē tabu bu tōn kōso be wōri mi?

¹⁰ Nε, Yinni Gusunɔ kon bu sɛɛyasia nge mε na kɪ,
kpa bwesenu nu nɔɔ tia ko nu bu wɔri ben tora bakanun sɔ.

¹¹ Isireliba ba sɔawa nge naa kpɛmi yi yi ra dobi taaku.

Adama kon sugu doke ben wɪi bura ni sɔɔ.

Kon de Yudaba bu kɔrɔ ko,

kpa be, Yakɔbun bweseru bu tem kusanu kɔsuku.

¹² Yen sɔ tɛ, bɛɛ Isireliba i gbee kpaaru koowo i gem duure.

Kpa i durom gɛ.

Domɪ saa ya tura i ka gɔsirama nε, Yinni Gusunɔn mi,

kpa n bɛɛ susi n bɛɛ gea kua.

¹³ Adama bɛɛ, i kɔsa duura ma i kɔsa gɔ.

Ma i bɛɛn weesun are di.

I bɛɛn naanε doke bɛɛn tiin dam

ka tabu kowo dabi dabiru sɔɔ.

¹⁴ Yen sɔna tabun wurenu koo nɔɔra bɛɛn suunu sɔɔ.

Kpa bu bɛɛn gbɔranu kpuro kɔsuku

nge mε Saluman sina boko u Beti Aribeli wɔri,

ma u bii merobu ka ben bibu munku.

¹⁵ Bɛɛ Beteligibu, wee ye kon bɛɛ kua bɛɛn nuku kɔsurun sɔ.

Bururu yam sɔreru yande,

tabu sɔɔra ba koo bɛɛn sina boko go.

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu kɪ

baa mε ba nɔn seesimɔ

11

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

saa Isirelin bweserun torubun diya na tu kɪa.

Ma na tu yarama Egibitin di na tu soka nɛn bii.

² Adama nge mε na bu sokumɔ

nge meya ba ka man tondamɔ.

Ba da ba bɔu ni ba mɔ Baali sɔamɔ.

Ma ba nu turare dɔɔ dokeammε.

³ N deema nɛna na bu kpare,

na ben nɔma nɛni.

Adama ba n tuba

ma nɛna na bu nɔɔrimɔ.

⁴ Na bu gawama nɛn mi ka kɪru

ma na bu dɪanu wɛ

nge wi u yaa sabenun sugu yiyaamɔ u ka nu nɔɔri.

⁵ Adama ba yina bu na nɛn mi.

Yen sɔna na nɛɛ, ba koo da Egibitɔ

kpa Asirigii u ko ben sunɔ.

⁶ Ba koo ben wusu tabu wɔri,

kpa bu ben damgibu kɔsuku

yɛn sɔ ba ben tiin kpunaa swɪi.

⁷ Wee nɛn tɔmbu ba yɔrari bu ka man tonda.

Ba bu soka bu gɔru gɔsia bu wurama nε, Wɔrukoon mi.

Adama ben goo kun wure.

⁸ Ka mε, bɛɛ Isireliba,

na n kpɛ n bɛɛ deri,

n bɛɛ tɔnu kandu kua.

Na ñ kpē n bεε kam koosia
nge mε na wuu si ba mō Adima ka Seboimu kua.
Wee nen gōru ga sankire,
nen bwēra kun kpune.
⁹ Na ñ maa bεε kpeerasiamō ka nen mōru baka ye.
Na ñ maa wee n bεε kam koosia.
Domi na sāawa Gusunō n ñ mō tōnu.
Na sāawa Dεero bεen suunu sō.
Na ñ bεε wōrim wee ka mōru.
¹⁰ Bεε nen bibu, i ko nε, Yinni Gusunō swī
nà n kukura nge gbee sunō
kpa i duki na saa sō duu yerun di.
¹¹ I ko duki na saa Egibitin di nge gunō mōri
kpa i na saa Asirin di nge totoberenu,
kpa n de i sina bεen yenusō.
Nε, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

*Saa yellun diya Isireliba
ba Gusunōn nuki sankā*

12

¹ Isireliba ba ra n man weesu kuammεwa,
kpa ba n man nōni wōkumō.
Adama Yudaba ba ka nε, Yinni Gusunō Dεero sīimō dee dee.
² Isireliba ba Egibitigibu gum wεεmō.
Ma ba ka Asirigibu arukawani bōkumō.
Nge meya ba ka kpaasibu kasu be ba ñ sāa gāanu.
N sāare ba woo naa gire.
Ba ben weesu dabiasiamō tō baatere.
Ma ba daa bōbōya mō ba dō.
³ Nε, Yinni Gusunō na Yudaba siribu sokumō.
Kon be Yakōbun bweseru wōrima ben daa kōsan sō.
Kpa n bu ben kōsan are kōsia.
⁴ Ben baaba Yakōbu u win mōon naa tokuru nenua
saa win mēron nukurun di.
Ye ba nūn mara u kpēa,
ma u ka nε Gusunō wōri kua ka win dam kpuro.
⁵ U ka nen gōrado wōri kua, ma u kamia.
U swī, ma u gōrado wi kana u nūn domaru kua.
Beteli miya u ka nε Gusunō yinna.
Ma na ka nūn gari kua.
⁶ Nεna Gusunō wōllu ka tem Yinni.
Nen yīsira Wi u ra n wāa.
⁷ Bεε Isireliba, i de i wurama nε bεen Yinnin mi.
I de i gea ko kpa i n man naane sāa baadomma.
⁸ Bεε Isireliba i sāawa nge tenku be ba kilo weesugia neni.
Ba ra gbena kā.
⁹ Kpa i nεε, ka gem i gobi wa, i dukia baka gura.
Kōsa gaa sari ye sō. Bεen sōmburun areya.
¹⁰ Adama nε, Gusunō na sāawa bεen Yinni
saa mìn di i wāa Egibitio.
Kon maa de i wura i n wāa kuu bekuruginu sō

nge sanam me na beε yarama Egibitin di i wāa gbaburō.

¹¹ Nen sōmōba na ka gari kua kāsīnu sōō,

kpa be, bu maa ka beε gari ko.

Beya ba maa beε nen himba sōōsi ya ka gīsō girari.

¹² Ka me, Galadigibu ba kua tōn kōsobu.

Ma ba koo kam ko.

Ba ra ketε kinε dabinu go Giligalio.

Adama ben yāku yenu nu koo ko kpee subenu gbaanun kpīi sōō.

¹³ Yakōbu u kpikiru da Aramuō.

Miya u sōmburu kua u yāanu kpara u ka kurō wa.

¹⁴ Adama sōmō goowa Yinni Gusunō u gōra

u da u win bweseru Isireliba yarama Egibitin di.

Sōmō wiya u bu kpara.

¹⁵ Adama yeniba kpuro sōō,

Isireliba ba Yinni Gusunō nuki sankā too too.

Yen sō, u koo de yem me ba yari mi, mu wōri ben wiru wōllo.

U koo de bu yen sekuru wa.

Siri dāaki bi ba Isireliba kua

13

¹ Yellu Efaraimubara ba dam bo Isireliba sōō.

Bā n bwese keri yi yi tie gari sōōwa,

ba ra nandewa.

Adama ba būu wi ba mō Baali sāwa,

ma ba gu.

² Wee sere ka tē, ba durum mō ba dōō.

Ba tii bwāaroku sii geesuginu kua.

Ben tiiwa ba bwisika

ma ba nu seka ka ben nōma

nu ka naa binu weenε.

Ma ba gerumō nin sō ba mō,

be ba yākuru na,

bu yiīro bu naa bii ni sōsu.

³ Yen sōna ba koo doona nge bururun kakoru

ñ kun me nge dirum.

Ba sāa nge yaka si ba gura ba yari doo soo yerun di

su ka woo doonō

ñ kun me nge wii si su yarimō gbaburun di.

⁴ Adama ne, na sāawa Gusunō ben Yinni

saa mīn di na bu yarama Egibitin di.

Ba ñ maa Yinni goo mō ma n kun mō ne.

Faaba kowo maa sari ne baasi.

⁵ Na bu kpara saa mīn di ba wāa gbaburō

mi gāanu ku ra kpi.

⁶ Sanam me ba dua tem me sōō,

ba di ba deba nge yaa sabe ni ba kpare,

ma ba tii suabu torua ba man duari.

⁷ Tē, ko na n sāawa nge gbee sunō

na n bu mara swaaō nge musuku gbeeku.

⁸ Kon bu wōrimawa nge gbeeku yaa gōba

yēn binu ba mwa.

Kpa n ben toronu besuku.

Meya kon bu kasuku
nge me gbeeku yee yi ra yaa kasuku,
kpa gbee suno niu gu bu tem.

⁹ Isireliba, wee i kam kua
yèn sɔ̄ i man seesi ne wi kon kpī n beɛ somi.

¹⁰ Mana beɛn sina boko u wāa.
I de u beɛ faaba ko beɛn wusu kpuro sɔ̄.
Mana beɛn kparoba wāa be i bikia i neɛ,
bu beɛ sinambu kua.

¹¹ Na raa beɛ sina boko wē ka mɔru.
Meya kon maa beɛ nùn mwaari ka mɔru.

¹² Na Isireliban durum yorua na yii sere saa gaa.

¹³ Isirelin bweseru ta sāawa nge bii wìn marubun saa ya tura
ma u kpaɔa wari mɔ̄,
adama bii wi, u yina u yarima.

¹⁴ Kon bu wuna saa gɔribun wāa yerun dam di.

Kpa n bu yakia gɔɔn nɔman di.
Gɔɔ, a na ka wunen bara te a ra ka tɔnu go.
Gɔribun wāa yeru, a na ka wunen kam kootia.
Domi na n maa ben wɔnwɔndu mɔ̄.

¹⁵ Baa Isireliba bā n kuura amɔ̄,
begibun suunu sɔ̄,
yibereba ba koo na nge woo sum saa sɔ̄ yari yerun di.
Ne, Yinni Gusunɔ na kon bu seeyamawa gbaburun di,
kpa bu dɔkɔba gberasia.
Kpa bwii yi nim kpe.
Gāa ni nu gea sāa kpurowa ba koo gura bu ka doona.

14

¹ Na kon de bu Samari seeyasia
yèn sɔ̄ yen tɔmbu ba ne Gusunɔ ben Yinni seesi.
Ba koo bu gowa tabu sɔ̄
kpa bu ben bii piiminu nam.
Kpa bu ben kuɔ̄ be ba guri mɔn nukunu besuku.

Osee u Isireliba kɔkirimo

² Osee u Isireliba sɔ̄wa u neɛ,
bu wurama Gusunɔ ben Yinnin mi,
domi ba wɔruma ben toranun sɔ̄.
³ Bu wurama win mi bu kana teni ko
te ta neɛ, Yinni Gusunɔ,
a sun besen toranu kpuro suuru kuo.
Kpa a sun mɛeri ka nɔnu geu.
Ye sa ko ka nun yākuru kua,
sa ko nun siara.

⁴ Asirigii wi, u n kpē u sun faaba ko.
Sa maa yē ma dumi kun sun faaba mɔ̄ tabu sɔ̄.
Sa n maa bwāaroku ni sa tii kua sokumɔ̄ besen yinnibu pai.
Domi wuna a ra gobekuba wɔnwɔndu kue.

⁵ Yinni Gusunɔ u neɛ,
kon de nen tɔmbu bu ka den ne turo yōra
kpa n bu kīa too.

Na ñ maa ka bu mɔru mɔ.

⁶ Ko na n s̄awa nge kakoru be, Isireliban s̄o.

Ba ko n w̄awa nge d̄aa w̄esu,

kpa bu nuuru gira nge d̄aa ni nu w̄aa Libania.

⁷ Ben k̄asi yi koo teriawa

kpa yi n w̄a nge d̄aa te ba mɔ olifi,

kpa yi n nuburu do nge d̄aa ni nu w̄aa Libania.

⁸ Ba koo ḡsirama bu sina nen k̄k̄rɔ

kpa bu maa alikama duure.

Ba koo kparawa nge res̄em d̄aa

kpa bu ȳisuru yari nge Libanin tam.

⁹ Saa ye, Isireliba ba ñ maa b̄unu s̄amɔ.

Domi kon ben kanaru nɔ,

kpa n bu n̄ni doke.

Na kon s̄awa nge d̄aa ye ya ku ra gbere ben s̄o.

Nen min diya ba koo domaru wa.

¹⁰ Wi u laakari mɔ, u de u n tii s̄e gari yinin s̄o.

Wi u maa bwisi mɔ, u de yi n̄n yeeri.

Domi Yinni Gusun̄n sw̄eε yi s̄awa dee dee.

Gemgiba ba koo s̄i yi s̄ɔɔ.

Adama be ba n̄n seesimɔ, ba koo w̄ruma yi s̄ɔɔ.

YOELI

Gusunɔn sɔmɔ Yoelin waasu ya s̄aa kirɔ ye u win tɔmbu kua. U nɛɛ, Yinni Gusunɔn siribu bu koo na bin s̄aa s̄ɔɔ. Siri bin saawa u sokumɔ Yinni Gusunɔn t̄ru. Saa ye s̄ɔɔ, twee yi koo na yi tem wukiri yi arumaniba kam koosia. Nge mɛ twee yi, yi koo tem kam koosia, nge mɛya Gusunɔ u koo maa tɔn be ba ñ nùn naanɛ doke kam koosia.

Yoeli u maa nɛɛ, sanam d̄aakim s̄ɔɔ, Yinni Gusunɔ u koo de win Hunde u na win tɔmbu s̄ɔɔ. Ya maa koorɔ nge mɛ sa garimɔ GK 2:16-21 s̄ɔɔ.

Yoeli, ȳisi ten tubusiana Gusunɔ u s̄aawa Yinni.

Tire ten kpunaa

1. Twee yi koo tem wukiri, wiru 1.
2. Yinni Gusunɔn t̄ru, wiru 2:1-17.
3. Ye ya koo Yinni Gusunɔn tɔmbu deema, wiru 2:18n di sere wiru 4:21.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u Yoeli, Petuelin bii s̄ɔɔwa u Yudaba s̄ɔ.

Twee wuuru ka gbeburu

² U nɛɛ, bɛɛ Yudaban guro gurobu,
i swaa dakio i nɔ.

Bɛɛ Yudaba kpuro kpuro
i swaa tem kp̄iɣɔ i gari yi nɔ.

Ḡaa ninin bweseru nu koore bɛɛn waati s̄ɔɔ,
ñ kun mɛ bɛɛn sikadoban waati s̄ɔɔ?

³ I bɛɛn bibu yen gari s̄ɔɔwɔ.

Kpa bii be, bu maa ben bibu s̄ɔ,
kpa be, bà n seewa bu maa begibu s̄ɔ.

⁴ Wee d̄ia ni k̄ak̄onu nu di n tiara,
twee yi na yi di.

Ye twee yi na yi di n tiara
ma sw̄ini yi na yi di.

Ye sw̄ini yi di n tiara,
ma gbaanu na nu ye di.

⁵ Bɛɛ be tam mu goomɔ, i dom yando kpa i sw̄i.

Bɛɛ tam n̄robu, i weeweenu koowo.

Domi tam mu koo kpe resɛm biarun s̄ɔ.

⁶ Domi twee wuura na nge tabu kowobu

ta bɛɛn tem wukiri.

Yi dabi, yi maa dam mɔ.

Yin donnu dam m̄owa nge gbee sinansuginu.

⁷ Yi bɛɛn resɛm gbaanu kam koosiamɔ.

Yi bɛɛn figie d̄anu dimɔ.

Yi yen kokosu w̄iamɔ.

Ma yi yen k̄aasi derimɔ kokosu sari.

⁸ I wuri koowo nge kurɔ kpao wi ḡaminira deema.

⁹ Ba ku ra maa ka k̄ɛnu de Yinni Gusunɔn s̄aa yerɔ

ni nu s̄aa alikama ka tam.

Yen s̄ɔna Yinni Gusunɔn s̄ɔm kowo be ba s̄aa ȳaku kowobu ba s̄aare ba ḡɔɔ s̄ɔ.

¹⁰ Gbea kpuro ya kam kua.

Ma yen tem mu saara.

Alikama sari, resɛm ka gum maa sari.

11 Gbee wukobu ba sɔ̄ bitɪ sɔ̄.
 Be ba ra resɛm yewe, weeweena ba mɔ̄.
 Domi d̄īa bimi sari.
 D̄ianu kpuro nu kam kua.
 12 Resɛm gbaanu nu gbera.
 Figie ya d̄ella.
 D̄āa gbaanu kpuro nu gea yina.
 Ya d̄era t̄ambu ba ñ maa nuku dobu m̄.

Yoeli u t̄ambu kanam̄

bu Yinni Gusun̄o suuru kana

13 B̄e Yinni Gusun̄an s̄am kowobu, ȳaku kowobu,
 i saaki sebuo
 i ka kpuna w̄oku giriru nuku sankiranun s̄.
 Domi wee ba ku ra maa ka alikama ka tam k̄enu ne
 Gusun̄o b̄es̄en Yinnin s̄āa yer̄o.
 14 I t̄ōru garu wun̄o
 t̄e s̄o i ko i n̄o b̄oke.
 I t̄ambu kpuro m̄enn̄o sere ka dur̄o t̄ok̄on̄o
 Gusun̄o b̄es̄en Yinnin s̄āa yer̄o,
 kpa i n̄un kana.

Yinni Gusun̄an m̄arun t̄ōru

15 Yinni Gusun̄an t̄ōru ta turuku kua.
 T̄ō te, ta s̄āawa win t̄ōru.
 Te s̄ōra wi, Dam kpurogii u koo kpuro kam koosia.
 Anna a t̄ō k̄osuru wa te ta sisi mi.
 16 Wee sa m̄era ba ka b̄es̄en d̄ianu doon̄o.
 Ma nuku dobu kpa Gusun̄o b̄es̄en Yinnin s̄āa yer̄o.
 17 Ye ba duura, ya gbera tem kusanu s̄o.
 D̄ianu kpa biranu s̄o.
 Ma bira ni, nu w̄orukum̄o.
 Domi nu ñ maa d̄ianu m̄.
 18 I swaa dakio i n̄o nge m̄e ȳe yi wuri m̄,
 ma yi b̄asu baama.
 Domi yi ñ yakasu wa kpara yer̄o.
 Baa ka ȳaan̄o nu n̄oni s̄ōre.

Yoeli u kanaru m̄

19 Yinni Gusun̄o, wuna na n̄ogiru suem̄o.
 Domi wee, yakasu ka d̄āa d̄ō m̄waaara gber̄o.
 20 Ma ȳe yi n̄ogiru sue yi nun kanam̄o.
 Domi daanu gbera, yakasu maa d̄ō m̄waaakira gbabur̄o.

Yinni Gusun̄an t̄ōru

ta turuku kua

2

1 I k̄aba soowo Sīnīo.
 I de bu ye n̄o Yinni Gusun̄an guu d̄era ru mi.
 B̄e be i w̄āa tem m̄e s̄o kpuro, i diirio b̄erum s̄.
 Domi Yinni Gusun̄an m̄arun t̄ōra wee.
 Wee ta mam turuku kua.
 2 T̄ō te, ta t̄riwa.

Ta guru wiru ka bukɔ sɔɔwa.
 Ma twee wuura wee yi dabi,
 yi maa dam mɔ.
 Yin wuu te, ta tiriwa
 nge yam wɔkura guuru wukiri.
 Sa n̄ yen bweseru waare.
 Sa n̄ maa yen bweseru wasi.
³ Mi yi sara kpuro,
 n da kowa nge d̄ɔ mwaara u doona.
 Yi ku ra ḡaanu deri.
 Yellu beɛɛn tem mu gea s̄aa
 nge gbaa te ba m̄ Edeni.
 Adama t̄ɛ yi mu kua nge mi ḡaanu ku ra kpi.
⁴ Twee yi, yi s̄awa nge tabu maasɔbu
 be ba dumi yakiamɔ.
⁵ Yi yɔkumɔ yi guunu gasirimɔ.
 À n yen wɔkinu nua
 a ra n tamaa nge tabu kekebara,
 n̄ kun mɛ yaka si su d̄ɔ mwaaramɔn wɔkinu.
 Yi ra n weewa nge tabu durɔ be ba tabun sɔɔru s̄aa.
⁶ Tɔmbu kpuro ba ra n nandewa yi n tunuma.
 Kpa ben wuswaa yu burisina.
⁷ Yi ra tii yɔsuwa nge tabu durɔbu,
 yi n gb̄araru gasirimɔ,
 yen baayere ya n yen swaa sw̄i.
 Yi ku ra gam gere.
⁸ Yi ku ra maa baasinɛ.
 Yen baayere ya ra n yen s̄ia sw̄iwa.
 Ḡaa ni nu koo ye ḡangere ko,
 yi ra nu w̄ariwa sannu.
 Nu ku ra maa ye ȳrasie.
⁹ Yi ra wuu wukiriwa
 yi n gb̄araru ka yenusu gasirimɔ,
 kpa yi n dumɔ fɛnɛntiban di nge gbenɔbu.
¹⁰ Mi yi dua, tem mu ra diiriwa,
 kpa n s̄are w̄lla koo w̄ruma,
 kpa suru ka s̄ɔ yam t̄ira,
 kpa kperin ballibu kpe.
¹¹ Nge mɛya Yinni Gusunɔ ù n gari gerua win tabu kowobun wuswaa,
 ba ra n̄n mem nɔwewa.
 Ba dabi, ba maa dam mɔ.
 Yen s̄na win t̄ɔ te, ta nanum mɔ.
 Wara u koo ȳra u tu ma.

I ḡru ḡasio

¹²⁻¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 na s̄awa wɔnwɔndugii.
 Nɛn k̄iru ta kp̄a.
 Nɛn m̄aru ya ku ra fuuku se.
 Na ra maa t̄onu suuru kue
 k̄s̄a ye na raa k̄i n n̄n kua s̄ɔ.
 T̄ɛ, i wurama ka beɛn ḡru kpuro nɛn mi,

i nɔɔ bɔke, kpa i wuri ko.
 Bɛɛn gɔruwa i ko i gɔsia,
 n n̄ mɔ i yānu gɛ̄eku tɔna.
 I wurama nɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinnin mi.

¹⁴ Sɔrɔkudo kon gɔru gɔsia,
 kpa n bɛɛ durom kua.
 Saa ye sɔra i ko i kp̄i i ka man alikama ka tam kɛnu naawa.

I kanaru koowo

ka nɔɔ bɔkuru

¹⁵ I kɔba soowo Siɔniɔ.

I tɔmbu mennɔ,
 kpa i nɔɔ bɔkurun tɔru yi.

¹⁶ I tɔmbu mennɔ bu man s̄a,
 guro gurobu ka bibu, ka bīi wɛ̄ɛnɔ.

Baa ka be ba w̄aa kurɔ kpaa dirɔ,
 bu yario ben kurɔ kpaa dirun di.

¹⁷ Kpa yāku kowo be ba man s̄aamɔ
 bu du nɛn s̄a yerɔ ka sw̄i,
 yāku yeru ka kɔnnɔn baa sɔɔ,
 bu nɛ ben Yinni kana bu nɛɛ,
 n ben wɔnwɔndu waawo, be, nɛn tɔmbu.
 N ku bu sekuru doke.

N ku de tɔn tukobu bu bu yɛ̄ɛ bu nɛɛ,
 mana nɛ, ben Yinni na w̄aa.

Yinni Gusunɔ

u win tɔmbu wisimɔ

¹⁸ Yinni Gusunɔ u nisinu mɔ win tem s̄ɔ.

U win tɔmbun wɔnwɔndu mɔ.

¹⁹ Ma u win tɔmbun kanaru wisa,
 u nɛɛ, kon bɛɛ alikama kpaa wɛ̄, ka resɛm, ka gum.
 I ko i deburu wa.

Na n̄ maa derimɔ bweseru garu tu bɛɛ yɛ̄ɛ.

²⁰ Kon bɛɛ yibɛrɛ be ba na saa s̄ɔɔ yɛ̄san nɔm geu gian di gira,
 kpa n de bu da n toma
 mi tem mu gbere ma ḡaanu ku ra kpi.

Kon de ben swaa gbiobu bu nim w̄ɔku b̄aruquu w̄ari.

Kpa be ba w̄aa biruɔ bu nim w̄ɔku ge ba m̄ɔ Mɛditerane w̄ari.

Ben gonu nu koo numia sere bu kpana bu wɛ̄sia.

Geema, Yinni Gusunɔ u ḡaa bakanu kua.

²¹ Tem, a ku b̄erum ko,

a nuku dobu koowo,

domi Yinni Gusunɔ u ḡaa bakanu kua.

²² Bɛɛ gbɛeku yɛɛ, i ku nanda.

Domi yakasu su koo wure su kpi temɔ,

kpa d̄ānu nu ma.

Figie ka resɛm ya koo binu ma siki siki.

²³ Bɛɛ Siɔnigibu i nuku dobu koowo Gusunɔ bɛɛn Yinni sɔɔ.

Domi u koo de gura yu nɛ yen saa sɔɔ nge yellu.

U koo de yu nɛ saa ye ya ra tore

kpa u de yu kpe saa ye ya ra kpe.

24 Alikaman soo yera kun maa gberama.
 Olifin gum, ka resem tam kun maa biarama wekeno.
 25 Kon bee wo si ka dia nin kasire we,
 ni nen tabu kowobu, kakonu, ka gbaanu, ka twee yi di
 wo si su doona so.
 26 Bee nen tambu, i ko i di i debu.
 I n sekuru wasi.
 Kpa i ne, Yinni Gusuno beere we,
 ne wi na bee som maamaakiginu kua.
 27 Saa ye so, i ko i gia
 ma na wa bee Isireliban suunu so.
 Ma na saa Gusuno been Yinni.
 Ne baasi, Yinni goo maa sari.
 Bee nen tambu, i n maa sekuru wasi.

Yinni Gusuno u koo

win Hunde doke tambu so

3

1 Yen biru kon nen Hunde doke tambu kpuro so.
 Been bii ton durabu ka ton kurabu ba koo nen gari gere,
 kpa been duru takonu nu n dosusu mo,
 kpa been aluwaasiba bu kasinu wa.
 2 Baa ka yobo, kon bu nen Hunde we wa to te.
 3 Yen to te so, kon maamaakiba ko.
 Kon de yem ka do ka wii bakasu sosira wollo ka temo.
 4 So u koo yam tira,
 kpa suru u swera nge yem,
 Yinni Gusunan to nanumgii te, tu sere tunuma.
 5 Adama yen to te,
 wi u Yinni Gusuno soka, u koo faaba wa.
 Gabu ba koo kisira noni swaa ten di
 Sionin guuru Yerusalemu
 nge me Yinni Gusuno u gerua.
 Beya be u soka ba n ka waaaru mo.

Yinni Gusuno

u koo bwese tukunu siri

4

1 Yinni Gusuno u nee, yen to te,
 kon Yudaba ka ben wuu Yerusalemu wesia nge yellu.
 2 Kpa n bwese tukunu kpuro menna
 n nu sure Yosafatin wowa so.
 Miya kon nu siri
 kosa ye nu nen tambu Isireliba kuan so.
 Domi nu bu yarinasia tem kpuro so.
 Ma nu ben tem bonu kua.
 3 Nu nen tambu bonu kua ka te te.
 Nu ben aluwaasiba mwera nu dora
 nu ka wa nu kuru tanabu dwe.
 Ma nu wondiaba mwera nu dora nu ka tam no.
 4 Bee Tirigibu ka Sidonigibu ka sere be ba wa Filisitiban temo,

mba i kī nēn mi.

I kī i man mōru kōsiawa?

N n mēn na, na n tēemō n ka maa bēe mōru kōsie.

⁵ Wee i nēn sii geesu ka nēn wura

ka nēn arumani gura.

Ma i da i ye kpuro yi bēen būu sāa yerō.

⁶ Ma i Yudaba ka Yerusalemugibu mwēera i Gerekiba dōre.

Nge mēya i ka bu tondasia ben tem di.

⁷ Adama nē, kon ka bu wurama mi ba raa wāa.

Kon de kōsa ye i bu kua mi,

yu wōri bēen wiru wōllō.

⁸ Kon bēen bibu Yudaba dōre.

Kpa be maa, bu be Sabegibu dōre,

be ba wāa n toma.

Yeniwa nē, Yinni Gusunō na gerua.

Taa dāakibu ka siribu

⁹ Yoeli u nēe,

i bwese tukunu nōsio bu tabun sōoru ko.

Nu tabu durō damgibu seesio, kpa bu swaa wōri,

tabu kowobu kpuro gesi.

¹⁰ Nu nin naa tebonu gōsio takobiba,

kpa nu nin kōmbōnu gōsia yaasi.

Be ba raa sāa bēruobu, bu tii koowo tabu durōbu.

¹¹ I seewo fuuku i na.

Bēe bwese ni i wāa turuku, i mēnnama.

Yinni Gusunō, a de wunēn tabu kowobu bu na.

¹² Ma Yinni Gusunō u nēe, bēe bwesenu kpuro,

i seewo i na Yosafatin wōwa yen mi.

Domi miya kon sina

n bwese ni nu wāa mi kpuro siri.

¹³ Domi ben nuku kōsura banda.

I kōmbōnu suo i tōn be gē nge dīa ni nu ye.

I na i bu munku nge resēm ye ba doke gama yerō,

ma yen nim mu kotosu yiba.

¹⁴ Wee tōn wōru ga wee wōwa yēn mi ba koo tōmbu siri.

Domi nē, Yinni Gusunōn tōo te, ta tura

tē sōo kon nēn mōru sōōsi.

¹⁵ Sōo ka suru kun maa ballimō.

Ma kperi yi yam tīra.

¹⁶ Nē, Yinni Gusunō na kukirimō Siōnin guurun di.

Nēn nōo ga nōoramō Yerusalemun di.

Wōllu ka tem mu yīirimō.

Adama na nēn tōmbu Isireliba kōsu.

Nēna na sāa ben kuku yeru.

¹⁷ Bēe Isireliba, i ko i gia

ma nē Gusunō na sāawa bēen Yinni,

nē wi na wāa Siōniō nēn guu dēeraru mi.

Yerusalemu kpuro ya koo kpaam ko nēgia.

Tōn tukobu ba n maa ye wōrimō.

Yinni Gusunō

u koo win tɔmbu domaru kua

¹⁸ Saa gaa wee yè sɔɔ resem ya koo gea ko
sere ka gungunu wɔllɔ.

Kpa sabenu nu di mi.

Kpa nu bom ko mu n kpā.

Yudan tem daanu kpuro nu koo nim koku.

Daru koka gaa koo yari

Yinni Gusunɔn sãa yerun di,

kpa yen nim mu da

sere Sitimun wɔwaa.

¹⁹ Egibiti ya koo kam ko,

kpa Edɔmun tem mu ko bansu.

Domi ba Yudaba dam dɔre,

ma ba taare sarirugibu go.

²⁰⁻²¹ Adama kon be ba tɔmbun yem yari mi mɔru kɔsia.

Kpa Yudaba ka Yerusalemugibu ba n wãa ben temɔ

sere ka baadommaɔ.

Kpa ne, Yinni Gusunɔ na n wãa Siɔniɔ.

AMŌSU

Amōsu wi, u sāawa yaa sabenun kparo. Yaa sabe niya u kparamō Yinni Gusunō u ka nūn soka u ka bwese ni nu ka Isireliba sikerenē sō siri bi Yinni Gusunō u koo nu kua. Amōsun waati ye sō, Isireliba ba dukia mōwa too, adama ben wāasinaa ka Gusunō ya biru wura. Baa me ba sāaru neni, ben gōru ga ñ wāa te sō. Ba ñ sāarobu nōrimō. Ba bwēebwēebu gem biramō. Ba tōmbu taki dimō tenkurun swaa sō.

N deema saa ye sō, Asirigiba dam mō. Amōsu u Isireliba yaayasia mō wooda ye Yinni Gusunō u Mōwisi wē ben sō ka nge me u bu yarama saa Egibitin di. Yen sō, bā kun Gusunō sāamō ka gem, mem nōobu sarira ba mō. U maa bu sōmō ma Yinni Gusunōn siribu wee be sō.

Amōsu u sāawa Isireliban bwese kera wākura yiru yen sōmō dāako wi Gusunō u bu gōria Asirigibu bu sere bu yoru mwa bu ka doona.

Tire ten kpunaa

1. Yinni Gusunō u koo win tōmbu ka bwese tukunu siri, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Isireliban toranu ka kirō ye Yinni Gusunō u bu kua, wiru 3n di sere wiru 6.
3. Kāsinu nōobu, wiru 7n di sere wiru 9:10.
4. Yinni Gusunō u koo maa Isireliba seeya, wiru 9:11-15.

¹ Amōsu u sāawa yāa kparo Tekoa. Wiya Yinni Gusunō u ka gari kua Isireliban sō, n kua wōo yiru tem mu sere yīra. Saa ye sō, Osiasiwa u bandu dīi Yuda, ma Yeroboamu, Yoasin bii u maa bandu dīi Isireli.

² Amōsu u nee,

Yinni Gusunōn nō ga nōaramō Sionin guurō Yerusalemu.

Yakasu maa sari kpara yeno,

ma guu te ba mō Kaameli, ten wii kpiira gbera.

Yinni Gusunō

u koo Sirigibu seeyasia

³ Ne, Yinni Gusunō na nee,

Damasigibun toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi ba Galadigibu taaka ba munku.

⁴ Tē, kon de dōo u na u sina boko Hasaelin yenu wōri,

kpa u Beni Hadadin sina kpaaru di mam mam.

⁵ Kon ben wuu Damasigibun gbararun gamboba kōsuku,

kpa n Bikati Afenin tōmbu kpeerasia.

Kpa n Bēti Edenin sunō go.

Kpa n de bu Sirigibu yoru mwēeri bu ka da Kirō.

Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunō

u koo Filisitiba seeyasia

⁶ Ne, Yinni Gusunō na nee,

Filisitiban toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mwēera

ba Edōmuba nōmu beria.

⁷ Mēya kon de bu ben wuu Gasa dōo sōku,

ƙƙa u yen dii geenu di.

⁸Ƙon Asidɔdun tɔmbu ka Asikalonin sunɔ ƙƙeerasia.

Ƙon Ekoronigibu wɔri.

Ƙƙa Filisiti be ba tie mi ƙƙuro bu kam ko.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Fenisiba seeyasia

⁹Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,

Fenisiban toranu nu ƙƙɛa.

Yen sɔ, na n̄ n̄en himba gɔsiamɔ.

Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mwɛɛra

ba Edɔmuba nɔmu beria.

Ba n̄ ben arukawani yibie ye ba raa ka bu bɔkua.

¹⁰Yen sɔ, ƙon de bu ben wuu Tiri dɔɔ sɔku,

ƙƙa u yen dii geenu di.

Yinni Gusunɔ

u koo Edɔmuba seeyasia

¹¹Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,

Edɔmuban toranu nu ƙƙɛa.

Yen sɔ, na n̄ n̄en himba gɔsiamɔ.

Domi ba ben mero bisibu Isireliba naa swi ka takobi.

Ba n̄ bu wɔnwɔndu kue.

Ben mɔru kun maa sure.

Ma ba ka bu wɛɛru s̄aa dim dim saa ƙƙuro.

¹²Yen sɔ, ƙon de bu ben wuu Tema dɔɔ sɔku

ƙƙa u Botisiran dii geenu di.

Yinni Gusunɔ

u koo Amɔniba seeyasia

¹³Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,

Amɔniban toranu nu ƙƙɛa.

Yen sɔ, na n̄ n̄en himba gɔsiamɔ.

Domi ba gurigibun nukunu besuka Galadiɔ,

saa ye ba Galadigii ben tem mwaamɔ

begim mu ka yasian sɔ.

¹⁴Yen sɔ, ƙon de bu ben wuu Raba tabu wɔri bu ye dɔɔ sɔku,

ƙƙa u yen dii geenu di mam mam.

Saa ye sɔɔ, tabun wurenu koo nɔɔra nge woo bɔkɔ.

¹⁵Ƙƙa bu ben sina boko ka win tabu sinambu yoru mwɛɛri.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Mɔabuba seeyasia

2

¹Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,

Mɔabuban toranu nu ƙƙɛa.

Yen sɔ, na n̄ n̄en himba gɔsiamɔ.

Domi ba Edɔmun sina bokon kukunu dɔɔ mɛni nu kua torom.

²Yen sɔ, ƙon de bu Mɔabuban tem dɔɔ mɛni

ƙƙa u ben wuu Keriatun dii geenu di mam mam.
 Ƙƙa Mɔabu be, bu kam ko tabu gberɔ,
 sanam me tabu swia ba kɔbi soomɔ, ba kuuki mɔ.
 3 Kon ben sina boko ka win tabu sinambu kpuro kpeerasia.
 Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ

u koo Yudaba seeyasia

4 Ne, Yinni Gusunɔ na nee,
 Yudaban toranu nu kpɛa.
 Yen sɔ, na n̄ nen himba gosiamɔ.
 Domi ba nen woodaba yina.
 Ba n̄ ye mem nɔwe.
 Ma ba bunun weesu swi, ni ben baababa ba raa swi.
 Ma nu dera ba gera nen swaan di.
 5 Yen sɔ, kon de bu ben tem dɔɔ meni.
 Ƙƙa u ben wuu Yerusalemun dii geenu di mam mam.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba seeyasia

6 Ne, Yinni Gusunɔ na nee,
 bee Isireliba, been toranu nu kpɛa.
 Yen sɔ, na n̄ nen himba gosiamɔ.
 Domi i gemgibu dɔra i ka been dibu wa i mwa.
 Ma i ka saarobu baranun gobi kosinamɔ.
 7 I ra n kiwa i wɔnwɔndobu taare
 ƙƙa ba n wiru tua saa nuku sankiranun sɔ.
 Ƙƙa i n bwɛɛbwɛɛbu dam dɔremɔ.
 Bi ka baa ba ka kurɔ turo mennamɔ.
 Nge meya i ka ne, Yinni Gusunɔn yisi deeraru sankumɔ.
 8 I ra n kp̄i kp̄i been bunun nuuno
 yānu wɔlɔ ni i tɔruba mwa,
 ƙƙa i n tam narumɔ me i yokuma.
 9 Ka me, na Amɔreba kam koosia mam mam been sɔ,
 be, be ba gunu nge dāa ye ba mɔ seduru.
 Ma ba dam mɔ nge dāa damgia.
 10 Meya na bee yarama Egibitin tem di.
 Ma na bee kp̄ara gbaburɔ wɔɔ weeru
 n ka bee Amɔre ben tem wɛ.
 11 Na sɔmɔbu seeya been bibu sɔɔ.
 Ma na gabu gɔsa nen sɔ been aluwaasiba sɔɔ,
 ma ba man tii wɛ ba bɔrua bu ku tam nɔ.
 Bee Isireliba geema? Nge weesa.
 Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni bikiamɔ.
 12 I dera be na gɔsa mi, ba tam nɔra.
 Ma i nen sɔmɔbu wooda wɛ i nee,
 bu ku maa tambu nen gari sɔ.
 13 Wee tɛ, kon bee munku muku muku
 nge me naa keke ye ya dianu sɔɔwa ya ra tem kɔsuku.
 14 Yen dɔma te, wasi kasanugiba kun maa kp̄e bu duka su.
 Damgiba kun maa kp̄e bu ben dam dendi bu ka gāanu ko.
 Meya tabu durɔ damgiba kun maa kp̄e bu ben wāaru wɔra.

15 Ten towoba kun maa kpɛ bu ka tii yina.
 Be ba maa naasu s̄au, ba n̄ kisiram̄.
 Meya maas̄oba kun maa kpɛ bu we ben dumin dugin saabu.
 16 Be ba s̄aa tabu dur̄o damgibu be s̄o d̄oma te,
 ba koo ben tabu ȳanu k̄owa bu duki su n̄om dira.
 Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

*Yinni Gusun̄an t̄ambu
 ba koo ben daa tusia*

3

1 I swaa dakio i n̄o ye ne, Yinni Gusun̄o na gerum̄o, beɛ Isireliba kpuron s̄o,
 beɛ be na yarama Egibitin di.
 2 Handunian bwesenu kpuro s̄o, beɛ t̄onawa na ḡosa.
 Yen s̄ona kon beɛ seɛyasia beɛn durum ye i kua kpuron s̄o.

*Gusun̄o ù n̄ gari gerua,
 Gusun̄an s̄om̄o kun kpɛ
 u n̄o mari*

3 T̄ambu yiru ba koo swaa w̄ari sannu
 ba kun ḡina n̄ōsine?
 4 Gbee sun̄o ga ra gb̄are yakaso
 ga kun yaa mw̄e ro?
 Gbee sun̄o buu ga ra kukiri gen kpin yerun di
 ga kun yaa wa ga dim̄o?
 5 Gun̄o ga koo taa mwaara tem̄o
 ba kun ye b̄eri?
 Taa ya koo se w̄ollo
 ḡānu kun ye kesie?
 6 Ba ra tabun k̄aba so wuu
 wuuḡibu ba kun nande?
 K̄esiru garu ta ra kooe wuu
 n̄ kun n̄en min di?
 7 Aawo, na ku ra ḡānu ganu ko
 na kun ye n̄en s̄om̄o s̄owa.
 8 Gbee sun̄o ḡa n̄ gb̄ara,
 wara ku ra nande.
 Ne, Yinni Gusun̄o n̄a n̄ gari gerua,
 n̄en s̄om̄o wara kun yi kparam̄o.

*Yinni Gusun̄o
 u koo Samari seɛyasia*

9 I Asid̄odu ka Egibitin tem sina kpaanugibu n̄oḡiru sueyo i neɛ,
 bu mennama Samarin guun̄o,
 kpa bu wa daa bereteke ka dam d̄arenaa
 ye ya w̄aa ben suunu s̄o.
 10 Ba ku ra k̄a bu gea ko.
 Ma ba arumani guram̄o ka dam ka taki,
 ba taasim̄o ben sina kpaan̄o.
 11 Yen s̄ona kon de yibereba bu na
 bu tem me tarusi, bu ben dam kpeerasia.

Kpa bu ben sina kpaanu kosuku.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Faaba ye ya n nuku dobu mo

¹² Wee ye na maa gerua. Na nee,
nge me ya kparo u ra win sabenun sukum wore gbee sunon non di,
nge meya kon bee Isireliba wora
bee be i na i so Samario kpin yee buranu so.

Kiraba

¹³ I swaa dakio i no
kpa i Yakobun bweseru kiru ko
i bu so ye ne Gusunowa wallo ka tem Yinni na gerua.

¹⁴ Na nee, sanam me so, kon Isireliba seeyasia ben durum so.
Kon Betelin yaku turanu kosuku,
kpa nin kaanu nu bokira nu woruku.

¹⁵ Kon been dia mi i ra n wa yam susurun saa ka puran saa kosuku.
Kpa n been sina kpaanu kam koosia
ni, ni ba buraru koosi ka suunu donnu,
ka sere dii gee ni nu tie.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

4

¹ Bee Samarin ton kurabu,
bee be i dimo i bariam nge Basanin naa gbiibi
yi yi wa Samarin guuro,
i wonwondobu dam dorem,
i bwewewebu taki dimo,
ma i been durabu somo bu ka tam na i no.
Te, i swaa dakio i no.

² Ne, Yinni Gusunowa na borumo ka nen tiin yisi deeraru na mo,
wee saa ya sisi ye so ba koo bee ka been bibun bweseru kokonu sore bu gawa
nge swew.

³ Been baawure u koo yari kururun di
kpa bu bee kuba so yesan nam geu gia.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Isireliban goru bobunu

⁴ Yinni Gusunowa u nee,
bee Isireliba, i doo yaku yee ten mi Betelio,
kpa i n man torarimo.
I doo Giligali,
kpa i n man torarimo nge men no i ko kpi.

I n been yakunu mo bururu baatere,
kpa i n ka been kenu naamo so ita ka so ita.

⁵ I been siarabun yakunu koowo ka pee ye ba seeyatia doke.
Kpa i tambu so ma i kenu kua ka kiru.
Domi yera bee Isireliba i kiru bo.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Kiraye ya kam kua

⁶ N wee na dera gora dua been wuu marosu kpuro so.
Ma i dianu bia been yenusu kpuro so.
Adama ka me, i n gosirame nen mi.

Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁷ Na yina gura yu nε ye n tie suru ita bu ka dīanu gē.

Na dera gura ya na wusu gasun mi.

Ma na n̄ wure yu nε gasun mi.

Na dera ya na gbenu ganu sɔɔ.

Ma na n̄ wure yu nε ganun mi.

Ma nu gbera.

⁸ Yera bεen wusu gasun tɔmbu ba da wuu gagun mi

bu ka nim wa bu nɔ.

Adama ben nim n̄ru ga n̄ kpa.

Ka mε, i n̄ gɔsirame nen mi.

Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ Na dera bεen dīanu kusenu kua, ma twee yi na yi bεen gbean dīanu ka bεen dāa gbaanun wurusu kpuro di.

Adama ka mε, i n̄ gɔsirame nε Gusunɔ bεen Yinnin mi.

¹⁰ Na maa bεε kēsi kēsi bararu sure nge mε na kua Egibitiɔ.

Na dera ba bεen aluwaasiba go tabu sɔɔ.

Ma ba ben dumi mwεera.

Na dera i bεen tɔn be ba gun nuburu nua bεen sansaniɔ.

Adama ka mε, i n̄ gɔsirame nen mi.

¹¹ Na bεε sura na kɔsuka nge Sodomu ka Gomɔra ye na kam koosia.

Ma i kua nge dāa nɔɔ ge ba wuna dɔɔn di.

Adama ka mε, i n̄ gɔsirame nε, Yinni Gusunɔn mi.

¹² Yen sɔna bεε Isireliba kon bεε seeyasia.

N n̄ mɛn na, i n̄ s̄aru s̄aa i n̄ ka nε Gusunɔ bεen Yinnin siribu mara.

¹³ Domi nεna na guunu mɔma,

ma na woo taka kua.

Na ra nen bwisikunu tɔnu giasie.

Na ra maa yam bururam gɔsie yam wɔkuru,

kpa na n̄ s̄imɔ guunu wɔllɔ.

Nen ȳsira Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni.

Isireliba, i de i ḡru ḡsia

5

¹ Bεε Isireliba, i swaa dakio i n̄ ḡɔ sw̄i yi na m̄ bεen s̄.

² Bεε be i w̄orumε temɔ nge w̄ndia be ba gu,

i n̄ maa seemɔ.

Goo sari wi u koo bεε seeya.

³ Domi Yinni Gusunɔ u gerua u nεε,

bεen wuu ge ga tabu durɔbu n̄rɔbu (1.000) mɔ,

b̄n n̄ tabu da, tɔmbu wunɔbuwa (100) ba koo wurama.

Ge ga maa tabu durɔbu wunɔbu mɔ,

tɔmbu wɔkura ba koo tia.

I wurama Gusunɔn mi

n sere d̄akuru ko

⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa bεε Isireliba s̄ɔmɔ.

U nεε; i n̄ k̄i i n̄ w̄aa, wiya i ko kasu.

⁵ I ku maa s̄aru da Beteliɔ ka Giligaliɔ ka Beri Sebaɔ.

Domi u koo de bu Giligaligibu yoru mwεeri.

Kpa bu Beteligibu kam koosia.

⁶⁻⁷ BEE be i ra gem gōsie weesu,

kpa i kun mu garisi gāanu,

i na wi, Yinni Gusunon mi,

kpa i wa i n wāa,

kpa u ku ra bEE Isireliba wōri u mwa nge dōo.

Kpa i goo bia Beteliō wi u koo dōo wi go.

⁸ Yinni Gusunōwa u kperi bwese bweseka kua,

ma u yen baayere yi yen ayero.

U ra yam wōkuru gōsie yam bururam.

Kpa u de sōo sōo gu tīra, gu gōsia wōkuru.

U ra nim wōkun nim mēnne,

kpa u mu yēkana tem kpuro sōo.

⁹ Wiya u ra damgibun dam bue.

Kpa u de bu ben wusun gbāranu kōsuku.

Ka gem, win yīsira Yinni Gusunō.

¹⁰ BEE Isireliba, be ba bEE sirimō dee dee,

i ra n bu tusa,

kpa i n ka wi u gem gerumō kōrua.

¹¹ I ra bwēēbwēēbu dam dōre,

i n ben gbean dīanu mwēerimō ka dam.

Yen sō, i n sinamō bēen dia sōo

ye i bana ka kpee ni i dāka.

Mēya i n maa bēen resem ye i duuran bii duronun tam nōrumō.

¹² Domi u bēen toranu yē nu kpā,

u maa yē ma i durum kua too.

I gemgibu nōni sōomō.

I nām biran kēnu mwaaamō.

Ma i yinamō bu sārōbu ben gem wē siri yero.

¹³ Sanam mēni, sanam kōsuma.

Yen sō, wi u laakari mō, wiya u ko n nōo maari.

¹⁴ I de i n gea mō n kun mō kōsa.

Kpa i wa i n wāa.

Nge mēya Gusunō wāllu ka tem Yinni u ko n ka bEE wāa nge mē i ra gere.

¹⁵ I kōsa tusio kpa i gea kīa.

I de gem mu siribu di siri yero.

Sōrōkudo Gusunō, wāllu ka tem Yinni u koo bEE Isireliban tōn be ba tiara
wōnwōndu kua.

¹⁶ Yen sō, Gusunō wāllu ka tem Yinni u gerua u nEE,

tōmba koo gōo wuri ko yam kpuro,

kpa ba n sumō swEE sōo, ba n mō, wee!

Ba koo gbaa wukobu sokuma bu gōo wooru sina,

kpa bu gōo swīgibu mēnnama.

¹⁷ Sanam mē u koo bEE wōrima,

ka be ba wāa gberō kpuro ba koo gōo swīwa.

Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

Yinni Gusunon siribun tōru

¹⁸ Bōruroba bEE be i Yinni Gusunon siribun tōru mara.

Mba i yīiyō i wa tōo te sōo.

I n yē ma ta ko n sāawa yam wōkuru, n nō mō yam bururam.

¹⁹ I ko i n sāawa nge tōnu wi u gbee sunō duka suurimō,

ma u ka yaa gɔba gaa yinna.
Ye u dua win dirɔ u gana nenua,
ma waa ya nùn dɔma.

²⁰ Yinni Gusunɔn tɔɔ te, ta sãawa yam wɔkuru n n̄ mɔ yam bururam.
Ta tiriwa niki niki, yam bururam sari.

Sãa te Yinni Gusunɔ u tusa

²¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, u bɛɛn tɔɔ baka ni i ra nùn diiye tusa.
U n̄ mam maa kī u bɛɛn mennɔsun woo nɔ.

²² I n nùn yāku dɔɔ mwaararugiru kua ka maa kēnu,
u ku ra nu mwɛ.

Mɛya u ku ra maa bɛɛn siarabun yākunu mɛɛri
ni i ra ko ka yaa sabe ni nu gum nɔ.

²³ I ka bɛɛn womusun wəkinu doonɔ win bəkun di.

U n̄ maa kī u bɛɛn mɔrɔkunun wurenu nɔ.

²⁴ Adama i de gem mu n wāa bɛɛn suunu sɔɔ,
mu n kokumɔ nge nim mɛ mu ku ra kpe.

²⁵ Bɛɛ Isireliba, i ka kua wɔɔ weeru gbaburu sɔɔ, i nùn yākunu ka kēnu kuare
nge mɛ?

²⁶ Būu wi ba mɔ Sakutu wi i garisi bɛɛn sunɔ ka sere kpera ye i sãamɔ i mɔ
Kewani, i nin bwāaroku ni i tii kua sɔɔre nge mɛ i sɔɔwa gisɔ? Bɛɛn tii i yɛ ma i
n̄ koore mɛ.

²⁷ Yen sɔ, u koo de bu bɛɛ yoru mwɛɛri
bu ka da sere Damasin bera gɔɔ.

Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

Ba koo Isireliba kpeerasia

6

¹ Bɔruroba bɛɛ be i wāa Siɔniɔ bəri yendu sɔɔ,
ka bɛɛ be i sɔ Samarin guurɔ ka toro sindu.

Ma i tamaa i sãa bwese te ta kpāaru bon wirugibu.

Ma Isireliba ba somiru mara bɛɛn min di.

² I doo Kalineɔ i wa.

Min di, kpa i da Hamatiɔ wuu bəko gen mi.

Kpa i sara i da Gatiɔ Filisitiban temɔ.

Ben wuu si, su bɛɛ Isireliba ka Yudaban wusu gea tura?

Ben tem mɛ, mu bɛɛn tem kpāaru tura?

³ Wee i n̄ kī wahalan tɔru tu bɛɛ naawa.

Ma i sere tii daa kɔsa gawemɔ.

Ma ya bandu dii bɛɛn suunu sɔɔ.

⁴ Ma i kpī sau kpin yee buranu sɔɔ, n̄ ba buraru kua ka suunu donnu.

I tii yāa kpemminu ka naa kpemi yi yi gum mɔ gɔsiammɛ gɔsun di i temmɔ.

⁵ I mɔrɔkunu soomɔ i womusu mɔ bwisikunu sariru sɔɔ.

Ma i tamaa i nin soberu yɛwa nge Dafidi.

⁶ I tam nɔrumɔ ka n̄ri bɛkɛ.

I tii gum turaregim sawamɔ.

Ma i n̄ nuki sankire yèn sɔ bɛɛn bweseru ta koo kam ko.

⁷ Yen sɔna ba koo gbi bu bɛɛ yoru mwɛɛri bu ka doona

kpa bɛɛn nuku dobun kuuki ka bɛɛn tɔɔ baka dim mu kpe.

Samariya koo kam ko

⁸ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u bɔrua ka win tiin wāaru u nɛɛ,

u n̄ bεε Isireliban tii suabu kī.
 U maa bεεn sina kpaanu tusa.
 U koo de bu Samari mwa ka ye ya wāa ye sɔɔ kpuro.

⁹ Tɔmbu wɔkuru bà n tie yenu gagu sɔɔ, ba koo gbiwa.

¹⁰ Goo ù n win tɔnun goru sua yɛnun di u ka yara u dɔɔ u dɔɔ mɛni, u koo wi u wāa yenu sɔɔwɔ bikia u nεε, goo maa tie u wāa ka wunε?

Kpa yēro u n̄n wisi u nεε, goo sari.

Kpa wini u nεε, a mario. N n̄ weene su Gusunɔn yīsiru sia saa yeni sɔɔ kpa u sun sīirema.

¹¹ Domi Yinni Gusunɔ u wooda yeni wē u nεε,
 u koo yenusu kpuro kɔsukuwa, bakasu ka piiminu.

Nasara kam

¹² Ba ra dumi yakie kpee saara wɔllɔ?

Ba ra ka nεε wuku mi?

Adama wee bεε i gem gɔsia dēε.

Ma i gea gɔsia gāa sosuranu.

¹³ Bεε i nuku dobu mɔ kam sɔɔ, ma i gerumɔ i mɔ, bεεn tiin dama i ka nasara wa.

¹⁴ Yen sɔna Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nεε, u koo de bwese tukuru garu tu bεε seesi. Kpa tu bεε dam dɔre saa Hamatin duu yerun di sere n ka da nim toraɔ ye ya wāa gɔbaburun bera gia mi gāanu ku ra kpi.

Amosun kāsiru sɔɔ,

u twee wa yi terie

7

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u dera na wa kāsiru sɔɔ. Tweeya u dera yi kɔwara dabi dabinu sanam mε yakasu kparam wee si sina boko u raa bɔɔra win yaa sabenun sɔ.

² Sanam mε yi tem min yaka si kpuro di, yera na nεε, Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. Amɔna Yakɔbun bweseru ta ko n ka wāa. Domi ta n̄ maa dam mɔ.

³ Ma Yinni Gusunɔ u gōru gɔsia kōsa yen di. U nεε, yeni ya n̄ maa kooramɔ.

Amosu u maa dɔɔ wa

win kāsiru sɔɔ

⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa dera na wa kāsiru garu sɔɔ. U nεε, u koo tɔmbu sεeyasia ka dɔɔ. Kpa u de dɔɔ wi, u nim mε mu wāa tem sɔɔwɔ gberasia kpa u Isireliban tem kpuro di.

⁵ Ma na nεε, Yinni Gusunɔ, a ye yōrasio. Amɔna Yakɔbun bweseru ta ko n ka wāa. Domi ta n̄ dam mɔ.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u gōru gɔsia kōsa yen di u nεε, yenin tii ya n̄ maa kooramɔ.

Amosu u nifoo wa

win kāsiru sɔɔ

⁷ Wee ye na maa wa kāsiru garu sɔɔ. Na Yinni Gusunɔ wa u yō ganaɔ ma u nifoo nɛni.

⁸ Ma u man bikia u nεε, mba na waamɔ mi.

Na n̄n wisa na nεε, nifoo.

Ma u man sɔɔwa u nεε, nifoowa kon ka n̄n tɔmbu Isireliba yīire nge gana.

Na n̄ maa bu suuru kuamme.

⁹ Kon ben sikado Isakin būu turanu kɔsuku,
 kpa n Isirelin sāa yenu suriri,

kpa n Yeroboamun bandu sura ka takobi
n tu kpeerasia.

Amosu ka yaku kowo Amasia

¹⁰ Yera Amasia Betelin yaku kowo u Yeroboamu Isireliban sina boko garia u
nee, wee Amosu u nun seesimɔ Isireliban suunu sɔɔ. Win gari yi u maa gerua
mi, yi tambu kpuro burisina.

¹¹ Domi u nee,
wune Yeroboamu, ba koo nun gowa tabu sɔɔ ka takobi.
Kpa bu Isireliba yoru mwɛeri ben tem di
bu ka da mi n toma.

¹² Yen biruwa Amasia u na Amosun mi, u nun sɔɔwa u nee, Gusunɔn sɔmɔ
wunɛ, a doo Yudan tem gia, kpa a n wunen gari yi mɔ mi, a ka wa a n dimɔ.

¹³ Adama a ku maa Gusunɔn gari gere Beteli mi, domi ya sɔawa sina boko ka
Isireliba kpuron sɔa yeru.

¹⁴ Ma Amosu u nun wisa u nee, na n sɔa Gusunɔn sɔmɔ. Na n maa Gusunɔn
sɔmɔn bɔɔ. Ne, yaa kparowa. Sikamɔrewa * na ra yewe.

¹⁵ Yera Yinni Gusunɔ u man gɔsa sanam me na yaanu kparamɔ. U man sɔɔwa
u nee, n doo n win tambu Isireliba win gari sɔ.

¹⁶ Tɛ, a swaa dakio a Yinni Gusunɔn gari nɔ. Wunɛ Amasia, wunɛ wi a nee, n
ku Isireliba Gusunɔn gari sɔ.

¹⁷ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nee,
wunen kurɔ u koo sakararu ko wuu sɔɔ,
kpa bu wunen bibu go tabu sɔɔ,
kpa bu wunen gberu bɔnu ko,
domi wunen tii kaa gbi tem tukumɔ mi n toma,
mi ba koo ka Isireliba da bu yoru di.

Amosu u bireru wa win

kasiru sɔɔ ta daa marum yiba

8

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔsi kasi teni sɔɔ. Na daa marum wa
bireru sɔɔ me mu ye.

² Ma Yinni Gusunɔ u nee, mba na waamɔ mi.
Na nun wisa na nee, daa maruma na wa me mu ye.
Yera u maa man sɔɔwa u nee,
saa ya tura u ka win tambu Isireliba seeyasia.
U n maa bu suuru kuamme.

³ U maa nee, yen tɔɔ te,
sina kpaarun womusu koo gɔsia nuku sankiranun womusu.
Kpa tɔn dabinun gonu nu n terie baama.
Kpa yam mu n maari sɔɔ sɔɔ.

Ba koo Isireliba seeyasia

⁴ Yinni Gusunɔ u nee,
i swaa dakio bee be i saarobu dam dɔremɔ.
Ma i bwɛbwɛbu kam koosiamɔ.

⁵ I mɔ, domma suru kpaon tɔɔ bakara koo kpe.
Kpa su wa su besen alikama dɔra.
Domma tɔɔ wɛrarugira koo kpe,

* **7:14 sikamɔre** - Ya sɔa daa tɛn binu ba ra di.

kpa su wa su beɛn biranu wukia.

Sa ko sakaku kawa,
kpa su yen gobi sosi.

Sa ko kilo gṓsia su ka tṓmbu gbɛni.

Kpa su doo sīnu dṓra.

⁶ Sa ko wṓnwṓndobu dwe ka gobi,

kpa su sāarobu ka baranun gobi kṓsina.

⁷ Ne, Yinni Gusunṓ, na bṓrua ka nɛn tiin yīsiru na nɛɛ,
na n̄ beɛ Isireliba kṓsa ye i kua duarimṓ.

⁸ Beɛn tem mu koo yīri,

kpa beɛ nɛn tṓmbu i n gṓṓ wooru sṓ.

Tem mɛ kpuro mu koo kuke

kpa mu sure nge Egibitin daarun nim.

⁹ Yen tṓṓ te, ne, Yinni Gusunṓ kon de sṓṓ u du sṓṓ sṓṓ gbāara

kpa yam mu tīra.

¹⁰ Kon beɛn tṓṓ bakanu gṓsia nuku sankiranu,

kpa beɛn womusu su n sāa weeweenu.

Kpa beɛn baawure u saakiba doke u n wii pṓṓru pote nuku sankiranun sṓ.

Kon de tṓmbu ba n nuki sankire tem mɛ sṓṓ

nge be ba ben bii teereru bie.

Tṓṓ te, ta ko n sāawa nṓni swāarugiru.

¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusunṓ na gerua.

Na nɛɛ, kon de gṓṓru tu du tem mɛ sṓṓ.

N n̄ mṓ dīanun gṓṓru, n n̄ maa mṓ nim nṓru.

Adama nɛn garin gṓṓru ka yin nim nṓruwa i ko i n mṓ.

¹² I ko i n yarinɛwa saa sṓṓ yṛsan nṓm dwardu gian di n ka da sṓṓ duu yerṓ,

saa maa sṓṓ yṛsan nṓm geu gian di n ka da sṓṓ yari yerṓ,

i n bṓsu baama, i n kasu i nɛn gari nṓ.

Adama i n̄ wasi i yi nṓ.

¹³ Saa ye sṓṓ, beɛn wṓndia burṓbu ka beɛn aluwaasiba ba koo gbi nim nṓrun
saabu.

¹⁴ Be ba bṓrumṓ ka Samarigibun bṓnun yīsiru ba mṓ,

ka bṓu wi u wāa Danuṓn wāaru,

n̄ kun mɛ ka sāa te ba mṓ Beri Sebaṓ,

be kpurowa kon de bu wṓruku,

kpa bu kpana bu se.

Yinni Gusunṓ

u koo tṓmbu siri

9

¹ Amṓsu, u Yinni Gusunṓ wa u yṓ sāa yerun yāku yerṓ. Ma u n̄n sṓṓwa u
nɛɛ, u sāa yerun gbereba soowo saa ben wṓllun di kpa tem mu diiri,

kpa bu wṓruku bu tṓn be ba wāa mi kpuron winu kṓsuku.

Kpa wi, Yinni Gusunṓ u de bu be ba tie go tabu sṓṓ ka takobi.

Baa ben goo kun kpṛ u kisira u doona.

² Baa b̄n n̄ kukua gṓriṓ, win nṓmu ga koo bu yarama.

Baa b̄n n̄ yṓṓwa wṓllṓ, u koo bu sarasiama.

³ B̄n n̄ da ba kukua guu te ba mṓ Kaamelin wii kpiirṓ, u koo bu kasu,

kpa u bu mwa.

B̄n n̄ numa nim wṓkun sṓṓwṓ,

u koo de waa baka yu bu dwɛɛ migum.
 4 Ben yiberɛba bā n maa bu yoru mwɛɛra,
 u koo de yiberɛ be, bu bu go ka takobi.
 U ko n bu nani girariwa,
 kpa u bu kōsa kua, n n̄ m̄ gea.

5 Ma Amosu u nɛɛ,
 Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u tem baba,
 ma mu kōsikira.
 Ma mɛn tɔmbu kpuro ba gɔɔ wooru sɔ.
 Mɛ kpuro mu kukumɔ,
 ma mu suremɔ
 nge Egibitin daa baka te ba m̄ Nilun nim.
 6 U win wāa yeru bana wɔllɔ,
 ma u dera wɔlla kua tem girum kpɛɛru.
 U nim wɔkun nim menna,
 ma u mu yēka tem sɔɔ.
 Win yīsira Yinni Gusunɔ.

Taaregibun siribu

7 Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
 bɛɛ Isireliba, i n̄ Etiopigibu kere nɛn nani sɔɔ.
 Geema, na bɛɛ yara Egibitin tem di.
 Adama na maa Filisitiba yara Kafitorin di.
 Ma na maa Sirigibu yara Kirin di.
 8 Wee, nɛ, Yinni Gusunɔ na Isireliban bandu nani girari,
 domi ta tora.
 Kon tu kpeerasiawa handunia sɔɔ.
 Adama n̄ n̄ m̄ Isireliba kpurowa kon kpeerasia.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
 9 Wee, kon nɛn woodaba wɛ,
 kpa n Isireliba sīire
 bwese tukunun suunu sɔɔ
 nge mɛ ba ra dobi sīire,
 baa yen bin teeru ta kun ka wɔra.
 10 Nɛn tɔn be ba durum m̄,
 ma ba gerumɔ ba m̄,
 na n̄ bu nani swāaru suremɔ,
 ba koo be kpuro gowa tabu sɔɔ.

Isireliban tem koo wurama

nge yellu

11 Tōru gara sisi t̄ sɔɔ kon Dafidin bandu seeya
 te ta s̄a nge yenu ge ga bansu kua.
 Kon tu s̄mɛ, kpa tu se tu wurama nge yellu.
 12 Kpa bu wa bu Edɔmuban tem ka bwese tuku ni nu raa man s̄am̄n tem
 mwa.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa kon yeni ko.
 13 Wee saa ya sisi ȳ sɔɔ bā n gā, n n̄ t̄ɛm̄ bu ka kpam duure.
 Bā n resɛm duura, n n̄ t̄ɛm̄ bu ka ye gama.
 Baa ka guunu wɔllɔ resɛm ya koo kpiwa
 ya n t̄ɛrie bu ka tam ko.
 14 Kon nɛn tɔmbu Isireliba yakia yorun di.

Kpa bu wure bu wuu si su raa bansu kua seeya
bu sina mi.

Ba koo resamba duure,

kpa bu yen tam na.

Ba koo daa gbaanu ko,

kpa bu yen marum di.

¹⁵ Kon den bu girawa n sire dim dim nge daa,

ba n waa ben temo me na bu we mi.

Goo kun maa bu wukamo me soon di.

Ne, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

ABUDIASI

Ba ñ yē s̄aa s̄aa sanam me Abudiasi wī, u win s̄amburu kua. Adama Yudaban temōwa u Gusun̄n gari gerua Ed̄muban s̄s̄. Ed̄amu be, ba s̄āawa Esaun bibun bweseru. Ba ra n Isireliba tusawa baa me sikado turowa ba m̄o. Ba yina Isireliba bu kpe ka ben temō sanam me ba wee Egibitin di. Yen biru, ba ra mam Isireliba waraa dewa bu ben yānu gura. Yen s̄ōna Abudiasi u bu s̄ōwa ma ba koo ben toranun are wa. Domi Gusun̄o u koo bu siri.

Tire ten kpunaa

1. S̄eeyasia bi Gusun̄o u koo Ed̄mugibu ko, naasu 1n di sere naasu 5.
2. Yinni Gusun̄n siribun t̄ōru, naasu 6n di sere naasu 21.

¹ Gari wee yi Yinni Gusun̄o u n̄eε, Abudiasi u gere Ed̄muban s̄s̄. Yinni Gusun̄o u s̄om̄o ḡora bwese tukunun suunu s̄ōo u n̄eε, nu seewo nu Ed̄muba tabu w̄ori.

Ed̄muba ba koo kam ko

² Yinni Gusun̄o u Ed̄muba s̄ōōwa saa Abudiasin n̄ōon di u n̄eε, b̄eε Ed̄muba, kon b̄eε ko bwese dam sarirugiru bwesenu kpuro s̄ōo. T̄ambu kpuro ba koo b̄eε ḡem.

³ Wee b̄eεn tii suabu b̄eε n̄oni w̄ōkua, ma i s̄ō kpee baaba s̄ōo m̄i goo kun kp̄ē u b̄eε naa turi.

Ma i tii s̄ōm̄o i m̄o, wara u koo sun sura minin di.

⁴ Yen s̄ō, i n yē ma baa i n da sere mi gun̄o bakeru ta ten sokuru m̄o, ñ kun me, i dua kperio i b̄eεn w̄āa yenu kua mi, kon b̄eε sarasiam̄a.

N̄e, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

⁵ Gb̄en̄abu b̄a n na ba b̄eε w̄ori subaru s̄ōo w̄ōkuru, ba koo b̄eεn yānu gurawa.

B̄a n b̄eεn res̄em gbea w̄ori, ba koo ye s̄oriwa,

kpa bu b̄eε fiiko deria.

⁶ Adama b̄eε Esaun bibun bweseru, yiber̄eba ba koo b̄eεn arumani gura, baa ka b̄eεn dukia ye ya berua.

⁷ Be i raa ka n̄o tia s̄āa, ba koo b̄eε t̄ōnu kandu kua, kpa bu b̄eε gira sere b̄eεn tem n̄o bura yer̄o.

Be ba raa s̄āa b̄eεn b̄ōr̄ōba, ba koo b̄eε dam d̄ore.

Ka be i ra raa di sannu, ba koo b̄eε yina b̄eria.

Adama i ñ ye tubum̄o.

⁸ N̄e, Yinni Gusun̄o na n̄eε, n̄en m̄orun t̄ōru s̄ōo, kon bwisigibu kpeerasia Ed̄mun tem s̄ōo, kpa n laakarigibu go.

⁹ B̄eε Temagibu, b̄eεn tabu kowobu ba koo burisina kpa bu be kpuro go.

Ȳen s̄ō ba koo Ed̄muba

S̄eeyasia

¹⁰ B̄eε Ed̄muba, wee i b̄eεn m̄ero bisibu Yak̄abun bweseru mw̄era i go.

Yen sɔ̄, i ko i sekuru wa.

I ko i kam kowa sere ka baadommaɔ.

¹¹ Domi i wāa mi sanam me yiberɛba ba Isireliba tabu kamia
ma ba dua ben wusɔ.

Ma ba ben yānu gura Yerusalemuɔ ba tɛtɛ toosi.

Bɛɛn tii i sāa nge yiberɛ be.

¹² Bɛɛ Edəmuba, n n daa weene i bɛɛn mero bisibu Yudaba mɛeri ka nuku dobu
sanam me ba nɔni sɔ̄re.

N n daa weene i nuku dobu ko

n kun me i bu wome sanam me ba nuki sankire.

¹³ Bɛɛ Edəmuba, n n daa weene i du nen tɔmbun wuuɔ
sanam me yiberɛba ba gu kpeerasia.

N n daa weene i gen bansu mɛeri ka nuku dobu.

N n daa weene i gen dukia gura i tii koosi.

¹⁴ N n daa weene i yɔra swaa yinna yero

i ben be ba duki mɔ mweeri i go,

n kun me i bu mwa i yiberɛba nɔmu sɔndia nɔni swāa te sɔɔ.

¹⁵ Domi saa ya turuku kua

yɛ sɔɔ Yinni Gusunɔ u koo bwesenu kpuro siri.

Saa ye sɔɔ, ba koo bɛɛ kua nge me i gabu kua.

Kɔsa ye i kua mi, ya koo wariwa bɛɛn wiru wɔlɔ.

Isireliba

ba koo Edəmuba mɔru kɔsie

¹⁶ Bɛɛ Isireliba, i nen mɔru ye na ka bɛɛ sɛɛyasia nɔra
nen guu dɛɛrarun wɔlɔ.

Mɛya bwese ni nu tie, nu n kpɛ nu ye nɔ nu kpe.

Nu ko n ye nɔrumɔwa sere yu ka nu go

kpa nu kpeera mam mam.

¹⁷ Saa ye sɔɔ, Siɔni koo maa ko nɛ Gusunɔn guu dɛɛraru.

Be ba yara tabun di Yakɔbun bweseru sɔɔ ba koo faaba wa mi,

kpa bu ben tem mwa be ba raa mu mwan nɔman di.

¹⁸ Yakɔbun bibun bweseru ka Yosefun bibun bwesera ko n sāawa nge dɔɔ.

Ba koo Esaun bweseru dɔɔ meniwa nge yakasu.

Ba koo bu dɔɔ meniwa mam mam, ba n goo derimɔ mi.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Isireliba ba koo wure

bu be ba bu sikerenen tem mwa

¹⁹ Yuda be ba wāa sɔ̄ yɛsan nɔm dɔwaru gia ba koo Edəmuban tem me mwa.

Be ba wāa wɔwɔɔ, ba koo Filisitiban tem ka Samariyim ka Efaraimugim mwa,
kpa Benyamɛba bu maa Galadin tem mwa.

²⁰ Isireliban tabu kowo be ba raa kpikuru sua saa sɔ̄ yɛsan nɔm geu gian di,
ba koo Kananiban tem mwa sere n ka da Sarepataɔ. Yerusalemugii be ba maa
kpikuru da Sefaradiɔ, ba koo wuu si su wāa sɔ̄ yɛsan nɔm dɔwaru gia mwa.

²¹ Ka nasarawa ba koo Siɔnin guuru yɔ. Min diya ba ko n Edəmuba kpare.

Kpa Yinni Gusunɔ u n bandu dii!

YONASI

Tən dabira ta Yonasin gari yē. Yonasi u n̄ ka Gusunən səmō goo weene. Domi Gusunō u n̄n sōasi ma handuniagibu kpurowa u kī, n̄ n̄ mō Isireliba tōna. Yen sōna u n̄n ḡara u da u Ninifugibu waasu kua bu ka ḡōru ḡōsia. Adama Yonasi u yina. Domi Ninifugii be, ba s̄āwa Isireliban yiberε k̄pokoba. Adama Gusunō u n̄n tilasi kua u ka da.

Tire ten gari yi sun ḡōru ḡōsiabun arufaani sōōmō. Yesu u Yonasin gari yi sua u ka win seebu ḡōrin din gari tubusia, Mateu 12:38-42.

Tire ten kpunaa

1. Yonasin mēm n̄ōbu sariru, wiru 1.
2. Yonasin kanaru, wiru 2.
3. Yonasin waasu Ninifuō, wiru 3.
4. Gusunən durom Ninifugibun s̄, wiru 4.

Yonasi u kookari kua u ka Gusunō duka suuri

¹ S̄ō teeru, Yinni Gusunō u Yonasi, Amitain bii s̄ōwa u n̄ε,

² Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro b̄kō gen mi. Kpa a n̄ōguru sua a bu gerusi. Domi ben nuku k̄s̄uru ta banda sere ta man girari.

³ Adama Yonasi u seewa u duka sua u Taasisin swaa w̄ari, u wa u ka Yinni Gusunō tonda. Ma u da Yafōō u goo nimkuu dua. Ma u yen daabun gobi k̄sia. Nge m̄eya u ka Taasisin swaa w̄ari wi ka t̄n be ba d̄ō Taasisi mi sannu u wa u ka Yinni Gusunō tonda.

⁴ Adama Yinni Gusunō u dera woo b̄kō ga seewa nim w̄ōku gen mi. Ma n̄ s̄āre goo ge, ga koo nim diira.

⁵ Be ba goo ge t̄mamō, ba b̄erum soora. Ma ben baawure u win b̄ūu soku. Ma ba goo gen s̄amunu kawa ba sure nim w̄ōku gen bunum mu ka kaara. Adama Yonasi u da u kpi u d̄ō mam mam sere goo gen s̄ōwō.

⁶ Ma goo gen t̄mō t̄nwerō u susi u Yonasi yamia u n̄n bikia u n̄ε, mban s̄ōna a d̄ō. A seewo a wunen b̄ūu soku. S̄ōr̄kudo u koo sun yaaya kpa sa kun kam kue.

⁷ Ma ba geruna ba n̄ε, i na su tubu tubu ko kpa su ka gia w̄in s̄ō k̄sa yeni ya sun deema.

Yera ba tubu tubu ye kua. Ma ya Yonasi di.

⁸ Yera ba n̄n bikia ba n̄ε, a sun s̄ōwō wi u sun k̄sa yeni kparemō. Man diya a wee. Am̄ōna wunen ȳis̄iru. Bwese ter̄a a s̄ā. S̄ōmbu teren s̄ōna a w̄ā mini.

⁹ Ma Yonasi u bu wisa u n̄ε, na s̄āwa Heberu. Yinni Gusunōwa na ra s̄ā wi u w̄ōllu ka tem ka nim w̄ōku taka kua.

¹⁰⁻¹¹ Yera t̄n be, ba nanda ye ba gia ma Yonasi u Yinni Gusunō duka suurimōwa domi win tii u bu s̄ōwa m̄ε. Ma ba n̄n bikia ba n̄ε, mban s̄ōna a kua m̄ε. Am̄ōna sa ko nun kua nim m̄ε, mu ka kpuna.

N deema nim m̄ε, mu seemō mu d̄ōwa.

¹² Ma u bu wisa u n̄ε, i man suo i k̄p̄ε nim w̄ōku ge s̄ō. Saa yera nim m̄ε, mu koo mari. Domi na yē ma n̄n s̄ōna woo b̄kō geni ga seewa.

¹³ Ka m̄ε, goo t̄mō be, ba seewa ba hania m̄ō bu ka turi nim m̄en goorō. Adama ba kpana. Domi nim m̄ε, mu seewawa.

¹⁴ Yera ba Yinni Gusunō soka ba n̄ε, Yinni Gusunō, a ku sun kpeerasia t̄nū winin w̄ārun s̄ō. A ku sun wi u kun sun ḡāanu kuen yem s̄ōbi. Domi a ra kowa ye a kī.

¹⁵ Yera ba Yonasi sua ba kpɛɛ nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera ga kpuna sɛɛ.

¹⁶ Yera tɔn be, ba Yinni Gusunɔ nasia, ba nùn yākuru kua. Ma ba nɔɔ mwɛɛru kua ma wiya ba koo sã.

Yonasin kanaru

swāan nukurɔ

2

¹ Yinni Gusunɔ u derɔ swāa baka ya Yonasi mwɛ. Ma u kua wɔkuru ita ka sɔɔ sɔɔ ita swāa yen nukurɔ.

² Swāa yen nukurun diya Yonasi u Gusunɔ win Yinni kana.

³ U nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, sanam mɛ na wāa nuku sankiraru sɔɔ,
na nun nɔɔgiru sue, ma a man wisa.

Saa gɔribun wāa yerun di na nun soka.

Ma a nɛn nɔɔ nua.

⁴ Wee a man kpɛɛ sere nim wɔkun sɔɔwɔ.

Ma nim man mwɛ.

Nim kurenu kpuro man taare.

⁵ Na raa tii sɔɔmɔ na mɔ, wee a man gira wunen wuswaan di,
na da sere mi n toma.

Adama wee tɛ, kon maa wunen sãa yee dɛɛraru wa.

⁶ Nim man mwɛ sere na kɪ n gbi.

Mu man wukiri, ma yaka si su wāa mɛn sɔɔwɔ
su man tɛkusi sere wirɔ.

⁷ Na numa na da sere guunun kpɛɛkpɛkuɔ,
ma tem sɔɔwɔn gamboba ba man kɛnusi dim dim.

Adama Gusunɔ nɛn Yinni, a man yara min di wasiru.

⁸ Sanam mɛ na kom yaa bia
na wunɛ Yinni Gusunɔ yaaya,
ma a nɛn kanaru nua wunen sãa yee dɛɛrarun mi.

⁹ Be ba būnu sãamɔ, ba n maa wunen durom wasi.

¹⁰ Adama nɛ, kon nun yākuru kua.

Kon nun siara,
kpa n nɛn nɔɔ mwɛɛru yibia.

Yinni Gusunɔ, wuna a ra man faaba ko.

¹¹ Saa yera Yinni Gusunɔ u swāa ye sɔɔwa u nɛɛ, yu doo yu Yonasi sia kasaa.
Ma swāa ye, ya da kasaa ya Yonasi sia.

Yonasi u waasu mɔ Ninifu

3

¹ Yinni Gusunɔ u kɔam Yonasi sɔɔwa u nɛɛ,

² Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro gen mi. Kpa a gari yi gere yi kon nun sɔ.

³ Ma Yonasi u seewa u da Ninifu nge mɛ Yinni Gusunɔ u gerua. N deema Ninifu sãawa wuu bɔkɔ gɛ sɔɔ ba koo sɪ sɔɔ ita bu sere gen gooru wa.

⁴ Ye Yonasi u tura mi, u sãa tɔɔ giriru, u nɔɔgiru sue u gerumɔ u mɔ, sɔɔ weerun biru, Ninifu ya koo kpe.

⁵ Ma Ninifugibu ba Gusunɔ naanɛ kua. Ba nɔɔ bɔkuru kpara, ba saakiba sebua nuku sankiranun sɔ saa damgibun di n ka da bwɛɛbwɛɛbɔ.

⁶ Ye Ninifun sina boko u gari yi nua ma u seewa saa win sina kitarun di u win yaberu pota. Ma u saaki sebua, u tii torom wisi wirɔ nuku sankiranun sɔ.

⁷ Ma u kpara Ninifuɔ u nɛɛ, sina boko ka win sina asakpɔbu ba wooda yara ba nɛɛ, saa tɔnu sere ka yaa sabenɔ, bu ku gāanu di, bu ku maa nim nɔ.

⁸ Kpa tɔmbu kpuro ka yaa sabenɔ, bu saakiba sebe nuku sankiranun sɔ. Kpa bu Gusunɔ nɔɔgiru sue ka dam bu nùn kana, kpa bu ben kom kɔsum deri ka ben daa bɔɔbɔya ye ba ra raa ko.

⁹ Sɔrɔkudo Gusunɔ u koo gɔru gɔsia kpa win mɔru yu sure u kun maa sun kam koosie.

¹⁰ Ye Gusunɔ u wa ma Ninifugibu ba gɔru gɔsia, ba ben daa kɔsa deri, yera u win himba gɔsia. Ma u n̄ maa bu kɔsa ye kue ye u raa gɔru doke u bu kua.

Yonasin mɔru

Gusunɔn durom sɔ

4

¹ Yera Yonasin mɔru seewa gāa ni Gusunɔ u Ninifugibu kuan sɔ.

² Ma u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, yeniban bɛruma na mɔ sanam mɛ na wāa nɛn temɔ. Yen sɔna na duka yakura fuuku na dɔɔ Taasisiɔ. Na yɛ ma a sāawa wɔnwɔndugii, a maa suuru mɔ. Wunen kīru ta kpā. A ra tɔnu kɔsa wīari ye a raa gɔru doke a nùn kua.

³ Tɛ, a de n gbi, domi n buram bo n gbi ye ko na n ka wāa.

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a n̄ gem mɔ Yonasi, a ka mɔru yenin bweseru ko.

⁵ Yera Yonasi u yarima Ninifu yen min di u da u wāa yen sɔɔ yari yeru gia, u kuru gira mi. Miya u mara u wa ye ya koo wuu ge deema.

⁶ Ma Yinni Gusunɔ u dāa kiku gagu kpiisia ga Yonasi gunum kere, gu ka nùn saaru kua, kpa win bwɛra yu kpuna. Yera n̄ Yonasi dore too too.

⁷ Adama sisiru bururu, Gusunɔ u maa dera kɔkɔru gara na ta dāa te di. Ma ta gbera.

⁸ Sanam mɛ sɔɔ yara, u dera woo sum ga na saa sɔɔ yari yerun di. Ma sɔɔ wi, u Yonasi so wirɔ sere u wasikira. Ma u nɛɛ, n buram bo u gbi ye u ko n ka maa wāa.

⁹ Yera Gusunɔ u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a n̄ gem mɔ a ka mɔru ko dāa kiku gen sɔ.

Ma Yonasi u nɛɛ, na gem mɔ n ka mɔru ko too too sere n gɔɔ kana.

¹⁰ Ma Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ, a n̄ sɔmburu garu kue dāa ten sɔ. N n̄ wune a tu kpiisia. Wee ta kpɛa wɔku teeru, ma ta gu wɔku kpaaru. Ka mɛ, wee a tu wɔnwɔndu kuammɛ.

¹¹ Ninifu wuu bɔkɔ gen tɔmbu ba sāawa tɔmbu nɔrɔbun suba wunaa teeru (120.000), ba n̄ maa gea ka kɔsan wunanɔ yɛ. Yera a n̄ kī n be ka ben yaa sabe dabinu wɔnwɔndu kua?

MISEE

Misee ka Esai, waati tia ba ben gari gerua. Miseen tireru sɔɔ, u Isireliba ka Yudaba gerusi yèn sɔ weesu ka naane sariru ka karanabu ka dam dɔrebu ka sere daa bɔɔbɔya ya wāa ben suunu sɔɔ. Gobigibun arumani kun bu tura sere ba maa s̄arobu ka tɔn kurɔbu giramɔ ba bu ben yenusu wɔrarimɔ. Ben wirugibu ba nɔm biran k̄enu mwaamɔ. Ben yāku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu ba tɔmbu gobi mwaarimɔ bu sere ben sɔmburu ko. Durum yeniba kpuron s̄na Misee u bu gerusi. Yen biru, u bu s̄ɔwa ma Gusunɔn durom mu kp̄a. Yen s̄, bu de bu ḡɔru ḡɔsia kpa bu wurama Yinni Gusunɔn mi. M̄ya u maa s̄arobu dam k̄emɔ bu ka ben tii Gusunɔ w̄. Yinni Gusunɔ u ra kpuro ko dee. Yen s̄na n n̄ koorɔ u kun k̄san kowobu s̄eyasie. S̄ɔ teeru u koo win tɔmbu yakia u bu yara sekurun di. Kpa u de b̄ari yendu ka gem mu n wāa ben suunu sɔɔ.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban toranu ka ben s̄eyasiabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Yinni Gusunɔn durom, wiru 4n di sere wiru 5.
3. Yinni Gusunɔ u koo win tɔmbu siri, wiru 6:1n di sere wiru 7:7.
4. Gusunɔn nɔɔ mw̄ee duronu, wiru 7:8-20.

1 Yudaban sina boko Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ben waati s̄ɔra Yinni Gusunɔ u Misee M̄oresetigii s̄ɔwa ye ya koo Samari ka Yerusalemu deema.

Yinni Gusunɔ

u win tɔmbu taare w̄

² B̄ee bwesenu kpuro, i swaa dakio.

B̄ee handuniagibu, i swaa tem kp̄iyɔ i nɔ.

Yinni Gusunɔ u koo na saa win wāa yee d̄eraru di u b̄ee taare w̄.

³ Wee u yarim wee saa win wāa yee ten min di, u s̄imɔ guunun w̄llɔ.

⁴ U n nu taara, nu ra numwa.

Kpa w̄wi yi n yandamɔ nge gum yarum

n̄ kun m̄e nge nim m̄e mu saram wee gungunun di.

⁵ Isireliba Yakɔbun bibun toranun s̄na yeni kpuro ya kooa.

Wara u Isireliba dam k̄a bu ka Gusunɔ seesi.

Ben wuu maro Samariwa.

Wara u Yudaba suremɔ b̄uu s̄aru sɔɔ.

Ben wuu maro Yerusalemuwa.

⁶ Yinni Gusunɔ u n̄e, yenibara ya koo de Samari yu ko bansu kpa bu res̄em duure mi.

U koo yen ganin kpenu sure sere w̄wan s̄ɔwɔ.

Kpa bu yen kp̄eekp̄eku wa.

⁷ Ba koo yen bw̄arokunu kpuro k̄suku.

K̄e ni ba raa wa, ba koo nu d̄ɔ m̄ni.

U koo de bu yen b̄unun s̄a yānu kpuro gura.

Domi sakara gobiya * ba ka nu dwa.

T̄, tɔn tukobu ba koo nu gura bu ka s̄aru ko.

* **1:7 sakara gobi** - Ben b̄uu s̄aru sɔɔ ba ra sakararu ko ka kurɔ be ba ra n wāa ben b̄uu diru mi. Sakara gobi yira ba ka dii te bana.

Wahala ya Yerusalemu deema

⁸ Nε Misee kon weeweenu ko n swī.

Kon sī tereru, ka naa dirisu.

Kon wuri ko nge gbeeku bōō.

Kpa n swī nge taataaru.

⁹ Samarīn nōni swāa te ya wa sere ta Yudaba girari, ta n̄ kpeemō.

Wee ta tunuma sere Yerusalemu n̄n̄ t̄mbun wuun k̄onn̄w̄ō.

¹⁰ I ku ye kpara Gatio.

I ku maa swī Akoō.

I bindio tua s̄ōō nuku sankiranun s̄ō B̄eti Leafarāō.

¹¹ Wee b̄εε Safirigibu ba koo b̄εε yoru mw̄εeri,

kpa i n wāa tereru ka sekuru s̄ōō.

Sananigibu ba n̄ k̄āk̄ō bu yari ben wuun di.

B̄etisalegibun weeweenu dera ba n̄ wāa yeru m̄ō.

¹² Mar̄otigibu ba diirim̄ō ben alafian s̄ō.

N̄oni swāa te, ta weewa Yinni Gusun̄n̄ min di.

Ta maa Yerusalemun gb̄ara k̄onn̄ō girari.

¹³ B̄εε Lakisigibu i b̄εen k̄εk̄ε yi dumi gawe s̄ōōru kowo.

Dom̄i i Isireliban daa k̄ōsa saarim̄ō.

Ma i dera Yerusale mugibu ba man seesi.

¹⁴ Yen s̄ōna i ko t̄ε karana ka M̄oreseti Gatigibu.

Akisibu giba kun maa Isireliban sinambu somiru wee.

¹⁵ B̄εε Maresagibu, Yinni Gusun̄ō u koo kram b̄εε yib̄εε kpaō n̄mu s̄ōndia.

Isireliban sina yikogibu ba koo da bu kuke kpee te ba m̄ō Adulam̄ō.

¹⁶ B̄εε Yerusale mugibu, i b̄εen seri k̄ōniō i wii kparanu yi nuku sankiranun s̄ō.

I swīyō b̄εen bii be i k̄īn s̄ō.

Wee ba koo bu mw̄εeri bu ka da tem tukum̄ō.

*Be ba t̄mbu dam d̄rem̄ō***2**

¹ B̄ōruroba be ba ra n̄ k̄ōsa bwisikum̄ō w̄ōkuru mi ba kp̄ī.

B̄à n̄ seewa buru buru kpa bu ye ko ȳèn s̄ō ba yen dam m̄ō.

² B̄à n̄ goon gberu bin̄ε kua, kpa bu tu mwa.

B̄à n̄ goon diru bin̄ε kua, kpa bu tu mwa.

Ba ra ȳēro ka win ȳεnugibu dam d̄rewa

kpa bu du bu ben dukia kpuro gura.

³ Yen s̄ōna Yinni Gusun̄ō u n̄εε, wee na k̄ōsan s̄ōōru m̄ō t̄n̄ ben s̄ō.

Ba n̄ maa kp̄ē bu ye duka suuri.

Me ya ba n̄ maa kp̄ē bu s̄ī ba n̄ w̄īru ȳōrasie dam dam.

Dom̄i t̄ō te ta wee mi, t̄ō k̄ōsura.

⁴ Yen t̄ō te, ba koo ḡōō wura yeni ko bu n̄εε,

wee! Ba bu gura kpuro mam mam.

Ben t̄mbu ba n̄ maa tem m̄ō.

Ba bu gira ben gbean di.

Ba ye b̄ōnu kua ben t̄ii tiin̄ε s̄ōō.

Mban s̄ōna ba bu gura nge m̄ε.

⁵ Adama saa gaa sisi ȳē s̄ōō ben goō kun maa tem wasi

Yinni Gusun̄n̄ t̄mbu b̄à n̄ tem b̄ōnu m̄ō.

*Gabu ba Gusun̄n̄ s̄ōm̄ō**Miseen gari siki*

6 Ben gaba ba seewa ba Misee sɔɔwa ba neɛ,
a ku maa gari suni a n mɔ, kɔsa ye, ya weewa kam kam.

7 Ba Isireliban bweseru bɔrusiwa?

Yinni Gusunɔ u suuru kpanawa?

Nge meya u ra raa sun kue?

Adama Misee bu wisa u neɛ,
gari doriya na gerumɔ be ba kom gem mɔn sɔ.

8 Adama beɛya Yinni Gusunɔ u sɔɔmɔ u mɔ,
i kua win tɔmbun yiberɛba.

I tɔmbu sɛre be ba wee tabu gberun di i ben yānu potira.

9 I ben kurɔbu gira saa yenu si ba kīn min di,

ma i dera ben hiba kun maa girima wasi sere ka baadommaɔ yè na raa bu wɛ.

10 I seewo i doona,

i n maa bɔri yendu wasi tem me sɔɔ.

Wahala baka ya beɛ mara beɛn mem nɔɔbu sarirun sɔ.

11 Domi Gusunɔn sɔmɔ benin bwesera i ra kã

be ba ra beɛ weesu kue bu neɛ,

i ko i tam wa i nɔ, yen tam bɔɔbɔm mam.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireli be ba tie menna

12 Yinni Gusunɔ u neɛ,

beɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,

kon beɛ be i tie kpuro menna.

Kon beɛ menna nge yānu gɔɔ teu sɔɔ.

Kpa i n wāa sannu nge yānu kpara yerɔ.

Beɛn tem mu koo tɔmbu yibu.

13 Ne, Yinni Gusunɔ beɛn sina boko,

nɛna na beɛ kpare.

Kon na n beɛ swaa gbiye.

Nɛna kon beɛ swaa kenia i ka yakiara.

I ko i swaa gīa kpa i yari min di.

Misee u Isireliban wirugibu

kirɔ mɔ

3

1 Beɛ Isireliba Yakɔbun bweserun wirugiba na ka yā.

N n beɛya n weene i n woodaba yɛ?

2 Adama wee i n gea kī,

kɔsa i kī.

I ra tɔmbu ben gānu kpuro mwaariwa.

Kpa i bu yɔsu tereru.

3 I ra bu diwa mam mam nge yaa ye ba koka ba kukunu kɔsuka,

ma ba ye bɔtira ba doke wekerɔ.

4 Yen sɔna i n Yinni Gusunɔ kana u beɛ somi,

u n beɛ wisimɔ.

U koo beɛ biru kisiwa kɔsa ye i kua min sɔ.

Gusunɔn sɔmɔ

be ba Isireliba nɔni wɔkumɔ

⁵ Misee u nee, wee ye Yinni Gusunɔ u gerumɔ sɔmɔ be ba win tɔmbu nɔni wɔkumɔn sɔ. U nee,
 bɔ n bu gɔanu nɔɔ dokea,
 ba ra neewa, bɔri yenda wee.
 Bɔ kun maa bu gɔanu wɛ,
 kpa bu nee, tabu sisi.

⁶ Yen sɔ, ba n maa yam wasi.
 Ba n maa win gari mɔ.
 Yam wɔkura koo ka bu sikerena.
 Ba n maa gɔanu wasi.

⁷ Sɔmɔ be, ba koo ben wuswaa wukiriwa sekurun sɔ.
 Domi Yinni Gusunɔ u n bu wisimɔ.

⁸ Adama ne Misee, kon na n dam yibawa.
 Domi Yinni Gusunɔ u man win Hunde wɛ.
 Na gem ka wɔrugɔru sebua.

Ma na Isireliba, be Yakɔbun bweseru ben mem nɔɔbu sariru sɔmɔ.

Yerusalemu koo ko bansu

⁹ Bɛɛ Isireliba Yakɔbun bweserun wirugibu,
 i swaa dakio i nɔ.
 I ku ra gem kɔ.

I ra nu gɔsiewa kɔsa.

¹⁰ Wee i tɔmbu goomɔ,
 i ben dukia suamɔ i ka Yerusalemu banimɔ.

¹¹ Ma i nɔm biran kɛnu mwaamɔ i sere siri.
 Yaku kowobu ba ra gina tumbu gobi mwaariwa bu sere wooda sɔɔsi,
 kpa Gusunɔn sɔmɔbu bu gobi mwa bu sere win gari gere.

Kpa ba n sere mɔ ba sɔawa Gusunɔn tumbu.
 Gɔanu kun bu deemamɔ yɛn sɔ u ka bu wɔa.

¹² Tɛ, bɛɛn sɔ, ba koo Siɔni kɛra nge gbee te ba wuka.

Kpa Yerusalemu yu ko bansu.
 Kpa guu te ta wɔa sɔa yerɔ tu kikisu kpi.

Yerusalemu ya ko n wɔa

bɔri yendu sɔɔ

4

¹ Saa gaa sisi yɛ sɔɔ guu tɛn mi Yinni Gusunɔn sɔa yera raa gire,
 ta koo guu ni nu tie bɛɛɛ kera.

Kpa bwese dabinu nu na mi,
² nu nee, i na su da Yerusalemuɔ Yinni Gusunɔn guurɔ
 mi Isireliba ba ra nɔn sɔ,
 kpa u sun win swɛɛ sɔɔsi su sɔ yi sɔɔ.
 Min diya u koo win wooda yara kpa u gari geruma.

³ U koo bwese dabinu siri,
 ni nu dam mɔ nu na tontonden di.
 Kpa bwese ni, nu nin takobiba bɔɔri nu ka tebonu seku.
 Mɛya nu koo nin yaasi bɔɔri nu woba so.
 Bweseru gara kun garu seesimɔ.
 Ba n maa tabun gari mɔ ben suunu sɔɔ.

⁴ Baawure u ko n wɔa win gberu kpaanɛɔ bɔri yendu sɔɔ.
 Goo kun maa nɔn nandasiamɔ.

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

⁵ Bweseru baatere ta ra kɔwa tu ten bɔu mem nɔwa.

Adama beɛ, Gusunɔ beɛn Yinniwa sa ko mem nɔwa sere ka baadommaɔ.

Yinni Gusunɔwa u sɔa sunɔ

Yerusalemuɔ

⁶ Tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon be ba mɛera kua mɛnna,

kpa n be ba kpikiru sua sokusiamɔ,

be, be na raa nɔni sɔɔwa mi.

⁷ Kon be ba mɛera kua mi mɛnna.

Kpa be, ba n sɔa nen tɔmbun sukum mɛ mu tie.

Kpa n be, be ba raa kpikiru sua mi ko bwese damgiru.

Kpa nɛ, Yinni Gusunɔ na n sɔa ben sunɔ Sionɔ sere ka baadommaɔ.

⁸ Wunɛ Yerusalemun guuru,

wunɛ wi a sɔa nge wuu kɔsobun diru,

a tɔmbu kɔsu,

kaa maa wunen beɛre wa nge yellu.

Domi Yerusalemu ya koo kpam ko Isireliban wuu maro.

Yerusalemugibun nɔni

swɔaru ka ben yakiabu

⁹ Mban sɔna i kuuki mɔ beɛ Yerusalemugibu.

Mban sɔna i tii tɛbirimɔ nge tɔn kurɔ wi kɔ u ma.

Mana beɛn sunɔ u wɔa.

Mana beɛn bwisi kɛɔbu ba da.

¹⁰ Beɛ Yerusalemugibu, i wuri koowo

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kɔ u ma.

Domi tɛ, i ko i yari Yerusalemun di.

Kpa i da i n wɔa yakasɔ.

Ba koo ka beɛ da sere Babilonɔ.

Adama Yinni Gusunɔ u koo ra beɛ yakiamɔ min di.

Kpa u beɛ wɔra beɛn yibereban nɔman di.

¹¹ Tɛ, bwese dabinu nu mennamɔ nu ka beɛ seesi.

Nu mɔ, su de ben wuu Yerusalemu ye, yu beɛre bia, yu ko bansu.

Kpa sa n su mɛera.

¹² Adama tɔn be, ba n yɛ himba ye Yinni Gusunɔ u yi win tɔmbun sɔ.

Ba n win bwisikunu yɛ.

U kɔ u bu menna nge alikama ye ba suba mi ba ra ye so.

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

beɛ Yerusalemugibu, i seewo i beɛn yibereba so nge alikama.

Kon de i n dam mɔ nge ketɛn kɔba ye ya dam mɔ nge sisu.

Ma yen naa konnu nu dam mɔ nge sii gandu.

I ko i bwese dabinu munkuwa.

Kpa i ben arumani gea mwa i nɛ Gusunɔ tem kpuron Yinni yiya.

¹⁴ Adama beɛ Yerusalemugibu,

i beɛn tabu kowobu mennama.

Wee ba beɛ tarusi.

Ma ba beɛn sina boko soomɔ baanɔ ka bokunu.

Faaba kowo koo yariwa

Betelehemun di

5

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
wunɛ Betelehɛmu, Efaratagibun wuu,
wuna a piiburu bo Yudan wusu sɔɔ.
Adama wunen min diya kparo koo yari
wi u koo nen tɔmbu Isireliba kpara.
U wāawa saa yee yellun di.

² Adama ko na n gina nen tɔn be deriwa ben yiberɛban nɔma sɔɔ
sere kurɔ wi u koo kparo wi ma, u ka ma.
Be ba kpikuru da, ba koo gɔsiramɔ bu Isireli be ba tie deema.

³ Kpa kparo wi na bɛɛ nɔɔ mwɛɛru kua mi,
u bɛɛ nen tɔmbu mɛnna u kpara mam mam
ka nɛ, Yinni Gusunɔn dam ka nen yiiko.
Win tɔmbu ba ko n wāa bɔri yendu sɔɔ.
Kpa u yīsiru yari handunian goonu nne ye sɔɔ.

⁴ Wiya u koo ka bɔri yendu na.
Asirigibu bà n na, ba bɛsɛn tem wɔri
ba dua sere bɛsɛn sina kpaarɔ,
sa ko bɛsɛn kparo be ba dam bo seeya bu bu wɔri.

⁵ Ben tabu yānun sɔɔ,
ba koo Asirigibu ka Nimurodugii be taare,
kpa bu sun wɔra Asirigibu bà n bɛsɛn tem wɔrima.

*Isireli be ba wāa**bwese ni nu tien suunu sɔɔ*

⁶ Isireli be ba tiara ba ko n wāa tɔn dabinun suunu sɔɔ nge kako arufaanigiru
te Yinni Gusunɔ u dera ta wɔruma,
n̄ kun mɛ nge gura ye ya nɛmɔ tɛɛru,
ya n̄ gāanu yīiyɔ tɔnun min di.

⁷ Isireli be ba tiara ba ko n wāa tɔmbun suunu sɔɔ,
kpa ba n dam mɔ nge gbɛɛ sunɔ ge ga wāa gbɛeku yɛɛn suunu sɔɔ,
n̄ kun mɛ yāa gɔɔ sɔɔ.

Mi ga dua kpuro, ga ra yaa kasukuwa gu mwe.
Goo kun maa kpɛ u gu mwaari.

⁸ Isireliba, i seewo i bɛɛn yiberɛba wɔri.
Kpa i bu go mam mam.

*Yinni Gusunɔ**u ye ba gballi wuna*

⁹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
t̄ru gara sisi tɛ sɔɔ kon bɛɛn dumi ka bɛɛn tabu kekɛba kpeerasia.

¹⁰ Kpa n bɛɛn wusu kam koosia.
Kpa n bɛɛn gbāranu suriri.

¹¹ Kon bɛɛn dobo dobogibu go.
I n̄ maa ben dobo dobo wasi bɛɛn suunu sɔɔ.

¹² Kon bwāarokunu ka kpee ni i gira kɔsuku.
I n̄ maa nu s̄aamɔ.

¹³ Kon būu wi ba m̄ Asitaaten s̄a yerun dānu wukiri.
Kpa n bɛɛn wusu kɔsuku.

¹⁴ Nen m̄ru koo se,
kpa n nen dam s̄ɔsi bwese ni nu n̄ man mɛm nɔɔwammɛn mi.

*Yinni Gusunɔ u win tɔmbu**taarɛ wɛɛmɔ***6**

1 I swaa dakio ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ,
Isireliba, i seewo
i ka tii yina guunu ka gungunun wuswaaɔ.

2 Bɛɛ guunu, i swaa dakio.

Bɛɛ tem kpɛɛkpɛɛku damginu,
nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛn tɔmbu taarɛ wɛɛmɔ.
Na kī n bu siribu soku.

3 Bɛɛ Isireliba, bɛɛ nɛn tɔmbu, kōsa mba na bɛɛ kua.
Ma sɔɔra na dera i wasira.

I man wisio.

4 I man taarɛ wɛɛmɔ yèn sɔ na bɛɛ Isireliba yara saa Egibitin di?

N kun me yèn sɔ na bɛɛ yara saa yorun di?

N kun me yèn sɔ na bɛɛ kparo beni ɔriama, Mɔwisi ka Aroni ka Mariamu?

5 Bɛɛ nɛn tɔmbu, i yaayo kōsa ye Balaki Mɔabun sina boko u bwisika u bɛɛ kua.

I maa yaayo ye Balamu Beorin bii u nùn wisa.

Na bɛɛ yōsiri bɛɛn sanum sɔɔ saa Sitimun di sere Giligalio.

Ma i nɛn durom wa me nɛ, Yinni Gusunɔ na bɛɛ kua.

*Ye Yinni Gusunɔ u tɔmbu**bikiamɔ*

6 Kɛɛ terà kon ka Yinni Gusunɔ wi, wi u kpuro kere daawa
nà n dɔɔ win sãa yera.

Kɛɛ terà ko na n neni n ka nùn yiira.

Naa wɔɔ tiagia kon ka nùn yaku dɔɔ mwaararugiru kua?

7 Yinni Gusunɔ u yãa kine dabi dabinun bukata mɔ?

Gum kotosun bukatawa u mɔ?

Nɛn bii gbiikoowa kon nùn wɛ u sere man nɛn toranu suuru kua?

8 Aawo, Yinni Gusunɔ u tɔmbu gea sɔɔsi ye u ra kã.

Ye u bu kanamɔ bu ko,

yera bu ben berusebu wɛ ye n sãa begia.

Kpa bu bu kīru sɔɔsi.

Kpa bu wi, Gusunɔ ben Yinni swīi ka tii kawabu.

*Yinni Gusunɔ u ra gbɛnɔbu**ka daa bɔɔbɔyagibu sɛɛyasie*

9 Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu yã.

Wi u bwisi mɔ, u koo nùn nasia.

Bɛɛ Yudaba, i de nɛn siribu bu bɛɛ yeeri.

10 Kon wura tɔn kōso u dukia gure win dirɔ ka gbɛna?

Kpa u n sakaku mɔ ge na n kī?

11 I tamaa wi u kilo weesugia mɔ u dɛɛre?

12 Wee bɛɛn gobigibu ba tɔmbu dam dɔremɔ,

ba ra n weesu mɔ.

Kpa ba n gabu nɔni wɔkumɔ ka ben gari.

13 Tɛ, na sɔɔru kpa n ka bɛɛ sɛsuku bɛɛn durum sɔ,
kpa i kam ko.

14 I ko i di, adama i n debumɔ.

I ko i nɔɔgiru sua gɔɔrun sɔ.

Mɛya n n̄ koorɔ i gāanu bere.

I n maa gāanu berua, taba kon ka ye kam koosia.

¹⁵ I ko i duure, adama i n̄ gɛɛmɔ.

I ko i olifi gama,

adama i n̄ wasi i yen gum sawa.

I ko i resɛm tam wīa,

adama i n̄ wasi i mu nɔ.

¹⁶ Domi i sina boko Omirin daa kōsa saarimɔ ka sere maa Akabugia.

I ben daa saarimɔwa mam mam.

Yen sōna kon de bɛɛn wuu gu ko bansu.

Kpa n de bu bɛɛ yɛɛ.

I ko i sekuru wa bɛɛ kpuro nge mɛ nɛn tɔmbu ba ra wa.

Misee u weewenu mɔ

7

¹ Misee u nɛɛ,

wee na wɔnwɔndu soore nge wi u dāa binu kunɔnu mɔ.

Ma u n̄ gāanu wa u di.

U n̄ maa resɛm yeba wa ye win gōru ga kī u di.

² Domi tem mɛ sɔɔ, goo sari wi u Gusunɔ mɛm nɔɔwammɛ.

Goo kun mɔ dee dee.

Be kpuro ba bwisikumɔwa bu tɔmbu go.

Ma ba sākirianammɛ.

³ Ba kōsan kobun yɛru mɔ.

Ma sinambu ka siri kowobu ba tɔmbu nɔm biram kɛnu mwaarimɔ.

Ben damgibu ba ben binɛ sōosimɔ.

Ma be kpuro ba nɔɔ tia sāa bu ka ko ye ba kī.

⁴ Ben wī u sanɔ bo, u sāawa nge sāka.

Ben wi u dɛɛre, u awīi kōsi kere.

Yen sō tɛ, tɔɔ te Gusunɔn sɔmɔbu ba bu nɔɔsia

tɛ sɔɔ ba koo bu sɛɛyasia ta tunuma.

Wee ba burisinɛ kɔ nuku sankiranun sɔ.

⁵ Yen sɔ, a ku wunɛn berusebu naanɛ ko.

A de a wunɛn yara nɛnɛ wunɛn tiin kurɔn wuswaaɔ.

⁶ Domi bii u ra win tundo wɔmɛ,

kpa bii wɔndia u win mɛro seesi,

kpa bigii kurɔ u win dɔwaa mɛro seesi.

Baawure u ra n win yibɛrɛ mɔwa win tiin yɛnu sɔɔ.

⁷ Adama nɛ, Yinni Gusunɔwa ko na n mɛɛra.

Wiya ko na n naanɛ sāa.

Domi u ra man faaba ko.

Wiya u koo man wisi.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba faaba ko

⁸ Bɛɛ bɛ i sāa bɛsɛn yibɛrɛba,

i ku yɛɛ ye ya sun deeman sɔ.

Baa sà n wɔruma, sa ko se.

Sà n maa wāa yam wɔkuru sɔɔ,

Yinni Gusunɔwa u ko n sāa bɛsɛn yam bururam.

9 Sa ko Yinni Gusunɔn mɔru sɔbe,
domi sa nɔn tora.
Adama saa gaa sisi yɛ sɔɔ u koo ka sun yina,
kpa u sun gem wɛ.

U koo ka sun na yam bururam sɔɔ
kpa u sun durom kua.

10 Bɛsɛn yiberɛba ba koo ye wa.
Saa ye sɔra ba koo sekuru wa,
be, be ba ra raa bikie bu nɛɛ,
mana Gusunɔ bɛsɛn Yinni u wɔa.
Ba koo bu taaku nge pɔtɔkɔ,
kpa su bu yɛɛ.

11 Tɔru gara sisi tɛ sɔɔ ba koo Yerusalemun gani seeya,
kpa bu bɛsɛn tem nɔɔ bura yeru yasiaia tu tonda.

12 Saa ye sɔɔ, bɛsɛgii be ba wɔa Asiriɔ ka Egibitio
ka daa ni ba mɔ Nilu ka Efaratin goorɔ,
ka sere maa be ba wɔa nim wɔkun goorɔ ka guunɔ,
ba koo wurama bɛsɛn temɔ.

13 Kpa tem mɛ mu tie dunia sɔɔ mu ko bansu,
tɔn be ba wɔa min kom kɔsum sɔ.

14 Yinni Gusunɔ,
a wunɛn tɔn be a gɔsa kparo ka wunɛn kpara dɛka.
Be wee ba wɔa be tɔna dɔa sɔwɔ mi tem gem wɔa.
A bu kparo Basani ka Galadin kpara yenɔ nge yellu.

15 A sɔm maamaakigia koowo nge mɛ a kua
sanam mɛ a sun yarama saa Egibitin di.

16 Bwesenu nu koo maamaaki ye wa.
Kpa nu sekuru wa baa mɛ nu dam mɔ.
Nu koo nɔɔ nɔma wukiri, nu yɔra nu kun gari gerua,
kpa nu kun gɔanu nua.

17 Kpa nu tua di nge waa,
n kun mɛ nge yɛɛ yi yi kabirimɔ.
Nu koo yari saa nin kuku yerun di ka bɛrum,
nu na wunɛ Yinni Gusunɔn mi, nu n diirimɔ,
kpa nu n nun nasie wunɛn dam sɔ.

18 Waa u ka nun weenɛ.
Wee, a ra ka bɛsɛ wunɛn tɔmbun bweserun sukum mɛ mu tie temane
bɛsɛ be sa sɔa wunɛn arumani
kpa a sun bɛsɛn toranu suuru kua.
Wunɛn mɔru ku ra tɛ.

Domi kɔra a ra sun sɔɔsi.

19 Kaa maa bɛsɛn wɔnwɔndu wa.
Kpa a ku bɛsɛn toranu garisɔ.

Kpa a bɛsɛn durum wuna a kɔ yu da sere nim wɔkun temɔ.

20 Kaa bɛsɛ be sa sɔa Aburahamu ka Yakɔbun sikadominu kɔru ka bɔrɔkiniru
sɔɔsi
nge mɛ a bɛsɛn sikadoba nɔɔ mwɛɛru kua saa yellun di.

NAHUMU

Nahumu u s̄osim̄o win tireru s̄o tora ni Ninifugibu ba m̄o. Yen s̄ona u bu s̄om̄o ma ba koo ben wuu ge w̄ori bu kpeerasia. Yeniba kpuro s̄o, Gusun̄o u koo be ba n̄un naane s̄aa w̄onw̄ondu ka durom kua sanam me u koo Asirigibu siri.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Gusun̄on yiko, wiru 1:2-8.
3. Gusun̄on siribu, wiru 1:9n di sere wiru 2:3.
4. Ninifu ya koo kam ko, wiru 2:4n di sere wiru 3:19.

¹ Gari wee yi Yinni Gusun̄o u gerua wuu ge ba m̄o Ninifun s̄o. Nahumu Elikosigiiwa Gusun̄o u dera u yi wa k̄asiru s̄o ma u yorua.

Yinni Gusun̄o u do u s̄e

² Yinni Gusun̄o u s̄aawa nisinugii.

U ra m̄oru k̄osie.

Win m̄oru ya kp̄a.

U ra win yiber̄eba m̄oru k̄osie.

U ku ra bu suuru kue.

³ U ku ra toro deri u kun n̄un s̄eeyasie.

Adama u ku ra m̄oru se fuuku.

Win dam mu kp̄a.

U n s̄im̄o, woo guna ya ra n seewawa,

kpa guru winu nu n s̄aa nge win naasun tua.

⁴ U n nim w̄oku gb̄are, ga ra gberewa.

U ra daanu kpuron nim gberasiewa,

kpa yaka si su w̄aa Basanīo ka Kaamelin ḡaano su gbera,

kpa d̄aa w̄e si su w̄aa Libanīo su della.

⁵ U dera guunu b̄aarim̄o.

Ma gungunu diirim̄o.

Ma tem ka m̄en t̄ambu ba yiyaram̄o win wuswaāo.

⁶ Wara u koo kp̄i u ȳora u win m̄oru ma.

Wara u koo ka win m̄oru gabirina.

Win m̄oru ya ra pusiwa nge d̄o.

Wee ya kpenu besukum̄o.

⁷ Yinni Gusun̄o u s̄aawa t̄on geo.

U s̄aawa be ba w̄aa wahala s̄oon kuku yeru.

Be ba n̄un naane s̄aa, bera u ra n̄ori.

⁸ U koo Ninifu kpeerasia mam mam ka nim bakam,

kpa u win yiber̄eba naa gira sere garibun w̄aa yer̄o yam w̄okuru s̄o.

Gari yi Gusun̄o u gerua

Yuda ka Ninifun s̄o

⁹ Mba i Yinni Gusun̄o b̄wisikusim̄o.

Wiya u ra kam koosie mam mam.

Ba ku ra n̄oni sw̄aarua wa n̄on yiruse.

¹⁰ Yiber̄e be, ba s̄aa nge s̄aki k̄ok̄onu,

ba ra tam n̄o sere mu bu go.

Ka me, ba koo d̄o mwaarawa mam mam nge yaka gbebusu.

11 Ninifu, wunen min diya goo u yara
wi u Gusunɔ kɔsa bwisikusimɔ,
ma u kɪ u nùn seesi.

12 Yinni Gusunɔ u Yudaba sɔɔwa u neɛ,
baa beɛn yiberɛba bà n dabi amɔ,
ma ba dam mɔ amɔ,
ka mɛ, kon bu gowa mam mam.
Na beɛ sekuru doke.

Na ñ maa wuremɔ n beɛ kua nge mɛ.

13 Kon ben yoo te ba beɛ diisiamɔ kpeerasia.
Kon ten yɔni kasuku.

14 Beɛ Ninifugibu, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua beɛn sɔ.

Na neɛ, i ñ bweseru wasi
te ta koo beɛn yĩsiru sɔbe.

Kon beɛn bwáaroku dáaginu ka sisuginu kpuro wuna beɛn bũu dirun di,
kpa n beɛn sika sɔɔru ko.

Domi i ñ sãa gãanu.

2

1 Beɛ Yudaba, wee goo u na guunu wɔllo
u bɔri yendun labaari gea kparamɔ.

Yen sɔ, i beɛn tɔɔ baka ni i ra raa di Yinni Gusunɔn sɔ dio.
I beɛn nɔɔ mwɛɛnu yibio.

Domi tɔn kɔso wi, u ñ maa wee beɛn suunu sɔɔ.
Na nùn kpeerasiawa mam mam.

2 Beɛ Ninifugibu, kam koosio u beɛ wɔrim wee.

Yen sɔ, i beɛn gbáararu maruo,
kpa i beɛn swɛɛ kɔsu.

I sɔɔru koowo,
kpa i wɔrugɔru sɔɔsi ka beɛn dam kpuro.

3 Wee Yinni Gusunɔ u Yakɔbun bweseru, Isireliba ben beɛɛ wesiamɔ,
be, be yiberɛba ba wɔri ba ben yãnu gura
nge mɛ ba ra resɛm kãasi yakiri.

Ba Ninifu wɔri

ba yen yãnu gura

4 Ninifun yiberɛban tabu durɔ damgibun tɛɛnu nu sɔri.

Ma ba yãa wunɔmginu doke.

Tabun tɔru tà n tura,

ben tabu keke be dumi gawe

yi ra kuramewa yi n ballimɔ nge dɔɔ buri,

kpa ba n yaasi fiamɔ.

5 Ba tabu kekeba yakiamɔ swɛɛ sɔɔ nge wiirobu.

Ba daamɔ batuma kpuro sɔɔ ka dam.

À n bu wa, a ra n tamaa dɔɔ yariya.

Kpa ba n duki mò nge guru maakinu.

6 Ninifun sina boko u win tabu durɔ damgibu yaaya u sokumɔ.

Adama be wee, ba sɪimɔ ba bāarimɔ.

Ben yiberɛba ba sende ba ka dɔɔ wuun gbáararu gia.

Ma ba tii kuku yenu kua.

7 Subaru sɔɔ, ba daanun swɛɛ kenia,

ma sina kpaara wɔruka.

⁸ Ba Ninifu ye mwa ba yen yānu gura ba ka doona.

Yen tɔn kurɔbu ba sumɔ nge kparukonu,

ma ba toronu soomɔ.

⁹ Ninifu ye, ya sāawa nge nim bwee bakaru

tɛn nim mu gɛɛra mu doona.

Ma nɔɔgira nɔɔramɔ ta mɔ,

i yɔro, i yɔro.

Adama goo kun yɔre.

¹⁰ I sii geesu ka wura guro.

Ben dukia ya n nɔru mɔ.

Dukia bwese bwesekawa ba mɔ.

¹¹ Ba guramɔ, ba goomɔ, ba sankumɔ.

Tɔmbu kpuron gɔma dwiia.

Ben dūunu soonamɔ, ma ben dam doona.

Be kpuron wuswaa burisine.

Ninifu ya sāawa

nge gbee sunɔ ge ba kamia

¹² Mana Ninifu ye, ya wāa tɛ,

ye, ye ya raa sāa nge gbee sinansun wāa yeru,

mi gbee sunɔ dwaa ka ninu ka binu nu ra n bɔsu,

goo ku ra maa nu nare,

¹³ kpa dwaa ye, yu yen kurɔbu ka yen binu yaa goowa,

kpa yu wāa yee te yaa yibia.

¹⁴ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, nɛ wee.

Nɛna na sāa yen yiberɛ.

Kon de yen tabu kekeba bu dɔɔ mwaara.

Kon de bu yen bibu go tabu sɔɔ.

Kon de yu ku maa tɔmbun yānu gura.

Goo kun maa yen sɔmɔbun nɔɔ nɔɔmɔ.

Ba Ninifu kam koosia

3

¹ Ninifugiba kua bɔrurobu.

Domi ba sāawa tɔn gowobu.

Ba weesu yiba.

Ma ba kuuramɔ ka gbana.

Ba ra n tɔmbun yānu guramɔwa.

² Wee sɛnan damusu nɔɔramɔ wuu ge sɔɔ.

Wee tabu kekeban uruun wɔkinu nɔɔramɔ,

ma dumi yi yi gawe yi yɔɔkumɔ.

³ Maasɔbu ba wee,

ba takobiba ka yaasi neni yi ballimɔ.

Wee ba tɔmbu mɛɛra kua,

ma gonu tɛrie baama, nu n garirɔ.

Ma ba nu wɔrikimɔ.

Ba Ninifu sekuru doke

⁴ Ninifu ya sāawa nge kurɔ sakara kowo kpoko.

Ya bwese dabinu yoru diisia yen buram ka yen sɔrorun sɔ.

5 Yen sōna ne Gusunō, wōllu ka tem Yinni, kon ye wōrima.
Kon yen yaberu gɓabia n ka yen wuswaa wukiri,
kpa n yen tereru bwesenu sōsi,
kpa yu sekuru wa.

6 Kon ye kubanu sure, kpa tambu bu ye ka.

7 Saa yera wi u ye wa u koo duka su,
kpa u neε, Ninifu ya kua bansu.
Wara u koo ye wānwāndu kua.
Mana kon bu wa be ba koo ye nukuru ye miasia.

Ninifu ya koo kowa

nge Tebesi

8 Tebesi ya wāa Nilun nim swεε yi ba gban bōkuo.

Nim mu ka ye sikerene.

Ma mu sāa yen gɓāraru.

Ninifu, a tamaa a Tebesi ye sanō kere?

9 Etiopigibu ka Egibitigiba ba sāa yen dam.

Putigibu ka Libigibu ba sāawa yen somiōbu.

10 Ka me kpuro, yen tii ya yoru da.

Ba ye mwā ma ba yen bibu go swεε kpuro sōo.

Ba yen wirugibu tete toosi,

ma ba yen damgibu mwεεra ba yōni doke.

11 Wunε Ninifu, kaa nani sōarawa,

kpa a n sāa nge wi u tam goore,

kpa a kuku yeru kasu yiberεban sō a kuke.

12 Saa ye sōo, wunen gɓāranu kpuro nu ko n sāawa nge dāa n̄n marum mu ye.

Bā n mu sira kpa mu wari wi u koo mu din nōwō.

13 Wee wunen tambu ba sāa nge t̄n kurōbu wunen suunu sōo.

Wunen tem wusun kōnnōsu su keniana mam mam yiberεban wuswaaō.

Ma dōo u sin kōkōrōba di.

14 Bεε Ninifugibu, i nim takirio i yi.

Domi ba koo bεen wuu tarusi.

I bεen gɓārarun dam sosio.

I birikiba muro kpa i sōndu taaku i ka tu bani.

15 Baa i n yeba kpuro kua,

ka me, dōo u koo na u bεε di,

n̄ kun me bu bεε go ka takobi.

Ba koo bεε kpeerasiawa nge me twee yi ra dāa wurusu di.

Ba Ninifun tambu kpuro go

Wee, i dabia nge twee.

16 Bεen tenkuba ba kperi dabiru kere.

Adama be kpuro ba doona

nge twee yi yi yōwā.

17 Bεen kōsobu ba dabi nge gbabu swēε.

Bεen sōm kowobu ba dabi nge twee

yi yi sina dāa kikisō bururu.

Adama ye sōo u yara ma yi yōwā yi doona,

ba n̄ tuba mi yi da.

18 Wunε Asirin sina boko,

wee wunen kparobu ba dom ȳbirimō.

Wunen tabu durɔ dangibu ba ñ maa wasi.

Ma wunen tɔmbu ba yarinɛ yam kpuro guunu wɔllɔ,
goo sari wi u koo bu kraasina.

¹⁹ Goo kun wunen mɛɛra ye nɔɔrimɔ.

Ya koo nun gowa.

Wi u nua ye ya nun deema, u koo taka kowa nuku dobun sɔ.

Domi goo sari wi a ñ nani sɔɔwa.

HABAKUKU

Habakuku u win sɔmburu kuawa Yudaban sina boko Yoyakimun waati sɔɔ. Wi ka Yere miwa ba sɔmburu kua waati tia sɔɔ.

Habakukun tireru ta win biti ka win nuku sankiranu sɔɔsimɔ win tɔmbun sɔ. Saa ye sɔɔ, Babilonigibu ba Isireliba dam dɔrema. Meya bwese ni nu ka bu sikerenen tii nu bu kuammɛ. Yera Isireliba ba tii bikiamɔ ba mɔ, amɔna ben wɔara ko n sɔa be ka Gusunɔ. Ma Gusunɔ u bu wisa saa win sɔmɔ Habakukun nɔɔn di u nɛɛ, wi u Gusunɔ naane doke, wiya u koo kpɪ u n waa. Wi u mara Gusunɔ u nɔn yakia, wiya u ko n waa, wiru 2:4.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Habakuku u ka Gusunɔ gari mɔ, wiru 1:2n di sere wiru 2:20.
3. Habakuku u Gusunɔ siara, wiru 3.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Habakuku sɔɔwa.

Habakuku u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

² Yinni Gusunɔ, sere saa yerà ko na n nun somiru kanamɔ.

Sere saa yerà kaa n man maari.

Sere saa yerà kaa de na n nun sɔɔmɔ

ma tɔmba dam dɔrenamɔ.

Nge sere saa yerà kaa na a sun wɔra.

³ Mban sɔna a dera na kɔsa mɛera.

Mban sɔna kaa n tɔmbu mɛera

ba n gem biranamɔ.

Wee, tɔmba dam dɔrenamɔ

ba daa kɔsa mɔ baama kpuro.

Sannɔsu yiba, ma tɔmba siribu sokunamɔ baama kpuro.

⁴ Goo sari wi u wooda mɛm nɔɔwammɛ.

Ba ku ra tɔmbu ben gem wɛ nge mɛ n weenɛ.

Tɔn kɔsowa u ra gemgii siribu di.

Gusunɔ u Habakuku wisa

u nɛɛ, Babilonigiba wee

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i bwesenu mɛeri i ka sikerena.

I de biti yu bɛɛ mwa.

Domi kon gaaanu ko bɛɛn nɔni biru

ni i n naane mɔ,

baa goo ù n bɛɛ nu tusia.

⁶ Wee, kon Babilonigibu seeyama.

Tɔn be, ba nuki sum.

Ba tem kpuro bukianamɔ

bu wa bu ka bwesenu ganun waa yenu mwɛeri.

⁷ Ba nanum mɔ ben dam saabu.

Bera ba ra gɔsi ye ba kɪ.

⁸ Ben dumɪ yi sannɛkunu n kun mɛ gbɛeku bɔnu duka kere.

Saa tontonden diya yi ra yaɔ,

kpɔ yi yibɛɛ wɔri nge kasa ye ya goo buu wa.

⁹ Be kpurowa ba wee bu ka tɔmbun yaɔnu gura.

Ba nɔni girariwa mi ba dɔɔ.
 Ma ba yobu mwεεrimɔ ba mɛnnamɔ nge yani sεeri.
 10 Ba sinambu gema.
 Ba tem yεrobu yεεmɔ.
 Ba n wusun gbāranu gara.
 Domi ba ra tem turenu kowa bu ka gbāra ni yo
 kpa bu wuu si mwa.
 11 Yen biru kpa bu yari min di nge woo guna,
 kpa bu maa da bu gam wəri bu kōsa ko.
 Ben dama ba naane sāa, mu sāa nge ben būu.

Habakuku u maa Gusunɔ soku

12 Saa yellun di, wuna a sāa Gusunɔ.
 Wuna a sāa nen Yinni.
 A dεεre. Yen sɔ, sa n gbimɔ.
 Yinni, wuna a sāa nen kpee baa mi na ra kuke.
 Wuna a Babilonigibu gɔsa,
 ma a bu dam kā kpa bu ka sun sεeyasia.
 13 Adama a n kpɛ a yōra a n kōsa mεera,
 domi a dεεre too.
 N n men na, mban sōna a mεera ye tɔn kōsoba mɔ,
 ma a n gāanu gerumɔ.
 Mban sōna a maari tɔn kōsobu ba gemgibu goomɔ.
 14 Mban sōna a tɔmbu kuamme nge swēε,
 n kun mε nge kɔkɔ ni nu n kparɔ mɔ.
 15 Babilonigibu ba tɔmbu mwεεrimɔ
 nge swēε yi ba mwa ka kɔkɔnu
 n kun mε ka yāakoronu,
 kpa bu bu gura bu ka doona ka nuku dobu.
 16 Yen sōna ba ra ben yāakoronu yākunu kue,
 kpa bu nu turare dɔɔ dokea.
 Domi nin saabuwa
 ba koo ka kpī bu dīa geenu wa
 ni nu do bu di.
 17 Domma ba koo den ben takobiba wesia ben karanɔ.
 Ba ko n bwesenu sakirimawa wɔnwɔndu sariru sɔɔ sere ka baadommaɔ?

2

1 Adama nε, Habakuku na yōwa gbāraru wɔllɔ nen kōsu yerɔ
 nge wi u yɔru bwēε,
 kpa n ka nɔ ye Gusunɔ u koo man sɔ,
 ka nge mε u koo man wisi nen weeweenun sɔ.

Gusunɔ u Habakuku wisa

2 Yerɔ Yinni Gusunɔ u man wisa u nεε,
 n gari yi yoruo yi u man sōmɔ.
 N yi yoruo kpasasa kpee bεsi sɔɔ.
 3 Yin tōra kun gina tura yi ka koorɔ.
 Adama yi koo koorɔ yin saa yà n tura.
 Baa yi n tεεmɔ, na n gesi yi mara.
 Domi yi koo koorawa kam kam.
 4 N yoruo ma wi u tii sue u n wāa swaa gea sɔɔ.

Adama wi u kua gemgii naane dokebu sɔɔ, u ko n wāawa.

⁵ Wi u tii sue, u ku ra sine sɛɛ.

U ra n sāawa nge tam nɔro,

kpa u n nɔɔ wukie nge gɔribun wāa yeru.

U ku ra debu nge gɔɔ.

U ra n tii bwesenu gawemɔwa u ka ko nin yinni.

Bɔrusibu nɔɔbu

⁶ Adama bwese ni u mwɛɛra mi,
nu koo nùn seesi nu nùn gari sɔ ka wɔma ka mɔnnu, nu nɛɛ,
u kuawa bɔrurowi wi, wi u dukia mennamɔ ye ya n sāa wigia,
ma u gabun yānu guramɔ u tɔruba yiimɔ.

Sere saa yerà u ko n mɔ nge mɛ.

⁷ Bèn dibu u neni, ba koo nùn seesi subaru sɔɔ,
kpa bu gura ye u mɔ.

⁸ Nge mɛ u tɔn dabinu wɔri u nin yānu gura,
nge meya be ba tie, ba koo maa nùn wɔri bu win yānu gura
yèn sɔ u tɔmbun yem yari,
ma u tem ka mɛn wusu ka mɛn tɔmbu dam dɔre.

⁹ Bɔrurowa wi u dukia guramɔ
ye ya n deere win berusebun mi,
kpa u wa u n wāa aye beeregiru sɔɔ,
mi u n maa nɔni swāaru wasi.

¹⁰ Adama win yɛnun sekura u sɔɔru kua mi,
ye u ka bwese dabinu go.

Win tiin wāara u kari bɔrie.

¹¹ Domi baa ka ganiɔ, yi koo wuri ko yi nùn taarɛ wɛ,
kpa kpɛɛrun yari yi wuri wura.

¹² Bɔrurowa wi u win wuun kpɛɛkpɛku swiimɔ yem wɔllɔ,
ma u tɔmbu dam dɔremɔ.

¹³ Ye tɔmba mɔ kpuro, ya koo dɔɔ mwaara.
Ba tii nɔwia mɔwa kam sɔɔ.

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u koo ye kpuro kam koosia.

¹⁴ Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔn beere yɛru ta ko n yibawa tem sɔɔ
nge mɛ nim wɔku ga ra n nim yiba.

¹⁵ Bɔrurowa wi u win beruse tam bɔɔbɔm wɛɛmɔ
mu ka nùn go nge dɛɛ, u n yɔ tereru,
kpa u nùn sekuru doke u n mɛɛra.

¹⁶ Yɛro u tii sekuru dokemɔwa mi, n n mɔ beere.
Win tii u mu nɔruo kpa u tereru yɔra.

Yinni Gusunɔ u koo nùn tilasi ko
u ka win mɔrun nɔra nɔ kpuro,
kpa win beere ye u raa mɔ yu gosia sekuru.

¹⁷ Daa kɔsa ye u kua Libaniɔ,
ya koo wɔri win wiru wɔllɔ.
U yɛɛ go.

Adama yɛɛ yi, yi koo nùn nandasia.

Yeni kpuro ya koo nùn deema yem mɛ u yarin sɔ,
ka dam mɛ u tem mɛ ka mɛn wusu ka mɛn tɔmbu dɔren sɔ.

¹⁸ Arufaani yerà bwāarokunu nu mɔ tɔnu u ka sina u nu seku.
Nu sāawa ni ba seka ka sisu,
ma nu dera u weesu naane sāa.

Mban sōna tōnu u koo win naane doke bwāaroku ni u seka sōo,
ni, ni nu n̄ kpē nu gari gere.

¹⁹ B̄ruruwa wi u dāa kuku sōmō u m̄, gu seewo,
ma u kperu sōmō u m̄, tu dom yando.

Yen gaa ya koo kpī yu n̄n bwisi kē?

Geema, u nu wura ka sii geesu pote.

Adama nu n̄ hunde m̄, nu n sere wāaru m̄.

²⁰ Yinni Gusunō u wāa win s̄a yee d̄ēr̄ar̄o.

Tōmbu kpuro bu n̄o mario win wuswaa.

Habakukun kanaru

3

¹ Wee kana te Gusunōn sōmō Habakuku u kua ka weeweenu.

² U n̄ē, Yinni Gusunō, na nua ye a gerua.

Ma na nanda.

A de yu koorā w̄ō sini sōo.

A de tōmbu bu ye wa b̄ēs̄en waati yeni sōo.

Adama wunen m̄ru ye sōo, a yaayo a sun w̄n̄w̄ndu kua.

³ Gusunō, a na saa Ed̄mun di.

Wun̄e, D̄ēero, a na Paranin guurun di.

Wunen yiiko ya w̄llu yam bururasie.

Ma tem kpuro mu nun siaramō.

⁴ A na, ma yam mu burura.

S̄ō yāna yara wunen nōman di,

mi wunen dam mu wāa.

⁵ A dera baranu nu pusimō.

A nu derimō mi a sara kpuro.

⁶ À n ȳra, tem mu ra ȳiriwa.

À n bwesenu m̄era, nu ra diiriwa.

Guu ni nu wāa saa yee yellun di, nu w̄ruka,

gunguu ni nu wāa saa t̄ebun di, nu k̄sikira,

domi niya nu raa s̄a wunen swaa ye a ra s̄i.

⁷ Na Kusanigibun weeweenu n̄omō.

Na maa wa ma Madianiba ba b̄erum soore.

⁸ Yinni Gusunō, a ka daanu m̄ru m̄wa?

Nge nim w̄kuwa a ka m̄ru m̄.

Wee a ȳōwa guru winu w̄llo

nge wi u ȳōwa tabu k̄ēk̄en w̄llo,

ma ya n̄n nasara w̄e.

⁹ A wunen t̄endu beri.

Wunen b̄ri yi s̄awa nge s̄̄enu.

A tem b̄era ma daanu koka min di.

¹⁰ Guunu n̄ n̄n wa, nu ra diiriwa.

Gura ya n̄m̄o ka dam, ma nim w̄kun nim mu w̄ki,

mu nim kurenu k̄ōm̄o sere w̄llo.

¹¹ S̄ō ka suru ba ȳra ye ba wunen guru maakinu wa
nu ballimō nge yaasa, ma nu d̄ō nge s̄̄enu.

¹² Wee a tem bukianamō,

a bwesenu k̄sukumō ka m̄ru baka.

¹³ Wee a yara

a wunen tōmbu ka wunen sunō wi a ḡsa somiru na.

A tən k̄sɔbun sunə ɡo.

A win bwāabu kpeerasia mam mam.

¹⁴ A yiberɛban sinambun winu yabura ka ben tiin s̄ɛnu.

Ba ra a sun w̄rim wee ka sendaru nge woo b̄kɔ,

bu ka sun yarinasia.

Ba nuku dobun kuuki m̄.

Ba s̄ɔru s̄a bu ka sun ɡo b̄sɛn kuku yen̄.

¹⁵ Yinni Gusun̄, a s̄ wunen dumin w̄llɔ,

a nim w̄ku taakum̄

ge ga nim k̄ɔm̄ ga w̄ki.

¹⁶ Na gen w̄kinu n̄ɔm̄ too.

Ma na nanda gem gem,

n̄n n̄ɔ ga diirim̄ b̄rum s̄.

Ma n̄n wasi yi w̄k̄nu w̄rim̄,

na ȳ s̄ɛ na nuku şankiranun t̄ru mara

te ta wee bwese ni nu koo sun dam d̄ren s̄.

¹⁷ Figien d̄nu nu n̄ ko n binu m̄.

Res̄m d̄nu nu n̄ maa marum̄.

Olifin d̄nu nu n̄ maa binu marum̄.

Gbea kun maa d̄anu w̄ɛm̄.

Yāanu ka ket̄ kun ko n maa w̄a ɡ̄w̄.

¹⁸ Adama n̄, n̄n nuku dobu weewa wun̄ Yinni Gusun̄n min di.

Na nuku dobu m̄ ȳn̄ s̄ a ra man faaba ko.

¹⁹ Wuna a s̄a n̄n dam.

A ra de na n s̄u nge n̄mu.

Kpa na n s̄im̄ ɡuunu w̄llɔ.

Womu geniwa ba wom kowobun wirugii kua ka m̄r̄ku.

SOFONI

Sofoni u Yudaba ka Yerusalemugibu sɔɔmɔ ma Gusunɔ u koo bu sɛɛyasia. Ma u maa tɔn tukobu kirɔ mɔ be ba ka bu sikerene u nɛɛ, Yinni Gusunɔn siribun tɔra wee. Tɔɔ te, nɔni swaarugira. Adama amen biru, Isireliban sukum ba koo wurama Gusunɔn mi kpa bu kɔam Yerusalemu seeya.

Tire ten kpunaa

1. Gusunɔ u koo Yudaba ka Yerusalemugibu siri, wiru 1:1n di sere wiru 2:3.
2. Gusunɔ u koo bwese tukunu kpeerasia, wiru 2:4-15.
3. Yinni Gusunɔ u koo Yerusalemu seeya, wiru 3:1-20.

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Sofoni, Kusin bii sɔɔwa Yosiasi, Amɔɔn bii, Yudaban sina bokon bandun waati sɔɔ. Sofoni wi, u sɔawa Gedalian debubu, Amarian sikadobu, Esekiasin yãasebu.

Yinni Gusunɔ

u koo handunia sɛɛyasia

² Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
kon kpuro kpeerasia handunia sɔɔ.

³ Kon tɔmbu ka yɛɛ ka gunɔsu ka swɛɛ kpeerasia
ka sere maa tɔn kɔsobu ka ye ya ra bu sokurasie.
Kon tɔmbu kpuro kpeerasia handunia sɔɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ u koo Yudaba

ka Yerusalemugibu sɛɛyasia

⁴ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
kon Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro nɔma doke.
Kon bũu wi ba mɔ Baalin sãa yee ni nu tie kpeerasia min di.
Kon yen wirugibu ka yen yãku kowobun yĩsa go.

⁵ Be ba dii tɛɛri wɔllɔ kperi ka suru sãamɔ
ka be ba bɔrumɔ ka nɛ, Yinni Gusunɔn yĩsiru,
ma ba wure ba bɔrumɔ ka ben bũun yĩsiru,
be kpurowa kon go.

⁶ Be ba man biru kisi ka be ba ku ra man kasu,
ka sere maa be ba ku ra man ben gari saawara ko,
be kpurowa kon go.

⁷ I nɔɔ mario wi, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
Domi win tɔru ta turuku kua.
U win yãkuru sɔɔru kua.
U maa gɔsa be ba koo tu di.

⁸ Wi, Yinni Gusunɔn yãku ten tɔru sɔɔ,
u koo wirugibu ka sina bokon bibu wɔri,
ka sere maa be ba tɔn tukobun komanu swĩ.

⁹ Yen tɔɔ te, be ba ku ra sãa yerun kɔnnɔ suuku taaram kã nge bũu sãɔbu,
ka sere be ba ben sunɔn yenu dukia yibiamɔ
ye ba gurama ka gbɛna, ka dam dibu,
be kpurowa u koo wɔri.

¹⁰ Yen tɔɔ te, ba koo wuri nɔ sere kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Swɛɛ,
ka maa wuun wɔɔ bera gaan mi.

Meya nani swāa bakara ko n wāa guunu wāllō.

¹¹ Bεε Makitesigibu, i wuri koowo.

Domi tenkuba kpuro ba koo kam ko.

Be ba gobi kāsīmō kpuro ba koo kpeera.

¹² Yen tōō te, u koo Yerusalemu būuri ka fitilanu.

U koo tōmbu wōrima be ba sō kpetεε nge tam karōnu.

Ma ba gerumō ben gōruō ba mō,

wi, Yinni Gusunō u n̄ gea mō, u n̄ maa kōsa mō.

¹³ Ba koo ben arumani gura kpa ben yenusu su ko bansu.

Ba koo dia bani yē sōō ba n̄ sinamō.

Ba koo resēm duure, adama ba n̄ yen tam nōrumō.

Yinni Gusunōn tōru

¹⁴ Yinni Gusunōn tōō nanumgira ta turuku kua.

Te wee ta wee fuuku, ta nōōgīru sue.

Tabu durō damgii u koo kuuki ko dōma te.

¹⁵ Tōō te, ta sāawa mōrun tōru.

Tōō te, ta sāawa nuku sankiranun tōru.

Ta sāawa kam kobun tōru.

Tōō te, yam wōkura koo tu wukiriwa nge bukō ka guru winu.

¹⁶ Yen tōō te, tabu kowobu ba koo kōbi so

kpa bu kuuki ko bu ka wuu si su gbāranu mō wōri.

¹⁷ U koo tōmbu nuku sankiranu kpεε

kpa ba n̄ sīmō nge wōkobu.

Domi Yinni Gusunōwa ba torari.

U koo de ben yēm mu n̄ terie nge tua,

kpa ben gonu nu n̄ sāa nge kubanu.

¹⁸ Yen dōma te, ben sii geesu n̄ kun mε ben wura,

yen gaa kun kpε yu bu wōra Yinni Gusunōn mōru baka yen min di.

Tem mε kpuro mu koo dōō mwaara win mōrun sō.

U koo mēn tōmbu kpuro gowa subaru sōō.

I tii kawo

2

¹ Bεε sekuru sariba,

i de i sina i bwisiku,

² Yinni Gusunōn himba yu sere koorā.

Kpa tōō te, tu ku raā bεε samba ko

nge dōō sako ge ga ka woo doonō.

I de i sina i bwisiku

Yinni Gusunōn mōru baka yen tōru tu sere tunuma

tu bεε deema.

³ Bεε be i tii kawε kpuro tem mε sōō,

i Yinni Gusunō kasuo.

Bεε be i n̄n̄ mēm nōōwε,

i gem kasuo, kpa i tii kawā.

Sōrōkudo i ko i yari Gusunōn mōrun tōō te sōōn di.

Gusunōn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wāa

sōō duu yeru gian sō

⁴ Gasan tem mu koo bansu ko.

Kpa Asikaloni yu yōra dira.
 Ba koo Asidōdun tōmbu gira sōo sōo gbāara.
 Kpa bu Ekoronin tōmbu seeya ben wuun di.
⁵ Bēē Keretin bweseru, bēē be i wāa nim wōkun gooro,
 i kam kuawa.
 Wunε maa Kanani, wunε wi a sāa Filisitiban tem,
 Yinni Gusunō u nun gerusimō.
 U nεε, u koo nun kpeerasia.
 Goo kun maa sinamō wunε sōo.
⁶ Nim wōkun goo te, ta koo kowa kpara yenu,
 mi kparobu ba ko n da bōsu ba n ben yāanu kparamō.
⁷ Domi saa ye sōo,
 Gusunō, Yudaban Yinni u koo ben be ba tie kpara
 kpa u ka ben yobu wurama.
 Nim wōkun goo te, ta koo ko begiru.
 Miya ba ko n da yaa sabenu kpare,
 kpa yoka bu kpuna Asikaloniḡibun dia mi.

Gusunōn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wāa

sōo yari yeru gian sō

⁸ U Mōabuba ka Amōniban wōma nua ye ba ka win tōmbu sekuru doke.
 Ma ba tii sua ba ben tem nōo bura yenu susisia.
⁹ Yen sōna wi, Gusunō Isireliban Yinni,
 wi, wi u wōllu ka tem mō,
 u nεε, sere ka win wāaru, u koo de Mōabuba bu kam ko nge Sodomugibu,
 kpa Amōniba bu maa kam ko nge Gomōragibu,
 ben tem mu yaka kōsusu kpi,
 n̄ kun mε mu ḡōsira bōru.
 Gāanu kun maa kpiimō mi sere ka baadommao.
 Win tōn be ba tie,
 ba koo Mōabu be, ka Amōni be wōri
 bu ben yānu gura bu tem tubi di.
¹⁰ Yeniwa Gusunō u koo de yu bu deema ben tii suabun sō
 ka sere maa ye ba wi, Gusunō wōllu ka tem Yinnin tōmbu wōnwa
 ba sekuru doke.
¹¹ Wi, Yinni Gusunō, u n̄ ka bu wōnwōndu mō.
 U koo handunia kpuron būnu kam koosia.
 Baa bwese ni nu wāa tem burenō,
 nu koo yiira win wuswaaō nin wusō.

Gusunōn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wāa

sōo yēsi yēsika gian sō

¹² Bēē Etiopigibu, ba koo maa bēē sākiri ka win takobi bu go.
¹³ U koo win nōmu demie sōo yēsān nōm ḡeūo
 u Asirigibu kam koosia,
 kpa Ninifu yu ko bansu.
 Gāanu kun maa kpiimō mi.
¹⁴ Yaa sabena nu koo sina mi,
 yēē bwese bweseka gesi.

Boorosu ka duuru beekuna nu koo kpuna furɔ si ba yen gbereba kuan sɔɔwɔ.
 Ba koo kuuki nɔ saa fenentiban di.
 Noni swāara ko n wāa yen kɔnnɔwɔ.
 Domi dirun bura te ba kua ka sɛdurun dāa ta koo kesikira.
¹⁵ Nge mɛya wuu ge, ga koo ko,
 ge, ge ga raa tii sue mi,
 ma ga tamaa ga wāawa bəri yendu sɔɔ,
 ma ga tii sɔɔmɔ ga mɔ,
 gera ga kpuro kere.
 Wee ga wɔruma ga bansu kua.
 Ga kua yɛɛn wāa yeru.
 Wi u sarɔ mi, u koo wia kowa u nɔma kpara.

Yerusalemugibu

ba n Gusunɔn gere wure

3

¹ Bɔruroba beɛ Yerusalemugibu.
 Domi i sāawa mem nɔɔ sariba,
 ma i disi mɔ, i dam diinamɔ.
² I ku ra googii nɔ.
 I ku ra maa sɛyasiabu wure.
 I ku ra Gusunɔ beɛn Yinni naane ko.
 I ku ra maa nɔn susi.
³ Beɛn sina asakpɔbu ba sāawa nge gbee sinan
 si su kukirimɔ wuu ge sɔɔ.
 Ma beɛn siri kowobu ba maa sāa nge yokan puruka
 ni nu ku ra dīanu yi bururun sɔ.
⁴ Gusunɔn sɔmɔbu ba sāawa naane sariba.
 Ba ku ra gere ye Gusunɔ u bu sɔɔwa.
 Beɛn yaku kowobu ba Gusunɔn sāaru disi dokemɔ.
 Ba ku ra woodaba mem nɔɔwɛ.
⁵ Adama ka mɛ, Yinni Gusunɔ u wāa ka beɛ.
 U sāawa gemgii, u ku ra weesu ko.
 U ra win gem terasiewa siribu sɔɔ bururu baatere.
 U ku ra tɔru bure.
 Adama tɔn kɔsoba ba kɔsa mɔ, sekura kun bu mɔ.
⁶ Wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 u bwese girinu go,
 ma u nin gbāranu ka nin kuku yenu kɔsuka.
 U dera goo ku ra maa sī nin swɛɛ sɔɔ.
 U nin wusu kɔsuka, goo kun maa wāa mi.
⁷ Yera u nɛɛ, beɛ Yerusalemugibu, i n daa nɔn nasie,
 ma i win sɛyasiabu wuramɔ,
 u n daa beɛn wāa yenu kɔsukumɔ.
 U n daa maa beɛ sɛyasiamɔ nge mɛ u kua,
 adama i ra n sɛndewa kɔsan kobu sɔɔ.
⁸ Yen sɔ, wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i nɔn maruo tɔɔ tɛ sɔɔ u koo se u beɛ wɔrima.
 Domi u gɔru doke u bwesenu ka nin sinambu mɛnna
 u bu win mɔru sɔɔsi ka yen dam.
 Kpa n sāare nge ba tem mɛ kpuro dɔɔ doke win mɔrun sɔ.

*Yinni Gusunə**u nəə mwεeru kua*

⁹ Saa ye səə, Yinni Gusunə u koo təmbun yari dεεrasia
kpa bu win yīsiru soku bu nūn sā sannu.

¹⁰ Be ba nūn sāamə ba yarinε baama,
ba koo ka nūn kēnu naawa saa Etiopin daanun gurun di.

¹¹ Yen təə te, bεε win təmbu Isireliba,
i n sekuru wasi bεen daa kōsa ka bεen tora ni i kua səə.
Domi u koo be ba ra tii sue bεen suunu səə wuna,
kpa bεen tiin tən biaru tu kpe win guu dεerarun wəllə.

¹² U koo de təmbu fiiko ba n wāa bεen suunu səə
be ba n tii sue.

Ba koo win yīsiru soku u ka bu kōsu.

¹³ Isireli be ba tie, ba n maa kōsa mə.

Ba n maa weesu mə.

Gari kōsi yi n ko n wāa ben nəsə.

Ba ko n wεrewa,

goo kun bu baasimə.

*Yerusalemugibu**ba koo wurama*

¹⁴ Bεε Siəniɡibu, i gōru dobun kuuki koowo.

Bεε Isireliba kpuro gesi, i nuku dobun kuuki koowo.

Bεε Yerusalemugibu, i yēriə

kpa i nasaran kuuki ko ka bεen gōru kpuro.

¹⁵ Yinni Gusunə u bεen sεeyasiabu kpeesia bi u koo raa bεε ko.

U bεen yibereba yarinasia.

Gusunə sina boko, bεε Isireliban Yinni, u wāa bεen suunu səə.

I n maa kōsa gaa wasi.

¹⁶ Yen təə te, ba koo bεε Yerusalemugibu sə bu nεε,

i ku bεrum ko Siəniə.

I ku de bεen gəma dwiia.

¹⁷ Gusunə bεen Yinni u wāa bεen suunu səə.

U sāawa nge tabu durə wi u ra faaba ko.

U koo nuku doo bakabu ko bεen sə.

U n maa gāanu gerumə yèn sə u bεε kī.

U ko n nuku doo bakabu mə.

¹⁸ Be ba wāa nuku sankiranu səə

yèn sə ba ka Yerusalemu tonda,

ba wāa sekuru səə te ta bu buniemə nge səmunu,

ma ba ku ra maa win təə bakanu di,

beya u koo mennama.

¹⁹ Yen təə te, u koo be ba bεε dam dimə wəri,

kpa u yeməbu faaba ko.

U koo be ba raa gira menna

kpa u de bu təmbu nuku dobu wē

kpa bu yīsiru yari tem kpuro səə

mī ben baawure u raa sekuru dimə.

²⁰ Yen təə te, u koo de i wurama.

Saa ye səə, u koo bεε menna.

Təmbu ba koo bεε bεere wē

kpa i yīsiru yari handunian bwesenu kpuron suunu səə

sanam me u koo ka been yobu wurama i bu wa.
Wi, Yinni Gusunawa u yeni gerua.

ASEE

Saa Babilonin diya Asee u wurama yorun di Yerusalemuɔ ka Yuda gabu sannu. Saa ye Yuda be, ba wurama ba wāa Yerusalemuɔ, yera ba Yinni Gusunɔn s̄aa yee ten bana seewa. Adama ben hania ye, ya ra yemia ma ba s̄aa yee ten bana deri wahala ye ba waamɔn s̄ō saa Samarigibun min di ka sere maa ḡō te ta dua ben suunu s̄ɔn s̄ō. Yera be ba dukia m̄ɔ, ba tii dii geenu baniamm̄e. Saa ye s̄ɔɔ, ben goo kun maa k̄iru m̄ɔ u ka Yinni Gusunɔn s̄ɔmburu ko. Ma Asee u seewa u Yudaba gerusi.

Yen biru u bu dam k̄ēm̄ɔ bu ka bana ye se. Win gari yi s̄ɔɔ, u n̄e, bu Gusunɔ m̄em n̄ɔw̄ɔ kpa bu win s̄ɔmburu n̄ɔni doke. Yera ya buram bo n kere ba n ben tiin arufaani kasu.

Tire ten kpunaa

1. S̄aa yerun bana, wiru 1.
2. S̄aa yee kpa ten girima, wiru 2.

S̄aa yerun bana

¹ Darusi P̄eesiban sina bokon bandun w̄ɔɔ yirusen suru n̄ɔɔba tiasen t̄ɔɔ ḡbiikuru s̄ɔra Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni u ka Sorobabeli Sealitielin bii, Yudaban kparo ka ȳaku kowo t̄ɔnwero Yosue, Yosadakin bii gari kua saa win s̄ɔm̄ɔ Aseen n̄ɔn di u n̄e,

² b̄e Isireliba i m̄ɔ, saa kun tura i ka n̄en s̄aa yeru bani.

³ Yen s̄ɔna na b̄e gari yini s̄ɔm̄ɔ na n̄e,

⁴ n̄ b̄e w̄ere i n w̄aa dii buranu s̄ɔɔ ni ba s̄oma kua, kpa n̄en s̄aa yeru ta n bansu s̄aa?

⁵ Yen s̄ɔna n̄e, w̄ollu ka tem Yinni na n̄e, i bwisikuo b̄e daa ye i m̄ɔn s̄ō.

⁶ Wee i d̄ianu duurum̄ɔ too, adama fiikowa i ḡēm̄ɔ. I dim̄ɔ, adama i n̄ debum̄ɔ. I n̄rum̄ɔ, adama b̄e n̄ru kun kpeem̄ɔ. I ȳanu dokem̄ɔ, adama nu n̄ b̄e wooru giramm̄e. I n̄ b̄e n̄ k̄s̄iaru m̄wa, ta ra doon̄ewa nge te ba doke b̄ɔ ḡere s̄ɔɔ.

⁷ Yen s̄ō, n̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni na n̄e, i bwisikuo b̄e daa ye i m̄ɔn s̄ō.

⁸ I seewo i da guur̄ɔ i d̄aa kasuma i ka n̄en s̄aa yee te bani, kpa i man b̄ere w̄e. Ye s̄ɔra ko na n nuku dobu m̄ɔ. N̄e, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ I tamaa i ko i d̄ianu wawa too b̄e n̄ gbean di. Adama wee fiikowa i wa. Fiiko ye i wa i ka da yenu mi, ma na ye wom wure na yarinasia. Mban s̄ō. Ȳen s̄ō i n̄en s̄aa yeru deri ta kua bansu. Ma baawure u sende u ka win tiin diru bani. N̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹⁰ Yen s̄ɔna gura kun maa n̄em̄ɔ. M̄eya tem kun maa b̄e d̄ianu w̄em̄ɔ nge me n ween̄e.

¹¹ Na dera gbeburu kua b̄e n̄ tem kpuro s̄ɔɔ ka guun̄ɔ. Ma alikama ka res̄em ka olifi kpuro ya gbera. D̄ia ni tem mu ra k̄piisie gesi kpuro, nu gberawa. Ma t̄ambu ka yaa sabenu n̄ɔni s̄ɔre. Ma b̄e n̄ s̄oma ye i m̄ɔ kpuro ya kua kam.

¹² Yera Sorobabeli, Sealitielin bii, ka ȳaku kowo t̄ɔnwero Yosue, Yosadakin bii, ka Isireli be ba tie kpuro, ba Gusunɔ ben Yinnin gari yi m̄em n̄ɔw̄a nge m̄e Gusunɔ u win s̄ɔm̄ɔ Asee s̄ɔw̄a u bu s̄ō. Ma ba nanda wi, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

¹³ Asee, Yinni Gusunɔn ḡoro u bu s̄ɔw̄a ye Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄ɔw̄a. U n̄e, Yinni Gusunɔ u w̄aa ka b̄e.

¹⁴ Ma u Sorobabeli, Yudaban kparo ka Yosue, yāku kowo tɔnwero ka sere Isireli be ba tie dom yamia. Ba na ba ben Yinni wī u wɔllu ka tem mɔn s̄aa yee ten s̄amburu torua,

¹⁵ Darusin bandun w̄ɔɔ yirusen suru n̄ɔɔba tiasen s̄ɔɔ yenda nnese s̄ɔɔ.

S̄aa yee kpa ten girima

2

¹ W̄ɔɔn suru n̄ɔɔba yirusen s̄ɔɔ yenda tiase s̄ɔɔra Yinni Gusun̄ɔ u Asee s̄ɔɔwa u n̄ɛɛ,

² a Sorobabeli, Sealitielin bii, Yudaban kparo, ka yāku kowo tɔnwero Yosue, Yosadakin bii, ka sere Isireli be ba tie s̄ɔɔw̄ɔ a n̄ɛɛ,

³ be, be ba tie s̄ɔɔ, ben wara u s̄aa yee ten yellu yē ten girima gbiikaa s̄ɔɔ. Tē, am̄ɔna ba tu waasin̄ɛ. Nge m̄ɛ ta s̄aa mi, ta ñ s̄aare kam dirum ben n̄ɔni s̄ɔɔ?

⁴ Yen s̄ɔ tē, n̄ɛ, Gusun̄ɔ w̄ɔllu ka tem Yinni, na n̄ɛɛ, Sorobabeli, ka Yosue, ka Isireli be ba tie, bu tii dam k̄ɛȳɔ, kpa bu s̄amburu ko. Domi na w̄aa ka be.

⁵ Nge m̄ɛ na bu n̄ɔɔ m̄w̄ɛru kua sanam m̄ɛ na bu yarama Egibitin di, nge m̄ɛya na maa bu s̄ɔm̄ɔ gis̄ɔ ma n̄ɛn Hunde w̄aa ka be. Yen s̄ɔ, bu ku b̄erum ko.

⁶ N̄ɛ, Gusun̄ɔ w̄ɔllu ka tem Yinni, na ñ maa t̄ɛm̄ɔ n̄ ka w̄ɔllu ka tem ka nim w̄ɔku sira.

⁷ Kon bwesenu kpuro sira kpa n de bu nin dukia gea kpuro gurama bu ka na n̄ɛn s̄aa yeru mini. Kpa n s̄aa yee te girima yibia. N̄ɛ, Gusun̄ɔ w̄ɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

⁸ N̄ɛna na sii geesu ka wura m̄ɔ.

⁹ Tē, dii ten girima ya koo yellugia kera. Miya kon t̄ambu b̄ari yendu w̄ɛ. N̄ɛ, Gusun̄ɔ w̄ɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

T̄ɔn be ba ñ d̄ɛre

¹⁰ Darusin bandun w̄ɔɔ yirusen suru n̄ɔɔba n̄nesen s̄ɔɔ yenda nnese s̄ɔɔra Yinni Gusun̄ɔ u ka win s̄ɔm̄ɔ Asee gari kua u n̄ɛɛ,

¹¹ a yāku kowobu woodan gari yini bikio a n̄ɛɛ,

¹² goo ù n yāku yaa b̄akua win yaberun kasaɔ, ma win yabe kasa ye, ya p̄ɛɛ baba, ñ kun m̄ɛ kpee, ñ kun m̄ɛ tam, ñ kun m̄ɛ gum, ñ kun m̄ɛ d̄ianu ganu, ba tamaa d̄ia ni, nu kua Yinni Gusun̄ɔginu?

Ye Asee u bu bikia m̄ɛ, yera ba wisa ba n̄ɛɛ, aawo!

¹³ Ma Asee u maa bu bikia u n̄ɛɛ, goo ù n disi duura yèn s̄ɔ u goru baba, ma u seewa u maa d̄ia ni baba, d̄ia nin tii nu kua disiginu?

Ma yāku kowo be, ba wisa ba n̄ɛɛ, oo, d̄ia nin tii nu disi duurawa mi.

¹⁴ Yera Asee u maa n̄ɛɛ, am̄ɛniwa Yinni Gusun̄ɔ u gerua u n̄ɛɛ, nge m̄ɛya b̄ɛɛ Isireliba i s̄aa win n̄ɔni s̄ɔɔ. M̄ɛya maa b̄ɛɛn n̄ɔman s̄ɔma ya s̄aa. Ye i n̄un w̄ɛm̄ɔ kpuro, ya disi m̄ɔ.

I laakari koowo saa t̄ɛn di

¹⁵ N n men na, i bwisikuo ye ya b̄ɛɛ deema n ka gis̄ɔ girari i sere kpenu m̄enna i ka s̄aa yee te bani.

¹⁶ Wee b̄ɛɛn goo ù n seewa u alikaman sakaku yendu kasum da birar̄ɔ, ma u ye so, w̄akura u ra wa. U n maa seewa u tam ditiri weeraakuru kasum da res̄em gama yer̄ɔ, ditiri yenda u ra wa.

¹⁷ N̄ɛ, Gusun̄ɔ na b̄ɛɛn s̄amburu kam koosia. Na d̄era guru kpenu b̄ɛɛn d̄ianu sanku nu k̄s̄a, nu bukusa duura. Adama ka m̄ɛ, i ñ wurame n̄ɛn mi. N̄ɛ, Yinni Gusun̄ɔwa na yeni gerua.

¹⁸ Yen sɔ̄, i bwisikuo ye ya bɛɛ deema n ka gisɔ̄ girari saa mìn di ba ka sãa yee ten kpɛɛkpɛɛku swĩi ba deri. Gisɔ̄n tɔ̄ru ta sãawa wɔ̄ɔn suru nɔ̄ɔba nnɛsen sɔ̄ɔ yɛnda nnɛseru. I de i bwisiku.

¹⁹ I maa dīanu mɔ̄ biranu sɔ̄ɔ? Bɛɛn gbean dãa binuginu mara? Aawo, adama saa gisɔ̄n di, kon bɛɛ durom kua.

Nɔ̄ɔ mwɛɛ ni Yinni Gusunɔ̄

u Sorobabeli kua

²⁰ Yinni Gusunɔ̄ u kpam ka Asee gari kua nɔ̄n mɛɛruse suru win sɔ̄ɔ yɛnda nnɛse te sɔ̄ɔ u nɛɛ,

²¹ a Sorobabeli, Yudaban kparɔ sɔ̄ɔwɔ̄ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ̄ kon wɔ̄llu ka tem sira.

²² Kon sinambu kpuron bandu fuka kpa n ben dam kpeesia. Kon bɛɛn tabu kɛkɛ yi dumi gawe ka be ba dua yi sɔ̄ɔ fukiri ka sere maa dumi ka yin maasɔ̄bu. Ben tii tiinɛwa ba koo goona ka takobiba.

²³ Yen tɔ̄ te, kon nɛn sɔ̄m kowo Sorobabeli, Sealitielin bii sua kpa n nùn ko nɛn yīreru. Domi wiya na gɔ̄sa. Nɛ, Gusunɔ̄ wɔ̄llu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

SAKARI

Sakari ka Asee, waati tia sɔra ba ben sɔmburu kua. Adama ben gari kun sãa tia. Asee u Isireliba kirɔ kuawa bu ka Yinni Gusunɔn sãa yeru bani. Ma Sakari u gerua ye ya sia wee ye ya ka handuniagibu kpuro yã. Win kãsi dabi ni u wan sɔ, u tɔmbu kirɔ kua bu ka gɔru gɔsia. U nɛɛ, sunɔ win nɔɔ mwɛɛru Gusunɔ u kua, u koo na u bandu di kpa u tɔmbu yakia yorun di.

Sa ko kpɪ su tire ten gari bɔnu ko yiru.

Tire ten kpunaa

1. Sakarin kãsi ni u wa ka win kirɔba, wiru 1n di sere wiru 8.
2. Ye ya koo kooa sia, wiru 9n di sere wiru 14.

SAKARIN KÃSINU

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu sokumɔ bu wurama

¹ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru nɔɔba itase sɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua u nɛɛ,

² nɛ, Yinni Gusunɔ na ka bɛɛn baababa mɔru kua too.

³ Yen sɔ, na bɛɛ sɔmɔ, i wurama nen mi, kpa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni n maa wura bɛɛn mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴ I ku ka bɛɛn baababa weena be nen sɔmɔ gbiikobu ba nen gari sɔɔwa ba nɛɛ, bu ben daa kɔsa derio. Adama ba ñ sɔmɔ be swaa daki bu sere man mem nɔɔwa.

⁵ Mana bɛɛn baaba be, ba wãa tɛ. Sɔmɔ ben tii, ba wãa sere ka tɛ?

⁶ Aawo, ba gu. Ka mɛ, wooda ka gari yi na nen sɔmɔ be wɛ, ba yi bɛɛn baababa sɔɔwa, ma ba gɔru gɔsia ba nɛɛ, nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na bu kua nge mɛ na gɔru doke ben daa kɔsan sɔ.

Sakari u dumi wa kãsiru sɔɔ

⁷ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru wɔkura tiase, wi ba mɔ Sebati, win sɔɔ yɛnda nnese sɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua kãsiru sɔɔ.

⁸ Wee ye u wa kãsi te sɔɔ. Wɔkuru, u durɔ goo wa u dum swãa sɔni u ka yɔ dɔnu ganun suunuɔ, wɔwa gaa sɔɔ. Ma dum swɛɛ ka dum bɛrɔ wurusu ka dum kaaba yi wãa win biruɔ.

⁹ Ma u bikia u nɛɛ, nen Yinni, mba dumi yin tubusianu.

Ma Gusunɔn gɔrado wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, kon nun yi tubusia.

¹⁰ Yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, dumi yi, yi sãawa yi Gusunɔ u gɔrima yi ka tem bukiana.

¹¹ Ma dumi yin tii yi gɔrado wi sɔɔwa yi nɛɛ, sa tem bukiana sa wa mɛ kpuro mu wãa bari yɛndu sɔɔ.

¹² Ma gɔrado wi, u nɛɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, sere saa yerà kaa Yerusalemu ka Yudaban wuu si su tien wɔnwɔndu wa, si a ka mɔru sãa saa wɔɔ wata ka wɔkurun di.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔrado wi wisa ka gari dori yi yi nùn gɔru yemia.

Yinni Gusunɔ

u koo kpam Yerusalemu gɔsi

¹⁴ Gɔrado wi, u maa nùn sɔɔwa u nɛɛ, a geruo a nɛɛ, amɛniwa wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

U nɛɛ, u Yerusalemu ka Siɔnin kɪru mɔ ta kpã.

15 Meya u ka bwese ni nu tii sue mǝru mǝ.
 Yellu u raa ka nu mǝru kua fiiko.
 Ma nu Yerusalemu kǝsa kua.
 16 Yen sǝna wi, Gusunǝ wǝllu ka tem Yinni u nɛɛ,
 u koo Yerusalemun wǝnwǝndu ko.
 Ba koo win sǝa yeru bani.
 Kpa bu Yerusalemun kpɛɛkpɛɛku yǝire.
 17 Win wusu su koo dukia yibu.
 U koo maa Yerusalemu nukuru yemiasia.
 Kpa u maa ye gǝsi win tiin sǝ.
 Wi, Gusunǝ, wǝllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

Sakari u kǝbi nne

ka sekobu nne wa kǝsiru sǝ

2

1 Sakari u nǝni seeya ma u maa kǝbi nne wa.
 2 Ma u gǝrado wi u ka nǝn gari mǝ bikia u nɛɛ, kǝbi yirǝ mini.
 Ma u nǝn wisa u nɛɛ, kǝbi yi yi Yudaba ka Isireliba ka Yerusalemugibu yarinasiawa mi.
 3 Yen biru, Yinni Gusunǝ u maa nǝn sekobu nne sǝǝsi.
 4 Ma u nǝn bikia u nɛɛ, mba seko be, ba kobu na.
 Ma u nǝn wisa u nɛɛ, ba nawa bu ka kǝbi yi tǝya ko, kpa bu yi bǝǝku yi, yi yi Yudan tem wǝri yi men tǝmbu yarinasia sere ben goo kun kpǝa u ka tii yina.

Sakari u wɛɛ wa kǝsiru sǝ

5 Ye Sakari u maa mɛɛra, yera u durǝ goo wa u wɛɛ yǝirutii neni.
 6 Ma u nǝn bikia u nɛɛ, mana a dǝǝ.
 Ma u wisa u nɛɛ, na dǝǝwa n Yerusalemu yǝire n ka yen dɛɛbu ka yen yasum wa.
 7 Sanam mɛ Gusunǝn gǝrado wi u ka nǝn gari mǝ, u susim wee, yera gǝrado goo u maa na u ka wionǝ yinna.
 8 Ma u nǝn sǝǝwa u nɛɛ, a duka doo a aluwaasi wi sǝ a nɛɛ, Yerusalemu ya koo ko wuu gɛ ba n maa gbǝraru toosimǝ. Domi gen tǝmbu ka gen yaa sabenu koo dabia.
 9 Yinni Gusunǝ u maa nɛɛ, u ko n sǝa nge gbǝra dǝǝgiru Yerusalemu yen sǝ.
 Meya u ko n maa sǝa yen bɛɛɛɛ.

Yinni Gusunǝ u be ba raa

kpikuru da soku

10 Sakari u nɛɛ,
 Yinni Gusunǝ u gerua u nɛɛ,
 bɛɛ be u raa yarinasia handunian goonu nne ye sǝǝ,
 i wurama.
 I seema i wurama saa sǝǝ yɛsan nǝm geu gian di.
 11 Bɛɛ Yerusalemugibu, bɛɛ be i yoru dimǝ Babilonia,
 i kisirama.
 12 Domi wi, Gusunǝ wǝllu ka tem Yinni u nɛɛ,
 yeniban biru,
 Yerusalemun bɛɛɛɛ ya koo wurama.
 Wee u man gǝriǝ bwese ni nu bɛɛn yǝnu guran mi.
 U nɛɛ, nǝn n maa bɛɛ baba,
 ya sǝawa nge win tiin nǝniya nu baba.

13 Wee u koo nu noma doke
kpa nu gɔsia bɛɛn yobu.

Saa ye sɔɔra nu koo gia ma Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa u man gɔrima.

14 Wiya u nɛɛ, bɛɛ Yerusalemugibu, i nuku doɓun kuuki koowo.
Domi u koo na u n ka bɛɛ waa.

15 Bwese dabina nu koo wura wi, Yinni Gusunɔn mi gia yen tɔɔ te,
kpa nu ko win tɔmbu,
kpa u n waa ka be.

Saa ye sɔɔra i ko i gia ma wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u man gɔrima.

16 U ko n maa Yuda mɔ tem dɛɛram mɛ sɔɔ.
U koo maa Yerusalemu gɔsi.

17 Baawure u koo nɔɔ mari Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
Domi u koo seema win waa yee dɛɛrarun di.

Sakari u yaku kowo wa

kasiru sɔɔ

3

1 Sakari u Yosue yaku kowo tɔnwero wa u yɔ Yinni Gusunɔn gɔradon *
wuswaaɔ. Ma Setam † u yɔ win nɔm geuɔ u ka nɔn taare wɛ.

2 Ma Yinni Gusunɔn gɔrado u Setam sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ u nun gerusi wi,
wi u Yerusalemu gɔsa. A n̄ yɛ ma Yosue u sɔawa nge dɔa nɔɔ ge ba wuna dɔɔn
di?

3 N deema yaa disinugina Yosue u sebua u ka yɔ gɔrado win wuswaaɔ.

4 Ma gɔrado wi, u be ba yɔ win wuswaaɔ sɔɔwa u nɛɛ, bu Yosuen yaa disinugii
ni wuna. Ma u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, wee na nun wunen toranu wuna. Ma na nun
tɔɔ baka yānu sebusia.

5 U maa wooda wɛ u nɛɛ, bu nɔn dawani ye ya dɛɛre bɔkusio. Ma ba nɔn ye
bɔkusia. Ma ba nɔn yānu sebusia. Saa ye sɔɔ, gɔrado wi, u yɔ mi.

6 U Yosue gari yini sɔɔwa u nɛɛ,

7 ameniwa wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u gerua. U nɛɛ,
à n s̄imɔ win swɛɛ sɔɔ,
ma a win woodaba mem nɔɔwammɛ,
wuna kaa win s̄a yeru ka ten yaaran sɔmburu kpara.
U koo nun kowa be ba win sɔmburu m̄n turo.

Yinni Gusunɔ

u koo win sɔm kowo naawa

8 Yosue, wunɛ yaku kowo tɔnwero,
wunɛ ka wunen tɔn be ba s̄ wunen wuswaaɔ,
i swaa dakio i nɔ.

Tɔn be, ba ko n gina sɔawa ȳreru wi u sisin s̄.

Domi Yinni Gusunɔ u koo win sɔm kowo gɔrima wi u s̄a kp̄ii p̄tura.

9 Wunɛ Yosuen wuswaaɔ, u kperu garu ȳimɔ.

Wuswɛɛ nɔɔba yiruwa ta mɔ.

Win t̄iwa u koo yore te sɔɔ.

Kpa u tem m̄n toranu wuna s̄ɔ teeru.

10 Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,
yen tɔɔ te, i ko i sokuna i nuku doɓu ko b̄ori yɛndun s̄ bɛɛn dɔa gbaanɔ.

* **3:1 Yinni Gusunɔn gɔrado** - Ka Heberum ba yorua Yinni Gusunɔ tɔna. † **3:1 Setam** - Win sambura
u ka taare da Gusunɔn wuswaaɔ.

*Sakari u dabu wuraguu
ka dāa ye ba m̀ò olifi wa
kāsiru s̀əə*

4

¹ Gusunən gərado wi u ka Sakari gari m̀ò u na u ǹùn yamia nge m̀e ba ra t̀onu dom yami.

² Ma u ǹùn bikia u n̄e, mba a waam̀ə mi.

Ma u ǹùn wisa u n̄e, wuran dabuwa na waam̀ə g̀en ẁəll̀ə ba wekeru garu s̀ondi. Weke te, ta k̀āanu ǹəəba yiru m̀ə. Nin ẁəll̀əwa ba fitilanu s̀ondi tia tia. K̀āa nin min diya gum mu ra ka de fitila nin mi.

³ Olifin dānu yiru ya w̄a weke ten b̀əku. Teeru n̄əm dwaru gia, teeru maa n̄əm geu gia.

⁴ Ma Sakari u wure u gərado wi bikia u n̄e, yinni, mba yeniba kpuron tubusianu.

⁵ Ma Gusunən gərado u n̄e, a n̄ yen tubusianu ȳ?

^{6a} Ma Sakari u n̄e, aawo, yinni. Ma gərado u n̄e,

^{10b} fitila ǹəəba yiru ye, ya s̄awa Yinni Gusunən n̄əni yi yi tem bukianam̀ə.

¹¹ Ma Sakari u maa n̄e, mba olifin dānu yiru ye ya w̄a dabu gen n̄əm geuo ka gen n̄əm dwarə min tubusianu.

¹² U maa bikia u n̄e, mba olifin k̀āanu yiru yen tubusianu ni nu w̄a dabun k̀āanu yiru yen b̀əku, m̀in di gum kokum̀ə nge wura.

¹³ Yera u wisa u n̄e, a n̄ nin tubusianu ȳ?

Ma u n̄e, aawo, Yinni.

¹⁴ U ǹùn wisa u n̄e, nu s̄awa t̄ambu yiru be na g̀əsa ba n̄e, tem kpuron Yinni s̄am̀ə.

Ǹəə mw̄enu Sorobabelin s̄

^{6b} Yera u maa n̄e, wee ye Yinni Gusunə u Sorobabeli s̄əmə. U n̄e,

n̄ n̄ m̀ə ka wi, Sorobabelin dam

n̄ kun m̄e ka win yiikowa

u koo kp̄i u s̄amburu ko.

Adama ka wi, Gusunən Hunden dama.

Wi, w̄əllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

⁷ U maa n̄e,

Sakari, mba n̄ da n̄ guu baka te ta w̄a Sorobabelin wuswaa.

Sorobabeli wi, u koo tu k̀əra

kpa u kpee geeru yara

te ba koo s̀ondi s̄a yerun wii kpiir.

Saa ye s̀əə, t̄ambu ba koo nuku doḅun kuuki ko ba n̄ m̀ə

anna a kpee buraru wa.

⁸ Yinni Gusunə u maa Sakari s̄əwa u n̄e,

⁹ Sorobabeliwa u dii ten kpēekpēeku sw̄i.

Wiya u koo maa ten bana wiru go.

Saa ye s̄əra n̄en t̄ambu ba koo gia ma n̄e, Gusunə w̄əllu ka tem Yinniwa na nun g̀ərima.

^{10a} Yen s̄, bu ku s̄ambu ten tore ḡem

baa t̄a n̄ s̄āan na piibu.

Ba koo nuku doḅu ko

b̄a n̄ w̄̄e wa

yi ba ra ka ganan d̄endabu m̄eri

Sorobabelin nɔmɔɔ.

Sakari u tireru wa ta yɔɔwa

5

¹ Sakari u maa nɔni seeya kāsiru sɔɔ ma u tire kureru garu wa ta yɔɔwa.

² Ma Gusunɔn ɔrado u nɔn bikia u nɛɛ, mba a waamɔ mi.

Ma u nɔn wisa u nɛɛ, tire kureru gara na waamɔ ta yɔɔwa. Ten dɛɛbu sāawa ɔɔm soonu yɛndu. Ten yasum maa ɔɔm soonu wɔkuru.

³ Yera u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, bōriya ta sɔɔwa yi yi koo yabi tem mɛ kpuro sɔɔ. Ten bee tiaɔ, ba yoruawa ma ba koo ɔbɛnɔbu kpuro gira minin di. Bee tiaɔ maa ba koo be ba ra bōri weesugii ko gira.

⁴ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin tiwa u koo de bōri yi, yi na kpa yi ɔbɛnɔbun yɛnusu di ka sere be ba ra ka Yinni Gusunɔn yīsiru bōre kam. Miya yi koo sina yi yin wāa yeru ko kpa yi ben dirun kpɛɛkpɛɛku ka ten kpenu di.

Sakari u tɔn kurɔ goo wa

kāsiru sɔɔ

⁵ Gusunɔn ɔrado wi, u Sakari susi ma u nɛɛ, a nɔni seeyo a wa ye ya yarim wee.

⁶ Ma u nɔn wisa u nɛɛ, mba mi.

Ma u nɛɛ, birera mi, ta yarim wee tɛ sɔɔ tem min tɔmbu kpuron toranu yiba.

⁷ Sanam mɛ bire ten wukiritia ye ba kua ka pɛrum ya wukiarɔ, yera u kurɔ goo wa u sɔ ten sɔɔwɔ.

⁸ Ma ɔrado wi, u nɛɛ, kurɔ wi, u sāawa toranu.

Ma u wure u kurɔ wi taare bire ten sɔɔwɔ, ma u wukiri.

⁹ Ye u maa nɔni seeya wɔllɔ, yera u kurɔbu yiru gabu wa kāsiru sɔɔ. Kurɔ be, ba kasi mɔ nge kpakpaye, ma woo ga yi suamɔ. Ma ba na ba bire te sua ba ka da wɔllɔ.

¹⁰ Ma u ɔrado wi bikia u nɛɛ, mana ba ka tu dɔɔ.

¹¹ U nɔn wisa u nɛɛ, ba ka tu dɔɔwa Babilonin temɔ. Miya ba koo tu diru bania. Bā n tu bana ba kpa, kpa bire te, ta n wāa mi.

Sakari u tabu keke nne wa

kāsiru sɔɔ yi dumi gawe

6

¹ Sakari u maa nɔni seeya ma u tabu keke nne wa yi dumi gawe yi yariɔ guunu yirun baan di. Guu ni, nu sāawa sii ganduginu.

² Tabu keke ɔbiikaa, dum swɛɛya yi gawe. Yiruse, kɔnkɔrɔba.

³ Itase, kaaba. Nnɛse, dumi yi yi bau swāasu mɔ.

⁴ Ma u ɔrado wi u ka nɔn ɔari mɔ bikia u nɛɛ, berɔ mi nɛn Yinni.

⁵ U nɔn wisa u nɛɛ, wɔllun ɔoonu nɛn wosa si su raa wāa Gusunɔ, tem kpuron Yinnin bɔkuɔ. Siya su tɛ doonɔ.

⁶ Dum kɔnkɔrɔ be ba tabu keke yen tia gawe mi, ba dɔɔwa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Ma dum kaa be, ba swīi. Adama dum bau swāasugii yi, yi dɔɔwa sɔɔ yɛsan nɔm dwareu gia.

⁷ Dum swɛɛ yi, yi yara ma yi kana yi da yi tem bukiana. Ma ɔrado wi, u yi sɔɔwa u nɛɛ, yi doo yi tem mɛ bukiana.

Ma yi tem mɛ bukiana.

⁸ ɔrado wi, u nɔn soka u nɛɛ, a mɛerio a wa. Dumi yi yi da sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, yi Gusunɔn mɔru suresiawa bera mi.

*Ba koo Yinni Gusunən**sāa yeru seeya*

⁹ Yinni Gusunə u Sakari sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁰ a yoo beni, Helidai ka Tobiya ka Yedayan kɛnu mɔɔ kpa a da Yosiasi, Sofonin biin yenuɔ mi yoo be, ba wāa sanam mɛ ba tunuma Babiloniɔ.

¹¹ Kpa a sii geesu ka wura sua a ka sina furɔ ko ge kaa doke Yosue, yāku kowo tɔnwero, Yosadakin biin wirɔ.

¹² Kpa a nūn sɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ, goo wāa wi ba mɔ kp̄ii pɔtura.

Saa win min diya wāara koo yari

kpa u nɛn sāa yee te bani.

¹³ U koo sina yānu sebe,

kpa u sina win sina gɔnɔɔ u tɔmbu kpara.

Yāku kowo ko n wāa win bəkuɔ

kpa ba n nɔɔ tia sāa mam mam.

¹⁴ Sina furɔ ge, ga ko n wāawa nɛ, Yinni Gusunən sāa yerɔ. Geya ga koo de bu Helɛmu ka Tobiya ka Yedaya ka Hɛni, Sofonin bii yaaya.

¹⁵ Ma Sakari u nɛɛ, be ba wāa n toma, ba koo na bu sāa yee te bani. Saa ye sɔra ba koo gia ma nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na nun gɔrima.

Yeni kpuro ya koo koorawa i n nɛ, Gusunə bɛɛn Yinnin gere mɛm nɔɔwa mam mam.

*Nɔɔ bəku te ba ka**Yerusalemun bansu yaayama***7**

¹ Darusin bandun wɔɔ nɛɛse sɔɔ, yen suru nɔɔba nɛɛse wi ba mɔ Kisilun sɔɔ nɛɛse sɔra Yinni Gusunə u ka Sakari gari kua u nɛɛ,

² Beteligibu ba raa Saresee ka Regemu Melɛki ka gabu gɔra Gusunə wəllu ka tem Yinnin sāa yerɔ bu ka win durom kana.

³ Kpa bu maa yāku kowobu ka win sɔmɔbu bikia bā n ko ba n sumən na, kpa ba n nɔɔ bəkuɔ wɔɔn suru nɔɔbuse kpuro sɔɔ nge mɛ ba mɔ tɛɛbun di.

⁴ Yera Gusunə, wəllu ka tem Yinni u Sakari sɔɔwa u nɛɛ,

⁵ a yāku kowobu ka tɔn be kpuro wisio a nɛɛ,

saa wɔɔ wata ka wəkurun di, ba ra nɔɔ bəke

kpa ba n wāa nuku sankiranu sɔɔ wɔɔn suru nɔɔbuse ka nɔɔba yiruse sɔɔ.

Adama ba n ye mɔ bu ka man bɛɛrɛ wɛ.

⁶ Bā n maa dimɔ, ba nɔrumɔ, ben tiin sɔna.

⁷ Yellu, nɛ, Yinni Gusunə na tɔmbu kirɔ kua ka gari yinin bweseru nɛn sɔmɔ gb̄iikobun min di. Saa ye sɔɔ, Yerusalemu ka wuu si su ka ye sikerɛnɛn tɔmbu ba wāa bəri yendu sɔɔ, ma tɔmba yiba sɔɔ yɛsan nom dwardu gia ka wɔwɔɔ.

⁸⁻⁹ Gusunə wəllu ka tem Yinni u maa Sakari sɔɔwa u nɛɛ, a tɔn be gari yini yaayasio yi yi nɛɛ,

bu tɔmbu sirio dee dee,

kpa ba n tɔn geeru ka wɔnwɔndu mɔɔsine.

¹⁰ Bu ku gɔminibu ka gobekuba

ka sɔbu ka sārɔbu dam dɔre.

Bu ku maa ben winsim kɔsa bwisikusi.

¹¹ Adama ba n gari yi swaa sue. Ba swaa taayawa.

12 Ma ba ben gōrusu bəbiasia nge kpee kpikiru. Ba ñ ne, Gusunə wəllu ka tem Yinnin wooda ye swaa daki, ye na bu wē saa nen səməbun min di, be nen Hunde u ka gari kua. Ma ben swaa taa bi, bu man mərɔ kua too.

13 Sanam mɛ na bu soka, ba ñ wisa.
Yen sōna nen tii na ñ maa bu wisa
sanam mɛ ba man somiru kana.

14 Yen sōna na bu yarinasia bwesenu kpuron suunu sɔɔ ni ba ñ daa yē.
Ma ba ben tem deri dirum
goo ku ra maa sare mi.
Ma tem gem mɛ, mu kua bansu.
Nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yinni Gusunə u koo

Yerusalemu wesia nge yellu

8

1 Gusunə wəllu ka tem Yinni u gerua u nɛɛ,

2 nen nisinu kpā Yerusalemun sō.
Domi na ye kī gem gem.

3 Yen sōna na nɛɛ, kon wura Yerusalemu ye sɔɔ
kpa na n wāa mi.
Ba koo ye soku wuu gemguu.

Kpa bu maa nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinnin guu te soku guu dɛɛraru.

4 Durə təkənu ka kurə təkənu
nu koo ka deki sīima
kpa nu na nu sina yen batumaba sɔɔ.

5 Bii aluwaasiba ka bii wəndiaba
ba koo yibu yen batuma be sɔɔ
ba n dweebu mɔ.

6 Isireli be ba tien nɔni sɔɔ,
ya ko n sāa nge ye ya kun kpē yu kooru.
Adama nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinni,
kon kpī n maamaaki ye ko.
Nɛna na yeni gerua.

7 Wee na nen tɔmbu faaba mɔ
be ba wāa sōɔ yari yerə ka sōɔ duu yerə.

8 Kon ka bu wurama kpa bu sina Yerusalemu
ba n sāa nen tɔmbu
kpa na n maa sāa ben Yinni gemgii
wi u naanɛ mɔ.

9 Wee ye nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinni na gerua.
Na nɛɛ, i wərugəru koowo

bɛɛ be i nua gisə ye nen səməbu ba gerua
sanam mɛ ba nen sāa yee ten kpɛɛkpɛku swīi.

10 Domi yellu, goo ku ra win səmburun kəsiaru wa.
Goo ku ra maa yaa sabe ni nu nùn səmburu kuan kəsiaru wē.
Saa ye sɔɔ, goo ku ra yari.

Goo ku ra maa du ka bəri yendu yiberɛban sō.
Domi na tɔmbu yōsuwa bu ka wərina.

11 Adama tē, na ñ maa Isireli be ba tie kuammɛ nge mɛ na kua yellu.
Nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

12 Kon de bəri yendu tu duwa tem sɔɔ kpuro.

Resem ya koo ma.

Gura ya koo ne

kpa tem mu dñanu ko.

Domani nini kpurowa kon Isireli be ba tie kua.

¹³ BEE Yudaba ka Isireliba,

wee i kua bwese te na bñrusi bwesenun suunu sɔɔ.

Adama tẽ, kon bEE faaba ko

kpa i n sãa domarugibu tɔmbun suunu sɔɔ.

Yen sɔ, i ku berum ko.

I de i n wɔrugaru mɔ.

¹⁴ Ameniwa ne, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.

Na nee, na raa gɔru doke n bEE kɔsa kua

yɛn sɔ bEEn baababa ba nen mɔru seeya.

Na n daa gɔru gɔsie n ye kɔbia.

¹⁵ Adama tẽ, na gɔru doke

n Yerusalemu ka Yudan tem kpuro gea kua.

Yen sɔ, i ku berum ko.

¹⁶ I ka gari yini sɔmburu koowo.

Yiya, baawure u n da win winsim gem sɔ.

Kpa i n da baawure siri gem sɔɔ

i n ka wãa bñri yɛndu sɔɔ.

¹⁷ I ku goo kɔsa kua.

I ku bñri weesugii ko.

Domiyeniba kpurowa na tusa.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Nɔɔ bɔkurun tɔru ta koo

gɔsira nuku dobun tɔru

¹⁸ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nee,

¹⁹ nɔɔ bɔku ni i ra ko suru nneese sɔɔ ka suru nɔɔbuse sɔɔ ka suru nɔɔba yiruse sɔɔ ka suru wɔkuruse sɔɔ, nu koo gɔsira nuku dobun tɔnu Yudaɔ. Ni sɔɔra ba ko n da tɔɔ bakanu di.

Adama yeba kpuro sɔɔ, i de i gem ka bñri yɛndu kĩa.

²⁰ Na maa wure na nee,

tɔmbu ba koo na Yerusalemuɔ

saa wusu dabinun di.

²¹ Wusu gasun tɔmbu ba koo gasun tɔmbu sɔ bu nee,

bu da bu ne, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin durom kasu Yerusalemuɔ

kpa bu man sã.

²² Geema, bwese dabinu ka maa bwese ni nu dam mɔ

nu koo na nu nen durom me kasu

kpa nu man sã.

²³ Ne, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na nee,

yen tɔɔ te, bweseru baatere sɔɔ,

tɔmbu wɔku wɔkubu ba ko n Yuu turon yabe soo neni

ba n mɔ, ba koo ka nùn da.

Domiba nua ma ne, Gusunɔ na wãa ka wi.

ISIRELIBA KA BWESE TUKUNU

Yinni Gusunɔ

u koo bwese ni nu tie siri

9

¹ Ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua Hadarakin tem sɔ u nɛɛ,
kon wuu ge ba mɔ Damasi siri.

Domi nɛn nɔni wɔa tɔmbu sɔɔ
nge mɛ yi wɔa Isireliban bwese keri kpuro sɔɔ.

² Kon maa Hamati ye ya wɔa Damasin tem nɔɔ bura yerɔn tem siri
ka Tiri ka sere maa Sidoni,
baa mɛ wuu sin tɔmbu ba bwisi mɔ.

³ Tiri ye, ya wɔa gbɔra damgirun suunu sɔɔ.
Mɛya ya gobi guramɔ nge tua.

Ma ya wura guramɔ nge pɔtɔkɔ.

⁴ Adama nɛ, Yinni Gusunɔ, kon ye kpuro mwa.
Kon yen dam sure nim wɔku sɔɔ
kpa n de yu dɔɔ mwaara.

⁵ Asikalonigibu ba koo ye wa
kpa bu berum duura.
Kon de tem yiiri bakabu bu Gasa wɔri,
kpa Ekoronigibun yiyɔbu kpuro bu kam ko.
Gasa ya koo sunɔ bia.

Goo kun ko n maa wɔa Asikalonio.

⁶ Sɔbu ba koo na bu sina Asidɔduɔ.
Kpa n Filisitiban tii suabu kpeerasia.

⁷ Ba n maa yem dimɔ.
Ba n maa buu yaku dianu dimɔ.
Ba koo kowa nɛ, Gusunɔn tɔmbu nge Yudaba
kpa Ekoronigibu ba n maa sɔa nɛn tɔmbu
nge mɛ Yebusiba ba kua.

⁸ Kon nɛn sansani gira n ka nɛn sɔa yeru sikerena.
Kpa yiberɛ be ba daamɔ ba wuramamɔ bu ku raa ye wɔri.
Dam dioba kun maa sɔrɔ mi.
Domi nɛn nɔni wɔa mi.

Sunɔ wi u ka bɔri yɛndu sisi

⁹ Bɛɛ Siɔnigibu, i nuku dobun kuuki koowo.
Bɛɛ Yerusalemugibu, i yɛerio nuku dobun sɔ.

Wee bɛɛn sina boko u sisi bɛɛn mi.

U sɔawa gemgii ka faaba kowo.

U n tii sue.

Keteku buuwa u sɔni.

¹⁰ Kon de tabu keke yi kpe Efaraimun temɔ
kpa dumi ka ten ni ba raa ka tabu kua yu kpeera Yerusalemuɔ.

Sunɔ wi, u koo ka bwesenu bɔri yɛndu naawa.

U ko n bandu diiwa nim wɔku geen di

sere ka nim wɔku giɔ,

saa maa daa te ba mɔ Efaratin di n ka da handunian goonu nne sɔɔ.

Pirisɔmban karabu

¹¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
nɛn arukawani ye na ka bɛɛ bɔkuan sɔ,

ma i ye sire ka yaku yaa yem,
kon bɛɛn yobu yara dɔkɔ kpirirun di te ta n nim mɔ.

¹² Bɛɛ yobu, bɛɛ be i yiyɔ bakabu mɔ,
i wuro bɛɛn wusɔ si su gbɔranu mɔ.

Na maa beɛ nɔɔsiamɔ ma kon beɛ domaru kua
nge yellugirun nɔn yiru.

¹³ Kon Yuda dendi nge tɛndu.

Kpa Efaraimu ya n s̄aa ten s̄ɛnu.

Yerusalemu, kon wunen bibu sua bu Gerəkiba tabu w̄ori.

Kon bu kowa nge tabu durɔ damgiin takobi.

¹⁴ Ne, Yinni Gusunɔ, kon tii s̄ɔsi w̄ollɔ.

Nɛn s̄ɛu ga koo doona nge guru maakinu.

Kon k̄ba so,

kpa n sarama guru woo b̄akɔ s̄ɔɔ,

ge ga wee saa s̄ɔɔ ȳɛsan n̄ɔm d̄waru gian di.

¹⁵ Ne, Gusunɔ, w̄ollu ka tem Yinni, kon nɛn t̄ɔmbu k̄s̄u.

Ba koo ben yibereba kamia bu ben kpurant̄ɛn̄un kpenu k̄s̄uku.

Kon de yibere ben yem mu yari nge tam,

ɔ̄n kun mɛ nge ȳaku yaa yem mɛ mu ra gb̄ɛɛru yibu

bu ȳka ȳaku yerun k̄aanɔ.

¹⁶ Yen t̄ɔɔ te, kon nɛn t̄ɔmbu faaba ko

nge mɛ ȳaa kparɔ u ra win ȳaanu faaba ko.

Ba koo balli ben temɔ nge kpee gobigii

ni ba mani sina furɔ s̄ɔɔ.

¹⁷ Tem miya doo n̄ɔru ka buram mu ko n w̄aa.

Alikama ka tam koo de aluwaasiba ka w̄andiaba ba n dam m̄ɔ.

Gusunɔ turowa s̄aa Yinni

10

¹ I Yinni Gusunɔ kanɔ u beɛ tom buruku gura k̄ɛ.

U koo de guru woo gu na

kpa guru baka yu nɛ.

Kpa yakasu su kpi baama.

² Domi b̄uu n̄in bw̄arokunu ba m̄ɔ Terafimu nu weesu m̄ɔ.

S̄rob̄u ba k̄asi weesuginu waamɔ.

Ben dosusu su s̄aawa weesu.

Sin nuku yemiasib̄u s̄aawa kam dirum.

Yen s̄ɔna ba sirene nge yaa sabenu.

Ba w̄ɔnw̄ɔndu soore,

domi ba ɔ̄n kparɔ m̄ɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo win t̄ɔmbu yakia

³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

na ka kparɔ tuko be ba nɛn t̄ɔmbu kpare m̄oru m̄ɔ.

Be, be ba s̄aa nge bonu mi, kon bu w̄rima.

Domi nɛ, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni

na nɛn t̄ɔmbu Yudaba naawa.

Kon bu dendiwa tabu s̄ɔɔ nge dum girimagia.

⁴ Ben min diya sinambu ba koo yari.

Kpa ba n dam m̄ɔ nge gani ḡamburun kperu,

ɔ̄n kun mɛ nge kuu bekurugirun gbere,

ɔ̄n kun mɛ nge ten te ba ra ka tabu de.

⁵ Ba ko n s̄aawa nge tabu durɔ damgii

be ba ben yibereba taakumɔ swɛɛ s̄ɔɔ nge p̄ɔt̄akɔ.

Ba koo tabu ko yèn sɔ̄ ne, Yinni Gusunɔ̄ ko na n ka bu wāa.
Ben yiberɛ be ba dumi yɔ̄wa ba koo sekuru wa.

⁶ Kon Yudaba tāsisia,
kpa n Isireliba wɔra.
Kon ka bu wurama,
domi na ben wɔnwɔndu mɔ.

Ba ko n sāawa nge be na ñ daa biru kisi.
Domi nɛna na sāa Gusunɔ̄ ben Yinni.
Kon ben kanaru mwa.

⁷ Efaraimuba ba ko n sāawa nge tabu durɔ̄ damgibu.
Ba ko n nuku dobu mɔ nge wi u tam nɔra.

Ben bibu ba koo ye wa kpa bu nuku dobu ko.
Ba koo nuku dobu ko ne, Yinni Gusunɔ̄n sɔ̄.

⁸ Kon wia ko bu ka mɛnnama.
Domi nɛna na bu yakiamɔ.
Ba koo dabia nge yellu.

⁹ Kpa n de ba n pusa bwesenun suunu sɔ̄.
Mi ba wāa n toma mi,
ba ko n da man yaaye min di.
Kpa ba n wāa mi ka ben bibu.
Yen biru, ba koo wurama.

¹⁰ Kon de bu wurama saa Egibitin di.
Kon bu mɛnnama saa Asirin di.
Kpa n de bu wurama Galadiɔ̄ ka Libaniɔ̄.
Batuma kun bu turi.

¹¹ Ba koo nim wɔ̄ku tɔ̄bura mi ba nuku sankiraru wa.
Gusunɔ̄ u koo gen nim kurenu so,
kpa Nilun daarun nim mu gbera.
Asirigibun tii suabu koo kpe.
Kpa Egibitigibun bandu tu nɔru ko.

¹² Kon nɛn tɔ̄mbu tāsisia.
Kpa ba n sīimɔ ka nɛn yīsiru.
Nɛ, Yinni Gusunɔ̄wa na yeni gerua.

Ba damgibu kɔsuka

11

¹ Bɛɛ Libanigibu, i bɛɛn kɔnnɔsu kenio
kpa dɔ̄o u bɛɛn dāa ye ba mɔ seduru di.

² Bɛɛ dāa ye ba mɔ sipɛɛɛ, i weweenu koowo.
Domi seduruba ba wɔruka.
Be ba tii sue mi, ba kpeera.
Bɛɛ Basanin dāa bakanu, i weweenu koowo.
Domi dāa sɔ̄o ge ba ñ daa kpɛ̄ bu du ga wɔruka.

³ Kparobu ba wuri mɔ,
domi ben bɛɛɛɛ ya kpa.
Gbee sinansu su kukirimɔ,
domi Yuudenin dāa sɔ̄ɔn bɛɛɛɛ ya kpa.

Kparobu yiru

⁴ Ameniwa Yinni Gusunɔ̄ u Sakari sɔ̄wa. U nɛɛ, a yāanu kparo ni ba koo go.

⁵ Be ba nu dwemə ba goomə ba ñ bu seeyasiama. Be ba maa nu daramə ba mə, ba ne, Gusunə siara, domi ba gobi mə. Nin kparobu ba ku ra maa ka nu yine.

⁶ Ne, Yinni Gusunə na ñ maa təmbun wənwəndu mə tem me səə. Kon baawure beriya win winsim nəmuə ka win sunən nəmuə. Ba koo ben tem arumani gurawa. Na ñ maa bu wəramə ben yiberəban nəmun di.

⁷ Yera Sakari u yāanu kparabu wəri ni ba koo go. Yāa niya nu kəsuru bo. Ma u kpara deki yiru kasu. U tia soka durom, tia maa nəə tia. Ma u da u yāa ni nəəri.

⁸ Suru tian baa səə u nin kparobu ita go. Ma u ka nu tii kpara u temanabu kpana. Ma nin tii nu nūn tusa.

⁹ Ma u nee, na ñ maa nu kparamə. Nin ni nu koo gbi, nu gbio. Ni nu koo maa tiara nu tennə.

¹⁰ Ma u win deka ye u soka durom bəəka u ka səəsi ma u win arukawani kusia ye u raa ka bwesenu kpuro bəkua.

¹¹ Yen təə tera u arukawani ye kusia. Ma yāa kəsū ni nu nūn mēera mi, nu gia ma Yinni Gusunən gariya yi kooramə.

¹² Ma u bu səəwa u nee, yà n bu wēre, bu nūn kəsiaru wēyɔ, ya kun maa bu wēre, bu derio.

Yera ba sii geesun gobi tēna yīira ba nūn kəsia.

¹³ Ma Yinni Gusunə u nūn səəwa u nee, a sii geesun gobi tēna ye ba mēera bure mi, məmə wēyɔ.

Ma u gobi yi sua u yari Gusunən sāa yerə yi ka ko məməgii.

¹⁴ Yen biru, u maa win kpara deka yiruse ye u soka nəə tia mi, bəəka u ka səəsi ma Yudaba ka Isireliban baa səə nəə tia maa sari.

¹⁵ Yinni Gusunə u maa nūn səəwa u nee, a kparo nge kparo gari bəəka.

¹⁶ Domi kon kparo goo seeya tem me səə, wi u kun yāanu nəərimə ni nu gəə dəə. U ñ nin binu kasum dəə. U ñ ni nu mēera wa tim kuamme. Mēya u ñ maa ni nu bwāa do nəərimə. Adama u koo ni nu gum mən yaa tem sere ka nin kəri.

¹⁷ Bərurowa kparo gari bəəka wi u yāanu derimə.

Takobi yu win gāseru ka win nəm geun nənu kəsukuo,

kpa gāse te, tu gbera kpa nənu ge, gu gbi.

Yinni Gusunə

u koo Yerusalemu yakia

12

¹ Gari yi Yinni Gusunə u gerua Isireliban sə wee.

Wi, wi u wəllu ka tem məma,

ma u maa tənū hunde dōka

² u nee, na Yerusalemu kua nge nərə ye ya nen mərə yiba nge tam. Ya koo bwese ni nu ka ye sikerene woo tiro kpēe. Woo tiro ge, ga koo Yudaba kpuro nene bā n Yerusalemu tarusi.

³ Təə te səə, kon ye gəsia nge kpee bakaru. Be ba kī bu tu sua ba koo mēera wa. Handunian bwesenu kpuro nu koo menna nu tu wəri.

⁴ Yen təə te, Yinni Gusunə u nee, kon ben dumi woo tiro kpēe kpa n yin maasəbu nəni swāaru kpēe, kpa n bwese tukunun dumi wəkoru kpēe. Adama kon Yudaba kəsū.

⁵ Yudan wirugibu ba koo nee, Yerusalemugiba ba sāa ben dam ne, Gusunə ben Yinnin sə, ne wi na wəllu ka tem mə.

⁶ Yen tɔɔ te sɔɔ, kon Yudaban wirugibu kowa nge dɔɔ boko dāa sɔɔwɔ, n̄ kun me nge wii bɔn tɛn dɔɔ ba sɔka dīa bɔkunu sɔɔ. Ba koo bwese ni nu ka bu sikerene kamiawa mam mam. Adama Yerusalemugibu ba ko n sɔwa ben temɔ.

⁷ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon Yudaban yenusu faaba ko, kpa Dafidin yɛnun bɛɛɛ ka Yerusalemugibun bɛɛɛ yu ku raa Yuda be ba tiegia kera.

⁸ Yen tɔɔ te, kon Yerusalemugibu kɔsu. Be sɔɔ, wi u kun daa dam mɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yɛnugibu ba n s̄aa nge Gusunɔn gɔrado wi u yɔ ben wuswaaɔ.

Ba gɔɔ wooru s̄

tem mɛ kpuro sɔɔ

⁹ Yen tɔɔ te, kon kookari ko n bwese ni kpuro go ni nu Yerusalemu wɔrim wee.

¹⁰ Kon de Dafidin yɛnugibu ka Yerusalemugibu ba n wɔnwɔndu mɔ kpa ba n da kanaru ko, kpa bu gɔsirama nɛn mi, nɛ wi ba yaasa sɔka. Ba koo man sw̄isi nge win bii teereru ta gu. Ba koo sw̄iwa ka nuku sankira bakanu nge win bii gbiikoo u gu.

¹¹ Yen tɔɔ te, nuku sankiraru ta ko n kp̄a Yerusalemuɔ nge te ba kua Hadadirimɔɔn s̄ Megidon wɔwaaɔ.

¹² Tem mɛ kpuro sɔɔ, ba ko n gɔɔ wooru sɔwa yɛnu ka yɛnu. Dafidin yɛnugibu, kurɔbu ka durɔbu nɛnɛm. Natanin yɛnugibu, kurɔbu ka durɔbu nɛnɛm.

¹³ Lefin yɛnugibu, kurɔbu ka durɔbu nɛnɛm. Simein yɛnugibu, kurɔbu ka durɔbu nɛnɛm.

¹⁴ Nge mɛya yɛnu si su maa tien tɔmbu ba ko n gɔɔ wooru s̄ nɛnɛnka, kurɔbu ka durɔbu nɛnɛm.

13

¹ Yen tɔɔ te, bwia gaa ya koo yari yu ka Dafidin yɛnugibu ka Yerusalemugibun toranu wɔka.

Yinni Gusunɔ u koo

win sɔmɔ weesugibun

bw̄aarokunu kɔsuku

² Yen tɔɔ te, nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni kon b̄unun ȳisinu kpeerasia tem mɛ sɔɔ kpa bu ku raa maa nu yaaya. Kon maa nɛn sɔmɔ weesugii be ba b̄uu s̄aarun k̄iru mɔ mi wuna.

³ Goo ù n gari weesugii m̄, win tundo ka win mero ba koo n̄un sɔwa bu nɛɛ, kaa gbi. Domi a weesu m̄wa ka Yinni Gusunɔn ȳisiru. Kpa tundo wi, ka mero wi, bu n̄un takobi s̄oku bu go sanam mɛ u gari ȳi m̄.

⁴ Yen tɔɔ te, Gusunɔn sɔmɔbu ba koo sekuru wa ben k̄asi weesuginun s̄. B̄a n gari m̄, ba n̄ maa yabe sansuginu sebumɔ bu ka tɔmbu n̄oni w̄oke.

⁵ Ben baawure u koo nɛɛwa, u n̄ s̄aa Gusunɔn sɔmɔ. Wi, gbaa wukowa. Domi ba n̄un dwawa saa win piiburun di.

⁶ B̄a n̄ n̄un bikia ba nɛɛ, mana u sere mɛɛra yeni wa ye ya w̄aa win n̄maaɔ, kpa u wisi u nɛɛ, u ye wawa win b̄ɔrɔ k̄inasibun yɛnuɔ.

Ba koo gia ma

Gusunɔwa u s̄aa Yinni

⁷ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, takobi, a nɛn kparo wi na kua nɛn b̄ɔɔ wɔrio.

A nùn goowo kpa yāanu nu yarina,
kpa n ni nu kun dam mō wōri.

⁸ U maa nēē, bā n tem mēn tōmbu bōnu kua suba ita, yen suba yiru ya koo gbi kpa sube tee teni tu tiara.

⁹ Kon sube tee te dōo doke kpa n tu sōwa nge mē ba ra sii geesu sōwe. Kon tu sōwawa nge mē ba ra wurā sōwe. Ta koo nēn yīsiru soku kpa n tu wurari. Kon tu sō n nēē, ta sāawa nēn tōmbu. Kpa ten tii tu maa nēē, na sāawa Gusunō ten Yinni.

Yinni Gusunōn tōru

14

¹ Bēē Yerusalemu gibu, Yinni Gusunōn tōra wee.

Ba koo bēēn yānu gura bu bōnu ko bēēn nōni biru.

² U koo bwesenu kpuro mēna nu ka Yerusalemu wōri.

Ba koo ye mwa kpa bu yen yenusu dōo soku.

Ba koo ka yen tōn kurōbu kpuna ka dam.

Kpa bu yen tōmbun bōnu yoru mwēeri bu ka doona.

Adama ba n be ba tie goomō.

³ Saa ye sōra Yinni Gusunō u koo tii sōsi

kpa u ka bwese ni tabu ko nge mē u ra ko tabu sōo.

⁴ Yen tōo te, u koo win naasu sōndi Olifin guuro

te ta wāa Yerusalemun dee deeru, sōo yari yeru gia.

Olifin guu te, ta koo bēsira suunuo

saa sōo yari yerun di sere sōo duu yerō.

Wōwi baka ya koo yari ten suunu sōo.

Guu ten bee tia ya koo da sōo yēsan nōm geu gia

kpa bee tia yu maa da sōo yēsan mōm dwaru gia.

⁵ Saa ye sōo, i ko i duki dawa win guunun wōwa sōo.

Domī wōwa ye, ya ko n wāawa sere Atiselis.

I ko i duki suwa nge mē i raa kua

sanam mē tem yīribu bēē deema

Osiasi Yudaban sina bokon waati.

Saa ye sōra Gusunō nēn Yinni u koo na ka win tōn deerobu.

⁶ Yen tōo te, yam bururam mu n ko n maa wāa.

Pura ya ko n wāa ka sere maa nim mē mu gōsira nge kperu.

⁷ Tōo te, ta ko n sāawa nēnem te Yinni Gusunō u yē.

Ba n wōkuru ka sōo sōo wunanamō.

Adama yoka, yam bururam mu koo sōsira.

⁸ Yen tōo te, nim gem mu koo yari Yerusalemun di

kpa mēn sukum mu koku mu da nim wōkuo

ge ga wāa sōo yari yeru gia,

kpa sukum mu da nim wōku ge ga wāa sōo duu yeru gia.

Nge mēya n ko n sāa sōo sāreru ka guran saa.

⁹ Yinni Gusunōwa u ko n sāa tem kpuron sunō.

Wi turowa u ko n sāa Yinni.

Win turon yīsira tōmbu kpuro ba koo gia.

¹⁰ Isireliban tem kpuro mu koo gōsia wōwa

saa Geban di sōo yēsan nōm geu gia

n ka da Rimōwō Yerusalemun sōo yēsan nōm dwaru gia.

Saa ye sōo, Yerusalemu ya koo yīsiru yari

kpa ya n wāa yen ayerō.

Ya ko n wāawa saa kənnə ge ba m̀ Bənyaməen di,
 n ka da kənnə gbiikuuə,
 sere ka kənnəwə ge ba m̀ gani gəmbunu.
 Saa maa k̄su yee te ba m̀ Hananəelin di,
 n ka girari sina bokon resem gama yerə.

¹¹ Təmba koo sina ye səə.

Ba n̄ maa ye kam koosiamə.

Ya ko n wāawa bəri yendu səə.

¹² Wee n̄ni swāa te Yinni Gusunə u koo təmbu kp̄ɛ

be ba Yerusalemu tabu wəri.

Ben wasi koo k̄siwa ba n ka s̄imə.

Ben n̄ni yi koo k̄si ben n̄ni wərusu səə,

kp̄a ben yari yi k̄si ben n̄sə.

¹³ Yen t̄ə te, n̄, Yinni Gusunə kon wahala baka doke ben suunu səə.

Kp̄a bu wərina bu soona.

¹⁴ Yudaba ba koo tabu ko Yerusalemuə,

kp̄a bu bwese tuku ni nu ka bu sikerenen dukia gurama.

Yera, wura ka sii geesu ka yāa dabinu.

¹⁵ Nin dumi ka nin birak̄su

ka nin yooyoosu ka nin k̄ɛɛkunu

ka sere maa yaa sabe ni nu wāa mi,

kpuro nu koo dumgb̄eku mwaara.

Dumgb̄eku tia yera ya koo nu deema.

¹⁶ Bwese ni nu raa Yerusalemu ye wəri,

nin ni nu tie, nu ko n da n̄wa w̄ə baagere

nu yiira Gusunə sina bokon wuswaaə,

wi u s̄a w̄əllu ka tem Yinni,

kp̄a nu Kunun t̄ə bakaru ko.

¹⁷ Bweseru garu t̄a kun de

tu Gusunə sina boko wi u s̄a w̄əllu ka tem Yinni yiira

tu s̄a Yerusalemuə,

gura kun n̄m̄ ten temə.

¹⁸ Egibitigibu b̄a kun de Yerusalemuə

bu ka Kunun t̄ə bakaru ko,

gura kun n̄m̄ ben temə.

U koo bu wahala dokewa

nge bwese ni nu yina nu da

nu Kunun t̄ə bakaru ko.

¹⁹ Nge m̄ya u koo Egibitigibu ka bwese ni nu yina nu Kunun t̄ə bakaru da

Yerusalemuə kua.

²⁰ Yen t̄ə te, ba koo dumin yangirenu səə yore bu n̄ɛ, Yinni Gusunəgia.

S̄a yerun wekenu kpuro nu ko n s̄awa nge ȳaku yerun gb̄ə.

²¹ Wekenu kpuro nu ko n s̄awa Gusunə, w̄əllu ka tem Yinniginu Yerusalemuə

ka Yudaə.

Be ba koo ȳakuru na,

bera ba ko n da nu sue

bu ka ben ȳaku yaa yike.

Yen t̄ə te səə, ba n̄ maa tenkuba wasi s̄a yeru mi,

ba n yānu d̄aramə.

MALASI

Sanam me Malasi u tire te yoru, Isireliba ba wurama yoron di ko, ba wāa Yerusalemu. Adama saa ye so, wāara ka bu sē. Ma dabira Gusunon durom sika doke, wiru 1:2. Ma Gusunon sāara kun maa arufaani gaa mo ben wāaru so. Ba n maa nūn sāamo ka gōru tia.

Yeya Malasi u wa win tamba mō, ma u bu gerusi. Isireliba bā n nōni sōre, ba n yē ma ba torawa. Yen sō, bu de bu gōru gōsia kpa Gusunō u bu domaru kua. Win sōmo wi u gōsa, wiya u koo win tambu deerasia kpa u bu bekia, wiru 3:20,21. Malasi u sāawa Gusunon sōmo dāako Nō Mwee Gururu so. Win tire te, ta sāawa nge sasara ye ya ka sun dō Nō Mwee Kpaarun gari so.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban toranu, wiru 1:1n di sere wiru 2:16.
2. Gusunō u win tambu kirō mō bu ka wurama win mi, wiru 2:17n di sere wiru 3:24.

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunō u Isireliba sōwa saa Malasin nōn di.

Yinni Gusunō u Isireliba kī

² Yinni Gusunō u nee, na bee Isireliba kīa. Ma i gerumō i mō, mba sōra na bee kīa. Na nee, n n Esau u sāa Yakōbun mō ro? Adama na Yakōbu kīa

³ ma na Esau yina. Na dera gāanu sari win tem guunō. Ma na dera gbeku yee kōsi yiba tem me so.

⁴ Esau bibun bweseru tā n nee, ba ten wusu kōsuka, adama ta koo sin bansu seeya, ne, Gusunō wōllu ka tem Yinni, kon nee, baa tā n su bana, kon wure n su sura. Kpa bu ten tem soku nuku kōsurugibun tem, ben tii maa bwese te ne, Yinni Gusunō na ka mōru sāa baadomma.

⁵ Bee Isireliba, been nōni koo ye wa. Kpa i gere i nee, ne, Yinni Gusunō, nen kpāara been tem sare.

Yinni Gusunō

u yāku kowobu gerusimō

⁶ Bee yāku kowobu, bee be i man gema, ma i mō, yen yere sōra i man gema, wee ye ne Gusunō wōllu ka tem Yinni na bee sōmo. Bii u ra win tundo beere wē. Meya sōm kowo u ra maa win yinni beere wē. Nā n sāan na been tundo, mana beere ya wāa ye i man wēmō. Nā n maa sāan na been Yinni, mana beere ya wāa ye i man wēmō.

⁷ Wee i yākunu mō ka dīa ni ba ku ra ka yākuru ko nen yāku yerō. Ma i gerumō i mō, yere sōra i man gema. Nen yāku yera i gema.

⁸ I n ka yaa saberu garu yākuru kua te ta wōko sāa, n kun me te ta kōra barō, n kun me te ta gesi barō, n n sāa kōsa? I n tu been tem wirugii wē, u koo bee siara? Ne Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

⁹ Yen sō tē, i n ne, Yinni Gusunō suuru kana n been wōnwōndu wa, i tamma kon bee kua nge me n weene? Aawo, domi i kōsa kua. Ne Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹⁰ N buram bo been turo u da u nen sāa yerun gamboba keene. Kpa i ku ka dō sōre kam so nen yāku yerō. Na n nuku dobu mō bee so. Meya yāku ni i maa man kuamme nu n man wōremō.

¹¹ Domi handunian goonu nne so tamba nen kpāaru yē. Baama ba man turare dō doekamme ma ba man yāku geenu kuamme bu ka man beere wē. Ka gem tambu kpurowa ba nen kpāaru yē.

¹² Adama bεε, i man gεmawa, i tamaa i ko kpī i ka dīa ni nu ñ gea sāa na nen yāku yerō.

¹³ I mam gerumō i mō, anna a wahala baka wa ye i tii mō. Ma i ñ maa yāku ni mεεra gāanu. Adama i naamō i man yākuru kuammε ka yaa sabe ni i gbena, ñ kun mε ni nu kōri barō, ñ kun mε ni nu gesi barō. I tamaa kon yāku nin bweseru mwa?

¹⁴ Bōrurowa wi u win sabenu sōo kinε geeru mō, ma u da u te ta alebu mō sua u ka man yākuru kua, u ka man nōni wōke. Domi na sāawa sina boko. Tōmbu kpurowa ba nen dam nasie. Nε Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Ba yāku kowobu kirō mō

2

¹ Nε Gusunō wōllu ka tem Yinni, na nεε, bεε yāku kowobu, bεeya na wooda yeni wεεmō.

² I n maa yina i ye mεm nōwa kpa i kun man bεεε wē, kon bεε bōrusi. Kpa doma te i raa mō, tu gōsia bōri. Domi i ñ nen woodaba garisi gāanu bεen gōruō.

³ Wee kon bεen bibun bweseru kam koosia. Kpa n bεen yaa sabe ni i ka yākuru mōn bisu wisi bεen wuswaaō. Kpa bu bεε gura bu kuba ka bii si sannu.

⁴ Saa ye sōo, i ko gia ma nε, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na bεε kirō ye kua n ka nen arukawani sire ye na ka yāku kowobu be ba sāa Lefin bweseru bōkua.

⁵ Arukawani ye na ka bu bōkua ya sāawa wāaru ka bōri yendugia. Ma na bu wāa te, ka bōri yen te wē kpa bu ka man nasia. Meyā ba maa man nasia. Ma ba diira nen yīsirun sō.

⁶ Gema ba ra gere. Kōsa gaa sari ben nōo sōo. Bōri yendu ka gem sōra ba sīa nen swaa sōo. Ma ba tōn dabinu gbara kōsan di.

⁷ N weenεwa yāku kowobu bu tōmbu Gusunōn swaa sōasi. Domi ben min diya ba ra nō ye u kī yēn sō ba sāa wi, wōllu ka tem Yinnin sōmōbu.

⁸ Adama bεε yāku kowobu Lefiba i swaa ye deri. Ma bεen sōsira dera tōn dabinu kōra. I ñ arukawani ye yibie ye na ka bεε bōkua. Nε, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

⁹ Yen sō, kon de bu bεε gem kpa i bεεε bia Isireliban suunu sōo yēn sō i ñ nen woodaba mεm nōowe, i ku ra maa nen tōmbu garisi tia i n bu siriammε.

Isireliba ba kua naane sariba

¹⁰ N ñ tundo turo bεse kpuro sa mō ro? N ñ Gusunō turo u sun taka kua ro? Mban sōna sa ñ naane mōasine. Ma sa bεen baababan arukawani kusiamō ye ba ka Gusunō bōkua.

¹¹ Yudaba ba kua naane sariba. Ma ba durum baka kua Yerusalemō ka Isirelin tem kpuro sōo. Domi ba Yinni Gusunōn sāa yee te u kī too disi doke. Ma ba da ba būugibun wōndiaba sua kurōbu.

¹² Wi u yenin bweseru mō, Gusunō wōllu ka tem Yinni u koo yēro wuna Yakōbun bweserun di, baa yēro ù n ka kēnu daamō yāku yerō.

¹³ Wee ye i kpam mō. I sumō, i weeweenu mō, ma i Yinni Gusunōn yāku yeru nōni yīresu wisimō yēn sō u ñ maa bεen yākunu mwaamō, u ñ maa kī u kēru garu mwa bεen nōman di.

¹⁴ Ma i gerumō i mō, mban sōna n sāa mε. N sāa mε yēn sō bεen baawure u ñ win arukawani yibie ye u ka win kurō gbiikoo bōkua Yinni Gusunōn wuswaaō.

¹⁵ Yinni Gusunō u ñ bεε kue tia wasi sōo ka bwisikunu sōo? Mba i naa gire sannu. N ñ Gusunō u bεε bibu kē? N n men na, i n tii se kpa bεen baawure u ku win kurō gbiikoo yina.

¹⁶ Domi Gusunə Isireliban Yinni u kurə yinabu ka maə bəbunu tusa. Yen sə, i n tii se, kpa beən goo u ku raa win kurə gbiikoo tənu kandu kua u nūn yina.

Yinni Gusunən siribu

turuku kua

¹⁷ I dera Yinni Gusunə u wasira beən garin sə. Adama i gerumə i mə, yen yere sərəa i dera u wasira. Yera sanam mə səə i gerumə i mə, wi u kəsə mə, wiya u wā Yinni Gusunən nənī səə. Yērowa u ra nūn wēre. N kun mə, kpa i n mə, mana Gusunə wi u ra siri dee dee mi, u wāa.

3

¹ Ma Gusunə wəllu ka tem Yinni u wisa u nee, wee kon nən səmə gərima. U koo nən swaa səmə. Kpa Yinni wi i kasu mi, u du win sāa yerə subaru səə. Wee səmə wi i kī mi, u sisi u ka nən arukawanin gari kpara.

² Wara koo kpī u yəra u nūn ma win naarun təə te səə. Nge wara koo kpī u yəra sanam mə u koo kurama. Domi u ko n sāawa nge dəə wi u ra sisu yanie. Kpa u n sāa nge werem mə mu do.

³ U koo sina u sun deerasia nge mə ba ra sii geesu yanie bu deerasie. U koo yaku kowobun bweseru Lefiba deerasia nge mə ba ra wura ka sii geesu deerasie. Kpa bu Yinni Gusunə yakunu kua nge mə wooda ya gerua.

⁴ Saa ye səə, Yudaba ka Yerusalemugibun kənu nu koo ne Yinni Gusunə wēre nge yellu.

⁵ Kon susima beən bokuə n bee siri. Kpa n dobo dobogibu seesi ka sakara kowobu ka be ba ra bōre weesu səə ka be ba ra səm kowobun gobi teesi ka be ba ra gəminibu ka gobekuba ka səbu dam dore, ma ba n man nasie. Ne, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

I Gusunə tia wēeyə

wəkuru baateren wəllə

⁶ Nəna na Yinni Gusunə wi u ra n wāa. Na ku ra kəsi. Yen sənə bee, Yakəbun bweseru, ba n bee kpeerasie.

⁷ Saa beən baababan waatin diya i nən woodaba gerari. I n ye məm nəəwə. Yen sənə ne Gusunə wəllu ka tem Yinni, na nee, i gəsirama nən mi, kpa n maə gəsira beən mi. Adama i gerumə i mə, aməna sa ko koosina su ka gəsira wunen mi.

⁸ Ma na bikia na nee, tənū u ra ne Gusunə nənī wəke? Domi wee, i man nənī wəkumə. Ma i gerumə i mə, yen yere sərəa sa nūn nənī wəkumə. Ma na wisa na nee, kənu wēebu səə ka tia tia ye i ra man wē wəkuru baateren wəllə.

⁹ Bəruroba i sāa bee Isireliba kpuro, domi i man nənī wəkumə.

¹⁰ I beən ye i mə kpuro subuo suba wəkuru, kpa i ka man yen sube teeru naawa i doke nən arumanin beru yerə. Kpa dīanu nu n wāa nən sāa yerə. I nən laakari məerio, kpa i wa nā kun kon bee wəllu kenia n bee doma bakaru kua.

¹¹ Na kon twee gira beən tem di. Kpa yi ku maə beən dāa binu sanku. Kon de resem ye ya ku ra raa ma yu ma beən gbeəə. Ne, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹² Bwesenu kpuro nu koo nee, doo nəərugiba bee. Domi beən tem mu ko n doo nəəru mə. Ne Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Durom mə Yinni Gusunə

u koo be ba nūn sāamə kua

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, bɛɛn gari kun do yi i man gerusimɔ. Ma i mɔ, mba i man gerusi.

¹⁴ I gerua i nɛɛ, kam sɔɔra i man sɔamɔ. Arufaani yerà i wa ye i nɛn woodaba mɛm nɔɔwa, ma i nuki sankira i nɔɔ bɔkua i ka nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin nɔnu geu wa.

¹⁵ Wee tɛ, i tamaa be ba tii sue, bera ba dobu nɔɔmɔ. Mɛya i maa nɛɛ, tɔn kɔsobun arumani ya maa kuuramɔ. Baa bà n Gusunɔ seesi, u ra bu deriwa u kun kɔsa gaa kue.

¹⁶ Yera be ba Yinni Gusunɔ nasie, ba gerunamɔ. Ma Yinni Gusunɔ u win laakari wesi ben mi, u bu swaa daki. Ma ba be ba nùn nasie ma ba nùn bɛɛɛ wɛɛman yɔsa yorua tireru garu sɔɔ win wuswaaɔ.

¹⁷ Ma Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, beya ba koo ko nɛgibu tɔɔ te kon nɛn yiiko sɔɔsi. Kon bu wɔnwɔndu kua nge mɛ tɔnu u ra win bii wi u nùn nɔɔrimɔ wɔnwɔndu kue.

¹⁸ Saa yera i ko i wa ye ya gemgii ka tɔn kɔso wunanɛ ka ye ya maa wi u Gusunɔ sɔamɔ ka wi u kun nùn sɔamɔ wunanɛ.

¹⁹ Wee tɔra sisi. Ta sum nge dɔɔ boko. Saa ye sɔɔ, be ba tii sue ka tɔn kɔsobu ba koo dɔɔ mwaarawa nge yakasu. Gãanu kun bu tiarammɛ. Nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

²⁰ Adama bɛɛ be i man nasie, wee ye na bɛɛ sɔɔmɔ. Kon de nɛn dam mu sɔɔsira nge sɔɔ mu bɛɛ faaba ko. Saa ye sɔɔ, i ko i n tii mɔ kpa i n yɔɔkumɔ ka nuku dobu nge kɛɛ kɛmɛ yi yi yarimɔ saa gɔɔn di.

²¹ Tɔɔ te sɔɔ, te kon nɛn yiiko sɔɔsi, i ko i tɔn kɔsobu taaku. Domi ba ko n sɔawa nge torom bɛɛn naasɔ. Nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Eli kpao

²² I de i nɛn sɔmɔ Mɔwisin yiirebu ka win woodaba mɛm nɔɔwa be na nùn wɛ bɛɛ Isireliba kpuron sɔ Horebun guuro.

²³ Nɛ, Yinni Gusunɔn tɔɔ te, ta kpã, ma ta nanum mɔ. Adama tu sere tunuma, kon bɛɛ nɛn sɔmɔ Eli gɔriama.

²⁴ U koo de baababa ka ben bibu bu dora. Ma n kun mɛ, kon na n bɛɛn tem kpeerasia.

LABAARI GEA NGE MƐ MATEU U YORUA

Mateun tireru ta s̄awa Labaari gean tirenu nne ye sa raa wan teeru. Tire nin baatere ta m̄o ye ta naa gire. Mateun tireru s̄o u s̄osim̄o ma Yesu u s̄awa Kirisi wi Gusun̄o u ḡosa yellun di. Ma ba win gari yorua N̄o M̄wεε Gururu s̄o. Yuuba ba Kirisi wi mara u na u bu yakia Romugibun n̄oman di. Yenin s̄ona Yesu u gerum̄o u sirem̄o ma win banda kun s̄a handunia migiru.

Mateun tireru ta s̄awa tire te ta N̄o M̄wεε Gururu ka N̄o M̄wεε Kpaarun gari sw̄εnam̄o, ka sere Isireliba ka maa Yesun yigberu.

Tire ten kpunaa

1. Yesun bwese t̄ka ka win marubu, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Yesun batemu ka win k̄kiribu, wiru 3n di sere wiru 4.
3. Yesun s̄osinu guuru w̄oll̄o, wiru 5n di sere wiru 7.
4. Bar̄obun b̄ekiabu ka ḡarobun ḡoran daabu, wiru 8n di sere wiru 10.
5. S̄osi ni Yesu u kua, wiru 11n di sere wiru 12.
6. M̄nnu ka s̄om maamaakiginu, wiru 13n di sere wiru 16.
7. Yesun wasin ḡosiabu ka win Yerusalemun daabu, wiru 17n di sere wiru 20.
8. Yesun s̄osi d̄aakinu Yerusalemuo, wiru 21n di sere wiru 25.
9. Yesun siribu ka win ḡo ka win seebu ḡarin di, wiru 26n di sere wiru 28.

Yesu Kirisin bweserun t̄ka

(I maa m̄εerio Luku 3:23-38)

¹ Yesu Kirisin bweserun t̄ka wee, wi u s̄a Dafidin sikadobu. Dafidi maa s̄a Aburahamun sikadobu.

² Aburhamu u Isaki mara, Isaki u Yak̄obu mara. Yak̄obu u Yuda mara ka win maabu ka w̄on̄obu.

³ Yuda ka Tamari ba Faresi ka Sara mara. Faresi u Esiromu mara. Esiromu u Aramu mara.

⁴ Aramu u Aminadabu mara. Aminadabu u Nasoni mara. Nasoni u Saam̄o mara.

⁵ Saam̄o ka Rahabu ba Boasi mara. Boasi ka Rutu ba Yob̄edi mara. Yob̄edi u Isai mara.

⁶ Isai u Dafidi mara.

Dafidi u kua sun̄o, ma wi ka wi u raa s̄a Yurin kur̄o ba Salom̄o mara.

⁷ Salom̄o u Roboamu mara. Roboamu u Abia mara. Abia u Asafu mara.

⁸ Asafu u Yosafati mara. Yosafati u Yoramu mara. Yoramu u Osiasi mara.

⁹ Osiasi u Yotamu mara. Yotamu u Akasi mara. Akasi u Esekiasi mara.

¹⁰ Esekiasi u Manase mara. Manase u Am̄o mara. Am̄o u Yosiasi mara.

¹¹ Yosiasi u Yekonia mara ka win w̄on̄obu sanam m̄ε ba Isireliba gura ba ka da Babilonin tem̄o.

¹² Ben Babilonin daabun biru Yekonia u Salatieli mara. Salatieli u Sorobabeli mara.

¹³ Sorobabeli u Abiudu mara. Abiudu u Eliakimu mara. Eliakimu u Asoru mara.

¹⁴ Asoru u Sad̄oku mara. Sad̄oku u Asimu mara. Asimu u Eliudu mara.

¹⁵ Eliudu u Eleasaa mara. Eleasaa u Matani mara. Matani u Yak̄obu mara.

¹⁶ Yak̄obu u Yos̄efu mara wi u kua Maarin dur̄o. Maari wiya, u Yesu mara, wi ba soka Kirisi.

¹⁷ Nge m̄εya ben bwese te s̄o, saa Aburahamun min di n ka girari Dafidin mi, ba s̄awa t̄onu w̄okura nne. Saa maa Dafidin min di n ka girari saa ye ba ka

bu yoru da Babilonin temə, ba s̄awa t̄onu w̄okura n̄n̄. Yen biru saa m̄in di ba ka bu da Babilonin temə n̄ ka Kirisin saa girari, be, ba maa s̄awa t̄onu w̄okura n̄n̄.

Yesu Kirisin marubu

(I maa m̄erio Luku 2:1-7)

¹⁸ Wee nge m̄e ba ka Yesu Kirisi mara. Win m̄ero Maari u s̄aa Yosefun kuro k̄ero, adama bu sere suana Maari u deema u gura m̄o saa Hunde D̄eron min di.

¹⁹ Win dur̄o Yosefu wi, u s̄aa geegii, u n̄ k̄i u Maari sekuru doke batuma s̄o. Yen s̄ona u ḡoru doke u n̄n̄ yina asiri s̄o.

²⁰ Saa ye u ye bwisikum̄o saa yera Yinnin ḡorado u n̄n̄ kure dosu s̄o u n̄n̄ s̄owa u n̄e, Yosefu, Dafidin sikadobu a ku berum ko a ka wunen kuro k̄ero Maari yenu doke, domi gura ye u m̄o mi, saa Hunde D̄eron min diya.

²¹ U koo bii t̄on dur̄o ma, kpa a n̄n̄ ȳisuru k̄e Yesu *, domi u koo win t̄ambu faaba ko saa ben durum di.

²² Yeni kpuro ya kooro kpa Yinnin gari yi u gerua saa win s̄om̄on n̄o s̄on di yi ka kooro,

²³ yi yi n̄e,

“W̄andia goo u koo gura sua kpa u bii t̄on dur̄o ma, kpa bu n̄n̄ ȳisuru k̄e Emanueli.”

Ȳisi ten tubusiana, Gusun̄o w̄a ka b̄eɛ.

²⁴ Yen s̄ona ye Yosefu u yanda, u kua ye Yinnin ḡorado u n̄n̄ s̄owa, u Maari yenu doke.

²⁵ Adama u n̄ n̄n̄ ȳe kur̄o sere u ka win bii t̄on dur̄o mara. Ma u n̄n̄ ȳisuru k̄a Yesu.

2

S̄abu saa s̄o yari yerun di

¹ Ba Yesu marawa Betelehemūo Yudean temə, sina boko Herodun waati. Sanam m̄e s̄o, kperin saria ȳerobu gabu ba na Yerusalemūo saa s̄o yari yerun di,

² ma ba n̄e, mana Yuuban sun̄o wi ba mara t̄e u w̄a. Domi sa win kpera wa ya kura s̄o yari yer̄o, yera sa na su n̄n̄ s̄a.

³ Ye sina boko Herodu u gari yi nua, win bw̄era kun kpune, ka Yerusalemugibun tii kpuro.

⁴ U ȳaku kowo t̄onwerobu kpuro m̄enna ka wooda ȳerobu ma u bu bikia u n̄e, mana ba n̄e ba koo wi Gusun̄o u ḡosa * ma.

⁵ Ba n̄n̄ s̄owa ba n̄e, Betelehemūora Yudean tem s̄o, domi Gusun̄on s̄om̄o u yoru u n̄e,

⁶ “Wun̄e, Betelehemu, Yudean tem s̄o, n̄ n̄ m̄o wuna a piiburu bo Yudean wuu bakasu s̄o. Domi wunen min diya sun̄o u koo yari wi u koo nen t̄ambu Isireliba kpara.”

⁷ Yera Herodu u kperin saria ȳero be sokusia asiri s̄o ma u bu bikia saa ye kpera ye, ya kura mam mam.

⁸ Ma u dera ba da Betelehemūo. U bu s̄owa u n̄e, bu doo bu bii win gari bikia s̄a s̄a. B̄a n̄ n̄n̄ wa bu ḡosirama bu n̄n̄ s̄o, kpa win tii u maa da u n̄n̄ s̄a.

* **1:21 Yesu** - Ȳisi ten tubusiana faaba kowo. Kirisi.

* **2:4 wi Gusun̄o u ḡosa** - Ka Gerekim wiya ba sokumo

⁹ Ye ba win gari yi nua ba kpa, yera ba swaa wari. Wee, kpera ye ba raa wa sɔɔ yari yera, ya kparam bu swaa gbiiye sere yam mi bii wi, u wāa, ma ya yōra yam min wallo.

¹⁰ Ye ba kpera ye wa ben gōru ga dora n banda.

¹¹ Ye ba dua diru mi, ba bii wi wa ka win mero Maari. Yera ba yiira ba nūn sāwa. Ma ba ben bɔɔnu kusia, ba wura wuna ba nūn kā, ka turare bwesenu yiru.

¹² Ma Gusunɔ u bu sɔɔwa dosu sɔɔ u nɛɛ, bu ku raa wure Herodun mi. Ma ba sia ben wuu ka swaa tuka.

Ba ka Yesu kpikuru da Egibiti

¹³ Ye kperin saria yēro be, ba biru kisi ba doona, ma Yinnin gɔrado u Yosefu kure dosu sɔɔ u nɛɛ, a seewo a bii wi ka win mero sua kpa a ka bu kpikuru su Egibiti gia, a sina mi sere dama te kon maa nun sɔ a sīima, domi Herodu u koo bii wi kasu u go.

¹⁴ Ma Yosefu u seewa wōkuru u bii wi ka win mero sua ma u doona Egibiti gia.

¹⁵ U sina mi sere Herodu u ka gu. Yeni ya kooru kpa Yinnin gari yi u gerua saa win sɔmɔn nɔɔ sɔɔn di yi ka kooru ye u nɛɛ, “Egibitin diya na nen bii sokuma.”

Ba bii tɔn durɔ pīminu go

¹⁶ Ye Herodu u wa ma sɔɔ be ba na saa sɔɔ yari yerun di ba nūn yaakoru kua, u mɔru besira. Ma u dera ba bii tɔn durɔbu kpuro go be ba n wɔɔ yiru kere Betelehemuɔ ka yen baru kraanɔ kpuro. Domi u yen sanam dooru kua min di sɔɔ be, ba nɛɛ ba kpera ye wa.

¹⁷ Nge meya ye Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u gerua, ya kooru, ye u nɛɛ,

¹⁸ “Ba swīi gɛɛ nɔɔmɔ Ramaɔ.
Yēro u sumɔ u weeweenu mɔ.
Ase Raseliwa u sumɔ win bibun sɔ.
Ma u yina bu nūn suuru kana
domi bii be kpurowa ba gu.”

Ba ka Yesu wurama

Egibitin di

¹⁹ Herodu u gu. Win gɔɔn biru Yinnin gɔrado u Yosefu kure dosu sɔɔ Egibitiɔ.

²⁰ U nɛɛ, a seewo a bii wi ka win mero sua kpa i wura Isirelin temɔ, domi be ba kī bu bii wi go, ba gu.

²¹ Ma Yosefu seewa u bii wi ka win mero sua ba kparam wura Isirelin temɔ.

²² Adama ye u nua ma Aakelusi u bandu di Yudean temɔ win baa Herodun ayerɔ, u berum kua u ka sina mi. Ma u doona Galilen temɔ, nge me Gusunɔ u nūn sɔɔwa dosu sɔɔ.

²³ Ma u da u sina wuu ge ba sokumɔ Nasaretio, kpa Gusunɔn sɔmɔbun gari yi ka kooru yi yi nɛɛ, “Ba koo nūn sokuwa Nasaretigii.”

3

Yohanu Batemu kowon waasu

(I maa mɛrio Maaku 1:1-8, Luku 3:1-18, Yohanu 1:19-28)

¹ Sanam me sɔɔ, Yohanu Batemu kowo u na u waasu mɔ Yudean gɔbaburɔ.

² U nɛɛ, i beɛn gōru gɔsio domi Gusunɔ u sisi u bandu swīi.

³ Yohanu wiya win gari Gusunɔn sɔmɔ Esai u mɔ sanam me u nɛɛ,
“Goo u gerumɔ ka dam gɔbaburɔ u mɔ,

i Yinnin swaa sɔnwɔ,
kpa i n ye nɔɔ nerasiamɔ yu denda.”

⁴Yohanu wi, u yooyoɔn sansun yaberu sebua, ma u gɔnan kpaka sɛke pɔraɔ.
Win dɛana twee ka tim bausu.

⁵Tɔmba na win mi saa Yerusalemun di ka Yudean tem kpuro, ka tem kpuron di me mu daa te ba mɔ Yuudeni sikerene.

⁶Ba ben toranu tuuba kua ma u bu batemu kua daa te ba mɔ Yuudeniɔ.

⁷Ye Yohanu u wa ma Falisiba ka Sodusiba dabinu ba na win mi u ka bu batemu ko, u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ waa gɔsɔnu wara u maa bɛɛ sɔɔwa i Gusunɔn mɔru duka suuri ye ya wee.

⁸I de bɛɛn kookoosu su sɔɔsi ma i gɔru gɔsia.

⁹I kun tamaa i ko gafara wa Aburahamun sɔ domi i gerumɔ i mɔ u sɔa bɛɛn baaba. Na bɛɛ sɔɔmɔ Gusunɔ u koo kpɛi u kpee ni sua u ka Aburhamu bibu kua.

¹⁰Wee, ba gbɔa wasi kɔ bu ka dɔa wukiri. Dɔru baatere te ta n bii geenu marumɔ tera ba koo bura kpa bu doke dɔɔ sɔɔ.

¹¹Nɛ na bɛɛ batemu mɔ ka nim i ka gɔru gɔsiabun seeda di, adama wi u sisi nen biruɔ u koo bɛɛ batemu ko ka Hunde Dɛero ka dɔɔ. U man dam kere gem gem, sere na n mam tura n ka win baranu sua n nɛnɛ.

¹²U win saratia neni win nɔmaɔ, u koo win alikama soo yeru kura kpa u win alikama gura u doke biraru sɔɔ. Adama u koo sakosu doke dɔɔ sɔɔ wi u ku ra gbi.

Yesun batsmu

(I maa mɛɛrio Maaku 1:9-11, Luku 3:21-22)

¹³Sanam mɛya Yesu u na saa Galilen di u da daa te ba mɔ Yuudeniɔ, Yohanu u ka nɔn batemu ko.

¹⁴Adama Yohanu u kɛi u yina. U nɛɛ, wuna n weene a man batemu ko, yera a maa na nen mi?

¹⁵Adama Yesu u nɔn wisa u nɛɛ, a de n kooru me gina, domi nge mɛya sa ko ka kpuro ko ye Gusunɔ u bikiamɔ.

Ma Yohanu u wura.

¹⁶Ye u Yesu batemu kua u kpa, mii mii Yesu u yara nim sɔɔn di. Yera wɔlla wukiara, ma u Gusunɔn Hunde wa u saram wee nge kparuko, u na u sina win wiru wɔllɔ.

¹⁷Ma nɔɔ gagu ga nɔɔra wɔllun di ga nɛɛ, winiwa nen Bii kɛnasi wɛ sɔɔ nen gɔru dobu kpuro wɔa.

4

Setam u Yesu kɔkura

(I maa mɛɛrio Maaku 1:12-13, Luku 4:1-13)

¹Yen biru Hunde Dɛero u ka Yesu da gɔbaburɔ Setam u ka nɔn kɔkiri.

²Ye Yesu u nɔɔ bɔkua sɔɔ sɔɔ weeru ka wɔkuru weeru, yen biru gɔɔra nɔn mɔ.

³Ma Setam u na win mi u nɛɛ, à n sɔa Gusunɔn Biin na, a kpee nini sɔɔwɔ nu gɔsio pɛɛ.

⁴Yesu nɔn wisa u nɛɛ, Gusunɔn gari yi gerua yi nɛɛ, tɔnu kun ko n wɔa dɛanu tɔnan sɔ. U maa wɔawa Gusunɔn gere kpuron sɔ.

⁵Ma Setam u ka nɔn da Yerusalemu wuu dɛero gen mi, u nɔn sɔndi sɔa yerun wii kpiiro.

⁶Ma u nɛɛ, à n sɔa Gusunɔn Biin na, a yɔɔwɔ a sura temɔ domi Gusunɔn gari yi gerua yi nɛɛ,

“Gusunə u koo win gəradoba nəə kē wunen sō bu nun nene ka ben noma, kpa a ku ra ka wunen naasu kperu sokura.”

⁷ Yesu nūn wisa u nē, adama Gusunən gari yi maa gerua yi nē, “A ku ra Gusunə wunen Yinnin dam mēeri a ka wa mē mu nē.”

⁸ Yen biru Setam u ka Yesu da guu bakaru garun wəllə, u nūn dunian tem kpuro sōsi ka mēn bēere mi sinamba bandu dii.

⁹ Ma u nē, yeni kpurowa kon nun wē à n yiira a man sāwa.

¹⁰ Ma Yesu u wisa u nē, a doonə min di Setam. Domi ba yorua ba nē, “Kaa Gusunə wunen Yinni sā, kpa a n wi turon wāaru wāa.”

¹¹ Yera Setam u doona win min di, ma Gusunən gəradoba ba na ba nūn nəəri.

Yesu win samburu torua Galileə

(I maa mēerio Maaku 1:14-15, Luku 4:14-15)

¹² Ye Yesu u nua ma ba Yohanu mwa ba doke pirisəm sə, yera u doona Galileə.

¹³ U n̄ sine Nasaretio, u da u sinawa Kapenamua, ye ya wāa daa burerun bəkuə te ba ra soku Galile, Nefitali ka Sabulonin temə.

¹⁴ Kpa ye Gusunən səmə Esai u raa gerua yu ka kooa, ye u nē,

¹⁵ “Sabulonin tem ka Nefitalin tem mu wāa nim wāku gia, daa te ba m̄ Yuudenin guruə Galileə mi tən tukoba wāa.

¹⁶ Be ba s̄ yam wəkuru sə mi, ba koo yam bururam bakam wa.

Be, be gəən bērum wukiri nge yam wəkuru,

bera yam bururam koo kurema.”

¹⁷ Saa saa yen diya Yesu u win waasu torua. U nē, i bēen gōrusu gəsiə, domi Gusunə u sisi u bandu swīi.

Yesu u susure kowobu nne soka

(I maa mēerio Maaku 1:16-20, Luku 5:1-11)

¹⁸ Nge mē Yesu u s̄imə Galilen daa burerun bəkuə u susure kowobu yiru gabu wa, mə ka wənə, Simə wi ba ra soku Piē ka win wənə Andere. Ba susure m̄ daa bure te sə ka yāakororu.

¹⁹ Yesu u bu sōwa u nē, i man swīima, kon bēe sōsi nge mē i ko ka tambu kasu bu man swīi.

²⁰ Mii mii ba ben yāakoronu deri, ma ba nūn swīi.

²¹ Ye u susi wuswaaə u maa mə ka wənə wa Yakəbu ka Yohanu, Sebeden bibu. Ba wāa ben goo nimkuu sə ka ben tundo Sebede, ba ben yāakoronu kərumə. Yesu u bu soka.

²² Mii mii ba ben tundo deri goo nimkuu sə, ma ba Yesu swīi.

²³ Yesu u bəsu Galilen tem kpuro sə u keu sōsimə ben mēnnə yenə u ban te Gusunə u koo swīin Labaari gea waasu m̄, ma u tambu ben bara bwese bweseka bekiamme.

²⁴ Win baaru ya yēbi baama kpuro Sirin tem sə sere tamba ka ben barəbu na win mi, be ba bara bwese bweseka m̄ ka be ba wuriri dabinun wahala m̄ ka be ba werekunu m̄, ka girikpakpa wərobu ka bēn wasin bee tia gu gu. Ma Yesu u be kpuro bēkia.

²⁵ Ma tən wəru guni nūn swīi saa Galile ka bera ye ba m̄ wusu wəkurun di, ka Yerusalemu ka Yudea ka tem mē mu wāa daa te ba m̄ Yuudenin gurun di.

5

Yesun waasu guuru wəllə

¹ Yesu u tən wəru ge wa ma u yəwa guuru garun wəllə u sina. Win bwāaba menna win mi

² ma u gari gerubu w̄ari u bu gāa dabinun keu s̄ōsi.

Doo n̄ō geerun gari
(I maa m̄erio Luku 6:20-23)

³ Yesu u n̄ē,

doo n̄ōrugiba b̄en hunde ya Gusun̄n b̄eke bar̄o.

Beya ba ko n w̄ā mi Gusun̄o u bandu sw̄i.

⁴ Doo n̄ōrugiba be ba nukuru sankire.

Gusun̄o u koo bu nukuru yemiasia.

⁵ Doo n̄ōrugiba b̄en daa ya du.

Beya ba koo tem m̄e tubi di.

⁶ Doo n̄ōrugiba be ba kasu bu ko ye Gusun̄o u bikiam̄o nge be ba d̄ianu ka nim kasu.

Ba koo debu.

⁷ Doo n̄ōrugiba be ba w̄onw̄andu m̄o.

Gusun̄o u koo bu w̄onw̄andu kua.

⁸ Doo n̄ōrugiba b̄en ḡōru ga d̄ere.

Ba koo Gusun̄o wa.

⁹ Doo n̄ōrugiba be ba ra yib̄ere t̄eru kpeesie.

Gusun̄o u koo bu soku win bibu.

¹⁰ Doo n̄ōrugiba be ba n̄oni s̄ōwa ȳen s̄o ba kua ye Gusun̄o u bikia.

Beya ba ko n w̄ā mi Gusun̄o u bandu sw̄i.

¹¹ Doo n̄ōrugiba b̄e, sanam m̄e ba b̄e yaakor̄u m̄o ma ba b̄e n̄oni s̄ōm̄o ma ba k̄ōsa weesugia baayere b̄e manim̄o n̄en s̄o.

¹² I ḡōru dor̄o kpa i n nuku doo bakabu m̄o ȳen s̄o ba b̄e are b̄eke ȳiye w̄oll̄o. Domi nge m̄eya ba Gusun̄n s̄m̄ōbu n̄oni s̄ōwa be ba b̄e gb̄iye.

B̄oru ka yam bururam
(I maa m̄erio Maaku 9:50, Luku 14:34-35)

¹³ Yesu maa n̄ē, b̄eya handunian b̄oru *, adama b̄oru t̄a n̄ n̄ō gu mba ba koo ka tu dorasia. Ta ñ maa ḡānu ganu ma n̄ kun m̄o bu yari kpa t̄ambu ba n̄ te taakum̄o ka ben naasu.

¹⁴ B̄eya handunian yam bururam. Wuu ge ba sw̄i guuru w̄oll̄o, ga ñ beruram̄o.

¹⁵ Ba ku ra maa fitila m̄eni, kpa bu tongoro sua bu gu wukiri. Adama ba ra gu s̄andiwa dabu w̄oll̄o kpa gu t̄ambu kpuro yam burura be ba w̄ā yenu s̄o.

¹⁶ Nge m̄eya i de b̄een yam bururam mu burura t̄ambun wuswaāo kpa ba n̄ ka b̄een s̄m̄ geenu waam̄o, kpa bu wa bu b̄een Baaba w̄orukoo b̄ere w̄ē.

Woodan gari

¹⁷ Yesu maa n̄ē, i kun tamaa na nawa n̄ ka M̄owisin wooda kpeesia ka Gusun̄n s̄m̄ōbun s̄ōsinu. Aawo, na nawa n̄ ka ye t̄asisia.

¹⁸ Domi na b̄e s̄ōm̄o ka gem, sere w̄ollu ka tem mu ka kpe, baa wooda yen yori t̄ombu ga ñ kam m̄o sere ye kpuro yu ka koor̄a.

¹⁹ Yen s̄na baawure wi u woodan gari tia gaa sara, baa yen piibu, ma u gabu s̄ōm̄o bu ko m̄e, wiya ba koo soku piibu ban te Gusun̄o u koo sw̄i s̄o. Adama wi u m̄o ye ya gerum̄o ma u ye gabu s̄ōsim̄o, wiya ba koo soku t̄n gisonko Gusun̄n ban te s̄o.

²⁰ Domi na b̄e s̄ōm̄o, ma n̄ kun m̄o i kua ye Gusun̄o u bikia n̄ kere wooda ȳērobu ka Falisiba i ñ dūo mi Gusun̄o u bandu sw̄i.

* **5:13 b̄oru** - B̄o te ba ka ȳa mini ta s̄āwa nge b̄ō sw̄āaru. Ta koo kp̄i tu n̄ō gbi.

Morun gari

²¹ Yesu maa nee, i nua ma ba gasagibu sɔwa ba nee, i ku ra tɔnu go, baawure wi u tɔnu go, ba koo ka nɔn da siri kowon mi.

²² Adama tɛ, ne na bee sɔmɔ, baawure wi u ka win tɔnusi mɔru mɔ ba koo ka nɔn da siri kowon mi, baawure wi u win tɔnusi nee, kambu, ba koo nɔn siri tɔnwerobun wuswaaɔ, baawure wi u maa win tɔnusi mɔ gari bɔkɔ u n koo dɔɔ wi u ku ra gbi sarari.

²³ Yen sɔna à n ka Gusunɔ kɛru naawa yaku yerɔ, ma a yaaya mi, ma wunen tɔnusi u gaaɔn neni win gɔruɔ wunen sɔ,

²⁴ a wunen kɛɛ te derio mi, yaku yerun wuswaaɔ, kpa a yande da a gari yi kpeasia ka yɛro. Yen biru a wurama a Gusunɔ wunen kɛru kɛ.

²⁵ Goo ù n ka nun dɔɔ siri yerɔ, a yɛro suuru kanɔ fuuku swaa sɔɔ, kpa u ku raa nun siri kowo nɔmu sɔndia, kpa siri kowo u ku nun sandamu nɔmu sɔndia, kpa sandamu u ku nun doke piriɔm sɔɔ.

²⁶ Na nun sɔmɔ ka gem, miya kaa sina sere a ka wunen wooda sarabun gobi kɔsia. Baa faram, a n buremɔ.

Sakararun gari

²⁷ Ma Yesu maa nee, i nua ma ba gasagibu sɔwa ba nee, “I ku ra sakararu ko.”

²⁸ Adama tɛ na bee sɔmɔ, tɔn durɔ ù n tɔn kurɔ mɛɛra, ma u nɔn bine kua, u ka nɔn sakararu kua kɔ win gɔruɔ.

²⁹⁻³⁰ Yen sɔna wunen nɔm geun nɔnu gà n nun torasia, a gu wɔwo a kɔ. Wunen nɔm geu gà n maa nun torasia a gu buro a kɔ. N sanɔ a wunen wasin gam bia, ka sere ye wunen wasi kpuro koo doona dɔɔ sɔɔ wi u ku ra gbi.

Kurɔ yinabun gari

(Maa mɛɛrio Mateu 19:9, Maaku 10:11-12, Luku 16:18)

³¹ Ma Yesu nee, ba maa gasagibu sɔwa ba nee, “Durɔ wi u win kurɔ yina, u koo kurɔ wi yinanaan tireru wɛ.”

³² Adama tɛ na bee sɔmɔ, baawure wi u win kurɔ yina gaaɔnun sɔ ma n kun mɔ sakararu, durɔ wiya nɔn sakararu koosia ù n durɔ kpao sua. Durɔ wi u maa goon kurɔ yinaro sua, win tii u sakararu kuawa.

Nɔɔ mwɛɛnun gari

³³ Ma Yesu nee, i maa nua ma ba kpam gasagibu sɔwa ba nee, “A ku ra bɔre ka gari weesugii, adama kaa nɔɔ mwɛɛnu yibia ni sɔɔ a bɔrua Yinnin wuswaaɔ.”

³⁴ Adama tɛ na bee sɔmɔ ù n nɔɔ mwɛɛnu mɔ ù i ku ra bɔre. I ku ka wɔllu bɔre yèn sɔ ta sãa Gusunɔn sina gɔna.

³⁵ I ku ka tem bɔre yèn sɔ mu sãa Gusunɔn naa sɔnditiru. I ku maa ka Yerusalemu bɔre yèn sɔ ya sãa sina bokon wuu.

³⁶ I ku maa ka bɛɛn wiru bɔre yèn sɔ ù n kpɛ ù sera tia bururasia, ù n maa kpɛ ù ye tɛrasia.

³⁷ I de bɛɛn gere ya n sãa mɛya, n kun mɛ aawo, n n mɛ. Ye ù sɔndimɔ menin wɔllɔ kpuro, tɔn kɔson min diya ya naamɔ.

Mɔru kɔsiarun gari

(Maa mɛɛrio Luku 6:29-30)

³⁸ Ma Yesu nee, i nua ma ba raa gerua, “Wi u win winsim nɔnu wia, ba koo maa wiguu wia. Wi u maa win winsim dondu bua, ba koo maa wiguru buawa.”

³⁹ Adama ne na nee, a ku ka tɔn kɔso sanna. U n wunen nɔm geun baaru so, a maa nɔn nɔm dwareguru tɛiyɔ.

⁴⁰ Goo ù n maa ka nun da siri yerə u ka wunen yabe piibu mwa, a de u maa wunen yabe bakarū sua.

⁴¹ Goo ù n nun tilasi kua a ka nùn win sòmunu daawa nge kilo tia, a ka nùn daawo kilo yiru.

⁴² Goo ù n nun gāanu kana, a nùn wēeyə. Goo ù n maa gāanu bəkuram na wunen mi, a ku yina.

Kīru yiberēban sō

(I maa mēerio Luku 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ma Yesu maa nēē, i nua ma ba ra gerua, “A wunen beruse kīō, kpa a wunen yiberē tusi.”

⁴⁴ Adama nē na bēē sōmō, i bēēn yiberēba kīru sōsio, kpa i kanaru ko be ba bēē nōni sōmōn sō.

⁴⁵ Nge mēya i ko ka sōsi ma i sāa bēēn Baaba wərukoon bibu. Domi u sō yarisiamō tən kōsobu ka tən geobun mi. U gura nēesiamō geegibu ka gee sarirugibun mi.

⁴⁶ I n bu kīru sōsimō be ba bēē kī tōna, are yirà i ko n yīiyə. Gbere mwaabun tii ba ra ko mē.

⁴⁷ I n maa bēegibu tōna tōbura, sanə yerà i gabu kere. Tən tukobun tii mam, ba ra ko mē.

⁴⁸ N n mēn na, i de bēēn tən giroru tu yibu nge mē bēēn Baaba wərukoogira yiba.

6

Wənwəndun kērun gari

¹ Yesu u bu sōwa u nēē, i laakari koowo, i ku bēēn gean kobu sōsi batuma sō, tōmbu bu ka wan sō. I n kua mē, i n are gee wasi bēēn Baaba wərukoon min di.

² Yen sō, à n sārōbu gāanu kā, a ku woo kana nge mē be ba yēeru kasu ba ra ko mēnnə yenə ka swēēə. Ba ra ko mē, tōmbu bu ka bu siaran sō. Na bēē sōmō ka gem, ba ben are kpuro wa kō.

³ N n mēn na, à n sārō goo gāanu kēmō, a ku de wunen nəm dwaru tu gia ye wunen nəm geu ga mō.

⁴ N weenē a gāa gee ni ko asiri sō, kpa wunen Baaba wi u ra wa ye ya koorā asiri sō u nun are wē.

Kanarun gari

(I maa mēerio Luku 11:2-4)

⁵ Yesu maa nēē, i n maa kanaru mō, i ku ko nge be ba yēeru kasu. Ba ra kā bu kanaru ko ba n yō mēnnə yenə ka wuu suunun swaa kēenanu sō kpa tōmbu kpuro bu ka bu wa. Na bēē sōmō ka gem, ba ben are kpuro wa kō.

⁶ Adama à n kanaru mō a doo wunen dii sōwə a gambo kēnē, kpa a wunen Baaba kana wi u wāa asiri sō mi. Ma wunen Baaba wi, wi u waamō ye a mō asiri sō, u koo nun are wē.

⁷ I ku bēēn kanaru gawa nge tən tukobu be ba tamaa Gusunə u koo ben kanaru nō ben gari gawabun sō.

⁸ I ku bu saari. Bēēn Baaba u bēēn bukata yē i sere nùn kana.

⁹ Yen sō, wee nge mē i ko i n da kanaru ko. I n da nēē, bēēn Baaba wi u wāa wōllo, a de ba n yē ma wuna sāa Dēero.

¹⁰ A na a bandu swīi.

A de bu wunen kīru ko tem sō mini, nge mē ba mō wōllo.

11 A sun beŋen gisən dīanu kē.

12 A sun beŋen toranu suuru kuo, nge me be ba ra sun tore, sa bu suuru kuamme.

13 A ku ka sun da kəkiribun bera gia.

Adama a sun wuna saa tən kōson nōmun di.

[Domi wuna a bandu ka dam ka yiiko mō sere ka baadommao. Ami.]

14 Domi i n gabun toranu suuru kua, ni ba beε kua, beεn Baaba wəllugii u koo maa beε suuru kua.

15 Adama i kun gabu suuru kue, beεn Baaba u n koo maa beε beεn toranu suuru kua.

Nəo bəkurun gari

16 Ma Yesu neε, i n maa nəo bəkua i ku de beεn wuswaa yu beεn wahala sōsi nge be ba yēru kasu. Ba ra ben wusweε kōsi kpa gabu bu wa ma ba nəo bəkua. Na beε sōmō ka gem ba ben are kpuro wa kō.

17 Adama à n nəo bəkua a wubuo kpa a wunen wuswaa gum sawa,

18 kpa tambu bu ku tubu ma a nəo bəkua, ma n kun mō wunen Baaba wi u kun waarō. Wunen Baaba wi, wi u wāa asiri sō mi, u waamō ye a mō. U koo nun are wē.

A dukia beruo wəll

(Imaa mērio Luku 12:33-34)

19 Ma Yesu neε, i ku dukia bere handunia sō mini, mi gemi yi ra di, ka mi ya koo wurura nōrura, ka mi gbənōbu ba koo du ka dam bu gbēni.

20 Adama i dukia beruo wəllō mi gemi ka wurura yen gaa kun kpē yu ye sanku, mi gbənōbu ba n kpē bu du bu gbēni.

21 Domi mi wunen dukia wāa miya wunen gōru ga ra n woo.

Wasin yam fitila

(Imaa mērio Luku 11:34-36)

22 Ma Yesu neε, nōni yi sāawa nge wasin fitila. Wunen nōni yi n bwāa do, wasi kpurowa yi ko n yam bururam mō.

23 Adama wunen nōni yi n barō, wasi yi n yam bururam wasi. N n men na, yam bururam me mu wāa wunε sō mù n tīra, anna a yam wōkurun kpāaru nō mi!

A n kpē a yinnibu yiru sā

(Imaa mērio Luku 16:13)

24 Yesu maa neε, goo kun kpē u yinnibu yiru sā. U koo turo tusi kpa u turo kīa, n kun me, u koo turo tiī wē kpa u turo gem. I n kpē i Gusunō ka dukia menna i sā.

A Gusunō naanε koowo

(Imaa mērio Luku 12:22-31)

25 Yesu maa neε, yen sō, i ku wurura ka dīanun gari, n kun me ye i ko nō i n ka wāa, n kun me ye i ko beεn wasi wukiri. Wāaru ta dīanu kere, wasi maa yi yānu kere.

26 I gunōsu mērio. Su ku ra duure su sere gē su sere gāanu doke biraru sō. Ka me, beεn Baaba wəllugii u su diisiamō. Kaa sere gere beε? I n gunō si beεre kere?

27 Wara beε sō u koo kpī win wururabun saabu u win wāaru sosi baa gōm soo teeru.

28 Mban sōna i ra n wurure yānun sō. I biibii mērio ye ya ra kpi gberō. Ya ku ra sōmburu ko, ya ku ra maa tari.

²⁹ Adama na beɛ sɔɔmɔ, baa Salomɔɔ ka win yiiko baka u n buraru koore nge biibii yen tia.

³⁰ Gusunɔwa u yakasu buraru wɛɛmɔ gberɔ, si su wɔa gisɔ adama sia ba koo su kpɛɛ dɔɔ sɔɔ. Yera u n koo beɛ yɔnu wɛ n kere yaka si? Anna a wa mɛ beɛn naanɛ dokebu piibu kua.

³¹ I ku maa wurura i gere, mba sa ko di, mba sa ko nɔ, n kun mɛ mba sa ko wukiri.

³² Gɔa nini kpuron weeweena tɔn tukoba mɔ. Adama beɛn Baaba wɔllugii u yɛ ma i yeni kpuron bukata mɔ.

³³ Yen sɔ, i gina hania koowo i ka du mi Gusunɔ u bandu swii kpa i n sɔa win tɔn geobu. Yen biru u koo beɛ wɛ ye ya tie.

³⁴ Tɔɔ baateren wahala ya tu tura. Yen sɔ, i ku sian wururabu ko, domi sia ya maa yen wahala mɔ.

7

I kun da n tɔmbu sirimɔ

(I maa mɛɛrio Luku 6:37-38, 41-42)

¹ Yesu u nɛɛ, i kun tɔmbu sirimɔ baadomma, Gusunɔ u n maa ka beɛ sirimɔ.

² Domi nge mɛ i gabu sirimɔ, nge mɛya Gusunɔ u koo maa beɛ siri. Ma sakaku ge i ka gabu yiiruammɛ, gɛya ba koo ka beɛ yiiru.

³ Mban sɔna a yakɔ mɛɛrimɔ wunen kpaasin nɔnu sɔɔ ma a n dɔa bii ru laakari mɔ te ta wɔa wunen tiin nɔnu.

⁴ Amɔna kaa ka kpɔ a wunen kpaasi sɔ u de a yakɔ wuna win nɔnun di sanam mɛ a dɔa bii ru mɔ wunen tiin nɔnu.

⁵ Murafiti wunɛ, a gbiiyo a dɔa bii te wuna wunen tiin nɔnun di kpa a yam wa sɔa sɔa a ka yakɔ wuna wunen kpaasin nɔnun di.

⁶ I ku gɔa deɛranu bɔnu wɛ nu ku ka gɔsira nu beɛ mɔnsima. I ku maa beɛn goo gobiginu kɔ kurusɔnun suunu sɔɔ. Su koo nu taaku.

Kanarun gari

(I maa mɛɛrio Luku 11:9-13)

⁷ Yesu u nɛɛ, i n da bikie, i ko wa i mwa. I n da kasu, i ko wa. I n da gambo so, ba koo beɛ kenia.

⁸ Domi baawure wi u bikiamɔ ba koo nɔn wɛ. Wi u kasu u koo wa. Wi u maa gambo soomɔ ba koo yɛro kenia.

⁹ Durɔ wara beɛ sɔɔ, win bii u n nɔn pɛɛ bikia u koo wura u nɔn kperu wɛ.

¹⁰ N kun mɛ u n nɔn swɔa bikia u koo nɔn waa wɛ?

¹¹ Beɛ be i sɔa tɔn kɔsobu ma i yɛ ma ba ra bibu kɛɛ geenu wɛ, beɛn Baaba wɔllugii u n koo be ba nɔn kanamɔ gɔa geenu wɛ n beɛ kere?

¹² Yen sɔna ye i kɔ tɔmbu bu beɛ kua i bu kuo mɛ beɛn tii, domi yeniwa Mɔwisin woodan tireru ka Gusunɔn sɔmɔbun sɔɔsibun tubusianu.

Kɔnnɔ ge ga n yasu

(I maa mɛɛrio Luku 13:24)

¹³ Yesu u nɛɛ, i duo ka kɔnnɔ ge ga n yasu, domi swaa ye ya dɔɔ kam koo yero ya n baasinaa mɔ, yen kɔnnɔ ga maa yasu ma tɔn dabinu dumɔ mi.

¹⁴ Adama swaa ye ya dɔɔ wɔaru sɔɔ ya sɛ, yen kɔnnɔ ga n yasu. Ba n maa dabi be ba ge waamɔ.

Daru ka ten binu

(I maa mɛɛrio Luku 6:43-44)

¹⁵ Yesu u maa nee, i laakari koowo ka sɔmɔ weesugibu. Yāa gɔna ba ra n tii pote, bu ka na beɛn mi, adama sɔwɔ ba sāawa nge demakunu ni nu kasu nu go nu tem.

¹⁶ I ko bu gia saa ben kookoosun di nge me ba ra dāru gie saa ten binun di. Ba ra berenu səri awīi wɔllɔ? Ba koo gandan binu səri sāka wɔllɔ?

¹⁷ Dāa geera ta ra bii geenu ma, kpa dāa kōsuru tu bii kōsunu ma.

¹⁸ Dāa geeru ta n̄ kpē tu bii kōsunu ma, meya maa dāa kōsuru ta n̄ kpē tu bii geenu ma.

¹⁹ Dāru baatere te ta n̄ bii geenu marumɔ ba ra tu burewa bu kō dōo sɔɔ.

²⁰ Nge meya i ko ka sɔmɔ weesugii be gia saa ben kookoosun di.

Na n̄ beɛ yē gam

(I maa mɛɛrio Luku 13:25-27)

²¹ Yesu maa nee, n n̄ mɔ baawure wi u man sokumɔ Yinni, Yinni, wiya u koo du mi Gusunɔ u bandu swīi, ma n̄ kun mɔ wi u nen Baaba wi u wāa wɔllon kīru mɔ.

²² Tɔɔ te, t̄a n̄ tunuma, t̄on dabira ta koo man s̄ɔ tu nee, Yinni, Yinni sa n̄ gari gerua ka wunen yīsiru? Sa n̄ wɛɛkunu gire ka wunen yīsiru? Sa n̄ maa sɔm dangii dabinu kue ka wunen yīsiru?

²³ Sanam meya kon bu s̄ɔ batuma sɔɔ n̄ nee, na n̄ beɛ yē gam, i doonɔ nen min di, beɛ be i kōsa mɔ.

Banɔbu yiru

(I maa mɛɛrio Luku 6:47-49)

²⁴ Yesu maa nee, yen s̄ɔ, baawure wi u nen gari yini nɔɔmɔ, ma u yi mem nɔɔwammɛ, u ko n̄ ka durɔ bwisigii wini weene wi u win diru bana kpee saara wɔllɔ.

²⁵ Gura ya na, daanu yiba ma nim tɛria ma woo ga dii te swee. Adama ta n̄ wɔrumɛ yɛn s̄ɔ ba te bana kpee saara wɔllɔ.

²⁶ Adama baawure wi u nen gari yini nɔɔmɔ ma u n̄ yi yi mem nɔɔwammɛ, u ko n̄ ka durɔ gari bɔkɔ wini weene wi u win diru bana yani sɛeri wɔllɔ.

²⁷ Gura ya na, daanu nu yiba ma nim tɛria ma woo ga dii te swee, ma ta wɔruma. Ma ten wɔrumaa kpɛa.

Yesu yiiko

²⁸ Ye Yesu u yeni gerua u kpa, t̄on wɔru ge, ga biti kua win s̄ɔɔsibun s̄ɔ.

²⁹ Domi u bu s̄ɔɔsimɔwa nge wi u yiiko mɔ, n n̄ mɔ nge ben wooda yērobu.

8

Yesu u wi u bara disigiru barɔ bekia

(I maa mɛɛrio Maaku 1:40-45, Luku 5:12-16)

¹ Ye Yesu u sara guu ten min di, t̄on wɔrusu n̄n swīi.

² Ma durɔ goo wi u bara disigiru barɔ u na u kpuna win wuswaɔɔ u nee, t̄onwero, à n̄ wura kaa kpī a man bekia kpa n̄ dɛɛra.

³ Yesu u win n̄omu demia u n̄n baba ma u nee, na wura, a bekuro kpa a dɛɛra.

⁴ Mii mii u bekura u dɛɛra saa win bararun di.

⁴ Ma Yesu u n̄n s̄ɔwa u nee, a nɔɔmɔ? A ku goo yeni s̄ɔ, adama a doo yāku kowon mi u nun mɛɛri, kpa a yākuru ko te M̄wisi u yiire. Nge meya kaa ka baawure s̄ɔɔsi ma a dɛɛra.

Yesu u tabu sunɔ goon yoo bekia

(I maa mɛɛrio Luku 7:1-10)

⁵ Ye Yesu u dua wuu gagu sɔɔ ge ba ra soku Kapenamu, tabu sunɔ goo da u ka nùn yinna ma u nùn faaba kana

⁶ u nɛɛ, tɔnwero, nɛn yoo u barɔ yɛnuɔ, baa nɔma u ku ra kpī u yīya, u nɔni sɔɔre gem gem.

⁷ Ma Yesu u nɛɛ, ya wā, kon da n nùn bekia.

⁸ Tabu sunɔ wī, u wisa u nɛɛ, aawo na ñ tura a du nɛn yɛnuɔ. A gesi gari geruo, nɛn yoo u koo bekura.

⁹ Nɛn tii na ra gabu wiru kpīye, ma na tabu kowobu mɔ be na kpare. Nà n turo sɔɔwa u doo, u ra n dɔɔwa. Nà n goo sɔɔwa u na, u ra n sisiwa. Nà n maa nɛn yoo sɔɔwa u yeni koowo, u ra n mɔwa.

¹⁰ Ye Yesu u gari yini nua, u biti kua ma u tɔmbu sɔɔwa be ba nùn swī u nɛɛ, ka gem na bɛɛ sɔɔmɔ, na ñ goo waare baa Isireliba sɔɔ wi u naane doke binin bweseru mɔ.

¹¹ Na bɛɛ sɔɔmɔ ma tɔn dabira koo na saa sɔɔ yari yeru ka duu yerun di kpa bu sina bu di mi Gusunɔ u bandu swī ka Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbu sannu.

¹² Adama be, be n weene ba n wāa mi, ba koo bu kɔ tɔɔwɔ yam wɔkuru sɔɔ mi ba koo wiru nɔma sɔndi bu swī.

¹³ Ma Yesu u tabu sunɔ wī sɔɔwa u nɛɛ, u doo yɛnuɔ. Ye u naane doke kpuro ya koo nùn koorɔ.

Ma saa ye sɔɔ mii mii, tabu sunɔ win yoo wi, u bekura.

Yesu u tɔn dabinu bekia

(I maa mɛɛrio Maaku 1:29-34, Luku 4:38-41)

¹⁴ Yesu u da Piɛɛn yɛnuɔ. Ma u deema Piɛɛn kurɔn mɛro u wasi sundu barɔ u kpī.

¹⁵ Yesu win nɔmu baba ma wasi sun te, ta yarina. Ma u seewa u nùn nɔɔri.

¹⁶ Doma ten yoka, ba ka tɔn dabinu na be ba wɛɛkunu mɔ. Yesu u wɛɛku ni gira ka gari gerubu tɔna, ma u kpuro bekia be ba barɔ.

¹⁷ U yeni kua kpa Gusunɔn sɔmɔ Esain gari yi ka koorɔ, yi u nɛɛ, “Win tii u besen wasin dam sariru sua, ma u ka besen baranu doona.”

Be ba kī bu Yesu swī

(I maa mɛɛrio Luku 9:57-62)

¹⁸ Ye Yesu u tɔn wɔrusu wa si su nùn sikerene, ma u nɛɛ, bu de bu da daa burerun guruo.

¹⁹ Sanam mɛya wooda yɛro goo u na win mi, u nɛɛ, yinni, kon nun swī yam kpuro mi a dɔɔ.

²⁰ Yesu u nùn wisa u nɛɛ, sɛmusu bweusu mɔ, gunɔsu su maa sokunu mɔ. Adama nɛ Tɔnun Bii na ñ nɛn tii ayeru garu mɔɔwɛ mi kon kpuna.

²¹ Yesun bɔɔ goo u maa gerua u nɛɛ, yinni, a de n gina da n nɛn tundo sike.

²² Yesu u nùn wisa u nɛɛ, a man swīiyɔ, kpa a de gari bu ben gari bu sike.

Yesu u nim kurenu marisia

(I maa mɛɛrio Maaku 4:35-41, Luku 8:22-25)

²³ Yesu u goo nimkuu dua ma win bwāaba nùn swī ge sɔɔ.

²⁴ Yande ma woo bɔkɔ ga seewa daa bure te sɔɔ, sere nim kurenu nu goo ge wukiri. Adama Yesu u do.

²⁵ Bwāa be, ba da ba nùn yamia ba nɛɛ, Yinni a sun faaba koowo sa kam kobu dɔɔ.

²⁶ Yesu u nɛɛ, mban sɔna i bɛrum mɔ, bɛɛ naane doke piibugibu.

Ma u seewa u woo ka nim kure ni yiire nu mari ma n mari sɔɔ sɔɔ.

²⁷ Be kpuro ba biti kua ba nɛɛ, durɔ weren bwesera wini. Baa woo ka nim kurenu mam nu nùn mɛm nɔɔwammɛ.

Yesu u wɛrɛkunugibu yiru bɛkia

(I maa mɛɛrio Maaku 5:1-20, Luku 8:26-39)

²⁸ Yesu u tura Gadaran temɔ daa bure ten guruɔ, ma durɔbu yiru gaba ka nùn yinna be ba yarima sikan di. Durɔ be, ba wɛrɛkunu mɔ ba sɛ gem gem sere goo ku ra kākū u swaa ye sī.

²⁹ Ma ba yande gbāra ba nɛɛ, mba n sun mɛnnɛ bɛsɛ ka wunɛ Gusunɔn Bii. A nawa a ka sun tōya ko saa yu sere turi?

³⁰ Ba kurusɔ wuu bakaru garu wɛndɛ sāa ta dimɔ.

³¹ Wɛrɛku ni, nu Yesu kana nu nɛɛ, à n kaa sun gira a de su du kurusɔ ni sɔɔ.

³² Yesu u nɛɛ, i doo.

Ye nu yara ma nu da nu dua kurusɔ ni sɔɔ. Yera kurusɔ wuu te kpuro ta duki sarama guurun di ta wɔri daa bure te sɔɔ, ta nim diira.

³³ Durɔ be ba raa kurusɔ ni kparamɔ, ba duki doona wuu sɔɔ. Ma ba tɔmbu gari yi kpuro sɔɔwa ka ye n wɛrɛkunugii be yiru deema.

³⁴ Ma wuu gen tɔmbu kpuro ba yara ba Yesu sennɔ da. Ye ba nùn wa ba nùn suuru kana ba nɛɛ, u yario ben tem di.

9

Yesu u durɔ goo bɛkia

wìn wasin bee tia gu

(I maa mɛɛrio Maaku 2:1-12, Luku 5:17-26)

¹ Yesu u goo nimkuu dua ma u wure u daa bure te tɔburɔ, ma u tura win tiin wuuɔ.

² Tɔmbu gabu ba ka nùn durɔ goo naawa wìn wasin bee tia ya gu. Durɔ wi, u kpī kpinu wɔllɔ. Ye Yesu u ben naanɛ dokebu wa, u barɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, bii durɔbu, a ku mwia kpana, a wunen durum suuru wa.

³ Ma wooda yērobu gaba bwisika ba tii sɔɔwa ba nɛɛ, durɔ wini u Gusunɔ wɔmmɔwa.

⁴ Yesu u yɛ ye ba bwisikumɔ ma u nɛɛ, mban sɔna i kɔsa bwisikumɔ bɛɛn gɔruɔ.

⁵ Yerà ya sɛsɔ bo, n tɔnu sɔ u win durum suuru wa, n̄ kun mɛ n nùn sɔ u seewo u sī.

⁶ Na kī i n yɛ ma Tɔnun Bii u yiiko mɔ handunia sɔɔ u ka tɔnun durum suuru ko.

Yen sɔna u barɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a wunen kpinu sua kpa a we yenuɔ.

⁷ Durɔ wi, u seewa ma u sīa win yenuɔ.

⁸ Ye tɔn be, ba yeni wa bɛrum bu mwa ma ba Gusunɔ siara yèn sɔ u yiiko yen bweseru tɔnu wɛ̄.

Yesu u Mateu soka

(I maa mɛɛrio Maaku 2:13-17, Luku 5:27-32)

⁹ Yesu u doona min di. Ye u sīimɔ swaaɔ u gbere mwaɔ goo wa wi ba ra soku Mateu u sɔ gbere yerɔ. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a man swīyiɔ.

Ma Mateu u seewa u nùn swīi.

¹⁰ Ye Yesu u dimɔ durɔ wìn yenuɔ, gbere mwaɔbu ka kɔsan kowobu dabinu ba na ba sina ka Yesu ka win bwāabu sannu.

¹¹ Falisi gaba wa mɛ, ma ba win bwāabu bikia ba nɛɛ, mban sɔna bɛɛn yinni u dimɔ ka gbere mwaɔbu ka kɔsan kowobu.

¹² Yesu u ben gari yi nua ma u nɛɛ, be ba bwāa do ba n̄ timgiin bukata mɔ ma n kun mɔ be ba barɔ.

13 I doo i Gusunən garin tubusianu kasu yi yi nεε, “Wənwənda na kī, n n mə yākuru.” Domi na n nε n ka geegibu soku ma n kun mə torobu.

Nəə bəkurun gari

(I maa mεerio Maaku 2:18-22, Luku 5:33-39)

14 Ma Yohanu Batemu kowon bwāaba na Yesun mi ba bikia ba nεε, mban sōna bεse ka Falisiba sa ra nəə bəke, adama wunε, wunen bwāabu ba ku ra nəə bəke.

15 Yesu u bu wisa u nεε, be ba soka kurə kpaə yerə ba ko n nukuru sankire sanam mε kurə kpaon durə wāa ben suunu sōə? Aawo, adama saa ya sisi yè sōə ba koo kurə kpaon durə wəra ben min di. Saa yera ba koo nəə bəke.

16 Goo ku ra yāa təkənu kəre ka yasi kpaə ye ba n nīm doke. U n kua mε, yasi kpaə ye, ya koo gawana kpa ya yāa təkə ni gīam sosi.

17 Goo ku ra maa tam kpaam doke gənan bəə təkənu sōə. U n kua mε, bəə ni, nu koo kura kpa tam mε, mu yari kpa bəənu nu sankira. Adama ba ra tam kpaam wisiwa gənan bəə kpaanu sōə. Sanam mε, ye yiru yen gaa kun sankiramə.

Wirugii goon bii ka kurə wi u Yesun yaberu baban gari

(I maa mεerio Maaku 5:21-43, Luku 8:40-56)

18 Sanam mε Yesu u bu yeni sōəmə wirugii goo u na u yiira win wuswaaə u nεε, nən bii tən kurə u gu tē, adama a na a nūn nəm u sōndi kpa u se.

19 Ma Yesu u seewa ka win bwāabu ba durə wi swīi.

20 Sanam mε ba dəə, kurə goo wi u yem wīibu barə saa wōə wəkura yirun di, u susi Yesun biruə u win yaberun swaa bua baba.

21 U gerua win tiin gōruə u nεε, u n gesi win yaberu baba u koo bəkura.

22 Yesu u sīira u nūn wa ma u nεε, kurə wunε, a ku mwia kpaana, wunen naane dokebu nun bēkia.

Yande ma kurə wi, u bəkura.

23 Ye Yesu u tura wirugii win dirə, yera u deema gaba guunu soomə ma be kpuro ba sirene.

24 Ma u nεε, i yario bεε kpuro, wəndia wi kun gu, u dowā.

Ma be kpuro ba nūn yaakor u wəri.

25 Ye ba təmbu yara ba kpa Yesu u dua u wəndia win nəm u nenua, ma wəndia wi, u seewa.

26 Yenin labaari ya kpararawa tem mε kpuro sōə.

Yesu u wəkobu yiru bēkia

27 Yesu u doona min di. Nge mε u win sanum dəə, wəkobu yiru gaba nūn swīi. Ba nəəguru sue ba mə, Dafidin sikadobu, a bεsen wənwəndu waaawo.

28 Ye Yesu u dua dirə wōko be, ba na win mi, ma u bu bikia u nεε, i naane sāa ma kon kpī n yeni kə?

Ma ba nεε, mεya Yinni.

29 Sanam mεya Yesu ben nəni baba ma u nεε, n bεε kooro nge mε i naane sāa.

30 Ma ba yam wa. Yera Yesu u bu sōwa u sire u nεε, bu ku raa goo yeni sō.

31 Adama ye ba doona min di kese ba win labaari kpaaram wəri tem mε kpuro sōə.

Yesu u soso bēkia

32 Ye tən be, ba doona ma gaba ka durə goo na Yesun mi, wi u sāa soso yən sō u wεreku gagu mə win wasi sōə.

33 Sanam mε Yesu u wεreku ge gira durə wi, u gari gerubu wəri. Ma tamba biti kua ma ba nεε, sa n yenin bweseru waare Isireli sōə.

34 Adama Falisiba nεε, wεrekunun wirugiiwa u nūn dam wē u ka nu gira.

Yesu u tǎmbu wǎnwǎndu kua

³⁵ Yesu u bǎsu wuu marosu kpuro sǎǎ ka baru kpaanǎ. U keu sǎǎsimǎ ben mennǎ yenǎ u Gusunǎn bandun Labaari gea kparamǎ, ma u tǎmbu bekiamǎ saa bararu ka wasin dam sariru bwese bwesekan di.

³⁶ Ye u tǎn wǎrusu wa ben wǎnwǎnda nǎn mwa yǎn sǎ ba wurure ma ba yarine nge yǎa ni nu kun kparo mǎ.

³⁷ Ma u win bwǎabu sǎǎwa u nǎe, ye ya ye bu ka gǎ ya kpǎ, adama be ba gǎemǎ ba ñ dabi.

³⁸ Yen sǎ, i gbee yǎero kanǎ u kparam tǎmbu mǎrisiama bu ka gǎ.

10*Bwǎabu wǎkura yiru yen yǎsa*

(I maa mǎerio Maaku 3:13-19, Luku 6:12-26)

¹ Yesu u win bwǎabu wǎkura yiru mennǎ ma u bu yiiko wǎ bu ka werekunu gira, kpa bu bararu ka wasin dam sariru baatere bekia.

² Bwǎabu wǎkura yiru yen yǎsa wee. Gbiikoo Simǎ wi ba ra soku Piǎe ka win wǎnǎ Andere, ka Yakǎbu ka win wǎnǎ Yohanu, Sebeden bibu,

³ ka Filipu ka Baatelemi ka Tomaa ka Mateu wi u raa sǎa gbere mwaa, ka Yakǎbu Alufen bii ka Tade,

⁴ ka Simǎ wi u win tem gari kǎ, ka Yudasu Isikariotu wi u tǎmbu Yesu nǎmu sǎndia.

Yesu u bwǎabu wǎkura yiru gǎra

(I maa mǎerio Maaku 6:7-13, Luku 9:1-6)

⁵ Yesu u tǎmbu wǎkura yiru ye gǎra ka wooda yeni u nǎe, i ku swaa gaa swǎi ye ya dǎǎ tǎn tukobun tem gia, i ku maa Samarigibun wuu gagu du.

⁶ Adama i doo Isireliban mi, be ba kǎǎra nge yǎanu.

⁷ I doo i kpara i nǎe, Gusunǎ u sisi u bandu swǎi.

⁸ I barǎbu bekio, i gǎribu seeyo, i be ba bara disigiru mǎ bekio bu dǎera, kpa i werekunu gira tǎmbun wasi sǎǎn di. Yǎn sǎ i wa kǎsiaru sari, i maa wǎeyǎ n kun ka kǎsiaru.

⁹ I ku dukia gaa sua i ka da, nge wura ñ kun mǎ sii geesu, ñ kun mǎ sii gandu bǎen bǎǎra.

¹⁰ I ku ka yǎa kureru da, ñ kun mǎ yaberu yiruse, ñ kun mǎ baranu ñ kun mǎ dǎka. N weene bu sǎm kowo wǎ yǎn bukata u mǎ u n ka wǎa.

¹¹ I n tura wuu maroǎ ñ kun mǎ wuu piibu sǎǎ, i de i mǎeri wi u weene u bǎe dam koosia, kpa i sina win yǎnuǎ sere i ka sǎ wuu gen min di.

¹² I n yǎnu gagu dua i gen tǎmbu tǎbirio kpa i nǎe, Gusunǎ u bǎe alafia kǎ.

¹³ Yǎnu gegibu bǎ n ka alafia ye weene, i de ya n wǎa be sǎǎ, adama bǎ kun ka weene, i de yu wurama bǎen mi.

¹⁴ Wuu gagu ñ kun mǎ yǎnu gagun tǎmbu bǎ n maa yina bu bǎe dam koosia, bu sere bǎen gari swaa daki, i doonǎ min di kpa i bǎen naasun tua bu kpare.

¹⁵ Ka geema na bǎe sǎǎmǎ, siribun sanam Gusunǎ u koo Sodomu ka Gomǎragibu wǎnwǎndu sǎǎsi n kere wuu gen tǎmbu.

Nǎni swǎaru te ta sisi

(I maa mǎerio Maaku 13:9-13, Luku 21:12-17)

¹⁶ Yesu maa nǎe, wee, na bǎe gǎrimǎ nge yǎanu dǎmakunun suunu sǎǎ. I de i n bwisi mǎ nge wǎe, kpa i n ka kparukonu weene taki sariru sǎǎ.

¹⁷ I laakari koowo domi gaba koo bǎe mwa bu ka da siri yerǎ, kpa bu bǎe seni so ben mennǎ yenǎ.

18 Ba koo bεε siri tem yērobu ka sinambun wuswaaɔ nɛn sɔ, kpa i ka seeda di ben mi ka tɔn tukobun mi.

19 Bā n ka bεε da siri yero, i ku wurura ka gari yi i ko gere. I ku maa wurura nge mε i ko gerusina. Saa ye, yā n tura, i ko wa gari yi i ko gere.

20 Domi gari yi i ko gere yi n̄ ko n s̄a bεεgii, yi koo nawa saa bεen Baaban Hunden min di wi u wāa bεε sɔɔ.

21 Gaba koo ben wɔnɔbu n̄ kun mε ben maabu s̄ɔsi bu ka bu go. Baababa ba ko maa ko mε ben bibu sɔɔ, ma bibu ba koo ben mɔwɔbu kɔrumɔtɔnu kua bu ka bu go.

22 Baawure u koo bεε tusi nɛn yīsirin sɔ. Adama wi u tɛmana sere ka nɔɔ u koo faaba wa.

23 Bā n bεε n̄ni s̄ɔwa wuu teu sɔɔ, i duki doonɔ wuu gagun mi. Na bεε s̄ɔmɔ ka gem, i n̄ ko i Isirelin wusu kpuro sasiri i kpe, Tɔnun Bii u ka tunuma.

24 Mεero sari wi u win s̄ɔsio kere. Yoo maa sari wi u win yinni kere.

25 N n mɛn na, n tura mεero u ka win s̄ɔsio weena kpa yoo u ka win yinni weena. Bā n yenu yēro sokumɔ Beseburu, ba koo win yenugibu yīsi k̄sunu kē n kere wi.

Wɔn bεrum n weene i ko

(I maa mεerio Luku 12:2-7)

26 Yesu maa nεε, yen sɔ, i ku ben bεrum ko, domi ye ya wukiri ya koo tera, yen asirin gānu maa sari ni ba n̄ koo gia.

27 Ye na bεε s̄ɔmɔ yam w̄kuru sɔɔ, i ye geru yam bururam sɔɔ. Ye i maa nua asiri sɔɔ, i yɔwo gidambisa wɔllɔ i ka ye kpuro kpara.

28 I ku bu nasia be ba koo wasi tɔna go, be ba n̄ kpē bu hunde go. Adama i yēro nasio wi u koo kpī u wasi ka hunde go sannu d̄ɔ wi u ku ra gbi sɔɔ.

29 I n̄ ko kpī i gun̄minu yiru dwe ka faram? Ka mε, baa nin teu, ga n̄ koo wɔruma tɛmɔ ma n̄ kun mɔ bεen Baaba u wura.

30 Bεε maa, ba mam bεen wirin serin geeru yē.

31 N n mɛn na, i ku bεrum ko, i gun̄minu bεere kere sere mi n toma.

Wi u Kirisi wura

tɔmbun wuswaaɔ

(I maa mεerio Luku 12:8-9)

32 Yesu maa nεε, baawure wi u man wura tɔmbun wuswaaɔ, kon maa yēro wura nɛn Baaban wuswaaɔ wi u wāa wɔllɔ.

33 Adama wi u man yina tɔmbun wuswaaɔ, kon maa yēro yina nɛn Baaban wuswaaɔ wi u wāa wɔllɔ.

Alafia ka takobin gari

(I maa mεerio Luku 12:51-53, 14:26-27)

34 Yesu maa nεε, i kun tamaa na nawa handuniaɔ n ka alafia wē, aawo, takobiwa na ka na.

35 Na nawa n ka sannɔ doke bii tɔn durɔ ka win tondon suunu sɔɔ, ka maa bii tɔn kurɔ ka win meron suunu sɔɔ, ka maa kurɔ mɔro ka win dwaa meron suunu sɔɔ.

36 Tɔnun yenugibu beya ba ko n s̄a win yibereba.

37 Wi u win tundo n̄ kun mε win mero kī n man kere u n̄ tura u n ka s̄a negii. Nge meya wi u win bii kī n man kere u n̄ tura u n ka s̄a negii.

38 Ma wi u kun win d̄aa bunanaru sue u n ka man swīi u n̄ tura u n ka s̄a negii.

39 Wi u kī u win wāaru di ka win ḡɔru kīru u koo tu bia. Adama wi u win wāaru yina nɛn sɔ u koo tu wa ka gem.

*Aren gari**(Imaa mæerio Maaku 9:41)*

⁴⁰ Yesu maa nɛɛ, wi u bɛɛ dam koosia nɛna u dam koosia. Wi u maa man dam koosia, u wi u man gɔrima dam koosiawa.

⁴¹ Wi u Gusunɔn sɔmɔ dam koosia yɛn sɔ u s̄aa Gusunɔn sɔmɔ, u koo are wa nge Gusunɔn sɔmɔgii. Wi u maa tɔn geo dam koosia, yɛn sɔ u s̄aa tɔn geo, u koo are wa nge tɔn geogii.

⁴² Wi u bwɛɛbwɛɛ benin turo ḡaanu k̄a yɛn sɔ u s̄aa nɛn b̄ɔ, baa n̄ n nim nɔruram na, na bɛɛ s̄ɔmɔ ka gem, ȳero kun win are biamɔ.

11*Yohanu Batɛmu kowon gɔrobu**(Imaa mæerio Luku 7:18-35)*

¹ Sanam mɛ Yesu u win bw̄abu w̄okura yiru ye bwisi yi k̄a u kpa, u doona min di u da bera yen wuu marosu gia u ka keu s̄ɔsi kpa u maa ka waasu ko.

² N deema Yohanu Batɛmu kowo u Yesu wi ba m̄ Kirisin sɔman gari nua sere pirisɔm diru mi u w̄aa. Yera u n̄n win bw̄abun gabu gɔria

³ bu ka n̄n bikia, wiya wi u koo be na? Nge ba n kpao mara.

⁴ Yesu bu wisa u nɛɛ, i ḡosiro i Yohanu tusia ye i nua ka ye i wa.

⁵ W̄ɔkoba yam waamɔ, yem̄ba s̄iimɔ, ba be ba bara disigiru m̄ bekiamɔ bu ka dɛera, sosoba gari n̄ɔmɔ, ba gɔribu seeyamɔ gɔrin di, ma ba s̄aarobu Labaari gea waasu kuamme.

⁶ Doo n̄ɔrugiiwa wi nɛn gari kun torasiamɔ.

⁷ Ye Yohanun bw̄aaba s̄ia Yesu u Yohanun gari tɔn dabiru s̄ɔɔbu w̄ori u nɛɛ, mba i yara i mærim da gbaburɔ. Yakɔ ge woo ga toorimɔ? Aawo.

⁸ N n mɛn na, mba i mærim da. Duro wi u ȳa bɛɛreginu sebua? Na bɛɛ s̄ɔmɔ be ba ȳa bɛɛreginu sebua ba w̄aa sina kpaanɔ.

⁹ Mba i re kobu da. Gusunɔn sɔmɔwa i mærim da? Mɛya na bɛɛ s̄ɔmɔ, ȳero mam Gusunɔn sɔmɔ kere sere mi n toma.

¹⁰ Domi Yohanu wiya win s̄ɔ Gusunɔn gari nɛɛ, “N wee na nɛn sɔmɔ gɔrio wunɛn wuswaaɔ wi u koo wunɛn swaa sɔmɛ.”

¹¹ Ka gem na bɛɛ s̄ɔmɔ, be tɔn kurɔba mara s̄ɔɔ goo kun Yohanu Batɛmu kowo kere. Adama wi u ȳakabu bo ban te Gusunɔ u sw̄i s̄ɔ u n̄n kere.

¹² Saa min di Yohanu wi u waasu m̄ sere ka t̄ɛ ba ban te kasuwa ka dam, ma dangiba tu mwaaamɔ.

¹³ Mawisi u ban ten gari gerua win wooda s̄ɔɔ. Gusunɔn sɔmɔbu kpuro ba maa yi gerua sere ka Yohanu Batɛmu kowon waati.

¹⁴ I n k̄i i tubu, wiya Eli wi, wi u koo ra na.

¹⁵ Wi u swaa m̄ u ka n̄, u n̄ɔwɔ.

¹⁶ Mba kon ka t̄ɛn t̄ambu weesina. Ba ka bibu weene be ba s̄ɔ yaburɔ ba sokunamɔ ba m̄,

¹⁷ sa bɛɛ guuru soowa ma i n̄ yawa, sa bɛɛ ḡɔɔ womu kua, i n̄ maa sw̄i.

¹⁸ Domi Yohanu Batɛmu kowo u na u n̄ di u n̄ n̄ra nge gabu, ma ba nɛɛ u wɛrekunu m̄wa.

¹⁹ T̄ɔnun Bii maa na u dimɔ u n̄rumɔ, ma ba gerumɔ ba m̄ u s̄aa dim k̄iro ka tam n̄ro, ka maa gbere mwaaɔbu ka k̄ɔsan kowobun b̄ɔrɔ. Ka mɛ, Gusunɔn bwisi yi ra s̄ɔsi ma yi s̄aa gem yin kookoosun di.

Wuu sin t̄amba yinamɔ

bu naane doke

(I maa mɛerio Luku 10:13-15)

²⁰ Ma Yesu u wuu si gerisim wɔri mi u sɔm maamaakigii dabinu kua, domi sin tɔmba kun bwisika ba ben gɔru gɔsie.

²¹ U nɛɛ, nuku sankiranugiiwa wunɛ Karaseni. Nuku sankiranugiiwa wunɛ Besaida, domi bɔ n sɔm maamaakigia ye kua Tiri ka Sidoni sɔɔ ye bɔ kua bɛɛn suunu sɔɔ, wuu sin tɔmbu ba ko n daa gɔru gɔsie saa tɛɛbun di ba n sɔ torom sɔɔ ba n saaki sebua nuku sankiranun sɔ.

²² Yen sɔ, na bɛɛ sɔɔmɔ, siribun sanam sɔɔ Tiri ka Sidonigia koo ko kpakaka ka bɛɛ.

²³ Wunɛ maa Kapenamɔ, a yĩiyɔ kaa suara sere wɔlɔ? Aawo, ba koo nun surewa sere gɔriɔ. Domi sɔm maamaakigia ye ya koorɔ wunɛ sɔɔ, yà n koorɔ Sodomɔ, wuu ge, ga n wãa ka gisɔ.

²⁴ Yen sɔna na bɛɛ sɔɔmɔ, siribun sanam Sodomugia koo ko kpakaka ka wunɛ.

I na nen mi i wɛrabu mwa

(I maa mɛerio Luku 10:21-22)

²⁵ Saa ye sɔɔ, Yesu u nɛɛ, Baaba, wɔllu ka tem Yinni, na nun siara yèn sɔ a yabu ye bibu sɔɔsi baa mɛ a ye bwisigibu ka yɛrugibu berua.

²⁶ N wã Baaba, domi mɛya n ka nun naawa wunen kɪru sɔɔ.

²⁷ Nɛn Baaba man baayere kpuro wɛ. Goo sari wi u Bii wi yɛ ma n kun mɔ Baaba wi. Goo maa sari wi u Baaba wi yɛ ma n kun mɔ Bii ka maa wi Bii u kɪ u nɛn sɔɔsi.

²⁸ I na nen mi bɛɛ kpuro, bɛɛ be i ka bɛɛn sɔmunu wasira, kon bɛɛ wɛrasia.

²⁹ I wuro n bɛɛ kpɔra kpɔ i ko nɛn bwãabu, domi nɛ tɔn duuduo ka tii kawowa, mɛya kon de i n wãa bɔri yɛndu sɔɔ.

³⁰ Domi yoo te kon bɛɛ diisia ta n wahala mɔ, sɔmu ni kon maa bɛɛ sɔbi nu n bunu.

12

Tɔɔ wɛrarugirun gari

(I maa mɛerio Maaku 2:23-28, Luku 6:1-5)

¹ Sɔɔ mɛɛrun biru, tɔɔ wɛrarugiru garu sɔɔ, Yesu ka win bwãabu ba alikama gbaaru bukiane ba doonɔ. N deema gɔɔra win bwãabu mɔ ma ba alikama wɔka ba temmɔ.

² Ye Falisiba ba wa mɛ, ba Yesu sɔɔwa ba nɛɛ, u mɛerio ye win bwãaba mɔ ye wooda ya nɛɛ bu ku ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

³ Yesu bu sɔɔwa u nɛɛ, i n garire ye Dafidi kua sanam mɛ gɔɔra bu mɔ wi ka win tɔmbu?

⁴ U dua Gusunɔn dirɔ ma u pɛɛ sua ye ba Gusunɔ yiiye ma wi ka win tɔmbu ba di. N deema n n weene bu pɛɛ ye di ma n kun mɔ yãku kowobu tɔna.

⁵ Nge i n garire Mɔwisin wooda sɔɔ ma tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, yãku kowo be ba sɔmburu mɔ sãa yerɔ, ba ku ra tɔɔ wɛrarugiru mɛm nɔɔwe. Ba n maa sãa taarɛgibu.

⁶ Adama na bɛɛ sɔɔmɔ gãanu wãa mini ni nu sãa yeru kpãaru kere.

⁷ I n daa tuba ye Gusunɔn gari gerua yi yi nɛɛ, “Wɔnwɔnda na kɪ, n n mɔ yãkuru,” i n daa taare sarirugibu taare wɛɛmɔ.

⁸ I de i n yɛ ma Tɔnu Biiwa u tɔɔ wɛrarugiru kua.

Durɔ win nɔm teu ga gu

(I maa mɛerio Maaku 3:1-6, Luku 6:6-11)

⁹ Ma Yesu doona min di, u dua ben mennō yerō.

¹⁰ Durō goo wāa mi, win nōm teu ga gu. Be ba wāa mi, ba Yesu bikia ba nēē, n̄ n man na, n weene bu tōnu bekia tōō wērarugiru sōō? Ba gerua mē, bu ka wa bu nūn durum mani.

¹¹ Ma Yesu maa bu bikia u nēē, bēēn goo ù n yāaru mō ma ta nūn dākō kpiriru wōriri tōō wērarugiru sōō, u n̄ koo da u tu gawa u yara?

¹² Tōnu kun yāaru kere mi n toma? N n mēn na, ya wā tōnu u gea ko tōō wērarugiru sōō.

¹³ Yera u durō wi sōōwa u nēē, u win nōmu ge demio.

U ge demia ma ga wēra nge gen teu.

¹⁴ Falisiba ba yara ba da ba wesiana mē ba koo ko bu ka Yesu go.

Sōm kowo wi Gusunō u gōsa

¹⁵ Ye Yesu u gīa ma ba kī bu nūn gowa, u gēēra saa min di ma tōn dabira nūn swīi. Ma u barōbu kpuro bekia.

¹⁶ Adama u bu sōōwa u sire u nēē, bu ku raa goo sō wi u sāa.

¹⁷ N koorā nge mē, kpa gari yi Gusunōn sōmō Esai u yorua yi ka koorā.

¹⁸ Gari yi sōō, Gusunō u nēē,

“Nēn sōm kowo wi na gōsa wee,
nēn kīnasi wi sōō nēn gōru dobu kpuro wāa.

Na kon nūn nēn hundē wē,
kpa u nēn gem kpara bwesenu kpuron mi.

¹⁹ U n̄ ka goo sikirinamō u n̄ maa gbāramō.
Mēya maa goo kun win nōō nōōmō wuun suunu sōō.

²⁰ U n̄ koo tōn be ba sunkure nge kaba dakura.
U n̄ koo maa bu go baa bā n̄ sāa nge fitila ge ga gōō dōō,
sere u ka de gem mu tabu di,

²¹ kpa bwesenu kpuro nu n̄n yīyōbu doke win yīsiru sōō.”

Yesu ka tii yinamō

(I maa mēerio Maaku 3:22-30, Luku 11:14-23)

²² Ba ka Yesu durō goo naawa wi wērekunu nu kua wōko ka soso. Yesu durō wi bekia. U yam wa ma u gari gerubu wōri.

²³ Ma tōn wōru kpuro ga bitī soora ga nēē, n̄ n man na ka gem n̄ n̄ Dafidin sikadobu mini re?

²⁴ Adama ye Falisiba ba nua mē, yera ba gerua ba nēē, wērekunun sunō Beseburun dama Yesu u ka wērekunu giramō.

²⁵ Nge mē Yesu ben bwisikunu yē, u bu sōōwa u nēē, bandu baatere tēn tōmbu ba tabu mō ben tii tiine sōō ta koo ko bansu. Mēya maa wuu baagere n̄ kun mē yēnu baagere gēn tōmbu ba tabu mō ben tii tiine sōō ga n̄ koo tē.

²⁶ N n mēn na, Setam giramō, ya ka yen tii tabu mōwa. Amōna yen bandu ta koo ka tē.

²⁷ N n sāa Beseburun dama na ka wērekunu giramō, ka weren dama bēēn bwāaba ka nu giramō. Yenin sōna ben tii ba koo sōōsi ma i tore.

²⁸ Adama n̄ n Gusunōn Hunden na, na ka wērekunu giramō, yeya ya sōōsimo ma Gusunō u bandu swīi bēēn suunu sōō.

²⁹ Amōna tōnu koo ka du damgiiin yēnuō u ka win yānu gura ma n̄ kun mō u gina gbia u damgii wi bōkua. U n̄ nūn bōkua, yera u koo kpī u win yānu gura.

³⁰ Wi u kun sāa negii u ka man yiberē tēru neniwa. Ma wi u ku ra gāanu menne ka nē sannu u ra ni yarinasiēwa.

³¹ Yen sōna na bεε sōmō tōmba koo kpī bu toranu kpuro ka gari kam gerubu kpuron suuru wa. Adama wi u Hunde Dεero gari kam gerusimō, u ñ yen suuru wasi pai.

³² Baawure wi u nε Tōnun Bii gari kam gerusi ba koo yēro suuru kua. Adama baawure wi u Hunde Dεero gari kam gerusimō, ba ñ yēro suuru kuammε saa gison di sere ka sia mam.

Dāru ka ten binu

(I maa mεerio Luku 6:43-45)

³³ Ma Yesu maa nεε, à n dāa geeru duura kaa bii geenu wa. À n maa dāa kōsuru duura bii kōsuna kaa sōri. Domi dārun binun diya ba ra tu tubu.

³⁴ Waa gōsōrun bweseru bεε! Amōna i ko ka gari gee gere bεε be i sāa tōn kōsobu. Domi ye ya yiba gōruō ya yarimō, yeya nōō ga gerumō.

³⁵ Tōn geo u ra gāa geenu yarewa gāa geenu sōon di ni nu berua win gōruō. Tōn kōso maa gāa kōsunu yaramō gāa kōsunu sōon di ni nu berua win gōruō.

³⁶ Na bεε sōmō gari kpuro yi tōmba gerumō, yi sōōra ba koo bu siri siribun sanam.

³⁷ Domi wunen garin diya ba koo nun gem wē. Yin min diya ba koo maa nun taare wē.

Tōmba yīreru bikia

(I maa mεerio Maaku 8:11-12, Luku 11:29-32)

³⁸ Yera wooda yērobu ka Falisi gabu ba Yesu sōōwa ba nεε, keu koosio, sa kī a yīreru garu ko su wa.

³⁹ U bu wisa u nεε, tēn tōn kōsobu be ba ñ ka Gusunō turo yō ba yīreru bikiamō. Adama yīreru garu maa sari te ba koo bu sōōsi ma n kun mō Gusunōn sōmō Yonasigiru.

⁴⁰ Domi nge mε Yonasi kua sōō sōō ita ka wōkuru ita swāa bakan nukurō, nge mēya maa nε Tōnun Bii kon ko sōō sōō ita ka wōkuru ita tem nukurō.

⁴¹ Siribun sanam sōō Ninifugibu ba koo tēn tōmbu seesi bu bu taare wē domi ba ben wāaru gōsia Yonasin waasun sō. Wee tē gāanu wāa mini ni nu Yonasi kere.

⁴² Siribun sanam tōn kurō sunō wi u na saa nim nōōn sōō yēsān di u koo tēn tōmbu seesi u bu taare wē yēn sō win tem tonde mìn di u na u ka Salomōn bwisin gari nō. Wee tē gāanu wāa mini ni nu Salomō kere.

Werekunun wuramaru

(I maa mεerio Luku 11:24-26)

⁴³ Ma Yesu maa nεε, wεrεkunu nū n doona tōnun min di, nu ra n bōsuwa mi gāanu ku ra kpi nu n wēra yeru kasu nu n bie.

⁴⁴ Yera nu ra nεε, nu koo gōsira nin wāa yerō mìn di nu raa doona. Nu ra wurame kpa nu deema ta wāa diiru ta kurare ta sōnde.

⁴⁵ Kpa nu da nu ganu nōōba yiru kasuma ni nu ni kōsuru kere kpa nu du yēro sōō nu n wāa mi. Ma durō win wāa gbiikuru ta koo sāaya ka sere dāakuru. Nge mēya n ko n ko ka tēn tōn kōso beni.

Berā ba sāa Yesun wōnōbu

ka win mero

(I maa mεerio Maaku 3:31-35, Luku 8:19-21)

⁴⁶ Sanam mε Yesu u ka tōn wōru gari mō, wee win mero ka win wōnōbu ba yō tōwō ba kī bu ka nūn gari ko.

⁴⁷ Sanam meya goo nùn sɔɔwa u neɛ, wunen mero ka wunen wɔnɔbu ba yɔ tɔɔwɔ ba kī bu ka nun gari ko.

⁴⁸ Adama Yesu u yɛro bikia u neɛ, wara nen mero. Berà maa nen wɔnɔbu.

⁴⁹ Ma u win bwāabu nɔmu t̄i u neɛ, beya mini be ba s̄aa nen mero ka nen wɔnɔbu.

⁵⁰ Domi baawure wi u nen Baaba wɔrukoon kīru m̄, wiya nen wɔnɔ ka nen sesu ka nen mero.

13

Dīa bwese yēkon gari

(I maa mɛɛrio Maaku 4:1-9, Luku 8:4-8)

¹ Sɔɔ tee te sɔɔ, Yesu u yara yɛnun di u da u sina daa burerun gooro.

² Ma tɔn wɔru ga nùn menne sere u dua goo nimkuu sɔɔ u sina. Ma tɔn be kpuro ba yɔ daa bure ten gooro.

³ U bu gāa dabinu sɔɔwa ka mɔnnu u neɛ, durɔ goowa yara u dīa bweseru yēkam dɔɔ.

⁴ Nge mɛ u yēkamɔ sukum wəri swaa baarɔ, ma gunɔsu na su di.

⁵ Ma sukum gam wəri kpee saara wɔllɔ mi tem kun duku. Ma mu kpia mii mii yèn s̄ tem kun duku mi.

⁶ Sanam mɛ sɔɔ gura u kp̄ii te yania ta gbera yèn s̄ ta ñ gbini bɛke m̄.

⁷ Sukum gam maa wəri s̄akin suunu sɔɔ. Ma s̄aki ka mu kp̄ɛa sannu ma yi mu s̄ekene yī go.

⁸ Adama sukum gam wəri tem gem sɔɔ ma mu binu mara, gam gum wunɔbu (100), gam gum wata, gam gum t̄ena.

⁹ Ma u neɛ, wi u swaa m̄ u ka nɔ, u nɔwɔ.

Mɔnnun asansi

(I maa mɛɛrio Maaku 4:10-12, Luku 8:9-10)

¹⁰ Yera win bwāaba da ba nùn deema ba bikia ba neɛ, mban s̄na u ra ka bu mɔnnu gari s̄.

¹¹ Ma u bu wisa u neɛ, bɛɛya ba Gusunɔn bandun asiri s̄ɔsi, adama be ba tie, ba ñ bu s̄ɔsi.

¹² Domi wi u gāanu m̄, wiya ba koo sosia kpa win m̄ru tu kp̄ɛa. Adama wi u kun gāanu m̄, fiiko ye u m̄, yera ba koo maa nùn wɔrari.

¹³ Yenin s̄na na ka bu mɔnnu gari s̄ɔm̄. Domi ba mɛɛrim̄ adama ba ñ waam̄. Ba swaa daki adama ba ñ nɔm̄ n sere bu yeeri.

¹⁴ Nge meya gari yi Esai u gerua ben s̄ yi s̄ɔsiram̄, ye u neɛ, “I ko n nɔm̄ ka gem, adama n ñ koo bɛɛ yeeri.

I ko n mɛɛrim̄ adama i ñ ko i wa.

¹⁵ Domi tɔn benin ḡru ga ñ biti m̄.

Ba ben tiin swaa k̄rua, ba n̄ni yinwa.

Kpa bu ku wa ka ben n̄ni.

Kpa bu ku nɔ ka ben swaa.

Kpa bu ku gia ka ben bwisi.

Kpa bu ku raa ka ḡsiram̄ nen mi n ka bu b̄kia.”

¹⁶ Doo n̄rugiba b̄ɛɛ, yèn s̄ b̄ɛɛn n̄ni waam̄, b̄ɛɛn swaa maa nɔm̄.

¹⁷ Ka geema na b̄ɛɛ s̄ɔm̄, Gusunɔn s̄m̄ɔbu dabiru ka win tɔn geobu ba kīa bu wa ye i waam̄ t̄ɛ, ba ñ maa ye wa. Meya ba maa kīa bu nɔ ye i nɔm̄ t̄ɛ, ba ñ maa nua.

M̄n ten tubusianu

(I maa mɛɛrio Maaku 4:13-20, Luku 8:11-15)

18 Ma Yesu u nee, tē i mən ten tubusianu nɔɔwɔ tē ta ka bwese yēko yā mi.

19 Be ba Gusunən bandun gari nɔɔmɔ ma yi n bu yeeri, ba ka swaa baaru weene mi bwese te, ta wəri. Tən kɔso wi, u ra ne u wuna ye ba duura ben gɔruɔ.

20 Gaba maa ka kpee saaran tem me weene mi bwese ten gara wəri. Ba gari yi nɔɔmɔ, mii mii ba yi mwaamɔ ka nuku dobu.

21 Adama ba n derimɔ yi gbini ko ben gɔruɔ. Ma ba n yɔramɔ n ka te. Sanam me wahala n kun me nɔni swāara tunuma gari yin sɔ kpa bu biru wura yande.

22 Gaba maa bwese te mwa nge tem sākunugum sɔɔ. Ba gari yi nua adama handunian wāarun wururabu ka gobin nɔni wɔkubu bu gari yi teesi, yi n maa binu mara.

23 Gaba maa bwese te mwa nge tem gem sɔɔ. Beya be ba gari yi nɔɔmɔ ma yi bu yeerimɔ. Ma ba binu marumɔ gabu wunɔbu (100), gabu wata, gabu tɛna.

Yaka kɔsusun mɔndu

24 Yesu kpam bu mɔndu kua u nee, n wee ye Gusunən bandun gari yi ka weene. Durɔ goowa u dīa bwese geeru duura win gbaarɔ.

25 Sanam me baawure kpuro u dweeya, durɔ win yiberɛ u na, u yaka kɔsusu duura alikama ye sɔɔ, ma u doona.

26 Ma alikama ya kpia ya kpēa ya marumɔ, ma yaka kɔsu si, su maa kpia ma ba kpēa sannu.

27 Gbaa yeron sɔm kowoba na ba nee, yinni, n n dīa bwese geera a duura wunen gbaarɔ? Ma gian diya yaka kɔsu sini.

28 Ma u bu wisa u nee, yiberɛwa, u kua me. Sɔm kowo be, ba nɔn bikia ba nee, n n mən na, a kī su da su yaka kɔsu si wukiri?

29 Ma u nee, aawo domi i n su wukirimɔ tē, ka alikama sanna ko i ra wukiri.

30 I de ye yiru kpuro yu kpēa sannu sere gēebun saa yā n tura. Sanam meya kon sɔm kowobu sɔ bu gina yaka kɔsu si menna bu bɔkunu ko bu dɔɔ doke, yen biru bu sere alikama gē bu menna nen biraru sɔɔ.

Mutaadin biman gari

(I maa meerio Maaku 4:30-32, Luku 13:18-19)

31 Yesu kpam bu mɔndu garu kua u nee, Gusunən banda ka mutaadin bima weene ye durɔ goo u sua u duura win gbaarɔ.

32 Dāa binu kpuro sɔɔ yeya ya piiburu bo. Adama yā n kpia ya kpa ya gberun kiku baagere kpāaru kere. Domi ya ra ko dāru sere gunɔsu ra ne su sin sokunu ko ten kāasin wɔllo.

Pēe seeyatian gari

(I maa meerio Luku 13:20-21)

33 Yesu kpam bu mɔndu garu kua u nee, Gusunən banda ka pēe seeyatia weene ye kurɔ goo sua u doke sakaku nɔɔ itan som sɔɔ, ma me kpuro mu seewa mu kukua.

Mɔndun yaasi

(I maa meerio Maaku 4:33-34)

34 Ka mɔnna Yesu u ra tən wɔru gari yi kpuro sɔ, u ku ra bu gāanu sɔ n kun ka mɔnnu.

35 Nge meya Gusunən sɔmən gari yi kooro yi yi nee, “Mɔnna ko na n da ka bu gari sɔ. Na kon maa ye gere batuma sɔɔ ye ya kukua saa handunian taka kobun di.”

Yesu yaka kɔsusun gari tubusia

³⁶ Sanam meya Yesu u seewa tɔn wɔru gen min di u dua yenuɔ. Ma win bwāaba da win mi ba neɛ, a sun mɔn te tubusio te ta ka yaka kɔsu sin gari yā mi.

³⁷ Ma u bu wisa u neɛ, Tɔnun Biiwa u dīa bwese gee te duura.

³⁸ Handunia yera ya sāa gbaaru. Gusunɔn bandun biba ba sāa dīa bwese gee te. Tɔn kɔso win biba ba maa sāa yaka kɔsu si.

³⁹ Setamwa maa sāa yiberɛ wi u su duura. Gɛɛbun saa maa sāa handunian kpeeru. Gusunɔn gɔradobara ba maa sāa gbaa sɔm kowobu.

⁴⁰ Nge mɛ ba ra yaka kɔsusu wunɛ bu dɔɔ doke, nge meya n ko n ko handunian kpeeru sɔɔ.

⁴¹ Tɔnun Bii u koo win wɔllun gɔradoba gɔrima, bu ka baayere wuna ye ya tɔmbu torasiamɔ mi u bandu dii, ka be ba kɔsa mɔ.

⁴² U koo maa bu kpɛɛ dɔɔ wi u ku ra gbi sɔɔ, mi ba koo wiru nɔma sɔndi bu swī.

⁴³ Sanam mɛ sɔɔra be ba kua ye Gusunɔ u bikia ba ko n ballimɔ nge sɔɔ mi ben Baaba u bandu swī. Wi u swaa mɔ u ka nɔ, u nɔwɔ.

Dukia ye ya beruan gari

⁴⁴ Yesu maa neɛ, Gusunɔn bandu ta maa sāawa nge dukia ye ya berua gbaaru sɔɔ. Ye durɔ goo ye kame ma u ye berum sɔnwa. Ma u da ka nuku dobu u dɔra kpuro ye u mɔ, ma u gɔsirama u gbaa te dwa.

Goo gobigirun gari

⁴⁵ Yesu maa neɛ, Gusunɔn bandu ta maa sāawa nge goo gobigii ni nu wā, ni tenku goo u kasu.

⁴⁶ Sanam mɛ u nin teeru wa te ta gobi mɔ too, ma u da u win baayere dɔra ye u mɔ, ma u tu dwa.

Yāakororun gari

⁴⁷ Yesu maa neɛ, Gusunɔn bandu ta kpam sāawa nge yāakororu te ba ra kpɛɛ nim wɔku sɔɔ kpa tu swɛɛ bwese bweseka mwa.

⁴⁸ Tà n yiba ba ra gawame guruɔ, kpa bu sina bu gɔsi ye ya wā bu doke bireru sɔɔ, kpa bu ye ya kun gea sāa yari.

⁴⁹ Nge meya n ko n sāa handunian kpeeru sɔɔ. Wɔllun gɔradoba ba koo na bu tɔn kɔsobu ka gee gibu wunana.

⁵⁰ Kpa bu tɔn kɔso be doke dɔɔ wi u ku ra gbi sɔɔ. Miya ba koo nɔma wiru sɔndi bu swī.

Dukia kpa ka gura

⁵¹ Yesu u bu bikia u neɛ, yabu ye kpuro ya beɛ yeeri?

Ma ba neɛ, oo.

⁵² Yera u bu sɔɔwa u neɛ, wooda yɛro baawure wi u Gusunɔn bandun gari gia, u ka yenu yɛro weene wi u gāa kpaanu ka gāa gurunu wunamɔ win dukian di.

Nasarɛtigiba kun Yesu wure

(I maa mɛerio Maaku 6:1-6, Luku 4:16-30)

⁵³ Ye Yesu u mɔn ni kpuro kua u kpa, ma u doona min di.

⁵⁴ U da win tiin wuuɔ ma u tɔmbu keu sɔɔsim wɔri ben mɛnnɔ yerɔ sere be kpuro ba biti soora. Ma ba neɛ, man diya u bwisi yinin bweseru waama. Amɔna u ka kpīa u sɔm maamaakigii nini mɔ.

⁵⁵ N n dāa dākon bii wi mini? N n wiya wi Maari mara? N n win wɔnɔba Yakɔbu ka Yosefu ka Simɔɔ ka Yudu?

⁵⁶ N n̄ ka win sesubu kpuro sanna sa wāa mini? N n̄ men na, man diyā u dam mε kpuro wa.

⁵⁷ Yeni kpuro ya bu yinari bu n̄n naane doke. Yera Yesu bu sōwa u nεε, gam sari mi Gusun̄n sōmō ku ra n̄ bεεε mō ma n̄ kun mō win tiin temō ka win yenuō.

⁵⁸ U n̄ maa sōm damgii dabinu kue mi, ben naane dokebu sarirun sō.

14

Yohanu Batemu kowon gō

(I maa mεerio Maaku 6:14-29, Luku 9:7-9)

¹ Saa ye sōra Herodu, Galilen tem yēro u Yesun baaru nua.

² Ma u win sōm kowobu sōwa u nεε, Yohanu Batemu kowowa u seewa gōrin di. Yen sōna u dam mō u ka sōm maamaakiginu mō.

³⁻⁴ N deema Yohanu Batemu kowo raa Herodu sōwa ma n̄ weene u win wōnō Filipun kurō Herodia sua kurō. Yen sōna Herodu u Yohanu Batemu kowo mwa ma u dera ba n̄n bōkua ba doke pirisōm dirō Herodia win sō.

⁵ Ma u kī u n̄n go, adama u tōmbun nōnu nasie yēn sō ba n̄n mεera Gusun̄n sōmō.

⁶ Adama dōma te ba Herodun maru tōru yaayamō, Herodian bii wōndia u dweebu dua u yawa. N Herodu dore,

⁷ sere u n̄n nō mwεeru kua ka bōri u ka n̄n wē ye u koo n̄n bikia kpuro.

⁸ Ye u win meron gere nua u Herodu sōwa u nεε, a man Yohanu Batemu kowon wiru wēema mini pērenti sō.

⁹ Sunō win nukura sankira, adama u nεε bu n̄n tu wēeyō. U gerua mε yēn sō u bōrua win tōmbun wuswaaō.

¹⁰ Ma u gōra ba Yohanu wiru bura pirisōm dirō.

¹¹ Ba wii te kpēema pērenti sō ba bii wi wē ma u ka win mero tu daawa.

¹² Ma Yohanun bwāaba na ba win goru sua ba sikua ma ba da ba Yesu sōwa.

Yesu u tōmbu nōrōbun

suba nōbu diisia

(I maa mεerio Maaku 6:30-44, Luku 9:10-17, Yohanu 6:1-14)

¹³ Ye Yesu u nua mε, u doona min di. U goō nimkuu dua u da ghaburō wi turo. Sanam mε tōmba nua mε, ba yara wusun di ma ba n̄n naa gira mi gia ka naasu.

¹⁴ Ye Yesu u yara goon di, u tōn wōru guna wa. Ben wōnwōnda n̄n mwa ma u yande ben barōbu bekiam wōri.

¹⁵ Sanam mε sō duō win bwāaba na win mi ba nεε, wee, ghaburu sōra sa wāa mini, sō maa kpa. A tōn be karo bu da baru kpaanō bu ben tii dīanu dwia.

¹⁶ Ma Yesu bu sōwa u nεε, n̄n tilasi bu ka doona. Bēen tii i bu dīanu wēeyō.

¹⁷ Yera ba nεε, pēε nōbu tōnawa sa mō mini ka swēε yiru.

¹⁸ Ma u nεε, i man ye wēema mini.

¹⁹ Yen biru u nεε, tōn wōru ge, gu yakasu yamō gu sina. Ma u pēε nōbu ka swēε yiru ye sua u wuswaa seeya wōllō u Gusunō siara. Ma u pēε ye murura u win bwāabu wē ba tōn wōru ge yabua.

²⁰ Ben baawure di u deba. Ye ba di n̄n tiara ba gure birenu wōkura yiru sō ba ka doona.

²¹ Be ba di ben geera tura tōnu nōrōbun suba nōbu (5.000), tōn kurōbu ka bibu baasi.

*Yesu u s̄imə nim wəllə**(Imaa m̄erio Maaku 6:45-52, Yohanu 6:15-21)*

²² Yen biru mii mii Yesu dera win bwāaba goo nimkuu dua ba n̄n gbiyyə bu ka t̄bura guru giə. Sanam m̄eya win tii u t̄n w̄oru yarinasiāmə.

²³ Ye u bu yarinasia u kpa u yōwa guuru wəllə wi turo u ka kanaru ko. Ma u wāa mi, wi t̄na, sere yam mu ka t̄ra.

²⁴ N deema saa ye s̄ə, goo nimkuu ge, ga wāa nim suunu s̄ə. Nim kurenu gu b̄rikiamə ȳn s̄ə woo ga gu n̄m bira koosi.

²⁵ Buru buru yam s̄areru, yera Yesu u s̄imə nim wəllə u d̄ə win bwāabun bera gia.

²⁶ Adama sanam m̄e ba n̄n wa u s̄imə nim wəllə, ba b̄erum soora ba n̄e siiniwa.

Ma ba kuuki w̄ori b̄erum saabu.

²⁷ Adama mii mii Yesu ka bu gari kua u n̄e, i ku mwia kpana, n̄na, i ku b̄erum ko.

²⁸ Yera Pīe n̄n s̄ōwa u n̄e, Yinni, n̄ n wunen na, a man n̄ə k̄ēȳə n na wunen mi nim wəllə.

²⁹ Ma Yesu n̄e, a na.

Yera Pīe u yara goon di u nim n̄ə s̄əndi u s̄imə u d̄ə Yesun mi.

³⁰ Adama ye u woo laakari kua b̄erum n̄n mwa. Ma nge m̄e u numm̄ə u wura kua u n̄e, Yinni, a man faaba koowo.

³¹ Mii mii Yesu n̄ma demia u n̄n n̄nua ma u n̄e, naane doke piibugii wun̄e, mban s̄na a sika kua.

³² Be yiru kpuro ba dua goo s̄ə ma woo ga mari.

³³ Yera be ba wāa goo ge s̄ə, ba yiira Yesun wuswaa ba n̄e, ka geema wun̄e Gusun̄n Biiwa.

*Yesu u bar̄əbu bekiā Genesaretin temə**(Imaa m̄erio Maaku 6:53-56)*

³⁴ Ba t̄bura ba kpa ba tura Genesaretin temə.

³⁵ Tem min t̄mba Yesu tuba ma ba win labaari ȳbi yam kpuro ma u tunuma. Ma ba ka n̄n ben bar̄əbu kpuro naawa.

³⁶ Ba n̄n kana u gesi de bu win yaberun swaa bua baba. Be ba maa ye baba kpuro ba bekura.

15*Sikadoban deema**(Imaa m̄erio Maaku 7:1-13)*

¹ Yera Falisiba ka wooda ȳrobu gabu ba na Yesun mi saa Yerusalemun di, ba n̄n bikia ba n̄e,

² mban s̄na wunen bwāabu ba n̄ b̄es̄n sikadoban deema m̄em n̄əwamm̄e. Domi ba ku ra nīe bu sere di.

³ Yesu bu wisa u n̄e, b̄e maa ni, mban s̄na i ra Gusun̄n wooda sare ma i sere b̄es̄n deema n̄ni.

⁴ Domi Gusun̄n u n̄e, “A wunen tundo ka wunen m̄ero b̄ere w̄ēȳə.” U maa n̄e, “Wi u win tundo n̄ kun m̄e win m̄ero k̄sa gerusi ba koo n̄n gowa.”

⁵ Adama b̄e i gerum̄ə ma goo ù n win tundo n̄ kun m̄e win m̄ero s̄ōwa u n̄e, win dukia ye u koo kp̄i u ka n̄n somi ya kua Gusun̄gia,

⁶ n̄ n̄ maa weene d̄ur̄ə wi, u win tundo n̄ kun m̄e win m̄ero somi. Nge m̄eya i Gusun̄n gari t̄esim̄ə ma i b̄es̄n deema sw̄i.

⁷ Murafiti b̄e, ka geema b̄es̄n s̄na Gusun̄n u gerua saa Esain n̄ən di u n̄e,

8 “Tɔn beni ba man beere wɛɛmɔ ka nɔɔ.

Adama ben gɔru ga ka man toma.

9 Kama ba man sɔamɔ.

Domi tɔmbun woodawa ya kua ben sɔsɔsiru.”

Ye ya tɔnu mɔ disigii

(I maa mɛerio Maaku 7:14-23)

10 Ma Yesu u tɔn wɔru soka u nɛɛ, i nɔɔwɔ kpa i de n beɛ yeeri.

11 N n mɔ ye ya dumɔ tɔnun nɔɔ sɔɔ yera ya nɔn mɔ disigii, ma n kun mɔ ye ya yarimɔ saa win nɔɔn di, yeya ya ra tɔnu ko disigii.

12 Yera win bwɔaba na win mi ba nɛɛ, n n a yɛ ma gari yi a gerua mi, yi Falisiba duawa mi ya.

13 U bu wisa u nɛɛ, dɔru baatere te nen Baaba wɔrukoo kun duure ba koo tu wukawa.

14 I bu derio. Swaa gbio wɔkoba. Wɔko ù n maa win wɔkosi swaa gbiye be yiru kpurowa ba koo tokoro wɔri.

15 Piɛɛ nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a sun mɔn te tubusio.

16 Yesu u nɛɛ, n n beɛn tii yeeri ka tɛ?

17 I n yɛ ma ye ya dumɔ nɔɔ sɔɔ kpuro nukurɔwa ya dɔɔ? Ma n n sosi ya koo yari wasin di.

18 Adama ye ya yarimɔ nɔɔn di, gɔrun diya ya wee. Yeya ya ra tɔnu ko disigii.

19 Domi gɔrun diya bwisiku kɔsunu wee, ka tɔn goberu, ka sakararu, ka kɔɔ mɛnnabu tantanaru sɔɔ ka gbɛna ka weesu ka tɔn sankubu.

20 Yeya mi, ye ya ra tɔnu ko disigii. Adama nɔm kɛɛnun dibu ku ra tɔnu ko disigii.

Kurɔ sɔɔ goo u Yesu

naane doke

(I maa mɛerio Maaku 7:24-30)

21 Yen biru Yesu doona min di u da Tiri ka Sidonin bera gia.

22 Kurɔ Kananigii goo wi u wɔa bera mi, u na win mi, ma u nɔɔguru sua u nɛɛ, Yinni, Dafidin sikadobu, a nen wɔnwɔndu waawo. Nen bii tɔn kurɔ u wɛɛkunu mɔ nu nɔn nɔni sɔɔwa too.

23 Ka mɛ, Yesu kun nɔn gari gɛɛ wisa. Ma win bwɔaba na win mi, ba nɔn kana u de kurɔ wi, u doona min di domi u kuuki mɔ u ka bu swi biruɔ.

24 U bu wisa u nɛɛ, Isireliba tɔnan miya ba man gɔrima be, be ba kɔɔre nge yɔanu.

25 Adama kurɔ wi, u na Yesun wuswaaɔ u yiira u nɛɛ, Yinni, a man somiɔ.

26 Yesu nɔn sɔɔwa u nɛɛ, n n weene bu bibun dɔanu sua bu bɔnu kɔɔwa.

27 Kurɔ wi nɛɛ, geema, Yinni. Ka mɛ, bɔnu ra dɔa buri di yi yi wɔruma nin yinnibun tabulun di.

28 Yera Yesu nɔn sɔɔwa u nɛɛ, kurɔ wune, wunen naane dokebu kpɔ too. N koo nun kua nge mɛ a kɔ.

Saa ye sɔɔ, ma kurɔ win bii wi, u bekura.

Yesu u barɔ dabinu bekia

29 Yesu u doona min di u da Galilen daa burerun goorɔ. Ma u yɔɔwa guuru wɔlɔ u sina.

30 Yera tɔn wɔru guna na win mi. Ba ka yɛmɔbu na ka wɔkobu ka alebugibu ka sosobu, ka kɔm barɔ dabinu ba yi Yesun wuswaaɔ, ma u bu bekia.

31 Biti baka tɔn be mwa ye ba wa sosoba gari mɔ, alebugiba bekura, yɛmɔba sɔimɔ, wɔkoba yam waamɔ, ma ba Gusunɔ Isireliban Yinni siarabu wɔri.

*Yesu u tǎmbu nǎrǎbun**suba nne dǎisia**(I maa mǎerio Maaku 8:1-10)*

³² Yesu u win bwǎabu soka u nǎe, tǎn benin wǎnwǎnda man mǎ. Yen sǎo ita wee ye ba ka wǎa nen mi, gǎanu kun maa bu tie ni ba koo di. Na n maa kǎ n bu kara ka gǎoru kpa bu ku raa dam bia swǎa bu wǎri.

³³ Win bwǎaba nǎn bikia ba nǎe, mana sa ko sere dǎanu wa gbaburu sǎo mini ni nu koo tǎn dabi teni debu.

³⁴ Yesu bu bikia u nǎe, pǎe nyewa i sere mǎ.

Ma ba nǎe, wasi nǎoba yiru ka swǎe piiminu ganu.

³⁵ Yesu u tǎn wǎru ge sinasia temǎ.

³⁶ Ma u pǎe nǎoba yiru ye sua ka swǎe yi, u Gusunǎ siara ma u murura u win bwǎabu wǎe ba tǎn wǎru ge yabua.

³⁷ Be kpuro ba di ba deba. Ye ba di n tia ba gure birenu nǎoba yiru sǎo ba ka doona.

³⁸ Be ba ye di ben geera tura tǎnu nǎrǎbun suba nne (4.000), tǎn kurǎbu ka bibu baasi.

³⁹ Ye u tǎn wǎru ge yarinasia u kpa, u goo nimkuu dua u da Magadan tem gia.

16*Falisiba ka Sadusiba**ba yǎreru bikia**(I maa mǎerio Maaku 8:11-13, Luku 12:54-56)*

¹ Falisiba ka Sadusiba ba na Yesun mi, bu ka win laakari mǎeri, ba nǎn bikia ba nǎe, u bu sǎosi ka yǎreru garu ma win dam weewa saa Gusunǎn min di.

² Adama Yesu bu sǎowa u nǎe, saa ye sǎo kpeeyǎ i ra nǎe, yam koo dora gisǎ domi wǎlla sǎri.

³ N n bururun na, i ra nǎe, gura koo ne gisǎ domi wǎlla swǎa ka wǎka tobe kua. I wǎllun yǎrenu wunanamǎ, adama i n kpǎe i saa yenin yǎrenu tubu.

⁴ Tǎn tǎn kǎsobu be ba n ka Gusunǎ turo yǎ ba yǎrenu bikiamǎ. Adama yǎreru garu maa sari te ba koo bu sǎosi ma n kun mǎ Gusunǎn sǎmǎ Yonasiqiru.

Ma u bu deri u doona.

*Falisiba ka Sadusiban**pǎe seeyatia**(I maa mǎerio Maaku 8:14-21)*

⁵ Ye win bwǎaba tǎburǎ guru gia, ba duari bu pǎe kusenu ko.

⁶ Yera Yesu bu sǎowa u nǎe, i kpure kpure ko, i n tii se ka Falisiba ka Sadusiban pǎe seeyatia.

⁷ Bwǎa be, ba wesiana ba nǎe, u gerua me yǎn sǎ ba n pǎe kusenu kue.

⁸ Yesu ben bwisikunu gia ma u bu bikia u nǎe, mban sǎna i wesiana i nǎe, yǎn sǎ i n pǎe kusenu kue, yen sǎna na gerua me. Naane doke piibugii bee.

⁹ N n be yeeri sere ka tǎe? I n pǎe nǎobu ye yaaye ye na murura tǎmbu nǎrǎbun suba nǎobun (5.000) sǎ? Ka sukum me n tian birenun geeru?

¹⁰ I n maa pǎe nǎoba yiru ye yaaye ye na murura tǎmbu nǎrǎbun suba nǎn (4.000) sǎ? Ka sukum me n tian birenun geeru?

¹¹ Amǎna i n ka tuba ma na n ka pǎe yǎ. I n tii se ka Falisiba ka Sadusiban pǎe seeyatia.

² Win wasi gosia tuki ben nōni sōo, ma win wuswaa ballimō nge sōo, win yānu maa burura fem fem nge suru.

³ Yen biru ba Mōwisi ka Eli wa ba ka Yesu gari mō.

⁴ Yera Piεε u Yesu sōwa u nεε, Yinni, n wā sa n wāa mini. A n kī, kon kunu ita ko, teeru wunεgiru, teeru Mōwisigiru, teeru maa Eligiru.

⁵ U n gari yi gerum kpa, bukō kpiku ga ka bu wukiri. Ma ba nōo gagu nua saa bukō min di ga nεε, winiwa nen Bii Kīnasi wi sōo nen gōru dobu kpuro wāa. I wigii swaa dakio.

⁶ Ye bwāa be, ba nōo ge nua berum bu mwa sere ba wōruma ba wuswaa tem girari.

⁷ Yesu na ben mi u bu nōma sōndi u nεε, i seewo, i ku berum ko.

⁸ Ye ba wuswaa seeya ba n maa goo wa ma n kun mō Yesu turo.

⁹ Sanam mε ba sarām wee guu ten min di, Yesu bu sōwa u nεε, bu ku raa goo sō ye ba wa mi, sere Tōnun Bii u ka se gōrin di.

¹⁰ Bwāa be, ba nūn bikia ba nεε, mban sōna wooda yēroba ra gere Eliwa koo gbi u na.

¹¹ U bu wisa u nεε, ka geema Eli koo na kpa u yabu baayere wesia yen ayerō.

¹² Adama na bεε sōmō, Eli u na kō, ba n nūn tuba, ma ba nūn kua nge mε ba kī. Nge mεya ba koo Tōnun Biin tii nōni sō.

¹³ Yera n win bwāabu yeeri ma Yohanu Batemu kowon gariya u mō.

Yesu u bii wi wεreku ga wāasi bekiā

(I maa mεerio Maaku 9:14-29, Luku 9:37-43a)

¹⁴ Ye ba tunuma mi tōn wōru ga wāa, durō goo u na u yiira Yesun wuswaaō

¹⁵ u nεε, Yinni, a nen biin wōnwōndu waaō. U giri kpakpanu barō nu nūn wahala mō gem gem sere nu ra gasō nūn kpεε dōo sōo n kun mε nim sōo.

¹⁶ Na ka nūn wunen bwāabu naawa adama ba kpana bu nūn bekiā.

¹⁷ Yesu u nεε, bεε tōn kōso naane doke sarirugibu, sere saa yerō ko na n ka bεε wāa. Nge sere domma ko na n kpam ka bεε tēmane. I ka man bii wi naawa mini.

¹⁸ Yesu u wεreku ge gerusi ma ga bii wi doonari ma u bekura mii mii.

¹⁹ Yera Yesun bwāaba da win mi be tōna ba nūn bikia ba nεε, mban sōna ba kpana bu wεreku ge gira.

²⁰ Yesu bu wisa u nεε, yēn sō bēen naane dokebu kun kpā. Ka geema na bεε sōmō, baa bēen naane dokebu bñ n piibu sāa nge dīa bima ye ya piiburu bo i ko guu teni sō tu wukuro minin di tu da giō. Mεya ta koo maa wukura. Gāanu maa sari ni i ko kpana i ko. [

²¹ Adama wεreku genin bwesera ku ra doone ma n kun ka kanaru ka nōo bōkuru.]

Yesu u kpam win gōo

ka win seebun gari mō

(I maa mεerio Maaku 9:30-32, Luku 9:43b-45)

²² Sōo teeru nge mε bwāa be, ba mēnne sannu Galileō Yesu bu sōwa u nεε, ba koo Tōnun Bii tōmbu nōma beria

²³ bu nūn go, adama sōo itase u koo se gōrin di.

Yera bwāa ben nukura sankira gem gem.

Sāa yerun wōo gobin kōsiabu

²⁴ Sanam mε Yesu ka win bwāabu ba tura Kapenamūo, yera sāa yerun wōo gobigiba na Piεen mi ba nεε, bēen yinni u ku ra sāa yerun wōo gobi kōsie?

²⁵ Piεε nεε, a, u ra kɔsie.

Ye Piεε u duɔ dirɔ Yesu gbia u nùn bikia u nεε, amɔna a wa Simɔɔ. Berà n weenε bu handunia min sinambu ghere gobi kɔsia. Sina bibu? Nge gabu.

²⁶ Piεε nεε, gabu.

Ma Yesu nεε, n̄ n men na sina bibu ba n̄ kɔsiamɔ.

²⁷ Ka mε, sa n̄ kī su tɔn be mɔru kɔsiki. Yen s̄, a doo daarɔ a kɔkɔru kɔ. Swāa ye ya gbia ya tu mwε, a ye gawo a yen nɔɔ baaya. Kaa sii geesun gobi wa mi, yi yi koo nε ka wunen gobi turi. A yī suo a bu kɔsia.

18

Wara gisonkoru bo

(I maa mεerio Maaku 9:33-37, Luku 9:46-48)

¹ Saa ye sɔɔra Yesun bwāaba da win mi, ba nùn bikia ba nεε, wara gisonkoru bo Gusunɔn bandu sɔɔ.

² Yesu u bii piibu gagu soka u yɔrasia ben wuswaaɔ.

³ Ma u nεε, ka geema na bεε sɔɔmɔ, ma n kun mɔ i tii gosia i kua nge bibu, i n̄ kpɛ̄ i n wāa ban te Gusunɔ u swīi sɔɔ.

⁴ Wi u s̄aa gisonko ban te Gusunɔ u swīi sɔɔ, wiya wi u tii kawa nge bii wini.

⁵ Wi u maa bii winin bweseru wura nen yīsirun s̄, nεna u wura.

Torarun baberu

(I maa mεerio Maaku 9:42-48, Luku 17:1-2)

⁶ Yesu maa nεε, wi u dera bii piimii ni nu man naane doke min turo wɔri toraru sɔɔ, n buram bo bu yɛro nεε bakaru gbinisia win wīirɔ kpa bu nùn kpɛ̄ε nim wɔku sɔɔ u nim diira.

⁷ Anna a handunian wahala wa ye gāanu ka wāa ni nu derimɔ tamba wɔrimɔ toraru sɔɔ. Gāa ninin bwesera ko n wāawa baadomma, adama nɔni swāarugiiwa win min di nu koo yari.

⁸ Wunen nɔmu n̄ kun mε wunen naasu, yen ye ya nun sure toraru sɔɔ, a ye buro a k̄s̄ n toma. Domi n sanɔ bo a ka nɔm teu n̄ kun mε naa teesu wāaru wa te ta ku ra kpe, n kere a n nɔma yiru ka naasu yiru mɔ kpa bu nun kpɛ̄ε d̄ɔɔ wi u ku ra gbi sɔɔ.

⁹ N n maa wunen nɔnun na ga nun sure toraru sɔɔ a gu wɔwo a k̄s̄ n toma. Domi n sanɔ bo a ka nɔni tia wāaru wa te ta ku ra kpe n kere a n nɔni yiru mɔ kpa bu nun kpɛ̄ε d̄ɔɔ wi u ku ra gbi sɔɔ.

Yāa te ta k̄ɔra ta maa waara

(I maa mεerio Luku 15:3-7)

¹⁰ Yesu maa nεε, i ku ra de i bii piimii nin teu gem. Ka geema na bεε sɔɔmɔ, ben gɔrado be ba wāa wɔllɔ ba ra n yɔwa baadomma nen Baaba wɔrukoon wuswaaɔ. [

¹¹ Domi Tɔnun Bii u nawa u ka ye ya k̄ɔra faaba ko.]

¹² Mba i tamaa. Tɔnu ù n yāanu wunɔbu (100) mɔ ma teera k̄ɔra, u n̄ koo wunɔbu tia sari deri guuru wɔllɔ kpa u da u tee te ta k̄ɔra kasu?

¹³ Ū n maa tu wa, ka geema na bεε sɔɔmɔ, win nuku dobu ko n kpā yāa ten s̄ n kere wunɔbu tia sari ni nu n̄ k̄ɔre.

¹⁴ Nge mɛya maa bεεn Baaba wi u wāa wɔllɔ u n̄ kī baa bii piimii nin teu gu k̄ɔra.

Naane dokeo ù n tora

¹⁵ Yesu maa nεε, naane dokeo goo ù n tora a doo win mi wune tɔna a nùn win toraru tubusia. Ū n wunεgii nua, a nùn faaba kua.

16 Adama ù n yina u nun swaa daki, a tòn turo ò kun me tónu yiru kasuo a ka da win mi, kpa tónu yiru ò kun me ita ye, yu gari yi kpuron seeda di nge me Gusunon gari gerumò.

17 U n maa kparam yina u bu swaa daki, a Yesun yigberu gari yi nòsio. U n den yina u yigberun gari nò, a nùn garisio tòn tuko ò kun me gbere mwaa.

Yinabu ka wurabu

18 Ma Yesu maa nee, ka geema na bee sòomò, ye i yinamò handunia sòò ba koo ye yina wòllò. Ye i maa wura handunia sòò, ba koo ye wura wòllò.

19 Na kparam bee sòomò ma been tumbu yiru bà n nòò tia kua handunia mini ba gāanu bikia kanaru sòò, nen Baaba wi u wāa wòllò u koo bu wē.

20 Domi mi tumbu yiru ò kun me ita ba menne ka nen yīsiru, na wāa ben suunu sòò.

Sòm kowon gari wi u yina

u suuru wura

21 Yera Piεε u da Yesun mi u nùn bikia u nee, nən nyewa kon nən beruse wi u man torari suuru kua. Nən nòòba yiru?

22 Yesu nùn wisa u nee, aawo n ò mò nən nòòba yiru tona, nən wata ka wəkurun nən nòòba yiruwa.

23 Yenin sōna Gusunon bandun gari ka sunò goon gari weene wi u kī u win gobi dooru ko ka win sòm kowobu.

24 Ye u win gobi dooru torua, yera ba ka durò goo na wi u win dibu neni fòròtò dabi dabiru.

25 Wee, durò wi kun gāanu mò u ka dii bi kòsia. Ma win yinni nee bu nùn doro ka win kurò ka win bibu ka ye u mò kpuro bu ka dii bi kòsia.

26 Yera sòm kowo wi, u yiira win yinnin wuswaaò u nùn suuru kana u nee, a ka man temano, kon nun kòsia kpuro.

27 Ma win yinni u win wənwəndu wa u dii bi go u dera u doona.

28 Ye sòm kowo wi, u yara min di, u ka win sòm kowosi yinna wi u win dibu neni nge fòròtò nòòbun saka. Yera u nùn sere u wīru sēka u nee, a nən dibu kòsiamà bi a neni.

29 Yera win kpaasi u yiira win wuswaaò u nùn suuru kana u nee, a ka man temano, kon nun kòsia.

30 Adama u ò wure. U dera ba nùn doke pirisòm sòò sere u ka dii bi kòsia u kpe.

31 Ye sòm kowo be ba tie ba gari yi wa, ben nukura sankira ma ba da ba ben yinni ye kpuro sòowa.

32 Yera yinni wi, u nùn sokusia u nee, sòm kowo nuku kòsurugii, na nun wunen dibu goowa yèn sò a man suuru kana.

33 N daa weenewa wunen tii a maa wunen sòm kowosi wi wənwəndu kua nge me na nun kua.

34 Yinni wi, u mōru besira ma u sòm kowo wi pirisòm kòsobu wē sere u ka dii bi kpuro kòsia.

35 Ma Yesu nee, nge meya nən Baaba wi u wāa wòllò koo bee kua been wi u kun win winsim suuru kue win gōrun di.

¹ Ye Yesu u gari yi gerua u kpa u doona Galilen di u da Yudean bera gia ye ya wāa Yuudenin daarun guru giō.

² Tōn wōru guna nūn swīi mi, ma u ben barōbu bekia.

³ Falisi gaba na win mi, bu ka win laakari mēeri ba nūn bikia ba nēe, bešen wooda ya wura tōnu u win kurō yina gari baayiren sō?

⁴ Yesu u nēe, i n̄ garire Gusunōn gari sōō ma “Toren di Taka kowo u bu kuawa durō ka kurō.”

⁵ Ma yi kpam nēe, “Yen sōna, durō u koo win tundo ka win mero deri kpa wi ka win kurō ba n maninē kpa be yiru kpuro bu ko wasi tee.”

⁶ Nge mēya ba n̄ maa sāa tōmbu yiru ma n kun mō tōn turo. N n man na, tōnu u ku karana ye Gusunō u mēna.

⁷ Falisiba ba nūn bikia ba nēe, n̄ n mēn na, mban sōna Mōwisi u wooda wē u nēe, durō u yinanaan tireru yore kpa u de win kurō u doona.

⁸ Yesu u bu wisa u nēe, Mōwisi dera i bēen kurōbu yinamō bēen woo bōbunun sō. Adama saa toren di gari yi, yi n̄ sāa mē.

⁹ Na bēe sōmō, wi u win kurō yina ma n kun mō sakararun sō, ma u kurō kpaō sua, u sakararu kuawa.

¹⁰ Win bwāaba nūn sōōwa ba nēe, n̄ n mēn na n sāa durō ka win kurōn suunu sōō, n buram bo bu ku suana.

¹¹ Yesu u nēe, tōmbu kpuro ba n̄ kpē bu gari yi sua ma n kun mō be Gusunō u yen dam wē.

¹² Domi gabun mi marumara, gabu maa tōmba ba bu kua mē, gabu maa kpam, Gusunōn bandun sōna ba n̄ kurō suamō. Wi u koo kpī u gari yi sua, u suo.

Yesu u bibu kanaru kua

(I maa mēerio Maaku 10:13-16, Luku 18:15-17)

¹³ Tōmba ka bii piiminu na Yesun mi, u ka bu nōma sōndi kpa u bu kanaru kua, adama win bwāaba tōn be gerusi.

¹⁴ Yera Yesu nēe, i de bii piiminu nu na nēn mi, i ku bu yinari. Domi Gusunō u bandu swīi tōmbun sō be ba ka bu weenē.

¹⁵ U bu nōma sōndi ma u doona min di.

Gobigii goon gari

(I maa mēerio Maaku 10:17-31, Luku 18:18-30)

¹⁶ Durō goo na Yesun mi, u nūn bikia u nēe, yinni, gea mba kon ko n ka wāaru te ta ku ra kpe wa.

¹⁷ Yesu nūn sōōwa u nēe, mban sōna a man gean kobun gari bikiamō. Tōn turowa sāa geo. À n kī a wāaru te ta ku ra kpe wa a woodaba swīiyō.

¹⁸ U nēe, yen yerā.

Yesu u nēe, a ku tōnu go, a ku sakararu ko, a ku gbeni, a ku goo gari mani,

¹⁹ a wunen tundo ka wunen mero bēere wēeyō, kpa a wunen tōnusi kīa nge wunen tii tii.

²⁰ Aluwaasi wi, u nēe, yeni kpurowa na swīi. Mba n maa man tie.

²¹ Yesu nūn sōōwa u nēe, à n kī a yibu, a doo a dōra kpuro ye a mō, kpa a yen gobi sārōbu bōnu kua, kaa n dukia mō wōllō, kpa a na a man swīi.

²² Adama ye aluwaasi wi, u nua mē, u doona ka nuku sankiranu domi win dukia ya kpā.

²³ Yera Yesu u win bwāabu sōōwa u nēe, ka geema na bēe sōmō, n sē gem gem dukiagii u ka ban te Gusunō u swīi wura.

²⁴ Yen sēsō ga kpā n kere yooyoo gu du yaburan wērō gu yari.

²⁵ Ye bwāa be, ba gari yi nua, ba biti soora gem gem, ma ba nee, n̄ n men na, wara u koo den faaba wa.

²⁶ Yesu bu meera ma u nee, t̄mbun miya n̄ n̄ koorō adama gāanu sari ni Gusunō u kpane.

²⁷ Yera Piē u n̄n̄n sōwa u nee, n̄ wee beese sa gāanu kpuro deri sa nun swīi. Mba n̄ ko n̄ ko besegia.

²⁸ Yesu bu sōwa u nee, ka geema na beee sōmō, sanam me T̄nun Bii u ko n̄ sō win sina ḡoni yiikogian w̄llō handunia kpaā sō, beee w̄kura yiru be i man swīi beēn̄ tii i ko n̄ sō sina ḡoni w̄llō i ka Isireliban bwesenu w̄kura yiru siri.

²⁹ Ma baawure wi u win yenu deri, n̄ kun me w̄n̄abu, n̄ kun me sesubu, n̄ kun me tundo, n̄ kun me m̄ero, n̄ kun me bibu, n̄ kun me gbea nen ȳsirun sō, u koo yen k̄sire wa dabi dabinu, kpa u wāaru te ta ku ra kpe tubi di.

³⁰ Adama dabiru be ba t̄ s̄āa ḡbiikobu ba koo ko birukobu, ma dabiru be ba t̄ s̄āa birukobu ba koo ko ḡbiikobu.

20

S̄m kowo be ba wāa ḡbaarō

¹ Ma Yesu u nee, n̄ wee ye Gusun̄n̄ bandu ta ka weene. Yenu ȳero goo u yara buru buru yellu u ka s̄m kowobu kasu bu da win ḡbaarō.

² U wura u bu k̄sia nge me ba ra s̄m kowo k̄sie s̄ō teeru, ma u nee bu doo bu s̄mburu ko win ḡbaarō.

³ Ye n̄ kua bururun k̄ba n̄ōba n̄ne, u k̄pam yara ma u gabu deema ba s̄ t̄nḡeō ba n̄ garu m̄ō.

⁴ U bu sōwa u nee, beēn̄ tii i doo i s̄mburu ko nen ḡbaarō. Kon beee yen gobi k̄sia nge me n̄ weene.

⁵ Ma ba da mi. Yenu ȳero wi, u k̄pam yara s̄ō wii w̄llu, ka maa yokan k̄ba ita, ma u kua me.

⁶ Ye n̄ da kua yokan k̄ba n̄ōbu, u k̄pam yara u gabu wa be ba s̄ mi. U bu bikia u nee, m̄ban s̄na i s̄ mini saa bururun di i n̄ garu m̄ō.

⁷ Ba wisa ba nee, ȳen̄ s̄ goo kun sun s̄mburu w̄. Ma u nee, n̄ n̄ men na, i doo nen ḡbaarō i s̄mburu ko beēn̄ tii.

⁸ Ye n̄ kua yoka yenu ȳero wi, u win s̄m kowobun wirugii soka u nee, a s̄m kowobu sokuo a bu ben gobi k̄sia, saa birukobun min di sere ka ḡbiikobun mi.

⁹ Be ba s̄mburu torua yokan k̄ba n̄ōbu ba na ma ba s̄ō teerun s̄mburun gobi wa.

¹⁰ Ye ḡbiikoo be, ba na, ba tamaa begii koo kerawa me. Adama s̄ō teerun s̄mburun gobiya ba maa ben tii k̄sia.

¹¹ Ye ba gobi yi wa ba ka yenu ȳero wi w̄ki.

¹² Ba gerua, ba nee, be ba d̄kuru na mi, k̄bi tia t̄nawa ba kua ma a bu k̄sia nge beese be sa s̄mburu kua bururun di ka s̄ō boko.

¹³ Ma u ben turo wisa u nee, nen b̄rō, na n̄ nun taki di. A wura ma kaa s̄ō teerun s̄mburun gobi mwa, nge n̄ n̄ me.

¹⁴ N̄ n̄ men na, a wunen gobi m̄ō a doona. N̄ n̄ k̄i n̄ biruko wini k̄sia nge wun̄e, mba n̄ nun wa.

¹⁵ N̄ n̄ ye na k̄i yera kon ka nen ye na m̄ō ko? Nge a nisinu m̄ōwa ȳen̄ s̄ na t̄n̄ geeru kua.

¹⁶ Ma Yesu nee, nge meya birukobu ba koo ko ḡbiikobu, ḡbiikobu maa, ba koo ko birukobu.

Yesu u win gɔɔ ka win seebun gari mɔ̀ nɔ̀n itase

(I maa mɛerio Maaku 10:32-34, Luku 18:31-34)

¹⁷ Nge mɛ Yesu u dɔɔ Yerusalemu gia, swaaɔ u win bwāabu wɔkura yiru ye tɔna sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁸ wee, sa dɔɔ Yerusalemuɔ mi ba koo Tɔnun Bii yāku kowo tɔnwerobu ka wooda yērobu nɔma beria. Ba koo nùn taare wē bu go,

¹⁹ kpa bu nùn tɔn tukobu nɔmu sɔndia be ba koo nùn yaakoru ko, bu nùn sɛni so, yen biru bu nùn kp̄are dāa bunanarɔ. Sɔɔ itase u koo maa se gɔrin di.

Ye Yakɔbu ka Yohanun mero u bikia

(I maa mɛerio Maaku 10:35-45)

²⁰ Yera Sebeden bibun mero u na Yesun mi ka win bibu sannu u yiira u ka gāanu kana.

²¹ Yesu u nùn bikia u nɛɛ, mba a kī.

U nɛɛ, a de nɛn bibu yiru yeni yu sina, turo wunen nɔm geuɔ, turo maa wunen nɔm dwareɔ sanam mɛ kaa bandu di.

²² Yesu u wisa u nɛɛ i n̄ yē ye i bikiamɔ, i ko kp̄i i wahala sɔbe ye kon sɔbe?

Ma ba nɛɛ, sa ko kp̄i.

²³ Yesu bu sɔɔwa u nɛɛ, ka geema i ko wahala sɔbe nge nɛ. Adama n n̄ nɛn baa n ka gɔsi be ba koo sina nɛn nɔm geuɔ ka nɛn nɔm dwareɔ. Tɔn bɛn sɔ nɛn Baaba u aye ni sɔru kua beya ba koo nu wa.

²⁴ Ye bwāabu wɔku te ta tie ta gari yi nua, ta ka yiru ye mɔru kua.

²⁵ Yera Yesu bu soka u nɛɛ, bɛɛn tii i yē nge mɛ tɔn tukobun tem yērobu ba ra n bu dam dɛremɔ. Kpa ben wirugibu ba n bu taaremɔ.

²⁶ Adama n n̄ s̄aa mɛ bɛɛn mi. Bɛɛn goo ù n kī u ko wirugii, u de u ko bɛɛn sɔmɔ.

²⁷ Mɛya maa bɛɛn wi u kī u ko gbiikoo u koowo bɛɛn yoo.

²⁸ Nge mɛya Tɔnun Bii kua. U n̄ nɛ bu ka nùn s̄a ma n kun mɔ u ka gabu s̄a, kpa u win wāaru wē u ka tɔn dabinu yakia.

Yesu wɔkobu yiru bekia

(I maa mɛerio Maaku 10:46-52, Luku 18:35-43)

²⁹ Sanam mɛ ba yara Yerikon di, tɔn wɔru guna Yesu swīi.

³⁰ Wɔkobu yiru gaba sɔ swaa baarɔ ba nua ma Yesu sarɔ. Yera ba nɔɔgiru sua ba nɛɛ, Yinni, Dafidin sikadobu, a bɛsɛn wɔnwɔndu waawo.

³¹ Tɔn wɔru guna ye, ya bu wɔkisirɔ bu mario. Ka mɛ, ba gbāramɔ too too, ba mɔ, Yinni, Dafidin sikadobu, a bɛsɛn wɔnwɔndu waawo.

³² Yera Yesu u yōra u bu soka ma u bu bikia u nɛɛ, mba i kī n bɛɛ kua.

³³ Ba nùn wisa ba nɛɛ, Yinni, sa kī bɛsɛn nɔni yi yam wawa.

³⁴ Yesu u ben wɔnwɔndu wa ma u ben nɔni baba. Yāatem mi, tɔnu yiru ye, ya yam wa ma ya nùn swīi.

21

Yesu u Yerusalemu dua

(I maa mɛerio Maaku 11:1-11, Luku 19:28-40, Yohanu 12:12-19)

¹ Ye ba Yerusalemu bɔku kua ba tura wuu ge ba ra soku Betefagio, Olifin guurɔ ma Yesu u win hwāabu yiru gara.

² U bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo baru kp̄aa te i mɛera bɛɛn wuswaaɔ mi. Miya i ko yande keteku wa ka gen buu nu s̄ari. I nu s̄os̄iama i ka man naawa.

³ Goo ù n bɛɛ gāanu bikia, i nɛɛ, Yinniwa u nin bukata mɔ. Mii mii ba koo de i ka nu na.

⁴ Yeni ya kua kpa Gusunɔn sɔmɔn gari yini yi ka kooru yi yi nɛɛ,

⁵ “I Yerusalemugibu sɔɔwɔ i nɛɛ, wee, ben sunɔ sisi ben mi.

Wi, tɔn duuduowa, u ketɛku sɔni, ketɛku buu kpɛmbu.”

⁶ Ma bwāa be, ba da ba kua ye Yesu u bu sɔɔwa.

⁷ Ba ka ketɛku ge ka gen buu na. Ba ben beka teria nin wɔllɔ ma ba dera Yesu u sɔni.

⁸ Ma tɔn wɔru ga gen beka teria swaa sɔɔ. Gaba bāa kako bekusu bɔɔra ba teria swaaɔ.

⁹ Tɔn be ba nɔn gbiiye ka be ba nɔn swī biruɔ, ba gbāramɔ ba mɔ, su Dafidin sikadobu wɔlle sua. U sɔawa domarugii. U sisi ka Yinnin yīsiru! Su Wɔrukoo wɔlle sua.

¹⁰ Ye u dua Yerusalemuɔ, wuugibu kpuro ba biti soora ba mɔ, wara wini.

¹¹ Tɔn wɔru ga nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ Yesuwa, Galilen Nasaretigii.

Yesu u dua s̄a yerɔ

(I maa mɛerio Maaku 11:15-19, Luku 19:45-48, Yohanu 2:13-22)

¹² Yesu u dua s̄a yerɔ ma u be ba kiaru dɔramɔ ka be ba dwemɔ gira min di. U be ba gobi kɔsimɔn tabuluba fukura, ka totoberɛ dɔrobun kitanu.

¹³ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔn gari nɛɛ, “Nɛn dira ko n sɔawa kanarun diru.” Adama bɛɛ i tu gɔsia gbɛnɔbun wāa yeru.

¹⁴ Yera wɔkɔbu ka yɛmɔba na win mi s̄a yeru mi ma u bu beka.

¹⁵ Yāku kowo tɔnwerɔbu ka wooda yēroba mɔru kua ye ba maamaaki wa ye u kua, ka maa bii be ba gbāramɔ s̄a yerɔ ba mɔ, su Dafidin sikadobu wɔlle sua.

¹⁶ Ma ba Yesu sɔɔwa ba nɛɛ, a sere nɔmɔ ye ba gerumɔ?

Ma Yesu nɛɛ, oo, i n̄ garire Gusunɔn gari sɔɔ mi ba nɛɛ, “A dera bii piiminu ka bii wēenu nu nun siaramɔ.”

¹⁷ Yen biru u bu deri u doona wuu min di u da Betaniɔ u kpuna mi.

Yesu d̄aru garu b̄rusi

(I maa mɛerio Maaku 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Sisiru bururu nge mɛ Yesu gɔsirɔ wuu mi, gɔɔra nɔn mɔ.

¹⁹ U d̄aru garu wa swaa baarɔ te ba ra soku figie. U tu susi, adama wurusu tɔnawa u wa mi. Yera u tu sɔɔwa u nɛɛ, a n̄ maa wāa a binu ma sere ka baadommaɔ.

Ma yande, figie ye, ya gbera.

²⁰ Win bwāaba yabu ye wa ma biti bu mwa. Ba Yesu bikia ba nɛɛ, amɔna figie ye, ya ka gbera mɛ mii mii.

²¹ Yesu bu wisa u nɛɛ, ka geema na bɛɛ sɔmɔ, i n naane doke ma i n̄ sika mɔ, i ko kpī i ko ye na figie ye kua. N n̄ mam mɛ tɔna, i ko maa kpī i guu teni sɔ tu wukuro min di tu da tu nim wɔku wɔri. Ya koo maa koorɔ mɛ.

²² Ma i naane doke, ye i bikia kanaru sɔɔ ye kpurowa i ko wa i mwa.

Man diya Yesu u yiiko wa

(I maa mɛerio Maaku 11:27-33, Luku 20:1-8)

²³ Yesu dua s̄a yerɔ u keu sɔɔsimɔ. Yera yāku kowo tɔnwerɔbu ka guro gurobu ba da win mi ba nɛɛ, weren yiikowa a ka yeni mɔ. Wara nun yiiko ye wē.

²⁴ Yesu bu wisa u nɛɛ, nɛn tii kon bɛɛ gari tia gaa bikia. I n man wisa, nɛn tii kon bɛɛ s̄s̄ win yiiko na ka yeni mɔ.

²⁵ Wara u Yohanu gɔrima u ka batɛmu ko. Gusunɔ? Nge tɔnu.

Ma ba gerumɔ ben tii tiine sɔɔ ba mɔ, s̄a n nɛɛ Gusunɔwa, u koo sun bikia mban s̄na sa n̄ Yohanu naane doke.

²⁶ Sà n maa nɛɛ, tɔmba, ye tɔn wɔru ga koo ko sa yen berum mɔ, domi be kpurowa ba Yohanu garisi Gusunɔn sɔmɔ.

²⁷ Yera ba Yesu wisa ba nɛɛ, sa ñ yē.

Ma Yesu u bu sɔwa u nɛɛ, to, ñ n mɛn na, nɛn tii na ñ maa bɛɛ sɔmɔ win yiiko na ka yeni mɔ.

Bibu yirun mɔndu

²⁸ Yesu maa nɛɛ, amɔna i wa. Durɔ goo win bii tɔn durɔbu yiru mɔ. Ma u gbiikoo sɔwa u nɛɛ, bii wunɛ, a doo a sɔmburu ko nɛn gbaaɔ gisɔ.

²⁹ Ma u nɛɛ, na ñ dɔɔ. Adama ye n sosi u bwisika ma u da.

³⁰ Ma u maa da u win bii yiruse wini sɔwa me. Bii wi, u nùn wisa u nɛɛ, too, baaba, kon da. Adama u ñ de.

³¹ Be yiru ye sɔɔ, wara u tundon kīru kua.

Ba nɛɛ, gbiikoo wi.

Yera Yesu bu sɔwa u nɛɛ, ka geema na bɛɛ sɔmɔ, ghere mwaɔbu ka kura tanɔbu ba koo bɛɛ gbiiya bu da mi Gusunɔ u bandu swīi.

³² Domi Yohanu na u bɛɛ swaa gea sɔsi, ma i ñ nùn naane doke. Adama ghere mwaɔbu ka kura tanɔbu beya ba nùn naane doke. Wee bɛɛ, baa me i ye wa i ñ gɔru gosie i nùn naane doke.

Gbaa wuko kɔsobun gari

(I maa mɛɛrio Maaku 12:1-12, Luku 20:9-19)

³³ Yesu maa nɛɛ, i kpam mɔndu garu swaa dakio. Yenu yēro goo u dāa gbaaru kua ma u tu kara kua, ma u dāa bii gama yeru kua ma u gbaa kɔsobun diru bana. Yen biru u gbaa wukobu kasu u bu ye nɔmu beria ma u sanum da.

³⁴ Sanam me dāa binun sɔribu tura u win sɔm kowobu gɔra gbaa wuko ben mi, bu win bɔnu mwaama.

³⁵ Adama gbaa wuko be, ba bu kunisi ba turo so, ma ba turo go, ma ba itase kpenu kasuka.

³⁶ Yenu yēro wi, u kpam bu gabu gɔria be ba gbiikobu dabiru kere. Daa tia yera ba ben tii kua.

³⁷ Yen biru u bu win bii gɔria u nɛɛ, ba koo nɛn bii bɛɛɛɛ wē.

³⁸ Adama saa ye gbaa wuko be, ba bii wi wa ba geruna ba nɛɛ, i ñ nùn wa wi u koo ra gbaa te tubi di? I de su nùn go kpa gbaa te, tu ko bɛɛɛguru.

³⁹ Ma ba nùn sēre ba yara gbaa ten min di ba go.

⁴⁰ Yesu u bu bikia u nɛɛ, sanam me gbaa yēro win tii u koo na, mba u koo gbaa wuko be kua.

⁴¹ Ba nùn wisa ba nɛɛ, nɔni swāarun gɔwa u koo ka tan kɔso be go, kpa u gbaa wukobu gabu win gbaaru nɔmu sɔndia, be ba ko n da nùn win bɔnu wē dāa binun sɔribun saa sɔɔ.

⁴² Yesu bu sɔwa u nɛɛ, i ñ garire Gusunɔn gari sɔɔ mi ba nɛɛ,

“Kpee te banɔba yina, tera ta kua gani gɔmburun dam.

Yinniwa ye kua, ma n kua maamaaki bɛsɛn nɔni sɔɔ.”

⁴³ Yen sɔna na bɛɛ sɔmɔ, ba koo bɛɛ Gusunɔn bandu wɔrari kpa bu tu bweseru garu wē te ta koo ban te mem nɔwa. [

⁴⁴ Baawure wi u koo kpee te wɔri ta koo nùn bɔɔku, wi ta maa wɔri ta koo nùn namwa munu munu.]

⁴⁵ Ye yāku kowo tɔnwerobu ka Falisiba ba Yesu mɔn ni nua, ba tuba ma beya u ka yā.

⁴⁶ Yera ba swaa kasu bu ka nùn mwa. Adama ba tɔn wɔrun berum kua yèn sɔ ga nùn garisi Gusunɔn sɔmɔ.

22

*Kurɔ kpaarun dim gari**(I maa mɛɛrio Luku 14:15-24)*

1 Yesu kparam ka bu mɔndu gari sɔɔwa u nɛɛ,

2 n wee, ye Gusunɔn bandun gari ka weene. Sunɔ goo u win biin kurɔ kpaarun sɔɔru kua.

3 U win sɔmɔbu gɔra bu da bu be ba dim soka sokuma. Adama ba n̄ k̄i bu na.

4 Ma u kparam win sɔmɔbu gabu gɔra u nɛɛ, i doo i be na dim soka sɔ na sɔɔru kpa, na nɛn naa kinɛnu ka yaa sabe gumginu go. Ye kpuro ya sɔɔru kpeera, bu na kurɔ kpa yero.

5 Adama be ba dim soka mi, ba n̄ gari yi swaa sue ma baawure u wigiru doona, wini win gberu da, wini maa win tenkuru doona.

6 Ben gaba sɔmɔ be mwa ba nɔni sɔɔwa ba go.

7 Sunɔ wi, u mɔru besira u win tabu kowobu gɔra bu ka tɔn gowo be go kpa bu ben wuu dɔɔ sɔku.

8 Sanam mɛya u win sɔmɔbu sɔɔwa u nɛɛ, kurɔ kpa dīanu ye, adama be na soka ba n̄ maa ka nu weene.

9 N n mɛn na, i doo swaa swaabu i be i waamɔ sokuma.

10 Ma sɔmɔ be, ba da swaa swaabu ba be ba wa kpuro menna kɔsobu ka geobu. Nge mɛya tɔmba ka yiba kurɔ kpa yee te sɔɔ.

11 Ye sunɔ wi, u dua u ka bu wa be ba dim na, u durɔ goo wa wi u kun kurɔ kpa yānu doke.

12 U n̄n sɔɔwa u nɛɛ, bɔrɔ, amɔna a kua a ka duuma mini a n̄ ka kurɔ kpa yānu doke. Durɔ wi kun gɛɛ wisa.

13 Yera sunɔ wi, u win sɔm kowobu sɔɔwa u nɛɛ, i win nɔma ka naasu bɔkuo kpa i n̄n kasa ko yam wɔkuru sɔɔ tɔɔwɔ, mi u koo wiru nɔma sɔndi u swī.

14 Ma Yesu u nɛɛ, dabira ba soka adama fiikowa ba gɔsa.

*Wɔɔ gobin kɔsiabun gari**(I maa mɛɛrio Maaku 12:13-17, Luku 20:20-26)*

15 Sanam mɛya Falisiba ba da ba menna bu ka kasu mɛ ba koo ko bu ka Yesu garin yina beria.

16 Ma ba ben bwāabu gabu ka Herodun tɔmbu gabu gɔra win mi. Ba da ba nɛɛ, yinni, sa yɛ ma a ra gem gere, ma a tɔmbu Gusunɔn swaa sɔɔsimɔ dee dee, mɛya a ku ra goon nɔnu mɛɛri, domi a ku ra gari gere bine ka berum sɔ.

17 N n mɛn na, a sun sɔɔwɔ, yen mɛ a wa. N weene bu tem yɛro wɔɔ gobi kɔsia? Nge n n̄ weene.

18 Adama Yesu u ben bwisi kɔsi yi yɛ ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, murafiti bɛɛ! Mban sɔna i k̄i i nɛn laakari mɛɛri.

19 I man gobi yi sɔɔsio yi i ra ka wɔɔ gobi kɔsie.

Ma ba n̄n sii geesun gobi sɔɔsi.

20 Ma u bu bikia u nɛɛ, weren foto ka yīrera mini.

21 Ba n̄n sɔɔwa ba nɛɛ, tem yɛrogia.

Yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, i tem yɛro kɔsio ye ya sāa tem yɛrogia, kpa i maa Gusunɔ kɔsia ye ya sāa Gusunɔgia.

22 Ye ba gari yi nua, ba bitɔ soora, ma ba n̄n deri ba doona.

*Gɔribun seebun gari**(I maa mɛɛrio Maaku 12:18-27, Luku 20:27-40)*

23 Sɔɔ tee te sɔɔ, Sadusi be ba ra nɛɛ gɔriba kun seemɔ, ben gaba na Yesun mi. Ma ba n̄n bikia

² wooda yērobu ka Falisiba ba sō Mōwisin ayero.

³ N n man na, i bu mem nōwō kpa i ko ye ba beε sōmō adama i ku ben kookoosu saari, domi ye ben tii ba gerumō, ba n ye mō.

⁴ Ba sōmu ni nu bunu bōkumō ba tōmbu sōbimō adama ba ku ra wure bu nu baba baq ka niki bii tia.

⁵ Ben kookoosu si ba mō kpuro ba mōwa bu ka bu wan sō. Nge meya ba ra tii bōki beke gbinisi kpa ba n gurususu sari dendeniginu wukiri.

⁶ Ba maa sin yee beεeginu kī dii yenu ka mennō yenō.

⁷ Ba ra kā tōmba n bu tōbirimō yaburō ka beεε kpa ba n bu sokumō yinni.

⁸ Adama beε, i ku kasu bu beε soku yinni domi beε kpuro saara teera, ma i yinni turo dege dege mō.

⁹ I ku maa goo soku baaba handunia sō, domi i Baaba turo mō wi u wāa wōllō.

¹⁰ I ku maa kasu bu beε soku wirugii, domi wirugii turo dege dege tōnawa i mō, wiya Kirisi.

¹¹ Wi u sāa gisonko beε sō, wiya u ko n sāa beεn sōmō.

¹² Wi u tii sua ba koo nūn kawa, wi u maa tii kawa ba koo nūn wōlle sua.

Yesu u wooda yērobu

ka Falisiba taare wē

murafitirun sō

(I maa meerio Maaku 12:40, Luku 11:39-42, 44, 52, 20:47)

¹³ Ma Yesu u neε, beε wooda yērobu ka Falisiba murafiti beε, i ko nōni swāaru wa! Domi i ban te Gusunō u swīin gambo kenunō. Beεn tii, i n tu wure. I n maa wure be ba tu kī, bu tu wura.

¹⁴ Beε wooda yērobu ka Falisiba murafiti beε, i ko nōni swāaru wa! Domi i gōminibu wōrarimō ye ba mō kpuro, meya i maa kana dēdennu mō i n ka sāare nge tōn geobu. Yen sōna beεn taare koo kpēa.]

¹⁵ Beε wooda yērobu ka Falisiba murafiti beε, i ko nōni swāaru wa! Domi i sirene yam kpuro temō ka nim wōkuō i kasu wi u koo beε swīi. Ma i n nūn wa i ra nūn ko kam koore wi u beε kere nōn yiru.

¹⁶ I ko nōni swāaru wa, beε swaa gbio wōkobu. Domi i gerumō ma goo ù n ka sāa yeru bōrua n n sāa gāanu, ù n maa ka ten wura bōrua u kua dibugii.

¹⁷ Gari baka wōkobu! Mba n kpāaru bo. Wura? Nge sāa yee ten tii te ta wura ye deεrasie.

¹⁸ I kpa gerumō ma goo ù n ka yāku yeru bōrua, n n sāa gāanu, ù n maa ka yākuru bōrua te ta wāa yāku yeru wōllō, u kua dibugii.

¹⁹ Wōkobu beε! Yen mba n kpāaru bo. Yākuru? Nge yāku yee ten tii te ta yākuru deεrasie.

²⁰ N n man na, wi u ka yāku yeru bōrua, tera u ka bōrua ka maa kpuro ye ya sōndi ten wōllō.

²¹ Wi u ka sāa yeru bōrua, tera u ka bōrua ka maa Gusunō wi u wāa te sō.

²² Wi u maa ka wōllu bōrua, Gusunōn sina gōna u ka bōrua ka maa Gusunō wi u sō mi.

²³ Beε wooda yērobu ka Falisiba murafiti beε, i ko nōni swāaru wa! Domi i Gusunō kpee yi ba mō mantu ka aneti ka kume, yin wōkuru baateren wōllō tia wēemō, adama i duarimō ye ya kpāaru bo wooda sō nge gem kobu ka tōn geeru ka naane. Yeya n weene i ko kpa i ku ye ya tie duari.

²⁴ Swaa gbio wāko bεε, i ra bεεn gāa nōruranu wōre kōkōbun sō, adama i yooyoo mwεεmō.

²⁵ Bεε wooda yērobu ka Falisiba murafiti bεε, i ko nōni swāaru wa! Domi i nōra ka gbēerun biru teamō. Adama sōwō bεεn aka dim ka gbena i yibie mi.

²⁶ Falisi wōko, a gīna nōra ka gbēerun nukuru teo, birun tii ga koo maa dεera.

²⁷ Bεε wooda yērobu ka Falisiba murafiti bεε, i ko nōni swāaru wa! Domi i ka sikinu weene ni ba soo tēni. Nin wōlla wā adama sōwō gonun kukuna nu yiba ka yabu baayere ye ya kōsa.

²⁸ Bεεn tii, tōwō i sāare nge tōn geobu adama bεεn nukurō murafitiru ka kōsa ya yiba.

Yesu u nōni swāarun gari mō

(I maa mεerio Luku 11:47-51)

²⁹ Ma Yesu maa nεε, bεε wooda yērobu ka Falisiba murafiti bεε, i ko nōni swāaru wa! Domi i gāa buranu banimō Gusunōn sōmōbun sika wōllō ma i gemgibun sika kisa kisa kuamme.

³⁰ Ma i gerumō i mō, i n daa wāa bεεn sikadoban waati, i n ko i n daa nōma mō Gusunōn sōmōbun goberu sōo.

³¹ N n mēn na, bεεn tii i wura ma i sāa be ba Gusunōn sōmōbu gon bweseru.

³² I hania koowo, i bεεn sikadoban ye ba deri dakura.

³³ Waa gōsō wuuru bεε! Amōna i ko ka dōō wi u ku ra gbin taare suuri.

³⁴ Yen sō, i swaa dakio, kon bεε Gusunōn sōmōbu ka bwisigibu ka tire yērobu gōriama. I ko i ben gabu go, i ko i gabu dāa bunanaru kpare, i ko i maa gabu seni so bεεn mēnnō yenō kpa i n bu naa swīi i n nōni sōmō wusu ka wusō.

³⁵ Nge mēya bεεn wiru wōllōwa be ba geegibu go kpuron nōni swāara koo wōri, saa Abeli geegii win goberun di sere Sakari, Barakin biigiru wi i go sāa yeru ka yāku yerun baa sōo.

³⁶ Ka geema na bεε sōmō, yeni kpuro ya koo wōriwa tēn tōmbun wii wōllō.

Yesu ka Yerusalemu

(I maa mεerio Luku 13:34-35)

³⁷ Ma Yesu u nεε, Yerusalemu, Yerusalemu, wunε wi a ra Gusunōn sōmōbu go kpa a be u nun gōria kpenu kasuku. Nōn nyewa na kīa n wunen tōmbu kpaasina nen bōkū nge mε gōo mero ga ra gen binu mēnne gen kasa sōo, adama i n wure.

³⁸ N wee ba ko bεε bεεn yenu deria gu ko bansu.

³⁹ Domi na bεε sōmō saa tēn di i n ko i maa man wa sere dōma te i ko i nεε, na sāa domarugii wi u sisi ka Yinnin yīsiru.

24

Yesu u sāa yerun kōrabun gari mō

(I maa mεerio Maaku 13:1-2, Luku 21:5-6)

¹ Yesu yara sāa yerun di. Sanam mε u doonō win bwāaba da win mi bu ka nūn sāa yerun bana sōōsi.

² Yera u bu sōōwa u nεε, i yabu ye kpuro wa? Ka geema na bεε sōmō ba koo ye kpuro sura, baa kpee teeru ta n ko n sōndi ten tensim wōllō.

Wahala ye ya koo na handunia yu sere kpe

(I maa mεerio Maaku 13:3-13, Luku 21:7-19)

³ Yesu u sō guu te ba mō Olifin wōllō. Yera win bwāaba da win mi be tōna ba nūn bikia ba nεε, a sun sōōwō n n domman na yabu ye, ya koo kōora ka yīre te ta koo wunen naaru ka handunian kpeeru sōōsi.

4 Yesu bu sɔɔwa u neɛ, i n tii se kpa goo u ku raa beɛ nɔni wɔke.

5 Domi tɔn dabira koo na ka nen yĩsiru ba n mɔ, beya ba sãa wi Gusunɔ u gɔsa, kpa bu tɔn dabiru nɔni wɔke.

6 I ko i n tabun damu damusu nɔɔmɔ. I ku de n beɛ berum ko. Yeni ya n koo ko ya kun koore, adama n n̄ gina handunian kpeeru mi.

7 Bwesenu koo seesina nu tabu ko, sinamba koo tabu seesina. Gɔɔru ka tem yĩribu ko n wãa bera ka bera.

8 Ye kpuro ya ko n sãawa nge tɔn kurɔn nuku wuriribun tore.

9 Tɔmba koo beɛ gabu nɔmu sɔndia bu beɛ tɔya ko kpa bu beɛ go. Bwesenu kpuro nu koo beɛ tusi nen yĩsirun sɔ.

10 Sanam me sɔɔ, tɔn dabira koo biru wura. Ba koo kɔrumɔtɔnu kuana kpa bu tusina.

11 Sɔmɔ weesugii dabira koo yarima bu tɔn dabinu nɔni wɔke.

12 Kɔsan kobu koo dabia sere tɔn dabi dabinun kĩa koo yem̄ia.

13 Adama wi u temana sere ka nɔrɔ, wiya u koo faaba wa.

14 Gusunɔn bandun Labaari gea yeni ya koo nɔra handunia kpuro sɔɔ, kpa yu ko seeda bwesenu kpuron mi. Sanam me sɔra kpeerabu koo tunuma.

Gãa kɔsunun gari

(I maa mɛerio Maaku 13:14-23, Luku 21:20-24)

15 Yesu maa neɛ, Gusunɔn sɔmɔ Danieli u raa “Kam koosion bwãaroku kɔsun” gari kua. Geya i ko wa ga yɔ yam dɛɛram sɔɔ. Wi u tire teni garimɔ, u tubuo sãa sãa.

16 Sanam mɛya n weene be ba wãa Yudeaɔ bu duki su bu da guunu gia.

17 Wi u wãa dii tɛɛran wɔllɔ u ku raa sare u du dirɔ u yãnu gura.

18 Wi u maa woo gberɔ u ku gɔsira yɛnuɔ u ka win kumbooro sua.

19 Amɔna kurɔ ben wahala ko n ne sanam me sɔɔ, be ba guri mɔ ka be ba bibu bɔm kɛmɔ.

20 I Gusunɔ kanɔ kpa beɛn kpikirun sanam mu kun sãa woorun saa n̄ kun me tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

21 Domi sanam me sɔɔ, nɔni swãa bakara ko n wãa tɛn bweseru ta n̄ koore saa handunian toren di sere ka gisɔ. Ten bwesera kun mam maa sisi.

22 Gusunɔ u kun daa sanam me kawe goo kun tiarɔ. Adama u mu kawawa be u gɔsan sɔ.

23 Saa ye sɔɔ, goo u n beɛ sɔɔwa u neɛ, Kirisi wi, u wãa mini, n̄ kun me u wãa giɔ, i ku ra naane ko.

24 Domi Kirisi weesugibu ka Gusunɔn sɔmɔ weesugiba koo yari. Ba koo yĩre bakanu ka sɔm maamaakigia ko bu ka tɔmbu nɔni wɔke, ka mam be Gusunɔ u gɔsa, n̄ n ko n koora.

25 N wee, na beɛ ye sɔɔwa ya sere na.

26 Bã n maa beɛ sɔɔwa, wee u wãa gbaburɔ, i ku da mi. Nge bã n beɛ sɔɔwa, wee u wãa dii sɔɔwɔ, i ku ra naane ko.

27 Nge me guru maakinu ra balli wɔllɔ saa sɔɔ yari yerun di n ka da duu yerɔ, nge mɛya Tɔnun Biin naaru ta ko n maa sãa.

28 Yam mi gora wãa, miya yaberekunu koo menna.

Tɔnun Biin naaru

(I maa mɛerio Maaku 13:24-27, Luku 21:25-28)

29 Ma Yesu maa neɛ, sanam men nɔni swãarun biru, mii mii sɔɔ koo yam tĩra, suru kun maa win yam bururam sɔɔsimɔ, kperi koo wɔruma wɔllun di kpa wɔllun dam mu yĩri.

³⁰ Sanam meya Tɔnɔn Biin yirera koo kura wɔllɔ. Handunian bwesenu kpuro nu koo swi. Nu koo Tɔnɔn Bii wa u wee wɔllun di guru wiru sɔɔ ka dam bakam ka yiiko.

³¹ Kɔbi baka koo swi kpa u win wɔllun gɔradoba gɔri handunian goonu nne sɔɔ. Ba koo be u gɔsa menna handunia kpuron di.

Yire te dɔa te ba mɔ figie

ta sɔɔsimɔ

(I maa mɛerio Maaku 13:28-31, Luku 21:29-33)

³² Yesu maa nɛɛ, i de n bɛɛ yeeri ye dɔa te ba mɔ figie ta sɔɔsimɔ. Saa min di ten kɔasi dwiia ma ta kpararu toruma, i yɛ ma tomburura ta turuku kua.

³³ Nge meya bɛɛ maa, i n yabu ye kpuro wa, i n yɛ ma saa ya sisi ya turuku kooma.

³⁴ Ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, tɔn be ba wɔa tɛ ben kpuro kun gbimɔ yabu ye kpuro yu ka tunuma.

³⁵ Wɔllu ka tem baa ya koo doona, adama nen gari kun dɔɔnɔ pai.

Gusunɔ turowa

handunian kpeerun saa yɛ

(I maa mɛerio Maaku 13:32-37, Luku 17:26-30, 34-36)

³⁶ Yesu maa nɛɛ, ye n sɔa nen naarun saa, goo sari wi u yen tɔru yɛ, baa gɔradoba be ba wɔa wɔllɔ, baa mam Biin tii, ma n kun mɔ Baaba turo.

³⁷ Nge mɛ n kua Nɔwɛn saa, meya n ko n maa ko sanam mɛ Tɔnɔn Bii u koo na.

³⁸ Geema nim yibu baka te, tu sere na, tɔmba dimɔ ba nɔrumɔ ba kura kpaanu mɔ, ba ben bibu durɔbu kɛmɔ sere dɔma te Nɔwɛ dua goo sɔɔ.

³⁹ Ba n gɔanu bwisika sere nim yibu baka te, ta ka tura ta ka bu doona kpuro. Nge meya n ko n sɔa sanam mɛ Tɔnɔn Bii u koo na.

⁴⁰ Sanam meya tɔmbu yiru ba ko n nammɔ. Ba koo turo sua bu turo deri.

⁴¹ Tɔn kurɔbu yiru ba ko n nammɔ. Ba koo turo sua bu turo deri.

⁴² Yen sɔ, i n swaa mɛera domi i n yɛ tɔɔ te bɛɛn Yinni u koo tunuma.

⁴³ I de yeni yu bɛɛ yeeri. Yenu yɛro ù n yɛ wɔkurun saa ye gbɛnɔ u koo na, u koo dom se kpa u ku de u du win yenuɔ.

⁴⁴ Yen sɔ, bɛɛn tii i n sɔɔru sɔa domi Tɔnɔn Bii u koo nawa saa ye i n bwisika.

Yoo naanegii

ka naanɛ sarirugii

(I maa mɛerio Luku 12:41-48)

⁴⁵ Ma Yesu nɛɛ, wara sɔa yoo laakarigii wi u naanɛ mɔ. Wiya wi win yinni u win sɔm kowo be ba tie nɔmu sɔndia, u ka bu nɔri saa ye n weene.

⁴⁶ Doo nɔrugiiwa sɔm kowo wi, win yinni ù n deema u mɔ mɛ, sanam mɛ u koo wurama.

⁴⁷ Ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, yinni wi, u koo win dukia kpuro sɔm kowo wi nɔmu beria.

⁴⁸ Adama ù n sɔa sɔm kowo kam, ma u bwisikumɔ u mɔ, win yinni tɛemɔ,

⁴⁹ ma u seemɔ u win sɔm kowosibu soomɔ, ma u dimɔ u nɔrumɔ ka tam nɔrobu sannu,

⁵⁰ win yinni koo wurama dɔma te u n nùn yiiyɔ ka saa ye u n yɛ.

⁵¹ Kpa u nùn bɔri kpiri kpirika kpa u da u ka murafitiba nɔni swɔaru bɔnu ko. Miya u koo wiru nɔma sɔndi u swi.

25

Wǎndia wǎkurun gari

1 Yesu kpam neɛ, tǎo te, tǎ n na, Gusunǎn bandun gari yi ko n ka wǎndia wǎkuru garun gari weene be ba ben fitilanu sua ba yara ba kurǎ kpaon durǎ sennǎ da.

2 Ben nǎǎbu ba laakari mǎ, nǎǎbu maa ba ñ laakari mǎ.

3 Nǎǎbu be ba ñ laakari mǎ ba ben fitilanu sua ba ñ gum kusenu kue.

4 Adama be ba laakari mǎ mi, ba fitilanu sua, ba maa gum kusenu kua.

5 Nge mɛ kurǎ kpaon durǎ tɛemǎ, wǎndia wǎku te, ta dom yǐbirimǎ ta dweeyamǎ.

6 Wǎkurun bǎnu goo u gbǎra u neɛ, kurǎ kpaon durǎ wee, i yarima i wi sennǎ da.

7 Yera wǎndia wǎku te, ta seewa ta ten fitilanu sǎnwa.

8 Be ba ñ laakari mǎ mi, ba beǎnǎ sǎǎwa ba neɛ, i sun gum kɛ domi besen fitilanu gbio.

9 Laakarigiɛ be, ba wisa ba neɛ, aawo domi n ñ koo besɛ kpuro turi. I yande doo i beegim dwe.

10 Saa ye ba dwem da ma kurǎ kpaon durǎ u tunuma. Be ba sǎǎru sǎa siba dua kurǎ kpaɛ yera ka wi sannu ma ba gambo kenua.

11 Yen biruwa wǎndia be ba tie ba tunuma ba nǎǎguru sua ba neɛ, yinni a sun kenǎo.

12 Adama kurǎ kpaon durǎ neɛ, ka geema na beɛ sǎǎmǎ, na ñ beɛ yɛ.

13 Ma Yesu u neɛ, ñ n mɛn na, i n swaa mɛɛra, domi i ñ tǎo te ka saa ye yɛ.

*Yobu itan gari**(I maa mɛɛrio Luku 19:11-27)*

14 Yesu maa neɛ, win naarun gari yi ko n sǎawa nge durǎ goon gari wi u kǐ u wuu da. U win yobu soka u bu win dukia nǎmu sǎndia.

15 U turo gobi beke geɛn suba nǎǎbu wɛ, turo maa suba yiru, itase sube teeru. U bu wɛ wɛ nge mɛ ben baawuren dam ne, ma u doona.

16 Yoo wi ba suba nǎǎbu wɛ mi, u yande seewa u ka gobi yi tenkuru kua, ma u maa nǎǎbu kpaɛ are wa.

17 Wi ba maa suba yiru wɛ u kua nge mɛ, ma u maa yiru kpaɛ are wa.

18 Adama wi ba sube teeru wɛ mi, u da u wǎru gba u win yinnin gobi yi sikua.

19 Sanam dǎǎ sanam wee, yoo ben yinni u wurama ma u ka ben baawure win gobi dooru kua.

20 Yoo wi ba suba nǎǎbu wɛ u na ka suba nǎǎbu kpaɛ u neɛ, yinni, gobi yin suba nǎǎbuwa a man wɛ. N wee, nǎǎbu kpaɛ ye na are di.

21 Win yinni nǎn sǎǎwa u neɛ, na nun siara, wunɛ yoo geo ka naanegiiwa. A kua naanegii gǎa piiminu sǎǎ, kon nun gǎa bakanu nǎmu sǎndia. A na su yɛɛri.

22 Wi ba maa suba yiru wɛ u na u neɛ, yinni, gobi yin suba yiruwa a man wɛ, n wee yiru kpaɛ ye na are di.

23 Win yinni neɛ, na nun siara wunɛ yoo geo ka naanegiiwa. A kua naanegii gǎa piiminu sǎǎ, kon nun gǎa bakanu nǎmu sǎndia. A na su yɛɛri.

24 Yen biru yoo wi ba sube teeru wɛ mi, u na u neɛ, yinni na yɛ ma wunɛ tǎn sǎǎgiiwa. Mi a ñ duure miya a ra gbe, mi a ñ maa yɛke, miya a ra gɛ.

25 Berum man mwaa ma na da na wunen gobi berua temǎ. N wee wunenyam.

26 Win yinni nǎn sǎǎwa u neɛ, wunɛ yoo kǎso ka yikurowa. N ñ a yɛ ma na ra gbe mi na ñ duure? Kpa n gɛ mi na ñ yɛke?

²⁷ N n men na, n daa weenεwa a nen gobi goo wē ka nim kēru, sanam me na wuma kpa n nenyam wa ka are.

²⁸ I nūn sube tee te mwaario kpa i wəkurugii wi wē.

²⁹ Domi wi u mō, win mōru sōra ba koo nūn sosia kpa u n mō n kpā, adama wi u kun mō, fiiko ye u mam mō ba koo nūn ye mwaari.

³⁰ Yoo kam wi maa, i nūn kasa koowo tōwō mi u koo wiru nōma sōndi yam wōkuru sōo u swī.

Siri dāakibu

³¹ Ma Yesu neε, sanam me Tōnun Bii u koo na ka win yiiko baka, ka wəllun gōradoba kpuro, u koo sina win sina gōni yikogian wəllō.

³² Handunian bwesenu kpuro nu ko n menne win wuswaa, kpa u tōmbu wunana nge me yāa kparō ra yāanu ka bonu wunane.

³³ U koo yāanu yi win nōm geu, bonu maa win nōm dwarō.

³⁴ Sanam meya sunō u koo be ba wāa win nōm geu sō u neε, i na beε be nen Baaba u domaru kua, i bandu tubi dio te ba beε sōoru kua saa handunian toren di.

³⁵ Domi gōra man kua ma i man dīanu wē na di. Nim nōru ga man kua ma i man nim kā na nōra. Na sāa sōo ma i man dam koosia.

³⁶ Na wāa tereru, ma i man biru wukiri. Na barō ma i man nōri. Na wāa pirisōm sōo ma i man beram da.

³⁷ Saa ye sōra gemgii be, ba koo nūn wisi bu neε, Yinni, domma sa wa gōra nun mō sere sa nun dīanu wē, n kun me nim nōru ga nun mō ma sa nun nim kā.

³⁸ Domma sa nun sōru mwa n kun me domma sa nun wa tereru ma sa nun biru wukiri.

³⁹ Domma sa nun wa a barō, n kun me a wāa pirisōm dirō, ma sa nun beram da.

⁴⁰ Sunō u koo bu wisi u neε, ka geema na beε sōomō, men nō i bwēεbwēε benin turo ye kua nena i kua.

⁴¹ Yen biru sunō u koo win nōm dwarugibu sō u neε, i tii gawo nen bōkun di, beε be Gusunō u bōrusi. I doo dōo wi u ku ra gbi sōo wi ba sōoru kua Setam ka win gōradoban sō.

⁴² Domi gōra man kua, i n man dīanu wē na di. Nim nōru ga man kua, i n man nim kā na nōra.

⁴³ Na sāa sōo, i n man dam koosie. Na wāa tereru, i n man biru wukiri. Na barō, na maa wāa pirisōm dirō, i n man nōri.

⁴⁴ Sanam meya be, ba koo maa neε, Yinni, domma sa nun wa gōra nun mō, n kun me nim nōru ga nun mō, n kun me a sāa sōo, n kun me a wāa tereru, n kun me a barō, n kun me a wāa pirisōm dirō, ma sa n nun somi.

⁴⁵ Sunō u koo bu wisi u neε, ka geema na beε sōomō, men nō i n bwēεbwēε benin turo ye kue, nena i n ye kue.

⁴⁶ Ma Yesu u neε, beniwa ba koo da mi seeyasia bi bu ku ra kpe bu wāa, gemgibu maa, wāaru te ta ku ra kpe sōo.

26

Wirugiba wesianamō

bu ka Yesu go

(I maa meεrio Maaku 14:1-2, Luku 22:1-2, Yohanu 11:45-53)

¹ Ye Yesu u gari yi kpuro gerua u kpa, u win bwāabu sōowa u neε,

² i yē ma n tie sōo yiru bu ka Gōo sararibun tōo bakaru ko. Ba koo Tōnun Bii tōmbu nōmu sōndia bu nūn go dāa bunanaru wōllō.

³ Sanam mēya yāku kowo tōnwerobu ka guro gurobu ba mēna Kaifa yāku kowo tōnweron yēnu yaaraa.

⁴ Ba nōo tia kua bu ka Yesu mwa goo u kun yē kpa bu nūn go.

⁵ Adama ba nēe, n n̄ mō tōo bakarun sanam, kpa n̄ ku raa ko gidi baka tōmbun suunu sōo.

Kurō goo turare yēka

Yesun wirō

(Imaa mēerio Maaku 14:3-9, Yohanu 12:1-8)

⁶ Sanam mē Yesu wāa Betaniō Simōon yēnuō wi u raa bara disigiru mō,

⁷ kurō goo na win mi, u too buraru neni te ta turare gobi bekegia yiba. U too te wukia ma u turare ye yēka Yesun wirō sanam mē u dimō.

⁸ Ye bwāa be, ba wa mē, ben nuki gbisa ba nēe, mban sōna u yeni kam koosia.

⁹ Sa ko raa kpī su turare ye dōra ka gobi beke kpa su sāarobu yen gobi bōnu kua.

¹⁰ Yesu gia ye ba gerumō, ma u bu bikia u nēe, mban sōna i ka kurō wi wōki. Gāa geena u man kua.

¹¹ Domi baadommawa sāaroba wāa ka bēe, adama nēna, na n̄ ko na n wāa ka bēe baadomma.

¹² U nēn wasi turare ye wisi u ka nēn sikubun sōoru ko.

¹³ Ka geema na bēe sōomō, baama mi ba koo Labaari gea yeni kpara handunia sōo kpuro ba koo maa gere ye kurō wi kua ba n̄ ka nūn yaaye.

Yudasi u kī u Yesu yāku kowo tōnwerobu nōmu sōndia

(Imaa mēerio Maaku 14:10-11, Luku 22:3-6)

¹⁴ Sanam mēya bwāabu wōkura yiru yen turo wi ba mō Yudasi Isikariotu, u da u yāku kowo tōnwerobu deema.

¹⁵ U bu bikia u nēe, mba i ko i man kē n̄ n̄ bēe Yesu nōmu sōndia.

Ma ba sii geesun gobi tēna gara ba nūn wē.

¹⁶ Saa saa yen diya u swaa kasu u ka nūn bu nōmu sōndia.

Yesu u Gōo sararibun

yaa dibu dimō ka win bwāabu

(Imaa mēerio Maaku 14:12-21, Luku 22:7-14, 21-23, Yohanu 13:21-30)

¹⁷ Pēe ye ba n̄ seeyatia doken tōo bakarun tōo gbiikiru Yesun bwāaba na win mi, ba bikia ba nēe, mana a kī su nun Gōo sararibun yaa dibun sōoru kua.

¹⁸ Yesu bu wisa u nēe, i doo wuu sōo waane kasan mi, kpa i nūn sō na nēe, nēn saa ya tura, win miya kon Gōo sararibun yaa dibu di ka nēn bwāabu sannu.

¹⁹ Bwāa be, ba kua nge mē Yesu bu sōowa ma ba Gōo sararibun yaa dibu sōoru kua.

²⁰ Ye n̄ kua yoka, Yesu ka win bwāabu wōkura yiru ye, ba mēna bu ka di.

²¹ Nge mē ba dimō Yesu nēe, ka geema na bēe sōomō bēn turo koo man dōmē.

²² Bwāa ben nukura sankira ma ba nūn bikiamō tia tia ba mō, asa n̄ n̄ nē Yinni.

²³ Yesu u wisa u nēe, nē ka wi sa gbēe teerō sōramō, wiya wi u koo man dōmē.

²⁴ Tōnun Bii u koo gbi nge mē Gusunōn gari yi win gari mō, adama nōni swāarugiiwa wi u koo nūn dōmē. N buram bo ba kun daa yēro mara.

²⁵ Yudasi wi u koo nūn dōmē u nēe, asa n̄ n̄ nē yinni.

Yesu nūn wisa u nēe, wuna mi.

Yinnin dāa domaruginu

(I maa mɛerio Maaku 14:22-26, Luku 22:15-20, Korinti I, 11:23-25)

²⁶ Saɓam mɛ ba dimɔ, Yesu pɛɛ sua. Ye u Gusunɔ siara u kpa u ye murura u win bwāabu wɛ u nɛɛ, i mɔɔ i di, yeniwa nɛn wasi.

²⁷ Yen biru u tam nɔra sua. Ye u Gusunɔ siara u kpa, u bu wɛ u nɛɛ, i nɔruo bɛɛ kpuro.

²⁸ Domi yeniwa nɛn yɛm, mɛ sɔɔ Gusunɔ u win nɔɔ mwɛɛru sire, mɛ mu yari tɔn dabirun sɔ bu ka torarun suuru wa.

²⁹ Na bɛɛ sɔɔmɔ, saa tɛn di na n̄ maa tam meni nɔrumɔ sere dɔma te nɛ ka bɛɛ sa ko tam kpam nɔ nɛn Baaban bandu sɔɔ.

³⁰ Yen biru ba womusu kua ma ba yara ba da Olifin guuru wɔllɔ.

Yesu u nɛɛ, Piɛɛ koo n̄n siki

(I maa mɛerio Maaku 14:27-31, Luku 22:31-34, Yohanu 13:36-38)

³¹ Yera Yesu u win bwāabu sɔɔwa u nɛɛ, gisɔn wɔku te, bɛɛ kpuro i ko tora nɛn sɔ, domi ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ, “Kon yāa kparo go, kpa yāanu nu yarina yam kpuro.”

³² Adama n̄ n seewa gɔrin di kon bɛɛ gbiiya Galileɔ.

³³ Piɛɛ n̄n sɔɔwa u nɛɛ, baa be kpuro b̄a n̄ tora wunen sɔ, nɛna kun toramɔ pai.

³⁴ Yesu n̄n wisa u nɛɛ, ka geema na nun sɔɔmɔ, gisɔn wɔku te, goo dɔɔ gu sere swī kaa man siki n̄n ita.

³⁵ Piɛɛ n̄n sɔɔwa u nɛɛ, baa s̄a n̄ ko gbi sannu na n̄ nun sikimɔ.

Bwāa be ba tie mɛya ben tii ba gerua.

Yesu u kanaru m̄d Gesemanɛ

(I maa mɛerio Maaku 14:32-42, Luku 22:39-46)

³⁶ Yera Yesu ka win bwāabu ba tura yam mi ba m̄d Gesemanɛ. Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i sinɔ mini kpa n̄ da n̄ kanaru kɔ gio.

³⁷ U Piɛɛ ka Sebeden bibu yiru sua ba susi wuswaaɔ. Ma nuku sankiranu n̄n deema, win wasi dwiyya.

³⁸ Yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, nɛn nukura sankira sere n̄ gɔɔ gum girari. I yɔro mini i ka man dom se.

³⁹ U ka bu tondina ma u kpuna u kibari u kanaru kua u nɛɛ, nɛn Baaba, n̄ n ko n̄ koorɔ, a de wahala ye, yu man doonari. Adama n̄ n̄ m̄ nge mɛ na kī ma n̄ kun m̄ nge mɛ a kī.

⁴⁰ Yen biru u wurama bwāabu ita yen mi, u deema ba do ma u Piɛɛ sɔɔwa u nɛɛ, n̄ n man na, i kpana i ka man dom se baa kɔbi tia.

⁴¹ I n̄ dom sera kpa i n̄ kanaru m̄d kpa i ku ra du k̄kiribu sɔɔ. Tɔnun ḡru ga kī adama wasi yen dam bie.

⁴² U kpam ka bu tondina n̄n yiruse u kanaru kua u nɛɛ, nɛn Baaba, wahala yeni ȳa kun koo man doonari na kun ye wa, a de wunen k̄ru tu koorɔ.

⁴³ U kpam wurama win bwāabun mi ma u deema ba do, domi ben n̄ni bunia.

⁴⁴ Yesu u kpam bu deri u doona u kanaru kua n̄n itase ka gari tee yi.

⁴⁵ Ma u kpam wurama win bwāabun mi u nɛɛ, i do ka t̄ɛ i w̄ɛramɔ? Saa ya turuku kooma ye ba koo Tɔnun Bii tɔn k̄sobu n̄mu s̄ndia.

⁴⁶ Wee wi u koo n̄n d̄mɛ u sisi, i seewo su ka bu yinna.

Yesun mwaabu

(I maa mɛerio Maaku 14:43-50, Luku 22:47-53, Yohanu 18:3-12)

47 Yesu kun gari yi gerum kpa Yudasi ka tunuma, bwāabu wākura yiru yen turo. Tɔn dabi dabira nùn swī ba takobiba ka bokunu neni. Yāku kowo tɔnwerobu ka guro guroba ba bu gɔra.

48 Yudasi wi u koo Yesu dɔme u raa bu yīreru sōsi u nɛɛ, wi kon nɛnɛ n bɔkasi, wiya mi, i nùn mɔɔ.

49 Mii mii u susi Yesun mi u nɛɛ, yinni a sōo kpa n do?

Ma u nùn nɛnua u bɔkasi.

50 Yesu u nùn sōwa u nɛɛ, bɔrɔ, ye a kobu na a koowo.

Yera tɔn be, ba na ba Yesu sere ba mwa.

51 Yesun tɔmbun turo u win takobi woma, u ka yāku kowo tɔnweron yoon soo sɔra u bura.

52 Yera Yesu nùn sōwa u nɛɛ, a wunɛn takobi wesio yen kararɔ, domi baawure wi u takobi neni, takobiwa ya koo nùn go.

53 A ñ yē ma kon kpī n nɛn Baaba faaba kana kpa u yande man wɔllun gɔradaban wuunu gɔriama n kere wākura yiru?

54 Adama nā n kua mɛ, amɔna Gusunɔn gari yi koo ka yibiara yi yi gerumɔ ma mɛya kon ka gbi.

55 Ma Yesu u tɔn wɔru ge sōwa u nɛɛ, n weene i man mwaabu na ka takobiba ka bokunu nge swaa diɔ? Baadommawa na ra n sɔ ka bɛɛ sāa yerɔ na n keu sōsimɔ, i ñ maa man mwaare.

56 Adama ye kpuro ya koorawa kpa Gusunɔn sɔmɔbun gari yi ka kooraa yi yi wāa Gusunɔn gari sɔɔ.

Yera win bwāabu kpuro ba nùn deri ba duki sua.

Ba Yesu sirimɔ Yuuban tɔnwerobun mɛnnɔ yerɔ

(I maa mɛɛrio Maaku 14:53-65, Luku 22:54-55, 63-71, Yohanu 18:13-14, 19-24)

57 Be ba Yesu mwa ba ka nùn da Kaifa yāku kowo tɔnweron mi, mi wooda yērobu ka guro guroba mɛnnɛ.

58 Piɛɛ u Yesu swī dandankuru sere ka yāku kowo tɔnweron yɛnu yaaraɔ. U dua yɛnu yaaraɔ ma u sina ka yɛnu kōsobu u ka wa nge mɛ gari yi, yi koo ka wiru goora.

59 Yāku kowo tɔnwerobu ka guro gurobun mɛnnɔ kpuro ba seeda weesugia kasu bu Yesu mani bu wa bu ka nùn go.

60 Adama ba ñ wa, baa mɛ seedagii dabiru ta na ta weesu kua. Yen biru tɔmbu yiru gaba na.

61 Ba nɛɛ, durɔ wini gerua u nɛɛ, u koo kpī u Gusunɔn sāa yeru sura kpa u tu bani sōo itan baa sɔɔ.

62 Yāku kowo tɔnweru u seewa u Yesu bikia u nɛɛ, a ñ gɛɛ wisimɔ? Mban bwesera tɔn beni ba nun manimɔ.

63 Adama Yesu u maari. Ma yāku kowo tɔnweru nùn sōwa u nɛɛ, a bōruo ka Gusunɔ Yinni wason yīsiru, a sun sōwɔ ñ n wunɛn na Gusunɔ u gɔsa, a sāa win Bii.

64 Yesu nùn wisa u nɛɛ, wunɛn tii a gerua kɔ. Adama na bɛɛ sōmɔ sōo teeru i ko i Tɔnun Bii wa u sɔ Gusunɔ Yinni damgiin nɔm geuɔ. I ko maa nùn wa u wee guru wirun di.

65 Yera yāku kowo tɔnweru u win tiin yaberu nɛnua u karana mɔrun sɔ ma u nɛɛ, u Gusunɔ gari kam gerusi, seedagii berɔ sa kpam mara. I nua tē gari kam ye u gerua.

66 Amɔna i wa.

Ba nɛɛ, n weenɛwa bu nùn go.

⁶⁷ Yen biru ba nùn yāatam sie nōniō, ma ba nùn nōm kusa so, gaba nùn baari so.

⁶⁸ Ba nēε, Kirisi a de Gusunō u nun sō, kpa a sun sō wi u nun so.

Piεε u Yesu siki

(I maa mεerio Maaku 14:66-72, Luku 22:56-62, Yohanu 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Piεε u sō yenu yaaraō. Wōndia goo u nùn susi u nēε, wunen tii a raa wāa ka Yesu Galilegii wi sannu.

⁷⁰ Adama u siki baawuren nōni biru u nēε na n̄ yē mba a gerumō.

⁷¹ Yen biru u seewa u da yenu yaaran kōnnōwō. Wōndia goo kpam nùn wa ma u be ba wāa mi sōōwa u nēε, durō wini u raa wāa ka Yesu Nasaretigii wi.

⁷² Ma Piεε kpam siki ka bōri u nēε, na n̄ durō wi yē.

⁷³ Ye n̄ tε fiiko be ba wāa mi, ba susi Piεεn bōkuō ba nēε, ka gem, a sāawa ben turo, wunen gari geru gerusu nun terasia.

⁷⁴ Yera u bōrua u sōnna u nēε, na n̄ durō wi yē.

Mii mii ma goo dōō ga swī.

⁷⁵ Ma Piεε u Yesun gari yi yaaya yi u raa gerua u nēε, goo dōō gu sere swī kaa man siki nōn ita. U yara tōwō u swī gem gem.

27

Ba ka Yesu da

Pilatin wuswaaō

(I maa mεerio Maaku 15:1, Luku 23:1-2, Yohanu 18:28-32)

¹ Ye n̄ kua buru buru yellu yāku kowo tōnwerobu ka guro gurobu ba nōō tia kua bu ka Yesu go.

² Ye ba nùn bōkua ba kpa ba ka nùn da ba Pilati tem yēro nōmu beria.

Yudasin gōō

(I maa mεerio Gεrobun Kookoosu 1:18-19)

³ Ye Yudasī wi u Yesu dōmε u wa ba Yesu taare wē bu go, win nuki sankira ma u ka sii geesun gobi tēna ye wura yāku kowo tōnwerobu ka guro gurobun mi.

⁴ U nēε, na durum kua ye na ka tōn dεero gōō bārie.

Ma ba nùn wisa ba nēε, besen baaye, wunen gariya.

⁵ Yudasī gobi yi yari sāa yerō ma u yara u da u tii soora doke.

⁶ Yāku kowo tōnwerobu ba gobi yi dōbura ba nēε, n̄ n̄ weene su gobi yi kpēε sāa yerun gobi beru yerō, domi tōnun yem gobiya.

⁷ Ye ba wesiana ba kpa ba ka gobi yi tem dwa mōmōn mi, mi ba ko n̄ da sōbu sike.

⁸ Yen sōna ba tem mε sokumō tem yεmgim sere ka gisōn gisō.

⁹ Yera Gusunōn sōmō Yeregin gari yi koorā yi yi nēε, “Ba sii geesun gobi tēna ye sua, gobi yi Isireliba ba wesiana ba wē win sō,

¹⁰ ba ka tem dwa mōmōn mi, nge mε Yinni u man yiire.”

Pilati u Yesu gari bikiamō

(I maa mεerio Maaku 15:2-5, Luku 23:3-5, Yohanu 18:33-38)

¹¹ Yesu yō tem yēro Pilatin wuswaaō ma tem yēro wi, u nùn bikia u nēε, wuna Yuuban sunō?

Yesu nùn wisa u nēε, wunen tii a gerua kō.

¹² Yen biru sanam mε yāku kowo tōnwerobu ka guro gurobu ba nùn mēm mani, u n̄ gεε wisa.

13 Yera Pilati nùn bikia u nεε, a ñ mεm kpuro nɔɔmɔ me ba nun manimɔ?

14 Adama Yesu kun nùn wisa baa nɔn teeru sere biti baka tem yēro wi mwa.

Ba Yesu taarε wē bu go

(I maa mεerio Maaku 15:6-15, Luku 23:13-25, Yohanu 18:39-19:16)

15 Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru baatere tem yēro ra pirisɔm turo karewa wi tɔn wɔru ga kī.

16 N deema saa ye sɔɔ, pirisɔm yīsiruɓii goo wāa mi, wi ba sokumɔ Baraba.

17 Yen sōna sanam me ba mεnne, Pilati u bu bikia u nεε, wara i kī n bεε kara, Baraba? Nge Yesu wi ba sokumɔ Kīrisi.

18 Domi u yē sāa sāa ma nisinun sōna ba nùn Yesu nɔmu bεria.

19 Ye Pilati sō win siri yerɔ win kurɔ nùn tɔnu gɔria u nεε, a ku nɔma doke durɔ gemɓii win gari sɔɔ domi wɔku te, na wahala wa dosu sɔɔ durɔ win sō.

20 Yāku kowo tɔnwerobu ka guro gurobu ba tɔn wɔru sɔɔmɔ gu de bu Baraba kara kpa bu Yesu go.

21 Pilati u bu bikia u nεε, be yiru ye sɔɔ, ben wara i kī n bεε kara.

Ba nεε, Baraba.

22 Ma Pilati nεε, ñ n mεn na, mba kon ko ka Yesu wi ba mɔ Kīrisi.

Be kpuro ba nεε, a nùn kpareo dāa bunanarɔ.

23 Pilati u nεε, kōsa yerà u kua.

Adama ba nɔɔguru sua wɔllɔ ba nεε, a nùn kpareo dāa bunanarɔ.

24 Ye Pilati wa ma ye u mɔ kpuro kama, wurenu sosimɔwa, yera u nim sɔka u nia tɔn wɔru gen wuswaaɔ u nεε, durɔ gemɓii win yem yaribu kun man wa, bεen gariya.

25 Ma tɔn be kpuro ba nεε, win yem mu ko bεse ka bεsen bibun sɔmunu.

26 Yera Pilati bu Baraba kara, ma u dera ba Yesu seni so. Yen biru u nùn bu nɔmu sɔndia bu nùn kpare dāa bunanarɔ.

Tabu kowoba Yesu

yaakoru mɔ

(I maa mεerio Maaku 15:16-20, Yohanu 19:2-3)

27 Pilatin tabu kowobu ba ka Yesu da tem yēron siri yerɔ, ma tabu kowobu kpuro ba menna mi.

28 Ba nùn win yānu potari ma ba nùn gurumusu swāabu sebusia.

29 Ma ba sāki tundu bɔkana ba nùn dokea wirɔ, ma ba nùn dɛka wē win nɔm geuɔ. Yen biru ba nùn yiiramme ba yaakoru mɔ ba mɔ, Yuuban sunɔ, fɔɔ baasira.

30 Ba nùn yātam siriki ma ba dɛka wēɛna ba ka nùn soomɔ wirɔ.

31 Ye ba nùn yaakoru kua ba kpa, ba nùn gurumusu te potari ba kpam nùn win yānu sebusia ma ba ka nùn da bu dāa bunanaru kpare.

Ba Yesu kpare dāa bunanaru wɔllɔ

(I maa mεerio Maaku 15:21-32, Luku 23:26-43, Yohanu 19:17-27)

32 Ye ba yariɔ ba ka Sirenin durɔ goo yinna wi ba mɔ Simɔɔ, ma ba nùn Yesun dāa bunanaru sɔbi ka tilasi.

33 Ye ba tura yam mi ba ra soku Gɔɔgɔta, yen tubusiana aye te ta ka wii koko weene,

34 miya ba Yesu tam wē u nɔ ka tim mε mu ra yem go. Ye u mu denda u ñ wure u mwε.

35 Ba nùn kpare dāa bunanaru sɔɔ, ma ba win yānu tete toosi ba bɔnu kua.

36 Ma ba sina ba nùn kōsu.

37 Win wii wəllə ba yora gaa bwē ye ya win taarε gerumə ya nεε, winiwa Yesu, Yuuban sunə.

38 Ba maa gbənəbu yiru kpare dāa bunananə Yesun bəkuə, turo win nəm geuə, turo maa nəm dware.

39 Be ba sarə berə mi, ba nùn wiru diirisimə ba wəmmə.

40 Ba mə, wunε wi kaa sāa yeru sura kpa a tu bani sōo itan baa səo, a tii faaba koowo. À n sāa Gusunən Biin na, a sarama dāa bunanarun di.

41 Nge mεya yāku kowo tənwerobu ka wooda yērobu ka guro gurobu ba nùn yaakoru mə ba nεε,

42 u gabu faaba kua adama u kpana u tii faaba ko. Isireliban sunəwa. U den sarama dāa bunanarun di kpa su nùn naanε doke.

43 U Gusunə naanε sāa ma u nεε, wiya Gusunən Bii. N n mən na, Gusunə u nùn faaba koowo u n nùn kī.

44 Mεya maa gbənə be ba kpare ka wi sannu, ben tii ba nùn wəmmə.

Yesun gəo

(I maa mεerio Maaku 15:33-41, Luku 23:44-49, Yohanu 19:28-30)

45 Ye n kua sōo wii wəllu, yera yam tīra tem mε səo kpuro sere n ka tura yokan kəba ita.

46 Kəba itan saka Yesu u nəogiru sua u nεε, Eli, Eli, lema sabatani. Yen tubusiana, Gusunə nen Yinni mba n kua a ka man deri.

47 Tən be ba wāa mi, ye ben gaba nua mε, ba nεε, u Eli soku.

48 Yande ben turo u duka da u swεε duke dukesu sua u kpεε tam məmməm səo u bəri dεkaə u ka nùn tii u nə.

49 Adama be ba tie ba nεε, a yōro gina, su wa nge Eli u koo na u nùn faaba ko.

50 Yesu u kpan nəogiru sua ma u nəo mari.

51 Saa ye səora, beku kare te ta wāa sāa yerə ta gēera saa wəllun di sere temə. Tem mu yīira ma kpenu bεsikira.

52 Sikinu wukiara, ma Gusunəgii dabinu be ba raa gu ba seewa.

53 Ba yara sikan di Yesun seebun biru, ba dua Yerusalemu Gusunən wuuə, ba tii tən dabinu səsəi.

54 Tabu sinambu ka be ba wāa ka wi ba Yesu kəsū, ba tem yīiri bi wa ka kpuro ye ya kooa, ma bεrum bakam bu mwa ba nεε, ka geema Gusunən Biiwa.

55 Tən kurə dabinu nu yə mi, nu Yesu mεera saa sarun di. Ba raa nùn swīimawa saa Galilen di bu ka nùn nəəri.

56 Be səo, Maari Madalagii ka Maari, Yakəbu ka Yosefun mero, ka Sebeden bibun mero, ba wāa mi.

Yesun sikubu

(I maa mεerio Maaku 15:42-47, Luku 23:50-56, Yohanu 19:38-42)

57 Ye n kua yoka, durə gobigii goo na, Arimategiiwa, win yīsira Yosefu, u maa sāa Yesun bəo.

58 U da Pilatin mi, u nùn kana u nùn Yesun goru wē. Yera Pilati nùn tu yəllaa kua, u dera ba nùn tu wē.

59 Yosefu wi, u goo te sua u beku kpaaru təkusi te ba wesa ka wεε damgii.

60 U tu kpī win tiin sikirə te u dera ba nùn dākua kperə. Yen biru u kpee bakaru bimiama u ka siki ten nəo korua ma u doona.

61 Maari Madalagii ka Maari wiənə ba sə siki ten bəkuə.

Sikirun kəsubu

62 Ye n kua sisiru, tōo wērarugiru, yāku kowo tənwerobu ka Falisiba ba da Pilatin mi sannu.

⁶³ Ba nɛɛ, yinni sa yaaye ye weesugii wi, u raa gerure sanam mɛ u wāa handunia sɔɔ. U nɛɛ, sɔɔ itan biru u koo se gɔrin di.

⁶⁴ Yen sɔ, a wooda wɛɛyɔ bu siki te kɔsu sere sɔɔ ita, kpa win bwāabu bu ku raa nɛ bu win goru gbɛni, kpa bu tɔmbu sɔ bu nɛɛ, u seewa gɔrin di. Wee dāaki sini su koo gbiiikisu kpāaru kera.

⁶⁵ Pilati u bu sɔɔwa u nɛɛ, i tabu kowobu mɔ, i doo i tu kɔsu nge mɛ i ko kpī.

⁶⁶ Ba doona ma ba yīreru kua siki ten nɔɔwɔ bu ka tubu goo ù n wukia. Ma ba tabu kowobu yi, ba tu kɔsu.

28

Yesun seebu gɔrin di

(I maa mɛerio Maaku 16:1-10, Luku 24:1-12, Yohanu 20:1-10)

¹ Tɔ wɛrarugirun biru, alusuma buu sɔnu buru buru yellu, Maari Madalagii ka Maari wiɔnɔ ba siki te tendem da.

² Suaru sɔɔ tem yīri bakabu seewa, ma Yinnin gɔrado u sarama wɔllun di u na u kpee te bɔria u sinari.

³ Win wuswaa ballimɔ nge guru maakinu ma win yānu buriri nge suru.

⁴ Berum bakam mu kɔso be mwa ba diira ma ba kua nge gonu.

⁵ Gɔrado wi, u kurɔ be sɔɔwa u nɛɛ, i ku berum ko bɛɛ! Na yɛ ma Yesuwa i kasu, wi ba kpare dāa bunanarɔ.

⁶ U ñ wāa mini, u seewa nge mɛ u raa gerua. I na i wa mi u raa kpī,

⁷ kpa i da fuuku fuuku i win bwāabu sɔ ma u seewa gɔrin di. Wee, u bɛɛ gbiiyɔ u dɔɔ Galileɔ. Miya i ko nùn wa. Yera na bɛɛ sɔɔbu na.

⁸ Ba gɔsira kpaaka sikiru min di ka berum ka nuku doo bakabu, ba duki da bu bwāa be labari ye sɔ.

⁹ Wee Yesu ka bu yinna ma u nɛɛ, na bɛɛ tɔbura.

Ma ba na ba win naasu nɛnua ba nùn sāwa.

¹⁰ Yera Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, i ku berum ko, i doo i nɛgibu sɔ bu doo Galileɔ. Miya ba koo man wa.

Kɔso ben gari

¹¹ Nge mɛ ba dɔɔ, kɔso ben gaba dua wuu sɔɔ ba yāku kowo tɔnwerobu sɔɔwa ye n kooru kpuro.

¹² Ma yāku kowo tɔnwerɔ be, ba mɛnna ka guro gurobu ba wesiana ma ba tabu kowobu gobi beke kã.

¹³ Ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i geruo ma win bwāaba ba na wɔkuru ba win goru gbɛna sanam mɛ i do.

¹⁴ Tem yɛro ù n gari yi nua sa yɛ mɛ sa ko nùn kua su ka bɛɛ yara wahalan di.

¹⁵ Tabu kowo be, ba gobi yi mwa ma ba kua nge mɛ ba bu yiire. Yeya n dera Yuuba ba ra n gari yi gerumɔ sere ka gisɔ.

Yesu u win bwāabu tii sɔɔsi

(I maa mɛerio Maaku 16:14-18, Luku 24:36-49, Yohanu 20:19-23, Gɔrobun Kookoosu 1:6-8)

¹⁶ Bwāabu wɔkura tia ye, ya da Galileɔ guu ten mi, te Yesu raa bu yīreru kua.

¹⁷ Ye ba nùn wa, ba nùn sāwa. Adama ben gaba gɔrusu yiru mɔ.

¹⁸ Yesu bu susi u nɛɛ, wɔllu ka tem yiiko kpurowa ba man wɛ.

¹⁹ Yen sɔ, i doo bwesenu kpuron mi, kpa i bu ko nɛn bwāabu. I bu batɛmu koowo ka Baan yīseru ka Biigiru ka Hundɛ Dɛɛrogiru.

²⁰ Kpa i de ye na bɛɛ sɔɔwa ba n ye kpuro mɛm nɔɔwammɛ. N wee, ko na n ka bɛɛ wāa baadomma sere ka handunian kpeerɔ.

LABAARI GEA NGE MƐ MAAKU U YORUA

Durɔ wi u tire te yorua, win yīsira Yohanu Maaku. U ñ s̄a Yuu. U s̄awa Baanabasin dusi.

Maaku u kī u tɔmbu Yesun Labaari gea s̄. U s̄ɔsi ma Yesu u b̄osu u tɔmbu gea kuamme, ma u be ba w̄a Setam n̄omuɔ bekiamɔ. Domi Gusunɔ u w̄a ka wi. Maakun tire ten gari m̄ero ya w̄awa Maaku 10:45 s̄ɔ. Ya n̄e, Tɔnun Bii u nawa u ka gabu s̄a kpa u gbi u ka tɔn dabinu yakia.

Tire ten kpunaa

1. Yesun Labaari gea, wiru 1:1-13.
2. Yesun s̄amburun tore Galileɔ, wiru 1:14n di sere wiru 9:50.
3. Yesun daaru Yerusalemu gia, wiru 10.
4. Yesun w̄aaru Yerusalemu, wiru 11n di sere wiru 13.
5. Yesun ḡɔ ka win seebu ḡarin di, wiru 14n di sere wiru 16.

Yohanu Batemu kowon waasu

(I maa m̄erio Mateu 3:1-12, Luku 3:1-18, Yohanu 1:19-28)

- 1 Yesu Kirisi, Gusunɔn Biin Labaari gean torubu wee.
- 2 Gusunɔn s̄omɔ Esai u yen gari yorua win tireru s̄ɔ u n̄e, Gusunɔ u n̄e,
“N̄ wee, na nen s̄omɔ ḡariɔ wunen wuswaaɔ u wunen swaa s̄omɔ.
- 3 Nen s̄omɔn n̄ɔ ga gb̄aramɔ gbaburu s̄ɔ ga gerumɔ ga m̄,
i Yinnin swaa s̄onwɔ, kpa i n ye n̄ɔ n̄erasiamɔ yu d̄enda.”
- 4 Nge meya, Yohanu Batemu kowo u na gbaburu s̄ɔ. U kparamɔ u m̄, bu ḡɔru ḡosio ben toranun di kpa u bu batemu ko kpa Gusunɔ u bu ben toranu suuru kua.
- 5 Tɔmbu kpuro ba ra n daamɔ win mi saa Yudean tem di ka maa Yerusalemu maron di. Ba ben toranu tuuba m̄, ma ba derimɔ u bu batemu m̄ daa te ba m̄ Yuudeniɔ.
- 6 Yohanu wi, u yooyoon sansun yaberu sebua, ma u ḡona s̄eke win p̄raɔ.
Twee ka tim bausa u ra di.
- 7 Ma u waasu m̄ u gerumɔ u m̄, goo u sisi nen biruɔ wi u man yiiko kere.
N̄e na kun mam tura n yiira n ȳeron baranun w̄e kusia.
- 8 N̄e na b̄e batemu m̄ ka nim, adama ȳero wi, u koo b̄e batemu kowa ka Hunde D̄ero.

Yesun batemu ka win k̄akiribu

(I maa m̄erio Mateu 3:13-4:11, Luku 3:21-22, 4:1-13)

- 9 Yen biru Yesu u na Nasaretin di ye ya w̄a Galilen temɔ, ma Yohanu n̄un batemu kua daa te ba m̄ Yuudeniɔ.
- 10 Sanam m̄e u yariɔ nim di, yera u wa w̄alla wukiara, ma u Hunde D̄ero wa nge kparuko u saram wee win w̄ollɔ.
- 11 Ma u n̄ɔ gagu nua w̄ollun di ga n̄e, wuna nen Bii k̄inasi w̄i s̄ɔ nen ḡɔru dobu kpuro w̄a.
- 12 Saa ye s̄ɔra Hunde D̄ero u Yesu sure gbaburu s̄ɔ.
- 13 Ma u w̄a mi s̄ɔ weeru, Setam n̄un k̄akirimɔ. Wi ka gbeku ye sanna ba w̄a mi, ma w̄ollun ḡoradoba ba na ba n̄un n̄ari.

Yesu u susure kowobu n̄e soka

(I maa m̄erio Mateu 4:12-22, Luku 4:14-15, 5:1-11)

14 Ye ba Yohanu mwa ba pirisom doke ba kpa, yera Yesu u da Galilen temo u Gusunon Labaari gea kparamo.

15 U nee, saa ya tura, Gusuno u sisi u bandu swi. I go ru gosio been toranun di kpa i Labaari gea ye naane doke.

16 Sanam me Yesu u siimo Galilen daa burerun gooro, u Simo wa ka win wono Andere. Ba ben yaakororu kpeemo daa bure te so, domi swee gowoba ba saa.

17 Yesu u bu soowa u nee, i man swiima, kon de i n da tambu kasu bu man swi.

18 Yande ba ben yaakoronun baa deri, ma ba nun swi.

19 Ye u susi wuswaa fiiko, u Yakubu wa ka win wono Yohanu be ba saa Sebeden bibu. Ba wa goo nimkuu so ba yaakoronu korumu.

20 Mii mii u bu soka, ma ba nun swi. Ba ben tundo Sebede deri ka som kowobu sannu goo nimkuu so.

Duro wi wereku gagu ga waa si

(Imaa merio Luku 4:31-37)

21 Ma ba da Kapenamuo. Ye n kua to we rarugiru, ma Yesu u dua menno yero, u bu Gusunon garin keu so sim wari.

22 Biti bu mwa win keu so si bin so. U bu so simowa ka yiiko, n n mo nge me wooda yero ba ra so si.

23 N deema saa ye so, werekunugii goo u wa ben menno yee te so. U gbara u nee,

24 mba sa mo sine be se ka wune, Yesu Nasaretigii. A nawa a ka sun kam koosia? Na ye wi a saa. Wune Gusunon ton Deerowa.

25 Yesu u wereku ge gerusi u nee, a mario, kpa a yari duro win min di.

26 Yera wereku ge, ga duro wi sura nge giri kpakpanugii, ma ga kuuki kua ga ka yara win min di.

27 Biti ton be kpuro mwa gem gem sere ba so namo ba mo, mban bwesera yeni. Gari tukiya u so simo ka yiiko. Baa ka werekuno u nu wooda weemo, ma nu nun mem no wamme.

28 Ma win baaru yande kparara Galilen tem kpuro so.

Yesu u ton dabinu be kia

(Imaa merio Mateu 8:14-17, Luku 4:38-41)

29 Ye Yesu yara menno yerun di, wi ka Yakubu ka Yohanu ba da Simo ka Anden yenuo.

30 N deema, Simon kuron mero u wasi sundu baro u kpi. Ye ba yande tura mi, ba win gari Yesu so wa.

31 Ma u da win mi, u nun nomu nenua u ka nun seesia. Yande wasi sun te, ta nun doonari, ma u bu no rim wari.

32 Ye n kua yoka, sanam me so dua, tamba ka barobu kpuro ka werekunugibu na win mi.

33 Ma wuugibu kpuro ba menna dii ten mi u waan konnowo.

34 U dabiru be kia saa ben bara bwese bwesekan di, ma u maa wereku dabinu gira. Adama u n deri wereku ni, nu gari gere domi nu nun ye.

Yesu u bosu Galilen temo

(Imaa merio Luku 4:42-44)

35 Yen sisiru buru buru yellu, sanam me yam kun de ram kpa, Yesu u seewa u yara. U doona mi n desire, u kanaru mo.

36 Ma Simo ka win kpaasibu ba nun kasu.

37 Sanam me ba nun wa ba nun so wa ba nee, tambu kpuro wo ba nun kasu.

³⁸ U bu sɔɔwa u neɛ, n weene su da wusu gasu sɔɔ si su ka sun sikerene, kpa n maa waasu ko mi, domi yen sɔna na na.

³⁹ Ma u bɔsu Galilen tem kpuro sɔɔ u waasu mɔ ben mennɔ yenɔ, u maa wɛɛkunu giramɔ.

*Yesu u wi u bara disigiru barɔ bekia
(I maa mɛɛrio Mateu 8:1-4, Luku 5:12-16)*

⁴⁰ N wee, goo u na Yesun mi, wi u bara disigiru mɔ u yiira u nùn faaba kana. U neɛ, à n wura kaa kpĩ a man bekia kpa n dɛɛra.

⁴¹ Yera wɔnwɔnda Yesu mwa, ma u win nɔmu demia u nùn baba u neɛ, na wura, a bekuro kpa a dɛɛra.

⁴² Yande bara disigii te, ta nùn yɔsu, ma u bekura u dɛɛra.

⁴³⁻⁴⁴ Sanam meya Yesu u nùn sɔɔwa ka dam u neɛ, a ku goo geɛ sɔ. Adama a doo a tii yaku kowo tusia, kpa a yakuru ko te Mɔwisi ra bɛɛ yiire, a ka baawure seeda sɔɔsi ma a bekura a dɛɛra. Ma u dera u doona.

⁴⁵ Adama durɔ wi, u doona ma u da u gari yi kparam wɔri batuma sɔɔ ye n kooro wi sɔɔ. U gari yi saarimɔ sere Yesu kun kpĩa u wuu due, adama u yɔra wuun biruɔ mi n desire. Ma tɔmba naamɔ win mi saa baaman di.

2

*Yesu u durɔ goo bekia win wasin bee tia gu
(I maa mɛɛrio Mateu 9:1-8, Luku 5:17-26)*

¹ Sɔɔ mɛɛrun biru, Yesu u wura Kapenamɔ. Tɔmba nua ma u wāa yenuɔ.

² Ma tɔn wɔru ga menna sere ayeru maa sari ba kɔnnɔwɔ. Ma u bu Labaari gean gari nɔɔsiamɔ.

³ Ba ka nùn durɔ goo naawa win wasin bee tia gu. Tɔmbu nnɛwa ba nùn sɔɔwa.

⁴ Adama tɔn wɔru gen sɔ ba kpana bu Yesu susi. Yen sɔna ba diru mi u wāan wallo yaba win deedeeru. Ye ba yaba ba kpa, ma ba ka wɛɛ beku bɔɔ te sarasia tɛ sɔɔ durɔ wi, u kpĩ.

⁵ Ye Yesu u durɔ ben naanɛ dokebu wa bi ba mɔ wi sɔɔ, u barɔ wi sɔɔwa u neɛ, bii durɔbu, a wunen durum suuru wa.

⁶ Wooda yɛrobu gabu ba sɔ mi, ma ba tii bikiamɔ gɔruɔ ba mɔ,

⁷ mban sɔna durɔ wi, u gari gerumɔ mɛsum. U Gusunɔ wɔmmɔwa. Wara koo kpĩ u durum suuru ko Gusunɔ turo baasi.

⁸ Mii mii Yesu u gia ye ba bwisikumɔ. Ma u bu bikia u neɛ, mban sɔna i gari yinin bweseru bwisikumɔ bɛɛn gɔruɔ.

⁹ Yerà ya sɛsɔ bo, bu ka barɔ wi sɔ u win durum suuru wa, n kun mɛ bu nùn sɔ u seewo u win kpin yeru kure, kpa u sɔ.

¹⁰ Adama na kɔ i n yɛ ma Tɔnun Bii u yiiko mɔ handunia ye sɔɔ u ka durum suuru ko.

Yera u barɔ wi sɔɔwa u neɛ,

¹¹ na nun sɔɔmɔ, a seewo a wunen kpin yeru kure, kpa a we yenuɔ.

¹² Nge mɛ tɔmbu kpuro ba nùn mɛɛra swee, durɔ wi, u seewa u win kpin yeru sua, u n yariɔ. Biti baka tɔn be mwa gem gem, ma ba Gusunɔ bɛɛɛ wɛɛmɔ. Ba gerumɔ ba mɔ, ba n yenin bweseru waare.

*Yesu u Lefi soka
(I maa mɛɛrio Mateu 9:9-13, Luku 5:27-32)*

¹³ Yera Yesu u kpan wura daa burerun goorɔ. Tɔmbu kpuro ba naamɔ win mi, ma u bu Gusunɔn garin keu sɔɔsimɔ.

14 Sanam me u sarɔ u Lefi wa, Alufen bii, u sɔ gbere yerɔ. U nɔn sɔɔwa u neɛ, a man swiiyɔ.

Lefi seewa ma u nɔn swii.

15 N deema sanam me Yesu u dimɔ Lefin yenɔ, gbere mwaabu ka kɔsan kowobu dabira sɔ ka wi, ka win bwāabu sannu, domi ba dabi be ba nɔn swii.

16 Ye Falisiban wooda yērobu ba Yesu wa u dimɔ ka gbere mwaabu ka kɔsan kowobu sannu, ba win bwāabu bikia ba neɛ, mban sɔna u ka gbere mwaabu ka kɔsan kowobu dimɔ sannu.

17 Ye Yesu u ye nua, u wooda yēro be sɔɔwa u neɛ, be ba bwāa do ba n timgiin bukata mɔ ma n kun mɔ be ba barɔ. Na n ne n ka gemgibu soku. Na nawa n ka torobu soku.

Nɔɔ bɔkurun gari

(I maa mɛerio Mateu 9:14-17, Luku 5:33-39)

18 Ye Yohanun bwāabu ka Falisibagibu ba nɔɔ bɔkua, tɔmba na ba Yesu bikia ba neɛ, mban sɔna Yohanun bwāabu ka Falisibagibu ba nɔɔ bɔkua, ma wigiba kun bɔkua.

19 Yesu u bu bikia u neɛ, kurɔ kpaon durɔn bɔrɔba ba koo kpī bu nɔɔ bɔke sanam mɛ sɔɔ kurɔ kpaon durɔ wāa ka be? Aawo, baa n n saa yeren na, u n wāa ka be, ba n kpē bu nɔɔ bɔke.

20 Adama saa sisi yɛ sɔɔ ba koo bu kurɔ kpaon durɔ suari, sanam meya ba koo nɔɔ bɔke.

21 Ba ku ra yabe tɔkɔru kɔre ka kīa kpa si ba n nim doke. Bā n kua me, kīa kpa si, su koo gawana kpa su yabe tɔkɔrugisu gīa kpa gēerabu sosi.

22 Ba ku ra maa tam kram wisi gɔnan bɔɔnu sɔɔ ni nu diira. Bā n kua me, tam kram me, mu koo de bɔɔnu nu kura, kpa mu yari kpa bɔɔ ni ka tam me, n kam kɔ kpuro. Adama ba ra tam kram wisiwa gɔnan bɔɔ kpaanu sɔɔ.

Tɔɔ wɛrarugirun gari

(I maa mɛerio Mateu 12:1-8, Luku 6:1-5)

23 Tɔɔ wɛrarugiru garu sɔɔ, n deema Yesu ka win bwāabu ba sīimɔ swaa sɔɔ alikama gbaarun bɔkuɔ. Nge me ba sīimɔ, win bwāabu ba alikama wɔkamɔ.

24 Yerɔ Falisiba ba Yesu sɔɔwa ba neɛ, u mɛerio, mban sɔna win bwāaba mɔ ye wooda ya yina bu ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

25 Ma Yesu u bu bikia u neɛ, i n garire ye Dafidi u kua sanam me gɔɔra bu mɔ wi ka win bwāabu, ma ba n gāanu mɔ ni ba koo di?

26 U dua Gusunɔn dirɔ Abiataa, yāku kowo tɔnweron waati, ma u pɛɛ di ye ba Gusunɔ yiye, ye n n weene goo u di ma n kun mɔ yāku kowobu tɔna. Adama Dafidi u ye di, u maa win bwāabu wɛ.

27 Ma Yesu bu sɔɔwa u neɛ, Gusunɔ u tɔɔ wɛrarugiru wunawa tɔnun arufaanin sɔ. U n tɔnu taka kue tɔɔ wɛrarugirun sɔ.

28 I de i n yɛ ma Tɔnun Biwa u tɔɔ wɛrarugiru kua.

3

Durɔ win nɔm teu ga gu

(I maa mɛerio Mateu 12:9-14, Luku 6:6-11)

1 Ma Yesu u kram dua mɛnnɔ yerɔ. Durɔ goo wāa mi, win nɔm teu ga gu.

2 Tɔmba Yesu mɛera bu wa u n koo durɔ wi bekia tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, kpa bu ka wa bu nɔn durum mani.

3 Ma u durɔ wi sɔɔwa win nɔmu ga gu mi, u neɛ, a seewo a yɔra suunu sɔɔ.

4 Ma u tɔn be bikia u neɛ, mba n weene bu tɔmbu kua tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ. Gea? Nge kɔsa. N weene bu tɔnu faaba ko? Nge bu nɔn go.

Adama ba maari.

⁵ Yesu u bu mɛɛra ka mɔru u ka sikerena, ma win nukura sankira ben woo babunun sɔ. Yera u durɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, a wunɛn nɔmu dɛmia.

U ge dɛmia ma ga wura nge mɛ ga raa s̄aa.

⁶ Yen s̄na Falisiba ba yara ma ba yande menna ka Herodun tɔmbu, ba wesiana nge mɛ ba koo ko bu ka Yesu go.

Tɔn wɔru guna ya na Yesun mi

⁷ Yesu ka win bw̄abu ba tii gawa ba da Galilen daa bureru gia, ma tɔn wɔru guna nùn sw̄i. Tɔn be, ba nawa Galilen di ka maa Yudean tem di,

⁸ ka Yerusalemun di, ka Idumɛn tem di, ka Yuudenin gurun di, ka Tiri ka Sidonin baru kpaanun di. Tɔn wɔru guna ye, ya na Yesun mi yèn s̄ ba ye u m̄ kpuron labaari nua.

⁹ Tɔn wɔru guna yen kp̄aarun saabu Yesu u win bw̄abu sɔɔwa u nɛɛ, bu nùn goo nimkuu s̄ɔru kuo, kpa tɔn be, bu ku nùn baasi.

¹⁰ Yesu u raa tɔn dabinu bekia, yen s̄na be ba barɔ ba bɔrikianamɔ bu wa bu ka nùn baba.

¹¹ Wɛɛkunu n̄ n nùn wa nu ra nùn kpunɛwa kpa nu n kuuki m̄ nu n gerumɔ, wuna Gusunɔn Bii.

¹² Adama Yesu u ra nu gerusi gem gem nu ku ka gere wi u s̄aa.

Yesu u bw̄abu wɔkura yiru gɔsa

(I maa mɛɛrio Mateu 10:1-4, Luku 6:12-16)

¹³ Yen biru Yesu u da guuru w̄allo, ma u tɔmbu gabu soka be u k̄i. Ma ba da win mi.

¹⁴ Yera u ben wɔkura yiru gɔsa, [u bu ȳisuru k̄a gɔrobu], be ba ko n ka nùn w̄aa, kpa u bu ḡori bu Labaari gea kpara,

¹⁵ kpa u bu dam w̄ɛ bu ka wɛɛkunu gira.

¹⁶ Tɔnu wɔkura yiru ye u gɔsa wee, Simɔɔ wi u ȳisuru k̄a Piɛɛ,

¹⁷ ka Yakɔbu ka win w̄ɔnɔ Yohanu, Sebeden bibu be u ȳisuru k̄a Buanɛge, yen tubusiana guru kukirinugibu,

¹⁸ ka Andere, ka Filipu, ka Baatelempi, ka Mateu, ka Tomaa, ka Yakɔbu Alufen bii, ka Tade, ka Simɔɔ wi u win tem gari k̄i,

¹⁹ ka sere Yudasi Isikariɔtu wi u tɔmbu Yesu nɔmu s̄ondia.

Yesun tɔmbu ba k̄i

bu ka nùn doona

²⁰ Ma ba wura yɛnuɔ. Tɔn wɔru ga wure ga menna sere Yesu ka win bw̄abu ba fɛɛ bia bu di.

²¹ Sanam mɛ win dusiba ye nua, ba da bu ka nùn doona min di, domi ba gerumɔ u wiirawa.

Yesu u ka tii yinamɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 12:22-32, Luku 11:14-23, 12:10)

²² Ma wooda ȳɛro be ba wee saa Yerusalemun di ba gerumɔ ba m̄, Beseburu u nùn w̄asiwa. Wɛɛkunun sunɔ wiya u nùn dam w̄ɛ u ka wɛɛkunu gira.

²³ Yen s̄na Yesu u tɔmbu soka ma u bu bikia ka m̄ndu u nɛɛ, am̄na Setam ya koo kp̄i yu yen tii gira.

²⁴ Bandun tɔmbu b̄a n tabu m̄ ben suunu s̄ɔɔ, ban te, ta ñ kp̄ɛ tu te.

²⁵ Yɛnu gèn tamba maa sankinamɔ, ga ñ kp̄ɛ gu te.

²⁶ Setam yà n maa ka yen tii tabu m̄, yen dam mù n b̄onu kua, ya ñ kp̄ɛ yu te, yen dam mu koo n̄ru ko.

²⁷ Goo kun kpē u du damgiin yenuo u ka win yānu gura u kun gina damgii wi bōkue u sere win yānu gura.

²⁸ Ka geema, na beε sōmō, toraru ka gari kam kpuro ye tamba gerumō, ba koo bu ye suuru kua.

²⁹ Adama baawure wi u Hunde Deero gari kam gerusimō, u n̄ suuru wasi. Win torara ko n̄ maa n̄n wāasiwa ka baadommao.

³⁰ Yesu u yeni geruawa yēn sō gaba neε werēkuwa ga n̄n wāasi.

Berà ba sāa Yesun wōnōbu

ka win mero

(Imaa mērio Mateu 12:46-50, Luku 8:19-21)

³¹ Sanam mēya win wōnōbu ka win mero ba tunuma. Ba yōra tōwō, ba goo gōra u n̄n sokuma.

³² Tōn wōru ga sō ga n̄n sikerene, ma goo u n̄n sōwa u neε, wee, wunen mero ka wunen wōnōbu ba yō tōwō ba nun soku.

³³ Ma u neε, wara sāa nen mero. Berà ba sāa nen wōnōbu.

³⁴ Ma u be ba n̄n suunu bure mēera u ka sikerena, ma u neε, nen mero ka nen wōnōbu wee.

³⁵ Baawure wi u Gusunōn kīru mō, wiya nen wōnō, ka nen sesu, ka nen mero.

4

Dīa bwese yēkon gari

(Imaa mērio Mateu 13:1-9, Luku 8:4-8)

¹ Yesu u kpam Gusunōn garin keu sōsim wōri daa burerun gooro. Tōn wōru guna ya mēna ya n̄n sikerena, yen sōna u bu deri gooro u goo dua ge ga wāa n̄m sō, ma u sina.

² Ma u bu gāa dabinu sōsim wōri ka mōnnu. Win sōsibu sō u gerua u neε,

³ i swaa dakio. Durō goo u yara u ka dīa bweseru yēka.

⁴ Sanam mē u yēkamō, sukum wōruma swaa sō. Gunōsu na su di.

⁵ Sukum gam maa wōri kpee saara wōllō mi tem kun duku. Ma mu kpia yande yēn sō tem kun duku.

⁶ Adama ye sō u bōbia mu dō mwaara ma mu gbera yēn sō mu n̄ gbini mō.

⁷ Sukum gam maa kpam wōri sāki sō. Sāki kpia fuuku ma yi yina mu kpēa. Mu n̄ mara.

⁸ Adama sukum gam maa wōruma tem gem sō. Mu kpia ma mu kpēa ma mu mara sukum ten tenibu, sukum wata wata, sukum wunōm wunōm.

⁹ Ma u neε, wi u swaa mō u ka nō, u nōwō.

Mōnnun asansi

(Imaa mērio Mateu 13:10-17, Luku 8:9-10)

¹⁰ Sanam mē Yesu u tia wi turo, be ba n̄n swī ka bwāabu wōkura yiru ye sannu, ba n̄n mōnnun asansi bikia.

¹¹ U bu sōwa u neε, beεya Gusunō u win bandun asiri sōsi, adama be ba tie ba gari kpuro nōmō ka mōnnu,

¹² kpa

“Bu ka mēeri ba kun wa.

Bā n̄ maa nua, kpa n̄ ku bu yeeri,

kpa bu ku raa ka gōru gōsie,

Gusunō u sere bu suuru kua.”

Mōn ten tubusianu

(Imaa mērio Mateu 13:18-23, Luku 8:11-15)

¹³ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, mɔn teni ta n̄ bɛɛ yeeri? N n mɛn na, amɔna ni nu tie kpuro nu koo ka bɛɛ yeeri.

¹⁴ Durɔ wi, Gusunɔn gariya u yɛkamɔ.

¹⁵ Tɔn be ba ka swaa baaru weene mi ba gari yi yɛka, beya b̄a n gari yi nua Setam da nɛ u yi wuna ben gɔrun di.

¹⁶ Mɛya maa be ba ka kpee saaran tem weene, beya b̄a n gari yi nua mii mii ba ra yi mwe ka nuku dobu.

¹⁷ Adama ba ku ra n gbini mɔ ben tii sɔɔ, ba ku ra yɔre n ka tɛ. Sanam mɛ wahala ka nɔni swāara tunuma gari yin sɔ, yande kpa bu biru wura.

¹⁸ Gaba maa s̄aa be ba ka tem s̄akunugum weene. Beya ba ra gari yi nɔ

¹⁹ adama ba ra n wurure ka ben handunian wāaru kpa dukian k̄ira n bu taki d̄ii. Ba ḡaa dab̄inun kɔdɛ mɔ. Ye kpurowa ya ra gari yi t̄esi kpa yi kpana yi binu ma.

²⁰ Be ba maa ka tem gem weene, beya ba ra gari yi nɔ kpa bu yi mwa kpa bu binu ma, gabu t̄ena, gabu wata, gabu wunɔbu (100).

Fitilan m̄ondu

(I maa m̄erio Luku 8:16-18)

²¹ Yera Yesu u bu bikia u nɛɛ, ba ra fitila ge ga s̄ore kaaru wukiri? Ba ra gu doke kpinun k̄k̄ɔrɔ? Ba ku ra gu s̄andi dabu wollo?

²² Ḡaanu sari ni nu berua ma nu n̄ koo tera, asirin ḡaanu maa sari ni nu n̄ koo s̄ɔsira.

²³ Wi u swaa mɔ u ka nɔ, u nɔwɔ.

²⁴ U maa bu sɔɔwa u nɛɛ, i laakari koowo ye i nɔɔmɔ. Sakaku ge i ka ȳirumɔ, geya ba koo ka bɛɛ ȳirua, kpa bu bɛɛ sosia.

²⁵ Domi wi u mɔ, wiya ba koo sosia. Adama wi u kun ḡaanu mɔ, piiko ye u mam mɔ ba koo n̄n ye wɔrari.

D̄ia bwese te ba ȳɛkan gari

²⁶ Ma Yesu u nɛɛ, Gusunɔn banda s̄aawa nge durɔ goo wi u bweseru ȳɛka gberɔ.

²⁷ U kpunamɔ w̄kuru, u seemɔ bururu. Saa ye kpurowa bwese te, ta kpiimɔ ta kp̄ɛamɔ. U n̄ yɛ amɔna n koosinamɔ.

²⁸ Tema mu ka mɛn tii tu kpiisiamɔ, gbiikaa kpii nɔnu, yen biru k̄eri, d̄akuru kpa tu b̄em doke.

²⁹ Sanam mɛ b̄em mu ye, kpa bu ḡɛ ka kɔmbɔ domi ḡɛebun sanam mu tura.

Mutaadin biman gari

(I maa m̄erio Mateu 13:31-32, 34, Luku 13:18-19)

³⁰ Yesu u k̄pam wure u nɛɛ, mba sa ko ka Gusunɔn bandu weesina. Ka mɔn ter̄a sa ko tu tubusia.

³¹ Ta ka mutaadin bima weene. B̄a n ye duurumɔ gberɔ, handunian ḡaa bweseru kpuro sɔɔ yeya ya piiburu bo.

³² Adama b̄a n ye duura b̄a n kpa ya ra kp̄ɛye yu ko d̄aru, kpa yu k̄aasi beke ko sere gun̄su su sokunu ko yin kuk̄sɔ.

³³ Yesu u tɔn be Labaari gean gari sɔɔwa ka mɔn dab̄inu nge nini, nge m̄ɛn saka ba koo kp̄i bu nɔ.

³⁴ U n̄ ka bu gari diri kue ma n kun mɔ ka m̄ondu, adama ù n tia ka win bw̄abu t̄ona, u ra bu kpuro tubusiewa.

Yesu u nim kurenu marisia

(I maa m̄erio Mateu 8:23-27, Luku 8:22-25)

³⁵ T̄ɔ ten yoka, u win bw̄abu sɔɔwa u nɛɛ, i de su t̄obura guru giɔ.

36 Ba tən wəru deri, ma ba dua goo ge səə, mi u sə, ba təburə sannu. Ma goosu gasu bu swīi.

37 Suaru səə woo bəkə ga na ka dam ma nim kurenu wisi goo səə sere ga kī gu yande nim yibu.

38 Adama Yesu u dō goo səə biruə u leferi wiru kpīiri. Bwāa be, ba nùn yamia ba nēe, yinni n n̄ nun gam s̄āa ye sa kam kobu d̄əə?

39 Yera u yanda ma u woo gerusi ka dam ma u nim kurenu s̄əəwa u nēe, n tura mē, i mario s̄ēe.

Woo ga mari ma yande nim kurenu kpa.

40 Yera u bu bikia u nēe, mban s̄ōna i nanda nge mē. Amōna i n̄ ka man naane s̄āa.

41 Ben yaro sua ma ba bikianamə, t̄nu weren bwesera wini wi baa woo ka nim kurenu nu m̄em n̄əəwammē.

5

Yesu u werekunugii bekia

(I maa m̄erio Mateu 8:28-34, Luku 8:26-39)

1 Ba tura daa bure ten guru giə Gadaran temo.

2-3 Ye Yesu u yande sara goon di yera durə werekunugii goo u ka nùn yinna, u wee sika gian di. Sika s̄əəra u ra n wāa. Ba ku ra kpī bu nùn bəke, baa ka yōni.

4 Domi n̄n dabira ba raa win n̄ma sunnu doke, ma ba win k̄ōri b̄əkua ka yōni adama u ra yōni kasuku kpa u sun ni b̄əəku. Goo maa sari wi u dam m̄ə u ka nùn dwiiasia.

5 Saa baayere w̄kuru ka s̄əə s̄əə, u ra n wāawa sikan suunu s̄əə ka guunu w̄llə u n kuuki m̄ə kpa u n tii muririm̄ə ka kpenu.

6 Ye u Yesu wa sarun di u duka da u kpuna win wuswaaə.

7 Ma u gb̄ara u nēe, mba n sun m̄enne Yesu, W̄rukoon Bii. Na nun suuru kanam̄ə ka Gusun̄n ȳisiru, a ku man toori.

8 U yeni gerua ȳen s̄ə Yesu u raa nēe, w̄reku ge, gu yario.

9 Ma Yesu nùn bikia u nēe, amōna wunen ȳisiru.

U wisa u nēe, n̄n ȳisira N̄r̄əbu domi sa dabi.

10 Ma u Yesu suuru kana u nēe, u ku nu tem mē yara.

11 N deema kuruə wuu bakaru gara wāa ta dim̄ə guuro.

12 Ma w̄reku ni, nu Yesu kana u de nu da kuruə nin mi, nu du ni s̄əə.

13 Ma Yesu u dera nu da. Ma w̄reku ni, nu dur̄ə wi doonari nu dua kuruə ni s̄əə. Ma kuruə wuu te, ta duki sure saa guuru wallun di daa bure te s̄əə. Kuruə nin geera tura nge n̄r̄əbun suba yiru (2.000) ma ta nim diira.

14 Be ba kuruə ni kpare ba duki sua, ba yen labaari kparam̄ə wuu maroə ka baru kpaan̄ə. T̄amba da bu wa ye n koora.

15 Ba na Yesun mi, ma ba dur̄ə wi wa wi u raa w̄reku dabinu m̄ə mi sere ba nu sokum̄ə N̄r̄əbu. Win laakari ya wurama, u s̄ə u yānu doke. Sanam m̄eya be kpuro ba nanda.

16 Be ba wa ye n dur̄ə werekunugii wi ka maa kuruə ni deema, beya ba tən be n̄əəsia ye n koora.

17 Ma tən be, ba Yesu kana u doona ben tem di.

18 Sanam mē Yesu u dum̄ə goo s̄əə, wi w̄rekunu raa wāasi mi, u nùn ayeru kana u ka nùn da sannu.

19 Adama Yesu nùn yinari. Ma u nùn s̄əəwa u nēe, u doo yenuə wigibun mi kpa u bu n̄əəsia ye Yinni nùn kua kpuro ka nge mē u nùn w̄n̄w̄ndu kua.

20 Durɔ wi, u doona ma u kparamɔ tem mɛ ba ra soku Wusu wɔkuru sɔɔ gãa baka ni Yesu nùn kua. Ma n tɔmbu kpuro maamaaki sãa.

*Yarusin bii ka kurɔ wi u Yesun yaberu baban gari
(I maa mɛɛrio Mateu 9:18-26, Luku 8:40-56)*

21 Ye Yesu u kpam gɔsirama guru ge u raa wãa, tɔn wɔru guna maa menna win mi daa burerun goorɔ.

22 Durɔ goo wi ba ra soku Yarusi, menna yerun wirugii, u na mi. Ye u Yesu wa u kpuna win wuswaaɔ.

23 Ma u nùn kana gem gem u na u win bii wɔndia nɔma sɔndi wi u wasikiramɔ, kpa u bɛkura u n wãa.

24 Yesu ka nùn da. Ma tɔn wɔru guna nùn swi, ya nùn baasi.

25 N deema, tɔn ben suunu sɔɔ kurɔ goo wãa mi, wi u yɛm wĩibu barɔ saa wɔɔ wɔkura yirun di.

26 Timgii dabiru be ba nùn nɔri ba nùn nɔni sɔɔwa gem gem, ma ya win ye u mɔ kpuro di ma n n sanɔ kue adama n gɔɔgɔm mɔwa n dɔɔ.

27 Ye u Yesun baaru nua u tɔn wɔru ge bukiana u nùn susi biruɔ, ma u win yaberu baba.

28 Domi u gerua win gɔruɔ u nɛɛ, baa win yaberu, wi, ù n baba u koo bɛkura.

29 Yera win yɛm wĩi bi, bu yɔra migum migum, ma u gia win wasi sɔɔ ma u bɛkurawa.

30 Ma Yesu tuba mii mii ma win dam mu sɔmburu kua. Ma u sãira tɔn wɔrun suunu sɔɔ u nɛɛ, wara nen yaberu baba.

31 Win bwãaba nùn wisa ba nɛɛ, a tɔn wɔru mɛɛrio ge ga nun mɔnsi. Miya a maa bikiamɔ wara nun baba?

32 U mɛɛra u ka sikerena u ka wa wi u ye kua.

33 Ma kurɔ wi, u diirimɔ ka nandabu, ma u na u kpuna win wuswaaɔ yèn sɔ u yɛ ye n koorɔ wi sɔɔ. Ma u nùn win garin dee dee sɔɔwa.

34 Ma Yesu nùn sɔɔwa u nɛɛ, bii kurɔbu, wunɛn naanɛ dokebu nun bɛkia. A doo ka alafia, kpa a n bwãa do.

35 Sanam mɛ Yesu u gari yi gerumɔ gaba na saa Yarusi wirugii win yɛnun di, ma ba wirugii wi sɔɔwa ma win bii u sariru kua. Mban sɔna u maa yinni baasimɔ.

36 Adama Yesu u n ben gari swaa sue, ma u menna yerun wirugii wi sɔɔwa u nɛɛ, a ku bɛrum ko, a gesi naanɛ dokeo.

37 U n dere goo u nùn yɔsiri ma n kun mɔ Piɛɛ ka Yakɔbu ka Yakɔbun wɔno Yohanu.

38 Ye ba tura menna yerun wirugii win yɛnuɔ, Yesu u tɔn dabiru wa ba wure bakanu mɔ, ba sumɔ ba kuuki mɔ.

39 Sanam mɛ u dua dirɔ u bu bikia u nɛɛ, mban sɔna i sumɔ, i wure mɛ. Wɔndia wi, u n gu u dɔwa.

40 Ma ba nùn yaakorɔ mɔ. Adama ye u be kpuro yara u kpa, u dera wɔndia win tundo ka win mero ka be ba wãa ka wi sannu ba dua ka wi, mi wɔndia wi, u kpĩ.

41 U wɔndia win nɔmu nɛnuu, ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, talita kum. Yen tubusiana, wɔndia wunɛ, na nun sɔɔmɔ, a seewo.

42 Ma yande wɔndia wi, u seewa u sãimɔ, domi wɔɔ wɔkura yirugiiwa. Biti bu mwa sere n banda.

43 Yesu u bu sɔɔwa u sire u nɛɛ, bu ku raa de goo u nɔ. Ma u nɛɛ, bu wɔndia wi dɔanu wɛɛyɔ u di.

6

*Nasaretigiba kun Yesu wure**(I maa mɛerio Mateu 13:53-58, Luku 4:16-30)*

¹ Yesu u doona min di u da win tiin wuuɔ, ma win bwāaba ka nùn da.

² Ye n kua tɔɔ wɛrarugiru u Gusunɔn garin keu sɔɔsim wɔri mɛnnɔ yɛrɔ. Tɔn dabi te ta nùn swaa daki, biti bu mwa. Ma ba mɔ, man diya u yenin bweseru waama. Bwisi yiràn bwesera ba nùn kã. Amɔna u ka sɔm damgii ninin bweseru mɔ.

³ N n dāa dāko wi mini? Maarin bii? Yakɔbu ka Yosefu ka Yudu ka Simɔɔban mɔɔ? N n bɛɛ ka win sesuba sa wāa mini sannu?

Yeniban sɔna ba n nùn naane doke.

⁴ Ma Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, gam sari mi Gusunɔn sɔmɔ ku ra n bɛɛre mɔ ma n kun mɔ win tiin temɔ ka win tɔmbun suunu sɔɔ ka win yɛnuɔ.

⁵ Yesu u n kpīa u sɔm damgiru garu kue mi, ma n kun mɔ ye u barɔbu gabu nɔma sɔndi u ka bu bɛkia.

⁶ Ma u biti kua gem gem ben naane doke sarirun sɔ.

*Yesu u bwāabu wɔkura yiru gɔra yiru yiru**(I maa mɛerio Mateu 10:5-15, Luku 9:1-6)*

Yen biru Yesu u baru kpaanu daama, u Gusunɔn garin keu sɔɔsimɔ.

⁷ Ma u wɔkura yiru ye soka u bu gɔrimɔ yiru yiru. U bu dam kã wɛɛkunun wɔllɔ,

⁸ ma u bu yiire bu ku gāanu kusenu ko sanum sɔ ma n kun mɔ dɛki. Bu ku dīanu sua, n kun mɛ bɔɔru, n kun mɛ gobi yansururu sɔɔ.

⁹ U nɛɛ bu salubata dokeo adama bu ku yaberu yiruse sua.

¹⁰ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, i n wuu gagu dua, i koowo yɛnu teun sɔbu sere i ka wuu ge yari.

¹¹ Bã kun bɛɛ dam koosie gam, ma ba kun bɛɛn gari swaa daki, i n doonɔ i bɛɛn naasun tua bu kpareo. Yɛniwa n ko n sãa seeda ye ya bu taare wɛɛmɔ.

¹² Yera bwāa be, ba doona, ba waasu mɔ ba gerumɔ tɔmbu bu ben gɔrusu gɔsio toranun di.

¹³ Ma ba wɛɛku dabinu giramɔ, ba maa barɔ dabinu gum tãremɔ ba bu bɛkiamɔ.

*Yohanu Batemu kowon gɔɔ**(I maa mɛerio Mateu 14:1-12, Luku 9:7-9)*

¹⁴ N wee, sunɔ Herodu u nua ye gɔrɔ be, ba kua, domi Yesun yīsira yara. Ma ba nɛɛ, Yohanu Batemu kowowa seewa gɔrin di. Yen sɔna u dam mɔ u ka maamaaki mɔ.

¹⁵ Gaba nɛɛ, Eliwa.

Ma gaba maa nɛɛ, u sãawa Gusunɔn sɔmɔ nge win sɔmɔ yerukubu.

¹⁶ Adama ye Herodu u ye nua, u nɛɛ, Yohanuwa wìn wiru u dera ba bura, wiya u seewa gɔrin di.

¹⁷⁻¹⁹ N deema Herodu wi, u raa win wɔnɔ Filipun kurɔ Herodia sua kurɔ, ma Yohanu u nùn sɔɔwa ma n n ka nùn weene u win wɔnɔn kurɔ yɛnu doke. Yen sɔna Herodia u Yohanun mɔru nɛni, u kī u nùn go ma u kpana. Adama Herodu u dera ba Yohanu mwa ba pirisɔm doke u ka Herodian gɔru yɛmiasia.

²⁰ Domi Herodu u Yohanun bɛɛre yɛ. U yɛ ma Yohanu sãa tɔn geo wìn wāaru ta dɛɛre, ma u nùn berua u ku wahala wa. U ra kã u Yohanun gari swaa daki baa mɛ gari yi u ra nɔ, yi ra win laakari seeye.

21 Dōma te Herodu u dim bakam kua u ka win maru tōru yaaya, u tōnwerobu ka tabu wirugibu ka Galilen gobigibu soka. Dōma teya sanam Herodia naawa.

22 Ye win bii tōn kurō yaabu dua u yawa, n Herodu ka win sōbu dore. Ma Herodu u wōndia wi sōwa u nēε, a man bikio ye a kī, kon nun ye kē.

23 Yen biru u gerua ka bōri u nēε, ye a bikia kpuro kon nun kē, baa n n nen tem bōnun na.

24 Ma wōndia wi, u yara u da u win mero bikia mba n weenε u sunō bikia.

Ma mero u nūn sōwa u nēε, u Yohanu Batemu kowon wiru bikio.

25 Yande wōndia wi, u wura ka sendaru sunōn mi, ma u nūn sōwa u nēε, na kī a man Yohanu Batemu kowon wiru kē tēn tē perenti sō.

26 Baa mε sunō win nukura sankira gem gem, ka mε, win bōri ka win sōbun sō, u n kī u nūn yinari.

27 Ma u win kiruku turo gōra ka wooda u ka Yohanu Batemu kowon wiru na. Ma kiruku u da u Yohanun wiru bura pirisōm dirō,

28 ma u ka wii te na perenti sō u wōndia wi wē, ma wōndia maa sua u win mero wē.

29 Ye Yohanun bwāaba gari yi nua, ba da ba win goru sua ba sikua.

Yesu u tōmbu nōrōbun

suba nōbu diisia

(I maa mēerio Mateu 14:13-21, Luku 9:10-17, Yohanu 6:1-14)

30 Goro be, ba wurama Yesun mi, ma ba nūn saaria kpuro ye ba kua, ka yēn keu ba sōsi.

31 Ma tōn dabira naamō ben mi ta wemō sere wi ka win bwāaba fεε bia bu di. Yen sōna u bu sōwa u nēε, i na su tii kara su da gbaburu gia i wēra fiiko.

32 Ma ba goo nimkuu dua ba doona gbaburu gia, ma ba bu tuba. ka win bwāabu.

33 Adama tōn dabira wa ba doonō, ma ba bu tuba. Yen sōna tōmba gbia ba duki da wusu kpuron di mi Yesu ka win bwāaba dō.

34 Ye Yesu u yara goon di u tōn wōru guna wa, ma u yen wōnwōndu wa yēn sō ba sāa nge yāanu ni nu kun kparo mō. Ma u bu gāa dabinu keu sōsim wōri.

35 Ye sō yāara win bwāaba nūn susi ba nēε, yam mi gbabura, sō wee maa yāara.

36 A de tōn be, bu da baru kpaanō ka wuu si su wāa turuku bu dwe ye ba koo di.

37 Adama u bu sōwa u nēε, i bu dīanu wēεyo bēen tii.

Ba nūn bikia ba nēε, a kī su sō goobun (200) sōmburun gobi sua su da su ka pēε dwe kpa su bu wē bu di?

38 Ma Yesu u bu bikia u nēε, pēε nyewa i mō. I doo i wa.

Ye ba wa ba nēε, pēε nōbuwa ka maa swēε yiru.

39 Ma u win bwāabu yiire bu tōn be sinasia wuu wuuka yaka bekusu sō.

40 Ma ba sina wuu wuuka gam wunōbu (100), gam weeraakuru.

41 Yera Yesu u pēε nōbu ye sua ka swēε yiru ye, ma u win nōni sua wōllō u Gusunō siara. Ma u pēε ye murura u win bwāabu wēemō bu tōn be yabua. U maa swēε yi bōnu kua tōmbu kpuro bu ka wa.

42 Ma be kpuro ba di ba deba.

43 Ma win bwāaba pēε ka swēεn sukum gura ye tōmba di n tiara ma n yiba birenu wākura yiru sō.

44 Be ba pēε ye di sō, tōn durōbun geera tura nōrōbun suba nōbu (5.000).

Yesu u sīimō nim wōllō

(I maa mēerio Mateu 14:22-33, Yohanu 6:15-21)

45 Ye ba kpa yande, Yesu u win bwāabu sōwa bu goo nimkuu duo bu nūn gbiya guru giō Besaida gia kpa win tii u n tən be yarinasiama.

46 Ye u tən be nōo kana u kpa, u doona guurun bera gia u ka kanaru ko.

47 Sanam mē yam tira bwāa be, ba wāa goo nimkuu sōo daa burerun suunūo, ma Yesu tia wi turo guruo.

48 U wa ma ben sesera kun maa nim muramō yēn sō woo damguu ga ka bu yinnamō. Sanam mē yam saram dōo, ma u bu turuku kooma u sīimō nim wōllo u kī u bu gbiiri.

49 Adama ye ba nūn wa u sīimō nim wōllo ba tamaa siiniwa, ma ba nōogiru sua,

50 domi be kpuro ba nūn waamō ma ba nanda. Ma yande Yesu ka bu gari kua u nēē, nēna, i de bēēn laakari yu wurama, i ku nanda.

51 Ma u dua ben goo sōo ma woo ga mari. Yera biti bu mwa n banda,

52 domi pēē yen sōm maamaakigira kun bu yeeri ben laakari sarirun sō.

Yesu u barabu bekia Genesaretin temo

(Imaa mēerio Mateu 14:34-36)

53 Sanam mē ba tōbura ba kpa, ba tura Genesaretin temo, ma ba gooru girari.

54 Ye ba yara goon di, migum migum tamba Yesu tuba.

55 Yera tem men tōmbu kpuro ba duki daamō ma ba ka ben barabu naamō baama kpuron di Yesun mi, mi ba gesi nua u wāa.

56 Yam kpuro mi Yesu u da, baru kpaano ka wuu marosō ka gberu kpaaneba sōo ba ra ka barabu nēwa ben yaarao kpa bu nūn kana u de bu gesi win yaberun swaa bua baba. Be ba maa ye baba kpuro ba bekura.

7

Sikadoban deema

(Imaa mēerio Mateu 15:1-9)

1 N wee, Falisiba ka wooda yērobu gabu be ba na Yerusalemun di, ba mēna Yesun mi.

2 Ba wa win bwāabu gabu ba dimō ka nōm gbeba, ba n̄ niē.

3 N deema Falisiba ka maa Yuuba be ba tie ba ben sikadoban deema swīi. Bā kun niē wasa wasa ba ku ra gāanu di.

4 Mēya maa, bā n yara ba wurama tōwōn di, bā kun wobura ba ku ra di. Gāa dabina ba ra maa ko ni nu sāa ben deema nge nōrin teabu, ka wekenu, ka maa gbēa ye ba kua ka sii gandū.

5 Yen sōna Falisiba ka wooda yērobu ba Yesu bikia ba nēē, mban sōna wunen bwāaba ku ra sikadoban deema swīi. Mban sōna ba ra di ka nōm gbeba.

6 Ma Yesu u bu wisa u nēē, Esai u raa Gusunōn gari gerua sāa sāa bēē murafitiban sō sanam mē u yorua,

“Gusunō u nēē,

bwese teni ta man bēēē wēēmō ka nōo.

Adama ten gōru ga ka man toma.

7 Kama ta man sāmō.

Domī tōmbun woodawa ya kua ben sōosiru.”

8 Ma Yesu u nēē, i Gusunōn wooda derimō, ma i tōmbun komanu swīi.

9 U maa bu sōwa u nēē, anna a bwisi wa, ma i Gusunōn wooda yina ma i bēēn deema swīi.

10 Domī Mōwisi u gerua u nēē, “A wunen tundo ka wunen mēro bēēē wēēyo.” Ma u kpa nēē, “Wi u win tundo n̄ kun mē win mēro kōsa gerusi, ba koo yēro gowa.”

11 Adama bee i gerumə ma goo ù n win tundo ñ kun me win mero sɔɔwa u nee, win dukia ye u koo kpī u ka nùn somi, koobaniwa, yen tubusiana ya kua Gusunɔgia,

12 n ñ maa weene yēro wi, u win tundo ñ kun me win mero somi.

13 Nge meya i Gusunɔn gari teesimə ma i been deema swī ye ba bee deria. I maa gāa dabīnu ganu mɔ ni nu ka ye weene.

Ye ya tɔnu mɔ disigii

(I maa mɛerio Mateu 15:10-20)

14 Ma Yesu u kram tɔn wɔru soka win mi, ma u bu sɔɔwa u nee, i man swaa dakio bee kpuro i nɔ.

15 Gāa tɔokinu sari ni nu dumɔ tɔnu sɔɔ ni nu koo kpī nu nùn ko disigii. Adama gāa ni nu yarimɔ tɔnu sɔɔn di, niya nu nùn mɔ disigii. [

16 Goo ù n swaa mɔ u ka nɔ, u nɔɔwɔ.]

17 Sanam me u tɔn wɔru guna ye deri u dua yenuɔ, win bwāaba nùn mɔn ten tubusianu bikia.

18 U bu sɔɔwa u nee, been tii i maa sāa bwisi sarirugibu? I ñ tuba ma gāa tɔokinu ni nu dumɔ tɔnu sɔɔ nu ñ kpē nu nùn ko disigii?

19 Domi dīanu kun dumɔ win gɔru sɔɔ ma n kun mɔ win nukurɔ, kpa nu kam ko.

Nge meya Yesu u bu sɔɔsimɔ ma dīanu kpurowa nu deere.

20-21 Ma u nee, gāa ni nu yarimɔ tɔnun gɔrun di niya nu nùn mɔ disigii. Niya bwisiku kɔsunu ka kɔɔ mennabu tantanaru sɔɔ ka gbena ka tɔn goobu (200)

22 ka sakararu ka kɔde ka nuku kɔsuru ka taki ka kom bereteke ka nɔnu ka tɔn sankubu ka tii suabu ka atafiiru.

23 Gāa kɔsu ni kpuro nu yarimɔwa tɔnu sɔɔn di ma nu yēro mɔ disigii.

Kurɔ sɔɔ goo u Yesu naane doke

(I maa mɛerio Mateu 15:21-28)

24 Ma Yesu u swaa wɔri u doona Tirin tem gia. U dua yenu gagu sɔɔ, u ñ kī goo u n yē adama u ñ kpīa u kuke.

25 Ma kurɔ goo win bii tɔn kurɔ sāa werɛkunugii, u nua ba Yesun gari mɔ, ma u na u kpuna win wuswaaɔ.

26 Kurɔ wi, u sāawa Gereki wi ba mara Fenisio, Sirin tem sɔɔ. U Yesu kanamɔ u nùn win biin werɛku gira.

27 Adama Yesu nùn sɔɔwa u nee, n weene bu gina bibu dīanu wē, domi n ñ wā bu bibun dīanu sua bu bɔnu kɔɔwa.

28 Ma u Yesu wisa u nee, meya Yinni, adama baa bɔɔ binu nu ra bibun dīa buri dɔbiri tabulun kɔkɔrɔ.

29 Yesu u nùn sɔɔwa u nee, wisi bin sɔ, a wio. Werɛku ge, ga wunen bii doonari.

30 Ye u tura yenuɔ u deema bii wi, u kpī kpīn yerɔ, werɛku ge, ga nùn doonari.

Yesu u durɔ soso goo bekia

31 Yen biru Yesu u gosirama Tirin tem di u dɔɔ Galilen daa bureru gia. Nge me u dɔɔ u Sidonin tem ka tem me ba mɔ Wusu wɔkuru bukiana.

32 Yera gaba ka soso goo na win mi, wi u ku ra kpī u gari ko sāa sāa. Ma ba Yesu kana u nùn nɔma sɔndi u bekia.

33 U ka nùn da bee tia mi n ka tɔn wɔru toma, ma u win niki binu doke soso win swasu sɔɔ. Ma u yātam sia u ka win yara baba.

34 Ma Yesu u nɔni sua wɔllɔ, u wom mwɛ, ma u nee, Efata, yen tubusiana swasu su wukiaro.

³⁵ Mii mii ma durɔ win swasu wukiara, win yara denda, ma u gari kobu wɔri dee dee.

³⁶ Yesu bu yiire bu ku raa goo sɔ adama nge mɛ u bu sɔmɔ kpeetim sari, mɛya ba maa gerumɔ kpeetim sari.

³⁷ Ma biti baka bu mwa n banda ma ba gerumɔ ba mɔ, ye u mɔ kpuro gāa burana. U mam derimɔ sosoba gari nɔmɔ. Be ba ku ra raa maa gere, ba gerumɔ.

8

Yesu u tɔmbu nɔɔɔbun

suba nne diisia

(I maa mɛɛrio Mateu 15:32-39)

¹ Sanam dɔɔ sanam wee, tɔn wɔru guna ya kpam menna win mi. N deema ba n mɔ ye ba koo di. Yera Yesu u win bwāabu soka u nɛɛ,

² tɔn wɔru gen wɔnwɔnda man mɔ domi yen sɔ ita wee mɔn di ba ka man wāa. Ba n maa gāanu mɔ ni ba koo di.

³ Nà n maa nɛɛ bu wio, ba kun gāanu di ba koo wɔruku swaa sɔɔ, domi mɔn di ben gaba na, n toma.

⁴ Ma win bwāaba nùn bikia ba nɛɛ, mana sa ko pɛɛ wa gbabu teni sɔɔ ye ya koo tɔn beni debia.

⁵ Yesu bu bikia u nɛɛ, pɛɛ nyewa i mɔ.

Ma ba nɛɛ, nɔɔba yiru.

⁶ Yera u tɔn wɔru ge sɔɔwa gu sinɔ temɔ. Ma u pɛɛ nɔɔba yiru ye sua, u Gusuno siara, ma u ye murura u win bwāabu wɛ bu tɔn be yabua. Ma ba ye tɔn wɔru ge bɔnu kua.

⁷ Ba maa swɛɛ piiminu ganu mɔ. Ma Yesu u Gusuno siara nin sɔ, ma u win bwāabu sɔɔwa bu maa ni tɔn be yabuo.

⁸ Ba di ba deba. Ma bwāaba sukum mɛ n tie gura ma n yiba birenu nɔɔba yiru sɔɔ.

⁹ Tɔn ben geera tura nge nɔɔɔbun suba nne (4.000). Yen biru Yesu u bu yarinasia.

¹⁰ Mii mii wi ka win bwāabu ba goo nimkuu dua ba da tem gam gia mɛ ba ra soku Damanuta.

Falisiba ba yīreru bikiamɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 16:1-4)

¹¹ Miya Falisi gaba na Yesun mi, ma ba ka nùn sikirinɔ wɔri. Ba nùn bikia u bu sɔsi ka yīreru ma win dam weewa wɔllun di. Ba gerua mɛ bu ka win laakari mɛɛri.

¹² Yera u wom mwɛ ma u bu bikia u nɛɛ, mban sɔna tɛn tɔn beni ba yīreru bikiamɔ. Ka geema, na bɛɛ sɔmɔ, yīreru garu sari te ba koo bu sɔsi.

¹³ Ma u bu deri, u kpam goo nimkuu dua u ka tɔbura guru giɔ.

Falisiban pɛɛ seeyatia ka Herodugia

(I maa mɛɛrio Mateu 16:5-12)

¹⁴ Bwāa be, ba duari bu pɛɛ kusenu ko. Tia tɔnawa ba mɔ goo nimkuu sɔɔ.

¹⁵ Yesu bu yiire u nɛɛ, i bɛɛn tii laakari koowo kpa i n Falisiban pɛɛ seeyatia geri ka maa Herodugia.

¹⁶ Ma ba gerunamɔ ben tii tiine sɔɔ ba nɛɛ, yèn sɔ ba n pɛɛ mɔ yen sɔna u gerua mɛ.

17 Yesu u tuba ye ba gerunamɔ ma u nɛɛ, mban sɔna i gerumɔ i nɛɛ, yɛn sɔ i n pɛɛ mɔ yen sɔna. I n̄ gie? N n̄ bɛɛ yeeri gina? Bɛɛ swaa taoba rɔ?

18 I n̄ nɔni mɔ rɔ? I ku ra yam wa? I n̄ swasu mɔ? I ku ra gari nɔ? I n̄ yaaye

19 dama te na pɛɛ nɔabu murura tɔmbu nɔrɔbun suba nɔabun (5.000) sɔ? Birenu nye sɔra i gure ye ba di n tia.

Ba n̄n wisa ba nɛɛ, wɔkura yiru.

20 Yesu u kpam bu bikia u nɛɛ, ye na pɛɛ nɔaba yiru murura tɔmbu nɔrɔbun suba nɛnɛn (4.000) sɔ, birenu nye sɔra i gure ye ba di n tia.

Ba nɛɛ, nɔaba yiru.

21 Ma u nɛɛ, n n̄ bɛɛ yeeri ka tɛ?

Yesu u wɔko bekia Besaidɔ

22 Sanam mɛ ba tura wuu ge ba ra soku Besaidɔ, tɔmbu gaba ka wɔko goo na Yesun mi ma ba n̄n kana u n̄n baba.

23 U wɔko win nɔma nɛnuu u ka da wuun biruɔ. Yen biru u yāatam sie win nɔniɔ ma u yi nɔma sɔndi u nɛɛ, a gāanu waamɔ?

24 Durɔ wi, u nɔni wukia u nɛɛ, na tɔmbu waamɔ. Ba ka dānu weene ba s̄imɔ.

25 Ma Yesu kpam win nɔma sɔndi wɔko win nɔni wɔllɔ. Ye u yāatem nɔni girari, u bɛkura ma u kpuro waamɔ s̄aa s̄aa.

26 Yesu n̄n s̄ɔwa u wio, u ku maa wura wuu nukurɔ.

Piɛ nɛɛ Yesu u s̄awa wi Gusunɔ u gɔsa

(I maa mɛɛrio Mateu 16:13-20, Luku 9:18-21)

27 Sanam mɛya Yesu u doona ka win bwāabu Sesareɔ, Filipin tem gia. Ma swaa sɔ u win bwāabu bikia u nɛɛ, na nɛɛ ya? Wara tɔmba gerumɔ na s̄aa.

28 Ba nɛɛ, gaba gerumɔ Yohanu Batemu kowowa, gaba maa gerumɔ Eliwa, ma gaba kpam gerumɔ a s̄awa Gusunɔn sɔmɔbun turo.

29 Ma u bu bikia u nɛɛ, to, bɛɛ maa ni, amɔna bɛɛn tii i gerumɔ.

Piɛ n̄n wisa u nɛɛ, a s̄awa Kirisi wi.

30 Yera Yesu u bu gerusi u nɛɛ, bu ku raa ye goo sɔ.

Yesu u win gɔɔ ka win seebun gari mɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 16:21-28, Luku 9:22-27)

31 Ma u bwāa be s̄ɔbu wɔri u nɛɛ, Tɔnun Bii u n̄ koo ko u kun nɔni swāa bakaru wa kpa guro gurobu ka yāku kowo tɔnwerobu ka wooda yērobu bu n̄n yina kpa bu n̄n go, adama u koo se gɔrin di s̄ɔ itase.

32 U gari yi geruawa kpasasa. Yera Piɛɛ ka n̄n da bɔkuɔ ma u n̄n gerusibu wɔri.

33 Adama Yesu s̄ira u win bwāabu mɛɛra ma u Piɛɛ gerusi u nɛɛ, a desiro nɛn birun di Setam, domi wunen bwisikunu kun s̄aa Gusunɔginu, nu s̄awa tɔnuginu.

34 Yen biru Yesu u tɔn wɔru soka ka win bwāabu sannu, ma u nɛɛ, goo ù n kī u nɛn yira swīi nge b̄ɔɔ, u win ḡɔru kīru derio kpa u win tiin dāa bunanaru sua kpa u man swīi.

35 Domi baawure wi u kī u win wāaru di ka win ḡɔru kīru, u koo tu bia. Adama baawure wi u win wāaru yina nɛn s̄ɔ ka nɛn Labaari gean s̄ɔ, wiya u koo tu wa ka gem.

36 Arufaani yerà tɔnu u mɔ, baa ù n handunian gāanu kpuro wa, ma u win wāaru bia.

37 Mba tɔnu u koo ka win wāaru kɔsina.

38 N n men na, baawure wi u nen sekuru m̄ ka maa nen gari t̄n t̄n k̄sobun suunu s̄o, be ba ñ ka Gusun̄o turo ȳ, T̄onun Bii u koo win sekuru ko ù n wurama win Baaban yiiko s̄o ka Gusun̄on ḡarado d̄erobu sannu.

9

1 U kparam bu s̄owa u n̄e, ka geema na b̄e s̄om̄o gabu be ba ȳo mini, ba koo wa Gusun̄o u bandu sw̄i ka ten yiiko bu sere gbi.

Yesun wasi ḡasia

(I maa m̄erio Mateu 17:1-13, Luku 9:28-36)

2 S̄o n̄oba tian biru, Yesu u ka Pīe ka Yak̄abu ka Yohanu da bee tia, ma u bu kpara u ka da guu bakaru garun w̄oll̄o be t̄na. Nge m̄e ba n̄un m̄era ba wa win wasi ḡasia tuki.

3 Win ȳanu maa ballim̄o gem gem ma nu burura fem fem. Goo sari handunia mi, wi u koo kp̄i u bekuru tea tu burura nge men bweseru.

4 Yen biru Eli ka M̄owisi ba bu kurema ba ka Yesu gari m̄o.

5 Ma Pīe u Yesu s̄owa u n̄e, Yinni, n w̄a sa n w̄a mini. A de su kunu ita ko, teeru wun̄egiru, teeru M̄owisigiru, teeru maa Eligiru.

6 U yeni gerua ȳen s̄o u ñ ȳe u koo gere, domi ba nanda gem gem.

7 Ma guru wira na ta bu wukiri, ma ba n̄o gagu nua guru wii ten min di ga n̄e, winiwa nen Bii k̄nasi, i wigii swaa dakio.

8 Mii mii ye bw̄a be, ba m̄era ba ka sikerena, ba ñ maa goo wa ma n kun m̄o Yesu turo ka be.

9 Nge m̄e ba sar̄o guurun di, Yesu u bu yiire bu ku goo s̄o ye ba wa sere T̄onun Bii u ka se saa ḡarin di.

10 Ba kua ye u bu yiire adama ba bikianam̄o ben tii tiine s̄o ba n̄e, mba seebu ḡarin din tubusianu.

11 Ma ba n̄un bikia ba n̄e, mban s̄na wooda ȳroba gerum̄o ma Eliwa koo gbi u na.

12 U bu wisa u n̄e, m̄eya Eliwa koo gbi u na u baayere kpuro wesia nge m̄e ya raa s̄a. N n men na, mban s̄na Gusun̄on gari maa T̄onun Biin gari gerum̄o yi n̄e, u ñ koo ko u kun n̄oni s̄ore gem gem, kpa bu n̄un gem.

13 Adama na b̄e s̄om̄o, Eli u na k̄o ma ba n̄un kua nge m̄e ba k̄i, nge m̄e Gusun̄on gari yi win gari gerum̄o.

Yesu u bii wi w̄ereku ga w̄asi beki

(I maa m̄erio Mateu 17:14-21, Luku 9:37-43a)

14 Sanam m̄e ba wurama bw̄a be ba tien mi, ba t̄n w̄oru wa ga bu sikerene, ma wooda ȳroba ka bu sikirinam̄o.

15 Ye t̄n be kpuro ba Yesu wa, ba biti soora too too, ma ba duki daam̄o win mi bu ka n̄un t̄biri.

16 Ma u win bw̄abu bikia u n̄e, mban sikirin̄owa i m̄o b̄e ka be.

17 T̄n w̄oru ge s̄on di goo u n̄un wisa u n̄e, yinni, na ka nun nen bii naawawa ȳen s̄o u w̄ereku m̄o ge ga yinam̄o u gari gere.

18 Baama mi ga n̄un seeri ga ra n̄un surewa tem̄o, kpa u ȳatam̄o p̄keru yari u n donnu temm̄o kpa u bemi. Na maa wunen bw̄abu kana bu gu gira adama ba kpana.

19 Ma Yesu u bu wisa u n̄e, b̄e t̄n naane doke sarirugibu, sere saa yer̄a ko na n ka b̄e w̄a. Sere domma ko na n ka b̄e temane. I ka man bii wi naawa mini.

²⁰ Ma ba ka nùn da win mi. Ye werɛku ge, ga Yesu wa, yande, ga bii wi sura temɔ ka dam u bindimɔ ma u yāatam pɔkeru yarimɔ.

²¹ Yesu bii win baa bikia u nɛɛ, saa domman diya yeni ya nùn deema.

Ma u nɛɛ, saa win birun diya.

²² Kiri kiri ga ra nùn sure dɔɔ sɔɔ, n̄ kun mɛ nim sɔɔ, kpa ga n̄ kī gu nùn kam koosia. Adama à n̄ ka kpi a gāanu ko, a beɛɛn wɔnwɔndu waawo, kpa a sun faaba ko.

²³ Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a nɛɛ, n̄ n̄ kon kpi ro! Wi u naane doke, kpuro n̄ koo nùn koora.

²⁴ Ma bii win baa u nɔɔguru sua u nɛɛ, na naane doke, a man somiɔ kpa nen naane dokebu bu sosi.

²⁵ Ye Yesu wa ma tɔn wɔru ga duki naamɔ ga mennamɔ u werɛku ge gerusi u nɛɛ, werɛku wune, wune wi a ra tɔnu ko soso kpa u kpana u gari gere, a bii wi doonariɔ, a ku ra maa wurame win mi.

²⁶ Yera ga bii wi sura ka dam, ma ga kuuki mɔ ga ka doonɔ. Ma bii wi, u kua nge goru sere tɔn dabira mɔ, u guwa.

²⁷ Adama Yesu u win nɔmu nɛnuu u seeya, ma u yɔra.

²⁸ Sanam mɛ Yesu u dua yɛnuɔ tɔn tuko goo kun maa ka bu wāa, win bwāaba nùn bikia ba nɛɛ, mban sɔna be, ba kpana bu werɛku ge gira.

²⁹ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, werɛku genin bwesera ku ra doone ma n̄ kun mɔ ka kanaru.

Yesu u kpa win gɔɔ

ka win seebun gari mɔ

(I maa mɛɛriɔ Mateu 17:22-23, Luku 9:43b-45)

³⁰ Yen biru ba doona min di, ma ba Galilen tem bukiana. N deema u n̄ kī goo u n̄ yɛ mi u wāa,

³¹ domi u win bwāabu sɔɔmɔ u mɔ, ba koo Tɔnun Bii tambu nɔmu sɔndia bu nùn go, adama sɔɔ itase u koo se garin di.

³² Ye u gerua mi, ya n̄ bu yeeri. Ma ba berum mɔ bu ka nùn yen tubusianu bikia.

Wara gisonkoru bo

(I maa mɛɛriɔ Mateu 18:1-5, Luku 9:46-48)

³³ Ma ba tura Kapenamuo. Saa ye u wāa yɛnuu u bu bikia u nɛɛ, mba ba sikirinɛmɔ swaa sɔɔ.

³⁴ Adama ba mari sɔɔ yèn sɔ swaa sɔɔ ba sikirinamɔwa ba n̄ ka yɛ ben suunu sɔɔ wi u bo.

³⁵ Ma u sina u wɔkura yiru ye soka u bu sɔɔwa u nɛɛ, goo ù n̄ kī u ko be kpuron wirugii, u koowo be kpuron biruko ka be kpuron sɔmɔ.

³⁶ Yera u bii piibu gagu nɔmu nɛnuu u ka na ben suunu sɔɔ. U nùn sua ma u bu sɔɔwa u nɛɛ,

³⁷ baawure wi u bii winin bweseru wura nen yīsiran sɔ, nena u wura. Baawure wi u maa man wura, n̄ n̄ ne turo u wura, u maa wi u man gɔrima wurawa.

Wi u kun ka sun yiberɛ tɛɛru neni, beɛɛgiiwa

(I maa mɛɛriɔ Luku 9:49-50)

³⁸ Yohanu nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni sa goo wa u werɛkunu giramɔ ka wunen yīsiru, ma sa nùn yinari yèn sɔ u n̄ nun swīi ka beɛɛ sannu.

³⁹ Adama Yesu u nɛɛ, i ku yɛro yinari, domi goo sari wi u koo maamaaki ko ka nen yīsiru, ù n̄ kpa u n̄ yande nen kɔsa gerumɔ.

40 Domi wi u kun ka sun yiberε tεeru neni besεgiwa.

41 Ka geema, na bεε sɔmɔ, baawure wi u bεε nim kã i nɔra yèn sɔ i sãa Kirisigibu yëro u koo win are wa.

Torarun baberu

(Imaa mεerio Mateu 18:6-9, Luku 17:1-2)

42 Adama baawure wi u bii piimii ni nu man naane doke min teu torasia, n sanɔ bu nùn neeru gbiniisia win wĩirɔ, kpa bu nùn kpεε nim wɔku sɔɔ.

43-46 N n men na, wunen nɔmu ñ kun me wunen nɔɔ teu gã n nun torasia a gu buro. N sanɔ bo a ka nɔm teu ñ kun me naa teesu wãaru wa te ta ku ra kpe, n kere a n nɔma yiru ka naasu yiru mɔ kpa bu nun kpεε dɔɔ sɔɔ [mi kɔkɔ ni nu ko n ben wasi dimɔ nu ñ gbimɔ, ka mi dɔɔ kun gbimɔ.]

47 N n maa wunen nɔnun na, ga nun torasia a gu wɔwo. N sanɔ a n nɔnu teu mɔ a ka da mi Gusunɔ u bandu swĩi ka sere a n nɔni yiru mɔ kpa bu nun kpεε dɔɔ sɔɔ,

48 mi kɔkɔ ni nu ko n ben wasi dimɔ nu ñ gbimɔ ka mi dɔɔ kun gbimɔ.

49 Domi ba koo baawure dɔɔ wisi nge me ba ra bɔru yëke dīanu wɔllɔ.

50 Bɔru * gãa geena, adama bɔru tà n nɔɔ gu, ka mba ba koo kparam tu dorasia. I n bɔru mɔ bεen tii sɔɔ, kpa i n nɔɔ ne bεen tii tiine sɔɔ.

10

Yesu u yinanaan gari mɔ

(Imaa mεerio Mateu 19:1-12, Luku 16:18)

1 Yen biru Yesu doona min di u da Yudean temɔ ka Yuudɛnin guruɔ. Tɔn wɔru guna kparam menna win mi. Nge me win dɔɔne u kparam bu Gusunɔn garin keu sɔɔsimɔ.

2 Falisi gaba na win mi bu ka win laakari mεeri. Ba nùn bikia ba neε, wooda ya koo wura tɔnu u win kurɔ yina?

3 U bu wisa u neε, wooda yerà Mɔwisi u bεε wě.

4 Ba neε, u neεwa durɔ u yinanaan tireru yore kpa u de win kurɔ u doona.

5 Ma Yesu bu sɔɔwa u neε, bεen woo bɔbunun sɔna Mɔwisi u bεε wooda ye yoru.

6 Adama sanam me Gusunɔ u handunia taka kua u tɔmbu taka kuawa durɔ ka kurɔ.

7 Yen sɔna durɔ u koo win tundo ka win mero deri kpa wi ka win kurɔ ba n manine,

8 kpa be yiru kpuro bu ko wasi tee. Nge mεya, ba ñ maa sãa tɔmbu yiru ma n kun mɔ tɔn turo.

9 N n men na, tɔnu u ku maa karana ye Gusunɔ u menna.

10 Sanam me Yesu ka win bwãabu ba wura yenuɔ, ba nùn gari yin tubusianu bikia.

11 Ma u bu sɔɔwa u neε, baawure wi u win kurɔ yina ma u kpao sua, u sakararu kuawa.

12 Kurɔ goo ù n maa win durɔ yina ma u kpao sua, sakarara u kua.

Yesu u bibu kanaru kua

(Imaa mεerio Mateu 19:13-15, Luku 18:15-17)

13 Yerã tɔmba ka bibu na win mi u ka bu baba. Adama win bwãaba bu gerusi.

* **9:50 bɔru** - Bɔɔ te ba ka yã mini ta ka bɔɔ swãaru weene. Ta koo kpĩ tu nɔɔ gbi.

14 Ye Yesu wa ye ba m̀d u m̀ruu bara, ma u bu s̀dwa u n̄e, i bibu derio bu na nen mi, i ku bu yinari, domi Gusun̄o u bandu sw̄i t̄mbun s̄ be ba s̄a nge bibu.

15 Ka geema na b̄e s̄om̄, baawure wi u kun ban te Gusun̄o u sw̄i wure nge m̄e bii ȳakabu ga ra gen m̄w̄bu wure, u n̄ kp̄e u n̄ s̄a ban tegii.

16 Yera u bibu sua, u ben baawure n̄oma s̄ndi, ma u bu domaru kua.

Gobigii goon gari

(I maa m̄erio Mateu 19:16-30, Luku 18:18-30)

17 N wee, ye Yesu u kram swaa w̄ri u doon̄, dur̄o goo duka da win mi u yiira win wuswaa u n̄e, yinni, a s̄awa t̄n geo, mba kon ko n̄ ka w̄aru te ta ku ra kpe wa.

18 Ma Yesu n̄n bikia u n̄e, mban s̄na a man sokum̄ t̄n geo. Goo sari wi u s̄a geo, ma n̄ kun Gusun̄o turo.

19 N n̄ a wooda ȳ r̄o ye ya gerum̄, “I ku t̄nu go. I ku sakararu ko. I ku gb̄ni. I ku goo gari mani. I ku goo taki di. I b̄en tundo ka mero b̄ere w̄eȳo.”

20 Ma u n̄e, yinni, wooda yeni kpurowa na sw̄i n̄n birun di.

21 Yera Yesu u n̄n m̄era u n̄n k̄a ma u n̄e, ḡa teena nu nun tie. A doo a d̄ra kpuro ye a m̄ kpa a yen gobi s̄arobu b̄nu kua. A n̄ kua m̄e, kaa n̄ dukia m̄ Gusun̄n mi. Yen biru kpa a na a man sw̄i.

22 Adama u m̄rua gari yinin s̄, ma u doona ka nuku sankiranu domi dukia bakagiiwa.

23 Yesu u yam m̄era u ka sikerena, ma u win bw̄abu s̄dwa u n̄e, n̄ s̄e gem gem dukiagii u ka ban te Gusun̄o u sw̄i wura.

24 Ma biti baka bw̄a be mwa win gari yin saabu. Yesu u kram n̄e, b̄r̄ba, n̄ s̄e gem gem be ba ben naane doke dukia s̄o bu ka ban te Gusun̄o u sw̄i wura.

25 Yen s̄s̄o ga kp̄a n̄ kere yooyoo gu du yaburan w̄r̄o gu yari.

26 Bw̄a be, ba biti soora ma ba bikianam̄ ba m̄, n̄ n̄ m̄n na, wara koo den faaba wa.

27 Yesu bu m̄era tii, ma u n̄e, t̄mbun miya ya n̄ koor̄, adama Gusun̄n mi ya koo koor̄, domi Gusun̄o u ku ra ḡanu ganu kpan̄e.

28 Ma Pīe n̄n s̄dwa u n̄e, n̄ wee, sa kpuro deri sa nun sw̄i.

29 Yesu n̄e, ka geema na b̄e s̄om̄, goo ù n̄ win kpaaru deri n̄n s̄ ka Labaari gean s̄, n̄ kun m̄e win maabu ka win w̄n̄bu ka win sesubu, n̄ kun m̄e win mero ka win tundo, n̄ kun m̄e win bibu, n̄ kun m̄e win gbea,

30 u koo kram kpaanu wa wun̄m wun̄m t̄e saa yeni s̄o. U koo dinu wa, ka maabu ka w̄n̄bu ka sesubu ka m̄erobu ka bibu ka gbea, ka maa n̄ni sw̄aru. Sia u koo maa w̄aru te ta ku ra kpe wa.

31 Adama t̄n dabinu be ba t̄e s̄a gbiikobu ba koo ra ko d̄akobu, be ba maa t̄e s̄a d̄akobu, ba koo ra ko gbiikobu.

Yesu u win ḡo ka win seebun gari m̄ n̄n itase

(I maa m̄erio Mateu 20:17-19, Luku 18:31-34)

32 Yesu u win bw̄abu gbiiye ba swaa m̄ ba d̄o Yerusalem̄o. Biti win bw̄abu m̄, ma be ba bu sw̄i ba nande. Ma Yesu kram ḡera bee tia ka w̄kura yiru ye, u bu s̄o bu w̄ri ye n̄ koo n̄n deema.

33 U n̄e, n̄ wee, sa Yerusalem̄o d̄o mi ba koo T̄nun Bii ȳaku kowo t̄nwerobu ka wooda ȳrobu n̄mu s̄ndia. Ba koo n̄n taare w̄e bu ka n̄n go, kpa bu n̄n t̄n tukobu n̄mu s̄ndia.

34 Beya ba koo n̄n yaakoru ko, bu n̄n ȳatam sie, bu n̄n seni so. Yen biru kpa bu n̄n go. S̄o itase kpa u se ḡrin di.

*Yakɔbu ka Yohanun bikiabu
(I maa mɛɛrio Mateu 20:20-28)*

³⁵ Yera Yakɔbu ka Yohanu, Sebeden bibu, ba susi Yesun bɔkuɔ ma ba nɛɛ, yinni sa kɪ a sun kua ye sa ko nun bikia.

³⁶ Ma u bu bikia, mba i kɪ n bɛɛ kua.

³⁷ Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, a de su sina, turo wunen nɔm geuɔ turo maa wunen nɔm dɔwɔ, wunen yiiko sɔɔ.

³⁸ Yesu u nɛɛ, i n̄ yē ye i bikiamɔ. I ko kpī i wahala sɔbe ye kon sɔbe? I ko batemu ye kpī yèn bweseru ba koo man ko?

³⁹ Ba nɛɛ, sa ko kpī.

Ma Yesu bu sɔɔwa u nɛɛ, geema, i ko wahala wa ye kon wa, ba koo maa nen batemun bweseru bɛɛ ko,

⁴⁰ adama n n̄ nen baa n ka gɔsi be ba koo sina nen nɔm geuɔ ka nen nɔm dɔwɔ. Tɔn bèn sɔ aye ni, nu sɔɔru s̄a, beya ba koo nu wa.

⁴¹ Ye bwāabu wɔku te ta tie ta gari yi nua, ta ka Yakɔbu ka Yohanu mɔru kua.

⁴² Ma Yesu u bu soka u nɛɛ, bɛɛn tii i yē nge me be tɔn tukoba ra garisi ben tem yērobu, ba ra n bu dam dɔremɔ kpa ben wirugibu ba n bu taare.

⁴³ Adama n n̄ s̄a me bɛɛn mi. Bɛɛn goo ù n kɪ u ko wirugii bɛɛn suunu sɔɔ, u koowo bɛɛn sɔmɔ.

⁴⁴ Mɛya maa bɛɛn wi u kɪ u ko gbiikoo, u koowo bɛɛ kpuron yoo.

⁴⁵ Domi baa Tɔnun Bii, u n̄ ne bu ka nùn s̄a, u nawa u ka gabu s̄a, kpa u gbi u ka tɔn dabinu yakia.

*Yesu u Baatime wɔko wi bɛkia
(I maa mɛɛrio Mateu 20:29-34, Luku 18:35-43)*

⁴⁶ Yera ba Yeriko dua. Sanam mɛ Yesu u yariɔ ka win bwāabu ka tɔn wɔru guna sannu, bara kowo wɔko goo wi ba ra soku Baatime, Timen bii, u sɔ swaa baarɔ.

⁴⁷ Ye u nua ma Yesu Nasaretigiwa wāa mi, u nɔɔgiru sua u mɔ, Yesu, Dafidin sikadobu, a nen wɔnwɔndu waawo.

⁴⁸ Ma tɔn dabira nùn gerusimɔ, ba nùn sɔɔmɔ u mario. Adama u gb̄aramɔ too too u mɔ, Dafidin sikadobu, a nen wɔnwɔndu waawo.

⁴⁹ Yesu yɔra, ma u nɛɛ bu nùn sokuma.

Ba wɔko wi soka ba nùn sɔɔwa u ku mwia kpana, u seewo, Yesu u nùn soku.

⁵⁰ Wɔko wi, u win ḡɔgɔ kakia u kɔ u seewa fuuku, ma u na Yesun mi.

⁵¹ Ma Yesu u nùn bikia u nɛɛ, mba a kɪ n nun kua.

Ma wɔko wi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, yinni na kɪ n yam wawa.

⁵² Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a doo, wunen naane dokebu nun bɛkia.

Mii mii u yam wa, ma u Yesu swāi swaa yen min di.

11

*Yesu u Yerusalemu dua
(I maa mɛɛrio Mateu 21:1-11, Luku 19:28-40, Yohanu 12:12-19)*

¹ Sanam mɛ ba Yerusalemu turuku kua Betefagi ka Betanin bɔkuɔ, ba tura Olifin guurɔ. Yera Yesu u win bwāabu yiru gɔra.

² U bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo baru kpaɔ te i mɛɛra bɛɛn wuswaaɔ mi. I n dua mi, i ko keteku buu wa ga s̄ori ge goo kun s̄onire, i gu s̄osiamɔ i ka na.

³ Goo ù n bɛɛ bikia mban s̄ɔna i gu s̄osiamɔ, i nɛɛ, Yinniwa u gen bukata mɔ. Mii mii u koo de i ka gu na mini.

⁴ Ma ba doona ba tura mi ba keteku buu ge wa ga s̄ori yenu kɔnnɔn gamboɔ swaa baarɔ. Ma ba gu s̄osia.

5 Gabu be ba yō mi, ba bu bikia, amōna! Mban sōna i keteku buu ge sōsiamō.

6 Ba bu sōwa nge me Yesu u nee bu gere, ma ba bu deri ba ka doona.

7 Ba keteku buu ge gawa ba ka Yesu daawa. Ma ba ben yabenu potira ba teria gen wōllo, ma Yesu u nu sinari.

8 Tōn dabinu nu nin yabenu teria swaa sōo, ma gaba maa bāa kakosu bōorimo ba teriamō swaa mi.

9 Be ba nūn gbiiye ka be ba nūn swīi biruō, ba gbāsukumō ba mō, “Baruka! U sāawa domarugii wi u sisi Yinnin yīsiru sōo.

10 Domarugira besen baaba Dafidin ban te ta sisi. Bu Gusunō siaro wōllo!”

11 Yera Yesu u Yerusalemu dua u da sāa yero, ma u gāanu kpuro mēera u ka sikerena. Adama ye u wa yam tira u yara u da Betani gia ka win bwāabu wōkura yiru ye.

Yesu u dāru garu bōrusi

(I maa mēerio Mateu 21:18-19)

12 Yen sisiru, ye ba doona Betanin di, yera gōōra Yesu mō.

13 Ma u dāru garu wa sarun di te ba mō figie ta wurusu kpare. U da mi, u ka wa nge ta mara. Adama ye u tura mi, u n gāanu ganu wa ma n kun mō wurusu yēn sō sanam mē, mu n sāa ten marubun saa.

14 Yesu tu sōwa u nee, goo kun maa ten binu dimō sere ka baadommao.

Win bwāaba maa gari yi nua.

Yesu u dua sāa yero

(I maa mēerio Mateu 21:12-17, Luku 19:45-48, Yohanu 2:13-22)

15 Sanam mē ba tura Yerusalemuō Yesu u da sāa yero. Ma u be ba kiaru dōramō ka be ba dwemō mi giram wōri. U be ba gobi kōsimōn tabuluba fukura, ka totobere dōrobun kitano.

16 U n maa dere goo u ka gāanu bukiana sāa yeru mi.

17 Yera u tōn be sōbu wōri u nee, ba yorua ma Gusunō u nee, “Win diru ta ko n sāawa kanarun diru tōmbu kpuron sō.” Adama be e tu kua gbēnōbun wāa yeru.

18 Ye yāku kowo tōnwerobu ka wooda yērobu ba gari yi nua, yera ba swaa kasu bu ka Yesu go. Adama ba nūn berum sāa domi tōn wōru ge, ga biti soora win keu sōsibun sō.

19 Ye sōo kpa, Yesu ka win bwāabu ba yara wuun di.

Yesu ka dāa te ta gberan gari

(I maa mēerio Mateu 21:20-22)

20 Yen sisiru bururu, nge me ba sarō, ba dāa te Yesu u bōrusi mi wa ta gbera mam mam sere ka ten gbiniō.

21 Yera Piēē u yaaya ye Yesu raa gerua ma u nūn sōwa u nee, Yinni a figie ye mēerio ye a bōrusi, wee ya gbera.

22 Yesu u bu sōwa u nee, i de i n Gusunō naane sāa.

23 Ka geema na beē sōmō, baawure wi u guu teni sōmō tu seewo tu tii sure nim wōku sōo, ma u kun sika sika mō win gōruō kpa u n naane doke ye u gerumo sōo meya n koo maa nūn koorā.

24 Yenin sōna na beē sōmō, gāanu baanire ni i bikiamō kanaru sōo, i naane dokeo ma i nu wa i mwa kō, meya n koo maa beē kua.

25 Sanam mē i yō i kanaru mō, i n gāanu mōsine ka goo, i gina yēro suuru kuo, kpa beēn Baaba wi u wāa wōllo u maa beē beēn toranu suuru kua. [

²⁶ Adama beɛ, i kun gabu suuru kue, beɛn Baaba wi u wāa wallo, u n̄ koo maa beɛ beɛn toranu suuru kua.]

Man diya Yesu u yiiko wa

(I maa m̄erio Mateu 21:23-27, Luku 20:1-8)

²⁷ N wee, ba kpam wura Yerusalemu. Nge me Yesu u b̄su s̄a yer̄o, ȳaku kowo t̄nwerobu ka wooda ȳerobu ka guro gurobu ba na win mi,

²⁸ ba n̄n bikia ba neɛ, weren yiikowa a ka yeni m̄. Wara nun yiiko w̄e a ka yenin bweseru ko.

²⁹ Yesu bu wisa u neɛ, kon beɛ gari tia gaa bikia. I n̄ kp̄ia i man ye wisa, sanam meya kon beɛ s̄o yiiko ye na ka yeni m̄.

³⁰ Bat̄emy ye Yohanu u m̄, weren yiikowa u ka m̄. Gusun̄gia? Nge t̄nugia. I man wisio.

³¹ Ma ba wesiana ben tii tiine s̄o ba neɛ, mba sa ko n̄n wisio. T̄e n̄o? S̄a n̄ gerua sa neɛ Gusun̄n yiikowa, u koo neɛ, mban s̄na sa n̄ Yohanu naane doke.

³² S̄a n̄ maa gerua sa neɛ, t̄nugia, to.

N deema ba t̄mbun berum m̄o domi t̄mbu kpurowa ba wura kam kam ma Yohanu u s̄a Gusun̄n s̄om̄o.

³³ Yen s̄na ba Yesu s̄owa ba neɛ, ba n̄ ȳe.

Ma Yesu maa bu s̄owa u neɛ, n̄ena kun maa beɛ s̄om̄o w̄n yiiko na ka yeni m̄.

12

Gbaa wuko k̄sobun gari

(I maa m̄erio Mateu 21:33-46, Luku 20:9-19)

¹ Yen biru, Yesu u ka bu m̄ndu gari s̄owa. U neɛ, dur̄o goo u gbaaru kua mi u d̄aa bii duronu duura ni ba ra soku res̄em, ma u kara kua u ka sikerena. U maa w̄ru gba mi ba koo d̄aa bii ni gama ma u gbaa k̄su yeru kua. Yera u gbaa wukobu kasu u bu ye n̄omu beria ma u wigiru doona.

² Sanam me d̄aa binun s̄ribu tura, u win s̄om kowo ḡra gbaa wuko ben mi bu win b̄nu mwaama.

³ Yera gbaa wuko be, ba s̄om kowo wi mwa ba so ma ba n̄n ḡsia n̄m dira.

⁴ Yera u kpam bu s̄om kowo goo ḡria ma gbaa wuko be, ba n̄n so wir̄o ma ba n̄n yaa kasiki.

⁵ Gbaa ȳro wi, u kpam maa bu s̄om kowo ḡria, ma ba n̄n go. M̄ya ba ben dabinu kua, ba gabu so ba gabu go.

⁶ T̄e, n̄ tie gbaa ȳro win bii k̄nasin tii tii. Wiya u bu ḡria d̄akuru u neɛ, ba koo win biin n̄nu nasia.

⁷ Adama gbaa wuko be, ba wesiana ba neɛ, winiwa gbaa ten tubi dio. I na su n̄n go kpa gbaa te, tu ko beɛguru.

⁸ Yera ba aluwaasi wi mwa ba go. Ma ba win goru yara gbaarun di.

⁹ Yesu u neɛ, t̄e, am̄na gbaa ȳro wi, u koo ko. U koo da u gbaa wuko be go kpa u win gbaaru gabu n̄omu s̄andia.

¹⁰ Beɛ i n̄ gari yini gara Gusun̄n gari s̄o yi yi neɛ, “Kpee te ban̄ba yina, tera ta kua gani ḡmburun dam.

¹¹ Yinniwa ye kua, ma n̄ kua maamaaki beɛn n̄ni s̄o.”

¹² Yera ba swaa kasu bu ka n̄n mwa, domi ba tuba ma ben s̄na u m̄n te kua. Adama ba t̄n w̄ru nasia, ma ba n̄n deri ba doona.

W̄o gobin k̄siabun gari

(I maa m̄erio Mateu 22:15-22, Luku 20:20-26)

13 Ma ba Falisi gabu ka Herodun tɔmbu gabu gɔra Yesun mi, bu ka nùn garin yina bɛria.

14 Ye ba tura win mi, ba nɛɛ, yinni, sa yɛ ma a ra gem gere. Mɛya a ku ra goon nɔnu mɛɛri, domi a ku ra gari gere binɛ ka bɛrum sɔ, adama a tɔmbu Gusunɔn swaa sɔɔsimɔwa dee dee. N weene su tem yɛro wɔɔ gobi kɔsia? Nge su ku kɔsia.

15 Adama Yesu u ben murafiti te tuba ma u nɛɛ, mban sɔna i ka man garin yina bɛriammɛ. I man sii geesun gobi sɔɔsima n wa.

16 Ba nùn sɔɔsi. Ma u bu bikia u nɛɛ, weren foto ka yɛrera mini. Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, tem yɛrogia.

17 Yera Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, i tem yɛro kɔsio ye ya sɔa tem yɛrogia kpa i maa Gusunɔ kɔsia ye ya sɔa Gusunɔgla.

Yera biti baka bu mwa n banda win sɔ.

Gɔribun seebun gari

(I maa mɛɛrio Mateu 22:23-33, Luku 20:27-40)

18 Yera Sadusi be ba ra nɛɛ, gɔriba kun seemɔ, ba da Yesun mi, ba nùn bikia ba nɛɛ,

19 yinni, Mɔwisi u sun wooda wɛ u nɛɛ, goo ù n gu ma u kurɔ deri, ma wi ka kurɔ wi, ba ñ bii mɔ, n weene yɛro win wɔnɔ u kurɔ gɔmini wi sua, kpa u ka mɔɔ bibu marua.

20 Wee, tundo turosibu nɔɔba yiru gaba raa wɔa. Ben gbiikoo u kurɔ sua ma u gu, u ñ ka kurɔ wi bii mara.

21 Yera ben yiruse u kurɔ gɔmini wi sua. Win tii maa gu, u ñ ka kurɔ wi bii mara. Nge mɛya ben itasen tii,

22 sere n ka girari ben nɔɔba yiruse, ba ñ ka kurɔ wi bii mara. Be kpuron biruwa kurɔ win tii maa gu.

23 Dɔma te gɔriba koo se, tɔn ben wara ko n kurɔ wi mɔ. Domi be nɔɔba yiru ye kpuro ba nùn yɛwa kurɔ.

24 Yesu bu wisa u nɛɛ, i ñ Gusunɔn gari ka win dam yɛ. N ñ yen sɔna i tore?

25 Domi sanam mɛ gɔriba koo se durɔbu ka kurɔbu ba ñ maa suanamɔ, ba ko n sɔawa nge Gusunɔn gɔradoba.

26 Ye n maa sɔa gɔribun seebun gari, i ñ garire Mɔwisin tireru sɔɔ mi awi dɔɔgiin gari wɔa nge mɛ Gusunɔ u ka nùn gari kua u nɛɛ, “Wiya Aburahamun Yinni, ka Isakin Yinni, ka Yakɔbun Yinni.”

27 Wee, Gusunɔ u ñ sɔa gɔribun Yinni. U sɔawa wasobugii. Yenin sɔna bɛɛn torara kpɔ.

Wooda ye ya bo

(I maa mɛɛrio Mateu 22:34-40, Luku 10:25-28)

28 N wee, wooda yɛro goo u ben sikirinɔ ge nua. U wa ma Yesu u Sadusi be gari gee wisa, ma u da Yesun mi u nùn bikia u nɛɛ, woodaba kpuro sɔɔ yerɔ ya kere.

29 Yesu u nɛɛ, wooda ye ya kere wee. “Bɛɛ Isireliba, i swaa dakio, Gusunɔ bɛɛn Yinni, wi turowa Yinni.

30 A Gusunɔ wunen Yinni kɔ ka wunen gɔru kpuro ka wunen bwɛra kpuro ka wunen bwisikunu kpuro ka wunen dam kpuro.”

31 Yen yiruse wee. “A wunen tɔnusi kɔ nge wunen tii tii.” Wooda gaa maa sari ye ya yeni kere.

32 Ma wooda yɛro wi, u Yesu sɔɔwa u nɛɛ, to, n wɔ yinni. Gema a gerua ye a nɛɛ Gusunɔ turowa wɔa, goo maa sari ma n kun mɔ wi.

³³ Ma tɔnu ù n Gusunɔ kɩa ka win gɔru kpuro ka win bwisikunu kpuro ka win dam kpuro, ù n maa win tɔnusi kɩa nge win tii tii, yeya ya yaku dɔɔ mwaararuginu ka yaku ni nu tie kere.

³⁴ Ye Yesu u wa ma u yeni geruawa ka yɛrun baa, yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a turuku kooma a ka du mi Gusunɔ u bandu swii.

Yenin biru goo kun maa kaka u Yesu gaaŋu ganu bikie.

Dafidi ka wi Gusunɔ u gɔsa

(I maa mɛɛrio Mateu 22:41-46, Luku 20:41-44)

³⁵ Yen biru, nge mɛ Yesu u Gusunɔn garin keu sɔɔsimɔ sɔa yerɔ, u tɔmbu bikia u nɛɛ, amɔna wooda yɛroba koo kpɩ bu gere ma Kirisi u sɔawa Dafidin bii.

³⁶ Dafidin tii, ka Hunde Dɛɛron sɔɔsiru u nɛɛ,

“Yinni Gusunɔ u nɛn Yinni sɔɔwa u nɛɛ,

a sinɔ nɛn nɔm geuɔ

sere n ka nun wunen yibereba taarea.”

³⁷ Dafidin tii u nùn soka Yinni. Amɔna u ko n maa ka sɔa win bii.

I tii laakari koowo

ka wooda yɛrobu

(I maa mɛɛrio Mateu 23:1-36, Luku 20:45-47)

Ma tɔn wɔru ge, ga Yesun gari swaa daki ka nuku dobu.

³⁸ Win keu sɔɔsibu sɔɔ u nɛɛ, i tii laakari koowo ka wooda yɛrobu be ba kɩ ba n bɔsu ka yabe dɛndɛnnu, ba maa tɔbirinaa kɩ batuma sɔɔ ka bɛɛɛ.

³⁹ Ma ba sin yee bɛɛɛginu kɩ mɛnnɔ yeno ka maa aye bɛɛɛginu tɔɔ baka yerɔ.

⁴⁰ Ba gɔminibun yenusu dimɔ ka taki ma ba kana dɛndɛnnu mɔ bu ka bu wan sɔ. Ba koo bu taare wɛ n kpɩ.

Gobi yi kurɔ gɔmini goo u kpɛɛ

(I maa mɛɛrio Luku 21:1-4)

⁴¹ Yera Yesu u da u sina sɔa yerun kpakoro te ba ra gobi doken bɔkuɔ, ma u mɛɛra nge mɛ tɔmba gobi kpɛɛmɔ te sɔɔ. Gobigibu dabiru ba gobi bɛkɛ doke.

⁴² Yera gɔmini sɔaro goo u na ma u gobi piiminu yiru doke mi, yin geera sɔa nge faram yirun saka.

⁴³ Ma Yesu u win bwɔabu soka u bu sɔɔwa u nɛɛ, ka geema na bɛɛ sɔɔmɔ, gɔmini sɔaro wini, u gobi doke kpakoro teni sɔɔ n tɔmbu kpuro kere.

⁴⁴ Dɔmi be kpuro, ye n sɔndi ben mɔɔ bakaru sɔɔ, yera ba wuna ba doke, adama kurɔ wi, win yaaŋu sɔɔra u kpuro kpɛɛ ye u ka tii kɔsu.

13

Yesu u sɔa yerun kɔrabun gari mɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 24:1-2, Luku 21:5-6)

¹ Nge mɛ Yesu u yariɔ sɔa yerun di, win bɔɔ turo u nɛɛ, yinni, anna a dii bakanu wa ka nin kpee buranu!

² Ma Yesu nùn sɔɔwa u nɛɛ, a dii baka ni wa? Baa kpee teeru ta ñ ko n sɔndi ten tensim wɔllo. Ba koo ni kpuro surawa.

Wahala ye ya koo na handunia yu sere kpe

(I maa mɛɛrio Mateu 24:3-14, Luku 21:7-19)

³ Yen biru Yesu u da Olifin guurɔ u sina u wuswaa kisi sɔa yeru gia. Yera Pieɛ ka Yakɔbu ka Yohanu ka Andere ba da be tɔna ba nùn bikia ba nɛɛ,

⁴ a sun sɔwɔ, domma yabu ye, ya koo koorā. Yīre terà ta koo sun sɔsi ma yen saa ya tura.

⁵ Ma Yesu u bu sɔɔbu wəri u nɛɛ, i tii laakari koowo, kpa goo ku raa bɛɛ nɔni wɔke.

⁶ Tɔn dabira koo na ka nɛn yīsiru ba n mɔ, beya ba s̄a Kirisi wi, kpa bu tɔn dabinu nɔni wɔke.

⁷ I n tabun damu damusu nɔmɔ, i ku de n bɛɛ bɛrum ko. Yeni ya n̄ koo ko ya kun koore, adama n̄ n̄ gina handunian kpeeru mi.

⁸ Domi bwesenu koo seesina. Sinamba koo seesina. Tem yīribu ka gɔɔru ko n wāa gam ka gam. Ye kpuro n ko n s̄awa nge tɔn kurɔn nuku wuriribun tore.

⁹ Adama bɛɛ, i n bɛɛn tii sɛ. Domi ba koo bɛɛ mwa kpa bu bɛɛ siri kowobu nɔmu s̄andia. Ba koo maa bɛɛ so mɛnnɔ yenɔ, kpa bu ka bɛɛ da tem yērobu ka sinambun wuswaaɔ nɛn s̄ɔ kpa i ka seeda di.

¹⁰ Yu sere koorā mɛ ba koo gina bwesenu kpuro Labaari gea waasu kua.

¹¹ Adama sanam mɛ ba bɛɛ gawe ba ka dɔɔ bu bɛɛ siri kowobu nɔmu bɛria, i ku gbi i wurura ka ye i ko gere. Saa ye, yà n tunuma, i geruo ye Gusunɔ u koo bɛɛ s̄ɔ. Domi n̄ n̄ bɛɛn tii i ko gere, ma n kun mɔ Hunde Dɛero.

¹² Mɔɔ ka wɔnɔ ba koo kɔrumɔtɔnu kuana bu ka ben turo go, mɛya tundoba koo maa ben bibu kua. Bibu ba koo ben mɔwɔbu seesi kpa bu de bu bu go.

¹³ Tɔmbu kpurowa ba ko n bɛɛ tusa nɛn yīsirun s̄ɔ. Adama wi u tɛmana sere ka nɔrɔ, u koo faaba wa.

Gāa k̄s̄unun gari

(I maa mɛerio Mateu 24:15-28, Luku 21:20-24)

¹⁴ Yesu maa nɛɛ, adama i ko kam koosion bhw̄aroku k̄su wa ga ȳɔ mi n̄ n̄ weenɛ ga n wāa. Wi u tire teni garimɔ u tubuo s̄a s̄a. Sanam mɛya n weene be ba wāa Yudeaɔ bu kpikiru su bu da guunɔ.

¹⁵ Kpa wi u wāa dii tɛɛra wɔllɔ u ku sara u du dirɔ u gāanu sua.

¹⁶ Wi u maa woo gberɔ u ku gɔsira yenɔ u win yabe bakaru sua.

¹⁷ Anna kurɔ ben nɔni swāara ko n nɛ sanam mɛ, be ba guri mɔ ka be ba bibu bɔm k̄mɔ.

¹⁸ I Gusunɔ kanɔ kpa saa ye, yu ku raa ko woorun sanam.

¹⁹ Domi sanam mɛ sɔɔ, nɔni swāa bakara ko n wāa tɛn bweseru ta n̄ koore saa handunian toren di sere ka gisɔ. Ten bwesera kun mam maa sisi.

²⁰ Yinni ù kun daa tɔɔ te kawɛ, goo kun tiarɔ. Adama wigii be u gɔsan s̄na u tɔɔ te kawa.

²¹ Saa ye sɔɔ, goo ù n bɛɛ sɔɔmɔ u nɛɛ, Kirisi wi, u wāa mini, n̄ kun mɛ u wāa miɔn, i ku ra naanɛ ko.

²² Domi Kirisi weesugibu ka s̄mɔ weesugiba koo yari. Ba koo yīrenu ka s̄m maamaakigia ko, bu ka be Gusunɔ u gɔsa nɔni wɔke n̄ n ko n koorā.

²³ Wee, na bɛɛ yeni kpuro sɔɔwa kɔ yu sere koorā. Yen s̄ɔ, i n tii sɛ.

Tɔnun Biin naaru

(I maa mɛerio Mateu 24:29-31, Luku 21:25-28)

²⁴ Yesu maa nɛɛ, adama saa ye sɔɔ, nɔni swāarun biru, sɔɔ u koo yam t̄ira, suru kun maa waarɔ.

²⁵ Wɔllun kperi yi koo wɔruma temɔ, kpa wɔllun dam mu yīiri.

²⁶ Saa yera ba koo Tɔnun Bii wa u kurama guru winu sɔɔ ka dam bakam ka yiiko.

²⁷ U koo win gɔradoba gɔri handunian goonu nne sɔɔ bu be u gɔsa mɛnna saa handunian nɔrun di sere ka wɔllɔ.

Yīre te dāa te ba mò figie

ta sōsīmō

(I maa mēerio Mateu 24:32-35, Luku 21:29-33)

²⁸ Yesu maa nēε, tē i de dāa te ba mò figie tu bεε gari gεε sōasi. Sanam mε ta kpararu torua, i yē ma tomburura ta turuku kua.

²⁹ Nge mεya maa, i n wa yeni kpuro ya kooramō, i n yē ma nε Tōnun Bii na turuku kuawa, na mam wāa kōnnōwō.

³⁰ Ka geema na bεε sōmō, tēn tōn beni ba n gbimō ye kpuro yu ka koorā.

³¹ Wallu ka tem baa ya koo doona, adama nēn gari kun doonō pai.

Gusunō turowa

handunian kpeerun saa yē

(I maa mēerio Mateu 24:36-44)

³² Yesu maa nεε, ye n sāa nēn naarun saa, goo sari wi u yen tōru yē, baa Gusunōn gōradoba be ba wāa wōllō, baa mam Biin tii, ma n kun mō Baaba turo.

³³ I n tii se kpa i n swaa mēera, domi i n yē dōma te tōo te, ta koo tunuma.

³⁴ N ko n sāawa nge durō goo wi u sanum dōo. U win yenu win sōm kowobu nōmu sōndia, u ben baawure win sōmburu wē, ma u kōnnō kōso sōowa u n swaa mēera.

³⁵ N n mēn na, i n swaa mēera, domi i n yē nge yenu yēro u koo tunuma yoka, n kun mε wōku suunu, n kun mε saa ye gue sumō, n kun mε bururu.

³⁶ U n tunuma suaru sōo, kpa u ku raa bεε deema i dō.

³⁷ Ye na bεε sōmō yera na maa baawure sōmō, i n swaa mēera.

14

Wirugiba wesianamō

bu ka Yesu go

(I maa mēerio Mateu 26:1-5, Luku 22:1-2, Yohanu 11:45-53)

¹ N wee, n tie sōo yiru bu ka Gōo sararibu ka pēε ye ba kun seeyatia doken tōo bakarū ko. Ma yāku kowo tōnwerobu ka wōoda yērobu ba swaa kasu bu ka Yesu mwa asiri sōo bu go,

² domi ba gerumō ba mò, n n weene bu ko tōo baka te sōo, kpa n ku raa ko gari baka tōmbun suunu sōo.

Kurō goo turare yēka

Yesun wirō

(I maa mēerio Mateu 26:6-13, Yohanu 12:1-8)

³ Sanam mε Yesu u wāa Betaniō Simōn yenuō wi u raa bara disigiru mō, kurō goo u na win mi u too buraru neni te ba kua ka abatiri, te ta turare gobi bekegia yiba ye ba kua ka naadin gum. U too te kōra ma u turare ye yēka Yesun wirō sanam mε u dimō.

⁴ Gabu ba sōnamō ka mōru ba nεε, mban sōna u turare ye kam koosia.

⁵ Sa ko raa kpī su ye dōra yu ko sōm kowon wōo tian kōsiarun saka, kpa su gobi yi sāarobu bōnu kua.

Ma ba kurō wi wākisi.

⁶ Adama Yesu u nεε, i nùn derio. Mba n kua i ka nùn wākisimō. Gāa burana u man kua.

⁷ Baadommawa sāarobu ba wāa bεεn suunu sōo. Sanam baamere mε i kī, i ko kpī i bu durom kua. Adama nēna na n ko na n wāa ka bεε ka baadomma.

⁸ U kua nge me win mōra ne. U nawa u ka nen wasin sikubun sōoru ko bu sere yi sike.

⁹ Ka geema na beε sōmō, baama mi ba Labaari gea waasu mō handunia kpuro sō, ba koo maa kurō win gari gere ye u kua minin sō, ba n ka nùn yaaye.

Yudasi u kī u Yesu yāku kowo

tōnwerobu nōmu sōndia

(I maa mēerio Mateu 26:14-16, Luku 22:3-6)

¹⁰ Yen biru Yudasi Isikariōtu, bwāabu wākura yiru yen turo, u da yāku kowo tōnwerobun mi u ka bu Yesu nōmu sōndia.

¹¹ Ben nukura dora gem gem ye ba win gari nua ma ba nùn gobi nō mweeru kua yi ba koo nùn kē. Ma u swaa kasu nge me u koo ko u ka Yesu bu nōmu sōndia ù n saa wa.

Yesu u Gō sararibun yaa dibu

dimō ka win bwāabu

(I maa mēerio Mateu 26:17-25, Luku 22:7-14, 21-23, Yohanu 13:21-30)

¹² Pēε ye ba kun seeyatia doken tōo bakarun tōo gbiikiru, tē sō ba ra Gō sararibun yāanu go, Yesun bwāaba na win mi ba neε, mana a kī su nun Gō sararibun yaa dibun sōoru kua.

¹³ Yera Yesu u win bwāabun yiru gōra u bu sōwa u neε, i doo wuu sō, i ko ka durō goo yinna u nim tooru sōwa. I nùn swīiyō.

¹⁴ Yenu mi u dua, i yenu gen yēro sōwō i neε, yinni u neε, diru mana wi ka win bwāabu ba koo be Gō sararibun yaa dibu di.

¹⁵ Durō wi, u koo beε gidambisa baka sōsi ye ba sōoru kua ka gāa nìn bukata sa mō kpuro. Miya i ko i sun Gō sararibun sōoru kua.

¹⁶ Ma bwāa be, ba swaa wōri ba tura wuu gen mi, ba ye kpuro wa nge me Yesu u raa bu sōwa. Ma ba Gō sararibun yaa dibu sōoru kua.

¹⁷ Ye n kua yoka Yesu u da mi ka win bwāabu wākura yiru ye.

¹⁸ Ye ba sō ba dimō Yesu u neε, ka geema na beε sōmō, been turo wi u dimō ka ne sannu u koo man dōme.

¹⁹ Yeya bwāa be kpuron nukī sankira, ma ba nùn bikiabu wōri tia tia ba mō, asa n ñ ne.

²⁰ Ma Yesu u bu wisa u neε, beε wākura yiru ye sō, ne ka wi sa gbēε teeru sōramō, wiya.

²¹ Ka geema, Tōnun Bii u koo gbi nge me Gusunōn gari gerumō win sō. Adama nōni swāaruḡiiwa wi u koo nùn dōme. N sanō ba kun daa yēro mara.

Yinnin dīa domaruginu

(I maa mēerio Mateu 26:26-30, Luku 22:15-20, Korinti I, 11:23-25)

²² Mi ba dimō mi, Yesu u pēε sua u Gusunō siara ma u ye murura u win bwāabu wē. U neε, i mō, yeniwa nen wasi.

²³ U maa nōra sua u Gusunō siara ma u bu wē, ma be kpuro ba nōra.

²⁴ Ma Yesu u neε, yeniwa nen yem me mu Gusunōn nō mweε kpaaru sire. Mu koo maa yari tōn dabinun sō.

²⁵ Ka geema na beε sōmō, na ñ maa tam menī nōrumō sere n ka ko sanam me kon men kpam nō ban te Gusunō u koo swīi sō.

²⁶ Ye ba womusu kua ba kpa, yera ba yara ba da Olifin guuru wōllō.

Yesu u neε, Pīε koo nùn siki

(I maa mēerio Mateu 26:31-35, Luku 22:31-34, Yohanu 13:36-38)

27 Olifin guuru miya Yesu u bu sɔɔwa u neɛ, beɛ kpurowa i ko i biru wura. Domi ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ ba neɛ, “Ba koo yāa kparo go, kpa yāanu nu yarina.”

28 Adama nà n seewa gɔrin di kon beɛ gbiya Galileɔ.

29 Yera Piɛɛ nùn sɔɔwa u neɛ, baa tɔmbu kpuro bà n biru wuramɔ, n n̄ ka ne!

30 Yesu u nùn sɔɔwa u neɛ, ka geema na nun sɔɔmɔ, gisɔn wɔku te, sere goo dɔɔ yu ka swi nɔn yiru, kaa man siki nɔn ita.

31 Adama Piɛɛ u nɔɔ gɛɛ dim dim u mɔ, na n̄ nun sikimɔ pai. Baa n̄ n gɔɔn na, sanna sa ko ghi.

Mɛya maa bwāa be kpuro ba gerua.

Yesu u kanaru mɔ Gesemanɛ

(I maa mɛɛrio Mateu 26:36-46, Luku 22:39-46)

32 Yen biru ba da gam gum mi ba ra soku Gesemanɛ. Ma Yesu u win bwāabu sɔɔwa u neɛ, bu sinɔ mi, kpa u da u kanaru ko.

33 Ma u Piɛɛ ka Yakɔbu ka Yohanu soka ba da ka wi. Ma u nanda, win wasi dwiia.

34 Yera u bu sɔɔwa u neɛ, nen nukura sankira sere n gɔɔ gum girari. I yɔro mini kpa i n tii kpɛrenu s̄a.

35 Yen biru u bu dɛsirari fiiko u kpuna u kibari u kanaru kua, n̄ n koo koora, wahalan saa ye, yu nùn dɛsirari.

36 Yera u gerua u neɛ, nen Baaba, kaa kp̄i a gāanu kpuro ko. A de wahala ye, yu man dɛsirari. Adama a ku nen ḡru k̄ru ko ma n̄ kun mɔ wunɛguru.

37 Ma u wurama bwāabu ita ben mi, u deema ba d̄o. Ma u Piɛɛ bikia u neɛ, Simɔɔ a d̄owa? A kp̄ana a n̄ wasi baa k̄bi tia?

38 I n̄ tii kpɛrenu s̄a i n̄ kanaru mɔ, kpa i ku ra du k̄kiribu sɔɔ. Ka geema, tɔnun ḡru ga k̄i adama wasi yen dam bie.

39 Ma u kpam wurua u kanaru kua. Gari tee yiya u gerumɔ.

40 Ye u kpam wurama u deema ba do domi ben n̄ni bunia. Ba n̄ maa ȳe ye ba koo nùn s̄o.

41 Ye u wurama ben mi n̄n itase u bu sɔɔwa u neɛ, i den dweeyo t̄ɛ, kpa i w̄ɛra. N tura mɛ. Saa ye, ya tunuma k̄o. N wee, ba Tɔnun Bii tɔn k̄sɔbu n̄mu s̄ndiammɛ.

42 I seewo su doona. Wee, wi u man d̄mɛmɔ u sisi.

Yesun mwaabu

(I maa mɛɛrio Mateu 26:47-56, Luku 22:47-53, Yohanu 18:3-12)

43 Yesu kun gari yi gerum kpa Yudasi ka tunuma yande, bwāabu w̄kura yiru yen turo. T̄n dabira nùn swi ba takobiba ka bokunu n̄ni. Ȳku kowo t̄nwerobu ka wooda ȳrobu ka guro guroba ba bu ḡra.

44 N deema d̄mɛ wi, u raa t̄n be sɔɔwa ȳre te u koo ko. U neɛ, durɔ wi u koo neɛ u b̄kasi, wiya mi, bu nùn m̄ɔ, bu neɛ kem kem bu ka doona.

45 Ye Yudasi tunuma, mii mii u da Yesun mi, ma u neɛ, yinni.

Ma u nùn b̄kasi.

46 Yera t̄n be, ba n̄mu d̄mia ba Yesu mwa.

47 Adama be ba ȳ min turo u win takobi woma, ma u ȳku kowo t̄nweron yoon soo s̄ra u bura.

48 Yera Yesu bu bikia u neɛ, n̄na beɛ i mwaabu na ka takobiba ka bokunu nge swaa dio?

49 Baadommawa na ra n̄ ka beɛ w̄a s̄a yerɔ na n̄ keu s̄ɔsimɔ, ma i n̄ man mwe. Adama Gusunɔn gari yi n̄ koo ko yi kun koore.

50 Yera bwāa be kpuro ba yarina ba nùn deri.

⁵¹ Aluwaaasi goo maa Yesu swīi biruᵋ u bekuru wukiri. Yera gaba kī bu nùn mwa,

⁵² adama u duka tereru, u bu bekuru deria.

Ba Yesu sirimᵋ

Yuuban tənwerobun mennᵋ yerᵋ

(I maa mērio Mateu 26:57-68, Luku 22:54-55, 63-71, Yohanu 18:13-14, 19-24)

⁵³ Sanam mēya ba ka Yesu da yāku kowo tənweron yenuᵋ mi yāku kowo tənwerobu ka guro gurobu ka maa wooda yērobu ba mennē.

⁵⁴ Ma Piē u bu swīi dandankuru sere ka yāku kowo tənweron yenu yaaraᵋ. Miya u sina, wi ka tabu kowobu sannu ba dᵋᵋ wᵋsu.

⁵⁵ Yāku kowo tənwerobu ka maa guro gurobun mennᵋ ge kpuro ba seeda kasu ye ba koo Yesu mani bu ka nùn go. Adama ba n̄ wa.

⁵⁶ Domi tən dabiru ta nùn seeda weesugia diisimᵋ adama seedagii be, ba n̄ nᵋᵋ tia s̄a.

⁵⁷ Yera gaba seewa ba nùn weesu mani ba nē,

⁵⁸ bese sa nua u nē u koo s̄a yeru sura te ba ka nᵋma bana, kpa sᵋᵋ itan baa sᵋᵋ u be ten kpaaru bani te ba n̄ ka nᵋma banē.

⁵⁹ Ka mē, baa gari yinin tii sᵋᵋ ba n̄ nᵋᵋ tia kue.

⁶⁰ Ma yāku kowo tənwero u seewa u yōra be kpuron wuswaaᵋ, u Yesu bikia u nē, a n̄ gē wisimᵋ? Mba tən beni ba nun saarisimᵋ.

⁶¹ Adama Yesu u maari piti, u n̄ bu gāanu wisa. Yera yāku kowo tənwero wi, u kram nùn bikia u nē, wuna Kirisi wi? Gusunᵋ Yinni wi sa siaramᵋn Bii?

⁶² Ma Yesu u nē, oo, nēna mi. Sᵋᵋ teeru i ko Tᵋnun Bii wa u s̄ Dam Kpurogiin nᵋm geuᵋ, u wee wᵋllun di guru winu sᵋᵋ.

⁶³ Sanam mēya yāku kowo tənwero u win tiin yaberu nēnuᵋ u karana, ma u nē, ee, seeda yerᵋ i maa kasu.

⁶⁴ Bē i nua gari kam yi u gerua. Amᵋna i wa durᵋ wi sᵋᵋ.

Ma be kpuro ba nùn taare wē ba nē, bu nùn go.

⁶⁵ Yera ben gaba yande nùn yāatam siem wəri, ba win nᵋni wᵋkua, ma ba nùn nᵋm kusa soomᵋ, ba nē u tubuo wi u nùn soomᵋ.

Ma tabu kowobu ba nùn mwa ba soomᵋ.

Piē u Yesu siki

(I maa mērio Mateu 26:69-75, Luku 22:56-62, Yohanu 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Sanam mē Piē u wāa yenu yaaraᵋ, yera wᵋndia goo wi u sᵋmburu mᵋ yāku kowo tənweron mi u na mi.

⁶⁷ Ye u Piē wa u dᵋᵋ wᵋsu, u nùn mēera tii. Yera u nē, wunē maa, a raa wāa ka Yesu Nasaretigii sannu.

⁶⁸ Adama Piē u gari yi siki, u nē, na n̄ yē fa, ya n̄ man yeeri ye a gerumᵋ.

Ma u yara u da gongoroso gia. [Saa yera goo dᵋᵋ ga swī.]

⁶⁹ Wᵋndia sᵋm kowo wi, u kram nùn wa mi, ma u be ba yᵋ mi sᵋᵋwa u nē, durᵋ win tᵋmbun turowa mini.

⁷⁰ Adama Piē u kram gari yi siki. Ye n̄ te fiiko, be ba yᵋ mi ba Piē sᵋᵋwa ba nē, ka gem, wunē tən ben turowa domi wunen tii Galilegiwa.

⁷¹ Yera Piē u bōrua u sᵋnna u nē, na n̄ durᵋ wi yē wi bē i ka yā mini.

⁷² Mii mii ma goo dᵋᵋ ga swī nᵋn mēeruse. Yera u Yesun gari yaaya yi u raa nùn sᵋᵋwa u nē, sere goo dᵋᵋ gu ka swī nᵋn yiru, u koo nùn siki nᵋn ita. Ma u swī wəri.

15

Ba ka Yesu da

Pilatin wuswaaɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 27:1-2, 11-14, Luku 23:1-5, Yohanu 18:28-38)

¹ Buru buru yellu yāku kowo tɔnwerobu ka maa guro gurobu ka wooda yɛrobu, ka be ba tie mɛnnɔ ge sɔɔ, ba mɛnna bu ka gari yi wesiana sannu. Ma ba Yesu bakua ba ka da ba Pilati nɔmu sɔndia.

² Yera Pilati nùn bikia u nɛɛ, wuna Yuuban sunɔ?

Yesu nùn wisa u nɛɛ, mɛya nge mɛ a gerua.

³ Ma yāku kowo tɔnwerobu ba Yesu mɛm dabinu manimɔ.

⁴ Yera Pilati kpam nùn bikia u nɛɛ, a n̄ gāanu wisimɔ? A n̄ nɔɔmɔ nge mɛ ba nun mɛm dabinu manimɔ?

⁵ Adama Yesu kun yen gaa wisa sere biti ya Pilati mwa.

Ba Yesu taarɛ wɛ bu go

(I maa mɛɛrio Mateu 27:15-26, Luku 23:13-25, Yohanu 18:39-19:16)

⁶ N deema, Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru baatere Pilati u ra pirisɔm turo karewa wi tɔmba kī.

⁷ Sanam mɛya, tem gowobu gaba wāa pirisɔm sɔɔ be ba tɔmbu go tem gooru garu sɔɔ. Ben turon yīsira Baraba.

⁸ Ma tɔn wɔru ga susi Pilatin mi bu ka nùn kana u bu kua nge mɛ u ra bu kue wɔɔ baagere tɔɔ te sɔɔ.

⁹ Ma Pilati u bu bikia u nɛɛ, i kī n bɛɛ Yuuban sunɔ kara?

¹⁰ Domi win tii u yɛ kam kam ma nisinun s̄na yāku kowo tɔnwerobu ba nùn Yesu nɔmu sɔndia.

¹¹ Sanam mɛ sɔɔra yāku kowo tɔnwero be, ba tɔn wɔru bɔrie gu ka Pilati seesi kpa u bu Baraba kara.

¹² Ma Pilati u kpam bu bikia u nɛɛ, n̄ n mɛn na, mba i kī n ko ka durɔ wi bɛɛ i sokumɔ Yuuban sunɔ.

¹³ Yera ba kpam gbāsukum wɔri ba nɛɛ, a nùn kpareo dāa bunanaru sɔɔ.

¹⁴ Pilati u bikia u nɛɛ, mban s̄na. Kɔsa yerà u kua.

Adama tɔn be, ba gbāsukum sosi ba nɛɛ, a nùn kpareo dāa bunanaru sɔɔ.

¹⁵ Pilati u kī u ko ye n koo bu dore, yen s̄na u bu Baraba kara. Yen biru u dera ba Yesu so ma u nùn tabu kowobu nɔmu sɔndia bu nùn dāa bunanaru kpate.

Tabu kowobu

ba Yesu yaakoru m̄

(I maa mɛɛrio Mateu 27:27-31, Yohanu 19:2-3)

¹⁶ Sanam mɛya tabu kowobu ba Yesu gawa ba ka nùn da tem yɛron agbara sɔkkaa ma ba tabu kowobu kpuro kpuro mɛnna mi.

¹⁷ Ba Yesu gurumusɔ swāabu sebusia, ma ba s̄aki tundu bɔkana ba doke win wirɔ nge furɔ.

¹⁸ Ma ba nùn tɔbirim wɔri ba m̄, Yuuban sunɔ, fɔɔ baasira.

¹⁹ Ma ba nùn gāa b̄sɔ soomɔ wirɔ, ba nùn yāatam siemɔ, ba nùn yiiramme.

²⁰ Ye ba nùn yaakoru kua ba kpa, ba nùn gurumusɔ swāabu ge potari ba win tiin yānu sua ba nùn sebusia. Ma ba nùn gawa ba ka yara bu ka nùn kpate dāa bunanaru sɔɔ.

Ba Yesu kpate

*dāa bunanaru wəllb**(I maa mɛɛrio Mateu 27:32-44, Luku 23:26-43, Yohanu 19:17-27)*

²¹ Sanam mɛ ba ka nùn dɔɔ, n wee durɔ goo u sarɔ mi, wi ba ra soku Simɔɔ Sirenigii, u wee gberu kpaanɛn di. N deema Simɔɔ wi, u s̄awa Alesandu ka Rufusin baaba. Ma tabu kowobu ba nùn mwa ka dam ba nùn Yesun dāa bunanaru s̄obi.

²² Ba ka Yesu da mi ba ra soku Gɔɔgɔta, ȳisi ten tubusiana, aye te ta ka wii koko weenɛ.

²³ Ma ba nùn tam wɛ mɛ mu ka tim menna mɛ ba ra soku miru, adama u yina u nɔ.

²⁴ Yera ba nùn kpare dāa bunanarɔ. Yen biru tabu kowo be, ba win yānu tete toosi bu ka wa ye ben baawure u koo sua. Nge mɛya ba ka Yesun yānu b̄onu koosina.

²⁵ Bururun kɔba nɔɔba nnɛn sakawa ba nùn kpare dāa bunanarɔ.

²⁶ Tora te u kua ba ka nùn kpare, tera ba yorua ba mani ba nɛɛ, Yuuban sunɔ.

²⁷ Ba maa gbɛnɔbu yiru gabu dāa bunananu kpare, turo Yesun nɔm geuɔ, turo win nɔm d̄warɔ. [

²⁸ Nge mɛya Gusunɔn gari yi koorɔ yi yi nɛɛ, “Ba nùn garisi k̄san kowobu s̄ɔɔ.”]

²⁹ Tɔn be ba sarɔ ba nùn wiru diirisimɔ ba w̄ansimɔ ba nɛɛ, ah̄a to, n n̄ wuna ra nɛɛ kaa s̄a yeru sura kpa a kpaaru bani s̄ɔɔ itan baa s̄ɔɔ?

³⁰ T̄ɛ, a re tii faaba koowo a sara dāa ten min di.

³¹ Nge mɛya maa yāku kowo tɔnwerobu ka wooda ȳerobu ba nùn yaakoru m̄ɔ. Ba s̄ɔɔnamɔ ba m̄ɔ, u gabu faaba kua adama u kpana u tii faaba ko.

³² T̄ɛ i de Kirisi Isireliban sunɔ u sarama su wa saa dāa bunana ten min di kpa su nùn naanɛ doke.

Mɛya maa be yiru, be ba kpare dāa bunanaru s̄ɔɔ ka wi sannu, ba maa nùn w̄ɔmmɔ.

*Yesun gɔɔ**(I maa mɛɛrio Mateu 27:45-56, Luku 23:44-49, Yohanu 19:28-30)*

³³ Yera d̄ɔma ten s̄ɔɔ s̄ɔɔ, yam w̄ɔkura tem mɛ kpuro wukiri sere n ka kua s̄ɔɔ s̄ɔɔn kɔba ita.

³⁴ Kɔba ita yen sakawa Yesu u gb̄ara ka dam, u nɛɛ, “Eloi, Eloi, lema sabatani.” Yen tubusiana, Gusunɔ nɛn Yinni, mba n kua a ka man deri.

³⁵ Be ba ȳɔ min gabu ba gari yi nua ma ba nɛɛ, i n̄ nɔɔmɔ? U Eli soku.

³⁶ Yera ben turo u duka na ka sw̄ɛɛ duke dukesu si u wasa tam m̄ɔmm̄ɔm s̄ɔɔ u b̄eri dekaa. Ma u Yesu t̄ii u nɔ, u nɛɛ, i de su wa Eli ù n koo na u nùn sarasia.

³⁷ Yera Yesu u gb̄ara w̄allɔ too too, ma win hunde ya doona.

³⁸ Ase saa yera maa beku kare te ta w̄aa s̄aa yeru s̄ɔɔ ta ḡɛɛrama saa w̄allun di sere temɔ.

³⁹ Tabu kowobun tɔnwerɔ wi u ȳɔ Yesun wuswaaɔ u wa nge mɛ u ka gu. Yera u nɛɛ, ka gem durɔ wi, Gusunɔn Biiwa.

⁴⁰ Kurɔbu gaba maa w̄aa mi, ba mɛɛra sarun di. Be s̄ɔɔra Maari Madalagii w̄aa, ka Salomɛ, ka Maari wi u s̄aa Yose ka Yakɔbu yākabun m̄ero.

⁴¹ N deema beya ba raa Yesu sw̄ii ba nùn n̄ɔrimɔ sanam mɛ u w̄aa Galileɔ. Kurɔbu dabiru gara maa w̄aa mi, be ba ka nùn na Yerusalemuɔ sannu.

*Yesun sikubu**(I maa mɛɛrio Mateu 27:57-61, Luku 23:50-56, Yohanu 19:38-42)*

⁴²⁻⁴³ Ye n kua yoka, Yosefu Arimategii u tunuma mi, wi u s̄aa b̄ɛɛregii Yuuban guro gurobu s̄ɔɔ, u maa mara Gusunɔ u bandu sw̄ii. T̄ɔɔ te, t̄ɔɔ w̄ɛrarugirun

sɔɔrun tɔra, tɛn yokan di tɔ wɛrarugira koo tore. Yen sɔna Yosefu u da Pilatin mi ka toro sindu u ka Yesun goru kana.

⁴⁴ Ma Pilati u biti kua too too ye u nua ma Yesu u gu kɔ. Yera u tabu suno sokusia u ka nɔn bikia Yesu u n gu kɔ.

⁴⁵ Ye tabu suno wi, u nɔn sɔɔwa ma Yesu u gu, u Yosefu nɔo kɔ u ka goo te sua.

⁴⁶ Yosefu u da u beku te ba wesa ka wɛɛ damgii dwa, ma u goo te sarasia u tu beku te tɛke. Ma u tu kpɛɛ kpee wɔru ge ba dɔka sɔɔ. Yen biru u kpee bakaru garu bimiama u ka wɔru gen nɔo kɔrua.

⁴⁷ N deema, Maari Madalagii ka Maari Yosen mɛro, ba mɛɛra mi ba Yesun goru kpɛɛmɔ.

16

Yesun seebu gɔrin di

(I maa mɛɛrio Mateu 28:1-8, Luku 24:1-12 Yohanu 20:1-10)

¹ Ye tɔo wɛrarugira sara, Maari Madalagii ka Salome ka Maari Yakɔbun mɛro, ba turare dwa bu ka Yesun goru yɛka.

² Ye n kua alusuma buun buru buru yellu kurɔ be, ba da siki ten mi.

³ Swaɔɔ ba bikianamɔ, wara u koo bu kpee te bimia siki ten nɔon di.

⁴ Ye ba mɛɛra ma ba wa, wee kpee te, ta bimiare baa mɛ ta kpɔ too.

⁵ Ye ba dua siki te sɔɔ ba aluwaasi goo wa u sɔ ben nɔm geuɔ u yabe kpikuru sebua. Ma berum bu mwa gem gem.

⁶ U bu sɔɔwa u nɛɛ, i ku berum ko. Na yɛ ma Yesu Nasaretigiiwa i kasu wi ba kpare dɔa bunanaru sɔɔ. U seewa gɔrin di u n wɔa mini. I mɛɛrio mi ba raa nɔn kpɔi.

⁷ N n mɛn na, i doo i win bwɔabu sɔ ka Piɛɛn tii ma u koo bu gbiiya u da Galileɔ. Miya ba koo nɔn wa nge mɛ u raa bu sɔɔwa.

⁸ Yera ba yarima ba duki doona sikuru min di ka diiribu domi berum bu mwa gem gem. Ba n maa goo gɔanu ganu sɔɔwa berum saabu.

Yesu u Maari Madalagii kure

(I maa mɛɛrio Mateu 28:9-10, Yohanu 20:11-18)

⁹ Ye Yesu u seewa gɔrin di alusuma buun buru buru yellu, Maari Madalagiiwa u gbia u tii sɔɔsi, wi sɔon di u wɛrekunu nɔɔba yiru gira.

¹⁰ Ma kurɔ wi, u da u win kpaasibu labaari ye sɔɔwa be ba wɔa nuku sankiranu ka swii sɔɔ.

¹¹ Sanam mɛ ba nua Yesu kua waso, kurɔ wi maa nɔn wa, ba n ye wure.

Yesu u bwɔabu yiru kure

(I maa mɛɛrio Luku 24:13-35)

¹² Yenin biru, Yesu u wigibu yiru gabu kure ye ba siimɔ swaɔɔ ba baru kpaaru garu dɔo adama u tii kɔsa ben nɔni sɔɔ.

¹³ Ye ba wɔma wuu min di ba be ba tie yen labaari sɔɔwa, adama ba n maa ye naanɛ kue.

Yesu u tii bwɔabu

wɔkura tia ye sɔɔsi

(I maa mɛɛrio Mateu 28:16-20, Luku 24:36-49, Yohanu 20:19-23, Gɔrobun Kookoosu 1:6-8)

¹⁴Yen biru Yesu u bwāabu wākura tia ye kurema ye ba dimə. Ma u bu gerusi ben naane dokebu sarirun sō ka maa ben degangam sō, domi ba n̄ tən ben gari wure be ba n̄n wa u seewa gərin di.

¹⁵Ma u bu sōwa u neɛ, i doo handunian baama kpuro kpa i bweseru baatere Labaari gea waasu kua.

¹⁶Baawure wi u ye naane doke, ma ba n̄n batɛmu kua, u koo hunden faaba wa. Baawure wi u kun maa ye naane doke, u koo taare wa.

¹⁷Səm maamaakiginu wee ni naane dokeobu ba koo ko. Ba koo wɛɛkunu gira ka n̄n yīsiru kpa bu ka barum kpam gari gere.

¹⁸Bà n̄ waa gəsənu sua nəmao, n̄ kun mɛ bà n̄ dɛɛ n̄ra, ba n̄ wahala gaa wasi. Bà n̄ maa barəbu nəmu səndi, ba koo bɛkurawa.

Yesu u doonə Gusunən mi

(I maa mɛɛrio Luku 24:50-53, Gərobun Kookoosu 1:9-11)

¹⁹Ye Yinni Yesu ka bu gari yi kua u kpa, u suara wəllə u da u sina Gusunən nəm geuə.

²⁰Ma bwāa be, ba da ba waasu kua baama kpuro. Ma Yinni u ka bu səmbu te mə, u sōsimə ka səm maamaakiginu ma ben gari sāawa gem.]

LABAARI GEA NGE MƐ LUKU U YORUA

Luku, wi u tire te yorua, u s̄awa Gerēki. U ȳeru m̄o, u s̄awa dokotoro, Kol 4:14. Teofiruwa u tire te yorua. Teofiru wi, u ñ maa s̄a Yuu. Yen s̄ona ye u Yesun bwese t̄okan gari m̄o, u girariwa sere Adamun mi, wi u s̄a t̄ambu kpuron baaba. Luku u k̄i u s̄ōsiwa ma Yesu u s̄awa t̄ambu kpuron Faaba kowo, n ñ m̄o Yuuba t̄onagii. U maa s̄ōsi ma Yesu u t̄ambu kpuro k̄i, bw̄ɛbw̄ɛbu ka damgibu ka s̄arobu ka gobigibu ka kur̄obu ka dur̄obu ka bibu.

Tire ten gari m̄ero ya w̄awa ten wiru 19:10 s̄ō ye ya n̄ɛɛ, T̄onun Bii u nawa u ka kasu be ba k̄ora u bu faaba ko.

Tire ten kpunaa

1. Yohanu Batemu kowo ka Yesun marubu ka Yesun biru, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Yohanu Batemu kowon waasu ka Yesun k̄okiribu, wiru 3n di sere wiru 4:13.
3. Yesun s̄omburu Galileo, wiru 4:14n di sere wiru 9:50.
4. Yesu u w̄a Yerusalemun swaa, wiru 9:51n di sere wiru 19:28.
5. Yesun s̄ōsi d̄aakinu batuma s̄ō, wiru 19:29n di sere wiru 21:37.
6. Yesun sanam d̄aakim handunia s̄ō, wiru 22n di sere wiru 24.

Nge m̄e ba kua

ba ka tire te yorua

¹⁻⁴ Teofiru, b̄ɛɛɛ bakagii, n man w̄ere n nun tireru yorua n nun s̄ō dee dee ye n kora b̄ɛsɛn suunu s̄ō. Be ba ye wa toren di ba kua yen labaarin s̄om kowobu ma ba sun ye s̄ōwa. Dabiru be ba ye nua ba kookari kua bu ka ye yore dee dee. N̄ɛn tii na gari yi kpuro w̄era yin toren di. N maa man w̄ere n nun ye yorua a n ka yen gem ȳɛ ye ba nun s̄ōsi.

Gusun̄on garado u Yohanu Batemu kowon marubun gari n̄ōsia

⁵ To, Herodu Yudean tem ȳeron waati, ȳaku kowo goo w̄a ȳaku kowobun wuuru s̄ō te ba m̄o Abia, win ȳisira Sakari. Win kur̄o maa s̄awa Aronin bweseru, win ȳisira Elisabeti.

⁶ Be yiru kpuro geegiba Gusun̄on wuswaa. Ba s̄im̄o Yinni Gusun̄on wooda ka win s̄ōsibu kpuro s̄ō dee dee.

⁷ Adama ba ñ bii m̄o ȳen s̄ō Elisabeti s̄a w̄iro, be yiru kpuro ba maa t̄okonu kua.

⁸ N wee sanam m̄ɛ n ben wuuru girari, Sakari win ȳaku kobun s̄omburu m̄o Gusun̄on wuswaa.

⁹ Ma tubu tubu ya n̄un mwa nge m̄ɛ ȳaku kowobun komaru, u ka du Yinni Gusun̄on s̄a yer̄o u turare d̄ō d̄oke.

¹⁰ T̄on w̄aru kpuro ga kanaru m̄o t̄ōw̄o sanam m̄ɛ u turare d̄ō dokem̄o.

¹¹ Ma Yinnin garado u n̄un kure u ȳo mi ba ra turare d̄ō doken n̄om geūo.

¹² Ye Sakari u n̄un wa, u wom torura ma b̄erum n̄un mwa.

¹³ Ma garado wi, u n̄un s̄ōwa u n̄ɛɛ, a ku b̄erum ko Sakari, domi ba wunen kanaru mwa. Wunen kur̄o Elisabeti u koo nun bii t̄on dur̄o marua, kpa a n̄un ȳisuru k̄ɛ Yohanu.

¹⁴ Kaa nuku doo bakabu wa, t̄on dabira koo maa ȳɛri win marubun s̄o.

¹⁵ Domi u koo ko t̄on boko Yinni Gusun̄on wuswaa. U ñ tam n̄orum̄o. U ko n maa Hunde D̄ero yiba win meron nukurun di.

¹⁶ U koo de Isireliba dabiru bu wura Gusun̄o ben Yinnin mi gia.

17 U koo nùn swaa gbiiya kpa u n sãa nge Gusunɔn sɔmɔ Eli, u n dam mɔ u ka baababa ka ben bibu dorasia, kpa u maa ka mem nɔɔ sariba wura geeigibun swaa sɔɔ, kpa u maa tɔmbun gɔrusu sɔɔru koosia mam mam Yinnin sɔ.

18 Sakari u gɔrado wi bikia u nɛɛ, amɔna ko na n ka yɛ ma gari yi gema. Domi nɛ durɔ tɔkɔra, nɛn kurɔn tii maa tɔkɔru kua.

19 Ma gɔrado wi, u nùn wisa u nɛɛ, nɛna Gabirie, nɛ wi na ra n yɔ Gusunɔn wuswaaɔ. Ba man gɔrimawa n ka nun gari ko kpa n ka nun labaari gea ye nɔɔsia.

20 Adama a n nɛn gari naane doke yi yi koo koorɔ yin saa sɔɔ. Yen sɔna, a n maa kpɛ a gari gere sere dɔma te yabu ye, ya koorɔ.

21 Tɔmba Sakari mara, ma biti ya bu mwa ye u ka te me sãa yerɔ.

22 Ye u yara, u n kpɛa u ka bu gari kue, ma ba gia ma u kásiru wawa sãa yeru mi. U ka bu nɔma gari sɔmɔ, u n nɔɔ wukie.

23 Ye win yáku kowo sɔmbura kpa, u sãa win yenuɔ.

24 Yen biru win kurɔ Elisabeti u gura sua, ma u tii berua suru nɔɔbu. U nɛɛ,

25 n wee ye Yinni Gusunɔ u man kua. U ka man nɔnu geu mɛɛra u man sekuru yara tɔmbun wuswaaɔ.

Wɔllun gɔrado

u Yesun marubun gari nɔɔsia

26-27 Elisabetin guran suru nɔɔba tiase, Gusunɔ u win gɔrado Gabirie gɔra Nasaretio, Galilen tem sɔɔ wɔndia goon mi, wi u kun durɔ yɛ. Wɔndia win durɔ kɛɛro Yosefu u sãawa Dafidi sina bokon bweseru. Wɔndia win tiin yísira Maari.

28 Gɔrado wi, u da win mi ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, na nun tɔbura, Gusunɔ u nun durom kua, u maa wãa ka wunɛ.

29 Maarin laakari ya burisina ka gari yi, ma u tii bikia u nɛɛ, tɔbiri teren bwesera mini.

30 Gɔrado u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku bɛrum ko Maari domi Gusunɔ u nun durom kua.

31 Wee kaa gura sua a bii tɔn durɔ ma kpa a nùn yísiru kɛ Yesu.

32 U koo ko tɔn boko. Ba ko n da nùn soku Wɔrukoon Bii. Yinni Gusunɔ u koo nùn win sikado Dafidin bandu wɛ.

33 U ko n bandu dii Yakɔbun yenuɔ sere ka baadommaɔ. Win bandu ta n ko n nɔru mɔ.

34 Ma Maari u gɔrado bikia u nɛɛ, amɔna yeni ya koo ka koorɔ domi na n durɔ yɛ.

35 Gɔrado u nùn wisa u nɛɛ, Hunde Dɛɛro u koo nun deema, kpa Wɔrukoon dam mu nun wukiri. Yen sɔna ba koo bii dɛɛro wi kaa ma mi soku Gusunɔn Bii.

36 Wee wunen mero bisi Elisabeti wi ba raa sokumɔ wíro, win tii u bii tɔn durɔn gura mɔ win tɔkɔru sɔɔ. U wãa win suru nɔɔba tiase sɔɔ tɛ.

37 Domi gáanu sari ni Gusunɔ kpɔnɛ.

38 Maari nɛɛ, nɛna Yinnin yoo. N man kuo nge me a gerua. Ma gɔrado wi, u doona.

Maari u Elisabeti beram da

39 Sɔ mɛɛ te sɔɔ, Maari u seewa kpaaka u da Yudean wuu gagu sɔɔ ge ga wãa guunun bera gia.

40 U dua Sakarin yenuɔ ma u Elisabeti tɔbura.

41 Ye Elisabeti u Maarin tɔbiribu nua, yera bii wi u wãa win nukurɔ u diira ma Elisabeti u Hunde Dɛɛro yiba.

⁴² Ma u gbāra u nεε, domarugiiwa wune tɔn kurɔbu sɔɔ, domarugiiwa maa bii wi kaa ma.

⁴³ Wara ra n nε, nen Yinnin mero u ka man beram na.

⁴⁴ Domi wee, ye wunen tɔbiribun nɔɔ ga nen swaa wɔri, bii wi u wāa nen nukurɔ u diira ka nuku dobu.

⁴⁵ Doo nɔɔrugiiwa wune ye a ka naane doke ma ye kpuro ya koo koorɔ ye Gusunɔ u nun sɔɔwa.

Maarin womu

⁴⁶ Maari u womu kua u nεε, nen gɔru ga Yinni saabu mɔ.

⁴⁷ Nen hunde yεirimɔ Gusunɔ nen Faaba kowon sɔ,

⁴⁸ yɛn sɔ u ka man nɔnu geu mεera, nε wi na s̄a win yoo bwεεbwεε.

Wee, saa tɛn di saa baayeren tɔmbu ba koo man soku doo nɔɔrugii

⁴⁹ yɛn sɔ Gusunɔ dam kpurogii u man gāa bakanu kua.

Win yīsira Dεero.

⁵⁰ U ra be ba n̄n nasie durom kue saa baayere.

⁵¹ U win dam s̄ɔs̄i,

ma u be ba tii suabun bwisikunu mɔ yarinasia.

⁵² U sinambu bandu yara.

Ma u bwεεbwεεbu wolle sua.

⁵³ U gɔɔrobu debia ka gāa geenu.

Ma u gobigibu gira nɔm dira.

⁵⁴ U win s̄omɔ Isireli somi

yɛn sɔ u win durom yaaya

⁵⁵ mε u Aburhamu ka win bibu kuammε sere ka baadomma

nge mε u be s̄en baababa nɔɔ mwεeru kua.

⁵⁶ Maari u ka Elisabeti sina nge suru ita, yen biru u gasira win kpaarɔ.

Yohanu Batemu kowon marubu

⁵⁷ Elisabetin marubun sanam yiba, ma u bii tɔn durɔ mara.

⁵⁸ Win berusebu ka win dusibu ba nua ma Yinni u n̄n durom bakam kua, ma ba ka n̄n nuku dobu mɔ sannu.

⁵⁹ Ma n kua s̄ɔ s̄ɔ nɔɔba itase ba menna bu ka bii wi bango ko, ma ba kī bu n̄n yīsiru kε Sakari nge win tondon yīsiru.

⁶⁰ Adama win mero u gerua u nεε, aawo, Yohanuwa ba koo n̄n soku.

⁶¹ Ma ba nεε, wunen bweseru sɔɔ, goo sari wi u yīsi te mɔ.

⁶² Yera ba win tundo gari bikia ka yīreru bu ka gia mε u kī bu n̄n soku.

⁶³ Ma u bu gāanu bikia ni sɔɔ u koo yore ma u yorua, Yohanuwa win yīsiru. Ma biti ya tɔn be kpuro mwa.

⁶⁴ Yande win nɔɔ ga wukiara, win yara denda, u gari mɔ ma u Gusunɔ siaramɔ.

⁶⁵ Bεrum be kpuro mwa be ba wāa bera mi, ma ba gari yi kpuro s̄ɔna ba ka sikerena Yudean tem wusu sɔɔ si su wāa guunun bera gia.

⁶⁶ Ma be ba gari yi nua kpuro, ba yi berua ben ḡrusɔ, ba bikianamɔ ba mɔ, n̄ n m̄n na, amɔna bii wi, u koo ra ko.

Domi ba wa Yinnin nɔmu ga wāa ka wi.

Sakari u Gusunɔn gari gerua

⁶⁷ Ma bii win tundo Sakari, u Hunde Dεero yiba ma u gerua u nεε,

⁶⁸ su Gusunɔ Isireliban Yinni siara ye u ka win tɔmbu naawa

ma u bu yakia.

⁶⁹ Ma u ka sun Faaba kowo damgii naawa wi u sāa Dafidi win sōm kowon sikadobu.

⁷⁰⁻⁷¹ Wiya u koo sun faaba ko saa bēsen yiberēban min di, ka be ba sun tusa kpuron nōman di,

nge mē u raa gerua
saa win sōmō dēerobun nōsun di
be ba wāa yellu.

⁷² Mēya u ka bēsen baababa durom kua, ma u maa win nō mwee dēeraru yaaya.

⁷³ Nge mē u raa bōrua

Aburahamu bēsen baaban wuswaaō

⁷⁴ u ka sun wōra saa bēsen yiberēban nōman di, kpa u sun ayeru wē su ka nūn sā berum sariru sōō,

⁷⁵ kpa su ko dēerobu ka gemgibu win wuswaaō bēsen wāarun sanam kpuro sōō.

⁷⁶ Wunē maa nēn bii,
ba koo nun sokuwa Wōrukoon sōmō
domi kaa Yinni gbiyya a ka win swēe sōmē,

⁷⁷ kpa a maa win tōmbu sō ma ba koo faaba wa bā n bu ben toranu suuru kua

⁷⁸ bēsen Yinnin wōnwōndun sō te ta kpā.

Wōnwōn ten saabuwa
yam bururam ko n sun naawa wōllun di
nge buruku sōō yana,

⁷⁹ u ka bu yam dēerasia
be ba wāa yam wōkuru sōō

ka be gōōn berum wukiri nge yam wōkuru.

Kpa u ka bēsen naasu kpapa alafian swaa sōō.

⁸⁰ Ma bii wi, u kpēamō u bwisi mō, ma u da u wāa gbaburō sere n ka kua tōō te u tii sōōsi Isireliban wuswaaō.

2

Yesun marubu

(I maa mēerio Mateu 1:18-25)

¹ Sanam mē sōō, tem yēro Ogusitu u wooda yara bu tem baama kpuron tōmbu gari.

² Gari gari gbiikaa ye, ba ye kuawa Kirinusi Sirin tem yēron waati.

³ Ma baawure u da win wuuō bu ka nūn tireru doke.

⁴ Yosefu u maa seewa Galilen wuu gagun di ge ba ra soku Nasareti, u da Yudean temō sere Dafidin wuuō ge ba ra nēē Betelehēmu yēn sō u sāa Dafidin sikadobu,

⁵ kpa bu ka bu tireru doke, wi ka win kurō kēero Maari. Maari wi, u gura mō.

⁶ Ye ba wāa mi, win sanam yiya ye u koo ka ma.

⁷ Ma u win bii gbiikoo mara tōn durō, ma u nūn sēkatia tēkusi u nūn kpī yāanun yakasu wōllō, yēn sō ba n ayeru wa sōbun sōbia yerō.

Gusunōn gōrado

u yāa kparobu kure

⁸ N deema yāa kparoba wāa bera mi yakasō, ba ben yāanu kōsu wōkuru.

⁹ Yera Gusunən gərado u bu kure ma Gusunən yiikon girima ya bu burure ya ka sikerena ma berum bu mwa gem gem.

¹⁰ Ma gərado u bu sōwa u nee, i ku nanda domi na ka bee Labaari gea naawawa ye ya koo tambu kpuro nuku doo bakabu wē.

¹¹ Gisō Dafidin wuuō ba bee Faaba kowo marua wi u sāa KIRISI Yinni.

¹² Wee, nge me i ko ka nūn tubu, i ko bii wēeru wa ba sēkatia tēkusi, u kpī yāanun yakasu wōllo.

¹³ Suaru sō wōllun tabu kowobu dabi dabiru ba kurama gərado win bōkuo ba Gusunō siaramō ba gerumō,

¹⁴ bu Gusunō beere wēeyō wōllo.

Bōri yenda n wāa handunia sō be ba Gusunən nukuru dorasiamən suunu sō.

Yāa kparoba dōo Betelehemuō

¹⁵ Sanam me wōllun gərado be, ba bu doonari ba wura Gusunō wōllo, yāa kparō be, ba geruna ba nee, n n men na, su da Betelehemuō su wa ye ya koorā ye Yinni Gusunō u sun sōsi.

¹⁶ Ba da ka sendaru ma ba Maari ka Yosefu wa ka bii wēe te, ta kpī yāanun yakasu wōllo.

¹⁷ Ye ba nūn wa ba kpa ba saara ye gərado wi, u raa bu sōwa bii win wōllo.

¹⁸ Ma be kpuro be ba gari yi nua ba biti soora ka ye yāa kparoba bu sōwa.

¹⁹ Adama Maari u gari yi kpuro doke gōruō u yi lasabu mō.

²⁰ Ma yāa kparō be, ba gōsira ba Gusunō beere wēemō, ba nūn siaramō yabu ye kpuron sō ye ba nua ka ye ba wa, nge me gərado wi, u raa bu sōwa.

Ba Yesu yīsiru kā

²¹ Ye sō nōōba ita ya yiba ba bii wi bangō kua, ma ba nūn yīsiru kā Yesu, yīsī te Gusunən gərado u nūn kā ba sere win gura sua.

Ba Yesu Gusunō tusia sāa yerō

²²⁻²³ Ameniwa ba yorua Yinnin wooda sō ba nee, “Bii tən durō gbiikoo baawure wi ba mara, ba koo nūn wunawa nenem Yinni Gusunən sō.” Yen sōna ye sanam yiba bu ka tii sārasia nge me Mōwisin wooda ya gerua, Maari ka Yosefu ba ka bii wi da Yerusalemuō bu nūn Yinni tusia,

²⁴ kpa bu ka yākuru ko nge me ba gerua Yinnin wooda sō ba nee, “Kparukonu yiru, n kun me totoberē binu yiru.”

²⁵ Durō goo wāa Yerusalemuō, win yīsira Simeō. Durō wi, u sāawa geegii wi u Gusunən beere yē. U wi u koo Isireliban nukuru yemiasia swaa daki ma Hunde Dēero nūn wāasi.

²⁶ Hunde Dēero wi, u maa nūn sōsi ma u koo KIRISI, wi Yinni u gōsa wa u sere gbi.

²⁷ U da sāa yerō ka Hunde Dēeron kparabu. Ye Yesun dusiba ka nūn dua bu nūn kua nge me wooda ya gerua,

²⁸ Simeō u nūn mwa win nōmaō ma u Gusunō saabu kua u nee,

²⁹ Yinni, tē kaa de ne wunen sōm kowo, n handunia deri ka alafia nge me a man sōwa.

³⁰ Domi nen nōni yi wunen faaba wa

³¹ ye a sōru kua bwesenu kpuron wuswaaō.

³² Yeya yam bururam me mu koo tən tukobu wunen swaa sōsi. Mu koo maa wunen tambu Isireliba beere doke.

Simeō u Gusunən gari gerua

³³ Ye ba gerua bii win sō ya win baa ka win mero biti kua.

³⁴ Simeo u bu domaru kua ma u Maari, bii win mero sɔɔwa u nee, ba bii wini gɔsa ba yi u ka tɔn dabiru wɔrumasia Isireliba sɔɔ, kpa u tɔn dabinu seesia. U koo maa ko yireru Gusunɔn min di te tɔmba kun wuramɔ

³⁵ kpa dabirun gɔrun bwisikunu nu sɔɔsira. Wunen tii, nuku sankiranu nu koo nun sɔku gɔruɔ nge takobi.

Ana, Gusunɔn sɔmɔ tɔn kuro

³⁶ Gusunɔn sɔmɔ tɔn kuro goo maa waa, win yisira Ana, Fanuelin bii Aseen bweseru sɔɔ. U tɔkuru kua gem gem. U raa sina ka win durɔ wɔɔ nɔɔba yiru saa win wɔndiarun di.

³⁷ Ma u gɔminiru sina wɔɔ wene ka nne. U ku ra kpe saa yerɔ, u ra n Gusunɔ sɔamɔ bururu ka yoka ka nɔɔ bɔkuru ka kanaru.

³⁸ U besirama saa ye sɔɔ, u Gusunɔ saabu mɔ, ma u bii win gari tɔmbu kpuro sɔɔmɔ be ba mara Gusunɔ u Yerusalemu yakia.

Ben wuramaru Nasaretiɔ

³⁹ Sanam me ba baayere kua ba kpa nge me Yinni Gusunɔn wooda, ba gɔsira Nasareti ben wuuɔ Galilen temɔ.

⁴⁰ Ma bii wi, u kpɛamɔ ma u dam sosimɔ ma bwisi gee yiba wi sɔɔ. Gusunɔn durum maa waa ka wi.

Yesu da sɔa yerɔ win birun saa

⁴¹ Wɔɔ baagere Yesun dusibu ba ra Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru dewa Yerusalemuɔ.

⁴² Sanam me Yesu u wɔɔ wɔkura yiru mɔ ba tɔɔ baka te da nge me ben komaru.

⁴³ Ye tɔɔ baka ten sanam kpa sanam me ba wiɔ, bii wi, Yesu u sina Yerusalemuɔ, win dusiba kun yɛ.

⁴⁴ Ba tamaa sɔa u wɔawa ben wuuru sɔɔ. Ye ba sɔa tɔɔ giriru ba nɔn kasu ben dusibu ka ben bɔrɔba sɔɔ.

⁴⁵ Adama ba n nɔn wa ma ba gɔsira Yerusalemuɔ ba nɔn kasu.

⁴⁶ Yen sɔɔ itase ba nɔn wa sɔa yerɔ u sɔ wooda yɛrobun suunu sɔɔ u bu swaa daki u maa bu gari bikiamɔ.

⁴⁷ Be ba nɔn swaa daki kpuro ba biti kua win bwisi ka win gari wisibun sɔ.

⁴⁸ Sanam me win dusiba nɔn wa biti ya bu mwa ma win mero u nɔn bikia u nee, nen bii amɔna a ka sun kua me. Ne ka wunen baa wee, sa nun kasu ka nuku sankiranu.

⁴⁹ Ma u bu bikia u nee, mba n kua i ka man kasu. I n yɛ ma na n kon ko na kun nen baaban wunanɔsu kue?

⁵⁰ Adama gari yi u bu sɔɔwa mi, yi n bu yeeri.

⁵¹ U ka bu sɔa Nasaretiɔ ma u bu mem nɔɔwa. Win mero u gari yi kpuro berua win gɔruɔ.

⁵² Ma Yesu u kpɛamɔ bwisi sɔɔ ka wasi sɔɔ, ma Gusunɔ u ka nɔn nɔnu geu mɛera, ma u sɔa tɔn geo tɔmbu sɔɔ.

3

Yohanu Batemu kowon waasu

(I maa mɛerio Mateu 3:1-12, Maaku 1:1-8, Yohanu 1:19-28)

¹ Ye tem yero Tiberi kua wɔɔ wɔkura nɔɔbu win bandu sɔɔ, sanam me, Ponsu Pilatiwa sɔa Yudean tem yero, ma Herodu u sɔa Galilen wirugii, ma Filipu win wɔnɔ u sɔa Iture ka Takonitin wirugii, ma Lisania u sɔa Abilenin wirugii.

² Ya maa s̄awa Ani ka Kaifa yāku kowo t̄nwerobun waati. Sanam meya Gusun̄o u ka Yohanu Sakarin bii gari kua gbabur̄o.

³ Ma u da Yuudenin baru kpaan̄o kpuro u kparam̄o u m̄ò, bu ḡõru ḡosio bu batemu ko, kpa Gusun̄o u bu ben toranu suuru kua.

⁴ Nge meya ye Gusun̄on s̄om̄o Esai u yorua win tirer̄o ya koor̄a ye u nee, “ḡoo u gb̄aram̄o gbabur̄o u m̄ò, i Yinnin swaa s̄onw̄o. Kpa i n ye n̄oo n̄erasiam̄o yu d̄enda.

⁵ I yen w̄owi kpuro k̄oruo, i maa yen guunu kpuron gunum kawo kpa i yen gungunu n̄oo n̄erasia nu ko tem t̄era, kpa i yen mi n k̄okure kpuro d̄emia, kpa i yen w̄orusu kpuro k̄ore.

⁶ T̄ambu kpurowa ba koo Gusun̄on faaba wa.”

⁷ T̄on w̄orusu su daam̄o win mi u ka bu batemu ko. Ma u bu s̄õwa u nee, bee waa ḡos̄onun bweseru, wara bee kir̄o kua i ka m̄aru ye ya sisi suuri.

⁸ N n men na, i koowo ye ya koo been̄ ḡõru ḡosiabu s̄õsi, kpa i ku gere been̄ tii s̄oo ma Aburahamuwa been̄ baaba. Domi na bee s̄õm̄o Gusun̄o u koo kp̄i u Aburahamu bibu seeya saa kpee nini s̄õn di.

⁹ Ba gb̄aa sue k̄o bu ka d̄anu b̄õori nin nuurun di. Yen s̄õ, d̄aru baatere te ta ñ bii geenu marum̄o, ba koo tu burawa bu d̄õ kp̄ẽ.

¹⁰ Ma t̄on w̄orusu n̄un bikiam̄o, ñ n men na, am̄ona be, ba koo ko.

¹¹ Ma u bu s̄õwa u nee, wi u yabenu yiru m̄o u teeru ḡoo w̄ẽȳo wi u kun m̄o, meya maa wi u d̄ianu m̄o, u ka gabu b̄onu koowo.

¹² Gbere mwaaba maa da u ka bu batemu ko, ma ba n̄un bikia ba nee, yinni, mba sa ko ko.

¹³ Ma u bu s̄õwa u nee, i ku ra mw̄e n kere ye ba bee yiire.

¹⁴ Tabu kowobu gaba maa n̄un bikia ba nee, beɛ maa ni, mba sa ko ko.

Ma u bu s̄õwa u nee, i ku ra ḡoo gobi mwaari ka dam, i ku maa ḡoo gari mani, kpa i ku ra been̄ k̄osiaru gem.

¹⁵ T̄on be, ba swaa daki ma be kpuro ba bikianam̄o ba m̄ò, Yohanu s̄awa Kirisi wi?

¹⁶ Ye Yohanu u nua m̄e, u be kpuro s̄õwa u nee, ne na bee batemu m̄ò ka nim, adama wi u man dam kere u sisi. Na ñ tura n win baranun w̄ẽ kusia. Wiya u koo bee batemu ko ka Hunde D̄ero ka d̄õ.

¹⁷ U saratia neni win nom̄o, u ka win alikama sara, kpa u ye doke biraru s̄oo. Adama sako si su tie u koo su doke d̄õ s̄oo wi u ku ra ḡbi.

¹⁸ Ka maa gari dabinu gana Yohanu u t̄ambu labaari gean waasu kuamme.

¹⁹ Adama u Herodu wirugii wi gerusi Herodia, win w̄on̄o Filipun kur̄on s̄õ, ka daa k̄õsa kpuro ye u raa kua.

²⁰ Ma Herodu u kparam̄o daa k̄õsa ye s̄oo daa k̄õsa sosi, u dera ba Yohanu p̄iris̄om̄o doke.

Yesun batemu

(I maa m̄erio Mateu 3:13-17, Maaku 1:9-11)

²¹ Ye ba t̄ambu kpuro batemu kua, ba maa Yesu batemu kua. Saa ȳe s̄oo u kanaru m̄ò ma w̄olla wukiara,

²² ma Hunde D̄ero u sarama win w̄oll̄o ka wasi ḡee nge kparuko. Ma n̄oo gaga n̄õra saa w̄ollun di ga nee, wuna nen bii k̄inasi, w̄i s̄oo nen ḡõru dobu kpuro w̄aa.

Yesun sikadoba

(I maa m̄erio Mateu 1:1-17)

23 Yesu u wōō tenan saka tura u sere win sɔmburu torua. Ba tamaa u s̄awa
 Yosefun bii. Yosefun baababa ba maa s̄a Heli
 24 ka Matati ka Lefi ka Meliki ka Yanai ka Yosefu,
 25 ka Matatia ka Amosi, ka Nahumu ka Esili ka Naga,
 26 ka Maatu ka Matatia ka Semeni ka Yoseki ka Yoda,
 27 ka Yoanani ka Lesa ka Sorobabeli ka Salatieli ka Neri,
 28 ka Meliki ka Adi ka Kosamu ka Elimadamu ka Eri,
 29 ka Yosue ka Eliseri ka Yorimu ka Matati ka Lefi,
 30 ka Simeō ka Yuda ka Yosefu ka Yonamu ka Eliakimu,
 31 ka Melea ka Mena ka Matata ka Natani ka Dafidi,
 32 ka Isai ka Yobedi ka Boasi ka Sala ka Nasoni
 33 ka Aminadabu ka Adimi ka Arani ka Esiromu ka Faresi ka Yuda,
 34 ka Yakōbu ka Isaki ka Aburahamu ka Tera ka Nakoru,
 35 ka Seruku ka Raga ka Faleki ka Ebeē ka Sala,
 36 ka Kainamu ka Aafasadi ka Semu ka Nōwe ka Lameki,
 37 ka Matusala ka Enōku ka Yarēdi ka Maleleli ka Kainani,
 38 ka Enosi ka Seti ka Adamu ka Gusunō.

4

Setam u Yesu kōkura

(I maa m̄erio Mateu 4:1-11, Maaku 1:12-13)

1 Yesu u Hunde D̄ero yiba ma u wurama Yuudenin di. Ma Hunde wi, u n̄n sure gbaburu s̄o.

2 Miya Setam maa n̄n kōkura s̄ō weeru. U n̄ maa ḡānu ganu di sanam m̄e s̄o. Ye saa yen baa ya kpa, ḡōra n̄n mwa.

3 Ma Setam n̄n s̄ōwa u n̄e, à n Gusunōn Biin na, a kpee teni s̄ōwō tu ḡosira p̄ē.

4 Ma Yesu n̄n s̄ōwa u n̄e, ba yorua Gusunōn gari s̄o ba n̄e, “Tōnu kun ko n wā dīanu tōnan s̄.”

5 Ma Setam u ka n̄n da guuru w̄llo u n̄n handunian tem kpuro s̄ōsi n̄ni kpaki teeru mi sinamba bandu d̄i.

6 Ma u n̄n s̄ōwa u n̄e, nin dam ka nin yiiko kpurowa kon nun w̄ domi ba man w̄. Wi na k̄i, wiya kon maa w̄.

7 N n m̄en na, à n yīra a man s̄awa ye kpurowa ya koo ko wunegia.

8 Ma Yesu u n̄n s̄ōwa u n̄e, Gusunōn gari n̄e, “Gusunō wunen Yinniwa kaa n s̄amō, kpa a n wi turon w̄aru wā.”

9 Ma u ka n̄n da Yerusalemuō, u n̄n s̄ondi s̄a yerun wii kpiirō, ma u n̄n s̄ōwa u n̄e, à n Gusunōn Biin na, a surō saa minin di,

10 domi Gusunōn gari n̄e, “U koo win ḡoradoba n̄o k̄wa wunen s̄o bu ka nun k̄su.”

11 “Ba koo nun n̄n ben n̄ma s̄o, kpa wunen naasu ku raa kperu sokura.”

12 Yesu u n̄n s̄ōwa u n̄e, Gusunōn gari maa n̄e, “A ku ra Gusunō wunen Yinnin dam m̄eri a ka wa m̄e mu n̄e.”

13 Ye Setam u n̄n kōkiri bi kpuro kua u kpa, u n̄n deri u doona sere saa gaa gina.

Yesu win sɔmburu torua Galileō

(I maa m̄erio Mateu 4:12-17, Maaku 1:14-15)

14 Yesu u wura Galileō ka Gusunōn Hunden dam, ma win labaari ya n̄ōra n ka sikerena bera ye s̄o kpuro.

15 U Gusunōn garin keu s̄ōsimō ben m̄ennō yenu s̄o, ma t̄mbu kpuro ba n̄n beere w̄emō.

*Ba Yesu yina Nasaretio**(Imaa mæerio Mateu 13:53-58, Maaku 6:1-6)*

¹⁶ Yesu u da Nasaretio mi u biru di. Nge mæ win dɔɔnɛ u mɛnnɔ yeru dua tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, ma u seewa u ka tireru gari.

¹⁷ Ba nùn Gusunɔn sɔmɔ Esain tireru wɛ. Ye u tu wukia u wa mi ba yorua ba nɛɛ,

¹⁸ “Yinni Gusunɔn Hunde ka man wāa.

U man gɔsa n ka dam sarirugibu Labaari gea nɔɔsia.

U man gɔrima n ka yobu sɔ ma ba koo yakiara,

n ka wɔkɔbu sɔ ma ba koo yam wa,

n ka maa takasigibu yɔsu bu doona,

¹⁹ kpa n maa ka kpara ma saa ya wee yɛ sɔɔ Yinni u koo tɔmbu durom kua.”

²⁰ U tire te wukiri u mɛnnɔ yerun sɔmɔ wesia ma u sina. Be ba mɛnnɛ mɛnnɔ yee te sɔɔ, ba nùn nɔni girari be kpuro.

²¹ Ma u win gari torua u bu sɔɔwa u nɛɛ, gisɔra Gusunɔn gari yini yi kooru yi i nua mi.

²² Be kpuro ba nùn seeda gea diiya, ma biti ya bu mwa gari dure yin sɔ yi yi yarimɔ win nɔɔn di. Ma ba mɔ, n n̄ Yosefun bii wi mi?

²³ U bu sɔɔwa u nɛɛ, ka gem, i ko kp̄ i man mɔn te kua i nɛɛ, “Timgii, a wunen tii bekio,” kpa i gere n koowo nen tem sɔɔ mini ye i nua na kua kpuro Kapenamɔ.

²⁴ U maa nɛɛ, ka gem, na bɛɛ sɔɔmɔ, Gusunɔn sɔmɔ goo sari wi u bɛɛɛ mɔ win tiin temɔ.

²⁵ Na maa bɛɛ gem sɔɔmɔ, kurɔ gɔmini dabira ta raa wāa Isirelin temɔ Elin waati, ye gura kun na wɔɔ ita ka suru nɔɔba tia, ma gɔɔ bakaru ta kua tem kpuro.

²⁶ Ka mɛ, ba n̄ Eli gɔre ben goon mi ma n kun mɔ gɔmini turo wi u wāa Sarepataɔ Sidonin temɔ.

²⁷ Dabiru be ba bara disigiru mɔ ba raa maa wāa Isirelin temɔ Gusunɔn sɔmɔ Eliseen waati. Ka mɛ, ba n̄ ben goo bekie, ma n kun mɔ Namani Sirigii.

²⁸ Ye ba gari yi nua mɛnnɔ yee te sɔɔ, ba mɔru bɛsira be kpuro.

²⁹ N deema ben wuu ga wāawa guuru wɔllɔ. Yera ba seewa ba nùn bɔrikia ba ka da wuun biruɔ bu ka nùn sure wɔwa sɔɔ.

³⁰ Adama u bu bukiana ma u doona.

*Durɔ wi wɛɛku gagu ga wāasi**(Imaa mæerio Maaku 1:21-28)*

³¹ Yesu u sara u da Kapenamɔ, Galilen wuu gagɔ, ma u tɔmbu Gusunɔn garin keu sɔɔsimɔ tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

³² Ma win sɔɔsira bu biti kua domi u gari gerumɔwa ka yiiko.

³³ N deema durɔ goo wāa mɛnnɔ yeru sɔɔ w̄i sɔɔ wɛɛku ga wāa ma u wura kua wɔllɔ u nɛɛ,

³⁴ man diya bɛɛɛ ka wunɛ, Yesu Nasaretigii. A na a sun kam koosiawa? Na yɛ wi a sāa, wunɛ Gusunɔn tɔn Dɛɛrowa.

³⁵ Ma Yesu u gu gerusi u nɛɛ, a mario, kpa a doona win min di.

Ye wɛɛku ge, ga durɔ wi tem kparana ben suunu sɔɔ, ma ga doona, ga n̄ maa nùn mɛra kue.

³⁶ Ma biti ya bu mwa kpuro ba bikianamɔ ba mɔ, gari yiren bwesera yini. Domi u wɛɛkunu wooda wɛɛmɔ ka yiiko ka dam, ma nu doonamɔ.

³⁷ Ma win labaari ya nɔra n ka sikerena bera ye sɔɔ kpuro.

Yesu u tɔn dabɪnu bekiɑ

(I maa mɛɛriɔ Mateu 8:14-17, Maaku 1:29-34)

³⁸ Ye Yesu u yara mɛnnɔ yee ten min di u dua Simɔɔn yɛnuɔ. N deema Simɔɔn kurɔn mɛrɔ u wasi sundu barɔ ta bɔɔbu, ma ba nɔn suuru kana win sɔ.

³⁹ U kurɔ wi tuke u wasi sun te gerusi ma ta nɔn deri. U seewa yande u bu nɔɔrimɔ.

⁴⁰ Ye sɔɔ duɔ, bɛn tɔmba bara bwese bweseka mɔ kpuro ba ka bu na win mi, ma u ben baawure nɔma sɔndi u bu bekiɑ.

⁴¹ Wɛɛɛkunu maa doona tɔn dabirun min di, nu wuri mɔ nu mɔ, wuna Gusunɔn Bii. Adama u nu gerusi, u n maa dere nu gari gere yɛn sɔ nu yɛ ma Kirisiwa u sɔa.

Yesun waasu Yudeaɔ

(I maa mɛɛriɔ Maaku 1:35-39)

⁴² Ye yam sɔra Yesu u seewa u wuu yara u da gbaburɔ. Adama tɔn wɔru ga nɔn kasu. Ye ba tura win mi, ba nɔn suuru kana u ku bu deri.

⁴³ Adama u bu sɔɔwa u nɛɛ, u n koo ko u kun maa Gusunɔn bandun Labaari gea waasu kue wusu gasu sɔɔ, domi yen sɔna ba nɔn garima.

⁴⁴ Ma u waasu mɔ Galilen mɛnnɔ yenu sɔɔ.

5

Yesun bwɔa gbɪikobun sokubu

(I maa mɛɛriɔ Mateu 4:18-22, Maaku 1:16-20)

¹ Ye Yesu u yɔra daa burerun bɔkuɔ te ba ra soku Genɛsarɛti, tɔn wɔru ga nɔn mɛnnɛ gu ka Gusunɔn gari nɔ.

² Ma u goosu yiru wa daa bure ten goorɔ sɔn min di swɛɛ gowobu ba sara ba ben yɔakoronu teɔ da.

³ Ma u dua goɔ sin teu sɔɔ ge ga sɔa Simɔɔguu, ma u nɔn kana u ka gu gooru tondasia fiko. Yen biru u sina u tɔn warusu Gusunɔn gari sɔɔsimɔ gen min di.

⁴ Ye u win gari gerubu mari, u Simɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, a wunen goo bɔrieyo bwɛrɔ kpa i bɛɛn yɔakoronu kpɛɛ i ka swɛɛ mwa.

⁵ Simɔɔ u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, yinni wɔku girira sa sɔmburu kua, sa n maa gɔanu wa sa mwɛ, adama wunen garin sɔ kon yɔakoro te kpɛɛ.

⁶ Ye ba kua mɛ, ba swɛɛ dabi dabiru gura sere ben yɔakorora gɛɛrɔ.

⁷ Ma ba ka yireru ben berusebu soka be ba wɔa goo yiruse sɔɔ bu na bu bu somi. Ba na ma ba goosu yiru ye swɛɛ yibia sere su kɪ su num.

⁸ Ye Simɔɔ Pɛɛɛ u yeni wa u kpuna Yesun wuswaaɔ u nɛɛ, Yinni, a tii gawo nen bɔkun di, domi nɛ torowa.

⁹ Domi wi ka win berusebu kpuro ba biti kua swɛɛ dabi ten sɔ te ba gura.

¹⁰ Mɛya maa biti ya Simɔɔn berusebu Yakɔbu ka Yohanu, Sebeden bibu mwa. Yesu u Simɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, a ku bɛrum ko, saa tɛn di tɔmba kaa n kasu bu man swɪi.

¹¹ Sanam mɛ ba ka ben goosu da goorɔ, ma ba si kpuro deri ba nɔn swɪi.

Yesu u wi u bara disigiru barɔ

bekiɑ

(I maa mɛɛriɔ Mateu 8:1-4, Maaku 1:40-45)

¹² Sanam mɛ Yesu u wɔa wuu gagu sɔɔ durɔ goo wi u bara disigiru barɔ u nɔn wa, ma u yiira win wuswaaɔ u nɔn suuru kana u nɛɛ, Yinni a n wura, na yɛ ma kaa kpɪ a man bekiɑ kpa n dɛɛra.

¹³ Ma Yesu u win nɔmu dɛmia u nɔn baba u nɛɛ, na wura, a bekuro kpa a dɛɛra.

Mii mii bara disigii te, ta nùn doonari.

¹⁴ Yesu u nùn yiire u nεε, u ku raa goo gāanu ganu sō, adama u doo u win tii yāku kowo tusia, kpa u yākuru ko win dεerasiabun sō nge mε Mōwisin wooda ya gerua, kpa tu ka ko seeda tōmbun wuswaaō.

¹⁵ Ka mε, win labaari ya yabi, ma tōn dabira mēnnamō bu ka win gari nō, kpa bu ka bεkura ben baranu sōn di.

¹⁶ Adama Yesu u ra dewa gbaburō wi turo u n kanaru mō.

Yesu u durō goo bεkia

wìn wasin bee tia gu

(I maa mεerio Mateu 9:1-8, Maaku 2:1-12)

¹⁷ Sō teeru Yesu u Gusunōn garin keu sōsimō ma Falisiba ka wooda yērobu ba sō mi, be ba na saa Galile ka Yudean wuu baageren di, ka maa Yerusalemun di, ma Yinnin dam mu dera u barōbu bεkiamō.

¹⁸ Saa ye yande, tōmbu gaba durō goo sōwa ka kpinu wìn wasin bee tia ya gu. Ba kasu mε ba koo ka du kpa bu nùn yi Yesun wuswaaō.

¹⁹ Ye ba kun wa mi ba koo ka nùn duusia tōn wōrun sō, yera ba yōwa diru mi u wāan wollo, ma ba tu yaba ba nùn sarasia ka win kpinu tōn wōru gen suunu sō Yesun wuswaaō.

²⁰ Ye u ben naanε dokebu wa, yera u durō wi sōwa u nεε, a wunen durum suuru wa.

²¹ Wooda yērobu ka Falisiba ba bwisikum wōri ba tii bikiamō, wara wini wi u Gusunō wōmmō. Wara koo kpī u tōnu win durum suuru kua ma n kun mō Gusunō turo.

²² Adama Yesu u ben bwisikunu gia ma u bu bikia u nεε, mban sōna i bwisikumō mε bεen gōru.

²³ Yen yerà ya sēsō bo, bu nεε, ba tōnu nùn win durum suuru kua, n kun mε bu nεε, u seewo u sī.

²⁴ N n mēn na, kon bεε sōsi ma Tōnun Bii, u yiiko mō handunia mi, u ka durum suuru ko.

Ma u barō wi sōwa u nεε, na nun sōmō, a seewo a wunen kpinu sua kpa a we yenuō.

²⁵ Ma u seewa mii mii ben wuswaaō u sua ye u raa kpunari, ma u Gusunō siaramō u ka dōo yenuō.

²⁶ Yera biti ya be kpuro mwa ma ba Gusunō siaramō. Berum maa bu mwa ma ba mō, sa gāa maamaakiginu wa gisō.

Yesu u Lefti soka

(I maa mεerio Mateu 9:9-13, Maaku 2:13-17)

²⁷ Yeniban biru Yesu u yara ma u gbere mwaaō goo wa wi ba ra soku Lefi u sō gbere yerō, ma u nùn sōwa u nεε, a man swīiyō.

²⁸ Lefi u seewa u ye kpuro deri ma u nùn swīi.

²⁹ Yen biru u Yesu tōo baka dim kua win yenuō. Gbere mwaaō dabinu ka maa gabu ba ka bu dimō.

³⁰ Falisiba ka ben wooda yērobu gabu ba win bwāabu wōkisi ba bikia ba nεε, mban sōna i dimō i nōrumō ka gbere mwaaōbu ka kōsan kowobu.

³¹ Yesu u bu wisa u nεε, be ba bwāa do ba n timgiin bukata mō ma n kun mō be ba barō.

³² Na n nε n ka geegibu soku. Na nawa n ka kōsan kowobu soku bu ka ben gōru gōsia.

*Nɔɔ bɔkurun gari**(I maa mɛerio Mateu 9:14-17, Maaku 2:18-22)*

³³ Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, Yohanun bwāabu ka Falisibagibu ba ra nɔɔ bɔke kiri kiri, ba ra maa kanaru ko, adama wunɛgiba dimɔ ba nɔrumɔ.

³⁴ Ma u nɛɛ, i ko i kpī i kurɔ kpaon durɔn bɔrɔba nɔɔ bɔkusia sanam mɛ u wāa ka be?

³⁵ Adama sanam wee mɛ ba koo kurɔ kpaon durɔ wɔra ben nɔman di. Sanam mɛ sɔɔra ba koo nɔɔ bɔke.

³⁶ U maa bu mɔndu kua u nɛɛ, ba ku ra yabe kpaaru gīɛ bu ka yabe tɔkɔru kɔre. Bā n kua mɛ, ba koo kpaaru gīa, kpaarun yasa maa ya ko n sāa nenɛm yabe tɔkɔru sɔɔ.

³⁷ Goo ku ra maa tam kpam doke gɔnan bɔɔ tɔkɔnu sɔɔ. U n kua mɛ, tam kpam mɛ, mu koo bɔɔnu kurasia kpa mu yari, kpa bɔɔnu nu sankira.

³⁸ Adama ba ñ koo ko ba kun tam kpam doke bɔɔ kpaanu sɔɔ.

³⁹ Goo sari wi u ko n tam kpam kī, sanam mɛ u tam gurum nɔra, domi u koo gere u nɛɛ, gurum ka nùn nɛrena.

6*Tɔɔ wɛrarugirun gari**(I maa mɛerio Mateu 12:1-8, Maaku 2:23-28)*

¹ Tɔɔ wɛrarugiru garu sɔɔ Yesu u alikama gbaaru garu sarɔ, ma win bwāaba alikama wɔkamɔ, ba sunkumɔ ka nɔma, ba temmɔ.

² Falisi gabu ba bu bikia ba nɛɛ, mban sɔna i mɔ ye wooda ya nɛɛ bu ku ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

³ Yesu u bu bikia u nɛɛ, i ñ gara tirerɔ ye Dafidi u kua sanam mɛ gɔɔra wi ka win bwāabu mɔ?

⁴ U Gusunɔn diru dua ma u pɛɛ sua ye ba Gusunɔ yiiye, u ye di ma u win bwāabu wɛ. Adama besɛn wooda ya yina goo u ye di ma n kun mɔ yāku kowobu.

⁵ Ma u nɛɛ, i de i n yɛ ma Tɔnun Biiwa u tɔɔ wɛrarugiru kua.

*Durɔ win nɔm geu ga gu**(I maa mɛerio Mateu 12:9-14, Maaku 3:1-6)*

⁶ Ye n kpam kua tɔɔ wɛrarugiru garu, u dua mennɔ yerɔ u Gusunɔn garin keu sɔɔsimɔ. N deema durɔ goo wāa mi win nɔm geu ga gu.

⁷ Wooda yɛrobu ka Falisiba ba swaa kasu bu ka Yesu durum mani. Yen sɔna ba nùn mɛɛra bu ka wa ù n koo goo bekie tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

⁸ Adama u ben bwisikunu yɛ, ma u durɔ wi sɔɔwa win nɔmu ga gu mi u nɛɛ, a seewo a yɔra bu nun wa.

Ma u seewa u yɔra.

⁹ Ma Yesu u nɛɛ, na bɛɛ bikiamɔ, gea ka kɔsa, yen yerà n weenɛ bu ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ. Bu tɔnu faaba ko? Nge bu nùn go.

¹⁰ Yera u be kpuro mɛɛra u ka sikerena, ma u durɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, a wunen nɔmu demio.

Ye u gu demia, ma ga bekura.

¹¹ Ma ba mɔru besira ma ba wesianamɔ ye ba koo Yesu kua.

*Yesu u bwāabu wɔkura yiru**gɔsa**(I maa mɛerio Mateu 10:1-4, Maaku 3:13-19)*

12 Sḥo mee te sḥo, Yesu u da guuru wḥllḥ u ka kanaru ko. Ma u Gusunḥ kana wḥku giriru.

13 Ye yam sḥara u win bwāabu menna, ma u tḥnu wḥkura yiru gḥsa be sḥo, u bu yḥsiru kḥ gḥrobu.

14 Tḥn ben yḥsa wee, Simḥḥ wi u yḥsiru kḥ Piεε, ka Andere win wḥnḥ, ka Yakḥbu ka Yohanu ka Filipu ka Baatelemi

15 ka Mateu ka Tomaa ka Yakḥbu Alufen bii, ka Simḥḥ wi u win tem gari kḥ,

16 ka Yudasī Yakḥbun bii, ka Yudasī Isikariḥtu wi u tḥmbu Yesu nḥmu sḥndia.

Bekiabu ka keu sḥḥsibu

(Imaa mεεrio Mateu 4:23-25)

17 Ma u sara ka be, u yḥra tem teεra gaa sḥḥ mi win bwāa dabiru ka tḥn wḥru guna wāa, be ba na saa Yudean di kpuro ka Yerusalemun di, ka Tiri ka Sidonin di, wuu si su wāa nim wḥkun bera gia.

18 Ba na win mi bu ka win gari nḥ kpa u ka bu bekiā ben baranu sḥḥn di. Be ba wεεkunū mḥ nu bu toorimḥ, ba maa bekura.

19 Tḥn be kpuro ba kḥ bu nḥn baba domi win dam mu sḥmburu mḥ, mu bu bekiāmḥ kpuro.

Doo nḥru ka nḥni swāaru

(Imaa mεεrio Mateu 5:1-12)

20 Yera Yesu u win nḥni sua u win bwāabu mεεra u nεε, Doo nḥrugiba beε sāarobu domi beεya i ko n wāa mi Gusunḥ u bandu swḥi.

21 Doo nḥrugiba beε be gḥḥra mḥ tḥ, domi i ko ra debu.

Doo nḥrugiba beε be i sumḥ tḥ, domi i ko ra yḥε.

22 Doo nḥrugiba beε, tḥmbu bḥ n beε tusa, ma ba beε gira ben min di, ma ba beε wḥmmḥ, ma ba beεn yḥsiru gḥsia gāa kḥsunu Tḥnun Biin sḥ.

23 Nge mεya ben baababa ba Gusunḥn sḥmḥbu kua. Adama beε, i gḥru doru dḥma te, i yḥḥkuo ka nuku dobu, domi ka gem ba beε are yiye yi kpā Gusunḥ wḥllḥ.

24 Nḥni swāarugiba beε maa gobigibu, domi i beεn nuku yεmiabu wa kḥ.

25 Nḥni swāarugiba beε be i deba tḥ, domi gḥḥru ta koo beε ko.

Nḥni swāarugiba beε be i yḥεmḥ tḥ, domi i ko ra nukuru sankira kpa i swḥ.

26 Nḥni swāarugiba beε, tḥmbu kpuro bḥ n beεn gea gerumḥ. Domi mεya ben baababa ba sḥmḥ weesugibu kua.

Kḥru yiberεban sḥ

(Imaa mεεrio Mateu 5:38-48, 7:12a)

27 Adama nε na beε sḥḥmḥ, beε be i man swaa daki, i beεn yiberεba kḥru sḥḥsio, i bu gea kuo be ba beε tusa.

28 I bu domaru kuo be ba beε bḥrusimḥ, i bu kanaru kuo be ba beε kḥsa kuammε.

29 Goo ḥ n nun baa teeru so, a maa nḥn tensim tḥiyḥ, wi u maa wunεn yabe bakaru sua, a ku nḥn yinari u kpam wunεn yabe piibu sua.

30 Wi u nun gāanu kana, a nḥn kḥεyḥ, goo ḥ n maa nun wunεn gāanu suari, a ku maa nu bikia.

31 Ye i kḥ tḥmbu bu beε kua, i bu ye kuo beεn tii.

32 I n bu kḥ be ba beε kḥ, siara birà i mḥ. Baa kḥsan kowobun tii ba ra n ben kḥnasibu kḥ.

33 I n maa bu gea kua be ba beε gea kua, siara birà i mḥ. Mεya kḥsan kowobun tii ba ra ko.

³⁴ In bu bøkura bèn mi i kòsire yīiyò, siara birà i mǎ. Kòsan kowobun tii ba ra bøkuranewa, bu ka kòsiana.

³⁵ Adama i bēen yiberēba kīru sōsio, i bu gea kuo, i maa bu bøkuro i kun kòsire yīiyò, bēen are yi ko n kpā, i ko n maa sāa Wòrukoon bibu, domi win tii u ra guturuba ka tòn kòsobu òrom sōsì.

³⁶ I de i n wònwòndu mǎ nge mē bēen Baaba u wònwòndu mǎ.

I kun da n tǎmbu sirimǎ

(I maa mēerio Mateu 7:1-5)

³⁷ I kun da n tǎmbu sirimǎ, Gusunǎ u ò maa ka bēe sirimǎ. I kun da n tǎmbu taarē wēmǎ, Gusunǎ u ò maa bēe taarē wēmǎ. I suuru koowo, Gusunǎ koo maa bēe suuru kua.

³⁸ I kēeyo, Gusunǎ koo maa bēe kē. Yīrutii bakaru sòra u koo bēe kēru kē, te u taasi u sire u yibia ka nòwò, kpa u bēe wisia bēen bòrò. Domi yīrutii te i ka gabu yīrua, teya Gusunǎ koo ka bēe yīrua.

³⁹ U maa bu mǎndu garu kua u nēe, wòko u koo kpī u wòkosi swaa gbiiya? Be yiru sannu ba ò koo wòru wòri?

⁴⁰ Bò u ku ra win yinni kere, adama bò baawure wi u sòsiru gia u kpa, u koo ka win yinni weena.

⁴¹ Mban sǎna a yakò mēerimǎ wunen kpaasin nǎnu sò, ma a ò dǎa bīru laakari mò te ta wǎa wunen tiin nǎnu.

⁴² Amǎna kaa ka kpī a wunen kpaasi sǎ u de a nùn yakò wuna ge ga wǎa win nǎnu sò, ma a ò dǎa bīru waamǎ te ta wǎa wunen tiin nǎnu. Murafiti wune, a gina dǎa bīru wunǎ te ta wǎa wunen nǎnu yen biru kaa yam wa a ka yakò wuna ge ga wǎa wunen kpaasin nǎnu sò.

Dǎru ka ten binu

(I maa mēerio Mateu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ Dǎa geeru ta ku ra bii kòsunu ma. Meya maa dǎa kòsuru ta ò bii geenu marumǎ.

⁴⁴ Dòmì dǎru baatere, ten binun diya ba ra tu gie. Ba ku ra gandun binu sǎri sǎka wǎllò, meya maa ba ku ra bereru sǎri awīi wǎllò.

⁴⁵ Tòn geo u ra gǎa geenu yarewa gǎa geenu sǎon di ni nu berua win gǎru. Tòn kòso maa gǎa kòsunu yaramǎ gǎa kòsunu sǎon di ni nu berua win gǎru. Domi ye ya yiba tunon gǎru ya yarimǎ, yeya nǎo ga ra gere.

Dinu yiru

(I maa mēerio Mateu 7:24-27)

⁴⁶ Mban sǎna i man sokumò Yinni Yinni, ma i kun mò ye na bēe sǎomǎ.

⁴⁷ Baawure wi u na nen mi ma u nen gari nǎomǎ ma u yi mem nǎowamme, kon bēe sǎosi wi u ka weene.

⁴⁸ U ka durǎ goo weene wi u diru banimǎ, ma u gba n duku u kperu girari u sere kpēkpēku sura. Ma nim yibura na, ma nim tora ya dii te swee, adama ya ò kpīa ya dii te wuke yèn sǎ ta bana wǎ.

⁴⁹ Adama wi u nua, ma u kun kue, u sǎawa nge durǎ goo wi u diru banimǎ tem dira wǎllò, ma u kun kpēkpēku sure. Nim tora ya dii te swee. Yande ta wòra, ma ten wòrumaa kpēa.

7

Yesu u tabu sunǎ goon yoo

bekia

(I maa mēerio Mateu 8:5-13)

¹ Ye Yesu u gari yi kpuro tumbu sɔɔwa u kpa, u da Kapenamɔ.

² Tabu sunɔ goo wāa mi u yoo mɔ, wi u kī gem gem. Yoo wiya u barɔ sere u wasikira.

³ Ye tɔnwero wi, u Yesun labaari nua, yeya u nùn Yuuban guro gurobu gabu goria bu nùn suuru kana u na u win yoo beki.

⁴ Ye ba tura Yesun mi ba nùn suuru kana gem gem ba nɛɛ, n tura a durɔ wi ye kua

⁵ domi u bɛsɛn bweseru kī. Wiya maa sun bɛsɛn mennɔ yeru bania.

⁶ Ma Yesu u ka bu swaa wəri. Ye u yenu ge turuku kua yera tabu sunɔ wi, u win bərəba gora bu Yesu sɔ u ku tii gɔngɛre ko, domi wi kun be tura u du win yenuɔ.

⁷ Yen sɔna u n tii garisi goo wi u koo ka tii da Yesun mi. Adama u be gesi gari geruo, win yoo u koo beki.

⁸ Domi wi, u gabu wiru kpɔiyɛ, u maa tabu kowobu mɔ be u kpere. U n turo sɔɔwa u doo, u ra n dɔɔwa. U n maa ben goo sɔɔwa u na, u ra n sisiwa. U n win yoo sɔɔwa u yeni koowo, u ra n maa ye mɔwa.

⁹ Ye Yesu u gari yi nua biti ya nùn mwa, ma u sira u tumbu sɔɔwa be ba nùn swi u nɛɛ, na n gina naane doke baka binin bweseru waare, baa Isireliba sɔɔ.

¹⁰ Ye goro be, ba gɔsira yenuɔ ba deema yoo wi, u bwāa dora.

Yesu u gɔmini goon bii seesia

¹¹ Yen sisiru Yesu da wuu gagun mi, ge ba ra soku Nayini. Win bwāabu ka maa tɔn wɔru guna nùn swi.

¹² Saa ye u wuu gen gbārurun kɔnnɔ turuku kua, u wa ba aluwaasi goon goru sɔɔwa ba ka yariɔ bu sike. U sɔawa win mɛron bii teere te u mɔ. Win mɛro maa, gɔminiwa. Wuugibu dabira wāa ka wi.

¹³ Ye Yinni u kurɔ wi wa win wɔnwɔnda nùn mwa, ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku swi.

¹⁴ Yera u susi u goo ten kpakororu baba. Be ba tu sɔɔwa ba yɔra. Ma u nɛɛ, aluwaasi wunɛ, na nun sɔɔmɔ, a seewo.

¹⁵ Ma goo te, ta seewa ta sina ta gari gerumɔ. Ma Yesu nùn win mɛro wesia.

¹⁶ Bɛrum be kpuro mwa, ma ba Gusunɔ siaramɔ ba gerumɔ ba mɔ, Gusunɔn sɔmɔ dangiiwa u bu kurema. Gusunɔwa u win tumbu naawa.

¹⁷ Yesun labaari ye, ya yabi Yudea kpuro sɔɔ ka maa yen beri kpuro.

Yohanu Batɛmu kowon

gɔrobu

(I maa mɛerio Mateu 11:2-19)

¹⁸ Yohanun bwāaba nùn ye kpuron labaari sɔɔwa. Ma u win bwāa ben yiru soka,

¹⁹ u bu gora Yesun mi bu nùn bikia, wiya wi u sisi? Nge ba n kpao mara.

²⁰ Ye durɔ be, ba tura win mi, ba nɛɛ, Yohanu Batɛmu kowowa sun gɔrima wunɛn mi su bikia, wuna wi u sisi? Nge sa n kpao mara.

²¹ Saa ye sɔɔ, u tɔn dabirun baranu ka ben alebu beki, ma u ben wɛrɛkunu gira, u maa wɔko dabinu yam waasia.

²² Ma u bu wisa u nɛɛ, i doo i Yohanu tusia ye i wa ka ye i nua. Wɔkoba yam waamɔ, yemɔba siimɔ, be ba bara disigiru barɔ ba bekuramɔ ba dɛeramɔ, sosobu ba gari nɔmɔ, ba gɔribu seeyamɔ, ma ba s̄arobu Labaari gean waasu mɔ.

²³ Doo nɔrugiiwa baawure win naane ya yɔ dim dim nɛ sɔɔ.

24 Ye Yohanun gɔroba s̄a, ma u tɔn dabinu Yohanun gari s̄ɔɔbu wɔri. U bu bikia u nɛɛ, mba i mɛɛrim da gɔburɔ. Yakɔ ge woo ga toorimɔ?

25 Durɔ wi u yāa bɛɛɛginu sebua? Wee, be ba yāa gobiginu sebua ma ba wāaru dimɔ dukia s̄ɔɔ, beya ba wāa sina kpaano.

26 N n mɛn na, mba i mɛɛrim da. Gusunɔn s̄ɔmɔ goo? Mɛya na bɛɛ s̄ɔmɔ yēro mam Gusunɔn s̄ɔmɔ kere mi n tɔma.

27 Domi Yohanu wiya win gari ba yorua ba nɛɛ,
 “N wee, na nɛn gɔro gɔra wunɛn wuswaaɔ wi u koo nun gbiiya u wunɛn swaa s̄ɔmɛ.”

28 Na bɛɛ s̄ɔmɔ ma be tɔn kurɔba mara s̄ɔɔ, goo kun Yohanu kere, adama wi u yākabu bo Gusunɔn bandu s̄ɔɔ, u Yohanu kere.

29 Ye ba ye nua, tambu kpuro ka gbere mwaɔbu sannu ba Gusunɔ gem wē, domi beya Yohanu u raa batemu kua.

30 Adama Falisiba ka wooda yērobu ba n̄ daa wure Yohanu u bu batemu ko. Nge mɛya ba ka yina ye Gusunɔ u ḡru doke u bu kua.

31 Ma Yinni u bikia u nɛɛ, mba kon ka t̄ɛn tambu weesina. Mba ba ka weenɛ.

32 Ba s̄aawa nge bibu be ba s̄ɔ yaburɔ, ba sokunamɔ ba m̄ɔ, sa bɛɛ guuru soowa ma i n̄ yawa. Sa bɛɛ ḡɔ womu kua, i n̄ maa swī.

33 Domi Yohanu Batemu kowo u na, u n̄ dīanu dimɔ, u n̄ maa tam n̄ɔrumɔ, ma i nɛɛ, u wɛɛkunu m̄ɔ.

34 Tɔnun Bii u na, u dimɔ u n̄ɔrumɔ, ma i gerumɔ u s̄aa dim kīro ka tam n̄ɔro, gbere mwaɔbu ka k̄s̄an kowobun b̄ɔɔ.

35 Ka mɛ, Gusunɔn bwisi yi ra tii s̄ɔs̄i bwisi gee be ba yi wuran mi.

Yesu dimɔ Falisi goon yenuɔ

36 Falisi goo wi ba m̄ɔ Simɔɔ u Yesu dim soka. Ma Yesu u dua win dirɔ u sina u ka di.

37 Kurɔ tanɔ goo wāa wuu mi. Ye u nua ma Yesu u dimɔ Falisi win yenuɔ, yera u ka too buraru na te ta turare yiba.

38 U ȳra Yesun biruɔ win naasu gia u sumɔ. Ma win ȳresu naa si waaya, ma u su sunkumɔ ka win seri, u su s̄ɔsumɔ, ma u su turare ye wisi.

39 Falisi wi u Yesu dim soka, ye u wa mɛ, u gerua win ḡruɔ u nɛɛ, durɔ wi, ù n Gusunɔn s̄ɔmɔn na, u ko n yē kurɔ weren bwesera wi u n̄n babamɔ, domi kurɔ tanɔwa.

40 Ma Yesu u nɛɛ, Simɔɔ, na gari gee m̄ɔ yi kon nun s̄ɔ.

Ma Simɔɔ u nɛɛ, yinni, a geruo.

41 Ma Yesu u nɛɛ, durɔ goo wāa win dibu tambu yiru ba neni. Turo neni sii geesun gobi nɛɛra wunɔbu (500), turo maa weeraakuru.

42 Ye ba n̄ gāanu wa bu k̄sia, ma u be yiru kpuro suuru kua. Tē be yiru ye s̄ɔɔ, wara koo n̄n kīa n kere.

43 Simɔɔ u nɛɛ, na tamaa wi ba suuru kua n kere.

Ma Yesu u n̄n s̄ɔɔwa u nɛɛ, gema a gerua.

44 Yera u s̄ira kurɔ win mi gia ma u Simɔɔ bikia u nɛɛ, a kurɔ wi wa? Ye na dua wunɛn yenuɔ a n̄ man nim k̄a n ka nɛn k̄ori kpakia, adama kurɔ wini u nɛn naasu waaya ka win ȳresu, ma u su sunka ka win seri.

45 A n̄ man tɔburu ka s̄s̄subu, adama kurɔ wini, min di na dua, u n̄ nɛn naasu s̄s̄sum deri.

46 A n̄ gum wisi nɛn wiru w̄llɔ, adama kurɔ wini u turare wisi nɛn naasɔ.

47 Yen s̄ɔ, na nun s̄ɔmɔ ma kurɔ win durum baka ye, ba n̄n ye suuru kua. Yeya n dera win kīra kp̄ɛa. Adama wi ba fiiko suuru kua, u ra n kīwa fiiko.

48 Ma u kurɔ wi s̄ɔɔwa u nɛɛ, ba nun wunɛn durum suuru kua.

⁴⁹ Be ba sō ba dimō ka wi, ba bikianamō, wara wini wi baa tōmbun durum u mam suuru mō.

⁵⁰ Ma u kurō wi sōwā u nē, wunēn naanē dokebu nun faaba kua. A doo ka alafia.

8

Tōn kurō be ba Yesu swī

¹ Yen biru Yesu u wuu marosu ka baru kpaanu da da, u waasu mō u Gusunōn bandun labaari gea kparamō. Ma bwāabu wōkura yiru ye, ya wāa ka wi,

² ka maa kurōbu gabu bēn wērekunu ba gira, ka gabu be ba bekia ben baranu sōn di. Beya Maari wi ba sokumō Madalagii, wīn min di wērekunu nōba yiru nu doona,

³ ka Yoana wi u sāa Kusa, Herodun sōm kowobun wirugiin kurō, ka Susana ka sere gabu dabiru. Kurō beya ba bu nōarimō ka ben tiin ye ba mō.

Dīa bwese yēkon gari

(I maa mēerio Mateu 13:1-9, Maaku 4:1-9)

⁴ Tōn dabinu na saa wusu dabinun di ba mēnna Yesun mi. Yera u bu mōndu kua u nē,

⁵ durō goo yara u ka dīa bweseru yēka. Nge mē u yēkamō sukum wōri swaa baarō, ma ba taaka, ma gunōsu gōsa su dī.

⁶ Sukum gam maa wōri kpee saara wōllō. Sanam mē mu kpiima, mu gbera yēn sō tem yendu sari mi.

⁷ Sukum gam kpm wōri sākin suunu sō, ma sāki ka mu kpēa sannu, ma yi mu sēkene yi go.

⁸ Sukum gam maa kpm wōri tem gem sō, ma mu kpia mu binu mara wunōm wunōm. Ye u gerua mē u kpa, u nōogiru sua u nē, wi u swaa mō u ka nō, u nōwō.

Mōnnun asansi

(I maa mēerio Mateu 13:10-17, Maaku 4:10-12)

⁹ Ma win bwāaba nūn bikia ba nē, mba mōn ten tubusianu.

¹⁰ U nē, bēeya ba wē i ka Gusunōn bandun asiri gia, adama ba gabu gari yi sōmō ka mōnnu, “kpa bu ka mēeri ba kun wa, bā n maa nua, kpa n ku bu yeeri.”

Mōn ten tubusianu

(I maa mēerio Mateu 13:18-23, Maaku 4:13-20)

¹¹ Yesu u nē, yeniwa mōn ten tubusianu. Gusunōn gariya ba yēkamō.

¹² Swaa baaru ta sāawa nge tōn be ba ra yi nō, kpa Setam yu na yu yi wuna ben gōrun di bu ku raa ka naanē doke kpa bu faaba wa.

¹³ Kpee saara ya sāawa nge tōn be ba ra gari yi mwē ka nuku dobu sanam mē ba yi nōmō, adama ba n gbini mō. Ba ra naanē dokewa saa fiiko sō, kpa bu biru wura laakari mēeribun sanam.

¹⁴ Tem mi sāki wāa mu sāawa nge tōn be ba ra yi nō, adama nge mē ba dō, wururabu ka dukia ka handunian dobu ra yi sēke yi go, ben binu ku ra ye.

¹⁵ Tem gem mu maa sāawa nge tōn be ba ra gari yi ba nua nēnē ben gōru geu sō ka nuku tia, ma ba binu marumō ka temanabu.

Fitilan mōndu

(I maa mēerio Maaku 4:21-25)

¹⁶ Yesu kpm nē, goo sari wi u ra fitila mēni kpa u gu wekeru wukiri, n kun mē u gu doke kpin yerun kōkōrō. Adama u ra gu sōndiwa dabu wōllō, kpa be ba dumō ba n ka yam bururam waamō.

17 Domi gāanu sari ni ba berua ma nu n̄ koo tera, meya gāanu maa sari ni ba kua asiri s̄o ma nu n̄ koo giara kpa nu s̄osira batuma s̄o.

18 Yen s̄o, i n̄ laakari s̄a nge me i n̄oom̄o. Domi baawure wi u m̄o, wiya ba koo wē. Baawure wi u kun maa m̄o, ba koo n̄n mwaari ye u tamaa u m̄o.

Ber̄a ba s̄a Yesun w̄n̄obu

ka win m̄ero

(I maa m̄erio Mateu 12:46-50, Maaku 3:31-35)

19 Yesun w̄n̄obu ka win m̄ero ba na win mi, adama ba kpana bu n̄n susi t̄n̄ dabinun s̄o.

20 Ba n̄n s̄o wa ma win w̄n̄obu ka win m̄ero ba ȳo t̄o w̄o ba k̄i bu n̄n wa.

21 Adama u bu s̄o wa u n̄e, be ba Gusun̄n gari swaa daki, ma ba yi m̄em n̄o wamm̄e beya ba s̄a win w̄n̄obu ka win m̄ero.

Yesu u nim kurenu marisia

(I maa m̄erio Mateu 8:23-27, Maaku 4:35-41)

22 S̄o teeru Yesu dua goo nimkuu s̄o ka win bw̄abu, ma u bu s̄o wa u n̄e, i de su t̄obura daa burerun guru gīo.

Ma ba goo wuka ba doona.

23 Sanam me ba d̄o, u dweeya. Yera woo b̄k̄o ga seewa daa bure te s̄o, ma goo ga nim yibu. Ba w̄a kari s̄o.

24 Ba n̄n susi ma ba n̄n yamia ba n̄e, Yinni, Yinni, sa kam kobu d̄o.

Ye u yanda u woo ka nim kurenu gerusi. Ma n̄ sure ma n̄ mari s̄o s̄o.

25 Ma Yesu u bu bikia u n̄e, ma s̄o ra i b̄e n̄ naane doke.

Berum bu mwa ka biti, ma ba bikianam̄o, dur̄o weren bwesera wini wi baa woo ka nim u n̄ wooda wē, n̄ da n̄n m̄em n̄o w̄e.

Yesu u wer̄ekunugii bekīa

(I maa m̄erio Mateu 8:28-34, Maaku 5:1-20)

26 Ma ba Gadar̄an tem tura me n̄ ka Galile wuswaa kisine.

27-29 Ye u sara tem̄o u dur̄o goo wa u wee wuu gian di u ka n̄n yinna. Dur̄o wi, u wer̄ekunu m̄o. N̄n dabira nu ra n̄n seeri. Ba ra n̄n b̄oke ka ȳoni n̄oma ka naas̄o kpa ba n̄ n̄n k̄su. Adama u ra b̄okubu kpuro kasuku kpa wer̄eku ni, nu ka n̄n da gbabur̄o. Terera u ra n̄ w̄a saa t̄ebun di, u ku ra sine yen̄u, ma n̄ kun sikāo. Yera Yesu u wer̄eku ni wooda wē nu doona dur̄o win min di.

Ye dur̄o wi, u Yesu wa u wura takana u w̄ruma win wuswaa ma u n̄o giru sua w̄ll̄o u n̄e, m̄ba n̄ sun m̄enne n̄e ka wune Yesu W̄rukoon Bii. Na nun kanam̄o a ku man t̄ya ko.

30 Ma Yesu u n̄n bikia u n̄e, am̄ona wunen ȳisiru. Ma u wisa u n̄e, N̄r̄obu, domi u wer̄eku dabinu m̄o.

31 Ma wer̄eku ni, nu Yesu suuru kana nu n̄e, u ku de nu da w̄ru b̄k̄o * s̄o.

32 N̄ deema kurus̄o wuu bakaru gara w̄a ta dim̄o guuru w̄ll̄o. Ma wer̄eku ni, nu Yesu suuru kana nu n̄e, u de nu da kurus̄o ni s̄o. Ma u nu ȳll̄a kua.

33 Ma nu dur̄o wi doonari, nu da kurus̄o nin mi. Ma kurus̄o wuu te, ta duki sure daa bureru s̄o ta nim diira.

34 Sanam me be ba nu kpare ba wa ye n̄ koor̄a, ba duki sua. Ba da ba labaari ye ȳēbi wuu mar̄o ka baru kpaan̄o.

35 T̄omba yara bu ka wa ye n̄ koor̄a. Ba da Yesun mi ma ba dur̄o wi deema win min di wer̄ekunu doona, u s̄o Yesun b̄okūo u bekuru wukiri u wura win laakari s̄o, ma berum bu mwa.

* **8:31 w̄ru b̄k̄o** - W̄ru b̄k̄o ge, ga s̄awa Setam w̄a yeru te ta n̄ noru m̄o.

36 Bèn nɔni biru ya koorɔ ba tɔmbu sɔɔwa nge mɛ n kua wɛɛkunugii wi, u ka bɛkura.

37 Gadaran tem girum tɔn be kpuro ba Yesu suuru kana ba nɛɛ, u bu dɛsirario, domi bɛrum bakam bu mwa. Ma u goo nimkuu dua u gɔsira.

38 Durɔ wi, win min di wɛɛkunu doona, u Yesu suuru kana u nɛɛ, u de bu da sannu. Adama Yesu u nùn gɔsia u nɛɛ,

39 u gɔsiro win yɛnuɔ, kpa u kpara kpuro ye Gusunɔ u nùn kua.

Ma u doona u da u kpara wuu ge sɔɔ kpuro ye Yesu nùn kua.

Yarusin bii ka kurɔ

wi u Yesun yaberu baban gari

(I maa mɛrio Mateu 9:18-26, Maaku 5:21-43)

40 Ye Yesu u wurama ma tɔn wɔru ga nùn dam koosia, domi ba raa nùn marawa be kpuro.

41 Wee durɔ goo wi ba ra soku Yarusi, mennɔ yerun wirugii, u da u yiira Yesun wuswaaɔ u nùn suuru kana u na win yɛnuɔ.

42 Domi win bii teere te u mara, ta wasikiramɔ. Bii wi, u sɔawa wɔndia wi u wɔɔ wɔkura yiru mɔ.

Ye u dɔɔ mi, tɔn wɔru ga nùn mɔnsi.

43 N wee, kurɔ goo u wɔa mi, wi u yɛm wību barɔ saa wɔɔ wɔkura yirun di. [U win gobi di kpuro tim nɛmɔbun mi,] ben goo kun maa kpīa u nùn bɛkie.

44 U Yesu susi biruɔ ma u win yaberun swaa bua baba. Yande win yɛm wī bi, bu yōra.

45 Ma Yesu u bikia u nɛɛ, wara man baba.

Ye be kpuro ba sikimɔ, Piɛɛ ka be ba wɔa ka wi, ba nɛɛ, Yinni, n n tɔn wɔruwa ga nun sɛke ga ka sikerɛnɛ? [Ma a bikiamɔ wara nun baba?]

46 Adama Yesu u nɛɛ, goo u man baba, domi na gia ma nɛn dam mu sɔmburu kua.

47 Ye kurɔ wi, u gia ma ba nùn tuburi, yera u na u yiira ka diiribu Yesun wuswaaɔ. Tɔmbu kpuron nɔni biru u gerua yèn sɔ u nùn baba, ka maa mɛ u bɛkura yande.

48 Ma Yesu nùn sɔɔwa u nɛɛ, bii kurɔbu, wunen naanɛ dokebu nun bɛkia, a doo ka alafia.

49 Sanam mɛ u gari mɔ, goo u na u mennɔ yerun wirugii wi sɔɔwa ma win bii u gu kɔ, u ku maa keu koosio gɔngɛɛ ko.

50 Yesu u ye nua, ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku bɛrum ko, a gesi naanɛ dokeo, u koo bɛkura.

51 Ye u tura yɛnu mi, u nɛn dere goo u ka nùn due ma n kun mɔ Piɛɛ ka Yohanu ka Yakɔbu ka bii win tundo ka win mɛro.

52 Be ba wɔa mi kpuro ba sumɔwa ba tii soomɔ bii win sɔ. Adama Yesu u nɛɛ, i ku swī, u nɛn gu, u dɔwa.

53 Ba nùn yaakorɔ wɔri, domi ba yɛ ma u guwa.

54 Ma Yesu u bii win nɔma nɛnuɔ ma u gerua ka dam, wɔndia a seewo.

55 Wɔndia win hunde ya wurama, ma u seewa mii mii. Ma Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu nùn dīanu wɛɛyɔ.

56 Ma biti ya win mɔwɔbu mwa, adama Yesu u bu yiire u nɛɛ, bu ku raa goo sɔ ye n koorɔ.

9

Yesu u bwāabu wākura yiru gōra

(I maa mēerio Mateu 10:5-15, Maaku 6:7-13)

¹ Ma Yesu u win bwāabu wākura yiru soka u mēna u bu dam kā ka yiiko bu ka wērekunu kpuro gira, bu ka maa baranu bekia.

² Ma u bu gōra bu ka ban te Gusunō u koo swīin waasu ko kpa bu barōbu bekia.

³ Ma u bu sōwa u nē, i ku gāanu kusenu ko sanum mē sō, baa dēka n̄ kun mē bōru n̄ kun mē dīanu n̄ kun mē gobi, kpa i ku maa yaberu yiruse nēnē.

⁴ Yēnu gēn mi i sōbia, i sinō mi sere i ka doona wuu gēn min di.

⁵ Wuu mi ba n̄ bē dam koosie, i yario wuu gēn min di, kpa i bēen naasun tua bu kpare nge yīreru te ta bu ben taarē sōsimō.

⁶ Ba seewa ba doona baru kpa kpaaka, ba Labaari gea kparamō ma ba barōbu bekiamō yam kpuro.

Herodun laakari seewa

(I maa mēerio Mateu 14:1-12, Maaku 6:14-29)

⁷ Herodu sunō u nua kpuro ye Yesu u mō, ma ya win laakari burisina. Domi gaba gerumō Yohanuwa wurama gōrin di.

⁸ Gaba maa gerumō Eliwa kurama.

Ma gaba gerumō Gusunōn sōmō yerukobun turowa wurama saa gōrin di.

⁹ Ma Herodu u nē, na dera ba Yohanu wiru bura. Adama wara wini win gari na nōmō menin bweseru.

Ma u kasu u n̄n wa.

Yesu u tōmbu nōrōbun

suba nōabu diisia

(I maa mēerio Mateu 14:13-21, Maaku 6:30-44, Yohanu 6:1-14)

¹⁰ Yesun bwāa be, ba gōra ye wōma ba n̄n saaria kpuro ye ba kua. Ma u bu sua ba tii mēna ba da wuu gagun bera gia ge ba ra soku Bēsaida.

¹¹ Tōn wōru ga gia gee u wāa, ma ga n̄n swīi. U bu dam koosia ma u bu ban te Gusunō u koo swīin gari sōmō, u maa bu bekiamō be ba barō.

¹² Ye sō kpeeyō be wākura yiru ye, ba n̄n susi ma ba nē, a tōn be karo bu da wusō ka baru kpaanō bu kpin yeru kasu ka ye ba koo di, domi gbaburu sōra sa wāa mini.

¹³ Yera Yesu u bu sōwa u nē, i bu dīanu wēeyō bēen tii bu di.

Adama ba nē, pē nōabu ka swēe yiru tōnawa sa mō, ma n̄ kun mō à n̄ kī bēen tii su da su dīanu kasuma tōn be kpuron sō baasi ya.

¹⁴ Tōn be sō, tōn durōbun geera tura nge tōnu nōrōbun suba nōabu (5.000). Ma Yesu u win bwāa be sōwa u nē, i bu sinasio wuu wuuka, weeraakuuubu.

¹⁵ Ma ba kua mē ba be kpuro sinasia.

¹⁶ Yesu u pē nōabu ye sua ka swēe yiru ye, ma u nōni seeya wōlō u Gusunōn domaru bikia, ma u ye murura u bwāa be wē bu tōn dabi te yabua.

¹⁷ Be kpuro ba di ba deba. Ma ba sukum gure birenu wākura yiru sō ye ba di n̄ tiara.

Pīe nē, Yesu u sāawa

wi Gusunō u gōsa

(I maa mēerio Mateu 16:13-19, Maaku 8:27-29)

¹⁸ Sō teeru sanam mē Yesu u kanaru mō bee tia, ka win bwāabu sannu, u bu bikia u nē, wara tōmba gerumō na sāa.

¹⁹ Ba nɛɛ, Yohanu Batemu kowowa. Gaba ra gere, Eliwa, gaba ra maa nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ yerukobun turowa u wurama ɔrin di.

²⁰ Ma u bu bikia u nɛɛ, bɛɛn tii maa ni, wara i gerumɔ na s̄a.

Piɛɛ u nɛɛ, wuna Kirisi wi Gusunɔ u ɔrima.

²¹ Ma u bu nɔɔ goosi bu ku raa goo s̄.

Yesu u win ɔɔ ka win seebun

gari m̄

(Imaa mɛɛrio Mateu 16:20-28, Maaku 8:30-9:1)

²² Yesu u kpam nɛɛ, Tɔnun Bii u n̄ koo ko u kun nɔni s̄ɔre gem gem, kpa guro gurobu bu n̄n yina ka ȳku kowo tɔnwerobu ka wooda ȳrobu, kpa bu n̄n go kpa u sikura s̄ɔ itase.

²³ Ma u be kpuro s̄ɔwa u nɛɛ, goo ù n k̄i u man sw̄i nge b̄ɔ, u win ɔru k̄ru derio, kpa u win tiin d̄a bunanaru sua baadomma, kpa u n man sw̄i.

²⁴ Domi baawure wi u k̄i u win w̄aru di ka win ɔru k̄ru, u koo tu bia. Adama baawure wi u win w̄aru yina n̄n s̄, wiya u koo tu wa ka gem.

²⁵ Arufaani yer̄ t̄nu u m̄, baa ù n handunian ɔ̄anu kpuro wa, ma u tii kam kooia n̄ kun m̄ u win w̄aru bia.

²⁶ Domi baawure wi u n̄n sekuru m̄ ka maa n̄n gari, Tɔnun Bii u koo maa win sekuru ko ù n wurama ka win yiiko ka Baabagia ka w̄llun ɔrado d̄ɛrobugia.

²⁷ Na b̄ɛ s̄ɔmɔ ka gem, gabu ba ȳ mini be ba n̄ gbimɔ bu ka ban te wa te Gusunɔ u koo sw̄i.

Yesun wasi ɔsia

(Imaa mɛɛrio Mateu 17:1-8, Maaku 9:2-8)

²⁸ Ye u gari yi gerua u kpa, yen s̄ɔ nɔba itase u Piɛɛ ka Yohanu ka Yakɔbu sua u ȳɔwa guuru w̄llɔ u wa u ka kanaru ko.

²⁹ Nge m̄ u kanaru m̄ win wuswaa ɔsia tuka, ma win ȳanu burura fem.

³⁰⁻³¹ N wee t̄mbu yiru, M̄wisi ka Eli, ba kurama ka w̄llun ɔrima ba ka n̄n win doonarun gari m̄ te u koo doona Yerusalemun di.

³² Piɛɛ ka win kpaasibu ben wasi bunia ka dom, adama ba dom kparura ma ba Yesun yiikon ɔrima wa ka t̄n be yiru be ba ȳ ka wi.

³³ Nge m̄ t̄n be, ba Yesu d̄s̄irarim̄, Piɛɛ n̄n s̄ɔwa u nɛɛ, yinni, n w̄a sa n w̄a mini. Su kunu ita ko, teeru wunɛgiru, teeru Mowisigiru, teeru maa Eligiru. Domi u n̄ ȳ ye u gerumɔ.

³⁴ Nge m̄ u gari m̄ m̄sum, bukɔ ga na ga bu wukiri, ma berum bw̄a be mwa ye ba wa m̄sum.

³⁵ Ma nɔɔ gagu ga n̄ɔra bukɔ gen min di ga nɛɛ, winiwa n̄n Bii wi na tii ɔsia, i wigia n̄ɔwɔ.

³⁶ Gari yin biru, Yesu tia wi turo. Bw̄a be, ba ye ba wa mi tii marisi, ba n̄ goo ɔɛ s̄ɔwa s̄ɔ m̄ɛ te s̄ɔ.

Yesu u bii wi w̄ɛku ga w̄asi

b̄kia

(Imaa mɛɛrio Mateu 17:14-18, Maaku 9:14-27)

³⁷ Yen sisiru, sanam m̄ ba sara guuru w̄llun di, t̄n w̄ru guna ya Yesu senn̄ na.

³⁸ Yera t̄n w̄ru gen suunu s̄ɔn di durɔ goo u gb̄ara u nɛɛ, yinni, na nun kanam̄, a n̄n bii durɔbu ge m̄ɛrio, domi u s̄a bii teere te na m̄.

³⁹ Wεreku ga ra nùn sērewa kpa u gbāra suaru sɔɔ, kpa gu nùn bemisia, kpa gu de u n yāatam pakeru mɔ kpa u tii mēera ko, yen biru kpa gu nùn doonari.

⁴⁰ Na wunen bwāabu kana bu gu gīra, adama ba ñ kpīa.

⁴¹ Yesu nεε, tɔn kōso naanε doke sarirugibu, sere saa yerà ko na n ka bεε wāa. Sere domma ko na n ka bεε tεmanε. Ma u durɔ wi sɔɔwa u nεε, a ka wunen bii wi na mini.

⁴² Sanam mε u ka bii wi susiɔ, wεreku ge, ga nùn tem kparana ma ga nùn bemisia. Adama Yesu u gu gerusi u bii wi bekia, ma u nùn win tundo wesia.

⁴³ Ma Gusunɔn sina te, ta tɔn be kpuro maamaaki kua.

Yesu kɔam win gɔɔ

ka win seebun gari mɔ

(I maa mεerio Mateu 17:22-23, Maaku 9:30-32)

Sanam mε baawure u kāsā ka ye Yesu u mɔ, u win bwāabu sɔɔwa u nεε,

⁴⁴ bεε i gari yini swaa dakio sāa sāa. Ba koo Tɔnɔn Bii tɔmbu nɔmu sɔndia.

⁴⁵ Adama win bwāaba kun gari yi tuba, domi ba bu yi berue gina, bu ku ka gia. Ma ba berum mɔ bu ka nùn gari yin yaasi bikia.

Wara gisonkoru bo

(I maa mεerio Mateu 18:1-5, Maaku 9:33-37)

⁴⁶ Sikirinɔ ga dua bwāa ben suunu sɔɔ domi ba kī bu gia be sɔɔ wi u bo.

⁴⁷ Yesu u ben gōrun bwisikunu yē. Yera u bii yākabu sua u yōrasia win bɔkuɔ,

⁴⁸ ma u nεε, baawure wi u bii yākabu geni wura nen yīsirin sɔ, nen tiywa u wura, baawure wi u maa man wura, u wi u man gɔrima wurawa. Domi wi u sāa yākabu bεen suunu sɔɔ, wiya kpuro kere.

Wi u kun ka bεε

yiberε tεeru neni, bεegiiwa

(I maa mεerio Maaku 9:38-40)

⁴⁹ Yohanu u nεε, yinni, sa gɔɔ wa wi u wεrekunu giramɔ ka wunen yīsiru, ma sa nùn yinari yèn sɔ u ñ nun swīi ka bεse sannu.

⁵⁰ Yesu nùn sɔɔwa u nεε, i ku yēro yinari, domi wi u kun ka bεε yiberε tεeru neni, bεegiiwa.

Samarin wuu gagugiba yina

bu Yesu dam koosia

⁵¹ Sanam mε saa ya turuku kooma bu ka nùn sua u da wɔllɔ, u gɔru doke dim dim u Yerusalemu da.

⁵² Ma u sɔmɔbu gabu gbiisia ba da ba dua Samarigibun wuu gagu sɔɔ bu ka nùn ayeru sɔɔru kua.

⁵³ Adama wuu migibu ba ñ nùn dam koosie yèn sɔ ba wa n sāare nge u dɔɔ Yerusalemu gia.

⁵⁴ Ye win bwāa beni Yakɔbu ka Yohanu ba wa mε, ba bikia ba nεε, Yinni, a kī su de dɔɔ u sarama wɔllun di u tɔn be wɔri?

⁵⁵ U bu siire ma u bu gerusi ka dam. [U nεε, i ñ yē ye i bwisikumɔ.

⁵⁶ Domi Tɔnɔn Bii u ñ nε u ka tɔnɔn hunde kam koosia. U nawa u ka ye faaba ko.] Ma ba da wuu gam gia.

Be ba kī bu Yesu swīi

(I maa mεerio Mateu 8:19-22)

⁵⁷ Sanam mε ba siimɔ swaa sɔɔ gɔɔ u nùn sɔɔwa ma u koo nùn swīi baama mi u dɔɔ.

⁵⁸ Yesu nùn sɔ́wá u nɛɛ, sɛmusu bweusu mɔ, gunɔsu maa sokunu mɔ, adama Tɔ́nun Bii u ñ ayeru mɔ mi u koo kpuna.

⁵⁹ U kɔ́pam goo sɔ́wá u nɛɛ, a man swíiyɔ.

Adama yêro u nɛɛ, a de n gina da n nɛn tundo sike.

⁶⁰ Yera Yesu u nùn sɔ́wá u nɛɛ, a derio gɔ́ribu bu ben gɔ́ribu sike, adama wune a doo a Gusunɔ́n bandun Labaari gea nɔ́sia baama.

⁶¹ Ma goo u kɔ́pam nùn sɔ́wá u nɛɛ, Yinni, kon nun swíi adama a de n gina da n nɛgibu nɔ́ kana.

⁶² Yesu u nùn sɔ́wá u nɛɛ, baawure wi u tebo nɔ́mu sɔ́ndi, ma u biru sîira, u ñ maa arufaani gaa mɔ ban te Gusunɔ́ u koo swíi sɔ́.

10

Yesu u bwāabu wata

ka wɔ́kuru gɔ́ra

¹ Yen biru Yinni u kɔ́pam gabu wata ka wɔ́kuru gɔ́sa, ma u bu gɔ́ra yiru yiru win wuswaaɔ wuu maro baagere sɔ́ ka baama mi win tii u gɔ́ru doke u ra da.

² U nɛɛ, ye ya ye bu ka gɛ́ ya kpá, adama be ba gɛ́emɔ ba ñ dabi. Yen sɔ́, i gbee yêro kanɔ́ u kɔ́pam tɔ́mbu mɔ́risiama bu ka gɛ́.

³ N wee na bɛɛ gɔ́riɔ nge yāa binu demakunun suunu sɔ́. I seewo i da.

⁴ I ku ka yansurɔ́ru da ka bɔ́ɔru ka baranu, i ku maa goo tɔ́biri swaaɔ.

⁵ Yenu gɛ́ sɔ́ i dua, i gbiiyo i bu sɔ́ i nɛɛ, Gusunɔ́ u bɛɛ alafia kɛ́.

⁶ Alafiagii ù n wāa mi, bɛɛn alafia ya ko n wāa ka yêro. U kun maa wāa mi, ya koo wurama bɛɛ sɔ́.

⁷ I koowo yenu gen sɔ́bu kpa i n dimɔ́ i n nɔ́rumɔ́ ye ba bɛɛ wɛ́, domi n weene bu sɔ́m kowo win kɔ́siaru wɛ́. I ku ko yenu dabinun sɔ́bu.

⁸ Wuu gɛ́ sɔ́ i dua, ma ba bɛɛ dam koosia, i dio ye ba bɛɛ wɛ́,

⁹ i barɔ́bu bɛ́kio be ba wāa mi, kpa i bu sɔ́ ma Gusunɔ́ u sisi u bandu swíi.

¹⁰ Adama wuu gɛ́ sɔ́ i dua ma ba kun bɛɛ dam koosie, i doo gen yaaraɔ, kpa i nɛɛ,

¹¹ baa ben wuun tua ye ya mani bɛɛn naasɔ́, i bu kparemɔ́, kpa bu ka gia ma Gusunɔ́ u sisi u bandu swíi.

¹² Na bɛɛ sɔ́omɔ́, tɔ́o te sɔ́o, Sodomugia koo ko kpakaka ka sere wuu ge.

Wuu sin tɔ́mba yinamɔ

bu naane doke

(I maa mɛerio Mateu 11:20-24)

¹³ Yesu maa nɛɛ, nɔ́ni swāarugiiwa wune Kɔ́raseni, nɔ́ni swāarugiiwa wune Besaida, domi bā n sɔ́m maamaakigia ye kua Tiri ka Sidoni sɔ́o, ye ba kua bɛɛn suunu sɔ́o, wuu sin tɔ́mbu ba ko n daa gɔ́ru gɔ́sie saa tɛɛbun di, ba n sɔ́ torom sɔ́o ba n saaki sebua nuku sankiranun sɔ́.

¹⁴ Yen sɔ́, siribun sanam sɔ́o, Tiri ka Sidonigia koo ko kpakaka ka sere bɛɛ.

¹⁵ Wune maa Kapenamɔ, a yíiyɔ kaa suara sere wɔ́llɔ́? Aawo, ba koo nun surewa sere gɔ́riɔ.

¹⁶ Ma u win bwāabu sɔ́wá u nɛɛ, wi u bɛɛ swaa daki, nɛna u swaa daki, wi u maa bɛɛ yina, nɛna u yina, wi u maa man yina u maa wi u man gɔ́rima yinawa.

Wata ka wɔ́ku ten wuramaru

¹⁷ Be wata ka wɔ́ku te, ba wurama ka nuku dobu, ma ba nɛɛ, Yinni, sere ka wɛ́rekunɔ́, nu sun wiru kpíiyawa wunen yísirun sɔ́.

18 Ma u bu sɔwɔa u nɛɛ, na Setam wa ya wɔrumamɔ wɔllun di nge guru maakinu.

19 N wee, na bɛɛ yiiko wɛ i ka wɛɛ ka nii ka wɛrɔn dam kpuro taaku, gāanu ganu kun maa kpɛ nu bɛɛ mɛɛra ko.

20 Adama, i ku gɔru dora yɛn sɔ wɛrɛkunu nu bɛɛ wiru kpɛiya, i gɔru doro yɛn sɔ ba bɛɛn yɛsinu yorua wɔllɔ.

Yesun gɔru ga dora

(I maa mɛɛrio Mateu 11:25-27, 13:16-17)

21 Saa tia ye sɔɔ, Yesun gɔru ga dora too ka Hunde Dɛɛron dam, ma u nɛɛ, Baaba, wɔllu ka tem Yinni na nun siara yɛn sɔ a ka yabu ye yɛrugibu ka bwisigibu berua ma a ye bibu sɔɔsi. N wā Baaba, domi mɛya n ka nun naawa wunen kɪru sɔɔ.

22 Nɛn Baaba u man baayere wɛ. Goo sari wi u Bii yɛ ma n kun mɔ Baaba wi. Goo maa sari wi u Baaba wi yɛ ma n kun mɔ Bii wi, ka maa wi Bii wi, u kɪ u Baaba sɔɔsi.

23 Ma u sɪira win bwāabun bera gia u bu sɔwɔa be tɔna u nɛɛ, doo nɔrugiiwa wɪn nɔni waamɔ ye i waamɔ.

24 Domi na bɛɛ sɔɔmɔ Gusunɔn sɔmɔbu ka sinambu dabira ba kɪa bu wa ye i waamɔ tɛ, ba n maa wa. Ba kɪa bu nɔ ye i nɔɔmɔ tɛ, ba n maa nua.

Samarigii wi u tɔn geeru kua

25 N wee, wooda yɛro goo u seewa u ka Yesun laakari mɛɛri ma u nɛɛ, yinni, mba kon ko n ka wāaru te ta ku ra kpe tubi di.

26 Yesu nɔn bikia u nɛɛ, mba ba yorua wooda sɔɔ. Mba a ra gari mi.

27 U wisa u nɛɛ, “Kaa Gusunɔ wunen Yinni kɪa ka wunen gɔru kpuro, ka wunen bwɛra kpuro, ka wunen dam kpuro, ka wunen bwisikunu kpuro, kpa a wunen tɔnusi kɪa nge wunen tii tii.”

28 Yesu nɛɛ, a wisa n dɛnde, a koowo mɛ, kaa n wāaru mɔ.

29 Adama durɔ wi, u kɪ u tii gem wɛ ma u bikia u nɛɛ, wara nɛn tɔnusi.

30 Yesu u nɛɛ, a swaa dakio a nɔ, durɔ goowa u wee Yerusalemun di u dɔɔ Yerikoɔ, ma u wɔri gbɛnɔbun nɔma sɔɔ. Gbɛnɔ be, ba nɔn swaa di, ba nɔn so, ma ba doona ba nɔn deri u wasikiramɔ.

31 N deema ka saabu, yāku kowo goo sarɔ ka swaa ye. U durɔ wi wa ma u sɛɛna u doona.

32 Mɛna maa Lefi goo u tura yam mi. U nɔn wa ma u sɛɛna u doona.

33 Adama Samarigii goo u wuu dɔɔ u tura win bɔkuɔ. Ye u durɔ wi wa win wɔnwɔnda nɔn mwa.

34 U susi ma u gum ka tam wisi win mɛɛran bosu sɔɔ ma u su bɔkua. Yen biru u nɔn sɔndi ye u sɔnin wɔllɔ u ka nɔn da sɔbun sɔbia yerɔ ma u nɔn nɔɔri.

35 Yen sisiru, u gobi sua yi yi ka sɔm kowon sɔɔ yirun gobi nɛ, u yi sɔbia yerun wirugii wɛ ma u nɛɛ, a durɔ wi nɔɔrio. À n maa di n mɛni kera win sɔ, kon nun kɔsia nà n wurama.

36 Ma Yesu nɛɛ, tɔmbu ita ye sɔɔ, ben wara a tamaa u sãa durɔ win tɔnusi wi u wɔri gbɛnɔbun nɔma sɔɔ mi.

37 U nɛɛ, wi u nɔn wɔnwɔndu kua, wiya.

Ma Yesu u nɛɛ, n n mɛn na, a doo kpa a n mɔ mɛ.

Yesu da Maata ka Maarin mi

38 Sanam mɛ ba wāa swaaɔ u wuu gagu dua ma kurɔ goo wi ba ra soku Maata u dera u sɔbia win yenuɔ.

³⁹ Kurɔ wi, u wɔnɔ mɔ wi ba ra soku Maari. Wɔnɔ wi, u sɔ Yinnin bɔkuɔ u win gari swaa daki.

⁴⁰ Adama Maata u ka doo kobu wasire, ma u na u nɛɛ, Yinni n n̄ nun gam s̄aa ye nen wɔnɔ u man s̄oma ye derie nɛ turo? A n̄ kaa de u na u man somi?

⁴¹ Yinni u n̄n wisa u nɛɛ, Maata, Maata, a tii gɔngɛɛ m̄ɔ a tii baasi ḡaa dabinun s̄ɔ.

⁴² Ḡaa teenun bukatawa tɔnu u m̄ɔ. Ḡaa geena Maari u ḡɔsa ni ba n̄ n̄n mwaarimɔ.

11

Kanarun gari

(I maa m̄ɛrio Mateu 6:9-13, 7:7-11)

¹ S̄ɔ teeru Yesu u kanaru m̄ɔ gam ḡum. Saa ye u kpa win bw̄abun turo u nɛɛ, Yinni kpa a sun s̄ɔsi mɛ ba ra kanaru ko, nge mɛ Yohanu u win bw̄abu s̄ɔsi.

² Yesu u bu s̄ɔwa b̄a n kanaru m̄ɔ ba n da nɛɛ, Baaba, a de ba n ȳɛ ma wuna s̄aa Dɛɛro. A na a bandu sw̄ii.

³ A sun besen d̄ianu k̄ɛ t̄ɔru baatere.

⁴ A sun besen toranu suuru kuo domi besen tii sa ra wi u sun torari suuru kue. A ku ka sun da k̄akiribun bera gia.

⁵ U kparam bu s̄ɔwa u nɛɛ, nge mɛ n t̄ɛ w̄aa, besen turo u n b̄ɔɔ m̄ɔ, kpa u da win mi w̄oku suunu s̄ɔɔ u nɛɛ u n̄n p̄ɛɛ ita b̄akuro,

⁶ domi win kpaasibun turowa gam wee, wi kun maa ḡaanu m̄ɔ u n̄n w̄ɛ.

⁷ Saa s̄ɔn di kpa b̄ɔɔ wi, u nɛɛ, u ku n̄n baasi, u k̄ɔnnɔ kenua k̄ɔ, wi ka win bibu ba kp̄i. U n̄ maa kp̄ɛ u se u sere n̄n p̄ɛɛ w̄ɛ.

⁸ Yesu u nɛɛ, na b̄ɛɛ s̄ɔm̄ɔ, baa ù kun seewe u n̄n w̄ɛ b̄ɔɔn̄n s̄ɔ, u koo se u n̄n w̄ɛ ȳɛn bukata u m̄ɔ kpuro win baasibun s̄ɔ.

⁹ Na maa b̄ɛɛ s̄ɔm̄ɔ, i n da bikie, ba koo b̄ɛɛ w̄ɛ. I n da kasu, i ko wa. I n da gambo so, ba koo b̄ɛɛ kenia.

¹⁰ Domi baawure wi u bikiam̄ɔ ba koo n̄n w̄ɛ. Wi u kasu u koo wa. Wi u maa gambo soom̄ɔ, ba koo ȳɛro kenia.

¹¹ B̄ɛɛ s̄ɔɔ, [goon bii ù n̄ n̄n p̄ɛɛ bikia, u koo wura u n̄n kperu w̄ɛ?] N kun mɛ ù n̄ sw̄aa bikia, u koo n̄n waa w̄ɛ?

¹² N kun mɛ ù n̄ s̄ɛɛru bikia, u koo n̄n nia w̄ɛ?

¹³ B̄ɛɛ be i s̄aa t̄ɔn k̄s̄obu, ma i ȳɛ nge mɛ ba ra bibu k̄ɛɛ geenu w̄ɛ, besen Baaba w̄ɔllugii u n̄ koo be ba n̄n kanam̄ɔ Hunde Dɛɛro w̄ɛ?

Yesu ka tii yinamɔ

(I maa m̄ɛrio Mateu 12:22-30, Maaku 3:20-27)

¹⁴ Yesu u w̄ɛɛku gira ge ga t̄ɔnu goo soso kua. Sanam mɛ w̄ɛɛku ge, ga doona, soso wi, u gari gerubu w̄ari, ma t̄ɔn w̄ɔru ga biti soora.

¹⁵ Adama gaba nɛɛ, w̄ɛɛkunun sunɔ Beseburu, win dama u ka w̄ɛɛkunu giram̄ɔ.

¹⁶ Gaba k̄i bu win laakari m̄ɛri, ma ba n̄n bikia u s̄ɔm maamaakigiru ko u ka s̄ɔsi ma win yiiko ya weewa w̄ɔllun di.

¹⁷ Yesu u ben bwisikunu ȳɛ, yera u nɛɛ, bandu baatere t̄ɛn t̄ɔmbu ba tabu m̄ɔ ben tii tiinɛ s̄ɔɔ, ban te, ta koo kowa bansu kpa ten yenusu su w̄ɔruku.

¹⁸ M̄ɛya maa Setam ȳa n ka yen tii tabu m̄ɔ, am̄ɔna yen banda koo ka ȳɔra. Domi i nɛɛ, Beseburun dama na ka w̄ɛɛkunu giram̄ɔ.

¹⁹ Nε, nà n wεrεkunu giramō ka Beseburun dam, waran dama bεεn bwāabu ba ka ni giramō. Ben tiiwa ba koo sōsi ma i tora.

²⁰ Adama n̄ n ka Gusun̄n dam na, na wεrεkunu giramō, ka gem ban te Gusun̄ u swī, ta bεε naawa.

²¹ Sanam mε durō damgii wi u tabu yānu mō u win yenu kōsu win dukia ko n wāawa alafia sō.

²² Adama goo wi u n̄n dam kere, ù n na u n̄n w̄ari u kamia, u koo win tabu yānu kpuro gura ni u naane sāa kpa u win dukia gabu b̄onu kua.

²³ Wi u kun sāa negii u ka man yibere t̄εru neniwa, wi u ku ra maa gāanu m̄enne ka nε sannu, u ra ni yarinasiewa.

*Wεrεkunun wuramaru
(I maa m̄εerio Mateu 12:43-45)*

²⁴ Yesu maa nεε, wεrεkunu n̄ n doona t̄onun min di, nu ra n b̄osuwa mi gāanu ku ra kpi nu n w̄εra yeru kasu nu n bie. Yera nu ra nεε, nu koo ḡsira n̄n wāa yerō m̄in di nu raa doona.

²⁵ Nu ra wuramε kpa nu deema ta kurare ta s̄onde.

²⁶ Kpa nu da nu ganu n̄ōba yiru kasuma ni nu ni k̄suru kere, kpa nu du ȳero sō nu n wāa mi. Saa ye, ȳero win wāa gbiikuru ta koo sāaya ka sere dākuru.

Nuku doo geebu

²⁷ Sanam mε Yesu u gari gerumō m̄esum, t̄on w̄orun suunu s̄on di kurō goo u n̄ōguru sua u nεε, doo n̄ōrugiiwa wi u wunen gura sua, ma a win bwāa n̄ra.

²⁸ Ma Yesu u nεε, n san̄ a gere, doo n̄ōrugiba be ba Gusun̄n gari swaa dakimō, ma ba yi n̄enum.

*T̄omba ȳireru bikia
(I maa m̄εerio Mateu 12:38-42)*

²⁹ Sanam mε t̄on w̄oru ga m̄ennamō yera Yesu u nεε, t̄en t̄ambu t̄on k̄soba. Ba ȳireru bikiamō adama ȳireru garu maa sari te ba koo bu sōsi ma n kun mō Gusun̄n s̄omō Yonasiguru.

³⁰ Domi nge mε Yonasi u kua ȳireru Ninifugibun s̄, m̄eya maa T̄onun Bii, u koo ko ȳireru t̄en t̄ambun s̄.

³¹ Siribun sanam sō Seban tem t̄on kurō sunō u koo t̄en t̄ambu seesi u bu taare w̄ε, ȳen s̄ u na saa tem n̄orun di u ka Salom̄on bwisin gari n̄. T̄ε n wee, gāanu wāa mini ni nu Salom̄o kere.

³² Siribun sanam sō Ninifugibu ba koo t̄en t̄ambu seesi bu bu taare w̄ε ye ba ka ḡru ḡsia Yonasin waasun s̄. Ma t̄ε n wee, gāanu wāa mini ni nu Yonasi kere.

*Wasin fitila
(I maa m̄εerio Mateu 5:15, 6:22-23)*

³³ Yesu maa nεε, goo ku ra fitila m̄eni kpa u gu bere, n̄ kun mε u kaaru wukiri, adama ba ra gu s̄ondiwa dabu w̄ollō, kpa be ba dumō ba n ka yam bururam waamō.

³⁴ Wunen n̄niya yi wunen wasin fitila. Wunen n̄ni yi n alafia mō, wunen wasi kpurowa yi yam bururam mō. Adama yi kun bwāa do, wunen wasi yi n̄ yam bururam wasi.

³⁵ Yen s̄, a laakari koowo yam bururam mε mu wāa wunε sō mu ku raa ko yam w̄okuru.

³⁶Wunen wasi kpuro yì n yam dɛɛram mə, ma yin gam kun wāa yam wōkuru sɔɔ, yi kpurowa yi ko n dɛɛre nge sanam mɛ fitila ga nun yam bururasie ga ballimɔ.

Yesu u Falisiba ka wooda yērobu

ben toranu sɔɔwa

(Imaa mɛɛrio Mateu 23:1-36, Maaku 12:38-40)

³⁷Sanam mɛ Yesu u gari gerua u kpa, Falisi goo na u nùn kana u da u yaa dibu di win yɛnuɔ. Ma u da mi, u sina u ka di.

³⁸Falisi wi, u nùn mɛɛra ka biti ye u n̄ ka niɛ nge mɛ ben komaru u sere di.

³⁹Adama Yinni u nɛɛ, bɛɛ Falisiba i ra nɔra ka gbɛɛrun biru dɛɛrasie adama bɛɛn sɔɔwɔ i taki ka nuku kɔsuru yiba.

⁴⁰Gari bakasu bɛɛ! Wi u wasin tɔɔ kua, n n̄ wiya u maa yin sɔɔ kua?

⁴¹I s̄arobu wɛɛyɔ ye ya wāa gbɛɛrun sɔɔwɔ, kpa ye ya tie yu bɛɛ dɛɛra.

⁴²Bɛɛ Falisiba, i ko n̄ni swāaru wa yèn s̄ i ra bɛɛn karan kpee yi ba ra soku mantu ka duu, yin wōkuru baateren wɔllɔ tia wɛ. Ka mɛ, i ra gean kobu n̄ni safari, i n̄ maa Gusunɔ k̄iru s̄ɔɔsimɔ. Yeniwa n weenɛ i ko, kpa i ku ye ya tie deri.

⁴³Bɛɛ Falisiba, i ko n̄ni swāaru wa yèn s̄ i ra sin yee gbiikin̄u k̄a m̄nno yenɔ, ka t̄birinaa t̄n dabinun wuswaaɔ.

⁴⁴I ko n̄ni swāaru wa, bɛɛ, yèn s̄ i ka sikinu weenɛ ni goo kun waamɔ, n̄n wɔllɔ ba ra s̄i ba kun ka baaru.

⁴⁵Wooda yēro goo u nɛɛ, yinni à n gerumɔ mɛ, ka maa bɛsɛra a wɔmmɔ.

⁴⁶Ma Yesu u nùn wisa u nɛɛ, bɛɛ maa wooda yērobu i ko n̄ni swāaru wa, domi i t̄mbu s̄m̄unu s̄ɔbimɔ ni nu suabu s̄ɛ, ma bɛɛn tii i ku ra ni ture baa ka bɛɛn niki bia.

⁴⁷I ko n̄ni swāaru wa bɛɛ, yèn s̄ i Gusunɔn s̄m̄ɔbun sika banimɔ, be bɛɛn baababa ba go.

⁴⁸Nge mɛya i s̄ɔɔsimɔ ye ba kua, i n̄ maa bu taare wɛ. Domi beya ba Gusunɔn s̄m̄ɔbu go, ma bɛɛ i ben sika banimɔ.

⁴⁹Yeya Gusunɔ u yɛ u ka nɛɛ, wi, u koo bu Gusunɔn s̄m̄ɔbu ka ḡɔrobu ḡɔria. Ba koo gabu go, ba koo maa gabu n̄ni s̄,

⁵⁰kpa bu t̄n t̄mbu Gusunɔn s̄m̄ɔ be kpuron yem bikia mɛ mu yari handunian toren di,

⁵¹saa Abelin yem di sere ka Sakarin yem wi ba go yāku yeru ka s̄a yerun baa sɔɔ. Ka geema na bɛɛ s̄ɔmɔ, ba koo mu t̄n t̄mbu bikia.

⁵²I ko n̄ni swāaru wa, bɛɛ wooda yērobu, yèn s̄ i ȳɛrun gambo kɛnuu. Bɛɛn tii i n̄ due, i maa yina gabu bu du be ba k̄i.

⁵³Ye u yara min di, wooda yērobu ka Falisiba ba nùn gari dabinu bikikia ka yibɛɛ tɛɛru.

⁵⁴Ba nùn ȳri bɛriammɛ gari sɔɔ, kpa gɛɛ yi ka nùn samba ko.

12

I tii laakari ko ka murafitiru

(Imaa mɛɛrio Mateu 10:26-27)

¹Saa ye sɔɔ, t̄n w̄ru guna ya m̄nna sere ba b̄rikianamɔ ma Yesu u gb̄ia u win bw̄abu s̄ɔwa u nɛɛ, i tii laakari ko ka Falisiban p̄ɛ seeyatia ye ya s̄a murafitiru.

²Gāanu sari ni nu wukiri ma nu n̄ koo tera. Asirin gāanu maa sari ni ba n̄ koo gia.

³ Yen sōna ye i gerua kpuro yam wōkurō ya koo nōra yam bururam sō. Ye i maa gerua dia sō soon bōkuō ya koo kparara gidambisa wōllun di.

Wi i ko nasia

(I maa mēerio Mateu 10:28-31)

⁴ Yesu maa nē, na bē sōmō, bē be i sāa nēn bōrōba, i ku bu nasia be ba koo wasi go, ma yen biru ba n̄ kpē bu maa gāanu ganu ko.

⁵ Na kon bē sō wi n weenē i nasia. I nūn nasio wi u yiiko mō u ka kpē dō sō wi u ku ra gbi, ù n go ù n kpa. Mēya na bē sōmō, wīya n weenē i nasia.

⁶ Nge ba ku ra gunōminu nōbu dāre faram yiru ro? Ka mē, baa nin teu, Gusunō u ku ra duari.

⁷ Baa mam bēen wirun seri u yin geeru yē. Yen sō, i ku gāanu nasia domi i gunōmii dabinu bēere kere.

Wi u Kirisi wura

tambun wuswaa

(I maa mēerio Mateu 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸ Yesu maa nē, na bē sōmō, baawure wi u man wura tambun wuswaa, Tōnun Bii u koo nūn wura wōllun gōradoban wuswaa.

⁹ Adama wi u man yina tambun wuswaa, Tōnun Bii u koo maa nūn yina wōllun gōradoban wuswaa.

¹⁰ Baawure wi u Tōnun Biin kōsa gerua, ba koo nūn suuru kua, adama wi u Hunde Dēero gari kam gerusi, u n̄ suuru kobu wasi.

¹¹ Bā n̄ ka bē da mēnō yēnō, wirugibu ka damgibun mi, i ku wurura i n̄ kasu nge mē i ko ka tii yina, n̄ kun mē ye i ko gere.

¹² Domi Hunde Dēero u koo bē sōsi saa ye, ye n weenē i gere.

Gobigii gari bōkō goon gari

¹³ Goo tōn wōru sōn di u Yesu kana u nē, u nūn win mō sōwō u de bu ben tubi bōnu ko.

¹⁴ Yesu u yēro wisa u nē, wara man kua siri kowo bēen suunu sō n̄ kun mē bēen tubi bōnu kowo.

¹⁵ Ma u bu sōwa u nē, ba n ben tii laakari sāa gem gem ka bine baayere, domi dukian kpāara kun tōnun wāarun wiru.

¹⁶ Ma u bu mōndu garu kua u nē, durō gobigii goon gbera dīanu kua gem gem.

¹⁷ U bwisika u nē, mba u koo ko domi u n̄ ayeru mō mi u koo win dīanu doke.

¹⁸ U nē, ye u koo ko wee. U koo win biranu sura, kpa u kpaanu bani ni nu ni kere, kpa u win alikama kpuro gure mi ka win dīa ni nu tie.

¹⁹ Kpa u win tii sō u nē, wī, u gāa bakanu mō ni nu berua wō dabun sō. U koo wēra kpa u n̄ dimō u n̄ nōrumō kpa u n̄ yērimō.

²⁰ Adama Gusunō u nūn sōwō u nē, gari bōkō, wōku teni ba koo nun wunen hunde bikia. Ye u sōru kua mi, werēgia ya ko n̄ sāa.

²¹ Ma Yesu u nē, mēya n̄ ko n̄ sāa ka wi u dukia taasinamō win tiin sō ma u n̄ dukia mō Gusunōn mi.

A Gusunō naane koowo

(I maa mēerio Mateu 6:25-34)

²² Yen biru Yesu u win bwāabu sōwō u nē, yenin sōna na bē sōmō i ku wurura bēen wāarun sō ye i ko i di, n̄ kun mē bēen wasin sō ye i ko ka yi wukiri.

²³ Domi wāaru ta dīanu kere, wasi maa yānu kere.

24 I gbanamgbaanu lasabu koowo. Nu ku ra duure, nu ku ra maa gē, nu ñ beru yeru mō, meya nu ñ maa biraru mō, Gusunō maa nu diisiamō. I ñ gunōsu beere kere sere mi n toma?

25 Wara beε sōō, win wururabun saabu, u koo kpī u win wāarun dēebu sosi, baa gōm soo teeru.

26 I kun kpē i gāa piimii nini ko, mban sōna i wurure ka ye n tie.

27 I biibii mēerio. Ya ku ra sōmburu ko, meya ya ku ra maa tari. Ka me, na beε sōōmō, baa Salomōō ka win yiiko baka, u ñ buraru koore nge biibii yen tia.

28 Gusunō ù n gberun yakasu buraru wē nge me, si su wāa gisō, ma sia su koo dōō mwaara, u ñ koo beε yānu sebusia n kere me? Naane doke piibugibu beε.

29 I kun ye i ko di, ka ye i ko nō tōnan kaso mō, kpa i n wurure yen sō.

30 Handunian tōmba ba yen i kpuro kasu, adama beεn Baaba u yē ma i yen bukata mō.

31 I kasuo i ka du mi Gusunō u bandu swīi, yen biru u koo beε wē ye ya tie.

A dukia beruo wōllo

(I maa mēerio Mateu 6:19-21)

32 Yesu maa neε, a ku nanda yāa gōō piibu, domi n beεn Baaban gōru dua u ka beε doke ban te u swīi sōō.

33 I dōro ye i mō kpa i yen gobi sāarobu kē. I tii yansurōnu kuo ni nu ku ra tōkō ko, ka beru yeru Gusunō wōllo tē sōō dukia ku ra kpe, mi gbēnō sari wi u koo susi, mi gema maa sari ye ya koo sanku.

34 Domi mi beεn dukia berua, miya beεn gōru ga ra n woo.

Sōm kowo be ba swaa mēera

35 Ma Yesu kpm neε, i de i n sōōru sāa i n kpaka sēke pōrōō kpa i de beεn fitilanu nu n sōre.

36 I de i n ka tōmbu weene be ba ben yinnin wuramaru mara kurō kpaā yerun di, kpa bu ka nūn kenia mii mii sanam me u tunuma u gambo so.

37-38 Doo nōrugiba sōm kowo be, bēn yinni u koo deema ba swaa mēera ù n tunuma, baa ñ n wōku suunun na, ñ kun me goo gbiikaa yā n sumō. Ka geema na beε sōōmō, u koo sōōru ko kpa u bu sinasia u bu nōri.

39 I de i n yē sāa sāa ma yenu yēro ù n yē saa ye gbēnō u koo na, u koo dom se, u ñ koo de bu win diru kōra.

40 Beε maa, i n sōōru sāa domi Tōnun Bii, u koo nawa saa ye i ñ ka nūn yīyo.

Yoo naanegii

Ka naane sarirugii

(I maa mēerio Mateu 24:45-51)

41 Piεε neε, Yinni besera a mōn te kua? Nge tōmbu kpuro.

42 Ma Yinni u neε, wara yoo laakarigii wi u naane mō. Wiya wi yenu yēro u koo ko yobun wirugii u ka bu dīanu yabua saa ye n weene.

43 Doo nōrugiiwa yoo wi, win yinni ù n deema u mō me, sanam me u tunuma.

44 Ka geema na beε sōōmō, yinni wi, u koo nūn win dukia kpuro nōmu beria.

45 Adama yoo wi, ù n bwisikumō ma win yinni u teemō kpa u se u yoo tōn durōbu ka tōn kurōbu soberu wōri, kpa u n dimō u n nōrumō, tam mu n nūn goomō,

46 win yinni u koo tunuma dōma te yoo wi, u ñ ka nūn yīyo, ka saa ye u ñ yē. U koo nūn bōōri kpiri kpirika kpa u de u bōnu wa ka naane sarirugibu sannu.

47 Yoo wi u win yinnin kīru gia, ma u ñ gāanu sōōru kue, ma u ñ win kīru kue, win sobera ta koo kpēa.

⁴⁸ Adama wi u kun gie, ma u kookoosu kua si su ka seeyasiabu ne, win sobera kun kpɛamɔ. Wi ba gāa dabinu wɛ, ba koo nùn gāa dabinu bikia. Wi ba maa gāa dabinu nɔmu sɔndia, wiya ba koo bikia n kere.

Yesu ka karanabu na

(I maa mɛerio Mateu 10:34-36)

⁴⁹ Ma Yesu maa neɛ, dɔɔwa na yɛkam na handuniaɔ, na kīwa u n daa yabure.

⁵⁰ Batɛmu gaa wāa ye na ñ kon ko na kun kue. Nɛn bwɛra kun kpī yèn sɔ ya ñ gina koore.

⁵¹ I tamaa na nawa n ka alafia wɛ tem mɛ sɔɔ? Aawo, na bɛɛ sɔɔmɔ, karanaba na ka na.

⁵² Domi saa tɛn di tɔmbu nɔɔbu bà n wāa yɛnu teu sɔɔ, ba koo bɔnu ko. Nɔɔsinaa sarira ko n wāa ita ka yirun suunu sɔɔ, ñ kun mɛ yiru ka itan suunu sɔɔ.

⁵³ Baa ka bii ba ñ nɔɔsinamɔ, mero ka bii wɔndia ba ñ nɔɔsinamɔ, mɛya maa dwaa mero ka biin kurɔ ba ñ nɔɔsinamɔ.

Saan yĩrenu

(I maa mɛerio Mateu 16:2-3)

⁵⁴ U kpam tɔn wɔru sɔɔwa u neɛ, ñ n guru wiru wa ta seemɔ sɔɔ duu yerun di, i ra gere yande i neɛ, gura wee, mɛya n da maa ko.

⁵⁵ I n maa wa woo ga mò saa sɔɔ yɛsan nɔm dwarun di, i ra neɛ, yam mu koo swīa. Mɛya n da maa ko.

⁵⁶ Murafiti bɛɛ, i wollu ka tem yĩrenun tubusianu yɛ. Amɔna i ñ ka saa yenin tubusianu yɛ.

Garin wii goberu

(I maa mɛerio Mateu 5:25-26)

⁵⁷ Ma Yesu kpam neɛ, mban sɔna i ku ra bɛɛn tii bwisikue i ka wa ye n dɛnde.

⁵⁸ Sanam mɛ wunen yiberɛ u ka nun dɔɔ siri yerɔ, a nùn suuru kanɔ swaa mi, kpa a wa a yari, kpa u ku ka nun da siri kowon mi, kpa siri kowo u ku nun sandamu nɔmu sɔndia, kpa sandamu u ku nun doke pirisɔm sɔɔ.

⁵⁹ Na nun sɔɔmɔ a ñ yarimɔ a kun kɔsie ye ba nun bure. Baa yen faram, a ñ derimɔ.

13

À kun gɔru gɔsie kaa gbi

¹ Saa ye sɔɔ, tumbu gaba na ba Yesu saaria ye n daa Galilegibu deema be Pilati u dera ba go sanam mɛ ba Gusunɔ yākuru kuammɛ.

² Yesu u bu wisa u neɛ, i tamaa Galilegii beni ba toranu mɔ n kere Galilegii be ba tie yèn sɔ ba wahala wa mɛn bweseru?

³ Aawo, na bɛɛ sɔɔmɔ, bɛɛn tii ñ kun gɔru gɔsie, bɛɛ kpurowa i ko gbi nge be.

⁴ Nge tumbu wɔkura nɔɔbu ka ita ye, be Siloen dii wɔrukira wɔri ta go, i tamaa ba Yerusalemun tɔn be ba tie kpuro taare kerewa?

⁵ Aawo, na bɛɛ sɔɔmɔ, bɛɛn tii ñ kun gɔru gɔsie, bɛɛ kpurowa i ko gbi nge be.

Figien dāru te ta ku ra binu ma

⁶ U maa bu mɔn teni kua u neɛ, durɔ goo u dāru mɔ te ba ra soku figie te ba duura win dāa gbaarɔ. U na u ka ten binu kasu u sɔri, ma u ñ wa.

⁷ U win sɔm kowo sɔɔwa u neɛ, n wee yen wɔɔ itawa mi, nà n dāa ten marum kasum na, na ku ra wa. A te buro. Mban sɔna ta ayeru dimɔ kam.

⁸ Sɔm kowo wi, u win yinni wisa u neɛ, a te derio gina wɔɔ geni sɔɔ, kon ten nuurɔ gbe n ka sikerena, kpa n taaki doke.

⁹ Səɾəkudo gasəku ta koo binu ma. Tà kun mara, kpa a sere tu bura.

Yesu kurɔ goo bekia

tɔ wɛrarugiru sɔ

¹⁰ Tɔ wɛrarugiru garu sɔ Yesu u Gusunɔn garin keu sɔsɔsimɔ mennɔ yeru garu sɔ.

¹¹ N wee kurɔ goo maa wāa mi, wi wɛrɛkunu nu kua barɔ saa wɔ wəkura nɔɔbu ka itan di. U ra n yāarewa, u ku ra kpī u tii demia baa fiiko.

¹² Ye Yesu u nùn wa ma u nùn soka u nɛɛ, kurɔ wunɛ a bekurawa mi.

¹³ Ma u nùn nɔma sɔndi. Yande u tii demia ma u Gusunɔ siaram wɔri.

¹⁴ Adama mennɔ yerun wirugii u mɔru bara yɛn sɔ Yesu u goo bekia tɔ wɛrarugiru sɔ, ma u tɔn wɔru sɔɔwa u nɛɛ, sɔɔ nɔɔba tia wāa yɛ sɔ i ko sɔmburu ko. I na ye sɔɔ, bu ka bɛɛ bekia, n n̄ mɔ tɔ wɛrarugiru sɔ.

¹⁵ Yesu u nùn wisa u nɛɛ, murafiti bɛɛ, bɛɛn baawure u ku ra win naa n̄ kun mɛ win keteku sɔsie gu da gu nim nɔ tɔ wɛrarugiru sɔ?

¹⁶ Kurɔ wi maa Aburahamun bwesera. Wee, Setam nùn bɔkua saa wɔ wəkura nɔɔbu ka itan di. N n̄ weenɛ bu nùn kusia tɔ wɛrarugiru sɔ?

¹⁷ Sanam mɛ u yeni gerumɔ, sekura win wɛrɔbu kpuro mwa, ma tɔn wɔru ga nuku dobu mɔ sɔm maamaakiginu kpuron sɔ ni u mɔ.

Mutaadin biman gari

(Imaa mɛɛrio Mateu 13:31-32, Maaku 4:30-32)

¹⁸ U kpam nɛɛ, mba Gusunɔn bandu ta ka weenɛ. Mba na kon ka tu weesina.

¹⁹ Ta ka mutaadin bima weenɛ, ye goo u sua u kɔ win gbaaru sɔ. Ma ya kpia ya kua dāru, ma gunɔsu su sina ten kāsasi wɔllo.

Pɛɛ seeyatian gari

(Imaa mɛɛrio Mateu 13:33)

²⁰ U kpam nɛɛ, mba na kon ka Gusunɔn bandu weesina.

²¹ Ta ka pɛɛ seeyatia weenɛ ye kurɔ goo u sua u doke sakaku nɔɔ itan som sɔ ma mɛ kpuro mu seewa mu kukua.

Kɔnnɔ ge ga n̄ yasu

(Imaa mɛɛrio Mateu 7:13-14, 21-23)

²² Yesu u wuu marosu ka baru kpaanu bukianamɔ ma u Gusunɔn garin keu sɔsɔsimɔ u ka dɔɔ Yerusalemu gia.

²³ Goo u nùn bikia u nɛɛ, yinni, tɔmbu fiiko tɔnawa ba koo faaba wa?

U bu wisa u nɛɛ,

²⁴ i kookari koowo i ka du saa kɔnnɔ ge ga n̄ yasun di. Domi na bɛɛ sɔɔmɔ, dabira ta koo swaa kasu tu ka du, ta n̄ maa kpɛ.

²⁵ Sanam mɛ yenu yɛro u koo ra se u win yenu kɛnɛ, kpa bɛɛ be i wāa tɔwɔ i n gambo soomɔ i n nùn kanamɔ u bɛɛ kɛnia, u koo nɛɛ, u n̄ yɛ mìn di i na.

²⁶ Saa yera i ko i nɛɛ, i di i nɔra win wuswaaɔ, u maa Gusunɔn garin keu sɔsɔsi bɛɛn wuun swɛɛɔ.

²⁷ Sanam mɛya u koo bɛɛ sɔ u nɛɛ, u n̄ yɛ mìn di i na, i doonɔ win min di, bɛɛ kpuro bɛɛ be i kɔsa mɔ.

²⁸ Miya i ko swī kpa i nɔma wiru sɔndi sanam mɛ i ko Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbu ka Gusunɔn sɔmɔbu kpuro wa win bandu sɔɔ, kpa bɛɛ i deema ba bɛɛ kɔɔ tɔwɔ.

²⁹ Gaba koo na sɔɔ yari yeru ka sɔɔ duu yerun di, sɔɔ yɛsa ka sɔɔ yɛsan di, kpa bu sina bu di win bandu sɔɔ.

³⁰ Wee dāakoba wāa be ba koo ko gbiikobu, gbiikoba maa wāa be ba koo ko dāakobu.

Yesu ka Yerusalemu
(I maa mɛerio Mateu 23:37-39)

³¹ Saa ye sɔɔ, Falisi gabu ba na ba nɛɛ, a doonɔ minin di domi Herodu u kɪ u nun go.

³² U bu sɔɔwa u nɛɛ, i doo i sɛmu ge sɔ, n wee na wɛɛkunu giramɔ, na tɔmbu bekiamɔ gisɔ ka sia, sɔɔ itaseru na kon nɛn sɔmburu dakura.

³³ Adama na n̄ kon ko na kun wāa sanum sɔɔ gisɔ ka sia ka sin teeru, domi n̄ n̄ koorɔ Gusunɔn sɔmɔ u kam ko gam gum, ma n̄ kun mɔ Yerusalemu.

³⁴ Yen biru u nɛɛ, Yerusalemu Yerusalemu, wunɛ wi a ra Gusunɔn sɔmɔbu go, kpa a bu kpenu kasuku be ba nun gɔriama, nɔn nyewa na kīa n̄ wunen bibu mennna nge mɛ goo mero ya ra yen binu mennɛ yen kasa sɔɔ, ma a n̄ wure.

³⁵ N wee, ba koo nun wunen yɛnu deria, adama na nun sɔɔmɔ, a n̄ maa man wasi sere a ka nɛɛ, na sāawa domarugii wi u sisi ka Yinnin yīsiru.

14

Yesu u barɔ goo beki

¹ Tɔɔ wɛrarugiru garu sɔɔ Yesu dua Falisiban wirugii goon yɛnuɔ u ka di. Ma ba n̄n laakari s̄a.

² N wee durɔ goo win wasi yi mɔsa u yɔ Yesun wuswaaɔ.

³ Ma Yesu u wooda yɛrobu ka Falisiba bikia u nɛɛ, n weene bu tɔnu beki tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ? Nge n̄ n̄ weene.

⁴ Ba maari. Yera u barɔ wi tii gawe u n̄n beki ma u dera u doona.

⁵ Ma u bu bikia u nɛɛ, bɛɛn wara, win bii n̄ kun mɛ win naa yà n̄ dɔkɔ wɔri tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, u n̄ koo ye wuna fuuku.

⁶ Yera ba kpana bu gari yi wisi.

Mi n weene a sina

dim soku yerɔ

⁷ Ye u laakari kua ma be ba dim soka nge maa wi, ba sin yee bɛɛreginu gɔsimɔ, u bu mɔndu kua u nɛɛ,

⁸ sanam mɛ ba nun soka kurɔ kpa yerɔ, a ku sina sin yee bɛɛregirɔ. Sɔrɔkudo ba koo ra goo soku wi u nun bɛɛɛ kere.

⁹ Ma wi u bɛɛ kpuro soka u koo na u nɛɛ, a durɔ wi sin yee te wɛɛyɔ. Saa yera sekura koo nun mwa a ka da a sina sin yee birukirɔ.

¹⁰ Adama sanam mɛ ba nun dim soka, a doo a sina sin yee birukirɔ, kpa wi u nun soka ù n̄ tunuma u nɛɛ, a seewo nɛn b̄rɔ a na wuswaaɔ. Saa ye, n̄ ko n̄ s̄a bɛɛɛ baka wunɛ sɔɔ be kpuron wuswaaɔ be ba s̄s̄ ka wunɛ sannu.

¹¹ Ka geema baawure wi u tii sua wɔllɔ, ba koo n̄n kawa. Baawure wi u maa tii kawa, ba koo n̄n sua wɔllɔ.

¹² U maa wi u n̄n dim soka sɔɔwa u nɛɛ, sanam mɛ a tɔmbu yaa dibu n̄ kun mɛ tɔɔ bakarɔ soka, a ku wunen b̄rɔba soku, n̄ kun mɛ wunen maabu, n̄ kun mɛ wunen dusibu, n̄ kun mɛ wunen beruse gobigibu, kpa ben tii bu ku raa nun soku bu ka nun kɔsia.

¹³ Adama sanam mɛ a tɔmbu dim kana, a s̄arɔbu sokuo ka alebugibu ka k̄ri barɔbu ka w̄kɔbu.

¹⁴ Kaa ko doo n̄arugii yèn s̄s̄ ba n̄ mɔ bu ka nun kɔsia. Kaa wunen kɔsiaru wa Gusunɔn min di sanam mɛ ba koo geegibu seeya gɔrin di.

Dim bakam gari
(I maa mɛerio Mateu 22:1-10)

15 Ye be ba dimə ka Yesu sannu, ben turo u gari yi nua ma u nee, doo nɔɔrugiiwa wi u koo di ban te Gusunə u swīi sɔɔ.

16 Ma Yesu nūn wisa u nee, durə goo u dim bakam sɔɔru kua ma u tən dabiru soka.

17 Ye dim saa ya tura u win sɔm kowo gɔra tən ben baawuren mi bu na domi yaa dibu kpuro sɔru kpeera.

18 Adama be kpuro ba suuru kana ba nee, ba n̄ fɛɛ wasi bu na. Gbiikoo nee, wi, u gberu dwa, tilasiwa u ka da u te wa.

19 Kpao maa nee, wi, u nee dwa wasi yiru yiru yen nɔɔbu, ma u koo den ka yi sɔmburu ko u wa.

20 Kpao kparam nee, tɛ gera wi, u kurə sua. Yen sɔna wi, u n̄ kpɛ u na.

21 Sɔm kowo wi, u gɔsira u ka be kpuron suuru kana bi da u win yinni sɔɔwa. Yera yinni win mɔru seewa ma u win sɔm kowo sɔɔwa u nee, a doo fuuku wuun batuma ka gen swɛɛ sɔɔ a ka s̄aarobu na ka alebugibu ka w̄akobu ka k̄ari barɔbu.

22 Ma sɔm kowo wi, u nee, yinni, ye a man yiire mi, na ye kua. Wee, ayera maa tie.

23 Ma yinni wi, u nee, a swɛɛ swīiyɔ ka karan goonu a tɔmbu duusiamā ka kankansi, kpa nen yenu gu yibu.

24 Domi geema na gerumə, baa tən ben turo kun maa nen dīanu dendamə, be, be na gbja na soka.

Ye tɔnu koo ko

u ka ko Yesun b̄ɔɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 10:37-38)

25 Tən wɔru guna ya swaa m̄ɔ ba s̄imɔ ka Yesu sannu, ma u s̄ira u bu sɔɔwa u nee,

26 goo ù n kī u man swīi, ma u n̄ man kīɛ n kere win baa ka win mɛro ka win kurə ka win bibu ka win maabu ka wənɔbu ka win sesubu ka mam win tiin w̄aru, u n̄ kpɛ u ko nen b̄ɔɔ.

27 Baawure wi u kun win tiin d̄aa bunanaru sue, u ka nen yira swīi, u n̄ kpɛ u ko nen b̄ɔɔ.

28 Nge wara bɛɛ sɔɔ ù n kī u diru bani, u n̄ koo gina sina u dooru ko u wa win gobi yī n tura u ka tu wiru go.

29 Ma n kun mɛ, ù n kpɛkpɛku sura, ma u kpana u dakura, be ba gu waamo kpuro ba koo nūn yaakoru ko,

30 kpa bu nee, durə wi, u bana torua, ma u kpana u ye dakura.

31 Nge sunə wara ù n seewa ka tabu kowobu nɔɔɔbun suba w̄akuru (10.000) u ka tabu ko ka win sunəsi goo wi u tabu kowobu m̄ɔ nɔɔɔbun suba yendu (20.000), u n̄ koo gina sina u mɛɛri u wa ù n dam m̄ɔ u ka taa bi ko?

32 U n wa u n̄ kpɛ, sanam mɛ wini kun tunumam kpa, u koo nūn sɔmɔbu gɔria bu nūn bikia ye u koo m̄ɔru mwa bu ku maa ka tabu ko.

33 Yen sɔna bɛɛn baawure wi u kun deri kpuro ye u m̄ɔ, u n̄ kpɛ u ko nen b̄ɔɔ.

Bɔru te ta nɔɔ gu

(I maa mɛɛrio Mateu 5:13, Maaku 9:50)

34 Ma Yesu maa nee, b̄ɔru * ḡaa geena, adama b̄ɔru t̄a n nɔɔ gu, mba ba koo maa ka tu dorasia.

35 Ba n̄ maa ka tu bukata gaa m̄ɔ gberɔ baa taaki w̄allo bu ka tem k̄osisia. Ba ra kubewa tɔɔwɔ. Wi u swaa m̄ɔ u ka nɔ, u nɔɔwɔ.

* **14:34 b̄ɔru** - B̄ɔɔ te ba ka ȳa mini, ta s̄awa nge b̄ɔɔ sw̄aru. Ta koo kp̄i tu nɔɔ gbi.

15

*Yāa te ta kōra ta maa waara
(I maa mēerio Mateu 18:12-14)*

1 Gbere mwaabu ka kōsan kowobu kpuro ba susi Yesun mi bu ka win gari no.

2 Ma Falisiba ka wooda yērobu ba wākinu wōri ba nēε, durō wini u ka kōsan kowobu mennamō ma u ka bu dimō sannu.

3 Yera u bu mən teni kua u nēε,

4 wara bεε sōō, ù n yāanu wunōbu (100) mō, ma teera nùn kōrari, u ñ koo wunōbu tia sari yeni deri gburō kpa u tu kasum da sere u ka tu dōba.

5 Saa ye u tu dōba, u koo tu seru sōndi ka nuku dobu.

6 U n tunuma yēnuō u koo win bōrōba ka win berusebu soku kpa u nēε, i ka man nuku dobu koowo, domi na nen yāaru dōba te ta raa kōra.

7 Na bεε sōmō, mēya wōrukobun nuku dobu bu ko n kpā toro turon sō wi u gōru gōsia n kere geegibu wunōbu tia sari be ba kun gōru gōsiabun bukata mō.

Gobi yi yi kōra yi maa waara

8 Yesu maa nēε, nge kurō wara, ù n sii geesun gobi wasi wākuru mō, ma yin tia kōra, u ñ koo fitila mēni kpa u diru kura u ka ye kasu ka laakari sere u ka wa.

9 U n wa, u koo win bōrōba ka win berusebu soku kpa u nēε, i ka man nuku dobu koowo, domi na nen gobi yi yi raa kōra wa.

10 Nge mēya na bεε sōmō, nuku dobu wāa Gusunən gōradoban wuswaaō toro turon sō wi u gōru gōsia.

Bii wi u kōra u maa waara

11 U kpam nēε, durō goo wāa u bii tən durōbu yiru mō.

12 Wi u yākabu bo u ben tundo sōwā u nēε u nùn win dukian bōnu wē ye ya ko n sāa wigia. Ma ben baa u bu win dukia bōnu kua.

13 Sōō mēerun biru yākabu wi, u mennā kpuro ye u mō, ma u ka wuu doona ge ga toma. Miya u win dukia ye kpuro di ka daa bereteke.

14 Sanam mē u kpuro di ye u mō, gōō bakara dua tem mē sōō, ma u wōri yāaru sōō.

15 U da u win tii wuu migii goo wē ma yēro ka nùn da gberō u ka win kurusōnu kōsu.

16 U kīa u tii debia ka dīa kokosu si kurusōnu dimō, adama goo kun nùn wē.

17 Sanam mē win laakari wurama u nēε, nen baaban sōm kowobu kpuro ba dīanu mō nu yiba, ma nē wee mini na gbimō ka gōōru.

18 Na kon se kpa n da nen baaban mi n nùn sō n nēε, na nùn torari, na maa Gusunō torari.

19 Yen sō, u ku man soku win bii. U man koowo win sōm kowo.

20 U seewa ma u doona win baan mi gia.

Saa yèn di u toma, win baa nùn wa ma wōnwōnda nùn mwa. U duka da u nùn gaba ka nuku dobu, u nùn tōbura ka kīru.

21 Bii wi, u nēε, baaba, na nun torari, na maa Gusunō torari. Yen sō, a ku maa man soku wunen bii.

22 Adama tundo wi, u win yobu sōwā u nēε, i kumbooro tama fuuku ge ga buram bo, kpa i nùn sebusia. I nùn taabu wēyō u doke, ka maa baranu.

23 I doo i naa kpema ye suama, ye ya gum mō, kpa i ye go. Su di kpa su tōō bakaru ko ka nuku dobu.

24 Domi nen bii wi, n sāare u raa gu, ma u wurama wāaru sōō. U raa kōra ma u waara. Ma ba nuku dobu wōri.

²⁵ N deema bii yeruma u woo gberɔ. Saa ye u wee, ye u yenu turuku kua, u gāasu ka yaabu nɔmɔ.

²⁶ U yobun turo soka u bikia mba n kua.

²⁷ Yoo wi, u neɛ, wunen wɔnɔwa u wɔma, yera beɛn tundo u naa kpema ye go ye ya gum mɔ yèn sɔ u nùn wa alafia sɔɔ.

²⁸ Ma yeruma wi, u mɔru bara sere u n̄ kī u du yenuɔ. Ma tundo u yarima u ka nùn kəkiri.

²⁹ Yera u tundo wisa u neɛ, a mɛɛrio wɔɔ dabi tèn di na nun sāmɔ. Na n̄ wunen wooda gaa sarare, ma baa boo buu, a n̄ man kēere n̄ ka nuku dobu ko ka n̄n bɔrɔba.

³⁰ Adama sanam mɛ wunen bii wi, u tunuma, wi u wunen dukia di ka kurɔ tanɔbu, win s̄na a naa kpema ye go.

³¹ Yera tundo neɛ, wunɛ n̄n bii baadommawa a ka man wāa, ye na maa mɔ kpuro, wunɛgia.

³² Adama n̄ weenɛ su nuku dobu ko kpa su yēeri yèn sɔ wunen wɔnɔ wini n̄ sāare u raa gu, ma u wurama wāaru sɔɔ. U raa kōra, u maa waara.

16

Sɔm kowo gem sarirugii

¹ Yesu u bwāa be sɔɔwa u neɛ, durɔ gobigii goo wāa. U sɔm kowo mɔ wi u win yenu nɔmu sɔndia. Yera ba sɔm kowo wi kɔrumɔtɔnu kua ba neɛ u win yinnin dukia sankumɔ.

² Ma yinni wi, u nùn soka u neɛ, mba na nɔmɔ ba gerumɔ wunen sɔ. A man sɔɔwɔ nge mɛ a wunen sɔmburu koosina, domi a n̄ maa kpɛ a ko n̄n sɔm kowo.

³ Sɔm kowo wi, u tii bikia u neɛ, mba u koo ko. Wee, win yinni u nùn yaramɔ win yenu sɔmburun di. U n̄ dam mɔ u ka wuku, u n̄ maa sekuru kpɛ u bara ko.

⁴ Wee ye u koo ko, kpa gabu bu ka nùn mwa ben yenuɔ sanam mɛ ba nùn sɔmburu yara.

⁵ Yera u win yinnin dibugii baawure sokusia ma u gbiikoo bikia u neɛ, nyewa a n̄n yinnin dibu n̄ni.

⁶ U wisa u neɛ, gum yīrutiru wunɔbu (100). U nùn sɔɔwa u neɛ, u win tireru suo u sina fuuku kpa u yore weeraakuru.

⁷ Ma u kɔm goo bikia u neɛ, wunɛ, nyewa a n̄ni. U wisa u neɛ, alikama sakaku wunɔbu. Ma u nùn sɔɔwa u win tireru suo kpa u yore wenɛ.

⁸ Sɔm kowo naanɛ sarirugii win yinni u neɛ, bwisigiin tiiwa. Ma Yesu u neɛ, handuniagibu ba bwisi mɔ ben wāasinaa sɔɔ n̄ kere yam bururamgibu.

⁹ Na maa beɛ sɔmɔ, i bɔrɔba kasuo ka handunian dukia, kpa bu ra beɛ mwa wāa yenu sɔɔ ni nu ku ra kpe, sanam mɛ dukia ye, ya kpa.

¹⁰ Wi u naanɛ mɔ gāa piiminu sɔɔ, u maa naanɛ mɔ gāa bakanu sɔɔ. Wi u kōsa mɔ gāa piiminu sɔɔ, u maa kōsa mɔ gāa bakanu sɔɔ.

¹¹ Yen s̄, i kun naanɛ mɔ handunia yen dukia sɔɔ, wara koo beɛ dukia gea nɔmu sɔndia.

¹² I kun maa naanɛ mɔ goon gāanu sɔɔ, wara koo beɛ w̄ ye n̄ s̄a beɛgia.

¹³ Sɔm kowo kun kpɛ u yinnibu yiru s̄. Domi u koo turo tusi kpa u turo kīa, n̄ kun mɛ, u koo turo tii w̄, kpa u turo gem. I n̄ kpɛ i Gusunɔ ka dukia menna i s̄a sannu.

*yi Yesu u gerua**(I maa mɛɛrio Mateu 11:12-13, 5:31-32, Maaku 10:11-12)*

14 Falisiba be ba gobin kīru mɔ, ba ye kpuro swaa daki ma ba Yesu nɔɔ wɔiikinu mɔ.

15 U bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ i sɔawa be ba tii gem wɛɛmɔ tɔmbun wuswaaɔ, adama Gusunɔ u bɛɛn gɔrusu yɛ. Domi ye ba siaramɔ tɔmbun mi gɔa kɔsuna Gusunɔn wuswaaɔ.

16 Sere ka Yohanun saa, wooda ka Gusunɔn sɔmɔbu ba wɔa. Saa sanam mɛn di, ba bandun gari kparamɔ te Gusunɔ u swi, ma baawure u kookari mɔ u ka du ka dam.

17 Woodan gari piikon sankirabu sɛ, n kere wɔllu ka tem kpeebu.

18 Baawure wi u win kurɔ yina, ma u kpao sua, u sakararu kuawa. Baawure wi u maa kurɔ sua win durɔ nɔn yina, yɛro sakararu kuawa.

Gobigii ka Lasaa

19 Ma Yesu kpam nɛɛ, durɔ dukiagii goo raa wɔa, wi u ra n yabe nɔnigiru sebua te ta wesibu wɔ, ma baadomma win mi, tɔɔ bakara.

20 Sɔaro goo raa maa wɔa, wi ba sokumɔ Lasaa. U booboosu barɔ, u ra n kpɔwa dukiagii win yenu konnɔwɔ.

21 Domi u kɔ u tii debia ka dɔa buri yi yi wɔrumamɔ saa gobigii win tabulu wɔllun di. Bɔnu ra mam nɛ nu n win boobo si dabirimɔ.

22 Sɔaro wi, u gu ma wɔllun gɔradoba ba nɔn sua ba ka da gɔriɔ mi Aburhamu u wɔa. Dukiaagii wi, u maa gu, ma ba nɔn sika.

23 U wɔa nɔni swɔaru sɔɔ gɔriɔ, ma u nɔni sua wɔllɔ u Lasaa wa Aburhamun bakuɔ.

24 U nɔɔgiri sua u nɛɛ, baaba Aburhamu, a nɛn wɔnwɔndu waawo, a Lasaa gɔrima u win niki bian sɛru doke nim sɔɔ, kpa u nɛn yara yemiasia, domi na nɔni swɔa bakaru waamɔ dɔɔ yara yeni sɔɔ.

25 Aburhamu u nɛɛ, nɛn bii, a yaayo ma a wunen gɔa geenu wa wunen wɔarun sanam, mɛya maa Lasaa u gɔa kɔsunu wa. Tɛ mini win nukura yem, wune maa a nɔni swɔaru waamɔ.

26 Ye kpuron biru bankokoro bɔkɔwa ga wɔa bɛɛ ka bɛɛn baa sɔɔ. Be ba kɔ bu sara minin di bu da bɛɛn mi gia, ba n kpɛ. Mɛya goo kun maa kpɛ u na mini bɛɛn min di.

27 Dukiaagii wi, u nɛɛ, n n mɛn na, na nun kanamɔ, baaba, a Lasaa gɔriɔ nɛn baan yenuɔ,

28 domi na wɔnɔbu nɔɔbu mɔ mi, kpa u bu yenin seeda diiya bu ku raa ka ne aye tɔyagii te sɔɔ.

29 Aburhamu u nɛɛ, ba Mɔwisi ka Gusunɔn sɔmɔbun tirenu mɔ, bu nigia nɔɔwɔ.

30 Ma u nɛɛ, aawo baaba Aburhamu, goo u n da ben mi gɔrin di, ba koo gɔru gɔsia.

31 Ma Aburhamu nɔn sɔɔwa u nɛɛ, bɔ kun Mɔwisi ka Gusunɔn sɔmɔbugia nua, ba n naane dokemɔ baa goo u n seewa gɔrin di.

17*Torarun gari**(I maa mɛɛrio Mateu 18:6-7, 21-22, Maaku 9:42)*

1 Yesu u win bwɔabu sɔɔwa u nɛɛ, n n koo ko kɔsan yɛri yi kun due, adama nɔni swɔarugiiwa win min di yi dua.

² N sanɔ bu nùn nɛɛru (400) gbinisi win wĩro, kpa bu nùn kpɛɛ nim wɔku sɔɔ, n kere ù n be ba gema minin turo kɔsan yina beria.

³ I tii laakarì ko.

Wunen tɔnusi ù n tora, a nùn gerusio. Yen biru ù n gɔru gɔsia, a nùn suuru kuo.

⁴ Baa ù n nun tora nɔn nɔɔba yiru sɔɔ teeru, ma nɔn nɔɔba yiru ye, u naamo u tuuba mɔ, a nùn suuru kuo.

Naane dokebu

⁵ Garobu ba Yinni sɔɔwa ba nɛɛ, a besen naane dokebu sosio.

⁶ Ma Yinni u nɛɛ, baa besen naane dokebu bù n nɛ nge dĩa bima, ma i dĩa teni sɔɔwa tu wukuro tu tii gira nim wɔku sɔɔ, ta koo maa beɛ mem nɔɔwa.

Sɔm kowon wii kpĩbu

⁷ Yesu maa nɛɛ, besen goo ù n yoo mɔ wi u wukumɔ, ù kun mɛ u nɛɛ kparamɔ, u koo nùn sɔ ù n wuma yenuɔ u nɛɛ, u na tɛ u sina u di?

⁸ Aawo, u koo nùn sɔwa u nɛɛ, u nùn dīanu sɔɔru kuo, u win yaberu sebe kpa u nùn nɔɔri, sere u ka di u nɔ. Yen biruwa yoo win tii u koo maa di kpa u nɔ.

⁹ U koo yoo wi siara yèn sɔ u kua ye u nùn yiire?

¹⁰ Aawo, mɛya maa beɛ i n kpuro kua ye ba beɛ yiire, i yande nɛɛ, i sãawa yobu. I gesi kua ye n ween i ko.

Yesu tambu wɔkuru bekia

¹¹ Sanam mɛ Yesu u dɔɔ Yerusalemu gia, u kpa Samari ka Galilen baa sɔɔ.

¹² Sanam mɛ u duɔ wuu gagu sɔɔ, tambu wɔkuru be ba bara disigiru mɔ ba nùn sennɔ da ma ba yɔra n desire.

¹³ Ba nɔɔguru sua ba nɛɛ, yinni Yesu, a besen wɔnwɔndu waawo.

¹⁴ Ye u bu wa yera u nɛɛ, bu doo bu ben tii yãku kowobu sɔɔsi.

Sanam mɛ ba dɔɔ, n wee ba bekura ba deera.

¹⁵ Ben turo, ye u wa ma u bekura, u gɔsirama u Gusunɔ siara ka nɔɔguru.

¹⁶ U kpuna Yesun wuswaaɔ u nùn siara. Samarigiwa durɔ wi.

¹⁷ Yesu nɛɛ, n ñ be wɔku te kpurowa ba bekura? Nɔɔba nne be ba tie, mana ba wãa.

¹⁸ Sɔɔ wini turowa u wurama u ka Gusunɔ siara?

¹⁹ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a doona, wunen naane dokebu nun bekia.

Ban te Gusunɔ u koo swĩ

(Imaa mɛerio Mateu 24:23-28, 37-41)

²⁰ Falisiba ba nùn bikia dɔma te Gusunɔ u koo bandu swĩ kpa ba n ka yɛ. Yera u bu sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔn bandu ta ñ sisi nge mɛ ba koo ka tu wa.

²¹ Ba ñ gerumɔ bu nɛɛ, i wa te wee mini, nge te wee miɔnɔ. Domi n wee, Gusunɔ u bandu swĩ besen suunu sɔɔ.

²² Ma u bwãa be sɔɔwa u nɛɛ, sanam sisi mɛ sɔɔ i ko n kĩ i Tɔnun Biin tɔɔ teeru wa, adama i ñ tu wasi.

²³ Ba koo beɛ sɔ, i mɛerio mini ñ kun mɛ miɔnɔ. I ku ka duki da mi.

²⁴ Ka geema nge mɛ guru maakinu ra balli wɔllun goo teerun di sere ka tensim mi, nge mɛya Tɔnun Bii u ko n sãa win tɔɔ te sɔɔ.

²⁵ Adama gbiikaa, u ñ koo ko u kun nɔni sɔɔre gem gem kpa tɛn tambu bu nùn yina.

²⁶ Ye n kua Nɔwen sanam sɔɔ, n koo maa ko Tɔnun Biin sanam sɔɔ.

²⁷ Tɔmba dimɔ, ba nɔrumɔ, ba suanamɔ, ba durɔbu ka kurɔbu kɛenamɔ sere n ka girari dɔma te Nɔwe u goo dua. Ma nim yibura na ta be kpuro kam koosia.

²⁸ Meya n koo maa ko nge Lɔtun saa. Tɔmba dimɔ, ba nɔrumɔ ba dwemɔ ba dɔramɔ, ba dɛnanu duurumɔ, ba dia banimɔ.

²⁹ Adama dɔma te Lɔtu u yara Sodomun di, guri dɔɔgia ka sɔɔ bisu ya na wɔllun di ya be kpuro kam koosia.

³⁰ Meya n ko n maa sɔa tɔɔ te Tɔnun Bii u koo kurama.

³¹ Tɔɔ te sɔɔ, wi u wɔa win dii tɛɛra wɔllɔ ma win yɔnu wɔa dirɔ, u ku raa du u nu sua. Wi u maa wɔa gberɔ, u ku raa gasirama yɛnuɔ.

³² I Lɔtun kurɔ yaayo.

³³ Wi u kɛ u win wɔaru di ka win gɔru kɛru, u koo tu bia, adama wi u win wɔaru yina, wiya u ko n tu mɔ.

³⁴ Ka geema, wɔku te, tɔmbu yiru ba ko n kpɛ kpin yee teeru sɔɔ, ba koo turo sua kpa bu turo deri.

³⁵ Kurɔbu yiru ba ko n nammɔ sannu, ba koo turo sua kpa bu turo deri. [

³⁶ Durɔbu yiru ba ko n wɔa gberɔ, ba koo turo sua kpa bu turo deri.]

³⁷ Bwɔa be, ba nɔn bikia ba nɛɛ, ma giara Yinni. Ma u nɛɛ, mi gora wɔa miya yaberekunu nu koo mɛnna.

18

Gɔmini ka siri kowon gari

¹ Yesu u bu mɔn teni kua u ka bu sɔɔsi ma n weene ba n da n kanaru mɔ wɛrabu sari.

² U nɛɛ, siri kowo goɔ wɔa wuu maro gagu sɔɔ, wi u n Gusunɔ nasie, u n maa goon bɛɛɛ yɛ.

³ Wuu teu ge sɔɔ, gɔmini goɔ maa wɔa mi. U ra ne win mi, u nɛɛ, u bu sirio wi ka win yibɛɛ.

⁴ U yina n tɛ. Adama yen biru u bwisika u nɛɛ, baa mɛ na n Gusunɔ nasie, ma na n goon bɛɛɛ yɛ,

⁵ ka mɛ, yɛn sɔ gɔmini wini u man bande, kon bu siria ka win yibɛɛ, kpa u ku maa man baasi.

⁶ Yinni u nɛɛ, i nɔwɔ ye siri kowo kɔso wi, u gerua.

⁷ Kaa sere gere Gusunɔ? U n koo win tiin tɔmbu siria be ba nɔn wuri koosimɔ bururu ka yoka? U koo tɛ u sere bu nɔɔri?

⁸ Na bɛɛ sɔɔmɔ u koo bu siria ka sendaru. Ka mɛ, sanam mɛ Tɔnun Bii u koo na u koo naanɛ dokebu deema tem mɛ sɔɔ?

Falisi ka gbere mwɔn

kanaru

⁹ U kpam mɔn teni kua tɔmbu gabun sɔ be ba tii mɛɛra geegibu, ma ba gabu gema.

¹⁰ U nɛɛ, tɔmbu yiru ba dua sɔa yerɔ bu ka kanaru ko. Turo sɔawa Falisi, turo maa gberɛ mwɔn.

¹¹ Falisi wi, u yɔ u kanaru mɔ u win tiin gari mɔ u nɛɛ, Gusunɔ na nun siara yɛn sɔ na n sɔa nge be ba tie, be ba sɔa taki diobu ka kɔsan kowobu ka sakara kowobu ka mam gberɛ mwɔn nge durɔ wini.

¹² Na ra nɔɔ bɔke nɔn yiru alusuma tia sɔɔ. Na ra maa nen mɔru kpuron wɔkuru baaterɛn wɔllɔ tia wɛ.

¹³ Gberɛ mwɔn wi, u yɔra n desire, u n kɔka u win nɔni sue wɔllɔ, ma u tii bɔkua u nɛɛ, Gusunɔ, na sɔawa toro, a nen wɔnwɔndu waawo.

¹⁴ Na bɛɛ sɔ̄mɔ gberɛ mwaɔ wiya u gem wa Gusunɔn wuswaaɔ u ka wa yɛnuɔ n kere win beruse. Domi baawure wi u tii sua wɔllɔ ba koo nɔn kawa. Wi u maa tii kawa ba koo nɔn sua wɔllɔ.

Yesu bibu kanaru kua

(I maa mɛɛrio Mateu 19:13-15, Maaku 10:13-16)

¹⁵ Ba ka bibu naamɔ Yesun mi baa ka bii wɛɛnɔ u ka nu nɔmu sɔndi. Adama ye win bwāabu ba ye wa ba bu gerusi.

¹⁶ Ma Yesu u bibu soka win mi u nɛɛ, i de bibu bu na nɛn mi, i ku bu yinari, domi Gusunɔ u bandu swīi tɔmbun sɔ be ba ka bu weenɛ.

¹⁷ Ka geema, na bɛɛ sɔ̄mɔ, baawure wi u kun ban te Gusunɔ u swīi wure nge me bii u ra win mɔwɔbu wure, u n̄ kpɛ u n̄ s̄aa ban tegii.

Gobigii goon gari

(I maa mɛɛrio Mateu 19:16-30, Maaku 10:17-31)

¹⁸ Wirugii goo u Yesu bikia u nɛɛ, yinni, a s̄aawa tɔn geo. Mba na kon ko n̄ ka wāaru te ta ku ra kpe wa.

¹⁹ Yesu nɛɛ, mban s̄ɔna a man sokumɔ geo. Goo sari wi u s̄aa geo ma n̄ kun mɔ Gusunɔ turo.

²⁰ A wooda yɛ ye ya gerumɔ ya nɛɛ, “i ku sakararu ko, i ku tɔnu go, i ku gbɛni, i ku seeda weesugla di, i bɛɛn tundo ka mɛro bɛɛɛ wɛ.”

²¹ Ma durɔ wi, u nɛɛ, yeni kpurowa na wiru kp̄iye saa nɛn aluwaasirun di.

²² Ye Yesu u yeni nua u kpa, u kpm nɛɛ, ḡaa teena nu nun tie. A d̄ɔro kpuro ye a mɔ, kpa a s̄aarobu yen gobi b̄ɔnu kua, kaa n̄ dukia mɔ wɔllɔ. Yen biru a na a man swīi.

²³ Ye durɔ wi, u yeni nua win nukura sankira, domi dukia bakagiiwa.

²⁴ Ye Yesu u n̄n mɛɛra u nɛɛ, ka geema n̄ ka dukiagibu s̄ɛwa bu ka ban te Gusunɔ u swīi wura.

²⁵ Domi dukiagii u ka ban te wura, yen s̄ɛsɔ ga kp̄a ga kere yooyoo gu du yaburan wɛɛrɔ gu yari.

²⁶ Be ba n̄n swaa daki ba nɛɛ, n̄ n̄ mɛn na, wara koo kp̄i u faaba wa.

²⁷ Yesu u bu s̄ɔwa u nɛɛ, ye tɔnu kpane, Gusunɔ kun ye kpane.

²⁸ Piɛɛ u nɛɛ, n̄ wee sa deri kpuro ye sa mɔ, sa nun swīi.

²⁹ Ma Yesu u nɛɛ, ka geema, na bɛɛ sɔ̄mɔ, goo sari wi u win yɛnu deri ban te Gusunɔ u swīin sɔ n̄ kun me win kurɔ n̄ kun mɛ win maabu ka win wɔnɔbu n̄ kun mɛ win mɛro ka win tundo n̄ kun mɛ win bibu,

³⁰ kpa u kun wa u mwe saa yeni sɔɔ n̄ kere ye u deri, ka kpm wāaru te ta ku ra kpe sia.

Yesu u win gɔɔ ka win seebun

gari mɔ n̄n itase

(I maa mɛɛrio Mateu 20:17-19, Maaku 10:32-34)

³¹ Yesu u w̄kura yiru ye soka win mi ma u nɛɛ, n̄ wee sa Yerusalemu dɔɔ. Ye Gusunɔn s̄mɔba yorua Tɔnun Biin sɔ kpuro, ya koo kooru.

³² Domi ba koo n̄n tɔn tukobu nɔmu sɔndia bu n̄n yaakorɔ ko, bu n̄n n̄ni sɔ, kpa bu n̄n ȳaatam sie.

³³ B̄a n̄ maa n̄n so ba kpa ba koo n̄n go, kpa u se ḡarin di s̄ɔ itase.

³⁴ Adama bwāa be, ba n̄ ḡaanu tuba gari yi sɔɔ. N bu wini ye u ka yā. Gari yi kun bu yeeri.

Yesu u w̄ko bekia

(I maa mɛɛrio Mateu 20:29-34, Maaku 10:46-52)

³⁵ Nge mɛ Yesu u Yeriko duɔ, w̄ko goo u s̄ɔ swaa nɔwɔ u bara mɔ.

³⁶ Ye u tɔn wɔrun damu nua ga sarɔ, yera u bikia mba n kua.

³⁷ Ma ba nɔn sɔɔwa ba neɛ, Yesu Nasaretigiwa u sarɔ.

³⁸ Ma u nɔɔgiru sua u neɛ, Yesu Dafidin sikadobu, a nen wɔnwɔndu waawo.

³⁹ Be ba sɔimɔ wuswaaɔ ba nɔn gerusi bu ka nɔn marisia. Adama u wure u gbɔra n kere yellu u neɛ, Dafidin sikadobu, a nen wɔnwɔndu waawo.

⁴⁰ Yesu u yɔra ma u neɛ, bu ka nɔn na. Ye wɔko wi, u tunuma Yesu nɔn bikia u neɛ,

⁴¹ mba a kɔ n nun kua.

U neɛ, Yinni, na kɔ n yam wawa.

⁴² Ma Yesu u nɔn sɔɔwa u neɛ, a yam waawo, wunen naane dokebu nun bekia.

⁴³ Yande u yam wa, ma u Yesu swɔi u Gusunɔ siaramɔ. Sanam me tɔn wɔru ge kpuro, ba ye wa ma ba Gusunɔ saabu kua.

19

Yesu ka Sakeu

¹ Yesu u dua wuu ge ba mɔ Yerikoo, u gu bukiane.

² Miya durɔ gobigii goo u waa wi ba mɔ Sakeu wi u saa gbere mwaaɔbun wirugii.

³ U kɔ u Yesu wa, adama u n kpɔa tɔn wɔrun sɔ yɛn sɔ wi, tɔn kpiribuwa.

⁴ Yera u duka da wuswaaɔ ma u yɔɔwa dɔa te ba mɔ sikamɔren wɔllɔ u ka nɔn wan sɔ, domi u yɛ ma miya u koo ka doona.

⁵ Saa ye Yesu u tura yam mi, u nɔni seeya ma u nɔn sɔɔwa u neɛ, Sakeu a sarama kpaaka, domi wunen yenuɔra na kon sɔbia gisɔ.

⁶ Sakeu sarama ka sendaru ma u Yesu dam koosia ka nuku dobu.

⁷ Ye tɔmba ye wa, be kpuro ba wɔki ba neɛ, u da u sɔbia kɔsan kowon yenuɔ.

⁸ Sakeu u seewa u yɔra Yinnin wuswaaɔ u neɛ, n wee Yinni na nen dukian bɔnu saarobu wɛemɔ. Nɔ n maa goo gaaɔnu wɔrari ka taki na nɔn yen nɔn nne wesiamɔ.

⁹ Yesu u nɔn sɔɔwa u neɛ, gisɔ faaba dua yenu ge sɔɔ yɛn sɔ winin tii maa saa Aburahamun bweseru.

¹⁰ Domi Tonun Bii u nawa u ka kasu be ba kɔɔra u bu faaba ko.

Nge me sɔm kowoba ka gobi

mero kua

(I maa mɛrio Mateu 25:14-30)

¹¹ Sanam me tɔmba yeni swaa daki, u kpam mɔndu kua yɛn sɔ u Yerusalemu turuku kua ma ba tamaa Gusunɔ u koo bandu swɔiwa yande.

¹² Yera u neɛ, sina bii goo u bandu dibu da n toma tem gam gia, kpa u wurama yen biru.

¹³ U sere doona u wɔkuru soka win yobu sɔɔ, ma u ben baawure gobi beke geɛ wɛ u neɛ, bu de gobi yi, yi ma sere u ka wurama.

¹⁴ Win temgibu ba nɔn tusa ma ba nɔɔ tia kua ba tɔmbu gɔra bu neɛ, ba n kɔ durɔ wi, u bandu di ben temɔ.

¹⁵ Sanam me u wuma ye u ban te diima, u yoo be soka win mi be u raa gobi wɛ, kpa u ka wa nge me baawuren gobi nɔn marua.

¹⁶ Gbiikoo na u neɛ, yinni wunen gobi yi, yi mara wɔkuru.

¹⁷ U nɔn sɔɔwa u neɛ, ya wɔ yoo geo. Yɛn sɔ a kua naanegii gaa piiminu sɔɔ, na nun kua wuu marosu wɔkurun wirugii.

¹⁸ Yiruse na u neɛ, yinni wunen gobi yi, yi mara nɔɔbu.

¹⁹ U nɔn sɔɔwa u neɛ, wune maa, na nun kua wuu marosu nɔɔbun wirugii.

20 Kpaɔ na u nɛɛ, yinni wunen gobi wee yi na berua kīasu sɔɔ.

21 Domi na wunen berum mɔ yèn sɔ a s̄a t̄n s̄ɛs̄ɔgii. A ra suewa ye a kun yii, kpa a ḡɛ mi a kun duure.

22 U n̄n s̄ɔwa u nɛɛ, na kon nun siriwa wunen gari s̄ɔn di, yoo kam. A ȳ ma na s̄a t̄n s̄ɛs̄ɔgii, na ra sue ye na kun yii, kpa n ḡɛ mi na kun duure.

23 N n m̄n na, mban s̄ɔna a ñ goo n̄n gobi yi w̄ɛ u ka gobi mero ko, kpa n n̄nyam mwa ka are sanam m̄ɛ na w̄ma.

24 Ma be ba w̄a mi, u bu s̄ɔwa bu gobi yi m̄ɔ bu w̄akurugii wi w̄ɛ.

25 Ba n̄n s̄ɔwa ba nɛɛ, yinni, u w̄akuru m̄ɔ k̄ɔ.

26 U nɛɛ, na b̄ɛ s̄ɔm̄ɔ, wi u m̄ɔ, win m̄ru s̄ɔra ba koo n̄n sosia. Wi u kun maa m̄ɔ, fiiko ye u mam m̄ɔ ba koo n̄n mwaari.

27 Yen biri i ka n̄n yiberɛba na mini be ba kun k̄i n bandu di kpa i bu sakiri n̄n wuswaaɔ.

Yesu u Yerusalemu dua

(I maa m̄ɛrio Mateu 21:1-11, Maaku 11:1-11, Yohanu 12:12-19)

28 Ye Yesu yeni gerua u kpa, u win swaa mwa u bu gbiiya Yerusalemu gia.

29 Sanam m̄ɛ u Betefagi ka Betani turuku kua, guurun bera gia te ba ra soku Olifin guuru, u t̄mbu yiru ḡra win bw̄abu s̄ɔ

30 u nɛɛ, bu doo wuu ge ga w̄a ben wuswaaɔ mi. Bà n dua ba koo keteku buu wa ga s̄ri ge goo kun s̄n̄ire. U nɛɛ, bu gu s̄s̄iama bu ka na.

31 Goo ù n bu bikia mban s̄ɔna ba gu s̄s̄iama, bu nɛɛ, Yinniwa u gen bukata m̄ɔ.

32 Be u ḡra ba doona, ma ba yabu baayere deema nge m̄ɛ u bu s̄ɔwa.

33 Ye ba keteku buu ge s̄s̄iama, gen yinniba nɛɛ, mban s̄ɔna i keteku buu ge s̄s̄iama.

34 Ba nɛɛ, Yinniwa u gen bukata m̄ɔ.

35 Ma ba ka Yesu keteku buu ge naawa. Ba ben ȳnu t̄ria gen w̄ll̄ɔ ma ba Yesu s̄ndi.

36 Ye u d̄ɔɔ, m̄ya t̄mba ben ȳnu t̄riama swaa s̄ɔɔ.

37 Sanam m̄ɛ u Yerusalemu turuku kua Olifin guurun swaan b̄kuɔ, win bw̄abu kpuro ba n̄ɔḡiru sua ba Gusun̄ɔ siaram̄ɔ ka nuku dobu s̄m maamaakiginu kpuron s̄ɛ ye ba wa.

38 Ba nɛɛ, Gusun̄ɔ u sun̄ɔ wi u sisi ka win ȳs̄iru domaru kuo, alafia ya n w̄a w̄ll̄ɔ, kpa yiiko ya n w̄a w̄w̄ll̄ɔɔ.

39 Falisi gabu saa t̄n w̄run suunu s̄ɔn di ba Yesu s̄ɔwa ba nɛɛ, yinni a wunen bw̄a be marisio.

40 U bu w̄isa u nɛɛ, na b̄ɛ s̄ɔm̄ɔ, baa beni bà n mari, kpenu koo gb̄ara.

Yesu Yerusalemu sw̄iia

41 Sanam m̄ɛ Yesu u Yerusalemu turuku kua, ye u ye wa yera u sw̄i w̄ri yen s̄ɔ,

42 u nɛɛ, wunɛ Yerusalemu à n daa t̄ɛ ȳɛ ye ya koo ka nun alafia naawa ni, baa gis̄ɔ! Adama wee, ya nun kukue.

43 Sanam koo nun naawa m̄ɛ s̄ɔ wunen yiberɛba ba koo nun tarusi, kpa bu nun kooro bure bu nun s̄kenɛ beri berika kpuron di.

44 Ba koo nun nam, wunɛ ka wunen bibu be ba w̄a wunen suunu s̄ɔɔ. Ba ñ derim̄ɔ kpenu nu s̄n̄na wunɛ s̄ɔɔ, yèn s̄ɔ a ñ tuba saa ye Gusun̄ɔ u nun naawa.

Yesu u dua s̄a yer̄ɔ

(I maa m̄ɛrio Mateu 21:12-17, Maaku 11:15-19, Yohanu 2:13-22)

45 Yesu dua s̄a yer̄ɔ ma u kia d̄robu giram w̄ri.

⁴⁶ U bu sɔwɔ u nɛɛ, ba yorua, “Nɛn diru ta ko n sɔawɔ kanarun diru.” Adama bɛɛ i tu kua gbɛnɔbun wɔa yeru.

⁴⁷ Baadomma u ra n Gusunɔn garin keu sɔosimɔ sɔa yerɔ. Yera yɔku kowo tɔnwerobu ka wooda yɛrobu ka Yuuban wirugibu ba kɔ bu nɔn go.

⁴⁸ Adama ba n̄ yɛ nge mɛ ba koo koosina, domi tɔmbu kpurowa ba nɔn swaa daki ma n bu maamaaki sɔa.

20

Man diya Yesu u yiiko wa

(I maa mɛerio Mateu 21:23-27, Maaku 11:27-33)

¹ Sɔo teeru nge mɛ Yesu u Gusunɔn garin keu sɔosimɔ sɔa yerɔ, ma u Labaari gean waasu mɔ, yɔku kowo tɔnwerobu ka wooda yɛrobu ka Yuuban guro gurobu ba kurama.

² Ba nɛɛ, a sun sɔwɔ wooda yerà a ka yeni mɔ. Wara u nun yen yiiko wɛ.

³ U bu sɔwɔ u nɛɛ, nɛ maa, na kon bɛɛ gari gɛɛ bikia, kpa i man sɔ.

⁴ Man diya Yohanu u wooda wa u ka tɔmbu batɛmu kua. Tɔnun min di? Nge wɔllun di.

⁵ Adama ba geruna ba nɛɛ, sà n gerua wɔllun diya, u koo nɛɛ, mban sɔna sa n̄ nɔn naanɛ doke.

⁶ Sà n maa nɛɛ, tɔnun min di, tɔmbu kpuro ba koo sun kpenu kasuku domi baawure u Yohanu garisi Gusunɔn sɔmɔ.

⁷ Yera ba wisa ba nɛɛ, sa n̄ yɛ man diya.

⁸ Ma Yesu u bu sɔwɔ u nɛɛ, nɛ maa, na n̄ bɛɛ sɔomɔ yiiko ye na ka yeni mɔ.

Gbaa wuko kɔsobun gari

(I maa mɛerio Mateu 21:33-46, Maaku 12:1-12)

⁹ Yen biru u tɔmbu mɔn teni kua u nɛɛ, durɔ goo u resem gbaaru kua u dɔnu duura ma u kɔsobu kasu u bu ye nɔmu bɛria, ma u wuu da n ka te.

¹⁰ Sanam mɛ saa ya tura u sɔmɔ gɔra kɔso ben mi, bu ka nɔn wɛɛma ye n sɔa wigia. Kɔso be, ba nɔn so, ba nɔn gira nɔm dira.

¹¹ U kɔam kpaɔ gɔra. Ba nɔn so, ba nɔn yaa kasiki, ba gira nɔm dira.

¹² U kɔam itase gɔra. Ba nɔn mɛɛra kua ma ba nɔn gira.

¹³ Gbaa yɛro wi, u nɛɛ, mba kon ko tɛ. Kon den nɛn tiin bii kɔnasi bu gɔriawa. Sɔrɔkudo ba koo nɔn bɛɛɛ wɛ.

¹⁴ Adama ye kɔso be, ba nɔn wa, ba geruna ba nɛɛ, wiya sɔa tubi dio, su nɔn go, kpa gbaa te, tu ko bɛsegiru.

¹⁵ Ma ba nɔn yara gbaa ten biruɔ, ba nɔn go.

Tɛ mba gbaa yɛro wi, u koo bu kua.

¹⁶ U koo na u bu kpeerasia, kpa u win gbaa te kɔso kpaobu nɔmu bɛria.

Sanam mɛ tɔn be ba nɔn swaa daki ba ye nua, yera ba nɛɛ, su ku wa me.

¹⁷ Adama Yesu u bu nɔni kɔ u ka da ma u nɛɛ, mba gari yin tubusianu yi ba yorua ba nɛɛ, “Kpɛe te banɔba yina, tera ta kua gani gɔmburun dam.”

¹⁸ Baawure wi u kpɛe te wɔri, ta koo nɔn bɔɔku, wi ta maa wɔri, ta koo nɔn namwa muku muku.

Wɔɔ gobin kɔsiabun gari

(I maa mɛerio Mateu 22:15-22, Maaku 12:13-17)

¹⁹ Saa tia ye sɔɔ, yɔku kowo tɔnwerobu ka wooda yɛrobu ba kasu bu Yesu mwa, domi ba tuba ma ben sɔna u mɔn te kua. Adama ba tɔn wɔru nasie.

²⁰ Ba Yesun laakari mɔ kpuro sɔɔ. Ma ba tɔn samba kowobu gɔra win mi, be ba sɔare geegibu bu ka nɔn mwa win gari gee sɔɔ, kpa bu nɔn tem yɛro nɔmu beria.

²¹ Tɔn be, ba nɔn bikia ba neɛ, yinni sa yɛ ma wunen gari ka wunen sɔɔsira sɔa dee dee, a ku ra maa kɪru gem wɛ, a Gusunɔn swaa sɔɔsimɔwa gem sɔɔ.

²² N weene su tem yɛro wɔɔ gobi wɛ? Nge su ku wɛ.

²³ Ye Yesu u ben bwisiku kɔsunu wa, yera u neɛ,

²⁴ i man gobi sɔɔsima. Ma ba nɔn yi wɛ. Ma u neɛ, waran foto ka yɪrera mi. Ba neɛ, tem yɛrogi.

²⁵ Ma u bu sɔɔwa u neɛ, n n men na, i tem yɛro wɛyɔ ye n sɔa tem yɛrogi, kpa i Gusunɔ wɛ ye n sɔa Gusunɔgi.

²⁶ Ma ba kpana bu nɔn nɔma turi win gari sɔɔn di tɔmbun wuswaaa. Yera ba ka win wisibu biti kua, ma ba ben nɔɔ mari.

Gɔribun seebun gari

(I maa mɛerio Mateu 22:23-33, Maaku 12:18-27)

²⁷ Sodusiba be ba ra neɛ gɔriba kun seemɔ, ben gabu ba nɔn susi ma ba bikia ba neɛ,

²⁸ yinni, n wee ye Mɔwisi u sun yorua. U neɛ, “Goon beɛrɛ ù n gu u kurɔ deri, ma u kun ka kurɔ wi bii mara, u koo kpɪ u nɔn tubi di, kpa u ka win beɛrɛ bweseru waaawa.”

²⁹ Nge mena, tundo turosibu nɔɔba yiru gaba raa wɔa. Gbiikoo u kurɔ sua ma u gu, u n ka kurɔ wi bii mɔ.

³⁰⁻³¹ Yiruse ka itase ba nɔn sua gɔminiru. Mɛya n kua sere be nɔɔba yiru ye, ba ka gu. Ba n bii mara.

³² Kurɔ wi, u ra gu.

³³ Gɔribun seebun sanam ben weren kurɔwa u ko n sɔa. Domi be nɔɔba yiru ye kpurowa ba nɔn gia kurɔ.

³⁴ Yesu u bu wisa u neɛ, handunia yen tɔmba ba kurɔbu ka durɔbu suamɔ,

³⁵ adama sibu be ba ko n bɔnu mɔ sian wɔaru ka gɔribun seebu sɔɔ, ba n kurɔbu ka durɔbu suamɔ.

³⁶ Ba ko n ka wɔllun gɔradoba weenɛwa ba n maa gbimɔ. Ba ko n sɔa Gusunɔn bibu domi ba bu seeya gɔrin di.

³⁷ Mɔwisin tii u sɔɔsi sɔa sɔa ma gɔriba koo se, ye u Gusunɔ soka u neɛwa, “Gusunɔ Aburahamun Yinni, ka Isakin Yinni, ka Yakɔbun Yinni” awɪi dɔɔgii yin gari sɔɔ.

³⁸ Gusunɔ kun sɔa gɔribun Yinni. U sɔawa wasobugii, domi win mi kpuro ba sɔawa wasɔbu.

³⁹ Gabu wooda yɛrobu sɔɔ ba neɛ, yinni, wunen gari yi, yi dɛnde.

⁴⁰ Ba n maa kɔka ba nɔn gɔanu ganu bikie.

Dafidi ka wi Gusunɔ u gɔsa

(I maa mɛerio Mateu 22:41-46, Maaku 12:35-37)

⁴¹ Ma Yesu u bu bikia u neɛ, amɔna ba koo ka kpɪ bu neɛ, Kirisi sɔawa Dafidin bii.

⁴² Domi Dafidin tii u gerua Womusun tireru sɔɔ u neɛ,

“Yinni Gusunɔ u neɛn Yinni sɔɔwa u neɛ, a sinɔ neɛn nɔm geuɔ,

⁴³ sere n ka nun wunen yibeɛba taarea.”

⁴⁴ Dafidi ù n nɔn soka Yinni, amɔna u ko n maa ka sɔa win bii.

I tii laakari koowo

ka wooda yērobu

(I maa mēerio Mateu 23:1-36, Maaku 12:38-40)

⁴⁵ Sanam mē tən dabira nūn swaa daki, u win bwāabu sōwa u nēē,
⁴⁶ i tii laakari ko ka wooda yērobu be ba kī ba n bōsu ka yabe dēndēnu, ba tōbirinaa kī batuma sō, ba sin yee gbii kinu kasu mennō yenō ka aye bēēginu dim soku yero.

⁴⁷ Ba gōminibun yēnusu dimō, ma ba kana dēndēnu mō bu ka bu wan sō. Ba koo bu taarē wē n kpā.

21

Gobi yi kurō gōmini goo u kpēē

(I maa mēerio Maaku 12:41-44)

¹ Yesu u nōni seeya ma u dukiagibu wa ba gobi kpēēmō sāa yerun kpakororu sō mi ba ra gobi doke.

² U maa kurō gōmini sāaro goo wa u gobi piiminu yiru kpēēmō mi.

³ Ma u nēē, na bēē sōmō ka gem, gōmini sāaro wī, u kpēē n be kpuro kere be ba tie.

⁴ Domi ye n sōndi ben mō bakaru sō yera ba wuna ba doke, adama win yāaru sō u kpuro kpēē ye u ka tii kōsu.

Yesu u sāa yerun

kōrabun gari mō

(I maa mēerio Mateu 24:1-2, Maaku 13:1-2)

⁵ Gaba gerumō ma sāa yeru ta buraru mō ta wā ten kpee buranu ka kēē ni ba Gusunō wēn sō. Yera Yesu u nēē,

⁶ sanam sisi mē sō ye i waamō mini kpuro yen gaan kpera kun ko n wāa ten tensim wōllō. Ni kpurowa nu koo wōri.

Wahala ye ya koo na

handunia yu sere kpe

(I maa mēerio Mateu 24:3-14, Maaku 13:3-13)

⁷ Ba nūn bikia ba nēē, yinni, n n mēn na, domma yeni ya koo tunuma. Yīre terā ta koo gbi tu kookoo si sōsi.

⁸ Yesu u nēē, i laakari koowo, i ku de bu bēē nōni wōke. Domi dabira koo na ka nēn yīsiru, kpa ba n gerumō ba n mō, saa ya turuku kua, beya ba sāa Kirisi wī. Adama i ku bu swīi.

⁹ I n tabun damu nōmō ka nōsināa sariru, i ku nanda. Domi yera n ko n gbi n tunuma, adama n n kpee te mi gina.

¹⁰ Yera u kpam bu sōwa u nēē, bwesenu koo seesina, sinamba koo maa seesina.

¹¹ Tem yīiri bakabu ko n wāa ka baranu ka gōru, gam ka gam. Maamaaki berungii ka yīre bakanu nu ko n wāa wōllō.

¹² Adama yabu ye kpuro yu sere kora ba koo bēē mwa bu bēē nōni sō. Ba koo bēē siri kowobu nōmu sōndia mennō yenō, ba koo bēē pirisōm doke, kpa bu ka bēē da sina bokobu ka tem yērobun kōnnōsō nēn yīsirun sō.

¹³ Yera n koo bēē ayeru wē i ka seeda di.

¹⁴ I de i n yē ma n n bēēn bwisikunu i ko ka tii yina.

¹⁵ Domi kon de i gari gere ka bwisi yi bēēn yiberēba kpuro ba n kpē bu yina, n kun mē bu siki.

¹⁶ Bēēn mōwōbu mam, ka bēēn maabu ka bēēn wōnōbu ka bēēn dusibu ka bēēn bōrōba, ba koo bēē bu nōmu sōndia kpa bu dabiru go bēē sō.

17 Baawure koo beɛ tusi nɛn yĩsirun sɔ.

18 Adama baa beɛn wirun sera kun borimɔ.

19 Beɛn temanabun saabu beɛn hunde ya koo faaba wa.

Yerusalemun kpeerabun gari

(I maa mɛɛrio Mateu 24:15-21, Maaku 13:14-19)

20 Ma Yesu maa nɛɛ, dɔma te i wa tabu kowoba Yerusalemu tarusi, i n yɛ ma yen kpeerasiabu turuku kuawa.

21 Sanam mɛ, be ba wāa Yudeaɔ, bu suuwo guunu wɔllu gia. Be ba maa wāa Yerusalemun suunu sɔɔ bu yario, be ba maa wāa gberɔ bu ku wura wuuɔ.

22 Domi saa yeya mɔru kɔsiarun sanam, kpuro yu ka koorɔ ye ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ.

23 Gurigibu ka tɔn kurɔ be ba bibu bɔm kɛmɔ saa ye sɔɔ, ba koo nɔni swāaru wa. Domi nuku sankira bakanu ko n wāa tem sɔɔ, ka maa mɔru baka bu ka tɔn be seɛyasia.

24 Ba koo bu sāsiri ka takobi, kpa bu bu yoru mwa tem baama. Bwese tukunu koo maa Yerusalemu taaku sere nin saa yu ka turi.

Tɔnun Biin naaru

(I maa mɛɛrio Mateu 24:29-31, Maaku 13:24-27)

25 Yesu kpam nɛɛ, yĩrenu ko nu n wāa sɔɔ ka suru ka kperi sɔɔ. Tem sɔɔ, nɔni swāa bakara koo bwesenu deema kpa nu biti soora nim wɔku ka nim kurenun wurenun sɔ.

26 Nandabu koo tɔmbu wasikira bā n mara ye n koo koorɔ handunia sɔɔ, domi wɔllun dam mu koo yĩiri.

27 Saa yera ba koo Tɔnun Bii wa u kurama guru wiru sɔɔ, ka dam bakam ka yiiko.

28 Yeni yà n naabu torua, i yɔrɔ sɔnwɔ kpa i beɛn wiru seeya yèn sɔ beɛn yakiaabu turuku kua.

Yĩre te dāa te ba mɔ figie

ta sɔɔsimɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 24:32-35, Maaku 13:28-31)

29 Ma u bu garin weenasii kua u nɛɛ, i dāa te ba mɔ figie mɛɛrio ka dānu kpuro.

30 Nū n kpararu torua, beɛn tii i n mɛɛra, i yɛ ma yande tomburura ta turuku kooma.

31 Nge mɛya beɛ maa, i n yabu ye wa ya wee, i n yɛ ma n turuku kuawa Gusunɔ u ka bandu swii.

32 Ka geema na beɛ sɔɔmɔ, saa yenin tɔmbu gabu ba n gbimɔ yabu ye kpuro yu ka koorɔ.

33 Wɔllu ka tem mu koo doona, adama nɛn gari kun doonɔ.

I tii laakari ko

34 Ma Yesu kpam nɛɛ, i n beɛn tii se, kpa i ku ra ko laakari sariba dibu ka nɔrubun sɔ ka handunian wururabu, kpa tɔɔ te, tu ku beɛ suaru wɔri nge yina.

35 Domi ta koo baawure deema wi u wāa tem mɛ kpuro sɔɔ.

36 Yen sɔ, i n swaa mɛɛra kpa i n kanaru mɔ saa baayere, kpa i dam wa i ka kisira kpuro ye n koo nan di, kpa i ka kpī i yɔra Tɔnun Biin wuswaaɔ.

37 Bururu baatere Yesu ra Gusunɔn garin keu sɔɔsiwa sāa yerɔ, yoka kpa u da u kpuna Olifin guuru wɔllɔ.

38 N n kua bururu tɔmbu kpuro ba ra nɛwa win mi sāa yerɔ bu ka win gari swaa daki.

22

Wirugiba wesianamə

bu ka Yesu go

(I maa mɛɛrio Mateu 26:1-5, Maaku 14:1-2, Yohanu 11:45-53)

¹ Pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔɔ bakaru, te ba ra soku Gɔɔ sararibu ta turuku kua.

² Yāku kowo tənwerobu ka wooda yērobu ba bwisi bɛrinamə bu ka Yesu go domi ba tən wərun bɛrum mə.

Yudasi u kī u Yesu

wirugibu nɔmu sɔndia

(I maa mɛɛrio Mateu 26:14-16, Maaku 14:10-11)

³ Yera Setam ya dua Yudasin gɔruw wi ba sokumə Isikariotu. U sāawa bwāabu wəkura yiru yen turo.

⁴ Ma u da u nɔɔ tia kua ka yāku kowo tənwerobu ka sāa yerun kəsobun wirugibu u ka bu Yesu nɔmu sɔndia.

⁵ Ben nukura dora ma ba wesiana bu ka nùn gobi kē.

⁶ U wura, ma u swaa kasu u ka bu Yesu nɔmu sɔndia saa ye n weene kpa tən wəru ga kun yē.

Yesun sɔɔru

Gɔɔ sararibun yaa dibun sɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 26:17-25, Maaku 14:12-21, Yohanu 13:21-30)

⁷ Pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔru tɛ sɔɔ ba ra Gɔɔ sararibun yāanu go, ta tunuma.

⁸ Ma Yesu u Piɛɛ ka Yohanu gɔra u nɛɛ, i doo i Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun sɔɔru ko su ka te di.

⁹ Ba nùn bikia ba nɛɛ, mana u kī bu ten sɔɔru ko.

¹⁰ U bu wisa u nɛɛ, n wee, i n wuu dua i kpa i ko ka durɔ goo yinna u nim tooru sɔɔwa. I nùn swīiyɔ yenu mi u dua,

¹¹ kpa i yenu gen yēro sɔ i nɛɛ, yinni nɛɛ, diru mana u koo be Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di ka win bwāabu.

¹² Yēro u koo bɛɛ gidambisa baka sɔɔsi ye ba sənwa. Miya i ko sɔɔru ko.

¹³ Ba doona ma ba baayere deema nge mɛ u raa bu sɔɔwa, ma ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun sɔɔru kua.

Yinnin dīa domaruginu

(I maa mɛɛrio Mateu 26:26-30, Maaku 14:22-26, Korinti I, 11:23-25)

¹⁴ Saa ya tura, ma Yesu u sina u ka di ka win gɔrobu sannu.

¹⁵ Ma u nɛɛ, na kīa gem gem n Gɔɔ sararibun tɔɔ baka teni di ka bɛɛ sannu n sere nɔni sɔɔra.

¹⁶ Na bɛɛ sɔɔmɔ ma na n maa te dimɔ sere tu ka kooru ban te Gusunɔ u swīi sɔɔ.

¹⁷ Yera u nɔra sua u Gusunɔ siara ma u nɛɛ, i tam nɔra ye mɔɔ i nɔ bɛɛ kpuro.

¹⁸ Na bɛɛ sɔɔmɔ, saa tɛn di na n maa tam meni nɔrumɔ sere Gusunɔ u ka bandu swīi.

¹⁹ Yen biru u pɛɛ sua. Ye u Gusunɔ siara u kpa, u ye murura u bu wē u nɛɛ, yeniwa nen wasi [yi ba wē bɛɛn sɔ. I n da yeni ko i n ka man yaaye.

²⁰ Ye ba dim kpa, u maa nɔra sua u bu wē u nɛɛ, nɔra yeniwa nɔɔ mwɛɛ kpaaru te ba sire ka nen yem mɛ mu yari bɛɛn sɔ.]

²¹ Adama n wee, wi u koo man dɔmɛ, win nɔmu ga wāa gbɛɛrɔ ka nɛguu sannu.

22 Tɔnɔn Bii u doonɔ nge mɛ Gusunɔ u yi, adama nɔni swāarugiiwa wi u koo nùn dɔmɛ.

23 Ma ba bikianaa torua, wara u koo yen bweseru ko ben suunu sɔɔ.

Tɔnwerorun sikirinɔ

24 Ma sikirinɔ ga kpam seewa Yesun bwāabun suunu sɔɔ, ba bikianamɔ ben wi u koo ko tɔnwerɔ.

25 Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, handunia min sinamba ba ben tɔmbu dam dɔremɔ, ka mɛ, ba bu sokumɔ gean kowobu.

26 Adama i ku de n s̄aa mɛ bɛɛn mi. I de bɛɛ kpuron tɔnwerɔ u n s̄aa nge bɛɛ kpuron yākabu, kpa wi u s̄aa wirugii u n s̄aa nge sɔmɔ.

27 Wara kere, wi u dimɔ? Nge wi u ka dīanu naamɔ. N n̄ wi u dimɔ? Wee, na wāa bɛɛn suunu sɔɔ nge sɔmɔ.

28 Bɛɛ i ka man tɛmana nɛn laakari mɛɛribun saa sɔɔ.

29 Yen s̄ɔna nge mɛ nɛn Baaba u man bandu yīiya, mɛya na maa bɛɛ ayeru yiye,

30 i ka di i nɔ ka nɛ sannu nɛn bandu sɔɔ, kpa i n s̄ɔ sina kitanu wɔllo i ka Isireliban bwesenu wɔkura yiru siri.

Yesu u nɛɛ, Piɛɛ koo nùn siki

(I maa mɛɛrio Mateu 26:31-35, Maaku 14:27-31, Yohanu 13:36-38)

31 Ma Yinni u nɛɛ, Simɔɔ Simɔɔ, Setam ya saa wa yu ka bɛɛ sara nge alikama.

32 Adama na kanaru kua wunen s̄ɔ kpa wunen naanɛ dokebu bu ku ka kpe. Sanam mɛ a gɔsɔrama nɛn mi, a wunen berusebu dam k̄ɛyɔ.

33 Piɛɛ nɛɛ, Yinni na sɔɔru kpa n ka nun da pirisɔm sɔɔ ka gɔɔ sɔɔ.

34 Ma Yesu u nɛɛ, Piɛɛ na nun s̄ɔmɔ, gisɔ gɔɔ dɔɔ gu sere swī kaa man siki nɔn ita a nɛɛ, a n̄ man yē.

Yansurɔru ka bɔɔ

wuu daatiru ka takobi

35 U kpam bu sɔɔwa u nɛɛ, sanam mɛ na bɛɛ gɔra yansurɔru ka bɔɔ wuu daatiru ka baranu sari, i gāanu bia? Ba nɛɛ, aawo, sa n̄ gāanu bie.

36 Ma u nɛɛ, to t̄ɛ, wi u yansurɔru mɔ u tu suo, mɛya maa wi u bɔɔ wuu daatiru mɔ. Wi u kun maa takobi mɔ, u win yaberu dɔro u ka ye dwe.

37 Domi na bɛɛ s̄ɔmɔ, nge mɛ ba yorua, “Ba nùn garisɔ tɔn k̄sɔ.” Ya n̄ koo ko ya kun man koore mɛ. Ye n maa s̄aa nɛn gari ya wiru goorɔ.

38 Ba nɛɛ, Yinni, takobi yiru wee. Ma u nɛɛ, su yen baa deri.

Yesu u kanaru mɔ

Olifin guuru wɔllo

(I maa mɛɛrio Mateu 26:36-46, Maaku 14:32-42)

39 Ye Yesu u yara u da Olifin guurɔ nge mɛ win dɔɔnɛ. Ma win bwāaba nùn swīi.

40 Ye ba tura yam mi, u bu sɔɔwa u nɛɛ, i kanaru koowo kpa i ku du k̄kiribu sɔɔ.

41 Yen biru u ka bu dɛsira fiiko nge mɛ tɔnu u koo kpī u kperu kara tu yōran saka ma u yiira mi, u kanaru kua.

42 U nɛɛ, Baaba à n kī, a de wahala ye, yu man dɛsirari. Adama a de wunen kīru tu koora, n n̄ mɔ nɛguru.

43 Yera Gusunɔn gɔrado u nùn kurema wɔllun di u ka nùn dam k̄ɛ.

44 Nuku sankira bakanu sɔɔ u kanaru mɔ ka dam, ma win wenyanu kua nge yem nu d̄aakumɔ temɔ.]

45 Ye u kanaru kua u kpa, u da win bwāabun mi gia. U bu deema ba do ka nuku sankiranu.

46 Ma u bu sōwa u nεε, mban sōna i do. I seewo i kanaru ko kpa i ku du kākiribu sō.

Yesun mwaabu

(I maa mεerio Mateu 26:47-56, Maaku 14:43-50, Yohanu 18:3-11)

47 Sanam mε Yesu u gari yi m̄, yera t̄n w̄oru ga tunuma, ma wi ba sokumo Yudasi, w̄akura yiru yen turo, u bu gbiiye. U Yesu susi u ka n̄n n̄nε u b̄kasi.

48 Ma Yesu n̄ε, Yudasi, ka t̄biri tenin bwesera kaa ka T̄nun Bii yibεeba n̄mu s̄ndia?

49 Be ba w̄a ka Yesu sannu, ye ba wa ye n koo ko, ba n̄ε, Yinni, su ka bu takobi s̄ro?

50 Ma ben turo u ȳku kowo t̄nweron s̄m̄ s̄ra u win n̄m geun soo bura.

51 Ma Yesu n̄ε, i den derio mε.

Ma u dur̄ win soo ge baba u gu b̄kia.

52 Yen biru Yesu u ȳku kowo t̄nwerobu ka s̄a yerun k̄sobun wirugibu ka Yuuban guro gurobu s̄wa u n̄ε, n̄na b̄ε i mwaabu na ka takobi ka bokunu nge swaa dio?

53 Baadommawa na w̄a ka b̄ε s̄a yer̄, ma i n̄ man mwε. T̄ b̄εya i saa yeni m̄, b̄ε ka yam w̄kurun damgii.

Piε u Yesu siki

(I maa mεerio Mateu 26:57-58, 69-75, Maaku 14:53-54, 66-72, Yohanu 18:12-18, 25-27)

54 Ye ba Yesu mwa ba kpa, ba ka n̄n da ȳku kowo t̄nweron ȳnu. Piε bu sw̄i dandankuru.

55 Ba d̄ō s̄rua ȳnu yaara, ma gaba s̄ mi. Piε u maa sina ka be.

56 S̄m kowo t̄n kur̄ goo u n̄n wa u s̄ d̄ōn b̄ku, ma u n̄n n̄ni girari u n̄ε, dur̄ wini maa, u raa w̄a ka wi.

57 Adama u siki u n̄ε, kur̄ wunε na n̄ n̄n ȳ.

58 N t̄ fiiko, goo k̄pam n̄n wa ma u n̄ε, wunε a maa s̄awa t̄n begii.

Ma Piε u dur̄ wi s̄wa u n̄ε, aawo, na n̄ s̄a begii.

59 Yen biru n kua k̄ba tian saka, goo u maa wure u n̄ε, ka geema dur̄ wini maa, u raa w̄a ka wi, domi Galilegiiwa.

60 Piε u n̄ε, wunε, na n̄ ȳ ye a k̄i a gere.

Yande nge mε u gari yi m̄, goo d̄ō ga sw̄i.

61 Ma Yinni u s̄ira u Piε m̄era. Yera Piε u gari yi yaaya yi Yinni u raa n̄n s̄wa u n̄ε, gis̄ goo d̄ō gu sere sw̄i, kaa man siki n̄n ita.

62 U yara t̄ōw̄o u sw̄i ka nuku sankiranu.

Ba Yesu yaakorū m̄

(I maa mεerio Mateu 26:67-68, Maaku 14:65)

63 T̄n be ba Yesu n̄ni ba n̄n gari b̄k̄ m̄ ba n̄n soom̄.

64 Ba n̄n wuswaa w̄kua ma ba n̄n s̄ōm̄o u tubuo wi u n̄n so.

65 Ma ba n̄n w̄m dabinu ganu w̄omm̄o.

Ba Yesu sirim̄ Yuuban

t̄nwerobun m̄nn̄o yer̄

(I maa mεerio Mateu 26:59-66, Maaku 14:55-64, Yohanu 18:19-24)

66 Ye yam s̄ra, Yuuban guro gurobu ka ȳku kowo t̄nwerobu ka wooda ȳrobu ba m̄nna ma ba dera ba ka Yesu da ben siri yer̄.

67 Ba n̄ε, a sun s̄ōw̄o à n̄ s̄an na Kirisi wi.

Yesu bu wisa u nee, baa na n beɛ sɔɔwa i n naane dokema.

⁶⁸ Meya na n maa beɛ gaanu bikia, i n man wisimo.

⁶⁹ Saa ten di, Tonun Bii u koo sina Gusuna damgiin nom geu.

⁷⁰ Be kpuro ba nee, n n man na wune Gusunan Biiwa?

Ma u bu wisa u nee, oo, ne Gusunan Biiwa, nge me i gerua.

⁷¹ Yera ba nee, mban seedawa sa maa kasu. Beɛn tii sa ye nua saa win non di.

23

Ba ka Yesu da Pilatin wuswaa

(I maa meɛrio Mateu 27:1-2, 11-14, Maaku 15:1-5, Yohanu 18:28-38)

¹ Ma ba seewa be kpuro sannu ba ka Yesu da Pilatin konnawa.

² Ba nun durum manibu wari ba nee, sa wini deema u tambu bwisi kem bu ka bandu kari bwa, u maa yinam bu tem yero wɔɔ gobi kasia. U tii sokuma Kirisi, sina boko.

³ Pilati u nun bikia u nee, wune Yuuban sina bokowa?

Yesu u nee, oo, nge me a gerua.

⁴ Pilati u yaku kowo tonwerobu ka ton woru sɔɔwa u nee, na n taare gaa wa durɔ wi sɔɔ.

⁵ Adama ba nɔɔ girari ba nee, u tambu bwisi kemawa bu ka sanna, u bu yen keu sɔɔsim. U torua Galilen di ma u da Yudean tem kpuro sɔɔ. Wee, u maa na mini te.

Ba ka Yesu da

Herodun wuswaa

⁶ Ye Pilati u yeni nua, u bikia durɔ wi, u n Galilegiin na.

⁷ Ye u gia ma u weewa Herodun bandun tem di, u nun gasia win mi. Herodu maa wa Yerusalemɔ saa ye sɔɔ.

⁸ Sanam me Herodu u Yesu wa, win nukura dora gem gem. Saa teɛbun diya u kasu u nun wa, win labari ye u nɔɔm ba gerumɔn sɔ. Domi u yiyo u Yesun som maamaakigiru wa dama te u koo nun wa.

⁹ U nun gari bikia n ka te adama Yesu kun nun gee wisa.

¹⁰ Yaku kowo tonwerobu ka wooda yero ba wa mi, ba nun durum manimo ka dam.

¹¹ Herodu ka win tabu kowobu ba nun yaakoru kua ma ba nun gari bok kua. Ye ba nun yabe buraru sebusia ba kpa ba nun gasia Pilatin mi.

¹² Yen dama tera Pilati ka Herodu ba dora, be, be ba raa yibere teeru mɔɔsine.

Ba Yesu taare we bu go

(I maa meɛrio Mateu 27:15-26, Maaku 15:6-15, Yohanu 18:39-19:16)

¹³ Pilati u yaku kowo tonwerobu ka Yuuban wirugibu ka ton woru sokusia.

¹⁴ U bu sɔɔwa u nee, i ka man durɔ wini naawa nge wi u tambu bwisi kem bu ka bandu kari bwa. N wee, na gari yin asansi bikia beɛn wuswaa, na n maa gaanu wa durɔ wi sɔɔ, ni nu sɔɔsim ma geema ye i gerua win sɔ.

¹⁵ Meya maa Herodun tii, domi u sun nun wesiama. Durɔ wi kun gaanu kue ye n ka go ne.

¹⁶ Yen sɔ, na kon nun kara na n nun seeyasia na kpa.

[

¹⁷ N deema tɔɔ bakaru baatere tilasiwa Pilati u ka pirisom turo kara.]

¹⁸ Ba nɔɔguru sua be kpuro sannu ba nee, a wini goowo, kpa a sun Baraba kara!

19 Ba raa Baraba wi doke pirišəm sɔɔ yèn sɔ u tɔmbu sannɔ bɔrie wuu sɔɔ, u maa tɔnu go.

20 Pilati u kpam ka bu gari kua yèn sɔ u gɔru doke u Yesu kara.

21 Adama ba wurenu seewa ba nɛɛ, a kpareo, a nùn dāa bunanaru kpareo!

22 Pilati u kpam bu sɔɔwa nɔn itase u nɛɛ, kɔsa yerà u kua. Na n̄ gāanu wa wi sɔɔ ye n̄ ka gɔɔ nɛ. Yen sɔ, n̄ n̄ n̄ sɛɛyasia na kpa, kon nùn kara.

23 Adama ba wure ba nɔɔgiru sua ba nɛɛ, bu nùn kpareo. Ma ben wurenu nu nùn kamia.

24 Ma Pilati u wooda yi nge mɛ ba bikia.

25 U wi ba bikia yɔsu wi ba pirišəm doke sannɔ ka tɔn goobun (200) sɔ, ma u bu Yesu deria ben gɔru kīru sɔɔ.

Ba Yesu kpare

dāa bunanaru wallo

(I maa mɛerio Mateu 27:32-44, Maaku 15:21-32, Yohanu 19:17-27)

26 Sanam mɛ ba ka Yesu dɔɔ, ba goo mwa wi ba m̄ Simɔɔ Sirenigii, wi u win gberu wee, ma ba nùn dāa bunanaru sɔbi u ka Yesu swīi.

27 Tɔn wɔru guna ya nùn swīi. Ye sɔɔ, tɔn kurɔbu gaba wāa be ba sumɔ ba kpasa wɔri m̄ win sɔ.

28 Yesu u sīira ben mi gia ma u nɛɛ, Yerusalemun tɔn kurɔbu, i ku swī nɛn sɔ, adama i swīiyɔ bɛɛn sɔ ka bɛɛn bibun sɔ.

29 Domi n wee, sanam sisi ye ba koo nɛɛ, doo nɔɔrugiba wīrobu ka bèn nukura kun marure, ka bèn bwāa kun bii bɔm kɛere.

30 Saa yera ba koo guunu sɔ bu nɛɛ, i sun s̄s̄ikio, kpa bu gungunu sɔ bu nɛɛ, i sun wukirio.

31 Domi b̄a n̄ yenin bweseru dāa bekuru kua, am̄ona n̄ ko n̄ s̄aa dāa gbeburun mi.

32 Saa ye sɔɔ, ba maa kōsan kowobu yiru gabu ka da be ba koo go ka Yesu sannu.

33 Sanam mɛ ba tura yam mi n̄ ka wii koko weene, ba nùn dāa bunanaru kpare ka kōsan kowobu yiru ye, turo n̄ɔm geuɔ, turo n̄ɔm dwareɔ.

34 Yesu u nɛɛ, Baaba a bu suuru kuo domi ba n̄ ȳɛ ye ba m̄.

Ba win yānu tɛtɛ toosi ba b̄onu kua.

35 Tɔn wɔru ga wāa mi, ga nùn mɛera. Ka wirugibɔ, ba Yesu yaakoru m̄ ba m̄, u gabu faaba kua. U n̄ s̄aan na Kirisi wi Gusunɔ u gɔsa, u maa win tii faaba koowo.

36 Tabu kowobu ba maa susi bu ka nùn yaakoru ko, kpa bu nùn tam m̄mm̄m̄ wɛ.

37 Ma ba nɛɛ, à n̄ s̄aan na Yuuban sina boko, a tii faaba koowo wunen tii.

38 Dāa tɛ sɔɔ ba nùn kparen wallo, yora gaa wāa ye ya gerumɔ winiwa Yuuban sina boko.

39 Kōsan kowo ben turo be ba dāa bunanaru kpare mi, u Yesu gari kam gerusim̄ u m̄, n̄ n̄ wunɛ a s̄aa Kirisi wi? A tii faaba koowo, kpa a maa sun faaba ko.

40 Adama win turo u nùn gerusi u nɛɛ, a n̄ Gusunɔ nasie? Wunɛ wi ba taare wɛ nge wi?

41 Bɛɛn mi, n̄ ka sun dende domi bɛɛn kookoosun areya sa mwaamɔ, adama sii wini u n̄ gāa kōsunu ganu kue.

42 Ma u nɛɛ, Yesu, d̄oma te a sina wunen bandu sɔɔ, a man yaayo.

43 Yesu u nùn wisa u nɛɛ, ka geema na nun s̄ɔm̄, gisɔ kaa n̄ wāa ka n̄ gɔribun wāa yee geeru sɔɔ.

Yesun gɔɔ

(Imaa mɛɛrio Mateu 27:45-56, Maaku 15:33-41, Yohanu 19:28-30)

⁴⁴Saa ye, sɔɔ wii wɔlla, ma yam mu tira handunia kpuro sɔɔ sere sɔɔ ka yāara. Yen tɛɛbu ka kɔba ita nɛ.

⁴⁵Sɔɔ yam tira ma beku kare te ta wāa sāa yeru sɔɔ ta gɛɛra ta bɔnu kua yiru.

⁴⁶Yesu u gbāra ka dam u nɛɛ, Baaba, na nun nɛn hunde nɔmu sɔndia.

Ye u gari yi gerua u kpa, ma u sariru kua.

⁴⁷Ye tabu kowobun tɔnwero u wa ye ya koorā, u Gusunɔ siara u nɛɛ, ka geema, durɔ wini geegiiwa.

⁴⁸Yen biru tɔn wɔru ge ga wāa mi, ye ga wa ye ya koorā, ga gɔsira ka biti baka.

⁴⁹Be ba Yesu yɛ kpuro ka tɔn kurɔ be ba nɔn swiima Galilen di, ba yɔ n desire ba ka mɛɛra ye n kooramɔ.

Yesun sikubu

(Imaa mɛɛrio Mateu 27:57-61, Maaku 15:42-47, Yohanu 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Durɔ goo wāa wi ba sokumɔ Yosefu. U na saa Yuuban wuu gaɔun di ge ba mɔ Arimate. U sāa geegii ka tɔn geo ma u mara Gusunɔ u na u win bandu swii. U wāa siri kowobun wuuru sɔɔ, adama u n daa ben gere ka ben kookoosu wure.

⁵²Wiya u da Pilatin mi, u Yesun goru kana.

⁵³U tu sarasia dāa bunanarun di ma u ka tu bekuru tɛkua, u tu kpɛ siki kpee wɔrugirɔ, mi ba n goo dokere.

⁵⁴Tɔɔ te, tɔɔ wɛrarugirun sɔɔrun tɔra, tɛn yokan di tɔɔ wɛrarugira koo tore.

⁵⁵Kurɔ be ba raa Yesu swiima Galilen di, ba Yosefu yɔsiri ma ba siki te wa, ka nge mɛ ba Yesun goru kpɛisina.

⁵⁶Ma ba gɔsira ba gum mɛ mu nuburu do ka turaren sɔɔru kobu da.

Tɔɔ wɛrarugiru sɔnu ba wɛra nge mɛ wooda ya gerua.

24

Yesun seebu gɔrin di

(Imaa mɛɛrio Mateu 28:1-10 Maaku 16:1-8, Yohanu 20:1-10)

¹Ye n kua alusuma buun buru buru yellu, kurɔ be, ba da sikiru mi ka gum nuburugim mɛ ba sɔɔru kua.

²Ba deema kpera bimiare sikirun nɔɔn di.

³Ba dua adama ba n Yinni Yesun goru deeme.

⁴Nge mɛ ba ka yen biti yɔ, n wee tɔmbu yiru gaba bu kurema ba yānu sebua ni nu ballimɔ.

⁵Kurɔ be, ba nanda ma ba tuka ma durɔ be, ba nɛɛ, mban sɔna i waso kasu gɔribun suunu sɔɔ.

⁶U n wāa mini, u seewa gɔrin di. I yaayo ye u raa bɛɛ sɔɔwa sanam mɛ u wāa Galileɔ.

⁷U nɛɛ, ba n koo ko ba kun Tɔnun Bii tɔn kɔsobu nɔmu sɔndie, kpa bu nɔn dāa bunanaru kpare, kpa u kpm se sɔɔ itase.

⁸Ma kurɔ be, ba Yesun gari yi yaaya.

⁹Ba gɔsira sikiru min di ba da ba ye kpuro bwāabu wɔkura tia ye ka be ba tie kpuro nɔɔsia.

¹⁰Maari Madalaɔii ka Yoana ka Maari, Yakɔbun mɛro ka kurɔbu gabu, beya ba ye gɔro be sɔɔwa.

¹¹Adama gari yi, yi bu sāare sukuru, ba n kurɔ ben gere naanɛ kue. [

¹²Ma Piɛɛ u seewa u duka da sikiru mi. Ye u yāara, u n gāanu wa ma n kun mɔ beku te ba raa ka goo te tɛkua ta suba temɔ. Ma u gɔsira win yenuɔ ka biti.]

*Emayusin daabu**(I maa mæerio Maaku 16:12-13)*

¹³ Yera sɔɔ tee te sɔɔ, ɔro ben yiru ya wuu dɔɔ ge ba sokumɔ Emayusi. Ga ka Yerusalemu toma nge kilo wɔkura tian saka.

¹⁴ Ye n koorɔ kpuro, ba yen faagi mɔ.

¹⁵ Sanam mɛ ba gari yin faagi mɔ ba sikirinɛmɔ, Yesu u susi ben bɔkuɔ u swaa mɔ ka be sannu.

¹⁶ Ba nùn wa adama ɔāanu yina bu nùn tubu.

¹⁷ U bu bikia u nɛɛ, gari yirɔ i mɔ mɛ, i ka sīimɔ.

Ma ba yɔra ba wuswaa burisine ka nuku sankiranu.

¹⁸ Ben turo, wi ba sokumɔ Keleopa, u nɛɛ, ma n kun wunɛ turo baasi, wara wāa Yerusalemu wi u kun yē ye n koorɔ sɔɔ mɛɛ te sɔɔ.

¹⁹ Ma u bikia u nɛɛ, mban bwesera n kua.

Ba nɛɛ, ye ba Yesu Nasaretigii kuan gariya sa mɔ. Durɔ wi, u sāa Gusunɔn sɔmɔ wi u ra sɔm maamaakiginu ko kpa u gari gere ka yiiko Gusunɔ ka tumbu kpuron wuswaaɔ.

²⁰ Bɛsɛn yāku kowo tɔnwerobu ka wuun wirugibu ba nùn tumbu nɔmu sɔndia bu ka nùn taarɛ wē bu go ma ba nùn dāa bunanaru kpare.

²¹ Sa raa yīiyɔ wiya u koo Isireliba yakia, adama yen sɔɔ itase wee, ye yeni kpuro ya ka koorɔ.

²² Yen biruwa kurɔbu gabu bɛsɛ sɔɔn di ba sun gidi swee. Ba da sikiru mi buru buru yellu,

²³ ba ñ Yesun goru deeme. Ma ba na ba nɛɛ, wɔllun ɔradoba ba bu kure ma ba bu sɔɔwa u be wasi.

²⁴ Gabu bɛsɛn wuuru sɔɔ ba da siki ten mi ma ba baayere deema nge mɛ kuro be, ba bu sɔɔwa, adama ba ñ win tii wa.

²⁵ Yera Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, tɔn bwisi sari bɛɛ, ka be ba ku ra naanɛ doke fuuku ye Gusunɔn sɔmɔbu ba bu sɔɔwa,

²⁶ Kirisi u koo ko u kun nɔni sɔɔre u sere du win yiiko sɔɔ?

²⁷ Ma u torua Mɔwisin min di ka Gusunɔn sɔmɔbu kpuro, u bu win gari tubusia yi yi wāa Gusunɔn gari kpuro sɔɔ.

²⁸ Sanam mɛ ba wuu turuku kua ge ba dɔɔ, u kua nge u kī u da wuswaaɔ.

²⁹ Ma ba nùn suuru kana ba nɛɛ, u sinɔ ka be domi yoka kua kɔ, sɔɔ maa kpa. Ma u wura u ka bu sina.

³⁰ Sanam mɛ u dimɔ ka be, u pɛɛ sua u ye domaru koosi, ma u ye murura u bu wē.

³¹ Saa yera ben nɔni wukiara ba nùn tuba, yande ma ba nùn bia.

³² Ma ba sɔɔnamɔ ba nɛɛ, bɛsɛn ɔro ga ñ ka sun gari kue swaa sɔɔ ye u ka sun gari mɔ ma u sun Gusunɔn gari tubusiamɔ?

³³ Ma ba yande seewa ba ɔsira Yerusalemuɔ. Ba deema wɔkura tia ye ka gabu ba mɛnnɛ.

³⁴ Be ba mɛnnɛ mi, ba tɔnu yiru ye sɔɔwa ba nɛɛ, Yinni u seewawa ɔrin di ka gem, u tii Simɔɔ sɔɔsi.

³⁵ Ma tɔnu yiru ye, ya maa gerua ye n bu deema swaa sɔɔ ka nge mɛ ba nùn tuba sanam mɛ u pɛɛ ye murura u bu wē.

*Yesu u win bwāabu tii sɔɔsi**(I maa mæerio Mateu 28:16-20, Maaku 16:14-18, Yohanu 20:19-23, ɔrobon Kookoosu 1:6-8)*

³⁶ Sanam mɛ ba gari yi mɔ, win tii u kurama ben suunu sɔɔ [u nɛɛ, Gusunɔ u bɛɛ alafia kɛ].

³⁷ Ba nanda, berum bu mwa. Ba tamaa siiniwa.

³⁸ Adama u bu sɔwa u neɛ, mban sɔna been laakari burisira. Mban sɔna bwisiku ninin bwesera wāa been gɔrusɔ.

³⁹ I nen nɔma ka nen naasu meerio. Nena. I man babo i wa. Siini ya ku ra n wasi ka kukunu mɔ, nge me i wa na mɔ.

[
⁴⁰ Sanam me u ye gerumɔ u bu win nɔma ka win naasu sɔsi.]

⁴¹ Ben nuku dobu sɔɔ, ba n gina naane doke, ma ba saaron sāa. Yen sɔna u bu bikia u neɛ, i gāanu mɔ n di?

⁴² Ba nūn swāa kuseru wē te ba sēewa.

⁴³ U tu sua u tema ben wuswaaɔ.

⁴⁴ Ma u bu sɔwa u neɛ, yeya na raa bee sɔwa sanam me na wāa ka bee na neɛ, kpuro ye ba yorua nen sɔ Mɔwisin woodan tireru sɔɔ ka Gusunɔn sɔmɔbuginu ka yerukobun womusu sɔɔ, ya n koo ko ya kun koore.

⁴⁵ Yera u ben bwisi wukia Gusunɔn gari yi ka bu yeeri.

⁴⁶ Ma u bu sɔwa u neɛ, nge meya ba yorua, Kirisi u koo nɔni swāaru wa, kpa u se gɔrin di sɔɔ itase.

⁴⁷ Kpa bu tem kpuron tambu sɔ ka win yīsiru bu neɛ, bu gɔru gɔsio bu ka ben toranun suuru wa. Ba koo torewa Yerusalemun di.

⁴⁸ Beeya maa yen seeda diobu.

⁴⁹ Wee, kon bee mɔrisiama yēn nɔɔ mwεεru nen Baaba u kua. Adama i n wāa wuu ge sɔɔ sere wɔllun dam mu ka bee wukiri.

Yesu u doona wɔllɔ

(Ima meerio Maaku 16:19-20, Gɔrobun Kookoosu 1:9-11)

⁵⁰ U ka bu da sere Betani gia, ma u win nɔma sua wɔllɔ u bu domaru kua.

⁵¹ Sanam me u bu doma te kuamme, u desira ben bɔkun di [ma u suara wɔllɔ].

⁵² Ba nūn sāwa ma ba gɔsira Yerusalemuɔ ka nuku doo bakabu.

⁵³ Sāa yerɔwa ba ra n wāa ba n Gusunɔ siaramɔ.

LABAARI GEA NGE MƐ YOHANU U YORUA

Yohanu u kī u tambu sōosi win tire te sōo ma Yesu u sāawa Gusunən Bii. Wi u nūn naanƐ doke kpa yēro u n wāaru mō sere ka baadommao, wiru 20:30-31. Yohanu u n mən dabinyu yorua nge mƐ Mateu ka be ba tie ba yorua. Adama u garin weenasii sua u ka sōosi mƐ Yesu u sāa. U marubu nəm mƐerusen gari yorua, wiru 3, ka nim wāarugim gari, wiru 4, ka dīa wāaruginun gari, wiru 6, ka handunian yam bururam gari, wiru 8. U maa sun Yesun sōmburun tore sōomō ka win dim dāakim mƐ ba di ka win bwāabu, wiru 13, ka gari dāaki yi u bu sōowa u ka bu nukuru yemiasia, wiru 14-16, ka sere maa kana te u kua win tambu kpuron sō, wiru 17.

U maa nƐƐ, Yesu u sāawa Gusunən gari, ka dīa wāaruginu ka handunian yam bururam ka swaa ye ya dōo Gusunən mi, ka gem, ka wāaru, ka tōki mero.

Tire te sōo, Yohanu u maamaaki nōoba tia sia ye Yesu u kua ye Mateu ka Maaku ka Luku ba n yorua. Adama u n Yesun marubu ka win sōmburu te u kua Galileo yorua ka sere kōkiri bi Yesu u wa ka Yinnin dīa domaruginun gari. Domi tōn dabira ta yeni kpuro yƐ kō win waati ye sōo.

Tire ten kpunaa

1. Yam bururam ka wāarun gari, wiru 1:1-18.
2. Yesu u tii tambu sōosi, wiru 1:19n di sere wiru 12:50.
3. Yesu Kirisin gari dāaki yi u ka win bwāabu nukuru yemiasia, wiru 13n di sere wiru 17.
4. Yesun sanam dāakim handunia sōo, wiru 18n di sere wiru 21.

Yam bururam ka wāarun gari

¹ Saa yee yellun di Gari wāa. Gari yi wāa ka Gusunō. Gari yi, yi maa sāawa Gusunō.

² Yi maa wāa saa yellun di ka Gusunō sannu.

³ Saa yin min diya baayere ya taka kooro, ba n gāanu ganu taka kue yin biru.

⁴ Gari yi sōora wāara wāa, wāa teya ta ka tambu yam bururam naawa.

⁵ Yam bururam mƐ, mu ballimō yam wōkurō. Yam wōku te, ta n maa yam bururam mƐ go.

⁶⁻⁷ Durō goo raa wāa wi ba ra soku Yohanu, wi Gusunō u gosa u ka tambu yam bururam mƐn areru diiya, kpa ben baawure u ka naanƐ doke saa win min di.

⁸ N n mō wiya yam bururam mƐ, adama ba nūn garimawa u ka yam bururam mƐ areru diiya.

⁹ Yam bururam mƐ tōnawa mu sāa yam bururam gem mƐ mu na handuniaō mu tambu kpuro yam dƐerasiammƐ.

¹⁰ Wi u sāa Gari yi, u na u wāa handunia ye sōo. Win min diya handunia ya taka kooro. Ka mƐ, handuniagiba kun nūn tuba.

¹¹ U na wigibun mi, ma wigiba kun nūn wure.

¹² Adama gaba nūn wura ma ba win yīsiru naanƐ doke ma u bu dam kā bu ka kō Gusunən bibu.

¹³ N n mō ba kua Gusunən bibu ka tōnun marubu n kun mƐ ka tōnun yem n kun mƐ ka wasin kīru, adama ba marurawa saa Gusunən min di.

¹⁴ TƐ, Gari yi, yi kua tōnu wi u durom ka gem yiba, ma u ka sun sina. Sa win yiikon girima mƐera, yiiko yèn bweseru Gusunō Baaba u win Bii teeruru wƐ.

15 Yohanu u win areru di u gbāra u nɛɛ, wiya mi, wɛn gari na raa gerua, wi u sisi nɛn biruɔ, adama u man kere domi u wāa ba sere man mara.

16 Wɛn durom bakam sɔɔn diya bɛɛn baawure u win baa mwa, ma sa durom wa durom mɛnsim wɔllɔ.

17 Gusunɔ u sun wooda wɛ saa Mɔwisin min di, adama durom ka gem mu nawa saa Yesu Kirisin min di.

18 Goo sari wi u Gusunɔ waare. Adama sa win Bii teereru wa wi u wāa Baaban mi. Tɛ wiya u sun Baaba sɔɔsi.

Yohanu Batemu kowon waasu

(I maa mɛɛrio Mateu 3:1-12, Maaku 1:1-8, Luku 3:1-18)

19 Yeniwa Yohanu u gerua sanam mɛ Yuu be ba wāa Yerusalemuɔ ba yaku kowobu ka Lefiba gɔrima win mi bu ka nɔn bikia, wiya were.

20 Yohanu u bu wurari, u n̄ wisibu yinɛ, u gerua batuma sɔɔ u nɛɛ, u n̄ s̄aa Kirisi wi.

21 Ba nɛɛ, n̄ n mɛn na, wuna were. Wuna Eli?

Ma u bu wisa u nɛɛ, aawo.

Ba kpam nɔn bikia ba nɛɛ, wuna Gusunɔn sɔmɔ wi?

Ma u nɛɛ, aawo.

22 Ba maa wure ba bikia ba nɛɛ, wuna were, a sun sɔɔwɔ kpa su wa ye sa ko bu tusia be ba sun gɔrima. Seeda yerà a tii diisimɔ.

23 Yohanu u nɛɛ,

“nɛna nɔɔ ge ga gbāramɔ gbaburɔ

ga mɔ, i Yinni swaa dɛndasio,”

nge mɛ Gusunɔn sɔmɔ Esai u raa gerua.

24 N deema gɔro ben gaba s̄awa Falisiba.

25 Ba Yohanu bikia ba nɛɛ, mban s̄ona a tɔmbu batemu mɔ, ma a kun s̄aa Kirisi wi, n̄ kun mɛ Eli, n̄ kun mɛ sɔmɔ wi.

26 Yohanu u bu wisa u nɛɛ, nɛ na ka nim batemu mɔ, adama goo u yɔ bɛɛn suunu sɔɔ wi bɛɛ i n̄ yɛ.

27 Wiya u sisi nɛn biruɔ, adama u man kere, na n̄ mam tura n yɛro win baranun wɛɛ kusia.

28 Yeni kpuruwa ya kooro Betaniɔ, wuu ge ga wāa Yuudenin guruɔ mi Yohanu u batemu mɔ.

Yesu,

Gusunɔn Yāa kine kpɛndu

29 Yen sisiru Yohanu u Yesu wa u sisi win mi ma u nɛɛ, i Gusunɔn Yāa kine kpɛndu * mɛɛrio te ta handuniagibun durum wuuwa ta ka doonɔ.

30 Wɛn gariya na raa gerua sanam mɛ na nɛɛ, durɔ goo u sisi nɛn biruɔ u man kere, domi u wāa ba sere mam mara.

31 Adama na n̄ daa nɔn tuba. N deema nɛ, na nawa n̄ ka tɔmbu batemu ko nim sɔɔ, kpa n̄ nɔn Isireliba giasia.

32 Yohanu u maa are teni di u nɛɛ, na Hunde wa u saram wee saa Gusunɔ wɔllun di nge kparuko, ma u sina durɔ win wii wɔllɔ.

33 Na n̄ nɔn tuba, adama Gusunɔ wi u man gɔra n̄ ka tɔmbu batemu ko nim sɔɔ, wɛn tiwa u man sɔɔwa ma wɛn wirɔ na wa wi Gusunɔn Hunde u sarama u sɔ, wiya u koo tɔmbu batemu ko ka Hunde Dɛero.

34 Na maa ye wa, ma na areru di ma durɔ wi, Gusunɔn Biiwa.

Yesun bwāa gbiikobu

* 1:29 *Yāa kine kpɛndu* Yesuwa ba ka yā wi u tii wɛ nge yaku yāaru.

35 Yen sisiru Yohanu u kpam wāa mi, u yō ka win bwāabu yiru.

36 Sanam mε u Yesu wa u sarō, u nεε, Gusunən Yāa kinε kpɛndu wee.

37 Ye bwāabu yiru be, ba gari yi nua yera ba Yesu swīi.

38 Yesu u sīira u bu wa ba nūn swīi, ma u bu bikia u nεε, mba i kasu.

Ba nεε, wōoru mana a wāa, Rabi. Yīsi ten tubusiana, keu sōsio.

39 U bu sōwa u nεε, i na i wa. Ma ba ka nūn da ba wa mi u wāa, ma ba sō sura win mi. Saa ye, ya sāawa yokan kōba nne.

40 Andere, Simōo Piεen wōno, u sāa tōmbu yiru yen turo be ba Yohanun gari yi swaa daki dāma te, ma ba Yesu swīi.

41 U gina gbīa u da u win mōo Simōo sokuma ma u nūn sōwa u nεε, sa Mesi wa, wi ba sokumō Kirisi ka Gεrekim.

42 Ma u ka Simōo da Yesun mi. Yesu nūn mεεra ma u nεε, wuna Simōo, Yohanun bii. Sefawa ba ko n da nun soku. Yīsi te, ka te ba mō Piεε, ye kpuron tubusiana, kperu.

Yesu u Filipu ka Natanieli soka

43 Yen sisiru Yesu u gōru doke u da Galilen temō. Ma u ka Filipu yinna, u nūn sōwa u nεε, a man swīima.

44 Filipu u sāawa Bεsaidagii, wi ka Andere ka Piεε, wuu teugiba.

45 Filipu u da u Natanieli kasuma ma u nūn sōwa u nεε, sa yēro wi wa win gari ba yorua Mōwisi, ka Gusunən sōmōbun tirenō. Yēro wiya, Yesu Nasaretigii, Yosefun bii.

46 Natanieli u nūn bikia u nεε, gāa geenu koo kpī nu yari saa Nasaretin di?

Filipu u nεε, u na u wa.

47 Ye Yesu u Natanieli wa u sisi win mi, u wi tusia batuma sōo u nεε, i mεerio, Isirelin biin tii tiwa u wee mini, win nukurō taki sari.

48 Natanieli u nūn bikia u nεε, man diya a man yē.

Ma Yesu u nεε, na nun wa dārun nuurō Filipu u sere nun soka.

49 Natanieli u nεε, yinni, wunε Gusunən Bīiwa! Wunε Isireliban sina bokowa!

50 Yesu u nūn bikia u nεε, a naane doke yēn sō na nεε, na nun wa dārun nuurō? Kaa maa gāanu wa ni nu nini kpāaru kere.

51 Ma u bu sōwa u nεε, ka geema, na bεε sōmō, i ko wōllu wa ta wukiara, kpa Gusunən gōradoba ba n yōmō ba n saramamō Tōnun Biin wii wōllo.

2

Kurō kpaaru Kanao

1 Sōo itase ba kurō kpaaru mō Kanao, Galilen temō. N deema Yesun mero u wāa mi.

2 Ba maa Yesu ka win bwāabu sokusia kurō kpa a yeru mi.

3 Ye ben tam mu kōmia, yera Yesun mero u Yesu sōwa ma ba n maa tam mō.

4 Ma Yesu u nεε, na nεε ya? A ku man sō ye kon ko, nεn saa kun tura gina.

5 Ma win mero u sōm kowobu sōwa u nεε, bu koowo kpuro ye Yesu u gerua.

6 N deema boosu nōba tia su wāa mi, mi sō Yuuba ba ra nim doke wasin sārasiabun sō. Gen baagere ga koo ditiri wunōbun (100) saka mwa.

7 Yesu u sōm kowo be sōwa u nεε, bu nim yibio boo si sōo.

Ma ba yibia ka nōwō.

8 U maa nεε, bu soko yande bu ka da kurō kpa a ten tōnweron mi.

Ma ba sōka ba ka da.

⁹ Ma tɔnwero wi, u tam mɛ denda, mɛ Yesu u gɔsia mi. Adama u ɛn yɛ man diya mu na, sɔm kowo be ba nim mɛ taka beya ba yɛ. Yera tɔnwero wi, u kurɔ kpaon durɔ soka

¹⁰ u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, sii baawure u ra ka tam durom nɛwa gina, yen biru kpa u ka na mɛ mu ɛn mɛɔnɔ dobu tura, sanam mɛ tɔmba durom mɛ nɔra ba tonda. Adama wunɛ a raa tam durom mɛni berua sere ka tɛ.

¹¹ Maamaaki yeni ye Yesu u kua Kanɔ, Galilen temɔ mi, yeya ya sɔa gbiikaa win maamaaki be u kua sɔɔ. Miya u win yiiko sɔɔsi, ma win bwɔaba nɔn naane doke.

¹² Yen biru u sara u da Kapenamɔ ka win mɛro ka win wɔnɔbu ka win bwɔabu adama ba ɛn tɛ mi.

Yesu u dua sɔa yerɔ

(Imaa mɛɛrio Mateu 21:12-13, Maaku 11:15-17, Luku 19:45-46)

¹³ Yuuban tɔɔ bakaru te ba ra soku Gɔɔ sararibu, ta turuku kua. Ma Yesu u da Yerusalemɔ.

¹⁴ Ma u yɔanu ka nɛɛ ka totoberɛ dɔrobu deema sɔa yerun yaaraɔ, ka maa be ba sɔ ba gobi kɔsimɔ.

¹⁵ Ma u wɛɛn koromɔba kua u bu gira be kpuro sɔa yerun yaaran di, ka maa yɔanu ka nɛɛ. Ma u be ba gobi kɔsimɔn gobi yari ye u ben tabulu fukamɔ.

¹⁶ Ma u totoberɛ dɔrobu sɔɔwa u nɛɛ, i ka yabu ye kpuro yario min di, i ku nen Baaban yɛnu gɔsia yaburu.

¹⁷ Yera win bwɔaba yaaya ye ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ ba nɛɛ, “Wunen dirun kira man menimɔ nge dɔɔ.”

¹⁸ Yera Yuuba ba nɔn bikia, yire terɔ kaa kpɛ a sun sɔɔsi su ka gia ma a kookoo sin yiiko mɔ.

¹⁹ Yesu u bu wisa u nɛɛ, i sɔa yee te suro, sɔɔ itan baa sɔɔ kon maa tu seesia.

²⁰ Ma Yuuba ba nɛɛ, wɔɔ weeru ka nɔɔba tia ba kua sɔa yee ten bana sɔɔ, amɔna kaa koosina a ka tu seeya sɔɔ ita sɔɔ.

²¹ Adama sɔa yee tɛn gari u mɔ, win wasiya.

²² Sanam mɛ Yesu u seewa gɔrin di, win bwɔaba gari yini kpuro yaaya yi u raa gerua, ma ba Gusunɔn gari naane doke ka sere maa gari yi Yesun ti u raa bu sɔɔwa.

Yesu u tɔmbu kpuro yɛ

²³ Sanam mɛ Yesu u wɔa Yerusalemɔ Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru sɔɔ, tɔn dabira nɔn naane doke, ye ba win sɔm maamaakiginu wa ni u kua.

²⁴ Adama u ɛn win ti bu wɛ yɛn sɔ u be kpuron gɔrusu yɛ.

²⁵ N ɛn maa tilasi goo u ka nɔn tɔnun daa tusia, domi u yɛ sɔa sɔa ye ya wɔa tɔnun nukurɔ.

3

Yesu ka Nikodemu

¹ Durɔ goo wɔa Falisiba sɔɔ wi ba ra nɛɛ Nikodemu, u sɔawa Yuuban tɔnwero.

² Durɔ wi, u da Yesun mi sɔɔ teeru wɔkuru, ma u nɛɛ, yinni, sa yɛ ma Gusunɔwa nun gɔrima a ka sun keu sɔɔsi, domi goo sari wi u koo kpɛ u sɔm maamaakigii nini ko nɔn bweseru a ra ko, ma n kun mɔ Gusunɔ wɔa ka yɛro.

³ Ma Yesu u nɛɛ, ka geema, na nun sɔɔmɔ, ma n kun mɔ ba tɔnu mara nɔn mɛɛruse, u ɛn kpɛ u ko ban te Gusunɔ u swɔigii.

⁴ Nikodemu u nɔn bikia u nɛɛ, amɔna ba koo tɔnu ma kpam sanam mɛ u bukura. U koo kpɛ u wura win mɛron nukurɔ bu sere nɔn ma nɔn mɛɛruse?

⁵ Yesu u nùn wisa u nɛɛ, geema na nun sɔmɔ, goo sari wi u koo kpī u ko ban te Gusunɔ u swīgii ma n kun mɔ ba nùn mara ka nim ka Gusunɔn Hunde.

⁶ Tɔnuwa tɔnu u ra ma, Gusunɔn Hunde maa, hundewa u ra ma.

⁷ A ku biti ko yèn sɔ na nun sɔmɔ ma ba ñ koo ko ba kun tɔnu mara nɔn mɛɛruse.

⁸ Woo ga mò mi ga kī, ma a gen damu nɔmɔ, adama a ñ yē mìn di ga na ka mi ga dɔɔ. Mɛya n s̄aa ka baawure wi Gusunɔn Hunde u mara.

⁹ Ma Nikodemu nùn bikia u nɛɛ, amɔna yabu ye, ya koo ka kooro mɛ.

¹⁰ Yesu u nɛɛ, wunɛ wi a keu sɔsimɔ Isireliban mi, ma a kun yabu yeni yē?

¹¹ Ka geema na nun sɔmɔ, bɛsɛ sa gerumɔwa ye sa yē, ma sa yen areru dimo ye sa wa. Ka mɛ, i ñ kī i bɛsɛn areru wura.

¹² I ñ man naane doke sanam mɛ na bɛɛ handunia yen gari sɔmɔ. Amɔna i ko ka naane doke nà n bɛɛ Gusunɔ wəllun gari sɔwa.

¹³ Goo sari wi u yɔɔwa Gusunɔ wəllɔ ma n kun mɔ Tɔnun Bii, wi u sarama saa Gusunɔ wəllun di.

¹⁴ Nge mɛ Mɔwisi u waa sua wəllɔ gbaburu sɔɔ, nge mɛya Tɔnun Bii wi, u ñ koo ko u kun suare tem di,

¹⁵ kpa baawure wi u nùn naane doke u n wāaru mɔ te ta ku ra kpe.

¹⁶ Domi Gusunɔ u handuniagibun kīru mɔ, sere u win Bii tɔn durɔ teereru bu wē, kpa baawure wi u nùn naane doke, u ku kam ko, adama u n wāaru mɔ te ta ku ra kpe.

¹⁷ Gusunɔ u ñ win Bii gɔrimɛ handuniaɔ u ka handunia taarɛ wē, adama handunia yu ka faaba waarawa saa win min di.

¹⁸ Baawure wi u nùn naane doke, ba ñ nùn taarɛ wēɛmɔ, adama wi u kun nùn naane doke ba yēro taarɛ wē kɔ, yèn sɔ u ñ Gusunɔn Bii teereru naane doke.

¹⁹ N wee mìn di taarɛ wēɛbu na. Yam bururam mu na handuniaɔ, adama tɔmba yam wɔkuru kīa n yam bururam kere yèn sɔ ben kookoosu kun wā si ba mɔ.

²⁰ Domi baawure wi u daa k̄sa mɔ, u ra n yam bururam tusawa. U ku ra maa nɛ yam bururam sɔɔ, kpa win kookoosu su ku raa sɔsire.

²¹ Adama wi u gea mɔ, wiya ra nɛ yam bururam sɔɔ kpa bu ka wa ma win kookoosu su kooramɔwa Gusunɔn min di.

Yesu ka Yohanu

²² Amɛn biru Yesu ka win bwāabu ba da Yudean temɔ. Miya u ka bu sina, ma u dera ba tɔmbu batemu mɔ.

²³ Yohanun tii u tɔmbu batemu mɔ Enɔnuɔ, Salimun bɔkuɔ, yèn sɔ nim yiba mi. Ma tɔmba daamɔ win mi, u bu batemu mɔ.

²⁴ Saa ye, ba ñ gīna Yohanu pirisɔm diru dokem kpa.

²⁵ Sanam mɛya sikirinɔ ga seewa Yohanun bwāabu ka Yuu goon suunu sɔɔ s̄arasiabun garin s̄ɔ.

²⁶ Ma ba da Yohanun mi, ba nɛɛ, yinni a durɔ wi yaaye? Wi u raa wāa ka wunɛ sannu Yuudenin guruɔ, win seeda a di? N wee, u maa dera ba tɔmbu batemu mɔ ni. Tɔmbu kpuro ba maa daamɔ win mi.

²⁷ Yohanu u bu sɔɔwa u nɛɛ, goo sari wi u koo gāanu wa ma n kun mɔ ni Gusunɔ u nùn wē.

²⁸ Bɛɛn tii i s̄aa nen seedagibu ye na gerua ma n ñ nɛ, Kirisi wi, adama ba man gɔrimawa n ka nùn swaa gbiiya.

²⁹ I ñ yē ma wi u kurɔ kpaɔ mɔ, wiya kurɔ kpaɔn durɔ? Durɔ win bɔrɔ wi u nùn ȳre u win nɔɔ nɔmɔ, wiya nuku dobu mɔ. Yen s̄na nen tiin nuku dobu yiba.

30 Yesun beere ya koo sosiwa, kpa negia yu kaara.

Wi u na saa Gusunɔ wɔllun di

31 Wi u na saa wɔllun di u kpuro kere. Wi u wāa handuniaɔ, handuniagiwa u s̄a, handuniagia u ra n gerumɔ. Wi u maa na saa wɔllun di u kpuro kere.

32 Ye u wa ka ye u nua, yen arera u dimɔ. Adama goo sari wi u win areru wura.

33 Baawure wi u win areru wura, u seeda diwa ma Gusunɔ s̄a geegii.

34 Wi Gusunɔ u ḡrima, wiya u Gusunɔn gari gerumɔ, domi Gusunɔn Hunde yibawa wi s̄o.

35 Baaba u win Bii k̄i, ma u n̄n yabu kpuro n̄mu s̄ondia.

36 Wi u Bii naan̄e doke u wāaru m̄o te ta ku ra kpe. Wi u kun maa Bii wi mem n̄oɔwe, u ñ wāa te wasi, adama Gusunɔn m̄oru wāa ȳeron wir̄o.

4

Yesu ka kurɔ Samarigii

1 Falisiba ba nua ma Yinni Yesu u bwāabu waamɔ u batemu m̄o n Yohanu kere.

2 N sere deema n ñ Yesun tii u ra batemu ye ko, win bwāaba ba m̄o.

3 Sanam m̄e Yesu u nua ye ba gerumɔ, u yara Yudean di ma u ḡsira u da Galile gia.

4 Ye u d̄o mi, tilasiwa u ka Samari sara.

5 Ma u tura Samarin wuu gagu s̄o ge ba ra nee Sikari, ge ga wāa tem men b̄okuɔ m̄e Yakɔbu u Yosefu win bii k̄a.

6 Miya Yakɔbun d̄okɔ ya wāa. Yesu u wasira win sanum s̄o, ma u sina d̄okɔ yen b̄okuɔ. N deema saa ye, s̄o wii w̄lla.

7 N wee kurɔ Samarigii goo u nim takam na mi, ma Yesu u n̄n nim kana u n̄o.

8 Saa ye, win bwāaba kusenu dwem da wuu s̄o.

9 Ma kurɔ Samarigii wi, u n̄n bikia u nee, am̄ona wun̄e wi a s̄a Yuu, a ka man nim kanam̄o a n̄o, ne wi na s̄a Samarigii.

N deema Yuuba ka Samarigibu ba ku ra t̄obirin̄e.

10 Yesu u n̄n wisa u nee, ã ñ daa Gusunɔn k̄eru ȳe, ma a maa n̄n ȳe wi u nun nim bikiam̄o, kaa raa man bikiawa kpa n nun nim wāarugim k̄e.

11 Ma kurɔ wi, u nee, t̄onwero, ma a kun maa d̄okɔ kaaru m̄o ni, d̄okɔ ye wee ya maa duku, ma giara kaa nim wāarugim m̄e wa.

12 Besen sikado Yakɔbu wiya u sun d̄okɔ yeni gbeeya. Wi ka win bibu ka win yaa sabenu kpuro ba maa n̄ra mi. Wun̄e a Yakɔbu besen sikado wi kerewa?

13 Yesu u n̄n wisa u nee, baawure wi u nim m̄e n̄rum̄o, nim n̄ru ga koo maa n̄n ko.

14 Adama baawure wi u koo nim n̄o, m̄e kon n̄n k̄e, nim n̄ru ga ñ maa ȳero m̄o ka baadommaɔ. Domi nim m̄e na kon n̄n k̄e mu koo ko bwia ȳero s̄o, ye ya ko n nim sum̄o, m̄e mu t̄onu wāaru te ta ku ra kpe w̄em̄o.

15 Ma kurɔ wi, u nee, t̄onwero, a man nim m̄e k̄ēyo kpa nim n̄ru gu ku maa man ko n sere nee, kon nim takam na mini.

16 Yesu u n̄n s̄ōwa u nee, a doo a wun̄en dur̄o sokuma i na mini.

17 Ma kurɔ wi, u nee, na ñ dur̄o m̄o.

Ma Yesu u nee, gema a gerua ma a kun dur̄o m̄o,

18 domi dur̄ōbu n̄ōbuwa a raa m̄o. Wi a maa m̄o t̄e, u ñ s̄a wun̄en dur̄o. Gema a man s̄ōwa.

19 Ma kurɔ wi, u nee, t̄onwero, na wa ma wun̄e Gusunɔn s̄om̄owa.

20 Beɛ Samarigibu, beɛn sikadoba ba ra raa Gusunɔ sɔwa guu tenin wɔlɔ, ma beɛ Yuuba i neɛ, Yerusalemuɔra n weene ba n da Gusunɔ sɔ.

21 Yesu u nɔn sɔwa u neɛ, kurɔ wune, a nen gari naane koowo yi na nun sɔmɔ. Saa ya sisi yɛ sɔ ba n maa Gusunɔ Baaba sɔamɔ guu tenin wɔlɔ, n kun me Yerusalemuɔ.

22 Beɛ Samarigibu, i n yɛ wi i sɔamɔ. Beɛ Yuuba sa yɛ wi sa sɔamɔ domi faaba ya weewa saa Yuuban min di.

23 Adama saa ya sisi, ya mam tunuma kɔ, yɛ sɔ sɔ geobu ba ko n Gusunɔ Baaba sɔamɔ hunde sɔ ka gem sɔ. Benin bwesera u kasu bu nɔn sɔ.

24 Gusunɔ u sɔawa hunde, be ba maa nɔn sɔamɔ, ba koo nɔn sɔwa hunde sɔ ka gem sɔ.

25 Ma kurɔ wi, u nɔn sɔwa u neɛ, na yɛ ma Mesi wi, wi ba ra maa soku Kirisi, u sisi. Wiya u n tunuma u koo sun baayere nɔsɔia.

26 Ma Yesu u neɛ, neɛna mi, ne wi na ka nun gari mɔ.

27 Sanam me sɔra Yesun bwɔaba tunuma. N bu biti kua too too ye ba wa u ka tɔn kurɔ gari mɔ. Ka me, ben suunu sɔ goo kun kurɔ wi bikie mba u kɔ. Ba n maa Yesu bikie, mba n kua u ka kurɔ wi gari mɔ.

28 Sanam meya kurɔ wi, u win tooru deri, ma u gɔsira u da wuuɔ.

29 U wuuɔgibu sɔwa u neɛ, i na i durɔ goo wa wi u man sɔwa ye na raa kua kpuro. N n man na, n n Kirisi wi mi re?

30 Ba yarima wuun di ma ba da win mi gia.

31 Saa ye sɔra win bwɔaba nɔn suuru kana ba neɛ, yinni a den gɔanu dio.

32 Adama u neɛ, na dɔanu ganu mɔ ni beɛ i n yɛ.

33 Yen sɔna bwɔa be, ba bikianamɔ nge goo u ko n ka nɔn dɔanu naawewa u di?

34 Yesu u bu sɔwa u neɛ, nen dɔana n wi u man gɔriman gɔru kɔru ko kpa n win sɔmburu wiru go.

35 Beɛ i ra gere i neɛ, n tie suru nne gɛɛbun saa yu ka turi. Adama na beɛ sɔmɔ, i gbea meɛrio i wa nge me baayeren sɔmbu tura.

36 Wi u gɛɛmɔ u win kɔsiaru mwaaɔmɔ kɔ, u maa guramɔ ye ya ko n wɔa sere ka baadommaɔ, kpa wi ka duuro ba n nuku dobu mɔ sannu.

37 Mɔn teni, ta sɔa gem te ta gerumɔ ta neɛ, goo u duurumɔ, goo maa gɛɛmɔ.

38 Na beɛ gɔra i ka gɛ mi i n daa duure. Gaba ba duura, wee beɛ i yen are dimɔ.

39 Samarigibu dabiru wuu ge sɔ, ba Yesu naane doke kurɔ win seedan sɔ, ye u gerua ma Yesu u nɔn sɔwa yabu ye u raa kua kpuro.

40 Yen sɔna ye Samarigibu ba da ba nɔn deema, ba nɔn suuru kana u ka bu sina. Ma u ka bu sina sɔ yiru.

41 Be ba maa nɔn naane doke win tiin garin sɔ, beya ba dabiru bo.

42 Ma ba kurɔ wi sɔwa ba neɛ n n mɔ win gere tonan sɔ be, ba Yesu naane doke. Ba maa nɔn naane dokewa win tiin gari yi ba nuan sɔ, ma ba gia ka gem ma wiya Kirisi, handunian Faaba kowo.

Yesu u wirugii goon bii bekia

43 Sɔ yiru yen biru Yesu u doona min di, ma u da Galilen temɔ.

44 Domi win tii u gerua u neɛ, sɔmɔ ku ra n beɛɛ mɔ win tiin temɔ.

45 Sanam me u tura Galileo, ma Galilegibu ba nɔn dam koosia ka nuku dobu domi ben tii ba raa tɔ bakaru da Yerusalemuɔ, ba maa baayere wa ye u kua tɔ baka te sɔ.

46 Ma Yesu u kpam wurɔ Kanaɔ Galilen temɔ, mi u nim gɔsɔia tam. Durɔ goo maa wɔa mi, sunɔn asakpɔbu sɔ win bii u barɔ Kapenamɔ.

47 Ye asakpɔ wi nua ma Yesu u yara Yudean di u na Galileɔ, yera u da win mi, ma u nùn suuru kana u na Kapenamɔ u nùn win bii bekiã, wi u wasikiramɔ.

48 Yera Yesu nùn sɔɔwa u nɛɛ, ma n kun mɔ bɛɛ i yīreru wa ka sɔm maamaakiginu, i ñ naane dokemɔ.

49 Ma asakpɔ wi, u nɛɛ, Yinni a gem mɔ, a na a bii wi wa u sere gbi.

50 Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, u doo, win bii u bekura.

Ma durɔ wi, u Yesun gari naane doke yi u nùn sɔɔwa ma u doona.

51 Sanam mɛ u dɔɔ yenuɔ, u ka win sɔm kowobu yinna swaaɔ ma ba nùn sɔɔwa ma win bii u bekura.

52 Ma u bu bikia saa yerà u bekura. Ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, gĩa sɔɔ sɔɔn kɔba tia dee deewa bara te, ta nùn deri.

53 Sanam mɛya bii win baaba u yaaya ma saa yera mam mam Yesu u nùn sɔɔwa ma win bii u bekura. Ma asakpɔ wi ka win yenugibu kpuro ba Yesu naane doke.

54 Yeniwa maamaaki yiruse ye Yesu u kua, sanam mɛ u yara saa Yudean di u da Galileɔ.

5

Yesu u barɔ goo bekiã

1 Yen biru Yuuban tɔɔ bakaru gara tura, ma Yesu u da Yerusalemɔ.

2 Yɛru gaga wãa wuu ge sɔɔ, yãanun duu yerun bɔkuɔ, ga kɔnnɔsu nɔɔbu mɔ. Gen yīsira Bētisata ka Heberum.

3 Kɔnnɔ si sɔɔra barɔ dabira ra nɛ ta n kpī, wɔkɔbu ka yemɔbu ka bèn wasin bee tia ya gu. [Miya ba ra n kpī ba nim buriru mara.

4 Domi gasɔ ka gasɔ Yinnin gɔrado u ra saramɛ u du yeru ge sɔɔ, kpa u nim mɛ buri. Nim mɛ, mù n burira mu kpa, wi u gbia u dua mɛ sɔɔ u ra bekurewa baa ñ n bara teren na yēro u mɔ.]

5 Durɔ goo maa wãa mi, wi u barɔ saa wɔɔ weeru yiru sarin di.

6 Yesu u nùn wa u kpī mi. Ye u maa gia ma u wãa mi n te, u nùn bikia u nɛɛ, a kī a bekura?

7 Barɔ wi, u nùn wisa u nɛɛ, Yinni, na ñ goo mɔ wi u koo man sua u kpɛɛ yeru ge sɔɔ, sanam mɛ nim mu burira. Nà n tatirimɔ n ka du mi, goo u ra man kãsiwa.

8 Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a wunen kɔɔ sua kpa a n sīimɔ.

9 Mii mii durɔ wi, u bekura ma u win kɔɔ sua u sīimɔ.

N deema tɔɔ te, ta sãawa tɔɔ wɛrarugiru.

10 Yen sɔna Yuuba ba durɔ wi sɔɔwa wi ba bekiã mi, ba nɛɛ, tɔɔ wɛrarugira gisa, wooda ya maa yina goo u kɔɔ sɔbe.

11 Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, wi u man bekiã, wiya u nɛɛ n nɛn kɔɔ suo na n sīimɔ.

12 Ba nùn bikia ba nɛɛ, wara nun sɔɔwa a wunen kɔɔ suo a n sīimɔ.

13 N deema durɔ wi ba bekiã mi, u ñ yēro yē, domi Yesu u doona min di, tɔn wɔru ge ga wãa min sɔ.

14 Yen biru Yesu u nùn wa sãa yerɔ ma u nɛɛ, n wee a bekura, a ku ra maa durum ko, kpa kɔsa ye ya yeni kere yu ku raã maa nun deema.

15 Ma durɔ wi, u wura Yuu ben mi gia u bu sɔɔwa ma Yesuwa u nùn bekiã.

16 Yenin saabuwa Yuuba ba Yesu nɔni sɔɔru torua yèn sɔ u yabu yen bweseru kua tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

17 Adama Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, nge mɛ nɛn Baaba u sɔmburu mɔ sere ka tɛ, mɛya nɛn tii na maa mɔ.

18 Gari yin s̄na Yuuba ba kpm hania sosi bu ka n̄n go, n n̄ m̄ ȳn s̄ u t̄s̄ w̄raru giru sankat̄na, adama ȳn s̄ u maa n̄e win Baabawa Gusun̄. Mesuma u ka win tii Gusun̄ nerasinam̄.

Gusun̄n Biin yiiko

19 Yera Yesu u n̄e, ka geema na b̄e s̄s̄m̄, n̄e Bii na n̄ kp̄ n̄ ḡānu ganu ko ka n̄n tii ma n̄ kun m̄ ḡā ni na wa n̄n Baaba u m̄. Baayere ye Baaba u m̄, yera n̄e Bii na maa m̄.

20 Domi Baaba u win Bii k̄i, ma u n̄n yabu baayere s̄s̄sim̄ ye u m̄. U koo n̄n s̄mburu s̄s̄i te ta teni kere, kpa b̄e kpuro i ka biti ko.

21 Nge m̄e Baaba u ra ḡribu seeye kpa u bu ko wasobu, nge m̄eya maa, be Bii u k̄i u w̄aru w̄e, u bu tu w̄em̄.

22 Baaban tii u ku ra maa goo siri, adama u siribu kpuro win Bii n̄mu s̄ndia,

23 kpa t̄mbu kpuro bu ka Bii b̄ere w̄e nge m̄e ba Baaba b̄ere w̄em̄. Wi u kun Bii b̄ere w̄e, Baabawa u n̄ b̄ere w̄e, wi u n̄n ḡrima.

24 Ka geema na b̄e s̄s̄m̄, baawure wi u n̄n gari swaa daki, ma u wi u man ḡrima naane doke, ȳro w̄aru m̄ te ta ku ra kpe. U n̄ maa sisi siri yer̄, adama u ḡs̄ sarari u dua w̄aru s̄s̄.

25 Ka geema na b̄e s̄s̄m̄, saa ya sisi ya mam tunuma k̄o, ye ḡribu ba koo Gusun̄n Biin n̄o n̄o. Be ba koo maa gu n̄o ba ko n̄ w̄aru m̄.

26 Nge m̄e Baaba win tii u s̄a w̄arun nuuru, nge m̄eya u maa win Bii kua w̄arun nuuru.

27 Ma u n̄n yiiko w̄e u ka siribu ko ȳn s̄ wiya T̄nun Bii wi.

28 I ku biti ko yenin s̄s̄, domi saa ya sisi ȳe s̄s̄ be ba w̄a sikir̄ ba koo win n̄o n̄o

29 kpa bu yari. Be ba gea kua ba koo sikura bu ka w̄aru di. Be ba maa k̄sa kua kpa bu sikura bu ka bu siri.

Yesun̄n yiikon areru

30 Yesu maa n̄e, na n̄ kp̄ n̄ ḡānu ganu ko ka n̄n tii. Nge m̄e Baaba man s̄s̄sim̄, nge m̄eya na ra ka siri, kpa n̄n siribu bu n̄ ka s̄a dee dee, domi n̄ n̄ m̄ n̄n tiin ḡru k̄ra na kasu, ma n̄ kun m̄ wi u man ḡrima giru.

31 N̄a n̄ n̄n tii areru diiyamm̄e, are te, ta n̄ naane m̄o.

32 Adama goo w̄a wi u man areru diiyamm̄e, na maa ȳe ma ye u man geruamm̄e ya s̄awa gem.

33 B̄e i b̄en s̄m̄bu ḡra Yohanun mi, ma u gem areru di.

34 N̄ n̄ m̄o tilasi t̄nu u man areru diiya, na gesi yeni gerum̄wa kpa i ka faaba waa ra.

35 Yohanu u s̄awa nge fitila ge ga meni ga yam bururasie. B̄e i k̄i i n̄ nuku dobu m̄o win yam bururam m̄e s̄s̄ saa fiiko.

36 Adama na areru m̄o te ta Yohanu giru kp̄aru kere. Yera s̄oma ye na m̄o, ye Baaba man n̄mu s̄ndia. Yeya ya s̄s̄sim̄ ma Baabawa u man ḡrima.

37 Baaba wi u maa man ḡrima win tii u man areru diiya. B̄e i n̄ win n̄o n̄ore baa n̄n teeru, i n̄ maa ka n̄n n̄nu waare.

38 I n̄ win gari wure ȳn s̄ i n̄ ȳro naane doke wi u ḡrima.

39 B̄e i ra n̄ m̄erim̄ Gusun̄n gari s̄s̄ ȳn s̄ i tamaa i ko w̄aru te ta ku ra kpe wa mi s̄s̄. N̄ deema gari yiya yi man areru diiyamm̄e.

40 Ka m̄e, i yina i na n̄n mi kpa i n̄ ka w̄aru m̄o.

41 Na n̄ b̄ere kasu t̄mbun mi.

42 Adama na b̄e ȳe. Na ȳe ma b̄en tii i n̄ Gusun̄n k̄ru m̄o b̄en nukur̄.

⁴³ Na nawa ka nen Baaban yĩsiru, ma i ñ man wure. Adama goo ù n na ka win tiin yĩsiru, wiya i ko wura.

⁴⁴ Bɛɛ i ra kã i bɛɛɛ kuana, adama i ku ra Gusunɔ turon bɛɛɛ kasu. Ñ n men na, amɔna i ko ka naane doke.

⁴⁵ Ka mɛ, i ku bwisiku ma nɛna kon bɛɛ durum mani Baaban mi. Mɔwisiwa koo bɛɛ durum mani, win gari i naane sãa.

⁴⁶ Bɛɛ i n daa Mɔwisi naane doke ka gem, i ko raa maa nen tii naane doke, domi nen gariya Mɔwisi u yoru.

⁴⁷ Adama i ñ win gari naane doke. Ñ n men na, amɔna i ko ka nen gari naane doke.

6

Yesu u tɔmbu nɔrɔbun

suba nɔɔbu diisia

(I maa mɛɛriɔ Mateu 14:13-21, Maaku 6:30-44, Luku 9:10-17)

¹ Amen biru Yesu u daa bure te tɔbura te ba ra soku Galilen daa bureru, tera ba ra maa soku Tiberia.

² Miya tɔn wɔru guna ya nùn swĩ yèn sɔ ba win sɔm maamaakiginu wa ni u kua barɔbu sɔɔ.

³⁻⁴ Ye Yuuban tɔɔ baka te ba ra soku Gɔɔ sararibu ta turuku kua, Yesu u yɔɔwa guuru wɔllɔ u sina ka win bwãabu sannu.

⁵ Ye u win nɔni sua wɔllɔ ma u tɔn dabiru wa ta sisi win mi, ma u Filipu bikia u nɛɛ, ma gia sa ko dɔanu wa su dwe tɔn beni bu ka di.

⁶ U yeni geruawa u ka Filipun laakari mɛɛri, domi win tii u yɛ kɔ ye u koo ko.

⁷ Ma Filipu u nùn wisa u nɛɛ, baa sɔm kowon sɔɔ goobun (200) gobi kun tura su ka dɔanu dwe tɔn beni bu ka di, baa ñ n fiiko fiikon na.

⁸ Win bwãabun turo, wi ba ra soku Andere, Simɔɔ Piɛɛn wɔnɔ, u nùn sɔɔwa u nɛɛ,

⁹ bii tɔn durɔ goo wãa mini wi u pɛɛ nɔɔbu mɔ ka swɛɛ piiminu yiru. Adama mba yeni ya koo ko tɔn dabi teni sɔɔ.

¹⁰ Ma Yesu u nɛɛ, i de tɔn be, bu sina.

N deema yaka kpɛnsu yiba mi, ma tɔn be, ba sina si sɔɔ. Tɔn durɔbun geera tura nɔrɔbun suba nɔɔbu (5.000).

¹¹ Ma Yesu u pɛɛ ye sua u Gusunɔ siara. Ye u kpa u dera ba tɔn be yabua be ba sɔ mi, mɛya maa ka swɛɛ yi. Ma tɔn be kpuro ba di nge mèn nɔru ba kĩ.

¹² Ye ba deba ba kpa u win bwãabu sɔɔwa bu guro ye n tie kpa n ku raa kam ko.

¹³ Ma ba pɛɛ nɔɔbu yen ye ba di n tiara gure birenu wɔkura yiru sɔɔ.

¹⁴ Sanam mɛ tɔn be, ba sɔm maamaakigiru wa te Yesu u kua ba gerua ba nɛɛ, ka geema, wiya Gusunɔn sɔmɔ wi u sisi handuniaɔ.

¹⁵ Ye Yesu u gia ma ba wesianamɔwa bu ka nùn mwa bu sunɔ ko, yera u gɔsira u da guuru wɔllɔ wi turo.

Yesu u sɔimɔ nim wɔllɔ

(I maa mɛɛriɔ Mateu 14:22-33, Maaku 6:45-52)

¹⁶ Ye n kua yoka ma win bwãabu ba da Galilen daa burerun goorɔ.

¹⁷ Ba dua goo nimkuu sɔɔ ma ba daa bureru tɔburɔ ba dɔɔ Kapenamu gia. Saa ye, yam tɔra kɔ, ma Yesu kun bu deeman kpa.

¹⁸ Wee daa bureru ta burinamɔ yèn sɔ woo damguu ga mɔ.

¹⁹ Ye ba ka seseru nim mura nge kilo nɔɔba tian saka, ba Yesu wa u sɔimɔ nim wɔllɔ u wee goo nimkuu gia, ma berum bu mwa.

20 Adama Yesu u nee, nena, i ku berum ko.

21 Sanam meya ba ka nun nuku dobu mwa goo nimkuu sɔɔ. Mii mii goo nimkuu ge, ga tura mi ba dɔɔ.

Tɔn dabinu Yesu kasu

22 Yen sisiru tɔn be ba gina wāa daa bure ten guru mi, ba yaaya ma goo nimkuu teuwa ga raa wāa mi. Ba maa yē ma Yesu kun due goo ge sɔɔ ka win bwāabu sannu, be tɔnawa ba doona.

23 Wee, goosu gasu maa na yam min bɔkuɔ mi ba pɛɛ di saa ye Yinni u Gusunɔ siara u kpa.

24 Yen sɔna ye ba wa ma Yesu ka win bwāabun goo kun wāa mi, ba goo si dua ba da Kapenamɔ ba Yesu kasu.

Yesuwa dīa wāaruginu

25 Ye tɔn be, ba Yesu wa daa bure ten gooru giɔ, ba nun bikia ba nee, yinni, domma a na gee?

26 Yesu u bu wisa u nee, ka geema na beɛ sɔɔmɔ, beɛ i man kasuwa yèn sɔ i pɛɛ di i deba, n n̄ mɔ yèn sɔ i nen sɔm maamaakiginu wa.

27 I ku dīa ni nu ra kɔsi tɔnan sɔmburu ko, adama i dīa ni nu wāaru te ta ku ra kpe wɛɛmɔn sɔmburu koowo. Dīa niya Tɔnun Bii u koo beɛ wɛ yèn sɔ wiya Gusunɔ Baaba u win yiikon yīreru dokea.

28 Sanam meya ba nun bikia ba nee, mba sa ko ko su ka sɔma ko ye Gusunɔ u kī.

29 Yesu u bu wisa u nee, sɔmbu te Gusunɔ u kī, tera i win gɔro naane doke.

30 Ba nun bikia ba nee, yīre terà kaa sun sɔɔsi kpa su ka nun naane doke. Nge sɔmbu terà kaa ko.

31 Beɛɛn sikadoba ba dīa ni ba ra soku manna di gbaburu sɔɔ, nge me ba yoru ba nee, “Saa Gusunɔ wɔllun diya u bu dīanu k̄a ba di.”

32 Yesu nee, ka geema na beɛ sɔɔmɔ, n n̄ mɔ Mɔwisiwa u beɛ dīanu wɛ saa wɔllun di, adama nen tiin Baabawa u beɛ dīa geenu wɛɛmɔ saa wɔllun di.

33 Domi dīa ni Gusunɔ u wɛɛmɔ, niya wi u sarama saa Gusunɔ wɔllun di ma u handuniagibu wāaru wɛɛmɔ.

34 Ba nun sɔɔwa ba nee, Yinni, a n sun dīa ni wɛɛmɔ baadomma.

35 Yesu u bu sɔɔwa u nee, nena dīa wāaruginu. Baawure wi u na nen mi, gɔɔra kun maa nun goomɔ. Wi u maa man naane doke, nim nɔru ga n̄ nun goomɔ ka baadommaɔ.

36 Adama, nge me na raa beɛ sɔɔwa, i man wa kɔ, i n̄ maa man naane doke.

37 Baawure wi Baaba man wɛ u koo na nen mi. Wi u maa na nen mi, na n̄ nun yinamɔ, baa n̄ n kua amɔ.

38 Domi na saramawa saa Gusunɔ wɔllun di n n̄ mɔ n ka nen tiin gɔru kīru ko ma n kun mɔ wi u man gɔrimagiru.

39 Wi u man gɔriman gɔru kīi te wee, n ku ra goo kɔ baa tɔn turo be u man wɛ sɔɔ, adama n ka be kpuro seeyawa gɔrin di sanam dāakim sɔɔ.

40 Nen Baaban gɔru kīi tera, baawure wi u Bii wa, ma u nun naane doke, u n wāaru mɔ te ta ku ra kpe. Kon maa yēro seeya gɔrin di sanam dāakim sɔɔ.

41 Sanam meya Yuuba ba wɔki, yèn sɔ u gerua ma wiya dīa ni nu sarama saa Gusunɔ wɔllun di.

42 Ma ba bikiana ba nee, n n̄ Yesu wi mini? N n̄ Yosefun bii win baaba ka mero sa yē? Amɔna u ka gerumɔ ma wiya sarama saa wɔllun di.

43 Yesu u bu wisa u nee, i ku maa wɔki.

44 Goo sari wi u koo kpī u na nen mi ma n kun mō Baaba wi u man gərīma u yēro gawama. Nēna kon maa nūn seeya gərīn di sanam dāakim sōo.

45 Gusunən sōmōbu ba yorua ba nēe, “Gusunən tii u koo baawure keu sōosi.” N n men na, baawure wi u Baaban nōo nua, ma u win sōosiru mwa, yēro u koo na nen mi.

46 N n mō goo u Baaba waare ma n kun mō wi u na saa Gusunən min di, wiya u Baaba wa.

47 Ka geema na bēe sōomō, wi u man naane doke, u wāaru mō te ta ku ra kpe.

48 Nēna dīa wāaruginu.

49 Bēen sikadoba ba manna di gɔbaburu sōo ma ba gu.

50 Adama nē na ka dīanu yā ni nu sarama saa Gusunō wəllun di, ni tōnu u koo di u kun ka gu.

51 Nēna dīa wāaruginu ni nu sarama Gusunō wəllun di. Baawure wi u nu di u wāaru mō sere ka baadommao. Dīa ni kon yēro wē, nen wasiya yi na wēemō handuniagibu ba n ka wāaru mō.

52 Gari yi, yi dera sikirinō ga dua Yuuba sōo. Ba nēe, amōna durō wi, u koo ka sun win wasi wē su tem.

53 Yesu u nēe, ka geema na bēe sōomō, ma n kun mō i Tōnun Biin yaa tema, kpa i win yem nō, wāaru sari bēe sōo.

54 Domi baawure wi u nen yaa tema, ma u nen yem nōra, u wāaru mō te ta ku ra kpe. Kon maa nūn seeya gərīn di sanam dāakim sōo.

55 Ka gem nen wasi dīana, nen yem maa gāa nōrurana.

56 Domi wi u nen yaa tema ma u nen yem nōra, u ko n wāawa nē sōo, ma nen tii ko na n maa wāa yēro sōo.

57 Baaba wasowa u man gərīma, win saabuwa na maa wāa. Meya baawure wi u man tema, yēro u wāaru mō nen sō.

58 Na ka dīanu yā ni nu sarama saa Gusunō wəllun di. Nu n sāa nge dīa ni ba sokumō manna ni bēen sikadoba ba di, domi ba di, ba maa gu. Adama wi u nini di u ko n wāawa ka baadommao.

59 Yeniwa Yesu u gerua mennō yeru mi u bu keu sōosimō Kapenamō.

Wāaru te ta ku ra kpen gari

60 Sanam mē win bwāa dabira gari yi nua ba nēe, gari yi, gari sēsōgliiya, wara u koo kpī u yi nō.

61 Yesu u gia win tii sōo ma win bwāabu ba wōki gari yin sō. Yen sōna u bu bikia u nēe, gari yi, yi bēe torasiamōwa?

62 Bēe i n maa wa Tōnun Bii u yōomō u wurō mi u raa wāa maa ni?

63 Hundewa ya ra tonu ko waso, wasi kun are gēe mō. Gari yi na bēe sōowa, hundewa, wāara maa.

64 Ka mē, gaba wāa bēe sōo be ba kun naane doke. Domi Yesu u yē saa yellun di be ba kun nūn naane doke, ka wi u koo nūn dōme.

65 U maa nēe, yenin sōna na bēe sōowa ma goo sari wi u koo kpī u na nen mi, n kun ka Baaban kēru.

66 Saa dama ten diya win bwāa dabira nūn suuri, ba n maa ka nūn sīimō.

67 Yen sōna u win bwāabu wōkura yiru ye bikia u nēe, bēen tii maa ni? I kī i doona?

68 Simōo Piēe u nūn wisa u nēe, Yinni, weren miya sa ko da. Wuna a wāaru te ta ku ra kpen gari mō.

69 Tē sa naane doke, sa maa yē kam kam ma wuna Gusunən Bii Dēero.

⁷⁰ Yesu u bu bikia u nee, n ñ nena na bee wəkura yiru ye gɔsa? Ka me, been turo u sāa Setamgii.

⁷¹ Yudaswiwa u ka yā, Simɔɔ Isikariɔtun bii. Domi baa ù n wāa be wəkura yiru ye sɔɔ, wiya u koo Yesu dɔme.

7

Yesun wɔnɔbu

ba ñ nùn naane doke

¹ Amen biru Yesu u sīimɔ Galilen tem sɔɔ. U ñ kī u da Yudean tem gia yèn sɔ Yuuba ba swaa kasu bu ka nùn go.

² Ma Yuuban tɔɔ bakara turuku kooma te ba ra soku Kunun tɔɔ bakaru.

³ Yen sɔna Yesun wɔnɔbu ba nùn sɔɔwa u doonɔ min di, u da Yudeaɔ, kpa win bwāabu bu ka maa win sɔmburu wa te u mɔ.

⁴ Domi goo ku ra gāanu ko asiri sɔɔ sanam me u kasu bu nùn gia batuma sɔɔ. Û n yabu yen bweseru mɔ, u win tii handunia sɔɔsio.

⁵ Baa win wɔnɔbun tii, ba ñ nùn naane doke.

⁶ Yesu u bu sɔɔwa u nee, nen saa kun turim kpa, adama been saa sɔɔra i wāa mi bee.

⁷ Handuniagiba kun kpɛ bu bee tusi, adama ba man tusa ne, yèn sɔ na nee, ben kookoosu kun wā.

⁸ Bee, i tɔɔ baka te doo. Ne na ñ tu dɔɔ, domi nen saa kun tura gina.

⁹ Ye u bu yeni sɔɔwa u kpa, ma u sina Galile mi.

Yesu u tɔɔ bakaru da

¹⁰ Adama ye wi, Yesun wɔnɔ be, ba tɔɔ baka te doona, yera win tii u maa seewa u da mi, asiri sɔɔ.

¹¹ Yuuba ba nùn kasu tɔɔ baka te sɔɔ, ba bikiamɔ ba mɔ, mana u wāa.

¹² Dabira tɔn wɔru ge sɔɔ, ba sikirinamɔ tɛeru tɛeru win sɔ. Gabu ba nee, wi tɔn geowa. Ma gaba nee, u tɔmbu nɔni wɔkumɔwa.

¹³ Adama goo sari wi u Yesun gari gerua batuma sɔɔ Yuuban berum sɔ.

¹⁴ Sanam me n kua tɔɔ baka ten bɔnu, Yesu u da sāa yerɔ ma u bu keu sɔɔsim wɔri.

¹⁵ Ma biti Yuuba kua. Ba bikia ba nee, amɔna durɔ wi, u ka tireru yɛ, wi, wi u kun keu kue.

¹⁶ Yesu u bu wisa u nee, nen sɔɔsira kun sāa nen tiigiru. Gusunɔgira, wi u man gɔrima.

¹⁷ Goo ù n kī u Gusunɔn kīru ko, u koo gia nge me nen sɔɔsira sāa, ñ n Gusunɔgirun na, ñ n maa nen tiigirun na.

¹⁸ Goo wi u gari gerumɔ ka win tiin yiiko, u win tiin beere kasuwa. Adama wi u beere kasu ye ya sāa wi u nùn gɔrimagia, siiwa gemgii, taki sari wi sɔɔ.

¹⁹ Mɔwisi kun bee wooda wɛ ro? Ka me, goo sari bee sɔɔ wi u wooda ye mem nɔwɛ. Ñ n men na, mban sɔna i swaa kasu i ka man go.

²⁰ Tɔn wɔru ga nùn wisa ga nee, wɛrekunu nu nun wāasi. Wara swaa kasu u ka nun go.

²¹ Yesu u bu wisa u nee, sɔm maamaakigii teeru tɔnawa na kua, ma bee kpuro i biti kua.

²² Adama i bwisikuo. Bango ya weewa saa sikadoban min di, n ñ mɔ Mɔwisin min di, adama yèn sɔ Mɔwisiwa u bee yen wooda wɛ, yen sɔna i ra bango ko baa tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ.

23 Ñ n men na, i n bii bango m̀d t̄o w̄eraruḡiru s̄o kpa i ku ka M̄owisin wooda sara, mba n kua i ka man m̄aru m̀d sanam me na t̄onun wasi kpuro bekia t̄o w̄eraruḡii te s̄o.

24 I ku maa ḡanu siri nge me i ka nu waam̄o, adama i siri geebu koowo.

Yesuwa Kirisi wi Gusun̄o

u ḡsa

25 Sanam me s̄ora Yerusalemugibu gaba bikia ba nee, n ñ wi ba kasu bu go wiya mi?

26 N wee, u gari m̀d batuma s̄o, ma ḡoo kun ḡee gerua. Nge t̄onweroba tubawa ma wiya Kirisi ka gem de?

27 Wee beee kpuro sa ȳe m̄in di dur̄o wi, u yari. Adama sanam me Kirisi koo na ḡoo kun ko n ȳe m̄in di u wee.

28 Sanam me Yesu u keu s̄osim̄o s̄aa yer̄o ma u ḡb̄ara u nee, beee i man tuba. I maa ȳe m̄in di na yarima. Ka me, na ñ ne ka nen tiin yiiko. Gemḡiwa u man ḡorima, wi beee kun ȳe.

29 Ne, na n̄un ȳe domi saa win m̄in diya na na, wiya maa man ḡorima.

30 Yenin s̄ona ba ḡoru doke bu ka n̄un mwa, adama ḡoo sari wi u n̄un n̄omu s̄ondi, domi win saa ya ñ ḡina turim kpa.

31 Dabiru t̄on w̄oru s̄o ba maa n̄un naane doke. Ma ba nee, sanam me Kirisi koo na, u koo s̄om maamaakiginu ko n kere ni dur̄o wini u kua?

Ba s̄aa yerun k̄sobu

Yesu ḡoria bu n̄un mwa

32 Falisiba ba nua ma t̄on dabiru ba yabu yeni gerum̄o ḡbenum, yen s̄ona be ka ȳaku kowo t̄onwerobu ba s̄aa yerun k̄sobu ḡora bu ka Yesu mwa.

33 Ma Yesu u bu s̄owa u nee, saa fiikowa ya tie ye ko na n ka beee w̄aa. Yen biru kon doona wi u man ḡoriman mi.

34 Beee i ko man kasu adama i ñ man wasi. Mi ko na n w̄aa beee i ñ kp̄e i na mi.

35 Yuuba ba bikianam̄o ba m̀d, ma ḡara dur̄o wini u koo da sa kun ka n̄un wa. U koo dawa Yuuban mi be ba yarina Gerekiban suunu s̄o, kpa u n Gerekiba keu s̄osim̄o?

36 Mba gari yinin bweserun tubusianu yi u gerua, sa ko be n̄un kasu adama sa ñ n̄un wasi, ma mi u be w̄aa, sa ñ kp̄e su da mi.

Nim w̄aarugim

37 T̄o baka ten t̄o d̄aakiru tera ta beere kera. T̄o te s̄ora Yesu u seewa u n̄oḡiru sua w̄oll̄o u nee, baawure wi nim n̄oru ga ḡoom̄o u na nen mi u n̄o.

38 Nge me ba yorua Gusun̄on gari s̄o ba nee, baawure wi u man naane doke, w̄aarun bwii yi ko n kokum̄owa saa ȳeron nukurun di.

39 Gusun̄on Hunden gariya Yesu u ka ȳa mi, wi be ba n̄un naane doke ba koo mwa. Domi ba ñ ḡina Hunde D̄ero w̄e ȳen s̄o Yesu kun ḡina wure win yiiko s̄o.

T̄omba sikirina Yesun s̄o

40 Gabu t̄on w̄oru ge s̄o, be ba gari yi nua ba nee, dur̄o wini s̄om̄o wiya ka gem.

41 Ma gaba maa gerua ma wiya Kirisi wi.

Adama gaba nee, ma ḡian diya! N ko n kooraa Kirisi u yarima saa Galilen di?

42 Gusun̄on gari yi ñ gerum̄o ma Kirisi koo yarimawa saa Dafidin bweserun di? U ñ koo na saa Betelehemu Dafidin wuun di?

⁴³ Win sōna sikirinō ga dua tōn wōru ge sōo.

⁴⁴ Gabu ba kī bu nūn mwa adama goo kun nūn nōmu sōndi.

Yuuban tōnwerobun

naane doke sariru

⁴⁵ Ma sāa yerun kōsobu ba gōsira yāku kowo tōnwerobu ka Falisiban mi. Ma ba bu bikia ba nēε, mba n kua ba ñ ka Yesu mwaame?

⁴⁶ Ma kōso be, ba bu wisa ba nēε, goo sari wi u gari gerure nge durō wi.

⁴⁷ Falisiba ba bu bikia ba nēε, to, i dera durō wi, u maa bēεn tii nōni wōkua ya.

⁴⁸ I sere nōore wirugii goo ñ kun mε bēεε Falisiban goo u nūn naane doke?

⁴⁹ I ñ yē ma tōn wōru ge, bōrigiba? Ba ñ Mōwisin wooda yē.

⁵⁰ Nikodemu, Falisi ben turo, wi u raa gasō daare Yesun mi wōkuru, u bu bikia u nēε,

⁵¹ bēεεn wooda ya sun yōllaa kua su tōnu siri sa kun win gari nua, kpa sa kun maa gie ye u kua?

⁵² Ba nūn bikia ba nēε, ase wunen tii a maa sāawa Galilegii? A wēεrio sāa sāa Gusunōn gari sōo, kaa wa ma sōmō goo sari wi u koo yarima saa Galilen di.

[
⁵³ Ma baawure u wa win yenuo.

8

Kurō sakara kowo goo

¹ Ye ba doona Yesu u da guuru wōllō te ba ra soku Olifi.

² Yen sisiru buru buru yellu u gōsira sāa yerō. Ma tōmbu kpuro ba da win mi, ma u sina u bu keu sōōsim wōri.

³ Ma wooda yērobu ka Falisiba ba ka kurō goo na win mi, wi ba mwaama sakararu sōo, ba nūn yōrasia be kpuron wuswaa.

⁴ Ma ba Yesu sōōwa ba nēε, yinni, sa kurō wi mwawa sakararu sōo.

⁵ N wee, Mōwisi u sun sōōwa wooda sōo ma ba ra kurō winin bweseru kpenu kasukuwa bu go. Wunε maa ni? Amōna a wa.

⁶ Ba yeni geruawa bu ka win laakari mēeri kpa bu fεε wa bu nūn durum mani. Adama Yesu u tuka, ma u ka win niki bia yorumō temō.

⁷ Ye ba nūn bikiamō ba baasi, ma u tii demia u bu sōōwa u nēε, wi u kun torare bēε sōo, u gbiiyo u kurō wi kperu kara.

⁸ Ma u kpmam tuka u yorumō temō.

⁹ Ye ba yeni nua ma ba yara tia tia saa bukurobun min di sere ka bibō. Ma Yesu tia wi turo ka sere kurō wi.

¹⁰ Yesu u tii demia ma u nūn bikia u nēε, kurō wunε, be ba nun taare wēεmō mana ba wāa. Ben goo kun maa tie?

¹¹ Kurō wi, u nēε, goo sari Yinni. Ma Yesu u nēε, a doonō, nen tii, na ñ maa nun taare wēεmō, adama a ku maa tora.]

Yesu,

handunian yam bururam

¹² Yen biru Yesu u kpmam ka tōmbu gari kua u nēε, nena handunian yam bururam. Wi u man swīi, u ko n yam bururam mō mε mu sāa wāaru, u ñ maa wāa u sī yam wōkuru sōo.

¹³ Falisiba ba nūn sōōwa ba nēε, wee tē, a wunen tii areru diiyamme. Ñ n men na, wunen arera kun sun sōōsimō ma gari yi, gema.

14 Ma Yesu u nee, meya, baa na n nen tii areru diiyamme, ye na gerumɔ, gema. Na yɛ min di na wee ka mi na dɔɔ. Adama bee i n yɛ min di na wee ka mi na dɔɔ.

15 Me i tɔnu waamɔ, meya i ra ka nɔn siri, ne na ku ra goo siri.

16 Baa na n goo siri, nen siribu geema, domi n n ne turo kon yɛro siri. Ka nen Baaba wi u man gɔrimawa.

17 Ba yorua been wooda sɔɔ ma tɔnu yirun areru geema.

18 Na nen tii areru diiyamme, ma Baaba wi u man gɔrima u maa man areru diiyamme.

19 Ba nɔn bikia ba nee, mana wunen Baaba wi, u waa.

Ma Yesu u bu wisa u nee i n man yɛ, meya i n maa nen Baaba yɛ. N n saan na i man yɛ, i ko n daa maa nen Baaba yɛ.

20 Gari yiya Yesu u gerua sanam me u keu sɔɔsimɔ saa yerɔ, ten bera mi ba ra arumani bere. Goo sari wi u maa nɔn nɔmu sɔndi yɛn sɔ win saa kun turim kpa.

Ba n kpɛ bu da mi Yesu u dɔɔ

21 Yesu kpan bu sɔɔwa u nee, na doonɔ. Mi na dɔɔ bee i n kpɛ i da mi. I ko maa man kasu, adama i ko gbi been toranu sɔɔ.

22 Yɛn sɔ u nee, mi u dɔɔ ba n kpɛ bu da mi, yen sɔna ba bikianamɔ ba mɔ, u koo tii gowa?

23 Ma Yesu u bu sɔɔwa u nee, bee i sɔawa temkobu, ne maa, wɔrukoowa. Bee handunia migiba, ne na kun sɔa handunia migii.

24 Yen sɔna na bee sɔɔwa na nee, i ko gbi been toranu sɔɔ. I kun naane doke ma nena yɛro wi, ka geema i ko gbiwa been toranu sɔɔ.

25 Ma ba nɔn bikia ba nee, wuna were.

Yesu u nee, na raa bee sɔɔwa kɔ.

26 Na gari dabinu mɔ yi kon kpɛ n gere n wunana been sɔ. Adama geegiiwa wi u man gɔrima, ye na maa nua saa win min di yeya na handuniagibu sɔɔmɔ.

27 N n maa bu yeeri ma Baaban gariya u bu sɔɔmɔ.

28 Yen sɔna Yesu u nee, sanam me i Tɔnun Bii sua tem di i bwɛ, sanam meya i ko gia ma nena yɛro wi. I ko maa gia ma na n maa gaaɔn ganu mɔ ka nen tii. Ye Baaba man sɔsi, yeya na bee sɔɔmɔ.

29 Baaba wiya u man gɔrima. U maa waa ka ne. U n man deri ne turo yɛn sɔ na ra ko ye n da nɔn dore.

30 Ma tɔn dabiru be ba Yesun gari yi nua ba nɔn naane doke.

Tii mɔwɔbu ka yobu

31 Yesu u Yuu be ba nɔn naane doke sɔɔwa u nee, i n nen sɔɔsiru mem nɔɔwa, i sɔawa nen bwɔabu ka gem.

32 I ko gem gia. Gem me, mu koo maa bee yakia yorun di.

33 Ba nɔn sɔɔwa ba nee, beɛ Aburahamun bwesera, sa n maa koore goon yobu. Amɔna a ka nee sa ko yakiaara yorun di.

34 Yesu u nee, geema na bee sɔɔmɔ, baawure wi u durum mɔ, wiya durum yoo.

35 Yoo ku ra n waa win yinnin yɛnuɔ ka baadomma, adama biiwa ra n waa mi ka baadommaɔ.

36 Yen sɔna ne Gusunɔn Bii na n bee yakia, i kuawa tii mɔwɔbu ka gem.

37 Na yɛ ma Aburahamun bwesera i saa. Ka me, i swaa kasu i ka man go, yɛn sɔ i n nen gari wure.

38 Na bee sɔɔmɔ ye na wa nen Baaban mi, adama bee i mɔ ye i gia been baaban mi.

³⁹ Ba nùn sɔɔwa ba nee, Aburhamuwa beɛn baaba.

Ma Yesu u bu wisa u nee, i n daa sãan na Aburhamun bibu, i ko n daa Aburhamun kookoosu mɔ.

⁴⁰ Adama tɛ beɛ i swaa kasu i ka man go, ne wi na beɛ gem sɔɔmɔ me na nua Gusunɔn min di. Aburhamu kun yenin bweseru koore.

⁴¹ Beɛ i beɛn tundon kookoosu mɔ.

Ba nùn sɔɔwa ba nee, sa ñ sãa seegeba. Baaba turowa sa mɔ, wiya Gusunɔ.

⁴² Yesu u bu sɔɔwa u nee, Gusunɔ ù n daa sãan na beɛn baaba ka gem, i ko n daa man kɪ domi Gusunɔn min diya na yarima na ka wãa mi. Meya na ñ ka nen tii ne, adama wiya man garima.

⁴³ Mban sɔna nen barum kun ka beɛ yeeri. Mu ñ beɛ yeeri yèn sɔ i ñ kpɛ i nen gari nɔ.

⁴⁴ Setamwa beɛn tundo, i maa kɪ i beɛn tundon kɪru ko. Tɔn gowowa saa toren di, u ñ maa gem swi, domi gem sari wi sɔɔ. Sanam me u weesu gerumɔ, u ra n gerumɔwa ka win tiin daa, yèn sɔ weesugiiwa ka maa weesu kpuron baaba.

⁴⁵ Adama gema na ra n gerumɔ. Yen sɔna i ñ man naane doke.

⁴⁶ Wara beɛ sɔɔ u koo kpɪ u nee, na tore. Sari. Ñ n men na, ma gema na gerumɔ, mban sɔna i ñ man naane doke.

⁴⁷ Wi u sãa Gusunɔgii, wiya ra Gusunɔn gari wure. Adama beɛ i ñ sãa Gusunɔgibu. Yen sɔna i ñ win gari wuramɔ.

Yesu ka Aburhamu

⁴⁸ Ma Yuuba ba nùn bikia ba nee, beɛe sa ñ gem mɔ ye sa nee wune Samarigiwa ka maa werekunugii?

⁴⁹ Yesu u bu wisa u nee, na ñ werekunu mɔ. Nen Baabawa na beere wɛɛmɔ adama beɛ i ñ man beere wɛɛmɔ.

⁵⁰ Na ñ nen tiin beere kasu. Goo u wãa wi u man ye kasuamme, wiya maa sãa siri kowo.

⁵¹ Ka geema na beɛ sɔɔmɔ, baawure wi u nen gari mem nɔɔwa, yɛro u ñ gɔɔ wasi pai.

⁵² Ma Yuuba ba nùn sɔɔwa ba nee, tɛ sa gia ma a werekunu mɔwa ka gem. Aburhamu u gu, Gusunɔn sɔmɔbu ba maa gu. Ka me, a gerumɔ a mɔ baawure wi u wunen gari mem nɔɔwa u ñ gɔɔ wasi.

⁵³ Beɛn baaba Aburhamu u gu. A nùn kerewa? Sɔmɔbu ba maa gu. Wara a tamaa a sãa.

⁵⁴ Yesu u nee, na n nen tii beere wɛɛmɔ, nen beere kun gãanu sãa. Nen Baabawa u man beere wɛɛmɔ, wi beɛ i sokumɔ beɛn Yinni.

⁵⁵ Ka me, i ñ nùn yɛ, adama ne, na nùn yɛ. Na n nee, na ñ nùn yɛ, ko na n sãawa weesugii nge beɛ. Adama na nùn yɛ, na maa win gari mem nɔɔwe.

⁵⁶ Beɛn baaba Aburhamu u yɛra ka gɔru dobu ye u koo ka nen tɔru wa. U maa tu wa ma win nukura dora.

⁵⁷ Yuuba ba nùn sɔɔwa ba nee, a ñ gina wɔɔ weeraakuru tura. Mana a ka Aburhamu waare.

⁵⁸ Yesu u nee, ka geema na beɛ sɔɔmɔ, na gbia na wãa ba sere Aburhamu mara.

⁵⁹ Ma ba kpenu sua bu ka nùn kasuku, adama u kukura u yara sãa yerun di.

¹ Nge me Yesu u b̄osu, u dur̄o goo wa wi ba mara ka w̄okoru.

² Win bw̄āaba n̄un bikia ba n̄ee, yinni, weren torarun s̄ōna ba ka dur̄o wi w̄okoru mara. Win tiigira? Nge win tundo ka win m̄erogira.

³ Yesu u bu wisa u n̄ee, n̄ n̄ m̄o dur̄o wi, n̄ kun me win tundo ka win m̄ero ba tora, adama ba n̄un marawa ka w̄okoru kpa Gusun̄n s̄omburu tu ka s̄ōsira wi s̄ōo.

⁴ Sa n̄ ko ko sa kun wi u man ḡriman s̄omburu kue sanam me s̄ōo w̄āa. W̄okura sisi t̄e s̄ōo goo kun kp̄ē u s̄omburu ko.

⁵ Sanam me na w̄āa handuniāo n̄ena na yen yam bururam.

⁶ Ye u yeni gerua u kpa, u ȳātam sia tem̄o, ma u ka ȳātam me tem̄o k̄ōka, ma u tem me w̄oko win n̄oni t̄eni.

⁷ Ma u n̄un s̄ōowa u n̄ee, u doo u wubu yeru ge ba m̄o Siloēo. Ȳisi ten tubusiana, ḡra.

Ma dur̄o wi, u win swaa sua u da u wuba, ma u wurama ka n̄oni sannu.

⁸ Ma win w̄ōo beragibu ka be ba ra raa n̄un wa u n̄ bara m̄o, ba bikianam̄o, wi u ra raa sine mini u n̄ bara m̄o, n̄ n̄ wiya mini?

⁹ Ma gaba n̄ee, wiya.

Gaba maa n̄ee, n̄ n̄ wi mi, u ka n̄un ween̄ewa.

Ma win tii u bu s̄ōowa u n̄ee, n̄ena mi ni.

¹⁰ Ba n̄un bikia, am̄ona n̄ kua wun̄n n̄oni ka wukiarā.

¹¹ Ma u bu wisa u n̄ee, dur̄o goo wi ba ra soku Yesu, wiya u tem̄o k̄ōka ma u n̄en n̄oni t̄eni, ma u man s̄ōowa u n̄ee, n̄ doo Siloēo n̄ wubu. Na da na wuba ma na yam wa.

¹² Ba n̄un bikia ba n̄ee, mana dur̄o wi, u w̄āa.

Ma u n̄ee, na n̄ ȳē.

Falisiba ba dur̄o bekuro

gari bikiam̄o

¹³ Ma ba ka dur̄o wi da Falisiban mi, wi u raa s̄āa w̄oko mi.

¹⁴ N̄ deema t̄ōo w̄ērarugiru s̄ōra Yesu u tem̄o k̄ōka u ka n̄un yam waasia.

¹⁵ Ma Falisiba ba k̄pam n̄un bikia ba n̄ee, am̄ona u kua u ka yam wa. U bu wisa u n̄ee, dur̄o wiya u n̄un tem̄o t̄enia win n̄oni, ma u wuba ma u yam wa.

¹⁶ Gabu Falisiba s̄ōo ba n̄ee, dur̄o wi u yeni kua u n̄ n̄e saa Gusun̄n min di, ȳen s̄ō u n̄ t̄ōo w̄ērarugiru gara.

Gaba maa bikia ba n̄ee, am̄ona durum̄gii u koo ka kp̄ī u s̄om maamaakigii nini ko. Ma sikirin̄o ga dua ben suunu s̄ōo.

¹⁷ Ba k̄pam w̄oko wi bikia ba n̄ee, wun̄e maa ni? Wun̄e wi dur̄o wi, u yam waasia, am̄ona a wi garisi.

Ma u n̄ee, Gusun̄n s̄om̄owa u s̄āa.

¹⁸ Adama Yuuba ba n̄ naane s̄āa ma dur̄o wi, u raa w̄oko s̄āa ma u k̄pam yam wa, sere ye ba win tundo ka win m̄ero soka.

¹⁹ Ma ba bu bikia ba n̄ee, b̄een bīiwa mini? Wi i n̄ee i mara ka w̄okoru? Am̄ona u ka yam waam̄o t̄ē.

²⁰ Ma win tundo ka win m̄ero ba bu wisa ba n̄ee, sa ȳē kam kam ma b̄esen bīiwa mi, wi sa mara ka w̄okoru.

²¹ Adama me u kua u ka yam wa, b̄ese sa n̄ ȳē, wi u maa n̄un yam waasia, sa n̄ ȳero ȳē. U bwisi m̄o win tii, i n̄un bikio, u koo b̄ee s̄ō.

²² Ba yeni geruawa Yuuban b̄erum s̄ō. D̄omi Yuuba ba n̄ōo tia kua k̄o ma baawure wi u wura ma Yesu s̄āawa Kirisi wi, ba koo ȳēro girawa ben m̄enno yerun di.

²³ Yen s̄ōna ba gerua ba n̄ee, u bwisi m̄o win tii, bu n̄un bikio.

²⁴ Ma Falisiba ba durɔ wi u raa wɔko s̄aa soka nɔn m̄eεruse, ma ba n̄un s̄ɔwa ba n̄ε, u Gusunɔ b̄eεε w̄εyɔ, be, ba ȳε ma Yesu wi, durumgiiwa.

²⁵ U bu wisa u n̄ε, ù n durumgiin na, n̄ε na kun ȳε. Ḡaa teena na ȳε, na raa wɔko s̄aa, adama t̄ε na yam waamɔ.

²⁶ Ba n̄un bikia ba n̄ε, am̄ona u nun kua. Am̄ona u koosina wunen n̄oni ka wukiara.

²⁷ Ma u n̄ε, na raa b̄εε s̄ɔwa, i ñ maa man swaa daki. Mban s̄ona i k̄i i k̄pam nɔ. Nge b̄εεn tii i k̄i i maa kowa win bw̄aabu.

²⁸ Ma ba n̄un yaakoru w̄ari ba n̄ε, wuna a s̄aa siin b̄ɔ mi, adama b̄εε M̄ɔwisin bw̄aaba sa s̄aa.

²⁹ B̄εε sa ȳε ma Gusunɔ u ka M̄ɔwisi gari kua, adama wini, sa ñ mam ȳε m̄in di u na.

³⁰ Ma durɔ wi, u bu s̄ɔwa u n̄ε, geema, bitin gariya ye i ñ ka ȳε m̄in di u na. Ka m̄ε, sii man yam waasia.

³¹ Sa ȳε ma Gusunɔ u ku ra toron gari nɔ, adama t̄on be ba n̄un nasie, ma ba m̄ɔ ye u k̄i, beya u ra swaa daki.

³² Saa toren di goo kun n̄ɔre ba t̄onun n̄oni wukia wi ba mara ka w̄okoru.

³³ Durɔ wi, ù kun wee saa Gusunɔn min di, u ñ kp̄ε u ḡaanu ganu ko.

³⁴ Ma ba n̄un s̄ɔwa ba n̄ε, toraru s̄ɔra ba nun mara mam mam. Yera a tamaa kaa sun keu koosia?

Ma ba n̄un gira m̄ennɔ yerun di.

Hunden w̄okoru

³⁵ Yesu u n̄un ma ba durɔ wi gira. Ye u n̄un wa u n̄un bikia u n̄ε, a T̄onun Bii naan̄ε doke?

³⁶ Durɔ wi, u n̄ε, t̄onwero, a man s̄ɔwɔ wara T̄onun Bii wi, kpa n wa n ka n̄un naan̄ε doke.

³⁷ Yesu u n̄un wisa u n̄ε, a n̄un wa kɔ, wiya ka nun gari m̄ɔ mi.

³⁸ Durɔ wi, u n̄ε, Yinni, na nun naan̄ε doke. Ma u yiira Yesu wuswaaɔ.

³⁹ Yesu u n̄ε, siribun s̄ona na na handuniaɔ, be ba kun yam waamɔ kpa bu ka yam wa, be ba maa yam waamɔ bu ka ko w̄okobu.

⁴⁰ Falisi gabu be ba w̄aa ka wi sannu ba gari yi nua. Ba n̄un bikia ba n̄ε, b̄εεn tii maa w̄okoba?

⁴¹ Ma Yesu u n̄ε, ñ n s̄aan na w̄okobu, i ñ ko i n daa toraru m̄ɔ. Adama ȳen s̄ɔ i gerumɔ i yam waamɔ, yen s̄ona i w̄aa toraru s̄ɔ ka t̄ε.

10

Ȳaanu ka nin kparon m̄andu

¹ Yen biru Yesu u n̄ε, ka geema na b̄εε s̄ɔmɔ, goo wi u kun dumɔ ȳaa ḡɔrɔ saa k̄onn̄on di ma u ȳɔmɔ u suremɔ gam di, wiya s̄aa gb̄enɔ ka w̄ɔro.

² Adama wi u k̄onn̄on di dumɔ wiya ȳaanun kparɔ.

³ K̄ann̄o k̄ɔso u ra n̄un k̄en̄iε, ȳaanu ra n maa win n̄ɔ n̄ɔmɔ. U ra win ȳaanu soku baatere ka ten ȳisiru kpa u nu yara t̄ɔwɔ.

⁴ Sanam m̄ε u nu yara t̄ɔwɔ kpuro, u ra nu gb̄iye kpa nu n n̄un sw̄i ȳen s̄ɔ nu win n̄ɔ ȳε.

⁵ Nu ñ wuramɔ nu t̄on tuko sw̄i, adama nu koo duka suwa n toma saa win m̄in di ȳen s̄ɔ nu ñ win n̄ɔ ȳε.

⁶ Yesu u bu m̄on te kua adama ba ñ tuba ye u ka ȳa.

Yesuwa ȳaa kparɔ geo

⁷ Yen s̄ona Yesu u k̄pam n̄ε, ka geema na b̄εε s̄ɔmɔ, n̄ena na ȳaa ḡɔrun k̄ann̄o.

⁸ Be ba man gbiiye mi kpuro, gbenɔbu ka wɔroba ba s̄a. Yāanu kun ben gari swaa daki.

⁹ Nɛn tiiwa kɛnnɔ ge. Baawure wi u dumɔ saa nɛn min di wiya ba koo faaba ko. U koo du, u koo maa yari, u koo maa dii yeru wa.

¹⁰ Gbenɔ u ra nɛwa u ka gbeni u go kpa u sanku. Adama nɛ na nawa yāanu nu n ka wāaru mɔ, kpa nu n tu mɔ mam mam.

¹¹ Nɛn tiiwa yāa kparɔ geo. Yāa kparɔ geo u ra win wāaru wɛwa win yāanun s̄o.

¹² Adama sɔm kowo wi u kun s̄a kparɔ ma yāanu kun s̄a win tiiginu, ù n demaku waama ga sisi, u koo yāanu deri u yakurawa. Kpa demaku gu yāanu mwa gu ni nu tie yarinasia.

¹³ Durɔ wi, u koo yakura yɛn s̄o gobin sɔmbura u mɔ, u ñ maa yāa nin wɔnwɔndu mɔ.

¹⁴⁻¹⁵ Nɛna yāa kparɔ geo. Nge mɛ Baaba man yɛ ma na maa Baaba yɛ, nge mɛya na nɛn yāanu yɛ, nu maa man yɛ. Na maa nɛn wāaru wɛɛmɔ yāa nin s̄o.

¹⁶ Na maa yāanu ganu mɔ ni nu kun wāa yāa ḡɔ teni s̄o. Niya na ñ kon ko na kun maa ka nɛ. Nu koo maa nɛn nɔɔ nɔ, kpa nu ko ḡɔ teeru, kpa nu n kparɔ turo mɔ.

¹⁷ Yen s̄ona Baaba u man k̄i yɛn s̄o na nɛn wāaru wɛɛmɔ kpa n kparam wa n tu mwa.

¹⁸ Goo kun kpɛ u tu wɔra nɛn nɔmun di. Na tu wɛɛmɔ ka nɛn tii. Na yiiko mɔ n ka tu wɛ, na maa yiiko mɔ n ka tu mwa. Wooda yera na mwa saa nɛn Baaban min di.

¹⁹ Ye Yuuba ba yeni nua, sikirinɔ ga kparam dua ben suunu s̄o gari yin s̄o.

²⁰ Tɔn dabiru be s̄o, ba gerua ba nɛɛ, wirowa, wɛɛkunu maa n̄n wāasi. Mba n kua ba ka n̄n swaa daki.

²¹ Adama gaba nɛɛ, n ñ wɛɛkunugiin gari mi. Wɛɛkunu koo kp̄i nu w̄ko yam waasia?

Yuuba ba Yesu yina

²² Saa ya tura ye ba koo ka t̄ɔ bakaru garu ko Yerusalemuɔ te ba ra soku s̄a yerun deerasiabu *. Saa ye, ya s̄awa woorun sanam.

²³ Ma Yesu u maa wāa s̄a yerɔ u s̄imɔ ten bee tiaɔ ye ba ra soku Salomɔn kɔbe.

²⁴ Ma Yuuba ba n̄n sikerena ba n̄n bikia ba nɛɛ, sere saa yerà kaa n besen laakari doke sika s̄o. À n s̄aan na Kirisi wi, a sun s̄ɔwɔ kpara kpara.

²⁵ Ma Yesu u bu wisa u nɛɛ, na raa bɛɛ s̄ɔwa, adama i ñ man naanɛ doke. Soma ye na m̄o ka nɛn Baaban ȳisiru, yeya ya man areru diiyammɛ.

²⁶ Adama i ñ naanɛ doke yɛn s̄o i ñ s̄a nɛn yāanu.

²⁷ Nɛn yāanu nu nɛn nɔɔ nɔmɔ, na nu yɛ, nu maa man sw̄i.

²⁸ Na nu wāaru wɛɛmɔ te ta ku ra kpe, nu ñ maa kam m̄o ka baadommaɔ, goo maa sari wi u koo nu mwa nɛn nɔmun di.

²⁹ Nɛn Baaba wi u man nu wɛ, u kp̄a u kpuro kere, goo maa sari wi u koo nu mwa saa nɛn Baaban nɔmun di.

³⁰ Nɛ ka Baaba sa s̄awa tia.

³¹ Ma Yuuba ba kparam kpenu dɔbura bu ka n̄n kasuku.

³² Yesu u bu s̄ɔwa u nɛɛ, na sɔm gee dabiru kua bɛɛn wuswaaɔ ka Baaban yiiko. Sɔmbu ni s̄o, teren s̄ona i k̄i i man kasuku.

* **10:22 s̄a yerun deerasiabu n t̄ɔ bakaru** Ta s̄awa te Yuuba ba ra di w̄o ka w̄o bu ka yaaya d̄oma te ba d̄u s̄aru kpeesia s̄a yerɔ ma ba tu deerasia ba Gusunɔ s̄aru wesia mi.

³³ Yuuba ba nùn wisa ba nee, sa ñ nun kasukumɔ sɔm geerun sɔ, adama yèn sɔ a Gusunɔ wɔmmɔ, yen sɔna. Wunɛ tɔnuwa, ma a kī a n tii mɔ Gusunɔ.

³⁴ Yesu u nee, ba ñ yorua beɛn tiin wooda sɔɔ ma Gusunɔ u nee, “I s̄awa Wɔrukoon bibu?”

³⁵ Sa yē ye Gusunɔn gari gerumɔ n s̄awa gem ka baadommaɔ. Ma win tii u nee, ba s̄awa Wɔrukoon bibu be ba win gari mwa.

³⁶ Tē nen tii maa, Baaba u man gɔsa ma u man gɔrima handuniaɔ. Amɔna i ka nee na Gusunɔ wɔmmɔ yèn sɔ na gerua ma nɛna na win Bii.

³⁷ Nà kun nɛn Baaban sɔmburu mɔ, i ku man naane doke.

³⁸ Adama nà n tu mɔ, baa i kun man naane doke, i s̄ambu te naane dokeo kpa i n ka yē saa tēn di serɛ ka baadomma ma Baaba w̄a ne sɔɔ, ne na maa w̄a wi sɔɔ.

³⁹ Ma ba kɔam swaa kasu bu ka nùn mwa, adama u bu kisirari.

⁴⁰ Yesu u kɔam Yuudenin daaru tɔbura u da mi Yohanu u gbia u batɛmu kua, miya u sina.

⁴¹ Ma tɔn dabiru ba na win mi, ba nee, Yohanu u ñ sɔm maamaakigiru koore, adama ye u gerua durɔ wini sɔɔ, ye kɔuro geema.

⁴² Ma tɔn dabira nùn naane doke mi.

11

Lasaaŋ gɔɔ

¹ N wee durɔ goo wi ba ra soku Lasaa wi u w̄a Betaniɔ u bara. Betani s̄awa Maari ka win mɔɔ Maatan wuu.

² Maari wiya u gaɔ Yinnin naasu turare wisi, ma u ka win wirun seri su sunka. Win sesu Lasawa bara.

³ Ma wi ka win mɔɔ Maata ba Yesu nɔɔ m̄arisia ba nee, Yinni, wunen b̄ɔɔ k̄inasi u barɔ.

⁴ Ye Yesu u yeni nua u nee, bara te, ta ñ gɔɔguru adama ta koo Gusunɔn yiiko s̄ɔsi, kpa bu ka Gusunɔn Bii beɛɛɛ w̄ɛ.

⁵ N deema Yesu u s̄awa Maata ka win wɔnɔ ka ben sesu Lasaaŋ b̄ɔɔ k̄inasi.

⁶ Ye u nua ma Lasaa u barɔ, u gina sina wuu mi u w̄a mi s̄ɔɔ yiru.

⁷ Yen biru u win bw̄abu s̄ɔwa u nee, su kɔam wura Yudeaɔ.

⁸ Win bw̄aba nee, yinni, s̄ɔ m̄ɛɛ tera Yuuba ba kī a nu nun kpenu kasuku, ma a kɔam kī a wura mi?

⁹ Yesu u bu bikia u nee, n ñ saa w̄kura yiruwa s̄ɔ ra n w̄a s̄ɔɔ teeru s̄ɔɔ? Goo ù n s̄imɔ s̄ɔɔ s̄ɔɔ, u ñ sokuramɔ yèn s̄ɔ u handunian yam bururam waamɔ.

¹⁰ Adama wi u s̄imɔ w̄ɔkuru s̄ɔɔ u koo sokura domi yam bururam sari ȳɛro s̄ɔɔ.

¹¹ Yeniban biru u kɔam nee, Lasaa beɛɛn b̄ɔɔ u d̄ɔwa adama na d̄ɔɔ n nùn yamia.

¹² Bw̄a be, ba nee, Yinni, ù n d̄ɔn na, u koo bekura.

¹³ Adama Yesu u bu Lasaaŋ gɔɔ s̄ɔm̄awa. Be, ba tamaa dom dirun gariya u bu s̄ɔm̄ɔ.

¹⁴ Yen s̄ɔna Yesu u bu s̄ɔwa kɔasasa u nee, Lasaa u guwa,

¹⁵ adama beɛɛn s̄ɔna nen nukura do ye na ñ ka w̄a mi, kpa i ka naane doke. I na su da win mi.

¹⁶ Tomaa wi ba ra maa soku Sika, u win bw̄asibu s̄ɔwa u nee, i de su da, kpa su ka yinni gbi sannu.

Yesuwa seeyo ka w̄aaru

¹⁷ Ye Yesu u tura mi, u deema Lasaa kua s̄ɔɔ n̄ɛ sikiru s̄ɔɔ kɔ.

18 Betani ka Yerusalemun tondam kun kere kilo ita.

19 Ma Yuu dabiru ba yarima ben wuun di ba na Maata ka Maarin mi bu ka bu nukuru yemiasia ben sesun gɔɔn sɔ.

20 Sanam mɛ Maata u nua ma Yesu u sisi, ma u nùn sennɔ da. Adama Maari u sɔ yɛnuɔ.

21 Ma Maata u Yesu sɔɔwa u nɛɛ, Yinni à n daa wāa mini nɛn sesu kun gbimɔ.

22 Adama baa tɛ, na yɛ ma yabu baayere ye kaa bikia Gusunɔn nɔmuɔ u koo nun wɛ.

23 Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, wunɛn sesu u koo se gɔrin di.

24 Ma Maata u nɛɛ, geema, na yɛ ma u koo kpam se, gɔribu bà n seemɔ sanam dāakim sɔɔ.

25 Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nɛɛ, nɛna na ra gɔribu seeye, nɛna na ra wāaru wɛ. Baawure wi u man naanɛ doke u ko n wāawa wāaru sɔɔ baa ù n gu.

26 Baawure wi u maa wasi ma u man naanɛ doke, u n gbimɔ ka baadommaɔ. A naanɛ doke nge mɛ?

27 Maata u Yinni wisa u nɛɛ, meya na naanɛ doke ma wuna Kirisi wi, Gusunɔn Bii, wi u sisi handuniaɔ.

Yesun swī

28 Sanam mɛ Maata u yeni gerua u kpa, u win wɔnɔ Maari sokum da, ma u nùn sɔɔwa tɛɛru ma yinni u tunuma u nùn soku.

29 Ye Maari u yeni nua u seewa ka sɛndaru ma u da win mi.

30 N deema Yesu kun gina wuu dum kpa, u wāawa yam mi Maata ka nùn yinna.

31 Yuu be ba Maari nukuru yemiasiamɔ dirɔ, ye ba wa u seewa ka sɛndaru u yara tɔɔwɔ, ba nùn swīi. Ba tamaa u dɔɔwa sikirɔ u swī.

32 Sanam mɛ Maari u tura mi Yesu u wāa, ye u nùn wa u yiira u nɛɛ, Yinni à n daa wāa mini nɛn sesu kun gbimɔ.

33 Ye Yesu u wa u sumɔ, ma Yuu be ba ka nùn na, ben tii ba sumɔ, yera u diira ka nuku sankiranu.

34 U bu bikia u nɛɛ, mana i nùn sika.

Ma ba nɛɛ, Yinni a na a wa.

35 Ma Yesu u swī.

36 Yen sɔna Yuuba ba nɛɛ, i mɛɛrio i wa nge mɛ u nùn kī n nɛ.

37 Adama ben gabu ba nɛɛ, durɔ wini u wɔko yam waasia. Mban sɔna u dera Lasaa u gu.

Lasaan seebu gɔrin di

38 Yesu u kpam diira, ma u da sikirɔ. Siki te, kpee wɔruwa, ma ba gen nɔɔ kɔrua ka kperu.

39 Ma Yesu u wooda wɛ u nɛɛ, bu kpee te bɔrio min di.

Ma Maata, wi u gun sesu, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Yinni, u numia kɔ, yen sɔɔ nne wee gisɔ ye u ka gu.

40 Ma Yesu u nùn bikia u nɛɛ, na n daa nun sɔɔwa na nɛɛ, à n naanɛ doke, kaa Gusunɔn yiiko wa?

41 Ma ba kpee te bimia min di. Ma Yesu u win nɔni sua wɔllɔ u nɛɛ, nɛn Baaba, na nun siara yɛn sɔ a nɛn gari swaa daki.

42 Na yɛ ma a ra nɛn gari nɔ baadomma, adama na yeni gerumɔwa tɔn benin sɔ be ba yɔ mi, kpa bu ka naanɛ doke ma wuna a man gɔrima.

43 Sanam mɛ u yeni gerua u kpa, ma u gbāra ka dam u nɛɛ, Lasaa, a yarima!

⁴⁴ Wi u raa gu mi, u yarima sikirun di ka win gorun bekuru te ba win nɔma ka naasu tɛkua ka maa wirɔ. Ma Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu nùn kusio u sī.

Ba wesianamɔ bu ka Yesu go

(I maa mɛɛrio Mateu 26:1-5, Maaku 14:1-2, Luku 22:1-2)

⁴⁵ N wee Yuu dabiru be ba Maari swīima mi, ma ba wa ye Yesu u kua, ba nùn naanɛ doke.

⁴⁶ Adama ben gabu ba ɔsira ba da Falisiban mi, ba bu sɔɔwa ye Yesu u kua.

⁴⁷ Sanam mɛya yāku kowo tɔnwerobu ka Falisiba ba guro gurobu mɛnna ma ba bikianamɔ ba mɔ, amɔna sa ko ko. Durɔ wi wee, u sɔm maamaakigii dabinu mɔ.

⁴⁸ Sà n nùn deri mɛ, tɔmbu kpurowa ba koo nùn naanɛ doke. Romugibu ba koo maa na bu besen sãa yeru wɔra kpa bu besen bweseru gura.

⁴⁹ Adama ben turo wi ba ra nɛɛ Kaifa, wi u sãa yāku kowo tɔnwerɔ wɔɔ ge sɔɔ, u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ i n̄ gāanu ganu yē baa fiiko.

⁵⁰ Mɛya, n n̄ maa bɛɛ yeeri ma bɛɛn arufaaniwa tɔn turo u ka gbi tɔn dabirun sɔ, kpa bɛɛn bweseru kpuro tu ku ka kam ko.

⁵¹ N n̄ mɔ ka win tiin yēra u yeni gerua. U ye geruawa yèn sɔ wiya u sãa yāku kowo tɔnwerɔ wɔɔ ge sɔɔ, yen sɔna u gerua u nɛɛ, Yesu koo gbi Yuuban bweserun sɔ.

⁵² N n̄ maa mɔ be tɔnan sɔ, adama u ka maa Gusunɔn bibu kpuro kowa tɔn teebu be ba wãa baama.

⁵³ Yen sɔna saa dɔma ten di, ba wesiana bu ka Yesu go.

⁵⁴ Yenin sɔna u n̄ maa sīimɔ batuma sɔɔ Yuuban suunuɔ, adama u doona min di tem gam gia gbaburu sɔɔ, mi u wuu gagu dua ge ba ra soku Efaraimu. Miya u sina ka win bwãabu.

⁵⁵ Yuuban tɔɔ bakaru te ba ra soku Gɔɔ sararibu ta turuku kua, ma tɔn dabiru saa baru kpaanun di ba da Yerusalemɔ bu ka tii sãrasia tɔɔ baka te, tu sere turi.

⁵⁶ Ma ba Yesu kasu. Ba yɔ sãa yerɔ ba bikianamɔ, ba mɔ amɔna i bwisikumɔ. U n̄ tɔɔ bakaru sisiwa?

⁵⁷ Yāku kowo tɔnwerobu ka Falisiba ba raa wooda wē ba nɛɛ, goo ù n̄ yē mi Yesu u wãa u bu sɔɔwɔ kpa be, bu nùn mwa.

12

Maari u Yesun naasu

turare wisi

(I maa mɛɛrio Mateu 26:6-13, Maaku 14:3-9)

¹ Ye n tie sɔɔ nɔɔba tia tɔɔ bakaru tu sere turi te ba ra soku Gɔɔ sararibu, yera Yesu u da Betaniɔ mi Lasaa u wãa wi u seeya ɔrɔn di.

² Miya ba nùn yaa dibu kua ma Maata u bu nɔrimɔ, adama Lasaa u sɔ ka Yesu sɔbun suunu sɔɔ.

³ Wee, Maari u turare gobi bɛkɛgia mɔ litirin bɔnu, ye ba kua ka naadin gum tii tii, ma u ye sua u Yesun naasu wisi, ma u su sunka ka win seri. Yera dii te kpuro ta turaren nuburu yiba.

⁴ Yesun bɔɔ turo, wi ba ra nɛɛ Yudasɩ Isikariɔtu, wi u koo yāku kowo tɔnwerobu ka Falisiba nùn nɔmu sɔndia, u bikia u nɛɛ,

⁵ mba n kua ba n̄ ka turare ye dɔre sɔm kowon wɔɔ tian kɔsɩarun saka, kpa bu sãarobu bɔnu kua.

⁶ U n̄ yeni gerumɔ sãarobun wɔn wɔndun sɔ, adama yèn sɔ u sãawa gbɛnɔ. Wiya u ra n maa gobin bɔɔru nɛni, kpa u n̄ yi gbɛnimɔ.

⁷ Adama Yesu u nɛɛ, a kurɔ wi derio. U yeni beruawa u ka nen goɔ sikuru mara.

⁸ Baadommawa saarobu ba waa beɛn suunu soɔ adama nɛna na n ko na n waa ka beɛ baadomma.

Ba wesianamɔ bu ka Lasaa go

⁹ Yuuba dabira ta nua ma Yesu u waa Betaniɔ ma ba da mi, n n mɔ bu ka Yesu wa tɔna, adama bu maa ka Lasaa wawa wi Yesu u seeya gɔrin di.

¹⁰ Yera yaku kowo tɔnweroba wesiana bu maa Lasaa go.

¹¹ Domi win sɔna Yuuba dabira yarimɔ ben min di ba Yesu naane dokemɔ.

Yesu u Yerusalemu dua

(I maa mɛɛrio Mateu 21:1-11, Maaku 11:1-11, Luku 19:28-40)

¹² Yen sisiru tɔn wɔru ge ga tɔɔ bakarɔ da ga nua ma Yesu u sisi Yerusalemɔ.

¹³ Ma ba baa kako bekesu sua ba ka nɔn sennɔ da. Ba gbāsukumɔ ba mɔ, sa Gusunɔ siara! Domaruɔiwa wi u sisi ka Gusunɔn yīsiru! Domaruɔiwa Isireliban sunɔ!

¹⁴ Ma Yesu u keteku kpɛmbu gagu wa u sɔni nge mɛ ba yorua Gusunɔn gari soɔ ba nɛɛ,

¹⁵ “I ku berum ko, Yerusalemugibu.

N wee beɛn sunɔ u sisi.

U keteku kpɛmbu sɔni.”

¹⁶ Yabu yeni ya n win bwāabu yeeri saa ye soɔ, adama ye Yesu u wura win yiiko soɔ Gusunɔ wɔllɔ, saa ye soara ba yaaya ma ba yeni kpuro yorua Gusunɔn gari soɔ win sɔ, ba maa nɔn ye kpuro kua.

¹⁷ Tɔn dabiru te ta raa waa ka Yesu sannu sanam mɛ u Lasaa soka u yara sikirin di, ye u nɔn seeya gɔrin di, ta ra n yen areru dimɔ.

¹⁸ Ma tɔn wɔru ge, ga nɔn sennɔ da yɛn sɔ ba nua ma u sɔm maamaakigii te kua.

¹⁹ Yen sɔna Falisiba ba geruna ba nɛɛ, i n wa ma sa nɔn kpanawa mam mam. Domi wee handunia kpuro ya nɔn swīi.

Gerɛki gaba Yesu kasu

²⁰ Gerɛki gaba waa be soɔ be ba saaru da Yerusalemɔ tɔɔ bakarun sanam.

²¹ Ba da Filipun mi, Galilen Besaidagii, ma ba nɛɛ, tɔnwerɔ, sa kɔ su Yesu wa.

²² Filipu u da u Andere sɔɔwa, ma Andere ka Filipu ba da ba Yesu sɔɔwa.

²³ Yesu u bu sɔɔwa u nɛɛ, saa ya tura ye ba koo ka Tɔnu Bii wɔlle sua.

²⁴ Ka geema na beɛ sɔɔmɔ, dɔa bima ya kun wɔrumɛ tem soɔ ya gu, ya wāawa ye tia. Adama ya n gu, ya koo bii dabinu ma.

²⁵ Baawure wi u win wāaru dimɔ ka win tiin gɔru kɔru u koo tu bia. Baawure wi u kun maa win wāaru garisi gāanu handunia yeni soɔ, u tu beruawa wāaru te ta ku ra kpen sɔ.

²⁶ Goo ù n nen wāaru wāa, yɛro u man swīiyɔ. Mi na wāa kpa u n maa wāa mi. Goo ù n nen wāaru wāa, nen Baaba koo yɛro beɛɛɛ wɛ.

Yesu u win gɔɔn gari gerumɔ

²⁷ Yesu maa nɛɛ, tɛ nen gɔru ga sankira too too. Na n yɛ ye kon gere. Nge kon nen Baaba kanawa u man wɔra ye ya man deema mini sɔɔn di? Aawo, domi yenin sɔna na na.

²⁸ Baaba, a wunen yīsiru wɔlle suo.

Yera nɔɔ gagu ga gerua saa wɔllun di ga nɛɛ, na tu wɔlle sua kɔ, kon maa wure n tu wɔlle sua nɔn mɛɛruse.

²⁹ Tɔn wɔru ge ga wāa mi, ba nɔɔ ge nua ma ba nɛɛ, gura ya kukura.

Ma gaba nee, wəllun gəradowa ka nùn gari kua.

³⁰ Adama Yesu u bu sɔɔwa u nee, n ñ mɔ nen sɔna i nɔɔ ge nua, been sɔna.

³¹ Tɛ gera handunia yenin siribu tunuma. Tɛ gera ba koo handunia yen wirugii gira.

³² Sanam me ba koo man sua tem di bu bwɛ, sanam meya kon tɔmbu kpuro tii gawe.

³³ U yeni geruawa u ka sɔɔsi gɔɔ wìn bweseru u koo gbi.

³⁴ Tɔn wɔru ge, ga nùn sɔɔwa ga nee, sa nua beeen woodan tireru sɔɔ ma Kirisi u ko n wɔawa sere ka baadommaɔ. Amɔna a ka gerumɔ ma ba ñ koo ko ba kun Tɔnun Bii sue tem di. Wara Tɔnu Bii wi.

³⁵ Yesu u bu wisa u nee, saa fiiko sɔɔra yam bururam mu wɔa been suunu sɔɔ. I n sɔimɔ saa ye i yam bururam mɔ kpa yam mu ku raa bee tire. Domi wi u sɔimɔ yam wɔkuru sɔɔ u ku ra n yɛ mi u dɔɔ.

³⁶ Yen sɔ, i yam bururam me naane dokeo saa ye i me mɔ kpa i ka ko yam bururam bibu.

Yuuba ba ñ Yesu naane doke

Ye Yesu u yeni gerua u kpa, u doona ben suunu sɔɔn di, u kukua.

³⁷ Baa ye u ka maamaaki dabinu kua ben wuswaaɔ, ka me, ba ñ nùn naane doke.

³⁸ Kpa gari yi Gusunɔn sɔmɔ Esai u gerua yi ka kooa, yi u nee,

“Yinni wara u naane doke ye sa nɔɔsia.

Wara Yinni Gusunɔ u win dam sɔɔsi.”

³⁹ Yenin sɔna ba ñ kpia ba naane doke domi Gusunɔn sɔmɔ Esai u kpa gerua u nee,

⁴⁰ “Gusunɔ u bu kua wɔkoku

ma u ben bwisi kawa.

Kpa bu ku raa ka ben nɔni yam wa.

Kpa bu ku gia ka ben bwisi.

Bu ku raa gɔru gɔsia, kpa n bu bekia.”

⁴¹ Yeniwa Esai u gerua yèn sɔ u Kirisin yiiko wa ma u win gari gerua.

⁴² Ka me, Yuuban tɔnwerɔ dabiru ba Yesu naane doke, adama Falisiban sɔ ba ñ wure batuma sɔɔ bu ku raa ka bu gire mennɔ yerun din sɔ.

⁴³ Domi ba tɔnun siarabu kɔ n kere Gusunɔn siarabu.

Yesun gari yi koo tɔmbu taare wɛ

⁴⁴ Ma Yesu u gbɔra u nee, baawure wi u man naane doke, n ñ mɔ nena u naane doke, wi u man gɔrimawa u naane doke.

⁴⁵ Wi u man waamɔ u wi u man gɔrima waamɔwa mi.

⁴⁶ Ne na na handuniaɔ nge yam bururam, kpa baawure wi u man naane doke u kun ka wɔa yam wɔkuru sɔɔ.

⁴⁷ Baawure wi u nen gari nɔɔmɔ, ma u kun yi wure, n ñ mɔ nena kon yɛro taare wɛ. Na nawa n ka handunia faaba ko, n ñ mɔ n ka handunia taare wɛ.

⁴⁸ Baawure wi u man yina, ma u ñ nen gari wure, yɛro u mɔ ye n koo nùn taare wɛ. Gari yi na gerua yiya yi koo yɛro taare wɛ sanam dɔakim sɔɔ.

⁴⁹ Domi na ñ gari gerua ka nen tiin yiiko, adama Baaba wi u man gɔrima, wiya u man wooda wɛ ye kon gere ka ye kon sɔɔsi.

⁵⁰ Na yɛ ma win woodan kɔkɔrɔwa wɔaru te ta ku ra kpe, yen sɔna ye na gerumɔ, na ye gerumɔwa nge me Baaba u man sɔɔwa.

¹ Yesu u ra n wigibu kī be ba wāa handuniaa, yen sō, bu sere tōo baka te ko te ba ra nee Goo sararibu, u bu win kīi bakaru sōosi. Domi u yē ma win saa ya tura u ka doona handunian di u da win Baaban mi.

² Wi ka win bwāabu ba yaa dibu dimo sannu. N deema Setam u raa Yudasi Isikariotu, Simoon bii borie u ka Yesu yaku kowo tonwerobu ka Falisiba nōmu sōndia.

³ Yesun tii u yē ma Baaba u nūn gāanu kpuro nōmu sōndia, u maa yē ma u nawa saa Gusunon min di ma u maa wurō win mi.

⁴ Yera u seewa dii yerun di u win yaberu pweta u yi, ma u yasa sua u tii sēka.

⁵ U nim sōke gbēeru sōo, u ka win bwāabun naasu teamo, ma u si sunkumo ka yasa ye u sēke.

⁶ Ye u girari Simoo Pieen mi, ma Piee nūn bikia u nee, Yinni wuna kaa maa nen naasu tea?

⁷ Yesu u nūn wisa u nee, a n̄ gina tuba ye na m̄ tē, adama amen biru n ko n nun yeeri.

⁸ Piee u nee, ne na kun wuramo a nen naasu tea fa!

Yesu u nūn sōowa u nee, n̄a kun wunen naasu tee, a n̄ maa bonu gaa wasi nen mi.

⁹ Simoo Piee u nee, n̄ n men na Yinni, n̄ n maa mo nen naasu tonawa kaa tea, a maa nen noma ka nen wiru teo.

¹⁰ Yesu u nee, wi u wobura, mba n maa yēro tie, ma n kun mo u win naasu tea u wa u ka deera mam mam. Bee i deere, adama n̄ n̄ mo bee kpuro.

¹¹ N deema Yesu u win dome yē ko, yen sōna u gerua u nee, n̄ n̄ mo be kpurowa ba deere.

¹² Sanam me u ben naasu tea u kpa u win yaberu sua u sebu ma u kpa mina win sin yerō u nee, i yē ye na bee kua mi?

¹³ Bee i man sokumo keu koosio ka Yinni. Geema i gerumo, meya na sāa.

¹⁴ N̄ n men na, ne wi na sāa been Yinni ka been keu koosio, n̄ n̄ been naasu tea, n̄ weene been tii i naasu teana.

¹⁵ Wee na bee kom gem sōosi kpa i n da maa kuane nge me.

¹⁶ Ka geema, na bee sōmo, yoo ku ra n win yinni kere, meya goro ku ra n wi u nūn gora kere.

¹⁷ Tē wee, i sōosi teni gia. Doo n̄arugiba bee, i n tu swīi.

¹⁸ N̄ n̄ mo bee kpuron gariya na m̄. Na yē be na gosa. Adama Gusunon gari yi n̄ koo ko yi kun koore yi yi nee, “Wi u ka man dimo sannu, u gosira nen yiberē.”

¹⁹ Na bee yabu yeni sōomawa saa tēn di yu sere koorā. Yā n̄ koorā kpa i ka naane doke ma nena yēro wi.

²⁰ Ka geema na bee sōmo, baawure wi u yēro wura wi na gora, nena u wura. Baawure wi u maa man wura, u wi u man gōrima wurawa.

Yesu u Yudasi terasia

(Imaa m̄erio Mateu 26:20-25, Maaku 14:17-21, Luku 22:21-23)

²¹ Ye Yesu u yeni gerua u kpa, win gōru ga sankira too too, ma u bu sōowa kpasasa u nee, ka geema na bee sōmo, goo wāa bee sōo wi u koo man dome.

²² Ma win bwāabu ba nani gia m̄erina. Ba n̄ yē ben wara u ka yā.

²³ Yesun bōo turo, wi u kī, u sō win nom geu.

²⁴ Ma Simoo Piee u yīreru kua ka nōmu durō wi, u Yesu bikio u nee, wara u ka yā.

²⁵ Ma bōo wi, u Yesu gballi u nūn bikia u nee, Yinni wara a ka yā.

²⁶ Yesu u nūn wisa u nee, wi na kon dōka wē ye na ka kpee sōra, wiya mi.

Ma u dōka ka kpee sōra u Yudasi Isikariotu, Simoon bii wē.

²⁷ Ye Yudasi u dɔka ye mwa u kpa, mii mii ma Setam dua win gɔruɔ. Yesu u nùn sɔɔwa u neɛ, ye kaa ko, a koowo kpaaka.

²⁸ Adama ben suunu sɔɔ goo sari wi u yɛ yèn sɔ u nùn sɔɔwa me.

²⁹ Gaba tamma yèn sɔ Yudasiwa u gobin bɔɔru neni, yen sɔna Yesu u nùn sɔɔmɔ u gāanu dweeyo nìn bukata ba mɔ tɔɔ bakarun sɔ, n̄ kun me u nùn sɔɔmɔ u s̄arobu gāanu kɛ.

³⁰ Ye Yudasi u dɔka ye mwe ma u yara ka sendaru. N deema yam t̄ira.

Wooda kpa

³¹ Sanam me Yudasi u yara u kpa, Yesu u neɛ, t̄era Tɔnun Bii u den walle suara, ma Gusunɔ maa walle suara win min di.

³² Gusunɔ ù n walle suara win min di, Gusunɔn tii u koo maa Tɔnun Bii wi walle sua, n̄ n̄ maa t̄emɔ.

³³ Nen bibu, saa fiiko sɔɔra ko na n wāa ka beɛ, yen biru i ko man kasu. Adama na beɛ sɔɔmɔ t̄e nge me na raa Yuuba sɔɔwa, mi na dɔɔ i n̄ kp̄ɛ i da mi.

³⁴ Wooda kpa na beɛ w̄emɔ, i k̄ianɔ. I de i k̄iru s̄ɔsina nge me na beɛ k̄iru s̄ɔsi.

³⁵ I n̄ k̄iane, baawure u ko n yɛ ma i s̄awa nen bwāabu.

Yesu u neɛ, Piɛɛ koo nùn siki

(I maa m̄er̄io Mateu 26:31-35, Maaku 14:27-31, Luku 22:31-34)

³⁶ Simɔɔ Piɛɛ u nùn bikia u neɛ, Yinni, mana a dɔɔ.

Yesu u nùn wisa u neɛ, mi na dɔɔ a n̄ kp̄ɛ a man swīima t̄e, adama n̄ n sosi kaa man swīima mi.

³⁷ Piɛɛ u nùn bikia u neɛ, Yinni, mban sɔna na n̄ kp̄ɛ n nun swīi mi t̄e. Domi na sɔɔru s̄a n̄ ka nen wāaru w̄e wunen s̄ɔ.

³⁸ Yesu u nùn bikia u neɛ, a sɔɔru s̄a a ka wunen wāaru w̄e nen s̄ɔ? Ka gem na nun sɔɔmɔ, goo dɔɔ gu ka sere swī kaa man siki n̄n ita.

14

Yesuwa swaa ye ya dɔɔ

Baaban mi

¹ Yesu bu sɔɔwa u neɛ, i ku wurura. I Gusunɔ naane dokeo kpa i maa man naane doke.

² Wāa yee dabina nu wāa nen Baaban yenuɔ. N wee na dɔɔ mi, n beɛ wāa yerun sɔɔru kua. N̄ kun s̄a me, na n̄ daa beɛ sɔɔmɔ.

³ N̄a n wāa yee ten sɔɔru kua na kpa, kon kram wurama n beɛ sua n ka da nen tiin mi. Mi na wāa kpa sa n wāa mi sannu.

⁴ I ru swaa ȳɛ kɔ mi na dɔɔ.

⁵ Tomaa u nùn sɔɔwa u neɛ, Yinni, sa n̄ yɛ mi a dɔɔ. Am̄ona sa ko n ka min swaa ȳɛ.

⁶ Yesu u nùn sɔɔwa u neɛ, nena na swaa, nena na gem, nena na wāaru, goo sari wi u koo da Baaban mi ma n kun mɔ saa nen min di.

⁷ Beɛ i n̄ daa man ȳɛ, i ko n maa nen Baaba ȳɛ. Saa t̄en di i nùn gia, i maa nùn wa.

⁸ Filipu u nùn sɔɔwa u neɛ, Yinni a sun Baaba wi s̄ɔsio, n den tura me.

⁹ Yesu u neɛ, min di na ka beɛ wāa n t̄e, ka me, a n̄ man gie Filipu? Baawure wi u gesi man wa u maa Baaba wawa. Am̄ona a ka gerua a neɛ, n beɛ Baaba s̄ɔsio.

¹⁰ A n̄ naane doke ma na wāa Baaba sɔɔ, Baaba maa wāa ne s̄ɔ? Gari yi na beɛ sɔɔmɔ, na n̄ gerumɔ ka nen tiin yiiko. Baaba wi u wāa ne sɔɔ, wiya u win s̄amburu m̄ɔ.

¹¹ I gesi naane dokeo ma na wāa Baaba sɔɔ, ma Baaba maa wāa ne sɔɔ. Ñ kun me, i naane dokeo sɔma ye na kuan sɔ.

¹² Ka geema na beɛ sɔmɔ, baawure wi u man naane doke, sɔma ye na mɔ, yeya yɛro koo maa ko. U koo mam sɔma ko ye ya yeni kere domi na dɔɔ nen Baaban mi.

¹³ Na kon maa beɛ gāanu baanire kua ni i gesi kana ka nen yīsiru, kpa bu ka Baaba wolle sua saa Biin min di.

¹⁴ I n gāanu kana ka nen yīsiru, kon beɛ ni kua.

Hunde Deeron naarun

nɔɔ mweɛru

¹⁵ Yesu u neɛ, i n man kī i nen wooda mem nɔɔwɔ.

¹⁶ Kon Baaba kana, u koo beɛ Dam Kɛɔ kpaɔ wɛ wi u ko n ka beɛ wāa sere ka baadommaɔ. Wiya sāa Hunde gemgii.

¹⁷ Handuniagibu ba ñ kpɛ bu nùn mwa yèn sɔ ba ñ nùn waamɔ, meya ba ñ maa nùn yɛ. Adama beɛ i nùn yɛ, domi u wāa ka beɛ, u kon maa wāa beɛn baawure sɔɔ.

¹⁸ Na ñ beɛ derimɔ goberu. Kon kpaɔ wurama beɛn mi.

¹⁹ N tie fiiko ye handuniagibu ba ñ maa ka man wasi, adama beɛ i ko man wa. Yèn sɔ na wasi, beɛ i ko n maa wasi.

²⁰ Dɔma teya i ko n yɛ ma na wāa nen Baaba sɔɔ ma beɛ i wāa ne sɔɔ, ma na maa wāa beɛ sɔɔ.

²¹ Wi u nen wooda mwa, ma u ye mem nɔɔwa, wiya u man kī. Wi u man kī, nen Baaba koo nùn kīa. Nen tii kon maa yɛro kīa, kpa n nùn tii sɔɔsi.

²² Yudasɔ, n ñ mɔ wi ba ra neɛ Isikariɔtu, u bikia u neɛ, Yinni, amɔna kaa sun wunen tii sɔɔsisina handuniagibu ba kun ka nun wa.

²³ Ma Yesu u nùn wisa u neɛ, baawure wi u man kī u koo nen gari mem nɔɔwa. Nen Baaba u koo nùn kīa, ne ka nen Baaba sa ko maa na yɛron mi kpa su besen wāa yeru ko wi sɔɔ.

²⁴ Wi u kun man kī, u ñ maa nen gari mem nɔɔwammɛ. Gari yi i nua, n ñ negii, yi sāawa Baabaɔgii wi u man gɔrima.

²⁵ Na beɛ yeni kpuro sɔmɔ tɛ ye na ka beɛ wāa.

²⁶ Adama Hunde Deero, Dam Kɛɔ wi, wi Baaba koo garima ka nen yīsiru, wiya u koo beɛ baayere keu sɔɔsi, u koo maa beɛ ye kpuro yaayasia ye na beɛ sɔɔwa.

²⁷ Bɔri yenda na beɛ deria, nen bɔri yenda na beɛ wɛemɔ. Na ñ beɛ tu wɛemɔ nge me handunia ya ra wɛ. I ku wurura, i ku maa nanda.

²⁸ Beɛ i nua nge me na beɛ sɔɔwa ma na doonɔ, adama kon kpaɔ wurama beɛn mi. Ì n daa man kī i ko n nuku dobu mɔ ye na ka dɔɔ Baaban mi, domi nen Baaba u yiiko mɔ u man kere.

²⁹ Na beɛ gāa ninin gari sɔmɔ tɛ, nu sere kooru. Nù n kooru kpa i ka man naane doke.

³⁰ Na ñ maa kpɛ n ka beɛ gari dabinu ko domi handunian wirugii u sisi. U ñ dam mɔ ne sɔɔ,

³¹ adama kpa handuniagibu ba n ka yɛ ma na Baaba kī, na maa kpuro mɔ nge me Baaba u man yen wooda wɛ. I seewo su doona.

15

Yesuwa resəm dāa gea

¹ Yesu u bu sɔɔwa u neɛ, nena resəm dāa mero, nen Baabawa gbaa yɛro.

² Nen kāasa baayere ye ya ku ra binu ma, yera u ra bure u kɔ. Kāasa baayere ye ya ra binu ma, u ra ye sɔmewa kpa yen marum mu ka sɔsi.

³ Bɛɛ i dɛɛra kɔ gari yin saabu yi na bɛɛ sɔɔwa.

⁴ I de i n ka man manine, na kon maa ka bɛɛ manina. Nge me kãasa ya ñ kpɛ yu ka tii binu ma, ma n kun mɔ ya ka dãa mero manine, meya maa bɛɛn tii, i ñ kpɛ i binu ma, i kun ka man manine.

⁵ Nɛna resɛm dãa mero, bɛɛya yen kãasi. Wi u ka man manine ma na ka nùn manine, wiya u koo bii dabinu ma, domi nen sariru i ñ kpɛ i gãanu ganu ko.

⁶ Baawure wi u kun ka man manine, ba koo nùn wunawa bu kɔ nge kãasi kpa u derura. Yen biru ba koo kãasi yi menna bu dɔɔ doke, kpa yi dɔɔ mwa.

⁷ Bɛɛ i n ka man manine ma nen gari yi wãa bɛɛ sɔɔ, i bikio ye i kã, na kon bɛɛ kua.

⁸ I n bii dabinu mara ya koo nen Baaba bɛɛɛ wɛ. Nge meya i ko maa sɔɔsi ma nen bwãaba i sãa.

⁹ Nge me Baaba man kã, nge meya na maa bɛɛ kã. I yɔro nen kãru sɔɔ.

¹⁰ Nge me na nen Baaban wooda mem nɔɔwa ma na wãa win kãru sɔɔ, nge meya i n nen wooda mem nɔɔwa, i ko n wãa nen kãru sɔɔ.

¹¹ Na bɛɛ yeni sɔɔwa kpa nen nuku dobu bu n ka wãa bɛɛ sɔɔ, kpa bɛɛn nuku dobu bu ka yibu.

¹² Nɛn wooda wee, i kãanɔ nge me na bɛɛ kã.

¹³ Goo ù n win wãaru wɛ win bɔɔban sɔ kãrun saabu, kã te, ta ñ saara mɔ.

¹⁴ Nɛn bɔɔbara bɛɛ i sãa i n mɔ ye na bɛɛ yiire.

¹⁵ Na ñ maa bɛɛ sokumɔ yobu yèn sɔ yoo ku ra n yɛ ye win yinni u mɔ. Adama na bɛɛ sokumɔ bɔɔba, yèn sɔ gãanu baanire ni na nua nen Baaban min di niya na bɛɛ sɔɔwa.

¹⁶ N ñ mɔ bɛɛya i man gɔsa, nɛna na bɛɛ gɔsa. Na maa bɛɛ wuna nenɛm kpa i da i binu ma ni nu koo tɛ. Kpa gãanu baanire ni bɛɛ i kana nen Baaban mi ka nen yĩsiru, u bɛɛ wɛ.

¹⁷ Ye na bɛɛ yiiremɔ wee, i kãanɔ.

Handunia ya Yesu ka wigibu tusa

¹⁸ Yesu maa nɛɛ, handuniagibu bà n bɛɛ tusa, i n yɛ ma nɛna ba gbia ba tusa.

¹⁹ Bɛɛ i n daa sãan na handuniagibu, handunia ya ko n bɛɛ kãwa nge yegibu. Adama na bɛɛ gɔsa handunia ye sɔɔn di, i ñ maa sãa yegibu, yen sɔna handuniagiba bɛɛ tusa.

²⁰ I gari yi yaayo yi na raa bɛɛ sɔɔwa na nɛɛ, yoo ku ra win yinni kere. Bà n man nɔni sɔɔwa ba koo maa bɛɛ nɔni sɔ. Bà n nen gari mem nɔɔwa ba koo maa bɛɛgii mem nɔɔwa.

²¹ Adama yeni kpurowa ba koo bɛɛ kua nen yĩsirun sɔ, domi ba ñ yɛro yɛ wi u man gɔrima.

²² Nà kun daa nɛ, na ka bu gari kue, ba ñ daa taarɛ mɔ. Adama tɛ ba ñ maa gafara mɔ.

²³ Wi u man tusa u maa nen Baaba tusawa.

²⁴ Nà kun daa sɔma kue ben suunu sɔɔ ye goo kun koore, ba ñ daa taarɛ mɔ. Adama tɛ, ba sɔma ye wa kɔ, ma ba sun tusa nɛ ka nen Baaba.

²⁵ Nge meya n sãa kpa gari yi ba yorua woodan tirerɔ yi ka koorɔ, yi yi nɛɛ, “Ba man tusa, ba ñ ten wiru ka naasu yɛ.”

²⁶ Adama Dam Kɛɔ, Hunde gemgii wi, u sisi saa nen Baaban min di. Kon bɛɛ nùn gɔriama ka Baaba win yĩsiru, kpa u bɛɛ nen areru diiya.

²⁷ Bɛɛ i ko maa nen areru di, domi i wãa ka nɛ sannu saa toren di.

16

¹ Yeni kpurowa na beɛ sɔɔwa kpa i ku ra ka biru wura.

² Ba koo beɛ gira saa mennɔ yerun di. Saa ya mam sisi ye baawure wi u beɛ goomɔ u ko n tamaa u Gusunɔ sɔmburu kuammewa.

³ Ba koo beɛ yabu yeni kua yèn sɔ ba n̄ Baaba gie, ba n̄ maa man gie.

⁴ Adama na beɛ gāa nini sɔmɔwa, dɔma te nin saa ya tura kpa i ka yaaya ma na raa beɛ nu sɔɔre.

Hunde Deɛron sɔmburu

Yesu maa neɛ, na n̄ daa beɛ gāa nini sɔɔwa saa yellun di yèn sɔ na wāa ka beɛ sannu.

⁵ Adama tɛ na dɔɔ wi u man gɔriman mi. Goo maa sari beɛ sɔɔ wi u man bikia mi na dɔɔ.

⁶ Adama yèn sɔ na beɛ yeni sɔɔwa, beɛn gɔru ga sankira too.

⁷ Ka mɛ, na beɛ gem sɔmɔ, beɛn arufaaniwa n̄ na da, domi n̄ kun de, Dam Kɛɔ wi, u n̄ sisi beɛn mi. Adama n̄ na da kon beɛ n̄n gɔriama.

⁸ Û n tunuma, wiya u koo de handuniagibu bu tubu ye n s̄aa toraru ka ye n s̄aa gem ka maa Gusunɔn siribu.

⁹ U koo bu taare wɛ yèn sɔ ba n̄ man naane doke.

¹⁰ U koo bu sɔɔsi ma gem wāa ne sɔɔ ye na ka dɔɔ Baaban mi, ma ba n̄ maa man wasi.

¹¹ U koo maa de bu siribu tubu yèn sɔ Gusunɔ u handunia yenin wirugii siri ko.

¹² Na maa gāa dabinu mɔ n ka beɛ sɔ, adama nu beɛ kere gina.

¹³ Sanam mɛ Hunde gemgii wi, u tunuma wiya u koo beɛ kpara i ka gem kpuro gia. U n̄ koo gari gere ka win tiin yiiko. Ye u nua, yeya u koo gere, u koo maa beɛ sɔ ye ya sisi.

¹⁴ Wiya u koo man beɛre wɛ, domi u koo negia nɔ, kpa u beɛ ye nɔɔsia.

¹⁵ Kpuro ye Baaba u mɔ negia. Yen sɔna na gerua ma Hunde u koo negia nɔ, kpa u beɛ ye nɔɔsia.

Nuku sankiranu koo ko

nuku dobu

¹⁶ Yesu bu sɔɔwa u neɛ, n̄ n sɔsi fiiko i n̄ maa man wasi. N̄ n maa kpam sɔsi fiiko, i ko man wa.

¹⁷ Ma win bwāabu gabu ba bikianamɔ, mba yen tubusianu ye u sun sɔmɔ, n̄ n sɔsi fiiko sa n̄ maa n̄n wasi, n̄ n maa kpam sɔsi fiiko sa ko n̄n wa. Mba maa yen tubusianu ye u neɛ u dɔɔ win Baaban mi.

¹⁸ Ba bikianamɔ mba n̄ n sɔsi fiikon tubusianu. Ba neɛ, sa n̄ yɛ yèn gari u mɔ.

¹⁹ Yesu u gia ma ba kī bu n̄n gāanu bikia. Yen sɔna u bu sɔɔwa u neɛ, na neɛ yaa, n̄ n sɔsi fiiko i n̄ man wasi, n̄ n maa kpam sɔsi fiiko i ko man wa. Gari yiniwa i bikianamɔ beɛn suunu sɔɔ ro?

²⁰ Ka geema na beɛ sɔmɔ, i ko swī, i ko kpasa wɔri ko, adama handuniagibu ba koo yɛeri. Beɛn nukura koo sankira, adama beɛn nuku sankiranu koo gɔsira nuku dobu.

²¹ Sanam mɛ tɔn kurɔ u yiire u ra n nɔni swāaru mɔ domi win saa ya tura. Adama sanam mɛ u win bii mara, u ku ra maa nɔni swāa te yaaye nuku dobu sɔ ye u ka tɔnu mara handunia sɔɔ.

²² Mɛya n maa s̄aa beɛn mi. Tɛ, beɛ i nuku sankiranu mɔ, adama kon kpam beɛ wa, ma beɛn nukura koo dora. Goo maa sari wi u koo kpī u beɛ nuku doo bi mwaari.

²³ Saa ye, yà n tunuma, i n̄ ko man gāanu ganu bikia. Ka geema na bεε sōwɔ, baayere ye i Baaba kana ka n̄n yīsiru, u koo bεε kē.

²⁴ Sere ka tē i n̄ gāanu ganu kanε ka n̄n yīsiru. I bikio, i ko wa, kpa bεen nuku dobu bu ka yibu.

Yesu u handunia kamia

²⁵ Yesu maa bu sōwa u nεε, yeni kpurowa na bεε sōwa ka m̄ndu. Adama saa ya sisi ye na n̄ maa bεε gari sōwɔ ka m̄ndu, kon bεε Baaban gari sōwa kpasasa.

²⁶ Saa ye, yà n tunuma, i ko Baaba kana ka n̄n yīsiru. Na n̄ maa gerumɔ ma kon n̄n kana bεen sō,

²⁷ domi Baaban tii u bεε kī. U bεε kī yèn sō i man kī, i maa naane doke ma na weewa Gusun̄n min di.

²⁸ Na yarimawa saa Baaban min di, na na handuniaɔ. Tē na handunia derimɔ na d̄ɔ n̄n Baaban mi.

²⁹ Win bwāaba n̄n sōwa ba nεε, tēra a re sun gari sōwa kpasasa, n̄ ka m̄ndu.

³⁰ Tē sa gia ma a baayere kpuro yē, n̄ n̄ maa m̄ goo u nun gāanu bikia. Yenin s̄na sa naane doke ma Gusun̄n min diya a yarima.

³¹ Ma Yesu u bu bikia u nεε, tē i naane doke?

³² I laakari koowo, saa ya sisi ya mam tunuma kɔ ye ba koo ka bεε kpuro yarinasia, baawure u ka da win yenuɔ. I ko man deri nε turo, adama na n̄ wāa nε turo yèn sō Baaba u wāa ka nε.

³³ Yabu yeniwa na raa bεε sōwa kpa i n̄ ka b̄ri yendu m̄ nε s̄ɔ. Handunia ye s̄ɔra i ko n̄ni swāaru wa, adama i ku mwia kpana, na handunia kamia kɔ.

17

Yesu u kanaru m̄

w̄in bwāabun s̄

¹ Ye Yesu u gari yi gerua u kpa, u win n̄ni seeya w̄llɔ u nεε, Baaba, saa ya tura. A nε wunen Bii w̄lle suo, kpa n̄ maa nun w̄lle sua.

² Domi a man yiiko wē t̄mbu kpuron w̄llɔ, kpa n̄ ka be a man wē kpuro wāaru wē te ta ku ra kpe.

³ Wāaru te ta ku ra kpe tera mini, t̄mbu bu ka nun gia, wunε Gusun̄n turo, kpa bu maa man gia nε Yesu Kirisi wi a ḡrima.

⁴ Na nun w̄lle sua tem mε s̄ɔ, na maa s̄mbu te wiru go te a man yiire.

⁵ Baaba, na nun kanamɔ, a de na n̄ yiiko m̄ tē wunen b̄kuɔ, nge mε na raa m̄ ka wunε sannu ba sere handunia taka kua.

⁶ Na t̄n be wunen yīsiru giasia be a man wē handunia ye s̄ɔ. Wunεgiba ba raa s̄a, ma a man bu wē. Ba maa wunen gari mem n̄ɔwa.

⁷ Tē ba yē ma gāanu kpuro ni a man wē, saa wunen min diya nu na.

⁸ Domi na bu gari yi wē yi a man sōwa, ba maa yi mwa. Ma ba gia s̄a s̄a ma saa wunen min diya na yara, ba maa naane doke ma wuna a man ḡrima.

⁹ Na bu kanaru kuamme n̄ n̄ m̄ handuniagibu. T̄n be a man wē, beya na kanaru kuamme yèn sō wunεgiba ba s̄a.

¹⁰ Negibu kpuro ba s̄awa wunεgibu ma wunεgibu kpuro ba maa s̄a negibu, n̄n yiiko maa s̄ɔsira be s̄ɔ.

¹¹ Tē na sisi wunen mi. Na n̄ ko na n̄ maa wāa handunia s̄ɔ, adama beya ba ko n̄ wāa handunia ye s̄ɔ. Baaba Dεero, a bu beruo ka wunen yīsi te a man w̄n dam, kpa ba n̄ ka s̄a tia, nge mε nε ka wunε sa s̄a tia.

¹² Sanam me na waa ka be, na bu berua ka wunen yisi te a man wen dam. Na bu kosu, ma be soo baa ton turo goo kun kam kue ma n kun mo kam kooren bii, kpa Gusunan gari yi ka kooa.

¹³ Te na sisi wunen mi. Yeniwa na gerumo handunia ye soo, kpa ba n ka nuku dobu yiba nen so.

¹⁴ Na bu wunen gari we, ma handuniagiba bu tusa yen so ba n saa handuniagibu, nge me nen tii na n saa handuniagii.

¹⁵ Na n nun kanamo a ka bu wuna handunia soon di, adama na nun kanamowa a bu kosuo ton koso win so.

¹⁶ Ba n saa handuniagibu nge me nen tii na n saa handuniagii.

¹⁷ A tii bu wuno nenom ka wunen gem gari. Wunen gari gema.

¹⁸ Nge me a man gorima handunia, meya na maa bu gora handunia soo.

¹⁹ Ben sōna na nun nen tii we kpa ben tii bu maa ka ko wunegibu ka gem.

²⁰ N n mo beni tonawa na kanaru kuamme, adama ka maa be ba koo naane doke ben garin saabu.

²¹ Na kanamowa be kpuro ba n ka saa tia. Nge me wune Baaba a waa ne soo, ma na maa waa wune soo, a de bu ko tia bese soo. Kpa handuniagibu bu ka naane doke ma wuna a man gorima.

²² Yiiko ye a man we, yeya na maa bu we, kpa ba n ka saa tia nge me ne ka wune sa saa tia.

²³ Ne na waa be soo, wuna a maa waa ne soo, kpa bu ka ko tia mam mam. Kpa handunia yu ka gia ma wuna a man gorima, a maa bu ki nge me a man ki.

²⁴ Baaba, na ki be a man we ba n waa nen mi, mi na waa, kpa ba n nen yiiko meera ye a man we, domi a man ki ba sere handunia taka kua.

²⁵ Baaba gemgii, handuniagiba kun nun ye, adama ne na nun ye, ma beni ba tuba ma wuna a man gorima.

²⁶ Na bu wunen yisiru giasia, meya kon kram bu tu giasiam sosi, ki te a man kia ta n ka waa be soo, kpa na n maa waa be soo.

18

Yesun mwaabu

(I maa merio Mateu 26:47-56, Maaku 14:43-50, Luku 22:47-53)

¹ Sanam me Yesu u kana te kua u kpa, u yara ka win bwaabu sannu ba da daa tora gaan guruo ye ba ra soku Sedoroni. Batuma gaa waa mi, ye soo u dua ka win bwaabu.

² Yudas, win dome, u yam mi ye domi Yesu ka win bwaabu ba ra raa menne mi non dabiru.

³ Yen sōna Yudas u da mi ka tabu kowobu ka saa yerun kosobu be yaku kowo tonwerobu ka Falisiba ba nun we. Ba ben tabu yānu neni, ka fitilakunu ka wii bonnun doo.

⁴ N deema Yesu u ye ko ye n koo nun ko kpuro, yen sōna u susi u bu bikia u nee, wara i kasu.

⁵ Ma ba nun wisa ba nee, Yesu Nasaretigiiwa sa kasu.

Yesu u nee, nena mi.

Yudas, win dome, u yo mi, ka be sannu.

⁶ Ye Yesu u nee, nena mi, ma ba desira ba woruka.

⁷ Yesu u kram bu bikia u nee, wara i kasu.

Ma ba nee, Yesu Nasaretigiiwa sa kasu.

⁸ Yesu u nee, na raa bese sowa ko ma nena mini. N n nen na i kasu, i de beni bu doona.

⁹ U yeni gerua kpa gari yi u raa gerua yi ka kooro ye u nee, baa tɔn turo kun kam kue be Baaba u nɔn wɛ sɔɔ.

¹⁰ Sanam me, Simɔɔ Pɛɛ u win takobi nɛni ma u ye woma u ka yaku kowo tɔnweron yoo sɔra u win soo nɔm geuguu bura. Yoo win yisira Maliku.

¹¹ Ma Yesu u Pɛɛ sɔwa u nee, a wunen takobi wesio yen kararɔ. Na n̄ kon ka nɔni swaarɔ tɛmana te nɛn Baaba u man yiire?

Ba ka Yesu da Anin wuswaaɔ

¹² Sanam meya tabu kowobu ka ben wirugii ka Yuuban saa yerun kɔsobu ba Yesu mwa ba nɔn bokua

¹³ ma ba gbia ba ka nɔn da Anin mi. Ani u saawa Kaifan dokiri, Kaifa wiya u maa saa yaku kowo tɔnwerɔ wɔɔ ge sɔɔ.

¹⁴ Kaifa wiya u raa Yuuba bwisi ka ma n arufaani mɔ tɔn turo u ka tambu gbiya.

Pɛɛ u Yesu siki

(I maa meeriɔ Mateu 26:69-70, Maaku 14:66-68, Luku 22:55-57)

¹⁵ Simɔɔ Pɛɛ ka bɔɔ goo ba Yesu swii. N deema yaku kowo tɔnwerɔ wi, u bɔɔ wi yɛ saa saa, ma bɔɔ wi, u ka Yesu dua sannu yaku kowo tɔnweron yenun yaaraɔ.

¹⁶ Adama Pɛɛ u yɔra tɔwɔ yenu kɔnnɔwɔ. Ma bɔɔ wi yaku kowo tɔnwerɔ u yɛ mi, u yarima u ka wɔndia kɔnnɔ kɔso geruna, ma u Pɛɛ duusia.

¹⁷ Ma wɔndia wi u kɔnnɔ kɔsu mi, u Pɛɛ bikia u nee, wune, a n̄ maa saa durɔ win bwāabun turo?

Pɛɛ u nee, aawo.

¹⁸ Ma yobu ka saa yerun kɔsobu ba yɔ dɔɔ gɛɛn bokua yi ba sɔrua woorun sɔ ba wɔsu. Pɛɛ u da u maa yɔ mi, ba wɔsu sannu.

Yaku kowo tɔnwerɔ

u Yesu gari bikiamɔ

(I maa meeriɔ Mateu 26:59-66, Maaku 14:55-64, Luku 22:66-71)

¹⁹ Ma yaku kowo tɔnwerɔ u Yesu win bwāabun gari bikia, ka ye u tambu sɔɔsimɔ.

²⁰ Ma Yesu u nɔn wisa u nee, na ka baawure gari kua batuma sɔɔ. Na nɛn keu sɔɔsiru kpuro kuawa mennɔ yenu sɔɔ ka maa saa yerɔ, mi Yuuba kpuro ba ra mɛnne. Na n̄ gāanu ganu gerua asiri sɔɔ.

²¹ N̄ n mɛn na, mban sɔna a man gari bikiamɔ. Be ba nɛn gari nua, a ben tii bikio ye na bu sɔwa. Beya ba yɛ ye na gerua.

²² Ye Yesu u yeni gerua u kpa, yera saa yerun kɔso turo wi u nɔn yɔre, u Yesu baara so, ma u nee, yaku kowo tɔnwerowa a kaka a gari wisimɔ me?

²³ Ma Yesu u nɔn wisa u nee, n̄ n gari kɔsin na na gerua, a yi geruo baawure u nɔ. N̄ n maa gem na na gerua, mban sɔna a man soomɔ.

²⁴ Ma Ani u dera ba nɔn bokua ba ka da Kaifa, yaku kowo tɔnweron mi.

Pɛɛ u kɔam Yesu siki

(I maa meeriɔ Mateu 26:71-75, Maaku 14:69-72, Luku 22:58-62)

²⁵ Saa ye sɔɔ, Simɔɔ Pɛɛ u yɔ mi, u dɔɔ wɔsu. Ma ba nɔn bikia ba nee, wune maa, a n̄ saa durɔ win bwāabun turo?

Adama Pɛɛ u gari yi siki u nee, aawo fa.

²⁶ Yaku kowo tɔnweron yoo turo, win soo teu Pɛɛ u buran dusi, u nɔn bikia u nee, na n̄ daa nun wa ka wi batuma ye sɔɔ?

²⁷ Pɛɛ u kɔam siki u nee, aawo. Yera yande goo dɔɔ ga swii.

Ba ka Yesu da Pilatin wuswaaɔ

(I maa mɛerio Mateu 27:1-2, 11-14, Maaku 15:1-5, Luku 23:1-5)

²⁸ Saa Kaifan min di ba ka Yesu da tem yɛron siri yero. N deema buru buru yam sārera. Be ba sāa Yuuba ba ñ wure bu du siri yero mi, kpa bu ku raa ko disigibu. Domi ba kī bu Gɔɔ sararibun tɔɔ baka ten yaa dibu di.

²⁹ Yen sōna Pilati u yarima u bu deema, ma u bu bikia u nɛɛ, tora teren bwesera i durɔ wi waasi.

³⁰ Ba nɛɛ, ù kun kōsa kue, sa ñ daa ka nùn sisi su nun nōma beria.

³¹ Pilati u bu sōwa u nɛɛ, bɛɛn tii i nùn mɔɔ, kpa i nùn siri ka bɛɛn tiin wooda. Ma Yuuba ba nɛɛ, sa ñ yen dam mɔ su ka tōnu go.

³² Nge mɛya Yesun gari yi kooro yi sɔɔ u sōsi gɔɔ wìn bweseru u koo gbi.

³³ Pilati u kram dua siri yero, ma u Yesu soka u nùn bikia u nɛɛ, wuna Yuuban sunɔ?

³⁴ Ma Yesu u nùn bikia u nɛɛ, wuna a ka tii yeni bikiamɔ? Nge gaba nun nɛn gari sōwawa.

³⁵ Pilati u nɛɛ, nɛ Yuuwa? Wunen bweseru ka yāku kowo tɔnweroba ba man nun nōmu sɔndia. Mba a kua.

³⁶ Yesu u nɛɛ, nɛn bandu ta ñ sāa handunia migiru. Tà ñ sāan na handunia migiru, nɛn bwāabu ba koo sanna kpa bu ku Yuuba man nōmu sɔndia. Adama nɛn banda kun sāa handunia migiru.

³⁷ Ma Pilati nùn bikia u nɛɛ, ñ n man na, a sāawa sunɔ.

Yesu u nùn wisa u nɛɛ, wunen tii a mam gerumɔ ma na sāa sunɔ. Na na handunia sɔɔ, ba man marawa n ka gem areru di. Baawure wi u sāa gemgii, wiya nɛn gari nōmɔ.

³⁸ Pilati u nùn bikia u nɛɛ, mba ba ra soku gem.

Ba Yesu taarɛ wɛ bu go

(I maa mɛerio Mateu 27:15-31, Maaku 15:6-20, Luku 23:13-25)

Gari yin biru Pilati u kram yarima u da Yuuban mi, ma u bu sōwa u nɛɛ, nɛna kun toraru garu wa durɔ wi sɔɔ.

³⁹ Adama i komaru garu mɔ te kon ka bɛɛ pirisɔm turo kara Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarar sɔɔ. I kī n bɛɛ Yuuban sunɔ kara?

⁴⁰ Ma be kpuro ba gbāsukumɔ ka dam ba mɔ, aawo sa ñ durɔ wi kī, Barabawa sa kī.

N deema gbɛnɔwa Baraba wi, u sāa.

19

¹ Sanam mɛya Pilati u Yesu mwa, ma u dera ba nùn so ka som kpaka.

² Ma tabu kowobu ba sāki tundu bākana ba ka nùn sina furɔ kua ba doke win wirɔ. Ba maa nùn gurumusu swāabu sebusia.

³ Kiri kiri kpa bu nùn susi bu nɛɛ, Yuuban sunɔ, fɔɔ baasira.

Ma ba nùn baari soomɔ.

⁴ Ma Pilati u kram maa yarima u tɔn wɔru ge sōwa u nɛɛ, i swaa dakio. Wee, kon bɛɛ durɔ wi yarama kpa i ka gia ma na ñ toraru garu wa wi sɔɔ.

⁵ Yesu u yarima u sākin furɔ, ka maa gurumusu swāabu ge doke. Pilati u bu sōwa u nɛɛ, durɔ wi wee.

⁶ Sanam mɛ yāku kowo tɔnwerobu ka sāa yerun kōsobu ba nùn wa, ma ba gbāsukum wɔri ba nɛɛ, a nùn kpareso, a nùn kpareso dāa bunanaru sɔɔ.

Pilati u bu sōwa u nɛɛ, bɛɛn tii i nùn mɔɔ kpa i nùn kpareso dāa bunanaru wollo ka bɛɛn tii. Domi nɛ na kun toraru garu wa wi sɔɔ.

⁷ Ma Yuuba ba nùn sōwa ba nɛɛ, sa wooda gaa mɔ ye ya gerumɔ bu nùn go yèn sɔ u win tii nɛɛ Gusunɔn Bii.

⁸ Ye Pilati u gari yi nua, win berum sosi.

⁹ Ma u kpam ka Yesu wura siri yerɔ, u nùn bikia u neɛ, man diya a na.

Adama Yesu kun nùn wisa baa nɔn teeru.

¹⁰ Ma Pilati u nùn bikia u neɛ, nɛna a ñ ka sere gari mɔ? A ñ yɛ ma na dam mɔ n ka nun kara, na maa dam mɔ n ka nun kpare dāa bunanaru sɔɔ?

¹¹ Ma Yesu u nùn wisa u neɛ, a ñ dam gam mɔ nɛ sɔɔ bà kun nun mɛ wɛ wɔllun di. Yen sɔna wi u man nun nɔmu sɔndia, win taare ya wunegia kere.

¹² Ye Pilati u yeni nua yera u hania sosi u ka Yesu kara. Adama Yuuba ba gbāsukunu bɔbia ba neɛ, a n durɔ wi kara, a ñ maa tem yɛro kī. Domi baawure wi u win tii kua sunɔ u sāawa tem yɛron yiberɛ.

¹³ Ye Pilati u gari yi nua, u ka Yesu yarima, ma u sina siri kowon sin yerɔ te ta wāa yam mɛ sɔɔ, mɛ ba sokumɔ Kpee turaru. Miya ba maa sokumɔ Gabata ka Heberum.

¹⁴ N tie sɔɔ teeru bu sere Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru ko, nge sɔɔ wii wɔllun saka. Ma Pilati u Yuuba sɔɔwa u neɛ, beɛn sunɔ wee.

¹⁵ Ma Yuuba ba gbāsuka wɔllɔ, i ka nùn doo, i ka nùn doo, i nùn kpareo dāa bunanaru wɔllɔ.

Ma Pilati u bu bikia u neɛ, amɔ ro! I kī n beɛn sunɔ kpare dāa bunanaru wɔllɔ?

Ma yāku kowo tɔnweroba nùn wisa ba neɛ, beɛɛ sa ñ sunɔ goo mɔ ma n kun mɔ tem yɛro.

¹⁶ Sanam mɛya Pilati u bu Yesu nɔmu sɔndia bu ka nùn kpare dāa bunanaru wɔllɔ.

Ba Yesu kpare dāa bunanaru wɔllɔ

(I maa mɛrio Mateu 27:32-44, Maaku 15:21-32, Luku 23:26-43)

Ma ba Yesu mwa ba ka doona.

¹⁷ Ma Yesu u win tiin dāa bunanaru sua u ka da sere aye ten mi, te ta ka wii koko weene, adama ka Heberum ba ra yam mi sokuwa Gɔɔgɔta.

¹⁸ Miya ba nùn kpare dāa bunanaru wɔllɔ. Ba maa tɔn durɔbu yiru gabu kpare turo nɔm dware, turo nɔm geuɔ, ma Yesu wāa ben suunu sɔɔ.

¹⁹ Ma Pilati u yorua u mani dāa bunana ten wɔllɔ. Yora ye, ya neɛ, Yesu Nasaretigii, Yuuban sunɔ.

²⁰ Yuuba dabira ba yora ye gara domi mi ba Yesu kpare n ñ ka wuu toma. Ma ba ye yorua ka Heberum, ka Gerekim, ka maa Latɛm.

²¹ Ma Yuuban yāku kowo tɔnwerobu ba Pilati sɔɔwa ba neɛ, a ku yore Yuuban sunɔ, adama a yoruo, u neɛ wiya Yuuban sunɔ.

²² Ma Pilati u neɛ, ye na yorua na yoruawa.

²³ Sanam mɛ tabu kowobu ba Yesu kpare ba kpa, ba win yānu bɔnu kua suba nɛ, tabu kowo ben baawure sube teeru, ba maa win yabe bakaru sua. Yabe te, ta ñ yina mɔ, ba tu wesawa yaberu.

²⁴ Ma tabu kowo be, ba geruna ba neɛ, bu ku raa te gīa, adama bu de bu tu tɛtɛ toosi kpa bu wa wigiru ta koo ko.

Nge mɛya Gusunɔn gari yi kooro yi yi neɛ,

“Ba nɛn yānu bɔnu kua ben tii tiine sɔɔ.

Ma ba nɛn yaberu tɛtɛ toosi.”

Nge mɛya tabu kowo be, ba kua.

²⁵ N wee, Yesun mero, ka win mɛron wɔnɔ, ka Maari Kopan kurɔ, ka sere Maari Madalagii, ba yɔ Yesun dāa bunanarun bokuɔ.

²⁶ Yesu u win mero wa mi, ka bɔɔ wi u kī ba yɔ ba karine, ma u win mero sɔɔwa u neɛ, kurɔ wunɛ, wunen bii wee mi.

27 U maa bɔɔ wi sɔɔwa u nɛɛ, wunen mero wee mi.
Saa dɔma ten diya bɔɔ wi, u ka nɔn wa win tiin yɛnuɔ.

Yesun gɔɔ

(I maa mɛɛrio Mateu 27:45-56, Maaku 15:33-41, Luku 23:44-49)

28 Yen biru, sanam mɛ Yesu u ɔia ma gari yi kpuro yi wiru goora yi kpa, Gusunɔn gari yi ka koorɔ, u nɛɛ, nɔm nɔru ga man mɔ.

29 Wekeru gara wɔa mi, te ta tam mɔmmɔm yiba. Ma ba swɛɛsu wasa tam mɔmmɔm mɛ sɔɔ, ba beri isɔpun dekaɔ ba ka susi win nɔɔwɔ.

30 Sanam mɛ Yesu u tam mɔmmɔm mɛ denda u nɛɛ, n kpa.
Yera u tuka, u win tii yɔsu, ma u sariru kua.

Ba Yesu sɔka yɛsɔ

31 Dɔma teya Yuuba ba Pilati bikia u de bu durɔ ben kɔri bɔɔku be ba go mi, kpa bu goo ni sarasia dɔa bunanarun di. Ba yeni bikia yɛn sɔ n tie sɔɔ teeru bu ka ben tɔɔ wɛrarugiru di, ba n maa kɔi goo ni, nu n wɔa dɔa bunanaru wɔllɔ tɔɔ wɛrarugii te sɔɔ, domi tɔɔ bakarun tii tiwa.

32 Yen sɔna tabu kowobu ba da ba gbiikoon kɔri bɔɔka ka maa yirusegii be ba kpape ka Yesu sannu.

33 Adama sanam mɛ ba tura Yesun mi, ba deema u gu kɔ, ba n maa win kɔri bɔɔka.

34 Adama tabu kowobun turo u Yesu yaasa sɔka win yɛsɔ, ma yande yɛm ka nim mu yara.

35 Wi u ye wa, u yen seeda di, win seeda ye, gema. U yɛ kam kam ma geeya u gerumɔ, kpa bɛɛ i maa ka naane doke.

36 Yeniwa ya kua kpa Gusunɔn gari yi ka koorɔ yi yi nɛɛ, “Baa win kuku teeru, ta n kɔsiramɔ.”

37 Gusunɔn gari maa nɛɛ, “Ba koo nɔn mɛɛri wi ba sɔka.”

Yesun sikubu

(I maa mɛɛrio Mateu 27:57-61, Maaku 15:42-47, Luku 23:50-56)

38 Yen biru Yosefu Arimategii u Pilati Yesun goru kana. Yosefu wi, u sɔawa Yesun bɔɔ, adama asiri sɔɔwa yɛn sɔ u Yuuban bɛrum mɔ. Ma Pilati u wura. Yen sɔna Yosefu u da u Yesun goru sua u ka doona.

39 Nikodemu wi u raa da Yesun mi wɔkuru u Yosefu yɔsiri. Ma u turare bwesenu yiru, miru ka aloesi neni ye ya tura kilo tenan saka.

40 Durɔ be yiru ba Yesun goru sua ma ba tu bekuru wukiri ka turare sannu. Domi nge mɛya Yuuba ba ra ka ben goru sike.

41 N deema batuma gaa ya wɔa mi ba Yesu kpapren bɔkuɔ. Siki wɔru kperuguu gaga wɔa mi, batuma ye sɔɔ, gɛ sɔɔ ba n goo sikure.

42 Miya ba Yesu kpɔi domi yen sisira sɔawa tɔɔ wɛrarugiru. Siki te, ta maa wɔa turuku mi.

20

Siki diiru

(I maa mɛɛrio Mateu 28:1-8, Maaku 16:1-8, Luku 24:1-12)

1 Alusuma buu sɔnu buru buru yellu, sanam mɛ yam kun saram kpa, Maari Madalagii u da sikiru mi. Ma u wa ba kpee te sua saa siki ten kɔnnɔn di.

2 Ma u duka da Simɔɔ Piɛn mi, ka bɔɔ win mi, wi Yesu u kɔi, u bu sɔɔwa ma ba Yinni sua saa sikiru min di, u n maa yɛ mi ba nɔn kpɔi.

3 Sanam mɛya Piɛɛ ka bɔɔ wi, ba yara ba da sikiru mi.

⁴ Ma be yiru ba duki da sannu, adama bɔɔ wi, u duka u Piεε gbiiri, ma u gbia u tura sikiru mi.

⁵ U yāara u tende siki te sɔɔ, ma u bekuru wa ta yii, adama u ñ due.

⁶ Yera Simɔɔ Piεε wi u sisi biruɔ u tura mi ma u dua siki te sɔɔ. U maa beku te wa ta yii,

⁷ ka yasa ye ba raa ka win wiru bɔkua. Adama yasa ye, ya ñ yii ka beku te sannu, ya kuruawa bee tia.

⁸ Sanam meya bɔɔ wi u raa gbia u tura sikiru mi, u maa dua. U wa, ma u naane doke.

⁹ Gusunɔn gari kun daa bu yeeri gina yi yi gerua ma u koo se gɔrin di.

¹⁰ Ma bwāa be, ba gɔsira ba da ben yɛnuɔ.

Yesu u Maari Madalagii kure

(I maa mεεrio Mateu 28:9-10, Maaku 16:9-11)

¹¹ Adama Maari u yɔ tɔɔwɔ siki ten bɔkuɔ u sumɔ. Sanam mε u sumɔ u yāara u tende siki ten sɔɔwɔ.

¹² Ma u wɔllun garadoba yiru wa ba yāa kpikinu doke ba sɔ mi Yesun goru ta raa kpī, ben turo wiru gia, turo maa naasu gia.

¹³ Ma ba nùn bikia ba nεε, kurɔ wunε, mba n kua a ka sumɔ.

Ma u bu wisa u nεε, ba nen Yinni suawa saa minin di, na ñ maa yē mi ba nùn kpī.

¹⁴ Sanam mε u yeni gerua u kpa, u sīira ma u Yesu wa u yɔ mi. Adama u ñ gie ma Yesuwa.

¹⁵ Yesu u nùn bikia u nεε, kurɔ wunε, mba n kua a ka sumɔ. Wara a kasu.

Kurɔ wi, u tamaa yam min kɔsowa. Yera u nεε, tɔnwero, ñ n wunen na a nùn sua, a man sɔɔwɔ mi a nùn kpī, kpa n da n nùn sua min di.

¹⁶ Ma Yesu u nεε, Maari.

Yera u sīira, ma u gerua ka Heberum u nεε, Raboni. Yen tubusiana, keu sɔɔsiɔ.

¹⁷ Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nεε, a ku man baba, domi na ñ gina de nen Baaban mi wɔllɔ. Adama a doo nen bwāabun mi, a bu sɔ ma na daɔ Gusunɔn mi, wi u sāa nε ka bεen Baaba, u maa sāa nε ka bεen Yinni.

¹⁸ Ma Maari Madalagii u da u bwāa be sɔɔwa ma u Yinni wa, sere Yinni u nùn gari yini sɔɔwa.

Yesu u win bwāabu tii sɔɔsi

(I maa mεεrio Mateu 28:16-20, Maaku 16:14-18, Luku 24:36-49)

¹⁹ Alusuma buu gen yoka, bwāa be, ba mennu ma ba gamboba bεri Yuuban bεrum sɔ. Miya Yesu u da u bu yōre ben suunu sɔɔ. Ma u bu sɔɔwa u nεε, alafia ya n wāa ka bεε.

²⁰ Ye u yeni gerua u kpa, u bu win nɔma ka win yēsa sɔɔsi. Bwāa ben nukura dora ye ba Yinni wa.

²¹ Ma Yesu u kpaɔn bu sɔɔwa u nεε, alafia ya n wāa ka bεε. Nge mε Baaba u man gɔrima nge meya nε na maa bεε gɔra.

²² Ye u yeni gerua u kpa, yera u bu wēsie ma u nεε, i Hunde Dεero mɔɔ.

²³ Ì n goo nùn win toraru suuru kua u koo ten suuru wa. Ì n maa goon toraru suuru koku yina ta ko n yēro wāasiwa.

Yesu ka Tomaa

²⁴ Tomaa, bwāabu wɔkura yiru yen turo, wi ba ra maa nεε Sika, u ñ daa wāa ka be sanam mε Yesu u na ben mi.

²⁵ Bwāa be ba tie ba nùn sɔɔwa ma ba Yinni wa.

Tomaa u bu wisa u nee, ma n kun mo u kurum bora wa Yinnin noma soo, ma u kun win niki bia doke mi kurum daa waa, kpa u win nomu doke Yinnin yEsa, u n naane dokemo.

²⁶ S5o naaba itan biru bwaa be, ba maa menne sannu dir. Tomaa waa be soo. Ba gamboba beri adama Yesu u na u bu yore ben suunu soo ma u nee, alafia ya n waa ka bee.

²⁷ Sanam meya u Tomaa s5owa u nee, a nen noma merio kpa a wunen niki bia doke ye soo. A wunen nomu demiana a doke nen yEsa. A naane dokeo a ku maa ko gorusu yirugii.

²⁸ Tomaa u nun s5owa u nee, Gusuno nen Yinni.

²⁹ Yesu u nun bikia u nee, a naane doke yen so a man waamo? Doo naorugiba be ba kun man wa, ba ka naane doke.

Yen s5 ba tire teni yorua

³⁰ Som maamaakigii dabina Yesu maa kua win bwabun noni biru ni ba kun yorua tire teni soo.

³¹ Adama gari yiniwa ba yorua kpa i ka naane doke ma Yesuwa Kirisi wi, Gusunan Bii, kpa naane doke binin saabu i n waa ru mo te ta ku ra kpe win yisirun so.

21

Yesu u bwababu naaba yiru kure

¹ Yen biru Yesu u kram win bwababu tii s5osi Tiberian daa burerun bakuo. Wee nge me u tii s5osi.

² Simoo Piee ka Tomaa wi ba ra nee Sika, ka Natanieli Galilen Kanagii, ka Sebeden Bii, ka win bwababu gabu yiru, be kpurowa ba waa sannu.

³ Simoo Piee u be ba tie s5owa u nee, u susure doo.

Ma ba nee, ben tii ba koo ka nun da.

Ma ba yara yande ba goo dua ba doona. Adama ba n gaanu ganu mwe woku te soo.

⁴ Ye yam saru Yesu u yo daaruun gooro, adama bwaa be, ba n ye Yesuwa.

⁵ Ma Yesu u bu bikia u nee, aluwaasi bee, i n gaanu mwe baa fiiko?

Ma ba nee, aawo.

⁶ Ma u bu s5owa u nee, i been yaakororu k5owo goo gen nom geuo, i ko gaanu wa mi.

Ba kua me, ma ba kpana bu tu gawa swEE dabirun so.

⁷ Ma b5o wi Yesu u ki, u Piee s5owa u nee, Yinniwa.

Ye Simoo Piee u nua ma Yinniwa, yera u win yaberu pra sie domi basiwa u raa waa mi. Ma u sure nim soo goon di.

⁸ Adama bwaa be ba tie ba ka goo na daaruun b5owo ba ben yaakororu gawe, ta swEE yiba. Be ka daaruun b5on tondam kun kere gom soonu goobu (200).

⁹ Ye ba sara temo ma ba doo gee wa, swEE waa yin wallo, ka maa pee.

¹⁰ Ma Yesu u bu s5owa u nee, bu swEE gee tama yi ba go te ge.

¹¹ Simoo Piee u goo dua ma u yaakoro te gawa temo te ta swEE beke yiba. Yin geera saa wunaa weeru ka wakura ita. Baa me yi ka dabi me, yaakoro te, ta n geeere.

¹² Yesu u bu s5owa u nee, i na i s5andu wuna.

Baa bwaa ben turo kun kaka u nun bikie wara u saa, domi ba ye ma Yinniwa.

¹³ Yesu u da u pee sua ma u bu we. Meya u maa kua ka swEE yi.

¹⁴ Yeniwa non itase ye Yesu u tii win bwababu s5osi saa min di u seewa gorin di.

Yesu ka Piεε

15 Ye ba sɔndu wuna ba kpa, Yesu u Simɔɔ Piεε bikia u nεε, Simɔɔ, Yohanun bii, a man kī n beni kpurogīru kere?

Ma u nεε, Yinni, a yē ma na nun kī.

Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nεε, a nɛn yāa binu nɔɔrio.

16 Yesu u kpam nùn bikia nɔn mεεruse, Simɔɔ, Yohanun bii, a man kī?

Ma u nεε, Yinni, a yē ma na nun kī.

Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nεε, a nɛn yāanu kparo.

17 Yesu kpam wure u nùn bikia nɔn itase, Simɔɔ, Yohanun bii, a man kī?

Ma Piεεn nukura sankira yèn sɔ u nùn bikia nɔn itase u nùn kī. Ma u nùn sɔɔwa u nεε, Yinni, a baayere yē, a yē kam kam ma na nun kī.

Ma Yesu u nùn sɔɔwa u nεε, a nɛn yāanu nɔɔrio.

18 Geema na nun sɔɔmɔ, sanam mε a sāa aluwaasi, a ra raa ka wunen tii kpaka sēke, kpa a da mi a kī. Adama sanam mε a tɔkɔ kua kaa wunen nɔma demiawa kpa goo u nun wunen kpaka sēka u ka nun da mi a n kī.

19 Ka gari yiya Yesu u sɔɔsi gɔɔ win bweseru Piεε u koo ka Gusunɔ bεεε wē. Ye u yenī gerua u kpa ma u nεε, a man swīiyɔ.

Yesu ka Yohanu

20 Yen biru Piεε u sīira ma u wa ben biruɔ bɔɔ wi Yesu u kī, u wee. Bɔɔ wiya, u raa Yinni gballi ya dibun sanam ma u nùn bikia wara koo nùn dɔmε.

21 Sanam mε Piεε u bɔɔ wi wa u Yesu bikia u nεε, Yinni, durɔ wini maa ni?

22 Yesu u nùn wisa u nεε, nà n kī n de u n wāa sere n kpam ka wurama, mba n nun wa. Wunε, a gesi man swīiyɔ.

23 Yen sɔna gari yi, yi nɔɔra naanε dokeobu sɔɔ ma bɔɔ wi, u n gbimɔ. Adama Yesu u n gerua ma u n gbimɔ, u gesi geruawa u n kī u de u n wāa sere u kpam ka wurama, mba n nùn wa.

24 Bɔɔ wiya u yenin areru dimɔ, wiya u maa tire teni yorua, sa maa yē ma win areru geema.

Garin wii goberu

25 Gāa dabinu ganu maa wāa ni Yesu u kua. Bà n ni kpuro yorua tia tia, na n tamaa handunia kpuro sɔɔ bu yen ayeru wa mi ba koo tire ni kpuro doke ni ba koo ra yore.

GƏROBUN KOOKOOSU

Tire te, ta s̄awa Lukun garin sukum m̄e u maa Teofiru yorua. Ye u s̄osim̄o tire te s̄o, yera nge m̄e Hunde D̄ero u Yesun b̄w̄aabu kpara, ka nge m̄e Labaari Gea ya ka n̄ora Yerusalem̄o n ka da Yudeāo ka Samarīo ka tem kpuro s̄o m̄e Romugiba m̄o waati ye s̄o, ka sere Gerekiban tem s̄o.

Tire te, ta maa sun s̄osim̄o nge m̄e P̄ie ka P̄olu ba s̄amburu kua. Ta maa sun s̄osim̄o ma Yesun gari yi n̄ ne yi ka tem ȳerobu seesi kpa yi ben woodaba go. Aawo, yi nawa yi ka Gusun̄on k̄iru yibia, wiru 13:7-12 ka wiru 16:35-40 ka wiru 19:31. Ye ya maa s̄a ḡa girinu tire te s̄o, yera Hunde D̄eron naaru t̄ambu s̄o Pantikotin t̄ru s̄o. Saa d̄oma ten diya Hunde D̄ero wi, u naane dokeobu kpare ma u Yesun yigberu t̄asisiam̄o.

Tire ten kpunaa

1. Seeda dibun s̄oru, wiru 1:1-26.
2. Seeda dibu Yerusalem̄o, wiru 2n di sere wiru 8:3.
3. Seeda dibu Yudeāo ka Samarīo, wiru 8:4n di sere wiru 12:25.
4. Polun waasu daabu, wiru 13n di sere wiru 20.
5. Polun siribu, wiru 21n di sere wiru 28.

Ba ḡrobu Hunde D̄ero

n̄o mw̄eru kua

¹ Teofiru n̄egii, n̄en tire ḡbiikiru s̄o na kpuro yorua ye Yesu u kua ka ye u keu koosia saa m̄in di u win s̄amburu torua

² sere u ka wura Gusun̄o w̄oll̄o, ye u win ḡoro be u ḡosa wooda w̄e u kpa ka Hunde D̄eron dam.

³ S̄o weeru win tiin ḡon biru, u win tii bu s̄osi n̄on dabiru. S̄osi bi, bu s̄a seeda ye ya kun sika m̄o ma u wasi. Ba n̄un wa, u maa bu Gusun̄on bandun gari tubusia.

⁴ S̄o teeru, sanam m̄e Yesu u ka bu dim̄o sannu, u bu s̄owa bu ku raa doona Yerusalemun di, adama bu sina bu win Baaban n̄o mw̄eru ma, t̄en gari u raa bu s̄owa u n̄e,

⁵ Yohanu u raa t̄ambu bat̄emu kua ka nim, adama s̄o m̄e te s̄o, Hunde D̄erowa ba koo ka b̄e bat̄emu ko.

Yesu u da Gusun̄o w̄oll̄o

⁶ Ma be ba m̄enne mi, ba n̄un bikia ba n̄e, Yinni saa yeni s̄ora kaa wunen bandu sw̄i Isirelīo?

⁷ U bu s̄owa u n̄e, n̄ n̄ b̄en baa i n ka t̄ru ȳe n̄ kun m̄e saa ye Gusun̄o Baaba u yii ka win tiin yiiko.

⁸ Adama i ko i dam mwa sanam m̄e Hunde D̄ero u dua b̄e s̄o. I ko n̄ s̄a n̄en seeda diobu Yerusalem̄o, ka Yudeāo kpuro s̄o, ka maa Samarīo, ka sere sere tem n̄o.

⁹ Ye Yesu u gari yi gerua u kpa, ba n̄un m̄era u suara w̄oll̄o, ma guru wira n̄un berua ben wuswaa.

¹⁰ Nge m̄e ba n̄un m̄era swee u doon̄o w̄oll̄o, yera suaru s̄o t̄on dur̄obu yiru gabu be ba yabe kpikinu sebua, ba bu kure.

¹¹ Ba n̄e, b̄e Galilegibu mban s̄na i ȳo i w̄ollu m̄era. Yesu wi, wi u suara w̄oll̄o b̄en min di, u koo kpam wurama nge m̄e i wa u d̄o w̄oll̄o.

Yudasin k̄asire

12 Sanam meya goro be, ba gosirama Yerusalemuɔ saa guu ten wəllun di te ba ra soku Olifi, te ta wāa kilo tian saka wuu bəkɔ gen min di.

13 Ye ba Yerusalemu dua, ba da gidambisa yen wəllɔ, mi ba raa wāa. Piεε wāa mi, ka Yohanu ka Yakɔbu ka Andere ka Filipu ka Tomaa ka Baatelemi ka Mateu ka Yakɔbu Alufen bii ka Simɔɔ wi u win tem gari kī ka Yudu Yakɔbun bii.

14 Ka gōru teuwa tɔn be kpuro ba ra n mɛnnɛ ba n kanaru mɔ ka temanabu ka kurɔbu gabu ka Maari Yesun mɛro ka maa Yesun wɔnɔbu.

15 Sɔɔ mɛɛrun biru naane dokeoba kpam mɛnna. Ben geera dɔɔ nge wunaa teeru, ma Piεε u seewa u yōra ben suunu sɔɔ u nɛɛ,

16 nɛgibu, Gusunɔn gari yi n̄ koo ko yi kun kooɛ, yi Hunde Dɛero u gerua saa Dafidin nɔɔ sɔɔn di Yudasin sɔ, wi u kua durɔ ben swaa gbio be ba Yesu mwa.

17 Yudasi wi, u raa s̄aa bɛsɛn turo, u raa maa nɔmu mɔ bɛsɛn sɔmburu sɔɔ.

18 Gobi yi u wa win kom kɔsum s̄ɔ mi, u ka yi tem dwa, ma u wɔruma u kibari u kura, ma win nuki kpuro yara.

19 Tɔmbu kpuro be ba wāa Yerusalemuɔ ba gari yi nua. Yen s̄ɔ, ben barum sɔɔ ba tem mɛ soka Akedama. Yīsi ten tubusiana, tem yɛmgim.

20 Domi ba yorua Dafidin womusun tirɛrɔ ba nɛɛ,

“A de win wāa yeru tu ko bansu.

Goo u ku maa sina mi.”

Ba maa yorua,

“A de goo u ko win kɔsire sɔmburu sɔɔ.”

21-22 N n mɛn na, n weenɛ su Yudasin kɔsire gɔsi, u n s̄aa Yinni Yesun seebu gɔrin din seeda dio ka bɛsɛ sannu. N weenɛ ȳɛro wi, u n s̄aa ben turo be ba sun swīi sanam mɛ Yesu u ka sun wāa, saa m̄in di Yohanu u n̄n batemu kua sere u ka wura wəllɔ.

23 Ma ba durɔbu yiru gabu gɔsa, ben turon yīsira Yosefu, wi ba mɔ Baasaba, n̄ kun mɛ Yusitu, yirusen yīsira Matiasi.

24-25 Ma ba kanaru kua ba nɛɛ, Yinni wunɛ wi a tɔmbu kpuron gōrusu ȳɛ, a sun s̄ɔsio wi a gɔsa wunɛn goro be yiru ye sɔɔ u ka sɔmbu te sua te Yudasi u deri u wigiru doona.

26 Ma ba tete toba ma Matiasi u tete di ma ba n̄n doke gɔrobu wəkura tia yen wuuru sɔɔ.

2

Hunde Dɛeron naaru

1 Yen biru, sanam mɛ Pantikotin t̄ɛra tura, naane dokeobu kpuro ba mɛnne sannu yāatem.

2 Suaru sɔɔ ba kukiribu nua bi bu na saa wəllun di nge woo damguu, ma bu dii te kpuro yiba mi ba s̄ɔ.

3 Bin biru ba gāanu wa nge d̄ɔɔ yari yi t̄ɛria, ma yi sina baawuren wirɔ.

4 Be kpuro be ba wāa mi, ba Hunde Dɛero yiba, ma ba ka barum tukum gari mɔ, nge mɛ Hunde Dɛero bu nɔɔ k̄a.

5 Sanam mɛ, Yuu gabu be ba Gusunɔn bɛɛɛ ȳɛ ba wāa Yerusalemuɔ. Ba nawa tem baamɛren di.

6 Ye ba kukiri bi nua, tɔn dabira mɛnna. Ma ba biti soora gem gem, ȳɛn s̄ɔ ben baawure u win tiin barum nua saa naane dokeobun n̄ɔn di.

7 Biti bu mwa n banda, ma ba nɛɛ, nɛɛ yaa, tɔn be ba gari mɔ mi, be kpuro ba n̄ s̄aa Galilegibu ro?

8 Amɔna n ka kua bɛsɛn baawure u ka nɔmɔ ba ka win barum gari mɔ.

⁹ Sa na saa Paatin di ka Mēdi ka Elamu, saa Mēsopotami ka Yudea ka Kapadosin di ka Pontu ka Asi,

¹⁰ saa Firigin di ka maa Panfili, saa Egibitin di ka maa Libin beran di ye ya wāa Sirenin bokuo, besen gaba maa na saa Romun di. Gabu Yuuba, gabu maa be ba gōsira Yuuba,

¹¹ gaba na saa Keretin di ka maa Daarububan tem. Ka mē, besē kpuro sa nōomō ba gerumō ka besen tiin barum gāa baka ni Gusunō u kua.

¹² Ma ba biti soora n sara, ba bikiana ba nēē, mba yenin tubusianu.

¹³ Adama gabu ba bu yaakoru mō ba nēē, tama tōn be, ba nōra.

Piēn waasu

¹⁴ Yera Piēē u seewa ka gorobu wākura tia ye sannu u gbāra tōn wōru ge sōō u nēē, bēē Yudeagibu ka bēē kpuro, bēē be i wāa Yerusalemuō i man swaa dakio, kpa i n yē ma

¹⁵ tōn beni ba n tam nōra nge mē i gerumō. Domi bururun kōba nōōba nnēwa sa wāa mi.

¹⁶ Adama ye i waamō buru teni, yera ye Gusunōn sōmō Yoeli u raa gerua.

¹⁷ U nēē,

“Gusunō u nēē, yenīwa kon ko sanam dāakim sōō.

Kon nēn Hunde doke tōmbu kpuro sōō.

Bēēn bii tōn durōbu ka tōn kurōbu, ba koo Gusunōn gari gere.

Bēēn aluwaasiba ba ko n kāsinu waamō,

kpa bēēn durō tōkōnu nu n dosusu mō.

¹⁸ Sanam mē sōō, kon nēn Hunde doke nēn sōm kowobu sōō tōn durōbu ka tōn kurōbō, kpa bu Gusunōn gari gere.

¹⁹ Kon gāa maamaakiginu sōōsi wōllō,

ka maa yirenu temō,

nge yem ka dōō ka dōō wiisu.

²⁰ Sōō koo fira kpa suru u swēra nge yem,

sere Yinnin tōō te, tu ka na,

tōō nanumgii te.

²¹ Adama baawure wi u Yinnin yīsiru soka dōma te,

u koo faaba wa.”

²² I gari yi swaa dakio, bēē Isireliba. Yesu Nasaretigiin gariya na bēē sōōmō, wi Gusunō u bēē giasia sōm damginu sōō, ka sōm maamaakigia ye u kua bēēn suunu sōō, saa win min di nge mē bēēn tii i yē.

²³ Durō wi, wi ba bēē nōmu sōndia, nge mē Gusunō u bwisika u himba kua, i dera tōn kōsoba nūn dāa bunanaru kpare ba go.

²⁴ Adama Gusunō u nūn wōra gōōn wahalan nōmun di ye u ka nūn seeya gōrin di. Gōō kun kpīa u nūn nēnuā win dam sōō.

²⁵ Win gari wee yi Dafidi u yōrua. U nēē,

“Na Yinni Gusunō waamō baadomma.

U wāa nēn nōm geuō kpa n ku ka wurura.

²⁶ Yen sōna nēn gōru ga do.

Ma na gari gerumō ka nuku dobu.

Mēya maa nēn wasi koo wēra bōri yēndu sōō.

²⁷ Domi a n nēn hunde derimō gōribun wāa yerō.

Mēya maa a n derimō wunēgii wi u naanē mōn wasi yi kōsi.

²⁸ A man wāarun swēē sōōsi.

Nā n maa wāa ka wunē,

ko na n nuku dobu yiba.”

²⁹ Nεgibu, i de n bεε sō nōni ka nōni ma Dafidi bεsen baaba u gu, ma ba nūn sikua. Win sikira maa wāa bεsen suunu sōo sere ka gisōn gisō.

³⁰ Adama yēn sō u sāa Gusunōn sōmō ma u yē ma Gusunō u nūn nōo mwεεru kua ka bōri u nεε, u koo ra win sikadobu gagu, Kirisi, sinasia win sina kitarō,

³¹ yen sō, Kirisi win seebu gōrin diwa u ka yā ye u nεε, ba n nūn derimō gōribun wāa yerō, win wasi kun maa kōsimō.

³² Kirisi wiya Gusunō u seeya gōrin di. Bεε kpurowa sa sāa yen seeda diobu.

³³ Ba nūn sua u da Gusunōn nōm geuō, ma u Hunde Dεero mwa Gusunō Baaban mi win nōo mwεεru ba kua. Ma u sun nūn wē. Yera ye i waamō ka ye i nōomō tē.

³⁴ Domi Dafidin tii u n de Gusunō wōllō, adama u nεε,
“Yinni Gusunō u nen Yinni sōowa u nεε,
a sinō nen nōm geuō,

³⁵ sere n ka nun wunen yibereba taarea.”

³⁶ Yen sōna n weenε Isireliba ba n yē kam kam ma Yesu wi, wi bεε i kpare dāa bunanaru wōllō, Gusunō u nūn kua Yinni ka maa Kirisi.

³⁷ Ye tōn be, ba yen i nua, ben gōrusu bu taarε wē, ma ba Piεε ka gōro be ba tie bikia ba nεε, bεsegibu, mba sa ko ko.

³⁸ Piεε u bu sōowa u nεε, bεε kpuro, i bεen gōru gōsio, i batemu ko ka Yesu Kirisin yīsiru, i ka bεen toranun suuru wa. I ko maa Gusunōn kēru mwa te ta sāa Hunde Dεero wi.

³⁹ Domi nōo mwεε te, ta sāawa bεε ka bεen bibugiru ka be kpuroguru be ba wāa n toma, be Gusunō bεsen Yinni u koo soku win mi.

⁴⁰ Ka kpam gari dabina Piεε u bu seeda diiya ma u bu dam kā u nεε, i tii wuno tēn tōn kōsobun min di kpa i faaba wa.

⁴¹ Be ba win gari wura ba bu batemu kua. Ma tōmbu nōrōbun suba itan (3.000) saka sosi naanε dokeobun wuurō dōma te.

⁴² Ma ba ra n gōrobun keu swaa daki, ba nōo tia sāa, ba ra n mēnne, ba yaa dību dimō ka maa Yinnin dīa domaruginu, ba ra n maa kanaru mō sannu.

Naanε dokeobun wāasināa

⁴³ Berum baawure mō, domi gōro be, ba maamaaki dabinu ka sōm damginu mō.

⁴⁴ Naanε dokeobu kpuro ba wāa sannu yāatem ma ba ben gāa mōru kua tia.

⁴⁵ Ba ben tem ka ben dukia dōrikiramō, ma ba yen gobi bōnu mō nge mε n ka baawure weene.

⁴⁶ Tōo baatere ba ra mēnne sāa yerō. Ba ra n maa Yinnin dīa domaruginu ka maa yaa dību dimō sannu yenu ka yenu ka nuku dobu, murafiti sariru sōo.

⁴⁷ Ba ra n Gusunō siaramō, ma tōmbu kpuro ba ka bu nōnu geu mēera. Tōo baatere Yinni u ra n be ba faaba wa sosimōwa naanε dokeobu sōo.

3

Ba yemō bekiā

¹ Sōo teeru, Piεε ka Yohanu ba dōo sāa yerō yokan kōba ita, kanarun saa.

² N deema ba maa ka durō gōo dōo mi, wi ba mara ka yemōru. Ba ra nūn yiwa sāa yerun konnōwō ge ba mō Burō, u n ka bara mō sanam mε tōmba duō.

³ Ye u Piεε ka Yohanu wa ba duō sāa yerō u bu bara koosi.

⁴ Piεε ka Yohanu ba nūn nōni girari, ma Piεε nεε, a sun mēerio.

⁵ Ma u bu mēera tii yēn sō u gāanu yīiyō ben mi.

⁶ Piεε nùn sɔ̄wa u nεε, na ñ gobi mɔ, adama kon nun wε ye na mɔ. Ka Yesu Kirisi Nasaretigiin yīsira na nun sɔ̄mɔ, a seewo a sī.

⁷ Ma u durɔ win nɔm geu nɛnuɑ, u ka nùn seeya. Mii mii durɔ win naasu ka win naa wīnu dam kua.

⁸ U yɔ̄wa u sura ma u sanum wɔri u s̄ɑ yeru dua ka be sannu, u s̄imɔ u yɔ̄kumɔ u Gusunɔ siaramɔ.

⁹ Tɔmbu kpuro ba nùn wa u s̄imɔ u Gusunɔ siaramɔ.

¹⁰ Ye ba tuba ma bara kowo wi u raa s̄ɔ s̄ɑ yerun kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Burɔ, wiya mi, ba biti soora n sara ye n nùn kooran s̄ɔ.

Piεn waasu s̄ɑ yerɔ

¹¹ Tɔmbu kpuro ba duki da ka biti s̄ɑ yerun bee tiaɔ ye ba ra soku Salomɔn kɔbe, mi yemɔ wi, u w̄ɑ u Piεε ka Yohanu neni.

¹² Ye Piεε bu wa, u bu sɔ̄wa u nεε, bεε Isireliba, mban s̄ɔna i biti soore i sun mεera mε. I tamaa s̄ɑ besen tiin dam, ñ kun mε besen daa gea ya dera durɔ wi, u s̄imɔ?

¹³ Aburhamu ka Isaki ka Yakɔbu be ba s̄ɑ besen sikadoba, Gusunɔ ben Yinni u win sɔ̄mɔ Yesu kua yiikogii, wi i tem ȳrobu nɔmu s̄andia, ma i nùn yina Pilatin wuswaaɔ, baa mε Pilati u raa ḡɔru doke u nùn ȳsu.

¹⁴ Adama bεε i nùn yina wi, wi u s̄ɑ tɔn dεero ka gemgii, ma i Pilati bikia u bεε tɔn gowo kua.

¹⁵ I w̄aarun ȳro go, adama Gusunɔ u nùn seeya ḡarin di, ma bεε sa s̄ɑ yen seeda diobu.

¹⁶ Yesu win yīsiru ka naanε dokebu yīsiri te sɔ̄, yera n durɔ wi bεkia wi i wa, i tuba mi. Geema, naanε dokebu Kirisi sɔ̄ biya bu durɔ wi bw̄ɑ dobu w̄ε bεε kpuron wuswaaɔ.

¹⁷ T̄ε, nεgibu na ȳε ma ye bεε i kua mi, i ye kuawa ȳeru sariru sɔ̄, meya maa bεen wirugibu.

¹⁸ Nge meya gari yi, yi kooru yi Gusunɔ u kpara yellun di win sɔ̄mɔbu kpuron nɔɔ sɔ̄n di u nεε, ma win wi u ḡɔsa u ñ koo ko u kun nɔni s̄ɔre.

¹⁹ Yen s̄ɔ, i ḡɔru ḡɔsio i ḡɔsira Gusunɔn mi, u ka bεen toranu wuna,

²⁰ kpa Yinni u sun w̄era geebu w̄ε saa win min di, kpa u kpa Yesu ḡarima wi ba kua bεen Mεsi.

²¹ Tilasiwa Yesu wi, u n w̄ɑ w̄ollɔ sere saa yu ka turi ḡaanu kpuro nu ka wurama nge yellu, nge mε Gusunɔ u gerua yellun di win sɔ̄mɔ dεerobun min di.

²² Domi Mɔwisi u nεε, “Yinni Gusunɔ u koo bεε sɔ̄mɔ goo seeya bεen bweserɔ nge wi. Ye u koo bεε s̄ɔ kpuro i ye swaa dakio.

²³ Baawure wi u kun sɔ̄mɔ win gari swaa daki, ba koo nùn wuna Gusunɔn tɔmbun suunu sɔ̄n di bu nùn kpeerasia.”

²⁴ Meya maa Samuɛli ka Gusunɔn sɔ̄mɔ be ba na win biruɔ, be kpurowa ba saa yenin gari gerua.

²⁵ Bεeya Gusunɔn sɔ̄mɔbun tubi diobu, i maa bɔnu mɔ nɔɔ mwεε te sɔ̄, te Gusunɔ u bεen sikadoba kua, ye u Aburhamu sɔ̄wa u nεε, “Handunian bwesenu kpuro nu koo domaru wa saa wunen bweserun di.”

²⁶ Bεeya Gusunɔ u gbia u win sɔ̄m kowo seeya, ma u nùn ḡɔra, u ka bεen baawure ḡɔsia win kom k̄osum di, kpa u bεε domaru kua.

1 Nge me Piεε ka Yohanu ba ka tɔn be gari mɔ, yāku kowobu ba tunuma ka sāa yerun kāsobun tɔnwerɔ ka maa Sadusiba.

2 Ba mɔru bara yɛn sɔ gɔrɔ be, ba tɔmbu keu sɔsɔsimɔ ba Yesun seebu gɔrin di kparamɔ bi bu sɔsɔsimɔ ma tɔmba koo se gɔrin di.

3 Yen sɔna ba bu mwa ba berisi pirisɔm sɔɔ sere sisiru, domi yoka kua kɔ.

4 Adama tɔn dabɔnu be ba gari yi nua ba naane doke. Ma ben geera sosi sere ba kua tɔnu nɔrɔbun suba nɔɔbun (5.000) saka.

5 Yen sisiru wuun wirugibu ka guro gurobu ka maa wooda yɛrobu ba menna Yerusalemuɔ.

6 Ba menna ka yāku kowo tɔnwerɔ wi ba ra neε Ani ka maa Kaifa ka Yohanu ka Alesandu ka be kpuro be ba sāa yāku kowo tɔnwerobun bweseru.

7 Ba gɔrɔ be yɔrasia ben wuswaaɔ ma ba bu bikiam wari ba neε, ka weren yiikowa nge ka yisi terà i ka yeni kua.

8 Sanam meya Piεε wi u Hunde Dεero yiba u bu wisa u neε, beε wirugibu ka guro gurobu,

9 i n sɔm geerun gari bikiamɔ te sa yemɔ kua ka nge me u ka bekura,

10 n weene beε kpuro ka maa Isireliba kpuro i n yɛ ma durɔ wi i waamɔ u yɔ beεn wuswaaɔ, u bekurawa mam mam ka Yesu Kirisi Nasaretigiin yisiran dam, wi i kpere dāa bunanaru wɔllɔ ma Gusunɔ nɔn seeya gɔrin di.

11 Yesu wiya, kpee te beε banɔbu i yina, ma ta kua gani gɔmburun dam.

12 Faabagii goo sari ma n kun mɔ wi. Domi Gusunɔ kun maa tɔmbu yisuru garu wɛ handunia sɔɔ te ba koo soku bu ka faaba wa.

13 Sanam me ba gia ma Piεε ka Yohanu ba sāawa bwɛɛbwɛɛbu, ba n maa keu kue, ben wɔrɔgɔra bu biti kua, ma ba tuba ma ba raa wāa ka Yesu sannu.

14 Ye ba durɔ wi u bekura wa u yɔ ka Piεε ka Yohanu sannu, ba n feε wa bu gari geε gere.

15 Yen sɔna ba bu sɔɔwa ba neε, bu yario mennɔ yee ten min di. Ye ba yara, be ba wāa mi, ba wesiana

16 ba neε, mba sa ko ka durɔ be ko. Domi Yerusalemugibu kpuro ba yɛ ma ba sɔm damgii bakaru kua, sa n kpɛ su ye siki.

17 Adama su bu gerusi su neε, bu ku raa maa goo gāanu sɔ ka yisi te, kpa gari yi, yi ku maa kparara tɔmbun suunu sɔɔ.

18 Yera ba kparam bu soka ma ba bu yinari bu maa gari gere n kun me bu waasu ko ka Yesun yisuru.

19 Adama Piεε ka Yohanu ba bu sɔɔwa ba neε, beεn tii i bwisikuo i wa n n koo Gusunɔ wɛre su beε mem nɔɔwa, kpa su nɔn deri.

20 Domi beε sa n kpɛ sa kun gerua ye sa wa ka ye sa nua.

21 Ba kparam bu gerusi gem gem, ma ba bu yɔsu. Ba n swaa wa ye ba koo ka bu seeyasia yɛn sɔ tɔmbu kpurowa ba Gusunɔ siaramɔ ye ya kooran sɔ.

22 Domi durɔ wi ba bekia ka maamaaki mi, u wɔɔ weeru kere.

Naane dokeoba wɔrugɔru kanamɔ

23 Ye ba Piεε ka Yohanu yɔsu ba kpa, ba wura ben berusebun mi, ma ba bu kpuro saaria ye yāku kowo tɔnwerɔbu ka guro guroba bu sɔɔwa.

24 Sanam me ba gari yi nua, be kpuro ba ka nɔɔ tia Gusunɔ kana, ba neε, Yinni, wuna a wɔllu ka tem ka nim wɔku taka kua ka ye ya wāa mi sɔɔ kpuro.

25 Wuna a maa gerua ka Hunde Dεeron baa saa besen sikado Dafidi wunen sɔm kowon nɔn di a neε,

“Mban sɔna tɔn tukobu ba mɔru bara.

Mban sɔna tɔmba bwisikumɔ ye ya n koorɔ.

²⁶ Handunian sinamba seewa.

Ma wirugiba menna bu ka Yinni Gusunə ka win Kirisi tabu ko.”

²⁷ Geema, wuu geni səora Herodu ka Pənsu Pilati ka tən tukobu ka maa Isireliba, be kpuro ba menna ba ka Yesu wunen səmə dəero wi a kua Kirisi tabu kua.

²⁸ Meya ba yabu baayere kua ye a raa yi wunen dam ka wunen himba səə.

²⁹ Yen sō tē, Yinni a ben gerusibu laakari koowo, kpa a de beɛe wunen səm kowobu su wunen gari yi kpara ka wərugəru.

³⁰ A wunen nəmu demio gu tambu bekia, a de yirenu ka səm maamaakiginu nu koorə ka wunen səmə dəero Yesu win yisuru.

³¹ Ye ba kanaru kua ba kpa yam mi ba mənne mi, mu yira diki diki. Be kpuro ba Hunde Dero yiba, ma ba Gusunən gari waasu wəri ka wərugəru.

Naane dokeobun mə teeru

³² Naane dokeo be kpuro ba wāa nəə tia səə mam mam. Goo sari wi u gerua gāa ni u mə wigina, ba ye kpuro mənawa ba mə sannu.

³³ Ka yiiko baka gəro be, ba ka Yinni Yesun seebu gərin din seeda dimə, ma Gusunən durom bakam wāa be kpuro səə.

³⁴ Goo sari be səə wi u sāaru mə. Domi be ba gbenu mə n̄ kun me yenusu, ba ye kpuro dərikirawa ma ba ka yen gobi na

³⁵ ba gərobu wē, ma ba gobi yi bənu kua nge me baawuren bukata nē.

³⁶ Nge meya Yosefu Lefi kua wi ba mara Sipuə, wi gəroba maa mə Baanabasi, yiisi ten tubusiana dam kēə.

³⁷ U tem mə ma u mu dora u ka mən gobi na u gərobu wē.

5

Anania ka Safira

¹ Adama durə goo maa wāa wi ba ra nēe Anania, ka win kurə Safira. Durə wi, u win tem gam dora,

² ma u mən gobin sukum tii yiiya, ka win kurən yēru, ma u sukum me n tie gərobu wē.

³ Yera Piēe u nēe, Anania, mban sōna a dera Setam dua wunen gōruə ma a Hunde Dero weesu kua, ma a tem mən gobin sukum tii yiiya.

⁴ A sere tem me dora, n n̄ wuna a mu mə ro? Ye a mu dora a kpa, mən gobi kun sāa wunegii? N n̄ mən na, mban sōna a gōru doke a ka yenin bweseru ko. N n̄ tambu a weesu kua, Gusunəwa a kua.

⁵ Ye Anania u gari yi nua, mii mii u wəruma u gu. Ma berum bakam tən be kpuro mwa be ba gari yi nua.

⁶ Aluwaasiba ba seewa ba win goru bəkuə ba ka yara ba sikua.

⁷ Yen biru n kua nge kəba ita, ma win kurə Safira u duuma. N deema u n̄ yē ye n win durə kua.

⁸ Piēe n̄n bikia u nēe, a man sōwə, amē kasawa i tem me dora?

Ma u wisa u nēe, oo, meya mi.

⁹ Piēe n̄n sōwə u nēe, mban sōna beɛ yiru kpuro i gōru doke i ka Gusunən Hunden laakari mēeri mēsum. Wee be ba wunen durə sikua ba wāa dii kənnəwə, ba koo maa ka nun yari.

¹⁰ Mii mii u wəruma Piēen wuswaaə u gu. Ma aluwaasi be, ba dua ba deema u gu, ba maa win tii sua ba ka yara ba da ba sikua win durən sikirun bəkuə.

¹¹ Berum bakam Yesun yigberu kpuro mwa, ka maa baawure wi u gari yi nua.

Səm maamaakigii dabinu

12 Goro be, ba maamaaki ka səm damgii dabinu mə tɔmbun suunu sɔɔ. Ma naanɛ dokeobu kpuro ba mɛnnɛ sannu Salomɔɔn kɔbɛɔ.

13 Tɔn tuko goo kun kɔka u ka bu mɛnnɛ, adama tɔmba bu bɛɛɛ wɛ gem gem.

14 Ma naanɛ dokeo ben geera sosimɔ ta dɔɔ, durɔbu ka kurɔbu dabinu, be ba Yinni naanɛ doke.

15 Ma ba barɔbu yara swɛɛɔ ba bu kpɪ kpin yenu ka kɔasu wɔllɔ, n wa Piɛɛ ù n sarɔ, win tiro gu ka ben gabu wukiri.

16 Tɔn dabinu maa naamɔ saa Yerusalemun baru kpaanun di ka ben barɔbu, ka be ba wɛɛkunu mə. Ma be kpuro ba bɛkuramɔ.

Gorobun nɔni swāaru

17 Adama yaku kowo tɔnwerɔ, ka win tɔmbu be ba sɔa Sadusiba ba ka gorobu nisinu seewa.

18 Ba goro be mwa, ma ba bu pirisəm doke.

19 Adama yen wɔkuru Yinnin gorado u na u pirisəm gamboba kɛnia, u bu yara. U bu sɔɔwa

20 bu doo bu yɔra sɔa yerɔ kpa bu tɔmbu wɔa ten gari kpuro nɔɔsia.

21 Ye goro be, ba yeni nua ba kpa, ba dua sɔa yerɔ yam sāreru, ba waasu wɔri yande.

Ye yaku kowo tɔnwerɔ ka win tɔmbu ba mɛnna ba wuun wirugibu ka Isireliban guro gurobu kpuro soka, ma ba gɔra pirisəm mi, ba nɛɛ, bu ka goro be na.

22 Adama ye sɔa yerun kɔsoba tura mi, ba ñ goro be wa pirisəm sɔɔ. Ma ba wura mɛnnɔ yerɔ

23 ba nɛɛ, ye sa tura mi, sa deema pirisəm dira bɛri mam mam, sa maa kɔsobu deema ba yɔ kɔnnɔwɔ. Adama ye sa gamboba bɛsia, sa ñ goo wa dii te sɔɔ.

24 Ye sɔa yerun kɔsobun tɔnwerɔ ka maa yaku kowo tɔnwerobu ba gari yi nua, ba bitɪ soora, ba ñ gari yin wiɪ goberu yɛ.

25 Yera durɔ goo u na u nɛɛ, ase tɔn be i pirisəm doke mi, ba wɔa sɔa yerɔ ba tɔmbu keu sɔɔsimɔ!

26 Ma kɔsobun tɔnwerɔ wi, ka win tɔmbu gabu ba da ba ka bu na mɛnnɔ yerɔ. Adama n ñ ka dam, yɛn sɔ ba tɔmbun bɛrum mə bu ku raa bu kpenu kasuku.

27 Ye ba ka bu na, ba bu yɔrasia Yuuban guro gurobun wuswaaɔ. Yaku kowo tɔnwerɔ wi, u bu gari bikia

28 u nɛɛ, sa bɛɛ yinari mam mam sa nɛɛ, i ku maa waasu ko ka durɔ win yɪsiru. Adama wee, i bɛɛn sɔɔsiru kpara i keu sɔɔsi Yerusalemu kpuro sɔɔ, ma i kɪ i sun durɔ win gɔɔn taarɛ wɛ.

29 Yera Piɛɛ ka goro be ba tie ba nɛɛ, tilasiwa su ka Gusunɔ mɛm nɔɔwa, n ñ mə tɔmbu.

30 Gusunɔ bɛɛn sikadoban Yinniwa u Yesu seeya gɔrin di, wi i raa dɔa bunanaru kpare i go.

31 Wiya Gusunɔ u sua wɔllɔ u sinasia win nɔm geuɔ, u n sɔa sunɔ ka Faaba kowo u ka de Isireliba bu gɔru gɔsia, kpa bu ben toranun suuru wa.

32 Bɛɛra sa sɔa yen seeda diobu, bɛɛ ka Hunde Dɛero wi Gusunɔ u tɔmbu kɔ be ba nùn mɛm nɔɔwa.

33 Ye ba gari yi nua, ba mɔru bara too too sere ba kɪ bu goro be go.

34 Adama Falisi turo be sɔɔ wi ba ra nɛɛ Gamalieli, wi u sɔa woodan keu koosio, u bɛɛɛ mə gem gem tɔmbu kpuro sɔɔ, u seewa u yɔra mɛnnɔn wuswaaɔ, u nɛɛ, bu gina goro be yaro.

35 Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ Isireliba, i laakari koowo ye i kɪ i durɔ beni kua.

³⁶ Gaso, durɔ goo u kurama wi ba sokumɔ Tedasi wi u tii beere wɛ gem gem, ma tɔmbu nge neeru (400) ba nɔn swii. Adama ba nɔn go, win bwāaba yarina baama kpuro, ma ba win gari duari.

³⁷ Win biru gari garin sanam, durɔ goo wi ba mɔ Yudas Galilegii, u kurama. U maa tɔn dabinu wa be ba nɔn swii. Adama ba maa durɔ wi go ma win tɔmba yarina.

³⁸ Yen sɔ, na be bwisi kɛmɔ gari yini sɔɔ, i durɔ beni derio i de bu doona. N n tɔnun sɔɔsirin na, n kun mɛ tɔnun sɔmburu, n koo nɔru ko.

³⁹ Adama n n Gusunɔn sɔmburun na, i n kpɛ i bu kamia. I ku tii kari bɔrie i ka Gusunɔ sanna.

Ma ba win gari wura.

⁴⁰ Ba gɔro be soka ba seni so, ma ba bu yinari bu maa ka Yesu yĩsiru gari ko pai. Ma ba bu yɔsu.

⁴¹ Ma gɔro be, ba doona mennɔ yeru min di ka nuku doo bakabu yɛn sɔ Gusunɔ u bu garisi be ba tura bu yaa kasiki Yesu yĩsirin sɔ.

⁴² Tɔru baatere, sãa yerɔ ka yenusɔ, ba ra n Labaari gea waasu mɔ kpa ba n keu sɔɔsimɔ ma Yesuwa Kirisi wi.

6

Ba sɔm kowobu nɔɔba yiru gɔsa

¹ Sɔɔ mɛɛ te sɔɔ, nge mɛ naane dokeoba sosimɔ, Yuu be ba Gerekim tɔna gerumɔ ba ka be ba tie wɔki yɛn sɔ ba ben gɔminibu duarimɔ tɔɔ baateren dɔnan bɔnu sɔɔ.

² Ma gɔrobu wɔkura yiru ye, ba naane dokeobu kpuro mennɔ ba nee, n n weene su Gusunɔn garin waasu deri kpa sa n dɔnan gari mɔ.

³ Yen sɔ, besegibu i tɔn durɔbu nɔɔba yiru gɔsio beɛn suunu sɔɔ be ba seeda gea diiyammɛ, be ba Hunde Dɛero yiba kpa ba n bwisi mɔ, kpa su bu sɔmbu te nɔmu sɔndia.

⁴ Kpa beɛn tii sa n kanaru ka Gusunɔn garin waasu mɔ sa n dɔɔ.

⁵ Tɔn be kpuro ba gari yi wura ka nuku dobu. Ma ba Etiɛni gɔsa wi u Hunde Dɛero yiba, win naane dokebu bu maa kpã, ka maa Filipu ka Pokori ka Nikanari ka Timɔ ka Paamenasi ka sere Nikola Antiosigii wi u gɔsira Yuu.

⁶ Ba ka bu da gɔrobun mi, ma gɔroba bu kanaru kua ba bu nɔma sɔndi wirɔ.

⁷ Nge meya Gusunɔn gari yi ka kpararamɔ baama. Ma naane dokeobun geera sosimɔ ta dɔɔ Yerusalemuɔ, ma yaku kowo dabira maa naane doke.

Ba Etiɛni mwa

⁸ Etiɛni wi, Gusunɔ u nɔn durom bakam kua u nɔn dam kã, ma u sɔm maamaakiginu ka yĩrenu kua tɔmbun suunu sɔɔ.

⁹ Adama durɔbu gabu saa Yuuban mennɔ yerun di te ba ra soku tii mawɔbugiru, ka Sirenin Yuu gabu ka Alesandirigibu ka gabu saa Silisi ka Asin di ba seewa ba ka Etiɛni sikirinamɔ.

¹⁰ Adama ba kpana bu nɔn kamia yɛn sɔ u gari gerumɔ ka Hunde Dɛeron dam ka bwisi.

¹¹ Yera ba durɔbu gabu gobi kã asiri sɔɔ bu ka gere ma ba nua u Mɔwisi ka Gusunɔ gari kam gerusi.

¹² Meya ba ka tɔmbun mɔru seesia, ka guro gurobu ka wooda yɛrobu. Ba da Etiɛnin mi ba nɔn mwa ma ba ka nɔn da Yuuban guro gɔrobun mennɔn wuswaaɔ.

¹³ Yen biru ba ka durɔbu gabu na be ba nɔn seeda weesugia diisi ba nee, durɔwini u ra n beɛn sãa yeɛ dɛeraru ka Mɔwisin wooda sankumɔwa.

14 Domi sa nua u gerua ma Yesu Nasarētigii wi, u koo sãa yee teni sura, kpa u beŋen deema kpuro kasi ye Mawisi u sun wē.

15 Be kpuro be ba sō mennō ge sō, ba Etiēni nōni girari, ma ba wa win wuswaa ballimō nge Gusunōn gōradogia.

7

Etiēnin waasu

1 Yera yāku kowo tōnweru u Etiēni bikia u nē, gari yi, geema?

2 Etiēni u wisa u nē, nēn bisibu ka nēn baababa i man swaa dakio. Gusunō yīkogii u beŋen baaba Aburhamu kure sanam mē u wāa Mesopotamin tem sō u sere sina Haraniō,

3 u nūn sōwa u nē, u win dusibu ka win tem derio kpa u da tem gam mē u koo nūn sōsi.

4 Yen sōna Aburhamu u Kaladegibun tem yara, ma u da u sina Haraniō. Ye win baa u gu u kpa, Gusunō u nūn seeyama min di, u na tem mē sō, mi beē i wāa tē.

5 Sanam mē, u n nūn ayeru garu kā tem mē sō, baa naa dabusa teeru, adama baa mē Aburhamu kun gina bii mara Gusunō u nūn nō mweeru kua ma u koo nūn tem mē wē, kpa mu n sāa wi ka maa win bibugim.

6 Ye wee ye Gusunō u Aburhamu sōwa. U nē, win biba koo sōru di tem tukumō mi ba ko n sāa yobu, kpa bu nōni swāaru wa sere wō nēru (400).

7 Gusunō u maa nē, win tii koo ka bwese te siri te ta koo bu ko yobu. Yen biru ba koo yari tem min di bu na tem mē sō mi ba koo nūn sā.

8 Saa ye sō, Gusunō maa Aburhamu bango kobun wooda wē. Ma Aburhamu u win bii Isaki bango kua ye ba wi mara u kua sō nōba ita. Nge meya Isaki u maa Yakōbu kua, ma Yakōbu u maa win bibu wōkura yiru kua nge mē. Bera ba kua Yuuban bwesenu wōkura yirun baababa.

9 Yakōbun bii be, ba ka Yosefu nisinu kua, ma ba nūn Egibitigibu dōre ba ka doona. Adama Gusunō u wāa ka wi,

10 ma u nūn yakia saa win wahala kpuron di. U maa nūn bwisi kā ma u durom wa, Egibitin sina bokon mi, ma u nūn kua Egibitin tem yēro ka maa win yenu yēro.

11 Gōra tunuma Egibiti ka Kananin tem sō ta bu nōni sōwa too too. Beŋen sikadoba ba n gānu wa bu di.

12 Ye Yakōbu u nua ma dīanu wāa Egibitiō, u beŋen sikado be gōra mi, nōn gbiikuru.

13 Ye ba da mi nōn mēeruse, Yosefu u tii win maabu tubusia, ma Egibitin sunō u maa Yosefun dusibu gia.

14 Ma Yosefu u Yakōbu win tundo sokusia ka win dusibu kpuro bu na win mi. Ben geera sāa tambu wata ka wōkura nōbu.

15 Nge meya Yakōbu u ka da Egibitiō. Miya u gu, miya maa beŋen sikado be, ba gu.

16 Ma ba ka be kpuron gonu wura Sikemuō ba nu kpēē siki kpee wōrugiru sō te Aburhamu dwa Hamōrin bibun mi Sikemuō.

17 Ye saa ya turuku kua ye Gusunō u koo ka win nō mweeru yibia te u Aburhamu kua, beŋen tōmba sosimō ba dabiāmō Egibitiō

18 sere n ka kua sina boko goon waati wi u kun Yosefun gari yē.

19 Sina boko wi, u beŋen tōmbu nōni wōkua u ka bu kōsa kua, u bu tilasi kua bu ka ben bii wēenu kō kpa nu gbi.

20 Saa ye soora ba Mowisi mara. Bii burawa wi u Gusuno wēremə. Ba nūn nōori suru ita win tundon yenuə.

21 Ye ba ka nūn da ba kō, Egibitin sunən bii tən kurə u nūn sua u kua nge win tiin bii.

22 Ba nūn Egibitigibun keu kpuro sōasi ma u kua tən boko gari gerubu ka kookoosu sō.

23 Sanam mē u wōo weeru tura, u gōru doke u win tambu Isireliba beram da.

24 U wa Egibitigii goo u ben turo nōni sōomə. U wigii faaba da, ma u Egibitigii wi so u go.

25 U tamaa sāa win tamba koo tubuwa ma Gusunəwa nūn gōra u ka bu yakia, adama ba n̄ tuba.

26 Yen sisiru u deema ben gaba sannamə. Ma u kī u bu yakiana u nē, i nēn gari swaa dakio. Bē, be i sāa dusinu, mban sōna i mēera koonamə.

27 Adama durə wi u win beruse nōni sōomə mi, u Mowisi bōria u nē, wara nun kua bēsen wirugii ka siri kowo.

28 A kī a maa man gowa nge mē a Egibitigii wi go gīa?

29 Ye Mowisi u gari yi nua, u kpikiru sua Madianin tem gia. Miya u bii tən durəbu yiru mara.

30 Wōo weerun biru, Gusunən gōrado u Mowisi kurema awīi gē sō, yi yi sāare yi dōo mwaaramə, gbaburu sō mi guuru gara wāa te ba ra soku Sinai.

31 Mowisi u biti soora ye u yi wa, ma u yi susi u mēera tii. Sanam mēya u Yinni Gusunən nōo nua ga gerua ga nē,

32 wiya Gusunə win sikadoban Yinni, wiya Aburhamu ka Isaki ka Yakəbun Yinni. Ye Mowisi u nua mē, yera u diira, u n̄ maa kika u yam mi mēera.

33 Yinni Gusunə nūn sōowa u nē, u win salubata pweto, domi yam mi u yō mi, yam dēerama.

34 N wee, u win tambun nōni swāaru wa te ba waamə Egibitiə. U ben weeweenu nua, yera u sarama u ka bu faaba ko. Tē, u na u nūn gōri Egibitiə.

35 Mowisi wi ba yina mi, ba nē, wara nūn kua ben wirugii ka siri kowo, wiya Gusunə u gōra u kua ben wirugii ka faaba kowo, ka Gusunən gōrado win somiru wi u nūn kure awīi sō.

36 Durə wiya u bu yara saa Egibitin di. U maamaaki ka sōm damginu kua Egibitiə ka nīm wōku sō ge ba mō Naa yari ka maa gbaburu sō mi ba kua wōo weeru.

37 Mowisi wiya u Isireliba sōowa u nē, Gusunə koo bu sōmə goo seeya ben bweserə, nge wi.

38 Mowisi wiya u wāa gbaburə Isireliban suunu sō, ka bēsen baababa sannu, ka maa Gusunən gōrado wi u ka nūn gari kua guuru wōllo te ba ra soku Sinai. Ma u Gusunən gari wāarugii mwa, u ka sun yi wē.

39 Adama bēsen baaba be, ba yina bu nūn mēm nōowa. Ba nūn yina ba kī bu kram wura Egibitiə.

40 Yen sōna ba Aroni sōowa ba nē, u bu būnu kuo ni nu koo bu swaa gbhiya. Domi Mowisi wi, wi u bu yarama saa Egibitin tem di, ba n̄ yē ye n nūn deema.

41 Dōma tera ba bwāaroku kua ge ga ka naa buu weene, ma ba gu yākuru koosi. Ma ben nukura dora ben nōman sōmburun sō.

42 Adama Gusunə u tii gawa ben min di, ma u dera ba sōo ka suru ka kperi sāwa, nge mē u gerua win sōməbun tireru sō u nē,

“Bē Isireliba i ka kua wōo weeru gbaburu sō i man yākunu ka kēnu kuare?”

43 Bwāarokuna i sōowa ni i kua i ka būnu sā, nge Mələkun kuu bekurugiru ka Refanin kpera.

Yen sōna na kon bεε borie sere Babilonin berα giα.”

⁴⁴ Bεsen baababa ba raa Gusunαn kuu bekurugiru mα te ta sāa seeda ma u wāa ka be. Mōwisi u tu kua nge mε wi u ka nūn gari kua, u nūn sōwa. U tu kuawa mam mam nge te u wa.

⁴⁵ Ma bεsen baababa be ba tu tubi di, be ka Yosue ben gbiikoo, ba ka tu dua tōn tukobun tem sō mε ba mwa sanam mε Gusunα u tōn tuko be gira. Ma ta wāa mi sere Dafidin waati.

⁴⁶ Gusunα u ka Dafidi nōnu geu mεera, ma u kanaru kua u ka kpī u wi Yakobun Yinni diru bania.

⁴⁷ Adama Salomōwa u nūn dii te bania.

⁴⁸ Ka yen de kpuro Wōrukoon wāa yera kun wāa dinu sō ni tōnu u bana. Nge mε Gusunαn sōmα goο u yorua,

⁴⁹ “Yinni Gusunα u nεε,
wōlla nen sina gōna.

Ma tem mu sāa nen naa sōnditia.

N n mεn na, dii teren bwesera i ko i man bania.

Nge wāa yee terα ta ko n sāa nen wēra yeru.

⁵⁰ N n nen nōma ya ye kpuro taka kua?”

⁵¹ Etiēni u maa bu sōwa u nεε, bεε degangamgibu! Bεen gōrusu ka bεen swasu su sāa nge be ba n Gusunα nasiegisu, i ra n Hunde Dεero yinamα, i mōwa nge bεen baababa.

⁵² Gusunαn sōmα wara bεen baababa ba n nōni sōwa. Ba bu go be ba Geegiin naarun gari kua, ma tē, bεen tii i Geegii wi kōrumōtōnu kua i nūn go.

⁵³ Bεeya i Gusunαn wooda mwa ye ba bεε wē Gusunαn garadoban min di. Adama i n ye mem nōwε.

Etiēnin gō

⁵⁴ Ye ba Etiēnin gari yi nua, ba mōru bεsira sere ba ben nikibii dwεemα.

⁵⁵ Adama Etiēni u Hunde Dεero yiba, ma u wōllu nōni girari u Gusunαn yiiko wa, u maa Yesu wa u yō Gusunαn nām geuα.

⁵⁶ Ma u nεε, wee, na wa wōlla wukiare, ma Tōnun Bii u yō Gusunαn nām geuα.

⁵⁷ Sanam mεya ba ben swasu kōrua ka nōma, ba kuuki kua, ma ba duki da sannu ba nūn kunisi.

⁵⁸ Ba nūn gawa ba yara wuun di, ma ba nūn kpenu kasukum wōri. Tōn be, ba ben kumboorosu pweta ba yi aluwaasi goon mi wi ba ra nεε Sōlu.

⁵⁹ Sanam mε ba Etiēni kpenu kasukumα u kanaru kua u nεε, Yinni Yesu, a nen hunde mō.

⁶⁰ U yiira u gbāra wōllu u nεε, Yinni a ku bu tora teni garisi.

Ye u yeni gerua u kpa, ma u gu.

8

¹ Saa ye, Sōlu u ka be ba Etiēni go nō tia sāa.

Sōlu u Yesun yigberu nōni sōwa

Saa dōma ten diya ba Yesun yigbe te ta wāa Yerusalemα nōni sōo bakabu torua. Naane dokeobu kpuro ma n kun mα gōrobu, ba yarina ba da Yudean temα ka Samarin temα.

² Ma durōbu gabu be ba Gusunαn bεere yē, ba Etiēni sikua ka nuku sankira bakanu.

³ Adama Sōlu u kookari mō u ka Yesun yigberu kam koosia. U yenusu duurimα u tōn durōbu ka tōn kurōbu gawamα u bu kpεemα pirisām sō.

Filipu u Labaari gea waasu m̀ Samari

4 Be ba yarina ba da baama kpuro ba Labaari gea waasu m̀.

5 Filipu u da Samari maro ma u wuu gen t̄mbu Kirisi win gari waasu kua.

6 T̄n worusu su win gari nua ma su s̄m maamaakiginu wa ni u kua, ma be kpuro ba win gari swaa daki mam mam.

7 Filipu u w̄rekunu gira t̄n dabinin wasin di, ma nu yarim̄ ka wuri beke. U maa yem̄ dabinu bekia, ka b̄n wasin bee tia gu.

8 Ma nuku doo bakaba w̄a wuu ge s̄o.

9 Dur̄o goo w̄a wuu ge s̄o, wi ba ra nee Sim̄o. U ra n ka dobo dobo maamaaki dabiru m̀ Samarigibun wuswaa, u maa tii garisi t̄n boko.

10 T̄mbu kpuro bw̄εbw̄εbu sere ka damgibu, ba ra n win gari swaa daki gem gem kpa ba n m̀, wiya Gusun̄n dam bakam m̀.

11 Ba ra n̄n swaa daki ȳn s̄o saa t̄ebun di win dobo dobo ya ra n bu biti s̄a.

12 Adama ye t̄mba Labaari gea naane doke ye Filipu u bu waasu kua, ye ya ka Gusun̄n bandu ka Yesu Kirisin ȳsiru ȳa, ba bu batemu kua t̄n dur̄bu ka t̄n kur̄bu.

13 Sim̄on tii maa naane doke ma ba n̄n batemu kua. U Filipu sw̄i baama kpuro ma u biti kua too ye u s̄m damginu ka maamaaki wa ye ya kooram̄.

14 Ye ḡoro be ba w̄a Yerusalem̄ ba nua ma Samarigibu ba Gusun̄n gari naane doke ba bu Piee ka Yohanu ḡoria.

15 Ye ba tura mi, ba kanaru kua naane dokeo ben s̄o Hunde D̄ero u ka du be s̄o.

16 Domi Hunde D̄ero kun gina saram̄ ben goon mi, ba gesi bu batemu kuawa ka Yinni Yesun ȳsiru.

17 Yera Piee ka Yohanu ba bu n̄ma s̄ondi wir̄o, ma Hunde D̄ero dua be s̄o.

18 Ye Sim̄o u wa ma Hunde D̄ero dua be s̄o sanam me ḡoro be, ba bu n̄ma s̄ondi wir̄o, yera u k̄i u bu gobi k̄.

19 U nee bu maa n̄n yiiko ye w̄eyo, kpa baawure wi u n̄mu s̄ondi wir̄o Hunde D̄ero u n da du ȳro s̄o.

20 Adama Piee n̄n s̄owa u nee, wun̄e kaa kam ko ka wun̄n gobi sannu ȳn s̄o a t̄maa kaa kp̄i a Gusun̄n k̄ru ka gobi dwe.

21 A n̄ kp̄e a n̄ n̄ma m̄ s̄ambu te s̄o, domi wun̄n ḡru ga n̄ dee dee s̄a Gusun̄n wuswaa.

22 Yen s̄o, a ḡru ḡsio wun̄n kom k̄sum di, kpa a Yinni kana u nun wun̄n bwisiku k̄sunu suuru kua n̄ n koo koo.

23 Domi na wa ma wun̄n daa ya sosu, ma toraru ta nun b̄ku.

24 Sim̄o u bu wisa u nee, b̄en tii i man kanaru kuo Yinnin mi kpa ḡa ni i man s̄owa mi, nu ku man deema.

25 Ye ba seeda ye di ma ba Yinnin garin waasu kua ba kpa, ba ḡsira ba Yerusalem̄n swaa w̄ri. Nge me ba d̄o ba Labaari gean waasu m̀ Samarin baru kpa dabinu s̄o.

Filipu ka Etiopin wirugii goo

26 Adama Yinnin ḡrado goo u ka Filipu gari kua u nee, u seewo u da s̄o ȳsan n̄m d̄waru gia u swaa ye sw̄i ye ya d̄o saa Yerusalem̄n di sere ka Gasa. Swaa ye, swaa t̄k̄ra.

27 Ma u seewa u da. Miya u Etiopin t̄n kur̄o sun̄n dukian wunan̄sun wirugii wa wi ba maatam kua. Dur̄o wi, u da Yerusalem̄u u ka Gusun̄o s̄a.

28 Yera u wīo u s̄o win dumin keke s̄o u Gusun̄n s̄om̄o Esain tireru garim̄o.

29 Hunde D̄ero u Filipu s̄owa u doo keke yen b̄ku.

³⁰ Filipu u duka da keke yen mi, ma u nua durɔ wi, u garimɔ Gusunɔn sɔmɔ Esain tireru sɔɔ. U nɔn bikia u neɛ, n nun yeeri ye a garimɔ mi?

³¹ Wirugii wi, u wisa u neɛ, amɔna n ko n ka man yeeri ma n kun mɔ goo u man yi tubusia.

Ma u Filipu kana u keke ye yɔɔma bu sina sannu.

³² Ye wee ye durɔ wi, u garimɔ saa Gusunɔn garin di.

“Ba ka nɔn da nge yāa te ba koo saka.

Nge yāa buu ge ga maari sɛɛ sanam me ba gen sansu buramɔ, nge meya u n win nɔɔ baaye.

³³ Ba nɔn kawa, ma ba yina bu nɔn siria dee dee.

Wara koo kpī u saa yen tɔmbun gari gere.

Domi ba nɔn wāaru wunari, u n maa wāa tem me sɔɔ.”

³⁴ Durɔ wi, u Filipu bikia u neɛ, na nun kanamɔ, a man sɔɔwɔ waran sɔna Gusunɔn sɔmɔ wi, u yeni yorua. Win tiin sɔna? Nge goon sɔ.

³⁵ Yera Filipu u waasu wɔri. U torua ka sɔmɔn gari yi, ma u nɔn Yesun Labaari gea tubusia.

³⁶ Nge me ba dɔɔ sannu swaa ye sɔɔ, ba tura daaru garun mi, mi nim wāa. Ma durɔ wi, u neɛ, nim wee, mba n man tie na n kon ka batemu ko. [

³⁷ Filipu u nɔn wisa u neɛ, kaa kpī a batemu ko à n naane doke ka wunen gɔru kpuro.

Durɔ wi, u neɛ, meya na naane doke ma Yesu Kirisi sāawa Gusunɔn Bii.]

³⁸ Ma wirugii wi, u dera ba win keke yɔrasia. Wi ka Filipu ba sara ba da daaru mi, ma u nɔn batemu kua.

³⁹ Ye ba yara min di, Yinnin Hunde u ka Filipu doona. Wirugii wi, u n maa nɔn wa, adama u win swaa wɔri u doona ka nuku dobu.

⁴⁰ Filipu maa deema u wāa wuu gagu sɔɔ ge ba ra soku Asotu. U Labaari gean waasu kua mi, ka maa wuu si su wāa swaa ye sɔɔ kpuro sere u ka tura Sesareo.

9

Sɔɔluŋ gɔru gɔsiabu

(I maa meerio Gorobun Kookoosu 22:6-16, 26:12-18)

¹ Sanam me sɔɔra Sɔɔlu u yɔrari dim dim u Yinnin bwāabu nɔni sɔ u bu go. Ma u da yāku kowo tɔnweron mi,

² u nɔn bikia u Yuuban mennɔ yenugibu tirenu kua be ba wāa Damasiɔ kpa u n gabu wa be ba swaa ye swii, n n tɔn durɔɔbun na, n kun me tɔn kurɔbu, u ka kpī u bu mwa u bɔke u ka da Yerusalemuɔ.

³ Sanam me Sɔɔlu u dɔɔ, ye u Damasi turuku kua, suaru sɔɔ yam nɔn burure wɔllun di.

⁴ Yera u wɔruma temɔ, ma u nɔɔ gagu nua ga neɛ, Sɔɔlu, Sɔɔlu, mban sɔna a man nɔni sɔɔmɔ.

⁵ Sɔɔlu u bikia u neɛ, Yinni wuna were.

Ma Yinni neɛ, nɛna Yesu wi a nɔni sɔɔmɔ.

⁶ A seewo a du wuu ge sɔɔ, ba koo nun sɔ ye kaa ko.

⁷ Durɔ be ba sanum me dɔɔ ka wi, ba yɔra ba mari sɔɔ sɔɔ. Ba nɔɔ ge nua, adama ba n goo wa.

⁸ Sɔɔlu u seewa tem di, adama baa me u win nɔni wukia u n yam wa. Ba win nɔnu nɛnuawa ba ka dua Damasiɔ.

⁹ U wɔko kua sɔɔ ita. U n di saa ye sɔɔ, u n maa nɔra.

¹⁰ N deema naane dokeo goo wāa Damasiɔ wi ba ra neɛ Anania. Yinni u ka nɔn gari kua kāsiru sɔɔ u neɛ, Anania.

Ma Anania u nɛɛ, nɛ wee Yinni.

¹¹ Yinni nùn sɔ̄wa u nɛɛ, a seewo a da swaā ye ba ra nɛɛ Dendaru, Yudasin dirɔ, a bikia mi durɔ goo wāa wi ba ra soku Sɔ̄lu Taasigīi. Wee, u kanaru mɔ̄.

¹² Kāsiru sɔ̄ u durɔ goo wa wi ba ra nɛɛ Anania, wi u dua mi u wāa ma u nùn nɔ̄ma sɔ̄ndi wirɔ u ka kɔ̄m yam wa.

¹³ Anania u nɛɛ, Yinni tɔ̄n dabina nu man durɔ win labaari sɔ̄wa, ka kōsa kpuro ye u wunen tɔ̄mbu kua Yerusalemuɔ̄.

¹⁴ Ma sa nua yāku kowo tɔ̄nweroba nùn nɔ̄ k̄a u ka tɔ̄mbu kpuro mwa be ba wunen yīsiru sokumɔ̄ mini.

¹⁵ Adama Yinni nùn sɔ̄wa u nɛɛ, a doo domi na durɔ wi gɔ̄sa nen sɔ̄mɔ̄ u ka nen yīsiru kpara tɔ̄n tukobun mi, ka sinambu ka maa Isireliban suunu sɔ̄.

¹⁶ Kon maa nùn sɔ̄si nge mɛ u koo nɔ̄ni swāaru wa nen yīsirin sɔ̄.

¹⁷ Ma Anania u seewa u da u dua diru mi, u Sɔ̄lun wiru nɔ̄ma sɔ̄ndi u nɛɛ, Sɔ̄lu nen beruse, Yinni Yesu wi u nun kure swaā sanam mɛ a sisi, wiya man gərɔma a ka yam wa kpa a Hunde Dɛɛro yibu.

¹⁸ Mii mii gāanu wɔ̄ruma win nɔ̄nin di nge swāan kokosu, ma u kɔ̄m yam wa. U seewa, ma ba nùn batɛmu kua.

¹⁹ Ye u di u kpa ma win dam mu wurama.

Sɔ̄lu u waasu mɔ̄ Damasiɔ̄

Ma Sɔ̄lu u sina sɔ̄ yiru ka naane dokeobu Damasiɔ̄.

²⁰ Yande u da Yuuban mennɔ̄ yenɔ̄ u waasu mɔ̄ u gerumɔ̄ ma Yesu s̄awa Gusunɔ̄n Bii.

²¹ Be kpuro be ba gari yi nua, ba biti kua ba bikiana ba nɛɛ, n ñ durɔ wiya mi, wi u raa be ba Yesun yīsiru sokumɔ̄ goomɔ̄ Yerusalemuɔ̄, ma u na mini u ka bu mwa u b̄ake u ka da yāku kowo tɔ̄nwerobun mi?

²² Sɔ̄lun waasu ya dam sosimɔ̄, u bu s̄osimɔ̄ kam kam ma Yesu u s̄awa Kirisi wi Gusunɔ̄ u gɔ̄sa, sere Yuu be ba wāa Damasiɔ̄ ba kpana bu wi gari wisi.

²³ S̄o mɛrun biru Yuuba ba wesiana bu Sɔ̄lu go,

²⁴ ma Sɔ̄lu u gari yi nua. Ma ba wuu gen gb̄ararun kɔ̄nɔ̄su kōsum wəri s̄o sɔ̄ ka w̄kuru bu ka nùn wa bu gon s̄o.

²⁵ Adama w̄kuru sɔ̄, Sɔ̄lun bwāabu ba nùn sarasia ka bireru saa gb̄ararun fenenti gaan di.

Sɔ̄lu wāa Yerusalemuɔ̄

²⁶ Ye Sɔ̄lu u wurama Yerusalemuɔ̄ u kī u ka naane dokeobu menna, adama be kpurowa ba nùn berum s̄a, ba ñ tamaa u kua naane dokeo.

²⁷ Yera Baanabasi u ka nùn da gərobun mi, ma u bu sɔ̄wa nge mɛ Sɔ̄lu u Yinni wa Damasin swaā, ma Yinni u ka nùn gari kua. U maa bu tubusia nge mɛ Sɔ̄lu u ka Yesun yīsiru waasu kua ka w̄ruḡoru Damasiɔ̄.

²⁸ Gari yin biru Sɔ̄lu u wāa ka be sannu, u b̄asu Yerusalemuɔ̄, u waasu mɔ̄ ka w̄ruḡoru Yinnin yīsiru sɔ̄.

²⁹ U maa ka Yuu be ba Gerekim tɔ̄na gerumɔ̄, gari kua gasɔ̄ ka sikirinɔ̄, adama ba swaa kasu bu ka nùn go.

³⁰ Sanam mɛ wigibu ba gari yi nua ba ka nùn da Sesareɔ̄ ma ba dera u doona Taasiɔ̄.

³¹ Nge mɛya Yesun yigberu Yudeā ka Galileɔ̄, ka Samariɔ̄, ta ka alafia wa, ta dam mɔ̄, ma ta sosimɔ̄ ta dɔ̄ Yinni Gusunɔ̄n nasiaru sɔ̄ ka Hunde Dɛɛron dam k̄ɛru.

Enen bekiabu

³² Piεε u maa b̄osu baama kpuro. Yera s̄o teeru u naane dokeobu beram da be ba w̄a Lidao.

³³ Miya u dur̄o goo wa, win ȳisira Enε. U s̄awa yem̄o, u n̄ seere win kpin yerun di saa w̄o n̄oba itan di.

³⁴ Piεε u n̄n s̄owa u nεε, Enε, Yesu Kirisiwa nun bekiam̄o, a seewo a wunen kpin yeru s̄ome.

Mii mii u seewa.

³⁵ T̄ombu kpuro be ba w̄a Lidao ka Saronin baru kpaanu s̄o ba n̄n wa, ma ba ḡru ḡsia ba Yinni naane doke.

D̄okasi u wurama ḡrin di

³⁶ N deema, Yopec̄ t̄n kur̄o naane dokeo goo w̄a mi, win ȳisira Tabita. Teya ba maa m̄ D̄okasi ka Gεεkim. Kur̄o wi, u ra n̄ s̄m geenu m̄ kpa u n̄ s̄arobu somim̄o.

³⁷ Yera u bara u gu. Ba win goru disi w̄ka ba ka da ba kp̄i gidambisa w̄ll̄o.

³⁸ Yopec̄ ka Lida kun tondine, yen s̄na, ye naane dokeo be ba w̄a Yopec̄ ba nua ma Piεε u w̄a Lidao, ba n̄n t̄mbu yiru ḡria bu n̄n s̄ u na ben mi fuuku fuuku.

³⁹ Ma Piεε u seewa u ka bu da. Ye u tura mi, ba ka n̄n da gidambisa yen w̄ll̄o. Ḡminibu kpuro ba ȳo win b̄kūo ba sum̄o ba n̄n yabenu ka ȳanu ganu s̄osim̄o ni D̄okasi u kua sanam mε u w̄a ka be.

⁴⁰ Piεε u be kpuro yara dii ten min di ma u ȳira u kanaru kua. Yen biru u s̄ira goo ten bera ḡia u nεε, Tabita a seewo.

Yera kur̄o wi, u n̄ni wukia. Ye u Piεε wa u seewa u sina.

⁴¹ Ma Piεε u n̄n n̄mu n̄nua u seeya u ȳrasia. Ma u naane dokeobu ka ḡmini be soka u bu D̄okasi s̄osi wasiru.

⁴² Yenin labaari ya n̄ora Yopec̄ kpuro, ma t̄n dabinu nu Yinni naane doke.

⁴³ Piεε u s̄o m̄eru kua Yopec̄, yana kowo goon mi, wi ba ra soku Sim̄o.

10

Piεε ka K̄oneru

¹ Tabu sun̄o goo u w̄a Sesarēo tabu kowobun wuuru s̄o te ba ra nεε Italgiru, win ȳisira K̄oneru.

² Dur̄o wi, u Gusun̄o nasie too, wi ka win yenugibu kpuro ba Gusun̄o s̄am̄o. U ra kanaru ko, u ra maa Yuuban s̄arobu somi gem gem.

³ S̄o teeru, k̄ba itan saka, u Gusun̄on ḡrado wa k̄siru s̄o, u na win mi u n̄n soka u nεε, K̄oneru.

⁴ U ḡrado wi n̄ni girari tii tii ka berum u nεε, mba n̄ kua yinni.

Ḡrado n̄n s̄owa u nεε, Gusun̄o u wunen kanaru mwa, u maa wunen s̄m geenu wa ma u nun yaaya.

⁵ T̄ε, a gabu ḡrio Yopec̄ bu dur̄o goo sokuma wi ba ra nεε Sim̄o, wi ba maa m̄ Piεε.

⁶ U s̄awa s̄o yana kowo goon yenūo wi ba m̄ Sim̄o. Win dira w̄a nim w̄kun b̄kūo.

⁷ Ye w̄llun ḡrado wi, u ka n̄n gari kua u doona u kpa, K̄oneru u win s̄m kowobu yiru soka ka tabu kowo be ba ra n̄ w̄a win b̄kūon turo wi u Gusun̄o nasie.

⁸ U bu ye kpuro tubusia, ma u bu ḡra Yopec̄.

⁹ Yen sisiru saa ye ba w̄a swaāo ma ba Yopec̄ turuku kooma, Piεε u ȳowa dii t̄era w̄ll̄o s̄o s̄on saka u ka kanaru ko.

¹⁰ N deema ḡora wi m̄ ma u k̄i u di. Ye ba n̄n doo kuamme yera u k̄sa.

11 U wa Gusunɔ wɔlla wukiara ma beku te ta s̄are ḡɔḡɔ b̄akɔ ta sarama, ba ten goonu nne d̄eria.

12 Te s̄ɔɔ, yeɛ bwese bwesekawa w̄aa mi, yi yi naasu nne m̄ɔ ka yi yi kabirimo ka gunɔsu.

13 Ma Piɛɛ u nɔɔ gagu nua ga neɛ, Piɛɛ a seewo a ye go a tem.

14 Adama Piɛɛ u neɛ, aawo pai Yinni, na n̄ yaa seserugia diire.

15 Nɔɔ ge, ga kpam gerua ga neɛ, ye Gusunɔ u sokumɔ diira a ku maa ye garisi seseru.

16 Nge meya n kua sere n̄n ita. Yande beku te, ta wura wɔllɔ.

17 Ma Piɛɛ u biti soora u tii bikia, mba k̄asi ten tubusianu. Saa yera Kɔɔnerun ḡoro be ba raa Simɔɔn yenu bikiamɔ, ba gu kame ba ȳɔ gen k̄annɔwɔ.

18 Ba yenugibu nɔɔ k̄ɔ ba bikia s̄ɔɔ goo ù n w̄aa mi, wi ba ra soku Simɔɔ Piɛɛ.

19 Sanam me Piɛɛ u k̄asi te bwisikumɔ, Hunde D̄eero n̄n s̄ɔɔwa u neɛ, n wee, t̄mbu ita gaba nun bikiamɔ.

20 A seewo a sara a bu ȳɔsiri a ku diriri domi n̄na na bu ḡorima.

21 Ma Piɛɛ u sara u da ben mi u neɛ, n̄na durɔ wi i kasu. Mba i kasum na.

22 Ba neɛ, Kɔɔneru tabu sunɔwa nun kasu, wi u s̄aa geegii u Gusunɔ s̄aamɔ ma Yuuba kpuro ba win seeda gea dimɔ. Wollun ḡorado d̄eero goowa n̄n s̄ɔɔwa u nun kasusio kpa u wunen n̄ɔn gari n̄ɔ.

23 Yera Piɛɛ u durɔ be duusia yenuɔ u bu yaare kua.

Yen sisiru u ka bu swaa w̄ari, ma Yopen naane dokeobu gaba maa n̄n ȳɔsiri.

24 Yen s̄ɔɔ itaseru ba Sesare tura, ba deema Kɔɔneru u win dusibu ka win b̄ar̄aba m̄enne u ka bu mara.

25 Saa ye Piɛɛ u yenu ge duɔ, Kɔɔneru u ka n̄n yinnɔ da u n̄n kpuna.

26 Adama Piɛɛ u n̄n seesia u neɛ, a seewo, domi n̄n tii t̄nuwa.

27 Saa ye u ka Kɔɔneru gari m̄ɔ, u dua dirɔ u wa wee t̄n dabinu m̄enne.

28 Ma u neɛ, b̄een tii i ȳɛ ma Yuuban wooda ya yina Yuu u ka t̄n tuko m̄enna n̄ kun me u da win yenuɔ. Adama Gusunɔ u man s̄ɔɔsi ma n̄ n̄ weene n̄ goo soku disigil.

29 Yen s̄ɔna na n̄ gafara kasu na na yande ye i man soka. T̄ɛ, na b̄ee kanamɔ, i man s̄ɔɔwɔ mban s̄ɔna i man kasusia.

30 Kɔɔneru u neɛ, gisɔ s̄ɔɔ n̄nen amadaare, na k̄ɔba itan kanaru m̄ɔ n̄n dirɔ. Suaru s̄ɔɔ durɔ goo u ȳra n̄n wuswaaɔ u yaberu sebua ta ballimɔ.

31 Ma u man s̄ɔɔwa u neɛ, ne, Gusunɔ u n̄n kanaru nua, u maa n̄n k̄enu yaaya ni na ra b̄w̄ɛb̄w̄ɛbu k̄ɛ.

32 N̄ goo ḡorio Yoƀeɔ u man Simɔɔ Piɛɛ sokuama wi u s̄aa s̄ɔɔ yana kowo goo wi ba m̄ɔ Simɔɔn yenuɔ nim w̄ɔkun b̄akuɔ.

33 Yen s̄ɔna na nun ḡoria yande, a maa kua ye a ka na fuuku. T̄ɛ b̄ese kpuro sa w̄aa mini Gusunɔn wuswaaɔ su ka n̄ ye Yinni u nun s̄ɔɔwa a sun s̄ɔ.

Piɛɛn waasu Kɔɔnerun yenuɔ

34 Ma Piɛɛ u gari sua u neɛ, t̄ɛ na gia ka gem ma Gusunɔ u t̄mbu kpuro garisi tia.

35 Baawure wi u n̄n nasie ma u m̄ɔ dee dee, u ra ȳro wure baa n̄ n bwese teren na.

36 B̄ee i Labaari gea ȳɛ ye u dera ba Isireliba waasu kua, ye n̄ s̄aa alafian gari saa Yesu Kirisin min di wi u s̄aa t̄mbu kpuron Yinni.

37 I maa ȳɛ ye ya kooru Yudea kpuro s̄ɔɔ, ye ya torua Galileɔ, sanam me Yohanu u win batemun gari waasu kua u kpa.

³⁸ I Yesu Nasaretigiin baaru yē nge me Gusunō u nūn Hunde Dεero ka dam wē. U da baama kpuro u sām geenu kua u tambu bekia be Setam u dam dōre, domi Gusunō wāa ka wi.

³⁹ Beεe sa sāa yen seeda diobu ye u kua Yuuban baru kpraano ka Yerusalemuō. Ba maa nūn kpate dāa bunanaru wōllō ba go.

⁴⁰ Adama sōo itase Gusunō u nūn seeya gorin di, ma u dera u tii sōosi.

⁴¹ N n̄ maa mō tambu kpurowa ba nūn wa ma n kun mō beεe seeda diobu tōna be Gusunō u gōsa yeŕllun di, beεe be sa di sa nōra ka wi win seebu gorin din biru.

⁴² Ma u sun yiire su win gari tambu waasu kua kpa su seeda di ma wiya Gusunō u kua wasōbu ka goribun siri kowo.

⁴³ Gusunōn sōmōbu kpuron gari yi win seeda dimō ma baawure wi u nūn naane doke u koo win toranun suuru wa win yīsirun sō.

Tōn tukobu ba Hunde Dεero mwa

⁴⁴ Saa ye Piεε u gari mō, Hunde Dεero u sarama ben baawure sōo be ba gari yi swaa daki.

⁴⁵ Yuuban naane dokeo be ba da mi ka Piεε sannu, ba biti soora yēn sō Gusunō u maa win Hunde Dεero tōn tukobu wē.

⁴⁶ Domi ba nua tōn be, ba ka barum tukum gari mō ba Gusunō siaramō. Piεε u bikia u neε,

⁴⁷ gōo koo kpī u yina bu ka bu nim batemu ko bè sōo Hunde Dεero u dua nge beεe?

⁴⁸ U yiire bu bu batemu ko Yesu Kirisin yīsiru sōo. Yen biru ba nūn kana u ka bu sina sōo yiru.

11

Piεε u Yesun yigberu

win gari tubusia Yerusalemuō

¹ Gorobu ka naane dokeobu gabu Yudean tem kpuro sōo ba nua ma tōn tukobu ba maa Gusunōn gari nua ba yi wura.

² Sanam me Piεε u wura Yerusalemuō, Yuuban naane dokeobu ba nūn taare wē.

³ Ba neε u dua tōn tukobun yenuō be ba n̄ bango kue, ma u yaa dibu di ka be sannu.

⁴ Yen sōna Piεε u bu gari yi tubusia saa yin toren di sere ka yin nōro.

⁵ U neε, sanam me na wāa Yope maroō, ye na kanaru mō sōo teeru na kāsiru wa. Na bekuru wa te ta sāa nge gōgō bōkō ta sarama Gusunō wōllun di, ba ten goonu nne derie ma ta yōra nen bōkuō.

⁶ Ye na tu nōni girari na mēera na yeε naasu nneεii wa, ka gberun yeε ka yeε yi yi ra kabiri ka maa gunōsu.

⁷ Ma na nōo gagu nua ga man soka ga neε, n seewo n go kpa n tem.

⁸ Adama na neε, aawo pai Yinni, na n̄ yaa seserugia diire.

⁹ Na kpam nōo ge nua saa wōllun di ga neε, n ku gāanu soku seseru ni Gusunō u sokumō diira.

¹⁰ Yabu yeni ya koorawa nōn ita, yen biru ya kpam wura wōllō.

¹¹ Saa ye sōo mii mii, durōbu ita be ba man goriamā saa Sesaren di ba tunuma yenu mi na wāa.

¹² Hunde Dεero u man sōowa u neε, n ka bu doo, n ku diriri. Beεegibu nōoba tia beni ba man yōsiri ma sa dua durō win yenuō.

13 U sun sɔwa nge me u wɔllun gɔrado wa u yɔ win dirɔ u neɛ, u goo gario YoƆeɔ u ka Simɔ sokuma wi ba maa mɔ Piɛɛ.

14 Wiya u koo nɔn gari sɔ yi yi koo de wi ka win yɛnugibu bu faaba wa.

15 Ye na nɛn waasu torua Hunde Dɛero u sarama be sɔɔ nge me u kua bɛsɛ sɔɔ dɔma te.

16 Yera na Yinnin gari yaaya yi u neɛ, Yohanu u ka nim batɛmu kua, adama ba koo bɛɛ batɛmu ko ka Hunde Dɛero.

17 N n mɛn na, Gusunɔ ù n bu kɛru kã tɛn bweseru u sun kã sanam me sa Yinni Yesu Kiriſi naane doke, wara nɛ n ka Gusunɔ swaa gane.

18 Ye ba gari yi nua, ba ben sikirinɔ mari, ma ba Gusunɔ siara ba neɛ, Gusunɔ maa tɔn tukobu ayeru wɛ bu ka gɔru gɔsia, kpa ba n wãaru mɔ.

Yesun yigberu Antiasi

19 Naane dokeobu be ba raa yarina baama kpuro nɔni swãarun sɔ te ta seewa sanam me ba Etiɛni go, ben gaba da sere tem me ba sokumɔ Fɛniſi ka maa tem bureru garu sɔɔ te ba sokumɔ Sipu, ka maa wuu gagun mi ge ba sokumɔ Antiasi, ba Labaari gea kparamɔ, Yuuba tɔnawa ba sɔɔmɔ.

20 Adama naane dokeobu gabu be ba Antiasi da saa Sipu ka Sirenin di, ba maa tɔn tukobu Yinni Yesun Labaari gea ye waasu kua.

21 Yinni Gusunɔn dam mu wãa ka be, ma tɔn dabinu nu gari yi naane doke ma nu gɔru gɔsia nu wura Yinnin mi.

22 Yen labaari ya Yesun yigberu deema te ta wãa Yerusalemuɔ, ma ba Baanabasi gɔra Antiasi mi.

23 Sanam me u tura mi, ye u wa nge me Gusunɔ u tɔn be durom kua, win nukura dora. Ma u bu dam kã ba n ka Yinni manine ka ben gɔrusu kpuro,

24 domi u sãa tɔn geo u Hunde Dɛero yiba ma win naane dokebu kpã. Ma tɔn dabinu tii Yinni wɛ.

25 Yen biru u Taasi da u ka Sɔɔlu kasu.

26 Ye u nɔn wa u ka nɔn da Antiasi mi. Be yiru ba sina mi wɔɔ gira ba menna ka Yesun yigberugibu ma ba tɔn dabinu Gusunɔn garin keu sɔɔsi. Antiasi miya ba gbia ba naane dokeobu soka Kiriſigibu.

27 Saa ye sɔɔra Gusunɔn sɔmɔbu gaba Antiasi da saa Yerusalemun di.

28 Ben turo, wi ba sokumɔ Agabusi, u seewa u yɔra mɛnnɔ sɔɔ, ma u Gusunɔn gari gerua ka Hunde Dɛeron somiru u neɛ, gɔɔ bakara koo ko handunia kpuro sɔɔ. Nge meya ta maa kua tem yɛro Kolodun waati.

29 Yera naane dokeobu ba gɔru doke bu kɛru mɔrisia nge me ben baawuren mɔra nɛ, bu ka naane dokeobu somi be ba wãa Yudeaa.

30 Ma ba kua me, ba dera Baanabasi ka Sɔɔlu ba ka tu da guro gurobun mi.

12

Ba Yakɔbu go ma ba Piɛɛ pirisɔm doke

1 Sanam me sɔɔra sina boko wi ba sokumɔ Herodu, u Yesun yigberun tɔmbu gabu nɔma doke u ka bu nɔni sɔ.

2 Wiya dera ba Yakɔbu, Yohanun mɔɔ mwa ba go ka takobi.

3 Ye u wa ma n Yuuba dore, u maa Piɛɛ mwa. N wee saa ye, pɛɛ ye ba ñ seeyatia doken tɔɔ bakara.

4 Ye ba nɔn mwa ba kpa, ba nɔn pirisɔm doke ma tabu kowobu wɔkura nɔɔbu ka tia ba nɔn kɔsu. Ba bu yi nne nne. Herodu u gɔru doke u nɔn siri tɔmbun wuswaaɔ Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun biru.

⁵ Ba Piεε neni pirişəm səə, adama Yesun yigberugibu ba kanaru mə gem gem win sş Gusunən mi.

Ba Piεε yakia

⁶ Tşə te Herodu u kī u nūn yara pirişəm di u ka da təmbun mi, ten wəkuru Piεε u dweeya tabu kowobu yirun suunu səə. Ba nūn bəkua ka yəni yiru, ma kşobu gaba maa wāa pirişəm kənnəwə.

⁷ Suaru səə Yinnin gərado u kurama ma pirişəm dii te, ta yam burura. Gərado wi, u Piεε so yşsaə u nūn yamia u nεε, u seewo fuuku fuuku.

Mii mii yəni yi, yi wəruma win nəman di.

⁸ Ma gərado u nεε, a wunən yaberu sebuo kpa a wunən salubata doke.

Piεε u kua mε, ma gərado u kpam nεε, a wunən gşgş wukirio kpa a man swīi.

⁹ Piεε u yara u nūn swīi, adama u tamaa u dosiməwa, u n̄ yē ye gərado u mə n sāawa gem.

¹⁰ Ba pirişəm kşso gbiikobu sarari ka yiruse, ma ba gambo sisugia tura ye ya wāa wuun bera gia. Yeya ya keniara ka tii ma ba yara ba swaa doo kame, ba gu swīi. Ma gərado wi, u Piεε deri suaru səə.

¹¹ Sanam mε səəra Piεε u tuba ye n nūn deema. Ma u tii sşəwa u nεε, tē na gia ma geema. Yinni Gusunəwa u win gərado gərima u ka man yakia Herodun nəman di, ka maa ye kpuron di ye Yuuba ba kī bu man kua.

¹² Ye gari yi, yi nūn yeeri yi kpa, u da Maarin yenuə wi u sāa Yohanu Maakun mero. Tən dabinu mənne mi, ba kanaru mə.

¹³ Piεε u gambo so yenu kənnəwə ma kurə səm kowo goo wi ba ra soku Roda, u da u swaa daki.

¹⁴ Ye u Piεεn nəə tuba nuku dobu kun dere u gambo keniε, ma u duka gəsira dirə u bu sşəwa ma Piεεwa wāa kənnəwə.

¹⁵ Ba nūn sşəwa ba nεε, a wiiraməwa.

Adama u mə, ka geema ni.

Ma ba mə, win yarowa.

¹⁶ N deema Piεε u yş mi, u gambo soomə. Ye ba ye keniā, ba nūn tuba, ma ba biti soora.

¹⁷ U bu marisia ka nəmu, ma u bu tubusia nge mε Yinni Gusunə u ka nūn yara pirişəm di. U nεε, bu gari yi Yakəbu sş ka maa naane dokeo be ba tie.

Yen biru u doona u da gam gia.

¹⁸ Yen sisiru bururu nanda bakabu wāa tabu kowobun suunu səə. Ba wəki ba mə, mana Piεε u doona.

¹⁹ Herodu u yiire bu nūn kasu, adama ba n̄ nūn wa. Yen sşna u pirişəm kşobu win gari bikia ma u wooda wē bu ka bu da bu go. Yen biru Herodu u seewa Yudean di u da u sina sşə mεeru Sesareə.

Herodun gəə

²⁰ N wee Herodu u ka Tirigibu ka Sidonigibu məru bara gem gem. Yen sşna tən be, ba kparana ba da win mi sannu. Gbiikaa ba ka Balatu bərnənu kua wi u sāa sina bokon yenun səm kowobun wirugii. Yen biru ba da Herodun mi bu ka nūn suuru kana, domi ben temgibu ba ben dīanu waaməwa saa Herodun tem di.

²¹ Herodu u tşru yi te u koo bu wa. Ye tşə te, ta tura, u win gurumusuru sebuu u sina win sina turaru wəllə ma u gari gerubu wəri.

²² Tən be, ba nεε, Gusunən nəəwa mini, n n̄ tənuguu.

²³ Mii mii Yinnin gərado u na u Herodu so ma kəkənu na nu win wasi di ma u gu yèn sş wi tənu, u Gusunən yiiko mwa.

²⁴ Saa ye səə, ma Gusunən gari yi kpararamə yi sosimə.

²⁵ Ye Baanabasi ka Sɔɔlu ba ben sɔmburu kua ba kpa, ba wura Yerusalemɔ. Ma ba Yohanu Maaku sua, u ka bu da.

13

Ba Baanabasi ka Sɔɔlu gɔsa ba gɔra

¹ Gusunɔn sɔmɔbu ka keu koosiobu gaba wɔa Antiozin Yesun yigberu sɔɔ. Ben yisa wee. Baanabasi ka Simeɔ wi ba sokumɔ tɔn wɔko, ka Lusiu Sirenigii, ka Manaheni wi ba nɛnuu yɛnu teu ka Herodu sina boko, ka maa Sɔɔlu.

² Sɔɔ teeru durɔ be, ba Yinni Gusunɔ sɔamɔ ka nɔɔ bɔkuru sannu, yera Hunde Dɛero u bu sɔɔwa u nɛɛ, bu Baanabasi ka Sɔɔlu wunɔ nɛnɛm bu ka sɔmburu garu ko tɛn sɔ u bu soka.

³ Yen biru ye ba nɔɔ bɔkuru ka kanaru kpa, durɔ be, ba Baanabasi ka Sɔɔlu nɔma sɔndi wirɔ, ma ba dera ba doona.

Baanabasi ka Sɔɔlu ba Sipu da

⁴ Sanam mɛ Hunde Dɛero u bu gɔriɔ, Baanabasi ka Sɔɔlu ba tura wuu gagun mi ge ba ra soku Selesi. Min diya ba goo nimkuu dua, ba ka tem bureru garu da te ba ra soku Sipu.

⁵ Sanam mɛ ba tura Sipun wuu gagu sɔɔ ge ba ra soku Salamini, ba Gusunɔn gari waasu kua Yuuban mɛnnɔ yɛnɔ. Yohanu Maaku u bu yɔsiri u ka bu somi.

⁶ Ma ba tem bure baka te kpuro sarari ba tura sere wuuɔ ge ba ra soku Pafɔsi. Miya ba Yuu dobo dobogii goo wa wi u sɔa sɔmɔ weesugii. Win yisira Bariyesu.

⁷ U wɔa ka Seegiu Pɔlusi, Sipun tem yɛro. Tem yɛro wi, u sɔawa bwisigii, yera u Baanabasi ka Sɔɔlu soka yɛn sɔ u kɔi u Gusunɔn gari nɔ.

⁸ Adama dobo dobogii wi, wi ba ra maa soku Elimasi ka Gerekim u bu yinari. U kookari mɔ u ka tem yɛro wi gɔsia naanɛ dokebun swaan di.

⁹ Sanam meya Sɔɔlu wi ba maa sokumɔ Pɔlu, wi u Hunde Dɛero yiba, u dobo dobogii wi nɔni girari

¹⁰ u nɛɛ, wunɛ wi a taki dibu ka daa kɔsa yiba, wunɛ Setam bii ka gɔa geenu kpuron wɛrɔ, sere domma kaa n kasu a Gusunɔn gem gɔsia weesu.

¹¹ Tɛ, wee, Gusunɔ u koo nun nɔmu tii, kaa wɔko ko, a n maa yam wasi sɔɔ mɛɛru.

Mii mii wɔkora durɔ wi wɔri, u yam bia, ma u sɔimɔ u babi u goo kasu wi u koo nɔn nɔmu nɛnɛ.

¹² Ye tem yɛro wi, u wa ye n kooro, u Yesu naanɛ doke. U biti soora Yinnin swaan garin sɔ.

Pɔlu ka Baanabasi ba wɔa Pisidin tem sɔɔ

¹³ Yen biru Pɔlu ka win kpaasibu ba goo nimkuu dua Pafɔsin di, ma ba wuu gagu tura ge ba ra soku Periga, Panfilin temɔ. Miya Yohanu u bu deri, u wura Yerusalemɔ.

¹⁴ Saa Perigan di ba da Antioziɔ, Pisidin temɔ. Tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ ba da Yuuban mɛnnɔ yɛrɔ, ba sina.

¹⁵ Ye ba Mɔwisin woodan tirerun gam ka maa Gusunɔn sɔmɔbuginun gam gara ba kpa, mɛnnɔ gen wirugibu ba bu gɔria ba nɛɛ mero bisibu, i n gari gɛɛ mɔ yi yi koo tɔmbu dam kɛ i geruo.

¹⁶ Pɔlu u seewa u yɔra u ka bu nɔmu marisia. U nɛɛ, bɛɛ Isireliba, ka bɛɛ be i Gusunɔ nasie, i swaa dakio.

¹⁷ Gusunɔ bɛsɛ Isireliban Yinni u bɛsɛn sikadoba gɔsa ma u dera ba kua bwese bakaru sanam mɛ ba wɔa Egibitin temɔ. Yen biru u bu yara min di ka win dam bakam,

18 ma u ka bu temana wɔɔ weeru gbaburɔ.

19 U maa bwesenu nɔɔba yiru kpeerasia Kananin tem sɔɔ, ma u nin tem win tɔmbu wɛ mu n sɔa begim.

20 Ye kpuro ya kua wɔɔ nɛɛru ka weerakuru (450).

Yen biru Gusunɔ u bu kparobu wɛ n ka girari Gusunɔn sɔmɔ Samuelin waati.

21 Yera ba sunɔ bikia ma Gusunɔ u bu Sɔɔlu Kisin bii wɛ, saa Benyamɛɛn bweserun di, ma u bandu di wɔɔ weeru.

22 Ma Gusunɔ u nɔn bandu yara u Dafidi kɔsire kua, win sɔ u seeda di u nɛɛ, u wa ma Dafidi, Isain bii u sɔa tɔnu win bweseru u kɪ, wi u koo win kɪru kpuro ko.

23 Dafidi win bweserun diya, Yesu u yara wi Gusunɔ u kua Isireliban Faaba kowo nge mɛ u nɔɔ mwɛɛru kua.

24 Yesu u sere na, Yohanu u Isireliba kpuro waasu kua u bu sɔɔwa bu gɔru gɔsia bu batemu ko.

25 Sanam mɛ Yohanu u win sɔmburu kpeema, u ra nɛɛ, u n sɔa wi ba mara, adama yɛro u koo na win biru win baranu u n tura u pota.

26 Tɛ, mero bisibu, bɛɛ Aburahamun bweserun bibu, ka bɛɛ be i Gusunɔ nasie, besera ba faaba yen gari garima.

27 Domi Yerusalemugibu ka ben wirugibu, ba n Yesu wi tuba, ba n maa Gusunɔn sɔmɔbun gari tuba yi ba garimɔ tɔɔ wɛrarugiru baatere. Adama ba yi yibia sanam mɛ ba Yesu taare wɛ.

28 Ba n gɔanu wa wi sɔɔ, ni nu ka gɔɔ weene, adama ka mɛ, ba nɛɛ, Pilati u nɔn goowo.

29 Ye ba kpuro kua ba kpa ye ba yorua win sɔ, ba nɔn sarasia dɔa bunanaru wɔllun di, ba kpɛɛ sikiru sɔɔ.

30 Adama Gusunɔ u nɔn seeya garin di.

31 Sɔɔ dabinun baa sɔɔ u tii tɔmbu sɔɔsi be ba nɔn swiima Galilen di ba ka na Yerusalemuɔ. Tɔn beya ba tɛ sɔa win seeda diobu Isireliban mi.

32 Sa maa bɛɛ Labaari gea nɔɔsiamɔ ye ya ka Gusunɔn nɔɔ mwɛɛru yɔ te u bɛɛn sikadoba kua.

33 Ye kpurowa u sun kua bɛɛɛ be sa sɔa ben bibu sanam mɛ u Yesu seeya garin di, nge mɛ ba yorua Dafidin womu yiruse sɔɔ, mi Gusunɔ u nɛɛ, "Wuna a sɔa nen Bii.

Gisɔra na kua wunen tundo."

34 Gusunɔ u raa gerua u koo nɔn seeya garin di kpa u ku maa kɔsi. Yeya u gerua u nɛɛ,

"Kon bɛɛ domaru kua te ta dɛɛre ta n sika mɔ, tɛn nɔɔ mwɛɛru na Dafidi kua."

35 Yen sɔna u kpm gerua Dafidin womu gagu sɔɔ u nɛɛ,

"A n derimɔ wunegii wi u naane mɔn wasi yi kɔsi."

36 Domi Dafidi u kua ye Gusunɔ u himba kua u ko win tiin waati sɔɔ. Yen biru u kpuna u gu ma ba nɔn sikua ka win sikadoba sannu ma win wasi kɔsa.

37 Adama, wi Gusunɔ u seeya garin di, win wasi kun kɔsa.

38 N n mɛn na negibu, i de i n yɛ ma saa win min diya sa bɛɛ toranun suurun gari nɔɔsiamɔ.

39 Wiya maa baawure wi u nɔn naane doke yakia kpuron di, ye Mɔwisin wooda kun kpɛ yu ko.

40 Yen sɔ, i tii laakari koowo, kpa ye Gusunɔn sɔmɔba gerua n ku bɛɛ deema, ye ba nɛɛ,

41 "I mɛɛrio, bɛɛ tɔn yaako kowobu, i biti sooro kpa i kam ko.

Domi kon gāanu ko beɛn nɔni biru ni i n̄ naane m̄ɔ baa goo ù n beɛ nu tusia.”

⁴² Sanam me Pɔlu ka Baanabasi ba yara mennɔ yerun di, tɔn be, ba bu kanamɔ bu kparam bu gari yi s̄ɔ t̄ɔ w̄ɛrarugii kpaaru s̄ɔɔ.

⁴³ Ye t̄ɔmba yara mennɔ yerun di, Yuuba dabiru ka maa tɔn tukobu be ba gɔsira Yuuba, ba Pɔlu ka Baanabasi sw̄ii. Gɔro be, ba ka bu gari kua ba bu dam k̄a ba n ka w̄aa Gusunɔn durom s̄ɔɔ.

⁴⁴ T̄ɔɔ w̄ɛrarugii kpaɔ te s̄ɔɔ, kaa neɛ wuu gen t̄ɔmbu kpurowa ba menna bu ka Yinnin gari n̄ɔ.

⁴⁵ Sanam me Yuuba ba tɔn w̄ɔru ge wa, ba nisinu kua. Ba Pɔlun gari siki, ba gari k̄ɔsi gerumɔ.

⁴⁶ Adama Pɔlu ka Baanabasi ba gerua ka w̄ɔrugɔru ba neɛ, tilasiwa bu beɛ Yuuba Gusunɔn gari s̄ɔ gbiikaa. Adama ȳɛn s̄ɔ i yi yina, ma i n̄ tii garisi be ba ka w̄aaru te ta ku ra kpe weene, n wee, sa ko beɛ deri, kpa su da tɔn tukobun mi.

⁴⁷ N wee ye Yinni Gusunɔ sun yiire su ko. U neɛ,
“Na beɛ kua tɔn tukobun yam bururam, kpa i ka faaba da handunian goonu nne kpuro s̄ɔɔ.”

⁴⁸ Sanam me tɔn tuko be, ba gari yi nua, ben nukura dora, ma ba Yinnin gari siara. Ma be Gusunɔ u raa gɔsa w̄aaru te ta ku ra kpen s̄ɔ, ba naane doke.

⁴⁹ Ma gari yi, yi n̄ɔra bera mi kpuro.

⁵⁰ Adama Yuu be, ba wuu wirugibu ka kurɔ ȳisirugibu be ba Gusunɔ s̄aamɔ m̄ɔru seeya, ma ba bu kpare bu Pɔlu ka Baanabasi n̄ɔni s̄ɔ, ma ba bu gira bera min di.

⁵¹ Gɔro be, ba bu ben naasun tua kpare, ma ba doona Ikonimɔɔ.

⁵² Ka me, naane dokeobu ba nuku dobu m̄ɔ, ba Hunde Dɛɛro yiba.

14

Pɔlu ka Baanabasi Ikonimɔ

¹ Ikonimɔ Pɔlu ka Baanabasi ba dua Yuuban mennɔ yerɔ ma ba waasu kua sere tɔn dabinu naane doke, Yuuba ka maa Gɛɛkiba.

² Adama Yuu be ba yina bu naane doke, ba tɔn tukobu m̄ɔru seeya bu ka wa bu naane dokeobu k̄ɔsa bwisikusi.

³ Gɔro be, ba sina mi s̄ɔɔ m̄ɛɛru, ba waasu m̄ɔ ka w̄ɔrugɔru ba Yinni naane s̄aa. U bu dam w̄ɛ ba ka maamaaki ka s̄ɔm damginu m̄ɔ. Nge meya Yinni u ka s̄ɔsi ma win durom mu s̄aawa gem.

⁴ Adama wuu gen t̄ɔmbu ba b̄ɔnu kua yiru. Gaba ȳɔra ka Yuuba sannu. Gaba maa ȳɔra ka gɔro be.

⁵ Sanam meya tɔn tukobu ka Yuu gabu, ka ben wirugibu sannu ba n̄ɔ tia kua bu ka gɔro be wahala ko, bu be kpenu kasuku.

⁶ Ye Pɔlu ka Baanabasi ba gia me, yera ba kpikuru sua Likonin temɔ Lisiti ka Dɛɛbeɔ, ka yen baru kpaanɔ.

⁷ Miya ba Labaari gea waasu m̄ɔ.

Pɔlu ka Baanabasi

ba Lisiti da

⁸ Lisitiɔ Pɔlu ka Baanabasi ba durɔ goo wa win naasu gu u s̄ɔ. U n̄ maa s̄iire meya ba ka n̄n̄ mara.

⁹ U Pɔlun gari swaa daki. Yera Pɔlu u durɔ wi n̄ɔni girari ma u wa ma win naane dokebu tura u ka bekura,

¹⁰ ma u gb̄ara u neɛ, a seewo a ȳɔra ka wunɛn naasu.

Durɔ wi, u seewa fia ma u sanum wɔri.

¹¹ Sanam mɛ tɔn wɔru ge, ga wa ye Pɔlu kua ga nɔɔgiru sua ka Likonin barum ga nɛɛ, bɛsɛn bɛna nu tɔmbu kɔsa ma nu na bɛsɛn mi.

¹² Ba Baanabasi soka Susi, Pɔlu maa Herimesi *, yɛn sɔ wiya u waasu kua.

¹³ Ma yɔku kowo goo wi u sɔa Susin bɛu kɔso, wɛn bɛu dira wɔa wuun bɔkuɔ, u ka naa kinɛnu na, ka maa biibii wuu gen kɔnnɔwɔ. Wi ka tɔn be kpuro ba kɔ bu gɔro be yɔkuru koosi.

¹⁴ Sanam mɛ gɔro be, ba ye nua, ba ben yabenu gɛɛka ma ba duki da tɔn wɔru gen suunu sɔɔ ba gbɔsukumɔ ba nɛɛ,

¹⁵ durɔ bɛɛ, mban sɔna i yeni mɔ. Bɛsɛn tii tɔmba nge bɛɛ. Sa bɛɛ Labaari gea tubusiamɔwa, kpa i ka gɔru gɔsia sɔa kamgirun di i wura Gusunɔ Yinni wason mi, wi u wɔllu ka tem ka nim wɔku taka kua, ka yabu kpuro ye ya wɔa ye sɔɔ.

¹⁶ Yellu u dera tɔmbu kpuro ba ben gɔru kɔru kua.

¹⁷ Adama u n tii deri seeda sari, u gea kua, u bɛɛ gura nɛɛsiammɛ i ka dɛanu wa gbɛɔ nin saa sɔɔ, kpa i n ka nuku dobu ma.

¹⁸ Baa mɛ ba gari yi gerua, ka nɔni swɔa bakara ba tɔn be yinari bu bu yɔkuru koosi.

¹⁹ Adama Yuu gaba na Antioasi ka Ikonimun di ba tɔn wɔru ge swaa nim wia, ma ba Pɔlu kpenu kasuka ba nɛn gawa ba ka da wuun biruɔ domi ba tamaa u guwa.

²⁰ Adama sanam mɛ naanɛ dokeoba na ba yɔ ba nɛn sikerɛnɛ, u seewa ma u wura wuu sɔɔ. Yen sisiru wi ka Baanabasi ba doona Dɛɛbe gia.

Pɔlu ka Baanabasi

ba wura Sirin Antioasi

²¹ Pɔlu ka Baanabasi ba Labaari gean waasu kua Dɛɛbɛɔ, ma tɔn dabɛnu kua Yesun bwɔabu mi. Yen biru ba kpam wura Lisitio ka Ikonimuɔ ka maa Antioasi ye ya wɔa Pisiɔ.

²² Ba naanɛ dokeobu tɔsisia ba bu dam kɔ bu ka yɔra dim dim naanɛ dokebu sɔɔ. Ba bu sɔɔwa ma ba n koo ko ba kun wahala dabɛnu wa bu sere du mi Gusunɔ u bandu swi.

²³ Ma ba Yesun yigberu baatere sɔɔ guro gurobu kua. Ye ba kanaru kua ka nɔɔ bɔkuru ba kpa, ba bu Yinni nɔmu sɔndia wi ba naanɛ doke.

²⁴ Yen biru ba Pisiɔn tem sara ba tura Panfilin tem sɔɔ.

²⁵ Ye ba waasu kua Perigao ma ba sara ba da Ataliaɔ.

²⁶ Min di, ba goo nimkuu dua bu ka kpam wura Antioasi, Sirin wuu mi, mi ba ra ba Gusunɔ nɔmu sɔndia u ka bu durom kɛ sɔmbu ten sɔ te ba kua ba kpa.

²⁷ Sanam mɛ ba tura Antioasi, ba Yesun yigberu menna, ma ba saara ye Gusunɔ ka bu kua kpuro, nge mɛ u swaa kua tɔn tukobu bu ka naanɛ doke.

²⁸ Ma ba te mi, ka naanɛ dokeo be sannu.

15

Ba mennɔ kua Yerusalemɔ

¹ Saa ye Pɔlu ka Baanabasi ba wɔa Antioasi, durɔbu gaba na saa Yudean di, ma ba naanɛ dokeobu sɔɔmɔ ba mɔ, ba n faaba wasi ma n kun mɔ ba dera ba bu bango kua nge mɛ Mɔwisin wooda ya gerua.

* **14:12 Herimesi** - Herimesi u saawa bɛu wi u ra bɛu ni nu tien gari tusie.

² Pɔlu ka Baanabasi ba ka bu sikirina gem gem gari yin sɔ. Ma naane dokeoba gɔru doke bu Pɔlu ka Baanabasi ka maa gabu gari Yerusalemuɔ gorobu ka guro gurobun mi gari yin sɔ.

³ Yera Yesun yigberu ta bu sɔɔru kua ba swaa wɔri, ma ba Fɛnisi ka Samarin tem sara ba naane dokeoba sɔmɔ nge me tɔn tukobu ba maa Yesu naane doke. Yen baaru ya bu nuku dobu wɛ gem gem.

⁴ Ye ba tura Yerusalemuɔ, Yesun yigberu ka gorobu ka maa guro gurobu ba bu dam koosia. Ma Pɔlu ka Baanabasi ba bu saaria ye Gusunɔ u ka bu kua kpuro.

⁵ Adama Falisi gabu be ba naane doke, ba seewa ba neɛ, tilasiwa bu naane dokeo tɔn tuko be bango kua, kpa bu be sɔ bu Mɔwisin wooda swi.

⁶ Ma gorobu ka guro gurobu ba menna bu ka gari yi wesiana.

⁷ Ye ba gari yi gawamɔ, Pieɛ u seewa u yɔra u neɛ, negibu i yɛ ma Gusunɔ u man wuna beɛn suunu sɔn di n te, n ka tɔn tukobu Labaari gea nɔɔsia kpa bu naane doke.

⁸ Ma Gusunɔ wi u tɔmbu kpuron gɔrusu yɛ, u tɔn tuko be seeda diiya ye u bu Hunde Dɛero kɔ nge me u sun kɔ.

⁹ U n gaaɔn wunane beɛe ka ben suunu sɔɔ. U maa ben gɔrusu dɛɛrasia naane dokebun sɔ nge me u sun kua.

¹⁰ N n men na, mban sɔna i Gusunɔn laakari mɛɛrimɔ tɛ ye i ka naane dokeo be sɔmunu sɔbimɔ ni beɛen sikadoba ka maa beɛen tii sa kpana su sɔbe.

¹¹ Sa naane sɔa ma sa faaba wa Yinni Yesun durom sɔ nge me ben tii ba wa.

¹² Ma tɔn wɔru ge kpuro ga mari ga Baanabasi ka Pɔlu swaa daki. Ba bu saaria nge me Gusunɔ u ka bu denda bu ka yirenu ka sɔm maamaakiginu ko tɔn tukobun suunu sɔɔ.

¹³ Ye ba kpa, Yakɔbu u seewa u neɛ, negibu i man swaa dakio.

¹⁴ Simɔɔ u beɛ tubusia nge me Gusunɔ u gbia u kua u ka tii tɔn tukobu gabu gɔsia be ba koo soku wigibu.

¹⁵ Gari yi, yi sɔa tia ka gari yi Gusunɔn sɔmɔba yorua Gusunɔn gari sɔɔ, ba neɛ,

¹⁶ “Yinni Gusunɔ u neɛ,
saa yera na kon wurama
kpa n Dafidin diru seeya te ta wɔruma.
Kon ten bansu seeya
kon kpam tu bani.

¹⁷ Kpa tɔn be ba tie bu ne Yinni Gusunɔ kasu,
ka maa tɔn tuko be ba sɔa negibu.

¹⁸ Ne Yinni Gusunɔwa na yeni gerua
ne wi na gaa ni sɔɔsi yellun di.”

¹⁹ Yen sɔna nen bwisikunu sɔɔ, n n weene su gaa sɛsɛginu doke tɔn tuko ben swaa sɔɔ be ba gɔru gɔsiamɔ ba wuramɔ Gusunɔn mi.

²⁰ Adama su bu tireru kua su neɛ bu ku bɔu sɔa dɔan di, bu ku kɔɔ menna tantanaru sɔɔ, bu ku yaa tem ye ba wɔiru tema ba ka go, bu ku maa yaa yem di.

²¹ Domi tɛɛbun di wuu baagere sɔɔ ba ra Mɔwisin tirenu gari Yuuban mɛnno yenɔ tɔɔ wɛrarugiru baatere, kpa bu win gari waasu ko.

Ba tɔn tuko naane dokeoba tireru mɔrisia

²² Ma n gorobu ka guro gurobu ka maa Yesun yigberu kpuro wɛre bu gabu gɔsi ben suunu sɔɔ, kpa bu be gari Antioɔsiɔ ka Pɔlu ka Baanabasi sannu. Ba Silasi gɔsa ka Yudu wi ba maa sokumɔ Baasaba, be ba beɛre mɔ naane dokebun suunu sɔɔ.

²³ Ma duro be, ba da ka tire te, te ta nee, beɛe gorobu ka naane dokeobun guro gurobu sa beɛe tobura, beɛe naane dokeobu Antiɔsio ka beɛe be i wāa Siri ka Silisin temo, beɛe be ba mara ton tukobu.

²⁴ Sa nua ma besen gabu ba da been mi ba beɛe burisina ba maa been bwisikunu gosikia ka ben gari. Adama sa n bu sowa bu ko me.

²⁵ Yera sa wesiana su gabu gosi su bu beɛe goria ka besen kinasibu Baanabasi ka Polu sannu,

²⁶ duro be ba ben wāaru kari borie Yinni Yesu Kirisin yisiran sō.

²⁷ Yen sōna sa beɛe Yudu ka Silasi goria be ba koo beɛe gari yi sō nō ka nō.

²⁸ Domi beɛe ka Hunde Deero n sun wēre su ku beɛe sōmunu ganu sōbi ma n kun mō nini.

²⁹ I ku būu sāa dīanu di, i ku yaa yem di, i ku yaa tem ye ba wīru tema ba ka go, i ku maa kōo menna tantanaru sō. I n tii nenua yabu yeni kpuron di n ko n wēra. N kua tēru.

³⁰ Yera ba swaa wari ba doona Antiɔsio. Ye ba tura mi, ba naane dokeobu menna, ba bu tire te wē.

³¹ Ye ba tire te gara ta bu dam kā ma ben nukura dora.

³² Yudu ka Silasi be ba maa sāa Gusunon sōmabu, ba naane dokeobu dam kā ba maa bu tāsisa ka gari dabiru.

³³ Ye ba sōo yiru kua mi, naane dokeoba bu nō kana, ba nee, bu gosira ka alafia be ba bu gōran mi.]

³⁴ Adama n Silasi wēre u ka gina bu sina.]

³⁵ Polu ka Baanabasi ba sina Antiɔsio. Be ka maa ton dabinu sannu ba Yinnin gari keu sōosi, ba maa yi waasu kua.

Polu ka Baanabasi ba karana

³⁶ Sōo mēerun biru Polu u Baanabasi sōowa bu kpam wura bu naane dokeobu bera wuu baagere sōo mi ba raa Yinnin gari waasu kua, kpa bu wa nge me ba ka wāa.

³⁷ Baanabasi u kī Yohanu Maaku u ka bu da sannu.

³⁸ Adama Polu u gerua u nee, n n weene bu ka nūn da domi u n daa bu yōsiri ben sōmburu sōo, u bu deriwa u gosira Panfilin di.

³⁹ Yera ba sikirina too sere ba karana. Baanabasi u Maaku sua ma ba goo nimkuu dua ba da Sipu.

⁴⁰ Polu u Silasi gōsa, ma naane dokeobu ba bu kanaru kua ba nee, Gusunon duron mu n ka bu wāa. Ma ba ben sanum wari.

⁴¹ Ba da Siri ka Silisin temo ba Yesun yigbenu tāsisiama.

16

Timote u Polu ka Silasi yōsiri

¹ Polu u da Debeo ka Lisitiō. Naane dokeo goo wāa Lisiti mi, wi ba mō Timote. Win mero sāawa Yuu naane dokeo, ma win tundo sāa Gereki.

² Naane dokeo be ba wāa Lisiti ka Ikonimu, ba win seeda gea dimo.

³ Polu u kī Timote u nūn yōsiri, ma u nūn bango kua Yuuban sō be ba wāa bera mi, domi be kpuro ba yē ma win tundo Gerekiwa.

⁴ Ma ba da da wuu ka wuu ba naane dokeobu sōowa ye gorobu ka yigbe guro guro be ba wāa Yerusalemu ba wesiana ba yi, kpa bu ye mem nōowa.

⁵ Nge meya Yesun yigbenu nu tāsā naane dokebu sōo, ma nu dabiru sosimo tōru baatere.

Polu u kāsiru wa Torasio

6 Hunde Deero u n̄ dere bu Labaari gean waasu ko Asin temə. Yeya n dera ba Firigi ka Galatin tem bukiana.

7 Ye ba tura Misin temə, ba kīa bu Bitinin tem du, adama Yesun Hunde bu yinari.

8 Yeya n dera ba Misin tem bukiana ba da yen wuu ge ba m̄ Torasiə.

9 P̄lu u kāsiru wa w̄kuru. Kāsi te s̄ə, u Masedonigii goo wa u ȳ u n̄n kanam̄ u na Masedoniə u ka bu somi.

10 Ye u kāsī te wa, mii mii sa s̄əru kua su ka da Masedoniə, domi sa tuba ma Gusun̄wa u sun soku su ka bu Labaari gean waasu kua.

Lidia u naan̄e doke Filipiə

11 Torasiəwa sa goo nimkuu dua, ma sa da Samətasin deedeeru, yen sisiru sa da Neapolis̄iə.

12 Saa min diyā sa da sa s̄ə yiru kua wuu ge ba m̄ Filipiə. Wuu gera, sa gbia sa girari Masedonin tem s̄ə. N deema Romugiba ba wuu ge m̄.

13 T̄ə w̄rarugiru s̄ə, sa yara wuu min di sa da daru b̄ə gagun mi, mi sa ȳiȳo kana yera ko n w̄a. Sa sina sa ka kur̄bu gabu gari kua be ba m̄n̄n̄e mi.

14 Kur̄ goo w̄a mi, wi ba m̄ Lidia Tiatiragii, wi u ra beku gobiginu d̄ere ni ba w̄kua. U maa Gusun̄n b̄ere ȳ. U swaa daki ma Yinni Gusun̄ u win ḡru wukia u ka P̄lun gari naan̄e doke.

15 Kur̄ wi ka win yenugibu ba batemu kua. Ma u sun kana su da su sina win yen̄u, s̄a n̄n̄ garisi naan̄e dokeo Yinni s̄ə ka gem.

U sun k̄kura sere sa wura sa da.

Piris̄əm s̄ə Filipiə

16 S̄ə teeru nge m̄e sa d̄ə kana yer̄, sa ka w̄ndia yoo goo yinna wi u w̄reku ma. W̄reku ge, ḡa n̄ seewa u ra n gerum̄wa ye n ko n koora. Win yinniba maa gobi b̄eke waam̄ win s̄.

17 U sun sw̄i b̄ese ka P̄lu ma u gb̄aram̄ u m̄, dur̄ beni Yinni W̄rukoon s̄əm kowoba, ba nawa bu ka b̄e faaban swaa s̄əsi.

18 M̄ya u ra n gerum̄ yam s̄areru baatere sere P̄lu u gari yi tusa. Ma u s̄ira u w̄reku ge s̄əwa u n̄e, ka Yesu Kirisin ȳsira na nun s̄əm̄, a yario saa win min di.

Mii mii ma w̄reku ge, ga yara.

19 Ye win yinniba gia ma ba n̄ maa gobi wasi win min di, ba P̄lu ka Silasi mwa ba bu b̄arikia ba ka bu da siri kowobun mi, mi tambu ba ra m̄n̄n̄e.

20 Ba ka bu da Romun wirugibun wuswaa b̄a n̄e, dur̄ beni ba b̄esen wuu burisim̄wa. Be Yuubara

21 ba maa komanu ganu s̄əsim̄ ni b̄esen woodaba ba yina su sw̄i b̄ese Romugibu.

22 Ma t̄n w̄ru ga bu m̄ru seesi, ma wirugibu ba P̄lu ka Silasin yabenu kasuka, ma ba wooda w̄ bu be d̄a so.

23 Ye ba bu d̄a kpasira ba kpa, ba bu kare piris̄əm dir̄, ma ba piris̄əm dirun k̄so wooda w̄ u bu n̄ni dokeo gem gem.

24 Piris̄əm k̄so wi, u wooda ye m̄m n̄əwa ma u P̄lu ka Silasi kp̄e sere dii s̄əw̄ ma u ben naasu gan d̄aru doke.

25 Ye n kua w̄ku suunun b̄nun saka, P̄lu ka Silasi ba kanaru m̄ ba womusu m̄ ba Gusun̄ siaram̄. Ma piris̄əm be ba w̄a mi, ba bu swaa daki.

26 Suaru s̄ə tem ȳira ka dam ma piris̄əm dir̄ diira sere ka ten kp̄ekp̄eku. Mii mii ten gamboba kpuro ba kenikiara, ma piris̄əm baaw̄ren ȳni kusira yi w̄ruma.

²⁷ Ye pirisəm kōso u yanda, u wa pirisəm dirun gamboba ba wukiare, u tamaa pirisəm̄ba kpuro ba yakurawa. Yera u win takobi woma u kī u tii go.

²⁸ Adama Pōlu u gbāra too too u nēε, a ku tii kōsa kua, bese kpurowa sa wāa mi.

²⁹ Yera pirisəm kōso wi, u fitila bikia ma u ka duka dua pirisəm dirō ma u yiira ka diiribu Pōlu ka Silasin wuswaa.

³⁰ U bu yarama tōwō ma u nēε, tənwerobu, amōna kon ko n ka faaba waara.

³¹ Ba nēε, a Yinni Yesu naane dokeo, kaa faaba wa wunε ka wunεn yenugibu.

³² Ma ba nūn Yinnin gari waasu kua, ka sere be kpuro be ba wāa win yenuō.

³³ Saa tia ye, wōku te sō, pirisəm kōso wi, u ben bosu tea. Ma wi ka win yenugibu kpuro ba batemu kua yande.

³⁴ U ka Pōlu ka Silasi da win dirō, ma u bu dīanu wē ba di. Wi ka win yenugibu, ben nukura dora gem gem yēn sō ba Gusunō naane doke.

³⁵ Ye yam mu sāra Romun wirugibu ba polisiba gōra bu da bu gere bu be durō be karo.

³⁶ Ma pirisəm kōso wi, u gari yi Pōlu sōwa u nēε, wirugiba wooda wē n ka bεε kara wunε ka Silasi. Yen sō tē, i dōnō sēε.

³⁷ Adama Pōlu u polisi be sōwa u nēε, aawo, ba sun so batuma sō, ba n sun siri, ma besen tii sa maa sāawa Romugibu. Yen biru ba sun kasa kua pirisəm dirō. Wee tē ba kī bu sun yara asiri sō? Aawo, sere bu na ben tii bu sun yara.

³⁸ Polisiba ba ka gari yi da ba Romun wirugibu sōwa. Ye wirugii be, ba nua ma Pōlu ka Silasi ba sāawa Romugibu, yera ba nanda.

³⁹ Ma ba da ba bu suuru kana ba bu yara pirisəm di, ma ba bu sōwa bu wuu ge yario.

⁴⁰ Pōlu ka Silasi ba yara pirisəm diru min di ba da Lidian yenuō. Ye ba naane dokeobu wa ba bu dam kā, yera ba doona.

17

Pōlu ka Silasi ba Tesalonika da

¹ Nge mε ba dō ba wusu yiru sara si ba sokumō Anfipolisi ka Apoloni, ma ba tura Tesalonikā mi Yuuba ba mennō yeru mō.

² Nge mε Pōlun dōnε u da mennō yeru mi. Ma alusuma itan tōw wērarugiru baatere u ka bu wesiana Gusunōn gari sō.

³ U bu tubusia ma u bu sōsī gari yi sō ma Kirisi wi kun koo ko u kun nōni swāaru wa kpa u se gōrin di. U maa bu sōwa ma Yesu win gari u kparamō wiya Kirisi wi.

⁴ Be ba nūn swaa daki sō, gaba gari yi wura, ma ba ka nūn nōo tia kua wi ka Silasi. Meya maa tən tuko dabinu ba kua be ba Gusunōn bεere yē, ka maa tən kurō dabinu be ba sāa tən girobu wuu ge sō.

⁵ Adama Yuuba ba nisinu seewa ma ba tən bεrεtεkeba mennā wuu sō ba wuu kpuro burina, ma be kpuro ba da Yasonin yenuō bu wa bu Pōlu ka Silasi yarama tən wōrun wuswaa.

⁶ Ye ba kun bu wa, ba Yasoni ka naane dokeobu gabu gawa ba ka bu da wuun wirugibun mi. Ba gbāsukumō ba mō, tən be, be ba handunia kpuro gōsikiamō, ba maa na mini,

⁷ ma Yasoni u dera ba sōbia win yenuō. Be kpuro ba tem yēron wooda sankumō, ba nēε sina boko goo maa wāa wi ba mō Yesu.

⁸ Yuuban gari yi, yi dera tən wōru ge ka wuun wirugii be ba gari yi nua ba burisina.

⁹ Ma ba Yasoni ka naane dokeo be karabun gobi bikia, ma ba dera ba doona.

Ba da Bereə

¹⁰ Mii mii naane dokeoba dera Pölu ka Silasi ba doona Bereə wōkuru. Ye ba tura mi, ba da Yuuban mennə yerə.

¹¹ Tən be ba wāa mi, ba laakari mə n kere tən be ba wāa Tesalonikaə. Ba gari yi mwa ka nuku dobu. Ba ra Gusunən gari wēeri tōru baatere bu ka wa ye Pölu bu sōomə n n gem na.

¹² Yen saabuwa ben dabira naane doke, ma Gereki tən kurəbu gabu be ba yīsinu yara ba naane doke, ka sere maa tən durə dabinu.

¹³ Adama sanam mε Yuu be ba wāa Tesalonikaə ba nua ma Pölu u maa Gusunən gari waasu mə Bereə, ba da mi, ma ba tən wōru mōru seeya ba burisina.

¹⁴ Mii mii naane dokeo be, ba dera Pölu da nim wōkun bera gia, adama Silasi ka Timote ba sina Bereə.

¹⁵ Be ba Pölu yōsiri, ba ka nūn dawa sere Atenio. Yen biru ye ba kpam gōsiro Bereə, Pölu u bu nōə mōrisia u nεε, bu Silasi ka Timote sō bu nūn naamwema fuuku.

Pölu wāa Atenio

¹⁶ Sanam mε Pölu u bu mara Atenio, win bwēra kun kpune domi u wa būu turanu yiba wuu mi.

¹⁷ U ra Yuuban mennə yeru de u ka bu wesiana, be ka Gereki be ba Gusunən beere yē. U ra maa tōmbu waasu kue tōru baatere batuma mi wuugiba ra menne.

¹⁸ Sanam mε u ka bu gari mə keu koosiobu gabu be ba sāa Epikurigibu * ka Sitosiba † ba da win mi, ba ka nūn sikirinamə. Ben gaba nεε, mba durəsi gari bekegii wini u gerumə.

Ma gaba maa nεε, būu tukoba u ka yā. Ba yeni gerua yèn sō Pölu u Yesun gari ka win seebu garin din waasu mə.

¹⁹ Ma ba ka nūn da Arepagu ‡, wəə bera mi wirugibu ba ra menne, ma ba nεε, sa kī su sōosi kpaə te nōwa te a kparamə mi.

²⁰ Domi a sun gāa kpaanun gari sōomə, sa maa kī su nin tubusianu gia.

²¹ N deema Atenigibu kpuro ka sere səə be ba ra nε mi, ba ra ben wērabun saa kpuro deriwa bu ka gāa kpaanun baaru nə, n kun mε bu ka gere.

²² Pölu u yōra mennə yee ten suunu səə u nεε, beε Atenigibu, na wa i sāawa be ba sāaru kī gem.

²³ Domi sanam mε na bōsu beεn wuu mi, na gāa dabinu mēerimə ni i sāamə, na turaru garu wa tən mi ba yorua, Gusunə wi sa kun yē. Tē Gusunə wi, wi beε i sāamə yēru sariru səə mi, wiya na beε tubusiamə.

²⁴ Wiya wi u handunia taka kua, ka yabu baayere ye ya wāa ye səə, u sāawa wəllu ka tem Yinni, u ku ra sine dinu səə ni ba ka nōma bana.

²⁵ Tōmbun nōma kun kpē yu nūn nōəri, domi u n gāanu ganun bukata mə. Win tii tiywa u yabu baayere wāaru ka wēsiaru ka bukata kpuro wēemə.

²⁶ Tən turon min diya u bwesenu kpuro taka kua ba ka tērie handunia kpuro səə. Saa yellun di u saaba yi yi, ma u tōmbun wāa yenu nōə bura yenu kua.

²⁷ Gusunə u yeni kpuro kua bu ka babi bu nūn kasu kpa bu nūn wa baa mε u n ka beεn baawure toma.

²⁸ Domi wi sōəra sa wāaru mə, wiya dera beεn wasi suaramə, wi sōəra sa wāa, nge mε gabu beεn tire yorobu səə ba nεε, sa maa sāa Gusunən bibu.

* **17:18 Epikurigibu** - Ben yinni Epikuri u nεε, doo nōəra ta kpuro kere tənun wāaru səə. † **17:18 Sitosiba** - Ba durə wi ba mə Siməən sōosiru swii wi u nεε, n weene tonu u n deere, u win tənusi kīa, kpa u Gusunə beere wē. ‡ **17:19 Arepagu** - Ya sāawa guuru Atenio mi wuun wirugiba ra menne.

29 N n mən na, sà n s̄a Gusunən bibu, n n weenε su bwisiku ma Gusunə u s̄a nge bwāaroku ge tənū u bwisika u ka nōma kua ka wura n̄ kun mε ka sii geesu, n̄ kun mε ka kperu.

30 Gusunə u n̄ t̄mbun yellun ȳeru sariru garisi, adama t̄ε u baama kpuron t̄mbu wooda w̄ēmə bu ka ḡosira ben kom k̄sum di.

31 Domi u t̄ru yi t̄ε s̄ə u koo handuniagibu kpuro siri dee dee ka durə win saabu wi u ḡəsa, ma u n̄n baawure s̄ōsi ye u n̄n seeya ḡərin di.

32 Ye ba nua P̄lu u seebu ḡərin din gari gerua, gaba n̄n yaakoru kua, adama gaba n̄ε ba k̄i bu ra kpam gari yi n̄.

33 Sanam m̄eya P̄lu u doona ben suunu s̄ən di.

34 Ka mε, durə ben gaba naanε doke ma ba n̄n sw̄i. Ben suunu s̄ə durə goo w̄a wi ba m̄ Deni, wi u s̄a Arepagun siri kowo goo, ka maa kurə goo wi ba m̄ Damarisi, ka maa gabu.

18

P̄lu u Korinti da

1 Yenin biru P̄lu u doona Ateni min di, u wuu gagu da ge ba ra soku Korinti.

2 Miya u Yuu goo deema wi ba m̄ Akilasi, wi ba mara Pontuə. N n̄ t̄ε ye u ka na saa Italin tem di ka win kurə Pirisila sannu ȳen s̄ tem ȳero Kolodu u wooda yara Yuuba kpuro bu yari Romun di. Ma P̄lu u ka bu b̄r̄ənu kua,

3 u sina ka be domi s̄əm bwese teera ba ra ko. Kuu bekurugina be kpuro ba ra ko.

4 T̄ō w̄ərarugiru baatere u ra Yuuban m̄n̄n̄o yeru de u ka bu wesiana. U ra bu k̄kiri be ka Gerekiba bu ka Yesu naanε doke.

5 Sanam mε Silasi ka Timote ba tunuma saa Masedənin di, P̄lu u win tii w̄ε u ka waasu ko saa kpuro, u Yuuba s̄ōm̄ə ma Yesu s̄āwa Kirisi wi ka gem.

6 Adama ye ba n̄n siki ba n̄n gari k̄si gerusi, P̄lu u bu win yaberun tua kpare u n̄ε, b̄ n̄ kam kua ben tiin taar̄ewa, n̄ n̄ wi P̄lu wa. U maa n̄ε, saa ḡis̄n di wi, u koo da u t̄n tukubu waasu kua.

7 Ye u yara min di, ma u da u sina t̄n tuko goon yenuə wi ba m̄ Titu Yusitu, wi u Gusunə nasie. Durə win dira w̄a m̄n̄n̄o yerun b̄kuə.

8 Adama Kirisipu wi u s̄a m̄n̄n̄o yerun wirugii, u Yinni naanε doke ka win ȳenugibu kpuro. Korintigibu dabiru ba Labaari gea nua, ba maa Yesu naanε doke, ma ba bu batemu kua.

9 Gusunə u P̄lu s̄ōwa w̄okuru k̄siru s̄ə u n̄ε, a ku berum ko, a n̄ gari yi gerumə, a ku mari,

10 na w̄a ka wunε, goo kun kp̄ε u nun n̄ma doke u sere nun ḡa k̄sunu kua. Domi t̄n dabina nu w̄a wuu ge s̄ə ni nu s̄a negibu.

11 P̄lu u sina wuu ge s̄ə w̄ō tia ka suru n̄ōba tia u bu Gusunən gari s̄ōsim̄ə.

12 Sanam mε Galioni u s̄a tem ȳero Gerekiban tem s̄ə, Yuuba ba n̄ō tia kua ba P̄lu seesi ba ka n̄n da siri yerə.

13 Ba n̄ε, durə wini u t̄mbu b̄riem̄əwa bu Gusunə s̄a ka swaa gaa ye wooda ya yina.

14 Ye P̄lu k̄i u gari gere, yera Galioni u Yuu be s̄ōwa u n̄ε, n̄ n̄ s̄ān na torarun gari, n̄ kun mε k̄sa gaa ye u kua, kon daa wura n̄ b̄ε Yuuba swaa daki.

15 Adama n̄ n̄ garin sikirin̄osun na, ka ȳsa ka b̄en tiin wooda, b̄en gariya. Na n̄ kp̄ε n̄ ko gari yin siri kowo.

16 Ma u bu kp̄ara ȳa ȳa siri yerun di.

17 Saa yera tən be kpuro ba Sositeni mwa, wi u sãa Yuuban mennō yerun wirugii, ba nūn soberu wəri siri yerun wuswaa. Adama gari yi kun Galioni gāanu sãa.

Pɔlu wura Antiasio

18 Pɔlu u kɔam sina Korinti mi sōw mɛɛru. Yen biru u naanɛ dokeobu nōw kana u da u kōna Sankerew domi u raa Gusunō nōw mwɛɛru * kua. Ma u goo nimkuu dua ka Pirusila ka Akilasi sannu ba doona Siri gia.

19 Ma ba tura Efesuw miya Pɔlu u Pirusila ka Akilasi deri. Ma u dua Yuuban mennō yerō, u ka bu wesiana.

20 Ba nūn kana u sōw yiru ko ka be, adama u n̄ wure.

21 Sanam mɛ u doonō, u bu sōwɔa u nɛɛ, n̄ n Gusunōn kīrun na u koo kɔam wurama ben mi.

Ma u goo nimkuu dua u doona saa Efesun di.

22 Ye u tura Sesarew u Yerusalemu da u Yesun yigberu tɔbura. Yen biru ma u da Antiasio.

23 Ye u sōw mɛɛru kua mi, u kɔam swaa wəri u bɔsu Galati ka Firigin tem sōw u naanɛ dokeobu kpuro dam kēmō.

Apolo u Efesu ka Korinti da

24 Yuu goo wi ba mō Apolo, wi ba mara Alesandiriw, u Efesu da. U gari gerubun kēru mō n banda, u maa Gusunōn gari yē sãa sãa.

25 N deema ba raa nūn Yinnin swaa sōsi ma u ye waasu mō ka kīru, u ra maa Yesun gari tubusie dee dee, adama Yohanun batemu koku tōnawa u yē.

26 U waasu kua ka toro sindu Yuuban mennō yerō. Sanam mɛ Pirusila ka Akilasi ba win waasu nua, ba ka nūn da bee tia, ba nūn Gusunōn swaa tubusia dee dee.

27 Ye Apolo u gōru doke u Gerekiban tem da, naanɛ dokeoba nūn yen dam kã ma ba ben berusebu tireru kua be ba wãa Gerekiban temō bu ka nūn dam koosia. Sanam mɛ u tura mi, u bu somi gem gem be ba sãa naanɛ dokeobu Gusunōn durom sō.

28 Domi ka gari damgiya u ka Yuuban sikirinō kamia batuma sōw, u bu sōsi saa Gusunōn garin di ma Yesu sãawa wi Gusunō u gōsa.

19

Pɔlu u Efesu da

1 Sanam mɛ Apolo wãa Korinti, Pɔlu u kpa ka guunun bera ma u tura Efesu. Miya u naanɛ dokeobu gabu deema

2 u bu bikia u nɛɛ, Hunde Dɛɛro u dua bɛɛ sōw sanam mɛ i naanɛ doke?

Ba nūn wisa ba nɛɛ, aawo sa n̄ mam nōwe ma Hunde Dɛɛro wãa.

3 Ma u nɛɛ, batemu yerà i kua.

Ba nɛɛ, Yohanun batemu.

4 Ma Pɔlu u nɛɛ, Yohanu u tumbu batemu kua be ba gōru gōsia toranun di ma u bu sōwɔa u nɛɛ, durō goo u sisi win biruw, wiya Yesu wiya ba koo naanɛ doke.

5 Ye ba Pɔlun gari yi nua, ma ba batemu kua Yinni Yesun yīsiru sōw.

6 Pɔlu u bu nōma sōndi winō ma Hunde Dɛɛro u dua be sōw, ma ba ka barum tukum gari mō, ba maa gari gerumō yi yi wee Gusunōn min di.

7 Durō be kpuron geera tura tōnu wōkura yirun saka.

* **18:18 nōw mwɛɛru** - Nōw mwɛɛ te, ta sãawa te Yuuba bā n Gusunō kua ba ku ra tam bōmbōm nō, ba ku ra maa kōni sere bā n nōw mwɛɛ te yibia.

⁸ Ma Pəlu u Yuuban mənno yeru dua u ban te Gusuno u swiin waasu mə ka toro sindu sere suru ita u ka bu wesianamə u bu kəkirimə.

⁹ Adama ben gabu ba bəbia ba yina bu Yesu naane doke, ba maa gari kōsi gerua win swaa yen sō tən wəru gen wuswaa. Yen sōna Pəlu u bu deri, wi ka naane dokeobu ba doona min di. Ba ra de bu wesiane tōru baatere mənno yeru garu sōo te ta sāa Tiranusigiru.

¹⁰ Nge meya ba kua wəo yiru, ma təmbu kpuro be ba wāa Asiə, Yuuba ka maa Gerekiba, ba ka Yinnin gari nua.

Sekefan bii tən durəbu

¹¹ Gusuno u Pəlu dam wē u ka səm maamaaki damginu ko

¹² sere baa bə n win wənya wokatii n̄ kun mē win səm koo yabenu sua ba səndi barəbu wəllə, ba ra bekurewa kpa werekunu nu yari ben wasin di.

¹³ Yuu be ba bəsu baama kpuro ba werekunu yaramə, ben gaba maa kī bu Yinni Yesun yīsiru soku be ba werekunu mən sō bu nē, na nun wooda wēemə ka Yesun yīsiru, wi Pəlu u ka waasu mə, a yario.

¹⁴ Yuuban yāku kowo tənweru wi ba sokumə Sekefa, win bii tən durəbu nəba yiru, ba ra maa ko mē.

¹⁵ Yera wəreku gagu ga nē, na Yesu yē, na maa Pəlu yē, adama wara bē i sāa.

¹⁶ Ma durə wi sō wəreku ge, ga wāa u yəowa u tən be sēre ma u bu so gem gem sere u bu kamia. Be kpuro ba yakura win yenun di tereru ka bosu.

¹⁷ Yuuba ka Gerekiba kpuro be ba wāa Efesuə ba gari yi nua, ma bərum bu mwa be kpuro. Ma Yinni Yesun yīsira bēere wa gem gem.

¹⁸ Dabiru be ba naane doke ba na ba gerua batuma sōo ye ba ra raa ko, ma ba tuuba kua.

¹⁹ Dabiru be ba ra raa dobo dobo ko, ba ka ben tirenu na ma ba nu dōo menī baawuren wuswaa. Goo u tire nin gobi dooru kua, nin geera kua fərotə dabi dabiru.

²⁰ Nge meya Yinni Gusunən gari yi kpararamə ka dam yi tāsīmə.

Sanno Efesus

²¹ Yeniban biru, Pəlu u gəru doke u bəsu Masedəni ka Gerekiban tem sōo. Min di kpa u Yerusalemu da. U nē, u n̄ da mi, u n̄ koo ko u kun tura Romuə.

²² Ma u win səməbu yiru, Timəte ka Erasutu gəra Masedəniə, adama win tii u sōo yiru kua Asiə.

²³ N deema saa ye, wahala baka gaa seewa Yesun swaan sō.

²⁴ Sii geesun seko goo wi ba ra soku Demetiru u ra būu wi ba sokumə Aritemin * dirun weenasiru ko. Səmbu te, ta səm kowobu are bēke wēemə.

²⁵ Demetiru u win səm kowobu menna ka maa sekobu gabu ma u nē, durə bē i yē ma səmbu ten sōna sa kuuramə.

²⁶ Bēen tii i waamə, i maa nəomə ma Pəlu wi, u tən dabinu kəkura u maa bu swaa nim wia, n̄ n̄ mə Efesu mi təna, ka maa Asin tem wuu dabinu səra, u mə, būu ni təmba ka noma kua nu n̄ sāa Gusunə.

²⁷ N n̄ mēn na, bēen səmbura koo fune wenna. N n̄ mam te təna, ba n̄ koo maa bēen būu Aritemin diru garisi gāanu ganu. Būu win bēere baka koo maa kpe, wi Asigibu ka maa tem baaman təmbu kpuro ba ra sā.

²⁸ Sanam mē tən be, ba gari yi nua, ba məru bēsira, ba gbāsukumə ba mə, bēere bakagiwa, Efesugibun Aritemi.

* 19:24 Aritemin - Būu win mi ba ra bii nōna de.

²⁹ Ma wuugibu kpuro ba burinamɔ. Tɔn wɔru ga duki daamɔ diru mi ba ra dwee. Ma ba Pɔlun kpaasibu yiru gawa ba ka da mi. Beya Gayusi ka Aritaaki be ba s̄a Masedaniḡibu.

³⁰ Pɔlu u k̄i u da tɔn wɔru gen mi, adama naane dokeoba yina.

³¹ Tem men wirugibu gabu be ba s̄a win kpaasibu, ba maa n̄un n̄ɔ m̄arisia ba n̄e, u ku tii s̄ɔs̄i dii te s̄ɔ.

³² Dii te s̄ɔra t̄ambu kpuro ba gb̄asukumɔ. Gabu ba gari tee gerumɔ, gabu maa gari ḡe. Ben dabira kun mam ȳe ȳen s̄ɔ ba m̄enne mi.

³³ Yuu gaba Alesandu b̄arie tɔn wɔru gen wuswaa, ma t̄ambu gabu ba tamaa wiya u dera wahala kpuro ya seewa. Alesandu wi, u tɔn be ka n̄omu marisia, ma u k̄i u bu gari yin asansi s̄ɔ.

³⁴ Adama sanam m̄e ba tuba ma u s̄awa Yuu, tɔn be kpuro ba gb̄asukumɔ sere k̄ɔba yirun saka, ba m̄ɔ, b̄eere bakagiiwa Efesugibun Aritemi.

³⁵ Amen biru, wuun guro guro u bu marisia u n̄e, b̄e Efesugibu, baawure u ȳe ma b̄esen wuu Efesuw̄a Aritemi b̄eereḡiin dira w̄a sa te k̄ɔsu, ka maa win weenasii wi u surama saa w̄allun di.

³⁶ Goo kun kp̄e u gari yi siki. Yen s̄ɔ, i tii n̄enuɔ s̄e, i ku ḡaanu ko ka sendaru.

³⁷ I ka durɔ beni na mini baa m̄e ba n̄ ḡaanu gb̄ene b̄esen b̄ūun dirun di, ba n̄ maa b̄esen b̄ūu gari k̄ɔsi ḡe gerusi.

³⁸ Dem̄etiru ka win s̄ɔm kowobu b̄a n̄ gari ḡe m̄ɔ ka goo, sa siribun t̄ɔru m̄ɔ ka maa siri kowobu, i de bu ben gari ko mi.

³⁹ I n̄ maa gari ḡe m̄ɔ yi yi yini kere, i ko kp̄i i ka yi da wuun wirugibun mi.

⁴⁰ Domi ba koo kp̄i bu sun taare w̄e ḡis̄ɔn gari yinin s̄ɔ ȳen s̄ɔ yi n̄ wiru ka naasu m̄ɔ. B̄a n̄ maa sun yin asansi bikia, sa n̄ ȳe ye sa ko gere.

⁴¹ Ye u yeni gerua u kpa, u bu yarinasia.

20

Pɔlu u Masedani

ka Ger̄ekiban tem da

¹ Sanam m̄e ba w̄aki ni kpa, Pɔlu u naane dokeobu m̄enna. Ye u bu dam k̄a, u bu n̄ɔ kana u doona Masedani gla.

² Ye u b̄ɔsu tem m̄e kpuro s̄ɔ, u naane dokeobu dam k̄a gem gem, ma u tura Ger̄ekiban temɔ

³ u sina mi suru ita. Sanam m̄e u k̄i u goo nimkuu du u Siri da, u deema Yuuba n̄ɔ tia kua bu ka n̄un go. Ma u ḡɔru doke u kpam kpe ka Masedaniɔ.

⁴ Sopateri, Pirusin bii wi u na saa Beren di, u Pɔlu ȳs̄iri, ka maa Aritaaki ka Sikundusi be ba na saa Tesalonikan di, ka Gayusi Deebegii ka Timote ka maa Tisiki ka Torofimu be ba na saa Asin di.

⁵ Beya ba gb̄ia ba da ba sun mara Torasiɔ.

⁶ Ye ba p̄e ye ba n̄ seeyatia doken t̄ɔ bakaru kua ba kpa, sa da sa goo nimkuu dua Filipiɔ. Ma s̄ɔ n̄ɔbun biru sa bu deema Torasiɔ mi sa alusuma tia kua.

Pɔlun bera d̄aakibu Torasiɔ

⁷ Alusuma buu, sa m̄enne su ka yaa dibu ka maa Yinnin d̄ia domaruginu di sannu, ma Pɔlu u waasu w̄ari. Ȳen s̄ɔ u k̄i u doona yen sisiru, u win waasu denyasia ya tura sere w̄ɔkurun b̄onu.

⁸ Fitilaku dabira w̄a gidambisa ye s̄ɔ, mi sa m̄enne.

⁹ Aluwaasi goo wi ba m̄ɔ Etiki, u s̄ fenentio. Nge m̄e Pɔlu u win gari denyasiamɔ, aluwaasi wi, u dom ȳibura sere u dweeya, ma u w̄ɔruma temɔ gidambisa itasen fenentin di. Ba n̄un sua ba deema gora.

10 Adama Pɔlu u sarama ma u yāara u nūn sua u nɛɛ, i ku nanda, win hunde ya wāa.

11 Ye Pɔlu u kɔam wura gidambisa yen wolla, u pɛɛ sua u murura ma sa di, ma u waasu kua sere yam ka sāra, yen biru u doona.

12 Ba ka aluwaasi wi wura yenuɔ wasiru, ma ben nukura yemia gem gem.

Pɔlu u Miletu da saa Torasin di

13 Sa goo nimkuu dua, sa Pɔlu gbiyya sa da Asosio, min di u koo ka sun goo du. Domi meya sa wesiana yèn sɔ u kī u da mi ka naasu.

14 Ye sa ka nūn yinna Asosio, min diya u ka sun goo dua sa ka da Mitilenio.

15 Min di, sa kɔam goo nimkuu dua ma sa tura Kioɔ yen sisiru. Sisi kpaaru sa tura Samasio, yen sɔɔ itasewa sa Miletu dua.

16 Domi Pɔlu u gɔru doke u ku yōra Efesuo, kpa u ku win saa kɔ Asin tem sɔɔ yèn sɔ u sende u turi Yerusalemuɔ Pantikotin tōru n n koo kooa.

Pɔlu u ka yigbe guro gurobu gari mɔ

17 Pɔlu u nɔɔ mɔrisia Efesuo saa Miletun di, u Yesun yigbe guro gurobu sokusia bu na bu ka nūn yinna mi.

18 Ye ba tunuma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛn tii i yɛ nge mɛ na sīsina bɛɛn suunu sɔɔ saa tɔɔ tèn di na dua Asin tem sɔɔ.

19 Na Gusunɔn sɔmburu kua tii kawabu sɔɔ ka yīresu sannu. Na maa wahala dabiru wa yèn sɔ Yuuba swaa kasu bu nɛn wāaru kpeerasia.

20 I maa yɛ ma na n bɛɛ arufaanin gāanu berue, na bɛɛ gem kpuro sɔɔwawa batuma sɔɔ ka maa yenusɔ.

21 Na Yuuba ka maa Gerekiba sɔɔwa na nɛɛ, bu yario toranun di bu wura Gusunɔn mi kpa bu bɛsɛn Yinni Yesu Kirisi naane doke.

22 Wee tɛ na Yerusalemu dɔɔ nge mɛ Hunde Dɛero u man yiire, na n maa yɛ yɛ n koo man deema mi,

23 adama u man sɔɔmɔ mi kon da kpuro pirisɔm ka wahala man mara.

24 Ka mɛ, na n nɛn wāaru garisi gāanu n gesi nɛn sɔmburu dakura te Yinni Yesu u man yiire n ko. Sɔmbu tera n Gusunɔn durom Labaari gea kpara.

25 Na bɔsu bɛɛn suunu sɔɔ na ban te Gusunɔ u swīin waasu kua. Tɛ na yɛ ma goo sari bɛɛn suunu sɔɔ wi u koo man wa kɔam.

26 Yen sɔna na bɛɛ sɔɔmɔ batuma sɔɔ gisɔ, goo ù n kam kua bɛɛ sɔɔ, na n taare mɔ.

27 Domi na n gāanu ganu berua, na bɛɛ Gusunɔn himba kpuro nɔɔsia.

28 I n tii sɛ, i maa gɔɔ kpuro kɔsuo ge Hunde Dɛero u bɛɛ nɔmu sɔndia, ge ga s̄aa Yinni Yesun yigberu. I tu kpara te u yakia ka win tiin yem.

29 Na yɛ ma n̄ n bɛɛ derin biru gaba koo du bɛɛn suunu sɔɔ nge mɛ demakunu ra du yāanun suunu sɔɔ, ba n̄ ko n wɔnwɔndu mɔ.

30 Saa mam bɛɛn suunu sɔɔn di gaba koo gem gɔsia weesu kpa bu naane dokeobu swaa nim wia bu ka ko ben bwāabu.

31 N n mɛn na, i n tii sɛ. I yaayo ma wɔɔ itawa, na bɛɛn baawure kirɔ kua bururu ka yoka ka yīresu.

32 Tɛ na bɛɛ Gusunɔ nɔmu sɔndia na maa bɛɛ win durom gari nɔmu sɔndia. Gari yi, yi koo kpī yi bɛɛ tāsisia kpa yi bɛɛ faaba ko ka be kpuro be Gusunɔ u gɔsa u kua wigibu.

33 Na n̄ goon sii geesu n̄ kun mɛ win wura n̄ kun mɛ win yaberu bine koore.

34 Bɛɛn tii i yɛ ma ka nɛn tiin nɔma na sɔmburu kua na ka tii diisia ka maa be ba ka man wāa.

³⁵ Na beε sɔɔsi yabu kpuro sɔɔ ma n weene i sɔmburu ko gem gem nge mesum, kpa i dam sarirugibu somi, kpa i Yinni Yesun tiin gari yaaya ye u neε, kɛrun wɛɛbu bu nuku dobu mɔ n kere kɛrun mwaabu.

³⁶ Sanam mε Pɔlu u gari yi gerua u kpa, u yiira ma u kanaru kua ka be kpuro sannu.

³⁷ Be kpuro ba swi. Ye ba nɔn bɔkasi, ba nɔn nɔɔ kana ka kɛru,

³⁸ ben nukura sankira n banda yɛn sɔ u bu sɔɔwa ma ba n maa waanamɔ. Ma ba nɔn yɔsiri sere goo nimkuu mi.

21

Pɔlu u Yerusalemu dɔɔ

¹ Ye sa nɔɔ kanana ka be sa kpa, sa goo nimkuu dua sa doona sɔru sɔrum mε Kɔsiɔ. Yen sisiru sa da Roduɔ. Saa min di, sa maa da Pataraɔ.

² Miya sa goo nimkuu wa ge ga dɔɔ Fɛnisi gia, ma sa gu dua sa swaa wɔri.

³ Sa tem bureru garu wa te ba mɔ Sipu, sa tu sɛna beɛn nɔm dwaɔ ma sa da Sirin tem gia. Sa Tiri dua, mi goo nimkuu ga koo sɔmunu sarasia.

⁴ Sa naane dokeobu kasu ma sa ka bu sina alusuma bɔɔ teeru. Hunde Dεero dera ba Pɔlu sɔmɔ u ku Yerusalemu da.

⁵ Adama ye beɛn saa tura sa kpam wura goo nimkuu mi. Be kpuro ka ben kurɔbu ka bibu ba sun yɔsiri saa wuun di. Beε kpuro sa yiira nim wɔkun goorɔ ma sa kanaru kua.

⁶ Ye sa nɔɔ kanana sa kpa sa goo nimkuu dua ma ba wura ben yenusɔ.

⁷ Saa Tirin di sa kpam swaa wɔri ma sa tura Tolemaisɔ. Miya sa sara goo nimkuun di ma sa da sa naane dokeobu tɔbura ma sa kpuna mi nɔn teeru.

⁸ Yen sisiru sa kpam swaa wɔri ma sa tura Sesareɔ, ma sa da sa sɔbia Filipun yenuɔ wi u sɔa waasu kowo. N deema u sɔa tɔnu nɔɔba yiru yen turo be ba gasɔ gɔsa Yerusalemuɔ.

⁹ Durɔ wi, u bii wɔndiaba nne mɔ be ba sɔa Gusunɔn sɔmɔbu.

¹⁰ Ye sa sɔɔ mεeru kua mi, Gusunɔn sɔmɔ goo wi ba ra neε Agabusi, u na mi saa Yudean di.

¹¹ U na beɛn mi ma u Pɔlun kpaka sua u win tiin naasu ka nɔma bɔkua u neε, n wee ye Hunde Dεero u gerumɔ. Wi u kpaka yeni mɔ, Yuu be ba wɔa Yerusalemuɔ ba koo nɔn bɔke mesum kpa bu nɔn tɔn tukobu nɔmu sɔndia.

¹² Ye sa gari yi nua, beε ka tɔn be ba wɔa mi, sa Pɔlu suuru kanam wɔri u ku Yerusalemu ye da.

¹³ Adama u neε, mban sɔna i sumɔ mesum ma i nen wɔrugɔru kpeesiamɔ. Na mam sɔru sɔa n ka gbi Yinni Yesun yɛsirun sɔ Yerusalemuɔ, n n mɔ bɔkubu tɔna.

¹⁴ Ye sa deema u n beɛn gari wure, sa mari ma sa neε, Gusunɔn kɛru tu koora.

¹⁵ Amen biru sa beɛn sɔru kua ma sa doona Yerusalemu gia.

¹⁶ Naane dokeobu gabu saa Sesaren di ba sun yɔsiri ba ka sun da Nasoni Sipugiin wɔrɔ mi sa ko sɔbia. Durɔ wi, u naane doke n te.

Pɔlu u Yakɔbu beram da

¹⁷ Sanam mε sa tura Yerusalemuɔ, naane dokeoba sun dam koosia ka nuku dobu.

¹⁸ Yen sisiru Pɔlu u ka sun Yakɔbu beram da ma Yesun yigbe guro gurobu kpuro ba menna mi.

¹⁹ Ye Pɔlu u bu tɔbura u kpa u bu saaria tia tia sɔmbu te Gusunɔ u kua tɔn tukobun suunu sɔɔ win waasun sɔ.

20 Ye ba win gari nua, be kpuro ba Gusunə siara. Ma ba nùn sḵəwa ba nεε, kīnasi a wa? Yuuba nye nyewa ba naane doke, ma be kpuro ba kram ka tii Məwisin wooda bəkuə.

21 Ba bu wunen gari sḵəwa ma a Yuu be ba wāa tən tukobun mi sḵəmə bu Məwisin gari deri, bu ku deema swīi, bu ku maa ben bibu bango ko.

22 N n mən na, mba sa ko ko. Ka gem ba koo nə ma a tunuma wuu mi.

23 Yen sḵ, a koowo ye sa ko nun sḵ. Durəbu nne gaba wāa mi, be ba raa nə mwεeru kua.

24 A ka bu doo kpa i tii dεerasia sannu kpa a ben kənan gobi kəsia. Nge mεya baawure u ko n ka yε ma ye ba nua wunen sḵ, n n gem, sanam mε, ba koo wa ma wunen tii a Məwisin wooda swīi.

25 Adama ye n sāa tən tuko naane dokeobugia sa bu wooda yiya ma sa bu yen tireru mərisia sa nεε, bu ku būu sāa dīanu di, bu ku yaa yem di, bu ku yaa tem ye ba wīiru tema ba ka go, bu ku maa kḵə menna tantanaru sḵə.

26 Ma Pəlu u ka durə be da. Yen sisiru ba tii dεerasia, ma u sāa yeru dua u bu sḵəwa saa ye dεerasia bin sanam koo kpe, kpa bu ben baawure yākuru kua dāma te.

Ba Pəlu mwa sāa yerə

27 Ye sḵə nəba yiru ye, ya kpeeyə, Yuu be ba na Asin di ba Pəlu wa sāa yerə. Ba tən wəru burinasia, ma ba Pəlu mwa.

28 Ba gbāsukumə ba mḵ, bεε Isireliba, faaba woo! Durə wiya u ra de baama kpuro u n Isireliban kḵsa gerumə, ka ye n sāa Məwisin wooda ka maa sāa yee teni. Wee, u mam ka tən tukobu gabu na sāa yee dεera tenin mi ma u tu disi doke.

29 Ba yeni gerua yèn sḵ ba raa Torofimu Efesugii wa ka Pəlu sannu wuu sḵə, yera ba tamaa Pəlu u ka nùn dawa sāa yeru mi.

30 Ma wuu ga buuburu yḵra kpuro, tamba duki naamə baaman di ma ba Pəlu mwa ba gawa ba ka yara sāa yerun di. Mii mii ma ba ten gamboba kenua.

31 Sanam mε ba kī bu nùn go, yera Romun tabu sunə u nua ma Yerusalemu kpuro ya burinamə.

32 Mii mii u tabu wirugibu gabu sua ka tabu kowobu, ma u ka bu duka da tən wəru gen mi. Sanam mε tən wəru ge, ga nùn wa ka tabu kowobu sannu, ba Pəlu soberu deri.

33 Tabu sunə wi, u da Pəlun mi, u nùn mwa ma u wooda wε bu nùn bəke ka yəni yiru. Ma u bu bikia, wara durə wi. Mba u kua.

34 Gabu tən wəru ge sḵə, ba gari tee gbāsukumə, gabu maa gari gεε, sere tabu sunə u kpana u gari yin gem gia wure bakanun sḵ. Yen sḵna u wooda wε bu ka Pəlu da sansani gbārarugian mi.

35 Ye ba gbāra ten yətiru tura tabu kowoba Pəlu sua ba sḵndi ben senu wəllə, tən wəru gen mərən sḵ.

36 Ma tən be kpuro ba bu naa kətinu dimə ba gbāsukumə, ba mḵ i nùn goowo!

Pəlu u tii tubusia

37 Sanam mε ba kī bu Pəlu duusia sansani gbārarugia mi, u tabu sunə bikia u nεε, kon kpī n ka nun gari ko?

Tabu sunə u nùn bikia u nεε, a Gerekim nḵəmə rəo?

38 N n mən na, a n sāa Egibitigii wi? Wi u gasə dera tamba tem yḵrobu seesi, wi u tambu nḵəbun suba nne menna (4.000) swaa diobun yigberun di, ma u ka bu da gbaburə?

³⁹ Pɔlu nùn wisa u nee, ne Yuuwa, ba man marawa Taasio, Silisin tem sɔɔ. Na sāa kpaa yēro wuu ge sɔɔ, ge ga yīsiru yara. Na nun kanamɔ, a de n ka tɔn be gari ko.

⁴⁰ Tabu sunɔ wi, u nùn ayeru wē. Ma Pɔlu u yɔɔwa yɔɔturu wallo u tɔn be ka nɔmu marisia. Ye ba mari, u bu sɔɔwa ka Heberum u nee,

22

¹ BEE, nen bisibu ka baababa, i swaa dakio ye kon bee sɔ n ka tii tubusia.

² Ye ba nua ma u ka Heberum gari mɔ, ba mari sɔɔ sɔɔ. Ma u nee,

³ ne Yuuwa wi ba mara Taasio, Silisin temɔ adama wuu geni sɔara na biru di. Gamalielin miya na keu kua, na besen sikadoban wooda gia sāa sāa, ma na Gusunɔn beere yē nge me bee kpuro i sāa gisɔ.

⁴ Na maa swaa yen tɔmbu nɔni sɔɔwa goo gookum, na yen tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu mwɛɛra na bɔkua na pirisam doke.

⁵ Yaku kowo tɔnwero ka Yuuban guro gurobu kpuro ba koo kpī bu man yen seeda diiya. Na tirenu mwa ben nɔman di ni ba Yuuba yorua be ba wāa Damasio. Ma na da mi n ka swaa yen tɔmbu mwa n bɔke be ba wāa mi, kpa n ka bu na Yerusalemɔ n seeyasia.

Pɔlu u bu

win gōru gosiabun gari sɔɔwa

(I maa mɛerio Gorobun Kookoosu 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Sanam me na dɔɔ na Damasi turuku kua sɔɔ wii wəllun saka, suaru sɔɔ yam bururam na bai wəllun di mu man wukiri.

⁷ Na wɔruma temɔ, ma na nɔɔ gagu nua ga nee, Sɔɔlu, Sɔɔlu mban sɔna a man nɔni sɔɔmɔ.

⁸ Na bikia na nee, wuna were Yinni. U man sɔɔwa u nee, nena Yesu Nasaretigii wi a nɔni sɔɔmɔ.

⁹ Durɔ be ba man yɔsirio ba yam bururam me wa, adama ba n tuba ye yēro gerua wi u ka man gari kua.

¹⁰ Na bikia na nee, mba kon ko Yinni. Ma u man sɔɔwa u nee, n seewo n du Damasio. Miya ba koo man sɔ kpuro ye Gusunɔ u himba sāa n ko.

¹¹ Yam bururam men kpāara dera na wɔko kua. Yen sɔna nen kpaasiba man nɔmu nenua sa ka dua Damasio.

¹² N deema durɔ goɔ wāa mi, wi ba ra nee Anania, u Gusunɔn beere yē, u Mɔwisin woodaba swīi. Yuu be ba wāa wuu ge sɔɔ kpuro ba win seeda gea dimɔ.

¹³ U na nen mi, u yōra nen bɔkuɔ ma u nee, Sɔɔlu nen beruse, a yam waawo. Mii mii nen nɔni wukiara ma na nùn wa.

¹⁴ U man sɔɔwa u nee, Gusunɔ besen sikadoban Yinni u man gɔsa n ka win kīru gia, n ka Geegii wa, kpa n maa ka win nɔɔn gari nɔ.

¹⁵ Domi kon ko win seeda dio, kpa n ka tɔmbu kpuro sɔ ye na wa ka ye na nua.

¹⁶ Tē, mba n maa tie. N seewo bu man batemu ko, kpa n wobe n deera nen toranun di na n Yinnin yīsiru sokumɔ.

Nge me Yinni u Pɔlu gɔsa

u ka tɔn tukobu waasu ko

¹⁷ Ye na wura Yerusalemɔ, sɔɔ teeru sanam me na kanaru mɔ sāa yerɔ, na kasa.

18 Kāsi te sɔɔ, na Yinni wa, u man sɔɔwa u nee, n koowo kpaaka kpa n yari Yerusalemun di mii mii. Domi wuu min tɔmbu ba ñ koo win gari wura yin seeda na dimo.

19 Na nee, Yinni ba yē sāa sāa ma na Yuuban menno yenu da da, na tɔmbu mwεεra na bu so be ba nun naane doke.

20 Doma te ba wunen seeda dio Etiēni go, nen tii na wāa mi, na win gɔɔ wura. Nena na win gowobun yānu kɔsu ni ba suba.

21 Ma Yinni u man sɔɔwa u nee, n doo, domi u koo man gari n toma tɔn tukobun mi.

Pɔlu ka Romun tabu suno

22 Tɔn be, ba Pɔlun gari swaa daki sere u ka yeni gerua u kpa. Sanam meya be kpuro ba gbāsukum wari ba nee, i nùn goowo, n ñ weene win bweseru ta n wāa.

23 Ba kuuki mɔ, ba ben yabenu yɔwemɔ, ba tua seeyamɔ wɔllɔ.

24 Romun tabu suno wi, u wooda wē bu ka Pɔlu da sansani gbārarugia sɔɔ bu nùn seni so sere u ka gem gere. Domi u kī u gia mban saabuwa ba nùn wuremo me.

25 Ye ba Pɔlu bɔkua bu ka nùn so, u tabu suno bikia wi u nùn yɔre, u nee, n weene i Romugii so i sere nùn siri?

26 Ye tɔnwerɔ wi, u gari yi nua, u da win tabu sunon mi, ma u nùn bikia u nee, mba a kī a ko mi. Durɔ wi, Romugiiwa.

27 Ma tabu suno u da u Pɔlu bikia u nee, a man sɔɔwɔ, wune Romugiiwa?

Pɔlu u nee, meya.

28 Tabu suno wi, u nee, gobi bekeya na kɔsia na ka sere kua Romugii.

Pɔlu u nee, meya ba ne marawa.

29 Yen sɔna tabu kowo be ba sɔru sāa bu ka nùn seni so u ka gem gere, ba nùn deri mii mii. Ma berum tabu suno wi mwa ye u nua ma Pɔlu sāawa Romugii domi u dera ba nùn bɔkua.

Ba ka Pɔlu da Yuuban

guro gurobun wuswaaɔ

30 Tabu suno wi, u kī u gia kam kam yèn saabu wahala ye, ya seewa. Yen sɔna sisiru u dera ba Pɔlu kusia, ma u nee yāku kowo tɔnwerɔbu ka Yuuban guro gurobu bu mennama. Ma u ka Pɔlu da ben wuswaaɔ.

23

1 Pɔlu u be ba mēne nɔni girari, ma u nee, mero bisibu, nen gɔru ga ñ man taare wεemɔ domi na nen wāaru diwa dee dee Gusunon wuswaaɔ, sere ka gison gisa.

2 Yāku kowo tɔnwerɔ wi ba ra soku Anania u be ba yɔ Pɔlun bɔkuɔ sɔɔwa bu nùn soowo win nɔwɔ.

3 Pɔlu u nee, Gusunɔ koo nun so, gani kpika wune! A sɔwa a ka man siri Mɔwisin wooda sɔɔ, ma a maa kpam wooda sara a nee, bu man soowo.

4 Be ba yɔ win bɔkuɔ ba nee, Gusunon yāku kowo tɔnwerɔwa a kākā a wɔmmɔ me?

5 Pɔlu u nee, mero bisibu na ñ yē yāku kowo tɔnwerɔwa. Domi Gusunon gari yi nee, “I ku beɛn tɔmbun wirugiin kɔsa gere.”

6 Ye Pɔlu u tuba menno ge sɔɔ, ma gaba sāawa Sadusiba, gabu maa Falisiba, yera u nɔɔguru sua menno ge sɔɔ u nee, mero bisibu, ne Falisiwa wi Falisiba ba mara. I man sirimɔwa yèn sɔ na yīiyɔ ma gariba koo se garin di.

7 Ye u yeni gerua u kpa, Falisiba ka Sadusiba ba sikirinɔ wɔri ma mɛnnɔ ge, ga bɔnu kua yiru.

8 Domi Sadusiba ba ra nɛɛ gɔriba kun seemɔ gɔrin di, hunde ka wɔllun gɔrado maa sari adama Falisiba ba wura ma yabu ita ye kpuro ya wāa.

9 Ma wure bakanu tunuma ben suunu sɔɔ ba sikirinamɔ ka dam, ma wooda yɛrobu gaba seewa Falisiba sɔɔ ba nɛɛ, sa ñ taare gaa wa durɔ wi sɔɔ. Wara yɛ nge hundewa ñ kun mɛ wɔllun gɔrado goowa u ka nùn gari kua.

10 Sikirinɔ ge, ga kpɛa gem gem sere tabu sunɔ wi, u bɛrum kua bu ku raa Pɔlu karana. Ma u win tabu kowobu wooda wɛ u nɛɛ, bu doo bu Pɔlu wɔrama kpa bu ka nùn da sansani gb̄ararugian mi.

11 Tɔɔ ten wɔkuru sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Pɔlu yɔre ma u nɛɛ, a ku mwia kpana. Nge mɛ a man seeda diiya Yerusalemu mi, mɛya kaa maa man seeda diiya Romuɔ.

Ba Pɔlun wāaru kasu

12 Yen sisiru Yuuba ba menna ba nɔɔ tia kua ba bɔrua ba nɛɛ ba ñ gāanu dimɔ, baa nim ba ñ nɔrumɔ ma n kun mɔ ba Pɔlu go.

13 Tɔn be, ba tɔnu weeru kere be ba nɔɔ tia ye kua.

14 Ma ba da ba yāku kowo tɔnwerobu ka guro gurobu deema ba nɛɛ, sa bɔrua sannu ma sa ñ gāanu dimɔ sere su ka Pɔlu go.

15 N n mɛn na, sa kɔ bɛɛ ka guro gurobu i tabu sunɔ sɔ u ka Pɔlu na bɛɛn mɛnno sɔɔ kpam, kpa n sāare nge i kɔ i kpam win gari mɛɛrim sɔmɛ. Bɛɛɛ sa ko n sɔɔru sāa su ka nùn go u sere tunuma.

16 Adama Pɔlun sesun bii tɔn durɔ u yina yen gari nua. U da u dua sansani gb̄ararugia yen mi, ma u Pɔlu gari yi sɔɔwa.

17 Ma Pɔlu u tabu kowobun tɔnwerɔ turo soka, u nùn sɔɔwa u ka aluwaasi wi doo tabu sunɔn mi domi u gari mɔ u kɔ u nùn sɔ.

18 Tabu kowobun tɔnwerɔ wi, u ka nùn da tabu sunɔn mi, ma u nɛɛ, Pɔlu pirisɔm wi, u man soka ma u man kana n ka aluwaasi wi na wunen mi domi u kɔ u nun gāanu sɔ.

19 Tabu sunɔ u aluwaasi win nɔmu nɛnuu u ka nùn da bɔɔrɔ u nùn bikia u nɛɛ, mba a kɔ a man sɔ.

20 U nɛɛ, Yuuba ba nɔɔ tia kua bu ka nun bikia sia a ka Pɔlu da guro gurobun mɛnnɔwɔ, kpa n sāare nge ba kɔ bu win gari mɛɛrim sɔmɛwa.

21 Adama a ku ben gari nɔ, domi ba tɔnu weeru kere be ba koo kuke swaaɔ bu ka nùn mwa. Be kpuro ba bɔrua ma ba ñ dimɔ, ba ñ maa nɔrumɔ ma n kun mɔ ba nùn go. Baa tɛ ba sɔɔru sāa bu ka ye ko. Wunen woodawa ba swaa daki.

22 Ma tabu sunɔ wi, u nɛɛ, a ku goo sɔ ma a man gari yini dɔmɛa. Ma u dera aluwaasi wi, u doona.

Ba ka Pɔlu da Felisin mi

23 Ma tabu sunɔ wi, u tabu kowobun wirugibu yiru soka u nɛɛ, i tabu kowo goobu (200) sɔɔru koosio bu Sesare da, ka maasɔbu wata ka wɔkuru, ka sere yaasigibu goobu, ba n sɔɔru sāa bu swaa wɔri kɔba nɔɔba nne wɔku te.

24 I maa dumi gaari bɔkuo kpa i ka Pɔlu da sina wuu yɛro wi ba ra soku Felisin mi, i turi ka alafia.

25 Yen biru tabu sunɔ u tireru yorua tɛ sɔɔ u nɛɛ,

26 nɛ Kolodu Lisiasi, na nun tɔbura tem yɛro Felisi bɛɛɛgii.

27 Yuuba ba durɔ wi mwawa, ba kɔ bu nùn go. Ye na gia ma u sāa Romugii, yeya na da ka nɛn tabu kowobu na nùn wɔra. Yen biru na ka nùn da ben guro gurobun wuswaaɔ.

²⁸ Domi na kī na n yē yèn sō ba nùn taare wēemō.

²⁹ Miya na gia ma u n̄ gāanu ganu kue ni nu ka gōo weene, baa mam pirisām. Na deema ba nùn taare wēemōwa ben woodan garin sō.

³⁰ Sanam mē ba man sōwa ma Yuuba ba n̄o tia kua bu ka nùn go, yande na dera ba ka nun nùn naawa. Na win taare wēōbu sōwa bu na bu ben gari gere wunen wuswaaō.

³¹ Yera tabu kowo be, ba win wooda kpuro swī. Ba Pōlu sua wōku te, ma ba ka nùn da sere Antipatiriō.

³² Yen sisiru tabu kowo be, ba wura ben sansaniō ma dumigibu ba ka nùn da wuswaaō.

³³ Ye ba tura Sesareō ba tem yēro tire te wē, ba maa nùn Pōlu tusia.

³⁴ Ye tem yēro u tire te gara u kpa, u Pōlu bikia bera mìn di u na. Pōlu nēe, Silisin di.

³⁵ Tem yēro u nēe u koo win gari n̄o sanam mē win taare wēōbu ba tunuma.

Ma u wooda wē bu Pōlu kōsu Herodun sina kpaarō.

24

Yuuba ba Pōlu gari mani

¹ Sōo n̄obun biru, Anania yāku kowo t̄nwerō u da Sesareō wi ka guro gurobu gabu sannu ka sere wooda yēro goō wi ba m̄o Terituru. Ba da tem yēron mī, ma ba Pōlun taare gerumō.

² Ba Pōlu soka, ma Terituru u nùn gari manibu w̄ori u nēe, Felisi b̄eeregii, sa alafia m̄o gem gem ka wunen baruka. Wunen yam waa geebu bu dera a wooda dabiru k̄osa b̄esen tem arufaanin s̄o.

³ Sa ye kpuro wura baama kpuro saa baayere s̄o, ka siarabu.

⁴ Adama na n̄ kī n̄ wunen saa kpuro di. Yen s̄o, na nun kanamō a ka sun t̄manō gari piiko ye sa m̄o s̄o.

⁵ Sa wa ma durō wini naanaanugiwa, u ra sann̄osu seeyewa Yuuban suunu s̄o handunia kpuro s̄o. U maa s̄aa wuuru garun wirugibun turo te ba ra soku Nasarenegibu*.

⁶ U mam swaa kasu u ka s̄aa yeru disi doke. Sanam m̄eya sa wi mwa. [Sa raa kī su nùn siri ka b̄esen wooda,

⁷ adama tabu sunō Lisiasi u na, u sun nùn w̄arari ka dam.

⁸ Ma u wooda wē win taare wēōbu bu na wunen wuswaaō.] Wunen tii à n nùn gari bikia, kaa kpī a gāa ni kpuron gem wa n̄i s̄o sa nùn taare wēemō.

⁹ Ma Yuuba ba gari yi kpuro wura ba nēe, geema.

Pōlu u win gari tubusia Felisin wuswaaō

¹⁰ Yera tem yēro u Pōlu gari wē ka yīreru, ma Pōlu seewa u nēe, na yē ma a s̄aa siri kowo tem mē s̄o saa w̄ōo dabirun di. Yen s̄o, kon gari gere n̄ ka tii yina ka toro sindu.

¹¹ A n̄ bikia ba koo nun s̄o, n̄ n̄ m̄o n̄ s̄ō w̄akura yiru kere ye na ka Yerusalemu da n̄ s̄aru ko mī.

¹² Ba n̄ man wa na ka goō sikirinamō n̄ kun mē na t̄mbu sann̄o n̄o kuurimō s̄aa yerō n̄ kun mē ben m̄ennō yeru s̄o, n̄ kun mē wuu suunu s̄o.

¹³ Gari yi ba man manimō tē, ba n̄ maa yin seeda gaa m̄o.

* **24:5 Nasarenegibu** - T̄n be ba na Nasaretin di. Ba maa naane dokeo gbiikobu soka mē yèn s̄o Yesu u na Nasaretin di.

14 Adama gāa teena na wura wunen wuswaa, na Gusunō besen sikadoban Yinni sāmō ka swaa ye beni ba sokumō weesugia. Na maa Mōwisin wooda kpuro naane doke ka maa Gusunōn sāmabun tirenu.

15 Na yīiyō bini mō Gusunō sō bi durō beni ba maa mō ma tambu kpuro, tōn geegibu ka tōn kōsobu, ba koo se gōrin di.

16 Yen sōna na hania mō baadomma, kpa nen gōru gu ku man taare wē Gusunōn wuswaa ka maa tōmbun wuswaa.

17 Wōō dabirun biru na tē wura Yerusalemū n ka nen tambu somiru naawa kpa n maa Gusunō kēnu kē.

18 Mi sōra ba man deema sāa yerō, na tii deerasia. Tōn wōru sari mi, sanno nōō kuribu maa sari mi.

19 Adama Asin Yuu gaba wāa mi. N weene ben tii bu na wunen wuswaa bu seeda di bā n gāanu wa ne sō,

20 n kun mē, a de durō beni bu gere taare ye ba wa ne sō dōma te na yōra guro gurobun mennōn wuswaa.

21 Ma n kun mō gāa tee nī sō na gbāra ye na yō ben suunu sō na nee, bee i man sirimōwa gīsō yēn sō na naane doke ma gōriba koo se.

22 N deema Felisi u naane dokebu swaa yē, yera u Yuu be sōwa bu de tabu sunō Lisiasi ū n tunuma. Dōma teya u koo ben gari yi wēeri.

23 U maa tabu kowobun tōnwero wooda wē u n gina Pōlu doke pirisām sō, adama u de u n tii mō mi, u maa de win kpaasibu bu nūn beram na bu ka nūn nōori.

Pōlu u da Felisi ka Durusilan wuswaa

24 Sōō mēerun biru Felisi u na ka win kurō Durusila, wi u sāa Yuu. Ma u Pōlu sokusia. Ye u tunuma ma ba nūn swaa daki sanam mē u naane dokebu Kirisi Yesu sōn gari mō.

25 Adama sanam mē Pōlu u bu gem kobu ka gaya ka maa siri bi bu ween gari tubusiamō, Felisi u nanda, ma u nee, a doonō gina. Kon kpam nun soku nā n fēe wa.

26 U raa maa yīiyō u koo gobi wawa Pōlun min di. Yenin saabuwa u ra nūn sokusie kiri kiri u ka nūn gari ko.

27 Wōō yirun biru Pōōsiyu Fesitu u kua Felisin kōsire. N deema Felisi u Pōlu deri pirisām sō yēn sō u kī u n beere mō Yuuban mi.

25

Pōlu u kī u da tem yēron mi

1 Ye Fesitu u tunuma Sesareō u ka sōmburu sua, yen sōō nnese u Yerusalemu da.

2 Miya yāku kowo tōnwero bu ka Yuuban guro guro bu Pōlu durum mani, ba maa Fesitu suuru kana

3 u ka Pōlu na Yerusalemū, domi ba gōru doke bu nūn go swaa.

4 Fesitu u bu sōwa u nee, Pōlu wāa pirisām sō Sesareō, nen tii na n maa tēemo n ka wura mi.

5 Yen sō, i de su da mi ka beēn wirugibu gabu sannu kpa bu gere tora te u kua.

6 Fesitu kun sōō nōōba ita n kun mē sōō wōkuru kere ben mi, u ka wura Sesareō. Ye u tura mi, sisiru u da u sina siri yerō ma u wooda wē bu ka Pōlu na win wuswaa.

7 Ye Pōlu u tunuma, Yuu be ba na Yerusalemun di ba nūn suunu bure ma ba nūn kōsan taare manimō yēn seeda ba n mō.

⁸ Adama Pəlu u ka tii yina u nɛɛ, na n̄ Yuuban wooda torari, n̄ kun mɛ s̄a yeru, n̄ kun mɛ Romun tem ȳɛro.

⁹ Fesitu wi, u kī u n bɛɛɛ m̄a Yuuban mi, yera u Pəlu s̄ɔwa u nɛɛ, a kī a da Yerusalemuɔ bu nun siri gari yin s̄ɔ n̄ɛn wuswaaɔ?

¹⁰ Pəlu nɛɛ, aawo. Tem ȳɛron woodan siri yerɔwa na ȳɔ, miya n weene bu man siri. Na n̄ Yuuba torari nge mɛ wunen tii a ȳɛ s̄a s̄a.

¹¹ N̄a n wooda sara, n̄ kun mɛ n̄a n ḡaanu ganu kua ni nu ka ḡɔɔ weene, na n̄ yinam̄ɔ bu man go. Adama m̄em mɛ ba man manim̄ɔ s̄ɔɔ, gem mù kun w̄a, goo sari wi u koo kp̄i u man bu n̄amu s̄andia. Yen s̄ɔ, t̄ɛ na ka n̄ɛn siribu d̄ɔwa tem ȳɛron mi.

¹² Ye Fesitu u ka wigibu wesiana u kpa, u Pəlu s̄ɔwa u nɛɛ, ȳɛn s̄ɔ a wunen siribu tem ȳɛro n̄amu s̄andia, win miya kaa da.

Ba ka Pəlu da Agiripa ka Berenisin wuswaaɔ

¹³ S̄ɔ m̄ɛrun biru, sina boko Agiripa ka win sesu Berenisi ba Sesare da bu ka Fesitu t̄abiri.

¹⁴ Ye ba s̄ɔ yiru m̄ɔ mi, Fesitu u sina boko wi Pəlun gari s̄ɔwa u nɛɛ, durɔ goo w̄a p̄iris̄ɔm s̄ɔɔ wuu mi, wi Felisi u deri.

¹⁵ Sanam mɛ na Yerusalemu da, Yuuban ȳaku kowo t̄anwerobu ka guro gurobu ba man win toranu tubusia. Ma ba man bikia n n̄un taare w̄ɛ bu go.

¹⁶ Adama na bu s̄ɔwa Romugibu ba ku ra de bu goo go ma n kun m̄ɔ ba ȳɛro siri. Ba ra dewa wi ka win taare w̄ɛɔbu bu gari ko n̄ɔ ka n̄ɔ.

¹⁷ Sanam mɛ be kpuro ba na wuu mi, na n̄ dirira, adama yen sisira na bu sokusia siri yerɔ, ma na maa wooda w̄ɛ bu ka Pəlu na.

¹⁸ Win taare w̄ɛɔbu ba seewa, adama ba n̄ n̄un ḡa k̄ɔsunun taare w̄ɛ ni na ra taɔma.

¹⁹ Ben tiin s̄aarun gariya ba ka n̄un sikirinam̄ɔ, ka maa durɔ goon gari wi ba sokum̄ɔ Yesu wi u gu. Adama Pəlu u gerum̄ɔ kam kam durɔ wi, u wasi.

²⁰ Na biti kua am̄ona kon gari yin bweseru sirisina. Yen s̄ɔna na Pəlu bikia u n kī bu n̄un gari yin siribu kua Yerusalemuɔ.

²¹ Adama u win siribu tem ȳɛro n̄ama s̄andia. Yera na wooda w̄ɛ bu kpaɔm n̄un doke p̄iris̄ɔm s̄ɔɔ sere n ka n̄un daasia mi.

²² Agiripa u Fesitu s̄ɔwa u nɛɛ, n̄ɛn tii na kī n durɔ win n̄ɔɔn gari n̄ɔ.

Fesitu nɛɛ, sia kaa n̄ɔ.

²³ Yen s̄ɔna sisiru Agiripa ka Berenisi ba tunuma siri yerɔ ka bɛɛɛ baka, ma tabu sinambu ka wuun wirugibu ba bu sw̄i. Ma Fesitu u wooda w̄ɛ bu ka Pəlu na.

²⁴ Fesitu nɛɛ, sina boko Agiripa ka bɛɛ kpuro be i w̄a mi ka bɛɛ sannu, durɔ wi wee, win gari Yuuba kpuro ba ka na n̄ɛn mi, be ba w̄a wuu mi ka be ba maa w̄a Yerusalemuɔ. Ba gb̄asukum̄ɔ ba m̄ɔ, n n̄ weene u n maa w̄a.

²⁵ N̄ɛn tii na n̄ ḡaanu wa wi s̄ɔɔ, ni nu ka ḡɔɔ weene. Adama ȳɛn s̄ɔ win tii u win siribu tem ȳɛro n̄amu s̄andia, na ḡɔru doke n n̄un daasia win mi.

²⁶ Ka mɛ, na n̄ ḡaanu wa ni kon n̄ɛnusi win gari s̄ɔɔ n ka n̄ɛn yinni tireru kua. Yen s̄ɔna na ka n̄un na bɛɛ kpuron wuswaaɔ, n mam nɛɛɛ wune sina boko Agiripa, i ka win gari w̄ɛɛri kpa n ka wa ye kon yore.

²⁷ Domi n n̄ man dee dee s̄aawe n ka p̄iris̄ɔm goo m̄orisia kpa na kun gerua mban s̄ɔna.

Agiripan wuswaa

¹ Agiripa u Pɔlu sɔɔwa u ayeru mɔ u ka win gari tubusia.

Yera Pɔlu u tɔmbu marisia ka nɔmu, ma u tii tubusia u nɛɛ,

² sina boko Agiripa, nɛn nukura dora gisɔ yɛn sɔ kon kpɪ n tii tubusia wunen wuswaaɔ gari yi kpuro sɔɔ yi Yuuba ba man manimɔ.

³ Domi na yɛ ma a Yuuban komaru yɛ sɔa sɔa ka ben sikirinɔsun gari. N n men na, na nun kanamɔ a temanɔ a nɛn gari swaa daki.

⁴ Yuuba kpuro ba nɛn wɔaru yɛ saa nɛn aluwaasirun di. Ba yɛ ma Yerusalemuɔra na biru di nɛn bweseru sɔɔ.

⁵ Ba man yɛ n tɛ. Yen sɔ, bɔ n kɪ ba koo kpɪ bu man seeda diiya ma Falisiban swaa sɔara na kpɛa, ye ya Yuuban sɔarun komaru nɛni n kpuro kere.

⁶ Ma tɛ, ba man siri mini yɛn sɔ na nɔɔ mwɛɛ te yɪiyɔ te Gusunɔ u bɛsɛn sikadoba kua.

⁷ Nɔɔ mwɛɛ teya bɛsɛn bwesenu wɔkura yiru nu ka Gusunɔ sɔamɔ gem ka tia bururu ka yoka. Sina boko, yɪiyɔ bin sɔna Yuuba ba man mɛm manimɔ.

⁸ Mban sɔna bɛɛ Yuuba i n kpɛ i naanɛ doke ma Gusunɔ u goribu seeyamɔ.

⁹ Nɛn tii na raa tamaa n weenɛ n Yesu Nasaretigiin yɪsiru sanku ka swaa dabinu.

¹⁰ Meya na kua Yerusalemuɔ. Na wooda mwa saa yɔku kowo tɔnwerobun min di, ma na naanɛ dokeobu dabiru doke pirisɔm sɔɔ. Bɔ n maa kɪ bu ben gabu gɔ nɛn nɔmu ga ra n wɔa sɔɔ.

¹¹ Nɔn dabira na ra bu so Yuuban mɛnnɔ yenu kpuro sɔɔ, kpa n bu tilasi ko bu ka Gusunɔ gari kam gerusi. Na ka bu mɔru bɛsira too sere na mam bu naa swɪi wuu tukusɔ.

Pɔlu u win gɔru gɔsiabun gari mɔ

(I maa mɛɛrio Gorobun Kookoosu 9:1-19, 22:6-16)

¹² Ma Pɔlu maa nɛɛ, yɔku kowo tɔnweroba man yɔllaɔ kua na dɔɔ Damasio ka ben yiiko.

¹³ Sina boko, sɔɔ wii wɔllun saka swaa ye sɔɔ, na yam bururam wa mu na wɔllun di mu sun wukiri nɛ ka be ba man yɔsiriɔ. Yam bururam mɛ, mu sɔɔgim ballim kere.

¹⁴ Bɛsɛ kpuro sa wɔruma temɔ, ma na nɔɔ gagu nua, ga ka man gari mɔ ka Heberum ga nɛɛ, Sɔɔlu Sɔɔlu, mban sɔna a man nɔni sɔɔmɔ. Mɛɛrawa a tii mɔ nge naa kinɛ te ta ten yinnin deki nɔɔ sɛmgia tɛsumɔ.

¹⁵ Ma na bikia na nɛɛ, wuna were Yinni. Ma Yinni nɛɛ, nɛna Yesu wi a nɔni sɔɔmɔ.

¹⁶ Tɛ, a seewo a yɔra. Na nun kuremawa n ka nun gɔsi a ko nɛn sɔmɔ, kpa a ka gɔa nin seeda di ni a wa kɔ ka maa ni kaa wa sanam mɛ kon kpam nun kure.

¹⁷ Kon nun yakia saa Isireliban nɔmun di, ka maa tɔn tukobun min di bɛn mi kon nun gari,

¹⁸ a ka ben nɔni wukia bu ka gɔsira yam wɔkurun di bu du yam bururam sɔɔ, kpa bu gɔsira Setam dam di bu na Gusunɔn mi, kpa bu ben toranun suuru wa bu ayeru tubi di ka be sannu be Gusunɔ u gɔsa u kua wigibu yɛn sɔ ba man naanɛ doke.

Pɔlu u win sɔmburun gari mɔ

¹⁹ Pɔlu maa nɛɛ, sina boko Agiripa, yen sɔna na wɔllun kɔsi te mɛm nɔɔwa.

²⁰ Na waasu kua, gbiikaa Damasio ka maa Yerusalemuɔ, yen biru Yudean tem kpuro sɔɔ, ka maa tɔn tukobun mi. Na bu sɔɔwa bu ben gɔru gɔsio bu toranu deri bu wura Gusunɔn mi, kpa bu gɔru gɔsiabun kookoosu sɔɔsi.

²¹ Yenin saabuwa Yuu gaba man mwa sɔa yerɔ ba ka swaa kasu bu man go.

²² Adama sere ka gisən gisə Gusunə u man kōsu, na ka wāa na seeda dimə təmbu kpuron wuswaaə, baka ka buu. Na n̄ gāanu gerumə, ma n̄ kun mə ye Gusunən səməbu ka Məwisi ba gerua ben tireru səə ba n̄e ya koo koorə.

²³ Yeya, Kirisi u n̄ koo ko u kun n̄ni s̄əre, kpa u n̄ s̄āa gbiikoo wi u koo se gərin di u ka yam bururam gari kpara Yuuban mi ka maa tən tukobun mi.

Pəlu u kī Agiripa u ko Kirisigi

²⁴ Sanam m̄e Pəlu u tii tubusia m̄esum, Fesitu u gb̄ara u n̄e, Pəlu, a wiiraməwa! Wunen keu baka ya nun wiiro kua.

²⁵ Pəlu n̄e, Yinni Fesitu na n̄ wiiramə. Gari yi na gerumə yi s̄āawa gem, yi maa swaa swī.

²⁶ Domi sina boko Agiripa u gari yin asansi yē. Na maa ka n̄n̄n̄ gari m̄ə ka toro sindu yèn s̄ə na yē ma yen ḡe kun n̄n̄n̄ berue, domi gari yi, yi n̄ koore gb̄enun.

²⁷ Sina boko Agiripa, a Gusunən səməbun gari naan̄e doke ro? Na yē s̄āa s̄āa ma a yi naan̄e doke.

²⁸ Agiripa u Pəlu s̄əwa u n̄e, n̄ n̄ sosi fiiko kaa n̄ kī a de n̄ ko Kirisigi.

²⁹ Pəlu u n̄e, baa n̄ n̄ domman na, Gusunə u de a ko Kirisigi n̄ kun mam wun̄e t̄ona, n̄ koorə m̄e ka be ba n̄n̄n̄ gari n̄əmə mini kpuro gisə, kpa i n̄ s̄āa nge n̄e, ȳni yi ba man doke baasi.

³⁰ Sanam m̄eya sina boko ka tem ȳro ka Berenisi, ka be ba s̄ə mi, ba seewa.

³¹ Ye ba yariə, ba s̄ənamə ba m̄ə, durə wi, u n̄ gāanu kue ni nu ka ḡə weene, baa mam pirisəm.

³² Ma Agiripa u Fesitu s̄əwa u n̄e, durə wi, u kun win siribu tem ȳro n̄mu s̄əndie, sa ko raa kpī su n̄n̄n̄ kara.

27

Ba ka Pəlu Romu d̄ə

¹ Sanam m̄e ba ḡəru doke su ka Italin tem da ka goo nimkuu, ba Pəlu ka pirisəm gabu Yuliu n̄mu s̄əndia wi u s̄āa Romun tabu kowo wuuru garun t̄nwerə te ba sokumə tem ȳərogiru.

² Sa goo nimkuu dua ge ga na saa Adamitin di ga d̄ə ga n̄ Asin tem b̄ewe. Ma sa swaa w̄əri. N̄ deema Aritaaki, Mased̄onigii wi u na saa Tesalonikan di, u wāa ka b̄ese.

³ Yen sisiru sa tura Sidoniə. Yuliu u Pəlu tən geeru kua, u dera u da u win kpaasibu bera bu ka n̄n̄n̄ w̄ē yèn bukata u m̄ə.

⁴ Ye sa doona wuswaaə woo b̄əkə ga sun sweemə. Yen s̄əna sa da sa Sipun tem b̄ewa mi woo ga ka n̄e.

⁵ Ye sa Silisi ka Panfilin tem b̄ewa, sa tura Mirə Lisin temə.

⁶ Miya b̄esen tabu kowo t̄nwerə u goo nimkuu gagu wa ge ga na saa Alesandirin di ga d̄ə Itali gia, ma u sun ge duusia.

⁷ S̄ə d̄abira sa da t̄eru t̄eru ka wahala sa sere da Sinidin b̄əkuə. Ye woo b̄əkə ga yina su da wuswaaə, sa ḡera sa da sa Keretin tem b̄ewa sa kpa ka Saam̄ən̄n̄ b̄əkuə.

⁸ Ma sa ye sara ka wahala baka sa tura yam gam m̄e ba m̄ə Alafian W̄era yeru, m̄e mu wāa wuu gen b̄əkuə ge ba m̄ə Lase.

⁹ Sa sina mi s̄ə m̄eru sere ba ka n̄ə kusia, ma b̄esen wuswaa daabu kua kari baka domi saa ye, ya ka goo nimkuu s̄ē. Yen s̄əna Pəlu u bu kirə kua u n̄e,

¹⁰ durə b̄e, na wa ma b̄esen wuswaa daabu kun koorə n̄ kun ka kari ka munuse. N̄ n̄ s̄əmunu t̄ona nu koo kam koo ka goon tiwa ka sere b̄esen tiin wāaru.

11 Adama tabu kowo tɔnwero u goo temɔ ka goo yɛron gari swaa daki n kere Pɔlugii.

12 Goo yɔra yee te, ta n weenɛ bu yɔra mi woorun sanam. Yen sɔna ben dabira nɛɛ, bu doona min di, kpa bu kookari ko bu ka turi Fenikiɔ mi Keretin tem goo yɔra yeru gara wāa, te ta mɛɛra sɔɔ duu yerun yɛsa ka yɛsa. Miya ba kɪ ba n wāa woorun sanam.

Woo bɔkɔ ga seewa

nim wɔku wɔllɔ

13 Woo fɛɛ fɛɛbu ga seema nim wɔku gian di, ma durɔ be, ba tamaa ben daabu koo koorawa nge mɛ ba kɪ. Yera ba goo yɔratia gawama nim di, ba goo wuka ba Keretin tem bɛwe turuku turuku.

14 Adama ye n sosi fiiko, woo bɔkɔ ge ba ra soku Erakilɔm ga seewa saa tem burerun beran di.

15 Ga goo nimkuu swee ma yɛn sɔ sa n kpɪa su goo ge sɪisia woo gen deedeeru, sa n maa kookari gaa kue, sa dera woo ge, ga ka goo ge da mi ga kɪ.

16 Ma sa da sa tem bure piibu bɛwa ge ba mɔ Koloda mi woo ga ka nɛ. Miya sa kpɪa sa goo nimkuun goo piibu gawa ka wahala baka sa ka gu duusia.

17 Ye sa gu duusia sa kpa, ba goo nimkuu ka wɛɛ gɛɛ bɔkua ka dam. Yera ba gen beka ka wɛɛ kusia, ma ba dera woo ga ka gu da mi ga kɪ yɛn sɔ ba bɛrum kua bu ku raa de Sirituɔ bu yani sɛɛri kuru kara.

18 Yen sisiru, nge mɛ woo ge, ga sun sweemɔ ka dam, ba goo nimkuun sɔmunu wiabu wɔri ba sure nim sɔɔ.

19 Yen sisi kpaaru, ba goo nimkuun dendi yānu wia ba sure nimɔ ka ben tiin nɔma.

20 Sɔɔ dabira sa n sɔɔ ka kperi wa, ma woo damguu ga mɔ, sa n de maa tamaa sa ko yari baani.

21 Ye goo kun gāanu di saa tɛɛbun di, yera Pɔlu u yɔra ben suunu sɔɔ u nɛɛ, durɔ bɛɛ, i n daa nɛn gari wura, sà kun daa dɔɔnɛ Keretin di, i n daa kari ka munusɛ yeni wasi.

22 Adama tɛ, na bɛɛ kanamɔ, i de bɛɛn bwɛra kpuna. Goo sari wi u koo kam ko bɛɛ sɔɔ ma n kun mɔ goo nimkuu tɔna.

23 Domi gɪa wɔkuru Gusunɔ wigii na sāa, wi na sāmɔ, win gɔrado u na nɛn mi

24 u nɛɛ, nɛ Pɔlu n ku bɛrum ko. Na n kon ko na kun yɔre tem yɛron wuswaaɔ. N wee, Gusunɔ u maa man be kpuro yɔllaa kua be ba wāa ka nɛ sannu goo sɔɔ.

25 Yen sɔ, durɔ bɛɛ, i bɛɛn wasi kusio. Domi na naanɛ sāa ma Gusunɔ u koo ko nge mɛ u man sɔɔwa.

26 Adama goo ga koo kɔsikira tem bureru garun gāaraɔ.

27 N wee, n kua sɔɔ wɔkura nɛsen wɔkuru ma woo damguu ga sun bɔrikiamɔ nim wɔku wɔllɔ ge ba ra soku Mɛditeranɛ. Wɔku ten suunu sɔɔn saka, goo nimkuun sɔm kowoba tamaa sa tem turuku kuawa.

28 Ma ba sisu wɛɛ gbinisi ba kpɛɛ nim sɔɔ. Ba wa ma nim mɛn dukum mu tura metiri tɛna ka nɔɔba yiru. Ye n tɛ fiiko ba kpam yɪira ma ba wa nim mɛn dukum tura metiri yɛnda nɔɔbu ka ita.

29 Ba nande bu ku raa kpenu kuru kara, yen sɔna ba goo yɔratinu nɛɛ sārusia gen biruɔ, ma ba kanamɔ yam mu fuuku sāra.

30 Yera goon sɔm kowobu gaba gōru doke bu gbɛnum sara, ma ba goo piibu sarasia nimɔ nge ba kɪ bu goo yɔratinu ka da gen wuswaaɔ.

³¹ Adama Pɔlu u tabu kowo tɔnwero ka tabu kowobu sɔwɔa u nɛɛ, ma n kun mɔ sɔm kowo beni ba sina sɛɛ goo nimkuu sɔɔ, i n̄ faaba wasi.

³² Yera tabu kowoba wɛɛ bura yi yi goo piibu ge nɛni ma ba dera ga wɔri nim sɔɔ.

³³ Sanam mɛ ba yam sɔreru mara Pɔlu u be kpuro kana bu di. U nɛɛ, saa sɔɔ wɔkura nnɛn diya i faaba swaa daki, i n̄ maa gɔanu ganu di.

³⁴ Na bɛɛ kanamɔ, i dio bɛɛn faaban sɔ. Domi baa bɛɛn wirun seri tia kun borimɔ.

³⁵ Ye Pɔlu u yeni gerua u kpa, u pɛɛ sua u Gusunɔ siara be kpuron wuswaaɔ u ye mura ma u dim wɔri.

³⁶ Ma be kpuro ba wasi kusia, ba dɔanu di ben tii.

³⁷ Bɛsɛ be sa wɔa goo nimkuu ge sɔɔ, bɛsɛn geera tura tɔnu goobu ka wata ka wɔkura nɔɔbu ka tia (276).

³⁸ Ye baawure u di u deba, ba alikama sure nim wɔku sɔɔ, goo nimkuun bunum mu ka kaara.

Goo nimkuu ga kɔsikira

³⁹ Ye yam sara, ba n̄ tem mɛ tuba, adama ba daa gɔmburu garu wa te ta yani sɛɛri mɔ, ma ba gɔru doke bu goo nimkuu bɔrie mi, b̄a n̄ kp̄ia.

⁴⁰ Yera ba goo yɔratinun wɛɛ kusia ba dera nu nim wɔri, ka sere maa sɛsɛnun wɛɛ yi ba ka yi sɔri. Ma ba beka seesia wɔllɔ goo nimkuu gen wuswaaɔ kpa woo gu ka goo bɔrie daa gɔmbu ten mi gia.

⁴¹ Adama ba tura mi nim kurenu yinnamɔ ka dam ma ba tem kuru kara. Ma goo nimkuun wuswaa ya tem gira, ba kp̄ana bu ge wuka. Sanam mɛya nim kure bakanu maa gen biru swee ka dam, ma ga kɔsikira.

⁴² Yera tabu kowobu ba gɔru doke bu pirisɔm be kpuro go, kpa bu ku raa kɛɛri bu yakara.

⁴³ Adama tabu kowo tɔnwero wi, u k̄i u Pɔlu faaba ko, yen sɔna u bu yinari. U wooda wɛ be ba kɛɛri yɛ bu gbi bu sure nim sɔɔ bu tɔbura guruɔ.

⁴⁴ Kpa be ba tie bu goo nimkuun kpatakunu yɔ bu ka tɔbura n̄ kun mɛ gen tiin bɛsi. Nge mɛya tɔmbu kpuro ba ka tura guruɔ ka alafia.

28

Ba wɔa Malitu

¹ Sanam mɛ sa tura tem bure ten mi ka alafia sa gia ma teya ba mɔ Malitu.

² Yam min tɔmba sun nɛnuɔ ka k̄iru. Gura nɛmɔ, ma woora mɔ. Yen sɔna ba dɔɔ sɔrua, ba ka sun dam koosia.

³ Ye Pɔlu u dɔa buri mɛnnamɔ u dokemɔ dɔɔ sɔɔ, sanam mɛya waa gɔsɔra yarima min di yam susurun sɔ ma ta win nɔmu tɛke.

⁴ Yam min tɔmba waa ye wa Pɔlun nɔmuɔ, ma ba gerua ba nɛɛ, kam kam durɔ wi, tɔn gowowa. Baa mɛ u nim wahalan di yara, b̄u u n̄ koo de u n̄ wɔa.

⁵ Adama Pɔlu u waa ye kpare dɔɔ sɔɔ, ya n̄ maa n̄n wahala gaa kue.

⁶ Ba mara bu wa win wasi mɔsi, n̄ kun mɛ u wɔruma suaru sɔɔ u gbi. Ye ba n̄n mɛɛra tii tii n̄ ka tɛ, ba wa gɔanu ganu kun n̄n kue, ba nɔɔ kɔbia ba nɛɛ, b̄uwa u s̄a.

⁷ Yam min bɔkuɔra durɔ goon yɛnu ga wɔa, wi u s̄a tem bure ten sunɔ, win ȳisira Pubilusi. U sun dam koosia, ma u sun nɛnuɔ ka k̄iru sɔɔ ita win yɛnuɔ.

⁸ N deema Pubilusin tundo u wasi sundu ka bandubandu barɔ u kp̄i. Ma Pɔlu u dua win dirɔ u kanaru kua u n̄n nɔma sɔndi, ma u n̄n bekia.

⁹ Yen biru tem mɛn barɔbu kpuro ba naamɔ win mi, ma u bu bekiamɔ.

10 Ba sun beere kua ka gaa dabinu. Sanam me sa goo nimkuu dua sa doona, ba sun kpuro we yen bukata sa ma.

Polu tura Romu

11 Suru itan biru sa goo nimkuu gagu dua ge ga na saa Alesandirin di, ge ga raa ya tem bure ten mi woorun saa. Goo nimkuu gen yirera saa buu sikaba.

12 Sa tura wuu gagun mi, ge ba mo Sirakusi, ma sa soo ita kua mi.

13 Sa kparam goo wuka min di sa da Regio. Yen sisiru woo ga seewa nim woku gian di ma soo yiruse sa tura Pusolia.

14 Sa naane dokeobu gabu deema mi, ma ba sun kana su ka bu sina alusuma bso teeru. Nge meya besen sanum koosina sa ka tura Romu.

15 Naane dokeo be ba waa mi, ba nua ma sa wee, ma ba sun senna na sere Apiyusin yaburo. Gaba maa ka sun yinna mi ba mo sobun sobia yenu ita. Ye Polu u bu wa u Gusun siara, ma win bwera kpuna.

16 Sanam me sa Romu dua, ba dera Polu u win diru mo win baa. Ma tabu kowo goo u nun ksu.

Polu waasu kua Romu

17 Soo itan biru, Polu u wuu gen Yuuban wirugibu sokusia. Ye ba menna ba kpa u nee, bee nen mero bisibu, Yuu be ba waa Yerusalem ba man mwa, ma ba man Romugibu nomu sonda, baa me na n besen tambu gaanu ganu kue, na n maa besen sikadoban komaru torari.

18 Romugiba man siri ma ba ki bu man kara yen so ba n taare gaa wa ne soo ye ya ka goo weene.

19 Adama Yuu be, ba n gari yi wure, yera na nen siribu tem yero nomu sonda, baa me na n nen tambu gari gee mani.

20 Yenin sanna na bee bikia i ka na giso n ka bee gari ko. Domi ba man yoni yi dokewa wi Isireliba ba mara u nan so.

21 Ba nun soowa ba nee, sa n tirenu wa saa Yudean di wunen garin so, meya maa sa n baaru ksa gaa nua saa besen mero bisibun noon di be ba na saa mi gian di.

22 Adama besen tii sa ki su no ye a naane doke, domi sa ye ma baama kpurowa ba swaa yen ksa gerumo.

23 Yen sanna ba turu yi te ba koo na win mi, ma ton dabinu na too te, diru mi u waa. U bu gari yi kpuro tubusiabu wari, u bu ban te Gusun u swiin gari seeda diiya. U bu Yesun gari soosimo saa Mawisin wooda ka Gusunon samobun tirenun di. U bu yen keu soosi saa bururun di sere soo ka kpa.

24 Gabu be soo ba gari yi naane doke, adama gabu ba n wure.

25 Ba gari yi sikirinemo, ba ka doona. Adama bu sere doona Polu u gari tee sosi win gari soo u nee, geema, Hunde Dero u been sikadoba soowa saa Gusunon samo Esain no soon di,

26 u nee,

“A doo ton ben mi, a nee,

ba ko n noomo ka gem,

adama n n koo bu yeeri.

Ba ko n merimo,

adama ba n koo wa.

27 Domi ton benin goru ga n biti mo.

Ba ben tiin swaa korua.

Ba noni yinwa

kpa bu ku wa ka ben noni,

kpa bu ku no ka ben swaa,

kpa bu ku gia ka ben gōru,
kpa bu ku raa ka gəsirama nen mi n ka bu bekia.”

²⁸ Pəlu u maa nεε, n̄ n mεn na, i n yē ma Gusunə u dera win faaba ye, ya da tən tukobun mi. Beya ba koo ye swaa daki. [

²⁹ Ye Pəlu u yeni gerua u kpa, Yuu be, ba seewa ba sikirinamə gem gem ba ka doonə.]

³⁰ Wəə gira yiruwa Pəlu u wāa diru garu səə te u haya sāa. Be ba n̄n beram da mi kpuro u ka bu faagi kua ka nuku dobu.

³¹ U ban te Gusunə u swīin garin waasu m̄ə ma u Yinni Yesu Kirisin gari tubusiamə ka toro sin bakaru. Goo sari wi u n̄n yinari.

TIRE TE PĀLU U ROMUGIBU KUA

Pōlu u tire te Romugibu yoruawa saa Korintin di sanam me u sōuru mō u ka da Romu mi, u Yesun yigberu dam kē. Domi u kī u sōmburu ko Romun Yesun yigberugibun suunu sōo saa fiiko kpa bu nūn somi u ka da Esipanin temō.

Pōlu u sōosimō win tire te sōo ye ya sāa naane dokebu ka nge me naane doke bi, bu ra tōnun wāaru kōsi. Tire ten gari mero ya sāawa naane dokebu bu ra de tōnu u faaba wa, n n mō wooda n nēnubu. Handuniagibu kpurowa ta gari yi sōomō. Domi Gusunōn mi, goo kun goo.

Tire ten kpunaa

1. Tire ten gari mero, wiru 1:1-17.
2. Tōmbu kpurowa ba tore, wiru 1:18n di sere wiru 3:20.
3. Swaa ye Gusunō u ra ka tōmbu faaba ko, wiru 3:21n di sere wiru 4:25.
4. Wāa kpaaru Kirisi sōo, wiru 5n di sere wiru 8.
5. Gusunōn himba Isireliban sō, wiru 9n di sere wiru 11.
6. Nge me naane dokeo u koo win wāaru diisina, wiru 12n di sere wiru 15:13.
7. Tōbiribu, wiru 15:14n di sere wiru 16:27.

Tōbiribu

¹ Nēna Pōlu, Kirisi Yesun yoo, ne wi Gusunō u soka n ka ko win goro ma u man wuna nēnem n ka win Labaari gean waasu ko.

² Labaari gea ye, Gusunō u raa yen nōo mwēeru kua yellun di saa win sōmōbun min di, ma ba ye yorua win garin tireru sōo.

³ Win Biiwa ya ka yā, Yesu Kirisi besen Yinni wi ba mara nge tōnu Dafidi sina bokon bweseru sōo.

⁴ Adama Hunde Dēero u sōosi ka dam ma Gusunōn Biiwa u sāa sanam me u seewa gorin di.

⁵ Wiya man durom wē ma u man gora bwesenu kpuron mi win yīsirun sō, bwese ni, nu ka nūn naane doke kpa nu nūn mem nōowa.

⁶ Bēe Romugibu, bēe be Yesu Kirisi u soka, i maa wāa be sōo.

⁷ Na bēe kpuro tire teni yoruamme bēe be i wāa Romuō, bēe be Gusunō u kī ma u bēe soka i ka ko wigibu. Gusunō, besen Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bēe durom ka alafia kē.

Pōlu u kī u naane dokeobu beram da Romuō

⁸ Gbiikaa na Gusunō nen Yinni siaramō Yesu Kirisin min di bēe kpuron sō yēn sō ba bēen naane dokebun gari mō handunia kpuro sōo.

⁹ Gusunō wi na sāmō ka nen gōru kpuro na ka win Biin Labaari gea kparam, wiya sāa nen seeda ma na ra n bēen gari mō kpeetim sari

¹⁰ nen kanaru sōo. Na ra n bikiamō, Gusunō ù n kī u den man swaa kē tē, n ka na bēen mi.

¹¹ Domi na gōru doke gem gem n bēe wa n ka bēe hunden kēru garu kē kpa i ka tāsi.

¹² Kpa sa n dam kēenamō besen naane dokebu sōo ne ka bēe sanam me ko na n wāa bēen mi.

¹³ Nēgibu, na kī i n yē ma na gōru doke nōn dabiru n ka na n bēe wa kpa nen sōmburu tu binu ma bēen suunu sōo, nge me ta mara tōn tukobu gabun mi, adama sere ka gisō na n fēe wa.

14 Na waasun dibu neni wuu marosugibun mi ka maa baru kpaanugibun mi, yērugibun mi ka maa yēru sarirugibun mi.

15 Yen sōna na kī gem gem n maa bēē Labaari gea nōōsia bēē be i wāa Romuō.

Labaari gean dam

16 Domi na ñ Labaari gean sekuru mō. Gusunōn dama me mu ra baawure faaba ko wi u naane doke, gbiikaa Yuuba, yen biru tōn tukobu.

17 Labaari gea ye, ya sōōsimō nge me Gusunō u ra tōnu gem wē. Gem men torubu ka men nōru, naane dokeba. Nge me ba yorua, “Wi u kua gemgii naane dokebu sōō, u ko n wāawa.”

Tōmbun taarē

18 Ka geema, Gusunō u win mōru sōōsimō saa wōllun di kōsa kpuron sō ye tōmba kua, ka win bēere yēru sariru. Ben kom kōsum men saabu ba ñ dere gem mu sōmburu ko.

19 Gusunō u mōru mō domi ye ya weene tōnu u tubu Gusunō sōō ya bu burura. Gusunō win tiiwa u bu ye sōōsi kpasasa.

20 Ka gem, u ñ waarō ka nōni, adama saa tem toren di u tii sōōsi ma u sāa Gusunō, u maa win sinaru sōōsi win sōma ye u kua sōō. N n men na, ba ñ gafara wasi.

21 Ba Gusunō yē adama ba ñ nūn win sinandun bēere wē bu sere nūn siara. Ma ben wira gu ma yam wōkura yiba ben gōru bwisi sarirugisu sōō.

22 Ba gerumō ba bwisi mō adama ba sāawa gari bakasu.

23 Ma ba Gusunō wi u ku ra gbin yiiko kōsina ka bwāarokunu ni nu ka tōnu weene wi u ra gbi, ka gunōsu, ka yee yi yi ra sī, ka yi yi ra kabiri.

24 Yen sōna Gusunō u bu daa disinugia sure ben tii tiine sōō nge me ben gōru ga kī, kpa ben wasi yi ka ko bēere sarirugii.

25 Ba Gusunōn gem ka weesu kōsina. Taka kōora ba sāwa ma ba yen wāaru wāa, n ñ mō taka kowon tii wi n weene bu siara ka baadommaō. Ami.

26 Yen sōna Gusunō u bu kōde bēere sarirugia kpēē. Ben tōn kurōbu ba kōō mennabu yina ka tōn durōbu ma ba kookoo si su ñ dende kōsire kua.

27 Mēya maa tōn durōbu ba kōō mennabu yina ka tōn kurōbu, ma ben kīrun kōde banda ben tii tiine sōō. Ba sekuru sariru mō, tōn durō ka tōn durō, ma ba are mwaamō ben tii sōō yi yi ka ben toraru ne.

28 Gusunō u bu deri ben bwisiku kōsunu sōō bu ka ko ye n kun weene yēn sō ba ñ wure bu nūn gia.

29 Ma ba kōsa baayere yiba ka nuku kōsuru ka bine ka tusiru ka nisinu ka tōn goobu ka sannō ka taki ka bwisi kōsi. Ba ra wīine,

30 ba ra tōnu yaa kasiki, ba Gusunō tusa, ba ra tii wa, ba yēkō mō, ba ra woo kanē, ba kōsan kobun bwisi mō, ba ñ ben tundobu ka ben mērobu bēere wēemō.

31 Ba ñ bwisi mō, ba ñ naane mō, ba ñ kīru mō, ba ñ maa wōnwōndu mō.

32 Ba yē ma Gusunōn wooda ya gerumō ma be ba yenin bweseru mō, gōōwa ben kōkōrō. Ka me, ba ra ko. N ñ mō me tōna, ba maa gabu siaramō be ba mō me.

2

Gusunōn siribu

1 N n men na, wune wi a gabun taarē waamō, a ñ gafara wasi baa a ñ weren na, domi sanam me a gabun taarē waamō ma a maa mō nge be, a tii taarē wēemōwa.

2 Sa yē ma Gusunō u gem mō ù n bu taarē wēemō be ba men bweseru mō.

³ N n men na, a tamaa kaa yari Gusunən siribun di wune wi a gabun taare waamə ma a m̀ nge be?

⁴ Nge a win tən geeru ka win temanabu ka win suurun kp̄aaru gemawa? A n̄ yē ma Gusunə u tən geeru m̀wa u ka nun ḡru gasiasia?

⁵ Adama yèn s̄ wunen ḡru ga b̄obu ga degangam yiba, a wunen tii m̄ru mennammewa Gusunən m̄run t̄run s̄ te s̄ə u koo t̄mbu siri dee dee

⁶ u ka baawure k̄sia nge m̄e win kookoosu s̄a.

⁷ Be ba gea m̀ ka temanabu ba ka yiiko ka b̄ere ka w̄aaru kasu, beya Gusunə u koo w̄aaru te ta ku ra kpe w̄e.

⁸ Adama be ba ben tiin ḡru k̄ru m̀, ma ba ku ra gem m̄m n̄əw̄e ma n kun m̄ k̄sa, beya ba koo m̄ru ka nuku gbisibu wa.

⁹ T̄nu baawure wi u ra k̄sa ko u koo t̄ya ka n̄ni sw̄aaru wa, gbiikaa Yuuba, yen biru tən tukobu.

¹⁰ Baawure wi u ra maa gea ko u koo yiiko ka b̄ere ka b̄ri ȳndu wa, gbiikaa Yuuba, yen biru tən tukobu.

¹¹ Domi Gusunən mi, goo kun goo.

¹² Be ba tora, ba koo kam ko ba kun bu siri ka wooda. Be ba maa wooda yē ma ba tora, wooda yera ba koo ka bu siri.

¹³ Domi n n̄ m̄ be ba woodan garibu swaa daki beya ba gem m̄ Gusunən wuswaa, ma n kun m̄ be ba m̀ ye wooda ya yiirem̄.

¹⁴ T̄n tukobu ba n̄ M̄wisin wooda m̄, adama sanam m̄e ba m̀ ka tii ye wooda ya gerum̄, ba s̄s̄im̄ ma ba yē ye n weene bu ko, baa b̄ kun M̄wisin wooda m̄.

¹⁵ Ben daa ya s̄s̄im̄ ma woodan kookoosu su yorua ben ḡrusu s̄ə. Ben ḡru ga maa yen seeda dim̄, domi ben bwisikunu nu bu ben toranu s̄s̄im̄, n̄ kun m̄e, n̄ ka bu yinam̄.

¹⁶ M̄ya n ko n s̄a t̄ə te Gusunə u koo t̄mbun bwisiku asiriginu kpuro siri Kirisi Yesun min di, nge m̄e n̄n Labaari gea ya gerum̄.

Yuuba ka wooda

¹⁷ Wune maa ni. A tii sokum̄ Yuu, a wooda naane s̄a, a woo kanam̄ wune ka Gusunən w̄asinan s̄.

¹⁸ A yē ye Gusunə u k̄ a ko, ma a ḡa geenun wunanabu gia wooda s̄ə.

¹⁹ A ȳiȳ ma kaa kp̄i a w̄kobu swaa gb̄iyya, kpa a t̄mbu yam d̄erasia be ba w̄a w̄kuru s̄ə.

²⁰ A tamaa ma kaa kp̄i a bwisi sarirugibu bwisi k̄e, kpa a bibu keu s̄s̄i. A yē ma a ȳru ka gem nuuru m̄ wooda s̄ə.

²¹ Wune wi a gabu keu s̄s̄im̄, mban s̄na a n̄ tii s̄s̄im̄. Wune wi a gabu s̄s̄im̄ bu ku gb̄ni, mban s̄na a gb̄nim̄.

²² Wune wi a gerum̄ bu ku sakararu ko, mban s̄na a m̀. Wune wi a b̄nu tusa, mban s̄na a gb̄nim̄ nin din̄.

²³ Wune wi a woo kanam̄ woodan s̄, mban s̄na a Gusunə fune wunam̄ ka woodan sarabu.

²⁴ Domi Gusunən gari s̄ə ba yorua ba n̄e, “B̄en saabuwa t̄n tukobu ba Gusunən ȳs̄iru gari kam gerusim̄.”

²⁵ À n wooda sw̄i bango ya arufaani m̄ ka gem, adama à n wooda saram̄ wunen bango ya s̄a kam.

²⁶ N n men na, t̄n tuko wi ba n̄ bango kue, ù n woodan gari m̄m n̄əw̄a, Gusunə u n̄ n̄n m̄era bangonii?

²⁷ Tɔn tuko wi u wooda mem nɔɔwa baa me ba n̄ n̄n bango kue u koo beɛ Yuuba taare wē, domi i wooda saramɔ baa me i ye mɔ ma ba beɛ bango kua.

²⁸ N̄ n̄ mɔ wi u s̄a Yuu wasi sɔɔ, wiya u s̄a Yuu ka gem.

²⁹ Adama wi u s̄a Yuu ka gem, wiya wi u s̄a Yuu win ḡoruɔ. Domi bango ya n̄ s̄a ye ba kua wasi sɔɔ. Ye ya s̄a bango ka gem, yera ḡoru ḡosiabu. Hunde Deeron sɔmbura, n̄ n̄ mɔ woodagiru. Gusunɔwa koo Yuu wi siara, n̄ n̄ mɔ tɔmbu.

3

¹ Tē, arufaani yerà Yuu u mɔ. Nge are yirà bango ya mɔ.

² N arufaani baka mɔ swɛɛ kpuro sɔɔ. Gbiikaa Gusunɔ u win gere Yuuba n̄mu s̄andia.

³ Mba ya koo ko ben gabu bà n̄ kua naane sarirugibu. Ben naane sarirun s̄ Gusunɔ u koo maa ko naane sarirugii?

⁴ Aawo, n̄ n̄ me. Baa bà n̄ tɔnu baawure soka weesugii, ba n̄ yē ma Gusunɔ s̄awa geegii. Nge me Gusunɔn gari gerumɔ,
“Ba koo nun gem wēwa wunen gari gerubu sɔɔ kpa a siribu di.”

⁵ Adama k̄sa ye sa m̄ yà n̄ s̄osimɔ ma Gusunɔ s̄a gemgii, mba sa ko gere. Gusunɔ ù n̄ tɔnu s̄eyasiamɔ, u s̄a gem sarirugii? Aawo, na gari gerumɔ ka t̄ndun baa.

⁶ Domi Gusunɔ ù kun s̄a gemgii, amɔna u koo ka handunia siri.

⁷ Adama nen weesu s̄u n̄ Gusunɔn gem s̄osimɔ kpasasa, win yiiko yu ka sosi, mban s̄na ba koo kpa man taare wē nge toro.

⁸ Mban s̄na sa n̄ ko n̄ɛ, su k̄sa ko kpa yu gea ma. Gabu bu ka wa bu nen ȳsiru sanku ba n̄ɛ, m̄ya na gerumɔ. Tɔn be, ba koo taare wa nge me n̄ weenɛ.

Goo sari wi u s̄a gemgii

⁹ N n̄ m̄n na, beɛ Yuuba sa gabu sanɔ kerewa? Aawo, baa fiiko. Domi sa s̄osi kɔ ma beɛ Yuuba ka tɔn tukobu beɛ kpuro sa w̄awa torarun dam n̄mɔ.

¹⁰ Nge me ba yorua,
“Gemgii sari, baa turo.

¹¹ Goo sari wi u bwisi mɔ.
Goo sari wi u Gusunɔ kasu.

¹² Be kpurowa ba k̄ɔre.
Be kpurowa ba sankire.
Be kpurowa ba k̄sa m̄.
Baa ben turo kun gea m̄.

¹³ Ben yara ba ka sibu taki dimɔ.
Ben n̄ɔ ga d̄ɛ m̄wa nge surɔkuru.
Ben n̄ɔwa ba ra ka tɔnu go.

¹⁴ Ben n̄ɔ ga b̄ri yiba, ka gari yi yi sosu.

¹⁵ Ben naasu su s̄au su ka tɔnun yem yari.

¹⁶ Kpeerabu ka nuku sankirana nu ra n̄ w̄a ben swaa sɔɔ.

¹⁷ Ba n̄ alafian swaa yē.

¹⁸ Ba n̄ Gusunɔ nasie.”

¹⁹ Tē sa yē ma kpuro ye wooda ya gerumɔ, ya ye gerumɔwa be ba w̄a yen n̄muɔn s̄, kpa n̄ɔ baagere gu ka mari, kpa baawure u win daa tusia Gusunɔn wuswaaɔ.

²⁰ Domi goo sari wi u koo gem wa Gusunɔn wuswaaɔ wooda nenubun s̄, yèn s̄ wooda ya ra tɔnun toraru s̄osi.

12 Ma u maa sāa bangogibun baaba be n ñ mō bango tōna ba mō, adama ba maa win naane dokebun yira swī, bi u mō sanam me u ñ gina bango kue.

Ba ra nōo mwēru wure ka naane dokebu

13 Ba Aburahamu ka win bweseru nōo mwēru kua ma ba koo handunia gira tubi di. Ba ñ nūn nōo mwē te kue ka woodan baa, ma n kun mō yèn sō u gem wa naane dokebun sō.

14 N ñ sāan na be ba wooda mem nōowa beya ba koo ko tubi diobu, naane dokebu kua kam, nōo mwē te, ta maa tēsira.

15 Domi woodawa ya ka Gusunōn mōru naamō. Adama mi wooda sari, wooda sarabu maa sari.

16 Yen sō, ka naane dokebun baawa ba koo nōo mwē te wura tu ka ko durom, kpa Aburahamun bweseru kpuro tu ka kpī tu tu wura. N ñ mō be ba wooda mō tōna adama ka maa be ba naane dokewa nge Aburahamu wi u sāa bese kpuron baaba.

17 Nge me Gusunōn gari gerumō, “Na nun kua bwese dabinun baaba.” U sāa bese baaba, Gusunō wi u naane doken wuswaaō. Gusunō wiya u ra gōribu seeye, u ra maa taka ko ye ya ñ daa wāa.

18 Aburahamu u Gusunō naane doke ka yīiyōbu, baa me u ñ ka yen swaa wa ye u yīiyō. Yen sōna u kua “bwese dabinun baaba” nge me Gusunō u raa gerua u nē, “nge meya wunen bwesera koo dabia.”

19 Saa ye, u wōo wunōbun (100) saka tura adama win naane dokebu kun kaare sanam me u win wasi laakari kua yi yi sāare yi gu, ka maa Saaraan nukuru te ta ñ wāa tu bii ma.

20 U ñ naane dokebu deri, u ñ maa Gusunōn nōo mwē te sika koosi. Adama win naane dokebu nūn dam wē, ma u Gusunō bēere wē.

21 Domi u yē kam kam ma Gusunō u dam mō u ka ko yèn nōo mwēru u kua.

22 Yen sōna win naane dokebun saabu Gusunō u nūn garisi gemgii.

23 Adama ye ba yorua ba nē, “ba nūn garisi gemgii,” ba ñ yī yorua wi turon sō.

24 Ba maa yi yoruawa bēsen sō, bese be ba koo maa garisi gemgibu, bese be sa Gusunō naane doke wi u bēsen Yinni Yesu seeya gorin di.

25 U dera ba nūn go bēsen toranun sō, u maa nūn seeya u ka sun ko gemgibu.

5

Nōosinaa ka Gusunō

1 Tē ye Gusunō u sun gem wē naane dokebun sō, sa dora ka wi, saa Yesu Kirisi bēsen Yinnin min di.

2 Win min diya naane dokebun saabu sa durom me wa mē sō sa yō dim dim, ma sa nuku dobu mō yèn sō sa yīiyō sa ko bōnu wa Gusunōn yīiko sō.

3 N ñ me tōna, sa maa nuku dobu mō bēsen nōni swāaru sō, domi sa yē ma nōni swāaru ta ra temanabu ma.

4 Temanabu bu ra de tōnu u laakari mēribu kamia, kpa u n yīiyōbu mō.

5 Tē, yīiyō bi, bu ku ra sun dukiri kue, domi Gusunō u win kīru yibia bēsen gōruō saa Hunde Dēeron min di wi u sun kā.

6 Sanam me sa ñ gina dam mō, saa ye Gusunō u yi, Kirisi u gu be ba ñ Gusunōn bēere yēn sō.

7 Geema n sē tōnu u ka geegii gbīiya. Sōrōkudo wōrugō goo koo gbi gean kowo goon sō.

8 Adama Gusunō u sun win kīrun kpāaru sōsi, ye u dera Kirisi u gu bēsen sō sanam me sa sāa torobu.

⁹ Tē, win yem sōna sa kua gemgibu. N n men na, sika sari u koo maa sun faaba ko Gusunon marun di.

¹⁰ Sanam me sa sāa Gusunon yiberēba, u ka sun dora win Biin gōon sō. N n men na tē, ye u ka sun dora u kpa, sika sari u koo maa sun faaba ko ka Bii win wāaru.

¹¹ N n me tōna, sa maa nuku dobu mō Gusunō sōo saa besen Yinni Yesu Kirsin min di wi u dera sa dora ka Gusunō.

Adamu ka Kirisi

¹² Toraru ta dua handunia sōo saa tōn turon min di, ma win tora te, ta ka gōo na. Gōo wī, u tumbu kpuro girari domi kpurowa ba tora.

¹³ Geema toraru ta wāa handunia sōo wooda ya sere na, adama ba ku ra toraru garisi toraru mi wooda sari.

¹⁴ Ka me, saa Adamun waatin di sere ka Mōwisigia, gōo u bandu dii tumbu kpuron suunu sōo, ka mam be ba n Gusunō mem nōowe nge me Adamu u kua.

Adamu u sāawa wi u koo ra nan weenasii.

¹⁵ Adama durom me, mu kpā n tora te kere. Geema tōn dabiru ta gu tōn turo win torarun sō, adama Gusunon durom mu kere. Durom men kēru ta maa kere te u tōn dabiru kā saa Yesu Kirisi turo win min di.

¹⁶ Gusunon kēru ka tōn turon tora te, ya wunanē. Gbiikaa, siribu na tōn turon torarun sō, ma bin kōkōrō kua taarē wēebu. Adama durom maa na tōn dabirin toranun sō, ma men kōkōrō kua gem wēebu.

¹⁷ Geema, tōn turon torarun sōna gōo u bandu di. N n men na, sika sari be ba Gusunon durom bakam mwa ka win gem kēru, ba koo maa bandu di wāaru sōo tōn turon min di. Wiya Kirisi.

¹⁸ N n men na, nge me tōn turon toraru ta tumbu kpuro taarē wē, meya tōn turon gean kobu bu tumbu kpuro gem wēemō bu ka wāaru wa.

¹⁹ Nge me tōn turon mem nōobu sarirun sō tōn dabiru ba kua torobu, nge meya maa Gusunō u koo tōn dabiru gem wē tōn turon mem nōobun sō.

²⁰ Wooda ya dua kpa toraru tu ka sosi, adama mi torara sosi, miya Gusunon durom mu maa sosi mu banda.

²¹ Nge me torara bandu di ma ta ka gōo na, meya maa Gusunon durom mu bandu dii gem sō mu ka sun wāaru wē te ta ku ra kpe saa besen Yinni Yesu Kirsin min di.

6

Sa kua gonu torarun wuswaa,

adama wasobu Kirisi sōo

¹ N n men na, mba sa ko gere. Sa ko n da n toramōwa durom mu ka sosi?

² Aawo, n n me. Besē bē sōo torara kun maa dam mō, amōna sa ko n maa ka wāa ten dam nōmuō.

³ I n yeni yē? Sanam me ba sun batemu kua su ka gbinna ka Yesu Kirisi, win gōo sōora sa ka nūn gbinna.

⁴ Batemu ye sōo, ba sun sika ka wi sannu, ma sa win gōo bōnu kua, kpa nge me Kirisi u seewa gōrin di ka Baaban yiiko, besē maa sa n sīimō ka wāa kpaaru.

⁵ Domi sà n gbinna ka wi sanam me sa win gōo bōnu kua, sika sari sa ko maa win seebu gōrin di bōnu ko kpa su gbinna ka wi.

⁶ Sa yē ma ba besen daa gura kpare dāa bunanaru sōo ka wi sannu, kpa besen wasi torarugii yi ko dam sarirugii kpa sa kun maa sāa torarun yobu.

⁷ Domi wī u gu u yakiaara torarun nōman di.

⁸ Tē, nge me sa gu ka Kirisi sannu, sa maa naane sāa ma sa ko maa wāaru di ka wi sannu.

⁹ Domi sa yē ma Kirisi u seewa saa gərin di u n̄ maa gbimə, gəə kun maa dam mə wi səə.

¹⁰ Domi gəə wi u gu min s̄, torara kun maa dam mə win wəllə, adama wāa te u dimə tē, u tu diməwa Gusunən wuswaaə.

¹¹ Meya maa bēen tii i tii garisio gonu torarun wuswaaə, kpa i n̄ sāa wasobu Gusunən wuswaaə Kirisi Yesu səə.

¹² N n̄ mən na, i ku maa de toraru ta n̄ bandu dii bēen wasi yi yi koo gbi səə. I ku yin binə mēm nəəwa.

¹³ I ku ra bēen wasin doo dooka toraru n̄mu s̄ndia tu ka k̄sa ko, adama i bēen tii Gusunə n̄mu s̄ndio nge wasobu be ba wurama gərin di, kpa i bēen wasin doo dooka Gusunə n̄mu s̄ndia yu ka gea ko.

¹⁴ Toraru ta n̄ ko n̄ yiiko mə bēe səə, domi i n̄ wāa woodan n̄ma səə ma n̄ kun mə durom n̄maə.

Gem yobu

¹⁵ N n̄ mən na, aməna sa ko ko. Sa ko n̄ toramə yèn s̄ sa wāa durom n̄ma səə, n̄ n̄ mə woodan n̄ma səə? Aawo, n̄ n̄ mē.

¹⁶ I yē sāa sāa ma i n̄ tii goo n̄mu s̄ndia nge yobu i ka n̄n̄ mēm nəəwa, win yoba i sāa. N n̄ torarun na, tera ta ka gəə naamə. N n̄ maa mēm nəəbun na, biya bu ka gem wēebu naamə.

¹⁷ Adama su Gusunə siara, domi i raa sāa torarun yobu, adama tē i s̄s̄si te mēm nəəwammē ka ḡru tia te ba bēe n̄mu s̄ndia.

¹⁸ Ye i maa yakia ra torarun di i kpa, i kua gem yobu.

¹⁹ Na gari mə nge tən diro yèn s̄ i sāa dam sarirugibu. Nge me gasə i bēen wasin doo dooka disinu ka k̄sa n̄mu s̄ndia nge yobu i ka k̄sa ko, tē, i bēen wasin doo dooka gem n̄mu s̄ndio nge yobu kpa bēen daa yu d̄era.

²⁰ Domi sanam mē i raa sāa torarun yobu, gem kun dam mə bēe səə.

²¹ Are yirə i raa wa yē səə sekura bēe mə tē. Yen wii goberu maa gəəwa.

²² Adama tē ye i yakia ra torarun di i kua Gusunən yobu, bēen are sāa daa d̄era, bēen wii goberu ta maa sāa wāaru te ta ku ra kpe.

²³ Domi gəəwa torarun are, adama Gusunən k̄era wāaru te ta ku ra kpe Yesu Kirisi bēen Yinnin min di.

7

Ye suanabu s̄s̄simə

¹ Be ba yē ye wooda ya sāa, beya na ka yā. Nəgibu, i n̄ yē ma mèn nəə t̄nu u wāa wāaru səə u wāawa woodan n̄ma səə?

² Nge meya tən kurə ka win durə ba ko n̄ wāasinē woodan saabu sere durə win wāarun n̄rə, adama win durə ù n̄ gu, u yakia ra saa suanaan woodan dam di.

³ Yen s̄, sanam mē win durə u wasi ma u durə kpaə sua, ba koo n̄n̄ sokuwa sakara, adama win durə ù n̄ gu, u yakia ra woodan di. Sanam mē, ù n̄ durə kpaə sua u n̄ sāa sakara.

⁴ Nge meya maa bēe nəgibu, wooda ya n̄ maa dam mə bēen wəllə, yèn s̄ i gu ka Kirisi sannu, kpa i ka ko googibu. Tē, i sāa wi ba seeya gərin digibu, kpa sa n̄ ka Gusunə binu maruammē.

⁵ Domi sanam mē sa wāa bēen tiin daan n̄ma səə, kankam k̄i torarugiru te wooda ya seeya ta s̄mburu mə bēen wasin doo dooka səə ma ta ka sun d̄əə gəə giā.

⁶ Adama tē, sa yakiaara woodan di ye ya raa sun neni nge desobu domi ya n maa dam mō besen wōllō. Nge meya sa ko kpī su Gusunō sã ka bwisiku kpaanu ni nu wee Hunden di, n n maa mō ka bwisiku guru ni nu wee woodan di.

Wooda ka toraru

⁷ N n men na, mba sa ko gere. Wooda ya sãa toraru? Aawo. Woodan saabuwa na mam toraru gia. Domi na n daa bine giamō wooda yà kun neε, “I ku ra bine ko.”

⁸ Ma toraru ta wooda tãsa ta ka bine baayere mara ne sōō. Domi mi wooda kun wãa, toraru maa sari.

⁹ Gasō, sanam me wooda sari, na raa wãa, adama ye wooda ya na torara seewa

¹⁰ ma nen tii na gu. Nge meya wooda ye ya weene yu wãaru wē, yeya na deema ya ka man gōō naawa.

¹¹ Domi toraru ta wooda tãsa ta ka man nōni wãkua, ma ta man go.

¹² N n men na, wooda ya deere, yen gari maa deere, yi dende, yi maa wã.

¹³ N n men na, ye n gea sãa yera ya ka man gōō naawa? Aawo, torara ta man go kpa tu ka sōōsi ma te torara. Domi ta gãa geenu denda ta ka man go kpa tu ka sēsia n banda saa woodan di.

Wi toraru ta taare

¹⁴ Geema, sa yē ma wooda ya sãa Hundegia adama ne na sãawa wasigii wi ba toraru dore.

¹⁵ Domi ye na ra n mō na ku ra tubu. Ye na kī na ku ra ye ko, adama ye na tusa yeya na ra ko.

¹⁶ Nã n da ko ye na kun kī na wura ma wooda ya wã.

¹⁷ Meyã n n maa mō nen tiywa na mō ma n kun mō tora te ta man wãasi.

¹⁸ Na yē sãa sãa ma gãa geenu sari ne sōō, nen daawa na ka yã, domi baadomma gean kīra wãa ne sōō, adama yen koba na ku ra kpī.

¹⁹ Na n gea ye mō ye na kī mi, kōsa ye na tusa yeya na ra ko.

²⁰ Adama nã n mō ye na kun kī, n n maa ne na mō. Tora te ta man wãasi, tera ta ye mō.

²¹ Wooda yeniwa na wa ne sōō. Sanam me na kī n gea ko, kōsa ya ra n man wãasi.

²² Na nuku dobu mō Gusunōn wooda sōō nen gōruō,

²³ adama nen wasin doo dooka sōō na wooda tuka waamō ye ya sannamō ka nen bwisikunu. Ma ya man mō tora ten deso te ta wãa nen wasin doo dooka sōō.

²⁴ Gōru garin barōwa ne! Wara koo man wōra wasi yinin nōman di, yi yi ka man gōō dōō.

²⁵ Na Gusunō siara Yesu Kirisi besen Yinnin saabu.

N n men na, na sãa Gusunōn woodan yoo nen bwisikunu sōō, adama nen daa sōō na sãawa torarun yoo.

8

Wãa te Gusunōn Hunde

u wēemō

¹ Yen sō tē, ba n bu taare wēemō be ba gbinne ka Kirisi Yesu.

² Domi Gusunōn Hunden wooda ye ya wãaru wēemō Kirisi Yesu sōō ya sun yakia saa toraru ka gōōn nōman di.

³ Ye wooda kun kp̄ia ya kue yèn s̄ t̄onun daa ya yen dam kpeesia, Gusun̄o u ye kua. U toraru faare w̄e te ta w̄a t̄onun daa s̄o sanam m̄e u win tiin Bii ḡorima ka wasi yi yi ka t̄onun wasi torarugii weene, u ka ko ab̄oru torarun s̄.

⁴ U yeni kuawa kpa su ka gea ko ye wooda ya ȳirem̄o, b̄ese be sa s̄im̄o win Hunden dam s̄o, n̄ n̄ m̄o b̄esen daan dam s̄o.

⁵ Domi be ba s̄im̄o ben daan dam s̄o, beya ba ben daagia bwisikum̄o. Adama be ba s̄im̄o Gusun̄on Hunden dam s̄o, beya ba Hundegia bwisikum̄o.

⁶ À n wun̄en daagia bwisikum̄o, ḡowa yen k̄ok̄oro. À n maa Hundegia bwisikum̄o, w̄aru ka alafiawa wun̄egia.

⁷ Domi be ba ben daagia bwisikum̄o ba kua Gusun̄on yiber̄eba. Ba n̄ Gusun̄on wooda mem̄ n̄owamm̄e, ba n̄ mam̄ kp̄e.

⁸ Be ba ben daan w̄aru w̄a, ya n̄ koor̄o bu Gusun̄o w̄ere.

⁹ Adama b̄ee, i n̄ maa b̄een daan w̄aru w̄a ma n̄ kun m̄o Gusun̄on Hundegiru yèn s̄ win Hunde u w̄a b̄ee s̄o. Wun̄e wi a kun Kirisin Hunde m̄o, a n̄ s̄a wigii.

¹⁰ N n̄ men̄ na, Kirisi ù n̄ w̄a b̄ee s̄o, baa b̄een wasi yì n̄ gu torarun s̄, b̄een hunde ya wasi yèn s̄ i gem̄ wa Gusun̄on mi.

¹¹ Gusun̄o wi u Yesu seeya ḡorin di, win Hundewa w̄a b̄ee s̄o. Yen s̄ona wi u Yesu Kirisi seeya ḡorin di u koo maa b̄een wasi ḡoḡii w̄aru w̄e saa win Hunden min di, wi u w̄a b̄ee s̄o.

¹² N n̄ men̄ na, negibu, sa dibu n̄eni, adama n̄ n̄ m̄o daagibu sa n̄ ka b̄esen daan k̄iru mem̄ n̄owamm̄e.

¹³ Domi i n̄ b̄een wasin k̄iru m̄o i ko gbi, adama i n̄ b̄een wasin k̄irun kookoosu deri ka Hunde D̄eron somiru i ko n̄ w̄a.

¹⁴ Domi be Gusun̄on Hunde u kparam̄o, beya ba Gusun̄on bibu.

¹⁵ Domi ba n̄ b̄ee hunde k̄a ye ya koo b̄ee ko yobu kpa i n̄ ka kparam̄o nande. Adama ba b̄ee Hunde k̄awa wi u b̄ee kua Gusun̄on bibu, ma ka win dam sa Gusun̄o sokum̄o Baaba.

¹⁶ Gusun̄on Hunden tii u b̄esen hunde s̄om̄o ma sa s̄a win bibu.

¹⁷ T̄e yèn s̄ sa s̄a win bibu sa maa s̄a tubi diobu, ma sa ko win tubi b̄onu ko ka Kirisi sannu, domi s̄a n̄ Kirisin n̄oni sw̄aru b̄onu kua, sa ko maa win ȳiko b̄onu ko.

Ȳiko ye ya sisi

¹⁸ Na n̄ saa yenin n̄oni sw̄aru garisi ḡaanu ȳiko ye sa ko ra wan s̄.

¹⁹ Taka koor̄a kpuro ya diira saa yu na ȳe s̄o Gusun̄o u koo win bibu terasia.

²⁰ Domi u taka koor̄a kp̄e kam kobun swaa s̄o, n̄ n̄ m̄o yen tiin ḡoru k̄irun s̄, win k̄irun s̄na. Adama ȳiȳo bini bu w̄a,

²¹ ma ba koo ra taka kooran tii yakia saa kam kobun yorun di, kpa yu ka Gusun̄on bibun tii m̄o ȳikogiru b̄onu ko.

²² Sa ȳe ma sere ka t̄e taka koor̄a kpuro ya kpa w̄ari m̄owa ka wuriribu nge marubin wuriribu.

²³ Adama n̄ n̄ m̄o taka koor̄a t̄ona, b̄esen tii b̄ese be Gusun̄o u suna bura sanam m̄e u sun Hunde D̄ero k̄a, sa maa kpa w̄ari m̄o b̄esen tii s̄o sa n̄ ka mara sere Gusun̄o ù n̄ b̄esen wasi yakia mam̄ mam̄, u ka s̄osi ma sa kua win bibu.

²⁴ Domi faaba ya s̄a b̄esegia, adama sa gina w̄a yen ȳiȳobu s̄o. S̄a n̄ waam̄o ye sa ȳiȳo, ȳiȳobu kun maa w̄a. Ye t̄onu waam̄o u ko n̄ maa ye ȳiȳo?

²⁵ Adama s̄a n̄ ḡaanu ȳiȳo ni sa n̄ waam̄o, sa ko n̄ nu marawa ka temanabu.

²⁶ Nge meya maa Hunde D̄ero u ra sun somi b̄esen dam sariru s̄o, domi sa n̄ ȳe n̄ weene su Gusun̄o kana. Adama Hunde wi, u ra n̄un̄ kan̄e b̄esen s̄o ka kpa w̄ari ye ya n̄ ka n̄o geruro.

²⁷ Gusunə wi u ra təmbun gōrusu tubu, u maa yē ye Hunde wi, u bwisikumə yèn sō ka win kīra Hunde wi, u ra n nùn kanamə naanε dokeobun sō.

²⁸ Domi sa yē ma baayere kpuro səə ye ya ra tənɔ deeme, Gusunə u səmburu mə u ka bu gea kua be u soka win himba səə, ma ba nùn kī.

²⁹ Domi be u yē yellun di u maa bu gəsa u yi bu ka ko win Biin weenasibu, kpa win Bii u ka ko yeruma wənə dabirugii.

³⁰ Nge mɛya be u gəsa u yi, u maa bu soka. Be u soka mi, u maa bu gem wē. Be u gem wē u maa ka bu win yiiko bənu kua.

Gusunən kīrun kpāaru

³¹ N n mən na, mba sa ko gere ka gari yi. Gusunə ù n sāa bεsɛgii, wara koo ka sun yibere tɛru ko.

³² Gusunə wi u kun win tiin Bii tii yiye, adama u nùn wē bεsɛ kpuron sō, u n̄ koo maa sun kpuro kē ka Bii wi sannu kəsiaru sari?

³³ Wara koo təmbu durum mani be Gusunə u gəsa. Sari, domi Gusunən tiiwa u ra tənɔ gem wē.

³⁴ Wara koo bu taarε wē. Sari, domi Kirisi Yesu u gu u maa seewa gərin di u wāa Gusunən nəm geuə. Wiya u ra maa Gusunə kanε bεsɛn sō.

³⁵ Wara u koo kpī u sun karana ka Kirisin kīru. Tōya? Wahala? Nəni swāaru? Gōru? Tereru? Kari? Takobi?

³⁶ Nge mε ba yorua,

“Wunen sōna ba sun goomə tōru baatere.

Ba sun mɛera nge yāa ni ba koo saka.”

³⁷ Adama ye kpuro səəra sa nasara wa mam mam saa win min di wi u sun kīa.

³⁸ Domi na yē kam kam ma gəə ka wāaru ka wəllun gəradoba ka wεrekunu ka saa yeni, ka saa ye ya sisi, ka wəllun yiikogibu,

³⁹ ka ye ya wāa wəllə, ka ye ya wāa tem səəwə, ka taka koorə gaa, yen gaa kun kpē yu sun karana ka Gusunən kīru te ta sōsira Yesu Kirisi bεsɛn Yinni səə.

9

Gusunə ka Isireliba

¹ Nε Kirisigiwa na gem gerumə, na n̄ weesu m̄. Nɛn gōru ga man yen seeda diiyammε saa Hunde Dεeron min di.

² Nɛn bweserun wənwəndu ta man m̄ baadomma. Yen sōna nɛn gōru ga sankire gem gem.

³ N n ko n kooran na, kon daa de bu man bōrusi kpa bu man karana ka Kirisi ben sō.

⁴ Ba sāa Isireliba, be Gusunə u gəsa bu ka ko win bibu. Beya u win yiikon girima sōsi. Beya u ka arukawaniba bəkua. U bu wooda wē. Bera u sōsi mε ba koo nùn sāsina. U maa bu nəə mwεɛnu kua.

⁵ Ba sāa be Gusunə u gəsa yellun di. Ben bweseru səən diya Kirisi wi u kpuro kere u yara nge tənɔ. U maa sāa Gusunə wi n̄ weenε bu siara ka baadomma. Ami.

⁶ Na n̄ gerumə ma Gusunən gari yi kam wəruma. Domi be ba mara Isireliba n̄ n̄ m̄ be kpuro ba sāa Isireliba Gusunən mi.

⁷ N n̄ maa m̄ be kpuro be ba marura Aburahamun min di beya ba sāa win bibu Gusunən mi. Domi Gusunə u Aburhamu sōwə u nεε, “Isakin biba ba koo soku wunen bweseru.”

⁸ Yen tubusiana, n̄ n̄ m̄ be ba mara ka wasin baa beya Gusunəgibu, adama bii bèn nəə mwεeru Gusunə u kua beya u garisi Aburahamun bweseru.

⁹ Gari yi wee, yi Gusunō u ka nōō mwεε te kua. U nεε, “Gasəkun amadaare kon wurama, yen biru Saaraa koo bii tən durō ma.”

¹⁰ N n̄ mε tōna, Rebekan bibu yiru ba tundo turo mō, wiya bεsen sikado Isaki.

¹¹⁻¹² Adama Gusunō u ra tōmbu gōsiwa win himba sō, n̄ n̄ mō ben kookoosun sō, adama ka win sokura. U ka sōsi ma u win himba ye swīi, u Rebeka sōwa u nεε, “Mōō u koo win wōnō wiru kpīiya.” U ye gerua Rebeka u sere win bibu mara sanam mε ba n̄ gea n̄ kun mε kōsa koore.

¹³ Nge mε ba yorua Gusunōn gari sō, “Na Yakōbu kīa adama na Esau yina.”

¹⁴ N n̄ mεn na, mba sa ko gere. Gusunō u sāawa gem sarirugii? Aawo, baa fiiko.

¹⁵ Domi u Mōwisi sōwa u nεε, “Win wōnwōndu na mō, wiya kon wōnwōndu kua. Wi na maa ka duure, wiya na kon ka duura.”

¹⁶ Nge mεya n̄ n̄ sāa goon kīrun baa, n̄ n̄ maa goon sōmburun baa, adama Gusunōn wōnwōndun baawa.

¹⁷ Domi ba yorua ma Gusunō u Egibitin sunō sōwa u nεε, “Yenin sōna na nun seeya, kpa n̄ ka n̄en dam sōsi wunε sō, kpa n̄en yīsiru tu ka nōōra handunia kpuro sō.”

¹⁸ Nge mεya wi u kī u wōnwōndu kua u ra n̄n̄ wōnwōndu kue, wi u maa kī u gōru bōbiasia u ra n̄n̄ gōru bōbiasie.

Gusunōn mōru

ka win wōnwōndu

¹⁹ N n̄ mεn na, kaa man bikia a nεε, mban sōna u maa taare waamō tōnu sō. Wara koo kpīi u win kīru yina.

²⁰ Adama wara ra n̄ wunε tōnu, a sere ka Gusunō sikirina. Mōndu ta koo mōmō bikia tu nεε, mban sōna u tu kua mε?

²¹ Mōmō kun dam mō sōndun wōllō? Ka sōn tee te, u n̄ kpē u tooru ko ka maa weke te ba ra swē?

²² Mba i yē i ko gere Gusunōn sō. U kī u win dam ka win mōru sōsi. Yen sōna u ka bu tēmana be ba koo kam ko win mōrun sō.

²³ U kua mε u ka sun win yīikon kpāaru sōsi, bεse be u wōnwōndu kua, bεse be u sōru kua yellun di su ka win yīiko wa,

²⁴ bεse be u soka n̄ n̄ mō Yuuban suunu sōn̄ di tōna, ka maa tōn tukobun suunu sōn̄ di.

²⁵ Yeniwa Gusunō u gerua win sōmō Oseen tireru sō. U nεε,

“Tōn be ba n̄ daa sāa n̄gibu,

kon bu soku n̄en tōmbu.

Bwese te na n̄ daa kīε,

kon tu soku n̄en kīnasiru.

²⁶ Yam mi ba raa maa bu sōwa ba nεε,

ba n̄ sāa n̄en tōmbu,

miya ba koo bu soku

Gusunō Yinni wason bibu.”

²⁷ Ma Gusunōn sōmō Esai u nōōguru sua u gerua Isireliban sō u nεε, “Baa Isireliba bā n̄ dabia, nge nim wōkun yanim, ben sukum tōnawa koo faaba wa.

²⁸ Domi Gusunō koo yande win gere yibia mam mam handunia sō ye u raa gōru doke.”

²⁹ N sāawa nge mε Esai u raa gerua u nεε,

“Gusunō, wōllu ka tem Yinni ù kun daa sun bweseru tie,

sa ko raa kowa nge Sodomu.

Sa ko raa ka Gomōra weena.”

Isireliba ka Labaari gea

³⁰N n mɛn na, mba sa ko gere. Tɔn tuko be ba n daa kasu bu gem wa Gusunɔn mi, ba gem wa naane dokebu saabu.

³¹Adama Isireliba be ba kasu bu wooda swi bu ka gem wa Gusunɔn mi, ba n mu wa.

³²Mban sɔna. Yɛn sɔ ba n mu kasu ka naane dokebu, ma n kun mɔ ka sɔma. Ba sokura kpee sokurati te sɔɔ,

³³tɛn gari ba yorua ba nɛɛ,

“N wee, na kpee sokuratiru dokemɔ Siɔniɔ,
kpee te ta ra torasie.

Adama wi u nɔn naane doke u n sekuru wasi.”

10

¹Negibu, ye na ki ka nen gɔru kpuro ka ye na ra n Gusunɔ kanamɔ, yeya nen bweseru tu faaba wa.

²Domi na bu seeda yeni diiyamme, ba hania mɔ Gusunɔn sɔ, adama yɛru sari.

³Ba n swaa yɛ ye Gusunɔ u ra ka tɔnu gem wɛ, ma ba swaa kasu bu ka ben tiin gem yara. Yen sɔna ba n Gusunɔn gem swaa wiru kpɛiye.

⁴Domi Kirisiwa sɔa woodan kɔkɔrɔ kpa baawure wi u nɔn naane doke u gem wa Gusunɔn mi.

*Faaba sɔa baawuregia**wi u Yinni naane doke*

⁵Domi Mɔwisi u yorua u nɛɛ, “tɔnu wi u gea mɔ ye wooda ya yiiremɔ, gea yen min diya u koo wɔaru wa”.

⁶Adama nge mɛ ba koo tɔnu gem wɛ naane dokebu sɔ, yen gari wee, “A ku gere wunen gɔruɔ a nɛɛ, wara u koo yɔ Gusunɔ wɔllɔ.” Yen tubusiana, u ka Kirisi sarasiamɔ.

⁷A ku maa gere, “Wara u koo du tem sɔwɔ.” Yen tubusiana, u ka Kirisi seesia gɔrin di.

⁸Adama mba gari yi, yi gerua. Yi nɛɛwa, “Gusunɔn gari yi, yi wɔa wunen turuku, yi mam wɔa wunen nɔwɔ ka wunen gɔruɔ.” Yi sɔawa naane dokebu gari yi sa waasu mɔ, yi yi nɛɛ,

⁹ɔ n ka wunen nɔwɔ wura ma Yesu sɔawa Yinni, ma a naane doke wunen gɔruɔ ma Gusunɔ u nɔn seeya gɔrin di, kaa faaba wa.

¹⁰Domi gɔru sɔara tɔnu u ra naane doke, u ka gem wa Gusunɔn mi, nɔwɔ ba ra maa ka seeda di bu ka faaba wa.

¹¹Nge mɛ ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ ba nɛɛ, “Baawure wi u nɔn naane doke, u n sekuru wasi.”

¹²Domi wunanabu sari Yuuba ka tɔn tukobu sɔɔ. Be kpuro Yinni turowa ba mɔ. Win dukia maa sɔa be ba nɔn sokumɔ kpurogia.

¹³Domi ba yorua ba nɛɛ, “Baawure wi u Yinnin yi siru soka, u koo faaba wa.”

¹⁴Adama amɔna ba koo ka nɔn soku, ba kun nɔn naane doke. Amɔna ba koo maa ka naane doke ba kun win gari nɔɔre. Amɔna ba koo maa nɔ goo u kun gari yi waasu koore.

¹⁵Amɔna ba koo ka gari yi waasu ko goo u kun bu gɔre. Nge mɛ ba yorua, “Anna a ben naarun dobu nɔ be ba Labaari gea kparamɔ.”

¹⁶Adama n n be kpuro ba Labaari gea wura, domi Gusunɔn sɔmɔ Esai u nɛɛ, “Yinni, wara u naane doke ye sa nɔɔsia.”

17 Nge meya naane dokebu bu wee ye tonu noomɔn di. Ye tonu noomɔ, ya maa saawa Kirisin gari.

18 Adama na bikiamɔ, ka geema ba n noore ro? Ba nua. Domi ba yorua, “No ge, ga noora tem kpuro soɔ, ma gari yi, yi tura sere handunian noɔ.”

19 Na bikiamɔ kpam, Isireliba ba n ye ro? Gbiikaa, Mɔwisi u yorua, ma Gusunɔ u neɛ,

“Na kon beɛn nisinu seeya ka bwese te i n gari si gaanu. Kon maa beɛn moɔru seeya ka bwese bwisi sarirugiru.”

20 Yen biru Esai u yorua ka toro sindu ma Gusunɔ u neɛ,
“Be ba n man kasu ba man wa.

Na maa bu nen tii soosi be ba n man bikiamɔ.”

21 Adama u maa yorua Isireliban sɔ ma Gusunɔ u neɛ, “Na ton be ba ra n man seesimɔ nooma gari tɔru kpuro.”

11

Gusunɔ u n Isireliba yine

1 N n men na, na bikiamɔ, Gusunɔ u win tambu yinawa? Aawo. Su ku wa me. Domi nen tii na saa Isirelin bii, Aburahamun sikadobu Benyamɛɛn bweseru soɔ.

2 Gusunɔ u n win tambu yine be u gia yellun di. Nge i n ye ye ba yorua Gusunɔn gari soɔ sanam me Eli u ka Isireliban taare da Gusunɔn mi? U neɛ,

3 “Yinni, ba wunen somɔbu go ba wunen yaku yenu surura. Ne turowa na tie, ba maa kasu bu man hunde wuna.”

4 Adama mba Gusunɔ u wisa. U neɛ, “Na nen tii tambu noɔɔbun suba noɔɔba yiru (7.000) derie, be ba kun yiirare buu wi ba mɔ Baalin nuuro.”

5 Meya n maa saa saa yeni soɔ. Ben sukum waa be Gusunɔ u goɔsa win durom sɔ.

6 U bu goɔsawa durom sɔ, n n mo ben soman sɔ. Ma n kun me, durom kun maa saa durom.

7 N n men na, mba sa ko gere. Isireliba wee, ba n wa ye ba kasu. Ben be Gusunɔ u goɔsa, beya ba wa. Be ba tie ba goɔru bɔbia.

8 Nge me ba yorua, “Gusunɔ u ben laakari sikarisia. U bu noni we yi ba n kpɛ bu ka yam wa. U maa bu swasu we si ba n kpɛ bu ka gari no sere ka giso.”

9 Ma Dafidi u neɛ,

“Kpa ben toɔ baka dim mu de bu tora

kpa bu yina mwaara,

kpa bu seeyasiabu wa bi bu ka bu dende.

10 A de ben noni yi wukiri bu ku ka wa.

Kpa a de ba n bu taare ka baadommaɔ.”

11 Yen sɔna na bikiamɔ, sanam me Isireliba ba sokura, ba worumawa mam mam? Su ku wa me. Ben torarun saabuwa ton tukobu ba faaba wa, kpa ben nisinu nu ka se.

12 Te Isireliban toraru ta n ka handuniagibu hunden dukia naawa, ben kaarabu bu n maa ton tukobu kua ga mawɔbu, anna yen domarun kpaaru ta ko n ne ba n wura nge me ba raa saa.

Tɔn tukobun faaba

13 Na ka beɛ gari mɔ, beɛ ton tukobu. Ne wi na saa goɔro ton tukobun mi, na nen somburu beɛre weɛmɔ

14 n ka nisinu seeya ñ n koo koorã nɛn bweserun suunu sɔɔ kpa n ben gabu faaba ko.

15 Geema sanam mɛ Gusunɔ u bu deri ya dera u ka handuniagibu nɔɔ tia kua. Tɛ, mba n ko n sãa ù n wure u kɔam bu mwa. N ñ wãaru gɔribun sɔ?

16 I yɛ ma bà n pɛɛ kuse teeru Gusunɔ wɛ, pɛɛ ye ya tie ya kua Gusunɔgia. Dãrun gbina yà n sãa Gusunɔgia, mɛya maa ka ten kãasiɔ.

17 Adama bà n kãasi gɛɛ bɔɔra olifin dãa gbaarugirun di, ma ba wunɛ wi a sãa yakasun dãrun kãasa gɛɛfe kua yin ayerɔ, ma a ka olifin dãa ten gbinaɔ dam bɔnu mɔ,

18 a ku kãasi yi woo kanɛ. À n woo kanamɔ, a yaayo ma n ñ wunɛ a gbina sɔɔwa, gbina ya nun sɔɔwa.

19 Kaa nɛɛ, ba kãasi yi bɔɔrawa bu ka nun gɛɛfe ko.

20 Geema, ba yi bɔɔra naane dokebu sarirun sɔ, ma a yɔ naane dokebu sɔ. A ku woo kana, adama a bɛrum koowo.

21 Gusunɔ ù kun kãasi gbiiki deri, wuna u koo sere deri?

22 N n mɛn na, a Gusunɔn tɔn geeru ka maa win sɛsɔ mɛɛrio. U sɛ ka be ba wɔruma, adama u sãa tɔn geo wunɛn mi, à n gesi yɔ dim dim win tɔn geeru sɔɔ. Ma n kun mɛ, ba koo maa wunɛn tii bura.

23 Be maa, bà n ben naane dokebu sariru deri, ba koo bu gɛɛfe ko mi ba raa wãa domi Gusunɔ u koo kpɪ u kɔam bu gɛɛfe ko.

24 Bà n nun bura saa olifin dãa yakasugirun di, ma ba nun gɛɛfe kua ka olifin dãa gbaarugiru, ye n kun ka nun weenɛ, ñ n mɛn na, n ñ sɛ bu ka kãasi yi gɛɛfe ko yin tiin dãru sɔɔ.

Isireliba ba koo faaba wa

25 Nɛgibu, asiri gaa wãa ye na kɪ i n yɛ, kpa i ku ka tii garisi bwisigibu. Asiri ye wee. Isireliba gabu ba gina gɔrusu bɔbia sere tɔn tukobun geeru tu ka yibu faaba sɔɔ.

26 Nge mɛya Isireliba kpuro ba koo faaba wa, nge mɛ ba yorua,

“Yakio u koo na saa Siɔnin di.

Kpa u Gusunɔn bɛɛɛ yɛru sariru wuna saa Yakɔbun bweserun di.

27 Yeniwa arukawani ye kon ka bu bɔke sanam mɛ kon ben toraru wuna.”

28 Sà n Labaari gean gari laakari kua, ba sãa Gusunɔn yibɛɛba bɛɛn sɔ. Adama sà n Gusunɔn gɔsiru laakari kua, ba sãa win kɪnasibu ben sikadoban sɔ.

29 Domi Gusunɔ ù n tɔnu soka, u nùn sokawa. U n nùn kɛru wɛ, u nùn wɛwa. U ku ra gɔru gɔsie.

30 Nge mɛ bɛɛ, i ñ dãa Gusunɔ mɛm nɔɔwɛ, adama tɛ ba bɛɛ wɔnwɔndu kua ben mɛm nɔɔbu sarirun sɔ.

31 Nge mɛya maa ben tii, ba ñ mɛm nɔɔmɔ tɛ, kpa bu ka wɔnwɔndu wa nge mɛ bɛɛ i wɔnwɔndu wa.

32 Domi Gusunɔ u tɔmbu kpuro kenisi mɛm nɔɔbu sariru sɔɔ, kpa u ka be kpuro wɔnwɔndu kua.

Gusunɔn kpãaru

33 Anna a Gusunɔn dukia ka win bwisi ka win yɛrun dukum wa! Goo kun kpɛ u win himba tubu. Goo kun maa kpɛ u win swɛɛ gia.

34 Ka geema ba yorua,

“Wara u Yinnin bwisikunu yɛ.

Wara u nùn bwisi kɛɛɛ.

35 Waa u gbia u nùn gāanu kēere,
u n ka sere nin kāsire yīyo.”

36 Domi wiya kpuron wiru, win min diya kpuro naamo, ma kpuro wāa win sō.
Wigia yiiko sere ka baadommao. Ami.

12

Wāa kpa

te ta Gusunən wāaru wāa

1 Yen sō, nēgibu na bēe kanamo wənwən te Gusunə u bēe kuan saabu, i bēen wasi nùn yīyo nge yāku wasiru te ta kun serere gaa mō, te ta koo nùn wēre. Yeya ya sāa bēen sāa geeru.

2 I ku maa ka tēn tōmbu weena, adama i kāsio ka bwisiku kpaanu kpa i ka wunana ye n sāa Gusunən kīru. Yeya ya gea sāa, ya maa wā, ma ya yiba.

3 Durom mēn saabu mē ba man wē na bēen baawure sōmō, u ku tii garisi n kere nge mē n weene u tii garisi, adama bēen baawure u tii garisio dee dee nge mē Gusunə u nùn naane dokebu kā bu nē.

4 Domi wasi tee yi doo dooka dabinu mō, ma yen baayere ya yen sōmburu mō nēnēnka.

5 Nge mēya, baa sà n dabi, sa sāa wasi tee Kīrisi sōo, ma sa gbinne nge wasi teen doo dooka.

6 Sa kēe nēnēnka mō ni nu weene su dendi nge mē Gusunə u sun kā win durom sōo. N n Gusunən gari gerubun kērun na, su ka tu dendi nge mē bēen naane dokebu nē.

7 N n nōribun na, su ko ka nuku tia. Wi u sāa sōsio, u win sōsibu yibio.

8 Wi u tōmbu dam kēmō, u ku wēra. Wi u kēnu wēemō, u wēeyō ka gōru tia. Wirugii u win sōmburu ko ka hania. Wi u wənwəndu mō, u koowo ka nuku dobu.

9 I ku de bēen kīru ta n murafitiru mō. I kōsa desirario, kpa i gea mani dim dim.

10 I n kīane nge wənō ka mōo. I n kookari mō i ka bēere wēena.

11 I ku de bēen hania yu kaara. I n Yinni sāamō ka kīru.

12 I yēerio bēen yīyōbun sō. I temanō nōni swāaru sōo. I ku wasira ka kanaru.

13 I naane dokeobu wēeyō yèn bukata ba mō. I n da sōbu yaare ko.

14 I bu domaru kuo be ba bēe nōni sōmō. I ku bu bōrusi.

15 I ka bu nuku dobu koowo be ba nuku dobu mō, kpa i ka bu swī be ba sumō.

16 I n wāa nōo tia sōo sannu. I ku de tii suabun bwisikunu nu n bēe wāasi adama i koosio tii kawabun bera gia. I ku tii garisi bwisigibu.

17 I ku goo kōsa kāsie. I gea kasuo tōmbu kpuron nōni sōo.

18 N n koo koorā, i de i n nōo nē ka tōnu baawure nge mēn nōru i ko kpī.

19 Kīnasibu, i ku maa mōru kōsia bēen tii, adama i de Gusunə u bēe mōru kōsia, domi ba yorua, Gusunə u nēe, “Wiya u koo bu mōru kōsie. Kpa u bu sēeyasia.”

20 Ba maa yorua, “Gōōru tā n wunen yiberē mō, a nùn dīanu kēeyō u dī. Nim nōru gā n nùn mō, a nùn nim kēeyō u nō. Domi ā n kua mē, a nùn dōo sōbiwa mi.”

21 A ku de kōsa yu nun kamia, adama a kōsa kamio ka gean kobu.

13

Bēsen wii kpīibu

tem yērobun mi

¹ Kpa baawure u n tem yērobu wiru kpīye domi tem yēro sari wi u kun wāa ka Gusunən yēru. Tem yēro be ba maa wāa, Gusunōwa u bu kua.

² Yen sōna, wi u tem yēron gari yina, u yinawa ye Gusunō u yiire. Be ba maa yinamō, ba ben tii taare kasuammewa.

³ Domi tōnu ù n gea mō, u ñ ko n tem yēron berum mō, ma n kun mō ù n kōsa mō. À kun kī a n tem yēron berum mō, a gea koowo, kaa win nōnu geu wa.

⁴ Tem yēro u Gusunən sɔmburu mōwa wunen gean sō. Adama à n kōsa mō, a berum koowo yèn sō u ñ takobi neni kam. U sāawa Gusunən sɔm kowo u ka be ba kōsa mō mōru kōsie.

⁵ Yen sōna tilasi tōnu u wiru kpī, n ñ mō seeyasiabu tōnan sō, adama yèn sō win gōru ga koo nùn taare wē.

⁶ Yen sōna i maa wōō gobi kōsiamō. Domi be ba tem neni, Gusunən sɔm kowoba ba sāa ba maa tu tii wē mam mam.

⁷ I baawure kōsio ye n ka nùn weene. I bu wōō gobi kōsio be n weene i kōsia. I bu gbererun gobi kōsio be n weene i kōsia. I bu nasio be n weene i nasia. I bu beere wēyō be n weene i beere wē.

A wunen tōnusi kīō

⁸ I kun goon dibu neni ma n kun mō i n kīane, domi wi u win tōnusi kī u wooda yibiawa.

⁹ Domi wooda yeniba be ba nee, “I ku ra sakararu ko, i ku ra tōnu go, i ku ra gbēni, i ku ra binē ko,” ka wooda kpuro ye ya tie, ya wāa gari yini sōō mi ba nee, “A wunen tōnusi kīō nge wunen tii tii.”

¹⁰ Kīru ta ku ra de goo u win tōnusi kōsa kue. Yen sōna kīru ta wooda yibiamō.

Sa n Kirisin naaru mara

¹¹ N weene i ko mē yèn sō i yē saa yè sōō sa wāa mini. N den tura i yanda, domi bešen faaba ya turuku sāa tē, n kere dōma te sa gbia sa naane doke.

¹² Wōkura tonda, yam sārera turuku kua. Yen sō, su wōkurun kookoosu deri kpa su yam bururam tabu yānu sebe.

¹³ Su sī dee dee nge mē ba ra sī sōō sōō, sa kun akanu mō dibu ka nōrubu sōō, sa kun kurō damaru ka binē baka mō, kpa su ku nōō gōmunu ka nisinu ko.

¹⁴ Adama i Yinni Yesu Kirisin daa sebuo, kpa i ku beēn tiin daan bwisikunu ko i ka yen binē wuna.

14

A ku wunen naane dokeosi siri

¹ I de u du beē sōō wi u kun dam mō naane dokebu sōō. I ku win bwisikunu sikirine.

² Wini yīiyō ma u koo kpī u kpuro di. Wiōnō wi u kun dam mō naane dokebu sōō, u ku ra yaa tem.

³ Wī u dimō u ku wi u kun dimō gem, kpa wi u kun dimō u ku wi u dimō taare wē, domi Gusunō u yēro wura.

⁴ Wara wune a ka goon sɔm kowo taare wēemō. U n yō nge ù n wōruma, win yinnin gariya. Adama u koo yōra domi Yinni u dam mō u ka nùn yōrasia.

⁵ Wini u tōō teeru garisi n kere ni nu tie, wiōnō u ni kpuro garisi nu ne. I de baawure u n yē kam kam ye u mō.

⁶ Wī u tōru lasabu mō u tu lasabu mō Yinnin sō. Wī u dimō, Yinnin sōna u dimō, yèn sō u Gusunō siaramō. Wī u kun maa dimō, Yinnin sōna u ñ dimō, u maa Gusunō siaramō.

⁷ Geema, sari beɛe sɔɔ wi u wāa win tiin sɔ, ɔoo maa sari wi u gbimɔ win tiin sɔ. Domi sà n wāa sa wāawa Yinnin sɔ.

⁸ Sà n maa gu, sa guwa Yinnin sɔ. N n mɛn na, sà n wasi, n̄ kun mɛ sà n gu, sa sāawa Yinnigibu.

⁹ Domi Kirisi u gu ma u seewa ɔarin di u ka ko ɔaribu ka wasobun Yinni.

¹⁰ N n mɛn na wunɛ, mban sɔna a wunɛn wɔnɔ taare wɛɛmɔ. Wunɛ maa, mban sɔna a wunɛn mɔɔ gemmɔ. Beɛe kpurowa sa ko yɔra Gusunɔn siri yerɔ.

¹¹ Domi ba yorua,

“Yinni Gusunɔ u nɛɛ, sere ka nɛn wāaru, dūuru baatere ta koo yiira nɛn wuswaaɔ. Nɔɔ baagere ga koo maa man beɛɛe wɛ.”

¹² Nge meya beɛen baawure u koo wigia gere Gusunɔn wuswaaɔ.

A ku wunɛn naane dokeosi

torasia

¹³ Yen sɔ, su ku maa sirina, adama i bwisikuo nge mɛ i ko ko, kpa i ku ɔāanu ko ni nu koo beɛgii torasia, n̄ kun mɛ ni nu koo n̄n sura.

¹⁴ Na yɛ kam kam saa Yinni Yesun min di ma ɔāanu sari ni nu kun deɛɛɛ nin tii, adama ɔoo ù n ɔāanu garisi nge ni nu kun deɛɛɛ, yɛro sɔɔra nu n̄ deɛɛɛ.

¹⁵ À n ɔāanu di, ma ya wunɛgii bwisikunu kpɛɛ, a n̄ maa s̄imɔ k̄iru sɔɔ. A ku de d̄ia ni a dimɔ nu tɔnu kam koosia w̄in s̄i Kirisi u gu.

¹⁶ Ye ya s̄aa bura beɛ sɔɔ, i ku de bu yen k̄osa gere.

¹⁷ Domi Gusunɔn bandu ta n̄ s̄aa dim̄ ka n̄oribu ma n kun mɔ gem ka b̄ori yeɛndu ka nuku dobu saa Hunde Deɛɛɛn min di.

¹⁸ Wi u Kirisin wāaru wāa nge mɛ, u koo Gusunɔ wɛre, t̄amba koo maa n̄n s̄iara.

¹⁹ Yen sɔ, su kasu ye n ka alafia naamɔ ka ye sa ko ka t̄asisiana.

²⁰ A ku Gusunɔn s̄amburu kpeerasia d̄ianun s̄i. Geema, kpuro n deɛɛɛ, adama n̄ w̄a t̄onu u ɔāanu di ni nu koo de ɔoo u tora.

²¹ N w̄a a ku yaa tem kpa a ku tam nɔ, kpa a ku ɔāanu ko ni nu koo kp̄i nu wunɛgii torasia.

²² Ye a naane doke, a ye n̄enuɔ wunɛn tiin sɔ Gusunɔn wuswaaɔ. Doo n̄oɔrugiiwa wi u n̄ tii taare wɛɛmɔ ye u bwisika u ko sɔɔ.

²³ Adama wi u sika m̄ɔ ye u dimɔn sɔ, u taare mɔ, ȳen sɔ u n̄ dimɔ ka naane. Kpuro ye t̄onu maa m̄ɔ naane sar̄iru sɔɔ, torara.

15

A koowo ye n koo gabu dore

¹ Tɛ beɛɛ be sa dam mɔ, n weene su be ba kun dam m̄n dam sar̄iru s̄obe, kpa su ku ɔsi ye n ko n sun dore beɛɛ t̄ona.

² Beɛen baawure u de u ko ye n koo win beruse dore, ye n koo maa n̄n gea kua, kpa u ka t̄asi.

³ Domi baa Kirisin tii u n̄ ɔosa ye n da n̄n dore, adama nge mɛ ba yorua, u Gusunɔ s̄ɔwa u nɛɛ, “Be ba nun w̄ammɔ, ben w̄oma w̄ori nɛ sɔɔ.”

⁴ Kpuro ye ba yorua yellu, ba yoruawa bu ka sun bwisi k̄ɛ, kpa sa n ka ȳiyɔbu m̄ɔ saa Gusunɔn garin di yi yi sun temanabu ka dam k̄mɔ.

⁵ Gusunɔ wi u temanabu ka dam k̄ɛnu wɛɛmɔ, u de i n n̄ɔ nɛ beɛen tii tiine sɔɔ nge mɛ i wa Kirisi u kua.

⁶ Kpa beɛ kpuro i n̄ɔ tia ko i ka n̄n beɛɛɛ wɛ sannu sannu wi u s̄aa beɛen Yinni Yesu Kirisin Baaba, ka maa win Yinni.

*Labaari gea**bwesenu kpuron sɔ*

⁷ Yen sɔ, i n wuranamɔ nge me Kirisi u beɛ wura kpa i ka Gusunɔ beɛɛ wɛ.

⁸ Na beɛ sɔmɔ ma Kirisi u kua Yuuban sɔm kowo u ka nɔɔ mwɛɛnu yibia ni ba baababa kua, kpa u sɔɔsi ma Gusunɔ u sɔa gemgii.

⁹ Kpa tɔn tukobu bu nɔn beɛɛ wɛ win wɔnwɔndun sɔ nge me win gari gerua yi nɛɛ,

“Yen sɔna, kon nun siara bwesenun suunu sɔɔ.

Kpa n womu ko n ka wunen yɛsiru beɛɛ wɛ.”

¹⁰ Yi kpam nɛɛ,

“Beɛ tɔn tukobu,

i nuku dobu koowo ka win tɔmbu sannu.”

¹¹ Ma yi maa nɛɛ,

“Beɛ bwesenu kpuro,

i Yinni Gusunɔ siara.

Beɛ handuniagibu kpuro,

i nɔn beɛɛ wɛɛyɔ.”

¹² Gusunɔn sɔmɔ Esai maa nɛɛ,

“Isain bweserun di,

gɔo u koo se nge dɔa kpɛi pɔtura.

Kpa u ko tɔn tukobun sunɔ.

Kpa ba n yɛyɔbu mɔ wi sɔɔ.”

¹³ Kpa Gusunɔ wi u sun yɛyɔbu wɛɛmɔ u beɛ nuku dobu kpuro ka bɔri yendu kpuro yibia beɛn naaen dokebun sɔ kpa i n yɛyɔbu mɔ n bande saa Hunde Dɛɛron dam di.

Pɔlu u yorua ka toro sindu

¹⁴ Nɛgibu, n n beɛn sɔn na, na yɛ kam kam nen tii ma i tɔn geeru ka yɛru mɔ ta kpɔ, i ko maa kpɛi i bwisi kɛɛna.

¹⁵ Ka me, ka toro sinda na beɛ tire ten gam ka gam yorua, n ka beɛ gari yaayasia durom saabu me Gusunɔ u man kua

¹⁶ na ka sɔa Kirisi Yesun sɔm kowo tɔn tukobun sɔ. Na Gusunɔn Labaari gean waasu mɔ nge yɔku kowo, kpa tɔn tukobu ba n ka sɔa yɔku te ta koo nɔn wɛre, te Hunde Dɛɛro u dɛɛrasia u yi.

¹⁷ Yen sɔ, nge me na gbɛnne ka Yesu Kirisi, n ka man ne n tii siara nen sɔmburun sɔ te na Gusunɔ kuammɛ.

¹⁸ Domi na n kɔkɔ n gɔanun gari gere ma n kun mɔ ye Kirisi u kua nen gari gerubu ka nen kookoosun di tɔn tukobu bu ka Gusunɔ mem nɔɔwa.

¹⁹ U ye kua ka yɛrenu ka sɔm maamaakiginun dam saa Hunde Dɛɛron dam di. Nge meya saa Yerusalemun di sere n ka da Iliri gia, na Kirisin Labaari gean waasu kua na ka sikerena.

²⁰ Ma na kookari kua n ka Labaari gea nɔɔsia mi ba n daa Kirisin yɛsiru sokure, kpa n ku ka bani gabun kpɛɛkpɛɛku wɔllɔ.

²¹ Adama nge me ba yorua,

“Bɛn mi ba n daa win gari gerure,

ba koo yam wa.

Be ba kun daa maa win baaru nɔɔre,

n ko n bu yeeri.”

Pɔlu u Romu daarun gari mɔ

²² Yeya ya man nɔn dabinu yinari na n ka ne beɛn mi.

²³ Adama tē na ñ maa ayeru mɔ tem mi sɔɔ n ka waasu ko, na maa kī n na beɛn mi saa wɔɔ dabunun di

²⁴ ña n dɔɔ Esipani gia. Ña n sarɔ na yīiyɔ kon bɛɛ wa kpa n sɔɔ mɛɛru ko beɛn mi. Yen biru kpa i man nɔma kē n ka da tem mi.

²⁵ Tē na dɔɔ Yerusalemuɔ n ka naanɛ dokeobu nɔɔri.

²⁶ Domi Masedonigibu ka Gerɛkiba ba gɔbi sɔkua ka kīru, s̄arobun s̄ɔ be ba w̄a naanɛ dokeobun suunu sɔɔ Yerusalemuɔ.

²⁷ Ba kua ka kīru, ya maa s̄aa ben dibu. Domi Yuuba bà n ben hunden dukia b̄onu kua ka t̄ɔn tukobu, n weenɛ t̄ɔn tukobun tii bu maa be nɔɔri ka ben handunian dukia.

²⁸ Ña n yeni kpa, ña n bu wē ye ba sɔkua, kon na beɛn mi na n ka sarɔ Esipani gia.

²⁹ Na yē ma ña n na beɛn mi, ka Kirisin doma bakara kon ka na.

³⁰ Nɛgibu, na bɛɛ hania koosiamɔ besɛn Yinni Yesu Kirisin s̄ɔ ka Hunde Dɛɛron kīrun s̄ɔ, i n ka man tabu m̄ɔ ka kanaru.

³¹ I Gusunɔ kanɔ u man w̄ɔra saa naanɛ doke sarirugibun nɔman di be ba w̄a Yudeaɔ, kpa naanɛ dokeobu bu kēɛ te mwa ka nuku dobu te na ka dɔɔ Yerusalemuɔ.

³² Nge mɛya na kon turi beɛn mi ka nuku dobu ya n s̄aa Gusunɔn kīru, kpa n wēra fiiko beɛn suunu sɔɔ.

³³ Gusunɔ wi u alafia wēemɔ, u n ka bɛɛ kpuro w̄a. Ami.

16

Pɔlu u tɔmbu tɔbirimɔ

¹ Na bɛɛ besɛgii Fɛbe tusiamɔ wi u s̄aa Sankeren Yesun yigbɛrugibun sɔm kowo.

² I kurɔ wi mɔɔ Yinnin yīsirin s̄ɔ nge mɛ n weenɛ naanɛ dokeobun suunu sɔɔ. Kpa i n ñun somimɔ ka bukata kpuro ye u mɔ beɛn mi. Domi u t̄ɔn dabiru somi, ka maa nen tii.

³ I Pirisila ka Akilasi tɔbiri, be ba s̄aa nen sɔm kowosibu Yesu Kirisi sɔɔ.

⁴ Ba ben w̄aaru wē bu ka nen w̄aaru w̄ɔra. N ñ nɛ turo na bu siaramɔ, ka maa t̄ɔn tuko Yesun yigbɛnugibu kpurowa ba bu siaramɔ.

⁵ I maa Yesun yigberu te ta ra mɛnnɛ ben yɛnuɔ tɔbiri. I nen kīnasi Epanɛti tɔbiri wi u gb̄ia u ḡɔru gɔsia Kirisin mi Asin tem sɔɔ.

⁶ I Maari tɔbiri wi u s̄amburu kua gem gem beɛn s̄ɔ.

⁷ I maa nen temgibu Andoniku ka Yunia tɔbiri ka be sa pirisɔm kua sannu. Ba bɛɛre baka mɔ ḡɔrobun suunu sɔɔ. Ba mam gb̄ia ba kua Yesugibu na sere kua Yesugii.

⁸ I Ampilatu tɔbiri wi u s̄aa nen kīnasi Yinni sɔɔ.

⁹ I besɛn sɔm kowosi Kirisi sɔɔ Urubeni tɔbiri, ka Sataki nen kīnasi.

¹⁰ I Apelesi tɔbiri wi u tii s̄ɔɔsi naanɛ dokeo geo laakari mɛɛribun saa sɔɔ. I Aritobun yɛnugibu tɔbiri.

¹¹ I nen temgii Herodio tɔbiri. I Naasisin yɛnugibu tɔbiri be ba s̄aa Yinnigibu.

¹² I Tirifeni ka Tirifosi tɔbiri, kurɔ be ba s̄aa Yinnin sɔm kowobu. I Pɛɛsidi besɛn kīnasi tɔbiri wi u s̄amburu kua gem gem Yinnin s̄ɔ.

¹³ I maa Rufusi tɔbiri wi u s̄aa naanɛ dokeo geo, ka win mero wi na garisi nen mero.

¹⁴ I Asenkiti tɔbiri ka Felegoni, ka Herimesi ka Patobasi, ka Herimesi ka besɛgibu be ba w̄a ka be.

¹⁵ I Filolɔgu ka Yuli tɔbiri ka Nɛre, ka win sesu, ka Olimpa, ka naanɛ dokeobu kpuro be ba ka bu w̄a.

¹⁶ I tɔbirinɔ ka kīru. Kirisin yigbenu kpuro nu bɛɛ tɔbura.

Kirɔ dāaka

¹⁷ Nɛgibu, na bɛɛ kanamɔ i n da n tii sɛ ka be ba karanaa dokemɔ, ka ye n koo bɛɛ wɔrumasia. I desiro ben min di, domi ba sɔsiru sikimɔwa te i nua kɔ.

¹⁸ Domi tɔn ben bweseru ba n s̄a be ba Kirisi bɛsɛn Yinnin wāaru wāa, ben nukurugia ba m̄. Ka gari dori ka kɔkiriba, ba ka taki sarirugibu swaa nim wiamɔ.

¹⁹ N n bɛɛn s̄n na, tɔmbu kpuro ba bɛɛn mɛm nɔɔbu ȳ kɔ. Yen s̄na nɛn nukura do ka bɛɛ. Adama na kī i n s̄a bwisigibu gean kobu sɔɔ, kpa i n s̄a be ba kun k̄san kobu ȳ.

²⁰ Gusunɔ wi u alafia w̄ɛmɔ, u koo bɛɛ Setam dam k̄ra n n sosi bɛɛn naasun temɔ.

Bɛsɛn Yinni Yesun durom mu n wāa ka bɛɛ.

²¹ Timɔte, nɛn s̄m kowosi, u bɛɛ tɔbura, ka maa nɛn temgibu Lusiu ka Yasoni, ka Sosipati.

²² Na bɛɛ tɔbura Yinni sɔɔ, nɛ Teritiu, nɛ wi na tire te yorumɔ.

²³ Gayusi nɛn kpa ȳro ka yigberu kpuron kpa ȳro, u bɛɛ tɔbura. Erasutu wi u ra wuun gobi bere, u bɛɛ tɔbura, ka maa bɛsɛgii Kaatusi.

[
²⁴ Kpa bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin durom mu n wāa ka bɛɛ kpuro. Ami.]

Siara dāakibu

²⁵ Su Gusunɔ siara wi u dam mɔ u ka bɛɛ t̄asisia ka nɛn Labaari gea ye na waasu m̄ na ka Yesu Kirisin gari kparamɔ, yi yi asiri s̄ɔsimɔ ye ya raa wukiri saa toren di.

²⁶ Adama t̄ɛ ya tera saa Gusunɔn s̄mɔbun yorin di, nge mɛ Gusunɔ u yiire, wi, wi u ko n wāa sere ka baadommaɔ. Ma ba bwesenu kpuro ye giasia nu ka naanɛ doke kpa nu ka gari yi mɛm nɔɔwa.

²⁷ Yen s̄, bu Gusunɔ wi u s̄a bwisigii wi turo, bɛɛɛ w̄ɛyɔ saa Yesu Kirisin min di sere ka baadommaɔ. Ami.

TIRE GBIIKIRU TE PŌLU U KORINTIGIBU KUA

Korintigiba Pōlu u tire te yoruā u ka ben bikia dabinu wisi. Waati ye sōō, Korinti ya sāawa wuu maro bakō Gerekiban tem sōō. Romugiba ba tem mē mō, ma ba Korinti ye kua ben bera ye ba sokumō Akain wuu maro mi yen wirugii u wāa. Korintigibu ba sāawa tenkuba, ma ba tii sue yēru ka deema ye ba mō ben wuu ge sōōn sō. Yen biru, būu sāaru ka sakararu nu dam mō wuu ge sōō.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu ka kēē ni ba mwa Kirisi sōō, wiru 1:1-9.
2. Karanabu Yesun yigberu sōō, wiru 1:10n di sere wiru 4:21.
3. Kōō mennabu ka suanabun gari, wiru 5:1n di sere wiru 7:40.
4. Naane dokeon tii mōru, wiru 8:1n di sere wiru 11:1.
5. Nge mē ba koo ka sāaru ko Yesun yigberu sōō, wiru 11:2n di sere wiru 14:40.
6. Seebu gōrin din gari, wiru 15.
7. Kirōba, wiru 16.

Tōbiribu

¹⁻² Bēē Gusunōn yigberugibu, bēē be i wāa Korintiō, bēē be u soka i ka ko wigibu, ma u bēē gōsa u yii i n ka gbinnē ka Kirisi Yesu, nē Pōluwa, wi Gusunō u soka win kīru sōō n ka ko Yesu Kirisin goro, ka Sōsitēni, besēgii, sa bēē tōbura. Sa maa be kpuro tōbura be ba Yinni Yesu Kirisin yīsiru sokumō baama, wi u sāa ben Yinni ka besēn Yinni.

³ Gusunō besēn Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bēē durom kua kpa bu bēē alafia wē.

Kēē ni ba mwa Kirisi sōō

⁴ Baadomma na ra n Gusunō siaramō bēēn sō, win durom saabu mē ba bēē wē bēē ka Kirisi Yesun gbinnāa sōō.

⁵ Ba bēē kua dukiagibu baayere sōō, ka garin gerubu, ka yēru kpuro, saa win min di.

⁶ Ya sōōsimō ma seeda ye na Kirisi diiya bēēn suunu sōō ya ñ kam kue.

⁷ I ñ Hunden kēru garu bie i n ka mara sere besēn Yinni Yesu Kirisi u kurama.

⁸ Wiya u koo bēē yōre sere ka nōō, kpa i ka yōra taare sariru sōō tōō tē sōō u koo na.

⁹ Gusunō naanēgliiwa, wi u bēē soka i n ka nōō tia sāa ka win Bii Yesu Kirisi besēn Yinni.

Karanabu Yesun yigberu sōō

¹⁰ Na bēē yīiremō nēgibu, ka besēn Yinni Yesu Kirisin yīsiru, i de i n gari tee gerunamō, kpa karanabu bu ku raa du bēēn suunu sōō. I de i n bwisiku teenu mō.

¹¹ Domi Kolowen tōmbu ba man sōōwa ma sikirinōsu wāa bēēn suunu sōō nēgibu.

¹² Yeniwa na nua ma wini gerumō wiya Pōlugii, kpa wini nēē, wiya Apologii, kpa wini maa nēē, wiya Sefagii, kpa goo u n mō, wiya Kirisigii.

¹³ Kirisi u sāa yiru ro? Ba Pōlu go dāa bunanaru wōllo bēēn sō? Nge ka Pōlun yīsira ba bēē batemu kua?

¹⁴ Aawo, na Gusunō saabu kua ye na ñ ka bēēn goo batemu kue ma n kun mō Kirisipu ka Gayusi.

15 Nge meya goo kun kpɛ u gere ma ba beɛ batemu kua ka nen yĩsiru.

16 Geema, na maa Setefanin yenugibu batemu kua. Be baasi na n̄ yɛ n̄ n̄ goo batemu koore.

17 Domi Kirisi kun man gɔre n̄ ka batemu ko ma n̄ kun mɔ n̄ ka Labaari gean waasu ko, n̄ n̄ maa mɔ ka gari yɛru, kpa Kirisin gɔɔ d̄aa bunanaru wɔllɔn dam mu ku raa ko kam.

Kirisi s̄aa Gusunɔn dam

ka Gusunɔn bwisi

18 Domi Kirisin gɔɔ d̄aa bunanaru wɔllɔn gari, wiirara be ba kam m̄n mi, adama beɛɛ be sa faaba waamɔn mi, Gusunɔn dama.

19 Domi ba yorua ma Gusunɔ u neɛ,
“Kon laakarigibun laakari kam koosia,
kpa n̄ bwisigibun bwisi kpeerasia.”

20 Mana bwisigii w̄aa. Mana wooda ȳero w̄aa. Mana saa yenin sikirinɔsugiba w̄aa. Gusunɔ u n̄ handunian bwisi kue wiiraru?

21 Domi Gusunɔn bwisi sɔɔ u n̄ dere handuniagibu ba n̄n gie ka ben tiin bwisi. Yen s̄na n̄ n̄n w̄ere u ka tɔmbu faaba ko be ba n̄n naanɛ doke, ka win garin waasu yi ba tamaa wiiraru.

22 Geema, Yuuba ba ȳirenu bikiamɔ, Gerekiba ba maa bwisi kasu.

23 Adama beɛɛ sa Kirisin waasu m̄ wi ba kpare d̄aa bunanaru wɔllɔ, ye n̄ kua wiiraru tɔn tukobun mi ma ya dera Yuuba ba n̄ naanɛ doke.

24 Adama be ba soka mi, b̄a n̄ s̄aan na Yuuba n̄ kun mɛ tɔn tukobu, Kirisi kua Gusunɔn dam ka Gusunɔn bwisi.

25 Domi Gusunɔn wiiraru ta tɔmbun bwisi kere, Gusunɔn dam sariru ta maa tɔmbun dam kere.

26 Negibu i meɛrio nge mɛ ba ka beɛ soka. N̄ n̄ mɔ ma beɛn dabinu s̄aa handunian bwisigibu n̄ kun mɛ yen damgibu n̄ kun mɛ sina bibu.

27 Adama Gusunɔ u bu gɔsa be handuniagiba meɛra nge gari bakasu u ka bwisigibu sekuru doke, u maa handunian dam sarirugibu gɔsa u ka damgibu sekuru doke.

28 Gusunɔ u maa bwɛɛbwɛɛbu gɔsa ka be ba gema ka be ba n̄ s̄aa ḡaanu handunia ye sɔɔ u ka bu kawa mam mam be ba meɛra ḡaanu.

29 Kpa goo u ku raa ka woo kanɛ Gusunɔn wuswaaɔ, baa turo.

30 Adama u dera i gbinne ka Yesu Kirisi ma u n̄n kua besen bwisi ka besen gem. Wi sɔɔra sa maa deɛraru ka yakiabu wa.

31 Yen s̄, “Wi u woo kanamɔ, u woo kanɔ Yinnin s̄,” nge mɛ ba yorua.

2

Ba Kirisin gari kparamɔ

wi ba kpare d̄aa bunanaru

1 Negibu, sanam mɛ na na beɛn mi na n̄ Gusunɔn gari kpare ka bwisi beke gee n̄ kun mɛ ka nɔɔ dobu gabu.

2 Domi na n̄ ḡoru doke na n̄ ḡaa tukunu yɛ beɛn suunu sɔɔ ma n̄ kun mɔ Yesu Kirisi wi ba kpare d̄aa bunanaru wɔllɔ.

3 Na da beɛn mi ka dam sariru ka berum ka diiri bakabu.

4 Nen gari ka nen waasu kun s̄aa nen tiin bwisi n̄ kun mɛ nen nɔɔ dobu, adama n̄ s̄awa Hunden dam ka win s̄ɔsiru.

5 Kpa beɛn naanɛ dokebu bu ku ka ȳra tɔnun bwisi sɔɔ ma n̄ kun mɔ Gusunɔn dam sɔɔ.

Gusunən bwisin gari

⁶ Ka mε, beεe sa bwisi geen gari kparamə tən girobun suunu sɔɔ, yi yi kun s̄aa saa yenin bwisi, n̄ kun mε saa yenin wirugibun bwisi be ba kam kobu dɔɔ.

⁷ Adama Gusunən bwisi asirigiya sa kparamə yi yi berua, ȳn sɔɔru Gusunə u kua saa toren di, su ka ko ȳikogibu.

⁸ Saa yenin wirugibu ba n̄ yi tuba baa tən turo, domi bà n daa yi tuban na, ba n̄ daa Yinni ȳikogii kparemə d̄aa bunanarə.

⁹ Adama nge mε ba yorua,

“Ye n̄ni kun waare, ye swaa kun n̄ɔre,

ye ya n̄ maa duure t̄onun ḡɔru sɔɔ,

yeya Gusunə u bu sɔɔru kua be ba n̄n k̄i.”

¹⁰ Ma u sun ye s̄ɔsi saa win Hunden min di. Domi Hunde wi, u ra n kpuro m̄εra u n ka ȳε, baa ye n w̄aa Gusunən tii sɔɔ.

¹¹ Nge wara u t̄onun bwisikunu ȳε ma n kun m̄ win tiin hunde ye ya w̄aa wi sɔɔ. Nge m̄eya maa goo kun Gusunən bwisikunu ȳε ma n kun m̄ win Hunde.

¹² Win Hunde wiya sa mwa, n̄ n̄ m̄ handunian hunde, kpa sa n ka ȳε ye Gusunə u sun k̄a win durom sɔɔ.

¹³ Sa n̄ maa asiri ye tubusiamə ka gari yi yi wee t̄onun bwisin di, ma n kun m̄ saa Gusunən Hunden min di, sa n ka hunden gari bu s̄ɔsimə be ba Hunde wi m̄.

¹⁴ Handuniagii u n̄ Gusunən Hunden gari wuramə, domi wiirara yi s̄aa win mi. Yi n̄ kp̄ε yi n̄n yeeri, domi Hunden tiwa u yi tubusiamə.

¹⁵ Wi u w̄aa ka Hunden baa, wiya ḡaanu kpuro ra yeeri, adama goo sari wi win gari ra yeeri.

¹⁶ “Domi wara u Yinnin bwisikunu ȳε.

Wara u n̄n bwisi k̄εere.”

Goo sari. Adama beεera sa Kirsin bwisikunu ȳε.

3*Gusunən s̄əm kowobu*

¹ Negibu na n̄ kp̄ia na ka beε gari kue nge mε na ra ko ka be ba w̄aa ka Hunden baa. Adama na ka beε kuawa nge be ba w̄aa ka wasin baa, be ba s̄aa bii w̄εenu K̄irisi sɔɔ.

² Boma na beε w̄ε, n̄ n̄ m̄ d̄ia d̄oka, domi i n̄ tura be ba koo d̄ia d̄oka mwe, i n̄ mam tura ka t̄ε

³ ȳen s̄i w̄aa ka wasin baa gina. Domi sanam mε nisinu ka sikirin̄su w̄aa been suunu sɔɔ, i n̄ s̄ɔsimə ma i w̄aa ka wasin baa? Been sanu sanusu kun s̄aa nge handuniagisu?

⁴ Domi been goo ù n gerumə wiya P̄olugii, kpa goo u neε wiya Apologii, i n̄ s̄aa nge t̄n be ba tie?

⁵ Wara ra n Apolo. Nge wara ra n P̄olu. Ba s̄aawa s̄əm kowobu b̄en min di i naan̄e doke nge mε Yinni u ben baawure win s̄omburu w̄ε.

⁶ N̄na na duura, ma Apolo u nim ȳεka, adama Gusunəwa u kp̄εasiamə.

⁷ N n̄ men na, wi u duurumə ka wi u nim ȳεkamə ba n̄ s̄aa ḡaanu, ma n kun m̄ Gusunə wi u kp̄εasiamə.

⁸ Duuro ka wi u nim ȳεkamə ba s̄aawa tia, ben baawure koo win are mwa nge mε win s̄ombura n̄ε.

⁹ Domi beε Gusunəwa sa s̄omburu kuamme sannu. Beε maa i s̄aawa win gberu.

I maa s̄aa win gani beki.

¹⁰ Durom me Gusunə u man wēn saabu, nena na kpeεkpeεku sura nge bani yēro, ma gaba banimə gen wəllə. Adama i de baawure u laakari ko nge me u banisinamə.

¹¹ Domi goo kun kpē u maa kpeεkpeεku gagu sura ma n kun mə ge ba sure, geya ga sāa Yesu Kirisi.

¹² Wi u bana kpeεkpeεku gen wəllə ka wura ka sii geesu, ka kpee kpikinu, wi u maa bana ka dāa ka taka nəə ka wīi,

¹³ baawuren səmbura koo səsira domi siribun tōru ta koo tu terasia, yèn sō dḡwa ta koo ka na kpa dḡ wi, u baawuren səmburun dam mēeri.

¹⁴ Wi u bana kpeεkpeεku gen wəllə ma win bana kun dḡ mwaare, u koo are wa.

¹⁵ Wīn səmbura maa dḡ mwaara, wiya u gbisira. Win tii u koo faaba wa, adama u ko n sāawa nge wi u dḡ soora u yara.

¹⁶ I n̄ yē ma i sāawa Gusunən wāa yeru? I n̄ yē ma win Hunde wāa bεε sḡ?

¹⁷ Yen sḡ, goo ù n Gusunən wāa yeru sanku, Gusunə u koo yēro sanku. Domi Gusunən wāa yera dεere ta ka yii win sḡ, bεeya maa wāa yee te.

¹⁸ I ku de goo u win tii n̄ni wōke. Bεen wi u tamaa u bwisi mə handunia ye sḡ, u de u ko gari bəkə kpa u bwisi gee wa u mwa.

¹⁹ Domi handunian bwisi sāawa wiiraru Gusunən n̄ni sḡ. Ba yorua, “U ra dewa bwisigibun tiin bwisi yi bu yina mwa.”

²⁰ Ba kpam yorua ba nεε, “Yinni Gusunə u tɔmbun bwisikunu yē, u yē ma nu sāawa kam dirum.”

²¹ N n̄ mēn na, goo u ku woo kana tɔnun sḡ domi gāanu kpuro bεεgina.

²² Pəlu ka Apolo ka Sefa ka handunia ka wāaru ka gḡ ka ye n wāa gisḡ ka ye n sisi sia, ye kpuro ya sāawa bεεgia.

²³ Bεε maa Kirisigiba, Kirisi maa sāa Gusunəgii.

4

Kirisin gərobu

¹ I de bu sun garisi Kirisin səm kowobu be Gusunə u win asirin gari n̄mu sɔndia.

² Be ba maa gāanu n̄mu sɔndia n weenewa ba n sāa naanegibu.

³ Adama gāa piimuna n̄n mi, bεε ì n man siri, n̄ kun me bà n man siri tɔmbun wuswaaḡ. Ka gem na n̄ n̄n tii siri.

⁴ Na n̄ gāanu yē nε sḡ ye ya man taare wēemə, adama n̄ n̄ mḡ ba man gem wē yen sḡ. Domi Yinniwa sāa n̄n siri kowo.

⁵ Yen sḡ, i ku ra maa gāanun siribu ko tḡ te, tu sere na sere Yinni ù n tunuma. Wiya u koo kpuro yarama batumaḡ ye ya berua wōkuru sḡ, kpa u tɔmbun gḡrusun bwisikunu sḡsi. Sanam me sḡra baawure u koo win siarabu n̄ Gusunən mi.

⁶ Bεen sḡna, negibu, na gari yi kpuro weesina nge nε ka Apolo, kpa i ka gia besen min di nge me i n̄ ko wooda sara ye ba yorua, bεen goo u ku ka tii sua besen turon sḡ kpa u n turo gema.

⁷ A tamaa goo nun mēera a gabu sanḡ kere? Mba a mḡ ye ba n̄ nun kā. Mā a yē ba nun kāwa, mba n kua a ka woo kanamḡ nge wi u ka tii wa.

⁸ I deba kḡ. I kua dukiagibu. I tamaa i bandu dii besen sariru. N ko n daa wēra ì n bandu dii ka gem, kpa bεε ka bεε sa n sāa ban diobu sannu.

⁹ Domi na lasabu kua ma Gusunə u sun aye dāakuru wē, bεε gərobu, nge be ba taare wē bu go. Baawure handunia sḡ, wəllun gəradoba ka tɔmbu kpuro ba sun mēera nge be ba dweebu dua.

¹⁰ Beɛ sa sãa gari bakasu Kirisin sɔ, adama beɛ i sãa bwisigibu Kirisi sɔɔ. Beɛ sa n̄ dam mɔ, beɛya i dam mɔ. I kua atasiriba ma beɛ sa kua beɛre sariba.

¹¹ Sere n ka kua saa yeni sɔɔ gɔɔra sun goowa ma nim n̄ru ga sun mɔ, sa wãa tereru, ba sun soomo, sa n̄ maa wãa yeru garu mɔ.

¹² Ma sa hania mɔ sa ka beɛn n̄ma sɔmburu mɔ. Bã n sun faara sɔɔmɔ, sa ra n bu domaru kuammewa. Bã n maa sun n̄ni sɔɔmɔ, sa ra n tɛmanewa.

¹³ Bã n sun m̄m manimɔ, sa ra n suuru kanamowa. Sere ka t̄ɛ ba sun m̄ɛra nge weke gɔɔri ka gãanu kpuron kubanu.

¹⁴ Na n̄ yeni yorumɔ n ka beɛ sekuru doke adama n ka beɛ gerisiwa nge n̄n bii k̄inasibu.

¹⁵ Baa i n baaba n̄ruru dabinu mɔ Kirisi sɔɔ, i n̄ tundo dabinu mɔ, domi n̄na na kua beɛn tundo Yesu Kirisi sɔɔ Labaari gean saabu.

¹⁶ N n̄ m̄n na, na beɛ yiiremɔ i n da man saari.

¹⁷ Yen s̄na na beɛ n̄n bii k̄inasi Timote garia wi na naane sãa Yinni sɔɔ. Wiya u koo beɛ yaayasia nge m̄ n̄n wãara sãa Kirisi sɔɔ, nge m̄ na ra s̄ɔsi baama Yesun yigbenu kpuro sɔɔ.

¹⁸ T̄ɛ wee, gaba tii suamɔ nge na n̄ maa sisi beɛn mi.

¹⁹ Adama n̄ n sosi kon na beɛn mi n̄ n sãa Yinnin k̄iru. Kon maa be ba tii suamɔ min dam gia, n̄ n̄ m̄ ben gari t̄ona.

²⁰ Domi Gusun̄n bandu ta n̄ s̄ɔsiramɔ gari gerubu sɔɔ, ma n kun mɔ dam sɔɔ m̄ mu sɔmburu mɔ.

²¹ Mba i k̄i. N na ka bokuru? Nge ka k̄iru ka daa t̄erugia.

5

Sekuru sariru Yesun yigberu sɔɔ

¹ Sa labaari gaa nua ba n̄ɛ, sekuru sari k̄ɔsuru gara wãa beɛn suunu sɔɔ t̄ɛn bweseru t̄on tukobun tii ba n̄ k̄ãk̄o bu ko. Ba n̄ɛ beɛn turo u win tundon kuro k̄i.

² Ma i woo kanamɔ. N weene i n nuki sankire, kpa i ȳero wuna beɛn suunu s̄on di wi u daa ye kua.

³ Baa i kun man waamɔ beɛn suunu sɔɔ, n̄n hunde wãa mi. Na maa durɔ wi siri k̄o, wi u yenin bweseru kua, nge m̄ kon daa n̄n siri n̄ n wãa mi.

⁴ I n menna ka n̄n hunde sannu, ka Yinni Yesun ȳisuru ka win dam,

⁵ i durɔ wi Setam namu s̄ondio, win wasi yi ka kam ko kpa win hunde yu faaba wa Yinni Yesun t̄ɔɔ te sɔɔ.

⁶ Beɛn woo kana bin bwesera kun wã. I n̄ ȳɛ ma p̄ɛ seeyatia fiiko yeya ya ra p̄ɛ kpuro kukusie?

⁷ T̄ɛ, n weene i p̄ɛ seeyatia t̄ãk̄uru wuna kpa i ko nge p̄ɛ kpa ye ya kun seeyatia mɔ, nge m̄ i sãa. Domi ba Kirisi go k̄o wi u sãa beɛn Ḡɔ sararibun ab̄aru.

⁸ N n̄ m̄n na, su t̄ɔ bakaru di, n kun ka p̄ɛ seeyatia t̄ãk̄uru ye n sãa k̄ɔsa ka nuku k̄ɔsuru, adama ka p̄ɛ ye ba kun kukusie, ye n sãa gem ka murafiti sariru.

⁹ Na beɛ tireru yoru na n̄ɛ, i ku ka kuro dama kowobu menna.

¹⁰ Na n̄ ka handunia yen kuro dama kowobu yã, ka yen bin̄egibu ka yen gb̄en̄bu ka be ba b̄ũ sãamɔ. Domi n̄ n ka be yã tilasi i ka yari handunian di.

¹¹ Na n̄ɛwa i ku ka goo menna wi ba sokumɔ k̄inasi Yesu sɔɔ ù n sãa kuro dama kowo, n̄ kun m̄ bin̄egii, n̄ kun m̄ b̄ũ são, n̄ kun m̄ atama gero, n̄ kun m̄ tam n̄ro, n̄ kun m̄ taki dio. I ku mam d̄ia gb̄ɛru menna ka ben bweseru.

12-13 Domi Yesun yigberugiba n weene i siri. I tɔn kɔso wi wunɔ beɛn suunu sɔɔn di. N n nɛn baa n ka bu siri be ba n wāa Yesun yigberu sɔɔ. Gusunɔwa ben siribu mɔ.

6

Naane dokeobun sirinaa

1 Beɛn goo ù n gari mɔ ka win winsim, u koo kaku u siribu da gem sarirugibun wuswaaɔ? Kpa n kun maa mɔ naane dokeobun mi?

2 Beɛ i n yɛ ma naane dokeoba ba koo handunian tɔmbu siri? N n beɛn na i ko handunia siri, yera i n kpɛ i gari piimunu siri?

3 I n yɛ ma besera sa ko wɔllun garadoban siribu ko? Kaa ra sere gere handunia yenin gari?

4 N n mɛn na, i n gari yin bweseru mɔ, i de be ba n gāanu ganu tura Yesun yigberu sɔɔ bu ko beɛn siri kowobu.

5 Na beɛ sɔɔmɔ beɛn sekura. Ka geema i n goo mɔ beɛn suunu sɔɔ win bwisi tura u ka win wɔnɔbun siribu ko?

6 Adama i mam siribu sokunamɔ gem sarirugibun wuswaaɔ.

7 I n gari mɔ beɛn suunu sɔɔ, munusewa mam mam. Mban sɔna i n toraru wuramɔ. Mban sɔna i n derimɔ bu beɛ taki di.

8 Adama beɛ i ra gabu tore, i ra gabu taki di, be ba mam sāa beɛn naane dokeosibu.

9 Beɛ, i n yɛ ma gem sarirugiba kun kpɛ bu ayeru wa ban te Gusunɔ u swīi sɔɔ? I ku de bu beɛ nɔni wāke. Kurɔ dama kowobu ka bɔugibu, ka sakara kowobu ka be ba ka ben tɔn durɔsibu kpunamɔ

10 ka gbɛnɔbu ka binɛgibu ka tam nɔrobu ka tɔn yaako kowobu ka taki diobu ba n ayeru wasi ban te sɔɔ.

11 Meya beɛn suunu sɔɔ gaba raa sāa. Adama ba beɛ wobura, ba beɛ deerasia ba yii, ba beɛ gem wɛ Yinni Yesu Kirisin yīsirin sɔ, ka maa besɛn Gusunɔn Hunden sɔ.

I Gusunɔ beɛre wɛɛyɔ

ka beɛn wasi

12 Ba n man yinarimɔ n gāanu kpuro ko. Adama n n mɔ ni kpuro nu are mɔ. Ba n man yinarimɔ n gāanu kpuro ko adama na n wuramɔ n ko gāanu ganun yoo.

13 Dīanu wāawa nukurun sɔ, nukura maa wāa dīanun sɔ, ma Gusunɔ u koo ye yiru kpeesia. Adama wasi kun wāa kurɔ damarun sɔ. Yi wāawa Yinnin sɔ ma Yinni maa wāa yin sɔ.

14 Gusunɔ wi u Yinni seesia, u koo maa sun seesia ka win dam.

15 Beɛ i n yɛ ma beɛn wasi yi sāawa Kirisin wasin kāasi? N n mɛn na, kon Kirisin wasin kāasi sua kpa n ka ko kurɔ tanɔn wasin kāasi? Su ku wa mɛ!

16 I n yɛ ma wi u ka kurɔ tanɔn menna, u kua wasi tee ka wi? Domi ba yorua, “Be yiru ba koo ko wasi tee.”

17 Adama wi u ka Yinni manina, u kua hunde tia ka wi.

18 I kurɔ damaru suurio. Toranu kpuro ni tɔnu u mɔ nu wāawa wasin tɔwɔ, adama wi u kurɔ damaru mɔ win wasiya u toraru koosimɔ.

19 Nge i n yɛ ma beɛn wasi sāawa Hunde Deeron wāa yeru wi u wāa beɛ sɔɔ, wi Gusunɔ u beɛ kɔ? I n tii mɔ.

20 Domi ba beɛ dwawa geeru nɔru sari. Yen sɔ, i Gusunɔ beɛre wɛɛyɔ ka beɛn wasi.

7

Suanabun gari

¹ Tē gari yin tireru i man yorua, yiya na bēe wisimō. N wā tən durō u ku kurō baba.

² Adama kurō damarun sō n weene baawure u n win tiin kurō mō, kpa kurō baawure u n win tiin durō mō.

³ Kpa durō ka win kurō ba n wāasinē nge mē n weene.

⁴ Domi kurōn wasi yi ñ sāa win tiigii ma n kun mō win durōgii. Nge meya maa durōn wasi yi ñ sāa win tiigii ma n kun mō win kurōgii.

⁵ I ku n da menane ma n kun mō saa fiiko sō ye i ko wuna bēen laakari yu ka wura kanaru sō mam mam. Adama yen biru i maa wureo i menna, kpa Setam u ku raa bēe kākiri bēen tii nenubu sarirun sō.

⁶ Na ñ yeni gerumō nge tilasin baa, na gesi kanamōwa.

⁷ N ko n man wēre tambu kpuro bā n sāa nge nen tii, adama baawurewa u win kērun baa mō saa Gusunōn min di, winigirun baa, wiñogirun baa.

⁸ Adama na tantanōbu ka gōminibu sōmō n ko n wēra bā n wāa nge mē na ka wāa.

⁹ Adama bā kun kpē bu tii nēnē, bu de bu kasuna bu ka suana, domi n buram bo bu suana n kere ba n kīi kamjiru wāasi.

¹⁰⁻¹¹ Tē, be ba suana kō, beya na wooda yeni sōmō. Kurō u ku raa win durō yina. Adama ù n yina, u sinō, u ku maa durō kpaō sua, ñ kun mē u wuro win durō yinaro win mi. N ñ maa weene durō u win kurō yina. Adama n ñ nē na bu wooda dokeamme, ma n kun mō Yinni.

¹² Be ba tie, beya na maa yeni sōmō, n ñ mō Yinniwa u gerua. Naanē dokeo goo ù n kurō mō ma kurō wi, u ñ sāa naanē dokeo ma n kurō wi wēre ba n ka wāasinē, u ku raa nùn yina.

¹³ Kurō goo ù n maa durō mō ma durō wi, u ñ sāa naanē dokeo ma n durō wi wēre ba n ka wāasinē, u ku raa nùn yina.

¹⁴ Domi durō naanē doke sarirugii wi, ba nùn yii nēnem win kurōn sō. Meya ba maa kurō naanē doke sarirugii wi yii nēnem win durōn sō, ben bibu ba n ka yii nēnem. Ma n kun mē, ba ko n sāa nge naanē doke sariba.

¹⁵ Adama naanē doke sarirugii wi, ù n doona, i nùn derio. N n sāa mē, n ñ tilasi ba n ka wāasinē domi Gusunō u sun sokawa sa n ka wāa alafia sō.

¹⁶ Domi wunē kurō n ñ wunē kaa n yē wunen durō ù n koo faaba wa. Wunē durō, n ñ wunē kaa n maa yē wunen kurō ù n koo faaba wa.

Wāa tèn sō Yinni u bēe soka

¹⁷ N n mēn na, i de baawure u win wāaru di nge mē Gusunō u ka nùn soka ka durōm mē Yinni u nùn kua. Yeniwa na Yesun yigbenu kpuro yiiremō.

¹⁸ Ba goo bango kuawa Yinni u sere yēro soka? I ku yēron bango ye go. Ba ñ gina nùn bango kue Yinni ka nùn soka? I ku ra maa nùn bango kua.

¹⁹ Bango nge bango sariru, yen gaa kun sāa gāanu ganu, adama Gusunōn garin mēm nōba bu sāa gāanu.

²⁰ Kpa tōnu baawure u wa u yōra nge mē u sāa ba ka nùn soka.

²¹ À n sāan na yoo ba ka nun soka, a ku yeni garis. Adama bā n nun tii mōru wē a mō.

²² Domi yoo wi ba soka, u kua tii mōwō Yinni sō. Nge meya maa tii mōwō wi ba soka, yēro kua Kirisin yoo.

²³ Ba bēe dwa geeru nōru sari. Yen sō, i ku de i n maa sāa tambun yobu.

24 N n men na negibu, i de baawure u yōra Gusunō sōo nge mē u sāa ba ka sere nūn soka.

Wōndiaba ka gōminibun gari

25 Tē ye n sāa wōndiabagia, na n̄ gari gēē mō ye n sāa Yinnin wooda. Adama nge mē Yinni u man wōnwōndu kua na ka kua naanegii, na bēē nen laakari sōōmō.

26 Na tamaa, saa yenin wahalan sō ma n ko n wēra tōn durō baawure u n wāa nge mē u sāa.

27 À n kurō mō, a ku ra swaa kasu i ka karana. À n maa wāa tantanaru sōo, a ku kurō kasu.

28 Adama à n kurō sua, a n̄ tore. Wōndia ù n maa durō sua, u n̄ tore. Adama be ba suana, ba ko n n̄ni swāaru mō ben wāaru sōo. Na n̄ maa kī n sāa mē bēēn mi.

29 Nēgibu, ye na gerumō wee, saa kun maa dēu. Yen sō, saa tēn di wi u kurō mō, n weene u n sāa nge u n̄ kurō mō.

30 Kpa wi u nuku sankiranu mō u ko nge u n̄ mō. Wi u maa nuku dobu mō u koowo nge u n̄ nuku dobu mō. Wi u maa dwemō, u koowo nge u n̄ gāanu mō.

31 Wī u maa ka handunian dukia bukata mō u ku win laakari kpuro doke ye sōo. Domi handunia yeni ya doonōwa mi.

32 Na n̄ kī i n wurure. Wi u kun kurō mō, wiya ra n Yinnin gāanu kasu, ye n koo Yinni dore.

33 Adama wi u kurō mō wiya ra n hania mō handunian gāanu sōo u n kasu ye n koo win kurō dore.

34 Win laakari ra n bōnu sāawa. Kurō be ba n̄ durōbu mō ka wōndiaba ba ra n Yinnin gāanu kasu ba n̄ ka sāa deero bu wasi sōo ka hunde sōo. Adama wi u durō mō wiya ra n handunian gāanu kasu ye n koo win durō dore.

35 Na yeni gerumōwa bēēn alafian sō, n n̄ mō n ka bēēn wāaru sēsiasia, adama n ka bēē sōosiwa ye n weene i ko, kpa i ka tii Yinni wē mam mam.

36 Goo ù n bwisika u wa ma ye u win bii wōndia kuammē ya n̄ bēēē mō, ma wōndia wi, u ye, u de u ko nge mē u kī, u de bu nūn kurō kpaaru sua. N n̄ toraru.

37 Adama wi u yōra sim sim ma u n̄ wāa tilasi sōo ma u dam mō win gōru kīru wālo ù n nēē, win bii wōndia u ku durō sua, gea u bwisika.

38 Nge mēya wi u dera ba win bii wōndia kurō kpaaru sua u gea kua, adama wi u n̄ dere ba nūn sue, wiya kua n kere.

39 Tōn kurō u ko n ka win durō gbinnēwa win durōn wāarun tōru kpuro sōo, adama durō wi, ù n gu, kurō wi, u tii mō u ka durō kpaō sua wi u kī, yēro u n gesi sāa Yinnigii.

40 Adama nen laakari sōo kurō wi, ù n tii deri gōmini te sōo win nuku dobu koo kpēa n kere. Na maa tamaa Gusunōn Hundewa man yeni sōōwa.

8

Dīa ni ba ka būu yākuru kua

1 Tē, gāa ni ba ka būu yākuru kua, nin gari sōōra na wura.

Geema, bēse kpuro sa yēru mō. Yēra tii suabu mō, adama kīra ta ra tōnu tāsise.

2 Goo ù n tamaa u gāanu yē, u n̄ yē gina nge mē n weene u n yē.

3 Adama wi u Gusunō kī, Gusunō u yēro yē.

4 Tē dīa ni ba ka būu yākuru kua, ameniwa nin dibun gari sāa. Sa yē ma būu kun gāanu handunia sōo. Sa maa yē ma Gusunō turowa wāa.

⁵ Domi baa bà n gerumò bũnu wāa wòllò ka temò, nge mε sa yē ma bũu dabinu ka yinni dabinu nu wāa,

⁶ ka mε, bεsɛn mi, Gusunò turowa wāa. Wiya sāa Baaba wìn min di gāanu kpuro nu naamo. Win sōna sa maa wāa. Yinni turowa maa wāa. Wiya Yesu Kirisi wìn min di gāanu kpuro nu koorà. Win saabuwa sa maa wāaru mò.

⁷ Adama n ñ tumbu kpuro ba yeni yē. Gabu be ba gina bũu sāarun dōɔnε mò, ba yaa ye temmò nge bũu sāa dīanu, ma ben gōru dam sariruguu ga bu taarε wēemò.

⁸ N ñ mò dīana nu koo ka sun susi Gusunɔn mi. Sà kun di, n ñ kɔmiaru, sà n maa di, n ñ turiru.

⁹ Adama i tii laakari koowo bεɛn tii mào te, tu ku raa de be ba ñ dam mò bu tora.

¹⁰ Domi wunε wi a yēru mò, ma a sō a dimò bũu dirò, gōru dam sarirugii ù n nun wa mi, u ñ koo wòrugòru kò u ka bũu sāa dīanu di?

¹¹ Kpa kīnasi wi, wìn sō Kirisi u gu, u kam ko wunen yērun saabu.

¹² Nge mεya i n bεɛn berusebu torari ma i ben gōru dam sariruguu ge mεera mò, Kirisiwa i torari.

¹³ Yen sō, dīanu nù n koo nɛn beruse torasia, na ñ maa yaa temmò sere ka baadommaò, n ku ka nɛn beruse torasian sō.

9

Gəron yiiko ka win sɔmburu

¹ Na ñ tii mò rò? Na ñ sāa gəro? Na ñ Yesu bεsɛn Yinni wa ro? Bεε i ñ sāa nɛn nɔman sɔmburu Yinni sò?

² Baa nà kun sāa gəro gabun mi, na sāa mε bεɛn mi, domi bεεya i sōsimo ma nε Yinnin gərowa.

³ Be ba kī bu man gari wēerisia, ye kon bu wisi wee.

⁴ Sa ñ yiiko mò su ka di su maa ka nò?

⁵ Sa ñ yiiko mò sa n ka kurò naanε doke mò wi u koo sun yōsiri nge mε gərobu gabu ba mò ka Yinnin wɔnɔbu, ka Sefa?

⁶ Nge nε ka Baanabasi tɔnawa sa ñ yiiko mò su ka nɔman sɔmburu deri?

⁷ Wara dɔɔ tabu gberò ka win tiin gobi. Wara dāa duurumò gberò kpa yēro kun sere nin binu dimò. Nge wara u naa gōɔ kparamò ma u ñ gen bom nɔrumò.

⁸ Na ñ yeni gerumò ka tɔnun yiiko tɔna. N ñ gari tee yi wooda ya gerumò?

⁹ Domi Məwisin wooda sò ba yorua, “I ku bεɛn naa kinerun nɔɔ bəke saa ye ta sɔmburu mò dīanu sò.” Naan sōna Gusunò u yeni gerua?

¹⁰ Nge bεsɛn tiin sōna u gari yi mò. Mεya bεsɛn sōna ba yorua domi n weene wuko u wuko ka yīyɔbu, kpa gēɔ u gē u n bɔnu yīyɔ.

¹¹ Sà ñ hunden gāanu duura bεɛn suunu sò, ñ n mɛn na gāa bakana sà n wasin gāanu gā bεɛn mi?

¹² Gabu bà n yen yiiko mò bεɛn mi, bεsε maa ni. Sa ñ bu kere?

Adama sa ñ yiiko ye denda bεε sò. Ye kpuro sòra sa tɛmanε, kpa su ku ra ka Kirisin Labaari gεa swaa ganε.

¹³ I ñ yē ma be ba sɔmburu mò sāa yerò ba ben dīanu waamò min di? Be ba maa yāku yeru kōsu, ba ben bɔnu mò te sò.

¹⁴ Nge mεya maa Yinni u yiire be ba Labaari gean waasu mò bu ben dīanu wa ye sò.

¹⁵ Adama na ñ yen gaa denda gāa ni sò. Mεya na ñ maa yeni yorumò bu ka man ye kuan sō. Na kīru bo n gbi. Goo sari wi u koo man yinari n woo kana gari yinin sō.

16 Domi n ñ weene n woo kana Labaari gean kparabun s̄s. Tilasiwa ye, ya man s̄awε. Nà kun yen waasu kue, wahala baka.

17 Nà n ye kua ka Kĩru kon are mwa. Nà kun maa kī na ka m̄, ka mε, kon ye kowa domi ba man yè n̄m̄u s̄ondiawa.

18 N n m̄en na, m̄ba n̄en are. N̄en areya n ka Kirisin Labaari gea waasu ko n kun ka gobin baa kpa n ku n̄en yiiko kpuro dendi ye na m̄o Labaari gean kparabun s̄s.

19 Baa nà n tii m̄o t̄mbu kpuro n wuswaāo na tii kua baawuren yoo kpa n ka t̄n dabiru gawama.

20 Yuuban mi na kua nge Yuu n ka Yuuba gawama. Be ba maa wooda nasie, na kua ben turo, kpa n ka bu gawama baa mε n̄en tii na ñ w̄a woodan n̄m̄āo.

21 Be ba kun wooda m̄on mi, na maa kua ben turo kpa n ka bu gawama. N ñ m̄o ma na ñ Gusun̄n wooda nasie, na Kirisin wooda nasie.

22 Dam sarirugibun mi na kua wi u kun dam m̄o kpa n ka dam sarirugii be gawama. Na kua nge mε baawure u s̄a ben gabu bu ka faaba waara, baa ñ n m̄eren na.

23 Ye kpurowa na m̄o Labaari gean s̄s kpa na n ka b̄onu m̄o ye s̄o.

24 I ȳe ma dukan garasa s̄o t̄mbu kpuro ba duki m̄wa adama t̄n turowa u koo yen are wa. Yen s̄s, i dukio nge mε i ko ka are wa.

25 Wasi kasanugii baawure u ra n tii n̄eniwa kpuro s̄o. Ba m̄o mε bu ka are wa yi yi s̄a wurusun fur̄o * ge ga koo gbera gu d̄erura. Adama b̄esε sa m̄o su ka mwa ge ga kun kpeem̄o.

26 Yen s̄na na duka m̄o dee dee na ñ geririm̄o. Na sannam̄o, adama n ñ m̄o nge wi u wom soom̄o.

27 Na n̄en wasi n̄owia m̄o gem gem n ka yi kamia, kpa n ku ra ko wi ba koo gira n̄m̄ dira n̄en tii sanam mε na sibu gabu waasu kua.

10

B̄u s̄aarun kir̄o

1 N̄egibu na kī i n ȳe ma b̄esen sikadoba kpuro ba w̄a guru wii ten * t̄buo ma be kpuro ba s̄ia nim w̄ku gen † suunu s̄o ka naasu.

2 Ma be kpuro ba kua M̄wisin b̄w̄abu ka batemu gaa guru wii te s̄o ka nim w̄ku ge s̄o.

3 Ma be kpuro ba d̄ia teenu di ni nu na saa w̄llun di,

4 ma ba nim n̄oruram tem n̄ra mε Gusun̄o u bu w̄ε, domi ba nim n̄orun̄wa saa kpee Hundegirun min di te ta bu sw̄i biruo. Kirisiwa s̄a kpee te.

5 Adama Gusun̄o u ben dabiru go gbaburu s̄o ȳen s̄s ben daa ya ñ n̄un w̄εre.

6 T̄ε, yeya ya s̄a ȳireru b̄esen s̄s kpa sa kun maa s̄a k̄san K̄robu nge be.

7 Kpa i ku ra maa b̄u s̄a nge mε beon̄on gabu ba kua. Domi ba yorua, “T̄n be, ba sina ba di, ba n̄ra, ma ba seewa ba kom b̄ereteke m̄o.”

8 Su ku ra maa kur̄o damaru ko nge mε ben gabu ba kua, ma ben n̄or̄obun suba yenda ita (23.000) ba kam kua s̄o teerun s̄o.

9 Su ku ra maa Yinni m̄εeri nge mε u n̄ε, nge mε ben gabu ba kua, ma w̄εε bu go go.

10 Su ku maa w̄ki nge mε ben gabu ba kua, ma ḡon ḡrado u bu go.

* 9:25 *wurusun fur̄o* - Gera ba ra raa doke goon wir̄o yellu wi u garasa gaa s̄o wiru gbia. * 10:1 *guru wii te* - Ta s̄aawa te ta Isireliba gbiiye sanam mε ba w̄a gbaburo. † 10:1 *nim w̄ku ge* - Ga s̄aawa nim w̄ku ge ba m̄o Naa yari ge ga burana ba t̄bura ye ba yara Egibitin di.

11 Yeya ya bu deema nge yīreru, ma ba ye yorua bu ka sun kirɔ ko, beɛe be sa wāa handunian t̄sɔ dāaki teni sɔɔ.

12 Yen s̄s, wi u tamaa u ȳs sim sim, u de u n tii se kpa u ku ra a wɔrumɛ.

13 I n̄ laakari m̄ɛeribu gabu waare ma n kun mɔ bi tɔmbu kpuro ba ra wa. Gusunɔ wi u s̄a naanɛgii, u n̄ derimɔ bu beɛn laakari m̄ɛeri n kere ye i ko kp̄i i ka temana. Adama laakari m̄ɛeribu baabire sɔɔ u ra maa yari yeru ko kpa i ka kp̄i i temana bi sɔɔ.

14 Yen s̄s, k̄inasibu, i b̄u s̄aru suurio.

15 Na ka beɛ gari m̄ɔwa nge laakarigibu. I de i lasabu ko ye na gerumɔ.

16 S̄a n̄ bɔnu mɔ n̄ri domarugia ye sɔɔ, ye sa ka Gusunɔ siaramɔ, sa n̄ bɔnu mɔ Kirisin yem sɔɔ? S̄a n̄ p̄ɛe ye yabua, sa n̄ bɔnu mɔ Kirisin wasi sɔɔ?

17 P̄ɛe tia ya wāa. Baa s̄a n̄ dabi, sa s̄a wasi tee, domi beɛe kpuro sa bɔnu mɔ p̄ɛe tia ye sɔɔ.

18 I bu m̄ɛerio be ba mara Isireliba. Be ba yākunu dimɔ, ba n̄ bɔnu mɔ yāku yee te sɔɔ?

19 N n̄ m̄ɛn na, mba na gerumɔ. Na gerumɔ ma yaa ye ba ka b̄u yākuru kua ya s̄a gāanu? B̄uwa s̄a gāanu?

20 Aawo. Adama na gerumɔ ma ye ba ka yākuru kua, b̄una ba ka yākuru kua, n̄ n̄ mɔ Gusunɔ. Na n̄ maa k̄i i n̄ bɔnu mɔ ka b̄unu.

21 I n̄ kp̄e i n̄ Yinnin n̄ra sɔɔ kpa i maa n̄ b̄unun n̄ra sɔɔ. I n̄ kp̄e i di ye ya wāa Yinnin tabulu w̄llɔ, kpa i maa di ye ya wāa b̄unun tabulu w̄llɔ.

22 Sa k̄i su Yinnin n̄sinu seeyawa? Sa n̄un dam kere?

I kpuro koowo

i ka Gusunɔ beɛɛe w̄e

23 Ba n̄ t̄nu yinarimɔ u gāanu kpuro ko, adama n̄ n̄ mɔ ni kpuro nu arufaani mɔ. Ba n̄ t̄nu yinarimɔ u gāanu kpuro ko adama n̄ n̄ mɔ ni kpuro nu t̄nu t̄asiamɔ.

24 N n̄ weene goo u win tiin arufaani kasu, ma n̄ kun mɔ win winsimgia.

25 Ye ba gesi daramɔ yaburɔ i dio, i ku gāanu bikia tii taare w̄ɛɛbun s̄s.

26 Domi tem s̄awa Yinni Gusunɔgim, ka gāanu kpuro ni nu wāa m̄e sɔɔ.

27 Naane doke sarirugii ù n̄ beɛ dim soka, ma i ḡoru doke i ka da, gāanu kpuro ye ba beɛ w̄e, i dio, i ku ra gāanu bikie tii taare w̄ɛɛbun s̄s.

28-29 Adama goo ù n̄ beɛ s̄ɔwa u n̄ɛe, yeniwa ba ka yākuru kua i ku di ȳron ḡorun s̄s wi u beɛ s̄ɔwa, n̄ n̄ mɔ beɛn tiin ḡorun s̄s.

Domi mban s̄na kon de bu nen tii m̄ru siri goon ḡorun s̄s.

30 N̄a n̄ Gusunɔ siara ye na dimɔn s̄s, mban s̄na na kon de bu maa nen k̄sa gere ye sɔɔ.

31 N n̄ m̄ɛn na, i n̄ dimɔ i n̄ n̄rumɔ, n̄ kun m̄e i n̄ gāanu ganu m̄, i ye kpuro koowo i n̄ ka Gusunɔ beɛɛe w̄ɛɛmɔ.

32 I ku ra Yuuba torasie n̄ kun m̄e Gerekiba n̄ kun m̄e Yesun yigberu te ta maa s̄a Gusunɔgiru.

33 Nen tii na kookari m̄ n̄ ka kpuro ko ye ya koo t̄mbu kpuro dore, na kun nen tiin arufaani kasu ma n̄ kun mɔ t̄n dabirugia, kpa bu ka faaba waara.

11

1 I man saario nge m̄e nen tii na Kirisi saarimɔ.

T̄n kur̄n wii kp̄ibu

2 Na beɛ siara ye i ra ka man yaaye kpuro sɔɔ, ye i maa ka s̄ɔsi te neni sim sim te na mwa na beɛ w̄e.

³ Adama na kī i n yē ma Kirisiwa tən durō baawuren wirugii, tən durō maa sāa tən kurō baawuren wirugii, Gusunōwa maa Kirisin wirugii.

⁴ Tən durō baawure wi u kanaru mō, n̄ kun mε u Gusunōn gari gerumō, ù n win wiru wukiri, u n̄ win wirugii bεεε wēεmō.

⁵ Ma tən kurō baawure wi u kanaru mō, n̄ kun mε u Gusunōn gari gerumō, ù kun win wiru wukiri, u n̄ win wirugii bεεε wēεmō. N sāawa nge ù n pōoru woka.

⁶ Tən kurō ù kun kī u yasa bōke, n weene u seri bura. Adama n̄ n sāan na sekuru u ka seri bura n̄ kun mε u ka pōoru woka, u de u yasa bōke.

⁷ N n̄ weene tən durō u win wiru wukiri domi u sāawa Gusunōn weenasii, u maa Gusunō bεεε wēεmō, adama tən kurō u tən durō bεεε wēεmō.

⁸ Domi tən durō kun yari tən kurōn min di, tən kurōwa yari tən durōn min di.

⁹ Meya maa ba n̄ tən durō taka kue tən kurōn sō, tən kurōwa ba kua tən durōn sō.

¹⁰ N n̄ mεn na, wəllun gəradoban sō n weene tən kurō u yasa bōke u n ka sōsimō ma u goo wiru kpīye.

¹¹ Adama Yinni sō, n̄ n̄ koorō tən kurō u n wāa n̄ kun ka tən durōn baa. Meya maa tən durō u n̄ kpē u n wāa n̄ kun ka tən kurōn baa.

¹² Domi nge mε tən kurō u yari tən durōn min di, nge meya tən durō maa marura tən kurōn min di, adama ye kpuro n̄ kooramōwa saa Gusunōn min di.

¹³ I lasabu koowo bεen tii. N weene tən kurō u Gusunō kana u kun yasa bōkua?

¹⁴ I n̄ yē bεen tii ma sekura tən durōn seri yi n̄ dēu?

¹⁵ Adama tən kurōn seri yi n̄ dēu, burara. Ba n̄n win seri wēwa u ka yi dendi nge win sōnditia.

¹⁶ Adama goo ù n kī u ka sun sikirina, na gesi gerumō ma bεε sō ka Gusunōn yigbenu sō sa n̄ maa komaru garu mō.

Yinnin dīa domaruginu

(I maa mεerio Mateu 26:26-29, Maaku 14:22-25, Luku 22:15-20)

¹⁷ Gari yi na kī n̄ bεε yiire mini tē, na n̄ bεε siaramō yi sō, domi ù n mēnne, n̄ ku ra sanō gaa ko, n̄ da n̄ gōgōm mōwa.

¹⁸ Gbiikaa ba man sōwa ma, ù n mēnne, wuunu ganu wāa bεen suunu sō ni nu n̄ nō tia sāa. Na mi gia wura ma geema.

¹⁹ Domi n̄ n̄ koo ko karanaa ya kun wāa bεen suunu sō, kpa be ba sāa geegibu bu ka sōsira.

²⁰ Wee, ù n mēnne ù ka dīanu dimō, n̄ n̄ ka Yinnin domaruginu weene.

²¹ Domi ù n mēnna ù ka di, baawure ra n̄ sendewa u ka win tiin dīanu di, kpa gōra n̄ gabu mō, kpa tam mu n̄ gabu gōomō.

²² I n̄ bεen tiin yenusu mō mi ù ko di kpa ù n̄? Nge ù kī ù n Yesun yigberu gemawa, kpa ù sāraru sekuru doke? Mba kon gere. Kon bεε siara? Aawo, na n̄ bεε siaramō ye sō.

²³ Domi Yinnin min diya na sōsiru mwa te na bεε wē. Na nεε, wōku tē sō ba Yinni Yesu tōmbu nomu sōndia u pēε sua,

²⁴ u Gusunō siara ma u ye murura. Ma u nεε, yeniwa nēn wasi yi ba go bεen sō. I n̄ da yeni ko ù n ka man yaaye.

²⁵ Meya u maa n̄ra sua ye ba dim kpa u nεε, n̄ra yeniwa Gusunōn nō mweε kpa te u sire ka nēn yēm. Sanam baamere sō mε ù ka ye n̄rumō, ù n da ko ù n ka man yaaye.

26 Domi sanam baamere sɔɔ mɛ i pɛɛ ye dimɔ ma i ka nɔra ye nɔrumɔ, Yinnin gɔɔwa i kparamɔ sere u ka wurama.

27 Yen sɔna wi u Yinnin pɛɛ di, ñ kun mɛ ù n ka win nɔra nɔra, ma u ñ kue nge mɛ n weene u ko, u Yinnin wasi ka win yem torariwa.

28 Ñ n mɛn na, baawure u tii wɛɛri u sere pɛɛ ye di u maa ka sere nɔra ye nɔ.

29 Domi ù n dimɔ ù n nɔrumɔ ù kun tuba ye n sãa Yinnin wasi, u tii taare suammewa win dibu ka nɔru bi sɔɔ.

30 Yen sɔna bɛɛn dabira barɔ, ma dabira kua kpanɔbu, gaba maa gu.

31 Sà n tii siri ka gem, ba ñ maa sun sirimɔ.

32 Adama Yinni ù n sun siri, u ra sun seeyasiewa, kpa su ku ra maa taare wa ka handuniagibu sannu.

33 Yen sɔ negibu, ì n menna i ka di, i de i maruna.

34 Gɔɔru tà n goo mɔ, u de u gina dīanu di yenuɔ, kpa bɛɛn mennɔ sɔɔ i ku ra taare sua. Gari yi yi tie, kon bɛɛ yin asansi sɔ nà n tunuma.

12

Hunde Dɛeron kɛnu

1 Tɛ ye n sãa Hunde Dɛeron kɛnun gari, negibu na kī i n yin gem yɛ.

2 I yɛ ma sanam mɛ i ñ Gusunɔ yɛ, ba ra n bɛɛ gawewa bñnun yiraɔ, ni nu ku ra gari gere.

3 Yen sɔna na kī i tubu ma goo wi u gari mɔ saa Gusunɔn Hunden min di, u ñ gerumɔ ba Yesu bɔrusi. Goo kun maa kpɛ u nɛɛ Yesu sãa Yinni, ma n kun mɔ saa Hunde Dɛeron min di.

4 Hunden kɛɛ bwese bwesekawa wãa, adama Hunde turo wiya nu wɛɛmɔ.

5 Sɔm bwese bwesekawa wãa, adama Yinni turo wiya sa ko ye kua.

6 Dam bwese bwesekawa maa wãa mɛ tɔnu koo kpī u ka sɔmburu ko, adama Gusunɔ turo wiya mu tɔmbu kpuro wɛɛmɔ sɔmburu baateren sɔ.

7 Ba baawure kɛru wɛ te ta sɔɔsimɔ ma u Hunde Dɛero mɔ kpa u ka tu dendi tɔmbu kpuron arufaanin sɔ.

8 Hunde u ra goo kɛru wɛ u ka tɔmbu bwisi kɛ, kpa u goo kɛru wɛ u ka gari gere ka yɛru.

9 Hunde turo wi, u ra goo naanɛ dokebu wɛ, kpa u goo dam wɛ u ka barɔbu bekia.

10 Mɛya Hunde turo wiya ra maa goo sɔm maamaakiginun dam wɛ, kpa u goo kɛru wɛ u ka tɔmbu Gusunɔn gari tusia, kpa u maa goo bwisi wɛ u ka Hunden kɛnu ka kɛɛ ni nu tie wunana. U ra goo bwisi wɛ u ka Hunden barum bwese bwesekan gari gere, kpa u goo bwisi wɛ u ka gari yi tusia.

11 Hunde turo wiya u ye kpuro mɔ. U baawure kɛɛ bwese bweseka wɛɛmɔ nge mɛ u kī.

Naanɛ dokeobu kpuro

ba sãa wasi teen doo dooka

12 Domi Kirisi sãawa nge wasi tee ka yin doo dooka dabiru. Wasi yi, yi sãawa tee baa mɛ yi doo dooka dabiru mɔ.

13 Domi ba sun batemu kuawa ka Hunde turo kpa Yuuba ka tɔn tukobu, yobu ka tii mɔwɔbu, bɛɛ kpuro su ka ko wasi tee. Sa maa gbinne ka Hunde turo wi, bɛɛ kpuro.

14 Wasi sãawa doo dooka dabiru n ñ mɔ tia.

15 Baa naasu sù n nɛɛ, su ñ sãa nɔmu, ka mɛ, su ñ wãa wasi sɔɔ? Su wãawa wasi sɔɔ.

16 Baa swaa yà n maa nee, ya n sãa nɔnu, ka me, ya n wãa wasi sɔɔ? Ya wãawa wasi sɔɔ.

17 Wasi kpuro yi n sãa nɔni, amɔna yi koo ka gari nɔ. N kun me, yi kpuro yi n sãa swaa, amɔna yi koo ka nuburu nɔ.

18 Adama nge me n sãa Gusunɔ u doo dooka baayere dokewa wasi sɔɔ nge me u kɪ.

19 Ya n koorɔ wasi yi kun doo dooka mɔ.

20 Tɛ, wasi sãa tee adama yi doo dooka dabiru mɔ.

21 Yen sɔna nɔni kun kpɛ yi nɔmu sɔ yi n gen bukata mɔ. Wira kun maa kpɛ tu naasu sɔ ta n sin bukata mɔ.

22 Adama baa wasin doo dooka ye ya sãare ya n dam mɔ, wasi yen bukata mɔ too.

23 Ye ya maa sun sãawe nge ya n beere mɔ, sa ye beere wɛemɔ. Ye sa n maa kpɛ su sɔsi sa ye wukirimɔ.

24 Adama yen ye ya waabu wã, ya n wukiribun bukata mɔ. Gusunɔ u besen wasi swɛena u ka yin gam beere wɛ mi n beere bia.

25 U kuawa kpa wasi yi kun ka karane, adama doo dooka baayere ya n ka yen yensian laakarɪ mɔ.

26 Wasin gam mù n nɔni swãaru wa, ka mi n tie sanna ba bɔnu mɔ. Mɛya bà n maa yin gam siara, ka mi n tie sanna ba nuku dobu bɔnu mɔ.

27 Tɛ bee kpuro i sãawa Kirisin wasi, ma been baawure sãa yin doo dooka.

28 Gbiikaa Gusunɔ u gbã u gɔrobu gɔsa Yesun yigberu sɔɔ, yiruse win sɔmɔbu, itase keu sɔɔsiobu, yen biru be ba sɔm maamaakiginun dam mɔ, ka maa be ba dam mɔ bu ka barɔbu bekia, ka be ba gabu somimɔ, ka be ba tɔmbu kparamɔ, ka be ba ka Hunden barum bwese bweseka gari mɔ.

29 N n mɔ be kpuro ba sãa gɔrobu, n kun me Gusunɔn sɔmɔbu, n kun me keu sɔɔsiobu. N n maa mɔ be kpuro ba dam mɔ bu ka sɔm maamaakiginu ko,

30 n kun me bu ka barɔbu bekia, n kun me bu ka Hunden barum bwese bweseka gari ko, n kun me bu ka gari yi tusia.

31 N n men na, i Hunden kɛnu kasuo ni nu beere kere.

Kon maa bee swaa sɔɔsi ye ya kpuro kere.

13

Kɪru

1 Baa nà n ka barum bwese bweseka gari mɔ ka mam wɔllun gɔradoban barum ma na kun tɔnu kɪ, na sãawa nge yankokoru n kun me yangireru te ba soomɔ.

2 Baa nà n Gusunɔn gari gerubun dam mɔ, ma na asiri kpuro tuba ka yɛru kpuro, ma na Gusunɔ naane doke sere kon kpɪ n guunu sɔ nu swenyɔ, nà kun tɔnun kɪru mɔ na n sãa gãanu.

3 Baa nà n nen dukia kpuro sãarobu wɛ, baa nà n dera ba nen wasi wɔɔwa, nà kun tɔnun kɪru mɔ na n are wasi.

4 Wi u tɔnu kɪ u ra temane, u ra n maa tɔn geeru mɔ, u ku ra n nisinu mɔ, u ku ra woo kane, u ku ra maa tii sue.

5 Wi u tɔnu kɪ u ra n tɔmbun beere yɛ, u ku ra win tii tɔnan arufaani kasu, u ku ra maru ko fuuku, u ku ra maa torarun gari yi win nukurɔ.

6 Wi u tɔnu kɪ u ku ra yɛeri kɔsan sɔ ma n kun mɔ gem sɔ.

7 Wi u tɔnu kɪ u ra ka kpuro temane. Win naane dokebu ka win yiyɔbu ka win temanabu bu ku ra kpe.

⁸ Wi u tɔnu kɪ win kɪra ku ra n nɔru mɔ. Gusunɔn gari gerubu bu nɔru mɔ, Hunden barum bwese bwese kan gerubu koo kpe, yɛru ta koo maa kpe.

⁹ Domi bɛsɛn yɛru ka bɛsɛn Gusunɔn gari gerubu, yen gaa kun yiba.

¹⁰ Adama sanam mɛ ye ya yiba ya koo na, sanam mɛya ye ya kun yiba, ya koo doona.

¹¹ Sanam mɛ na sɔa bii, na ra gari gere nge bii, na ra laakari ko nge bii, na ra maa bwisiku nge bii, adama tɛ ye na guro guro kua, na biin daa deri.

¹² Ye sa waamɔ tɛ ya sɔare ye sa waamɔ bari bari tasa sɔɔ, adama sɔɔ teeru sa ko ra wa nɔni ka nɔni. Ye na yɛ tɛ ya n yiba, adama sɔɔ teeru kon da tubu sɔa sɔa nge mɛ Gusunɔ u man tuba.

¹³ Tɛ gɔanu ita yeniwa ya wɔa, yeya naane dokebu, ka yiyɔbu, ka kɪru. Adama kɪra ta kere.

14

Hunde Dɛeron kɛnun gari

¹ N n mɛn na, kɪra n weene i n kasu. I maa Hunden kɛnu kasuo, n mam nɛere Gusunɔn garin gerubun kɛru.

² Wi u ka Hunden barum gari gerumɔ, n n tɔnu u ka gari mɔ, Gusunɔwa u ka gari mɔ, domi goo kun yɛron gari nɔmɔ. Gem asirigima u gerumɔ ka Hunde Dɛeron dam.

³ Adama tamba, Gusunɔn sɔmɔ u ra ka gari ko. U ra bu tɔsisie, kpa u bu dam kɛ, kpa u bu nukuru yemiasia.

⁴ Wi u ka Hunden barum gari mɔ, u win tii tɔsisiamɔwa. Adama Gusunɔn sɔmɔ, Yesun yigbera u tɔsisiamɔ.

⁵ N ko n man dore bɛɛ kpuro i n ka Hunden barum gari mɔ, adama ye na kɪ n kere, yera i n Gusunɔn gari gerumɔ. Domi wi u Gusunɔn gari gerumɔ u kere wi u Hunden barum bwese bwese kan gerumɔ, ma n kun mɔ u n win gari tusia, kpa u ka Yesun yigberu tɔsisia.

⁶ Tɛ, negibu arufaani yerɔ i ko wa nɔ n na bɛɛn mi ka Hunden barum bwese bwese kan gerubu, ma na kun ka sɔsɔiru nɛ, n kun mɛ yɛru, n kun mɛ Gusunɔn garin gerubu n kun mɛ keu gaa.

⁷ Baa gɔa ni nu kun wɔaru mɔ nge guuru ka mɔrɔku bɔ n nu soomɔ, bɔ kun nu gɔsikiamɔ, amɔna gaba koo ka gia ye nu gerumɔ.

⁸ Wi u maa kɔba soomɔ, u kun soomɔ dee dee, wara u koo tabun sɔru ko.

⁹ Nge mɛya bɛɛn gari yi kun dɛere, yi koo kowa kam.

¹⁰ Barum bwese bwese kan dabina nu wɔa handunia sɔɔ, sari maa mɛ goo kun nɔmɔ.

¹¹ N n mɛn na, nɔ kun barum nɔmɔ mɛ ba ka gari mɔ, wi u mu gerumɔ u ko n sɔawa tɔn tuko nɛn mi, kpa nɛ n maa ko tɔn tuko yɛron mi.

¹² Nge mɛya bɛɛ, yɛn sɔ i Hunden kɛnu kasu, i kookari koowo i ka nu wa nu n kpɔ ni nu koo Yesun yigberu tɔsisia.

¹³ Yen sɔ, n weene wi u ka Hunden barum gari gerumɔ u Gusunɔ kɛru kana te u koo ka gari yi tusia.

¹⁴ Domi nɔ n kanaru mɔ ka Hunden barum nɛn hundewa ya kanaru mɔ, adama nɛn bwisikunu kun wɔa te sɔɔ.

¹⁵ Tɛ, amɔna kon ko. Kon kanaru ko ka nɛn hunde, kon maa ko ka nɛn bwisikunu. Kon womu ko ka nɛn hunde, kon maa ko ka nɛn bwisikunu.

¹⁶ A n Gusunɔ siara ka hunde tɔna, amɔna naane dokeo diro u koo ka kpɪ u nɛɛ, ami, wunen siarabun sɔ. U n yɛ ye a gerumɔ.

¹⁷ Baa wunen siarabu bu n wɔ, bu n yɛro tɔsisiamɔ.

18 Na Gusunɔ siara yèn sɔ na ra ka Hunden barum bwese bweseka gari ko n bɛɛ kpuro kere.

19 Adama Yesun yigberu sɔɔ na kīru bo n gari nɔɔbu gere ka nen bwisikunu n ka gabu keu sɔsɔ, n kere gari nɔɔɔbun suba wɔkuru (10.000) ka Hunden barum.

20 Nɛgibu i ku maa bwisiku nge bibu. Daa kɔsa sɔara n weene i n s̄aa nge bii wɛɛnu, adama bwisikunu sɔɔ i n s̄aa tɔn girobu.

21 Gusunɔn woodan tireru sɔɔ ba yorua,
“Yinni u nɛɛ, kon de bu nen gari nɔ

be ba barum tukum gerumɔn nɔɔn di,
ka maa sɔɔbun nɔɔ sɔɔn di.

Adama ka mɛ, ba n̄ nen gari swaa dakimɔ.”

22 N n mɛn na, Hunden barum bwese bwesekan k̄eru ta s̄awa yīreru be ba kun naane doken mi, n n̄ mɔ be ba naane doken mi. Adama Gusunɔn gari gerubun k̄era ta s̄aa yīreru be ba naane doken mi, n n̄ mɔ be ba kun naane doken mi.

23 N n mɛn na, Yesun yigberu kpuro t̄a n menna, kpa baawure u n Hunden barum gerubu w̄ari, naane dokeo dirobu n̄ kun mɛ naane doke sarirugibu b̄a n duuma, ba n̄ koo gere bu nɛɛ i wiirawa?

24 Adama baawure ù n Gusunɔn gari gerumɔ, sanam mɛ naane doke sarirugii n̄ kun mɛ naane dokeo diro goo u duuma, win ḡoru ga koo n̄n so, kpa gari yi, yi n̄n siri yi t̄ambu kpuro ba gerumɔ.

25 Win bwisiku asiriginu nu koo maa s̄osira batuma sɔɔ, kpa u yiira u Gusunɔ s̄a u nɛɛ, geema, Gusunɔ u w̄awa bɛɛn suunu sɔɔ.

Yesun yigberun s̄aarun wooda

26 Nɛgibu, bɛɛn baawurewa u k̄eru mɔ, googiru womu, googiru tubusianu, googiru s̄osiru Gusunɔn min di, googiru Hunden barum bwese bwesekan gerubu, googiru maa mɛn tusiabu. I n menna, i de i n ye kpuro m̄d i ka t̄asisiana.

27 Gabu b̄a n koo ka Hunden barum bwese bweseka gari ko, n weene ba n s̄aa t̄ambu yiru n̄ kun mɛ ita t̄ona kpa bu ko tia tia, kpa goo u maa ben gari yi tusia.

28 Adama goo ù kun w̄aa mi wi u koo kp̄i u gari yi tusia, i de bu mari menna sɔɔ, kpa bu yi ko ka Gusunɔ t̄ona.

29 Ye ya maa s̄aa Gusunɔn s̄amɔbun gari wee. I de ben yiru n̄ kun mɛ ita bu gari ko, kpa be ba tie bu ben gari yi yīya.

30 Gusunɔ ù n goo wi u s̄ menna sɔɔ ḡaanu s̄osɔi u ka gere, i de wi u gari m̄d u mari.

31 Domi bɛɛ kpuro i ko kp̄i i Gusunɔn gari gere tia tia, kpa bɛɛ kpuro i ka ḡaanu gia kpa i ka dam k̄eru wa.

32 Gusunɔn s̄amɔbu bu de ba n tii kp̄ia ben k̄eru sɔɔ.

33 Domi Gusunɔ kun b̄ereteke k̄i ma n kun m̄d alafia.

Nge mɛ n s̄aa naane dokeobun yigberu kpuro sɔɔ,

34 n weene t̄on kur̄ɔbu bu mari menna sɔɔ. N n̄ weene bu gari gere, adama bu wiru kp̄iyo nge mɛ Gusunɔn wooda ya gerumɔ.

35 B̄a n k̄i bu ḡaanu gia i de bu ben dur̄ɔbu bikia yenuɔ, domi bɛɛn sekura t̄on kur̄ɔ ù n gari m̄d menna sɔɔ.

36 Am̄na. Bɛɛn min diya Gusunɔn gari yi gb̄ia yi torua? Nge bɛɛ t̄onan miya yi tura?

³⁷ Goo ù n tamaa u s̄aa Gusun̄n s̄om̄o, ñ kun m̄e u ȳiyo u Hunden k̄enu m̄o, n weene u wura ma ye na yorum̄o, Yinnin yiireba.

³⁸ Goo wi u kun yeni wure, i ku ra ȳero wura.

³⁹ Yen s̄o, ñegibu i kasuo i ka Gusun̄n gari gere, kpa i ku yina bu ka Hunden barum bwese bweseka gari ko.

⁴⁰ Adama i kpuro koowo dee dee ka beere.

15

Kirisin seebu ḡarin di

¹ Ñegibu na beɛ Labaari gea ye yaayasiama ye na raa beɛ naɔsia ma i ye mwa, i maa ȳo ye s̄o.

² Yen min diya i faaba waama i n gari yi neni dim dim yi na beɛ waasu kua. Ma n kun m̄e, kama i naane doke.

³ Domi gari yi yi kpuro kere yiya na beɛ nomu s̄andia yi nen tii na mwa. Yiya mini. Kirisi u gu besen toranun s̄o nge m̄e Gusun̄n gari gerum̄o.

⁴ Ba n̄un sika ma u seewa ḡarin di s̄o itase nge m̄e Gusun̄n gari gerum̄o.

⁵ U win tii Sefa s̄osi, yen biru w̄okura yiru ye.

⁶ Yen biru u kura mi win bw̄aba m̄enne b̄en geera neera wun̄bu (100) kere. Ben dabira wasi ka t̄e, adama gaba gu.

⁷ Ma u maa win tii Yak̄obu s̄osi, yen biru ḡorobu kpuro.

⁸ D̄akuru u maa man kure, ne wi na s̄aa nge wi ba mara suru kun yiba.

⁹ Domi n̄ena na piiburu bo ḡorobu s̄o. Na ñ weene bu man soku ḡoro, domi na Gusun̄n yiḡeru n̄oni s̄owa.

¹⁰ Adama ka Gusun̄n duroma na ka s̄aa m̄e na s̄aa t̄e, ma durom m̄e u man kua mu ñ kue kam. Na kookari kua n ḡoro be kpuro kere, adama n ñ m̄o nen tiiwa na kua ma n kun m̄o Gusun̄n durom m̄e mu ka man w̄aa.

¹¹ N n men na, gari tee yiya sa waasu m̄o ne ka be, tee yiya i maa naane doke.

Besen seebu ḡarin di

¹² T̄e, b̄a n Kirisin gari waasu kua ma u seewa ḡarin di, am̄ona beɛn gaba ka m̄o ḡariba kun seem̄o.

¹³ Ḡaribu b̄a kun seem̄o, Kirisi kun maa seewe.

¹⁴ Kirisi ù kun seewen na, besen waasu kama, beɛn naane dokebu maa kama.

¹⁵ Sa maa Gusun̄o seeda weesugla diiya sanam m̄e sa gerua ma u Kirisi seeya ḡarin di, domi ñ n s̄aa gem ma ḡariba kun seem̄o, ñ n men na, Gusun̄o kun maa Kirisi seeye.

¹⁶ Domi ḡaribu b̄a kun seem̄o Kirisi kun maa seewe.

¹⁷ B̄a kun maa Kirisi seeye beɛn naane dokebu kama, i maa w̄aa beɛn toranu s̄o gīna.

¹⁸ Be ba maa Kirisi naane doke ba ka gu ba kam kuawa.

¹⁹ N n w̄aa teni t̄onan s̄on na sa Kirisi ȳiyo, sa s̄awa w̄onw̄andobu n t̄ambu kpuro kere.

²⁰ Adama t̄e, Kirisi u seewa ḡarin di u kua ḡbiikoo be ba koo sen suunu s̄o.

²¹ Domi nge m̄e ḡo na saa t̄onun min di, nge m̄eya ḡaribun seebu maa naama saa t̄onun min di.

²² Nge m̄e t̄ambu kpuro ba ḡbim̄o ȳen s̄o ba ḡbinne ka Adamu, nge m̄eya ba koo kpuro seeya ȳen s̄o ba ḡbinna ka Kirisi.

²³ Adama baawure ka win wuura. Ḡbiikaa Kirisi, yen biru be ba s̄aa wigibu win naarun sanam.

24 Yen biruwa handunian kpeer a koo na. Sanam meya Kirisi u koo wirugiru ka yiiko ka dam kpuro kam koosia kpa u Gusunɔ Baaba bandu nɔmu sɔndia.

25 Domi Kirisi u n̄ koo ko u kun bandu di sere Gusunɔ u ka n̄n win yiberɛba kpuro taarea.

26 Gɔɔwa s̄a werɔ d̄aako wi ba koo kam koosia.

27 Domi ba yorua ba n̄ɛ, “Ba dera u kua ḡaanu kpuron wirugii.” Adama sanam me u gerua ba dera u kua ḡaanu kpuron wirugii, n sun yeeri ma wi u dera u kua yen wirugii, u n̄ w̄aasi s̄ɔɔ.

28 Adama b̄a n̄ ḡaanu kpuro Kirisi nɔmu sɔndia, yera wi, Bii, u koo maa tii Gusunɔ nɔmu sɔndia, kpa Gusunɔ wi u n̄n ḡaanu kpuro nɔmu sɔndia, u bandu di kpuron w̄ollɔ mam mam.

29 Be ba batemu m̄ɔ ḡaribun s̄ɔ maa ni. Arufaani yer̄a ya w̄aa mi. N n̄ s̄aa gem ma ḡariba kun seem̄ɔ, mban s̄ɔna ba bu batemu m̄ɔ ḡaribun s̄ɔ.

30 B̄ɛɛn tii maa, mban s̄ɔna sa ra n̄ ȳɔ kari s̄ɔɔ saa baayere.

31 N̄ɛgibu, baadommawa na ra n̄ w̄aa ḡɔɔn yira s̄ɔɔ. Na yeni gerum̄ɔ ȳɛn s̄ɔ na woo kanam̄ɔ b̄ɛɛn saabu b̄ɛɛn Yinni Yesu Kirisi s̄ɔɔ.

32 N̄a n̄ sanna ka gberun ȳɛɛ Efesu mini n̄ɛn tɔndun yiikon s̄ɔ, arufaani yer̄a na m̄ɔ. Ḡaribu b̄a kun seem̄ɔ, n̄ n̄ m̄ɛn na, su di kpa su n̄ɔ domi sia sa ko gbi.

33 I ku de bu b̄ɛɛ n̄ɔni w̄ɔke. Kpaasi k̄ɔsoba ba ra daa gea sanku.

34 I de b̄ɛɛn laakari gea yu wurama n̄ge m̄ɛ n̄ weene, kpa i kookoo k̄ɔsusu deri. B̄ɛɛn gaba ba n̄ Gusunɔ ȳɛ. Na yeni gerum̄ɔ ma b̄ɛɛn sekura.

Seebun wasi kpɛɛ

35 Goo koo bikia u n̄ɛɛ, amɔna ba koo ka ḡaribu seeya. Wasi yiren bwesera ba ko n̄ m̄ɔ.

36 Bwisi sarirugii! À n̄ ḡaanun bia duura tem̄ɔ ya n̄ kpiim̄ɔ ma n̄ kun m̄ɔ ya gu.

37 Ye a duurum̄ɔ tem̄ɔ, bia tɔnawa, nge alikama bima, n̄ kun m̄ɛ ḡaanu ganun bima, n̄ n̄ m̄ɔ kpii p̄ɔtura.

38 Gusunɔ u bia ye kpii p̄ɔtura w̄ɛɛm̄ɔ n̄ge m̄ɛ u k̄i. Bia baayere ya yen kpii p̄ɔtura m̄ɔ.

39 Ḡaa wasinu kpuron yaa kun maa tia. Tɔmbugia n̄ɛn̄ɛm, ȳɛɛgia n̄ɛn̄ɛm, gun̄ɔsugia n̄ɛn̄ɛm, sw̄ɛɛgia maa n̄ɛn̄ɛm.

40 W̄ollun wasi yi w̄aa, handuniagii maa w̄aa. W̄ollun wasi yi yin buram m̄ɔ, handuniagii maa yin buram m̄ɔ.

41 S̄ɔɔ u win buram baa m̄ɔ, suru maa wigim m̄ɔ ka maa kperi. Kperin tiin buram wunane.

42 M̄ɛya n̄ ko n̄ s̄aa sanam m̄ɛ ba koo ḡaribu seeya. B̄a n̄ wasi sika ḡɔɔgiya mi, adama b̄a n̄ yi seeya yi n̄ maa gbim̄ɔ.

43 B̄a n̄ yi sika yi ku ra n̄ b̄ɛɛɛ m̄ɔ, adama b̄a n̄ yi seeya girima bakagiiya. B̄a n̄ yi sika, dam sarirugiiya, adama b̄a n̄ yi seeya yi dam m̄ɔ.

44 B̄a n̄ yi sika wasi bentekera, adama b̄a n̄ yi seeya yi s̄aawa hundegii. Domi wasi bentekeru t̄a n̄ w̄aa, wasi hundegii maa w̄aa.

45 N̄ge m̄ɛya maa ba yorua ba n̄ɛɛ, tɔn ḡbiikoo Adamu, u kua waso, adama Adamu d̄aako u s̄aawa hunde wi u w̄aaru w̄ɛɛm̄ɔ.

46 N̄ n̄ m̄ɔ hundegiiya yi gbia yi na. Wasi bentekera ta gbia ta na, yen biru hundegii.

47 Ba tɔn ḡbiikoo m̄ɔma ka tem, ma u kua temgii. Tɔnu yiruse u nawa w̄ollun di.

⁴⁸ Nge me temgii gbiikoo u sãa, meya maa temgibu kpuro ba sãa. Nge me wollugii u maa sãa meya maa wollugibu kpuro ba sãa.

⁴⁹ Nge me sa ka temgii weene, nge meya sa ko maa ka wollugii weena.

⁵⁰ Negibu yenywa na gerumã, ma ye ya yaa ka yem mã, ya ñ kpẽ yu bonu wa mi Gusunã u bandu swĩ. Ye ya maa sãa gãgia ya ñ kpẽ ya n wãaru te ta ku ra kpe mã.

⁵¹ Asirin gari wee, na beɛ sãomã. N ñ mã beɛ kpurowa sa ko gbi, adama ba koo beɛ kpuro kãsi

⁵² yande, nãni kpaki teeru sã sanam me kãbi dãaka ya koo swĩ. Domi ya koo swĩ kpa bu gõribu seeya bu ku maa ka gbi, kpa beɛ su maa kãsi.

⁵³ Domi wasi yi yi ra sankire, yi ñ koo ko yi kun kãsa yi yi ku ra sankire. Yi yi maa sãa gãgii, yi ñ koo ko yi kun kãsa yi yi ku ra gbi.

⁵⁴ Tẽ yi yi ra sankire yi n kãsa yi yi ku ra sankire, gãgii yi n maa kãsa yi yi ku ra gbi, yera ye ba yorua ya koo koorã ye ba neɛ, “U dera gã kpa, ma nasara sina.”

⁵⁵ “Gã, mana wunen nasara wãa.

Gã, mana wunen sãso dẽegira wãa.”

⁵⁶ Gãon sãso dẽegira toraru, torarun dam maa sãawa wooda.

⁵⁷ Yen sã, su Gusunã siara wi u sun nasara wẽemã saa Yesu Kirisi beɛn Yinnin min di.

⁵⁸ N n men na kĩnasibu, i yõro dim dim ka temanabu, i n hania mã Yinnin sãmburu sã baadomma kpa i n yẽ ma sãmbu te i Yinni kuamme ta ñ kam mã.

16

Gobi sãkubu

naane dokeobun sã

¹ Tẽ, gobin gari yi ba sãkumã naane dokeobun sã. N weene i ko nge me na Yesun yigbenu sãwa Galatia.

² Alusuma baayeren tão gbiikuru i de baawure u gobi gɛɛ yi nenem, nge me win waara ne, kpa i ku de sanam me na tunuma i sere gobi sãke.

³ Nã n na kon tãn be i gãsa gari Yerusalemuã ka beɛn kẽru ka tire ni nu koo bu tusia.

⁴ N n maa kua n ka da nen tii, kon ka bu da.

Ye Pãlu kĩ u ko

⁵ Nã n Masedoni beram da, kon na beɛn mi, domi na ñ kon ko na kun Masedoni de.

⁶ Mase sã mɛru ko beɛn mi, a ku tuba, kpuran sanam kpuro. Yen biru kpa i man nãma kẽ nen sanum sã mi na dão kpuro.

⁷ Na ñ kĩ n beɛ wa barara tẽ nã n sarã, adama Yinni ù n wura, na yĩiyã kon na n ka beɛ sina são mɛru.

⁸ Adama ko na n wã Efesu mini gina sere Pantikotin tõru.

⁹ Domi na ayeru mã mini n ka sãm bakaru ko te ta koo arufaani ko. Yiberɛba ba maa dabi.

¹⁰ Timãte ù n na beɛn mi i de i nùn dam koosia ka beere, domi u Yinnin sãmburu mãwa nge me na mã.

¹¹ Yen sã, i ku de goo u nùn gem, adama i nùn somiã win sanum são u ka na nen mi ka alafia, domi sa nùn mara ne ka beɛgibu sannu.

¹² Adama ye n sãa beɛgii Apolon gari, nãn dabira na ra nùn dam kẽ u ka na u beɛ bera ka beɛgibu gabu sannu, adama u ñ kĩ u na gina. U n ayeru wa, u koo na.

Yiire dāakibu ka tɔbiribu

¹³ I n tii sɛ, i yɔro dim dim naane dokebu sɔɔ. I n wɔrugɔru sāa kpa i n dam mɔ.

¹⁴ Kpuro ye i mɔ, i ye koowo ka kīru.

¹⁵ I Setefani yē ka win yɛnugibu, ma beya ba sāa tɔn gbiikobu Gerɛsi sɔɔ be ba naane doke, ba maa tii wē bu ka naane dokeobu nɔɔri. Nɛgibu na bɛɛ kanamɔ,

¹⁶ i tɔn ben bweseru wiru kpīiyɔ ka baawure wi u sɔmbu te mɔ ka hania.

¹⁷ Na nuku dobu mɔ Setefani ka Fɔɔtunatu ka Akaikun naarun sɔ, domi bɛɛn sariru ba man kua ye i ko raa ko.

¹⁸ Ba maa nɛn nukuru yemiasia ka bɛɛguru sannu. N weenɛ i tɔn ben bweseru takaru ko.

¹⁹ Yesun yigbenu Asi sɔɔ nu bɛɛ tɔbura. Akilasi ka Pirisila ka maa Yesun yigberu te ta ra mɛnnɛ ben yɛnuɔ, ba bɛɛ tɔbura gem gem Yinni sɔɔ.

²⁰ Naane dokeobu kpuro ba bɛɛ tɔbura.

I tɔbirinɔ ka kīru.

²¹ Nɛ Pɔlu, na bɛɛ tɔbura ka nɛn tiin yora.

²² Baawure wi u kun Yinni kī, u bɔri wa.

Maranata. Yen tubusiana, Yinni, a na.

²³ Yinni Yesun durom mu n wāa ka bɛɛ.

²⁴ Nɛn kīru ta wāa ka bɛɛ kpuro Kirisi Yesu sɔɔ. Ami.

TIRERU YIRUSE TE PŌLU U KORINTIGIBU KUA

Pōlu u Korintigibu tireru yorua nōn yiruse sanam me wi ka be, ba ñ nōasinamō. Win tire gbiikuru sō, u ben wahala dabi ni ba raa mōn wēe nō wa. Adama ka mē, be sō gaba wāa be ba tamaa Pōlu u ñ sāa Gusunōn sōm kowo. Yen sōna u wure u bu tire teni yorua u ka tii yina.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu ka siarabu, wiru 1:1-11.
2. Pōlu ka Korintigibun wāasinaa, wiru 1:12n di sere wiru 7:16.
3. Kēnu Yudeagibun sō, wiru 8n di sere wiru 9.
4. Pōlu u ka tii yinamō, wiru 10:1n di sere wiru 12:10.
5. Yiire dāakibu ka tōbiribu, wiru 12:11n di sere wiru 13:13.

Tōbiribu

¹ Bēe Gusunōn yigberugibu, bēe be i wāa Korintio, ka naane dokeobu kpuro be ba wāa Gerekiban tem girum sō, nē Pōlu Yesu Kirisin garo Gusunōn kīru sō, ka Timote bēsegii, bēsēra sa bēe tōbura.

² Gusunō bēsen Baaba ka Yinni Yesu Kirisu bu bēe durom kua kpa bu bēe alafia wē.

Pōlu u Gusunō siaramō

³ Su Gusunō siara, bēsen Yinni Yesu Kirisin Baaba wi u ra tōmbu wōnwōndu kue, kpa u bu dam kē saa baayere.

⁴ U sun dam kēmō bēsen nuku sankiranu kpuro sō, kpa bēsen tii su ka kpī su be ba nuki sankire dam kē mē bēsen tii sa wa Gusunōn min di.

⁵ Nge mē bēsen tii sa Kirisin nuku sankiranu sō bōnu mō n kpā, mēya maa sa dam kēru waamō n kpā Kirisin min di.

⁶ Sā n nuki sankire bēen sōna, kpa i ka dam kēru ka faaba wa. Sā n maa dam wa bēen sōna, i ka maa dam wa mē mu koo de i ka nōni swāaru temana te ta sāa tia ka te sa waamō.

⁷ Sa ñ sika mō bēe sō domi sa yē nge mē i bōnu mō bēsen nōni swāaru sō, mēya i maa bōnu mō bēsen dam sō mē ba sun kā.

⁸ Nēgibu sa ñ kī i kun yē nōni swāa te sa wa Asin temō. Ten kpāara banda ta bēsen dam kera sere sa ñ maa yīiyō sa ko n hunde mō.

⁹ Sa raa tamaa ba sun taare wēwa bu ka sun go. Adama yenin bwesera sun deemawa kpa sa n ka yē ma n ñ weene sa n bēsen tii naane sāa ma n kun mō Gusunō turo wi u ra goribu seeye.

¹⁰ Wiya sun wōra wahala gōgōia yen bweserun di, u koo maa sun wōra. Geema wiya sa yīiyō u koo wure u sun wōra.

¹¹ Domi bēen tii ñ n sun somimō ka bēen kanaru, Gusunō u koo kanaru mwa te tōn dabira kua bēsen sō, kpa u sun durom kua tōn dabiru tu ka nūn siara bēsen sō.

Pōlu u win wuu daabu kōbia

¹² Yenin sōna sekura kun sun mō, domi bēsen gōru ga sun seeda diiyamme ma bēsen wāaru handunia sō, su mam gere bēen mi, ta dēere. Gusunō u dera ta ñ murafitiru mani. Win duroma mu sun kpāra, n ñ mō tōnun bwisi.

¹³ Mēya tire ni sa bēe kua sō sa ñ bēe gāa tukunu ganu yorue ma n kun mō ye i gara n bēe yeeri mi. Na maa yīiyō ma yeni ya koo bēe yeeri sāa sāa,

14 nge me besen gari yi bee yeerima ma Yinni Yesun tōru sōo i ko kpī i woo kana besen sō, nge me besen tii sa ko ko been sō.

15 Yiyō bin saabuwa na gbia na gōru doke n da been mi kpa i ka domaru wa nōn yiruse.

16 Na raa bwisika n gēra n bee wa nà n dōo Masedōni gia, kpa n kpam bee wa nà n wee. Nge meya i ko raa ka man nōmu kē nen sanum sōo n ka da Yudea gia.

17 Nge me na gari yi bwisika na gōrusu yiru kua ro? Nà n bwisikumō ye kon ko, na ra ko nge handuniagii na n sika mō?

18 Nge me Gusunō sāa naanegii, ye na bee sōwa, ya n sika mō.

19 Domi Yesu Kirisi Gusunōn Bii, win gari Silasi ka Timōte ka sere nen tii sa bee waasu kua, win gari kun sika mō. Adama u sāawa wi Gusunō u wura.

20 Ka geema, Gusunōn wura bi, bu win nōo mwēenu kpuro sire. Yen sōna saa win min di sa mō ami, sa ka Gusunō beere wēmō.

21 Gusunō win tiwa u sun tāsisia ka bee sannu Kirisi sōo. Wiya u maa sun gōsa nenem.

22 Wiya u sun win yīreru koosi, wiya maa Hunde Dēero doke besen gōrusu sōo nge sian wāarun suna.

23 Gusunōwa sāa nen seedagii, na n kīwa n ka bee gari sēsōgii ko. Yen sōna na n wure Korintio.

24 Sa n kī su bee dam dōre been naane dokebu sōo, sa kīwa su sōmburu ko ka bee sannu been nuku dobun sō. Domi i yō dim dim been naane dokebu sōo.

2

1 Yen sōna na gōru doke n ku ka da been mi kpam ka nuku sankiranu.

2 Domi nà n bee nukuru sankā, wara koo maa man nukuru dorasia ma n kun mō bee be na nuki sankā.

3 Yenin sōna na bee tireru yorua nge me na kua. Na n kī n turi been mi kpa bu man nuki sanku be n weene bu man nuku dobu wē. Na bee kpuro naane sāa ma nen nukuru tà n dora, bee kpuron nuku doba.

4 Meyā na bee tireru yorua ka nōni swāaru ka nuku sankiranu ka maa yīresu, n n mō n ka bee nuki sanku. Na kīwa i gia nge me na bee kī n ne.

Bu toro suuru kuo

5 Goo ù n ka nuku sankiranu na, n n mō nena u nuki sankā, bee kpurowa, n kun me been gabu, kpa n ku gere n ka tonda.

6 Seeyasia bi been dabinu durō wi seeyasia, bu nùn nua.

7 Yen sō tē, n weene i nùn suuru kua i nùn dam kē kpa nuku sankira bakanu nu ku raa de u kom yaa bia.

8 Yen saabu na bee kanamō, i nùn kuo me u ko n ka yē ma i nùn kī.

9 Domi na maa bee tireru yorua n ka been laakari mēeri n wa i n sāa mem nōwōbu kpuro sōo.

10 I n goo nùn win toraru suuru kua, na maa yēro suuru kua. Gāanu nù n wāa ni na suuru kua, been sōna na kua Kirisin wuswaaō.

11 Kpa Setam u ku ka sun kamia domi sa win bwisikunu yē sāa sāa.

Pōlun laakari seebu Torasio

12 Ye na tura Torasio n ka Kirisin Labaari Gea kpara, na wa ka Yinnin durom ma swaa man kusiarā n ka sōmburu ko mi.

13 Adama nen laakari kun kpune sēe yēn sō na n negii Titu wa. Yen saabuwa na Torasigibu nōo kana ma na doona Masedōni gia.

14 Su Gusunɔ siara. Domi u ra n sun ɔbiye ka nasara yèn sɔ sa ɔbinne ka Kirisi. U sun dendimɔ u ka tɔmbu Kirisi ɔiasia yam kpuro nge turare yèn nuburu ta pusa baama.

15 Geema, beɛ sa sãawa nge turare nubu durorugia ye Kirisi u Gusunɔ wɛɛmɔ. Ma ya pusa be ba faaba waamɔn mi, ka maa be ba kam kobu dɔɔn mi.

16 Be ba kam kobu dɔɔn mi, nubu ɔɔɔgira te ta ɔɔ marumɔ. Be ba maa faaba waamɔn mi, nubu wãarugira te ta wãaru wɛɛmɔ. Wara tura u ka sɔmbu ten bweseru ko.

17 Sa ñ sãa nge gabu be ba ka Gusunɔn gari tenkuru mɔ. Adama, yèn sɔ Gusunɔwa u sun ɔɔrima, yen sɔna sa gari gerumɔ ka murafiti sariru win wuswaaɔ nge Kirisin sɔmɔbu.

Nɔɔ mwɛɛ kpaarun sɔm kowobu

3

1 Gari yi, yi sɔɔsimɔ ma sa kɔpam woo kanamɔwa? Sa ko ka tirenu na beɛn mi ñ nu sun tusiamɔ nge mɛ gaba ra ko? N kun mɛ, sa ko beɛ bikia i sun tire nin bweseru kua?

2 Beɛn tiwa i sãa beɛn tireru te ba yorua beɛn ɔɔruɔ te tɔmbu kpuro ba tuba ma ba gara.

3 Ya sɔɔsira ma i sãa tire te Kirisi u yorua beɛn sɔmburun sɔ. Ba ñ tu yorua ka ankiri, ma n kun ka Gusunɔ Yinni wason Hunde. Ba ñ maa tu yorusi kpee besi sɔɔ, ma n kun mɔ tɔmbun ɔɔrusu sɔɔ.

4 Toro sin teya sa mɔ Gusunɔn wuswaaɔ saa Kirisin min di.

5 Geema, n ñ mɔ sa tii tura su ka gere sa ɔãanu kua ka tii. Ye sa ko kpĩ su ko kpuro, ya weewa Gusunɔn min di.

6 Domi wiya u sun dam wɛ su ka ko nɔɔ mwɛɛ kpaarun sɔm kowobu. Nɔɔ mwɛɛ te, ta ñ wooda dendimɔ ye ba yorua, ma n kun mɔ Gusunɔn Hunde. Wooda, ɔɔwa ya ka naamɔ, adama Gusunɔn Hunde wãara u ka naamɔ.

7 Sanam mɛ ba wooda yorua yoru bii tia tia kpee besi wɔllɔ, Gusunɔn yiiko ya sɔɔsira. Ma Mɔwisin wuswaa ya balla sere Isireliba ba kpana bu ñun mɛeri baa mɛ balli bi, bu koo doona. Wooda ye, yèn sɔmbura ka ɔɔ naamɔ, yà n sɔɔsira ka yiiko yen bweseru,

8 anna a maa yiikon kpãaru wa ye Hunden sɔmbura ka sɔɔsira.

9 Sɔmbu te ta ra tɔmbu taarɛ wɛ ta n yiiko mɔ, anna a maa sɔmburun yiiko wa te ta ra tɔmbu gem wɛ Gusunɔn wuswaaɔ.

10 Sa ko mam kpĩ su gere yiiko ye ya ɔasɔ balla ya ñ ɔãanu tura ka sere tɛgia domi tɛgia ye, ya kpãaru bo.

11 Geema, ye ya kun te yà n kua yiikogia, anna a maa ye ya ko n wãa ka baadommaɔn yiiko wa.

12 Yèn sɔ sa yiyo bini mɔ, yen sɔna sa gari gerumɔ ka toro sindu.

13 Sa ñ sãa nge Mɔwisi wi u win wuswaa sɔnditia wukiri kpa Isireliba bu ku ka balli kpiribu ge mɛeri sere ka gen nɔɔ.

14 Ben wira ɔu. Wee, sere ka ɔisɔ, bɔ n nɔɔ mwɛɛ gururun tirenu ɔarimɔ, sɔnditia ye, ya ben bwisi berumɔ ya ñ wunare. Domi ya ñ wunareɔ ma n kun wi u ka Kirisi ɔbinnen mi.

15 Sere ka ɔisɔ mam, bɔ n Mɔwisin tirenu ɔarimɔ, sɔnditia ye, ya ra n ben bwisi berumɔwa.

16 Adama nge mɛ Gusunɔn gari gerumɔ, “Sanam mɛ tɔnu u Yinni wuswaa kisi, sɔnditia ye, ya ra wunarewa.”

¹⁷ N sere deema, Yinni wi, u sãawa Hunde. Mi maa Yinnin Hunde wãa, miya tii m̄ara ra n wãa.

¹⁸ Bese kpuro, bese bèn wuswaa gbabiara, sa Yinnin yiiko m̄era. Nge meya sa ka k̄osim̄o su ka Yinni wi weena. Win yiiko maa sosim̄o bese s̄o. Ka gem, Yinnin Hundewa u s̄ambu te m̄.

Hunden dukia tem m̄ndu s̄o

4

¹ Gusun̄owa u sun s̄ambu te n̄omu beria win durom s̄o. Yen s̄ona sa n̄ mwia kpane.

² Sa daa sekurugia ye ya berua pota sa k̄o. Sa n̄ wãa ka bwisi k̄osin baa, sa n̄ maa Gusun̄on gari s̄iikiam̄o. Adama sa gem terasiam̄owa kpasasa, kpa baawure u n̄ ka ȳe win ḡorūo ma geegiba sa sãa Gusun̄on wuswaāo.

³ Labaari gea ye sa n̄osiam̄o yà n̄ berua, kam koorebara ya berue.

⁴ Ba n̄ naane doke yèn s̄o handunia yen yinni u ben wiru go. U bu yam ganua bu ku ka Labaari gean yam bururam wa me mu Kirisin yiiko s̄osim̄o. Labaari gea ye, Kirisigia wi u sãa Gusun̄o, wasi s̄o.

⁵ Ka gem, n̄ n̄ besen tiin gari sa waasu m̄. Sa gerum̄owa ma Yesu Kirisiwa sãa Yinni ma bese sa sãa been yobu Yesun s̄o.

⁶ Gusun̄o wi u nee, yam bururam mu ballio yam w̄kur̄o, wiya maa win yam bururam ballisia besen ḡorūo, su ka win yiiko gia ye ya ballim̄o Kirisin wuswaan di.

⁷ Adama bese be sa hunden dukia ye m̄o, sa ye m̄o besen wasi s̄o yi yi sãa nge tem m̄ndu kpa dam bakam me, mu n̄ ka sãa Gusun̄ogim, n̄ n̄ m̄o besen tiigim.

⁸ Sa wahala bwese bweseka waam̄o adama sa n̄ w̄k̄onu w̄ara. Sa wurure adama sa n̄ kom yaa bie.

⁹ Ba sun n̄oni s̄om̄o adama Gusun̄o kun sun deri. Ba sun sura adama ba n̄ sun go.

¹⁰ Baadommawa sa ra n̄ Yesun gōo s̄owa besen wasi s̄o kpa win w̄aru tu maa ka s̄osira besen wasi s̄o.

¹¹ Besen w̄aru s̄o baadomma sa wãawa gōo s̄o Yesun s̄o kpa win w̄aru tu maa ka s̄osira besen wasi gōogii s̄o.

¹² Nge meya gōo u s̄amburu m̄ bese s̄o, adama w̄ara been mi.

¹³ Besen naane dokebu bu sãa nge ȳerogibu wi u yorua u nee, “Na naane doke, yen s̄ona na gari gerua.” N n̄ men na, bese maa sa naane doke, yen s̄ona sa gari gerum̄o.

¹⁴ Sa ȳe ka gem ma wi u Yinni Yesu seeya ḡarin di, u koo maa sun seeya ka Yesu sannu kpa u de bese ka bee su yinna win wuswaāo.

¹⁵ Been s̄ona ḡaa ni kpuro nu kooram̄o, kpa t̄on dabiru tu durom wa, kpa tu Gusun̄o bere w̄e ka siara bakabu.

W̄aru ka naane dokebun baa

¹⁶ Yen s̄ona sa n̄ mwia kpanam̄o. Baa me besen wasin w̄aru ta kpeem̄o besen hunden w̄aru ta ra n̄ kpaaru m̄wa baadomma.

¹⁷ Besen n̄oni swãa kpiriru te ta n̄ kp̄a, ta sun yiiko ye ya ku ra kpe s̄oru kuamm̄ewa, ye ya n̄oni swãa te kp̄aru kere.

¹⁸ Domi besen laakari kun wãa ye n̄oni waam̄o s̄o ma n̄ kun m̄o ye ya n̄ waar̄o. Ye n̄oni waam̄o ya ku ra te, adama ye ya n̄ waar̄o ya ko n̄ wãawa ka baadomma.

5

¹ Sa yē ka gem ma beſen kuru te ta s̄aa beſen w̄aa yeru tem me s̄o, t̄a n w̄orum, Gusun̄o u sun w̄aa yeru yiye w̄oll̄o te win tii u kua, te ta ko n w̄aa ka baadomma. Ba ñ tu kue ka n̄oma.

² Ma sa kpaſa w̄ori m̄ò tē kuu teni s̄o, domi sa kī gem ka gem su beſen w̄ollun w̄aa yee te du.

³ Geema, s̄a n dua te s̄o, ba ñ koo sun deema yara.

⁴ Domi saa yē kpuro sa w̄aa kuu temkii teni s̄o sa kpaſa w̄ori m̄ò nge wi u s̄omunu s̄oowa. N ñ m̄ò sa kī bu sun beſen wasi temkii wunari, adama sa kīwa bu sun w̄ollun wasi sebusia, kpa yi yi s̄aa ḡoḡii, w̄aru tu yi mw̄e.

⁵ Gusun̄o wa u sun kua su ka ye wa ma u sun win Hunde w̄ē nge yen suna.

⁶ Yen s̄ōna sa w̄oruḡoru m̄ò baadomma. Sa maa yē ma sanam me sa w̄aa wasi yini s̄o sa ka Yinnin w̄aa yeru toma.

⁷ Domi sa s̄im̄ōwa ka naane dokebu, n ñ m̄ò ka ye sa waam̄o.

⁸ Sa w̄oruḡoru m̄ò, sa maa kīru bo su wasi yini deri kpa su da sa n w̄aa Yinnin mi.

⁹ Sa wasi yini deriwa? Aawo, sa w̄aawa yi s̄o? Sa kīwa sa n w̄a win n̄on̄o.

¹⁰ Domi sa ñ ko ko sa kun ȳore Kirisin wuswaa u ka sun siri beſe kpuro, kpa u ka baawure k̄ōsia nge me win kookoosu ne si u kua win w̄aru s̄o, ñ n k̄ōsan na, ñ n maa gean na.

Kirisi sun dorasia beſe ka Gusun̄o

¹¹ Sa Yinnin beere yē. Yen s̄ōna sa t̄ambu k̄okirim̄o. Adama Gusun̄o u sun yē s̄aa s̄aa, na maa ȳiyo ma beſen tii i sun yē beſen ḡorus̄o.

¹² Sa ñ beſen tii gem w̄ēm̄o kpaſam beſen mi. Sa beere ayeru w̄ēm̄ōwa i ka woo kana beſen s̄, kpa i ka kp̄i i t̄on be wisi be ba woo kanam̄o wasin s̄, n ñ m̄ò ye ya w̄aa ḡorun̄on s̄.

¹³ S̄a n laakari bia, Gusun̄on s̄ōna sa s̄aa me. S̄a n maa s̄aa laakarigibu, beſen s̄ōna.

¹⁴ Domi Kirisin kīra sun n̄eni, beſe be sa tuba ma t̄on turo ù n gu t̄ambu kpuron ayer̄o, t̄ambu kpurowa ba gu.

¹⁵ U guwa t̄ambu kpuron ayer̄o kpa be ba wasi ba kun maa ka w̄aa ben tiin s̄ ma n kun m̄ò win s̄ wi u gu u seewa ben s̄.

¹⁶ Yen s̄ōna sa ñ maa t̄onu m̄eirim̄o ka n̄oni t̄ona. Baa me sa gas̄o Kirisi m̄eera ka n̄oni t̄ona, tē sa ñ maa n̄un m̄eirim̄o nge me.

¹⁷ Goo ù n gbinne ka Kirisi u kua t̄on kpa. Gas̄on ḡaanu doona, wee ḡa kpaanu tunuma.

¹⁸ Ye kpuro Gusun̄on min diya ya wee wi u ka win tii sun dorasia Kirisin min di, ma u sun ḡora su ka de gabu bu dora ka wi.

¹⁹ Domi saa Kirisin min di Gusun̄o u t̄ambu kpuro ka tii dorasia, u ñ ben swaa sarabu garisi, ma u sun dorasia bin gar̄i n̄omu s̄ondia su ka n̄ōsia.

²⁰ N n men na, sa s̄aawa Kirisin s̄om̄o. N s̄āare Gusun̄o win tii u beere sokumo beſen min di. Yen s̄, sa beere kanam̄o ka Kirisin ȳisiru, i de i dora ka Gusun̄o.

²¹ Kirisi wi, wi u kun durum koore, wiya Gusun̄o u durum s̄obi beſen s̄ kpa su ka gem wa wi Gusun̄on mi ȳen s̄ sa ka Kirisi gbinne.

6

¹ Beſe be sa s̄omburu m̄ò ka Gusun̄o sannu, sa beere kanam̄o i ku de durom me i m̄wa win mi, mu kam ko.

² Domi Gusun̄o u nee,

“Na nun swaa daki sanam me na t̄ambu durom kuamme.

Na nun somi faaban tōru.”

Wee, tēra n weene i Gusunon durom mwa, gisōra faaban tōru.

³ Sa ñ kī goo u bešen sōmburu taare wē. Yen sōna sa ñ gāanu mō ni nu koo tōnu torasia.

⁴ Adama bešen kookoosu kpuro sō sa tii sōsimō geegibu nge me n ka Gusunon sōm kowobu weene. Sa temana gem gem nōni swāaru sō ka yāaru sō ka wahala sō.

⁵ Ba sun seni so ba kpēe pirišam sō. Tōn dabinu sun seesi. Sa sōma kua sere sa wasira. Sa dom sera. Sa nō bōkua.

⁶ Sa sōsimō ma sa sāa Gusunon sōm kowobu ka bešen wāa deerarū ka bešen yēru ka bešen suuru ka bešen tōn geeru ka Hunde Deero, ka kīru te ta ñ murafitiru mō,

⁷ ka gem gari ka maa Gusunon dam. Gem mu sāa bešen tabu yānu su ka sanna, su maa ka tii yina.

⁸ Gaba sun beere wēmō, gaba maa sun fune wunamō. Gaba bešen gea gerumō, gaba maa bešen kōsa gerumō. Ba sun mēera nge wee kowobu baa me sa gem gerumō.

⁹ Ba sun mēera nge be goo kun yē, adama Gusunō u sun yē sāa sāa. Ba sun mēera nge be ba wasikiramō, adama wee sa wāa sa wasi. Ba sun mēera nge be ba seeyasia, adama sa ñ gu.

¹⁰ Ba sun mēera nge nuku sankirobu, adama sa ra n nuku dobu mō. Sa sāa nge sārōbu, adama sa tōn dabinu dukia wēmō. N sāare nge sa ñ gāanu mō, adama sa kpuro mō.

¹¹ Sa beē gari bururasia, beē Korintigibu. Bešen gōru ga beēn kīru mō.

¹² Sa ñ beē bešen kīru berue, beeya i sun beegiru berua.

¹³ N n men na, na ka beē gari mō nge nen bibu, i sun kuo nge me sa beē kua. I de beēn gōru ga n bešen kīru mō.

Kirō būu sāobun sō

¹⁴ I ku tii gbinna ka naane doke sarirugibu domi i ñ ka bu weene. Amōna gea ka kōsa ya ko n wāasine. Nge amōna yam bururam ka yam wōkura ko n menne.

¹⁵ Amōna Kiriši ka Setam ba koo ka nōsina. Nge mba naane dokeo ka naane doke sarirugii ba mōsine.

¹⁶ Amōna Gusunon sāa yeru ka būnu ko n ka nō tia sāa. Domi bešera sa sāa Gusunō, Yinni wason wāa yeru nge me win tii u gerua,

“Kon sīna na n wāa ben suunu sō.
Kon ko ben Yinni, kpa bu ko nen tōmbu.”

¹⁷ Yen sōna Yinni u nee,
“I yario bwese tukunun suunu sōon di.

I ku gāanu baba ni nu disi mō.

Kon beē wura.

¹⁸ Kon ko beēn Baaba.

Beē maa kpa i ko nen bii tōn durōbu ka tōn kurōbu.

Yeya Yinni dam kpurogii u gerua.”

7

¹ Nō mwee ni kpuro nu sāawa bešeginu, kīnasibu. Yen sō, su tii sārasia saa gāanu kpuron di ni nu wasi ka hunde disinu tēnimō, kpa sa n deerarū sosimō Gusunon nasiaru sō.

Pōlun nuku dobu

² I sun ayeru kēeyo beɛn gōruo. Sa n̄ goo torari, sa n̄ goo kam koosie, sa n̄ maa goo taki di.

³ Na n̄ yeni gerumo n̄ ka beɛ taare wē, domi na gerua ko ma sa beɛn kīru mo besen gōruo sa n̄ ka wāa sannu, n̄ kun me su ka gbi sannu.

⁴ Na tororu soomō beɛn sō, na maa beɛn sō woo kanamo. Besen n̄oni swāaru kpuro sō na dam kēru wa, nen gōru ga maa do n̄ sara.

⁵ Saa m̄in di sa tura Masedōniō sa n̄ wēre. Sa n̄oni swāaru wa baama, gabun mi sannōsa, besen tiin gōruo beruma.

⁶ Adama Gusunō wi u bwēɛbwēɛbu dam kēmō, u dera Titun naara sun dam kā.

⁷ N n̄ mō win naaru tōna ta sun dam kā, adama ye u maa gerua ma i n̄n̄ dam kā win tii. U maa sun sōowa nge me nen waara beɛ neni, ka nge me i nuki sankire, ka nge me i ka man suna. Yen sōna tē nen nuku dobu sosi.

⁸ Geema, baa me tire te na beɛ yorua ta beɛ nuki sankā, na n̄ gōrusu yiru mō tē. Na raa kua sanam me na wa ma ta beɛ nuki sankā saa fiiko sōo.

⁹ Adama tē nen nukura do. N n̄ mō yēn sō na beɛ nuki sankā, adama yēn sō beɛn nuku sankiranu dera i daa kōsa. Gusunō u beɛn nuku sankiranu denda kpa nu kun s̄aa kōsa.

¹⁰ Domi nuku sankira ni Gusunō u dendimō nu ra dewa tōnu u daa kōsi kpa u faaba wa. Ma nin bwesera ku ra n̄ n̄ daa yē mō. Adama handunian nuku sankirana nu ra gōo ma.

¹¹ Gusunō u beɛn nuku sankiranu denda. Tē i m̄erio nge me nuku sankira ni, nu dera i laakari kua ma i ka tii yina, nge me beɛn nukura kun do ma i berum kua, nge me i k̄i i man wa kpa i man wura, nge me i hania m̄ō i ka kōsan kowobu seeyasia. Kpuro sōo i sōosi ma i deere gari yi sōo.

¹² N n̄ m̄en na, sanam me na beɛ tireru yorua, na n̄ tu yorua wi u kōsa kuan sō, n̄ kun me wi ya deeman sō tōna, adama na tu kuawa n̄ ka sōsira Gusunōn wuswawo nge me beɛn k̄ira ne beɛe sōo.

¹³ Yen sōna sa dam kua. N n̄ maa mō dam kēru tōna sa wa, sa maa nuku dobu sosi sanam me sa Titun nuku dobu wa domi beɛ kpuro i win gōru yemiasia.

¹⁴ Baa me na n̄n̄ woo kanē fiiko beɛn sō, i n̄ man sekuru doke. Nge me sa ra beɛ gem sō, nge m̄eya besen woo kanabu Titun mi bu sōsira gem.

¹⁵ M̄eya maa beɛn k̄ira sosimō wi sōo ye u ka yaaye ma beɛ kpuro i n̄n̄ mem nōwa ma i n̄n̄ dam koosia ka berum ka diiribu.

¹⁶ Nen gōru ga do yēn sō na beɛ naane s̄aa kpuro sōo.

Kēru ka nuku tia

8

¹ N̄egibu sa k̄i i gia nge me Gusunōn durom mu sōsira Yesun yigbenu sōo Masedōniō.

² Ba laakari m̄eribu wa n̄oni swāaru sōo. Adama ben nuku doo bakabu dera ba kēru wē ka nuku tia, baa me ben s̄ara kpā.

³ Na bu seeda diiya ma ba wē ka ben gōru kīru m̄en n̄oru ba koo kpī, ba mam wē n̄ kere me.

⁴ Ba sun suuru kana gem gem su ka de ba n̄ bōnu mō s̄ambu teni sōo naane dokeobun sō.

⁵ N̄ koorā n̄ kere ye sa raa yīiyō. Ba gina ben tii Yinni wē, ba sun wiru kpīiya ka Gusunōn kīru.

⁶ Yen sōna sa Titu kana u da beɛn mi u durom m̄en s̄amburu dakura nge me u raa gbia u tu torua.

⁴ N kun me, Masedonigibu gabu bà n man yōsirima, ma ba deema i ñ sōru sãa, sekura koo sun mwa besen toro sin ten sō. Kaa maa sere gere bee?

⁵ Yen sōna n man wēre n besegii beni kana bu man gbiiya been mi bu ka kēe geeru sōru ko tēn nō mwēru i kua kō. Nge meya ta ko ta n yii kpa tu sōsi ma i wēemō ka kīru, n ñ mō ka gōru swiini.

⁶ I n yē ma wi u duura fiiko, fiikowa u koo gē. Wi u maa duura n kpā, u koo gē mu n kpā.

⁷ N n men na, n weene baawure u wē nge me u gōru doke, n ñ mō ka gōru swiini, ñ kun me, ka tilasi. Domi wi u wēemō ka nuku tia, Gusunō u yēro kī.

⁸ U koo maa kpī u bee durom bwese bweseka kpuro wē n banda kpa i n ka baayere kpuro mō baadomma yèn bukata i mō, kpa n maa bee tia n kpā i ka sōm geenu kpuro ko.

⁹ Nge me Gusunōn gari yi gerumō,

“U win dukia tōmbu yabua.

U sārōbu kēnu wē ka nuku tia.

Win gem mu ko n wāawa ka baadomma.”

¹⁰ Gusunō wi u wuko bweseru wēemō u duure, ka dīanu u ka di, wiya u koo bee bweseru kpuro wē tēn bukata i mō, kpa u tu kpiisia, kpa been gem mu bii dabinu ma.

¹¹ U ko n da bee dukia wē ye ya koo turi i ka kēru wē baadomma ka nuku tia. Tōn dabinu koo maa Gusunō siara been kēnun sō.

¹² Domi sōmbu te i mō ta naane dokeobun bukata yibiamō. N ñ ye tōna, ta maa derimō tōn dabinu nu Gusunō siaramō.

¹³ Sōmbu tera ta koo sōsi nge me i sãa kpa dabiru bu ka Gusunō beere wē been mem nōbun sō bi i ka Kirisin Labaari gea naane doke. Ba koo maa nūn beere wē yèn sō i been mōru bonu kua ka nuku tia ka be, ka maa tōmbu kpuro.

¹⁴ Ba koo bee kanaru kua ka kīi bakaru durom bakam men sō me Gusunō u bee kua.

¹⁵ Su Gusunō siara win kērun sō te ta ñ ka nō gerurō.

Pōlu ka tii yinamo

win sōmburun sō

10

¹ Ne Pōlu nen tiwa na ka bee yā, ne wi ba nee na ra tii kawē nā n wāa been mi, kpa na n ka bee wōrugō gari mō nā n ka bee toma. Na bee kanamō ka Kirisin daa laakari tērugia ka win tōn geeru,

² i ku de n ka bee wōrugō gari ko sanam me ko na n wāa been mi. Domi na yē ma kon kpī n bu wōrugōru sōsi be ba gerumō sa sīimōwa ka wasin baa.

³ Geema sa wāa wasi sō, adama sa ñ tabu mō ka wasin tabu yānu.

⁴ Domi tabu yāa ni sa ka tabu mō, nu ñ sãa handuniaginu, nu sãawa Gusunōn tabu yāa damginu ni nu ra gbāranu suriri. Sa tōnun bwisiku toraruginu kpeerasiamō,

⁵ ka tii suabu kpuro bi tōmba mō bu ku ka Gusunō gia. Sa tōmbun bwisikunu kpuro dōre mō nu ka wa nu Kirisi mem nōwa.

⁶ Sa maa sōru sãa su ka mem nō sarirugii baawure seeyasia sanam me bee kpuro i mem nua.

⁷ I ku yam mēeri wōru wōrukum. Goo ù n tii garisi Kirisigii, u maa yeni bwisikuo win tii sō. Nge me wi, u sãa Kirisigii, meya besen tii sa maa sãa Kirisigibu.

⁸ Domi na ñ sekuru wasi, baa nen woo kanabu bù n kp̄ã fiiko woodan s̄o ye Yinni u sun w̄e su ka b̄e t̄asisia, n ñ m̄o su ka b̄e sura.

⁹ Na ñ k̄i n s̄aare nge na b̄e narum̄o ka nen tirenu.

¹⁰ Domi ba n̄e, nen tirenu b̄ōbu, nu maa s̄e, adama n̄a n w̄a b̄een suunu s̄o na ñ dam m̄o, n̄en gari geru gerusu kun maa b̄ēe m̄o.

¹¹ Wi u yeni gerum̄o u n ȳe ma ye sa yorum̄o tirenu s̄o sanam m̄e sa toma, tia yera mi ka ye sa ko ko sanam m̄e sa w̄a mi.

¹² Geema, sa ñ k̄ãk̄ã su ka bu tii ȳisina, ñ kun m̄e su ka bu tii weesina be ba ben tiin gea gerum̄o. Ba ñ bwisi m̄o domi ba ben tiin ȳirutia kua bu ka tii ȳire, ba maa ben tii tiine weesinam̄o.

¹³ Sa ñ woo kanam̄o ḡaanun s̄o ni nu kun w̄a b̄esen s̄omburun ayer̄o, adama sa ko kp̄i su woo kana b̄esen s̄omburun swaa s̄o ye Gusun̄o u sun sure ye ya ka sun da sere b̄een mi.

¹⁴ Sa ñ b̄esen s̄omburun swaa sare, ȳen s̄o sa tura sere b̄een mi. Domi ka gem sa tura b̄een mi sa ka b̄e Kirisin Labaari gea naawa.

¹⁵ Nge m̄eya sa ñ b̄esen s̄omburun swaa saram̄o, sa ñ maa woo kanam̄o gabun s̄omburun s̄o. Adama sa ȳiȳo ma b̄een naane dokebu koo sosi kpa su kp̄i su s̄omburu ko te ta teni dam kere b̄een suunu s̄o sa kun swaa sare ye Gusun̄o u sun sure.

¹⁶ Yen biru sa ko kp̄i su ka Labaari gea sara b̄een wuswaāo kpa sa kun woo kanam̄o gabun s̄omburun s̄o te siba kua ben tiin ayer̄o.

¹⁷ Nge m̄e Gusun̄on gari gerum̄o, “Wi u woo kanam̄o u woo kan̄o Yinnin s̄o.”

¹⁸ Domi n ñ m̄o wi u win tiin gea gerum̄owa, ba koo siara sere w̄in gea Yinni u gerum̄o.

P̄olu ka ḡoro weesugibu

11

¹ Na k̄i i ka man temana nen wiiraru s̄o fiiko. Geema, i ka man temane.

² Na nisinu m̄o b̄een s̄o ni nu wee Gusun̄on min di, domi i s̄a nge w̄ondia wi u kun dur̄o ȳe, wi na dur̄o turo k̄ã. Dur̄o wiya Kirisi.

³ Adama nge m̄e waa ya Efa torasia ka yen bwisi weesugii, na wurure b̄een bwisikunu nu ku raa ko k̄osunu kpa nu ḡosira nu doona saa naanen di ye i m̄o b̄e ka Kirisin gbinnaa s̄o.

⁴ Domi i ku ra yine goo ù n na u b̄e Yesu tukon gari s̄om̄o. I maa s̄oru s̄a i ka hunde tuka mwa ye i ñ daa mwe. I kpam k̄i i labaari tuka wura ye i ñ daa wure.

⁵ Na tamaa ḡaanu sari ñi s̄o b̄een ḡoro gisonko be, ba man kere.

⁶ Baa m̄e gari geru gerusu ka man s̄e, n ñ m̄o na ȳeru bie nge m̄e sa b̄e s̄osi kpasasa kpuro s̄o.

⁷ Ye na b̄e Gusun̄on Labaari gea n̄osia na ñ k̄osiaru garu mwe. Na tii kawa n ka b̄e sua w̄oll̄o. Ye na kua m̄e na torawa?

⁸ Na dera Yesun yigbenu ganu man gobi k̄osia. Na sibu begia mwaari n ka b̄e somi.

⁹ Sanam m̄e na w̄a b̄een mi, n̄a n ḡaanun bukata m̄o, n ku ra ka ko b̄een goon s̄omunu, domi b̄esegii be ba na Mased̄onin di ba ka man ye kpuro naawa ȳen bukata na m̄o. Na tii n̄enua kpuro s̄o kpa na kun s̄a b̄een s̄omunu. M̄eya ko na n maa tii neni.

¹⁰ Ka Kirisin gem m̄e mu w̄a ne s̄o, na b̄e s̄om̄o ma goo sari wi u koo man yinari n woo kana gari yinin s̄o Ḡēkiban tem kpuro s̄o.

¹¹ Mban s̄ona. I tamaa na ñ b̄e k̄i? Gusun̄owa ȳe.

¹² Nge me na mò tē, meya ko na n mò kpa n bu swaa gane be ba kasu bu woo kana bu nee, bese ka be, sa sāawa tia.

¹³ Domi tən be, ba sāa gəro weesugibu, be ba ra gabu nənì wōke, ma ba tii sokumə Kirisin gərobu.

¹⁴ Gāanu sari mi, ni nu bitì mə domi Setam tii koo kpī u tii ko nge yam bururam gərado.

¹⁵ N n mən na, bitì gaa sari win səm kowobu bà n tii kua nge gem səm kowobu. Adama ba koo ben are wa nge me ben kookoosu sāa.

Nəni swāa te Pəlu wa

wīn gəra səə

¹⁶ Na kpm gerumə goo u ku man mēeri nge wiiro. Adama ì n man mēera wiiro, i man wuro nge me, kpa ne maa n woo kana fiiko.

¹⁷ Ye kon gere tē, ya ñ wee Yinnin min di. Adama na ye geruməwa ka toro sindu domi na yē ma kon kpī n woo kana. Na gari gerumə nge wiiro.

¹⁸ Yēn sē gabu dabìnu ba wasin sē woo kanamə, nən tii kon maa woo kana.

¹⁹ Bēe be i bwisi mə, i ra ka wiirobu tēmanē.

²⁰ I maari ba bēe kuammē nge yobu, ma ba bēe gbēnimə ma ba bēe taki dimə ma ba bēe gemmə ma ba bēe baari soomə.

²¹ Sekura man mò n ka bēe sē ma dama ne na kun mə n ka bēe kua mē.

Ka mē, goo ù n toro sindu mə na maa mə nən tii. Na gari saarimə nge wiiro.

²² Ba sāa Yuuba? Mēya maa nən tii. Ba sāa Isireliba? Mēya maa nən tii. Ba sāa Aburahamun bweseru? Mēya maa nən tii.

²³ Ba sāa Kirisin səm kowobu? Na bu kere te səə. Nən gari yi, wiira gariya. Na səmburu kua na bu kere, ba man piri səm doke n bu kere, ba man sēni so na ñ yen geeru yē. Nən dabìnu na gəə turuku kua.

²⁴ Nən nəəbuwa Yuuba ba man sēni nəə weeru tia sari so.

²⁵ Ba man dāa so tia tian nən ita. Ba man kpenu kasukure nən teeru. Nən itawa bēsen goo ga nim diira, ma nən teeru na wəri nim səə na wāa mi bururun di sere sisiru bururu.

²⁶ Nən sanum dabìnu səə na ra n wāa kari səə daa bakanun sē ka swaa diobun sē, gasə nən tiin bweseru səə, gasə tən tukobun mi, gasə wuu səə, gasə gəbaburə, gasə nim wōku səə, gasə maa be ba sāare naane dokeobun mi.

²⁷ Na səm damginu kua, na maa wahala wa. Na dom sera nən dabìnu. Na gəəru ka nim nəru wa. Na dīanu bia nən dabìnu. Wooru ka terera man deema.

²⁸ Ye ya tie na ñ yen gari mō ma n kun mə gari yi na səəwa baadomma, yiya Yesun yigbenu kpuron bwisikunu.

²⁹ Goo ù n dam bie na ra n maa dam biewa. Bà n goo sokurasia, n da man mēniwa.

³⁰ Yā n kua tilasi n ka woo kana, nən dam sarirun sōna kon woo kana.

³¹ Gusunə, Yinni Yesun Baaba, wi n weene bu siara ka baadommaə, u yē ma na ñ weesu mō.

³² Sanam mē na wāa Damasìə, wuu yēro wi sina boko Aretasi u yi, u dera ba wuun kənnəsə kenua bu ka man mwa.

³³ Adama ba man yara saa gbārarun fənəntin di ka bireru. Nge meya na ka nùn kisirari.

Kāsinu ka səəsi ni Pəlu wa

12

¹ Na ñ kon ko na kun woo kane baa mē n ñ wā. Tē kon kāsinu ka səəsinun gari ko ni Yinni u man səəsi.

² Na Kirisigii goo yē wi ba suare sere Gusunō wāllō n wōō wākura nne tura giso. Ba tē wi suawa ka gem? Nge u kāsawa. Gusunō turowa yē.

³ Meya na yē ma ba durō wi sua sere Gusunōn mi. Na maa wure na gerumō, ba nūn suawa ka gem? Nge u kāsawa. Gusunō turowa yē.

⁴ Miya u gari nua yi yi n weene tōnu u gere, yi u n mam kpē u gere.

⁵ Kon durō win sō woo kana. Adama na n nēn tiin sō woo kanamō, ma n kun mō nēn dam sarirun sō.

⁶ Baa nā n woo kanabu kī, na n kon ko wiiro domi geeya kon gere. Adama na n wuramō n woo kana kpa goo u ku raa man mēeri n kere nge mē u man wāamō, n kun mē, nge mē u nōōmō nēn nōōn di.

⁷ Adama n ku ka tii sua sōōsi nin kpāarun sō, bararu gara man wəri nge sāka nēn wasi sōō. Ta na nge Setam sōmō tu ka man sō kpa tu man yinari n tii sua.

⁸ Na Yinni kana tia tian nōn ita bara ten sō u ka man tu wunari.

⁹ U man wisa u nēe, win durom mu man tura domi win dam mu ra sōōsire sanam mē na n dam mō. N n mēn na, na kīru bo n ka nēn dam sarirū woo kana kpa Kirisin dam mu n man wāasi.

¹⁰ Yen sōna na nuku dobu mō dam sarirū sōō ka wōma ka nuku sankiranu ka nōni swāaru, ka maa wururabu ye na sōōwa Kirisin sō. Domi sanam mē na n dam mō, sanam meya na sāa damgii.

Pōlu u ka Korintigibu wurure

¹¹ Na gari mō nge wiiro, adama tilasiwa i man kua. Bēeya n weene i nēn gea gere. Domi baa nā kun sāa gāanu, bēen goro gisonko be, ba n man kere.

¹² Kookoo si su sōōsimō ma na sāa goro, su koorā bēen suunu sōō ka suuru baka. Siya yīrenu ka sōm maamaakigia ka sōm damginu.

¹³ Mba sōōra i n somiru wa ta tura nge Yesun yigbenu ganu ma n kun mō ye na kun kue bēen sōmunu baasi. I man tora te suuru koo.

¹⁴ Wee na sōōru kpa n ka kpam na bēen mi nōn itase, na n kon maa ko bēen sōmunu. Bēeya na kī, n n mō bēen gobi. Domi n n bibun baa bu ka gobi kasu yi ba koo ka ben mōwōbu nōōri, mōwōbun baawa bu ka ben bibu nōōri.

¹⁵ Nēn nuku doba n ka nēn maru kpuro di kpa n ka nēn tii dendi bēen hunden sō. Nā n bēe kīa n kpēa, kīi te i man kī ta koo kaarawa?

¹⁶ I wura ka gem ma na n kue bēen sōmunu adama gaba nēe na bwisi mō, na bēe taki di.

¹⁷ Nge na bēe diwa saa be na bēe gōrian turon min di?

¹⁸ Nēna na Titu kana u da bēen mi. Ka bēsegii wi sanna, na bu gōra. Titu u bēe taki di? N n gāa teena sa naa gire nē ka wi? Sa n kookoo teesu kue?

¹⁹ I tamaa tēebun di sa ka tii yinamōwa bēen wuswaaō? Aawo, n n mē, nēn kīnasibu. Gusunōn wuswaaōwa sa gari gerumō nge mē Kirisi u kī kpa i ka tāsi.

²⁰ Na wurure sanam mē kon turi bēen mi, kpa na kun bēe deeme nge mē na kī, bēe maa, kpa i kun man wa nge mē i kī. Na wurure sannōsun sō ka nisinu ka maru ka kīnenu ka wōnnaa ka tōn wīnu ka tii suabu ka nōō nēe sarirū.

²¹ Na wurure Gusunō u ku raa man kawē bēen wuswaaō sanam mē kon kpam na bēen mi, kpa n ku ra swī tōn dābirun sō be ba raa tora ma ba n gōru gōsiē saa ben daa disinugian di, ka kōō mennabu tantanaru sōō, ka daa bēfēfēke ye ba ra raa ko.

Kirō dāaka ka tōbiribu

13

¹ Nōn itasewa na sisi bēen mi. Nge mē Gusunōn gari gerumō, “Mēm mē ba koo tōnu sie kpuro, n weene tōnu yiru n kun mē tōnu ita bu mēn seeda di.”

² Kon bu kirɔ ko be ba raa tora ka be ba tie kpuro. Na mam bu koore ko sanam me na waa been mi non meruse. Na maa wure na mo ye na waa n toma. Sanam me kon kɔam na been mi kon sɛsia.

³ I ki n bee sɔsi ma Kirisi gari gerumɔ nen min di. N n men na, i ko i wa. N n mo Kirisi saa dam sarirugii been mi, u win dam sɔsimɔwa been suunu sɔɔ.

⁴ Geema, ba nun kpare daa bunanaru sɔɔ win dam sarirun sɔ, adama u wasi Gusunɔn dam saabu. Sa maa saa dam sarirugibu beɛe ka win gbinnaa sɔɔ, adama sa n na been mi, i ko wa ma sa wasi ka wi Gusunɔn dam saabu.

⁵ I laakari koowo kpa i tii wɛeri i wa i n naane doke ka gem. I n tuba ma Yesu Kirisi waa bee sɔɔ? Nge i wa ma i n tura me.

⁶ Ka me, na yiyo i ko tubu ma beɛe sa tura ka gem.

⁷ Sa Gusunɔ kanamɔ i ku ka kɔsa gaa ko. N n mo sa ki su sɔsi ma sa tura, adama gea sa ki i n da ko, baa n n saare nge beɛe sa kpana.

⁸ Domi sa n dam mo su ka gem kɔsa kua, ma n kun mo su mu gea kua.

⁹ Beɛen nukura ra n do sa n kua dam sarirugibu sanam me i saa damgibu. Meya maa sa bikiamɔ beɛen kanaru sɔɔ i ko tɔn yebunu.

¹⁰ Yen sɔna na bee yoruamme min di na toma, kpa na n tunuma, n ku ka bee sɛsia ka wooda ye Yinni u man wɛ n ka bee tasisia, n n mo n ka bee sura.

¹¹ Tɛ negibu, i n nuku dobu mo. I kookari koowo i ka ko tɔn yebunu i n dam kɛenamɔ. I na tia koowo, i n waa alafia sɔɔ. Gusunɔ u ko n waa ka bee, wi, wi u saa kirugii ka alafiagii.

¹² I tɔbirinɔ ka kiru.

Naane dokeobu kpuro ba bee tɔbura.

¹³ Yinni Yesu Kirisin durom ka Gusunɔn kiru ka Hunde Deeron mennabu n ka bee kpuro waa.

TIRE TE PŌLU U GALATIGIBU KUA

Galatigiba Pōlu u tire te kua. Galatin tem mu kpā. Gisō, tem meya ba sokumō Turuki. Pōluwa u gbia u waasu da tem mi, Gōrbun Kookoosu wiru 13 ka 14. Yen biru, Yuu gaba na ba bu sōsi tukunu sōsimō ni nu sāa Yuuban deemaa. Niya, bango kobu ka woodan mem nōbu. N deema Pōlu u raa Galatigibu sōwa tokereke ma goo sari wi u koo win toranun suuru wa Gusunōn mi ma n kun mā yēro u gōru gōsia ma u Yesu naanē doke. Ye Pōlu u nua ma naanē dokeobu ba wuramō Yuuban sōsi ni sō, yera biti nūn mwa too, wiru 1:6 ka 4:20. Yen sōna u tire teni yorua ka mōru u ka bu kirō ko Yuuban sōsi nin sō. Domi sōsi nin bweseru nu n sāa Gusunōginu.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-5.
2. Labaari Gea ya sāawa tia, wiru 1:6-10.
3. Pōlu u ka tii yinamō, wiru 1:11n di sere wiru 2:21.
4. Naanē dokebu ka Gusunōn durom sōna tōnu u koo gem wa, wiru 3n di sere wiru 4.
5. Naanē dokeon tii mōru, wiru 5:1n di sere wiru 6:10.
6. Kirō dāaka ka tōbiribu, wiru 6:11-18.

Tōbiribu

¹⁻⁵ Bēē Yesun yigbenugibu, bēē be i wāa Galatin temō, nē ka bēsegibu kpuro be sa wāa sannu, sa bēē tōbura. Gusunō Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bēē durom kua kpa bu bēē alafia kē. Yesu Kirisi wi, u tii wē bēsen toranun sō u ka sun wōra saa handunia kōsa yen nōman di, Gusunō bēsen Baaban kīru sō. Wiya u yiiko mō sere ka baadommaa. Ami.

Nēna Pōlu. Yesu Kirisiwa u man soka n ka ko win gōro, wi ka Gusunō Baaba, wi u nūn seeya gōrin di. N n mō tōmba ba man soka, nēn sokura kun nē saa tōnu goon min di.

Labaari gea gaa maa sari

⁶ N man biti kua, wee, i yēro derimō fuuku fuuku wi u bēē soka ka Kirisin durom, ma i kī i Labaari gea gaa swīi.

⁷ Sā n gem gerumō, Labaari gea gaa maa sari. Gaba gesi bēen laakari burisinamōwa, ma ba kī bu Kirisin Labaari gea gōsia.

⁸ Adama baa bēsen tii, n kun mē gōrado wi u na wōllun di, ù n bēē Labaari gea tuka waasu kua, ye ya n sāa ye sa bēē sōwa bu nūn bōrusio.

⁹ Sa raa gerua, na maa wure na gerumō, goo ù n bēē gari tuki waasu kua yi yi n sāa yi i mwa kō, bu nūn bōrusio.

¹⁰ Na tōnun siarabu kasu ka gari yini? Aawo, Gusunōn siaraba na kī. Na kookari mō n ka ko ye n koo tōmbu dore ro? Aawo. Nā n kī n ko sere ka tē ye n tōmbu doremō, na n ko na n sāa Kirisin yoo.

Nge me Pōlu u ka kua gōro

¹¹ Nēgibu, na bēē sōmō ma Labaari gea ye na kparamō ya n sāa tōnugia.

¹² Na n ye mwē tōnun min di, goo kun maa man ye keu kue, Yesu Kirisiwa u man ye sōsi.

¹³ I nua nge mē nēn wāara raa sāa sanam mē na Gusunō sāamō nge mē Yuuba ba ra ko. Na ra n Gusunōn yigberu nōni sōmō n banda n ka tu kam koosia.

14 Nɛn sikadoban komarun kīrun sōna na nɛn Yuusi dabiru gbiiri Yuuban sāaru sɔɔ be ba sāa nɛn saaraba.

15 Adama Gusunɔ u man gɔsa ba sere man mara ma u man soka win durom sɔɔ.

16 Ma sanam mɛ u gōru doke u man win Bii sōsi kpa n ka tɔn tukobu win Labaari gea waasu kua, na n de tɔmbu gabun mi bu ka man bwisi kē.

17 Na n maa de Yerusalemuɔ n ka bu wa be ba gbia ba kua Yesun gɔrobu na sere kua gɔro. Adama na yande dawa Daarububan tem sɔɔ. Min diya na maa wura Damasio.

18 N tɛ n kua wɔɔ ita na sere Yerusalemu da n ka Piɛɛ gia, ma na sina win mi sɔɔ wɔkura nɔɔbu.

19 Na n maa gɔro goo wa mi, ma n kun mɔ Yakɔbu, Yinnin wɔnɔ.

20 Ye na yorumɔ, gema. Gusunɔwa sāa nɛn seedagii nà n weesu mɔ.

21 Yen biru na Sirin tem da ka Silisin tem.

22 Sanam mɛ, Kirisin yigbɛ ni nu wāa Yudeaɔ nu n gina man waare.

23 Ba gesi nua ma wi u raa bu nɔni sɔmɔ, u tɛ Yesun faaban gari waasu mɔ, yi u raa kī u kam koosia.

24 Ma ba Gusunɔ siara nɛn sɔ.

Pɔlu ka gɔro be ba tie

2

1 Wɔɔ wɔkura nɛn biru ma sa kpan wura Yerusalemuɔ, nɛ ka Baanabasi. Sa maa Titu sua u ka sun da.

2 Na da yèn sɔ Gusunɔ u man sɔsi ma n weene n da. Nɛ ka wirugibu tɔnawa sa menna, ma na bu Labaari gean gari tubusia yi na ra tɔn tukobu waasu kue, domi na n kī nɛn sɔmburu te na raa kua, n kun mɛ te na mɔ tɛ, tu kam ko.

3 Baa mɛ Titu nɛn kpaasi u sāa Gɛrɛki, ba n nùn tilasi kue u ka bango ko.

4 Adama tɔmbu gabu be ba n sāa begibu ka gem, ba dua bɛsɛn wuurɔ ma ba kī bu nùn bango ko. Ba na gbɛnum nge kɔrumɔtɔ kowobu bu ka bɛsɛn tii mɔru mɛeri te Kirisi Yesu u sun wɛ. Ba kīwa su wure su ko yobu.

5 Adama sa n ben gari wure baa fiiko yèn sɔ sa kī Labaari gean gem mu n wāa bɛsɛn suunu sɔɔ.

6 Ma be ba sāare wirugibu, n n man gāanu sāa ye ba sāa domi Gusunɔ kun tɔnun wuswaa mɛera. Wirugii be, ba n man gari gɛɛ sosie.

7 Adama ba wa ma Gusunɔ u man Labaari gea nɔmu sɔndia tɔn tukobun sɔ nge mɛ u Piɛɛ ye nɔmu sɔndia Yuuban sɔ.

8 Domi wi u Piɛɛ dam wɛ u ka ko gɔro Yuuban sɔ, wiya maa man dam wɛ n ka ko gɔro tɔn tukobun sɔ.

9 Ma sanam mɛ Yakɔbu ka Piɛɛ ka Yohanu, be ba sāa nge yigbɛrun gbereba, ba nɛn kēru tuba te ba man wɛ, ba wura ma nɛ ka Baanabasi, sa kua begibu. Ba maa wura su da tɔn tukobun mi, kpa be, bu maa da Yuuban mi.

10 Adama ba sun kana u ben sārɔbu yaaya. Na maa kookari kua na ka kua mɛ.

Pɔlu u Piɛɛ gerusi Antioṣio

11 Sanam mɛ Piɛɛ u na Antioṣio na nùn gerusi nɔni ka nɔni yèn sɔ u taare mɔ.

12 Gabu be Yakɔbu u gɔra mi, bu sere tunuma, Piɛɛ u ra raa di ka tɔn tuko naane dokeobu sannu. Adama ye tɔn be, ba tunuma ba kpa, u tii gawa ma u n maa dimɔ ka be bangon woodan sɔ.

¹³ Ma Yuu gaba maa murafitiru kua ka wi sannu sere ba Baanabasin tii gawe ben murafiti te sɔɔ.

¹⁴ Ye na wa ma ba ñ sīimɔ ka gōru tia Labaari gean gem sɔɔ, na Piεε sōwa be kpuron wuswaaɔ na nεε, wunε Yuuwa ma a mɔ nge tɔn tuko, n ñ mɔ nge Yuu. N n mɛn na, amɔna a ka tɔn tukobu gawamɔ bu ko nge Yuuba.

Yuuba ka tɔn tukobu

ba faaba mɔ naanε dokebun sɔ

¹⁵ Ka geema, beεε Yuubara, n ñ mɔ tɔn tuko be ba sãa durumgibu, domi Yuubara ba sun mara.

¹⁶ Ka mε, sa yē ma tɔnu u koo gem wa Gusunɔn wuswaaɔ ù n Yesu Kirisi naanε doke, n ñ mɔ ka wooda nɛnubu. Beεε maa, sa Yesu Kirisi naanε doke su ka gem wa Gusunɔn wuswaaɔ, n ñ mɔ ka wooda nɛnubu. Domi goo sari wi Gusunɔ koo gem wē yèn sɔ u wooda mɛm nɔɔwa.

¹⁷ Tē besen tii sà n sōsira torobu nge mε tɔn tukobu ba sãa yèn sɔ sa gem kasu saa Kirisin min di, ñ n mɛn na, Kirisin sɔmbura ta toraru sosimɔ? Su ku wa mε.

¹⁸ Domi nà n ye na raa sura bana, na tii sōsimɔ toro.

¹⁹ Adama ñ n woodan sɔn na, ya ñ maa dam mɔ nɛn wɔllo, yen tiiwa ya man go kpa na n ka wāaru mɔ Gusunɔn wuswaaɔ. Ba man kpare dāru sɔɔ ka Kirisi sannu.

²⁰ Yen sɔna n ñ maa mɔ nɛna na wasi, Kirisiwa u wāaru dimɔ nε sɔɔ. Ma wāa te na dimɔ tē, na tu dimɔwa ka naanε dokebu Gusunɔn Bii sɔɔ wi u man kīa ma u win wāaru wē nɛn sɔ.

²¹ Na ñ Gusunɔn durom kam koosiamɔ. Domi tɔnu ù n gem waamɔ Gusunɔn mi saa woodan di, Kirisin gɔɔ kua kam.

Wooda ka naanε dokebu

3

¹ Bεε Galatigibu laakari sariba! Bεε be ba sōwa kpasasa nge mε ba Yesu Kirisi kpare dāru sɔɔ, wara u bεε dobuu.

² I man gāa tee nini sōwɔ. I Gusunɔn Hunde mwa wooda nɛnubun sɔ? Nge Labaari gean sɔ ye i nua ma i naanε doke.

³ Amɔna i ka laakari bia mε. I torua ka Gusunɔn Hunde. Ma i kī i dakura ka beɛn tiin dam?

⁴ I nɔni swāa te kpuro wawa kam? Aawo, n ñ kam.

⁵ Ye Gusunɔ u bεε win Hunde wē, ma u sɔm maamaakiginu mɔ beɛn suunu sɔɔ, u mɔ yèn sɔ i wooda mɛm nɔɔwa? Nge yèn sɔ i Labaari gea nua ma i ye naanε doke.

⁶ Nge mε ba yorua, “Aburhamu u Gusunɔ naanε doke, yen sɔna Gusunɔ u nùn garisi gemgii.”

⁷ Yen sɔ, i de i n yē ma be ba Gusunɔ naanε doke beya ba sãa Aburhamun bibu.

⁸ Gusunɔn gari yi raa gerua ma Gusunɔ u koo tɔn tukobu gem wē naanε dokebun sɔ. Yen sɔna yi Aburhamu Labaari gea waasu kua yellun di yi nεε, “Wunen min diya Gusunɔ u koo bwesenu kpuro domaru kua.”

⁹ Aburhamu u Gusunɔ naanε doke ma u domaru wa. Nge meya be ba maa Gusunɔ naanε doke, ba koo domaru wa ka wi sannu.

¹⁰ Be ba woodan mɛm nɔɔbu gbali ba bu bōrusi. Domi ba yorua ba nεε, “Bōrurowa wi u yina u woodan gari kpuro mɛm nɔɔwa yi ba yorua.”

11 Tē ya sōsira kpasasa ma goo kun gem waamō Gusunōn wuswaaō ka woodan mem nōōbu, domi ba yorua ba nee, “Wi Gusunō u gem wē naane dokebu sō, wiya u ko n wāa.”

12 Tē, wooda ya n ka naane dokebu dendimō. Domi ba yorua ba nee, “Wi u ye kpuro mem nōōwa, wiya u ko n wāa yen sō.”

13 Adama Kiriſi u sun yakia saa woodan bōrin di sanam me u kua wi ba bōrusi beſen sō. Nge me Gusunōn gari yi gerumō, “Baawure wi ba bwē dāru sō, u kua bōruro.”

14 Kiriſi u kua me kpa Aburhamun domaru tu maa ka ko tōn tukobugiru saa Yesu Kiriſi win min di, kpa su ka Hunde mwa naane dokebu saabu win nōō mwēeru Gusunō u sun kua.

Wooda ka nōō mwēeru

15 Negibu, kon gari yi weesina ka ye tōmba yē. Tōnu ù n nōō mwēeru kua u sire, goo kun kpē u tu seeya, goo kun maa tu sosimō.

16 Tē, Aburhamu ka win sikadobuwa Gusunō u nōō mwēeru kua. Ba n gerua sikadominu nge ba ka tōn dabinu yā. Adama ba gerua sikadobu, yen tubusiana tōn turo tōna, wi u sāa Kiriſi wi.

17 Amēniwa na kī n gere. Gusunō u nōō mwēeru kua ma u tu sire. Tē, wooda ye ya na wōō neeru ka tenan (430) biru, ya n kpē yu nōō mwēe te seeya, kpa Gusunōn sire bi, bu ko kam.

18 Domi bā n tubi dimō wooda nenubun sō, ba n dimō nōō mwēerun sō. Adama Gusunō u Aburhamu ye wēwa ka nōō mwēeru.

19 N n mēn na, mban sōna ba wooda wē. Ba ye wēwa kpa kookoo si su kun sāa Gusunōn kīru su n ka sōsire sere Aburhamun sikadobu ge, gu ka na gēn sō ba nōō mwēeru kua. Wollun gōradobara ba wooda ye tōmbu nōōsia saa sōmō goon min di.

20 Adama tōn turo ù n gāanu mō u n sōmō goon bukata mō. Wee Gusunō turowa u nōō mwēe te kua.

Woodan yaasi

21 N n mēn na, wooda ya ka Gusunōn nōō mwēeru sikirinamō? Su ku wa me. Domi bā n daa wooda wē ye ya koo kpī yu tōnu wāaru wē, Gusunō u koo raa tōnu gem wē saa woodan di.

22 Adama Gusunōn gari gerumō ma tōmbu kpuro ba wāa durum dam nōmāō, kpa kēe tēn nōō mwēeru Gusunō u kua ta n ka sāa be ba naane dokegiru yēn sō ba Yesu Kiriſi naane doke.

23 Naane dokebu saa yu sere na, wooda ya sun dōōre sāawa ya nenī sere naane doke bi, bu ka sōsira.

24 Wooda ye, ya sun nēnu sere Kiriſi u ka tunuma, kpa Gusunō u sun gem wē naane dokebu sō.

25 Tē ye naane dokebu saa ya tura, sa n maa wāa dōōre sō.

26 Domi Yesu Kiriſi sōō beē kpuro i kua Gusunōn bibu naane dokebu sō.

27 Mēya beē kpuro beē be i kua Kiriſigibu batemu sōō i Kiriſin daa sebu.

28 Yen sōna goo kun goo, Yuuba ka tōn tukobu, yobu ka tii mōwōbu, tōn kurōbu ka tōn durōbu. Beē kpuro i sāa tia yēn sō i gbīnne ka Yesu Kiriſi.

29 I n sāa Kiriſigibu, i maa sāa Aburhamun sikadominu, i ko maa tubi di yēn nōō mwēeru Gusunō u kua.

4

1 Ye na gerumō wee. Bii wi u koo win baan tubi di, sanam me u gina sāa bii, u n yoo sanō gaa kere, baa me kpuro sāa wigia.

² Saa ye u sãa bii, tãmba wãa be ba nùn neni, ba maa win wunanõsu mð sere saa ye win baaba u nùn yiya.

³ Nge meya n sãa ka bese. Sa raa sãa handunian bñnun yobu.

⁴ Adama sanam me saa ya tura, Gusunõ u win bii gõrima. Tøn kurõwa nùn mara, u maa nùn marawa woodan nõma sõi,

⁵ kpa u ka bu yakia be ba wãa woodan nõmaõ kpa su ko Gusunõn bibu.

⁶ Gusunõ u win Biin Hunde gõrima besen gõrusu sõi u ka sõi ma win biba bese sa sãa. Hunde win saabuwa sa nùn sokumõ, baaba.

⁷ N n men na, a n maa sãa yoo, a kua bii. Tẽ ye a ka sãa bii, Gusunõ u maa nun kua tubi dio.

Galatigibun gari Põlu neni

⁸ Yellu i n Gusunõ ye, ma i sãa gãanun yobu ni nu n sãa Gusunõ.

⁹ Adama tẽ nge me i Gusunõ wura, nge n mam neere, Gusunõ u bee wura, amõna i ka kã i gõsira handunian bñnun mi, ni nu n dam ka beere mõ. Mban sõna i kã i maa ko nin yobu.

¹⁰ I tõnu ganun saria swii, ka suru ka tõi bakanu ka wõsu.

¹¹ Tẽ berum man mð nen sãmburu kpuro tu ku raa ko kam te na kua been sõ.

¹² Na bee kanamõ negibu, i been tii dokeo nen ayerõ, domi na nen tii doke been ayerõ. I n man gãanu tore.

¹³ Nge me i ye, ma wasin barara na bee Labaari gea waasu kua nõn gbiikiru.

¹⁴ Adama i n man gema, i n maa man yine, baa me nen bararu ta bee waabu tusa. I man mwawa nge me i ko Gusunõn gõrado mwa, n kun me Yesu Kirisi win tii.

¹⁵ I raa nuku dobu mõ. Tẽ, mba n bee kua. Na kon kpõ n bee seeda diiya ma, n n koõ raa koorã i ko i been nõni wuka i man kẽ.

¹⁶ Na kua been yiberẽ yèn sõ na bee gem sõiwa?

¹⁷ Tøn be, ba been kãru kasu, adama n n ka yaasi gea. Ba kã bu bee gõwa besen min di, kpa i n ben kãru kasu.

¹⁸ Tõnu ù n been kãru kasu ka yaasi gea, gãa geena baadomma, n n mõ sanam me na wãa ka bee tona.

¹⁹ Nen bii kãnasibu, na kpam maa wahala mð nge tøn kurõ wi u marumõ, sere Kirisin daa yu ka koorã bee sõi.

²⁰ Na kã na n wãa ka bee tẽ kpa n nen gere kõi. Na wãa bitani sõi been sõ.

Agaa ka Saaraa

ba sãa gari yin weesinaa

²¹ I de n bee bikia, bee be i kã i n wãa woodan nõmaõ, i n nua ye wooda ya gerumõ?

²² Ba yorua ma Aburahamu u bii tøn durõbu yiru mara, turo ka kurõ wi u sãa yoo, turo ka kurõ wi u sãa tii mõwõ.

²³ Yoo wi, u win bii mara nge me tãmbu kpuro ba ra ma, adama tii mõwõ wi, u win bii marawa ka Gusunõn nõõ mwẽeru.

²⁴ Gari yini yi kua weesinaa. Kurõ be yiru ba ka nõõ mwẽenu yiru weene. Teeru, te ta bibu marumõ yoru sõi, ta naamõ saa Sinain guurun di, teya ta ka Agaa weene.

²⁵ Agaa wi, u sãare nge Sinain guuru, Daarububan tem sõi. U maa sãa nge Yerusalemu ye ya wãa tẽ, domi ya wãa yoru sõi ka yen tãmbu kpuro.

²⁶ Adama Yerusalemu ye ya wãa wõllo, ya tii mõ, ya maa sãa besen mero.

²⁷ Domi ba yorua,

“A gõru dorõ, kurõ wunẽ wi a n marure.

A gbāro a kuuka ko ka nuku dobu,
wunε wi a n̄ marubun wahala koore.

Domi kurɔ wi ba raa deri,
u koo bibu ma n kere kurɔ wi u wāa ka durɔ.”

²⁸ Tē bεε negibu, i s̄aa Gusun̄n n̄ɔ mwεεrun bibu nge mε Isaki u s̄aa.

²⁹ Sanam m̄eya bii wi ba mara nge baawure, u wi ba mara ka Gusun̄n
Hunden dam n̄ni s̄ɔwa. M̄eya maa n s̄aa tē.

³⁰ Adama mba Gusun̄n gari yi gerum̄. Yi n̄εwa, “A yoo wi giro ka win bii
sannu, domi win bii wi, u n̄ tubi dim̄ ka tii m̄wɔn bii sannu.”

³¹ Nge m̄eya negibu, sa n̄ s̄aa yoon bibu. Sa s̄awa tii m̄wɔn bibu.

I b̄een tii m̄oru n̄enu

5

¹ Sa n ka tii m̄n s̄na Kirisi u sun yara yorun di. Yen s̄, i ȳro sim sim kpa i
ku de bu b̄ε duusia yoru s̄ɔ kparam.

² I swaa dakio i n̄. Nε P̄luwa na b̄ε yeni s̄ɔm̄, i n dera ba b̄ε bango kua, i
n̄ arufaani gaa wasi Kirisin mi.

³ N̄en seeda wee ye na dim̄ kparam. Baawure wi u dera ba n̄n bango kua, na
ȳro s̄ɔm̄ u koo wooda kpuro m̄m n̄ɔwawa.

⁴ B̄ε be i k̄i i gem wa Gusun̄n wuswaa ka woodan n̄nubu, i tii kara k̄
Kirisin min di ma i kisira durom n̄man di.

⁵ Domi sa ȳiȳ ma Gusun̄ u koo sun gem w̄ε ma sa mε swaa daki ka win
Hunden dam ka naane dokebu.

⁶ S̄a n gbinne ka Yesu Kirisi, bango n̄ kun mε bango sariru ya n̄ ḡaanu. Ye n
s̄aa ḡaanu yeya naane dokebu bi bu s̄mburu m̄ ka k̄ru.

⁷ I raa duki m̄ bura buram t̄na. Wara u b̄ε swaa bunana i n̄ maa ka gem
m̄m n̄ɔwamme.

⁸ K̄kiri bi, bu n̄ nε s̄aa Gusun̄n min di wi u b̄ε soku.

⁹ Nge mε ba ra n̄ε, p̄ε seeyatia fiiko, yeya ya ra p̄ε kpuro kukusie.

¹⁰ Adama Yinni u dera na b̄ε naane s̄aa. Na ȳ ma i n̄ ko ḡaa tukunun
bwisikunu ko. Wi u maa b̄ε bitani dokem̄, Gusun̄ u koo n̄n taare w̄ε baa n̄
n weren na.

¹¹ Negibu, n̄en tii n̄ n kparam̄ sere ka tē ma n weene bu bango ko, mban
s̄na ba man n̄ni s̄ɔm̄. N̄a n m̄ mε, Yesun d̄aa bunanarun ḡɔn gari yi n̄ maa
t̄mbu torasiam̄.

¹² Be ba b̄ε bitani dokem̄ mi, bu doo bu tii maatam ko.

¹³ Negibu, ba b̄ε sokawa i ka ko tii m̄wɔbu. Ka mε, i ku de b̄een tii m̄oru tu
de i n̄ s̄im̄ ka wasin baa. Adama i n̄ sominam̄ ka k̄ru.

¹⁴ Domi wooda kpuron wira w̄awa ȳire tee bini s̄ɔ bi bu n̄ε, “A wunen
t̄nusi k̄a nge wunen tii tii.”

¹⁵ Adama i n̄ sankinam̄ nge gbeku yeε, i m̄era koonam̄, i n̄ ȳ ma i ko kam
koosiana.

Gusun̄n Hunde ka t̄nun daa

¹⁶ Ye na gerum̄ wee, i de Gusun̄n Hunde u b̄ε kpara. N n koora mε, i n̄ ko
maa b̄een tii tiin k̄ru kankam ko.

¹⁷ Domi ye besen tii tiin daa ya k̄i, ya n̄ ka Gusun̄n Hunden k̄ru n̄ɔ tia s̄aa.
Ma Hunden k̄ru ta n̄ ka besen tii tiin k̄ru n̄ɔ tia s̄aa. K̄ru yiru ye, ya sannam̄
sere i n̄ kp̄ i ko ye i k̄i.

¹⁸ Adama Gusun̄n Hunde u n̄ b̄ε kparam̄ i n̄ w̄aa woodan n̄maa.

¹⁹ T̄nun tii tiin daa ya ra s̄ɔsire kpasasa. Yeya k̄ɔ m̄ennabu tantanaru s̄ɔ,
ka daa disinugia ka daa bereteke,

²⁰ ka bũu s̄aaru ka tim kankam, ka yiberε t̄eru, ka sann̄o, ka nisinu, ka m̄oru, ka n̄oɔ ḡomunu, ka sikirin̄o, ka karanabu,

²¹ ka kinenu, ka tam n̄orubu, ka aka dibu, yen bweseru kpuro gesi. Na b̄εε kir̄o m̄ò nge m̄e na raa kua na n̄εε, be ba yenin bweseru m̄ò, ba ñ kp̄ε ba n w̄aa mi Gusun̄o u bandu sw̄i.

²² Adama Gusun̄on Hunden maruma, k̄iru, ka nuku dobu, ka b̄ori ȳendu, ka temanabu, ka t̄on geeru, ka nuku tia, ka naan̄ε,

²³ ka daa duudwia, ka gaya. Wooda sari ye ya yeni taarε w̄εm̄o.

²⁴ Ma be ba s̄aa Yesu K̄irisigibu ba ben tii tiin daa kpeerasia d̄aa bunanar̄o, ka yen bin̄ε ka yen k̄iru kpuro.

²⁵ Gusun̄on Hundewa u sun w̄aaru w̄ε. N n m̄en na, su maa de u n sun kpare.

²⁶ Su ku tii sua kpa sa n sann̄o seeyam̄o b̄esen suunu s̄oɔ, kpa sa n nisinu kuanamm̄ε b̄esen tii tiin̄ε.

I s̄omunu deran̄o

6

¹ Negibu, i n goo mwa toraru garu s̄oɔ, b̄εε be Gusun̄on Hunde u kparam̄o, i ȳero swaa gea sureo kpam ka tii kawabu, kpa i n tii ȳε bu ku raa ka b̄een tii k̄okirin s̄o.

² I n s̄omunu deranam̄o kpa i ka K̄irisin wooda m̄em n̄oɔwa.

³ Goo ù n tii m̄εεra goo ma u ñ s̄aa ḡaanu, u tii n̄oni w̄ókum̄owa.

⁴ I de baawure u win tiin kookoosu ȳiɣa kpa u wa si s̄oɔ, ye u koo ka woo kana, adama u ku woo kana ma u goo keren s̄o.

⁵ Domi baawurewa u koo win tii tiin s̄omunu sobe.

⁶ Wi ba Gusun̄on gari s̄oɔsim̄o, i de ȳero u win ḡaa gee ni u m̄ò b̄onu ko ka wi u n̄un s̄oɔsim̄o.

⁷ I ku tii torasia. Ba ku ra Gusun̄o yaakor̄u ko. Domi ye t̄onu u duurum̄o, yeya u koo ḡε.

⁸ U n duurum̄o ye win tii tiin daa ya k̄i, kam koba ya koo n̄un marua. U n maa duurum̄o ye Gusun̄on Hunde u k̄i, w̄aaru te ta ku ra kpewa Gusun̄on Hunde koo n̄un marua.

⁹ N n m̄en na, su ku wasira gean kobu s̄oɔ, domi s̄a kun kpane, sa ko wa su ḡε sanam̄ m̄ε saa ya tura.

¹⁰ Nge meya saa baayere ye sa ayeru m̄o, su baawure durom kua, n mam n̄εere be ba Yesu naan̄ε doke.

Kir̄o d̄aaka ka t̄obiribu

¹¹ T̄ε, i nen yori baka m̄εerio ye na b̄εε yoruamm̄ε ka nen tiin n̄oma.

¹² Be ba k̄i bu woo kana wasin s̄o, beya ba k̄i bu b̄εε tilasi ko i ka bango ko. Adama ba ye m̄ò kpa bu ku ka n̄oni sw̄aaru wa K̄irisin d̄aa bunanarun garin s̄o.

¹³ Baa be ba bango kua mi, ben tii ba ñ wooda m̄em n̄oɔwamm̄ε. Ma ba k̄i bu b̄εε bango ko bu ka woo kana.

¹⁴ Adama n̄ε na kun woo kanam̄o ma n kun m̄ò b̄esen Yinni Yesu K̄irisin d̄aa bunanarun garin s̄o, domi win d̄aa bunanarun s̄ona handunian ḡaanu kpuro kun maa man s̄aawε ḡaanu, meya nu ñ maa man gawam̄o.

¹⁵ Bango ka bango sariru yen gaa kun s̄aa ḡaanu. Ye n s̄aa ḡaanu, yeya a n s̄aa taka koora kpa.

¹⁶ Be ba taka koora kpaan wooda yeni sw̄i, alafia ka durom mu n ka bu w̄aa ka Gusun̄on t̄ombu kpuro.

¹⁷ Saa gis̄on di goo u ku maa man wahala ko domi na boo bori m̄ò nen wasi s̄oɔ, yi na wa Yesun s̄o.

¹⁸ Nεgibu, bεsεn Yinni Yesu Kirisin durom mu n wãa ka bεε. Ami.

TIRE TE PŌLU U EFESUGIBU KUA

Pōlu u wāawa pirisām sōō Romuō u ka tire te Efesugibu yorua. Ye u tu yorua u kpa, Tisikiwa u gōra u ka tu da. N sāare Efesun bera min Yesun yigbenu kpurowa u tire te yorua, n ñ mō teeru tōna.

Gbiikaa, u bu sōōsimō nge mē Yesun yigberugibu ba kua wasi tee Yesu sōō. U sōōsimō swaa ye Gusunō u kpa u ka win tambu gōsa ma u ben toranu suuru kua, ma u bu win Hunde Dεεro wē.

Yiruse, u bu kirō mō bu ka ben wāaru di nōō tia sōō ye ya koo sōōsi ma Kirisi u wāa ben wāaru sōō ka gem.

Pōlu u garin weenasii dabinu sua u ka Yesun yigberun nōō tian gari bu yeerisia. Ū nεε, Yesun yigberu ta sāawa nge wasi, ma Yesu wi, u sāa yin wiru. Yigbe te, ta maa sāa nge diru, ma Yesu wi, u sāa ten gani gōmburun dam. Yigbe te, ta maa sāa nge kurō, ma Yesu wi, u sāa ten durō.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-2.
2. Kirisi ka win yigberu, wiru 1:3n di sere wiru 3:21.
3. Wāa kpaaru Kirisi sōō, wiru 4:1n di sere wiru 6:20.
4. Nōō kaa tōbiribu, wiru 6:21-24.

Tōbiribu

¹ Bεε naane dokeobu, bεε be i wāa Efesuō ma i ka Yesu Kirisi yōra dim dim, nε Pōlu, nε wi na sāa Yesu Kirisin gōro Gusunōn kīru sōō, na bεε tōbura.

² Gusunō besen Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bεε durom kua kpa bu bεε alafia kē.

Durom mε Gusunō sun kua

bεε ka Kirisin

gbinnaan saabu

³ I de su Gusunō siara besen Yinni Yesu Kirisin Baaba. Bεε ka Kirisin gbinnaan saabu u sun wōllun doma bwese bweseka kua saa win Hunden min di.

⁴ Bu sere handunia taka ko, Gusunō u sun gōsa kō sa n ka sāa wigibu Kirisi sōō, kpa sa n sāa dεεrobu ka taare sarirugibu win mi. Win kīru sōō

⁵ u himba kua yellun di u sun ko win tiin bibu saa Yesu Kirisin min di. Win tōn geerun sōna u kua mε,

⁶ kpa su ka win durom yīkogim siara mε u sun kua bεε ka win Bii kīnasin gbinnaa sōō.

⁷ Domi Kirisin yem saabuwa sa yakiaara ma ba sun besen durum suuru kua. Nge mēya Gusunō u sun win durom bakam sōōsi,

⁸ mε u sun kua n banda ye u sun bwisi beke ka laakari yabua.

⁹ Ma u sun win asiri giasia ye win tii u gōru doke u ko yellun di saa Yesu Kirisin min di.

¹⁰ Gusunōn himba ye, ye u koo yibia dōma te saa ya tura, yera u taka kōora kpuro menna sannu, ye kpuro ye ya wāa wōllō ka ye ya wāa temō, kpa Kirisi u n sāa yen wirugii.

11 Domi gāanu kpuro nu kooramōwa nge me Gusunōn himba ka win kīru. Ma bese ka Kirisin gbinnāan sō sa kua tubi diobu Gusunōn mi ka win tiin himba ye u gōru doke yellun di.

12 N n mēn na, i de su Gusunō bēere wē, bese be sa gbia sa yīiyōbu mō Kirisin mi.

13 Meya maa sanam me i gem gari nua yi yi sāa Labaari Gea ye ya ka bēe faaba naawa, sanam meya i Kirisi naane doke. Ma Gusunō u win tiin yīreru doke bēe sōo ye u bēe Hunde Dēero kā win nōo mwēeru u raa kua.

14 Hunde Dēero wiya u sāa nge bēsen tubin suna ye Gusunō u win tōmbu nōo mwēeru kua. Ma u sun sōomō kam kam ma sa ko tubi ye di sanam me Gusunō u koo wigibu yakia mam mam. Kpa bu win yiiko siara.

Pōlun kanaru

15 Yenin saabuwa saa dōma tēn di na bēen naane dokebu Yinni Yesu sōon baaru nua ka nge me i naane dokeobu kpuro kī,

16 na ñ wasirare na kun ka Gusunō siare bēen sō. Na bēe yaayamō nēn kanaru sōo,

17 ma na bēsen Yinni Yesu Kirisin Yinni, wi u sāa Baaba yīkogii kana u bēe ko laakarigibu kpa u bēe yam bururasia i ka nūn gia.

18 Na maa nūn bikiamō u bēen gōrun nōni wukia kpa i ka win yam bururam wa, kpa i n ka yē ye i yīiyō yēn sō u bēe soka, ka nge me win tubi gean kpāara ne ye u naane dokeobu yīiye,

19-20 ka nge me win dam bakam mu sōmburu mō bese be sa nūn naane doke sōo. Dam me, mu sāa tem ka dam bakam me u denda u ka Kirisi seeya gōrin di ma u nūn sinasia win nōm geuō wōllo.

21 Miya Kirisi u wāa u wōllun wirugibu kpuro kere ka min yīkogibu ka damgibu ka yinnibu kpuro ka yīsiru baatere te ba koo kpī bu soku saa yeni sōo ka maa saa ye ya sisi sōo.

22 Ma Gusunō u dera u kua gāanu kpuron wirugii, ma u nūn wuna u ka ko wigibun yigberun Yinni boko.

23 Yigbe te, ta sāa win wasi. Te sōora win tii u wāa u yiba ma u yabu baayere yibiamō baama.

2

Gōon suuribu

1 Gašo, i raa sāa nge be ba gu bēen toranu ka bēen mēm nōo sarirun sō.

2 I ra raa handunian kom kōsum kpuro ko, ma i hunde kōsi yi yi wāa wōllōn wirugii wiru kpīiya wi u sāa hunde ye ya sōmburu mō sere ka tē tōn be ba kun Gusunō mēm nōowammen gōruō.

3 Geema, bese kpuro sa raa sāawa nge be. Bēsen gōru kīru sōora sa ra n sīimo ma sa baayere kua ye bēsen wasi kī ka ye sa bwisika. Bēsen marumara ta dera sa raa sāa be ba koo Gusunōn mōru wa nge be ba tie.

4 Adama Gusunōn wōnwōndu ta kpā win kīi bakarun sō te u sun kīa.

5 Sanam me sa sāa nge gōribu bēsen toranun sō, u sun kua wasobu ka Kirisi sannu. N n mēn na, win durom sōna i faaba wa.

6 Gusunō u sun seeya gōrin di ka Kirisi sannu kpa su bandu di ka wi sannu wōllo.

7 U sun win tōn geeru sōosi saa Yesu Kirisin min di, kpa su ka win durom bakam wa me mu ñ nōru mō sere ka baadommaō.

8 Domi Gusunōn duroma ba ka bēe faaba kua naane dokebun sō. N ñ mō ka bēen hania, Gusunōn kēra.

⁹ Ya ñ s̄aa b̄een s̄amburun are. Yen s̄ōna goo kun kp̄e u woo kana.

¹⁰ Domi sa s̄āawa Gusun̄n n̄oman s̄amburu. U sun taka kuawa b̄eε ka Yesu Kirisin gbinn̄aa s̄ō su ka s̄om geenu ko ñin s̄ōru u kua saa yellun di.

Bwesenu kpuro kua tia

Kirisi s̄ō

¹¹ Yen s̄ō, i ku duari ma ba b̄ε marawa t̄n tukobu. Yera n dera be ba sokumo bangogibu, be ba ben tiin wasi bango kua, ba ra ka b̄ε soku bango sarirugibu.

¹² I yaayo ma sanam m̄ε, i ka Kirisi toma, i s̄ā t̄n tukobu Isireliban mi, i ñ b̄onu m̄o n̄ō mw̄enu s̄ō, ñ Gusun̄o u win t̄mbu kua. I w̄āa handunia yeni s̄ō n ñ ka ȳiȳabu, n ñ maa ka Gusun̄o.

¹³ Adama t̄ε ye i ka Yesu Kirisi gbinne, b̄ε be i raa ka Gusun̄o toma, t̄ε i w̄āa win b̄okuo Kirisin yem saabu.

¹⁴ Domi Kirisin tiwa u ka sun b̄ari yendu naawa ye u ka bwesenu yiru kua bwese teeru, ma u tusiru wuna te ta s̄āa nge gana ye ya raa bu burane.

¹⁵ Ka win ḡōwa u wooda kpeesia ka yen ȳirebu ka yen sesenu, kpa u ka kp̄i u bwesenu yiru ye ko bwese kpaa teeru dege dege win tii s̄ō. Nge m̄eya u ka b̄ari yendu doke ben suunu s̄ō.

¹⁶ Kirisi u tusi te kpeesia ka win ḡō d̄āa bunanaru w̄oll̄o. Ḡō win saabuwa u bwesenu yiru ye kua teeru, ma u bu dorasia ka Gusun̄o. Be kpuro sannu ba kua nge wasi tee.

¹⁷ Nge m̄eya Kirisi na u ka b̄ari yendun labaari n̄ōsia b̄een mi, b̄ε be i raa ka Gusun̄o toma, ka be ba w̄āa win b̄okuo.

¹⁸ Ka geema, Kirisin min diya b̄eε kpuro, sa ko kp̄i su da Baaban wuswaa ka Hunde turo win somiru.

¹⁹ N ñ m̄en na, i ñ maa s̄āa t̄n tukobu ñ kun m̄ε s̄abu, t̄ε i kuawa wuu teugibu ka naane dokeobu kpuro, i maa kua Gusun̄n yenugibu.

²⁰ B̄ε maa i s̄āa nge gani yi ba bana kp̄εkp̄εku gen w̄oll̄o ge ḡorobu ka Gusun̄n s̄am̄obu ba sura, Yesu Kirisin tiwa s̄āa gen ḡamburun dam.

²¹ Wi s̄ōra dii te, ta sw̄ene ma ta guniam̄o tu ka ko Gusun̄n w̄āa yeru.

²² B̄ε ka Kirisin gbinn̄aan s̄ō ba b̄ε banisi dii te s̄ō, ka be ba tie sannu i ka ko Gusun̄n Hunden w̄āa yeru.

3

P̄olun s̄amburu

t̄n tukobun suunu s̄ō

¹ Yenin saabuwa ñe P̄olu na kanaru m̄ō, ñe wi Kirisi Yesu u dera na w̄āa p̄iris̄am s̄ō b̄ε t̄n tukobun s̄ō.

² Na ȳiȳo kam kam ma i nua k̄o nge m̄ε Gusun̄o u man durom kua n ka s̄ambu teni ko b̄een arufaanin s̄ō,

³ ka nge m̄ε win tii u man win asirin gari giasia. N wee na gari yin fiiko yorua k̄o.

⁴ I n gari yi gara i ko i tubu nge m̄ε na Kirisin asirin gari ȳε.

⁵ Ba ñ gas̄ogibu asiri ye s̄ōsi, adama t̄ε saa win Hunden min di Gusun̄o u ye win ḡoro be u ḡosa ka win s̄am̄obu s̄ōsi.

⁶ Asiri ye wee, Labaari Gean saabuwa t̄n tukoba kua tubi diobu ka Yuuba sannu. Be ka Yuuba ba kua wasi tee yin doo dooka, ba maa b̄onu m̄o n̄ō mw̄ε te s̄ō, te Gusun̄o u kua Yesu Kirisin min di.

⁷ Na kua Labaari Gean s̄om̄o durom m̄en saabu m̄ε Gusun̄o u man kua ka win dam.

⁸ Nε wi na s̄aa naane dokeobu kpuron yākabu, nena Gusunō u durom meni kua n ka gāa geenu n̄oru sari ni nu wāa K̄irisi s̄oon labaari kpara t̄on tukobun mi.

⁹ Kpa n ka t̄ambu kpuro giasia nge mε Gusun̄on himba asirigia ya koo ka koora. Gusunō wi u s̄aa gāanu kpuron Taka Kowo, u asiri ye berua saa yellun di,

¹⁰ kpa w̄ollun wirugibu ka yiikogibu bu ka win bwisin asansi gia saa Yesun yigberun di saa yeni s̄oo.

¹¹ U kua nge mε, win himban s̄o ye u m̄o u sere handunia taka kua, ma ya wiru goora Yesu K̄irisi besen Yinni s̄oo.

¹² Ye sa ka n̄un gbinnen saabu ma sa n̄un naane s̄aa, yen s̄ōna sa ko k̄aku su da Gusun̄on wuswaaō ka toro sindu.

¹³ N n m̄en na, na bεε kanamō i ku wurura nen n̄oni swāarun s̄o te na waamō b̄een saabu. Tera ta s̄aa b̄een b̄ere.

Kirisin k̄irun kp̄aaru

¹⁴ To, gari yin saabuwa na yiire Gusunō Baaban wuswaaō,

¹⁵ win min di bweseru baatere ta yara te ta wāa w̄ollō ka te ta wāa temō.

¹⁶ Na n̄un kanamō u de win Hunde u bεε dam k̄ε b̄een ḡōruō nge mε win yiikon kp̄aara nε,

¹⁷ kpa K̄irisi u win wāa yeru ko b̄een ḡōrusu s̄oo b̄een naane dokebun saabu. Na maa kanamō u de i n nuuru m̄o kpa i n ȳō dim dim k̄iru s̄oo.

¹⁸ Kpa b̄εε ka naane dokeobu kpuro sannu i ka kp̄i i Kirisin k̄irun yasum ka ten d̄ēēbu ka ten gunum ka ten d̄ukum gia,

¹⁹ kpa tu b̄εε yeeri, baa mε ta t̄onun ȳēru kere, kpa Gusun̄on daa ya n yiba b̄εε s̄oo mam mam.

²⁰ Gusunō u yiiko m̄o u ka ko n kere ye sa bikiamō, ñ kun mε ye sa mam bwisikumō win dam saabu mε mu s̄omburu m̄o b̄εε s̄oo.

²¹ Yen s̄o, su n̄un b̄ere w̄ε Yesun yigberu s̄oo saa Yesu Kirisin min di saa baayere kpuro sere ka baadommaō. Ami.

4

Kirisin wasin n̄oo tia

¹ N n m̄en na, i n s̄iimō nge mε n weenε be Gusunō u soka ba n s̄iimō. Ne P̄olu, nε wi na wāa p̄iris̄om s̄oo ȳen s̄o na Yinnin wāaru wāa, nena na b̄εε yeni kanamō.

² I de i n s̄iimō ka tii kawabu, ka daa duudwia, ka suuru, kpa i n k̄iru s̄ōsinamō ka t̄emanabu.

³ I hania koowo i n ka n̄oo tia s̄aa ye ya wee Hunde D̄εeron min di kpa i n gbinne b̄ari yendu s̄oo.

⁴ Sa Hunde turo mwa ma sa kua wasi tee. Nge m̄eya maa ȳiyo teeba sa m̄o ȳen s̄o Gusunō u sun soka.

⁵ Yinni turowa sa m̄o ka naane doke teebu ka maa batemu tia.

⁶ Gusunō turowa wāa wi u s̄aa baawure kpuron Baaba. Wiya kpuron sunō, wiya s̄omburu m̄o t̄ambu kpuron min di, u maa wāa baawure kpuro s̄oo.

⁷ Besen baawure u k̄eru mwa nge mε K̄irisi u k̄i,

⁸ nge mε Gusun̄on gari yi gerumō yi n̄εε,

“Sanam mε u ȳōwa w̄ollō, u ka yobu da.

Ma u t̄ambu k̄enu b̄onu kua.”

⁹ T̄ε, mba “u ȳōwa w̄oll̄on” tubusianu. Yen tubusiana, u raa sarama w̄ollun di u dua sere tem s̄ōwō.

10 N n men na, wi u sarama wiya maa yɔɔwa sere Gusunɔ wɔllɔ kpa u n wāa baama.

11 Wiya u gabu gɔsa bu ka ko gɔrobu, gabu sɔmɔbu, gabu waasu kowobu, gabu Yesun yigberun wirugibu, gabu keu koosiobu.

12 U bu gɔsa bu ka naane dokeobu sɔru ko win sɔmburun sɔ, kpa bu ka Yesun yigberu te ta sāa win wasi tāsisa.

13 Nge mɛya bɛsɛ kpuro sa ko ka gia ma gāa teena sa naane doke, sa maa gāa teenu gia Gusunɔn Bii sɔɔ, kpa su ko tɔn girobu nge mɛ Kirisin tɔn girora nɛ.

14 Sa n̄ ko sa n maa sāa nge bibu be ba koo ka sɔsi kpaaru baatere b̄arikia nge woo guna, n̄ kun mɛ be ba n̄ni wɔkumɔ ma ba bu swaa nim wiamɔ ka bwisi.

15 Adama sa n gem kparamɔ ka k̄iru kpa su kp̄ɛa gāanu kpuro sɔɔ su ka Kirisi kp̄aaru turi wi u sāa wiru.

16 Win miya bɛsɛ be sa sāa win wasin doo dooka kpuro sa s̄arisine, ma wasi kpuro yi swɛene ka yin gb̄in gb̄inka. T̄ɛ, gb̄indu baatere t̄a n s̄amburu m̄ɔ nge mɛ n weene, wasi kpuro ra n kp̄ɛam̄wa yi n sosim̄ɔ ka k̄iru.

Wāa kpaaru Kirisi sɔɔ

17 Wee ye na bɛɛ sɔm̄ɔ ka Yinnin ȳisiru. I ku maa de i n s̄im̄ɔ nge tɔn tukobu be ba ben bwisiku kamginu sw̄i.

18 Ba yam bia ben laakari sɔɔ. Ba n̄ wāa te Gusunɔ u w̄ɛem̄ɔ ȳɛ, ben ȳɛru sariru ka ben ḡɔru b̄ɔbunun s̄ɔ.

19 Ba n̄ maa sekuru garu m̄ɔ, ba ben tii ȳɔsusiw̄a toraru sɔɔ mam mam bu ka daa disinugia kpuro ko ka bine.

20 Adama bɛɛ, n̄ n̄ mɛ, i gia Kirisin min di.

21 Geema, i win gari n̄ɔre kam kam, ma ba bɛɛ gem giasia mɛ mu wāa Yesu sɔɔ.

22 Ye i gia, yera i bɛɛn daa gura pweto ye ya sāa bɛɛn gasɔn wāaru, ye bine kankam ya n̄ni wɔkua ya ka kam kobu d̄ɔɔ.

23 Kpa i n ḡɔru kpaasu ka bwisiku kpaanu m̄ɔ mam mam,

24 kpa i daa kpaasebe ye ya ka Gusunɔgia weene ma ya s̄ɔsiram̄ɔ wāa geeru sɔɔ te ta d̄ɛre ma ta wee saa gem garin min di.

25 Yen s̄ɔ, i ku maa weesu ko. I de baawure u n da win winsim gem s̄ɔ domi sa s̄āawa wasi teen doo dooka.

26 Baa i n m̄aru bara, i ku de yu bɛɛ torasia, i ku maa de ya n bɛɛ wāasi sere s̄ɔ u ka du.

27 I ku ra de Setam u naa swee yeru wa.

28 Wi u ra raa gb̄eni u ku maa gb̄eni adama u doo u ka win n̄ma s̄ɔm geeru ko kpa u n gāanu m̄ɔ u ka s̄āarobu somi.

29 I ku de gari k̄ɔsi yi yari bɛɛn n̄ɔ s̄ɔɔn di, ma n kun m̄ɔ gari gee yi yi somiru m̄ɔ kpa yi n sāa arufaanigii be ba swaa dakin mi.

30 I ku Gusunɔn Hunde D̄ɛero nuki sanku, domi Hunde wi, u s̄āawa Gusunɔn ȳireru bɛɛ sɔɔ te ta s̄ɔs̄im̄ɔ ma Gusunɔ u koo sun yakia mam mam.

31 I ku yib̄ere t̄ɛru yi ḡɔru, ka maa m̄aru ka nuku gb̄isibu. I ku maa w̄akisina n̄ kun mɛ i w̄anna, i nuku k̄ɔsu kom baam̄ere derio.

32 I durom kuanɔ kpa i n w̄ɔnw̄ɔndu m̄ɔsine. I suuru kuanɔ nge mɛ Gusunɔ u bɛɛ suuru kua Kirisin s̄ɔ.

5

Wāaru yam bururam sɔɔ

1 T̄ɛ, ȳɛn s̄ɔ i sāa bii be Gusunɔ u k̄i, i hania koowo i n ka m̄ɔ nge wi.

² I de beɛn wāarun kookoosu su n kīru mō nge mē Kirisi u sun kīa ma u win wāaru wē beɛn sō nge yāku nubu durorugiru te ta Gusunō dore.

³ Yēn sō i sāa naane dokeobu i ku de kōō mennabu tantanaru sōō n̄ kun mē daa disinugla n̄ kun mē bine, yen gaa yu nōōra beɛn suunu sōō.

⁴ I ku maa de sekurun gari n̄ kun mē wiira gari n̄ kun mē gari kankam yu yari beɛn nōō sōon di domi n̄ n̄ ka beɛ weene, adama i de i n Gusunō takaru mō.

⁵ I de i n yē kam kam ma be ba kōō mennamō tantanaru sōō, n̄ kun mē daa disinugiagibu, ben goo kun bōnu wasi Gusunō ka Kirisin bandu sōō. Mēya maa binegii, domi binegii sāawa nge būu sāō.

⁶ I ku ra de goo u ka beɛ gari diri swaa nim wia, domi yenin sōna Gusunōn mōru wee ben wirō be ba n̄ n̄n̄ mem nōōwamme.

⁷ Yen sō, i ku de i n gāanu mōōsine beɛ ka tōn ben bweseru.

⁸ Yellu beɛn tii i raa wāawa yam wōkuru sōō. Adama tē, beɛ ka Yinnin gbinnān sō, i wāa yam bururam sōō. N n̄ mēn na, i de i n sīimō nge yam bururamgibu.

⁹ Domi wi u sīimō yam bururam sōō wiya ra n̄ tōn geerun kom bwese bweseka mō ka gean kobu ka maa gem gerubu.

¹⁰ I kookari koowo i ka gia ye ya koo Yinni wēre.

¹¹ I ku tii kpēe kookoo kamgisu sōō si tōmba mō yam wōkuru sōō. Adama i su terasio yam bururam sōō.

¹² Seku bakara i n̄ nua ye tōn be, ba mō asiri sōō.

¹³ Adama kookoo si, sū n̄ tera yam bururam sōō, su koo sōōsira kpasasa.

¹⁴ Geema gāanu baanire ni nu sōōsira kpasasa, nu ra kowa yam bururam. Yen sōna Gusunōn gari nēe,

“A yando wune wi a do.

A seewo gōrin di.

Kpa Kirisi u nun yam bururasia.”

¹⁵ N n̄ mēn na, i beɛn sanu sanusu laakari koowo. I ku de i n sīimō nge be ba ku ra bwisiku, adama i n sīimō ka laakari.

¹⁶ Saa ye i mō kpuro, i ye dendio ka laakari domi saa yeni, saa kōōsa.

¹⁷ Yen sō tē, i ku de i n sāa be ba ku ra bwisiku, adama i hania koowo i ka gia ye Yinni u kī i ko.

¹⁸ I ku de tam mu beɛ go, domi mi sōōra daa bereteke wāa, adama i de Hunde Dēero u n̄ beɛ yiba.

¹⁹ I de womu si i ka Gusunō siaramō su n̄ wāa beɛn faagi sōō, i n Yinni tōmamō ka siarabun womusu beɛn gōruō.

²⁰ I n Gusunō Baaba takaru mō saa baayere gāanu kpuron sō ka beɛn Yinni Yesu Kirisin yīsiru.

Durōbu ka ben kurōbun

wāasinaa

²¹ I wiru kpīiyanō yēn sō i Kirisi beɛre wēemō.

²² Beɛ kurōbu, i beɛn durōbu wiru kpīiyo nge mē i ko Yinni kua.

²³ Domi durōwa sāa win kurōn wirugii nge mē Kirisi u sāa win yigberun wirugii. Yigbe te, ta sāa win wasi, wiya maa sāa ten Faaba kowo.

²⁴ Nge mē yigbe te, ta Kirisi wiru kpīiye, nge mēya n̄ weene kurōbu ba n̄ ben durōbu wiru kpīiye gāanu baanire sōō.

²⁵ Beɛ maa durōbu i beɛn kurōbu kīō, nge mē Kirisi u win yigberu kīa ma u win wāaru wē ten sō.

26 U kua me, u ka tu deerasia ka win gari yi yi saa nge nim, kpa u ka tu tii yiiya.

27 Domi u ki tu na win wuswaaɔ ka ten beere kpuro, ta kun disinu ganu ma, n kun me suriki surikinu, n kun me serere gaa. U kiwa ta n deere kpa ta kun taare gaa ma.

28 Meya n weene durɔbu bu ben kurɔbu ki nge me ba ben tiin wasi ki. Wi u win kurɔ ki, u win tii kiwa.

29 Goo sari wi u win tiin wasi tusa, u ra yi diisiewa kpa u yi naori nge me Kirisi u ma win yigberun sa.

30 Domi sa saawa win wasin doo dooka.

31 Nge me Gusunɔn gari yi geruma yi nee, "Yen sna durɔ u koo win tundo ka win mero deri, kpa wi ka win kurɔ ba n manine kpa be yiru kpuro bu ko wasi tee."

32 Gari yi, yi saawa gari giri yi yi raa berua, adama Kirisi ka win yigberun waasinaawa na ka ya.

33 Ka me, i de durɔ baawure u n win kurɔ ki nge win tii, kpa kurɔ baawure u n win durɔn beere ye.

6

Bibu ka ben mawɔbu

1 Bee bibu i been mawɔbu mem naawɔ nge me Yinni u ki domi yeya ya wa.

2 Wooda gbiikaa ye ya na mwereu ma wee. "A wunen tundo ka wunen mero beere weyaɔ,

3 kpa a n ka nuku dobu ma, kpa wunen hunde yu dakaa da handunia mi."

4 Bee tundobu i ku been bibu mɔru barasia, adama i bu nenuɔ ka nani dokebu kpa i bu Yinnin gari keu ko.

Yobu ka ben yinnibu

5 Bee yobu i been yinnibu mem naawɔ handunia mi, ka nasiaru ka diiribu n kun ka murafitiru, kpa n saa nge Kirisiwa i saama.

6 N n ma sanam me ba bee yora tona, i ka bu ton geeru sɔsi. I Gusunɔn kiru koowo ka been gɔru kpuro nge Kirisin yobu.

7 I bu saawa ka hania kpa n saa nge Yinniwa i kuamme, n n ma ton tona.

8 I n ye ma Yinni u koo baawure win sam gee ni u kuan are kasia, baa n n yoon na, n kun me tii mawɔ.

9 Yen sa, bee yinnibu i ma been yobu kuo nge me, i ku bu dam dore. I n ye ma bee ka be, Yinni turowa i ma wolla win mi goo kun goo.

Naane dokeon tabu yanu

10 Ye ya tie na ki n bee sa wee. Bee ka Yinnin gbinnaa saɔ i de win dam bakam mu bee dam ke.

11 I tabu yanu kpuro sebuo ni Gusunɔ u bee weema, kpa i ka kpi i yora dim dim i Setam bwisi yina.

12 Domi n n ma tamba sa ka gabirinama, ma n kun ma ka wollun wirugibu ka yiikogibu, ka yam wakurun sina bibu, ka ma wom dirum siini kasi.

13 Yen sa, i Gusunɔn tabu yanu kpuro suo i sebe kpa i ka kpi i ka tii yina wahan tɔru saɔ, kpa i yora dim dim ye kpuron biru.

14 N n men na, i seewo i yora dim dim kpa i n gem seke been poraɔ nge kpaka, kpa i n kookoo gesu sebua nge tarakpe.

15 I de alafian Labaari Gea ya n saa nge been baranu ni i ko ka tasi.

¹⁶ Yeni kpuron biru i naane dokebu nenuo nge tereru kpa i ka kpĩ i tɔn kɔson sɛɛ dɔɔginu gbara.

¹⁷ I faaba mɔo nge sii furɔ kɔkɔru, ka maa Gusunɔn gari nge takobi ye Hunde u beɛ wɛɛmɔ.

¹⁸ I n kanaru mɔ saa baayere kpa i n Gusunɔn somiru bikiamɔ nge me Hunde Deero u beɛ sɔsɔsimɔ. I seewo i yɔra kpa i n temane, kpa i n kanaru mɔ naane dokeobu kpuron sɔ.

¹⁹ I maa kanaru koowo nen sɔ, nà n nɔo wukia, n gari wa n gere n ka Labaari Gean gari yi yi raa berua nɔasia ka toro sindu.

²⁰ Na sãawa gari yin gɔro baa me na tɛ wãa pirisɔm sɔo. Yen sɔ, i kanaru koowo kpa n kpĩ n gari yi kpara ka toro sindu nge me n weene.

Nɔo kana tɔbiribu

²¹ Beɛn kɔnasi Tisiki wi u sãa sɔm kowo naanegii Yinnin sɔmburu sɔo, u koo beɛ nen labaari kpuro sɔ kpa i n ka yɛ nge me na ka wãa.

²² Yen sɔna na beɛ nɔn gɔriammɛ u ka beɛ sɔ nge me sa ka wãa u ka beɛn gɔrusu yemiasia.

²³ Kpa Gusunɔ Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu besɛgibu alafia ka kɔru wɛ ka naane dokebu sannu.

²⁴ Kpa Gusunɔn durom mu n ka be kpuro wãa be ba besɛn Yinni Yesu Kirisi kɔ ka kɔi te ta n nɔru mɔ.

TIRE TE PŌLU U FILIPIGIBU KUA

Pōluwa u gbia u Filipigibu waasu kua ba ka Yesu naane doke, Gərobun Kookoosu 16:12-40. Yen biru, Lukuwa u Pōlu kəsire kua Filipi mi. U Labaari gea kparamə ge sɔɔ, u ka Yesun yigberu tāsisiama. Saa ye Pōlu u tire te yoruwa, u wāawa pirisəm sɔɔ. Min diya u Epafoditi gora Filipio ka tire teni, wiru 2:25-30. Tire te sɔɔ, u Filipigibu siara kɛɛ ni ba mərisian sɔ, wiru 4:10-19, ma u bu sɔɔwa ye ya kooramə mi u wāa, wiru 1:12-26 ka wiru 2:17-24. U maa bu yoruawa u ka bu dam kɛ kpa ben nuku dobu bu n ka wāa Yesu sɔɔ baadomma.

Tire ten kpunaa

1. Təbiribu, wiru 1:1-2.
2. Pōlu u Filipigibu kanaru kuammɛ, wiru 1:3-11.
3. Pōlun tiin wāaru, wiru 1:12-26.
4. Filipigibun sanu sanusu Kirisi sɔɔ, wiru 1:27n di sere wiru 2:18.
5. Timote ka Epafoditi, wiru 2:19-30.
6. Kirɔba ka dam kɛru, wiru 3:1n di sere wiru 4:9.
7. Siarabu ka təbiribu, wiru 4:10-23.

Təbiribu

¹ Bɛɛ Yesu Kirisigibu bɛɛ be i wāa Filipio, ka sere bɛɛn yigbe tənwerobu ka bɛɛn yigbe səm kowobu, nɛ Pōlu ka Timote, bɛsɛ Yesu Kirisin yobu, sa bɛɛ tɔbura.

² Gusunə bɛsɛn Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bɛɛ durom kua kpa bu bɛɛ alafia kɛ.

Pōlu u Filipigibu

kanaru kuammɛ

³ Nɛ Pōlu, na ra Gusunə nɛn Yinni siare mɛn nɔɔ na bɛɛ yaaya.

⁴ Saa baayere nà n kanaru mɔ bɛɛ kpuron sɔ, na ra tu kowa ka nuku dobu,

⁵ yèn sɔ i man somi na ka Labaari gea nɔɔsia saa tɔɔ gbiikirun di sere ka gisɔ.

⁶ Na yeni yɛ kam kam, Gusunə wi u səm gee te torua bɛɛ sɔɔ u ko n tu mɔ sere u ka tu dakura Yesu Kirisin tōru sɔɔ.

⁷ N ka man dɛnde na n bɛɛn laakari mɔ mɛsum bɛɛ be i bɔnu mɔ durom mɛ sɔɔ mɛ Gusunə u man kua. Domi bɛɛ kpuron kira man neni, baa nà n wāa pirisəm sɔɔ n kun mɛ nà n tii mɔ na ka Labaari gea yinamə na ye tāsisiama.

⁸ Gusunəwa sãa nɛn seedaqii ma na bɛɛ kpuro kīwa nge mɛ Yesu Kirisin kīra sãa.

⁹ Ye na bikiamə nɛn kanaru sɔɔ, yera bɛɛn kīru ta n sosimə ta n dɔɔ, kpa i n Gusunə giamə kpa i n sãa bwisi geegibu,

¹⁰ i ka kpī i gāa geenu tubu. Nge mɛya i ko n dɛɛre, kpa i kun taare gaa mɔ dɔma te Kirisi koo wurama.

¹¹ Kookoo gee si su wee saa Yesu Kirisin min di, siya su ko n maa yiba bɛɛn wāaru sɔɔ, kpa su Gusunə bɛɛrɛ wɛ kpa su de bu nùn siara.

Kirisiwa wāaru

¹² Negibu, na kī i n yɛ ma ye n man deema n gɔsiawa Labaari gean wuswaa daabu.

¹³ Nge mɛya sina kpa kɔsobu ka be ba tie kpuro ba yɛ ma Kirisin sɔna na wāa pirisəm sɔɔ.

14 Beɛgibu dabiru, ye ba man wa pirisəm sɔɔ ba Yinni naane kua ma ba wɔrugɔru sosi ba Gusunɔn gari nɔɔsiamɔ ka toro sindu.

15 Geema, gaba Kirisin gari waasu mɔ nisinu ka kinenun sɔ, adama gaba mɔ kīrun sɔ.

16 Beni ba mɔ ka kīru domi ba yē ma nen sɔmbura n ka Labaari gea suna.

17 Beɔnɔ ba Kirisin gari waasu mɔ, n n mɔ ka nuku tia, adama ka kinena. Ba tamaa ba koo man nuku sankiranu sɔsiawa pirisəm sɔɔ.

18 Ya n taare ben bwisikunu n n sɔa kɔsunu n kun me geenu. Baa n n mɛren na, Kirisin gari yi gesi kparara. Nen nukura yen dobu do, ta ko n maa doramɔwa ta n dɔɔ.

19 Domi na yē ma yenin wii gobera sɔawa nen faaba beɛn kanarun saabu, ka maa Yesu Kirisin Hunden somiru.

20 Domi na mara na maa yīiyɔ kam kam ma na n gāanun sekuru wasi. Nà n wāa hunde sɔɔ, n kun me nà n gu na toro sindu mɔ ma nen kookoosu su koo Kirisi beere wē nge baadomma.

21 Domi nen mi, nà n wāa, Kirisin wāara na wāa, nà n maa gu, gɔɔ man sɔawe are.

22 Nà n wāa wāaru sɔɔ kon kpī n sɔm geeru ko. Yen sɔ, na n yē ye kon gɔsi.

23 Ba man gawe bera yiru kpuro. Na kī n doona kpa na n wāa Kirisin mi, domi mi n buram bo.

24 Adama beɛn arufaanin sɔ n weene na n wāa wāaru sɔɔ.

25 Yera na gia, yen sɔna na yē ma kon sina kpa na n wāa ka beɛ kpuro kpa i wuswaa da ka nuku dobu naane dokebu sɔɔ.

26 Nge meya sanam me ko na n kpam wāa beɛn suunu sɔɔ i ko i kpī i woo kana saa nen min di beɛ ka Yesu Kirisin wāasinaan sɔ.

27 I gesi de beɛn sanu sanusu su n ka Kirisin Labaari gea weene. Nge meya, nà n na beɛn mi, n kun me nà kun ne, kon beɛn baaru nɔ ma i yɔ dim dim i nɔɔ ne, ma i sunamɔ sannu ka gɔru teu naane dokebun sɔ bi bu wee Labaari gean di.

28 I ku de beɛn yiberɛba bu ka beɛ gāanu nare. Yeya ya koo bu sɔsi ma ba kam kobu dɔɔwa, ya koo maa beɛ sɔsi ma i wāa faaban swaa sɔɔ. Ye kpurowa ya wee saa Gusunɔn min di.

29 Domi Gusunɔ u beɛ durom kua i n ka Kirisi naane sɔa. N n me tɔna, u maa beɛ durom kuawa i n ka nɔni swāaru waamɔ win sɔ,

30 kpa i n ka man taa tee bi mɔ bi i gaso wa na mɔ. Sere ka tē, biya na mɔ, nge me i yē.

2

Kirisin tii kawabu

ka win kpāaru

1 Kirisi u tɔnu tāsisiamaɔ. Win kīru ta ra n tɔnu dam kɛmɔ. Hunde Deero u ra maa tɔnu kpere kpa Kirisi u de tambu bu wɔnwɔndu ka tɔn geeru sɔsina.

2 N n men na, na beɛ kanamɔ, i de i man nukuru dorasia ka beɛn nɔɔ tia ka beɛn kī teeru ka beɛn gɔru teu ka beɛn bwisiku teenu.

3 I ku gāanu ko kinenun sɔ, n kun me tii suabun sɔ, adama i tii kawo kpa i wura ma gaba beɛ kere.

4 Kpa beɛn baawure u ku win tii tɔnagia bwisiku, adama u de u maa gabugia bwisiku.

5 I de i n bwisiku tee ni mɔ ni Yesu Kirisi u raa mɔ.

6 U ka Gusunɔ ne. Adama u n ka nɔn kinenu kue.

7 U kpuro deriwa ye u raa mə ma u gəsira nge yoo.

U ka tɔnu weena.

Ye u kua tɔnu u kpa,

8 u tii kawa ma u wiru kpĩ sere ka gəwɔ wi u mam s̄a d̄a bunanarun gəw.

9 Yen saabuwa Gusunɔ u n̄un sua wɔllɔ gem gem ma u n̄un yĩsiru k̄a te ta yĩsa kpuro b̄ere kere.

10 Kpa d̄uru baatere tu yiira tu Yesun yĩsiru b̄ere w̄e wɔllɔ ka temɔ ka tem sɔwɔ.

11 Kpa nɔɔ baagere gu Gusunɔ Baaba b̄ere w̄e kpa gu tuuba ko gu n̄e, Yesu Kirisi s̄awa Yinni.

Fitila ni nu ballimɔ

handunia sɔɔ

12 Yen s̄na n̄en k̄inasibu, nge m̄e i ra raa m̄em nɔ sanam m̄e na w̄a ka b̄e, t̄e ye na ka b̄e toma, i kookari koowo n kere ka b̄erum ka diiribu b̄een faaba yu ka yibu.

13 Domi Gusunɔwa u sɔmburu m̄ɔ b̄e sɔɔ kpa i n ka ḡoru k̄iru m̄ɔ te ta koo ko ye n koo n̄un dore.

14 I kpuro koowo n kun ka w̄akinu n̄ kun m̄e sikirinɔsu,

15 kpa i n d̄ere i kun taare gaa m̄ɔ tɔmbun n̄oni sɔɔ, kpa i n s̄a nge Gusunɔn bibu be ba n̄ serere m̄ɔ handunian t̄on k̄sɔbun suunu sɔɔ be ba swaa sare. I n ballimɔ ben suunu sɔɔ nge fitilanu,

16 i n ka bu w̄aarun gari n̄asiamɔ. I n m̄ɔ m̄e, kon kpĩ n woo kana Kirisin t̄oru sɔɔ, ȳen s̄ n̄en han̄ia ka n̄en sɔmbura kun kam kue.

17 B̄een s̄a te i m̄ɔ ka naane dokebu ta s̄a nge ȳakuru. Baa b̄a n man go ba n̄en ȳem wisi nge doma tam b̄een ȳaku ten wɔllɔ, n̄en nukura koo dora, kon maa ka b̄e nuku dobu b̄onu ko.

18 Nge m̄eya n maa weene b̄e i n nuku dobu m̄ɔ kpa i ka man b̄een nuku dobu b̄onu ko.

Timote ka Epafoditi

19 Yinni Yesu ù n wura na ȳiyɔ n b̄e Timote ḡoriam̄a n̄ n sosi, kpa n̄en tii n ka dam wa n̄a n b̄een labaari nua.

20 Domi wi turon bwisikuna nu kua teenu ka n̄eginu, u maa b̄een wɔnwɔndu m̄ɔ ka gem.

21 Be ba tie kpuro ben tii t̄onan bwisikuna ba m̄ɔ, n n̄ ka Yesu Kirisiginu.

22 B̄een tii i ȳe nge m̄e Timote u tii s̄osi naan̄egii ma u ka man Labaari gean sɔmburu kua nge bii ka win baaba.

23 Yen s̄na na ȳiyɔ n b̄e n̄un ḡoriam̄a sanam m̄e kon gia m̄i sɔɔ na w̄a.

24 Na naane s̄a ma Yinni u koo de n na b̄een mi n̄en tii n̄ n sosi.

25 I raa man besegii Epafoditi ḡoriam̄a ka somiru t̄en bukata na m̄ɔ, wi, wi u s̄a n̄en beruse sɔmburu sɔɔ ka tabu sɔɔ. T̄e na wa ma n weene n n̄un ḡosiam̄a b̄een mi.

26 Domi b̄e kpuron waabu n̄un n̄eni gem gem, win laakari maa seewa ȳen s̄i i raa nua ma u barɔ.

27 U bara ka gem sere u gəw turuku kua, adama Gusunɔ u win wɔnwɔndu wa. N ñ m̄ɔ wi t̄onagiru, ka n̄en tiigira, kpa n̄en nuku sankiranu nu ku kp̄e a n banda.

28 Yen s̄na na sende n ka b̄e n̄un ḡosiam̄a kpa b̄een nukuru tu ka dora ñ n n̄un wa, kpa n̄en nuku sankiranu nu maa ka kaara n̄en tii.

²⁹ N n men na, i nùn dam koosio nge beegii Yinni sɔɔ ka nuku doo bakabu kpa i tɔnu win bweseru beere wē.

³⁰ Domi u gɔɔ turuku kua Kirisin sɔmburun sɔ. U win tii kari bɔrie u ka man somiru naawa te i n fɛe wa beɛn tii i ka man naawe.

3

Nge me ba ra gem wa

Gusunɔn wuswaaɔ

¹ Tē, negibu, i de i n nukuru do ye i ka s̄aa Yinnigibu. Nɛn mi, na n̄ wasiramɔ n ka beɛ yaayasia ye na raa yorua ko, beɛn mi maa, somira.

² I n tii sɛ ka k̄osan kowobu be ba s̄aa nge b̄ɔnu, ma ba wasin bango naane s̄aa.

³ Beɛera sa s̄aa bangogii geebu, n n̄ mɔ be, domi sa Gusunɔ s̄aamɔ ka win Hunde, sa woo kanamɔ Yesu Kirisin sɔ, sa n̄ maa beɛn naane doke wasin komanu sɔɔ.

⁴ Ka me, nɛn tii kon kp̄i n nɛn naane doke wasin komanu sɔɔ. Gabu b̄a n tamaa ba koo kp̄i bu ko me, kaa ra gere nɛ?

⁵ Ba man marawa Isirelin bii, Bɛnyamɛɛn bweseru sɔɔ. Na s̄awa Yuu wi Yuuba ba mara. Ma ba man bango kua s̄ɔ nɔɔba itase. N n maa woodan s̄n na, na kua Falisi.

⁶ Na raa mam hania mɔ sere na Yesun yigberu n̄ni s̄ɔmɔ. N n gem kason na, woodan mɛm nɔɔbu sɔɔ, gɔo kun kp̄ɛ u man taare wē.

⁷ Adama ye na raa mɛera are, tē na ye kpuro garisi wom dirum Kirisin sɔ.

⁸ Na mam kpuro garisi wom dirum domi ḡaa bakana n̄ n nɛn Yinni Yesu Kirisin gia. Win s̄na na kpuro deri, na maa ye mɛera kubanu na n ka Kirisin m̄n sɔ,

⁹ kpa na n ka n̄n gbinne. Na n̄ maa ȳiyɔ ma kon gem wa woodan mɛm nɔɔbun sɔ, adama kon gem wa yèn s̄ɔ na Kirisin naane doke. Gem me, mu weewa saa Gusunɔn min di naane doke bin saabu.

¹⁰ Ye na k̄i, yeya n Kirisin gia, ka maa dam me u ka seewa ḡarin di kpa na n b̄onu mɔ win wahala sɔɔ, kpa n ka n̄n weena win gɔɔ sɔɔ,

¹¹ kpa na n ȳiyɔ nɛn tii ma kon se ḡarin di.

Aren naa girabu

¹² N n̄ mɔ na are n̄ma tura gina, n n̄ maa mɔ na yiba. Adama na yi naa gire yi ka ko negii yèn s̄ɔ Yesu Kirisin u man kua wigii.

¹³ Negibu, na n̄ tamaa na gina yi n̄ma tura, adama ḡaa teena na mɔ, na ḡaa birukinu duari, ma na wuswaaɔginu naa gire.

¹⁴ Nge meya na ye na naa gire duka sw̄i n ka are yi wa yi Gusunɔ u sun sokue w̄lɔ saa Yesu Kirisin min di.

¹⁵ Beɛe kpuro, beɛe be sa s̄aa tɔn girobu, su bwisiku nge me. Adama beɛ i n bwisiku tukunu ganu mɔ, Gusunɔ u koo beɛ gem s̄ɔsi.

¹⁶ Ka me, baa n̄ n man na sa tura, su gesi da wuswaaɔ swaa tia sɔɔ.

¹⁷ Negibu, i man saario beɛ kpuro. Sa beɛ kom gem s̄ɔsi. N n men na, i bu n̄ni girario be ba kom gem me sw̄i.

¹⁸ Na beɛ s̄ɔwa ko n̄n dabiru, na kpam wure na beɛ s̄ɔmɔ tē ka ȳiresu, tɔn dabira w̄a be ba s̄imɔ nge Kirisin d̄aa bananarun garin yibeɛba.

¹⁹ Kam koba ba koo ka wiru go, domi ben nukura ta s̄aa ben yinni. Ye n weene n bu sekuru ko yera ba ka woo kanamɔ. Handunia yen ḡaanu tɔnawa ba bwisikumɔ.

²⁰ Adama beɛɛ, Gusunɔn wolla ta s̄aa beɛɛn wuu. Min diya sa beɛɛn Faabagii Yinni Yesu KIRISI mara u na.

²¹ Wiya koo beɛɛn wasi yiiko sarirugii k̄asi ka win dam m̄e mu koo de kpuro n̄un wiru kp̄iya, kpa yi ka win wasi yiikogii weena.

4

Yiirebu

¹ Yen s̄ona n̄en k̄inasibu, beɛɛ b̄en waara man n̄eni, beɛɛ be i man nuku dobu w̄ɛɛm̄o, ma na woo kanam̄o beɛɛn s̄o, i de i n ȳo m̄e dim dim Yinni s̄o, n̄en k̄inasibu.

² Na Efodi ka Sentisi kanam̄o bu de ba n n̄o ne Yinni s̄o.

³ Wune maa, n̄en s̄om kowosi naanegii, na nun kanam̄o a kur̄o be somio. Ba suna Labaari gean s̄o ka ne sannu, ka maa Kelema ka sere n̄en s̄om kowosi be ba tie, b̄en ȳisa yorua w̄aarun tireru s̄o.

⁴ I de beɛɛn nukura n do Yinni s̄o baadomma. Na kpm wure na gerum̄o, i de beɛɛn nukura n do.

⁵ I de t̄ambu kpuro bu beɛɛn t̄on geeru wa, domi Yinnin naaru ta turuku kooma.

⁶ I ku wurura ḡaanun s̄o, adama baayere s̄o i n da Gusun̄o kan̄e ka siarabu kpa i n̄un bikia ȳen bukata i m̄o.

⁷ Ma b̄ori yendu te Gusun̄o u w̄ɛɛm̄o, te ta t̄onun ȳeru kpuro kere, ta koo beɛɛn ḡoru ka beɛɛn bwisikunu k̄osu beɛɛ ka Yesu KIRISIN ḡbinnaa s̄o.

⁸ Ye ya tie negibu, i bwisikuo ye ya w̄a ye ba koo siara. Yeya ye ya s̄aa gem kpuro, ka ye ya beɛɛre m̄o kpuro, ka ye ya swaa sw̄ii kpuro, ka ye ya d̄ere kpuro, ka ye ya do kpuro, ka ye n weene t̄ambu siara kpuro.

⁹ I n da ko ye i gia ka ye i mwa ka ye i nua n̄en min di, ka ye i wa na kua. Sanam meya Gusun̄o wi u b̄ori yendu w̄ɛɛm̄o u ko n w̄aa ka beɛɛ.

P̄olu Filipigibu siaram̄o

ben k̄erun s̄o

¹⁰ N̄en nukura do gem gem Yinni s̄o ye na ka wa ma i kpm n̄en bwisikunu m̄o. Na n̄ gerum̄o ma i ku ra raa n̄en bwisikunu ko, adama ayera i raa bie.

¹¹ Na n̄ gerum̄o m̄e, ȳen s̄o na w̄aa ȳaru s̄o, domi na gia m̄e ko na n ka b̄ori yendu m̄o baa n̄ n m̄eren na.

¹² Na ȳaarun d̄oɔne m̄o, na maa m̄o bakaru d̄oɔne m̄o. Yam kpuro ka ye n man deema kpuro s̄o, na gia m̄e kon ko deburun saa ka ḡoɔrun saa. Na maa ȳe m̄e kon ko m̄o bakaru s̄o ka ȳaru s̄o.

¹³ Kon ye kpuro kp̄i saa KIRISIN min di wi u man dam k̄em̄o.

¹⁴ Ka m̄e, i kua n w̄a ye i ka man n̄oni sw̄aarun b̄onu kua.

¹⁵ Beɛɛ Filipigibu beɛɛn tii i ȳɛ s̄aa s̄aa ma Labaari gean kparabun torubu s̄o, sanam m̄e na s̄ia Mased̄onin di, Yesun yigb̄eru garu sari te ta man somi ma n kun beɛɛ t̄ona. Ne ka beɛɛ t̄onawa sa k̄ɛɛna.

¹⁶ Domi ye na w̄aa Tesalonikāo, i man somi k̄o n̄en bukata s̄o, n n̄ mam m̄o n̄on teeru.

¹⁷ N n̄ m̄o k̄era na kasu, na k̄iwa sosiru tu sosi beɛɛn are s̄o.

¹⁸ Na ye kpuro wa ye i man m̄arisiama. Ya maa tura ya tia. T̄e ye Epafoditi ka man beɛɛn k̄enu naawa nu ka man saka kua, nu s̄awa nge ȳaku nubu durorugiru te ta Gusun̄o w̄ere ma u tu mwa.

¹⁹ Gusun̄o n̄en Yinni u koo beɛɛ kpuro w̄ɛ ȳen bukata i m̄o nge m̄e win dukia yiikogia ne, Yesu KIRISIN min di.

²⁰ Su Gusun̄o beɛɛn Baaba beɛɛre w̄ɛ sere ka baadommāo. Ami.

Tɔbiri dāakibu

²¹ I Yesu Kirisigibu kpuro tɔbirio. Ne ka beɛgii be sa wāa sannu sa beɛ tɔbura.

²² Naane dokeobu kpuro be ba wāa mini, n ku mam ko sina kpaarugibu ba beɛ tɔbura.

²³ Kpa Yinni Yesu Kirsin durom mu n ka beɛn baawure wāa.

TIRE TE PĀLU U KOLOSEGIBU KUA

Kolose ya sāawa wuu maro burō ge ga wāa Efesun sōo yari yeru gia, Turukin temō. Goo kun yē sāa sāa nge me Yesun yigberu ta ka torua Koloseō. Adama Epafasi ka Filemāōwa ba ka Labaari gea da mi. Sōrōkudo be, ba maa ye nuawa Pōlun min di sanam me u sina Efesuo wōō ita, wiru 1:6-7 ka wiru 4:12-13 ka Filemāō 1:2-5. Pōlu kun Kolosegibu beram daare, adama u ben labaari nua ya do. Yen sōna u tireru yorua u Tisiki ka Onesimu wē bu ka da. Ye ya sāa Kolosegibun yigberun wahala yera ba sāa dabinu menna teeru. Ba gabun bwisikunu ka Gusunōn gari garisi tia. Yigbe te sōo, Gerēkiba ba wāa ka Yuuba ka sere tem min tōmbu be ba mō Firisiba. Be kpurowa ba kasu bu ben deemaan gari sosi Yesun gari sōo kpa yi n sāa tia. Yen sōna Pōlu u Kolosegibu yorua ye n weene bu ko, yera bu tiī Yesu wē mam mam.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-2.
2. Siarabu ka kanaru, wiru 1:3-14.
3. Kirisin asansi ka win sōmburu, wiru 1:15-23.
4. Sōmbu te ba Pōlu nōmu sōndia, wiru 1:24n di sere wiru 2:5.
5. Bēsen gbinnaa ka Kirisi, wiru 2:6-19.
6. Wāa kpaaru Kirisi sōo, wiru 2:20n di sere wiru 4:1.
7. Kirōba ka tōbiribu, wiru 4:2-18.

Tōbiribu

¹⁻² Bēē naanē dokeobu Koloseō, bēē be i sāa bēsen kīnasi bōrōkiniba Kirisi sōo, nē Pōlu, Kirisi Yesun goro Gusunōn kīrun sō ka bēsegii Timōte, sa bēē tōbura. Gusunō bēsen Baaba u bēē durom kua kpa u bēē alafia kē.

Siarabu kanaru sōo

³ Sa ra Gusunō bēsen Yinni Yesu Kirisin Baaba siare bēēn sō baadomma bēsen kanaru sōo,

⁴ yēn sō sa nua nge me i Yesu Kirisi naanē doke ka nge me i naanē dokeobu kpuron kīru mō.

⁵ Sanam me Labaari gea ye ya sāa gem gari ya gbia ya tura bēēn mi, i nua ma i yīiyōbu mō ma ba bēē gāanu yīiye wōllō. Yīiyō bin sōna i naanē dokebu ka kīru mō.

⁶ Labaari gea ye, ya teriamō ya ka domaru naamō handunia kpuro sōo nge me ya kua bēēn mi saa mīn di i Gusunōn durom gari nua ma i tuba ma yi sāawa gem.

⁷ Epafasi bēsen kīnasi sōm kowosi, wi u sāa Kirisin sōm kowo naanēgii ma u kua bēsen kōsire bēēn mi, wiya u bēē ye giasia.

⁸ U maa sun kīi te Hunde Dēero bēē kān baaru sōōwa.

⁹ Yen sōna sa ra n kanaru mō bēēn sō kpeetim sari saa mīn di sa bēēn gari nua. Sa Gusunō kanamō u de i gia mam mam ye u kī, kpa u de win Hunde u bēē bwisi ka laakari kē.

¹⁰ Saa yera bēēn sanu sanusu su ko n ka Yinnigiigisu weene, kpa i n da ko ye n koo nūn wēre. Bēēn wāara koo maa kookoo geesu bwese kāsōsi nge dāa te ta bii geenu marumō, kpa i Gusunō gīam sosi.

¹¹ Sa Gusunō kanamō u bēē tāsisia kpuro sōo ka win dam yīikogim, kpa i kpī i n ka yabu baayere temanē ka suuru nuku dobu sōo.

¹² I n Baaba siaramə wi u dera i bənu mə tubi sɔɔ ye Gusunə u naanə dokeobu yiye yam bururam sɔɔ.

¹³ Geema u sun wəra saa yam wəkurun dam di ma u sun sinasia mi win Bii kīnasi u bandu dii.

¹⁴ Domi win saabuwa sa yakia ra ma ba bəsen durum suuru kua.

Kirisin tiin asansi

ka win səmburu

¹⁵ Gusunə u n̄ waarə adama Kirisi u sun n̄n̄ sɔɔsi mam mam win wasi sɔɔ. U sāa win Bii yeruma wi u wāa ba sere gāanu kpuro taka kua.

¹⁶ Domi win min diya Gusunə u baayere taka kua ye ya wāa wəllə ka temə, ye sa ka n̄ni waamə ka ye sa n̄ waamə, nge wəllun sinambu ka wirugibu ka yīkogibu ka sere damgibu. Gusunə u kpuro taka kua saa win min di, u maa ye kua win s̄.

¹⁷ U wāa ba sere gāanu kpuro taka kua. Win dam saabuwa gāanu kpuro nu ka wāa nin ayerə.

¹⁸ Win yigberu ta s̄awa nge wasi, wiya maa s̄aa nge yin wiru. Wiya wāarun nuuru, wiya maa gb̄ia u seewa ḡarin di, u ka ko kpuron gb̄iikoo.

¹⁹ Domi Gusunən ḡɔru kīra win daa kpuro ya n̄ ka wāa win Bii sɔɔ.

²⁰ Ma n̄ n̄n̄ w̄ere u wi ka t̄ambun sannə kpeesia ka win Biin yem d̄aa bunanaru wəllə kpa u ka tii gāanu kpuro dorasia saa win min di ni nu wāa temə ka ni nu wāa wəllə.

²¹ B̄ee maa, i raa gasə ka Gusunə toma, i raa s̄aa win yiberəba b̄een bwisikunu sɔɔ b̄een kookoo k̄susuwin s̄.

²² Adama t̄e, Gusunə u ka tii b̄ee dorasia sanam m̄e win Bii u gu nge t̄onu, kpa i ka ȳra win wuswaaɔ i n̄ d̄ere, i n̄ wāa disinu ka taare sariru sɔɔ

²³ i n̄ teman̄e i n̄ t̄asa naan̄e dokebu sɔɔ dim dim, kpa i ku ra b̄een ȳiyəbu deri bi i m̄ə saa m̄in di i Labaari gea nua, ye ba t̄onu baawure n̄ɔsia wi u wāa handunia sɔɔ. N̄e P̄olu na maa kua yen s̄om̄.

Səmbu te ba P̄olu

n̄omu s̄andia Yesun yigberun s̄

²⁴ T̄e n̄en nukura do ȳen s̄ na n̄ni swāaru waamə b̄een s̄. Ma na n̄ni swāa te yibiamə te Kirisi u koo ra wa win yigberun s̄ te ta s̄aa win wasi.

²⁵ Ma Gusunə u man kua yigb̄e ten s̄om̄ kowo nge m̄e u man yiire b̄een s̄, kpa n̄ ka win gari kpuro n̄ɔsia.

²⁶ Gari yi, yi s̄aa asiri ye u raa t̄ambu kpuro berue saa yellun di, adama t̄e u wigibu ye s̄ɔsi.

²⁷ Domi u kī u bu giasia ma win asiri ya b̄ere ka yiiko m̄ə bwese tukunun suunu sɔɔ. Asiri ye wee, Kirisi wāa b̄ee sɔɔ, yeya ya gerum̄ə ma i ko Gusunən yuun b̄onu ko.

²⁸ Kirisi win gariya sa kparamə, ma sa t̄onu baawure kir̄ə m̄ə, sa maa bu keu s̄ɔsim̄ə ka bwisi gee, kpa bu ko t̄on girobu be ka Kirisin gbinn̄aa sɔɔ su sere bu tusia Gusunən wuswaaɔ.

²⁹ Yen s̄ɔna na səmburu m̄ə na sunam̄ə ka win dam m̄e mu səmburu m̄ə n̄e sɔɔ gem ka tia.

2

¹ I de n̄ b̄ee s̄ nge m̄e n̄en hanian kp̄ara n̄e b̄een s̄ ka Lodisegibun s̄ ka maa be kpuron s̄ be ba n̄ ka man n̄ni waare.

² Na mò mè, n ka bu dam kē n kpā, kpa ben tii ba n gbinne ka kīru, kpa ben yēru ta n sosimò sika sariruru sòò. Nge mèya ba koo ka Gusunòn asiri gia ye ya sàa Kirisin tii.

³ Wi sòòra bwisi ka yērun dukia kpuro berua.

⁴ Na bēe yeni sòòmòwa kpa goò u ku raa bēe nēni wòke ka nòò dobu.

⁵ Domi baa nēn wasin kuseru tà kun wāa bēen mi, ka mè, nēn hunde ya ka bēe wāa. Na maa nuku dobu mò yèn sò i wāa nòò tia sòò, ma bēen naane dokebu yò dim dim Kirisin sòò.

Wāa te ta yiba Kirisin sòò

⁶ N n mēn na, nge mè i Yinni Yesu Kirisin wuru, i n bēen wāaru dimò i n gbinne ka wi.

⁷ I de bēen gbini yi n duku wi sòò, kpa i n tii nòòrimò i n kpēamò saa win min di, kpa i n tāsà naane dokebu sòò nge mè ba bēe sòòsi, kpa siarabu bu n yiba bēen nòò sòò.

⁸ I n tii sē kpa goò u ku raa bēe yina mwa ka win yēru garu ka taki dibu. Sòòsi ten bweseru ta naamòwa saa tòmbun deemaan di ka maa handunian būnu, n n mò Kirisin min di.

⁹ Domi mēn nōru Gusunò nē, ya sòòsira Kirisin wasi tònugii sòò.

¹⁰ Mò i kpuro mò wi sòò bēe ka win gbinnāa sòò wi u sàa wòllun wirugibu ka yìikogibu sina boko.

¹¹ Bēe ka win gbinnāa ye sòò, i maa bango wa, adama n n mò bango ye tōnu ra ko. Yeni ya weewa Kirisin min di. Ya sàawa yakiabu saa wasi durumgiin dam di.

¹² Geema, sanam mè ba bēe batēmu kua n sàare ba bēe sikuawa ka Kirisin ma ba bēe seeya ka wi, yèn sò i Gusunòn dam bakam naane sàa wi u nūn seeya gōrin di.

¹³ Gasò, i raa sàa gōribu bēen toranun sò ka maa yèn sò i sàa be ba kun bango kue. Adama tē Gusunò u bēe kua wasobu ka Kirisin sannu sanam mè u sun bēsēn toranu kpuro suuru kua.

¹⁴ Kirisin u yora ye wàka ye ya sun taarē wē bēsēn wooda sarabun sò, u maa ye kpare dāa bunanaru wòllò u ka ye kpeesia.

¹⁵ Sanam mè u gu dāa bunanaru wòllò u wòllun wirugibu ka yìikogibu kamia u bu sekuru doke batuma sòò u maa ben dam kpeesia.

¹⁶ N n mēn na, i ku de goò u bēe taarē wē dim ka nōrubu sòò, n kun mè tōò bakanu ganun dibu sòò, n kun mè suru kpaon yaribu ka tōò wēraruginun kookoosu sòò.

¹⁷ Yeni kpuro ya sàawa gāa ni nu sisin yaayaasu. Kirisin tiiwa gāa ni.

¹⁸ Goo wi u sàare u tii kawamò, ma u wòllun garadoba sāmò, i ku de u bēe bēen sian are wōrari. Domi tōnu win bweseru u tii suamò kāsīnun sò, u maa tii gāmò kam win bwisiku tōnuginun sò.

¹⁹ U n Kirisin nēni kem kem wi u sàa wiru, tēn min di wasi kpuro yi mēnne ka yin gbin gbinka ka sīnu, yi ka dam waamò yi kpēamò nge mè Gusunò u yi sosimò.

Gòò ka wāaru Kirisin sòò

²⁰ Mò i gu ka Kirisin sannu i kisira handunian komanun di, mban sōna i wāaru dimò nge handunia yenigibu. Mban sōna i derimò ba bēe woodaba sòbimò be ba nēe,

²¹ a ku yeni bēsu, a ku yeni denda, a ku yeonò baba.

²² Yeni kpuro ya koo kam kowa bà n ye dendimò. Tòmbun wooda ka ben sòòsinu tōnawa i swīi.

²³ Geema, wooda be, ba ka bwisin gāanu weene à n bu meera, ka ben sāaru te ta wee saa tōnun gōru kīrun di, ka ben tii kawa weesugibu, ka maa ben wasin seserun serusiabu. Adama baa wooda ben tia kun dam gam mō yu ka wasin kīru kankam taare.

3

¹ Ba bee seeya ka Kiriisi sannu gōrin di. N n men na, i wōllun gāanu kasuo mi Kiriisi u sō Gusunōn nām geuō.

² I wōllun gāanun bwisikunu koowo, n n mō temginu.

³ Domi i gu, beēn wāa geera maa berua ka Kiriisi sannu Gusunōn mi.

⁴ Kiriisi wī, u sāawa beēn wāaru. Sanam me u koo kurama, beēn tii maa i ko i tera ka wi sannu win yiiko sōō.

Wāa gururu ka wāa kpaaru

⁵ N n men na, i handunian kīrun gāanu kpuro goowo ni nu sōmburu mō bee sōō, niya kōō mennabu tantanaru sōō, ka daa disinugia, ka wasin bine, ka kīru kankam, ka kōde, domi kōde ya sāawa nge būu sāaru.

⁶ Gāa ni kpuron sōna Gusunōn mōru wee ben mi, be ba n nūn mem nōwamme.

⁷ Geema, i raa gasō mō nge be, sanam me tora nin bwesera bee wāasi.

⁸ Adama tē, i ye kpuro kōōwō ye n sāa mōru ka nuku gbisibu ka maa nuku kōsuru. I ku de wōmburu n kun me gari swininu nu yari beēn nōō sōōn di pai.

⁹ I ku weesu kuana domi i daa gura ka yen kookoosu pota kō,

¹⁰ ma i daa kpaā sebua. Gusunōwa u bee daa kpaā ye wē i n ka nūn giamō kpa i n ka nūn weenamō.

¹¹ Nge meya bee sōō goo kun goo, tōn tuko ka Yuu, wi u bango kua ka wi u n bango kue, baru kpaarugii, nōni wōkunugii, yoo ka tii mōwō, adama Kiriisi tōnawa sāa gāanu, u maa wāa tōmbu kpuron suunu sōō.

¹² N n men na, yēn sō Gusunō u bee kīa ma u bee gōsa i ka ko wigibu, wee ye n weene i sebe, wōnwōndu ka tōn geeru ka tii kawabu ka daa duudwīa ka suuru.

¹³ I n tēmanasine kpa i n suuru kuanamme gari gee yì n dua beēn suunu sōō. Nge me Yinni u bee suuru kua, i n suuru kuanamme nge me.

¹⁴ Yeni kpuron wōllō i kīru sebua te ta koo de i n nōō ne mam mam.

¹⁵ Kpa i de Kiriisin bōri yendu ta n beēn gōrusu kpare, kpa i n takaru mō. Ba bee sokawa i n ka sāa wasi tee, kpa i n bōri yendu mō.

¹⁶ I de Kiriisin gari yi n yiba beēn gōruō nge dukia. I gari bia kuanō kpa i dam kēna ka bwisi gee kpa i n womusu mō i n Gusunō tōmamō. I nūn takarun womusu kuo beēn gōrusō.

¹⁷ Beēn kookoosu ka beēn gere sōō, i ye kpuro koowo i ka Yinni Yesun yīsiru beere wē kpa i Gusunō Baaba takaru ko win min di.

Tōmbun nōōsinaa

wāa kpaaru sōō

¹⁸ Bee kurōbu i beēn durōbu wiru kpīiyō nge me n weene Yinnigii u ko.

¹⁹ Bee durōbu i beēn kurōbu kīō, i ku de i n sē be sōō.

²⁰ Bee bibu i beēn mōwōbu mem nōōwō gāanu baanire sōō, domi meya Yinni u kī.

²¹ Bee maa tundobu i ku beēn bibu mōrun kookoosu kua kpa ben nuki yi sankira.

²² Bɛɛ yobu i bɛɛn yinnibu mɛm nɔwɔ kpuro sɔɔ handunia mi, n n̄ mɔ sanam mɛ ba bɛɛ yɔrɛ tɔna, i ka bu tɔn geeru sɔɔsi, adama i bu mɛm nɔwɔ n kun ka murafitiru yɛn sɔ i Yinni nasie.

²³ Ye i mɔ kpuro i ye koowo ka k̄ru, kpa n s̄a nge Yinniwa i kuammɛ, n n̄ mɔ tɔmbu.

²⁴ I n yɛ ma Yinniwa u koo bɛɛ are kɔsia yi yi s̄a tubi ye u win tɔmbu yiiye, domi Kirisiwa bɛɛn Yinni win w̄aru i w̄a.

²⁵ Adama wi u tora, u koo win are wa nge mɛ win torara nɛ, domi Gusunɔn mi, goo kun goo.

4

¹ Bɛɛ yinnibu i bɛɛn yobu kuo dee dee nge mɛ n weene. I yaayo ma bɛɛn tii i maa Yinni mɔ wɔllɔ.

Yiirebu

² I tɛmanɔ kanaru sɔɔ kpa i n ka swaa mɛɛra i n Gusunɔ takaru mɔ.

³ I maa sun kanaru kuo kpa Gusunɔ u sun swaa kua su ka win gari waasu ko, su ka kp̄i su Kirisin asiri tubusia. Asiri yen s̄na na w̄a pirisɔm sɔɔ tɛ.

⁴ N n̄ men na, i kanaru koowo kpa n ka kp̄i n ye s̄ɔsi nge mɛ n weene n gere.

⁵ I tii kparo ka bwisi be ba kun naanɛ doken mi. I saa baayere dendio yu ka arufaani ko.

⁶ I de bɛɛn gari yi n nɔbu do kpa yi n swaa sw̄i, kpa i n ka yɛ nge mɛ n weene i baawure wisi.

Tɔbiribu ka nɔɔ kanabu

⁷ Bɛɛn k̄nasi Tisiki, wi u s̄a sɔm kowo naanɛgii ka nɛn beruse Yinnin sɔmburu sɔɔ u koo bɛɛ nɛn labari kpuro sɔ.

⁸ Na bɛɛ n̄n gariammɛwa u ka bɛɛ s̄ nge mɛ sa ka w̄a, kpa u ka bɛɛ ḡru yemiasia.

⁹ Onesimu, bɛɛn k̄nasi b̄rɔkini, wi u s̄a bɛɛn migii, u koo n̄n ȳsirima. Bera ba koo bɛɛ s̄ ye ya sun deema mini kpuro.

¹⁰ Aritaaki, nɛ ka w̄i sa w̄a pirisɔm sɔɔ u bɛɛ tɔbura. Maaku maa bɛɛ tɔbura wi u s̄a Baanabasin dusi. Na raa bɛɛ Maaku win gari s̄ɔwa, ù n na bɛɛn mi, i n̄n dam koosio ka bɛɛrɛ.

¹¹ Yosue wi ba mɔ Yusitu, u maa bɛɛ tɔbura. Be ita ye tɔnawa ba s̄a Yuu be ba naanɛ doke ma ba ka man sɔmburu mɔ Gusunɔn bandun s̄. Ba man dam k̄ gem gem.

¹² Epafasi, Yesu Kirisin sɔmɔ wi u maa s̄a bɛɛn migii, u bɛɛ tɔbura. U ra kanaru ko gem gem bɛɛn s̄, u Gusunɔ kanamɔ i ka kp̄i i ȳra dim dim ka tɔn giroru kpa i n s̄ɔru s̄a i ka Gusunɔn k̄ru kpuro ko.

¹³ Na kon kp̄i n n̄n seeda diiya ma u bɛɛn bwisikunu mɔ gem gem, ka maa be ba w̄a Lodiseɔ ka Herapolisɔ.

¹⁴ Luku bɛɛn k̄nasi dokotoro, wi ka Demasi ba bɛɛ tɔbura.

¹⁵ I bɛɛgibu tɔbirio be ba w̄a Lodiseɔ ka kurɔ wi ba mɔ Ninfa ka maa Yesun yigbe te ta ra mennɛ win yɛnu.

¹⁶ I n tire teni gara i kpa i maa tu Yesun yigberu w̄ɛyɔ Lodiseɔ bu gari. Kpa bɛɛn tii i maa garu gari te ta wee Lodisegibun min di.

¹⁷ I maa Aasipu s̄ɔwɔ u sɔmbu te nɔni dokeo te ba n̄n nɔmu sɔndia Yinnin sɔma sɔɔ u ka kp̄i u tu dakura.

¹⁸ Wee na yorumɔ ka nɛn tiin nɔma, nɛ Pɔlu na bɛɛ tɔbura. I ku duari ma na w̄a pirisɔm sɔɔ.

Kpa Gusunɔn durom mu n ka bɛɛ w̄a.

TIRE GBIKII TE PĀLU U TESALONIKAGIBU KUA

Sanam me Pōlu u tire te yorua, Tesalonika ya sāawa bera ye ba mō Masedōnin wuu maro ge Romugibu ba mō. Gisō Tesalonika ye, ya sāawa Gerēkiban wuu maro yiruse sō yēsan nōm geuō. Miya goo nimkusu su ra yōre. Pōluwa u ka Labaari gea da mi, Gōrobun Kookoosu 17:10-11. Amen biru Yuuba ba nisinu seewa ye ba wa tōn tukobu ba naane dokemō. Yen wahala ya dera Pōlu u doona Tesalonikan di u da Bereō. Yen biruwa u Tesalonikagibun labaari nua saa win bō Timōten min di, yera u tire te yorua u ka bu tāsisia.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1.
2. Siarabu, wiru 1:2-10.
3. Pōlun sōmburu Tesalonikaō, wiru 2:1n di sere wiru 3:13.
4. Kirōba, wiru 4:1-12.
5. Yesun wuramarun gari, wiru 4:13n di sere wiru 5:11.
6. Tōbiribu ka kirō dāaki, wiru 5:12-28.

Tōbiribu

¹ Bēe Yesun yigberugibu, bēe be i wāa Tesalonikaō, bēe be i sāa Gusunō Baaba ka Yinni Yesu Kirisigibu, ne Pōlu ka Silasi ka Timōte sa bēe tōbura. Durom ka alafia ya n ka bēe wāa.

Tesalonikagibun wāaru

ka ben naane dokebu

² Sa ra n Gusunō siaramō bēe kpuron sō, sa ra n maa bēe yaaye baadomma kanaru sō.

³ Sa yaaya Gusunō besen Baaban wuswaaō nge me i ka bēen naane dokebu hania mō, ka nge me bēen kīra sōsiramō bēen sōm damginu sō, ka nge me bēen yīyōbu besen Yinni Yesu Kiri si sō bu yō dim dim.

⁴ Besegibu, bēe be Gusunō u kī, sa yē ma u bēe gōsa wigibu.

⁵ Domi besen Labaari gea ya n ne bēen mi ka gari tōna, ka maa yen dama ya ka na ka Hunde Dēero sannu ka maa sika sariru. Bēen tii i yē nge me sa sīsina bēen suunu sō bēen arufaanin sō.

⁶ Ma i kua be ba besen daa ka Yinnigia saarimō, domi i besen Labaari gea mwa ka nuku doo bi Hunde Dēero bēe wē, baa me ya ka bēe nōni swāaru naawa.

⁷ Yen biru bēen tii i kua bēn daa Masedōnin naane dokeobu ka Gerēkiba ba saarimō.

⁸ Domi Yinnin gari yi, yi nōra saa bēen min di, n n mō Masedōni ka Gerēkiban tem sō tōna, adama bēen naane dokebu Gusunō sō bu sōsira yam kpuro sere n n maa tilasi su bin gari gere.

⁹ Ba gerumō nge me i sun nenusina ye sa da bēen mi, ka nge me i gōru gōsia i būu sōaru deri i wura Gusunōn mi i ka nūn sā, wi u sāa Yinni waso ka gemgii,

¹⁰ ka maa nge me i win Bii wi u seeya gōrin di swaa daki u na wōllun di. Wiya Yesu, wi u sun yakia saa Gusunōn mōru ye ya sisin di.

2

Sōmbu te Pōlu kua

Tesalonikaō

¹ Nægibu, beɛn tii i yē ma beɛn naaru beɛn mi ta ñ kue kam.

² I yē ma ba sun nɔni sɔɔwa ba sun tɔya kua Filipiɔ sa sere na beɛn mi. Ka me, Gusunɔ sun wɔrugɔru wē sa ka win Labaari gea kpara beɛn suunu sɔɔ, baa me tɔn dabira sun yinari.

³ Beɛn waasu ya ñ s̄a torarun gari, ya ñ maa mɛnne ka bwisiku kɔsunu ganu ñ kun me ka taki.

⁴ Adama, nge me Gusunɔ sun naane kua u ka sun Labaari gea nɔmu sɔndia, nge meya sa ka ye kparamɔ. Sa ñ ye mɔ nge me ya koo ka tɔmbu dore ma n kun mɔ Gusunɔ wi u beɛn gɔrusu wērimɔ.

⁵ Domi beɛn tii i yē s̄a s̄a ma sa ñ beɛ kəkura ka gari dure, sa ñ maa waasu kue su ka beɛn gobi wan sɔ. Gusunɔwa s̄a beɛn seeda.

⁶ Sa ñ maa beere kasu beɛn mi ñ kun me gabun mi,

⁷ Baa me sa ko raa kp̄i su beɛ beɛn dam s̄osi yēn s̄ɔ sa s̄a Kirisin gɔrobu. Adama sa kuawa kpure kpure beɛn suunu sɔɔ nge me bii mero ra win bibu nɔɔri.

⁸ Yēn s̄ɔ sa beɛ k̄i gem gem sa raa s̄ɔru s̄a, n ñ mɔ su ka beɛ Gusunɔn Labaari gea wē tɔna, adama ka maa beɛn tiin w̄aaru, domi beɛn k̄ira sun neni.

⁹ Beɛnægibu, i beɛn s̄amburu ka beɛn wahala yaaye ye sa wa. Sa s̄amburu kua s̄ɔɔ s̄ɔɔ ka w̄okuru yēn s̄ɔ sa ñ k̄i su beɛn goo gɔngere ko sanam me sa Gusunɔn Labaari gea kparamɔ beɛn suunu sɔɔ.

¹⁰ Beɛya i s̄a beɛn seedagibu ka maa Gusunɔn tii, ma beɛn daa ya deere beɛ naane dokeobun wuswaaɔ, ya maa s̄a dee dee, ya ñ taare gaa mɔ.

¹¹ I maa yē ma sa ka beɛ kuawa nge me tundo u ra ka win bibu ko.

¹² Sa beɛ dam k̄a, sa maa beɛn gɔrusu yemiasia, sa maa beɛ suuru kana i n ka s̄imɔ nge me n weene Gusunɔn wuswaaɔ, wi u beɛ sokumɔ i n ka bɔnu mɔ win yiiko sɔɔ mi u bandu sw̄i.

¹³ Sa ra maa Gusunɔ siare baadomma yēn s̄ɔ sanam me sa beɛ waasu kua i ñ gari yi garisi tɔnugii, i yi wurawa ma yi s̄a Gusunɔgii. Meya yi s̄a ka gem, ma yi s̄amburu mɔ beɛ naane dokeobu sɔɔ.

¹⁴ Nægibu, i ka Yesu Kirisin yigbenu weena ni nu s̄a Gusunɔginu Yudeaɔ, domi i nɔni sw̄aaru wa saa beɛn temgibun min di nge me tɔn ben tii ba wa Yuuban min di.

¹⁵ Yuu beya ba Yinni Yesu ka Gusunɔn s̄amɔbu go, ba maa sun nɔni s̄ɔɔwa. Ben daa kun Gusunɔ w̄ere, ba maa ka tɔmbu kpuro yibere teeru neni.

¹⁶ Ba mam yinamɔ su tɔn tukobu waasu kua bu ka faaba wa. Nge meya ben durum ya sosimɔ ya bandamɔ. Adama Gusunɔn m̄aru ya den sake fuke ben wirɔ.

Pɔlu u k̄i u kparam

Tesalonikagibu wa

¹⁷ Nægibu, nge me sa beɛ bia s̄ɔ yiru wasi sɔɔ, n ñ mɔ ḡoru sɔɔ, sa beɛn beke mɔ gem gem sa sende su ka beɛ wa.

¹⁸ Sa k̄ia su wurama beɛn mi. Ne Pɔlu na kasu nge nɔn yiru n ka na, adama Setam sun swaa ganua.

¹⁹ Dɔma te Yinni Yesu koo wurama, mba n ko n s̄a beɛn ȳiyɔbu ka beɛn nuku dobu, mba sa ko maa ka woo kana win wuswaaɔ ma n kun beɛ.

²⁰ Geema, beɛn s̄ɔna sa woo kanamɔ, sa maa nuku dobu mɔ.

3

¹ Yen sɔ̄, sanam mɛ bɛsɛn bwɛra yina yu kpuna, sa gɔ̄ru doke ma nɛ na kon sina Atɛniɔ nɛ turo.

² Ma na bɛsɛgii Timɔte gɔra wi u s̄aa Gusunɔn sɔm kowo Kirisin Labaari gean s̄ɔ. Na n̄n gɔra bɛɛn mi u ka bɛɛ t̄asisia, kpa u bɛɛ dam kɛ bɛɛn naanɛ dokebu s̄ɔɔ,

³ kpa baa bɛɛn turo u ku de n̄ni sw̄aa teni tu n̄n nanda. Domi bɛɛn tii i yɛ ma yeni ya n̄ koo ko ya kun sun deemɛ.

⁴ Baa sanam mɛ sa raa w̄aa ka bɛɛ, sa bɛɛ s̄ɔwa kɔ ma ba koo sun n̄ni s̄ɔ. Mɛya n maa kooa nge mɛ i yɛ s̄aa s̄aa.

⁵ Yen s̄na, sanam mɛ nɛn bwɛra yina yu kpuna, na Timɔte gɔra bɛɛn mi kpa n ka gia mɛ bɛɛn naanɛ dokebu s̄aa. Na bɛrum kua kɔkuro kun da bɛɛ kɔkura i ka durum kɔ, kpa bɛsɛn s̄amburu ta n kue kam.

⁶ Adama tɛ, ye Timɔte u wurama bɛɛn min di, u sun bɛɛn naanɛ dokebu ka bɛɛn k̄irun baaru gea s̄ɔwa. U sun s̄ɔwa ma i ra n sun yaaye ka k̄iru ma i k̄i i sun wa gem gem nge mɛ bɛsɛn tii sa k̄i su bɛɛ wa.

⁷ Yen s̄na nɛgibu, baa mɛ sa n̄ni sw̄aaru wa ka wahala kpuro, bɛsɛn nukura yemia ka bɛɛ bɛɛn naanɛ dokebun s̄ɔ.

⁸ Tɛ, bɛsɛn hunde ya wurama yɛn s̄ɔ i yɔ dim dim Yinni s̄ɔɔ.

⁹ Am̄na sa kɔ Gusunɔ siara n nɛ bɛɛn s̄ɔ, ka nuku doo baka bi i sun wɛɛmɔ Gusunɔ bɛsɛn Yinnin wuswaaɔ.

¹⁰ Bururu ka yoka sa n̄n kanamɔ gem gem u de su bɛɛ wa kpam ka n̄ni, kpa su sosi ye n k̄omia bɛɛn naanɛ dokebu s̄ɔɔ.

¹¹ Kpa Gusunɔ bɛsɛn Baaban tii ka bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin bu sun swaa kua su ka na bɛɛn mi.

¹² Kpa wi, Yinni u bɛɛn k̄iru sosi tu kpɛa bɛɛn tii tiinɛ s̄ɔɔ ka maa tɔmbu kpuron mi nge mɛ bɛsɛn k̄ira s̄aa bɛɛ s̄ɔɔ.

¹³ Kpa u bɛɛn ḡrusu t̄asisia su ka dɛɛra su ko taare sarirugisu Gusunɔ bɛsɛn Baaban wuswaaɔ, sanam mɛ bɛsɛn Yinni Yesu koo wurama ka wigibu kpuro.

4

Kookoo si su Gusunɔ wɛre

¹ Ye n tie nɛgibu, i gia bɛsɛn min di mɛ n weenɛ i n s̄imɔ n ka Gusunɔ wɛre, i maa m̄ɔ mɛ kɔ. Tɛ sa yiire sa bɛɛ kanamɔ ka Yinni Yesun ȳsiru, i n m̄ɔ mɛ i n d̄ɔɔ.

² Domi i yɛ yiire bi sa bɛɛ wɛ ka Yinni Yesun yiiko.

³ Wee, ye Gusunɔ u k̄i bɛɛ s̄ɔɔ, yera i n dɛɛre kpa i tii kp̄i mam mam sakararun kobu s̄ɔɔ.

⁴ Kpa durɔ baawure u n yɛ nge mɛ wi ka win kurɔ ba ko n w̄aasine dɛɛraru ka bɛɛrɛ s̄ɔɔ,

⁵ n n̄ maa m̄ɔ ka wasin binen k̄iru nge mɛ t̄on tukobu ba m̄ɔ be ba kun Gusunɔ yɛ.

⁶ Gari yini s̄ɔɔ, n n̄ weenɛ goo u win kpaasi torari n̄ kun mɛ u n̄n taki di. Sa bɛɛ yenin kirɔ kua kɔ, sa bɛɛ s̄ɔwa ma Yinniwa u koo yen m̄oru k̄asia.

⁷ Domi Gusunɔ kun sun soka su ka daa disinugia ko ma n kun m̄ɔ sa n dɛɛre.

⁸ Yen s̄ɔ, baawure wi u s̄ɔsi te yina, n n̄ t̄onun gere u yina, Gusunɔn gerewa u yina wi u bɛɛ win Hunde Dɛero k̄a.

⁹ Ye n s̄aa naanɛ dokeobun k̄ianaa, n n̄ tilasi n ka bɛɛ ye yorua. Domi Gusunɔ u bɛɛ s̄ɔsi nge mɛ n weenɛ i n k̄iane bɛɛn tii tiinɛ s̄ɔɔ.

¹⁰ Geema, i m̄ɔ mɛ ka naanɛ dokeobu kpuro be ba w̄aa Masedoniɔ. Adama nɛgibu, sa bɛɛ kanamɔ, i n m̄ɔ mɛ i n d̄ɔɔ.

11 I kookari koowo i n ka nɔɔ tia s̄aa, kpa i n beɛn tiin wunanɔsu m̄, i n s̄amburu m̄ nge m̄e sa raa beɛ yiire.

12 Nge m̄eya beɛn kookoosu su ko n w̄a be ba kun naane doken mi, kpa i kun maa ḡaanu ganun ȳāru m̄.

Yinnin naaru

13 N̄egibu, sa k̄i i gem gia be ba gun s̄o, kpa i kun nuki sankire nge be ba tie be ba kun ȳiȳoɓu m̄.

14 Sa naane doke ma Yesu u gu, ma u kpam seewa ḡorin di. Yen s̄o, sa naane s̄aa ma, be ba Yesu naane doke ba ka gu, Gusunɔ u koo ka bu wurama ka wi sannu.

15 Yeniwa Yinnin s̄ɔsi bi sa beɛ s̄ɔm̄. Beɛe be sa ko n w̄a d̄oma te Yinni u koo na, sa n̄ ko ḡoribu ḡbiya.

16 Domi u koo de gb̄arabu bu n̄ɔra ka Gusunɔn ḡorado wirugiin n̄ɔḡiru ka win k̄ɔban wurenu, kpa Yinnin tii u sarama saa w̄ollun di. Wigii be ba gu ba koo ḡbi bu se.

17 Yen biru beɛe be sa tie sa wasi, ba koo sun sua ka be sannu guru winu s̄ɔɔ, kpa su ka n̄un yinna wom dirum s̄ɔɔ. M̄eya sa ko n w̄a ka wi sannu ka baadomma.

18 Yen s̄o, i de i dam k̄ɛna ka gari yini.

5

1 N̄egibu, n n̄ tilasi su ka beɛ t̄oru ka sanam yorua m̄e s̄ɔɔ yabu yeni ya koo kooa.

2 Domi beɛn tii i ȳɛ gem ka gem ma Yinnin t̄oru ta koo nawa nge ḡbenɔ wi u sisi w̄okuru.

3 Sanam m̄e t̄amba kun ka ḡɛe nande ba m̄, alafia w̄aa, saa yera kpeerasiabu koo tunuma suaru s̄ɔɔ nge m̄e maru wuriribu bu ra guragii deem̄, ba n̄ maa kpiki yeru wasi.

4 Adama beɛ n̄egibu, i n̄ w̄a yam w̄okuru s̄ɔɔ, n n̄ maa weene sanam m̄e, mu beɛ biti mwa nge ḡbenɔn naaru.

5 Beɛ kpurowa i s̄aa yam bururam t̄ambu ka maa s̄ɔɔ s̄ɔḡibu. Sa n̄ s̄aa w̄okurugibu be ba w̄a yam w̄okuru s̄ɔɔ.

6 Yen s̄o, su ku dweeya nge be ba tie, adama n weene su se su ȳɔra sa n ka tii se.

7 W̄okura t̄ambu ba ra dweeye, w̄okura tam n̄orobu ba ra maa tam n̄.

8 Adama beɛe be sa s̄aa s̄ɔɔ s̄ɔḡibu, n weene sa n tii se. Su naane dokebu ka k̄iru sebe nge tarakpe, su maa faaban ȳiȳoɓu doke nge sii furɔ k̄ok̄oru.

9 Domi Gusunɔ u n̄ sun soka su ka win m̄aru wa, u sun sokawa su ka faaba wa saa beɛen Yinni Yesu Kirisin min di

10 wi u gu beɛen s̄o, kpa sa n w̄āru dim̄o ka wi sannu, s̄a n w̄a hunde s̄ɔɔ n̄ kun m̄e baa s̄a n gu.

11 Yen s̄o, i n dam k̄ɛenam̄o kpa i n t̄asisianam̄o nge m̄e i m̄o t̄ɛ.

T̄obiribu ka kir̄o d̄aaki

12 Sa maa beɛ kanam̄o n̄egibu, i bu beɛɛɛ w̄ɛɛyo be ba s̄amburu m̄o gem gem beɛen suunu s̄ɔɔ, be Yinni u dera ba beɛ kparam̄o ma ba beɛ swaa s̄ɔs̄im̄o.

13 I n ben k̄iru m̄o ta n kp̄a ka beɛɛɛ ben s̄amburun s̄o. I de i n n̄ɔ tia s̄aa beɛen tii tiine s̄ɔɔ.

14 Sa beɛ kanam̄o n̄egibu, i mem̄ n̄ɔ sarirugibu kir̄o koowo. I bu dam k̄ɛɛyo be ba mwia kpan̄e. I dam sarirugibu somiɔ. I ka t̄ambu kpuro tem̄an̄o.

15 I laakari koowo i ku de goo u win beruse kōsa kōsia, adama i n gea kuanamme ka maa be ba tie kpuro.

16 I n nuku dobu mō sanam baamere sō.

17 I n da n kanaru mō saa baayere.

18 I n siaramō baa n n meren na. Yeniwa Gusunō u kī i ko beε ka Yesu Kirisin wāasināa sō.

19 I ku Hunde Deero yinari u sōmburu ko beε sō.

20 I ku Gusunōn sōmōbun gari gem.

21 Adama i gāanu kpuro wēerio kpa i nene ni nu sāa gem.

22 I tii nenuō kōsa baayeren di.

23 Kpa Gusunō, Yinni wi u ra alafia wē, u beε wuna i ka ko wigibu mam mam, kpa u beεn hunde ka beεn bwēra ka beεn wasi kpuro bere taare sariru sō sere ka beεn Yinni Yesu Kirisin wuramarō.

24 Gusunō wi u beε soka u naane mō, u koo maa ye kpuro ko.

25 Neɓibu, i n sun kanaru kuamme.

26 I beεɓibu kpuro tōbirio ka kīru.

27 Na beε yiiremō ka Yinnin yīsiru, i beεɓibu kpuro tire teni gario.

28 Kpa Yinni Yesu Kirisin durom mu n wāa ka beε.

TIRERU YIRUSE TE PŌLU U TESALONIKAGIBU KUA

Pōlu u Tesalonikagibu tireru yiruse teni yorua domi u nua ma gaba burisine ben suunu sōo Yesun wuramarun sō. Gaba tamaa Yesun wurama te, ta turuku kua. Yera ba ben sōmburu deri. Ba n̄ maa garu mō ma mero bisibu gabu ba sere bu nōrimō. Gaba maa burisine yèn sō ba tamaa Yesu u wurama kō, ma u bu deri, ma n̄ sāare nōni swāa te ba wa Yesun sō ta kua kam. Yen sōna Pōlu u bu sōsiru wē te ta gerumō mē Yesun wuramaru ta ko n̄ sāa. Ma u garu koo sari be gerusi bu ka sōmburu ko. Meya u maa be ba nōni sōmō dam kā bu ka temana. Domi Yesu u koo baawure siriawa dee dee u sere nùn win are wē.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu ka nuku yemiasibu, wiru 1.
2. Kōsan kowon kuramaru ka Yesun wuramaru, wiru 2:1-12.
3. Kīrōba, wiru 2:13n di sere wiru 3:15.
4. Tōbiri dāakibu, wiru 3:16-18.

Tōbiribu

- ¹ Bēe Yesun yigberugibu, bēe be i wāa Tesalonikao bēe be i sāa Gusunō besen Baaba ka Yinni Yesu Kirisigibu bēe Pōlu ka Silasi ka Timote, sa bēe tōbura.
- ² Gusunō Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bēe durom kua kpa bu bēe alafia kē.

Siribu ko n wāa

Kirisin naarun tōru sōo

³ Besegibu, n weene sa n Gusunō siaramō saa baayere bēen sō. N wā sa n mō mē yèn sō bēen naane dokebu bu sosimō gem gem, ma kīi te i mō bēen tii tiine sōo ta maa kpēamō ta sosimō.

⁴ Yen sōna besen tii sa Yesun yigbenu woo kane bēen sō, domi i temana i yō naane dokebu sōo nōni swāaru ka tōyan saa.

⁵ Yeniwa ya sōsimō kam kam ma Gusunō u ra siri dee dee, kpa bu ka bēe garisi be ba tura ba n ka wāa mi Gusunō u bandu swīi tēn sō i wahala waamō.

⁶ Domi Gusunō u koo ko ye n sāa dee dee, u koo bu nōni sō be ba bēe nōni sōmō.

⁷ Ma bēe be i nōni swāaru waamō, u koo bēe wērabu wē ka maa besen tii, sanam mē Yinni Yesu koo kurama wōllun di ka dōo yari ka win gōrado damgibu.

⁸ Yesu wiya u koo bu seeyasia be ba kun Gusunō yē, ka be ba kun wi, Yinni Yesun Labaari gea wure.

⁹ Ben dii kōsiaru ta ko n sāawa kam koo bi bu kun nōru mō sere ka baadomma. Ba ko n karanewa ka Yinni ka maa win yiiko damgia,

¹⁰ sanam mē u koo na kpa win bēere yu sōsira wigibu sōo, kpa naane dokeobu kpuro ba n nùn kāsā tōo te sōo. Bēen tii i ko n maa wāa mi, domi i besen seeda naane doke ye sa di.

¹¹ Yen sōna sa kanaru mō baadomma bēen sō, Gusunō besen Yinni u ka kpī u bēen kookoosu siara wāa te u bēe sokuu sōo kpa win dam mu de i gea ko ye i gōru doke kpa mu maa de bēen naane dokebun kookoosu su n yiba.

¹² Ngē meya besen Yinni Yesun yīsira koo ka bēere wa bēen min di, kpa bēe i maa bēere wa win min di Gusunō ka Yinni Yesu Kirisin durom saabu.

2

Kāsan kowo

¹⁻² Nɛgibu, na bɛɛ kanamɔ i ku de bɛɛn laakari yu burisina, bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin wuramarun garin sɔ ka maa bɛsɛn mennabu win mi, i ku maa de sɔmɔbun gari gɛɛ n̄ kun mɛ waasu gaa n̄ kun mɛ tire te ba nɛɛ na yorua, yen gaa yu bɛɛ biti ko yà n gerua ma Yinnin t̄ɔra tunuma kɔ.

³ I ku de bu bɛɛ n̄ni w̄ke baa fiiko. Yinnin t̄ɔ te, tu sere na t̄n dabira koo Gusunɔ seesi, yen biru k̄san kowo wi, u koo kurama wi u s̄a kam kooren bi.

⁴ U koo tii sua n kpuro kere kpa u ye kpuro seesi ye ba sokumɔ Yinni ka ye ba s̄amɔ. U koo mam da u sina Gusunɔn s̄a yerɔ kpa u tii soku Gusunɔ.

⁵ I n̄ yaaye ma na bɛɛ yeni s̄ɔwa sanam mɛ na w̄a bɛɛn mi?

⁶ T̄ɛ, i ȳ s̄a s̄a ye ya n̄n n̄nusi sere win saa yu ka turi.

⁷ Domi k̄sa ya s̄mburu m̄ k̄ asiri s̄ɔ. Adama wi u gina ye yinasiamɔ u ko n ye yinasiamɔwa sere b̄ n ka n̄n doona.

⁸ Saa yera k̄san kowo wi, u koo kurama kpa Yinni Yesu u n̄n wom wure u go, kpa u n̄n kpeerasia ka win naarun yiiko.

⁹ K̄san kowo wi, u koo na ka Setam dam, kpa u s̄m maamaakigii bwese bweseka ko ye ya s̄a weesugia.

¹⁰ U koo maa bu n̄ni w̄ke bu ka kom k̄sum ko, be ba koo kam ko ȳn s̄ ba yina bu gem k̄ia mɛ mu koo bu faaba ko.

¹¹ Yenin s̄na Gusunɔ u koo de ḡa damginu ganu nu bu torasia bu ka weesu naanɛ ko.

¹² Nge m̄ya, be ba n̄ gem naanɛ doke ma ba kom k̄sum kua ka nuku dobu, ba koo taarɛ sua.

Ba bɛɛ gɔsa i ka faaba wa

¹³ Nɛgibu, bɛɛ be Yinni u k̄i, sa n̄ ko ko sa kun Gusunɔ siare bɛɛn s̄ saa baayerɛ. Domi Gusunɔ u bɛɛ gɔsa saa toren di i ka faaba wa ka Hunde Dɛeron dam wi u bɛɛ kua Gusunɔgibu, ka maa bɛɛn naanɛ ye i m̄ gem s̄ɔ.

¹⁴ Yenin saabuwa Gusunɔ u bɛɛ soka ka bɛsɛn Labaari gean kparabu, i n ka b̄nu m̄ bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin yiiko s̄ɔ.

¹⁵ N n m̄n na nɛgibu, i ȳro dim dim i n s̄ɔsi ni n̄ni ni sa bɛɛ s̄ɔsi n̄ɔ ka n̄ɔ ka maa tireru s̄ɔ.

¹⁶ Gusunɔ bɛsɛn Baaba wi u sun k̄ia, ma win durom saabu u sun dam k̄a mɛ mu kun n̄ru m̄ ka maa ȳiȳo geebu, wi ka bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin tii

¹⁷ bu bɛɛn ḡorusu dam k̄ɛ, kpa bu bɛɛ t̄asisia i ka s̄m geenu ka gari gee kpuro ko.

3

I sun kanaru kuo

¹ Ye n tie nɛgibu, i sun kanaru kuo kpa Yinnin gari yi wa yi kparara fuuku, kpa yi n yiiko m̄ nge mɛ yi kua bɛɛn suunu s̄ɔ.

² I maa kanaru koowo kpa Gusunɔ u sun w̄ra t̄n k̄so wiru sariban n̄man di, domi n n̄ t̄mbu kpuro ba gari yi naanɛ dokemɔ.

³ Adama Yinni u s̄a b̄r̄kini. U koo bɛɛ t̄asisia kpa u bɛɛ k̄su t̄n k̄so win s̄ɔ.

⁴ Yinni u dera sa bɛɛ naanɛ s̄a. Sa ȳ ma i m̄ ye sa bɛɛ yiire, m̄ya i ko n maa m̄ i n d̄ɔ.

⁵ Kpa Yinni u de bɛɛn bwisikunu nu n woo Gusunɔn k̄ru gia ka maa Kirisin tɛmanabu s̄ɔ.

N weene tɔnu u sɔmburu ko

⁶ Negibu, ka Yinni Yesu Kirisin yĩsiru sa beɛ yiiremɔ, i naane dokeo baawure gɔwo wi u sãa garu koo sari ma u ñ sɔsinu swĩi ni sa beɛ wẽ.

⁷ Beɛn tii i yẽ me n weene i besen daa saari. Domi sa ñ kue garu koo sariba beɛn suunu sɔɔ.

⁸ Sa ñ goon dĩanu di sa kun nin gobi kɔsie, adama sa sɔm sɛsɔguru kua bururu ka yoka sere sa wasira kpa su ku ka ko goon sɔmunu.

⁹ N ñ mɔ sa ñ yen yiiko mɔ, adama sa kĩwa besen tii su beɛ kom gem sɔɔsi me i ko saari.

¹⁰ Sanam me sa wãa beɛn mi sa beɛ yiire sa neɛ, wi u kun kĩ u sɔmburu ko, n ñ maa weene yẽro u di.

¹¹ Wee, sa nua ma beɛn gabu ba sãa yikurobu be ba kun garu mɔ ma n kun mɔ gari wɔbia wɔribu.

¹² Sa tɔn ben bweseru yiiremɔ sa bu suuru kanamɔ Yinni Yesu Kirisin sɔ, bu de bu sɔmburu ko laakari sɔɔ kpa bu ben tii diisia.

¹³ Adama beɛ negibu, i ku wasira ka gean kobu.

¹⁴ Goo ù n yina u gari yi mem nɔɔwa yi sa yorua tire teni sɔɔ, i n nùn laakari sãa kpa i kun maa gãanu mɔɔsine ka wi, n wa sekuru tu nùn mwa.

¹⁵ I ku nùn garisi nge yibere, adama i nùn swaa sɔɔsio mero bisi bisikum.

Domaru ka tɔbiribu

¹⁶ Yinni wi u ra alafia wẽ u beɛ alafia kẽ saa baayere ye n beɛ deema kpuro sɔɔ kpa u n ka beɛ kpuro wãa.

¹⁷ Ka nen tiin nɔmuwa na yeni yorua. Ne Pɔlu na beɛ tɔbura. Yera n sãa nen yĩreru nen tirenu kpuro sɔɔ.

¹⁸ Nen yora mi. Kpa besen Yinni Yesu Kirisin durom mu n ka beɛ kpuro wãa.

TIRE GBIKII TE PŌLU U TIMŌTE KUA

Timote u Yesu naane dokewa win aluwaasirun di, sanam me Pōlu u da Lisitio nan gbiikiru. Win daaru yiruse sōra u Timote gōsa u ka nūn yōsiri bu Labaari gea kparam da, Gərobun Kookoosu wiru 16:1-3. Timōten tundo u sāawa Gereki, ma win mero u sāa Yuu wi u Gusunən beere yē too, wiru 1:1-5. Pōlu u tire te yoruawa win tōkoru sōo. U Timote sōowa u nee u de u n tāsā win naane dokebu sōo, kpa u Yesun Labaari gean taa geebu ko, kpa win sanu sanusu su n deere Yesugibun suunu sōo, wiru 3:15. U maa nūn ka swaa sōosi ye ya weene Yesun yigbē kparobu ka Gusunən sām kowobu kpuro bu swīi. Meya u maa nūn sōomō nge me Yesugibu ba ko n wāasine. U maa nūn kirō mō u ka sōosi geenu sōosi ni nu deere keu koosio weesugibun sō.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-2.
2. Sōosi te Pōlu u Timote wē Yesun yigberu ka ten sām kowobun sō, wiru 1:3n di sere wiru 3:16.
3. Sōosi te Pōlu u Timote wē win sāmburu sō, wiru 4n di sere wiru 6.

Tōbiribu

¹⁻² Timote, wunē wi a kua nen bii yēn sō a Yesu naane doke, Gusunō Baaba ka Yesu Kirisi besen Yinni bu nun durom ka wənwəndu kua kpa bu nun alafia kē. Nē Pōlu, Yesu Kirisin gəro nge me Gusunō besen Faaba kowo ka Yesu Kirisi wi u sāa besen yīiyōbu, ba man yiire, na nun tire teni kuamme.

Sōosi weesugirun kirō

³ Tē, na kī a sina Efesuo nge me na nun yiire sanam me na dōo Masedoni gia kpa a bu yinari be ba sōosi tukunu sōosimō.

⁴ A bu sōowō bu ku raa ben laakari doke gari yi tamba seka sōo, ka maa sikadoban yīsa sōo. Yeya ya sikirinōsu seeyamō, ya n maa Gusunən himba wuswaa daasiamō ye tōnu ra gie ka naane dokebu.

⁵ Adama na yiire bi mōwa n ka been kīru seeya te ta wee saa gōru ge ga deeren di ka laakari taare sarirugian di ka maa naane doke kpikibun di.

⁶ Wee, gaba gera saa gari yin min di ma ba kōra sikirinō kamgisu sōo.

⁷ Ba kī ba n sāa Gusunən woodan keu sōosiobu, adama ba n ben tiin garin tubusianu yē baa yi ba gerumō ka naane baka.

⁸ Ka me, sa yē ma wooda ya wā tōnu n ye dendimō nge me n weene.

⁹ Kpa u n yē ma ba n wooda kue gemgibun sō. Ba ye kuawa wooda sarobu ka mem nōo sarirugibun sō, ka be ba n Gusunən beere yē, ka durumgibu, ka maa tōn be ba n Gusunō ka gāa deeranun beere yē, ka sere be ba ben tundobu n kun me ben merobu goomō, ka maa tōn gowobu gabu,

¹⁰ ka maa sakara kowobu, ka tōn durō be ba kōo mennamō ben tii tiine, ka be ba tōmbu ghenimō ba dōramō, ka weesugibu, ka be ba weesu sōo bōrumən sō, baayere kpuro gesi ye ya kun sāa sōosi geeru.

¹¹ Sōosi te, ta wāawa Labaari gea ye ba man nōma beria sōo. Gusunōwa ya ka yā. Wiya u yiiko mō, u maa sāa domarun nuuru.

Siarabu

Gusunən wənwəndun sō

12 Na Yesu Kirisi besen Yinni siara wi u man dam kã n ka nen sɔmburu ko. Na saabu kua yèn sɔ u man garisi naanegii ma u man gɔsa win sɔmburu sɔɔ,

13 baa mɛ na ra raa nùn gari kam gerusi ma na nùn nɔni sɔɔwa ma nen mɔru ku ra n toma. Ka mɛ, u man wɔnwɔndu kua yèn sɔ na ñ yɛ ye na mɔ, domi na ñ daa naane doke.

14 Ma besen Yinnin durom mu banda ne sɔɔ. U man naane dokebu ka kïru wɛ.

15 Gari naanegii yi yi weene i nɔma gãri i mwa mam mam yiya, Yesu Kirisi u na handunia sɔɔ u ka durumgibu faaba ko bè sɔɔ na sãa ben kpoko.

16 Adama yenin sɔna Gusunɔ u man wɔnwɔndu kua, kpa Yesu Kirisi u ka kpï u win suuru nɔru sarirugia sɔɔsi ne sɔɔ ne wi na sãa kpoko, kpa na n ka sãa yïreru ben sɔ be ba koo nùn naane doke bu ka wãaru te ta ku ra kpe wa.

17 Tɛ, Gusunɔ turo wi, sina boko wi u ko n wãa ka baadommaɔ, wi u kun gbimo, wi ba ñ ka nɔni waare, wigia beere ka yiiko sere ka baadommaɔ. Ami.

18 Timote nen bii, na nun yiire bini mɔ nge mɛ Gusunɔn sɔmɔbu ba raa gerua wunen sɔ. A de sɔmɔ ben gari yi, yi n sãa wunen tabu yãnu kpa a ka taa geebu ko

19 a n naane doke kpa wunen gɔru ga kun nun taare wɛɛmɔ. Adama sibu gabu ba ñ gɔru gen bweseru swaa sue, ma ba ben naane dokebu kam koosia nge goo nimkuu ge ga nim diira.

20 Tɔn be sɔra Himene ka Alesandu ba wãa be na Setam nɔmu sɔndia bu ka gia ma n ñ weene bu Gusunɔ gari kam gerusi.

2

Kanarun gari

1 Yen sɔna na beɛ kanamɔ gbiikaa, i n kanaru mɔ tɔmbu kpuron sɔ i n bikiamɔ ka tii kawabu, kpa i n da maa Gusunɔ siare.

2 Nge meya i maa kanaru koowo tem yɛrobun sɔ ka sere be ba wãa aye damginu sɔɔ kpuro, kpa su wa su besen handunian wãaru di ka bɔri yendu ka alafia, sa n Gusunɔ beere wɛɛmɔ kpa sa n daa gea mɔ.

3 Kana ten bwesera ta wã ta ra maa Gusunɔ besen Faaba kowo wɛre

4 wi u kï tɔmbu kpuro bu faaba wa, kpa bu wa bu gem tubu.

5 Domi Gusunɔ turowa wãa, sannɔ yakianɔ turowa maa wãa beɛe ka Gusunɔn baa sɔɔ, wiya Yesu Kirisi wi u kua tɔnu,

6 ma u tii wɛ u kua baawuren abɔru. Seeda yera ya sɔsira sanam mɛ yen saa ya tura.

7 Yenin sɔna ba man gɔsa waasu kowo ka goro, kpa n ka tɔn tukobu naane dokebu ka gem keu sɔɔsi. Geema na gerumɔ na ñ weesu mɔ.

8 Yen sɔna na kï baama mi ba kanaru mɔ tɔn durɔbu bu tu ko ba n nɔma ye ya deere sue wɔllɔ n kun ka mɔru n kun ka sikirinɔ.

9 Meyã maa na kï tɔn kurɔbu bu tii sɔme saka sɔɔ ka girima kpa ben buraru ta kun sãa tara gidigia ñ kun mɛ wura ñ kun mɛ goonu, bu ku maa yãa gobi bekeginu doke.

10 Adama ben bura yãnu nu n sãa kookoo burasu nge mɛ n weene kurɔ be ba tii garisi Gusunɔ sãɔbu bu ko.

11 A de tɔn kurɔ u gia laakari sɔɔ ka wii kpïibu mam mam.

12 Na ñ wure tɔn kurɔ u keu sɔɔsi, ñ kun mɛ u n sãa tɔn durɔn wirugii adama u n da n maari.

13 Domi Adamuwa Gusunɔ u gbia u taka kua, yen biru Efa.

¹⁴ Meya n n̄ m̄ Adamu Setam u n̄n̄ni wōkua, win kurōwa, u n̄n̄ni wōkua ma u wooda sara.

¹⁵ Adama t̄n̄ kurō u koo faaba wa ù n̄ bibu marumō ù n̄ gesi wāa naane dokebu ka kīru ka wāa d̄ēēraru s̄ō ka tii yēru sannu.

3

Yesun yigbe kparobu

¹ Gari naan̄gii wee. Goo ù n̄ kī u n̄ s̄āa Yesun yigbe kparo, s̄om̄ geera u kī.

² N ween̄ewa yēro u n̄ s̄āa taare sarirugii kpa u n̄ kurō turo dege dege m̄o, yen biru u n̄ maa s̄āa gayagii kpa u n̄ tii yē u kun s̄āa t̄n̄ bereteke, adama u n̄ s̄āa s̄obun yaare kowo ka maa wi u koo keu s̄ōsibu kpī.

³ Kpa u kun s̄āa tam n̄ro ñ̄ kun me sann̄o kīro adama u n̄ s̄āa suurugii wi u alafia kī, kpa u kun s̄āa gobin kīro.

⁴ Kpa u n̄ s̄āa wi u win yenu n̄ma sikerene mam mam, kpa u win bibu mem n̄ōbu ka t̄n̄nun b̄ēēre w̄ē̄ebu kpuro s̄ōsi.

⁵ Domi t̄n̄nu ù kun yē me u koo ko u ka win tiin yenu n̄ma sikerena, am̄na yēro wi, u koo ka kpī u Gusun̄n̄ yigberu nen̄e.

⁶ N ñ̄ maa weene yēro u n̄ s̄āa naane dokeo kpaō, ye n̄ koo de u n̄ tii ḡam̄o kpa u taare wa nge me Setam u wa.

⁷ Yen biru n̄ weene be ba ñ̄ naane doke ba n̄ yēro win seeda gea dim̄o, kpa bu ku n̄n̄ gem, kpa u ku raa maa Setam yina w̄ori.

Yesun yigbe s̄om̄ kowobu

⁸ Meya maa n̄ ñ̄ weene Yesun yigbe s̄om̄ kowobu ba n̄ s̄āa be ba ñ̄ b̄ēēre m̄o nge n̄su yirugibu ñ̄ kun me tam yobu ñ̄ kun me be ba ka bwisi kankam gobi kasu,

⁹ adama ba n̄ naane dokebun gem me mu tera nen̄i ka ḡōru d̄ēērō.

¹⁰ N weene bu maa ḡina ben laakari m̄ēeri. B̄a n̄ wa ba ñ̄ taare gaa m̄o kpa bu sere ben s̄omburu w̄ori.

¹¹ Nge meya n̄ maa weene kurōbun tii ba n̄ s̄āa be ba koo b̄ēēre w̄ē, kpa ba kun s̄āa t̄n̄ w̄īobu ma n̄ kun m̄o gayagibu be ba naane m̄o kpuro s̄ō.

¹² Kurō tia tiawa yigbe s̄om̄ kowobu ba ko n̄ m̄o, kpa ba n̄ s̄āa be ba ben bibu ka ben tiin yenusu n̄ma sikerene mam mam.

¹³ S̄om̄ kowo be ba ben s̄omburu m̄o ka nuku tia ba koo ten baruka di ben w̄āaru s̄ō, kpa ba n̄ toro sindu m̄o ben naane dokebu s̄ō bi Yesu Kirisi sun w̄ē̄em̄o.

Asiri baka

¹⁴ Na yīyō n̄ na n̄ nun wa, adama na nun tire teni yoruamm̄ewa,

¹⁵ b̄aa n̄ n̄ t̄ēem̄o, am̄en biru a n̄ ka yē nge me n̄ weene a n̄ tii kpare Gusun̄n̄ t̄ambun suunu s̄ō be ba s̄āa Gusun̄o Yinn̄i wason yigberu. Yigbe tera ta s̄āa gem gber̄e ka m̄en maro.

¹⁶ Ka gem, goo sari wi u koo kpī u besen s̄aarun asiri yen kp̄āaru siki.

Gusun̄o u s̄ōsira t̄n̄nun wasi s̄ō.

Hunde D̄ēero n̄n̄ gem w̄ē.

W̄ollun ḡaradoba ba maa n̄n̄ wa.

Ba win gari bweseru baatere waasu kua.

Ma ba yi naane doke handunia s̄ō.

Ma ba kpam n̄n̄ sua w̄oll̄o u wura win yiiko s̄ō.

4

Keu koosio weesugibu

¹ Adama Gusunon Hunde gerumō kpasasa ma sanam gam sisi mē sōo gaba koo naane dokebun swaa deri bu hunde koni weesugibu mem nōowa, kpa bu maa wεεkunun sōosiru swīi.

² Sōosi te, ta weewa saa wee kowobun min di be ba tii mēera gabu. Tān ben gōru ga gu nge ge ba sii sunsu mani.

³ Tān ben bwesera ba gerumō ma n n wā tōmbu bu suana, yen biru n n maa weene bu dīanu kpuro di. Adama Gusunō u ye kpuro taka kuawa naane dokeobu be ba gem gia bu ka di ka siarabu sannu.

⁴ Domi gāanu baanire ni Gusunō u taka kua gāa geena, gāanu sari ni sōo, ni ba koo kō, adama bu gesi ni kpuro mōo ka siarabu.

⁵ Domi Gusunon gari ka kanara ni kpuro deerasiamō.

Yesu Kirisin sōm kowo geo

⁶ Wee, à n naane dokeobu bwisi yini kēmō kaa n sāawa Yesu Kirisin sōm kowo geo, kaa n maa wunen tiin hunde diisiamō ka naane dokebu ka sōosi geerun gari yi a swīi.

⁷ Adama a wiira gari yinō yi tōmba seka kpa a n wunen hunde dendimō Gusunon beere wēebu sōo.

⁸ Geema, wasin dendibu arufaani gaa mō, adama Gusunon beere wēebu bu arufaani kpuro mō yēn sō bu gisōn wāaru ka maa siagirun nōo mwēeru mō.

⁹ Gari naanegiyya mi. N wā bu yi nōma gāri mam mam bu mwa.

¹⁰ Yen sōna sa sunamō sa somburu mō, domi sa besen yiīyōbu doke Gusunō Yinni waso sōo wi u sāa tōmbu kpuron Faaba kowo, su mam neere be ba naane doke.

¹¹ A n bu sōosi te yiiremō kpa a n bu tu sōosimō.

¹² A ku de ba n wunen aluwaasiru gema, adama a de a n naane dokeobu kom gen sōosimō wunen gari gerubu sōo, ka wunen wāarun kookoosu sōo, ka wunen kīru sōo, kpa a n naane mō ka maa gōru kpiku.

¹³ Sere n ka tunuma, a n tōmbu Gusunon gari gariammē kpa a n bu dam kēmō kpa a n bu keu sōosimō.

¹⁴ A ku hunden kēru atafiiru ko te ta wāa wunε sōo, te ba nun nōmu beria Gusunon sōmōbun gari sōo sanam mē yigbe guro guroba nun nōma sōndi wirō.

¹⁵ A gari yini nōni dokeo, a maa yi tii wēeyō mam mam, kpa tōmbu kpuro bu wunen wuswaa daabu wa.

¹⁶ A n tii se, a maa wunen sōosiru laakari dokeo kpa a n tēmanε gāa nini sōo. Domi à n mō mē, kaa tii faaba ko ka maa be ba nun swaa daki.

5

Dobonia naane dokeobun sō

¹ A ku durō bukuro gerusi ka dam, adama a tēmanō a nūn dam kē nge wunen tiin tundo. Mēya maa aluwaasiban tii, a bu koowo nge wunen maabu ka wōnōbu.

² N n maa kurō tākōnun na, a nin baawure koowo nge wunen tiin mēro, a maa kurō mēro kpemminu ko nge wunen sesubu daa deera sōo.

³ A gōminibu beere wēeyō be ba sāa gōminibu ka gem.

⁴ Adama gōmini goo ù n bibu mō n kun mē nikurōminu, n weene bu gbi bu gia bu gea ko ben tii tiin mēro bisibu sōo kpa bu wa bu ben mōwōbu gea dibu kōsia, domi yeni ya wā Gusunon mi.

⁵ Kurɔ wi u s̄a gɔmini ka gem wiya wi u n̄ goo mɔ wi u koo n̄n̄ nɔɔri. Win ȳiyɔbu w̄awa Gusunɔ sɔɔ kpa u n̄ kanaru mɔ u n̄ win somiru bikiamɔ bururu ka yoka.

⁶ Adama gɔmini wi u win w̄aarun ȳɛritia tɔna kasu u kua gɔri kɔ baa mɛ u wasi.

⁷ A n̄ bu ḡa ni kpuro s̄ɔmɔ kpa goo u ku raa ka bu taare w̄ɛ.

⁸ Wi u kun win dusibu nɔɔri n̄ ku mam ko win yenugibu, wiya u naane dokebu yina, ma u naane doke sarirugii dukuram kera.

⁹ A ku gɔmini goo sosi gɔminibun wuuru sɔɔ ma n̄ kun mɔ ȳɛro u w̄ɔɔ wata mɔ, kpa u n̄ s̄a wi u ka durɔ turo ȳɔra,

¹⁰ ma ba win s̄ɔm geerun seeda dimɔ. U n̄ s̄a kurɔ wi u bibu n̄enum ȳɛ, kpa u n̄ daa s̄a sɔbun yaare kowo ka maa wi u naane dokeobu nɔɔrire ka tii kawabu, kpa u n̄ daa wahalagibu somire, kpa u n̄ s̄a wi u ra n̄ s̄ɔm geenu baanire mɔ ka k̄iru.

¹¹ Adama a ku gɔmini kp̄emminu sosi gɔminibun wuuru sɔɔ, domi sanam mɛ ben k̄ira koo bu b̄oria bu ka Kirisi atafiiru ko, ba koo k̄ia bu durɔbu sua

¹² kpa bu ben tii taare w̄ɛ ȳɛn s̄ɔ ba ben nɔɔ mw̄ɛɛ gbiikuru kua kam.

¹³ Ȳɛn s̄ɔ ba n̄ garu mɔ ba koo se ba n̄ yenusu duurimɔ. N̄ n̄ mam ye tɔna, adama ba ko n̄ da tɔmbu w̄i kpa bu gari w̄ɔbia w̄ori kpa ba n̄ gari swinimɔ.

¹⁴ Yenin s̄ɔna na k̄i gɔmini kp̄emminu nu durɔbu sua kpa bu bibu ma, kpa bu ben yenu n̄oni doke kpa bu ku raa b̄es̄en yib̄ereba ayeru deria bu ka b̄es̄en k̄sa gere.

¹⁵ Domi gɔmini ben gaba gera kɔ ba Setam sw̄i.

¹⁶ Adama naane dokeo goo ù n̄ gɔminibu mɔ win dusibu sɔɔ, a de u bu somi. A ku de u Yesun yiḡberu s̄omu ni s̄ɔbi kpa tu ka kp̄i tu gɔmini be ba kun goo mɔ somi.

¹⁷ Yen biru yiḡberun guro guro be ba hania mɔ ben s̄ɔmburu sɔɔ, n̄ weene bu b̄ere bakan arufaani di, n̄ ku mam ko be ba ra sunɛ gem gem waasu ka keu s̄ɔs̄ibu sɔɔ.

¹⁸ Domi Gusunɔn gari yi gerumɔ yi n̄ɛɛ, “I ku b̄es̄en naa kin̄enu nɔɔ b̄oke saa ye nu s̄ɔmburu mɔ d̄ianu sɔɔ.” Yi maa gerumɔ, “N̄ weene s̄ɔm kowo u win k̄s̄iaru wa.”

¹⁹ B̄a n̄ ka nun yiḡbe guro guro goon taare naawa, a ku gari yi wura ma n̄ kun mɔ t̄onu yiru n̄ kun m̄e ita ba yen seeda di.

²⁰ A be ba tora gerusio yiḡberugibu kpuron n̄oni biru kpa be ba tie bu b̄erum duura.

²¹ Na wure na nun s̄ɔmɔ Gusunɔ ka Yesu Kirisi ka win ḡorado be u ḡosan wuswaaɔ, a s̄ɔsi nini mem nɔɔwɔ n̄ kun ka goon n̄onu nasiaru. A ku maa ḡaanu ko kpaasirun k̄irun s̄ɔ.

²² A ku maa s̄enda a ka goo n̄oma s̄ondi. M̄eya, a ku maa de a n̄ b̄onu mɔ gabun toranu sɔɔ. A tii n̄enu d̄ɛɛraru sɔɔ.

²³ Wee, a kun da maa nim t̄ana n̄ɔ, adama a n̄ da tam n̄ fiiko wunen nukurun alafian s̄ɔ ȳɛn s̄ɔ a ra bare kiri kiri.

²⁴ Gabun toranu nu ra s̄ɔs̄ire batuma sɔɔ bu sere bu siri. Adama gabuginu ra s̄ɔs̄irewa amen biru.

²⁵ Nge m̄eya maa s̄ɔm geenun tii, nu ra s̄ɔs̄ire kpasasa. Baa ni nu kun tere s̄a s̄a nu n̄ berurɔ ka baadomma.

6

¹ Be ba yoru dimɔ n̄ weene bu ben tiin yinnibu b̄ere w̄ɛ ḡaanu kpuro sɔɔ, kpa goo u ku raa ka f̄ɛ wa u Gusunɔn ȳis̄iru ka b̄es̄en s̄ɔsinu gari kam gerusi.

² Yoo be ba maa yinni naane dokeobu mə, bu ku raa bu gem bu nee, ba sāa dusinu Yinni sɔɔ. Adama bu de bu yinni be sã ka girima kpa bu ben sɔman arufaani di n kpã yèn sɔ ba sāa naane dokeobu ka maa kinasibu Yesu sɔɔ.

Sɔɔsi weesuginu

ka arumani gea

Yeya n weene a waasu ka keu ko.

³ Baawure wi u sɔɔsi tukuru garu sɔɔsimɔ ma u yina u besen Yinni Yesun Kirisin gari gemgii nene, ka maa sɔɔsi te ta Gusunɔn beere wɛɛbu sɔɔsimɔ,

⁴ yɛro u tii suewa, u n̄ maa gāanu yē. Adama sikirinɔsu ka gari wɛerinun kīra u barɔ. Min diya nisinu ka sannɔsu ka yaa kasikibu ka tɔn naane sarira wee.

⁵ Tɔn ben wirã sīra ba n̄ maa gem yē ma ba sikirinamɔ nɔru sari. Ba tamaa ma Gusunɔn s̄aru ta koo bu ko arumanigibu.

⁶ Geema, Gusunɔn s̄aru ta s̄awa arumani baka, ye tɔnu u mə yà n ka n̄n n̄rena.

⁷ Domi sa n̄ ka gāanu ganu ne handunia ye sɔɔ, meya sa n̄ maa ka gāanu wiɔ.

⁸ N n̄ men na, s̄a n̄ dīanu ka yānu mə n ko n sun turia.

⁹ Adama be ba kī ba n̄ s̄aa arumanigibu, beya ba ra wɔri k̄kiribu sɔɔ, kpa wiirarun kīru ka kī gɔburu tu bu yina mwa ba n ka dɔɔ kam kobu ka kpeerasiabu sɔɔ.

¹⁰ Domi gobin kīra s̄awa kom k̄sum kpuron nuu teeru. Sibũ gaba tu naa gira sere ba naane dokebu geerari ba tii kp̄ɛ nuku sankira dabinu sɔɔ.

Ye Pɔlu u Timote yiire

¹¹ Adama wune Gusunɔgii, a yeni kpuro duka suurio kpa a gem naa gira ka maa Gusunɔn beere wɛɛbu ka naane dokebu ka kīru ka temanabu ka sere daa duudwĩa.

¹² A naane dokebun taa geebu koowo kpa a wāaru te ta ku ra kpe are di. Domi wāa te sɔara Gusunɔ nun soka, ten s̄na a maa naane dokebun seeda gea di seedagii dabinun n̄ni biru.

¹³ Na nun yiiremɔ Gusunɔn wuswaaɔ wi u ra yabu kpuro wāaru wē, ka maa Yesu Kirisin wuswaaɔ wi u seeda gea di Ponsu Pilatin wuswaaɔ,

¹⁴ a wooda ye nenuɔ kpa a n̄ wāa deeraru ka taare sariru sɔɔ sere t̄ɔ te besen Yinni Yesu Kiri si u koo kurama.

¹⁵ Gusunɔ, wi u koo de t̄ɔ te, tu s̄ɔsira ten saa sɔɔ, wi turo dege degewa s̄aa domarugii ka yiikogii ka sina boko ka yinnibun Yinni.

¹⁶ Wi turowa s̄aa wi u kun gbimɔ. U wāa yam bururam sɔɔ me goo kun kp̄ɛ u susi. Goo kun n̄n waare, goo u n̄ kp̄ɛ u mam n̄n wa. Wigĩa beere ka sinaru te ta ku ra kpe. Ami.

¹⁷ A tem men arumanigibun laakari seeyo bu ku woo kana bu ku raa maa ben yi iyɔbu yi dukia ye ya koo kpe sɔɔ. Adama bu bu yi iyoo Gusunɔ sɔɔ wi u sun kpuro wɛɛmɔ ka nuku tia besen nuku dobun sɔ.

¹⁸ A bu s̄ɔwɔ bu gea ko bu ko arumanigibu s̄m geenu sɔɔ, kpa ba n̄ nuku tia mɔ ba n̄ s̄ɔru s̄aa bu ka ben m̄ru gabu b̄nu ko.

¹⁹ Nge meya ba koo tii arumani gea berua ye ya n̄ sankiramɔ sian s̄. Sanam meya ba koo kp̄i bu wāa geeru naamwɛ.

²⁰ Timote, a ye ba nun namu sandia nenuɔ n wā. A desiro saa handunian gari kankamgiin di. A ku maa sikirina ka be ba tamaa ba yɛru mɔ.

²¹ Ben yɛɛ te, ta dera ben gaba k̄ɔra naane dokebun swaan di.

Gusunɔn durom mu n ka beɛ wāa.

TIRERU YIRUSE TE PĀLU U TIMŌTE KUA

Sanam me Pālu u Timōte tireru yiruse te yorua u wāawa pirišom sōo Romuō, u ka gōo mara, wiru 4:6-8. U Timōte kana u nūn naamwema kpa u ka nūn win puran yaberu naawa ka sere maa win tirenu ganu mi sōo Gusunōn gari yorua. U maa Timōte yiremō u de u n sāa naanēgii Yesun mi ka sere Labaari gean kparabu sōo. U maa nūn kirō mō daa kōsi yi tōmba koo ra ko sanam dāakim sōon sō.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-2.
2. Pālu u Timōte kirō mō u n ka sāa naanēgii, wiru 1:3n di sere wiru 2:26.
3. Tōmba koo Gusunōn gari siki, wiru 3:1-9.
4. Pālun wāaru, wiru 3:10n di sere wiru 4:8.
5. Gari dāaki, wiru 4:9-22.

Tōbiribu

1-2 Na nun tire teni kuamme Timōte, nen bii kīnasi. Gusunō Baaba ka Yesu Kirisi besen Yinni bu nun durom ka wōnwōndu kua kpa bu nun alafia kē. Nena Pālu, wi Yesu Kirisi kua win goro Gusunōn kīru sōo, n ka wāa te sa mō Yesu Kirisin min din nōo mwēeru kpara.

Siarabu ka dam kēru

3 Na Gusunō saabu kua wi na sāamō ka laakari taare sarirugia nge me nen sikadoba ba raa kua. Na ra n maa nun yaayamō nen kanaru sōo bururu ka yoka.

4 Na wunen yīresu yaaye ma na kī n nun wa gem gem kpa nen gōru dobu bu ka yibu.

5 Na wunen naane dokebu yaaye bi bu n murafitiru mō. Bin bwesera wunen nikurō Loisi ka wunen mero Enisi ba raa mō. Na yē kam kam ma a maa bu mō.

6 Yenin sōna na nun yaayasiāmō, a kēe te dōo yabio te Gusunō u nun wē sanam me na nun nōma sōndi.

7 Domi hunde ye Gusunō u sun wē ya n koo de su berum ko, ya koo dewa sa n dam ka kīru ka gaya mō.

8 Yen sō, a ku besen Yinnin seeda dibun sekuru ko, a ku maa nen tiin sekuru ko ne wi na wāa pirišom dirō win sō. Adama a de sa n bōnu mō sannu nōni swāaru sōo Labaari gean sō nge me Gusunō u nun yen dam wēemō.

9 Wiya u sun faaba kua ma u sun soka sa n ka sāa win tiin tōmbu, n n mō ye besen tii sa kuan sō ma n kun mō win himba ka win durom sō me u sun kua Yesu Kirisin min di saa toren di.

10 Tē, besen Faaba kowo Yesu Kirisin naara sun durom me sōosi. Domi u gōon dam kpeesia ma u wāaru te ta ku ra kam ko sōosi Labaari gean min di.

11 Gusunō u man kua goro ka keu sōosio n ka Labaari gea ye kpara.

12 Yen saabun sōna na nōni swāa teni waamō. Adama sekura kun man mō, domi na yē wi na naanē doke, na maa yē kam kam u koo kpī u ye u man kerea kōsu sere tōo te, tu ka turi.

13 A nen sōosiru nenuō ka naane dokebu Yesu Kirisi sōo ka kī te a mō win min di. Sōosi te, ta sāa gari gee yi na nun nōosia.

14 Gāa gee ni ba nun nōma beria a nu nenuō ka Hunde Dēeron dam wi u wāa bēse sōo.

15 Wunen tii a nua kō ma be ba wāa Asin tem sōo, be kpurowa ba man deri bē sōo Figeli ka Hēemōgeni ba wāa.

¹⁶ Kpa Yinni u Onesifun yenugibu wɔnwɔndu kua domi u man dam kã nɔn dabinu. U ñ maa nɛn piriɔm sekuru kue.

¹⁷ Ye u mam tunuma Romuɔ u man kasuwa ka nuku tia ma u man wa.

¹⁸ Kpa Yinni u de Gusunɔ u nɔn wɔnwɔndu kua tɔɔ te sɔɔ. Wunen tii a yɛ sãa sãa sɔma ye u kua nɛn sɔ Efesuɔ.

2

Yesu Kirisin tabu kowo geo

¹ Wunɛ maa nɛn bii, a n tãsa durom mɛ sɔɔ, mɛ sa mɔ Yesu Kirisin min di.

² Gãa ni a nua nɛn min di seedagii dabinun wuswaaɔ, a nu gabu nɔmu berio be a naane sãa be ba koo maa kpɔ bu nu gabu sɔsi.

³ A wuro a ko nge Yesu Kirisin tabu kowo geo nɔni swãaru sɔɔ.

⁴ Tabu kowo wi u wãa tabu gberɔ, u ku ra maa win wãarun wunanɔ ko yɛn sɔ u kɔ u win tabu sunɔn kɔru ko.

⁵ Wasi kasanugii ù n dukan garasa mò, u ñ kpɛ u yen are wa ma n kun mɔ u yen wooda swii.

⁶ Mɛya maa gbee wuko wi u sɔmburu kua ka wahala, wiya u gina weene u gberun marum sɔri.

⁷ A nɛn gari yi kpuro bwisikuo yi na nun sɔmɔ mi, domi Yinni u koo nun somi a ka kpuro tubu.

⁸ A Yesu Kiri si yaayo wi u yari Dafidin bweserun di, ma u sikura gɔrin di. Win gari yi wãa Labaari gea sɔɔ ye na waasu mò.

⁹ Labaari gea yen sɔna na nɔni swãaru waamɔ sere ba ka man yɔni sɔri nge tɔn kɔso. Adama ba ñ Gusunɔn gari sɔri.

¹⁰ Yenin sɔna na kpuro kpɔa be ba gɔsan arufaanin sɔ, kpa ben tii bu maa faaba wa Yesu Kirisin mi ka yiiko ye ya ku ra kpe.

¹¹ Gari naanɛgii wee.

Sà n gu ka wi sannu, sa ko n maa wãa ka wi.

¹² Sà n tɛmana ka suuru, sa ko bandu di ka wi sannu.

Sà n maa nɔn yina, win tii u koo sun yina.

¹³ Sà n sãa naane sarirugibu, ka mɛ, u sãa naanɛgii.

Domi u ñ kpɛ u win tii yina.

Sɔm kowo wi u tii sɔsi gemgii

¹⁴ Yeni kpurowa kaa wunen tɔmbu yaayasia kpa a maa bu kirɔ ko Gusunɔn wuswaaɔ bu ku sikirina gari wɛɛrinun sɔ. Domi yenin bwesera kun arufaanin gaa mɔ ma n kun mɔ yu tɔmbu kam koosia be ba swaa daki.

¹⁵ A hania koowo a n mò ye kaa ka siarabu wa Gusunɔn wuswaaɔ, nge sɔm kowo wi sekura kun mò win sɔmburu sɔɔ, wi u ra n gem gari sɔsimo dee dee.

¹⁶ Adama a handunian gari kankamgii suurio, domi yi ra tɔmbu desirasiewa n toma Gusunɔn beere yɛrun di.

¹⁷ Ye tɔn ben bwesera sɔsimo, ya sãawa nge boo kɔso wi u wasi kɔsisiamɔ. Be sɔra Himene ka Filetu ba wãa.

¹⁸ Ba gem swaa deri ma ba gabun naane dokebu suramɔ, domi ba nɛɛ, gɔribun seebu sara ko.

¹⁹ Adama kpɛkpɛku damguu ge Gusunɔ u sura ga ñ yɔiruro. Gari wee yi ba yorua gen wɔllɔ. Yinni u wigibu yɛ. Yen biru maa, baawure wi u Yinnin yɔsiru soku, u kom kɔsum kpuro derio.

20 Dii buraru sɔɔ gbɛɛ bwese bwesekawa ra n wāa. Ba nin ganu kua ka sii geesu ka wura ni ba ra dendi bu ka gāa beeregini ko. Ba maa nin ganu kua ka dāa kaaru ka sɔndu ni ba ra dendi bu ka ko ye ba tura.

21 Baawure wi u tii sārasiama kom kōsum di, ba koo nūn dendi bu ka gāa beeregini ko. Domi u sāa wi ba wuna nenem wi Yinni u koo ka dendi, u maa sɔru sāa u ka sɔm geeru baatere ko.

22 A aluwaasirun kīru kankam suurio kpa a gem ka naane dokebu ka kīru ka alafia naa gira, wune ka be sannu be ba Yinnin yīsiro sokumɔ ka gōru deero.

23 Adama a tii gawo saa wiira gari ka sikirinɔ yēru sarirugisun di. A yē kam kam ma siya su ra sannɔ ma.

24 Wee n n̄ weene Yinnin sɔm kowo u n sāa nɔɔ gɔmunugii, adama u tumbu kpuro daa gea kuo, u n sāa wi u koo keu sōsibu kpī kpa u n da tɛmanɛ.

25 N̄ weene u be ba kun ka nūn nɔɔ tia sāa gerusi tēru. Sɔrɔkudo Gusunɔ u koo de bu ben gōru gɔsia kpa bu gem gia.

26 Sanam meya ben laakari koo wurama kpa bu kisira Setam yinan di wi u raa bu neni u toorimɔ win gōru kīru sɔɔ.

3

Sanam dāakim

1 A n yē ma sanam dāakim sɔɔ wāara koo sēsia.

2 Tumbu ba ko n ben tii tɔnan arufaani kasu, gobin kīra ko n bu neni, ba ko n sāa woo kanɔbu ka tii suobu kpa ba n Gusunɔ gari kam gerusimɔ. Bibu ba n̄ koo ben mɔwɔbu mem nɔɔwa, tamba ko n sāa guturuba ka Gusunɔn beere yēru sarirugibu.

3 Ba ko n sāa kīru ka wanum sarirugibu. Ba koo tumbu mem mani kpa ba n sāa maru kankangibu be ba n̄ni tau. Ba ko ba n gean kowobu tusa.

4 Ba ko n sāa kɔrumɔtɔnugibu ka lasabu sarirugibu ka be ba tii sue ba gāamɔ. Ba ko n handunian dobun kīru mɔ n kere Gusunɔn kīru.

5 Ba ko n sāa b̄en Gusunɔ sāara saku, ba n̄ koo ten dam wura. A tɔn ben bweseru suurio.

6 Ben gaba ko n yenusu duurimɔ kpa bu ka ben gari tɔn kurɔ dam sarirugibu kamia, b̄en durum ya dera ba kom yaa bie ma ba kīru baatere diiriamme.

7 Baadomma kurɔ be, ba kasu bu gāanu gia adama ba n̄ kpē bu gem gia.

8 Nge me Yanesi ka Yambesi ba ka M̄wisi kinenu kua, nge meya tɔn be, ba maa ka gem kinenu m̄, ba n̄ maa biti m̄ kōsan bwisikunun s̄. Ba n̄ garu koorɔ naane dokebu sɔɔ.

9 Adama ben hania kun ka bu gam dɔɔ, domi baawure u koo ben wiiraru wa nge me n Yanesi ka Yambesi deema.

Yiire dāakibu

10 Adama wune Timote, a nen sōsiru ka nen kookoosu wa, ka nen himba handunian wāaru sɔɔ ka nen naane dokebu ka nen suuru ka nen kīru ka maa nen tɛmanabu,

11 ka b̄one ye ba man d̄ore ka nen n̄ni swāa te ta man deema Antiosio ka Ikonimɔ ka Lisitiɔ. Bone gaa sari ye na kun wa mi. Adama Yinni u man yakia saa ye kpuron di.

12 Ka gem, baawure wi u kī u Gusunɔ beere wē wi ka Yesu Kirisin wāasināa sɔɔ, u n̄ koo ko u kun n̄ni swāaru wa.

13 Adama tɔn kōsobu ka wee kowobu ben kōsuru ta ko ta n sosimɔwa. Nge me ba gabu n̄ni wōkumɔ, meya ba maa tii n̄ni wōkumɔ.

¹⁴ Adama wune, a n gāa ni neni ni ba nun sōsi ni a naane doke. A yaayo tən bèn min di wunen yēru ta wee.

¹⁵ Saa wunen birun diya a Gusunən gari yē yi yi koo kpī yi nun bwisi kē a ka Yesu Kiri si naane doke kpa a faaba wa.

¹⁶ Gusunən gari kpuro yi weewa saa Gusunən min di. Yi maa arufaani mō yi ka gem sōsi, kpa yi ka tōnu win toranu sōsi, kpa yi ka nūn seeyasia, kpa yi maa nūn sōsi nge mē u ko n ka wāa gem sō.

¹⁷ Kpa Gusunəgii u ka ko tən giro wi u sōru sāa u ka sōm geeru baatere ko.

4

¹ Na nun yiiremō ka gem Gusunən wuswaaō ka Kiri si Yesun wuswaaō wi u koo wasobu ka gōribu siri, na maa nun yiiremō win wuramaru ka win bandun sō,

² a Gusunən gari waasu koowo a n sōru sāa baa n n mēren na, ba wura ba n wure. A bu kabia buo, a bu gerusio, kpa a bu dam kē ka suuru baka, kpa a n bu Gusunən garin keu sōsimō.

³ Domi saa gaa wee yē sō tōmba kun ko n kī bu sōsi geeru swaa daki, adama ba koo ben tii keu koosio dabinu kasua be ba koo ben swaa nukiri ka gari yi ba nōbu kī,

⁴ kpa bu ben swaa siīya saa gem di bu wura gari yi tōmba seka sō.

⁵ Adama wune, a de a n yē ye a mō kpuro sō. A ka nōni swāaru tēmanō, a Labaari gean waasu kowon sōmburu koowo, a maa wunen sōma yibio mam mam.

⁶ Adama nē maa, nēn wāara kua nge doma tam, nēn saa ya turuku kua ye kon ka dunia deri.

⁷ Na taa geebu kua na kpa, na maa tura yōra yerō, na naane dokebu neni dim dim.

⁸ Tē, nasaran are man mara, yi yi sāa gem mē Yinni siri kowo gemgii koo man wē tō te. N n mō nē tōna, ka be kpurowa be ba win wuramaru mara ka kīru.

Ye Pōlu u maa Timote yiire

⁹ A kookari koowo a man naamwēma a ku tē.

¹⁰ Domi Demasi u man deri u doona Tesalonika gia yēn sō u handunian kīru mō too. Kerēsansi u doona wi maa Galati gia, ma Titun tii maa da Darumasi gia.

¹¹ Luku turowa ka man wāa mini. À n sisi a de i na ka Maaku sannu, domi u koo kpī u man somi nēn sōmburu sō.

¹² Na Tisiki gōra Efesuo.

¹³ À n wee, a nēn woorun yaberu tama te na deri Torasio Kaapusin wōrō, ka maa nēn tirenu, n ku mam ko ni ba kua ka gōna.

¹⁴ Alesandu seko wi, u man kōsa kua gem gem. Yinni u koo nūn kōsie ye u kua.

¹⁵ A tii laakari koowo ka wi, domi u kōrua gem gem u bēsēn gari yina.

¹⁶ Goo sari wi u ka man yōra nōn gbiikiru ye na ka tii yinamō, be kpurowa ba man deri. Gusunō u ku ye garisi ben wirō.

¹⁷ Adama, Yinni ka man yōra u man dam kā na ka kpīa na Labaari gea waasu kua tən tukobu kpuron wuswaaō. Na maa yara gbee sunən nōn di.

¹⁸ Yinni koo man yakia saa kōsa kpuron di kpa u ka man du win bandu sō wōlō ka alafia. Wiya yiiko mō sere ka baadommaō. Ami.

Nō kanabu

¹⁹ Na Piri sila ka Akilasi tōbura ka maa Onesifun yēnugibu.

²⁰ Erasutu u yɔra Korintio, na maa Torofimu deri Miletuo yèn sɔ̄ u barɔ.

²¹ A kookari koowo a na woorun saa yu sere turi.

Ebulusi ka Pudensi ka Linusi ka Kolodia ka besegibu kpuro gesi ba nun tɔbura.

²² Yinni u n ka nun wãa.

Kpa Gusunɔn durom mu n ka bee kpuro wãa.

TIRE TE PĀLU U TITU KUA

Titu u sāawa Gerēki. U Yesu naane dokewa Pōlun min di, wiru 1:4. U Pōlu yōsiri Labaari gean kparabu sōo. Pōlu u nūn gōra nān ita u ka Korintigibun kēnu mwaaama ni ba wē Yerusalemuḡibun sō, Korinti II, 8:6 ka 12:18. Gōra yeni ya sun sōosi ma Pōlu u Titu naane sāa. Sanam mē Pōlu u Keretigibu beram da, u Titu deri mi, u ka Yesun yigberugibu tāsisia, domi Pōlu kun kpīa u te mi, wiru 1:5. Yen biruwa u nūn tire teni yorua u ka nūn sō nge mē u koo koosina u ka yigbe te kpara. Tire ten gari yi sōosimō nge mē Gusunōn sōm kowo u ko n sāa ka sere maa nge mē Yesugii u koo win wāaru diisina handunia ye sōo. Mēya ta sun sōosimō ma Yesun Labaari gea ya ra tonu faaba ko kpa ye nūn sārāsia, wiru 1:1-3 ka wiru 2:11-14 ka wiru 3:3-7.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-4.
2. Yesun yigbe sōm kowo, wiru 1:5-16.
3. Nge mē Yesugii u koo win wāaru diisina, wiru 2.
4. Kirōba, wiru 3:1-11.
5. Gari dāaki, wiru 3:12-15.

Tōbiribu

¹⁻⁴ Titu, na nun tire teni kuammē wunē wi a sāa nen bii maruro naane dokebun saabu bi sa mō Yesu Kirisi sōo beḡe kpuro. Kpa Gusunō Baaba ka Yesu Kirisi beḡen Faaba kowo bu nun durōm kua kpa bu nun alafia kē. Nēna Pōlu, Gusunōn yoo ka Yesu Kirisin gōro. Ba man gōra n ka be Gusunō u gōsa somi bu ka naane doke, kpa n ka bu gem giasia mē mu Gusunō beḡe wēemō, ba n ka wāaru te ta ku ra kpe yīiyō. Gusunō u ku ra weesu ko. Wiya u sun wāa te nōo mwēeru kua toren di. Ma tē, win saa ye u gōsa sōo, u win gari terasia waasu sōo yi ba man nōma beria nge mē Gusunō beḡen Faaba kowo u yiire.

Sōmbu te ba Titu

nōmu sōndia Keretio

⁵ Na nun deriwa Keretio a ka ye ya tien wunanō ko, kpa a Yesun yigbe tōnwerobu gōsi wuu baagere sōo nge mē na nun yiire.

⁶ Wi n weenē a gōsi wee, wi u sāa taare sarirugii kpa u n kurō turo dege dege mō kpa win biba n sāa naane dokeobu, n n mō be ba ka daa bereteke wīimō n kun mē mem nōo sariru.

⁷ N weenēwa yigbe kparō u n sāa taare sarirugii yēn sō u Gusunōn sōmburu nēni. N n weenē u n sāa tii suo, n kun mē mōrugii, n kun mē tam nōro, n kun mē nōo gōmunugii, n kun mē wi u dukia kasu ka keeta.

⁸ Adama u n sāa sōbun yaare kowo kpa u n da gean kobu kā. U n sāa wi u tii yē. U n sāa dee dee ka tōn dēero kpa u n gaya mō.

⁹ N weenē u n Gusunōn gari naanēgii nēni dim dim nge mē ba nūn yi giasia, kpa u ka kpī u maa gabu dam kē ka sōosi geeru kpa u maa sikirinōsugibu kamia.

¹⁰ Domi tōn bereteke dabinu wāa ka wiira gari gerobu ka be ba tōmbu nōni wōkumō, n kun mam ko Yuuba.

¹¹ Ben bwesera n weenē bu nōsu marisia, domi ba yēnu dabinun tōmbu bitani dokemō yēn sō ba bu sōosimō ye n kun weenē bu ka gobi wan sō.

¹² Kεεtigii ben tiin sɔmɔ turo u neε, baadommawa ba sɔa wee kowobu ka gbeeku yeε kɔsi ka maa dim kɔro yikurobu.

¹³ Geema u gerua. Yen sɔ, a bu gerusio gem gem kpa ba n tɔsa naane dokebu sɔɔ dim dim,

¹⁴ kpa bu ku raa maa Yuuban gari sekure nene, bu ku maa tɔn ben yiirebu swii be ba gem yina.

¹⁵ Gɔanu baanire nu deere be ba deeren mi, adama gɔanu sari ni nu deere disinugibu ka naane doke sarirugibun mi, yɛn sɔ ben bwisikunu ka ben gɔrusu kun deere.

¹⁶ Ba gerumɔ ka nɔɔ ba Gusunɔ yɛ, adama ben kookoosu ben gari siki. Ba sɔa tɔn kɔsobu ka mem nɔɔ sarirugibu, ba n kpɛ bu gɔa geenu ganu ko.

2

Sɔasi geeru

¹ Adama wune, a n sɔasi geerun gari gerumɔ.

² A durɔ bukurobu sɔɔwɔ bu de ba n gaya mɔ, kpa ba n sɔa beeregibu ka be ba tii yɛ, kpa ba n yɔ dim dim naane dokebu sɔɔ ka kɔru ka temanabu.

³ Mɛya maa kurɔ tɔkɔnu, a nu sɔɔwɔ nu de nin sanu sanusu su n deere, kpa nu kun sɔa tɔn wɔbu n kun mɛ tam yobu. N weenɛwa nu n bwisi gee sɔsimo

⁴ kpa nu kpɔ nu kurɔ mɔro kpemminu sɔasi nge mɛ n weenɛ bu ben durɔbu ka bibu kɔa,

⁵ kpa ba n tii yɛ ba n sɔa tɔn deerobu ka tɔn geobu be ba ben mɔraru nɔni doke, ma ba ben durɔbu wiru kpɔiyamme, kpa goo ku kpɔ u Gusunɔn gari gari kam gerusi.

⁶ Mɛya maa, a aluwaasiba sɔɔwɔ bu de ba n gaya mɔ.

⁷ Wunen tii maa, a n bu kom gem sɔsimo. A n da Gusunɔn garin keu sɔasi ka beere, murafiti sariru sɔɔ.

⁸ A bu sɔasio ka gari gee yi ba n kpɛ bu taare wɛ, kpa sekuru tu wunen yiberɛba mwa yɛn sɔ ba gɔa kɔsunu bia ni ba koo gere beεε sɔɔ.

⁹ A maa yobu sɔɔwɔ bu ben yinnibu wiru kpɔiya kpuro sɔɔ, kpa bu ko ye ya koo bu wɛre bu ku ka bu sikirina.

¹⁰ Ba kun sɔa bɛn nɔma yam mɔ, adama ba n tii sɔsimo naanegibu kpuro sɔɔ, kpa bu kpuro ko Gusunɔ beεen Faaba kowon sɔsiru tu ka ko beeregiru.

¹¹ Domi Gusunɔ u win durom sɔasi tɔmbu kpuron faaban sɔ.

¹² Durom mɛ, mu sun sɔsimo ma n weenɛ su wɔa te ta kun Gusunɔ beere wɛemɔ deri ka maa handunian kɔru kankam, kpa sa n wɔa handunia mini gem sɔɔ ka laakari ka Gusunɔn beere wɛebu,

¹³ kpa sa n tɔɔ doo nɔrugii te swaa daki ka yiyoɔbu, tɛ sɔɔ Gusunɔ beεen Yinni boko ka beεen Faaba kowo Yesu Kirisin yiiko ya koo sɔsira.

¹⁴ Yesu Kirisi wi, u win tii wɛ beεen sɔ u ka sun yakia saa kom kɔsum kpuron di, kpa u ka sun ko tɔn deerobu be ba sɔa wi tɔnagibu be ba maa hania mɔ bu ka sɔm geenu ko.

¹⁵ Nge mɛya n weenɛ a gari gere. A tɔmbu dam kɛ kpa a maa bu gerusi ka wunen yiiko kpuro. A ku de goo u nun gem.

3

Yesugibun sanu sanusu

¹ A wunen tumbu yaayasio ba n tem yērobu ka wuun tənwerobu wiru kpīiyammē ba n bu mēm nōwammē, kpa ba n sōru sāa sōm geenu kpuron sō.

² A bu sōwō bu ku raa goon kōsa gere bu ku maa goo nō kasu, adama bu baawure ben daa duudwīa sōsi.

³ Domi bēsen tii sa raa sāa gari bakasu ka mēm nō sarirugibu ka be ba tore. Sa raa sāa gōru kīru kankam ka handunian kīru baateren yobu. Sa raa wāa nuku kōsuru ka bine sō. Sa sāa be tōmba tusa, sa maa tusine.

⁴ Adama sanam mē Gusunō bēsen Faaba kowo u win tən geeru sōsi ka win kīru tumbu sō,

⁵ u sun faaba kua ka sārasia bi bu dera sa marura nən mēeruse, ma Hunde Dēero sun wāa kpaaru wē. U n sun faaba kue sōm gee ni bēsen tii sa kuan sō ma n kun mō win wōnwōndun sō.

⁶ Domi Gusunō u sun Hunde Dēero wi wē n banda Yesu Kirisi bēsen Faaba kowon saabu,

⁷ kpa win durom sō su ka ko geegibu Gusunən mi, kpa su ka wāaru te ta ku ra kpe tubi di te sa yīyo.

⁸ Gari yi, gari naanēgiya.

Na kī a yi gere a sire kpa be ba Gusunō naanē doke bu ben saa di sōm geenun kobu sō. Gari yi, yi wā yi maa sāa tōmbun arufaani.

⁹ Adama a wiira gari suurio ka maa sikadoban yīsan mēeribu ka sikirinōsu ka maa woodan sannōsu. Yeni kpuro ya sāawa kam, ya n arufaani gaa mō.

¹⁰ Wi u karanāa dokemō, a nūn gerusio nge nən yiru a sere nūn fēra bee tia.

¹¹ Domi a yē ma tōnu win bwesera sankire, u toramō ma u tii taarē wēemō.

Yiire dāakibu

¹² Sanam mē kon nun Aatemasi n kun mē Tisiki gōriama, a hania koowo a ka man naamwema Nikopolisio, domi miya na gōru doke na n wāa woorun saa.

¹³ A Senasi wooda yēro wi ka Apolo kusenu kuo nu n wā ben sanum sō, kpa gāanu ku raa bu kōmia.

¹⁴ N weenē bēsegibun tii bu hania ko sōm geenun kobu sō, kpa ba n nōmu mō bukata tilasigia ye sō, kpa ba kun wāaru dimō kam sō.

¹⁵ Be ba wāa nən mini ba nun tōbura be kpuro. A bu tōbirio be ba bēsen kīru mō naanē dokebu sō.

Kpa Gusunən durom mu n ka bēe kpuro wāa.

TIRE TE PŌLU U FILEMŌŌ KUA

Filemɔɔ u s̄awa PŌlun b̄arɔ wi u Yesu naane doke Koloseɔ, Kolose 4:9. Wiya u dera Yesugibu ba ra menne win dirɔ bu ka s̄aru ko. N deema u yoo m̄o wi ba m̄o Onesimu. Onesimu wi, u n̄un gobi gbena, ma u duka yakura u da wuu maroɔ, ge ba m̄o Romu. Romu miya Onesimu u PŌlu gia, miya u maa Yesu naane doke. Saa yera PŌlu u n̄un kua nge win tiin bii. Yen s̄ona u Filemɔɔ tire te yorua u ka win yoo Onesimu suuru kua, domi u daa k̄asa. Yen s̄o, u ku maa n̄un garisi nge yoo, n̄ kun me gbena, adama u n̄un garisio win dusi Yesu s̄o.

Tire ten kpunaa

1. Tɔbiribu, naasu 1-3.
2. PŌlu u Gusunɔ siaramɔ Filemɔɔn s̄o, naasu 4-7.
3. PŌlu u Filemɔɔ suuru kanamɔ Onesimun s̄o, naasu 8-21.
4. Tɔbiri d̄akibu, naasu 22-25.

Tɔbiribu

¹⁻³ Filemɔɔ, besen k̄inasi ka besen s̄om kowosi, ka maa Yesun yigbe te ta ra menne wunen yenuɔ ka besen sesu Apia ka maa Aasipu besen tabu kowosi s̄omburu s̄o, beesya sa tire teni kua. Gusunɔ besen Baaba ka Yinni Yesu Kirisin bu bee durom kua kpa bu bee alafia k̄e. Nena PŌlu wi ba piris̄om s̄aa Yesu Kirisin s̄o, ne ka besegii Timote, sa bee t̄obura.

Filemɔɔn k̄iru

ka win naane dokebu

- ⁴ Na ra n nen Gusunɔ siaramɔ baadomma n̄a n kanaru m̄o wunen s̄o,
⁵ domi na wunen k̄irun baaru n̄oɔm̄o te a naane dokebu ki ka maa wunen naane doke bi a m̄o Yinni Yesu s̄o.
⁶ Na n̄un kanamɔ u de n̄oɔ tia ye bes̄e ka wune sa m̄oɔsine naane dokebu s̄o yu s̄oɔsira kookoosu s̄o kpa a ḡaa geenu kpuro tubu ni sa m̄o Kirisin saabu.
⁷ Wunen k̄iru ta man nuku doo bakabu w̄e nen k̄inasi, ta man dam k̄a gem gem, domi a Gusunɔgibun bw̄era yemiasia.

PŌlu u Onesimu

suuru kanamme

- ⁸ Yen s̄o, baa me nen toro sindu Kirisin s̄o ta tura n ka nun yiire a ka ko me n weene,
⁹ ka me, k̄irun s̄ona na nun suuru kanamɔ, ne PŌlu, ne wi na bukura ma na t̄e w̄aa piris̄om s̄o Yesu Kirisin s̄o.
¹⁰ Na nun suuru kanamɔ Onesimun s̄o wi u kua nen bii naane dokebu s̄o piris̄om diru mini.
¹¹ Yellu u n̄ daa s̄aa ḡaanu wunen mi, adama t̄e, u arufaani m̄o wunen mi ka nen tiin mi.
¹² Na nun n̄un ḡoriamaa t̄e, a n̄un m̄oɔ nge nen tii tii.
¹³ Na raa k̄i u n w̄aa nen b̄akuɔ piris̄om s̄o mi na w̄aa Labaari gean s̄o u ka man somi wunen ayero.
¹⁴ Adama na n̄ k̄i n ḡaanu ganu ko ma n kun m̄o a wura, kpa wunen somiru ta kun s̄aa tilasi. Na k̄iwa ta n s̄aa wunen ḡoru k̄iru.
¹⁵ A ku tuba yenin saabuwa i ka karana wune ka Onesimu saa fiiko kpa a wa a n ka n̄un m̄o ka baadommaɔ,

¹⁶ n n̄ m̄o nge yoo t̄ona, adama t̄e u yoo kera. U kua k̄inasi Kirisi s̄oɔ n ku mam ko n̄en mi, adama n weene u n kere me gem gem wunen mi, domi u n̄ s̄aa wunen yoo t̄ona, u maa s̄awa wunen k̄inasi Yinni s̄oɔ.

¹⁷ Yen s̄o, à n man garisi wunen s̄om kowosi, a n̄un dam koosio nge me kaa man dam koosia.

¹⁸ U n nun ḡaanu tora n̄ kun me ù n wunen dibu n̄eni, n kua n̄en s̄omunu.

¹⁹ Wee, na yeni yorum̄o ka n̄en tii tiin n̄oma. Ne P̄olu, kon nun ye kpuro k̄osia. Baa n̄a kun gerua, wunen tii a ȳe ma wunen w̄ara n̄en dibu n̄eni.

²⁰ Yen s̄ona negii, a man durom me kuo Yinnin s̄o. A man ḡoru yemiasio Kirisi s̄oɔ.

²¹ Na nun tire teni kuamme ȳen s̄o na wunen mem̄ n̄oɔbu naane s̄aa, domi na ȳe kam kam kaa ko n kere ye na mam nun kanam̄o.

²² Ḡaa teena nu tie, a man diru kasuo ȳen s̄o na ȳiyo Gusun̄o u koo b̄een kanaru mwa kpa u man b̄ee wesia.

N̄oɔ kana t̄obiribu

²³ Epafasi, ne ka w̄i sa w̄a piris̄om dir̄o Kirisi Yesun s̄o, u nun t̄obura.

²⁴ M̄eya maa n̄en s̄om kowosibu Maaku ka Aritaaki ka Demasi ka sere Luku, ba nun t̄obura.

²⁵ Yinni Yesu Kirisin durom mu n ka b̄ee w̄aa.

TIRE TE BA HEBERUBA KUA

Ba ñ yē wi u tire te yorua. Gaba nē, Pōluwa u tu yorua yèn sō ba Timōten gari mō te sō, wiru 13:23. Ba ko n tu yoruawa bu sere Yerusalemun sāa yeru kōsuku, wiru 10:11.

Saa ye ba tire te yorua, Heberu be ba Yesu naanē doke ba dam kērun bukata mō. Domi ben gabu ba wāa sika sō. Ma ba wuramō ben yellun yāki yāki sō. Yeniba kpuron sōna ba tire te yorua bu ka Yuu be sōsi ma ben yellun yāki yāki kpuro yi kpa. Yesu Kirisi u yellun wooda kpuro yibia ye u gu. U kua yāku kowo tōnwero wi u Yuuban yāku kowo tōnwerobu kpuro kere.

Tire te, ta maa sun sōmō ma Yesu u Gusunōn gōradoba kere ka Mōwisi ka Aroni ka Yosue. Mēya nō mwee kpaa te Yesu u sun kua tē, ya kere ye Gusunō u Mōwisi kua. Domi Yesu u na u ka yellugii te yibia kpa u sun yakia ye kpuron kookoosun di.

Tire ten kpunaa

1. Gusunō u ka tōmbu gari mō saa yellun di, wiru 1:1-3.
2. Yesu u kpuro kere, wiru 1:4n di sere wiru 10:18.
3. Be ba gbia ba Gusunō naanē doken seeda, wiru 10:19n di sere wiru 13:19.
4. Domaru ka dam kēru, wiru 13:20-25.

Gusunō u gari gerua

win Biin min di

¹ Gasō Gusunō u ka besen sikadoba gari kua nōn dabinu ka swaa dabinu saa win sōmōbun min di.

² Adama sanam dāakim menī sō u ka sun gari kua saa win Biin min di. Bii wiya u handunia taka kua, Gusunō u maa nūn gōsa u ka nūn gāanu kpuro nōmu beria.

³ Win yiiko ya sōsiramō win min di. Bii wi, u sāa Gusunōn tii tiin weenasii, u maa baayere kpuro nēni ka win gari damgii. Ye u tōmbu sārasia ben toranun di u kpa, u da u sina wōlō Gusunō dam kpurogiin nōm geuō.

Gusunōn Bii

u Gusunōn gōradoba kere

⁴ Nge mē Gusunō u win Bii yīsiru kā te ta win gōradobaginu kpāaru kere, nge mēya maa Bii win tii u Gusunōn gōradoba kere.

⁵ Ka gem, Gusunō u ñ win gōradoban goo sōōre u nē,

“Wuna a sāa nēn Bii.

Gisōra na kua wunen tundo.”

N ñ maa mō win gōrado goo u ka yā ye u nē,

“Kon ko win tundo,

u koo maa ko nēn bii.”

⁶ Adama saa ye u win Bii yeruma gōriō handunia sō u nē,

“Gusunōn gōradoba kpuro bu yiio bu nūn sā.”

⁷ Wee ye u gerua win gōradoban sō. U nē,

“Gusunō u win gōradoba kuawa nge woo,

ma u win sōm kowobu kua nge dōo yari.”

⁸ Adama win Biin sōna u nē,

“Gusunō, ba wunen bandu swīi sere ka baadommaa.

Gema a ka wunen bandu nēni.

⁹ A gea kī ma a kōsa tusa.

Yen sōna Gusunō wi u sāa wunen Yinni u nun gōsa.

U maa nun nuku dobu wē

ye u ka nun aye beeregiru wē

te ta wunen kpaasibuginu kpāaru kere.”

¹⁰ U maa kpam nē,

“Yinni, toren di wuna a tem taka kua.

Wunen nōma a maa ka wōllu kua.

¹¹ Ye kpuro ya koo doona adama wunε kaa n wāa.

Ya koo tākōru ko nge yānu.

¹² Kaa ye kure nge yaberu.

Ya ko ya n maa kōsimōwa nge yānu.

Adama wunε, wuna mi, a n tākōru mō.”

¹³ Gusunō kun maa win gōradoban gōo sōore u nē,

“A sinō nen nōm geu

sere n ka nun wunen yibereba taarea.”

¹⁴ N n mēn na, mba wōllun gōradoba ba sāa. Ba sāawa hundeba be ba Gusunō

sāamō. Bera u ra maa gōri bu da bu be ba koo faaba wa somi.

2

Faaba ye, ya kpā too

¹ Yen sō, n weene su gari yi sa nua nene sim sim kpa su ku ka nim doona.

² Gari yi wōllun gōrado ba ka na, yi yin dam sōsi sere baawure wi u yi sara n kun mε wi u n yi mēm nōwε, u seeyasiabu wa bi u ka weene.

³ N n mēn na, amōna sa ko ka kpī su seeyasiabu suuri, sà n faaba baka yen bweseru atafiru kua. Yinnin tii u gbia u faaba yen gari nōsia. Yen biru be ba yi nua ba sun yi sōwa ba sire ma gema.

⁴ Saa ye sōra Gusunō u ben seeda dam sosi ka yīrenu ka maamaaki ka sōm damgii bwese bweseke. U maa kpam tōmbu Hundε Dεeron kēnu bōnu kua nge mε u kī.

Wi u tōmbu kparamō

bu ka faaba wa

⁵ Geema, n n mō wōllun gōradobara Gusunō u handunia ye ya koo nan dam wē, yēn gari sa mō.

⁶ Adama Gusunōn gari sō, gōo u gerua u nē,

“Yinni Gusunō, mba tōnu sāa a n sere ka nūn yaaye.

Wara ra n tōnu a n sere ka nūn nōrimō.

⁷ A nūn kua u wunen gōradoba kōmie fiiko.

Ka mε, a nūn yiiko ka beere wē nge sunō.

⁸ A nūn kua wirugii taka kōora kpuron wōllō.”

Sanam mε Gusunō u tōnu dam wē gāanu kpuron wōllō, gāanu sari ni u n deri nu nūn wiru kpīya. Adama sa n gina wa ma gāa ni kpuro nu nūn wiru kpīye.

⁹ Ka mε sa Yesu wa. Saa fiiko sō ba nūn kua wi u n Gusunōn gōradoba tura, kpa u ka gbi tōmbu kpuron sō Gusunōn durom saabu. Tē, sa nūn waamō ka win yiiko ka beere nge sunō, win gō wi u gun sō.

¹⁰ Ka gem, n weene Gusunō wi u kpuro taka kua ma ya wāa win sō, u Yesu ko tōn giro nōni swāaru sō, kpa u ka tōn dabīnu ko win bibu be ba koo win yiiko bōnu ko. Domi Yesu wiya u bu kparamō bu ka faaba wa.

¹¹ Yesu wi u tǎmbu sārasiamaḅ ben toranun di, wi ka be ba sāre ba kua tundo turon bibu. Yen sōna sekura kun nūn mǎ u ka bu soku wigibu

¹² sanam me u nee,

“Yinni Gusunǎ, kon negibu wunen gari sǎ.

Kon nun siara ka womusu mi ba menne.”

¹³ U maa kpam nee,

“Kon nen naane doke Gusunǎ sǎo.”

Yen biru kpam u nee,

“Ne wee kǎ bii be Gusunǎ u man kǎ.”

¹⁴ Nge me bii be, ba wasi mǎ ka yem, Yesu win tii u kua nge be. U kua me kpa u ka gbi. Win gǎo wi, u Yibirisi kpeerasia ye ya raa gǎon dam neni.

¹⁵ Kpa u maa ka bu yakia be ba sǎa nge yobu ben wǎaru kpuro sǎo gǎon berum sǎ.

¹⁶ Ka gem, n n mǎ win gǎradobara u somiru na, Aburahamun biba u somiru na.

¹⁷ Yen sōna u n koo ko u kun ka win wǎnǎbu weene kpuro sǎo, kpa u ka ko ben yǎku kowo tǎnwero wi u wǎnwǎndu ka naane mǎ Gusunǎn sǎmburu sǎo, kpa u ka tǎmbun torarun yǎkuru ko.

¹⁸ Tǎ, u koo kpǎ u bu somi be ba wǎa kǎkiribu sǎo yǎn sǎ win tii u nǎni swǎaru wa kǎkiribu sǎo.

3

Yesu u Mǎwisi beere kere

¹ Yen sǎ negibu, beere be Gusunǎ u soka i ka ko wigibu, i de i n Yesu meera wi Gusunǎ u gǎrima u ka ko yǎku kowo tǎnwero win seeda sa dimo.

² Wiya u ka Gusunǎ turo yǎra wi u nūn gǎsa sǎmbu ten saabu nge me Mǎwisi u kua win sǎmburu sǎo Gusunǎn yenugibu kpuron suunu sǎo.

³ Wi u yenu kua u beere mǎ u kere yenu gen tii. Nge meya Yesu u ka beere baka ne ye ya Mǎwisigia kere.

⁴ Geema, yenu baagere ga gen yǎro mǎ, adama Gusunǎwa u sǎa kpuron yǎro.

⁵ Mǎwisi u kua sǎm kowo naanegii Gusunǎn yenugibu kpuron suunu sǎo u ka garin seeda di yi Gusunǎ u koo ra gere.

⁶ Adama Kirisi u sǎa Bii naanegii wi Gusunǎ u kua win yenu yǎro. Besera sa sǎa win yenugibu sǎ n yǎiyǎbu mǎ sere ka nǎro ka toro sindu ka naane.

Wǎra te Gusunǎ u wigibu

wǎemǎ

⁷ Yen sōna nge me Hunde Deero u gerua,

“I n Gusunǎn nǎo nǎomǎ gisǎ,

⁸ i ku de beere gǎrusu bǎbia

nge me beere baababa ba kua

dǎma te ba Gusunǎ seesi

ka sanam me ba win laakari meera gǎbaburu sǎo.

⁹ Miya ba man wǎera ka laakari meeribu.

Ba maa wa ye na kua sere wǎo weeru.

¹⁰ Yen sōna na ka tǎn be mǎru kua.

Ma na nee, baadommawa ba toramǎ ben bwisikunu sǎo.

Ba n nen swee tuba.

¹¹ Na mǎru kua ma na bǎrua na nee, ba n sisi bu ka man wǎra mi na wǎre.”

12 Yen sō nēgibu, i tii laakari koowo, i ku de bēen goo u n gōru kōsu mō ge ga n̄ naane doke, ge ga koo n̄n biru wurasia Gusunō, Yinni wason min di.

13 Adama i n dam kēenamō baadomma saa yē sō ba mō gisō, kpa bēen goo u ku de toraru tu win n̄ni wāke tu win gōru bābia.

14 Geema, sa kua be ba gbinnē ka Kirisi s̄n n̄ toro sindu mō sere ka n̄rō te sa mō toren di.

15 Nge mē Gusun̄n gari gerumō,

“I n Gusun̄n n̄ō n̄ōmō gisō,

i ku de bēen gōrusu bābia

nge mē bēen baababa ba kua

dōma te ba n̄n seesi.”

16 Berà be ba Gusun̄n n̄ō nua ma ba n̄n seesi. Beya be Mōwisi u kpara kpuro saa Egibitin di.

17 Berà Gusunō u ka m̄ru mō sere w̄ō weeru. Beya be ba tora ma ba gbisuka gbaburu sō.

18 Sanam mē Gusunō u b̄rua u nē, “ba n̄ sisi bu ka man w̄ra mi na w̄re,” berà u ka yā ma n̄ kun mō be ba n̄ n̄n mēm n̄ōwē.

19 Nge mēya sa wa ma ba n̄ kp̄a ba due w̄ra yee te sō yēn sō ba n̄ naane doke.

4

1 Gusunō u sun n̄ō mwēeru kua u nē, sa ko kp̄i su du mi sa ko w̄ra ka wi sannu. N n̄ mēn na, su laakari ko, kpa bēen goo u ku raa deeme u w̄ra yee te bia.

2 Domi ba sun Labaari gea waasu kua nge mē ba bu kua be ba gasō wāa gbaburu sō. Ba gari yi nua, adama yi n̄ bu arufaani gaa kue domi sanam mē ba yi nua, ba n̄ yī naane doke.

3 Bese be sa naane doke, sa ko du w̄ra yee te sō tēn sō Gusunō u nē, “Na m̄ru kua ma na b̄rua na nē, ba n̄ sisi bu ka man w̄ra mi na w̄re.”

U gari yi gerua baa mē win s̄mbura kpa saa m̄n di u handunia taka kua.

4 Ka geema, gam gum Gusun̄n gari sō ba sō n̄ōba yirusen gari gerua ba nē, “Gusunō u win s̄mburu kpuro deri u w̄ra sō n̄ōba yiruse.”

5 Ma Gusunō u kpam gari tee yi gerua u nē, “Ba n̄ sisi bu ka man w̄ra mi na w̄re.”

6 Be ba gbia ba Labaari gea ye nua ba n̄ due w̄ra yee te sō yēn sō ba n̄ mēm nua. N n̄ mēn na, ayera wāa gina gabu bu ka du te sō.

7 Yen sōna Gusunō u kpam t̄ru yī te u sōka gisō. W̄ō dabinun biru u ten gari gerua saa Dafidin min di, nge mē sa wa kō. U nē,

“I n Gusun̄n n̄ō n̄ōmō gisō,

i ku de bēen gōrusu bābia.”

8 Geema, Yosue ù n̄ daa t̄n be kpara u ka dua w̄ra yee te sō, Gusunō u n̄ daa maa t̄ru garun gari m̄.

9 N n̄ mēn na, w̄ra te ta ka Gusun̄n sō n̄ōba yirusegiru weene, ta wāa Gusun̄n t̄mbun s̄.

10 Domi wi u dua Gusun̄n w̄ra yerō u win s̄mburu deriwa nge mē Gusunō u wigiru deri.

11 N n̄ mēn na, su hania ko su ka du w̄ra yee te sō, kpa goo u ku ko mēm n̄ō sarirugii nge t̄n be, kpa u kam ko.

12 Domi Gusun̄n gari yi wasi yi maa dam mō. Yi n̄ō do n̄ kere takobi ye ba d̄era biru ka wuswaa. Yi dam mō yi ka t̄nun gōru ka win hunde sōku ka

maa win gbinnu sere yu kpɛ̄eru girari. Yi tɔnun gɔ̄run kīru ka gen bwisikunu sirimɔ.

¹³ Gāanu sari ni nu Gusunɔ berue win taka koorɔ sɔɔ. Kpuro ya wukiarewa ya yii win wuswaaɔ. Wiya beɛe kpuro sa ko maa beɛen wāaru tusia.

Yesu,

yāku kowo tɔnwerɔ boko

¹⁴ Ka geema sa yāku kowo tɔnwerɔ boko mɔ wi u tura sere Gusunɔn mi, wiya Yesu Gusunɔn Bii. N n mɛn na, su yɔra dim dim beɛen seeda ye sa di sɔɔ.

¹⁵ Domi sa yāku kowo tɔnwerɔ mɔ wi u koo kpī u ka sun duura beɛen dam sarirɔ sɔɔ yɛn sɔ ba nūn kəkura gāanu kpuro sɔɔ nge beɛe, adama u n durum koore.

¹⁶ N n mɛn na, su Gusunɔ duromgiin sina turaru susi ka toro sindu kpa su ka wɔnwɔndu wa ka durom mɛ mu koo sun somi saa ye sa mɛn bukata mɔ.

5

¹ Yāku kowo tɔnwerɔ baawure wi ba gɔsa tɔmbun suunu sɔɔn di, ba nūn yiiwa u ka Gusunɔ sã ben sɔ. U ra Gusunɔ ben kɛnu wɛ kpa u yāku u ko ben toranun sɔ.

² U koo kpī u suuru ko ka yɛru sarirugibu ka be ba swaa sare yɛn sɔ win tii u dam biare.

³ Yen sɔna maa, u n koo ko u kun yāku u kuo win tiin toranun sɔ nge mɛ u mɔ tɔmbuginun sɔ.

⁴ Goo kun kpɛ̄ u tii yāku kowo tɔnwerorun beɛre wɛ. Gusunɔwa u ra tɔnu gɔsi u wɛ nge mɛ u Aroni kua.

⁵ Nge mɛya Kirisu kun tii yāku kowo tɔnwerorun yiiko wɛ. Gusunɔwa u nūn ye wɛ wi u nɛɛ,

“Wuna nɛn Bii.
Gisɔra na kua wunen tundo.”

⁶ Gam gum maa u kpa m gerua u nɛɛ,

“Wuna kaa ko yāku kowo ka baadommaɔ
nge Mɛekisideki.”

⁷ Yesun handunian wāaru sɔɔ u Gusunɔ kana wi u koo kpī u nūn wɔra gɔɔn nɔman di. U maa nūn suuru kana ka wuri beke ka yīresu. Ma Gusunɔ u nūn swaa daki win wii kpīibun sɔ.

⁸ Baa mɛ u sãa Gusunɔn Bii, u mɛm nɔɔbu gia nɔni swãa te u wan sɔ.

⁹ Ye u yiba u kpa, u ka faaba na ye ya ku ra kpe, be kpuron sɔ be ba nūn mɛm nɔɔwa.

¹⁰ Ma Gusunɔ u nūn kua yāku kowo tɔnwerɔ nge Mɛekisideki.

Naane doke deribun kirɔ

¹¹ Gāa dabinu wāa ni sa ko kpī su gere gari yin sɔ, adama ya sɛ n ka beɛ yi tubusia domi i kua be gari ku ra yeeri fuuku.

¹² Saa ya tura i ka ko keu koosiobu. Ka mɛ, i gina goon bukata mɔ wi u koo beɛ Gusunɔn garin torubu sɔɔsi. Beɛ be n weene i n dīa daki dimɔ, i kpa m bɔm bukata mɔ.

¹³ Wi u bɔm nɔrumɔ kpuro biiwa, u n Gusunɔn gari geen dɔɔne mɔ.

¹⁴ Adama dīa daki sãawa guro gurobun dīanu be ba gea ka kɔsan wunanabu gia yɛn sɔ ba yen dɔɔne mɔ.

6

1 N n mēn na, su Kirisin garin torubu deri kpa su da wuswaaṣ su ka ko tɔn yebunu. Su ku maa gari yin kpεεkpεeku sura, gera gōru gōsiabu kookoo kamgisun di ka naanε dokebu Gusunṣ sṣṣ,

2 ka wasi dεεrasiabun woronu ka naman sɔndibu yākurun wṣṣṣ ka gɔribun seebun gari ka sian siribu.

3 Wuswaa daa biya sa ko hania ko Gusunṣ ù n wura.

4 N n ben sōn na, be ba raa yam wa Gusunṣn gari sṣṣ, ma ba win kēnu denda, ma ba bɔnu wa Hunde Dεεro sṣṣ,

5 ma ba wa ma Gusunṣn gari wā, ma ba sian wāarun dam gia,

6 yen biru bà n biru kisi ba naanε dokebu deri mam mam, n n maa koorṣ bu bu gōru gōsiasia. Domi ba kpaṣ Gusunṣn Bii kparemṣwa ben tii dāa bunanarṣ ma ba nūn sekuru dokemṣ batuma sṣṣ.

7 Sanam mε tem mu guri nim nɔrumṣ kiri kiri ma mu dīanu kpiisiamṣ ni nu koo mēn yērobu arufaani kua, Gusunṣ u ra mu domaru kuewa.

8 Adama mù n sāki ka awīi kpiimṣ mu n garu koorṣ. N n sosi Gusunṣ u koo mu bōrusi, amen biru kpa mu dṣṣ mwaara.

9 Adama kīnasibu, baa sà n gari yin bweseru gerumṣ, sa bεε naanε sāa sa yīiyṣ ma i ko n wāa faaban swaa sṣṣ.

10 Gusunṣ u sāawa gemgii, u n bεεn sɔmburu duarimṣ ka kīi te i sṣṣi win yīsirun sṣ, sanam mε i wigibu nṣṣri nge mε i bu nṣṣrimṣ tē.

11 Ka mε, sa kī bεεn baawure u n hania ye mṣ sere ka nṣṣ, kpa ye i yīiyṣ yu ka koorṣ mam mam.

12 Sa n kī i ko nge be ba temanabu kpana, adama i bu saario be ba naanε doke ma ba temana ba ka tubi dimṣ ye Gusunṣ u bu nṣṣ mwεεru kua.

Gusunṣn nṣṣ mwεε

te ta n sika mṣ

13 Sanam mε Gusunṣ u Aburhamu nṣṣ mwεεru kua, ka yen bōri sanna. U bōrua ka win tiin yīsiru yèn sṣ goo sari wi u maa nūn kere win yīsiru u koo ka bōre.

14 U nεε, kon nun domaru kua ka gem, kon de wunεn bweseru tu dabia.

15 Nge mεya Aburhamu u temana, ma u wa yèn nṣṣ mwεεru Gusunṣ u nūn kua.

16 Tɔmbu bà n bōrumṣ ba ra bōrewa ka wi u bu keren yīsiru, kpa bōri yi, yi ben gari sire kpa yi sikirinṣu kpuro kpeesia.

17 Nge mεya Gusunṣ u kīa u be ba koo kēru mwa te u bu nṣṣ mwεεru kua sṣṣi kpasasa ma win gari kun kabiarṣ. Yen sōna u nṣṣ mwεεru kua u sire ka bōri.

18 N n mēn na, gari yiru wāa yi yi n kṣsirṣ, yi sṣṣ Gusunṣ kun kpē u weesu ko. Yiya yi sun dam kāa gem gem bεε be sa kuku yeru kasu, kpa su ka wa su mwa ye sa yīiyṣ ba sun yīiye.

19 Yīiyṣ bi, bu bεεn gōru neni sim sim nge goo nimkuun marutia gu ku ka kṣṣara. Bu dam mṣ, bu n sika mṣ, ma bu dua sere Gusunṣn wāa yerun suunu sṣṣ.

20 Miya Yesu u gbia u dua bεεn sṣ u kua yāku kowo tɔnwero ka baadommaṣ nge Mεεkisiideki.

7

Mεεkisiideki u sāa sunṣ

ka maa yāku kowo

¹ Mēekisideki wi, u sāawa Salemun sunə ka Wərukoon yāku kowo. Ye Aburahamu u sinambu tabu diima u wee, yera Mēekisideki nūn sennə da u nūn domaru kua.

² Aburahamu u ye u waama bənu kua ma u wəkuru baateren wəllə tia tia sua u nūn wē. Gbiikaa win yīsirun tubusiana sunə gemgii. Yen biru u sāa Salemun sunə, yen tubusiana alafian sunə.

³ Goo kun win tundo ka win mero ka win sikado goo yē. Ba n win marubu ka win gəən gari koore. U ka Gusunən Bii weene, u sāawa yāku kowo ka baadommaə.

⁴ I mēerio nge me durə win kpāara ne. Domi Aburahamu besen sikado boko u gaa gee ni u tabu diima u ka wee bənu kua, ma u wəkuru baateren wəllə tia tia sua u nūn wē.

⁵ Wooda ya Lefin bibu be ba sāa yāku kowobu yiire bu de Isireliba bu ben məru kpuro bənu ko, kpa bu wəkuru baateren wəllə tia tia sua bu bu wē. Be ba bu bənu ye wēmə ba sāa ben dusibu, ben tii maa Aburahamun biba.

⁶ Adama Mēekisideki u n yara Lefin bweserun di. Ka me, Aburahamu u nūn bənu ye wē. Yen biru Mēekisideki u nūn domaru kua, wi, wi Gusunə u nə mwē ni kua.

⁷ Sika gaa sari, wi u bo wiya u ra yākabu domaru kue.

⁸ Lefin bibu, be ba wəkuru baateren wəllə tia tia mwaamə ba sāa be ba ra gbi, adama Mēekisideki, wi, u sāa wi u n gbimə nge me Gusunən gari gerua.

⁹ Tē, su gere ma sanam me Aburahamu u nūn bənu ye wē, Lefi win biba bənu mwaamə u maa bənu ye wē win tii saa Aburahamun min di.

¹⁰ Domi baa me ba n gina nūn mara sanam me, u wāa win baaban wasi səə ye u ka Mēekisideki yinna.

¹¹ Wooda ye Gusunə u Isireliba wē yera yāku kowo Lefigiba ka səmburu mə. Tē, yāku kowo be, bə n səmburu kua te ta yiba, n n tilasi yāku kowo tuko goo u kpan na wi u sāa nge Mēekisideki wi u n sāa Aronin bweseru.

¹² Domi bə n yāku kowobun bweseru kəsa tilasi bu maa wooda kəsi.

¹³ Geema besen Yinni wi gari yi, yi ka yā, u sāawa bweseru garugii tən tamba kun yāku kobun səmburu koore.

¹⁴ Domi sa yē ma ba nūn marawa Yudan bweseru səə. Məwisi kun maa bwese ten gari gerua yāku kowobun gari səə.

*Yāku kowo goo**wi u sāa nge Mēekisideki*

¹⁵ Gari gēe wee yi yi ye kpuro bururasiamə. Yāku kowo tuko goo yara wi u sāa nge Mēekisideki.

¹⁶ Ba n nūn kue yāku kowo marumarurun di ma n kun mə ka wāaru te ta ku ra kpen dam.

¹⁷ Ka geema, Gusunən gari gerua win sō yi nee,

“Wuna kaa ko yāku kowo ka baadommaə nge Mēekisideki.”

¹⁸ Nge meya ba ka wooda gura go yèn sō ya n dam mə ya n maa arufaani mə.

¹⁹ Geema, Məwisin wooda ya n gāanu ganu yibie. Adama tē, sa swaa gea mə yèn min di sa ko Gusunə susi.

²⁰ Yen biru Gusunə u bōrua. Bənə ba kua yāku kowobu n n ka bōri.

²¹ Adama wi u Yesu kua yāku kowo u ye kuawa ka bōri u nee,

“Yinni Gusunə u bōrua.

U n̄ maa win gari seeyam̄.

U n̄εε, kaa ko yāku kowo ka baadommā.”

²² Yen sōna Yesu ka sun n̄ɔ mwεεru naawa te ta buram bo.

²³ Mi Yesun gari ka yāku kowo ben gari yi kpam wunana wee. Yāku kowo be, ba dabia yēn s̄s̄ ḡɔ ku ra wure ba n̄ wāa s̄mbu te s̄ɔ ka baadomma,

²⁴ adama Yesu u ko n̄ wāawa ka baadommā. Ba n̄ maa win yāku kowo s̄mburu suam̄ bu goo wē.

²⁵ Yen sōna u koo kp̄i u bu faaba ko t̄n̄ di ka baadommā be ba Gusun̄ɔ susim̄ win min di, domi u wāawa u ka Gusun̄ɔ suuru kana ben s̄s̄.

²⁶ N n̄ m̄n̄ na, Yesu s̄awa yāku kowo t̄n̄wero win bukata sa m̄. U Gusun̄ɔ w̄re, u d̄εεre, u n̄ durum koore. Wi ka durumgibu ba wunane. Ba n̄n̄ sua ba ka da sere w̄ll̄o.

²⁷ U n̄ s̄a n̄ge yāku kowo t̄n̄wero beɔn̄. U n̄ baadomman yāku kobun bukata m̄, gbiikaa win tiin toranun s̄s̄ ka sere gabuginu. U yāku teeru kua te ta tura sere ka baadommā sanam m̄e u ka win tii ab̄oru kua.

²⁸ M̄wisin wooda ya dam sarirugibu kua yāku kowo t̄n̄wero bu. Adama Gusun̄ɔn gari yi u kua ka b̄ri, yi yi na woodan biru, yi Bii wi u yiba ka baadommā kua yāku kowo t̄n̄wero.

8

Yesu

b̄εs̄n̄ yāku kowo t̄n̄wero

¹ T̄ε gari yin wiru wee. B̄εs̄e sa yāku kowo t̄n̄wero win bweseru m̄ wi u s̄s̄ w̄ll̄o Gusun̄ɔ dam kpurogiin sina turarun n̄m̄ geu.

² U yāku kowo t̄n̄weroɔn s̄mburu m̄ɔ aye d̄εεraru s̄ɔ te ta s̄a Gusun̄ɔn wāa yerun tii tii, te Yinni u kua, n̄ n̄ m̄ t̄n̄.

³ Ba ra yāku kowo t̄n̄wero ḡosiwa u ka Gusun̄ɔ k̄n̄u w̄ε kpa u yāku ko. N n̄ m̄n̄ na, b̄εs̄n̄ yāku kowo t̄n̄wero tii u ko n̄ ḡānu m̄wa ni u koo ka yāku ko.

⁴ U n̄ wāa handunia s̄ɔ, u n̄ ko n̄ mam s̄a yāku kowo domi yāku kowoba wāa be ba ra yāku ko n̄ge m̄e M̄wisin wooda ya yiirem̄.

⁵ Yāku kowo ben s̄mburu ta s̄a te ta wāa w̄ll̄on weenasiru t̄na ka ten yaayaasu, n̄ge m̄e Gusun̄ɔ u M̄wisi s̄ɔwa sanam m̄e u k̄i u kuu bekurugiru ko, u n̄εε, “A de a kuu te ko ta n̄ s̄a n̄ge te na nun s̄ɔsi guuru w̄ll̄o.”

⁶ Adama t̄ε ba Yesu s̄mburu n̄mu s̄ndia te ta begiru b̄εεε kere, domi u s̄a arukawani ye ya b̄εεε bon swaa s̄m̄. Ba arukawani ye b̄kuawa ka n̄ɔ mwεε ni nu b̄εεε bo.

⁷ Arukawani gbiikaa yà kun serere m̄, n̄ n̄ maa koor̄ɔ gaa yu ye k̄sire ko.

⁸ Adama Gusun̄ɔ u win t̄mbu gerusim̄ ye u n̄εε,

“Yinni Gusun̄ɔ u n̄εε, t̄n̄u ganu sisi

ni s̄ɔ kon ka Isireliba ka Yudaba arukawani kpa b̄ke.

⁹ Adama ya n̄ ko n̄ s̄a yēn bweseru na raa ka ben baababa b̄kuwa d̄ma te na bu n̄mu n̄nua na yara Egibitin tem di.

Ba n̄ ka n̄n̄ arukawani ye ȳre ye na ka bu b̄kuwa.

Yen sōna na bu atafiru kua.

Yeya Yinni Gusun̄ɔ u gerua.

¹⁰ U kpam n̄εε, arukawani kpa ye wee,

ye kon ka Isireliba b̄ke am̄n̄ biru.

Kon n̄n̄ wooda doke ben bwisikunu s̄ɔ.

Kon ye yorusi ben ḡrus̄.

Kon ko ben Yinni kpa bu ko n'en tambu.

¹¹ Goo sari be sɔɔ wi u koo win wuugii n̄ kun m̄ win temgii keu sɔɔsi u n̄eɛ, u Yinni Gusunɔ gio.

Domi be kpurowa ba ko n man yē saa bii piimunun di sere ka bukurobo.

¹² Kon bu ben toranu suuru kua. Na n̄ maa ben toranu yaayamɔ.”

¹³ Sanam m̄ Gusunɔ u arukawani kpaan gari m̄, ya geruawa u gbiikaa kua gura. Ye ya maa s̄aa gura ya t̄kɔ m̄ ya doonɔ.

9

S̄aa temkiru ka w̄rukiru

¹ Arukawani gbiikaa ya s̄aarun wooda m̄ ka maa s̄aa yeru handunia s̄ɔɔ.

² Ba kuu bekurugiru gira. Ten ad̄erɔwa ba soka dii d̄eeraru. Miya fitila ga w̄aa ka tabulu ka Yinni Gusunɔn p̄ɛɛ.

³ Ta maa dii s̄ɔɔ m̄ ge ba kua ka beku kareru. Geya ba soka dii te ta d̄eere gem gem.

⁴ Miya kpakorora w̄aa te ba wura pote t̄en w̄allɔ ba ra turare d̄ɔɔ doke. Miya maa woodan kpakorora w̄aa te ba maa wura pote. Kpakoro te s̄ɔɔ, weke wuragira w̄aa, mi ba manna doke ka Aronin d̄eka ye ya kpara ka kpee b̄esi mi ba woodan gari yorusi.

⁵ Kpakoro ten w̄allɔwa w̄allun k̄sɔbun weenasiba w̄aa be ba Gusunɔn yiikon girima s̄ɔs̄imɔ. Ben kasa ya d̄eriare ya wukiri mi ba ra ȳaku yem ȳeke toranun s̄ɔ. Adama sa n̄ kp̄ɛ su ḡaa ni kpuron gari saari t̄ɛ.

⁶ T̄ɛ, b̄a n̄ ye kpuro yi yi nge m̄, yera ȳaku kowobu ba ra du ad̄erɔ ge s̄ɔ bu ben s̄aarun s̄amburu ko.

⁷ Adama ȳaku kowo t̄anwero wi turowa u ra du dii s̄ɔɔ ge s̄ɔɔ, w̄ɔɔ ka w̄ɔɔ n̄on teeru ka ȳaku yem m̄ u ra Gusunɔ tusie win tiin toranun s̄ɔ ka maa t̄ambuginu ni ba kua ȳeru sariru s̄ɔɔ.

⁸ Nge m̄eya Hunde D̄ero u s̄ɔs̄imɔ ma swaa ye ya d̄ɔɔ dii te ta d̄eere gem gem s̄ɔɔ ya n̄ gina keniare saa ȳɛ s̄ɔɔ ad̄erɔ ge, ga w̄aa,

⁹ domi ga s̄awa saa yen weenasia. Ya gerumɔ ma k̄enu ka ȳaku ni ba Gusunɔ kuamm̄, nu n̄ kp̄ɛ nu t̄onu wi u s̄aa te m̄n̄ ḡɔru d̄erasia mam mam.

¹⁰ Domi ya s̄awa wasi t̄onan wooda ye ya ka dim ka n̄rubu ka wasin d̄erasiabin woronu ȳa. Ba wooda ye yi sere kpaay u ka na.

¹¹ Adama Kirisi nawa u n̄ ka s̄aa ḡaa gee ni nu w̄aa t̄ɛn ȳaku kowo t̄anwero. U dua kuru garun min di te ta kp̄aar̄u bo ma ta buram bo. N̄ n̄ m̄o t̄ambu ba tu kua. Ta n̄ w̄aa handunia ye s̄ɔɔ.

¹² Ye Kirisi u dua n̄on teeru ten dii te ta d̄eere gem gem s̄ɔɔ ya tura sere ka baadom̄m̄. U n̄ due ka bonu ka naa binun yem. Win tii tiin yema u ka dua, ma u sun yakia sere ka baadom̄m̄.

¹³ Ba ra bonu ka naa kin̄enun yem ka naa ye ba d̄ɔɔ m̄enin torom ȳeke t̄ambu s̄ɔɔ be ba n̄ d̄eere bu ka d̄eera woodan n̄oni s̄ɔɔ.

¹⁴ N̄ n̄ m̄en na, am̄ana Kirisin yem arufaan̄i ko n̄ n̄e. Domi Gusunɔn Hunde wi u ku ra kpen saabuwa u tii Gusunɔ w̄ɛ nge ȳaku te ta n̄ bau m̄o. Win yema mu koo b̄es̄en ḡɔru d̄erasia saa s̄om kamginun di kpa su ka kp̄i su Gusunɔ, Yinni waso s̄a.

¹⁵ Yen s̄na Kirisi u s̄aa n̄ɔ m̄w̄ɛɛ kpaarun swaa s̄om̄. Win min diya be Gusunɔ u soka ba ḡaa ni nu ku ra kpe tubi dim̄o ni Gusunɔ u bu n̄ɔ m̄w̄ɛru

kua. Ba koo kpĩ mε, yèn sō gān gari dua sō, wi u tōmbu yakiamō ben toranun di ni ba kua nō mwεε gururun saa sō.

¹⁶ Domi nō mwεε ten bweseru tu ka koorā tilasi wi u tu kua u gbi.

¹⁷ Geema, nō mwεε ten bweseru ta ñ arufaani mō ma n kun mō wi u tu kua u gu. Ta ñ dam gam mō saa ye yēro u wasi.

¹⁸ Yen sōna nō mwεε gbiikiru ta ñ yibiare sanam mε ba ñ yem yēke.

¹⁹ Gbiikaa Mōwisi u tōmbu kpuro wooda baayerē nōasia nge mε Gusunō u yi. Yen biru u naa binu ka bonun yem sua ka nim, u yā san swāasu ka isōpun kikisu kpē, ma u woodan tireru ka tōmbu kpuro yem mε yēke.

²⁰ Ma u nεε, yenīwa yem mε mu woodan gari sire ye Gusunō u wē bεen sō.

²¹ Mōwisi u maa kuu bekurugii te ka gāanu kpuro ni ba ra ka sāaru ko yem yēke.

²² Woodan komaru sō yema mu ra gāa dabinu dεerasie. Toranu kun maa suuru waarō ma n kun mō ba yem yēka.

Kirisin yākura

durum wākama

²³ N weene bu wōllun gāanun weenasii ni dεerasia nge mε. Adama wōllun gāanun tii nu yākunun bukata mō ni nu bεere kere.

²⁴ Domi Kirisi u ñ due dii dεeraru sō te tōnu kua, te ta sāa Gusunōn wāa yerun weenasiru. U duawa sere wōllun tii tii sō u n ka yō tē Gusunōn wuswaa bεsen sō.

²⁵ Yuuban yāku kowo tōnwero u ra du wōō ka wōō dii te ta dεere gem gem sō ka yem mε mu ñ sāa win tiigim. Adama Kirisi u ñ due u ka tii abōru ko nōn dabiru.

²⁶ U ñ n kua mε, u koo raa nōni sōra nōn dabinu saa toren di. Adama u dua tē nōn teeru sanam dāakim menī sō u ka toraru wuna sanam mε u ka tii wē nge abōru.

²⁷ Nge mε Gusunō u baawure bure u gbi nōn teeru u sere nūn siri,

²⁸ nge mēya Kirisi u tii wē nōn teeru nge abōru u ka tōn dabinun toranu sōbe. U koo maa kurama nōn mεeruse, n ñ mō u ka toranu sōbe, adama u ka bu faaba kowa be ba nūn mara.

10

¹ Yuuban wooda ya ñ gāa gee ni nu wāa tēn gari tubusie sāa sāa, ya sāawa nin yaayaa. Yen sōna ya ñ kpē yu ka yāku tee ni ba ra ko wōō ka wōō tōmbu dεerasia mam mam be ba Gusunō susimō ka ni.

² Tōn be ba Gusunō sāamō nge mēn bweseru, bā n daa dεera mam mam ben toranun di, ben gōru ga ñ koo raa maa bu taare wē, yākunu kun ko n daa maa wāa.

³ Adama yāku ni, nu sāawa ni nu koo tōmbu ben toranu yaayasia wōō ka wōō.

⁴ Domi naa kinenu ka bonun yem mu ñ kpē mu toranu wuna.

⁵ Yen sōna, sanam mε Kirisi u kī u na handunia sō, u Gusunō sōwa u nεε, “A ñ yākuru kī ñ kun mε kēru.

Yen sōna a man wasi kua.

⁶ A ñ nuku dobu mō yāku dō mwaararuginu ñ kun mε torarun yākunun sō.

⁷ Ma na nεε, nε wee Gusunō,

na sisi n ka wunen kīru ko

nge mε ba nēn gari yorua woodan tireru sō.”

⁸ Gbiikaa u gerua u nee, “A ñ yākuru kī ñ kun me kēru, ñ kun me yāku dōo mwaararugiru, ñ kun me torarun yākuru. A ñ maa nuku dobu mō ni sōo.” Ka me, ba ni mō nge me wooda ya yiire.

⁹ Yen biru u nee, “Ne wee na sisi n ka wunen kīru ko.” Nge meya u ka sāa gururu kpeerasia ma u kpaaru kāsire kua.

¹⁰ Yesu Kirisi u Gusunōn kīi te kua, yen sōna sa deera besen toranun di ka abo te u kua ka win wasi non teeru.

¹¹ Tōru baatere yāku kowo baawure ra n yōwa u ka win sōmburu ko. Yāku tee niya u ra n mō baa me nu ñ kpē nu toranu wuna.

¹² Adama yāku teera Kirisi u kua toranun sō te ta tura sere ka baadommao. Yen biru u da u sina Gusunōn nōm geuo,

¹³ u n ka mara sere Gusunō u ka win yibereba sura bu ko win naa sōnditiru.

¹⁴ Domi ka abo teera u bu deerasia mam mam sere ka baadommao be Gusunō u kua wigibu.

¹⁵ Hunde Deero u maa sun ye sōomō. Gbiikaa u nee,

¹⁶ “Yinni Gusunō u nee, arukawani kpaayee wee ye kon ka bu bōke amen biru. Kon nen wooda doke ben bwisikunu sōo. Kon ye yorusi ben gōruso.”

¹⁷ Ma u kpm nee, “Na ñ maa ben toranu ka ben wooda sarabu yaayamō.”

¹⁸ Tē bā n goon toranu wuna, n ñ maa tilasi bu yākuru garu ko ten sō.

Su Gusunō susi

¹⁹ Yen sōna negibu sa toro sindu mō su ka dii te ta deere gem gem sōo Yesun yem saabu.

²⁰ U sun swaa kpaayaba ye ya wasi saa karerun min di te ta sāa win wasi.

²¹ Sa maa yāku kowo tōnwero mō wi ba swīi Gusunōn tōmbun sō.

²² N n men na, i de su Gusunō susi ka murafiti sariru ka naane doke bi bu toro sindu mō ka gōru deero ge ga ñ taare mō ka wasi yi ba deerasia ka nim deeram.

²³ Su de sa n yiyo binī neni dim dim bin seeda sa dimō, domi Gusunō wi u nōo mwēeru kua u sāa naanegii.

²⁴ Su laakari kuana kpa su dam kēena, sa n ka kīru sōosimō kpa sa n sōm geenu mō.

²⁵ Su ku mennōsu sina nge me n sāa gabun dōone. Adama su dam kēena n kere, yēn sō i waamō ma Yinnin tōru ta turuku kooma.

²⁶ Domi sō n yē ma torara sa ka mō sanam me sa gem gia ko, yākuru garu maa sari te ta koo besen toranu wuna.

²⁷ N tiewa sa n siribu mara ka dōo boko wi u koo Gusunōn yibereba kam kōsia.

²⁸ Baawure wi u Mōwisin wooda sara ba ra nūn gowa ka wōnwōndu sariru, tōnu yiru ñ kun me ita bā n seeda di ma u taare mō.

²⁹ N n men na, amōna n ko n sāa siribun sanam ka wi u Hunde duromgii wōnwa ma u Gusunōn Bii gema ma u win yem kam meera me Gusunō u ka win nōo mwēerun gari sire ma u ka yēro deerasia. I n yē ma yēro win seeyasiabu koo kpēa.

³⁰ Domi bese sa yēro yē wi u gerua u nee, “Nena kon mōru kōsia, nena kon dibu kōsia.” U maa kpm nee, “Yinni Gusunō u koo win tōmbu siria.”

³¹ Gari kōsiya Gusunō Yinni waso ù n tōnu nōma doke.

³² I yaayo nge me i gaso kua. Sanam me i Gusunōn yam bururam wa i kpa, i nōni sōora gem gem adama i yōra sim sim taa bi sōo.

³³ Gaso ba beε wammō ma ba beε nōni sōmō batuma sō, gaso maa i gabu dam kēmō be ba wahala yen bweseru waamō.

³⁴ Geema, i ka pirisamba nōni swāaru bōnu kua. Ye ba maa beε beεn dukia wōrari, i wura ka nuku dobu, domi i yē ma i dukia mō ye ya beεε bo ye ya ko n wāa ka baadommo.

³⁵ N n men na, i ku wōrugōru kpana, domi ten are kpā.

³⁶ Ka gem, i n ko ko i kun tēmanε i ka Gusunōn kīru ko kpa i wa i mwa yēn nō mweeru u beε kua.

³⁷ Geema, nge mε Gusunōn gari gerumō,

“N tiēwa fiiko, kēeriki tōna.

Wi u koo na u ka tunuma, u n tēmō.

³⁸ Ma wi u sāa gemgii nen nōni sō, u ko n wāa naanε dokebun saabu.

Adama u n biru wura, nen gōru ga n maa ka nūn doramō.”

³⁹ Sa n wāa be ba biru wurō bu ka kam kon wuurō, sa wāawa be ba naanε doke bu ka ben hunden faaba wan wuurō.

11

Naanε dokebu

¹ Wi u naanε doke u yē kam kam ma ye u yīiyō u koo ye wa. U maa yē ma ye ya n waarō ka nōni ya wāawa ka gem.

² Naanε doke bin bwesera yeruku tōmba mō. Yen sōna ba bu seeda gea diiya.

³ Ka naanε dokeba sa tuba ma Gusunōn gariya handunia ya ka taka koorā. Nge mēya ba ye sa waamō kua ye sa kun waamōn di.

⁴ Ka naanε dokeba Abeli u Gusunō yākuru kua te ta Kaenigiru beεε kere. Win naanε dokebun saabuwa ba nūn soka gemgii domi Gusunōn tii u win kēnu mwa. Ka naanε dokeba Abeli u maa gari mō ka tē baa mε u gu.

⁵ Naanε dokebun sōna ba Enōku sua Gusunōn mi u n gu. Goo sari wi u maa ka nūn nōni waare, domi Gusunō u nūn sua u ka da win mi. Gusunōn gari maa gerumō, bu sere nūn sua win kookoosu Gusunō wēre.

⁶ N deema goo sari win kookoosu koo Gusunō wēre n kun ka naanε dokebu. Geema, wi u Gusunō susimō u naanε sāa ma Gusunō u wāa ma u ra be ba nūn kasu durōm kue.

⁷ Ka naanε dokeba Nōwe u Gusunōn gari swaa daki sanam mε u nūn kiro kua ye ya sisin sō ye u n gina wa. U Gusunō nasia u nūn mem nōwa ma u goo nimkuu dāka gē sō wi ka win yenugibu ba faaba wa. Nge mēya u handuniagibu taare wē ma u gem wa Gusunōn nōni sō naanε dokebun saabu.

⁸ Ka naanε dokeba Aburahamu u Gusunōn sokuru wura ma u swaa wōri u dō tem gam gia mε Gusunō u koo nūn wē nge tubi ma u dō mi u n yē.

⁹ Ka naanε dokeba u sina nge sō tem mε sō, mε Gusunō u nūn nō mweeru kua. U wāa kuu bekuruginu sō wi ka Isaki ka Yakōbu. Ben tii, nō mweε tee tera Gusunō u maa bu kua.

¹⁰ Domi Aburahamu u wuu bōkō mara ge ga kpεεkpεεku damguu mō. Gusunōwa u wuu gen kpunaa kua ma u gu bana.

¹¹ Naanε dokebun saabuwa Saaraan tii maa dam wa u ka gura sua baa mε u yen saa doona. U yē ma Gusunō wi u nō mweeru kua u sāa naanegii.

¹² Nge mēya, saa tōn durō turon min di, wi u gō tura, tōmba marura ba dabia nge wōllun kperi ka nim wōkun yani seeri yi goo kun kpē u gari.

13 Naane dokebu sɔra tɔn be kpuro ba gu. Ba n̄ g̃a gee ni wa ba mwɛ n̄n nɔ mwɛɛru Gusunɔ u kua, adama ba nu wawa sarun di ba dam koosia ma ba wura ma ba s̄a s̄abu ka tem yarobu handunia s̄ɔ.

14 Be ba gerumɔ mɛ, ba s̄ɔsimɔ kpasasa ma ba tem kasu.

15 Tem mɛ ba derin beke ȳa n̄ daa bu m̄, ba koo raa ayeru wa bu ka g̃sira mi.

16 Adama t̄ɛ ba tem kasu mɛ mu buram bo, tem m̄ya tem w̄llugim. Yen s̄na sekura kun Gusunɔ m̄ bu ka n̄n soku ben Yinni domi u bu wuu gagu s̄ɔru kua.

17 Naane dokebun s̄na Aburahamu u ka Isaki ȳakuru kua ye Gusunɔ u win laakari m̄ɛrimɔ. Aburahamu wiya Gusunɔ u n̄ɔ mwɛɛru kua. Ka mɛ, u s̄ɔru kpa u ka win bii teeruru ȳakuru ko.

18 Gusunɔ u raa n̄n s̄ɔwa u n̄ɛ, “Isakin min diya wunɛn bwesera koo yari.”

19 U bwisika ma Gusunɔ u dam m̄ u ka t̄onu seesia g̃arin di mam, ma ka gem u Isaki wa nge u wurama g̃arin di.

20 Ka naane dokeba, Isaki u Yakɔbu ka Esau domaru kua, ma u bu s̄ɔwa ye ya koo koora.

21 Ka naane dokeba Yakɔbu u Yosefun bibu domaru kua tia tia ye u g̃ɔ turuku kua, ma u deka t̄asa u ka Gusunɔ s̄awa.

22 Ye Yosefu u g̃ɔ turuku kua, ka naane dokeba u Isireliba s̄ɔwa ma saa ya sisi ȳe s̄ɔ ba koo yari Egibitin di, ma u bu s̄ɔwa nge mɛ ba koo win kukunu koosina.

23 Sanam mɛ ba M̄wisi mara, ka naane dokeba win m̄wɔba n̄n berua suru ita, domi ba wa ma u s̄a bii durɔ burɔ, ba n̄ maa berum kue bu ka sunɔn wooda sara.

24 Ka naane dokeba, ye M̄wisi kp̄ɛa u yina bu n̄n soku Egibitin sunɔn bii t̄on kurɔn bii.

25 U k̄ia bu n̄n n̄ni s̄ ka Gusunɔn t̄ambu sannu ka sere ye u koo ȳɛri durum s̄ɔ saa fiiko.

26 U bwisika u wa n̄ sanɔ bu n̄n gem nge wi Gusunɔ u g̃sa n̄ kere u Egibitin dukia wa, domi sian areya u m̄ɛra.

27 Ka naane dokeba M̄wisi u yara Egibitin di, u n̄ sunɔn m̄run berum kue. U ȳra dim dim nge wi u Gusunɔ waamɔ baa mɛ u n̄ waarɔ.

28 Ka naane dokeba u ka G̃ɔ sararibun t̄ɔ bakaru torua ma u dera ba yem ȳka dii k̄ann̄s̄ɔ kpa wi u bii yerumaba goomɔ u ku Isirelibagibu baba.

29 Ka naane dokeba Isireliba ba nim w̄ku ge ba m̄ Naa yari t̄ɔbura nge tem dira. Adama sanam mɛ Egibitigiba k̄ia bu ko nge mɛ, ba nim diira.

30 Naane dokebun s̄na Yerikon gb̄arara ka w̄ruma ye Isireliba ba wuu ge sikerena s̄ɔ n̄ɔba yiru.

31 Naane dokebun saabuwa Rahabu kurɔ tanɔ wi, u n̄ gu ka be ba n̄ Gusunɔ mem̄ n̄ɔwɛ sannu ȳɛn s̄ u Isireliban g̃arobu dam koosia ka nuku tia.

32 Mba kon maa gere. Ayera kun man turi n̄ ka Gedeonin gari gere ka Barakigii, ka Sansom ka Yefite ka Dafidi ka Samueli ka sere Gusunɔn s̄m̄bu.

33 Naane dokebun s̄na ba sinambu tabu di, ba kua ye ya w̄, ba wa ba mwa ye Gusunɔ u bu n̄ɔ mwɛɛru kua. Ba gbee sinansun n̄su k̄rua,

34 ba d̄ɔ boko go, ba takobin g̃ɔ kisirari. Ba n̄ daa dam m̄ adama ba kua damgibu. Ba bu nasia tabu s̄ɔ, ba t̄on tukobu tabu di.

35 T̄on kurɔbu gabu ba ben t̄ambu wa ba wurama g̃arin di.

Ba gabu t̄ya kua ba ka go. Ba yina bu bu faaba ko bu ka wa bu se bu du w̄aru s̄ɔ te ta buram bo.

36 Ba maa kpam gabu yaakoru kua, ba bu seni so. Ba gabu bakua ka yoni ba doke pirisam so.

37 Ba gabu kpenu kasuka ba go, ba gabu botira kpirinu yiru, ba gabu go ka takobi. Ba ya goni ka boo goni deewa ba ka basi. Ba saa saarobu, ba nani sora, ba tya wa.

38 Ben gem so, handunia kun weene ya n saa ben waa yeru. Ba yaayaare kua gabunso ka guunu wallo ka kpee baaba so ka woruso.

39 Ba ton be kpuro seeda gea diiya ben naane dokebu saabu. Ka me, ba n wa ba mwe yen noo mweeru Gusuno u kua.

40 Geema, nge me Gusuno u sun gaanu yiye ni nu bere bo, u n ke bu ko be ba yiba n kun ka be se sannu.

12

Gusunso besen Baaba

1 Be se maa, seeda dio dabi teniwa ta sun sikerene. N n men na, i de su ye fera su ko ye ya sun baasi besen sanum so ka durum ye ya ra sun fuuku mani sim sim, kpa su temana garasan duka so ye ya sun mara.

2 Su nani wukia sa n Yesu mera. Win min diya besen naane dokebu wee, wiya maa bu yibiamo. U wura ba nun go daa bunanaru so, u n go win bweserun sekuru mera domi u nuku dobu yiyo bu nun yiye. Te u so Gusunon sina kitarun nam geu.

3 I win gari bwisikuo nge me u temana ka yibere te te durumgiba ka nun nenua, kpa i ku mwia kpana i dam bia.

4 Domi be ka durum gabirinaa so, i n gina gabirine sere n ka ko go.

5 I dam ke gari duari yi Gusuno u be so mo nge win bibu? U ne,

“Nen bii, a ku Yinni Gusunon seeyasiabu atafiru ko.

A ku maa nuki sankira u n nun gerusimo.

6 Domi wi Yinni u ki wiya u ra seeyasie, kpa u tonu baawure sena so wi u garsi win bii.”

7 I ka besen nani swaarun temano, Gusuno u be kuammewa nge win bibu. Bii wara waa wi win baaba ku ra seeyasie.

8 Ba kun be seeyasie, nge bii be ba tie, n n men na, i n saa baan bibu, be bii seegebara.

9 Su besen tundobu yaaya. Ba sun seeyasia sa maa bu bere we. N n men na, sa n ko besen Baaba wurukoo wiru kpia kpa sa n waaru mo?

10 Besen tundo be, ba sun seeyasia saa filko so nge me n bu were. Adama Gusuno u ra sun seeyasie besen arufaanin so kpa sa n ka dere nge wi.

11 Ba n sun seeyasiam n da n gina saawa nuku sankiranu, n n mo nuku dobu. Adama amen biru be ba swaa gea gia seeyasia bi so, ba ra bin arufaanin di ye ya saa bari yendu ka daa gea.

Bwisi keru ka kiru

12 Be be i wasire i nama saare, i tii tasisio i nama sua kpa i de besen dua ya n dam mo.

13 I n simo swee yi yi wa so, kpa naa si su n bwam do, su ka bekura kpa su ku ka kirira.

14 I hania koowo i n ka noo tia saa ka tambu kpuro kpa i n waaru dimo te ta dere, domi goo sari wi u koo Yinni wa, win waaru ta kun dere.

15 I n tii se kpa beɛn goo u ku raa Gusunɔn durom bia. I n tii se kpa mɔru ye i yi gɔruɔ yu ku raa se nge kpɪi pɔtura yu wahala doke, kpa yen dɛɛ yi tɔn dabɪnu baba.

16 I n tii se kpa goo u ku ka goo kɔɔ menna tantanaru sɔɔ, kpa goo u ku maa yɪna u gāa dɛɛranu beɛre wɛ, nge Esau wi u bii yerumarun tubi dɔra dīa gbɛɛ teurun sɔ.

17 Amɛn biru beɛn tii i yɛ ma u kīa win baaba u nūn domaru kua adama u nūn yinari domi u n swaa wa u ka kɔsi ye u kua baa mɛ u kasu ka swīi.

18 Bɛɛ, i n susimɛ guurɔ te ba koo kpī bu baba, nge mɛ Isireliba ba guu te ba mɔ Siinaɪ susi. Guu te, ta dɔɔ boko mɔ, ka yam wɔkuru ka yam tīreru ka woo guna,

19 ka kɔban wurenu ka nɔɔgɪru. Ye Isireliba ba nɔɔgii te nua ba suuru kana nɔɔ ge, gu ku maa ka bu gari gɛɛ ko.

20 Domi ba n yiire bin dam mɔ bi bu nɛɛ, “Hunde koni baayere ye ya guu te baba baa n n gbɛeku yaan na, ba koo ye kpɛnu kasukuwa bu go.”

21 Ye ba wa mi, ya bɛrum mɔ sere Mɔwisi u gerua u nɛɛ, “Bɛrum man mɔ sere na dīrumɔ.”

22 Adama bɛɛ, Siɔnin guura i susi ka Gusunɔ Yinni wason wuu ge ga sāa Yerusalemu wɔrukaa, ka gen gɔrado dabi dabiru te ta n garirɔ te ta mɛnɛ ka nuku dobu.

23 Gusunɔwa i susi wi u sāa tɔmbu kpuron siri kowo, ka win bii yerumaban mɛnɔ bɛn yīsa yorua wɔllo, ka maa tɔn geebun hundeba be Gusunɔ u dɛɛrasia mam mam.

24 Yesuwa i susi wi u sāa nɔɔ mwɛɛ kpaa ten swaa sɔmɔ, ka win yem mɛ mu yɛkara, mɛ mu gari mɔ yi yi Abelin yemgii nɔɔbu dobu kere.

25 N n mɛn na, i n tii se kpa i ku yɛron nɔɔ yina wi u ka bɛɛ gari mɔ. Be ba yina bu win gari swaa daki wi u bu kírɔ mɔ handunia sɔɔ, ba n sɛɛyasiabu kisirari. Kaa sere gere bɛsɛ? Sa n kisiramɔ sà n nūn biru kisi wi u ka sun gari mɔ wɔllun di.

26 Win nɔɔ ga tem yīira sanam mɛ, adama tɛ u sun nɔɔ mwɛɛ teni kua u nɛɛ, “Kon kpam wure n tem yīire nɔn teeru, adama n n maa mɔ mɛ tɔna, ka wɔlla.”

27 Ye u nɛɛ, “Kon kpam ko nɔn teeru,” ya sɔsɔsimɔ ma taka kooa koo yīirura yu doona kpa ye ya kun yīirurɔ ya n ka wāa.

28 Yen sɔ, su Gusunɔ siara domi sa bandu mɔ te ta n yīirurɔ kpa su nūn sã nge mɛ u kī ka beɛre wɛɛbu ka nasiaru.

29 Geema, Gusunɔ beɛɛn Yinni u sāawa nge dɔɔ wi u ra kam koosie.

13

Nge mɛ bɛsɛn kookoosu

koo ka Gusunɔ wɛre

1 I n da n bɛɛn naanɛ dokeosibu kī.

2 I yaayo ma n weenɛ i sɔbu yaare ko, domi be ba kua mɛ, ben gaba wɔllun gɔradoba yaare kua ba n ka baaru.

3 I pirisɔmba yaayo nge mɛ i ko ko i n ka bu wāa sannu. I be ba nɔni sɔɔmɔ yaayo domi beɛn tii, wasiya i maa mɔ.

4 I de baawure u n durɔ ka kurɔn suanaan beɛre yɛ kpa durɔ ka kurɔ sɔɔ torara kun wāa. Domi Gusunɔ u koo bu siri be ba kɔɔ mɛnɔnamɔ tantanaru sɔɔ ka be ba sakararu mɔ.

5 I ku de gobin kīru ta n bɛɛ neni. I de ye i mɔ yu ka bɛɛ nɛrenɔ domi Gusunɔ u nɛɛ, “Na n nun derimɔ pai, mɛya na n maa nun biru kisimɔ ka baadommaɔ.”

⁶ Yen sōna sa ko kpī su tororu so su nɛɛ,
 “Yinni Gusunəwa sāa wi u koo man somi.
 Na n̄ gāanu ganun bɛrum m̄o.
 Mba t̄nu koo kpī u man kua.”

⁷ I bɛɛn gas̄ən swaa gbiobu yaayo be ba bɛɛ Gusun̄n gari n̄ɔsia. I bwisikuo nge mɛ ba ben wāaru diisina ma ba gu, kpa i ben naanɛ dokebu saari.

⁸ Yesu Kirisi turo wiya mi, gīa ka gis̄o ka baadommaɔ.

⁹ I ku de bu bɛɛ torasia ka s̄ɔsi tuku dabinu. Domi Gusun̄n duroma mu weene mu n bɛɛn ḡorusu t̄asisiam̄o, n n̄ m̄o dīanun sesenu. Be ba yabu ye kpuro swī ba n̄ yen arufaani gaa waare.

¹⁰ Sa yāku yeru m̄o t̄en yākunu Yuuban yāku kowo be ba ra raa s̄amburu ko dii dɛɛrar̄o ba n̄ kp̄e bu di.

¹¹ Domi ba ra yaa sabe nin gonu d̄ɔ m̄eniwa wuun biruɔ sanam mɛ yāku kowo t̄nwer̄o u ka nin yem dua dii te ta dɛere gem gem s̄ɔ u ka mu Gusun̄o tusia t̄ambun durum s̄o.

¹² Yen sōna Yesun tii maa n̄ni s̄ɔra wuun biruɔ u ka wa u t̄ambu dɛɛrasia ka win tii tiin yem.

¹³ N n̄ m̄en na, su da win mi wuun biruɔ kpa ba n sun gem̄a nge wi.

¹⁴ Domi sa n̄ wuu gagu m̄o tem mɛ s̄ɔ, ge ga ko n wāa ka baadommaɔ. Wuu ge ga wee geya sa kasu.

¹⁵ N n̄ m̄en na, sa n̄ Gusun̄o siaram̄o saa Yesun min di kpeetim sari nge yāku kobu, yera sa n da win yīsiru siare ka bɛsɛn n̄ɔ.

¹⁶ I ku gean kobu duari, kpa i n sominam̄o ka ye i m̄o. Ya s̄awa nge yāku ni nu ra Gusun̄o w̄ere.

¹⁷ I bɛɛn swaa gbiobu m̄em n̄ɔw̄o kpa i bu wiru kp̄iia. Domi bɛɛn hunden gariya ba ra n ka wasire ȳen s̄o Gusun̄o u koo bu yen gari bikia. I de bu kp̄i bu wisi ka nuku dobu, n kun ka nuku sankiranu. B̄a n wisa ka nuku sankiranu, ya n̄ bɛɛ arufaani gaa kuammɛ.

¹⁸ I n da sun kanaru kue. Sa ȳe kam kam ma bɛsɛn ḡoru ga dɛere domi sa kīwa sa n tii kpare dee dee gāanu kpuro s̄ɔ.

¹⁹ Ye na bɛɛ bikiam̄o gem gem, yera i kanaru ko kpa Gusun̄o u de n wurama bɛɛn mi fuuku.

Kanaru

²⁰ Gusun̄o wi u alafia w̄ɛɛm̄o u bɛsɛn Yinni Yesu seeya ḡarin di, ma Yesu wi, u kua bɛsɛn yāa kpar̄o boko win yem s̄o mɛ mu n̄ɔ mwɛɛ te ta ku ra kpen gari sire.

²¹ Gusun̄o turo wi, u bɛɛ dam k̄e i ka daa gea ko kpa i ka win kīru ko, kpa u maa s̄amburu ko bɛɛ s̄ɔ te ta koo n̄n̄ w̄ere saa Yesu Kirisin min di wi sa ko n bɛɛrɛ w̄ɛɛm̄o sere ka baadommaɔ. Ami.

Garin wii goberu ka t̄abiribu

²² Nɛgibu, na bɛɛ kanam̄o i de i dam k̄ɛɛ gari yi swaa daki ka temanabu, domi ye na bɛɛ yorua tire teni s̄ɔ ya n̄ d̄ɛu.

²³ Na kī i n ȳe ma ba bɛsɛḡii Tim̄ote kara piris̄am di. U n tunuma yellu, sa ko na bɛɛn mi sannu.

²⁴ I bɛɛn swaa gbiobu kpuro t̄abirio ka maa naanɛ dokeobu kpuro. Italin naanɛ dokeobu ba maa bɛɛ t̄obura.

²⁵ Gusun̄n durom mu n ka bɛɛ kpuro wāa.

TIRE TE YAKÖBU U YORUA

Yaköbun tire te, ta ka naane dokebu yā be ba yarine baama mi Romugiba bandu dii. Ta sun sōomō nge me n weene Yesugii u win wāaru diisina. Wahala yā n nūn deema, n weene u temana, u ku Gusunō taare wē. Domi win min diya u koo somiru wa. N weenewa u win yara kpī, kpa u sōsi win kookoosu sōo ma u sāa Yesugii. N n weene u goo gem. Tōmbu kpuro ba sāawa tia Gusunōn nōni sōo.

Tire ten gari mero ya sāawa kookoosu sōora tōnun naane dokebu bu koo sōosira.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1.
2. Naane ka bwisi, wiru 1:2-8.
3. Sāaro ka gobigii, wiru 1:9-11.
4. Laakari mēeribu ka kōkiribu, wiru 1:12-18.
5. Nōobu ka kobu, wiru 1:19-27.
6. A ku goo gem, wiru 2:1-13.
7. Naane dokebu ka bin kookoosu, wiru 2:14-26.
8. Yesugii ka win yara, wiru 3:1-12.
9. Bwisi yi yi wee wōllun di, wiru 3:13-18.
10. Kookoo kōsusun kirōba, wiru 4:1n di sere wiru 5:6.
11. Temanabu ka kanaru, wiru 5:7-20.

Tōbiribu

¹ Bēe, bwesenu wōkura yiru, bēe be i yarine handunia kpuro sōo, ne Yaköbu, Gusunō ka Yinni Yesu Kirisin yoo, na bēe tōbura.

A bwisi kanō ka naane

² Nēgibu, laakari mēeri bwese bweseka yē sōo i wōri kpuro i ye garisio gōru dobu.

³ Domi i yē ma bēen naane dokebu bū kun laakari mēeribu kpane bu koo bēe temanabu marua.

⁴ Adama i de temanabu bu bin sōmburu ko sāa sāa kpa i n ka sāa tōn girobu be ba yiba, kpa gāanu kun maa bēe tie.

⁵ Bwisi yi n bēen goo kōmie u Gusunō bikio, u koo nūn yi wē domi Gusunō wiya u yi tōmbu kpuro wēemō ka nuku tia gerusibu sari.

⁶ Adama yēro u bikio ka naane, n kun ka sika. Domi wi u sika mō u sāawa nge nim wōkun nim me woo ga suamō ga bōrikiāmō yam kpuro.

⁷⁻⁸ U sāawa gōrusu yirugii wi u n swaa tia swīi win wāaru sōo. Tōnu win bweseru u ku bwisiku ma u koo gāanu ganu wa Yinni Gusunōn mi.

Sāaro ka gobigii

⁹ I de naane dokeo bwēebwēe u woo kana yēn sō Gusunō u nūn wōlle sua.

¹⁰ Dukiagii maa u woo kanō win kawabun sō, domi u koo doona nge yakasun wēsu.

¹¹ Sōo yara ka win yam susuru ma yakasu gbera, sin wēsu derura ma sin buram kpa. Nge meya dukiagii u koo derura win sōma sōo.

Laakari mēeribu ka kōkiribu

¹² Doo nōrugiiwa wi u laakari mēeribun saa sōo temana. Domi win laakari mēeribun biru u koo wāaru wa tēn nōo mwēeru Yinni bu kua be ba nūn kī.

13 Bà n ka goo kōsa kōkura u ku raa gere u nee, Gusunōwa u nùn kōkura. Domi ba ku ra ka Gusunō kōsa kōkiri, meya win tii u ku ra maa ka goo kōsa kōkiri.

14 Adama sanam me tōnun kīru kankam ta nùn soka ta gawa, yera u kōkirira.

15 Yen biru kīru kankam ra gura sue kpa tu toraru ma, toraru tà n maa kpēa ta kpa, kpa tu gōo ma.

16 Nēn kīnasibu, i ku tii nōni wōke.

17 Kēe geeru baatere ka kēe buranu kpuro saa wəllun diya nu ra ne. Nu maa weewa Gusunōn min di wi u sōo ka suru taka kua. Wiya wi u ku ra kōsi, u n maa tiro mō.

18 Win tii tiin kīru sōara u ka sun kua win bibu ka win gari gee su ka ko nge yāku gbiikii te u mwa win taka kooru kpuron di.

Nōbu ka kobu

19 Nēn kīnasibu, i yeni yē sāa sāa, adama i de baawure u n da nō kpaaka, kpa u n da saku u sere gere, kpa u n da te u sere mōru bara.

20 Domi tōnun mōru ku ra kom gem ko Gusunōn nōniō.

21 Yen sō, i daa disinugia ka kom kōsum kpuro derio kpa i gari yi mwa ka tii kawabu yi Gusunō u duura bēen gōruō domi yiya yi koo kpī yi bēen hunde faaba ko.

22 Adama i de i ko gari yin kowobu, n n mō yin nōwōbu tōna be ba tii nōni wōkumō.

23 Domi wi u gari nua ma u n kue, u sāawa nge durō goo wi u win wuswaa mēera diki sōo.

24 Ye u mēera u kpa u doona ma u duari mii mii nge me u sāa.

25 Adama wi u wooda gea wēerimō ye ya tōnu yakiamō ma u ye mēm nōwammē ka temanabu, ma u n sāa nōwō wi u koo duari, wiya sāa doo nōrugii win sōmburu sōo.

26 Goo ù n tamaa u Gusunō sāamō ma u n win yara kpīa, u tii weesu kuammēwa, win sāaru kama.

27 Wī Gusunō Baaba u garisi win sōo geon tii, wiya wi u ra gobekuba ka gōminibu nōori ben nōni swāaru sōo kpa u tii nēne handunian disinun di.

2

A ku goo gem

1 Nēgibu, bēe be i bēsen Yinni yiikogii Yesu Kiriisa naane doke, i ku tōmbun bēere keranaa mēeri.

2 Nge me n tē wāa, gobigii goo u du bēen mēnnō yerō ka wuran taabu ka yabe buraru, kpa sāaro goo u maa duuma ka yabe kīanu.

3 I n yabe burarugii bēere wē i nēe, u sinō tōn giro sin yerō, ma i maa sāaro sōowa wi, u yōro giō, n kun me u sinō temō,

4 i n tōmbun bēere keranaa mēerimō? I n maa bu sirimō ka bwisiku ni nu kun dēnde?

5 Nēn kīnasibu, i swaa dakio. Gusunō u bu gōsa be ba sāa sāarobu handunian nōni sōo bu ka ko dukiagibu ben naane dokebun sō, kpa bu bandu di te u be ba nùn kī nōo mwēeru kua.

6 Adama bēe i sāaro be gema. N n dukiagii bera ba bēe dam dōremō ba bēe gawamō ba ka daamō siri yerō?

7 Beya ba maa yīsi gee te gari kam gerusimō te Gusunō u bēe wē.

8 Ka gem, gea i mò, i n ban te Gusunō u swīin wooda mēm nōowa nge me Gusunōn gari gerua yi nēe, “A wunen tōnusi kīō nge wunen tii tii.”

⁹ Adama ì n tɔmbun bɛɛɛ keranaa mɛera durumwa i mɔ, ma wooda ya bɛɛ taare wɛɛmɔ yèn sɔ ì n ye mem nɔwɛ.

¹⁰ Domi baawure wi u woodaba kpuro swĩi ma u tia tora, yɛro ye kpuro torariwa.

¹¹ Geema, wi u nɛɛ, “I ku sakararu ko,” wiya maa nɛɛ, “I ku tɔnu go.” Yen sɔ, à kun sakararu kue, adama ma a tɔnu go, a wooda sarawa.

¹² I gari geruo kpa i n mɔ nge be Gusunɔ koo siri ka wooda ye ya tɔnu yakiamɔ.

¹³ Domi wi u kun wɔnwɔndu mɔ, wɔnwɔndu sariru sɔɔra ba koo yɛro siri, adama wɔnwɔnda ta koo kpĩ tu woo kana siribun wuswaaɔ.

Naane dokebu

ka bin kookoosu

¹⁴ Nɛgibu, are yerà n mɔ, goo ù n gerua u nɛɛ, u naane dokebu mɔ, kpa u kun bin kookoosu mɔ. Naane doke bi, bu koo yɛro faaba ko?

¹⁵ Su gesi nɛɛ, bɛɛgii goo, tɔn durɔ ñ kun mɛ tɔn kurɔ u yɔnun yɔaru mɔ ma u ñ maa mɔ ye u koo di.

¹⁶ Bɛɛn goo ù n nùn sɔwɔa u nɛɛ, kpuna mu n do, a ku de wooru tu nun go, kpa a di a debu, adama u ñ nùn wɛ yèn bukata u mɔ wasin sɔ, arufaani yerà n mɔ.

¹⁷ Nge mɛya naane dokebu bù n wɔa bi tɔna, bù kun sɔsire ka kookoosu, bu kua kam.

¹⁸ Adama goo u koo nɛɛ, wini u naane doke, wiɔnɔ maa u kookoosu mɔ. Kon gere, a man wunen naane dokebu sɔsio n kun ka kookoosu, kpa nɛ maa n nun nɛn naane dokebu sɔsi ka nɛn kookoosu.

¹⁹ Geema, a naane doke ma Gusunɔ turowa wɔa. N wɛra mɛ. Wɛɛkunun tii nu maa yɛ mɛ, ma nu diirimɔ bɛrum sɔ.

²⁰ Adama wunɛ laakari sarirugii, a ñ tuba ma naane doke bi bu ñ sɔsire kookoosu sɔɔ bu sɔawa kam?

²¹ Mba n dera bɛɛn sikado Aburahamu u gem wa Gusunɔn wuswaaɔ. Win kookoosa, ye u ka win bii Isaki yɔkuru kua.

²² A ñ wa win naane dokebu ka win kookoosu sɔimɔ sannu? Ma win kookoosu sɔsi ma win naane dokebu yiba.

²³ Ma Gusunɔn gari koorɔ yi yi nɛɛ, “Aburahamu u Gusunɔ naane kua, ma Gusunɔ u nùn garisi gemgii.” Ma ba nùn soka Gusunɔn bɔrɔ.

²⁴ N n mɛn na, i wa ma Gusunɔ u tɔnu gem wɛɛmɔ win kookoosun sɔ, n ñ mɔ win naane dokebu tɔnan sɔ.

²⁵ Nge mɛya n maa sɔa ka Rahabu, kurɔ tanɔ wi. U gem wa Gusunɔn wuswaaɔ win kookoosun sɔ ye u ka dera Yuuban gɔrɔ be, ba dua win yɛnuɔ ma u bu yara ka swaa tuka gaa.

²⁶ Nge mɛ wasi yi yi kun hunde mɔ gora, nge mɛya maa naane doke bi bu kun sɔsire kookoosu sɔɔ, bu kua kam.

3

Yesugii ka win yara

¹ Nɛgibu, i ku de i n dabi bɛɛ be i kĩ i ko Gusunɔn garin keu koosiobu. Domi i yɛ ma bɛɛ be sa Gusunɔn garin keu sɔsimɔ ba koo sun siri ka wɔnwɔndu sariru n kere gabu.

² Gɔa dabinu sɔɔra bɛɛ kpuro sa ra tore. Goo ù kun tore gere sɔɔ u sɔawa tɔnun tii wi u koo kpĩ u win wasi kpuro yaruka doke.

³ Sa ra dumi yaruki dokeye yi ka sun mem nōwa. Nge meya sa ko kpī su yin wasi kpuro gōsikia.

⁴ I kram goo nimkusu mērio. Baa me su kpā ma woo damgisu su bōrikiamō, sēse piibuwa ba ra ka su gōsokie, nge me goo tēmō u kī.

⁵ Nge meya yara ya sāa gāa piibu wasi sōō. Adama ya ra woo kanē gāa bakanun sō.

I mērio nge me dōō yēē piibu ga koo kpī gu dāa sube bakaru dōō mēni.

⁶ Yara ya maa sāawa nge dōō. Ya sāa nge kōsan wāa yeru bēsen wasin doo dookan suunu sōō, ma ya wasi kpuro sankumō, ya maa bēsen handunian wāaru kpuro dōō menimō ka gōrin dōō.

⁷ Tōnu u koo kpī u yēē bwese bweseka kamia, yi yi naasu nne mō ka yi yi kabirimō ka yi yi wāa nim sōō, ka sere gunōsu. U mam yi kamia kō.

⁸ Adama goo sari wi u koo kpī u yara kamia. Ya sāawa gāa kōsunu ni goo kun kpē u dwiiyasia. Ma ya dēē gōōgii yiba.

⁹ Yera sa dendimō sa ka Yinni bēsen Baaba siaramō, sa maa kram ka ye tōmbu bōrusimō be Gusunō u taka kua win weenasibu.

¹⁰ Siarabun gari ka bōrin gari yarimō nōō teu gen min di. Nēgibu, n n weene n sāa nge mē.

¹¹ Bwii tian di nim durom ka nim taatam ko n swī sannu?

¹² Nēgibu, mango ya koo sōōbun binu ma? Nge bere tōka ya koo mango ma? Mēya maa ba ku ra nim durom sōke nim mē mu bōru mōn di.

Bwisi yi yi wee wōllun di

¹³ Bēēn wara u bwisi ka yēru mō. U bwisi yi sōōsio win daa gea sōō ka kookoo si u mō ka tii kawabu ka laakari.

¹⁴ Adama i n nisi kōsunu ka kinenu mō bēēn gōruō, i ku woo kana. I ku maa gem weesu kua.

¹⁵ Bwisi yin bwesera kun wee wōllun di. Yi sāawa handuniagii, ka wasigii, ka Setamgii.

¹⁶ Domi mi nisinu ka kinenu wāa, miya daa bereteke ka kōsa kpuro ra n wāa.

¹⁷ Adama bwisi yi yi na wōllun di, gbiikaa yi dēere, yen biru yi nōō tia kasu, yi du, yi n ka wesianō sē, yi wōnwōndu mō ma yi ra sōm geenu ko. Yi n kīru gem wēēmō, yi n maa murafitiru mō.

¹⁸ Be ba nōō tia kasu ba duurumō ka alafia, ma ba gem gēēmō.

4

Handunian kīru

¹ Man diya sannōsu ka sikirinōsu naamō bēēn suunu sōō. Su naamōwa gāa dabunun binen di ye ya ra n tabu mō bēēn wasi sōō.

² I kī i n gāanu mō ni i n kpē i wa, ma i sōōru sāa i ka tōnu go. I gāanun bine mō ni i n kpē i wa, ma i sikirinamō, i sankinamō. Ye i kī, i n ye mō domi i ku ra Gusunō bikie.

³ I n maa bikia i ku ra wa yēn sō torara i ka bikiamō kpa i ka ye dendi bēēn tii tiin kīru sōō.

⁴ Bēē be i n ka tōn turo yō, i n yē ma handunian bōrō Gusunōn yiberewa? N n mēn na wi u kī u ko handunian bōrō, u tii kua Gusunōn yiberē.

⁵ I kun tamaa kam sōōra Gusunōn gari gerua yi nēē, “Gusunō u bēsen hunde ye u sun wēn kīru bikiamō ka nisinu.”

⁶ Adama u ra tōnu durom kue mē n kpāaru kere, domi Gusunōn gari nēē, “Gusunō kun wāa be ba tii suen biruō, adama u tii kawobu durom kuammē.”

⁷ N n mēn na, i Gusunō wiru kpīiyō. I Setam yinō kpa u bēē suuri.

⁸ I Gusunɔ susio, u koo maa bɛɛ susi. I bɛɛn nɔma dɛɛrasio, bɛɛ durumgibu. I bɛɛn gɔrusu s̄arasio, bɛɛ gɔrusu yirugibu.

⁹ I de i n nuki sankire kpa i n gɔɔ wooru s̄s kpa i sw̄i. I de bɛɛn ȳɛsu su gɔsia sw̄i kpa bɛɛn nuku dobu bu gɔsia nuku sankiranu.

¹⁰ I bɛɛn tii kawo Yinni Gusunɔn wuswaaɔ kpa u bɛɛ sua wɔllɔ.

A ku wunegii siri

¹¹ Nɛgibu, i ku kɔsa manina. Wi u win winsim kɔsa gerumɔ, n̄ kun mɛ wi u n̄n sirimɔ, woodan kɔsa u gerumɔ ma u ye sirimɔ. Wee, à n wooda sirimɔ, a n̄ maa s̄a wi u ra ye mɛm nɔwɛ ma n kun mɔ wi u ye sirimɔ.

¹² Gusunɔ turowa wooda w̄ɛmɔ, wiya maa s̄a siri kowo. Wi turowa koo kp̄i u faaba ko, wiya koo maa kam koosia. N n mɛn na, wara ra n wunɛ a ka wunen winsim siri.

I ku tii sua

¹³ I man swaa dakio t̄ɛ, bɛɛ be i m̄ɔ, gisɔ n̄ kun mɛ sia i ko da wuu kasa i ko mi wɔɔ tia kpa i tenkuru ko i are di.

¹⁴ Domi i n̄ ȳɛ ye bɛɛn w̄ara ko n s̄a sia. I s̄awa nge bukɔ ge ga ra wɔrumɛ saa fiiko sɔɔ, yen biru kpa gu yarina.

¹⁵ Mɛ n weenɛ i gere wee. Yinni Gusunɔ ù n k̄i, ma i w̄a, i ko yeni ko, n̄ kun mɛ yeɔnɔ.

¹⁶ Adama t̄ɛ i woo kanamɔ i tii suamɔ. Woo kana bin bweseru kpuro bu n̄ w̄a.

¹⁷ Nge mɛya baawure wi u gean kobu ȳɛ ma u kun kue, u torawa.

5

Dukiagibun kiro

¹ T̄ɛ bɛɛ dukiagibu, i man swaa dakio. I sw̄iyɔ kpa i n araru m̄ɔ wahala ye ya bɛɛ sisien s̄ɔ.

² Bɛɛn dukia sankira, ma gɛmi bɛɛn ȳanu di.

³ Bɛɛn wura ka bɛɛn sii geesu wurura diira. Wurura yera ya koo bɛɛ are kɔsuru diiya, kpa yu bɛɛn wasin yaa baasi di nge d̄ɔɔ. I dukia gura i taasine sanam d̄aakim mɛni sɔɔ.

⁴ Wee, i n̄ s̄am kowobu ben gobi kɔsie be ba ka bɛɛ d̄ianu gura gberɔ, ma gobi yi, yi wuri m̄ɔ. D̄ia guro ben wuri maa dumɔ wɔllu ka tem Yinnin swaa sɔɔ.

⁵ I bɛɛn w̄aru di handunia sɔɔ ka dukia baka ka ȳɛribu. I dimɔ i b̄riamɔ nge ȳa saka ȳaru.

⁶ I geegii taarɛ w̄ɛ i go, u n̄ maa ka bɛɛ gabirine.

Temanabu ka kanaru

⁷ Yen s̄ɔ, nɛgibu, i temanɔ sere Yinni u ka wurama. I mɛɛrio nge mɛ gbee wuko ra n suuru s̄a u n ka tem mara mu n̄n d̄ia geenu marua. U ra n guri gbiikii ka d̄aaki mara.

⁸ Bɛɛn tii maa, i n suuru s̄a, i n ȳɔ dim dim domi Yinnin naaru ta turuku kooma.

⁹ Nɛgibu, i ku gɔburu waana kpa bu ku raa bɛɛ taarɛ w̄ɛn s̄ɔ. Wee siri kowo u ȳɔ d̄ii kɔnnɔwɔ.

¹⁰ Nɛgibu, i Gusunɔn s̄amɔbu yaayo be ba gari gerua ka Yinnin ȳisiru. I ben suuru saario ye ba kua n̄ni sw̄aru sɔɔ.

¹¹ Wee, sa bu sokumɔ doo n̄ɔrugibu ȳɛn s̄ɔ ba ȳɔra dim dim. I Yoobun temanabun baaru nua, i maa ȳɛ ye Yinni Gusunɔ u n̄n kua yen biru. Domi Yinni u ra wɔnwɔndu ka t̄n geeru ko.

¹² Ye n kpuro kere negibu, i ku ka wöllu böre, ñ kun me ka tem, ñ kun me ka gāanu ganu. I gesi geruo meya sanam me n sāa me, kpa i gere aawo, n ñ me, sanam me n ñ me, kpa i ku ka wōri Gusunon siribu sōo.

¹³ Nōni swāara been goo deemawa? U kanaru koowo. Goon nukura ta do? U Gusunō siaro ka womusu.

¹⁴ Been goowa barō? U Yesun yigbe tōnwerobu sokusio. Bera ba koo nūn gum tāre ka Yinnin yīsiru kpa bu nūn kanaru koosi.

¹⁵ Kana naanegii te, ta koo barō wi faaba ko. Yinni Gusunō u koo nūn bwāa dobu wē. U n daa maa tora, ba koo nūn suuru kua.

¹⁶ N n men na, i been durum tuuba kuanō, kpa i n kanaru kuanamme, kpa i ka wa i bekura. Gemgiin kanaru ta dam arufaanigum mō n kpā.

¹⁷ Eli, tōnuwa nge beεε. U kanaru kua gem gem gura yu ku ne, ma gura kun na sere wōo ita ka suru nōoba tia.

¹⁸ Yen biru u kpa kanaru kua, ma Gusunō u gura neesia ma u dera dīanu kpia temō.

¹⁹ Negibu, been goo ù n ka gem tonda ma goo ka nūn wurama mi kpa,

²⁰ i n yē ma wi u ka toro wurama saa torarun swaan di, u koo toro win hunde wōra gōon nōman di kpa u de bu tora dabinu kpeesia.

TIRE GBIKII TE PIEE U YORUA

Piee, Yesu bōo turowa u tire te yorua. Yuu be ba yarinε Asin temōwa u tu yorua. U bu yoruawa u ka bu dam kε ben nōni swāaru sōo te ba waama yēn sō ba Yesu naane doke. Nōni swāa ten biru Gusunō u koo bu tāsisia be ka Yesu Kirisin gbinnaa sōo.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-2.
2. Yīiyō bi sa mō Yesu sōo, wiru 1:3-12.
3. Tii nenubu dεeraru sōo, wiru 1:13n di sere wiru 2:10.
4. Gusunōn sōm kowon wāaru, wiru 2:11-25.
5. Kurōbu ka ben durōbun wāasināa, wiru 3:1-7.
6. Yesugiin tēmanabu nōni swāarun saa, wiru 3:8n di sere wiru 4:19.
7. Gusunōn yāa gōōn nōribu, wiru 5:1-11.
8. Tōbiri dāakibu, wiru 5:12-14.

Tōbiribu

¹⁻² Bεε be Gusunō u gōsa ma i yarina i sāa sōbu Pontuō ka Galatiō ka Kapadosiō ka Asiō ka Bitiniō, Gusunō Baaba u bεε gōsa nge mε u raa gōru doke u ko. Ma i kua wigibu win Hunden saabu, kpa i ka Yesu Kirisi mēm nōōwa, kpa win yēm mu bεε dεerasia. Nε Piee, Yesu Kirisin gōrowa, na bεε tire teni yoruamme.

Durom ka alafia n bεε sosia.

Yīiyō bi sa mō Yesu sōo

³ Su Gusunō siara, bεsen Yinni Yesu Kirisin Baaba. Win wōnwōn bakaru sōōra u sun mara nōn mεeruse Yesu Kirisin seebu gōrin din sō kpa sa n ka yīiyō wāarugibu mō

⁴ kpa su ka tubi di ye Gusunō u wigibu yīiye. Tubi ye, ya n sankiramō, ya n disinu mō, yen buram kun maa kpeemō. Yera ba bεε yīiye wōlō,

⁵ bεε be Gusunōn dam mu kōsu naane dokebun saabu i ka faaba wa ye ya sōōru sāa yu ka sōōsira sanam dāakim sōo.

⁶ Yen sōna i nuku doo bakabu mō, baa mε nuku sankiranu nu kua tilasi tē saa fiiko sōo, laakari mεeri bwese bwesekan sō.

⁷ Laakari mεeri bi, bu bεen naane dokebu wēerimō. Nge mε ba ra wura mεeri ka dōo, baa mε ya koo kam ko, nge mεya ba bεen naane dokebu mεerimo, bi bu wura bεere kere gem gem, bu ka bin dam gia. Kpa i siarabu ka yīiko ka bεere wa sanam mε Kirisi koo kurama.

⁸ I nūn kī baa mε i n nūn waare. I nūn naane doke baa mε i n gina nūn wa. Ma i nuku doo bakabu mō bi bu n ka nōo gerurō.

⁹ Domi i bεen naane dokebun are waamō, yeya bεen hunden faaba.

¹⁰ Gusunōn sōmōbu ba faaba yen gari mεera, ba yen saria kasu, ma ba durom mēn gari gerua mε Gusunō u bεε yīiye.

¹¹ Domi Kirisin hunde wi u wāa be sōo u bu sōōwa yellu ma Kirisi u koo nōni swāaru wa, yen biru u koo maa yīiko wa. Ma ba hania kua bu ka gia sanam mērā ka swaa yerā u ka yā.

¹² Gusunō u win sōmō be sōōsi ma gari yi u bu nōmu sōndia, yi n sāa ben tiigii, ma n kun mō bεegii. Tē i gari yi nua. Labaari gean waasu kowoba bεε yi nōōsia. Ba gari gerua ka Hunde Dεeron dam wi u na wōllun di. Ma Gusunōn gōradoban tii ba kī bu gari yin saria gia.

Tii nenubu deeraru sɔɔ

13 Yen sɔ, i de i n tii se. I ku dom yɔbiri, kpa i n durom me yɔyɔ kam kam me ba koo beɛ wɛ sanam me Yesu Kirisi koo kurama.

14 I koowo bii mem nɔwɔbu kpa i ku de been wɔarun daa yu ka kɔde menna ye i ra a mɔ sanam me i n gɔanu yɛ.

15 Adama i de i n deere been sanu sanusu kpuro sɔɔ nge me Gusunɔ wi u beɛ soka u deere.

16 Meya Gusunɔ u gerua win gari sɔɔ u neɛ, “I n deere domi nen tii na deere.”

17 Been kanaru sɔɔ i Gusunɔ sokumɔ Baaba. Wee, wiya u tɔmbu kpuro ka siri teebu sirimɔ nge me baawure u kua. Yen sɔ, saa ye ya beɛ tie handunia sɔɔ, i ye dio ka win nasiaru.

18 Been tii i yɛ ye ba ka beɛ yakia saa been wɔa kamgirun di te i tubi di been sikadoban min di. N n mɔ ka gɔa ni nu koo sankira, nge sii geesu n kun me wura.

19 Ka Kirisin yem beeregima ba ka beɛ yakia wi u ka yɔa kine kpendu weene te ta n alebu n kun me disinu ganu mɔ.

20 Gusunɔ u Kirisi wi gɔsa u yi ba sere handunia taka kua, ma u sɔsira been arufaanin sɔ sanam daakim meni sɔɔ.

21 Saa win min diya i Gusunɔ naane doke wi u nɔn seeya gorin di ma u nɔn yiiko wɛ. Nge meya i been naane ka been yɔyɔbu doke Gusunɔ sɔɔ.

22 Tɛ ye i tii sɔrasia sanam me i gem mem nɔwɔa, ma i been naane dokeosibu kɔ murafitiru sariru sɔɔ, n n men na, i n kiane gem gem ka been gɔru kpuro.

23 Domi ba n beɛ mara nɔn meeruse ka bwese te ta koo gbi. Ba beɛ marawa ka bwese te ta n gbimɔ te ta sɔa Gusunɔn gari yi yi wasi yi yi ku ra kpe.

24 Nge me Gusunɔn gari gerumɔ,

“Tɔmbu kpuro ba sɔawa nge yakasu.

Ma ben beere kpuro sɔa nge sin wɛsu.

Yakasu ra gbere, kpa sin wɛsu derura.

25 Adama Yinni Gusunɔn gari ko n wɔawa ka baadomma.”

Gari yi, yi sɔawa Labaari gea ye ba beɛ waasu kua.

2*Kpee wasiru ka bwese deeraru*

1 N n men na, i kɔsa kpuro derio ka weesu kpuro ka murafitiru, ka nisinu, ka tɔn yaa kasikibu.

2 Nge me bii wɛenu ra bɔm kɔ, i hunden dɔa deeranu kɔ ni nu sɔa Gusunɔn gari kpa i ka kpɛa faaban swaa sɔɔ.

3 Domi i Yinnin durom denda.

4 I susio win mi, wi u sɔa nge kpee wasiru te tɔmba yina adama Gusunɔ u tu gɔsa ta maa beere mɔ win mi.

5 I na been tii nge kpee wasinu bu ka beɛ dendi bu ka hunden wɔa yeru bani. Miya i ko n sɔa yaku kowo deerebu be ba tii Gusunɔ wɛemɔ nge yaku ni u koo mwa Yesu Kirisin saabu.

6 Domi ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ, Gusunɔ u neɛ,

“Na kpee beeregiru gɔsa
na tu kua gani gɔmburun dam Sionio.

Wi u tu naane doke, u n sekuru wasi.”

7 Kpee te, ta beere mɔ beɛ be i naane doken mi, adama be ba n naane doken mi, ba yorua ba neɛ,

“Kpee te banɔba yina,

teya ta kua gani gomburun dam.”

⁸Ma gam gum ba kpam nee,
“Kpee tera ta tumbu sokurasiamə.
Teya ta maa bu suramə.”

Ba sokura yèn sō ba yina bu gari yi naane doke. Yeya Gusunə u raa gəru doke ben sō.

⁹Adama beɛ i s̄aawa bwese te ba gosa, i maa s̄a sina bokon yāku kowobu, i s̄a bwese te Gusunə u yakia u yii nenem, kpa i ka win tən geeru kpara wi, wi u beɛ soka yam wākurun di i ka du win yam bururam maamaakigim sōə.

¹⁰Gasə, i n̄ s̄a bwese te goo u yē, adama tē i kua Gusunən tumbu. Gasə i n̄ daa wənwəndu wa, adama tē i wənwəndu wa.

Gusunən səm kowon wāaru

¹¹Kinasibu na beɛ kanamə, beɛ be i s̄a nge s̄abu ka kpikobu handunia ye sōə, i de i tii kpī ka wasin bine ye ya ra n tabu m̄ə ka beɛn hunde.

¹²I de i n̄ daa gea m̄ə be ba n̄ naane doken wuswaaə. Nge meya baa b̄ə n̄ beɛ daa k̄sa mani ba koo beɛn səm geenu wa kpa bu Gusunə siara sanam me u koo bu siri.

¹³I wirugibu kpuro wiru kpīyə Yinnin sō, n̄ n tem yēron na, wi u dam bo,

¹⁴n̄ n maa wuu yērobun na, be u gərimə bu ka k̄san kowobu seeyasia kpa bu gean kowobu siara.

¹⁵Ka gem, ye Gusunə u kī, yera i ka beɛn səm geenu gari baka yēru sariba marisia.

¹⁶I tii kparə nge be ba tii m̄ə, adama i ku beɛn tii m̄oru dendi i ka k̄sa wukiri. I n̄ beɛn wāaru dim̄ə nge Gusunən yobu.

¹⁷I tumbu kpuro beɛre wēyə, i beɛn naane dokeosibu k̄ə, i Gusunə nasio, kpa i tem yēro beɛre wē.

Ye Kirisin n̄ni swāara

sun s̄əsimə

¹⁸Beɛ səm kowobu, i beɛn yinnibu wiru kpīyə ka beɛre wēɛ bakabu, n̄ n̄ m̄ə be ba s̄a tən geobu ka be ba du t̄na, adama ka be ba s̄en tii.

¹⁹Ka gem, siaraba, i n̄ ka n̄ni swāaru temana Gusunən sō, te i n̄ ka weene.

²⁰Nge arufaani yerà n̄ m̄ə i n̄ ka soberu temana tora te i kuan sō. Adama i n̄ n̄ni swāaru wa gea ye i kuan sō, ma i temana, siaraba Gusunən mi.

²¹Yenin s̄na Gusunə u beɛ soka domi Kirisin tii u n̄ni swāaru wa beɛn sō ma u beɛ kom gem s̄əsi kpa i ka win yira swī.

²²U n̄ torare, ba n̄ maa weesu n̄əre win n̄ən di.

²³Ye ba n̄n̄ wənwa u n̄ wəmburu k̄sie. Ye ba n̄n̄ n̄ni s̄əwa u n̄ bu b̄rusi, adama u tii Gusunə wi u ra siri dee dee wēwa.

²⁴Kirisin tii u beɛn toranu s̄əwa win wasi s̄ə d̄a bunanaru wallə, kpa su ka toranu karana kpa sa n̄ wāaru dim̄ə gem sōə. Win meeran bosun s̄na i bekura.

²⁵Domi i raa s̄aawa nge yā ni nu k̄əre, adama tē i wurama beɛn hunden kparon mi, wi u beɛ k̄su.

3

Kurəbu ka ben durəbun

wāasināa

¹Beɛ maa kurəbu, i beɛn durəbu wiru kpīyə, kpa baa ben gabu b̄ə kun Gusunən gari naane doke, beɛn daa yu de bu naane doke. N̄ n̄ maa tilasi i gari gere,

2 domi ba koo wa ma beɛn wāara deere i maa tɔnun beere yɛ.

3 I ku kasu i tii ko kurɔ burabu ka beɛn serin tara, ka wuraba, ka yāa buranu.

4 Adama i de beɛn buraru ta n sāa sɔkuru te ta n kpeemɔ, teya daa duudwia. Yeniwa gāa beereginu Gusunɔn wuswaaɔ.

5 Nge meya yellun tɔn kurɔ be ba Gusunɔ sāmɔ ma ba nùn yīiyɔ, ba ra raa tii sɔmɛ, ma ba ben durɔbu wiru kpīya.

6 Meya Saaraa u kua, u Aburahamu mem nɔwa sere u nùn soka yinni. Tɛ, beɛ i n gea mɔ ma berum kun beɛ mɔ, i sāawa win bii tɔn kurɔbu.

7 Beɛ maa durɔbu, i n wāsine ka beɛn kurɔbu i n yaaye ma ba n beɛ dam tura. I bu beeren kookoosu kuo, domi Gusunɔ u koo maa bu wāaru kɛ ka beɛ sannu. I n mɔ me kpa gāanu ganu nu ku beɛn kanaru gbara.

Nɔni swāaru gem saabu

8 Ye kpuron biru i n bwisiku teenu ka kīi teeru mɔ. I n kīane nge maabu ka wɔnɔbu. I n wɔnwɔndu mɔsine ka tii kawabu.

9 I ku kōsa kōsienɔ, i ku wɔnna, adama i domaru kuanɔ, domi Gusunɔ u beɛ sokawa i ka ko me kpa i domaru wa.

10 Nge me Gusunɔn gari gerumɔ,

“Wi u kī u wāa geeru di,

kpa u n nuku dobu mɔ tōru baatere,
u kōsan gerubu de kpa u win nɔɔ kpī ka weesu.

11 U de u kōsa suuri kpa u gea ko,

kpa u n alafia naa gire.

12 Domi gemgiba Yinni Gusunɔ u nɔni wɛɛ.

Ma u ben kanaru swaa daki.

Adama u kōsan kowobu nɔni menimɔ.”

13 Wara u koo beɛ nɔni sɔ i n hania mɔ i ka gea ko.

14 Baa i n nɔni swāaru wa gem sɔ, doo nɔrugiba beɛ. I ku tɔmbun berum ko, i ku maa wurura.

15 Adama i de Kirisi u n sāa Yinni beɛn gōruɔ. I n sɔru sāa i ka bu wisi be ba beɛ beɛn yīiyɔbun asansi bikiamɔ.

16 Adama i bu wisio teeru ka beere. I de beɛn gōru ga n deere kpa be ba beɛn daa gea ye ya wee Kirisin min di kōsa gerusimɔ bu sekuru wa sanam me ba beɛ nɔɔ mani.

17 Domi n sanɔ tɔnu u nɔni swāaru wa gean kobun sɔ, n n sāa Gusunɔn kīru, n kere u tu wa kōsan kobun sɔ.

18 Nɔn teera Kirisi u gu gem sarirugibun durum sɔ, wi, wi u sāa gemgii, kpa u ka beɛ da Gusunɔn mi. Ba nùn go, u guwa nge me tɔmba ra gbi, adama ba nùn seeya ka Hunde Deeron dam.

19 Ka Hunde win dama u da u gɔribu waasu kua be ba neni gɔriɔ,

20 be ba n daa Gusunɔ mem nɔwe sanam me u temane sere Nɔwe u ka goo nimkuu dāka u kpa. Goo nimkuu ge sɔɔ, tɔmbu fiikowa ba dua nge be nɔɔba ita, ma ba faaba wa saa nim di.

21 Nim me, mu raa sāawa batemun weenasia ye ya beɛ faaba mɔ tɛ. N n mɔ ya wasin disinu wɔkamɔ, adama ya sāawa seeda ma sa tii Gusunɔ wɛ ka gōru deereɔ Yesu Kirisin seebun sɔ,

22 wi u da wɔllɔ ma u wāa Gusunɔn nɔm geuɔ. Miya Gusunɔn gɔradoba ka wɔllun yīikogibu ka damgibu ba nùn wiru kpīye.

¹ Kirisi u nɔni swāaru wa win wasi sɔɔ, yen sɔ, bɛɛ maa n weene bwisiku tee ni, nu n bɛɛ dam k̄āa. Domi wi u ka nɔni swāaru temana win wasi sɔɔ u torarun baa deriwa,

² kpa saa ye ya nùn tie win handunian wāaru sɔɔ u n ka wāa u ka Gusunɔn k̄iru ko, n n̄ mɔ wasin k̄iru kankam.

³ Geema, gasɔn saa ye i raa di i ka kua ye tɔn tukoba ra k̄ā, ya tura. I raa wāa daa b̄eretek̄e sɔɔ ka bin̄e ka aka tam n̄orubu ka tam n̄orubun w̄orusu ka būu s̄āru te Gusunɔ u yina.

⁴ T̄ɛ, ba biti soore ȳen s̄ɔ i n̄ maa ka bu koma b̄eretek̄e ni m̄ɔ, ma ba b̄ɛɛ w̄ɔmm̄ɔ.

⁵ Adama ba n̄ koo ko ba kun gari yi Gusunɔ tusie wi u s̄ɔru s̄āa u ka wasobu ka ḡaribu siri.

⁶ Yen s̄ɔna ba raa bu Labaari gea waasu kua be ba gu kpa ben hunde ya n ka wasi nge m̄ɛ Gusunɔ u wasi, baa m̄ɛ ba bu siri nge t̄ɔmbu handunian wāaru sɔɔ.

Be ba ka Gusunɔn k̄enu

s̄ɔmburu m̄ɔ dee dee

⁷ Baayere kpuron kpeeru ta turuku kua. N n m̄ɛn na, i tii n̄enuɔ ka laakari, kpa i se i ȳɔra i ka kpi i kanaru ko.

⁸ Ye n kpuro kere, yera i hania koowo i n k̄ian̄ɛ domi k̄iru ta tora dabinu wukirim̄ɔ.

⁹ I dam koosian̄ɔ b̄ɛɛn tii tiine sɔɔ ka nuku tia.

¹⁰ B̄ɛɛn baawure u de u ka win k̄ɛɛ te Gusunɔ u nùn n̄omu s̄ɔndia dendi gabun s̄ɔ nge wi u ka Gusunɔn k̄ɛɛ bwese bweseka s̄ɔmburu m̄ɔ dee dee.

¹¹ Wi u waasu m̄ɔ u de u Gusunɔn gari gere. Wi u maa goo s̄ɔmburu kuamme u tu koowo ka dam m̄ɛ Gusunɔ u nùn w̄ɛ, kpa ḡāanu kpuro sɔɔ bu Gusunɔ b̄ɛɛr̄e w̄ɛ saa Yesu Kirisin min di, wi u yiiko ka dam m̄ɔ sere ka baadom̄m̄ɔ. Am̄i.

Kirisigiin temanabu

n̄ɔni swāaru sɔɔ

¹² K̄inasibu, i ku biti soora ka laakari m̄ɛɛri bi bu b̄ɛɛ w̄ɛɛrim̄ɔ nge d̄ɔɔ. I ku bu garisi ḡāa tukunu.

¹³ Adama i ḡɔru doru ye i ka Kirisin n̄ɔni swāaru sɔɔ b̄ɔnu m̄ɔ, kpa i n maa nuku doo bakabu m̄ɔ t̄ɔɔ te win yiiko ya koo s̄ɔsira.

¹⁴ Doo n̄ɔrɔba b̄ɛɛ, b̄ā n b̄ɛɛ w̄ɔmm̄ɔ Kirisin ȳisirun s̄ɔ, domi Gusunɔn Hunde yiikogii u wāa ka b̄ɛɛ.

¹⁵ B̄ɛɛn goo u ku de u n̄ɔni swāaru wa t̄ɔn goberun s̄ɔ, n̄ kun m̄ɛ gb̄enan s̄ɔ, n̄ kun m̄ɛ k̄ɔsan kobun s̄ɔ, n̄ kun m̄ɛ ȳen s̄ɔ u gari w̄ɔbia w̄ori.

¹⁶ Adama ù n̄ n̄ɔni swāaru wa ȳen s̄ɔ u s̄āa Kirisigīi, u ku de sekuru tu nùn mwa. N ween̄ewa u Gusunɔ b̄ɛɛr̄e w̄ɛ ȳen s̄ɔ u ȳisi te m̄ɔ.

¹⁷ Saa ya tura siribu bu ka tore. Gusunɔn t̄ɔmba bu koo maa gbi bu ka tore. Too, b̄ù n torua b̄es̄en min di, am̄ɔna bin wii goberu ta ko n s̄āa be ba yina bu Gusunɔn Labaari gea naan̄ɛ doken mi.

¹⁸ Nge m̄ɛ Gusunɔn gari gerum̄ɔ,

“Geegiin faaba ȳà n s̄ɛs̄ia,

am̄ɔna n ko n s̄āa k̄ɔsan kowo ka durum̄giin mi.”

¹⁹ Nge m̄ɛya, be Gusunɔ u dera ba n̄ɔni swāaru waam̄ɔ, ba n da gea ko, kpa bu ka ben Taka kowo wi u naan̄ɛ m̄ɔ ȳɔra.

5

Gusunon yaa gdon nɔribu

¹ Yesun yigbe guro guro be ba waa been suunu so, bera na ka ya. Nen tii na saawa yigbe guro guro nge be, na maa saa Kirisin noni swaarun seeda dio ma na bonu ma yiiko ye ya koo sosira so.

² Na bee kanama, i Gusunon ton be ba waa been suunu so kparo ka kiru nge me Gusuno u ki, n n ma ka tilasi n kun me kasia bakarun so, adama i tii weeyo been samburu so.

³ I ku bu dam dore be ba bee nomu sɔndia i kosu, adama i bu kom gem sosio me ba koo swi.

⁴ Ma sanam me kparobun wirugii koo kurama, i ko are yikogii mwa yin buram kun kpeemo.

⁵ Meya maa, bee aluwaasiba, i yigbe guro gurobu wiru kpɔiyɔ. Bee kpuro i tii kawabu sebuo nge yaberu been waaasinaa so, domi Gusunon gari gerumo, "Gusuno kun waa be ba tii suen biru, adama u tii kawobu durom kuamme."

⁶ N n men na, i tii kawo kpa i tii deri Gusunon nom damguu, kpa u bee sua wallo saa ye u yi ya n tura.

⁷ I been wahala kpuro sɔbio win mi, u koo been nɔri.

⁸ I seewo i yora kpa i n tii se, domi Setam, been yiberɛ u basu u wuri mɔ nge gbee suno u kasu wi u koo go u tem.

⁹ I ka tii yino win wuswaa ka toro sindu naane dokebun so kpa i n ye ma noni swaa tenin bwesera ta begibu waaasi be ba yarine handunia so.

¹⁰ Gusuno durom kpurogii, wi u bee soka i n ka bonu ma win yiiko naru sari so, bee ka Kirisin gbinnaan saabu, wiya u koo bee ko ton yebunu kpa u bee yorasiasim sim, kpa u bee dam ke, kpa u bee tasisia, sanam me i noni swaru wa saa fiiko so i kpa.

¹¹ Wiya ko n bandu dii sere ka baadomma. Ami.

Tɔbiri daakibu

¹² Ka Silasi, besegii wi na naane saan somira na ka bee gari fiiko ye yorua n ka bee dam ke kpa n seeda di ma Gusunon durom me so i yo sim sim, mu saawa gem.

¹³ Yesun yigbe te ta waa Babilonio, te Gusuno u gosa nge bee, ta bee tɔbura, meya maa Maaku nen bii u bee tɔbura.

¹⁴ I tɔbirino ka kiru.

Kpa alafia ya n ka bee waa bee be i saa Kirisigibu.

TIRERU YIRUSE TE PIEE U YORUA

Pieen tireru yiruse teni, Yesugibu kpurowa u tu yorua. Ten gari mero s̄awa, ba n tii s̄e ka keu koosio weesugibu be ba koo kurama ka ben s̄osi weesuginu ka kom bereteke. N weene bu Gusun̄o ka Yesu besen Yinnin beere nene bu wa bu ka s̄osi ni f̄era ben suunu s̄on di. U maa bu tubusia ȳen s̄o Yesu kun wurame fuuku. U nee, Gusun̄o kun k̄i tambu bu kam ko. U k̄iwa bu wurama win mi kpa bu ben durum tuuba ko. Yen s̄ona Yesu u tee m̄o.

Tire ten kpunaa

1. T̄obiribu, wiru 1:1-2.
2. Yesugiin daa, wiru 1:3-15.
3. Be ba Kirisin yiiko wa, wiru 1:16-21.
4. Keu koosio weesugibu, wiru 2.
5. Yinnin wuramarun n̄o mw̄ereu, wiru 3.

T̄obiribu

1 B̄ee be Yesu Kirisi besen Yinni ka besen Faaba kowo geegii u naane dokebu w̄e nge be s̄e, ne Sim̄o Piee, win yoo ka win ḡoro, nena na be e tire te yoruamme.

2 Durom ka alafia n be e sosia ȳen s̄o i Gusun̄o ȳe ka maa Yesu besen Yinni.

Yesugiin daa

3 Win sinaru ta sun kpuro w̄e ȳen bukata sa m̄o sa n ka w̄aru m̄o sa n Gusun̄o s̄am̄o, kpa sa n n̄un giam̄o wi, wi u sun soka ka win yiiko ka win t̄on geeru.

4 Nge meya u sun n̄o mw̄ee baka beereginu kua kpa i n ka bonu m̄o win daa s̄o, sanam me i sankiranu suuri ni nu w̄aa handunia s̄o binen s̄o.

5 Yen s̄o, i kookari koowo i ka been naane dokebu s̄o lasabu gea sosi, kpa i lasabu gea s̄o ȳeru sosi,

6 kpa i ȳeru s̄o gaya sosi, kpa i gaya s̄o, suuru sosi, kpa i suuru s̄o Gusun̄on beere ȳeru sosi,

7 kpa i Gusun̄on beere ȳeru s̄o t̄on geeru sosi, kpa i t̄on geeru s̄o k̄iru sosi.

8 Ḡaa nini, n̄u n w̄aa be e s̄o ma nu sosim̄o nu n̄ derim̄o i ko garu koo sarirugibu. Been sambura kun m̄o arufani sarirugiru n wa i ka besen Yinni Yesu Kirisi gia s̄aa s̄aa.

9 Adama win mi ḡaa ni, nu n̄ w̄aa, wiya s̄aa nge w̄ko, u ku ra wa sarūo. U maa duari ma ba n̄un deerasia win gas̄on durum di.

10 Yen s̄o, negibu, i hania sosio i ka gia s̄aa s̄aa ma Gusun̄owa u be e soka ma u be e ḡosa, domi i n kua me, i n̄ sokuram̄o ka baadommao.

11 Nge meya ba koo de i du ka beere mi besen Yinni Faaba kowo Yesu Kirisi u bandu dii sere ka baadommao.

12 Yen s̄ona, ko na n da n s̄oru s̄aa n ka be e ḡaa ni yaayasia baa me i nu ȳe k̄o, baa me i maa ȳo dim̄o dim̄o gem me s̄o, me i wura.

13 Adama na tamaa n weene saa ye na w̄aa hunde s̄o, na n da n be e ḡaa ni yaayasiam̄o kpa been laakari ya n ka seewa.

14 Domi na ȳe ma n̄ n sosi kon wasi yini deri nge me besen Yinni Yesu Kirisi u man s̄osi.

15 Meya kon kookari ko kpa i ka kp̄i i ḡaa ni yaaya saa baayere nen doonarun biru.

Be ba Kirisin yiiko wa

¹⁶ Ka gem, sa ñ suka swī ye tamba kua ka ben bwisi, sanam me sa beε besen Yinni Yesu Kirisin dam ka win wuramaru giasia. Sa win kpāaru wawa ka besen nani.

¹⁷ Domi sanam me Gusunō Baaba u nùn beere ka yiiko wē, u nōo gagu nua saa yiiko bakagiin min di ga neε, “Winiwa nen Bii kīnasi wi sōo nen gōru dobu kpuro wāa.”

¹⁸ Besen tii sa nōo ge nua ga na wəllun di sanam me sa wāa ka wi guu deera ten wəllō.

¹⁹ Nge meya Gusunōn sāmabun gari yi sirera. N weene i yi swaa daki domi yi sāawa nge fitila ge ga ballimō yam wōkurō sere yam mu ka sāra kpa Yesu wi u sāa nge yam sāreron kpera yu ka beεn gōrusu bururasia.

²⁰ Gbiikaa i de i n yeni yē ma gari yi Gusunō u win sāmabu sōowa yin gee sari yi tōnu u koo kpī u tubusia ka win tii.

²¹ Domi Gusunōn gari gee kun wāa yi tōnu u gerua ka win tiin kīru. Adama tamba Gusunōn gari gerua nge me Hunde Deero u bu sōosi.

2

Keu koosio weesugibu

(I maa meerio Yudu 4-13)

¹ Adama sāmō weesugiba raa wāa tən ben suunu sōo. Meya maa keu koosio weesugiba koo kurama beεn suunu sōo. Ba koo ka sōosi weesuginu na ka bwisi, ni nu ra tambu kam koosie kpa bu Yinni wi u bu yakia yina. Nge meya ba koo tii kam kōbu sure suaru sōo.

² Tən dabira koo ben daa bereteke swī, kpa ben sō, gabu bu gem swaa wōme.

³ Keu koosio weesugii ben binen sō, ba koo beε taki di ka ben gari yi ba bwisika ba seka. Adama saa tēebun di ben siri kowo sōoru sāa u ka bu siri. Wi u koo maa bu kam koosia u ñ dō.

⁴ Domi Gusunō u ñ wəllun gōradoba deri be ba raa tora, adama u bu sure gōriō mi ba bu neni wōru sōo yam wōkurō sere siribun tōru.

⁵ U ñ maa yeruku tambu deri adama u Nōwe faaba kua wi u gem kpara ka kram tambu nōoba yiru gabu ye u ka dera nim yibu bakara na ta handunian tambu wukiri be ba ñ win beere yē.

⁶ U wuu si ba sokumō Sodomu ka Gomōra taare wē ma u su kam koosia ka dōo. Nge meya su kua yīreru tən kōso be ba koo ra nan sō.

⁷ Ma u tən geo wi ba mō Lotu yara wi u ra n nuki sankire tən kōso ben daa bereteken sō.

⁸ Domi durō wi, u sāa tən geo tən ben suunu sōo. Yam sāreru baateren kōsa ye u waamō ka ye u nōomō ya win gōru deero tōya mō.

⁹ N n mēn na Gusunō u yē me u koo ka be ba win beere yē yara saa laakari meeribun di. U maa yē me u koo tən kōsobu yi u ka bu wahala ko siribun sanam,

¹⁰ n mam neere be ba ben wasin kīru kankam mō ma ba Gusunōn yiiko gema. Keu koosio weesugii be, ba sāawa wōbiagibu ka tii suobu, ba ñ maa berum mō bu ka wəllun yiikogibu wōme.

¹¹ Baa Gusunōn gōradoba, be ba bu dam ka yiiko kere gem gem, ba ñ wəllun yiikogibu taare wēemō ka wōmburu Yinni Gusunōn wuswaaō.

¹² Adama marumara tən be, ba ka yeni mō nge yee yi yi wāa bu ka mwa bu gon sō. Ye ba kun tuba yera ba wōmmō. Ba koo maa kam kowa nge yee yi.

¹³ Kōsa ye ba gabu kua, yera ba koo bu kōsie. Ba ra n nuku dobu mō bā n ben wasin kīnu kankam mō sōo sōo gbāara. Ba sāa nge too yākuru, sanam me

ba dimo ka beɛ sannu ka ben akanu, ma ba yeɛrimo ben taki ye ba tumbu dimo so.

¹⁴ Ba ra n sakararun noni mo, toranu ku ra bu turi. Ba ra be ba kun yo dim dim yina mwe. Ben goɽu ga binen doone mo. Gusuno u bu borusi.

¹⁵ Ba swaa gea deri ma ba koora. Ba Balamu, Beorun biin swaa swi wi u kōsan kobun are ki.

¹⁶ Adama Gusuno u nun gerusi win torarun so. Geema keteku ge ga ku ra gari ko ga ka nun gari kua nge tonu ma ga Gusunan somo win wiira kookoosu yōrasia.

¹⁷ Ton be, ba saawa bwii nim sariba ka buko ge woo ga brikiamo. Gusuno u bu yam wokuru yiye ta kpa.

¹⁸ Ba woo kana gari gerumo yi yi n wiru mo. Ba tonun goɽun bine kankam dendimo bu ka gabu yina mwa be ba kisirama saa be ba toren min di.

¹⁹ Ba bu tii moru noo mweɛru kuamme, adama ben tii ba saawa ye ya ka bu kam koore doon yobu. Domi baawure saawa ye ya nun kamian yoo.

²⁰ Geema, tumbu ba n handunian daa bereteke kisirari yen so ba besen Yinni Faaba kowo Yesu Kirisi gia, ma ba kpm dera ya bu mwa ya kamia non mweɛruse, ben wa gbiikira koo saaya ka sere daakiru.

²¹ N ko n daa sano ba kun gem swaa giare ka sere bu ye gia kpa bu wooda deera biru kisi ye ba bu we.

²² Ye n bu deema ya soosimo ma mon teni ta gem gerumo te ta neɛ, “Boo ga wura ga gen sianu dabirimo, ma kuruso ge ba wobura ga kpm yironu burimo.”

3

Yinnin wuramarun

noo mweɛru

¹ Nen kinasibu, tire teni ta saawa tireru yiruse te na beɛ yoruamme. Ten baatere so na kasu n been bwisi gee yamia ka soosi te na beɛ yaayasiama.

² Na ki i Gusunan somo deɛrobun gari yaaya yi ba raa gerua, ka maa Yinni Faaba kowon wooda ye goɽoba beɛ soosi.

³ Gbiikaa, i n ye ma sanam daakim so, tamba koo yarima ba n simo ka ben tiin goɽu kiru. Ba koo beɛ yaakoru ko

⁴ kpa bu gere bu neɛ, Yesu u noo mweɛru kua ma u koo na, nge n n me. N n men na, mana u wa. Domi saa min di besen sikadoba ba gu, baayere ya waawa nge toren di.

⁵ Ba yeni duari sobun so, ma gaso gariya Gusuno u gerua u ka wollu ka tem taka kua. U tem wuna nim soon di, ma u mu mama ka nim.

⁶ Nim meya u dera mu handunia yerukaa kam koosia, ka men yibu bakaru.

⁷ Ka gari tee yiya ba maa ka ten wollu ka tem yii doon so, sere to te Gusuno u koo be ba n win beere ye siri, kpa u bu kam koosia.

⁸ Adama nen kinasibu, i ku maa de i ga tee nini duari ma Yinni Gusunan mi, so teera saawa nge wo nrobu, wo nrobu ya maa saa nge so teeru.

⁹ Gaba tamaa Yinni u temo u ka win noo mweɛru yibia. Adama u n temo. N n saare u temo, u ka beɛ suuru saawa domi u n ki baa ton turo u kam ko. U kiwa tumbu kpuɽo bu goɽu gosia.

¹⁰ Ka me, Yinnin tra koo nawa nge gbena. To te soara wolla koo doona ka wure bakanu. Ye ya wa wom dirum so ya koo yanda ka yam susu bakaru, kpa tem mu doo mwaara ka ga ni nu wa me so.

¹¹ Yèn sǎ gǎa ni kpuro nu koo kam ko nge mɛ, i yɛ sǎa sǎa nge mɛ n weene bɛɛn sanum mu n deere kpa i n Gusunɔn bɛɛɛ yɛ.

¹² Kpa i n win tǎru mara i n kookari mǎ tu ka na fuuku. Tǎo te sǎara dǎo koo wǎllu kam koosia, kpa ye ya wǎa handunia sǎo yu yanda ka dǎon yam susuru.

¹³ Adama Gusunɔ u wǎn kpaaru ka tem kparam nǎo mwɛɛru kua mi gem ko n wǎa. Yera sa mara.

¹⁴ Yen saabu kǐnasibu, nge mɛ i tǎo te mara, i kookari koowo u ka bɛɛ deema bǎri yɛndu sǎo kpa i kun disinu ka toraru mǎ.

¹⁵ Bɛɛn Yinni ù n tɛmanɛ, ayea u sun derie su ka faaba wa, nge mɛ bɛɛn kǐnasi Pǎlu u maa bɛɛ yorua ka bwisi yi Gusunɔ u nùn kǎ.

¹⁶ Yera u yorua tirenu kpuro sǎo mi u gari yi gerua. Win tirenu sǎo gam ka gam wǎa mi n tubusianu sɛ, ma yɛru sarirugibu be ba ñ yǎ dim dim, ba gari yi gǎsikiamǎ, nge mɛ ba ra ko ka Gusunɔn gari gɛɛ. Nge mɛya ba ka ben tii kam kobu gawemǎ.

¹⁷ Adama bɛɛ nɛn kǐnasibu i gǎa ni yɛ kǎ. N n mɛn na, i n tii sɛ kpa i ku de i kǎɔra i wǎruma be ba ñ Gusunɔn bɛɛɛ yɛn torarun sǎ.

¹⁸ Adama i n kpɛamǎ bɛɛn Yinni Faaba kowo Yesu Kirisin durom sǎo kpa i n nùn giamǎ. Su nùn bɛɛɛ wɛ tɛn di sere ka baadommaǎ. Ami.

TIRE GBIKII TE YOHANU U YORUA

Tomba tamaa Yohanuwa u tire te yorua baa me win yisuru ta n wāa mi. Mban sōna u tire teni yorua. Ben waati ye sōo, sōosiru gara tem pusi. Tera ba mō, ye tōnu u koo kpī u baba u nēnē, ya n dēere. Adama ye ya n waarō ka nōni nge hunde, yen bwesera ya dēere. Adama sōosi te, ta sāawa weesu. Ta n wure ma Yesu u kua tōnu. Ta nēē, u sāawa hunde tōna ye ya n kpē yu gbi. Yen sōna Yohanu u win tōmbu kirō mō. U nēē, Yesu ù kun daa kue tōnu ma u n gu bēsen sō, u n daa kpē u sun faaba ko. Adama u gu ma sa kua win bibu. Sōo teeru sa ko n ka nūn weene.

Tire te, ta maa nēē, Gusunō u sāawa yam bururam. Mēya u maa kī tōmbu ba n wāa me sōo. U maa sāawa kīrun nuuru. Yen sōna n weene win tōmbu ba n kīanē.

Tire ten kpunaa

1. Wāasinaa ka Gusunō ka maa tōnusi, wiru 1:1n di sere wiru 2:17.
2. Kirsin yiberē, wiru 2:18-29.
3. Gusunōn bibun daa, wiru 3.
4. Gusunōn Hunde ka yiberēn hunde, wiru 4:1-6.
5. Gusunō u sāawa kīrun nuuru, wiru 4:7-21.
6. Naanē dokeobun nasara, wiru 5.

Gari wāarugii

¹⁻² Wāaru te ta ku ra kpe ta sōosira. Sa tu wa. Sa ten seeda dimō, sa bēē ten gari nōosiamō te ta raa wāa Baaban mi, ma ba sun tu sōosi. Ye wāa ten gari ka yā, ye ya wāa toren di, sa ye nua, sa ye wa ka nōni, sa ye mēera mam mam, bēsen nōma maa ye baba.

³ Yeya sa maa bēē sōomō kpa sa n ka sāa nōo tia bēse ka bēē, nge mē sa nōo tia sāa ka Gusunō Baaba ka win Bii Yesu Kirsii.

⁴ Sa bēē gari yini yoruummēwa kpa bēse kpuron nuku dobu bu ka yibu.

Gusunō sāawa yam bururam

⁵ Labaari wee ye sa nua saa Yesu Kirsii win min di, ma sa bēē ye nōosiamō. Gusunō sāawa yam bururam, yam wōkuru sari win mi.

⁶ Sā n nēē, sa nōo tia sāa ka wi, ma sa sīimō yam wōkuru sōo, sa weesu mōwa, sa n maa gem kookoosu mō.

⁷ Adama sà n sīimō yam bururam sōo, nge mē win tii u wāa yam bururam sōo, sa ko n nōo tia sāa bēsen tii tiinē. Win Bii Yesun yem mu maa sun dēerasiamō saa toraru kpuron di.

⁸ Sà n nēē, sa n toraru mō, sa tii nōni wōkumōwa, gem sari bēse sōo.

⁹ Adama sà n bēsen toraru wura, Gusunō u koo sun suuru kua kpa u sun dēerasia bēsen kom kōsum kpuron di domi u sāawa naanēgii, wi u ra ko dee dee.

¹⁰ Sà n nēē, sa n tore sa Gusunō weesugii mōwa, win gari kun maa wāa bēse sōo.

2

Kirsii sun somimō

¹ Bēē nēn bibu, na bēē gari yini yoruummēwa, i ku ka tora. Adama goo ù n tora, sa goo mō, wi u koo sun suuru kana Baaban mi, wiya Yesu Kirsii geegii.

² Win tii u kua aboru te ta ka besen toranu kpuro doona, n n̄ m̄o beseginu tona, ka handuniagibu kpuron torana.

³ Sa n win wooda mem n̄owamme, sanam meya sa ko gia ma sa n̄un yē.

⁴ Goo ù n n̄e, u n̄un yē, ma u kun win wooda mem n̄owamme, yēro sāawa weesugii, gee sari wi s̄o.

⁵ Adama wi u win gari mem n̄owa, wi s̄ora Gusun̄on k̄ira yiba ka gem. Amenywa sa ko n ka yē ma sa gbinne ka wi.

⁶ Wi u gerum̄o u ka n̄un manine, n weene u n s̄im̄o nge me win tii u s̄i.

Wooda kpaa

⁷ Nen k̄inasibu, n n̄ m̄o wooda kpaa na b̄e yoruamme, wooda gura, ye i raa m̄o saa toren di. Wooda gura ye, ya sāawa gari yi i nua k̄o.

⁸ Ka m̄e, wooda ye na b̄e yoruamme ya sāawa wooda kpaa, ma yen gem mu s̄osira Kirisi s̄o ka maa b̄e s̄o. Domi yam w̄okura doon̄o, ma yam bururam gem mu ballim̄o.

⁹ Wi u gerum̄o u w̄a yam bururam s̄o, ma u win beruse tusa, u w̄awa yam w̄okuru s̄o gina.

¹⁰ Wi u win beruse k̄i, yēro w̄awa yam bururam s̄o, ḡanu maa sari wi s̄o ni nu koo goo sokurasia.

¹¹ Adama wi u win beruse tusa, u w̄awa yam w̄okuru s̄o, u maa s̄im̄o yam w̄okur̄o. U n̄ yē mi u d̄o yèn s̄o yam w̄okura n̄un w̄ko kua.

¹² Na b̄e yoruamme nen bibu, yèn s̄o ba b̄e b̄een toranu kpeesia Yesun ȳsirun s̄o.

¹³ Na b̄e yoruamme b̄e baababa, yèn s̄o i n̄un yē wi u w̄a saa toren di. Na b̄e yoruamme b̄e aluwaasiba, yèn s̄o i t̄on k̄so wi tabu di.

¹⁴ Na b̄e yorua b̄e bibu, yèn s̄o i Gusun̄o Baaba gia. Na b̄e yorua b̄e baababa, yèn s̄o i n̄un yē wi u w̄a saa toren di. Na b̄e yorua b̄e aluwaasiba, yèn s̄o i dam m̄o, Gusun̄on gari maa w̄a b̄e s̄o, ma i t̄on k̄so wi tabu di.

¹⁵ I ku ra handunian yakande k̄i, ka ḡa ni nu w̄a handunia s̄o. Wi u ye k̄i, Baaban k̄ira kun w̄a wi s̄o.

¹⁶ Domi kpuro ye ya w̄a handunia s̄o, t̄onun k̄iru kankam, ka ye n̄oni wan k̄ode, ka tii suabu, yen gaa kun n̄e saa Baaban min di, handunia miya ya w̄a.

¹⁷ Handunia maa doon̄owa mi, ka yen bine, adama wi u Gusun̄on k̄iru m̄o, u ko n w̄awa sere ka baadommao.

Kirisin yibere

¹⁸ Nen bibu, saa d̄aaka mini. Nge m̄e i nua ma Kirisin yibere u koo na, n wee t̄e, Kirisin yibere dabira tunuma. Yen s̄ona sa yē ma saa d̄aaka mini.

¹⁹ Besen suunu s̄on diya ba yara, adama ba n̄ s̄a besegibu. Domi ba n daa s̄an na besegibu, ba ko n daa w̄a ka b̄e. Adama ba yara, ma ya s̄osira ma be kpuro ba n̄ daa sāawa besegibu ka gem.

²⁰ Adama b̄e i Hunde D̄ero mwa Kirisin min di ma b̄e kpuro i kua ȳerugibu.

²¹ Na b̄e yorua, n n̄ m̄o yèn s̄o i n̄ gem yē, adama yèn s̄o i mu yēwa, i maa yē ma weesu kun kp̄e su yari gem di.

²² Wara s̄a wee kowo ma n kun m̄o wi u n̄e Yesu kun s̄a Kirisi. Yēro wi, Kirisin yiberewa wi u Gusun̄o Baaba ka win Bii yinam̄o.

²³ Domi wi u Bii yina, u n̄ maa Baaba m̄o. Wi u Bii wura, u maa Baaba m̄owa.

²⁴ B̄e maa, i de ye i nua saa toren di, ya n w̄a b̄een ḡruo, i ko n gbinne ka Bii ka Baaba.

²⁵ N̄o m̄weeru wee te Kirisi sun kua, teya w̄aru te ta ku ra kpe.

²⁶ Na beɛ yeni yoruawa be ba kī bu beɛ nōni wōken sō.

²⁷ Adama beɛ, Hunde Deero wi i mwa Kirisin min di, u wāa beɛ sō. Yen sō, i ñ goon bukata mō wi u koo beɛ gāanu keu koosia. Adama yèn sō Hunde Deero wi, u beɛ gāanu baanire keu koosiamō, ni nu sāa gem, n ñ mō weesu, yen sō, i n ka Kirisi manine, nge me Hunde Deero u beɛ sōsi.

²⁸ Tē nen bibu, i n manine ka wi, kpa sa n ka wɔrugɔru mō sanam me u koo kurama, kpa su ku tii bere sekurun sō tō te u koo na.

²⁹ I n yē ma Kirisi u sāawa geegii, i n maa yē ma baawure wi u mō dee dee, Kirisin biiwa.

3

Gusunon bibu

¹ I mɛerio i wa, kīi baka te Baaba sun kīa, sere ba sun soka Gusunon bibu. Geema, meya sa sāa. Yenin sōna handuniagibu ba ñ sun yē yèn sō ba ñ nùn yē.

² Nɛn kīnasibu, tē sō sa sāa Gusunon bibu, sa ñ yē gina amona sa ko n sāa sia. Adama sa yē ma sanam me Kirisi u koo kurama sa ko n ka nùn weene domi sa ko nùn wa nge me u sāa.

³ Baawure wi u yīyo binin bweseru mō, u tii sārasiama, nge me Kirisi u sāre.

⁴ Baawure wi u toramō, u wooda saramōwa, domi toraru, wooda saraba.

⁵ I yē ma Yesu u nawa u ka toraru wuna, toraru maa sari wi sō.

⁶ Baawure wi u ka Kirisi manine, u ku ra n toramō. Wi u ra n toramō, yēro kun nùn waare, u sere nùn gia.

⁷ Nɛn bibu i ku de goo u beɛ nōni wōke. Wi u gea mō u sāawa gemgii, nge me Yesun tii u sāa.

⁸ Wi u ra n toramō, Setamgiiwa, domi saa toren diya Setam toramō. Ma Gusunon Bii u na u ka Setam sōma kpeerasia.

⁹ Baawure wi u sāa Gusunon bii, u ku ra n maa toramō yèn sō Gusunon wāara wāa wi sō. U ñ kpē u n toramō domi u kua Gusunon bii.

¹⁰ Tē, sa ko kpī su tubu wi u sāa Gusunon bii ka wi u sāa Setamgii. Baawure wi u kun gea mō, ka maa wi u kun win beruse kī, u ñ sāa Gusunogii.

Su kīana

¹¹ Gari wee yi i nua saa toren di. Su kīana

¹² kpa sa kun sāa nge Kaeni wi u sāa tɔn kōso wigii ma u win wɔnɔ go. Mban sōna u nùn go. U nùn go yèn sō win tii u kom kōsum kua, wɔnɔ maa kom gem kua.

¹³ Negibu, i ku biti soora handuniagibu ba ñ beɛ tusa.

¹⁴ Yèn sō sa beɛen berusebu kī, sa yē ma sa gō sarari, sa dua wāaru sō. Wi u kun tɔnun kīru mō, u wāawa gō sō.

¹⁵ Baawure wi u win beruse tusa, u sāawa tɔn gowo. Beɛn tii i maa yē ma tɔn gowo goo sari wi u wāaru te ta ku ra kpe mō.

¹⁶ Yèn sōra sa ka gia nge me kīra sāa, domi Kirisi u win wāaru wē beɛen sō. Nge meya, n maa weene su beɛen tiin wāaru wē beɛen berusebun sō.

¹⁷ Goo ñ n dukia mō handunia ye sō, ma u wa win beruse u yāaru mō, ma u nùn biru kisi, amona Gusunon kīra ko n ka wāa yēro sō.

¹⁸ Nɛn bibu i ku de su kīana ka gari tona, adama su kīi geeru sōsi beɛen kookoosu sō.

¹⁹ Kookoo si sɔɔn diya sa ko n yɛ ma sa sãa gemgibu kpɔa sa n toro sindu mɔ Gusunɔn wuswaaɔ.

²⁰ Domi besen gɔru gà n sun taare wɛɛmɔ sa yɛ ma Gusunɔ u besen gɔru kere, u maa kpuro yɛ.

²¹ Yen sɔ, nen kɩnasibu, besen gɔru gà kun sun taare wɛɛmɔ, sa ko n toro sindu mɔ Gusunɔn wuswaaɔ.

²² Ma baayere kpuro ye sa bikiamɔ, sa ye waamɔ saa win min di, domi sa win wooda neni, sa maa mɔ ye n wã win nɔni sɔɔ.

²³ Win wooda wee, su win Bii Yesu Kirisin yĩsiru naane doke, kpɔa su kɩana nge mɛ u sun sɔɔwa.

²⁴ Wi u win woodaba swĩ u ka Gusunɔ manine, Gusunɔ maa ka nùn manine. Yenin min diya sa yɛ ma u ka sun manine win Hunde Dɛero wi u sun wɛn sɔ.

4

Gusunɔn Hunde

ka yiberɛn hunde

¹ Nen kɩnasibu i ku tɔmbu kpuro naane ko be ba gerumɔ ba Hunde Dɛero mɔ, adama i bu wɛerio bà n sãa Gusunɔgibun na, domi Gusunɔn sɔmɔ weesugiba yiba handunia ye sɔɔ.

² Yenin min diya i ko kpɩ i tubu be ba Gusunɔn Hunde mɔ. Baawure wi u wura ma Yesu Kirisi u kua tɔnu, wiya u sãa Gusunɔgii.

³ Wi u kun maa wure ma Yesu u kua tɔnu, u ñ sãa Gusunɔgii, Kirisin yiberɛwa, win gari i nua u sisi, u mam tunuma handunia sɔɔ kɔ.

⁴ Bɛɛ nen bibu, i sãa Gusunɔgibu i maa sɔmɔ weesugii be kamia kɔ. Domi wi u wãa bɛɛ sɔɔ u dam mɔ u kere wi u wãa handunia ye sɔɔ.

⁵ Beni handuniagiba ba sãa, yen sɔna ba ka handunian bwisi gari mɔ, ma handuniagiba bu swaa daki.

⁶ Bɛɛ sa sãawa Gusunɔgibu. Baawure wi u Gusunɔ yɛ u ra sun swaa daki, adama wi u kun Gusunɔ yɛ u ku ra sun swaa daki. Yenin min diya sa ko kpɩ su gem ka weesu wunana.

Gusunɔ u sãawa kɩrun nuuru

⁷ Nen kɩnasibu, i de su kɩana, domi kɩra naamɔwa saa Gusunɔn min di. Baawure wi u tɔnun kɩru mɔ u sãawa Gusunɔn bii, u maa Gusunɔ yɛ.

⁸ Wi u kun tɔnun kɩru mɔ, yɛro kun Gusunɔ yɛ domi Gusunɔ sãawa kɩrun nuuru.

⁹ Wee mɛ Gusunɔ u sun win kɩru sɔɔsisina, u win Bii teereru gɔrima handunia ye sɔɔ sa n ka wãaru te ta ku ra kpe mɔ wi sɔɔ.

¹⁰ Ameniiwa kɩi te, ta sãa, n ñ mɔ besera sa Gusunɔ kɩa, adama wiya sun kɩa, ma u win Bii gɔrima u ka ko abɔru besen toranun sɔ.

¹¹ Nen kɩnasibu, Gusunɔ ù n sun kɩ too nge mɛ, n weene besen tii su maa kɩana.

¹² Goo kun Gusunɔ waare. Sà n kɩane, Gusunɔ u ka sun manine, ma win kɩra yibumɔ bɛɛ sɔɔ.

¹³ Sa yɛ ma sa ka nùn manine, win tii maa ka sun manine domi u sun win Hunde Dɛero kã.

¹⁴ Bɛɛ maa sa wa, sa maa seeda dimɔ ma Baaba u win Bii gɔrima u ka ko handunian Faaba kowo.

¹⁵ Baawure wi u wura ma Yesu sãawa Gusunɔn Bii, Gusunɔ ka nùn manine, ma yɛro maa ka Gusunɔ manine.

¹⁶ Ma bɛɛ sa kɩi te yɛ, sa maa tu naane doke te Gusunɔ u mɔ bɛɛ sɔɔ.

Gusunɔ sɔ́awa kírun nuuru. Baawure wi u tɔ́nun kírú mɔ́ u ka Gusunɔ manine, Gusunɔ maa ka nún manine.

¹⁷ Nge meya win kírú yibusine beɛe sɔ́, kpa sa n ka toro sindu mɔ́ siribun sanam, domi nge me Kirisi u sáa, meya maa beɛen tii sa sáa handunia ye sɔ́.

¹⁸ Berum sari kírú sɔ́, kíi te ta yiba ta ra berum kpuro gire. N n men na, wi u berum mɔ́, kírú kun yiba wi sɔ́, domi u seeyasiabu yíiyɔ́.

¹⁹ Kírú wáa beɛe sɔ́ yèn sɔ́ Gusunɔ u gbía u sun kía.

²⁰ Goo ù n ne u Gusunɔ kí ma u win beruse tusa, u sáawa wee kowo. Domi wi u kun win beruse kí wi u waamɔ́, u ñ kpɛ́ u Gusunɔ kía wi u kun waare.

²¹ Gusunɔ maa sun wooda yeni wɛ́ u nee, wi u nún kí, u de u n maa win beruse kí.

5

Handunian kamiabu

¹ Baawure wi u naane doke ma Yesu sáa Kirisi wi, yéro sáawa Gusunɔn bii, ma baawure wi u tundo kí, u maa bii kíwa.

² Sà n Gusunɔ kí ma sa win wooda mem nɔ́wammɛ, sa ko n yɛ́ ma sa win bibu kí.

³ Sà n Gusunɔ kí sa ko maa win wooda nene. Win wooda kun maa sɛ́.

⁴ Domi Gusunɔn bii baawure u ra handunia kamie. Ka beɛen naane dokeba sa ra handunia kamie.

⁵ Wi u handunia kamiamɔ́, wiya wi u naane doke ma Yesu sáawa Gusunɔn Bii.

Seeda ye ba Yesu Kirisi diiya

⁶ Yesu Kirisi wiya wi u na ka nim ka yem. U ñ ne ka nim tɔ́na, adama ka yem sanna. Hunde Deeron tii u yen seeda dimɔ́, yèn sɔ́ u sáa gemgii.

⁷ Domi seedagibu itawa ba wáa [Gusunɔ wɔ́llɔ́, Baaba, ka Gari, ka Hunde Deero. Be ita ye, ba sáa nɔ́ tia. Ma seeda ita maa wáa handunia ye sɔ́.]

⁸ Hunde Deero, ka nim, ka yem. Be ita ye, ba maa sáa nɔ́ tia.

⁹ Beɛe sa tɔ́mbun seeda wuramɔ́, adama Gusunɔn seeda kpáaru kere me, domi Gusunɔn seeda sáa seeda ye u win Bii diiya.

¹⁰ Wi u Gusunɔn Bii naane doke, u seeda ye mɔ́ win tii sɔ́. Wi u kun naane doke, u Gusunɔ wee kowo kuawa yèn sɔ́ u ñ seeda wure ye u win Bii diiya.

¹¹ Seeda ye wee, Gusunɔ sun wáaru te ta ku ra kpe wɛ́. Wáa te, ta wáawa win Bii sɔ́.

¹² Wi u Bii mɔ́, u maa wáa te mɔ́. Wi u kun Gusunɔn Bii mɔ́, u ñ wáa te mɔ́.

Wáaru te ta ku ra kpe

¹³ Na beɛ yeni yoruawa beɛ be i Gusunɔn Biin yísiru naane doke, kpa i n ka yɛ́ ma i wáaru te ta ku ra kpe mɔ́.

¹⁴ Sa naane sáa ma sà n nún gáanu kana ni nu sáa win kírú, u sun swaa daki.

¹⁵ Sà n maa yɛ́ ma u beɛen kanaru swaa daki, sa yɛ́ ma baayere ye sa kanamɔ́ win mi, beɛegla kɔ́.

¹⁶ Goo ù n wa win beruse u toramɔ́ te ta kun sáa gɔ́gíru, u kanaru koowo. Gusunɔ u koo bu wáaru wɛ́ be ba toramɔ́ te ta kun sáa gɔ́gíru. Adama toraru gara wáa te ta ra gɔ́ ma. Na ñ gerumɔ́ goo u kanaru ko ten sɔ́.

¹⁷ Gem sariru baatere ta sáawa toraru, adama n ñ mɔ́ te kpuro ta sáa gɔ́gíru.

¹⁸ Sa yɛ́ ma baawure wi u sáa Gusunɔn bii u ku ra n toramɔ́, domi Gusunɔn Bii nún kɔ́su, tɔ́n kɔ́so wi kun maa kpɛ́ u nún baba.

¹⁹ Beɛe sa yɛ́ ma sa sáa Gusunɔgibu, adama handunia kpuro wáa tɔ́n kɔ́so win nɔ́ma sɔ́.

²⁰ Sa maa yē ma Gusunon Bii u na, ma u sun bwisi kā su ka Gusuno Yinni gemgii gia. Sa gbinne ka gemgii wi, win Bii Yesu Kirisin min di. Yesu Kiri si wiya sāa Gusuno Yinni gemgii. U maa sāa wāaru te ta ku ra kpen nuuru.

²¹ Nen bibu, i n tii se ka būu sāaru.

TIRERU YIRUSE TE YOHANU U YORUA

Dabiru ba nee, Yesun yigberu gara ba ka ya mini te Yohanu u soka kurɔ ka win bibu. U bu sɔɔmɔ bu kɛnɔ. U maa bu kirɔ mɔ ba n tii se ka keu koosio weesugibu ka ben sɔɔsinu.

Tire ten kpunaa

1. Tɔbiribu, naasu 1-3.
2. Gem ka kɛru, naasu 4-11.
3. Gari dɛaki, naasu 12-13.

Tɔbiribu

¹ Kurɔ wunɛ *, nɛ wi na sɛa Yesun yigbe guro guro, na nun tɔbura, wunɛ wi Gusunɔ u gɔsa ka wunen bibu be na kɛ gem sɔɔ. N n mɔ nɛ tɔna na bu kɛ, ka be ba gem gla kpurowa,

² yɛn sɔ gem mɛ, mu wɛa bɛsɛn gɔruɔ, mu ko n maa ka sun wɛa sere ka baadomma.

³ Gusunɔ Baaba, ka Yesu Kirisi win Bii bu sun durom, ka wɔnwɔndu kua, kpa bu sun alafia wɛ kɛru ka gem sɔɔ.

Gem ka kɛru

⁴ Nɛn nukura dora gem gem ye na wa wunen bibu gaba sɛimɔ gem sɔɔ nge mɛ Gusunɔ Baaba sun yiire.

⁵ Tɛ, kurɔ wunɛ, ye na nun yoruammɛ, ya n sɛa wooda kpa, ya sɛawa ye sa mɔ toren di. Na nun kanamɔ, su de su kɛana.

⁶ Kɛru ta sɛawa Gusunɔn woodan mɛm nɔɔbu. Yeya wooda ye i nua saa toren di, ye sɔɔ n weenɛ i n sɛimɔ.

⁷ Dabira ba yarine handunia sɔɔ ba tɔmbu swaa nim wiamɔ. Ba n wure ma Yesu Kirisi u na handunia sɔɔ u kua tɔnu. Wi u sɛa nge mɛ, wiya swaa nim wio ka Kirisin yibere.

⁸ I tii laakari koowo, kpa i ku bɛsɛn sɔmburun are kɔ, i de i ten arufaani wa.

⁹ Baawure wi u n yɔre Kirisin sɔɔsiru sɔɔ, ma u tu sarari, u n Gusunɔ mɔ. Adama wi u yɔ te sɔɔ, u Baaba ka maa Bii mɔ.

¹⁰ Goo u n na bɛen mi, ma n kun ka Kirisin sɔɔsi te, i ku yɛro dam koosia, i ku maa nɔn domaru kua.

¹¹ Domi wi u nɔn yen gaa kua, u bɔnu mɔ win kom kɔsum sɔɔ.

Gari dɛaki

¹² Baa mɛ na gɛa dabinu mɔ n bɛe yorua, na n kɛ n ni kpuro yore tireru sɔɔ. Adama na yiɔyɔ n bɛe beram na, kpa n ka bɛe gari ko nɔɔ ka nɔɔ kpa bɛsɛn nuku dobu bu ka yibu.

¹³ Wunen wɔnɔ wi Gusunɔ u maa gɔsa, win biba nun tɔbura.

* **1:1 kurɔ wunɛ** - Dabiru ba nee, Yesun yigberu gara ba ka ya mini, te ba soka kurɔ ka win bibu.

TIRERU ITASE TE YOHANU U YORUA

Gayusiwa Yohanu u tire te yorua. Durɔ wi, u s̄awa tɔn geo. U ra waasu kowobu somi. Adama goo u w̄aa ka wi, wi ba m̄ Dioteƒu. Wi, u k̄iwa u n s̄a tɔnwerɔ. U Yohanun gari yina. Tire te, ta sun s̄ɔsimɔ nge m̄ yellu, Yesugibu ba wahala m̄ n̄ɔsinaa sarirun s̄ɔ.

Tire ten kpunaa

1. Tɔbiribu, naasu 1-4.
2. Waasu kowobun dam koosiabu, naasu 5-8.
3. Dioteƒu ka Demetiru, naasu 9-12.
4. Tɔbiri d̄aakibu, naasu 13-15.

Tɔbiribu

¹ Gayusi, wunɛ wi na k̄i ka gem, nɛ wi na s̄a Yesun yigbɛ guro guro, nɛna na nun tɔbura.

² Nɛn k̄inasi na kanamɔ a n kuuramɔ ḡaanu baanire s̄ɔ, kpa wunen wasi yi n bw̄aa do nge m̄ wunen hunde ya s̄aa.

³ Nɛn nukura dora too too sanam m̄ naanɛ dokeobu gaba na, ma ba seeda di nge m̄ gem mu w̄aa wunɛ s̄ɔ, ka nge m̄ a s̄imɔ gem m̄ s̄ɔ.

⁴ Nuku dobu gabu sari bi bu kere n nɔ nɛn biba s̄imɔ gem s̄ɔ.

Waasu kowobun

dam koosiabu

⁵ Nɛn k̄inasi, naanɛ dokeon koma a m̄ sanam m̄ a naanɛ dokeobu n̄ɔrimɔ, n ku mam ko be ba s̄aa s̄ɔbu.

⁶ Ba wunen k̄irun seeda dimɔ Yesun yigberun wuswaaɔ. A de a n da bu kusenu kue ben sanum s̄ɔ nge m̄ n weenɛ Gusunɔgii u ko.

⁷ Domi Yinnin ȳsirun s̄ɔna ba doona, ba ñ ḡaanu mwɛ naanɛ doke sarirugibun mi.

⁸ Yen s̄ɔ, bɛsɛra n weenɛ su tɔn ben bweseru somi, kpa bɛsen tii sa n bɔnu m̄ ka be, gem kparabu s̄ɔ.

Dioteƒu ka Demetiru

⁹ Na Yesun yigberu tire piibu gagu yorua, adama Dioteƒu, wi u k̄i u n s̄a ben gbiikoo u ñ nɛn gari wure.

¹⁰ Yen s̄ɔna n̄a n na, kon gere daa ye u m̄ u ka sun gari k̄si manimɔ. N ñ ye tɔna, u ku ra maa naanɛ dokeobu dam koosie. Be ba maa k̄i bu bu dam koosia, u ra bu yinariwa, kpa u bu gira saa Yesun yigberun di.

¹¹ Nɛn k̄inasi a ku kom k̄sum saari ma n kun m̄ kom gem. Wi u gea m̄ u s̄awa Gusunɔgii, adama wi u k̄sa m̄ u ñ Gusunɔ ȳɛwa.

¹² Demetiru u seeda gea m̄ baawure kpuron mi, ka maa gem tiin wuswaaɔ. Bɛsen tii sa n̄un seeda diiyammɛ, a maa ȳɛ ma bɛsen seeda s̄awa gem.

Tɔbiri d̄aakibu

¹³ Na ḡaa dabinu m̄ n ka nun yorua, adama na ñ k̄i n ni kpuro yore tireru s̄ɔɔ.

¹⁴ Na ȳiyɔ sa ko waana ñ n s̄osi, kpa su gari ko n̄ɔ ka n̄ɔ.

¹⁵ Alafia ya ñ w̄aa ka wunɛ.

Wunen b̄ɔrɔba kpuro ba nun tɔbura. A maa man bɛsen b̄ɔrɔba tɔbirio tia tia.

TIRE TE YUDU U YORUA

Yudu u s̄awa Yesu Kirisin w̄n̄o turo. Yesugibu kpurowa u tire te yorua. Saa ye, gaba seewa ben suunu s̄o ba s̄osi weesuginu s̄osim̄o ni nu koo de ben Yesun yigb̄enu nu karana. T̄on be ba s̄osi ni m̄o mi, ba w̄awa kom bereteke s̄o. Adama Gusun̄o u koo bu kam koosia nge m̄e u yeruku t̄ambu gabu kua be ba ñ n̄n̄ m̄em̄ n̄o we. N ween̄ewa Yesugibu bu ka tii yina. Domi ba Gusun̄on gari m̄o yi yi s̄a gem sere ka baadom̄m̄a. Yiya n ween̄e ba n da dendi.

Tire ten kpunaa

1. T̄obiribu, naasu 1-2.
2. Keu koosio weesugibu, naasu 3-16.
3. Yiirebu ka kir̄o, naasu 17-23.
4. Siara d̄aakibu, naasu 24-25.

T̄obiribu

¹ N̄e Yudu, Yesu Kirisin yoo, n̄e wi na s̄a Yak̄obun w̄n̄o, na b̄e tire teni yoruamm̄e, b̄e be Gusun̄o Baaba u soka. U b̄e k̄i, ma u b̄e k̄osu Yesu Kirisin s̄o.

² Gusun̄o u n b̄e w̄n̄w̄ndu ka alafia ka k̄iru sosiam̄m̄e.

Keu koosio weesugibu

(I maa m̄er̄io Pīe II, 2:1-17)

³ N̄en k̄inasibu, na raa k̄i n̄ b̄e tireru yorua, n̄e ka b̄en faaban garin s̄o, adama wee t̄e n kua tilasi n ka b̄e tire teni yorua n ka b̄e hania koosia kpa i ka gari yi i naane doke suna yi Gusun̄o u wigibu w̄e n̄n̄ teeru sere ka baadom̄m̄a.

⁴ Domi t̄on k̄sobu gaba dua gb̄enum b̄en suunu s̄o be ba Gusun̄on durom gosikia, bu ka ben kom k̄sum gafara wa, ma ba Yesu Kirisi yina, wi u s̄a b̄en̄ Yinni boko. Saa gas̄o gas̄on diya ba yorua ye n koo bu deema siribun biru.

⁵ Baa m̄e i ye kpuro ȳe s̄a s̄a, ka m̄e, na k̄i n̄ b̄e yaayasia ma ye Yinni Gusun̄o u Isirelin t̄ambu w̄ra saa Egibitin tem di u kpa, yen biru u be ba ñ naane doke kam koosia.

⁶ I maa w̄llun ḡaradoba yaayo b̄en ayera kun bu turie, ma ba ben tiin w̄a yeru ḡema ba deri. Gusun̄o u ka bu ȳni b̄okua, u kp̄e yam w̄okuru s̄o ba ka siribun t̄o bentembereru mara.

⁷ M̄eya maa Sodomu ka Gom̄ara, ka wuu si su sikerene, si kpuron t̄ambu ba maa daa bereteke kua, t̄on dur̄ubu ka t̄on dur̄ubu ba tii sankunam̄o. Ba wuu si kpeerasia ka d̄o wi u ku ra gbi, ma n kua ȳireru t̄ambun s̄o.

⁸ Ka m̄e, t̄on k̄so be maa, ben bwisikunu s̄o ba ka toranu tii disi dokem̄o, ba ñ wirugibu wiru kp̄iyamm̄e ma ba w̄llun yiikogibu w̄omm̄o.

⁹ Adama Miseli, wi u s̄a Gusun̄on ḡaradoban wirugii, u ñ k̄aka u Setam taare w̄e ka w̄mburu d̄ama te ba sanna ba M̄owisin goru sikirine, adama u Setam s̄owawa u n̄e, “Yinni Gusun̄owa u koo nun gerusi.”

¹⁰ Adama t̄on k̄so be, ye ya kun bu yeeri yeya ba w̄omm̄o, ye ba maa m̄o ka marumaruru nge ye ye yeya ya bu kam koosiam̄o.

¹¹ N̄on̄i sw̄arugiba ba s̄a. Domi ba Kaenin yira sw̄i, ba tii sure toraru s̄o bu ka are wan s̄o nge m̄e Balamu u kua, ma ba Gusun̄o seesi nge m̄e Kore u kua, ma ba tii kam koosia.

¹² T̄on be, ba s̄awa sankara kowobu b̄en t̄o baka ni i ra ko k̄irun s̄o s̄o, ba ka b̄e dim̄o, ka sekuru sariru, ba ben tii n̄orim̄o t̄ona. Ba s̄awa nge guru winu

ni woo ga b̄arikiam̄, ni nu ku ra ka gura n̄e. Ba s̄aa nge d̄aa ni nu d̄erura nu ñ binu m̄, ni ba wuka ka gbinī, ni nu gu mam mam.

¹³ Ba s̄awa nge nim w̄okun nim kure ni nu kukum̄. Nge m̄e nu nin yakeru k̄s̄om̄ m̄eya ba maa ben sekuru sari kom s̄s̄osim̄. Ba s̄awa nge w̄ollun kperi yi yi yin swaa bie, Gusun̄ u bu yam w̄oku te ta kp̄a yiye t̄e s̄o ba koo du ka baadomma.

¹⁴ En̄oku maa, wi u s̄aa Adamun sikadobun t̄oka n̄oba yiruse u Gusun̄n gari gerua ben s̄ u n̄e, wee, Yinni u sisi ka win ḡorado d̄ero dabi dabiru

¹⁵ u ka baawure kpuro siri kpa u ka Gusun̄n b̄ere ȳeru sarirugibu kpuro taare w̄e ben kom k̄sum kpuron s̄ m̄e ba kua Gusun̄n gendun s̄, ka maa gari k̄sin s̄ yi torobu be ba ñ Gusun̄n b̄ere ȳe ba n̄n gerusi.

¹⁶ T̄on be, ba ra n wure, ḡanu sari ni nu ra bu w̄ere, ben bin̄e bu kpare. Ba ra woo kana gari gere, ba maa t̄ambu gari dori s̄s̄om̄ bu ka ȳerobun ḡanu wa.

Yirebu ka kir̄

¹⁷ Adama b̄e nen k̄inasibu, n weene i gari yi yaaya yi b̄esen Yinni Yesu Kirisin ḡroba raa gerua.

¹⁸ Domi ba b̄e s̄owa ma sanam d̄akim s̄o t̄on yaako kowoba koo na be Gusun̄n b̄ere ȳe sarira koo de ben bin̄e ya n bu kpare.

¹⁹ Beya ba ka karanaa naam̄, ba ben tiin bwisikunu m̄, ba ñ Hunde D̄ero m̄.

²⁰ Adama b̄e nen k̄inasibu, i tii t̄asisio b̄en naane doke d̄erabu s̄o i n kanaru m̄ ka Hunde D̄eron dam.

²¹ I tii n̄enū Gusun̄n k̄ru s̄o, i n ka b̄esen Yinni Yesu Kirisin w̄onw̄ondu mara te ta koo ka b̄e w̄aru te ta ku ra kpe naawa.

²² I ben w̄onw̄ondu waawo be ba ḡrusu yiru yiru m̄.

²³ I n gabu gawam̄ d̄o s̄on di i n bu faaba m̄. I maa gabun w̄onw̄ondu waawo ta n ka b̄erum m̄ne, adama i n ben toranu tusa sere ka ben yabeno ni ben daa ya disinu t̄eni.

Sira d̄akibu

²⁴⁻²⁵ Gusun̄ turo s̄aa b̄esen Faaba kowo wi u koo kp̄i u b̄e k̄su i ku ka w̄ruma, kpa u b̄e terasia win yiiko s̄o taare sariru s̄o ka nuku dobu. Wiya u yiiko ka kp̄aru ka dam ka girima m̄ saa b̄esen Yinni Yesu Kirisin min di, yee yellun di, ka t̄e, sere ka baadomma. Ami.

YOHANUN KĀSIRU TE TA YESU KIRISI SŌSISI

Yohanu u win kāsī teni yoruawa sanam me ba Yesugibu nōni sōomō ben naane dokebun sō. Yera u bu yorua u ka bu dam kē ben nōni swāaru sō. Tire ten gari dabinu nu sāawa yīrenu ni nu tubum sē.

Tire teni, ta sāawa Bibelin tire dāakiru. Ta sun sōsimō nge me handunia ya koo ka wiru goora ka nge me Yesu u ko n sāa sanam me u koo wurama.

Ta maa sun sōomō nge me Yesu u sāa. U sāawa wi u raa wāa, meya u wāa gisō, u ko n maa wāawa sere ka baadomma. U sāawa gāanu kpuron tore ka nin wii gowo. U maa sāa sinambun sunō ka yinnibun Yinni. U maa sāa win yigberun wirugii. U sāawa nge gbee sunō ge ga yara Yudan bweserun di. U sāawa yāku kowo tōnwerō, ma u maa sāa nge yāa kinē kpendu te ba ka yākuru kua.

Tire ten gari mero ya sāawa, Gusunō u koo Setam tabu di mam mam saa Yesu Kirisin min di. Meya u koo be ba nūn naane sāa doo nōaru wē ù n wōn kpaaru ka tem kpm swī.

Tire ten kpunaa

1. Tōbiribu, wiru 1:1-8.
2. Tire ni ba Yesun yigbenu nōba yiru yorua, wiru 1:9n di sere wiru 3:22.
3. Ye ya koo koorā sia, wiru 4:1n di sere wiru 22:5.
4. Yesun wuramaru, wiru 22:6-21.

Tire tenin asansi

¹ Tire teni sō ba gāa ni yorua ni Yesu Kirisi u terasia. Gusunōwa u nūn gāa ni wē u ka win sōm kowobu sōsisi ye ya koo koorā ñ n sōsi. Ne Yohanu, ne wi na sāa Kirisin yoo, u man ye sōsisi, saa win gōradon min di wi u man gōria.

² Na ye kpuron seeda di ye na ka nōni wa. Na Gusunōn gari nōsisi ka seeda ye Yesu Kirisi u di.

³ Doo nōarugiiwa wi u Gusunōn gari yinin gari garimō, doo nōarugiba maa be ba yi swaa daki, ma ba nēni ye ba yorua sō. Domi yen saa ya turuku kooma.

Yesun yigbenu nōba yirun

tōbiribu

⁴⁻⁵ Ne Yohanu, na be Yesun yigbenu nōba yiru tōbura Asin tem sō.

Gusunō Yinni wi u wāa, wi u raa wāa, wi u maa sisi, ka hundeba nōba yiru be ba wāa Gusunōn sina kitarun wuswaa, ka maa Yesu Kirisi wi u sāa seeda dio naanegii wi ba gbia ba seeya gōrin di, wi u maa sāa sina boko, bu be durom kua kpa bu be alafia wē.

Yesu u sun kī. Ka win yema u sun yakia besen toranun di.

⁶ Ma u sun mēna u kua besen sunō, u sun kua win Baaba Gusunōn yāku kowobu. Wiya u sinandu ka yiiko mō sere ka baadomma. Ami.

⁷ Wee, u sisi guru winu sō. Baawure u koo nūn wa, ba be ba nūn sōkan tii. Handunian bwesenu kpuro nu koo gō wuri ko win sō. Meya n ko n sāa. Ami.

⁸ Gusunō Yinni Dam kpurogii, wi u wāa, wi u raa wāa, wi u maa sisi, u nee, wiya gāanu kpuro torua, u koo maa ni wiru go.

Yohanu u Kirisi wa kāsiru sō

9 Nɛna Yohanu bɛɛgii, nɛ wi na maa bɔnu mɔ ka bɛɛ nɔni swāaru sɔɔ ka Gusunɔn bandu sɔɔ ka tɛmanabu sɔɔ yɛn sɔ sa gbinne ka Yesu. Ba ka man na tɛm bure teni sɔɔ tɛ ba mɔ Patumɔsi Gusunɔn garin sɔ ka Yesun seedan sɔ.

10 Yinnin tɔru sɔɔ Hunde Dɛero dera na kasa, ma na nɔɔ damguu nua nɛn biru nge kākāagi

11 ga nɛɛ, n yoruo tireru sɔɔ ye na waama, kpa n tire tɛ mɔrisia Yesun yigbɛnu nɔɔba yirun mi, Efesuo, ka Simiinio, ka Pɛɛgamuo, ka Tiatira, ka Saadu, ka Filadɛɛfi, ka Lodiseo.

12 Ye na sira n ka wa wi u ka man gari mɔ, yera na dabu wuraginu nɔɔba yiru wa.

13 Ma na goo wa nge tɔnun bii u yɔ dabu nin suunu sɔɔ. U yaberu sebua ta wāa sere win naa kɔɔnɔ ma u kpaki wuragia sɛke win gāaso.

14 Win wiru ka win seri buririwa nge wɛsu n kun mɛ nge gunsu ma win nɔni sāa nge dɔɔ yara.

15 Win naasu ballimɔwa nge sii gan tɛ ba yania ba tea, ma win nɔɔ ga sāa nge surun bakaru.

16 Ma u kperi nɔɔba yiru nɛni win nɔm geuo, ma takobi nɔɔ durora ye ba dɛɛra biru ka wuswaa ya yarimɔ win nɔn di, ma win wuswaa ballimɔ nge sɔɔ wii wɔllun sɔɔ.

17 Ye na nɔn wa, na wɔruma win naaso nge goru. Ma u man win nɔm geu sɔndi u nɛɛ, n ku bɛrum ko, wiya u sāa gbiikoo ka dāako.

18 Wiya u sāa waso, u raa gu adama tɛ u ko n wāawa ka baadomma. U yiiko mɔ gɔɔn wɔllɔ ka gɔribun wāa yerɔ.

19 N n mɛn na, n yoruo ye na wa, ka ye ya kooramɔ tɛ, ka ye ya koo kora amɛn biru.

20 Kperi nɔɔba yiru ye na wa nɛn nɔm geuo ka dabu wuraginu nɔɔba yiru ye kpuron tubusianun asansi wee. Kperi nɔɔba yiru ye, ya sāawa Yesun yigbɛnu nɔɔba yiru yɛn gɔradoba. Dabu wuraginu nɔɔba yiru ye maa, ya sāawa yigbɛ nin tii.

2

Gari yi ba Efesugibu sɔɔwa

1 Kirisi u Yohanu sɔɔwa u nɛɛ, a Efesun Yesun yigbɛrun gɔrado yoruo a nɛɛ, nɛ wi na kperi nɔɔba yiru ye nɛni nɛn nɔm geuo, ma na sɔimɔ dabu wuraginu nɔɔba yiru yɛn suunu sɔɔ na nɛɛ,

2 na win kookoosu yɛ ka win sɔma ka win tɛmana bi u mɔ. Na yɛ ma u n kpɛ u ka tɔn kɔsobu tɛmana, ma u ben laakari mɛɛra bɛ ba tii sokumɔ gɔrobu, adama ba n sāa mɛ, u deema wee kowoba ba sāa.

3 U suuru mɔ, u ka nɔni swāaru tɛmana nɛn yɔsirun sɔ, u n maa wasire.

4 Adama ye na nɔn waasi wee, u n maa man kɔ nge yellu.

5 N n mɛn na, u yaayo mɔn di u wɔruma kpa u gɔru gɔsia u ko nge mɛ u ra raa ko. U kun kue mɛ, kon na n win dabu sua gen ayerun di.

6 Ka mɛ, u gāa teenu mɔ ni nu wā. U Nikolaitigibun kookoosu tusa nge mɛ nɛn tii na su tusa.

7 Baawure wi u swaa mɔ u nɔɔwɔ ye Hunde Dɛero u Yesun yigbɛnu sɔɔmɔ.

Wi u tabu di, kon de u dāa wāarugii tɛ ta wāa Gusunɔn wāa yerɔn binu di.

Gari yi ba Simiinigibu sɔɔwa

8 Kirisi u maa nɛɛ, a Simiinin Yesun yigbɛrun gɔrado yoruo a nɛɛ, nɛ wi na sāa gbiikoo ka dāako, nɛ wi na raa gu ma na seewa na wasi, na nɛɛ,

⁹ na win nōni swāaru yē, na maa win sāaru yē. Ka mē, u sāa atasiri. Na yē kōsa ye ba nūn gerusimō be ba tii sokumō Yuuba adama ba ñ sāa mē, Setam tōmba ba sāa.

¹⁰ U ku berum ko nōni swāa te ta nūn sisien sō. Wee, Setam u koo de bu ben gabu pirisam doke u ka ben laakari mēeri. Ba koo wahala wa sere sō wōkuru. U de u n sāa bōrōkini sere ka gōwō, kpa n nūn wāaru wē nge sina furo.

¹¹ Baawure wi u swaa mō u nōwō ye Hunde Dēero u Yesun yigbenu sōmō. Wi u tabu di, gōo yiruse kun nūn wasi.

Gari

yi ba Pēegamugibu sōowa

¹² Kiriisi u maa nēē, a Pēegamun Yesun yigberun gōrado yoruo a nēē, nē wi na takobi nōo durora ye ba dēera biru ka wuswaa nēni na nēē,

¹³ na win wāa yeru yē mi Setam sina kpaara wāa. U nēn yīsiru wure, u ñ win naane ye u man sāa fēre, baa sanam mē ba nēn seeda dio naanēgii Antipasi go ben mi, mi Setam wāa yera wāa.

¹⁴ Adama ka mē, gāanu fiiko ni na nūn waasi wee, gaba nūn wāasi be ba Balamun sōsiru swīi. Balamu wi, u ra n Balaki sōsimō nge mē u koo ko u ka Isireliba torasia, kpa bu būu sāa dīanu di, kpa bu kōo mēna tantanaru sōo.

¹⁵ Nge mēya gaba nūn wāasi be ba Nikolaitigibun sōsiru swīi.

¹⁶ Ñ n mēn na, u gōru gōsio. Û kun kue mē, kon nūn naa swīima tē, kpa n ka bu tabu ko ka takobi ye ya yarimō nēn nōon di.

¹⁷ Baawure wi u swaa mō u nōwō ye Hunde Dēero u Yesun yigbenu sōmō.

Wi u tabu di, wiya kon manna ye ya berua wē u di. Kon nūn kpee kpikuru wē tē sōo ba yīsi kpaaru yorua te goo kun yē ma n kun mō wi ba tu wē.

Gari yi ba Tiatragibu sōowa

¹⁸ Kiriisi u maa nēē, a Tiatiran Yesun yigberun gōrado yoruo a nēē, nē Gusunōn Bii wīn nōni sāa nge dōo yara ma nēn naasu ballimō nge sii gan te ba yania ba tea, na nēē,

¹⁹ na win kookoosu yē. Na win kīru yē, ka win bōrōkiniru, ka win tōn geeru ka maa win tēmanabu. Na yē ma win sōm dāakiru ta gbiikuru kere.

²⁰ Adama ye na nūn waasi wee. Kurō wi ba mō Yesabeli wi u tii sokumō Gusunōn sōmō, u dera u nēn sōm kowobu swaa nim wia ka win sōsiru bu ka kōo mēna tantanaru sōo kpa bu būu sāa dīanu di.

²¹ Na nūn ayeru wē u ka gōru gōsia adama u ñ kī u win kom bereteke deri.

²² Yen sōna kon nūn kpī ka bararu kpa n be ba ka nūn sakararu kua kpēe nōni swāa bakararu sōo bā kun gōru gōsie ba kom kōsum deri mē u bu sōsi.

²³ Yen biru kon win bibu go. Saa yera Yesun yigbenu kpuro nu koo gia ma nēna na tōmbun bwisikunu ka ben gōrusu yē. Kon ben baawure kōsie nge mē win kookoosu nē.

²⁴ Adama be ba tie Tiatira sōo, be ba ñ sōsi kōsu ni swīi, ba ñ gie ye gaba sokumō Setam asiri baka, na bu sōmō, na ñ kon maa bu sōmunu ganu sōbi.

²⁵ Adama ye ba mō bu ye nenuō sim sim sere n ka tunuma.

²⁶⁻²⁷ Wi u tabu di ma u mō ye na kī sere ka nōwō, wiya kon yiiko ye wē ye na mwa nēn Baaban min di. Kon nūn yiiko ye wē bwesunu kpuron wōlō u n bu kpare ka sii bokuru kpa u bu so u kōsuku nge wekenu.

²⁸ Na kon maa nūn yam sārerun kpera wē.

²⁹ Baawure wi u swaa mō u nōwō ye Hunde Dēero u Yesun yigbenu sōmō.

3

Gari yi ba Saadugibu sɔɔwa

¹ Kirisi u maa neɛ, a Saadun Yesun yigberun gɔrado yoruo a neɛ, ne wi na Gusunɔn Hundeba nɔɔba yiru ye mɔ ka maa kperi nɔɔba yiru ye, na neɛ, na win kookoosu yɛ. Na yɛ ma ba gerumɔ u sɔa waso baa me u sɔa gɔri.

² N̄n n men na, u yando kpa u ye ya n̄n tie t̄asisia yu sere ḡbi mam mam. Domi na wa ma win kookoosu kun dende s̄aa s̄aa Gusunɔ n̄en Yinnin mi.

³ Yen s̄ɔ, u yaayo ye ba n̄n s̄ɔsi ka nge me u ye nua. U ye mem nɔɔwɔ kpa u win ḡru ḡsia. Û kun yande, kon na n n̄n deema w̄kuru nge gb̄nɔ. U n̄ ko n maa yɛ saa ye kon na.

⁴ Ka me, gaba w̄aa Saaduɔ be ba kun tii disinu t̄eni, beya ba koo ka man s̄i kpa ba n ȳaa kpikinu doke, domi beya n ka weene.

⁵ Wi u tabu di, wiya u koo ȳaa kpikinu doke mesum. Na n̄ kon maa win ȳisiru go w̄aran tireru s̄ɔ. Batuma s̄ɔ kon wura n̄en Baaban wuswaaɔ ka win gɔradoban mi ma u s̄aa negii.

⁶ Baawure wi u swaa mɔ u nɔɔwɔ ye Hunde D̄ero u Yesun yigberu s̄ɔmɔ.

Gari yi ba Filad̄efigibu sɔɔwa

⁷ Kirisi u maa neɛ, a Filad̄efin Yesun yigberun gɔrado yoruo a neɛ, ne wi na s̄aa D̄ero ka Gemgii, ne wi na sina boko Dafidin yenun k̄k̄rɔ n̄eni, ne wi na n̄ ken̄ia, goo ku ra ken̄e, ne wi na n̄ maa ken̄ua, goo ku ra ken̄ie, n̄ena na neɛ,

⁸ na win kookoosu yɛ. Na yɛ ma win dam kun kp̄a. Ka me, u n̄en gari mem nɔɔwa, u n̄ n̄en ȳisiru siki. Yen s̄ɔna na n̄n gambo ken̄ia ye goo k̄n̄ kp̄e u ken̄e.

⁹ Wee kon n̄n Setam t̄on be n̄mu s̄andia be ba tii sokumɔ Yuuba adama ba n̄ s̄aa me, domi weesa ba m̄ɔ. Kon de bu na win wuswaaɔ bu kpuna bu n̄n b̄ere w̄e. Be kpuro ba koo gia ma na n̄n k̄i.

¹⁰ Ȳen s̄ɔ u t̄emana u man mem nɔɔwa, yen s̄ɔna kon n̄n bere wahalan saa s̄ɔ ye ya sisi handunia kpuro s̄ɔ yu ka t̄ambun laakari m̄eri be ba w̄aa handunia s̄ɔ.

¹¹ Na sisi na n̄ t̄emɔ. Ye u mɔ, u ye n̄enuɔ kem kem kpa goo u ku raa n̄n win nasaran are mwaari.

¹² Wi u tabu di wiya kon ko gberɛ Gusunɔ n̄en Yinnin s̄aa yerɔ, u n̄ maa yariɔ. Kon n̄en Yinnin ȳisiru yore win w̄ollɔ ka maa win wuun ȳisiru ge ga s̄aa Yerusalemu kpaɔ, ge ga koo sarama win w̄ollun di. Kon maa n̄en ȳisi kpaaru yore win w̄ollɔ.

¹³ Baawure wi u swaa mɔ u nɔɔwɔ ye Hunde D̄ero u Yesun yigberu s̄ɔmɔ.

Gari yi ba Lodisegibu sɔɔwa

¹⁴ Kirisi u maa neɛ, a Lodisen Yesun yigberun gɔrado yoruo a neɛ, ne gemgii, ne wi na s̄aa seeda dio geo naanegii, Gusunɔn taka kooran nuuru, na neɛ,

¹⁵ na win kookoosu yɛ. Na yɛ ma u n̄ yem, u n̄ maa sum. Na raa k̄iwa u n̄ sum n̄ kun me u n̄ yem.

¹⁶ Adama ȳen s̄ɔ u s̄aa wurɔ wurɔ, u n̄ sum u n̄ maa yem, kon n̄n pura n̄en n̄on di.

¹⁷ U gerumɔ u m̄ɔ, u s̄aa atasiri, u kua dukiagii, u n̄ ḡaanun ȳaaru m̄ɔ. Adama na n̄n s̄ɔmɔ, wi, ḡru garin barɔwa, ka w̄n̄w̄ando, ka masaasi ka w̄ko ka tererugii.

¹⁸ Yen saabuwa na n̄n bwisi k̄emɔ, u de u wura dwe n̄en mi ye d̄ɔ s̄onwa, kpa u ka ko dukiagii. U maa kpaam ȳaa kpikinu dweo ni u koo ka win tereru bere kpa u kun maa sekuru m̄ɔ. U kpaam maa n̄nin tibu dweo u doke kpa u yam wa.

¹⁹ Be na kī kpuro beya na ra nōni doke kpa n bu seeyasia. Yen sō, u hania koowo kpa u gōru gōsia.

²⁰ Wee, na yō dii kōnōwō na taka mō. Baawure wi u nen nōw nōwō ma u kenia, kon du win mi, kpa n ka nūn di kpa u maa ka man di.

²¹ Wi u tabu di, wiya kon de u ka man sina nen sina gōnāw, nge me na tabu di ma na sina ka nen Baaba win sina gōnāw.

²² Wi u swaa mō u nōwō ye Hunde Deero u Yesun yigbenu sōwō.

4

Sāa te ta wāa Gusunō wōllo

¹ Yen biru ne Yohanu na mēera na wa kōnōwō gagu ga keniare Gusunō wōllo.

Ma na maa nōw ge nua ge ga sāa nge kākāagi ge ga raa gbia ga ka man gari kua. Ga kpa m nē, n yōwō ma mi kpa u man sōsi ye ya koo na amen biru.

² Mii mii Hunde Deero dera na kāsā. Wee, na sina kitaru wa Gusunō wōllo, goo u sō te sōw.

³ Wi u sō mi, win wuswaa ballimō nge ni nu nōni bwese bweseka mō ka ni nu nōni swāaru mō. Guru waa ya sina kita te sikerene ya ballimō nge kpee te ta nōni wuru beku mō.

⁴ Ma sina kitanu yenda nne nu sina kita te kooro bure. Ma guro gurobu yenda nne ba sō kita nin wōllo ba yāa kpikinu doke ka furō wuragisu.

⁵ Yera saa sina kita ten min di guru maakinu yarimō ka wurenu ka guru gbāsukunu. Fitolakunu nōwōba yiru ni nu sōre nu wāa sina kita ten wuswaa. Niya nu sāa Gusunōn hundeba nōwōba yiru.

⁶ Sina kita ten wuswaa yeru gagun bwesera wāa mi, ge ga ka diki weene.

Sina kita ten suunu sōw ka ten gōn gōnka, hunde koniba nne ba wāa mi, ba nōni dabinu mō biru ka wuswaa.

⁷ Hunde koni gbiikaa ya sāa nge gbee sunō, ma yiruse sāa nge naa buu. Itasen wuswaa sāa nge tōngia, ma nne ya ka gunō bakeru weene te ta yōwō.

⁸ Hunde koni nne yen baayere ya kasa nōwōba tia tia mō, ma yi nōni mō yam kpuro tōwō ka sōwō. Ba ra n womu mō kpeetim sari sōw sōw ka wōkuru ba n mō,

Deero! Deero! Deero!

Meya Yinni Gusunō Dam kpurogii u sāa,

wi u raa wāa, wi u wāa, wi u maa sisi.

⁹ Sanam me hunde koni be, ba yiiko ka beere ka takarun womusu nūn kuamme wi u wāa ka baadomma, ma u sō sina kita ten wōllo,

¹⁰ sanam meya guro gurobu yenda nne ye, ba nūn kpunamme ba nūn sāamō. Ba maa ben furōsu pwetirimō ba kasi mō sina kita ten wuswaa ba mō,

¹¹ Gusunō besen Yinni, wuna a dam ka yiiko mō,

wuna sa ko beere wē.

Domi wuna a gāanu kpuro taka kua.

Wunen kīrun saabuwa nu ka wāa nu wasi.

Ten saabuwa nu maa ka taka koorā.

5

Tire kureru

ka Yāa kine kpendu

¹ Wee na wa wi u sō sina kita ten wōllo u tire kureru garu neni win nōm geu. Ba tire te yoruawa biru ka wuswaa, ma ba tu yirenu nōwōba yiru koosi.

²Ma na wəllun gərado damgii goo wa u gbāra ka dam u nɛɛ, wara yiiko mɔ u ka yīre ni kusia kpa u tire kure te wukia.

³Adama goo sari wi u wāa wəllɔ ñ kun mɛ temɔ ñ kun mɛ tem sɔɔwɔ wi u kpīa u tire kure te wukia u mɛɛra ten sɔɔwɔ.

⁴Na swī gem gem yèn sɔ goo sari wi u yiiko mɔ u ka tire kure te wukia u ten sɔɔ mɛɛri.

⁵Yera guro guro ben turo man sɔɔwa u nɛɛ, n ku swī. Wee, gbee sunɔ ge ga yara Yudan bweserun di, ge ga sāa nge kpīi kpaaru Dafidin yɛnuɔ, ga tabu di, ga koo kpī gu yīrenu nɔɔba yiru ye kusia kpa gu tire te wukia.

⁶Na mɛɛra ma na Yāa kinɛ kpɛndu wa ta yɔ sina kitarun suunu sɔɔ, ma hunde koni nɛɛ ka guro guro be, ba tu sikerɛnɛ. Yāa kinɛ kpɛm te, ta sāare ba ka tu yākuru koore, ta kɔba nɔɔba yiru mɔ ka maa nɔni nɔɔba yiru yi yi sāa Gusunɔn hundeba nɔɔba yiru, be u gɔra handunia kpuro sɔɔ.

⁷Yāa kinɛ kpɛm te, ta da win mi wi u sɔ sina kitarɔ, ma ta tire kure te mwa win nɔm geun di.

⁸Ye ta kua mɛ, yera hunde koni nɛɛ ye ka guro gurobu yɛnda nɛɛ ye, ba kpuna Yāa kinɛ kpɛm ten wuswaaɔ. Ben baawure u mɔrɔku mɔ ka wuran bweebu mi sɔɔ turare wāa ye ya sāa naanɛ dokeobun kananu.

⁹Ma ba wom kpɔɔ kua ba mɔ, wuna a yiiko mɔ a ka tire kure te mwa kpa a yīre ni kusia.

Domɔ ba raa ka nun yākuru kua.
Ma a Gusunɔn tɔmbu yakia ka wunen yɛm saa bweseru baatere ka barum baamere ka tɔmbu kpuro ka tem baameren min di.

¹⁰A bu menna a kua ben sunɔ, a bu kua Gusunɔ bɛsɛn Yinnin yāku kowobu. Ba koo bandu di handunia kpuro sɔɔ.

¹¹Na kɔm mɛɛra ma na wəllun gərado dabirun nɔɔ nua, ben geera tura nɔrɔn nɔrɔn suba nɔrɔbu. Ba sina kita te ka maa hunde koni nɛɛ ye ka guro guro be sikerɛnɛ.

¹²Ba nɔɔgiru sua ba mɔ, Yāa kinɛ kpɛm te ba raa ka yākuru kua, ta tura bu ka tu yiiko wɛ, ka dukia, ka yɛru, ka dam, ka bɛɛrɛ, ka girima, ka siarabu.

¹³Ma na nua taka kooru kpuro, ye ya wāa wəllɔ ka temɔ, ka tem sɔɔwɔ, ka nim wɔku sɔɔ, ye ya wāa handunia sɔɔ kpuro gesi ya nɔɔgiru sue ya mɔ, wi u sɔ sina kitarɔ ka Yāa kinɛ kpɛm te, beya ba siarabu ka bɛɛrɛ ka yiiko ka sinandu mɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁴Ma hunde koni nɛɛ ye, ya wura ya nɛɛ, ami. Ma guro guro be, ba kpuna ba sāruru kua.

6

Yīrenu

¹Yera na wa Yāa kinɛ kpɛm te, ta yīrenu nɔɔba yiru yen teeru kusia, ma na nua hunde koni ben turo gbāra nge gura u goo sɔɔwa u nɛɛ, a yarima.

²Ye na mɛɛra, yera na dum kaa wa. Wi u ye sɔni u tɛndu nɛni, ma ba nùn sina furɔ dokea. U swaa wəri nge tabu dio wi u dɔɔ u kɔm tabu diima.

³ Yera Yāa kinε kpεm te, ta yīreru yiruse kusia, ma na nua hunde koni ben yiruse u goo sōwa u nεε, a yarima.

⁴ Duma gaa kpam yara ya sāa dum swāa. Wi u ye sōni ba nūn dam kā u ka tabu yēbi handunia sōo kpa tōmbu bu ka goona. Ma ba nūn takobi baka gaa wē.

⁵ Yera Yāa kinε kpεm te, ta yīreru itase kusia, ma na nua hunde koni ben itase u goo sōwa u nεε, a yarima. Na mεεra ma na dum wōka wa. Wi u ye sōni u tongoro neni win nōmaa.

⁶ Ma na nōo gagu nua ga sāare ga wee hunde koni nne yen min di ga nεε, alikama kilo tian geera sāa sōo teerun sōmburun gobi. Meya maa oosu kilo itan geera nε. Adama a ku gum ka tam sanku.

⁷ Yera Yāa kinε kpεm te, ta yīreru nnease kusia. Ma na nua hunde koni ben nnease u goo sōwa u nεε, a yarima.

⁸ Na mεεra ma na wa dum berō wuruwa. Wi u ye sōni, win yīsira Gōo, ma gōribun wāa yera nūn swīi. Beya ba yiiko wē bu ka handunian bōnu nnease go ka takobi, ka gōōru, ka baranu, ka maa gbeeku yeε yi yi wāa tem mε sōo.

⁹ Yen biru Yāa kinε kpεm te, ta yīreru nōobuse kusia. Ma na tōmbun hundeba wa yāku yerun kōkōrō be ba go Gusunōn gari ka seeda ye ba din sō.

¹⁰ Tōmbun hunde beya ba gbāra ba nεε, Yinni dεero, gemgii, sere saa yerà a mara a ka handunian tōmbu siri kpa a bu sεeyasia yèn sō ba sun go.

¹¹ Ba ben baawure yabe kpikiru sebusia, ma ba bu sōōwa bu wēro fiiko gina sere ben sōm kowosibu ka begibun geeru tu ka yibu be n tie bu go, nge mε ba maa be go.

¹² Na kpam mεεra sanam mε Yāa kinε kpεm te, ta yīreru nōōba tiase kusia. Ma tem mu yīra ka dam, ma sōo tīra niki niki nge beku wōku sinumguru, ma suru swēra kom kom nge yem.

¹³ Kperi maa wōrukumō temō nge mε gandun bii birenu ra dεrure sanam mε woo damguu ga tu siramō.

¹⁴ Ma wōlla kurura nge tireru ma guuru baatere ka tem bureru baatere nu sin yenu kōsa.

¹⁵ Sanam meya handunian sinambu ka tem yērobu ka tabu sinambu ka atasiriba ka dangibu, tōmbu kpuro gesi, yobu ka tii mōwōbu, ba tii berua kpee wōrusō ka kpee baaba sōo.

¹⁶ Ba guunu ka kpenu nōogiru mō ba mō, i sun sēsikio, i bere saa win wuswaan di wi u sō sina kitarō ka sere Yāa kinε kpεm ten mōrun di.

¹⁷ Domi ben mōrun tōō bembere te, ta tunuma. Wara u koo kpī u yōra u tu ma.

7

Isirelin tōmbu 144.000

¹ Yen biruwa na wōllun gōradoba nne wa ba yō handunian goonu nne sōo ba handunian wosu nne neni, kpa woo gu ku ka ko tem sōo, ka nimō, kpa gu ku dāru garu yīri.

² Na maa wōllun gōrado goo wa u wee saa sōo yari yerun di, u Gusunō Yinni wason yīreru neni. U gōradoba nne ye nōogiru kua be Gusunō u dam kā bu ka tem ka nim wōku kōsa kua,

³ u nεε, i ku handunia ka nim wōku ka dānu kōsa gaa kua sere su ka Gusunō besen Yinnin sōm kowobu yīreru kua ben sirinō.

⁴ Yera ba man ben geeru sōōwa Isirelin bibun bwesenu kpuro sōo bèn sirinō ba Gusunōn yīreru doke. Ba sāa tōnu nōrōbun suba wunaa weeru ka nne (144.000).

⁵ Yudan bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiruwɔ (12.000) ba yīreru kua. Meya maa Rubenin bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Gadin bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru.

⁶ Aseɛn bweseru sɔɔ, tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Nefitalin bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Manasen bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru.

⁷ Simeɔn bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Lefin bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Isakarɛn bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru.

⁸ Sabulonin bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Yosefun bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru. Benyamɛn bweseru sɔɔ tɔnu nɔrɔɔbun suba wɔkura yiru.

Tɔn wɔru guna

⁹ Yen biru na kɔam mɛɛra ma na tɔn dabi dabinu wa be goo kun kpɛ u gari. Ba yara saa tem baamere ka bweseru baatere ka tambu kpuro ka barum baamɛren min di. Be kpuro ba yɔra sina kitaru ka Yāa kinɛ kpɛndun wuswaaɔ, ba yabe kpikinu sebua, ma ba bāa kakosu nɛni nɔmɔ.

¹⁰ Ba nɔɔguru kua ba nɛɛ, bɛsɛn faaba ya weewa Gusunɔ bɛsɛn Yinnin min di wi u sɔ sina kitarɔ, ka maa Yāa kinɛ kpɛm ten min di.

¹¹ Ma wɔllun gɔradoba kpuro ba yɔra ba sina kita te ka guro guro be ka hunde koni nɛnɛ ye sikerenɛ. Yera ba kpuna sina kita ten wuswaaɔ ba Gusunɔ sāmɔ

¹² ba nɛɛ, ami. Gusunɔ bɛsɛn Yinniwa u siarabu ka girima ka yēru ka takaru ka bɛɛɛ, ka dam, ka yiiko mɔ sere ka baadomɔ. Ami.

¹³ Yera guro guro ben turo man bikia u nɛɛ, berà beni be ba yabe kpikinu sebua. Man diya ba na.

¹⁴ Na wisa na nɛɛ, na ñ yē ni tɔnwero, wuna kaa n yē.

U man sɔɔwa u nɛɛ, tɔn beni ba yarimawa bɔnɛ bakan di. Ba ben yabenu tea ba bururasia ka Yāa kinɛ kpɛm ten yɛm.

¹⁵ Yenin sɔna ba yɔ Gusunɔn sina kitarun wuswaaɔ ba nùn sāmɔ wɔkuru ka sɔ sɔ win sāa yerɔ. Wi u sɔ sina kitarɔ u koo bu win wāaru wukiri.

¹⁶ Ba ñ maa gɔɔru wasi, ñ kun mɛ nim nɔru. Sɔɔ kun maa bu soomɔ, meya maa yam susura kun bu wahala mɔ.

¹⁷ Domi Yāa kinɛ kpɛm te ta wāa sina kitarun suunu sɔɔ, tera ta koo bu kpara, tu ka da wāarun bwiaɔ. Gusunɔ u koo maa bu ben nɔni yīresu kpuro woka.

8

Yīreru nɔɔba yiruse

¹ Sanam mɛ Yāa kinɛ kpɛm te, ta yīreru nɔɔba yiruse kusia, ma yam mari Gusunɔ wɔllɔ nge nɔni kpakinu tenan saka.

² Yen biru na wɔllun gɔradoba nɔɔba yiru wa be ba ra n yɔ Gusunɔn wuswaaɔ. Ba bu kɔbi nɔɔba yiru wē.

³ Yen biru wɔllun gɔrado goo na u yɔra yāku yerun bɔkuɔ u wuran bweebu nɛni ge ga turare mɔ. Ba nùn turare wē ya kpā u ka ye naane dokeobun kananu menna yāku yee wuragirun wɔllɔ te ta wāa Gusunɔn sina kitarun wuswaaɔ.

⁴ Turare yen wiisu seewa wɔllɔ Gusunɔn wuswaaɔ ka naane dokeobun kananu sannu saa gɔrado win nɔman di.

⁵ Yera gɔrado wi, u turaren bweebu ge sua u gu dɔɔ yibia saa yāku yeru min di, ma u gu kɔɔma temɔ. Sanam mɛ sɔɔra guru gbāsukunu na ka wurenu ka guru maakinu ka maa tem yīribu.

Kɔbi

⁶Yen biru wɔllun gɔradoba nɔɔba yiru be ba kɔbi nɔɔba yiru ye neni, ba sɔɔru kua bu ka yi so.

⁷Gɔrado gbiikoo u win kɔba so. Yera guru kpenu ka dɔɔ ka yem sannu n burina, ma ya nɛɛra ka dam saa wɔllun di. Ma tem bɔnu itase ya dɔɔ mwaara ka dɔan bɔnu itase ka maa yaka bekusu kpuro.

⁸Ma gɔrado yiruse u win kɔba so. Ma gɔa ni nu sɔare nge guu bakaru te ta dɔɔ mwaamɔ, ba nu kasa kua nim wɔku sɔɔ. Nim wɔkun bɔnu itase ya gɔsira yem,

⁹ma hunde koniba kpuro be ba wɔa nim wɔku sɔɔn bɔnu itase ba gu, goo nimkusu kpuron bɔnu itase ya maa kam kua.

¹⁰Yen biru, gɔrado itase u win kɔba so. Yera kperi baka gaa ye ya dɔɔ yabure nge wii bɔndu, ya wɔruma wɔllun di daru kokin bɔnu itase sɔɔ ka maa bwii sɔɔ.

¹¹Wee, kpera yen yisira sosubu. Ma nim men bɔnu itase sosia ma tɔn dabira gu ye ba nim me nɔra yɛn sɔ mu sosia.

¹²Yen biru gɔrado nnese u win kɔba so. Yera sɔɔn bɔnu itase ka surun bɔnu itase ka kperin bɔnu itase tira, ma sɔɔ sɔɔn bɔnu itasen yam bururam kun maa waa, meya maa wɔkurun bɔnu itasen yam bururam.

¹³Na kpam mɛɛra ma na gunɔ bakerun swii nua ta yɔɔwa sere sere Gusunɔ wɔllɔ ta gbaramɔ too too ta mɔ, waiyo, waiyo, amɔna handuniagibun nɔni swaara koo nera sanam me gɔradoba ita be ba tie ba koo ben kɔbi so.

9

¹Yen biru gɔrado nɔɔbuse u win kɔba so. Ma na kpera wa ye ya raa wɔruma temɔ saa wɔllun di, ba ye wɔru bɔkɔ nɔru sariruguun kɔkɔrɔ wɛ.

²Kpera ye, ya wɔru ge wukia ma wiisu yara nge dɔɔ bokon wiisu, ma sɔɔ ka wom tira wɔru gen wii sin saabu.

³Ma twee yi yarima wii sin min di yi teria temɔ, ma ba yi dam kɔ nge nian bwaaaru.

⁴Ba yi wooda wɛ yi ku yakasu sanku, n kun me gaa bekunu, n kun me daru garu ma n kun mɔ tɔn be ba kun Gusunɔn yireru mɔ ben sirinɔ.

⁵Twee yi, yi n wooda wa yi ka tɔmbu go ma n kun mɔ yi bu nɔni sɔ sere suru nɔɔbu. Nɔni swaa ten wuriribu sɔawa nge nia ya n tɔnu toban wuriribu.

⁶Suru nɔɔbu ye sɔɔ, tɔmba koo gɔɔ kasu adama ba n wasi. Ba koo gɔɔ kɔa adama u koo bu duka suuri.

⁷Twee yi, yi sɔawa nge dumi yi ba sɔɔru kua tabun sɔ. Yin winɔ gaaanu waa nge furɔ wuragisu, ma yin wuswɛɛ sɔa nge tɔmbugii.

⁸Yin serum sɔa nge tɔn kurɔbun seri, ma yin donnu sɔa nge gbee sunuginu.

⁹Yin toronu maa sɔawa nge tarakpe sisuginu, ma yin kasan wurenu sɔa nge keke sisugii yi dum dabinu gawe tabu sɔɔ.

¹⁰Yi sinu mɔ ka sɔsɔnu nge nia, sii ni sɔɔra dam waa yi ka tɔmbu nɔni sɔ suru nɔɔbu.

¹¹Yi sunɔ mɔ yin suunu sɔɔ wi u sɔa wɔru bɔkɔ nɔru sariruguu gen gɔrado wirugii. Win yisira ka Heberum Abadoni. Ka Gerekim maa wiya ba mɔ, Apolioni.

¹²Tɛ, ye gbee swaa gbiikira doona n tie gbee swaaanu yiru ni nu sisi.

¹³Yera gɔrado nɔɔba tiase u win kɔba so. Ma na nɔɔ gagu nua saa yaku yee wuragirun kaanu nnɛn di te ta waa Gusunɔn wuswaaɔ.

¹⁴ Nɔɔ ge, ga gɔrado nɔɔba tiase wi u kɔba nɛni sɔɔwa ga nɛɛ, a gɔradoba nne ye yɔsuo be ba bɔkua daa baka ten mi te ba mɔ Efarati.

¹⁵ Yera ba gɔradoba nne ye yɔsu be ba sɔɔru sɔa wɔɔ gen suru win tɔɔ ten kɔba yen sɔ ye Gusunɔ u yii bu ka handunian bɔnu itasen tɔmbu go.

¹⁶ Ba man tabu kowo be ba dumi sɔnin geeru sɔɔwa. Ba nɛɛ, ba sɔawa yako goobu (200.000.000).

¹⁷ Mɛ na dumi ka yin maasɔbu waasina nɛn kɔsiru sɔɔ wee. Ba tarakpenu doke ni nu sɔri nge dɔɔ, ma nu boogu sɔa nge bura, ma nu maa sɔa nge sɔɔ bisu. Dumi yin winu sɔa nge gbee sunɔn wiru, ma yin nɔɔn di dɔɔ ka wiisu ka sɔɔ bisu yarimɔ.

¹⁸ Handunian bɔnu itasen tɔmbu ba gu gɔa sɛsɔginu ita yen saabu, dɔɔ, ka wiisu, ka sɔɔ bisu, ye ya yarimɔ dumi yin nɔsun di.

¹⁹ Dumi dumi yin dam wɔawa yin nɔsɔ ka maa yin sinɔ. Yin sinu sɔawa nge wɛɛ, nu winu mɔ. Niya yi ra ka tɔmbu nɔni sɔ.

²⁰ Handunian tɔmbu be ba tie, be ba kun gu ka gɔa sɛsɔgii ni, ba n̄ gɔru gɔsie, bu ye ba ka nɔma kuan sɔaru deri, ka Setam bwɔabu ka b̄u ni ba kua ka wura ka sii geesu ka sii gandu ka kpenu ka dɔa, ni nu kun kpɛ nu gari nɔ, nu n̄ maa kpɛ nu yam wa, nu sere si.

²¹ Mɛya maa tɔn be, ba n̄ ben tɔn goberu deri ka ben dobo dobo, ka ben kɔɔ mennabu tantanaru sɔɔ, ka ben gbɛna.

10

Wɔllun gɔrado

ka tire kure piibu

¹ Na maa kpam wɔllun gɔrado damgii goo wa u saram wee wɔllun di. Guru wira n̄n wukiri, guru waa win wiru tɛke, win wuswaa ballimɔ nge sɔɔ, ma win naasu sɔare dɔɔ yari.

² U tire kure piibu gagu nɛni ga wukiare win nɔmuɔ. U win nɔm geun nɔɔ sɔndi nim wɔkun wɔllɔ, ma u maa nɔm dɔwaruguu sɔndi temɔ,

³ ma u kukura nge gbee sunɔn sw̄i. Ye u kukura u kpa, yera guru kukiribu nɔɔba yiru ya nɔra.

⁴ Ye guru kukiri bi, bu nɔra bu kpa, mii mii na sɔɔru kpa n ka gari yi yore. Adama na nɔɔ gagu nua saa wɔllun di ga nɛɛ, ye guru kukiribu nɔɔba yiru ye, ya gerua a ku ye yore. A gari yi nɛnuɔ asiri sɔɔ.

⁵ Yera gɔrado wi na raa wa u yɔ tem sɔɔ ka nimɔ, u win nɔm geu yiiya wɔllɔ,

⁶ ma u b̄rua ka Gusunɔn ȳsiru wi u waa sere ka baadommaɔ, wi u wɔllu ka ten ḡanu taka kua, ka tem ka mɛn ḡanu ka maa nim wɔku ka gen ḡanu. Gɔrado wi, u gerua u nɛɛ, saa kun maa denyasiarɔ.

⁷ Adama sanam mɛ gɔrado nɔɔba yiruse u koo win kɔba so, sanam mɛya Gusunɔ u koo win himba ye goo kun yɛ yibia nge mɛ u raa win sɔmɔbu sɔɔwa.

⁸ Yen biruwa nɔɔ ge na raa nua wɔllun di ga ka kpam man gari kua ga nɛɛ, a doo a tire kure piibu ge ga wukiare mi mwa gɔrado win nɔmun di wi u yɔ tem ka nim wɔllɔ.

⁹ Na da gɔrado win mi, na n̄n kana u man tire kure piibu ge wɛ. Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, n gu mɔɔ n tem n mwɛ. Ga koo sosia nɛn nukurɔ, adama nɛn nɔɔwɔ ga koo dorawa nge tim.

10 Na tire kure piibu ge mwa win nɔmun di, ma na gu tema. Geema, nen nɔwɔ ga dorawa nge tim, adama ye na gu mwe na kpa, ga sosiawa daka daka nen nukurɔ.

11 Yera ba man sɔɔwa ba neɛ, kon kɔam Gusunɔn gari gere tɔn dabiru ka tem dabinun sɔ, ka bwese dabiru ka maa sinam dabinun sɔ.

11

Seeda diobu yiru

1 Yen biru, ba man yīrutia gaa wɛ, ye ya s̄aa nge dɛka ma ba man sɔɔwa ba neɛ, n seewo n da n Gusunɔn s̄aa yeru yīire ka yāku yeru, kpa n bu gari be ba s̄aaru m̄ɔ mi.

2 Adama n ku yen tɔɔ yaara yīire, domi ba ye tɔn tukobu k̄a be ba koo wuu dɛɛrɔ taaku sere suru weeru ka yiru.

3 U koo de win seeda diobu yiru bu win gari gere ba n saakiba sebua, sere sɔɔ nɔrɔbu ka goobu ka wata (1.260).

4 Seeda diobu yiru ye, ba s̄aa olifin dānu yiru ye, ka dabunu yiru ni nu yɔ Gusunɔ tem kpuron Yinnin wuswaaɔ.

5 Goo ù n k̄i u bu k̄s̄a kua, d̄ɔwa ra yari ben nɔsun di u ben yiberɛba kpeerasia, nge mɛya w̄i u kasu u bu k̄s̄a kua, u koo ka gbi.

6 Ba dam m̄ɔ bu ka w̄ollu kene, gura yu ku ka ne saa ye ba Gusunɔn gari gerumɔ. Ba maa dam m̄ɔ nim w̄ollɔ bu ka mu ḡasia yem. Ba maa kɔam dam m̄ɔ bu ka handunia bara bwese bweseka kp̄ɛɛ nge men nɔɔ ba k̄i.

7 Sanam mɛ ba koo seeda di bu kpe, yera gbeku yaa ye ya yara w̄oru n̄oru sariruguu gen min di ya koo ka bu tabu ko, yu bu kamia kpa yu bu go.

8 Ben gonu ko n kp̄i wuu b̄ɔkɔ gen swaa sɔɔ, wuu mi ba ben Yinni d̄aa bunanaru kpare. Wuu gen yīsira ba weenasina ka Sodomu, ñ kun mɛ ka Egibiti.

9 Tɔn dabinu saa handunian t̄ambu kpuron min di ka bwesenu kpuron di ka barum baamɛren di ka sere tem kpuron di ba koo ben gonu mɛɛrɔ s̄ɔɔ ita ka b̄ɔnu, ba ñ koo wura bu bu sike.

10 Handunian t̄ambun nukura koo dora, ba koo t̄ɔɔ bakaru ko kpa bu k̄enu m̄orisiana yèn s̄ɔ Gusunɔn s̄ɔm̄ɔbu yiru be ba raa handuniagibu t̄ɔya kua mi, ba gu.

11 S̄ɔɔ ita ka b̄ɔnu yen biru, Gusunɔ u kɔam goo ni w̄ɛsia w̄aarugiru wesia, ma nu seewa nu ȳɔra. B̄erum bakam t̄ɔn be kpuro mwa be ba nu wa.

12 Yera Gusunɔn s̄ɔm̄ɔbu yiru ye, ba n̄ɔɔguru nua w̄ollun di ba neɛ, i ȳɔma gee. Ba ȳɔwa w̄ollɔ guru yiru s̄ɔɔ sanam mɛ ben yiberɛba ba bu mɛɛra.

13 Mii mii ma tem yīira gem gem, ma wuu gen b̄ɔnu w̄akuruse ya w̄uruma. Tɔn be ba gu tem yīiru bi s̄ɔɔ, ben geera s̄aa t̄ɔnu n̄ɔrɔbun suba n̄ɔɔba yiru (7.000). Tɔn be ba tie, ma ba nanda gem gem, ma ba W̄orukoo b̄ɛɛɛ w̄ɛ.

14 T̄ɛ, gbee sw̄aa yirusera doona, wee itasera n̄ɔɔ k̄oruma.

K̄ɔba n̄ɔɔba yiruse

15 Yen biru w̄ollun ḡɔrado n̄ɔɔba yiruse u win k̄ɔba so. Yera n̄ɔɔ damgisu n̄ɔɔra Gusunɔ w̄ollɔ su neɛ, handunia yenin banda kua Gusunɔ besen Yinni ka win Kirisigiru. U ko n bandu dii sere ka baadommaɔ.

16 Sanam mɛya guro gurobu yenda nne ye, be ba s̄ɔ ben sina kitanu w̄ollɔ Gusunɔn wuswaaɔ, ba kpuna ba Gusunɔ s̄aamaɔ

17 ba m̄ɔ,
Gusunɔ Yinni dam kpurogii,

wunε wi a wāa tē,
 a raa maa wāa,
 sa nun siaramo
 yèn sō a wunenεn dam bakam denda,
 ma a wunenεn ban dibu torua.
 18 Handuniagibu ba mōru besira.
 Ma wunenεn mōru ya tunuma.
 Saa ya tura bu ka gōribu siri.
 Saa maa tura bu ka wunenεn sōmōbu are wē,
 ka be ba nun naane doke
 ka be ba wunenεn yīsiru nasie, baka ka buu.
 Saa maa tura bu ka bu kam koosia
 be ba handunia kam mō.

¹⁹ Yera ba sāa yee te ta wāa Gusunō wōllō kenia ma woodan kpakorora tera win sāa yee te sō. Ma guru maakinu wāa mi, ka wurenu, ka guru gbāsukunu ka tem yīirubu, ka maa guru kpee bakanu.

12

Kurō goo ka yaa binti bintiru

¹ Yera yīre bakaru gara sōsira Gusunō wōllō. Kurō goo wāa mi, sōwa sāa win yaberu ma u suru yōrari ma u furō kperi wōkuru yiruguu doke.

² Kurō wi, u gura mō, marubun wahala ka nuku wuriribu dera u wuri mō.

³ Yera yīreru gara kpam sōsira Gusunō wōllō. Yaa binti binti swāaru garu ta wāa mi, ta winu nōba yiru mō ka kōba wōkuru ma ta sina furōsu nōba yiru doke.

⁴ Yaa ye, ya ka yen siru wōllun kperin bōnu itase wōka ya kō temō. Ma ya da ya yōra kurō win wuswaaō wi u kī u ma mi, yu ka wa yu win bii tem ū n wōruma.

⁵ Yera kurō wi, u bii tōn durō mara wi u koo bwesenu kpuro kpara ka sii bokuru. Adama ba bii wi mwa ba ka nūn da Gusunōn mi, mi u sō win sina kitarō.

⁶ Kurō wi, u maa duka doona ghaburu gia mi Gusunō u nūn ayeru sōru kua bu ka nūn nōri sō nōrōbu ka gōobu ka wata (1.260).

⁷ Yera tabu seewa wōllu mi, Miseli Gusunōn gōradoban wirugii ka win gōradoba ba tabu kua ka yaa binti binti te. Yaa ye, ka yen bwāa be, ba tabu kua.

⁸ Adama ba bu tabu di, ba n wure yaa ye, ka yen bwāabu ba n wāa wōllu mi.

⁹ Ba yaa binti binti bembere te kasa kua temō. Yaa ye, ya sāawa gasō gasōn waa ye ba mō Yibirisi, n kun me Setam, ye ya handuniagibu kpuro nōni wōkua. Ba ye kasa kua temō ka yen gōradoba sannu.

¹⁰ Yen biru, ma na nōgiri garu nua wōllō ta nēε, tē sōra Gusunō besen Yinni u ka faaba na. Win dam ka win banda sōsira, ka win Kirisin yiiko. Domi ba besegibun mem manio kasa kua wōllun di wi u ra n bu mem manimō bururu ka yoka Gusunōn wuswaaō.

¹¹ Besegii be, ba nūn tabu di ka Yāa kinε kpem ten yem ka ben seedan gari. Ba n ben wāaru garisi gāanu, ba tu gōō deria.

¹² Yen saabu, wōllu ka wōrukobu i nukuru doro. Adama tem ka nim wōkun gbee swāara ko n kpā! Domi Setam ya bē sarema ka mōru baka yèn sō ya yē ma saa fiikowa n ye tie.

¹³ Ye yaa ye, ya wa ma ba ye kōwa temō, yera ya kurō wi nōni sōbu wōri wi u bii tōn durō mara mi.

14 Adama ba kurɔ wi gunɔ bake bakarun kasa yiru wɛ u ka yɔ sere win ayero gbaburɔ mi n toma waa yen bɔkun di, mi ba koo nɔn nɔori saa ita ka bɔnu.

15 Yera waa ye, ya yen nɔɔ wukia ma ya nim sia nge daa bakaru kurɔ win biruɔ kpa u ka nim diira.

16 Adama tem mu kurɔ wi faaba kua, mu mɛn nɔɔ baaya mu nim mɛ mwe me mu yara yaa yen nɔn di.

17 Sanam mɛya yaa ye, ya ka kurɔ wi mɔru bara gem gem, ma ya da yu ka win bwese te ta tie tabu ko, be kpuro be ba Gusunɔn wooda mɛm nɔɔwammɛ, be ba Yesun seeda dimɔ.

18 Ma yaa ye, ya da ya yɔra yani sɛeri sɔɔ nim wɔkun gooro.

13

Gbeeku yɛ yiru

1 Yen biruwa na gbeeku yaa gaa wa ya yariɔ nim wɔkun di. Ya kɔbi wɔkuru mɔ ka winu nɔɔba yiru, ma sina furɔ ga wɔa kɔbi yin baayeren wɔllɔ, ma yɔsi kɔsunu yorua yen winɔ.

2 Gbeeku yaa ye na wa ya sɔa nge musuku gbeeku, ma yen naasu sɔa nge wɔm gb̄arogisu, yen nɔɔ ga maa sɔa nge gbee sunɔguu. Yaa binti binti te, ta ten tiin dam gbeeku yaa ye wɛ ka maa ten sina kitaru ka ten yiiko baka.

3 Gbeeku yaa yen wii teeru ta sɔare ta mɛera wa goo gookum, adama mɛera ye, ya bekura. Handuniagibu kpuro ba ye mɛera ka gidɔ, ma ba ye swii.

4 Tɔmbu kpuro ba yaa binti binti te sɔwa yɛn sɔ ta ten yiiko gbeeku yaa ye wɛ. Ba maa gbeeku yaa ye sɔwa ba mɔ, wara sɔa nge gbeeku yaa yenɔ. Wara koo kpɔ u ka ye tabu ko.

5 Ba dera gbeeku yaa ye, yu woo kana gari ka gari kam gere, ba maa ye yiiko kɔ yu ka yegiru ko suru weeru, ka yiru.

6 Yera ya yen nɔɔ wukia ya Gusunɔ gari kam gerusim wari ka maa win yɔsiru, ka win wɔa yeru, ka be ba wɔa wɔllɔ.

7 Ba ye swaa kɔ yu ka naanɛ dokeobu tabu ko kpa yu bu tabu di. Ba maa ye yiiko wɛ bweseru baateren wɔllɔ, ka tɔmbu kpuro ka barum baamere ka tem baamere.

8 Bɛn yɔsinu ba n yorua bu sere handunia tore, wɔarun tireru sɔɔ te ta sɔa Yɔa kinɛ kpendugiru te ba ka yɔkuru kua, beya ba koo gbeeku yaa ye sɔ.

9 N n mɛn na, baawure wi u swaa mɔ, u nɔɔwɔ.

10 Wi ba koo pirisom mwa, pirisomwa ba koo nɔn mwa. Wi ba koo go ka takobi, takobiwa ba koo ka nɔn go. Saa ye sɔɔ, n weenɛ naanɛ dokeobu ba n temanɛ ben naanɛ dokebu sɔɔ.

11 Yen biruwa, na kpaam gbeeku yaa gaa wa ya yariɔ tem sɔn di. Ya kɔbi yiru mɔ nge yɔa kinɛ kpendun kɔbi, ma ya gari mɔ nge yaa binti bintiru.

12 Yaa gbiikaa ya dera ya yen yiiko dendimɔ yen nɔni biru. Ya tem ka mɛn tɔmbu tilasi kua bu ka yaa gbiikaa ye sɔ ye ba raa mɛera kua goo gookum, ma ya bekura.

13 Yaa yiruse yenɔ ya maamaaki dabinu kua, sere ya dera dɔɔ u sarama wɔllun di temɔ tɔmbun wuswaaɔ.

14 Ya handunian tɔmbu nɔni wɔkua ka maamaaki yɛn yiiko ba ye wɛ yu ko yaa gbiikaa yen nɔni biru. Ya handuniagibu sɔomɔ bu yaa gbiikaa yen weenasia koowo ye ba raa ka takobi mɛera kua, ma ya kun gu.

15 Yaa dɔaka ye, ya yiiko wa yu ka yaa gbiikaan weenasia ye wɛsia wɔarugiru wɛ yu ka kpɔ yu gari ko nge tɔnu, kpa yu be ba yina bu ye sɔ kpuro go.

¹⁶ Ma yaa ye, ya tɔmbu kpuro tilasi kua, damgibu ka bwɛɛbwɛɛbu, gobigibu ka s̄arobu, yobu ka tii mɔwɔbu bu ka bu yīreru kua ben nɔm geuɔ ñ kun me ben sirinɔ.

¹⁷ Goo sari wi u koo kpī u dwe ñ kun me u dɔra ma n kun mɔ ka gbeeku yaa yen yīreru te ta s̄aa yen yīsiru, ñ kun me yen yīsirun damba.

¹⁸ Ye ya bwisi bikiamɔ wee. Baawure wi u bwisi mɔ u koo kpī u gbeeku yaa yen damban tubusianu gia. Domi damba ye, ya s̄aawa tɔnu goon damba. Yeya nata ka wata ka nɔɔba tia (666).

14

Be ba yakian womu

¹ Yen biruwa na mɛɛra ma na Yāa kine kpɛm te wa ta yō Sionin guuru wallo. Tɔnu nɔrɔbun suba wunaa weeru ka nne (144.000) ba ka nùn wāa mi, be ba win yīsiru ka win Baaban yīsiru yorua ben sirinɔ.

² Ma na nɔɔ gagu nua wollun di nge surun bakarun wurenu, nge guru gbāra bakabu. Nɔɔ ge na nua ga s̄aawa nge ni mɔrɔku sowoba soomɔn swīi.

³ Ba yō sina kitarun wuswaaɔ, mi hunde koniba nne ye ka guro guro be, ba wāa. Ba womu kpɔɔ mɔ ge goo kun kpē u gia ma n kun mɔ tɔnu nɔrɔbun suba wunaa weeru ka nne be ba yakia handunian di.

⁴ Tɔn be, ba s̄aa be ba tii nɛnua dɛɛraru sɔɔ, ba ñ kurɔ damaru koore. Ba Yāa kine kpɛm te swīiwa baama kpuro mi ta dɔɔ. Ba bu yakiawa saa tɔmbun suunu sɔɔn di ba n ka s̄aa nge yaku gbiikii te ba Gusunɔ ka Yāa kine kpɛm te kua.

⁵ Goo kun weesu nɔɔre ben nɔɔn di, ba s̄aawa taare sarirugibu.

Wollun gɔradoba ita

⁶ Yera na kɔam wollun gɔrado goo wa u yɔɔwa sere sere Gusunɔ wallo, wi u koo Labaari gea ye ya ku ra kpe kpara handuniagibun mi, tem baamere ka bweseru baatere ka barum baamere ka tɔmbu kpuron mi.

⁷ U nɔɔgiru sua u nɛɛ, i Gusunɔ nasio kpa i nùn bɛɛre wɛ, domi saa ya tura u ka tɔmbu kpuro siri. I nùn s̄aawɔ wi u wallo ka tem taka kua ka nim wɔku ka bwii.

⁸ Wollun gɔrado yiruse u gbiikoo swīi u nɛɛ, Babiloni, wuu bɔkɔ ge, ga wɔruma, ga wɔruma, ge, ge ga tɔmbu kpuro tilasi kua ba ka gen daa bereteke bakan tam nɔra.

⁹ Gɔrado itase u gbiikobu yiru ye swīi, ma u nɔɔgiru sua u nɛɛ, baawure wi u gbeeku yaa ye s̄aamɔ ka yen weenasia, ma u yen yīsiru mɔ win sirirɔ ñ kun me win nɔmuɔ,

¹⁰ wiya u koo maa Gusunɔn mɔrun tam nɔ me u koo wisi ka mɛn dam win mɔrun nɔra sɔɔ. Baawure wi u mɔ nge me, u koo t̄ɔya wa d̄ɔɔ ka s̄ɔɔ bisu sɔɔ, gɔrado dɛɛrobu ka Yāa kine kpɛm ten wuswaaɔ.

¹¹ D̄ɔɔ wi u nùn t̄ɔya mɔ win wiisu su ko su n seemɔwa wallo ka baadommmɔɔ. Ba ñ ko ba n maa wɛrabu mɔ bururu ka yoka, be ba gbeeku yaa ye s̄awa ka yen weenasia, ka be ba yen yīsirun yīreru mɔ.

¹² Gari yi sɔɔ, n weene naane dokeobu bu tɛmana, be ba Gusunɔn wooda mem nɔɔwa ma ba Yesu naane kua.

¹³ Yen biru na kɔam nɔɔ gagu nua wollun di ga nɛɛ, n yeni yoruo, doo nɔɔrugiba be ba gbimɔ saa tɛn di Yinnin naane dokebu sɔɔ. Gusunɔn Hunde gerumɔ u mɔ, mɛya ni, ba koo wɛra, domi ben s̄am geerun are koo bu swīi.

Handunian gɛɛbu

14 Yen biru na mɛɛra ma na guru wii kpikuru wa, goo sɔ mi nge tɔnun bii. Yɛro sina furɔ wuraguu doke win wirɔ, ma u kɔmbɔ neni ge ga nɔɔ do.

15 Wɔllun gɔrado goo u yara s̄aa yerun di, ma u wi u s̄s̄ guru wiru wɔllɔ nɔɔgiri sua u nɛɛ, a wunen kɔmbɔ suo a gɛ, domi gɛɛbun sanam mu tura, handunia ya ye bu ka gɛ.

16 Yera wi u s̄s̄ guru wiru wɔllɔ u win kɔmbɔ doke handunia sɔɔ, ma u ye ḡa.

17 Gɔrado goo kpam yara s̄aa yerun di te ta w̄aa wɔllɔ, win tii maa kɔmbɔ neni ge ga nɔɔ do.

18 Gɔrado goo maa yarima saa ȳaku yerun di, wi u dam mɔ d̄ɔn wɔllɔ. U gb̄ara t̄aa t̄aa u wi u kɔmbɔ nɔɔ dururɔ neni s̄ɔwa u nɛɛ, a wunen kɔmbɔ dokeo kpa a handunian d̄aa bii ni ba m̄ɔ resɛm s̄ari, domi nu ye.

19 Gɔrado wi, u win kɔmbɔ doke ma u d̄aa binu s̄ara. Ma u nu wisi Gusunɔn m̄oru bakan d̄aa bii gama yerɔ.

20 Ba resɛm d̄aa bii ni gama nin gama yerɔ wuun biruɔ. Ma d̄aa bii gama yee ten min di yem mu koka mu t̄eria sere kilo gooba wunɔbu (300), ma m̄en dukum maa tura sere dumin toro ḡendɛɔ.

15

Wɔllun gɔradoba

ka gbee sw̄aa d̄aakinu

1 Yen biru, na kpam ȳireru garu wa Gusunɔ wɔllɔ, ta kp̄a ma ta b̄erum m̄ɔ. Ye na wa wee. Wɔllun gɔradoba nɔɔba yiru ba gbee sw̄aanu nɔɔba yiru neni. Niya nu s̄aa gbee sw̄aa d̄aakinu, domi ni s̄ɔra Gusunɔn m̄oru ya koo ka kpe.

2 Yera na ḡaanu wa ni nu s̄are yeru dikiguu ge ga burinɛ ka d̄ɔɔ. Na maa tɔn be wa be ba gbeeku yaa ye ka yen weenasia, ka yen ȳisirun damba tabu di. Tɔn be, ba ȳo yeru gen wɔllɔ ba m̄arɔkunu neni ni Gusunɔ u bu w̄ɛ.

3 Ba M̄owisi Gusunɔn s̄om kowon womu m̄ɔ ka maa Ȳaa kinɛ kp̄enduguu ba m̄ɔ,

“Yinni Gusunɔ dam kpurogii,
wunen s̄oma kp̄a, ya maa s̄aa maamaaki.

Wuna a tem kpuron sina boko.

Wunen sw̄ɛɛ yi s̄aa gem, yi d̄ende.

4 Yinni, wara kun wunen b̄erum m̄ɔ.

Wara koo yina u wunen ȳisiru b̄ɛɛɛ w̄ɛ.

Domu wunɛ turowa a s̄aa d̄ɛɛro.

Tem baamɛren t̄amba koo na wunen mi, bu nun s̄a.

Domu baawure u wunen s̄om geenu wa.”

5 Yen biru na m̄ɛra na wa ba s̄aa yeru kenia Gusunɔ wɔllɔ mi win kuu bekurugira w̄aa.

6 Wɔllun gɔradoba nɔɔba yiru be ba gbee sw̄aanu nɔɔba yiru neni mi, ba yara s̄aa yee ten min di. Ba ȳaa kpikinu sebua ni nu d̄ɛɛre wasa wasa ma ba kpaki wuragii s̄ɛke ben ḡaasɔ.

7 Yera hunde koniba nne ben turo u gɔrado nɔɔba yiru ye yoruku wuraginu nɔɔba yiru w̄ɛ ni nu Gusunɔn m̄oru yiba. Gusunɔ u s̄aawa Yinni wi u w̄aa sere ka baadommaɔ.

8 Ma s̄aa yee te, ta wiisu yiba Gusunɔn yiiko ka win dam s̄s̄. Goo kun maa kp̄ɛ u du mi sere wɔllun gɔradoba nɔɔba yirun gbee sw̄aanu nɔɔba yiru ye, yu ka wiru goora.

16

Gusunən mərən yorukunu

¹ Yera na nəəgīru garu nua saa s̄a yee ten min di ta wəllun gərado be s̄əwa ta n̄e, bu doo bu Gusunən mərən yorukunu n̄əba yiru wisi handunia s̄ə.

² Gərado gbiikoo u da ma u win yoruku wisi tem̄. Yera bwisi tobi bu wisi nge f̄əru be ba gbeeku yaa yen yīreru m̄ ba yen weenasia s̄am̄.

³ Sanam meya gərado yiruse u win yoruku wisi nim w̄ku s̄ə. Nim m̄e, mu ḡsia nge t̄n gorun yem, ma hunde koni baayere ya gu nim m̄e s̄ə.

⁴ Yera gərado itase u win yoruku wisi daa bakanu ka bwii s̄ə, ma nim mu ḡsia yem.

⁵ Ma na gərado winin n̄ə nua wi u dam m̄ nim w̄ll̄, u n̄e, Deero, wune wi a w̄a, a raa maa w̄a, wuna a s̄a gemgii a ka siri mesum.

⁶ Domi ba naan̄e dokeobu ka Gusunən s̄əmbun yem yari, ma a bu yem w̄ bu n̄. M̄ya ba ka ween̄e.

⁷ Yen biru na n̄ə gagu nua saa ȳku yeru min di ga n̄e, geema Gusun̄ Yinni dam kpurogii, wunen siribu s̄a gem bu maa d̄ende.

⁸ Yera gərado n̄ese u win yoruku wisi s̄ə w̄ll̄, ma s̄ə u dam wa u ka t̄mbu d̄ə kpakiri.

⁹ Ma t̄mba d̄ə kpakirira yam susu bakarun s̄. Ma ba Gusunən ȳsiru gari kam gerusi wi u ȳiko m̄ gbee sw̄a nin w̄ll̄. Adama ba yina bu ḡru ḡsia bu n̄n b̄ere w̄.

¹⁰ Yera gərado n̄əbuse u win yoruku wisi gbeeku yaa yen sina kitaru w̄ll̄. Ma n kua yam w̄kuru ketem yen bandun tem s̄ə. Ma t̄mbu ba ben yari tem̄ wuriribun s̄.

¹¹ Ma ba W̄rukoo gari kam gerusi ben wuriribu ka bwisinun s̄. Adama ba yina bu ben kom k̄sum deri.

¹² Yera gərado n̄əba tiase u win yoruku wisi daa bakaru s̄ə te ba m̄ Efarati, ma ta gbera mam mam tu ka s̄ə yari yerun sinambu swaa k̄ bu t̄bura.

¹³ Ma na w̄rekunu ita wa ni nu tii ḡsia nge surenu, nu yarim̄ yaa binti binti ten n̄ən di ka gbeeku yaa yen n̄ən di ka maa s̄əmə weesugiin n̄ən di.

¹⁴ W̄reku ni, nu s̄awa Setam bw̄abu, be ba maamaaki m̄, ma ba d̄ə handunia kpuron sinambun mi bu ka bu m̄na bu tabu ko Gusun̄ Yinni dam kpurogiin siribun t̄ru s̄ə.

¹⁵ Ma Yesun n̄ə ga n̄əra u n̄e, wee, na sisi nge gb̄n̄. Doo n̄ərugiiwa wi u swaa m̄era ma u win ȳanu kp̄renu s̄a u ku ka swaa w̄ri tereru kpa u sekuru wa batuma s̄ə.

¹⁶ Yera w̄reku ni, nu sinambu kpuro m̄na gam gum mi ba ra soku ka Heberum Aamagedom.

¹⁷ Yen biru, gərado n̄əba yiruse u win yoruku wisi wom dirum s̄ə. Ma n̄əgīru gara n̄əra sina kitarun di s̄a yer̄ ta n̄e, gari kpa.

¹⁸ Yera guru maakinu seewa ka wurenu ka guru gb̄asukubu ka tem ȳiru bakabu. Tem ȳiru bin kp̄ara banda. Bin bweseru ta ñ koore saa m̄n di ba t̄nu taka kua.

¹⁹ Wuu b̄k̄ ge, ga kurana wasi ita, ma t̄n tukobun wusu su w̄ruka. Gusun̄ u Babiloni, wuu b̄k̄ ge yaaya ma u gu win m̄ru bakan n̄əran tam w̄ gu n̄.

²⁰ Tem burenu kpuro nu doona, guunu kun maa waar̄.

21 Yera guru kpee bakanu, n̄n teera kilo weeru tura, nu t̄mbu w̄ariki w̄ollun di. Ma ba Gusun̄o gari kam gerusi guru kpee nin n̄ni sw̄aarun s̄o domi n̄ni sw̄aa te, ta banda.

17

Kur̄o tan̄o kpoko

1 Yera ḡoradoba n̄oba yiru be ba yorukunu n̄oba yiru ye n̄eni, ben turo u na u man s̄ōwa u n̄e, n na u koo man s̄ōsi nge m̄e ba koo ka kur̄o tan̄o kpoko wi siri bu s̄eeyasia wi u s̄o nim bakam w̄ollo.

2 Handunian sinamba ka kur̄o tan̄o kpoko wi daa bereteke kua, ma kur̄o tan̄o win daa bereteke tam mu handunian t̄mbu laakari bira.

3 Sanam meya ḡorado wi, u n̄en bw̄era sua k̄asi k̄asikum u ka da gbabur̄o. Miya na kur̄o goo wa u s̄o gbeeku yaa sw̄aa gaan w̄ollo. Yen baama ba ȳisi k̄sunu yorua ma ya winu n̄oba yiru m̄o ka k̄obi w̄okuru.

4 Kur̄o wi, u ȳanu sebua ni nu k̄ar̄n̄n̄o ka sw̄aa tobe s̄aa, ma u buraru kua ka wura ka goo kpee gobi bekeginu ka goo kpikin̄u. U wuran n̄ora n̄eni win n̄omāo ȳe s̄o ḡaa k̄sunu ka win kur̄o tan̄o disi yiba.

5 Win sirir̄o ȳisuru gara yorua t̄n tubusianu s̄aa asiri. Ȳisi te wee, Babiloni baka, handunian kur̄o tan̄o bu ka daa bereteke kpuran m̄ero.

6 Ma na wa t̄n be ba Yesu naane doken ȳem ka maa be ba win seeda din ȳem mu kur̄o wi b̄aarum̄o.

Ye na n̄un wa, na biti soora gem gem.

7 Yera ḡorado wi, u man s̄ōwa u n̄e, mban s̄ōna na biti soore. U koo man kur̄o win asiri tubusia ka maa gbeeku yaa ye u s̄oni, ye ya winu n̄oba yiru ka k̄obi w̄okuru m̄o.

8 Gbeeku yaa ye na wa mi, ya raa wasi adama ya n̄ maa w̄aa. N̄ n s̄osi ya koo yari w̄oru b̄ok̄o n̄oru sariruḡuun di yu da kam koo yer̄o. Handunian t̄mbu, b̄en ȳisa kun w̄aa w̄aarun tireru s̄o bu sere handunia tore, ba koo biti soora b̄a n gbeeku yaa ye wa ya kpam kurama. Domi ya raa wasi adama ya n̄ maa w̄aa.

9 Ye ya bwisi bikiam̄o wee. Winu n̄oba yiru ye, ya s̄awa guunu n̄oba yiru n̄in w̄oll̄o kur̄o wi, u s̄o. Ya maa kpam s̄aa sinambu n̄oba yiru.

10 Be n̄oba ba w̄oruma k̄o, turo u gina w̄aa, wi u tie u n̄ tunumam kpa. Sanam m̄e u koo maa na, u n̄ koo te.

11 Ma gbeeku yaa ye ya raa wasi ma ya kun maa w̄aa, yen t̄iwa ya s̄aa suno n̄oba itase, u yarawa n̄oba yiru yen min di ma u d̄o kam koo yer̄o.

12 K̄obi w̄aku te na maa wa mi, ta s̄awa sinambu w̄okuru be ba kun gina bandu dim kpa, adama ba koo yiiko wa bu bandu di k̄obi tia ka gbeeku yaa ye sannu.

13 Be w̄aku te kpuro, himba tia ba m̄o, ba koo ben dam ka ben yiiko gbeeku yaa ye w̄e.

14 Ba koo ka Ȳaa kin̄e kp̄endu tabu ko, adama Ȳaa kin̄e kp̄em te, ta koo bu tabu di ȳen s̄o ta s̄aa yinnibun Yinni ka sina boko. Ma be Gusun̄o u soka u ḡosa, be ba s̄aa b̄ar̄akiniba, be ka Ȳaa kin̄e kp̄em te sannu ba koo maa sinam be tabu di.

15 Ḡorado wi, u maa man s̄ōwa u n̄e, nim m̄e na wa mi, m̄en w̄oll̄o kur̄o tan̄o wi, u s̄o, mu s̄awa t̄mbu ka t̄n w̄oru guni ka tem dabun̄un t̄mbu ka bwese dabinu.

16 K̄obi w̄aku te na maa wa mi ka gbeeku yaa ye, ye kpurowa ya koo kur̄o tan̄o wi tusi. Ba koo ye u m̄o kpuro sua kpa bu n̄un deri tereru. Ba koo win yaa tem kpa bu ye ya tie d̄o m̄eni muku muku.

¹⁷ Domi Gusunə u dera ba win gōru kīru kua. U dera ba nəə tia kua ba ben sinandun yiiko gbeeku yaa ye wē, sere win gari yi ka koorā.

¹⁸ Kurə wi na wa mi, u maa sāawa wuu bəkə ge ga tem kpuron sinambu taare.

18

Babilonin wərūmaa

¹ Yenin biru na kpm wəllun gərado goo wa u saram wee wəllun di. U yiiko baka mə, win buram, u balliməwa pari pari handunia kpuro səə.

² U nəəgiru sua u nē, ya wərūmaa, Babiloni baka ye, ya wərūmaa. Ya tē kua Setam bwāabun wāa yeru ka wεrεku kōsu baageren kuku yeru ka gunə bəɾənugisu ka si su gəbun wāa yeru.

³ Domi tem kpuron təmbu ba yen daa bεrεtεkεn tam nōra. Handunian sinambu ba ka ye kurə tanə kookoosu kua, ma handunian tenkuba ba kua gobigibu yen daa bεrεtεkεn kpāarun sē.

⁴ Yera na kpm nəə gagu nua wəllun di ga nē, i yarima nən təmbu, i yarima yen min di kpa i ku ka ye yen durum bənu ko kpa i ku ra tii kpēε yen gbee swāanu səə.

⁵ Domi yen durum ya wəllu girari, ma Gusunə u yen kom kōsum yaaya.

⁶ I ye kəsieyo nge mε ya bεε kua. I ye kəsieyo nge mε ya bεε kuan nən yiru. I yen nōra yibio ka tam mε mu bəəbu nən yiru n kere nge mε ya bεε sōka.

⁷ I ye tōya ka nuku sankiranu kəsio, nge mε ya yen yiiko ka dukian doo nəəru di. Domi ya yen tii sōəwa ya nē, wee, ya sō nge sina boko, ya n sāa gəmini. Meya ya n maa nuku sankiranu wasi pai.

⁸ Yen sē, yen gbee swāara koo ye deema sōə teerun sōə, baranu ka nuku sankiranu ka maa gōəru, kpa yu dōə mwaara muku muku. Domi Yinni Gusunə wi u ye siri u sāa damgii.

⁹ Handunian sinambu kpuro be ba ka ye kurə tanəru ka daa bεrεtεkε kua ba koo swī, ba koo weeweenu ko yen sē, sanam mε ba yen dōə mwaarabun wiisu mεera.

¹⁰ Ba ko ba n yō n desire yèn sē ba yen nən swāarun bεrum mə, kpa bu nē, Babiloni wuu bəkə damguu, a kam kua, a kam kua. Kəbi tia sōəra siribu nun di.

¹¹ Handunian tenkuba ba koo ye swīisi ka nuku sankiranu yèn sē goo kun maa ben kianu dwemə

¹² ni nu sāa wura ka sii geesu ka kpee gobi bekeginu ka goo kpikinu ka beka ye ba kua ka wēε damgii, ka ni ba kua ka kəɾənnə ka beku mari marinu ka maa beku wunəmginu. Goo kun maa dāa gobigia dwemə ka yabu bwese bweseka ye ba kua ka suunu donnu ka dāa yīsinuginu ka sii gandu ka sisu ka kpee kpikinu,

¹³ ka maa dārun kokosun buuru te ba mə kaneli, ka kpee yānu ka turare ka gum mε ba mə miru, ka gum swām ka tam ka gum ka som ka alikama ka nē ka yāanu ka dumi ka yin kεkεba ka maa təmbun tii.

¹⁴ Ma tenku be, ba ye sōəwa ba nē, gāa geenu kpuro ni a ra raa kā nu n sāa wunəginu nu nun doonari, wunen dukia ka gāa buranu kpuro nu nun nōma yande, tōnu kun maa ni wasi pai.

¹⁵ Gāanu kpuron tenkuba be ba yen sē kua dukiagibu, ba koo yōra n tonde, ba n sumə ba n weeweenu mə yen nən swāarun bεrum sē

¹⁶ ba n mə, wee, wuu bəkə ge, ga kam kua ge ga raa tii buraru bera ka yā ni ba kua ka wēε damgii ka ni ba kua ka kəɾənnə ka beku wunəmginu ka sere maa wuraba ka kpee gobi bekeginu ka goo kpikinu.

17 Ma kɔbi tia sɔɔ gen dukia kpuro ya kam kua.

Goo nimkusu kpuron wirugibu ka be ba dua sɔɔ ka goo nimkusun sɔm kowobu ka be kpuro gesi be ba dim waamɔ nim wɔku sɔɔ, ba yɔra ba desire

18 ba nɔɔgiru sua ye ba wuu gen dɔɔ mwaarabun wiisu wa ba nɛɛ, wuu gagu maa sari nge wuu bɔkɔ geni.

19 Ba tii yanim wisimɔ winɔ ba sumɔ ka nuku sankiranu ba nɔɔgiru mɔ ba mɔ, wuu bɔkɔ ge, ga kam kuawa. Gen dukiawa be ba goo nimkusu mɔ ba ka kua gobigibu. Ma kɔbi tia sɔɔ ye kpuro ya kua bansu.

20 Wɔllu, a gɔru doru wuu gen sɔ. Bɛɛ maa naane dokeobu ka gɔrobu ka Gusunɔn sɔmɔbu, i gɔru doru yɛn sɔ Gusunɔ u gu siri ye ga bɛɛ kuan sɔ.

21 Yera wɔllun gɔrado damgii goo kperu sua ta ka nɛɛ bakaru nɛ ma u tu sure nim wɔku sɔɔ u nɛɛ, nge mɛya ba Babiloni wuu bɔkɔ ge sura temɔ ka dam, ga n maa waarɔ pai.

22 Ba n koo maa mɔrɔkunun swii nɔ wunɛn mi ka wom kowobu ka gaasiranu ka kɔbi. Ba n koo maa sɔm bwese bwese kan kowobu wa, ba n koo maa nɛɛ te ba nammɔn damu nɔ.

23 Ba n maa fitilan yam bururam wasi mi, ba n maa kurɔ kpaa durɔbu ka kurɔ kraobun nɔɔ nɔɔmɔ. Wunɛn tenkubara ba raa dam bo handunia gira sɔɔ, ma a ka wunɛn dobo dobo tem kpurogibu nɔni wɔkua.

24 Ba maa Gusunɔn sɔmɔbun yɛm ka naane dokeobugum wa wune sɔɔ ka be kpuron yɛm gesi be ba go handunia kpuro sɔɔ.

19

1 Yen biru na nɔɔ nua nge tɔn wɔrun wurenu wɔllɔ ga nɛɛ, su Gusunɔ bɛsɛn Yinni siara. U sɔawa faaba kowo, u yiiko ka dam mɔ.

2 Win siribu sɔa gem bu maa dɛnde. Domi u kurɔ tanɔ kpoko wi siri wi u handunia kpuro sanku ka win daa bɛreteke ma u nɔn sɛɛyasia yɛn sɔ u win sɔm kowobu go.

3 Ma ba kpam nɔɔgiru sua ba nɛɛ, su Gusunɔ siara, wuu bɔkɔ gen dɔɔ wiisu ko n yɔmɔwa sere ka baadommaɔ.

4 Yera guro gurobu yɛnda nɛɛ ye ka hunde koni nɛɛ ye, ba kpuna Gusunɔn wuswaɔ mi u sɔ win sina kitarɔ, ba nɔn sɔawa ba nɛɛ, ami, su Gusunɔ siara.

Yaa kine kpɛndun

kurɔ kpaa tɔɔ bakaru

5 Sanam mɛya nɔɔ gaga maa nɔɔra saa sina kitaru gian di ga nɛɛ, i Gusunɔ bɛsɛn Yinni siaro bɛɛ win sɔm kowobu kpuro, bɛɛ be i nɔn nasie, baka ka buu.

6 Yera na nɔɔ nua nge tɔn wɔrun wurenu, ga sɔa nge surun bakaru n kun mɛ guru gbɔsuku bakanu, ga nɛɛ, su Gusunɔ bɛsɛn Yinni dam kpurogii siara domi u bandu di.

7 I de su yɛɛri kpa bɛsɛn nuki yi dora. I de su nɔn bɛɛrɛ wɛ domi Yaa kine kpɛndun kurɔ kpaa tunuma, kurɔn tii maa sɔɔru kpa.

8 Ba dera u yaa kpiki bɛɛrɛginu sebua ni nu dɛere wasa wasa. Yaa bɛɛrɛginu ni, nu sɔawa naane dokeobun kookoo geesu.

9 Yera gɔrado wi, u man sɔɔwa u nɛɛ, a yeni yoruo, doo nɔɔrugiba be ba dim soka Yaa kine kpɛndun kurɔ kpaa yerɔ.

U maa man sɔɔwa u nɛɛ, gari yi, Gusunɔn gari geen tii tiiwa.

10 Yera na yiira win naasɔ n ka nɔn sɔ, adama u nɛɛ, n ku ko mɛ, u sɔawa nɛn sɔm kowosi ka maa nɛn berusebu kpurogii be ba Yesun gem seeda di, n Gusunɔ sɔawa.

Domi seeda ye ba Yesu diiya, yeya ya sãa Gusunon sɔmɔbun garin nuuru.

Maaso dum kaagii

¹¹ Na maa wa Gusunɔ wɔlla wukiara ma dum kaa gaa kurama. Wi u ye sɔni win yĩsira Gemgii ka Bɔrɔkini. Gem sɔara u ra siri, mɛya u ra maa ka tabu ko.

¹² Win nɔni sãawa nge dɔɔ yara, ma u sina furɔ dabinu doke win wirɔ. Ba yĩsiru garu yorua win sirirɔ te goo kun yẽ ma n kun mɔ wi turo.

¹³ U yaberu sebua te ba wasa yem sɔɔ. Win yĩsira Gusunon gari.

¹⁴ Wollun tabu kowobu ba nɔn swĩ ba dum kaaba sɔni, ma ba yabe kpiki bɛɛɛginu sebua ni nu dɛere wasa wasa.

¹⁵ Win nɔn di takobi nɔɔ doragia yara ye u koo ka tem dabinun tɔmbu tabu di. U koo bu kpara ka sii bokuru kpa u dãa binun nim gama mɛ mu sãa Gusunɔ Yinni dam kpurogiin mɔru baka.

¹⁶ Win yaberɔ ka win taarɔ yĩsi teniwa ta yorua, sina boko ka yinnibun Yinni.

¹⁷ Na maa wollun gɔrado goo wa u yɔ sɔɔ sɔɔ. Ma u gunɔsu kpuro nɔɔguru sue si su yɔɔwa sere sere wɔllɔ u nɛɛ, i mɛnnama Gusunon dim soku yerɔ.

¹⁸ I na kpa i sinambu ka tabu sinambu yaa di ka tabu kowo damgibugia, ka dumi ka yin maasɔbugia ka sere tɔmbu kpuron yaa, yobu ka tii mɔwɔbu, baka ka buu.

¹⁹ Yera na gbeeku yaa ye wa ka handunian sinambu ka ben tabu kowobu. Be kpuro ba menna bu ka wi u duma sɔni mi tabu ko ka win tabu kowobu.

²⁰ Ba gbeeku yaa ye mwa ka sɔmɔ weesugii wi sannu, wi u raa sɔm maamaakiginu kua gbeeku yaa yen nɔni biru. Win sɔm maamaakiginun sɔna u bu nɔni wɔkua be ba raa gbeeku yaa yen yĩreru mɔ, ma ba yen weenasia sãwa. Ba gbeeku yaa ye ka sɔmɔ weesugii wi kpɛɛ wasi wasiru dɔɔ bweru sɔɔ, wi u mwaramɔ ka sɔɔ bisu.

²¹ Ba ben tabu kowobu go ka takobi ye ya yara saa maaso win nɔn di. Ma gunɔsu kpuro su ben yaa di su deba.

20

Wɔɔ nɔrɔbu

¹ Yen biru na kpam wollun gɔrado goo wa u saram wee wollun di, u wɔru bɔkɔ nɔru sariruguu gen kɔkɔrɔ nɛni ka yɔni beke.

² U yaa binti binti te sɛre ye ya sãa gasɔn waa ye ba mɔ Yibirisi ka Setam, ma u ye bɔkua ka yɔni yi, sere wɔɔ nɔrɔbu (1.000).

³ Ma gɔrado wi, u ye bɔrie wɔru bɔkɔ ge sɔɔ, u bɛrisi ma u yĩreru doke kpa yu ku maa ka bwesenu kpuro nɔni wɔke sere wɔɔ nɔrɔbu yu ka kpe. Yen biruwa ba koo ye kenia bu ye kusia saa fiiko.

⁴ Na maa sina kitanu wa. Be ba sɔ nin wɔllɔ ba bu yɔllaa kua bu ka siribu ko. Na maa tɔmbun hundeba wa be ba wiru bura Gusunon gari ka Yesun seedan sɔ, ka be ba ñ gbeeku yaa ye sãwa ñ kun mɛ yen weenasia, ba ñ maa wure ba n yen yĩreru mɔ ben sirinɔ ñ kun mɛ ben nɔmɔɔ. Ba seewa gɔrin di ma ba bandu di ka Kirisi sannu wɔɔ nɔrɔbu.

⁵ Yeniwa ya sãa gɔribun see gbiikibu. N deema, gɔri be ba tie ba ñ seewe gɔrin di sere wɔɔ nɔrɔbu ye, yu ka yibu.

⁶ Doo nɔɔrugiba be ba bɔnu mɔ see gbiikibu sɔɔ. Ba sãa be ba wuna nɛnɛm Gusunon sɔ. Gɔɔ yiruse kun maa yiiko mɔ be sɔɔ, domi ba ko ba n sãawa Gusunɔ ka Kirisin yãku kowobu, ba ko n ka nɔn bandu dii wɔɔ nɔrɔbu.

Ba Setam tabu di

⁷ Wɔɔ nɔrɔbu yà n yiba ba koo Setam yɔsu yen piriɔm di,

⁸ ya koo yari yu da yu handunian bwesenu kpuro nɔni wɔke ni ba mɔ Magɔgu ka nin wirugii Gɔgu, kpa yu nu mɛnna bu ka tabu ko. Ba koo dabia nge nim wɔkun goorun yani sɛɛri.

⁹ Be wee ba wee ba ɛerie, tem kpuro sɔɔ ma ba naane dokeobun sansani sikerena ka wuu ge Gusunɔ u kɪ. Adama u dera dɔɔ u sarama wɔllun di, ma be kpuro ba dɔɔ mwaara.

¹⁰ Yera ba Setam ye ya raa tɔmbu nɔni wɔkua kpɛɛ dɔɔ bwerɔ wi u mwaaramɔ ka sɔɔ bisu, mi sɔɔ ba raa gbeku yaa ye ka sɔmɔ weesugii wi kpɛɛ. Miya ba koo nɔni swāa bakaru wa wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ sere ka baadommaa.

Siri dāakibu

¹¹ Yera na maa sina kita kpiki bakaru wa ka wi u sɔ ten wɔllɔ. Ma tem ka wɔlla duka doona win wuswaan di, yen gaa kun maa waaraɔ.

¹² Yen biru na gɔribu wa, baka ka buu, ba yɔ sina kita ten wuswaaɔ. Ma ba tirenu wukia ka maa tireru garu te ba mɔ wāarun tireru. Ba gɔribu siri nge mɛ ben kookoosu nɛ si ba yorusi tire ni sɔɔ.

¹³ Sanam mɛya nim wɔku ga ka gen gɔribu na, ma gɔɔ ka gɔribun wāa yera maa ka begibu na be ba raa nɛni. Ma ba be kpuro siri nge mɛ ben baawuren kookoosu nɛ.

¹⁴ Yera ba gɔɔ ka gɔribun wāa yee te sua ba kpɛɛ dɔɔ bwee te sɔɔ. N deema, dɔɔ bwee tera ta sāa gɔɔ yiruse.

¹⁵ Baawure win yīsiru ba n̄ yorua wāarun tire te sɔɔ, ba n̄n sua ba kpɛɛ dɔɔ bwee te sɔɔ.

21

Wɔn kpaaru ka tem kpaam

¹ Yen biruwa na wɔn kpaaru ka tem kpaam wa. Wɔn gururu ka tem gurum baa doona, nim wɔku ga n̄ maa wāa.

² Ma na wuu dɛɛrɔ wa, ge ga sāa Yerusalemu kpaɔ, ga saram wee Gusunɔ wɔllun di, ga sɔɔru sāa nge kuro kpao wi u buraru sāa u win durɔ mara.

³ Na maa nɔɔguru nua sina kitarun di ta nɛɛ, wee tɛ, Gusunɔn wāa yera wāa tɔmbun suunu sɔɔ, u ko n wāa ka be, ba koo maa ko wigibu. Gusunɔn tii u ko n wāa ben suunu sɔɔ.

⁴ U koo bu ben nɔni yīresu kpuro woka. Gɔɔ kun ko n maa wāa ka win nuku sankiranu ka swi ka wuriribu domi gasɔn gāanu nu doona kpuro.

⁵ Sanam mɛya wi u sɔ sina kitarɔ u nɛɛ, wee na gāanu kpuro kua kpaanu.

U maa man sɔɔwa u nɛɛ, n yeni yoruo domi win gari, gari geeya, yi maa sāa naanɛgii.

⁶ Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, ye kpuro ya kpa, wiya gāanu kpuron tore ka nin wii gowo wiya maa gbiikoo ka dāako. Baawure wi nim nɔru ga mɔ u koo n̄n nim kɛ nim wāarugim bwian di n kun ka kɔsiaru.

⁷ Baawure wi u tabu di, win tubi wee, u ko n sāa win Yinni kpa wi, u maa ko win bii.

⁸ Adama bɛrurobu ka naane doke sarirugibu ka kom kɔsumgibu ka tɔn gowobu ka sakara kowobu ka dobo dobogibu ka b̄uu sāabu ka wee kowobu kpuro, ba koo ben b̄onu wa dɔɔ bwerɔ wi u mwaamɔ ka sɔɔ bisu. Yera ya sāa gɔɔ yiruse.

Yerusalemu kpaɔ

⁹ Yera gɔradoba nɔɔba yiru be ba raa yorukunu nɔɔba yiru neni ni sɔɔ gbee swāanu nɔɔba yiru wāa, ben turo u na u man sɔɔwa u nɛɛ, n na, u koo man kuro kpao sɔɔsi wi u sāa Yāa kinɛ kpɛm ten kuro.

¹⁰ Sanam mɛya gɔrado wi, u nen bwēra sua kāsī kāsikum u ka da guu bakaru garun wallo. U man Yerusalemu wuu dɛɛrɔ ge sɔɔsi ga saram wee Gusunɔ wallun di,

¹¹ ga ballimɔ Gusunɔn yiikon giriman sɔ nge kpee sɔɔ tiro gobi bɛkɛguu ge ba mɔ yasipu, ge ga dɛɛre nge diki kpika.

¹² Ma gbāra bakara gu sikerɛnɛ te ta kɔnnɔsu wəkura yiru mɔ, ma wallun gɔradoba wəkura yiru ba kɔnnɔ si kɔsu. Kɔnnɔ si sɔɔra Isirelin bibun bwesenu wəkura yirun yīsa yorua.

¹³ Gbāra ten goonu nne nne ye, kɔnnɔsu ita itawa nu mɔ. Kɔnnɔsu ita wāa sɔɔ duu yeru gia, ita maa wāa sɔɔ yari yeru gia, ma ita ita wāa yēsa ka yēsa.

¹⁴ Ba wuu gen gbāraru swīwa kpenu wəkura yirun wallo, nɔn wallo ba Yāa kinɛ kpendun gɔrobu wəkura yirun yīsa yorua.

¹⁵ Wallun gɔrado wi u ka man gari kua u yīirutia wuragia neni u ka wuu ge yīire ka gen kɔnnɔsu ka gen gbāraru.

¹⁶ Wuu gen goonu kpuro nu nɛwa, gen yasum ka gen dɛɛbu tia. Gɔrado wi, u gu yīira ka win yīirutia. Wee, gen dɛɛbu kua kilo nɔɔɔbun suba yiru ka goobu (2.200). Mɛya maa gen yasum ka gen gurum.

¹⁷ Gɔrado wi, u maa gbāra te yīira ma ta kua gɔm soonu wunaa weeru ka nne. U yīirumɔ ka win yīirutia yèn bweseru tɔmba maa mɔ.

¹⁸ Ba wuu gen gbāraru kuawa ka kpee gobiginu ni nu nɔni bwese bweseka mɔ ma ba wuu gen tii kua ka wuran tii tii ye ya dɛɛre nge diki.

¹⁹ Ba wuu gen gbāraran kpɛɛkpɛɛku buraru kua ka kpee gobiginu. Kpee nin gbiikira ni nu nɔni swāaru mɔ, nin yiruseru ni nu nɔni boogu mɔ, itaseru ni nu nɔni bwese bweseka gɛɛ mɔ, nɛseru ni nu nɔni wuru beku mɔ.

²⁰ Nɔɔbuseru ni nu nɔni bɛrɔ wuru mɔ, nɔɔba tiaseru ni nu nɔni swāaru mɔ, nɔɔba yiruseru ni nu nɔni wuru beku mɔ, nɔɔba itaseru ni nu nɔni bɛrɔ wuru mɔ, nɔɔba nɛseru ni nu nɔni dɔm buuru mɔ, wəkuruseru ni nu nɔni wuru beku ka dɔm buuru mɔ, wəkura tiaseru ni nu nɔni dɔm buuru ka swāaru mɔ, wəkura yiruseru ni nu nɔni gaadura mɔ.

²¹ Ma ba gamboba wəkura yiru kua ka kpee kpiki gobi bɛkɛginu wəkura yiru. Ba gambo baayere kua ka kpee kpiki nin teeru. Ma ba wuu gen swaa kua ka wuran tii tii ye ya sāa nge diki kpika.

²² Na ñ sāa yeru wa wuu ge sɔɔ yèn sɔ Gusunɔ Yinni dam kpurogiin tii ka maa Yāa kinɛ kpɛm te, ba sāa gen sāa yeru.

²³ Wuu ge, ga ñ maa sɔɔ ñ kun mɛ surun bukata mɔ ga n ka yam dɛɛre, yèn sɔ Gusunɔn yiikon girima ballimɔ ge sɔɔ, ma Yāa kinɛ kpɛm te, ta sāa gen fitila.

²⁴ Tem kpuron tɔmbu ba koo sī gen yam bururam sɔɔ, kpa tem girum sinambu bu ka ben yiiko ye ba raa mɔ na ge sɔɔ.

²⁵ Wuu gen kɔnnɔsu su ko su n kɛniarewa saa baayere, domi wəkura kun maa koorɔ mi.

²⁶ Ba koo ka tem kpuron yiiko ka mɛn bɛɛɛ na wuu ge sɔɔ.

²⁷ Adama gāa kɔsunu kun duɔ wuu ge sɔɔ pai, mɛya maa tɔnu wi u kom kɔsum ka weesu mɔ. Be ba koo du mi, beya bèn yīsa ba yorua Yāa kinɛ kpɛm ten tireru sɔɔ te ta sāa wāarun tireru.

22

1 Gɔrado wi, u man nim wāarugim daaru sōsi te ta ballimō nge diki kpika, te ta kokumō Gusunō ka Yāa kinē kpem ten sina kitarun di.

2 Ma ta kokusimō wuu gen swaan suunu sō. Dāa wāaruginu yō daa ten goo gooka ni nu ra ma nən wākura yiru wō tia sō, nən teeru suru baawure. Dāa nin wurusa ba ra ka tim ko bu ka tem kpuron tambu bekia.

3 Bōri gē kun ko n maa wāa wuu ge sō.

Gusunō ka Yāa kinē kpem ten sina turara ta ko n wāa mi, kpa win səm kowobu bu nūn sā.

4 Ba koo win wuswaa wa kpa win yīsiru ta n yorua ben sirinō.

5 Wōkura kun ko n maa wāa mi. Ba ñ ko ba n fitilan yam bururam bukata mō ñ kun mē sōgim, domi Yinni Gusunōwa u ko n sāa ben yam bururam. Ba koo maa bandu di sere ka baadomma.

Yesun wuramaru

6 Yera gɔrado wi, u man sōwa u nē, gari yini gari geen tiywa, yi maa naane mō. Gusunō wi u win sāmabu kpare, u win gɔrado gɔrima win səm kowobun mi u ka bu sōsi ye ya koo ko ñ n sosi fiiko.

7 Yesu nē, wee u sisi u ñ tēmō. Doo nōrugiiwa wi u tire tenin gari mēm nōwa.

8 Nē Yohanu na yabu yeni nua, na maa ye wa. Ye na ye nua na ye wa na kpa, na kpuna wōllun gɔrado win wuswaa wi u man ye kpuro sōsi, n ka nūn sā.

9 Adama u man sōwa u nē, n ku ko mē, u sāawa nən səm kowosi ka nən beruse Gusunōn sāmabugii, ka sere be kpurogii be ba tire tenin gari mēm nōwa. N Gusunō sāawa.

10 Yera u maa nē, n ku tire tenin gari bere domi saa ya turuku kua yi ka kooa.

11 Wi u kōsa mō u n win kōsa mō u n bō. Wi u daa disinugia mō, u n win daa disinugia mō u n bō. Wi u maa gea mō u n win gea mō u n bō. Wi u maa sāa tən dēro u de Gusunō u n maa nūn dērasiamō.

12 Yesu nē, wee, u sisi u ñ tēmō. U koo ka are na u baawure kōsia nge mē win sāmbara nē.

13 Wiya u sāa gbiikoo ka biruko, wiya gāanu kpuron tore ka nin wii gowo.

14 Doo nōrugiba be ba ben yānu tea wasa wasa, ba n ka bōnu mō dāa wāarugirun binu sō kpa bu du wuu ge sō, saa gen kōnnōn di.

15 Adama kom kōsum kowoba kun duō wuu ge sō, ka dobo dobo kowobu ka sakara kowobu ka tən gowobu ka būu sāōbu ka baawure wi u weesu kī u mō.

16 Wi, Yesu u bē win gɔrado goria u ka bē gari yini sō win yigbenun sō. Wiya Dafidin sikadobu wi u sāa nge kpīi kpaaru win yenu. U sāawa yam sāreron kpera ye ya ballimō.

17 Hunde Dēro ka maa kurō kpaō ba gerumō, u na.

Baawure wi u gari yi nōmō u de u maa nē, u na.

Wi nim nōru ga mō u na. Wi u maa nim wāarugim kī, u mō ñ kun ka kōsiaru.

Garin wii goberu

18 Nē Yohanu na baawure sōmō, wi u tire tenin gari nōmō, goo ù n gari gē sosi yi ba yorua mini sō, Gusunō u koo yēron tōya sosi ka gbee swāa ni ba yorua tire teni sō.

19 Mēya maa wi u gari gē kawa tire tenin garin di Gusunō u koo yēro bōnu bira dāa wāarugirun binu sō, ka maa wuu dēro ge sō, ge ba tubusia tire teni sō.

²⁰ Wi u gari yini kpuro gerua u yi sirewa u nεε, mεya, u sisi u ñ tεεmε.
Ami, a na Yinni Yesu.

²¹ Yinni Yesun durom mu n ka wigibu kpuro wāa. Ami.